

INSTRUKSKOMMISSIONENS Beretning

Bilag

2020

Undersøgelseskommissionen i sagen om instruksen om
adskillelse ved indkvartering i asylsystemet

INSTRUKSKOMMISSIONEN

Undersøgelseskommissionen i sagen om instruks
om adskillelse ved indkvartering i asylsystemet

FORMAND: Landsdommer Peter Mørk Thomsen

ØVRIGE MEDLEMMER: Advokat, ph.d. Torkil Høg
og lektor, ph.d. Louise Halleskov

INSTRUKSKOMMISSIONENS

Beretning

Bind 7

BIND 7 (BILAG)

Bilag 1: Høringssvar fra bisiddere

Bilag 1a: Udtalelse fra advokat Pernille Backhausen
(på vegne af Uffe Toudal Pedersen)

Bilag 1b: Udtalelse fra advokat Lise Lauridsen
(på vegne af Ditte Kruse Dankert)

Bilag 1c: Udtalelse fra advokat Nicolai Mallet
(på vegne af Inger Støjberg)

Bilag 1d: Udtalelse fra advokat Jakob Lund Poulsen
(på vegne af Margit Sander Rasmussen)

Bilag 1e: Udtalelse fra advokat Thomas Ryhl
(på vegne af Line Skytte Mørk Hansen)

Bilag 1f: Udtalelse fra advokat Morten Samuelsson
(på vegne af Lene Linnea Vejrum)

Bilag 2: Kommissionens bemærkninger til de indkomne høringssvar

Bilag 3: Folketingets Ombudsmands redegørelse af 23. marts 2017
(2017-10)

Bilag 4: Afhøringsekstrakt – fuldstændig ekstrakt af afhøringer fra
kommissionens protokoller

Bilag 5: Kommissionens samlede protokol

BILAG 1:

Høringssvar fra bisiddere

E-mail: kontakt@instrukskommissionen.dk
Instrukskommissionen

1. december 2020
Sagsnr. 24905/PB/AJA

Kommentarer til Kommissionens udkast til delberetning, kapitel 7

Der er en række konklusioner indeholdt i de afsnit af kapitel 7, som Kommissionen har forelagt os. Da de ikke vedrører Uffe Toudal Pedersen, vil vi alene komme med nogle overordnede bemærkninger og enkelte kommentarer til nogle nedslag i udkastet.

Bevisvurdering:

Kommissionen henviser til forsigtighedskravet i bevisbedømmelsen, pkt. 7.2.1. Der var i betænkning nr. 1571/2018, som det også fremgår af delberetningen, en diskussion af dette, herunder den kontradiktoriske domstolsproces. Det dækker dog ikke fuldt ud nuancerne af udvalgets drøftelser.

En kommissions undersøgelse kan vanskeligt - grænsende til umuligt - få afdækket, hvad der er sædvanlig praksis i et ministerie. En kommission kan således ikke inden for kommissoriet få forelagt eksempler fra tidligere eller udbede sig paralleller fra andre dele af ministeriets procedurer. Det kontradiktoriske princip muliggør dette i de ordinære domstole, da en part der til imødegåelse af en påstand har mulighed for at underbygge anbringender og forklaringer med eksempler, få muligheden for at få modpartens modanbringender og få muligheden for at svare på disse. Denne mulighed foreligger ikke under en kommissionsundersøgelse.

De indkaldtes forklaringer om enkelte møder, mails eller udmeldinger kommer dermed til at lide af den mangel, at den del af en bevisbyrde, som kommissionen også lejlighedsvis anvender "det må have formodningen imod sig", ikke kommer til at blive sat i en samlet kontekst af eksempelvis tidligere drøftelser internt i departementet, drøftelser mellem styrelse og departement, faste arbejds gange og procedurer eller allerede drøftede problemstillinger, da disse alene vil blive sporadisk nævnt eller endog blot forudsat i de afgivne mundtlige forklaringer. Dette bevisforbehold må generelt tages.

Organisatorisk ramme:

Ved vurderingen af det samlede hændelsesforløb er det tillige vigtigt at tage udgangspunkt i, hvordan administrationen af udlændingeområdet lovgivningsmæssigt er tilrettelagt.

Den absolutte hovedregel er, at den konkrete sagsbehandling sker i Udlændingestyrelsen, og at konkrete sager ikke forelægges departement eller minister til afgørelse. Det understreges også ved, at departement er afskåret som klageinstans på udlændingeområdet, idet denne opgave er henlagt til Flygtningenævnet og Udlændingenævnet. Denne ramme indebærer også, at der i Udlændingestyrelsen er samlet en stor juridisk specialviden på området. Det ændrer selvsagt ikke på, at Udlændingeministeren har det samlede ansvar for området, men det betyder, at der ikke er en praksis for, at departementet i detaljer styrer administrationen af de enkelte sagsområder.

Kommentarer til de konkrete vurderinger:

Uanset kommissionens vurderinger ikke på nuværende tidspunkt retter sig mod embedsmænds eventuelle ansvar, men alene af det faktiske forløb, og uanset at der er kun er fremlagt af dele af kapitel 7, så har jeg på vegne Uffe Toudal Pedersen på dette tidspunkt i processen enkelte kommentarer til vurderingerne.

Uffe Toudal Pedersen er i dag enig i, at han efter udsendelse af pressemeddelelsen kunne have fulgt op på notatet godkendt den 9. februar 2016, men lagde til grund, at dette var gået videre i systemet, sådan som den normale praksis ville være. Han fulgte heller ikke yderligere op overfor Jesper Gori, Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen, da ingen kunne være i tvivl om, hvad hans holdning var. De har da også alle forklaret, at de var opmærksomme på, at ordningen ikke kunne være uden undtagelser.

Kommissionen lægger i pkt. 7.3.2.6 da også følgende til grund:

"Kommissionen har fundet, at det ikke har været af væsentlig betydning for kommissionens redegørelse at søge drøftelserne forud for den 9. februar 2016 nærmere afdækket, idet alle, der har afgivet forklaring om dette forløb, er enige om, at det med notatet af 2. februar 2016 og de efterfølgende drøftelser stod klart for alle de involverede i departementet, at der ikke lovligt kunne etableres en ordning uden mulighed for undtagelser."

I pkt. 7.3.2.1. 4. afsnit refererer Kommissionen korrekt til Uffe Toudal Pedersens forklaring, at han accepterede den endelige pressemeddelelse, da han ikke synes, at de kunne sidde i "hver deres ring-hjørne og skændes med deres minister". Han forklarede dog også, som det fremgår af afhøringsprotokol nr. 5 samme afsnit: *"Hans holdning var, at det var rigtigst at nævne undtagelserne i pressemeddelelsen, fordi det i forhold til ordningen ville være ulovligt ikke at administrere med undtagelser. Han accepterede pressemeddelelsen i den form, den blev udsendt, men sagde, at ved siden af den var der en sag eller en praksis, der gjorde, at de ville administrere på en anden måde."*

Det giver ikke et retvisende og dækkende billede af Uffe Toudal Pedersens forklaring, at Kommissionen i sin gengivelse undlader at nævne dette forhold, hvorfor vi beder om, at dette andet led i meningsudvekslingen tilføjes afsnittet.

Kommissionen vurderer i pkt. 7.3.2.4, at pressemeddelelsen, fremsendelsen af denne til Udlændingestyrelsen og Line Skytte Hansens telefoniske henvendelse(r) til Lene Linnea Vejrum samme dag tilsammen udgjorde en instruks til Udlændingestyrelsen om praksisændring.

Til dette skal jeg på vegne Uffe Toudal Pedersen understrege, at pressemeddelelsen ikke blev skrevet eller på noget tidspunkt blev drøftet i den optik, at den udgjorde en instruks. Uffe Toudal Pedersens erindrer ikke fortilfælde i Udlændinge- og Integrationsministeriet eller fra tidligere ansættelser, hvor en pressemeddelelse har været anvendt som instruks, kunne være anvendt som en instruks, eller er blevet anset for at være en instruks. Af samme grund har Uffe Toudal Pedersen ikke kendskab til fortilfælde, hvor pressemeddelelser har været undergivet juridisk vurdering på niveau med forvaltningsakter.

Uffe Toudal Pedersen er enig i Kommissionens vurdering i pkt. 7.3.2.2.2. "Om initiativet til telefonsamtalerne", at hans forklaring, *"mest nærliggende må forstås således, ... at han ikke fandt anledning til at sikre sig, at Line Skytte Hansen var klar over, at der ikke skulle administreres efter pressemeddelelsen."*

Baggrunden for denne antagelse skal dog uddybes. Kommissionen er enig i, at alle i departementet den 9. november 2016 var enige om, at ordningen ikke kunne være uden undtagelser. Det blev også udtvetydigt angivet på Koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, at der ikke ville blive administreret i strid med reglerne. Det er således samstemmende Jesper Gori's, Lykke Sørensens og Line Skytte Hansens forklaring, at der skulle administreres i overensstemmelse med reglerne.

Herudover har jeg noteret mig, at ingen i Udlændingestyrelsen har forklaret, at de overfor Departementet mundtligt eller skriftligt har angivet, at de har opfattet, at de fik en instruks til at handle i strid med reglerne. Det fremgår tværtimod af forklaringerne, at styrelsen ikke har taget spørgsmålet op – uanset det har været drøftet i Udlændingestyrelsen.

Lene Linnea Vejrum, der modtog telefonopringningen fra Line Skytte Mørk Hansen, har således eksempelvis i tidsmæssig nær sammenhæng med pressemeddelelsen og telefonopringningen forklaret (protokol 16, s. 28):

"Foreholdt Henrik Grunnets forklaring om, at forståelsen hos både Ditte Kruse Dankert og hende var, at de ville gøre alt for at agere lovligt i de sager, hvor der var noget på spil, men at der ikke kom nogen til ham og sagde, at det var ulovligt, samt at han sagde til hende, at han mente, at det ville være ulovligt, forklarede hun, at hun ikke husker, at han skulle have sagt det med de ord. Det er vel også et spil om ord, eftersom de mente, at der skulle gøres undtagelser. Hun havde ikke i baghovedet, at hun havde fået en klart ulovlig ordre. Hun nævnte ikke problemstillingen for Uffe Toudal Pedersen under det møde, hun sammen med Anni Fode og Morten Laursen havde med ham den 11. februar 2016....Hvis hun mente, at hun havde fået en ulovlig ordre, ville hun formentlig godt kunne have sagt dette til Uffe Toudal Pedersen eller en af afdelingscheferne i departementet."

Af kodekset "De 7 centrale pligter – for embedsmænd i Centraladministrationen", fremgår det klart, hvordan man skal sige fra over for et ønske om en ulovlig praksis. Dette bygger oven på "Fagligt etiske principper i offentlig administration" (Nordskov-Nielsen udvalget), kap. VI, afsnit 4, pkt. 3. Der er således ikke tvivl om, hvad en korrekt handlemåde er, hvis man mener, at man som embedsmand får en ulovlig ordre.

Det må bevismæssigt have formodningen imod sig, at en embedsmand på baggrund af en pressemeddelelse og en telefonopringning, der efter Kommissionens vurdering alene skulle henvise til selve pressemeddelelsen, mener sig klart beordret til ulovlig praksis.

På den baggrund forekommer Kommissionens vurdering i pkt. 7.3.2.4 ikke at tage fornødent hensyn til "formodningsreglen", jf. ovenfor, i forhold til Departementets rolle og hensigt.

Med venlig hilsen
Pernille Backhausen
partner, advokat (H)

E-mail

Instrukskommissionen
kontakt@instrukskommissionen.dk

København 2. december 2020

Lise Lauridsen
Partner

T +45

Sagsnr. 062676-0029 llau/llau/tios
Dok nr. 24579236.1

Høringssvar – Ditte Kruse Dankert

Idet jeg er bekendt med konklusionerne i det høringssvar, som advokat Morten Samuelsson har afgivet på vegne af Lene Vejrum, kan jeg på vegne af Ditte Kruse Dankert i al væsentlighed tiltræde det i høringssvaret anførte.

I forbindelse med det anførte om, at ordningen i en længere periode også af departementet ansås for at være faktisk forvaltning med grundlag i udlændingelovens § 42 a, stk. 7, kan henvises til det af Ditte Kruse Dankert forklarede, jf. protokol nr. 17, side 9, 16 og 19.

Vedrørende den konkrete sagsbehandling, oplysningen af og vurderingen af sagerne henledes Kommissionens opmærksomhed på det af Ditte Kruse Dankert forklarede om, at *"oplysningerne fra høringerne og oplysningerne om parrene i systemerne skulle gennemgås. Det skulle herunder gennemgås, om der lå sundhedsoplysninger, kommunale indberetninger og oplysninger i asylsagerne. Det forhold, at der ikke var oplysninger af denne karakter i systemet om par, sagde også noget, idet Udlændingestyrelsen havde mange oplysninger fra bl.a. asylsagen og sociale sager"*. Videre blev det forklaret, at *"(d)e undersøgte, om der forelå helt særlige forhold, der gjorde en adskillelse uproportional"*. Der henvises til protokol nr. 17, side 9 og 12. De citerede afsnit understreger, at Udlændingestyrelsen under de gældende vilkår bestræbte sig på at foretage en konkret sagsoplysning og at foretage en konkret og individuel vurdering.

Min klient og jeg vil i øvrigt afvente med at fremkomme med yderligere bemærkninger, indtil den samlede orientering, jf. § 23, stk. 3, i lov om undersøgelseskommissioner, foreligger.

Med venlig hilsen

Lise Lauridsen

(Dette brev er sendt elektronisk og er derfor ikke forsynet med underskrift)

Instrukskommissionen
Ved Stranden 8
1061 København K

Alene sendt pr. e-mail til: kontakt@instrukskommissionen.dk

KOMMENTARER TIL INSTRUKSKOMMISSIONENS UDKAST TIL VURDERINGER I FORHOLD TIL INGER STØJBERG

Som bisidder for Inger Støjberg ("**Ministeren**") fremkommer jeg hermed med mine bemærkninger til Instrukskommissionens udkast til redegørelse og vurderinger i forhold til Ministeren ("**Udkastet**").

Afsnit 1 omhandler vurderingerne i Udkastet om Ministerens "hensigt" med pressemeddelelsen, dernæst bemærkninger til årsagssammenhængen mellem instruksen og hvad Ministeren kan tages til indtægt for (afsnit 2), og endelig bemærkninger til kommissionens vurdering af Ministerens kendskab til Grunnet-mailen (afsnit 3).

1. OM MINISTERENS HENSIGT

Udkastet indeholder et afsnit (afsnit 7.3.2.7), hvor kommissionen vurderer, hvad Ministerens hensigt med pressemeddelelsen var.

Jeg anser det for tvivlsomt, om der i § 4, stk. 4 i undersøgelseskommissionsloven ("**UKL**") er hjemmel til at vurdere en ministers subjektive "hensigt" på den måde, det er sket i Udkastet. Ifølge lovforarbejderne til bestemmelsen bør en undersøgelseskommissions opgave i forhold til ministre, alene være:

*"at undersøge og klarlægge de faktiske omstændigheder, der har relevans for Folketingets egen stillingtagen til spørgsmålet om ministres politiske og/eller retlige ansvar, jf. grundlovens §§ 15 og 16. I den forbindelse kan subjektive forhold vedrørende ministeren også undersøges og klarlægges, f.eks. hvilken viden ministeren må antages at have haft med hensyn til oplysninger, der blev videregivet til Folketinget."*¹

¹ De specielle bemærkninger til § 4, stk. 4, i lovforslag nr. 3 af 8. oktober 1999 om lov om undersøgelseskommissioner.

Jeg er bekendt med, at en beskrivelse af en sags faktum undertiden kan komme tæt på en vurdering af et retligt ansvar. Det er her navnlig relevant i relation til Udkastets beskrivelse af de "*subjektive forhold vedrørende ministeren*".

Allerede længe forud for UKL's ikrafttræden fandtes en tradition for, at kommissionsdomstole har overladt vurderingen af den retlige betydning af kommissionens undersøgelse og klarlægning af de faktiske omstændigheder i forhold til ministre, til Folketinget.² Denne tradition blev i 1999 lovfæstet med UKL, som er grundlaget for Instrukskommissionens arbejde.

Kommissionens 12 sider lange, særdeles grundige og nærgående vurderinger af Ministerens "hensigter" med pressemeddelelsen er uden sidestykke i nyere dansk kommissionshistorie, hvilket i sig selv er bemærkelsesværdigt. En direkte sammenligning med Tamil-sagen ikke oplagt, allerede fordi undersøgelsesretten i Tamil-sagen ikke var nedsat under en lov om undersøgelseskommissioner, herunder ikke en bestemmelse svarende til den nuværende UKL § 4, stk. 4, som det er tilfældet med Instrukskommissionen.

Ved at gøre brug af begrebet "hensigt", også i vurderingen af en ministers forhold, foretager kommissionen reelt en vurdering af ministerens motiv og bevidsthedsgrad i forhold til de begåede handlinger. Det svarer til en strafferetlig ansvarsvurdering, idet begrebet "hensigt" reelt er sammenfaldende med det strafferetlige "forsæt".³ Denne ansvarsvurdering er efter UKL og grundloven netop forbeholdt Folketinget og Rigsretten.

Det er min opfattelse, at kommissionen, ved at foretage indgående vurderinger af en ministers subjektive hensigt overskrider den kompetence, der er tillagt kommissionen i henhold til UKL § 4, stk. 4.

UKL § 4, stk. 4, giver ikke kommissionen adgang til at foretage en *vurdering* af ministres subjektive forhold. Derimod har kommissionen adgang til at foretage en *undersøgelse*, også af subjektive forhold. Ifølge forarbejderne til § 4, stk. 4, knytter dette sig f.eks. til "*hvilken viden ministeren må antages at have haft med hensyn til oplysninger, der blev videregivet til Folketinget.*"

En undersøgelse af en ministers viden vil typisk kunne klarlægges bevismæssigt med en rimelig grad af sikkerhed; f.eks. med støtte i vidneforklaringer, ministerens egen forklaring og skriftlige spor. Det er derimod ikke på tilsvarende måde muligt at undersøge og beskrive en ministers subjektive "hensigt". Det kræver, at man "går ind i hovedet" på ministeren, hvilket ud fra almindelige principper om bevisvurdering forudsætter helt særlige, objektivt konstaterbare holdepunkter, som kommissionen i praksis vil have vanskeligt ved at foretage. Især når hensigtsvurderingen foretages 4-5 år efter den relevante begivenhed, og ministeren ikke er beskyttet af sædvanlige retsgarantier, må der stilles særligt strenge krav til bevisgrundlaget. Hertil kommer som nævnt, at undersøgelseskommissioner ikke har klar hjemmel til at foretage ansvarsvurderinger i forhold til ministre.

² Talevski m.fl. "Undersøgelseskommissioner, Embedsmandsansvaret & Folketingets Rolle", 1. udgave, 2002, s. 85ff.

³ Se f.eks. (i) Elholm m.fl., "Kommenteret Straffelov – Almindelig del", 11. udgave, 2019, s. 222, (ii) Hurwitz, "Den Danske Kriminalret – Almindelig del", 4. udgave, 1971, s. 222-226, og (iii) Waaben i U1975B.1 "Ansvarsbegreber i strafferetten".

At der er en usikkerhed forbundet med at vurdere en persons hensigter, er for så vidt omtalt i Udkastets afsnit 7.3.2.7.4. Det fremgår dog samtidig, at kommissionen åbenbart - som følge af de momenter, der er oplyst tidligere i Udkastet i afsnit 7.3.2.7.1-3 - har anset sig for at være på tilstrækkelig sikker grund.

Afsnit 7.3.2.7.1-3 indeholder imidlertid væsentlige mangler, som jeg gennemgår i det følgende. Hvis kommissionen fastholder, at den har hjemmel til at foretage egentlige *vurderinger* af en ministers subjektive forhold (her Ministerens "hensigt" med pressemeddelelsen), er det min opfattelse, at de vurderinger, der fremgår af Udkastet, er behæftet med væsentlige mangler.

De mangler, der er beskrevet nedenfor, har alle været medvirkende til, at kommissionen har kunnet nå til sin konklusion vedrørende Ministerens hensigt. Jeg lægger til grund, at når noget (f.eks. en forklaring) ikke er medtaget i Udkastet, betyder det, at kommissionen ikke har tillagt det vægt i forhold til konklusionerne. Mine kommentarer til de manglende eller mangelfulde gengivelser af forklaringer nedenfor er udtryk for, at kommissionen efter min opfattelse burde have inddraget andet og/eller mere i sine bevisvurderinger.

1.1 **Mangelfuld gengivelse af Uffe Toudal Pedersens forklaring**

Kommissionen har i afsnit 7.3.2.7 ("Hensigten med pressemeddelelsen") refereret Uffe Toudal Pedersens forklaring som følger:

"Uffe Toudal Pedersen har således forklaret bl.a., at ministeren havde lidt svært ved helt at tage til sig, at der var en juridisk forpligtelse, som betød, at der ikke kunne ske adskillelse i alle tilfælde. I hans verden blev tvivlen afklaret, inden notatet blev færdiggjort og godkendt i F2. Ministeren havde det synspunkt, at parrene skulle skilles ad, og de fortalte hende, at det ikke kunne lade sig gøre, fordi der ville være tilfælde, hvor et par ikke kunne adskilles. Kommissionen blev det, der fremgår af notatet. Notatet blev færdiggjort og lagt op, hvorefter ministeren godkendte det. Han vil ikke sige, at ministeren "købte" synspunktet undervejs i drøftelserne, men de samlede diskussionen op i notatet og lagde det op til hende til godkendelse, og hun sagde god for det ved at "vinge det af"."

I gengivelsen har kommissionen dog *helt undladt* at inddrage, at Uffe Toudal Pedersen *også har forklaret*, at Ministeren generelt var optaget af den "politiske signalgivning". Denne del af Uffe Toudal Pedersens forklaring er faktisk slet ikke med i Udkastet, hvilket er uforståeligt og bekymrende. Se f.eks. afhøringsprotokol nr. 5, s. 11, hvor Uffe Toudal Pedersen er refereret for at have forklaret følgende i relation til mødet på Ministerens kontor umiddelbart efter koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016:

"Efter koncerndirektionsmødet mødtes han med ministeren og Mark Thorsen på ministerens kontor. De skulle have gjort pressemeddelelsen færdig. Ministeren var synligt irriteret over ikke at kunne få sendt pressemeddelelsen ud. Han sagde til hende, at de havde gjort opmærksom på behovet for undtagelserne, og at det ville være et lovbrud ikke at administrere ordningen med undtagelser. Det er han

sikker på, at han har sagt. Det var i forhold til ordningen. I relation til pressemeddelelsen endte han med at acceptere, at de ikke nævnte undtagelserne. Han sagde samtidig til ministeren, at hun skulle vide, at de ikke ville administrere ulovligt, hvorfor de ville administrere med undtagelser, uanset hvad der blev meldt ud i pressemeddelelsen. Ministerens reaktion på det var "nå, ja" eller et eller andet på den måde. Ministeren sagde ikke, at det var i orden, men hun registrerede, at det var det, han sagde. Stemningen var ikke til at diskutere, hvad der skulle meldes ud internt. De diskuterede pressemeddelelsen. De diskuterede pressemeddelelsen, fordi ministeren var meget interesseret i at få denne ud og få givet et signal. Som han tolkede det, var ministeren irriteret over, at hun sad med et vrantent embedsværk, som blokerede for, at hun kunne komme ud med et centralt politisk budskab på et for hende helt centralt politisk område. (...) Det, han tænkte, var, at det var Inger Støjberg, der var minister, og det var hendes politiske budskab, men hun skulle vide, at de ville administrere på den måde, som de havde fortalt. De fik så adskilt det politiske budskab fra den administrative praksis. Det sagde han til hende. Han vendte det ikke med andre i huset, da han sagde ok til at sende pressemeddelelsen ud i denne form."

Mark Thorsens forklaring er på væsentlige punkter stort set samstemmende med Uffe Toudal Pedersens, idet han forklarede:

"Der var efterfølgende samme dag et møde på ministerens kontor, hvor Uffe Toudal Pedersen, ministeren og han selv deltog. Her skete den endelige tilretning af pressemeddelelsen. De stod hver især med det seneste udkast, hvor Uffe Toudal Pedersen havde skrevet sætningen om "de menneskelige hensyn" ind. Han gentog sit synspunkt om, at man risikerede, at fokus kom på undtagelserne frem for hovedreglen. Ministeren havde det samme synspunkt. Uffe Toudal Pedersen gav udtryk for, at han gerne ville have dette medtaget, hvortil ministeren svarede, at hun ikke ønskede sætningen medtaget. Samtalen afsluttedes med, at Uffe Toudal Pedersen sagde: "Jamen, så tag det da ud". Uffe Toudal Pedersen gjorde klart, at der ville blive forvaltet som anført i notatet, og at pressemeddelelsen derved ikke ville afspejle 1:1, hvordan der ville blive forvaltet, hvis en hypotetisk sag skulle dukke op. Adspurg, om Uffe Toudal Pedersen talte om "notatet", forklarede han, at han ikke tror, at Uffe Toudal Pedersen brugte dette ord, men i stedet benyttede udtrykket "ordningen" eller lignende. Ministeren reagerede med en trækken på skuldrene, hvilket var udtryk for, at det så var sådan, det var. Han erindrer ikke ministerens præcise ordvalg, men det var tydeligt, at hun tog Uffe Toudal Pedersens budskab til sig. Det var en resignerende trækken på skuldrene à la: "Ja ja, jeg har forstået, hvad du siger. Lidt som hvis man har skændtes med kæresten derhjemme. (...)" (jf. afhøringsprotokol nr. 15, s. 19)

Og:

"Da de udarbejdede pressemeddelelsen, var han ikke bekendt med, at der skulle laves en egentlig skriftlig instruks. Det spurgte han ikke ind til. Omvendt ville svaret entydigt være nej, hvis han var blevet spurgt til, om pressemeddelelsen

skulle stå som en instruks. Lidt firkantet sagt leder man ikke landet efter pressemeddelelser." (jf. afhøringsprotokol nr. 15, s. 30)

Det var også Lykke Sørensens opfattelse, at pressemeddelelsen udtrykte en politisk melding og ikke en administrativ instruks, hvilket fremgår af hendes forklaring:

"Hun blev adspurg, om virkeligheden var den, at det henset til Dansk Folkepartis og Socialdemokratiets opfattelse om, at alle par skulle adskilles, ville være problematisk for ministeren, hvis hun åbent sagde, at der skulle foretages en konkret og individuel vurdering. Hertil forklarede hun, at det er fuldstændig korrekt, at dette var den politiske virkelighed. De politiske forhold pressede en minister, der selv ville være "skrap" og lave stramninger. Hvis man fortalte offentligt, at ordningen ikke helt kunne blive undtagelsesfri, ville man have en flanke et andet sted, hvilket nok også var baggrunden for den klare politiske melding, som ministeren ønskede at få ud med pressemeddelelsen. Hvis ministeren offentligt sagde, at der ville være undtagelser, ville dette betyde, at Dansk Folkeparti og Socialdemokratiet kom til at indtage den politiske position, som ministeren selv havde." (afhøringsprotokol nr. 8, s. 17)

Det bør være af betydning for kommissionens vurdering af Ministerens hensigt, at hendes departementschef har forklaret, at Ministeren var mest optaget af den *politiske signalgivning*, og at de med pressemeddelelsen netop fik adskilt det politiske budskab fra den administrative praksis. At Ministeren vidste og accepterede dette, har kommissionen valgt at se helt bort fra. Det er bemærkelsesværdigt, fordi begge momenter underbygger, at Ministeren ikke kan have haft til hensigt, at pressemeddelelsen i sig selv skulle udgøre en administrativ instruks om undtagelsesfri adskillelse af parrene. Ikke fordi Ministeren ikke ønskede, at alle skulle adskilles, men fordi de konkrete afgørelser skulle ske inden for lovens rammer og fordi hun dagen før pressemeddelelsen – gennem godkendelsen af notatet af 2. februar 2016 – havde accepteret, at der i særlige tilfælde *kunne blive tale* om undtagelser. Denne accept blev ikke fragået dagen efter, den 10. februar 2016, da Ministeren af Lykke Sørensens på koncerndirektionsmødet og af Uffe Toudal Pedersen umiddelbart efter slog fast, at der ville blive administreret med mulighed for undtagelser.

Det følger således af forklaringerne fra samtlige deltagere i det pågældende møde den 10. februar 2016, at pressemeddelelsen var et politisk redskab, der ikke rettede sig mod embedsværket. Ministeren kan derfor ikke have haft til hensigt, at pressemeddelelsen skulle udgøre eller af embedsværket skulle opfattes som en tjenestebefaling. De øvrige embedsfolk omkring Ministeren, Jesper Gori og Lykke Sørensens, ses da heller ikke at have opfattet pressemeddelelsen som rettet mod embedsværket, jf. nedenfor i afsnit 1.4.

1.2 *Mangelfuld gengivelse af Jesper Goris forklaring om mødet 9. februar 2016 og manglende inddragelse af begrundelsen for rådgivningen af Ministeren*

Kommissionen har i afsnit 7.3.2.7.2 ("Inger Støjbergs interne kommunikation") refereret Jesper Goris forklaring i relation til mødet den 9. februar 2016 som følger:

"Ifølge Jesper Goris forklaring opfattede han ikke den 9. februar 2016, at ordningen lå fast. På mødet kl. 15.30 tog ministeren ordet og var tydelig om, at hun ikke ønskede den ordning, som notatet lagde op til. Hun ønskede en ordning, hvor parrene i alle tilfælde skulle skilles ad. Efter mødet var det hans helt klare opfattelse, at ministeren ikke ønskede, at der skulle være undtagelser."

I den forbindelse har kommissionen *helt undladt* at referere, at Jesper Gori også forklarede følgende om dette møde:

"Han husker, at ministeren sagde: "Det kan godt være, at der kan være sager, men der er jeg villig til at tage en procesrisiko". Han tror, at ministeren var inspireret af sagen om udskudt ret til familiesammenføring, hvor udtrykket "en vis procesrisiko" havde været anvendt. Han ved ikke, om det var ministerens holdning, eller om hun ønskede, at dette skulle være ordningen." (jf. afhøringsprotokol nr. 14, s. 11-12).

Forklaringen refererer til, at regeringen i anden sag om familiesammenføringer (som Ministeren også selv har forklaret om) med succes havde udfordret Den Europæiske Menneskerettighedskonvention ("**EMRK**") og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols ("**EMD**") praksis.

Jesper Gori forklarede som anført, at Ministeren var villig til at *tage procesrisikoen for*, at der kunne opstå sager. Han kunne ikke afvise, at dette blot var var Ministerens politiske holdning.

Hertil kommer, at kommissionen *helt undlader* at lægge vægt på den daværende begrundelse for, at Jesper Gori og Lykke Sørensen rådgav Ministeren om, at en undtagelsesfri ordning ikke ville være lovlig. Begrundelsen var EMRK og FN's Børnekonvention, hvilket kommissionen ganske kort har noteret sig i afsnit 7.3.2.6, sidste afsnit. Rådgivningen indeholdt ikke advarsler om sikre lovovertrædelser; snarere om, at det "*ikke kunne udelukkes, at der ville kunne opstå en sag, hvor der ville skulle ske fælles indkvartering*", jf. Jesper Goris forklaring, afhøringsprotokol nr. 11, s. 11 – og som beskrevet af Jesper Gori i besvarelsen af spørgsmål 513 af 9. maj 2016: at der "*i helt særlige tilfælde kan være omstændigheder, som betyder, at der skal gøres undtagelse*" jf. Ekstrakten, s. 1418.

Det var først i marts 2016, at nogen omkring Ministeren begyndte at overveje, om ordningen kunne være i strid med dansk forvaltningsret.

Selvom førnævnte konventioner er en del af dansk ret, og der derfor ud fra en strikt juridisk vurdering næppe er nogen forskel på at overtræde konventionerne eller forvaltningsloven, er der alligevel den forskel, at i hvert fald EMRK fortolkes dynamisk.⁴ Det er tilmed blevet anført, at EMD i sig selv er en slags politisk instans.^{5 6}

Disse egenskaber ved EMD's virkemåde var bl.a. baggrunden for, at danske regering i august 2016 besluttede at fokusere på EMD's rolle i forbindelse med Danmarks formandskab for Europarådet i halvåret november 2017-maj 2018.⁷

Det var og er ikke usædvanligt, at stater udfordrer grænserne for tolkningen af EMRK og EMD's praksis, og det sker undertiden med succes, uden at det anses for at være en bevidst lovovertrædelse, selvom det utvivlsomt har været en bevidst *politisk handling* at tage en procesrisiko i forhold til fortolkningen af EMRK.

Der var i denne sag tale om, at Ministeren fik rådgivning om, at man *ikke kunne udelukke*, at den ordning, hun politisk set ønskede, ville være i strid med førnævnte konventioner. I den forbindelse italesatte Ministeren over for sit embedsværk, at "*hun i forhold til de sager, der eventuelt måtte komme med tiden, var villig til at løbe en vis procesrisiko*" jf. Jesper Goris forklaring den 5. august 2020, afhøringsprotokol nr. 11, s. 17.

Der er alt andet lige forskel på at have til hensigt at iværksætte en ordning, der ville være klart ulovlig i forhold til dansk lovgivning, og at være villig til at tage en procesrisiko i forhold til de internationale konventioner og de "tænkte sager", der eventuelt måtte komme med tiden.⁸

At Ministeren alene var villig til at tage en sådan procesrisiko, underbygges af Jesper Goris forklaring, idet han har udtalt følgende:

"Om mødet den 9. marts 2016 forklarede han, at det er rigtigt forstået, at ministeren havde et stærkt ønske om, at der ikke skulle være undtagelser. Adspurg, om ministeren under dette møde gav sin forvaltning en tjenestebefaling om, at

⁴ Den dynamiske fortolkning har til formål at holde menneskeretten a jour med samfundsudviklingen ("present day conditions"), jf. f.eks. EMD 2002-07-11 Christine Goodwin mod Storbritannien (om beskyttelse af kønsskiftede under art. 8 og 12).

⁵ Se f.eks. professor, dr.jur. Mads Bryde Andersen i Berlingske den 10. februar 2017: <https://www.berlingske.dk/politik/juraprofessor-menneskerettighedsdomstol-er-politisk>; og den 11. juli 2017: <https://www.berlingske.dk/kronikker/derfor-er-det-svaert-at-aendre-konventionen>

⁶ Se også dr.jur. Jonas Christoffersen og professor Mikael Rask Madsen i U 2016B.392: "Menneskerettighedsdomstolens fremtid: Midtvejsstatus efter Brighton-erklæringen", hvor det i afsnit 4 anføres: "*I sidste ende er spørgsmålet om Menneskerettighedsdomstolens udvikling politisk. Det er de politiske kræfter i Europarådets 47 medlemslande, der råder over konventionens og Domstolens skæbne.*"

⁷ Regeringen begrundede beslutningen som følger: "*Danmark har en klar interesse i en stærk international retsorden, herunder respekt for menneskerettighederne. Regeringen mener derfor, at Danmark skal indgå i et aktivt internationalt samarbejde og overholde de internationale konventioner, som Danmark har tilsluttet sig. Regeringen mener samtidig, at der er behov for at se kritisk på den måde, som den dynamiske fortolkning af konventionsteksterne i praksis gennem årene har bragt rækkevidden af konventionerne ud af trit med de oprindelige intentioner. Regeringen vil arbejde for, at vi kommer tilbage til de oprindelige beskyttelseshensyn. Det vil være regeringens fokus under det kommende danske formandskab for Europarådet.*"

⁸ Det følger af Jesper Goris forklaring den 6. august 2020, at det først var fra uge 7/2016 og frem, dvs. efter udsendelsen af pressemeddelelsen, at departementet havde en opfattelse af, at der kunne opstå sager, hvor der måtte gøres undtagelse, jf. afhøringsprotokol nr. 12, s. 6 nederst.

der skulle administreres uden undtagelser, uanset om dette var i strid med EMRK, forklarede han, at ministeren efter hans opfattelse på intet tidspunkt har anvendt disse ord og sagt, at de skulle administrere uden undtagelser, uanset om dette var ulovligt. Han har ikke været vidne til dette." (jf. afhøringsprotokol nr. 12, s. 27-28).

Det bemærkes, at denne del af Jesper Goris forklaring helt uforståeligt slet ikke har fundet vej til Udkastet.

Hvis man alene refererer Jesper Gori for at have forklaret, at Ministeren ikke ønskede den ordning, som notatet lagde op til, men derimod en ordning, hvor alle skulle skilles ad – som kommissionen har gjort i Udkastet – får man ikke et dækkende billede af Jesper Goris forklaring. Han forklarede nemlig også, at Ministeren var villig til at tage en procesrisiko for, at det ikke kunne udelukkes, at en strammere ordning end den, der var foreskrevet i notatet, ville være i strid med internationale konventioner, og at Ministeren *på intet tidspunkt* har givet udtryk for, at der skulle administreres uden undtagelser, *uanset om dette var ulovligt*.

Kommissionens vurdering af Ministerens hensigt er uforenelig med Jesper Goris forklaring, som kommissionen i øvrigt i andre sammenhænge lægger til grund som troværdig.

1.3 ***Mangelfuld gengivelse af Anne Nygaard Justs forklaring om mødet den 9. februar 2016***

Kommissionen har samme sted i relation til mødet den 9. februar 2016 refereret Anne Nygaard Justs forklaring som følger:

"Endelig har Anne Nygaard Just om mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30 forklaret bl.a., at ministeren gerne ville have alle adskilt. Ministeren blev ved med at udfordre Jesper Gori og sige, at hun gerne ville have, at det så vidt muligt skulle være undtagelsesfrit."

I den forbindelse henleder jeg opmærksomheden på, at Anne Nygaard Justs forklaring er væsentligt mere nuanceret end det billede, man får ved at læse kommissionens gengivelse. Just forklarede således *også følgende* om mødet den 9. februar 2016:

"Hun kan ikke huske, hvad der ordret blev sagt på mødet. Jesper Gori sagde, at det ikke kunne udelukkes, at det var i strid med de internationale konventioner at sige, at alle skulle adskilles. Ministeren ville gerne have alle adskilt. Der var et ret stort politisk pres fra bl.a. Dansk Folkeparti og Socialdemokratiet for at få sat en stopper for, at der boede "barnebrude" på danske asylcentre. Hun mener, at Mark Thorsen var på linje med ministeren. Inger Støjberg og Mark Thorsen trykkede Jesper Gori og Lykke Sørensens ret meget på maven i forhold til, hvor langt man kunne gå, og noget af det, der står klarest i hendes erindring, er, at Jesper Gori var tydeligt presset. Ministeren blev ved med at udfordre ham og sige, at hun ville gerne have, at det så vidt muligt skulle være undtagelsesfrit, og Jesper Gori blev ved med at sige, at det ikke kunne udelukkes, at det ville være i strid

med de internationale konventioner at adskille alle. Hun husker mest af alt stemningen på mødet. Der var en presset stemning, og Jesper Goris ansigtsudtryk viste, at han ikke følte sig godt tilpas. Adspurgt, om ministeren var utilfreds med Jesper Goris indstilling, forklarede hun, at hun ikke ved, om man kan bruge ordet "utilfreds". Ministeren trykkede Jesper Gori på maven i forhold til, om man kunne gå lidt længere end hans umiddelbare vurdering." (jf. afhøringsprotokol nr. 14, s. 5).

Kommissionen har således *helt udeladt*, at **(i)** Ministeren og Mark Thorsen blot trykkede Jesper Gori og Lykke Sørensen på maven i forhold til, hvor langt man kunne gå, **(ii)** at Ministeren ville have, at det så vidt muligt skulle være undtagelsesfrit, hvortil Jesper Goris indstilling var, at det ikke kunne udelukkes, at det ville være i strid med de internationale konventioner at adskille alle, **(iii)** at Anne Nygaard Just ikke engang ville sige, at Ministeren var utilfreds med Jesper Goris indstilling, og **(iv)** at Ministeren ville høre, om man kunne gå lidt længere end Jesper Goris umiddelbare vurdering.

Disse momenter – som kommissionen har udeladt – taler alle imod, at Ministeren skulle have haft til hensigt, at pressemeddelelsen skulle blive til eller opfattes som en ulovlig instruks.

På den baggrund er det en fejl, at Anne Nygaard Justs forklaring i Udkastet er refereret så kortfattet, som det er tilfældet, og at den fejl har haft væsentlig indflydelse på den samlede vurdering i afsnittet om Ministerens hensigt.

1.4 *Fejlagtig vurdering af centrale embedsfolks naturlige forventning om forståelsen af pressemeddelelsen*

Kommissionen har i afsnit 7.3.2.7.2 også anført:

"Det må efter oplysningerne og de afgivne forklaringer i sagen lægges til grund, at der hos flere af de centrale embedsfolk i ministeriet – eller i hvert fald hos Lykke Sørensen – var en ikke unaturlig forventning om, at pressemeddelelsen skulle beskrive ordningen, og når Inger Støjberg i pressemeddelelsen ikke ønskede at medtage undtagelsesmuligheden, betød det, at ordningen ifølge Inger Støjberg skulle være undtagelsesfri."

Det følger af det citerede afsnit, at flere centrale embedsfolk angiveligt skulle have haft en naturlig forventning om, at pressemeddelelsen betød, at ordningen ifølge Ministeren skulle være undtagelsesfri. Jeg kan ikke finde dokumentation for dette udsagn.

Navnlig følger det ret klart af forklaringerne fra Uffe Toudal Pedersen, Mark Thorsen, Line Skytte Mørk Hansen, Lykke Sørensen og også Jesper Gori, at de ikke forventede, at pressemeddelelsen skulle være et administrationsgrundlag. For Jesper Goris vedkommende fremgår det af afhøringsprotokol nr. 11, s. 17, i relation til situationen umiddelbart efter udsendelsen af pressemeddelelsen:

"(...) Lykke Sørensen sagde kort og kontant til ham, at hun heller ikke havde haft kontakt til nogen, heller ikke departementschefen, men uanset hvad der stod i

pressemeddelelsen, havde de sagt, hvad der skulle gælde for ordningen. Han tror, at hun ville betrygge ham i, at de uanset pressemeddelelsen havde sagt, hvad der skulle gælde. Dette havde de sagt på møder, hvor både ministeren og departementschefen var til stede. De talte om, at de måtte "tage det hen ad vejen", når sagerne meldte sig. Når de sagde, at de måtte "tage det hen ad vejen", var det udtryk for, at der ville være sager hen ad vejen, hvor det ikke længere ville være proportionalt at adskille, og i så fald måtte de have flere runder med ministeren. De så for sig, at de måtte have runder med ministeren svarende til de drøftelser, som de tidligere havde haft, hvor ministeren havde en klar holdning til, at der skulle ske adskillelse. Undtagelserne skulle ind, når det blev nødvendigt. Han ved ikke, om ministeren fik at vide, at der uanset pressemeddelelsen ville kunne være sager, hvor der skulle gøres undtagelser."

Det følger af Jesper Goris forklaring, at både han og Lykke Sørensen udmærket var klar over, at ordningen skulle være noget andet end pressemeddelelsen.

Det samme følger af Lykke Sørensens forklaring af 18. maj 2020:

"Foreholdt ministerens svar af 21. juni 2017 på spørgsmål nr. 813 (ekstrakten side 4149), hvor ministeren oplyste, at hun ikke havde drøftelser med sine embedsmænd om, hvorvidt pressemeddelelsen skulle følges op af en egentlig instruks, bekræftede hun, at hun ikke har haft drøftelser med ministeren om en skriftlig instruks. Hun havde ikke anledning til at overveje det, da hun relativt hurtigt fik kendskab til, at Udlændingestyrelsen behandlede sagerne, som de skulle. Styrelsen vurderede sagerne individuelt." (afhøringsprotokol nr. 4, s. 15)

Og

"Pressemeddelelsens absolutte indhold gav hende ikke anledning til at reagere, da hun på koncerndirektionsmødet havde tilkendegivet, hvordan sagerne skulle behandles. (...)

(...) Det, der var anført i pressemeddelelsen, var ikke ordningen, så det var ikke retvisende." (afhøringsprotokol nr. 4, s. 16-17)

På den baggrund er kommissionens vurdering af, at flere centrale embedsfolk skulle have haft en naturlig forventning om, at pressemeddelelsen betød, at ordningen ifølge Ministeren skulle være undtagelsesfri, uforståelig og uden grundlag i forklaringerne.

1.5 **Mangelfuld gengivelse af Lykke Sørensens forklaring om koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016**

Kommissionen har i samme afsnit refereret Lykke Sørensen for at have forklaret følgende om koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016:

"Lykke Sørensen har forklaret, at ministeren redegjorde for, hvordan hun gerne ville have ordningen. Der var en ubehagelig stemning, og det er sjældent, at man

skal sige til en minister, at "det er ligegyldigt, hvad du siger, for danske myndigheder skal overholde danske regler – også vores internationale forpligtelser." Ministerens tilgang var uændret, idet ministeren fortsat ønskede en absolut ordening."

Igen har kommissionen *undladt* at referere fyldestgørende fra Lykke Sørensens forklaring, idet hun om koncerndirektionsmødet *også forklarede*:

"Adspurg, om der var en ubehagelig stemning, forklarede hun, at det er sjældent, at man skal sige til en minister, at "det er ligegyldigt, hvad du siger, for danske myndigheder skal overholde danske regler – også vores internationale forpligtelser." Dette blev ligesom den afsluttende sætning. Hun er ikke sikker på, om ministeren sagde noget. Det tror hun ikke var tilfældet, men ministeren var utilfreds med det. Hun hørte ikke ministeren sige tydeligt på koncerndirektionsmødet, at loven skulle overholdes, men hun har heller ikke hørt ministeren sige det modsatte." (jf. afhøringsprotokol nr. 4, s. 13)

At Lykke Sørensens ord blev det sidste ord i diskussionen, er ikke med i kommissionens gengivelse på dette sted i Udkastet. Det samme gælder for så vidt angår oplysningen om, at Lykke Sørensens ikke hørte Ministeren sige, at loven ikke skulle overholdes. De to oplysninger bidrager ellers til en vurdering, hvorefter Ministeren tog Lykke Sørensens ord til sig, og dermed ikke med nogen rimelig sikkerhed kan siges at have haft til hensigt, at presmeddelelsen skulle blive til eller opfattes som en administrativ instruks.

Desuden har kommissionen refereret Lykke Sørensens for at forklare i direkte forlængelse af Lykke Sørensens udtalelser på koncerndirektionsmødet, at "*ministerens tilgang var uændret, idet ministeren fortsat ønskede at absolut ordening.*" Den passage findes imidlertid ikke i Lykke Sørensens forklaring om, hvad der blev sagt på koncerndirektionsmødet.

Passagen findes først senere i Lykke Sørensens forklaring i relation til et møde med Nina Holst-Christensen, hvor Lykke Sørensens skulle give en "status" efter koncerndirektionsmødet.

Når man læser kommissionens gengivelse af Lykke Sørensens forklaring om koncerndirektionsmødet, får man det fejlagtige indtryk, at Ministeren under mødet havde en uændret tilgang til sagen, hvilket – som det ses – ikke er tilfældet. Tværtimod følger det at Lykke Sørensens forklaring, at Ministeren ikke sagde mere, efter at Lykke Sørensens klart havde sagt "den afsluttende sætning".

Jeg anser på den baggrund gengivelsen af Lykke Sørensens forklaring for at være misvisende og fejlbehæftet.

1.6 ***Om brugen af Kristina Rosados forklaring om et møde i marts 2016 m.v.***

Kommissionen har i afsnit 7.3.2.7.2 anført:

"Der er endvidere flere oplysninger om forløbet efter udsendelsen af pressemeddelelsen, der støtter, at Inger Støjberg i forbindelse med udsendelsen af pressemeddelelsen ønskede en undtagelsesfri praksis og fortsat indtil midten af marts 2016 ikke endeligt accepterede undtagelser til ordningen (når bortses fra "kongebrevssituationen"). Om forløbet i den første halvdel af marts, som førte til en ændring i ordningen, henvises til afsnit 7.3.3.1 nedenfor. På dette sted kan det dog fremhæves, at der blandt disse oplysninger er en forklaring fra Kristina Rosado om mødet den 8. marts 2016 eller muligvis et møde den 17. marts 2016, hvor de fem sager blev drøftet, og hvor det af Lykke Sørensen eller Jesper Gori blev sagt, at "de stod med det ene ben i Statsministeriet, hvis ministeren ikke ville acceptere undtagelser"."

Kommissionens brug af ordet "dog" må naturligt forstås sådan, at Kristina Rosados forklaring kan tolkes som noget, der taler imod, at Ministeren ikke før midten af marts 2016 havde accepteret undtagelser. Sådan læser jeg imidlertid ikke umiddelbart Rosados forklaring på dette punkt – medmindre ordet "dog" skal læses sådan, at fordi ingen gik til Statsministeriet, så accepterede Ministeren undtagelser. Kommissionens ræsonnement forekommer uklart her.

Uanset hvad, giver den ovenfor citerede passage mig anledning til at bemærke, at Kristina Rosados forklaring står alene på dette punkt. Navnlig har Lene Vejrum og Ditte Kruse Dankert, som begge deltog i samme møde den 8. marts 2016 (og der ses ikke at have været noget møde den 17. marts 2016), ikke har forklaret noget om, at nogen på dette møde "stod med et ben i Statsministeriet" eller på anden måde advarede om at gå til Statsministeriet, jf. henholdsvis afhøringsprotokol nr. 16, s. 23, og afhøringsprotokol nr. 17, s. 13-14.

Derfor er det mig uklart, hvad Rosados forklaring skal bruges til, og den må uanset hvad siges at være behæftet med en betydelig usikkerhed.

I relation til kommissionens vurdering om, at "Der er flere oplysninger om forløbet efter udsendelsen af pressemeddelelsen, der støtter, at Inger Støjberg i forbindelse med udsendelsen af pressemeddelelsen ønskede en undtagelsesfri praksis og fortsat indtil midten af marts 2016 ikke endeligt accepterede undtagelser til ordningen", bemærkes:

Ministeren har hverken over for embedsværket, Folketinget, medierne eller kommissionen lagt skjul på, at hun *ønskede* en adskillelse af alle asylpar, hvor den ene var mindre-årig.

Dette ønske lå dog til enhver tid inden for rammen af den rådgivning om lovens grænser, som Ministeren fik fra sit embedsværk. Denne rådgivning startede – uforbindende – den 25. januar 2016, da Ministeren første gang blev gjort bekendt med, at der boede mindre-årige piger sammen med voksne mænd i danske asylcentre. Efterfølgende bekræftede den rådgivning, hun fik frem til udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016, i alt væsentlighed denne opfattelse.

Mest tydeligt fremgår den rådgivning, Ministeren fik, af det notat, som hun godkendte den 9. februar 2016. Af notatet, der er udarbejdet under medvirken af og godkendt af

departementets jurister (herunder Jesper Gori og Lykke Sørensen) fremgår, at der lovligt kunne etableres en administrativ ordning, hvorefter der kunne ske adskillelse i alle sager. I de sager, hvor der ikke kunne ske adskillelse på forskellige asylcentre, kunne man således – ifølge notatet – adskille inden for samme asylcenter.

Rådgivningen, der er bekræftet og vedstået i forklaringerne afgivet af departementets embedsmænd over for kommissionen, udviklede sig over tid frem til godkendelsen af notatet den 9. februar 2016 og herefter frem til primo/medio marts 2016. Det skete først således, at der af hensyn til Danmarks internationale forpligtelser var nødt til at være *mulighed for* undtagelser, der kunne komme på tale i tilfælde af et sammenfald af en række særlige omstændigheder. Disse er beskrevet i notatet.

Den opfattelse, som Ministeren blev bibragt i forløbet fra 25. januar 2016 og frem til primo/medio marts 2016 var, at en undtagelsesfri ordning – forstået som en praksis med individuelle vurderinger og *mulighed for* undtagelser, men hvor udfaldet konkret ville være adskillelse i alle sagerne – formentlig var mulig inden for rammerne af de internationale konventioner. Det ville derimod ikke være lovligt at etablere en ordning, der *på forhånd* udelukkede undtagelser. Det var disse principper, Ministeren godkendte på skriftligt grundlag den 9. februar 2016.

Hver gang Ministeren herefter blev konfronteret med konkrete omstændigheder – begyndende med de fem sager om asylpar med børn, der blev forelagt departementet primo marts 2016 – som indeholdt en problemstilling i forhold til Danmarks internationale forpligtelser, gjorde Ministeren hvad hun kunne for at udfordre sit embedsværk på, hvor grænsen i forhold til konventionerne lå. Det har været Ministerens politiske ønske at gå så langt som overhovedet muligt inden for lovens rammer.

Kommissionens Udkast bærer præg af et forsøg på at føre bevis for Ministerens vedholdende ønske om at adskille flest mulige, helst alle, asylpar, og for, at Ministeren har lagt et vedholdende pres på sit embedsværk for at opfylde dette ønske. Ministeren vedkender sig dette, hvilket hun også har givet klart udtryk for i sin forklaring. Der er imidlertid tale om et *politisk ønske*, og det pres, hun som minister har lagt på sit embedsværk, har haft til formål at komme så tæt som muligt på opfyldelsen af Ministerens politiske ønske, inden for lovens grænser.

Intet vidne har forklaret, at Ministeren på noget tidspunkt i nogen sammenhæng har udstedt en tjenestebefaling eller givet en ordre om at handle i strid med Danmarks internationale forpligtelser eller i øvrigt i strid med loven.

1.7 ***Kommissionen valg af Jesper Goris forklaring om mødet den 14. marts 2016 som den mest troværdige er en fejl***

Kommissionen har i afsnit 7.3.2.7.2 i relation til mødet den 14. marts 2016 anført:

"(...) Der er blandt dem, der har afgivet forklaring om mødet, ikke nogen ensartet beskrivelse af, om diskussionen herom var ophedet og om den nærmere ordveksling. Af de forklaringer, der er afgivet herom, forekommer forklaringen fra Jesper Gori dog mest troværdig, og man kan se af en mail fra juni 2017 fra Ditte

Kruse Dankert, at Jesper Gori på et tidspunkt, der ligger forud for afhøringen i kommissionen, har delt sin oplevelse af mødet med Ditte Kruse Dankert. Ifølge Jesper Goris forklaring om mødet ønskede Inger Støjberg slet ikke undtagelser nævnt i talen, og hvis undtagelserne skulle nævnes, skulle det alene være kongebrevseksemplet. Jesper Gori har endvidere forklaret, at der desuden var en diskussion om, hvorvidt ordet "for eksempel" skulle nævnes, og at Uffe Toudal Pedersen på et tidspunkt sagde: "Nu bliver det alvor det her. Enten står der "for eksempel" i talepapiret, ellers skal vi to have en snak på dit kontor, inden jeg ringer over til Statsministeriet."

Ved at lægge Jesper Goris forklaring til grund tilsidesætter kommissionen samtidig de stort set samstemmende forklaringer fra Uffe Toudal Pedersen, Mark Thorsen og Ministeren om mødet den 14. marts 2016.

Den største forskel på forklaringen fra Gori og forklaringerne fra de øvrige tilstedeværende findes i relation til Uffe Toudal Pedersens bemærkning om, at han ville ringe til Statsministeriet, hvis ikke Ministeren gik med at sige "for eksempel" i sin samrådstale. Om denne situation har Uffe Toudal Pedersen forklaret, at det ikke var så dramatisk, som det kan lyde på Jesper Goris forklaring:

"Han forklarede, at han godt kan huske, at spørgsmålet blev diskuteret, ligesom man diskuterede meget andet. Forklaringen fremstår dog mere dramatisk, end han husker forløbet. Han kan godt forestille sig, at han på et tidspunkt tabte tålmodigheden og sagde: "Vi skal videre". Herefter kan han med et smil på læben godt have sagt, at man ellers måtte ringe til Statsministeriet. Når Jesper Gori har forklaret herom, må han have udtalt sig således, men at ringe til Statsministeriet er ikke noget, man bare gør. Hvis han var i en situation, hvor han skulle ringe til Statsministeriet, ville han have haft "ryggen meget langt oppe mod væggen". Han ville i så fald ikke have sagt det under et stort møde. Han sagde det ikke under mødet på en sådan måde, at der var stilhed i rummet bagefter. Han har aldrig selv ringet til Statsministeriet og har altid været i stand til at tale sig til rette med sin minister. Det var han også i denne sag, og det er måske også derfor, at "vi sidder her i dag". Han kan se, at episoden er blevet rygtet i Udlændingestyrelsen, men mennesker koder udtalelser forskelligt. Der var en relativt fri tone i ministeriet." (jf. afhøringsprotokol nr. 25, s. 23-24).

Navnlig Uffe Toudal Pedersens forklaring om, at han ikke ville komme med den slags udtalelser i et stort møde med flere deltagere, fremstår korrekt og troværdig. Kommissionen har dog ikke inddraget dette i sin vurdering.

Mark Thorsen havde slet ingen erindring om den episode, Jesper Gori har forklaret om, og anså det for usandsynligt, at det er sket:

"Han har heller nogen erindring om, at Uffe Toudal Pedersen skulle have sagt, at han blev nødt til at kontakte Statsministeriet, hvis ikke ministeren ville acceptere at sige "for eksempel". Det sker meget sjældent, og han kan ikke mindes at have overværet departementschefen sige: "Nu ringer jeg til Statsministeriet". Han ville kunne huske det, hvis det var sket. Han ville således have bidt mærke i

det, hvis Uffe Toudal Pedersen havde trukket det kort. Det er ikke noget, departementschefer gør hver dag over for ministre."

Allerede derfor forekommer det påfaldende, at kommissionen alligevel har valgt at lægge Jesper Goris dramatiske forklaring om mødet forud for samråd Z den 14. marts 2016 til grund.

Kommissionen har begrundet valget af Jesper Goris forklaring med, at *"man kan se af en mail fra juni 2017 fra Ditte Kruse Dankert, at Jesper Gori på et tidspunkt, der ligger forud for afhøringen i kommissionen, har delt sin oplevelse af mødet med Ditte Kruse Dankert."*

Den pågældende mail findes i ekstrakten, s. 6645. I mailen skrev Ditte Kruse Dankert til Adam Abdel Khalik: *"Omkring samråd var vi på dagen ikke sikre på, at hun overhoved ville sige "fx" – kun oplyst om, at man ellers ville kontakte STM."*

Der er ikke efter min opfattelse grundlag for, med den fornødne sikkerhed, at læse ud af Ditte Kruse Dankerts mail til Adam Abdel Khalik, at Jesper Gori havde delt en oplevelse med hende, om at Uffe Toudal Pedersen på mødet den 14. marts 2016 i en alvorlig tone havde advaret med at gå til Statsministeriet, som forklaret af Jesper Gori.

Heller ikke i Ditte Kruse Dankerts egen forklaring for kommissionen er der støtte for kommissionens bevisvurdering. Hun udtalte:

"Foreholdt mail af 13. juni 2017 kl. 20.27 fra hende til Adam Abdel Khalik om, at "Omkring samråd var vi på dagen ikke sikre på, at hun overhoved ville sige "fx" – kun oplyste om, at man ellers ville kontakte STM" (ekstrakten side 6645), forklarede hun, at Udlændingestyrelsen ikke vidste, om det på samrådet ville blive nævnt, at der kunne gøres undtagelser i andre tilfælde end i kongebrevssituationen. Det må være Jesper Gori, der sagde til hende, at man ellers ville kontakte Statsministeriet. Hun husker ikke, hvad han nærmere sagde. Hun husker heller ikke, om det var noget, som hun fik at vide på et møde med Jesper Gori og Lykke Sørensens. På dette tidspunkt vidste de, at det var Jesper Gori og Lykke Sørensens opfattelse, at der skulle være mulighed for undtagelser. Jesper Gori og Lykke Sørensens udfoldede ikke nærmere, hvilke drøftelser der havde været i departementet. Hun ved ikke, om det var Uffe Toudal Pedersen, der ville gå til statsministeren." (jf. afhøringsprotokol nr. 17, s. 15)

Ditte Kruse Dankert forklarede således blot, at det formentlig var Jesper Gori, der fortalte hende om, at *"ellers ville man ringe til Statsministeriet"*, men mere huskede Dankert ikke. Navnlig vidste hun ikke, at det var Uffe Toudal Pedersen, der angivelig skulle have advaret med at gå til Statsministeriet. Det underbygger, at Jesper Gori næppe kan have refereret episoden fra mødet den 14. marts 2016 for Dankert, idet hun i så fald formodentlig ville have kendt til, at der skulle have været en meget alvorlig stemning på mødet, og at Uffe Toudal Pedersen skulle have advaret med at gå til Statsministeriet. Ingen af delene fremgår af Dankerts forklaring.

Tværtimod forekommer det mere sandsynligt, at Jesper Gori kan have fortalt Ditte Kruse Dankert, at det ikke var sikkert, at Ministeren ville sige for eksempel, men hvis det ikke

skete, så ville de kontakte Statsministeriet herom (uden at vide, hvad der nærmere ligger i den kontakt). Altså en slags plan, men ikke nogen gengivelse af, hvad der skete på mødet.

På den baggrund er der ikke grundlag for kommissionens valg af Jesper Goris forklaring om mødet den 14. marts 2016 og den samtidige tilsidesættelse af de tre øvrige forklaringer.

1.8 *Fejlagtig vurdering af, at der ikke er grundlag for, at Ministeren skulle have accepteret, at der kunne være undtagelser til ordningen*

Kommissionen har i afsnit 7.3.2.7.2 sammenfattende vurderet, at

"der findes ikke grundlag for at antage, at Inger Støjberg i forbindelse med at Inger Støjberg i forbindelse med udsendelsen af pressemeddelelsen internt i departementet skulle have accepteret, at administrationen af ordningen skulle være en anden end beskrivelsen i pressemeddelelsen."

Jeg må i den sammenhæng henlede kommissionens opmærksomhed på følgende:

- Ministeren godkendte den 9. februar 2016 ministernotatet af 2. februar 2016, som foreskriver en ordning med mulighed for undtagelser. Der skal meget til for at tilsidesætte et så væsentligt skriftligt spor, og det må navnlig have formodningen imod sig, at det var en ændret tilgang fra Ministerens side, som medførte, at notatet "blev overhalet" i ugerne efter den 10. februar 2016. Det kan mindst lige så vel blevet overhalet, fordi embedsværket fik ny juridisk viden og derfor blev klar over, at notatet ikke var juridisk korrekt. Jesper Gori og Lykke Sørensens forklaringer om notatets betydning bør forstås i lyset heraf.
- Ministeren "trykkede sit embedsværk på maven" for at sikre, at ordningen blev administreret så stramt som muligt.
- Ingen vidner har forklaret, at Ministeren i sit "pres" på embedsværket ønskede at gennemtrumfe en ulovlig ordning, der ikke levnedde mulighed for undtagelser. Tværtimod har flere vidner, som refereret ovenfor, forklaret, at Ministerens pres holdt sig inden for "så vidt muligt"-grænsen.
- Ministerens pres skal ses i lyset af, at rådgivningen fra embedsværket "rykkede sig" mere og mere i en retning væk fra Ministerens politiske ønske, og at begrundelsen for embedsværkets forbehold var, at det "ikke kunne udelukkes", at de internationale konventioner, som fortolkes dynamisk, var en hindring for gennemførelse af Ministerens politiske ønske.
- Når embedsmændene i forskellige sammenhænge har "slået i bordet" i forhold til deres vurderinger, herunder f.eks. som Lykke Sørensen gjorde under koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 og som Uffe Toudal Pedersen gjorde under mødet umiddelbart efter koncerndirektionsmødet, har Ministeren ikke svaret igen, men ladet den rådgivning være det sidste ord og givet en "træt" accept. Ministeren har navnlig aldrig sagt, at nogen skulle gøre noget ulovligt, hvilket bl.a.

understøttes af Jesper Goris forklaring, refereret ovenfor i afsnit 1.2, og af Lykke Sørensen forklaring om koncerndirektionsmødet, refereret ovenfor i afsnit 1.5.

- Ministeren var fuldt ud klar over, at der ved siden af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 var en lidt anden virkelighed, idet der ville blive foretaget individuelle vurderinger af sagerne og derved levnet mulighed for undtagelser. Men Ministeren var også blevet oplyst, at disse vurderinger i langt størstedelen af sagerne ville føre til adskillelse, og at de problematiske sager formentlig først ville opstå "hen ad vejen", som formuleret af Jesper Gori.
- På mødet den 9. marts 2016, hvor de fem sager blev forelagt for departementet, bad Ministeren eller andre i departementet *ikke* om at få sagerne forelagt med henblik på at afgøre sagerne. Hvis der havde været en hensigt hos Ministeren om at indføre en undtagelsesfri ordning som den beskrevet i pressemeddelelsen, må man gå ud fra, at Ministeren i denne situation – hvor hun havde chancen – havde bedt om at få de fem sager ind på sit eget skrivebord til afgørelse. Det skete ikke.

Alle disse momenter er uforenelige med kommissionens konklusioner om, at det ikke kan antages, at Ministeren havde accepteret, at administrationen af ordningen var en anden end pressemeddelelsen.

1.9 ***Kommissionens tilsidesættelse af Uffe Toudal Pedersens forklaring om, hvad der skete umiddelbart efter koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016***

Kommissionen har i afsnit 7.3.2.7.3 ("Betydningen af Lykke Sørensen og Uffe Toudal Pedersens tilkendegivelser om myndighedernes pligt til at overholde loven") tilsidesat Uffe Toudal Pedersens forklaring om det korte møde på Ministerens kontor efter koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Det omfatter navnlig Uffe Toudal Pedersens forklaring om, at han accepterede en pressemeddelelse uden undtagelser, men samtidig gjorde Ministeren opmærksom på, at der ville blive administreret med undtagelser.

Kommissionens tilsidesættelse af Uffe Toudal Pedersens forklaring er højst ejendommeligt, da der i realiteten er tale om en tilsidesættelse af forklaringerne fra alle tre personer, der var til stede i lokalet. Der er ingen modstridende forklaringer om det møde. Alligevel har kommissionen valgt at tilsidesætte forklaringen.

Kommissionen har bl.a. begrundet tilsidesættelsen af Toudal Pedersens forklaring med (i) at forklaringen er *"vanskeligt foreneligt med hans forklaring om, at han på det tidspunkt havde opfattelsen af, at Inger Støjberg havde accepteret den ordning, der var beskrevet i notatet af 2. februar 2016"*, (ii) at hvis udtalelsen skulle få nogen praktisk betydning ville det *"forudsætte, at Udlændingestyrelsen blev gjort bekendt med en sådan tilkendegivelse, hvilket Uffe Toudal Pedersen ifølge sin egen forklaring ikke tog initiativ til"* og (iii) at Frank Bundgaard har forklaret, *"at han i kanten af koncerndirektionsmødet hørte Uffe Toudal Pedersen sige til Line Skytte Mørk Hansen, at hun skulle sikre, at der blev givet besked til asylcentre hurtigst muligt"*.

I forhold til nr. (i) må jeg afvise, at de to dele af Uffe Toudal Pedersens forklaringer er vanskeligt forenelige. Det forekommer ikke usandsynligt, at han ganske vist kan have

troet, at Ministeren var indforstået med, at ordningen blev administreret med mulighed for undtagelser, men samtidig følte det passende at understrege denne pointe, når nu der skulle sendes en pressemeddelelse ud med et politisk budskab, der i realiteten var strammere end ordningen som beskrevet i notatet af 2. februar 2016.

I forhold til nr. (ii) bemærkes det, at både Uffe Toudal Pedersen og Line Skytte Mørk Hansen har forklaret, at de havde drøftelser om Line Skytte Mørk Hansens orientering af Udlændingestyrelsen om praksisændringen. Således har Uffe Toudal Pedersen forklaret, at Line Skytte Mørk Hansen orienterede ham om, "*at hun havde sendt en mail til Lene Linnea Vejrum. Line Skytte Mørk Hansen fortalte ham desuden, at hun samme dag eller næste dag havde sagt til Lene Linnea Vejrum, at styrelsen selvfølgelig skulle administrere lovligt.*" (jf. afhøringsprotokol nr. 5, s. 14). Samtidig har Line Skytte Mørk Hansen forklaret, at Uffe Toudal Pedersen "*bad hende sende pressemeddelelsen til Lene Vejrum, så pressemeddelelsen ikke alene gik til Udlændingestyrelsen via presseafdelingen. Lene Vejrum skulle have besked om, at pressemeddelelsen var formuleret ultimativt, men at departementet selvfølgelig var klar over, at der skulle være undtagelser.*" (jf. afhøringsprotokol nr. 9, s. 11).

Uffe Toudal Pedersen havde på den baggrund ikke anledning til at sørge for, at Udlændingestyrelsen blev orienteret om pressemeddelelsen, idet Line Skytte Mørk Hansen allerede havde meddelt ham, at det var sket. Det bemærkes i den forbindelse, at der ikke i relationen mellem Uffe Toudal Pedersen og Line Skytte Mørk Hansen ses at være noget motiv for nogen af dem til at tale usandt om, at Line Skytte Mørk Hansen skulle orientere Udlændingestyrelsen om pressemeddelelsen, herunder om at styrelsen selvfølgelig skulle administrere lovligt.

I forhold til nr. (iii) skal det bemærkes, at Frank Bundgaard umiddelbart ses at være det eneste vidne ud af otte deltagere på koncerndirektionsmødet, der har forklaret dette. Allerede af den grund forekommer det usandsynligt, at forklaringen er korrekt. Hertil kommer, at pressemeddelelsen jo ikke var færdig på dette tidspunkt, så det er uklart, hvad Line Skytte Mørk Hansen i givet fald skulle have fået besked på at videreformidle til styrelsen. Hvis man ser nærmere på Frank Bundgaard forklaring fremgår det heller ikke heraf, hvad det var for en besked, Uffe Toudal Pedersen angivelig skulle have bedt Line Skytte Mørk Hansen om at give til "asylcentrene". Det var i øvrigt heller ikke det, Line Skytte Mørk Hansen gjorde, idet hun gav besked til Udlændingestyrelsen. Det forekommer derfor uforståeligt, at kommissionen har valgt at lægge vægt lige netop Bundgaards forklaring.

På den baggrund er der ikke grundlag for kommissionens tilsidesættelse af forklaringerne af, hvad der skete under mødet på Ministerens kontor umiddelbart efter koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016.

1.10 **Kommissionens besynderlige forbehold om betydningen af rådgivningen af Ministeren**

Kommissionen har til sidst i afsnit 7.3.2.7.3 har anført:

"Endelig finder kommissionen anledning til at bemærke, at uanset hvad der kan lægges til grund i forhold til Uffe Toudal Pedersens og Lykke Sørensens udtalelser

på møder med Inger Støjberg, har dette ikke nogen betydning i forhold til vurderingen af, hvilken hensigt Inger Støjberg havde med sine tilkendegivelser og med udsendelsen af den pressemeddelelse, som kom til at tjene som administrationsgrundlag for styrelsen."

Det citerede afsnit savner enhver mening. Man kan som det første spørge, hvorfor hele afsnit 7.3.2.7.3 overhovedet er med i redegørelsen under afsnittet om Ministerens hensigt, hvis det er ligegyldigt for bedømmelsen af Ministerens hensigt.

Udsagnet er i øvrigt efter sit indhold tvivlsomt. Hvad hvis rådgivningen af Ministeren havde været, at man godt kunne indføre en absolut ordning uden mulighed for at undtagelser? I så fald havde det i høj grad haft betydning for bedømmelsen af Ministerens hensigt med at udsende en pressemeddelelse med en sådan ordlyd, idet Ministeren vel næppe kan siges at have haft til hensigt at udvirke en ulovlig instruks, hvis hun af sit embedsværk var blevet bibragt den opfattelse, at en sådan pressemeddelelse – hvis den skulle læses som en instruks – ville være lovlig.

I den foreliggende situation blev Ministeren bibragt den opfattelse af Uffe Toudal Pedersen, at der ikke var noget juridisk til hinder for, at hun udsendte pressemeddelelsen med den ordlyd, den fik. Samtidig skulle Ministeren dog vide, at der skete en anden og lovlig administration i praksis, hvilket hun ifølge forklaringerne accepterede.

På den baggrund er det ovenfor citerede udsagn uforståeligt.

1.11 Sammenfatning af afsnit 1.1-1.10

Sammenfattende er det min opfattelse, at der er så mange mangler og uforklarlige elementer i kommissionens bevisvurderinger, at der ikke er rimeligt grundlag for at foretage vurderinger af Ministerens hensigt med pressemeddelelsen.

Det er ikke en undersøgelseskommissionens opgave at "afgøre" spørgsmål om, hvorvidt nogen – herunder en minister – kan drages til ansvar. Hvis kommissionens vurderinger giver anledning til tvivl, er det undersøgelseskommissionens opgave – i stedet for at tage stilling – at præsentere tvivlen og beskrive, hvorpå den beror.⁹ Som følge af de foreliggende væsentlige usikkerhedsmomenter i forhold til kommissionens vurderinger af Ministerens hensigter er det min opfattelse, at kommissionen i dette tilfælde er gået videre end, hvad der er tilladt inden for UKL § 4, stk. 4.

2. MANGLENDE ÅRSAGSSAMMENHÆNG MELLEINSTRUKS OG MINISTERENS SUBJEKTIVE FORHOLD

Det fremgår af Udkastet, afsnit 7.3.2.4 ("Sammenfattende om instruksen i perioden fra den 10. februar til den 18. marts 2016"), at kommissionen definerer den ulovlige instruks som følger:

⁹ De specielle bemærkninger ad § 4, stk. 4, i lovforslag nr. 3 af 8. oktober 1999 om lov om undersøgelseskommissioner.

"Kommissionen finder herefter at kunne lægge til grund, at ministeriets pressemeddelelse af 10. februar 2016, fremsendelsen af denne til Udlændingestyrelsen og Line Skytte Mørk Hansens telefoniske henvendelse(r) til Lene Linnea Vejrum samme dag tilsammen udgjorde instruks til Udlændingestyrelsen om praksisændringen."

Den ulovlige instruks bestod således ifølge kommissionen af:

1. Pressemeddelelsen
2. Fremsendelsen af pressemeddelelsen til Udlændingestyrelsen
3. Line Skytte Mørk Hansens telefoniske henvendelse(r) til Lene Linnea Vejrum

Jeg lægger til grund, at Instrukskommissionen er enig i, at Ministeren ikke har været involveret i nr. 2 og 3.

I Udkastet, afsnit 7.3.2.7.4 ("Konkluderende om Inger Støjbergs hensigt med pressemeddelelsen"), fremgår følgende alligevel nederst i tredje afsnit:

"Efter kommissionens opfattelse kan det derfor lægges til grund, at Inger Støjbergs hensigt med instruksen den 10. februar 2016 var, at der skulle ske en undtagelsesfri adskillelse af parrene." (min understregning).

Jeg er i tvivl om, hvorvidt valget af ordet "instruksen" er bevidst eller en fejl. Overskriften på afsnittet indikerer, at afsnittet alene handler om "pressemeddelelsen".

Uanset hvad, er det vanskeligt at se, hvordan Ministeren kan tillægges en hensigt med andet end pressemeddelelsen. Ministeren var ikke klar over, at Line Skytte Mørk Hansen sendte pressemeddelelsen til Udlændingestyrelsen og heller ikke, at hun ringede til Lene Linnea Vejrum – og slet ikke bekendt med indholdet af denne kommunikation.

Det er muligt, at afsnit 7.3.2.7.4 i Udkastet skal forstås således, at kommissionen har fundet, at der er en form for årsagssammenhæng mellem pressemeddelelsen og den 2. og 3. del af "den ulovlige instruks", og at den årsagssammenhæng fører til, at Ministeren efter kommissionens vurdering kan tillægges den førnævnte videregående hensigt med pressemeddelelsen.

I så fald må jeg afvise en sådan vurdering. De væsentligste begrundelser herfor fremgår af pkt. 1.1-1.10 ovenfor. Pressemeddelelsen kunne aldrig i sig selv være blevet til en instruks. Det er udelukkende del 2 og 3, der kan gøre pressemeddelelsen til en instruks.

Der er endvidere ikke grundlag for at begrunde en sådan årsagssammenhæng mellem pressemeddelelsen og "instruksen" i subjektive forhold vedrørende Ministeren. Det sidste, Ministeren hørte, inden hun bestemte pressemeddelelsens indhold, var Uffe Toudal Pedersens besked om, at embedsværket ville administrere på en anden måde end pressemeddelelsen. En lovlig måde med mulighed for undtagelser. Sammenholder man denne oplysning med, at Ministeren var mest optaget af den politiske signalgivning, har jeg så meget desto mere vanskeligt ved at forstå, hvis kommissionen tillægger Ministeren en

videre hensigt med pressemeddelelsen end at give et entydigt politisk budskab i en situation, hvor hun beviseligt var under betydeligt politisk pres fra alle sider i Folketinget.

Ser man på forløbet efter udsendelsen af pressemeddelelsen, havde Ministeren ikke grund til at tro, at pressemeddelelsen faktisk havde medført en ulovlig praksis i Udlændingestyrelsen. De tre embedsmænd, som Ministeren havde kontakt med om denne sag, Uffe Toudal Pedersen, Lykke Sørensen og Jesper Gori, har alle forklaret, at Udlændingestyrelsen efter deres opfattelse administrerede lovligt med individuelle vurderinger af sagerne. Denne opfattelse blev departementet og Ministeren også bibragt i forbindelse med forelæggelsen af de fem sager den 9. marts 2016, hvor Ministeren jo kunne se, at alle parrene *ikke* var blevet adskilt.

Der er således ikke konkrete holdepunkter – endsige bevis – for en årsagssammenhæng mellem Ministerens subjektive forhold, hverken før eller efter udsendelsen af pressemeddelelsen, og det forhold, at pressemeddelelsen muligvis af nogen er blevet *opfattet* som en instruks.

Kommissionen bør nøje overveje, hvilke konsekvenser Udkastets præmisser i afsnit 7.3.2.7 kan få. Kommissionens bedømmelse af Ministerens hensigt risikerer at danne den u hensigtsmæssige præcedens, at en minister i fremtiden skal regne med, at pressemeddelelser og udtalelser på pressemøder, i tv-interviews, etc., kan forstås som administrative instrukser og derfor skal bedømmes efter en retlig standard efter ministeransvarsløven. Det vil samtidig sætte betydelige begrænsninger for, hvordan en Minister kan arbejde med politisk kommunikation som et værktøj, der er adskilt fra juridiske tjenestebefalinger. Det kan også få den lige så u hensigtsmæssige præcedens, at en minister i fremtiden ikke kan lægge et rimeligt pres på sit embedsværk i forhold til juridiske vurderinger, som begrænser ministeren i at forfølge sine politiske mål, uden at ministeren må påregne, at det "pres" bliver opfattet som en instruks. Dette risikerer at ødelægge den faglige dialog mellem minister og embedsmænd, og det begrænser ministres virke og politiske udfoldelsesmuligheder i en grad, der er demokratisk betænkelig.

3. KOMMISSIONENS VURDERING AF MINISTERENS KENDSKAB TIL GRUNNETS E-MAIL

Afslutningsvist har jeg følgende bemærkninger til kommissionens vurderinger i forhold til kendskabet den 22. juni 2017 til Henrik Grunnets mail i afsnit 7.5.3 ("Kommissionens vurdering af de manglende oplysninger til ombudsmanden").

Kommissionen har valgt at anse Lykke Sørensens forklaring af forløbet den 22. juni 2017 som den rigtige forklaring. Dermed tilsidesætter kommissionen samtidig forklaringerne fra Ministeren og Mark Thorsen og til dels Jonas From Soelberg. Der var fire personer til stede i samme rum den aften den 22. juni 2017, og kommissionen har valgt den ene forklaring, der går imod de tre andre.

Jonas From Soelbergs forklarede følgende:

"Det var formentligt Lykke Sørensen, der orienterede ham om mailen, eftersom det var hende, der var til stede under det videre forløb. Han husker

ikke specifikt, hvad Lykke Sørensen fortalte om mailen, men han erindrer, at han, da han senere så mailen optrykt i Information, ikke blev overrasket over den første del af mailen vedrørende ministerens holdning til sagen. Eftersætningen om børnekonventionen kom bag på ham, og den del af mailen havde han således ikke været bevidst om. Det forhold, at eftersætningen om børnekonventionen kom bag på ham, fortæller efter hans opfattelse noget om, hvad han fik at vide på tidspunktet for det supplerende svar til Folketinget den 22. juni 2017.
(...)

Han blev foreholdt, at Lykke Sørensen har forklaret bl.a., at "hun er uenig med Inger Støjberg i, at Inger Støjberg ikke blev orienteret om mailen", og at der var 1½ linje i mailen, og "man kunne næsten ikke orientere om indholdet uden at sige, hvad der stod", men at "for hende var indholdet af mailen ikke særlig dramatisk" (afhøringsekstrakten side 183). Han forklarede, at den del af mailen, der vedrørte børnekonventionen, var en ny oplysning for ham, da han så mailen optrykt i Information. Det var hans opfattelse, at ministeren den aften hæftede sig ved det, Lykke Sørensen betrykkede hende om – at mailen ikke vedrørte de retlige overvejelser og derved faldt uden for ombudsmandens anmodning. Det, han husker, at Lykke Sørensen sagde, var, at mailen gengav, at Henrik Grunnet havde oplevet, at ministeren havde udtrykt sin holdning på mødet, men han erindrer ikke, om Lykke Sørensen sagde dette, mens ministeren var til stede. Det var ikke nogen hemmelighed, hvad ministerens holdning var." (afhøringsprotokol nr. 24, s. 18-19)

Derfor står Jonas From Soelbergs forklaring også i kontrast til Lykke Sørensens forklaring. Særligt set i lyset af den ganske sikre forklaring fra Jonas From Soelberg er det *helt uforståeligt*, at kommissionen vurderer det som "*usikkert, om han fik oplyst hele mailens indhold.*" Der kan efter Soelbergs forklaring ikke være tvivl om, at han ikke fik oplyst hele mailens indhold, især når han ikke har nogen "aktie" i denne sag.

Virkningen af at lægge Lykke Sørensens forklaring til grund er, at kommissionen herefter kan vurdere det som "*mest sandsynligt, at Inger Støjberg selv blev orienteret om mailens indhold den 22. juni 2017.*"

Beslutningen om at lægge Lykke Sørensens forklaring til grund er primært begrundet med (i) at det er svært at få øje på noget, der skulle give Lykke Sørensen anledning til at fortælle usandt om forløbet den 22. juni 2017, (ii) at forklaringen efter kommissionens opfattelse understøttes af, at Lykke Sørensen i april 2019 henvendte sig til Justministeriet, (iii) en ordlydsfortolkning af tillægsberedskabet, og (iv) at det er vanskeligt at forestille sig, at Ministeren og Mark Thorsen ikke interesserede sig så meget for indholdet af mailen, at de krævede at få den læst op.

I forhold til nr. (i) vil jeg bemærke, at *hvis* forklaringerne fra Ministeren, Mark Thorsen og Jonas From Soelberg lægges til grund – nemlig at mailen ikke blev læst op – betyder det, at Lykke Sørensen har ligget inde med oplysninger om Grunnet-mailen, men ikke orienteret de tre andre. Konsekvensen af det er, at Lykke Sørensen har fortiet oplysninger, som

de andre tilstedeværende burde have fået, og at det ville være Lykke Sørensens fortællelse, der er årsagen til, at den opdaterede besvarelse af spørgsmål 856 og tillægsberedskabet vedrørende mailen fik et misvisende indhold.

I forhold til nr. (ii) er jeg i udgangspunktet enig med kommissionen, men vil samtidig bemærke, at man bør være varsom med at tillægge Lykke Sørensens henvendelser til Justitsministeriet i april 2019 for stor bevismæssig vægt. Generelt kan det forhold, at én part "kommer først" med sin forklaring, jo ikke i sig selv gøre andres parter forklaringer mindre sande. Navnlig ikke når de andre parter ikke har haft samme anledning til at udtale sig om forløbet. På den baggrund bør dette moment efter min opfattelse tillægges ingen eller kun uvæsentlig vægt.

Begrundelse nr. (iii) indebærer, at kommissionen fortolker tillægsberedskabet omkring Grunnet-mailen som følger:

"Hendes [Lykke Sørensens, red.] forklaring har endvidere en vis støtte i det tillægsberedskab, der blev udarbejdet den 22. juni 2017 forud for samrådet dagen efter. Heri forberedte man Inger Støjberg på, at hun på et spørgsmål om, hvorvidt hun ville oplyse, hvad der nærmere stod i mailen, kunne svare, at hun ikke havde set denne. Såfremt Inger Støjberg ikke kendte til indholdet af mailen, fremstår det uforståeligt, at forslaget til svar alene skulle lyde på, at ministeren ikke havde "set" mailen. Dette ville naturligvis isoleret set være korrekt, men det ville dog ikke være et fyldestgørende svar på det mulige spørgsmål. Det synes derfor sandsynligt, at forslaget til besvarelse hænger sammen med et forsøg på at "tale udenom" ved at give et svar, der ikke var urigtigt, men dog heller ikke fyldestgørende."

Kommissionens fortolkning af tillægsberedskabet er helt udokumenteret og endda mod-sagt af Lykke Sørensen selv under hendes forklaring den 30. september 2020, hvor hun – adspurgt om netop denne fortolkning af tillægsberedskabet – forklarede:

"Hun forklarede hertil, at hun ikke erindrer at have læst Jesper Goris mail [hvor han sendte tillægsberedskabet sent om aftenen den 22. juni 2017, red.], men hun har givetvis læst den. Hun har formentlig set svarudkastet, men hun erindrer det ikke med sikkerhed. Hun husker ikke, om det gav hende anledning til overvejelser. Det var et lynhurtigt udarbejdet udkast til beredskab aftenen før samrådet. Uanset om ministeren havde læst mailen eller var bekendt med indholdet af mailen, skulle Folketinget ikke gøres bekendt med mailen, fordi det var en intern mail. Desuden var svaret rigtigt. Selv hvis ministeren blev spurgt, om hun ville oplyse, hvad der stod i mailen – og under forudsætning af, at hun vidste, hvad der stod i mailen – ville hun mene, at svaret "Jeg har ikke set den interne mail" var et korrekt svar. Adspurgt, om det tillige ville være et fyldestgørende svar, forklarede hun, at det var et beredskabspapir, hvor man – sent på aftenen – prøvede at forud-sige, hvilke spørgsmål Folketinget måtte finde på at stille, og hun ved ikke, om spørgsmålet faktisk blev stillet. Det ville være vigtigt at sige, at ministe-ren ikke havde set mailen, idet der kunne stå andre ting i den pågældende

mail. Derfor ville det efter hendes opfattelse være korrekt af ministeren at sige, at hun ikke havde set mailen."

Det følger af Lykke Sørensens forklaring, at tillægsberedskabet er lavet i sidste time aftenen inden det vigtige samråd, og at der ikke i tillægsberedskabet ligger et forsøg på at "tale udenom". Kommissionen har truffet beslutning om ikke at afdække dette spørgsmål nærmere, herunder ved genindkaldelse af Jesper Gori, som er forfatter af tillægsberedskabet.

Kommissionen har vurderet, at det af Jesper Gori efter anmodning fra Lykke Sørensen udarbejdede tillægsberedskab ikke er fyldestgørende. Efter bevisførelsen er ansvaret for tillægsberedskabets indhold alene Lykke Sørensens, idet hun ifølge Jesper Goris forklaring (afhøringsprotokol nr. 12, s. 24) anmodede Jesper Gori om at skrive tillægsberedskabet.

I forhold til nr. (iv) – at det er vanskeligt at forestille sig, at Ministeren og Mark Thorsen ikke interesserede sig så meget for indholdet af mailen, at de krævede at få den læst op – vil jeg bemærke, at det følger af forklaringerne fra Jonas From Soelberg, Ministeren, Mark Thorsen og Lykke Sørensen, at der ikke stod noget nyt i mailen, hvilket Lykke Sørensen orienterede de andre om. Det var aftenen før et vigtigt samråd, og det er dokumenteret, at der både i pressen og internt i ministeriet og styrelsen blev spekuleret i, om Ministeren mon blev væltet på samrådet den 23. juni 2017.

Set i det lys er det *ikke* vanskeligt at forestille sig, at Ministeren blot har taget Lykke Sørensens besked om, at der ikke stod noget nyt i mailen, til efterretning. Det er i øvrigt også hvad Ministeren selv har forklaret om den sag.

Der er herefter ikke noget sagligt grundlag for kommissionens bevisvurdering, at det er mest sandsynligt, at Ministeren selv blev orienteret om Grunnet-mailens indhold den 22. juni 2017.

Med venlig hilsen
Horten

Nicolai Mallet

Instrukskommissionen
Ved Stranden 8
1061 København K

JAKOB LUND POULSEN
ADVOKAT (H)

Knabrostræde 30, 2. tv
DK 1210 København K
T +45
M +45

Henriette Christoffersen
Advokatsekretær

M +45

J.nr. 11838452
30. november 2020

Margit Sander

Som bisidder for Margit Sander Rasmussen skal jeg hermed fremsende min klients bemærkninger, som hun ønsker at fremkomme med til den del af udkastet til beretning, som hun har haft adgang til at gøre sig bekendt med:

"Jeg er glad for, at kommissionen forventer at lægge til grund, at vi i styrelsen følte os udsat for et betydeligt pres fra departementet for at få gennemført adskillelserne, at vores sagsbehandling var en konsekvens af instruksens undtagelsesfrie karakter, og at jeg var voldsomt udfordret på min faglighed.

I februar 2016 var jeg ikke i tvivl om, at det ville være ulovligt, hvis vi gennemførte instruksen efter dens ordlyd. Men det var hverken dengang eller senere åbenbart for mig, at der - som kommissionen ser ud til at ville lægge til grund - ikke var tilstrækkelig hjemmel i udlændingelovens § 42 a, stk. 7, til at adskille parrene."

Med venlig hilsen

Jakob Lund Poulsen

Instrukskommissionen
Ved Stranden 8
1061 København K

Sag 534695-001

København,
den 2. december 2019

Pr. e-mail: kontakt@instrukskommissionen.dk

Bemærkninger til Instrukskommissionens udkast til vurdering af 18. november 2020

Instrukskommissionen har den 18. november 2020 delt et udvalgt uddrag af sit udkast til vurdering med mig som bisidder for afdelingschef Line Skytte Mørk Hansen. Instrukskommissionen har samtidig anmodet om at måtte modtage evt. bemærkninger hertil senest den 2. december 2020.

Overordnet bemærkes, at det er overordentligt vanskeligt at vurdere, om kommissionens vurderinger af de enkelte dele af det langvarige og til tider meget intense forløb, der nu er søgt klarlagt, harmonerer med den opfattelse, en overværelse af samtlige afhøringer har givet mig. Da jeg alene har haft adgang til dele af de foretagne – foreløbige – vurderinger, ved jeg ikke, om der er den samme konsekvens i de i øvrigt anlagte vurderinger, som jeg umiddelbart ville tro, der må være. Jeg kunne derfor ønske, at der gives alle afhørte personer og alle bisidderne lejlighed til at fremsætte bemærkninger også til alle enkeltstående vurderinger og den samlede vurdering, kommissionen måtte vælge at anlægge. Det kan ikke udelukkes, at en – for mig p.t. ukendt – vurdering af en bestemt begivenhed eller et udvalgt udsagn vil kunne påvirke indtrykket af rimeligheden af én af de vurderinger, jeg på nuværende tidspunkt er blevet gjort bekendt med.

Med andre ord: Det er umuligt at forholde sig til det samlede billede, når man kun får forevist fragmenter heraf.

Jeg har gennemgået de modtagne dele af udkastet med min klient, og har følgende bemærkninger:

1. Om formatet

Instrukskommissionen har haft adgang til en overvældende mængde dokumenter, hvoraf en udvalgt del er blevet fremlagt for bisidderne, og nogle også foreholdt de afhørte personer. De afhørte personer har dog ikke haft adgang til selv at modtage kopier af de udvalgte dokumenter, hvoraf nogle først er blevet fremlagt ganske kort tid før en afhøring, hvor dokumenterne er blevet foreholdt den afhørte.

Afhøringerne er opsummeret i de daglige afhøringsprotokoller, der efterfølgende er delt med bisidderne, der har kunnet fremsætte begrundede anmodninger om rettelser af f.eks. klart

forkerte gengivelser af udsagn. Tilføjelser til eller nuanceringer af de komprimerede gengivelser af de ofte meget langvarige og detaljerede afhøringer har som udgangspunkt ikke været tilladt.

Det har gjort det noget vanskeligt for bisidderne at sikre, at alle relevante dokumenter og detaljer er kommet frem og er taget i betragtning, ligesom det i vidt omfang har overladt det til kommissionen selv at erindre sig nuancerne og "mellemregningerne" bag den del af forklaringerne, der er gengivet i afhøringsprotokollerne.

Konkret har det betydet, at kommissionens foreløbige vurderinger af min klients udsagn, handlinger og undladelser enkelte steder fremstår som unødigt unuancerede og uantageligt ensidige.

Det er beklageligt, og jeg håber med nedenstående eksempler at kunne opnå en fornyet og mere nuanceret vurdering fra kommissionens side.

2. Om faktum

Konkret skal fremhæves, at kommissionen i de foreløbige vurderinger i pkt. 7.3.2.2.2 om besvarelsen af en række udvalgs spørgsmål stillet i foråret 2017 har anført, at *"Hendes egen afdelings bidrag til besvarelse af spørgsmål fra Folketinget blev i juni 2017 håndteret på den måde, at der i et udkast til besvarelse af spørgsmål nr. 846 internt i afdelingen blev lagt op til en besvarelse, hvori det blev anført, at Line Skytte Mørk Hansens samtale med Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016 bl.a. 'havde til formål at sikre, at de drøftelser, der tidligere samme dag havde været på koncerndirektionsmødet, hvor bl.a. Udlændingestyrelsens direktør var til stede, blev videreformidlet.' Efter interne drøftelser i Line Skytte Mørk Hansens afdeling blev der imidlertid lagt op til en besvarelse, hvori denne sætning helt udgik."*

Denne sidste bemærkning bygger på en misforståelse og er ikke korrekt: Ændringen skete efter et møde, hvori Lykke Sørensen og Jesper Gori deltog, jf. bl.a. e-mail af 15. juni 2017 (ekstraktens side 5808-5809) og e-mail af 9. juni 2017 (ekstraktens side 7357) og forklaringerne fra Jesper Gori (afhøringsprotokollens side 286-287) og Line Skytte Mørk Hansen (afhøringsprotokollens side 765). Der var således ikke tale om "interne drøftelser i Line Skytte Mørk Hansens afdeling".

3. Om udvalgte vurderinger

Det er bemærkelsesværdigt, og uheldigt, at kommissionen – foreløbig – har valgt at lægge til grund, at telefonsamtalerne den 10. februar 2016 mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Linnea Vejrum ikke havde det indhold, som Line Skytte Mørk Hansen grundigt har forklaret for kommissionen.

At kommissionen foreløbig er nået til en anden vurdering, synes primært at skyldes, at de centrale medarbejdere i Udlændingestyrelsen har afgivet stort set samstemmende forklaringer om samtalerne. Ved at tillægge det afgørende betydning, at flere medarbejdere – hvoraf dog kun den ene, Lene Linnea Vejrum, tog del i telefonsamtalerne – nu fire år senere har forklaret, at de mener

at have forstået det budskab, min klient formidlede, mere éntydigt, end formidleren selv mener at have formidlet det, gør ikke nødvendigvis disse medarbejderes forklaringer mere troværdige.

Kommissionen synes således foreløbig helt at have set bort fra den oplagte mulighed for årsagen til, at de – i øvrigt bemærkelsesværdigt samstemmende – forklaringer, de tre centrale medarbejdere i Udlændingestyrelsen har afgivet for kommissionen, er så enslydende: At det ganske enkelt forholder sig, som kommissionens udspørger selv foreslog, da Ditte Kruse Dankert blev afhørt og adspurgt til sine og kollegernes e-mailudvekslinger i anledning af Folketingets Ombudsmand redegørelse af 3. februar 2017 (ekstraktens side 6625-6626). Udspørgeren indledte således sine spørgsmål til denne mailudveksling med at fastslå, at *”Der var en abekrig i gang, ser det ud til. Det virker som en bekræftelse af en grundfortælling, I har lavet i Udlændingestyrelsen?”*

Ditte Kruse Dankert afviste ikke denne udlægning af sin og sine kollegers samstemmende gengivelser af forløbet. Hun bekræftede den heller ikke.

Udspørgerens hypotese – eller konstatering? – ses ikke gengivet i afhøringsprotokollen, hvor der på siderne 459-460 alene citeres fra den interne mailudveksling i februar 2017. Udspørgerens hypotese har forhåbentlig været grundigt drøftet i kommissionen både før og efter afhøringerne, men der synes ikke i de uddrag af vurderingerne, jeg har fået indsigt i, at være en klar stillingtagen hertil.

Jeg håber, kommissionen i sin endelige vurdering vil anse denne hypotese om den ”grundfortælling” om forløbet, der efterfølgende er blevet lavet i Udlændingestyrelsen, som enten klart bekræftet eller klart forkastet. Hypotesen er ikke blevet viet stor opmærksomhed under afhøringerne, men det kan jo skyldes, at den forekommer så indlysende rigtig, og i øvrigt synes verificeret af de mange skriftlige spor af tilblivelsen af en fælles ”grundfortælling”, der er fremlagt for kommissionen, og af de mange – også ganske samstemmende – forklaringer om de utallige drøftelser om en fælles udlægning af forløbet, der efterfølgende har været internt i Udlændingestyrelsen og mellem Udlændingestyrelsens centrale medarbejdere og Lykke Sørensen og Jesper Gori fra Udlændinge- og Integrationsministeriets departement.

Jeg har således noteret mig, at også Udlændingestyrelsens svar til Folketingets Ombudsmand af 26. april 2016, der er kommissionen tilsyneladende er tillagt stor vægt som ”begivenhedsnært” dokumentbevis for det fulde indhold af de telefonsamtaler, Line Skytte Mørk Hansen og Lene Linnea Vejrum førte den 10. februar 2016, uomtvisteligt er resultatet af et omfattende gruppearbejde blandt de tre medarbejdere i Udlændingestyrelsen, hvis fortællinger om telefonsamtalerne har så afgørende betydning for deres egen rolle i det undersøgte forløb. Et omfattende gruppearbejde, der også havde deltagelse af Lykke Sørensen og Jesper Gori fra Udlændinge- og Integrationsministeriets departement, jf. bl.a. e-mails af 7. og 12. april 2016 og kalenderudskrifter fra den 12. april 2016 (ekstraktens side 6819 og side 7339ff) og forklaringerne fra bl.a. Lykke Sørensen (afhøringsprotokollens side 788) og Ditte Kruse Dankert (afhøringsprotokollens side 453 og side 465).

Jeg har ligeledes noteret mig, at ingen af de ansvarlige for udarbejdelse, verificering og afsendelse af svar fra Udlændinge- og Integrationsministeriets departement til Folketingets Ombudsmand på dennes gentagne forespørgsler om hændelsesforløbet, herunder om indholdet af

telefonsamtalerne den 10. februar 2016 mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Linnea Vejrum, har taget skridt til at konsultere Line Skytte Mørk Hansen om telefonsamtalerne. Det blev tværtimod ved flere lejligheder indbyrdes aftalt, at en sådan "intern høring" ikke skulle finde sted, jf. bl.a. e-mail af 27. juni 2016 (ekstraktens side 6529) og f.eks. Lykke Sørensens forklaring (afhøringsprotokollens side 789) og Jesper Goris forklaring (afhøringsprotokollens side 294).

På samme vis blev det tilsyneladende indbyrdes aftalt, at Line Skytte Mørk Hansen ikke skulle konsulteres om svar til Folketinget, eller at hendes og hendes afdelings bidrag kunne undværes eller énsidigt skulle ændres, jf. f.eks. e-mail af 17. juni 2017 (ekstraktens side 7367ff) og Lykke Sørensens forklaring (afhøringsprotokollens side 789).

I lyset heraf forekommer det mig særdeles betænkeligt, om kommissionen skulle vælge at fastholde sin foreløbige vurdering af indholdet af telefonsamtalerne den 10. februar 2016 mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Linnea Vejrum, jf. udkastet til vurderingers pkt. 7.3.2.2 2 og pkt. 7.3.2.2.6.

I udkastets pkt. 7.3.2.2.2 bemærker kommissionen foreløbig, at der i sagen "*foreligger en stor mængde oplysninger, der kan tjene til at afdække samtalerne indhold.*". Herefter gennemgås en række af de forklaringer, der er afgivet for kommissionen, om forudgående og efterfølgende samtaler om telefonsamtalerne indhold, ligesom der henvises til en række meget korte e-mails udvekslet den 10.-12. februar 2016, uden at disse dog ses at præcisere eller blot forsøge at gengive det fulde indhold af de to telefonsamtaler, der fandt sted mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016.

Kommissionen har dog noteret sig, at Line Skytte Mørk Hansen ikke på noget tidspunkt har erklæret sig om telefonsamtalerne på en måde, der er samstemmende med den anden deltagers ikke-begivenhedsnære referat af samtalerne. Det er derimod noteret, som også forklaret af såvel Line Skytte Mørk Hansen som af Uffe Toudal Pedersen, at Line Skytte Mørk Hansen straks, da hun noget sent i forløbet blev bekendt med Lene Linnea Vejrum's "telefonnotat" af 31. marts 2016, erklærede sig uenig i Lene Linnea Vejrum's gengivelse af telefonsamtalerne indhold.

Kommissionen synes derimod ikke at have noteret sig Line Skytte Mørk Hansens forklaring om de undladte høringer og konsultationer af hende forud for departementets (og Udlændingestyrelsens) afgivelse af svar til Folketingets Ombudsmand og til Folketinget. Line Skytte Mørk Hansen fik således ikke lejlighed til at gengive detaljer om indholdet af de to telefonsamtaler i foråret 2016 eller på noget andet tidspunkt, inden Folketingets Ombudsmand afgav sit udkast til redegørelse den 1. februar 2017, ligesom hun heller ikke fik lejlighed til at kommentere dette udkast.

Da Line Skytte Mørk Hansen, efter en række svar om forløbet var afgivet til Folketinget uden indhentelse af bidrag fra hende selv eller hendes afdeling, og uden forudgående konsultation med hende eller afdelingen herom, endelig i juni 2017 fik lejlighed til at bidrage til en beskrivelse af forløbet, var der ingen lydhørhed overfor Line Skytte Mørk Hansens bidrag: Bidraget udgik efter et møde med Lykke Sørensen og Jesper Gori af det foreløbige udkast til svar på UUI 846, Lykke Sørensen og Jesper Gori valgte at lade være departementets udkast til svar, jf. bl.a. e-mail af 19. juni 2017 (ekstraktens side 7375), e-mail af 15. juni 2017 (ekstraktens side 5808-5809) og e-mail af 9. juni 2017 (ekstraktens side 7357) og Line Skytte Mørk Hansens forklaring

(afhøringsprotokollens side 765). Der blev i øvrigt aldrig afgivet noget skriftligt svar på UUI 846 eller UUI 875, idet spørgsmålene i stedet blev besvaret på samrådet den 23. juni 2017.

I betragtning af, at Line Skytte Mørk Hansen ikke har haft anledning til selv at nedfælde sin umiddelbare eller blot middelbare erindring om indholdet af telefonsamtalerne med Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016, at hun ikke på noget tidspunkt er blevet opfordret hertil, at hun heller ikke er blevet hørt om departementets eller Udlændingestyrelsens gengivelser af samtalerne over for Folketingets Ombudsmand og Folketinget, og at hun uomtvisteligt straks har underrettet sin nærmeste chef, Uffe Toudal Pedersen, om sin erindring om indholdet og om den konstaterede uenighed med Lene Linnea Vejrum (og dermed Udlændingestyrelsens) gengivelse heraf, er det overraskende, at kommissionen foreløbig vurderer, at det kan *"lægges til grund, at Line Skytte Mørk Hansen under sin eller sine samtaler den 10. februar 2016 med Lene Linnea Vejrum afgav en mundtlig instruks over for Udlændingestyrelsen om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen."*, jf. udkastets pkt. 7.3.2.2.2.

At bebrejde nogen, at de ikke har reageret på noget, de ikke har hørt om, eller som andre afdelinger i et travlt departement udtrykkeligt har fået til opgave, i øvrigt som en naturlig del af ansvarsfordelingen i og organiseringen af departementet, at tage sig af, forekommer særdeles betænkeligt. For ikke at sige urimeligt.

Der ses på baggrund af samtlige ovenstående bemærkninger slet ikke at være tilstrækkeligt belæg for med den fornødne sikkerhed og bevisstyrke, jf. også kommissionens egen indledende bemærkninger herom i udkastets pkt. 7.2 om hhv. forsigtighedskravet og bevisvurderingen, at anlægge den vurdering, som kommissionen foreløbig har gjort det afslutningsvis i udkastets pkt. 7.3.2.2.2: At *"Kommissionen tilsidesætter med andre ord Line Skytte Mørk Hansens forklaring om telefonsamtalens indhold. Kommissionen finder i den forbindelse anledning til at bemærke, at kommissionen ikke kan pege på forhold, der giver anledning til nogen rimelig tvivl om dette bevisresultat, der således efter kommissionens opfattelse må kunne lægges til grund med en meget høj grad af sikkerhed."*

Der kan som anført ovenfor peges på en række forhold, der giver anledning til at betvivle rigtigheden af den fælles "grundfortælling", der efterfølgende af andre er blevet lavet om det fulde indhold af de to telefonsamtaler, der fandt sted den 10. februar 2016 mellem Lene Linnea Vejrum og Line Skytte Mørk Hansen. Jeg skal derfor opfordre kommissionen til at genoverveje denne foreløbige vurdering.

Med venlig hilsen

Thomas Ryhl
Advokat (H)

Instrukskommissionen
Ved Stranden 8
1061 København K.

01.12.2020
Journal nr. 61834

Morten Samuelsson
Advokat (H)
D:
M: +45 4015 1763

Udkast til vurderinger – Bemærkninger for Lene Vejrum

Det følgende er Lene Vejrum's og min kommentar til udkastet til vurderinger, som blev gjort tilgængelig den 18. november 2020. Udkastet indeholder nogle steder konklusioner om dispositioner truffet i Udlændingestyrelsen, som kan have betydning for den senere ansvarsvurdering. Disse konklusioner er kommenteret i fornødent omfang, men med respekt for, at ansvarsvurderingerne hører til i et senere forløb.

Kommissionen har i punkt 7.3.4.1.2, i 5. afsnit en bemærkning, der giver indtryk af, at Kommissionen forholder sig kritisk til den nuværende ordning. Afsnit 7.3.5 om den nuværende indkvarteringsordning er udeladt i det udkast, som er stillet til rådighed for min klient og mig. Derfor har jeg kun indirekte kunnet udlede Kommissionens opfattelse om den nuværende indkvarteringsordning.

Den nuværende ordning er beskrevet i Udlændinge- og Integrationsministeriets notat af 12. december 2016 (ekstrakt s. 2623). Det fremgår af pkt. 3.2, at udgangspunktet for indkvarteringsordningen er, at der ikke kan ske fælles indkvartering af ægtefæller og samlevere på asylcentre, hvis den ene eller begge parter er under 18 år (s. 2634). Den nugældende ordning er resultat af overvejelser foretaget i Udlændinge- og Integrationsministeriet og Justitsministeriet. Folketingets Ombudsmand har om det nævnte notat udtalt, at han er overordnet enig i notatets beskrivelse af Danmarks internationale forpligtelser (ekstrakt s. 3110). Hertil kommer at Udlændinge- og Integrationsministeriet senest ved besvarelsen af UII 447 den 15. oktober 2020 har bekræftet, at det er ministeriets vurdering, at den nugældende ordning er lovlig, og at der er den fornødne hjemmel i udlændingelovens § 42 a, stk. 7.

Bedømmelsen af Udlændingestyrelsens administration på de forskellige tidspunkter og bedømmelsen af de bidrag til besvarelse til Folketingets Ombudsmand og til besvarelse af spørgsmål i Folketinget, der kommer fra styrelsen, skal efter min

mening ikke tage udgangspunkt i Kommissionens konklusion om, hvorledes administrationen bør tilrettelægges for at være forenelig med Danmarks internationale forpligtelser.

Der skal tages afsæt i det, som styrelsen til enhver tid på baggrund af departementets og Justitsministeriets tilkendegivelser med rette har lagt til grund om de juridiske og administrative rammer for ordningen.

Til afsnit 7.3. om selve indkvarteringsordningen bemærker jeg, at den ordning, der var gældende i tiden fra den 10. februar frem til den endelige ordning, jf. ovennævnte notat, til enhver tid har hvilet på de anvisninger, der tilgik Udlændingestyrelsen fra departementet.

Udlændingestyrelsen har gennem hele perioden været af den opfattelse, at en undtagelsesfri ordning ikke kunne være forenelig med Danmarks internationale forpligtelser og etablerede i en vis udstrækning en mindre absolut ordning. Den omstændighed, at ordningen i en længere periode ansåes at være faktisk forvaltning med grundlag i udlændingelovens § 42 a, stk. 7, var det, som departementet gav udtryk for var det rette – så vidt Udlændingestyrelsen vidste efter afstemning med Justitsministeriet –

Det lægges i det følgende til grund, at Kommissionens sigte med afsnit 7.3 er en vurdering af de juridiske rammer for ordningen i de forskellige perioder, mens afsnit 7.4 er en vurdering af, hvordan der faktisk blev administreret i de relevante perioder.

Om administrationen i februar 2016 bemærkes følgende:

Det er rigtigt, som anført i udkastet i afsnit 7.4.1.1, at der ikke blev foretaget partshøring, og at der ikke blev truffet begrundede afgørelser i de sager, hvor der skete adskillelse i februar 2016. Som fremhævet flere gange i udkastet og i forklaringer for Kommissionen skyldtes det blandt andet, at styrelsen i overensstemmelse med departementets vurdering lagde til grund, at der var tale om faktisk forvaltningsmyndighed med hjemmel i udlændingelovens § 42 a, stk. 7.

I spørgsmålet om, hvorvidt der blev foretaget konkrete og individuelle vurderinger, herunder til spørgsmålet om det faktiske oplysningsgrundlag, bemærkes, at Udlændingestyrelsens administration i denne periode i februar 2016 skete under indtryk af den generelle undtagelsesfri instruktion, departementets tilkendegivelser om, at der var tale om faktisk forvaltning, og departementets tilkendegivelser om,

at det var i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser at foretage adskillelse af par, hvor den ene part var mindreårig.

Udlændingestyrelsen fandt imidlertid, at der uanset det generelle udgangspunkt måtte være tilfælde, hvor der skulle gøres undtagelse. Herunder tilfælde med fælles børn.

Udlændingestyrelsens administration og Udlændingestyrelsens tilkendegivelser i forskellige sammenhænge om konkret og individuel vurdering skal forstås i lyset af den ovennævnte forståelse. Den skal ikke forstås i lyset af den endelige ordning, jf. det ovennævnte notat af 12. december 2016, eller Kommissionens opfattelse om lovligheden af den nuværende ordning.

Det skal understreges, at notatet af 12 december 2016 ikke indførte en anderledes vurdering af den indledningsvise adskillelse end den vurdering, der indtil da var blevet foretaget. Det var fortsat kun ganske særlige omstændigheder, der kunne føre til, at parrene ikke straks blev adskilt. Den egentlige forskel ligger i, at der efter den nugældende ordning straks går en sagsbehandling i gang. Det gjorde der ikke i foråret 2016.

Udlændingestyrelsen søgte under de gældende vilkår så vidt muligt at foretage en konkret sagsoplysning og en konkret vurdering.

Grundlaget var – som også udkastet lægger til grund – oplysninger indhentet hos operatørerne, der blev noteret i et skema, samt de oplysninger, der allerede forelå i Udlændingestyrelsen om de enkelte par. Dette oplysningsgrundlag muliggjorde blandt andet, at Udlændingestyrelsen kunne identificere par med fælles børn m.m., jf. udkastets referat af forklaringer i indledningen til afsnit 7.4.1.

Uden den vurdering, som var muliggjort af det nævnte oplysningsgrundlag, havde Udlændingestyrelsen ikke kunnet administrere den undtagelsesfri instruktion på en måde, hvor der i første omgang kun skete adskillelse af par uden fælles børn, uden graviditet og uden andre særlige omstændigheder.

Begrundelsen for at fremdrage det ovenfor anførte er ikke at indlede diskussion om Kommissionens opfattelse af, hvad der er tilstrækkelig sagsoplysning, og hvad der vil være tilstrækkeligt for at opfylde forvaltningsretlige krav om en konkret og individuel vurdering. Det siger sig selv, at den sagsoplysning og dermed grundlaget for en konkret og individuel vurdering, der var gældende i en lang periode efter fremkomsten af instruktionen af 10. februar 2016, ikke kan opfylde de krav, der gælder for en egentlig forvaltningsretlig afgørelse.

Derimod vil det ikke være rigtigt at konkludere, at der slet ikke foregik nogen konkret sagsoplysning, eller at der ikke blev foretaget en konkret og individuel vurdering. Det gjorde der. Ellers havde Udlændingestyrelsen ikke kunnet udskille de sager, hvor der efter Udlændingestyrelsens vurdering var så særlige forhold, at det ikke kunne være i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser at foretage en adskillelse.

Man skal i den forbindelse huske, at den herskende opfattelse i en lang periode var, at adskillelse kunne gennemføres som faktisk forvaltning – altså ikke som forvaltningsvirksomhed med de krav, som det måtte indbefatte – og at adskillelse var i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser.

Styrelsen mente dog, at der måtte gøres undtagelse, hvis der forelå helt særlige forhold. Udlændingestyrelsens administration i den pågældende periode havde til formål at tilvejebringe et konkret oplysningsgrundlag, der kunne danne grundlag for netop denne bedømmelse om, hvorvidt der forelå helt særlige forhold, der måtte kalde på, at man gjorde undtagelse.

Det er min og min klients opfattelse, at sagerne blev oplyst i tilstrækkelig grad til at opfylde det ovennævnte formål.

Ganske vist var de indhentede oplysninger fra operatørerne af skematisk natur, men de indhentede oplysninger havde en karakter, der muliggjorde en vurdering inden for det, der ansås at være en lovlig ordning. Der blev suppleret med de oplysninger, der allerede var tilgængelige i Udlændingestyrelsen, idet Udlændingestyrelsens eksisterende sager ville vise, om der gjaldt særlige forhold for nogle af parrene, der måtte begrunde en undtagelse, fordi der netop i tilfælde med særlige forhold – f.eks. sundhedsmæssige eller sociale forhold – typisk ville være en sagsbehandling i styrelsen i forvejen. Som det også fremgår af forklaringerne for Kommissionen udgjorde det, at der ikke var registreret særlige forhold i de forskellige systemer hos Udlændingestyrelsen, også en relevant oplysning i sagsbehandlingen.

Om administrationen i tiden fra den 1. til den 18. marts 2016 gælder også, at bedømmelsen af Udlændingestyrelsens konkrete oplysning af sagerne og Udlændingestyrelsens vurderinger om adskillelse skal ses i lyset af, at Udlændingestyrelsen i denne periode på grundlag af departementets vurdering måtte gå ud fra den generelle instruktion om undtagelsesfri adskillelse samt opfattelsen om, at der var tale om faktisk forvaltning med hjemmel i udlændingelovens § 42 a, stk. 7.

Der blev dog i denne periode åbnet for undtagelser i helt særlige tilfælde. Dels blev der i et møde 8. marts 2016, jf. referat i min klients e-mail af samme dag (ekstrakt s. 6458) diskuteret undtagelser i et meget begrænset omfang, idet departementet var enig i, at det efter en umiddelbar vurdering i to af de fem sager, som styrelsen havde vurderet, ville være konventionsstridigt at adskille, dog betinget af en forelæggelse for departementschefen. Dels sagde ministeren i samrådet 15. marts 2016, at der kunne være undtagelser, men stadig i meget begrænset omfang (ekstrakt s. 804¹)

Det medgives, at oplysningerne i de konkrete sager i dag kan fremstå sparsomme, jf. Kommissionens gennemgang af nogle konkrete sager, men yderligere oplysning var ikke nødvendig inden for rammerne af det, som ifølge departementet var lovlig administration eller for at udsondre de helt særlige tilfælde, hvor departementet og ministeren nu syntes at ville acceptere undtagelser. Det er noteret, at Kommissionen har vurderet, at instruksens undtagelsesfrie karakter også er årsag til måden, hvorpå der blev administreret i denne periode, jf. sidste afsnit i afsnit 7.4.2.1.

Om perioden fra 18. marts 2016 bemærkes, at min klient og jeg ikke finder, at det er retvisende at omtale Jesper Goris e-mail af 18. marts 2016 som en ny instruks til styrelsen. Det er heller ikke retvisende at beskrive tiden efter 18. marts 2016 som en ny ordning. Jeg henviser til kommissionens bemærkninger i sidste afsnit i punkt 7.4.2.2.

Jesper Goris e-mail (ekstrakt s. 838) indeholder reelt kun følgende:

1. en opretholdelse af ministerens generelle instruktion om adskillelse
2. en bemærkning om, at indkvarteringen skal ske på en måde, der ikke er i strid med Danmarks internationale forpligtelser
3. en tilkendegivelse om, at hvis der var tvivl om rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser, så kunne sagen forelægges departementet med henblik på departementets tilkendegivelse af forståelsen af de retlige rammer
4. en opretholdelse af, at flyttepåbud skulle udstedes i medfør af udlændingeloven, og at denne afgørelse ikke kunne påklages til ministeren

¹ "Det betyder i forhold til de 32 par, som jeg tidligere omtalte, at de fleste af dem allerede er blevet indkvarteret adskilt. De resterende par vil blive adskilt inden for meget kort tid, med mindre at helt særlige grunde, for eksempel det med kongebrevet, som jeg tidligere nævnte, kunne være tilfældet. Det vil i realiteten være meget, meget få par, hvor det her er gældende, altså hvis man for eksempel er blevet gift med et kongebrev".

5. en forholdsordre om, at Udlændingestyrelsen i sager, hvor man ikke mente at kunne adskille et par på grund af Danmarks internationale forpligtelser, skulle orientere departementschefen.

Der var ikke noget nyt i, at Udlændingestyrelsen skulle overholde Danmarks internationale forpligtelser. Men forståelsen i departementet af Danmarks internationale forpligtelser på dette tidspunkt var, at adskillelse som udgangspunkt kunne ske som faktisk forvaltningsvirksomhed uden den konkrete og individuelle vurdering, som en forvaltningsretlig afgørelse kræver, og som overholdelse af Danmarks internationale forpligtelser måtte betinge.

Jesper Goris e-mail af 18. marts 2016 indeholdt kun noget nyt for så vidt, at departementet nu bekræftede over for Udlændingestyrelsen det, der hidtil havde været Udlændingestyrelsens egen vurdering, nemlig at der kunne være helt særlige tilfælde, hvor der måtte gøres undtagelse.

Som nævnt ovenfor havde styrelsen indtil da om muligheden for undtagelser kun en umiddelbar tilkendegivelse i mødet 8. marts 2016, som var med forbehold for departementschefens stillingtagen, og ministerens bemærkninger i samrådet 15. marts 2016.

Jesper Goris e-mail gav en adgang til, at Udlændingestyrelsen kunne orientere departementschefen om helt særlige tilfælde, hvor der kunne være anledning til undtagelse. Den gav ikke Udlændingestyrelsen en adgang til selv at træffe beslutning om at gøre undtagelse. Styrelsen kunne indrapportere til departementet med en indstilling om, at departementet kunne give tilladelse til at gøre undtagelse. Styrelsen måtte samtidig ud fra øvrige tilkendegivelser fra departementet forvente, at der var meget begrænsede muligheder for at opnå departementschefens tilladelse.

Jesper Goris e-mail indeholder ingen anvisninger om administrationen, hvortil kommer, at drøftelserne herom foregik løbende både før, under og efter den 18. marts 2016.

Kommissionen har i afsnit 7.4.3 gjort bemærkning om nogle konkrete sager under overskriften "Praksisændringen den 18. marts 2016". Som nævnt, er det ikke retvisende at beskrive perioden efter 18. marts 2016 som en "praksisændring". Der var for eksempel ikke tale om, at der nu skulle partshøres og træffes en egentlig afgørelse.

De to sager, der beskrives, er ikke egnede til at gøre generelle konklusioner om Udlændingestyrelsens administration efter den 18. marts 2016. Det ville kræve, at oplysningerne i de to sager pegede i retning af, at der forelå sådanne helt særlige forhold, jf. også de fem sager, der blev forelagt for departementet, at Udlændingestyrelsen med rimelighed kunne forvente, at departementschefen ville følge en indstilling om, at der skulle gøres undtagelse i de nævnte sager.

For så vidt angår det ene par (S) har Kommissionen noteret, at der forelå en række oplysninger, der kunne danne grundlag for en beslutning om eventuel fortsat adskillelse. For så vidt angår det andet par (AD) var det oplyst, at parret ikke havde børn eller ventede sig, og at der ikke i Udlændingestyrelsens eksisterende sager var oplysning om helt særlige forhold.

Derfor havde Udlændingestyrelsen ikke grund til at forvente, at departementschefen ville mene, at disse to sager rummede så helt særlige forhold, at styrelsen kunne forvente tilladelse til at gøre undtagelse. En forelæggelse af disse to sager med indstilling om at gøre undtagelse, kunne i departementet blive opfattet som dårlig dømmekraft med hensyn til forståelsen af Jesper Goris e-mail af 18. marts 2016.

Om den faktiske administration efter den 28. april 2016 bemærkes, at den skal forstås i lyset af det, der fra dette tidspunkt var ordningen, som den er beskrevet i Udlændingestyrelsens brev af 28. april 2016 – en foreløbig indledende adskillelse som led i faktisk forvaltningsvirksomhed og herefter en afgørelse efter udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 3. pkt., hvis parret rejste indsigelse, hvilket skulle ske med grundlag i partshøring.

Det er noteret, at Kommissionen for en konkret sag (P) har konstateret, at der er sparsomme oplysninger, som peger i retning af, at der ikke har været et reelt grundlag for at foretage en retlig relevant konkret og individuel vurdering i sagen, jf. afsnit 7.4.4, indledningen. Det kan ikke afvises, at der kan peges på enkelte sager med få oplysninger, men en enkelt konkret sag findes ikke at kunne danne grundlag for en generel konklusion om, hvorledes der blev administreret efter den 28. april 2016.

De andre konkrete sager, der nævnes, giver heller ikke grundlag for en konklusion om Udlændingestyrelsens generelle administration i denne periode.

Om parret (AG), hvor Adam Abdel Khalik i en e-mail af 21. juni 2016 rejste en protest, bemærkes yderligere, at min klient i anledning af denne e-mail forelagde departementet problemstillingen, jf. protokollat af min klients forklaring (s. 432).

Indsigelsen fra Adam Abdel Khalik vedrørte primært, at parrene skulle adskilles, mens Udlændingestyrelsen foretog sagsbehandling med henblik på at afgøre, om adskillelsen skulle opretholdes, jf. første afsnit i Adam Khaliks e-mail af 21. juni 2016 (s. 5554). Adam Khaliks protest var således en indsigelse mod det, der også er den nuværende ordning i dag.

Adam Khalik nævnede sekundært, at der i den konkrete sag var særlige omstændigheder, fordi parret i en periode på syv måneder havde været indkvarteret sammen, uden at der i den forbindelse var fremkommet oplysninger om problemer.

Adam Khaliks indvendinger var således især en principiel afstandtagen til det, som også er ordningen i dag, at der skal ske adskillelse som udgangspunkt indtil styrelsen har foretaget konkret sagsbehandling. Herudover påpegede Adam Khalik et konkret hensyn i den konkrete sag, der kunne tale mod adskillelse, mens styrelsen behandlede sagen.

Men på dette tidspunkt var departementets opfattelse, som styrelsen måtte lægge til grund, at udgangspunktet i alle tilfælde var adskillelse, mens styrelsen foretog generel sagsbehandling.

Det er noteret, at Kommissionen ikke har fremført kritik om, at afgørelsen af 22. juli 2016 om fortsat adskillelse af dette par skulle være forkert.

Det må lægges til grund, at sagsbehandlingen fra juni var tilrettelagt således, at der skete en indledningsvis adskillelse af parrene med henblik på efterfølgende partshøring og en begrundet afgørelse og spørgsmålet om adskillelse, jf. også afsnit 7.4.4, næstsidste side.

Det udelukker i sagens natur ikke, at der – som i enhver forvaltningsvirksomhed – vil kunne fremdrages sager, hvor man mener, at de kunne være oplyst bedre. Ingen af de nævnte sager synes dog at give et rimeligt grundlag for en generel konklusion om, at styrelsen i denne periode har administreret i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

Om genoptagelsessagerne, jf. pkt. 7.4.6, er noteret, at Kommissionen ikke har konkrete bemærkninger til behandlingen af de enkelte sager.

Kommissionen har dog bemærket, at det var i strid med menneskerettens og forvaltningsrettens proportionalitetskrav, at samtlige par skulle være adskilt under

behandlingen af genoptagelsessagerne, og at sagsbehandlingen først blev påbegyndt i juni måned, samt at der først blev truffet afgørelse i sagerne i juli 2016.

Hertil bemærker jeg, at forløbet med igangsættelse af genoptagelsessagerne, herunder den tidsmæssige udstrækning, ikke ses at have været et selvstændigt tema under udspørgningen i Kommissionen. Derfor er tilrettelæggelsen af genoptagelsessagerne, herunder årsagen til at sagsbehandlingen først blev påbegyndt i juni 2016, ikke godt belyst.

Det er dog oplyst, at genoptagelsessagerne fordrede en særlig projektgruppe, der var ledet af Adam Khalik, og at Adam Khalik fik stor indflydelse på, hvordan genoptagelsessagerne blev behandlet, jf. min klients forklaring (protokoller s. 430).

Min klient og jeg undrer os således over, at der uden en særlig undersøgelse af den sagsbehandling, som var nødvendig for at gennemføre genoptagelsessagerne, er en selvstændig kritik af den tid, der medgik til at nedsætte en særlig projektgruppe og igangsætte dennes sagsbehandling.

I den sammenfattende vurdering har Kommissionen anført, at den klart ulovlige administration i hvert fald frem til den 18. marts 2016 var en følge af den undtagelsesfrie instruks, som Udlændingestyrelsen modtog fra departementet den 10. februar 2016 (afsnit 7.4.7).

Min klient og jeg finder ikke, at der er belæg for en anden konklusion om tiden efter den 18. marts, hvis det er sigtet med Kommissionens ordvalg "i hvert fald frem til den 18. marts 2016". Der var i hvert fald ikke for tiden efter 18. marts 2016 tale om, at der var sket en ændring, som satte styrelsen fri til at foretage sine egne selvstændige vurderinger, jf. bemærkningerne ovenfor om indholdet af Jesper Goris e-mail a 18. marts 2016, ligesom de undtagelsesmuligheder, e-mailen lagde op til, ikke gav anledning til, at der skulle ske en genvurdering i de tilfælde, hvor der allerede var sket adskillelse.

Om oplysninger til Folketingets Ombudsmand bemærkes følgende:

Det er noteret, at Kommissionen ikke har fundet sikre holdepunkter for at konkludere, at styrelsen bevidst har tilbageholdt oplysninger fra Ombudsmanden, herunder når det gælder Henrik Grunnets e-mail af 10. februar 2016, som styrelsen blev opmærksom på, den 22. juni 2017. Der henvises til afsnit 7.5.3, s. 1, sidste afsnit.

Det er ikke min klients og mit anliggende at kommentere Kommissionens overvejelser de følgende sider i dette afsnit, idet de vedrører ministerens og departementets kendskab til indholdet af Henrik Grunnets e-mail.

I afsnit 7.5.4, nederst side 1 og øverst side 2, har Kommissionen udtalt, at Udlændingestyrelsen i sin udtalelse af 28. april 2016 har givet oplysninger til Folketingets Ombudsmand, der var egnede til at give et ufuldstændigt og misvisende billede af styrelsens praktiske behandling af sagerne. Det fremgår til slut i afsnittet, at Kommissionen sigter til styrelsens oplysning om, at styrelsen "medio februar" sendte et skema til de relevante operatører, og at styrelsen på baggrund af operatørernes tilbagemeldinger gennemgik de konkrete sager, hvor det på baggrund af drøftelserne med departementet var styrelsens vurdering, at der umiddelbart kunne ske adskillelse. Kommissionen nævner, at dette var egnet til at give Ombudsmanden et andet indtryk af det faktisk passerede, i hvert fald for så vidt angår de første adskillelser, der blev besluttet gennemført allerede den 12. februar 2016 og dermed flere dage forud for skemaets udsendelse den 18. februar 2016.

Hertil bemærkes, at de første adskillelser, der blev besluttet den 12. februar 2016, havde grundlag i de oplysninger, som styrelsen allerede var i besiddelse af, herunder i forbindelse med indhentelse af oplysninger hos operatørerne i løbet af januar og i styrelsens egne konkrete sager. Ombudsmanden fik tilsendt alt materiale, der lå på sager om den nye indkvarteringsordning, og styrelsen har således ikke forsøgt at skjule, hvorledes sagerne blev behandlet, eller at der er sket adskillelser forud for den 18. februar, selvom det ikke i følgebrevet præciseres, at der var gennemført adskillelser forud for det skema, der blev udsendt 18. februar 2016. Dertil kommer, at de allerførste adskillelser havde grundlag i allerede indhentede oplysninger og tog sigte på par, hvor der var høj grad af sikkerhed for, at der ikke var særlige forhold, der talte mod adskillelse. Min klient og jeg mener ikke, at der er grundlag for at tro, at Ombudsmanden ikke har læst alle de medsendte akter.

Det er derfor heller ikke helt retvisende, når Kommissionen et andet sted – nemlig afsnit 7.5.5, 2. afsnit – bruger udtrykket "misvisende oplysninger" om styrelsens beskrivelse af hændelsesforløbet. Det er heller ikke helt klart, hvad Kommissionen sigter til med udtrykket "misvisende oplysninger" i dette afsnit, fordi det foregående afsnit vedrører Henrik Grunnets e-mail af 10. februar 2016, mens resten af 2. afsnit vedrører noget helt andet – nemlig om ministeren havde mulighed for at indse, at beskrivelsen af forløbet kunne fremstå misvisende.

Om oplysninger til Folketinget bemærkes følgende:

I afsnit 7.6.4 har Kommissionen bemærket (afsnit 5), at oplysningen om, at Udlændingestyrelsen under hele forløbet havde administreret indkvarteringsordningen under hensyntagen til Danmarks internationale forpligtelser, og at styrelsen havde vurderet den enkelte sags omstændigheder, var urigtig og vildledende; I hvert fald for så vidt angår den administration, der fandt sted på baggrund af instruksen i februar 2016 og adskillelserne i marts 2016.

Kommissionen har i afsnit 7.6.5, 1. afsnit, citeret Udlændingestyrelsens oplysning til brug for besvarelsen af udvalgsspørgsmål nr. 809 den 21. juni 2016 om, at "styrelsen i alle sager, der er eller har været omfattet af Udlændinge- og Integrationsministerens indkvarteringsinstruks af 10. februar 2016, har foretaget en konkret og individuel vurdering af, om det vil være foreneligt med Danmarks Internationale forpligtelser at indkvartere parret hver for sig".

I næste afsnit har Kommissionen henvist til Kommissionens egen vurdering om, at der i den sagsbehandling, der fandt sted i forbindelse med adskillelserne i februar og begyndelsen af marts 2016 ikke blev foretaget nogen i retlig sammenhæng relevant, konkret og individuel vurdering af, om det ville være foreneligt med Danmarks internationale forpligtelser at indkvartere parrene hver for sig. Kommissionen nævner, at det er åbenbart for de første adskillelser i februar 2016, at der ikke blev foretaget en retlig relevant individuel vurdering af de enkelte sager, og har lagt til grund, at det samme gjorde sig gældende for adskillelserne i marts 2016.

På dette grundlag har Kommissionen fundet, at besvarelsen af spørgsmål nr. 809 – og Udlændingestyrelsens bidrag hertil – var urigtig.

Hertil bemærker min klient og jeg, at inden for rammerne af den vurdering, som Kommissionen har foretaget om, hvilke konkrete og individuelle vurderinger, der kræves i medfør af Danmarks internationale forpligtelser, så kan det ikke diskuteres, at styrelsens bidrag til besvarelsen af spørgsmålet var objektivt urigtig.

Ved bedømmelsen af Udlændingestyrelsens oplysninger er det dog mere rigtigt at tage afsæt i den forståelse af Danmarks internationale forpligtelser, som styrelsen på baggrund af departementets tilkendegivelser i denne periode måtte gå ud fra.

Det var således opfattelsen, at Danmarks internationale forpligtelser som udgangspunkt ikke var til hinder for at indkvartere parrene hver for sig, og at afgørelse herom kunne træffes som faktisk forvaltning med hjemmel i udlændingelovens § 42 a, stk. 7. Samtidig tilrettelagde Udlændingestyrelsen en faktisk administration, hvor styrelsen på baggrund af allerede indhentede oplysninger fra operatørerne suppleret med yderligere oplysninger fra operatørerne samt de oplysninger, der var

tilgængelige i styrelsens eksisterende sager om de enkelte par, udskilte par, hvor der oplagt måtte gøres undtagelse, så de ikke blev adskilt – i hvert fald ikke uden et forsøg på drøftelse af muligheden for undtagelser med departementet.

Mens det på den ene side ikke kan diskuteres, at styrelsen i den omhandlede periode ikke foretog en sådan konkret og individuel vurdering, som må kræves i en egentlig forvaltningsmæssig afgørelse, herunder i forhold til Danmarks internationale forpligtelser, så er det ikke retvisende, når Kommissionen synes at mene, at styrelsens afgørelser i den omhandlede periode var uden nogen form for konkret og individuel vurdering.

Styrelsen foretog faktisk en konkret og individuel vurdering ud fra tilgængelige oplysninger (hvortil skal regnes også den oplysning, at der eksempelvis ikke måtte være oplysninger om særlige forhold i Styrelsens systemer, jf. også min tidligere bemærkning herom) med det sigte at udsondre tilfælde, hvor det var oplagt at en adskillelse ville være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

Jeg søger ikke hermed at anfægte Kommissionens konklusion om, at denne vurdering ikke kan opfylde kravene i en egentlig forvaltningsmæssig afgørelse, men der blev faktisk ved de enkelte adskillelser foretaget en vurdering, som var både konkret og individuel, og som blandt andet sikrede, at der i første omgang ikke blev foretaget adskillelse af par med børn eller hvor der var helt særlige forhold i øvrigt.

Om udvalsspørgsmål nr. 856, som er behandlet i afsnit 7.6.7 bemærkes følgende:

Besvarelsen den 21. juni 2017 fra Udlændingestyrelsen var korrekt med hensyn til, at ingen af Udlændingestyrelsens daværende ansatte var bekendt med det nærmere indhold af drøftelserne på mødet. Henrik Grunnet, der deltog i mødet, var ikke længere ansat.

Besvarelsen var ikke korrekt, når den anførte, at der hverken var nedskrevet referat eller forelå andre oplysninger fra koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, men det skyldtes, at ingen i styrelsen var opmærksomme på Henrik Grunnets e-mail af 10. februar 2016.

Kommissionen har herefter konkluderet, at svaret til Folketinget efter at Henrik Grunnets e-mail var fremkommet, ikke er retvisende, når det anfører, at Henrik Grunnets e-mail ikke indeholdt oplysning om, hvad det nærmere indhold af disse drøftelser var – ”disse drøftelser” henviser til drøftelser om indkvartering af mindreårige asylansøgere på koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016.

Kommissionen har i afsnit 7.5.3 konkluderet, at i hvert fald Lykke Sørensen, Tanja Franck og Ditte Kruse Dankert udover min klient kendte til indholdet af denne e-mail.

Det vil efter min mening være rigtigt at sammenholde teksten med det, der allerede var kendt om ministerens opfattelse og baggrunden for Henrik Grunnets e-mail.

Ministeren havde den 25. januar indrykket følgende på Facebook (ekstrakt s. 14):

Det er fuldstændig uacceptabelt, at barnebrude indkvarteres sammen med deres ægtefæller på danske asylcentre. Det skal stoppes omgående, og det vil jeg omgående meddele Udlændingestyrelsen.

Henrik Grunnets e-mail den 10. januar 2016 var et svar på en e-mail fra Nils Bak samme dag kl. 13:10:

UIBM har varslet, at ministeren går ud kl. 14.30 i en pressemeddelelse samt redegørelse om de såkaldte barnebrude. Budskabet er efter det oplyste, at ingen mindreårige under 18 må bo sammen med deres ægtefælle.

Hertil svarede Henrik Grunnet:

Ja. Mødet jeg var til i ministeriet, efterlod ingen tvivl om hendes indstilling til sagen - uanset Børnekonventionen, når parret har et fælles barn.

Henrik Grunnet oplyste blot, at ministeren i mødet gentog, hvad hun allerede havde udtrykt offentligt. Han oplyste intet om, hvad andre mødedeltagere havde sagt. Han oplyste intet om diskussioner og drøftelser. Hans bemærkning var bekræftelse til Nils Bak om, at det var rigtigt, hvad Nils Bak havde hørt om den kommende pressemeddelelse.

Det er at strække indholdet af Henrik Grunnets bemærkning langt, når den udlægges sådan, at den skulle indeholde oplysning om "det nærmere indhold af drøftelserne i koncerndirektionsmødet".

Hverken Lykke Sørensen (s. 182), Tanja Franck (s. 365) eller min klient (s. 436) blev under udspørgningen foreholdt Kommissionens opfattelse om, at svaret til Folketinget ikke var retvisende.

Derfor har de ikke fået mulighed for at forklare sig om baggrunden for, at det til Folketinget blev oplyst, at Henrik Grunnets e-mail ikke indeholdt oplysning om "det nærmere indhold af drøftelserne i koncerndirektionsmødet". Min klient vil mene, at beslutningen, som ikke blev taget af hende, skyldtes en holdning om, at denne e-mail ikke indeholdt oplysning om drøftelserne på mødet, men alene en oplysning om ministerens holdning – som allerede var kendt.

Med venlig hilsen

Morten Samuelsson

BILAG 2

Kommissionens bemærkninger til høringssvar

Som nævnt i kapitel 2, afsnit 2.3.3, har kommissionen sendt uddrag af udkast til beretningens kapitel 7 til de personer, hvis forhold har været undersøgt, og hvor kommissionen overvejede at give udtryk for vurderinger af faktiske forhold, der vedrørte de pågældende.

Kommissionen har modtaget udtalelser fra¹

- advokat Pernille Backhausen på vegne af Uffe Toudal Pedersen (bilag 1a)
- advokat Lise Lauridsen på vegne af Ditte Kruse Dankert (bilag 1b)
- advokat Nicolai Mallet på vegne af Inger Støjberg (bilag 1c)
- advokat Jakob Lund Poulsen på vegne af Margit Sander Rasmussen (bilag 1d)
- advokat Thomas Ryhl på vegne af Line Skytte Mørk Hansen (bilag 1e)
- advokat Morten Samuelsson på vegne af Lene Linnea Vejrum (bilag 1f)

1 Kommissionen har ikke modtaget bemærkninger fra advokat Jakob Lund Poulsen (på vegne af Ronya Habo, Jens Vikner og Andreas Højmark Søndergaard), advokat Anders Valentiner-Branth (på vegne af Henrik Grunnet), advokat Frederik Kromann Jespersen (på vegne af Mark Thorsen), advokat Lise Lauridsen (på vegne af Nina Holst-Christensen, Carsten Madsen og Thomas Klyver), advokat Peter Breum (på vegne af Adam Abdel Khalik og Anne Nygaard Just), advokat Thomas Lindberg Brædder (på vegne af Kristina Rosado og Anette Görtz), advokat Karoly Laszlo Németh (på vegne af Søren Pind), advokat René Offersen (på vegne af Christian Hesthaven), advokat Michael Goeskjær (på vegne af Lars Løkke Rasmussen), advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja (på vegne af Jesper Gori og Jonas From Soelberg) og advokat Stine Gry Johannessen (på vegne af Anna-Sophie Saugmann-Jensen). Advokat Peter Kragh (på vegne af Jens Teilberg Søndergaard), advokat Jens Rostock-Jensen (på vegne af Barbara Bertelsen) og advokat Gunnar Homann (på vegne af Christian Kettel Thomsen) har udtalt, at der ikke er bemærkninger til den del af kommissionens udkast, der er relevant for de pågældende. Endelig har advokat Søren Juul (på vegne af Lykke Sørensen) og advokat Asger Bagge-Jørgensen (på vegne af Tanja Franck) meddelt, at deres eventuelle bemærkninger vil afvente udkastet til kommissionens endelige beretning.

Alle udtalelser er indgået i kommissionens endelige bedømmelse af sagen og i formuleringen af kommissionens udtalelser. Udtalelserne kommenteres nedenfor i det omfang, kommissionen har fundet anledning hertil.

Udtalelserne har givet anledning til, at kommissionen har foretaget få ændringer eller tilføjelser i forhold til det udsendte udkast, ligesom kommissionen har foretaget enkelte sproglige justeringer og præciseringer i forhold til udkastet.

1. Advokat Pernille Backhausens udtalelse af 1. december 2020 på vegne af Uffe Toudal Pedersen

Udtalelsen er optaget som bilag 1a til beretningen.

Under henvisning til det, som advokat Pernille Backhausen på vegne af Uffe Toudal Pedersen har anført i sin udtalelse på side 2, 6. afsnit, har kommissionen i beretningens kapitel 7, afsnit 7.3.2.1, tilføjet en note til Uffe Toudal Pedersens forklaring, hvori der henvises til afsnit 7.3.2.7.3 samt Uffe Toudal Pedersens bemærkninger til dette afsnit.

Udtalelsen giver i øvrigt på enkelte punkter udtryk for vurderinger af sagens faktiske og retlige omstændigheder, som kommissionen ikke finder anledning til at fremkomme med bemærkninger til.

2. Advokat Nicolai Mallets udtalelse af 2. december 2020 på vegne af Inger Støjberg

Udtalelsen er optaget som bilag 1c til beretningen.

2.1. Undersøgelseskommissionens kompetence efter undersøgelseskommissionslovens § 4, stk. 4, i relation til ministre

Advokat Nicolai Mallet har i udtalelsen (side 1-3, punkt 1) anført, at det er hans opfattelse, at kommissionen ved at foretage indgående vurderinger af en ministers subjektive hensigt overskrider den kompetence, der er tillagt kommissionen i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 4, stk. 4.

Af undersøgelseskommissionslovens § 4, stk. 4, 2. pkt., fremgår det, at en undersøgelseskommission ikke kan få til opgave at foretage retlige vurderin-

ger til belysning af spørgsmålet om ministres ansvar, herunder vurdere, om ministeransvarlighedsloven må antages at være overtrådt.

Som anført bl.a. i kapitel 7, afsnit 7.9, og som yderligere omtalt i kapitel 6, afsnit 6.5.7 (hvilket kapitel ikke har været sendt til bisidderen), består en undersøgelseskommissions opgave i forhold til ministre alene i at undersøge og klarlægge de *faktiske* omstændigheder, der har relevans for Folketingets stillingtagen til spørgsmålet, om en minister skal stilles til ansvar. I den forbindelse kan kommissionen foretage en undersøgelse af og redegøre for subjektive forhold vedrørende ministeren, f.eks. hvilken viden ministeren må antages at have haft om bl.a. administrationen af et givent område inden for ministerens ressort og om oplysninger, der er blevet videregivet til Folketinget.

Balancen mellem på den ene side bevisvurderinger og vurderinger af relevante personers viden i denne forbindelse og på den anden side ansvarsvurderinger kan til tider forekomme hårfin og kan i visse tilfælde fremstå som to sider af samme sag. Kommissionen har i sine vurderinger i relation til de involverede ministre imidlertid alene redegjort for, hvad der efter kommissionens opfattelse kan lægges til grund om det faktiske forløb og den rolle og viden, disse ministre har haft i den forbindelse.

Kommissionen har derimod ikke foretaget den retlige kvalifikation af de forhold, som kommissionen i den henseende bevismæssigt har lagt til grund.

Spørgsmålet om Inger Støjbergs hensigt med pressemeddelelsen blev ikke mindst relevant, da Inger Støjberg for kommissionen forklarede, at hun havde godkendt et notat af 2. februar 2016, som det herefter var hensigten, at administrationen skulle ske på baggrund af. Kommissionen har ud fra en samlet vurdering af beviserne i sagen i tilknytning hertil vurderet, at det må lægges til grund, at hensigten med praksisændringen den 10. februar 2016 var at iværksætte en undtagelsesfri adskillelse af parrene.

Dette er et spørgsmål af bevismæssig karakter, der vedrører faktiske omstændigheder, som kan have relevans for Folketingets stillingtagen til spørgsmålet, om en minister kan stilles til ansvar. Kommissionen har som anført ikke foretaget nogen retlig kvalifikation af bevisresultatet, herunder heller ikke kvalificeret bevisresultatet i forhold til det strafferetlige forsæt. Kommissionen har desuden ikke foretaget nogen ansvarsvurdering i relation til de

involverede ministre, idet kommissionen er enig i, at sådanne vurderinger er forbeholdt Folketinget.

2.2. Kommissionens vurderinger af sagens faktiske omstændigheder

Advokat Nicolai Mallet har på vegne af Inger Støjberg i sin udtalelse (side 3-19) på en række punkter givet udtryk for vurderinger af sagens faktiske og retlige omstændigheder, som er forskellige fra kommissionens vurderinger, ligesom bisidderen har givet udtryk for, at kommissionen ikke i tilstrækkelig grad har gengivet forklaringerne i sagen.

Kommissionen bemærker, at kommissionens gengivelse af sagens faktiske omstændigheder findes i beretningens kapitel 8 og 9, som bisidderen ikke forud for sit indlæg har modtaget. En sammenfatning af hændelsesforløbet er gengivet i kapitel 5.

En række af bisidderens vurderinger af faktiske og retlige omstændigheder, som er forskellige fra kommissionens, er i meget høj grad baseret på forklaringerne i sagen; herunder er der flere steder i udtalelsen fremført synspunkter om, at kommissionen på baggrund af forklaringerne burde være nået til et andet bevisresultat. Som det fremgår af kapitel 7, afsnit 7.1, som bisidderen har modtaget forud for sit indlæg, er kommissionens vurderinger baseret på det *samlede* materiale, som er tilvejebragt ved undersøgelsen, herunder *både* den meget store dokumentmængde, som kommissionen har modtaget, *og* de forklaringer, der er afgivet for kommissionen.

I vurderingerne gives alene de forhold, som kommissionen har fundet særlig anledning til at fremhæve. Det er derfor ikke korrekt, at kommissionen har undladt at inddrage visse dele af forklaringerne i sin vurdering, herunder de dele af forklaringerne fra Uffe Toudal Pedersen, Mark Thorsen og Lykke Sørensen, som bisidderen henviser til i sin udtalelse på side 3-5 (punkt 1.1). Som anført i kapitel 7, afsnit 7.2.2, hviler kommissionens vurdering af beviserne på en helhedsvurdering af sagens *samlede* oplysninger, hvor vægtningen af de enkelte oplysningers bevisværdi nøje er blevet overvejet. Som anført i afsnit 7.2.2 er det selvsagt nemmere at redegøre for et hændelsesforløb i tilfælde, hvor der foreligger mange oplysninger om begivenhederne, end hvis bedømmelsen skulle foretages på baggrund af få oplysninger; eventuelt

alene i form af de berørte personers forklaringer herom. I denne sag indgår en meget stor mængde begivenhedsnære dokumentoplysninger, hvilket har givet kommissionen et særdeles godt grundlag for at foretage vurderingerne.

Det følger således af det anførte, at også forklaringen fra Uffe Toudal Pedersen om, at Inger Støjberg var interesseret i at "få givet et signal" og "komme ud med et centralt politisk budskab" (gengivet i bisidderens udtalelse på side 4, punkt 1.1), er indgået i kommissionens vurderinger. Der kan i den forbindelse i øvrigt også henvises til afsnit 7.3.2.7.2, hvoraf fremgår:

"For så vidt angår beskrivelsen af ordningen udadtil har Inger Støjberg, Uffe Toudal Pedersen og Mark Thorsen forklaret, at Inger Støjberg i denne periode kun udadtil kommunikerede, at ordningen var undtagelsesfri, mens hun indadtil havde accepteret undtagelser. I lyset af, at flere af de ovenfor beskrevne drøftelser om undtagelser har været interne i departementet, synes Inger Støjbergs reservation i forhold til spørgsmålet om undtagelser imidlertid ikke at kunne forklares ud fra ønsket om en klar kommunikation udadtil."

For så vidt angår det anførte i bisidderens udtalelse på side 5-8 (punkt 1.2) er kommissionen enig i, at der ikke er grundlag for at konkludere, at Inger Støjberg i forbindelse med instruksen af 10. februar 2016 blev rådgivet specifikt om, at ordningen kunne være i strid med dansk forvaltningsret. Det fremgår således af kommissionens udkast til vurdering bl.a. (afsnit 7.3.2.6):

"Endvidere fremgår det af sagens oplysninger, at det i al fald den 9. og 10. februar 2016 navnlig var Danmarks internationale forpligtelser, der i drøftelserne med Inger Støjberg blev anvendt som rammesættende for ordningen. Samtidig blev det dog ifølge Jesper Goris forklaring nævnt, at det ikke så meget var et spørgsmål om procesrisiko i forhold til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, men handlede om, at danske domstole i en konkret sag nåede frem til, at der ikke kunne ske adskillelse. Der foreligger i sagen ikke oplysninger om, at Inger Støjberg på noget tidspunkt blev rådgivet specifikt om forvaltningsretlige krav i forbindelse med indkvarteringsordningen, idet formelle forvaltningsretlige krav dog helt overordnet kan være blevet nævnt under koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. ... Uanset det anførte kan det dog – som nævnt – ikke med nogen rimelig sikkerhed

lægges til grund, at Inger Støjberg blev rådgivet specifikt om, at også de danske forvaltningsretlige regler var til hinder for en ordning med en undtagelsesfri adskillelse af alle par.”

Kommissionen er desuden enig i og har i udkastet til afsnit 7.3.2.7.4 givet udtryk for, at det ikke kan lægges til grund, at Inger Støjberg på noget tidspunkt skulle have udtalt, ”at der skulle administreres uden undtagelser, uanset om dette var ulovligt.” Kommissionen har således bl.a. i dette afsnit udtalt:

”Der er på baggrund af oplysningerne i sagen ikke grundlag for at konkludere, at Inger Støjberg *direkte* har udtalt en tjenestebefaling om, at ministeriets embedsfolk skulle iværksætte en administration i strid med loven, men embedsfolk i departementet har handlet i overensstemmelse med Inger Støjbergs udtrykte ønske og afgivet en undtagelsesfri instruks til Udlændingestyrelsen. Det kan endvidere lægges til grund, at Inger Støjberg fastholdt sit ønske om en undtagelsesfri administration på trods af mundtlige advarsler fra embedsværket.”

Til brug for at drage denne konklusion har kommissionen bl.a. lagt vægt på den del af Jesper Goris forklaring, som bisidderen henviser til i udtalelsens side 8, punkt 1.2, og hvoraf fremgår, at Inger Støjberg efter Jesper Goris opfattelse på ”intet tidspunkt har [...] sagt, at de skulle administrere uden undtagelser, uanset om dette var ulovligt”.

Det anføres i udtalelsen (side 7, punkt 1.2), at det ikke er usædvanligt, at stater udfordrer grænserne for fortolkningen af Menneskerettighedskonventionen og Menneskerettighedsdomstolens praksis, og at det undertiden sker med succes, uden at det anses for en bevidst lovovertrædelse. Det anføres endvidere, at der alt andet lige er forskel på at have til hensigt at iværksætte en ordning, der ville være klart ulovlig i forhold til dansk lovgivning, og at være villig til at tage en procesrisiko i forhold til de internationale konventioner og de ”tænkte sager”, der eventuelt måtte komme med tiden.

Kommissionen har ikke i beretningen udtrykt nogen vurderinger af, om Inger Støjbergs handlinger helt eller delvis var motiveret af et politisk ønske om at udfordre grænserne for fortolkningen af Menneskerettighedskonventionen, ligesom kommissionen ikke på anden måde har udtrykt nogen vurderinger af, hvad Inger Støjberg indså eller burde have indset om de mulige retlige

konsekvenser af at iværksætte en praksis for indkvartering, der måtte vise sig at være i strid med Menneskerettighedskonventionens artikel 8.

For så vidt angår gengivelsen af Anne Nygaard Justs forklaring om mødet den 9. februar 2016 (udtalelsen side 8-9, punkt 1.3) kan kommissionen henvise til det, der er anført indledningsvis i dette afsnit. Kommissionen er ikke enig med bisidderen i de konklusioner, som bisidderen drager på baggrund af forklaringen fra Anne Nygaard Just, og kommissionen kan i den forbindelse i det hele henvise til afsnit 7.3.2.7.2, herunder beskrivelsen af forløbet i departementet efter mødet den 9. februar 2016 og op til udsendelsen af pressemeddelelsen.

Bisidderen anfører i sin udtalelse på side 9-10 (punkt 1.4), at det beror på en fejlagtig vurdering, når kommissionen i afsnit 7.3.2.7.2 anfører, at centrale embedsfolk havde en ikke unaturlig forventning om, at pressemeddelelsen skulle beskrive ordningen.

Afsnit 7.3.2.7.2 angår Inger Støjbergs interne kommunikation, og det i udtalelsen gengivne afsnit vedrører den episode, hvor Uffe Toudal Pedersen og Jesper Gori forsøgte at få undtagelsesmuligheden ind i pressemeddelelsen, men hvor dette blev afvist af Inger Støjberg og Mark Thorsen. Lykke Sørensen har i forbindelse med den mail, hun sendte til Jesper Gori den 9. februar 2016 kl. 21.14, forklaret bl.a. (se kapitel 8, afsnit 8.2.7):

”Mailen sendte hun i forlængelse af, at hun blev ringet op af Uffe Toudal Pedersen, der fortalte, at der havde været et forløb, og hun havde også set, at der havde været en tilretning tidligere på dagen. Uffe Toudal Pedersen meldte det tilbage til hende, som hun skrev; at Inger og Mark ikke kunne være med på det forslag. De ønskede fortsat ikke, at undtagelsen skulle være der. Det, de drøftede på dette tidspunkt, var både selve ordningen og udformningen af pressemeddelelsen. Pressemeddelelsen var en pressemeddelelse, men de ønskede, at den skulle beskrive ordningen. Det, de drøftede, var fortsat ordningen. Derfor relaterede hendes mail sig både til, om man i pressemeddelelsen skulle have en beskrivelse af den fulde ordning, men også til selve ordningen. Når hun anførte i mailen, at ministeren ikke ønskede en kattelem, betød det, at ordningen skulle være undtagelsesfri. Det var ministerens stærke ønske.”

Kommissionen fastholder, at det med rimelighed kan lægges til grund, som anført i vurderingerne, ”at der hos flere af de centrale embedsfolk i ministeriet – eller i hvert fald hos Lykke Sørensen – var en ikke unaturlig forventning om, at pressemeddelelsen skulle beskrive ordningen, og når Inger Støjberg i pressemeddelelsen ikke ønskede at medtage undtagelsesmuligheden, betød det, at ordningen ifølge Inger Støjberg skulle være undtagelsesfri.” Kommissionens udtalelse skal desuden ses i lyset af den sandhedspligt, der følger af ministeransvarlighedslovens § 5, stk. 2, og som i almindelighed også gælder i forbindelse med en ministers oplysninger til offentligheden, se nærmere herom kapitel 6, afsnit 6.5.3.1. De forklaringer fra Jesper Gori og Lykke Sørensen, som bisidderen har refereret i udtalelsens side 9-10, punkt 1.4 (om, at der uanset beskrivelsen i pressemeddelelsen skulle administreres med mulighed for undtagelser), ændrer således ikke på kommissionens vurdering i afsnit 7.3.2.7 af, hvilken hensigt Inger Støjberg havde med udsendelsen af pressemeddelelsen.

Heller ikke bisidderens bemærkninger i udtalelsen på side 10-11 (punkt 1.5) giver kommissionen grundlag for at foretage nogen ændringer i forhold til udkastet, idet kommissionen dog vil præcisere, at Lykke Sørensens udsagn om, at ”ministerens tilgang fortsat var uændret”, er et referat af det, som Lykke Sørensen umiddelbart efter koncerndirektionsmødet sagde til Nina Holst-Christensen. Det bemærkes endvidere, at Lykke Sørensens forklaring om koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 er gengivet i kapitel 7, afsnit 7.3.2.2.1, hvor bl.a. de dele, som bisidderen henviser til i sin udtalelse, fremgår.

Kommissionen har foranlediget af bisidderens bemærkninger i udtalelsen på side 11-13 (punkt 1.6) foretaget en præcisering i kapitel 7, afsnit 7.3.2.7.2, således at ordet ”dog” i det gengivne afsnit i udtalelsens side 12 udgår.

De øvrige bemærkninger under dette punkt i udtalelsen indeholder vurderinger af sagens faktiske omstændigheder, som næsten alle er forskellige fra kommissionens vurderinger. Kommissionen kan i det hele henvise til redegørelsen i kapitel 7, afsnit 7.3.2.7.

For så vidt angår bemærkningerne i udtalelsen på side 13-16 (punkt 1.7) fastholder kommissionen sin vurdering af, at forklaringen fra Jesper Gori om mødet den 14. marts 2016 forekommer mest troværdig. Kommissionen kan i det hele henvise til det, der er anført i kapitel 7, afsnit 7.3.2.7.2.

I udtalelsen på side 16-17 (punkt 1.8) giver bisidderen udtryk for vurderinger af sagens faktiske omstændigheder, som er forskellige fra kommissionens vurderinger. Kommissionen kan i det hele henvise til vurderingerne i kapitel 7, der som nævnt ovenfor beror på en helhedsvurdering af sagens *samlede* oplysninger, hvor vægtningen af de enkelte oplysningers bevisværdi nøje er blevet overvejet.

Tilsvarende gælder bisidderens bemærkninger på side 17-18 (punkt 1.9). Kommissionen finder dog her anledning til at bemærke, at bisidderen for Uffe Toudal Pedersen i sit høringssvar har anført (bind 7, bilag 1a):

”Uffe Toudal Pedersen er i dag enig i, at han efter udsendelse af pressemeddelelsen kunne have fulgt op på notatet godkendt den 9. februar 2016, men lagde til grund, at dette var gået videre i systemet, sådan som den normale praksis ville være. Han fulgte heller ikke yderligere op overfor Jesper Gori, Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen, da ingen kunne være i tvivl om, hvad hans holdning var. De har da også alle forklaret, at de var opmærksomme på, at ordningen ikke kunne være uden undtagelser.”

Kommissionen kan herudover i det hele henvise til det, der er anført i kapitel 7, afsnit 7.3.2.7.3.

Kommissionen kan på baggrund af bisidderens bemærkninger i udtalelsen på side 18-19 (punkt 1.10) konstatere, at det gengivne afsnit fra udkastet kan give anledning til misforståelser. Foranlediget heraf har kommissionen foretaget en præcisering i kapitel 7, afsnit 7.3.2.7.3, hvor det i udkastet var anført:

”Endelig finder kommissionen anledning til at bemærke, at uanset hvad der kan lægges til grund i forhold til Uffe Toudal Pedersens og Lykke Sørensens udtalelser på møder med Inger Støjberg, har dette ikke nogen betydning i forhold til vurderingen af, hvilken hensigt Inger Støjberg havde med sine tilkendegivelser og med udsendelsen af den pressemeddelelse, som kom til at tjene som administrationsgrundlag for styrelsen.”

Dette afsnit er herefter ændret til:

”Endelig finder kommissionen anledning til at bemærke, at uanset hvad der kan lægges til grund i forhold til den nærmere karakter af sådanne udtalelser (som omhandlet i dette afsnit) fra Uffe Toudal Pedersen og Lykke Sørensen på møder med Inger Støjberg, har dette under de foreliggende omstændigheder og i lyset af Inger Støjbergs klare interne og eksterne tilkendegivelser både forud for og efter udsendelsen af pressemeddelelsen ikke nogen betydning i forhold til vurderingen af, hvilken hensigt Inger Støjberg havde med udsendelsen af den pressemeddelelse, som kom til at tjene som administrationsgrundlag for Udlændingestyrelsen.”

Kommissionen er i øvrigt enig med bisidderen i, at afsnit 7.3.2.7.3 således ikke spiller nogen selvstændig rolle i relation til vurderingen af Inger Støjbergs hensigt med pressemeddelelsen. Kommissionen har imidlertid fundet det hensigtsmæssigt at redegøre ret udførligt for de forhold, der er indgået i kommissionens overvejelser. Herudover indeholder også dette afsnit oplysninger, som kan have betydning for andre end Inger Støjberg, idet kommissionen i foråret/sommeren 2021 vil udgive en beretning indeholdende eventuelle ansvarsvurderinger af de involverede embedsfolk.

Sammenfattende om bemærkningerne i udtalelsen på side 3-19 er der således efter kommissionens opfattelse et sikkert grundlag for kommissionens bevisresultat vedrørende spørgsmålet om Inger Støjbergs hensigt med pressemeddelelsen. Kommissionen kan i det hele henvise til kapitel 7, afsnit 7.3.2.7.

2.3. Bemærkninger om årsagssammenhæng mellem instruksen og ministerens subjektive forhold

Bisidderen er i sin udtalelse på side 19-21 (punkt 2) kommet med nogle bemærkninger om årsagssammenhængen mellem instruksen og ministerens subjektive forhold.

Kommissionen er enig i, at brugen af ordet ”instruksen” i det gengivne afsnit i udtalelsen på side 20 (fra udkastets afsnit 7.3.2.7.4) kan give anledning til misforståelser, navnlig når kommissionen i et tidligere afsnit har redegjort for, hvad der efter kommissionens opfattelse udgjorde ”instruksen til Udlændingestyrelsen om praksisændringen”.

Brugen af ordet ”instruksen” i afsnit 7.3.2.7.4 er derfor ikke hensigtsmæssig. Kommissionen har på denne baggrund ændret den omhandlede sætning således:

”Efter kommissionens opfattelse kan det derfor lægges til grund, at Inger Støjbergs hensigt med praksisændringen den 10. februar 2016 var, at der skulle ske en undtagelsesfri adskillelse af parrene.”

2.4. Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016

Bisidderen er i sin udtalelse på side 21-24 (punkt 3) kommet med bemærkninger til kommissionens vurderinger i forhold til Inger Støjbergs kendskab den 22. juni 2017 til Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 (udkastets afsnit 7.5.3).

Udtalelsen herom giver udtryk for vurderinger af sagens faktiske omstændigheder, som er forskellige fra kommissionens vurderinger.

Kommissionen er imidlertid enig med bisidderen i sit synspunkt om, at der kan stilles spørgsmål ved kommissionens udtalelse om, at ”det er svært at få øje på noget, der skulle give Lykke Sørensen anledning til at fortælle usandt om forløbet den 22. juni 2017”. Tanken med sætningen har imidlertid været, at det for kommissionen har været svært at forstå, hvis Lykke Sørensen ikke skulle have delagtiggjort i hvert fald Inger Støjberg om mailens indhold, idet hun som påpeget af bisidderen ellers ville bringe sig i en situation, hvor hun kunne blive bebrejdet at have fortiet oplysninger fra ministeren i forbindelse med oplysninger, der skulle tilgå Folketinget. Dette ses ikke klart udtrykt i sætningen, hvorfor kommissionen herefter vælger helt at lade denne del af sætningen udgå fra afsnittet. I afsnittet indsættes desuden en note, der henviser til bisidderens udtalelse og kommissionens bemærkninger hertil.

Foranlediget af ændringen har kommissionen genovervejet, om det fortsat findes mest sandsynligt, at Inger Støjberg den 22. juni 2017 blev orienteret om mailens indhold. I denne vurdering er det tillige indgået, at Uffe Toudal Pedersen har forklaret bl.a. (se kapitel 8, afsnit 8.11.12.4), at han vil tro, at han fik at vide, hvad der stod i mailen, at han ikke husker, om han fik at vide, at ministeren og Mark Thorsen blev orienteret om mailens indhold, og at det

dog ville være naturligt, at ministeren og Mark Thorsen blev informeret om indholdet af en sådan mail forud for et samråd.

Kommissionen finder, at det fortsat – og allerede af de grunde, der herefter fremgår af vurderingen – er mest sandsynligt, at Inger Støjberg blev orienteret om mailens indhold den 22. juni 2017, men at det ikke helt kan afvises, at Inger Støjbergs forklaring om forløbet er den rigtige.

Udtalelsen giver således ikke kommissionen anledning til at ændre sine vurderinger.

3. Advokat Thomas Ryhls udtalelse af 2. december 2020 på vegne af Line Skytte Mørk Hansen

Udtalelsen er optaget som bilag 1e til beretningen.

Advokat Thomas Ryhl har på vegne af Line Skytte Mørk Hansen anført bl.a. (udtalelsen side 1), at det ”er umuligt at forholde sig til det samlede billede”, når man kun har modtaget et uddrag af kommissionens udkast til vurderinger.

Kommissionen bemærker, at fremgangsmåden med fremsendelse af udkast til dele af beretningen er i overensstemmelse med den praksis, som andre kommissioner nedsat efter lov om undersøgelseskommissioner har fulgt. I forarbejderne til lov om undersøgelseskommissioner er det heller ikke forudsat, at bisidderne skal modtage et udkast til beretningen i sin helhed, jf. betænkning nr. 1315/1996 om undersøgelseskommissioner, side 83. Delberetningen indeholder ikke ansvarsvurderinger i forhold til de enkelte embedsfolk, men dog bevismæssige vurderinger, der kan få betydning for ansvarsvurderingen af bl.a. Line Skytte Mørk Hansen. Det er kommissionens opfattelse, at de dele af udkastet, der er fremsendt til advokat Thomas Ryhl, giver advokat Thomas Ryhl mulighed for at varetage Line Skytte Mørk Hansens interesser, således at han allerede nu kan komme med bemærkninger til de bevisvurderinger, der kan have relevans for vurderingen af Line Skytte Mørk Hansens forhold.

Det anføres endvidere i udtalelsen side 1-2 bl.a.:

”Instrukskommissionen har haft adgang til en overvældende mængde dokumenter, hvoraf en udvalgt del er blevet fremlagt for bisidderne, og

nogle også foreholdt de afhørte personer. De afhørte personer har dog ikke haft adgang til selv at modtage kopier af de udvalgte dokumenter, hvoraf nogle først er blevet fremlagt ganske kort tid før en afhøring, hvor dokumenterne er blevet foreholdt den afhørte.

Afhøringerne er opsummeret i de daglige afhøringsprotokoller, der efterfølgende er delt med bisidderne, der har kunnet fremsætte begrundede anmodninger om rettelser af f.eks. klart forkerte gengivelser af udsagn. Tilføjelser til eller nuanceringer af de komprimerede gengivelser af de ofte meget langvarige og detaljerede afhøringer har som udgangspunkt ikke været tilladt.

Det har gjort det noget vanskeligt for bisidderne at sikre, at alle relevante dokumenter og detaljer er kommet frem og er taget i betragtning, ligesom det i vidt omfang har overladt det til kommissionen selv at erindre sig nuancerne og "mellemregningerne" bag den del af forklaringerne, der er gengivet i afhøringsprotokollerne.

Konkret har det betydet, at kommissionens foreløbige vurderinger af min klients udsagn, handlinger og undladelser enkelte steder fremstår som unødigt unuancerede og uantageligt énsidige."

Kommissionen er ikke enig i denne beskrivelse af kommissionens arbejde.

Tilrettelæggelsen af kommissionens arbejde er sket i overensstemmelse med kommissoriet, hvilket har nødvendiggjort, at gennemgangen af det modtagne materiale og afhøringerne til dels er sket sideløbende. Alt relevant materiale er løbende gjort tilgængeligt for bisidderne, efterhånden som kommissionen har identificeret og ekstraheret dette.

Afhøringsprotokollerne, der indeholder en udførlig gengivelse af forklaringerne, er udarbejdet på baggrund af noter foretaget under afhøringen og en efterfølgende fuldstændig gennemgang af lydoptagelsen. Protokollerne har været fremsendt til bisidderne, som har haft mulighed for at fremkomme med bemærkninger. Kommissionen har i denne forbindelse gehørt de relevante passager i forklaringerne og har – i det omfang de faktisk afgivne forklaringer gav anledning til det, og såfremt det var relevant – foretaget enkelte rettelser i protokollerne. Bisidderne har i øvrigt efter anmodning haft mulighed for

selv at genhøre afhøringer eller relevante passager heri, f.eks. i tilfælde hvor der var uoverensstemmelse mellem bisidderens egne noter fra forklaringen og protokollen.

Flere af de centrale personer, herunder Line Skytte Mørk Hansen, har desuden været indkaldt til genafhøring, hvor bisidderne – ligesom det har været tilfældet i forbindelse med de øvrige afhøringer – har haft mulighed for at stille spørgsmål, herunder med henblik på at afklare eller fremdrage forhold som efter den pågældendes opfattelse ikke tidligere var blevet tilstrækkeligt belyst.

Kommissionen bemærker i øvrigt, at Line Skytte Mørk Hansens bisidder ikke havde bemærkninger til det udkast til afhøringsprotokol, som kommissionen udsendte efter den første afhøring af Line Skytte Mørk Hansen. I forhold til det udkast til afhøringsprotokol, som blev udsendt efter genafhøringen af Line Skytte Mørk Hansen, havde bisidderen en enkelt bemærkning til gengivelsen af forklaringen, men efter at have genlyttet det relevante sted i forklaringen konstaterede kommissionen, at udkastets gengivelse af forklaringen var i overensstemmelse med det, der var blevet forklaret. Dette blev herefter meddelt bisidderen.

Advokat Thomas Ryhl har på vegne af Line Skytte Mørk Hansen desuden anført (udtalelsen side 2), at en faktuel oplysning i delberetningen ikke er korrekt.

Det fremgår af udkastet til beretningens kapitel 7, afsnit 7.3.2.2.2, bl.a.:

”Hendes egen afdelings bidrag til besvarelse af spørgsmål fra Folketinget blev i juni 2017 håndteret på den måde, at der i et udkast til besvarelse af spørgsmål nr. 846 internt i afdelingen blev lagt op til en besvarelse, hvori det blev anført, at Line Skytte Mørk Hansens samtale med Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016 bl.a. ”havde til formål at sikre, at de drøftelser, der tidligere samme dag havde været på koncerndirektionsmødet, hvor bl.a. Udlændingestyrelsens direktør var til stede, blev videreformidlet.” Efter interne drøftelser i Line Skytte Mørk Hansens afdeling blev der imidlertid lagt op til en besvarelse, hvori denne sætning helt udgik.”

Det anføres i udtalelsen på side 2 bl.a., at det anførte beror på en misforståelse og er ukorrekt, idet ”Ændringen skete efter et møde, hvori Lykke Sørensen og Jesper Gori deltog ...”.

Kommissionen har foranlediget af disse bemærkninger foretaget en præcisering i kapitel 7, afsnit 7.3.2.2.2, således at den sidste sætning i afsnittet er ændret til følgende:

”... Efter et møde mellem bl.a. Line Skytte Mørk Hansen, Lykke Sørensen og Jesper Gori blev der imidlertid lagt op til en besvarelse, hvori denne sætning helt udgik.”

Det bemærkes, at ændringen er uden betydning for kommissionens vurdering.

Kommissionen bemærker, at der i udtalelsen – vedrørende telefonsamtalerne mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016 – gives udtryk for vurderinger af sagens faktiske omstændigheder, som er helt forskellige fra kommissionens vurderinger (udtalelsen side 2-5).

Udtalelsen giver ikke kommissionen anledning til at ændre sine vurderinger. Kommissionen kan i det hele henvise til kommissionens bemærkninger i kapitel 7, afsnit 7.3.2.2.2. Der indsættes imidlertid i afsnittet en note med henvisning til advokat Thomas Ryhls og kommissionens bemærkninger på dette punkt.

4. Advokat Morten Samuelssons udtalelse af 1. december 2020 på vegne af Lene Linnea Vejrum²

Udtalelsen er optaget som bilag 1f til beretningen.

Kommissionen bemærker, at der i udtalelsen på visse punkter gives udtryk for vurderinger af sagens faktiske og retlige omstændigheder, som er forskellige fra kommissionens vurderinger.

2 Advokat Lise Lauridsen har på vegne af Ditte Kruse Dankert i en udtalelse af 2. december 2020 udtalt, at Ditte Kruse Dankert i al væsentlighed kan tiltræde bemærkningerne i høringssvaret fra Lene Linnea Vejrum. Udtalelsen er optaget som bilag 1b til beretningen.

Nogle af bemærkningerne, herunder betydningen af opfattelsen i Udlændingestyrelsen af retsstillingen, vedrører ansvarsvurderingen af embedsfolkernes rolle. Om det anførte kan få betydning herfor, vil blive vurderet i forbindelse med den endelige beretning.

Det anføres i udtalelsen på side 3 og 4 bl.a.:

”Det siger sig selv, at den sagsoplysning og dermed grundlaget for en konkret og individuel vurdering, der var gældende i en lang periode efter fremkomsten af instruktionen af 10. februar 2016, ikke kan opfylde de krav, der gælder for en egentlig forvaltningsretlig afgørelse.

Derimod vil det ikke være rigtigt at konkludere, at der slet ikke foregik nogen konkret sagsoplysning, eller at der ikke blev foretaget en konkret og individuel vurdering. Det gjorde der. Ellers havde Udlændingestyrelsen ikke kunnet udskille de sager, hvor der efter Udlændingestyrelsen vurdering var så særlige forhold, at det ikke kunne være i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser at foretage en adskillelse.”

Som det fremgår af kapitel 7, afsnit 7.4.2.3, er kommissionen enig i, at styrelsen foretog en vurdering af de foreliggende oplysninger i sagerne med henblik på at identificere de sager, hvor uforeneligheden med Danmarks internationale forpligtelser fremstod klarest. Som videre anført er det imidlertid kommissionens opfattelse, at denne vurdering helt åbenbart ikke kan kvalificeres som en konkret og individuel vurdering, der lever op til de standarder, der forudsættes efter bl.a. Menneskerettighedskonventionen. I øvrigt bemærker kommissionen, som det fremgår af kapitel 7, afsnit 7.4.1.1, at pligten til sagsoplysning, som følger af officialprincippet, også finder anvendelse, når der udøves faktisk forvaltningsvirksomhed.

For så vidt angår bemærkningerne i udtalelsen om betydningen af Jesper Goris mail af 18. marts 2016 og om styrelsens efterfølgende administration (udtalelsens side 5-9) kan kommissionen i det hele henvise til kapitel 7, afsnit 7.3.3.1, 7.3.3.2 og 7.4.2.3 til 7.4.6.

På udtalelsens side 8 anføres det bl.a., at kommissionen ikke har fremført kritik af, at en specifik afgørelse var forkert, og at kommissionen ikke har

bemærkninger til behandlingen af de enkelte genoptagelsessager. Som anført i afsnit 7.4 har kommissionen ikke foretaget en vurdering af, om udfaldet af sagsbehandlingen var "rigtig" eller "forkert", og at dette ikke skal tages som udtryk for, at kommissionen er af den opfattelse, at sagerne er afgjort med et korrekt udfald.

Om kommissionens vurderinger i relation til oplysningerne til Folketingets Ombudsmand bemærkes i udtalelsen, side 9-10, at ombudsmanden med Udlændingestyrelsens redegørelse af 28. april 2016 til ombudsmanden "fik tilsendt alt materiale, der lå på sager om den nye indkvarteringsordning, og styrelsen har således ikke forsøgt at skjule, hvorledes sagerne blev behandlet". Kommissionen bemærker, at det materiale, der blev vedlagt redegørelsen, ifølge redegørelsen bestod af "... kopi af akterne i sagen vedrørende..." klagerne i den konkrete sag (samt Lene Linnea Vejrum's telefonnotat af 31. marts 2016). Der kunne ikke af de fremsendte 22 bilag til redegørelsen udledes noget sikkert om sagsbehandlingen i de øvrige sager, herunder de sager der allerede den 12. februar 2016 havde ført til adskillelser af de pågældende par, og som i det hele var uomtalt i redegørelsen til ombudsmanden. Kommissionen er i øvrigt enig i det i udtalelsen anførte om, at det naturligvis kan lægges til grund, at ombudsmanden har læst alle de medsendte akter.

Det anføres i udtalelsen på side 11, at det ikke kan diskuteres, at styrelsens bidrag til besvarelsen af spørgsmål nr. 809 var objektivt urigtig. Det anføres videre bl.a.:

"Ved bedømmelsen af Udlændingestyrelsens oplysninger er det dog mere rigtigt at tage afsæt i den forståelse af Danmarks internationale forpligtelser, som styrelsen på baggrund af departementets tilkendegivelser i denne periode måtte gå ud fra."

Kommissionen har ikke i delberetningen foretaget en ansvarsvurdering af embedsfolkenes rolle i forbindelse med bl.a. folketingsbesvarelsene. Kommissionen har således endnu ikke endeligt forholdt sig til alle de forhold, der indgår i en sådan ansvarsvurdering. Om det anførte kan få nogen betydning for ansvarsvurderingen, er således et spørgsmål, som kommissionen ikke vil kommentere i forbindelse med delberetningen.

Endelig giver bemærkningerne i udtalelsen om Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 (side 12-14) ikke kommissionen anledning til at ændre sine vurderinger.

Udtalelsen fra Lene Linnea Vejrum giver herefter samlet set ikke kommissionen anledning til at ændre sine vurderinger.

BILAG 3:

Folketingets Ombudsmands redegørelse af 23. marts 2017 (2017-10)

2017-10

Ulovlig instruks om adskilt indkvartering af alle 15-17-årige asylansøgere og deres ægtefæller eller samlever

Den 10. februar 2016 udsendte Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet en pressemeddelelse om, at ingen asylansøgere under 18 år fremover måtte indkvarteres i danske asylcentre sammen med en ægtefælle eller samlever. Pressemeddelelsen blev samtidig sendt som en instruks til Udlændingestyrelsen.

23. marts 2017

Forvaltningsret
12.1 – 12.2

Ombudsmanden indledte en generel sag om lovligheden af instruksen. Ombudsmanden konkluderede, at det efter bl.a. almindelige forvaltningsretlige principper og internationale konventioner var et krav, at der blev foretaget en konkret vurdering af de enkelte sager om adskilt indkvartering. Selv om det måtte lægges til grund, at det ikke havde været ministeriets samlede intention at pålægge Udlændingestyrelsen en ulovlig praksis, var instruksen – som var kategorisk og undtagelsesfri – derfor efter sit indhold ulovlig.

Menneskerettigheder
1.4Udlændingeret
61.5

Ombudsmanden fandt, at ministeriets fremgangsmåde i sagen var meget vanskelig at forstå og meget risikabel i forhold til ministeriets grundlæggende pligt til at sikre lovlig administration på området. Sammenfattende fandt han ministeriets fremgangsmåde særdeles kritisabel.

Det blev under ombudsmandens behandling af sagen oplyst, at der i november 2016 ikke længere var par, som mod deres vilje var indkvarteret adskilt. Endvidere udfærdigede ministeriet i december 2016 et notat om fortolkningen af Danmarks internationale forpligtelser i sager om Udlændingestyrelsens indkvartering af mindreårige ægtefæller og samlever på asylcentrene. Ombudsmanden var overordnet enig i notatets beskrivelse af Danmarks internationale forpligtelser og foretog sig herefter ikke mere i sagen.

(Sag nr. 16/02113)

I det følgende gengives ombudsmandens endelige redegørelse i sagen:

Ombudsmandens redegørelse

1. Baggrund og sagsforløb

Berlingske beskrev i en artikel den 25. januar 2016, at der i danske asylcentre var indkvarteret såkaldte "barnebrude" sammen med deres ægtefæller. På den baggrund iværksatte Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet en undersøgelse af problemstillingens omfang.

Den 10. februar 2016 udsendte Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet en pressemeddelelse om, at ingen mindreårig asylansøger fremover ville blive indkvarteret sammen med sin ægtefælle eller samlever. Af pressemeddelelsen fremgik det således bl.a., at "[e]fter de nye retningslinjer må ingen mindreårige under 18 år indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn".

Udlændingestyrelsen traf fra februar til april 2016 beslutning om adskilt indkvartering for langt de fleste af de 28 par, der på det tidspunkt var indkvarteret som asylansøgere, og hvor den ene part var mindreårig. Beslutningerne blev effektueret i umiddelbar forlængelse heraf.

I forbindelse med min behandling af en konkret klage fra et af de adskilte par redegjorde Udlændingestyrelsen i en udtalelse af 28. april 2016 for den praksis for indkvartering af mindreårige med ægtefælle eller samlever, som havde været gældende inden instruksen af 10. februar 2016. Jeg henviser til pkt. 2 nedenfor.

Udlændingestyrelsen oplyste endvidere, at styrelsen havde besluttet at genoptage behandlingen af samtlige konkrete sager om adskillelse i henhold til instruksen af 10. februar 2016 med henblik på at foretage fyldestgørende partshøring. På den baggrund afsluttede jeg den 11. maj 2016 min behandling af den konkrete sag.

Jeg besluttede samtidig af egen drift at indlede en generel undersøgelse vedrørende instruksen af 10. februar 2016. Jeg indhentede i den forbindelse sagens akter fra ministeriet, ligesom jeg bl.a. indhentede en udtalelse af 14. juli 2016 fra ministeriet. Jeg henviser nærmere til den vedlagte sagsfremstilling.

I juni og juli 2016 afsluttede Udlændingestyrelsen sin behandling af de genoptagne konkrete sager.

For at sikre, at jeg havde tilstrækkeligt overblik over sagerne, bad jeg den 18. oktober 2016 styrelsen om gennem ministeriet at sende mig supplerende oplysninger vedrørende samtlige par, som var eller havde været omfattet af ministerens instruks af 10. februar 2016.

Med brev af 16. november 2016 fra ministeriet modtog jeg en række oplysninger om sagernes forløb og status pr. 3. november 2016. Se nærmere pkt. 4 nedenfor.

Jeg har endvidere den 12. december 2016 modtaget Udlændinge- og Integrationsministeriets notat af samme dato om fortolkningen af Danmarks internationale forpligtelser i sager om Udlændingestyrelsens indkvartering af mindreårige ægtefæller og samlever på asylcentre. Jeg henviser til pkt. 8 nedenfor.

2. Praksis for indkvartering forud for den 10. februar 2016

Om praksis for indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller eller samlever forud for instruksen af 10. februar 2016 har Udlændingestyrelsen i sin udtalelse af 28. april 2016 oplyst følgende:

"Forud for 10. februar 2016 (...) har styrelsen fulgt en praksis for indkvartering af mindreårige med en ægtefælle eller samlever, hvor styrelsen – bl.a. henset til straffelovens § 222 – ikke indkvarterede mindreårige under 15 år sammen med myndige eller ikke myndige ægtefæller eller samlever.

I sager, hvor den mindreårige var over 15 år, blev der foretaget en konkret vurdering af sagens omstændigheder. Omdrejningspunktet for denne vurdering var indkvarteringsoperatørens børnefaglige personales vurderinger samt værtskommunens evt. faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der var til den mindreåriges bedste med udgangspunkt i hensynet til barnets tarv.

Det bemærkes i den forbindelse, at det fremgår af kontrakterne mellem Udlændingestyrelsen og indkvarteringsoperatørerne, at operatøren skal identificere beboere med særlige behov, og at der skal sikres en helhedsorienteret og koordineret indsats. Operatøren skal således sikre, at der i overensstemmelse med §§ 153 og 154 i lov om social service sker identifikation af særligt omsorgstruede børn med henblik på iværksættelse af nødvendige foranstaltninger i samarbejde med den lokale kommune og Udlændingestyrelsen. Operatørerne har således en skærpet underretningspligt i forhold til mindreårige, som er indkvarteret på asylcen-

trene, ligesom kommunerne i øvrigt har en tilsynspligt med børn, der opholder sig i asylcentersystemet.”

3. Afgrænsning af min undersøgelse

Min undersøgelse har navnlig omfattet spørgsmålet om lovligheden af ministerens instruks af 10. februar 2016.

Endvidere har jeg foretaget en overordnet gennemgang af Udlændinge- og Integrationsministeriets notat af 12. december 2016, jf. pkt. 8 nedenfor.

Både før og efter instruks af 10. februar 2016 har myndighederne i alle sager indkvarteret asylansøgere under den seksuelle lavalder (15 år) adskilt fra en eventuel ægtefælle eller samlever. Dette giver mig ikke grundlag for bemærkninger, og min undersøgelse har derfor ikke omfattet spørgsmålet om adskilt indkvartering af sådanne asylansøgere.

Ligeledes har min undersøgelse ikke omfattet spørgsmål om adskilt indkvartering på grund af konkret formodning om, at der foreligger tvang i forbindelse med den mindreåriges ægteskab eller samliv.

Min undersøgelse har endvidere ikke omfattet spørgsmål om udstrækningen af myndighedernes notatpligt i forbindelse med behandlingen af sagen. Det skyldes, at hovedtemaet for min undersøgelse som nævnt har været lovligheden af instruks af 10. februar 2016. Der er således ikke tale om en fuldstændig undersøgelse af myndighedernes sagsbehandling i forbindelse med instruks.

Jeg har noteret mig, at ministeriet gentagne gange har omtalt instruks af 10. februar 2016 som ”ministerens instruks”. På den baggrund har jeg de relevante steder benævnt instruks på samme måde.

Jeg bemærker samtidig, at ombudsmandens undersøgelser efter fast praksis retter sig mod myndigheder og ikke bestemte personer, jf. Jon Andersen m.fl., Ombudsmandsloven med kommentarer, 2. udgave (2013), s. 298. Min redegørelse er derfor rettet til Udlændinge- og Integrationsministeriet.

4. Oplysninger om de berørte par

Som nævnt i pkt. 1 ovenfor modtog jeg med brev af 16. november 2016 en række oplysninger om forløbet af sagerne om adskillelse af de enkelte par samt disse pars status pr. 3. november samme år.

Nedenfor er sammenstillet en række oplysninger om de berørte par, som jeg har ment at kunne udlede heraf.

Tabel I. Par omfattet af instruksen

Par omfattet i perioden fra den 10. februar til den 3. november 2016	
Par, der aldrig blev adskilt i henhold til instruksen	6
Par, der blev adskilt i henhold til instruksen	23
– heraf par, der senere blev indkvarteret sammen på grund af genoptagelse eller revurdering af sagen	8
– heraf par, hvor adskillelsen fortsatte efter ønske fra den mindreårige	2
– heraf par, der ophørte med at være omfattet af instruksen	13
Par, der blev adskilt efter ønske fra den mindreårige	2
Par, der allerede var adskilt på andet grundlag end instruksen	3
Par omfattet af instruksen i alt	34

Som det fremgår, var ingen par pr. 3. november 2016 adskilt mod den mindreåriges ønske.

I brevet af 16. november 2016 har ministeriet oplyst, at Udlændingestyrelsen pr. 3. november 2016 ikke havde verserende sager om adskilt indkvartering.

Det fremgår endvidere af ministeriets brev af 16. november 2016, at udfaldet af visse af de sager, som Udlændingestyrelsen genoptog, var, at parterne blev indkvarteret sammen, fordi det ville være i strid med Danmarks internationale forpligtelser at opretholde den separate indkvartering.

Jeg har ikke kendskab til de nærmere forhold i de enkelte sager, men jeg går ud fra, at der herved sigtes til de otte tilfælde, hvor parret efter det oplyste blev genforenet efter Udlændingestyrelsens genoptagelse eller revurdering af sagen.

Den adskilte indkvartering af de par, som efter Udlændingestyrelsens genoptagelse eller revurdering af sagen blev indkvarteret sammen, varede mellem 10 dage og ca. 7½ måneder.

I 13 tilfælde ophørte adskillelsesbeslutningen, fordi parret ikke længere var omfattet af instruksen. Det drejer sig om sager, hvor den mindreårige fyldte 18 år eller fik ændret aldersvurderingen, eller hvor parret overgik til integration eller udrejste af Danmark.

For at give et overblik over de berørte par har jeg nedenfor i tabel II gengivet de oplysninger, som jeg har modtaget fra myndighederne om parrenes alders-

OMBUDSMANDENS REDEGØRELSE

sammensætning. Parrene er opstillet i rækkefølge efter kvindens alder og dernæst efter aldersforskellen mellem parterne i det enkelte par.

Tabel II. Aldersfordeling pr. 10. februar 2016

Par nr.	Kvinde	Mand	Alders- forskel	Par nr.	Kvinde	Mand	Alders- forskel
1	14	24	10	18	16	32	16
2	14	28	14	19	17	18	1
3	15	17	2	20	17	20	3
4	15	20	5	21	17	20	3
5	15	20	5	22	17	21	4
6	15	25	10	23	17	23	6
7	15	26	11	24	17	23	6
8	15	27	12	25	17	23	6
9	16	17	1	26	17	23	6
10	16	17	1	27	17	24	7
11	16	17	1	28	17	24	7
12	16	20	4	29	17	26	9
13	16	20	4	30	17	27	10
14	16	21	5	31	17	27	10
15	16	24	8	32	17	29	12
16	16	26	10	33	17	29	12
17	16	28	12	34	17	30	13

Som det fremgår, er det i alle tilfælde den mandlige asylansøger, der er ældst.

32 af de 34 mandlige asylansøgere var pr. 10. februar 2016 under 30 år. Fire af disse var 17 år. De to resterende mandlige asylansøgere var 30 og 32 år.

To tilfælde vedrørte 14-årige piger. Om disse par er det oplyst, at det ene aldrig har været indkvarteret sammen, mens det andet par blev besluttet adskilt den 31. januar 2016. Som det fremgår under pkt. 2 ovenfor, har separat indkvartering også forud for den 10. februar 2016 været fast praksis i sager vedrørende asylansøgere under 15 år, der har en ægtefælle eller samlever.

5. Den retlige ramme for indkvarteringsordningen

5.1. Når en asylansøger ankommer til Danmark, bliver den pågældende typisk indkvarteret på et asylcenter, mens myndighederne tager stilling til ansøgningen.

Det fremgår af udlændingelovens § 42 a, stk. 7, at Udlændingestyrelsen træffer bestemmelse om indkvartering af bl.a. asylansøgere. Hvis en udlænding

ikke efterkommer Udlændingestyrelsens anvisning om indkvartering, kan styrelsen pålægge udlændingen at tage ophold på et indkvarteringssted efter dens nærmere bestemmelse.

Det er således Udlændingestyrelsen, der er ansvarlig for fordelingen af asylansøgere på de enkelte indkvarteringssteder, mens den praktiske drift af asylcentre varetages af en række indkvarteringsoperatører.

5.2. Ved administrationen af udlændingområdet er Udlændingestyrelsen omfattet af almindelige forvaltningsretlige grundsætninger om bl.a. saglighed og proportionalitet. Beslutningen om, hvor en asylansøger skal indkvarteres under asylsagens behandling, skal således bygge på saglige hensyn, og en eventuel adskillelse (og efterfølgende opretholdelse heraf) skal i det konkrete tilfælde være nødvendig og rimelig i forhold til opnåelse af formålet.

Det vil derfor efter udlændingeloven og almindelige forvaltningsretlige grundsætninger kræve en vurdering af den enkelte sags omstændigheder, før der kan træffes beslutning om, at en mindreårig asylansøger skal indkvarteres adskilt fra sin ægtefælle eller samlever.

Jeg henviser nærmere til Jens Garde m.fl., Forvaltningsret, Almindelige emner, 6. udgave (2016), s. 216 ff. (det administrative skøn) og s. 267 (proportionalitetsprincippet mv.), samt Jon Andersen m.fl., Forvaltningsret, 2. udgave (2002), s. 321 ff. (skønudøvelse) og s. 372 ff. (proportionalitetsprincippet).

5.3. Ud over udlændingeloven og forvaltningsrettens almindelige grundsætninger og principper skal myndighederne ved behandlingen af sager om indkvartering af asylansøgere overholde Danmarks internationale forpligtelser, herunder Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og FN's Konvention om Barnets Rettigheder (Børnekonventionen).

Artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention har følgende ordlyd:

"1. Enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance.

2. Ingen offentlig myndighed kan gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, undtagen for så vidt det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres ret og frihed."

Hvis en myndighed overvejer at foretage indgreb i en persons ret til respekt for privatliv eller familieliv, er myndigheden forpligtet til at foretage en vurdering af, om indgrebet kan retfærdiggøres efter artikel 8, stk. 2, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Det vil derfor også efter Den Europæiske Menneskerettighedskonvention kræve en vurdering af den enkelte sags konkrete omstændigheder, før der kan træffes beslutning om, at et par, der har etableret et beskyttelsesværdigt familieliv, ikke må bo sammen. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention gælder som lov, jf. § 1 i lov om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (lovbekendtgørelse nr. 750 af 19. oktober 1998).

Jeg henviser i øvrigt til Udlændinge- og Integrationsministeriets notat af 12. december 2016 om fortolkningen af Danmarks internationale forpligtelser i sager om Udlændingestyrelsens indkvartering af mindreårige ægtefæller og samleverer på asylcentre. Også her peges der på, at der i hver enkelt sag, hvor der gøres indgreb i retten til respekt for familielivet (eller privatlivet), skal foretages en konkret vurdering af, om det på baggrund af sagens samlede omstændigheder er proportionalt at foretage dette indgreb.

Notatet er nærmere omtalt nedenfor under pkt. 8 og er vedlagt som bilag til denne redegørelse.

6. Instruksen om adskillelse af asytpar

6.1. Den 10. februar 2016 udsendte Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet en pressemeddelelse under overskriften "Inger Støjberg stopper indkvartering af barnebrude på asylcentre".

Af pressemeddelelsen fremgik bl.a. følgende:

"Fremadrettet må asylansøgere under 18 år ikke bo sammen med en ægtefælle eller samlever. I aktuelle sager om barnebrude bliver parrene nu skilt ad.

Udlændinge-, integrations- og boligminister Inger Støjberg skridder nu ind over for barnebrude på danske asylcentre og beder Udlændingestyrelsen om at ændre praksis. Fremadrettet kan ingen mindreårige asylansøgere bo sammen med en ægtefælle eller samlever.

...

Efter den nuværende praksis skal mindreårige asylansøgere under 15 år altid indkvarteres adskilt fra deres ægtefælle eller samlever. Det kan dog

ikke udelukkes, at enkelte par indledningsvist alligevel er blevet indkvarteret sammen, f.eks. fordi det ikke umiddelbart efter deres ankomst til asylcentret har været klart, at der er tale om en mindreårig under 15 år.

I sager om mindreårige på 15 år eller derover har Udlændingestyrelsen vurderet i hver enkelt sag, om den pågældende skulle indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever. Det er sket på baggrund af faglige vurderinger og hensynet til barnets tarv.

Efter de nye retningslinjer må ingen mindreårige under 18 år indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn.

Inger Støjberg har også bedt Udlændingestyrelsen om at skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der bor sammen med en ældre ægtefælle eller samlever.”

Det fremgår af sagen, at ministeriet samme dag sendte pressemeddelelsen til Udlændingestyrelsen i to e-mails. Den ene angav at være til styrelsens orientering og indeholdt en bemærkning om, at "vedhæftede pressemeddelelse om barnebrude [bliver] sendt ud nu her inkl. det bilag I leverede om de konkrete tilfælde af barnebrude i indkvarteringssystemet". Den anden indeholdt ingen tekst ud over pressemeddelelsen.

Som sagen er oplyst, må jeg forstå, at pressemeddelelsen og de to e-mails tilsammen udgjorde ministerens instruks til Udlændingestyrelsen om praksisændringen.

Som det fremgår, fremstod instruksens efter sin ordlyd kategorisk og undtagelsesfri og pålagde Udlændingestyrelsen – uden nogen form for individuel vurdering af hver enkelt sag – at træffe beslutning om adskilt indkvartering af par, hvor den ene eller begge parter var mindreårig.

Instruksen gav således efter sit indhold ikke mulighed for en vurdering af, om forvaltningsretlige principper eller Danmarks internationale forpligtelser i den enkelte sag var til hinder for adskilt indkvartering, jf. pkt. 5.2 og 5.3 ovenfor.

6.2. Ministeriet har over for mig gjort gældende, at det – uanset pressemeddelelsens kategoriske udsagn om det modsatte – allerede den 10. februar 2016 blev "lagt til grund som en klar forudsætning", at det i visse tilfælde ville være i strid med gældende ret (herunder Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8) at adskille parrene.

Ministeriet ses ikke på daværende tidspunkt at have udarbejdet et notat eller anden skriftlig dokumentation vedrørende denne forudsætning.

Efter det oplyste udarbejdede heller ikke Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 et notat om en sådan forudsætning for instruksen.

Derimod udarbejdede styrelsen den 31. marts 2016 en notits om en telefonisk samtale den 10. februar 2016, hvoraf det fremgår, at ministeriet anmodede styrelsen om "straks at foranstalte, at indkvarteringsoperatørerne blev orienteret om de nye retningslinjer og varslet om, at Udlændingestyrelsen ville igangsætte en adskillelse af parrene". Der fremgår ikke af notatet yderligere oplysninger om, hvorledes retningslinjerne skulle forstås.

Ifølge Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016 til mig modtog styrelsen samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 "en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen".

Der findes således ikke i det sagsmateriale, som jeg har modtaget, nogenlunde samtidig dokumentation for, at det allerede den 10. februar 2016 blev "lagt til grund som en klar forudsætning", at det i visse tilfælde ville være i strid med gældende ret at adskille parrene.

6.3. Fra den efterfølgende periode fremgår bl.a. følgende af en e-mail af 18. marts 2016 fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet til Udlændingestyrelsen:

"I forhold til håndteringen af de konkrete sager gælder herefter, at Udlændingestyrelsen træffer bestemmelse om indkvarteringen af mindreårige asylansøgere med en voksen ægtefælle eller samlever i overensstemmelse med ministerens generelle instruktion. Rejser behandlingen af konkrete sager spørgsmål om forholdet til Danmarks internationale forpligtelser, skal disse spørgsmål afklares, og indkvarteringen ske på en sådan måde, at dette ikke er i strid med disse forpligtelser eller dansk ret i øvrigt."

Desuden har Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet i pkt. 2.3 i sin udtalelse af 14. juli 2016 til mig anført, at det "ved udstedelsen af indkvarteringsinstruksen [blev] lagt til grund som en klar forudsætning for indkvarteringsordningens lovlighed – og udtrykkeligt anført over for Udlændingestyrelsen, jf. pkt. 2.4 – at der ville være tilfælde, hvor der af hensyn til Danmarks internationale forpligtelser skulle gøres undtagelse til indkvarteringsinstruksens udgangspunkt" om adskilt indkvartering.

I udtalelsens pkt. 2.4 har ministeriet bl.a. anført, at "det mundtligt har været tilkendegivet over for Udlændingestyrelsen ved flere lejligheder, at der ville

være tilfælde, hvor der af hensyn til Danmarks internationale forpligtelser skulle gøres undtagelse fra udgangspunktet om separat indkvartering, og at Udlændingestyrelsen i disse tilfælde naturligvis skulle administrere i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, dvs. indkvartere parrene sammen”.

I forlængelse heraf har ministeriet anført, at “[d]ette blev således bl.a. drøftet på et koncerndirektionsmøde den 10. februar 2016 (...) hvor bl.a. Udlændingestyrelsens direktør deltog”.

Ministeriet har oplyst, at der ikke udarbejdes referater af drøftelser på koncerndirektionsmøder. Jeg må således forstå, at der ikke foreligger notater om indholdet af den nævnte drøftelse.

6.4. Efter min gennemgang af sagens akter og myndighedernes udtalelser er det ikke muligt for mig nærmere at fastlægge indholdet af de mundtlige tilkendegivelser og drøftelser, som ifølge ministeriets oplysninger fandt sted mellem myndighederne.

Jeg må basere min bedømmelse af sagen på de oplysninger, som fremgår af sagens dokumenter, eller som ministeriet er fremkommet med i udtalelserne til mig. Jeg henviser til ombudsmandslovens § 19, stk. 1, hvorefter myndigheder mv., der er omfattet af ombudsmandens virksomhed, er forpligtet til at meddele ombudsmanden de oplysninger samt udlevere de dokumenter mv., som forlanges af ombudsmanden.

Jeg må herefter lægge til grund, at det ikke var ministeriets hensigt at pålægge Udlændingestyrelsen en praksis, hvorefter mindreårige asylansøgere uden undtagelse – og dermed uden konkret vurdering af omstændighederne i de enkelte tilfælde – skulle indkvarteres adskilt fra ægtefællen eller samleveren, og at det således ikke var ministeriets samlede intention at pålægge Udlændingestyrelsen at iværksætte en ulovlig praksis.

7. Sammenfattende vurdering

Som anført i pkt. 6.1 ovenfor var ministerens instruks af 10. februar 2016 efter sit indhold kategorisk og undtagelsesfri.

Den foreskrev således bl.a., at ingen mindreårige asylansøgere “[f]remadrettet (...) kan bo sammen med en ægtefælle eller samlever”, at “ingen mindreårige under 18 år [må] indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever”, at dette også gjaldt, “hvis parret har et eller flere fælles børn”, og at Udlændingestyrelsen skulle “skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der bor sammen med en ældre ægtefælle eller samlever”.

Instruksen var derfor efter sit indhold i strid med den pligt til at foretage en konkret vurdering af de enkelte sager, som følger af bl.a. internationale konventioner og almindelige forvaltningsretlige principper – og som nu også er fastslået i ministeriets egen vejledning af 12. december 2016. Jeg henviser til pkt. 5.2 og 5.3 ovenfor og til pkt. 8 nedenfor.

Jeg er opmærksom på, at det efter ministeriets oplysninger samtidig blev antaget, at der ville være tilfælde, hvor der af hensyn til Danmarks internationale forpligtelser skulle gøres undtagelse til instruksen. Og som anført i pkt. 6.4 ovenfor lægger jeg til grund, at det ikke var ministeriets samlede intention at pålægge Udlændingestyrelsen at iværksætte en ulovlig praksis.

Det anførte ændrer imidlertid ikke ved, at instruksen – i konsekvens af den nævnte kategoriske og undtagelsesfrie affatning – rent faktisk foreskrev en ulovlig praksis.

I den forbindelse bemærker jeg også, at Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 – samme dag som ministerens instruks – netop skrev til operatørerne, at instruksen indebar, at "ingen mindreårige fremover må indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, dette uanset om der er fællesbørn". Styrelsen skrev samtidig, at der skulle ske adskillelse i aktuelle sager, hvor en mindreårig boede sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, og at styrelsen snarest muligt ville "varsle flytning i samtlige disse sager".

Jeg bemærker endvidere, at Udlændingestyrelsen efterfølgende – i forbindelse med genoptagelsen af de omhandlede sager – i en række tilfælde traf afgørelse om, at de pågældende par alligevel ikke skulle adskilles.

Jeg finder herefter, at instruksen af 10. februar 2016 efter sit indhold var ulovlig, og at den samtidig medførte en betydelig risiko for, at der blev truffet forkerte afgørelser i de konkrete sager om adskilt indkvartering.

Jeg tilføjer, at instruksen yderligere har været egnet til at give både asylansøgere og offentligheden et fejlagtigt indtryk af den fremtidige håndtering af problemstillingen – herunder et indtryk, der ikke stemte med ministeriets egne intentioner.

Ministeriets fremgangsmåde i sagen forekommer mig samlet set meget vanskelig at forstå. Og den har efter min opfattelse – ud over at indebære udstedelse af en instruks med ulovligt indhold – været meget risikabel i forhold til ministeriets grundlæggende pligt til sikring af lovlig administration på området.

Sammenfattende finder jeg ministeriets fremgangsmåde særdeles kritisabel.

8. Særligt om ministeriets generelle vejledning til Udlændingestyrelsen

Den 12. december 2016 sendte Udlændinge- og Integrationsministeriet mig et notat af samme dag om fortolkningen af Danmarks internationale forpligtelser i sager om Udlændingestyrelsens indkvartering af mindreårige ægtefæller og samlevende på asylcentre.

I notatet har ministeriet bl.a. redegjort for det retsgrundlag, der efter ministeriets opfattelse skal indgå ved bedømmelsen af Danmarks internationale forpligtelser i sagerne, herunder særligt artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og FN's konvention om barnets rettigheder (Børnekonventionen).

Det fremgår af notatet, at det er et generelt udgangspunkt for indkvarteringsordningen, at der ikke kan ske fælles indkvartering af ægtefæller og samlevende på asylcentre, hvis den ene eller begge parter er under 18 år.

Samtidig fremgår det imidlertid, at uanset det generelle udgangspunkt er vurderingen af, om der i de enkelte sager kan ske separat indkvartering, altid konkret og individuel. Hvis Udlændingestyrelsen efter en konkret og individuel vurdering finder, at det vil være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 eller FN's Børnekonvention at indkvartere et par hver for sig, skal myndighederne derfor indkvartere parret sammen.

Det fremgår yderligere, at separat indkvartering alene må opretholdes, så længe det er foreneligt med Danmarks internationale forpligtelser.

Ministeriet har desuden nærmere vejledt om vurderingen i de konkrete tilfælde af, om adskillelse af parterne er saglig og står i rimeligt forhold til formålet med adskillelsen. Ministeriet har i den forbindelse også redegjort for betydningen af en række udvalgte momenter.

Jeg er overordnet enig i notatets beskrivelse af Danmarks internationale forpligtelser. Jeg er herunder enig i, at der skal foretages en konkret vurdering i de enkelte sager om adskilt indkvartering, bl.a. af om det er i strid med de nævnte forpligtelser at adskille det pågældende par.

Jeg vil i forbindelse med min behandling af eventuelle konkrete klagesager om adskilt indkvartering kunne tage stilling til, om myndighedernes afgørelser er i overensstemmelse med gældende ret, herunder Danmarks internationale forpligtelser.

Jeg foretager mig herefter ikke mere i sagen.

Sagsfremstilling

På baggrund af en artikel i Berlingske den 25. januar 2016 om, at der i danske asylcentre var indkvarteret såkaldte "barnebrude" sammen med deres ægtefæller, iværksatte Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet en undersøgelse.

I den anledning sendte Udlændingestyrelsen med en e-mail af 28. januar 2016 to notater om høring af indkvarteringsoperatørerne til ministeriet. Af det ene notat fremgik følgende:

"Høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlever"

Høringen

Udlændingestyrelsen har den 26. januar 2016 – i forlængelse af debatten om indkvarteringsforhold for børn – sendt en høring til samtlige indkvarteringsoperatører. Indkvarteringsoperatørerne blev i den forbindelse bedt om at angive antallet af mindreårige asylansøgere, som er indkvarteret på eller i tilknytning til et asylcenter, og hvor indkvarteringsoperatøren har kendskab til, at den pågældende har en ægtefælle/samlever. Høringen er vedlagt som bilag 1.

Hovedkonklusioner

Efter gennemgangen af indkvarteringsoperatørernes besvarelser af høringen af 26. januar 2016 kan Udlændingestyrelsen oplyse, at det fremgår, at i alt 25 mindreårige i alderen 15 til 17 år har en ægtefælle eller samlever. Af disse er 20 mindreårige samlevende med deres partner på asylcenter, 1 har en ægtefælle på et andet asylcenter, mens 4 har en herboende ægtefælle. Operatørerne har oplyst, at 2 af de mindreårige med herboende ægtefæller tager på besøg hos den herboende ægtefælle.

To sager vedrører børn under 15 år. I den ene af disse sager har Udlændingestyrelsen besluttet, at den mindreårige skal bo på et børnecenter, mens den voksne ægtefælle er indkvarteret på et voksencenter. I den anden sag opholder den mindreårige på 14 år sig for tiden sammen med sin voksne ægtefælle på et asylcenter. I sagen er der truffet beslutning om at de to skal adskilles på henholdsvis børne- og voksencenter. I forbindelse med asylsagen er der samtidig taget skridt til, at der skal laves aldersundersøgelse af den 14-årige, bl.a. fordi der har været tvivl om den pågældendes alder.

For hovedparten af de mindreårige, som efter det oplyste har en ægtefælle eller samlever over 18 år, gælder, at der er tale om piger i alderen 16-17 år, som har en ægtefælle eller samlever, og hvor de pågældende er indkvarteret sammen på asylcenter. Det er endvidere styrelsens indtryk, at der ikke er tale om store aldersforskelle mellem de mindreårige og deres myndige partner.

Operatørerne blev bedt om at angive, såfremt der var indikatorer på tvang eller lignende. Ingen operatører har oplyst om indikationer på tvang eller lignende i de konkrete sager.

Konkrete svar

Nedenfor fremgår operatørernes tilbagemeldinger i oversigtsform:

...

Af det andet notat fremgik følgende:

”Opfølgende høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende

Høringen

(...) I forlængelse af førnævnte høring har Udlændingestyrelsen på ny hørt indkvarteringsoperatørerne den 28. januar 2016. Høringen vedrørte aldersforskellen på de mindreårige og deres ægtefæller/samlevende.

Sammenfatning af de iværksatte høringer

Nedenfor fremgår operatørernes opdaterede tilbagemeldinger i oversigtsform:

Røde Kors har oplyst, at der pr. d.d. er indkvarteret

- en mindreårig på 14 år, som er samlevende på centeret med en person på 28 år. Der er taget initiativ til at indkvartere parret hver for sig på henholdsvis børne- og voksencenter. Flytningen vil blive effektueret snarest.
- tre mindreårige på 15 år, som er samlevende på centeret med personer på henholdsvis 20, 25 og 28 år.
- to mindreårige på 16 år, som er samlevende på centeret med personer på 20 år.
- to mindreårige på 17 år, som er samlevende på centeret med personer på henholdsvis 18 og 20 år.
- Ingen af parrene har børn.

BILAG 1 – SAGSFREMSTILLING

Tønder Kommune har oplyst, at der pr. d.d. er indkvarteret

- en mindreårig på 17 år, som er samlevende på centeret med en person over 18 år. Aldersforskellen er angivet til 6 år. Parret har ingen børn.
- en mindreårig på 17 år, som har herboende ægtefælle, som den mindreårige besøger på ægtefællens bopæl. Ægtefællen er efter det oplyste 24 år. Parret har ingen børn.

Thisted Kommune har oplyst, at der pr. d.d. er indkvarteret

- en mindreårig på 16 år, som er samlevende på centeret med en person på 22 år. Den mindreårige er gravid.
- en mindreårig på 16 år, som har herboende ægtefælle på 33 år. Den mindreårige besøger efter det oplyste ikke ægtefællen på dennes bopæl.
- en mindreårig på 17 år med herboende kæreste på 24 år. Den mindreårige besøger efter det oplyste ikke ægtefællen på dennes bopæl.
- en mindreårig på 16 år, som har herboende ægtefælle på 27 år. Den mindreårige besøger ægtefællen på dennes bopæl.

Jammerbugt Kommune har oplyst, at der pr. d.d. er indkvarteret

- en mindreårig under 15 år, som har ægtefælle på andet asylcenter. Ægtefællen er 24 år. Den mindreårige er gravid.
- to mindreårige på henholdsvis 15 og 16 år er kærestes med to personer på 17 år. Den 16-årige er gravid. For begge par gælder, at de er indkvarteret på samme center, men ikke på samme værelse.
- to mindreårige på henholdsvis 16 og 17 år er samlevende på asylcenter med personer på henholdsvis 24 og 26 år. Det ene par har et nyfødt barn, mens det andet par har et barn på 1,5 år.
- en mindreårig på 15 år, som har ægtefælle på andet asylcenter. Ægtefællen er 20 år. Den mindreårige er gravid.

Langeland Kommune har oplyst, at der pr. d.d. er indkvarteret

- fire mindreårige kvindelige asylansøgere på 17 år med samlevende på henholdsvis 26, 27, 29 og 30 år. Et par har barn, mens to af parrene venter barn.
- en kvindelig asylansøger på 16 år samlevende med en person på 27 år. Parret har et barn på 2 år, og den kvindelige part er gravid.

Vesthimmerlands Kommune har oplyst, at der pr. d.d. er indkvarteret

- to mindreårige på 17 år, som er samlevende på centeret med personer på henholdsvis 20 og 29 år. Begge par har børn. Det ene par har et barn under 1 år, mens det andet par har 2 børn på henholdsvis 3 og 4 år.

Det bemærkes, at ovenstående udgør et øjebliksbillede af de aktuelt indkvarterede og er baseret på en manuel gennemgang af indkvarteringsoperatørernes besvarelse af høringen.”

Den 10. februar 2016 udsendte Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet en pressemeddelelse med følgende ordlyd:

”Inger Støjberg stopper indkvartering af barnebrude på asylcentre

Fremadrettet må asylansøgere under 18 år ikke bo sammen med en ægtefælle eller samlever. I aktuelle sager om barnebrude bliver parrene nu skilt ad.

Udlændinge-, integrations- og boligminister Inger Støjberg skridder nu ind over for barnebrude på danske asylcentre og beder Udlændingestyrelsen om at ændre praksis. Fremadrettet kan ingen mindreårige asylansøgere bo sammen med en ægtefælle eller samlever.

Udlændinge-, integrations- og boligminister Inger Støjberg udtaler:

’Det er fuldstændig uacceptabelt, at der i øjeblikket bor mindreårige i det danske asylsystem med en ægtefælle eller samlever, og jeg har bedt Udlændingestyrelsen om straks at sætte en stopper for det. Vi skal selvfølgelig sikre, at unge piger ikke bliver tvunget til at leve i et forhold med en voksen på asylcentrene.’

I januar iværksatte Inger Støjberg en hastehøring for at få overblik over omfanget af barnebrude på danske asylcentre. Hastehøringen viser, at der i øjeblikket er indkvarteret 27 mindreårige, hvor operatørerne på asylcentrene har kendskab til, at mindreårige har en ægtefælle eller samlever på samme eller et andet asylcenter eller en herboende ægtefælle eller samlever.

Efter den nuværende praksis skal mindreårige asylansøgere under 15 år altid indkvarteres adskilt fra deres ægtefælle eller samlever. Det kan dog ikke udelukkes, at enkelte par indledningsvist alligevel er blevet indkvarteret sammen, f.eks. fordi det ikke umiddelbart efter deres ankomst til asylcentret har været klart, at der er tale om en mindreårig under 15 år.

I sager om mindreårige på 15 år eller derover har Udlændingestyrelsen vurderet i hver enkelt sag, om den pågældende skulle indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever. Det er sket på baggrund af faglige vurderinger og hensynet til barnets tarv.

BILAG 1 – SAGSFREMSTILLING

Efter de nye retningslinjer må ingen mindreårige under 18 år indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn.

Inger Støjberg har også bedt Udlændingestyrelsen om at skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der bor sammen med en ældre ægtefælle eller samlever."

Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet sendte samme dag pressemeddelelsen til to medarbejdere i Udlændingestyrelsen i en e-mail med følgende tekst:

"T.o. bliver vedhæftede pressemeddelelse om barnebrude sendt ud nu her inkl. det bilag I leverede om de konkrete tilfælde af barnebrude i indkvarteringssystemet."

Kort efter – stadig den 10. februar 2016 – sendte ministeriet igen pressemeddelelsen i en e-mail til en medarbejder i Udlændingestyrelsen. Som bilag var vedhæftet styrelsens opfølgende høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering, som Udlændingestyrelsen den 28. januar 2016 havde sendt til ministeriet.

E-mailen indeholdt ikke nogen tekst ud over pressemeddelelsen.

Senere den 10. februar 2016 informerede Udlændingestyrelsen indkvarteringsoperatørerne om den ændrede praksis i en e-mail med følgende ordlyd:

"Kære Operatører

Til jeres orientering fremsendes hermed pressemeddelelse fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, hvoraf det bl.a. fremgår, at 'ingen mindreårige under 18 år indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere børn. Inger Støjberg har også bedt Udlændingestyrelsen om at adskille parrene i de aktuelle sager om mindreårige, der bor sammen med en ældre ægtefælle eller samlever'.

Beslutningen fra ministeren betyder, at ingen mindreårige fremover må indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, dette uanset om der er fællesbørn. Det betyder også, at der skal ske adskillelse i de aktuelle sager, hvor en mindreårig bor sammen med en ældre ægtefælle eller samlever. Vi vil derfor snarest muligt varsle flytning i samtlige disse sager.

BILAG 1 – SAGSFREMSTILLING

Vi vil også gerne bede om, at I fortsat holder os orienteret, hvis der opleves eksempler på sager med mindreårige, der ønsker indkvartering sammen med ældre ægtefælle, som vi ikke allerede er orienteret om.

Mange tak.”

Udlændingestyrelsen besluttede i forlængelse heraf at skille 23 par ad, og adskillelsen af parrene blev gennemført i løbet af februar og marts 2016.

I fem yderligere sager blev spørgsmålet om eventuel adskillelse den 3. marts 2016 forelagt for Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

I en e-mail af 18. marts 2016 skrev Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet bl.a. således til Udlændingestyrelsen:

”I forhold til håndteringen af de konkrete sager gælder herefter, at Udlændingestyrelsen træffer bestemmelse om indkvarteringen af mindreårige asylansøgere med en voksen ægtefælle eller samlever i overensstemmelse med ministerens generelle instruktion. Rejser behandlingen af konkrete sager spørgsmål om forholdet til Danmarks internationale forpligtelser, skal disse spørgsmål afklares, og indkvarteringen ske på en sådan måde, at dette ikke er i strid med disse forpligtelser eller dansk ret i øvrigt.

I konkrete sager, hvor rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser giver anledning til tvivl, kan sagen forelægges departementet med henblik på departementets tilkendegivelse af forståelsen af de retlige rammer. Departementet vil i den forbindelse involvere Justitsministeriet efter behov til brug for en generel afdækning heraf.

I disse tvivlsager træffer Udlændingestyrelsen herefter – som i alle andre sager – bestemmelse om indkvarteringen. Efterkommer udlændingen ikke Udlændingestyrelsens anvisning af indkvartering, træffer Udlændingestyrelsen efter omstændighederne afgørelse om flyttepåbud. Det følger af udlændingeloven, at denne afgørelse ikke kan påklages til ministeren.

Finder Udlændingestyrelsen i en konkret sag, og efter afsøgning af alternative indkvarteringsmæssige løsninger, ikke at kunne adskille et par under henvisning til Danmarks internationale forpligtelser, skal Udlændingestyrelsen orientere departementet herom. Dette gælder også, hvis Udlændingestyrelsen finder at kunne indkvartere parterne i adskilte værelser m.v., men dog på samme asylcenter. Orienteringen stiles til departementschefen.

Er der spørgsmål hertil, er du naturligvis meget velkommen til at ringe.

I øvrigt vil jeg gentage og bekræfte, at et udkast til generelle retningslinjer forelægges departementet. Det bør i den forbindelse indgå, at adskilt indkvartering på forskellige centre så vidt muligt bør tilrettelægges således, at parterne også reelt har mulighed for at besøge hinanden som udgangspunkt i dagtimerne. Det gælder dog ikke, hvis særlige forhold taler herimod, herunder hvis den mindreårige er under 15 år, eller hvis der er mistanke om tvang eller anden form for utilbørlig pres. Indkvarteringsoperatørerne bør tilsvarende administrere adgangen til besøg mv. på en sådan måde, at parternes adgang til at opretholde kontakt efter omstændighederne understøttes, medmindre særlige forhold taler herimod. Også dette bør fremgå af retningslinjerne.”

I en notits af 31. marts 2016 skrev Udlændingestyrelsen følgende:

”Notits om UIBM’s orientering af styrelsen om ministerens pressemeddelelse af 10. februar 2016 samt mundtlige instruks om adskillelse af asylansøgerpar omfattet af personkredsen nævnt i pressemeddelelsen.

I forbindelse med modtagelsen af mail fra [ministeriets medarbejder; min anonymisering] den 10. februar 2016 (vedlagt) omkring adskillelse af mindreårige asylansøgere, der er indkvarteret sammen med en myndig ægtefælle eller samlever på et dansk asylcenter, blev undertegnede ringet op af [ministeriets medarbejder; min anonymisering], der på vegne af UIBM anmodede Udlændingestyrelsen om straks at foranstalte, at indkvarteringsoperatørerne blev orienteret om de nye retningslinjer og varslat om, at Udlændingestyrelsen ville igangsætte en adskillelse af parrene.

Denne instruks blev senere samme dag fulgt op af en mail (vedlagt) fra undertegnede til [ministeriets medarbejder; min anonymisering] om, at operatørerne var orienteret, og at styrelsen havde påbegyndt arbejdet i forhold til at danne sig et overblik over sagerne.”

På baggrund af en klage fra et af de berørte par bad jeg den 21. marts 2016 Udlændingestyrelsen om en udtalelse. Jeg bad styrelsen om at sende mig sin udtalelse gennem ministeriet, som jeg ligeledes bad om at udtale sig.

I sin udtalelse af 28. april 2016 skrev Udlændingestyrelsen bl.a. følgende:

”Indledning

Ved brev af 21. marts 2016 har Folketingets Ombudsmand i anledning af en klage af 14. marts 2016 fra advokat C til ombudsmanden – anmodet Udlændingestyrelsen om en udtalelse om det forhold, at Udlændingesty-

relsen den 25. februar 2016 besluttede, at A og B skulle indkvarteres på hvert sit asylcenter, og at styrelsen efterfølgende den 3. marts 2016 traf afgørelse om flyttepåbud, jf. udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 3. pkt.

Ombudsmanden har anmodet Udlændingestyrelsen om at forholde sig til det, advokat C har anført i sin klage til ombudsmanden. Advokaten anfægter i sin klageskrivelse grundlaget for styrelsens beslutning om, at parret skulle indkvarteres på hvert sit asylcenter, herunder i hvilket omfang styrelsen ved beslutningen dels har foretaget et konkret skøn, dels har vurderet foreneligheden med EMRK art. 8.

Ombudsmanden har desuden anmodet om, at styrelsen fremsender sagens akter, herunder udlændinge-, integrations- og boligministerens meddelelse af 10. februar 2016.

I den anledning skal Udlændingestyrelsen udtale følgende:

Udlændingestyrelsens praksis forud for instruks af 10. februar 2016 fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet

Forud for 10. februar 2016, hvor styrelsen modtog instruks på at ændre praksis for indkvartering af mindreårige med en ægtefælle eller samlever, har styrelsen fulgt en praksis for indkvartering af mindreårige med en ægtefælle eller samlever, hvor styrelsen – bl.a. henset til straffelovens § 222 – ikke indkvarterede mindreårige under 15 år sammen med myndige eller ikke myndige ægtefæller eller samlever.

I sager, hvor den mindreårige var over 15 år, blev der foretaget en konkret vurdering af sagens omstændigheder. Omdrejningspunktet for denne vurdering var indkvarteringsoperatørens børnefaglige personales vurderinger samt værtskommunens evt. faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der var til den mindreåriges bedste med udgangspunkt i hensynet til barnets tarv.

Det bemærkes i den forbindelse, at det fremgår af kontrakterne mellem Udlændingestyrelsen og indkvarteringsoperatørerne, at operatøren skal identificere beboere med særlige behov, og at der skal sikres en helhedsorienteret og koordineret indsats. Operatøren skal således sikre, at der i overensstemmelse med §§ 153 og 154 i lov om social service sker identifikation af særligt omsorgstruede børn med henblik på iværksættelse af nødvendige foranstaltninger i samarbejde med den lokale kommune og Udlændingestyrelsen. Operatørerne har således en skærpet underretningspligt i forhold til mindreårige, som er indkvarteret på asylcentre, ligesom kommunerne i øvrigt har en tilsynspligt med børn, der opholder sig i asylcentersystemet.

Instruks af 10. februar 2016 fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet

Den 10. februar 2016 udsendte Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet en pressemeddelelse om, at ingen mindreårige fremover må indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever. Det fremgik bl.a. af pressemeddelelsen, at 'Efter de nye retningslinjer må ingen mindreårige under 18 år indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn. Inger Støjberg har også bedt Udlændingestyrelsen om at skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der bor sammen med en ældre ægtefælle eller samlever'.

Udlændingestyrelsen modtog samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektivere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen. Instruksen betød således, at ingen mindreårige fremover måtte indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, og at dette skulle gælde uanset om parret måtte have fællesbørn. Instruksen betød også, at der straks skulle ske adskillelse i de aktuelle sager, hvor en mindreårig allerede var indkvarteret sammen med en ældre ægtefælle eller samlever.

Det var ligeledes en del af instruksen, at styrelsen skulle påbegynde arbejdet med at udarbejde retningslinjer for indkvartering af mindreårige asylansøgere, som har indgået ægteskab eller er i samlivsforhold med en person, der opholder sig i Danmark.

I forlængelse heraf orienterede styrelsen med udgangspunkt i pressemeddelelse af 10. februar 2016 fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet samme dag samtlige indkvarteringsoperatører om de nye retningslinjer, og at styrelsen i forlængelse heraf snarest muligt ville påbegynde varsling af flytninger i de sager, hvor mindreårige var indkvarteret sammen med myndige ægtefæller eller samlevende.

Rækkevidden af instruksen i forhold til hvilke parter, der skulle adskilles, bl.a. under hensyntagen til Danmarks internationale forpligtelser, blev herefter løbende drøftet mellem styrelsen og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

Departementet tilkendegav overfor styrelsen i relation til betydningen af Danmarks Internationale forpligtelser, at det helt overordnede udgangspunkt for behandling af de konkrete sager måtte være, at en adskillelse af parrene – herunder par med fællesbørn – som udgangspunkt måtte anses for at være i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, herunder i henhold til EMRK art. 8 og Børnekonventionen.

Departementet tilkendegav herudover, at styrelsen kunne forelægge konkrete problemstillinger for departementet, hvis styrelsen ønskede departementets vurdering af foreneligheden med Danmarks internationale forpligtigelser.

Udlændingestyrelsen har i perioden fra den 10. februar til dags dato med udgangspunkt i en konkret vurdering adskilt i alt 23 par, herunder A og B.

I sagen vedrørende A og B har styrelsen – med udgangspunkt i instruksen af 10. februar 2016 – konkret vurderet, at der burde ske adskillelse. Styrelsen har i den forbindelse vurderet, at en adskillelse er indenfor rammerne af Danmarks internationale forpligtigelser.

Styrelsen har i den forbindelse bl.a. lagt vægt på, at indgrebet må anses for proportionalt, fordi indgrebets intensitet er proportionalt med de interesser, som staten varetager ved adskillelsen. Styrelsen har desuden vurderet, at adskillelsen af parterne alene vedrører det tidsrum, hvor de pågældende er indkvarterede på et dansk asylcenter, og at adskillelsen i øvrigt ikke umuliggør besøg mellem parterne eller begge parter mulighed for at besøge og have besøg af parrets fællesbørn. Styrelsen har således ikke vurderet, at der i denne sag forelå sådanne helt særlige omstændigheder, der ville gøre indgrebet uproportionalt.

Styrelsen har i 4 konkrete sager om mindreårige ægtefæller med ægtefæller/samlevende endnu ikke truffet beslutning om adskillelse af parrene på hvert sit asylcenter. En række problemstillinger i disse sager er i den forbindelse forelagt for departementet, fordi styrelsen ønsker en vurdering i relation til foreneligheden med Danmarks internationale forpligtigelser. Styrelsen afventer således aktuelt departementets generelle vurderinger af problemstillingerne til brug for styrelsens afgørelse af disse konkrete sager.

Det retlige grundlag for styrelsens behandling af sagerne om indkvartering af mindreårige med ægtefæller/samlevende

Styrelsens beslutninger efter udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 1. pkt., om asylansøgers indkvartering på asylcentre har karakter af faktisk forvaltningsvirksomhed, jf. bemærkningerne side 33 i lovforslag nr. L 130 af 30. januar 2013 (vedtaget som lov nr. 430 af 1. maj 2013).

De hidtidige beslutninger om indkvartering af mindreårige ægtefæller og deres ægtefæller og samlevende på forskellige asylcentre er foretaget i overensstemmelse med almindelig praksis for indkvartering og er således foretaget i henhold til § 42 a, stk. 7, 1. pkt.

Styrelsen kan i henhold til udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 3. pkt. træffe afgørelse om flyttepåbud i den situation, hvor styrelsens beslutning efter § 42 a, stk. 7, 1. pkt. ikke efterleves. Dette betyder i relation til de konkrete sager om mindreårige med myndige ægtefæller eller samlevende, at styrelsen i de tilfælde, hvor en beslutning efter § 42 a, stk. 7, 1. pkt., ikke er blevet efterlevet, har truffet afgørelse om flyttepåbud i henhold til § 42 a, stk. 7, 3. pkt.

Indkvarteringsoperatørerne vil fremadrettet indkvartere parterne på hver sit asylcenter ved første indkvartering. Dette sker ved faktisk forvaltningsvirksomhed, jf. § 42 a, stk. 7, 1. pkt. Der sker ikke partshøring forinden, men operatøren indgår i dialog med parret om indkvarteringen. Hvis parterne i forbindelse med indkvarteringen giver udtryk for, at de ikke er tilfredse med den anviste indkvartering eller vælger parret ikke at følge anvisningen, vil Udlændingestyrelsen træffe en afgørelse om indkvarteringen hver for sig efter § 42 a, stk. 7, 3. pkt. Styrelsen foretager partshøring, forinden afgørelsen træffes. Denne partshøring vil i relevant omfang omfatte de faktiske oplysninger i sagen.

Styrelsens praktiske behandling af sager om indkvartering af mindreårige med ægtefæller/samlevende

I forlængelse af Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets instruks af 10. februar 2016 var styrelsen i dialog med operatørerne om den praktiske adskillelse af parrene. Til brug for styrelsens stillingtagen til indkvarteringen i de konkrete sager, sendte styrelsen medio februar et skema til de relevante operatører med anmodning om, at skemaet blev udfyldt sammen med de berørte par. Skemaet indeholdt bl.a. oplysninger om evt. fællesbørn, graviditet, familiemedlemmer, som også opholdt sig i Danmark, operatørens vurdering af evt. behov for foranstaltninger m.v. Par med fællesbørn blev endvidere bedt om at tage stilling til hvem af forældrene, der skulle indkvarteres sammen med fællesbørnene.

På baggrund af operatørernes tilbagemeldinger gennemgik styrelsen de konkrete sager i forhold til relevante indkvarteringsløsninger i de sager, hvor det på baggrund af drøftelserne med departementet var styrelsens vurdering, at der umiddelbart kunne ske adskillelse. Det altovervejende udgangspunkt for styrelsens beslutning om indkvartering var, at parrene skulle have mulighed for at opretholde regelmæssig kontakt, og at par med fællesbørn fik mulighed for selv at beslutte børnenes indkvartering.

Det indgik endvidere i styrelsens beslutning om indkvartering, om parrene havde voksne familiemedlemmer på eller i nærheden af asylcenteret, som kunne yde støtte til den forælder, som blev indkvarteret sammen med fællesbørnene.

Styrelsen orienterede de relevante operatører om de par, som skulle adskilles, hvortil de pågældende skulle flytte og datoen for den planlagte flytning. Operatørerne blev bedt om at orientere parrene. Der blev ikke truffet en egentlig afgørelse om flytningen, idet styrelsen vurderede, at beslutningen om indkvartering havde karakter af faktisk forvaltningsvirksomhed, jf. udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 1. pkt. I de tilfælde, hvor de pågældende efter samtaler med operatøren nægtede at efterleve styrelsens anvisning om indkvartering, traf styrelsen efterfølgende afgørelse om flyttepåbud i medfør af udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 3. pkt.

Udlændingestyrelsen er i færd med at udarbejde retningslinjer til operatørerne om indkvartering af mindreårige, som har indgået ægteskab eller er samlevende med en person, som også opholder sig i Danmark. Retningslinjerne vil beskrive reglerne for indkvartering af mindreårige asylansøgere, som har indgået ægteskab eller er samlevende med en person, som også opholder sig i Danmark. Retningslinjerne vil desuden beskrive procedurerne for modtagelse og indkvartering samt underretning af relevante myndigheder i de tilfælde, hvor operatøren bliver opmærksom på en mindreårig, som har indgået ægteskab eller er samlevende.

Det vil fremgå af retningslinjerne, at mindreårige asylansøgere, som indrejser sammen med en ægtefælle eller samlever, skal indkvarteres adskilt fra denne allerede ved den første indkvartering på modtagecenteret. Operatøren skal i den forbindelse straks underrette Udlændingestyrelsen om parret. Udlændingestyrelsen vil herefter tage stilling til den videre indkvartering af parterne. Er den ene part under 15 år, skal operatøren tillige underrette de sociale myndigheder om parret. Hvis ingen af parterne er under 15 år, skal operatøren i nødvendigt omfang underrette de sociale myndigheder i overensstemmelse med den skærpede underretningspligt, jf. servicelovens §§ 153 og 154.

Par, som er adskilt, vil som altovervejende udgangspunkt blive indkvarteret på forskellige asylcentre. Udlændingestyrelsen tager ved beslutningen om, hvor parterne skal indkvarteres, hensyn til, at parterne skal have mulighed for at besøge hinanden regelmæssigt, ligesom der skal være mulighed for regelmæssig og hyppig kontakt mellem evt. fællesbørn og den forælder, som ikke er indkvarteret sammen med børnene. Det vil i praksis sige, at parterne som udgangspunkt indkvarteres på asylcentre, som ligger i relativ nærhed af hinanden.

Par, som er adskilt, har mulighed for at besøge hinanden på deres respektive indkvarteringssteder. Besøgene skal foregå inden for de normale rammer for besøg på indkvarteringsstedet. Besøgene skal gennemføres på en måde, som er foreneligt med formålet med adskillelsen af parret. Det vil i praksis normalt sige, at besøgene skal foregå i dagtimerne.

Det er tanken, at der ydes økonomisk støtte til transport i forbindelse med besøg mellem fællesbørn og den forælder, som ikke er indkvarteret sammen med børnene, op til tre gange ugentligt. Der ydes ligeledes støtte til transport i forbindelse med besøg mellem par, som ikke har fællesbørn, medmindre den ene part er under 15 år.

Afsluttende bemærkninger

Udlændingestyrelsen vil fremadrettet træffe afgørelse efter udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 3. pkt., også i den situation, hvor parterne i forbindelse med indkvarteringen giver udtryk for, at de ikke er tilfredse med den anviste indkvartering, men efterkommer anvisningen. Styrelsen vil i den forbindelse foretage en partshøring efter forvaltningslovens § 19, der vil omfatte alle relevante faktiske oplysninger af væsentlig betydning, forinden afgørelsen træffes.

I forhold til de sager, som allerede er afgjort, herunder sagen vedrørende A og B, vil styrelsen genoptage sagerne og foretage en fyldestgørende partshøring. Under sagsbehandlingen, i forbindelse med genoptagelsen af sagerne, vil parterne forblive adskilt. Udlændingestyrelsen vil tilstræbe en hurtig afgørelse af sagerne.

Udlændingestyrelsen vedlægger kopi af akterne i sagen vedrørende A og B.

Styrelsen vedlægger desuden telefonnotat af 10. februar 2016 om den mundtlige instruks i sagen, og mail af 10. februar 2016 fra styrelsen til samtlige indkvarteringsoperatører, hvor operatørerne orienteres om ny praksis på området.”

Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet anførte bl.a. følgende i en udtalelse af 4. maj 2016:

”2. Ministeriet kan i forlængelse af Udlændingestyrelsens udtalelse mere generelt oplyse følgende om baggrunden for indkvarteringsordningen:

Udlændinge-, integrations- og boligministeren instruerede den 10. februar 2016 Udlændingestyrelsen om, at mindreårige under 18 år fremover ikke skulle indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Ministeren oplyste, at dette også gjaldt, hvis parret havde et eller flere fælles børn. Samtidig instruerede ministeren Udlændingestyrelsen om at skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der boede sammen med en ældre ægtefælle eller samlever og om at udarbejde retningslinjer, der udmøntede den generelle instruks om indkvarteringen, til operatørerne.

Samme dag offentliggjorde ministeriet en pressemeddelelse om instruksen, som vedlægges.

Udlændinge-, integrations- og boligministeren uddybede instruksen på samråd (...) i Folketinget den 15. marts 2016, hvor ministeren bemærkede, at der i helt særlige tilfælde kan være omstændigheder, som betyder, at der skal gøres undtagelse. Ministeren nævnte som eksempel det tilfælde, at et par er blevet gift i Danmark med kongebrev.

Ministeriet uddybede endvidere sagsgangen i de konkrete sager i en e-mail af 18. marts 2016 til Udlændingestyrelsen. I e-mailen fremgår det bl.a., at indkvarteringen skal ske på en sådan måde, at dette ikke er i strid med Danmarks internationale forpligtelser eller dansk ret i øvrigt, og at konkrete sager, hvor rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser giver anledning til tvivl, kan forelægges departementet med henblik på departementets tilkendegivelse af forståelsen af de retlige rammer. Det bemærkes herved, at klageadgangen er afskåret ved lov i disse sager.

3. Om den vurdering, som efter ordningen skal foretages i forbindelse med afgørelsen om indkvartering, samt ministeriets vurdering af ordningens forenelighed med Danmarks internationale forpligtelser, skal ministeriet endvidere fremkomme med følgende generelle bemærkninger:

Det klare udgangspunkt er, at der ikke kan ske fælles indkvartering af ægtefæller og samlevere på asylcentre, hvis den ene eller begge parter er under 18 år.

Det kan dog i helt særlige tilfælde være nødvendigt at gøre undtagelse til ovennævnte udgangspunkt. Finder udlændingemyndighederne efter en konkret og individuel vurdering, at det vil være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 eller FN's Konvention om Barnets Rettigheder at indkvartere parterne hver for sig, skal myndighederne således indkvartere parret sammen.

Det vil bl.a. indgå i vurderingen, hvilken alder parterne har, herunder hvor stor aldersforskellen er, om parret har børn sammen, om der foreligger et element af tvang, og om der i øvrigt foreligger helt særlige omstændigheder, f.eks. i visse tilfælde af sygdom. Sager, hvor der vil skulle gøres undtagelse, kan f.eks. være sager, hvor parret har børn, forældrene er traumatiserede, og hvor den fortsatte forældreevne og omsorg over for børnene af relevante sundhedspersoner er godtgjort at være aldeles afhængig af, at forældrene begge bor sammen med børnene.

Der vil ikke blive gjort undtagelse, hvor den ene ægtefælle er under 15 år og altså under den seksuelle lavalder.

I de tilfælde, hvor udlændingemyndighederne vurderer, at parrene skal indkvarteres separat, vil parterne have mulighed for regelmæssige besøg eller anden form for kontakt. De nærmere vilkår herfor vil blive fastlagt i retningslinjer, som er under udarbejdelse i Udlændingestyrelsen.

Det bemærkes, at varigheden af en eventuel adskillelse af et par på udlændingemyndighedernes foranledning må forventes at være relativt begrænset, idet denne alene angår indkvarteringen i asylsystemet. Hvis den separate indkvartering konkret måtte være af længere varighed, vil Udlændingestyrelsen have pligt til løbende at revurdere afgørelsen om den separate indkvartering.

Det bemærkes desuden, at parrene naturligvis vil have mulighed for at søge om genoptagelse af deres indkvarteringssag på et hvilket som helst tidspunkt, og at myndighederne efter omstændighederne (såfremt betingelserne for genoptagelse er opfyldt) skal foretage en fornyet vurdering under inddragelse af Danmarks internationale forpligtelser.

Det er på den baggrund ministeriets vurdering, at indkvarteringsordningen er i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser.

Det kan endvidere oplyses, at ministeriet er ved at udarbejde en generel vejledning vedrørende rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser i sager om indkvartering af mindreårige ægtefæller til brug for Udlændingestyrelsens fremtidige vurderinger i konkrete indkvarteringssager. Vejledningen forventes at foreligge senest sommeren 2016.

4. Afslutningsvist skal ministeriet – i forlængelse af Udlændingestyrelsens udtalelse – generelt bemærke følgende vedrørende sagsbehandlingen i indkvarteringssagerne:

Det fremgår af lovbemærkningerne til udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 1. pkt., at beslutningen om asylansøgers indkvartering på asylcentrene har karakter af faktisk forvaltningsvirksomhed. Der henvises herved til de specielle bemærkninger til bestemmelsen (nr. 15) i lovforslag nr. L 130 af 30. januar 2013.

Det fremgår endvidere af disse lovbemærkninger, at et pålæg derimod vil udgøre en afgørelse i forvaltningslovens forstand, hvilket indebærer, at forvaltningslovens regler om bl.a. partshøring skal iagttages.

Der vil således i de sager, hvor der træffes afgørelse om et påbud om flytning fra et asylcenter til et andet asylcenter efter § 42 a, stk. 7, 3. pkt., bl.a. skulle partshøres, idet det må lægges til grund, at parret – selv om de har oplyst styrelsen om deres alder og ægteskab/samlivsforhold mv. – ikke kan antages at være bekendt med, at disse oplysninger indgår i en sag om indkvartering. Partshøringen skal i relevant omfang omfatte de faktiske oplysninger, der er indgået i sagen om anvisning af separat indkvartering, jf. forvaltningslovens § 19.

Der vil ligeledes skulle træffes afgørelse om påbud efter 3. pkt. – og partshøres – i de sager, hvor parterne ved første indkvartering efterkommer anvisningen om separat indkvartering, men ikke ønsker denne separate indkvartering.

Ministeriet bemærker i forlængelse heraf, at det fremgår af Udlændingestyrelsens udtalelse, at styrelsen – i de sager, hvor der indtil nu er truffet afgørelse efter § 42 a, stk. 7, 3. pkt. – har indhentet oplysninger hos operatørerne vedrørende de faktiske forhold i sagerne. Udlændingestyrelsen har endvidere partshørt, men alene over den manglende efterkommelse af anvisningen om indkvartering.

Ministeriet henholder sig i den forbindelse til, at Udlændingestyrelsen i udtalelsen til ombudsmanden oplyser, at styrelsen vil genoptage sagerne og foretage en fyldestgørende partshøring. Dette vil sikre, at der foreligger et fuldt oplyst grundlag til brug for vurderingen af indkvarteringen, herunder i forhold til Danmarks internationale forpligtelser.”

I brev af 11. maj 2016 skrev jeg således til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet:

”Adskillelse af 15-17-årige ægtefæller og samlevende i danske asylcentre

Som svar på mit brev af 21. marts 2016 har jeg modtaget Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets brev af 4. maj 2016 og Udlændingestyrelsens brev af 28. april 2016.

I brevet af 21. marts 2016 anmodede jeg om en udtalelse om den konkrete sag vedrørende A og B, som advokat C den 14. marts 2016 indbragte for mig.

Myndighederne har oplyst, at Udlændingestyrelsen vil genoptage sagen, og som det fremgår nedenfor i pkt. 1, foretager jeg mig derfor ikke mere i sagen på det foreliggende grundlag.

Udlændingemyndighederne er i deres udtalelser også fremkommet med mere generelle bemærkninger mv. i spørgsmålet om adskillelse af gifte eller samlevende asylansøgere på danske asylcentre.

På den baggrund beder jeg i pkt. 3 nedenfor udlændingemyndighederne om supplerende udtalelser om den nye praksis for indkvartering af 15-17-årige asylansøgere, der lever i ægteskab eller samlivsforhold. Jeg henviser til § 17, stk. 1, i lov om Folketingets Ombudsmand. Efter denne bestemmelse kan ombudsmanden af egen drift optage en sag til undersøgelse.

Det forhold, at myndighederne (fortsat) i alle situationer indkvarterer asylansøgere under den seksuelle lavalder (15 år) adskilt fra en eventuel ægtefælle eller samlever, giver mig ikke grundlag for at foretage noget.

1. Genoptagelse af konkrete sager vedrørende A og B m.fl.

Det fremgår af Udlændingestyrelsens udtalelse, at styrelsen i forhold til de sager, som allerede er afgjort – herunder sagen vedrørende A og B – vil genoptage sagerne med henblik på 'fyldestgørende partshøring'. Styrelsen vil efter det oplyste tilstræbe en hurtig afgørelse af sagerne.

Det fremgår af Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udtalelse, at dette 'vil sikre, at der foreligger et fuldt oplyst grundlag til brug for vurderingen af indkvarteringen, herunder i forhold til Danmarks internationale forpligtelser'.

På baggrund af Udlændingestyrelsens genoptagelse af sagen har jeg i dag – i overensstemmelse med normal praksis – meddelt advokat C, at jeg ikke på det foreliggende grundlag foretager mig mere i A's og B's sag, men at advokaten kan rette henvendelse til mig igen, såfremt der efter Udlændingestyrelsens nye afgørelse er behov for det.

Jeg har samtidig anmodet Udlændingestyrelsen om underretning om styrelsens nye afgørelse i den konkrete sag.

Jeg vedlægger kopi af de breve, som jeg i dag har sendt til advokat C og Udlændingestyrelsen.

2. Generelle forhold og baggrund

2.1. Det fremgår af Udlændingestyrelsens udtalelse, at der forud for Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets instruks af 10. februar 2016 blev fulgt en praksis for indkvartering af mindreårige med ægtefælle eller

samlever, hvor styrelsen ikke indkvarterede mindreårige under 15 år sammen med myndige eller ikke myndige ægtefæller eller samlever.

Styrelsen har i den forbindelse henvist til straffelovens § 222, hvorefter det er strafbart at have samleje med et barn under 15 år.

Det fremgår også, at der – i sager, hvor den mindreårige var over 15 år – blev foretaget en konkret vurdering af sagens omstændigheder. Omdrejningspunktet for denne vurdering var 'indkvarteringsoperatørens børnefaglige personales vurderinger samt værtskommunens evt. faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der var til den mindreåriges bedste med udgangspunkt i hensyn til barnets tarv'.

2.2. Denne praksis blev – som jeg forstår det – ændret i begyndelsen af februar 2016.

Af Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets pressemeddelelse af 10. februar 2016 fremgår således bl.a.:

...

Som bilag til pressemeddelelsen blev der offentliggjort en oversigt over kendte tilfælde på danske asylcentre, hvor mindreårige asylansøgere har en ægtefælle eller samlever. Der er her opregnet ca. 25 par. Som jeg forstår det, var der på tidspunktet for pressemeddelelsen ikke i noget tilfælde tale om mindreårige under 15 år, men om mindreårige i aldersgruppen 15-17 år.

Det fremgår af oversigten, at 20 mindreårige mellem 15 og 17 år på daværende tidspunkt var indkvarteret på samme asylcenter som deres samlever eller ægtefælle. De mindreåriges ægtefæller eller samlever var efter det oplyste mellem 17 og ca. 30 år. I visse tilfælde havde parret børn, og i visse tilfælde var den mindreårige gravid.

Det fremgår af Udlændingestyrelsens udtalelse, at styrelsen samtidig med udsendelsen af ministeriets pressemeddelelse modtog en mundtlig instruks fra ministeriet om 'administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen', og at instruksen 'betød (...), at ingen mindreårige fremover måtte indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, og at dette skulle gælde, uanset om parret måtte have fællesbørn'.

Den betød efter det oplyste også, at der 'straks skulle ske adskillelse i de aktuelle sager, hvor en mindreårig allerede var indkvarteret sammen med en ældre ægtefælle eller samlever'.

Det anføres samtidig i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udtalelse, at det af en e-mail af 18. marts 2016 fra ministeriet til Udlændingestyrelsen – som jeg ikke har modtaget – bl.a. fremgår, at indkvarteringen skal 'ske på en sådan måde, at dette ikke er i strid med Danmarks internationale forpligtelser eller dansk ret i øvrigt'.

2.3. Det fremgår af Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udtalelse, at ministeriet – til brug for Udlændingestyrelsens fremtidige vurderinger i konkrete indkvarteringssager – er ved at udarbejde en generel vejledning vedrørende rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser i sager om indkvartering af mindreårige ægtefæller.

I den forbindelse anfører ministeret bl.a.:

...

3. Ombudsmandens spørgsmål mv.

3.1. Som anført i pkt. 2 foretager jeg ikke på det foreliggende grundlag videre i den konkrete sag vedrørende A og B.

Jeg har imidlertid som nævnt anmodet om underretning om Udlændingestyrelsens nye afgørelse i denne sag.

3.2. Jeg anmoder om at få tilsendt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets vejledning som omtalt i pkt. 2.3, når den foreligger (efter det oplyste senest sommeren 2016).

Jeg anmoder også om samtidig at modtage de sagsakter, der knytter sig til udarbejdelsen af denne vejledning.

I den forbindelse bemærker jeg mere generelt følgende:

- I ministeriets udtalelse omtales som relevant retsgrundlag artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) om ret til familieliv mv. samt FN's Børnekonvention og dansk ret i øvrigt.

For så vidt angår dansk ret i øvrigt går jeg ud fra, at ministeriet i forbindelse med udformningen af vejledningen er opmærksom på almindelige forvaltningsretlige principper om saglige hensyn og proportionalitet mv.

Jeg henviser bl.a. til Jon Andersen m.fl., Forvaltningsret, 2. udgave (2002), kapitel 8 og 9, s. 291 ff., med yderligere henvisninger, herunder

der til Jens Garde m.fl., Forvaltningsret, Almindelige Emner, nu 5. udgave (2009), s. 149 ff.

- For så vidt angår betydningen af Danmarks internationale forpligtelser – herunder EMRK artikel 8 – anfører ministeriet, at det 'klare udgangspunkt' er, at der ikke kan ske fælles indkvartering af ægtefæller og samlevende på asylcentre, hvis den ene eller begge parter er under 18 år.

Det fremgår også, at det i 'helt særlige' tilfælde kan være nødvendigt at gøre undtagelse. Som eksempel nævnes sager, 'hvor parret har børn, forældrene er traumatiserede, og hvor den fortsatte forældreevne og omsorg over for børnene af relevante sundhedspersoner er godtgjort at være aldeles afhængig af, at forældrene begge bor sammen med børnene'.

Som anført i pkt. 2.1 lå det allerede i Udlændingestyrelsens tidligere praksis, at styrelsen ikke indkvarterede mindreårige under 15 år sammen med ægtefæller eller samlevende, og at der i øvrigt blev foretaget en konkret vurdering af sagens omstændigheder i lyset af fagligt funderede hensyn til den mindreåriges tarv.

Det fremgår ikke af ministeriets udtalelse, hvad der nærmere ligger til grund for vurderingen af, at bl.a. EMRK artikel 8 som det klare udgangspunkt vil tillade adskillelse af ægtepar eller samlevende også i tilfælde, hvor den mindreårige er over den seksuelle lavalder (15-17 år), og hvor der ikke i øvrigt foreligger konkrete hensyn til den mindreåriges tarv. Det fremgår i den forbindelse ikke mere præcist, hvad det er for hensyn, den nye praksis bygger på, og hvorfor disse hensyn – i det omfang, der efter artikel 8, stk. 1, antages at foreligge et beskyttet familieliv – kan begrunde et indgreb i dette, jf. artikel 8, stk. 2.

Jeg går ud fra, at vejledningen og/eller de tilknyttede sagsakter mv. vil indeholde en nærmere beskrivelse af ministeriets overvejelser.

Når jeg har modtaget og gennemgået vejledningen mv., vil jeg vurdere, om materialet giver mig grundlag for at bede ministeriet om yderligere oplysninger.

3.3. Ministeriet har i udtalelsen af 4. maj 2016 oplyst, at Udlændingestyrelsen er ved at udarbejde retningslinjer om de nærmere vilkår for separat indkvartering, jf. ovenfor pkt. 2.3.

Jeg har bedt Udlændingestyrelsen om at sende mig retningslinjerne, når de foreligger.

3.4. Med hensyn til instruksen af 10. februar 2016 bemærker jeg, at den – at dømme efter pressemeddelelsen af samme dato og Udlændingestyrelsens oplysninger, jf. pkt. 2.2 ovenfor – fremstår undtagelsesfri. Den synes således at udelukke en konkret og individuel vurdering i den enkelte sag.

Bl.a. fremgår det af pressemeddelelsen, at 'ingen mindreårige under 18 år [må] indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever', og at dette også gælder, 'hvis parret har et eller flere fælles børn'. Det fremgår endvidere, at udlændinge-, integrations- og boligministeren har 'bedt Udlændingestyrelsen om at skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der bor sammen med en ældre ægtefælle eller samlever'.

Det fremgår ikke af ministeriets udtalelse, hvilke retlige overvejelser der lå til grund for dette, hverken i forhold til dansk lovgivning mv. eller internationale forpligtelser.

Jeg må imidlertid gå ud fra, at sådanne overvejelser har været foretaget, inden instruksen blev givet. Jeg bemærker i den forbindelse, at ændringer af en myndigheds praksis – også selv om der er tale om faktisk forvaltningsvirksomhed – skal være sagligt begrundet og i overensstemmelse med det relevante retsgrundlag, jf. bl.a. Jens Garde og Karsten Revsbech m.fl., Forvaltningsret, Almindelige Emner, 5. udgave (2009), s. 143.

Jeg bemærker også, at det er myndighedens ansvar at sikre sig, at de nødvendige retlige overvejelser er foretaget, inden en disposition som den foreliggende iværksættes, jf. bl.a. Kaj Larsen m.fl., Forvaltningsret, 2. udgave (2002), s. 448 ff.

Jeg anmoder om at modtage de sagsakter i ministeriet og Udlændingestyrelsen, der – uanset om de ligger før eller efter 10. februar 2016 – belyser myndighedernes retlige overvejelser i tilknytning til den omhandlede instruks.

Når jeg har modtaget og gennemgået sagsakterne, vil jeg vurdere, om de giver mig grundlag for at bede styrelsen og ministeriet om yderligere oplysninger.

Hvis myndighederne allerede på nuværende tidspunkt ønsker at knytte bemærkninger til problemstillingen, er de naturligvis velkomne til dette. Men jeg anmoder venligst ministeriet om under alle omstændigheder at sende mig styrelsens og ministeriets sagsakter vedrørende dette punkt **senest den 27. maj 2016.**

...

BILAG 1 – SAGSFREMSTILLING

Samme dag – den 11. maj 2016 – skrev jeg bl.a. således til A og B's advokat:

"Jeg har modtaget vedlagte udtalelser af 28. april og 4. maj 2016 fra henholdsvis Udlændingestyrelsen og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Som det fremgår, har Udlændingestyrelsen besluttet at genoptage bl.a. A's og B's indkvarteringssager med henblik på at gennemføre en 'fyldestgørende partshøring'.

Udlændingestyrelsen vil således træffe nye afgørelser i forhold til A og B. Jeg går ud fra, at Udlændingestyrelsen – hvis styrelsen fastholder afgørelserne – vil forholde sig til de relevante indsigelser, som A og B måtte fremkomme med som led i partshøringen, således at afgørelserne ledsages af konkrete begrundelser.

Jeg mener herefter, at det er mest korrekt, at jeg ikke undersøger sagerne yderligere på nuværende tidspunkt. Det skyldes, at det ikke er hensigtsmæssigt, at jeg tager stilling til sagerne, samtidig med at Udlændingestyrelsen på ny vurderer A's og B's indkvartering.

Jeg henviser til princippet i ombudsmandslovens § 14, hvorefter ombudsmanden ikke kan behandle klager over forhold, der kan indbringes for en anden forvaltningsmyndighed, før denne myndighed har truffet afgørelse. Det fremgår i den forbindelse af ombudsmandslovens § 16, stk. 1, at ombudsmanden selv afgør, i hvilket omfang en klage giver anledning til undersøgelse.

Jeg har bedt Udlændingestyrelsen om at underrette mig om de nye afgørelser om indkvartering af A og B, men jeg foretager mig som udgangspunkt ikke mere i sagerne. Hvis A og B er utilfredse med styrelsens fornyede afgørelser, kan de klage til mig igen."

Samtidig bad jeg i et brev til Udlændingestyrelsen om at få tilsendt styrelsens retningslinjer til operatørerne, når de forelå, og de kommende afgørelser i A's og B's indkvarteringssager.

Med et brev af 30. maj 2016 sendte Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet mig Udlændingestyrelsens og ministeriets sagsakter med bemærkning om, at myndighederne havde valgt at foretage en bred afgrænsning af de relevante akter.

Ministeriet oplyste, at ministeriet ville vende tilbage med en uddybende redegørelse for de retlige overvejelser og hensyn, der lå til grund for ordningen. Det ville ske i forbindelse med oversendelsen af en vejledning om fortolkning-

BILAG 1 – SAGSFREMSTILLING

gen af Danmarks internationale forpligtelser i sager om Udlændingestyrelsens indkvartering af mindreårige ægtefæller og samlevende på asylcentre.

Efter en gennemgang af de fremsendte akter bad jeg i brev af 13. juni 2016 ministeriet om at udtale sig om følgende:

”1. Jeg forstår, at ministeriet har sendt mig samtlige akter, der er journaliseret på Udlændingestyrelsens eller ministeriets sager.

Jeg beder ministeriet om at oplyse, hvorvidt der foreligger yderligere (eventuelt ujournaliseret) skriftligt materiale, der kan belyse de retlige overvejelser, som ministeriet foretog forud for udstedelsen af ministerens instruks af 10. februar 2016.

Jeg beder i givet fald om at modtage materialet, uanset i hvilken form det måtte foreligge, herunder f.eks. e-mails, 'mavebælter', sms'er, håndskrevne notater, forelæggelser for ministeren eller andre og resolutioner i den forbindelse, eventuelt i digital form.

Jeg beder ministeriet om at sende mig både Udlændingestyrelsens og ministeriets eget materiale af denne karakter.

Jeg har orienteret styrelsen om min anmodning.

2. Jeg har noteret mig, at det fremgår af de akter, som jeg har modtaget, at der i hver enkelt sag skal foretages en konkret vurdering og afvejning af en række hensyn og omstændigheder, bl.a. vedrørende artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK).

Uanset dette indeholder hverken pressemeddelelsen eller den instruks, som Udlændingestyrelsen sendte til indkvarteringsoperatørerne den 10. februar 2016, nærmere retningslinjer om, at myndighederne i hver enkelt sag skal overveje, om adskillelse af ægtefæller eller samlevende vil være i strid med gældende ret.

Af det materiale, som jeg allerede har modtaget, kan jeg ikke vurdere, i hvilket omfang ministeriet har inddraget hensyn til menneskerettighederne og forvaltningsretlige regler og grundsætninger i forbindelse med udstedelsen af instruksen den 10. februar 2016.

Jeg beder derfor ministeriet om – i det omfang, disse overvejelser ikke fremgår af det yderligere materiale, som ministeriet måtte sende mig – at redegøre for de overvejelser, som ministeriet forudgående gjorde sig med hensyn til instruksens overensstemmelse med menneskerettighederne og forvaltningsretlige regler og grundsætninger.

BILAG 1 – SAGSFREMSTILLING

3. I forlængelse heraf beder jeg ministeriet om at redegøre for, om den instruks, der blev meddelt Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016, efter ministeriets opfattelse må anses for lovlig.

Jeg beder ministeriet om nærmere at begrunde sin opfattelse.

Jeg beder om at modtage styrelsens og ministeriets eventuelle akter og ministeriets udtalelse **senest den 28. juni 2016.**”

På baggrund af en henvendelse fra advokat C bad jeg i et andet brev af 13. juni 2016 Udlændingestyrelsen om oplysninger om behandlingen af de konkrete genoptagne sager vedrørende indkvartering. Af brevet fremgår bl.a. følgende:

”Jeg har fra advokat C modtaget orientering om styrelsens e-mail af 1. juni 2016 til hende i sagen vedrørende genoptagelse af A's og B's sager om indkvartering.

Det fremgår af e-mailen, at styrelsen i uge 22 eller 23 ville påbegynde udsendelsen af partshøringer af alle de par, som styrelsen har adskilt, og at der ville blive givet en treugers svarfrist. Det fremgår endvidere, at det herudover er 'svært at sige noget om en tidshorisont, da det afhænger af hvornår vi får svar og hvilke svar vi får ind, hvornår der kan blive truffet en afgørelse'.

I sin udtalelse af 28. april 2016 til mig oplyste styrelsen, at styrelsen ville tilstræbe en hurtig afgørelse af genoptagelsessagerne.

På den baggrund beder jeg styrelsen om **senest den 28. juni 2016** at oplyse, hvordan styrelsen har fremmet genoptagelsessagerne, herunder hvilke ekspeditioner der er foretaget i perioden efter den 28. april 2016.

Styrelsen bedes samtidig redegøre for, hvordan styrelsen har tænkt sig at sikre, at afgørelserne i genoptagelsessagerne kan blive truffet inden for kort tid, uanset om ministeriets og styrelsens kommende generelle retningslinjer på området er udstedt.

Jeg henviser i den forbindelse til de bekymringer, som adskillelsen af parrene kan give anledning til, jf. f.eks. Røde Kors' brev af 3. marts 2016 og notat af 4. marts 2016 til henholdsvis ministeriet og styrelsen (kopi vedlagt).

Jeg beder desuden styrelsen om at oplyse, om der efter den 10. februar 2016 er indrejst asylansøgere under 18 år, der er samlevende eller gift

med en asylansøger. I bekræftende fald beder jeg styrelsen om at oplyse, om de pågældende er blevet adskilt allerede ved ankomsten, mens styrelsen vurderer, om de kan indkvarteres sammen.

Endelig beder jeg styrelsen om at oplyse, hvilken rolle styrelsen henholdsvis indkvarteringsoperatørerne spiller i forbindelse med beslutninger om indkvartering, og hvilken information operatørerne har modtaget til brug for varetagelsen af deres rolle.

Jeg henviser til § 17, stk. 1, i ombudsmandsloven."

I brev af 29. juni 2016 svarede Udlændingestyrelsen på min supplerende høring vedrørende behandlingen af de konkrete sager. Af brevet fremgår følgende:

"Ved brev af 13. juni 2016 til Udlændingestyrelsen har Folketingets Ombudsmand anmodet Udlændingestyrelsen om at oplyse om status i de 23 sager, som er omtalt i styrelsens brev af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (1).

Ombudsmanden har endvidere anmodet om oplysninger om, hvorvidt der efter den 10. februar 2016 er indrejst asylansøgere under 18 år, der er samlevende eller gift med en asylansøger, og i bekræftende fald, om de pågældende er blevet adskilt allerede ved ankomsten, mens styrelsen vurderer, om de kan indkvarteres sammen (2).

Ombudsmanden har endelig anmodet om oplysninger om, hvilken rolle styrelsen henholdsvis indkvarteringsoperatørerne spiller i forbindelse med en beslutning om indkvartering, og hvilken information operatørerne har modtaget til brug for varetagelsen af deres rolle (3).

Ad 1

Udlændingestyrelsen kan oplyse, at Udlændingestyrelsen ved brev af 16. juni 2016 har partshørt B og A. De pågældende er blevet anmodet om senest den 23. juni 2016 at meddele Udlændingestyrelsen, om de ønsker, at partshøringen gennemføres mundtligt ved videokonference, eller i benægtende fald, om Udlændingestyrelsen modtager deres eventuelle bemærkninger til sagen skriftligt senest den 30. juni 2016.

Partshøringer i de øvrige verserende sager, hvor det fortsat er relevant at tage stilling til, om de pågældende skal være indkvarteret særskilt fra en ægtefælle/samlever, er afsendt i perioden fra 2. juni 2016 til 27. juni 2016.

BILAG 1 – SAGSFREMSTILLING

Udlændingestyrelsen vurderer, at det ikke længere er relevant at tage stilling til, om et par skal være indkvarteret særskilt fra en ægtefælle/samlever, fx hvis den mindreårige ægtefælle er fyldt 18 år, de pågældende er forsvundet eller de pågældende har fået opholdstilladelse og derfor er overgået til integration i kommunerne. I perioden 28. april 2016 til 2. juni 2016 har sagerne beroet på principielle overvejelser om, hvilket tema og hvilke oplysninger, de pågældende skulle partshøres over.

Som det fremgår af Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand, tilstræber styrelsen at træffe hurtige afgørelser i sagerne. Det indebærer bl.a., at styrelsen prioriterer sagernes behandling højt, og at der i Forsøgelseskontoret er etableret en særlig projektgruppe på 3 medarbejdere, der med reference til kontorets ledelse gennemfører mundtlige partshøringer og udarbejder afgørelser i sagerne.

Ad 2

Udlændingestyrelsen kan oplyse, at der efter de foreliggende oplysninger ikke efter den 10. februar 2016 er indrejst par, hvor mindst en af parterne har oplyst at være under 18 år. Styrelsen bemærker dog, at der er to tilfælde, hvor styrelsen først efter 10. februar 2016 er blevet opmærksomme på, at der var tale om en mindreårig, som er indrejst sammen med en ægtefælle/samlever.

Ad 3

Som det fremgår af Udlændingestyrelsens brev af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand, er Udlændingestyrelsen i færd med at udarbejde retningslinjer til operatørerne om indkvartering af mindreårige, som har indgået ægteskab eller er samlevende med en person, som også opholder sig i Danmark.

Retningslinjerne vil bl.a. indeholde oplysninger om, hvilken rolle styrelsen henholdsvis indkvarteringsoperatørerne spiller i forbindelse med en beslutning om indkvartering.

Udlændingestyrelsen forventer, at retningslinjerne vil blive udsendt til indkvarteringsoperatørerne inden udgangen af uge 26. Udlændingestyrelsen vil samtidig sende en kopi af retningslinjerne til Folketingets Ombudsmand."

BILAG 1 – SAGSFREMSTILLING

I brev af 14. juli 2016 anførte Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet bl.a. følgende som svar på min supplerende høring af 13. juni 2016:

"I relation til ombudsmandens anmodning af 13. juni skal ministeriet bemærke, at der ikke i Udlændingestyrelsen foreligger yderligere akter mv., der kan belyse de retlige overvejelser, som ministeriet foretog forud for udstedelsen af udlændinge-, integrations- og boligministerens instruks af 10. februar 2016. I ministeriet foreligger alene en ikke-journaliseret intern e-mail af 9. februar 2016, som ved en fejl ikke blev medsendt ministeriets brev af 30. maj 2016. Denne vedlægges.

2. Folketingets Ombudsmand har ved brev af 13. juni 2016 endvidere anmodet ministeriet om – i det omfang disse overvejelser ikke fremgår af det yderligere materiale – at redegøre for de overvejelser, som ministeriet foretog for indkvarteringsinstruksen gjorde sig med hensyn til instruksens overensstemmelse med menneskerettighederne og forvaltningsretlige regler og grundsætninger.

Ministeriet kan i den anledning oplyse, at ministeriet forud for udlændinge-, integrations- og boligministerens udsendelse af instruksen den 10. februar 2016 foretog en række undersøgelser og havde en række drøftelser vedrørende rammerne for den fremtidige indkvarteringsordning, herunder i forhold til Danmarks internationale forpligtelser og dansk ret i øvrigt. Disse undersøgelser og drøftelser har hovedsageligt fundet udtryk mundtligt og er derfor i begrænset omfang afspejlet i de fremsendte akter.

Undersøgelserne vedrørte bl.a. visse forvaltningsretlige spørgsmål, herunder betingelserne om hjemmel og saglighed i forbindelse med en generel praksisændring. Undersøgelserne vedrørte endvidere de rammer for indkvarteringsordningen, som følger af Danmarks internationale forpligtelser. Der henvises herom til pkt. 2.1-2.3.

2.1. Ministeriets overvejelser tog bl.a. afsæt i, at indkvarteringsordningen *på den ene side* skulle varetage hensynet til barnets tarv (i denne sammenhæng hensynet til den mindreårige ægtefælle eller samlever) og til beskyttelsen af de retlige normer for samlivsforhold, som gælder i Danmark, herunder reglerne om den seksuelle lavalder og om ulovlig samlivstvung, og *på den anden side* ikke gøre usaglige eller uforholdsmæssige indgreb i familielivet (ligesom ordningen også skulle varetage hensynet til barnets tarv i forhold til parrets eventuelle børn).

Overvejelserne tog endvidere afsæt i, at der er overladt udlændingemyndighederne relativt vide rammer ved administrationen af indkvarteringsordningen, jf. udlændingelovens § 42 a, stk. 7. Der er således efter såvel

bestemmelsens ordlyd som forarbejder overladt Udlændingestyrelsen et væsentligt skøn ved administrationen af indkvarteringsordningen, herunder i forhold til de hensyn, der kan indgå ved udstedelsen af et flyttepåbud. Herved henvises navnlig til de specielle bemærkninger til bestemmelsen i lovforslag nr. 130 af 30. januar 2013, hvor der fremgår følgende:

Til nr. 15 (§ 42 a, stk. 7 og 8)

Med det foreslåede *stk. 7*, som bliver den almindelige indkvarteringsregel, fremhæves det, at Udlændingestyrelsen ved indkvarteringen så vidt muligt skal tage hensyn til, om der er tale om nyankomne asylansøgere eller afviste asylansøgere. Indkvarteringen er allerede i dag i et vist omfang målrettet, men med ændringen tydeliggøres dette.

Bestemmelsens formål er således at sikre en mere målrettet indkvartering, således at asylansøgere placeres der, hvor det efter en konkret vurdering er mest hensigtsmæssigt i forhold til den fase, den enkelte ansøger befinder sig i.

Den mere målrettede indkvartering indebærer bl.a., at nyankomne asylansøgere i videst muligt omfang skal indkvarteres i modtagecentre, mens afviste asylansøgere og administrativt udviste udlændinge i videst muligt omfang indkvarteres i andre centre. Ved beslutning om indkvartering i udrejsecentre som en motivationsfremmende foranstaltning for en afvist asylansøgerfamilie, der ikke medvirker til udrejsen, vil der skulle tages hensyn til børns skolegang og trivsel i øvrigt, herunder i forhold til at en børnefamilie kan blive boende længst muligt i en særlig bolig, jf. § 42 a, stk. 8, inden udrejsen. Herudover indebærer bestemmelsen, at der ved indkvarteringen også vil skulle tages hensyn til sårbare personer, herunder uledsagede mindreårige, seksuelle minoriteter og transkønnede.

For så vidt angår udlændinge på tålt ophold og udlændinge, der er udvist ved dom og ikke er varetægtsfængslede efter udlændingelovens § 35, vil det fortsat følge af udlændingelovens § 42 a, stk. 8, som bliver til stk. 9, at Udlændingestyrelsen, medmindre særlige grunde taler derimod, skal træffe bestemmelse om, at de skal tage ophold på et bestemt indkvarteringssted. Det forudsættes i den forbindelse, at Udlændingestyrelsen henviser disse udlændinge til at tage ophold på et udrejsecenter.

Efter bestemmelsen vil Udlændingestyrelsen også kunne bestemme, at der vil skulle ske flytning af en udlænding fra et center til et andet. Det er ikke muligt udtømmende at angive de hensyn, som kan begrunde en flytning. En flytning vil således bl.a. kunne være begrundet i den almindelige indkvarteringssituation, herunder Udlændingestyrelsens ønske om en mere effektiv udnyttelse af centerkapaciteten. Hertil kommer, at alminde-

lige ordenshensyn også vil kunne begrunde en flytning. Der kan være opståede modsætningsforhold mellem udlændinge på et center, som nødvendiggør en flytning, ligesom en flytning kan være nødvendig, hvis en udlænding f.eks. har udvist voldelig og truende adfærd over for personalet.

Herudover skal Udlændingestyrelsen også kunne pålægge en udlænding at tage ophold på et indkvarteringssted efter Udlændingestyrelsens nærmere bestemmelse, hvis det skønnes hensigtsmæssigt for at sikre en udlændings tilstedeværelse eller medvirken til sagens behandling eller udrejsen. Bestemmelsen kan således også anvendes som en motivationsfremmende foranstaltning. Det forudsættes således, at bestemmelse om indkvartering i udsendelsesfasen sker i samarbejde med Rigspolitiet med henblik på at sikre en så effektiv tilrettelæggelse af udsendelses-samarbejdet som mulig.

Vurderingen af, om det er hensigtsmæssigt at pålægge en afvist asylansøger at tage ophold på et bestemt center, beror på en konkret vurdering af, bl.a. hvor længe den afviste asylansøger har været i udsendelsesposition samt udsigterne til at kunne gennemføre en tvangsmæssig udsendelse. Det vil også kunne indgå i vurderingen, om det fornødne grundlag for en tvangsmæssig udsendelse er til stede eller ej. Hvis det ikke er til stede, vil udlændingens samarbejde med Rigspolitiet, Nationalt Udlændingecenter (NUC) typisk være påkrævet, hvilket vil kunne begrunde en overflytning til et center tæt på NUC's afdeling i Center Sandholm.

Efter det foreslåede 3. pkt. kan Udlændingestyrelsen, hvis en udlænding ikke efterkommer Udlændingestyrelsens anvisning om indkvartering, pålægge udlændingen at tage ophold på det pågældende indkvarteringssted. I praksis er der ikke problemer med at få udlændingene til at efterkomme Udlændingestyrelsens anvisninger om indkvartering, og indkvarteringen sker i disse situationer som led i Udlændingestyrelsens almindelige virksomhed og har karakter af faktisk forvaltningsvirksomhed. Et pålæg vil derimod udgøre en afgørelse i forvaltningslovens forstand, hvilket indebærer, at forvaltningslovens regler om bl.a. partshøring skal iagttages.

Udlændingestyrelsens afgørelser kan ikke påklages til Justitsministeriet. Dette svarer til den gældende ordning.

[...]

2.2. Resultatet af undersøgelserne blev som bekendt, at det blev fastlagt som *udgangspunkt* for indkvarteringsordningen, at mindreårige ægtefæller og samlevende skal indkvarteres separat på asylcentre.

Som nævnt i ministeriets brev af 30. maj 2016 vil ministeriet redegøre uddybende for de retlige hensyn, der ligger til grund for indkvarteringsordningen, i den vejledning om fortolkningen af Danmarks internationale forpligtelser, som vil være klar i løbet af sommeren 2016, og som ministeriet vil oversende til ombudsmanden.

Om hensynene bag indkvarteringsordningens udgangspunkt – og dermed sagligheden af indkvarteringsinstruksen – kan dog foreløbigt supplerende oplyses følgende:

Det primære hensyn bag indkvarteringsinstruksens udgangspunkt om separat indkvartering er hensynet til *barnets tarv* (i denne sammenhæng hensynet til den mindreårige ægtefælle eller samlever). Instruksen tilsigter således navnlig at sikre, at indkvarteringen i asylsystemet ikke bidrager til at fastholde en mindreårige i et tvangsægteskab eller tvangssamliv, samt – ud fra hensynet til, at ægteskab o. lign. indgås af personer, som er tilstrækkeligt modne og forstår betydningen af dispositionen – at give den mindreårige en mulighed for en betækningsperiode, hvor vedkommende kan overveje, om ægteskabet eller samlivet er frivilligt. Det bemærkes herved, at lignende betragtninger om 'modenhed' ligger til grund for de danske regler om, at der som udgangspunkt gælder et alderskrav på 18 år for at indgå ægteskab i Danmark.

Instruksen tilsigter endvidere at varetage hensynet til at forhindre overtrædelser af de retlige normer for samlivsforhold, som gælder i Danmark, herunder navnlig reglerne om den seksuelle lavalder og om ulovlig tvang. Dette hensyn er overlappende med hensynet til barnets tarv.

2.3. Det blev ved udstedelsen af indkvarteringsinstruksen lagt til grund som en klar forudsætning for indkvarteringsordningens lovlighed – og udtrykkeligt anført over for Udlændingestyrelsen, jf. pkt. 2.4 – at der ville være tilfælde, hvor der af hensyn til Danmarks internationale forpligtelser skulle gøres undtagelse til indkvarteringsinstruksens udgangspunkt.

Det blev således forud for indkvarteringsinstruksens udstedelse drøftet og lagt til grund, at udlændingemyndighederne skal indkvartere parterne sammen i alle tilfælde, hvor det vil være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 eller FN's Konvention om Barnets Rettigheder at indkvartere parterne hver for sig.

Det bemærkes i forlængelse heraf, at Udlændingestyrelsen også forud for udstedelsen af instruksen indkvarterede par, hvor den ene person er under 15 år, separat på asylcentre, ligesom der i forhold til indkvarte-

ring af personer mellem 15 og 18 år blev foretaget en individuel vurdering. Der henvises til Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016.

2.4. Ombudsmanden henviser i sit brev til, at hverken pressemeddelelsen eller den instruks, som Udlændingestyrelsen sendte til indkvarteringsoperatørerne den 10. februar 2016, indeholdt nærmere retningslinjer om, at myndighederne i hver enkelt sag skal overveje, om adskillelse af ægtefæller eller samlevende vil være i strid med gældende ret. På den baggrund anmoder ombudsmanden ministeriet om at oplyse, om instruksens af 10. februar 2016 efter ministeriets opfattelse var lovlig.

Ministeriet skal i den anledning bemærke, at det er korrekt, at pressemeddelelsen og instruksens af 10. februar 2016 umiddelbart fremstod undtagelsesfri.

Ministeriet skal samtidig bemærke, at instruksens af 10. februar 2016 vedrørte den *generelle* indkvarteringsordning, og at det i alle tilfælde – uanset om dette udtrykkeligt fremgår af en ministers instruks – gælder, at danske myndigheder skal administrere i overensstemmelse med gældende ret, herunder Danmarks internationale forpligtelser. Det gælder naturligvis også for Udlændingestyrelsens administration af indkvarteringsordningen på asylcentre.

Videre skal ministeriet bemærke, at det mundtligt har været tilkendegivet over for Udlændingestyrelsen ved flere lejligheder, at der ville være tilfælde, hvor der af hensyn til Danmarks internationale forpligtelser skulle gøres undtagelse til udgangspunktet om separat indkvartering, og at Udlændingestyrelsen i disse tilfælde naturligvis skulle administrere ordningen i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, dvs. indkvartere parrene sammen.

Dette blev således bl.a. drøftet på et koncerndirektionsmøde afholdt den 10. februar 2016 – samme dag som indkvarteringsinstruksens udstedelse – hvor bl.a. Udlændingestyrelsens direktør deltog. Der udarbejdes ikke referater af drøftelser på koncerndirektionsmøder.

Endvidere har der efter instruksens udstedelse løbende været en dialog mellem departementet og Udlændingestyrelsen om forståelsen af de generelle retlige rammer for indkvarteringsordningen. Bl.a. har Udlændingestyrelsen som tidligere anført forelagt departementet en række generelle spørgsmål om forståelsen af Danmarks internationale forpligtelser, og visse af disse spørgsmål har været foreløbigt drøftet på møder mellem departementet og styrelsen. Ministeriet er som bekendt ved at udfærdige en vejledning om fortolkningen af Danmarks internationale forpligtelser, som forventes at foreligge senest sommeren 2016.

Det bemærkes i forlængelse heraf, at det er ministeriets klare opfattelse, at Udlændingestyrelsen ved administrationen af indkvarteringsordningen – lige fra instruksens udstedelse den 10. februar 2016 – har lagt til grund, at denne skulle administreres i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser.

Herved bemærkes, at Udlændingestyrelsen i umiddelbar forlængelse af ministerens instruks af 10. februar 2016 om straks at skille de mindreårige samboende par på asylcentrene ad besluttede at skille 23 par ad, men foreløbigt lod 5 par forblive indkvarteret sammen. I relation til de sidstnævnte 5 par fandt Udlændingestyrelsen således, at disse sager rejste væsentlige retlige spørgsmål, herunder om forholdet til Danmarks internationale forpligtelser, som krævede nærmere overvejelser. Det bemærkes, at Udlændingestyrelsen fortsat ikke har skilt 4 af disse par ad. Kun 1 af de par, der ikke blev adskilt i umiddelbar forlængelse af ministerens instruks, er herefter blevet adskilt, og dette er sket i overensstemmelse med den ene parts eget ønske. 1 par er udeblevet, og 1 par er overgået til integration i en kommune. For så vidt angår de resterende 2 par, der ikke blev adskilt i umiddelbar forlængelse af ministerens instruks, pågår der fortsat nærmere overvejelser om afvejningen af forskellige hensyn, herunder i forhold til Danmarks internationale forpligtelser.

Ministeriet skal endvidere bemærke, at det forhold, at der i visse tilfælde skal gøres undtagelse til indkvarteringsordningens udgangspunkt om separat indkvartering, ikke alene har været tilkendegivet internt. Udlændinge-, integrations- og boligministeren har således i en række tilfælde orienteret herom offentligt.

Udlændinge-, integrations- og boligministeren har bl.a. oplyst under samråd (...), der blev afholdt den 15. marts 2016, at ministerens instruks om den separate indkvartering omhandlede en generel praksisændring, og at der i helt særlige tilfælde skulle gøres undtagelse fra udgangspunktet om den separate indkvartering. Ministeren oplyste endvidere om undtagelsesmuligheden i sin besvarelse af 25. april 2016 af Institut for Menneskerettigheders henvendelse vedrørende indkvarteringsordningen og efterfølgende i besvarelsen af 9. maj 2016 af spørgsmål nr. 513 fra Folketingets Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalg.

3. Ministeriet skal afslutningsvist oplyse, at Udlændingestyrelsen den 1. juli 2016 har udstedt retningslinjer til indkvarteringsoperatørerne om indkvartering af mindreårige asylansøgere, som har indgået ægteskab eller er samlevende med en person, som opholder sig i Danmark. Retningslinjerne vedlægges til ombudsmandens orientering ligesom de den

BILAG 1 – SAGSFREMSTILLING

7. juli 2016 er sendt til orientering til Folketingets Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalg.”

I brev af 1. august 2016 sendte Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet mig ”korrigerede og helt opdaterede oplysninger vedrørende status i de fem sager”, som var omtalt i ministeriets brev af 14. juli 2016.

Af e-mailen fremgik følgende:

”Hermed opdaterede tal, som både afspejler situationen i dag og den 14. juli 2016:

- Der var 5 sager, hvor Udlændingestyrelsen ikke adskilte parret.
- Styrelsen har fortsat ikke skilt 4 af disse par ad.
- Kun 1 af de par, der ikke blev adskilt i umiddelbar forlængelse af ministerens instruks, er herefter blevet adskilt, og dette er sket i overensstemmelse med den ene parts eget ønske.
- 1 par er udeblevet.
- 1 par er overgået til integration i en kommune.
- I 1 sag er begge parter nu fyldt 18 år.
- For så vidt angår det resterende par, der ikke blev adskilt i umiddelbar forlængelse af ministerens instruks, traf Udlændingestyrelsen den 6. juli 2016 afgørelse om, at parret fortsat måtte være indkvarteret sammen.”

I brev af 15. august 2016 skrev jeg følgende til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet:

”1. Jeg har modtaget ministeriets udtalelse af 14. juli 2016 om ministeriets instruks af 10. februar 2016 om at adskille 15-17-årige ægtefæller og samlevende.

Jeg har herefter ikke grundlag for at bede ministeriet om yderligere oplysninger vedrørende ministeriets instruks af 10. februar 2016, men jeg afventer fortsat at modtage ministeriets generelle vejledning vedrørende rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser i sager om indkvartering af mindreårige ægtefæller.

Ministeriet har tidligere oplyst, at vejledningen forventes at foreligge i løbet af sommeren 2016.

Jeg beder ministeriet om **senest den 22. august 2016** at oplyse, hvornår ministeriet nærmere forventer at kunne sende mig vejledningen i endelig form.

BILAG 1 – SAGSFREMSTILLING

Når jeg har modtaget vejledningen i endelig form, vil jeg foretage min vurdering af ministeriets instruks af 10. februar 2016 og af ministeriets generelle vejledning.

2. Udlændingestyrelsen og ministeriet har senest henholdsvis den 29. juni og 1. august 2016 meddelt mig oplysninger om status for konkrete sager om adskillelse af mindreårige ægtefæller og samlevende.

Til ministeriets orientering vedlægger jeg en kopi af styrelsens brev af 29. juni 2016 til mig og af mit brev af dags dato til Udlændingestyrelsen, hvori jeg beder styrelsen om at oplyse mig om status i de sager, som styrelsen genoptog den 28. april 2016.

Jeg beder ministeriet om – efter at have indhentet oplysninger fra Udlændingestyrelsen – **senest den 29. august 2016** at meddele mig følgende:

a. Er der efter Udlændingestyrelsens oplysninger herom i brev af 29. juni 2016 indrejst ægtepar eller samlevende, hvoraf den ene eller begge parter er 15-17-årig? I givet fald beder jeg om at få oplyst, om de pågældende par er blevet adskilt i forbindelse med indkvarteringen eller senere.

b. Udlændingestyrelsen oplyste i brevet af 29. juni 2016, at styrelsen efter den 10. februar 2016 i to tilfælde er blevet opmærksom på, at der var tale om samlevende mindreårige.

Jeg beder om at modtage oplysninger om, hvad der er sket i disse to tilfælde.

c. Det fremgår af Udlændingestyrelsens e-mail af 1. august 2016 – som ministeriet samme dag videresendte til mig – at et af de fem par, som styrelsen ikke havde adskilt, den 6. juli 2016 blev meddelt tilladelse til fortsat fælles indkvartering. Det fremgår ikke, hvorfor styrelsen i dette tilfælde har meddelt tilladelse.

Jeg beder om oplysninger om begrundelsen for tilladelsen. I det omfang begrundelsen fremgår af sagens akter, kan oplysningerne gives ved at sende mig kopi af akterne i sagen.

Jeg beder endvidere om at få oplyst, om Udlændingestyrelsen har udstedt andre tilladelser til fortsat fælles indkvartering af 15-17-årige ægtefæller eller samlevende.”

BILAG 1 – SAGSFREMSTILLING

I brev af samme dag (den 15. august 2016) til Udlændingestyrelsen skrev jeg bl.a. følgende:

"1. Jeg har modtaget Udlændingestyrelsens udtalelse af 29. juni 2016 om styrelsens sagsbehandlingstid i de sager om flyttepåbud, som styrelsen genoptog den 28. april 2016.

Jeg har endvidere modtaget styrelsens retningslinjer af 1. juli 2016 for indkvartering af mindreårige asylansøgere, som har indgået ægteskab eller er samlevende med en person, som opholder sig i Danmark.

Det fremgår af styrelsens e-mail af 1. juli 2016 til mig, at styrelsen samme dag har sendt retningslinjerne til indkvarteringsoperatørerne.

I fortsættelse heraf beder jeg styrelsen om **senest den 22. august 2016** at oplyse mig om den aktuelle status i de genoptagne sager. I det omfang der er genoptagne sager, som der endnu ikke er truffet afgørelse i, beder jeg styrelsen om samtidig at oplyse, hvornår styrelsen forventer at træffe afgørelse i de resterende sager."

I brev af 22. august 2016 til mig oplyste Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, at ministeriets vejledning om fortolkningen af Danmarks internationale forpligtelser i sager om Udlændingestyrelsens indkvartering af mindreårige ægtefæller og samlevende på asylcentre nu forventedes færdiggjort i september 2016, og at vejledningen herefter ville blive oversendt til såvel mig som Folketingets Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalg.

I et brev af samme dag (den 22. august 2016) til mig skrev Udlændingestyrelsen følgende om status på de genoptagne sager:

"Ved brev af 15. august 2016 til Udlændingestyrelsen har Folketingets Ombudsmand bedt Udlændingestyrelsen om at oplyse den aktuelle status i de genoptagne sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende.

Udlændingestyrelsen skal hermed oplyse, at vi fra og med den 10. februar 2016 og til dags dato har registreret i alt 36 gifte eller samlevende par, hvoraf den ene eller begge parter er mindreårige.

Udlændingestyrelsen har pr. 29. juni 2016 afsluttet 19 af disse sager som følge af, at den mindreårige ægtefælle er fyldt 18 år, eller de pågældende er forsvundet eller har fået opholdstilladelse og derfor er overgået til integration i en kommune.

BILAG 1 – SAGSFREMSTILLING

Siden den 29. juni 2016 er der indrejst ét par, hvoraf den ene af parterne er registreret som mindreårig.

Af de i alt 17 sager, som er blevet behandlet, siden Udlændingestyrelsen genoptog sagerne, har i alt seks par fået tilladelse til at være indkvarteret sammen. Et par har fået opholdstilladelse og overgik til integration den 7. juli 2016. Fire par er fortsat adskilt som følge af, at kvinden har bedt om adskillelse fra manden, mens seks par har fået afslag på fælles indkvartering.

Af de seks par, som har fået afslag på fælles indkvartering, er et par efterfølgende indkvarteret sammen igen, eftersom den mindreårige ægtefælle nu er fyldt 18 år.

I de fem sager, hvor parterne fortsat er adskilt, vil vi – af egen drift – løbende foretage en revurdering af sagerne.”

I brev af 1. september 2016 besvarede ministeriet mit brev af 15. august 2016 således:

”Folketingets Ombudsmand har ved brev af 15. august 2016 anmodet om, at ministeriet – efter at have indhentet oplysningerne fra Udlændingestyrelsen – meddeler ombudsmanden en række oplysninger vedrørende konkrete sager om indkvartering af mindreårige ægtefæller og samlevende på asylcentre (jf. pkt. 2, litra a-c, i ombudsmandens henvendelse).

Ministeriet har til brug for besvarelsen af henvendelsen indhentet et bidrag fra Udlændingestyrelsen, der har oplyst følgende:

”Styrelsen kan i relation til spørgsmål nr. a) oplyse, at der siden den 29. juni 2016 er indrejst ét par, hvor kvinden var under 18 år. Parret indrejste [medio juli], hvorefter de blev indkvarteret i Center X på separate værelser. [To dage senere] blev den mindreårige kvinde indkvarteret på Børnecenter Y, mens manden blev indkvarteret i Center Z. Den 4. august 2016 traf vi – efter forudgående partshøring – afgørelse om, at de pågældende fortsat ikke kunne indkvarteres sammen. I forbindelse med indledende asylsamtale den 10. august 2016 kom det frem, at den kvindelige parts fødselsdato retteligt er den x. august 1998, og at hun således den x. august 2016 ville fylde 18 år. Den x. august 2016 blev parret, i forlængelse af varsling af flytning [fire dage tidligere], indkvarteret sammen i Center Æ.

Styrelsen kan i relation til spørgsmål nr. b) oplyse, at der er i alt to tilfælde, hvor styrelsen efter den 10. februar 2016 er blevet opmærksom på

mindreårige, der var indkvarteret sammen med en ægtefælle eller samlever.

I det første tilfælde er der tale om en mindreårig, der oprindeligt var registreret som barn i en familie med bl.a. et forældrepar og en bror. Kvinden har efter den 10. februar 2016 oplyst, at hun reelt ikke er familiens biologiske barn, men derimod niece til forældrene i familien, og at hun i øvrigt er blevet tvangsgift med familiens søn, der i forhold til den oprindelige registrering figurerede som hendes bror. Den 3. juni 2016 oplyste kvinden desuden, at hun ønskede at blive indkvarteret adskilt fra den øvrige familie, og den 4. juni 2016 blev kvinden herefter indkvarteret på en hjemmelig adresse på Sjælland.

I det andet tilfælde blev styrelsen i juni 2016 opmærksom på et mindreårigt ægtepar, der var indkvarteret som en del af en større familie sammen siden november 2015. De pågældende blev i juni adskilt, idet den kvindelige part blev indkvarteret på et børnecenter, mens den mandlige part blev hos sin familie på voksencenteret. Styrelsen traf den 22. juli 2016 – efter forudgående partshøring – afgørelse om, at de pågældende fortsat ikke kunne indkvarteres sammen.

Styrelsen kan i relation til spørgsmål nr. c) oplyse, at styrelsen i fem sager har truffet afgørelse om, at parrene indkvarteres sammen. I disse sager har styrelsen konkret og individuelt vurderet, at det ville være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og FN's konvention om Barnets Rettigheder, hvis man ikke tillader fælles indkvartering af parret.

Styrelsen har i forbindelse med den konkrete og individuelle vurdering, som styrelsen har foretaget i sagerne lagt vægt på parternes alder, herunder hvor stor aldersforskellen er, den mindreåriges modenhed, om parret har børn sammen, om der foreligger et element af tvang, og om der i øvrigt foreligger helt særlige omstændigheder, f.eks. i visse tilfælde af sygdom.

Udlændingestyrelsen har ved vurderingen af den mindreåriges modenhed taget udgangspunkt i det samlede indtryk af pågældendes modenhed i forlængelse af bl.a. den foretagne partshøring i sagen. I alle de afgjorte sager er parterne blevet tilbudt at afgive bemærkninger til den af styrelsen fremsendte partshøring ved en mundtlig samtale. I forbindelse med de mundtlige samtaler, hvor der i hvert tilfælde har deltaget to medarbejdere fra Kontoret for indkvarteringsvilkår, er spørgemaet fra partshøringen gennemgået i detaljer, således at alle aspekter af partshøringen er blevet grundigt belyst.

BILAG 1 – SAGSFREMSTILLING

Styrelsens grundlag for vurdering af sagerne i relation til rækkevidden af Danmarks internationale forpligtigelser er forlods sagernes afgørelse drøftet med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets departement.

Det er korrekt forstået, at der er ét par ud af de i alt fem par, som styrelsen oprindelig ikke adskilte i forlængelse af instruksen af 10. februar, hvor styrelsen har truffet afgørelse om fortsat indkvartering sammen. I den konkrete sag, som ombudsmanden henviser til, har det særligt været afgørende, at parret har børn og at forældrene er traumatiserede. Relevante sundhedspersoner har i sagen bl.a. vurderet, at den fortsatte forældreevne og omsorg over for børnene er aldeles afhængig af, at begge forældrene bor sammen med børnene.

Akterne i denne sag vedlægges.'

Vedlagt fremsendes akterne som nævnt ovenfor."

I brev af 18. oktober 2016 skrev jeg følgende til Udlændingestyrelsen:

"Jeg har modtaget Udlændingestyrelsens brev af 22. august 2016 med oplysninger om status i de genoptagne sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende. Jeg har endvidere modtaget Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets brev af 1. september 2016 modtaget Udlændingestyrelsens oplysninger vedrørende en række konkrete sager om indkvartering.

Det er oplyst i Udlændingestyrelsens brev af 22. august 2016, at styrelsen i perioden fra den 10. februar 2016 til den 22. august 2016 har registreret i alt 36 gifte eller samlevende par, hvoraf den ene eller begge parter er mindreårige.

I fortsættelse af de oplysninger, som jeg har modtaget fra Udlændingestyrelsen og ministeriet, beder jeg – for at sikre, at jeg har et tilstrækkeligt sikkert overblik over sagerne – styrelsen om at sende mig supplerende, faktuelle oplysninger vedrørende samtlige par, som er eller har været omfattet af Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets instruks af 10. februar 2016 om adskilt indkvartering af visse asylansøgerpar.

Jeg henviser til det vedlagte skema, som jeg beder om, at styrelsen anvender som grundlag for sin besvarelse. Af skemaet fremgår de nærmere kategorier af oplysninger om hvert par, som jeg beder om.

Jeg beder i den forbindelse om, at Udlændingestyrelsen giver oplysninger også om par, som er omfattet af instruksen af 10. februar 2016, men som ikke har været indkvarteret adskilt. Jeg beder også om, at styrelsen

BILAG 1 – SAGSFREMSTILLING

giver oplysninger om par omfattet af instruksen, som er registreret efter den 22. august 2016.

Særligt vedrørende yderste højre spalte i skemaet (Udgået – ikke længere omfattet af instruksen) bemærker jeg, at der sigtes til de sager, hvori jeg på baggrund af styrelsens brev af 22. august 2016 har forstået, at det pågældende par ikke længere er omfattet af instruksen, fordi den mindre-årige er fyldt 18 år, eller parret er overgået til integration eller forsvundet.

Jeg beder styrelsen om at sende mig oplysningerne via Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, som jeg har bedt om at sende mig oplysningerne om senest 4 uger.”

Den 16. november 2016 modtog jeg følgende svar fra ministeriet sammen med et udfyldt skema og kopi af ministerens svar af 26. september og 8. november 2016 på spørgsmål nr. 771 og 1008 fra Folketingets Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalg:

”1. Folketingets Ombudsmand har ved brev af 18. oktober 2016 anmodet om – via Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet – at modtage supplerende, faktuelle oplysninger fra Udlændingestyrelsen om de par, som er eller har været omfattet af ministeriets instruks af 10. februar 2016 om adskilt indkvartering af visse asylansøgerpar. Ombudsmanden har anmodet om at modtage oplysningerne i et fremsendt skema.

Udlændingestyrelsen har i den forbindelse udarbejdet det vedlagte skema, som er opdateret pr. 3. november 2016. Styrelsen har oplyst, at det af ombudsmanden fremsendte skema er tilrettet på enkelte punkter med henblik på at sikre ombudsmanden et så fyldestgørende billede som muligt, jf. nedenfor.

Udlændingestyrelsen har endvidere oplyst følgende:

’Udlændingestyrelsen besluttede den 28. april 2016, at styrelsen i forhold til alle de sager, som allerede var afgjort på dette tidspunkt, ville genoptage sagerne og foretage en fyldestgørende partshøring. Som det fremgår af Udlændingestyrelsens brev af 29. juni 2016 til Folketingets Ombudsmand, har sagerne i perioden 28. april 2016 til 2. juni 2016 beroet på principielle overvejelser om, hvilket tema og hvilke oplysninger de pågældende skulle partshøres over.

Med henblik på at sikre Folketingets Ombudsmand et så fyldestgørende billede af sagernes behandling som muligt, har styrelsen medtaget datoen for det første sagsskridt i disse genoptagelsessager i vedlagte skema. Udlændingestyrelsen har desuden medtaget oplysninger om styrelsens

løbende revurdering af de sager, hvori der er truffet afgørelse om separat indkvartering.'

2. Om sagsforløbet i genoptagelsessagerne skal ministeriet bemærke følgende:

Det fremgår bl.a. af Udlændingestyrelsens skema, at der er eksempler på, at par omfattet af indkvarteringsinstruksen af 10. februar 2016 har været indkvarteret adskilt i samlet op til ca. 4½ måned, før Udlændingestyrelsen har truffet en afgørelse i deres genoptagelsessag (dvs. fra iværksættelsen af den adskilte indkvartering til afgørelsestidspunktet i genoptagelsessagen). I visse af disse sager var udfaldet af afgørelses-sagen, at parterne blev indkvarteret sammen, fordi det ville være i strid med Danmarks internationale forpligtelser at opretholde den separate indkvartering, mens udfaldet i andre sager var, at den adskilte indkvartering kunne opretholdes. Der henvises herved også til udlændinge-, integrations- og boligministerens besvarelse af 26. september 2016 af Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalgets spørgsmål nr. 771 og til udlændinge-, integrations- og boligministerens besvarelse af 8. november 2016 af Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalgets spørgsmål nr. 1008 (vedlagt).

Udlændingestyrelsen har som nævnt oplyst, at sagerne i perioden fra den 28. april 2016 til den 2. juni 2016 beroede på principielle overvejelser om, hvilket tema og hvilke oplysninger de pågældende skulle partshøres over. Endvidere fremgår det af skemaet, at der i alle sager er truffet afgørelse i genoptagelsessagen inden for ca. 2½ måned fra det tidspunkt, hvor Udlændingestyrelsen besluttede at foretage en egentlig partshøring i sagerne, dvs. fra beslutningen om at genoptage sagerne den 28. april 2016.

Hertil kommer, at det fremgår af skemaet, at der i 'nye' sager – dvs. sager, hvor parterne er ankommet til Danmark, efter de nye partshøringsprocedurer blev fastlagt den 2. juni 2016 – er truffet afgørelse i sagerne inden for ca. 1 måned. Dette skal også ses i lyset af, at par skal indkvarteres sammen, mens deres sag bliver vurderet af Udlændingestyrelsen, hvis der foreligger helt særlige omstændigheder, jf. pkt. 2.1.1 i Udlændingestyrelsens retningslinjer af 1. juli 2016.

Det fremgår desuden af Udlændingestyrelsens besvarelse til ombudsmanden af 29. juni 2016, at Udlændingestyrelsen tilstræber at træffe afgørelser hurtigt i sagerne, og at dette bl.a. indebærer, at styrelsen prioriterer sagernes behandling højt, og at der i Kontoret for Indkvarteringsvilkår (tidligere Forsørgelseskontoret) i styrelsen er etableret et særligt team på 3 medarbejdere til behandlingen af sagerne.

Udlændingestyrelsen har oplyst, at styrelsen pr. 3. november 2016 ikke har nogen verserende sager om adskilt indkvartering af visse asylansøgerpar.

3. Ministeriet har ikke bemærkninger til skemaets oplysninger om Udlændingestyrelsens revurderinger af sager omfattet af indkvarteringsinstruksen af 10. februar 2016.

Ministeriet skal generelt bemærke, at Udlændingestyrelsen i tilfælde, hvor den separate indkvartering konkret måtte være af længere varighed, vil have pligt til løbende at revurdere afgørelsen om den separate indkvartering. Det samme gælder, hvis konkrete grunde i øvrigt tilsiger, at afgørelsen revurderes løbende.

Ministeriet skal desuden bemærke, at parrene vil have mulighed for at søge om genoptagelse af deres indkvarteringssag på et hvilket som helst tidspunkt, og at myndighederne, såfremt betingelserne for genoptagelse er opfyldt, også i disse tilfælde således vil skulle foretage en fornyet vurdering under inddragelse af Danmarks internationale forpligtelser."

Den 12. december 2016 sendte ministeriet mig ministeriets notat af samme dato om fortolkningen af Danmarks internationale forpligtelser i sager om Udlændingestyrelsens indkvartering af mindreårige ægtefæller og samlevende på asylcentre.

Den 1. februar 2017 sendte jeg Udlændinge- og Integrationsministeriet et udkast til redegørelse og sagsfremstilling med bilag.

I brev af 3. februar 2017 anførte ministeriet bl.a. følgende:

"Udlændinge- og Integrationsministeriet tager ombudsmandens udkast til redegørelse til efterretning.

Ministeriet har samtidig noteret sig, at ombudsmanden lægger til grund, at det ikke var ministeriets hensigt at pålægge Udlændingestyrelsen en praksis, hvorefter mindreårige asylansøgere uden undtagelse – og dermed uden konkret vurdering af omstændighederne i de enkelte tilfælde – skulle indkvarteres adskilt fra ægtefællen eller samleveren, og at det således ikke var ministeriets samlede intention at pålægge Udlændingestyrelsen at iværksætte en ulovlig praksis.

Endvidere har ministeriet noteret sig, at ombudsmanden er opmærksom på, at det efter ministeriets oplysninger samtidig blev antaget, at der ville

BILAG 1 – SAGSFREMSTILLING

være tilfælde, hvor der af hensyn til Danmarks internationale forpligtelser skulle gøres undtagelse fra instruksen.

Ombudsmanden henviser også til ministeriets vejledning af 12. december 2017 [rettelig 2016; min bemærkning], hvor der ligeledes peges på, at der i hver enkelt sag, hvor der gøres indgreb i retten til respekt for familielivet (eller privatlivet), skal foretages en konkret vurdering af, om det på baggrund af sagens samlede omstændigheder er proportionalt at foretage dette indgreb. Ministeriet har noteret sig, at ombudsmanden overordnet er enig i notatets beskrivelse af Danmarks internationale forpligtelser.

Endelig har ministeriet noteret sig, at det er indgået i ombudsmandens vurdering, at Udlændingestyrelsen i et antal sager (6) efter en konkret vurdering af den enkelte sag ikke på noget tidspunkt har adskilt parret i henhold til den generelle instruks mod parrets eget ønske.”

Den 2. februar 2017 gjorde Udlændinge- og Integrationsministeriet mig bekendt med forslag til folketingsbeslutning nr. B 38 om indkvartering af mindreårige asylansøgere, der blev fremsat den 15. december 2016.

På den baggrund skrev jeg den 6. februar 2017 bl.a. følgende til Folketingets Udlændinge- og Integrationsudvalg:

”1. Den 11. maj 2016 indledte jeg af egen drift en undersøgelse over for Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet (nu Udlændinge- og Integrationsministeriet) vedrørende instruks af 10. februar 2016 om adskilt indkvartering af mindreårige gifte eller samlevende asylansøgere.

Den 1. februar 2017 sendte jeg et udkast til redegørelse i sagen til ministeriet. Det skete, med henblik på at ministeriet kunne fremkomme med eventuelle bemærkninger til udkastet, inden jeg afgiver endelig redegørelse.

Det fremgår af udkastet til redegørelse, at instruksen af 10. februar 2016 efter min vurdering var ulovlig, og at ministeriets fremgangsmåde i sagen efter min opfattelse er særdeles kritisabel.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har ved brev af 3. februar 2017 meddelt mig, at ministeriet tager mit udkast til redegørelse til efterretning.

2. Jeg er derfor for så vidt klar til at afgive endelig redegørelse i sagen.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har imidlertid den 2. februar 2017 gjort mig bekendt med forslag til folketingsbeslutning nr. B 38 om ind-

kvartering af mindreårige asylansøgere, der blev fremsat den 15. december 2016.

Efter beslutningsforslaget skal Folketinget pålægge regeringen hurtigst muligt at sikre, at der oprettes en retstilstand, hvorefter ingen mindreårige asylansøgere indkvarteres med en eventuel ægtefælle eller samlever. Det fremgår bl.a. af bemærkningerne til forslaget, at forslagsstillerne er uenige i, at det i visse situationer kan være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 og FN's Børnekonvention at adskille barnebrude fra deres ægtefæller eller samlever.

Forslaget skal efter det oplyste førstebehandles af Folketinget den 7. februar 2017.

3. Folketinget er ikke omfattet af ombudsmandens kompetence (§ 7, stk. 1, i lov om Folketingets Ombudsmand, jf. lovbekendtgørelse nr. 349 af 22. marts 2013). Derfor kan jeg ikke bedømme forhold, som Folketinget eller et af Folketingets udvalg har taget stilling til.

I lyset heraf finder jeg det rigtigst at lade min endelige redegørelse afvente, om Folketinget under behandlingen af det nævnte beslutningsforslag tager egentlig stilling til spørgsmål, som er omfattet af min undersøgelse."

Jeg underrettede samtidig Folketingets Retsudvalg om min beslutning.

Folketingets Udlændinge- og Integrationsudvalg afgav betænkning over beslutningsforslaget den 28. februar 2017. Forslaget var herefter til 2. behandling i Folketinget den 14. marts 2017, hvor forslaget blev forkastet.

Samme dag – den 14. marts 2017 – skrev jeg til Folketingets Udlændinge- og Integrationsudvalg, at jeg efter en gennemgang af Folketingets behandling af beslutningsforslaget mente at kunne konstatere, at Folketinget ikke havde taget egentlig stilling til spørgsmål, som var omfattet af min undersøgelse.

Jeg skrev også, at jeg på den baggrund forventede at genoptage min undersøgelse af sagen og afgive endelig redegørelse inden udgangen af uge 12, og at jeg naturligvis stod til rådighed, hvis dette måtte give udvalget anledning til bemærkninger.

Jeg hørte ikke nærmere fra udvalget i den anledning.

Den 23. marts 2017 afgav jeg min endelige redegørelse i sagen.

Den 2. maj 2017 skrev Udlændinge- og Integrationsministeriet til mig, at ministeriet havde noteret sig, at der ikke var foretaget ændringer i forhold til det

BILAG 1 – SAGSFREMSTILLING

udkast til redegørelse, som jeg den 1. februar 2017 havde fremsendt til ministeriet. Ministeriet kunne således henholde sig til sit svar af 3. februar 2017 i relation til den del af min henvendelse, som vedrørte fremsendelsen af den endelige redegørelse.

BILAG 2 – UDLÆNDINGE- OG INTEGRATIONSMINISTERIETS NOTAT AF 12. DECEMBER 2016

Udlændinge- og Integrationsministeriets notat af 12. december 2016 om fortolkningen af Danmarks internationale forpligtelser i sager om Udlændingestyrelsens indkvartering af mindreårige ægtefæller og samlevende på asylcentre har følgende ordlyd:

”Notat om fortolkningen af Danmarks internationale forpligtelser i sager om Udlændingestyrelsens indkvartering af mindreårige ægtefæller og samlevende på asylcentre

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Generelt om indkvarteringsordningen
 - 2.1 Tidspunktet for vurderingen i henhold til Danmarks internationale forpligtelser
 - 2.2 Indkvarteringsordningen i hovedtræk
3. Rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser i sager om indkvartering af mindreårige ægtefæller og samlevende på asylcentre
 - 3.1 Retsgrundlag
 - 3.1.1 Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8
 - 3.1.1.1 Den beskyttede personkreds
 - 3.1.1.2 De beskyttede rettigheder
 - 3.1.2 FN's Konvention om barnets rettigheder
 - 3.1.3 Anden (national) regulering vedr. tvangsægteskaber mv.
 - 3.2 Indkvarteringsordningens udgangspunkt
 - 3.3 Vedrørende afvejningen i de konkrete sager – vægtningen af udvalgte momenter
 - 3.3.1 Parternes alder
 - 3.3.2 Tvangselementet
 - 3.3.3 Graviditet
 - 3.3.4 Børn
 - 3.3.5 Helbreds- og trivselsmæssige forhold
 - 3.3.6 Danske myndigheders godkendelse/anerkendelse af ægteskabet

1. Indledning

Dette notat omhandler en række generelle fortolkningsspørgsmål vedrørende rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser i sager om indkvartering af mindreårige asylansøgere, som har indgået ægteskab eller er samlevende med en person, som opholder sig i Danmark. Denne indkvartering forstås af Udlændingestyrelsen i samarbejde med indkvarteringsoperatørerne på asylcentrene.

Notatet er udarbejdet i anledning af, at udlændinge- og integrationsministeren den 10. februar 2016 instruerede Udlændingestyrelsen om, at mindreårige under 18 år fremover ikke skulle indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever (herefter 'indkvarteringsinstruksen').

Notatet skal ses i sammenhæng med de retningslinjer, som Udlændingestyrelsen har udstedt til indkvarteringsoperatørerne den 1. juli 2016, for indkvartering af mindreårige asylansøgere, som har indgået ægteskab eller er samlevende med en person, som opholder sig i Danmark. Disse retningslinjer redegør nærmere for den praktiske fremgangsmåde i forbindelse med indkvarteringen og for indkvarteringsforholdene for eventuelt adskilte ægtefæller og samlevere.

2. Generelt om indkvarteringsordningen

2.1 Tidspunktet for vurderingen i henhold til Danmarks internationale forpligtelser

Det fremgår af udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 1. pkt., at Udlændingestyrelsen træffer bestemmelse om indkvarteringen af asylansøgere.

Beslutningen om asylansøgers indkvartering på asylcentrene efter udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 1. pkt., har karakter af faktisk forvaltningsvirksomhed. Der henvises herved til de specielle bemærkninger til § 42 a, stk. 7, i lovforslag nr. L 130 af 30. januar 2013 (bemærkningerne til § 1, nr. 15).

Hvis en asylansøger ikke efterkommer Udlændingestyrelsens anvisning af indkvarteringssted, kan Udlændingestyrelsen træffe afgørelse om påbud om flytning efter udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 3. pkt.

Udlændingestyrelsen kan således i sager om indkvartering af mindreårige ægtefæller og samlevere træffe afgørelse om påbud efter 3. pkt., hvis parret ikke efterkommer Udlændingestyrelsens indkvarteringsanvisning.

BILAG 2 – UDLÆNDINGE- OG INTEGRATIONSMINISTERIETS NOTAT AF 12. DECEMBER 2016

Udlændingestyrelsen kan endvidere træffe afgørelse om påbud efter 3. pkt. i de sager, hvor parterne ved første indkvartering efterkommer anvisningen om separat indkvartering, men ikke ønsker denne separate indkvartering. Det bemærkes herved, at det forudsætter et helt utvivlsomt grundlag – vurderet under behørig hensyntagen til parternes situation – at antage, at et par selv ønsker separat indkvartering, og at parterne skal gøres bekendt med muligheden for at få truffet afgørelse om spørgsmålet, herunder med inddragelse af hensynet til Danmarks internationale forpligtelser.

Et påbud efter 3. pkt. udgør en afgørelse i forvaltningslovens forstand, hvilket indebærer, at forvaltningslovens regler om bl.a. partshøring skal iagttages, jf. herom ligeledes de specielle bemærkninger til bestemmelsen (§ 1, nr. 15) i lovforslag nr. L 130 af 30. januar 2013.

Udlændingestyrelsen skal i alle sager, hvor der træffes afgørelse om et sådant påbud efter 3. pkt., vurdere, om Danmarks internationale forpligtelser er til hinder for, at der meddeles påbud om separat indkvartering. Det er denne vurdering efter 3. pkt. af, hvornår Udlændingestyrelsen kan træffe afgørelse om adskilt indkvartering af et par mod parternes ønske, som notatet omhandler.

Som udgangspunkt vil par, hvor den ene er mindreårig, blive indkvarteret separat, i perioden indtil denne afgørelse efter 3. pkt. træffes. Det beror på hensynet til at sikre, at den mindreårige ikke udsættes for tvang under den indledningsvise indkvartering i asylsystemet, hvor Udlændingestyrelsen endnu ikke har haft mulighed for at vurdere, om samlivet er frivilligt.

Udlændingestyrelsen skal dog allerede ved den første indkvartering vurdere, om der foreligger helt særlige omstændigheder, der tilsiger, at parret allerede ved ankomsten skal indkvarteres sammen. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis parret har børn og den mindreårige på grund af f.eks. et handicap er klart afhængig af den myndige partners pasning og pleje og bistand til at drage omsorg for parrets børn. Et andet eksempel kan være tilfælde, hvor parret har børn, forældrene er traumatiserede, og relevante fagpersoner vurderer, at den fortsatte forældreevne og omsorg over for børnene er aldeles afhængig af, at begge forældre bor sammen med børnene, også under den indledningsvise indkvartering.

Endvidere skal Udlændingestyrelsen træffe en afgørelse efter 3. pkt. hurtigst muligt under hensyntagen til intensiteten af indgrebet og til, at asylansøgere udgør en særligt sårbar gruppe.

2.2 Indkvarteringsordningen i hovedtræk

Efter indkvarteringsinstruksen kan der ikke ske fælles indkvartering af ægtefæller og samlevere på asylcentre, hvis den ene eller begge parter er under 15 år. Det bemærkes herved, at den seksuelle lavalder i Danmark er 15 år.

Indkvarteringsinstruksen indebærer endvidere, at udgangspunktet for indkvarteringsordningen er, at der ikke kan ske fælles indkvartering af ægtefæller og samlevere på asylcentre, hvis den ene eller begge parter er under 18 år (jf. dog pkt. 2.2 i Udlændingestyrelsens retningslinjer vedrørende indkvartering på samme modtagecenter for uledsagede mindreårige i tilfælde, hvor begge ægtefæller/samlevere er mindreårige).

Udlændingestyrelsen skal dog i hver enkelt sag om indkvartering af mindreårige ægtefæller eller samlevere, hvor ingen af parterne er under 15 år, foretage en konkret vurdering af, hvorvidt det på baggrund af sagens samlede omstændigheder er sagligt og proportionalt – bl.a. ud fra hensynet til den mindreårige ægtefælle/samlever og eventuelle børn, jf. pkt. 3.3.4 – at meddele påbud om separat indkvartering. Endvidere må et sådant påbud alene opretholdes, så længe det er foreneligt med Danmarks internationale forpligtelser.

Finder Udlændingestyrelsen efter en konkret og individuel vurdering, at det vil være i strid med FN's konvention om barnets rettigheder eller Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 at indkvartere parterne hver for sig – eller at opretholde en sådan indkvartering – skal myndighederne således indkvartere parret sammen.

Under pkt. 3 redegøres generelt for fortolkningen af rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser i relation til sager om indkvartering af mindreårige asylansøgere, som har indgået ægteskab eller er samlevende med en person, som opholder sig i Danmark. Under pkt. 3.1 redegøres generelt for det relevante retsgrundlag, og under pkt. 3.2-3.3 redegøres for fortolkningen af Danmarks internationale forpligtelser i den nævnte sagstype.

3. Rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser i sager om indkvartering af mindreårige ægtefæller og samlevere på asylcentre

3.1 Retsgrundlag

Det er navnlig FN's konvention om barnets rettigheder (FN's børnekonvention) og Den Europæiske Menneskerettighedskonventions (EMRK) artikel 8, som er relevante for vurderingen af, om Danmarks internationale forpligtelser er til hinder for i en konkret sag at indkvartere en mindre-

årig ægtefælle eller samlever adskilt fra sin ægtefælle eller samlever på et asylcenter. I pkt. 3.1.1 og 3.1.2 er redegjort overordnet for udvalgte retlige spørgsmål forbundet hermed.

Der er en række yderligere internationale instrumenter, der også er relevante for de spørgsmål, som indkvarteringsordningen rejser. Bl.a. kan det nævnes, at princippet om, at ægteskaber skal indgås frivilligt, er anerkendt i en række internationale konventioner, jf. f.eks. artikel 1 i FN's konvention om samtykke til ægteskab, mindstealder for ægteskab og registrering af ægteskaber, artikel 16 i verdenserklæringen om menneskerettigheder, artikel 23, stk. 3, i FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder, artikel 10, stk. 1, i FN's konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder og artikel 16, stk. 1, i FN's konvention om afskaffelse af alle former for diskrimination mod kvinder. Endvidere kan det nævnes, at en række internationale retsakter anbefaler, at ægteskabsalderen fastsættes til 18 år, jf. f.eks. Europarådets resolution 1468 (2005).

Disse øvrige retsakter vurderes ikke at give en bredere beskyttelse af barnets tarv og af familielivet end den, som følger af FN's børnekonvention og af EMRK artikel 8 som fortolket af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, og behandles ikke nærmere i dette notat.

3.1.1 Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8

Efter EMRK artikel 8, stk. 1, har enhver ret til respekt for bl.a. sit privatliv og familieliv. Det følger endvidere af artikel 8, stk. 2, at ingen offentlig myndighed må gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, medmindre det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder eller friheder.

Kravet om, at et indgreb skal være nødvendigt i et demokratisk samfund indebærer, at indgrebet skal modsvare et presserende socialt behov, og at indgrebet er proportionalt – dvs. rimeligt og egnet – i forhold til det forfulgte anerkendelsesværdige formål.

Det betyder bl.a., at der i hver enkelt sag, hvor der gøres indgreb i retten til respekt for familielivet (eller privatlivet), skal foretages en konkret vurdering af, om det på baggrund af sagens samlede omstændigheder er proportionalt at foretage dette indgreb.

Medlemsstaterne har efter Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis en vis skønsmargin i relation til EMRK artikel 8, når de skal foretage en afvejning af modstående hensyn. Skønsmarginen fastlægges

konkret fra sag til sag og beror bl.a. på indgrebets baggrund, karakter og intensitet. Der henvises herom til Kjølbro, Jon Fridrik, *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere*, 3. udgave, s. 600.

3.1.1.1 Den beskyttede personkreds

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis vedrørende familiebegrebet i artikel 8's forstand er omfangsrig og domstolens fortolkning af familiebegrebet dynamisk.

Udgangspunktet for afgrænsningen af familiebegrebet i artikel 8 er den i den europæiske tradition almindelige kernefamilie (som defineret i moderne familiepraksis), dvs. bl.a. ægtefæller og faste samlevende og deres mindreårige fællesbørn, børn af tidligere eller senere ægteskaber/samlivsforhold, børn født uden for ægteskab og adoptivbørn, jf. herom også *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention med kommentarer*, 3. udgave, s. 706.

For *ugifte samlevende* skal der efter Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis foretages en konkret vurdering af, om parrets forhold udgør et familieliv i EMRK artikel 8's forstand. Ved denne vurdering skal der blandt andet lægges vægt på, om parret er samlevende, varigheden af forholdet, og om parret har fået børn eller på anden måde udtrykt en forpligtelse over for hinanden, jf. f.eks. *Van der Heijden mod Nederlandene*, dom af 3. april 2012. Det er som udgangspunkt en betingelse, at parret er samlevende, men der er eksempler på, at Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har fraveget denne betingelse i sager, hvor et par gennem en længere årrække har haft et fast forhold uden at være samlevende og i denne periode fået børn sammen.

I forhold til ægteskaber indgået af mindreårige bemærkes, at det ikke efter ordlyden af EMRK artikel 8 er en betingelse for anerkendelse af parternes familieliv, at parterne var myndige ved ægteskabets indgåelse¹. På den anden side fremgår det af præmis 44 i *Z. H. og R. H. mod Schweiz* (appl. No. 60119/12), dom af 8. december 2015, at EMRK artikel 8 ikke kan fortolkes således, at medlemsstaterne er forpligtede til at anerkende ægteskaber, der er indgået af en 14-årig.

¹ Sml. EMRK artikel 12 om retten til bl.a. at indgå ægteskab. Artikel 12 overlader det til medlemsstaterne at fastsætte aldersgrænser for at blive gift, idet artikel 12 dog samtidig henviser til "giftefærdige mænd og kvinder". Artikel 12 antages at kræve, at der er en naturlig sammenhæng mellem aldersgrænsen og den "giftefærdige alder", jf. *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention med kommentarer*, 3. udgave, s. 926. Bestemmelsen skal muligt fortolkes i lyset af FN's Menneskerettighedserklærings artikel 16, der henviser til myndighedsalderen, *ibid.*

Endvidere bemærkes, at der ikke foreligger et beskyttelsesværdigt familieliv, hvis der er tale om et tvangsægteskab eller tvangssamliv.

3.1.1.2 De beskyttede rettigheder

Ifølge praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol omfatter retten til et familieliv retten til at opretholde et eksisterende familieliv, f.eks. ved at staten undlader at udvise et familiemedlem, samt i visse situationer statens positive forpligtelse til at tilvejebringe de nødvendige forudsætninger for at udøve et familieliv, f.eks. ved at staten giver et familiemedlem opholdstilladelse. Medlemsstaterne har dog en relativt bred skønsmargin i denne henseende.

Statens forpligtelser i relation til familieliv er primært negative. Konventionsbeskyttelsen beskytter således først og fremmest mod adskillelse af familier, der allerede eksisterer som enhed og faktisk udøver familieliv, jf. herom *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention med kommentarer*, 3. udgave, s. 740. Grænsen mellem statens positive og negative forpligtelser er dog ikke skarp, og klassificeringen er ikke nødvendigvis afgørende, jf. s. 741.

Retten til respekt for familielivet forbyder som udgangspunkt fysisk adskillelse af familiemedlemmer imod deres vilje. Dette gælder også under indkvarteringen i asylsystemet.

3.1.2 FN's Konvention om barnets rettigheder

I præamblen til FN's konvention om barnets rettigheder (FN's børnekonvention) anføres det, at familien – som den grundlæggende enhed i samfundet og naturlige ramme for alle sine medlemmers og særligt børns vækst og trivsel – bør gives den nødvendige beskyttelse og hjælp, og at barnet med henblik på fuld og harmonisk udvikling af sin personlighed bør vokse op i et familiemiljø.

Efter artikel 1 i FN's børnekonvention forstås ved et barn ethvert menneske under 18 år, medmindre barnet bliver myndigt tidligere efter den lov, der gælder for barnet.

Det grundlæggende hensyn til barnets tarv fastslås i artikel 3, stk. 1, i FN's børnekonvention, hvorefter barnets tarv i alle foranstaltninger vedrørende børn, hvad enten disse udøves af offentlige eller private institutioner for social velfærd, domstole, forvaltningsmyndigheder eller lovgivende organer, skal komme i første række.

Efter artikel 9, stk. 1, i FN's børnekonvention, skal deltagerstaterne sikre, at barnet ikke adskilles fra sine forældre mod deres vilje, undtagen når kompetente myndigheder, hvis afgørelser er undergivet retlig prøvelse, i

BILAG 2 – UDLÆNDINGE- OG INTEGRATIONSMINISTERIETS NOTAT AF 12. DECEMBER 2016

overensstemmelse med gældende lov og praksis bestemmer, at en sådan adskillelse er nødvendig af hensyn til barnets tarv.

Efter artikel 9, stk. 3, i FN's børnekonvention, skal deltagerstaterne respektere retten for et barn, der er adskilt fra den ene eller begge forældre, til at opretholde regelmæssig personlig forbindelse og direkte kontakt med begge forældre, undtagen hvis dette strider mod barnets tarv.

Efter artikel 12, stk. 1, i FN's børnekonvention har et barn, der er i stand til at udforme sine egne synspunkter, retten til frit at udtrykke disse synspunkter i alle forhold, der vedrører barnet. Barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed.

Efter artikel 18, stk. 1, i FN's børnekonvention, skal deltagerstaterne bestrebe sig på at sikre anerkendelse af princippet om, at begge forældre har fælles ansvar for barnets opdragelse og udvikling.

Efter artikel 19 i FN's børnekonvention skal deltagerstaterne træffe alle passende lovgivningsmæssige, administrative, sociale og uddannelsesmæssige forholdsregler til beskyttelse af barnet mod alle former for fysisk eller psykisk vold, skade eller misbrug, vanrøgt eller forsømmelig behandling, mishandling eller udnyttelse, herunder seksuel misbrug, medens barnet er i forældrenes, værgens eller andre personers varetægt.

Der er i tilknytning til FN's børnekonvention etableret en Børnekomité, som bl.a. har udarbejdet flere såkaldte generelle bemærkninger ('general comments') vedrørende fortolkningen og anvendelsen af konventionens artikler.

Der er således udarbejdet bl.a. generelle bemærkninger nr. 14 af 29. maj 2013 om hensynet til barnets tarv efter FN's børnekonventions artikel 3, stk. 1.

Det fremgår af de generelle bemærkninger nr. 6 af 1. september 2005 (behandlingen af uledsagede mindreårige og adskilte børn uden for deres oprindelsesland), at der ved 'et barn som beskrevet i artikel 1 i konventionen' skal forstås 'ethvert menneske under 18 år, medmindre barnet bliver myndigt tidligere efter den lov, der gælder for barnet'. Endvidere fremgår det, at dette betyder, at regulering vedrørende børn inden for statens territorium ikke kan definere et barn på en måde, som afviger fra de normer, der afgør myndighedsalderen i det pågældende land, jf. bemærkningernes pkt. 9.

BILAG 2 – UDLÆNDINGE- OG INTEGRATIONSMINISTERIETS NOTAT AF 12. DECEMBER 2016

Det fremgår af de generelle bemærkninger nr. 14 af 29. maj 2013 (barnets tarv), at bestemmelsen i FN's børnekonventions artikel 3, stk. 1, om, at der i alle spørgsmål vedrørende børn først og fremmest skal tages hensyn til barnets tarv, betyder bl.a., at barnets tarv skal indgå med særlig prioritet vægt og ikke blot være ét blandt mange hensyn, der indgår i myndighedernes overvejelser. Herudover anføres det, at bestemmelsen efter komitéens opfattelse indebærer, at det af en afgørelse udtrykkeligt skal fremgå, hvorledes hensynet til barnets tarv er blevet vægtet over for modsatrettede hensyn, jf. nærmere herom bemærkningernes punkt 6 og 97. Endvidere fremgår det, at staterne i sager om adskillelse af børn fra deres forældre – hvis det er muligt – skal sikre, at barnets og familiens situation har været vurderet af fagpersoner, og at barnets tarv ikke kan varetages ved andre løsninger. Det fremgår også, at staterne i de sager, hvor der sker adskillelse af forældre og børn, skal sikre, at barnet bevarer forholdet til sine forældre og familie.

Det fremgår endvidere af de generelle bemærkninger nr. 4 fra 1. juli 2003 (Børn og unges sundhed og udvikling i relation til FN's børnekonvention), at det anbefales, at ægteskabsalderen generelt er 18 år². Det bemærkes herved også, at FN har opstillet et udviklingsmål, hvorefter tvangs- og børneægteskaber skal være afskaffet i 2030³.

² Der henvises til afsnit 20 i de generelle bemærkninger, der har følgende ordlyd: *"The Committee is concerned that early marriage and pregnancy are a significant factor for health problems related to sexual and reproductive health, including HIV/AIDS. Both the legal minimum age and actual age of marriage, particularly for girls, is still very low in several States parties. This entails also non-health related concerns; married children, especially girls, are often obliged to leave the education system and marginalized from social activities. Further, in some States parties married children, are legally considered as adults, even when marriage takes place before 18 years old, depriving them from all special protection measures they are entitled under the Convention. The Committee strongly recommends States Parties to review and, where necessary, reform legislation and practice to increase the minimum age for marriage with and without parental consent to 18 years, for both girls and boys. (see for a similar recommendation General Comment 21 (1994) of the Committee for the Elimination of Discrimination against Women)".*

³ Endvidere fremgår følgende af en fælles generel anbefaling (nr. 31) fra Komitéen til afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder (CEDAW)/ generel bemærkning (nr. 18) fra Børnekomitéen vedrørende skadelige normer ("harmful practices") af 14. november 2014: *" 20. Child marriage, also referred to as early marriage, is any marriage where at least one of the parties is under 18 years of age. The overwhelming majority of child marriages, both formal and informal, involve girls, although at times their spouses are also under 18 years of age. A child marriage is considered to be a form of forced marriage, given that one and/or both parties have not expressed full, free and informed consent. As a matter of respecting the child's evolving capacities and autonomy in making decisions that affect her or his life, a marriage of a mature, capable child below 18 years of age may be allowed in exceptional circumstances,*

De generelle bemærkninger fra Børnekomitéen afspejler komitéens opfattelse af retstilstanden på området og er ikke retligt bindende for delta-gerstaterne.

3.1.3 Anden (national) regulering vedr. tvangsægteskaber mv.

Rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser skal, inden for den skønsmargin, som er overladt medlemsstaterne, fastlægges ved inddragelse af såvel nationale som internationale retskilder.

Dansk ret indeholder regler vedrørende bl.a. seksuel lavalder, alderskrav ved indgåelse af ægteskab mv. De standarder og vurderingstemaer, som fremgår af disse regler, er relevante ved vurderingen af, om der inden for rammerne af Danmarks internationale forpligtelser kan ske separat indkvartering af et par, hvor den ene eller begge parter er mindreårig.

Af relevante regler kan bl.a. nævnes straffelovens § 222 (den seksuelle lavalder) og straffelovens § 260 (ulovlig tvang, herunder tvangsægteskaber). Der kan endvidere nævnes praksis om indgåelse af ægteskab, herunder om dispensation fra alderskravet, og praksis om anerkendelse af ægteskab, jf. herom bl.a. ægteskabslovens § 1 a og § 11 a og vejledning nr. 9246 af 18. marts 2016 om behandling af ægteskabssager. Endvidere kan det nævnes, at det fremgår af udlændingelovens § 9, stk. 8, 1. pkt., at der ikke, medmindre ganske særlige grunde, herunder hensynet til familiens enhed, afgørende taler derfor, kan meddeles ægtefællesammenføring efter § 9, såfremt det må anses for tvivlsomt, om ægteskabet er indgået eller samlivsforholdet er etableret efter begge parters eget ønske. Af § 9, stk. 8, 2. pkt. fremgår endvidere en formodningsregel vedrørende ægteskaber indgået af nært beslægtede.

Reglernes betydning for fastlæggelsen af indkvarteringsinstruksens rækkevidde omtales under pkt. 3.3, som vedrører de generelle rammer for indkvarteringsordningen.

3.2 Indkvarteringsordningens udgangspunkt

1. Udgangspunktet efter EMRK artikel 8 er, at der ikke må gøres indgreb i udøvelsen af familielivet. Der kan dog gøres indgreb i familielivet, såfremt det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund bl.a. for at forebygge forbrydelse, for at beskytte sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder eller friheder.

provided that the child is at least 16 years of age and that such decisions are made by a judge based on legitimate exceptional grounds defined by law and on the evidence of maturity, without deference to culture and tradition.”.

EMRK artikel 8 finder som nævnt alene anvendelse, hvis der foreligger et beskyttelsesværdigt familieliv i artikel 8's forstand (mens FN's børnekonvention kan være relevant også uden for disse tilfælde, jf. f.eks. pkt. 3.3.4).

Der skal således i alle tilfælde foretages en vurdering af, om et sådant beskyttelsesværdigt familieliv foreligger, jf. herom pkt. 3.1.1.1 ovenfor. Som eksempel på tilfælde, hvor der ikke nødvendigvis foreligger et sådant beskyttelsesværdigt familieliv, kan nævnes den situation, at et par alene har kendt hinanden kort tid forud for ankomsten til Danmark. Endvidere anses et ægteskab som nævnt normalt ikke for omfattet af retten til respekt for familielivet, hvis ægteskabet er indgået under tvang.

I de tilfælde, hvor parternes forhold udgør et familieliv i EMRK artikel 8's forstand, vil et pålæg om separat indkvartering i asylsystemet have en sådan intensitet, at det udgør et indgreb i familielivet. Det er denne situation, som det følgende omhandler. Der skal i disse tilfælde foretages en konkret vurdering af, om det på baggrund af sagens samlede omstændigheder er sagligt og proportionalt at meddele pålæg om separat indkvartering, eller om parterne skal indkvarteres sammen.

Som nævnt under pkt. 3.1.1 har medlemsstaterne efter Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis en vis skønsmargin i relation til EMRK artikel 8, når de skal foretage en afvejning af modstående hensyn.

Det er ministeriets vurdering, at der ved fastlæggelsen af medlemsstaternes skønsmargin i den situation, som notatet omhandler, *på den ene side* skal lægges vægt på, at adskillelse af en familie er et alvorligt indgreb, men *på den anden side* skal lægges vægt på, at den separate indkvarteringsordning varetager navnlig hensynet til barnets tarv (beskyttelsen af den mindreårige), samt at den separate indkvartering er af mere begrænset varighed og ledsaget af bl.a. adgang til regelmæssigt besøg mv.

Det forudsættes, at der i hver enkelt sag træffes afgørelse på baggrund af en konkret vurdering, som er foretaget på et tilstrækkeligt oplyst grundlag og under afvejning af de relevante hensyn, at adskillelsen er af begrænset varighed, at myndighederne gennemfører indkvarteringsafgørelsen under behørig hensyntagen til familielivets fortsatte eksistens, herunder ved myndighedernes understøttelse af regelmæssige besøg og efter omstændighederne regelmæssige revurderinger af indkvarteringsafgørelsen mv., samt at myndighederne understøtter hensynene bag adskillelsen ved relevante tiltag rettet mod de mindreårige.

2. Det er relevant og sagligt at varetage hensynet til barnets tarv mv. ved separat indkvartering af mindreårige ægtefæller og samlevende, og det indgreb i familielivet, som en separat indkvartering medfører, må i almindelighed anses for at være proportionalt til varetagelsen heraf.

I relation til *saglighedsaspektet* bemærkes, at det primære formål med en separat indkvartering af mindreårige ægtefæller eller samlevende er at sikre, at indkvarteringen i asylsystemet ikke bidrager til at fastholde en mindreårig i et tvangsægteskab eller tvangssamliv, samt – ud fra hensynet til, at samtykke til ægteskab o.lign. meddeles af personer, som er tilstrækkeligt modne og forstår betydningen af dispositionen – at give den mindreårige en betænkningsperiode, hvor den mindreårige har rammerne for at overveje, om ægteskabet eller samlivet er frivilligt og udtryk for den mindreåriges egne ønsker. Det bagvedliggende hensyn er hensynet til *barnets tarv*.

Herved bemærkes, at lignende betragtninger om modenhed ligger til grund for de danske regler om, at der som udgangspunkt gælder et alderskrav på 18 år for at indgå ægteskab i Danmark, og for myndighedsalderen i Danmark.

Den separate indkvartering varetager endvidere hensynet til at forhindre overtrædelser af de retlige normer for samlivsforhold, som gælder i Danmark, herunder navnlig reglerne om den seksuelle lavalder og om ulovlig samlivstvang. Dette hensyn er overlappende med hensynet til barnets tarv.

Hensynene til at beskytte den mindreåriges rettigheder og til at forebygge forbrydelser er saglige hensyn i henhold til artikel 8, stk. 2, i EMRK, jf. pkt. 3.1.1 ovenfor.

I relation til *proportionalitetsaspektet* bemærkes indledningsvist, at indkvarteringsordningen er ledsaget af tiltag, som er med til at understøtte formålet med adskillelsen og dermed at sikre, at indgrebet er egnet til at opnå det tilsigtede formål.

Efter den nuværende ordning skal nyankomne asylansøgere over 18 år således bl.a. deltage i et asylansøgerkursus på modtagecentret, som skal give et helt indledende kendskab til bl.a. danske kultur- og samlivsforhold. Der gives herunder særskilt undervisning i seksualmoral, ligestilling og kvinders og minoriteters rettigheder. Nyankomne asylansøgere på 17 år får endvidere tilbud herom.

Endvidere vejleder Udlændingestyrelsen i forbindelse med partshøring i konkrete sager om indkvartering af mindreårige asylansøgere, som har

indgået ægteskab eller er samlevende med en person, som opholder sig i Danmark, om, hvad et tvangsægteskab er, og om at tvangsægteskaber er ulovlige i Danmark. Udlændingestyrelsen vejleder endvidere om, at der findes tilbud om rådgivning, konfliktmægling, psykologhjælp, mulighed for at ringe til en hotline mv. for unge mænd og kvinder, der oplever at blive udsat for tvangsægteskab, social kontrol, trusler, vold mv., hvis de sætter sig imod familiens ønsker om, hvordan de skal leve deres liv. Udlændingestyrelsen opfordrer desuden parterne til at kontakte styrelsen eller personalet på indkvarteringsstedet, hvis der er tale om tilbud, som de ønsker at gøre brug af.

Udlændingestyrelsen vil endvidere i sager om indkvartering af mindreårige asylansøgere, som har indgået ægteskab eller er samlevende med en person, som opholder sig i Danmark, gøre operatørerne særskilt opmærksomme på sagerne og bede operatørerne om at tage stilling til, om der er grundlag for at give de pågældende ekstra tilbud i form af f.eks. psykologsamtaler og samtaler med en socialrådgiver med henblik på at styrke den mindreåriges forståelse af sin situation.

I relation til proportionalitetsaspektet bemærkes det endvidere, at parterne – i de tilfælde, hvor de meddeles påbud om separat indkvartering – som udgangspunkt skal indkvarteres på asylcentre relativt tæt på hinanden og have adgang til regelmæssige besøg (med myndighedernes økonomiske bistand) og anden kontakt. Der henvises herved til Udlændingestyrelsens retningslinjer pkt. 2.1.1-2.1.2.

Yderligere bemærkes det, at en separat indkvartering alene må opretholdes, så længe den er forenelig med Danmarks internationale forpligtelser.

Det bemærkes i den forbindelse også, at varigheden af adskillelsen indgår som et selvstændigt moment i vurderingen af, om en separat indkvartering (fortsat) er i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, idet intensiteten af indgrebet forøges, og vægten af hensynet til at give den mindreårige en betækningsperiode alt andet lige formindskes, når varigheden af adskillelsen bliver længere. Afhængigt af en sags konkrete omstændigheder – herunder varigheden af adskillelsen – kan hensynet til at give den mindreårige en betækningsperiode således opføre sig med at være et sagligt hensyn (eller indgrebet kan blive uproportionalt til varetagelsen af hensynet).

Hvis den separate indkvartering konkret måtte være af længere varighed, vil Udlændingestyrelsen derfor også have pligt til løbende at revurdere afgørelsen om den separate indkvartering. Det samme gælder, hvis kon-

krete grunde i øvrigt tilsiger, at afgørelsen revurderes løbende (se f.eks. pkt. 3.3.3).

Parrene vil desuden have mulighed for at søge om genoptagelse af deres indkvarteringssag på et hvilket som helst tidspunkt, og myndighederne vil, såfremt betingelserne for genoptagelse er opfyldt, i disse tilfælde således også skulle foretage en fornyet vurdering under inddragelse af Danmarks internationale forpligtelser.

Det er på den baggrund *udgangspunktet* for indkvarteringsordningen, at der ikke kan ske fælles indkvartering af ægtefæller og samlevende på asylcentre, hvis den ene eller begge parter er under 18 år.

3. Uanset det generelle udgangspunkt for indkvarteringsordningen er vurderingen af, om der i de enkelte sager kan ske separat indkvartering, som anført altid en konkret og individuel vurdering.

Der skal således i hver enkelt sag om indkvartering af mindreårige ægtefæller eller samlevende foretages en konkret vurdering af, om det på baggrund af sagens samlede omstændigheder er sagligt og proportionalt – bl.a. ud fra hensynet til barnets tarv – at meddele påbud om separat indkvartering. Den konkrete vurdering skal foretages på et tilstrækkeligt oplyst grundlag, hvor bl.a. kan indgå, hvilken alder parterne har, herunder hvor stor aldersforskellen er, om parret har børn sammen, om der foreligger et element af tvang, og om der i øvrigt foreligger helt særlige omstændigheder, jf. nærmere herom pkt. 3.3.

Finder Udlændingestyrelsen efter en konkret og individuel vurdering, at det vil være i strid med EMRK artikel 8 eller FN's børnekonvention at indkvartere parterne hver for sig, skal myndighederne således indkvartere parret sammen.

Under pkt. 3.3 er redegjort nærmere for de retlige rammer for denne vurdering.

3.3 Vedrørende afvejningen i de konkrete sager – vægtningen af udvalgte momenter

Når Udlændingestyrelsen træffer afgørelse om, hvorvidt en mindreårig asylansøger efter Danmarks internationale forpligtelser skal indkvarteres sammen med sin ægtefælle eller samlever, skal Udlændingestyrelsen som nævnt foretage en konkret vurdering af sagen, herunder med inddragelse af bl.a. FN's børnekonvention og EMRK artikel 8.

Danmarks internationale forpligtelser er til hinder for separat indkvartering af et par, hvis separat indkvartering i det konkrete tilfælde ikke er

saglig eller ikke er proportional med formålet med adskillelsen, herunder navnlig hensynet til at beskytte den mindreårige mod tvang.

Der skal således i alle tilfælde foretages en vurdering af, om adskillelsen af parterne konkret er saglig og står i rimeligt forhold til formålet med adskillelsen.

Det skal bl.a. indgå i vurderingen, hvilken alder parterne har, herunder hvor stor aldersforskellen er, om parret har børn sammen, om der foreligger et element af tvang, og om der i øvrigt foreligger helt særlige omstændigheder, f.eks. i visse tilfælde sygdom.

Nedenfor redegøres nærmere for betydningen af udvalgte momenter i vurderingen. Opregningen af momenter er ikke udtømmende.

Det bemærkes, at der en række steder er henvist til, at udtalelser fra relevante fagpersoner kan indgå ved vurderingen af de nævnte momenter i konkrete sager. Sådanne udtalelsers juridiske relevans må naturligvis – som i andre sagstyper – fastlægges konkret af Udlændingestyrelsen. Ved vurderingen af en udtalelses relevans og vægt kan bl.a. indgå, hvilket tema udtalelsen vedrører, og hvilken karakter oplysningerne i udtalelsen har. Endvidere må udtalelsen naturligvis vurderes i lyset af sagens øvrige oplysninger. Når der i de følgende afsnit henvises til betydningen af fagpersoners udtalelser, skal dette altså forstås i lyset heraf.

3.3.1 Parternes alder

Det primære formål med indkvarteringsinstruksen er varetagelsen af hensynet til den mindreåriges tarv, herunder navnlig at undgå fastholdelse af en mindreårig i et tvangsægteskab eller tvangssamliv.

Parternes alder – og aldersforskellen imellem parterne – kan være et væsentligt moment i vurderingen af, om der foreligger et tvangselement, jf. også nedenfor.

Disse faktorer er også relevante i forhold til hensynet til opretholdelsen af de retlige normer for samlivsforhold, som gælder i Danmark, og for hensynet til, at ægteskab mv. indgås af personer, som er tilstrækkeligt modne til at forstå betydningen af dispositionen, og som også ligger til grund for ordningen.

Parternes alder og indbyrdes aldersforskel skal derfor tillægges væsentlig betydning ved afgørelsen om indkvartering.

Der kan ikke gøres undtagelse fra udgangspunktet om separat indkvartering i tilfælde, hvor den ene ægtefælle/samlever er under 15 år og altså

under den seksuelle lavalder. Der henvises herved til straffelovens § 222 om den seksuelle lavalder og til pkt. 2.2 ovenfor.

Hvis den yngste af parterne er over 15 år, skal der i visse tilfælde gøres undtagelse. Det har i den forbindelse betydning, hvor tæt på myndighedsalderen den yngste part er, og hvor stor aldersforskellen på parterne er.

Der er tale om en samlet vurdering, hvor indgår bl.a. relevant fagpersonales observationer vedrørende den mindreåriges individuelle modenhed og udvikling.

Som eksempel på et tilfælde, hvor der normalt skal gøres undtagelse til hovedreglen om separat indkvartering, kan nævnes den situation, hvor der ikke er tungtvejende hensyn til den mindreåriges alder, der taler imod fælles indkvartering, parterne har børn sammen, og det må antages, at samlivet er frivilligt, jf. pkt. 3.3.2.

Som et andet eksempel på et tilfælde, hvor alderen og aldersforskellen mellem parterne har væsentlig betydning, og hvor der derfor normalt skal gøres undtagelse til hovedreglen om separat indkvartering, kan nævnes den situation, hvor den ene af parterne er 17 år og dermed tæt på myndighedsalderen, og den anden er under 20 år. Derimod vil en situation, hvor den ene part er 16 år og den anden part er over 30 år i almindelighed medføre, at der på grund af aldersforskellen mellem parterne skal ske en adskillelse.

Som et tredje eksempel på et tilfælde, hvor der normalt skal gøres undtagelse til hovedreglen om separat indkvartering, kan nævnes den situation, hvor der ikke er tungtvejende hensyn til den mindreåriges alder, der taler imod fælles indkvartering, det må antages, at samlivet er frivilligt, og hvor der er væsentlige helbreds- eller trivselsmæssige hensyn, der taler for fælles indkvartering, jf. pkt. 3.3.5.

3.3.2 Tvangselementet

1. Det indgår i vurderingen af, om et par skal indkvarteres sammen, om sagens oplysninger indikerer, at samlivet er etableret, henholdsvis ægteskabet indgået, under tvang eller utilbørligt pres.

Tvang og pres kan forekomme i forskellige grader og former, og dette notat tilsigter ikke udtømmende at beskrive alle relevante tilfælde.

Udgangspunktet for vurderingen af, om der foreligger et tvangselement, er i relation til indkvarteringsafgørelsen, om ægteskabet er indgået *efter*

begge parter ønske. I dette notat betegnes synonymt hermed, om ægteskabet er indgået *frivilligt*.

Denne definition tager udgangspunkt i det tidspunkt, hvor ægteskabet blev indgået eller samlivet etableret. Det bemærkes herved, at der kan være særlige grunde, der fører til, at det ikke er afgørende, at et ægteskab ikke er indgået (eller et samliv etableret) efter begge parter ønske. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis der er forløbet flere år siden indgåelsen af ægteskabet, de pågældende har levet sammen i den mellemliggende periode, og det findes ubetænkeligt at lægge til grund, at begge parter ønsker at fortsætte samlivet. Et forhold, der oprindeligt blev indgået under tvang, kan således godt have udviklet sig til et frivilligt forhold (ligesom det modsatte naturligvis kan være tilfældet).

Det bemærkes endvidere, at arrangerede ægteskaber godt kan være indgået uden tvang, og at alene ægteskaber, der indgås og består mod eget ønske, eller i øvrigt består mod eget ønske, skal anses for tvangsægteskaber.

2. Vurderingen af, om ægteskabet/samlivet er frivilligt, kan ikke alene støttes på parternes egne forklaringer, og der skal derfor foretages en samlet vurdering på baggrund af alle de relevante oplysninger i sagen.

Det vil bl.a. indgå i denne vurdering, hvilken alder parterne har, hvor længe parret har kendt hinanden, og hvor længe parret har levet sammen (herunder inden indgåelse af et eventuelt ægteskab), samt, i relation til ægteskaber, hvor længe ægteskabet har været planlagt, hvilken alder parterne havde ved ægteskabets indgåelse, parternes slægtskab, og om ægteskabet er indgået med parternes familiers medvirken. Det vil ligeledes indgå i vurderingen, hvad parterne selv har oplyst om ægteskabet, og hvad relevante fagpersoner observerer og oplyser herom. Endvidere kan myndighedernes kendskab til de generelle kulturelle normer og normer for ægteskab i parternes hjemlande indgå som et blandt flere momenter i vurderingen, ligesom parternes personlige forhold, herunder arbejds- og uddannelsesmæssige forhold, kan indgå.

Hvis det på baggrund af de foreliggende oplysninger må antages, at ægteskabet/samlivet er frivilligt, skal dette indgå med betydelig vægt i den samlede afvejning. Det er dog ikke i sig selv afgørende for afgørelsen om indkvartering, at der ikke umiddelbart kan konstateres et element af tvang eller utilbørligt pres. Det skyldes, at indkvarteringsordningen også varetager hensynet til at give den mindreårige en betækningsperiode samt til beskyttelsen af de retlige normer for samlivsforhold, som gælder i Danmark. Antagelsen om, at samlivet er frivilligt, vil derfor alene sammenholdt med andre momenter, der taler for fælles indkvartering – f.eks.

vedr. alder og børn, jf. nedenfor – kunne betyde, at et par skal indkvarteres sammen.

Hvis det må lægges til grund, at ægteskabet eller samlivet ikke er frivilligt, foreligger der ikke et beskyttelsesværdigt familieliv. Parret vil derfor ikke være omfattet af beskyttelsen af retten til respekt for familielivet, og det vil ikke være i strid med Danmarks internationale forpligtelser at indkvartere parret adskilt.

Ligeledes vil det ikke være i strid med Danmarks internationale forpligtelser at indkvartere et par adskilt (i hvert fald i en periode), hvis der er begrundet tvivl om, hvorvidt samlivet er frivilligt.

Ved en senere vurdering af, om en iværksat adskillelse kan opretholdes, skal varigheden af adskillelsen som nævnt i pkt. 3.2 indgå som et selvstændigt moment. Det skyldes bl.a., at hensynet til at give den mindreårige en betækningsperiode aftager over tid. Varigheden af adskillelsen kan således i visse tilfælde føre til, at hensynet til at give den mindreårige en betækningsperiode ophører med at være et sagligt hensyn, eller at indgrebet ikke længere er proportionalt til varetagelsen af hensynet. Bl.a. den mindreåriges alder og modenhed kan indgå ved vurderingen af, hvornår dette måtte være tilfældet.

3.3.3 Graviditet

Det skal indgå i vurderingen af, om en mindreårig kan pålægges indkvartering adskilt fra sin ægtefælle eller samlever, om parret venter barn sammen; i visse tilfælde også selv om kvinden er gravid med et barn, som har et andet biologisk ophav end ægtefællen eller samleveren. Det skal i den forbindelse tillægges betydning, hvor langt henne i graviditeten kvinden er, og om der foreligger oplysninger om særlige behov for støtte fra ægtefællen eller samleveren, f.eks. som følge af traumer eller helbreds-mæssige forhold.

Det er vurderingen, at det som udgangspunkt ikke vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser at indkvartere et par adskilt, uanset at den mindreårige er gravid, og at samlivet må antages at være frivilligt, hvis der er tungtvejende hensyn til den mindreåriges alder, der taler imod fælles indkvartering. Der skal dog gøres undtagelse, hvis der foreligger helt særlige omstændigheder, f.eks. at parterne er traumatiserede, og hvor den fortsatte omsorg for det (endnu ufødte) barn er afhængig af, at forældrene bor sammen. Endvidere kan varigheden af den separate indkvartering – som i andre tilfælde – blive så lang, at påbuddet om separat indkvartering ikke kan opretholdes.

Omvendt er det vurderingen – forudsat at samlivet/ægteskabet må antages at være frivilligt, og at der ikke er tungtvejende hensyn til den mindreåriges alder, der taler imod fælles indkvartering – at det som udgangspunkt er i strid med Danmarks internationale forpligtelser at indkvartere et par adskilt mod parrets ønske, hvis et par venter barn sammen.

I tilfælde af separat indkvartering af et par, hvor kvinden er gravid, har myndighederne pligt til af egen drift med korte intervaller at revurdere indkvarteringsafgørelsen, herunder proportionaliteten af adskillelsen.

3.3.4 Børn

Det skal indgå i vurderingen af, om en mindreårig kan indkvarteres adskilt fra sin ægtefælle eller samlever, om parterne har fælles børn. Det skal ligeledes indgå i vurderingen, om en af parterne har et biologisk barn, og dette barn har en væsentlig tilknytning til sin forælders ægtefælle eller samlever, eller om forælderen har et væsentligt behov for sin ægtefælles eller samlevers støtte til at drage omsorg for barnet.

Det skal på samme måde indgå i vurderingen, om en eller begge forældre aktuelt er faktiske omsorgspersoner for et barn.

I disse tilfælde er der et væsentligt hensyn at tage til de pågældende børn, foruden hensynet til den mindreårige ægtefælle. Det gælder i særlig grad, hvis der er tale om mindre børn – hvilket må antages at være tilfældet – eller hvis der er oplyst om særlige omsorgsbehov, traumer mv. hos børnene. Sådanne oplysninger kan f.eks. foreligge i form af observationer/udtalelser fra relevant social- eller sundhedspersonale. Det bemærkes herved, at asylansøgende børn må anses for særligt sårbare, også selv om de er ledsaget af deres forældre.

I nogle tilfælde vil hensynet til børnene henholdsvis den mindreårige ægtefælle/samlever samstemmende tale for, at parret indkvarteres sammen med børnene, mens hensynet til den mindreårige ægtefælle/samlever i andre tilfælde isoleret set kan tale for en adskilt indkvartering af parret.

I de tilfælde, hvor hensynet til den mindreårige partner isoleret set – dvs. uafhængigt af hensynet til barnet eller børnene i forholdet – klart taler for separat indkvartering, vil parterne skulle indkvarteres separat. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis det foreligger oplyst, at der er tale om et tvangsægteskab. I sådanne tilfælde betyder hensynet til parrets børns eventuelle interesse i fælles indkvartering af forældrene således ikke, at der skal ske fælles indkvartering.

I sådanne tilfælde skal der være adgang til regelmæssig kontakt mellem den forælder, som indkvarteres adskilt fra familien, og familien efter de retningslinjer, som Udlændingestyrelsen har fastsat.

I de tilfælde, hvor hensynet til såvel børnene som den mindreårige partner taler for en fælles indkvartering, vil det som det helt klare udgangspunkt være i strid med Danmarks internationale forpligtelser at indkvartere parret adskilt.

Det bemærkes, at det er en forudsætning for at anse hensynet til den mindreårige for at tale for fælles indkvartering, at samlivet/ægteskabet må antages at være frivilligt. Ligeledes vil det normalt være en forudsætning for at anse hensynet til den mindreårige for at tale for fælles indkvartering, at der ikke er tungtvejende hensyn til den mindreåriges alder, der isoleret set taler imod fælles indkvartering. Der skal dog efter omstændighederne gøres undtagelse til sidstnævnte, hvis der foreligger helt særlige omstændigheder, f.eks. at forældrene er traumatiserede, og hvor den fortsatte forældreevne og omsorg for børnene er afhængig af, at forældrene bor sammen med barnet.

3.3.5 Helbreds- og trivselsmæssige forhold

Det skal indgå i vurderingen af, om en mindreårig skal indkvarteres adskilt fra sin ægtefælle eller samlever, om der er oplyst om væsentlige helbreds- eller trivselsmæssige forhold vedrørende en af parterne, der taler for en fælles indkvartering.

Sådanne oplysninger kan f.eks. foreligge i form af udtalelser fra parterne selv og udtalelser fra relevant social- eller sundhedspersonale med kendskab til parrets forhold.

Det skal tillægges væsentlig betydning i Udlændingestyrelsens vurdering, hvis det på baggrund af f.eks. udtalelser fra relevant social- og sundhedsfagligt personale må antages, at en separat indkvartering i det konkrete tilfælde kan have alvorlige konsekvenser for den mindreåriges trivsel eller helbred. Sådanne konsekvenser kan f.eks. være betinget af en parts traumer, alvorlige sygdom/handicap mv.

I sådanne særlige tilfælde kan parterne – såfremt det må antages, at der er tale om et frivilligt samliv – efter en konkret vurdering, hvor også indgår parternes alder, indkvarteres sammen.

Det er således vurderingen, at Danmarks internationale forpligtelser normalt tilsiger, at et par skal indkvarteres sammen, hvis det må antages, at samlivet er frivilligt, der ikke er tungtvejende hensyn til den mindreåriges alder, der taler imod fælles indkvartering, og en separat indkvartering

i det konkrete tilfælde kan have alvorlige konsekvenser for den mindre-
åriges trivsel eller helbred.

Omvendt er det vurderingen, at parret kun i særlige tilfælde skal indkvar-
teres sammen, hvis der er tungtvejende hensyn til den mindreåriges al-
der, der taler imod fælles indkvartering. Sådanne særlige tilfælde kan
f.eks. foreligge, hvis et par med børn er traumatiseret, og den fortsatte
forældreevne og omsorg for børnene er afhængig af, at parret bor sam-
men med børnene. Endvidere må det antages, at trivselsmæssige hen-
syn til den mindreårig i helt særlige tilfælde kan være så tungtvejende,
at et par skal indkvarteres sammen, selv om der er tungtvejende hensyn
til den mindreåriges alder, der isoleret set taler imod fælles indkvartering,
og parret ikke har børn (eller venter barn, jf. pkt. 3.3.4). Sådanne tilfælde
vil dog forudsætte et meget sikkert grundlag i sagens konkrete omstæn-
digheder for fravigelse af udgangspunktet.

Der henvises til pkt. 3.3.4 i relation til helbreds- og trivselsmæssige for-
hold vedrørende parternes børn.”

BILAG 4:

Afhøringssekstrakt
– fuldstændig ekstrakt af
afhøringer fra kommissionens
protokoller

Afhøringsekstrakt

Fuldstændig ekstrakt af afhøringer fra kommissionens protokoller

Instrukskommissionen
Oktober 2020

Indholdsfortegnelse – afhøringer

1.	Kasper Højvang Kyed	3
2.	Andreas Højmark Søndergaard	6
3.	Sofie Odgaard	12
4.	Henrik Grunnet	17
5.	Frank Bundgaard	37
6.	Lykke Sørensen (dag 1)	42
7.	Uffe Toudal Pedersen	74
8.	Inger Støjberg (dag 1).....	104
9.	Inger Støjberg (dag 2).....	133
10.	Lykke Sørensen (dag 2).....	154
11.	Line Skytte Mørk Hansen.....	185
12.	Søren Pind	214
13.	Henrik Kyvsgaard.....	221
14.	Nils Bak.....	225
15.	Jesper Gori (dag 1)	235
16.	Jesper Gori (dag 2)	266
17.	Ronya Habo	296
18.	Adam Abdel Khalik.....	307
19.	Anne Nygaard Just	338
20.	Tanja Franck.....	352
21.	Merete Milo.....	367
22.	Mark Thorsen	370
23.	Lene Linnea Vejrum.....	402
24.	Ditte Kruse Dankert.....	439
25.	Kristina Rosado	466
26.	Margit Sander Rasmussen	489
27.	Anne la Cour Vågen	506
28.	Helle Kjems	520
29.	Trine Kristensen	529
30.	Lars Sloth	535
31.	Andreas Højmark Søndergaard (genafhøring)	538
32.	Anna-Sophie Saugmann Jensen	541

Instrukskommissionen

33.	Thomas Klyver	567
34.	Christian Hesthaven	584
35.	Christian Kettel Thomsen	600
36.	Nina Holst-Christensen	616
37.	Jens Teilberg Søndargaard	642
38.	Barbara Bertelsen	664
39.	Carsten Madsen	679
40.	Lars Løkke Rasmussen	686
41.	Jonas From Soelberg	697
42.	Anette Görtz	717
43.	Jens Vikner	728
44.	Uffe Toudal Pedersen (genafhøring)	739
45.	Inger Støjberg (genafhøring)	752
46.	Line Skytte Mørk Hansen (genafhøring)	763
47.	Lykke Sørensen (genafhøring)	781
48.	Mia Tang	793
49.	Anni Fode	795
50.	Sarah Andersen	804

Kommissionens formand, Peter Mørk Thomsen, introducerede de tilstedeværende og redegjorde kort for sagen og kommissionens arbejde.

Han oplyste desuden, at live-blogging vil være tilladt, med mindre kommissionen konkret træffer afgørelse om andet.

TV2 optog med kommissionens forudgående tilladelse mødets indledning.

---o0o---

Kl. 09.30 mødte Kasper Højvang Kyed som vidne. Han blev vejledt om sandhedspligten og strafansvaret.

Han blev orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommisionen har afgivet sin beretning.

Kasper Højvang Kyed forklarede blandt andet, at han blev cand.scient.pol. i 2001. Herefter var han frem til 2007 ansat i arbejdsformidlingen, der dengang lå under Beskæftigelsesministeriet, hvor han til sidst var chef i Slagelse. Da arbejdsformidlingen i forbindelse med kommunalreformen i 2007 blev udlagt til kommunerne, overgik han til Holbæk Kommune, hvor han først var stabschef, senere jobcenterchef og senest arbejdsmarkedschef. I 2013 returnerede han til Beskæftigelsesministeriet i en stilling som regionsdirektør for det, der dengang hed beskæftigelsesregionerne, for hovedstaden og Sjælland, og i 2014 skiftede han til en stilling som vicedirektør i Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering. I 2015 blev han direktør i Styrelsen for International Rekruttering og Integration under Udlændinge- Integrations- og Boligministeriet. Han refererede til departementschefen, Uffe Toudal Pedersen.

Styrelsen for International Rekruttering og Integration har to hovedopgaver. Den ene opgave vedrører international rekruttering, hvor de behandler ansøgninger fra studerende og arbejdskraft fra tredjelande. Den anden opgave består i at understøtte kommunerne, der har integrationsopgaven, med viden og vejledning.

I sit arbejde er han ikke i berøring med behandlingen af asylansøgere. Det er Udlændingestyrelsens ansvar. Først når en asylansøger overgår til integration – når vedkommende er på vej til sin nye bopælskommune i toget – overtager de ansvaret.

Forevist organisationsdiagram pr. 1. marts 2016 forklarede han, at koncerndirektionen først og fremmest bestod af den øverste ledelse i departementet; afdelingscheferne, departementschefen og de to direktører for styrelserne. Ud over dem deltog Jonas From Soelberg i koncerndirektionsmøderne, ligesom ministersekretærene deltog fra tid til anden. Dengang var det et helt nyt

ministerium, og der var derfor en del, de skulle tage stilling til på møderne, herunder virksomhedsdriften. Derudover drøftede de, hvordan den politik, som ministeren ønskede, kunne gennemføres, ligesom de i denne forbindelse videndelte.

Problemstillingen vedrørende mindreårige gifte asylansøgere blev han opmærksom på i forbindelse med den medieomtale, der var i begyndelsen af 2016. Han var ikke en del af drøftelserne om problematikken forud for koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016.

Han deltog i koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Spørgsmålet om mindreårige gifte asylansøgere var ikke anført på dagsordenen til mødet, og de modtog ikke materiale om emnet hverken forud for eller på mødet, heller ikke pressemeddelelsen.

Da mødet begyndte, sad han ved siden af Henrik Grunnet. Han husker ikke, hvem der i øvrigt var til stede, men de ventede på dem fra departementet. Det er ikke usædvanligt, da disse ofte kom fra et andet møde. Ministeren, Lykke Sørensen og Uffe Toudal Pedersen ankom til mødet lige efter hinanden. Han kunne tydeligt se, at Lykke Sørensen virkede følelsesmæssigt oprevet, og han fik indtryk af, at de tre lige havde afsluttet et andet møde. Han ved ikke, hvem der i øvrigt havde deltaget i det møde. Koncerndirektionsmødet, som Uffe Toudal Pedersen ledede, blev indledt med spørgsmålet om ”barnebrude”. Det virkede som om, at Lykke Sørensen, Uffe Toudal Pedersen og ministeren lige havde diskuteret emnet på det forudgående møde, og at deres drøftelser blot fortsatte på koncerndirektionsmødet.

De drøftede på mødet, om adskillelsen af parrene og placeringen af dem på forskellige asylcentre var faktisk forvaltningsvirksomhed eller en myndighedsafgørelse. Som han husker det, var det Henrik Grunnet, der bragte dette spørgsmål op. Han husker, at ministeren sagde, at hun ønskede en adskillelse af ”barnebrudene”, og at Lykke Sørensen sagde, at det kunne man ikke uden at foretage visse forvaltningsretlige skridt.

De drøftede også, om der var nogle par, man ikke kunne adskille som følge af retten til familieliv. Ministerens holdning til dette spørgsmål var, at hun ønskede, at parrene skulle adskilles. Som han forstod det, var det hendes politiske holdning, hun gav udtryk for, og hun ville have, at embedsværket fandt en løsning på det. Han oplevede ikke, at ministeren sagde, at embedsmændene skulle tilsidesætte internationale forpligtelser. Departementschefen gik – som han husker det – ikke ind i de juridiske diskussioner, men var ordfører og gav skiftevis ordet til Lykke Sørensen og ministeren. Lykke Sørensen tilkendegav, at der ville være nogle par, der havde børn, hvor det formentlig ville være i strid med konventionerne at skille dem ad. Han husker ikke, at Henrik Grunnet sagde noget under drøftelserne om Børnekonventionen.

Der var en meget alvorlig stemning på mødet, både fordi det var en vigtig drøftelse, og fordi der ikke var enighed.

Det kan være svært at navigere som embedsmand. Man skal hjælpe regeringen med at finde en vej til at gennemføre dens politik, men man har også et ansvar. Man skal efterkomme ordrer, men ikke ulovlige ordrer. I denne periode talte de meget om pligterne som embedsmand, og det var noget, de var opmærksomme på.

Vidnet blev foreholdt en mail af 10. februar 2016 kl. 14.26 fra "us@us.dk" til "us@us.dk", der blev sendt i forlængelse af, at pressemeddelelsen blev sendt til styrelsen. Af mailen fremgår:

"Der er en meget stor risiko for brud på børnekonventionen, eksempelvis hvis vi hindrer en 16-årig pige at bo sammen med en 24-årig ægtefælle med hvem hun har et barn. Det oplyste Lykke på koncerndirektionsmødet pba. vurdering fra JM, og Støjberg skulle have udbrudt, højlydt: Den risiko tager jeg gerne!
Hun mente på mødet – **alene** fordi Lykke viderebragte JMs vurdering, sådan som hun havde pligt til – at "I åbenbart godt vil ha' barnebrude". Så var der krig. Hun skaber splid. Uffe og Lykke kæmper med hende.
..."

Hertil forklarede vidnet, at han ikke husker, at der blev udtalt som beskrevet i mailen, som han ikke tidligere har set.

Som han husker det, blev der ikke konkluderet noget på mødet. Der kom ikke en klar udmelding til Udlændingestyrelsen. Positionerne stod, som de stod, og de gik videre til de andre punkter. Han husker, at det lå ministeren meget på sinde hurtigt at kunne fortælle, at hun ville agere. Han husker ikke, at Henrik Grunnet skulle have fået nogen instruks om, hvordan Udlændingestyrelsen skulle håndtere det. Han husker heller ikke, at det skulle være blevet nævnt, at der ville komme nogle skriftlige retningslinjer. Der blev ikke omtalt en instruks til Udlændingestyrelsen, men alene tilkendegivet en politisk position.

Vidnet blev foreholdt mails af 10. februar 2016 mellem bl.a. Henrik Grunnet og Nils Bak (ekstrakten side 100), hvoraf fremgår, at Niels Bak kl. 13.10 skrev følgende:

"Kære alle,

UIBM har varslet, at ministeren går ud kl. 14.30 i en pressemeddelelse samt redogørelse om de såkaldte barnebrude. Budskabet er efter det oplyste, at ingen mindreårige under 18 år må bo sammen med deres ægtefælle..."

I Henrik Grunnets svar kl. 13.45 med kopi til Lene Linnea Vejrum, Morten Bo Laursen og Ditte Kruse Dankert hed det:

"Kære alle

Ja. Mødet jeg var til i ministeriet efterlod ingen tvivl om hendes indstilling til sagen – uanset Børnekonventionen, når parret har et fælles barn.”

Adspurgte, om han kunne genkende denne beskrivelse af mødet, forklarede han, at det var hans opfattelse, at ministeren gav udtryk for, at hun ønskede, at parrene skulle adskilles, og det skulle de finde en løsning på.

Han husker ikke at have deltaget i eller overhørt yderligere drøftelser om spørgsmålet.

Han husker ikke, hvem der deltog i koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016, herunder om ministeren deltog. Han erindrer ikke mødet, heller ikke om der var drøftelser om ”barnebrude”.

Adspurgte, om han – i lyset af kommissoriet – har yderligere at bidrage med, forklarede han, at han husker, at han i sommeren 2015 havde en samtale med Uffe Toudal Pedersen om det at være embedsmand i den offentlige forvaltning. Statsløsekommissionen var netop kommet med sin udtalelse, der indeholdt kritik, og de to diskuterede, om det betød, at de skulle til at skrive alting ned, herunder hvad der passerede på de møder, de deltog i. De blev dog enige om, at det ikke var nødvendigt. Han har gennemset det materiale, han er i besiddelse af fra dengang, og han har ikke noter eller andet af relevans for undersøgelsen.

---o0o---

Kl. 10.30 mødte Andreas Højmark Søndergaard, der bekræftede, at han fratrådte sin stilling i ministeriet i 2016, men fortsat er ansat i staten.

Han blev vejledt om, at han ikke havde pligt til at udtale sig og erklærede, at han var villig til at afgive forklaring.

Han blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Andreas Højmark Søndergaard forklarede blandt andet, at han er cand.jur. og startede som fuldmægtig i Justitsministeriets indfødsretskontor i 2013. I 2014 blev han ansat som assisterende ministersekretær for først daværende justitsminister Karen Hækkerup og senere Mette Frederiksen. I 2015 blev han ministersekretær for daværende udlændinge-, integration- og boligminister Inger Støjberg, og det var han frem til den 1. maj 2016, hvor han overgik til en stilling i Justitsministeriets økonomikontor. Siden 2018 har han været ansat i Rigspolitiet.

Forevist organisationsdiagram af 1. marts 2016 bekræftede han, at det var sådan, ministeriet så ud i den omhandlede periode.

Koncernstyringsafdelingen varetog den brede styring af hele koncernen, herunder også driften af operatørerne og centrene, mens Udlændingeafdelingen var en lovaftdeling, hvor der også pågik konkret juridisk sagsbehandling. Fordi koncernstyringsafdelingen til dels var ansvarlig for indkvarteringen, skete den forvaltningsretlige afgørelse om adskillelse af parrene under inddragelse af økonomiafdelingen.

Han var som ministersekretær ansat i det tværgående ledelsessekretariat. Jonas From Soelberg var hans nærmeste chef. Jonas From Soelberg refererede til departementschefen, Uffe Toudal Pedersen. Hans nærmeste kollega var Sofie Odgaard. De to var begge ansat som ministersekretærer, men i denne periode varetog Sofie primært opgaver for departementschefen, mens han varetog opgaver for ministeren. De deltes dog om opgaverne og kunne varetage opgaver på hinandens område. Fra sag til sag havde han også et godt samarbejde med de forskellige afdelingschefer.

Opgaverne som ministersekretær kan bedst beskrives som et slags udvidet postkontor med logistik og service. Det var hans opgave at sørge for, at ministeren havde det nødvendige materiale fra dag til dag, ligesom han stod for at planlægge møder, rejser mv., og han havde en koordinerende dialog med andre ministerier og folketingsudvalg. Han var derfor ikke producent på noter eller andet. Han fik opgaver fra ministeren på mange forskellige måder. Det kunne både være mundtligt på kontoret, bag i ministerbilen, ved opkald, på mail eller sms.

I ministeriet anvendte de systemet ”F2” til godkendelse. Systemet kunne både varetage journalisering og sagsbehandling, samtidig med at det varetog forelæggelseskæden, hvor de forskellige godkendte eller underskrev et dokument. Når ministeren skulle godkende noget, skete det via F2, men hvis noget var hastende, kunne det også ske pr. mail direkte mellem en afdelingschef og ministeren.

Der var ikke en bestemt person, der var ”point of contact” mellem ministeriet og Udlændingestyrelsen. Det afhang af den enkelte sag. Udlændingestyrelsen behandlede de konkrete sager, og han bekendt var der ikke konkrete sager, der ”vandrede op” til ministeren. De kunne, hvis en sag havde genereret en del presseomtale, finde på at bede Udlændingestyrelsen om at redegøre for sagen, men de fik altså ikke sagerne op, og der var ikke klageadgang til ministeren. Han kan dog ikke udelukke, at det er sket gennem de enkelte fagkontorer.

Forud for medieomtalen i starten af 2016 vidste han ikke, hvad ”barnebrude” var. Der var nogle interne overvejelser i ministeriet kort tid efter, at de første artikler kom. Han indkaldte i denne forbindelse til nogle møder, og han sad med på møder, ligesom han godt kan have bestilt et notat, hvis ministeren ønskede det. Det husker han dog ikke, at ministeren gjorde. Han opfattede overvejelserne i ministeriet som følge af presseomtalen sådan, at ministeren måtte gøre noget ved det.

Han blev forevist Inger Støjbergs Facebook opslag af 25. januar 2016 (ekstrakten side 14), hvoraf fremgår:

”Det er fuldstændig uacceptabelt, at barnebrude indkvarteres sammen med deres ægtefæller på danske asylcentre. Det skal stoppes omgående, og det vil jeg omgående meddele Udlændingestyrelsen.

Når man opholder sig i Danmark, så gælder danske normer og regler, og det skal gøres meget klart overfor asylansøgerne.”

Hertil forklarede han, at han ikke var involveret i udarbejdelsen af opslaget, og han har ikke kendskab til, om andre var det. Når han læser opslaget, opfatter han den første og sidste sætning som en politisk tilkendegivelse, mens den midterste sætning nærmere er noget, der meddeles til eller pålægges Udlændingestyrelsen. Han studsede lidt over det, men mindes ikke, om opslaget blev drøftet i ministeriet.

Han husker, at ministeren på et tidspunkt havde drøftelser på sit kontor med en række embedsmænd, men han husker ikke, om det var før eller efter den 10. februar 2016. Han husker også, at han har deltaget i et møde, hvor spørgsmålet om forældremyndighed over barnebrudene, når de blev adskilt fra deres ægtefæller, blev drøftet. Det blev drøftet, om det var statens ansvar, men konkluderet, at denne retsstilling ikke hørte til under ministerets ressortområde. Han husker, at ministeren og Jesper Gori deltog, men ikke hvem der i øvrigt var til stede. Han kan heller ikke tidsfæste mødet.

Foreholdt mail af 28. januar 2016 fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen med notat om indkvartering af mindreårige med ægtefæller/samlevende samt høring og opfølgende høring af indkvarteringsoperatørerne (ekstrakten side 61 ff.) forklarede han, at han ikke ved, hvorfor oplysningerne er sendt til koncernstyringsafdelingen. Han kan godt huske, at der var overvejelser om, hvor stor aldersforskellen mellem de berørte par var, men han ved ikke, hvem der bestilte undersøgelsen. Hvis ministeren under samråd Z (ekstrakten side 844) har udtalt, at det var hende, der bestilte undersøgelsen, er det givetvis rigtigt. Han var dog ikke involveret i forberedelsen af samrådet eller høringerne af operatørerne. Han ved ikke, hvorfor den supplerende høring om aldersforskellen på parrene blev iværksat (ekstrakten side 66), eller hvornår man begyndte at interessere sig for det, men det er ikke unaturligt, at man efterspørger yderligere, hvis man ikke har fået svar på alt det, man ønskede. Han kan ikke udelukke, at han har set høringen af indkvarteringsoperatørerne, men han husker det ikke. Han var bare postbudet. Før et dokument lander på ministerens skrivebord, er det gået igennem fagkontoret, afdelingschefen og departementschefen.

Forevist Jesper Goris mail af 27. januar 2016 kl. 17.40 til sig selv med notat om barnebrude (ekstrakten side 37) forklarede Andreas Højmark Søndergaard, at han ikke ved, om det er en

sædvanlig fremgangsmåde at sende noget til sig selv. Det skal normalt oprettes i sagsbehandlingssystemet, men det er ikke i strid med reglerne eller usædvanligt, at der også arbejdes uden for systemet. Det, at notatet er oprettet af Koncernøkonomi, kan skyldes, at afdelingen ”ejede” opgaven med operatørerne. Han ved dog ikke, hvem der reelt var sagsbehandlere eller havde notatet i ”flowet op”. Han var ikke selv involveret i udarbejdelsen.

Det endelige notat, der er dateret den 2. februar 2016 (ekstrakt side 158ff.), er tilsyneladende forelagt ministeren. Generelt var hans opgave, at han, når departementschefen havde godkendt noget, skulle markere med et flag i F2, at det kunne gå videre til ministeren. Om han har lagt det konkrete notat videre, husker han ikke, og han husker ikke at have deltaget i møder, hvor det blev drøftet, men han kan ikke udelukke det.

Andreas Højmark Søndergaard blev foreholdt notatets side 5, 2. afsnit (ekstrakten side 162), hvoraf fremgår blandt andet, at barnets tarv i visse nærmere beskrevne tilfælde ville tale for, at et par blev indkvarteret sammen. Hertil forklarede han, at han ikke har erindring om det konkrete notat, men han erindrer, at ministeren havde en klar holdning til mindreårige gifte asylansøgere.

Forevist kronologisk sagsforløb af 23. maj 2017 (ekstrakten side 3408) forklarede han, at han ikke husker, at der skete noget den 5. februar 2016, og han kan heller ikke finde noget vedrørende denne dato i sine notesbøger. Notatet er godkendt i F2, og han vil derfor tro, at det er anvendt i det videre arbejde, men han husker det ikke, og han ved ikke, om notatet blev sendt til Udlændingestyrelsen. Det ville det relevante fagkontor være ansvarlig for.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 13.58 med udkast til pressemeddelelse fra Sarah Andersen til Lykke Sørensen og Jesper Gori med kopi til Mia Tang (ekstrakten side 86-87), hvoraf blandt andet fremgår, at mindreårige ikke kunne indkvarteres på et asylcenter sammen med en ægtefælle/samlever, med mindre dette åbenbart ville stride mod den mindreåriges tarv, og at parrene i sådanne tilfælde skulle indkvarteres hver for sig, men på det samme asylcenter, forklarede han, at han ikke var involveret i udarbejdelsen af pressemeddelelsen, og han ved ikke, hvem der tog initiativ til den. Han mindes ikke at have været en del af drøftelserne om ordlyden eller at have overværet sådanne. En pressemeddelelse skal godkendes af departementschefen og ministeren selv, og i en sag med så stor bevågenhed har den formentlig også været forbi ministerens særlige rådgiver.

Han kan se af sine noter, at der var et møde om ”barnebrude” omkring den 9. februar 2016. Han går ud fra, at det er det møde, der er omtalt i mail af 9. februar 2016 kl. 14.44 fra Jesper Gori til Sarah Andersen, Mia Tang, Lykke Sørensen og Linne Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 89). Han husker ikke, hvad der blev drøftet på mødet, men har nedskrevet initialerne på dem, der deltog. Han husker ikke at have deltaget i møder, hvor ministeren modtog tidligere udkast til pressemeddelelsen.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 16.13 fra Jesper Gori til Line Skytte Mørk Hansen, Anne Nygaard Just, Lykke Sørensen, Sarah Andersen og Mia Tang med et revideret udkast til pressemeddelelsen (ekstrakten side 93-94), der ikke beskrev undtagelser til den adskilte indkvartering, forklarede han, at han ikke husker, hvordan de kom frem til denne formulering. Det eneste, han husker, er – som nævnt – en drøftelse af, hvordan et par i givet fald skulle indkvarteres. Han husker ikke drøftelser om, hvorvidt man skulle adskille parrene.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 17.23 fra Jesper Gori til blandt andet samme gruppe af personer med Uffe Toudal Pedersens ændringsforslag (ekstrakten side 95-96), hvor det i afsnittet om adskillelse var anført, at ordningen skulle ”administreres ud fra nødvendige menneskelige hensyn, bl.a. hensynet til barnets tarv”, forklarede han, at han heller ikke har erindring om denne ændring af pressemeddelelsen.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 21.14 fra Lykke Sørensen til Jesper Gori, hvoraf blandt andet fremgår: ”Jeg forstår på Uffe, at Inger og Mark ikke kan tilslutte sig forslaget. Det er vist stadig ønsket, at der ikke skal være en kattelem. Jeg har talt med Uffe om, at vi skal søge hurtigt i morgen tidlig at vende sagen med Nina på ny”, forklarede han, at han ikke mindes, at dette har være drøftet. Han var ikke en del af diskussionen, og han mindes ikke, at han var en del af kontakten til Justitsministeriet.

Han erindrer ikke, om der var et møde umiddelbart forud for koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, og han husker ikke, om han i givet fald deltog i dette møde. Han har kun ganske få gange deltaget i koncerndirektionsmøder, fordi det var Sofie Odgaard, der tog sig af disse, og han har ikke noter fra dette møde. Han formoder derfor, at han ikke deltog. Han husker heller ikke, at han hørte noget i forbindelse med mødet, herunder om der blev truffet beslutninger, eller om der var uenighed mellem Lykke Sørensen og ministeren.

Han blev foreholdt mails af 10. februar 2016 kl. 13.10 – 13.45 mellem bl.a. Henrik Grunnet og Nils Bak (ekstrakten side 100) med Henrik Grunnets beskrivelse af, at mødet ikke efterlod tvivl om ministerens indstilling til sagen ”uanset Børnekonventionen, når parret har et fælles barn”. Hertil forklarede han, at han ikke så denne mail, da han var i ministeriet, og den siger ham ikke noget. Han husker ikke, at pressestrategien blev drøftet, men det ville være naturligt, at en sådan var fastlagt i forbindelse med pressemeddelelsen.

Desuden har han ikke kendskab til, hvordan Udlændingestyrelsen blev orienteret om praksisændringen. Han kan godt være blevet bedt om at videresende en mail, men det husker han ikke.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre operatørerne med gengivelse af pressemeddelelsens ordlyd og oplysning om, at styrelsen snarest ville iværksætte flytning af parrene (side 110) forklarede han, at han ikke husker mailen, eller om

der var drøftelser vedrørende dette. Han husker heller ikke at have set mail af 10. februar 2016 kl. 16.40 fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen om status (ekstrakten side 115), eller at denne mail blev drøftet. Han husker dog, at der var drøftelser om indkvarteringssituationen for de, der blev adskilt.

Foreholdt Inger Støjbergs Facebook opslag af 11. februar 2016 (ekstrakten side 125), hvori ministeren beskrev, at hun dagen forinden havde meddelt, at ”man ikke kan bo sammen på vores asylcentre før begge er 18 år, og de par der allerede bor på vores asylcentre skal skilles ad”, forklarede han, at han ikke husker, om dette opslag gav anledning til overvejelser i ministeriet. Han har i det hele taget ikke erindring om de eventuelle drøftelser, der pågik i ministeriet i perioden fra den 10. – 24. februar 2016. Han deltog ikke i forberedelsen af koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016, og han har ikke noter om mødet, som han ikke husker. Han formoder derfor, at han ikke deltog.

Foreholdt talepunkter af 23. februar 2016 om barnebrude til brug for koncerndirektionsmødet (ekstrakten side 5374), forklarede han, at han ikke husker at have set dette talepapir, og et sådant ville typisk ikke gå forbi ministersekretariatet. Han husker heller ikke, at der var en diskussion om de konkrete sager.

Andreas Højmark Søndergaard blev foreholdt, at følgende fremgår af en mail, han den 22. februar 2016 kl. 11.10 sendte til Laura Purup (ekstrakten side 5373) med et link til pressemeddelelsen:

”Vi talte sammen i sidste uge om en officiel udvalgsorientering vedr. nye retningslinjer for indkvartering af barnebrude på asylcentre.

Jeg har talt med kloge og dygtige mennesker her, som siger, at vi pt. alene kan henvise til pressemeddelelsen. De endelige nedskrevne retningslinjer er endnu ikke klar, men er pt. under revidering i Udlændingestyrelsen. Vi vil naturligvis oversende de færdige retningslinjer, lige så snart de er færdige.”

Hertil forklarede han, at Laura Purup var udvalgssekretær på området. Hun kontaktede ham og oplyste, at udvalget ønskede en orientering om retningslinjerne. Han konsulterede derefter de mennesker, der var ansvarlige på sagen, inden han svarede. Han vil tro, at det blandt andet var Anne Nygaard Just, som er cc på mailen. Hans opgave var alene at svare, og han svarede blot det, han fik oplyst fra ministeriet.

Den henvendelse fra Røde Kors af 3. marts 2016, der fremgår af mail af 15. marts 2016 kl. 12.34 til blandt andre Jonas From Soelberg og Sofie Odgaard (ekstrakten side 353), husker han ikke. Han husker heller ikke, at der blev talt om henvendelsen, men han var heller ikke en fast del af håndteringen af sagerne.

Det beredskab, som Sofie sendte til Statsministeriet med kopi til ham den 3. marts 2016 kl. 17.37 (ekstrakten side 333), var han ikke med til at udarbejde. Formentlig har ministeriet rettet henvendelse til dem, og så har de givet opgaven videre til de relevante sagsbehandlere. Den mail, der efterfølgende er sendt fra Tanja Franck til Christian Kettel Thomsen kl. 18.09, og hvoraf blandt andet fremgår, at det var vigtigt, at statsministeren fik at vide, at udlændinge-, integrations- og boligministeren havde ”meldt hårdere ud end juraen kan holde til”, husker han ikke. Hvis det havde været hensigten, at overvejelserne skulle være ”flydt tilbage” til ministeriet, ville Tanja Franck nok have kontaktet folk på et højere niveau end ham.

Adspurgt af advokat Nicolai Mallet forklarede han, at det var normalt, at ministeren gav udtryk for politiske holdninger, som embedsværket skulle udføre. Han har svært ved at tro, at ministeren skulle have sagt, at de skulle begå lovbrud. Det ville han klart have noteret sig. Han deltog ikke i alle drøftelser, og han har ikke været vidne til, at ministeren udtalte sig således.

---o0o---

Kl. 13.00 mødte Sofie Odgaard, der bekræftede, at hun fortsat er ansat i staten.

Hun blev vejledt om, at hun ikke havde pligt til at udtale sig og erklærede, at hun var villig til at afgive forklaring.

Hun blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Sofie Odgaard forklarede blandt andet, at hun er uddannet cand.scient.adm. i 2012, hvor hun blev ansat i Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter. I 2015 blev hun ressortoverført til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, hvor hun først var departementschefsekretær og efter et par måneder blev hun ministersekretær. Det var hun i et par år, hvorefter hun blev ansat i integrationskontoret. Senere blev hun pressechef, og nu er hun souschef i ministeriets koncernstyringskontor.

Forevist organisationsdiagram af 1. marts 2016 forklarede hun, at koncernstyringsafdelingen, der fik huset til at køre rundt, blandt andet husede HR, IT og økonomi. Desuden var afdelingen ansvarlig for indkvarteringsområdet. Det var Udlændingestyrelsen, der stod for indkvarteringen, men alle områderne har en ”indgang” til departementet, og på dette område var det Koncernøkonomi. Udlændingeafdelingen er et klassisk jurakontor, der sidder med alle de juridiske spørgsmål.

Hendes nærmeste kollegaer var Andreas Højmark Søndergaard, Jonas From Soelberg samt ministerens og departementschefens HK sekretærer. Hun var – sammen med Andreas – ansat som

ministersekretær, og de havde den fordeling, at hun primært varetog opgaver for departementschefen, mens Andreas navnlig bistod ministeren. På nogle områder var der en skarp opdeling mellem deres opgaver, men det var altid sådan, at de kunne træde i hinandens sted. F.eks. var det hendes opgave at deltage i koncerndirektionsmøder. Som ministersekretærer havde de til opgave at være bindeled mellem huset og henholdsvis departementschefen og ministeren. De havde også kontakt til andre ministerier og til Folketinget. Det er en procesrolle, hvor man sørger for at facilitere møder mv.

Det system, de brugte i sagsgangen i ledelsessekretariatet, var F2. Derudover var der andre sagsbehandlingssystemer, som fagkontorerne benyttede.

Kontakten mellem departementet og Udlændingestyrelsen foregik primært gennem de fagkontorer, der håndterede et givent område. De havde ikke i ledelsessekretariatet kontakt med Udlændingestyrelsen, med mindre direktøren f.eks. hurtigt skulle have fat i departementschefen. Hun har ikke set, at ministeren har blandet sig i konkrete asylsager, men hun kan ikke udelukke, at det er sket. Hun har heller ikke set en beslutning om, at en særlig type sager skulle forelægges for ministeren eller departementschefen. Der kommer ikke konkrete sager ”op” på den måde. Der kommer orienteringer op. Det kunne f.eks. være en orientering om, at der var blevet tilføjet tre personer til listen over personer, der ikke måtte komme ind i landet. Hun har ikke på ministerens vegne anmodet om indblik i en konkret sag.

Forud for denne sag havde hun ikke nogen berøring med praksis vedrørende gifte mindreårige asylansøgere, og hun husker ikke, hvornår hun første gang hørte om problemstillingen. På et tidspunkt fik hun formodentlig indtryk af, at det begyndte at røre på sig i pressen. Man følger nogenlunde med, når man sidder i en sådan funktion. Hun husker ikke, hvornår hun første gang blev involveret i sagen, men den begyndte lige så stille at rulle.

Foreholdt Inger Støjbergs Facebook opslag af 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) forklarede hun, at hun ikke var inde over udarbejdelsen heraf. Det var typisk noget ministeren selv og hendes særlige rådgiver, Mark Thorsen, stod for. Hun ved ikke, om det også var tilfældet her, men hun er sikker på, at det har givet anledning til overvejelser i departementet.

Helt generelt har hun ikke nogen erindring om de konkrete drøftelser, der var om mindreårige gifte asylansøgere, men hun har et billede af, at det var noget, der fyldte. Det var noget, der skulle håndteres, og det lå ministeren meget på sinde. Hun ved, at ministeren havde en holdning til det. Embedsværket tilkendegiver ikke holdninger, men kommer med faglige tilkendegivelser om, hvad der kan lade sig gøre, og hvad der ikke kan lade sig gøre. Hun noterede sig ikke i begyndelsen af februar, at der kom nogen særlige holdninger frem.

Foreholdt mail af 28. januar 2016 fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen med notat om indkvartering af mindreårige med ægtefæller/samlevende samt høring og

opfølgende høring af indkvarteringsoperatørerne (ekstrakten side 61 ff.) forklarede hun, at hun ikke er bekendt med baggrunden for, at den høring blev iværksat. Det sker typisk i et fagkontor, og hun ved ikke, hvem der har anmodet om at få den lavet. Hun har efterfølgende set, at ministeren har tilkendegivet, at det var hende, der iværksatte den, men hun husker det ikke selv. Notatet kan godt have været forbi hendes bord, men hendes opgave ville i givet fald have været at få det rette sted hen. Hun har derfor formentlig ikke læst det nærmere. Hun husker heller ikke baggrunden for den nye høring om aldersforskellen, eller hvorfor ministeriet begyndte at interessere sig for dette.

Hun var heller ikke involveret i det juridiske notat, som Jesper Gori sendte til sig selv ved mail af 27. januar 2016 kl. 17.40 (ekstrakten side 37). Hun kan ikke afvise, at enten hun eller Andreas har bestilt det, men hun husker det ikke. Hvis det blev drøftet på møder med departementschefen, er det ikke noget, hun husker at have overværet. Hun vil tro, at det er Koncernøkonomi, der er anført som ”ejer” af dokumentet, fordi notatet handler om indkvartering. Det var deres område, men der ville typisk være flere afdelinger involveret i et sådant notat.

Foreholdt kronologisk sagsforløb af 23. maj 2017 (ekstrakten side 3408) forklarede hun, at hvis notatet har været forelagt ministeren, har det også været forelagt departementschefen. Hvis noget lægges til ministeren, er det aftalt med departementschefen. Hun husker ikke, om hverken ministeren eller departementschefen havde en holdning til notatet.

Sofie Odgaard blev foreholdt notatets side 5, afsnit 2 (ekstrakten side 162), hvoraf blandt andet fremgår, at barnets tarv i visse nærmere beskrevne tilfælde ville tale for, at et par blev indkvarteret sammen.

Hertil forklarede hun, at hun husker at have hørt drøftelser om, at der var nogen, man ikke kunne skille ad, men hun kan ikke tidsfæste det. Ministeren udtrykte frustration over, at der var nogen, der ikke kunne skilles ad, og hun kunne se på dem fra fagkontorerne, at det var noget, der fyldte noget. Det var den fornemmelse, hun havde, men hun kan ikke redegøre for, hvem der mente hvad, eller om der var et modsætningsforhold mellem ministerens ønske, og det fagkontorerne sagde.

I perioden fra den 9. til den 23. februar 2016 var hun på ferie, og hun deltog derfor ikke i udarbejdelsen af pressemeddelelsen eller drøftelserne i denne forbindelse. Hun deltog af samme årsag ikke i koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Hun erindrer ikke, hvordan det var, da hun kom hjem, men det var der, det hele ”rullede”, og udvalgs- og samrådsspørgsmål begyndte at tikke ind.

Hun deltog formentlig i koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016, men hun husker ikke, at emnet blev drøftet på mødet. Foreholdt talepunkterne af 23. februar 2016 (ekstrakten side 5374) kunne hun fortsat ikke huske nærmere om indholdet af mødet.

Sofie Odgaard blev foreholdt mail af 19. februar 2016 kl. 13.59 (ekstrakten side 189), hvor Lykke Sørensen på et spørgsmål fra Merete Milo svarede, at det ikke kunne lade sig gøre at justere eller berigtige pressemeddelelsen, fordi det var ministerens ”klare tilkendegivelse”, at der ikke skulle være undtagelser. Hun forklarede, at hun ikke husker, at der var tilkendegivelser fra ministeren om, at der ikke skulle være undtagelser, men hun kan ikke afvise, at hun har deltaget i møder, hvor det blev nævnt.

Foreholdt mail af 23. februar 2016 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Lene Linnea Vejrum med blandt andet en status på adskillelserne (ekstrakten side 201) forklarede hun, at hun godt kan huske, at det på et tidspunkt blev klart, at langt de fleste par blev adskilt, men hun husker ikke hvornår.

Hun havde formentlig kendskab til den forespørgsel fra Folketinget, som Andreas Højmark Søndergaard besvarede ved mail af 22. februar 2016 kl. 11.10 (ekstrakten side 5373). De blev typisk begge orienteret ved en sådan forespørgsel, så de begge kunne håndtere det videre forløb. Hun husker ikke den konkrete henvendelse, men når der er svaret sådan, er det helt sikker cleareret med kontorchefen på fagområdet og formentlig også departementschefen. Når udvalget – som her – ikke fik, hvad de bad om, ville de normalt orientere departementschefen om det. Pressemeddelelsen var på dette tidspunkt det eneste nedskrevne, der lå eksternt. Hun ved ikke, om der var drøftelser om at lave opfølgende retningslinjer.

Foreholdt Røde Kors’ anmodning af 3. marts 2016 om dispensationsadgang, herunder navnlig beskrivelsen af par nr. 1 og 3 (ekstrakten side 355 og 356), forklarede hun, at hun ikke husker, at hun har overværet drøftelser om disse par. Hun kan ikke afvise, at hun har deltaget på møder, hvor det blev drøftet, men hendes rolle var at høre efter, om der var noget, der nødvendiggjorde en ”procesreaktion”, f.eks. at der skulle bestilles et beredskab til et samråd, og det var det, der var hendes fokus. Hendes opmærksomhed var derfor ikke rettet mod det materielle.

Mailen af 3. marts 2016 kl. 17.37, hvor hun sendte et beredskab til Statsministeriet (ekstrakten side 333), husker hun ikke specifikt. Det var almindeligt, at der kom bestillinger fra Statsministeriet, og hendes opgave var at sende en bestilling ud i huset og sikre, at den blev leveret til Statsministeriet inden for fristen. Hun har heller ikke erindring om, at bemærkningen i Tanja Francks mail af 3. marts 2016 kl. 18.09 (ekstrakten side 333) om, at ministeren havde meldt hårdere ud, end juraen kunne holde til, ”flød tilbage” til ministeriet. Hun ved heller ikke, om der kom et nyt notat.

Hun husker ikke, om hun var inde over forberedelsen af samrådet vedrørende spørgsmål AT og AU i 2017 (ekstrakten side 3241 og 3242). Det har hun givetvis været i den forstand, at hun har tjekket op på, at der var materiale på vej. Hun husker dog ikke, om hun har deltaget i møder herom.

Adspurgt af sin bisidder, advokat Peter Breum, forklarede hun, at hun ikke ved, hvorfor hun er angivet som sagsbehandler på talemålelinje af 7. december 2016 vedrørende barnebrude (ekstrakten side 2564). Hun var ikke sagsbehandler, men hun kan være blevet bedt om at oprette dokumentet og kopiere indholdet ind, eller måske fik hun det dikteret. Hun havde ikke noget at gøre med indholdet af dokumentet.

Kl. 14.05 sluttede mødet.

Peter Mørk Thomsen
Formand

Kl. 9.00 mødte Henrik Grunnet, der oplyste, at han ikke længere er ansat i staten og fratrådte sin stilling i Udlændingestyrelsen med udgangen af februar 2016. Henrik Grunnet blev herefter gjort bekendt med, at han har pligt til at besvare spørgsmål, og at han udtaler sig under strafansvar.

Han blev endvidere orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne, og at optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Henrik Grunnet forklarede, at han blev uddannet jurist i 1987, hvorefter han arbejdede som dommerfuldmægtig og senere som ansat i Justitsministeriets departement. I 1993 blev han ansat som kontorchef i Indenrigsministeriet, i 1995 blev han chef for Flygtningenævnets sekretariat, i 1996 blev han afdelingschef i Udlændingefærdigheden, og i 2006 blev han direktør i Udlændingestyrelsen. Han har arbejdet under 11 ministre. Ultimo februar 2016 fratrådte han sin stilling i Udlændingestyrelsen, og herefter beklædte han en stilling som vicedirektør i Statsforvaltningen.

Det var ikke planlagt, at han skulle stoppe i Udlændingestyrelsen i 2016. Hans åremålsansættelse skulle først være udløbet den 1. juni i 2020. Baggrunden for, at han stoppede, var et ønske om, at der skulle ansættes en ny direktør. Den 21. januar 2016 havde han en samtale med Uffe Toudal på dennes kontor. Uffe Toudal sagde uden nærmere begrundelse, at han skulle stoppe som direktør. Han havde ikke op til den 21. januar 2016 fået forvarsler om, at der skulle ansættes en ny direktør i Udlændingestyrelsen. Uffe Toudal sad under mødet med et talepapir, men der blev ikke rigtig kommunikeret andet til ham, end at der skulle komme en ny direktør. Den 12. februar 2016 blev det meldt ud internt i Udlændingestyrelsen og udadtil, at der ville komme en ny direktør. Han har ikke efterfølgende fået nogen begrundelse for, hvorfor han ikke skulle fortsætte. Han havde ikke den opfattelse, at der var samarbejdsproblemer eller problemer med den linje, som Udlændingestyrelsen anlagde på daværende tidspunkt. Det er hans opfattelse, at Udlændingestyrelsen i høj grad har videreført den linje, som han lagde. Hans sidste arbejdsdag var den 29. februar 2016. Han vidste, at man gik efter en afløser pr. 1. april. Der var ikke noget navn i spil under samtalen mellem ham og Uffe Toudal, men hans fornemmelse var, at hans afløser kunne blive Tanja Franck fra Statsministeriet, hvilket det også viste sig at blive. Den daværende flygtningesituation havde involveret Statsministeriet i betydeligt omfang. Der var ingen overdragelsesforretning mellem Tanja Franck og ham.

I starten af 2016 var der stor fokus på flygtningesituationen, hvilket skabte et kæmpe pres på Udlændingestyrelsen og asylcentrene.

Han refererede til Uffe Toudal i departementet. Hans primære kontaktperson i departementet var Lykke Sørensen. Han havde også kontakt med Line Skytte Mørk Hansen for så vidt angår

koncerndriften og de administrative funktioner. Han erindrer ikke, at han nogensinde har siddet alene i et møde med Inger Støjberg.

Han har aldrig arbejdet i journalsystemet F2. Udlændingestyrelsen havde ikke adgang til dette system.

Kompetencen til at træffe afgørelser i konkrete asylsager og konkrete sager om indkvartering ligger hos Udlændingestyrelsen. Han husker ikke, at departementet har spurgt til konkrete sager eller fået dem forelagt, hvilket heller ikke vil være i overensstemmelse med ordningen.

Som følge af en presseomtale i januar 2016 kom der fokus på, at der i asylsystemet var mindreårige asylansøgere, som var gift eller samlevende med ældre. Forud for dette tidspunkt havde de i slutningen af 2015, måske i november, i Udlændingestyrelsens direktion haft en drøftelse på baggrund af en konkret sag om en person, der var under 15 år, og som var blevet adskilt fra sin ældre ægtefælle. De havde ikke en drøftelse af, hvad der skulle ske, hvis der var tale om en mindreårig over 15 år. Der var ikke nogen nedskrevne retningslinjer herom. At problemstillingen opstod i januar 2016, kan hænge sammen med, at det var en ny gruppe asylansøgere, der ankom til Danmark.

Det var i perioden Udlændingestyrelsens grundopfattelse, at udgangspunktet måtte være, at der ikke skulle ske adskillelse, hvis parret havde et fælles barn, medmindre den ene part var blevet tvunget ind i forholdet.

Han blev foreholdt følgende uddrag fra notatet om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende (ekstrakten side 32):

”Særligt om indkvartering af mindreårige over 15 år

For så vidt angår mindreårige over 15 år, som lever i ægteskab eller samlivsforhold med en anden person over 15 år på eller i tilknytning til et asylcenter, vil styrelsen på baggrund af en konkret vurdering af sagens omstændigheder beslutte, om der skal tages initiativ til at indkvartere de pågældende hver for sig. I styrelsens vurdering vil indgå indkvarteringsoperatørens børnefaglige personales vurderinger samt værtskommunens evt. faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der er til den pågældendes bedste.”

Han forklarede, at han er enig i, at dette notat afspejlede Udlændingestyrelsens opfattelse. Man kan altid udtrykke det mere eller mindre bredt, og der ligger altid mange underliggende forhold bag. Familier med børn havde en særlig status i forhold til indkvartering, og den faste grundregel var, at børnefamilier blev indkvarteret sammen og med adgang til to rum. Det var en stadig udfordring at leve op til dette på grund af den store flygtningetilstrømning. Som det klare udgangspunkt var det udelukket at adskille familier med børn. Operatørerne skulle tage stilling til,

om en asylansøger kunne få betalt et ophold hos herboende. Efter hans opfattelse var der grund til at have fokus på, at denne praksis ikke medvirkede til at understøtte et tvunget samliv eller et tvunget ægteskab.

Der kom et fokus på mindreårige asylansøgere i forbindelse med presseomtalen i januar 2016. Han husker ikke, at han forud for denne presseomtale har deltaget i drøftelser om problemstillingen, bortset fra det møde i november 2015, som han har forklaret om.

Han blev foreholdt gengivelsen af Udlændingestyrelsens udtalelse i Berlingske Tidendes avisartikel fra den 25. januar 2016 (ekstrakten side 4) og mail af 22. januar 2016 kl. 17.58 fra Janus Sejersen Laursen til Lars Fogt med Udlændingestyrelsens udtalelse til brug for artiklen (ekstrakten side 5352). Af mailen fremgår:

”Udlændingestyrelsen oplever ganske få tilfælde, hvor mindreårige asylansøgere (under 18 år) har et retsgyldigt ægteskab med en anden mindreårig asylansøger eller med en voksen asylansøger over 18 år, og hvor parterne derfor som udgangspunkt kan indkvarteres sammen på asylcentre. Det afhænger af omstændighederne i den enkelte sag, herunder fx vurderingen af relationen mellem de pågældende ægtefæller samt den mindreåriges alder, om styrelsen finder det hensigtsmæssigt at indkvartere de pågældende sammen.

Helt generelt gælder det, at indkvarteringsoperatørerne på centrene har pligt til at vurdere, om der er grund til bekymring for en indkvarteret mindreårig asylansøgers trivsel. Er dette tilfældet, har operatørerne en skærpet indberetningspligt over for værtskommunen. Det er Udlændingestyrelsens klare oplevelse, at indkvarteringsoperatørerne lever op til dette ansvar”.

Han forklarede, at Janus Sejersen Laursen var pressemedarbejder i Udlændingestyrelsen. Udtalelsen er udarbejdet af Lene Vejrum og kontoret. Han husker ikke konkret, om han har haft ændringer til udtalelsen, men han har godkendt den. Det gav nogle efterdønninger, at udtalelsen havde den karakter, som den havde. Han syntes selv, at udtalelsen var fredsommelig, og den var utvivlsomt rigtig, men der var utilfredshed med, at indkvartering af mindreårige gifte eller samlevende asylansøgere overhovedet kunne finde sted. Inger Støjberg reagerede med, at hun omgående ville bede Udlændingestyrelsen om at stoppe denne praksis.

Han blev foreholdt sms-korrespondancen fra den 25. og 26. januar 2016 mellem ham og Line Skytte Mørk Hansen, hvor Line Skytte Mørk Hansen blandt andet skrev, at det havde været ”rart at vi fik information tidligere og før det gik afsted til pressen” (ekstrakten side 5494-5495), og hvor Henrik Grunnet svarede, at departementet var blevet orienteret. Han forklarede, at Line Skytte Mørk Hansen var ansvarlig for indkvarteringsområdet, men Udlændingefdelin-

gen i departementet havde ”en aktie” for så vidt angår det juridiske. Han hørte ikke mere fra departementet angående spørgsmålet om, hvorvidt departementet var blevet orienteret inden svaret til pressen.

Foreholdt Inger Støjbergs Facebook opslag fra den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) forklarede han, at han ikke på forhånd var orienteret om, at opslaget ville komme, men han fik den 25. januar at vide, at ministeren ønskede, at den hidtidige praksis skulle ophøre. Han mener, at han fik dette at vide af Lene Vejrum eller af Janus Sejersen Laursen. Han går ud fra, at Lene Vejrum havde talt med ministersekretæren Andreas Højmark. Den sms, som han sendte til Line Skytte Mørk Hansen, var foranlediget af Inger Støjbergs Facebook opslag. Han fik ingen reaktion ud over de svar, der fremgår af sms-korrespondancen. Udlændingestyrelsen blev ikke involveret i at formulere en fremtidig praksis eller de retlige rammer. Det næste, der skete i forhold til Udlændingestyrelsen, var, at pressemeddelelsen blev udsendt. Han har ikke andre sms’er liggende end dem, der er blevet udleveret til undersøgelseskommissionen. Det var ikke ofte, at han sendte sms’er.

Foreholdt mail af 26. januar 2016 kl. 10.37 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Henrik Grunnet med en beskrivelse af den køreplan, der skulle følges (ekstrakten side 20-21), forklarede han, at alle modtagerne af mailen var medarbejdere i Udlændingestyrelsen. ”FK” er en forkortelse for Forsørgelseskontoret. De retningslinjer, der omtales, er de retningslinjer, der er udstedt til operatørerne om indkvartering.

Han blev foreholdt mail af 26. januar 2016 kl. 22.16 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Henrik Grunnet (ekstrakten side 22), mail af 27. januar 2016 kl. 17.13 fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen med kopi til blandt andre Henrik Grunnet (ekstrakten side 30) og notat om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlever (ekstrakten side 31). Han forklarede, at han kender linjerne i notatet, men han kan ikke sige med sikkerhed, om han har været nede i detaljerne. Der står ikke noget i notatet, som han ikke kunne stå inde for. Notatet var en opfølgning på, at problemstillingen skulle belyses faktuel. Udlændingestyrelsens primære opgave i forhold til departementet var at belyse området faktuel. Han husker ikke, at han havde samtaler med departementet om Udlændingestyrelsens bidrag. Notatet er udarbejdet af kontoret, og Lene Vejrum har herefter været inde over notatet. Han mener ikke, at der tidligere har været udarbejdet et samlenotat om praksis på området. Han tror, at det i retningslinjerne til operatørerne var anført, at mindreårige under 15 år ikke kunne indkvarteres med en ægtefælle eller samlever.

Han blev foreholdt følgende fra notatet om høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlever (ekstrakten side 35):

”Hovedkonklusioner

Efter gennemgangen af indkvarteringsoperatørernes besvarelser af høringen af 26. januar 2016 kan Udlændingestyrelsen oplyse, at det fremgår, at i alt 25 mindreårige i alderen 15 til 17 år har en ægtefælle eller samlever. Af disse er 20 mindreårige samlevende med deres partner på asylcenter, 1 har en ægtefælle på et andet asylcenter, mens 4 har en herboende ægtefælle. Operatørerne har oplyst, at 2 af de mindreårige med herboende ægtefæller tager på besøg hos den herboende ægtefælle.

To sager vedrører børn under 15 år. I den ene af disse sager har Udlændingestyrelsen besluttet, at den mindreårige skal bo på et børnecenter, mens den voksne ægtefælle er indkvarteret på et voksencenter. I den anden sag opholder den mindreårige på 14 år sig for tiden sammen med sin voksne ægtefælle på et asylcenter. I sagen er der truffet beslutning om at de to skal adskilles på henholdsvis børne- og voksencenter. I forbindelse med asylsagen er der samtidig taget skridt til, at der skal laves aldersundersøgelse af den 14-årige, bl.a. fordi der har været tvivl om den pågældendes alder.

For hovedparten af de mindreårige, som efter det oplyste har en ægtefælle eller samlever over 18 år, gælder, at der er tale om piger i alderen 16-17 år, som har en ægtefælle eller samlever, og hvor de pågældende er indkvarteret sammen på asylcenter. Det er endvidere styrelsens indtryk, at der ikke er tale om store aldersforskelle mellem de mindreårige og deres myndige partner.

Operatørerne blev bedt om at angive, såfremt der var indikatorer på tvang eller lignende. Ingen operatører har oplyst om indikationer på tvang eller lignende i de konkrete sager.”

Han forklarede, at han givetvis har læst denne passus. Han ved ikke, hvem i departementet der har fået materialet tilsendt.

Foreholdt en version af notat om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere (ekstrakten side 38) forklarede han, at notatet blev håndteret i Koncernøkonomi i lighed med den senere besvarelse af S 630. Adspurg om, hvorvidt det var usædvanligt, at en sag som den foreliggende blev behandlet i Koncernøkonomi, forklarede han, at det bestemt var en mulighed at lægge en sag som den foreliggende i Koncernøkonomi. Det ville være naturligt, at juridiske spørgsmål, herunder afstemningen med Justitsministeriet, skete via Udlændingeafdelingen. Det ville overraske ham, hvis man udelukkende lagde en sag som den foreliggende i Koncernøkonomi, men en sag skal ligge et sted. Det var den almindelige ordning, at Koncernøkonomi havde sagerne om indkvartering. Der var ikke noget usædvanligt i, at Udlændingestyrelsen ikke var involveret i den videre udvikling af notatet, men det var usædvanligt, at sagen endte, som den gjorde. Foreholdt kommentaren til den sidste

bullet under afsnittet ”Udlændingestyrelsens initiativer i forhold til mindreårige med ægtefælle/samlever” (ekstrakten side 41), hvorefter udgangspunktet bør være, at ”børn uanset alder ikke indkvarteres med en ægtefælle/samlever”, forklarede han, at han ikke ved, hvem der har indsat kommentaren. Personligt var han ikke enig i, at udgangspunktet skulle være, at ægtepar skulle adskilles. Den kategoriske formulering gav efter hans opfattelse ikke svar på problemerne i relation til indkvarteringssituationen.

Han blev foreholdt følgende fra notat af 27. januar 2016 om indkvartering af mindreårige udlændinge, der indrejser sammen med personer, som angives at være ægtefæller eller samlevere (ekstrakten side 59):

”Det vurderes, at der er tale om et sagligt hensyn, hvis indkvartering af mindreårige i asylsystemet generelt sigter mod at undgå situationer, hvor et barn som følge af myndighedernes faktiske forvaltningsvirksomhed risikerer at blive tvunget til et samliv i strid med barnets egen frie vilje og barnets bedste. Det indgår i vurderingen, at der er tale om en tidsmæssigt afgrænset periode, indtil barnet meddeles opholdstilladelse eller skal udrejse.”

Han forklarede, at han er enig i, at hensynet til at undgå tvang udgør et sagligt hensyn. Som han husker det, var der ikke indberetninger om, at der var tale om tvang i de konkrete situationer. En kort adskillelse ved ankomsten til asylcentret kunne have til formål at sikre, at samlivet var frivilligt. Foreholdt notatets afsnit umiddelbart oven for den citerede passus, hvor det er anført, at udmøntningen af Udlændingestyrelsens faktiske forvaltningsvirksomhed i forhold til indkvartering ”er underlagt almindelige forvaltningsretlige grundgrundsætninger som saglighed og lighed”, forklarede han, at spørgsmålet om faktisk forvaltningsvirksomhed ikke var drøftet med ham i slutningen af januar 2016.

Han blev herefter foreholdt følgende citat fra notatet samt kommentaren hertil (ekstrakten side 60):

”Også i øvrigt vurderes det, at der er meget vide rammer for styrelsens indkvarteringsvirksomhed på asylområdet, så længe der varetages saglige hensyn. Det gælder også i forhold til retten til familieliv, der normalt ikke vil indeholde en særlig forpligtelse, som begrænser råderummet ved vurderingen af, hvor indkvartering i forbindelse med asylsagsprocessen skal ske”.

Han forklarede, at det anførte ikke er i overensstemmelse med det, der i øvrigt praktiseres på indkvarteringsområdet. Hensynet til at sikre familielivet efter konventionerne, der er en del af dansk ret, er et vægtigt hensyn i indkvarteringen. Notatet er departementets notat, og han opfatter det ikke som Udlændingestyrelsens notat, men der kan have været nogle afstemninger af noget faktisk.

Udlændingestyrelsen foretog en hastehøring af operatørerne. Det var kontoret og Lene Vejrum, der definerede, hvilke spørgsmål der skulle stilles. Foreholdt notat om høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere (ekstrakten side 62), hvoraf blandt andet fremgår, at ingen af operatørerne havde oplyst om indikationer på tvang, forklarede han, at han ikke har grundlag for at sige, at oplysningerne ikke var troværdige. Der kan være oplysninger, som ikke er kommet med i den første høringsrunde, men de var i et tæt samarbejde med operatørerne, og arbejdet på feltet var kendetegnet af en stor grad af omhyggelighed. Han har ikke noget direkte kendskab til, om ministeren blev orienteret om, at der ikke var indikationer på tvang, og han tør ikke sige, om ministeren personligt blev orienteret herom.

Foreholdt notatet om den opfølgende høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere (ekstrakten side 66) forklarede han, at der var fokus på at afklare, om der var mindreårige, som blev tvunget ind i noget, der var unaturligt for dem. Aldersforskellen er i den forbindelse et relevant kriterium. Høringen var udtryk for behovet for at få afdækket de faktiske forhold. Han så ikke nogen betænkeligheder ved at bidrage til den faktuelle belysning af forholdene. Han er enig i, at en stor aldersforskel ikke i sig selv indikerer tvang, men det er relevant at få belyst forholdet.

Han deltog ikke i processen med tilblivelsen af pressemeddelelsen. Den 9. februar 2016 anede han ikke noget om, at der ville komme en pressemeddelelse.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 21.14 fra Lykke Sørensen til Jesper Gori og mail af 10. februar 2016 kl. 09.49 fra Jesper Gori til Lykke Sørensen, der blandt skrev, at ”vi skal søge hurtigt i morgen tidlig at vende sagen med Nina på ny” (ekstrakten side 97-98), forklarede han, at ”SIM” er en forkortelse for Social- og Indenrigsministeriet. ”Nina” er Nina Holst-Christensen. Han var ikke involveret i kontakten med Justitsministeriet. Det var forskelligt, om Udlændingestyrelsen blev inddraget, når der var kontakt med Justitsministeriet. Når der skete en offentlig regulering på en usædvanlig måde som den foreliggende, var det meget naturligt, at der på departementalt niveau var en drøftelse med Justitsministeriet uden om Udlændingestyrelsen.

Før koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 deltog han ikke i andre møder i departementet, og han havde ikke deltaget i ”randmøder” om problemstillingen. Han var den eneste fra Udlændingestyrelsen, der deltog i mødet. Da han den pågældende dag kom ind i mødelokalet, var Kasper Højvang Kyed til stede. Han husker det sådan, at de sad ved siden af hinanden. Han er sikker på, at Line Skytte Mørk Hansen, Uffe Toudal og Lykke Sørensen deltog i mødet. Han tror, at han kom, før de kom. Han kan se af dokumenterne, at Henrik Kyvsgaard var til stede. Han tror, at Frank Bundgaard var til stede. Han kan ikke huske, om Jonas From Soelberg deltog i mødet. Han erindrer ikke, om Sofie Odgaard var til stede, og Andreas Højmark var normalt

ikke til stede under disse møder. Uffe Toudal var mødeleder. Mark Thorsen deltog aldrig i møderne. Ministeren var til stede noget af tiden. Det kan godt passe, at mødet varede en time. Der var ingen forhåndsvarsling om, at problemstillingen skulle drøftes. Det, han husker, er, at der i begyndelsen af mødet var en situation, hvor Lykke Sørensen var noget indigneret. Hun sagde noget i retning af, at det var for galt at blive beskyldt for at gå ind for barnebrude, bare fordi hun gerne ville have Justitsministeriets forbehold med. Han mener, at Lykke Sørensens bemærkning kom på et tidspunkt, lige efter at ministeren havde forladt mødet eller var væk fra mødet i en periode. Under mødet var der ikke nogen drøftelse mellem Uffe Toudal, Lykke Sørensen og ministeren om instruksen eller pressemeddelelsen, men det var tydeligt, at der var en uenighed. Der var en fase i "randen" af mødet, hvor ministeren ikke deltog, og hvor Uffe Toudal førte ordet. Uffe Toudal sagde, at en pressemeddelelse var på vej ud.

Adspurgt nærmere om mødet forklarede han, at det kan være, at ministeren forlod mødet kortvarigt, inden mødet gik i gang. Han opfattede "situationen" i begyndelsen af mødet, som om der forinden havde været en drøftelse på ministerens kontor. Han tror, at Lykke Sørensens indignerede bemærkning kom, inden mødet rigtig gik i gang. Hun kom med en reaktion på en drøftelse, der havde fundet sted tidligere. Senere i "randen" af mødet talte Uffe Toudal i hovedtræk. Uffe Toudal sagde, at der ville komme en udmelding fra ministeren uden det forbehold, som man havde indstillet, at der skulle være med. Dette var en orientering henvendt til de deltagende. Han opfattede det således, at der var blevet forelagt noget mere udførligt for ministeren, men der var noget, som ministeren ikke ønskede at få medtaget. Dette blev sagt som en skuffet konstatering af, at det måtte blive sådan. Underforstået, at det ikke var det, som ministeriet havde ønsket.

Han erindrer, at han selv undervejs i kommunikationen deltog i drøftelser om, hvorvidt indkvartering skulle opfattes som faktisk forvaltningsvirksomhed. Der var en tendens til, at spørgsmålet blev opfattet som faktisk forvaltningsvirksomhed. Han gjorde i "randen" af mødet stilfærdigt opmærksom på, at det, der skete ved en adskillelse af asylpar, var noget andet end faktisk forvaltningsvirksomhed, og at der var tale om en proces, som rejste spørgsmål om, hvilken fremgangsmåde der skulle følges, hvor lang tid parrene skulle være adskilt, og hvordan dette nærmere skulle ske. Det var hans opfattelse, at det i hvert fald fra Uffe Toudals side – og måske også fra Lykke Sørensens side, men det kan han ikke nærmere sige – blev stillet for enkelt op. Det drejede sig ikke bare om at skille folk ad. Adspurgt om, hvorvidt han rejste spørgsmålet om afgørelsesbegrebet, forklarede han, at der ikke var anledning til at gå ind i en nærmere terminologisk drøftelse. Han sagde ikke noget om partshøring, men han sagde, at man ikke kunne adskille uden en proces. Da han nævnte spørgsmålet om faktisk forvaltningsvirksomhed, var der ikke nogen, der modsagde ham, og det, han sagde, var også utvivlsomt rigtigt.

På dette tidspunkt gik han ud fra, at pressemeddelelsen ikke ville være det eneste, der kom, og han gik ud fra, at Udlændingestyrelsen ville få nogle supplerende retningslinjer. Uffe Toudal sagde henvendt til den kreds, der var samlet, hvilket nok ikke var hele mødekredsen, men nok

kun de relevante afdelingschefer, at man ”måtte se på de enkelte sager”. Underforstået, at ministerens udmelding ikke kunne stå alene. Det var i hvert fald sådan, han opfattede det. Essensen var, at der kunne være nogle enkelte sager, som man måtte se på. Uffe Toudal sagde dette henvendt til ministeriets afdelingschefer Lykke Sørensen og Line Skytte Mørk Hansen som en forholdsregel. Han tror ikke nødvendigvis, at Kasper Højvang Kyed var med på dette tidspunkt.

Han opfattede det ikke sådan, at pressemeddelelsen ville blive det sidste, der kom fra ministeren. Der var ikke nogen, der sagde, at de ville lave en vejledning eller en instruks. Han oplevede en vis grad af handlingslammelse, og man var ikke helt klar på, hvad der skulle ske. Essensen af drøftelserne var, at man gerne ville have haft et forbehold om konventionerne, men at dette forbehold var udgået. Han mener ikke, at det blev nævnt direkte, at konventionerne skulle overholdes, men han forstod bemærkningen om, at der kunne være ”enkelte sager”, som udtryk for, at man så i øjnene, at det alligevel kunne være nødvendigt at iagttage konventionerne. Bemærkningen var i høj grad henvendt til ministeriets afdelingschefer. Ministeren var ikke til stede under det sidste forløb.

Foreholdt forklaringen fra Kasper Højvang Kyed om forløbet kan det godt passe, at han og Kasper Højvang Kyed først var til stede. Det kan godt være, at Uffe Toudal, Lykke Sørensen og ministeren kom fra et andet møde. Der var ikke en direkte konfrontation mellem Lykke Sørensen og ministeren under koncerndirektionsmødet. Det kan godt være, at der har været en meget kort meningsudveksling under mødet, men han erindrer ikke, hvad der blev sagt. Der var ikke tale om, at drøftelser fra et tidligere møde blev fortsat under koncerndirektionsmødet. Det var klart, at der var uenighed i rummet. Det er rigtigt, at han undervejs bragte spørgsmålet om faktisk forvaltningsvirksomhed op. I forhold til ministeren drejede uenigheden sig ikke om, hvilken proces der skulle anvendes, men derimod om snittet for den materielle regulering. Det blev klart refereret over for dem, at der var uenighed, og at ministeren ikke ønskede en passus om, at der skulle kunne gøres undtagelser. Dette blev sagt af Uffe Toudal og givetvis også af Lykke Sørensen. Han erindrer ikke en situation under mødet, hvor ministeren havde anledning til at forholde sig til spørgsmålet.

Han oplevede det således, at det under mødet ”rykkede sig”, så pressemeddelelsen kom til at stå alene. Det naturlige ville være, at en pressemeddelelse ”stod oven på” en underliggende instruks og et notat om den fremtidige praksis. Han hørte Uffe Toudal sige, at det ”så kun” blev til udsendelse af ministerens pressemeddelelse. Uffe Toudal refererede til nogle drøftelser om, hvad ministeren kunne være med til, at der stod i pressemeddelelsen. Han forstod det således, at Uffe Toudal ville have foretrukket, at der også var noget underliggende materiale, herunder en angivelse af, hvordan de konventionsmæssige forpligtelser skulle administreres. Han opfattede det således, at Uffe Toudal undervejs besluttede, at det så kun blev pressemeddelelsen, der skulle udsendes. Han gik ud fra, at han ville få noget nærmere at vide. Der var ikke nogen aftale herom, men det var hans forventning. Situationen inviterede ikke til, at han sagde yderli-

gere. Som han forstod det, var der sket en ny udvikling i forhold til det, som man havde forventet, da man den pågældende dag om morgenen var gået til ministeren. Der kunne måske stadig ske noget nyt i løbet af dagen, ligesom der kunne blive truffet en ny beslutning om håndteringen. Da han tog fra mødet, forestillede han sig ikke, at pressemeddelelsen skulle stå alene.

Der lå i ministeriet oplysninger om sager, som efter Udlændingestyrelsens opfattelse gav anledning til overvejelser om konventionerne, og når departementschefen talte om ”enkelte sager”, tænkte han, at det var naturligt, at der ville komme en vejledning om håndteringen af disse sager. Udlændingestyrelsen havde beskrevet nogle sager, og der var kortfattede bemærkninger undervejs i notatskrivningen om de konventionsmæssige forpligtelser. Han forventede at få noget nærmere at vide om snittet for anvendelsen, hvilket også var afgørende for, at der kunne tilrettelægges en nærmere proces. Han kendte ikke på daværende tidspunkt Justitsministeriets holdning, men han forstod det således, at forbeholdet skulle have været med, hvis man skulle tegne det fulde billede af juraen og af, hvad der skulle ske. Efter mødet tog han hjem til Udlændingestyrelsen, og han husker ikke, at han havde andre møder i ministeriet umiddelbart efter.

Det var hans opfattelse, at der ville komme nærmere retningslinjer. Det ville ikke give mening, at Udlændingestyrelsen skulle udstede disse retningslinjer, når Udlændingestyrelsen ikke var bekendt med det nærmere indhold af Justitsministeriets rådgivning.

Han blev foreholdt notatet af 23. maj 2017 (ekstrakten side 3411), hvoraf fremgår følgende om koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016:

”På mødet tilkendegiver afdelingschefen for Udlændingeafdelingen, at der vil være tilfælde, hvor der af hensyn til Danmarks internationale forpligtelser skal gøres undtagelse til udgangspunktet om separat indkvartering, og at Udlændingestyrelsen i disse tilfælde skal administrere i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser.”

Han forklarede, at det var klart, at der i departementet på baggrund af drøftelsen med Justitsministeriet var en forståelse af, at de internationale forpligtelser kunne spille en rolle, men det blev ikke nærmere indkredset, i hvilke sager dette skulle ske. Uanset hvad der bliver tilkendegivet, skal Udlændingestyrelsen administrere i overensstemmelse med dansk lovgivning. Det samlede billede af mødet var, at departementschefen tilkendegav, at man skulle kigge på enkelte sager. Det blev ikke sagt, at Udlændingestyrelsen skulle administrere anderledes end det, der stod i pressemeddelelsen.

Han blev foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udtalelse af 14. juli 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 2053), hvoraf fremgår:

”Ministeriet skal samtidig bemærke, at instruksen af 10. februar 2016 vedrørte den generelle indkvarteringsordning, og at det i alle tilfælde – uanset om dette udtrykkeligt fremgår af en ministers instruks – gælder, at danske myndigheder skal administrere i overensstemmelse med gældende ret, herunder Danmarks internationale forpligtelser. Det gælder naturligvis også for Udlændingestyrelsens administration af indkvarteringsordningen på asylcentre.

Videre skal ministeriet bemærke, at det mundtligt har været tilkendegivet over for Udlændingestyrelsen ved flere lejligheder, at der ville være tilfælde, hvor der af hensyn til Danmarks internationale forpligtelser skulle gøres undtagelse til udgangspunktet om separat indkvartering, og at Udlændingestyrelsen i disse tilfælde naturligvis skulle administrere ordningen i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, dvs. indkvartere parrene sammen.

Dette blev således bl.a. drøftet på et koncerndirektionsmøde afholdt den 10. februar 2016 – samme dag som indkvarteringsinstruksens udstedelse – ...”

Adspurg, om han er ”1:1” enig i den gengivelse, der fremgår heraf, besvarede han benægtende. Baggrunden for, at man ville have haft ”noget mere” med, var, at man mente, at de internationale forpligtelser havde betydning for forvaltningen af området. Udlændingestyrelsen fik imidlertid ikke til opdrag at gøre noget specifikt i den sammenhæng. Han har aldrig tidligere oplevet, at en regulering som den foreliggende skete ved udsendelse af en pressemeddelelse. Han var helt sikker på, at der ville komme nærmere retningslinjer.

Han så ikke pressemeddelelsen under mødet, og der var ikke under mødet drøftelser om den tidligere sag, hvor Folketingets Ombudsmand havde udtalt kritik af annoncer i libanesiske aviser. Han fik efter mødet tilsendt en ordlyd af pressemeddelelsen fra en kommunikationsmedarbejder.

Da han kom tilbage til Udlændingestyrelsen, havde han en drøftelse med Lene Vejrum om, hvorledes forløbet skulle gribes an. Han havde denne drøftelse omkring 13-tiden.

Han blev foreholdt mail af 10. februar kl. 14.26 fra ”us@us.dk” til ”us@us.dk”, der blev sendt i forlængelse af, at pressemeddelelsen blev sendt til Udlændingestyrelsen. Af mailen fremgår:

”Der er en meget stor risiko for brud på børnekonventionen, eksempelvis hvis vi hindrer en 16-årig pige at bo sammen med en 24-årig ægtefælle med hvem hun har et barn. Det oplyste Lykke på koncerndirektionsmødet pba. vurdering fra JM, og Støjberg skulle have udbrudt, højlydt: Den risiko tager jeg gerne!

Hun mente på mødet – **alene** fordi Lykke viderebragte JM's vurdering, sådan som hun havde pligt til – at ”I åbenbart godt vil ha' barnebrude”. Så var der krig. Hun skaber splid. Uffe og Lykke kæmper med hende.

At statsministeren har sendt hendes forslag til integration retur som utilstrækkeligt modtog hun i øvrigt ’som at få en medalje’...”

Han forklarede hertil, at der i mailen er udfoldet en ”utrolig dramatisk sans” og tilsyneladende er tale om et andenhånds referat. Han kan ikke genkende den angivne ordlyd. Det er ikke ham, der har skrevet mailen. Under mødet var der ikke et eksempel fremme med en 16-årig pige og en 24-årig mand. Det er rigtigt, at han var den eneste medarbejder fra Udlændingestyrelsen, der var til stede. Inden kl. 14.26 havde han ikke talt med andre end Lene Vejrum. Han mener bestemt ikke, at han har talt med Nils Bak, men han vil ikke afvise, at han har talt med ham. Han mener ikke, at der under mødet var en drøftelse, hvor ministeren havde anledning til at sige noget, men det var utvivlsomt, at der var en uenighed. Han har ikke hørt hende sige ”den risiko tager jeg gerne”, men som det blev gengivet, var der ikke tvivl om, at der var en klar uenighed forud for mødet om, hvorvidt noget ikke skulle medtages. Han husker ikke, at det blev drøftet, at ministerens integrationsforslag var blevet sendt retur som utilstrækkeligt. Han ved ikke, hvem der har skrevet denne mail, og hvis der skulle have været sagt noget af en karakter som den foreliggende, må det have været inden koncerndirektionsmødet. Han har ikke haft nogen anledning til at sige noget om integrationssagen, og han kan ikke genkende, at ministeren skulle have udtalt sig som anført. Han har ikke tidligere set, at en mail er sendt fra us@us.dk til us@us.dk.

Han blev foreholdt sin mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 til Nils Bak med kopi til Lene Linnea Vejrum, Morten Bo Laursen og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 100). Af mailen fremgår:

”Kære alle

Ja. Mødet jeg var til i ministeriet efterlod ingen tvivl om hendes indstilling til sagen – uanset Børnekonventionen, når parret har et fælles barn.”

Han forklarede, at han enten befandt sig i Udlændingestyrelsen eller var på vej fra ”det ene sted til det andet”, da han sendte mailen. Foreholdt Udlændingestyrelsens notat af 22. februar 2019, hvorefter mailen blev ”sendt via en telefon under transport fra departementet til Udlændingestyrelsen” (ekstrakten side 5066), forklarede han, at han ikke præcist husker, hvor han befandt sig, da han sendte mailen. Han var ikke på vej fra departementet til Udlændingestyrelsen, da han sendte mailen.

Mailen var hans bidrag til at forstå, hvorfor det kunne komme på tale at sende pressemeddelelsen ud, således som ministeriet informerede om, at man ville. Han gik ikke med sin mail ind i

enkeltheder om drøftelser, som han ikke havde taget del i. Han skrev om børnekonventionen, fordi der var en rimelig entydig kommunikation internt af, hvornår der formentlig måtte gøres undtagelse. Et fælles barn var en klar indikation for, at der måtte gøres undtagelser, og dette fremgik ikke af pressemeddelelsen. Det var derfor vigtigt at få pointeret, hvorfor pressemeddelelsen så ud, som den gjorde. Det var ikke hans mening at gøre endegyldigt op med, om der skulle gøres undtagelser. Han ville forklare pressemeddelelsens indhold og baggrund. Han ønskede, at pressemeddelelsen ikke blev det endelige, og han var meget fokuseret på at tale med Lene Vejrum og Ditte Kruse Dankert om, at de skulle efterspørge nærmere retningslinjer. Morten Bo Laursen fik mailen tilsendt, fordi han var chef for asylafdelingen. Han mener, at han havde en samtale med Lene Vejrum, lidt før han sendte mailen.

Han blev foreholdt mail af 11. februar 2016 kl. 15.56 fra Nils Bak til Kristina Rosado. Af mailen fremgår:

”På koncerndirektionsmødet oplyste Lykke – som det er hendes pligt – at JM har stærke forbehold overfor forslaget om at adskille ægtefæller, hvis der fx er børn. Støjberg udbød, før Lykke havde talt færdig: Den risiko tager jeg gerne! Og beskyldte så Lykke i alles påhør: ”Du kan nok godt li’ barnebrude, hva’!”

Han forklarede, at der ikke under koncerndirektionsmødet var nogen drøftelser, hvor ministeren udtalte sig som anført.

Foreholdt mail af 19. februar 2016 kl. 13.59 fra Lykke Sørensen til Merete Milo med kopi til Jesper Gori og Anna-Sophie Saugmann-Jensen, hvoraf blandt andet fremgår, at ”det er ministerens klare tilkendegivelse, at der ikke skal være undtagelser”, og at ”Jesper og jeg har haft et længere forløb med ministeren om sagen” (ekstrakten side 189), forklarede han, at han læser dette som noget, der fører tilbage til de drøftelser, der kulminerede den 10. februar.

Han blev adspurgt, om han er enig i den gengivelse af forløbet, som Inger Støjberg gav udtryk for under samrådet den 1. juni 2017, hvor Inger Støjberg udtalte (ekstrakten side 3649):

”Altså, der er ingen, der den 10. er i tvivl om, at der udgår, kan man sige en retningslinje, der hedder, at alle internationale forpligtelser skal overholdes, og det fremgår jo, kan man sige, af de mundtlige tilkendegivelser, der kommer.”

Han forklarede, at man kan sige, at det i en meget kortfattet form blev afspejlet, at der var internationale forpligtelser, men det blev efterspurgt fra Udlændingestyrelsen, at der kom retningslinjer om betydningen af de internationale forpligtelser, så de rigtige afgørelser blev truffet. Han blev herefter adspurgt, om han er enig i, at der den 10. februar 2016 ”udgår” en retningslinje om, at internationale forpligtelse skal overholdes. Han forklarede hertil, at når der fra Line

Skytte Mørk Hansen i en telefonsamtale kom den melding, at pressemeddelelsen skulle efterleves som en instruks, indgik der heri ikke en retningslinje, som omhandlede de internationale forpligtelser. Den 10. februar 2016 udgik der ikke sådanne retningslinjer. Der forelå en ulovlig tilstand, som skulle bringes til ophør hurtigst muligt.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.11 fra Anne Nygaard Just til Lene Vejrum og Ditte Kruse Dankert med kopi til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen med oplysning om, at pressemeddelelsen ville blive sendt ud (ekstrakten side 101), forklarede han, at han straks talte med Lene Vejrum herom. Han sagde, at der nu lå noget, som var bindende og forpligtende for operatørerne, og at det straks skulle afklares, om der ville komme andet, som supplerede dette. Efter at Lene Vejrum havde talt med Line Skytte Mørk Hansen, kom Lene Vejrum ind til ham. Han tror bestemt, at det var Line Skytte Mørk Hansen, der havde ringet til Lene Vejrum. Han fik refereret af Lene Vejrum, at pressemeddelelsen skulle efterleves uden undtagelser, og at der ikke skulle ske andet end adskillelse. Line Skytte Mørk Hansen havde sagt til Lene Vejrum, at pressemeddelelsen skulle effektueres uden undtagelser. Han tænkte, at det så var det, de måtte gøre, og at de skulle betragte pressemeddelelsen som en instruks, der skulle efterleves som forpligtende. De aftalte, at pressemeddelelsen ikke skulle ændre på, at de måtte efterspørge nærmere retningslinjer, som gav svar på spørgsmålet om, hvornår der alligevel ikke skulle ske adskillelse, og under hvilke vilkår en adskillelse skulle finde sted. De havde brug for noget, der kunne supplere instruksens i den videre håndtering af opgaven og kommunikation med operatørerne. Han var sikker på, at den melding, der kom fra Line Skytte Mørk Hansen, skete med opbakning fra departementet. Han tog ikke kontakt til Uffe Toudal.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til operatørerne, i hvilken mail det blandt andet blev oplyst, at Udlændingestyrelsen ville varsle adskillelse i samtlige sager (ekstrakten side 110), forklarede han, at ordlyden i denne mail fuldstændig flugter med linjen i det, der var aftalt med Lene Vejrum. Telefonerne kimede, og der var behov for en hurtig udmelding fra Udlændingestyrelsen. Udlændingestyrelsen havde ikke mandat til at skrive, at der skulle gøres undtagelser i forhold til Danmarks internationale forpligtelser. Dette skyldtes den melding, som Udlændingestyrelsen havde fået fra departementet, der havde ophøjet pressemeddelelsen til en instruks. Efter hans opfattelse lå det ikke underforstået i meldingen fra departementet, at der skulle gøres undtagelser i forhold til Danmarks internationale forpligtelser.

Han blev foreholdt Lene Vejrums notat af 31. marts 2016 om blandt andet, at hun den 10. februar 2016 var blevet ringet op af Line Skytte Mørk Hansen, der ”på vegne af UIBM anmodede Udlændingestyrelsen om straks at foranstalte, at indkvarteringsoperatørerne blev orienteret om de nye retningslinjer og varslet om, at Udlændingestyrelsen ville igangsætte en adskillelse af parrene” (ekstrakten side 908). Han forklarede, at Lene Vejrum, som han erindrer det, bad om at få en genbekræftelse, og på denne baggrund ringede Line Skytte Mørk Hansen tilbage. Han opfattede dette som en forsikring af, at der var opbakning til fremgangsmåden i departementet, og at meldingen blev givet på vegne af departementet. Han bad ikke Lene Vejrum om at lave

en notits om samtalen, men det var naturligt og forventeligt, at hun gjorde det. Udlændingestyrelsen orienterede også departementet pr. mail om, hvad styrelsen iværksatte efter udsendelsen af pressemeddelelsen. Han tror ikke, at Lene Vejrum bad om at få en mail fra Line Skytte Mørk Hansen.

På det tidspunkt, hvor meddelelsen gik ud, var han til møde med Uffe Toudal om sin egen situation. Spørgsmålet om pressemeddelelsen blev ikke nævnt, og han tog det ikke op under mødet.

Den fremgangsmåde, der blev valgt, var ikke sædvanlig og ikke operationel. Der forelå derfor en ulovlig situation, hvor Udlændingestyrelsen manglede retningslinjer.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.40 fra Lene Linnea Vejrum til Line Skytte Mørk Hansen med kopi til Anne Nygaard Just og Ditte Kruse Dankert om, at Udlændingestyrelsen over for operatørerne havde varslet, at der igangsættes en adskillelse af parrene (ekstrakten side 120), forklarede han, at der ikke var nogen særlig grund til, at han ikke var modtager af mailene. ”UMI” er de pladser, der er særskilte for uledsagede mindreårige asylansøgere.

Det var Udlændingestyrelsens opfattelse, at man måtte inddæmme de sager, som der var anledning til at overveje nærmere. Lene Vejrum sagde til ham, at man måtte have blik for disse sager. Udlændingestyrelsen kunne ikke gøre andet end at bakke op om den regulering, der havde fundet sted, og de kunne ikke ændre på pressemeddelelsen. Han og Lene Vejrum aftalte at efterspørge de nærmere retningslinjer, så den ulovlige tilstand kunne bringes til ophør, og de havde den interne dagsorden, at de ville forsøge at inddæmme den ulovlige situation ved at have fokus på konkrete sager, hvor der ikke skulle ske adskillelse. Han havde fuld tillid til, at Lene Vejrum ville følge op på dette. De talte herom den 10. februar, ligesom de til stadighed talte om det i den følgende periode. Han lavede ikke selv notater herom.

Der var temmelig megen radiotavshed fra departementet om sagen. Han havde ikke nogen nævneværdig egen kontakt med departementet, men overlod dette til Lene Vejrum. Han er ikke bekendt med, om der var anden skriftlig eller mundtlig kommunikation mellem departementet og Udlændingestyrelsen om sagen, men han tror det ikke.

Han blev foreholdt følgende udtalelse fra Inger Støjberg under samrådet den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3609):

”Og til Jan E. Jørgensens spørgsmål – det var en pressemeddelelse, som så efterfølgende fik karakter af en instruks, og jeg vil sige, vi skulle have ... tror jeg ... det skulle vi ... have udarbejdet en instruks, hvor de her forbehold var inde i. Men kommunikerede vi det? Ja, det gjorde vi til Udlændingestyrelsen samme dag, og det er jo også derfor, at ombudsmanden konkluderer, som han gør i sin redegørelse, at vi jo ikke har haft til hensigt fra ministeriets side på noget tidspunkt at

forvalte imod dansk lovgivning eller internationale forpligtelser, det er selvsagt ...”

Han forklarede, at han ikke kan genkende denne udlægning. Udlændingestyrelsen fik ikke en sådan kommunikation. Der kom ikke fra departementet noget, der gav grundlag for, at Udlændingestyrelsen kunne kommunikere videre ud og holde det åbent, at der var sager, hvor man skulle foretage en nærmere efterprøvelse.

Han blev foreholdt følgende udtalelse fra Inger Støjberg under samrådet (ekstrakten side 3621):

”Men det ændrer bare ikke på, at der jo på intet tidspunkt er blevet administreret ulovligt, og at den kommunikation om, at der jo netop skulle administreres lovligt også blev givet, og det gjorde den samme dag, som pressemeddelelsen blev sendt ud.”

Han forklarede, at han ikke kan genkende ministerens udlægning. Der var en ulovlig tilstand på området, og denne blev genbekræftet telefonisk af Line Skytte Mørk Hansen over for Lene Vejrum. For ham var det ret enkelt, at der skulle noget nærmere til for at administrere, og Udlændingestyrelsen havde behov for at kende den nærmere rækkevidde af den udlægning af EMRK, som lå i kommunikationen fra Justitsministeriet. Udlændingestyrelsen skulle vide, hvad der skulle lægges vægt på, hvilket var afgørende for at vurdere, om der skulle ske en adskillelse. Det skulle også afklares, hvor barnet skulle være, dvs. hos mor eller far. Udlændingestyrelsen havde brug for at få nærmere retningslinjer, men styrelsen undlod alligevel at foretage en adskillelse i nogle sager, hvor det var nærliggende, at der skulle foretages en nærmere vurdering.

Foreholdt mail af 12. februar 2016 kl. 16.48 fra Margit Sander Rasmussen til Helle Jørgensen fra Røde Kors med en liste over de planlagte flytninger (ekstrakten side 144) forklarede han, at Margit Sander Rasmussen var chefkonsulent i Forsørgelseskontoret. De savnede retningslinjer for at kunne foretage en korrekt forvaltningsretlig prøvelse i samtlige sager, men pressemeddelelsen var ved den telefoniske melding blevet ophøjet til en instruks. De afventede derfor ikke retningslinjerne, men gik i gang med at adskille parrene, idet de vurderede, at dette var nødvendigt med den bindende regulering, der forelå. De efterlevede den ulovlige instruks med det sigte at tilstræbe, at den ulovlige tilstand kunne blive bragt til ophør. Udlændingestyrelsen havde dog fokus på nogle sager, som styrelsen mente i særlig grad aktualiserede en prøvelse efter de regler, der ikke var iagttaget i pressemeddelelsen. Der var særligt fokus på de sager, hvor der var fælles børn. De asylpar, hvor der ikke var børn, gik man i gang med at adskille uden yderligere undersøgelser, men han forventede, at man ikke adskilte par, hvor der var børn, idet de vurderede, at disse sager skulle undersøges ud fra Danmarks internationale forpligtelser.

Hans fokus var først og fremmest på at få lovliggjort tilstanden, og han havde en dialog herom med Lene Vejrum. Han opfattede det også som helt åbenbart, at departementet måtte komme med noget nærmere, idet han vidste, at der var sket en afstemning med Justitsministeriet, og han gik ud fra, at der blev aftalt et nærmere snit for anvendelsen af reglerne i sagsbehandlingen. Man havde reguleret området undtagelsesfrit, selvom man vidste, at det ikke holdt. Han havde brug for nærmere retningslinjer for, at de rigtige afgørelser kunne træffes. Han holdt sig i den forbindelse til Lene Vejrum's indstilling om, at der ikke skulle ske adskillelse af de par, der havde børn. Han går ud fra, at de par, der er opregnet i mailen, ikke havde børn. Han var ikke inde over de konkrete sager. Alle operatører fik en mail om, at der skulle ske adskillelse. Den oplysning, der indgik i vurderingen af, om en adskillelse ville være i strid med Danmarks internationale forpligtelser, var, om parrene havde fælles børn. Vurderingen bestod i, at når der var fælles børn, var der en meget stor risiko for brud på reglerne. Der kunne også være en risiko i de øvrige sager, når man ikke kendte de nærmere vurderinger. De havde ikke noget grundlag for at foretage konkrete vurderinger i disse sager, idet dette ville være at bryde ordren i pressemeddelelsen.

Han tog ikke del i den konkrete sagsbehandling, men den faste forholdsregel i Udlændingestyrelsen var, at man ikke bare kunne adskille dem, der havde børn. Beslutningen om ikke at adskille de par, der havde børn, var i strid med instruksens, men der var en klar forståelse herom mellem ham og Lene Vejrum. De kunne dog ikke melde dette ud til operatørerne, idet deres forholdsregler om ikke at adskille par med børn var i strid med instruksens. Der har ikke været drøftet andre kriterier mellem ham og Lene Vejrum end, at parrene skulle have fælles børn. Det gav ikke mening med partshøring, før de fik noget supplerende materiale om, hvilke kriterier der skulle indgå. De havde ikke noget relevant at partshøre over og havde ikke noget mandat til at videregive noget herom til operatørerne.

Han blev foreholdt mail af 18. februar 2016 kl. 16.58 fra Margit Sander Rasmussen til Ulrik Pihl og Trine Kristensen med kopi til Kristina Rosado (ekstrakten side 180-181). Af mailen fremgår blandt andet:

”Som bekendt har ministeren besluttet, at par, hvor den ene part er under 18 år, ikke længere kan være indkvarteret sammen/på samme center.

Vi har brug for yderligere oplysninger fra jer om de konkrete par, før vi kan vurdere, hvordan vi mest hensigtsmæssigt skiller parrene med/uden børn ad.

Derudover er ministeren nu kaldt i samråd om emnet ...”

Han forklarede, at opfattelsen i Udlændingestyrelsen var, at man ikke over for operatørerne skulle skilte med, at der var en mulighed for ikke at skille alle par ad, idet styrelsen opererede i henhold til en undtagelsesfri instruks. Udlændingestyrelsen identificerede par med børn og lod være med at skille disse par ad. Han var ikke selv nede i sagsbehandlingen og havde tillid til, at Lene Vejrum sørgede for, at par med børn ikke blev skilt ad.

Han fik ikke på noget tidspunkt besked fra ministeriet om, at adskillelsen af par ikke skulle være undtagelsesfri. Den 16. februar fik han en melding om, at noget skulle være på vej fra ministeriet.

Han blev foreholdt mail af 16. februar 2016 kl. 11.33 fra Nils Bak til Kristina Rosado med kopi til blandt andre ham selv og hans mail samme dag kl. 11.53 til Lene Linnea Vejrum med kopi til blandt andre Nils Bak, i hvilken han skrev: ”Vi er enige om, at der ikke er tilgået os nogle instrukser på skrift (udover pressemeddelelsen) og at der arbejdes på det i ministeriet, ikke?” samt Lene Linnea Vejrum's svar samme dag kl. 12.10 til blandt andre ham om, at departementet havde oplyst, at de snarest vil begynde at se på retningslinjer (ekstrakten side 18-20). Han forklarede, at de retningslinjer, der omtales i denne mailkorrespondance, er dem, han efterspurgte. Han havde ingen konkrete samtaler med departementet, og han syntes, at departementet ”skyndte sig for langsomt”. Han husker ikke, hvem Lene Vejrum havde talt med i departementet. På daværende tidspunkt gik han ud fra, at der meget snart ville komme noget fra departementet.

Foreholdt mail af 16. februar 2016 kl. 16.50 fra Lene Linnea Vejrum til Lykke Sørensen og Line Skytte Mørk Hansen om, at Udlændingestyrelsen var i dialog med operatørerne om flytning af par med børn og i den anledning gerne ville drøfte en række spørgsmål med departementet (ekstrakten side 149), forklarede han, at han kendte til, at der var en dialog med departementet. Han er ikke bekendt med, at Udlændingestyrelsen i februar 2016 fik den efterspurgte dialog med departementet. Han havde ikke selv nogen dialog med operatørerne.

Han blev foreholdt mail af 23. februar 2016 kl. 16.22 fra Ditte Kruse Dankert til Lene Linnea Vejrum, Catrine Primdahl og Kristina Rosado (ekstrakten side 201). I mailen hedder det:

”Jeg fremsender den oversigt over de enkelte sager, som vi arbejder i. Vi kan desuden oplyse om status, at der er sket adskillelse i langt de fleste sager, at vi er i dialog med operatørerne om håndteringen af de resterende sager, hovedsageligt hvor der er tale om par med børn, ligesom vi skal lave en vejledning til operatørerne. Spørgsmålet om adskillelse har desuden været drøftet på dagens operatørmøde.

Vi er også ved at indsamle oplysninger til brug for forelæggelsen af i alt frem sager, hvor vi ønsker, at dep. skal tage stilling til, om adskillelse vil være i strid med Børnekonventionen, dvs. vi forelægger nogle af de sager, hvor der er tale om par med børn.”

Han forklarede, at i de sager, hvor der ikke var børn, gik man videre med adskillelserne. Hans indstilling var, at der ikke skulle ske adskillelse i de sager, hvor der var fælles børn, og han regner med, at dette heller ikke skete. Han var ikke involveret i udvælgelsen af de fem sager. Det var Forsørgelseskontoret, der udvalgte de fem sager. Han var ikke involveret i en dialog med departementet om, hvorvidt departementet skulle se de fem sager. Udvælgelsen skete på Udlændingestyrelsens initiativ. Udlændingestyrelsens opfattelse var, at man ikke kunne følge alt, hvad instruksen indebar.

Han blev foreholdt PowerPoints fra mødet med operatørerne den 23. februar 2016 (ekstrakten side 5306), af hvilke blandt andet fremgår, at ingen mindreårige fremover må indkvarteres med en ægtefælle/samlever, og at der ikke er nogen undtagelser, heller ikke når der er fællesbørn. Han forklarede, at han ikke var involveret i forberedelsen af disse PowerPoints, og han deltog ikke i mødet med operatørerne, men indholdet er helt i overensstemmelse med instruksen. Det var Udlændingestyrelsens opfattelse, at de ikke kunne melde ud til operatørerne, at der ikke skulle ske adskillelse i alle sager. Udlændingestyrelsen afventede noget nærmere fra ministeriet og gik ud fra, at der måtte komme noget.

Han rettede ikke henvendelse til andre ministerier eller sin faglige organisation i anledning af situationen.

Foreholdt, at der blev afholdt et koncerndirektionsmøde den 24. februar 2016, forklarede han, at han deltog i dette møde, hvis mødet blev afholdt. Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens ”Talepunkter om barnebrude” til brug for mødet (ekstrakten side 5374) om blandt andet, at ingen mindreårige kan indkvarteres med deres ægtefælle eller samlever, forklarede han, at han ikke husker noget nærmere fra koncerndirektionsmødet. Det møde, der ifølge talepapiret fandt sted ”i mandags”, må formentlig have været afholdt med Lene Vejrum og hendes medarbejdere. Det, der er anført i talepunkterne, var i overensstemmelse med det, der blev tilkendegivet i det folketingssvar, som blev givet samme dag, nemlig svar på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230). Han troede, at den dialog, der havde været om mandagen, ville føre frem til noget supplerende, men folketingssvaret viste, at der ikke ville blive ændret ved, at der skulle være tale om en undtagelsesfri praksis. Han læste dette svar senest den 25. februar 2016 om formiddagen. Udlændingestyrelsen var ikke blevet hørt over spørgsmålet. Da han læste dette svar, kunne han konstatere, at pressemeddelelsen var blevet cementeret. Med dette folketingssvar var pressemeddelelsens bindende karakter blevet bekræftet yderligere. Grunden til, at folketingssvaret kom fra Koncernøkonomi, var, at spørgsmålet om indkvartering lå hos dette kontor, men han tænkte måske over, om kontoret nu også havde husket at afstemme svaret ”på tværs”.

Efter at have læst folketingssvaret aftalte han med Lene Vejrum, at de måtte holde fast i, at der skulle komme yderligere retningslinjer. Han overvejede ikke at gå til andre, idet han skulle stoppe i stillingen den 29. februar 2016, men i en anden situation kunne det være gået anderledes. Han opfattede folketingssvaret som et væsentligt tilbageslag. Efter hans opfattelse var det

endnu mere alvorligt, at der blev givet det samme svar til Folketinget som det, der fremgik af pressemeddelelsen. Man gik fra en situation, hvor man i Udlændingestyrelsen agerede på et meget specielt grundlag, til, at dette blev cementeret ved et folketingssvar. Udlændingestyrelsen havde ikke mulighed for at gennemskue, om Justitsministeriet var ”vendt på en tallerken”. Han anså det som udsigtsløst at kontakte Justitsministeriet med 5 dage tilbage i stillingen. Hans opfattelse var, at man ikke kunne skrive til Folketinget, som man gjorde, idet man ikke på det foreliggende retsgrundlag kunne adskille alle par uden en efterprøvelse af Danmarks internationale forpligtelser. Indtil folketingssvaret var der tale om et meget usikkert forløb med en ulovlig tilstand, der dog kunne rettes op, men efter dette svar var det vanskeligt at rette op.

Der var ikke nogen af hans medarbejdere, der sagde til ham, at det, der foregik, var ulovligt, men der var i dialogen mellem ham og Lene Vejrum en fælles erkendelse af dette. Der var ingen af hans medarbejdere, der sagde, at de ikke ville være med til at adskille parrene.

Adspurgt til, hvorfor han ikke journaliserede sin mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 (ekstrakten side 100), forklarede han, at der var tale om en intern mail, der skulle forklare, hvad der skete. Hvis han fortsat havde været ansat på det tidspunkt, hvor Folketingets Ombudsmand undersøgte sagen, ville det have været naturligt, at han havde sørget for at få mailen medtaget i materialet til Folketingets Ombudsmand. Han ved ikke, hvad der skete med hans postkasse, da han stoppede. Efter at han fratrådte sin stilling, blev han på et tidspunkt kontaktet af Lene Vejrum og spurgte ind til, om han havde oplysninger om koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Dette skete tidligere end i 2019 og var snarere i 2017. Han husker ikke, om henvendelsen skyldtes undersøgelsen fra Folketingets Ombudsmand, et samråd eller andet. Han havde ikke noter fra mødet. Han gengav over for Lene Vejrum sin erindring om forløbet den 10. februar 2016.

Han har ikke øvrige oplysninger, som er af betydning for sagen.

Han blev foreholdt forsiden til notat om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende (ekstrakten side 5360) samt godkendelsesoplysningerne fra F2 om dette notat (ekstrakten side 5501) og adspurgte, om det endelige notat blev sendt til Udlændingestyrelsen. Han forklarede, at han ikke er bekendt med, at notatet skulle være blevet sendt. Det ville have været normal praksis, at det endelige notat blev sendt til Udlændingestyrelsen. Dette kan forklare den lidt mærkelige udtalelse fra Uffe Toudal under mødet den 10. februar 2016 om, at ”det så kun bliver den”, dvs. kun pressemeddelelsen. Han antager, at bemærkningen i notatet om, at der er nogle regler, der skal overholdes, gjorde, at notatet ikke kunne sendes.

Adspurgte om, hvorvidt han havde set en version af pressemeddelelsen før udsendelsen, forklarede han, at han havde set en forhåndsvarslet version af pressemeddelelsen, som Nils Bak havde rundsendt. Han havde herefter en snak med Lene Vejrum om, at pressemeddelelsen ikke

kunne stå alene, men kontakten med Line Skytte Mørk Hansen den 10. februar 2016 lukkede af for, at der ville komme mere fra departementet. Der var mange konkrete spørgsmål, der skulle afklares, og som Udlændingestyrelsen savnede svar på, herunder den nærmere betydning af de internationale forpligtelser. Efter instruksen forsøgte Udlændingestyrelsen at agere ved at gøre noget andet end det, de var blevet instrueret i, men Udlændingestyrelsen kunne ikke melde det åbent ud. Lene Vejrum, Ditte Kruse Dankert og Margit Sander Rasmussen var klar over, at man reelt gjorde noget andet end det, der var den strikte efterlevelse af instruksen. De var klar over, at man ikke undtagelsesfrit kunne skille par ad, selvom parrene havde børn.

Adspurgt forklarede han, at han godt kan genkende, at der i sommeren og efteråret 2015 var særlig fokus på embedsmænds forpligtelser. I Udlændingestyrelsen var der en klar indstilling til, at situationen som følge af pressemeddelelsen skulle lovliggøres hurtigst muligt.

Adspurgt om, hvorvidt han er enig i, at Udlændingestyrelsen et stykke hen ad vejen efterlevede instruksen, bekræftede han dette. Dette var ikke ønskeligt.

Adspurgt om, hvorvidt nogen af hans medarbejdere var klar over, at han fandt ordren ulovlig, forklarede han, at forståelsen hos både Lene Vejrum og Ditte Kruse Dankert var, at man ville gøre alt for at agere lovligt i de sager, hvor der var noget på spil. Der kom ikke nogen til ham og sagde, at det var ulovligt. Han sagde til Lene Vejrum, at han mente, at det var ulovligt. Han husker ikke, om han sagde dette til Ditte Kruse Dankert.

Adspurgt om, hvorvidt han efter den 10. februar 2016 til den 24. februar 2016 havde kontakt med departementet, forklarede han, at han ikke husker at have haft nogen kontakt med departementet i denne periode.

Afdelingschef i Udlændinge- og Integrationsministeriet Frank Bundgaard mødte kl. 14.55 og blev gjort bekendt med vidnepligten og vidneansvaret.

Han blev endvidere orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne, og at optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Frank Bundgaard forklarede, at han i 2016 var afdelingschef for Boligafdelingen i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Han havde ikke noget at gøre med asylsager. Han refererede til Uffe Toudal. I forbindelse med regeringsomdannelsen i slutningen af 2016 blev Boligafdelingen ressortomlagt og var ikke længere en del af Udlændinge- og Integrationsministeriet.

Første gang han blev opmærksom på debatten om samlevende eller gifte asylpar, hvor den ene var mindreårig, var i januar 2016. Han hørte først noget om det på koncerndirektionsmødet den

10. februar 2016. Han deltog ikke i nogen drøftelser inden dette tidspunkt, og han var ikke involveret i pressemeddelelsen.

Han deltog ikke i noget formøde inden koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Det var et lidt pudsigt direktionsmøde. Mødet begyndte for sent. Man ventede på Uffe Toudal, Lykke Sørensen og ministeren. Kasper Højvang Kyed, Henrik Kyvsgaard og Henrik Grunnet var til stede. Han husker ikke, om Jonas From Soelberg og ministersekretæren var til stede, men han tror dog, at Jonas From Soelberg var til stede. Han tror, at Line Skytte Mørk Hansen var til stede og var med til at vente på Lykke Sørensen, Uffe Toudal og ministeren. Henrik Grunnet og Henrik Kyvsgaard sad til venstre for ham, og til højre sad Kasper Kyed. Da Lykke Sørensen, Uffe Toudal og ministeren kom ind, var der en stemning af, at der var nogen, der havde sagt noget grimt til hinanden. Man kunne se på kropssprog og ansigtsmimik, at der var sket noget. Man kunne især se på Lykke Sørensen, at hun så en anelse rystet ud. Hun så ud, som om hun havde været oppe at toppes med nogen. Der var ikke helt så tydeligt at se noget på Uffe Toudal og ministeren, men man kunne godt se, at de havde været med i diskussionen. Man kunne måske mest se dette på ministeren. Mødet gik i gang. Det blev hurtigt nævnt, at der nu var en større sag, idet alle flygtningepar, hvoraf den ene var mindreårig, skulle adskilles. Han husker ikke helt præcist, hvem der præsenterede, at dette skulle være linjen fremover. Han tror, at det var ministeren, der sagde, at dette skulle ske, men han husker det ikke præcist. Han kan dog nærmest ikke forestille sig, at andre sagde det. Ministeren sagde, at hun ikke kunne have mindreårige brude til at bo sammen med ældre mænd. Han husker ikke, om der blev talt om tvang under mødet. Det var, som om der var tale om et tidligere møde, der fortsatte. Der var en masse underforstået, og man fik ikke nogen overordnede linjer. Han husker ikke, at det blev foldet mere ud. Han husker, at Lykke Sørensen reagerede på det. Det var meget tydeligt, at hun havde brug for at markere, at det ikke gik rent juridisk i forhold til konventionerne. Lykke Sørensen sagde, at sagerne skulle behandles individuelt, og at der skulle være muligheder for undtagelser. Hun sagde meget tydeligt, at det ikke gik, at man havde en generel regel om, at alle skulle adskilles. Svaret herpå var et skuldertræk à la ”ja, det ved vi godt, at du mener”. Han tror ikke, at nogen som svar herpå sagde, at konventionerne selvfølgelig skulle overholdes. Han mener ikke, at der kom nogen diskussion under mødet. Der blev ikke lavet en aftale om, at noget skulle undersøges nærmere. Der var heller ikke nogen drøftelser om, at Udlændingestyrelsen havde brug for nogle retningslinjer. Der blev ikke talt om, hvorvidt en adskillelse var faktisk forvaltningsvirksomhed, men det var hans indtryk, at der var nogle drøftelser efter mødet, som han ikke deltog i. Ministeren var til stede under de drøftelser, som han har forklaret om.

Foreholdt forklaringen fra Kasper Højvang Kyed forklarede han, at han ikke husker, at der var nogen større drøftelse af spørgsmålet om faktisk forvaltningsvirksomhed, men i forbindelse med udmeldingen af, at barnebrude skulle adskilles, kan der godt have været elementer af denne drøftelse. Han husker det dog ikke. Han kan ikke komme i tanke om, hvorvidt Henrik Grunnet reagerede.

Efter at Lykke Sørensen havde tilkendegivet, at der skulle være rum for undtagelser, lå der i ministerens reaktion en tilkendegivelse gående ud på ”ja, ja, den diskussion tager vi ikke her.”

Under koncerndirektionsmødet var der ingen pressemeddelelse fremme. Det lå meget klart i luften, at man nu skulle gå videre, og at dette skulle eksekveres. I kanten af mødet, hvor alle var på vej ud af mødelokalet, sagde Uffe Toudal til Line Skytte Mørk Hansen, at hun skulle sørge for at orientere asylcentrene så hurtigt som overhovedet muligt. Han tror, at ministeren var med til hele mødet. Uffe Toudal og ministeren havde kontor på den anden side af gangen, og han overhørte Uffe Toudals besked til Line Skytte Mørk Hansen ude på gangen. Han blev ikke stående og hørte ikke, hvad der ellers foregik. Som han husker det, gik ministeren og Uffe Toudal væk sammen. Han tror, at Lykke Sørensen gik med, men han er ikke sikker. Han tror ikke, at Henrik Grunnet gik med, men han ved det ikke.

Han overværede ikke, at Inger Støjberg sagde til Lykke Sørensen, ”du kan godt lide barnebrude”. Han overværede flere gange efterfølgende, at ministeren sagde, at hun var klar til at ”tage en sag på det” eller ”det tager jeg gerne en sag på” og ”politisk er det her en rigtig god sag”. Han ved ikke, om hun sagde det under mødet den 10. februar 2016. Når har han hørt ministeren komme med disse udtalelser, har det været i koncerndirektionssammenhæng.

Foreholdt mailen den 10. februar 2016 kl. 14.26 fra ”us@us.dk” til ”us@us.dk” forklarede han, at han ikke erindrer, at drøftelserne om en 16-årig og 24-mand blev nævnt. Det var heller ikke relevant, idet det var en ubetinget retningslinje, at alle skulle skilles ad. Han husker det således, at ministeren sagde, ”det tager jeg gerne en sag på”. Han husker ikke, at ministeren sagde, at Lykke Sørensen godt kunne lide barnebrude, og det må have været sagt i en snævrere kreds.

Under mødet var der ikke nogen ud over Lykke Sørensen, der sagde, at man skulle overholde konventionerne. Der var ikke andre, der sagde, at de var enige med Lykke Sørensen. Han oplevede det, som om der var tale om en diskussion, der var begyndt før mødet og herefter fortsatte ganske kort under koncerndirektionsmødet, uden at der blev draget konklusioner under mødet. Der var ingen konklusion om, hvordan der skulle administreres, og der blev, som han husker det, ikke kommenteret på det. Hvis han selv havde skullet administrere på området, ville han have ”spidset ører” og tænkt grundigt over, hvordan han ville gøre dette.

Foreholdt Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 (ekstrakten side 100) forklarede han, at han sad med samme indtryk som det, der har fundet udtryk i mailen. Han oplevede det som ”et fedt”, om der var tale om en politisk udmelding eller en eksekveringsudmelding. Det var selvfølgelig klart en politisk udmelding, men han hørte ikke noget på mødet, som sagde, at det ikke også var en retningslinje for, hvordan der skulle ”køres videre” bagefter.

Foreholdt mail af 19. februar 2016 kl. 13.59 fra Lykke Sørensen til Merete Milo med kopi til Jesper Gori og Anna-Sophie Saugmann-Jensen (ekstrakten side 189) forklarede han, at han

ikke har noget kendskab til det længere forløb, der er beskrevet i mailen. Han husker ikke, at der på mødet den 10. februar 2016 blev drøftet noget om pressemeddelelsen, og der var heller ikke lagt op til dette.

I november 2016 nedskrev han et notat fra mødet ud fra, hvordan han huskede mødet. Han har medtaget notatet og vil gerne udlevere dette notat til undersøgelseskommissionen. Vidnet læste herefter følgende op:

”Direktionsmøde 10. februar 2016. Deltagerliste: Minister, Uffe, Henrik Kyvs-gaard, Lykke, Line og mig selv plus nogle, som jeg ikke kan huske. Bordrunde, ingen papirer. Alle flygtningepar, hvor den ene er mindreårig, skal adskilles frem-over. Lykke: Generel regel vil være i strid med konventionerne. Sagerne skal be-handles individuelt og med mulighed for undtagelser. Tydeligt, at spørgsmålet har været drøftet før. Ingen udtalt konklusion, men noget kører. Uffe bad Line om at sikre besked til asylcentre hurtigst muligt”.

Baggrunden for, at han lavede notatet, var, at der på dette tidspunkt var spørgsmål i Folketin-get. Han ledte efter sine noter, men havde imod sin sædvane ikke skrevet noget i sin notesbog, men havde derimod skrevet noget på papiret med dagsordenen, som han imidlertid ikke kunne finde. Han vurderede, at der var tale om et interessant forløb, og han mente derfor, at det var meget godt at skrive ned, hvad der var sket. Han havde en mavefornemmelse af, at det, der skete, havde potentiale til at blive noget større. Der var ikke nogen, der bad ham om at skrive noget ned.

Foreholdt dagsordenen til koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016 (ekstrakten side 203) forklarede han, at han ikke tror, at han har deltaget i dette møde. Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens ”Talepunkter om barnebrude” til brug for mødet (ekstrakten side 5374) forklarede han, at han har deltaget i møder, hvor ministeren har pointeret, at hun ”gerne tog sådan en sag”. Han mener ikke, at hun sagde det den 10. februar 2016, men ved en anden lejlighed. Ministeren sagde dette, før ombudsmanden kom med sin udtalelse.

Han tror ikke, at der på koncerndirektionsmøder har været nævnt noget om sagen før den 10. februar 2016. Ministeren deltog ikke i alle koncerndirektionsmøder. Han tror, at der på et al-mindeligt direktionsmøde i slutningen af januar 2016 blev nævnt noget om sagen efter den Fa-cebook opdatering, som ministeren lavede i januar 2016, men han husker det ikke nærmere.

Der var efterfølgende koncerndirektionsmøder, hvor der var diskussioner om de opgørelser, som kom, og som tegnede et lidt mindre slemt billede end det, der var blevet tegnet i pressen af ”gamle mænd med meget unge piger”. Det viste sig, at aldersforskellen ikke var så stor, som man havde fået indtryk af. Aldersforskellen var et argument for, at det politisk ”var en god sag”. Han husker, at ministeren på et senere møde sagde, at ”det vil hun gerne tage en sag på”.

Han husker ikke i øvrigt at have overværet drøftelser af betydning for sagen. Han har gennemset sin notesbog forud for afhøringen i undersøgelseskommissionen for at se, om der er oplysninger om den 10. februar 2016. Han vil læse sin notesbog igennem for at se, om der er relevante referater af andre koncerndirektionsmøder end mødet den 10. februar 2016.

Adspurgt om, hvorvidt ministeren flere gange sagde, at hun gerne ”ville tage en sag på det”, forklarede han, at han tror, at hun sagde det på flere møder, men det kan godt flyde lidt sammen med, hvad han har hørt ministeren sige i offentligheden. Der har ikke været større diskussioner om sagen på efterfølgende koncerndirektionsmøder.

Adspurgt om, hvad der foregik på de almindelige direktionsmøder, forklarede han, at der på disse møder blev orienteret om fælles administrative forhold og om, hvad der skete i ”andre hjørner af ministeriet”. Alle departementets afdelingschefer deltog i møderne. Herudover deltog for det meste Kasper Højvang Kyed og Henrik Kyvsgaard. Han tror, at sagen blev nævnt under et direktionsmøde efter Facebook opdateringen. Som udgangspunkt blev møderne holdt hver 14. dag.

Adspurgt om Henrik Grunnetts reaktion, da Lykke Sørensen udtalte sig om, at der skulle foretages en individuel vurdering, forklarede han, at det så ud, som om Henrik Grunnet var enig med Lykke Sørensen. Henrik Grunnet nikkede eller tilkendegav i øvrigt med sit kropssprog, at han var enig.

Kl. 15.50 sluttede mødet.

Peter Mørk Thomsen
Formand

Kl. 09.00 mødte Lykke Sørensen og bekræftede, at hun fortsat er ansat i staten.

Hun blev vejledt om, at hun ikke havde pligt til at udtale sig.

Hun blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Lykke Sørensen forklarede blandt andet, at hun blev uddannet jurist i 1993. Hun har haft det meste af sit arbejdsforløb i Justitsministeriets koncern; i politiet, anklagemyndigheden og Justitsministeriets departement. I 2014-2015 var hun centerdirektør i Udlændingestyrelsen med ansvar for den retlige behandling af asylansøgere og asylansøgninger, og hun var fra august 2015 til og med september 2017 afdelingschef i Udlændingeafdelingen i ministeriet. Aktuelt er hun ansat som centerdirektør i Kriminalforsorgen, og lige nu er hun desuden fungerende direktør.

Forevist organisationsdiagram af 1. marts 2016 forklarede hun, at Udlændingeafdelingen havde ansvaret for hele udlændingelovgivningen og således også reglerne om asylansøgers indkvartering. Koncernstyringsafdelingen havde ansvaret for den praktiske del af indkvarteringen på grund af økonomien. Derfor hørte opgaven omkring indkvartering primært til under Koncernøkonomi, mens Udlændingeafdelingen var inddraget som lovaftdeling.

Hendes nærmeste medarbejdere var de kontorchefer, der varetog de forskellige områder i Udlændingeafdelingen, og i denne sag var det Jesper Gori. Hendes nærmeste overordnede var departementschefen.

Hun havde en del kontakt med ministeren, fordi der i denne periode var stor fokus på udlændingområdet. Få dage efter, at hun tiltrådte sin stilling i Udlændingeafdelingen, gik der asylansøgere på motorvejene. I den periode, hun sad i afdelingen, var der desuden et stærkt politisk ønske om en stram udlændingelovgivning – både fra regeringen og store dele af Folketinget.

Hun havde et fint professionelt forhold til både ministeren og departementschefen, og de havde gensidig respekt for hinandens roller.

I samarbejdet med Udlændingestyrelsen havde hun primært kontakt med vicedirektørerne, men af og til havde hun også kontakt med direktøren. Lene Linnea Vejrum sad med indkvarteringen af asylansøgere og lovgivningen i denne forbindelse i styrelsen, og det var hende, hun havde kontakt med i forbindelse med denne sag.

Helt generelt opererede de med et armslængdeprincip i ministeriet, og de var derfor ikke involveret i den konkrete sagsbehandling. Det var alene i forbindelse med humanitær opholdstilladelse, at kompetencen til at træffe afgørelse lå i ministeriet. Hun har aldrig oplevet, at ministeriet har blandet sig i konkrete sager på andre områder.

Gennem sin tidligere stilling som asylchef, hvor hun havde sin daglige gang i Sandholmlejen, havde hun et sporadisk kendskab til indkvartering af asylansøgere, men det var ikke hendes

område. Hun vidste, at man indkvarterede et par hver for sig, i tilfælde hvor den ene var under 15 år, men hun havde ikke kendskab til, hvad man gjorde med dem, der var mellem 15 og 18 år.

Foreholdt mail af 22. januar 2016 kl. 17.58 fra Janus Sejersen Laursen til Lars Fogt med en beskrivelse af hidtidig praksis, som den 26. januar 2016 blev videresendt til flere i ministeriet (ekstrakten side 5352), gentog hun, at hun ikke havde kendskab til, hvordan man behandlede de par, hvor den mindreårige var mellem 15 og 18 år, forud for februar 2016, og hun ved ikke, om operatørerne levede op til deres ansvar i forhold til at foretage indberetning. Det havde hun ikke noget med at gøre.

Foreholdt Inger Støjbergs Facebook opslag af 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) forklarede hun, at hun husker, da opslaget blev til, men hun er ikke sikker på, at hun har set det. Da det blev skrevet, var hun og ministeren på en tjenesterejse til Bruxelles i forbindelse med en debat i Europa-Parlamentet om smykkebogen. På vej hjem talte ministeren med sin særlige rådgiver om de historier om såkaldte barnebrude, der var i medierne. Ministeren ville lave et opslag om, at det skulle stoppes. Dengang troede hun faktisk, at det vedrørte personer under 15 år. Hun var ikke inde over formuleringen af Facebook opslaget. Det var hun generelt ikke.

Opslaget gav hende ikke anledning til overvejelser, men der gik jo en sagsbehandling i gang i Koncernøkonomi. Det eneste, hun gjorde, var, at hun samme aften kontaktede Jesper Gori og fortalte, at der godt kunne komme noget om det, hvorfor de skulle følge lidt med.

Forevist artikel i Information den 27. januar 2016 kl. 14.36 med overskriften ”Elleman stopper blåstempling af mindreåriges ægteskab” (ekstrakten side 28) forklarede hun, at hun ikke husker, om der var en koordination mellem ministerierne om udmeldingerne på dette område. Hun tror, at der har været en eller anden form for kontakt. På et senere tidspunkt drøftede de med Udlændingestyrelsen, om det ville have indflydelse på spørgsmålet om familiesammenføring, hvis man ændrede disse regler. Det var i den forbindelse, at notatet af 11. februar 2016 om Social- og Indenrigsministeriets arbejde vedrørende anerkendelse af udenlandske ægteskaber mv. (ekstrakten side 126) blev udarbejdet. I dag husker hun dog ikke dette forløb i detaljer.

Hun kan godt i slutningen af januar eller begyndelsen af februar have deltaget i møder i ministeriet om indkvarteringen af de omhandlede par, men hun husker det ikke nærmere i dag. Hun har deltaget i mange møder om emnet, og hun kan i dag ikke huske hvornår. Hun mener ikke, at hun var involveret i høringen af operatørerne den 26. januar 2016 (ekstrakten side 62). Fordi det angik indkvartering, ville det også naturligt have været Line Skytte Mørk Hansens afdeling, der havde opgaven.

Foreholdt høringssvarets indhold (ekstrakten side 62) forklarede hun, at hun ikke husker at have set høringssvaret forud for forberedelsen af denne sag, men hun er ikke sikker. Hun tror, at undersøgelsen var en aftale mellem Koncernstyringsafdelingen og Udlændingestyrelsen i forlængelse af ministerens Facebook opslag, men det er hun ikke sikker på. Hvis det var ministeren, der bestilte høringen, vil hun tro, at ministeren fik notatet eller eventuelt en sammenfatning af indholdet.

Den opfølgende høring af 28. januar 2016 (ekstrakten side 66) mener hun heller ikke, at hun havde kendskab til. Det kan godt være, at høringssvaret har været vedhæftet notater eller lignende, men hun husker det ikke i dag. På dette tidspunkt var opfattelsen, at det var nogle meget unge kvinder, der var gift med meget ældre mænd.

Man kunne også se langt senere i forløbet, at det havde en betydning, hvor stor aldersforskellen var. Det var et blandt mange elementer, man skulle lægge vægt på i forbindelse med at tage stilling til, om der kunne ske adskillelse. Generelt er der en mindre indikation på, at forholdet ikke har været frivilligt, hvis der er lille aldersforskel, end hvis det f.eks. er en 16-årig, der er gift med en 64-årig. Det var noget, der begyndte at tegne sig relativt tidligt i forløbet for de af dem, der overvejede, hvordan rammen for det skulle være. Det var et udtryk for en almindelig juridisk refleksion over, hvad der havde betydning i forhold til ikke mindst Danmarks internationale forpligtelser. På dette tidspunkt var de ikke klar over, hvordan rammen skulle være, men det fik langt senere en betydning. Hun tror ikke, at det var så langt på dette tidspunkt, at de så på andre retlige referencerammer, men de konstaterede relativt hurtigt, at der ikke rigtig var nogen vejledning vedrørende kongebrev. Deres overvejelser var baseret på deres almindelige kendskab til udlændingeområdet, som de sad med til hverdag, og de havde derfor ofte anledning til at dykke ned i de internationale forpligtelser.

I Udlændingeafdelingen var opgaverne i forbindelse med sagen og drøftelserne, at de på den ene side skulle bistå ministeren med det, hun gerne ville, og på den anden side skulle de se på den retlige ramme.

Foreholdt mail af 26. januar 2016 kl. 10.37 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Henrik Grunnet (ekstrakten side 20-21), hvoraf fremgår blandt andet, at Udlændingestyrelsen vil føje til deres retningslinjer, at en mindreårig under 15 år aldrig vil kunne indkvarteres sammen med en myndig ægtefælle, forklarede hun, at hun ikke ved, hvilke retningslinjer der henvises til. Hun kan ikke vurdere, om det var allerede eksisterende eller fremtidige retningslinjer, der blev henvist til.

Foreholdt notat om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige, der ved mail af 27. januar 2016 kl. 17.13 blev sendt fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 30-31), forklarede hun, at hun i dag ikke husker notatet, men hun kan se, at det har været forbi hendes afdeling. Hun tror, at de på et tidspunkt var inde over notatet, som de formentlig fik via Koncernøkonomi. Formentlig har de set på den retlige del af det. Hun ved ikke, om ministeren har modtaget notatet, men det vil hun tro. Hun vil tro, at notatet er bestilt af Koncernøkonomi, men ved ikke, om det skete på vegne af ministeren. Hun ved ikke, hvad ideen med notatet var, men antageligvis var det at få et overblik over den gældende praksis. Der var ikke i departementet særlig stort kendskab til, hvordan man i praksis indkvarterede asylansøgere.

Den version af udkastet til notatet, som Jesper Gori sendte til sig selv den 27. januar 2016 kl. 17.40 (ekstrakten side 37ff.), med bemærkninger, var oprettet på Koncernøkonomis brevpapir, fordi sagen var deres. Det var derfor Koncernøkonomis udkast – formentlig med Udlændingestyrelsens bidrag – som de arbejdede videre med. Udlændingeafdelingen var lovaftalende og blev derfor inddraget mere og mere. Det blev på den baggrund også deres sag. Hun går ud fra,

at de blev inddraget, fordi Koncernøkonomi ville have en vurdering af, om det var i overensstemmelse med reglerne. Hun tror ikke, at hun var involveret i den første gennemskrivning af notatet. Det var nok Jesper Gori. På et tidspunkt blev også en yngre fuldmægtig involveret i sagen.

Foreholdt Jesper Goris mail til sig selv, hvori han anførte ”evt. tilføjelse om retten til familieliv ved længerevarende ophold”, og adspurgt til, om hun ved, hvad denne bemærkning henviste til, forklarede hun, at det bliver et gæt, men hun vil tro, at det handlede om, at hvis man havde opholdt sig lidt længere i asylsystemet og ikke var fyldt 18 år, kunne det også have betydning. Sammenholdt med den forudgående sætning, hvor Jesper Gori henviste til barnets tarv, vil hun tro, at det var overvejelser om, at der ud over hensynet til barnets tarv og Børnekonventionen var spørgsmål i relation til EMRK artikel 8.

Foreholdt, at der i denne version af notatet var indsat en ny bullet om Udlændingestyrelsens initiativer vedrørende mindreårige over 15 år, og at der samme sted var indsat en kommentar om at vende udgangspunktet om (ekstrakten side 41), forklarede hun, at hun ikke tror, at hun kendte afsnittet på dette tidspunkt. Hun ved ikke, hvem der satte kommentaren ind. Hun tror dog, at det relaterede sig til det spørgsmål, der også opstod senere; om de pågældende som udgangspunkt kunne adskilles, hvorefter der blev indledt sagsbehandling, eller om sagsbehandlingen skulle indledes, allerede inden parrene blev adskilt.

Jesper Gori havde en fortid på indkvarteringsområdet i Udlændingestyrelsen, og han kendte derfor mere til området i praksis end de øvrige i ministeriet.

Adspurgt, om de i den indledende fase havde overvejelser om betydningen af aldersforskellen, forklarede hun, at det indgik i deres drøftelser. De havde ikke – i hvert fald slet ikke på dette tidspunkt – noget endeligt svar på, hvor stor aldersforskellen skulle være. Hun vil i dag stadig ikke kunne sige, hvor den præcise grænse går, for der skal lægges vægt på en række elementer, hvilket også fremgik af det, der kom senere. Jo større aldersforskellen var, des større betydning skulle det tillægges. Hvis aldersforskellen var mindre, var der mindre tegn på, at det skulle være et særligt problem, eller at forholdet ikke skulle være frivilligt. De brugte ikke ordet tvang ret meget. De talte også om, at det, man ønskede, var et ”pusterum”. Det var de elementer, de kredsede om, og et af elementerne var aldersforskellen. Hvis manden var over 30 år, begyndte det at blive et væsentlig element i vurderingen. Adspurgt, om aldersforskellen begynder at få en tiltagende vægt, når manden er 25-30 år, forklarede hun, at hun ikke kan sige det præcist, men at det deromkring begyndte at få en anden vægt end tilfælde, hvor parret var næsten jævnaldrene.

Foreholdt mail af 28. januar 2016 kl. 16.47 fra Jesper Gori til hende med et revideret udkast til notatet, der nu var benævnt ”notat om indkvartering af mindreårige udlændinge, der indrejser sammen med personer, som angives at være ægtefælle eller samlever” (ekstrakten side 55ff.), forklarede hun, at ”Merete” var Merete Milo, der var souschef i familiesammenføringskontoret og stort set intet havde med denne sag at gøre. ”Anna-Sophie” var identisk med Anna-Sophie Kolding Saugmann-Jensen, der var fuldmægtig og havde en hel del med sagen at gøre. Hun var blandt andet med til at skrive det notat om de internationale forpligtelser, der kom efterfølgende. Den grænse, der ifølge mailen var ”svær at sige noget klart og fast om”, var, hvornår man kunne sige, at parrene skulle adskilles. Det var det, de begyndte at kredsede om. Drøftelserne

foregik ikke kun på skrift. De holdt rigtig mange møder om problemstillingen, men hun kan ikke huske møder om præcis dette notat. Hun har med sikkerhed været inddraget i drøftelserne om notatet. Hun husker ikke, om dette var første gang, at hun så udkastet, men det var det nok. Der ville normalt ske en del indledende sagsbehandling, inden hun fik sådan noget.

Lykke Sørensen blev foreholdt, at det af udkastets side 4 (ekstrakten side 59) fremgår blandt andet:

”Det vurderes, at der er tale om et sagligt hensyn, hvis indkvartering af mindre-årige i asylsystemet generelt sigter mod at undgå situationer, hvor et barn som følge af myndighedernes faktiske forvaltningsvirksomhed risikerer at blive tvunget til et samliv i strid med barnets egen frie vilje og barnets bedste. Det indgår i vurderingen, at der er tale om en tidsmæssigt afgrænset periode, indtil barnet meddeles opholdstilladelse eller skal udrejse.”

Baggrunden for dette var formentlig den helt almindelige juridiske vurdering af, at det vil være et sagligt hensyn, hvis formålet med adskillelsen er at undgå, at en person tvinges til et samliv. Forespurgt, om notatet tager stilling til, hvordan man skal afdække dette forhold, forklarede hun, at hun ikke husker, om notatet tog hensyn til det sagsbehandlingsmæssige. Generelt skal man tale med nogen eller indhente dokumenter, herunder fra operatørerne, for at finde ud af det.

Hun husker ikke i dag, hvem der fik ideen til at ”vende udgangspunktet om”, som det er anført i kommentaren til beskrivelsen af den eksisterende ordning samme sted i notatet (ekstrakten side 59). I kommentaren rejses det som et spørgsmål. Hun havde ikke som sådan en holdning til det. Deres opgave var at afdække, om ministerens ønske om at adskille alle par var en mulighed. Over for det stod en vurdering af de retlige rammer for en sådan ordning. Som det også fremgik af det notat om Danmarks internationale forpligtelser, der kom senere, var spørgsmålet blandt andet, om de allerede ved indkvarteringen kunne adskille parrene, hvorefter der gik en sagsbehandling i gang, eller om der ville være tilfælde, hvor der allerede ved indkvarteringen var omstændigheder i sagen, som gjorde, at de ikke kunne skilles ad. Diskussionen var – som hun opfattede det her – om en sådan adskillelse i udgangspunktet kunne lade sig gøre eller ikke.

Foreholdt, at det i notatet var anført, at det indgik i vurderingen, at adskillelsen var tidsmæssigt afgrænset til asylperioden, forklarede hun, at asylperioden på dette tidspunkt givetvis var længere end normalt, da der var omkring 18.000 indkvarterede asylansøgere. Adspurgt, hvor lang asylprocessen var, forklarede hun, at den gruppe, der ankom på dette tidspunkt, i stort omfang var fra Syrien. Disse personer skulle have opholdstilladelse, lige så snart man havde identificeret, hvor de kom fra. Nogle ansøgere, der kom fra andre lande, kunne være i systemet i længere tid. Hun ved ikke, hvor lang processen var, men det havde betydning, om det var fire måneder eller to år. Hun tror, at en undersøgelse af asylperiodens længde indgik i senere overvejelser.

Hun blev foreholdt, at det ligeledes var anført i notatet (ekstrakten side 59), at:

”Udmøntning af Udlændingestyrelsens faktiske forvaltningsvirksomhed i forhold til indkvartering af asylansøgere i den periode, hvor den pågældende er omfattet

af styrelsens forsørgelsespligt, er underlagt almindelige forvaltningsretlige grundsætninger om saglighed og lighed.”

Dette afsnit var en understregning af, at der i udgangspunktet var tale om faktisk forvaltningsmyndighed, men også at de helt almindelige forvaltningsretlige grundsætninger var gældende. Det betyder, at man ikke kan sige, at bare fordi man f.eks. er rødhåret, skal man bo hver for sig eller lignende.

Der var meget klare forarbejder om, hvad der var faktisk forvaltningsvirksomhed i relation til indkvartering. På et tidspunkt nåede både de og Udlændingestyrelsen frem til, at adskillelse af parrene – uanset forarbejdernes ordlyd – var så indgribende, at der var tale om en forvaltningsretlig afgørelse, hvilket indebar krav om blandt andet partshøring. Adspurgt, om adskillelse helt kan sidestilles med den indkvartering, der er omtalt i forarbejderne, forklarede hun, at der er mange situationer, hvor man af forskellige årsager beslutter, at en person skal være et andet sted. Udgangspunktet er faktisk forvaltningsvirksomhed. Det fremgår af forarbejderne, hvor der ikke er taget stilling til alle mulige og umulige eksempler. Der kunne f.eks. også være tale om en situation, hvor man adskilte et barn fra sine forældre eller lignende.

Hun opfattede det ikke sådan, at de i notatet tog stilling til sondringen mellem faktisk forvaltningsvirksomhed og en afgørelse, men nærmere at der var tale om en beskrivelse, og selvom der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed, skulle det være sagligt.

Adspurgt, om der ikke, når noget skal være sagligt begrundet, skal være en eller anden form for evidens for de faktiske forhold, man henviser til, forklarede hun, at de ikke her sagde, at der var tale om tvang, men at adskillelse skulle være i overensstemmelse med barnets tarv. Det var derfor, at det blev stillet som et spørgsmål: Kunne man vende det om? Var det muligt? Det var den diskussion, de havde.

Lykke Sørensen blev foreholdt notatets side 5 (ekstrakten side 60), hvoraf fremgår blandt andet:

”Også i øvrigt vurderes det, at der er meget vide rammer for styrelsens indkvarteringsvirksomhed på asylområdet, så længe der varetages saglige hensyn. Det gælder også i forhold til retten til familieliv, der normalt ikke vil indeholde en særlig forpligtelse, som begrænser råderummet ved vurderingen af, hvor indkvartering i forbindelse med asylprocessen skal ske.”

Og kommentaren til den sidste sætning, der lyder:

”Kære Lykke. Jeg foreslår, at afsnittet udgår – jeg tror ikke, at vi særskilt skal fremhæve denne vurdering, som volder mig en anelse uro.”

Hun ved ikke, hvorfor afsnittet i notatet var formuleret sådan, og der var jo også et forslag om, at det ikke skulle være der. De har formentlig drøftet den uro, som ophavsmanden til kommentaren – formentlig Jesper Gori – havde, men det husker hun ikke i dag. De to elementer, der var nævnt i dette afsnit i notatet, var netop de elementer, de også senere var ret meget omkring: Børnekonventionen og EMRK artikel 8. At det på dette tidspunkt – uden at de havde undersøgt

forholdene nærmere og foretaget den endelige vurdering – var anført, at der var meget vide rammer, tror hun ikke, at de kunne skrive under på. Kommentaren var formodentlig en advar-selslampe til hende om, at hun skulle være særligt opmærksom på dette. Hun husker dog ikke i dag, at de har talt om det. De var i en meget tidlig fase, og det var begrænset, hvad de vidste om rammerne på dette tidspunkt.

Foreholdt sin mail af 9. marts 2016 kl. 08.30 til Jesper Gori (ekstrakten side 438), hvor hun an-førte blandt andet, at beslutningen om adskillelse i hendes verden nærmede sig en afgørelse, forklarede hun, at hun tror, at der var en løbende drøftelse i tiden mellem notatudkastet og denne mail, og hun vil ikke helt udelukke, at det også var initieret af Udlændingestyrelsen selv. Der var – trods de klare forarbejder – nogle drøftelser om, hvorvidt man i denne situation kunne holde fast i, at det var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed. Hun kan dog ikke tidsfæ-ste nærmere, hvornår det gik op for hende.

Foreholdt sin mail af 28. januar 2016 kl. 18.08 til Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 5354), hvori hun anførte, at hun havde ladet afsnittet stå, men var enig med Jesper Gori i, at det ikke skulle adresseres særskilt i notatet, forklarede hun, at hun ikke husker drøftelserne, men henviste til det, der var anført i mailen.

Hun husker ikke, om det endelige notat af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5360) blev forelagt for eller drøftet med departementschefen, inden det blev lagt til godkendelse i F2. Det var for-skelligt, om de drøftede noget sådant, inden de gik videre. Der kunne være situationer, hvor det var nemmest, men der kunne også være situationer, hvor det var nemmest at aflevere et notat med en bemærkning på forsiden om, at der var noget, de skulle drøfte. Departementschefen var ikke jurist, og derfor var der situationer, hvor det kunne være bedre at lægge det samlede notat til ham, så han havde mulighed for at læse det igennem. Hvis det er lagt til ministeren, har det også være lagt til departementschefen. Hun husker ikke, om der var en drøftelse med departe-mentschefen om indholdet, eller om notatet kom tilbage med kommentarer eller rettelser. Det var Koncernøkonomis notat, og det var derfor ikke sikkert, at det ville komme tilbage til hende i første række. Hvis det var kommet tilbage med større problematikker, ville de sikkert være blevet inddraget, men hun husker det ikke. Hun husker ikke, om ministeren havde bemærknin-ger til notatet, eller om det blev gennemgået med ministeren.

Hun husker ikke notatet ret tydeligt, og hun husker heller ikke, at der blev refereret til det i den efterfølgende sagsbehandling. Hun ved ikke, om notatet er sendt til Udlændingestyrelsen.

Adspurg om forløbet fra den 2.-9. februar 2016 forklarede hun, at hun i denne periode – som hun husker det – alene var sporadisk involveret i sagen. Der var et stærkt ønske fra ministeren om at kunne gå ud og markere, at nu skulle det her høre op. Derfor var der nogle drøftelser om, hvad en ordning kunne gå ud på. De havde nogle relativt korte, uformelle drøftelser med Justitsministeriet op mod den 9.-10. februar 2016, men hun husker ikke de præcise datoer.

Foreholdt det udkast til pressemeddelelse, som Sarah Andersen den 9. februar 2016 kl. 13.58 sendte til hende og Jesper Gori (ekstrakten side 86-88), forklarede hun, at hun ikke ved, hvem der iværksatte udarbejdelsen af pressemeddelelsen, men hun vil tro, at det var ministeren, der ønskede at melde ud. Hun ved ikke, hvem der var involveret i udarbejdelsen, før hun og Jesper

Gori fik den, og hun ved ikke, hvad der lå til grund for formuleringen af udkastet til pressemeddelelsen. De havde ikke vurderet citatet fra ministeren, inden de modtog denne mail. De danske normer og regler, som ministeren refererede til, var vel ministerens opfattelse af danske normer og regler, og som gik ud på, at f.eks. en 17-årig ikke boede sammen med en 22-årig. Selv kender hun ikke til danske regler, der forbyder et sådant samliv. Ministerens tilgang til det var, at ministeren var en slags forældremyndighedsindehaver. Det var under hendes ansvar, at de mindreårige var indkvarteret, og de skulle have mulighed for at få et pusterum. De kom fra en kultur, hvor ægteskaber – i ministerens verden – var arrangerede, og nu skulle de have lov til at komme til et land, hvor de kunne vælge frit. De havde mange drøftelser om, hvordan man lever i Danmark, og hvordan unge mennesker lever i Danmark – ikke bare på dette tidspunkt, men også langt senere i forløbet.

Hun deltog ikke selv i drøftelserne med ministeren den 9. februar 2016. Hun var ikke i ministeriet den eftermiddag. Hun ved, at der blev holdt et møde senere om eftermiddagen, men hun deltog ikke. Hun tror, at det indtil senere samme aften var Jesper Gori, der håndterede det.

Lykke Sørensen blev foreholdt følgende afsnit i udkastet til pressemeddelelse (ekstrakten side 87):

”I sager om mindreårige asylansøgere mellem 15-18 år vurderer Udlændingestyrelsen i hver enkelt sag, om den pågældende skal indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever. Det sker på baggrund af vurderinger fra operatørens børnefaglige personale, samt værtskommunens evt. faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der vil være bedst for den mindreårige asylansøgers af hensyn til barnets tarv.”

Hertil forklarede hun, at det anførte var en beskrivelse af gældende praksis. Adspurg, hvori forskellen i forhold til den nye ordning, der var beskrevet i dette udkast, bestod, forklarede hun, at den nye ordning i dette udkast var beskrevet således, at der som udgangspunkt skulle ske adskillelse, med mindre det ville stride mod barnets tarv. For at finde ud af, om der var hensyn til den mindreåriges tarv, var man nødt til at behandle sagerne. Denne version af pressemeddelelsen forudsatte således, at der skulle foretages en individuel vurdering.

Ministerens udtalelse i pressemeddelelsen om, at ”vi skal selvfølgelig sikre, at unge piger ikke bliver tvunget til at leve i et forhold på danske asylcentre mod deres vilje”, hvilede på en opfattelse af, at kvinderne kom fra systemer, hvor de ikke selv havde lov til at vælge deres ægtefælle. Det var en generel formodning. Der var ikke foretaget en egentlig undersøgelse af det. Hun tror, at der en enkelt gang flere år tidligere var lavet en undersøgelse om tvangsægteskaber, men den indgik hende bekendt ikke på dette tidspunkt.

Det, der var anført om indkvartering på hver sit værelse, men på samme asylcenter, i tilfælde hvor det ikke var muligt at adskille et par, var en overvejelse, de havde på et tidspunkt. De kom senere frem til, at denne fremgangsmåde ikke kunne ”reparere på det”, hvis der var hensyn til EMRK eller Børnekonventionen. Hun tror, at det var lavet efter ministerens opfattelse af, at det grundlæggende handlede om, at parrene ikke måtte ”dele seng og bord”. De overvejede denne løsning, hvor man bevarede hovedordningen med adskillelse, men så ikke adskilte visse par på hver sit center, men på hver sit værelse. Det var ministerens ønske. Ministeren havde som sagt

den tilgang, at hun var en slags forældremyndighedsindehaver, fordi de mindreårige var indkvarteret under hendes ansvar, og at hun derfor kunne bestemme, hvordan de skulle leve. Hvis de sagde til ministeren, at parrene ikke kunne skilles ad, sagde ministeren, at så måtte de skilles ad, således at de boede på samme asylcenter, men ikke på samme værelse. Hun ville give den mindreårige et pusterum, og hvis hun ikke kunne give det ved at adskille dem helt, ville hun gøre det på denne måde.

Foreholdt, at en person under 18 år, der er gift, i lovens forstand er myndig, forklarede hun, at det fortalte de ministeren. De henviste ikke til værgemålsloven, men de fortalte hende, at det ikke forholdt sig sådan, at hun var en slags forældremyndighedsindehaver. Det var dog fortsat den holdning, ministeren havde.

Foreholdt Jesper Goris mail af 9. februar 2016 kl. 14.44 med forslag til ændringer (ekstrakten side 89-91) forklarede hun, at hun ikke ved, om udkastet til pressemeddelelse var forbi andre i ministeriet forud for Jesper Goris rettelser. Hun har heller ikke kendskab til, om de øvrige adressater på mailen diskuterede det i mellemtiden. Hun har ikke deltaget i noget. Hun kender ikke baggrunden for de ændringer, Jesper Gori indsatte. Han kan godt have fortalt hende om det, men det husker hun ikke.

Hun husker ikke, at hun talte med Jesper Gori efter mødet i ministeriet kl. 15.30, eller at han fortalte hende, hvad der skete på mødet, men hun talte med departementschefen senere på aftenen.

Lykke Sørensen blev foreholdt det udkast, som Jesper Gori kl. 16.13 (ekstrakten side 93-94) sendte til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen og hende, og hvori afsnittet om den tidligere praksis var taget ud, ligesom beskrivelsen af den fremtidige praksis var ændret til noget svarende til det, der blev den endelige pressemeddelelse. Hun forklarede, at hun tror, at det var første gang, at det kom ind i overvejelserne, at de par, der allerede var indkvarteret sammen, skulle adskilles. Dette spørgsmål havde indtil da stået åbent. Hun er ikke sikker på, om der var en drøftelse om, hvorvidt det alene skulle gælde for fremtidige indkvarteringer, eller om det tillige skulle gælde for dem, der allerede var indkvarteret på danske asylcentre. Her blev det i hvert fald klart, hvad der ønskedes. De par, der allerede var indkvarteret sammen, gav ikke anledning til særlige diskussioner den 9.-10. februar 2016. Det var en del af den generelle problemstilling.

Hun ved ikke, hvad der skete i tiden mellem dette udkast og det udkast, Jesper Gori kl. 17.23 sendte til blandt andre Uffe Toudal Pedersen og hende (ekstrakten side 95-96), og som var "søgt tilrettet efter aftale med Uffe". På dette tidspunkt var hun stadig ikke i ministeriet. Hun var væk hele eftermiddagen. Der var selvfølgelig en grund til, at det blev rettet, men hun husker ikke, at hun er blevet orienteret om baggrunden herfor. Denne skrivning, hvorefter det var den "absolutte hovedregel", at ingen mindreårig måtte indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever, og at ordningen skulle administreres ud fra "nødvendige menneskelige hensyn, bl.a. hensynet til barnets tarv", har hun ikke været med til at diskutere. Efter hendes opfattelse er den sidste sætning helt afgørende. Det er en klar markering af, at der er en hovedregel, men at der også er undtagelser.

Lykke Sørensen blev foreholdt sin mail samme dag kl. 21.14 til Jesper Gori (ekstrakten side 97), hvoraf fremgår:

”Jeg forstår på Uffe, at Inger og Mark ikke kan tilslutte sig forslaget. Det er vist stadig ønsket, at der ikke skal være en kattelem. Jeg har talt med Uffe om, at vi skal søge hurtigt i morgen tidlig at vende sagen med Nina på ny. Jeg håber, at vi kan fange hende ved 9-tiden i morgen.”

Hun forklarede, at de lige op til dette tidspunkt – hun husker ikke, om det var i dagene forud for den 9. februar eller samme dag – havde etableret kontakt til Justitsministeriet. Hun husker ikke, om det var Jesper Gori eller hende selv, der havde den første kontakt med Nina Holst-Christensen. Mailen sendte hun i forlængelse af, at hun blev ringet op af Uffe Toudal Pedersen, der fortalte, at der havde været et forløb, og hun havde også set, at der havde været en tilretning tidligere på dagen. Uffe Toudal Pedersen meldte det tilbage til hende, som hun skrev; at Inger og Mark ikke kunne være med på det forslag. De ønskede fortsat ikke, at undtagelsen skulle være der. Det, de drøftede på dette tidspunkt, var både selve ordningen og udformningen af pressemeddelelsen. Pressemeddelelsen var en pressemeddelelse, men de ønskede, at den skulle beskrive ordningen. Det, de drøftede, var fortsat ordningen. Derfor relaterede hendes mail sig både til, om man i pressemeddelelsen skulle have en beskrivelse af den fulde ordning, men også til selve ordningen. Når hun anførte i mailen, at ministeren ikke ønskede en kattelem, betød det, at ordningen skulle være undtagelsesfri. Det var ministerens stærke ønske.

Det var formentlig hende, der besluttede, at de skulle række ud til Justitsministeriet. Det er altid en god ide, når et tiltag rejser spørgsmål efter menneskerettighedskonventionen. Hun husker ikke, om det var hende eller Jesper Gori, der havde kontakten med ministeriet den 9. februar 2016. Kontakten med Justitsministeriet var generelt ret uformel, fordi de stort set sad op og ned ad hinanden. Når hun gik fra sit kontor til departementschefen eller ministersekretariatet, gik hun stort set lige forbi Nina Holst-Christensens kontor. Det afhang af spørgsmålet, hvor formel kontakten var. Hendes egen kontakt til Justitsministeriet var i denne fase kun til Nina Holst-Christensen, men generelt var der også kontakter på kontorchef- og fuldmægtigniveau.

Hun blev foreholdt beredskab fra 2017 om tidspunktet for Justitsministeriets involvering i sagen om adskillelse af asylansøger-par (ekstrakten side 3574), hvoraf fremgår blandt andet:

”Meldingen i forbindelse med den mundtlige drøftelse den 9. februar var den samme, som Justitsministeriet også senere tilkendegav skriftligt: At det kræver en konkret og individuel vurdering, før asylansøger-par kan skilles ad.”

Hertil forklarede hun, at hun ikke husker, om hun deltog i drøftelserne med Justitsministeriet den 9. februar 2016. Det kan hun godt have gjort. Det spørgsmål, de forelagde for Justitsministeriet, var, at der helt generelt var en udfordring i forhold til menneskerettighedskonventionen, og om man kunne lave en ordning, der var absolut. Der kom det svar tilbage, som de godt selv kunne regne ud. Det er dog altid godt at få Justitsministeriets bekræftelse. Det kunne ikke være en absolut ordning. Der skulle være mulighed for undtagelser, og for at finde ud af det skulle der være en konkret vurdering af de enkelte sager. De havde nogle helt, helt overordnede drøftelser om de momenter, der skulle indgå i en sådan vurdering, men hun husker ikke, om det var allerede den 9. februar. Da hun fik tilbagemeldingen fra Justitsministeriet, foretog hun sig ikke noget før senere på dagen. Da hun fik forelagt udkastet til pressemeddelelse, indgik drøftelserne med Justitsministeriet, men hun husker ikke, om ministeren eller departementschefen fik

en direkte redegørelse om meldingen fra Justitsministeriet. Hun tror ikke, at de i den første kontakt til Justitsministeriet sondrede mellem de par, der allerede var indkvarteret på danske asylcentre, og de par, der i fremtiden ville ankomme til Danmark.

Det var hende, der havde mødet med Nina Holst-Christensen den 10. februar 2016. Hun tror, at hun gik forbi Nina Holst-Christensens kontor som stort set det første, hun gjorde, da hun mødte på arbejde. Hun tror, at Jesper Gori tillige deltog i mødet. Fra Justitsministeriet var det formentlig alene Nina Holst-Christensen, der deltog. Den problemstilling, hun forelagde for Justitsministeriet, var, at der dagen forinden havde været en drøftelse i ministeriet, og at ministeren fortsat ikke ønskede undtagelser til reglen om adskillelse. Det var ikke nogen lang drøftelse, de havde. Hun tror nærmest, at hun og Nina lagde ordene i munden på hinanden. De sagde begge, at uanset ministerens ønske om en undtagelsesfri ordning kunne det ikke blive sådan. Justitsministeriet bekræftede således igen, at ordningen ikke måtte være undtagelsesfri. Hun tror, at Nina spurgte, om der var behov for en officiel melding fra Justitsministeriet – altså en melding, der havde været omkring ministeren – men det var ikke nødvendigt på dette tidspunkt.

Hun husker ikke, hvad hun gjorde umiddelbart efter mødet med Nina Holst-Christensen. Hun skrev ikke et notat, og hun bad heller ikke Jesper Gori om at gøre det. Det gjorde hun ikke, fordi det for dem var ret enkelt. Det, der blev sagt, var indlysende, og de var ikke uenige med Justitsministeriet. Der var derfor ikke behov for et notat på dette tidspunkt. Hun havde ikke brug for at ”føre” Justitsministeriet foran sig. Hun var ikke i tvivl om, hvad der var gældende i forhold til den helt overordnede del af ordningen. Justitsministeriets melding var, at der ikke kunne være en absolut ordning. Der skulle være mulighed for undtagelser, og det krævede en konkret og individuel vurdering.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 09.49 fra Jesper Gori til hende om, at han havde bedt ”Morten” om at undersøge et spørgsmål fra Nina Holst-Christensen om betydningen af Flygtningekonventionen (ekstrakten side 98), forklarede hun, at hun ikke husker, hvad det var for et spørgsmål. Hun husker heller ikke et eventuelt svar til Nina. Hun tror, at ”Morten” er Morten Duus, der var souschef i asyl- og visumkontoret i Udlændingefdelingen.

Hun husker ikke, om hun var til et møde i tiden mellem mødet med Nina Holst-Christensen og koncerndirektionsmødet. Foreholdt Kasper Højvang Kyed og Henrik Grunnets forklaringer om, at det var deres indtryk, at der havde været nogle forudgående drøftelser mellem hende, ministeren og Uffe Toudal Pedersen, forklarede hun, at hun ikke kan udelukke, at de havde en kort indledende drøftelse, men det kan ikke have været en længere drøftelse. Hun husker således heller ikke, om hun forud for mødet nåede kort at orientere Uffe Toudal Pedersen om meldingen fra Justitsministeriet.

Deltagerne på koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 var ministeren, Uffe Toudal Pedersen, Henrik Grunnet, Kasper Højvang Kyed, Frank Bundgaard, Line Skytte Mørk Hansen og hende. Hun husker ikke, om også Henrik Kyvsgaard deltog. Desuden ville en ministersekretær normalt være referent, dog ikke for at tage referat som sådan. Vedkommende var der, hvis der var noget, der skulle følges op på.

Hun kendte Frank Bundgaard og Henrik Kyvsgaard som afdelingschefkollegaer, men de kendte ikke hinanden nærmere. Henrik Grunnet havde været hendes chef i et år, da hun var i Udlændingestyrelsen.

Uffe Toudal Pedersen indledte koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 med at bede hende om at fortælle om status på spørgsmålet om mindreårige asylansøgere, der levede i et parforhold, herunder drøftelserne med Justitsministeriet. Hun blev overrasket over, at det pludselig var et tema for koncerndirektionen, idet det ikke stod på dagsordenen, og idet der stadig var nogle uafklarede spørgsmål. Hun var stort set lige kommet fra mødet med Nina Holst-Christensen. På koncerndirektionsmødet redegjorde hun for, at der i en ordning skulle være en mulighed for undtagelser, og at der skulle foretages en konkret vurdering. Ministeren havde helt generelt i forløbet og også på dette møde vanskeligt ved at acceptere, at ordningen ikke kunne være undtagelsesfri. Der var ikke nogen tvivl om ministerens holdning til spørgsmålet. Ministeren mente, at det var misforståede hensyn, at der skulle gælde undtagelser. Ministeren var mildest talt ikke tilfreds med det. Hun husker ikke ministerens ordvalg, herunder om ministeren sagde, at ”I kan åbenbart godt lide barnebrude”, men det har ministeren sagt andre gange, herunder én gang til Jesper Gori og hende, da de drøftede denne sag. Hun husker dog ikke, om ministeren også sagde det på mødet. De var uenige på mødet. Adspurg, om der var en ubehagelig stemning, forklarede hun, at det er sjældent, at man skal sige til en minister, at ”det er ligegyldigt, hvad du siger, for danske myndigheder skal overholde danske regler – også vores internationale forpligtelser.” Dette blev ligesom den afsluttende sætning. Hun er ikke sikker på, om ministeren sagde noget. Det tror hun ikke var tilfældet, men ministeren var utilfreds med det.

Hun hørte ikke ministeren sige tydeligt på koncerndirektionsmødet, at loven skulle overholdes, men hun har heller ikke hørt ministeren sige det modsatte.

Foreholdt Frank Bundgaards videre forklaring om, at hun så lidt rystet ud på koncerndirektionsmødet, forklarede hun, at hun var påvirket af situationen. Det er ikke hver dag, at en afdelingschef skal sidde med mange mennesker til stede og sige til en minister, at ”du kan sige og skrive, hvad du vil, men danske myndigheder skal overholde danske regler, og du kan ikke sige noget andet”. Hun opfattede det sådan, at det var ministeren og hende, der havde en ”runde” om det, og hun husker ikke, hvad Uffe Toudal Pedersen sagde eller gjorde i denne forbindelse.

De nåede ikke frem til noget resultat på mødet. Det var en redegørelse for, hvad der gælder. Henrik Grunnet nikkede og havde tydeligvis forstået budskabet. Det var sådan, hun opfattede hans kropssprog. Hun husker ikke andre reaktioner. Det har der nok ikke været.

Lykke Sørensen blev foreholdt Frank Bundgaards videre forklaring om koncerndirektionsmødet, hvorefter han opfattede det sådan, at ministeren præsenterede, at linjen fremover skulle være, at alle flygtningepar, hvor den ene var mindreårig, skulle adskilles.

Hun forklarede, at ministeren redegjorde for, hvordan hun gerne ville have ordningen, men hun husker ikke, om det var det første, der skete. Hun tror, at det foregik på den måde, at Uffe Toudal Pedersen bad hende om en opdatering på drøftelserne med Justitsministeriet, hvorefter hun ganske kort sagde, at det var uændret, og at der skulle være en individuel vurdering. Det reagerede ministeren på. Det kan hun godt genkende. Hun husker ikke ministerens præcise ord, men ministeren havde svært ved at leve med det. Ministeren kunne ikke forstå det og havde svært

ved at acceptere det. Ministeren var i hvert fald ikke ret tilfreds med den tilbagemelding. Det er helt stensikkert.

Hun blev foreholdt, at Frank Bundgaard desuden har forklaret, at ministeren på koncerndirektionsmødet desuden udtalte, at hun ikke ville have, at mindreårige boede sammen med ældre mænd, og at Lykke Sørensen reagerede på det og markerede, at det ikke gik rent juridisk i forhold til konventionerne, ligesom Lykke Sørensen sagde, at sagerne skulle behandles individuelt.

Hertil forklarede hun, at det sagtens kan være, at ministeren udtalte sig sådan på mødet. Hun tror ikke, at de talte om tvang, men hun er enig i beskrivelsen af det, hun selv sagde på mødet.

Hun blev desuden foreholdt, at Frank Bundgaard derefter skulle have forklaret, at svaret herpå fra ministeren var et skuldertræk ”å la det ved vi godt, at du mener”. Hertil forklarede hun, at hun er sikker på, at ministeren har sagt, at ”det er jeg sikker på, at det mener Justitsministeriet”. Som sagt havde ministeren meget, meget svært ved at acceptere, at det var sådan. Hun husker dog ikke ministerens præcise reaktion.

Det blev ikke aftalt på mødet, hvordan de skulle komme videre.

Foreholdt, at Frank Bundgaard herom skulle have forklaret, at det klart lå i luften, at det skulle eksekveres, og at Uffe Toudal i ”kanten af mødet” skulle have sagt til Line Skytte Mørk Hansen, at hun skulle sørge for at orientere asylcentrene hurtigst muligt, forklarede hun, at det ikke er noget, hun har en erindring om. De drøftede ikke på mødet, hvordan Udlændingestyrelsen eller centrene skulle orienteres om, hvordan de kom videre med sagen.

Hun tror ikke, at de drøftede spørgsmålet om faktisk forvaltningsvirksomhed på koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, men hun kan ikke afvise det. Hun mener, at det, der var oppe, og som også handler om forvaltningsretlige principper, var, at der skulle foretages en individuel vurdering.

Hun gentog, at hun på mødet tilkendegav, at danske myndigheder skal overholde danske regler, uanset hvad ministeren siger. Det var også et budskab til Udlændingestyrelsens direktør.

Adspurg om forløbet efter mødet forklarede hun, at hun var påvirket af situationen. Det var ikke en hverdagssituation. Hun gik stort set direkte forbi Nina Holst-Christensens kontor efterfølgende, og hun tror ikke, at hun talte med nogen efter mødet. Hun var ikke med til det efterfølgende møde hos departementschefen, som Frank Bundgaard skulle have forklaret, at i hvert fald ministeren, departementschefen og Line Skytte Mørk Hansen deltog i.

Hun havde en snak med Nina Holst-Christensen, hvor hun blot refererede, hvad der lige nu var status: At ministerens tilgang fortsat var uændret, idet ministeren fortsat ønskede en absolut ordening, og at hun over for ministeren havde tilkendegivet det, hun tilkendegav på mødet. Hun husker ikke, hvad hun i øvrigt sagde til Nina.

Hun havde ikke anledning til at gøre mere på dette tidspunkt. Sagen og det videre arbejde med, hvilken ordning der skulle være, og hvordan den skulle udformes, lå i høj grad i Koncernøkonomi. Hun har ikke nogen erindring om, at hun drøftede sagen mere den dag.

Hun husker heller ikke, om der på dette tidspunkt var drøftelser om yderligere retningslinjer til Udlændingestyrelsen. Der kom på et eller andet tidspunkt noget om, at Udlændingestyrelsen skulle lave deres egne retningslinjer. På det her tidspunkt var det fortsat uafklaret, hvordan det skulle meldes ud osv. Foreløbig havde de bare en pressemeddelelse, og der var ikke taget stilling til, hvordan den endeligt skulle se ud.

Hverken hun eller hendes medarbejdere var involveret i pressemeddelelsens indhold efter koncerndirektionsmødet.

Foreholdt ministerens svar af 21. juni 2017 på spørgsmål nr. 813 (ekstrakten side 4149), hvor ministeren oplyste, at hun ikke havde drøftelser med sine embedsmænd om, hvorvidt pressemeddelelsen skulle følges op af en egentlig instruks, bekræftede hun, at hun ikke har haft drøftelser med ministeren om en skriftlig instruks. Hun havde ikke anledning til at overveje det, da hun relativt hurtigt fik kendskab til, at Udlændingestyrelsen behandlede sagerne, som de skulle. Styrelsen vurderede sagerne individuelt.

Foreholdt Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 (ekstrakten side 100), hvori han beskrev mødet således, at det ikke efterlod tvivl om ministerens indstilling til sagen ”uanset Børnekonventionen, når parret har et fælles barn”, forklarede hun, at det svarer til hendes opfattelse af ministerens indstilling til sagen.

Hun blev foreholdt mail af 11. februar 2016 kl. 15.56 fra Nils Bak til Kristina Rosado, hvori Nils Bak beskrev, at ministeren i forbindelse med Lykke Sørensens redegørelse om Justitsministeriets forbehold udbød: ”Den risiko tager jeg gerne” og derefter sagde til Lykke Sørensen: ”Du kan nok godt li’ barnebrude, hva’”. Hertil forklarede hun, at hun ikke husker, om det var de ord, ministeren brugte.

Foreholdt, at Frank Bundgaard har forklaret, at ministeren skulle have sagt noget i retning af, at det ”tager jeg gerne en sag på”, forklarede hun, at det kan ministeren godt have sagt. Hun husker det dog ikke. Hun kan ikke afvise, at ministerens udtalelse om, at ”du kan nok godt lide barnebrude” fremkom på dette møde, men hun husker det som sagt ikke.

Hun blev foreholdt Merete Milos mail af 19. februar 2016 kl. 13.03 og sit svar kl. 13.59 samme dag (ekstrakten side 189), hvor hun besvarede Merete Milos spørgsmål om, hvorvidt det var muligt at berigtige eller justere pressemeddelelsen, der gav det klare indtryk, at samlet indkvartering var helt udelukkede, således:

” Det kan vi ikke, fordi det er ministerens klare tilkendegivelse, at der ikke skal være undtagelser. Jesper og jeg har haft et længere forløb med ministeren om sagen.
...”

Det forløb, hun henviste til i mailen, var forløbet den 9.-10. februar 2016 op til udsendelsen af pressemeddelelsen. Merete Milo havde ikke rigtig haft noget med sagen at gøre, og det var på dette tidspunkt vinterferie, hvorfor Merete som souschef måtte tage hånd om en udtalelse i forbindelse med en henvendelse fra Jyllands-Posten.

Der blev ikke rigtig konkluderet noget på koncerndirektionsmødet. For hende var det heller ikke nødvendigt at konkludere, at man skulle overholde reglerne. Det ville se mærkeligt ud, hvis de skulle skrive det hver gang. Hun tror, at det er rigtigt, at der ikke var nogen, der sagde det ud i rummet. Hun sagde dog selv under mødet, at reglerne skulle overholdes, uanset hvad ministeren sagde. Adspurgt forklarede hun, at det i sidste ende var ministeren, der havde instruktionsbeføjelsen over for Henrik Grunnet. Det, der skete på mødet, blev ikke efterfølgende taget op eller drøftet.

Adspurgt gentog hun, at hun ikke husker ministerens ordvalg på mødet, men at ministeren havde en meget klar holdning. Ministeren ville have en undtagelsesfri ordning og havde meget vanskeligt ved at acceptere, at den ikke kunne være undtagelsesfri. Hun husker, at hun selv sagde til ministeren, at det var ligegyldigt, hvad ministeren sagde, for ordningen kunne ikke være undtagelsesfri.

Der blev ikke drøftet en pressestrategi på mødet, og hun har ikke deltaget i yderligere drøftelser herom end allerede forklaret.

Foreholdt pressemeddelelsen (ekstrakten side 102) forklarede hun, at hun ikke tror, at hun modtog en kopi af pressemeddelelsen, som var offentligt tilgængelig på ministeriets hjemmeside. Hun slog dog ikke op på pressemeddelelsen den dag. Hun var ikke i perioden frem til det næste koncerndirektionsmøde den 24. februar 2016 involveret i drøftelser om pressemeddelelsen. Ud over henvendelsen fra Jyllands-Posten tror hun ikke, at hun beskæftigede sig med sagen i denne periode. Det kan godt være, men hun husker det ikke.

Pressemeddelelsens absolutte indhold gav hende ikke anledning til at reagere, da hun på koncerndirektionsmødet havde tilkendegivet, hvordan sagerne skulle behandles. Hun deltog ikke i drøftelserne af, at pressemeddelelsen skulle gå ud i denne form.

Lykke Sørensen blev foreholdt ombudsmandens nyhed af 10. december 2015 (ekstrakten side 5348), hvor ombudsmanden udtalte kritik af en flygtningeannonce:

”... Men information skal være retvisende.

”Der er vide rammer for myndighedernes valg af kommunikationsform. Men kommunikation må ikke blive så kortfattet og unuanceret, at den giver modtagerne et forkert billede af deres situation. Annoncen kan efter min vurdering give syriske flygtninge en opfattelse, der ikke stemmer med virkeligheden”, siger Jørgen Steen Jørgensen.”

Hun forklarede hertil, at hun var bekendt med kritikken. Hun har dog ikke deltaget i en diskussion af, om man kunne udsende pressemeddelelsen i den endelige udformning. Hun har delta-

get i en drøftelse af ordningen. Hun var bekendt med ombudsmandens tilgang, men i ministeriet delte man ikke helt ombudsmandens opfattelse af det spørgsmål. Ministeren tog ikke fuldstændig ejerskab på ombudsmandens kritik. Adspurgt, om der i diskussionen med ministeren om pressemeddelelsen var nogen, der nævnte, at kommunikationen skulle være retvisende, forklarede hun, at de drøftede ordningen. De drøftede ikke, om ministeren kunne udsende en pressemeddelelse, der indeholdt hovedreglen, men ikke undtagelsen. Når de gerne ville have det hele med, handlede det om at beskrive ordningen. Det var den diskussion, de havde. Hun har ikke deltaget i en drøftelse af, om man kunne udsende en pressemeddelelse med kun halvdelen af ordningen. Det, der var anført i pressemeddelelsen, var ikke ordningen, så det var ikke retvisende.

Der blev ikke taget referat af koncerndirektionsmøderne. Det var departementschefens beslutning. De tog sikkert alle sammen noter. Selv tog hun alene noter, hvis der var noget, hun skulle huske eller følge op på. Hun vil tro, at ministersekretæren tog noter med henblik på en opfølgning på mødet. Hun ved ikke, hvordan man skulle kunne se, hvad der blev besluttet, når der ikke blev taget referat. Hun har ikke længere sine notesbøger fra dengang, men hun brugte dem heller ikke til at skrive referat, men alene til at notere ned, hvis hun skulle huske noget. Når hun husker mødet, er det fordi, det var usædvanligt.

Foreholdt Ditte Kruse Dankerts mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 til blandt andre indkvarteringsoperatørerne (ekstrakten side 110), hvori det er beskrevet blandt andet, at ministerens beslutning betyder, at ingen mindreårige fremover må indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, uanset om der er fællesbørn, forklarede hun, at hun ikke ved, om denne mail blev forelagt departementet, inden den blev udsendt. Hun tror ikke, at hun tidligere har set mailen. Som hun læser den, var det en opfølgning på pressemeddelelsen, som fortalte operatørerne, at de skulle gøre Udlændingestyrelsen opmærksom på sager, hvor en mindreårig boede sammen med en ældre ægtefælle eller samlever. Det var ikke operatørerne, men Udlændingestyrelsen, der skulle træffe afgørelse om, hvad der skulle ske.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.40 fra Lene Linnea Vejrum til Line Skytte Mørk Hansen, der var vedhæftet mailen fra Ditte Kruse Dankert til operatørerne, og som samme dag kl. 17.42 blev videresendt til flere i departementet, herunder hende (ekstrakten side 5368), forklarede hun, at hun ikke husker at have læst den. Hun læser normalt alle sine mails og har sikkert noteret sig orienteringen. Hun ved ikke positivt, om ministeren blev orienteret om, at det nu var sat i værk, men hun formoder, at ministeren løbende blev orienteret, da ministeren var meget optaget af sagen, herunder at det blev så undtagelsesfrit som muligt.

Adspurgt, om der var nogen i ministeriet, der reagerede på, at det, der blev sendt til operatørerne, var lige så absolut som pressemeddelelsen, forklarede hun, at operatørerne ikke skulle foretage sig noget. Man skulle være sikker på, at Udlændingestyrelsen havde alle sagerne, og så var det Udlændingestyrelsen, der skulle træffe afgørelse. Mailen fra Ditte Kruse Dankert var således alene en orientering til operatørerne. Foreholdt, at det ligeledes fremgik af mailen, at ”vi vil derfor snarest muligt varsle flytning i samtlige sager”, bekræftede hun, at denne sætning indikerede, at der ikke var undtagelser. Hun reagerede ikke og ved ikke, om der var andre, der gjorde det. Det har hun ikke kendskab til. Hun forestiller sig, at nogen i Koncernstyring har reageret, og at der har været en dialog.

Hun kan ikke udelukke, at hun i det efterfølgende forløb deltog i en telefonsamtale eller to med Lene Linnea Vejrum fra styrelsen, men hun var ikke involveret på daglig basis. Hun havde ikke kontakt til styrelsen den 10. februar 2016.

Hun blev foreholdt Udlændingestyrelsens udtalelse af 21. april 2016 til ombudsmanden (ekstrakten side 1007-1008), hvoraf fremgår blandt andet:

”Den 10. februar 2016 udsendte Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet en pressemeddelelse om, at ingen mindreårige fremover må indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever. Det fremgik bl.a. af pressemeddelelsen, at efter de nye retningslinjer må ingen mindreårige under 18 år indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn. Inger Støjberg har også bedt Udlændingestyrelsen om at skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der bor sammen med en ældre ægtefælle eller samlever”.

Udlændingestyrelsen modtog samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen. Instruksen betød således, at ingen mindreårige fremover måtte indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, og at dette skulle gælde uanset om parret måtte have fællesbørn. Instruksen betød også, at der straks skulle ske adskillelse i de aktuelle sager, hvor en mindreårig allerede var indkvarteret sammen med en ældre ægtefælle eller samlever.

Det var ligeledes en del af instruksen, at styrelsen skulle påbegynde arbejdet med at udarbejde retningslinjer for indkvartering af mindreårige asylansøgere, som har indgået ægteskab eller er i samlivsforhold med en person, der opholder sig i Danmark.”

Det var først noget senere, at det gik op for hende, at det, der blev sagt på koncerndirektionsmødet, hvor også Henrik Grunnet var til stede, ikke var gået videre til medarbejderne i Udlændingestyrelsen. Derfor skrev de sådan. Det var ikke det samme, som at de ikke gjorde det, der faktisk var tilkendegivelsen under mødet. Svaret til ombudsmanden blev ikke diskuteret i hendes afdeling.

Foreholdt Henrik Grunnets forklaring om koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 – hvor efter han oplevede det sådan, at det under mødet rykkede sig, så pressemeddelelsen skulle stå alene, og at Uffe Toudal Pedersen besluttede, at det kun blev pressemeddelelsen, der blev udsendt, samt at han selv gik ud fra, at han ville få nærmere at vide, men at der ikke var nogen aftale herom – forklarede hun, at hun ikke kan genkende, at Uffe Toudal Pedersen skulle have udtalt sig på mødet som beskrevet. Adspurgt, om Uffe Toudal Pedersen har sagt det på et andet møde, forklarede hun, at hun ikke deltog i drøftelser om pressemeddelelsen efter koncerndirektionsmødet. Hun mener ikke, at de drøftede pressemeddelelsen på koncerndirektionsmødet.

På ny foreholdt pressemeddelelsen (ekstrakten side 102) og adspurgt, hvilke oplysninger det ville være nødvendigt at indhente, hvis man tog pressemeddelelsen for pålydende og administrerede efter den, forklarede hun, at det ikke ville være nødvendigt at indhente nogen oplysninger.

I departementet havde de ikke den 10. februar 2016 gjort sig overvejelser om, hvilke oplysninger der skulle indhentes. Det var ikke dem, der skulle behandle sagerne. Der gik pænt lang tid, før de var fuldstændig klar over, hvad rammen var i forhold til de internationale forpligtelser. De var derfor ikke på dette tidspunkt involveret i overvejelser om, hvilke oplysninger der skulle indgå i vurderingen. Der skulle indgå en række momenter, og et af dem var aldersforskellen. Hun tror ikke, at de på dette tidspunkt havde et fuldstændigt overblik over, hvad det var for nogle forskellige elementer, der skulle indgå i en endelig afvejning af, om et par kunne adskilles eller ej. Som bekendt kom der først et notat i december 2016. Adspurgt, hvad hun ville have sagt, hvis Uffe Toudal Pedersen på dette tidspunkt havde spurgt, hvilke momenter der skulle indgå, forklarede hun, at hun ville have sagt, at der skulle indgå en række forskellige momenter – formodentlig noget med deres alder og noget om, hvor længe de havde været sammen, havde de børn osv. Sagkyndige udtalelser kunne også indgå, men hun talte ikke med ham om dette den 10. februar 2016.

Foreholdt notatet om indkvartering af mindreårige af 2. februar 2016 side 5 (ekstrakten side 162), hvoraf fremgår, at mindreårige ikke kan indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever på et asylcenter, medmindre det åbenbart vil stride mod barnets tarv, forklarede hun, at det ikke nødvendigvis vil kræve samtaler med de pågældende for at foretage en sådan vurdering. Der kan være skriftlige oplysninger i sagerne eller oplysninger fra operatørerne. Det var der i en række af sagerne. Der kunne også foreligge udtalelser fra de sociale myndigheder eller andet. Hun har ikke sagsbehandlet de enkelte sager. Hun har været med til at fastsætte overordnede rammer, hvorefter der skulle foretages en konkret vurdering, hvor en række elementer indgik for at finde ud af, om parret kunne skilles ad. I sidste ende beroede det på en samlet konkret vurdering. På det her tidspunkt var der ingen, der kunne sige, hvor rammen præcist var. Det er der formentlig heller ikke nogen, der kan i dag. Det kræver indhentelse af en række oplysninger at vurdere, hvornår noget ”åbenbart” vil stride imod barnets tarv. Hun mener at huske, at der var situationer, hvor begge parter var stærkt traumatiserede, og hvis man skilte dem ad, ville det formentlig betyde, at børnene skulle opholde sig hos de sociale myndigheder. En sådan situation ville formentlig være relativt problematisk. Hun henviser ikke herved til henvendelsen af 3. marts 2016 fra Røde Kors, men til den indsigt, hun fik i de oplysninger i nogle konkrete sager, som de efterhånden modtog fra Udlændingestyrelsen.

Foreholdt mail af 16. februar 2016 kl. 16.50 fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen og hende (ekstrakten side 149) og Henrik Grunnets forklaring om, at de i Udlændingestyrelsen handlede på instruks på den måde, at de begyndte at skille par uden børn ad, forklarede hun, at efter hendes opfattelse gik Udlændingestyrelsen i gang med at behandle hver enkelt sag. Hvorvidt de tog det i den rækkefølge, der er beskrevet, kan hun ikke huske i dag. Som det fremgår af mailen, rejste det en række spørgsmål, og Lene Linnea Vejrum spurgte, om det var Jesper Gori, hun skulle tale med. Det var selvfølgelig et udtryk for, at Udlændingestyrelsen havde brug for vejledning i forhold til, hvor rammen lå. Hun kan ikke svare på, om de oplysninger, der fremgik af skemaet, der var vedhæftet mailen (ekstrakten side 150), var tilstrækkelige til at kunne tage stilling til spørgsmålet om adskillelse.

Som hun forstod det, var de vejledninger, Udlændingestyrelsen efterspurgte i mailen, departementets overordnede vurdering af, hvor grænserne lå, og hvad det var for nogle hensyn, de skulle inddrage. Hun mener, at Udlændingestyrelsen fik en tilbagemelding fra dem. De drøftede det. Hun tror, at hun selv deltog i et enkelt møde, måske to om det i slutningen af februar eller begyndelsen af marts 2016. I mødet deltog desuden Jesper Gori, Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og vist nok et par yderligere medarbejdere fra Udlændingestyrelsen. Hun vil også tro, at Line Skytte Mørk Hansen deltog, men hun husker det ikke. Det var mundtlige drøftelser, der var i denne periode. Det var først i marts, at der blev sendt noget på skrift.

Den udvalgsorientering, der blev sendt ved mail af 22. februar 2016 (ekstrakten side 5373), hvor Andreas Højmark Andersen oplyste, at ministeriet pt. alene kunne henvise til pressemeddelelsen, og at de endelige nedskrevne retningslinjer var under revidering i Udlændingestyrelsen, husker hun ikke, om hun var involveret i. Hun vil tro, at de har talt med Jesper Gori eller Anne Nygaard Just fra Koncernøkonomi. Hun tror, at det var meningen, at Udlændingestyrelsen skulle lave retningslinjer for den konkrete sagsbehandling. De skulle i Udlændingefdelingen lave et notat om rammerne for Danmarks internationale forpligtelser, som var det notat, der kom i december 2016. Hun ved ikke, hvorfor man i orienteringsmailen alene henviste til pressemeddelelsen. Som hun forstår det, havde udvalget bedt om en officiel udvalgsorientering vedrørende nye retningslinjer. Det var der ikke på dette tidspunkt.

Adspurgt, hvad de nye retningslinjer efter udsendelsen af pressemeddelelsen var, forklarede hun, at pressemeddelelsen var en pressemeddelelse. På det tidspunkt kom der ikke andet. Derfor stod pressemeddelelsen som den eneste skriftlige instruks, men som hun tidligere har sagt, havde hun klart tilkendegivet på koncerndirektionsmødet, at der skulle være undtagelser til ordningen – også over for Udlændingestyrelsens direktør. Foreholdt, at Udlændingestyrelsen på dette tidspunkt syntes at have været af den opfattelse, at pressemeddelelsen stod alene, forklarede hun, at det først stod klart for hende på et senere tidspunkt, at Udlændingestyrelsens vice-direktør ikke havde fået beskeden fra koncerndirektionsmødet.

Adspurgt, hvordan hun vidste, at Udlændingestyrelsen relativt hurtigt behandlede sagerne, som de skulle, forklarede hun, at også mailen af 16. februar 2016 kl. 16.50 fra Lene Linnea Vejrum til hende (ekstrakten side 149) var et udtryk for, at det rejste nogle spørgsmål. Udlændingestyrelsen havde ikke skilt dem alle sammen ad, men var i gang med at behandle og overveje, om der skulle gives flyttepåbud eller ikke. Hun vidste godt, at Udlændingestyrelsen på dette tidspunkt var i gang med at adskille, men de var også i gang med at foretage en konkret vurdering af de enkelte sager. Så vidt hun var orienteret, lavede styrelsen en opdeling af nogle forskellige sager. Hun fik orienteringen herom gennem de løbende mundtlige drøftelser, der var. Drøftelserne gik blandt andet ud på, at styrelsen var i gang med at adskille, og at de behandlede sagerne konkret. Hun vidste ikke i detaljer, hvilke oplysninger der blev indhentet og indgik i sagerne. Det blev hun ikke orienteret om, ud over at man, da man oprindeligt lavede høringen i slutningen af januar, indhentede en række oplysninger. En af de ting, der i hvert fald indgik, og som de begyndte at få et overblik over, var noget med aldersfordelingen.

Foreholdt, at det fremgår af nogle af de sager, som kommissionen har modtaget, at man ikke var i besiddelse af andre oplysninger end navn og alder, da man adskilte, forklarede hun, at hun ikke har sagt, at Udlændingestyrelsen på dette tidspunkt havde de oplysninger, hun tidligere har

omtalt som nødvendige, men Udlændingestyrelsen gjorde sig nogle overvejelser om, hvordan sagerne skulle behandles. Det var det, der førte til, at man fandt frem til sager, hvor parrene ikke kunne adskilles.

Foreholdt, at Henrik Grunnet har forklaret, at der ikke blev foretaget en konkret vurdering i de første sager, hvor der ikke var børn, men at man på de indre linjer forsøgte at holde igen, forklarede hun, at det spørgsmål må rettes til sagsbehandlerne. Det var ikke hendes indtryk, at Henrik Grunnet var meget inde over denne sag eller konkrete sager i øvrigt. Det var i høj grad kontoret, der håndterede indkvarteringsspørgsmål. Styrelsen foretog en individuel vurdering af sagerne. Om de ramte vurderingen helt, som de skulle, er en anden sag. Rammerne var på dette tidspunkt ikke fuldstændig klarlagt. Det første, man overvejede, og det, der i hvert fald indgik i starten, var, om der var en mindreårig, og om der var børn. Hun ved ikke, om der indgik andet.

Adspurgt, hvordan drøftelserne med styrelsen om rammerne foregik, herunder om de drøftede de forskellige elementer, der skulle indgå, forklarede hun, at det ikke kun var hende, men lige så meget hendes medarbejdere, der deltog i disse, i takt med at der kom flere spørgsmål. Som sagt mener hun kun, at hun deltog i et enkelt møde. På et tidspunkt var der en meget stor interesse fra ministeren i forhold til at se på de konkrete sager, hvor Udlændingestyrelsen havde valgt ikke at skille parrene ad.

Adspurgt forklarede hun, at hun ikke tror, at der før meget, meget senere blev kommunikeret andre elementer til Udlændingestyrelsen end alder og børn. Der var en mail den 18. marts 2016, hvor de angav, at der var en række spørgsmål, der skulle afklares, inden man skilte parrene ad. Kommunikationen til Udlændingestyrelsen i denne periode var ikke stringent.

Foreholdt, at der ved en konkret og individuel vurdering er visse kvalificerede krav til, hvad der bør indgå, og adspurgt, om det er retvisende at sige, at der blev foretaget en konkret og individuel vurdering, hvis man alene havde oplysninger om parrets alder, og om de havde børn, gentog hun, at der ikke var nogen, der på dette tidspunkt vidste, hvad rammerne præcis var. Man foretog en individuel vurdering af sagerne, hvor de oplysninger, styrelsen havde, indgik, herunder også hvordan parrenes tilstand i øvrigt var. Hun ved dog ikke, hvad det præcis var for oplysninger, styrelsen havde. Hun modtog oversigter fra styrelsen, og dem har hun ikke gennemgået i detaljer.

Hun var den 16. februar 2016 bekendt med, at der var sket adskillelse af flere par. Det gav hende ikke anledning til overvejelser. Hun gik ud fra, at styrelsen havde foretaget den vurdering, de skulle. Hun ved dog ikke præcis, hvilke vurderinger de havde foretaget. Hun var ikke inde i den konkrete del af det. Det var Udlændingestyrelsen og Koncernøkonomi, der først og fremmest var inde over de konkrete sager. Hun ved, at der var nogle, der ikke blev skilt ad, og at styrelsen stillede en række spørgsmål i forhold til rammerne. På det her tidspunkt kunne de ikke svare præcis herpå.

Hun vidste, at der var par, der blev skilt ad, og hun gik ud fra, at der blev foretaget de vurderinger, der skulle. Der var ikke sat nogen tydelig ramme over for styrelsen på det tidspunkt.

Adspurgt, om de på dette tidspunkt havde haft overvejelser eller drøftelser om sagligheden eller formålet i forhold til forvaltningsretten eller menneskerettighederne, forklarede hun, at det, ministeren ønskede, og det, de skulle hjælpe hende med, var at give kvinderne et pusterum til at kunne vælge selv.

Vedrørende udformningen af retningslinjer forklarede hun, at det som sagt var Udlændingestyrelsen, der skulle udforme retningslinjer om den konkrete behandling af sagerne, mens Udlændingeafdelingen skulle bistå med rammen for de internationale forpligtelser. Første gang de sendte noget på skrift til styrelsen om denne ramme, var ved mail 18. marts 2016, hvor de oplyste nogle kriterier. Reelt kom der først langt, langt senere et notat, der beskrev rammen og de kriterier, der skulle indgå. Det var i december 2016.

På ny foreholdt ministerens svar af 21. juni 2017 på spørgsmål nr. 813 (ekstrakten side 4149), hvoraf fremgår, at ministeren ikke havde haft drøftelser med sine embedsmænd om, at pressemeddelelsen skulle følges op af en skriftlig instruks, forklarede hun, at hun ikke havde anledning til at gøre sig de overvejelser. Det drøftede hun ikke med nogen. Hun tror, at tanken herom først opstod i forbindelse med planlægningen af samråd Z, der blev afholdt den 15. marts 2016. Hun deltog dog ikke selv i denne forbindelse, da hun var på ferie fra den 9. marts 2016 og 14 dage frem.

Hun tror, at det gik op for folk, at den kommunikation, der havde været til Udlændingestyrelsen, ikke havde været stringent. Indtil dette tidspunkt var det ministeriets opfattelse, at den instruks, der var givet til styrelsen, var pressemeddelelsen plus en tilkendegivelse om, at man selvfølgelig skal overholde loven.

Foreholdt mail af 12. februar 2016 kl. 16.48 med en liste over planlagte flytninger (ekstrakten side 144) forklarede hun, at hun ikke ved, om hun var klar over, at det allerede var den 12. februar, at de første beslutninger var truffet. Hun har ikke set denne mail tidligere. Sagen lå i to dele af departementet, så andre kan godt have fået meddelelse herom.

På ny foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.40 fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen, som senere samme dag blev videresendt til hende og flere andre i ministeriet (ekstrakten side 5368), gentog hun, at hun sikkert har modtaget mailen, men hun husker den ikke i dag. Hun læser langt de fleste af sine mails. Sagen hørte dog hjemme i en anden afdeling, og hun havde også andre sager på dette tidspunkt. Hun husker ikke, om der var sager, der optog hende mere end denne, men hun havde en ret stor afdeling med et ret stort lovprogram.

Foreholdt artikel den 19. februar 2016 kl. 23.00 i Jyllands-Posten med overskriften ”Flytning af unge flygtninge kan stride mod konventionen” (ekstrakten side 192-193) forklarede hun, at hun ikke ved, hvorfor ministeriet endte med ikke at kommentere på artiklen. Der var et forløb forud for denne, hvor de havde forberedt en kommentar, men hun var ikke inddraget i den sidste del af behandlingen, hvilket var helt normalt. Det er i sidste ende ministeren, der tager stilling til, hvad hun vil kommentere på.

Foreholdt sin mail af 19. februar 2016 kl. 15.53 til Merete Milo (ekstrakten side 175) om, at det var afdelingens vurdering, at det ikke var juridisk holdbart at sige det så firkantet, som Mark

Thorsen havde lagt op til, og at resultatet så blev, at der nok ikke ville blive kommenteret på det, forklarede hun, at hun ikke ved, hvem der traf beslutningen om, at der ikke skulle svares. De afleverede et udkast, fordi der nu var en række professorer mv., der sagde det, de hele tiden havde sagt; at ordningen – altså den undtagelsesfri ordning, professorerne havde forstået ud fra pressemeddelelsen – kunne give anledning til problemer med EMRK. Det var de enige i, hvis det var sådan, det var. Derfor lavede de det udkast, de gjorde. Hun kunne blot efterfølgende konstatere, at så kom den nok ikke ud.

De har hele tiden – også i forbindelse med pressemeddelelsen – ønsket, at der skulle stå, at der skulle være mulighed for undtagelser. Derfor skrev de det igen. Det ville være rigtigt at skrive, at der kunne gøres undtagelser, særligt når der var nogle, der gjorde opmærksom på, at der kunne være problemer i forhold til EMRK. Hun har ikke deltaget i møder eller drøftelser med ministeren om denne udtalelse.

Udkastet til svar blev også forelagt Justitsministeriet pr. mail. Det var midt i vinterferien, og det meste af det kørte derfor nok på mail.

Foreholdt sin mail af 19. februar 2016 kl. 13.59 til Merete Milo om, at de ikke kunne justere eller berigtige pressemeddelelsen, ”fordi det er ministerens klare tilkendegivelse, at der ikke skal være undtagelser” (ekstrakten side 189), gentog hun, at hun svarede sådan, fordi Merete Milo spurgte, om de ikke kunne gøre det. Merete Milo havde ikke tidligere være inddraget i sagen, og Merete Milo observerede i denne forbindelse helt rigtigt, at pressemeddelelsen ikke fortalte om hele ordningen, men alene om hovedreglen. Derfor mente Merete Milo, at det måtte være en fejl, og at de måtte berigtige det. Adspurg, hvorfor hun ikke på dette tidspunkt spurgte departementschefen eller ministeren, om det ikke var tid til at få misforståelsen ud af verden, forklarede hun, at hun allerede havde haft den drøftelse med ministeren og sagt, hvad der var at sige. Det vidste alle. Hun havde derfor ikke nogen anledning til at gå skridtet videre – ud over hendes forslag om at sige det, som det var.

Adspurg, om den status, de modtog fra Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 om påbegyndelse af adskillelsen, ikke gav anledning til at reagere, forklarede hun, at Udlændingestyrelsen nok var begyndt at adskille par, men de var ikke begyndt at adskille alle par. Der var par, der aldrig blev adskilt. Der var ikke nogen, der sagde, at Udlændingestyrelsen ikke måtte adskille nogle af parrene. Det afhang bare af den vurdering, styrelsen foretog. Udlændingestyrelsen har hende bekendt ikke adskilt alle parrene.

Foreholdt, at det synes at fremgå af korrespondancen, at Udlændingestyrelsen havde opfattet det sådan, at de skulle efterleve pressemeddelelsen som en undtagelsesfri instruks, hvilket Henrik Grunnet ligeledes har forklaret, forklarede hun, at hun har svært ved at forstå, at Grunnet kan sige dette, idet han havde været til stede på koncerndirektionsmødet og overhørt drøftelserne. På et tidspunkt gik det op for hende, at meldingen på koncerndirektionsmødet ikke var gået videre fra ham til dem, der sad og behandlede sagerne. Hun husker ikke, hvornår det præcis var, men det var det, der var med til, at der blev sendt en mail den 18. marts 2016. Der var ikke en stringent kommunikation til styrelsen i perioden fra den 10. februar til den 18. marts 2016. Hun blev opmærksom på, at den underliggende kommunikation ikke var gået videre til Udlændingestyrelsens medarbejdere, men samtidig fik hun oplysninger, der tydede på, at sty-

relsen rent faktisk behandlede sagerne. Man kan diskutere, om der blev foretaget en konkret behandling i alle sagerne, eller om alle oplysningerne indgik, som de skulle, men hun noterede sig, at der rent faktisk var par, der ikke blev skilt ad. Sagen lå mellem to afdelinger i ministeriet, og hun befattede sig med det retlige og den ramme, de skulle udfylde. Rammen havde de rigtignok ikke fået beskrevet på dette tidspunkt, og Udlændingestyrelsen fik ikke den hjælp, de skulle have, for at håndtere sagerne.

Hun tror, at Udlændingestyrelsen havde den opfattelse, at de skulle arbejde ud fra pressemeddelelsen, men at de samtidig var så kloge, at de tænkte, at det ikke kunne være rigtigt. Det gjorde styrelsen formentlig også, fordi de fik nogle mundtlige instrukser fra departementet. Der var f.eks. opringninger om, hvor langt styrelsen var. Hun har ikke hørt om andre mundtlige instrukser den 10. februar 2016, end den hun gav til Udlændingestyrelsens direktør på koncerndirektionsmødet.

Hun tror ikke, at hun og Lene Linnea Vejrum talte om, hvorvidt Udlændingestyrelsen opfattede instruksen som undtagelsesfri. De havde en diskussion om rammerne og generelle forhold i forbindelse med sagerne. Diskussionen tog udgangspunkt i, at de nu havde et overblik over sagerne, herunder de sager der gav anledning til spørgsmål i relation til, om de kunne adskilles. De drøftede, hvor grænsen lå. Styrelsen rejste netop nogle spørgsmål om, at der var bestemte par, der ikke kunne skilles ad. Hvilke parametre, de lagde ind, husker hun ikke, men det var noget i retning af traumatiserede børn og andet i den forbindelse. De drøftede ikke konkrete sager, men nogle generelle spørgsmål.

Foreholdt, at der den 16. februar 2016 var sket adskillelse i flere sager, uanset at de ikke på dette tidspunkt havde gjort sig klart, hvilke elementer der skulle anvendes i forbindelse med vurderingen, og adspurgte, om det ikke gav hende anledning til overvejelser, forklarede hun, at der ikke var tvivl om, at der var et voldsomt ønske fra ministeren om, at det skulle gå hurtigt. Man kan altid spørge efterfølgende, om det gik for hurtigt, og om man havde inddraget alle de elementer i sagsbehandlingen, som skulle inddrages. Hun tror ikke, at hun gjorde sig sådanne overvejelser på daværende tidspunkt. Det er vigtigt at sige, at ordningen også endte med at blive, at udgangspunktet er, at man skal indkvarteres adskilt. Der kan være situationer, hvor man allerede ved den første indkvartering skal gøre sig en overvejelse om, hvorvidt der kan ske adskillelse. Ellers er det først efterfølgende, at der sker sagsbehandling. Det var ikke sådan, at parrene ikke kunne blive adskilt. Det kunne de godt.

Hun tror, at det allerede var den 16. februar, at de drøftede, at der var par, der ikke kunne adskilles, men det kan også have været på et senere møde. Hun ved ikke, hvad det ellers skulle være for spørgsmål, man ville drøfte med departementet. Foreholdt, at der f.eks. også blev rejst spørgsmål fra styrelsen om praktiske forhold vedrørende den efterfølgende indkvartering af f.eks. parrenes børn, forklarede hun, at de også drøftede spørgsmål om, hvorvidt parrene kunne adskilles. Der var jo også par, der ikke blev skilt ad.

Baggrunden for, at de ved mail af 19. februar 2016 kl. 10.23 (ekstrakten side 185) inddrog Justitsministeriet i overvejelserne omkring svaret til Jyllandsposten, var, at de ville høre, om Justitsministeriet var enige i, at det kunne skrives på den anførte måde, fordi Justitsministeriet er eksperterne i forhold til EMRK.

Hun blev foreholdt den opfølgende mail af 19. februar 2016 kl. 10.59 fra Caroline Østergaard Nielsen til Nina Holst-Christensen, hvoraf fremgår blandt andet:

”Vi ved ikke rigtig, om der med ”ordningen” henvises til de retningslinjer, som er beskrevet i pressemeddelelsen. Ifølge pressemeddelelsen ... må ingen under 18 år ifølge retningslinjerne indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn.

Vi kan vel ikke stå på mål for at de beskrevne retningslinjer er i overensstemmelse med EMRK. Vi foreslår derfor som minimum, at ordet ”ordningen med” slettes. Så er sætningen isoleret set korrekt, men har jo ikke forbindelse til virkeligheden, hvis de rent faktisk vil praktisere ordningen som beskrevet i pressemeddelelsen.”

Hun ved ikke, om Caroline Østergaard havde fået det indtryk, at ordningen var identisk med pressemeddelelsen. Caroline Østergaard stillede det jo som et spørgsmål. Hun tror ikke, at Caroline Østergaard tidligere havde været inde i drøftelserne. Hun tror heller ikke, at hun efterfølgende drøftede det med Nina Holst-Christensen. Som hun husker det, var den tilbagemelding, de fik fra ministeriet, at deres udkast var i orden. Udkastet skulle forelægges for både ministeren, Mark Thorsen og Uffe Toudal Pedersen. Hun ved ikke, om det blev forelagt for de tre.

Hun havde ikke en drøftelse med nogen om, at der skulle sendes noget andet til Udlændingestyrelsen. Det havde hun ikke anledning til. Når det er sagt, havde de løbende drøftelser om det med styrelsen.

Der opstod i begyndelsen af marts et spørgsmål om, at ministeren gerne ville se nogle af sagernes akter. De drøftede, hvad konsekvenserne heraf i så fald ville være. Det var en meget svær sag at håndtere.

Foreholdt ministerens svar af 24. februar 2016 på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230) forklarede hun, at hun godkendte svaret sammen med Line Skytte Mørk Hansen. Der var ikke indsat et forbehold i svaret, og det var ikke et fyldestgørende svar. Der burde – i bagklogskabens klare lys – have været en ekstra sætning. Det tror hun også, at ministeren har tilkendegivet. I forbindelse med sin godkendelse af udkastet til svar gjorde hun ikke noget ved det. Det blev forelagt for hende via F2, og hun tror ikke, at der var en drøftelse af svaret. Adspurg, hvorfor svaret ikke var skrevet i hendes afdeling, forklarede hun, at udgangspunktet fortsat var, at sagen hørte til i Koncernstyring, og det var derfor dem, der lavede udkastet til svar. Hun husker ikke i øvrigt noget om svarets tilblivelse.

Der er ikke forskel på det, der er anført i svaret og i pressemeddelelsen. Det, der blev anført i svaret, var ordningen gengivet efter pressemeddelelsen. Adspurg, om ikke en underordnet embedsmand i Udlændingestyrelsen ville læse dette som ordningen, forklarede hun, at det ville de allerede i forbindelse med udsendelsen af pressemeddelelsen, hvis de ikke havde hørt, hvad der blev sagt på koncerndirektionsmødet. Hun kan godt forstå, at Udlændingestyrelsen var forvirrede over kommunikationen, men der var par, der ikke blev skilt ad, så Udlændingestyrelsen foretog en sagsbehandling uanset kommunikationen.

Svaret på spørgsmål S 630 burde have været anderledes. Det, der blev svaret på, var, om ministeren var tilfreds med hjælpen til de såkaldte barnebrude, og om man gjorde nok. S-spørgsmål er politiske spørgsmål, der står i modsætning til udvalsspørgsmål, hvor man skal gengive de juridiske forhold i alle detaljer. Det ændrer dog ikke ved, at det ville have været rigtigst at tilføje, at der skulle være mulighed for undtagelser.

Hun blev foreholdt ministerens svar af 9. marts 2016 på udvalsspørgsmål nr. 302 (ekstrakten side 515), der ligeledes indeholder en gengivelse af en del af pressemeddelelsens ordlyd, og hvor det tillige er anført, at ”Udlændingestyrelsen er i færd med at omsætte min generelle instruks i retningslinjer, der skal anvendes i det konkrete sager.” Adspurgte forklarede hun, at når det var anført, at der var indhentet bidrag fra Udlændingestyrelsen, var svaret fra styrelsen ikke på forhånd afstemt med departementet. Det afhang af, hvad det var. I dette tilfælde skulle Udlændingestyrelsen svare på, hvad der var registreret om mindreårige asylansøgere, der var ankommet til Danmark sammen med en myndig ægtefælle eller samlever. Det var ikke noget, hun vidste noget om. Det var styrelsen, der havde den viden. De sender normalt et sådant spørgsmål i høring i styrelsen og anmoder om et bidrag til den del af svaret, Udlændingestyrelsen kan svare på. I en situation som den foreliggende behøver det ikke at være afstemt på forhånd, hvad de skal svare. Nogle gange sender Udlændingestyrelsen et udkast ind, og det hænder, at de fra ministeriets side kommer med bemærkninger om, hvorvidt det f.eks. er helt præcist, og om der kan tilføjes noget. Hun ved ikke, om styrelsens udkast til svar i dette tilfælde har været sendt til departementet til bemærkninger.

Hun ved ikke, om Udlændingestyrelsens beskrivelse af hidtidig praksis i styrelsen bidrag til svaret er korrekt. Det går hun dog ud fra, for det har styrelsen svaret flere gange. Hun ved heller ikke, hvad den socialfaglige vurdering, styrelsen henviste til, indebar. Normalt ville det være noget med, hvordan familien trivedes, og hvordan forholdene omkring parret og eventuelle børn var. Hun vil tro, at sådanne vurderinger udarbejdes af f.eks. en socialrådgiver eller tilsvarende. Det ville være det normale, men hun ved ikke noget konkret om de vurderinger, der blev anvendt i disse sager. Hun tror ikke, at denne praksis blev videreført i første omgang. De inddrog det, der var i sagerne, men hun ved ikke, hvilke oplysninger der var i de enkelte sager, herunder fra operatørerne. Hun opfattede det ikke sådan, at den socialfaglige vurdering var en, der nødvendigvis skulle indhentes i forbindelse med afklaringen af spørgsmålet om adskillelse. Det kunne også være en, der allerede forelå i sagen, og som mere generelt beskrev, hvordan familien trivedes. Hun ved som sagt ikke, om det er det, der har været praksis.

Ministerens svar om, at Udlændingestyrelsen var i gang med at omsætte ministerens generelle instruks i retningslinjer, var et udtryk for, at der skulle være nogle retningslinjer, der fulgte op på ministerens pressemeddelelse. Det kunne have været mere klart, hvad der lå i det. Det burde her være anført, at de retningslinjer også skulle åbne mulighed for, at der kunne gøres undtagelser. Svaret var ikke fyldestgørende. For hende var det, der lå i svaret, at der skulle være nogle retningslinjer, der viste noget om, hvordan de konkrete sager skulle behandles. Det er subtielt.

De modtog underretning om, at der var en række par, der var imod at blive adskilt, hvilket ikke var overraskende. Hun husker, at hun modtog et brev fra Røde Kors, som bad hende om at gøre undtagelser.

Foreholdt, at det eneste, der var udgået fra ministeriet på skrift på dette tidspunkt, var, at alle par skulle skilles ad, og at de nu havde modtaget reaktioner på dette, og adspurgt, om det gav anledning til overvejelser i ministeriet om at gøre det mere klart, hvad instruksen gik ud på, forklarede hun, at det gjorde det et par uger senere den 18. marts 2016.

Foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 14.45 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Jesper Gori med et notat om fem konkrete sager (ekstrakten side 329ff.) forklarede hun, at hun tror, at hun har set notatet, men hun husker det ikke i detaljer. Før dette tidspunkt havde der ikke været forelagt konkrete sager for hende, men de havde tidligere talt om rammerne og generelle spørgsmål. Dette var første gang, at det blev mere konkretiseret. Hun kan godt have hørt om konkrete sager forud for denne mail, men her var første gang, at hun så de konkrete sager beskrevet.

Foreholdt brev af 3. marts 2016 fra Røde Kors med anmodning om dispensationsadgang og beskrivelse af fem konkrete sager (ekstrakten side 355) forklarede hun, at der allerede på dette tidspunkt var drøftelser om situationen, også fordi de nærmede sig et samråd. Det var ikke på grund af denne henvendelse, der ikke var særlig overraskende, men kom som en naturlig del af drøftelserne om rammen for ordningen. Departementet skulle ikke afgøre konkrete sager, men skulle fastsætte rammerne. Når Udlændingestyrelsen rejste konkrete sager over for dem, var øvelsen at give dem så meget vejledning som muligt, men samtidig sige, at det var styrelsen, der skulle afgøre sagerne.

Hun mener, at der i begyndelsen af marts var et møde med styrelsen, der var baseret på de problemstillinger, de omtalte sager rejste. Hun deltog i et eller to møder, men hun husker det ikke præcist. Hun tror ikke, at de på mødet sagde meget andet til styrelsen, end hvad de havde sagt hele tiden; at det var et spørgsmål om at foretage en konkret vurdering. Det, der indgik, var blandt andet, hvordan parrene var, hvordan de trivedes, om adskillelse ville betyde, at børnene skulle til de sociale myndigheder, hvor længe parrene havde været sammen osv. Det var muligt at adskille, selvom der var fælles børn, men det beroede på en vurdering af de samlede forhold. Hun husker ikke alle detaljer fra mødet.

Foreholdt, at den anmodning om at etablere en adgang til dispensation, der er omtalt i brevet fra Røde Kors, antyder, at Røde Kors havde den opfattelse, at der ikke var en sådan adgang, forklarede hun, at det meget vel kan være. Hun ved ikke, hvad Røde Kors har tænkt. Adspurgt, om det gav hende anledning til at overveje, om det skulle kommunikeres bedre ud, at der var en ”kattelem”, forklarede hun, at som hun husker det, blev brevet på et tidspunkt sendt til Udlændingestyrelsen, der skulle tage stilling i de konkrete sager. De havde allerede drøftelser med Udlændingestyrelsen, og hun var derfor ikke i tvivl om, at de var opmærksomme på netop nogle af de sager, der var beskrevet, og at disse par måske ikke skulle adskilles. Hun vidste, at en mere generel dispensationsordning for par med børn var imod ministerens ønske, så der var ikke grund til at drøfte anmodningen med ministeren. Det var ikke der, hvor ministeren var.

De havde ikke grund til at betvivle, at Røde Kors' beskrivelse af tilsynsforpligtelsen var korrekt. Det anførte var en beskrivelse af, hvordan Røde Kors mente, at det skulle foregå. Hun havde ikke grund til at tro, at man ikke også efter den tidligere ordning tog det seriøst, men ministeren ønskede noget andet.

Hun ved ikke, hvordan Udlændingestyrelsen besvarede henvendelsen fra Røde Kors.

Henvendelserne fra Røde Kors og Udlændingestyrelsen med beskrivelse af konkrete sager gav dem ikke anledning til at foretage sig yderligere i ministeriet. De havde allerede en generel drøftelse om, hvorvidt ordningen var klar nok, ligesom de drøftede rammerne. Desuden var de ved at forberede samråd Z, hvor de skulle forsøge at lægge en linje for, hvad ministeren skulle sige. Hun tror, at ministeren fik henvendelsen fra Røde Kors til orientering.

På ny foreholdt ministerens svar af 9. marts 2016 på udvalgsspørgsmål nr. 302 (ekstrakten side 515-516) forklarede hun, at planen på dette tidspunkt var, at Udlændingeafdelingen skulle lave et notat om rammerne i forhold til de internationale forpligtelser, og Udlændingestyrelsen skulle udarbejde retningslinjer, der fulgte op på pressemeddelelsen. De retningslinjer, Udlændingestyrelsen skulle udarbejde, angik, hvordan de skulle behandle de konkrete sager, herunder hvordan man skulle håndtere, om parrene skulle skilles ad eller ej. De angik således også, om parrene skulle skilles ad. Ellers var der ikke nogen grund til at lave retningslinjer. Så skulle de jo bare skilles ad. Det var ikke det, det endte med, men det var hensigten på dette tidspunkt.

Hun går ud fra, at styrelsen den 9. marts 2016 havde fået instruks om, at de skulle udarbejde retningslinjer. Det husker hun ikke positivt, men ellers ville de ikke have skrevet det i svaret på spørgsmål 302. At styrelsen skulle udarbejde disse retningslinjer, var en aftale mellem ministeriet og styrelsen, men hun husker ikke, om det var Udlændingeafdelingen eller Koncernstyringsafdelingen, der havde indgået aftalen. Det er ikke hende, der har skrevet svaret, og hun har ikke kendskab til, hvad det nærmere indhold af denne aftale var.

Koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016 husker hun ikke noget fra, og hun ved ikke, om det blev afholdt.

Lykke Sørensen blev foreholdt notat af 23. februar 2016 med talepunkter til Line Skytte Mørk Hansen til brug koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016 (ekstrakten side 5374), hvoraf fremgår blandt andet:

”...

- På baggrund heraf anmodede ministeren som bekendt Udlændingestyrelsen om at ændre praksis således, at ingen mindreårige fremadrettet er indkvarteret sammen med deres ægtefælle eller samlever
- ...
- Vi havde i mandags en drøftelse med Udlændingestyrelsen om indkvartering af de par, der har børn samt en række konkrete sager. Det vil bero på en konkret vurdering, hvor parrenes fælles barn/børn fremadrettet skal indkvarteres.
- Udlændingestyrelsen er endvidere ved at udarbejde nye retningslinjer til indkvarteringsoperatørerne om indkvartering af mindreårige med en ægtefælle eller samlever. Jeg ved, at emnet også blev drøftet på et møde mellem Udlændingestyrelsen og indkvarteringsoperatørerne i går.”

Hun forklarede, at hun ikke kender til det møde mellem Udlændingestyrelsen og indkvarteringsoperatørerne, der er omtalt. Hun ved ikke, om de retningslinjer til indkvarteringsoperatørerne, der er nævnt, er sammenfaldende med de retningslinjer, der var en aftale mellem departementet og styrelsen om, og som ministeren nævnte i svaret på spørgsmål 302, men det vil hun tro. Hun har ikke skrevet talepapiret, så hun ved det ikke. Retningslinjerne er netop her omtalt som retningslinjer ”om” indkvartering. Det kan godt være, at de retningslinjer, der var nævnt i talepunkterne, var dem, der kom fra styrelsen i juli måned.

Hun kan ikke forestille sig, at de i Koncernøkonomi havde den opfattelse, at ordningen skulle være undtagelsesfri. Hun opfatter talepapiret som en helt overordnet afrapportering om, at man er i gang med at gøre det, der var ministerens ønske. Hun opfatter det ikke sådan, at der står, at der ikke kan være undtagelser.

Hun blev foreholdt mail af 23. februar 2016 kl. 16.22 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Lene Linnea Vejrum (ekstrakten side 201) med en status på sagerne til brug for Henrik Grunnets forberedelse til koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016, og hvoraf fremgår blandt andet:

”Vi kan desuden oplyse om status, at der er sket adskillelse i langt de fleste sager, at vi er i dialog med operatørerne om håndteringen af de resterende sager, hovedsageligt hvor der er tale om par med børn, ligesom vi skal lave en vejledning til operatørerne. Spørgsmålet om adskillelse har desuden været drøftet på dagens operatørmøde...”

Hun ved ikke, om hun på dette tidspunkt vidste, at der var sket adskillelse i langt de fleste sager. Hun var i hvert fald bekendt med, at der var fem sager, hvor man ikke havde skilt dem ad. Det var ikke sådan, at parrene ikke kunne skilles ad. Om det var det rigtige ”snit”, der blev anvendt, ville ikke i sig selv have givet hende anledning til at sige, at der var noget galt. Hun har dog ikke tidligere set denne mail. Hun var klar over, at der hurtigt skete adskillelse i mange sager. Som det dog også fremgår af det notat, der kom i december 2016, var udgangspunktet, at man kunne blive skilt ad. Så ville der være sager, hvor man allerede, når parret skulle flytte ind, kunne sige, at sagen var af en sådan karakter, at man ikke kunne skilles ad. Derefter var der en efterfølgende sagsbehandling også af de sager, hvor man havde skilt parrene ad. Der ville derfor ikke i sig selv være noget galt i at adskille. Der skal ikke nødvendigvis være en socialfaglig vurdering af familien, for at der kan ske adskillelse.

Foreholdt notat af 24. februar 2016 om baggrund vedrørende mindreårige gifte på asylcentre og generelt med talepunkter til brug for statsministeren i forbindelse med forespørgselsdebatten den 4. marts 2016 (ekstrakten side 271-272) forklarede hun, at hun var inde over godkendelsen af notatet, der var udarbejdet af Koncernøkonomi. Notatet afspejlede den generelle ordning, der var præsenteret i pressemeddelelsen; altså en ordning uden undtagelser. Hun tror ikke, at hun havde bemærkninger til det på dette tidspunkt. Hun har sikkert tænkt, at det ikke var retvisende. Notatet er som sagt udarbejdet af Koncernøkonomi og gik op igennem ministeriet, både til departementschefen og ministeren. Hun havde givet udtryk for, hvad der var gældende, og hun tror ikke, at hun følte anledning til at sætte det ind igen. Det skulle hun måske have gjort. Det var rigtig svært at komme igennem med noget som helst andet end den generelle udmelding, når man skulle til ministeren. Det var helt sikkert sådan, det var, ikke bare her, men i løbet af

hele denne sag. Det var meget, meget vanskeligt. Ministeren var ikke så begejstret for offentligt at melde ud, at der var undtagelser.

Nogle dage efter, at notatet af 24. februar 2016 med talepunkter blev sendt over til Statsministeriet, blev hun ringet op af Tanja Franck, der spurgte, om det anførte var helt fyldestgørende. Tanja Franck ville vide, om det var sådan, at man bare kunne skille dem alle sammen ad, og hun svarede, at ordningen var, at man som hovedregel kunne adskille dem, men at der skulle være mulighed for undtagelser. Hun ved ikke, hvorfor Tanja Franck ringede til hende i stedet for til Line Skytte Mørk Hansen. Hun havde et tæt samarbejde med Tanja Franck, og de havde løbende kontakt. Tanja Franck kan godt have troet, at notatet var fra Udlændingefdelingen.

Foreholdt mail af 2. marts 2016 kl. 07.56 fra Jesper Gori til hende med et revideret udkast (ekstrakten side 268-269) forklarede hun, at hun fortalte ham, at Statsministeriet havde bedt om et revideret talepapir, og det bad hun ham om at lave. Hun tror ikke, at hun orienterede Line Skytte Mørk Hansen, men der var kontakt mellem Jesper Gori og fuldmægtigen fra Koncernøkonomi. Hun orienterede heller ikke departementschefen, men han blev orienteret, da det reviderede talepapir kom op igennem huset.

Foreholdt, at det i talepunkterne nu var anført, at ”man kan sikkert godt konstruere en helt særlig situation, hvor omstændighederne i sagen konkret betyder, at et samliv alligevel skal anerkendes”, forklarede hun, at den formulering formentlig er et forsøg på at udtrykke sig politisk. Det er det, man skal, når man laver sådanne beredskabstalepunkter, men hun husker ikke den konkrete baggrund for dette ordvalg. Hun ved, at hun senere var inde over en vurdering af, hvorvidt det var hensigtsmæssigt at fastholde denne formulering.

Efter at hun havde godkendt Jesper Goris udkast, kom det op til departementschefen. Hun husker ikke, om det var det, der endte med at blive sendt til Statsministeriet.

Foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 18.09 fra Tanja Franck til Christian Kettel Thomsen (ekstrakten side 333), hvoraf fremgår blandt andet, at det var vigtigt, at statsministeren fik at vide, at udlændinge-, integrations- og boligministeren havde meldt hårdere ud, end juraen kunne holde til, forklarede hun, at det jo også er rigtigt. Kommentaren kom på baggrund af, at der først blev sendt en udgave, der var en gengivelse af pressemeddelelsen, hvorefter Tanja Franck ringede til hende, og hun forklarede Tanja Franck, at ordningen ikke var absolut. Herefter blev der sendt et nyt talepapir, og det var i denne forbindelse, at Tanja Franck sagde, at det var vigtigt, at statsministeren fik at vide, at pressemeddelelsen ikke helt beskrev, hvordan ordningen skulle være. Hun vil tro, at den ”udmelding”, Tanja Franck henviste til, var den offentlige udmelding, der var kommet. Denne kommentar var ikke en, der ”flød” tilbage til dem i ministeriet. Det behøvede de ikke at sige til hende, for det var jo det, de havde fortalt Statsministeriet.

Foreholdt Jesper Goris mail af 9. marts 2016 kl. 13.15, der vedrørte blandt andet Justitsministeriets tilbagemelding om ministerens involvering i konkrete sager og grænsen mellem faktisk forvaltningsvirksomhed og afgørelsessager (ekstrakten side 480-481), forklarede hun, at mailen indeholder håndteringen af flere problemstillinger.

I perioden mellem den 10. februar og den 9. marts 2016 blev hun tilfældigt gjort bekendt med, at ministeren havde bedt om lov til at se sagsakterne i de sager, hvor Udlændingestyrelsen

mente, at et par ikke kunne adskilles. Hun tror, at det var en sagsbehandler, der gjorde hende opmærksom på det. Som tidligere nævnt forsøgte departementet at holde en armslængde til konkret sagsbehandling. Der opstod et spørgsmål, om ministeren selv ville sagsbehandle i nogle sager, hvor myndighederne mente, at de pågældende ikke kunne skilles ad. I første række var det derfor et spørgsmål om at finde ud af, om de kunne sige til ministeren, at ministeren på grund af forvaltningsretlige regler om f.eks. call-in og klageadgang ikke kunne det. Hun nævnte problematikken for departementschefen, og hun tror ikke, at han var klar over det. Det var på den baggrund, at de havde en overvejelse om, hvorvidt der var retlige argumenter for at sige til ministeren, at hun ikke kunne se akterne. Det var det, der var hovedtemaet. Hun tror ikke, at hun drøftede det med Line Skytte Mørk Hansen. I forbindelse med disse overvejelser indgik det helt naturligt, om adskillelsen var faktisk forvaltningsmyndighed, og hvornår det blev en afgørelse.

Foreholdt, at Jesper Gori i mailen af 9. marts 2016 kl. 13.15 tillige oplyste, at ”efter et lidt stormfuldt møde i morges, hvor både jeg og Uffe måtte fastholde, at myndighederne ikke kan handle ulovligt på instruktion, ved jeg ikke, om ministeren er enig heri”, forklarede hun, at det tilsyneladende var et møde, som Jesper Gori og Uffe Toudal Pedersen havde med ministeren. Hun var på dette tidspunkt på ferie. Hun tror ikke, at hun har talt med Jesper Gori om mødet efterfølgende, men hun fik jo mailen, og hun kunne godt se, hvad det handlede om. Det var den samme diskussion, de havde haft flere gange. Hun tror, at ”ulovlig på instruktion” var en helt generel formulering, der svarede til det, hun havde sagt på koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, hvor hun tilkendegav, at uanset hvad, ministeren sagde, skal danske myndigheder overholde reglerne. Det er sådan, hun opfatter det.

Det var et spørgsmål om at komme hele vejen rundt, at de også overvejede sondringen mellem faktisk forvaltningsvirksomhed og afgørelser. De ledte efter et retligt argument for, at ministeren ikke skulle kigge i de konkrete sager. Hvis der skulle træffes en forvaltningsretlige afgørelse, og ministeriet var klageinstans, hvilket det viste sig, at de ikke var, ville det være et retligt argument for, at ministeren ikke skulle være involveret i sagerne. Der var nogle forskellige overvejelser om, hvorvidt man kunne sige, at ministeren ikke havde adgang til at gå ind i sagerne. Havde ministeren mulighed for at bruge sine almindelige over-/underordningsbeføjelser i forhold til det osv.? Det afhang meget af, hvorvidt man havde bestemt sig til, at det var af politiske grunde, at afgørelsen ikke skulle være i departementet, eller om det var af mere praktiske grunde. Der var vurderingen, at det mest var af praktiske grunde. Derfor var de tilbage til blot at sige, at ministeren skulle holde sig fra konkrete sager og i stedet indtage de principielle synspunkter. Jesper Gori skrev, at eftersom der havde været et ret stormfuldt møde, var han ikke sikker på, at ministeren var enig i det.

Hun blev foreholdt mail af 10. marts 2016 kl. 13.41 fra Jesper Gori til blandt andre Uffe Toudal Pedersen (ekstrakten side 596), hvoraf fremgår blandt andet:

”Efter at have drøftet spørgsmålet på ny med Line foreslår jeg, at vi - nu - meddeleler Udlændingestyrelsen, at styrelsen vil skulle tage stilling til de konkrete sager, herunder de sager der har givet anledning til tvivl, og at styrelsen i den forbindelse kan inddrage Stats- og Menneskeretskontoret i Justitsministeriet, der ef-

ter behov kan bistå med generel vejledning om rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser i situationer, der måtte svare til de verserende konkrete tvivlsager, men at sagerne ikke forinden forelægges ministeren.”

Den beslutning, der omtales, var ikke en, der var lagt op til, inden hun tog afsted. De var i gang med at finde nogle argumenter for, at ministeren ikke skulle ind i de konkrete sager. Før Jesper Gori havde talt med Justitsministeriet, var hun ikke klar over, hvor de kunne lægge snittet. Deres tilgang til det var, at departementet og ministeren skulle undgå at komme ind i de konkrete sager og træffe konkrete afgørelser. Det var en helt grundlæggende regel. Hun ved ikke, hvorfor der blev lagt op til, at styrelsen skulle rette henvendelse til Justitsministeriet i stedet for Udlændingeafdelingen i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Måske var det et forsøg på at sige, at så blev det holdt helt ude af ministeriet, men hun ved det ikke.

Hun ved ikke, om ministeren blev orienteret om, at der ikke var forvaltningsretlige grunde til at holde hende ude af de konkrete sager.

Hun er enig i Jesper Goris betragtninger i mailen af 10. marts 2016 om, at der er gode og saglige grunde til at fastholde, at afgørelsen i de konkrete sager alene tilkommer Udlændigestyrelsen. Sagerne skal afgøres efter de forvaltningsretlige regler og i overensstemmelse med de internationale forpligtelser, ikke efter politiske ønsker.

Foreholdt, at der flere steder i mailen er henvist til ”afgørelsen”, forklarede hun, at hun ikke tror, at de på dette tidspunkt havde gjort deres holdning op i relation til, om der var tale om en afgørelse eller faktisk forvaltningsvirksomhed, når man adskilte et par. I de sager, hvor der var et flyttepåbud, har der hele tiden været tale om en afgørelse. De nåede lidt senere frem til, at der allerede på det tidspunkt, hvor man bad et par om at flytte fra hinanden, var tale om en forvaltningsretlig afgørelse uanset ordlyden af forarbejderne. Det var det, de drøftede, men på dette tidspunkt havde de ikke gjort sig klart, hvad der gjaldt. Det var en lidt vanskelig beslutning.

Hun husker ikke præcis, hvornår overvejelserne om afgørelse eller faktisk forvaltningsvirksomhed tog sin begyndelse. Hun husker heller ikke, hvornår de besluttede, at det måtte betragtes som afgørelsesvirksomhed, men hun skrev i hvert fald den 9. marts 2016 kl. 08.30, at de skulle afklare det med Justitsministeriet (ekstrakten side 438).

Foreholdt talepapir af 23. februar 2016 til samråd Z (ekstrakten side 221), hvor terminologien ”seng og bord” anvendes, forklarede hun, at hun var på ferie op til samrådet, og sagen hørte til i Koncernstyring, hvorfor talepapiret formentlig er lavet der. Udlændingeafdelingen har sikkert været inde over det, men hun tror, at det var Koncernstyring, der havde ansvaret. Hun tror, at ”seng og bord” blot er en folkelig måde at sige det på. Hun tror ikke, at det er andet end en politisk tilgang til det.

Foreholdt mail af 9. marts 2016 kl. 17.44 fra Jesper Gori til blandt andre Uffe Toudal Pedersen, Line Skytte Mørk Hansen og hende vedrørende indkvartering af par på separate værelser på samme center (ekstrakten side 783) forklarede hun, at hun ikke er uenig i, at det ikke altid vil være en løsning i tilfælde, hvor adskillelse i øvrigt er i strid med Danmarks internationale for-

pligtelser. Anvendelsen af begrebet ”seng og bord” i talepapiret til samråd Z var en politisk udtalelse, men de overvejede også på dette tidspunkt, om det var en mulighed, fordi synspunktet var, at navnlig den unge pige skulle have et pusterum. Det kunne man måske opnå ved, at de ikke havde et samliv. Justitsministeriets vurdering var, at det måske kunne lade sig gøre i nogle situationer, men at udgangspunktet var, at hvis adskillelse ville være i strid med EMRK artikel 8, kunne man ikke reparere på det på denne måde.

Kl. 15.40 sluttede mødet.

Peter Mørk Thomsen

Formand

Kl. 09.00 mødte Uffe Toudal Pedersen og bekræftede, at han fratrådte sin stilling i oktober 2018.

Han blev vejledt om, at han ikke havde pligt til at udtale sig. Han blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Uffe Toudal Pedersen forklarede blandt andet, at han blev cand.scient.pol. i 1981. Efterfølgende var han ansat i Landbrugsministeriet fra 1981-1993. Fra 1994-2002 var han ansat i Statsministeriet i forskellige stillinger, fra 2002-2005 var han chef for Uddannelsesstyrelsen, og fra 2005-2015 var han departementschef i Uddannelses- og Forskningsministeriet. Den 1. juli 2015 blev han departementschef i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, og det var han frem til den 31. oktober 2018.

Han blev bedt om at overtage stillingen som departementschef i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet i forbindelse med genetableringen af ministeriet. Det var vurderingen, at der var behov for en til at stå i spidsen, der havde erfaring som departementschef, og det var hans indgang til det. Han havde ikke nogen særlig viden om udlændingeområdet. Ministeriet blev etableret i 2015 med personale fra seks forskellige ministerier. De var i alt 1.200 medarbejdere, og de havde 71 IT-systemer. Det var en stor opgave at få bragt dem sammen, og det brugte de mange kræfter på. De skulle både have ministeriet op at stå, og samtidig var der en stor dagsorden på udlændingeområdet.

Forevist organisationsdiagram af 1. marts 2016 forklarede han, at afdelingscheferne, styrelsescheferne og sekretariatslederne var hans nærmeste samarbejdspartnere. Han kendte Line Skytte Mørk Hansen, der kom fra en stilling som koncern- og HR chef i Uddannelses- og Forskningsministeriet. Han havde fra sin tid i Statsministeriet desuden kendskab til Henrik Kyvsgaard og Frank Bundgaard. Han tror ikke, at han kendte Lykke Sørensen på forhånd.

I forbindelse med opstarten var det primært Line Skytte Mørk Hansen og Jonas From Soelberg, der hjalp med det praktiske omkring etableringen af ministeriet. Det var en omfattende proces. I relation til driften var det dagsordenen, der bestemte, hvem han talte mest med. På dette tidspunkt var det Lykke Sørensen og Henrik Kyvsgaard, fordi udlændinge- og integrationsområdet fyldte mest.

Rent fysisk sad Lykke Sørensen et andet sted i bygningen sammen med resten af Udlændingeafdelingen, men det var alene to eller tre minutter fra hans kontor. De, der sad tættest på ham, var Frank Bundgaard og Line Skytte Mørk Hansen. Man kan dog ikke lægge noget i afstanden. Det var alene af praktiske årsager, at de var placeret på den måde.

Han havde ikke faste samarbejdsrelationer i Udlændingestyrelsen. De etablerede et koncerndirektionsforum, hvilket han havde erfaring med fra tidligere ministerier. Det var et forum, hvor de forskellige dele af huset kunne mødes. Møderne lå hver 14. dag, og ministeren var med hver anden gang. Hensigten var, at det skulle være et sted, hvor de forskellige dele af huset kunne udveksle erfaringer og fortælle om væsentligste emner i de enkelte afdelinger. Det var ikke et beslutningsforum ud over nogle bestemte punkter som IT strategi, budget osv, der angik driften af huset. Det var ikke sådan, at sager blev afklaret på disse møder. Sagerne ”kørte op af linjen” i den almindelige sagsgang. Det var en særlig udfordring at få Boligafdelingen integreret i den

øvrige del af ministeriet. Det, der skete i Udlændingeafdelingen og i Integrationsafdelingen, var mere ”i familie” med hinanden. Der var temmelig lang vej fra disse områder til boligområdet. Der var ikke andre faste mødefora.

Han havde kontakt til Henrik Grunnet fra Udlændingestyrelsen i forbindelse med koncerndirektionsmøderne. Hvis der var noget, de skulle tale om, gjorde de det, men han husker ikke, at de ofte talte sammen. Den løbende kontakt til Udlændingestyrelsen gik dels gennem Koncernøkonomi og dels gennem Udlændingeafdelingen.

Han sad i toppen af hierarkiet, og så var der nogle, der havde de andre funktioner. Det var ikke et udtryk for, at han ikke ønskede at tale med styrelsen. Han indførte selv den ordning, at han, når der havde været rådsmøder, og der dér var blevet drøftet vigtige ting, der kunne være af interesse for styrelsens chefgruppe, inviterede sig selv til frokostmøder, hvor de havde en dialog. Han husker ikke, hvor ofte det skete, men der foregik mange ting på den store politiske dagsorden i de måneder, som det var nyttigt for styrelsens chefgruppe at vide, uden at det havde noget med den egentlige sagsbehandling at gøre.

Det er korrekt, at Henrik Grunnet på et møde med ham den 21. januar 2016 fik at vide, at han skulle stoppe som direktør i Udlændingestyrelsen. Mødet blev fulgt op af endnu et møde den 22. januar 2016. Det var hans beslutning, at Henrik Grunnet skulle stoppe. Det var ikke en beslutning, ministeren var inde over, og beslutningen var ikke politisk begrundet. Han traf beslutningen, fordi han mente, at de havde brug for en anden person til jobbet som direktør i styrelsen.

Indkvarteringen af asylansøgere, herunder mindreårige asylansøgere, var ikke noget, han havde kendskab til, før denne sag dukkede op. Han erindrer ikke, at de havde en diskussion om det, og han kendte ikke til eventuelle retningslinjer om det.

Debatten startede med en artikel i Berlingske Tidende, der beskrev, at der i asylsystemet i Sverige var indkvarteret gifte par, hvor den ene var mindreårig. Det blev omtalt i danske medier, og spørgsmålet var med det samme, om det samme var tilfældet i Danmark. Debatten fokuserede på, om man så var med til at legitimere den slags ægteskaber. Lige så snart debatten begyndte, spurgte ministeren, om de havde noget om det. Hun lavede også et Facebook opslag ret tidligt i processen. Det var ministerens eget opslag. Helt generelt var de ikke inde over Facebook opslag. Ministeren var ude med en melding om, at sådan noget vil vi ikke have i vores system.

Foreholdt artiklen af 25. januar 2016 kl. 13.53 i Berlingske med overskriften ”Barnebrude bor med voksne ægtefæller på asylcentre i Danmark”, hvoraf fremgår blandt andet, at Udlændingestyrelsen var kommet med en udtalelse om status på danske asylcentre og den daværende praksis (ekstrakten side 4), forklarede han, at han ikke var involveret i noget i ministeriet i anledning af styrelsens udtalelse.

Foreholdt Inger Støjbergs Facebook opslag (ekstrakten side 14) forklarede han, at opslaget ikke blev drøftet i ministeriet. Han blev ikke kontaktet om udmeldingen, og han havde ikke en forudgående dialog med ministeren om det. I de dage var ministeren til møde i parlamentet i Bruxelles vedrørende smykkebogen. Samtidig var han stedfortræder for hende til et uformelt rådsmøde i Haag.

Den politiske diskussion begyndte med det samme. Ministeren, ministeriet og Udlændingestyrelsen blev kritiseret for ikke at gøre noget, og nogle mente, at det var forkert, at sagen skulle graves frem i pressen. Maskineriet gik i gang, og Udlændingestyrelsen lavede en høring af operatørerne for at finde ud af, hvad billedet reelt var. Det var ikke ham, der bestilte høringen. Han vil tro, at det kom både fra styrelsen, der udviste rettidig omhu, og fra Koncernøkonomi. Det var sammenfaldende.

Han blev foreholdt høringssvar af 27. januar 2016 (ekstrakten side 62), hvoraf fremgår, at der var 25 mindreårige i alderen 15-17 år, der havde en ægtefælle eller samlever, mens der var to under 15 år, og at det var styrelsens indtryk, at der ikke var tale om store aldersforskelle mellem de mindreårige og deres myndige partner, ligesom ingen af operatørerne, der var adspurgt herom, havde oplyst om indikatorer på tvang eller lignende i de konkrete sager. Han forklarede, at notatet, som han husker det, indgik i den sag, der blev godkendt i F2 den 9. februar 2016, og at det kan meget vel have været i denne forbindelse, at han så notatet om høringssvaret. Det var et indspark til den overvejelse, de havde om, hvad de kunne gøre for at stramme op på den hidtidige praksis. Han så høringssvaret som det ”fotografi”, man havde taget af den daværende situation.

Han vil tro, at ministeren også så notatet om høringssvaret. Han kan ikke tro andet, fordi sagen fyldte så meget i hendes bevidsthed.

Foreholdt den opfølgende høring om aldersforskellen mellem de enkelte par (ekstrakten side 66) forklarede han, at han ikke så denne som noget særskilt. Denne høring var udtryk for et behov for at få afklaret en facet, som også var vigtig at få med. I den første fase var det opfatteligheden, at der var tale om meget unge piger, der var gift med meget ældre mænd. Høringen viste, at det ikke var tilfældet, men at det par, hvor der var den største aldersforskel, var henholdsvis 16-17 år og 32 år eller deromkring.

Foreholdt Jesper Goris mails af 27. januar 2016 kl. 17.40 og 28. januar 2016 kl. 09.26 til sig selv med udkast til notat om indkvartering af mindreårige udlændinge, der indrejser sammen med personer, som angives at være ægtefælle eller samlever (ekstrakten side 37 og 41 ff.) forklarede han, at der først kom et udkast til notatet fra Udlændingestyrelsen, der blandt andet beskrev den daværende ordning. Det var ikke sådan, at man ikke allerede gjorde noget. Hvis der var ægtepar, hvor den ene var under 15 år, blev de også dengang skilt ad. I de tilfælde, hvor den mindreårige var mellem 15 og 18 år, lod man parret blive sammen, men der var en skærpet opmærksomhed omkring parret, hvor man blandt andet holdt øje med, om der var mistriksel. Notatet indeholdt desuden et afsnit om, hvad man kunne tænke sig i forhold til at stramme op, så man kunne gøre endnu mere for at have fokus på disse par.

Udlændingestyrelsens oplæg blev sendt til Koncernøkonomi, der arbejdede videre på notatet, som blev godkendt den 9. februar 2016. Som han husker det, var oplægget fra styrelsen, at man skulle skærpe den processuelle opmærksomhed om sagerne. Jesper Gori foreslog i forbindelse med Udlændingefdelingens bidrag til notatet – formentlig for at imødekomme ministerens ønsker – at vende udgangspunktet om, således at udgangspunktet blev, at parrene skulle adskilles, med mindre særlige hensyn, herunder hensynet til barnets tarv, tilsagde, at de ikke skulle adskilles.

På dette tidspunkt havde Jesper Gori, Lykke Sørensen, Line Skytte Mørk Hansen, Anette Görtz, måske Jonas From Soelberg og han selv nogle drøftelser om, hvordan de kunne komme videre med problemstillingen. I disse drøftelser tror han ikke, at de sondrede mellem de par, der ankom til landet, og de par, der allerede var indkvarteret sammen.

De havde en intens drøftelse med ministeren om denne sag. I perioden fra ultimo januar til den 2. februar 2016, hvor der forelå et endeligt udkast til notatet, var der – lidt forenklet sagt – tre spor. Det første var ministerens spor: Hun ønskede en udtagelsesfri adskillelse af parrene. Ministeren havde et stærkt værdimæssigt udgangspunkt. Ministeren havde det synspunkt, at asylparrene kom til Danmark frivilligt, og de måtte derfor indordne sig under de regler, der gælder her. Hun så sig selv som en slags efterforskoledor, og på samme måde, som det er tilfældet på en efterskole, gælder der et ordensreglement. Der er en ”drengefløj” og en ”pige fløj”, og hvis man ikke kan affinde sig med, at der er en sådan adskillelse efter reglementet, skal man lade være med at komme. Det var ministerens opfattelse, at det ikke er naturligt for piger at gifte sig som 15-årige, og at der derfor måtte være et element af tvang. Hun ville derfor gerne give pigerne et pusterum.

Det andet spor var et, han selv gjorde meget ud af. På baggrund af deres drøftelser var det klart for ham, at der i virkeligheden ville være tilfælde, hvor det ud fra enhver fornuftig betragtning ville være forkert at adskille et par. Der var et eksempel, der blev nævnt i den tidlige fase, som han kunne genkende, da det i begyndelsen af marts igen blev nævnt. Det var et par, der kom fra Syrien, og som havde haft tre børn. Det ene barn var blevet dræbt i Syrien i forbindelse med, at faderen og barnet blev taget som gidsler af IS. Faderen slap ud af landet sammen med sin hustru, der var blevet voldtaget af medlemmer af IS, og parret kom til Danmark sammen med deres to andre børn. Han kendte ikke sagen i denne detaljegråd på det tidspunkt, men det var et eksempel på en dybt traumatiseret familie, som også blev nævnt i denne tidlige fase. Han kunne ikke se, hvorfor man skulle skille den familie ad. Det gav ikke nogen mening. Oplysningerne om parret kunne kun stamme fra Koncernøkonomi eller Udlændingestyrelsen.

Det tredje spor var den retlige diskussion. I hans optik var der i begyndelsen en vis tvivl hos departementets jurister. Som han opfattede det, mente de på et tidspunkt, at det måske kunne lade sig gøre at etablere en udtagelsesfri ordning, fordi det i meget vidt omfang er ministeren, der fastlægger, hvordan asylansøgere indkvarteres. Under drøftelserne nåede Jesper Gori og Lykke Sørensen dog til den konklusion, at ordningen ikke kunne være udtagelsesfri. Det hører med til forståelsen af det efterfølgende forløb. Ministeren kunne aldrig slippe den tvivl, og ministeren havde lidt svært ved helt at tage til sig, at der var en juridisk forpligtelse, som betød, at der ikke kunne ske adskillelse i alle tilfælde. I hans verden blev tvivlen afklaret, inden notatet blev færdiggjort og godkendt i F2.

Adspurg, om det blev drøftet med ministeren, at man, når man er gift, anses for at være myndig i Danmark, forklarede han, at de i forbindelse med gennemgangen af notatet hele tiden kredsede om, hvorvidt der var forskel på de forskellige typer af ægteskaber, herunder om der var forskel på en situation, hvor parret var 17½ og 21 år med tre små børn, og en situation hvor parret var 15 og 19 år og lige var blevet gift. Ministeren vendte hele tiden tilbage til sit udgangspunkt om, at uanset hvad der var at sige om de enkelte ægteskaber, ville hun give pigerne et pusterum. De drøftede ikke kongebrevssituationen i forbindelse med notatet.

Foreholdt skærbillede fra F2 (ekstrakten side 5502) forklarede han, at F2 var det system, der blev anvendt til godkendelse. Han tror dog også, at ministeriets medarbejdere arbejdede i systemet. De gik meget hurtigt over til, at alle sager blev forelagt for ministeren digitalt via systemet. Foreholdt, at det fremgår af skærbilledet, at sagen den 5. februar 2016 efter hans godkendelse blev returneret til Anne Nygaard Just, der genoptog sagen, hvorefter ministeren den 9. februar 2016 godkendte notatet, forklarede han, at han ikke tror, at notatet blev ændret i denne periode. Forklaringen kunne være, at det ikke var altid, at ministeren så det lige efter, at det blev lagt op. Det, der var det centrale, var den indstilling, der var vedrørende piger mellem 15 og 18 år (ekstrakten side 5365):

”at mindreårige på 15 år eller derover ikke kan indkvarteres på et asylcenter sammen med en ægtefælle/samlever, medmindre dette åbenbart vil stride mod den mindreåriges tarv. Foreligger der sådanne hensyn til den mindreåriges tarv, skal parterne indkvarteres hver for sig, men på det samme asylcenter.”

Det var dette spørgsmål, notatet ”turnerede” omkring, og det var det, ministeren sagde god for. Som han husker det, diskuterede han, Jesper Gori, nogen fra Koncernøkonomi og nogen fra ministersekretariatet dette med ministeren, hvorefter det blev gjort færdigt og formuleret i denne form.

Ministeren havde det synspunkt, at parrene skulle skilles ad, og de fortalte hende, at det ikke kunne lade sig gøre, fordi der ville være tilfælde, hvor et par ikke kunne adskilles. Konklusionen blev det, der fremgår af notatet. Notatet blev færdiggjort og lagt op, hvorefter ministeren godkendte det. Han talte ikke med ministeren om det den 9. februar 2016, og han har ikke gennemgået notatet med ministeren efterfølgende, men det blev godkendt. Det var ikke en usædvanlig måde at gøre en sag færdig på. De havde diskuteret det indgående og var nået frem til den formulering, der fremgår af notatet. Han vil ikke sige, at ministeren ”købte” synspunktet undervejs i drøftelserne, men de samlede diskussionen op i notatet og lagde det op til hende til godkendelse, og hun sagde god for det ved at ”vinge det af”. De havde ikke en yderligere dialog om notatets indhold.

På ny foreholdt notatet om høringen af operatørerne (ekstrakten 62), hvoraf blandt andet fremgår, at operatørerne var blevet bedt om at angive, hvis der var indikationer på tvang eller lignende, og at ingen operatører havde oplyst om sådanne indikatorer i de konkrete sager, forklarede han, at han ikke husker, at tvangselementet var genstand for drøftelser på dette tidspunkt.

Han kan ikke se, at Udlændingestyrelsen har fået det notat, der blev godkendt den 9. februar 2016. Normalt vil postgangen være sådan, at ministersekretariatet sender en godkendt sag tilbage til det pågældende kontor, der sender det videre ud i systemet. I og med at det var et emne, der blev drøftet intenst mellem styrelsen og ministeriet, kan han ikke forstå, at det ikke er sendt tilbage. I denne sag burde Koncernøkonomi have sendt notatet til styrelsen. Det var mere Koncernøkonomi end Udlændingeafdelingen, der var ansvarlig for dette notat.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 13.58 fra Sarah Andersen til blandt andre Lykke Sørensen og Jesper Gori med udkast til pressemeddelelse (ekstrakten side 86-87), der var udarbejdet på baggrund af notatet, forklarede han, at han ikke husker, hvornår han præcis blev involveret i udarbejdelsen af pressemeddelelsen. Postgangen var sådan, at Kommunikationsafdelingen ud-

arbejdede et udkast, og det er det udkast, der fremgår her. Han var ikke involveret på dette tidspunkt, men det blev han umiddelbart efterfølgende. Det var ministeren, der efterspurgte en pressemeddelelse. Der var på dette tidspunkt en del kritik af, at ministeren ikke gjorde noget, og det ramte ministeren hårdt. Derfor ville ministeren gerne have en pressemeddelelse ud så hurtigt som muligt med et stærkt og entydigt budskab.

Foreholdt, at det i udkastet er anført, at ministeren udtaler, at "vi skal selvfølgelig sikre, at unge piger ikke bliver tvunget til at leve i et forhold på danske asylcentre mod deres vilje", forklarede han, at ministeriet ikke havde modtaget nye oplysninger vedrørende spørgsmålet om tvang. Citatet udtrykte ministerens stærke værdimæssige holdning. På dette tidspunkt havde de oplysning om, at der var 27 ægteskaber af denne karakter, men de vidste ikke, hvad der var sket i de konkrete ægteskaber. Han ved ikke, om de havde gjort noget for at finde ud af det. Der var langt fra ham til den driftsmæssige del med operatørerne, men han ved, at der var en dialog mellem styrelsen og operatørerne, som blev afspejlet i høringsnotatet. Hvis man skal sætte sig i ministerens sted, var det, hun mente med det, også de situationer, hvor et ægteskab var aftalt, mens pigen var meget ung, og inden hun kendte manden, altså hvor der ikke var et kærlighedsforhold forud for ægteskabet. Han vil ikke lægge ord i munden på ministeren, men under deres diskussioner om emnet, var det, der lå i det, hele konstruktionen med, at man gifter meget unge piger med meget ældre mænd. Han husker ikke, at de diskuterede spørgsmålet om tvang.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 14.44 fra Jeper Gori til blandt andre Sarah Andersen med forslag til ændringer og en model for Udlændingestyrelsens fremtidige praksis (ekstrakten side 89-92) forklarede han, at den eneste "model", der forelå på dette tidspunkt, var det notat, der blev godkendt den 9. februar 2016.

Han deltog i mødet med ministeren den 9. februar 2016 kl. 15.30. Han husker ikke, hvem der i øvrigt deltog i mødet. Han vil tro, at de øvrige deltagere var nogen fra kommunikationsafdelingen, Mark Thorsen, Jonas From Soelberg samt Jesper Gori eller Lykke Sørensen. Måske deltog Line Skytte Mørk Hansen, men det var sådan set ikke hendes diskussion, fordi de diskuterede et helt centralt delpunkt i notatet.

Som han husker det, var det eneste dokument, der var fremme, pressemeddelelsen. Han kan dog ikke huske mødet særskilt fra andre møder. Der var en uendelig række af møder om dette spørgsmål. På mødet diskuterede de pressemeddelelsen, der var det eneste omdrejningspunkt. Ministeren har selvfølgelig sagt, at hun ville have en pressemeddelelse uden undtagelser. Det var det, de drøftede og diskuterede. Han er sikker på, at de så har haft den samme diskussion, som de havde haft tidligere, om, hvorvidt man kunne administrere uden undtagelser. Han er sikker på, at det blev sagt, at "det kan man ikke". Han husker ikke, om ordet ulovligt blev nævnt i denne forbindelse. Juristerne har dog givetvis sagt, at man ikke kunne administrere en ordning uden undtagelser, hvis Danmarks internationale forpligtelser skulle overholdes. Ministeren reagerede på den måde, at hun sagde, at hun ville have en ordning uden undtagelser. Han vil tro, at det er det, ministeren har sagt, for det var det, de vendte tilbage til senere, da der kom en ny udgave, hvor de skrev undtagelsesmulighederne ind.

Foreholdt notat af 23. maj 2017 om kronologisk sagsforløb i sagen (ekstrakten side 3409), hvoraf fremgår, at Familiesammenføringskontorets forslag til en model for Udlændingestyrelsens fremtidige praksis blev runddelt på mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30, forklarede han, at han ikke husker, om notatet var fremme på mødet, men beskrivelsen i notatet om kronologien

er givetvis rigtig. Når der henvises til Familiesammenføringskontoret, er det Jesper Gori, der henvises til.

Som han husker det, sluttede mødet, da ministeren skulle ud af huset til et arrangement. Hun tog afsted, da de var færdige, og pressefolkene gik tilbage og lavede et nyt udkast til pressemeddelelse baseret på drøftelserne på mødet.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 16.13 fra Jesper Gori til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen med revideret udkast (ekstrakten side 93-94), der beskrev, at ingen mindreårige under 18 år måtte indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever, og hvoraf fremgik, at ministeren havde bedt Udlændingestyrelsen om at adskille de par, der aktuelt boede sammen, forklarede han, at han ikke ved, hvordan sætningen om, at ministeren havde bedt Udlændingestyrelsen om at adskille par, kom ind. Det var ikke en drøftelse, de havde på mødet. Den signalværdi, der lå i denne udtalelse, husker han ikke.

Adspurgte bekræftede han, at drøftelserne om pressemeddelelsen faldt sammen med drøftelserne om ordningen. Videre adspurgte, om der var nogen, der sagde, at de skulle adskille drøftelserne om pressemeddelelsen og ordningen, forklarede han, at det, de diskuterede på dette tidspunkt kun var pressemeddelelsen. ”Sagen” var gjort færdig, og det var ligesom det. Derefter var det pressemeddelelsen, de diskuterede. Ministeren sagde i denne forbindelse, at hun ville have en undtagelsesfri ordning.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 17.23 fra Jesper Gori til blandt andre ham, Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen med et nyt udkast, der var søgt tilrettet efter aftale med ham (ekstrakten side 95-96), og hvoraf fremgik, at adskillelse var den absolutte hovedregel, men at ordningen skulle administreres ud fra nødvendige menneskelige hensyn, forklarede han, at Jesper Gori kom op til ham og fortalte, at Udlændingeforvaltningen ikke var glad for den undtagelsesfrie formulering. Det var han heller ikke selv. De to formulerede derfor ændringen sammen og prøvede én gang til, om de kunne få det med.

På dette tidspunkt var ministeren ikke i huset, og han drøftede derfor ikke ændringsforslaget med hende. Ministeren fik det nye udkast via ministersekretariatet. Da han kom hjem, fik han at vide, at ministeren var uenig i den nye formulering. Som han husker det, var det en af ministersekretærene, der ringede til ham, men han husker ikke hvem. Han havde ikke en snak med ministeren selv. Han tror heller ikke, at det var ministerens særlige rådgiver, Mark Thorsen, der ringede til ham. Mark Thorsen var dog inde over pressemeddelelser og var ministerens højre hånd. Den tilbagemelding, han fik, var, at ministeren ikke kunne forstå eller ikke var enig i, at sætningen skulle med.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 21.14 fra Lykke Sørensen til Jesper Gori (ekstrakten side 97), hvoraf fremgår, at ”Inger og Mark ikke [kunne] tilslutte sig forslaget, og at ”det er vist stadig ønsket, at der ikke skal være en kattelem”, forklarede han, at Mark Thorsen var ministerens politiske bisidder, og de to havde et tæt makkerskab omkring disse ting. Det, Lykke Sørensen har gengivet i mailen, er givetvis rigtigt, men han husker ikke den omtalte telefonsamtale nærmere. Han husker blot, at han fik en melding om, at ministeren ikke var enig i den eftersætning, han og Jesper Gori havde indsat. Det var Lykke Sørensens egen ide, at hun ville ”tage en runde til” med Justitsministeriet. Han ved ikke, hvad baggrunden var. Ministeriets egne jurister var

sikre på, at der ikke kunne administreres uden undtagelser. Han vil tro, at Lykke Sørensen igen ville sikre sig, at Justitsministeriet var enig i dette.

Næste morgen, den 10. februar 2016, talte Lykke Sørensen med Nina Holst-Christensen og fik bekræftet, at ordningen ikke kunne administreres uden undtagelser.

Adspurgt, hvornår han hørte noget om resultatet af drøftelserne med Justitsministeriet, forklarede han, at de havde en række møder og samtaler om spørgsmålet, og han har svært ved at skelne dem fra hinanden. Han vil dog tro, at han og Lykke Sørensen har talt med ministeren om tilbagemeldingen. Da hans bisidder gjorde ham bekendt med Kasper Højvang Kyeds forklaring om, at ministeren, Lykke Sørensen og han ankom lidt senere til koncerndirektionsmødet, var der en klokke, der ringede. Det passer meget godt med, at de har diskuteret det og derfor ankom senere til mødet. Hans vurdering er, at Lykke Sørensen over for ministeren har redegjort for, hvad Justitsministeriets holdning var. Det er efterrationalisering, men han tror, at det er rigtigt, fordi alt andet ville være mærkeligt. Som han husker tilbagemeldingen fra Justitsministeriet, var den, at ordningen ikke kunne være undtagelsesfri. Han husker ikke ministerens reaktion på det.

Adspurgt, om det var på tale, hvornår pressemeddelelsen skulle udsendes, forklarede han, at han husker, at der var en efterspørgsel efter et klart signal fra ministeren, og at ministeren var noget irriteret over, at pressemeddelelsen ikke kom ud den 9. februar 2016. Ministeren var desuden irriteret over, at de blev ved med at diskutere ”de her” ting. De sagde til hende, at de mente, at det var rigtigst at få undtagelserne med, fordi de vidste, at de var der. Han husker ikke, hvad hun konkret sagde, men hun har givetvis sagt det, hun sagde hele vejen igennem; at hun havde brug for at komme med en klar melding om, at det var hendes politik, og at parrene skulle skilles ad.

Han deltog ikke selv i drøftelserne med Justitsministeriet. Kontakten til Justitsministeriet gik gennem Lykke Sørensen og Jesper Gori. Han havde ikke på noget tidspunkt behov for selv at tale med Justitsministeriet, fordi kontakten blev håndteret af dem. Den rådgivning, de fik fra Justitsministeriet frem til den 17. februar 2016, var mundtlig. Han husker ikke, at der var uenighed mellem dem og Justitsministeriet, så der var ikke behov for yderligere. Det var helt sædvanlig rådgivning, de fik. Der er masser af eksempler på tilfælde, hvor de fik rådgivning af Justitsministeriet, uden at der blev udarbejdet notater om det. Ham bekendt har der ikke i forbindelse med denne sag været kontakt på ministerniveau. De to ministre kan naturligvis have talt sammen i andre fora, men der var ikke noget formelt ressortmøde.

Adspurgt bekræftede han, at deltagerne i koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 – ud over ham selv – var ministeren, Lykke Sørensen, Line Skytte Mørk Hansen, Henrik Grunnet, Frank Bundgaard og Kasper Højvang Kyed. Han husker ikke, om Henrik Kyvsgaard og Jonas From Soelberg deltog, men han kan ikke forestille sig, at det ikke var tilfældet. Han bekræftede desuden, at han var mødeleder, at emnet om mindreårige asylansøgere, der boede sammen med en ægtefælle eller samlever, ikke var på dagsordenen, og at der ikke var materiale om emnet til mødet.

Koncerndirektionsmødet var et sted, hvor de orienterede om, hvad der var af større begivenheder på de forskellige områder. Som det også fremgår af dagsordenen til mødet (ekstrakten side

83), var det første punkt ”aktuelle sager”. Han er sikker på, at det var under dette punkt, at emnet blev drøftet. Han husker ikke, hvem der orienterede om sagen. Det ville undre ham, hvis ikke både Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen på et tidspunkt tog ordet vedrørende dette spørgsmål. Det ”kørte” i pressen, og der havde været spørgsmål til, hvor mange par der var. Det ville undre ham, hvis ikke Line Skytte Mørk Hansen havde sagt noget om notatet fra den 9. februar 2016. Det var også en oplysning til de andre om, hvor de var henne med sagen. Det er ikke noget, han husker, men under disse møder var det typisk sådan, at de forskellige bød ind med, hvad der rørte sig på deres områder. Han husker ikke noget konkret fra mødet, herunder den hårdnakkede meningsudveksling, der har været gengivet. Det er ikke ensbetydende med, at den ikke har været der.

Der blev generelt ikke taget referater af koncerndirektionsmøderne. Det var hans beslutning. Han har ikke selv noter fra mødet. Normalt havde han Sofie Odgaard med, som tog noter, hvis der var noget, der skulle følges op på.

Adspurgt forklarede han, at han ikke husker, at ministeren tilkendegav noget. Han husker heller ikke, om der blev drøftet internationale konventioner eller forvaltningsretlige spørgsmål, herunder spørgsmål om faktisk forvaltningsvirksomhed. Han erindrer heller ikke, at ministeren skulle have sagt, at ”det ville hun godt tage en sag på”. Adspurgt, om han husker, om emnet blev drøftet, forklarede han, at sagen fyldte meget, og meningen med ”aktuelle sager” på dagsordenen var, at man skulle orientere om aktuelle punkter, og at der skulle være en meningsudveksling om det. Det ville derfor være mærkeligt, hvis sagen ikke blev nævnt. Der blev ikke konkluderet noget på mødet. Det var ikke et møde om denne sag eller pressemeddelelsen. Koncerndirektionsmøderne blev ikke brugt til at sætte punktum i besværlige sager. Det var ikke sådan, de arbejdede. De beslutningsgange havde et andet spor. Dette var et orienteringsmøde, og hans rolle var at formidle det og få synspunkterne frem.

Foreholdt Kasper Højvand Kyeds forklaring om, at de på mødet drøftede, om adskillelsen var faktisk forvaltningsvirksomhed eller en myndighedsafgørelse, og at ministeren sagde, at hun ønskede en adskillelse af ”barnebrudene”, at Lykke Sørensen sagde, at det ikke kunne lade sig gøre uden at foretage visse forvaltningsretlige skridt, ligesom internationale konventioner skulle overholdes, samt at departementschefen ikke deltog i drøftelserne, men fungerede som ordstyrer, forklarede han, at det ikke får ham til at genkalde sig yderligere fra mødet. Det foregik normalt sådan, at hans rolle på møderne var at være ordstyrer.

Foreholdt Frank Bundgaards forklaring om, at ministeren tilkendegav, at hun ønskede at adskille alle parrene, at Lykke Sørensen sagde, at det ikke kunne lade sig gøre, da sagerne skulle behandles individuelt og under hensyntagen til de internationale konventioner, samt at ministeren reagerede med et skuldertræk å la ”ja, det ved vi godt, at du mener”, forklarede han, at han ikke husker, at det blev sagt på mødet, men det var den diskussion, de havde haft undervejs. Han husker ikke, om ministeren fremkom med den beskrevne udtalelse.

Han husker ikke, om der blev sat noget i værk i ”randen” af mødet. Foreholdt Frank Bundgaards forklaring om, at han i kanten af mødet skulle have bedt Line Skytte Mørk Hansen om at orientere centrene hurtigst muligt, forklarede han, at det ville undre ham, hvis han skulle have sagt det, for på dette tidspunkt var pressemeddelelsen ikke færdig. Han vil dog ikke sige, at de diskussioner, der var, var adskilt mellem ordningen og pressemeddelelsen. Det, der fyldte meget i rummet, var ministerens ønske om at få en pressemeddelelse ud. Det ville i øvrigt ikke

være Line Skytte Mørk Hansen, der skulle følge op i forhold til operatørerne. Det var Udlændingestyrelsen, der havde kontakten til disse, så i givet fald ville det være Henrik Grunnet, der skulle gøre det. Den del af drøftelserne, som Line Skytte Mørk Hansen skulle melde tilbage på, skulle hun melde tilbage på, med der blev ikke sagt noget, der alene var henvendt til hende. Alle var tilstede i rummet.

Ministeren var ikke til stede under hele mødet. Det var sædvanligt og fremgår også af dagsordenen, at der var en del af mødet, som ministeren ikke deltog i.

Foreholdt Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 (ekstrakten side 13.45), hvori han beskrev, at mødet ikke efterlod tvivl om ministerens indstilling til sagen "uanset Børnekonventionen", gentog han, at han ikke husker mødet, eller hvad der blev sagt. Han tvivler dog på, at ministeren selv skulle have nævnt børnekonventionen. De var ikke nede i detaljer på den måde. Det var den politiske signalgivning, ministeren var optaget af på dette tidspunkt.

Foreholdt en intern mail af 10. februar 2016 kl. 14.26 i Udlændingestyrelsen (ekstrakten side 5534) forklarede han, at han ikke husker, om han på det tidspunkt hørte om det beskrevne eksempel med et par, der havde et barn, og hvor pigen var 16 år og manden var 24 år. Han ved ikke, om det kan være et af de teoretiske eksempler, som Lykke Sørensen diskuterede med Justitsministeriet. Ministeren kunne godt have sagt, at "den risiko tager jeg gerne". Baggrunden for, at han ikke husker, hvad der blev sagt under koncerndirektionsmødet, er, at de gik fra det ene møde til det andet, og der blev tit sagt ret bastante ting, uden at han lagde mere i det end som så. Ministeren havde sin måde at sige tingene på, og det var ret direkte. Hvis man ikke er tæt på den daglige dialog, kan det godt virke meget voldsomt, men det er ikke noget, han har bidt mærke i. Han kan dog sagtens se for sig, at hun har sagt sådan. Han husker ikke, om hun har udtalt, at "I åbenbart godt vil ha' barnebrude".

Efter koncerndirektionsmødet mødtes han med ministeren og Mark Thorsen på ministerens kontor. De skulle have gjort pressemeddelelsen færdig. Ministeren var synligt irriteret over ikke at kunne få sendt pressemeddelelsen ud. Han sagde til hende, at de havde gjort opmærksom på behovet for undtagelserne, og at det ville være et lovbrud ikke at administrere ordningen med undtagelser. Det er han sikker på, at han har sagt. Det var i forhold til ordningen. I relation til pressemeddelelsen endte han med at acceptere, at de ikke nævnte undtagelserne. Han sagde samtidig til ministeren, at hun skulle vide, at de ikke ville administrere ulovligt, hvorfor de ville administrere med undtagelser, uanset hvad der blev meldt ud i pressemeddelelsen. Ministerens reaktion på det var "nå, ja" eller et eller andet på den måde. Ministeren sagde ikke, at det var i orden, men hun registrerede, at det var det, han sagde. Stemningen var ikke til at diskutere, hvad der skulle meldes ud internt. De diskuterede pressemeddelelsen. De diskuterede pressemeddelelsen, fordi ministeren var meget interesseret i at få denne ud og få givet et signal. Som han tolkede det, var ministeren irriteret over, at hun sad med et vrantent embedsværk, som blokerede for, at hun kunne komme ud med et centralt politisk budskab på et for hende helt centralt politisk område. Han sagde ok til at sende pressemeddelelsen ud, fordi han var departementschef, og han så det som sin opgave at få "maskinen" til at fungere. De skulle videre. Han syntes ikke, at de kunne holde til at sidde i hver deres ringhjørne og skændes med deres minister. Hans holdning var, at det var rigtigst at nævne undtagelserne i pressemeddelelsen, fordi det i forhold til ordningen ville være ulovligt ikke at administrere med undtagelser. Han accepterede pressemeddelelsen i den form, den blev udsendt, men sagde, at ved siden af den var der en sag eller en praksis, der gjorde, at de ville administrere på en anden måde. Det sagde han,

fordi han vidste, at der ville komme undtagelser. Det, han tænkte, var, at det var Inger Støjberg, der var minister, og det var hendes politiske budskab, men hun skulle vide, at de ville administrere på den måde, som de havde fortalt. De fik så adskilt det politiske budskab fra den administrative praksis. Det sagde han til hende. Han vendte det ikke med andre i huset, da han sagde ok til at sende pressemeddelelsen ud i denne form.

Foreholdt, at ministeriet to måneder forinden, den 10. december 2015, havde fået kritik af ombudsmanden i forbindelse med den såkaldte flygtningeannonce (ekstrakten side 5348), hvor ombudsmanden udtalte blandt andet, at kommunikation skal være retvisende, forklarede han, at han ikke havde denne kritik i baghovedet i forbindelse med diskussionen om pressemeddelelsen. I forhold til pressemeddelelsen var omtalen af undtagelser en ting, mens undtagelser i forhold til juraen er en anden ting. Når undtagelsen ikke kom med i pressemeddelelsen, var det, fordi han acceptere det standpunkt, at ministeren ville have en pressemeddelelse med et entydigt budskab, og at fokus hurtigt ville blive på undtagelserne og ikke hovedbudskabet, hvis undtagelserne var medtaget. Det var det, ministeren og den særlige rådgiver lagde vægt på. Det kunne han sådan set godt forstå, men der gik på denne måde noget tabt i kommunikationen. Det var den vanskelige situation, som man meget ofte står i, når man gerne vil komme med klar kommunikation om et kompliceret politisk stof i en tæt politisk debat. I en pressemeddelelse skal der ikke være alt for mange forskellige signaler. Så bliver der signalforvirring.

Adspurg, om han mente, at pressemeddelelsen var retvisende, forklarede han, at pressemeddelelsen ikke var et retligt dokument, men en pressemeddelelse med sigte på at få et klart signal ud. De argumenterede for, at undtagelserne skulle være med, men han accepterede i sidste ende, at de tog det ud, fordi de var klare på, at de ville administrere med undtagelser. Pressemeddelelsen beskrev den generelle ordning, som der ville blive administreret efter. Der var nogle undtagelser, de vidste ville være der. De var ikke med i pressemeddelelsen. Adspurg forklarede han, at pressemeddelelsen i hvert fald var retvisende for nogen. Den beskriver ikke den situation, hvor man af hensyn til barnet ikke adskiller.

Han husker ikke, at de havde ombudsmandens kritik fra december 2015 oppe at vende i denne sammenhæng. Helt generelt retter man ind efter ombudsmanden og tager kritik til efterretning. Denne kritik var dog ikke den, der havde sat det stærkeste mindesmærke. Han tilkendegav over for ombudsmanden, at der var noget i den metode, der lå til grund for ombudsmandens rapport, som de ikke var enige i. De markerede, at de ikke kunne tage kritikken fuldt ud til efterretning.

Han har ikke kendskab til den orientering, der skete af indkvarteringsoperatørerne den 10. februar 2016. Han husker ikke, at de havde en drøftelse om implementeringen eller tilbagemeldingen. De havde hver deres funktion i ministeriet, og han havde ikke behov for hele tiden at fortælle Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen, hvad de skulle gøre. Han havde en klar forventning om, at når "sagen" var blevet godkendt den 9. februar 2016, skulle det beskrivne implementeres, og operatørerne skulle informeres om, at udgangspunktet blev vendt om. Han forventede, at den kommunikation gik i gang, men det var ikke noget, han var en del af. Han husker ikke, at han drøftede med Line Skytte Mørk Hansen, hvad der skulle ske. Han kan godt forestille sig, at Line Skytte Mørk Hansen fortalte ham, at det var blevet kommunikeret videre til Lene Linnea Vejrum, og at det var blevet sat i gang. Han husker det dog ikke. Opfølgningen ville ikke være et tema de to imellem, for det ville være naturligt, at det var hende, der "kørte" videre med det.

Adspurgt, om der – efter pressemeddelelsen og drøftelserne med ministeren i denne forbindelse – var anledning til at sikre, at oplysningen om, at der ikke skulle administreres efter pressemeddelelsen, blev videreformidlet til Line Skytte Mørk Hansen, forklarede han, at det ville det have været, hvis det var nyt for hende. Det var det dog ikke. Det lå i hele den sag, de havde forberedt, og som pressemeddelelsen byggede oven på. Da de gjorde sagen færdig den 9. februar 2016, havde de diskuteret de særtilfælde, der ville være, samt at der skulle administreres med undtagelser. Jesper Gori og Lykke Sørensen havde understreget, at de internationale forpligtelser tilsagde dette. Der var ikke nogen, der var til stede på koncerndirektionsmødet, der kunne være i tvivl om, at det skulle være sådan. Der var ingen af dem, der ville administrere ulovligt. Ministeren kunne heller ikke være i tvivl om, at der ikke kunne administreres uden undtagelser. Det havde han sagt til hende adskillige gange.

Han blev foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.40 fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen, der er videresendt til ham samme dag kl. 17.42 (ekstrakten side 5369). Af mailen fremgår blandt andet:

”Vi har nu orienteret operatørerne om de nye retningslinjer og herunder varslet, at vi igangsætter en adskillelse af parrene.

Vores vurdering er, at det vil tage minimum en uges tid at gennemføre, da der skal findes pladser i UMI-systemet, og da vi navnlig skal sikre, at de mindreårige med børn bliver placeret på centre, hvor der er gode rammer for de små børn.

Pt. opererer vi med 4 grupper:

- De mindreårige under 18. Skal på UMI-center
- De gravide mindreårige under 18. Skal på UMI-center
- De mindreårige mødre under 18. Bør på kvindecenter, hvor der er mere ro omkring de små børn.
- De voksne mænd. Skal på alm. opholdscenter.

Vi er gået i gang med at skabe os et overblik over hvilke centre, det er muligt at flytte de forskellige grupper til.

Processen er, at vi pålægger de pågældende at flytte på helt almindelig vis. Såfremt de ikke efterkommer vores flytteanmodning, får de et såkaldt flyttepåbud, hvorefter vi kan anmode om politiets bistand til flytningen.”

Han forklarede, at han ikke husker at have set denne mail på det tidspunkt. Han har dog givetvis læst den, for han læser normalt sine mails. Han opfattede mailen som en orientering til ledelsen om, at nu var der fulgt op på mødet tidligere på dagen. Han studsede ikke over mailens indhold, herunder at det ser ud til, at Udlændingestyrelsen med det samme ville igangsætte adskillelse af parrene. Han så det som en information om, at nu var der eksekveret på det. Når han nu ser på det, kan han godt se, at der kunne være logik i at følge op efter den diskussion, der havde været i ministeriet om ordningens indhold. På daværende tidspunkt var det dog helt klart for alle, hvad der skulle ske. ”It goes without saying”, at der skal administreres efter loven. Henrik Grunnet var desuden til stede på koncerndirektionsmødet, og der havde været tæt kontakt mellem styrelsen og Koncernøkonomi i forbindelse med skrivningen af det notat, der blev godkendt den 9. februar 2016. Han kan se af notatets tilblivelse, at styrelsen leverede input til

notatet, og der var i hvert fald en høring af styrelsen den 29. januar 2016. I de drøftelser, de havde, lå det klart for dem, der skulle administrere ordningen, at den skulle administreres med undtagelser. Adspurgt, om han ved, om der var anden kontakt mellem ministeriet og styrelsen i forbindelse med notatet end styrelsens notat af 27. januar 2016 om den hidtidige praksis og høringen af styrelsen den 29. januar 2016, forklarede han, at han om eftermiddagen den 10. februar 2016 fik at vide af Line Skytte Mørk Hansen, at hun havde sendt en mail til Lene Linnea Vejrum. Line Skytte Mørk Hansen fortalte ham desuden, at hun samme dag eller næste dag havde sagt til Lene Linnea Vejrum, at styrelsen selvfølgelig skulle administrere lovligt. Det har hun formentlig sagt, fordi Lene Linnea Vejrum også var bekendt med, at der havde været en hård diskussion om emnet og havde læst pressemeddelelsen uden undtagelser. Om det var samme dag eller næste dag, at han fik dette at vide, kan han ikke tidsfæste. Line Skytte Mørk Hansen har formentlig fortalt ham det som en del af den daglige kommunikation, de havde. Line Skytte Mørk Hansen har nok blot sagt til ham, at hun nævnte det for styrelsen.

Foreholdt Lene Linnea Vejrum notits af 31. marts 2016 om ministeriets orientering af styrelsen (ekstrakten side 908) forklarede han, at han husker at have set denne notits. Det fik ham ikke til at reagere. Det var Lene Linnea Vejrum telefonnotat en måned efter, at de havde haft samtalen. Det bliver ord mod ord. Line Skytte Mørk Hansen siger, at hun har sagt til Lene Linnea Vejrum, at ordningen skulle administreres med undtagelser. Det er det, Line Skytte Mørk Hansen fortalte ham. Det fremgår ikke af dette telefonnotat, at Lene Linnea Vejrum har hørt det.

Adspurgt om baggrunden for, at han og Line Skytte Mørk Hansen drøftede samtalen mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016 eller i dagene umiddelbart efter, forklarede han, at han har svært ved at skelne mellem, hvad han husker, og hvad der er efterrationalisering. Meget hurtigt kunne han, når de talte om emnet, fornemme, at det ikke var så enkelt at skille parrene ad. Det vidste de godt, at det ikke ville være. Der var nogle operatører, der oplyste, at der var par, som var meget afhængige af hinanden. Det talte de om løbende. På ny adspurgt om baggrunden for, at Line Skytte Mørk Hansen fortalte ham om samtalen mellem hende og Lene Linnea Vejrum, forklarede han, at det for ham er meget naturligt, når man viderebringer en besked ned i systemet. Lene Linnea Vejrum kan have sagt, at det så voldsomt ud, og Line Skytte Mørk Hansen kan have svaret, at der selvfølgelig skulle administreres lovligt. Det var det, der var hele grundlaget for den stribe af møder, de havde. Han synes ikke, at det er unormalt, at man ikke bare slipper en sag, der har fyldt så meget, men han husker ikke den præcise anledning til, at Line Skytte Mørk Hansen fortalte ham om samtalen. Det blev sagt meget hurtigt fra Line Skytte Mørk Hansens side, at hun gav den regi-kommentar med.

Han husker ikke, at han har vist ministeren mailen om, at det nu var sat i værk. Ministeren var meget interesseret i at få en tilbagemelding om, hvordan det blev gennemført, og ministeren har givetvis efterspurgt en løbende orientering. Han var ikke selv inde hos ministeren og forelægge hende mailen fra styrelsen, men han kan meget vel tænke sig, at enten Mark Thorsen, Jonas From Soelberg eller Mia Tang har nævnt mailen for hende.

Foreholdt Ritzaus telegram af 10. februar 2016 kl. 17.16 ”Syv skarpe til Støjberg om barnebrude” (ekstrakten side 118-119) forklarede han, at han ikke husker tilblivelsen af dette telegram, herunder om der var tale om et interview. Han var generelt ikke inde over udkast til sådanne udtalelser. Adspurgt, om det, når han læser telegrammet, virker som om, at ministeren har forstået det, han sagde på mødet om, at der skulle administreres lovligt, forklarede han, at det ikke er det, hun giver udtryk for. Dette var hendes politiske kommunikation. Det ville

Presse- og Kommunikationsafdelingen have lavet udkast til, og det ville således være Mark Thorsen, Mia Tang eller Sarah Andersen. Han vil tro, at det er godkendt af Mark Thorsen og ministeren. Normalt ville det være sådan, at det faglige indhold ville blive tjekket i ressortkontoret, dvs. Koncernøkonomi og Udlændingeafdelingen. Om dette er skrevet ud fra pressemeddelelsen, ved han ikke. I så fald ville den beskrevne procedure formentlig ikke være fulgt. Han vil gætte på, at det er lavet i Presse- og Kommunikationsafdelingen ud fra pressemeddelelsen, eller at der er tale om et interview med ministeren.

Han har selvfølgelig læst artiklen bagefter. Han tolkede det som en del af ministerens kommunikation på området. Han tog ikke kontakt til nogen og sagde, at de selvfølgelig skulle administrere efter reglerne, men ingen kunne være i tvivl om, hvordan det skulle udmøntes, for de havde diskuteret det til hudløshed. Ingen i huset kunne være i tvivl om hans holdning. De drøftelser, de havde, omfattede ikke de forvaltningsretlige regler, herunder partshøring. Det kom senere.

Adspurg, om der i forbindelse med en pressemeddelelse som den omhandlede normalt blev udarbejdet et presseberedskab, forklarede han, at det afhang lidt af situationen. Han tror ikke, at det var tilfældet i en situation som den foreliggende, hvor spørgsmålet var blevet diskuteret så intenst, og hvor der var sendt en pressemeddelelse ud. Han kan dog ikke udelukke det. Han kunne ikke følge alt ned i detaljen.

Foreholdt Henrik Grunnets forklaring om, at styrelsen gik i gang med adskillelserne, at der ikke skete partshøring i denne forbindelse, og at man først adskilte par uden børn, og foreholdt, at man efterfølgende adskilte par med børn, forklarede han, at han ikke selv fulgte konkret op på adskillelsesprocessen. Han hørte dog løbende om det gennem Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen. Det var som led i den almindelige kommunikation i ministeriet. Han har givetvis fået at vide, at det ikke var så enkelt, og at der var operatører, der mente, at det var svært. Der blev udarbejdet nogle skemaer, men det var ikke nogen, han så.

På et tidspunkt fik de en redegørelse om, hvor mange der var skilt ad, men han havde ikke nogen viden om adskillelsesprocessen, herunder hvilke oplysninger der blev indhentet, og hvem der blev adskilt. Det var en del af ”driften”, dvs. gennemførelsen af beslutningen, og det fulgte han ikke tæt. Han fulgte det på den måde, at han løbende fik meddelelser om, at der var drøftelser med operatørerne og kommunerne. Han blev også orienteret i forbindelse med de henvendelser, de modtog fra Røde Kors. Der var en lang, løbende dialog med operatørerne om besværlige sager. ”Maskineriet” gik i gang med at gennemføre beslutningen, og han fik tilbagemeldinger på, at det var gået i gang.

Adskillelserne skete ikke med dags varsel. Lene Linnea Vejrum sagde med det samme, at der ville gå mindst seks dage, inden de kunne begynde at adskille. Der skulle indhentes oplysninger fra operatørerne mv. Det tog tid.

Han så ikke sagsbehandlingen i de enkelte sager, ligesom han ikke gjorde sig overvejelser om, hvilke faktuelle oplysninger der skulle være til stede for, at styrelsen kunne vurdere, om et par skulle adskilles eller ej. De havde ikke på dette tidspunkt gjort sig overvejelser om partshøring. Han så det som styrelsens prerogativ at vurdere, om de enkelte par kunne adskilles eller ikke. Som led i den almindelige måde at gennemføre tingene på skulle der udarbejdes nogle retningslinjer til brug for Udlændingestyrelsens forvaltning. Det gik også i gang, dels på grundlag af de

erfaringer, styrelsen fik i forbindelse med adskillelserne, dels på grundlag af de spørgsmål, der kom fra operatørerne. Det var det, Jesper Gori samlede op på ved mailen af 18. marts 2016.

Foreholdt mail af 12. februar 2016 kl. 16.48 fra Margit Sander Rasmussen til Helle Jørgensen om planlagte flytninger (ekstrakten side 144) forklarede han, at det var hans forventning, at styrelsen gik i gang med at implementere den omlægning, der lå i notatet fra den 9. februar 2016. Han tror, at styrelsen var meget opmærksom på at gøre det, der forventedes. Styrelsen var i den indledende fase blevet kritiseret for ikke at gøre nok. Han kender ikke det skema, der fremgår af denne mail. Det skema, han har set, er de ting, de skulle være opmærksomme på; var kvinden gravid, var der slægtinge i Danmark, ville de komme i mistrivsel ved adskillelse osv. Han var ikke inde over den konkrete sagsbehandling og har ikke gjort sig tanker om, hvad den skulle indeholde.

De retningslinjer, der skulle udarbejdes, skulle henvende sig til sagsbehandlerne i Udlændingestyrelsen, så de havde noget at administrere efter. Han ved ikke, hvem der skulle udarbejde dem. De retningslinjer, der endte med at blive udarbejdet, og som mailen af 18. marts 2016 var et input til, blev udarbejdet i et samspil mellem Udlændingestyrelsen og Udlændingeafdelingen. På dette tidspunkt i forløbet var han ikke inde i overvejelser om, hvem der skulle udarbejde retningslinjer, og hvem retningslinjerne skulle henvende sig til. Det er dog klart, at når man i styrelsen skal forvalte sager, skal man have noget at forvalte efter.

Adspurgt, om de retningslinjer, han henviser til, er retningslinjerne til operatørerne, der kom i juli 2016, eller retningslinjer om, hvornår et par kunne adskilles, forklarede han, at han tror, at det, han taler mest om, er retningslinjerne om undtagelserne. I forbindelse med Jesper Gori's mail af 18. marts 2016 diskuterede de, hvordan retningslinjerne skulle udformes. I mailen af 18. marts 2016 fastslog de, at afgørelseskompetencen lå hos styrelsen. Der var et punkt om, at hvis der var tvivl om, hvorvidt en adskillelse ville komme i konflikt med Danmarks internationale forpligtelser, kunne dette forelægges for ministeriet, som kunne vende det med Justitsministeriet. I sidste ende var det styrelsens afgørelse. Det fremgik også af mailen, at ministeriet skulle orienteres om tilfælde, hvor der blev gjort undtagelse, og denne orientering skulle stiles til ham.

Foreholdt, at der ikke ses at være en skriftlig melding til Udlændingestyrelsen forud for mailen af 18. marts 2016, forklarede han, at der med det samme var en tæt dialog om de svære sager mellem departementet og styrelsen samt styrelsen og operatørerne. Sideløbende var der fortsat stor politisk opmærksomhed om sagen. De arbejdede f.eks. også med forberedelsen af samrådet. Ud af det kom det bidrag til de retningslinjer, som styrelsen skulle lave. Virkeligheden var, at det tog lidt tid at komme i gang med det.

Adspurgt, hvorfor man begyndte at adskille, før der forelå retningslinjer, forklarede han, at der var den helt grundlæggende erkendelse hos alle, der havde med sagen at gøre, at i de tilfælde, hvor adskillelse ville stride mod Danmarks internationale forpligtelser, skulle de ikke adskille. Det havde de lagt fast ret tidligt i sagen fra den 9. februar 2016.

Foreholdt mail af 16. februar 2016 kl. 11.42 fra Henrik Grunnet til blandt andre Kristina Rosado, Nils Bak og Lene Linnea Vejrum om, at styrelsen indtil videre alene havde pressemeddelelsen, og at de måtte spørge i ministeriet, hvornår retningslinjerne forelå, og mail af samme dato kl. 12.10 fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre Henrik Grunnet (ekstrakten side 20) om, at der endnu ikke forelå retningslinjer, men at departementet snarest ville begynde at se på dem,

forklarede han, at han ikke ved, hvem der havde kontakten til styrelsen på dette tidspunkt. Sagen startede med at høre til i Koncernøkonomi, men efterhånden blev det mere og mere Udlændingeafdelingens sag. Det var i forbindelse med et folketingsspørgsmål den 24. februar 2016 fortsat Koncernøkonomis sag, men han ved ikke, om der var en overgangsperiode, hvor visse ting lå et andet sted. Han ville heller ikke vide det. Han har hørt, at der var nogle drøftelser, og at de fik nogle konkrete spørgsmål fra operatørerne.

Forehold mail af 22. februar 2016 kl. 11.10 fra Andreas Højmark Andersen til Laura Purup (ekstrakten side 5373), hvori det er anført, at ministeriet ”pt.” alene kunne henvise til pressemeddelelsen, og at de endelige retningslinjer var under revidering i Udlændingestyrelsen, forklarede han, at han ikke var involveret i denne besvarelse. Det er en lidt underlig mail. Normalt ville ministeriet få en formel forespørgsel fra Folketinget. Denne mail er mere uformel. Han opfatter det ikke som en formel forespørgsel fra Folketinget.

Han var ikke inde i drøftelser om, hvem der skulle udarbejde retningslinjer, eller hvilke retningslinjer der skulle udarbejdes. Det har hele tiden været hans forståelse, at retningslinjerne skulle udarbejdes i et samspil mellem departementet og styrelsen. Han vil tro, at det var Udlændingeafdelingens opgave. Koncernøkonomi var sammensat af økonomer og havde med drift og lignende opgaver at gøre. De administrative retningslinjer lå i Udlændingeafdelingen, der havde de relevante kompetencer til at udarbejde disse. Der var nogle ting, der kunne kræve en fortolkning fra departementets side. Det var også departementet, der havde kontakten til Justitsministeriet.

Foreholdt mail af 23. februar 2016 kl. 16.22 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Lene Linnea Vejrum (ekstrakten side 201), hvoraf fremgår, at der var sket adskillelse i de fleste sager, og at styrelsen var i gang med at indhente oplysninger til brug for forelæggelsen af fem sager, hvor styrelsen ønskede departementets stillingtagen til, om adskillelse ville være i strid med børnekonventionen, forklarede han, at han ikke blev forelagt de fem omtalte sager. Mailen er udtryk for, at da det blev sat i gang, var der med det samme kontakt mellem styrelsen og operatørerne om, hvordan det skulle gøres, og der opstod en række spørgsmål om håndteringen af de konkrete sager. Det var på den måde, at han hørte om det.

Foreholdt mail af 19. februar 2016 kl. 13.59 fra Lykke Sørensen til blandt andre Merete Milo om et svar til Jyllands-Posten (ekstrakten side 189), hvori Lykke Sørensen på et spørgsmål fra Merete Milo om muligheden for at justere eller berigtige pressemeddelelsen svarede, at det ikke var muligt, fordi det var ministerens klare tilkendegivelse, at der ikke skulle være undtagelser, forklarede han, at han ikke har haft drøftelser med ministeren om ordningen i tiden mellem den 10. februar 2016 og denne mail. Han læser mailen på den måde, at det ”længere forløb med ministeren”, som Lykke Sørensen henviste til, vedrørte ”sagen”.

Foreholdt dagsordenen til koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016 (ekstrakten side 203) forklarede han, at han ikke husker, at han deltog i dette møde, men han tror ikke, at der har været et mødet, hvor han ikke var med. Hvis han var forhindret, blev møderne aflyst. Hvis hans kalender fortsat er intakt, vil man deraf kunne udlede, om mødet har været afholdt.

Foreholdt notat af 23. februar 2016 om talepunkter til koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016 (ekstrakten side 5374) forklarede han, at det ikke er et papir, han har set eller hørt om. Foreholdt, at en konkret vurdering alene er omtalt som et spørgsmål om, hvor et pars fælles børn

skal indkvarteres, forklarede han, at han ikke husker, om han på dette tidspunkt havde fået orientering om, at styrelsen havde truffet beslutning om ikke at adskille nogle par. Han hørte dog meget hurtigt om sager, hvor operatørerne oplyste styrelsen om, at det var problematisk at gennemføre adskillelserne. De fik ikke forelagt de konkrete sager, men fik generelle orienteringer om, hvordan det gik. Adspurgt forklarede han, at han ikke husker en orientering om, at der var så og så mange, man ikke kunne adskille.

Foreholdt ministerens svar af 24. februar 2016 på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230) forklarede han, at han i hvert fald har været med til at godkende svaret. Besvarelsen af folketingsspørgsmål gik altid forbi hans bord. Foreholdt, at der ikke fremgår noget om undtagelser eller individuelle vurderinger i svaret, forklarede han, at når han ser svaret i dag, burde der have været anført noget om undtagelsesmulighederne og de internationale konventioner. De vidste allerede fra den 9. februar 2016, at ordningen ikke kunne administreres undtagelsesfrit. Det burde derfor have været med. Han tror også, at der i materialet ligger en mailudveksling med Justitsministeriet fra den 17. februar 2016, der bekræfter, at ordningen ikke kunne være undtagelsesfri i forhold til EMRK. Det er dog hans klare overbevisning, at det ikke var et bevidst fravalg, at undtagelserne ikke blev nævnt i dette svar. Om det var en fejl, eller om man var så fanget af den italesættelse, der var i kampens hede, ved han ikke. Svaret burde have været anderledes.

Adspurgt forklarede han, at det ikke var udtryk for, at de fortsat kæmpede med ministeren. Sådan husker han det ikke. Han husker ikke drøftelser med ministeren om udformningen af svaret.

Adspurgt bekræftede han, at det skal forstås sådan, at man udadtil kommunikerede én ting, mens man indadtil kommunikerede noget helt andet. De kommunikerede ikke udadtil, at der var en pressemeddelelse, der udtrykte ministerens synspunkt vedrørende den generelle holdning, og at de samtidig administrerede efter, at der ville være undtagelser. De sagde dog allerede under samrådet den 15. marts 2016, at der ville være undtagelser.

Foreholdt, at det fremgår af svaret på spørgsmål S 630 den 24. februar 2016, at ”umiddelbart efter Udlændingestyrelsens høring af indkvarteringsoperatørerne blev ét par adskilt”, og at ”de øvrige mindreårige asylansøgere, der i dag lever sammen med deres ægtefælle eller samlever, vil ligeledes blive indkvarteret adskilt”, forklarede han, at han ikke ved, hvorfor de øvrige par, der var adskilt på dette tidspunkt, ikke blev nævnt. Svaret er udarbejdet af Koncernøkonomi, og det har derfor været indkvarteringsvinklen, som var denne afdelings opgave og ansvar. Koncernøkonomi ville få oplysningerne om indkvartering fra styrelsen. Svaret burde dog være afstemt med Udlændingeafdelingen. Det er en fejl, hvis det ikke var det. Der var nogle spørgsmål, der ”havde et ben” i begge afdelinger. Dette spørgsmål var et af dem. Han ved ikke, om Udlændingeafdelingen vidste noget om, hvem der var adskilt, og hvem der ikke var. Det kan dog godt være, at Udlændingeafdelingen i forbindelse med den løbende dialog med styrelsen havde fået oplysning herom.

Han fik ikke konkrete oplysninger om parrene forud for den henvendelse fra Røde Kors, ministeriet modtog den 4. marts 2016. Han hørte om, at det var svært for operatørerne, og at der var drøftelser om behandlingen af sagerne, herunder hvor ”snittet” skulle ligge. Han hørte også om, at der var bekymring for nogle af familiernes trivsel. Han havde ikke drøftelser med ministeren, men hun blev løbende orienteret om antallet af adskillelser. Det var det, der var hendes fokus.

Ministeren havde derimod ikke fokus på de kriterier, der blev anvendt ved adskillelserne, ligesom der ikke var fokus på, hvordan det gik de par, der var adskilt. Det var dog en del af den løbende indrapportering fra operatørerne til styrelsen.

Han var ikke involveret i forberedelsen af beredskabspapirerne til brug for forespørgselsdebatten i Statsministeriet den 4. marts 2016. Adspurgt, om han blev orienteret om drøftelserne med Statsministeriet, forklarede han, at det var almindelig praksis, at der blev leveret beredskaber mv. til Statsministeriet. Som regel blev der udarbejdet et kort baggrundsnotat og forberedt nogle talepunkter. De blev sendt til Statsministeriet, og som regel havde Statsministeriet nogle kommentarer og ændringsforslag. Han hørte om det fra sin sekretær, men også fra fagkontorerne. Han vil også tro, at han blev informeret om beredskabet til Statsministeriet i denne forbindelse.

Foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 18.09 fra Tanja Franck til Christian Kettel Thomsen, hvor Tanja Franck fremsendte nyt udkast fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og anførte blandt andet, at det var vigtigt, at statsministeren fik at vide, at udlændinge-, integrations- og boligministeren havde meldt hårdere ud, end juraen kunne holde til (ekstrakten side 333), forklarede han, at han ikke ved, om der gik noget tilbage til dem om dette forløb. Det bidrag, statsministeren fik, redegjorde blandt andet for, at ordningen ikke kunne administreres undtagelsesfrit. Som han husker det, fik han en orientering fra Lykke Sørensen om forløbet med Statsministeriet. Han ved ikke, om der var drøftelser om det mellem statsministeren og Inger Støjberg. Ministerens samtaler med statsministeren var de ikke med til.

Foreholdt, at kommunikationen udadtil havde været entydig, og adspurgt, om forløbet med Statsministeriet fik dem til at overveje at melde ud på en anden måde, forklarede han, at de godt kunne høre, at det stormede. Der var diskussion om disse ting, men også at ministeren ikke gjorde noget. Det var et konfliktfyldt område. På et tidspunkt, som han ikke nærmere kan tidsfæste, blev han ringet op af Christian Kettel Thomsen, der sagde noget i retning af, at ”din minister er nok i avisen i øjeblikket”. Han svarede, at ministeren var kommet med den udmelding, fordi hun følte meget ”skarpt” for det, og at de havde sagt til hende, at de ville administrere efter reglerne. Han tror, at samtalen lå efter forespørgselsdebatten i Statsministeriet. Han husker ikke, om det var før eller efter den samtale, han havde med ombudsmanden. Det var en meget kort samtale, de havde. Christian Kettel Thomsen spurgte, og han svarede, at ministeren havde meldt ud, som hun havde meldt ud, og at de samtidig klart havde tilkendegivet over for hende, at de ville administrere med undtagelser. Christian Kettel Thomsen sagde ikke noget om, at de skulle gøre noget. Han opfattede det som en naturlig ting fra en departementschef i Statsministeriet på et område, hvor der var stor politisk opmærksomhed. Det var blot en forespørgsel om, ”hvad sker der her”? De havde ikke en dyb samtale om det. Han forstod det ikke sådan, at Christian Kettel Thomsen var usikker på, om de overholdt reglerne.

Adspurgt, hvordan han sikrede sig, at der blev administreret efter loven, forklarede han, at de havde deres administrationsgrundlag, og alle, der deltog i konferencedirektionsmødet, var enige om, at de skulle administrere med undtagelser. De havde desuden en melding fra Justitsministeriet fra den 17. februar 2016, og de havde diskuteret tidligere, at det alene kunne køre med undtagelser. Det var den virkelighed, han var i. De, der havde til opgave at formidle ordningen ud i organisationen, havde den opfattelse. Han sikrede sig ikke, at det blev videreformidlet til Udlændingestyrelsen på anden måde, end at det ligger i den måde, de arbejder på. Han går ikke

rundt hver dag og spørger til, om folk har sikret sig at gøre det ene og det andet. Det ligger i den funktion, de har.

Foreholdt Henrik Grunnets forklaring om, at der efter hans opfattelse blev etableret en ulovlig tilstand på baggrund af pressemeddelelsen, og at styrelsen efterlevede pressemeddelelsen, forklarede han, at der var en diskussion på koncerndirektionsmødet, hvor Henrik Grunnet også var til stede. Hvis Henrik Grunnet mente, at det var ulovligt, skulle han have ringet til ham eller de andre og sagt det. Det gjorde han ikke. Henrik Grunnet havde også hørt, hvad Lykke Sørensen sagde om sin samtale med Justitsministeriet. Han forstår derfor ikke, hvordan Henrik Grunnet kunne sidde i den tro.

Adspurg, om han havde konkret kendskab til, at styrelsen administrerede lovligt, eller om han gik ud fra det, forklarede han, at det gik han ud fra, fordi det ligger i den sædvanlige kommandolinje, at han ikke kontrollerede, hvordan de enkelte sager blev afgjort. Det var Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen, der havde kontakten til styrelsen.

Foreholdt mail af 9. marts 2016 kl. 13.15 fra Jesper Gori til Lykke Sørensen om blandt andet ministerens mulighed for at afgøre de enkelte sager (ekstrakten side 480) forklarede han, at han ikke var inddraget i drøftelserne med Justitsministeriet herom, men han husker, at der var en diskussion, der var affødt af, at ministeren gerne ville "se" sagerne. Det var lidt uklart, hvad "se" betød. De diskuterede, om hun måtte se dem. Svaret fra Jesper Gori var, at det måtte hun sådan set ikke. Han sagde til Jesper Gori, at det ikke kunne være sådan, at en minister ikke måtte se, hvad der stod i en sag på sit eget område. Derudover var der en diskussion om, hvorvidt ministeren skulle have mulighed for at afgøre sagerne. Det var de enige om, at ministeren ikke skulle. De drøftede begge ting, fordi det ikke var klart, hvad ministeren ville med sagerne. Det var drøftelser mellem Jesper Gori og ham.

Som man kan se af mailen af 9. marts 2016 kl. 13.15, deltog Jesper Gori også i drøftelser med ministeren om spørgsmålet. Henvisningen til et "stormfuldt møde" tror han dækker over, at ministeren på et tidspunkt troede, at hun kunne afgøre de enkelte sager. Han ved ikke, hvorfor hun ville det. Han tror ikke, at det var, fordi hun ikke anerkendte, at der skulle være undtagelser. Hun var nok bekymret for, om der blev administreret for lempeligt. Som han husker det, var der ikke konkrete sager, der endte med at blive forelagt for ministeren.

Han har fra dag ét sagt til ministeren, at ordningen alene kunne administreres med undtagelser. Det tog hun til efterretning. Hun trak på skuldrene og sagde "ja" eller "nå".

Adspurg om beskrivelsen af mødet som "stormfuldt" forklarede han, at han ikke husker det konkrete møde. "Stormfuldt" kan betyde noget forskelligt for forskellige personer. De diskuterede sagen på en meget åben måde, og det kan godt være, at ministeren kom med nogle stærke udtalelser, men han husker det ikke.

Foreholdt mail af 18. marts 2016 kl. 18.00 fra Jesper Gori til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 838) forklarede han, at det fremgår heraf, at sagerne afgøres i styrelsen. Han huskede ikke, at det var et issue, hvem der skulle lave retningslinjerne. Hans opfattelse var, at de skulle udarbejdes i et samspil mellem departementet og styrelsen. Adspurg, hvorfor notatet af 9. februar 2016 ikke blev omtalt i denne mail, forklarede han, at det ved han ikke. Hvis notatet havde

fulgt den normale forretningsgang, ville styrelsen have fået det for længst. Desuden var styrelsen bidragsyder til notatet og blev hørt over det den 29. januar 2016. Styrelsen kendte derfor notatet. Det ville normalt være sådan, at notatet blev sendt tilbage til styrelsen efter godkendelse, og han forstår ikke, at det ikke synes at være tilfældet. Han ville dog også synes, at det var underligt, hvis de personer, der havde lavet et bidrag til notatet, ikke selv spurgte ind til, hvordan det gik med sagen.

Sætningen om, at orienteringerne fra Udlændingestyrelsen til departementet i tilfælde, hvor et par ikke kunne adskilles, skulle stiles til ham, satte han selv ind. Det skete efter en drøftelse med Jesper Gori. De havde en klar forventning om, at ministeren ville presse dem i sagerne. Ministeren sagde ikke, at de skulle gøre noget ulovligt, men hun ville presse dem på administrationen af området. Han sagde derfor til Jesper Gori, at den vurdering, der kom fra styrelsen, ville han stå på mål for uden at sætte spørgsmålstegn. Adspurgt, om dette krav om orientering kunne fortolkes som et pres på styrelsen, forklarede han, at han så det sådan, at afgørelserne skulle træffes i styrelsen. Der var nogle, der var nemme, og nogle, der var mere besværlige. Der skulle ske en orientering af ministeren og ordføreren, fordi der var tale om en central politisk sag. Derfor var det naturligt, at de blev orienteret om afgørelsespraksis. Der var fortsat stor politisk opmærksomhed om det. Der havde på det tidspunkt lige været samråd, hvor ministeren blev spurgt til, hvorfor sagen skulle graves frem af pressen, og hvorfor hun ikke havde gjort nok. Der var stor fokus på, at der blev gjort noget. Derfor skulle de følge det tæt. Orienteringerne skulle stiles til ham, så han hurtigt kunne give beskeden videre til ministeren, men det var også et entydigt og klart signal til huset om, at der ikke blev stillet spørgsmål ved de afgørelser, der blev truffet.

Styrelsens udkast til retningslinjer skulle forelægges for departementet. Det var helt naturligt. Der var ikke noget særligt i det, ud over at der var nogle dele af processen, hvor departementet kom ind over, herunder i forbindelse med fastlæggelsen af rækkevidden af de internationale forpligtelser. Han tror ikke, at mailen eller dens ordlyd blev drøftet med ministeren. Den er sendt på kontorchefniveau.

Foreholdt mail af 10. marts 2016 kl. 10.06 fra Anne Nygaard Just til blandt andre Jesper Gori med udkast til brug for samråd Z (ekstrakten side 518) og mail af 10. marts 2016 kl. 13.10 fra Jesper Gori til blandt andre Anne Nygaard Just med udkast til Q&A's til brug for samrådet (ekstrakten side 568) forklarede han, at ministeren normalt ikke fik andet materiale. Det var fast, når de forberedte ministeren til samråd, at hun fik dette. Der kan godt have været lagt underliggende dokumenter med, som der forventedes spørgsmål til, men i så fald ville det være Jesper Gori, der sad med disse, og som rakte dem til hende efter behov under samrådet. Ud over Jesper Gori deltog nogle gange fuldmægtige, der havde været med til at udarbejde materialet.

Foreholdt Q&A nr. 20 og 21 om undtagelser fra ordningen (ekstrakten side 590 og 591) forklarede han, at det anførte er udtryk for hans "bestilling". Som han husker det, var der i et af udkastene til samrådstalen en passus om, at der skulle gøres undtagelser i særlige tilfælde. Han tror, at han i sin kommentar skrev, at det ville der blive spurgt ind til, hvorfor han bad om en beskrivelse af, hvad det betød og nogle eksempler. Han foreslog at beskrive noget af det, de havde diskuteret fra begyndelsen. Det anførte var billedet på par nr. 3. Han kender ikke baggrunden for, at det var anført, at det var afstemt med Justitsministeriet.

Adspurgt, om det anførte var drøftet med ministeren, forklarede han, at han ikke husker rækkefølgen, men han vil tro, at han har modtaget et udkast til talen. Jo mere de kunne gøre talen færre, inden den skulle til ministeren, des bedre. Derfor har han givetvis fået talen, haft nogle spørgsmål og fået dem afklaret, inden det gik til ministeren.

Foreholdt, at ministeren under samrådet alene henviste til kongebrevseksemplet og ikke nævnte de internationale konventioner, forklarede han, at det var et udtryk for den holdning, som Inger Støjberg havde og har. Det var i hendes optik så graverende for disse piger at blive gift tidligt, at de skulle gøre alt, hvad de kunne, for at adskille parrene. Det var kun i særlige tilfælde, at der ikke skulle ske adskillelse. Det var i tilfælde som dem, der var nævnt, samt kongebrevseksemplet, hvor den danske stat én gang havde sagt god for ægteskabet. Som han læste ministeren, havde hun taget til sig, at de internationale konventioner i visse tilfælde forhindrede adskillelse, men hun havde svært ved selv at sige det.

Foreholdt det udkast til talepapir, der var vedhæftet mailen af 10. marts 2016, og hvor det af en kommentar på talepapirets side 8 fremgår, at han ikke var vild med formuleringen ”samlivstvang” (ekstrakten side 526), forklarede han, at da han læste denne formulering, gav det ham et billede af, at der var par i asylsystemet, hvor den ene havde spærret den anden inde. Han mente, at det var en for voldsom beskrivelse af den virkelighed, der var. Han vil ikke sige, at han, da han ændrede formuleringen, tænkte på høringssvaret fra operatørerne. Det var det billede, han havde.

Han blev foreholdt mail af 10. marts 2016 kl. 15.01 fra Line Skytte Mørk Hansen til Anne Nygaard Just og Jesper Gori med ministerens bemærkninger til samrådstalen, hvoraf blandt andet fremgår, at ministeren vedrørende de særlige grunde, der kunne føre til, at et par ikke kunne adskilles, anførte følgende (ekstrakten side 5384):

”det skal italesættes sådan at når der tales om særlige grunde så er det den situation hvor et par er blevet gift med kongebrev i Danmark vi henviser til. Retorikken skal være, at det vil selvfølgelig være meget, meget få tilfælde – men når det er sådan – så er det jo sådan.”

Han forklarede, at det anførte afspejler diskussionen om, at der skulle være så få undtagelser som muligt.

Foreholdt ministerens svar af 9. marts 2016 på UUI spørgsmål 302 (ekstrakten side 515-516) forklarede han, at styrelsen på dette tidspunkt var i gang med at omsætte den generelle instruks til retningslinjer, der skulle anvendes i de konkrete sager. I de retningslinjer ville indgå de forpligtelser, som skulle efterleves i forhold til de internationale konventioner. Han husker ikke, om dette svar lå før eller efter, at Christian Kettel Thomsen ringede til ham.

Der er desuden et notat af 3. marts 2016, hvor de nævnte, at der kunne være sager, hvor adskillelse ville stride mod EMRK og barnets tarv, samt at danske myndigheder skal overholde de internationale forpligtelser. Det notat var også med til at afspejle den måde, retningslinjerne skulle udformes på. Der var således retningslinjer på vej, der tog højde for det.

Foreholdt, at der ser ud som om, at de retningslinjer, der var på vej, var retningslinjer, som Udlændingestyrelsen skulle udarbejde til brug for operatørerne, forklarede han, at som han husker

det, var der nogle retningslinjer, som styrelsen udarbejdede til operatørerne, og som operatørerne skulle arbejde efter. Derudover var der nogle overvejelser om behovet for retningslinjer, som skulle bruges i styrelsen til forvaltningen af sagerne. Det var ikke de retningslinjer, der kom fra departementet i december 2016, men den meningsudveksling, som mailen af 18. marts 2016 kl. 18.00 fra Jesper Gori til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 838) er udtryk for. Det større papir, der kom i december, var noget andet.

Foreholdt samrådsspørgsmål Z af 5. marts 2016 (ekstrakten side 380-381), der nævner en række bilag, forklarede han, at de anførte bilag var med i mappen, men i forhold til det praktiske var det samrådstalen og det forberedte Q&A, der blev gennemgået med ministeren, og som ministeren brugte under samrådet. Det er muligt, at de også har vendt, hvad der i øvrigt var i bunken. Det forhold, at henvendelsen fra Røde Kors tillige var sendt til ordførerne, kunne godt have betydning for, om det blev gennemgået med ministeren. Han vil næsten tro, at der i de forberedte Q&A's var et spørgsmål om, hvad henvendelsen fra Røde Kors gav anledning til.

Han blev foreholdt mail af 19. marts 2016 kl. 20.25 fra den daværende ombudsmand, Jørgen Steen Jørgensen, til sin direktion (ekstrakten side 882), hvoraf fremgår blandt andet:

”Jeg har igen i dag talt med Uffe Toudal om denne sag. Han ville oplyse, at ministeriet og styrelsen – som ministeren også nævnte i samrådet – er ved at udarbejde nærmere retningslinjer, og at man selvfølgelig vil genoptage de allerede iværksatte adskillelser, hvis retningslinjerne fører til det.

Vi drøftede ikke sagen i detaljer, men jeg nævnte, at det kunne forekomme overraskende, at man var begyndt at iværksætte adskillelserne, inden man havde færdige retningslinjer på plads. Det kommenterede han ikke.
...”

Han husker denne samtale med ombudsmanden, men han husker ikke den anden samtale, ombudsmanden beskriver. Ombudsmanden gengivelse af deres samtale er korrekt. Han husker, at ombudsmanden spurgte, hvor langt de var med retningslinjerne, hvilket var et meget naturligt spørgsmål. Efter samrådet ringede han til ombudsmanden for at orientere ham. Adspurgt forklarede han, at retningslinjerne ikke var mailen af 18. marts 2016. Denne var et bidrag til retningslinjerne. Han mener, at de omtalte retningslinjer kom i starten af juni eller den 1. juli 2016. Adspurgt, om det var de retningslinjer til operatørerne, der kom den 1. juli 2016, svarede han, at det mener han ikke.

Han hørte det budskab fra ombudsmanden, der lå i ombudsmandens bemærkning om, at det kunne forekomme overraskende, at adskillelserne var gået i gang, inden der forelå retningslinjer. Han mener også, at han svarede ombudsmanden, men husker ikke sit svar. De retningslinjer, der kom senere, var baseret på de erfaringer, de gjorde sig i forbindelse med implementeringen. I den bedste af alle verdener kunne de have ventet med at gøre noget, til der forelå retningslinjer tre måneder senere, men det var ikke der, de var. Dertil kommer, at der ud over pressemeddelelsen forelå det grundlag, som var beskrevet i notatet fra den 9. februar 2016, og alle de ting der var sket siden, herunder den afklaring, der var sket med Justitsministeriet. Alle dem, der havde med det at gøre, vidste, at de skulle administrere med undtagelser. Han var derfor rimelig tryk ved, at de gjorde det, de gjorde.

Foreholdt Udlændingestyrelsens retningslinjer for indkvartering af 1. juli 2016, der indeholder retningslinjer til operatørerne (ekstrakten side 1990ff.), forklarede han, at den retningslinje, som han taler om, er den, der er udtrykt i mailen af 18. marts 2016. Det, der lå fast i mailen af 18. marts 2016, var, at det var styrelsen, der afgjorde sagerne, og at tvivlsager skulle nævnes for departementet.

Han har givetvis refereret samtalen med ombudsmanden den 19. marts 2016 for enten Line Skytte Mørk Hansen, Lykke Sørensen, Jesper Gori eller andre i huset. Han har ikke lavet et notat om samtalen, men ville også have orienteret ministeren om en sådan samtale.

Foreholdt, at de på dette tidspunkt vidste, at der var en sag hos ombudsmanden, og at flere professorer havde tilkendegivet i pressen, at det kunne være ulovligt, og adspurgte, om det gav ham anledning til at tjekke op på, om det var foregået "efter en snor", forklarede han, at det fandt han ikke anledning til. De var ved at formulere den "snor" med det, de gjorde; både mailen den 18. marts 2016, det, der blev sagt på samrådet, de notater, der blev lavet den 3. marts 2016 om EMRK, og hele den proces, der var om det. Det var den "tråd", der gjorde, at han var tryk ved det. Han kunne se, at der var en aktivitet i gang. Der blev fulgt op på det og foretaget vurderinger. Det viste sig også, at der var fem par, der aldrig blev adskilt. Han opfattede det som et udtryk for den linje, de havde lagt; der var en hovedregel og nogle undtagelser, og det var så de fem par. Adspurgte bekræftede han, at de på dette tidspunkt fortsat var i gang med at finde ud af, hvordan undtagelserne skulle administreres.

Han var ikke involveret i drøftelserne om, hvorvidt der var tale om faktisk forvaltningsmyndighed eller en afgørelse. På et eller andet tidspunkt – omkring den 26. april 2016 – blev han bekendt med det.

Foreholdt mail af 26. april 2016 kl. 17.00 fra Jesper Gori til Lykke Sørensen, hvoraf fremgår, at "Uffe var helt enig i, at der bør ske partshøring" (ekstrakten side 1269), forklarede han, at der forud for denne mail have været en længere juridisk drøftelse om, hvorvidt adskillelse af ægtepar havde karakter af faktisk forvaltningsvirksomhed eller en afgørelse, som krævede partshøring. Han var ikke en del af denne diskussion. Han blev spurgt, om han var enig i, at det skulle anses som en afgørelse, og han kunne godt forstå synspunktet om, at det var en meget indgribende foranstaltning. Der kom på et tidspunkt et spørgsmål om, hvorvidt dette skulle forelægges for ministeren. Det mente han ikke, fordi det handlede om forvaltningsret, og det var ikke ministerens "gebet". Det var deres ansvar. Adspurgte forklarede han, at det ikke var, fordi han var bange for at forelægge det for ministeren. Ministeren blev orienteret om det, men det var ikke noget, hun gik op i. Hun var interesseret i ordningens indhold, men ikke de forvaltningsretlige regler, der omkransede ordningen. De diskuterede på intet tidspunkt partshøring som et udlændingepolitisk instrument.

Han var ikke en del af drøftelser om betydningen af, at der ikke var sket partshøring i forbindelse med adskillelsen af parrene, herunder om gyldigheden af afgørelserne. Han er ikke bekendt med, at manglende partshøring i sidste ende kan føre til, at en afgørelse er ugyldig.

Foreholdt Udlændingestyrelsens svar til Folketingets Ombudsmand dateret den 21. april 2016, der blev sendt til departementet, og hvoraf fremgik blandt andet, at styrelsen var af den opfattelse, at adskillelse i den konkrete sag var i overensstemmelse med EMRK (ekstrakten side 1236), sammenholdt med en ny version af udtalelsen af 28. april 2016, hvor denne sætning var

udgået (ekstrakten side 1283), forklarede han, at han ikke er bekendt med baggrunden for, at denne sætning udgik af udtalelsen.

Han blev foreholdt ministeriets udtalelse af 4. maj 2016 til Folketingets Ombudsmand, hvoraf fremgår blandt andet (ekstrakten side 1414):

”Ministeriet kan i forlængelse af Udlændingestyrelsens udtalelse mere generelt oplyse følgende om baggrunden for indkvarteringsordningen:

Udlændinge-, integrations- og boligministeren instruerede den 10. februar 2016 Udlændingestyrelsen om, at mindreårige under 18 år fremover ikke skulle indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Ministeren oplyste, at det også gjaldt, hvis parret havde et eller flere fælles børn. Samtidig instruerede ministeren Udlændingestyrelsen om at skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der boede sammen med en ældre ægtefælle eller samlever og om at udarbejde retningslinjer, der udmøntede den generelle instruks om indkvarteringen, til operatørerne.

Samme dag offentliggjorde ministeren en pressemeddelelse om instruksen...”

Han husker ikke, om dette svar til ombudsmanden er godkendt af ham. Han ville undre sig, hvis han ikke var orienteret om svaret, men han tror ikke, at ministeren var det. Adspurg, hvorfor der ikke i svaret henvises til, at det hele tiden havde været ordningen, at der skulle administreres i overensstemmelse med de internationale forpligtelser, forklarede han, at det tillige fremgår af svaret, at ministeriet tillige uddybede sagsgangen i de konkrete sager i en mail af 18. marts 2016 til styrelsen. Adspurg, om der ikke var anledning til i svaret at redegøre for, at der den 10. februar 2016 blev givet en anden instruks til styrelsen end pressemeddelelsen, forklarede han, at forklaringen på det er den samme, som han tidligere har beskrevet. Under pressemeddelelsen lå der en sag, der var godkendt af ministeren den 9. februar 2016, og som blev fulgt op af de drøftelser, der var mellem departementet og styrelsen og mellem styrelsen og operatørerne. Det forløb kendte Jesper Gori også.

Foreholdt ministerens svar af 9. maj 2106 på UII spørgsmål 513 (ekstrakten side 1418) og adspurg, om det var første gang, at ministeren offentligt direkte henviste til de internationale forpligtelser, forklarede han, at det kan han ikke svare på. Det husker han ikke.

Foreholdt udkast af 13. juni 2016 til besvarelse af samrådsspørgsmål AJ, hvori der ikke er beskrevet undtagelser (ekstrakten side 1848), forklarede han, at han ikke husker, at han overvejede, om det anførte skulle uddybes. Han er usikker på, om det allerede på dette tidspunkt var besluttet af nogle af de fem par, der var nævnt i et notat fra oktober 2016, ikke skulle skilles ad. Han ved ikke, om der blev truffet en forvaltningsmæssig afgørelse i disse sager, eller om man bare lod dem blive sammen. Han fik ikke på noget tidspunkt den særskilte orientering om konkrete sager, som var nævnt i mailen af 18. marts 2016. På et senere tidspunkt blev han – via de almindelige kanaler ind i departementet – orienteret om, at der var fem par, der ikke blev adskilt.

Han blev foreholdt artikel i Politiken den 21. maj 2017 med overskriften ”Direkte: Ja, der gik vi så for langt” (ekstrakten side 3212-3216), hvor ministeren på et spørgsmål om, hvorvidt hun

mundtligt blev gjort opmærksom på, at instruksen risikerede at være i strid med internationale forpligtelser, svarede følgende:

”Vurderingen var, at instruksen var lovlig, da den blev udstedt, og som du selvfølgelig også godt ved, så sagde jeg meget, meget klart til embedsmændene herovre i ministeriet, at jeg ønsker den mest restriktive praksis overhovedet inden for lovens rammer.”

Den ”instruks”, som ministeren omtalte i svaret, var pressemeddelelsen. De var selv med til at etablere og cementere brugen af betegnelsen ”instruks” om pressemeddelelsen. Det kan han godt være lidt ked af, at de var medvirkende til, for pressemeddelelsen var ikke en instruks. Den var ikke skrevet som en instruks, ligesom den ikke var behandlet som det forvaltningsdokument, en instruks ville være. Hvis nogen i huset havde fået den tanke at lave en instruks som en pressemeddelelse, var den blevet stoppet, inden den nåede til ham. Der blev ikke sendt en instruks ud. Der var pressemeddelelsen og det materiale og den dialog, han har forklaret om. Det var det, der var.

Han vurderede pressemeddelelsen som en pressemeddelelse og ikke som et forvaltningsdokument. Da pressemeddelelsen blev lavet, blev der ikke foretaget en juridisk vurdering af, om den var rigtig. Det gør man ikke med en pressemeddelelse, som er en politisk tilkendegivelse. De havde en diskussion om forvaltningsgrundlaget; at man skulle administrere med undtagelser. Han kan være ked af i dag, at de ikke fik forklaret, at der ved siden af pressemeddelelsen var en anden virkelighed, som gik i gang. Om det var fordi, at der gik så meget politisk stormvejr ”i det”, at de fik lagt sig for meget ned i embedsværket, ikke fik tænkt sig godt nok om, eller ikke fik bekræftet det godt nok, eller om det var, fordi de politiske fronter var trukket så meget op, eller at landskabet i medierne var tegnet så skarpt op, at det ikke kunne laves om, ved han ikke. De kom ikke afsted med at sige, at der ved siden af pressemeddelelsen var en anden virkelighed.

Foreholdt, at ministeren i samme interview med Politiken den 21. maj 2016 på et spørgsmål om, hvorfor hun ikke havde sørget for, at instruksen var på den rigtige side af gældende ret, når hun var gjort opmærksom på det, svarede, at det var vurderingen i ministeriet, at det var inden for konventionens rammer, og at de ellers ikke havde lagt det frem, forklarede han, at han tror, at det fortsat var pressemeddelelsen, ministeren henviste til. Adspurg, om det er overensstemmende med hans tidligere svar om ”mødet” med ministeren, forklarede han, at han nødt til vil fortolke på og forsvare et interview. Det, de diskuteret med ministeren, var pressemeddelelsen. Som han husker det, udtalte ombudsmanden, at pressemeddelelsen fik karakter af en instruks, fordi der ikke forelå andet, og at pressemeddelelsen bedømt på sin ordlyd var ulovlig, fordi der ikke var undtagelser med. Realiteten var dog, at der ved siden af pressemeddelelsen var en anden virkelighed. Han synes, at ministeren gik for langt i dette interview i forhold til at sige, at det var noget, systemet aktivistisk støttede som en god ide. Det var problematisk, og det var derfor, at de brugte så mange kræfter på det og havde de diskussioner, de havde. I hans optik var pressemeddelelsen ikke ulovlig, fordi den ikke var tænkt og konstrueret som en instruks. Det var et klart signal om ministerens politik på området.

Han var inde over alle samråd, indtil han stoppede. Han var inde over det i en fase, inden det kom til ministeren, og så løb de det igennem med ministeren. Det kunne f.eks. Lykke Sørensen, Jesper Gori og Mark Thorsen også deltage i. Det var processen hver gang.

Foreholdt mail af 28. maj 2017 kl. 20.24 fra Lykke Sørensen til Jens Teilberg Søndergaard med udkast til talepapir til samråd AT og UU den 1. juni 2017, hvoraf fremgår, at talepapiret blev forelagt for Justitsministeriet (ekstrakten side 3246), forklarede han, at han ikke ved, hvorfor Justitsministeriet var inde over, men han tror, at det fremgår af udkastet.

Foreholdt det endelige talepapir af 29. maj 2017, hvor det er beskrevet, at ministeren valgte at beskrive den generelle ordning i pressemeddelelsen, og at pressemeddelelsen alene var en politisk tilkendegivelse (ekstrakten side 3590), og spurgt til tilblivelsen af talepapiret, hvor denne sontring så vidt ses beskrives for første gang, forklarede han, at når der kommer et samrådspørgsmål, forsøgte de at besvare det så præcist og så retvisende, som de kunne. Det er svært at huske kronologien præcist, men når det kom med, var det givetvis, fordi der var et spørgsmål om, hvad ministeren gjorde i forhold til pressemeddelelsen. Den mail, som Lykke Sørensen sendte til Jesper Gori, hvoraf fremgår, at der internt i ministeriet var en diskussion om ordlyden af pressemeddelelsen, var formodentlig kendt i den bredere offentlighed på dette tidspunkt. Han husker det dog ikke. Han husker ikke, hvem der har skrevet det ind i talen, men han vil tro, at det er dem. Det er ikke noget, ministeren selv har sat ind.

Når man laver sådan en tale, løber man den igennem, og der kommer mange præciseringer undervejs. Hvem der satte det ind, og hvorfor det kom ind, ved han ikke. Det kan være, at de har siddet omkring bordet og løbet det igennem og drøftet, om de ikke skulle have en passus eller et argument, der dækkede det spørgsmål af. Det ville være ministeren, Mark Thorsen, Lykke Sørensen, Jesper Gori, Jonas From Soelberg og ham selv, der deltog i en sådan drøftelse. Det var de faste deltagere.

Foreholdt pressemeddelelsen (ekstrakten side 123) og adspurgt, om man kan læse ud af den, at det er en politisk tilkendegivelse, forklarede han, at det er en pressemeddelelse, og den er skrevet som en pressemeddelelse. Andre pressemeddelelser er skrevet på samme facon.

Adspurgt, om der ikke fra ministeriets side udarbejdes pressemeddelelser, der varsler praksisændringer, når der f.eks. har været domme fra menneskerettighedsdomstolen eller EU-domstolen, forklarede han, at han ikke ved, om det ville være dem eller Justitsministeriet, der udarbejdede sådanne pressemeddelelser. Det kunne der godt være. Adspurgt, om pressemeddelelser fra ministeriet altid er politiske tilkendegivelser, forklarede han, at det er de ikke nødvendigvis som sådan. Alt, hvad der kommer fra en minister, er dog i et eller andet omfang politisk. Dette er dog én type pressemeddelelse. En anden type ville f.eks. være ministeriets integrationsbarometer, der viste, hvordan det gik med integrationen. Det kom en eller to gange årligt. Der ville være pressemeddelelsen med barometeret og et lille notat bagved, og ministeren ville komme med en udtalelse om, at "det gik helt galt med samhörigheden".

Han blev foreholdt Justitsministeriets notat fra oktober 2017 om aktindsigt i "barnebrudssagen" (ekstrakten side 4979), hvor der om Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets tidligere og nuværende tilkendegivelser vedrørende aktindsigt var anført følgende:

"... Udlændinge- og Integrationsministeriets mente på daværende tidspunkt ikke, at Inger Støjbergs pressemeddelelse var et politisk initiativ. Udlændinge- og Integrationsministeriet mente derimod, at vejledningen om indkvarteringen af unge asylpar fra december 2016 var et politisk initiativ.

...

Justitsministeriet blev tirsdag [den 10. oktober 2017] opmærksom på, at Udlændinge- og Integrationsministeriet den 6. oktober 2017 besluttede, at også Inger Støjbergs pressemeddelelse nu skal anses for at være et politisk initiativ.”

Han har ikke set dette notat tidligere, og han har ikke kendskab til dialogen med Justitsministeriet om aktindsigtssagerne.

Foreholdt mail af 29. maj 2016 kl. 18.21 fra Lykke Sørensen til Jens Teilberg Søndergaard med udkast til beredskab til samrådet den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3272), hvor Lykke Sørensen skrev, at ”vi skal passe på med at tilkendegive, at meldingen til US var tydelig”, forklarede han, at han ikke kender baggrunden for denne udtalelse.

Foreholdt udskrift af samråd AT og AU den 1. juni 2017, hvoraf fremgår, at ministeren under samrådet blandt andet udtalte, at hun i forbindelse med udsendelsen af pressemeddelelsen ikke blev advaret af embedsværket (ekstrakten side 3609), og adspurgt, om han er enig i dette udsagn, forklarede han, at han ikke ved, hvad han skal svare. Han ved ikke, hvad der ligger i en ”advarsel”. De havde en diskussion om pressemeddelelsen, hvor han og andre embedsmænd sagde, at pressemeddelelsen havde været bedre og mere fyldestgørende, hvis der havde været en omtale af de særlige tilfælde. Om det havde karakter af en advarsel, vil han ikke gøre sig til dommer over. De havde de drøftelser den 9. og 10. februar 2016, som han har forklaret om, men der var ikke et stykke papir, hvor der stod ”advarsel”.

Under de drøftelser, han havde med ministeren efter koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, sagde han til hende, at de ville administrere ordningen med undtagelser, fordi det ville være ulovligt ikke at gøre. Det relaterede sig til ordningen og ikke til pressemeddelelsen.

Foreholdt artikel i Politiken den 5. juli 2017 kl. 11.40 med overskriften ”Naser Khader efter møde med departementschef: Støjberg-sag skyldes embedsmænds fejl” (ekstrakten side 4503), forklarede han, at han ikke havde et møde med Naser Khader. Han talte med Naser Khader efter et ordførermøde dagen før artiklen, hvor Naser Khader rejste spørgsmål om, hvorvidt der var noget i sagen, der ville ”eksplodere under Inger Støjbergs stol”. Han mente, at det var et lidt tosset spørgsmål at stille i et lokale, hvor der sad 10-15 mennesker. Da mødet var slut, stod de på gangen, og han sagde til Naser Khader, at der efter hans mening ikke var noget, der ville ”eksplodere” under ministeren, men at det var muligt, at de skulle have været mere præcise i den måde, de meldte ud på efterfølgende. Det kan man altid gøre sig klog på bagefter, men det kunne da godt være. Det var det. Da han efterfølgende så artiklen, spærrede han øjnene op. De havde ikke haft et møde. Han har ikke brugt ordet ”bøf”, ligesom samtalen ikke havde en sådan detaljeringsgrad, som var beskrevet i artiklen. Det eneste, han sagde, var, at de måske skulle have skrevet en mere præcis instruks. Det var alene Naser Khader og ham, der var til stede under samtalen.

Foreholdt den mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 fra Henrik Grunnet til blandt andre Nils Bak, Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert, der kom frem i 2019 (ekstrakten side 100), og hvoraf fremgår, at mødet i ministeriet ikke efterlod tvivl om ministerens indstilling til sagen ”uanset Børnekonventionen, når parret har et fælles barn”, forklarede han, at der ikke var nogen, der i 2019 – efter at han var fratrådt – kontaktede ham vedrørende denne mail. Det eneste,

der skete, var, at han på et tidspunkt blev spurgt, om de måtte se hans postkasse igennem. Han fik henvendelsen i sin e-Boks.

Foreholdt, at der var et forløb omkring den 22.-23. juni 2017, hvor der blev givet et yderligere svar til Folketinget, forklarede han, at det dagen før samrådet den 23. juni 2017 blev nævnt, at der var dukket en mail op. Han husker ikke, hvem der nævnte det. Det var en betydelig ting, at mailen dukkede op dagen før samrådet, og de var nødt til at se på talepapir mv. til samrådet igen.

Foreholdt mail af 22. juni 2017 kl. 19.45 fra Lene Linnea Vejrum til Lykke Sørensen (ekstrakten side 4367) forklarede han, at han ikke husker, om han fik en orientering om det nærmere indhold af mailen. Han husker ikke forløbet, ud over at han fik besked om, at der var fundet en mail, og at de skulle tage højde for det i forbindelse med den måde, de skrev samrådstalen på. Han vil tro, at han fik at vide, hvad der stod i mailen, men han har ikke set den. Det ville have været underligt, hvis de fik at vide at den var dukket op, men ikke fik information om, hvad der stod i den. Det kom frem, fordi det var en vigtig ting. Det ville være usandsynligt, hvis han ikke interesserede sig for, hvad der stod i mailen, men om han har ment, at det var tilfredsstillende, at de fik at vide, at den ikke fjede noget nyt til det, de allerede vidste, kan han ikke sige. Det ville ikke ligne ham, men han husker det ikke. Han vil tro, at det blev drøftet med ministeren og Mark Thorsen, men det var ikke ham, der orienterede dem. Han bad heller ikke nogen om at orientere dem, men det kan meget vel være, at de alle tre fik det at vide samtidig. Han husker ikke, om han fik at vide, at ministeren og Mark Thorsen blev informeret om mailens indhold. Han husker blot, at de skulle reflektere det i noterne til samrådet. Det ville dog være naturligt, at ministeren og Mark Thorsen blev informeret om indholdet af en sådan mail forud for et samråd. De fik i hvert fald oplysningerne ved, at samrådstalen blev lavet om. De skulle aftenen før et samråd håndtere det forhold, at mailen var dukket op, og for at gøre det ville det være naturligt, at de vidste, hvad de havde med at gøre. Det ville også være naturligt at orientere ministeren om indholdet.

Adspurgt forklarede han, at han ikke har overværet eller deltaget i andet af relevans for kommissionens undersøgelse. Han er ikke i besiddelse af skriftligt materiale fra dengang. Han skrev ikke noter.

Adspurgt forklarede han, at han husker, at han og Kasper Højvang Kyed efter Statsløsekommissionen havde en samtale om embedsmænds stilling. Han husker ikke, hvad de konkluderede. Det var en lidt anderledes oplevelse – som her – pludselig at skulle udfordre hinanden på, hvad de havde sagt. Han og Kasper drøftede, at de ville prøve at skabe en kultur i ministeret, hvor man kunne diskutere frit, og hvor det ikke hele tiden var nødvendigt at lave skuffenotater eller andet for at dække sig selv af. Han ville helst have en kultur, hvor de kunne tale frit. De havde været igennem en meget traumatisk proces, hvor flere medarbejdere måtte skifte arbejde, og de drøftede, om det skulle føre til, at de skulle passe på med at sige noget. Det ønskede de ikke.

Adspurgt, om der var overvejelser om, hvorvidt mailen af 10. februar 2016 kl. 13.10 fra Henrik Grunnet til blandt andre Nils Bak, Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert skulle tilgå ombudsmanden, forklarede han, at det husker han ikke. De gik nok mere op i, hvordan de skulle håndtere det i forhold til samrådet.

Foreholdt mail af 12. februar 2016 kl. 15.18 fra Line Skytte Mørk Hansen til blandt andre Jonas From Soelberg og Mark Thorsen (ekstrakten side 5371), hvoraf fremgår blandt andet, at der nu var 31 par, hvor der var en mindreårig, og ”de skiller dem ad”, forklarede han, at han ikke var orienteret om det, ud over at det var et led i den tilbagemelding, som gik i gang, og som vedrørte den måde, beslutningen blev eksekvereret på.

Foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets notat af 24. februar 2016 om ”Baggrund vedr. mindreårige gifte på asylcentre og generelt” med talepunkter til brug for forespørgselsdebatten i Statsministeriet den 4. marts 2016 (ekstrakten side 271-272), sammenholdt med det udkast til revideret beredskab, Lykke Sørensen godkendte ved mail af 2. marts 2016 kl. 08.29 til blandt andre Jesper Gori, og hvori var anført, at ”Uffe er forberedt på sagen, og jeg har lovet STM, at bidraget kommer over i løbet af i dag” (ekstrakten side 273), forklarede han, at han ikke husker det konkrete forløb. Der var nok tale om en sag, som skulle ekspederes videre, lige så snart den kom op, og han tror, at det var det, mailen handlede om.

Han blev foreholdt indholdet af det reviderede talepapir, der blev sendt fra Jesper Gori til Lykke Sørensen og Anne Nygaard Just den 2. marts 2016 kl. 07.56 (ekstrakten side 269-270), og hvoraf fremgår blandt andet:

”Til sagsfremstillingen:

[Anne, Kort om rammen: revideret beredskab til brug for forespørgsel fredag om regeringens værdipolitik.]

Udkastet er revideret efter drøftelse med Statsministeriet, der – i forlængelse af artikler herom i JP – har peget på behovet for i talepunkterne at adressere den situation, hvor en adskillelse kan udgøre en overtrædelse af EMRK artikel 8 om retten til familieliv eller kan være i strid med børnekonventionens artikel 3 om barnets tarv.

Det kan ikke på forhånd udelukkes, at der i helt særlige tilfælde konkret kan være en retlig pligt for myndighederne til ikke at adskille et par under hensyntagen til Danmarks internationale forpligtelser. Der er i talepunkterne lagt op til, at ministerens generelle instruks skal omsættes til retningslinjer til brug i de konkrete sager, og at retningslinjerne selvfølgelig skal udarbejdes under indtryk af de konventionsmæssige forpligtelser.

...”

Som han husker det, var der en ”runde” med Jyllands-Posten, hvor nogle professorer havde udtalt sig, og det gav anledning til en del overvejelser. De vendte det med Justitsministeriet, som er ansvarlige for EMRK. I den forbindelse blev der afgivet et svar til Statsministeriet i overensstemmelse med deres drøftelser: Det kunne ikke administreres undtagelsesfrit. Han ved ikke, hvorfor det ikke var med i første omgang.

Uffe Toudal Pedersen oplyste afslutningsvis, at han vil undersøge, om han har noget, der kan afklare, hvorvidt koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016 blev afholdt, ligesom han vil gennemse sin e-Boks med henblik på at finde den henvendelse, han har omtalt.

Kl. 15.45 sluttede mødet.

Peter Mørk Thomsen

Formand

Kl. 09.00 mødte Inger Støjberg. Hun blev gjort bekendt med, at hun ikke har pligt til at udtale sig. Hun blev endvidere orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Adspurgte Inger Støjberg, at hun ikke tidligere har afgivet forklaring i retlig sammenhæng. Hun har haft lejlighed til at gennemgå ekstrakten med sin bisidder og har ligeledes gennemgået undersøgelseskommissionens kommissorium.

Foreholdt det CV, der findes på Folketingets hjemmeside, forklarede hun, at hun kan vedstå dette CV. Hun var beskæftigelses- og ligestillingsminister fra april 2009 til regeringsskiftet. Hun kendte derfor "rumlen" i ministerierne.

Foreholdt organisationsdiagram af 1. marts 2016 for Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet forklarede hun, at hun havde en tæt kontakt til de fleste medarbejdere i departementet. Ministeriet skulle bygges op, da hun blev minister, idet ministeriet var samlet af en række andre ministerier. Departementschefen og hun var de eneste, der var med fra begyndelsen. De lånte en ministersekretær, Andreas Højmark, fra Justitsministeriet. Der var en tydelig rollefordeling mellem Uffe Toudals arbejdsopgaver som departementschef og hendes arbejdsopgaver som minister. Når hun skulle have fat i en afdeling, kunne dette ske via Uffe Toudal eller ved, at hun selv henvendte sig direkte til afdelingen. Hvis hun skulle have konkrete oplysninger om for eksempel, hvor mange mindreårige der var kommet til Danmark inden for den seneste måned, var det ikke nødvendigt først at gå til Uffe Toudal. Det er rigtigt, at ministersekretæren kunne fungere som et "postbud" mellem de forskellige afdelinger.

Hvis hun ville have oplysninger fra f.eks. Udlændingestyrelsen, ringede hun ikke direkte til Udlændingestyrelsens direktør og bad om oplysninger. Der var altid en eller anden form for mellemled. Når hun som minister bad om oplysninger, fulgte hun ikke alle de efterfølgende postgange, indtil oplysningerne lå på hendes bord. Hun oplevede det sådan, at oplysningerne på et tidspunkt "bare lå på bordet". Hun kunne bede ministersekretæren, den særlige rådgiver, departementschefen eller andre om oplysninger.

Som minister havde hun en ministermail. Det var ikke særligt mange, der havde adgang til at sende til denne mail. Hun antager, at borgermails typisk blev sendt til ministeriets hovedpostkasse. Hun brugte ikke sin folketingsmail i perioden. Da hun fratrådte som minister, var der i tusindevis af ulæste mails i hendes folketingsmailboks. Det var kun hende, der havde adgang til sin ministermail. Hun gik selv ind i ministeriets journalsystem, F2, og godkendte notater.

I den periode, hvor der kom mange asylansøgere til Danmark, havde hun meget kontakt til ministeriets afdeling Koncernstyring, men hun kan ikke sige, at det var denne afdeling, som hun arbejdede tættest sammen med. Det svingede, afhængigt af hvilke opgaver der var. Koncernstyrings opgaver var f.eks. indkvarteringsspørgsmål. Udlændingefdelingens opgaver var langt hen ad vejen mere juridiske i den forstand, at det var her, familiesammenføringsreglerne og en række andre tunge regler var placeret. Hun havde også kontakt til Udlændingefdelingen i forbindelse med opstramning af udlændingepolitikken. Udlændingefdelingen havde meget travlt, og der var et stort pres på afdelingen.

Hun var tilfreds med den ministerbetjening, som hun fik. Embedsmændene var ekstremt kompetente, og hun havde et rigtig godt forhold til dem. Man havde en kultur, hvor man kunne ”sige ting og komme med overvejelser”, uden at ”bordet fangede”. Dette gjaldt begge veje, både fra hendes side og fra embedsmændenes side. Der var langt hen ad vejen en fri tone og dermed også diskussioner indimellem, hvilket hun satte meget pris på. Døren ind til hende stod åben, og alle kunne komme ind på hendes kontor. Hvis en fuldmægtig havde arbejdet med en sag, og der var sat et møde på hendes kontor, ville hun allerhelst møde dem, der havde arbejdet med sagen fra begyndelsen. Hun ønskede en kultur, hvor yngste fuldmægtig kunne følge sine sager til dørs. Dette gav hende billedet af et rigtigt dygtigt ministerium, hvor hun følte sig godt tilpas og godt betjent. Det var også et ministerium, hvor der var exceptionelt travlt som følge af flygtningesituationen, og samtidig hermed var ministeriet under opbygning. Hun havde stor respekt for embedsmændenes faglighed. Hun havde respekt for både afdelingschefer og kontorchef.

Hun var ikke inde over afskedigelsen af Henrik Grønnet. Denne beslutning tog Uffe Toudal alene. Uffe Toudal og hun havde en klar rollefordeling, hvor hun var politiker, mens han var departementschefen og embedsmanden og dermed også den, der havde ansvaret for ministeriets drift.

Adspurgt om sit kendskab til operatørerne på asylcentre, forklarede hun, at hun var ude på en række asylcentre og spurgte ind til en række forhold. De havde mange forskellige operatører, blandt andet Røde Kors og kommunerne. Hun var klar over, hvad der foregik, og hvilke operatører der varetog opgaverne, men det var ikke hende, der valgte operatørerne. Nogle gange var det hendes opgave at ringe til en borgmester og sige, at et tomt sygehus i borgmesterens kommune nu skulle bruges som asylcenter. Adspurgt om, hvorvidt operatørerne ”leverede varen”, forklarede hun, at der var problemer på nogle asylcentre, og man valgte operatører ud fra, om man mente, at de kunne klare opgaven. Det var ikke hende, der bestemte, hvilke operatører der skulle være på de forskellige asylcentre.

Hun opfattede alle operatører som professionelle. Det er svært i dag præcist at sige, om man kunne stole på oplysningerne fra operatørerne. Der kom en meget stor mængde oplysninger fra operatørerne. Hun vil være ked af i dag at "give point" til operatørerne.

Adspurgt, hvordan hun opfattede sin rolle som øverste forvaltningschef, forklarede hun, at hun havde en klar rolle med at udstikke de politiske linjer, mens embedsmændene hjalp hende med at nå hen til det punkt, som hun ønskede. Indimellem kunne der være "nogle sving" for at nå hen til målet. Som minister har man det øverste ansvar for det, der udgår fra ministeriet. Adspurgt om, hvorvidt hun som minister havde pligt til at sikre, at ministeriet overholdt lovgivningen, forklarede hun, at et ministerium skal overholde lovgivningen. Når hun underskrev et dokument eller en lov, var det i sidste ende hendes ansvar at overholde lovgivningen. Det er selv-sagt, at lovgivningen skal overholdes, og dette er en given sag for en minister. Adspurgt om, hvorvidt hun kan nævne eksempler på, at hun har iværksat tiltag for at sikre overholdelsen af lovgivningen, forklarede hun, at det er en given sag og ikke står til diskussion, at lovgivningen skal overholdes.

Adspurgt om, under hvilke betingelser en administrativ praksis efter hendes opfattelse kunne ændres, forklarede hun, at hun kunne have et klart politisk mål, hvilket hun har haft på mange områder. Vejen derhen kunne nogle gange være lidt "kringlet", men så måtte man nå derhen inden for rammerne af lovgivningen. Det kunne sagtens være, at der på vej til målet opstod diskussioner. Den regering, som hun var en del af, blev født med den opfattelse, at man ville gå til grænsen og nogle gange udfordre konventionerne. Dette skete blandt andet under den første finanslov i forbindelse med udskydelsen af retten til familiesammenføring fra 1 til 3 år. Heri var der en indbygget procesrisiko, hvilket regeringen var klar over. Det endte med, at regeringen fik en sag på denne ændring, men regeringen vandt denne sag. Dette viste hende, at konventionerne er en dynamisk størrelse skrevet i en anden tid. Man har derfor ret til at udfordre konventionerne, men man må ikke bryde dem. Hendes dygtige embedsmænd foretog vurderingen i den forbindelse. Med hensyn til kravet om, at en praksisændring skal være i overensstemmelse med principperne om lighed og saglighed, forklarede hun, at hun ikke er jurist og ikke vil begive sig ud i en diskussion om juridiske termer, men når ministeriet ændrede en praksis, lænede hun sig op ad embedsmændene og dermed juristernes vurderinger.

Adspurgt om, hvorvidt Folketingets Ombudsmands udtalelse af 10. december 2015 om flygtningeannoncer i libanesiske aviser (ekstrakten side 5348) indgik i hendes overvejelser om hendes kommunikation udadtil som øverste forvaltningschef, forklarede hun, at alt, hvad ombudsmanden skrev, indgik i overvejelserne. Ministeriet havde sat annoncer i libanesiske aviser for at fortælle om de stramninger, som Danmark havde gennemført. Dette var en klar kommunikation til menneskesmuglerne, fordi Libanon er et centrum for menneskesmuglere. Ombudsmanden kritiserede annoncerne, idet de ikke tegnede det fuldstændige billede af vilkårene, når man kom som asylansøger til Danmark. Man kan mene, hvad man vil, om den kritik, som ombudsmanden gav udtryk for, men kritikken var, som den var. Med hensyn til ombudsmandens udtalelse

om, at information skal være ”retvisende”, forklarede hun, at der heri ligger, at en kommunikation skal være ”retningsgivende”, men den skal ikke nødvendigvis være udtømmende. Hun tror, at man vil læse denne definition, hvis man slår ”retvisende” op.

Hun blev foreholdt Statsministeriets notat af 8. juni 2017 om besvarelse af UUI spørgsmål nr. 803, af hvilket notat blandt andet fremgår, *at* sandhedspligten også gælder pressemeddelelser, *at* oplysningerne skal være retvisende og fyldestgørende, og *at* det vil bero på en konkret vurdering, hvornår sandhedspligten er opfyldt (ekstrakten side 3700-3701). Adspurgt, om hun er enig heri, forklarede hun, at det kan være svært at være 100 procent fyldestgørende i alt, hvad man udtaler, idet der ellers vil blive tale om meget omfattende interviews og annoncer. Man kan ikke få alt med i samtlige annoncer, interviews og Facebook opslag.

Adspurgt om, hvorvidt hun gjorde sig overvejelser om, hvornår hun udtalte sig som minister, og hvornår hun udtalte sig som politiker, forklarede hun, at der er en sammenhæng i de to roller. Man kan ikke sige: ”Nu er jeg ikke minister”, når man udtaler sig. Når hun udtalte sig, var det altid også som minister.

I den periode, hvor hun var minister, lagde hun selv sine opslag ud på Facebook. Hendes særlige rådgiver, Mark Thorsen, var også inde over, men hun skrev det selv. Hvis man ikke skriver det selv, mærker de, der læser opslaget, at en anden har skrevet det.

Foreholdt sit Facebook opslag den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) forklarede hun, at hun skrev dette opslag selv. Hun var den pågældende dag i Bruxelles, og det havde været en lidt fortættet dag, hvor hun havde ”stået skoleret” om smykkelovgivningen for et udvalg i Europa-Parlamentet. Da mødet i Europa-Parlamentet var slut, kørte hun i en minibuss, og der læste hun enten på TV-2’s hjemmeside eller i Berlingske Tidende det, som hun tror var den første artikel om barnebrude på danske asylcentre. Hun reagerede temmelig voldsomt på disse oplysninger, og hun konstaterede også, at der blev reageret bredt politisk. Hun skrev sit Facebook opslag i minibussen. I minibussen sad ud over hende selv Mark Thorsen, Lykke Sørensen og, som hun husker det, Andreas Højmark. Lykke Sørensen sad skråt over for hende, og hun viste opslaget til Mark Thorsen, hvorefter de rakte telefonen til Lykke Sørensen. De spurgte Lykke Sørensen, om hun kunne skrive sådan, og Lykke Sørensen sagde: ”Ja, det er dine centre”. Dette var Lykke Sørensens helt umiddelbart opfattelse. I ministeriet havde de, som hun har forklaret, en kultur, hvor man godt kunne komme med umiddelbare tilkendegivelser, og en embedsmand var ikke forpligtet til at komme med alenlange juridiske vurderinger. Herefter ”buldrede sagen derudaf”. Noget af det første, der skete, var, at Dan Jørgensen straks indkaldte hende til et samråd om, hvorfor hun ikke havde gjort noget, og om hun ville tillade barnebrude. Til dette svarede Sofie Carsten Nielsen fra Radikale Venstre, at det var helt skørt, at man indkaldte til et samråd i stedet for straks at gøre noget. Fra alle sider i Folketinget blev der reageret. Sofie Carsten Niensens udtalelse kan man se i en artikel i Politiken den 25. januar 2016 (ekstrakten side 12-13).

Adspurgt om, hvilket kendskab hun på daværende tidspunkt havde til omfanget af tvangsgifte mindreårige asylansøgere, forklarede hun, at hun intet vidste, før hun læste artiklerne. Hun læste blandt andet en artikel om en 14-årig pige. Hun tillod sig at antage, at hvis en 14-årig pige er gift med en 25-årig mand, er der sket en form for kulturel tvang. Det var hendes opfattelse, at hun den 25. januar 2016 havde tilstrækkeligt grundlag for at beslutte, at dette skulle stoppe. Hun ville ikke på asylcentre se mindreårige piger, der var gift med ældre mænd. Hun havde ikke på daværende tidspunkt noget kendskab til, hvordan forholdene var blevet håndteret på asylcentre.

Herefter skulle hun have sagen klarlagt. Hun var og er stærk modstander af barnebrude og tvang. Det var afgørende for hende at få at vide, hvor stort omfanget var. De øvrige partier pressede hende og ville have at vide, hvorfor hun ikke havde gjort noget, men hun tog en dyb indånding, fordi hun ville have undersøgt omfanget. Hun kan ikke nærmere huske, hvem der undersøgte dette.

Foreholdt, at hun i sit Facebook opslag skrev: "... det vil jeg omgående meddele Udlændingestyrelsen", og adspurgt, om hun drøftede dette med andre i regeringen, forklarede hun, at hun ikke drøftede spørgsmålet med andre i regeringen, heller ikke Lars Løkke Rasmussen. Hendes politiske kompas var, at ingen ønskede at se mindreårige piger, der var tvunget ind i ægteskaber.

Det, der skulle undersøges, var, hvor mange piger det drejede sig om. Der var også et aldersspørgsmål, ligesom det skulle afklares, om parrene havde børn. Alderen på parrenes børn skulle givetvis også afklares. Hun reagerede, da hun fandt ud af, hvor unge pigerne havde været, da de første gang fik børn, herunder da hun fik oplyst, at en af pigerne havde været 12 år, da hun fik sit første barn.

Foreholdt notatet "Høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende" (ekstrakten side 35) forklarede hun, at hun ikke så dette notat. Hun så noget mere skemaagtigt på et tidspunkt. Hun tror, at hun fik at vide, at det forholdt sig nogenlunde således, som det er beskrevet i dette notat.

Forholdt notatet "Opfølgende høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende" (ekstrakten side 66) forklarede hun, at hun ikke så dette notat. Hun tror, at den opfølgende høring blev foretaget for at klarlægge sagen i videst muligt omfang. Det var væsentligt at få afklaret aldersforskellen, ligesom det skulle afklares, hvor gamle pigerne havde været, da de fik deres første barn. Når en pige får sit første barn som 12-årig med en mand, der er 10-12 år ældre, og får sit næste barn 10 måneder senere, er der tale om kulturel tvang. Ud fra notaterne kan man blandt andet se, at der blandt asylansøgerne var en 15-årig pige, som var gravid. Omstændighederne blev kvalificeret hen ad vejen. Hun havde ikke notaterne i sine hænder, men hun blev orienteret om indholdet.

Hun blev foreholdt følgende udtalelse, som hun fremkom med under samrådet den 15. marts 2016 (ekstrakten side 802):

”Da det kom frem, at der er børn, der bor sammen med deres voksne ægtefæller i danske asylcentre, så tog jeg straks initiativ til både at afdække men også at få rettet op på det. Når der skal rettes op på det, så skyldes det, at jeg ganske enkelt ikke vil acceptere denne form for samliv på vore asylcentre, og det fornemmer jeg, at spørgeren er fuldstændig enig med mig i. Jeg iværksatte derfor en hastehøring for at få overblik over, hvor mange mindreårige der på det tidspunkt var indkvarteret sammen med deres ægtefælle eller samlever i asylcentrene. Resultatet heraf skal jeg nok komme tilbage til om et øjeblik.”

Hun forklarede, at hun kan være blevet orienteret mundtligt om resultatet af høringerne. Sagen fyldte meget i ministeriet. Der var mange drøftelser i ministeriet, og hun kunne få oplysninger, når hun f.eks. mødte nogle på gangen. Sagen blev klarlagt hen ad vejen. Hun husker, at hun på et tidspunkt fik et skema.

Nærmere adspurgt om, hvorfor der blev iværksat en opfølgende høring (ekstrakten side 66), forklarede hun, at sagen skulle klarlægges så meget som overhovedet muligt. ”Himmel og jord” var i bevægelse på Christiansborg. Måske har nogle i ministeriet sagt, at de pågældende oplysninger skulle indhentes. Det var ikke hende, der iværksatte denne specifikke høring, men aldersforskellen er relevant, når man skal forstå, hvilken kulturel tvang pigerne har været underlagt. Det er ikke nok at få at vide, at parret var henholdsvis 17 år og 28 år, idet man skulle ”se ind i tallene” og konstatere, at den 17-årige pige var blevet gjort gravid som 12-årig og havde fået sit andet barn 10 måneder efter fødslen af sit første barn. Man kan derfor ikke sidestille det med en ung pige på 17 år, der finder en ældre kæreste.

Foreholdt forklaringerne fra Uffe Toudal og Lykke Sørensen om, at hun havde set de to høringsnotater, forklarede hun, at hun ikke umiddelbart kan genkende notaterne, men det kan godt være, at hun har set dem. Oplysningerne styrkede hendes politiske indstilling til sagen. Med hensyn til aldersforskellen skal man være opmærksom på, at den relative aldersforskel er større, når man bliver giftet bort som 12-årig, end når man er 17 år og finder en ældre kæreste.

Hun blev foreholdt følgende udtalelse, som hun fremkom med under samrådet den 15. marts 2016 (ekstrakten side 803):

”Hastehøringen blandt indkvarteringsoperatørerne på asylcentrene viste, at der var 27 mindreårige asylansøgere, som havde en ægtefælle eller samlever på samme eller et andet asylcenter, eller som havde en herboende ægtefælle. De tal

er så sidenhen blevet opjusteret til 32 af indkvarteringsoperatørerne. Jeg kan supplerende oplyse, at blandt de 32 par er den ældste ægtefælle til en mindreårig asylansøger 32 år. I en hel del af tilfældene er aldersforskellen mellem den mindreårige og ægtefællen meget mindre, selvom det ikke skal være en undskyldning – for det synes jeg ikke, det skal være – for ikke at gøre noget. Men der er altså flere tilfælde, hvor der er meget lille aldersforskel. Men der er dog ikke, som man måske kunne frygte, tale om, at der er ældre mænd, der har en mindreårig ægtefælle.”

Hun forklarede, at hun står ved denne udtalelse under samrådet. Oplysningerne i en samrådstale er ”gennemtygget materiale”, og hun ændrer ikke på de faktiske oplysninger i en samrådstale.

Adspurg om, hvilken viden hun i perioden op til den 10. februar 2016 havde om operatørernes og Udlændingestyrelsens tidligere praksis, forklarede hun, at hun før den 25. januar 2016 ikke havde nogen viden om, at der var barnebrude på danske asylcentre. Herefter blev sagen mere og mere klarlagt.

Hun blev foreholdt følgende udtalelse, som hun fremkom med under samrådet den 15. marts 2016 (ekstrakten side 802):

”Men samtidig bad jeg nemlig Udlændingestyrelsen om at redegøre for praksis på området. Udlændingestyrelsens praksis på området har været, at de mindreårige asylansøgere, som er over den seksuelle lavalder, det vil jo sige 15 år, er blevet indkvarteret sammen med deres ægtefælle eller samlever, med mindre særlige forhold gjorde sig gældende. Særlige forhold kunne for eksempel være, at de sociale myndigheder eller personale på asylcentre i forbindelse med den skærpede opmærksomhed, der er i forhold til alle indkvarterede under 18 år, har vurderet, at der var grund til bekymring for den mindreåriges trivsel.”

Hun forklarede, at hun den 9. februar 2016 godkendte et ministernotat (ekstrakten side 5360), hvoraf det fremgik, hvordan der tidligere var blevet administreret, og hvordan den nye ordning skulle administreres, herunder at der i ganske særlige tilfælde ikke kunne ske adskillelse, og at der skulle tages individuelle hensyn. Hun fik sin viden om den tidligere praksis på det tidspunkt, hvor hun godkendte dette ministernotat. Adspurgt, om hun betvivler, at operatørerne tidligere har leveret en ”ordentlig indsats” på asylcentre, forklarede hun, at hun grundlæggende antager, at retningslinjer følges. Der kan dog have været tilfælde, hvor der ikke har været grebet ind, f.eks. hvis en operatør har undladt at adskille par, selvom der var retningslinjer herfor. I sådanne tilfælde får ministeren ”skylden” og kan f.eks. blive indkaldt til samråd. Der gælder et armslængdeprincip, hvilket er svært for en minister at agere i, idet man kan blive taget til indtægt for noget, som man ikke støtter.

Hun vurderede, at der den 9. og 10. februar 2016 ikke var behov for yderligere oplysninger. Det er et principielt spørgsmål, om man vil acceptere kulturel tvang. Hun havde god grund til at antage, at pigerne havde været udsat for kulturel tvang. Pigerne skulle derfor have et pusterum. Hele omdrejningspunktet for hendes beslutning var det ministernotat, som hun godkendte den 9. februar 2016.

Adspurgt om, hvilken viden hun havde om de mindreårige piger på asylcentre, forklarede hun, at hun ikke er sagsbehandler. Adspurgt om, hvorvidt der var behov for at undersøge forholdene nærmere, forklarede hun, at dette lå i den ”individuelle vurdering”, som hun den 9. februar 2016 godkendte, at der skulle foretages. Hun vidste derfor, at man ville kigge på sagerne individuelt og ville se på pigernes forhold. Det, der fremgår af notatet af 2. februar 2016, som hun godkendte den 9. februar 2016, er helt centralt og var omdrejningspunktet for det videre forløb. Notatet er et af de mest centrale dokumenter i sagen overhovedet.

Hun blev foreholdt følgende passus fra sit talepapir til brug for samrådet den 15. marts 2016 (ekstrakten side 527):

”Det er også meget afgørende for mig, at vi sender et helt utvetydigt signal til omverdenen om, at vi i Danmark ikke accepterer nogen former for tvang, men tværtimod værner om kvinders ret til selvbestemmelse.”

Hun forklarede, at hun ville sende et signal ud i verden. Hun ville signalere, at Danmark ikke accepterer kulturel tvang, at mænd og kvinder er lige meget værd, og at kvinder kan vælge deres ægtefælle frit. Hun vil holde fast i, at de pågældende piger har været udsat for kulturel tvang. Når man fører udlændingepolitik, drejer det sig også om at sende utvetydige signaler om, hvilket land Danmark er.

Foreholdt pressemeddelelsen af 10. februar 2016 (ekstrakten side 102) forklarede hun, at pressemeddelelsen er godkendt af hende. Med tvang tænkte hun på kulturel tvang. Parrene var blevet gift i hjemlandet og ikke i Lübeck. Adspurgt om, hvorvidt hun gik ud fra, at samtlige piger havde været udsat for kulturel tvang, forklarede hun, at hun antager, at en stor del af pigerne havde været udsat for kulturel tvang, og dette ønskede hun ikke at lægge hus til. Hun ville være fuldstændig sikker på, at pigerne fik et pusterum, så de selv kunne afgøre, om de boede sammen med den mand, som de ønskede. Pusterummet og den individuelle vurdering kunne være med til at afgøre, om pigerne havde været udsat for kulturel tvang. Antagelsen om, at en stor del af pigerne havde været udsat for kulturel tvang, var baseret på oplysningerne om blandt andet aldersforskelle og børn. Hun havde fået et samlet billede ud fra de oplysninger, som ministeriet havde indhentet, ligesom pressen var en stor kilde.

Hun blev foreholdt oplysningen i notatet ”Høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende” om, at ingen af operatørerne havde

oplyst om indikationer på tvang eller lignende (ekstrakten side 62). Hertil forklarede hun, at hun ikke husker at have set eller være blevet orienteret om, at der ikke var indikationer om tvang, men hun skal ikke kunne afvise, at nogen har sagt dette til hende. Der er en formodning for kulturel tvang, når en pige som 14-årig har fået sit første barn. I øvrigt må den konkrete og individuelle vurdering gøre sig gældende. Hvis hun havde fået oplysningen om, at der ikke var indikationer på tvang, ville hun stadig havde udsendt pressemeddelelsen. Hun antager fortsat, at der er kulturel tvang indblandet, hvis man har fået sit første barn som 13- eller 14-årig. Adspurg om, hvordan det forholdt sig med de piger, der ikke havde børn, forklarede hun, at hun ville lade pigerne forstå, hvilket land de var kommet til, og at tvang, herunder kulturel tvang, ikke accepteres i Danmark.

Foreholdt sit Facebook opslag af 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) forklarede hun, at hun med henvisningen til de danske normer tænkte på frihedsrettighederne og princippet om, at mænd og kvinder er lige meget værd. Normerne forhindrer en 16-årig i at blive tvunget til at flytte sammen med en ældre mand. Adspurgt om, hvad der gælder, hvis pigen ikke er blevet tvunget til det, forklarede hun, at den konkrete og individuelle vurdering her bliver afgørende. Når hun i sit Facebook opslag henviste til de danske regler, tænkte hun på forbuddet mod tvangsægteskaber. Hun tænkte ikke på reglerne om, hvornår en person er myndig. På et senere tidspunkt i ministeriet brugte man det udtryk, at hun var ”efterskoleforstanderen” og havde ret til at bestemme, hvordan parrene skulle indkvarteres.

Hun blev foreholdt sit Facebook opslag af 13. maj 2020 (ekstrakten side 5585), hvor hun blandt andet skrev, at det plagede hende, at ikke alle mindreårige piger blev adskilt fra deres ældre mænd. Hertil forklarede hun, at det plager hende, at der var piger, som ikke fik et pusterum. Det er ikke en hemmelighed, at hun ønskede, at alle pigerne kunne skilles ad. Hun ønskede, at pigerne kunne leve i frihed. Blandt andet de internationale konventioner gjorde, at ikke alle piger blev adskilt. Nogle af reglerne i disse konventioner synes gammeldags og ude af trit med virkeligheden. Den regering, som hun var en del af, blev ”født” med et ønske om at gå til kanten af konventionerne.

Hun blev foreholdt, at hun i sit Facebook opslag af 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) blandt andet skrev, at hun ”omgående” ville meddele Udlændingestyrelsen, at indkvartering af mindreårige med ægtefæller skulle stoppe, og blev herefter adspurgt, om hun ikke hermed havde givet ordren til at adskille parrene. Hertil forklarede hun, at hun på dette tidspunkt havde fået at vide, at hun kunne gøre, hvad hun ville. Herefter kom der nogle retlige overvejelser. Hun vil på ingen måde klandre Lykke Sørensen for hendes udtalelse den 25. januar 2016, idet dette var udtryk for ministeriets kultur. Man arbejdede sig så ned i materien, og der kom et ministernotat, som viste, at der kunne være helt, helt særlige tilfælde, hvor der ikke kunne ske adskillelse. Den 25. januar 2016 havde hun ikke grund til at tro andet end, at alle kunne skilles ad.

Foreholdt pressemeddelelsen af 10. februar 2016 (ekstrakten side 102) og adspurgt, om man kunne få et andet indtryk, end at der ikke skulle ske en individuel vurdering, forklarede hun, at grundlaget for pressemeddelelsen var det notat, som hun havde godkendt den 9. februar 2016, og hvoraf det fremgik, at der i helt særlige tilfælde var par, der ikke skulle adskilles. Der var tale om en ”kattalem”. Når man sender en pressemeddelelse, kommunikerer man ikke undtagelserne. Pressemeddelelsen skal forstås således, at alle som den absolutte hovedregel skulle adskilles. Det er rigtigt, at hun fra et udkast til pressemeddelelsen fjernede en sætning om, at der skulle foretages en individuel vurdering. Når man kommunikerer politisk med en pressemeddelelse, kommunikerer man den absolutte hovedregel. Hvis en transportminister sætter hastighedsgrænsen på motorvejene op til 130 km/t, skriver transportministeren heller ikke, at ”man dog kun må køre 60 km/t, hvis der er vejarbejde i Bjæverskov”. Man kan se på ministernotatet, at det kun var i helt særlige tilfælde, at man ikke skulle adskille parrene. Hvis hun havde medtaget alle undtagelserne, havde man diskuteret undtagelserne i stedet. Hun er enig i, at man, når man læser pressemeddelelsen, får det indtryk, at alle skal adskilles. Det var også hendes opfattelse, idet det fremgik af ministernotatet, at undtagelser kun kunne gøres gældende i helt særlige tilfælde. Pressemeddelelsen var alene et kommunikationsværktøj. Adspurgt, hvordan hun kunne vide, at der blandt de 27 par ikke var f.eks. 20 par, som havde en beskyttelsesværdig interesse i ikke at blive adskilt, forklarede hun, at der ifølge ministernotatet var lang vej hen til, at nogle par ikke skulle adskilles.

Med pressemeddelelsen ønskede hun at sende et signal til danskerne og politikerne. Adspurgt, om hun vidste, at en absolut adskillelse ville være en ulovlig fremgangsmåde, forklarede hun, at hun på grund af ministernotatet vidste, at der ville ske individuelle vurderinger. Hun var blevet orienteret om, at en regel uden undtagelser ville være ulovlig. Dette var ikke hendes ønske, men det måtte hun tage til sig.

Adspurgt om sit Facebook opslag den 25. januar 2016 forklarede hun, at opslaget, som hun husker det, ikke gav anledning til drøftelser i ministeriet. Adspurgt forklarede hun, at hun ikke husker, at nogen af embedsmændene sagde, at hun med opslaget ”var langt ude”. Der gik en proces i gang, og der var for hende ingen tvivl om, at Udlændingeafdelingen arbejdede med sagen. I dette arbejde blev man klar over, at man ikke fuldstændig kunne bestemme over parrene på asylcentrene. I det ministernotat, som hun godkendte den 9. februar 2016, var det anført, at der var en lille begrænsning. Indtil det tidspunkt, hvor hun så notatet, kan det sagtens være, at hun har haft uformelle drøftelser om notatet, men hun husker det ikke.

Hun vurderede indstillingen i notatet af 2. februar 2016 således, at det helt klare udgangspunkt var, at der skulle ske en adskillelse, og at der skulle rigtig meget til for ikke at adskille parrene. Det var også på den baggrund, at hun vurderede, at pressemeddelelsen ”holdt vand”. Hun var enig i indstillingen, idet hun ellers ikke havde godkendt notatet. Hun må have fået notatet præsenteret op til, at hun godkendte det. Hun var mildt sagt ikke glad for, at der skulle være undtagelser, men det måtte hun acceptere, idet reglerne nu engang var sådan. De gik til kanten, og

notatet viste, hvor kanten var. Undtagelseskriterierne i notatet – og i Jesper Goris udkast til pressemeddelelse – viste, at der skulle meget til for ikke at adskille. Normalt ligger et notat i F2-systemet. I de sager, hvor man diskuterede et notat, ville der typisk komme en ministersekretær, som havde udskrevet det pågældende dokument. Ministersekretæren ville så kunne godkende notatet i F2, når hun som minister havde sagt, at notatet kunne godkendes.

Foreholdt Uffe Toudals forklaring om, at han ikke vil sige, at hun købte synspunktet om muligheden for undtagelser, at hun ”sagde god” for synspunktet ved at vinge notatet af, at juristerne givetvis sagde, at der ikke kunne administreres uden undtagelser, og at hun reagerede ved at sige, at hun ville have en ordning uden undtagelser, forklarede hun, at hun efterfølgende accepterede, at der kunne være undtagelser, idet hun ellers ikke ville have godkendt notatet. Hun var ikke glad for undtagelserne, men hun måtte acceptere dem. Hun mener, at der var nogle bilag til notatet, hvor man kunne se nogle af sagerne.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 13.58 fra Sarah Andersen til Lykke Sørensen med udkast til pressemeddelelse (ekstrakten side 86 og 87) forklarede hun, at det er svært at sige, hvem der sagde, at der skulle udsendes en pressemeddelelse. Hun husker ikke, om det var hende, der besluttede, at der skulle udsendes en pressemeddelelse. Generelt synes hun, at pressemeddelelser er et lidt gammeldags værktøj, men der kan være mange årsager til at udsende en pressemeddelelse, f.eks. hvis der er et meget stort medietryk på en sag. I denne sag var der i høj grad tale om, at hun havde et ønske om hurtigst muligt at få kommunikeret til omverdenen, at der nu skete noget på det pågældende felt. Der var en stor interesse for, hvad man ville gøre. Hun har helt sikkert presset meget på for at komme ud med kommunikationen. Hun har givetvis ikke sagt til nogen, at der skulle laves en pressemeddelelse, men hun har sagt, at det var vigtigt at få kommunikeret noget ud. Hun så ikke det første udkast, og det var ret sent, at hun så udkastene. Det er efter hendes opfattelse normalt, at udkast bevæger sig frem og tilbage mellem afdelingerne. Hun mener, at hun så det første udkast under et møde den 9. februar 2016 kl. 15.30. Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 14.44 fra Jesper Gori til Sarah Andersen med kopi til Line Skytte Mørk Hansen og vedhæftet udkast til pressemeddelelse og notat om en model for Udlændingestyrelsens fremtidige praksis (ekstrakten side 89) forklarede hun, at det givetvis var dette materiale, som hun fik til mødet kl. 15.30. Foreholdt det vedhæftede notat om en model for Udlændingestyrelsens fremtidige praksis (ekstrakten side 92) forklarede hun, at hun ikke husker, om hun har set dette udkast før. Foreholdt udkastet til pressemeddelelse (ekstrakten side 90) og adspurgt, om hun så dette udkast, forklarede hun, at hun husker, at de havde et grundlag at diskutere ud fra. For hende var det vigtigt at kommunikere den absolutte hovedregel og ikke alle undtagelser.

Adspurgt om, hvorfor man ikke kunne skrive, at der var undtagelser, forklarede hun, at der var tale om politisk kommunikation. Hun havde forinden godkendt et notat om, at der i sjældne tilfælde kunne være undtagelser. Hun syntes, at en beskrivelse af undtagelser ville mudre billedet, og man ville komme til at diskutere undtagelserne i stedet for den absolutte hovedregel. Hun

ønskede at diskutere adskillelsen, men selvfølgelig kunne der i helt særlige tilfælde være undtagelser. Tankegangen i ministeriet var i begyndelsen, at alle kunne adskilles, men herefter var der en proces, som førte til, at en lille del ikke kunne adskilles. Da hun godkendte notatet, var det hendes indtryk, at der var meget få, som ikke kunne adskilles. Det var ifølge notatet det ”klare udgangspunkt” i alle tilfælde, at der skulle ske adskillelse, ligesom der skulle opfyldes en række betingelser. Der skulle rigtig meget til for ikke at adskille parrene. Adspurgt om, hvordan hun kunne vide, at meget få skulle adskilles, når hun ikke havde kendskab til de konkrete par, forklarede hun, at hun lagde vægt på den allerførste vurdering fra Lykke Sørensen sammenholdt med, at det efterhånden i forløbet blev klart, at der kunne være ”ganske særlige tilfælde” og skulle rigtig meget til for ikke at adskille. Jesper Gori lagde også efterfølgende en undtagelsestekst frem. Det var tydeligt, at det var opfattelsen hos både embedsmændene og hende, at der kun ville være tale om ganske få tilfælde. Det var også derfor, at undtagelsesmuligheden blev benævnt en ”kattelem”.

Med hensyn til mødet kl. 15.30 gætter hun på, at det var Uffe Toudal, som bestemte, at mødet skulle afholdes. I mødet deltog Jesper Gori, Uffe Toudal, Mark Thorsen og hende selv. Hun husker ikke, hvordan mødet begyndte. Hendes holdning til udkastet til pressemeddelelse (ekstrakten side 90) var, at hun ikke ønskede at fremhæve de ganske få undtagelser. Hun ville i sin politiske kommunikation klart sige, hvad hovedreglen var. Mark Thorsen kendte hendes holdning, og hun antager ikke, at han havde en anden holdning end hende. Uffe Toudal gjorde tydeligt opmærksom på, at der nødvendigvis ville blive administreret, så der var undtagelser, og at der ville være nogle individuelle vurderinger, idet de var forpligtet hertil. Dette var hun ikke glad for, men hun tog det til sig. Hun ville i pressemeddelelsen alene kommunikere den absolutte hovedregel. Ordningen, som der skulle administreres ud fra, var beskrevet i ministernotatet, og pressemeddelelsen var et kommunikativt værktøj og ikke andet. Der er tale om to vidt forskellige ting. Det var hendes opfattelse, at pressemeddelelsen var retvisende, idet den viste den helt klare retning, og idet der efter hendes vurdering kun var tale om ganske, ganske få tilfælde, hvor der kunne ske undtagelser. Denne vurdering tog afsæt i notatet, som hun havde godkendt den 9. februar 2016. Adspurgt om, hvorvidt pressemeddelelsen var ”retvisende” i den forstand, at den gav et korrekt billede, forklarede hun, at pressemeddelelsen angav den klare retning. Der var endvidere tale om et politisk kommunikationsværktøj og ikke et administrativt værktøj. Pressemeddelelsen viste den retning, som man skulle gå. Foreholdt Statsministeriets notat af 8. juni 2017 om besvarelse af UUI spørgsmål nr. 803 og beskrivelsen heri af sandhedspligten (ekstrakten side 3701) forklarede hun, at pressemeddelelsen efter hendes opfattelse var fyldestgørende. Hendes indtryk var, at der skulle virkelig meget til, hvis der skulle ske undtagelser. Eksempler herpå kunne være, at der var tale om en pige med en alvorlig fødselsdepression eller en stærkt traumatiseret familie. Over for Folketinget stilles der større krav til indholdet af en besvarelse, end der kræves til indholdet af en pressemeddelelse. Der er forskellige typer spørgsmål fra Folketinget. Nogle spørgsmål kan være meget politiske, og her svarer man meget politisk. S-spørgsmål er politiske, og her giver man politiske svar. Udvalgsspørgsmål er mere faktuelle, og her skal svarene være mere uddybende. Grunden til, at Udlændingefærdigheden blev

involveret i udarbejdelsen af pressemeddelelsen, var, at man søger viden, hvor den relevante viden er.

Under mødet kl. 15.30 var Uffe Toudal ikke begejstret for, at undtagelserne skulle pilles ud af pressemeddelelsen. Hun husker ikke, hvad han nærmere sagde. Hendes besked til embedsmændene, da mødet sluttede, var, at hun ville have en meget klar kommunikation. Herefter var hun til møde i byen og ”slap det” for denne dag, men hun var meget optaget af, at der snart kom en pressemeddelelse ud. Hun var presset fra alle sider. Hun ved ikke, hvem der har forfattet den version af pressemeddelelsen, der blev udarbejdet efter mødet, og hvor der ikke var nævnt noget om undtagelsesmuligheder (ekstrakten side 94).

Foreholdt forklaringerne fra Lykke Sørensen og Uffe Toudal om, at de på mødet også diskuterede ordningen og ikke kun den underliggende pressemeddelelse, forklarede hun, at hun ikke genkender dette. En pressemeddelelse er et politisk kommunikativt værktøj og ikke andet. Ordningen var besluttet i notatet og var noget andet end pressemeddelelsen. Der var tale om to forskellige ting. Hun har aldrig oplevet, at et helt notat kan sendes ud som en pressemeddelelse. Adspurg, om det var embedsmændenes opfattelse den 9. februar 2016, at man kunne sende en pressemeddelelse ud uden at nævne muligheden for undtagelser, forklarede hun, at embedsmændene vel har tænkt, at alle undtagelser skulle med, men det ville hun ikke, idet hun ville kommunikere hovedreglen for ikke at skulle diskutere undtagelserne. Det endte med, at der blev sagt: ”Ja, så send det ud”. I sidste ende var det Uffe Toudal, Mark Thorsen og hende, der var til stede. Her sagde Uffe Toudal: ”Så pil det dog ud”. Der var ikke andre embedsmænd, der sagde det samme. Hun havde ikke drøftet spørgsmålet med Lykke Sørensen.

Foreholdt det udkast til pressemeddelelse, der var vedhæftet mail af 9. februar 2016 kl. 17.23 fra Jesper Gori til Uffe Toudal (ekstrakten side 95-96), forklarede hun, at hun ikke mener, at hun så dette udkast. Hun var ude i byen til et andet møde på dette tidspunkt. Der var flere versioner af pressemeddelelsen. Sætningen om, at ordningen skulle administreres ud fra ”nødvendige menneskelige hensyn”, gav ikke mening for hende, idet det var et nødvendigt menneskeligt hensyn at give pigerne et pusterum. Adspurg om, hvorfor der ikke kunne stå, at en adskillelse skulle være ”den absolutte hovedregel”, forklarede hun, at hun ønskede en klar kommunikation om adskillelse. Det var kun i meget særlige tilfælde, hvor der ikke kunne ske adskillelse. Hvis hun havde sendt denne version ud, ville politikere og journalister have boret i, hvilke undtagelser der var. Hun ville kommunikere klart.

Adspurg om, hvorvidt der var drøftelser med udgangspunkt i konkrete sager, forklarede hun, at det på baggrund af oplysningerne ikke krævede meget hovedregning at nå frem til, hvornår nogle af pigerne var blevet gjort gravide.

Hun blev foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 21.14 fra Lykke Sørensen til Jesper Gori om, at Inger Støjberg og Mark Thorsen ifølge Uffe Toudal ikke kunne tilslutte sig forslaget, og at det

”vist stadig [er] ønsket, at der ikke skal være en kattelem” (ekstrakten side 97). Hertil forklarede hun, at det givetvis må være Mark Thorsen, der har kommunikeret til Uffe Toudal. Adspurgt, om hun var blevet foreholdt, at der var kontakt til Justitsministeriet, forklarede hun, at det var helt normalt, at der var kontakt til Justitsministeriet. Området er juratungt, og Justitsministeriet havde til huse i samme bygning som Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Det var ikke hende, der initierede kontakten til Justitsministeriet. Adspurgt om, hvorfor Lykke Sørensen gik til Justitsministeriet, når hun som minister havde accepteret undtagelserne, forklarede hun, at hun ikke kan svare herpå og ikke kender Lykke Sørensens motiver. Hun var ikke glad for det, men tog til sig, at der skulle være undtagelser. Adspurgt, om hun sagde til Lykke Sørensen, at hun accepterede muligheden for undtagelser, forklarede hun, at hun sagde dette ved at godkende ministernotatet. Man kan ikke sige det mere tydeligt end ved at godkende et notat. Hun husker ikke, om hun sagde det på andre måder. Foreholdt forklaringerne om, at der den 10. februar 2016 havde været et sammenstød mellem hende og Lykke Sørensen, forklarede hun, at udtrykket ”sammenstød” er noget værdiladet, og hun kan ikke genkende dette. Udtrykket ”Det er vist stadig ønsket” i mailen relaterer sig helt entydigt ikke til ordningen, men derimod til pressemeddelelsen, hvilket også fremgår af emnefeltet, hvor der står ”Pressemeddelelse”. Hun kan ikke udtale sig om, hvad Lykke Sørensen har tænkt, men hun har ingen grund til at antage, at Lykke Sørensen er gået ud fra andet. Adspurgt om, hvorfor det i mailen ikke i stedet var anført, at ministeren eksempelvis ønskede ”at kommunikere klarere”, forklarede hun, at hun havde godkendt ministernotatet samme dag, og heraf fremgik det, at der skulle foretages individuelle vurderinger. Dette er efter hendes opfattelse hævet over enhver tvivl.

Adspurgt, om hun sagde til Jesper Gori, Uffe Toudal eller Lykke Sørensen, at hun respekterede, at en undtagelsesfri ordning ikke kunne lade sig gøre, forklarede hun, at dette ville forudsætte, at hun ikke havde forstået, hvad hun havde godkendt i F2. Når hun havde godkendt notatet af 2. februar 2016, havde hun accepteret, at der kunne være undtagelser. Det var ikke nødvendigt at sige det, idet der i hendes optik ikke findes et stærkere dokument i et ministerium end godkendelsen af et notat.

Den 9. februar 2016 var hun ikke konkret blevet orienteret om, at Lykke Sørensen havde talt med Justitsministeriet. Som hun husker det, blev hun heller ikke den 10. februar 2016 orienteret om kontakten med Justitsministeriet, men der er løbende kontakt mellem de to ministerier. Hun husker heller ikke, at hun havde kontakt med Søren Pind om sagen.

Adspurgt om, hvorvidt problemstillingen blev drøftet umiddelbart inden koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, forklarede hun, at hvis spørgsmålet var oppe før mødet, kan det være, at der var blevet ”vendt ord” om det på gangen eller i forkontoret. Der har ikke været et formelt møde, hvor man har siddet omkring et bord. Hun husker ikke, om der har været andre drøftelser om sagen op til den 10. februar 2016 end dem, som hun har forklaret om, men hun tror det ikke.

Hun blev foreholdt tidligere afgivne forklaringer om, *at* Lykke Sørensen og ministeren kom ind til direktionsmødet, *at* Lykke Sørensen var ”oprevet”, *at* ministeren var ”lettere alterneret”, *at* drøftelserne om mindreårige blev taget op straks, og *at* det virkede, som om drøftelserne om indkvartering af mindreårige fortsatte fra et tidligere møde. Hertil forklarede hun, at hvis hverken Lykke Sørensen eller hun husker, at nogen var ”oprevet”, tør hun godt lægge til grund, at ingen af dem var ”oprevet”. Foreholdt forklaringen fra Kasper Højvang Kyed om, at det var tydeligt at se, at Lykke Sørensen var følelsesmæssigt oprevet, forklarede hun, at det oftest er dem, der har deltaget i et møde, der kan beskrive sindstilstanden. Foreholdt forklaringen fra Frank Bundgaard om, at der var en stemning af, at nogle havde sagt noget grimt til hinanden, og at Lykke Sørensen så en anelse rystet ud, forklarede hun, at hvis de tre personer, der selv deltog, har forklaret, at de ikke var følelsesmæssigt påvirket, må man lægge dette til grund.

Når der var koncerndirektionsmøder, deltog hun aldrig i hele mødet. Der var altid en dagsorden, hvoraf det helt klart fremgik, hvilke punkter hun deltog i. Hun deltog derfor heller ikke i hele det pågældende møde. Koncerndirektionsmødet var et mødeforum, hvor aktuelle sager og praktiske spørgsmål blev taget op, ligesom hendes kalender typisk var oppe at vende. Der var altid et punkt, der hed noget i retning af ”Aktuel orientering”, og sagen om barnebrude blev også nævnt under dette møde. Adspurgt, om internationale konventioner blev drøftet, forklarede hun, at Lykke Sørensen helt sikkert har nævnt, at der var forhold, som gjorde sig gældende. Hun tror ikke, at hun reagerede herpå, idet dette var kendt stof, og hun havde godkendt ministernotatet dagen før.

Hun blev foreholdt forklaringen fra Kasper Højvang Kyed om, *at* ministeren ønskede en adskillelse af barnebrude, *at* Lykke Sørensen under mødet henviste til, at der skulle foretages visse forvaltningsretlige skridt, herunder partshøring, og *at* der ikke var enighed under mødet. Hun blev endvidere foreholdt forklaringen fra Frank Bundgaard om blandt andet, at Lykke Sørensen under mødet sagde, at en adskillelse af alle par ikke gik i forhold til konventionerne. Hertil forklarede hun, at der ikke er nogen tvivl om, at Lykke Sørensen sagde, at der skulle foretages individuelle vurderinger, og at konventionerne skulle overholdes. Hun tog ikke diskussionen op igen, idet hun under et døgn tidligere havde godkendt ministernotatet, og idet ordningen var på plads. Det var mest pressemeddelelsen, der blev diskuteret. Hun ønskede en adskillelse af alle, men hun måtte tage til sig, at konventionerne skulle respekteres.

Hun blev foreholdt forklaringen fra Lykke Sørensen om blandt andet, *at* hun først redegjorde for drøftelserne med Justitsministeriet, *at* ministeren ikke var tilfreds med tilbagemeldingen, og *at* det var sjældent, at hun som afdelingschef måtte sige, at ministeren ikke kunne få den ordning, som hun ønskede. Hun forklarede, at koncerndirektionsmødet er et forum, hvor man orienterer hinanden. Det forhold, at hun under mødet sagde, hvad hun ønskede, var ikke udtryk for, at hun ikke accepterede undtagelser. Adspurgt, om hun under mødet sagde, at hun accepterede undtagelser, forklarede hun, at hun ikke nødvendigvis sagde dette, idet hun allerede havde godkendt ministernotatet. Måske sagde hun det, og måske sagde hun det ikke.

Hun blev foreholdt forklaringen fra Lykke Sørensen om, at det ikke var hver dag, at hun som afdelingschef måtte sige til ministeren, at ministeren kunne ”ønske og sige hvad hun ville”, idet der alligevel ville blive administreret lovligt. Hun blev herefter adspurgt, hvorfor Lykke Sørensen skulle sige dette, når hun havde godkendt ministernotatet. Hertil forklarede hun, at hun ikke opfattede Lykke Sørensens ord som møtet på hende alene, men som en kommentar ud i rummet, og hun mener, at Lykke Sørensen bare sagde, at konventionerne skulle overholdes. Uffe Toudal sagde det samme med nogle andre ord, da undtagelsen senere blev taget ud af pressemeddelelsen. Han sagde dette, fordi han er en dygtig embedsmand, og hun tog det til sig. Adspurgt, hvorfor Uffe Toudal sagde dette, når hun allerede havde godkendt ministernotatet, forklarede hun, at man må spørge Uffe Toudal nærmere om, hvorfor han sagde det. Hun havde godkendt ministernotatet, og man kommer ikke videre med det, idet et ministernotat er det stærkeste notat.

Hun husker ikke, om udsendelsen af en pressemeddelelse blev drøftet under koncerndirektionsmødet, men det kan godt være blevet nævnt, idet hun pressede på for at få en udmelding. Diskussionen var rimelig ”hed” i denne periode. Hun tror ikke, at det under mødet blev drøftet, hvordan Udlændingestyrelsen skulle orienteres. Udlændingestyrelsen var vel blevet orienteret, da hun godkendte ministernotatet. Udlændingestyrelsens direktør var også til stede under mødet. De drøftede ikke, at der skulle laves en særlig instruks til Udlændingestyrelsen. Når en minister godkender en sag, slipper man den formelle del af sagen, hvorefter embedsværket tager over. Herefter er sagen ikke omkring hendes bord, og hun antager, at der bliver administreret efter det, der er besluttet. Hun mener ikke, at pressemeddelelsen var på bordet under koncerndirektionsmødet.

Hun blev foreholdt mails af 10. februar 2016 mellem bl.a. Henrik Grunnet og Nils Bak (ekstrakten side 100), hvoraf fremgår, at Niels Bak kl. 13.10 skrev følgende:

”Kære alle,

UIBM har varslet, at ministeren går ud kl. 14.30 i en pressemeddelelse samt reddegørelse om de såkaldte barnebrude. Budskabet er efter det oplyste, at ingen mindreårige under 18 år må bo sammen med deres ægtefælle...”

I Henrik Grunnets svar kl. 13.45 med kopi til Lene Linnea Vejrum, Morten Bo Laursen og Ditte Kruse Dankert hed det:

”Kære alle

Ja. Mødet jeg var til i ministeriet efterlod ingen tvivl om hendes indstilling til sagen – uanset Børnekonventionen, når parret har et fælles barn.”

Hun forklarede, at Børnekonventionen ikke blev nævnt under koncerndirektionsmødet. Der blev alene talt generelt om konventionerne. Uanset hvordan man vender og drejer det, havde hun under et døgn forinden godkendt et ministernotat med alle forbeholdene. Hun kan ikke udtale sig om, hvilket indtryk Henrik Grunnet fik under mødet, men hun deler ikke hans indtryk.

Hun blev foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.26 fra Nils Bak til Jens Vikner (ekstrakten side 5600). Af mailen fremgår:

”Der er en meget stor risiko for brud på børnekonventionen, eksempelvis hvis vi hindrer en 16-årig pige at bo sammen med en 24-årig ægtefælle med hvem hun har et barn. Det oplyste Lykke på koncerndirektionsmødet pba. vurdering fra JM, og Støjberg skulle have udbrudt, højlydt: Den risiko tager jeg gerne!

Hun mente på mødet – **alene** fordi Lykke viderebragte JMs vurdering, sådan som hun havde pligt til – at ”I åbenbart godt vil ha’ barnebrude”. Så var der krig. Hun skaber splid. Uffe og Lykke kæmper med hende.
...”

Hertil forklarede hun, at Niels Bak ikke deltog i mødet, og der er i hvert fald tale om et andenhånds referat. Det ville nok være mere relevant at spørge deltagerne i mødet om, hvad der foregik. Hun har ikke på mødet udtalt: ”Den risiko tager jeg gerne”. Hvis hun på et tidspunkt har udtalt, at hun ville tage en risiko, var det udtryk for, at hun accepterede en procesrisiko på samme måde som i forbindelse med ændringen af sammenføjringsreglerne. Adspurg om, hvorvidt hun på et tidspunkt sagde: ”Den risiko tager jeg gerne” eller ”Det tager jeg gerne en sag på”, forklarede hun, at hun diskuterede, hvor grænsen gik i forhold til konventionerne. Det var ikke var en hemmelighed, at regeringen gerne ville tage procesrisici i forhold til konventioner, men hun husker ikke, at hun har udtalt sig således i denne sag. Foreholdt, at det også ville være unaturligt at udtale sig således i betragtning af, at hun havde accepteret individuelle vurderinger, forklarede hun, at hun på daværende tidspunkt netop havde godkendt ministernotatet et døgn forinden. Foreholdt Frank Bundgaards forklaring om, at han flere gange efterfølgende overværede hende sige, at hun var ”klar til at tage en sag på det”, og at det ”politisk var en god sag”, forklarede hun, at hun ønskede at gå lige til kanten og give pigerne et pusterum, men hun husker ikke at have sagt dette. Foreholdt Lykke Sørensens forklaring om, at Lykke Sørensen og Jesper Gori på et tidspunkt var blevet beskyldt af hende for at kunne lide barnebrude, forklarede hun, at der er ingen, der i ramme alvor beskylder nogen for at kunne lide barnebrude. Adspurgt, om hun kan afvise at have udtalt sig således, forklarede hun, at ingen i ramme alvor beskylder nogen på denne måde.

Hun blev foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.19 fra Ditte Kruse Dankert til Kristina Rosado (ekstrakten side 5533). Af mailen fremgår:

”Hørte fra Jesper, at Nina Holst har sagt, at vi bliver dømt – Inger svarer bare, at det er værd at få en dom på...yes??”

Adspurgte, om dette siger hende noget, forklarede hun, at det ikke siger hende noget, og at der er tale om et tredje eller fjerdehånds referat, som hun ikke kan forholde sig til.

Hun tog ikke notater fra koncerndirektionsmøderne.

Under koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 blev der ikke drøftet forvaltningsretlige problemstillinger.

Efter koncerndirektionsmødet var hun ved at være utålmodig og pressede på for at få pressemeddelelsen ud. Der var en drøftelse på hendes kontor mellem Uffe Toudal, Mark Thorsen og hende. Hun husker det sådan, at de gik ind på hendes kontor og gjorde pressemeddelelsen færdig, så de kunne få den ud. Hun var meget utålmodig på dette tidspunkt. De diskuterede versioner af pressemeddelelsen. Hun vil antage, at de diskuterede Uffe Toudals version af pressemeddelelsen (ekstrakten side 96). Snakken gik på, om der skulle kommunikeres undtagelser, eller om der skulle kommunikeres mere ligeud. Der var ingen tvivl om, at Uffe Toudal helst ville have, at man også kommunikerede ”kattelemmen”, men det ønskede hun ikke. Det endte kort og godt med, at Uffe Toudal sagde: ”OK, så tag det ud”. Han sagde også: ”Men det er klart, at vi administrerer stadigvæk efter de retningslinjer, der er godkendt dagen før”. Der var ikke noget behov for, at hun kommunikerede meget mere om det, idet hun havde forstået, at der skulle være helt, helt særlige undtagelser, og at der skulle foretages en individuel gennemgang af sagerne. Det stod klart for enhver, hvor hun stod, og hvor Uffe Toudal stod. Uffe Toudal ville helst have haft kattelemmen skrevet ind i pressemeddelelsen. Ordningen var på dette tidspunkt et overstået kapitel, og pressemeddelelsen var udelukkende den politiske kommunikation. Adspurgte om, hvorvidt hun havde kendskab til, hvad der skete i forhold til Udlændingestyrelsen, forklarede hun, at der skulle ske noget i det øjeblik, hvor hun godkendte ordningen. Efterfølgende blev der kommunikeret, og man må adskille tingene, idet pressemeddelelsen er et værktøj til at kommunikere udad i verden, mens notatet er den ordning, der skulle administreres efter.

Da de havde sendt pressemeddelelsen ud, havde hun ikke indblik i, hvordan der fra departementets side blev kommunikeret til Udlændingestyrelsen. Når først det er sket godkendelse, er sagen ude af hendes hænder, og herefter overtager ”systemet” med at få det ført ud i livet.

Adspurgte om, hvad hun gjorde som den øverste forvaltningschef for at sikre, at adskillelserne ikke blev for langvarige, forklarede hun, at udmøntningen af ordningen – i og med at det i notatet var godkendt, hvordan ordningen skulle være – i første omgang lå hos centrene. Hvis opera-

tørerne var i tvivl, skulle disse henvende sig til Udlændingestyrelsen, der kunne rette henvendelse til departementet. Man kunne også se, at dette gjorde sig gældende for nogle sager. Adspurgt, om hun sagde til Uffe Toudal, at der skulle være fokus på muligheden for undtagelser, forklarede hun, at hun hverken sagde det ene eller andet til Uffe Toudal. Når først en minister har godkendt noget, foretages udførelsen af andre. Hun interesserede sig for, om der skete adskillelser, hvilket var helt naturligt, idet der var tale om et område, som hun gik meget op i. Hun fulgte ikke op på, om der blev sagsbehandlet som beskrevet i notatet, idet hun gik ud fra, at dette skete.

Hun blev foreholdt følgende udtalelse, som hun fremkom med under samrådet den 23. juni 2017 (ekstrakten side 4416):

”Jeg kan helt klart sige, at Udlændingestyrelsen foretog en individuel vurdering. Med andre ord så blev der foretaget en vurdering af den enkelte sags omstændigheder. Det ved jeg, fordi jeg jo fulgte opfølgningen i sagen.

...

Derfor bad jeg tidligt i forløbet om at blive orienteret om implementeringen af den nye ordning, og jeg var af naturlige grunde særlig interesseret i de sager, hvor Udlændingestyrelsen ikke havde adskilt parrene. Det betyder, at jeg blev bekendt med, at styrelsen foretog en vurdering af hver enkelt sags omstændigheder.”

Hun forklarede, at det, som hun udtaler her, er retvisende. Hun nævnte ikke ministernotatet under samrådet, idet notatet var ordningen. Adspurgt, om det ikke ville være naturligt at nævne notatet, forklarede hun, at notatet var selve ordningen, og der var derfor ikke grund til særskilt at nævne notatet.

Adspurgt om, hvor meget hun fulgte med i de konkrete sager indtil samrådet den 15. marts 2016, forklarede hun, at hun spurgte ind til, om parrene blev adskilt. Hun fik oplysninger om, at nogle par ikke blev adskilt. Hun så skemaer med navne og fødselsdatoer, men hun havde ikke fingrene i sagsbehandlingen.

Foreholdt mail af 9. marts 2016 kl. 13.15 fra Jesper Gori til Lykke Sørensen (side 480) om ministerens mulighed for call-in i konkrete sager, forklarede hun, at hun ønskede at følge sagerne, men hun vidste godt, at hun ikke kunne følge selve materien og sagsbehandlingen. Hun fulgte sagerne på et overordnet plan. Hun blev foreholdt, at det af mailen fremgår, at Jesper Gori havde drøftet spørgsmålet med Justitsministeriet, og blev adspurgt, om denne mail var udtryk for, at hun skulle ind over de konkrete sager. Hertil forklarede hun, at dette nærmere var udtryk for et godt embedsmandsarbejde, hvor man forberedte sig på alle situationer. Der var ikke tvivl om, at hun interesserede sig for sagerne på et overordnet plan, men der er langt fra at interessere sig for et sagsområde til at ville afgøre de konkrete sager. Hun fik at vide, hvor mange par der blev adskilt, og hvilken alder de havde, ligesom hun fik indblik i, om der var børn, og om

der i øvrigt gjorde sig noget særligt gældende. Der var ikke tale om sagsbehandling. Adspurgte om, hvorvidt andre end hende selv kunne have fået den ide, at hun skulle have indblik i sagerne, forklarede hun, at hun på sagsniveau gerne ville vide noget om alder og en lille smule om baggrund, men hun ville ikke have sagsmapper med psykologsamtaler mv. Hun ville gerne se et helt overordnet grundlag på en afgørelse om, hvorfor par ikke skulle adskilles, idet hun ville følge omfanget af undtagelserne.

Hun blev foreholdt mail af 18. marts 2016 kl. 18.00 fra Jesper Gori til Ditte Kruse Dankert om blandt andet, at departementet skulle orienteres, hvis der under hensyn til Danmarks internationale forpligtelser ikke kunne ske adskillelse, og at orienteringen skulle stiles til departementschefen (ekstrakten side 838). Hertil forklarede hun, at hun vidste, at der kunne være sager, som i tvivlstilfælde skulle forelægges departementet. Hun har ikke sagt, at noget skulle stiles til departementschefen, men hun var fuldstændig klar over, at tvivlstilfælde skulle forelægges for departementets topjurister. Hun kan ikke svare på, hvorfor departementschefen skulle have orientering om de sager, hvor der ikke skete adskillelse. Hun kan ikke svare på, om det var, fordi han skulle orientere hende. Hun fik en generel orientering om, hvordan det gik med adskillelserne. Dette redegjorde hun også for under efterfølgende samråd. Man kunne se, at der skete en individuel vurdering, idet nogle par ikke blev adskilt. Hun ved fra ministernotatet, at der blev foretaget en individuel vurdering. Hun gik ud fra, at der ville blive administreret i overensstemmelse med den ordning, der blev beskrevet i ministernotatet.

Hun blev foreholdt følgende udtalelse, som hun fremkom med under samrådet den 23. juni 2017 (ekstrakten side 4416):

”Så er der stillet spørgsmål til, om jeg vil redegøre for forløbet i Udlændingestyrelsen efter modtagelsen af instruks. Jeg har selvfølgelig bedt Udlændingestyrelsen om et bidrag til besvarelsen af det spørgsmål, og mit svar bliver derfor også lidt specielt, fordi jeg gerne vil læse styrelsens bidrag op i sin fulde ordlyd. Det synes jeg er det rigtigste at gøre i den her sag.

Udlændingestyrelsen har om forløbet efter udsendelsen af pressemeddelelsen oplyst følgende, og nu læser jeg så op:

”Den 10. februar 2016 udsendte Udlændinge- og Integrationsministeriet en pressemeddelelse om, at ingen mindreårige fremover måtte indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever.

Udlændingestyrelsen modtog umiddelbart efter udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 en mundtlig instruks fra Udlændinge- og Integrationsministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pres-

semeddelelsen. Udlændinge- og Integrationsministeriet anmodede desuden Udlændingestyrelsen om straks at orientere indkvarteringsoperatørerne om de nye retningslinjer. Indkvarteringsoperatørerne blev derfor den 10. februar 2016 orienteret om de nye retningslinjer.””

Hun forklarede, at som hun læser det, var de nye retningslinjer det, der fremgik af ministernotatet. Det er rigtigt, at hun her ikke omtalte notatet, men hun gik ud fra, at der ville blive administreret i overensstemmelse med notatet. Der skulle ikke administreres i overensstemmelse med en pressemeddelelse.

Adspurg, om hun satte en undersøgelse i gang for at få afklaret, hvorfor Udlændingestyrelsen var gået ud fra, at de havde kunnet administrere i overensstemmelse med pressemeddelelsen, forklarede hun, at hun ikke igangsatte en sådan undersøgelse. Hun kan ikke sige, hvorfor hun ikke gjorde dette. Pressemeddelelsen var et kommunikationsværktøj og var ikke en administrativ instruks. De nye retningslinjer, der omtales, er ministernotatet. Da hun havde godkendt notatet, havde hun en klar forventning om, at der ville blive taget de nødvendige skridt. I hendes sind har der aldrig været tvivl om, at der skulle administreres efter notatet, som var ordningen. Hun havde ikke op til samrådet drøftelser med Uffe Toudal, Jesper Gori og Lykke Sørensen om, hvilken betydning notatet havde. Når et notat er godkendt, er det ude af hendes hænder, hvordan notatet bliver omsat. De talte ikke om notatet, idet notatet udgjorde det retlige grundlag for administrationen.

Hun ved ikke, hvornår hun blev opmærksom på, at der angiveligt har været en form for mundtlig instruks til Udlændingestyrelsen. Adspurg, om hun op til samrådet blev klar over, at der var givet en mundtlig instruks til Udlændingestyrelsen om at administrere i overensstemmelse med pressemeddelelsen, forklarede hun, at hun hele tiden har haft det i sin bevidsthed, at der blev administreret efter det godkendte ministernotat. Hun husker ikke, hvornår hun hørte om en mundtlig instruks.

Inger Støjbergs bisidder, advokat Nicolai Mallet, henledte opmærksomheden på, at Inger Støjberg under samrådet den 23. juni 2017 (ekstrakten side 4417) tillige fremkom med følgende udtalelse:

”I forhold til spørgsmålet om, hvordan Udlændingestyrelsen rent faktisk har administreret ordningen, har Udlændingestyrelsen oplyst følgende, og nu læser jeg så på igen:

”Udlændingestyrelsen har på intet tidspunkt administreret ordningen på en sådan måde, at der ikke kunne gøres undtagelser fra instruks. Udlændingestyrelsen har i alle sager foretaget en konkret og individuel vurdering af, om der skulle ske en separat indkvartering. Udlændingestyrelsens har under hele forløbet siden den

10. februar 2016 administreret ordningen vedrørende indkvartering af mindre-årige ægtefæller og samlevere på asylcentre under hensyntagen til Danmarks internationale forpligtelser.””

Hun blev adspurgt, om hun havde undersøgt, om notatet var blevet sendt ud til Udlændingestyrelsen, og forklarede, at hun ikke undersøgte dette. Hun gik som minister ud fra, at der blev foretaget de nødvendige skridt. For hende var det helt afgørende, at der hele vejen igennem blev administreret i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser.

Hun blev foreholdt Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1306) og forklarede, at når der blev udarbejdet en besvarelse til Folketingets Ombudsmand, blev hun orienteret herom.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til operatørerne og mail af 10. februar 2016 kl. 16.40 fra Lene Vejrum til Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 115-116) om adskillelse af parrene forklarede hun, at hun aldrig har set disse mails.

I februar eller marts måned 2016 var hun klar over, at der var nogle par, som reagerede voldsomt på at blive adskilt. Det kan sagtens være, at det ud over notatet fra Røde Kors blev nævnt mundligt for hende, at der var reaktioner. Dette gav ikke anledning til overvejelser om at ændre praksis, men hun tænkte over, at der skulle tages hånd om pigerne.

Hun blev foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 14.45 fra Ditte Kruse Dankert til Jesper Gori vedhæftet et notat om forelæggelse af fem sager (ekstraktens side 303) og adspurgt, om det var på dette tidspunkt, at hun blev bekendt med, at der var sager, hvor der ikke skete adskillelse. Hertil forklarede hun, at hun løbende fulgte med i sagerne og kunne se, at der var en proces, og at nogle ikke blev adskilt. Hun kan ikke sige, hvornår hun blev bekendt med, at de pågældende par ikke var blevet adskilt. Hun kunne se, at det skred langsomt frem, efterhånden som man kom igennem sagerne. Hun er ikke klar over, om hun har set notatet, og det var ikke hende, der skulle sagsbehandle. Udlændingestyrelsen søgte juridisk bistand i departementet. Adspurgt, om forløbet med forelæggelse af fem sager havde en sammenhæng med den senere mail af 9. marts 2016 om muligheden for call-in (ekstrakten side 480), forklarede hun, at Jesper Goris overvejelser i denne mail efter hendes opfattelse var udtryk for, at han var en ualmindeligt omhyggelig embedsmand, der foregreb alle de muligheder, der kunne være i en sag.

Foreholdt brev af 3. marts 2016 fra Røde Kors (ekstrakten side 355) og adspurgt, om hun så dette brev, forklarede hun, at notatet lå som baggrundsnotat til samrådet den 15. marts 2016. Der ligger en stor mængde notater og breve som baggrund til et samråd. Man koncentrerer sig op til et samråd typisk om talen og ”Q & A’s”, dvs. ”spørgsmål og svar”. Man når ikke igennem baggrundsmaterialet som minister, og der kan sagtens ligge dokumenter, som man ikke ser. Brevet var heller ikke stilet til hende, men til Lykke Sørensen.

Hun blev foreholdt, at hun fremkom med følgende udtalelse under samrådet den 15. marts 2016 (ekstrakten side 805)

”Så til Johanne Schmidt-Nielsens spørgsmål omkring Dansk Røde Kors’ brev. Jamen, jeg har jo selvfølgelig læst det, og jeg har også fulgt med i debatten, men jeg må altså også sige, at for mig er det så vigtigt at sende et signal omkring ligestilling og kvinders rettigheder, at det for mig har været meget, meget afgørende netop at få adskilt de her par.”

Hun forklarede, at det godt kan være, at hun har skimmet brevet, har læst brevet eller er blevet orienteret om, at brevet lå som baggrundsmateriale. For hende var det meget afgørende at få adskilt parrene helt generelt, og hun tror ikke, at hun tænkte specifikt på de par, der var beskrevet i brevet fra Røde Kors. Hendes udtalelse i samrådet om, at det var vigtigt at få adskilt ”de her par”, kan tyde på, at hun ikke har læst brevet helt i bund. Hun forholdt sig ikke til den konkrete sagsbehandling, men alene til det, som hun havde godkendt i ministernotatet.

Hun blev foreholdt beskrivelsen i brevet fra Røde Kors om parrenes reaktioner på adskillelserne, ligesom hun blev foreholdt følgende fra brevet (ekstrakten side 357):

”For de unge par der har børn, finder vi det dybt bekymrende, at børnene uden forudgående individuel vurdering af familiens situation, skal adskilles fra den ene af deres forældre. Det er voldsomt indgribende over for familierne, og den planlagte adskillelse bør tage udgangspunkt i en vurdering af børnenes tarv.”

Hun blev adspurgt, om hun bad om at få undersøgt, om det kunne passe, at der ikke skete en individuel vurdering. Hertil forklarede hun, at hun henholdt sig 100 procent til det notat, som hun havde godkendt. Der var helt klare retningslinjer i det notat, som hun havde godkendt, og hun forventede, at dette notat blev fulgt. Hun fulgte ikke op på, om det kunne være rigtigt, at der ikke blev foretaget individuelle vurderinger. Adspurgt, om dette ikke var en del af hendes tilsynspligt, forklarede hun, at brevet var stilet til Lykke Sørensen og ikke til hende, og hun gik ikke i detaljer med brevet.

Foreholdt, at hun under samrådet udtalte, at det var meget afgørende at få adskilt ”de her par”, forklarede hun, at hun ikke sigtede til de par, der var nævnt i brevet fra Røde Kors. Hun gik op i, at de par, der kom til Danmark, blev adskilt, men accepterede, at nogle par ikke blev adskilt.

Hun blev foreholdt eksempel nr. 3 i brevet fra Røde Kors (ekstrakten side 356) og adspurgt, hvorfor det var afgørende for hende at få dette par skilt ad. Hun forklarede, at hun ikke sagsbehandlede, men hendes generelle betragtning var, at hun ville undgå kulturel tvang. Når det i mi-

nisternotatet var beskrevet, at der kunne gøres undtagelser på baggrund af individuelle vurdering, gik hun ud fra, at det hele var i den gænge, som det skulle være. Hun kan ikke vurdere, om det pågældende par skulle være omfattet af undtagelserne.

Hun blev foreholdt et interview i Politiken den 5. marts 2016 med et af de omhandlede par (ekstrakten side 746). Hun forklarede, at hun kendte til dette pars klage til Folketingets Ombudsmand. Parret klagede over den manglende partshøring og fik af ombudsmanden medhold i, at der ikke var sket partshøring. Hun kan og vil ikke sagsbehandle, men henholder sig til det notat, som hun godkendte den 9. februar 2016. Adspurg, om hun ikke gik op i, hvorvidt der i de konkrete tilfælde forelå tvang, forklarede hun, at hun kan henholde sig fuldstændig til det ministernotat, som hun godkendte. I ministernotatet var der beskrevet en række momenter, som skulle indgå. Det kunne ende med, at et par ikke blev adskilt, men det klare udgangspunkt var, at parrene skulle adskilles. Hun var ikke involveret i besvarelsen til ombudsmanden. Når ombudsmanden gik ind i en sag, trådte hun som minister lidt tilbage.

Foreholdt mail af 11. marts 2016 kl. 17.22 fra Lene Vejrum til Line Skytte Mørk Hansen, Jesper Gori og Anne Nygaard Just om et selvmordsforsøg hos et af de adskilte par (ekstrakten side 701) forklarede hun, at hun jævnligt blev orienteret om selvmordsforsøg på asylcentre. Hun kan ikke sige, om hun præcist blev orienteret om denne sag. Det skete desværre jævnligt, at der var selvmordsforsøg i asylsystemet. Der var blandt andet asylansøgere med en traumatiseret baggrund og med ubehandlede psykiske lidelser. Hun har ingen erindring om, hvorvidt hun blev orienteret om denne sag.

Hun blev foreholdt mail af 18. februar 2016 kl. 14.35 fra Orla Borg (journalist på Jyllands-Posten) til Sarah Andersen om, hvorvidt adskillelsen af alle asylpar ville være i strid med EMRK artikel 8, og mail af 18. februar 2016 kl. 14.49 fra Sarah Andersen til Jesper Gori, hvoraf fremgår, at Sarah Andersen havde vendt henvendelsen fra Jyllands-Posten med Mark Thorsen, der ikke mente, at ministeren skulle kommentere, men gerne ville lave et kort, faktuel svar om, at ministeriet ikke vurderede, at det var i strid med EMRK (ekstrakten side 174).

Hun forklarede, at hun ikke var involveret i henvendelsen fra Jyllands-Posten. Hun var på ferie på dette tidspunkt og havde ikke noget at gøre med henvendelsen.

Hun blev foreholdt Jesper Goris mail af 18. februar 2016 kl. 15.12 til Anne-Sophie Saugmann-Jensen med kopi til Sarah Andersen om, at svaret måske ikke helt ville være, som ministeren ønskede det, og at myndighederne i konkrete tilfælde skulle gøre undtagelser, hvis en adskillelse kunne være i strid med EMRK artikel 8 (ekstrakten side 176). Herudover blev hun foreholdt Mark Thorsens mail af 19. februar 2016 kl. 14.41 til Pernille Rølle Hansen med et revideret udkast til svar om, at den generelle ordning med separat indkvartering var i overensstemmelse med EMRK (ekstrakten side 175). Hun blev yderligere foreholdt mail af 19. februar 2016 kl. 15.53 fra Merete Milo til Lykke Sørensen om, at det var afdelingens vurdering, at det

ikke var juridisk holdbart at sige det så firkantet (ekstrakten side 175). Videre blev hun foreholdt Lykke Sørensens mail af 19. februar 2016 kl. 13.59 til Merete Milo om, at det var ministerens klare tilkendegivelse, at der ikke skulle være undtagelser, og at hun og Jesper Gori havde haft et ”længere forløb med ministeren om sagen” (ekstrakten side 189).

Hun forklarede, at Pernille Rølle Hansen arbejdede i kommunikationsafdelingen. Det forløb, der refereres til i Lykke Sørensens mail, er nok hele forløbet. Hun holdt ferie, og spørgsmålet blev ikke forelagt hende. Hendes far var meget syg på daværende tidspunkt, og det var måske grunden til, at hun ikke blev involveret. Hun kan ikke forklare, hvorfor Lykke Sørensen skrev, som hun gjorde, og Lykke Sørensen var fuldstændig klar over, at der blev administreret med undtagelser. Måske tænkte Lykke Sørensen på kommunikationslinjen, dvs. spørgsmålet om, hvad der skulle kommunikeres. Hun havde i ministernotatet accepteret, at der skulle være undtagelser, og Lykke Sørensen kan ikke have misforstået dette. Adspurgt om, hvorvidt Lykke Sørensen over for hende havde bekræftet, at der blev administreret i overensstemmelse med notatet, forklarede hun, at når hun havde godkendt notatet, var det sådan, det var. Hun ville helst have haft, at der var ikke undtagelser, men hun tog det til sig, at der måtte være undtagelser.

Foreholdt, at der i mailen af 9. marts 2016 kl. 13.15 fra Jesper Gori til Lykke Sørensen var beskrevet et ”lidt stormfuldt møde” med ministeren, hvor Jesper Gori og Uffe Toudal måtte ”fastholde, at myndighederne ikke kan handle ulovligt på instruktion” (ekstrakten side 481), forklarede hun, at hun ikke har nogen erindring om et stormfuldt møde. De har måske diskuteret tingene igen, men der var ikke så meget at diskutere, når reglerne var, som de var. Hun kan ikke vide, hvad der menes med denne mail. Hun havde accepteret notatet, men det var ingen hemmelighed, at hun ønskede, at der ikke skulle være undtagelser.

Hun blev foreholdt forklaringen fra Henrik Grunnet om, at han opfattede pressemeddelelsen som en instruks, ligesom hun blev foreholdt, at Udlændingestyrelsen var af den opfattelse, at styrelsen havde modtaget en mundtlig instruks om at administrere i overensstemmelse med pressemeddelelsen. Hun blev herefter adspurgt, hvad der var grunden til de opståede misforståelser. Hertil forklarede hun, at hun ikke kan sige, hvorfor der skete misforståelser, men hun godkendte notatet og godkendte derfor, at der skulle foretages en individuel vurdering. Det er ikke op til hende at vurdere, om embedsmænd har gjort noget forkert, men hun havde godkendt et notat og sendt det videre i systemet. Uffe Toudal sagde også, at der ville blive administreret med undtagelser, da pressemeddelelsen blev godkendt. Det var ikke nødvendigt for ham at sige det, men det gjorde han.

Foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets notat af 24. februar 2016 (ekstrakten side 271) og talepapir til statsministeren (ekstrakten side 272) forklarede hun, at hun i nogle tilfælde godkendte talepapirer til statsministeren, men hun tror, at der nogle gange blev sendt materiale over, som hun tidligere havde godkendt. Hvis hun har godkendt talepapiret, vil man kunne se et spor i F2. Hun kan ikke udtale sig om, hvorvidt dette talepapir var det første, der

blev sendt over til Statsministeriet om sagen. Hun kan ikke udtale sig om, hvorfor talepapiret ikke nævnte noget om undtagelsesmuligheder. Adspurgt om, hvorvidt talepapiret var i overensstemmelse med hendes kommunikationslinje, forklarede hun, at talepapiret umiddelbart læner sig meget op ad pressemeddelelsen. Foreholdt, at talepapiret ikke læner sig op ad det notat, som hun havde godkendt den 9. februar 2016, forklarede hun, at hende bekendt blev talepapiret ikke brugt, idet der kom et nyt talepapir. Hun husker ikke at været blevet involveret i Statsministeriets tilbagemelding om talepapiret. Hun vil tro, at Statsministeriet indhentede bidrag fra flere ministerier. Adspurgt, om hun har nogen erindring om selv at have haft drøftelser med Statsministeriet om forespørgselsdebatten, forklarede hun, at der er mange forespørgselsdebatter, og sådanne debatter diskuteres kun, hvis der er tale om et helt særligt emne. Som hun husker det, havde DF tidligere rejst en lignende forespørgselsdebat flere gange. Hun husker ikke, at hun blev orienteret af sine embedsmænd om, at Statsministeriet ikke var tilfreds med talepapiret.

Foreholdt brev af 22. marts 2016 fra Institut for Menneskerettigheder (ekstrakten side 887) forklarede hun, at hun opfatter Institut for Menneskerettigheder som en seriøs institution.

Hun blev foreholdt følgende fra brevet (ekstrakten side 892):

”Efter instituttets opfattelse er det imidlertid ikke foreneligt med asylansørgernes ret til familieliv, hvis parrene adskilles, uden at der er foretaget en konkret proportionalitetsvurdering. Det bemærkes i den forbindelse, at Røde Kors' beskrivelse af fem konkrete sager illustrerer, at det i praksis er muligt at foretage konkrete vurderinger, fordi personalet på asylcentre har en betydelig viden om de enkelte pars forhold.

Det er derfor efter instituttets opfattelse også væsentligt, at der gennemføres parts-høring, inden der træffes beslutning om at adskille et par, ligesom beslutningen om adskillelse bør begrundes og ledsages af klagevejledning.”

Hun forklarede, at når man svarer på et brev, bliver brevet og svaret forelagt hende samtidig. Hun har helt sikkert skimmet brevet og har svaret i overensstemmelse med det svarudkast, der lå. Adspurgt, hvad der for hende ligger i at foretage en individuel vurdering, forklarede hun, at et af elementerne i en individuel vurdering er, at man taler med parrene. Spørgsmålet om parts-høring beskæftigede hun sig ikke med, idet hun forventede, at der ville ske partshøring, hvis dette skulle ske. Det var noget, som ”systemet” gjorde. I det øjeblik, hvor hun godkendte notatet, havde hun en klar forventning om, at notatet ville blive fulgt.

Hun blev foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets svar af 23. april 2016 på brevet (ekstrakten side 1261), hvoraf blandt andet fremgår, at der i helt særlige tilfælde kan gøres undtagelser, hvilket for eksempel kan være, hvis et par er blevet gift i Danmark med kongebrev. Hun forklarede, at hun ikke husker, hvem i ministeriet der skrev svaret. Hun husker ikke,

om departementschefen var inde over dette svar, eller om Justitsministeriet var inde over besvarelsen. Hun lændede sig op ad de svarudkast, som hendes embedsmænd forelagde. Embedsmændene havde skrevet brevet ud fra, hvordan notatet efter deres opfattelse skulle omsættes. Hun kan ikke sige, hvem der indsatte henvisningen til kongebrevseksemplet, men hun havde brugt det under samrådet den 15. marts 2016. Hun ved ikke, hvorfor man ikke beskrev undtagelsesmulighederne omtalt i det notat, som hun havde godkendt den 9. februar 2016. Inden samrådet den 15. marts 2016 kom der fra den yderste venstrefløj og Radikale Venstre lidt ”rummel”, og hun vidste, at et armensk par havde fået et kongebrev. Hun valgte derfor at nævne dette eksempel under samrådet. Den 15. marts 2016 var man ikke færdig med at foretage de individuelle vurderinger.

Foreholdt mail af 26. oktober 2016 kl. 11.25 fra Anna-Sophie Saugmann-Jensen til Lykke Sørensens om, at ministeren ønskede ”kongebrevseksemplet” skrevet ind i talepapiret til besvarelsen af S 84 (ekstrakten side 2333), og adspurgte, hvorfor notatet ikke blev beskrevet i stedet, forklarede hun, at der den 15. marts 2016 var et konkret eksempel på et par, der havde fået et kongebrev, mens der var ikke konkrete eksempler i øvrigt.

Foreholdt, at hun i besvarelsen af brevet fra Dansk Institut for Menneskerettigheder henviste til de rettigheder, der gælder ved separation eller skilsmisse (side 1261-1262), og adspurgte, om hun sikrede, at de unge piger blev orienteret om rettighederne, forklarede hun, at forudsætningen for det arbejde, der foregik i asylcentre, var, at asylansøgerne blev orienteret herom. Der blev på asylcentre også afholdt kurser i ligestilling. Dette var for hende en del af den oplysning, der skete i asylcentre. Hun forudsatte, at man arbejdede med denne del. Hun gik absolut ud fra, at parrene kunne få skilsmisse i Danmark. Foreholdt, at man først kan blive skilt, når man har domicil i Danmark, forklarede hun, at hun ikke var bekendt med dette, men parrene fik et pusterum. Adspurgte, hvorfor der ikke blev henvist til det godkendte ministernotat i brevet til Institut for Menneskerettigheder, forklarede hun, at Familiesammenføringskontoret havde vurderet, at der ikke var behov for at henvise til dette notat.

Jesper Gori var kontorchef i Familiesammenføringskontoret. Hun ved ikke, hvem der skrev brevet til Dansk Institut for Menneskerettigheder. Hun gik ud fra, at der skete en fyldestgørende besvarelse af henvendelsen fra Dansk Institut for Menneskerettigheder.

Hun blev foreholdt mail af 18. marts 2016 kl. 18.00 fra Jesper Gori til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 838) med retningslinjer om adskillelse og adspurgte, om hun på daværende tidspunkt var bekendt hermed. Hun forklarede, at når hun havde godkendt notatet den 9. februar 2016, forventede hun, at notatet ville blive omsat til de nødvendige retningslinjer. Adspurgte, om hun var bekendt med den pågældende korrespondance på kontorchefniveau, forklarede hun, at når hun slipper en sag, er det hendes klare forventning, at det, som hun har godkendt, bliver omsat.

Hun blev foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets svar af 26. september 2016 på spørgsmål nr. 759 (ekstrakten side 2131), af hvilket svar blandt andet fremgik, at henvendelsen fra Dansk Røde Kors indgik i baggrundsmaterialet til brug for samrådet ”med en bemærkning om, at departementet ville meddele Røde Kors, at henvendelsen til ministeriet rettelig skulle stiles til Udlændingestyrelsen”. Hun forklarede, at dette svar var udtryk for, at hun ikke forholdt sig konkret til sagerne. Brevet fra Røde Kors var stilet til Lykke Sørensen og skulle videresendes til Udlændingestyrelsen.

Foreholdt beskrivelsen af sandhedspigten i Statsministeriets notat om besvarelse af UUI spørgsmål nr. 803 (ekstrakten side 3700-3701) forklarede hun, at det var hendes opfattelse, at pressemeddelelsen ikke var vildledende. Pressemeddelelsen tog sigte på, at en adskillelse var den absolutte hovedregel. Med ”retvisende” forstod hun ikke ”udtømmende”. Adspurg, om det var retvisende at skrive, at ingen par måtte bo sammen, også selvom de havde fælles børn, forklarede hun, at en adskillelse ifølge notatet var et klart udgangspunkt, og pressemeddelelsen var et kommunikationsværktøj, hvor den absolutte hovedregel blev kommunikeret.

Lykke Sørensen forholdt sig ikke til pressemeddelelsen. Lykke Sørensens opgave var at sikre, at der blev administreret lovligt, og hun forholdt sig til administrationen. Hun spurgte ikke Lykke Sørensen, om hun kunne udsende den pågældende pressemeddelelse.

Foreholdt godkendelsesoplysningerne om det notat, som hun godkendte den 9. februar 2016 (ekstrakten 5502) og adspurg, hvorfor notatet den 5. februar 2016 blev sendt tilbage af ministersekretæren, forklarede hun, at hun ikke har nogen erindring om, hvorfor notatet i første omgang ikke blev godkendt og skulle tilbage til sagsbehandleren. Sagen interesserede hende meget, og de arbejdede med sagen igennem længere tid. Man kan ikke med sikkerhed lægge til grund, at det var hende og ikke i stedet ministersekretæren, Andreas Højmark, der sendte notatet retur. Sagen blev diskuteret fra den 25. januar 2016, og hun kan ikke sige, om hun så notatet første gang den 5. februar 2016. Adspurg, om Andreas Højmark af egen drift kunne sende et notat retur, forklarede hun, at Andreas Højmark ville kunne ”studse” over forhold og var en dygtig jurist, men hun kan ikke sige, om han sendte dette notat retur.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 21.14 fra Lykke Sørensen til Jesper Gori om, at sagen skulle vendes med ”Nina” (ekstrakten side 97), og adspurg, hvem der havde kontakten til Nina Holst-Christensen, forklarede hun, at hun ikke havde foranstaltet kontakten til Justitsministeriet. Som hun husker det, blev hun ikke oplyst om Justitsministeriets holdning til sagen. Hun henholdt sig til Lykke Sørensen, der videregav, hvordan hun så på juraen. Adspurg, om hun havde kontakt til Søren Pind om sagen, besvarede hun benægtende og forklarede, at hun helt kan henholde sig til sin forklaring om, hvad Lykke Sørensen meldte tilbage.

Mødet sluttede kl. 15.15.

Peter Mørk Thomsen

Fortsat fra den 24. maj 2020

Adspurgte forklarede Inger Støjberg, at hendes sandhedspligt også gjaldt i forhold til Folketingets Ombudsmand.

Foreholdt Folketingets Ombudsmands høringskrivelse af 21. marts 2016 (ekstrakten side 883) og ministeriets svar af 4. maj 2016 (ekstrakten side 1414) forklarede hun, at hun ikke var involveret i svaret til ombudsmanden. Det var hun aldrig. Hun kan givetvis godt have set svaret.

Foreholdt mail af 4. maj 2016 kl. 15.48 fra Anna-Sophie Saugmann-Jensen til Jesper Gori (ekstraktens side 1327), hvorefter fremgår, at ”ministeren nu har godkendt brevet til FO...”, forklarede hun, at hun fik svaret til godkendelse, men hun rettede ikke i det. Når der var tale om et svar til ombudsmanden, var det bedst, at det var jurister, der skrev det. Hun havde stor tiltro til juristerne i ministeriet, som hun anså for at være nogle af de bedste i landet, og hun lænede sig op ad dem og lod dem formulere breve til ombudsmanden. Det mente hun ikke, at hun som ikke-jurist skulle udfordre. Hun kunne i andre sammenhænge finde på at ændre i ting af holdningsmæssige grunde, men altså ikke i et brev til ombudsmanden.

Inger Støjberg blev foreholdt Folketingets Ombudsmands brev af 11. maj 2016 (ekstrakten side 1428 og 1429), hvor ombudsmanden blandt andet udtalte:

”Med hensyn til instruksen af 10. februar 2016 bemærker jeg, at den – at dømme efter pressemeddelelsen af samme dato og Udlændingestyrelsens oplysninger... - fremstår undtagelsesfri. Det synes således at udelukke en konkret og individuel vurdering i den enkelte sag.

...

Det fremgår ikke af ministeriets udtalelse, hvilke retlige overvejelser der lå til grund for dette, hverken i forhold til dansk lovgivning mv. eller internationale forpligtelser.

Jeg må imidlertid gå ud fra, at sådanne overvejelser har været foretaget, inden instruksen blev givet...

Jeg anmoder om at modtage de sagsakter i ministeriet og Udlændingestyrelse, der – uanset om de ligger før eller efter den 10. februar 2016 – belyser myndighedernes retlige overvejelser i tilknytning til den omhandlede instruks.”

Hun blev desuden foreholdt ministeriets svar af 30. maj 2016 (ekstrakten side 1605), hvorefter fremgår, at ministeriet hertil oplyste, at ministeriet ville vende tilbage med en uddybende redegørelse for de retlige overvejelser og hensyn, der lå til grund for ordningen, senest i sommeren 2016 i forbindelse med oversendelsen af en vejledning om fortolkningen af Danmarks internationale forpligtelser.

Hertil forklarede hun, at hun ikke husker, at hun fik forelagt dette brev. Hun kan ikke sige, hvorfor Jesper Gori, der skrev under på brevet, på dette tidspunkt ikke bare sendte notatet af 9. februar 2016 til ombudsmanden.

Foreholdt ombudsmandens brev af 13. juni 2016 (ekstrakten side 1615), hvoraf fremgår, at ombudsmanden ikke på baggrund af det modtagne materiale kunne vurdere, i hvilket omfang ministeriet havde inddraget hensyn til menneskerettighederne og forvaltningsretlige regler og grundsætninger i forbindelse med udsendelse af instruksen, og at ombudsmanden derfor anmodede ministeriet om – i det omfang, overvejelserne ikke fremgik af det yderligere materiale, ministeriet måtte sende – at redegøre for overvejelserne, forklarede hun, at hun typisk ville få forelagt ombudsmandens breve, men når der var tale om materiale til eller fra ombudsmanden, var det noget, der lå i embedsmændenes hænder og ikke i hendes.

Foreholdt ministeriets svar af 14. juli 2016 (ekstrakten side 2049), hvor ministeriet oplyste, at ministeriet forud for ”instruksen” den 10. februar 2016 foretog en række undersøgelser og havde en række overvejelser vedrørende rammerne for den fremtidige ordning, men at disse hovedsageligt var mundtlige og derfor i begrænset omfang var afspejlet i de fremsendte akter, forklarede hun, at hun, når hun som minister godkendte noget i F2, svarede det til, at hun skrev under på det. Forespurgt bekræftede hun, at det ikke var retvisende, at der ikke her blev henvist til notatet.

Hun havde en grundlæggende og berettiget tro på, at embedsmændene sendte det relevante materiale til ombudsmanden, og hun kan ikke svare på, hvorfor notatet ikke ser ud til at være sendt med.

Da ombudsmanden sendte sit udkast til redegørelse til ministeriet den 1. februar 2017 (ekstrakten side 2864), hvor det blandt andet fremgik, at ”ministeriet ses ikke på daværende tidspunkt at have udarbejdet notat eller anden skriftlig dokumentation vedrørende denne forudsætning” (ekstrakten side 2873), havde hun ikke grund til andet end at tage redegørelsen til efterretning. Hun skammede udkastet, og de talte givetvis også om de centrale passager i ministeriet.

Ombudsmanden skrev dog også, at det ikke var ministeriets intention at pålægge Udlændingestyrelsen en ulovlig praksis, og at pressemeddelelsen blev til en instruks, fordi der ikke blev udarbejdet andet materiale. Det, han i virkeligheden skrev, var, at ordlyden ikke gav anledning til undtagelser, men at der jo om alle omstændigheder ikke blev forvaltet uden undtagelser i Udlændingestyrelsen. Det tog hun til sig.

Foreholdt at ombudsmanden syntes at være i den vildfarelse, at der ikke fandtes notater, forklarede hun, at hun vil overlade det til de mennesker, der svarede ombudsmanden, at vurdere, om der blev svaret korrekt. Når det er de fremmeste jurister, der har udformet et brev til ombudsmanden, mener hun ikke, at det er hendes opgave at ”korrekse” det. Hun havde en berettiget tro på, at de sendte det nødvendige.

Selvom det ikke vedrørte et spørgsmål om juridiske vurderinger, fastholdt hun, at når der blev kommunikeret til ombudsmanden, overlod hun det til juristerne at vurdere både svaret, og hvad der skulle vedlægges. Det var ikke sådan, at notatet skulle undertrykkes. Hun ved ikke, hvorfor det ikke blev sendt med.

Inger Støjbergs bisidder, advokat Nicolai Mallet, henledte opmærksomheden på, at det fremgår af sagens akter, at ombudsmanden modtog tidligere versioner af notatet, og kommissionens formand bekræftede, at ombudsmanden i hvert fald modtog udkast til notatet.

Advokat Nicolai Mallet bemærkede, at det havde været på sin plads at henvise til dette forhold i forbindelse med afhøringen.

Inger Støjberg forklarede videre, at notatet var grundpræmissen i forbindelse med både samrådene, svarene på folketingsspørgsmål og de interviews, der var, og hun fortalte, at der kunne være undtagelser. Sådan en grundpræmis er ikke noget, man henviser til hele tiden. Hun har hele tiden vidst, at det var sådan, det var. Når hun har sagt i en samrådstale, at der ikke var en undtagelsesfri praksis, har hun i virkeligheden henvist til dette notat, selvom hun ikke har nævnt det direkte. Det var præmissen for den måde, der blev svaret på.

Inger Støjberg blev foreholdt artiklen i Politiken den 7. marts 2016 kl. 18.50 ”Asylægtepar på flugt: Vi bliver i skjul” (ekstrakten side 751-752), hvor formanden for Foreningen af Udlændingeretsadvokater og Institut for Menneskerettigheder udtalte, at man burde vurdere hver enkelt sag konkret, og hvor Mattias Tesfaye udtalte, at Socialdemokratiet ikke ønskede at ”pille ved udlændingeministeriets instruks”, mens Alternativet og Enhedslisten støttede muligheden for en individuel ordning. Hertil forklarede hun, at hun ikke læste alle artikler. Hun kan ikke redegøre for de forskellige politiske positioner vedrørende spørgsmålet om individuel sagsbehandling. Hun vil helst ikke redegøre for andre partiers politik. Det gør de bedst selv. Positionerne skiftede dog noget undervejs. Op til samrådet den 15. marts 2016 var der et voldsomt politisk pres. Det Radikale Venstre mente på det tidspunkt, at man ikke skulle bruge tid på et samråd, men bare skille parrene ad, og Socialdemokraterne pressede voldsomt på. Hun tror ikke, at Alternativet og Enhedslisten var videre optaget af sagen. De borgerlige partier mente selvfølgelig, at barnebrude skulle adskilles fra deres ældre mænd.

Foreholdt Dansk Folkepartis forslag af 15. december 2016 til folketingsbeslutning B 38 (ekstrakten side 2795) og adspurgt, hvilken politisk position hun stod i på daværende tidspunkt, gentog hun, at hun er påpasselig med at udlægge andre partiers politik, men der var et stort politisk pres for at få adskilt parrene.

Inger Støjberg blev foreholdt spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230), som hun den 24. februar 2016 besvarede:

”Spørgsmål S 630:

Er ministeren tilfreds med hjælpen til de såkaldte børnebrude, og mener ministeren, at man gør nok for at opsøge og hjælpe dem?

Svar:

...

Det er for mig at se helt uacceptabelt, at mindreårige asylansøgere er indkvarteret i asylcentre i Danmark sammen med deres ægtefælle eller samlever. Derfor har jeg i sidste uge anmodet Udlændingestyrelsen om at ændre praksis således, at ingen mindreårige asylansøgere fremadrettet kan bo sammen med en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn. På den måde kan vi sikre, at unge piger ikke bliver tvunget til at leve i et forhold med en voksen på asylcentre. Umiddelbart efter Udlændingestyrelsens høring af indkvarter-

ringsoperatørerne blev ét par adskilt, og de er nu indkvarteret hver for sig.. De øvrige mindreårige asylansøgere, der i dag lever sammen med deres ægtefælle eller samlever, vil ligeledes blive indkvarteret adskilt.”

Hertil forklarede hun, at det hang sammen med det spørgsmål, der blev stillet, at hun ikke omtalte de undtagelser, der fremgik af ministernotatet. Man skal forstå folketingsspørgsmål ret indgående for at forstå, hvorfor hun svarede, som hun gjorde. Et såkaldt S-spørgsmål er et politisk spørgsmål. På denne type spørgsmål spørges og svares der politisk – i modsætning til udvalsspørgsmål, der ofte er lidt mere faktuelle og omfatter lidt mere. Der er også forskel på, hvor lang tid man har til at svare. Naser Khader spurgte i dette tilfælde, hvad de gjorde for at hjælpe, og hun svarede politisk og kun på den del, han spurgte til. Et sådant svar er på ingen måde et styringssignal til styrelsen om, hvordan de skal administrere eller forvalte. Sondringen mellem et S-spørgsmål og et udvalsspørgsmål vil man kunne se, hvis man går ind i Folketingets håndbog, og det er noget, man ved som politiker. Man kan også på samråd opleve, at der spørges politisk, og så svares der politisk, og så er alle nuancerne ikke med. Naturligvis skal svaret være retvisende, uanset hvilket spørgsmål man besvarer, men det mener hun også, at dette svar var.

Foreholdt sit svar af 21. juni 2017 på spørgsmål nr. 810 (ekstrakten side 4144), hvor hun udtalte, at hun i lyset af ombudsmandens afgørelse ville medgive, at svaret på spørgsmål S 630 kunne have være mere præcist, da det ikke var juridisk udtømmende, forklarede hun, at hun svarede sådan, fordi hun forholdt sig til ombudsmandens redegørelse. Hun mener fortsat grundlæggende, at hun gav Naser Khader svar på det spørgsmål, han stillede. Set i lyset af ombudsmandens redegørelse kunne man have svaret mere præcist, men man kunne også have ladet være. Det var et spørgsmål af politisk karakter, og som spørgsmålet var stillet, begyndte hun ikke at svare på, hvad de ikke gjorde. Det kan godt være, at man skal være folketingspolitiker for at forstå det, men det er meget almindeligt at svare på denne måde. Der vil også forekomme svar fra hende på samråd, der ikke er fyldestgørende. Så skulle man ikke se 10-12 timers samråd, men 8000 timers samråd. Sådan er politisk debat også.

Sandhedspigten gælder også for S-spørgsmål, og hun mener fortsat, at hun svarede retvisende på det spørgsmål, der blev stillet. Hun svarede med pressemeddelelsen, der ikke var et styringsinstrument. Det var svaret på spørgsmålet heller ikke. Der er heller ikke nogen i styrelsen, der tager svaret på et sådant spørgsmål frem og tror, at det er fyldestgørende for, hvordan der skal administreres efterfølgende.

Adspurg, hvordan Folketingets medlemmer ud fra denne besvarelse skulle forstå, hvad der egentlig blev administreret efter, forklarede hun, at det kunne man udlede af blandt andet de mange svar på spørgsmål og de mange samråd, der var, hvor hun flere gange gentog, at det ikke var alle par, der blev adskilt, og at der var en individuel vurdering i alle tilfælde.

På ny foreholdt at Mattias Tesfaye i artiklen i Politiken den 7. marts 2016 (ekstrakten side 752) syntes at have den opfattelse, at der ikke var undtagelser, forklarede hun, at hun ikke kan sige, om han havde den opfattelse på grund af svaret på spørgsmål S 630. Hun tror, at man skal holde det politiske spil på Christiansborg og mellem politikere uden for det her. Hun kan ikke vide, hvad Mattias Tesfaye har tænkt.

På ny foreholdt svaret på spørgsmål S 630 og adspurgt, om man – når man læser det – har anledning til at tro, at der er undtagelser, gentog hun, at hun svarede på det, hun blev spurgt om. Det er ikke korrekt, at alle par blev skilt ad. Det var også derfor, at hun senere – i lyset af ombudsmandens rapport – svarede, at det kunne have været mere præcist.

Adspurgt om der var nogen, der læste svaret, der kunne få et andet indtryk end det, der fremgik af pressemeddelelsen, forklarede hun, at man bliver nødt til at genbesøge ministernotatet, hvor det fremgår, at der var individuelle afgørelser i disse sager, og at det var et absolut fåtal, der ikke ville blive adskilt. Det var det, der var billedet i ministeriet på daværende tidspunkt. I starten – i minibussen – troede de, at det ville være undtagelsesfrit. Over tid fik juristerne arbejdet sig ned i materialet og fortalte hende op til den 9. februar 2016, hvor hun godkendte notatet, at der var en lille kattelem, og det viste sig endnu senere, da de kom igennem sagerne, at det var en ”lidt større kat”.

Adspurgt af sin bisidder, advokat Nicolai Mallet, forklarede hun, at det eneste, der manglede i svaret, var et forbehold om, at det skulle ske inden for lovens rammer. Det var sådan, hun opfattede det, da hun sendte svaret. Det er helt grundlæggende for en minister, at man skal holde sig inden for lovens rammer, og det har været en grundlæggende præmis i hele sagen.

Adspurgt, om man ikke kan afskaffe ministeransvarsloven, hvis man som minister må udstede ulovlige instrukser og samtidig blot kan gå ud fra, at folk skal overholde loven alligevel, gentog hun, at vi her taler om en pressemeddelelse, og at der lå et ministernotat, hvor der klart stod, hvad styringselementerne var.

Hun siger ikke, at man ikke læser et sådant svar i styrelsen, men det er ikke et styresignal. Foreholdt at der angiveligt ikke blev sendt nogen styringssignaler til styrelsen om, hvordan de skulle administrere, forklarede hun, at det ikke ændrer på, at der aldrig blev administreret undtagelsesfrit. Adspurgt, om hun var enig i, at der ikke blev sendt noget styringssignal til styrelsen, gentog hun, at der ikke blev administreret ulovligt. Det var også det, ombudsmanden skrev i sin rapport. Der blev foretaget individuelle vurderinger i sagerne.

Inger Støjberg blev foreholdt uddrag Henrik Grunnets forklaring.

I denne forbindelse protesterede advokat Nicolai Mallet med henvisning til, at han opfattede Henrik Grunnets forklaring anderledes, og at der ikke på nuværende tidspunkt er tilgængeligt materiale, som gengiver Grunnets forklaring.

Kommissionens formand tilkendegav, at kommissions udspørger først foreholder Inger Støjberg kommissionens opfattelse af forklaringen, og at advokat Nicolai Mallet derefter kan foreholde hende sin opfattelse af det forklarede.

Inger Støjberg blev herefter foreholdt, at Henrik Grunnet ifølge kommissionens notater har forklaret, at det var hans opfattelse, at den instruks, han fik via pressemeddelelsen, for han fik ikke andet, var ulovlig, og at de påbegyndte adskillelsen af de, der ikke havde børn, umiddelbart efter instruks, samt at styrelsen arbejdede hen imod at mindske effekten af det ved at forsøge at skubbe børneforældrene ud, ligesom han forklarede, at det efter hans opfattelse var ulovligt. Hertil forklarede hun, at det er svært for hende at forholde sig til det, for det er ikke noget, hun har hørt eller set en udskrift af.

Inger Støjbergs bisidder, advokat Nicolai Mallet, fremhævede, at Henrik Grunnet efter hans opfattelse også forklarede, at der fra dag ét blev administreret efter reglerne på styrelsens eget initiativ, men at det ikke skete ud fra en vejledning, fordi man alene havde pressemeddelelsen, hvilket svarer til det, der fremgår af styrelsens redegørelse.

Adspurg, om det, hun nu er blevet foreholdt fra kommissionens side, var en oplysning, der ”flød” tilbage til ministeriet, forklarede hun, at hun hele tiden har kunnet se, at der blev administreret efter reglerne, fordi der var par, der ikke blev adskilt. Det må jo være, fordi man rent faktisk foretog en vurdering af parrene.

Foreholdt at sagerne alle blev genoptaget i april/maj 2016, og at der her blev foretaget høring af parrene, og adspurg om dette var udtryk for, at de adskillelser, der var sket, var lovlige, forklarede hun, at hun ved, at sagerne blev genoptaget, men ikke hvorfor. Hun ved, at der skulle foretages parthøring, og at man ikke var bevidst om det i begyndelsen.

Adspurg, hvornår hun blev bekendt med, at der var nogle sager, der blev forelagt departementet, forklarede hun, at hun ikke kan sætte en dato på det, men det fremgik af de orienteringer, hun fik og hørte. Hun husker heller ikke, hvornår hun blev bekendt med, at der var par, der ikke blev adskilt, herunder om det var efter den 3. marts 2016. Hun vidste, at der skulle foretages individuelle vurderinger, for det havde hun skrevet under på.

Inger Støjberg blev foreholdt sit svar af 9. marts 2016 på udvalgsspørgsmål nr. 302 (ekstrakten side 515), hvoraf fremgår blandt andet:

”Spørgsmål nr. 302

Kan ministeren oplyse, hvor længe myndighederne har kendt til barnebrude i danske asylcentre, og vil ministeren udarbejde nye retningslinjer på området, der respekterer dansk kultur og dansk lovgivning?

Svar:

...

Jeg kan oplyse, at jeg, efter at være blevet bekendt med problemstillingen, har bedt Udlændingestyrelsen sikre, at ingen mindreårige asylansøgere under 18 år fremadrettet kan indkvarteres sammen med deres ægtefælle eller samlever. Jeg har forstået, at Udlændingestyrelsen er i færd med at omstætte min generelle instruks i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager.

...”

Hun forklarede, at man bliver nødt til at se svaret i sammenhæng. Det svarer til at skrive, at man må køre 130 km/t på motorvejen, med mindre anden skiltning er bekendtgjort. Det, hun havde forstået, var, at man omsatte ministernotatet til retningslinjer. Det var det, Udlændingestyrelsen var i gang med. Hun havde ikke grund til at tro andet. Det var noget, hun fik oplyst af Koncernøkonomi. Hun redegjorde ikke for de nærmere undtagelser i svaret, fordi de var ved at blive udarbejdet. Man kunne læse, at der kom nærmere retningslinjer, og hun havde en bevidsthed om, at hun havde godkendt notatet den 9. februar 2016. Hun vidste derfor, hvad der kom til at stå i retningslinjerne; at der var meget få tilfælde, hvor man ikke kom til at adskille.

Foreholdt at ministeriet på dette tidspunkt havde modtaget brevet fra Røde Kors af 3. marts 2016 og indberetningen med de fem par fra Udlændingestyrelsen og således måtte være bekendt med, at det potentielt ikke var en meget lille andel af parrene, der ikke kunne adskilles, forklarede hun, at hun forholdt sig til, at man var i gang med at omsætte ministernotatet til retningslinjer.

Adspurgte, om det lå som en forudsætning, at notatet skulle udmøntes i mere konkrete retningslinjer, forklarede hun, at noget sådant ikke var italesat over for hende. Når hun har godkendt et notat, er det ude af hendes hænder. Så er det i den gænge, som det skal være.

Adspurgte, om de retningslinjer, der er henvist til, kunne være retningslinjer til operatørerne, der beskrev, hvordan adskillelserne skulle udmøntes, forklarede hun, at hun opfattede det sådan, at det var ministernotatet, der skulle omsættes af Udlændingestyrelsen. Det var i hvert oplægget fra Koncernøkonomi, som var den afdeling, der skrev udkast til svaret, og som hun læser det, var det Koncernøkonomis opfattelse, at det var sådan, det var. Hun deltog ikke i en drøftelse af, hvad det var for retningslinjer, fordi hun opfattede det sådan, at når hun først havde skrevet under på en sag og godkendt den, var der nogen, der tog over og omsatte det.

Foreholdt at de retningslinjer, der kom fra Udlændingestyrelsen den 1. juli 2016, netop vedrørte nogle praktiske forhold omkring adskillelsen, fastholdt hun, at hun ikke kan sige andet, end hvad der er hendes opfattelse.

Foreholdt udskrift af samråd AT og AU den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3680), hvor hun blandt andet udtalte, at svaret på spørgsmål nr. 302 kunne have været klarere formuleret, forklarede hun, at set i bagklogskabens klare lys, kunne man have skrevet et mere udtømmende svar; f.eks. at de var gået i gang med at omsætte den godkendelse, som hun havde foretaget den 9. februar 2016, til retningslinjer. Det er svært at sige på ståede fod, hvordan der skulle have været svaret.

Foreholdt at hun på tidspunktet for besvarelsen af spørgsmålet vidste, at der var sket adskillelse i en række sager, fordi hun blev orienteret løbende, og adspurgte om det ikke gav anledning til overvejelse, at der endnu ikke forelå retningslinjer, forklarede hun, at når man som minister har godkendt noget, er der andre, der tager over. Det er det, ministeriet er til: at omsætte beslutninger til udførelse.

Hendes forberedelse til et samråd foregik sådan, at i ministeriet gik i gang med at udarbejde et forslag til en tale, og man ville typisk også lave nogle Q&A ark til hende. Hun fik det forelagt 1-3 dage forud for samrådet. Nogle gange var det den forberedelse, der var. Typisk ville hun dog sætte sig sammen med nogle af de centrale embedsmænd og snakke forskellige scenarier igennem.

Hun er i tvivl, om Jesper Gori var med til samrådet den 15. marts 2016. Hun husker ikke, hvem der var med. Hun var nok den minister, der var i flest samråd, så hun husker ikke, hvilke embedsmænd der var med til hvilke samråd. Det skete ofte, at oppositionen efterfølgende stillede en række spørgsmål, der kom igennem udvalget.

Foreholdt transskription af samråd Z den 15. marts 2016 (ekstrakten side 803), hvor hun henviste til ”kongebrevseksemplet” sammenholdt med Uffe Toudal Pedersens udkast til samrådstalen, hvor der er henvist til internationale konventioner (ekstrakten side 527) og adspurgt, hvorfor hun alene henviste til kongebrevseksemplet, forklarede hun, at der på daværende tidspunkt ikke var konkrete eksempler på, at man havde undladt at adskille på grund af konventionerne. Derimod var der et konkret eksempel på et armensk par, som havde fået kongebrev. Det var formentlig derfor, at hun brugte det eksempel. Konventionerne var en dynamisk og mere usikker størrelse i forhold til det her spørgsmål. Ministeriet havde dengang den opfattelse, at det var i meget få tilfælde, at man ikke kunne adskille, og det var også den opfattelse, hun var bibragt, da hun godkendte notatet. Det kunne også være, at der var noget i forhold til de internationale forpligtelser, men der var på det tidspunkt ikke eksempler på undtagelser i virkeligheden – ud over kongebrevet. Hende bekendt var der ikke på dette tidspunkt sager, der var vurderet i forhold til de internationale forpligtelser, og hvor der ikke var sket adskillelse. Hun var selv med til at foreslå kongebrevseksemplet, fordi hun vidste, at det var der.

Foreholdt at spørgsmålet om de internationale forpligtelser synes skiftevis at komme ind og ud under forberedelserne af det Q&A, der lå som materiale til brug for samrådet, og adspurgt om hun ikke ønskede at nævne disse, forklarede hun, at man skal se svaret i den rette kontekst. Som hun husker det, spurgte Dan Jørgensen ind til omfanget af barnebrude i det danske asylsystem. Det var det, det primært handlede om i talen og i hendes besvarelse. Det var også et spørgsmål om at balancere en stærk politisk melding og samtidig understrege, at der kunne ske undtagelser. Kongebrevseksemplet var noget håndgribeligt, og hun var og er af den opfattelse, at internationale konventioner er en dynamisk størrelse, og derfor var det lidt mere usikkert. Derfor valgte hun kongebrevseksemplet.

Hun ved ikke, om det par, der var gift ved kongebrev, havde børn. Hun tror, at hun brugte eksemplet ud fra sin hukommelse. Det var en ophedet debat, og der var lidt mundhuggeri. Det var et svar på et spørgsmål. Det ville være mærkeligt, hvis de danske myndigheder først godkendte et ægteskab og så efterfølgende kom rendende og sagde, at man ikke havde godkendt det alligevel. Det kan man ikke. Man må forvente, at det på en eller anden måde har gennemgået en eller anden form for sagsbehandling, men det vil hun ikke ud i en diskussion omkring. Som sagt sagsbehandlede hun ikke, og hun ved derfor heller ikke, om det blev undersøgt, om der var par, der var blevet gift på vej til Danmark.

Inger Støjberg blev foreholdt, at Johanne Schmidt-Nielsen under samme samråd (ekstrakten side 804) redgjorde for et par omfattet af Røde Kors’ svar af 3. marts 2016, som var henholdsvis 17 og 18 år, og spurgte om man ville tage højde for de omstændigheder, der var beskrevet vedrørende dette par. Adspurgt hvorfor hun på ny alene henviste til kongebrevseksemplet og ikke oplyste, at der ville blive foretaget en individuel vurdering i alle sager, forklarede hun, at Johanne Schmidt-Nielsen næsten selv henviste til svaret i sit spørgsmål ved at sige, at hun havde hørt ministeren sige, at der kunne være enkelte tilfælde, hvor man ikke adskilte. Der findes hundredevis af eksempler på samråd, hvor der ikke svares 100 % præcist. Det er en politisk debatform, og det gør man simpelthen ikke.

Foreholdt at hun – adspurgt af Josephine Fock, om en undtagelse kunne være, hvor det tydeligt fremgik, at der ikke var tale om et tvangsægteskab (ekstrakten side 806) – igen ikke nævnte, at der skulle foretages en individuel vurdering i alle sager, forklarede hun, at hun jo her sagde, at

det var det helt klare udgangspunkt, at parrene skulle adskilles. Deri ligger, at det ikke nødvendigvis er alle, der bliver adskilt. Hun synes således, at hun sagde det på en anden måde. Det var også det klare udgangspunkt i ministernotatet.

Foreholdt at Johanne Schmidt-Nielsen og Josephine Fock efterfølgende direkte spurgte til en individuel vurdering (ekstrakten side 807-808), og adspurgt hvorfor hun ikke hertil blot svarede, at der blev foretaget en sådan (ekstrakten side 809), forklarede hun, at det var en politisk debat, og hun sagde i øvrigt til sidst, at man netop gav et rum, hvor man tog hensyn til de her ting, og gav et rum for pigerne til at se, hvad det handlede om. Man bliver nødt til at se det i sammenhæng med resten af debatten. Man vil generelt kunne finde masser af eksempler på, at der ikke svares fuldstændig fyldestgørende på et samråd. Det er en politisk debat, og vi kommer det nok ikke meget nærmere. Det er ofte lidt ophedet under disse debatter, og man vender ikke tilbage og siger det samme igen og igen. Så kommer de også efter en. Der ville ikke have været noget i vejen for at sige det, og der var andre steder, hvor hun sagde det. Man kan ikke sætte politiske debatter op i forhold til en juridisk diskussion. Man siger tingene på andre måder, end når man sidder her.

Inger Støjbergs bisidder, advokat Nicolai Mallet, bemærkede, at han ikke er enig i den måde, udsøgeren og kommissionen læser samrådet på, idet man synes at lede efter præcise ord. Selv læser han det sådan, at det forudsætningsvis klart fremgår, at alt det, ministeren sagde, ikke kunne lade sig gøre, uden at der blev foretaget en eller anden form for individuel vurdering. Hun angav en retning for en sådan individuel vurdering, og hvad udgangspunktet skulle være.

Adspurgt bekræftede Inger Støjberg, at sandhedspligten tillige gælder under samråd, men at det aldrig kan være fyldestgørende svar, man giver under et samråd. Det er ikke praktisk muligt.

Adspurgt hvorfor hun – når der var et spørgsmål, der talte lige ind i, hvordan det var – ikke bare bekræftede, at det var sådan, forklarede hun, at for hende at se blev det sagt med mange ord, at der foretages individuelle vurderinger, og at der tages hensyn til pigerne.

Advokat Nicolai Mallet henviste til, at det i samme afsnit fremgår, at hun udtalte, at ”jeg synes sådan set, at til det, om man kan se hinanden, der tror jeg, at operatørerne vil gøre, hvad de kan for i de sager, hvor man har en fornemmelse for, at de virkeligt gerne vil se hinanden. Så vil jeg tro, at man vil kunne forsøge at få det til at fungere på den måde.” Dette forudsætter efter hans opfattelse, at der foretages en konkret vurdering.

Foreholdt Q&A nr. 20 (ekstrakten side 869), der var en del af materialet til samrådet, og hvori det er beskrevet, at der vil kunne være undtagelser som følge af Danmarks internationale forpligtelser, forklarede hun, at det viser, at man hele tiden var fuldt bevidst om dette i ministeriet. Hun endte med at bruge kongebrevseksemplet, fordi det var det eneste konkrete eksempel, der var på det tidspunkt.

Foreholdt at det fremtår som om, at Johanne Schmidt-Nielsen senere under samme samråd (ekstrakten side 811-812) fortsat ikke havde forstået, at der i alle sager blev foretaget en konkret og individuel vurdering, forklarede hun, at der var tale om et samråd, og hun tror, at alle, der har deltaget et samråd, er klar over, at det er et lidt polemisk set up. Dem, der stiller spørgsmål, spørger ikke altid nødvendigvis for at få noget oplyst. I virkeligheden er der en del politisk drilleri. Det, at en politiker siger, at de ikke fik svar på deres spørgsmål, er ikke ensbetydende

med, at de ikke gjorde det. Adspurgt hvorfor hun ikke bare sagde, at der blev foretaget den individuelle vurdering, Johanne Schmidt-Nielsen blev ved med at spørge til, forklarede hun, at det var hele forudsætningen for ordningen, at der skulle foretages en individuel vurdering. Det fremgik af ministernotatet og alt muligt andet.

Hun kan ikke sige, hvorfor hun i udkast af 8. juni 2017 til svar på udvalgsspørgsmål nr. 813 (ekstrakten side 5404-5405) satte streg over, at Udlændingestyrelsen hele tiden havde administreret under hensyntagen til Danmarks internationale forpligtelser og foretaget en vurdering af den enkelte sags omstændigheder. Hun havde dog allerede langt tidligere – i maj 2016 – henvist til de internationale forpligtelser.

Hun kan heller ikke sige, hvorfor hun i udkast af 8. juni 2017 til svar på udvalgsspørgsmål nr. 817 (ekstrakten side 5408) stregede en tilsvarende sætning. Hun gentog, at hun længe, længe før havde nævnt de internationale forpligtelser.

Inger Støjbergs bisidder, advokat Nicolai Mallet, henledte opmærksomheden på, at afsnittet var bevaret i det endelige svar til Folketinget den 21. juni 2017 (ekstrakten side 4154). Inger Støjberg forklarede herefter, at det afgørende må være, hvad der blev svaret til Folketinget.

Hun husker ikke, om svaret den 9. maj 2016 på udvalgsspørgsmål nr. 513 (ekstrakten side 1418) var første gang, at hun henviste til, at der kunne være undtagelser som følge af Danmarks internationale forpligtelser. Det kan hun ikke svare på på stående fod.

Foreholdt sit svar under samrådet den 15. marts 2016 (ekstrakten side 809) på spørgsmål fra Johanne Schmidt-Nielsen og Josephine Fock om de tilfælde, hvor der ikke så ud til at være tvang, forklarede hun, at hun ikke kendte de eksempler, de nævnte. Hun vidste derfor ikke, om det var reelle eksempler, eller om det var noget, de fandt på. Hun synes, at de glemmer det, hun i hele det her forløb har ønsket at sætte fokus på; at langt de fleste af de asylansøgere, der kommer hertil, kommer fra kulturer, hvor tvangsægteskaber og arrangerede ægteskaber er en del af kulturen. Det var i virkeligheden det, hun henviste til. Det var og er hendes standpunkt, at hun ønsker at få gjort op med den tvang. Det er i den kontekst, man skal se debatten. Hun ønskede og ønsker ikke, at tvangsægteskaber skal være i Danmark. Hun ønskede at beskytte pigerne, vende bøtten på hovedet og give pigerne et pusterum – selvfølgelig inden for rammerne af de internationale konventioner og lovgivningen generelt.

Adspurgt om hun med tvang mener den kulturelle tvang, hun tidligere har omtalt, forklarede hun, at det jo er kultur. Både ”Skyggedanseren” og ”Dødevaskeren”, som er højt besungne bøger, og som der ikke er stillet spørgsmålstejn ved, beskriver nogle af disse kulturer. Det beskrives også, at det kan opleves i dagens Danmark. Bøgerne lå ikke til grund for hendes opfattelse, da de er skrevet senere, men hun tror ikke, at der er nogen, der kan stille spørgsmålstejn ved, om der er kulturel tvang i nogle af disse muslimske kulturer. Hun ønsker, at når man kommer til et frit samfund som Danmark, skal man have lov til at leve frit. Det er noget, hun står for, og det vil hun kæmpe for til den sidste dag.

For at finde ud af, om der har været tvang, skal man se individuelt på det. Det er det, hun siger, men med andre ord. Foreholdt at hun samme sted sagde, at man ikke ”umiddelbart” kunne se, om der var tvang, forklarede hun, at man bliver nødt til at se på det hele for at få det samlede billede, og man kan derfor ikke nøjes med at fremhæve en enkelt sætning fra samrådet.

Adspurgt af advokat Nicolai Mallet, om det henviste til den umiddelbare vurdering, der skulle foretages, når parrene kommer til Danmark, da hun sagde ”umiddelbart”, og om hun ville give dem et pusterum, så man herefter kunne foretage en sådan vurdering, forklarede hun, at det kunne det sagtens være.

Adspurgt om man ikke for så vidt angår de par, der allerede var her, kunne foretage en vurdering, om der var tvang, forklarede hun, at det, hun sagde, gjaldt alle par. Det lå i den individuelle vurdering. Hun ønskede at give pigerne et pusterum, og hun ønskede at vende botten på hovedet. Det er det, der lå i indgrebet.

Adspurgt om det skal forstås sådan, at der skulle foretages en vurdering før eller efter adskillelsen, forklarede hun, at det skal forstås, som det fremgår af ministernotatet. Der skulle ske individuelle vurderinger i sagerne, og hun ønskede, at parrene generelt skulle adskilles, ligesom hun ønskede at vende botten på hovedet. På ny adspurgt forklarede hun, at vurderingen skulle foretages, før man adskilte parrene.

Adspurgt om det var muligt at afgøre på dette tidspunkt, om forholdet var etableret ved tvang, forklarede hun, at det er nogle af de samtaler, der skulle foretages som led i sagsbehandlingen. Hun var ikke nede i sagsbehandlingen. Det må hun ikke være. Det var der nogle fagpersoner, der havde forstand på det, der var.

Adspurgt hvorfor hun – når formålet var at give pigerne rum til at tænke sig om – senere under samrådet afviste, at parrene, når pigen havde haft et ”pusterum”, senere i asylprocessen kunne flytte sammen igen (ekstrakten side 810), forklarede hun, at hun tror, at hun alene forholdt sig til asylcentre, hvor hun havde et råderum. Man skal sætte det op imod, at hun ønskede en hurtig asylproces også af hensyn til asylansøgerne. Når de var ude af centrene, lå det ikke længere under hende. Hun husker ikke, hvor lang processen var for de, der kom fra f.eks. Afghanistan eller Irak, men den var givetvis relativt lang. Asylprocessens længde afhænger dels af, hvor mange asylansøgere, der er, og processen er længere for nogle lande end for andre. Nogle sager kan være meget hurtige at afgøre, og nogle kan tage lang tid. I og med det var individuelt, kan man ikke sige noget generelt på par-niveau. Man kan derfor ikke med rimelighed svare på spørgsmålet om, hvor lang asylbehandlingen generelt var.

Hun gjorde sig ikke særlige overvejelser om, hvor langt processen kunne udstrækkes, da hun svarede. Man skal se svaret i den kontekst, at hun ønskede, at processen skulle være så kort som muligt.

Hun husker ikke, hvornår hun blev præsenteret for, at der var en øvre grænse for, hvor lang tid, man kunne adskille folk, men der er i forbindelse med mange indgreb over for udlændinge en øvre grænse, fordi der er nogle konventioner. Det gælder f.eks. også for de, der er på tålt ophold.

Foreholdt sit svar af 11. oktober 2016 på udvalsspørgsmål nr. 1007 (ekstrakten side 2189-2190) forklarede hun, at hun ikke kan sætte tal på, hvor lang tid, pigerne skulle have til at tænke sig om. Det gælder generelt, at man ikke kan sætte et antal måneder, uger eller dage på. Det kan man også se af svaret, der er udarbejdet af Jesper Gori, hvor der heller ikke angives en bestemt tidsramme. Hvis det havde været muligt, ville han vel have fastsat en bestemt grænse.

Man er nødt til at forstå den proces, ministeriet var i. Først var der ingen undtagelser, men efterfølgende fik man sig gravet ned i materien og så, at der var undtagelser. Det var en dynamisk proces. Der var tale om svære juridiske spørgsmål, som juristerne blev klogere på hen ad vejen. Konventionerne er en dynamisk størrelse.

Adspurgt forklarede hun, at det tidspunkt, hvor der ikke var undtagelser, var, da hun og Lykke Sørensen først drøftede det i minibussen i forbindelse med Facebook opslaget af 25. januar 2016. Der var som tidligere nævnt en kultur i ministeriet, hvor man måtte komme med umiddelbare vurderinger, som man ikke efterfølgende blev hængt op på.

Adspurgt forklarede hun videre, at pusterummet var en mulighed for at tænke sig om. Adskillelsen skete på baggrund af en individuel vurdering, der således blev foretaget forud for adskillelsen. Den individuelle vurdering skulle ikke foregå i løbet af pusterummet.

Inger Støjberg blev foreholdt udskrift af samråd AT og AU afholdt den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3601), hvoraf fremgår, at hun internt i ministeriet gav udtryk for, at hun ønskede en så restriktiv linje som muligt, og at hun gerne så den ene i Gedser og den anden i Skagen efter adskillelsen. Hertil spurgte hun, om dette fremgår af samrådstalen eller den politiske debat. Det er der forskel på. Oplyst at det fremgår af talen, forklarede hun, at det nok var en talemåde for at understrege, at de skulle adskilles med størst mulig afstand, hvis det stod til hende helt alene. Adspurgt hvem hun sagde det til i ministeriet, forklarede hun, at det var forståelsen, at det var sådan, hun gerne ville have det, hvis hun selv kunne bestemme uden restriktioner. Hun ville have, at parrene skulle så langt væk fra hinanden som muligt, for at kvinderne ikke blev påvirket af deres mænd i den periode, hvor de havde et pusterum. Hvis pigerne skulle have et pusterum og gøre op, om de ønskede at komme ud af deres ægteskab – og det var der nogen, der ønskede – og således gøre op med den kulturelle tvang, de havde været underlagt, nyttede det ikke noget, at manden stadig så dem over skulderen. Så får man ikke gjort op med den kulturelle tvang. De skulle have muligheden for at danne sig deres egen mening og træffe en beslutning. Hun ville give kvinderne en så tryk tilværelse i Danmark som muligt, hvor de vidste, at de var i sikkerhed, og hvor de vidste, at der her gjaldt andre regler, hvis de ikke ønskede at være sammen med en mand, de eventuelt var blevet tvunget ind i et ægteskab med.

Der var nogle diskussioner om de par, der havde børn, herunder om parrene, i tilfælde hvor det ikke var muligt at adskille dem med lang afstand, skulle placeres på samme center, og om fædrene f.eks. skulle transporteres, så de kunne se deres børn. De drøftede, hvordan de kunne gøre det. Det var ikke en given sag, at børnene skulle være hos moderen. De kunne også være hos fædrene. Der er ligestilling i Danmark, hvor fædrene lige så godt kan have deres børn. Hendes formål var at skabe så meget ro som muligt omkring kvinderne. Hvis kvinden ikke kunne eller ville tage vare på barnet i den proces, ville det være helt naturligt, at barnet kunne bo hos manden. Det var ikke anderledes, end hvis det var et dansk ægtepar. Hun ønskede at skabe ro om den store beslutning, det var for de her kvinder, fordi de kom fra en helt anden kultur.

Foreholdt, at hun under samrådet den 15. marts 2016 (ekstrakten side 803) gav udtryk for, at hun ikke ønskede, at parrene skulle dele ”seng og bord”, forklarede hun, at det blot er et gængs udtryk for, at hun ikke ville have, at de skulle bo sammen. Hun husker ikke baggrunden for, at hun anvendte denne terminologi.

I en periode havde de den opfattelse i ministeriet, at man kunne indkvartere par, der ellers ikke kunne adskilles, på samme center, men ikke på samme værelse. Hun ville sikre kvinderne bedst muligt mod overgreb, blandt andet seksuelle overgreb. Parrene kom fra kulturer, hvor kvinder og mænd ikke er lige meget værd, og hvor der ikke er ligestilling. Det er manden, der i langt overvejende grad er i ”overhånd”. Det er kulturer, hvor vi ved, at der finder overgreb sted. Når man har med mindreårige piger at gøre, der bor sammen med ældre mænd – i nogle tilfælde meget ældre – er der stor risiko for, at en række af dem ikke selv vælger, om deres mand... ”ja, altså...”

Adspurgt, om det også i tilfælde, hvor man havde undersøgt, om der var tale om et frivilligt forhold, var nødvendigt at skille parrene ad for at sikre sig imod, at pigerne blev udsat for overgreb, gentog hun, at det var hendes ønske at adskille parrene og derved sikre pigerne bedst muligt. Der var nogle ting, der gjorde, at man ikke kunne adskille parrene, og det rettede hun sig efter. Der var i øvrigt dækning for ordningen med indkvartering på samme center i ministernotatet. Det troede de dengang var muligt.

Inger Støjberg blev foreholdt sit Facebook oplag af 21. maj 2017 (ekstrakten side 3218), hvor hun blandt andet skrev:

”Jeg er inderligt imod barnebrude, og at mindreårige piger dermed skal bo sammen med ældre mænd. Da jeg sidste år blev opmærksom på, at det rent faktisk foregik på vore asylcentre, så skred jeg straks ind. Jeg bad om at få parrene adskilt. Den beslutning blev kendt ulovlig af ombudsmanden, og jeg blev tvunget til at ændre praksis.
...”

Det er hende selv, der har skrevet opslaget. Hun husker ikke, om Mark Thorsen var inde over. Når hun henviste til ”en ældre mand”, var det den relative aldersforskel, hun tænkte på. Der er stor forskel på, om man kommer hertil som 15-årig med en 12 år ældre mand, eller om pigen er ældre. Selvom en pige er 17 år, når hun kommer hertil, er man dog nødt til at se på historikken. Der var således blandt parrene en pige, der nok var 17 år, da hun ankom til Danmark, men hun var blevet gravid første gang som 12-årig, hun fik barn som 13-årig og var gravid igen 10 måneder senere. Uanset hendes alder, da hun kom hertil, var det ikke noget, hun selv havde valgt. Det kunne naturligvis også være tilfældet for en, der var fyldt 18, da vedkommende kom hertil. Hun havde muligheden for at skride ind i forhold til en 17-årig, men ikke en 18-årig, der var myndig. Hende bekendt var der en forskel.

Foreholdt at Lykke Sørensen har forklaret, at hun over for Inger Støjberg havde oplyst, at man i Danmark bliver anset for myndig, når man er gift, forklarede hun, at hvis hun havde haft mulighed for at gribe ind i de tilfælde, hvor pigen var fyldt 18 år, ville hun have gjort det. Hun greb ind, hvor hun havde muligheden, men ville også gerne have givet 18-årige et pusterum. Helt generelt er hun imod tvang, og her havde hun mulighed for at gøre noget ved det.

Adspurgt, hvorfor hun i opslaget anførte, at hun var tvunget til at ændre praksis, hvis der hele tiden var blevet administreret lovligt, forklarede hun, at hun ret beset tror, at det er lidt upræcist beskrevet i opslaget. Der blev ikke ændret praksis. Hun kan ikke sige, hvordan denne sætning har sneget sig ind. Det var upræcist. Hun kan i det hele henholde sig til det, hun har sagt omkring ministernotatet.

Foreholdt et interview, hun samme dag gav til Politiken (ekstrakten side 3212), forklarede hun, at det ikke var hendes fineste øjeblik i politik. Det, der skete, var, at hun gav interviewet fredag den 19. maj 2017 sidst på dagen, da hun var på vej ud ad døren. Hun havde haft en travl uge. Hun begik en fejl ved at tage terminologien ”instruks” til sig. Det var ikke en instruks, men en pressemeddelelse. Hun anerkendte en præmis, hun ikke skulle have anerkendt.

Adspurgt, om hun kan pege på et eneste sted forud for dette tidspunkt, hvor ministeriet udadtil omtalte pressemeddelelsen som noget andet end ”instruksen”, forklarede hun, at det kan hun ikke svare på her i dag. Det er for omfattende at gå igennem, men hun ved præcis, hvad meningen var: Pressemeddelelsen var en pressemeddelelse, og ministernotatet var grundlaget for det, der efterfølgende skulle administreres. Det var sådan, at det skulle forstås, og det var sådan, det blev opfattet i ministeriet. Pressemeddelelsen endte på grund af et manglende yderligere skriftligt spor som en eller anden form for instruks, men der blev aldrig blevet administreret efter den, men derimod efter de retningslinjer, der skulle administreres efter. Hun kan ikke sige, om det er blevet kommunikeret udadtil før ombudsmandens afgørelse. Da hun havde godkendt notatet, var det for hende sådan, at det skulle omsættes videre.

Efter hendes opfattelse havde embedsmændene allerede fra den 10. februar 2016 forstået, at der var to spor: Notatet, der var fundamentet, og et andet spor, der vedrørte kommunikationen, hvor pressemeddelelsen hørte til.

Som sagt var interviewet ikke hendes fineste øjeblik. Når hun udtalte, at ”vurderingen var, at instruksen var lovlig”, henviste hun i virkeligheden til pressemeddelelsen. Det var det, hun havde i tankerne. Hun har lavet mange interviews, og denne hænger ikke på hendes opslags-tavle andet end til skræk og advarsel om, at man aldrig skal godtage en præmis. Hun fik ikke interviewet til gennemsyn forud for offentliggørelsen, og hun kontaktede ikke efterfølgende Politiken for at rette det.

Foreholdt at hun i samme artikel (ekstrakten side 3214) på et spørgsmål om, hvorfor hun ikke havde sørget for, at instruksen var på den rigtige side af gældende ret, svarede, at det var vurderingen i ministeriet, at det var inden for konventionens rammer, forklarede hun, at pressemeddelelsen ikke forholdt sig til konventioner, men var et kommunikationsværktøj. Det er korrekt, at man ikke i dette afsnit blot kan erstatte ordnet instruks med ordet pressemeddelelse. Det blev noget mudret.

Inger Støjberg blev foreholdt, at hun samme sted svarede, at hun ikke var uenig med ombudsmanden i, at den skriftlige instruks var ulovlig, og at hun senere i samme artikel (ekstrakten side 3215) på et spørgsmål om, hvorfor man ikke allerede, da Justitsministeriet vurderede, at der skulle foretages individuelle vurderinger, svarede, at de rettede ind i det øjeblik, ombudsmanden sendte sin rapport. Hertil forklarede hun, at hun ikke kan svare på, hvorfor hun ikke her sagde, at der hele tiden var foretaget en individuel vurdering. Adspurgt hvorfor hun sagde, at de ”rettede ind”, forklarede hun, at det var et mudret interview. Mere er der ikke at sige til det.

Foreholdt at både hendes Facebook opslag og interviewet giver et billede af, at de havde haft en anden praksis, forklarede hun, at det i så fald er en forkert slutning, for det var ikke sådan, det

var. Hun var ikke uenig med ombudsmanden, fordi ombudsmanden forholdt sig til pressemeddelelsen. Ombudsmanden udtalte også, at pressemeddelelsen skulle have været omsat til en instruks. Det er korrekt, fordi der manglede et skriftligt spor. Der lå et ministernotat, og hun ved ikke, hvorfor det ikke blev omsat til en instruks. Ombudsmanden udtalte også, at det ikke var ministeriets intention at pålægge Udlændingestyrelsen en ulovlig praksis. Det rettede sig til pressemeddelelsen. Hun forstår det, ombudsmanden sagde, sådan, at i og med der manglede et skriftligt spor fra pressemeddelelsen, kunne den af nogen opfattes som en instruks, men det blev den rent faktisk ikke, fordi der blev administreret lovligt, og at det heller ikke havde været ministeriets intention at pålægge styrelsen en ulovlig praksis.

Inger Støjberg blev foreholdt, at blandt andet følgende spørgsmål og svar desuden fremgik af samme artikel:

”Under samrådet 15. marts er der flere af spørgerne fra udvalget, der spørger dig til, hvad der helt konkret er i vejen med at behandle sagerne individuelt – altså det, man skal gøre efter loven. Der nævner du intet om gældende ret eller loven, men begrundet i stedet, hvorfor de ikke skal behandles individuelt. Er det ikke en vildledning af Folketinget?

»Næ, det er det ikke. Det er ikke nogen vildledning af Folketinget. Igen, vi lægger en instruks frem. Den, mener vi, er fuldstændig lovmedholdelig«.

...

Så du vælger at tage den her undtagelse om, at der skal foretages individuelle vurderinger, ud af pressemeddelelsen, ud af instruksens?

»Ja«.

Er det ikke problematisk? For med den beslutning kommer I jo på kant med loven, når du tager den undtagelse ud.

»Nej, det mener jeg ikke er problematisk«

Det er det, der gør, at instruksens bliver ulovlig. Det er, at der ikke bliver foretaget individuelle vurderinger?

»Det har vi så måttet konstatere efterfølgende. Der er bare ingen tvivl om, at da vi lægger det her frem, der er det her med alle ti fingre på bordet, fordi vi er sikre på, at det her er inden for konventionernes rammer. Og når embedsmændene er sikre på, at det her holder vand, så lytter jeg selvfølgelig til dem. Og igen, det skal ikke være nogen som helst hemmelighed, at vi har diskuteret det her meget«.

Hertil forklarede hun, at interviewet er en mudret omgang, og at vi formentlig ikke kommer det nærmere. Derfor bliver man nødt til at se det i den kontekst. Noget af det, der står i interviewet, er noget vrøvl. Mere er der ikke at sige til det.

Hun kan ikke sige, om det var gennemgående i den periode, at hun så at sige tog en forkert præmis til sig. Det kan godt være, at der er andre eksempler på det.

Hvis hun havde haft interviewet til gennemsyn, var det nok kommet til at se anderledes ud.

Foreholdt artikel på DR den 21. maj 2017 kl. 17.39 med overskriften ”Støjberg afviser kategorisk: Var ikke informeret om ulovlig instruks i barnebrudesag” (ekstrakten side 3207) forklarede hun, at hun her netop udtalte, at hun rettede i pressemeddelelsen under den forudsætning, at ”det her er lovligt”. Hun omtalte det her som en pressemeddelelse, og hun sagde således, at det ikke var en instruks. Pressemeddelelsen var lovlig. Det var den helt klare vurdering. Ellers havde de ikke sendt den ud. Det var det, der havde været de store sværds slag om. Hun udtalte også samme sted, at hun ønskede en så restriktiv ordning som muligt. I ordene ”overhovedet muligt” lå, at konventionerne skulle overholdes.

Der var en del begrebsforvirring både hos hende, i ministeriet og i pressen i denne periode, og det var på den baggrund, at hun også i dette interview udtalte, at ”vi retter ind” og også omtalte pressemeddelelsen som en instruks. Hun skulle i stedet have sagt, at hun tog kritikken til sig.

Adspurgte hun, når der, som hun har forklaret, hele tiden havde været en lovlig ordning, ikke sagde det i stedet, forklarede hun, at der på dette tidspunkt – efter det med de libanesiske aviser – ikke var stemning for, at hun skulle kritisere ombudsmanden mere. Det omhandlede ministernotatet blev dog sendt i udkast til ombudsmanden. Hun ved ikke, hvornår det skete, og hun kan ikke svare på, hvorfor det endelige notat ikke blev sendt med.

I det interview, der blev vist på DR den 21. maj 2017 (ekstrakten side 3217), sagde hun noget svarende til det, der fremgik af artiklen samme dag kl. 17.39.

Foreholdt ombudsmandens redegørelse af 23. marts 2017 (ekstrakten side 3110) og adspurgte af sin bisidder, advokat Nicolai Mallet, forklarede hun, at hun var enig i, at det ikke var ministeriets samlede intention at pålægge Udlændingestyrelsen en ulovlig praksis. Den anden del forstod hun sådan, at hvis pressemeddelelsen skulle læses som en instruks, var den ulovlig, men den var netop ikke en instruks.

Foreholdt nyhed af 23. marts 2017 fra Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 3107), der efter sin ordlyd synes at forudsætte, at der ikke blev administreret lovligt, forklarede hun, at hun ikke kan sige, hvad der her var tænkt på. Hun vil ikke udlægge ombudsmandens tekst. Foreholdt at hun flere gange – blandt andet over for Folketinget – har udlagt ombudsmanden redegørelse således, at han lagde til grund, at der var blevet administreret lovligt, forklarede hun, at hun antager, at der er forskel på, om hun refererer fra et brev, hun har modtaget fra ombudsmanden, eller en nyhed på ombudsmandens hjemmeside. Hun vil ikke lægge ord i munden på ombudsmanden. Hun er ikke bekendt med, at hun har set denne nyhed. Det er sjældent, at hun er inde på ombudsmandens hjemmeside for at se, om han har lagt nyheder op.

Foreholdt ombudsmandens brev af 8. april 2019 til ministeriet (ekstrakten side 5315) kunne hun ikke sige, om hun har set dette. Hun har ikke nogen erindring om, at de i ministeriet drøftede, at ombudsmanden mente, at ministeriet havde udlagt hans udtalelse forkert. Foreholdt ombudsmandens nærmere tilkendegivelse i brevet forklarede hun, at der givetvis er nogen, som har nævnt det, men hun kan ikke tidsfæste det. Adspurgte om det anførte giver hende anledning til at overveje sine svar i dag om, at ombudsmanden skulle have udtalt, at der – lidt firkantet

sagt – ikke var noget at komme efter, forklarede hun, at hun kan henholde sig til det, hun har sagt.

Foreholdt skema af 23. maj 2017 med kronologisk sagsforløb (ekstrakten side 3408) forklarede hun, at hun ikke ved, hvorfor dette skema blev udarbejdet, men hun har givetvis fået det som baggrundsnotat til et Q&A. Hun ved ikke, om det er udleveret til Folketinget, men det kan godt være sendt med i forbindelse med samrådstalen eller de efterfølgende spørgsmål. Hun gennemgik ikke skemaet på samrådet.

Adspurgte, om samrådet den 1. juni 2017 var første gang, at det blev introduceret over for offentligheden og Folketinget, at der var to spor, forklarede hun, at de i hvert fald på dette tidspunkt klarlagde de to spor. Der var gået lang tid, og der var sket meget siden det seneste samråd i marts 2016, og man blev måske noget klarere i kommunikationen. Dette samråd blev desuden hurtigt videreført i endnu et samråd, og hun husker ikke, om det var på dette samråd og/eller på samrådet kort efter, at hun sagde, at der var noget med kommunikationen, der kunne have været lidt klarere – også over for offentligheden.

På ny foreholdt pressemeddelelsen af 10. februar 2016 (ekstrakten side 102) gentog hun, at det var politisk kommunikation. Sideløbende var der ministernotatet. Det var ikke pressemeddelelsen, der skulle administreres ud fra, og det har hun hele tiden været klar over. En pressemeddelelse er det et politisk værktøj for kommunikation, og det er helt afgørende at holde de to spor adskilt. I og med at det var en pressemeddelelse, og at det var angivet, at det var en pressemeddelelse, var man godt klar over, at det ikke var en instruks. Adspurgte hvorfor der blev brugt så mange kræfter på at diskutere pressemeddelelsen, hvis den alene var en politisk retningsgiver, forklarede hun, at man vil kunne finde mange pressemeddelelser, de har brugt flere dage på, og som hun og andre har haft holdninger til. Det var en helt normal procedure. Det var en pressemeddelelse, der var nogen diskussion omkring. Det vil hun ikke lægge skjul på. Reglerne ville godt kunne fremgå, men det ønskede hun ikke, at de skulle.

Det er ikke korrekt, at alle andre har forstået ordningen, som den fremgår af pressemeddelelsen, for der er administreret efter reglerne og ikke pressemeddelelsen. På ny foreholdt ombudsmandens nyhed (ekstrakten side 3107), hvoraf fremgår, at der ikke blev administreret efter instruks, forklarede hun, at det er en nyhed på ombudsmandens hjemmeside. Hun besøger ikke ombudsmandens hjemmeside på hverken daglig eller ugentlig basis.

Inger Støjberg blev foreholdt, at kommissionen har noteret, at Lykke Sørensen om forhandlingerne den 9. februar 2016 har forklaret, at de både drøftede ordningen og pressemeddelelsen, og at ministeren fortsat ønskede at ordningen skulle være undtagelsesfri, samt at forklaringen – sammenholdt med det dokumentspor, der er vedrørende pressemeddelelsen – må forstås således, at diskussionen om ordningen også fortsatte efter godkendelsen af ministernotatet.

Hertil forklarede hun, at ministernotatet blev godkendt den 9. februar 2016. Da det var på plads, var det på plads, og så var der ikke nogen diskussion om ordningen. De diskuterede ordningen frem til, at hun godkendte den. Derefter var det alene pressemeddelelsen, de diskuterede. Hun går ud fra, at dem, der var med på det efterfølgende møde kl. 15.30, vidste, at de diskuterede pressemeddelelsen. Hun ønskede en undtagelsesfri praksis, og det kunne ikke lade sig gøre. Det sagde hun ja til efter nogen diskussion, at så måtte det være sådan, at der skulle være blandt andet individuelle vurderinger. Det er ministernotatet. Sporet med pressemeddelelsen

var givetvis i gang forud for, at notatet blev underskrevet. Hun var meget utålmodig for at få en pressemeddelelse ud. De to ting kan derfor godt have været diskuteret samtidig. Det ændrer dog ikke på, at ordningen var ordningen, og pressemeddelelsen var pressemeddelelsen. Ordningen godkendte hun den 9. februar 2016 om eftermiddagen, og pressemeddelelsen endte med at blive godkendt den 10. Pressemeddelelsen skal ses i den kontekst, at det på dette tidspunkt – hvilket også fremgår af ministernotatet – var opfattelsen, at der var ganske, ganske få tilfælde, hvor der ikke ville ske adskillelse. Det var i hvert fald den opfattelse, hun havde. Derfor mener hun det samme i dag, som hun gjorde i går; at pressemeddelelsen beskrev den virkelighed, de var i. Derfor mente hun ikke, at det skulle nævnes i pressemeddelelsen.

Inger Støjberg blev foreholdt et udateret notat fra Justitsministeriets om aktindsigt, der efter sit indhold kan dateres til oktober 2017 (ekstrakten side 4979), og hvorefter fremgår blandt andet:

”Udlændinge- og Integrationsministeriets mente på daværende tidspunkt ikke, at Inger Støjbergs pressemeddelelse var et politisk initiativ. Udlændinge- og Integrationsministeriet mente derimod, at vejledningen om indkvarteringen af unge asylpar fra december 2016 var et politisk initiativ.

...

Justitsministeriet blev tirsdag [den 10. oktober 2017] opmærksom på, at Udlændinge- og Integrationsministeriet den 6. oktober 2017 besluttede, at også Inger Støjbergs pressemeddelelse nu skal anses for at være et politisk initiativ...”

Adspurg om hun kan genkende, at der skulle have været overvejelser om et holdningsskift i ministeriet, forklarede hun, at hun ikke kender dokumentet, og det vil hun derfor undlade at svare på. Hun husker ikke, at hun var involveret i drøftelser herom.

Foreholdt transskription af samråd AW-AZ den 23. juni 2017 (ekstrakten side 4414), hvorefter fremgår, at hun dér blandt andet udtalte, at pressemeddelelsen fik karakter af en instruks, fordi den ikke blev fulgt op af anden skriftlig kommunikation eller instruks til styrelsen, forklarede hun, at hun havde en berettiget forventning om, at der ville blive sendt sådant materiale. Det er vigtigt at holde sig for øje, hvordan der faktisk blev administreret. Hun har ikke været inde i drøftelser om, hvorvidt pressemeddelelsen skulle følges op af en skriftlig instruks til styrelsen. Hun var ikke klar over, at man sendte pressemeddelelsen videre, og at man ikke sendte ministernotatet eller et andet notat videre.

I det øjeblik, hun havde trykket godkend på notatet, var det ude af hendes hænder. Det var det samme med pressemeddelelsen. I sådanne tilfælde spurgte hun heller ikke presseafdelingen, om pressemeddelelsen også var sendt til f.eks. Politiken eller TV2. Hun forventede, at der var yderligere foranstaltninger. Det var en given forudsætning for hende, at der blev administreret med undtagelser, og at der var en individuel tilgang til sagerne. Det var også derfor, at hun efterfølgende svarede, som hun gjorde i samråd, på spørgsmål og i interviews mv. Hun ved ikke, hvornår hun første gang har sagt det, men det var en grundpræmis for hende. Det vidste hun, fordi hun havde godkendt notatet. Når det var ude af hendes hænder, var det ude af hendes hænder.

Adspurgt, om det ikke ville være nærliggende at henvise til praksisnotatet, når hun blev direkte spurgt ind til den skriftlige kommunikation, forklarede hun, at hun ikke nævnte det, fordi det var en grundlæggende præmis for hende. Det har hun derfor ikke tænkt yderligere over. Det var

hendes forventning, at det gik videre i systemet af embedsmændene. Det er sådan, det fungerer i et ministerium. Når man som minister har godkendt noget, er det ikke noget, man følger op på. Man spørger ikke, om en fuldmægtig eller en afdelingschef har sendt det videre. Man må sige nu, at embedsmændene burde have sendt det videre.

Hun kan ikke sætte en præcis dato på, hvornår det gik op for hende, at det ikke var sket. Det vidste hun i hvert fald på tidspunktet for dette samråd. Det kunne hun bare konstatere, men hun konstaterede også, at de selv havde taget affære. Hun har ikke været vred på nogen. Det var ikke hendes ledelsesstil. Hendes ledelsesstil er, at når folk er klar over, at de har begået en fejl, eller noget ikke er blevet som forventet, har hun ikke grund til at træde rundt i det. Så har folk taget det til sig. Hun vil ikke sige, hvem der skulle have sendt det videre.

Foreholdt den redegørelse fra Udlændingestyrelsen, som hun læste op på samrådet den 23. juni 2017 (ekstrakten side 3609), og adspurgt af sin bisidder, advokat Nicolai Mallet, forklarede hun, at hendes svar skal ses i lyset af de konsekvenser, det havde haft. Hendes reaktion over for embedsværket var præget af den viden, hun havde om den måde, tingene faktisk blev håndteret på i styrelsen. Hun har hele tiden kunnet konstatere, at der blev administreret med konkrete og individuelle vurderinger. Det er også det, styrelsen klart oplyste i redegørelsen.

Adspurgt forklarede hun, at hun ikke kan sætte en dato på, hvornår hun blev bekendt med dette. Hun citerede på samrådet fra Udlændingestyrelsens bidrag. Hun kan ikke tidsfæste, hvornår hun fik viden om konkrete sager, men hun vidste, at der blev administreret, som der skulle.

Foreholdt sit svar under samrådet den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3609) forklarede hun, at de forbehold, hun her refererede til, var det, der lå i ministernotatet. Det er smag og behag, hvordan man kommunikerer i pressemeddelelser. Billedet var et andet på dette tidspunkt i forhold til, hvor stor kattelommen var. Da hun sendte pressemeddelelsen ud, svarede det til den opfattelse, de havde, af, at der var meget få undtagelser. På tidspunktet for samrådet så det anderledes ud, og en pressemeddelelse ville på dette tidspunkt have set anderledes ud.

Foreholdt, at hun samme sted desuden udtalte, at forbeholdene blev kommunikeret til Udlændingestyrelsen samme dag, forklarede hun, at det blandt andet skete på koncerndirektionsmødet, hvor Lykke Sørensen sagde, at det skulle være inden for konventionens rammer. Det kan være det, hun henviste til, da hun svarede sådan, men hun kan ikke sige, om det specifikt var det, hun tænkte på. Hun kan heller ikke sige, om hun tænkte på den efterfølgende samtale mellem styrelsen og Line Skytte Mørk Hansen.

Hun blev foreholdt redegørelsen fra Udlændingestyrelsen, som hun læste op på samrådet den 23. juni 2016 (ekstrakten side 4416), og hvor det fremgår, at Udlændingestyrelsen samme dag som pressemeddelelsen fik en mundtlig instruks om at administrere i overensstemmelse med denne. Adspurgt hvordan dette hang sammen med forklaringen om, at det blev kommunikeret til Udlændingestyrelsen samme dag, at de skulle huske forbeholdene, forklarede hun, at det kan hun ikke lige svare på.

Hun blev desuden foreholdt Henrik Grunnets forklaring – som kommissionen har noteret den – hvorefter pressemeddelelsen ved en telefonisk melding blev ophøjet til en instruks, og at de i styrelsen derfor gik i gang med at adskille parrene, da de ikke så andre muligheder, samt at de efterlevede den ulovlige instruks med det sigte at tilstræbe, at den ulovlige tilstand blev bragt til

ophør. Hun forklarede, at det ikke på noget tidspunkt blev kommunikeret tilbage til hende, at der ikke blev administreret lovligt. Blandt andet på baggrund af den redegørelse fra Udlændingestyrelsen, som hun læste op på samrådet, er det fortsat hendes opfattelse, at der fra starten blev foretaget individuelle vurderinger. Hun kan henholde sig til det, hun har kommunikeret videre på samrådet, og som er et bidrag fra Udlændingestyrelsen. Hun blev orienteret på et overordnet niveau, men var ikke nede i de konkrete sager.

Under samrådet nævnte hun også fire piger, som blev reddet. Det var oplysninger, hun havde fra ombudsmandens rapport. Da hun oplyste herom, havde hun ikke gjort sig bekendt med forholdene i de enkelte sager. Hun vidste ikke noget, ud over det, der fremgik af ombudsmandens rapport. Hun ved ikke, hvorvidt nogen af dem var blevet tvunget ind i forholdet. Hun lagde et filter ned over; at de kom fra en kultur, hvor tvang og kulturel tvang er en indgroet del af familielivet.

Foreholdt, at hun under samrådet den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3683) oplyste, at hun havde reddet fire piger fra en mand, de ikke ønskede at bo sammen med, gentog hun, at hun ikke havde oplysninger om de enkelte par. Hun var på et meget overordnet niveau, men hun fik oplysninger fra Udlændingestyrelsen om, at der var fire piger, der blev reddet, og det var hun glad for. ”Reddet” var hendes ord.

Foreholdt, at hun under samrådet den 23. juni 2017 (ekstrakten side 4427) oplyste, at der heller ikke efter tidligere praksis blev foretaget partshøring forud for adskillelse af et par, forklarede hun, at det efterfølgende viste sig, at man slet ikke var gået ind i disse sager, før hun gjorde det. Derfor blev der af naturlige grunde heller ikke partshørt. Det, der er det afgørende, er, at de kom med indgrebet den 10. februar 2016. Hun ved ikke, om man vidste, om der var barnebrude eller ej i asylsystemet, da Socialdemokraterne havde regeringsmagten. Det, hun sagde, var under en noget ophedet diskussion, og man bliver nødt til at se det i den kontekst. Hun var forud for samrådet bibragt den opfattelse, at man ikke partshørte under den Socialdemokratiske regering. Efterfølgende fandt hun ud af, at man slet ikke så på, om der var barnebrude på det tidspunkt. Hun tror, at hun fik det at vide af Mark Thorsen, men hun ved ikke, hvem der gav ham informationen. Det var ikke noget, han havde trukket i en automat. Hun tror blot, at det var ham, der formidlede oplysningen til hende. Det beroede på en misforståelse, og hun tror, at hun umiddelbart efter samrådet fik at vide, at det var forkert. Hun tror, at også denne information kom fra Mark Thorsen. Der må have været noget kommunikation i ministeriet under samrådet. Hun ved ikke, hvorfor spørgsmål nr. 953 (ekstraktens side 4700), som angik dette, og som blev stillet den 28. juni 2017, først blev besvaret den 9. oktober 2017. Spørgsmål bliver først lagt på hendes bord i forbindelse med, at de besvares.

Foreholdt Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 (ekstrakten side 100) om hans opfattelse af koncerndirektionsmødet sammenholdt med hendes svar på samrådet den 1. marts 2019 (ekstrakten side 5218), hvor hun oplyste, at hun først i februar i 2019 blev bekendt med det nærmere indhold af denne, forklarede hun, at hun ikke før februar 2019 kendte indholdet af mailen.

Hun husker tydeligt den 22. juni 2017, som var dagen før samrådet. Sidst på eftermiddagen skulle hun over i Forsvarsministeriet til et erhvervsklubmøde, hvor hun skulle fortælle om udlændingepolitikken. Det kom lidt på tværs af hendes forberedelse til samrådet. Da hun var på

vej ud ad døren, sagde Jonas From Soelberg, at hun skulle komme tilbage til ministeriet, fordi der var noget, de skulle tale om. Der var blevet fundet en mail.

Hun kom retur først på aftenen – formentlig omkring kl. 19.30-20.00 – og inde på ministersekretærenes kontor mødte hun Mark Thorsen, Jonas From Soelberg, Lykke Sørensen og en af ministersekretærene. De oplyste, at der var fundet en mail, der nævnte koncerndirektionsmødet, men at der ikke var noget i den. Hun skulle dog berigtige det over for Folketinget, fordi der var blevet spurgt til, om der var skriftlig korrespondance vedrørende dette møde. De sagde, at der ikke var noget i det, og det skulle hun i virkeligheden bare skrive under på. Det var et ret afgørende samråd, så det var det, hun koncentrerede sig om. Der var spekulation, om hun ville blive væltet som minister. Det er altid virkelig irriterende at skulle berigtige, og det var helt afgørende for hende, at tingene var bragt i orden inden samrådet, så det ikke blev til et diskussions-emne. Derfor blev berigtigelsen sendt om aftenen. Hun blev ikke orienteret om, hvad der stod i mailen. De sagde, at der ikke var noget af væsentlig karakter i den. Der skulle sendes en berigtigelse, fordi koncerndirektionsmødet, der ikke var noget referat af, var nævnt i den. Hun bad ikke om en uddybning, fordi hun fik at vide, at der ikke var noget i den, der var vigtigt. Hun havde rigeligt at få læst op på til samrådet.

Foreholdt sit svar af 1. april 2019 på udvalsspørgsmål nr. 446 og 447 (ekstrakten side 5290-5291), hvoraf fremgår, at ministeriet over for Folketingets Ombudsmand havde oplyst, at ministeriet hverken havde set eller modtaget mailen forud for februar 2019, forklarede hun, at de alligevel kunne afgøre mailens relevans, fordi Udlændingestyrelsen havde oplyst, at den var uden betydning. Hun kan ikke sige, hvad der skete, inden hun ankom til ministeriet.

Foreholdt sit svar af 1. april 2019 på udvalsspørgsmål 445 (ekstrakten side 5288-5289), hvoraf fremgår, at ministeriet mundtligt blev orienteret om indholdet, forklarede hun, at hun ikke ved, hvem der modtog en opringning fra styrelsen. Det ville ikke have været Mark Thorsen. Det var ikke gangen i ministeriet. Hun kan ikke sige, hvilke medarbejdere der henvises til i svaret. Det kan eventuelt være Lykke Sørensen.

Foreholdt udkast af 3. april 2019 til besvarelse af udvalsspørgsmål 557 (ekstrakten side 5489), hvoraf fremgår, at Justitsministeriet skulle have oplyst, at Lykke Sørensen mente at have orienteret ministeren og den særlige rådgiver om indholdet af mailen den 22. juni 2017, forklarede hun, at hvis Lykke Sørensen har sagt det, er det ikke rigtigt.

Hun har umiddelbart ikke yderligere oplysninger eller dokumenter af relevans for kommissionens arbejde.

Kl. 14.46 sluttede mødet.

Peter Mørk Thomsen

Formand

---o0o---

Fortsat afhøring fra den 18. maj 2020

Undersøgelseskommissionens formand adresserede indledningsvis mediernes omtale af notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5360) og anførte, at man ud fra omtalen i medierne kan få det indtryk, at Inger Støjberg havde notatet med til afhøringen den 24. maj 2020 og selv fremlagde det. Undersøgelseskommissionens formand oplyste i forlængelse heraf, *at* notatet har været fremme under stort set alle afhøringer i undersøgelseskommissionen, *at* notatet er en del af det materiale, som kommissionen har gjort tilgængelig for bisidderne, og *at* der intet grundlag er for at betvivle notatets ægthed. Endvidere anførte undersøgelseskommissionens formand, at det under afhøringen den 25. maj 2020 af Inger Støjberg som en præmis i flere af spørgsmålene blev lagt til grund, at Folketingets Ombudsmand ikke havde fået det endelige notat, hvilket imidlertid ikke er korrekt, idet Folketingets Ombudsmand modtog notatet i sin endelige udgave.

---o0o---

Lykke Sørensen mødte kl. 9.00. Hun blev gjort bekendt med, at hun fortsat ikke havde pligt til at udtale sig.

Lykke Sørensen blev foreholdt Inger Støjbergs forklaring om forløbet i minibussen den 25. januar 2016 umiddelbart op til Facebook opslaget den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) og forklarede, at hendes erindring ikke er den samme som Inger Støjbergs, men det behøver ikke være udtryk for, at det ikke kan være foregået som forklaret af Inger Støjberg. Hun var på daværende tidspunkt af den opfattelse, at der var tale om børn under 15 år, og hun havde ikke ansvaret for at godkende Facebook opslag. Hun godkendte heller ikke det pågældende Facebook opslag. Det er ikke forkert, at ministeren havde ansvaret for asylcentrene, men dette indebar ikke, at almindelige retsprincipper kunne tages ud af funktion. Uanset hvordan ordene måtte være faldet, behandlede de ikke en sag som den foreliggende på to minutter i et folkevognsrugbrød.

Hun blev foreholdt Inger Støjbergs forklaring om, at det efter ministerens godkendelse i F2 af notatet af 2. februar 2016 var klart for alle, at ministeren havde accepteret muligheden for undtagelser. Hun blev endvidere foreholdt Inger Støjbergs forklaring om, at Lykke Sørensen ikke kan have misforstået dette, og at Lykke Sørensen i sin mail af 19. februar 2016 kl. 13.59 (ekstrakten side 189) – hvori det var anført, at det var ministerens klare tilkendegivelse, at der ikke skulle være undtagelser – måske tænkte på kommunikationslinjen. Hun blev herefter adspurgt, om hun var af den opfattelse, at ministerens godkendelse den 9. februar 2016 af notatet var udtryk for, at ministeren havde accepteret undtagelser. Hertil forklarede hun, at hun ikke tror, at hun den 9. februar 2016 var klar over, at ministeren havde godkendt notatet. Notatet var forankret i en anden afdeling, og hun fulgte ikke med i, om notatet blev godkendt. Den 10. februar

2016 var der et koncerndirektionsmøde, hvor det i hvert fald ikke for hende stod klart, at ministeren havde accepteret en ordning med undtagelser.

Hun blev foreholdt Inger Støjbergs forklaring om, at ordningen var godkendt og på plads den 10. februar 2016. Hertil forklarede hun, at hun ikke er enig heri. Heller ikke den 10. februar 2016 deltog hun i en drøftelse af en pressemeddelelse, men derimod i en drøftelse af ordningen.

Hun blev foreholdt Inger Støjbergs forklaring om, at når hun som minister "slap" en sag, havde hun den forventning, at der blev administreret i overensstemmelse med hendes tilkendegivelse. Hun blev herefter adspurgt, om ministeren "slap" sagen den 9. februar 2016. Hertil forklarede hun, at der – afhængigt af, hvad der forstås med, at ministeren "slap" sagen – ikke var tale om, at ministeren "slap" sagen. Det var en sag, der optog ministeren meget. På et tidspunkt accepterede ministeren, at der skulle være undtagelser. Ministeren var interesseret i sagen og var meget optaget af, at der blev administreret så stramt som overhovedet muligt. Hvis "slap sagen" betyder, at ministeren ikke interesserede sig for sagen, var dette ikke tilfældet, idet ministeren absolut interesserede sig for sagen. Hun har aldrig oplevet, at ministeren efter den 9. februar 2016 har henvist til notatet som en grundforudsætning for diskussionen. Hun har ikke ret megen erindring om notatet. Som hun husker det, brugte man ikke notatet i det videre forløb. Notatet har ikke været fremme, hvilket man også kan se af dokumenterne i sagen.

Foreholdt Inger Støjbergs forklaring om, at hun ikke var orienteret om diskussionen med Justitsministeriet i denne sag, forklarede hun, at hun ikke kan tidsfæste, hvornår de havde den første kontakt med Justitsministeriet. Den 9. februar 2016 om eftermiddagen var der møder, som hun ikke deltog i. Den 9. februar 2016 om aftenen sendte hun en mail til Jesper Gori, efter at hun havde talt med Uffe Toudal. I denne mail var beskeden, at man den følgende dag om morgenen skulle forsøge at få fat på Justitsministeriet igen. Hun er ret sikker på, at hun under koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 sagde, at de igen havde haft kontakt til Justitsministeriet. Inger Støjberg har ret i, at der løbende var kontakt til Justitsministeriet og andre ministerier, uden at ministeren blev orienteret herom. Spørgsmålet i denne sag omhandlede internationale forpligtelser efter navnlig EMRK, og på dette område er Justitsministeriet eksperter. Under mødet med Nina Holst-Christensen om morgenen den 10. februar 2016 havde hun ikke medtaget notatet af 2. februar 2016.

Foreholdt Inger Støjbergs forklaring om, at ingen for alvor beskylder nogen for at kunne lide barnebrude, forklarede hun, at Inger Støjberg på et tidspunkt sagde til hende og Jesper Gori, at de godt kunne lide barnebrude. Hun husker ikke, at det blev sagt under koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Hun kan ikke sige, om det var for sjov eller ment alvorligt, men hun tog det ikke særlig tungt. Under drøftelserne om sagen kunne stemningen indimellem være anstrengt. Hun mener, at hun i den pågældende situation sagde: "Vi prøver at passe vores arbejde".

Mødet med Nina Holst-Christensen den 10. februar 2016 om morgenen var et ret kort møde, som grundlæggende indebar en bekræftelse på, at ordningen ikke kunne være undtagelsesfri. Hun mener, at man først på et senere tidspunkt drøftede, om parrene lovligt kunne adskilles, hvis de forblev på samme asylcenter. Hun mener ikke, at de drøftede dette den 10. februar 2016, men hun må tage et forbehold herfor. De drøftede kort, om alle kunne adskilles. Hun gik ud fra, at vurderingen fortsat var, at der skulle være undtagelser. Hun tror, at Nina Holst-Christensen både under dette møde og senere spurgte, om der var behov for en officiel tilbagemelding fra Justitsministeriet, hvortil hun sagde, at der ikke var behov herfor.

Hun blev foreholdt Inger Støjbergs forklaring om, at det var hendes forventning som minister, at noget var blevet sendt videre til Udlændingestyrelsen. Hun blev endvidere foreholdt, at Udlændingestyrelsen efterspurgte retningslinjer, og at det i folketingsvar blev oplyst, at Udlændingestyrelsen var i gang med at udarbejde retningslinjer. Herefter blev hun adspurgt, hvornår det gik op for ministeren, at notatet ikke var blevet videregivet til Udlændingestyrelsen. Hertil forklarede hun, at hun har gransket sin hukommelse, men hun erindrer ikke, at hun har haft nogen drøftelser med ministeren herom. Hvis notatet var blevet sendt til Udlændingestyrelsen, var der nok ikke efterfølgende blevet nedsat en undersøgelseskommission om sagen. Hun ved ikke, hvor notatet blev af. Måske kan andre kaste lys over det.

Når et praksisnotat bliver godkendt, vil man normalt sende det til de myndigheder, der skal administrere efter det. Det vil normalt være en fuldmægtig eller administrativ medarbejder, der sender notatet efter aftale med andre. Da Udlændeafdelingen senere i sagen havde udarbejdet et notat om Danmarks internationale forpligtelser, blev dette sendt til blandt andre Folketinget og Udlændingestyrelsen. Hvis der er tale om vejledning og retningslinjer, vil det være normalt, at sådanne notater lægges på hjemmesiden, men dette er forskelligt, og i denne sag var der tale om en "niche". Der bliver lavet mange notater, som ikke bliver sendt ud. Det gælder for eksempel notater om politiske overvejelser og om mulige løsninger på politiske ønsker.

Adspurgt, hvornår Inger Støjberg accepterede, at der skulle være undtagelser, forklarede hun, at hun ikke opfattede drøftelsen den 10. februar 2016 som udtryk for, at ministeren havde accepteret muligheden for undtagelser. Ministeren havde meget vanskeligt ved at acceptere, at der skulle være undtagelser. Til sidst måtte ministeren acceptere, at der skulle være undtagelser. Der var løbende drøftelser af, hvor grænsen skulle være, hvilket også var grunden til, at ministeren navnlig interesserede sig for de sager, hvor der ikke var sket adskillelse.

Hun blev foreholdt mail af 9. marts 2016 kl. 17.44 fra Jesper Gori til Uffe Toudal, Line Skytte Mørk Hansen, Anne Nygaard Just og Jonas From Soelberg med kopi til hende om muligheden for at adskille parrene på separate værelser, men dog på samme asylcenter (ekstrakten side 483). Hun forklarede, at den overordnede tilbagemelding fra Justitsministeriet var, at man ikke kunne "reparere" på en adskillelse ved at indkvartere parrene på samme asylcenter, men på hvert sit værelse.

Hun blev foreholdt indstillingen i notatet af 2. februar 2016, hvoraf fremgår blandt andet, at de par, der som følge af hensynet til barnets tarv skulle indkvarteres på samme asylcenter, skulle indkvarteres på hvert sit værelse (ekstrakten side 5365). Hun forklarede, at hun ikke husker, hvornår ministeriet efterfølgende revurderede denne opfattelse. Hun er enig i, at den praksis, der her er beskrevet, ikke lovligt vil kunne gennemføres. Fra den 2. februar 2016 og frem til samrådet den 15. marts 2016 var der løbende overvejelser af, hvilke rammer der kunne være for ordningen.

På ny foreholdt mailen af 9. marts 2016 kl. 17.44 (ekstrakten side 483) forklarede hun, at hun ikke husker, om det var på dette tidspunkt, at Justitsministeriet første gang var inde over problemstillingen.

Adspurgt om, hvorvidt Justitsministeriets tilbagemelding gav anledning til at revurdere notatet, forklarede hun, at hun nærmest ingen erindring har om notatet. I Udlændingefdelingen var man med inddragelse af Justitsministeriet ved at lægge pen og papir til det notat, der kom i december 2016 (ekstrakten side 2623). Hun kan ikke sige, hvornår de forskellige elementer ”kom frem i lyset”.

Hun husker ikke, hvornår man tog stilling til spørgsmålet om adskillelse af de par, der allerede var indkvarteret. De havde i perioden mange drøftelser om, hvorledes ordningen skulle være, og hun husker ikke, hvornår de forskellige elementer kom ind i drøftelserne.

Hun blev foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.19 fra Ditte Kruse Dankert til Kristina Rosado (ekstrakten side 5533). Af mailen fremgår:

”Hørte fra Jesper, at Nina Holst har sagt, at vi bliver dømt – Inger svarer bare, at det er værd at få en dom på...yes??”

Hun forklarede, at Nina Holst-Christensen og hun ikke talte om en ”ende” på sagen. Det var klart, at en ordning uden undtagelser ville føre til, at ministeriet ville ”blive dømt”, men dette behøvede Nina Holst-Christensen ikke at sige. Adspurgt, om ministeren sagde: ”Det er værd at få en dom på”, forklarede hun, at hun ikke hørte ministeren udtale sig således, men det var vanskeligt for ministeren at acceptere, at ordningen ikke kunne blive undtagelsesfri.

Hun blev foreholdt sin forklaring om, at der var et efterfølgende møde med Udlændingestyrelsen ultimo februar/primus marts 2016, og at Udlændingestyrelsen under dette møde efterspurgte vejledninger. Adspurgt, hvorfor Udlændingestyrelsen efterspurgte vejledninger, når der forelå et godkendt ministernotat af 2. februar 2016, forklarede hun, at hun ikke kan svare på, hvorfor notatet ikke blev sendt til Udlændingestyrelsen. Hun tror ikke, at hun på dette tidspunkt

var klar over, at notatet var blevet godkendt. Hun fik ikke en melding, når noget var blevet godkendt højere oppe. Adspurgte om, hvorfor hun ikke gav Udlændingestyrelsen dette notat som eksempelvis et foreløbigt notat, forklarede hun, at hun tror, at styrelsen havde brug for mere end to linjer om, at internationale forpligtelser skulle respekteres. Udlændingestyrelsen havde brug for en bredere og mere detaljeret vejledning. Hun har heller ikke nogen særlig erindring om, at notatet spillede en rolle. Som hun husker det, var notatet udarbejdet i Udlændingestyrelsen, hvorefter ministeriet havde bearbejdet det, og notatet var herefter kørt frem og tilbage med bemærkninger. Notatet lå hende ikke på sinde under mødet, men det kan godt have været oppe under mødet. Hun husker det dog ikke.

Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens kalenderoplysninger fra den 22. februar 2016 (ekstrakten side 5614-5615), hvoraf fremgår, at hun havde indkaldt til et møde om ”retningslinjer mv. om ”barnebrude””, forklarede hun, at formålet med mødet var at drøfte retningslinjerne. Udlændingestyrelsen skulle have vejledning om, hvilke rammer der gjaldt, men hun husker ikke dette nærmere.

Hun blev foreholdt mail af 17. februar 2016 kl. 15.38 fra Kristina Rosado til Lene Vejrum og Margit Sander Rasmussen med udkast til en ”første mail til departementet” (ekstrakten side 5541). Hun forklarede, at hun ikke ved, hvad ”RK” står for.

Advokat Valentiner-Branth bemærkede, at der formentlig er tale om en forkortelse for ”Røde Kors”.

Hun blev herefter foreholdt det udkast til mail, der findes i mailen af 17. februar 2016 kl. 15.38. Af udkastet fremgår blandt andet (ekstrakten side 5541):

”Indholdet af pressemeddelelsen giver anledning til en række overvejelser i forhold til, hvorledes adskillelsen af par, hvor den ene eller begge parter er mellem 15 og 18 år, rent praktisk skal foregå. Dette gør sig navnlig gældende i sager, hvor parrene har fælles børn. Vi skal derfor bede ministeriet forholde sig til følgende:

- Hvem skal tage stilling til, hvor fælles børn skal tage ophold? Er det Udlændingestyrelsen – og i givet fald ud fra hvilke hensyn? – eller har parrene selv pligt til at tage stilling til dette?
- Kan forældrene indkvarteres på centre i umiddelbar nærhed af hinanden, således at forældrene har mulighed for at udøve samvær med børnene i det omfang, de selv ønsker?
- skal forældrene have mulighed for at vælge samværsløsninger, f.eks. 7-7-ordninger, og betyder det i givet fald, at både bopæls- og samværshold skal indkvarteres på eneværelser på deres respektive centre?

- Skal styrelsen dække udgifter til transport til samvær med børn, der ikke bor sammen med begge forældre, når dette er en direkte følge af en administrativ beslutning om at indkvartere forældrene hver for sig?
- Med hvilken vægt skal overvejelser om øvrige familierelationer på centeret indgå, når styrelsen skal beslutte at skille familierne ad, herunder evt. fælles børns relationer til eksempelvis bedsteforældre e.l.?
- Skal par, hvor begge parter er mindreårige, flyttes til hver sit center, selv om de for nuværende ikke deler værelse på børnecenteret? Det bemærkes, at børnecentrene typisk ligger med stor geografisk afstand til hinanden.”

Hun forklarede, at hun ikke husker, om hun har modtaget en mail med det pågældende indhold. Hun husker nogle af de temaer, der blev drøftet den 22. februar 2016. Hun husker ikke, om der blev konkluderet på noget. Udlændingestyrelsen efterlyste vejledninger af meget forskellig karakter, herunder både retlige vejledninger og vejledninger om, hvordan sagerne skulle håndteres i praksis. Både Koncernøkonomi og Udlændingestyrelsen deltog i mødet, idet spørgsmål om for eksempel betaling ikke henhørte under Udlændingeforvaltningen. Der var et forståeligt ønske hos Udlændingestyrelsen om at modtage rammer og vejledninger for, hvordan ordningen skulle håndteres. Hun husker nogle af elementerne, men ikke de nærmere detaljer under drøftelserne.

Foreholdt mail af 16. februar 2016 kl. 16.50 fra Lene Vejrum til Line Skytte Mørk Hansen og hende (ekstrakten side 149) forklarede hun, at hun gætter på, at Lene Vejrum ligeledes ønskede at drøfte retlige spørgsmål med departementet, eftersom Lene Vejrum i mailen spurgte, om hun skulle tale med Jesper Gori.

Hun læser ikke nødvendigvis udkastet til mailen (ekstrakten side 5541) således, at mailen alene angik spørgsmålet om, hvordan der skulle ske adskillelse. Under mødet den 22. februar 2016 var der både praktiske og retlige drøftelser. Hun husker ikke, om der den 22. februar 2016 var drøftelser om den retlige ramme og om, hvilke elementer der i den forbindelse skulle lægges vægt på. Foreholdt, at der den 3. marts 2016 blev sendt en mail angående spørgsmålet om, hvorvidt der skulle ske adskillelse i konkrete sager (ekstrakten side 303), forklarede hun, at hun på et tidspunkt sendte en mail om, at hun ikke kunne sagsbehandle og ikke ville tage stilling til konkrete sager.

Hun tør ikke svare på, om de på mødet den 22. februar 2016 drøftede spørgsmålet om et ”pusterum”.

Foreholdt mail af 17. februar 2016 kl. 23.57 fra Lene Vejrum til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 5540) forklarede hun, at hun er sikker på, at departementet på dette tidspunkt ikke havde påbegyndt arbejdet med at udarbejde retningslinjerne, idet Lene Vejrum ikke ville have skrevet dette i sin mail, hvis det ikke var rigtigt.

Foreholdt, at der senere kom et ministersvar om, at Udlændingestyrelsen var ved at udarbejde retningslinjer (ekstrakten side 515), og adspurgt, hvornår det blev besluttet, at retningslinjerne skulle udarbejdes af styrelsen i stedet for departementet, forklarede hun, at hun ikke er sikker på, at der består noget modsætningsforhold heri. Hun husker det ikke klart, men hun går ud fra, at de anførte udtalelser er baseret på, at Udlændingestyrelsen havde udarbejdet et udkast, som departementet herefter bearbejdede. Når der tales om departementets og Udlændingestyrelsens retningslinjer, kan der derfor have været tale om de samme retningslinjer. Opfattelsen i departementet var, at Udlændingestyrelsen havde lavet et udkast, nemlig notatet af 2. februar 2016, som departementet bearbejdede. Dette afspejlede også, at Udlændingestyrelsen endnu ikke havde fået en endelig tilbagemelding på det udkast, som styrelsen havde sendt ind til departementet. Det kan forekomme forvirrende, og hun kan ikke kaste nærmere lys over det. Foreholdt, at Udlændingestyrelsens udkast til notat (ekstrakten side 31) ikke indeholder en beskrivelse af, hvornår der skal ske adskillelse, men derimod indeholder en beskrivelse af den tidligere praksis, forklarede hun, at det var derfor, at Udlændingestyrelsen bad om yderligere vejledning om, hvilke rammer der skulle gælde. Udlændingeafdelingen havde hele tiden den opfattelse, at et praksisnotat skulle laves i Udlændingestyrelsen, men at Udlændingeafdelingen skulle bidrage hertil med en beskrivelse af, under hvilke betingelser der skulle ske adskillelse. Vejledningen om, hvem der skulle adskilles, skulle komme fra Udlændingeafdelingen, mens vejledningen om praktikken, for eksempel hvem der skulle betale, skulle komme fra Udlændingestyrelsen og Koncernøkonomi.

Hun blev foreholdt følgende fra mailen af 17. februar 2016 kl. 23.57 fra Lene Vejrum til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 5540):

”Jeg har en aftale med Lykke om, at vi lige taler sammen telefonisk om nogen af de udfordringer vi har ...”

Hun forklarede, at hun ikke husker noget fra denne samtale med Lene Vejrum. De udfordringer, der omtales, er formentlig dem, der fremgår af mailen af 17. februar 2016 kl. 15.38 fra Kristina Rosado til Lene Vejrum og Margit Sander Rasmussen (ekstrakten side 5541).

Hun tror ikke, at departementet over for Udlændingestyrelsen tilkendegav, at styrelsen ikke kunne forvente at modtage retningslinjer om, under hvilke betingelser der skulle ske adskillelse. Departementet arbejdede netop på et notat om Danmarks internationale forpligtelser. Hun tror, at arbejdet med dette notat blev påbegyndt i marts 2016. Det kan godt være, at departementet har sagt til Udlændingestyrelsen, at styrelsen ikke kunne forvente notatet ”i løbet af 3 sekunder”.

Hun blev foreholdt mail af 23. maj 2017 kl. 18.22 fra Lene Vejrum til Ditte Kruse Dankert og Ditte Kruse Dankerts svar herpå i mail samme dag kl. 19.24 (ekstrakten side 5540). Af Ditte

Kruse Dankerts svar fremgår blandt andet, at hun tror, at udkastet til en ”første mail til departementet” (ekstrakten side 5541) ikke blev sendt, men blev brugt som oplæg til et møde med departementet. Herudover fremgår følgende af Ditte Kruse Dankerts mail:

”Mødet blev holdt hos Line, Lykke deltog (du, jeg, Line, Lykke, Kristina, Jesper). Talte faktisk med Kristina om netop dette møde i dag. Der var de ikke i tvivl om, at alle kunne adskilles. Kan ikke huske, om det allerede var der, ministeren havde set de konkrete sager, vi havde spurgt til. Det var nok først næste gang. Jeg kan ikke huske, hvornår jeg skrev notatet med de konkrete sager.

Der var også et uformelt morgenmøde med Jesper hos mig (han cyklede forbi), hvor disse ting blev berørt. Det var der, hvor han nævnte det med de rødhårede for mig (du var ikke med). Kristina deltog. Jeg kan ikke huske, hvad der kom først.”

Hun forklarede, at hun ikke husker detaljerne i de drøftelser, som fandt sted under det pågældende møde. Hun deltog i et par møder med Udlændingestyrelsen om sagen. Ordvekslingen den 22. februar 2016 eller under et senere møde blev en lille smule skarp, idet der hos enkelte af Udlændingestyrelsens medarbejdere var lidt personlige holdninger og følelser indblandet. Man var derfor nødt til at sige, at man i videst muligt omfang skulle gøre det, som ministeren ville. Hun husker ikke alle detaljer om mødet. Foreholdt, at en praksis om, at alle kunne adskilles, flugtede med det notat, som ministeren havde godkendt den 9. februar 2016, forklarede hun, at den tidligere opfattelse var, at man kunne adskille alle, men at nogle dog skulle indkvarteres på samme asylcenter. I december 2016 var udgangspunkt også, at alle kunne adskilles, idet der for nogle dog skulle gøres undtagelser. Udlændingestyrelsen kan godt have fået den opfattelse på mødet, at alle kunne adskilles med det forbehold, at man var i en proces, hvor det skulle undersøges, hvordan ordningen skulle være. Hun er sikker på, at hun under mødet gav udtryk for dette forbehold. En af udfordringerne var, at ordningen skulle administreres, samtidig med at det skulle klarlægges, hvilke rammer der var for ordningen.

Hun blev foreholdt PowerPoints fra mødet med operatørerne og Udlændingestyrelsen den 23. februar 2016 (ekstrakten side 5487), hvoraf fremgår, at der ikke skulle være undtagelser. Adspurgt, om der under mødet den 22. februar 2016 blev sendt et andet signal til Udlændingestyrelsen, end at alle kunne adskilles, forklarede hun, at man ifølge ordningen kunne adskille parrene ved indkvarteringsens begyndelse, hvorefter man under sagsbehandlingen kunne konstatere, at nogle par ikke skulle være adskilt. Hun kan i den forbindelse henvise til notatet fra december 2016 om Danmarks internationale forpligtelser (ekstrakten side 2630), hvor ordningen præcist blev beskrevet. Det fremgår af dette notat, at der er par, som heller ikke ved den første indkvartering kan adskilles, men disse nuancer var ikke klare i slutningen af februar 2016. Notatet fra december 2016 var ikke ”super nemt” at lave. I februar 2016 var der overvejelser om,

hvorvidt alle kunne adskilles ved indkvarteringen, eller om der allerede ved den første indkvartering var par, der ikke kunne adskilles. Der var i den forbindelse et mere overordnet billede af, at der skulle være undtagelser, men det var ikke fuldstændig klart, om alle par kunne adskilles ved den første indkvartering.

Hun husker, at Lene Vejrum, Ditte Kruse og et par yderligere medarbejdere fra Udlændingestyrelsen, herunder formentlig Kristina Rosado, deltog i de møder, som hun havde med styrelsen. De skarpe holdninger gik på, at det var noget ”skidt”, og at det var synd for nogle mennesker. Der var ikke nogen, der sagde noget om, at det var ulovligt, men der blev givet udtryk for personlige holdninger om, at beslutningen var mærkelig og vanskelig at gennemføre.

Hun blev foreholdt mail af 9. juni 2016 kl. 18.47 fra Lene Vejrum til Tanja Franck med kopi til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 5552). Af mailen fremgår:

”...

Jeg har haft en lang snak med Lykke om sagen og om status. (har orienteret Ditte telefonisk).

Baggrunden for, at vi ikke hører fra departementet er ene og alene manglende tid.

Når det er sagt, har JM, som vi havde opsnust, ændret holdning til, hvad der ligger inden for og uden for skiven. Som eksempel nævnte Lykke, at de (Nina) tidligere havde oplyst, at en adskillelse af fx gravide ikke var problematisk i sig selv, det mener de nu, at det er.

Det må jo endnu mere betyde, at det er problematisk, hvis der er børn, selvom vi har haft fokus på, om der var andre omsorgspersoner omkring børnene (min refleksion).

I forhold til aspektet omkring tvang, som vi i starten ikke skulle se på, da der var tale om et pusterum for kvinden, mens hun var indkvarteret som asylansøger, er der også sket en udvikling, således at vurderingen af tvang skal indgå.

Lykke forventer, at den måde vi i fællesskab, kommer til at håndtere dette på bliver, at vi holder fast i, at der sker adskillelse umiddelbart, men at der derefter kan komme oplysninger frem i sagen, der gør at vi mener at der konkret ikke er tale om tvang, hvorefter parret kan flytte sammen igen. Min tanker er, at det fx kunne være indberetninger om, at parret savner hinanden meget, ofte er sammen, ringer meget sammen mv.

I forhold til vores ”genoptagelsessager”, vil det kunne betyde, at der i forbindelse med partshøringerne, kan komme oplysninger frem, der medfører, at vi konkret siger, at der ikke er tvang, og at de pgl. kan flytte sammen igen.

I forhold til, om vi direkte skal partshøre om spørgsmålet vedr. tvang, vil Lykke gerne vende det med Jesper. Hun vender tilbage i morgen. Der er for og imod, men jeg tror vi begge mest hælder til at partshøre direkte herom, selvom det naturligtvis vil gøre det ekstra vanskeligt at fastholde adskillelse, hvis svaret er klart nej.

Vi var enige om, at det er en rigtig træls sag, og at det aldrig vil komme til at se smukt ud, men jeg føler mig sikker på, at vi bliver bakket op hele vejen igennem.

I forhold til Retningslinjerne, vil Lykke følge op i morgen. Der burde ikke i dem være noget, der strider mod det ovenfor beskrevne.

Vejledningen var også ret langt, inden der kom hastelovgivning mv. på bordet.
...”

Hun forklarede, at der var meget hastelovgivning i perioden. Hun har ingen erindring om samtalen med Lene Vejrum, men mailen indeholder sikkert en fin gengivelse af denne samtale. Hun havde løbende samtaler med Lene Vejrum om sagen. Adspurgt om Justitsministeriets holdningsændring med hensyn til muligheden for at adskille gravide, forklarede hun, at det ikke var nemt at finde rammerne eller grænsen for sagerne. Der forelå ingen dom fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, som man ”kunne slå op i”. Det var derfor fuldt forståeligt, at de med Justitsministeriet løbende drøftede rammerne, som til sidst fandt udtryk i notatet fra december 2016. De havde drøftelser af mange forskellige konkrete problemstillinger. De drøftede blandt andet, hvilken betydning det skulle tillægges, at pigen var gravid, ligesom de drøftede, hvilken betydning varigheden af samlivet skulle tillægges. Den dag i dag kan ingen med sikkerhed sige, hvor grænsen ligger. Det hele foregik hurtigt, og der var ingen indgående drøftelser op til den 10. februar 2016. Hun har i hvert fald ikke deltaget i sådanne indgående drøftelser. Drøftelserne om ordningen udviklede sig, og det tog noget tid at få ordningen lagt fast. Foreholdt, at tvang ifølge mailen blev inddraget som et selvstændigt element, forklarede hun, at man med sikkerhed kunne adskille, hvis der var et tvangselement. Det var hele tiden således, at tvangselementet havde en særlig betydning. Spørgsmålet var, om man i forbindelse med en partshøring skulle spørge, om der var tale om tvang, og hvad man ellers skulle inddrage, hvis svaret var, at der ikke var tale om tvang. Hvis man spørger personer, der er udsat for tvang, om de er udsat for tvang, vil de normalt svare ”nej”. På dette tidspunkt hældte hun til, at man måtte spørge om, hvorvidt der forelå tvang. Foreholdt, at spørgsmålet om tvang ikke indgik som et vægtigt element i notatet af 2. februar 2016 og adspurgt, hvornår dette ændrede sig, forklarede hun, at hun ikke husker dette. Der var mange overvejelser om ordningen.

Foreholdt, at det i mailen er anført, at hun holdt fast i, at der skulle ske en umiddelbar adskillelse, forklarede hun, at hun ikke husker, hvilke overvejelser der indgik i denne sammenhæng. Hun husker ikke, hvornår de enkelte elementer indgik i drøftelserne. Hun kan ikke svare på, hvorfor ”genoptagelsessager” i mailen er sat i citationstegn. Foreholdt, at mailen omtaler en dialog med Jesper Gori om partshøring vedrørende tvang, forklarede hun, at hun ikke husker denne dialog.

Foreholdt mail af 21. juni 2016 kl. 14.24 fra Adam Abdel Khalik til Lene Vejrum og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 5554), hvori Adam Abdel Khalik anførte, at beslutningen om at lade et par være adskilt under sagsbehandlingen var en klart ulovlig tjenestebefaling, forklarede hun, at hun ikke blev orienteret om, at der var protester fra sagsbehandlere i Udlændingestyrelsen angående lovligheden. Hun vidste godt, at der i Udlændingestyrelsen – helt forståeligt – var en frustration over, at styrelsen manglede vejledning i, hvordan de skulle håndtere ordningen. Der var ikke en stringent kommunikation til Udlændingestyrelsen. Man skal i relation til mailen fra Adam Abdel Khalik være opmærksom på, at udgangspunktet ifølge notatet fra december 2016 fortsat var, at der skulle ske adskillelse.

Hun og Lene Vejrum talte sammen flere gange om ugen om mange emner. Hun vil betegne Lene Vejrum som en god kollega.

Foreholdt, at det i ministerens besvarelse af 9. marts 2016 af spørgsmål nr. 302 (ekstrakten 515) var anført, at Udlændingestyrelsen var ”i færd med at omsætte min generelle instruks i retningslinjer”, forklarede hun, at Udlændingestyrelsen havde udarbejdet udkastet til notatet af 2. februar 2016. Som hun husker forløbet, var det dette notat, der blev henvist til. Foreholdt, at Udlændingestyrelsens udkast til notat navnlig indeholdt en beskrivelse af den hidtidige praksis, forklarede hun, at departementet skulle komme med input til, hvilke parametre der skulle lægges vægt på i praksis fremover. Hun tror, at Udlændingestyrelsen med god grund efterlyste noget mere end det pågældende notat til brug for et samlenotat, der skulle udarbejdes af Udlændingestyrelsen. På et tidspunkt blev det til, at Udlændingeafdelingen i stedet lavede et ”isoleret” notat om Danmarks internationale forpligtelser. Hun husker det således, at det på daværende tidspunkt var intentionen, at Udlændingeafdelingen skulle komme med input vedrørende juraen, men det endte med, at afdelingen leverede et særskilt notat.

Hun erindrer ikke, at hun deltog i et møde den 13. oktober 2016 mellem departementet og Udlændingestyrelsen om ordningen.

Hun blev foreholdt mail af 13. oktober 2016 kl. 20.53 fra Adam Abdel Khalik til blandt andre Tanja Franck, Lene Vejrum, Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado (ekstrakten side 5557). Mailen indeholder et referat af et møde den 13. oktober 2016. Af referatet fremgår, at Jesper

Gori, Anna-Sophie Saugmann-Jensen, Ditte Kruse Dankert og Adam Abdel Khalik deltog i mødet. Herudover fremgår blandt andet:

”UIBM tilkendegav, at US hverken vil få kritik af UIBM for at lade par blive indkvarteret sammen igen efter 1 måned, eller efter 8 måneder. Der er overladt et meget vidt skøn til US.”

Hun forklarede, at hun sikkert har deltaget i drøftelsen om rammerne for dette skøn, men hun husker det ikke. På daværende tidspunkt følte de sig på relativt sikker grund med hensyn til, hvordan ordningen ville ende med at blive.

Hun blev foreholdt følgende fra referatet af mødet (ekstrakten side 5558):

”UIBM bekræftede, at der i sagerne skal foretages en hypotetisk vurdering af, om et par vil kunne få et kongebrev, jf. EMRK artikel 14, jf. artikel 8 (usaglig forskelsbehandling). Denne vurdering skal foretages efter de til enhver tid gældende regler om kongebreve. Der er tale om en undtagelse fra hovedreglen, som er på lige fod med andre undtagelser. Det er således ikke et overbegræb.”

Adspurgt, om hun var inde over denne overvejelse, forklarede hun, at hun var inde over alle overvejelser. Hun husker, at der var en drøftelse heraf, men hun husker ikke, om dette endte med at fremgå af det endelige notat fra december 2016. Drøftelserne blev vanskeliggjort af blandt andet, at der ikke var klare retningslinjer for, hvornår man kunne få kongebrev i Danmark. Når man spurgte herom, var det nok ikke helt klart, hvad de enkelte kommuner lagde vægt på i den forbindelse. Spørgsmålet om betydningen af kongebrevet var inde i overvejelserne relativt tidligt, og kongebrevseksemplet blev nævnt under samrådet i marts 2016.

Hun blev foreholdt mail af 14. oktober 2016 kl. 08.57 fra Ditte Kruse Dankert til Tanja Franck (ekstrakten side 5557), hvoraf fremgår blandt andet:

”Jeg synes, at vi kan have tiltro til, at de vil tage det væsentlige med i det nye udkast, men nogle af de ting, vi (og de) ønsker kan blive bremset i diskussionen med JM. Vi må se, når notatet er afstemt mellem dem og JM. Som Jesper sagde, så bliver det giganternes kamp mellem Lykke og Nina på de sidste 100 meter.

Jesper gjorde i ø en del ud af at sige, at når ministeren vil begynde at sige noget om den praksis, vi har lagt, så er det ikke udtryk for, hvad de mener eller har lagt op. Hun taler rent politisk.”

Hun forklarede, at hun ikke husker, om noget blev ”bremset” i diskussionen med Justitsministeriet. Der var mange elementer oppe at vende i diskussionerne med Justitsministeriet. Det var

ikke klart, hvor grænsen gik, og Udlændinge- og Integrationsministeriets opgave som fagministerium – og med en minister, der i sagen havde et bestemt ønske – var at stille spørgsmål til Justitsministeriet for at afklare, om det var sikkert, at grænsen lå det pågældende sted. Sådanne drøftelser havde de i denne sag og i en række andre sager. De havde i sagen denne dialog med Nina Holst-Christensen og Jens Teilberg Søndergaard. Diskussionen gik på at fastlægge, hvor man var på sikker grund, og hvor der var en risiko. Det er et politisk valg, om konventioner skal udfordres. Deres opgave som embedsmænd var at redegøre for, hvor grænsen gik, herunder hvor man var på sikker grund, og hvor der var en risiko. Ministerens holdning var, at man skulle gå så langt, som man kunne.

I dialogen med Justitsministeriet indgik mange elementer, herunder om man kunne skille et par ad, hvor kvinden var gravid, hvilken betydning samlivets varighed havde, og hvilken betydning aldersforskellen havde. Hun genkender ikke beskrivelsen i mailen, men de havde løbende drøftelser. Deres opgave som fagministerium var at ”trykke Justitsministeriet på maven” og spørge ind til, om grænsen nu også gik det pågældende sted. Justitsministeren var inde over notatet fra december 2016. Hun ved ikke, hvad der i Justitsministeriets interne processer ellers blev forelagt for justitsministeren. Hun tror, at der på et tidspunkt var en dialog mellem Inger Støjberg og Søren Pape, men hun husker det ikke.

Foreholdt mail af 8. marts 2016 kl. 22.21 fra Jesper Gori til Anne Nygaard Just med kopi til hende og Anna-Sophie Saugmann-Jensen vedhæftet bemærkninger til samrådstale (ekstrakten side 420) forklarede hun, at den formelle godkendelse sker i F2. Selv var hun på dette tidspunkt på vej på ferie, og hun tror derfor ikke, at Jesper Gori med sin mail anmodede hende om at godkende noget. Hun tog på ferie den 9. marts 2016.

Hun blev foreholdt følgende udkast (med ændringsmarkeringer) til talepapir til brug for samrådet den 15. marts 2016 (ekstrakten side 429):

”Jeg har hele tiden været klar over, at man ganske givet vil kunne konstruere sig frem til ~~der kan være~~ en enkelt sag eller to, hvor ~~det en~~ adskillelse kan være i strid med børnekonventionen eller menneskerettighedskonventionen. Det kan f.eks. være, hvis parret er lovformeligt gift i Danmark. I så fald skal myndighederne selvfølgelig i disse sager, som i alle andre tilfælde, tage højde herfor. Men det ændrer ikke ved, at jeg har en meget klar holdning til og forventning om, at mindreårige ikke skal bo sammen med en ægtefælle eller samlever i asylsystemet.”

Hun blev endvidere foreholdt, at det i kommentarfeltet var anført, at eksemplet med et par, der var lovformeligt gift i Danmark, måske skulle gemmes til ”Q&A”.

Hun forklarede, at hun ikke ved, hvem der har lavet tilføjelserne med ændringsmarkeringer. ”JSGR” i kommentarfeltet er Jesper Goris initialer. Hun ved ikke, hvad der er baggrunden for Jesper Goris overvejelser om, at eksemplet skulle gemmes til ”Q&A”.

Adspurgte til brugen af ordet ”konstruere” forklarede hun, at hun mener, at hun i en mail (ekstrakten side 440) skrev, at man efter hendes opfattelse ikke kunne skrive således, idet man var bekendt med nogle konkrete sager.

Hun blev foreholdt følgende fra samme udkast til talepapir (ekstrakten side 430):

Hvis jeg skal være lidt mere konkret i forhold til, hvilke tiltag jeg har iværksat for at stoppe det her, så har jeg ~~anmodet~~ instrueret Udlændingestyrelsen om generelt at ændre praksis, således, at det altovervejende udgangspunkt er, at man som mindreårig asylansøger ikke kan bo sammen med en ægtefælle eller samlever i de danske asylcentre. Det gælder som udgangspunkt også, hvis begge personer er mindreårige, eller hvis parret har børn.”

Hun blev endvidere foreholdt, at Jesper Gori i en kommentar til ordene ”det altovervejende udgangspunkt” havde anført, at dette ”vel [bør] udgå under indtryk af pressemeddelelsen for i stedet at blive håndteret senere i talen?”

Hun forklarede, at hun ikke husker baggrunden for denne kommentar. Jesper Gori må besvare dette spørgsmål.

Hun blev foreholdt mail af 10. marts 2016 kl. 10.06 fra Anne Nygaard Just til Jesper Gori med kopi til Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 518) vedhæftet udkast til talepapir med Uffe Toudals bemærkninger, hvoraf fremgik blandt andet, at ordet ”tænkt” var indsat med ændringsmarkeringer således (ekstrakten side 527):

”Jeg vil selvfølgelig sige, at skulle der opstå en tænkt sag, hvor det vurderes, at vore internationale forpligtelser fører til, at et par fortsat kan bo sammen, så skal myndighederne selvfølgelig i disse sager, som i alle andre tilfælde, tage højde herfor”.

Hertil forklarede hun, at hun ikke var inde over disse ændringer.

Foreholdt den endelige tale, i hvilken kongebrevseksemplet blev nævnt som en situation, hvor der kunne gøres undtagelse (ekstrakten side 846), forklarede hun, at hun ikke var ret meget inde over talen, men spørgsmålet om betydningen af et kongebrev havde givet anledning til overvejelser. Når ministeren valgte at henvise til kongebrevseksemplet i stedet for at henvise til de internationale konventioner, afspejlede det også, at ministeren havde meget, meget vanskeligt

ved at acceptere undtagelsesmuligheder. Talen var ministerens samrådstale, og man måtte finde formuleringer, som hun ville acceptere. Med talen prøvede man at sige, at der var fastsat en ordning, men at der på forskellige måder ville være undtagelser. Adspurg, om det var hendes indtryk, at ministeren ikke ville have en omtale af EMRK, forklarede hun, at hun ikke har hørt ministeren sige dette, men det var vanskeligt at få ministeren til at acceptere, at der skulle være undtagelser af hensyn til blandt andet Danmarks internationale forpligtelser. Adspurg, om det er hendes opfattelse, at talens omtale af undtagelsesmuligheder var retvisende, forklarede hun, at der var tale om en samrådstale, hvor der overordnet siges, at der kan være undtagelser, og herefter nævnes der et konkret eksempel. Der kunne være andre eksempler. Både kongebrevs-eksemplet og EMRK indgik i overvejelserne om, hvornår der skulle ske adskillelse. Det var de internationale konventioner, der ”fyldte” i diskussionerne, men det er i sidste ende ministeren, der godkender, hvad hun vil sige under et samråd.

Hun husker ikke, om der i forbindelse med udarbejdelsen af talen var drøftelser om, hvorvidt ministeren under talen skulle sige, at der skulle foretages individuelle vurderinger. Hun husker ikke, om hun var involveret i sådanne drøftelser.

Hun blev foreholdt, at både formanden for Foreningen af Udlændingeretsadvokater og Institut for Menneskerettigheder i en artikel i Politiken den 7. marts 2016 med overskriften ”Asylægtepar på flugt: Vi bliver i skjul” var citeret for at udtale, at man burde vurdere de enkelte tilfælde individuelt (ekstrakten side 752). Endvidere blev hun foreholdt, at Mattias Tesfaye i samme artikel på spørgsmålet om, hvorvidt man burde se individuelt på ægteskaberne, udtalte, at han ikke så ”nogen grund til at ændre den nuværende lovgivning” (ekstrakten side 753). Yderligere blev hun foreholdt, at der under samrådet den 15. marts 2016 var en debat mellem Josefine Fock, Johanne Schmidt-Nielsen og ministeren om muligheden for at foretage individuelle vurderinger. Hun blev herefter adspurg, hvilke overvejelser man gjorde sig i departementet om, hvordan ministeren skulle håndtere problemstillingen. Hun forklarede, at hun den 10. februar 2016 havde sagt, at der ville skulle gøres undtagelser, og at der skulle foretages en vurdering af de konkrete sager. Artiklen er udtryk for, at sagen var stærkt politisk, og at der var bred støtte til ministerens overordnede linje. Hun ved ikke, om politikerne var klar over, hvad der lå i sagsbehandlingen. Foreholdt, at hun under den forrige afhøring forklarede, at hun relativt hurtigt fik kendskab til, at Udlændingestyrelsen behandlede sagerne individuelt, og adspurg, hvad hun vidste om styrelsens sagsbehandling i marts 2016, forklarede hun, at styrelsen, som hun forstod det, foretog individuelle vurderinger, som gik ud på, at nogle ikke blev adskilt. På daværende tidspunkt var vurderingen, at der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed. Først senere nåede man frem til, at denne opfattelse ikke kunne fastholdes til trods for bemærkningerne i lovforslagene. Hun vidste ikke, hvilke oplysninger og parametre Udlændingestyrelsen lagde til grund for sine afgørelser. Hun havde løbende kontakt med Udlændingestyrelsen og fandt ud af, at der var par, der ikke blev adskilt.

Undersøgelseskommissionens formand redegjorde – med henvisning til den foreløbige tillægs-ekstrakt om de berørte asylpar – for fem sager, hvor Udlændingestyrelsen på tidspunktet for beslutningen om adskillelse alene var i besiddelse af oplysninger om parrenes navn og alder samt om, at parrene ikke havde børn.

Hertil forklarede hun, at der i en konkret og individuel vurdering efter hendes opfattelse skal foretages en vurdering af de enkelte personers forhold, men hun sagde ikke den 10. februar 2016, hvilke elementer der skulle indgå i denne vurdering. Når hun på koncerndirektionsmødet sagde, at Henrik Grunnet skulle huske at gøre undtagelser, var det hendes opfattelse, at der skulle mere til end oplysninger om navn og alder, og at parret ikke havde børn. Hun vil ikke kommentere på, om Udlændingestyrelsen foretog en konkret og individuel vurdering, idet spørgsmål herom må rettes til Udlændingestyrelsen.

Hun blev adspurgt, om virkeligheden var den, at det henset til Dansk Folkepartis og Socialdemokratiets opfattelse om, at alle par skulle adskilles, ville være problematisk for ministeren, hvis hun åbent sagde, at der skulle foretages en konkret og individuel vurdering. Hertil forklarede hun, at det er fuldstændig korrekt, at dette var den politiske virkelighed. De politiske forhold pressede en minister, der selv ville være ”skrap” og lave stramminger. Hvis man fortalte offentligt, at ordningen ikke helt kunne blive undtagelsesfri, ville man have en flanke et andet sted, hvilket nok også var baggrunden for den klare politiske melding, som ministeren ønskede at få ud med pressemeddelelsen. Hvis ministeren offentligt sagde, at der ville være undtagelser, ville dette betyde, at Dansk Folkeparti og Socialdemokratiet kom til at indtage den politiske position, som ministeren selv havde.

Foreholdt mail af 11. marts 2016 kl. 17.22 fra Lene Vejrum til Line Skytte Mørk Hansen, Jesper Gori og Anne Nygaard Just om et selvmordsforsøg hos den kvindelige part i et af de adskilte par (ekstrakten side 701) forklarede hun, at hun ingen erindring har om, at denne mail indgik i ministeriet.

Foreholdt brev af 3. marts 2016 fra Røde Kors til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet (ekstrakten side 355) forklarede hun, at henvendelsen fra Røde Kors blev sendt til Udlændingestyrelsen med henblik på, at styrelsen skulle håndtere henvendelsen. Hun husker ikke, om det var denne henvendelse eller henvendelsen fra Institut for Menneskerettigheder, som ministeren blev gjort opmærksom på.

Adspurgt, om det medio marts 2016 fortsat var meningen, at Udlændingeafdelingen skulle levere ”input” til retningslinjerne om adskillelse af asylpar, forklarede hun, at hun ikke husker, hvornår de forskellige overvejelser om retningslinjer fandt sted, og hvordan disse blev håndteret. Hun husker, at det på et tidspunkt var sådan, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet udarbejdede de retningslinjer, der senere kom i december 2016. Hun husker ikke, om det

derved blev sagt, at disse retningslinjer var dem, der ville blive udarbejdet af Udlændingefdelingen, mens Udlændingestyrelsen selv skulle lave retningslinjerne om det praktiske. Hun husker ikke forløbet i detaljer. Foreholdt, at der i flere ministersvar henvises til, at Udlændingestyrelsen var ved at udarbejde retningslinjer, forklarede hun, at hun ikke kan tilføje mere end det, som hun allerede har forklaret.

Hun blev foreholdt følgende i mail af 18. marts 2016 kl. 18.00 fra Jesper Gori til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 838):

”I forhold til håndteringen af de konkrete sager gælder herefter, at Udlændingestyrelsen træffer bestemmelse om indkvarteringen af mindreårige asylansøgere med en voksen ægtefælle eller samlever i overensstemmelse med ministerens generelle instruktion.”

Hun forklarede, at efter hendes opfattelse var ”ministerens generelle instruktion” på dette tidspunkt pressemeddelelsen.

Foreholdt, at det i mailen ligeledes var anført, at departementschefen skulle orienteres, hvis der ud fra hensynet til Danmarks internationale forpligtelser blev truffet beslutning om ikke at adskille par, forklarede hun, at hun tror, at mailen var udsendt efter aftale mellem Jesper Gori og Uffe Toudal.

Foreholdt mail af 19. marts 2016 kl. 20.25 fra den daværende ombudsmand, Jørgen Steen Sørensen, om referat af en samtale mellem ham og Uffe Toudal samme dag (ekstrakten side 882) forklarede hun, at hun var på ferie. Hun husker ikke, om hun efterfølgende blev orienteret om samtalen. Hun husker ikke, om der var andre henvendelser fra ombudsmanden i denne periode.

Foreholdt brev af 22. marts 2016 fra Institut for Menneskerettigheder til Inger Støjberg (ekstrakten side 887) forklarede hun, at hun nok var involveret i at besvare dette brev. Foreholdt, at instituttet i brevet skrev blandt andet, at det ikke var i overensstemmelse med retten til et familieliv at adskille parrene uden at foretage en konkret proportionalitetsvurdering, og at det var væsentligt at foretage partshøring (ekstrakten side 892), forklarede hun, at hun var enig i, at der skulle foretage en proportionalitetsvurdering. Dette fremgik også af notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5360). Det, der ikke fremgik af brevet fra instituttet, var, hvad der skulle indgå i overvejelserne. Adspurgt, om hun for alvor var i tvivl om, hvorvidt adskillelse af et par var faktisk forvaltningsvirksomhed eller en afgørelse, forklarede hun, at de og også Justitsministeriet var i tvivl herom. Hun havde ikke før det tidspunkt, hvor det kom op som et ”issue”, gjort sig nogle overvejelser herom. Hun mener, at det var Udlændingestyrelsen, der rejste problemstillingen. Justitsministeriets Forvaltningsretskontor blev inddraget i spørgsmålet. Hun var ikke inde i drøftelserne og overvejelserne af elementerne, herunder fordi hun ikke selv var helt klar

over, hvordan Udlændingestyrelsen behandlede sagerne. Hun mener, at de fik brevet fra instituttet på et tidspunkt, hvor overvejelserne om partshøring pågik. Hun havde ikke selv nogen konkret indsigt i, hvorvidt Udlændingestyrelsen foretog partshøring. Hun mener, at det var Udlændingestyrelsen selv, der rejste spørgsmålet, men hun kan ikke tidsfæste dette.

Foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets svar af 25. april 2016 på henvendelsen fra Institut for Menneskerettigheder, i hvilket svar det var anført blandt andet, at der i helt særlige tilfælde kunne gøres undtagelser, og at den separate indkvartering sikrede de mindre-årige et ”pusterum” (ekstrakten side 1261), forklarede hun, at hun sikkert har været inde over denne besvarelse, der svarer til ministerens udtalelser under samrådet. Svaret til instituttet er i høj grad et politisk svar. Adspurg, hvorfor man ikke svarede, at der ville blive foretaget en konkret og individuel vurdering, forklarede hun, at hun ikke husker dette. Der var tale om et politisk svar. Foreholdt, at Udlændingestyrelsen den 28. april 2016 oplyste Folketingets Ombudsmand om, at man ville genoptage de afgjorte sager (ekstrakten side 1306), forklarede hun, at beslutningen om at genoptage sagerne var blevet drøftet med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Hun kan ikke svare på, hvorfor dette ikke indgik i ministerens svar til instituttet. Svaret var en politisk tilkendegivelse om, hvad der var ministerens holdning. I besvarelsen skrev ministeren ikke noget om, hvorvidt der skulle foretages partshøring, og ministeren blandede sig ikke i almindelige forvaltningsretlige regler. Hun ved ikke, om der var lagt op til, at spørgsmålet om partshøring skulle kommenteres i besvarelsen. Ministeren havde ikke nogen mening om, hvorvidt der skulle foretages partshøring. Man kan ikke forstå besvarelsen således, at ministeren tog stilling til, om der skulle foretages en konkret og individuel vurdering. Der ligger ikke andet i besvarelsen, end at der var tale om en gentagelse af det, som ministeren havde sagt tidligere. Det forhold, at spørgsmålet om partshøring ikke blev nævnt i besvarelsen, var ikke udtryk for, at ministeren ikke ønskede at skrive dette. Det kan lige så vel være udtryk for, at man ville give et kort politisk svar.

Hun tror, at der på et tidspunkt var nogle overvejelser om, hvorvidt de omhandlede par kunne opnå skilsmisse i Danmark, men hun husker ikke, hvad overvejelserne førte frem til.

Hun blev foreholdt mail af 29. marts 2016 kl. 17.42 fra Jesper Gori til Anna-Sophie Saugmann-Jensen om blandt andet, at Jesper Gori havde lovet at bistå Udlændingestyrelsen med afklaringen af spørgsmålet om, hvorvidt der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed eller en afgørelse (ekstrakten side 885). Adspurg, om man på dette tidspunkt var kommet nærmere en afklaring vedrørende spørgsmål om faktisk forvaltningsvirksomhed, forklarede hun, at hun kan henholde sig til det, som Jesper Gori skrev. Hun deltog ikke meget i drøftelserne.

Foreholdt mail af 9. marts 2016 kl. 13.15 fra Jesper Gori til hende med referat af en samtale med Carsten Madsen fra Justitsministeriets Forvaltningsretskontor (ekstrakten side 480) forklarede hun, at der var en del overvejelser om spørgsmålet. Hun kan godt forstå, at alle siger, at problemstillingen var nem og ”a piece of cake”, men det var ikke tilfældet. Problemstillingen

gav anledning til en del overvejelser. Mailen drejede sig også om, hvorvidt der var anledning til, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet skulle ind i de konkrete sager, idet ministeren var ret interesseret i de konkrete sager. Dette rejste en række forvaltningsretlige spørgsmål. På det tidspunkt, hvor mailen blev udarbejdet, nærmede man sig en løsning af problemstillingen om, hvorvidt der var tale om en afgørelse eller faktisk forvaltningsvirksomhed. Hun skrev også en mail om, at det for hende ”nærmede sig en afgørelse”. Hun kan ikke i detaljer redegøre for, hvornår de forskellige overvejelser fandt sted. Hun var ude at rejse, og herefter var der påskeferie. Hun var ikke inde i de meget detaljerede drøftelser.

Hun blev foreholdt, at Udlændingestyrelsen i udtalelsen af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand oplyste, at de afgjorte sager ville blive genoptaget, og at der ville blive foretaget fyldestgørende partshøring (ekstrakten side 1441). Adspurgt, om dette var blevet drøftet med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, forklarede hun, at der ikke var meget andet at gøre end at genoptage de afgjorte sager, idet man var nået frem til, at der var tale om en afgørelse. Adspurgt, hvorvidt der var overvejelser om, at den oprindelige beslutning om adskillelse var ugyldig, forklarede hun, at hun ikke husker dette. Udlændinge-, Integrations-, og Boligministeriet har nok været inde i den konkrete vurdering, men hun husker det ikke. Udgangspunktet kan være, at en afgørelse er ugyldig, hvis der ikke er sket partshøring. Hun husker ikke, at der har været en bestemt drøftelse. Der har muligvis været en drøftelse med Justitsministeriet, og hun har muligvis hørt om det, men hun husker det ikke.

Hun ved ikke, hvorfor man ikke allerede i marts 2016 af forsigtighedshensyn valgte at parts-høre. Hun var bortrejst i 14 dage fra den 9. marts 2016, og herefter var der påskeferie. Hun har ingen erindring om, hvilke drøftelser der fandt sted på daværende tidspunkt. Jesper Gori og Udlændingestyrelsen har været mere inde i disse drøftelser. Hun kan godt have fået et ”oprids”, da hun kom hjem, men hun husker det ikke. Adspurgt, om det ville være politisk mest belejligt for ministeren, at alle par under behandlingen af genoptagelsessagerne skulle forblive adskilt, forklarede hun, at det utvivlsomt ville være politisk mest belejligt for ministeren at lade parrene være adskilte under genoptagelsessagerne, men hun husker ikke de nærmere overvejelser og kan ikke udtale sig nærmere om, hvad der var politisk mest belejligt. Hun er enig i, at udgangspunktet ville være, at afgørelserne var ugyldige, men hun husker ikke drøftelserne. Hun husker ikke at have deltaget i overvejelser om, hvad der politisk var mest betimeligt, og ministeren var ikke inde over spørgsmålet om partshøring. Det er helt normalt, at drøftelser om forvaltningsretlige spørgsmål ikke forelægges for ministeren. Ministeren fik på et tidspunkt at vide, at man måtte genoptage sagerne, men hun tror ikke, at ministeren fik forelagt spørgsmålet om, hvorvidt parterne skulle forblive adskilt, mens man genoptog sagerne.

Foreholdt, at der i Udlændingestyrelsens endelige udtalelse til Folketingets Ombudsmand ikke genfindes en sætning fra et udkast af 21. april 2016 (ekstrakten side 1236) om, at afgørelserne om adskillelse efter Udlændingestyrelsens opfattelse har været i overensstemmelse med Dan-

marks internationale forpligtelser, forklarede hun, at hun ikke er klar over, hvorfor man fjernede denne passus. Hun kan sagtens have været inddraget i det. De vidste dengang ikke – og ved stadig ikke – om man har ”ramt skiven rigtigt”, og det kan være disse overvejelser, som man gjorde sig på daværende tidspunkt.

Hun blev foreholdt, at der i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udtalelse af 4. maj 2016 til Folketingets Ombudsmand blev anvendt følgende formulering (ekstrakten side 1414):

”Samtidig instruerede ministeren Udlændingestyrelsen om at skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der boede sammen med en ældre ægtefælle eller samlever og om at udarbejde retningslinjer, der udmøntede den generelle instruks om indkvarteringen, til operatørerne.”

Foreholdt, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet i folketings svar tidligere havde brugt den formulering, at Udlændingestyrelsen var blevet anmodet om at omsætte den generelle instruks i nærmere retningslinjer, forklarede hun, at hun ikke mener, at der er noget nyt i den citerede formulering i forhold til den formulering, der var anvendt tidligere.

Hun blev foreholdt, at det i udtalelsen af 4. maj 2016 til Folketingets Ombudsmand var anført, at varigheden af en eventuel adskillelse måtte forventes at være relativt begrænset, og at Udlændingestyrelsen ville have pligt til at revurdere en adskillelse, hvis den separate indkvartering var af længere varighed (ekstrakten side 1415). Adspurg, om der på dette tidspunkt var indhentet oplysninger om, hvor lang tid de konkrete par havde været i asylsystemet, forklarede hun, at hun mener, at der forelå sådanne oplysninger. På dette tidspunkt var de ikke helt klar over, hvor grænsen var – hvilket man stadig ikke er – men formuleringen var udtryk for, at varigheden af den separate indkvartering spillede en rolle. Adspurg, om anmodningen til Udlændingestyrelsen om at udarbejde retningslinjer blev givet allerede den 10. februar 2016, forklarede hun, at hun ikke kan svare herpå, idet opgaven lå under Koncernøkonomi. Hende bekendt lå der den 10. februar 2016 ikke andet på skrift end pressemeddelelsen.

Foreholdt, at det i udtalelsen til Folketingets Ombudsmand var anført, at Udlændingestyrelsen havde indhentet oplysninger hos operatørerne vedrørende de faktiske forhold i sagerne (ekstrakten side 1416), forklarede hun, at departementet her refererede til svaret fra Udlændingestyrelsen. Departementet var ikke inde at sagsbehandle eller se på oplysningerne i sagerne. Hun var i hvert fald ikke. ”ASJ”, der står som sagsbehandler, er en yngre fuldmægtig ved navn Anna-Sophie Saugmann Jensen. Hun har selv helt sikkert været inde over udtalelsen til Folketingets Ombudsmand, og hun vil tro, at udtalelsen også har været forelagt for departementschefen og ministeren.

Hun blev foreholdt mail af 26. maj 2016 kl. 12.15 fra Jesper Gori til hende med kopi til Anna-Sophie Saugmann-Jensen (ekstrakten side 1598) med overskriften ”Barnebrude – Politiken”. Af mailen fremgår:

”Grundlaget er uændret, dvs. gældende ret, herunder Danmarks internationale forpligtelser, samt ministerens instruks af 10. februar 2016. Der kan også henvises til ministerens besvarelse af spørgsmål nr. 513 stillet af Folketingets Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalg. Indkvarteringen foregår på den måde, at Udlændingestyrelsen som udgangspunkt anviser parrenes indkvarteringssted som led i såkaldt faktisk forvaltningsvirksomhed, der ikke kræver partshøring. Der skal dog træffes en egentlig afgørelse om indkvartering i de tilfælde, hvor parterne ikke ønsker at efterkomme Udlændingestyrelsens anvisning. I den forbindelse skal der også tages stilling til, om separat indkvartering er i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser. Forud for afgørelsen skal der foretages en partshøring. I forbindelse med partshøringen vil parterne have mulighed for at fremkomme med deres bemærkninger. Partshøringen er altså udlændingens garanti for, at der foreligger et fuldt oplyst grundlag til brug for vurderingen af indkvarteringen. På grundlag af de foreliggende oplysninger i sagen, herunder de oplysninger, som parterne måtte være fremkommet med som led i partshøringen, foretager Udlændingestyrelsen en fornyet vurdering af sagen og træffer afgørelse om, hvorvidt parterne skal indkvarteres hver for sig.”

Hun forklarede, at hun ikke kender baggrunden for, at Jesper Gori skrev denne mail. Henset til mailens overskrift har der sikkert være tale om, at Politiken har henvendt sig med et spørgsmål. Foreholdt, at Jesper Gori i mailen gav udtryk for, at indkvartering er faktisk forvaltningsvirksomhed, forklarede hun, at indkvartering er faktisk forvaltningsvirksomhed. I april 2016 blev det samtidig tilkendegivet, at der skal træffes en afgørelse, idet det har formodningen imod sig, at par vil adskilles. Der skal derfor træffes en afgørelse i den indledende fase, men selve indkvarteringen er faktisk forvaltningsvirksomhed. Foreholdt, at Jesper Gori i mailen skrev, at parterne skulle adskilles og herefter høres, forklarede hun, at den endelige ordning også blev, at parrene måtte skilles ad ved indkvarteringen. Hun er enig i det, der er anført i mailen om formålet med partshøring.

Foreholdt interview med Inger Støjberg i Politiken den 21. maj 2017 (ekstrakten side 3212), hvori Inger Støjberg gav udtryk for blandt andet, at ministeriet efter udtalelsen fra Folketingets Ombudsmand ”retter ind”, forklarede hun, at hun absolut ikke var involveret i at drøfte ministerens udtalelser. Ministerens udtalelse om, at de måtte ændre praksis, blev efterfølgende drøftet i ministeriet. Man var ikke enig i hendes ordvalg. Ministeriets opfattelse var, at der var blevet foretaget en individuel behandling, herunder at der var par, som ikke var blevet skilt ad. En del medarbejdere i ministeriet, herunder hende selv, havde den opfattelse, at ministerens udtalelse

ikke var præcis, hvilket ministeren også gav udtryk for under efterfølgende samråd. Efter hendes opfattelse var ministerens udtalelse i interviewet forkert. Hun deltog ikke i drøftelser med ministeren om ministerens interviews. Drøftelserne med ministeren kom i forbindelse med forberedelsen til samrådene den 1. juni og den 23. juni 2017. De var nødt til at give udtryk for, hvad der rent faktisk var foregået, og i den forbindelse adresserede de, hvad det var sket, og hvorledes forløbet havde været. Hun tror ikke, at hun i detaljer drøftede med ministeren, hvorfor ministeren i interviewet havde udtalt sig, som hun gjorde.

Foreholdt, at Folketingets Ombudsmand i sit brev af 11. maj 2016 til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet anmodede om at modtage de sagsakter i ministeriet, der belyste myndighedernes retlige overvejelser (ekstrakten side 1429), forklarede hun, at hun ikke var nede at grave i sagsmapperne efter materiale til ombudsmanden. Adspurg om, hvilke overvejelser der blev gjort i den forbindelse, forklarede hun, at ombudsmanden skulle have alt, der vedrørte retlige overvejelser. Det er altid en vanskelig sontring, hvad der ligger heri, men hun har ikke kigget de enkelte akter igennem, ligesom hun ikke har ”vinget dokumenter af”.

Foreholdt, at Folketingets Ombudsmand i et brev af 13. juni 2016 til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet anmodede om at modtage en redegørelse for ministeriets overvejelser om hensynet til menneskerettighederne og forvaltningsretlige regler og grundsætninger i forbindelse med udstedelsen af instruksen den 10. februar 2016 (ekstrakten side 1615), forklarede hun, at de i det efterfølgende svar prøvede at uddybe, hvilke mundtlige drøftelser der havde fundet sted. Et af problemerne, som ombudsmanden også påpegede, var, at han ikke kunne se skriftligt materiale.

Foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets svar af 14. juli 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 2049) forklarede hun, at både hun, departementschefen og ministeren var inde over besvarelsen. Foreholdt, at det i besvarelsen var anført, at overvejelserne om blandt andet forholdet til Danmarks internationale forpligtelser og dansk ret i øvrigt hovedsageligt havde fundet udtryk mundtligt, og adspurg, hvorfor der ikke var henvist til notatet af 2. februar 2016, forklarede hun, at hun, som hun tidligere har forklaret, ikke husker noget om notatet af 2. februar 2016. Overvejelserne bestod hovedsageligt af mundtlige drøftelser. I udtalelsen til Folketingets Ombudsmand henviste de blandt andet til drøftelserne med Justitsministeriet og til forløbet den 9. og 10. februar 2016. Foreholdt, at Folketingets Ombudsmand har fået det indtryk, at der ikke lå noget på skrift, forklarede hun, at hun er helt sikker på, at nogle har kigget i sagsforløbet, men hun har ikke. Det anførte i besvarelsen til Folketingets Ombudsmand var baseret på, at man ikke umiddelbart kunne se, at der lå noget på skrift. Hun er ret sikker på, at ministeren var inde over besvarelsen. Det forhold, at ministeren har været inde over en besvarelse, indebærer ikke nødvendigvis, at der har været en drøftelse. Hun tror, at de i denne sag havde en drøftelse med ministeren. Det var et ret vigtigt brev, og derfor er hun ret sikker på, at der har været en drøftelse med ministeren, herunder om det foreholdte afsnit i besvarelsen til Folketingets Ombudsmand, idet der var tale om et essentielt afsnit. Hun tvivler på, at ministeren under

drøftelserne sagde noget om ministernotatet, idet notatet ellers nok ville være blevet nævnt, men hun må tage et forbehold herfor.

Hun blev foreholdt, at det i besvarelsen til Folketingets Ombudsmand var anført, at det ved udstedelsen af indkvarteringsinstruksen blev lagt til grund som en klar forudsætning – og udtrykkeligt anført over for Udlændingestyrelsen – at der ville være tilfælde, hvor der skulle gøres undtagelser af hensyn til Danmarks internationale forpligtelser (ekstrakten side 2052). Hun forklarede, at ”udtrykkeligt” refererede til det, der blev sagt under koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Adspurgt, om ”udtrykkeligt” refererede til andet end koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, forklarede hun, at koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 i hvert fald er den del, som hun husker. Hun har ikke nogen erindring om, at nogen på noget tidspunkt sagde, at der over for Folketingets Ombudsmand skulle henvises til notatet af 2. februar 2016. Ombudsmandens udkast til udtalelse blev drøftet med ministeren. Adspurgt, om ombudsmandens udkast blev drøftet detaljeret, forklarede hun, at hun ikke tror, at der blev drøftet mere, end hvad ombudsmandens konklusion var. Der er passager i notatet af 2. februar 2016, der kan siges at være udtryk for retlige overvejelser. Ombudsmanden bør have fået notatet, men efter hendes erindring var der ingen, der sagde: ”Var der ikke et grundnotat om de retlige overvejelser?” Med hensyn til den endelige udtalelse af 23. marts 2017 fra Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 3110) har man nok nævnt over for ministeren, at der ikke var ændringer i denne udtalelse i forhold til udkastet. Hun kom i tanke om notatet af 2. februar 2016, da hun forberedte sig på afhøringerne i undersøgelseskommissionen og gennemså sagens akter. Der er i sagens akter vist en mail, der viser, at hun fik notatet tilsendt, men hun har ikke en klar erindring om notatet. Hun har også haft anledning til at tænke: ”Det var noget mærkeligt noget”. Der er, som hun kan se det, ikke fundet nogen indikationer på, at notatet er blevet sendt til Udlændingestyrelsen. Hun kan ikke kaste lys over, hvorfor notatet ikke blev sendt til Udlændingestyrelsen.

Foreholdt mail af 28. maj 2017 kl. 20.24 fra hende til Jens Teilberg Søndergaard om talepapiret til brug for samrådet den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3246) og adspurgt, hvorfor Justitsministeriet var inde over forberedelsen af samrådet, forklarede hun, at sagen rejste spørgsmål om blandt andet ministeransvar, og statsret henhører under Justitsministeriets ressort. Justitsministeriet skulle vurdere, om det, der stod i talepapiret, var ”fornuftigt”. Justitsministeriet skulle foretage en generel vurdering af talepapiret, og der skete en bred drøftelse af talepapiret med Justitsministeriet. Hun tror ikke, at Justitsministeriet var inde over talepapiret til samrådet den 15. marts 2016. Sagen havde udviklet sig, idet Folketingets Ombudsmand havde udtalt, at det, der var foregået, var ulovligt. Hun tror, at Justitsministeriet også var inde over forberedelsen af samrådet den 23. juni 2017.

Foreholdt mail af 29. maj kl. 18.21 fra hende til Jens Teilberg Søndergaard med udkast til beredskab til brug for samrådet, i hvilken mail hun anførte, at ”vi skal passe på med at tilkende-give, at meldingen til US var tydelig” (ekstrakten side 3272), forklarede hun, at hun tænkte på

meldingen til Udlændingestyrelsen om, hvad der gjaldt ved siden af pressemeddelelsen. Man kan bestemt godt diskutere, om meldingen til Udlændingestyrelsen var tydelig. Hun er ikke i tvivl om, at hun gav en tydelig melding den 10. februar 2016, men det kan diskuteres, om den efterfølgende melding var tydelig. Der er også i talepapirer og andet tilkendegivet en lignende opfattelse af den efterfølgende kommunikation til Udlændingestyrelsen. Foreholdt, at det af Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets brev af 14. juli 2016 til Folketingets Ombudsmand fremgår, at det ”udtrykkeligt” blev anført over for Udlændingestyrelsen, at der ville være tilfælde, hvor der skulle gøres undtagelser (ekstrakten side 2052), forklarede hun, at Folketingets Ombudsmand i mellemtiden – dvs. i perioden fra svaret til ombudsmanden og umiddelbart op til samrådet den 1. juni 2017 – havde udtalt, at det bestemt ikke var klart, at der forelå en tydelig tilkendegivelse til Udlændingestyrelsen. Derfor skrev hun, at man skulle tænke over, hvad der fremgik af talepapiret. Hun tager ombudsmandens udtalelser alvorligt, og hun mente derfor, at man som minister skulle passe på med at sige, at meldingen til Udlændingestyrelsen havde været tydelig. Det kan godt være, at de selv havde den opfattelse, at meldingen til Udlændingestyrelsen havde været tydelig, men denne opfattelse delte ombudsmanden ikke.

Hovedforfatteren til talepapiret vedrørende samrådet den 1. juni 2017 var Jesper Gori, men hun var selv meget inde over. Departementschefen, Mark Thorsen og ministeren var ligeledes inde over. Adspurgt, om ministeriet før samrådet den 1. juni 2017 sondrede mellem pressemeddelelsen og instruks, og hvornår ministeriet indtog denne position, forklarede hun, at der ikke var noget minut eller timetal, hvor man indtog denne position. Der kom ikke noget andet på skrift fra ministeriet end pressemeddelelsen, og derfor nåede ombudsmanden frem til, at pressemeddelelsen var instruks. Der var ikke noget tidspunkt, hvor man sagde: ”Nu er det blevet en instruks”. Hun kan ikke huske, hvornår ministeriet første gang tilkendegav sontringen mellem pressemeddelelsen og instruks. Hun husker ikke, hvad man betegnede pressemeddelelsen som, da man skrev til ombudsmanden. Hun mener, at man skrev ”instruks”. Foreholdt, at ombudsmanden noterede sig, at pressemeddelelsen omtales som ”ministerens instruks” (ekstrakten side 3113), forklarede hun, at dette var udtryk for, at ministeren ønskede den pågældende ordning, og at ministeren havde sendt en pressemeddelelse, som ikke blev fulgt op af andet, hvorfor pressemeddelelsen blev opfattet som en instruks. Forløbet blev opfattet således, at pressemeddelelsen efterhånden blev ministerens instruks. Ministeriet ville ikke stå bag den pressemeddelelse, der senere blev til en instruks, idet ministeriet ikke ville stå bag en undtagelsesfri instruks.

Hun blev foreholdt følgende fra talepapiret til brug for samrådet den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3591):

”Når pressemeddelelsen efterfølgende fik karakter af en instruks, skyldes det, at der ikke i umiddelbar forlængelse af pressemeddelelsen blev sendt en egentlig skriftlig instruks til Udlændingestyrelsen, som beskrev de undtagelser, der skulle gøres.

Det vil også sige, at på det tidspunkt, hvor vi sad og arbejdede med pressemeddelelsen, har dokumentet ikke haft karakter af en instruks.

Derfor blev der heller ikke foretaget en juridisk vurdering af, om pressemeddelelsen efter sin ordlyd ville være ulovlig, hvis den efterfølgende skulle læses som en instruks over for Udlændingestyrelsen.”

Adspurgt, om hun den 9. og 10. februar 2016 havde den opfattelse, at pressemeddelelsen alene var en politisk tilkendegivelse, forklarede hun, at hun ikke drøftede en pressemeddelelse med Justitsministeriet, men derimod drøftede en ordning. Da hun var hos Nina Holst-Christensen den 10. februar 2016, var hun af den opfattelse, at ministeren havde vanskeligt ved at acceptere undtagelser. Dette var også baggrunden for hendes tilkendegivelse under koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. På koncerndirektionsmødet drøftede de ikke pressemeddelelsen, men ordningen. Hun havde ikke haft anledning til at drøfte, om der ved siden af pressemeddelelsen skulle udsendes en nærmere skriftlig instruks. Hun blev herefter adspurgt, om man den 10. februar 2016 ikke var af den opfattelse, at pressemeddelelsen var instruks, når der ikke var andre drøftelser den 10. februar 2016 end drøftelser om ordningen. Hun forklarede, at hun ikke kan følge denne logik, og de havde ikke en sådan diskussion. Pressemeddelelsen blev en instruks, men det var ikke sådan, man overvejede situationen den 10. februar, hvor man diskuterede ordningen og ikke en pressemeddelelse. Pressemeddelelsen var en pressemeddelelse, da den blev sendt ud, og da der ikke kom noget efterfølgende, blev pressemeddelelsen indtil den 18. marts 2016 den eneste skriftlige tilkendegivelse til Udlændingestyrelsen, og pressemeddelelsen blev i den forstand en instruks. Der var ikke en konkret dato, hvor pressemeddelelsen blev til en instruks. Hun husker ikke, om ministeriet før den 1. juni 2017 betegnede pressemeddelelsen som en politisk tilkendegivelse.

Hun tror, at der dagen før samrådet var et møde med Statsministeriet. Hun og departementschefen deltog fra Udlændinge- og Integrationsministeriet. Foreholdt, at det af Statsministeriets besvarelse af 14. juni 2017 af spørgsmål S 1314-1323 fremgår, at begge departementschefer deltog i et møde den 31. maj 2017 (ekstrakten side 3843), forklarede hun, at det var dette møde, som hun deltog i. Statsministeriets juridisk kommitterede deltog også. Ministrene deltog ikke. Sagen var blevet en stor politisk sag, der potentielt kunne have stor betydning for regeringen. Statsministeriet ville derfor gerne vide, hvad der var linjen i samrådet. Hun har ikke kendskab til, om der i perioden fra den 3. marts 2016, hvor hun havde en dialog med Tanja Franck i Statsministeriet, til den 31. maj 2017 var en dialog om sagen mellem Statsministeriets embedsmænd og Udlændinge- og Integrationsministeriets embedsmænd. Der kan have været enkelte samtaler, men hun husker det ikke. Der blev vist stillet nogle folketingsspørgsmål til statsministeren, og Udlændinge- og Integrationsministeriet kan have fået en orientering i den forbindelse. Hun ved ikke, om der var kontakt mellem Lars Løkke Rasmussen og Inger Støjberg i perioden fra den 10. februar 2016 og frem.

Hun blev foreholdt følgende fra talepapiret til brug for samrådet den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3592):

”I forhold til Udlændingestyrelsens administration af indkvarteringsordningen gælder, at styrelsen hele tiden har administreret den i overensstemmelse med vores internationale forpligtelser.

Som et resultat af den administration har Udlændingestyrelsen i 6 sager på intet tidspunkt adskilt parret.”

Adspurgt om, hvilke undersøgelser departementet havde foretaget af Udlændingestyrelsens administration, forklarede hun, at udtalelsen var baseret på styrelsens egne oplysninger. Hun var ikke selv ude at ”grave i sagerne”. Det var der heller ikke andre fra departementet, der gjorde. Foreholdt, at det ifølge henvendelsen fra Institut for Menneskerettigheder følger af menneskerettighederne, at der skal foretages en høring (ekstrakten side 892), og at en sådan høring ikke blev foretaget, forklarede hun, at den citerede udtalelse ikke havde noget at gøre med de forvaltningsretlige forpligtelser, men derimod de menneskeretlige forpligtelser. I talepapiret blev der ikke taget stilling til spørgsmålet om partshøring, og de betragtede ikke pligten til partshøring som en international forpligtelse. Partshøring var heller ikke et tema under samrådet den 1. juni 2017, men blev derimod behandlet under det efterfølgende samråd.

Hun blev foreholdt følgende udtalelse, som Inger Støjberg fremkom med under samrådet den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3609):

”Så til Nicolai Wammens spørgsmål – nej, der forlagde ikke mundtlige eller skriftlige advarsler i forbindelse med udsendelsen af den her pressemeddelelse.”

Adspurgt, om hun er enig i denne udtalelse, forklarede hun, at forståelsen af dette udsagn kommer an på, hvad der tales om. Hvis man taler om pressemeddelelsen som et politisk budskab, der ikke indeholder alle undtagelserne, har hun ikke deltaget i en samtale med ministeren herom. Hun har deltaget i en drøftelse om ordningen og har i den forbindelse tilkendegivet, at ordningen skulle have undtagelser. Spørgsmålet er komplekst, og man kan se på samrådet, at det kan være svært at holde tingene adskilt. Hun har ikke haft en drøftelse med ministeren om, hvorvidt ministeren kunne udsende en pressemeddelelse, som kun indeholdt en beskrivelse af hovedreglen. Ministeren har heller ikke spurgt hende herom.

Foreholdt Udlændinge- og Integrationsministeriets svar af 21. juni 2017 på spørgsmål 809 (ekstrakten side 4140), af hvilket svar fremgår, at Udlændingestyrelsen i alle sager har foretaget en konkret og individuel vurdering, forklarede hun, at dette svar angår perioden fra den 10. februar 2016. Besvarelsen handlede ikke om partshøring. Omtalen af den individuelle vurdering angik

forpligtelserne efter EMRK og Børnekonventionen og ikke reglerne om partshøring. Adspurg, om man kan foretage en vurdering efter EMRK og Børnekonventionen uden at høre de implicerede, forklarede hun, at de efterfølgende konstaterede, at det ville være rigtigst at foretage høring efter de danske regler om partshøring, men det var ikke noget, der blev knyttet sammen med de internationale forpligtelser, idet princippet om partshøring er grundlæggende efter dansk ret. Konteksten for besvarelsen var spørgsmålet om, hvorvidt parrene kunne adskilles efter de internationale forpligtelser. Der har helt sikkert været en dialog med Udlændingestyrelsen om besvarelsen. Det er helt normalt, at Udlændingestyrelsen sender udkast til departementet. Dette foregår ofte og på den måde, at der skrives i samme dokument. Det var primært Jesper Gori og hende, der var involveret i svarene. Jesper Gori havde sikkert drøftelser med Ditte Kruse Dankert. Hun havde ikke drøftelser med nogen i Udlændingestyrelsen.

Adspurg om, hvorvidt det i besvarelsen af spørgsmål nr. 809 var forudsat, at Udlændingestyrelsen havde foretaget en korrekt vurdering af de enkelte sager, forklarede hun, at det ikke i besvarelsen af spørgsmål 809 var tilkendegivet, at den konkrete og individuelle vurdering havde været rigtig. Der træffes hver dag forkerte afgørelser i Danmark. Der forelå ikke nogen overordnede retningslinjer, men myndighederne skal i deres afgørelsesvirksomhed selv inddrage deres kendskab til Danmarks internationale forpligtelser. Foreholdt Udlændinge- og Integrationsministeriets notat af 12. december 2016 om fortolkningen af Danmarks internationale forpligtelser mv. (ekstrakten side 2623) forklarede hun, at Udlændingestyrelsen på tidspunktet for afgørelserne antageligvis ikke havde de oplysninger, der fremgår af dette notat. Der er mange retsområder, hvor der ikke findes en fuldt ud færdig manual, og det er ikke sikkert, at man "rammer rigtigt", når afgørelsen træffes. Hun sagsbehandlede ikke selv, og hun ved ikke, hvilke oplysninger Udlændingestyrelsen var i besiddelse af. Foreholdt notatet fra januar 2016 om høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samleve (ekstrakten side 62) forklarede hun, at hun ikke vidste, hvilke oplysninger Udlændingestyrelsen havde, og hun vidste ikke, om Udlændingestyrelsen var i besiddelse af yderligere oplysninger end dem, der fremgik af dette notat. Hun sad i departementet og skulle ikke foretage sagsbehandling. Når departementet skal besvare folketingsspørgsmål om sagsbehandling, spørger departementet den myndighed, der sagsbehandler, hvorefter udtalelsen fra denne myndighed refereres i svaret til Folketinget. Der kunne i slutningen af april 2016 godt have været grundlag for at genoptage sagerne, uanset om Udlændingestyrelsen måtte have haft alle relevante oplysninger, idet styrelsen rent formelt ikke havde foretaget partshøring.

Foreholdt, at ministeren i samrådstalen under samrådet den 23. juni 2017 sagde, at hun fulgte sagerne (ekstrakten side 4416), forklarede hun, at ministeren fulgte sagerne tæt og var optaget af navnlig de sager, hvor parrene ikke blev skilt ad. Ministeren interesserede sig for akterne i sagerne. Hun ved ikke, om ministeren endte med at få adgang til akterne, idet dette blev håndteret i Koncernøkonomi. Der opstod på et tidspunkt en diskussion om, hvorvidt ministeren kunne se sagerne, men hun ved ikke, hvordan denne diskussion endte.

Hun blev foreholdt, at ministeren under samrådet den 23. juni 2017 fremkom med følgende udtalelse (ekstrakten side 4424):

”Og det centrale i den her sag er altså, at Udlændingestyrelsen under hele forløbet har foretaget en konkret individuel vurdering under hensyntagen til Danmarks internationale forpligtelser, og når jeg kan sige det så klart, så er det jo, fordi jeg har fulgt sagerne meget tæt, og derfor har jeg ikke sagt heller – og det var det, vi også diskuterede sidst – at der skulle udsendes en egentlig skriftlig instruks, der indeholdt nødvendige forbehold.”

Hun forklarede, at dette ikke fremgår af talepapiret, men var noget, som ministeren sagde under samrådet. Hun var ikke med til at drøfte med ministeren, om der efterfølgende skulle udsendes en instruks, og der kom heller ikke noget før den 18. marts 2016. Når man svarer på spørgsmål i et samråd, kan der nogle gange være noget, der ”fortoner sig lidt”.

Foreholdt, at ministeren under samrådet den 23. juni 2017 udtalte, at der ikke blev partshørt under den tidligere, socialdemokratiske regering (ekstrakten side 4427), forklarede hun, at hun husker, at departementet havde misforstået Udlændingestyrelsens oplysninger om, hvad der var gjort under den tidligere regering. Hun husker ikke, hvorledes misforståelsen opstod, men departementet tog dette ”på sig”. Måske var ministeren i højere grad end embedsmændene optaget af, hvad Socialdemokratiet tidligere havde gjort.

Foreholdt Udlændinge- og Integrationsministeriets besvarelse af 1. april 2019 af spørgsmål 445 (ekstrakten side 5288) om Henrik Grunnets mail den 10. februar 2016 kl. 13.45 (ekstrakten side 100) forklarede hun, at hun, formentlig den 1. april 2019, blev ringet op af den nuværende departementschef i Udlændinge- og Integrationsministeriet, som oplyste, at der ville blive sendt et svar til Folketinget og heri ville blive refereret en samtale mellem hende og Tanja Franck. Departementschefen ville orientere hende om indholdet af svaret, som var, at ministeren ikke havde haft kendskab til indholdet af Henrik Grunnets mail. Hun sagde under samtalen med departementschefen, at hun havde en anden erindring end ministeren. De havde en drøftelse af, om man havde pligt til at indhente oplysninger fra tidligere medarbejdere, og hun var helt enig i, at man ikke havde en pligt hertil. Hun fik flere gange under samtalen at vide, at der var tale om en orientering, men hun følte, at hun måtte sige, at svaret efter hendes opfattelse ikke var rigtigt. Hun var heller ikke sikker på, at der ikke var nuværende medarbejdere, som havde hørt hende orientere ministeren om indholdet af mailen. Hun tænkte her på Jonas From Soelberg og nogle ministersekretærer. Man skulle efter hendes opfattelse være sikker på, at der ikke var andre, som havde hørt hende orientere ministeren. Departementschefen havde valgt at orientere hende, idet de fleste ville kunne gætte, at svaret refererede til en samtale mellem hende og Tanja Franck.

Med hensyn til forløbet i 2017 vedrørende fundet af Henrik Grunnets mail orienterede hun ministeren om indholdet af mailen den 22. juni 2017, dvs. dagen før samrådet den 23. juni 2017. Hun var blevet ringet op af Tanja Franck, der tilkendegav, at den pågældende mail fra Henrik Grunnet nu var dukket op. Hun tror, at Tanja Franck læste mailen op. Tanja Franck sagde, at Udlændingestyrelsen ville sende et forslag til en præcisering af en tidligere folketingsbesvarelse. Selv hældte hun også umiddelbart til dette, men hun ville nævne sagen for departementschefen, hvilket hun gjorde med det samme. Departementschefen og hun befandt sig begge i ministeriet. Hun mener, at der var andre til stede. Hun gengav indholdet af mailen for ham og sagde, at der skulle komme en præcisering inden samrådet. Departementschefen besluttede, at ministeren skulle orienteres herom. Ministeren var ude til et andet arrangement og kom tilbage. Hun orienterede ministeren og de øvrige, der var til stede, om indholdet af mailen. Hun tror, at hun i gengivelsen af mailen dengang brugte den formulering, at der var ikke tvivl om ministerens ”holdning”. Senere samme aften fik hun en mail fra Lene Vejrum om indholdet af Udlændingestyrelsens præciserende udtalelse til Folketinget.

Hun læste ikke svaret på spørgsmål nr. 445, men så gengivelsen af svaret i et medie. Hun ville være sikker på, at der ikke var nuværende medarbejdere i Udlændinge- og Integrationsministeriet, som havde kendskab til samtalen. Hun var selv ikke helt sikker på, at der ikke fandtes sådanne medarbejdere. Hun kontaktede derfor Justitsministeriet.

Hun blev foreholdt Udlændinge- og Integrationsministeriets sagsfremstilling af 3. april 2019 til brug for besvarelsen af spørgsmål nr. 557, hvoraf blandt andet fremgår (ekstrakten side 5489):

”JM har i forlængelse heraf den 5. april 2019 – og på et møde den 8. april 2019 – orienteret UIM om, at Lykke Sørensen har rettet henvendelse til JM og oplyst, at hun ikke kan genkende det billede, der fremgår af besvarelsen af spm. nr. 445, idet hun mener at have orienteret bl.a. ministeren og den særlige rådgiver indgående om mailen fra den tidligere direktør i US, og at hun fortalte dette under samtalen med DC den 1. april 2019.”

Hun forklarede, at hun ikke kunne genkende ministerens udlægning af, at ministeren ikke kendte nærmere til indholdet af mailen fra Henrik Grunnet. Hun var dog ikke optaget af, om dette var den korrekte gengivelse af forløbet, idet dette baserede sig på ministerens forståelse, men hun fokuserede på, at der ikke var andre i Udlændinge- og Integrationsministeriet, som huskede forløbet. Grunden til, at hun rettede henvendelse til Justitsministeriet, var, at ministeriet var hendes arbejdsgiver. Hun var i tvivl om, hvilken pligt hun havde i situationen, og var optaget af, at der ikke blev gjort noget odiøst ud af et forløb, som ikke var særlig problematisk. Hun talte med Jens Teilberg Søndergaard fra Justitsministeriet.

Foreholdt forklaringen fra Inger Støjberg om samtalen den 22. juni 2017 forklarede hun, at det godt kan passe, at Jonas From Soelberg og Mark Thorsen var til stede. Der var ikke noget problematisk i mailen, men ministeren blev orienteret om indholdet af mailen næsten i citat. De var alle enige om, at der skulle ske en berigtigelse. Hun er uenig med Inger Støjberg i, at Inger Støjberg ikke blev orienteret om mailen. Der var 1 ½ linje i mailen, og man kunne næsten ikke orientere om indholdet uden at sige, hvad der stod. For hende var indholdet af mailen ikke særlig dramatisk.

Hun har ikke yderligere oplysninger i sagen. Hun troede, at hun havde notatbøger, men disse har hun ikke mere. Hun har ikke taget mails med sig fra Udlændinge- og Integrationsministeriet og har ikke noget på skrift i øvrigt.

Adspurg om den praksis, der følges, når der foreligger et godkendt ministernotat, forklarede hun, at det kommer an på, hvilket notat der er tale om, men det kan være, at en fuldmægtig sender notatet til en styrelse efter aftale med en overordnet. Det var Koncernøkonomi, der stod som koncipister af notatet af 2. februar 2016. Når den sidste har godkendt, går notatet tilbage.

Hun blev på ny foreholdt mail af 19. marts 2016 kl. 20.25 fra den daværende ombudsmand, Jørgen Steen Sørensen, om referat af en samtale mellem ham og Uffe Toudal samme dag (ekstrakten side 882) og adspurg, om departementet ikke kunne have sagt til ministeren, at man inden iværksættelsen af ordningen ”havde brug for to måneder, før vi kender grænsen”. Hun forklarede, at hun ikke tror, at dette havde været en mulighed i denne sag. Der er masser af situationer, hvor man ændrer praksis eller etablerer en praksis, og hvor myndighederne må administrere ud fra det grundlag, som de har. Dette betyder imidlertid ikke, at myndighederne ikke skal sagsbehandle. Den fulde vejledning forelå ikke den 10. februar 2016.

Adspurg om, hvorvidt hun havde samtaler med nogen i Udlændingestyrelsen umiddelbart efter koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, forklarede hun, at hun helt sikkert ikke har talt med Nils Bak. Hun tror ikke, at hun havde samtaler med Lene Vejrum. Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.26 fra Nils Bak til Jens Vikner om koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 (ekstrakten side 5600) og adspurg, om Nils Bak på anden eller tredje hånd kan have fået de anførte oplysninger, forklarede hun, at hun godt kan genkende, at der på koncerndirektionsmødet var en diskussion vedrørende spørgsmålet om internationale forpligtelser. Hun husker ikke, at ministeren udtrykte det, der stod i mailen, og hun husker ikke, at ministeren beskyldte hende for godt at kunne lide barnebrude, men det var en intens diskussion og en intens drøftelse. Udtalelsen om, at det var som at få en ”medalje”, at ministerens integrationsforslag var blev sendt retur, kan hun overhovedet ikke genkende. Hun tror ikke, at hun er kilden til mailen, og det ville også undre hende, hvis hun skulle have talt med Nils Bak efter mødet. Der blev efterfølgende talt om, at det havde været et lidt specielt møde, men hun kan næsten udelukke, at hun er kilden til mailen, og hun husker ikke, at hun talte med andre end Nina Holst-Christensen og Jesper Gori om, hvad der var foregået på mødet. Hun mener ikke, at hun har haft samtaler

med andre, og hun har ikke brugt de ord, der fremgår af mailen. Hun mener ikke, at hun efter koncerndirektionsmødet og indtil det tidspunkt, hvor mailen blev sendt, beskæftigede sig med sagen.

Adspurgte, hvorfor notatet af 2. februar 2016 skulle godkendes af hende og Jesper Gori (ekstrakten side 5501-5502), forklarede hun, at der var retlige forhold i notatet, som ikke alene vedrørte den praktiske indkvartering. Det er rigtigt, at der også var en chatfunktion i F2. Hun tror, at chatsamtaler blev slettet efter 30 dage. Der kan godt have ligget bemærkninger, som ikke længere er tilgængelige.

Adspurgte om indholdet i Henrik Grunnets mail den 10. februar 2016 kl. 13.45 (ekstrakten side 100), forklarede hun, at hun betragtede mailen som udramatisk på det tidspunkt, hvor den kom frem, idet der på dette tidspunkt ikke var nogen tvivl om ministerens holdning.

Adspurgte om godkendelsesoplysningerne i notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5501-5502) forklarede hun, at ministersekretæren Andreas Højmark må have godkendt notatet på vegne af ministeren, men der vil normalt stå, at godkendelsen er sket på vegne af ministeren. Andreas Højmark havde også mulighed for at godkende på vegne af departementschefen, men det var mest, hvis nogetastede. Hun tror, at ministersekretæren også kunne godkende på vegne af Jonas From Soelberg.

Mødet sluttede kl. 14.50.

Peter Mørk Thomsen

Formand

---o0o---

Kl. 09.00 mødte Line Skytte Mørk Hansen.

Hun oplyste, at hun fortsat er ansat som afdelingschef i Udlændinge- og Integrationsministeriet. Hun blev herefter gjort bekendt med, at hun ikke har pligt til at udtale sig. Hun blev endvidere orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommisionen har afgivet beretning.

Line Skytte Mørk Hansen forklarede, at hun er uddannet jurist. Efter sin uddannelse tiltrådte hun en stilling i Socialministeriet. Herefter arbejdede hun i Forskningsministeriet. Hun blev ansat som afdelingschef i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet den 1. september 2015. Hun kom fra en lignende stilling i Uddannelses- og Forskningsministeriet. Afdelingen Koncernstyring, som hun er afdelingschef for, bestod i 2016 af fire kontorer: Koncernøkonomi, Koncern HR og Service, Koncern IT og Jura. Kontoret Jura blev etableret i efteråret 2015, i forbindelse med at afdelingen modtog aktindsigtsanmodning i Eritrea-sagerne. Der opstod drøftelser om, i hvilket kontor denne sag skulle placeres, og der var enighed om, at hendes afdeling skulle have et juridisk kontor, som kunne tage de juridiske sager, der ikke vedrørte udlændingelovgivningen, herunder aktindsigtssager, sager om persondataretlige spørgsmål, udbudssager og whistleblowerordningen. Koncernøkonomi er et klassisk departementalt økonomikontor, der har ansvaret for blandt andet den overordnede bevillingsmæssige ramme. Under Koncernøkonomi henhører også sager om den praktiske del af indkvarteringen. Som eksempel på ”snittet” mellem Udlændingefdelingen og Koncernøkonomi kan nævnes, at spørgsmålet om lovligheden af indkvartering af asylansøgere i telte behandles i Udlændingefdelingen, mens spørgsmålet om betalingen herfor behandles i Koncernøkonomi.

Både Koncernøkonomi og Udlændingefdelingen var involveret i sagen om indkvartering af mindreårige gifte eller samlevende asylansøgere. Der er ikke noget underligt i, at en sag behandles i flere afdelinger. Sagen begyndte i hendes afdeling, fordi det var hendes afdeling, der hørte Udlændingestyrelsen om praksis på området.

Hendes nærmeste medarbejder i Koncernøkonomi var kontorchef Anette Görtz. Hendes nærmeste overordnede var departementschefen, Uffe Toudal. Når hun var til møder med ministeren, var Uffe Toudal som den klare hovedregel til stede. Ministeren, Uffe Toudal og hun sad på samme gang. I Udlændingestyrelsen havde hun mest kontakt til Lene Vejrum. Lene Vejrum og hun havde koordinationsmøder hver 14. dag.

Hun blev første gang opmærksom på problemstillingen med indkvartering af mindreårige gifte eller samlevende asylansøgere, da sagen kom op i pressen. Før dette tidspunkt havde hun intet

kendskab til praksis på området. Den 26. januar 2016 bad hun Anette Görtz om at undersøge sagen for at sikre sig, at der var ”styr på butikken”.

Foreholdt Inger Støjbergs Facebook opslag den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) forklarede hun, at hun ikke var involveret i udarbejdelsen af opslaget. Departementet var ikke inde over og kommenterede ikke på konkrete Facebook opslag. Hun husker ikke, om opslaget gav anledning til overvejelser. Ministeren lavede mange Facebook opslag. Da sagen var opstået, bad departementet Udlændingestyrelsen redegøre for sin praksis.

Foreholdt mail af 26. januar 2016 kl. 11.14 fra hende til Anette Görtz (ekstrakten side 5620) med angivelse af konkrete spørgsmål, der skulle undersøges i sagen, forklarede hun, at sagen var omtalt i pressen, og de skulle afklare, hvordan det forholdt sig på de danske asylcentre. Udlændingestyrelsen skulle indhente fakta hos operatørerne, og Lykke Sørensen skulle vurdere det juridiske handlerum. Der var ingen tvivl om, at ministeren ville have, at flest mulige blev adskilt. Hendes afdeling havde ikke ekspertisen til at vurdere, hvor langt man juridisk kunne gå i forhold til at adskille parrene. Hun husker ikke, om hun drøftede høringen af Udlændingestyrelsen med ministeren, ministersekretæren, departementschefen eller andre, men det er meget almindeligt, at departementet – når der opstår en sag – spørger Udlændingestyrelsen om, hvordan konkrete forhold håndteres. Hun husker ikke, hvorfor hun ikke sendte sagen over i Udlændingeafdelingen. Der var ikke nogen i ministeriet, der var ”arbejdssky”, og man tog de opgaver, som man fik.

Foreholdt sine kalenderoplysninger fra den 26. januar 2016 kl. 13.00 (ekstrakten side 5602) forklarede hun, at hun ikke husker noget fra mødet med Lykke Sørensen. Hun tror ikke, at det vedrørte denne sag. Lykke Sørensen plejede at skrive i indkaldelsen, hvad et møde handlede om.

Foreholdt høringsmail af 26. januar 2016 kl. 10.21 fra Margit Sander Rasmussen til operatørerne (ekstrakten side 16) forklarede hun, at denne mail var udtryk for rettidig omhu. Udlændingestyrelsen var klar over, at der var forhold, som man skulle have styr på. Hun husker ikke, om der denne dag var drøftelser mellem hende og Udlændingestyrelsen.

Foreholdt sine kalenderoplysninger fra den 28. januar 2016 (ekstrakten side 5604-5605) forklarede hun, at hun ikke husker noget om mødet kl. 9.30 angående ”Indkvartering af mindreårige”. Sagen fyldte meget, og det var helt naturligt, at hendes afdeling og Lykke Sørensens afdeling talte sammen. Anette Görtz havde ferie i den pågældende uge.

Foreholdt mail af 28. januar 2016 kl. 18.02 fra Lene Vejrum til hende (ekstrakten side 61) vedhæftet notat om høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere (ekstrakten side 62) forklarede hun, at det godt kan være, at notatet som det første ”ramte” hendes afdeling. Hun er ret sikker på, at notatet også med det

samme blev sendt til Jesper Gori. Notatet blev først på et senere tidspunkt forelagt i F2. Hun havde ikke nogen grund til at gå ud fra andet, end at oplysningerne fra operatørerne var troværdige. Hun ved ikke, hvorfor Udlændingestyrelsen havde indhentet oplysninger om, hvorvidt der var indikationer på tvang. Oplysningerne i høringsnotatet blev videregivet. I de bilag, som hun har set, husker hun, at Udlændingestyrelsen hos en af operatørerne bad om supplerende oplysninger. Det var interessant at vide, om der var tvang involveret, og dette spørgsmål fyldte meget hos ministeren, i pressen og i den øvrige politiske virkelighed. Alle oplysninger fra Udlændingestyrelsen var relevante, herunder oplysninger om alder, antallet af par osv. Ministeren gik op i sagen, og departementet skulle kunne besvare ministerens spørgsmål. Hun husker ikke, om hun drøftede spørgsmålet om tvang med ministeren. Hun drøftede kun sagen med ministeren en gang ud over koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Denne drøftelse fandt sted den 9. februar 2016 om eftermiddagen. Det vil være mere nærliggende at spørge Lykke Sørensen og Jesper Gori, om tvang blev drøftet med ministeren.

Foreholdt notatet om den opfølgende høring af indkvarteringsoperatørerne om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende (ekstrakten side 66) forklarede hun, at hun ingen erindring har om baggrunden for, at man hørte om aldersforskellen, men aldersforskellen var ikke uinteressant. Hun ved ikke, hvem der besluttede, at der skulle høres om aldersforskellen. Det kan sagtens have været hendes afdeling.

Foreholdt mail af 27. januar 2016 kl. 17.13 fra Lene Vejrum til hende (ekstrakten side 30) vedhæftet Udlændingestyrelsens notat om styrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende (ekstrakten side 31) forklarede hun, at mailen havde en "rød kategori", fordi det var markeret, at hun skulle lægge særligt mærke til den. Hun læser alle sine mails.

Foreholdt notatet om høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende (ekstrakten side 35) forklarede hun, at hun ikke husker, om det var hende, der bad Udlændingestyrelsen om at levere et notat. Det kan sagtens have været hendes afdeling, der anmodede Udlændingestyrelsen om et notat. Notatet blev utvivlsomt videresendt til Jesper Gori og Lykke Sørensen. Notatet kan også sagtens være blevet sendt til pressemedarbejderne og ministersekretariatet. Dette er ikke usædvanligt i en sag, der fylder meget i pressen. Ved at gennemlæse sagens akter er hun kommet i tanke om, at hun sendte et af høringssvarene til ministersekretariatet og Mark Thorsen. Hun læste selv notatet, men Udlændingeafdelingens juridiske vurderinger skulle ind over. Det er tænkeligt, at notatet var oppe på mødet den 28. januar 2016.

Adspurg, hvorfor departementet valgte at skrive videre på Udlændingestyrelsens notat om praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende (ekstrakten side 31), forklarede hun, at man ikke bare sender et notat fra en styrelse "råt" op til ministeren. Et notat til ministeren er almindeligvis skrevet på departementets brevpapir. Hvis

det er relevant, vil notater fra Udlændingestyrelsen være vedhæftet som bilag. Hun husker ikke, at hun var inde over de konkrete skrivninger af notatet. Det kan sagtens være, at Anne Nygaard Just har orienteret hende. Anne Nygaard Just ”skrev for” på notatet. Sagen var begyndt i hendes afdeling og blev ikke omvisiteret til Udlændingeforvaltningen. Hun husker ikke, om hun deltog i drøftelser med departementschefen om notatet. Drøftelserne om notatet foregik mellem departementschefen, Jesper Gori og Lykke Sørensen. Hun husker, at hun under mødet den 9. februar kl. 15.30 drøftede notatet. Sagsnummeret står også i kalenderindkaldelsen til mødet. Hun husker ikke, at hun drøftede notatet efter den 9. februar 2016. Hun har selv læst og godkendt det endelige notat.

Hun blev foreholdt, at det i et udkast af 27. januar 2016 til notatet er anført, at det er et sagligt hensyn at undgå, at et barn risikerer at blive tvunget til et samliv i strid med barnets frie vilje og barnets bedste (ekstrakten side 59). Hun forklarede, at Jesper Gori må besvare, hvorfor man vurderede dette. Hun var ikke inde over de juridiske vurderinger og udfordrede ikke de juridiske vurderinger, som Jesper Gori og Lykke Sørensen havde foretaget. Foreholdt, at der efter operatørernes opfattelse ikke var indikationer på tvang, og adspurgt, om hun gjorde sig en overvejelse i den anledning, forklarede hun, at ministeren ønskede den hovedregel, at alle par skulle adskilles. Dette var ministerens klare udgangspunkt, uanset om der var tale om tvang. Hun ved ikke, om spørgsmålet om tvang fyldte så meget i diskussionen. Ministeren mente, at alle som hovedregel skulle adskilles, og ministeren kunne også have holdninger til, at alle uden undtagelse skulle adskilles. Det vigtige i denne sammenhæng var, om de pågældende var mindreårige eller ej. Man må spørge Jesper Gori om, hvorvidt spørgsmålet om tvang fyldte i drøftelserne.

Ud over mødet den 9. februar 2016 har hun ikke deltaget i møder, hvor notatet blev gennemgået.

Hun blev foreholdt, at ministersekretæren godkendte notatet den 9. februar 2016 (ekstrakten side 5502), og at ministersekretæren i en mail den 22. februar 2016 kl. 11.10 til Laura Purup hos Folketinget udtalte, at ”vi pt. alene kan henvise til pressemeddelelsen” (ekstrakten side 5373). Hun forklarede, at hun ikke husker, at hun var inde over orienteringen til Folketinget. Hun ved ikke, hvorfor der i denne mail ikke blev henvist til notatet.

Foreholdt brevet af 21. marts 2016 fra Folketingets Ombudsmand til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet (ekstrakten side 883) forklarede hun, at hun ikke var inde over ombudsmandssagen, der lå i Udlændingeforvaltningen. Hun leverede akter i sagen. Hun læser ikke alt i F2-systemet, som hun bliver kopieret ind på. Hun fulgte med i ombudsmandssagen.

Hun blev foreholdt, at Folketingets Ombudsmand i sit brev af 11. maj 2016 til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet anførte blandt andet, at det ikke af ministeriets udtalelse frem-

går, hvilke retlige overvejelser der lå til grund for pressemeddelelsen den 10. februar 2016 (ekstrakten side 1428-1429). Hun blev endvidere foreholdt, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet den 30. maj 2016 skrev til Folketingets Ombudsmand, at ministeriet ville vende tilbage med en uddybende redegørelse (ekstrakten side 1605). Herudover blev hun foreholdt, at Folketingets Ombudsmand i et brev af 13. juni 2016 til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet skrev, at han ikke kunne vurdere, i hvilket omfang ministeriet havde inddraget hensynet til menneskerettighederne og forvaltningsretlige regler i forbindelse med udstedelsen af instruksen den 10. februar 2016 (ekstraktens side 1616). Yderligere blev hun foreholdt, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet den 14. juli 2016 skrev til Folketingets Ombudsmand, at undersøgelserne og drøftelserne hovedsageligt havde fundet udtryk mundtligt og derfor i begrænset omfang var afspejlet i de fremsendte akter (ekstrakten side 2049). Hun blev herefter adspurgt, om hun på noget tidspunkt fandt anledning til at henvise til notatet. Hertil forklarede hun, at hun ikke udfordrede tilbagemeldingen til Folketingets Ombudsmand. Det havde været fint at henvise til notatet, og hun ved ikke, hvorfor man ikke gjorde det.

Hun husker ikke, om hun modtog Folketingets Ombudsmands udkast til redegørelse. Hun blev foreholdt, at ombudsmanden i sit udkast af 1. februar 2017 til redegørelse (ekstrakten side 2873) anførte, at ministeriet ikke på daværende tidspunkt ses at have udarbejdet et notat eller anden skriftlig dokumentation vedrørende forudsætningen om, at det i visse tilfælde ville være i strid med gældende ret at adskille parrene. Adspurgt, om denne udtalelse gav anledning til overvejelser, forklarede hun, at hun ikke var inde over disse drøftelser. Hun hørte ikke, at ombudsmandens udtalelse gav anledning til, at man omtalte notatet. Hun kan ikke give noget svar på, hvorfor notatet ikke blev omtalt over for ombudsmanden.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 13.58 fra Sarah Andersen til Lykke Sørensen og Jesper Gori med udkast til pressemeddelelse (ekstrakten side 86) forklarede hun, at hun ikke husker, om det vedhæftede udkast var det første udkast til pressemeddelelse. Normalt vil det være pressefolkene, der skriver det første udkast. De faglige afdelingers input til en pressemeddelelse kan komme på mange forskellige måder. Ministerens særlige rådgiver, Mia Tang, Sarah Andersen og Jonas From Soelberg kan have været involveret i udarbejdelsen af pressemeddelelsen. Da hun modtog udkastet til pressemeddelelsen, kunne hendes afdeling stå på mål for den del, der beskrev den hidtidige praksis i Udlændingestyrelsen. Hun ville være sikker på, at pressemeddelelsen juridisk også var holdbar, og pressemeddelelsen skulle derfor forbi Udlændingeafdelingen.

Adspurgt, om ombudsmandens tidligere udtalelse om annoncer i libanesiske aviser (ekstrakten side 5348) blev overvejet, forklarede hun, at hendes afdeling altid var meget opmærksom på, at faktiske oplysninger var korrekte. Hendes afdeling leverer typisk input til pressemeddelelser i form af tal. Hun ved ikke, hvem der har ”skrevet for” på pressemeddelelsen. Når pressefolk skriver ministercitater, skriver de ud fra, hvordan de tror, at ministeren vil udtale sig.

Hun blev adspurg, om Udlændingestyrelsen ikke allerede inden den 10. februar 2016 sikrede sig, at mindreårige piger ikke levede i tvang. Hertil forklarede hun, at hun er helt overbevist om, at Udlændingestyrelsen adskilte de par, hvor der forelå tvang. Hun blev herefter adspurg, om hun reagerede på, at ministeren i udkastet til pressemeddelelsen var citeret for følgende (ekstrakten side 87):

”Vi skal selvfølgelig sikre, at unge piger ikke bliver tvunget til at leve i et forhold med en voksen på asylcentre.”

Hun forklarede, at det er svært for hende at forholde sig til ministerens politiske udmelding i en pressemeddelelse. Ministeren må godt ”tale ud i fremtiden”. Ministerens udgangspunkt og hovedregel var, at mindreårige skulle adskilles. Hun husker ikke, at der var en diskussion om, hvorvidt allerede indkvarterede par skulle behandles anderledes end de par, der fremover skulle indkvarteres. Hun ved ikke, hvem der skrev sætningen markeret med gult i udkastet til pressemeddelelse.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 14.44 fra Jesper Gori til Sarah Andersen med kopi til blandt andre hende (ekstrakten side 89) og det vedhæftede notat ”Indkvartering_US-praksis” (ekstrakten side 92) forklarede hun, at hun ikke ved, hvordan modellen i det vedhæftede notat kom til verden, men der var tale om en ”ekstrakt” af det notat, som ministeren godkendte den 9. februar 2016. Hun husker ikke, at hun bad Jesper Gori om at lave denne ”ekstrakt”. Det var efter hendes opfattelse en fornuftig ide at medsende notatet. Hun var ikke inde over den version af pressemeddelelsen, der var vedhæftet Jesper Goris mail (ekstrakten side 90).

Foreholdt sine kalenderoplysninger fra den 9. februar 2016 kl. 15.30-16.00 (ekstrakten side 5610 og 5611) forklarede hun, at kodenavnet i mailen er en forkortelse for medarbejderne fra PET, der altid var orienteret om, hvor ministeren befandt sig. Hun husker ikke, at Anette Gørtz deltog i mødet, men Anne Nygaard Just deltog. Hun husker ikke, om pressemeddelelsen havde været drøftet med ministeren inden mødet. Hun husker slet ikke, at de drøftede pressemeddelelsen på mødet. Hun husker, at Jesper Gori meget detaljeret gennemgik hovedreglen og undtagelserne på baggrund af notatet. Hun er ret sikker på, at han havde notatet med til mødet. Jesper Gori foretog en meget faglig og seriøs gennemgang og fortalte, hvordan det forholdt sig. Det andet, hun husker fra mødet, er, at Uffe Toudal sagde noget i retning af, at uanset om man eventuelt godt kunne adskille nogle par, kunne der være særligt sårbare par, som det ikke ville være særligt klogt at adskille. Der var ingen tvivl om, at ministeren gerne ville et andet sted hen. Der var heller ikke nogen tvivl om, at ministeren fik at vide, at der kunne være en hovedregel, men at der ville komme til at være undtagelser. Hun husker ikke, hvad ministeren præcist sagde. Ministeren spurgte ind til Jesper Goris forelæggelse og udfordrede det, han sagde, men hun husker ikke præcist, hvad ministeren sagde. Det, der står tydeligst fra mødet, er Jesper Goris gennemgang.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 16.13 fra Jesper Gori til Anne Nygaard Just og hende med kopi til blandt andre Lykke Sørensen vedhæftet udkast til en pressemeddelelse uden omtale af undtagelsesmuligheder (ekstrakten side 93 og 94) forklarede hun, at hun ikke husker, at pressemeddelelsen blev drøftet på mødet. Hun kan se på det skriftlige spor, at Anne Nygaard Just og hun sendte en mail tilbage, hvor de skrev til Mia Tang, at de havde rettet til i pressemeddelelsen i henhold til Jesper Goris bemærkninger (ekstrakten side 6152). Hun blev foreholdt, at der inden mødet forelå en pressemeddelelse med omtale af undtagelsesmuligheder, og blev herefter adspurgt, om der på mødet den 9. februar 2016 blev truffet en beslutning om, at noget skulle være anderledes. Hun forklarede, at hun ikke husker, at dette blev drøftet. Hun husker ikke, at hun efter mødet deltog i drøftelser herom. Jesper Gori havde ”den spidse pen på” i forhold til, at undtagelserne skulle være omtalt i pressemeddelelsen. Dette holdt han fast i hele vejen igennem, så vidt hun kan se. Foreholdt, at det af den vedhæftede pressemeddelelse til mailen af 9. februar 2016 kl. 16.13 fremgår, at indkvarterede par skulle adskilles, forklarede hun, at hun ikke husker, at dette blev drøftet under mødet. Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 17.23 fra Jesper Gori til Uffe Toudal med kopi til hende vedhæftet et udkast til pressemeddelelse med en omtale af undtagelsesmuligheder (ekstrakten side 95) forklarede hun, at hun ikke deltog i drøftelser om pressemeddelelsen ud over det udkast, som hun sendte.

Hun blev ikke orienteret om de drøftelser, der havde været om pressemeddelelsen. Hun fik at vide, at ministeren ønskede at tage undtagelserne ud. Dette må hun have fået at vide før koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Hun fik det at vide af enten Jesper Gori eller Uffe Toudal.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 21.14 fra Lykke Sørensen til Jesper Gori om, at det vist stadig var ønsket, at ”der ikke skal være en kattelerm” (ekstrakten side 97), forklarede hun, at hun efterfølgende har set denne mail. Mailen blev også senere meget omtalt i pressen, fordi pressen troede, at der stod andet i mailen, end hvad der rent faktisk stod. Hun husker ikke, at ”kattelerm-begrebet” blev taget med videre i drøftelserne.

Hun husker ikke, at hun specifikt blev orienteret om kontakten mellem Lykke Sørensen og Justitsministeriet, men det var ikke unaturligt, at en sag som den foreliggende blev drøftet med Justitsministeriet. Hun tror nok, at hun blev orienteret om, at der var en kontakt til Justitsministeriet.

Inden koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 var hun ikke involveret i drøftelser mellem Uffe Toudal, Lykke Sørensen og ministeren. Hun husker ikke, om hun inden mødet havde set den seneste udgave af pressemeddelelsen. Inden mødet gik i gang var situationen efter hendes opfattelse den, at der aldrig havde været tvivl om, at der ville være tale om en ordning med undtagelser. Der var en hovedregel, men der ville også være undtagelser. Dette var helt klart formuleret af Jesper Gori, Uffe Toudal og Lykke Sørensen. Der var ikke andet på tale under de

samtaler, som de havde i disse dage. Op til koncerndirektionsmødet havde hun ikke andre drøftelser end dem, som hun har forklaret om.

Det er helt almindeligt, at der på koncerndirektionsmøder, hvor ministeren deltager – hvilket sker hver anden gang – drøftes de sager, der ”fylder”. Hun husker ikke, at ministeren, Uffe Toudal og Lykke Sørensen kom senere end de andre, men det var ikke usædvanligt, at ministeren og departementschefen kom for sent til et møde. Departementschefen eller ministeren bragte sagen op. Hun husker ikke, at hun sagde noget, og hun har svært ved at huske, hvad der blev sagt. Hun havde hørt alle synspunkter dagen før, og der var ikke nye synspunkter fremme under dette møde. Hun husker ikke, hvad Lykke Sørensen sagde, hvilket formentlig skyldes, at Lykke Sørensen sagde det samme, som Jesper Gori havde sagt.

Foreholdt forklaringen fra Frank Bundgaard om, hvad Lykke Sørensen sagde under koncerndirektionsmødet, forklarede hun, at hun ikke husker dette, men det ville have været meget naturligt, at Lykke Sørensen tog ordet. Adspurg, hvorfor Lykke Sørensen skulle tage ordet, når ministeren dagen forinden havde accepteret en ordning med undtagelser, forklarede hun, at der på koncerndirektionsmøderne var en åbenhjertig og direkte dialog. Inger Støjberg sagde tingene direkte, og det samme gjorde sig gældende for departementschefen og Lykke Sørensen. Der kan på det pågældende møde sagtens have været en åbenhjertig og direkte dialog, og det var ikke unormalt, at tingene blev sagt direkte. Adspurg, hvorfor Lykke Sørensen skulle have haft anledning til at udtale sig om, at der skulle foretages en konkret og individuel vurdering, forklarede hun, at det er klart, at der var dialoger, efter at ministeren havde fjernet undtagelserne fra pressemeddelelsen. Disse dialoger foregik formentlig mellem Lykke Sørensen og Uffe Toudal og måske også ministeren. Hun tænker, at der har været en fortløbende dialog om, hvad der kunne meldes ud. Efter hendes opfattelse var det ikke særlig hensigtsmæssigt, at der gik en pressemeddelelse ud, hvor beskrivelsen af undtagelserne var taget ud. Uffe Toudal og Lykke Sørensen havde den samme opfattelse. Foreholdt, at drøftelserne under og op til koncerndirektionsmødet ifølge Lykke Sørensens forklaring ikke angik pressemeddelelsen, men derimod ordningen, forklarede hun, at hun er enig med Lykke Sørensen. Hun husker ikke, at pressemeddelelsen blev drøftet på mødet den 9. februar 2016, og det ville være helt atypisk, hvis en pressemeddelelse skulle være blevet drøftet på koncerndirektionsmødet. Hun har aldrig oplevet, at en pressemeddelelse er blevet drøftet på et koncerndirektionsmøde. Hun har ingen erindring om drøftelser efter koncerndirektionsmødet.

Foreholdt forklaringen fra Frank Bundgaard om, at han i kanten af mødet overhørte Uffe Toudal sige til hende, at asylcentrene skulle orienteres hurtigst muligt, forklarede hun, at hun ikke husker dette. Det undrer hende, at Frank Bundgaard har forklaret således. Det ville være pudsig, at Uffe Toudal skulle sige dette til hende, eftersom Udlændingestyrelsens direktør, Henrik Grunnet, var til stede.

Adspurgt, hvilken opfattelse Henrik Grunnet efter hendes opfattelse kunne have efter mødet, forklarede hun, at hun ikke husker, hvad der blev sagt på mødet. Ministeren ville have adskilt flest mulige og helst alle par, men hun fik en klar besked om, at der ville være undtagelser. Hun tror, at ministeren søgte efter at få ordningen gjort undtagelsesfri. Man var i en proces, og ministeren fik et klart svar om, at alle par ikke kunne adskilles.

Foreholdt den mail, som Henrik Grunnet sendte den 10. februar 2016 kl. 13.45 til Nils Bak (ekstrakten side 100) om ministerens ”indstilling til sagen”, forklarede hun, at det var denne mail, som Udlændingestyrelsen senere fandt. Med ministerens ”indstilling” må der siges til ministerens politiske holdning, og mailen refererede korrekt ministerens politiske holdning.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.19 fra Ditte Kruse Dankert til Kristina Rosado om, at ministeren havde sagt, at ”det er værd af få en dom på” (ekstrakten side 5533), forklarede hun, at hun ikke kan genkende dette udsagn. Hun har heller ikke hørt ministeren sige, at hun gerne ville ”tage en sag på” dette.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.26 fra Nils Bak til Jens Vikner (ekstrakten side 5600) forklarede hun, at det ikke siger hende noget, at Lykke Sørensen under koncerndirektionsmødet henviste til drøftelser med Justitsministeriet. Hun husker heller ikke, at ministeren skulle have udbrudt: ”Den risiko tager jeg gerne”. Hun blev i forbindelse med indhentelsen af materialet til Folketingets Ombudsmand i 2019 klar over, at der lå en mail med det pågældende indhold. Det kan ikke stå meget tydeligere, at der skal være undtagelser, når Lykke Sørensen er refereret for at sige, at der er en meget stor risiko for brud på børnekonventionen. Udlændinge- og Integrationsministeriet ”støvsugede” alt igennem til brug for Folketingets Ombudsmand, men arbejdet stoppede, idet ombudsmanden trak sig, da Instrukskommissionen blev nedsat. Arbejdet var forankret i Udlændingeafdelingen, hos HR og hos Jura. Da der i 2016 skulle sendes materiale til Folketingets Ombudsmand, stod Jesper Goris kontor for indsamlingen. Hun sendte selv alt relevant fra sin indbakke til Anne Nygaard Just og bad hende videresende. Der blev ikke taget en back up af systemet. De tog en back up af systemet, da Instrukskommissionen bad om det. Inger Støjberg, Uffe Toudal og Mark Thorsens mailbokse måtte ikke forsvinde, hvilket hun skrev om til Statens IT inden folketingsvalget. Op til den 28. maj 2018 slettede hun cirka 40.000 mails på grund af GDPR-reglerne, og hun har kun mails liggende 3 måneder tilbage. Hun går ud fra, at medarbejderne i departementet og Udlændingestyrelsen har slettet et betydeligt antal mails op til den 28. maj 2018. Alle de mails, som hun har haft liggende, bør være journaliseret på en sag. Lykke Sørensens mailboks var blevet slettet, idet fratrådte medarbejderes mailbokse slettes efter 6 måneder. Adspurgt, hvorfor man ikke sikrede øvrige mailbokse hos de ansatte medarbejdere, forklarede hun, at medarbejdere har en pligt til at journalisere. Alle sager, hvor der er truffet en beslutning, er journaliseret i F2. De tænkte ikke på at tage en back up. I foråret 2019, da der skulle sendes materiale til Folketingets Ombudsmand, bad de Statens IT om at kopiere alle mailbokse tilhørende en række centrale medarbejdere. Der ligger en back up af hendes mailboks taget i foråret 2019.

Hun blev foreholdt, at det i Udlændinge- og Integrationsministeriets brev af 1. april 2019 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 5281) er anført, at det ifølge Udlændingestyrelsen må antages, at der kan være flere mails i relation til Henrik Grunnets mail den 10. februar 2016. Hun forklarede, at det var i denne periode, dvs. i foråret 2019, at Statens IT blev anmodet om at foretage backups. Hun går ud fra, at hun leverede alle relevante mails til Anne Nygaard Just, da Folketingets Ombudsmand i 2016 skulle have materiale.

Om forløbet efter koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 husker hun, at Uffe Toudal på gangen eller på sit kontor bad hende sende pressemeddelelsen til Lene Vejrum, så pressemeddelelsen ikke alene gik til Udlændingestyrelsen via presseafdelingen. Lene Vejrum skulle have besked om, at pressemeddelelsen var formuleret ultimativt, men at departementet selvfølgelig var klar over, at der skulle være undtagelser. Herudover bad han hende sige til Lene Vejrum, at Udlændingestyrelsen ikke skulle stå ”ude på planken” eller ”på perronen” alene, og at styrelsen skulle tage fat i departementet, hvis de var i tvivl om noget. Når hun skulle tale med Lene Vejrum, må dette have været udtryk for, at det var mest ordentligt, at pressemeddelelsen gik direkte til Lene Vejrum og ikke kun via pressefolkene. Hun ved ikke, hvorfor hun skulle ringe til Lene Vejrum, når Henrik Grunnet havde deltaget i koncerndirektionsmødet, men måske var det en ekstra sikkerhedsforanstaltning, så man kom ud til Udlændingestyrelsen i alle kanaler. Uffe Toudal tænkte meget ”koncernagtigt” og var optaget af, at man havde en god dialog med styrelserne. Hun mener ikke, at der kan have været tvivl om, hvad der blev sagt på koncerndirektionsmødet.

Foreholdt mail af 15. juni 2017 kl. 13.34 fra Louise Gertrud Michaëlis til blandt andre hende (ekstrakten side 5808) med udkast til svar på blandt andet spørgsmål 846 fra Udlændinge- og Integrationsudvalget forklarede hun, at hun var inde over de udkast til svar, der er omtalt i mailen. Adspurg, hvorfor det ikke i udkast til svar på spørgsmål 846 var anført, at det over for Udlændingestyrelsen var tilkendegivet, at der skulle gøres undtagelser, forklarede hun, at man godt kunne have skrevet dette. Det var denne besked, som hun gav Lene Vejrum, da hun ringede til hende. Under telefonsamtalen med Lene Vejrum den 10. februar 2016 kl. 14.30 var der 3-4 temaer. Det første tema var, at pressemeddelelsen fremstod uden undtagelser, fordi ministeren havde valgt at fjerne omtalen af undtagelserne, men dette betød ikke, at der ikke skulle være undtagelser. Lene Vejrum italesatte de sårbare familier, og at der ville være undtagelser i den forbindelse. Hun sagde selv, at departementet var klar over dette, og at Udlændingestyrelsen skulle række ind mod departementet, hvis styrelsen var i tvivl om noget. Hun sagde også, at Udlændingestyrelsen skulle orientere operatørerne om, at hovedreglen ville være adskillelse, og at styrelsen skulle begynde at indhente oplysninger om parrene, så styrelsen kunne træffe afgørelse i de konkrete tilfælde. Dette var hovedbudskaberne til Lene Vejrum, og Lene Vejrum sagde, at det var en stor opgave. Hun sagde til Lene Vejrum, at de skulle gå i gang med at orientere operatørerne og se på sagerne. Lene Vejrum efterspurgte vejledninger. Hun husker, at hun under samtalen med Lene Vejrum læste op af indstillingen i det notat, som ministeren

havde godkendt den 9. februar 2016. Hun husker ikke, om hun læste op fra F2 på sin skærm, eller om hun havde sagen liggende foran sig. Hun tror, at hun var inde i F2. Hun husker, at hun sagde, at det var dette, som Udlændingestyrelsen kunne ”stå på”, og som Udlændingeafdelingen kunne stå inde for.

Adspurgt, hvorfor hun ikke sendte notatet til Lene Vejrum, forklarede hun, at notatet skulle sendes fra Udlændingeafdelingen, idet dette vedrørte den juridiske del af sagen. Sagen var forankret i to afdelinger, og den juridiske del skulle sendes fra Udlændingeafdelingen. Man tager ikke nødvendigvis et notat fra F2 og sender det til Udlændingestyrelsen. Man kan sende indstillingen i et notat til Udlændingestyrelsen, ringe til Udlændingestyrelsen eller have et møde med Udlændingestyrelsen. Hun sendte ikke notatets konklusion til Udlændingestyrelsen. Hun er enig i, at det havde været helt naturligt, at Udlændingestyrelsen havde fået den ”omskrivning”, som Jesper Gori havde lavet (ekstrakten side 92). Hun ved ikke, om Udlændingestyrelsen fik dette tilsendt. Hun talte med Lene Vejrum om det i telefonen. Det er ikke normalt, at en afdelingschef sender et notat selv.

Adspurgt, hvorfor hun ikke sørgede for, at Udlændingestyrelsen fik tilsendt retningslinjer, forklarede hun, at styrelsen ikke var i tvivl om, hvad de skulle gøre. Udlændingestyrelsen skulle overholde landets love og sørge for at indhente de nødvendige oplysninger om de par, der var i styrelsens system, til brug for den konkrete sagsbehandling. Lene Vejrum og hun talte ikke om, hvilke oplysninger Udlændingestyrelsen skulle indhente. Adspurgt, hvordan Lene Vejrum kunne vide, hvilke oplysninger der var relevante, forklarede hun, at Udlændingestyrelsen foretager den konkrete sagsbehandling, og hun havde tiltro til, at styrelsen kunne foretage denne vurdering.

Der var efter hendes opfattelse ikke nogen tvivl om, hvilke undtagelser der gjaldt. Hun har meget svært ved at forestille sig, at Udlændingestyrelsen ikke vidste, hvilke undtagelser der gjaldt. Hun læste notatet op for Lene Vejrum og sagde, at hun skulle kontakte Jesper Gori og Udlændingeafdelingen, hvis hun var i tvivl. På ny adspurgt, hvorfor notatet ikke blev sendt til Udlændingestyrelsen, forklarede hun, at det havde været naturligt, at Jesper Gori's ”ekstrakt” var blevet sendt ud. Måske udleverede Jesper Gori notatet til Udlændingestyrelsen på et efterfølgende møde. Hun kan ikke huske, om hun spurgte Jesper Gori, om han havde sendt notatet til Udlændingestyrelsen. Der kan være mange forskellige måder, som man kan sende et notat ud på. Foreholdt, at beskrivelsen af en praksis, der gør indgreb i borgerens forhold, skal være offentligt tilgængelig, forklarede hun, at hun ikke hørte om overvejelser vedrørende offentliggørelse af notatet. Hun har ikke haft nogen dialog med Udlændingeafdelingen herom.

Hun blev foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.41 fra hende til Mark Thorsen, Mia Tang, Lykke Sørensen, Jonas From Soelberg, Anne Nygaard Just, Anette Görtz og Jesper Gori med følgende ordlyd (ekstrakten side 6153):

”Har talt med Lene Vejrum i styrelsen og de har et møde i eftermiddag hvor de går i gang med at planlægge processen med at få skilt de mindreårige fra de voksne samlevende/ægtefæller.

De sætter det i værk så hurtigt de kan – de tror at det i nogle tilfælde kun kan lade sig gøre med politiets hjælp.”

Adspurgt, hvorfor hun ikke orienterede om, at hun også havde drøftet undtagelsesmulighederne med Lene Vejrum, forklarede hun, at ingen i departementet var i tvivl om, at der skulle være undtagelser. Hendes mail var en nøgtern tilbagemelding på samtalen med Lene Vejrum. Det var ikke usædvanligt, at politiets bistand var nødvendig.

Hun blev foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til operatørerne (ekstrakten side 110) om, at Udlændingestyrelsen ”snarest muligt [vil] varsle flytning i samtlige disse sager”. Hun blev endvidere foreholdt mail samme dag kl. 16.40 fra Lene Vejrum til hende om, at Udlændingestyrelsen havde varslet operatørerne om, at ”vi igangsætter en adskillelse af parrene” (ekstrakten side 115), ligesom hun blev foreholdt sin mail samme dag kl. 17.42, hvor hun videresendte Lene Vejrum's mail (ekstrakten side 5368). Hun blev herefter adspurgt, om Ditte Kruse Dankerts mail var blevet forelagt hende, inden den var blevet sendt til operatørerne, hvilket hun besvarede benægtende. Foreholdt, at det i mailen fra Ditte Kruse Dankert var anført, at samtlige par skulle adskilles, forklarede hun, at der i mailen står, at Udlændingestyrelsen vil ”varsle” flytninger, men styrelsen skulle indhente de konkrete oplysninger. Så vidt hun husker, var Udlændingestyrelsen i gang med at indhente disse oplysninger. Udlændingestyrelsen ”varslede” flytninger, og det står ikke i mailen, at alle skulle adskilles. Foreholdt, at pressemeddelelsen citeres i mailen, forklarede hun, at det i mailens næste afsnit er anført, at Udlændingestyrelsen vil ”varsle flytning” i disse sager. Foreholdt, at det i mailen er anført, at ”ingen mindreårige fremover må indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever”, forklarede hun, at Udlændingestyrelsen havde valgt alene at henvise til hovedreglen. Det havde været ”smukt”, hvis Udlændingestyrelsen også havde omtalt undtagelsesmuligheden i mailen. Udlændingestyrelsen orienterede i mailen operatørerne om, at hovedreglen ville være adskillelse. Adspurgt, om en almindelig borger, der læser mailen, vil kunne forstå, at der tillige gælder undtagelser, forklarede hun, at Udlændingestyrelsen må forklare om baggrunden for formuleringerne i mailen. Det er ikke operatørerne, der træffer afgørelser. Adspurgt, hvor man i mailen kan se, at der gælder noget andet end en adskillelse af alle par, forklarede hun, at dette fremgår af sætningen om, at der ”varsles” afgørelser.

Adspurgt, om hun foretog sig noget i anledning af mailen fra Lene Vejrum den 10. februar 2016 kl. 16.40, forklarede hun, at hun senere samme dag talte med Lene Vejrum. Hun husker ikke præcist, hvad der blev sagt under samtalen, men hun henviste blandt andet til, at Henrik Grunnet under koncerndirektionsmødet havde hørt, at der ville være en hovedregel og også ville være undtagelser. Hun tror, at hun sagde dette under den anden og ikke under den første

samtale med Lene Vejrum. Hun er ikke i tvivl om, at hun under den første samtale nævnte, at der ville være undtagelser, uanset at ministeren i pressemeddelelsen havde fjernet omtalen af undtagelserne. Lene Vejrum var bekymret for familierne. Adspurg, hvorfor Lene Vejrum var bekymret, når der var mulighed for undtagelser, forklarede hun, at det fyldte hos Lene Vejrum, at der var tale om sårbare familier, ligesom det fyldte hos Lene Vejrum, hvor langt undtagelserne rakte. Hun sagde til Lene Vejrum, at Udlændingestyrelsen skulle træffe en konkret beslutning i sagerne og spørge departementet, hvis styrelsen var i tvivl.

Foreholdt mail af 15. juni 2017 kl. 13.34 fra Louise Gertrud Michaëlis til blandt andre hende (ekstrakten side 5808) forklarede hun, at hun ikke husker, at hun kl. 17.30 talte med Lene Vejrum om, at indkvarteringsoperatørerne var blevet kontaktet af pressen.

Foreholdt Lene Vejrum's telefonnotat af 31. marts 2016 om telefonsamtalen den 10. februar 2016 (ekstrakten side 908) forklarede hun, at telefonnotatet er skrevet 7 uger efter samtalen. Hun har ikke selv lavet noget telefonnotat af samtalen. Hvis hun laver et notat, plejer hun at afstemme indholdet med den, som hun har haft samtalen med. Der står ikke noget i notatet, som er forkert, men notatet er ikke fuldstændigt. Hvis telefonnotatet er udtryk for, at undtagelserne ikke blev nævnt under telefonsamtalen, er notatet ikke korrekt. Adspurg, om hun efterfølgende har talt med Lene Vejrum om notatet, forklarede hun, at hun først så notatet, da hun læste ombudsmandens bilag. Man kan altid diskutere, om der er grund til at diskutere "gamle sager", og det valgte hun ikke at gøre.

Foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets brev af 4. maj 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1414) forklarede hun, at hun læste udtalelserne til Folketingets Ombudsmand, men hun udfordrede ikke materialet.

Hun blev foreholdt, at Udlændingestyrelsen i sin udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand anførte blandt andet (ekstrakten side 1307):

"Udlændingestyrelsen modtog samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen. Instruksen betød således, at ingen mindreårige fremover måtte indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, og at dette skulle gælde uanset om parret måtte have fællesbørn. Instruksen betød også, at der straks skulle ske adskillelse i de aktuelle sager, hvor en mindreårige allerede var indkvarteret sammen med en ældre ægtefælle eller samlever.

Det var ligeledes en del af instruksen, at styrelsen skulle påbegynde arbejdet med at udarbejde retningslinjer for indkvartering af mindreårige asylansøgere, som har

indgået ægteskab eller er i samlivforhold med en person, der opholder sig i Danmark.”

Hun forklarede, at der efter hendes opfattelse er tale om en efterrationalisering fra Udlændingestyrelsens side.

Hun blev foreholdt, at der i udtalelsen ligeledes er anført:

”I forlængelse heraf orienterede styrelsen med udgangspunkt i pressemeddelelse af 10. februar 2016 fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet samme dag samtlige indkvarteringsoperatører om de nye retningslinjer, og at styrelsen i forlængelse heraf snarest muligt ville påbegynde varsling af flytninger i de sager, hvor mindreårige var indkvarteret sammen med myndige ægtefæller eller samlevere.

Rækkevidden af instruksen i forhold til hvilke parter, der skulle adskilles, bl.a. under hensyntagen til Danmarks internationale forpligtigelser, blev herefter løbende drøftet mellem styrelsen og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

Departementet tilkendegav overfor styrelsen i relation til betydningen af Danmarks internationale forpligtigelser, at det helt overordnede udgangspunkt for behandling af de konkrete sager måtte være, at en adskillelse af parrene - herunder par med fællesbørn - som udgangspunkt måtte anses for at være i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtigelser, herunder i henhold til EMRK art. 8 og Børnekonventionen.

Departementet tilkendegav herudover, at styrelsen kunne forelægge konkrete problemstillinger for departementet, hvis styrelsen ønskede departementets vurdering af foreneligheden med Danmarks internationale forpligtigelser.”

Adspurg, hvorfor departementet ikke gjorde det klart, at det allerede den 10. februar 2016 blev drøftet, at der gjaldt undtagelser, forklarede hun, at Udlændingestyrelsen aldrig har administreret undtagelsesfrit og ikke kan have været i tvivl om, at der var undtagelser. Hun mener, at der i det citerede er tale om en efterrationalisering fra Udlændingestyrelsens side. Hun har aldrig hørt nogen sige, at der skulle administreres uden undtagelser. Udlændingestyrelsen kan ikke have været i den vildfarelse, at styrelsen skulle administrere ulovligt. Hvis Lene Vejrum havde fået den opfattelse, at hun var blevet bedt om at administrere ulovligt, kunne Lene Vejrum have bedt hende om at bekræfte dette skriftligt eller have taget fat i for eksempel Jesper Gori.

Foreholdt brev af 11. maj 2016 fra Folketingets Ombudsmand til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet (ekstrakten side 1423) forklarede hun, at hun ikke husker, om hun har læst

dette brev. Det ville være naturligt, at hun havde fået en kopi. Hun blev foreholdt, at Folketingets Ombudsmand ifølge dette brev havde en anden opfattelse end hende af telefonsamtalen den 10. februar 2016, idet ombudsmanden refererede Udlændingestyrelsens udtalelse om, at styrelsen samtidig med udsendelsen af ministeriets pressemeddelelse modtog en mundtlig instruks fra ministeriet om ”administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen” (ekstrakten side 1425). Hun forklarede, at der i ugerne efter var møder mellem Lykke Sørensen, Lene Vejrum og hende, og det blev aldrig sagt på disse møder, at der skulle administreres ulovligt. Hun forstår ikke, at Udlændingestyrelsen kan have været i den tro, at styrelsen blev bedt om at administrere ulovligt.

Hun blev foreholdt spørgsmål 904 fra Udlændinge- og Integrationsudvalget og ministerens svar den 21. juni 2017. Heraf fremgår (ekstrakten side 4342):

”Spørgsmål nr. 904:

Er det korrekt, når Udlændingestyrelsen i sin udtalelse til Folketingets Ombudsmand den 28. april skriver: ”Udlændingestyrelsen modtog samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen. Instruksen betød således, at ingen mindreårige fremover måtte indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, og at dette skulle gælde uanset om parret måtte have fællesbørn. Instruksen betød også, at der straks skulle ske adskillelse i de aktuelle sager, hvor en mindreårig allerede var indkvarteret sammen med en ældre ægtefælle eller samlever.” (UUI alm. del – bilag 152, side 23)?

Svar:

Ja, det er korrekt.

Der henvises i øvrigt til Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand, som var vedlagt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udtalelse af 4. maj 2016 til ombudsmanden, jf. Folketingets Ombudsmands endelige redegørelse af 23. marts 2017 (UUI alm. del – bilag 152).

Jeg vil i øvrigt redegøre for forløbet efter udsendelsen af min generelle indkvarteringsinstruks af 10. februar 2016 ved min besvarelse af samrådsspørgsmål AW og AY (UUI alm. del) den 23. juni 2017.”

Hun forklarede, at hun ikke husker, om hun blev orienteret om dette svar. Hun kan selvfølgelig ærgre sig over, at hun ikke skrev et telefonnotat om samtalen med Lene Vejrum den 10. februar

2016. Hun fortalte til sine kollegaer i ministeriet, hvad hun havde talt med Lene Vejrum om. I hendes optik var pressemeddelelsen ikke en instruks, og det havde den aldrig været. Hun udfordrede ikke Udlændingefdelingens svar på spørgsmål 904, idet dette ikke var hendes rolle. Adspurg, hvem af sine kollegaer hun talte med om telefonsamtalen, forklarede hun, at hun i hvert fald sagde til Uffe Toudal, at hun havde en anden opfattelse af telefonsamtalen end Lene Vejrum. Hun kunne aldrig drømme om at ringe ud og sige til nogen, at de skulle gøre noget ulovligt. Det er absurd, at hun skulle have gjort dette. Adspurg, hvad hun gjorde, da hun fandt ud af, at Udlændingestyrelsen havde en anden opfattelse af telefonsamtalen end hende, forklarede hun, at hun gav udtryk for sin opfattelse til i hvert fald Uffe Toudal. Hun er ret sikker på, at hun sagde til Uffe Toudal, at telefonnotatet efter hendes opfattelse ikke var fyldestgørende. Hun husker ikke, hvornår hun sagde det. Hun sagde det, da hun første gang havde set Lene Vejrum's telefonnotat. Hun så telefonnotatet, da det lå som et bilag i materialet til ombudsmanden. Hun så telefonnotatet, enten da det blev sendt til ombudsmanden eller kom tilbage fra ombudsmanden. Hun husker det ikke nærmere.

Adspurg, hvorfor ingen i departementet gjorde det klart, at Udlændingestyrelsens udtalelse til Folketingets Ombudsmand ikke var rigtig, og adspurg, hvorledes Uffe Toudal reagerede, da hun fortalte ham om sin opfattelse af telefonsamtalen, forklarede hun, at hun ikke husker Uffe Toudals reaktion. Udarbejdelsen af svar til ombudsmanden henhørte under Udlændingefdelingen, og hun var ikke inde over udformningen af svarene. Hun blev måske lidt overrasket, da hun så telefonnotatet, men Udlændingefdelingen udarbejdede svarene til ombudsmanden, og hun fik ikke svarene i høring.

Adspurg, om det notat, som ministeren havde godkendt den 9. februar 2016, var genstand for drøftelser i denne periode, forklarede hun, at hun ikke husker dette. Udlændingefdelingen arbejdede i det næste halve år med at udarbejde et notat, der stod "på toppen" af det notat, som ministeren havde godkendt den 9. februar 2016.

Hun blev foreholdt mail af 4. marts 2016 kl. 9.15 fra Margit Sander Rasmussen til Anne Nygaard Just, hvilken mail den 7. marts 2016 kl. 14.43 blev videresendt til blandt andre hende (ekstrakten side 6160). I mailen var der vedhæftet et notat, hvoraf fremgår blandt andet (ekstrakten side 6176):

"Som følge af Udlændinge-, Integrations-, og Boligministerens meddelelse af 10. februar 2016 har Udlændingestyrelsen ændret praksis, således at mindreårige over 15 år ikke længere indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever. Dette gælder også, selvom parret har fællesbørn."

Adspurg, om dette notat gav anledning til overvejelser i departementet, forklarede hun, at hun læser notatet således, at hovedreglen var, at der blev ændret praksis. Hun er overbevist om, at Udlændingestyrelsen på dette tidspunkt var fuldstændig klar over, at der var undtagelser. De

havde møder med Udlændingestyrelsen i ugerne efter den 10. februar 2016. Adspurgt, om hun reagerede på, at praksis i notatet blev beskrevet som undtagelsesfri, forklarede hun, at hun ikke husker, at hun specifikt reagerede. Hun havde inden den 4. marts 2016 selv flere møder med Lene Vejrum, ligesom der var møder mellem Udlændingeafdelingen og Udlændingestyrelsen, og det fremstår som mærkeligt for hende, at Udlændingestyrelsen skulle være gået ud fra, at der ikke var undtagelser.

Hun blev foreholdt mail af 17. februar 2016 kl. 15.38 fra Kristina Rosado til Lene Vejrum og Margit Sander Rasmussen med udkast til en ”første mail til departementet” (ekstrakten side 5541). Af udkastet fremgår:

”Indholdet af pressemeddelelsen giver anledning til en række overvejelser i forhold til, hvorledes adskillelsen af par, hvor den ene eller begge parter er mellem 15 og 18 år, rent praktisk skal foregå. Dette gør sig navnlig gældende i sager, hvor parrene har fælles børn. Vi skal derfor bede ministeriet forholde sig til følgende:

- Hvem skal tage stilling til, hvor fælles børn skal tage ophold? Er det Udlændingestyrelsen – og i givet fald ud fra hvilke hensyn? – eller har parrene selv pligt til at tage stilling til dette?
- Kan forældrene indkvarteres på centre i umiddelbar nærhed af hinanden, således at forældrene har mulighed for at udøve samvær med børnene i det omfang, de selv ønsker?
- skal forældrene have mulighed for at vælge samværsløsninger, f.eks. 7-7-ordninger, og betyder det i givet fald, at både bopæls- og samværsholdere skal indkvarteres på eneværelser på deres respektive centre?
- Skal styrelsen dække udgifter til transport til samvær med børn, der ikke bor sammen med begge forældre, når dette er en direkte følge af en administrativ beslutning om at indkvartere forældrene hver for sig?
- Med hvilken vægt skal overvejelser om øvrige familierelationer på centret indgå, når styrelsen skal beslutte at skille familierne ad, herunder evt. fælles børns relationer til eksempelvis bedsteforældre e.l.?
- Skal par, hvor begge parter er mindreårige, flyttes til hver sit center, selv om de for nuværende ikke deler værelse på børnecenteret? Det bemærkes, at børnecentrene typisk ligger med stor geografisk afstand til hinanden.”

Hun forklarede, at hun læser mailen således, at Udlændingestyrelsen gjorde sig en række overvejelser i forhold til, hvordan de skulle håndtere ordningen. Hun mener, at Udlændingestyrelsen gjorde sig nogle fornuftige overvejelser, og læser ikke mailen således, at alle skulle adskilles uden undtagelser. Mailen afspejlede de drøftelser, som man havde med Udlændingestyrelsen. Hun har aldrig hørt Udlændingestyrelsen sige, at alle skulle adskilles, og en styrelse skal overholde lovgivningen. Hun har aldrig på et møde hørt nogen fra Udlændingestyrelsen udtale,

at alle skulle adskilles undtagelsesfrit. Hvis Udlændingestyrelsen virkelig mente, at styrelsen fik en besked fra hende om, at alle skulle adskilles, skulle styrelsen have sagt dette til hende. Foreholdt, at det af det tidligere foreholdte notat (ekstrakten side 6176) vedhæftet mailen af 4. marts 2016 kl. 9.15 fra Margit Sander Rasmussen til Anne Nygaard Just fremgår, at Udlændingestyrelsen ville adskille alle, forklarede hun, at den altovervejende hovedregel var, at alle skulle adskilles. Ministeren havde taget omtalen af undtagelserne ud af pressemeddelelsen, men det var alene hovedreglen, at alle skulle adskilles. Der var adskillige møder og telefonsamtaler med Udlændingestyrelsen, og hun kan ikke forstå det, hvis Udlændingestyrelsen gik ud fra, at der ikke skulle være undtagelser. Hun ved ikke, hvorfor Udlændingestyrelsen i notatet ikke skrev, at der skulle være undtagelser.

Hun blev foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.54 fra Anne Nygaard Just til Uffe Toudal med kopi til hende, i hvilken mail der var oplysninger om antallet af samlevende par (ekstrakten side 5628). Adspurgt, om det var aftalt, at der skulle ske en systematisk tilbagemelding om adskillelsesprocessen, forklarede hun, at hun ikke mener, at der var en sådan aftale. Hun tror, at departementet løbende spurgte, når der var behov for en opdatering. Hun husker ikke, hvornår hun fik en underretning om, at Udlændingestyrelsen var begyndt at adskille par.

Hun blev foreholdt sin mail af 12. februar 2016 kl. 15.18 til Jonas From Soelberg, Mark Thorsen, Anette Görtz, Anne Nygaard Just og Mia Tang (ekstrakten side 5371). Af mailen fremgår:

”Har lige talt med Lene i US – der er nu 31 par hvor der er en mindreårig – vi får en opdateret liste ind.

De skiller dem ad. Men det var bare så vi vidste at tallene udvikler sig”

Hun forklarede, at hun ikke husker, hvorfor hun havde kontakt til Lene Vejrum. Måske havde ministeren bedt om at få oplysningerne, fordi hun skulle interviewes. Hun gik ud fra, at Udlændingestyrelsen ville gå i gang med at se på sagerne relativt hurtigt efter udmeldingen om, at hovedreglen var en adskillelse af parrene. Hun mener, at nogle par blev adskilt ugen efter, at mailen blev sendt. Adspurgt, om hun havde drøftelser med Lene Vejrum om adskillelsesprocessen, forklarede hun, at hun tog til efterretning, at Udlændingestyrelsen var gået i gang med at behandle de konkrete sager, og at hovedreglen var, at der skulle ske adskillelse. Foreholdt, at det i mailen fremstår, som om der er truffet beslutning om adskillelse, forklarede hun, at Udlændingestyrelsen var gået i gang med at se på sagerne, og der var par, som aldrig blev adskilt. Hun tror ikke, at Udlændingestyrelsen havde nået at behandle alle sagerne. Hun talte ikke med Lene Vejrum om, hvilket faktisk grundlag Udlændingestyrelsen skulle have for at træffe afgørelser.

Hun blev foreholdt, at der i det notat, som ministeren godkendte den 9. februar 2016, er anført blandt andet (ekstrakten side 162):

”Det vurderes dog, at barnets tarv i visse tilfælde med styrke vil tale for, at der sker indkvartering af mindreårige over 15 år i tilknytning til en ægtefælle/samlever. Det gælder f.eks. i tilfælde, hvor parterne har haft et forudgående samliv, hvor parret har fælles barn, hvor aldersforskellen mellem parterne er begrænset, og hvor hensynet til den mindreåriges tarv også i øvrigt med styrke taler derfor. Som udgangspunkt vil alle disse hensyn skulle foreligge, for at der skal ske indkvartering med ægtefællen/samleveren, og det er således ikke tilstrækkeligt, at parret (alene) har haft et forudgående samliv og aldersmæssigt er tæt på hinanden.”

Adspurgt, hvordan man kunne undersøge disse forhold uden at foretage en samtalebaseret undersøgelse eller en psykologundersøgelse af den mindreårige, forklarede hun, at den konkrete sagsbehandling henhørte under Udlændingestyrelsen. Hun havde ikke grund til at tro andet, end at Udlændingestyrelsen var gode til den konkrete sagsbehandling. Det må afhænge af den konkrete situation, hvor mange oplysninger Udlændingestyrelsen skal have. Adspurgt, om oplysninger om parrenes alder og om, hvorvidt parret havde børn, var tilstrækkelige til at kunne træffe en afgørelse, forklarede hun, at Udlændingestyrelsen efter hendes vurdering nok ville have ment, at det ville være ”fint” at have flere oplysninger, men dette må styrelsen nærmere redegøre for. Hun kan ikke tro andet, end at Udlændingestyrelsen altid sagsbehandler ordentligt. Udlændingestyrelsen har altid haft et stort fokus på hensynet til mindreårige. Hvis Lene Vejrum havde spurgt, om man kunne adskille et par alene på baggrund af en oplysning om alder og om, at parret ikke havde børn, ville hun have sagt, at Lene Vejrum selv skulle træffe denne afgørelse. Lene Vejrum kunne hos Udlændingeafdelingen få hjælp til de konkrete sager. Hun er sikker på, at Lene Vejrum kontaktede Jesper Gori.

Hun blev foreholdt, at der i ”Foreløbig Tillægsekstrakt – de berørte par” er oplysninger om et par, der blev adskilt den 16. februar 2016, og hvor der alene forelå oplysninger om alderen og om, at parret ikke havde børn. Hun forklarede, at udgangspunktet var adskillelse, og hun tænkte, at Udlændingestyrelsen relativt hurtigt kunne træffe afgørelse i de simple sager. Hvis der har været tale om en oplagt sag, kan hun ikke se noget mærkeligt i, at der hurtigt blev truffet afgørelse.

Hun blev foreholdt, at der i ”Foreløbig Tillægsekstrakt – de berørte par” findes oplysninger om andre par, der blev adskilt alene ud fra oplysningen om alderen og om, at parret ikke havde børn. Hun forklarede, at Udlændingestyrelsen på intet tidspunkt har været i tvivl om, at der kunne være undtagelser. Hun kan ikke vurdere, om Udlændingestyrelsen havde tilstrækkelige oplysninger, men hun mener generelt ikke, at styrelsen foretager en lemfældig sagsbehandling. Hovedreglen var, at flest mulige skulle adskilles, men hvis der var særlige forhold, skulle parret ikke adskilles. En simpel sag kunne måske være en sag, hvor parrene ikke havde fælles børn, og hvor der ikke i øvrigt forelå særlige omstændigheder. Hun ved ikke, hvordan Udlændingestyrelsen traf afgørelserne, og styrelsen talte ikke med hende om sagsbehandlingen. Hun vil

ikke forholde sig konkret til sagerne. Adspurgt, hvad der efter hendes opfattelse er en simpel sag, forklarede hun, at det ikke er en simpel sag, hvis der er børn, eller hvis den ene er syg. Det var Udlændingefædelingen, der skulle bistå Udlændingestyrelsen med denne vurdering. Adspurgt, om det under hendes samtale den 10. februar 2016 med Lene Vejrum blev konkretiseret, hvilke undtagelser der kunne være, forklarede hun, at dette ikke blev konkretiseret nærmere, men der blev talt om børn, sårbarhed eller om en familie, hvor den ældre ægtefælle tog sig af børnene.

Hun blev foreholdt mail af 17. februar 2016 kl. 18.08 fra Anne Nygaard Just til Udlændingestyrelsen med kopi til hende, Lene Vejrum, Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado og Anette Görtz (ekstrakten side 5636). Af denne mail fremgår blandt andet:

”Vi har modtaget vedhæftede samrådsspørgsmål Z. Vi har indtil videre fået frist til at lægge en sag op til ministeren tirsdag d. 23. februar, da samrådet forventes at skulle afholdes tirsdag d. 1. marts. Samrådet er dog endnu ikke berammet. Til brug for samrådet har vi brug for en række materiale:

- Først og fremmest har vi brug for en opdateret liste over de mindreårige, der pt. er indkvarteret, og som har en ægtefælle eller samlever. Vi vil desuden gerne have af vide, om det i alle tilfælde er en kvinde, der er den mindreårige, hvor mange børn de har eller om de er gravide, indrejsedato, nationalitet samt om de har ID, der verificerer deres alder eller om der i visse tilfælde er foretaget en aldersbestemmelse eller hvordan man i øvrigt har vurderet de mindreåriges alder i de tilfælde, hvor de ikke har ID med.
- Vi vil endvidere gerne bede om en status på, om alle parrene er adskilt eller hvornår de forventes at være det.”

Hun forklarede, at hun ikke forventede, at alle parrene var adskilt en uge efter udsendelsen af pressemeddelelsen. Anne Nygaard Justs formulering skal ikke forstås meget specifikt. Ingen regnede med, at alle var adskilt på dette tidspunkt. Hun er ret sikker på, at Anne Nygaard Just var fuldstændig klar over, at der skulle være undtagelser. Anne Nygaard Just havde en særdeles tæt dialog med Jesper Gori. Hun instruerede ikke Anne Nygaard Just i, hvordan hun skulle formulere mails til Udlændingestyrelsen, men i deres optik var det aldrig anderledes, end at der ville være undtagelser. Det var hele udgangspunktet i sagen. Hun syntes ikke, at man behøvede at skrive, at der alene var tale om en hovedregel, idet Udlændingestyrelsen var klar over, at der skulle være undtagelser. Det ville være fuldstændig uforståeligt for hende, hvis Udlændingestyrelsen ikke vidste, at der skulle være undtagelser.

Hun blev foreholdt mail af 16. februar 2016 kl. 16.50 fra Lene Vejrum til hende og Lykke Sørensens (ekstrakten side 149), i hvilken mail Lene Vejrum spurgte, om konkrete spørgsmål

skulle drøftes med Jesper Gori. Hun forklarede, at Lykke Sørensen svarede, at det var Udlændingeafdelingen og Jesper Gori, som Udlændingestyrelsen skulle tale med.

Hun kan se i sin kalender, at hun deltog i et møde den 22. februar 2016. Hun husker ikke, hvad der specifikt blev talt om. De talte om problemstillingen og ikke om de konkrete sager. De kan sagtens have talt om de emner, der er nævnt i mailen af 17. februar 2016 kl. 15.38 fra Kristina Rosado til Lene Vejrum og Margit Sander Rasmussen (ekstrakten side 5541).

Foreholdt PowerPoints til brug for mødet med operatørerne den 23. februar 2016 (ekstrakten side 5487) forklarede hun, at hun ikke ved, hvad hun skal sige til disse PowerPoints. Der var tale om Udlændingestyrelsens formidling til operatørerne. Udlændingestyrelsen vidste, at der skulle være undtagelser. Det er ikke rigtigt, at Udlændingestyrelsen gik ud fra, at ordningen skulle være undtagelsesfri. Adspurg, om hun kan pege på et sted, hvor departementet skriftligt gjorde det klart, at der skulle være undtagelser, forklarede hun, at hun ikke kan gennemskue, om Udlændingeafdelingen gjorde dette. Det notat, som ministeren godkendte den 9. februar 2016, blev i slutningen af januar 2016 sendt i høring hos Udlændingestyrelsen. Adspurg, hvorfor man ikke kunne sende det endelige notat til Udlændingestyrelsen, forklarede hun, at dette ikke er normal praksis. Der foretages en høring for at belyse faktuelle forhold. Det er ikke normalt, at forelagte notater sendes i høring. Set i bagklogskabens klare lys havde det været fint at sende Jesper Goris sammenfatning (ekstrakten side 92) til Udlændingestyrelsen, og måske har Udlændingestyrelsen fået notatet udleveret. Adspurg, hvorfor der ikke blev udsendt et praksisnotat om sagsbehandlingen, forklarede hun, at sådanne notater normalt ikke ligger i hendes afdeling.

Inger Støjbergs bisidder, advokat Nicolai Mallet, bemærkede, at der findes skriftlige oplysninger om, at der ikke har været tale om en undtagelsesfri administration, og henviste i den forbindelse til Ditte Kruse Dankerts mail af 23. februar 2016 kl. 16.22 til Lene Vejrum, Catrine Primdahl og Kristina Rosado om forelæggelse af fem sager for departementet (ekstrakten side 201).

Line Skytte Mørk Hansen blev adspurg, om der blev afholdt et koncerndirektionsmøde den 24. februar 2016, og forklarede, at dette hverken fremgår af hendes, Jonas From Soelbergs eller Henrik Kyvsgaards kalender. Hun tror ikke, at mødet blev afholdt. Foreholdt sit talepapir til mødet (ekstrakten side 5374, sidste bullet) forklarede hun, at hun ikke tror, at hun brugte dette talepapir. Hun ved ikke, hvorfor hun fik talepapiret. Hun forklarede, at omtalen af et møde ”i mandags” må være den drøftelse, der fandt sted den 22. februar 2016. Hun husker ikke, at hun drøftede konkrete sager. Foreholdt, at det i talepapirets fjerde bullet er anført, at ingen mindreårige fremover må være indkvarteret med deres ægtefælle eller samlever, forklarede hun, at hun ikke husker, at indholdet af denne bullet blev drøftet.

Foreholdt Ditte Kruse Dankerts mail af 23. februar 2016 kl. 16.22 til Lene Vejrum, Catrine Primdahl og Kristina Rosado om forelæggelse af fem sager for departementet (ekstrakten side 201),

forklarede hun, at hun husker forløbet på samme måde som beskrevet i mailen. Udlændingestyrelsen var gået i gang med at behandle sagerne og havde indledt en dialog med operatørerne om en håndtering af de resterende par.

Hun godkendte ikke ministerens svar af 24. februar 2016 på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230). Anette Gørtz og hun var på vinterferie, og sagen lå hos Anne Nygaard Just. Sagen gik herefter direkte til Lykke Sørensen, der godkendte svaret. Det var specielt, at Anette Gørtz underskrev, idet Anette Gørtz ikke havde godkendt svaret. Hun fik en kopi i F2, og måske læste hun svaret. Foreholdt, at undtagelsesmulighederne ikke er nævnt i svaret, forklarede hun, at svaret ikke er forkert, men svaret er måske ikke helt udtømmende eller fyldestgørende. Det havde været fint, hvis man også havde omtalt undtagelsesmulighederne. Det ville være lidt ”pudsigt” at orientere Folketinget om samtalen mellem Lene Vejrum og hende den 10. februar 2016. Adspurg, hvorfor hun er af den opfattelse, at svaret ikke var forkert, forklarede hun, at svaret burde have omtalt undtagelsesmulighederne, og at det derfor ikke var fyldestgørende.

Foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 14.45 fra Ditte Kruse Dankert til Jesper Gori med kopi til Anne Nygaard Just vedhæftet notat om fem konkrete sager (ekstrakten side 329) forklarede hun, at hun ikke husker, om hun så dette notat, eller om det var notatet fra Røde Kors, som hun så. Hun forholdt sig ikke til de konkrete sager, idet dette henhørte under Udlændingeafdelingen.

Foreholdt mail af 4. marts 2016 kl. 12.33 fra Lykke Sørensen til blandt andre hende om henvendelsen af 3. marts 2016 fra Røde Kors og mail af 15. marts 2016 kl. 12.34 fra Jesper Gori til blandt andre hende om henvendelsen (ekstrakten side 353) forklarede hun, at hun, som hun husker det, læste notatet fra Røde Kors. Det er aldrig ligegyldigt, når en operatører skriver til departementet. Sagsbehandlingen foregik imidlertid i Udlændingestyrelsen, og Røde Kors skulle have dialogen med styrelsen. Foreholdt, at Røde Kors i brevet anførte, at en adskillelse af par med børn uden en forudgående individuel vurdering ville være dybt bekymrende (ekstrakten side 357), forklarede hun, at Udlændingestyrelsen netop foretog en individuel vurdering. Man må spørge Røde Kors om, hvorfor de skrev, som de gjorde. Det var ikke hende, der havde kontakten med Udlændingestyrelsen. Hun fandt ikke anledning til at reagere på brevet fra Røde Kors, herunder fordi brevet var stilet til Lykke Sørensen. Hun går ud fra, at Udlændingeafdelingen havde en dialog med Udlændingestyrelsen om henvendelsen, og at styrelsen herefter tog en dialog med Røde Kors. Hun husker ikke, om hun drøftede brevet med andre. Måske har brevet været ”oppe” på et møde. Der var enighed om, at brevet skulle videresendes til de konkrete sagsbehandlere i Udlændingestyrelsen. Man skal være opmærksom på, at Røde Kors også havde sin egen dagsorden. At der efter Røde Kors’ opfattelse forelå et ulovligt forhold, er ikke ensbetydende med, at dette rent faktisk også var tilfældet. Samrådet den 15. marts 2016 blev forberedt i hendes afdeling og i Udlændingeafdelingen. Det var ikke hendes ansvar at klæde ministeren på angående henvendelsen fra Røde Kors, idet dette henhørte under Udlændingeaf-

delingen. Hun er ret overbevist om, at Udlændingeafdelingen rettede henvendelse til Udlændingestyrelsen for at sikre sig, at Røde Kors' beskrivelse af sagsbehandlingen ikke var rigtig. Hun kan ikke forestille sig andet.

Hun mener, at Jesper Gori deltog i samrådet den 15. marts 2016. Hun var inde over forberedelsen af samrådet. Hun ved ikke, hvem der "skrev for" i materialet til ministeren. Hun tror, at det var hendes afdeling, der lagde sagen op. Der var ikke nogen tvivl om, hvilke områder afdelingerne hver især havde ansvaret for, og det vigtige var, at alle havde godkendt den del, der hørte under deres område. Man ville få en dårligere ministerbetjening, hvis ministeren skulle have to sager op om det samme samråd. Sagen om samrådet landede i hendes afdeling, hvilket kan skyldes praktiske forhold, for eksempel at der på grund af ferie ikke var fuldmægtige i Udlændingeafdelingen.

Foreholdt svar af 9. marts 2016 på Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalgets spørgsmål nr. 302 (ekstrakten side 515) forklarede hun, at hun var inde over dette svar. Hun blev adspurg, hvor i svaret man kan læse, at der var mulighed for undtagelser. Hertil forklarede hun, at Udlændingestyrelsen ifølge svaret var "i færd med at omsætte min generelle instruks i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager", og i denne formulering kan det ligge, at der alene var tale om en hovedregel. Man kunne godt have nævnt undtagelsesmulighederne. Foreholdt, at hun på dette tidspunkt kendte til brevet fra Røde Kors og til notatet fra Udlændingestyrelsen om praksisændringen (ekstrakten side 6176), forklarede hun, at man med udvalsspørgsmålet svarede på det, som man var blevet spurgt om. Efter hendes opfattelse var Udlændingestyrelsen klar over muligheden for undtagelser. Den dialog, som departementet havde med Udlændingestyrelsen, viste dette. De retningslinjer, der blev omtalt i folketingssvaret, var Udlændingestyrelsens retningslinjer til operatørerne. Adspurg, om retningslinjerne i så fald kunne vedrøre muligheden for undtagelser, forklarede hun, at det er rigtigt, at afgørelserne om adskillelse ikke blev truffet af operatørerne. Adspurg, om sætningen om de konkrete retningslinjer i så fald kunne være modificerende i forhold til den forudgående sætning i folketingssvaret om, at ingen mindreårige kunne indkvarteres med deres samlever eller ægtefælle, forklarede hun, at man kan anlægge dette synspunkt, men heri ligger ikke, at Udlændingestyrelsen ikke behandlede sagerne med mulighed for undtagelser. Man kunne godt i folketingssvaret have nævnt, at der var en hovedregel, men at der ligeledes skulle være mulighed for undtagelser.

Foreholdt mail af 22. februar 2016 kl. 14.44 fra Anne Nygaard Just med kopi til blandt andre hende (ekstrakten side 5650) og notat samt talepapir til statsministeren (ekstrakten side 271) forklarede hun, at hun tror, at dette var det første talepapir, der blev sendt til statsministeren i forbindelse med den forespørgselsdebat, som statsministeren skulle deltage i. Hun husker det dog ikke. Foreholdt, at ordningen ifølge talepapiret fremtræder som en undtagelsesfri ordning, forklarede hun, at man godt kunne have skrevet hovedregel og undtagelser ind. Hun kan ikke konkret huske, hvorfor departementet ikke gjorde det. Hun er ikke helt klar over, om det var hende, der havde sagen under hele forløbet indtil forespørgselsdebatten den 4. marts 2016. Hun

var ikke inde over de drøftelser, der var med Statsministeriet. Måske blev hun orienteret om henvendelsen fra Tanja Franck, men hun husker det ikke. Efter hendes opfattelse var det meget naturligt, at Tanja Franck ringede til Lykke Sørensen, idet den juridiske vurdering lå hos Lykke Sørensen.

Foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 18.09 fra Tanja Franck til Christian Kettel Thomsen om, at udlændinge-, integrations- og boligministeren havde ”meldt hårdere ud, end juraen kan holde til” (ekstrakten side 333), forklarede hun, at hun ikke husker at være blevet orienteret herom. Hun har ikke haft kontakt til medarbejdere i Statsministeriet om denne sag. Måske er hun blevet orienteret om, at der har været en kontakt. Hun ved ikke, om der var en kontakt mellem Inger Støjberg og statsministeren om sagen, ligesom hun ikke ved, om der var en kontakt mellem Søren Pind og Inger Støjberg om sagen.

Foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets beredskab af 2. marts 2016 til Statsministeriet med omtale af en henvendelse fra Jyllands-Posten angående ordningens forenelighed med EMRK og børnekonventionen (ekstrakten side 5505) forklarede hun, at hun ikke husker, om hun var inde over henvendelsen fra Jyllands-Posten. Hun kan godt have været inde over problemstillingen. Hun var på vinterferie i uge 7, da Jyllands-Posten rettede henvendelse. Hun går ud fra, at Lykke Sørensen havde en drøftelse med Tanja Franck.

Foreholdt forklaringen fra Uffe Toudal om, at han på et tidspunkt blev kontaktet af Statsministeriets departementschef, forklarede hun, at hun ikke husker, om Uffe Toudal orienterede hende herom. Det ville ikke have været unaturligt, at han orienterede hende om samtalen. Han talte forholdsvis tit med Statsministeriets departementschef.

Hun blev foreholdt Politikens artikel af 7. marts 2016 med en omtale af blandt andet Mattias Tesfayes holdning i sagen (ekstrakten side 751) og adspurgte, om ministeren ville komme under et politisk angreb, hvis hun omtalte undtagelsesmulighederne. Hun forklarede, at det godt kan være, at det forholdt sig således. Ikke desto mindre skulle ministeren overholde konventionerne. Det er svært at forholde sig til, hvad Dansk Folkeparti og Socialdemokratiet mente. Hendes opfattelse af det politiske landskab var, at de færreste partier ønskede at overtræde konventionerne. De rådgav ikke ministeren på baggrund af, om Dansk Folkeparti og Socialdemokratiet ønskede at bryde konventionerne. De rådgav ministeren om, at der var en hovedregel, men at der tillige gjaldt nogle undtagelser. Foreholdt, at der hverken i samrådstalen den 15. marts 2016 eller i folketingssvarene blev nævnt noget om Danmarks internationale forpligtelser, forklarede hun, at hun ikke ved, hvorfor det i stedet var kongebrevseksemplet, der blev nævnt i samrådstalen. Det er ministerens valg, hvad der skal siges under et samråd. De skrev en tale til ministeren efter bedste evne. Hun kan ikke redegøre for, hvornår det blev kongebrevseksemplet, der fremgik af samrådstalen.

Foreholdt mail af 8. marts 2016 kl. 19.49 fra Anne Nygaard Just til Anna-Sophia Saugmann-Jensen og Jesper Gori med kopi til blandt andre hende og vedhæftet udkast til samrådstale (ekstrakten side 387) og mail af 8. marts 2016 fra Jesper Gori til Anne Nygaard Just med bemærkninger til samrådstalen (ekstrakten side 420) forklarede hun, at hun ikke nødvendigvis så talen i første omgang, efter at den var blevet skrevet af Anne Nygaard Just. Hun kan sagtens have haft møder om talen, inden den blev godkendt i F2. I sin kalender kan hun se, at hun den 6. marts 2016 havde møde om samrådet med Anette Görtz og Anne Nygaard Just og den 7. og 8. marts 2016 havde møde om samrådet med Lykke Sørensen, Jesper Gori, Uffe Toudal, Anne Nygaard Just og Anette Görtz. Den 14. marts 2016 var der formøde til samrådet med samme deltagerkreds. Foreholdt, at der i et udkast til samrådstalen var en omtale af Danmarks internationale forpligtelser (ekstrakten side 527), og adspurg, om der på dette tidspunkt var drøftelser om, hvorvidt de internationale forpligtelser skulle overholdes, forklarede hun, at hun ikke husker dette. Hun husker ikke, om der var en grund til, at de internationale forpligtelser ikke blev nævnt i samrådstalen.

Hun blev foreholdt, at det samme sted i udkastet var nævnt, at det var vigtigt for ministeren at sende et utvetydigt signal om, at Danmark ikke accepterer nogen form for tvang (ekstrakten side 527). Hun blev herefter adspurg, om der i midten af marts 2016 var nye oplysninger om, at der forelå indikationer på tvang. Hun forklarede, at de skrev talen ud fra de ord, som ministeren brugte. Når man skriver samrådstaler, prøver man at finde den tone, som ministeren normalt taler i. Talen var skrevet til ministeren og afspejlede ministerens holdning. Hun tror ikke, at de lavede en yderligere undersøgelse af, om der forelå tvang. Hovedreglen var, at der i alle sager skulle ske adskillelse, og der kunne godt være sager, hvor man adskilte, selvom der ikke forelå et tvangselement. Det var ikke en betingelse for at adskille, at der beviseligt forelå et tvangselement, og tvang var ikke i sig selv en præmis for adskillelse. Udlændingestyrelsen gik ikke ind og undersøgte, om der var tale om tvang. Udlændingestyrelsen adskilte som hovedregel. Adspurg om, hvilket sagligt formål adskillelsen i så fald forfulgte, forklarede hun, at det var ministerens politiske holdning, at flest muligt skulle adskilles. Det var den bestilling, som departementet fik. Ministeriet undersøgte herefter, hvor langt man kunne gå. Foreholdt, at en praksisændring skal varetage et sagligt formål, og adspurg, hvilke forhold der blev drøftet, forklarede hun, at hun ikke kan forklare herom. Hun mener, at Udlændingeafdelingen gennemgik sagen og vurderede, hvad der juridisk kunne holde. Hun var ikke inde over drøftelser om, hvad der var det lovlige og saglige formål bag ordningen. Det var Udlændingeafdelingen, der varetog disse drøftelser. Det ville hverken være fair eller rimeligt at udfordre det jugement, som Udlændingeafdelingen foretog. Hun husker ikke, at hun var involveret i drøftelser om kulturel tvang. Adspurg, hvad hun kommunikerede under telefonsamtalen med Lene Vejrum den 10. februar 2016, når hun ikke var klar over, hvilket sagligt formål der skulle varetages, forklarede hun, at hun åbnede sin computer og læste op fra notatet samt sagde, at Udlændingestyrelsen skulle tage fat i Jesper Gori eller Lykke Sørensen, hvis de var i tvivl om noget.

Foreholdt den endelige tale til samrådet den 15. marts 2016 og omtalen af kongebrevseksemplet (ekstrakten side 846) forklarede hun, at hun ikke ved, hvorfor kongebrevseksemplet blev valgt som et eksempel på muligheden for undtagelser.

Hun blev foreholdt følgende, der var skrevet med ændringsmarkeringer i talen (ekstrakten side 5384):

”M: det skal italesætte sådan at når der tales om særlige grund så er det den situation hvor et par er blevet gift med kongebrev i Danmark vi henviser til. Retorikken skal være, at det vil selvfølgelig være meget, meget få tilfælde – men når det er sådan – så er det jo sådan.”

Hun forklarede, at Jonas From Soelberg ringede til hende om bemærkningerne. ”M” er en forkortelse for ministeren. Hun skrev bemærkningerne ind i talen. Hun fik ikke nogen forklaring på, hvorfor ministeren ønskede det citerede indføjet i talen.

Adspurg, hvorfor det ikke i talen blev nævnt, at der blev foretaget en individuel vurdering, forklarede hun, at man laver talen til ministeren. Når ministeren har holdt talen, besvarer ministeren spørgsmål, og departementet havde nok regnet med, at ministeren ville blive spurgt ind til de internationale forpligtelser. I Q&A’s til brug for samrådet var der henvist til de internationale konventioner.

Foreholdt mail af 9. marts 2016 kl. 13.15 fra Jesper Gori til Lykke Sørensen om en samtale med Justitsministeriets Forvaltningsretskontor angående blandt andet muligheden for call-in (ekstrakten side 480) forklarede hun, at hun ikke var inde over disse drøftelser. En minister skal aldrig være involveret i konkrete sager. Foreholdt mailens omtale af et ”stormfuldt møde” mellem Jesper Gori, Uffe Toudal og ministeren forklarede hun, at hun ikke ved, hvad der skete på mødet, og hun har ikke spurgt ind til det. Nogle gange kunne bølgerne gå lidt højt, og det var ikke usædvanligt, at der kunne være stormfulde møder. Ministeren havde en direkte måde at sige tingene på, og det samme havde Uffe Toudal og Lykke Sørensen. Engang imellem kunne det ”slå gnister”. Jesper Gori er et meget roligt væsen, og han kan måske have opfattet mødet som mere stormfuldt, end de andre oplevede mødet.

Hun blev foreholdt mail af 10. marts 2016 kl. 13.41 fra Jesper Gori til Uffe Toudal med kopi til blandt andre hende (ekstrakten side 596), hvoraf fremgår blandt andet:

”Efter at have drøftet spørgsmålet på ny med Line foreslår jeg, at vi – nu – meddeleler Udlændingestyrelsen, at styrelsen vil skulle tage stilling til de konkrete sager, herunder de sager der har givet anledning til tvivl, og at styrelsen i den forbindelse kan inddrage Stats- og Menneskeretskontoret i Justitsministeriet, der ef-

ter behov kan bistå med generel vejledning om rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser i situationer, der måtte svare til de verserende konkrete tvivlsager, men at sagerne ikke forinden forelægges ministeren.

...

Der er således næppe forvaltningsretlige grunde til at undlade at efterkomme ministerens eventuelle ønske om at resolve i disse konkrete sager - til gengæld er der efter min opfattelse andre, gode og saglige grunde til at fastholde, at afgørelsen i de konkrete sager alene tilkommer Udlændingestyrelsen, eventuelt efter samråd med Justitsministeriet.”

Hun forklarede, at hun godt husker, at ministeren gerne ville se de konkrete sager. Der var ingen tvivl om, at ministeren ønskede at se, hvilke undtagelsessager der var. Hun ved ikke, om ministeren endte med at se sagerne. Hun tror det ikke. Hun kan ikke forestille sig, at ministeren ikke har fået at vide, at ministeren ikke skulle sagsbehandle. Hun ved ikke, hvorfor Jesper Gori skrev, at departementet ”nu” skulle meddele Udlændingestyrelsen, at styrelsen skulle tage stilling til de konkrete sager. Hun tænker, at Jesper Gori refererede til de sager, som Udlændingestyrelsen og Røde Kors havde fremhævet. Hun husker ikke, hvilken drøftelse Jesper Gori og hun havde.

Foreholdt godkendelsesoplysningerne til brug for samrådet den 1. juni 2017 (ekstrakten side 5794) forklarede hun, at hun ikke husker, om hun modtog alle versioner af talepapiret op til samrådet. Det vil fremgå af godkendelsesoplysningerne, om hun var inde at godkende.

Hun blev foreholdt, at ministeren fremkom med følgende udtalelse under samrådet den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3609):

”Så til Nicolai Wammens spørgsmål – nej, der forlagde ikke mundtlige eller skriftlige advarsler i forbindelse med udsendelsen af den her pressemeddelelse.”

Adspurgt, om hun er enig i, at der ikke blev givet advarsler, svarede hun benægtende og forklarede, at der blev givet mundtlige advarsler til ministeren om, at det var ret uhensigtsmæssigt at tage undtagelserne ud af pressemeddelelsen. Hun ved ikke, hvad Uffe Toudal, Lykke Sørensen og Jesper Gori præcis sagde til ministeren. Hun går ud fra, at de sagde, at der stadig ville være undtagelser. Hun er 100 procent sikker på, at ministeren fik dette at vide. Da de var til møde med ministeren den 9. februar 2016, vidste ministeren godt, at der ville være undtagelser. Jesper Gori sagde, at der ville være undtagelser. Hun husker ikke, om Jesper Gori sagde, at en ordning uden undtagelser ville være ulovlig. Ministeren fik at vide, at hun ikke kunne komme uden om, at der ville være undtagelser.

I hendes hoved har pressemeddelelsen aldrig været en instruks. En instruks vil have en anden form, en anden sprogton og være skrevet på et andet brevpapir. Adspurgt om, hvad instruksen

så bestod i, forklarede hun, at parrene som hovedregel skulle adskilles, men at der skulle være undtagelser. Hun ved godt, at Folketingets Ombudsmand vurderede, at pressemeddelelsen endte med at blive en instruks. Hun opfattede ikke selv pressemeddelelsen som en instruks.

Hun har ikke yderligere oplysninger af betydning for undersøgelseskommissionen.

Foreholdt godkendelsesoplysningerne vedrørende svaret på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 5504) forklarede hun, at øjeikonet viser, at Jesper Gori havde set svaret, inden det gik videre.

Hun blev foreholdt mail af 29. januar 2016 kl. 10.10 fra Anne Nygaard Just til Ditte Kruse Dankert vedhæftet udkast til notat om indkvartering af mindreårige med ægtefæller (ekstrakten side 68) og mail af 29. januar 2016 kl. 16.11 fra Catrine Primdahl til Anne Nygaard Just med bemærkninger (ekstrakten side 74). Hun forklarede, at det var hendes indtryk, at Udlændingestyrelsen under hele forløbet var klar over, at der var mulighed for at gøre undtagelser ud fra hensynet til Danmarks internationale forpligtelser.

Foreholdt godkendelsesoplysningerne vedrørende notatet om indkvartering af mindreårige med ægtefæller (ekstrakten side 5501) forklarede hun, at situationen efter hendes opfattelse ikke var den, at Udlændingestyrelsen kun blev hørt om notatet ”tidligt i forløbet”. Notatet blev lagt til godkendelse i F2 den 2. februar 2016. Departementet reagerede hurtigt på de oplysninger, som de modtog fra Udlændingestyrelsen. Der var først tale om et notat, hvor Udlændingestyrelsen oplyste om fakta og om den hidtidige praksis.

Foreholdt sine kalenderoplysninger fra den 22. februar 2016 (ekstrakten side 5614 og 5615) forklarede hun, at hun ikke husker, hvad der blev talt om under mødet. Hun husker ikke, at Lene Vejrum under nogle af møderne sagde, at Udlændingestyrelsen nu ville administrere uden undtagelser. Det ville have været naturligt at bringe det op, hvis der ikke skulle administreres med undtagelser. Lene Vejrum kunne også have ringet eller skrevet til departementet.

Foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 17.43 fra Sofie Odgaard til Statsministeriet vedhæftet beredskab af 24. februar 2016 til brug for den forespørgselsdebat, som statsministeren skulle deltage i (ekstrakten side 333), forklarede hun, at det ikke kom bag på hende, at dette beredskab henviste til Danmarks internationale forpligtelser. Hun blev herefter foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 18.13 fra Lykke Sørensen til Jesper Gori og hende, i hvilken mail Lykke Sørensen om beredskabet til statsministeren skrev, at ”vi [får] i hvert fald sagt, at der kan være sager” (ekstrakten side 338). Hun forklarede, at henvisningen til, at ”der kan være sager” refererede til undtagelserne. Udlændingeafdelingen og hendes afdeling havde haft et tæt samarbejde om sagen, og det var derfor fint, at hun fik en kopi.

Foreholdt Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1306) forklarede hun, at hun ikke var blevet hørt inden svaret til ombudsmanden.

Hun fulgte ikke op på sin henvendelse til Uffe Toudal om Lene Vejrum's telefonnotat. Hun plejede ikke at følge op på det, som hun fortalte Uffe Toudal. Han tog normalt hånd om det, som hun sagde til ham. Hun havde gjort ham opmærksom på, at hun betragtede telefonnotatet som ”pudsigt”.

Adspurgt om departements journaliseringspraksis forklarede hun, at departementets praksis er grundig og ordentlig. De er meget opmærksomme på, at vigtigt materiale journaliseres på en sag.

Adspurgt, om hun på noget tidspunkt gjorde Uffe Toudal opmærksom på, at der foregik noget ulovligt, forklarede hun, at Udlændingestyrelsen efter hendes opfattelse hele tiden har administreret lovligt.

Hun blev på ny foreholdt mail af 4. marts 2016 kl. 18.13 fra Lykke Sørensen til Jesper Gori og hende (ekstrakten side 338) samt foreholdt, at det vedhæftede notat er dateret den 24. februar 2016 (ekstrakten side 339). Hun forklarede, at hun ikke husker, om hun har set notatet dateret på et andet tidspunkt end den 24. februar 2016. Det kan godt være, at et dokument beholder sin oprindelige dato, når man skriver videre. Hun er i tvivl om, hvorvidt datoen på et dokument automatisk ændres, når man inde i en sag skriver videre på et dokument.

Hun blev foreholdt, at det i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udtalelse af 4. maj 2016 til Folketingets Ombudsmand er anført, at ministeriet den 10. februar 2016 instruerede Udlændingestyrelsen om at adskille parrene og om at udarbejdede retningslinjer (ekstrakten side 1414). Herefter adspurgt, om hun under telefonsamtalen med Lene Vejrum den 10. februar 2016 talte om at udarbejde sådanne retningslinjer, forklarede hun, at hun ikke talte med Lene Vejrum om dette. Der var på daværende tidspunkt seks operatører, og Udlændingestyrelsen udarbejdede retningslinjer til operatørerne på mange områder.

Mødet sluttede kl. 15.15.

Peter Mørk Thomsen
Formand

Kl. 09.00 mødte Søren Pind. Han blev vejledt om, at han ikke havde pligt til at udtale sig, men at sandhedspligten og strafsansvaret finder anvendelse i det omfang, han udtaler sig om forhold, hvor han ikke selv måtte risikere et eventuelt strafansvar.

Han blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Søren Pind forklarede blandt andet, at han blev cand.jur. i 1997. Han har undervist i statsret på Københavns Universitet fra 1999-2009, ligesom han fra 2008-2010 var ekstern lektor i forfatningsret. I sin politiske karriere har han haft flere ministerposter. Han var udviklingsminister fra 2010 til marts 2011, hvor han fik udvidet sit ressort med Integrationsministeriet frem til oktober 2011. Derudover var han fra den 25. juni 2015 til den 28. november 2016 justitsminister, hvorefter han var uddannelses- og forskningsminister til maj 2018.

Adspurgt om arbejdsgangene i Justitsministeriet forklarede han, at han fra sin borgmestertid var vant til at kunne tale med de fleste. Han kunne godt lide at gå rundt på gangene og tale med forskellige mennesker. Han var dog også meget bevidst om hierarkiet. Det var vigtigt for ham, at det ikke så ud som om, at han i bestemte sammenhænge kørte uden om sin departementschef. Han har altid være meget bevidst om, at samspillet mellem minister og departementschef er vigtigt for at kunne lykkedes med det, man gerne vil. Han kunne selvfølgelig godt finde på selv at gå ned for at tale med en medarbejder i sager, der havde hans særlige interesse, men typisk ville det også gå gennem departementschefen eller hans særlige rådgiver.

Når der skulle træffes beslutning i en sag, anvendte de et fast sagssystem, hvorigennem sagerne kom op til ham til godkendelse. Forinden havde sagerne været igennem hans særlige rådgiver. Der er dog forskel på sager. Der er formelle sager, som bærer underskrift, og sager, der behandles og drøftes mundtligt. I de sager, hvor han modtog en mundtlig orientering, lavede han ikke notater. Han kan have gjort det i bestemte sammenhænge, men det var ikke praksis. Han har ikke efterspurgt, om embedsmændene har udarbejdet sådanne notater i bestemte sammenhænge.

Han husker ikke, at han i den periode, hvor han var justitsminister, havde personlig kontakt med Inger Støjberg vedrørende spørgsmålet om indkvartering af mindreårige asylansøgere. Han kan dog ikke udelukke, at han i en bred kontekst har udtrykt sig over for hende i en sådan sammenhæng. En overgang var han bekymret over nogle bestemte forløb. Samtidig gælder det dog, at når man som minister har bestemte holdninger om sine kollegaers administration, ved

man, at der er nogle legale ting og nogle kollegiale ting. Det er ikke velset at blande sig i ministerkollegaers områder. Derfor har han i en given sammenhæng udtrykt en generel bekymring over for Inger Støjberg, men ikke en specifik.

Adspurgt, om han har haft kontakt til andre i regeringen i forbindelse med dette spørgsmål, forklarede han, at han orienterede statsministeren om, at han var bekymret over det, der foregik i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Han har ikke noteret den tidsmæssige sammenhæng ned, og det tidsmæssige står ham ikke klart. Det relaterede sig til en orientering, han fik fra sin departementschef om, at der var dyb bekymring i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet over nogle ting, og at man gerne ville have Justitsministeriets tilkendegivelse. Den tilkendegivelse skulle Nina Holst-Christensen komme med, og for at der ikke skulle opstå en diskussion med en kollega om, hvad der var op og ned i Justitsministeriets rådgivning, blev han orienteret, før Nina Holst-Christensen skulle afgive tilkendegivelsen til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

Som han husker det, foregik orienteringen af statsministeren pr. sms, men der kan også have været tale om en kort telefonsamtale. Orienteringen udløste ikke nødvendigvis den store begejstring.

Det er ikke en hverdagsting, at en minister henvender sig til statsministeren, fordi hans ministerium er bekymret for, at der foregår noget, der ikke er i overensstemmelse med lovgivningen. Det kan han ikke huske, at han har gjort i andre sammenhænge. Han tror, at han skrev noget om, at der var noget, statsministeren skulle holde lidt øje med. Fra sin fortid som lektor i statsforfatningsret er han fuldt bekendt med, hvilke pligter og problematikker, der er i forhold til ministeransvar. Han mente, at han sad inde med en viden i forhold til den orientering, han havde fået om, hvad Nina Holst-Christensen skulle til at sige, og den tilkendegivelse, der var om, at det var stærkt problematisk at trænge igennem med det budskab i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Han mente også, at det kunne udvikle sig til en sag, hvor der kunne være en problemstilling vedrørende statsministerens tilsynsforpligtelse.

Adspurgt om statsministerens reaktion forklarede han, at det er naturligt nok, at en statsminister, der har mange ting at tænke på, ikke synes, at det er det bedste i verden, at en minister henvender sig om en kollega, og at der eventuelt kan være et problem. Det kan han sagtens forstå. Han husker dog ikke reaktionens specifikke ordlyd. Det var en relativt kort korrespondance.

Han orienterede sin departementschef, Barbara Bertelsen, om, at han havde orienteret statsministeren. Departementschefen skulle heller ikke lige pludselig mødes med et eller andet.

Han ved ikke, om statsministeren foretog sig yderligere på baggrund af hans henvendelse. Han syntes, at han havde gjort, hvad han skulle. Det er en meget hårfin grænse at gå og være en

”busybody”. Han har ikke kendskab til en samtale mellem Christian Kettel Thomsen og Uffe Toudal Pedersen.

Adspurgt, om han rettede henvendelse til andre om sin bekymring, forklarede han, at der løbende var en bred politisk diskussion i Venstres folketingsgruppe. Der havde været en ombudsmandssag vedrørende flygtningeannoncen i Libanon. Sådanne ting blev løbende drøftet bredt, men ikke specifikt.

Han husker ikke umiddelbart, at han er blevet kontaktet om forløbet, efter at han ophørte som justitsminister.

Foreholdt Q&A nr. 4 til brug for samrådet den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3482), hvor et muligt svar på spørgsmål om, hvorvidt instruksen og dens lovlighed blev drøftet med andre ministerier, var angivet til at være, at ministeren ikke ville redegøre for de overvejelser, som måtte være ført med andre ministerier som led i rådgivningen af hende, forklarede han, at han ikke husker, om han blev kontaktet i forbindelse med svaret, men det anførte var en fast vending, der blev anvendt, når der blev spurgt ind til sådan rådgivning. Det var standardsvaret, man gav på den slags spørgsmål.

Foreholdt Inger Støjbergs Facebook opslag den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) forklarede han, at han ikke husker, om han så dette opslag.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 21.14 fra Lykke Sørensen til Jesper Gori (ekstrakten side 97), hvoraf fremgår, at der tidligere havde været en drøftelse med Nina Holst-Christensen, og at de næste morgen igen skulle vende sagen med Nina-Holst-Christensen, og adspurgt om det kunne være på dette tidspunkt, at han hørte om sagen, forklarede han, at det passer nogenlunde med det tidspunkt, hvor han fik en orientering fra sin departementschef om, at Justitsministeriet skulle komme med en tilkendegivelse. Det var kun Barbara Bertelsen og ham, der var til stede under denne orientering. Det var Barbara Bertelsen, han talte med om sagen. Barbara Bertelsen orienterede ham om, at der var en problematik i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, hvor blandt andre Lykke Sørensen havde udtrykt, at det var svært at trænge igennem over for ministeren med, at der skulle ske individuel sagsbehandling af parrene. I den forbindelse skulle Nina Holst-Christensen komme med en tilkendegivelse. Det, han svarede i den sammenhæng, var, at når problematikken var beskrevet, som den var, skulle det siges meget tydeligt, at der skulle ske den individuelle sagsbehandling, som Nina Holst-Christensen ifølge Barbara Bertelsen mente var det lovlige i den sammenhæng.

Adspurgt, om drøftelserne var den 9. februar 2016 forud for udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016, forklarede han, at han ikke ved det. Han ved blot, at han fik en orientering om, at det var problematisk, at Nina Holst-Christensen skulle komme med en tilkendegivelse for at få alvoren til at gå op for udlændinge-, integrations- og boligministeren, og at det

var Lykke Sørensen, der skulle bruge tilkendegivelsen. Adspurgt, om han husker, om det var før eller efter den 10. februar 2016, forklarede han, at det husker han ikke. Han kan blot sige, at det passer ind i sagsgangen, at det var lige deromkring. Det er hans vurdering, men det er ikke noget, han husker. Han husker, at han var på sit kontor, da han fik orienteringen,

Det var atypisk, at en tilkendegivelse til et andet ministerium nåede hans bord. Normalt var det noget, der blev løst på kontorniveau. Det, der blev forelagt for ham, var, at udlændinge-, integrations- og boligministeren ikke ville acceptere, at man ikke kunne adskille alle de par, hvor der var såkaldte ”barnebrude”. Justitsministeriets klare synspunkt var, at der skulle være en individuel behandling. For at trænge igennem med det budskab til udlændinge-, integrations- og boligministeren havde Lykke Sørensen behov for en tilkendegivelse fra Justitsministeriet.

Han ved ikke, hvornår han præcist kontaktede statsministeren. Det, der gjorde indtryk på ham, var, at departementschefen orienterede ham om disse ting, og han mente, at det på et givent tidspunkt androg en karakter, hvor han var nødt til at orientere statsministeren.

Derudover har han på et tidspunkt sagt eller skrevet til Inger Støjberg, at hun skulle passe på. Han relaterede det ikke direkte til sagen, fordi man – som tidligere nævnt – skal passe på med at blande sig på andre ministres områder. Han tænkte dog, at den tilkendegivelse, der kom fra Justitsministeriet, i sig selv måtte være af en sådan klarhed, at der ikke kunne være tvivl om, hvad han mente. Han tror, at henvendelsen til Inger Støjberg var på sms, men han husker det ikke nærmere. Han relaterede ikke henvendelsen til de mindreårige asylansøgere, men fordi henvendelsen havde nær tilknytning til den orientering, han havde fået, og fordi Nina Holst-Christensen også meget klart ville tilkendegive, at ”det her” var forkert, mente han, at det ikke var nødvendigt.

På ny adspurgt, om han kan tidsfæste det til den 9. eller 10. februar 2016, forklarede han, at det kan han ikke. Det, han husker, er, at Lykke Sørensen var meget bekymret. Det fortalte Barbara Bertelsen ham.

Han har ikke haft egentlige møder om sagen. Det var ikke Justitsministeriets sag.

Foreholdt mail af 19. februar 2016 kl. 10.23 fra Anna-Sophie Saugmann-Jensen til blandt andre Adam Abdel Khalik med en anmodning om Justitsministeriets kommentar til et udkast til svar til Jyllands-Posten (ekstrakten side 188), mail samme dag kl. 10.59 fra Caroline Østergaard Nielsen til blandt andre Nina Holst-Christensen med udkast til svar (ekstrakten side 185) samt mail senere samme dag kl. 12.48 fra Adam Abdel Khalik til blandt andre Anna-Sophie Saugmann-Jensen med endeligt svar om, at Justitsministeriet ikke havde bemærkninger til svaret (ekstrakten side 187), forklarede han, at han ikke var involveret i dette spørgsmål. Han husker i hvert fald ikke noget om dette forløb. Det ville være atypisk, at en sådan sag kom op til ham.

Foreholdt Statsministeriets besvarelse af 14. juni 2017 på spørgsmål S 1314-1323, hvor det beskrives, at Statsministeriet i forbindelse med forespørgselsdebatten den 4. marts 2016 først modtog et notat med udkast til talepunkter fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, der ikke indeholdt en beskrivelse af undtagelser, og senere modtog et udkast, hvor det var beskrevet, at der kunne være tilfælde, hvor adskillelse ville være i strid med EMRK eller FN's børnekonvention (ekstrakten side 3842), forklarede han, at han ikke husker, at Justitsministeriet skulle have været involveret i disse bidrag til statsministerens talepapir.

Adspurg, om han på dette tidspunkt havde orienteret statsministeren om, at der kunne være et problem i forhold til de internationale konventioner, forklarede han, at han ikke mener, at han nævnte de internationale konventioner i sin henvendelse til statsministeren. Han orienterede blot statsministeren om, at der var et potentielt problem.

Adspurg, om hans henvendelse til statsministeren var tidsmæssigt sammenfaldende med den orientering, han fik fra sin departementschef, forklarede han, at det godt kunne være senere i forløbet. Det kunne også være sket op til forespørgselsdebatten den 4. marts 2016. Han husker ikke det præcise tidspunkt.

Foreholdt, at man formentlig kan gå ud fra, at der bliver rettet ind, når Justitsministeriet kommer med en klar tilkendegivelse om, at noget vil være ulovligt, og adspurg, om der skete noget, der gjorde, at han fandt anledning til at kontakte statsministeren, forklarede han, at der var en del uro omkring det i nogen tid. Han havde ikke indtryk af, at det, Nina Holst-Christensen sagde, umiddelbart løste problemet, men de havde gjort, hvad de kunne.

Foreholdt pressemeddelelsen af 10. februar 2016 (ekstrakten side 102) og adspurg, om han kan sige, om det var før eller efter denne, at han tog kontakt til statsministeren, forklarede han, at det lå efter, at han havde fået at vide, at Nina Holst-Christensen skulle sige noget til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Han husker, at han fulgte sagen med det ubehag, der følger med, når man har fået en sådan orientering. Det, man hørte, var stadig, at parrene skulle skilles ad. Præcis hvornår i forløbet, han sendte tilkendegivelsen til statsministeren, husker han ikke. Det kunne godt være efter, at pressemeddelelsen var kommet.

Foreholdt mail af 9. marts 2016 fra Jesper Gori til Lykke Sørensen om drøftelserne med Justitsministeriet om blandt andet udlændinge-, integrations- og boligministerens adgang til at involvere sig i de konkrete sager (ekstrakten side 480) forklarede han, at han ikke husker, om han var orienteret om denne problematik.

Han havde en følelse af ubehag omkring denne sag, der fulgte ham i et stykke tid. Det, han husker, er det, han har redegjort for. Der var hele tiden en følelse af noget, der er svært at beskrive. Adspurg, om han fik en løbende orientering om sagen, forklarede han, at det ikke var et fast punkt eller et følgepunkt. Hans følelse af ubehag var afstedkommet af, at han hørte ”bits

and pieces”, men det var ikke sådan, at han fulgte sagen eller fik en fast orientering. Adspurgt, om ”bits and pieces” er udtryk for, at han læste om det i pressen, eller om det var orienteringer fra hans embedsmænd, forklarede han, at han blev orienteret om, at Lykke Sørensens ubehag ikke sådan lige gik væk. Lykke Sørensen var i tæt kontakt med dele af Justitsministeriet. Det er gennem sit embedsapparat, at han hørte om det.

Foreholdt indstillingen i notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 162) forklarede han, at hans tilkendegivelse til Nina Holst-Christensen og Barbara Bertelsen var, at de skulle være på sagen, og at de skulle være tydelige i deres rådgivning, og det var han tryk ved. Derfor har han ikke set det hele igennem. Han ved, hvor dygtig Nina Holst-Christensen er, og han var tryk ved, at det lå i de hænder.

Han ved ikke, om Justitsministeriet var involveret i besvarelsen af henvendelsen af 22. marts 2016 fra Institut for Menneskerettigheder til Inger Støjberg (ekstrakten side 887). Han ved heller ikke, om Justitsministeriet var involveret i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets besvarelse af Folketingets Ombudsmands henvendelse.

Foreholdt mail af 28. juni 2016 kl. 08.19 fra Jens Teilberg Søndergaard til Barbara Bertelsen med Justitsministeriets vurdering af en case fra Lykke Sørensen samt svar samme aften kl. 17.25 fra Barbara Bertelsen om, at hun ville orientere justitsministeren om ”det samlede billede” (ekstrakten side 1970-1971), forklarede han, at han husker noget om eksempler på, hvad der kunne lade sig gøre og ikke, og at ”hele den” dialog mellem Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Justitsministeriet var der. Det ubehag, han følte, var blandt andet på grund af sådanne orienteringer. Adspurgt om baggrunden for, at han blev involveret i sådanne vurderinger, forklarede han, at det var en sag, hvor der var en konflikt, og hvor embedsapparatet ikke skulle ”efterlades på perronen”.

Foreholdt mail af 29. juni 2016 kl. 13.29 fra Thomas Klyver til Jesper Gori, hvoraf fremgår, at justitsministeren og Barbara Bertelsen var i USA på det tidspunkt, hvor eksemplet blev forelagt for Justitsministeriet (ekstrakten side 1972), forklarede han, at han ikke husker, om han har set det konkrete eksempel, der var vedhæftet mailen af 28. juni 2016. Det foresvæver ham blot, at der var noget med eksempler på, hvad man kunne og ikke kunne. Han ved ikke, om han fik forelagt mere end et eksempel.

Adspurgt, om det var normal praksis, at han som justitsminister fik forelagt sager af denne type, forklarede han, at det var atypisk. Det, der typisk sker, når der er konfliktstof i forhold til andre ministerier, er, at justitsministeren ikke skal være uforberedt, hvis ministeren for det pågældende ministerium henvender sig. Justitsministeriet siger ofte ”nej”, og ministeren orienteres om sager, der kan give anledning til konflikter med andre ministerier.

Han husker ikke, om Justitsministeriet var involveret i forbindelse med samrådet den 23. juni 2016.

Foreholdt kommenteret dagsorden af 5. december 2016 til brug for et møde med Folketingets Ombudsmand den 12. december 2016 i Statsministeriet, der indeholder en beskrivelse af Justitsministeriets indstilling til spørgsmålet, herunder at Justitsministeriet mente, at mange par ville kunne adskilles (ekstrakten side 2520), forklarede han, at det beskrevne er i overensstemmelse med det, han blev orienteret om under sagen. Han husker dog ikke noget om kontakten mellem Justitsministeriet og Statsministeriet i forbindelse med forberedelsen af dette møde.

Adspurgt om betydningen af udlændinge-, integrations- og boligministerens udtalelse om at bringe det ind i spørgsmålet om at ”føre konventionen tilbage til kernen”, forklarede han, at han ikke husker at have deltaget i politiske drøftelser om dette i relation til denne sag. Udtrykket kan betyde to ting; at man til fulde skal overholde konventionerne, eller at man skal gå ind til benet. Han er lidt i tvivl om, hvad det betyder her.

Adspurgt, om det ikke var en del af regeringsgrundlaget i forbindelse med formandsskabet i Europarådet at udfordre konventionerne, forklarede han, at der var overvejelser om at lave en proces, hvor også Jonas Christoffersen deltog. Det handlede om, hvorvidt man kunne få landene i Europa med til at se på EMRK, som den oprindeligt var, fordi der var sket en udvikling. Man ville udfordre konventionerne på juridisk måde – gennem en ændring af fortolkningen eller konventionen som sådan.

Han var ikke involveret i udformningen af Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets vejledning fra december 2016.

Han mener, at han henvendte sig til Inger Støjberg på sms, men han husker det ikke. Hans overvejelser gik på, at når han orienterede statsministeren, var det rigtigt også at tilkendegive et eller andet over for hende, men han ved ikke, om det er blevet opfanget. Han kontaktede Inger Støjberg nogenlunde samtidig med, at han kontaktede statsministeren. Han skrev noget i retning af, at hun skulle passe på sig selv, men han husker ikke ordlyden.

Adspurgt, om han husker, hvilke embedsmænd der var kilde til de ”bits and pieces”, han fik under sagen, og som gav ham anledning til uro, forklarede han, at han f.eks. talte med Tanja Franck. Der blev ikke holdt et møde, men der var nærmere tale om, at de vekslede et ord på gangen. Tanja Franck var altid meget loyal. Han kunne ikke vride et ord ud af hende. Han husker ikke, hvor hun var ansat på det tidspunkt, eller hvad der blev sagt. Det er blot et eksempel på, at man møder nogle mennesker, og der behøver ikke engang at blive sagt noget. Det er mere en følelse.

Han er ikke i besiddelse af andre oplysninger eller materiale af relevans for kommissionen.

Adspurgt, hvad det ”ulovlige”, han var bekymret for, var, forklarede han, at det var den tilkendegivelse, han fik om, at man ikke ville foretage individuel sagsbehandling. Hvis Justitsministeriets rådgivning ikke blev fulgt, mente han, at det var en alvorlig sag, også for regeringen. Adspurgt, om han fulgte op på, om Justitsministeriets rådgivning blev fulgt, forklarede han, at sagen lå hos Nina Holst-Christensen, og han var tryk ved, at der blev fulgt op. Han havde orienteret statsministeren og følte ikke, at han kunne gøre mere. Han har ikke nogen klar erindring om, hvorvidt han drøftede med Barbara Bertelsen, om Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde fuldt rådgivningen, men han havde ikke indtryk af, at den første rådgivning hjalp. Diskussionerne mellem Justitsministeriet og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet fortsatte.

Hans udtalelse om, at Lykke Sørensens ubehag ikke gik væk lige med det samme, indeholder en relativ tidsangivelse i forhold til det tidspunkt, hvor han blev orienteret om, at Nina Holst-Christensen skulle afgive en tilkendegivelse. Lykke Sørensens ubehag forsvandt ikke dagen efter, men han kan ikke fastlægge den præcise dato.

Adspurgt, om han efter den 10. februar 2016, har hørt noget om, at Lykke Sørensen udtrykte ubehag over den måde, det blev administreret på, forklarede han, at han ikke kan sige det mere præcist. Det var for ham en relativ tidsangivelse. Han kan heller ikke sige det mere konkret, end at det var hans indtryk.

Adspurgt, om det var efter pressemeddelelsen, at han fik en sådan orientering, forklarede han, at pressemeddelelsen ikke har været et ”issue” for noget, som han knytter til noget. Han kan derfor ikke sige, om beskrivelsen af Lykke Sørensens ubehag knytter sig til et tidspunkt forud for eller efter pressemeddelelsen. Adspurgt, om det kunne være før pressemeddelelsen, forklarede han, at det kunne det godt.

---o0o---

Kl. 10.40 mødte Henrik Kyvsgaard som vidne. Han oplyste, at han fortsat er ansat i Udlændinge- og Integrationsministeriet som analysechef.

Han blev vejledt om sandhedspilten og strafansvaret. Han blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Henrik Kyvsgaard forklarede blandt andet, at han er uddannet cand.scient.pol., og han har været ansat i centraladministrationen siden 1987. Han blev afdelingschef i Integrationsministeriet i 2002. Der var nogle ressortændringer, hvilket betød, at han først var i Socialministeriet, hvorefter

ter han var i Ankestyrelsen i tre år. Da Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet blev oprettet på ny i 2015, vendte han tilbage til ministeriet, hvor han blev afdelingschef i Integrationsafdelingen. Denne afdeling havde ressortansvaret for flygtninge og indvandrere, efter at de havde fået opholdstilladelse. Deres opgave begyndte, når der blev givet opholdstilladelse, og opgaverne vedrørte modtagelsen i kommunerne, de ydelser, asylansøgerne modtog, samt indkvartering i kommunerne osv. Uffe Toudal Pedersen var hans nærmeste overordnede.

De enkelte afdelinger arbejdede med hver deres område, men der var nogle fællesnævnerne. Ressortmæssigt var der dog en meget klar opdeling.

Foreholdt Inger Støjbergs Facebook opslag af 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) og adspurg, om han hørte om en debat om indkvartering af mindreårige asylansøgere internt i ministeriet omkring dette tidspunkt, forklarede han, at det eneste, han husker, er, at Uffe Toudal Pedersen forud for et møde om noget helt andet henkastede nævnte, at der var en konflikt mellem Lykke Sørensen og ministeren om sagen. Det var på et tidligere tidspunkt end koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Som han husker det, var Frank Bundgaard tillige til stede. Han husker ikke, om der var andre tilstede. Adspurg, om det møde, han henviser til, kunne være et tidligere koncerndirektionsmøde, forklarede han, at sådan husker han det ikke. Han mener, at det var et møde om noget helt andet. Hverken ministeren eller Lykke Sørensen var til stede. Adspurg, om han husker, hvad mødet drejede sig om, forklarede han, at det husker han ikke. Det var en hektisk periode i ministeriet, fordi de stod midt i flygtningekrisen. Der var mange politiske initiativer og tiltag. Der har derfor været møder om en række ting. Uffe Toudal Pedersen nævnte kort, at der var en konflikt om emnet. Hverken han eller Frank Bundgaard svarede noget. Det var blot en orientering om, hvordan verden så ud. Uffe Toudal Pedersen nævnte ikke noget om, hvori konflikten bestod.

Han kan kun svagt erindre koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, og han kan ikke give, hvad der præcis blev sagt, eller oplyse, hvem der sagde noget.

Foreholdt dagsordenen til koncerndirektionsmødet (ekstrakten side 82) og adspurg, om han husker, hvorvidt han deltog i mødet, forklarede han, at han har en meget svag erindring om mødet, og der er risiko for, at han blander tingene sammen. Som han husker det, var det et møde med en lidt anspændt stemning. Af øvrige deltagere i mødet husker han alene Lykke Sørensen, Frank Bundgaard og Uffe Toudal Pedersen. Ministersekretær Andreas Højmark Andersen var formentlig også til stede, men han tør ikke sige det. Det ville han dog normalt være. Han husker ikke, om Jonas From Soelberg deltog.

Han husker ikke, hvornår han ankom til mødet, eller om der var nogen, der ankom senere. Det eneste, han svagt kan erindre, er, at der var en lidt anspændt stemning og en diskussion mellem ministeren og formentlig Lykke Sørensen. Der var klart en uenighed. Han husker ikke, om det var fra mødets start, eller om det var noget, der opstod under mødet.

Foreholdt Frank Bundgaards forklaring om, at det for ham virkede som om, at der have været et formøde, og at diskussionen gik i gang med det samme, forklarede han, at det tør han ikke sige noget om.

Han husker ikke, hvad ministeren ordret sagde, eller meningen i det, der blev sagt. Som han husker det, deltog Henrik Grunnet også i mødet og i diskussionen. Han husker dog ikke, hvad Henrik Grunnet bidrog med i denne sammenhæng. Han tør ikke sige, om der var andre, der deltog i diskussionen, herunder om Lykke Sørensen sagde noget. Han har ikke notater fra mødet. Som det fremgår, var der tale om et ultrakort møde. Der var sat en time af til mødet, og der var en hel del andre punkter. Som han husker det, var det dette emne, der blev drøftet. Han husker ikke, om der blev drøftet noget om en pressemeddelelse, eller om de drøftede noget om konventioner. Som han husker det, var det en diskussion om det juridiske, men han kan ikke komme det nærmere.

Koncerndirektionsmøder var ikke et beslutningsforum som sådan. Typisk ville der være en orientering fra ministeren, ligesom de orienterede om igangværende sager. Det ville være unaturligt, hvis der blev truffet en beslutning på mødet, men bagefter kunne man selvfølgelig konkludere. En beslutning ville normalt blive truffet via forelæggelse af en sag. Han husker ikke, om der blev konkluderet noget om emnet på mødet, eller om det blev drøftet, hvordan man skulle arbejde videre med emnet.

Foreholdt Henrik Grunnets forklaring om, at han bragte spørgsmålet om faktisk forvaltningsmyndighed op på mødet, og at ministeren ikke ønskede en passus om, at der kunne gøres undtagelser, forklarede han, at han ikke husker, om noget sådant blev drøftet.

Foreholdt Kasper Højvang Kyeds forklaring om, at det blev drøftet, om adskillelsen var faktisk forvaltningsvirksomhed eller en myndighedsafgørelse, forklarede han, at han heller ikke husker, om dette blev drøftet. Det var et ret kort møde i en meget hektisk periode.

Det er ikke usædvanligt, at der er diskussioner mellem embedsmænd og en minister. Det er heller ikke usædvanligt, at der er en anspændt stemning. Adspurg, om han oplevede det som anderledes, end det plejede at være, forklarede han, at ”så anderledes var det måske heller ikke”. Adspurg, om det er, fordi han flere gange har oplevet, at der har været diskussioner mellem ministre og embedsmænd om, hvordan det skal være, forklarede han, at det vil han nødig sige, men sådan er virkeligheden nok.

Foreholdt Frank Bundgaards forklaring om, at de startede med en indledende orientering, og at Lykke Sørensen reagerede på det, og at det var tydeligt, at hun havde brug for at markere, at det ikke gik rent juridisk i forhold til konventionerne, samt at hun blev mødt med et skuldertræk, forklarede han, at han som sagt ikke kan gengive, hvad der præcis blev sagt. Han kan heller

ikke erindre det indtryk af mødet, der er beskrevet. Han husker alene, at der var en lidt anspændt stemning.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 fra Henrik Grunnet til Nils Bak om, at mødet ikke efterlod tvivl om ministerens indstilling til sagen, uanset børnekonventionen, når parret havde fælles børn (ekstrakten side 100), forklarede han, at han ikke husker, om der var udsagn af denne karakter under mødet.

Foreholdt mail af 11. februar 2016 kl. 15.56 fra Nils Bak til Kristina Rosado med en beskrivelse af, at Lykke Sørensen oplyste, at Justitsministeriet havde stærke forbehold over for forslaget, at ministeren, før Lykke Sørensen havde talt færdig, udtalte, at ”den risiko tager jeg gerne”, og at ministeren beskyldte Lykke Sørensen for godt at kunne lide barnebrude (ekstrakten side 5537), forklarede han, at sådanne udsagn husker han ikke. Hvis ministeren havde beskyldt Lykke Sørensen for godt at kunne lide barnebrude, ville han have husket det. Det ville være meget usædvanligt.

Adspurg, om han opfattede det som et usædvanligt møde, forklarede han, at der var en lidt anspændt stemning på mødet. I politiske organisationer er der løbende diskussioner. Perioden var desuden præget af et meget stort pres på alle områder. Der var også løbende diskussioner om den politiske indsats i forbindelse med modtagelse af flygtninge. Det var et tidspunkt, hvor mange ting blev kastet op i luften.

Han brugte ikke en notesbog, og han har ikke noter fra dette møde eller det møde, han har forklaret om, at han havde med Uffe Toudal Pedersen og Frank Bundgaard.

Han husker ikke, om koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016 blev afholdt. Normalt lå koncerndirektionsmøderne med 14 dages mellemrum, men der var i denne periode også en vinterferie imellem.

Foreholdt talepapir af 23. februar 2016 til brug for mødet (ekstrakten side 5374) forklarede han, at han ikke husker, om han fik en orientering om, hvordan det gik med spørgsmålet om adskillelse. Det ville også være usædvanligt. Normalt modtog man kopier af de sager, der var af relevans for ens eget område. Han husker heller ikke, at det har været oppe som et orienteringspunkt på et koncerndirektionsmøde. Det ville også være lidt usædvanligt, da koncerndirektionsmøderne typisk angår nogle tværgående ting som f.eks. IT og økonomi.

Adspurg, om han har en kalender, hvor møderne fremgår, forklarede han, at han har det problem, at han ikke har accepteret møderne i Outlook. Det kan betyde, at de ikke længere er markeret i hans kalender. Han bliver nødt til at tage forbehold for, om man kan se koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016 i hans kalender.

Han har ikke deltaget i andre møder eller drøftelser af relevans for kommissionen, og han har ikke noget skriftligt materiale. Han vil undersøge, om koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016 fremgår af hans kalender.

---o0o---

Kl. 10.40 mødte Nils Bak som vidne. Han blev vejledt om sandhedspilten og strafansvaret.

Han blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Nils Bak forklarede blandt andet, at han blev uddannet som journalist i 1994. Han har været ansat som pressekonsulent i Udlændingestyrelsen siden 2006, og han er fortsat ansat. Det er alene ham, der sidder med pressehåndteringen i styrelsen. Hans arbejdsopgaver er at være organisationens kanal ind for journalister, der henvender sig af den ene eller den anden årsag. Derudover rådgiver han de relevante chefer om, hvordan styrelsen kan håndtere den ene eller den anden henvendelse. Desuden kan der være behov for at supplere med et indlæg eller en kronik, og så er det hans opgave at vejlede om mulighederne for det, og hvordan et sådant svar kunne se ud.

Hans stilling er organisatorisk placeret i ledelsessekretariatet. I 2016 var der ikke en kontorchef i afdelingen, men en konsulent, der ikke havde nogen særlig rolle i forhold til ham. Han samarbejdede med direktøren, der dengang var Henrik Grunnet. I tiden mellem, at Henrik Grunnet fratrådte, og Tanja Franck tiltrådte som direktør i styrelsen, refererede han til Anni Fode.

I ministeriet var hans faste samarbejdsrelationer kommunikations- og pressechefen og medarbejderne i den afdeling. De var tilfældigt, hvem han talte med i forbindelse med en pressesag. De havde ikke faste møder. Han havde ikke kontakt med andre i ministeriet. Fagkontorerne havde kontakt med hinanden, og kontakten ville derfor gå derigennem.

Han fik ikke en fast ugentlig orientering om, hvad der skete i styrelsen. I 2016 havde han sammen med en række andre fagfolk plads i direktionen. Der var ugentlige direktionsmøder, som havde en orienterende funktion. På disse møder deltog direktøren, de tre vicedirektører, kontorchefen for økonomi og indkvartering og ham. Derudover kunne andre deltage ad hoc, afhængigt af hvilket emne blev drøftet. Adspurgt, om der også blev truffet beslutninger på disse møder, forklarede han, at direktøren kunne resolve, at den ene eller den anden skulle gå videre med noget, som var drøftet. Derudover var det en orientering om det, der rørte sig. Det var en pudsigt blanding af, at direktionen skulle tage stilling til driften, og en mere generel orientering. Den generelle orientering kunne være af hensyn til ham, hvis han skulle vide, at der var et eller andet på vej.

Han var på ferie i januar 2016. Da han kom hjem i slutningen af januar, så han, at der var en presseomtale. Som han husker det, var der en journalist fra MetroXpress, som skrev om, hvorfor Røde Kors ikke havde politianmeldt forholdene omkring et par. I forhold til, hvad der ellers foregik, var det ret begrænset, hvad han fik af henvendelser fra medierne om dette emne fra slutningen af januar til et stykke ind i februar eller marts. Det står ikke helt klar for ham.

Foreholdt mail af 22. januar 2016 kl. 17.58 fra Janus Sejersen Laursen til Lars Fogt (ekstrakten side 5352) forklarede han, at Janus var en slags afløser for ham på det tidspunkt. Han kom hjem fra ferie den 26. eller 27. januar 2016 eller deromkring. Han ved derfor ikke, hvem beskrivelsen af den hidtidige praksis kom fra. Han vil tro, at svaret har været forbi den relevante kontorchef, vicedirektøren og direktøren.

Generelt ville der være en dialog med fagkontoret for at forstå substansen, når de skulle komme med en udtalelse. Derefter var det deres opgave som pressemedarbejdere at formulere et udkast, der blev sendt til kontoret, som sørgede for, at det indholdsmæssigt var korrekt. Dernæst skulle udkastet godkendes af kontorchefen, vicedirektøren og direktøren. Ham bekendt var det altid den fremgangsmåde, der blev anvendt.

Foreholdt sms-korrespondance af 25.-26. januar 2016 mellem Henrik Grunnet og Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 5494ff.) forklarede han, at han ikke har hørt noget om forløbet om udtalelsen, og han er ikke efterfølgende blevet orienteret.

Foreholdt Inger Støjbergs Facebook opslag af 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) forklarede han, at dette opslag var han ikke bekendt med, og det ville han normalt ikke være. Den 25. januar 2016 var han fortsat på ferie, og han fulgte desuden ikke specielt meget med i, hvad der kom fra ministeren. En ministers udtalelser kunne styrelsen ikke gøre så meget ved. Der var heller ikke drøftelser om emnet, da han kom tilbage fra ferie. I det omfang, der kom en henvendelse, ville han håndtere den.

Foreholdt mail af 26. januar 2016 kl. 10.37 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Henrik Grunnet med en køreplan, som tillige er sendt til ham den 26. januar 2016 kl. 10.58 (ekstrakten side 20-21), forklarede han, at han vil tro, at han modtog denne mail til orientering, så han kendte de tiltag, man forberedte.

Adspurg, om det var sædvanligt, at han modtog en sådan mail, der alene var en orientering om, hvad man gjorde, forklarede han, at nogle fagkontorer helt generelt ”kørte” deres aftaler med direktørerne meget internt. Han kan kun gætte på, hvorfor han skulle have denne mail, men nogen har tænkt, at han burde være med i forløbet, så han vidste, hvilke aktiviteter var sat i gang. Han forholdt sig meget lavpraktisk til orienteringen i forhold til at håndtere, hvis der kom pres-

seenhenvendelser om det. Som han husker det, var der ikke mange henvendelser om sagen i forhold til, hvad der ellers fyldte pressemæssigt. Der kom en henvendelse senere i marts fra Jyllands-Posten.

Foreholdt det udkast til pressemeddelelse, som Sarah Andersen den 9. februar 2016 kl. 13.58 sendte til blandt andre Lykke Sørensen og Jesper Gori (ekstrakten side 86-87), forklarede han, at han ikke var involveret i udarbejdelsen af denne, og han så den ikke, før den blev sendt ud. Han fik et opkald fra ministeriets presseafdeling om, at der inden for et par timer ville komme en pressemeddelelse med det indhold, at alle par skulle adskilles. Han husker ikke, hvem der ringede. Det var en fra presseenheden i ministeriet, så det var enten Mia Tang eller en af de to-tre medarbejdere, der var i afdelingen. Han havde ikke tidligere hørt om, at der var en pressemeddelelse på vej. Han fik forhåndsorienteringen, fordi han skulle forberede direktøren på, at der kom noget nyt i sagen. Han ved ikke, hvad Henrik Grunnet i øvrigt vidste. Han blev ikke bedt om at orientere Henrik Grunnet. Det var noget, han selv resolverede. Det var en kort samtale. Han fik blot at vide, at om et par timer kom pressemeddelelsen ud med det indhold, at ingen barnebrude måtte bo sammen med deres ægtefæller. Der blev ikke sagt andet, og han stillede ikke spørgsmål. Han tog det til efterretning og orienterede videre ud i huset, at der kom en pressemeddelelse. Det er det, han har beskrevet i sin mail af 10. februar 2016 kl. 13.10 (ekstrakten side 100).

I tiden mellem hans egen mail og Henrik Grunnets mail samme dag kl. 13.45 (ekstrakten side 100) havde han ikke kontakt med andre om sagen eller om koncerndirektionsmødet. Han havde formentlig travlt med andre pressesager. På dette tidspunkt var der spørgsmål om både teltlejre, børns vilkår på asylcentre samt antallet af asylansøgere. Der var mange andre ting, der fyldte mere end dette spørgsmål. Han husker ikke, hvad der skete den 10. februar 2016. Som han husker det, blev Henrik Grunnets stilling slået op to dage senere, og i perioden gik der en masse rygter, og der var – som altid i alle mulige sager – en livlig intern debat, hvor han og konsulentene udvekslede deres personlige synspunkter om alverdens ting, men han har ikke talt med nogen decideret om denne sag i forhold til substansen i det.

Han blev foreholdt sin mail af 10. februar 2016 kl. 14.26 til Jens Vikner, hvoraf fremgår blandt andet:

”Der er en meget stor risiko for brud på børnekonventionen, eksempelvis hvis vi hindrer en 16-årig pige at bo sammen med en 24-årig ægtefælle, med hvem hun har et barn. Det oplyste Lykke på koncerndirektionsmødet pba. vurdering fra JM, og Støjberg skulle have udbrudt, højlydt: Den risiko tager jeg gerne! Hun mente på mødet – alene fordi Lykke viderebragte JMs vurdering, sådan som hun havde pligt til – at ”I åbenbart godt vil ha’ barnebrude”. Så var der krig. Hun skaber splid. Uffe og Lykke kæmper med hende.”

Han forklarede, at det er ham, der har skrevet mailen til Jens Vikner, der er leder af juraenheden, som er placeret i ledelsessekretariatet. Han husker ikke, hvor han fik oplysningerne fra. Han erindrer ikke, at han talte med specifikke personer, og slet ikke personer der deltog i koncerndirektionsmødet. I forbindelse med et styrelsesarrangement i april eller september 2016 talte han meget kort med Lykke Sørensen, fordi han ville høre, om det kunne passe, at hun havde advaret ministeren, og det bekræftede Lykke Sørensen. Han har ikke i øvrigt talt med nogen, der deltog i mødet.

Adspurgt forklarede han, at han ikke har sat sig ned og fundet på det, der er anført i mailen. Han havde det fra en eller anden. Han er helt sikker på, at det ikke var Henrik Grunnet. Henrik Grunnet har på intet tidspunkt fortalt ham, hvad der skete på koncerndirektionsmødet. Han talte heller ikke med Lykke Sørensen på dette tidspunkt. Det var, som han har forklaret, på et langt senere tidspunkt, at han talte med hende, og det var meget kortfattet. Han har ikke haft en længere snak med nogen, der deltog i koncerndirektionsmødet. Han husker ikke, hvor han havde oplysningerne fra. Han kan ikke pin pointe, hvad der skete den dag, men han husker, at der svirrede en masse rygter, og folk mente at vide ting og sager. Nogen har formentlig sagt, at ”den og den har sagt sådan og sådan”.

Adspurgt, om han ville have videregivet det på denne måde, hvis det var yngste fuldmægtig, der havde fortalt ham det, forklarede han, at han primært talte med konsulenter.

Som sagt har Henrik Grunnet ikke på noget tidspunkt i forløbet fortalt ham om, hvad der skete på koncerndirektionsmødet. De har efterfølgende drøftet – mellem kollegaer – at det heller ikke lader til, at han har fortalt andre konsulenter om, hvad der skete på mødet. Det skabte stor nysgerrighed om, hvad der egentlig var sket. Han kan huske den samtale, han senere havde med Lykke Sørensen, som var første gang, at han talte med nogen, der var til stede på mødet.

Adspurgt, om han havde kontakt med andre om sagen den 10. februar 2016, forklarede han, at det ikke står ham helt klart. De har formentlig talt hen over frokosten nogle stykker, men han husker ikke, hvad der præcis skete den dag eller i den periode. Han husker heller ikke, om den, der fortalte det til ham, fortalte, hvor vedkommende havde det fra.

Adspurgt, hvor ofte han sendte en mail af denne type, forklarede han, at de har haft livlige diskussioner om alverdens ting, herunder interne forhold og ting, der har stået i pressen. De diskuterede det, der skete vedrørende de emner, der interesserede dem. Det, at han sendte en mail som denne til chefen for juraenheden, var ikke unormalt. De har et tæt forhold, hvor de har private meningsudvekslinger om forskellige ting.

Han tvivler på, at det kom fra pressemedarbejderen i ministeriet. Den slags meningsudvekslinger var der ikke mellem dem. Den kontakt, de havde, var mere formel.

De personer, han kunne finde på at have sådanne meningsudvekslinger med, var dem, der sad i juraenheden, herunder Jens Vikner, samt nogle konsulenter rundt omkring i styrelsen. Adspurgt, hvem disse personer er, forklarede han, at han er usikker på, om han blander nogle navne sammen med nogle andre tidspunkter. Det var typisk ledelsessekretariatet, Jens Vikner og juraenheden, han talte med. Han husker ikke, hvem der var der på dette tidspunkt. Der var også Janus Sejersen Laursen og nogle folk omkring intern kommunikation.

Adspurgt, om han kunne ”sladre” med Lene Linnea Vejrum, forklarede han, at de godt kunne udveksle mere eller mindre fortrolige oplysninger. Det kunne også være Kristina Rosado. Han talte ikke så meget med Ditte Kruse Dankert om denne sag. Det var et kontor, der holdt deres sager meget tæt til kroppen. Det var kulturen i det kontor.

Foreholdt et organisationsdiagram fra januar 2016 forklarede han, at en bruttoliste over personer, som han kunne have talt med om dette, kunne være Morten Bo Laursen, Anni Fode, Lars Krogh, Lene Linnea Vejrum og Thomas Mortensen. Som sagt husker han dog ikke, hvem han talte med på det tidspunkt den dag.

Adspurgt, om han spiste frokost med en bestemt gruppe, forklarede han, at det var direktionssekretariatet, som blandt andet juraenheden og intern kommunikation også lå under. Han sendte mailen kl. 13.10 om, at der var en pressemeddelelse på vej, da de ringede fra ministeriet.

Han sendte sandsynligvis mailen til Jens Vikner som led i deres almindelige meningsudveksling. Adspurgt, om det var almindeligt at sende en mail, der var så detaljeret, forklarede han, at der var en udbredt udveksling af rygter eller synspunkter. Det var af mere privat karakter.

Adspurgt, om det er ubehageligt at få spørgsmål om, hvem der kunne være ophavsmand til oplysningerne, når han fortsat er ansat i styrelsen, forklarede han, at det er det ikke, men han husker det ikke. Måske kunne han skaffe en liste over dem, der var i direktionssekretariatet dengang.

Kommissionens formand opfordrede til, at vidnet fremsendte en sådan liste til kommissionen, hvis det er muligt, og til, at vidnet, hvis han måtte komme i tanke om, hvem det var, han havde fået oplysningerne fra, oplyser kommissionen herom.

Foreholdt sin mail af 11. februar 2016 kl. 15.56 til Kristina Rosado (ekstrakten side 5537), der har et indhold svarende til hans mail af 10. februar 2016 til Jens Vikner, forklarede han, at han tilsyneladende har talt med nogen, der har talt med nogen, der var til stede på koncerndirektionsmødet, men han husker fortsat ikke, hvem han har talt med.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre operatørerne, der også er sendt cc til ham (ekstrakten side 110), forklarede han, at han ikke husker, at

han var involveret i drøftelser i styrelsen umiddelbart efter modtagelsen af pressemeddelelsen. Det var først på et langt senere tidspunkt, at han fik rekapituleret, hvad der skete i denne periode. For ham var det meget lavpraktisk: Der skulle ske et eller andet, og det ville kontoret tage sig af.

Foreholdt, at det af de mails, han har sendt, synes at fremgå, at der var en vis forargelse, og adspurg, om der var drøftelser af den karakter i styrelsen, forklarede han, at det var der ikke, så vidt han husker. Han husker ikke, at han har skrevet de pågældende mails, men det kan han se, at han har. Han husker ikke baggrunden for, at han sendte dem. På ny adspurg, om man kan tage det til indtægt for, at der var en vis forargelse, forklarede han, at det tyder på det, når man læser disse mails. Han kan dog ikke identificere, hvad der skete den dag, eller hvordan stemningen var. Det har fortabt sig.

Adspurg, om han selv var forarget, forklarede han, at han vil tro, at han på Lykke Sørensens vegne var påvirket af, at rygterne sagde, at hun var blevet ”fejlet af bordet” af ministeren. Det mente han var useriøst, hvis man skulle tro rygterne. Det ville være usædvanligt at blive behandlet på den måde.

Han husker ikke, om rygterne kom fra en bestemt person eller fra flere personer. Det er muligt, at de er kommet fra mere end en person.

Adspurg, hvornår han fik refereret, hvad der var sket i denne periode, forklarede han, at det var på et tidspunkt, hvor der kom flere folketingsspørgsmål og pressehenvendelser. Han talte med Ditte Kruse Dankert om de enkelte folketingsbesvarelser. På et tidspunkt fandt han desuden ud af, at ombudsmanden havde rettet henvendelse til styrelsen, og at styrelsen flere uger efter var i færd med at udarbejde et svar. Han var interesseret i at finde ud af, om der var en sagsfremstilling, fordi der på dette tidspunkt var mere presse om ”det”. Den orientering, han fik, var ikke ved en bestemt lejlighed, men det var en proces, hvor han løbende måtte høre fagkontoret om, hvad der var sket siden sidst osv. Det var ad flere omgange, han søgte information. Baggrunden for, at han søgte denne information, var, at der var flere pressehenvendelser og mere omtale. Det stod ikke længere i skyggen af de pressetting, der i øvrigt var.

Han har aldrig fået en orientering om, hvad der skete omkring den 9. og 10. februar 2016.

I forbindelse med svaret til ombudsmanden og besvarelsen af forskellige folketingsspørgsmål fik han at vide af Ditte Kruse Dankert og nogle af hendes folk, at de mente at have gjort det rigtige fra starten ved at foretage individuelle vurderinger af de enkelte par. Der var desuden fem par, som de fra starten undlod at adskille. Som han husker det, blev dokumenterne om de fem par sendt til ministeriet med henblik på at skaffe ministeriets vurdering af, at man undlod at følge instruks på de punkter. Det var på et noget senere tidspunkt end i februar, at han fik den orientering.

Adspurgt, om han fik at vide, hvad der indgik i de individuelle vurderinger, forklarede han, at han – som han husker det – fik en mundtlig orientering om, at der blev lagt vægt på, hvordan parrene havde det med hinanden. Der var nogle par, hvor der var et afhængighedsforhold. Han husker, at de fik oplysning om, at der var en, der brød sammen ved udsigten til adskillelse og blev anbragt på en institution. Derudover blev der lagt vægt på, om der var børn. De fem, man undlod at adskille, var par, hvor der var børn. Han husker ikke, om der var andre kriterier.

Adspurgt, om han husker, hvornår han fik orienteringen, forklarede han, at der var nogle drøftelser i gang mellem Justitsministeriet, Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Udlændingestyrelsen om, hvordan man skulle opfatte situationen. Ditte Kruse Dankerts ”folk” havde den indstilling, at der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed, og at der derfor ikke skulle foretages partshøring. De talte i direktionssekretariatet med juraenheden om, hvordan det hang sammen. Man kom frem til, at det i udgangspunktet var faktisk forvaltningsvirksomhed at adskille parrene, men at der skulle ske partshøring, hvis de modsatte sig adskillelse. Så skulle de have en egentlig juridisk afgørelse. Som han husker det, var der i styrelsen enighed om, at det var sådan, det var. Han har ikke deltaget i noget omkring partshøringen. Han husker ikke, hvornår han fik orienteringen. Det kan have været i starten af marts eller i slutningen af marts. Det er formentlig et stykke tid efter henvendelsen fra Folketingets Ombudsmand den 21. marts 2016.

På ny foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre operatørerne (ekstrakten side 110) og adspurgt, om det var almindeligt, at han fik en mail cc, når Ditte Kruse Dankerts kontor sendte noget ud til operatørerne, forklarede han, at det er det eneste kontor, der kommunikerer med operatørerne. Nogle kontorer var meget bevidste om kommunikation og derfor gode til at orientere pressefolk, mens andre var mindre gode til det. Kulturen i Ditte Kruse Dankerts kontor var i vidt omfang, at kontoret kommunikerede med vicedirektøren og direktøren, mens de ikke kommunikerede med ham eller juraenheden. Han vil tro, at han var sat cc på denne mail efter en konkret vurdering om, at det var vigtigt, at han også fik informationen.

Adspurgt, om han har kendskab til eller har hørt om telefonsamtalen mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016, forklarede han, at han først hørte om samtalen på et langt senere tidspunkt. Lene Linnea Vejrum fortalte, at Line Skytte Mørk Hansen havde ringet. Som han husker det, fortalte Lene Linnea Vejrum, at Line Skytte Mørk Hansen havde ringet flere gange. Line Skytte Mørk Hansen havde i kraftige vendinger bedt Lene Linnea Vejrum om at effektuere pressemeddelelsen efter dens ordlyd. Alle parrene skulle adskilles, og det skulle være nu. Det var formentlig adskillige måneder senere, at Lene Linnea Vejrum fortalte ham om det.

Han blev foreholdt sin mail af 16. februar 2016 kl. 11.33 til blandt andre Kristina Rosado, hvoraf fremgår blandt andet:

”Jyllands-Posten, Orla Borg, ønsker en status på adskillelsen af mindreårige og deres voksne ægtefæller.

Han har talt med operatører, som ikke har hørt fra os/UIBM om, hvordan de skal forholde sig. Han ønsker oplysninger om, hvad procedurene er, og hvilken hjemmel der helt præcis er til at adskille ægtefæller, herunder når de evt. har fælles børn.”

Han blev desuden foreholdt Henrik Grunnets mail af 16. februar 2016 kl. 11.42 til blandt andre Lene Linnea Vejrum og ham, hvoraf fremgår, at styrelsen alene havde modtaget pressemeddelelsen, og at de måtte spørge i ministeriet, hvornår retningslinjerne forelå (ekstrakten side 19), samt mail af 16. februar 2016 kl. 12.10 fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre Henrik Grunnet og ham, hvoraf fremgår, at styrelsen endnu ikke havde modtaget retningslinjer, men at departementet snarest ville begynde at se på dem (ekstrakten side 18).

Han forklarede, at han ikke husker, hvad han gjorde ved henvendelsen fra Orla Borg. Foreholdt, at der var et forløb i ministeriet, forklarede han, at han ikke havde kontakt med presseafdelingen i ministeriet. Styrelsen svarede selv på sine pressehenvendelser. Han tror ikke, at han fik noget at vide, ud over hvad der fremgår af disse mails. Han tror ikke, at han hørte yderligere om retningslinjerne. Han var ikke selv specielt aktiv, fordi der på det tidspunkt var andre ting, der fyldte mere.

Han blev foreholdt en mailstreng den 22. februar 2016 kl. 13.06-17.04 mellem Orla Borg og ham (ekstrakten side 5616-5617), hvoraf fremgår, at Orla Borg stillede følgende spørgsmål.

”Jeg har forstået af personale på nogle af asylcentrene, at Udlændingestyrelsen har givet centrene frist til klokken 12 i dag mht. at svare på et spørgeskema om de flygtningepar, der bor på centrene, og hvor kvinden er under 18 år. Kan du opdatere mig på, hvad styrelsen gør med svarene, og hvornår der kan forventes at udgå en besked til asylcentrene om, hvad de skal gøre ved de par, som bor sammen, og som har børn?

Foreholdt, at han blandt andet svarede, at ”jeg hører vores folk”, og adspurgt, hvem det henviser til, forklarede han, at det blandt andet var Ditte Kruse Dankert og hendes kontor.

Han blev foreholdt, at han senere svarede Orla Borg:

” ...

Den status, vi kan gøre lige nu, handler om, at vi har orienteret operatørerne om den fastlagte praksis, jf. ministeriets pressemeddelelse, samt at flere par allerede er adskilt, og at vi fortsat er i gang med processen omkring adskillelse af parrene. Så det kører, sådan som ministeren har meldt ud.”

Han forklarede, at det formentlig var Ditte Kruse Dankert, han fik disse oplysninger fra. Det var ikke på et særlig detaljeret plan, at han talte med fagkontoret. Adspurgt, om han talte med Henrik Grunnet om sagen, forklarede han, at det gjorde han ikke ud over ved besvarelse af pressespørgsmål. Den viden, han fik om sagsbehandlingen, fik han først på et senere tidspunkt. Det, han skrev, var sandsynligvis noget, han var bemyndiget til at sige. Det var formentlig direktøren eller vicedirektøren, der gav ham bemyndigelsen. Typisk vil alle sådanne oplysninger være faktatjekket. Han ville typisk have spurgt Ditte Kruse Dankert, om han kunne udtale sådan, og hun ville henvise op igennem systemet. Den proces ville formentlig være foregået telefonisk.

Foreholdt PowerPoint til brug for et møde med operatørerne den 23. februar 2016 (ekstrakten side 5306) forklarede han, at han ikke deltog i mødet eller udarbejdelsen af materiale til mødet. Han har formentlig efterfølgende spurgt til, hvad der foregik, men han er ikke sikker på, at han har fået denne PowerPoint. Han kan ikke tidsfæste nærmere, hvornår han efterfølgende spurgte til det, men det har sandsynligvis været på baggrund af en pressehenvendelse om, hvad der er sagt til operatørerne. Han ville normalt ikke være informeret om orienteringsmøder med operatørerne. Hvis der er kommet en pressehenvendelse, ville han have spurgt Ditte Kruse Dankert om, hvad de skulle svare på det. Han husker ikke, om hun har givet ham svar på, hvad der skete på mødet. Han mener, at der på et tidspunkt var spørgsmål om aktindsigt i, hvad der eventuelt var udleveret til operatørerne, og der har været nogle spørgsmål, han skulle besvare. Aktindsigter ligger i fagkontorerne, men han mener at kunne huske, at de fik anmodninger om udlevering af materialet til mødet med operatørerne. Han husker ikke, hvad der blev svaret om, hvad der var meldt ud til operatørerne.

Adspurgt om forløbet omkring den 22. juni 2017, hvor mailen af 10. februar 2016 kl. 13.45 fra Henrik Grunnet til ham om ministerens indstilling til sagen på koncerndirektionsmødet samme dag (ekstrakten side 100) på ny ”dukkede op”, forklarede han, at det var ham, der fandt mailen frem. Som han husker det, bad Lene Linnea Vejrum ham om at se, om han havde noget i forbindelse med det spørgsmål. Han mener, at han gav hende denne mail og korrespondancen mellem ham og Orla Borg. Som han husker det, var det første gang, at han blev bedt om at se igennem, om han kunne have relevant materiale. Det foregik sådan, at han ledte sin Outlook igennem. Mailen lå blot i hans postkasse. Han tror ikke, at det var ham, der fandt Power Pointen fra operatørmødet frem. Han tror ikke, at han har modtaget denne. Den stammer formentlig fra fagkontoret. De ting, han fandt, videresendte han til Lene Linnea Vejrum, tror han. Han talte ikke med hende om det, og der blev ikke spurgt nærmere ind til det.

Han mener ikke, at han fandt de mails, han sendte til Jens Vikner og Kristina Rosado den 10. og 11. februar 2016, da han så sine mails igennem. Han kunne nogenlunde huske mailen fra Grunnet. Det står ikke klart for ham, hvordan han nærmere søgte efter materialet. Han havde det ikke sådan, at han syntes, at de andre mails var pinlige eller lignende. Det var private meningsudvekslinger, så han har formentlig ikke skænket dem en tanke. Han tror, at han gik tilbage og så på den 10. februar 2016, da han søgte. Han har sikkert ikke anset mailen til Jens Vikner som relevant for Lene Linnea Vejrum. Som han husker det, havde han ikke denne mail fremme.

Foreholdt Udlændingestyrelsens notat af 22. februar 2019 om mailen (ekstrakten side 5065-5066) forklarede han, at han ikke var involveret i udarbejdelsen af dette notat. Han har ikke kendskab til oplysningen op, at mailen fra Henrik Grunnet skulle være skrevet under transport fra departementet til Udlændingestyrelsen.

Han er ikke i øvrigt blevet bedt om at undersøge eller sikre, hvad han havde, før kommissionen anmodede om udlevering af oplysninger. Han har ikke yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

Foreholdt sin mail af 22. februar 2016 kl. 14.51 til Orla Borg, hvoraf fremgår, at ”vi har ikke fået en instruks fra ministeriet endnu” (ekstrakten side 5617), forklarede han, at han tror, at han anvendte det forkerte ord. Der skulle formentlig have stået ”retningslinjer”, da pressemeddelelsen var instruksen. Han må have ment de opfølgende retningslinjer fra ministeriet. Adspurg om, hvad forventningen til opfølgende retningslinjer kunne være, hvis instruksen var det samme som pressemeddelelsen, forklarede han, at Henrik Grunnet havde spurgt om retningslinjer. Der var åbenbart en forventning om, at der skulle komme noget mere fra ministeriet. Han vil tro, at han havde en forventning om, at der skulle komme nogle retningslinjer, der skulle være mere konkrete, og som skulle være noget andet end det, der fremgik af pressemeddelelsen.

Adspurgt forklarede han, at det var i udkanten af et møde om verserende pressesager, at han talte med Lene Linnea Vejrum om dennes samtale med Line Skytte Mørk Hansen den 10. februar 2016. Han husker ikke, hvornår han præcis talte med Lene Linnea Vejrum. Han husker dog, at hun var meget kontant og en lille smule rystet over at genopleve, at hun i meget stærke vendinger flere gange var blevet bedt om at ”få ført den instruks ud i livet”. Lene Linnea Vejrum fortalte ham muligvis, hvordan hun havde reageret, men han husker det ikke. Han vil næsten tro, at Lene Linnea Vejrum selv har fortalt det, men han husker ikke, hvad det var, hun havde svaret eller efterfølgende havde gjort.

Mødet sluttede kl. 14.30.

Peter Mørk Thomsen

---o0o---

Undersøgelseskommissionens formand oplyste, at advokat Nicolai Mallet over for kommissionen har rejst indsigelser over den måde, som udspørgerne stiller spørgsmål på. Undersøgelseskommissionen har ved brev af 24. juni 2020 meddelt advokat Nicolai Mallet, at han ved indledningen af dagens møde vil få lejlighed til at fremkomme med sine indsigelser. Advokat Nicolai Mallet har den 4. august 2020 om eftermiddagen oplyst, at han har måttet revidere sin forventning til tidsforbruget, idet hans indlæg snarere må forventes at ville vare en time end en halv time. Undersøgelseskommissionen har herefter meddelt, at der ikke under dagens møde vil være tid til at behandle advokat Nicolai Mallets indlæg.

Advokat Nicolai Mallet bekræftede, at han over for undersøgelseskommissionen har rejst kritik af den måde, som udspørgerne har stillet spørgsmål på. Under afhøringerne har han gjort indsigelser, når der konkret har været anledning hertil, men han har dog samtidig ikke ønsket i for vidt omfang at afbryde afhøringerne. Det er hans vurdering, at det vil være mest hensigtsmæssigt at rejse kritikken i et skriftligt indlæg, således at alle berørte parter kan forholde sig hertil. Herefter kan undersøgelseskommissionen vurdere, om det vil være hensigtsmæssigt med en mundtlig uddybning.

Kommissionsformanden oplyste, at det er afgørende, at kritiske bemærkninger fremsættes nu, og at kritik af kommissionen vil blive behandlet i et offentligt møde, således at alle, herunder pressen, har mulighed for at dække processen. Spørgetemaerne udarbejdes i et tæt samarbejde mellem udspørgerne og undersøgelseskommissionen, og han er ikke enig i den kritik, der er blevet fremsat, men kommissionen tager kritikken alvorligt og vil gerne adressere kritikken.

---o0o---

Kl. 09.00 mødte Jesper Gori. Han blev vejledt om, at han ikke har pligt til at udtale sig.

Han blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Jesper Gori forklarede, at han blev cand.jur. fra Aarhus Universitet i 1998. I 2016 var han kontorchef i Familiesammenføringskontoret under Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Familiesammenføringskontoret var et fagkontor, der beskæftigede sig med blandt andet regler om familiesammenføring og tidsubegrænset ophold. I Familiesammenføringskontoret var der 6-7 jurister og noget kontorphersonale. Familiesammenføringskontoret havde ansvaret for lovgivningen inden for sine ressortområder. Opgaven var først og fremmest at yde ministerbetjening og folketingsbetjening. I marts 2019 skiftede han til et andet kontor som kontorchef. I dag

er han chefkonsulent og juridisk rådgiver i Udlændinge- og Integrationsministeriet og refererer til to afdelingschefer.

Da sagen opstod, vurderede han fejlagtigt, at sagen ikke naturligt hørte hjemme i hans kontor. Spørgsmål om asylansøgers forhold henhører ikke under Familiesammenføringskontoret. Lykke Sørensen kontaktede ham og kontorchefen i Asyl- og Visumkontoret og nævnte, at der var en sag, som ministeren havde kommenteret på Facebook. Når Lykke Sørensen kontaktede ham, skyldtes det, at sagen også vedrørte familieliv og familierelationer. På daværende tidspunkt involverede han ikke medarbejdere, idet han ikke vurderede, at der var tale om en sag, som hørte hjemme i hans kontor eller ville få et så langvarigt forløb, at der skulle tilknyttes en medarbejder. Når der undervejs i den første periode var behov for at involvere en medarbejder, var det hans fuldmægtig Anna-Sophie Saugmann-Jensen, som blev involveret. Det var ikke en sag, der i øvrigt blev bredt ud i kontoret. Kontorets egen oplevelse var i den periode, at sagen var lidt ”fremmed” for kontoret. På et tidspunkt indså han, at sagen ikke ”ville holde op i morgen”, og sagen blev herefter forankret i hans kontor. På dette tidspunkt tilkendegav han over for Anna-Sophie Saugmann-Jensen, at hun var sagsbehandler på sagen.

Han refererede til Lykke Sørensen, der var hans nærmeste chef. I Lykke Sørensens fravær refererede han direkte til departementschefen. Der var flere afdelinger involveret i sagen, og i en periode, hvor Lykke Sørensen var på ferie, var der en dialog med Line Skytte Mørk Hansen. Han havde under sagen ikke direkte adgang til ministeren, og han havde ikke møder alene med ministeren. Med hensyn til medarbejderne i Udlændingestyrelsen havde han navnlig kontakt til Ditte Kruse Dankert. Familiesammenføringskontoret havde ikke i øvrigt kontakt til det kontor, hvor Ditte Kruse Dankert var chef. Han har tidligere været kontorchef i Udlændingestyrelsen, hvor Ditte Kruse Dankert var hans souschef. Han kender Ditte Kruse Dankert meget godt.

Adspurg, om det er normalt, at konkrete sager i Udlændingestyrelsen forelægges for departementet, forklarede han, at han ikke tør udtale sig herom. Da han var ansat i Udlændingestyrelsen, var der tilfælde, hvor der blev ”rakt ud” til departementet.

Han var involveret i fremsendelsen af materiale til Folketingets Ombudsmand, der i foråret 2016 havde bedt om at modtage materiale. Han bekendt var der ingen overvejelser om at sikre mailbokse. Han ved ikke, hvornår mailbokse blev sikret. Han har ikke været involveret i at sikre materiale til undersøgelseskommissionen.

Sagen blev forankret i hans kontor på det tidspunkt, hvor der opstod retlige spørgsmål. Hans kontor blev det primære kontor for så vidt angår det retlige. I begyndelsen oplevede kontoret sig som ”advokater” på sagen. Omkring den 26., 27., 28. eller 29. marts 2016 sendte han en mail til Anna-Sophie Saugmann-Jensen om, at hun nu havde sagen, og at hun skulle journalisere materiale på sagen. Op til dette tidspunkt sendte han det materiale, der skulle journaliseres, til Koncernøkonomi, hvor sagen var forankret.

Han husker ikke, at spørgsmål om indkvartering af mindreårige gifte eller samlevende asylansøgere var oppe i den periode, hvor han var ansat i Udlændingestyrelsen.

Foreholdt Inger Støjbergs Facebook opslag den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) forklarede han, at han ikke deltog i drøftelser i ministeriet inden opslaget. Han så ikke opslaget, men Lykke Sørensen orienterede ham samme aften om opslaget. Lykke Sørensen oplyste, at det var en sag, som de skulle være opmærksomme på, og hvor der nok ville være behov for deres bistand.

Dagen efter undersøgte han af egen drift reglerne om dispensation til at indgå ægteskaber som mindreårig. Han foretog sig ikke andet. Han husker ikke, at han blev kontaktet af tidligere kollegaer i Udlændingestyrelsen om Facebook opslaget.

Han blev foreholdt mail af 25. januar 2016 kl. 20.35 fra ham til Moya-Louise Lindsay-Poulsen om Inger Støjbergs Facebook opslag og om, at sagen var "KØ's sag", men at sagen kunne "ramme os (dig?)" (ekstrakten side 6185). Han forklarede, at "KØ" er Koncernøkonomi. Moya-Louise Lindsay-Poulsen var kontorchef i Asyl- og Visumkontoret. Inden han sendte mailen, havde Lykke Sørensen som forklaret ringet til ham om opslaget. Lykke Sørensen var til møde i Bruxelles sammen med ministeren og ringede til ham på et tidspunkt efter mødet. Han går ud fra, at Lykke Sørensen havde behov for at aflevere sagen, så hun ikke sad med sin viden alene. Han tror, at Lykke Sørensen sagde, at hun havde forsøgt at få fat på Moya-Louise Lindsay-Poulsen. På dette tidspunkt var der ikke tale om, at de skulle begynde at arbejde med sagen.

Foreholdt mail af 26. januar 2016 kl. 15.45 fra Lykke Sørensen til ham og Moya-Louise Lindsay-Poulsen om, at Familiestyrelsen kunne kontaktes, "hvis det bliver aktuelt" (ekstrakten side 6186), forklarede han, at han ikke husker nærmere, hvad han tænkte på, da han læste mailen. Han fik oplyst af Lykke Sørensen, at Inger Støjberg ønskede, at indkvartering af mindreårige gifte eller samlevende asylansøgere skulle ophøre. Han ved, at Lykke Sørensen ønskede, at de "tænkte med på sagen". For ham var det naturligt at begynde med at undersøge reglerne om kongebreve. Adspurg, hvorfor disse overvejelser ikke spillede en nærmere rolle i notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5361), forklarede han, at dette notat lagde op til en bestemt ordning. Der kunne sikkert også have været lagt op til en anden ordning svarende til praksis om kongebreve.

Adspurg om betingelserne for at foretage en praksisændring forklarede han, at der skal være tilstrækkelig hjemmel til at gennemføre en praksisændring, og ændringen skal være saglig. Hvis der er tale om en generel praksisændring, kan der være behov for at orientere de omhandlede personer.

Foreholdt mail af 26. januar 2016 kl. 11.14 fra Line Skytte Mørk Hansen til Anette Gørtz (ekstrakten side 5620) med angivelse af konkrete spørgsmål, der skulle undersøges i sagen, og notatet "Høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere" (ekstrakten side 62) forklarede han, at han ikke med sikkerhed kan sige, om han blev gjort bekendt med svarene fra operatørerne, men det tror han, at han blev.

Foreholdt høringsmail af 26. januar 2016 kl. 10.21 fra Margit Sander Rasmussen til operatørerne (ekstrakten side 64) og adspurgt, hvorfor der blev iværksat en ny høring, forklarede han, at som han husker det, var han ikke involveret i overvejelserne om at foretage en ny høring. Der var et første internt møde, som han tror fandt sted den 28. januar 2016. Han kan ikke sige, om det var drøftelser på dette møde, der førte til, at der skulle foretages en høring. Han bekendt var han ikke involveret i, hvilke oplysninger der skulle indhentes. Han kan ikke afvise, at høringsnotatet var fremme under mødet den 28. januar. Han kan ikke se af sagen, om der inden mødet blev sendt materiale. Han har været bekendt med i hvert fald mange af de oplysninger, der fremgår af notatet.

Han tør ikke sige, om han var bekendt med det anførte i høringsnotatet om, at ingen af operatørerne havde oplyst om indikationer på tvang eller lignende (ekstrakten side 62). Han husker ikke, om spørgsmålet om, hvorvidt der forelå tvang, var fremme på dette tidspunkt. Problemstillingen om tvang var tæt sammenvævet med de øvrige spørgsmål i sagen. Efter pressemeddelelsen og på et tidspunkt i foråret 2016 blev det drøftet med Udlændingestyrelsen, hvilke oplysninger man skulle indhente for at få belyst, om der forelå tvang.

Foreholdt notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5361) forklarede han, at han var involveret i at udarbejde notatet. Der blev udarbejdet et udkast i Koncernøkonomi. Udkastet blev sendt til Lykke Sørensen, som bad ham se på notatet.

Foreholdt mail af 27. januar 2016 kl. 17.40 til sig selv vedhæftet notatet og med en bemærkning om, at "konklusionen er vel, at Udlændingestyrelsens initiativer bør sikre, at børn som *udgangspunkt* ikke bør indkvarteres med ægtefæller/samlevere, medmindre dette åbenbart vil stride mod barnets tarv" (ekstrakten side 37), forklarede han, at han tror, at det var en påmindelse til ham selv om hans umiddelbare refleksioner efter at have skimmet notatet igennem.

Foreholdt mail af 28. januar 2016 kl. 09.26 til sig selv vedhæftet notatet (ekstrakten side 42) forklarede han, at han går ud fra, at han på dette tidspunkt havde set nærmere på notatet og var begyndt at skrive i det.

Han blev foreholdt mail af 28. januar 2016 kl. 18.08 fra Lykke Sørensen til Line Skytte Mørk Hansen med kopi til ham (ekstrakten side 5354) vedhæftet notatet med bemærkninger. Han blev endvidere foreholdt det vedhæftede notat, hvor der var anført følgende kommentar til en

sætning i notatet om, at retten til et familieliv normalt ikke vil indeholde en særlig forpligtelse, som begrænser råderummet ved indkvarteringen (ekstrakten side 60):

”Kære Lykke. Jeg foreslår, at afsnittet udgår – jeg tror ikke, at vi særskilt skal fremhæve denne vurdering, som volder mig en anelse uro.”

Han forklarede, at han har skrevet denne kommentar. Afsnittet voldte ham en anelse uro. Generelt var han enig i, at der gælder vide rammer for Udlændingestyrelsens indkvarteringsvirksomhed, men han var bekymret for, om retten til et familieliv efter EMRK artikel 8 havde en lige så vid ramme. Hvis det blev meldt ud, at der ikke var nogen begrænsning efter EMRK artikel 8, ville der kunne blive åbnet for modeller, som departementet ikke kunne stå på mål for. Det var hans vurdering, at notatet lagde op til en ordning, der lå inden for EMRK.

Foreholdt kalenderoplysninger om indkaldelse til et møde den 28. januar 2016 (ekstrakten side 5605) forklarede han, at han mener, at mødet blev afholdt. Der blev afholdt mere end et møde om notatet, inden notatet var endeligt. Foreholdt kalenderoplysninger om indkaldelse til et møde den 2. februar 2016 (ekstrakten side 5609) forklarede han, at det var dette møde, der også blev afholdt om notatet. Der var på møderne en usikkerhed om, hvad ministeren ville. På dette tidspunkt vidste man, hvad nogle af sagerne indeholdt. Da Facebook opslaget kom, var der en opfattelse af, at der var tale om et meget stort aldersspænd mellem parrene. De havde nu konstateret, at der også var tale om par, hvor aldersforskellen var mindre, og hvor parrene havde børn. De vidste ikke, om ministerens udmelding også gjaldt sådanne sager. Deres intuition var, at dette ikke var tilfældet. I en sådan situation, hvor der er uklarhed om ministerens ønske, var det normalt at tage kontakt til Mark Thorsen. Mark Thorsen deltog i mødet enten den 28. januar eller den 2. februar. Han blev ikke indkaldt til møderne, men han blev hentet. Det var ikke usædvanligt, at de ville vende det politiske snit i en sag med Mark Thorsen. Han husker, at de navnlig ønskede at spørge Mark Thorsen om, hvordan man skulle forholde sig i de sager, hvor der var børn. Som han husker det, følte Mark Thorsen sig ret overbevist om, at der i disse sager ikke skulle ske adskillelse. Mark Thorsens melding var, at han fornemmede ministerens holdning således, at der skulle være en kontant udmelding, men at han ikke så for sig, at der skulle ske adskillelse i de sager, hvor der var børn, og hvor oplysningerne i sagen ikke indikerede en risiko for tvang.

Et af de retlige spørgsmål, der var oppe at vende, var overvejelser om, hvorvidt intensiteten af indgrebet kunne modificeres ved, at man kunne blive indkvarteret på samme center, men dog adskilt. Der var også overvejelser om varigheden af adskillelsen. På daværende tidspunkt var situationen i vidt omfang præget af konflikten i Syrien, og der var derfor en lidt særlig sagsbehandlingstid i disse sager. Vurderingen af, om en syrisk statsborger skulle have asyl, foregik ganske hurtigt, herunder fordi det i mange sager alene ville kvalificere til asyl, at man var en ung mand. Sager med andre nationaliteter kunne tage længere tid. For syrere var opholdet i indkvarteringsystemet 4-5 måneder. Han ved ikke, hvad den almindelige sagsbehandlingstid var

for et afghansk par, men den var måske omkring 8-10 måneder. De drøftede ikke konkret, hvor lang tid en adskillelse skulle vare, for at adskillelsen lovligt kunne opretholdes. Man kan ikke give et bestemt svar herpå, men problemstillingen blev drøftet. Der vil skulle mindre til for at adskille et par i 4 måneder, end hvis der er tale om en længerevarende adskillelse.

På daværende tidspunkt blev alene de menneskeretlige rammer drøftet. Politikken på området var i denne periode ofte defineret af de menneskeretlige rammer. De juridiske vurderinger fik derfor en stor betydning for, hvilken politik der kunne føres. Når ministeren skulle melde ud, hvilken ordning hun ønskede, ville de menneskeretlige rammer sætte en grænse for denne ordning. Da ordningen blev beskrevet, var der overvejelser om sagligheden og om hjemmelsgrundlaget. Nødvendigheden af indgrebet indgik ligeledes i overvejelserne. Overvejelserne gik på, om man generelt kunne have en ordning, hvor det var et sagligt hensyn at adskille, når der forelå et grundlag for at sige, at der var en risiko for tvang. De var usikre på, hvor langt de kunne gå. På et tidspunkt gik Lykke Sørensen og han til Nina Holst-Christensen. Dette skete i den periode, hvor de var i gang med at udarbejde notatet. De stod i døren til hendes kontor og sagde, at de var i gang med at overveje en ordning, der generelt baserede sig på, at risikoen for tvang i forhold til bestemte grupper skulle føre til adskillelse. De spurgte, om en sådan ordning ville være saglig. De vidste ikke, om ministeren havde denne opfattelse, men de ville "trykteste" hos Justitsministeriet, om de var på rette vej. Det skulle afklares, om en viden om risikoen for tvangsægteskaber i bestemte lande kunne udgøre et sagligt grundlag for en ordning af den foreliggende karakter. Nina Holst-Christensen blev ikke spurgt om, hvor langt man kunne gå i de enkelte sager. Spørgsmålet var, om diskussionen med det samme kunne lukkes ned, eller om disse overvejelser havde "noget for sig". Nina Holst-Christensens svar var, at det overordnet set var et sagligt hensyn at lægge vægt på risikoen for et tvangsægteskab. Han husker ikke mere præcist, hvad hun sagde, og han vil ikke tage hende til indtægt for andet end det, hun rent faktisk sagde. De overvejelser, som de var inde i, angik "betækningsperioden". De præsenterede for Nina Holst-Christensen, at der som udgangspunkt skulle ske adskillelse i sagerne under henvisning til en generel risiko for tvangsægteskaber. De vidste, at det på daværende tidspunkt indgik i overvejelserne om dispensation fra ægtefællebetingelserne, om man kom fra bestemte lande. De vidste godt, at der ikke forelå et beskyttelsesværdigt familieliv, når der forelå et tvangsægteskab, men den menneskeretlige vurdering opstod, når det i en konkret sag ikke kunne fastslås, at der var tale om et tvangsægteskab. De gik til Nina Holst-Christensen, fordi de overvejede en generel ordning, selvom der i de konkrete sager ikke "fra dag 1" i indkvarteringssituationen forelå oplysninger om, at der var tale om tvang. Det oplæg, som blev præsenteret for Nina Holst-Christensen, var baseret på deres kendskab til, at der i de pågældende kulturer findes tvangsægteskaber og samliv "i gråzonen", ligesom der var en forholdsvis høj procentdel af mindreårige ægtefæller. De spurgte ikke Nina Holst-Christensen om, hvorvidt der kunne være tale om en undtagelsesfri ordning, idet de opererede med en ordning, hvorefter der skulle være mulighed for undtagelser. På daværende tidspunkt var det deres opfattelse, at en ordning med mulighed for undtagelser var i overensstemmelse med det politiske ønske. Nina

Holst-Christensen sagde, at hun ikke umiddelbart havde bemærkninger til ordningen, og at ordningen virkede som en saglig ordning. Han tror ikke, at de havde nærmere overvejelser om, hvorvidt der var forskel på nytilkomne og allerede indkvarterede familier.

Oplysningerne om, at risikoen for tvangsægteskaber var øget i Syrien og Afghanistan, forelå ikke som dokumenter i sagen. Spørgsmålet om tvangsægteskaber har i perioder været dominerende i ministeriet, og mange af embedsmændene har mødt i Flygtningenævnet. Fra baggrundsoplysningerne vidste de, at der i Syrien og Afghanistan findes tvangsægteskaber, og at dette udgør et dominerende problem. Han tror ikke, at de drøftede, hvordan sagerne konkret skulle føres frem til en afslutning.

Det er ham, der har skrevet kommentaren i den version af notatet, der er dateret den 27. januar 2016, hvor der står: ”Bør dette ikke vendes om, så udgangspunktet er, at børn uanset alder ikke indkvarteres med en ægtefælle/samlever – evt.: ”, medmindre dette [åbenbart] vil stride mod barnets tarv”?” (ekstrakten side 72). I denne kommentar tog han stilling til, hvordan ordningen skulle se ud. Barnets tarv udgør et hensyn i alle sager, men hensynet udgør ikke nødvendigvis det afgørende hensyn. Han havde forstået, at ordningen skulle ”gå længere” end Udlændingestyrelsens praksis på daværende tidspunkt. Hans kommentar var udtryk for, at Udlændingestyrelsens forslag til en ordning ikke levede op til det, som ministeren ønskede.

Foreholdt notat om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlever vedhæftet mail af 27. januar 2016 kl. 17.13 fra Lene Vejrum til Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 30ff.) forklarede han, at som han husker det, var det først på et senere tidspunkt, at han blev klar over, at Koncernøkonomi havde lagt Udlændingestyrelsens notat over på departementets brevpapir. Han tror ikke, at han på daværende tidspunkt så Udlændingestyrelsens notat. Foreholdt beskrivelsen af den dagældende ordning i notatet (ekstrakten side 31) forklarede han, at de godt kunne læse beskrivelsen af ordningen, men de var i tvivl om, hvordan det forholdt sig i virkeligheden. Udlændingestyrelsens praksis lagde op til en almindelig vurdering, og det blev ikke udfordret, om der i de tilfælde, hvor der ikke forelå børnefaglige oplysninger om trivselsproblemer, alligevel kunne være tale om et tvangsægteskab. Deres vurdering var, at ministeren ønskede en ordning, der var langt fra den ordning, som Udlændingestyrelsen beskrev. Ministeren ønskede ikke alene at foretage adskillelse, når der var konkrete indikationer på tvang, men tillige, når der var en risiko for tvang.

Foreholdt notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5361) forklarede han, at han ikke præcist kan forklare, hvorfor sagen var placeret hos Koncernøkonomi. Indkvarteringsområdet håndteres i Koncernstyring. Da sagen blev oprettet, vidste man godt, at området generelt henhørte under Koncernøkonomi, og nogle skal ”skrive for”. Det var helt klart, at de juridiske overvejelser, der måtte være, næppe var overvejelser, der skulle foretages i Koncernøkonomi. Notatet blev forstået som et forsøg på at følge op på ministerens ønsker. Det var et forsøg på at optegne en

ordning, som ministeren kunne godkende. Han ved ikke, hvem der besluttede, at det pågældende notat skulle udarbejdes.

Han husker ikke, at der efter drøftelsen med Mark Thorsen var yderligere drøftelser med Mark Thorsen om udformningen af notatet.

De vidste, at ministerens opfattelse af danske normer og værdier var, at der ikke måtte foreligge ”kulturel tvang”, og de skulle indkredse, hvilke danske normer og værdier af mere retlig karakter der gjaldt. Det skulle afklares, hvor langt muligheden rakte for at tage initiativer på indkvarteringsområdet. Ministeren brugte blandt andet det udtryk, at de ”trådte i forældrenes sted”. De havde en antagelse om, at hensynet til at undgå risikoen for tvang udgjorde et sagligt hensyn, der ville kunne indgå i en ordning. Han tror ikke, at det indgik i deres overvejelser, hvor høj en forekomst af tvangsægteskaber der skal foreligge, for at en ordning er proportional. De vidste, at kulturelle normer i nogle af sagerne havde været med til enten at presse eller i hvert fald få pigen til at føle sig presset til at indgå et ægteskab. De vidste også, at en del personer søgte asyl med henvisning til, at de var blevet tvunget til at indgå ægteskab. De var opmærksomme på, at de foreliggende sager ikke var ”rene”, idet der ikke forelå en meget bestyrket formodning for, at der var tale om tvang.

Foreholdt godkendelsesoplysningerne vedrørende notatet (ekstrakten side 5502) forklarede han, at han ikke har nogen forklaring på, hvorfor notatet den 5. februar 2016 blev returneret af Andreas Højmark.

Han husker ikke at have deltaget i møder om ordningen i perioden fra den 2. februar og op til den 9. februar 2016. Han kender ikke til, om der i denne periode var sonderinger med ministeren. Han bekendt var det møde, som han deltog i den 9. februar 2016, et sådant sonderingsmøde.

Foreholdt indstillingen i notatet (ekstrakten side 5365) forklarede han, at det var en forudsætning for, at et par forblev sammen, at der med sikkerhed ikke forelå tvang. Udlændingestyrelsen havde med henvisning til en konkret sag spurgt, om der også skulle ske adskillelse i denne sag. I den pågældende sag var ægtefællerne afhængige af hinanden og havde oplevet traumatiske begivenheder i hjemlandet. Eksemplerne i notatet baserede sig på kendskab til konkrete sager. Han tror, at dette kendskab kom fra mundtlige drøftelser med Udlændingestyrelsen. Han kan ikke se, at der har været fastsat møder med Udlændingestyrelsen, men han mener, at der var drøftelser med styrelsen. Muligvis var der tale om telefoniske drøftelser. Han husker det ikke mere præcist, men han havde en dialog med Ditte Kruse Dankert og forstår det selv sådan, at afsnittet i notatet med et konkret eksempel ikke var ”hevet ned fra himmelen”, men derimod baserede sig på konkrete oplysninger fra hende.

Han blev foreholdt, at det i notat af 12. december 2016 om Danmarks internationale forpligtelser i sager om Udlændingestyrelsens indkvartering af mindreårige ægtefæller og samlevende på asylcentre (ekstrakten side 2623) er anført, at afgørelse skal træffes hurtigst muligt af hensyn til, at asylansøgere udgør en særligt sårbar gruppe (ekstrakten side 2625). Han forklarede, at det allerede i februar 2016 indgik i deres overvejelser, at afgørelserne skulle træffes hurtigst muligt. Dette blev også nævnt over for ministeren den 9. februar 2016.

På ny foreholdt godkendelsesoplysningerne vedrørende notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5502) forklarede han, at han ikke ved, hvorfor Andreas Højmark godkendte notatet på vegne af sig selv og ikke godkendte på vegne af ministeren. Han fik ikke at vide, at ministeren havde godkendt notatet. Sagen var ikke hans, og han fik ikke en automatisk meddelelse om, at ministeren havde godkendt notatet. Han gik til mødet med ministeren den 9. februar i den forvisning om, at de skulle tale om notatet. Han vidste ikke, hvad der var sket med notatet.

Han blev foreholdt oplysninger fra F2, hvoraf fremgår, at der på sagen den 8. februar 2016 kl. 10.51 blev oprettet et dokument af Inger Støjberg, som blev slettet af Andreas Højmark den 9. februar 2016 kl. 13.44 (ekstrakten side 6190). Han forklarede, at han ikke har kendskab til, hvad der står i dette dokument. Det er ikke usædvanligt, at ministersekretæren godkender på vegne af ministeren. Han kan ikke sige, hvad der ligger i, at Andreas Højmark godkendte på vegne af sig selv. Andreas Højmark er ikke sat på som et trin i godkendelsesforløbet.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 13.58 fra Sarah Andersen til Lykke Sørensen og ham med udkast til pressemeddelelse (ekstrakten side 86) forklarede han, at han ikke ved, hvem der ønskede, at der skulle udsendes en pressemeddelelse. Han ved ikke, hvem der udarbejdede udkastet til pressemeddelelsen, men det er ikke usædvanligt, at udkast udarbejdes af kommunikationsafdelingen.

Han havde den 9. februar 2016 ikke den opfattelse, at ordningen lå fast. Han husker ikke, hvornår de fik indkaldelsen til mødet med ministeren den 9. februar 2016 kl. 15.30. Han var på daværende tidspunkt ikke klar over, at ministeren havde godkendt notatet. Han ved ikke, hvem der indkaldte til mødet. Line Skytte Mørk Hansen og han talte sammen, og deres samtale førte til, at han udarbejdede et ”rids” af det notat, som han havde udarbejdet, for at gøre samtalen med ministeren mere effektiv. Han regnede med, at de skulle tale om ordningen, og det var i den forbindelse hensigtsmæssigt at have et papir eller en ”serviet” liggende på bordet, som de kunne tage fælles afsæt i. Han husker ikke mere præcist, hvad Line Skytte Mørk Hansen sagde til ham. Det var deres opfattelse, at den ordning, som de lagde op til, var i overensstemmelse med forvaltningsretten og menneskerettighederne. Han havde selv forestillet sig, at myndighederne ikke skulle agere alene på baggrund af notatet, og at der ville være mere tid til at arbejde på ordningen. Notatet var deres bud på, hvilken ordning de kunne benytte. Den ”serviet”, som han udarbejdede, er den, der er vedhæftet hans mail af 9. februar 2016 kl. 14.44 til Sarah An-

dersen, Mia Tang, Lykke Sørensen og Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 89-92). Foreholdt den version af pressemeddelelsen med ændringsmarkeringer, som ligeledes var vedhæftet mailen, forklarede han, at det er sædvanligt, at presseafdelingens afsnit ændres, når udkast sendes til fagkontorene. Han forsøgte at ændre udkastet, så det stod rigtigt. Det var ikke ham, der skrev, at der eventuelt skulle være en ”sætning om, hvad der skal ske med de par, der i øjeblikket er indkvarteret sammen”. Han husker ikke, at der var en drøftelse om de allerede indkvarterede par.

Han husker det således, at det var under mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30, at han første gang deltog i drøftelser af ordningen med ministeren. I mødet deltog ud over ham selv ministeren, Mark Thorsen, Uffe Toudal Pedersen og Line Skytte Mørk Hansen. Han mener, at Anne Nygaard Just fra Koncernstyring også deltog. Han husker ikke, om flere medarbejdere fra Koncernstyring deltog. Ofte deltog Jonas From Soelberg i sådanne møder, men han husker ikke, om han deltog i dette møde. Hvis Jonas From Soelberg ikke deltog, deltog i stedet formentlig en ministersekretær. Mødet varede cirka 20 minutter. Som han husker det, var det ham, der lagde for. Måske havde Uffe Toudal Pedersen et oplæg. Han havde ”servietten” mellem hænderne og redegjorde for overvejelserne om ordningen. Han husker ikke ordret, hvordan ordene faldt på mødet. Som han husker det, tog ministeren ordet og var tydelig omkring, at hun ikke ønskede denne ordning. Hun ønskede en ordning, hvor parrene i alle tilfælde skulle skilles ad. Han tror, at Mark Thorsen kommenterede på det og sagde: ”Ja, vi har haft den her snak tidligere. Jeg ved godt, at det var det, jeg sagde. Vi har snakket om det, og jeg er også enig i, at en ordning uden undtagelser er den rigtige ordning”. De blev noget overraskede, fordi det ikke var dette, som de havde forberedt sig på. De troede efter snakken med Mark Thorsen, at de havde ramt tættere på skiven. Som han husker det, tog Uffe Toudal Pedersen over og sagde, at dette rejste nogle spørgsmål. Uffe Toudal Pedersen spurgte ham, om man kunne adskille alle. Måske var det ministeren, der spurgte, men som han husker det, var det Uffe Toudal Pedersen, der spurgte. Som han husker det, sagde han, at deres vurdering var, at man i hovedparten af sagerne kunne adskille, men at der ville skulle foretages en konkret vurdering, og at man ikke kunne operere med en absolut ordning. Han tror, at ministeren og Mark Thorsen sammen udfordrede ham og bad ham komme med eksempler. Han husker ikke præcist, hvad han sagde. Han mener, at han blev spurgt, hvad retsstillingen var, hvis man indkvarterede dem på samme center, og det blev i den forbindelse sagt til ham: ”Det må man kunne gøre”. Han sagde, at det nok kunne være rigtigt, at man i rigtig mange sager kunne gøre dette, men at virkeligheden er mangfoldig, og at det ikke ville kunne udelukkes, at der ville kunne opstå en sag, hvor der ville skulle ske fælles indkvartering. Han sagde ligeledes, at der under alle omstændigheder med tiden ville kunne komme sådanne sager, idet det saglige hensyn ville miste sin vægt i forhold til intensiteten af indgrebet, hvis der var tale om et langvarigt ophold. Som han husker det, sagde Line Skytte Mørk Hansen ikke noget. Han husker heller ikke, at Uffe Toudal Pedersen på dette tidspunkt sagde noget. Han husker, at ministeren sagde: ”Det kan godt være, at der kan være sager, men der er jeg villig til at tage en procesrisiko”. Han tror, at ministeren var inspireret af sagen om udskudt ret til familiesammenføring, hvor udtrykket ”en vis procesrisiko” havde været anvendt.

Han ved ikke, om det var ministerens holdning, eller om hun ønskede, at dette skulle være ordningen. Han tror, at han dengang – for ikke at skubbe den Europæiske Menneskerettighedsdomstol foran sig, idet det ofte ikke var det bedste argument – sagde, at det måske ikke så meget var et spørgsmål om procesrisiko, men handlede om, at danske domstole i en konkret sag nåede frem til, at der ikke kunne ske adskillelse. De drøftede ikke det udkast til pressemeddelelse, der forelå på daværende tidspunkt. Adspurg, om ordet ”pressemeddelelse” blev nævnt, forklarede han, at ordet ”ordningen” blev nævnt, som han husker det. De drøftede ordningen. Det var i hvert hans forståelse, at de drøftede ordningen. Ministeren nævnte ikke på noget tidspunkt, at hun havde godkendt notatet. Adspurg, om notatet blev drøftet, forklarede han, at han med sin indledning havde opsummeret notatet, men det var ikke hans forståelse, at de talte om notatet.

Han blev foreholdt, at Inger Støjberg under sin forklaring blev adspurg, om hun sagde til Uffe Toudal Pedersen, Lykke Sørensen eller ham, at hun respekterede, at en undtagelsesfri ordning ikke kunne lade sig gøre. Han blev videre foreholdt, at Inger Støjberg hertil forklarede, at dette ville forudsætte, at hun ikke havde forstået, hvad hun havde godkendt i F2, at hun, når hun havde godkendt notatet af 2. februar 2016, havde accepteret, at der kunne være undtagelser, og at det ikke var nødvendigt at sige dette, idet der i hendes optik ikke findes et stærkere dokument i et ministerium end godkendelsen af et notat. Hertil forklarede han, at det efter mødet var hans helt klare opfattelse, at ministeren ikke ønskede, at der skulle være undtagelser. Der blev på mødet ikke aftalt noget om den videre proces. Han tror, at han på mødet havde udtrykt sig forsigtigt om, hvad der gjaldt. Han tror, at Uffe Toudal Pedersen blev usikker på, om man kunne stå fast på sin opfattelse ved siden af en minister, der havde en meget klar holdning. Uffe Toudal Pedersen bad ham gå med ind på sit kontor, hvor de havde en snak om dette spørgsmål. De talte om, hvorvidt man kunne operere med en ordning uden undtagelser. Han sagde til Uffe Toudal Pedersen, at der efter hans intuitive opfattelse måtte være undtagelser, og at han havde svært ved at forestille sig, at det kunne være anderledes. Der var et krydspres, idet man på den ene side måtte imødekomme ministeren i videst muligt omfang, men på den anden side måtte sætte foden ned over for ministeren. Uffe Toudal Pedersen var nervøs over, om der efterfølgende ville komme eksperter, der sagde, at ”det kunne man godt”, dvs. have en undtagelsesfri ordning. Det var et nyt spørgsmål, om der kunne være tale om en undtagelsesfri ordning. Uffe Toudal Pedersen bad ham vende sagen med Justministeriet. Han gik forbi Nina Holst-Christensen umiddelbart efter mødet eller i forlængelse af mødet og forklarede hende, hvilken drøftelse der havde været med ministeren, og hvad han havde sagt til ministeren. Som han husker det, læste hun op af EMRK artikel 8 og sagde: ”Der skal foreligge et lovligt grundlag og et sagligt hensyn, og det har I, men der skal i alle sager foretages en individuel vurdering af, om det generelle saglige hensyn også konkret er sagligt”. Han forstod Nina Holst-Christensens svar således, at ordningen generelt var saglig, men uanset hvad skulle der i alle sager foretages en konkret vurdering. Hun udtalte sig ikke om, hvilken vurdering der skulle foretages, og med hvilken styrke tvang og risikoen derfor skulle indgå i vurderingen. Nina Holst-Christensen sagde:

”Dette er min vurdering, og den får du her, men hvis vurderingen skal komme fra Justitsministeriet, skal den vendes i huset”.

Foreholdt sin mail af 9. februar 2016 kl. 16.13 til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen vedhæftet kommentarer til et udkast til pressemeddelelse uden omtale af undtagelsesmuligheder (ekstrakten side 93 og 94) forklarede han, at han tror, at han på dette tidspunkt ikke havde talt med Nina Holst-Christensen. Hvis han havde talt med hende på dette tidspunkt, havde han ikke orienteret Uffe Toudal Pedersen om samtalen med hende. Han fik udkastet til faktuel afstemning på et tidspunkt, hvor han var ved at vurdere, om ordningen skulle være undtagelsesfri. Han er ikke forfatter af pressemeddelelsen, og det var ikke meningen, at dette skulle være den endelige pressemeddelelse. Med hensyn til spørgsmålet om de allerede indkvarterede par forstod han det således, at mødet ikke var konkluderende i forhold til den endelige ordning, men ministeren gav udtryk for et ønske. Spørgsmålet om de allerede indkvarterede par blev, som han husker det, ikke drøftet under mødet.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 16.30 fra Line Skytte Mørk Hansen til blandt andre ham vedhæftet udkast til pressemeddelelse (ekstrakten side 6152) kl. 16.30 forklarede han, at han ikke tror, at han var inde over denne version af udkastet til pressemeddelelse.

Efter at have talt med Nina Holst-Christensen gik han til Uffe Toudal Pedersen og fortalte om det klare snit, som hun havde lagt op til, at der skulle være. Han husker ikke, hvad Uffe Toudal Pedersen sagde, men Uffe Toudal Pedersen accepterede, at der skulle være tale om en konkret vurdering. Uffe Toudal Pedersen var effektiv og fandt pressemeddelelsen frem. Uffe Toudal Pedersen spurgte, hvordan pressemeddelelsen skulle formuleres, og inden han selv havde nået at tænke sig om, havde Uffe Toudal Pedersen skrevet en tilføjelse. Den nye version var den, der var vedhæftet hans mail af 9. februar 2016 kl. 17.23 til Uffe Toudal Pedersen og Mia Tang med kopi til Line Skytte Mørk Hansen, Lykke Sørensen og Anne Nygaard Just (ekstrakten side 95). Han havde indføjret Uffe Toudal Pedersens tilføjelse og havde som følge af Uffe Toudal Pedersens ændringsforslag selv tilføjet nogle konsekvensrettelser for at sikre, at pressemeddelelsen var konsistent. Uffe Toudal Pedersens tilføjelse var et forsøg på at omskrive Nina Holst-Christensens bemærkninger til noget, der kunne kommunikeres ud. Han ved ikke, om udkastet nåede frem til ministeren. Forud for at den endelige pressemeddelelse blev udsendt, havde han ikke kontakt med Uffe Toudal Pedersen, Mark Thorsen, Line Skytte Mørk Hansen eller ministersekretariatet. Han havde kontakt med Lykke Sørensen.

Foreholdt Lykke Sørensens mail den 9. februar 2016 kl. 21.14 til ham om, at ”Inger og Mark ikke kan tilslutte sig forslaget”, og at det ”vist stadig [er] ønsket, at der ikke skal være en kattelem” (ekstrakten side 97), forklarede han, at han ikke husker, at han gjorde noget i anledning af denne mail. Han husker ikke, om han talte med Lykke Sørensen herom. Han tror, at de om aftenen den 9. februar havde en telefonsamtale, hvor han sagde, at han ikke kunne mødes med

hende dagen efter kl. 9, idet han havde et andet møde. Den kattede, der refereres til, var muligheden for undtagelser. De havde sagt til ministeren, at "kattede" var de menneskeretlige forpligtelser. På et eller andet tidspunkt den 10. februar mellem kl. 9 og 10 havde han en snak med Lykke Sørensen.

Adspurg om, hvilken proces der normalt følges, når et notat er blevet godkendt i F2, forklarede han, at hvis ministeren ikke er enig, vil sagen normalt blive returneret til sagsbehandleren uden ministerens godkendelse. Hvis ministeren havde været enig, ville det have været helt normalt, at de skulle have dialogen med administrationen om, hvordan ordningen blev udmøntet. Han ved ikke, hvornår han blev klar over, at notatet var blevet godkendt af ministeren. Det var på daværende tidspunkt måske ikke fuldstændig usædvanligt, at man kunne komme til at sende sager retur på den måde, som det skete, men han ved det ikke. Sager skal på en eller anden måde slutes og lukkes ned, og de skal retur, idet de ikke kan "hænge hos ministeren". I hans forståelse var der et udkast, som blev drøftet, og man ønskede ikke den pågældende ordning. Han opfattede det således, at ministersekretæren lukkede sagen ved at sende den retur, og han tænkte ikke på noget tidspunkt, at notatet havde nogen værdi længere. Han husker ikke, hvornår han blev opmærksom på, at notatet var blevet godkendt. Han tror først, at han blev opmærksom herpå i 2017, da der skulle udarbejdes et tidsforløb over forløbet til brug for et samråd.

Notatet indgik ikke i den videre behandling af den del af sagen, som han var involveret i. Der kom en pressehenvendelse i uge 7 fra Jyllands-Posten, og en fuldmægtig efterlyste notatet. Han sagde til fuldmægtigen, at Anne Nygaard Just havde notatet. I snakken med Anna-Sophie Saugmann-Jensen, der var fuldmægtigen på sagen, sagde han, at hun ikke kunne bruge notatet til noget, idet det ikke var udtryk for, hvor sagen nu befandt sig. Efter hans opfattelse var notatet "dødt og borte". Han talte ikke efterfølgende med Line Skytte Mørk Hansen om notatet.

Den 10. februar 2016 vidste de ikke, om deres udkast til pressemeddelelse ville blive sendt ud.

Hvis notatet havde været godkendt, ville det have været den afdeling, hvor sagen var hjemmehørende, der havde pligt til at udmønte notatet i konkrete handlinger. I denne sag var det Koncernstyring.

Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens forklaring om, at notatet skulle sendes fra Udlændingeafdelingen, idet notatet vedrørte den juridiske del af sagen, forklarede han, at det ikke var hans forståelse, at det var Udlændingeafdelingen, der skulle have sendt notatet. Han ville have opfattet det således, at de juridiske overvejelser lå i hans afdeling, men at udmøntningen skulle ske i det kontor, hvor sagen var oprettet, med mindre noget andet blev aftalt. Der var ingen snak med Line Skytte Mørk Hansen eller Anne Nygaard Just om, at Udlændingeafdelingen skulle foretage sig noget.

Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens forklaring om, at det havde været naturligt, at hans ”rids” over notatet var blevet sendt ud, og at han måske udleverede notatet på et efterfølgende møde, forklarede han, at han ikke kan ikke svare på, hvorfor Line Skytte Mørk Hansen har den opfattelse. Han tør ikke sige, hvilken opfattelse af notatet Line Skytte Mørk Hansen havde. De havde begge været til det samme møde, hvor det var klart, at den ”serviet”, som de kom ind med, ikke var det, som mødet endte med. Han husker ikke at have haft samtaler med Line Skytte Mørk Hansen, hvor hun gav udtryk for, at notatet fortsat var relevant. Han husker ikke, at hun har sagt, at han skulle huske notatet, og at der skulle være undtagelser. Adspurgt, om Line Skytte Mørk Hansen har sagt det modsatte, forklarede han, at det er vanskeligt at besvare dette spørgsmål og afhænger af forudsætningerne, men han har ikke hørt hende sige det modsatte. Han har heller ikke efterfølgende talt med Uffe Toudal Pedersen om notatet. Han har talt med Anna-Sophie Saugmann-Jensen om notatet, da hun efterlyste det, men derudover har han efterfølgende ikke talt med nogen om notatet før sommeren 2017.

Foreholdt mail af 22. februar 2016 fra Andreas Højmark til Laura Purup fra Folketinget med kopi til Anne Nygaard Just om, at han havde talt med ”kloge og dygtige mennesker, som siger, at vi pt. alene kan henvise til pressemeddelelsen” (ekstrakten side 5373), forklarede han, at han ikke tror, at det var ham, som havde talt med Andreas Højmark. Foreholdt Lykke Sørensens forklaring om, at hun vil tro, at Andreas Højmark enten havde talt med ham eller Anne Nygaard Just, forklarede han, at han ikke husker at have talt med Andreas Højmark herom. Han tror, at han ville have lagt mærke til det, hvis der havde været en henvendelse fra Folketinget.

Den 9. februar 2016, inden han fik mailen fra Lykke Sørensen om aftenen, havde han en snak med Ditte Kruse Dankert om sagen. Ditte Kruse Dankert er en god kollega, og han er sikker på, at han fortalte hende om deres overvejelser og om snakken med Nina Holst-Christensen. Han vil også tro, at han fortalte hende om snakken med ministeren den 9. februar 2016 k. 15.30 og om ministerens holdning. Han tror, at han fortalte hende præcist, hvilke overvejelser og drøftelser der havde været. Der var ikke grund til at tilbageholde oplysninger. Sagen var i proces, og de vidste ikke, hvor de ville ende.

Adspurgt, hvordan han reagerede, da han i 2017 blev opmærksom på, at Andreas Højmark havde godkendt notatet den 9. februar 2016, forklarede han, at de i maj 2017 arbejdede med en tidslinje til brug for en rådgivning af ministeren. De havde behov for at få tidsfastsat de enkelte skridt. Oplysningen om godkendelsen var relevant at medtage. Han gjorde ikke noget andet end at indsætte oplysningen i tidslinjen. Han ved ikke, hvilke drøftelser der efterfølgende var om tidslinjen.

Adspurgt, om der skete yderligere relevant før koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, forklarede han, at Nina Holst-Christensen om morgenen den 10. februar 2016 havde stillet Lykke Sørensen et spørgsmål om betydningen af Flygtningekonventionen, der også blev drøftet. Han blev orienteret herom bagefter. Han går ud fra, at Lykke Sørensen og han talte sammen

i telefon om morgenen den 10. februar 2016, idet han var til et møde i et andet ministerium. Han tror, at han forlod mødet for at håndtere problemstillingen. Han tror, at Lykke Sørensen under denne telefonsamtale sagde, at Nina Holst-Christensen sagde det samme, som hun havde sagt dagen inden.

Han deltog ikke i koncerndirektionsmødet. Lykke Sørensen fortalte efterfølgende om den samtale, der havde været under mødet. Som han husker det, fyldte det hos hende, at der havde været en samtale mellem hende og ministeren på vej ind i lokalet, hvor ministeren havde sagt noget i stil med: ”Det er så jer, der godt kan lide barnebrude”. Han ved ikke, med hvilken betoning det blev sagt. Som han tolker det, havde Lykke Sørensen behov for at sige til ham, at hun havde sagt fra over for ministeren i denne situation. Han havde forståelsen af, at Lykke Sørensen sagde noget til ministeren enten under samtalen med ministeren eller under selve mødet. Det, der har sat sig hos ham, er, at Lykke Sørensen ifølge sin gengivelse af forløbet sagde til ministeren: ”Uanset hvad du siger, skal danske myndigheder behandle sagerne på lovlig vis”. Han husker, at han ønskede, at han havde sagt det samme under mødet med ministeren dagen før, og derfor har vendingen sat sig hos ham. Han fik ikke at vide, hvad de andre deltagere i mødet havde sagt. Han fik ikke at vide, hvad ministerens reaktion var på Lykke Sørensens udmelding. Som han husker det, og som han kan se på sin kalender, havde de et chefmøde omkring middagstid samme dag, og Lykke Sørensen fortalte ham om koncerndirektionsmødet lige inden dette møde.

De vidste, at ministeren var utålmodig efter at få udsendt en pressemeddelelse. De vidste ikke, hvornår pressemeddelelsen skulle udsendes. Den seneste version af pressemeddelelsen, som han kendte til på dette tidspunkt, var den version, som han havde sendt kl. 17.23 (ekstrakten side 95). Spørgsmålet blev ikke drøftet på chefmødet.

Han tror ikke, at han blev orienteret om, at Lykke Sørensen havde en drøftelse med Nina Holst-Christensen efter koncerndirektionsmødet. Han fik ikke noget indtryk af, hvad der var blevet konkluderet under koncerndirektionsmødet.

Hans opfattelse af status først på eftermiddagen den 10. februar 2016 var præget af mailen aftenen før om, at ministeren ikke ønskede en ”kattelem”, ligesom hans opfattelse var præget af samtalerne med Justitsministeriet og af, at der fortsat forelå et ”levende” udkast til en pressemeddelelse, som indeholdt muligheden for undtagelser.

Han blev foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.19 fra Ditte Kruse Dankert til Kristina Rosado (ekstrakten side 5533) med følgende ordlyd:

”Hørte fra Jesper, at Nina Holst har sagt, at vi bliver dømt – Inger svarer bare, at det er værd at få en dom på...yes??”

Han forklarede, at han ikke ved, om han har brugt disse ord over for Ditte Kruse Dankert. Han har nok sagt det med sine egne ord. Som forklaret mener han, at Ditte Kruse Dankert og han den 9. februar 2016 talte sammen, efter at han havde været til møde med ministeren og talt med Nina Holst-Christensen. Han læser mailen således, at den refererer til mødet med ministeren og hans snak med Nina Holst-Christensen. Han tror ikke, at han den 10. februar talte med Ditte Kruse Dankert efter samtalen med Lykke Sørensen om koncerndirektionsmødet. Han husker ikke, at han talte med Ditte Kruse den 10. februar. Som han husker det, sagde ministeren den 9. februar, at hun i forhold til de sager, der eventuelt måtte komme med tiden, var villig til at løbe en vis procesrisiko.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.26 fra Nils Bak til Jens Vikner om koncerndirektionsmødet (ekstrakten side 5600) forklarede han, at han kan genkende nogle af oplysningerne, men ikke nødvendigvis som noget, der blev sagt på koncerndirektionsmødet. Han mener ikke, at Lykke Sørensen sagde til ham, at hun havde nævnt noget om en 16-årig og 24-årig. Han mener heller ikke, at Lykke Sørensen alene henviste til børnekonventionen. Hun nævnte heller ikke noget om en risiko for at blive dømt, men han havde selv sagt det på mødet den 9. februar 2016. Han kender ikke noget til, at ministeren skulle have udtalt sig om integration som anført i mailen. Han talte ikke selv med Jens Vikner eller Nils Bak den 10. februar 2016.

Foreholdt sin mail af 10. februar 2016 kl. 14.57 til Anna-Sophie Saugmann-Jensen med henvisning til pressemeddelelsen og med bemærkningen, at "det blev den hårde model" (ekstrakten 6154), forklarede han, at han ikke tør sige, hvad han tænkte på daværende tidspunkt. Når han forklarer herom, har det en vis karakter af efterrationalisering, men han havde på daværende tidspunkt talt med Anna-Sophie Saugmann-Jensen, og de vidste begge, at der var lagt et udkast til pressemeddelelse op med en beskrivelse af mulighederne for undtagelser. Hans kontor havde ikke lagt udkast til pressemeddelelse op uden omtale af undtagelsesmulighederne. Han mener, at han på daværende tidspunkt var forvirret. Han fik at vide, at Lykke Sørensen ikke havde været i kontakt med andre, og han blev overrasket over, at pressemeddelelsen kom "dumpende ud af det blå", når der lå et andet udkast til pressemeddelelse. Han er ret sikker på, at han ikke vidste, hvilken model der var besluttet. Hans oplevelse var, at de på dette tidspunkt ikke havde talt om pressemeddelelsen og ordningen som to forskellige ting. Som han husker det, havde han senere på dagen en snak med Lykke Sørensen. Under denne samtale gav han udtryk for sin tvivl. Lykke Sørensen sagde kort og kontant til ham, at hun heller ikke havde haft kontakt til nogen, heller ikke departementschefen, men uanset hvad der stod i pressemeddelelsen, havde de sagt, hvad der skulle gælde for ordningen. Han tror, at hun ville betrygge ham i, at de uanset pressemeddelelsen havde sagt, hvad der skulle gælde. Dette havde de sagt på møder, hvor både ministeren og departementschefen var til stede. De talte om, at de måtte "tage det hen ad vejen", når sagerne meldte sig. Det stod ret klart, at drøftelserne med ministeren om modellen ikke var afsluttet. Når de sagde, at de måtte "tage det hen ad vejen", var det udtryk for, at der ville være sager hen ad vejen, hvor det ikke længere ville være proportionalt at adskille, og i så fald måtte

de have flere runder med ministeren. De så for sig, at de måtte have runder med ministeren svarende til de drøftelser, som de tidligere havde haft, hvor ministeren havde en klar holdning til, at der skulle ske adskillelse. Undtagelserne skulle ind, når det blev nødvendigt. Han ved ikke, om ministeren fik at vide, at der uanset pressemeddelelsen ville kunne være sager, hvor der skulle gøres undtagelser.

Han husker, at han på et senere tidspunkt havde en telefonsamtale med Ditte Kruse Dankert. Han havde ikke nogen drøftelser med Udlændingestyrelsen, umiddelbart efter at pressemeddelelsen var blevet sendt ud.

Foreholdt mail af 15. juni 2017 kl. 13.34 fra Louise Gertrud Michaëlis til blandt andre ham med oplysninger om en telefonsamtale kl. 14.30 mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Vejrum (ekstrakten side 5808-5809) forklarede han, at det er usædvanligt, hvis en praksisændring alene kommunikerer via en pressemeddelelse og en telefonsamtale. Da de arbejdede med notatet af 2. februar 2016, ville det have være sædvanligt, at Udlændingestyrelsen fik tilsendt notatets konklusioner eller blev indkaldt til et møde, hvor der blev orienteret om ordningen. Som han husker det, var Udlændingestyrelsen bekendt med det ”snit”, der var blevet lagt op til ministeren. Han kan ikke svare på, om det er normal praksis, at en praksisændring kommunikeres offentligt, idet dette afhænger af omfanget af praksisændringen. Hvis der er tale om en markant praksisændring, som Folketinget vurderes at have en interesse i, vil Folketinget blive orienteret. En praksisændring vil normalt blive offentliggjort på en samlet hjemmeside for afgørelsesmyndighederne. Det var ikke hans forståelse, at pressemeddelelsen var udtryk for praksis. Folketinget vil skulle orienteres, hvis der uanset Danmarks internationale forpligtelser skal ske adskillelse af par. En praksisændring, hvorefter der skal ske adskillelse af par, med mindre en adskillelse vil være i strid med EMRK, er efter hans opfattelse en markant praksisændring.

Der var ikke drøftelser om, at der skulle laves et uddybende notat efter udsendelsen af pressemeddelelsen. Han blev efterfølgende overrasket, da han konstaterede, hvor hurtigt beslutningen om adskillelse blev effektueret. Det sædvanlige ville have været, at der havde været et dialog med Udlændingestyrelsen om, hvordan ordningen skulle gennemføres. Han vidste ikke, hvad det nærmere indebar, at man i forhold til at adskille par skulle gå så langt som overhovedet muligt.

Han husker, at der findes en mail, hvor Line Skytte Mørk Hansen orienterede om, at hun havde haft en samtale med Lene Vejrum den 10. februar 2016. Mailen fra Line Skytte Mørk Hansen drejede sig om, hvad Udlændingestyrelsen ville gå i gang med at gøre. Han er ikke bekendt med indholdet af samtalen. Han havde ikke kontakt til Line Skytte Mørk Hansen om, hvad der blev sagt under samtalen. På et tidspunkt fik han at vide, hvad Udlændingestyrelsens opfattelse af samtalen havde været. Han blev først bekendt med Line Skytte Mørk Hansens opfattelse af samtalen, da han læste protokollen om hendes forklaring i undersøgelseskommissionen den 8. juni 2020. Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens mail den 10. februar 2016 kl. 17.42, hvor hun

videresendte Lene Vejrum's mail samme dag kl. 16.40 om, at operatørerne var blevet orienteret om de nye retningslinjer (ekstrakten side 5368-5369), forklarede han, at det er denne mail, som han husker. Han mener, at han blev bekendt med Lene Vejrum's telefonnotat om samtalen med Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 908) i forbindelse med det første svar til Folketingets Ombudsmand.

Han blev foreholdt, at Udlændingestyrelsen i sin udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand anførte blandt andet (ekstrakten side 1307):

”Udlændingestyrelsen modtog samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen. Instruksen betød således, at ingen mindreårige fremover måtte indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, og at dette skulle gælde uanset om parret måtte have fællesbørn. Instruksen betød også, at der straks skulle ske adskillelse i de aktuelle sager, hvor en mindreårig allerede var indkvarteret sammen med en ældre ægtefælle eller samlever.”

Han blev ligeledes foreholdt, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet fremsendte Udlændingestyrelsens udtalelse til Folketingets Ombudsmand den 4. maj 2016 (ekstrakten side 1414).

Adspurgt, hvilke undersøgelser der i den forbindelse blev foretaget af oplysningerne om samtalen den 10. februar 2016 mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Vejrum, forklarede han, at han er usikker på, om konklusionen blev afstemt med Koncernstyring. Han kan se, at der var overvejelser om, hvorvidt man skulle gøre dette. Dette fremgår af den mail, som Anna-Sophie Saugmann-Jensen sendte til ham den 29. april 2016 kl. 08.50 (ekstrakten side 1263). Han husker ikke, hvad der skete. Han vil tro, at spørgsmålet i første omgang blev drøftet med Lykke Sørensen. Han gik på daværende tidspunkt ud fra, at det var Line Skytte Mørk Hansen, der den 10. februar 2016 havde talt med Lene Vejrum, idet Udlændingestyrelsen havde orienteret ham om, hvordan styrelsen havde opfattet forløbet. Det er rigtigt, at Lene Vejrum's telefonnotat blev vedlagt som bilag til svaret til Folketingets Ombudsmand. Han vil tro, at han i april 2016 i forbindelse med besvarelsen af henvendelsen fra Folketingets Ombudsmand talte med Lykke Sørensen om samtalen den 10. februar 2016 med Udlændingestyrelsen, idet denne samtale også på daværende tidspunkt var et centralt spørgsmål. Man kunne godt se for sig, at det ville være problematisk, hvis samtalen var foregået som beskrevet. Han tror derfor helt sikkert ikke, at han turde sidde alene med oplysningen om indholdet af samtalen. Det ville ikke være naturligt, at han som kontorchef skulle foretage en afstemning med Line Skytte Mørk Hansen, og i særdeleshed ikke, når Lykke Sørensen selv var tæt inde over sagen. Der var mange drøftelser mellem Lykke Sørensen og ham om sagen, og han var ikke i besiddelse af oplysninger, som Lykke Sørensen ikke var i besiddelse af. Det vil for ham være svært at forstå, hvis der ikke har været

en afstemning med Line Skytte Mørk Hansen, men han ved det ikke positivt, og det er ikke ham, der har foretaget en sådan afstemning. Han havde identificeret, at oplysningen om indholdet af samtalen den 10. februar 2016 var en væsentlig oplysning. Det ville være meget naturligt, at Lykke Sørensen havde orienteret ham om indholdet af en afstemning med Line Skytte Mørk Hansen. Han tror, at Line Skytte Mørk Hansen var på kopi i godkendelsesforløbet vedrørende svaret til Folketingets Ombudsmand. Han tror, at Koncernøkonomi så det materiale, der kom fra Udlændingestyrelsen. Han tror, at det var Udlændingeafdelingen, der bad Udlændingestyrelsen om de relevante akter til brug for svaret til Folketingets Ombudsmand, men han tør ikke sige det med sikkerhed. Det var Anna-Sophie Saugmann-Jensen, der håndterede materialesamlingen til Folketingets Ombudsmand.

Han har tidligere talt med Ditte Kruse Dankert om, hvad der blev sagt under samtalen den 10. februar 2016. Han forstod det således, at Udlændingestyrelsen havde fået at vide, at der skulle administreres i overensstemmelse med pressemeddelelsen. Han tror, at han fik denne oplysning fra Udlændingestyrelsen i begyndelsen af marts 2016. På dette tidspunkt vidste de, at Udlændingestyrelsen administrerede sagerne således, at der blev foretaget en konkret vurdering af sagerne. Da han fik oplysningen, syntes han, at det var en vanskelig oplysning at få. Han så det ikke som sin rolle, at han som led i et "efterforskningsforløb" skulle gå til Line Skytte Mørk Hansen, når nu Udlændingestyrelsen foretog en konkret vurdering af hver enkelt sag. Han er meget sikker på, at han talte med Lykke Sørensen om dette.

Adspurgt om sit kendskab til, at Udlændingestyrelsen foretog en konkret vurdering af hver enkelt sag, forklarede han, at styrelsen ønskede at afstemme nogle sager med departementet, og styrelsen sendte fem sager til departementet med henvisning til et møde, der havde været tidligere. Udlændingestyrelsen ledsagede ikke fremsendelsen af sagerne med andre ord. Han tillod sig at forudsætte, at hvis der havde været tale om en absolut ordning, ville der ikke være anledning til, at Udlændingestyrelsen sendte disse sager til departementet. Han kendte kun til de sager, som departementet fik præsenteret. Han hørte fra Udlændingestyrelsen, at der var sager, hvor Udlændingestyrelsen var i tvivl. Han drog den slutning, at Udlændingestyrelsen for at kunne udskille fem sager, måtte have været inde over alle sagerne. Det var i hvert fald sådan, han opfattede det. Som han husker det, var der i en af de fremsendte sager tale om et par, som ikke havde børn, men hvor parret havde fået et kongebrev. Han har efter nedsættelsen af undersøgelseskommissionen orienteret sig om nogle af sagerne i den ekstrakt, som kommissionen har udarbejdet, men han har ikke set det som sin opgave at gå ned i de konkrete sager. Han var i marts 2016 tryk ved, at sagerne blev behandlet rigtigt i Udlændingestyrelsen. De drøftelser, som han havde med Ditte Kruse Dankert, betryggede ham. Han forstod på hende, at Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 havde fået at vide, at der ikke skulle være undtagelser, men at styrelsen selv tog initiativ til at kigge ned i sagerne for at undersøge, om sagerne rejste tvivl i relation til Danmarks internationale forpligtelser.

Han blev foreholdt spørgsmål 904 fra Udlændinge- og Integrationsudvalget og ministerens svar den 21. juni 2017. Heraf fremgår (ekstrakten side 4342):

”Spørgsmål nr. 904:

Er det korrekt, når Udlændingestyrelsen i sin udtalelse til Folketingets Ombudsmand den 28. april skriver: ”Udlændingestyrelsen modtog samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen. Instruksen betød således, at ingen mindreårige fremover måtte indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, og at dette skulle gælde uanset om parret måtte have fællesbørn. Instruksen betød også, at der straks skulle ske adskillelse i de aktuelle sager, hvor en mindreårig allerede var indkvarteret sammen med en ældre ægtefælle eller samlever.” (UUI alm. del – bilag 152, side 23)?

Svar:

Ja, det er korrekt.

Der henvises i øvrigt til Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand, som var vedlagt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udtalelse af 4. maj 2016 til ombudsmanden, jf. Folketingets Ombudsmands endelige redegørelse af 23. marts 2017 (UUI alm. del – bilag 152).

Jeg vil i øvrigt redegøre for forløbet efter udsendelsen af min generelle indkvarteringsinstruks af 10. februar 2016 ved min besvarelse af samrådsspørgsmål AW og AY (UUI alm. del) den 23. juni 2017.”

Adspurgt, om dette svar blev afstemt med Koncernstyring, forklarede han, at der forud for dette folketingsspørgsmål var blevet stillet en række folketingsspørgsmål, herunder spørgsmål 815 (ekstrakten side 4151), hvor det indgik som en præmis, at samtalen den 10. februar 2016 mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Vejrum var foregået som beskrevet i Lene Vejrum's telefonnotat. Svarene på disse spørgsmål blev afstemt med Koncernstyring. Det var vigtigt for Lykke Sørensen og ham at indhente bidrag fra Koncernstyring. I bidragene fra Koncernstyring blev der ikke gjort op med præmissen om, at forløbet var foregået netop på den måde, som det var forudsat i folketingsspørgsmålene. Spørgsmål 904 blev ikke forelagt for Koncernstyring. Han havde en drøftelse med Lykke Sørensen om, at der ikke var behov for at afstemme svaret på dette spørgsmål med Koncernstyring, idet Koncernstyring havde forholdt sig til den omtalte præmis i sine bidrag til de tidligere folketingsspørgsmål, herunder spørgsmål 815.

Foreholdt forklaringen fra Line Skytte Mørk Hansen om telefonsamtalen med Lene Vejrum den 10. februar 2016 forklarede han, at han ikke fik en tilbagemelding fra Line Skytte Mørk Hansen om, at hun under samtalen med Lene Vejrum havde gennemgået notatet af 2. februar 2016. I marts 2016 fortalte Ditte Kruse Dankert ham, at Line Skytte Mørk Hansen under samtalen med Lene Vejrum havde givet en præcis instruks om, at alle par skulle adskilles. Han fik at vide, at Udlændingestyrelsen i begyndelsen havde fået noget andet at vide end det, som han sagde til dem om, at der skulle foretages en konkret vurdering.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til operatørerne (ekstrakten side 110) om, at Udlændingestyrelsen ”snarest muligt [vil] varsle flytning i samtlige disse sager”, forklarede han, at han ikke husker, om han fik mailen, men han har set den efterfølgende. Han bekendt har departementet ikke været inde over udarbejdelsen af denne mail. Han går ud fra, at han læste mailen. Han tror ikke, at han tillagde mailen særlig betydning. Mailen vedrørte udmøntningen af ordningen, men han faldt ikke over ordvalget, idet Lykke Sørensen havde betrygget ham i, at man ville ”tage sagerne, som de kommer”.

Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens mail den 10. februar 2016 kl. 17.42, hvor hun videre- sendte Lene Vejrum's mail samme dag kl. 16.40 om, at operatørerne var blevet orienteret om de nye retningslinjer (ekstrakten side 5368-5369), forklarede han, at han husker mailen. Han ved ikke, hvornår han læste mailen. Det er rigtigt, at han på det tidspunkt, hvor han så pressemedde- lelsen, var i tvivl om, hvad der var ”op eller ned”. Han havde behov for, at Lykke Sørensen be- tryggede ham i, at der ville blive gjort konkrete undtagelser. Han læste mailen som en beskri- velse af de opgaver, der skulle varetages af Udlændingestyrelsen. Det fremgik ikke af mailen, at alle par skulle adskilles. Hans opfattelse på daværende tidspunkt var, at ordningen ikke ”rig- tig var landet”. For ham var pressemeddelelsen ikke retningslinjerne. Det ”satte sig hos dem”, at der nu blev kommunikeret på en bestemt måde, men de måtte holde fast i, at der skulle være undtagelser, og dette måtte de prøve at sige, når der var anledning til det. Det ville være højst usædvanligt, hvis pressemeddelelsen på daværende tidspunkt var retningslinjerne. Han tillagde på daværende tidspunkt ikke mailen betydning på anden måde end, at Udlændingestyrelsen nu var gået i gang med at omsætte en ordning, hvor han gik ud fra, at der skulle være en kattelerm. Han læste ikke mailen således, at Udlændingestyrelsen var gået i gang med at adskille parrene. Han læste mailen således, at Udlændingestyrelsen havde igangsat sagsbehandlingen om adskil- lelse.

Adspurg om hjemlen til adskillelse forklarede han, at denne findes i udlændingelovens § 42 a, stk. 7. Da de udarbejdede notatet af 2. februar 2016, overvejede de, om der var behov for lov- givning, men de vurderede, at der var hjemmel i udlændingelovens § 42 a, stk. 7. Foreholdt, at en hjemmel ifølge de menneskeretlige forpligtelser skal være tilgængelig og forudsigelig, for- klarede han, at de ikke overvejede dette aspekt. Notatet fra december 2016 om fortolkningen af Danmarks internationale forpligtelser i sager om adskillelse af mindreårige par blev tæt afstemt

med Justitsministeriet, og det var vurderingen, at der er tilstrækkelig hjemmel i udlændingelovens § 42 a, stk. 7.

Adspurgte, om han selv gjorde sig overvejelser om det lovlige formål med en adskillelse af parrene, forklarede han, at de opfattede det således, at den generelle risiko for tvang var det eneste, der på daværende tidspunkt kunne bære ordningen. I besvarelsen til Folketingets Ombudsmand blev der henvist til risikoen for, at unge piger blev tvunget til et samliv. Nina Holst-Christensen havde også sagt god for, at dette udgjorde et sagligt hensyn. Nina Holst-Christensen havde ikke forholdt sig til konkrete situationer, men alene generelt udtalt, at hensynet til at undgå risikoen for at blive tvunget til et samliv udgjorde et sagligt hensyn.

Han blev foreholdt mail af 16. februar 2016 kl. 16.50 fra Lene Vejrum til Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen med en liste over par (ekstrakten side 149). Han forklarede, at han ikke så denne mail. Han tror, at han senere modtog oplysninger i skemaform, men han mener ikke, at det var de oplysninger, der fremgår af mailen. Han ved ikke, om det var aftalt, at Udlændingestyrelsen skulle give en systematisk tilbagemelding om adskillelsen af parrene. Foreholdt det vedhæftede skema til mailen (ekstrakten side 150) forklarede han, at han ikke gjorde sig overvejelser om, hvilke oplysninger det var nødvendigt for Udlændingestyrelsen at indhente i forbindelse med sagsbehandlingen. Det blev ikke drøftet på de møder, som han deltog i. Han kan ikke generelt svare på, hvilke oplysninger der skal indhentes i behandlingen af de konkrete sager. Han vidste det ikke på det tidspunkt, hvor notatet af 2. februar 2016 blev udarbejdet. For ham mindede sagen om udarbejdelse af lovgivning, hvor det heller ikke fastlægges udtømmende, hvilke oplysninger der skal indhentes i forbindelse med den konkrete sagsbehandling. Udlændinge- og Integrationsministeriets lovgivning er ikke kendetegnet ved, at der skrives ”side op og side ned”. Tilgangen var, at der skulle være et spillerum, således at Udlændingestyrelsen kunne træffe rimelige afgørelser i de konkrete sager. Departementet skulle ikke udarbejde en sagsbehandlervejledning til Udlændingestyrelsen. Departementet forsøgte i forbindelse med udarbejdelsen af notatet at foretage en meget overordnet beskrivelse, men ville samtidig signalere over for ministeren, at der kunne være konkrete sager, hvor der skulle ske undtagelse. I lovgivningen om den 3-årige udskydelse i familiesammenføringssager holder departementet heller ikke Udlændingestyrelsen meget ”i hånden” og lader det være meget åbent, hvilken vurdering styrelsen konkret skal foretage. Departementet havde vurderet, at notatet af 2. februar 2016 ikke var udtryk for en ordning, der gik til grænsen i forhold til EMRK artikel 8, og derfor var der ikke behov for udtømmende at beskrive EMRK artikel 8 i notatet.

Han blev foreholdt mail af 28. april 2016 kl. 16.02 fra Anna-Sophie Saugmann-Jensen til Ditte Kruse Dankert med kopi til blandt andre ham (ekstrakten side 1298). Af mailen fremgår blandt andet:

”Kære Ditte,

Kan I (hurtigt) bekræfte, at vi har forstået det, som er markeret med gul, korrekt?

...

Ministeriet bemærker i forlængelse heraf, at det fremgår af Udlændingestyrelsens udtalelse, at styrelsen – i de sager, hvor der indtil nu er truffet afgørelse efter § 42 a, stk. 7, 3 . pkt. – har indhentet oplysninger hos operatørerne vedrørende de faktiske forhold i sagerne. Udlændingestyrelsen har endvidere partshørt, men alene over den manglende efterkommelse af anvisningen om indkvartering.”

Han blev endvidere foreholdt, at Ditte Kruse ved mail samme dag kl. 16.16 med kopi til blandt andre ham svarede (ekstrakten side 1298):

”Ja, det kan vi godt bekræfte – vi har indhentet oplysninger om alder, samlivsforhold og børn mv.”

Adspurgt, hvad der efter hans opfattelse lå i ”mv.”, forklarede han, at der i de sager, som var blevet forelagt for departementet, lå oplysninger fra sundhedspersonalet, ligesom der i nogle af sagerne lå udtalelser fra psykologer og psykiatere. Der var mange oplysninger i det materiale, som departementet fik forelagt. De undersøgte ikke nærmere, hvilke oplysninger der var indhentet i de konkrete sager. Han vidste ikke, hvor mange par der var blevet adskilt på daværende tidspunkt. Før den 22. februar 2016, hvor han deltog i et møde med Udlændingestyrelsen, vidste han ikke, at der var blevet truffet afgørelser om adskillelse. Han ved ikke, om departementet blev orienteret om, hvilke beslutninger om adskillelse der blev truffet.

Han blev foreholdt mail af 16. februar 2016 kl. 16.50 fra Lene Vejrum til Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen, i hvilken Lene Vejrum spurgte, om konkrete spørgsmål skulle drøftes med ham (ekstrakten side 149). Han forklarede, at Lykke Sørensen på det tidspunkt, hvor de brød op fra mødet den 22. februar 2016, blev spurgt, om spørgsmål til sagerne skulle vendes med ham, hvilket Lykke Sørensen bekræftede. Han havde ingen drøftelser med Udlændingestyrelsen op til den 22. februar 2016 om, hvordan Udlændingestyrelsen behandlede sagerne. Han var bortrejst på ferie i uge 7.

Foreholdt kalenderindkaldelse til mødet den 22. februar 2016 (ekstrakten side 5615) med invitation af Lykke Sørensen, Line Skytte Mørk Hansen, Lene Vejrum, Anne Nygaard Just og ham selv forklarede han, at han er ret sikker på, at Ditte Kruse og Kristina Rosado også deltog i mødet. Han har ikke nogen særlig god erindring om mødet. Drøftelserne på mødet var af meget teknisk karakter. Det blev blandt andet drøftet, hos hvem et barn skulle indkvarteres, og hvordan man skulle forholde sig til transporten.

Han blev foreholdt mail af 17. februar 2016 kl. 15.38 fra Kristina Rosado til Lene Vejrum og Margit Sander Rasmussen med udkast til en ”første mail til departementet” (ekstrakten side 5541). Af mailen fremgår:

”Kære Lene og Margit

Nedenfor mit udkast til en første mail til departementet med de punkter, som vi drøftede med RK i går. Hvis I kan komme på mere, vi skal høre dem om, må I jo endelig sige til. Jeg forestiller mig umiddelbart, at vi i første omgang alene beder dem om at forholde sig til det generelle, hvorefter vi forelægger de konkrete sager i en separat mail. Lene, fik du svar på, hvem vi skal stile mailen til?”

Han forklarede, at ”RK” er typisk en forkortelse for Røde Kors.

Foreholdt det ”udkast til en første mail til departementet”, som er omtalt i mailen, og som indeholder en gengivelse af punkter, der skulle drøftes på mødet, forklarede han, at han ikke ved, om alle spørgsmål blev drøftet på mødet den 22. februar 2016, men opregningen af punkter svarer meget fint til hans erindring om, hvad der blev drøftet. Foreholdt, at der ikke heri var anført noget om, hvilke kriterier der skulle anlægges for adskillelsen af parrene, forklarede han, at mødet ikke handlede om, hvorvidt der skulle ske adskillelse, men om, hvordan adskillelsen skulle ske. Han husker ikke, at det på mødet blev nævnt, at der skulle være møde med operatørerne dagen efter. Som han husker det, rejste Lene Vejrum under mødet den 22. februar 2016 ganske kort det spørgsmål, at der var konkrete sager, som rejste spørgsmål om, hvorvidt der skulle ske adskillelse. Dette skete på vej ud ad døren fra mødet. Han opfattede det således, at der var tale om en opfølgning på mailen den 16. februar 2016, som han går ud fra, at Lykke Sørensens ikke havde besvaret. Han bekræftede, at det var ham, som Udlændingestyrelsen skulle drøfte de konkrete sager med.

Som han husker det, talte han ikke med Ditte Kruse Dankert om sagen i perioden umiddelbart efter den 9. februar 2016.

Foreholdt PowerPoints til brug for mødet med operatørerne den 23. februar 2016 (ekstrakten side 5487) og adspurgte, hvordan Udlændingestyrelsen dagen efter mødet kunne lave en PowerPoint om, at der var tale om en undtagelsesfri ordningen, forklarede han, at han mener at have set en mail af 23. februar 2016, hvor medarbejdere i styrelsen drøftede, hvilke sager der skulle forelægges for departementet. Han kan ikke besvare, hvorfor de pågældende PowerPoints havde dette indhold.

Han blev foreholdt mail af 23. maj 2017 kl. 19.24 fra Ditte Kruse Dankert til Lene Vejrum (ekstrakten side 5540). Af mailen fremgår:

”Mødet blev holdt hos Line, Lykke deltog (du, jeg, Line, Lykke, Kristina, Jesper). Talte faktisk med Kristina om netop dette møde i dag. Der var de ikke i tvivl om, at alle kunne adskilles. Kan ikke huske, om det allerede var der, ministeren havde set de konkrete sager, vi havde spurgt til. ...”

Han forklarede, at han ikke har talt med Ditte Kruse Dankert om hendes opfattelse af mødet. Lykke Sørensen præciserede på mødet, at ordningen indeholdt undtagelser, selvom de på daværende tidspunkt havde den vurdering, at der var tale om ganske få undtagelser. Lykke Sørensen tilkendegav ligeledes, at der efter deres opfattelse var tale om en lovlig og saglig ordning. Lykke Sørensen præciserede også nogle gange på mødet, at man skulle forsøge at imødekomme ministerens ønske så meget som muligt, og at Udlændingestyrelsen skulle lægge sig op ad dette snit i den konkrete sagsbehandling.

Han blev foreholdt mail af 4. marts 2016 kl. 9.15 fra Margit Sander Rasmussen til Anne Nygaard Just, hvilken mail den 7. marts 2016 kl. 14.43 blev videresendt til blandt andre ham (ekstrakten side 6160). I mailen var der vedhæftet et notat, hvoraf fremgår blandt andet (ekstrakten side 6176):

”Som følge af Udlændinge-, Integrations-, og Boligministerens meddelelse af 10. februar 2016 har Udlændingestyrelsen ændret praksis, således at mindreårige over 15 år ikke længere indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever. Dette gælder også, selvom parret har fællesbørn.”

Han forklarede, at han ikke ved, om han har læst mailen. Hans fuldmægtig, Anna-Sophie Saugmann-Jensen, var tilknyttet sagen og skrev på bidraget til samrådet den 15. marts 2016. Han ved ikke, om han videresendte denne mail til hende. Han kan med sikkerhed sige, at Udlændingestyrelsen den 4. marts 2016 havde forstået, at der skulle være undtagelser. Departementet havde fået forelagt relevante sager, hvor det skulle afgøres, om man skulle undlade at adskille par. Efter hans opfattelse svarer det, der står i notatet, ikke til Udlændingestyrelsens opfattelse på daværende tidspunkt.

Han blev foreholdt mail af 19. februar 2016 kl. 15.53 fra Merete Milo til Lykke Sørensen og Lykke Sørensens mail samme dag kl. 13.59 til Merete Milo om, at det var ministerens klare tilkendegivelse, at der ikke skulle være undtagelser, og at hun og Jesper Gori havde haft et ”længere forløb med ministeren om sagen” (ekstrakten side 189). Han forklarede, at han på daværende tidspunkt var bortrejst på ferie, men han er enig i, at det var ministerens klare tilkendegivelse, at der ikke skulle være undtagelser, og at man på daværende tidspunkt ikke kunne berigtige pressemeddelelsen. På daværende tidspunkt så man ind i et forløb, hvor man gik ud fra, at det ville være svært at overbevise ministeren om, at man i de konkrete sager kunne undlade at adskille. Han opfattede det ”længere forløb” som forløbet den 9. og 10. februar 2016 og forløbet efter ministerens udmelding på Facebook. Lykke Sørensen vurderede, at man ikke kunne korrigere pressemeddelelsen, idet ministeren havde sendt en undtagelsesfri pressemeddelelse ud, selvom ministeren var blevet gjort bekendt med, at der skulle være undtagelser. Han var ikke inde over drøftelserne med Justitsministeriet i anledning af henvendelsen fra Jyllands-Po-

sten, men han tror, at han modtog alle mails i kopi. Han godkendte det udkast, som Anna-Sophie Saugmann-Jensen sendte til Lykke Sørensen. Anna-Sophie Saugmann-Jensen orienterede ham efterfølgende om, at der var sendt et udkast til svar til Justitsministeriet, at dette udkast var afstemt med Nina Holst-Christensen, og at der havde været nogle procesforviklinger, fordi Nina Holst-Christensen ikke opholdt sig i Danmark.

Foreholdt sin mail af 7. marts 2016 til sig selv (ekstrakten side 6434) forklarede han, at det ikke er ham, der har skrevet citatet om blandt andet, at der ”ligger et kæmpe kulturelt og familiemæssigt pres – eller kald det tvang – på disse piger”. Han husker ikke, hvor han fandt citatet. De var i gang med at forberede samrådet den 15. marts 2016, og det er sædvanligt, at der indhentes oplysninger forskellige steder fra til brug for et samråd.

Foreholdt ministerens svar af 24. februar 2016 på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230) forklarede han, at han ikke har nogen særlig erindring om dette spørgsmål og om, hvorvidt han var inde over spørgsmålet. Foreholdt godkendelsesoplysningerne vedrørende spørgsmålet (ekstrakten side 5504) forklarede han, at øjeikonet betyder, at han havde set svaret. Han tror, at han satte ”øjeikonet” på den 22. eller 23. februar 2016. Han kom tilbage fra ferie den 22. februar 2016. Han ved ikke, om han nærlæste svaret, men han følte, at det var rigtigt, at han satte øjeikonet på. Han ved ikke, hvor i forløbet svaret var, da han satte øjeikonet på. Spørgsmålet var et § 20-spørgsmål, hvor ministeren har mulighed for at give udtryk for sin holdning til et bestemt emne. I svaret gengav ministeren, hvad hun havde instrueret Udlændingestyrelsen om at gøre. Han er ”ikke stolt”, når han nu forklarer herom, men han læste dengang svaret således, at ministeren redegjorde for, at hun i sidste uge havde udsendt den omhandlede pressemeddelelse. Departementet tilkendegav senere i forløbet, at svaret kunne have været klarere eller mere fyldestgørende, men departementet forholdt sig ikke til, om svaret var i strid med sandhedsplichten. Han tror ikke, at han brugte meget tid på at nærlæse svaret. Han læste svaret på et tidspunkt, hvor det var blevet godkendt af hans afdelingschef, og der var mange andre sager på hans bord.

Foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 14.45 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre ham med et notat om fem konkrete sager (ekstrakten side 329) forklarede han, at han læste mailen. Notatet kom oven på et papir, der var blevet sendt til ham den 2. marts 2016, hvor der var blevet henvist til aftalen den 22. februar 2016 om, at konkrete sager skulle forelægges for ham. I mailen den 2. marts 2016 havde Udlændingestyrelsen alene indsendt de faktuelle oplysninger om sagerne. Han tror, at han på daværende tidspunkt var på et lederudviklingskursus og efter aftale med Lykke Sørensen ringede til Ditte Kruse Dankert og sagde, at departementet havde forestillet sig et notat, hvor styrelsen konkret forholdt sig til problemstillingerne i sagerne. Da han havde læst notatet vedhæftet mailen af 3. marts 2016 havde han en samtale med Lykke Sørensen om, hvordan sagerne skulle håndteres. Notatet dannede grundlag for et senere møde. Han tror, at det var det møde, som blev afholdt den 8. marts 2016. Lykke Sørensen havde en klar holdning til, at departementet ikke skulle sagsbehandle, og at Udlændingestyrelsens indstillinger og vurderinger skulle komme fra styrelsen. Han husker, at Lykke Sørensen og han vendte

de foreliggende oplysninger op imod det, som Udlændingestyrelsen havde sammenfattet. I hvert fald nogle af sagerne rejste klart spørgsmål i relation til EMRK artikel 8. Det var på dette tidspunkt, at det for alvor gik op for dem, at de sager, der ”måske engang ville komme med tiden”, nu forelå. Han er ret sikker på, at Lykke Sørensen orienterede departementschefen om sagerne.

Han blev foreholdt mail af 8. marts 2016 kl. 19.48 fra Lene Vejrum til Anni Fode, af hvilken mail blandt fremgår (ekstrakten side 6458):

”Kære Anni

Vi gennemgik følgende på mødet:

1. De 5 konkrete sager, som vi efter aftale har forelagt for departementet blev kort gennemgået. Lykke skulle vende sagerne med Uffe senere i dag. De umiddelbare vurdering er, at det vil være konventionsstridigt at skille parterne ad i to af sagerne (sag 3 og 4 – navnlig i sag 4, hvor der er indgået ægteskab i DK). ...”

Han forklarede, at han ikke ved, om han deltog i dette møde. Der blev afholdt et møde, hvor de fem sager blev gennemgået, men han ved ikke, om mailen angår dette møde. På det møde, som han deltog i, blev der talt om sagerne, og departementet havde også en holdning til, hvordan nogle af sagerne kunne falde ud, når man skulle se på de menneskeretlige problemstillinger. Der var nogle sager, hvor departementet støttede Udlændingestyrelsen i, at der kunne være et problem. Han var mere forsigtig i forhold til de øvrige sager. Han husker, at han blev spurgt, om man kunne træffe afgørelse i sagerne. Han sagde, at han ikke mente, at de var færdige med overvejelserne, og at styrelsen måtte holde sagerne tilbage. Han mener, at dette blev sagt som led i en opfølgning på mødet, hvor han var blevet ringet op af Ditte Kruse Dankert. Han tror, at Udlændingestyrelsen var nervøs for at blive mødt med en kritik af, at der ikke blev truffet afgørelse om adskillelse. Ditte Kruse Dankert har udarbejdet et telefonnotat om denne samtale og journaliseret det i Udlændingestyrelsens sagsbehandlingssystem. Departementets indstilling var, at der ikke skulle ske adskillelse, hvis Udlændingestyrelsen var i tvivl.

Departementet var ikke på daværende tidspunkt i gang med at skrive retningslinjer. Han tror, at der var en forvirring om, hvorvidt departementet eller Udlændingestyrelsen skulle udarbejde retningslinjer for behandlingen af sagerne. Hans opfattelse var, at de generelle retningslinjer skulle udarbejdes af Udlændingestyrelsen og angå både processen og indholdet. Det var i den forbindelse hans opfattelse, at Udlændingestyrelsen skulle give et bud på indholdet, og at dette bud skulle sendes til departementet, hvorefter der skulle ske en afstemning med Justitsministeriet. Udlændingestyrelsen har en lang erfaring med at behandle spørgsmål om EMRK artikel 8. Efter hans opfattelse ville man den 10. februar 2016 kunne have sendt den mail, som han sendte

til Udlændingestyrelsen den 18. marts 2016 (ekstrakten side 838). Udlændingestyrelsen foretager hver eneste dag i sager om familiesammenføring en vurdering efter EMRK artikel 8. Udlændingestyrelsen var helt sikkert interesseret i at modtage mere, og der var "under ministeren" en stor opmærksomhed på, at styrelsen ikke skulle stå alene. Der var behov for at dele ansvaret i de sager, hvor der ikke skete adskillelse. Han fik at vide af Lykke Sørensen, at Udlændingestyrelsen var blevet bedt om at lave et oplæg til retningslinjer. Han tror, at han fik dette at vide i begyndelsen af uge 8. Han fik at vide, at Udlændingestyrelsen skulle lave et oplæg til retningslinjer, og at dette oplæg skulle omhandle både spørgsmålet om, hvorvidt der skulle ske adskillelse, og spørgsmålet om, hvordan der skulle ske adskillelse. Udlændingestyrelsen lavede efterfølgende et notat, som han umiddelbart troede omhandlede forholdet til Danmarks internationale forpligtelser. Da han læste notatet, konstaterede han, at notatet alene indeholdt en række spørgsmål. Da han læste dette notat, aftalte han med Lykke Sørensen, at det var Familiesammenføringskontoret, der skulle udarbejde notatet. Han bad herefter Anna-Sophie Saugmann-Jensen om at lave udkast til et notat. Hvis han havde vidst, at det var Familiesammenføringskontoret, der skulle udarbejde notatet, ville han på et tidligere tidspunkt have taget initiativ til, at dette skete.

Han blev foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 17.50 fra Line Skytte Mørk Hansen til Anne Nygaard Just og Anette Görtz, der i mailen blev spurgt om, hvorvidt en af dem havde "sendt de fem konkrete sager vi har fået fra US om barnebrude til Ministeren" (ekstrakten side 6444). Han blev endvidere foreholdt Anne Nygaard Justs mail samme dag kl. 17.51, hvor Anne Nygaard Just bekræftede og skrev, at "Andreas kom og bad mig om det" (ekstrakten side 6443). Adspurgt hertil forklarede han, at han blev orienteret om, at ministeren havde udbedt sig de fem konkrete sager. Som han husker det, kom Anne Nygaard Just til ham og fortalte, at ministersekretæren var kommet ned til hende og havde hentet sagsakterne på de fem sager, der var blevet forelagt. Han ved ikke, hvordan ministersekretæren hentede sagerne. Han tror, at Anne Nygaard Just sagde dette til ham, fordi hun syntes, at det var noget usædvanligt. Han syntes i hvert fald selv, at det var usædvanligt. Forløbet gav dem den oplevelse, at de skulle vende de konkrete sager med ministeren og ikke blot diskutere den generelle ordning. Han tror ikke, at det notat, som Ditte Kruse Dankert sendte til ham om sagerne, blev forelagt for ministeren, men han kan se af sagen, at Lykke Sørensen talte med Uffe Toudal Pedersen om, at der var blevet forelagt fem sager. Han gætter på, at Uffe Toudal Pedersen herefter orienterede ministeren om de fem sager.

Han deltog i et møde med ministeren den 9. marts 2016. Der var en del med til mødet. Han er ret sikker på, at Anne Nygaard Just deltog. Uffe Toudal Pedersen og Mark Thorsen deltog også. Der kan have deltaget flere. Lykke Sørensen deltog ikke. Han husker ikke, om Line Skytte Mørk Hansen deltog. Han husker, at han var den eneste fra Udlændingeafdelingen, der deltog. Han husker ikke mødet i detaljer, men han husker, at mødet begyndte med, at ministeren sad med sagsakterne vedrørende de fem sager og havde akterne åbne, ligesom hun pegede ned i

nogle af sagsakterne. Han husker ikke de præcise ord, men der kom en holdningstilkendegivelse fra ministeren og Mark Thorsen om, hvorvidt der skulle ske adskillelse. Som han husker det, var de ganske kritiske over for de sagsoplysninger, der forelå. Der var i sagerne blandt andet oplysninger fra sundhedspersonalet på centrene. På daværende tidspunkt var der i sager om humanitær opholdstilladelse nogle overvejelser om, hvorvidt det forhold, at man involverer sig i en sag, gør én inhabil, og at dette kan præge den udtalelse, som eksempelvis en læge afgiver. Ministeren og Mark Thorsen gav udtryk for holdninger til, om de personer, der udtalte sig i sagerne, havde involveret sig personligt i sagerne på en sådan måde, at man ikke kunne lægge udtalelserne til grund. Holdningen blev ikke formuleret med disse ord, men det var sådan, han forstod det. Der blev tilkendegivet en klar kritisk holdning til, om oplysningerne i sagerne var tilstrækkelige til, at man kunne undlade at adskille. Mark Thorsen og ministeren afløste hinanden i ordvekslingen. Ministeren talte kortere, og herefter satte Mark Thorsen flere ord på. Han husker ikke ordvalget på mødet og husker ikke, hvad Uffe Toudal Pedersen sagde. Drøftelserne førte over i en diskussion om, hvorvidt ordningen skulle være af en sådan karakter, at der ikke skulle være undtagelser. Han mener ikke, at spørgsmålet om kongebrev blev behandlet. Som han husker det, var der en drøftelse af de par, hvor der forelå særlige personlige omstændigheder.

Han mener, at der kom en endelig tilbagemelding til Udlændingestyrelsen om, at det var styrelsen, der skulle træffe afgørelse i de fem sager. Han ved ikke, om Udlændingestyrelsen traf afgørelse i alle sager. Der var nogle af sagerne, hvor Udlændingestyrelsen aldrig nåede at træffe afgørelse, fordi pigen blev over 18 år eller overgik til integration. Der blev truffet en ”ikke-afgørelse”, fordi vurderingen var, at der ikke skulle ske adskillelse. Han tror ikke, at departementet interesserede sig for, om der blev truffet en afgørelse i sagerne. Holdningen var klart, at det var Udlændingestyrelsen, der skulle træffe afgørelse i sagerne. Lykke Sørensen var ret ”skarp” på, at det var Udlændingestyrelsen, der skulle træffe afgørelse i de konkrete sager. Han mener, at departementet på daværende tidspunkt ikke evnede at komme med mere overordnede retningslinjer. Da der i sommeren 2016 blev meldt tilbage til Udlændingestyrelsen, svarede tilbagemeldingen til det overordnede snit, der var anlagt i de første indledende drøftelser.

Som han husker det, var det under mødet den 9. marts 2016 ministeren og Mark Thorsens opfattelse, at der ikke på grundlag af det materiale, der forelå i sagerne, var grundlag for at undlade en adskillelse af parrene. Han husker ikke, om der blev sagt: ”Det er jo ikke os, der kan træffe afgørelse i sagerne”. Han husker ikke, om det over for ministeren blev tilkendegivet, at det ikke var departementet, der skulle træffe afgørelse i sagen. Han tror, at der var tavshed omkring det, og at der var tale om en meningstilkendegivelse, som ”lå i luften”. Der kom ikke efterfølgende en bestilling om, at sagerne skulle forelægges, eller at sagerne nærmere skulle udredes. Han hørte ikke andet, end at der kom en holdning fra ministeren og Mark Thorsen til, hvordan sagerne kunne falde ud.

Han blev foreholdt mail af 17. marts 2016 kl. 17.44 fra ham til Ditte Kruse Dankert vedhæftet notatet om de fem sager med ændringsmarkeringer (ekstrakten side 6460):

”Kære Ditte

Til dig alene. Det er desværre ikke rocket science. Og det står og falder i nogle af sagerne måske med jeres overvejelser om adskilt indkvartering på samme center. Ellers må I jo forelægge alle 5 sager (igen). ...”

Han forklarede, at det er ham, der har indsat ændringerne i det vedhæftede notat til mailen. På mødet den 8. marts 2016 og også efterfølgende var der en tilkendegivelse fra Lykke Sørensen om, at drøftelserne angik de generelle spørgsmål, som sagerne kunne give anledning til, og at departementet ikke skulle behandle sagerne. Når han sendte mailen til Ditte Kruse Dankert, skyldtes det, at Ditte Kruse Dankert havde sagt til ham, at hun havde travlt, og han havde derfor tilbudt, at hun kunne få hans bemærkninger til notatet. Han opfattede dette som en kollegial håndsrekning og ikke som en melding fra departementet til Udlændingestyrelsen. Adspurgt, hvorfor han i mailen skrev, at sagerne kunne forelægges ”igen”, forklarede han, at hans opfattelse var, at Udlændingestyrelsen oven på de konkrete sager kunne stille spørgsmål af generel karakter. Hvis Udlændingestyrelsen fortsat var i tvivl, kunne de forelægge sagerne på ny. Det var ikke tanken, at departementet skulle forholde sig konkret til sagerne. Departementet var ikke ”meget dygtige” til bredt at folde ud, hvilke vurderinger der skulle foretages. Det var ikke tanken, at departementet skulle forholde sig konkret til sagerne, men i det omfang konkrete spørgsmål kunne omdannes til generelle spørgsmål og forelægges for Justitsministeriet, var dette en mulighed. Departementet var helt åbne over for at forholde sig til de problemstillinger, som sagerne gav anledning til. Adspurgt, om departementet havde tilkendegivet, at man skulle undlade adskillelse i nogle af sagerne, forklarede han, at departementet meget klart havde tilkendegivet, at det var Udlændingestyrelsen, der skulle træffe afgørelserne, men at styrelsen kunne ”række ind”, hvis styrelsen havde behov for at få vendt spørgsmål.

Adspurgt på ny om mødet den 9. marts 2016 forklarede han, at ministeren og Mark Thorsen sagde, at det i hvert fald ikke var de foreliggende oplysninger i sagerne, der kunne føre til, at parterne ikke skulle adskilles.

Foreholdt mail af 9. marts 2016 kl. 13.15 fra ham til Lykke Sørensen med referat af en samtale med Carsten Madsen fra Justitsministeriets Forvaltningsretskontor om blandt ministerens mulighed for call-in (ekstrakten side 480) forklarede han, at han havde en drøftelse med Carsten Madsen, idet de den 9. marts 2016 vidste, at ministeren havde fået adgang til akterne i sagerne. Lykke Sørensen og han vendte spørgsmålet. Spørgsmålet blev også helt kort vendt under mødet med Udlændingestyrelsen, og han sagde i den forbindelse helt kort, at der formentlig var klageadgang, hvilket dog viste sig ikke at være rigtigt. Det blev aftalt, at han skulle finde ud af, hvad der gjaldt, når klageadgangen til departementet var afskåret. Dette var vigtigt, idet de følte sig

overbevist om, at de måtte holde sig langt væk fra sagerne, hvis der var klageadgang til ministeriet.

Han blev foreholdt følgende sætning fra mailen:

”Men efter et lidt stormfuldt møde i morges, hvor både jeg og Uffe måtte fastholde, at myndighederne ikke kan handle ulovligt på instruktion, ved jeg ikke, om ministeren er enig heri. Spørgsmålet er hurtigt vendt, men ikke afklaret med Uffe.”

Han forklarede, at han her refererede til mødet den 9. marts 2016. Med ”instruktion” tænkte han på pressemeddelelsen og ministerens ønske om, at alle par skulle adskilles. Han erindrer ikke, hvordan ordene faldt, men han var overrasket over, at man under mødet på ny diskuterede selve ordningen. Han tør ikke sige, hvem der drøftede ordningen. Det var ikke naturligt, at han som embedsmand rejste spørgsmålet om undtagelser. Han var overbevist om, at der skulle være undtagelser. Det var hans opfattelse, at ministeren klart gav udtryk for, at hun stadig ønskede en ordning, hvor der ikke skulle gøres undtagelser i nogen sager. Da ministeren gav udtryk for dette, havde han lært Lykke Sørensens sætning om, at ”uanset hvad du siger, kan du ikke instruere myndighederne i at træffe ulovlige afgørelser”. Adspurgt, hvad ministeren sagde, forklarede han, at han er lidt usikker på, hvornår de forskellige ytringer kom, idet der i denne periode ligeledes var drøftelser op til samrådet den 15. marts 2016. Som han hørte ministeren, gentog hun flere gange, at hun ”simpelthen ikke kunne have det”. Adspurgt, om hun sagde dette, efter at han havde sagt til hende, at der ikke kunne handles ulovligt på instruktion, svarede han bekræftende og forklarede, at han tror, at ministeren gentog det mange gange og også efter at han havde sagt til hende, at der ikke kunne handles ulovligt på instruktion. Der var ikke noget udfald af mødet. Han oplevede det således, at ministeren og Mark Thorsen gav udtryk for deres holdning til sagerne. Der var nogle opfølgende spørgsmål, og de var stadig usikre på, hvor man nu havnede. Derfor var der også grund til at gå videre med overvejelser om, hvad man kunne sige til ministeren, hvis hun ønskede at træffe afgørelser i sagerne. Det blev ikke sagt på mødet, at ministeren ønskede sagerne forelagt, med henblik på at hun kunne træffe afgørelse.

Foreholdt sin mail af 25. februar 2016 kl. 9.14 til Katrine Bang vedhæftet ”Notat og talepunkter vedr. mindreårige gifte” (ekstrakten side 234-236) og foreholdt, at der ikke heri er henvist til Danmarks internationale forpligtelser, forklarede han, at de udarbejdede dette bidrag til Statsministeriet i lyset af forløbet om henvendelsen fra Jyllands-Posten, hvor de fik oplyst, at ministeren ikke ønskede at kommunikere, at der skulle være undtagelser. Da han skrev bidraget til Statsministeriet, brugte han formuleringen, at der var tale om en ”generel instruks”. Muligvis er den valgte formulering udtryk for hans manglende evner til at finde en bedre formulering, men han forsøgte at sige, at der kunne være undtagelser, på en så forsigtig måde, at ministeren ville godkende det.

Kl. 09.00 mødte Jesper Gori.

Foreholdt mail af 23. maj 2017 kl. 19.24 fra Ditte Kruse Dankert til Lene Vejrum (ekstrakten side 5540) om mødet den 22. februar 2016 og om, at ”de ikke [var] i tvivl om, at alle kunne adskilles”, forklarede han, at som han hørte det, blev det af Lykke Sørensen tydeligt understreget, at ordningen ifølge departementet var lovlig, men at der var forskel på en lovlig ordning og en ordning, hvor alle kan adskilles. Han synes at kunne huske, at der i forlængelse af mødet internt i Udlændingestyrelsen blev sendt en mail, hvor der blev peget på materiale, som skulle sendes til departementet. Denne dialog var udtryk for, at der var sager, hvor det blev vurderet, om der skulle ske adskillelse.

Han blev foreholdt mail af 24. februar 2016 kl. 18.04 fra Lene Vejrum til Kristina Rosado og Ronya Habo med kopi til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6436). Af mailen fremgår:

”Kære Kristina

Skal vi ikke i morgen tidlig sætte os sammen og finde ud af hvordan vi får bragt sagerne videre til dep. og hvad status er i de øvrige sager.

Ditte vi ringer til dig, hvis der er noget vi lige skal vende sammen.”

Han forklarede, at han tror, at det er denne mail, som han husker. Denne mail blev sendt som opfølgning på mødet, hvor man gik i gang med en proces om, hvilke sager der skulle forelægges for departementet.

Han blev foreholdt mail af 2. marts 2016 kl. 10.25 fra Ditte Kruse Dankert til ham med kopi til Kristina Rosado, Lene Vejrum, Ronya Habo og Anne Nygaard Just vedhæftet et ”Sagsresumé” (ekstrakten side 280). Han forklarede, at han husker denne mail. Dette var den første mail, hvor sagsmaterialet og beskrivelsen af de fem sager blev sendt til departementet. Han forstår henvisningen til ”mødet i sidste uge” som en henvisning til mødet den 22. februar 2016. Han har undersøgt sine kalenderoplysninger og kan ikke se, at der i denne periode var andre møder med Udlændingestyrelsen end mødet den 22. februar.

Han blev foreholdt Ditte Kruse Dankerts telefonnotat om en samtale den 9. marts 2016 (ekstrakten side 1597). Af notatet fremgår:

”... talt med Jesper Gori, UIBM, vedrørende forelæggelsen af de fem konkrete sager. Jesper Gori oplyste, at styrelsen fortsat skulle afvente UIBM’s stillingtagen

til de fem sager, dvs. adskillelse skulle ikke ske på nuværende tidspunkt. Jesper Gori ville underrette videre om, at dette var kommunikeret til styrelsen.”

Han forklarede, at dette telefonnotat viser, at han havde en samtale med Ditte Kruse Dankert efter mødet den 22. februar 2016. Han husker det ikke sådan, at departementet skulle komme med en stillingtagen til sagerne, men der skulle tages stilling til de generelle spørgsmål, som sagerne rejste. Det var Udlændingeafdelingens opfattelse, at Udlændingestyrelsen selv skulle træffe afgørelse i sagerne. Udlændingestyrelsen var efter hans vurdering ikke af den opfattelse, at der var tale om en undtagelsesfri ordning. Som han ser det, var det Udlændingestyrelsens forståelse, at der som det altovervejende udgangspunkt kunne ske adskillelse, men at der ville være sager, hvor der ikke kunne ske adskillelse.

Under mødet med ministeren den 9. marts 2016 hørte han ikke ministeren tilkendegive, at hun ønskede selv at træffe afgørelse i sagerne. Ministeren havde ikke givet udtryk for, at hun ville have sagerne til afgørelse, men de var usikre på, om dette var hendes ønske, og departementets opfattelse var, at de ikke kunne nægte ministeren dette. De vidste derfor ikke, om ministeren ville have sagerne ind til sig til afgørelse. Samtalen med Ditte Kruse Dankert den 9. marts 2016 skal blandt andet ses i lyset heraf. Herudover skal samtalen ses i lyset af, at der efter departementets opfattelse ”bestemt var noget at komme efter” i nogle af sagerne. Udlændingestyrelsen havde spurgt, om de ville få kritik, hvis de undlod at adskille i de pågældende sager. Der ville kunne blive rejst en politisk kritik fra både ministeren og en række politiske partier, hvis man undlod adskillelse i alle sager, og derfor ønskede Udlændingestyrelsen departementets opbakning til at undlade adskillelse.

Foreholdt, at der indtil genoptagelsessagerne ikke blev truffet afgørelser om andet end adskillelse, forklarede han, at han ikke tror, at det på daværende tidspunkt blev afklaret, om departementet skulle forholde sig mere konkret til sagerne. Lykke Sørensen var på dette tidspunkt bortrejst på ferie. Da hun kom tilbage, gav hun en meget klar melding til Udlændingestyrelsen om, at styrelsen selv skulle træffe afgørelse. Departementet bad ikke om at få en orientering om, hvordan sagerne blev behandlet, og hvilket resultat sagerne fik. Departementet fulgte ikke på noget tidspunkt op på sagerne, og han så heller ikke dette som sin opgave. Han tror ikke, at Udlændingestyrelsen orienterede Koncernøkonomi om resultatet af sagerne. Han spurgte ikke til sagerne og fik ikke oplysning om sagerne. Departementet havde ikke den opfattelse, at deres tilsynsforpligtelse havde en sådan rækkevidde, at departementet skulle følge op på, hvordan der blev administreret på baggrund af den generelle praksisændring.

Foreholdt brev af 3. marts 2016 fra Røde Kors til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet (ekstrakten side 355) forklarede han, at han læste brevet. Han tror ikke, at han på dette tidspunkt forholdt sig til brevet. Da de modtog brevet, vidste de, at Udlændingestyrelsen foretog en vurdering af omstændighederne i den enkelte sag. Lykke Sørensens reaktion var, at der allerede skete en konkret vurdering, og at Røde Kors ”sparkede en åben dør ind”. Efter deres opfattelse

var Røde Kors' vurdering af situationen forkert. Lykke Sørensens opfattelse var, at brevet skulle sendes til Udlændingestyrelsen, idet henvendelsen handlede om processen. Brevet gav ikke anledning til andre overvejelser. Han tror ikke, at nogen bed særligt mærke i spørgsmålet om partshøring, og de vidste ikke, hvordan Udlændingestyrelsen konkret oplyste sagerne. Han mener, at de blev opmærksomme på problemstillingen med partshøring den 8. eller 9. marts 2016. Han drøftede ikke brevet med andre end Lykke Sørensen. Han husker det således, at Lykke Sørensen, inden hun den 9. marts 2016 gik på ferie, bad ham ringe til Anne la Cour hos Røde Kors om henvendelsen og om, at henvendelsen skulle stiles til Udlændingestyrelsen. Han havde travlt med at forberede samrådet den 15. marts 2016 og fik ikke ringet. Anne la Cour ringede til ham den 15. marts 2016 inden samrådet og oplyste ham om, at Røde Kors havde sendt brevet til ordførerne. Han orienterede ministeren herom på vej til samrådet. Brevet blev ikke drøftet med ministeren, og der blev ikke lavet et beredskab, men brevet blev lagt ind i materialet til samrådet. Adspurg, hvorfor man ikke orienterede Røde Kors om, at der blev foretaget en konkret vurdering, forklarede han, at det var hensigten at gøre dette ved at sende brevet til Udlændingestyrelsen. Dialogen om administrationen skulle tages med Udlændingestyrelsen. Under samtalen med Anne la Cour drøftede de ikke brevet indhold. Han kvitterede blot for henvendelsen og sagde til hende, at brevet skulle sendes til Udlændingestyrelsen. Brevet fyldte ikke noget hos departementet, og opfattelsen var, at det skulle "procesorienteres". Det var ikke hensigten, at Udlændingestyrelsen skulle give Røde Kors et andet svar, end at sagerne blev behandlet individuelt.

Foreholdt ministerens svar af 9. marts 2016 på Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalgets spørgsmål nr. 302 (ekstrakten side 515) forklarede han, at han ikke husker, hvad der på mødet den 9. marts 2016 blev drøftet om dette svar. Der var blevet udarbejdet et udkast i Koncernøkonomi, og han blev hørt den 24. eller 25. februar 2016, hvorefter han indsatte sine bemærkninger til svarudkastet.

Han blev foreholdt mail af 24. februar 2016 kl. 22.05 fra ham til Anne Nygaard Just med kopi til Line Skytte Mørk Hansen vedhæftet udkast til svar på spørgsmål nr. 302 med ændringsmarkeringer (ekstrakten side 224 og 225). Af det vedhæftede udkast til svar fremgår med ændringsmarkeringer blandt andet:

"Jeg kan oplyse, at jeg, efter at være blevet bekendt med problemstillingen, har bedt Udlændingestyrelsen sikre, at taget initiativ til, at der udarbejdes nye retningslinjer der tilskrives, at ingen mindreårige asylansøgere under 18 år fremadrettet kan må indkvarteres sammen med deres ægtefælle eller samlever. Jeg har forstået, at Udlændingestyrelsen er i færd med at omsætte min generelle instruks i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager."

Han forklarede, at hensigten var at foretage en opstramning. Han vidste, at de retningslinjer, der skulle udarbejdes, ikke skulle bestemme, at alle par skulle adskilles. De retningslinjer, der skulle udarbejdes, skulle tage højde for Danmarks internationale forpligtelser. Dette var der ikke lagt op til i udkastet til svar på spørgsmål nr. 302. Formålet med hans ændringer var at modificere teksten, således at det stod klarere, at retningslinjerne tog udgangspunkt i en generel instruks. Hans intention var at signalere, at den pressemeddelelse, der var blevet udsendt, ikke samtidig var en instruks, men at der forelå ”noget andet og mere”, der ville skulle udmøntes i retningslinjer til brug for de konkrete sager. Enhver kan have sin opfattelse af, hvad der står i svaret, men hans intention var at vise, at pressemeddelelsen ikke kunne stå alene. Han er enig i, at den første sætning har det samme indhold som pressemeddelelsen. Adspurg, hvordan man ud af den anden sætning kan læse, at ikke alle par skulle adskilles, forklarede han, at hans forståelse var, at det første punktum var faktuel korrekt, idet der blev henvist til pressemeddelelsen, mens det i den anden sætning blev signaleret, at det, som ministeren havde bedt Udlændingestyrelsen om at gøre, skulle omsættes i konkrete sager. Svaret byggede på, at Udlændingestyrelsen efter hans forståelse på dette tidspunkt var ved at udarbejde retningslinjer. Han vidste godt, at der i svaret var tale om en ”forsigtig omtale” af de konkrete sager. På daværende tidspunkt var de i departementet ikke skarpe på forskellen mellem ”pressemeddelelse” og ”instruks”. Brevet fra Røde Kors fyldte ikke noget hos ham den 9. marts 2016. Han havde en travl hverdag, og brevet var på dette tidspunkt blevet videreeksperederet. I den pågældende periode var der meget travlt. Der var mange meget store sager, og sagen var i hans optik på dette tidspunkt en ”lille irriterende sag”, der ikke fyldte meget i hans arbejdsdag, og som han i begyndelsen håndterede uden om sit kontor. Med hensyn til retningslinjerne om de konkrete sager havde han fået at vide af Lykke Sørensen, at Udlændingestyrelsen skulle give et første bud på retningslinjer. Han havde ikke selv drøftelsen med Udlændingestyrelsen herom.

Foreholdt mail af 22. februar 2016 kl. 14.44 fra Anne Nygaard Just til Katrine Bang Nielsen med kopi til blandt andre ham vedhæftet ”bidrag vedr. barnebrude” til Statsministeriet (ekstrakten side 5650) forklarede han, at Katrine Bang Nielsen på daværende tidspunkt var konsulent i ministersekretariatet. Da bidraget den 25. februar 2016 blev sendt til Statsministeriet, havde han selv redigeret i udkastet.

Foreholdt notatet ”Baggrund vedr. mindreårige gifte på asylcentre og generelt” af 24. februar 2016 til Statsministeriet (ekstrakten side 271) forklarede han, at han tror, at det var dette talepapir, som han havde redigeret i. Når han skrev, at Udlændingestyrelsen var ”i færd med at omsætte den generelle instruks i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager”, skyldtes det de samme hensyn, som lå bag den tilsvarende formulering i svaret på spørgsmål nr. 302. Det var ikke ham, der havde kommunikationen med Statsministeriet. Han blev senere bedt af enten Lykke Sørensen eller Anne Nygaard Just om at se på bidraget igen, idet Statsministeriet ønskede at få det tydeligere frem, at de internationale forpligtelser kunne føre til undtagelser. Han blev orienteret af Lykke Sørensen om, at hun havde talt med Tanja Franck, der ønskede en opstramning. Det var ham, der foretog ændringerne.

Foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 18.09 fra Tanja Franck til Christian Kettel om, at ”UIBM’n har meldt hårdere ud end juraen kan holde til” (ekstrakten 333), forklarede han, at han ikke blev orienteret nærmere om denne opfattelse, men blev orienteret om, at Statsministeriet ønskede en opstramning.

Adspurgt, hvorfor han ikke i lyset af henvendelsen den 3. marts 2016 fra Statsministeriet tydeligt henviste til Danmarks internationale forpligtelser i svaret på spørgsmål nr. 302, forklarede han, at han ikke tør sige, om henvendelsen fra Statsministeriet blev ”lagt sammen” med besvarelsen af spørgsmål nr. 302. Han er enig i, at dette ville have været nærliggende. Det er sædvanligt, at man benytter flere ord over for Statsministeriet end over for Folketinget. I dialogen med Statsministeriet giver man også udtryk for de interne overvejelser, herunder af politisk karakter, som finder sted i ministeriet. Det ville utvivlsomt have været klarere, hvis man i svaret på spørgsmål nr. 302 havde brugt den samme formulering som i det endelige bidrag til Statsministeriet. Det, han skrev i det første bidrag til Statsministeriet, var inspireret af svaret på spørgsmål nr. 302. Han læser ikke Tanja Francks mail som udtryk for, at Statsministeriet var uenig i ordlyden i det første beredskab til Statsministeriet, men at Tanja Franck henviste til pressemeddelelsen af 10. februar 2016. Han fik ikke den forståelse, at Statsministeriet mente, at besvarelsen af spørgsmål nr. 302 ville være upræcis eller ikke fyldestgørende. Han fik den forståelse, at Statsministeriet ønskede at modtage yderligere oplysninger.

Han var inde over talepapiret til samrådet den 15. marts 2016. Foreholdt mail af 10. marts 2016 kl. 10.06 fra Anne Nygaard Just til ham vedhæftet samrådstale (ekstrakten side 518) forklarede han, at han ikke deltog i det møde, hvor Uffe Toudal Pedersen kom med sine bemærkninger. Det var Koncernøkonomi, der ”skrev for”.

Han blev foreholdt, at Uffe Toudal Pedersen i det vedhæftede udkast til talepapir med ændringsmarkeringer havde indsat ordet ”tænkt” således (ekstrakten side 527):

”Jeg vil selvfølgelig sige, at skulle der opstå en tænkt sag, hvor det vurderes, at vore internationale forpligtelser fører til, at et par fortsat kan bo sammen, så skal myndighederne selvfølgelig i disse sager, som i alle andre tilfælde, tage højde herfor”.

Adspurgt, hvorfor Uffe Toudal Pedersen indsatte ”tænkt”, forklarede han, at der var tidligere beredskaber, hvor man havde anvendt en lignende ordlyd. Han begik selv den fejl, at han anvendte udtrykket en ”tænkt” sag efter det tidspunkt, hvor Lykke Sørensen havde oplyst, at der var konkrete sager, som kunne give anledning til undtagelser. Fra uge 7 og frem havde departementet ikke præcise sager i hovedet, men opfattelsen var snarere, at der kunne komme sådanne sager. Han ved ikke, hvorfor ordet ”tænkt” blev indsat, og han går ud fra, at ordet blev fjernet fra det endelige udkast til talepapir.

Han blev foreholdt, at der af udkastet til talepapir fremgår følgende (ekstrakten side 527):

”Det er også meget afgørende for mig, at vi sender et helt utvetydigt signal til omverdenen om, at vi i Danmark ikke accepterer nogen former for tvang, men tværtimod værner om kvinders ret til selvbestemmelse. Det gælder selvfølgelig også i forhold til barnebrude.”

Adspurgt, om der på dette tidspunkt forelå nye oplysninger om, hvorvidt der var indikationer på tvang, forklarede han, at han ikke ved dette. Det var deres forståelse, at det ikke var eneaftørende for at kunne adskille, at der forelå tvang, idet der var flere hensyn i ordningen.

Han blev foreholdt, at der af det endelige talepapir fremgår blandt andet (ekstrakten side 846):

”Jeg vil selvfølgelig sige, at der kan i helt særlige tilfælde være omstændigheder, som betyder, at vi skal gøre en undtagelse. Det kunne jo for eksempel være i det tænkte tilfælde, at et par er blevet gift i Danmark med kongebrev. Men det ændrer ikke ved, at jeg har en meget klar og stærk holdning til, at mindreårige ikke skal bo sammen med en ægtefælle eller samlever i asylsystemet.”

Adspurgt, hvorfor kongebrevseksemplet i den endelige tale erstattede henvisningen til Danmarks internationale forpligtelser, forklarede han, at talen blev drøftet med ministeren den 14. marts 2016. Under dette møde blev afsnittet drøftet, og det blev navnlig drøftet, om kongebrevseksemplet skulle fremstå som et eksempel blandt flere, eller om afsnittet skulle skrives således, at de særlige omstændigheder alene var den situation, hvor der forelå et kongebrev. Under mødet deltog ud over ministeren og ham selv Mark Thorsen, Uffe Toudal, Anne Nygaard Just og enten Line Skytte Mørk Hansen eller Anette Görtz. Han husker ikke de præcise ordvalg, men han husker det således, at ministeren ønskede, at der skulle sendes et utvetydigt signal. Ministeren ønskede ikke, at der blev nævnt noget om undtagelser, og hvis undtagelserne skulle nævnes, skulle det alene være kongebrevseksemplet. Det var lidt uklart, om der blev talt om ordningen, eller om, hvordan ordningen skulle kommunikeres. På det tidspunkt havde han en klar opfattelse af, at der blev talt om, hvordan ordningen skulle kommunikeres. Ministeren havde den opfattelse, at det ikke under samrådet skulle kommunikeres, at der kunne være undtagelser. Han tror, at dette skyldtes mange grunde, herunder politiske grunde og hensynet til at sikre, at de personer, som ordningen omfattede, klart forstod ministerens ønske. Han tror ikke, at ministeren begrundede, hvorfor der ikke skulle nævnes noget om undtagelser. Han opfattede det således, at der var politiske grunde hertil.

Han blev foreholdt følgende, der var skrevet med ændringsmarkeringer i et udkast til talen (ekstrakten side 5384):

”M: det skal italesætte sådan at når der tales om særlige grund så er det den situation hvor et par er blevet gift med kongebrev i Danmark vi henviser til. Retorikken skal være, at det vil selvfølgelig være meget, meget få tilfælde – men når det er sådan – så er det jo sådan.”

Han forklarede, at han forstår den forklaring, som Line Skytte Mørk Hansen har afgivet for undersøgelseskommissionen, således, at ”M” var udtryk for, hvordan Line Skytte Mørk Hansen havde forstået ministerens tilbagemelding.

Under udarbejdelsen af talen var det absolut afgørende for dem, at der ikke alene blev henvist til kongebrevseksemplet, men at de særlige grunde kunne omfatte andet og mere end kongebrevssituationen. Under drøftelsen med ministeren den 14. marts 2016 var det ret klart, at ministeren ikke ønskede, at der blev nævnt ”for eksempel”, men at kongebrevseksemplet skulle være den særlige grund, der kunne komme på tale. Adspurg, hvorfor de ikke sagde til ministeren, at konventionerne skulle omtales, når det fremgik af beredskabet til statsministeren, forklarede han, at det var deres opfattelse, at statsministeren ikke havde brugt beredskabet under værdibebatten. De ville absolut have foretrukket, at ministeren havde omtalt konventionerne. De sagde ikke til ministeren, at hun skulle henvise til de internationale konventioner, men de sagde til ministeren, at der kunne være særlige omstændigheder, som kunne føre til, at et par ikke skulle adskilles. Det var meget tydeligt, at ministeren alene ville nævne kongebrevseksemplet, og der var en diskussion om, hvorvidt ordet ”for eksempel” skulle nævnes. Spørgsmålet om, hvorvidt talen skulle indeholde et ”for eksempel” i forbindelse med henvisningen til kongebrevseksemplet, blev vendt flere gange. Der var modsatrettede opfattelser. På et tidspunkt sagde departementschefen: ”Nu bliver det alvor det her. Enten står der ”for eksempel” i talepapiret, ellers skal vi to have en snak på dit kontor, inden jeg ringer over til Statsministeriet”. Det var Uffe Toudal Pedersens måde at give udtryk for, at talepapiret skulle indeholde ”for eksempel”.

Han blev foreholdt Ditte Kruse Dankerts mail af 13. juni 2017 kl. 20.27 til Adam Abdel Khalik (ekstrakten side 6645). Af mailen fremgår:

”Ja, det er lige præcis det – hvordan skulle vi kunne kommunikere andet. Omkring samråd var vi på dagen ikke sikre på, at hun overhoved ville sige ”fx” – kun oplyst om, at man ellers ville kontakte STM.”

Han forklarede, at han ved ikke, hvornår Ditte Kruse Dankert fik denne oplysning, men han havde et møde med Udlændingestyrelsen, og han kan ikke afvise, at han på dette møde gengav oplysningen om forløbet af mødet den 14. marts 2016. Ditte Kruse Dankerts opfattelse af forløbet af mødet den 14. marts 2016 er rigtig. Departementschefen gav udtryk for, at det var ”hertil og ikke længere”, og mødet blev herefter afsluttet. Han tror, at ministeren ikke kommenterede

det ved at sige andet end: ”Jeg kan ikke have det”. Han opfattede det således, at ministeren accepterede talepapiret. Han var selv spændt på, hvordan ministeren ville bruge talepapiret. Under samrådet brugte ministeren udtrykket ”for eksempel”.

Som han kan se af sagen, fik Udlændingestyrelsen et udkast til talen, hvor henvisningen til Danmarks internationale forpligtelser blev nævnt. Der var til brug for samrådet ligeledes udarbejdet beredskaber, der henviste til Danmarks internationale forpligtelser. Udlændingestyrelsen blev hørt over disse beredskaber. Han tror, at udkastene blev sendt til Udlændingestyrelsen den 3., 4. eller 5. marts 2016 eller måske lidt senere. I deres forståelse var det ikke ukendt viden for Udlændingestyrelsen, at Danmarks internationale forpligtelser skulle respekteres. Han ved ikke, om Udlændingestyrelsen fik tilsendt det endelige talepapir forud for samrådet.

Adspurgt, hvilke andre hensyn der indgik i ordningen, forklarede han, at hensynet til at sikre et ”pusterum” og til at undgå risikoen for tvang ligeledes indgik.

Han blev foreholdt, at både formanden for Foreningen af Udlændingeretsadvokater og Institut for Menneskerettigheder i en artikel i Politiken den 7. marts 2016 med overskriften ”Asylægtepar på flugt: Vi bliver i skjul” var citeret for at udtale, at man burde vurdere de enkelte tilfælde individuelt (ekstrakten side 752). Endvidere blev han foreholdt, at Mattias Tesfaye i samme artikel på spørgsmålet om, hvorvidt man burde se individuelt på sagerne, udtalte, at han ikke var enig, idet han ikke så ”nogen grund til at ændre den nuværende lovgivning” (ekstrakten side 753). Han forklarede, at artiklen muligvis indgik i sagen til ministeren, men han ved det ikke. Han tror, at beskrivelsen formentlig er dækkende for det politiske landskab på daværende tidspunkt, men han tør ikke sige, hvad Mattias Tesfaye nærmere mente med sin udtalelse.

Normalt foregår forberedelsen til et samråd på den måde, at man sammen med ministeren ”vender siderne” i det udkast, der er udarbejdet til ministeren. Hans oplevelse var, at de under mødet den 14. marts 2016 ”hang fast” i det afsnit, hvor undtagelsesmulighederne blev nævnt.

Som han husker det, deltog han sammen med Anette Gørtz i samrådet.

Han blev foreholdt, at Johanne Schmidt-Nielsen under samrådet den 15. marts 2016 sagde følgende (ekstrakten side 807):

”Derfor kan jeg ikke få ind i mit hoved, hvorfor vi taler om kongebrev i stedet for at vælge den helt simple løsning, nemlig at sige, at man har en individuel vurdering.”

Han blev endvidere foreholdt, at Josephine Fock under samrådet sagde (ekstrakten side 808):

”Ja, men meget i forlængelse af det, som fru Johanne Schmidt-Nielsen netop

har sagt. Jeg har svært ved at forstå, hvorfor der er sådan en angst mod at lave en individuel vurdering.”

Adspurg, om det under forberedelsen af samrådet blev drøftet, om der skulle foretages en individuel vurdering, forklarede han, at han ikke husker, at dette blev drøftet, men de drøftede afsnittet om undtagelsesmuligheder og heri lå, at der skulle foretages en individuel vurdering. Forudsætningen om, at der skulle foretages en individuel vurdering, fremgik af afsnittet om, at der skulle være undtagelsesmuligheder. De så dette som to sider af samme sag, men de drøftede ikke, om talen særskilt skulle nævne den individuelle vurdering. Som han husker det, var der en af ordførerne, der under samrådet kvitterede for, at der kunne foreligge særlige omstændigheder. Det var dengang hans vurdering, at der var behov for, at ordet ”for eksempel” blev nævnt, men at dette var tilstrækkeligt til, at der blev givet et korrekt svar til Folketinget. Dette er også hans vurdering i dag.

Han blev foreholdt sin mail af 2. marts 2016 kl. 07.56 til Lykke Sørensen med kopi til Anne Nygaard Just med udkast til ”beredskab om barnebrude” vedrørende forespørgselsdebatten om regeringens værdipolitik (ekstrakten side 268-269). Af det vedhæftede beredskab fremgår blandt andet:

”Det kan ikke på forhånd udelukkes, at der i helt særlige tilfælde konkret kan være en retlig pligt for myndighederne til ikke at adskille et par under hensyntagen til Danmarks internationale forpligtelser. Der er i talepunkterne lagt op til, at ministerens generelle instruks skal omsættes til retningslinjer til brug i de konkrete sager, og at retningslinjerne selvfølgelig skal udarbejdes under indtryk af de konventionsmæssige forpligtelser.

Det bemærkes, at der også under samråd Z den 15. marts 2016 om barnebrude må forventes lignende spørgsmål, der vurderes at skulle håndteres på tilsvarende vis.”

Han forklarede, at han skrev sagsfremstillingen, som var ”forklædet” til det, der blev lagt op til ministeren. Han havde ikke adgang til sine dokumenter på dette tidspunkt og bad Anne Nygaard Just om at indsætte bemærkningerne i sagsfremstillingen. Adspurg, hvorfor der i svaret på spørgsmål nr. 302 (ekstrakten side 515) ikke tilsvarende blev henvist til Danmarks internationale forpligtelser, forklarede han, at han ikke kan forklare nærmere om besvarelsen af spørgsmål nr. 302 end det, som han allerede har forklaret. Henvisningen til EMRK indgik i udkastet til talepapiret og beredskaberne til brug for samrådet den 15. marts 2016.

Foreholdt mail af 3. marts 2018 kl. 18.13 fra Lykke Sørensen til Line Skytte Mørk Hansen og ham, i hvilken mail Lykke Sørensen om beredskabet til Statsministeriet anførte, at ”vi [dermed] i hvert fald får sagt, at der kan være sager” (ekstrakten side 338), forklarede han, at han opfat-

tede Lykke Sørensens svar således, at departementet på dette tidspunkt vidste, at der var ”sager”, og at der blev foretaget en individuel vurdering. Vurderingen var, at det var ”fint”, at statsministeren blev orienteret herom. Der er ikke nogen sammenhæng mellem henvendelsen fra Statsministeriet om indholdet i beredskabet til statsministeren og hans mail af 18. marts kl. 18.00 til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 838). Han opfattede præciseringerne til Statsministeriet som udtryk for, at det var således, man gerne ville klæde statsministeren på til forespørgselsdebatten.

Foreholdt sin mail af 18. marts 2016 kl. 18.00 til Ditte Kruse Dankert om blandt andet Danmarks internationale forpligtelser (ekstrakten side 838) forklarede han, at han på et tidspunkt spurgte Ditte Kruse Dankert, om han skulle tage forbi Udlændingestyrelsen og give dem en tilbagemelding på forløbet af samrådet den 15. marts 2016. Der foreligger en mail fra ham til Ditte Kruse Dankert i sagen. I denne mail skrev han, at han havde haft en samtale med Uffe Toudal Pedersen om håndteringen af den nærmere proces og gerne ville vende dette med Udlændingestyrelsen. Den 17. marts 2016 deltog han i et møde med Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado. Lene Vejrum deltog ikke, men var vist lige forbi for at hilse. Han gav en tilbagemelding om forløbet af samrådet, ligesom han fortalte om forberedelsen af samrådet. Han nævnte, at ministeren under samrådet havde sagt ”for eksempel”, og forklarede, hvorfor det var vigtigt, at ministeren havde sagt dette. Herudover sagde han, at ministeren nu havde godkendt materialet, og at hun også havde godkendt beredskabet om Danmarks internationale forpligtelser, hvorfor man kunne tage udgangspunkt i disse beredskaber. I et af beredskaberne var der nævnt en sag, hvor der forelå særlige personlige omstændigheder, ligesom der var en generel henvisning til EMRK artikel 8 og børnekonventionen. Han tror godt, at Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado havde hørt, at ministeren under samrådet ikke havde svaret på de spørgsmål, hvor hun var blevet spurgt, om der kunne være andre særlige omstændigheder end kongebrevssituationen, men at ministeren alene havde henvist til, at det var vigtigt for hende at sende et utvetydigt signal, dvs. ministeren var kommet med et politisk svar. Ved et ”politisk svar” forstår han, at han selv ville have givet et faktuel svar om, at der kunne være undtagelser af hensyn til Danmarks internationale forpligtelser. Han har som embedsmand ikke nogen opgave, når der er tale om et politisk svar. Udlændingestyrelsen havde hørt ministerens svar, og han oversatte svaret, således som han forstod det. Han forstod det således, at ministerens svar ikke var udtryk for, at der ikke kunne være sager, hvor der skulle gøres undtagelser af hensyn til Danmarks internationale forpligtelser. Det var derfor afgørende, at Udlændingestyrelsen ikke blot modtog de godkendte beredskaber om processen, men også beredskaberne om ordningens indhold. Når han i sin mail til Ditte Kruse Dankert brugte udtrykket ”ministerens tilkendegivelser under samråd Z”, var det udtryk for, at ministeren havde holdt den forberedte tale og brugt ordet ”for eksempel”.

Mailens henvisning til ministerens ”generelle instruktion” var en henvisning til pressemeddelelsen. Henvisningen i mailen til Danmarks internationale forpligtelser havde ikke været drøftet med andre i ministeriet og havde ikke været lagt op i huset. Foreholdt, at Udlændingestyrelsen

ifølge mailen skulle orientere departementschefen, når Udlændingestyrelsen ”i en konkret sag ... ikke [finder] at kunne adskille et par under henvisning til Danmarks internationale forpligtelser”, forklarede han, at det ikke var hensigten med mailen, at orienteringen allerede skulle gives, inden der blev truffet beslutning om at lade et par forblive sammen. Orienteringen skulle først gives, når der var truffet beslutning om at lade et par forblive sammen. Foreholdt, at der i mailen bruges udtrykket ”finder Udlændingestyrelsen” og ikke ”har Udlændingestyrelsen truffet afgørelse”, forklarede han, at han forstod retstilstanden således, at der ikke var behov for at træffe en afgørelse, når der ikke skete adskillelse, og at der derfor ikke var grundlag for at træffe en afgørelse om ikke-adskillelse. Han tør ikke sige, hvilken opfølgning der skete på mailen. Han fik ikke oplysninger om, hvorvidt der skete adskillelse. Hans opfattelse var, at der var sager, hvor Udlændingestyrelsen ikke traf afgørelse om adskillelse. Han vidste, at der var verserende sager, men han vidste ikke, hvor længe sagerne verserede. Han fik ikke nogen orientering om, at Udlændingestyrelsen havde vurderet alle de fem sager, der havde været forelagt for departementet. På dette tidspunkt forsøgte departementet i meget vidt omfang at holde en betydelig armlængde til sagerne. Han havde en drøftelse med departementschefen, inden han sendte mailen. Når sagerne skulle forelægges for departementschefen, skyldtes det, at der kunne rejse sig politisk kritik af, at der ikke skete adskillelse, og departementet skulle derfor orienteres. Uffe Toudal Pedersen brugte det udtryk, at man stod ”koncernfælles”, og at Udlændingestyrelsen ikke skulle stå alene eller ”smides ind under bussen”, når styrelsen undlod at adskille par. Hensigten var, at ministeren skulle orienteres, så departementschefen kunne tage drøftelsen med ministeren, i stedet for at Udlændingestyrelsen skulle tage drøftelsen. Han tror, at han den 17. marts 2016 også orienterede Udlændingestyrelsen om, at dette var hensynet bag ordningen. Han kan ikke nærmere redegøre for, hvorvidt dette var en normal praksis, men han husker ikke at have set lignende tilfælde tidligere. Hans opfattelse var, at der var tale om en særlig ordning.

Foreholdt mail af 29. marts 2016 kl. 17.42 fra ham til Anna-Sophie Saugmann-Jensen vedhæftet en henvendelse af 22. marts 2016 fra Institut for Menneskerettigheder (ekstrakten side 885) forklarede han, at han læste henvendelsen. Han kan ikke svare på, om departementschefen og ministeren læste henvendelsen. Ministersvaret på henvendelsen blev udarbejdet af hans fuldmægtig og blev godkendt af ham, inden svaret blev lagt videre.

Foreholdt, at der i henvendelsen fra Institut for Menneskerettigheder (ekstrakten side 887) var anført blandt andet, at der skulle foretages en konkret og individuel vurdering og ske partshøring, forklarede han, at han langt hen ad vejen var enig med Institut for Menneskerettigheder, da han læste brevet. På dette tidspunkt vidste man, at Udlændingestyrelsen foretog konkrete vurderinger og i den forbindelse vurderede proportionaliteten. Umiddelbart efter påske skrev han til sin fuldmægtig, at han havde lovet Udlændingestyrelsen at bistå med afklaring af et spørgsmål om partshøring. På daværende tidspunkt vidste de godt, at man kunne overveje, om der skulle partshøres i sagerne. Han læste ikke brevet således, at der ifølge Institut for Menne-

skerettigheder var en forpligtelse efter konventionerne til at foretage partshøring. Departementet overvejede ikke på daværende tidspunkt, om der efter Danmarks internationale forpligtelser forelå en pligt til at foretage partshøring.

Som han husker godkendelsesforløbet vedrørende svaret på henvendelsen fra Institut for Menneskerettigheder, var der tale om et sædvanligt godkendelsesforløb, der gik forbi Lykke Sørensen, departementschefen og ministeren. Han husker ikke, om der blev holdt møder om svaret. Han husker, at der var en drøftelse om linjen i svaret, men han mener ikke, at han var med til at afstemme linjen. Han tør ikke sige, hvorfor man i svaret af 25. april 2016 til Institut for Menneskerettigheder (ekstrakten side 1261) ikke nævnte, at der blev foretaget konkrete vurderinger. Linjen i svaret lå på linje med udtalelserne under samrådet den 15. marts 2016, og det fremgik således af svaret, at der kunne gøres undtagelser i helt særligt tilfælde. Som han forstod det, havde ministeren et ønske om, at svaret til Institut for Menneskerettigheder fulgte den linje, der var lagt i samrådet den 15. marts 2016.

Foreholdt ministerens svar af 9. maj 2016 på spørgsmål nr. 513 om blandt andet de ”helt særlige tilfælde, der måtte opstå, hvor en separat indkvartering ville være i strid med Danmarks internationale forpligtelser” (ekstrakten side 1418), forklarede han, at der i besvarelsen af spørgsmålet blev henvist til det generelle snit om, at der kan være særlige omstændigheder, hvor der skal gøres undtagelser. Han mener ikke, at dette var det første tidspunkt, hvor der blev henvist til Danmarks internationale forpligtelser, idet han mener, at dette også fremgik af brevet af 4. maj 2016 til Folketingets Ombudsmand.

Adspurg, hvorfor der i besvarelsen af henvendelsen fra Institut for Menneskerettigheder ikke ligeledes blev henvist til Danmarks internationale forpligtelser, forklarede han, at som han læser svaret, var der tale om et ministersvar, og ministeren havde det ønske, at linjen skulle svare til linjen under samrådet den 15. marts 2016. Folketingets Ombudsmand havde anmodet om at få oplysninger om de retlige overvejelser, og der skulle derfor redegøres for disse overvejelser. Efter besvarelsen til Folketingets Ombudsmand var det nu ”åbent”, at også de internationale forpligtelser kunne føre til undtagelser. Det var ministerens klare ønske, at hun ikke ville nævne Danmarks internationale forpligtelser. Dette oplevede han under de drøftelser, som de havde haft om talepapiret til samrådet den 15. marts 2016. Han havde ikke drøftelser med ministeren, Mark Thorsen eller andre forud for udarbejdelsen af svaret til Folketingets Ombudsmand. Det ville også have været usædvanligt at have sådanne drøftelser forud for udarbejdelsen af et svar til Folketingets Ombudsmand. Svaret blev udarbejdet i hans kontor og blev herefter på sædvanlig vis lagt op i et godkendelsesforløb. Han husker ikke, om der var drøftelser om svaret på spørgsmål nr. 513. Han kan ikke se, at der var kalenderindkaldelser vedrørende svaret. Han husker ikke, om det var ham eller hans fuldmægtig, der indsatte henvisningen til Danmarks internationale forpligtelser. Han tror, at hans kontor udarbejdede svaret på et tidspunkt, hvor det var åbent, at Danmarks internationale forpligtelser kunne føre til undtagelser. Som han husker det, fik han ikke nogen reaktion fra ministeren på svaret.

Han husker ikke, om svaret til Institut for Menneskerettigheder blev afstemt med Justitsministeriet. Han var ikke sagsbehandler på svaret.

Han blev foreholdt mail af 26. april 2016 kl. 18.42 fra Lene Vejrum til Tanja Franck, Ditte Kruse Dankert og Jens Vikner (ekstrakten side 6485). Af mailen fremgår:

”Kære alle

Jeg har talt med Jesper.

Departementet har forelagt spørgsmålet for Forvaltningsretskontoret i JM.

Departementet giver os valget mellem at fastholde vores udtalelse eller ændre således at vi genoptager de sager, hvor der er sket adskillelse med henblik på parts-høring. Hvis vi fastholder, vil departementet i deres udtalelse kritisere os for ikke at have partshørt fyldestgørende.

Det kommer sig af, at man ikke tør risikere, at ombudsmanden erklære afgørelserne for ugyldige grundet manglende partshøring.

Det er selvfølgelig en smule mærkeligt – set i bakspejlet – idet departementet tidligere har sagt til os, at der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed.

Jeg er mest stemt for, at vi selv ændre vores udtalelse.

Jeg har på den baggrund ændret i de afsluttende bemærkninger jf. vedlagte nye udkast.

Jesper vender derudover tilbage omkring vores henvisning til retningslinjerne, som departementet ikke når at se på inden udtalelsen til FOB sendes. Derfor vil de lige drøfte, om de synes vi skal medsende udkastet hertil. Såfremt vi ikke kan det, bør vi muligvis ændre en lille smule i de afsnit, der er markeret med gult. Jesper vender tilbage omkring den del i morgen.

Det jeg vil bede jer om at tage stilling til er, om I er enig i, at vi hellere selv vil genoptage sagerne end at få kritik af departementet omkring manglende partshøring”.

Han forklarede, at han ikke tør sige, om mailen præcist gengiver ordene i samtalen mellem Lene Vejrum og ham, men beskrivelsen forekommer i det store hele rigtig. Han husker ikke

samtalen. Han kan ikke udtale sig om, hvorvidt departementet normalt modtager Udlændingestyrelsens udkast til svar til Folketingets Ombudsmand. Han husker det således, at departementet ikke modtog et udkast, men derimod et endeligt svar, der herefter blev korrigeret. Han tror, at det var ham, der ringede til Lene Vejrum. Baggrunden for, at han deltog i drøftelser om Udlændingestyrelsens udtalelse til Folketingets Ombudsmand, var, at der havde været en længere dialog angående spørgsmålet om partshøring. Ingen af dem syntes, at det var helt så nemt, som det ved første øjekast syntes. Departementet mente, at det var mest rimeligt, at man over for Udlændingestyrelsen gav udtryk for, at styrelsens svar ikke var udtryk for den opfattelse, som departementet havde vedrørende spørgsmålet om partshøring. Den første udtalelse må have været formuleret således, at der ikke var grundlag for genoptagelse af sagerne.

Første gang han blev opmærksom på spørgsmålet om partshøring var den 9. marts 2016 i forbindelse med sine drøftelser med Justministeriet om ministerens mulighed for at give konkrete tjenestebefalinger i sagerne. Han talte med kontorchef Carsten Madsen i Justitsministeriet. Som han husker det, nævnte Carsten Madsen, at man ved siden af dette spørgsmål ligeledes kunne drøfte, om der – selvom der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed – skulle ske partshøring som led i god forvaltningsskik. Dette var den umiddelbare tilkendegivelse på dette tidspunkt. Han husker ikke, hvad han præcist gjorde med denne oplysning, men inden påskeferien og i forbindelse med henvendelsen fra Institut for Menneskerettigheder må han have gjort Udlændingestyrelsen bekendt med Carsten Madsens opfattelse. Han tror, at Udlændingestyrelsens opfattelse var, at de selv havde peget på denne problemstilling tidligere. Han husker ikke at have fået oplyst, at spørgsmålet blev nævnt under koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Som han husker det, var det under samtalen med Carsten Madsen, at han første gang blev gjort bekendt med problemstillingen.

Foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets svar af 4. maj 2016 til Folketingets Ombudsmand om, at en partshøring ville sikre ”et fuldt oplyst grundlag til brug for vurderingen af indkvarteringen” (ekstrakten side 1417), forklarede han, at departementet var usikre på, hvad der retligt gjaldt i forhold til partshøring, men mente, at der burde foretages partshøring. Der var tvivl om, hvilken retlig konstruktion der var den rigtige, men på det tidspunkt, hvor svaret blev afgivet, mente departementet, at der skulle foretages partshøring. Hvis en afgørelse træffes uden partshøring, vil det normalt betyde, at afgørelsen er ugyldig. Adspurg, om der var overvejelser om at lade parterne flytte sammen igen under genoptagelsen, forklarede han, at dette spørgsmål blev vendt. Som han husker det, var det Udlændingestyrelsen, der rejste spørgsmålet. Han fik problemstillingen forelagt mundtligt, og sagsbehandleren og han gik herefter til Lykke Sørensen. Som han husker det, blev spørgsmålet rejst i forbindelse med svaret til Folketingets Ombudsmand. Spørgsmålet var afklaret omkring det tidspunkt, hvor svaret blev sendt til Folketingets Ombudsmand.

På ny foreholdt mailen af 26. april 2016 kl. 18.42 fra Lene Vejrum og det her anførte om, at man ikke ”tør risikere, at ombudsmanden erklærer afgørelserne for ugyldige grundet manglende parthøring” (ekstrakten side 6485), forklarede han, at spørgsmålet om, hvad man skulle gøre under genoptagelsessagerne, blev afstemt med Lykke Sørensen. Svaret var, at parterne skulle forblive adskilt. Han ved ikke, om Lykke Sørensen havde vendt dette med andre i departementet. Som han husker det, var det deres overvejelse, at formålet med adskillelserne ikke skulle forspildes. På dette tidspunkt vidste man ikke, hvor lang tid genoptagelsessagerne ville vare. Adspurg, om man overvejede at spørge de adskilte par, forklarede han, at departementet ikke overvejede dette. Hvis man forestiller sig, at en adskillelse den 29. april 2016 var proportional, så departementet ikke for sig, at en fortsat adskillelse under genoptagelsessagen ville gøre en adskillelse uproportional. Han er ikke bekendt med, om spørgsmålet blev drøftet med Justitsministeriet. Adspurg, om han var klar over, at flere af parrene havde klaget over adskillelserne, og at der blev indrapporteret trivselsproblemer hos de adskilte par, forklarede han, at departementet ikke blev løbende orienteret om sagerne. Han ved ikke, om departementet vidste dette på daværende tidspunkt. Departementet vidste det helt sikkert under samrådene i 2017 og vidste det muligvis også på daværende tidspunkt som led i de generelle orienteringer, der typisk blev givet til Koncernøkonomi.

Foreholdt mail af 28. april 2016 fra Merete Milo til ham om, at den sag, som der var klaget over til Folketingets Ombudsmand, ifølge ”Nina” var i strid med artikel 8 (ekstrakten side 6493), og adspurg, hvad han gjorde med denne oplysning, forklarede han, at enten han eller hans fuldmægtig efter samråd med ham havde en drøftelse med Lykke Sørensen om Nina Holst-Christensens opfattelse. De vurderede, at departementet og Justitsministeriet ikke var formelt kompetente til at foretage denne vurdering af den konkrete sag, men oplysningen indgik i sagsfremstillingen til ministeren, da svaret til Folketingets Ombudsmand blev lagt op til ministeren. Det var vurderingen, at der ikke skulle foretages noget på denne baggrund, idet Udlændingestyrelsen havde tilkendegivet, at man ville genoptage sagen. Han ved ikke, om Udlændingestyrelsen blev gjort bekendt med vurderingen. Det kunne sikkert være rimeligt at have gjort dette. Konklusionen var, at departementet ikke skulle forholde sig til den konkrete sag. Deres opfattelse var, at Nina Holst-Christensen, hvis dygtighed de i øvrigt satte betydelig pris på, ikke havde det store kendskab til behandlingen af konkrete sager. Dette indgik også i deres overvejelser. Han ved ikke, hvilke oplysninger Nina Holst-Christensen var i besiddelse af i forhold til den konkrete sag. Han mener, at han ikke befandt sig i departementet på det tidspunkt, hvor oplysningen kom. Hans rolle var at tage stilling til, hvordan man skulle forholde sig til oplysningen, og Lykke Sørensens resolution var, at oplysningen skulle indgå i sagsfremstillingen.

Med hensyn til spørgsmålet om ugyldighed er han enig i, at der skal foretages en konkret væsentlighedsvurdering ved afgørelsen af, om der foreligger ugyldighed.

Foreholdt notat af 28. april 2016 fra Justitsministeriet om udtalelsen til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1304) forklarede han, at både Udlændingestyrelsens og departementets

svar til ombudsmanden blev forelagt for Justitsministeriet, idet svarene indeholdt en redegørelse for Danmarks internationale forpligtelser. Justitsministeriet var fagministerium på dette område, og det var – også ud fra et forsigtighedskriterium – rigtigt at afstemme svaret med Justitsministeriet. Herudover indeholdt svaret fra Udlændingestyrelsen bemærkninger om parts-høring. Svaret fra Udlændingestyrelsen til Folketingets Ombudsmand blev omskrevet, og han vil bestemt tro, at dette skete efter en drøftelse med Justitsministeriet.

Foreholdt, at det i Justitsministeriets notat er anført, at der ”bør udarbejdes en vejledning til US om, hvad der forstås ved helt særlige tilfælde” (ekstrakten side 1305), forklarede han, at der var enighed om, at der burde udarbejdes en vejledning til Udlændingestyrelsen. På dette tidspunkt var der enighed om, at departementet skulle ”skrive for”, og at man ikke skulle vente på et udkast fra Udlændingestyrelsen.

Han blev foreholdt mail af 9. juni 2016 kl. 18.47 fra Lene Vejrum til Tanja Franck med kopi til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 5552). Mailen er sålydende:

”Kære Tanja

Jeg har haft en lang snak med Lykke om sagen og om status. (har orienteret Ditte telefonisk). Baggrunden for, at vi ikke hører fra departementet er ene og alene manglende tid.

Når det er sagt, har JM, som vi havde opsnust, ændret holdning til, hvad der ligger inden for og den for skiven. Som eksempel nævnte Lykke, at de (Nina) tidligere havde oplyst, at en adskillelse af fx gravide ikke var problematisk i sig selv, det mener de nu, at det er.

Det må jo endnu mere betyde, at det er problematisk, hvis der er børn, selvom vi har haft fokus på, om der var andre omsorgspersoner omkring børnene (min refleksion).

I forhold til aspektet omkring tvang, som vi i starten ikke skulle se på, da der var tale om et pusterum for kvinden, mens hun var indkvarteret som asylansøger, er der også sket en udvikling, således at vurderingen af tvang skal indgå.

Lykke forventer, at den måde vi i fællesskab, kommer til at håndtere dette på bliver, at vi holder fast i, at der sker adskillelse umiddelbart, men at der derefter kan komme oplysninger frem i sagen, der gør at vi mener at der konkret ikke er tale om tvang, hvorefter parret kan flytte sammen igen. Min tanker er, at det fx kunne være indberetninger om, at parret savner hinanden meget, ofte er sammen, ringer maget sammen mv.

I forhold til vores ”genoptagelsessager”, vil det kunne betyde, at der i forbindelse med partshøringerne, kan komme oplysninger frem, der medfører, at vi konkret siger, at der ikke er tvang, og at de pgl. kan flytte sammen igen.

I forhold til, om vi direkte skal partshøre om spørgsmålet vedr. tvang, vil Lykke gerne vende det med Jesper. Hun vender tilbage i morgen. Der er for og imod, men jeg tror vi begge mest hælder til at partshøre direkte herom, selvom det naturligtvis vil gøre det ekstra vanskeligt at fastholde adskillelse, hvis svaret er klart nej.

Vi var enige om, at det er en rigtig træls sag, og at det aldrig vil komme til at se smukt ud, men jeg føler mig sikker på, at vi bliver bakket op hele vejen igennem.

...”

Adspurgt, hvorfor der skulle partshøres om tvang, forklarede han, at et ”pusterum” efter hans forståelse – og også ifølge den rådgivning, som ministeren fik allerede den 9. februar 2016 – med tiden vil kunne blive uproportionalt. Hvis en pige – efter et pusterum på et antal måneder og efter at være blevet ”holdt i hånden” og have fået rådgivning om kvinders rettigheder i Danmark – fortsat ønskede at bo sammen med sin mand, ville en fortsat adskillelse kunne blive uproportional. Spørgsmålet om tvang var efter hans opfattelse hele tiden relevant. Han mener, at Lykke Sørensen og han vendte spørgsmålet om, hvorvidt der skulle partshøres om tvang. Han læser mailen således, at Udlændingestyrelsen rejste spørgsmål om, hvorvidt der skulle partshøres om tvang. Han havde selv, som han husker det, en drøftelse med Adam Abdel Khalik om spørgsmålet. Som han husker det, tog de begge afsæt i, hvordan asylsager behandles, og de tog således afsæt i, hvilken bevisværdi der kan lægges vægt på, hvis en person udtaler, at der ikke foreligger tvang. Han tilkendegav, at det var rigtigst at spørge parrene om, hvorvidt der var tale om tvang, og at der derefter skulle foretages en helhedsvurdering op imod sagens øvrige oplysninger. Et svar om, at der ikke var tale om tvang, ville ikke nødvendigvis være afgørende. Han sagde ikke under samtalen med Adam Abdel Khalik, at man skulle foretage den samme vurdering som i asylsagerne, men asylsagerne var afsættet for drøftelserne. Han tror ikke, at problemstillingen blev forelagt for Justitsministeriet. Som han husker det, drøftede han problemstillingen med Lykke Sørensen. De nåede frem til det, som han tilkendegav over Adam Abdel Khalik. Han mener ikke, at departementet var involveret i afklaringen af, hvordan parts-høringen konkret skulle gennemføres. Både hans fuldmægtig og han var utrygge ved varigheden af adskillelserne, hvilket også blev tilkendegivet over for ministeren i forbindelse med en besvarelse til Folketingets Ombudsmand. Dette blev formentlig tilkendegivet i oktober eller november 2016. Han tror, at de skrev, at det ikke kunne afvises, at forløbet ville kunne give anledning til kritik fra Folketingets Ombudsmand. Han husker ikke, om ministeren reagerede herpå.

Han ved ikke, hvorfor Lene Vejrum i mailen har skrevet ”genoptagelsessager” i citationstegn.

Foreholdt mail af 21. juni 2016 kl. 14.24 fra Adam Abdel Khalik til Lene Vejrum og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 5554) forklarede han, at han ikke blev orienteret om, at der var en sagsbehandler i Udlændingestyrelsen, som havde gjort indsigelse imod adskillelsernes lovlighed.

Foreholdt artikel den 21. maj 2017 på www.dr.dk med interview af Inger Støjberg, der i artiklen var citeret for at udtale blandt andet, at hun ikke var blevet advaret om instruksens ulovlighed, og at ministeriet helt sikkert mente, at ”det var lovmedholdeligt” (ekstrakten side 3205), forklarede han, at hans forståelse af situationen ikke svarer til ministerens udlægning. Hverken Lykke Sørensen eller han var involveret i ministerbetjeningen i forbindelse med interviewet. Under mødet den 9. februar 2016 var det efter hans opfattelse ordningen og ikke pressemeddelelsen, der blev drøftet. Han tror, at Lykke Sørensen gjorde ham opmærksom på denne artikel og andre artikler med et lignende indhold. Det var både Lykke Sørensens og hans opfattelse, at det, der stod i artiklerne, ikke var en korrekt gengivelse af forløbet. Han har den opfattelse, at Lykke Sørensen talte med departementschefen herom. De havde op til forberedelsen af samrådet den 1. juni 2017 mange drøftelser om, hvordan de skulle kommunikere om hændelsesforløbet.

Foreholdt, at ministeren under samrådet den 1. juni 2017 udtalte, at der ikke forelå ”mundtlige eller skriftlige advarsler” (ekstrakten 3609) som svar på Nicolai Wammens spørgsmål om, hvorvidt ministeren blev advaret om, at instruksen den 10. februar 2016 var ulovlig (ekstrakten side 3608), forklarede han, at der, som han husker det, op til samrådet var drøftelser om, hvordan hændelsesforløbet skulle kommunikeres. Han er ret sikker på, at der var flere møder over flere udkast, der løbende ændrede sig. I møderne deltog blandt andre Lykke Sørensen, ministeren, Mark Thorsen, Uffe Toudal Pedersen og han selv. Formentlig deltog Jonas From Soelberg også. Han ved ikke, om Mark Thorsen deltog i alle møder. Han husker ikke, om medarbejdere fra Koncernstyring deltog. Han husker ikke, om det blev drøftet, om ministeren var blevet advaret. Spørgsmålet var ikke oppe at vende, da taleudkastet blev drøftet. Det ville være naturligt, at departementschefen havde en sådan snak med ministeren. Han opfatter ministerens svar under samrådet således, at der her var en diskussion om, hvad der udgjorde en pressemeddelelse, og hvad der udgjorde en instruks. Spørgsmålet var, om ministeren var blevet advaret om, at en pressemeddelelse med det pågældende indhold var ulovlig. Han ved ikke, hvad ministeren forholdt sig til i svaret på Nicolai Wammens spørgsmål.

Adspurg, om han havde haft drøftelser med Lykke Sørensen eller andre i ministeriet om, hvorvidt det, der foregik, var ulovligt, forklarede han, at hele sagen blev opfattet som mere facetteret end en generel snak om, hvorvidt noget var ulovligt.

Foreholdt mail af 9. marts 2016 kl. 15.38 fra Lykke Sørensen til ham om, at det ”jo fortsat [må] være sådan, at der ikke kan træffes ulovlige afgørelser”, og at ”Set i bagklogskabens klare lys skulle vi måske være gået i STM før udmeldinger” (ekstrakten side 6298), forklarede han, at ”STM” er en forkortelse for Statsministeriet. Han forstår mailen således, at Lykke Sørensen sigtede til, hvordan pressemeddelelsen skulle have været formuleret. Hvis Statsministeriet havde været involveret, kunne man måske med større styrke have stået fast på det synspunkt, at pressemeddelelsen skulle have omtalt muligheden for undtagelser.

Han blev foreholdt, at det i talepapiret til brug for samrådet den 1. juni 2017 var anført, at pressemeddelelsen fik karakter af en instruks, fordi der ikke i forlængelse af pressemeddelelsen blev sendt en egentlig skriftlig instruks til Udlændingestyrelsen (ekstrakten side 3591). Herefter adspurgte, om det i forbindelse med udsendelsen af pressemeddelelsen blev drøftet, om der skulle udsendes en instruks, forklarede han, at det ham bekendt ikke den 10. februar 2016 eller forud herfor blev drøftet, at der skulle laves en skriftlig instruks. For ham er en instruks en generel tjenestebefaling om, hvordan en underliggende myndighed skal agere ved administrationen af bestemte sager. En pressemeddelelse signalerer et budskab og har til formål at henvende sig til pressen. Der gælder andre sandhedskrav til en pressemeddelelse. Da pressemeddelelsen den 10. februar 2016 blev sendt ud, var den efter hans opfattelse ikke en instruks. Da der ikke kom andet skriftligt materiale, blev pressemeddelelsen og den øvrige kontakt med Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 til en instruks. Pressemeddelelsen var for ham en pressemeddelelse. Efter hans opfattelse blev pressemeddelelsen den 10. februar 2016 ikke på noget tidspunkt til en isoleret instruks. Pressemeddelelsen blev sammen med mailene og telefonopkaldene den 10. februar 2016 til en instruks.

Foreholdt ministerens svar af 21. juni 2017 på Udlændinge- og Integrationsudvalgets spørgsmål nr. 904, i hvilket svar formuleringen ”min generelle indkvarteringsinstruks af 10. februar 2016” blev anvendt (ekstrakten side 4342), forklarede han, at dette var hans opfattelse af hændelsesforløbet, da folketingssvaret blev udarbejdet. Pressemeddelelsen var den 10. februar 2016 blevet sendt til Udlændingestyrelsen, og samtidig var det blevet kommunikeret mundtligt, at pressemeddelelsen var udtryk for ordningen. Adspurgte, om den instruks, der blev henvist til i besvarelsen af spørgsmål nr. 904, er anderledes end det, der fremgår af pressemeddelelsen, forklarede han, at der blev sendt en pressemeddelelse med et bestemt indhold. Man kan vurdere, om sandhedsplichten var overholdt på det tidspunkt, hvor pressemeddelelsen blev udsendt, men det er efter hans opfattelse svært at vurdere dette efterfølgende. De lavede et beredskab om sandhedsplichten, og dette blev afstemt med Justitsministeriet. Vurderingen var, at sandhedsplichten var overholdt på dette tidspunkt. Han forstår Folketingets Ombudsmand således, at det var pressemeddelelsen og den mundtlige instruks, som fulgte i forlængelse af pressemeddelelsen, der tilsammen udgjorde instruks. Instruks blev udgjort af det, der fremgik af pressemeddelelsen og af den telefoniske besked om, at der skulle administreres i overensstemmelse med pressemeddelelsen. Pressemeddelelsen blev til en instruks på det tidspunkt, hvor det telefonisk blev meddelt, at der skulle administreres i overensstemmelse med pressemeddelelsen.

Foreholdt ministerens svar af 13. marts 2017 på Udlændinge- og Integrationsudvalgets spørgsmål nr. 501, af hvilket svar fremgår blandt andet, at ”udlændinge- og integrationsministerens indkvarteringsinstruks blev oversendt til Udlændingestyrelsen om eftermiddagen” (ekstrakten side 3096), forklarede han, at dette svar blev givet, efter at Folketingets Ombudsmand havde afgivet sin foreløbige redegørelse. Han opfattede ikke svaret som udtryk for andet og mere end, at man tog ombudsmandens kvalificering af pressemeddelelsen til efterretning. Adspurg, hvad der blev oversendt til Udlændingestyrelsen, forklarede han, at han i sagen alene kan se, at der var en telefonsamtale mellem Lene Vejrum og Line Skytte Mørk Hansen, og at pressemeddelelsen blev oversendt til Udlændingestyrelsen. Der blev ikke oversendt andet end pressemeddelelsen. Folketingssvaret er måske ikke helt præcist formuleret.

Han blev foreholdt følgende fra talepapiret til brug for samrådet den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3591):

”Når pressemeddelelsen efterfølgende fik karakter af en instruks, skyldes det, at der ikke i umiddelbar forlængelse af pressemeddelelsen blev sendt en egentlig skriftlig instruks til Udlændingestyrelsen, som beskrev de undtagelser, der skulle gøres.”

Adspurg, hvornår pressemeddelelsen blev til en instruks, forklarede han, at man ikke kan pege på et bestemt tidspunkt, hvor pressemeddelelsen blev til en instruks. Han er enig i, at der ikke er overensstemmelse mellem citatet fra talepapiret og svaret på spørgsmål nr. 501. Dette skyldes ikke et bevidst valg, men at man ikke var nøjagtig i ordvalget. Det, der fremgår af talepapiret, er efter hans opfattelse en præcis beskrivelse af forløbet. Adspurg, hvordan han kan have denne opfattelse, når det ikke den 10. februar 2016 var hensigten, at der skulle udarbejdes en vejledning, forklarede han, at han ikke er enig i denne udlægning af forløbet. Når han tidligere har forklaret, at der ham bekendt ikke den 9. og 10. februar 2016 var overvejelser om at følge op på pressemeddelelsen med en skriftlig instruks, var det ikke udtryk for, at man på daværende tidspunkt mente, at der aldrig skulle udarbejdes en vejledning til Udlændingestyrelsen. I samrådssvaret blev det forklaret, at ministeren tog Folketingets Ombudsmands udtalelse til efterretning, og talepapiret blev udarbejdet ”oven på” ombudsmandens udlægning. Ministeren havde ikke noget grundlag for at beskrive forløbet på en anden måde end ombudsmanden.

På ny foreholdt ministerens svar af 21. juni 2017 på spørgsmål nr. 904 og formuleringen ”udsendelsen af min generelle indkvarteringsinstruks” (ekstrakten side 4342) samt adspurg, hvilken instruks der blev henvist til, forklarede han, at der blev henvist til pressemeddelelsen, som den måtte forstås, efter at Folketingets Ombudsmand havde afgivet sin udtalelse. Det fremgår ligeledes af formuleringen, at der var tale om en ”generel” instruks, hvilket skulle forstås som ”den overordnede linje”. ”Generel” blev i departementet forstået som ikke-udtømmende.

Han deltog ikke i et møde i slutningen af maj 2017 med Statsministeriets departementschef. Han husker ikke, om han blev orienteret om mødet. Han skulle ikke forberede materiale til mødet. Som han husker det, var der ikke drøftelser om, hvorvidt ministeren risikerede et mistillids-votum.

Foreholdt mail af 28. maj 2017 kl. 20.24 fra Lykke Sørensen til Jens Teilberg Søndergaard om talepapiret til brug for samrådet den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3246) forklarede han, at han ikke var involveret i afstemningen med Justitsministeriet. Afstemningen foregik mellem Lykke Sørensen og Jens Teilberg Søndergaard. Han vidste godt, at Justitsministeriet læste med. Justitsministeriets læste også med på talepapiret til brug for samrådet den 23. juni 2017.

Adspurg, om han havde drøftelser med Udlændingestyrelsen om indholdet af samtalen den 10. februar 2016 mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Vejrum, forklarede han, at han på et tidspunkt blev oplyst om, at Udlændingestyrelsen havde forstået samtalen således, at styrelsen skulle effektuere undtagelsesfrit. Han tror, at han fik dette at vide ultimo februar eller primo marts 2016. Det var ganske givet Ditte Kruse Dankert, der gav ham denne oplysning. Det, der blev sagt til ham, var: ”Du skal bare vide, at den besked, som vi fik den 10. februar 2016, ikke er det samme, som det, du siger nu”. Han ved ikke, hvorfra Ditte Kruse Dankert fik oplysningen, men han forstod det således, at Ditte Kruse Dankert havde fået oplysningen om indholdet af telefonsamtalen fra Lene Vejrum.

Han blev foreholdt ministerens svar af 21. juni 2017 på Udlændinge- og Integrationsudvalgets spørgsmål nr. 815 (ekstrakten side 4151). Spørgsmål og svaret herpå er sålydende:

”Spørgsmål nr. 815

Vil ministeren redegøre for, hvorfor det var afdelingschef Line Skytte Hansen, der, ifølge Udlændingestyrelsens notits af 31. marts 2016, den 10. februar 2016 telefonisk kontaktede en vicedirektør i Udlændingestyrelsen og anmodede styrelse om ”straks at foranstalte, at indkvarteringsoperatørerne blev orienteret om de nye retningslinjer og varslet om, at Udlændingestyrelsen ville igangsætte en adskillelse af parrene”, og ikke den afdelingschef i Udlændinge-, Integrations og Boligministeriet, der havde asylindkvartering som ansvarsområde?

Svar:

Line Skytte Mørk Hansen er chef for Koncernstyringsafdelingen i Udlændinge- og Integrationsministeriet, som varetager departementets opgaver i forhold til drift af asylcenterområdet, herunder indkvartering.”

Han forklarede, at hans kontor havde bedt Koncernstyring om bidrag. I Koncernstyrings bidrag til svaret på spørgsmål nr. 815 stod der, som han husker det, det samme som i det endelige svar. Der blev ligeledes afholdt et møde, hvor Lykke Sørensen, Line Skytte Mørk Hansen, Louise

Michaëlis og han selv deltog. Som han husker det, deltog Anette Görtz også. Drøftelserne gik ud på, om man kunne besvare et af de øvrige folketings svar på en anden måde, og det blev ikke drøftet, hvad der blev sagt under samtalen den 10. februar 2016. Adspurgt, hvornår han for første gang blev opmærksom på, at Line Skytte Mørk Hansen havde en anden opfattelse af samtalen den 10. februar 2016, forklarede han, at han blev opmærksom herpå i forbindelse med undersøgelseskommissionen. Adspurgt nærmere om, hvornår han præcis blev opmærksom herpå, forklarede han, at Line Skytte Mørk Hansen ringede til ham inden hun skulle afgive forklaring i undersøgelseskommissionen og gav udtryk for sin opfattelse af, hvad der var foregået under telefonsamtalen den 10. februar 2016. Line Skytte Mørk Hansen spurgte under telefonsamtalen, hvad der var sket med notatet af 2. februar 2016. Hun spurgte, om han kunne huske, om notatet var blevet sendt til Udlændingestyrelsen. Hun sagde, at hun spurgte ham, fordi det kunne være naturligt, at Udlændingeafdelingen havde sendt notatet til Udlændingestyrelsen.

Han blev foreholdt, at ministeren under samrådet den 23. juni 2017 udtalte, at der heller ikke var blevet partshørt under den tidligere regering (ekstrakten side 4427), og forklarede, at han var involveret i rådgivningen af ministeren herom. Som han husker det, lå der et beredskab til brug for samrådet den 23. juni 2017 om, at der ikke var sket partshøring under den tidligere regering. Beredskabet beroede på hans misforståelse af, at der også tidligere måtte have været sager, hvor der var sket adskillelse af par, fordi den ene var mindreårig. Han havde misforstået sammenhængen, og oplysningen blev efterfølgende korrigeret. Misforståelsen opstod, fordi han havde læst Udlændingestyrelsens bidrag til svaret til Folketingets Ombudsmand og til et folketings svar som udtryk for, at der også tidligere havde været tilfælde, hvor man adskilte par. Når Udlændingestyrelsen oplyste, at der ikke tidligere var sket partshøring, tog han dette som udtryk for, at der ikke tidligere var sket partshøring, når par var blevet adskilt. Han spurgte ikke konkret Udlændingestyrelsen om, hvorvidt der tidligere havde været sager, hvor par var blevet adskilt, og han var ikke klar over, at den manglende partshøring var udtryk for, at der ikke tidligere var sket adskillelse.

Foreholdt, at oplysningen blev berigtiget over for Folketinget i ministerens svar af 9. oktober 2017 på Udlændinge- og Integrationsudvalgets spørgsmål nr. 953 (ekstrakten side 4700) og adspurgt, hvorfor svaret ikke blev berigtiget tidligere, forklarede han, at spørgsmålet om partshøring fyldte en del efter samrådet, og der blev brugt tid på, hvordan man kunne formulere en skrivelse om de retlige rammer. Den dag, hvor han gik på sommerferie, havde han en snak med Ditte Kruse Dankert, der sagde, at der ikke tidligere var sket adskillelser, men at kommunens støtteforanstaltninger muligvis havde kunnet føre til, at der var sket adskillelse som led i en støtteforanstaltning. Ditte Kruse Dankert vidste ikke, om kommunen i denne forbindelse foretog partshøring, og departementet bad herefter Udlændingestyrelsen om at undersøge dette spørgsmål.

Foreholdt henvendelsen af 1. februar 2019 fra Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 5047) om Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 (ekstrakten side 100) og Udlændinge- og Integrationsministeriets svar herpå af 28. februar 2019 (ekstrakten side 5112) forklarede han, at han udarbejdede svaret efter drøftelse med afdelingschefen, Katrine Ledam. Hun var ikke ansat i ministeriet i 2017. Katrine Ledam spurgte, hvilken viden han havde på daværende tidspunkt, og han sagde, at han efter sin erindring ikke kendte til indholdet af mailen.

Om forløbet vedrørende Henrik Grunnets mail forklarede han, at aftenen den 22. juni 2017 var en lidt særlig aften, hvor han blev bedt om at udarbejde beredskaber efter nogle nærmere fastlagte retningslinjer. Han fik videresendt en mail, som Lene Vejrum havde sendt til Lykke Sørensen. Dagen før havde Udlændingestyrelsen bidraget med et folketingssvar om, at Udlændingestyrelsen ikke var bekendt med skriftlige oplysninger om, hvad der var foregået på koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Af den mail, som han modtog, fremgik, at Udlændingestyrelsen havde identificeret en mail, der indeholdt oplysninger om koncerndirektionsmødet. Den mail, som han modtog, var Lene Vejrum's mail af 22. juni 2017 kl. 19.45 til Lykke Sørensen (ekstrakten side 4367). Han havde den 22. juni 2017 drøftelser med Lykke Sørensen, i forbindelse med at han udarbejdede beredskaber. Vurderingen var, at svaret til Folketinget dagen før ikke var rigtigt i lyset af den mail, der nu var blevet fundet. Det var ligeledes vurderingen, at svaret skulle korrigeres forud for samrådet den følgende dag. Han husker det således, at han ikke blev oplyst om indholdet af mailen. Dette svarede han også, da han i 2019 blev spurgt i forbindelse med henvendelsen fra Folketingets Ombudsmand. Da mailen kom frem, var der en snak om, at oplysningen kunne føre til, at ministeren blev væltet. Der var en hektisk aktivitet og møder med departementschefen og ministeren, men han deltog ikke i disse møder. Han ved ikke, hvorfor han ikke fik mailen tilsendt. Lykke Sørensen gav ham ret præcise dessiner på, hvordan han skulle udarbejde beredskaberne. Koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 havde været genstand for betydelig interesse, og ministeriet havde tidligere oplyst Folketingets Ombudsmand om, at der ikke var materiale om indholdet af drøftelserne på dette møde. Efter hans vurdering var dette baggrunden for, at ministeren blev urolig, og at der var en "summende aktivitet". Han ved ikke, om der var nogen i departementet, der fik gengivet indholdet i mailen.

Han blev foreholdt, at Lykke Sørensen har forklaret, at ministeren blev orienteret om indholdet af mailen, og at det godt kan passe, at Mark Thorsen og Jonas From Soelberg var til stede. Han forklarede, at han ikke blev orienteret om mailens indhold. Han ved ikke, om han blev orienteret om, hvem der havde skrevet mailen. Han havde en snak med Jonas From Soelberg, som sagde, at ministeren var meget "nervøs for det her" og var noget nervøs for, hvordan samrådet dagen efter ville forløbe. Jonas From Soelberg sagde, at ministeren var gået hjem "noget nervøs". Hans fornemmelse var, at han ikke skulle have at vide, hvad der stod i mailen. Han opfattede det sådan, at det ifølge Lykke Sørensen var "bedst, at Jesper ikke kender indholdet", men han tror, at der her er tale om en efterrationalisering fra hans side. Han spurgte ikke om mailens indhold, og det var ret åbenbart, at han ikke skulle have at vide, hvad der stod i mailen.

Han blev foreholdt Udlændinge- og Integrationsministeriets brev af 1. april 2019 til Folketingets Ombudsmand, hvoraf fremgår blandt andet (ekstrakten side 5282):

”Det fremgår endvidere, at det må lægges til grund, at styrelsen forud for fremsendelsen af udtalelsen mundtligt havde orienteret ministeriet om, at der samme dag var fundet en mail, hvor koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 kort blev nævnt, og at ministeriet i den forbindelse sandsynligvis er blevet mundtligt orienteret om indholdet af e-mailen. Udlændinge- og Integrationsministeriet er ikke i øvrigt bekendt med det nærmere indhold af samtalen, da de medarbejdere, der var i telefonisk kontakt, ikke længere er ansat i Udlændinge- og Integrationsministeriets koncern. Udlændinge- og Integrationsministeriet er derfor heller ikke bekendt med, om spørgsmålet om, hvorvidt den omtalte e-mail burde oversendes til Folketingets Ombudsmand, blev drøftet under samtalen.

Som det desuden fremgår af ovennævnte besvarelse, beklager Udlændinge- og Integrationsministeriet, at det ikke fremgik af besvarelsen af 28. februar 2019 af henvendelsen fra ombudsmanden, at ministeriet ikke havde rettet henvendelse til alle relevante tidligere og nuværende medarbejdere med henblik på at undersøge, om ministeriet var blevet orienteret om indholdet af den omtalte e-mail.”

Han forklarede, at han, som han husker det, i forbindelse med udarbejdelsen af svaret af 28. februar 2019 til Folketingets Ombudsmand blev bedt om at oplyse, om han selv kendte til mailens indhold, ligesom han blev bedt om at ringe til de medarbejdere, som han mente at kunne huske var til stede om aftenen den 22. juni 2017. Han identificerede forskellige medarbejdere, der kunne have været til stede den 22. juni 2017. Han ringede til Line Skytte Mørk Hansen, og hendes opfattelse var, at hun ikke var blevet orienteret om mailens indhold. Han ringede også til Louise Michaëlis. Han husker ikke, om de fik identificeret, om der fortsat var ansat ministersekretærer, som kunne have været til stede den 22. juni 2017. De spurgte ikke Jonas From Soelberg, idet de overså, at han kunne have været til stede under forløbet den 22. juni 2017. Herefter rakte Jonas From Soelberg selv ud og sagde – formentlig til Katrine Ledam – at hans oplevelse var, at departementet godt vidste, hvad der stod i Henrik Grunnets mail. Han udarbejdede ikke det citerede afsnit i svaret til Folketingets Ombudsmand, men han blev af Katrine Ledam orienteret herom.

Adspurg, hvilke overvejelser departementet gjorde sig i forbindelse med besvarelsene, forklarede han, at vurderingen var, at der ikke skulle rettes henvendelse til tidligere ansatte, og at man alene skulle besvare på baggrund af en høring af nuværende ansatte. Han ved ikke, hvem der foretog denne vurdering. Han talte ikke med Lene Vejrum og ved ikke, om andre talte med Lene Vejrum. Lene Vejrum var ikke ansat i departementet. Han bekendt har det ikke været

drøftet, om man skulle tage kontakt til Udlændingestyrelsen, og han tror, at Lene Vejrum på daværende tidspunkt ikke længere var ansat i Udlændingestyrelsen. Han har ingen forudsætninger for at vurdere, om ministeren i 2017 blev gjort bekendt med indholdet af mailen.

Adspurg, om notatet fra december 2016 om Danmarks internationale forpligtelser (ekstrakten side 2623) blev afstemt med Justitsministeriet, svarede han bekræftende. Som han husker det, var det Nina Holst-Christensen, der kommenterede notatet og afstemte med Stats- og Menne-skeretskontoret. Han tror, at der blev drøftet yderligere spørgsmål end de problemstillinger, der er behandlet i det endelige notat. Han har ikke hørt om, at der har været overvejelser vedrørende de legalitetskrav, der følger af EMRK artikel 8. Adspurg, om der skete en drøftelse af de processuelle forpligtelser, der følger af EMRK artikel 8, forklarede han, at notatet indeholder et afsnit om partshøring, og dette blev drøftet med Justitsministeriet i maj 2016. Notatet var udarbejdet i hans kontor og blev sendt i udkast til Justitsministeriet.

Han blev foreholdt mail af 27. juni 2016 kl. 17.40 fra Anna-Sophie Saugmann-Jensen til Lykke Sørensen og ham vedhæftet Udlændingestyrelsens bemærkninger til svaret til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 6529 og 6531). Af Udlændingestyrelsens bemærkninger fremgår med ændringsmarkeringer blandt andet:

”Ministeriet skal i den anledning bemærke, at det er korrekt, at instruksens af 10. februar 2016 fremstod undtagelsesfri, [og at det først var ved ~~[x]~~ af den ~~[x]~~ e-mail af 18. marts 2016, at ~~undtagelsesmuligheden blev udtrykkeligt kommunikeret til~~ Udlændingestyrelsen blev oplyst om, at instruksens ikke var undtagelsesfri.”

Han forklarede, at han ikke husker den samtale med Lykke Sørensen, der er nævnt i mailen, og ikke husker baggrunden for, at det anførte ikke blev medtaget. Det er rigtigt, at der først den 18. marts 2016 pr. skrift blev kommunikeret til Udlændingestyrelsen, men det er ikke rigtigt, at Udlændingestyrelsen først på dette tidspunkt blev oplyst om, at ordningen ikke var undtagelsesfri. I den mail af 3. marts 2016, hvor sagerne blev indsendt til departementet, skrev Udlændingestyrelsen ligeledes, at det ”altovervejende udgangspunkt” var, at der skulle ske adskillelse.

Adspurg, om han er i besiddelse af yderligere oplysninger til brug for undersøgelseskommissionen, forklarede han, at han ikke noget at tilføje til det, som han allerede har forklaret.

Adspurg, om han talte med Jonas From Soelberg om mailen fra Henrik Grunnet (ekstrakten side 100), forklarede han, at han i 2019 ikke talte med Jonas From Soelberg om denne mail. I 2017 talte han forud for samrådet den 23. juni med Jonas From Soelberg, der sagde, at ministeren var ked af, at ”det først kom frem på dette tidspunkt”. Jonas From Soelberg sagde ikke dengang noget om, hvorvidt ministeren havde kendskab til indholdet af mailen.

Adspurgt, om svaret på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230) forklarede han, at det følger af Folketingets Forretningsorden, at der kan stilles spørgsmål til ministeren om holdningen til et bestemt emne uden forudgående undersøgelser. Et § 20-spørgsmål opfattes som et spørgsmål, der skal besvares holdningsmæssigt. Foreholdt mailkorrespondancen den 17. og 18. februar 2016 mellem blandt andre Anne Nygaard Just, Anette Görtz, Line Skytte Mørk Hansen og Lene Vejrum om besvarelsen af spørgsmålet (ekstrakten side 6421-6424) og adspurgt, om besvarelsen blev udarbejdet og godkendt af embedsværket, svarede han bekræftende. Han har mange gange tidligere været med til at udarbejde svar på § 20-spørgsmål. Da han læste hen over svaret, faldt han ikke over noget, der kunne formuleres klarere, og svaret på spørgsmålet var ikke placeret i hans afdeling.

Foreholdt godkendelsesoplysningerne vedrørende notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5502) forklarede han, at det er rigtigt, at en ministersekretær kan godkende på andres vegne. Forhold godkendelsesoplysningerne vedrørende svaret på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 5504) og spørgsmål nr. 302 (ekstrakten side 5503) forklarede han, at det er rigtigt, at ministersekretæren Andreas Højmark også i relation til besvarelsen af disse spørgsmål godkendte på vegne af sig selv, men at dette betød, at ministeren havde godkendt svaret. Han er derfor enig i, at det virker til at være sædvanligt, at en ministersekretær godkender på vegne af sig selv, når ministersekretæren reelt godkender på vegne af ministeren. Foreholdt godkendelsesoplysningerne vedrørende det reviderede beredskab til statsministerens forespørgselsdebat den 4. marts 2016 (ekstrakten side 6281) forklarede han, at han er enig i, at der her fremgår en sådan returnering, som han forklarede om i undersøgelseskommissionen den 5. august 2020. Han er derfor enig i, at der findes en måde, hvorpå man kan synliggøre, at der er tale om en returnering.

Adspurgt bekræftede han, at Lykke Sørensen i sin gengivelse af koncerndirektionsmødet den 10 februar 2016 ikke sagde til ham, hvordan ministeren havde reageret på hendes udtalelse om, at der skulle administreres lovligt, uanset hvad ministeren sagde. Hvis ministeren som reaktion på Lykke Sørensens udtalelse havde sagt, at der skulle administreres uden undtagelser, tror han helt sikkert, at Lykke Sørensen ville have sagt dette til ham. Han ville utvivlsomt have husket det, hvis Lykke Sørensen havde sagt det til ham.

Adspurgt, om der i indkvarteringssager før den 9. februar 2016 var tale om en anerkendelse af familieliv, når par blev indkvarteret sammen, forklarede han, at han ikke er bekendt med, at der i indkvarteringssager før den 10. februar skete en anerkendelse af familieliv. Der skete en indkvartering som led i faktisk forvaltningsvirksomhed, men heri lå ikke nødvendigvis, at der skete en anerkendelse af familieliv. Han mener, at man i indkvarteringen før den 9. februar 2016 nok ikke forholdt sig til dette. Det ville være det sædvanlige, at man ikke forholdt sig her til.

Om mødet den 9. marts 2016 forklarede han, at det er rigtigt forstået, at ministeren havde et stærkt ønske om, at der ikke skulle være undtagelser. Adspurgt, om ministeren under dette

møde gav sin forvaltning en tjenestebefaling om, at der skulle administreres uden undtagelser, uanset om dette var i strid med EMRK, forklarede han, at ministeren efter hans opfattelse på intet tidspunkt har anvendt disse ord og sagt, at de skulle administrere uden undtagelser, uanset om dette var ulovligt. Han har ikke været vidne til dette.

Adspurgt om svaret på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230) forklarede han, at han ikke var involveret i udarbejdelsen af svaret. Ved besvarelsen af § 20-spørgsmål skal der gives de oplysninger, som ministeriet har til rådighed. Der kan være svar, som forudsætter en sådan gennemgang af ministeriets oplysninger, at spørgsmålet ikke kan besvares som et S-spørgsmål. Da spørgsmål S 630 blev besvaret, var administrationen klar over, at der skulle gøres undtagelser. Foreholdt afsnit 8.2.6 i Håndbog i folketingsarbejdet forklarede han, at sandhedspligten også gælder i relation til § 20-spørgsmål. Spørgsmålet er, hvornår et svar er fyldestgørende. Sandhedspligten må vurderes i forhold til besvarelsen. Han tør ikke foretage denne vurdering.

Han blev foreholdt, at det af notatet om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende fremgår, at Udlændingestyrelsen på baggrund af en konkret vurdering af sagens omstændigheder vil beslutte, ”om der skal tages initiativ til at indkvartere de pågældende hver for sig” (ekstrakten side 32). Herefter adspurgt, hvorfor han har den opfattelse, at der med indkvarteringen ikke skete en anerkendelse af et familieliv, forklarede han, at der i forbindelse med ankomsten foretages en indkvartering og ikke nødvendigvis foretages en vurdering af, om familielivet skal anerkendes. Nærmere spørgsmål herom må stilles til Udlændingestyrelsen. Departementets vurdering i begyndelsen af 2016, hvor der var mere end 18.000 indkvarterede asylansøgere, var, at en indkvartering af et par på samme værelse ikke indebar en formel anerkendelse af, at der var tale om et familieliv. Han tror ikke, at Udlændingestyrelsen traf en egentlig afgørelse herom.

Han blev foreholdt, at der i de to første afsnit i talepapiret til brug for samrådet den 1. juni 2017 er benyttet formuleringen ”min instruks af 10. februar 2016” og ”min instruks blev udsendt den 10. februar” (side 3583). Han forklarede, at han var hovedskribenten på talepapiret. Den instruks, der blev udsendt, var det, som ombudsmanden anså som instruksen, nemlig den mundtlige besked og pressemeddelelsen. Det er upræcist, at udtrykket ”udsendt” anvendes, idet instruksen var pressemeddelelsen og det, der i øvrigt skete den 10. februar 2016. Han bekendt skete der den 10. februar 2016 ikke andet, end at pressemeddelelsen blev udsendt, og at der var en telefonisk samtale mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Vejrum.

Adspurgt, om ministeren under mødet den 9. februar 2016 var af den opfattelse, at der skulle være undtagelser, forklarede han, det var hans opfattelse, at ministeren arbejdede for, at der ikke skulle være undtagelser.

Foreholdt mail af 4. juli 2016 kl. 11.46 fra ham til Ditte Kruse Dankert med en ”generaliseret sammenfatning” af den vurdering, der skulle foretages i sagerne (ekstrakten side 1997), forklarede han, at de opregnede elementer havde været drøftet tidligere. Han opfatter det anførte i mailen som en sammenfatning af det, der blev udmeldt til Udlændingestyrelsen under mødet den 8. marts 2016, ligesom tilsvarende blev tilkendegivet over for Folketingets Ombudsmand den 4. maj 2016. Som han husker det, indgik lignende betragtninger også i beredskaberne til samrådet den 15. marts 2016.

Foreholdt Ditte Kruse Dankerts kommentar til talepapiret vedrørende samrådet den 23. juni 2016 om, at det ikke tidligere havde været et kriterium i sig selv, at et par havde børn (ekstrakten side 1838), eller at der forelå trivselsproblemer (ekstrakten side 1844), forklarede han, at Ditte Kruse Dankerts kommentar ikke er helt præcis, idet det var hans forståelse, at et lignende eksempel indgik i beredskabsmaterialet til samrådet den 15. marts 2016. Det eksempel, der er anført i talepapiret, omfatter en situation, hvor alle de opregnede omstændigheder foreligger, dvs. at der ud over fælles børn foreligger yderligere forhold. Han er enig med Ditte Kruse Dankert i, at det på daværende tidspunkt ikke nødvendigvis var tilstrækkeligt til at undlade adskillelse, at parret havde børn. Der skulle foretages en helhedsvurdering.

Foreholdt forklaringen fra Lykke Sørensen om, at ordvekslingen under et møde den 22. februar 2016 eller senere blev ”en lille smule skarp”, forklarede han, at han oplevede det således, at emnet betød meget for medarbejderne i Udlændingestyrelsen, og det blev under mødet præciseret med en vis skarphed, at der efter departementets vurdering var tale om en lovlig ordning. I mødet den 22. februar 2016 deltog Lene Vejrum, Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado. Som han husker det, handlede det, som medarbejderne fra Udlændingestyrelsen spurgte ind til, ikke om, hvordan de skulle foreholde sig til den generelle instruks. Det handlede mere om, hvordan de skulle forholde sig, hvis man ikke fulgte den generelle instruks. Spørgsmålene lagde ikke op til, at man havde den ordning, som ministeren ønskede, og som departementet kvalificerede retligt. Han forstod det således, at Udlændingestyrelsen ”gik tilbage” til den tidligere ordning, dvs. en ordning, hvor man ikke gik til grænsen. Han tror ikke, at spørgsmålet under mødet gik på de retlige overvejelser. Som han husker det, gik drøftelserne ikke på, om der var tale om en lovlig ordning. Drøftelserne gik mere på, om man skulle bevæge sig i den retning, som der politisk var lagt op til.

Foreholdt godkendelsesoplysningerne vedrørende notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5502) forklarede han, at han ikke autoritativt kan udtale sig om, hvorvidt ministeren havde godkendt notatet. Han husker det således, at han ikke var inde i F2 for at undersøge, om ministeren havde godkendt notatet. Under mødet den 9. februar 2016 forelagde de notatet for ministeren, og herefter var der en drøftelse med ministeren.

Adspurgt om sin kontakt til Ditte Kruse Dankert forklarede han, at hun var hans souschef, da han var kantorchef i Udlændingestyrelsen. De havde et godt kollegialt forhold. Hans ansvarsområde i ministeriet rakte ikke ind over Ditte Kruse Dankerts kontor. Det var ikke typisk, at han talte med Lene Vejrum. Der var ikke noget til hinder for, at han ville kunne ringe til Lene Vejrum, hvis han havde en anledning til det. Han ved ikke, om udtrykket ”ulovlig instruks” blev anvendt under samtalerne med Ditte Kruse Dankert. Ditte Kruse Dankert oplyste ham om, at Udlændingestyrelsen under samtalen den 10. februar 2016 var blevet bedt om at effektuere pressemeddelelsen. Han kan ikke tidsfæste, hvornår Ditte Kruse Dankert sagde dette til ham. Han havde ikke denne oplysning den 22. februar 2016, men han vil tro, at han havde oplysningen den 2. eller 3. marts 2016, da departementet modtog sager fra Udlændingestyrelsen. Han havde utvivlsomt oplysningen, da han den 18. marts 2016 sendte sin mail til Udlændingestyrelsen. Som han husker det, gjorde han ikke noget ved oplysningen. Lykke Sørensen og han delte begge opfattelsen af sagsforløbet, nemlig at Udlændingestyrelsens forståelse af, hvad der var sket den 10. februar 2016, var rigtig. Han var meget optaget af, at det den 18. marts 2016 blev skrevet til Udlændingestyrelsen, at Danmarks internationale forpligtelser skulle respekteres. På mødet den 22. februar 2016 drøftede de ikke, om det var lovligt at have en ordning uden undtagelser. Han lagde ikke til grund, at ordningen var som beskrevet i pressemeddelelsen. Ordningen var en ordning, der indebar, at man skulle gå til grænsen.

Foreholdt Lene Vejrum's telefonnotits om samtalen den 10. februar 2016 med Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 1013) forklarede han, at han ikke har drøftet denne notits med Lene Vejrum. Han bekendt har Lykke Sørensen heller ikke drøftet telefonnotitsen med Lene Vejrum.

Foreholdt Ditte Kruse Dankert's kommentar til et udkast til svar til Folketingets Ombudsmand om, at Lykke Sørensen ”lød til, at vi skulle skrive det sådan, synes jeg” (ekstrakten side 6476), forklarede han, at han ikke har været med til drøftelser herom og heller ikke har hørt om sådanne drøftelser.

Foreholdt mail af 27. juni 2016 kl. 17.40 fra Anna-Sophie Saugmann-Jensen til ham om Udlændingestyrelsens bidrag til svar til Folketingets Ombudsmand og det anførte om aflysningen af høringen ”efter vores snak med Lykke i dag” (ekstrakten side 6529) forklarede han, at han ikke husker, hvilken drøftelse de havde på daværende tidspunkt. Han afviser ikke, at han deltog i denne drøftelse. Formentlig var han med til drøftelsen. Han ved ikke, om Koncernøkonomi blev hørt vedrørende svaret til Folketingets Ombudsmand. Han ved ikke, om Koncernøkonomi fik svaret til Folketingets Ombudsmand til gennemsyn, inden svaret blev sendt.

Han blev foreholdt, at Folketingets Ombudsmand i sit udkast af 1. februar 2017 til redegørelse anførte, at ministeriet eller Udlændingestyrelsen ikke den 10. februar 2016 ses at have udarbejdet et notat eller anden skriftlig dokumentation vedrørende forudsætningen om, at der skulle gøres undtagelser af hensyn til EMRK (ekstrakten side 2873-2874). Herefter adspurgte han, hvorfor

ministeriet ikke henledte Folketingets Ombudsmands opmærksomhed på notatet af 2. februar 2016, forklarede han, at Folketingets Ombudsmand efter hans opfattelse ikke efterspurgt notatet af 2. februar 2016. I hans optik var notatet udtryk for en politisk model og var ikke udtryk for retlige overvejelser om, hvorvidt ordningen skulle have undtagelser. Notatet var udtryk for én model, som man kunne følge. Under mødet med ministeren den 9. februar 2016 var det ministerens svar, at hun ønskede, at alle skulle adskilles. Herefter opererede man med en helt anden ordning og en helt anden juridisk vurdering, dvs. en vurdering af, om man kunne operere med en ordning uden undtagelser.

Adspurg om, hvem der tog initiativet til at sende hans mail af 18. marts 2016 til Udlændingestyrelsen (ekstrakten side 838), forklarede han, at han efter samrådet den 15. marts 2016 havde en snak med departementschefen om, at der var behov for nu at meddele til Udlændingestyrelsen, at styrelsen skulle anvise indkvartering i sagerne, og at der var et hensyn til at sikre, at ministeren via departementschefen kunne blive orienteret, hvis der ikke skete adskillelse i nogle af sagerne, således at Udlændingestyrelsen ikke ”blev hængt til tørre” i politisk forstand. Uffe Toudal Pedersen bad ham om at sende en mail om processen til Udlændingestyrelsen.

Han blev foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets brev af 14. juli 2016 til Folketingets Ombudsmand og det heri anførte om ”instruksen den 10. februar 2016” (ekstrakten side 2049). Han forklarede, at de på daværende tidspunkt havde den opfattelse, at der var tale om en ordning, der gik til kanten af Danmarks internationale forpligtelser, men at denne ordning ikke var beskrevet i det skriftlige materiale på daværende tidspunkt. De var på daværende tidspunkt ikke særligt ”skarpe” på at anvende den terminologi, der senere blev anvendt. Hvis de havde været præcise, skulle de have anvendt den formulering, at der var tale om en ”generel ordning”, som pressemeddelelsen lagde op til. Adspurg, hvori forskellen bestod mellem ordningen den 10. februar 2016 og den ordning, der fremgik af notatet af 2. februar 2016, forklarede han, at den ordning, der blev lagt op til i notatet af 2. februar 2016, indebar, at par med børn ikke skulle adskilles. Foreholdt notatets beskrivelse af den foreslåede ordning (ekstrakten side 162) forklarede han, at når det af notatet fremgik, at alle de opregnede hensyn som udgangspunkt skulle foreligge for at undlade adskillelse, skyldtes det, at det ikke var tilstrækkeligt til at undlade en adskillelse, at der var tale om et forudgående samliv. Det er rigtigt, at par med børn ifølge notatet også ville kunne adskilles, afhængigt af sagens omstændigheder. Foreholdt, at det i ”servietten” til brug for mødet den 9. februar 2016 var anført, at alle de opregnede omstændigheder skulle være til stede (ekstrakten side 92), forklarede han, at han er enig i, at der er tale om et meget absolut ordvalg. Det anførte svarer ikke til det, der fremgår af notatet. ”Servietten” var hans forsøg på at hive det relevante ud af notatet.

Mødet sluttede kl. 16.12.

Peter Mørk Thomsen

Formand

Kl. 09.00 mødte Ronya Habo. Hun blev vejledt om, at hun ikke har pligt til at udtale sig.

Hun blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Ronya Habo forklarede, at hun blev cand.jur. i marts 2015. I januar 2016 blev hun ansat i Udlændingestyrelsen. Hun har ikke under sin uddannelse været ansat i den offentlige sektor, men var ansat på et advokatkontor.

Da hun blev ansat i Udlændingestyrelsen, blev hun placeret i Forsørgelseskontoret, som i dag hedder Kontoret for Indkvarteringsvilkår. Hun er fortsat ansat i samme kontor. Da hun begyndte i 2016, var hun fuldmægtig. Hun blev specialkonsulent i marts 2020. I den første tid i styrelsen var hendes arbejdsområde sager om opholdspligt og meldepligt mv. for personer på tålt ophold. Hendes opgave i forbindelse med sagerne om adskillelse af mindreårige var på dette tidspunkt alene at behandle anmodninger om aktindsigt. Der var anmodninger om aktindsigt i den høring, styrelsen havde foretaget af operatørerne i slutningen af januar 2016.

Dengang var der ca. 16 medarbejdere i kontoret, men der blev efterfølgende ansat en del flere. Hendes nærmeste ledere var Kristina Rosado, der var souschef, Ditte Kruse Dankert, der var hendes kontorchef, og Lene Linnea Vejrum, der var vicedirektør. Det var de tre, hun refererede til i sagerne om adskillelse. Der var ikke et egentligt team, der varetog disse sager på det tidspunkt.

Hun havde ikke kontaktpersoner i departementet. De havde ikke faste mødefora i styrelsen til orientering om direktionsmøder, chefgruppemøder og lign., men der var en mere generel orientering fra Ditte Kruse Dankert på de ugentlige kontormøder.

Da hun begyndte i styrelsen, fik hun en introduktion til systemerne, men hun fik ikke kurser i forvaltningsret. Det forventedes, at hun kunne det juridiske. Alle de sager, der behandles i styrelsen, er arkiveret der. Det forventes, at en sagsbehandler opretter en sag, når vedkommende får sagen. Der findes både konkrete sager, hvor der træffes afgørelse, og administrative sager, hvor mails mv. journaliseres, selvom der ikke er truffet afgørelse. Sagerne journaliseres på asylansøgerens person-ID. Man opretter således en sag på den pågældendes person-ID, hvor relevant materiale journaliseres. Alle sagsbehandlere i styrelsen har adgang til sagerne, med mindre en sag er oprettet på en måde, hvor man ikke giver adgang til andre. Det er en mulighed i systemet, men det er ikke noget, hun ofte løber ind i. Sondringen mellem konkrete sager og administrative sager bruges statistikmæssigt.

Forud for at hun blev involveret i sagerne om adskillelse af asyldpar, havde hun ikke noget at gøre med indkvartering. Første gang, hun blev opmærksom på problemstillingen, var, da hun blev bedt om at behandle aktindsigtsanmodninger vedrørende de høringer af operatørerne, der var i slutningen af januar 2016.

Foreholdt notat om høring af indkvarteringsoperatørerne, hvoraf fremgår bl.a., at det, der var anført om de enkelte par i notatet, var baseret på en manuel gennemgang af indkvarteringsoperatørernes besvarelser af høringen (ekstrakten side 63), forklarede hun, at den individuelle gennemgang af sagerne skete på baggrund af en stor liste med alle parrene, som Udlændingestyrelsen havde udarbejdet. Hun så første gang listen på et møde, hun havde med ledelsen. Hun mener også, at Margit Sander Rasmussen var til stede. Som hun husker det, var det Margit Sander Rasmussen og Kristina Rosado, der opdaterede listen. Senere overtog hun selv opdateringerne. Hun så ikke det materiale, der var kommet ind fra operatørerne.

Foreholdt notat af 2. februar 2016 om indkvartering af mindreårige asylansøgere, der indrejser sammen med personer, som angives at være ægtefælle eller samlever (ekstrakten side 5361ff.), herunder afsnittet ”indstilling”, forklarede hun, at hun ikke så notatet op til, at det kom. Hun har set det i forbindelse med behandlingen af senere aktindsigtsanmodninger, og da hun samlede akter til ombudsmanden. De første mange aktindsigter vedrørte alene den indledende høring af operatørerne, og hun tror, at hun så notatet første gang, da der kom aktindsigtsanmodninger om det. Som hun husker det, var det omkring maj 2017. Det var en længere proces, fordi der var mange, der gerne ville have akterne. Hun husker, at det var lige op til, at hun skulle på sommerferie. Hun husker ikke, om hun har set notatet i sin endelige form eller i en udgave, hvor det var sendt til kommentering i styrelsen.

Hun ved ikke, om de havde notatet fremme i forbindelse med den sagsbehandling, hun i marts 2016 deltog i. Hun husker det ikke, men hun kan ikke udelukke det. I den sagsbehandling, hun foretog, tog hun ikke konkret stilling til, hvem der skulle adskilles. Hun kom først ind i sagsbehandlingen, da der var et par, som ikke ville flytte, og der skulle udstedes et flyttepåbud. Det var i marts 2016. Det, der er beskrevet i notatet om muligheden for at indkvartere parrene på samme center, har hun alene hørt om i relation til den situation, at begge parter er mindreårige. Det var hendes forståelse, at det var udelukket, hvis den ene part var over 18 år.

Hun deltog ikke i koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, og hun fik ikke oplysninger om det passerende direkte fra Henrik Grunnet, men hun vidste, at han var til mødet, fordi der blev talt om det på kontoret. Adspurg om, hvad der blev talt om og hvornår, forklarede hun, at hun mener, at hun den 10. februar 2016 blev orienteret om, at der ville komme en instruks samme dag. Hun tror, at de var i gang med at forberede sagerne. Som hun husker det, foregik det inde på Ditte Kruse Dankerts kontor, hvor desuden Lene Linnea Vejrum, Kristina Rosado og Margit Sander Rasmussen var til stede. Hun ved ikke, om det var efter, at instruksen var

sendt ud, eller om det var lige inden, den blev offentliggjort, men det var samme dag. Hun forestiller sig, at det var et møde, hun var indkaldt til, da hun ikke bare dukkede op til et møde, hvor der var en vicedirektør til stede.

Da instruksen kom, var hendes første spørgsmål, om det var i overensstemmelse med EMRK artikel 8, hvilket hun sagde højt. Hun ved, at Ditte Kruse Dankert, Lene Linnea Vejrum og Kristina Rosado stillede samme spørgsmål. Hun tror, at hun selv sagde det, mens Lene Linnea Vejrum var til stede, men Lene Linnea Vejrum talte i telefon. Hun ved ikke med hvem. Hun mener, at det foregik under mødet. Hun mener, at ledelsen efterfølgende gik videre med spørgsmålet om artikel 8. De gik ikke i gang med at adskille den dag, så spørgsmålet må være blevet vendt med departementet, inden de gik i gang. Hun overværede ikke selv den tilbagemelding, der kom fra departementet, men fik at vide, at tilbagemeldingen var, at det var i overensstemmelse med artikel 8. Adspurgt, hvornår hun fik den tilbagemelding, forklarede hun, at hun tror, at hun formodede, at det var i overensstemmelse med loven, fordi de efterfølgende fik at vide, at de skulle adskille. Der kom ikke nogen afklaring på mødet den 10. februar 2016. De havde en stor liste over parrene, og hun tror, at der forinden havde været en del drøftelser med operatørerne om parrene. Det tror hun, fordi der var en del oplysninger om parrene på listen. Den liste, hun har set, er den liste, der har forskellige farver. Det var den liste, informationerne blevet skrevet ind i. Hun mener, at styrelsen på den baggrund vurderede, hvem der kunne adskilles, men at der var nogle sager, der var så tunge, at de skulle have lidt mere information. Hun mener, at det var fem sager, hvor hun efterfølgende udarbejdede resumeer med henblik på at forelægge sagerne for departementet, fordi styrelsen var i tvivl, om en adskillelse var i overensstemmelse med EMRK. Disse drøftelser fandt først sted senere.

Adspurgt gentog hun, at de gik videre med spørgsmålet om artikel 8. Hun husker ikke, at de lavede en egentlig fordeling af arbejdsopgaver i forbindelse med afslutningen af mødet, men hun var også ret ny, og hun tror derfor, at det lå hos Margit Sander Rasmussen og Kristina Rosado. Selv fik hun bare informationen, og da instruksens blev sendt til operatørerne, var hun sat cc på den mail. På den måde blev hun stille og roligt involveret, men i forbindelse med mødet fik hun ikke tildelt arbejdsopgaver, ligesom hun ikke konkret fik at vide, at hun skulle arbejde med disse sager.

Hun har ikke haft personlig kontakt med Henrik Grunnet om koncerndirektionsmødet, og hun husker ikke, at hun har hørt noget konkret refereret fra mødet. Forevist mail af 10. februar 2016 kl. 14.26 fra Nils Bak til Jens Vikner (ekstrakten side 5600) med omtale af visse udtalelser, der skulle være fremsat under koncerndirektionsmødet, forklarede hun, at der ikke er nogen, der har talt med hende om, hvad der skulle være sagt på mødet.

Når hun omtaler ”instruksens”, er det pressemeddelelsen, hun henviser til. Det er det, pressemeddelelsen generelt er blevet kaldt. De fik at vide, at nu skulle de handle jævnt ”den her”. Det var det, der var meldingen fra departementet. Det, hun fik at vide, var, at nu var instruksens

her – pressemeddelelsen – og de skulle adskille parrene. Det skulle ske nu, og alle skulle adskilles. Det må være hendes egen ledelse, Ditte Kruse Dankert, Lene Linnea Vejrum og Kristina Rosado, der fortalte hende det. Hun husker ikke, præcis hvornår hun fik det at vide, men det må være efter det møde, hun deltog i den 10. februar 2016. På mødet drøftede de EMRK, og det må derfor være efterfølgende, at de fik at vide, at de skulle adskille alle, og at det var i overensstemmelse med loven. Hun tror ikke, at det var samme dag. Der gik også noget tid efterfølgende, hvor der blev indhentet oplysninger om de enkelte par. Det var i denne forbindelse, at de fem tunge sager blev belyst, og hun tænker derfor, at der gik noget tid, fra meddelelsen kom, til de fik besked på, at parrene skulle adskilles. Hun tror ikke, at der var nogen, der konkret fortalte hende, at det var i overensstemmelse med loven, men det var en formodning, når de nu gjorde det, efter at de havde stillet spørgsmål til, om det var i overensstemmelse med artikel 8. Hun ved, at i hvert fald Ditte Kruse Dankert har stillet spørgsmålene opad. Hun hørte ikke nærmere om tilbagemeldingen, fordi hun først blev en del af sagsbehandlingen, da hun i marts 2016 skulle træffe en afgørelse om flyttepåbud.

Foreholdt Lene Linnea Vejrum notits af 31. marts 2016 om UIBM's orientering af styrelsen om ministerens pressemeddelelse af 10. februar 2016 (ekstrakten side 908) og adspurgt, om mødet den 10. februar 2016 var før eller efter kl. 14.30, som er omkring det tidspunkt, samtalen formodes at have fundet sted, forklarede hun, at hun ikke kan placere mødet i forhold til denne samtale. Hun overhørte ikke Lene Linnea Vejrum's samtale med Line Skytte Mørk Hansen, og hun har ikke hørt om den. Det var ikke sædvanligt, at hun talte med Lene Linnea Vejrum.

Foreholdt Ditte Kruse Dankerts mail af 10. februar 2016 kl. 16.05 til operatørerne, som er sendt til blandt andre hende i kopi (ekstrakten side 110), forklarede hun, at det møde, hun deltog i, må have været før, denne mail blev sendt. Hun tror ikke, at mødet lå så sent på dagen, også fordi der var mange, der skulle hente børn. I denne periode gik hun normalt selv hjem omkring kl. 16.30. Hun opfatter det sådan, at mailen er udarbejdet efter mødet og deres samtale om EMRK artikel 8, men hun har ikke selv været involveret i udarbejdelsen af den.

Hun tror ikke, at de på mødet drøftede hjemlen til at adskille. Sådanne drøftelser husker hun ikke at have deltaget i, men der var dog et spørgsmål i forbindelse med den senere afgørelse om flyttepåbud i marts 2016. I forbindelse med sådanne afgørelser henvises normalt til driften, og det satte hun spørgsmålstegn ved, fordi det ikke var hensynet til centerdriften, der lå til grund for adskillelserne. Når der sker flytning af hensyn til driften, kan det være, fordi der en, der har haft en voldelig adfærd på centeret. Oftest flyttes folk til forskellige centre som følge af den fase, de er i; modtagecenter, opholdscenter, udrejsecenter. Årsagen vil fremgå af afgørelsen. Da det ikke i den foreliggende situation var centerdriften, der lå til grund for adskillelsen, henviste hun i stedet – efter råd fra Kristina Rosado – til den pressemeddelelse, der var sendt ud.

Adspurgt, om hun overvejede, om pressemeddelelsen havde hjemmel i loven, forklarede hun, at hun stillede spørgsmål til artikel 8, hvilket ledelsen tog videre, og da de så fortsatte, var det hendes formodning, at der var hjemmel i loven. Hun gjorde ikke yderligere.

Foreholdt Margit Sander Rasmussens mail af 10. februar 2016 kl. 16.29 til blandt andre Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert med et overblik over 27 par (ekstrakten side 6191-6192) forklarede hun, at det ikke var denne liste, hun så på mødet. Hun har ikke set mailen. Hun mener, at det var på mødet, at hun så den store liste med farverne. Hun bliver dog i tvivl, om det var på dette møde eller senere, at hun så den liste. Det kan også være, at listen bare blev opsummeret på mødet. Hun husker ikke, om der var papirer fremme på mødet den 10. februar 2016, men hun husker at have set listen på Ditte Kruse Dankerts kontor, og at det var Margit Sander Rasmussen, der kom med listen. Hun mener ikke, at der var så mange møder på Ditte Kruse Dankerts kontor, hvor de alle sammen var til stede, og hun er derfor usikker på, om det var den 10. februar eller få dage efter, at hun så den store liste.

Den liste, hun omtaler, er heller ikke den liste, der fremgår af Margit Sander Rasmussens mail af 12. februar 2016 kl. 16.48 (ekstrakten side 144). Denne liste mener hun først have set senere i forbindelse med behandlingen af aktindsigtsanmodninger, og hun husker, at hun undrede sig over, at der var endnu en liste, hun ikke helt kendte.

Forevist listen ”Under 18 år i parforhold 2016-03-03” (ekstrakten side 6163) forklarede hun, at det er denne liste, hun henviser til. Det var den, de arbejdede ud fra. Hun er lidt usikker på, om den var klar den 10. februar 2016, eller om hun først har set den efterfølgende.

Foreholdt Lene Linnea Vejrum's mail af 10. februar 2016 kl. 16.40 til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 115), der omtaler fire grupper, forklarede hun, at hun ikke var involveret i drøftelser om denne opdeling af parrene. Hun husker ikke helt, hvilke oplysninger der var om parrene den 10. februar 2016. Hun har set høringssvarene fra operatørerne i forbindelse med behandlingen af aktindsigtsanmodninger, og det var de eneste oplysninger, hun havde om sagerne.

Adspurgt af Inger Støjbergs bisidder, advokat Nicolai Mallet, om hun kan tidsfæste sin tvivl omkring EMRK artikel 8 til den 10. februar 2016, eller om det var efterfølgende, forklarede hun, at hun tror, at det var den 10. februar 2016, da det var i forbindelse med meldingen om, at parrene skulle adskilles. Spørgsmålet opstod både hos hende og de andre, der var til stede på mødet. Videre adspurgt, om mailen til operatørerne gav hende anledning til overvejelser, forklarede hun, at hun formodede, at Ditte Kruse Dankert havde fulgt nærmere op på det, inden mailen blev sendt til operatørerne. Foreholdt, at mailen til operatørerne blev sendt samme dag kl. 16.09, forklarede hun, at hun ikke ved, om afklaringen med departementet var sket samme dag. Det er en formodning.

Adspurgt af Kristina Rosados bisidder, advokat Thomas Brædder, forklarede hun, at den samtale, hun havde med Kristina Rosado om ”hjemlen”, fandt sted på et senere tidspunkt, da hun fik besked på at træffe afgørelse om flyttepåbud for et af parrene. I deres skabelon var der henvist til centerdriften, og da hun mente, at det ikke var begrundet i centerdriften, spurgte hun Kristina Rosado om, hvad hun skulle henvise til. Hun fik besked på at henvise til pressemeddelelsen. Hun ved ikke, om spørgsmålet om hjemmel i øvrigt blev drøftet.

I dagene efter mødet den 10. februar 2016 var hun ikke involveret i adskillelsesprocessen og fik derfor ikke yderligere information om, hvordan sagerne skulle behandles, herunder om der skulle gøres undtagelser. Hun fortsatte sit arbejde på det område, hun sad med, indtil hun blev bedt om at udstede et flyttepåbud. Hun behandlede ikke disse sager og hørte ikke om sagerne ud over eventuelle aktindsigtsanmodninger. Hun husker ikke nærmere, om der var sådanne i perioden, men det må der have været.

Den 12. februar 2016 deltog hun ikke i sagsbehandlingen, og hun hørte ikke nærmere om, hvad der skete. Hun tror, at hun allerede i begyndelsen hørte, at også de, der havde børn, skulle adskilles, og det var derfor, at hun stillede spørgsmål vedrørende EMRK artikel 8. Hun forstod det sådan, at det var undtagelsesfrit. Hun husker ikke, om der var nogen, der fortalte hende, at det var undtagelsesfrit, men det fremgik klart af pressemeddelelsen.

Hun deltog ikke i drøftelser eller overvejelser omkring retningslinjer.

Hun var en del af den projektgruppe, der blev nedsat i forbindelse med, at det blev besluttet at genoptage sagerne. De øvrige i projektgruppen var Hannah Sværke og Camilla Bloch-Egndal. Adam Abdel Khalik blev også en del af gruppen, da han blev ansat. I genoptagelsessagerne var det Adam Abdel Khalik, der fungerede som teamkoordinator, selvom han ikke formelt var udnævnt, og hun mener, at han refererede direkte til Ditte Kruse Dankert. Hun mener ikke, at de refererede til Kristina Rosado i disse sager, efter at gruppen blev etableret. Før Adam Abdel Khalik tiltrådte, var gruppen i gang med at udarbejde skabeloner til genoptagelsessagerne, at få videosystemerne til at fungere og at få lagt en plan for processen med genoptagelse. Asylparrene skulle indkaldes til samtaler, der skulle bookes tolke, og de, der var under 18 år, skulle have partsrepræsentanter osv. Det var en lidt større proces, og der var en del forberedelser. De gik først i gang med samtalerne, efter at Adam Abdel Khalik var tiltrådt, for det var ham, der afholdt de første samtaler. Forud for den 1. juni 2016 var der således alene forberedelser, ligesom de dannede sig et overblik over de sager, der skulle genoptages. Det viste sig at være samtale sager, hvor parrene var blevet adskilt og fortsat var i asylcentersystemet.

De afholdt samtaler med hver person for sig. De havde lister med spørgsmål, som de stillede til de pågældende, og der blev udarbejdet referater fra møderne. Herefter foretog de en konkret og individuel vurdering, som blev forelagt for Ditte Kruse Dankert, hvorefter der blev truffet afgørelse. Der indgik mange kriterier i den konkrete og individuelle vurdering, de foretog, herunder

om der var børn, ligesom aldersforskellen var vigtig. De lagde desuden vægt på, om de pågældende havde traumer, samt om de pågældende havde mange sociale sager, f.eks. iværksættelse af psykologhjælp. Hun kan ikke konkret sige, hvilken betydning de sociale sager blev tillagt. F.eks. fyldte det meget i de fem par, styrelsen forelagde for departementet. Disse sager var så tunge, at man lagde vægt på denne del. Disse sager var tunge, da der f.eks. var en familie, hvor moderen var blevet voldtaget i hjemlandet, og hvor parret havde mistet deres ene barn, efter at faderen og barnet var blevet kidnappet. Der var store traumer, og moderen var gravid, og det var derfor bekymrende, hvis moderen efter en adskillelse skulle stå alene med barnet.

Adspurgt, om det også var et kriterium, om forholdet var frivilligt, bekræftede hun dette og forklarede, at parrene blev spurgt ind til dette forhold og vejledt om, at de kunne henvende sig til myndighederne, hvis der var tale om tvang. De fortalte desuden parrene, at det var ulovligt, hvis der var tale om tvang.

Hun ved ikke, hvem der havde fastsat de kriterier, de anvendte. Det var et skema, de udarbejdede, og det blev godkendt. Det var ikke de tre i gruppen, der fastsatte kriterierne. Hun vil tro, at Adam Abdel Khalik var involveret i dette arbejde, og at kriterierne var godkendt af ledelsen. De oplyste ikke parrene om, hvilke kriterier der blev lagt vægt på. Parrene fik at vide, at ”de her” spørgsmål ville blive stillet, og at det ikke havde noget at gøre med deres asylsag. På baggrund af de svar, parrene kom med, foretog styrelsen en vurdering.

De kriterier, de anførte i partshøringsbrevene, var dem, de spurgte ind til under samtalerne. De spurgte direkte ind til, om ægteskabet var frivilligt, og løbende under samtalen spurgte de blandt andet om, hvordan parrene mødte hinanden osv. I de sager, hvor de på baggrund af svarene formodede, at der var ”et eller andet”, spurgte de videre ind til det. De spurgte også ind til, hvordan parrets relation aktuelt var. Hun ved ikke, om spørgsmålene var godkendt af Ditte Kruse Dankert, men hun formodede, at de var godkendt af ledelsen. Hun tror ikke, at ministeriet var orienteret om spørgeskemaet.

Foreholdt mail af 18. april 2016 kl. 11.02 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Anne Nygaard Just og Kristina Rosado med en status vedrørende 33 par (ekstrakten side 979) forklarede hun, at der, så vidt hun ved, ikke var konkrete aftaler om, hvordan departementet skulle orienteres. Hun ved heller ikke, om der var en anmodning herom fra departementet. Når hun ”fulgte status på sagerne”, gennemgik hun den store liste manuelt. Hvis et par var blevet adskilt og flyttet, noterede hun, hvilket center de var flyttet til osv. Derudover optalte hun parrene ud fra listen. De fem sager, der er nævnt i mailen, er de samme, som blev forelagt for departementet.

Foreholdt mail af 2. marts 2016 kl. 10.25 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Jesper Gori (ekstrakten side 280) med en beskrivelse af de fem sager, styrelsen gerne ville have departementets respons på ”i forlængelse af mødet i sidste uge”, forklarede hun, at hun, som hun husker det, ikke deltog i det omtalte møde, ligesom hun ikke hørte noget om det. Hun deltog ikke

i drøftelser om, hvilke sager der skulle forelægges. Hun tror, at hun fik besked på at undersøge de fem sager. Hun var ikke som sådan involveret i de oplysninger, der kom fra operatørerne. Hun var således ikke med til at udvælge sagerne, men hun har været med til at undersøge dem og udarbejde et resume til brug for forelæggelsen for departementet.

Foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 14.45 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Jesper Gori (ekstrakten side 303) med et kort notat, hvor styrelsen forelagde fem sager, forklarede hun, at hun ikke var med til at udarbejde notatet som sådan, men hun har samlet faktiske oplysninger til det, som hun har opsummeret. Skemaerne og teksterne, der var vedhæftet mailen af 2. marts 2016, har hun også udarbejdet. Det materiale, hun havde, var de bilag, der var vedhæftet. Hun husker ikke, hvordan hun fik materialet, men det må være operatørerne, der sendte det ind. Hun husker ikke, om der var materiale, hun udelod.

Hun husker ikke, om der var møder om de fem sager, men de vidste, at de stadig verserede, fordi de ikke var blevet adskilt endnu. På et senere tidspunkt kom der en melding om, at det kun var det par, der var blevet viet i Danmark, som ikke skulle adskilles, mens de fire andre skulle adskilles. Meldingen kom, men hun mener ikke, at de kom så langt, at de rent faktisk adskilte parrene. I disse sager har hun alene talt med Kristina Rosado og Ditte Kruse Dankert, så det må have været en melding fra ledelsen, hun fik fra en af dem. Hun kan ikke tidsfæste det, men hun mener, at der var et møde med departementet om de fem sager, de havde forelagt, og at det var den melding, der kom ud af det møde. Hun ved ikke, hvem der deltog i mødet. Adspurg, om det kunne være omkring den 22. februar 2016 eller senere, gentog hun, at hun ikke kan tidsfæste det. Hun ved ikke, hvem meldingen kom fra, men det var en melding til styrelsen og ikke internt i styrelsen. Adspurg, om meldingen kom fra departementet, forklarede hun, at det var sådan, hun forstod det.

Forevist en intern note af 10. marts 2016 oprettet af Ditte Kruse Dankert i ”EstherH” vedrørende en samtale med Jesper Gori om, at styrelsen skulle afvente departementets stillingtagen til de fem sager (ekstrakten side 1597), forklarede hun, at den sag, noten er oprettet på, er en administrativ sag. Hun tror ikke, at hun er blevet gjort bekendt med den beskrevne samtale. Som hun læser det anførte, må beskeden om, at de skulle adskille i fire af sagerne, være kommet efter dette tidspunkt. Hun blev først bekendt med sagerne i forbindelse med, at de udarbejdede forelæggelsen, og hun ved ikke, hvor lang tid der gik mellem, at hun udarbejdede beskrivelserne, til sagerne blev forelagt.

Adspurg, om der efter meldingen om, at fire ud af de fem par, der var forelagt for departementet, skulle adskilles, kom en melding om, at de ikke skulle adskilles, forklarede hun, at der kom en melding om, at de skulle genoptage sagerne. Hun ved ikke, hvor den melding kom fra, men hun fik det at vide af sin egen ledelse. Hun mener, at de var i gang med at planlægge processen for genoptagelse, inden de hørte fra ombudsmanden. Hun mener ikke, at de gik i gang med at

genoptage, fordi de fik en henvendelse fra ombudsmanden. Det var på grund af genoptagelserne, at der ikke skete adskillelse af de fire par. De nåede ikke at adskille disse par før genoptagelserne, og parrene skulle have den samme sagsbehandling med partshøring som de øvrige.

Hun blev foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 13.43 fra Kristina Rosado til en operatør med en anmodning om status på flytningen af parret L-K og L-M, operatørens svar kl. 13.55 om, at parret nægtede at flytte, samt sin egen mail kl. 16.45 med afgørelser om flyttepåbud (ekstrakten side 264-265). Hun blev desuden foreholdt afgørelsen om flyttepåbud (ekstrakten side 349), der er begrundet således:

”Derfor skal du flytte

Vi har lagt til grund, at du nægter at flytte til Børnecenter Østrup, som du er blevet bedt om dette.

Som følge af Udlændinge-, Integrations-, og Boligministerens meddelelse af 10. februar 2016 kan mindreårige asylansøgere ikke længere indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever. Dette gælder også, selvom parret har fællesbørn.

Du skal derfor flytte til Børnecenter Østrup, jf. udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 3. pkt.”

Hun forklarede, at hun ikke som sådan kendte til sagen forud for afgørelsen, men hun kan ikke udelukke, at hun er stødt på parrets oplysninger tidligere, f.eks. i forbindelse med at hun havde set listen. Hun blev involveret i sagen, fordi Kristina Rosado i en mail bad hende om at træffe en afgørelse om flyttepåbud. Som hun husker det, var der måske omtalt to par, og det var første gang, at hun skulle træffe den slags afgørelse. Hun spurgte derfor ind til, hvem hun skulle sende afgørelserne til, men hun fulgte også op på de par, der var nævnt. Der var nogle af dem, der gerne ville flytte alligevel. De oplysninger, hun brugte i forbindelse med afgørelsen, var, at styrelsen havde planlagt parret til flytning, og at de nægtede at flytte, samt at centeret havde konsekvensvejledt parret. Konsekvensvejledningen indebar, at parret var vejledt om, at når de nægtede at flytte, kunne Udlændingestyrelsen træffe en afgørelse, der ville blive forkyndt, samt at hvis de fortsat nægtede at flytte, kunne centeret få politiets bistand til at flytte dem. Adspurg, om hun havde andre oplysninger om det konkrete par, forklarede hun, at hun havde oplysning om, at det var et af de par, der skulle adskilles. Hun tror, at hun traf afgørelse vedrørende to par. Hun tror ikke, at hun foretog yderligere undersøgelser, inden afgørelserne blev lavet. Hun slog parret op i systemet og så, at de var planlagt til flytning. Hun vidste ikke, hvor gamle de var, eller om ægteskabet var frivilligt eller ej. Hun foretog ikke partshøring, udover at hun havde oplysningen om, at parret var blevet konsekvensvejledt.

Foreholdt ministeriets brev af 4. maj 2016 til Folketingets Ombudsmand vedrørende afgørelsen om flyttepåbud, hvoraf bl.a. fremgår, at ”Udlændingestyrelsen har endvidere partshørt, men

alene over den manglende efterkommelse af anvisningen om indkvartering” (ekstrakten side 1416), forklarede hun, at hun ikke selv har partshørt i forbindelse med flyttepåbuddene. Hun har fået oplysningerne ind, og hun ved ikke, om der har været drøftelser med operatørerne, inden sagen nåede hende. Der var kommet oplysninger om parret inden dette tidspunkt, men hun skulle ikke bruge disse i forbindelse med flyttepåbuddet. Hun lagde ved sin afgørelse ikke vægt på andet, end at parret ikke ville adskilles, og at de skulle adskilles efter meddelelsen af 10. februar 2016.

Foreholdt sin mail af 13. maj 2016 kl. 14.07 til Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado og Lene Linnea Vejrum om, hvilke sager der skulle genoptages (ekstrakten side 6506), forklarede hun, at hun må have gennemgået sagerne ud fra den store liste. Hun går ud fra, at de tolv sager, hvor de ikke skulle foretage sig noget, var sager, hvor parret var overgået til integration, eller hvor den mindreårige var blevet 18 år. De sager, der skulle genoptages, var de øvrige par, der var blevet adskilt. Hun husker ikke, hvorfor der var tre sager, som hun var i tvivl om. Mailen er skrevet på baggrund af listen, og beslutningen blev, at de genoptog alle de sager, hvor parrene var blevet adskilt og fortsat var i systemet. Grunden til, at sagerne skulle genoptages, var, at de ikke havde partshørt parrene. Parrene forblev adskilt under sagsbehandlingen. Hun husker ikke, at de drøftede dette spørgsmål, og hun ved ikke, på hvilket grundlag det skete. Hun har ikke på noget tidspunkt selv overvejet eller deltaget i drøftelser om, hvorvidt der var hjemmel til dette.

Foreholdt Adam Abdel Khaliks mail af 21. juni 2016 kl. 14.24 til Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert om, at han anså det som en klart ulovlig tjenestebefaling, at parrene skulle være adskilt under sagsbehandlingen (ekstrakten side 5554), forklarede hun, at det ikke var noget, hun hørte om.

Foreholdt, at hun alene skrev under på én afgørelse i forbindelse med genoptagelsessagerne, forklarede hun, at hun mener, at det var Ditte Kruse Dankert, der skrev under på afgørelserne, og det mener hun også, at Adam Abdel Khalik har gjort. Det var ikke meningen, at hun skulle skrive under, men der var en dag, hvor der ikke var andre på kontoret, og derfor blev det godkendt, at hun skrev under. Sagerne blev forelagt helt op til Tanja Franck, inden der blev truffet afgørelse. Tanja Franck var derfor involveret i alle sagerne. Hun ved ikke, om de blev nævnt i departementet. Forelæggelsen foregik sådan, at når de havde haft samtalerne og udarbejdet et referat, gik Adam Abdel Khalik videre og forelagde for Ditte Kruse Dankert og videre opad. Hun ved ikke, om det var på baggrund af en mundtlig eller en skriftlig indstilling.

Foreholdt sin mail af 18. august 2016 kl. 09.26 til blandt andre Kristina Rosado og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6565) med en indstilling vedrørende et af parrene (N-K og N-M) forklarede hun, at hun ikke husker den konkrete sag. Foreholdt, at der ikke er nævnt noget om tvang i indstillingen, og adspurgt, om de tog stilling til, om der var indikationer på tvang, forklarede hun, at de under partshøringerne spurgte ind til, om ægteskabet var frivilligt, ligesom

de vejledte om, at det i Danmark er ulovligt at blive tvunget. En del af de spørgsmål, de stillede, vedrørte dette. Foreholdt, at afgørelsen om adskillelse blev truffet den 15. august 2016, og at parret omkring den 19. august 2016 på ny blev indkvarteret sammen, fordi kvinden fyldte 18 år, forklarede hun, at parret kunne give besked om, at de ønskede at flytte sammen igen, før kvinden fyldte 18 år. Styrelsen sørgede derefter for, at det skete, når kvinden fyldte 18 år.

Hun er ikke i besiddelse af øvrige oplysninger eller materiale af relevans for kommissionens arbejde.

Adspurgt af Inger Støjbergs bisidder, advokat Nicolai Mallet, forklarede hun, at der blev fulgt op på spørgsmålet om EMRK artikel 8, efter at hun stillede det bl.a. over for Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum, og at de derfor må have stillet de samme spørgsmål som hende. De bekræftede i hvert fald ikke på det tidspunkt, at det var i overensstemmelse med loven. Det var et spørgsmål, de alle sammen stod med. Det var den fornemmelse, hun havde. Hun havde den forståelse, at de ikke gik i gang med at adskille med det samme, da lovligheden i forhold til EMRK først skulle afklares. Hun ved ikke, om den afklaring kom samme dag. Hun blev først involveret i sagerne i forbindelse med flyttepåbuddene i marts 2016, og hun ved derfor ikke, hvornår afklaringen kom. Da den kom, blev hun ikke orienteret.

På ny foreholdt mail at 3. marts 2016 kl. 14.45 til blandt andre Jesper Gori med forelæggelsen af de fem sager (ekstrakten side 303-304) og adspurgt af Jesper Goris bisidder, advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja, forklarede hun, at hun ikke deltog i nogen møder, hvor Jesper Gori deltog. Den formulering, der er anvendt i notatet, hvorefter ”spørgsmålet er, om de pågældende par – trods det helt overvejende udgangspunkt om adskillelse, herunder uanset om der er fællesbarn – alligevel bør indkvarteres sammen eller fx på samme center men på forskellige værelser”, var hun ikke med til at udarbejde, og hun deltog ikke i drøftelser om det. Da hun blev involveret i sagerne, samlede hun ikke op på, om spørgsmålet vedrørende EMRK artikel 8 var blevet afklaret.

Adspurgt af Kristina Rosados bisidder, advokat Thomas Brædder, bekræftede hun, at spørgsmålet vedrørende EMRK var et, de alle sammen stod med den 10. februar 2016. Hun husker ikke konkret, om Kristina Rosado sagde noget om det, men hun var med til mødet. Det var hendes fornemmelse, at de alle sammen stod med det spørgsmål. På ny foreholdt flyttepåbuddet af 3. marts 2016 (ekstrakten side 349) og adspurgt, om den anførte hjemmel ikke er anført som udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 3. pkt., mens der er henvist til pressemeddelelsen i begrundelsen, bekræftede hun dette. Det var i forbindelse med begrundelsen af afgørelsen, at hun stillede spørgsmål til, om de kunne henvise til driften som vanligt, hvorefter Kristina Rosado sagde, at hun kunne henvise til pressemeddelelsen. Den hjemmel til at bestemme indkvartering og udstede flyttepåbud, der er anført, er den samme, der plejer at være. Hun har ikke deltaget i drøftelser om EMRK artikel 8 efter den 10. februar 2016 eller konkret fået at vide, at der har været

sådanne drøftelser. Hun stillede spørgsmålet på Ditte Kruse Dankerts kontor, og hun var derefter ikke involveret i nogen drøftelser, før hun blev bedt om at træffe afgørelse om flyttepåbud. I forbindelse med behandlingen af genoptagelsessagerne foretog de en proportionalitetsvurdering, så der var derfor i den forbindelse en vurdering i forhold til EMRK artikel 8.

---o0o---

Kl. 10.50 mødte Adam Abdel Khalik. Han blev vedledt om, at han ikke har pligt til at udtale sig.

Han blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Adam Abdel Khalik forklarede, at han blev cand.jur. i 2011, hvorefter han blev ansat i Justitsministeriet, hvorfra han blev udstationeret til Rigsombudsmanden i Grønland. I 2013 rokerede han til Asyl- og Visumkontoret i Justitsministeriet, og fra juni 2015 til maj 2016 var han i Stats- og Menneskeretskontoret, hvor han havde en enkelt ekspedition i forbindelse med denne sag. Fra den 1. juni 2016 til november 2017 var han ansat i Udlændingestyrelsen, først som specialkonsulent, dernæst som chefkonsulent og senere som souschef. I november 2017 kom han tilbage til Justitsministeriet, hvor han blev enhedschef i Nordatlantenheden. Der var han frem til januar 2019, hvor han rokerede til Nordsjællands Politi, Udlændingecenteret, og fra april 2019 har han været ansat ved ombudsmanden. I sin tid i Justitsministeriet har han haft bibeskæftigelse bl.a. som medlem af Udlændingenævnet.

I den tid, han var i Udlændingestyrelsen, var han ansat i Forsørgelseskontoret, der på et tidspunkt skiftede navn til Kontoret for Indkvarteringsvilkår. Baggrunden for, at han skiftede til Udlændingestyrelsen, var, at han syntes, at det kunne være spændende, og han havde brug for lidt luft fra de lange arbejdsdage i Justitsministeriets Stats- og Menneskeretskontor.

Da han var ansat i Stats- og Menneskeretskontoret, bestod kontoret formentlig af en kontorchef, en souschef og ca. otte fuldmægtige. Dengang var der en opdeling af de sagsområder, man sad med. Nogle sad med klagesager og behandlede klager for internationale organer, mens andre ydede generel rådgivning til både Justitsministeriet og andre ministerier. Han begyndte med at behandle klagesager og rykkede på et tidspunkt til rådgivning, formentlig i slutningen af 2015. Hans nærmeste overordnede var Thomas Klyver, som var kontorchef, og Caroline Østergaard Nielsen, der var souschef. De havde begge kompetence til at godkende sager, der kunne gå til afdelingschefen, Jens Teilberg Søndergaard.

I Forsørgelseskontoret var hans nærmeste ledere kontorchef Ditte Kruse Dankert og souschef Kristina Rosado. Ordningen var ikke som i Justitsministeriet, hvor både kontorchefen og souschefen kunne lægge sager videre, og sagerne skulle gå gennem Ditte Kruse Dankert. Da han blev ansat den 1. juni 2016, var der måske omkring 25 medarbejdere i kontoret. De var opdelt i teams. I begyndelsen var hans opgaver at koordinere aktindsigtssager og foretage ministerbetjening samt andre generelle sager. Desuden var han teamleder for det team, der behandlede sager om dækning af udgifter til sundhedsbehandling for personer, der var indkvarteret i asylcenter-systemet.

Han var ikke involveret i den kontakt, der var mellem Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Nina Holst-Christensen omkring den 9. og 10. februar 2016, og han har ikke kendskab til indholdet af drøftelserne. Han har aldrig hørt om det. Nina Holst-Christensen er kommitteret og derfor – som han har forstået det – formelt set mellem kontorchefen og afdelingschefen. Når de lagde en vanskelig sag op om noget menneskeretligt, blev sagen, når kontor- eller souschefen havde godkendt sagen, lagt til Nina Holst-Christensen, inden den gik til afdelingschefen. Det er den funktion, hun har haft i de sager, han har været involveret i, men han har aldrig spurgt hende, hvad hendes rolle formelt var. Han har aldrig forelagt sager direkte for hende.

Inger Støjbergs Facebook opslag af 25. januar 2016 fik han først kendskab til den 19. februar 2016.

Han blev forevist mailkorrespondance mellem Anna-Sophie Saugmann-Jensen og ham den 19. februar 2016 om Justitsministeriets bemærkninger til et udkast til udtalelse til Jyllandsposten fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet (ekstrakten side 187-188). Af Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udkast, som Justitsministeriet endte med at godkende, hed det:

”Det er ministeriets vurdering, at ordningen med separat indkvartering af mindreårige ægtefæller er i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Det kan dog være nødvendigt at gøre undtagelse i helt særlige tilfælde.”

Han forklarede, at han kender Anna-Sophie Saugmann-Jensen godt fra deres fælles tid i Udlændingeafdelingen i Justitsministeriet. Normalt ville han ikke kunne huske en ekspedition som denne, men han husker forløbet, fordi han havde et oplæg til svar, som ikke blev fulgt. Den 17., 18. eller 19. februar 2016 kom Anna-Sophie Saugmann-Jensen ind på hans kontor. Hun fortalte, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde fået en pressehenvendelse fra Jyllandsposten vedrørende indkvartering af barnebrude, og hun spurgte, hvornår Justitsministeriet kunne levere rådgivning i forhold til Danmarks internationale forpligtelser. Det var i vinterferien, og de var ikke mange på arbejde. Som han husker det, var det alene souschefen og ham

og en yderligere fuldmægtig, der var der. Derfor sagde han til hende, at de ikke kunne klare det i samme uge. Hvis Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet skulle have Justitsministeriets godkendelse, måtte det vente til den efterfølgende uge, da det var en sag, der skulle igennem ”hele kæden” og helt op til ministeren. Det skulle sagerne, når det vedrørte en anden ministers holdning til menneskeretlige spørgsmål. Han kunne se på Anna-Sophie Saugmann-Jensen, at hun ikke kunne bruge det svar til noget, og han tilbød hende derfor, at de i stedet kunne levere nogle uformelle bemærkninger på kontorniveau. Det betyder, at man hverken internt eller eksternt kan sige, at det er godkendt af Justitsministeriet. Efterfølgende modtog han mailen fra hende.

Han blev foreholdt mail af 19. februar 2016 kl. 10.59 fra Caroline Østergaard Nielsen til Nina Holst-Christensen og ham (ekstrakten side 185), hvoraf fremgår bl.a.:

”Se udkast til ministersvar om barnebrude nedenfor.

Vi ved ikke rigtig, om der med ”ordningen” henvises til de retningslinjer, som er beskrevet i pressemeddelelsen. Ifølge pressemeddelelsen (<http://uibm.dk/nyheder/2016-02/inger-stojberg-stopper-indkvartering-afbarnebrude-pa-asylcentre>) må ingen under 18 år ifølge retningslinjerne indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn.

Vi kan vel ikke stå på mål for at de beskrevne retningslinjer er i overensstemmelse med EMRK. Vi foreslår derfor som minimum, at ordet ”ordningen med” slettes. Så er sætningen isoleret set korrekt, men har jo ikke forbindelse til virkeligheden, hvis de rent faktisk vil praktisere ordningen som beskrevet i pressemeddelelsen.

Det bemærkes, at der, som vi aftalte i går, alene er tale om en uformel høring med frist kl. 15.00.”

Han blev desuden foreholdt sit svar til blandt andre Anna-Sophie Saugmann-Jensen og Jesper Gori kl. 12.48, hvoraf fremgår, at ”vi har ingen bemærkninger til jeres udkast til ministersvar” og sin mail kl. 12.55, hvor han bekræfter, at Nina Holst-Christensen har set svaret.

Han forklarede om forløbet, at han, da han modtog mailen, gik i gang med at undersøge, hvad der var ”op og ned”. Han startede med at søge på Retsinformation for at afklare, om der var en bekendtgørelse, cirkulæreskrivelse eller andet. Det var der ikke, og han søgte derfor på ministerens Facebook side, hvor han fandt opslaget fra den 25. januar 2016, ligesom han fandt pressemeddelelsen på ministeriets hjemmeside. Efterfølgende forelagde han sine tanker for Caroline Østergaard Nielsen. Han sagde, at det var hans vurdering, at der kunne ske adskillelse, hvis der

var konstateret tvang, eller hvis pigen var under 15 år. Fra sit virke i Udlændingenævnet havde han desuden kendskab til bestemmelsen i udlændingelovens § 9, stk. 8, som handler om, at hvis to nærtstående søger familiesammenføring som ægtefæller, er der en formodning for, at der er tale om et tvangsægteskab. Den formodning skal ægtefællerne tilbagevise. Der er ret udførlige forarbejder om, hvordan det kan ske, og der er ligeledes udarbejdet retningslinjer, praksisnotater o. lign., som beskriver det. Det tog han udgangspunkt i og gennemgik for Caroline Østergaard Nielsen, hvad det er for forhold, man lægger vægt på i den situation. En af de ting, man kan lægge vægt på, er, om parret har børn, og i praksis er det sådan, at hvis man får to børn, som er levendefødte og ikke er født på samme tidspunkt, har man som det helt klare udgangspunkt tilbagevist formodningen for tvang. Han drog en parallel til dette og sagde, at hvis man i den kontekst ikke finder, at der er tale om et tvangsægteskab, så burde det være det samme i sagerne om indkvartering. Han konkluderede derfor, at der måtte være ”ret” mange tilfælde, hvor man ikke kunne adskille. Han sagde desuden, at han var bekymret over den konkrete administration, fordi der udadtil alene var kommunikeret undtagelsesfrit, og fordi det i det udkast, de havde modtaget fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, var anført, at ”det kan dog være nødvendigt at gøre undtagelse i helt særlige tilfælde”. Det var bekymrende, fordi det kunne tegne et billede af, at det var noget, man havde tænkt sig at gøre i meget få tilfælde, mens han havde den opfattelse, at det kunne være i ganske mange tilfælde. Han foreslog derfor at erstatte sætningen med, at ordningen selvfølgelig skulle administreres i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser. Hans forslag blev ikke skrevet i en mail. Det var noget, de skrev til i hånden på et print af mailen, da han og Caroline Østergaard Nielsen arbejdede på et udkast til svar inde på hendes kontor.

Caroline Østergaard Nielsen fortalte ham, at der havde været ”noget med Nina Holst-Christensen og Lykke Sørensen” i sagen. Det var ikke noget, han var bekendt med på det tidspunkt. Han tænkte, at ”nu var de allerede langt over hans lønramme”. Der var to på afdelingschefniveau, der havde aftalt noget. Mens han stod på Caroline Østergaard Nielsens kontor, forfattede hun den mail, hun sendte til Nina Holst-Christensen. Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet rykkede ”som gale” for svar, fordi de gerne ville svare Jyllandsposten, og på et eller andet tidspunkt rykkede han Nina Holst-Christensen telefonisk. Hun var i Amsterdam på tjenesterejse. Han startede med at sætte rammen og fortælle, at der var tale om nogle uformelle bemærkninger på kontorniveau. Han sagde også, at de var bekymrede. Der lod til at være en forskel mellem administrationen og det, der var meldt ud eksternt. Til sidst kom han også til at give udtryk for sit eget synspunkt; at undtagelserne var formuleret ”lige snævert nok”. Nina Holst-Christensen sagde til ham, at sagen var drøftet med Lykke Sørensen, og at Lykke Sørensen havde garanteret, at der ville være en ”kattelem”, som var det ord, Nina Holst-Christensen brugte, samt at der ville blive administreret lovligt. Nina Holst-Christensen sagde, at de derfor ikke skulle tage den specifikke formulering så tungt. Det fik ham til at tænke på udlændingelovens § 9 c, stk. 1, der angår opholdstilladelse af ganske særlige grunde. Det lyder som noget, man kan gøre sjældent, men det er det reelt ikke. Derfor tænkte han, at det nok var fint nok. Fordi der var den

skævhed i samtalen – han var kommet til at sige noget, der ikke stod i Caroline Østergaard Nielsens mail – afsluttede han samtalen ved at samle op og spurgte, hvad han konkret skulle meddele Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Nina Holst-Christensen sagde til ham, at han skulle meddele, at de ikke havde bemærkninger, hvilket han gjorde. Det var en kort samtale, der varede langt under 10 minutter. Adspurg, om de havde en drøftelse om, hvordan folk skulle kunne indrette sig efter en retsstilling, hvor der ikke står noget om undtagelser, forklarede han, at det husker han ikke, men det, der var rammen for deres rådgivning, var Danmarks internationale forpligtelser. Det fremgik også klart af det, som Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet bad om. Adspurgt forklarede han, at Nina Holst-Christensen ikke fortalte detaljeret om sine drøftelser med Lykke Sørensen, og han fik ikke noget indtryk af, hvorvidt Lykke Sørensen havde lydhørhed for sine betragtninger i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Nina Holst-Christensen tidsfæstede ikke sin samtale med Lykke Sørensen.

Under samtalen med Caroline Østergaard Nielsen drøftede de ikke de enkelte elementer i EMRK artikel 8. Det, der fyldte mest, var hans redegørelse for udlændingelovens § 9, stk. 8. Som han husker det, drøftede han ikke spørgsmålene om beskyttelsesværdigt familieliv, legalitetskravet, anerkendelsesværdigt formål eller proportionalitetskravet med hverken Caroline Østergaard Nielsen eller Nina Holst-Christensen. Detaljegraden af samtalerne var meget overordnet. De rådgiver andre jurister, og det gør de ud fra en forventning om, at alle ved det, der fremgår af Jens Elo Rytters bog, så de skal kunne komme med noget ekstra. Foreholdt, at han tidligere har forklaret, at han undersøgte Retsinformation, og at der ikke der fremgik noget, og adspurgt, om det kunne give anledning til overvejelser, forklarede han, at det kunne det godt, men han anså det ikke som en del af deres rådgivning. Det var noget, Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet selv skulle have styr på i ”deres butik.” For at få svar på, om der var hjemmel, skulle Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet have bedt specifikt om det. Han gjorde sig ikke på dette tidspunkt overvejelser om, hvorvidt der var hjemmel. Det var ikke en del af hans arbejde eller den bestilling, der var. Det måtte de gå ud fra, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet selv havde styr på.

Han ved ikke, om pressehenvendelsen fra Jyllandsposten blev nævnt for afdelingschefen, departementschefen eller ministeren. Han har alene drøftet det med Caroline Østergaard Nielsen og Nina Holst-Christensen, og han ved ikke, hvad de har gjort. Han talte én gang med Nina Holst-Christensen, inden han gav beskeden videre. Opkaldet var umiddelbart før, at han skrev mailen til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

I den tid, han var i Justitsministeriet, var han ikke i øvrigt involveret i sagen, herunder i drøftelser om sagen, men han kan lidt tilfældigt have hørt noget henover et frokostbord. Omkring april 2016 var der en sagsbehandler, der sad med noget fra ombudsmanden, der nævnte, at ”hvad var det for noget”. Det var Maria Aviaja Sander Holm, der var fuldmægtig på sagen i en periode, og på et tidspunkt var også en anden fuldmægtig, Yassmina Amadid, involveret i sagen. Som

han husker det, talte de om, hvad de sad med. Der var et udkast til svar fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, og det blev sagt, at det var ”helt vildt dårligt”. Han mindes ikke at have hørt snak om, at det var svært at trænge igennem ”opad” i systemet i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

Han har ikke selv har siddet med sagsoprettelse. Sagsgangen på sundhedsområdet var meget klassisk. Der kom en ansøgning, og så oprettede sagsbehandleren en sag og traf en afgørelse. Systemet er grundlæggende bygget sådan op, at der er to forskellige sagstyper. Der er noget, der hedder en administrativ sag, og noget, der hedder faglige sager. Administrative sager bruger man til generelle sager, og de er ikke knyttet op på bestemte personer. På disse sager kan man lægge alt muligt ind. De faglige sager er knyttet til konkrete personer. En sådan sag er knyttet til den pågældendes person-ID. Det er tilfældet med alle de faglige sager vedrørende den pågældende. Når man taster person-ID’et ind, dukker alle sagerne vedrørende den pågældende op. En sag vedrørende den enkelte asylansøger er en faglig sag. De administrative sager er kendetegnet ved, at det er generelle sager om f.eks. ansøgninger om aktindsigt, notater mv. Alt vedrørende den enkelte asylansøger burde efter hans opfattelse ligge på en faglig sag. Når man slår et person-ID op, har man adgang til alle de sager og alle de akter, Udlændingestyrelsen har om den pågældende, både fra eget kontor og andre kontorer. Man kan også se alle de sager, andre udlændingemyndigheder har, men man kan ikke gå ind i disse sager. Hvis den pågældende f.eks. har været på hospitalet, er der – med undtagelse af akut sundhedsbehandling – en sag på det. Hvis den pågældende har fået en social foranstaltning, vil der også være en sag på det. Det samme vil gælde, hvis centeret har indberettet den pågældende for bekymrende adfærd.

Adspurgt, om også faktisk forvaltningsmyndighed, f.eks. ændring af indkvartering under asylsagens forskellige faser, vil fremgå som en personlig sag, forklarede han, at det var en af hans kæpheste. De, der sad med opgaven at flytte rundt på folk, var ”Bookingen”, som lå under et andet kontor: Kontoret for Økonomi og Indkvartering. De journaliserede ingenting, og det var hans opfattelse, at de burde gøre det, men det var ikke noget, han kom igennem med. Deres indvending var, at der var 15.000 indkvarterede, og at det ikke kunne lade sig gøre. Han har i hvert fald sagt det til Ditte Kruse Dankert ved flere lejligheder, men det var ikke hende, der kunne gøre noget ved det. Det var irriterende ikke at kunne se, hvad der var sket. Så var man nødt til at søge i Bookingens mailbakke. Det mente han var uhensigtsmæssigt, og han foreslog flere gange, at materialet skulle journaliseres.

Adspurgt, hvornår han blev involveret i de omhandlede sager, forklarede han, at han blev ansat den 1. juni 2016, og den 2. eller 3. juni 2016 havde de et kontorarrangement. Ditte Kruse Dankert og han havde nogle meget uformelle drøftelser om sagen, og han sagde allerede der til hende, at ordningen efter hans opfattelse var klart ulovlig, og at alle parrene under alle omstændigheder skulle samles med det samme, da parrene, selvom ordningen havde været lovlig, nu havde været adskilt i fire måneder, uden at man havde gjort yderligere. Han kunne desuden se, at der den 2. juni 2016 var sendt en skriftlig partshøring til et af parrene, hvilket han også

gjorde indvendinger imod, fordi han ikke mente, at man kunne partshøre udenlandske børn på skrift på dansk. Partshøring skulle ske mundtligt. Han vidste ikke som sådan, hvad der var sket i sagerne på dette tidspunkt, men han blev ret overrasket over, at parrene fortsat var adskilt, og at man ikke havde foretaget sig noget i dem. Det erfarede han under deres drøftelser.

Adspurgt af Ditte Kruse Dankerts bisidder, advokat Lise Lauridsen, hvilken ”ordning” han henviste til, da han sagde, at ordningen var klart ulovlig, forklarede han, at det var den samlede ordning, han henviste til. Det har han også efterfølgende skrevet til Ditte Kruse Dankert. Adspurgt, om han sagde til hende, hvad det var i ordningen, han mente var klart ulovligt, forklarede han, at han ikke tror, at han var meget detaljeret på dette tidspunkt. Det var rammen ikke til. Han husker ikke, hvad han præcis sagde på hvilket tidspunkt, men han kan huske, hvad han har sagt over tid.

På dette tidspunkt tror han ikke, at han henviste til forvaltningsretten eller menneskeretten i relation til, at ordningen var ulovlig. Han havde ikke noget med sagerne at gøre, og han tror ikke, at Ditte Kruse Dankert stillede opklarende spørgsmål, fordi det var en uformel drøftelse under et arrangement, hvor de gik og spillede høvdingebold. Han tror derfor ikke, at det var så dybdegående, ligesom han ikke tror, at han på dette tidspunkt kom med en nærmere begrundelse for, hvorfor han mente, at ordningen var ulovlig.

Adspurgt af Jesper Goris bisidder, advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja, forklarede han, at han også mente, at der var et problem med hjemmelsgrundlaget, men han husker ikke, om det var på dette tidspunkt, at han sagde det. Han kan ikke huske kronologien nærmere. Han kan alene sige, hvad han samlet har anført over tid.

Ditte Kruse Dankert og han talte videre om det stort set hver dag i juni måned. Den 8. juni 2016 bad hun ham om at se på partshøringsbrevet. Adspurgt, om Ditte Kruse Dankert forud for dette tidspunkt havde fortalt ham om, hvad der var sket i sagerne, herunder om hun havde oplyst ham om det hjemmelsgrundlag, der var anvendt, forklarede han, at det tror han, men han husker ikke, om det var på dette tidspunkt eller senere. Som han husker det, brugte styrelsen en analogi af udlændingelovens § 42 a, stk. 7. Hans indtryk var, at sagerne havde ligget stille temmelig længe, og at styrelsen ikke rigtig vidste, hvad de skulle gøre ved dem. Det, han fik oplyst, var, at de beroede på principielle spørgsmål om et partshøringstema. Han ved ikke, hvem der havde de overvejelser, men han fik det indtryk, at de ikke kunne partshøre, fordi de ikke vidste, hvad rammen for afgørelserne var. Derfor var det svært at partshøre over eller rettelig sagsoplyse. Hvis der ikke er nogen oplysninger i sagen, er der ikke noget at partshøre over. Hans egen analyse var, at fordi man ikke havde fået retningslinjer fra ministeriet om, hvordan man skulle behandle sagerne, vidste man ikke, hvad man skulle gøre, ligesom man ikke vidste, hvad man skulle spørge parrene om. Partshøringstemaet afhænger af, hvad man skal lægge vægt på. I begyndelsen var det kun Ditte Kruse Dankert, han havde disse drøftelser med.

Han fik ikke i forbindelse med sagsbehandlingen oplysning om, hvilke konkrete oplysninger der var indhentet i de sager, hvor der var sket adskillelse. Det var en oplysning, han fik i forbindelse med ministerbetjeningen. Han havde fået fortalt af både Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum, at der i sagerne var blevet foretaget konkrete vurderinger. Han havde det handicap, at han ikke selv havde oplevet det. Det, han fik at vide, var, at der forud for de afgørende dage i februar, da de fik pressemeddelelsen, havde været en ”runde” med indkvarteringsoperatørerne, hvor man havde indhentet alle mulige oplysninger. Han fik også at vide, at man slog alle parrene op i systemet. Når man skrev deres person-ID, kunne man se, om de pågældende havde været på hospitalet, om der var iværksat sociale foranstaltninger, samt om der var en indberetning om en eller anden form for bekymrende adfærd. De havde ud fra disse oplysninger lagt sagerne i nogle forskellige bunker. I nogle af sagerne var der ikke sådanne oplysninger, og der havde man så besluttet, at man kunne adskille uden videre. Som han husker det, var sagerne opdelt efter, hvor bekymret styrelsen var, og om der var noget, der skulle undersøges nærmere. Han husker ikke, hvor mange bunker styrelsen opererede med, og han er ikke sikker på, at han har stillet så specifikke spørgsmål til dette. Hans interesse var, om det gav mening, at der var foretaget en konkret vurdering. Det sagde Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum, at de havde gjort. Han oplever dem begge som meget kompetente, dygtige og ordentlige med en høj troværdighed, og han mente derfor, at han kunne lægge det, de sagde, til grund. Der var fem par, der ikke blev adskilt, og det må betyde, at der blev foretaget en eller anden form for konkret vurdering. Det var hans ræsonnement. De kan også have haft et større oplysningsgrundlag, end det man kan se med det blotte øje. Han tror ikke, at han spurgte nærmere ind til, hvad det var for oplysninger, styrelsen havde fået i forbindelse med høringerne i slutningen af januar. Han spurgte heller ikke, om man havde spurgt ind til eller undersøgt, om der var indikationer på tvang. Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum fortalte tillige, at operatørerne var meget aktive i sagerne og skrev om flere sager, hvor der var anledning til bekymring. Disse oplysninger indgik også i sagerne. Hans kendskab til det beror således på andres oplysninger, og han efterprøvede det, de fortalte, ved at spørge ind til, hvad der var for oplysninger, og hvad de gjorde. Hans billede var, at det var troværdigt. Han har ikke talt med f.eks. Ronya Habo om hendes opfattelse af, om hun i den første fase foretog en konkret vurdering.

Kommissionens formand gennemgik kort oplysningerne om AA-K og AA-M (parekstrakten side 341ff), Z-K og Z-M (parekstrakten side 608ff.) og Æ-K og Æ-M (parekstrakten side 636ff.) og henviste til det udarbejdede hjælpebilag. Adam Abdel Khalik blev foreholdt, at det vedrørende disse par ser ud som om, at Udlændingestyrelsen på tidspunktet for adskillelsen alene var i besiddelse af oplysninger om parrets alder, at de ikke havde børn og hvilket land, de kom fra. Vedrørende Z-K og Z-M var der desuden en oplysning om, at kvinden var særligt sårbar, og at parret ikke ønskede at blive adskilt. Vedrørende Æ-K og Æ-M havde man desuden oplysning om, at kvinden var gravid, ligesom kvinden i sit asylansøgningsskema havde oplyst, at hun havde mistet sin far, hvorefter hendes farbror behandlede hende på en meget brutal måde og ville tvangsgifte hende med sin søn, men at hun var forelsket i Æ-M, og at hun blandt andet

flygtede for at kunne være sammen med ham. Adspurgt, hvordan man på baggrund af disse oplysninger kan foretage en konkret og individuel vurdering, forklarede han, at hans egen analyse af det er, at der ikke har været sundhedssager, sociale sager eller indberetninger fra operatørerne om parret. Så havde man dengang et meget klart udgangspunkt om, at hvis der ikke var noget helt særligt, skulle parret adskilles. Det var fraværet af oplysninger, der var en oplysning i sig selv.

Det var kun Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert, han talte med i forbindelse med ministersvarene. Det var alene, hvis der var noget med tal, at han talte med sagsbehandlerne. Det var de gode til, og der var mange folketingsspørgsmål om, hvor mange par der var osv.

I begyndelsen af juni 2016 fik han ikke noget at vide om de kriterier, styrelsen havde lagt vægt på. Det gjorde han først i forbindelse med ministerbetjeningen. Han havde – også i juni – et meget klart indtryk af, at der i februar 2016 ikke behøvede at være indikationer på tvang i den praksis, styrelsen havde. Alle blev adskilt, med mindre der forelå helt særlige omstændigheder. I februar var der ikke indhentet oplysninger om indikationer på tvang. Man skal huske på den ramme, styrelsen havde på det tidspunkt. Styrelsen havde en pressemeddelelse, og der var ikke nogen, der talte om tvang. Pressemeddelelsen handlede alene om alder. Hans billede var, at det var alderen, det handlede om, men at styrelsen foretog en konkret vurdering af, om der var et eller andet særligt, der gjorde, at der ikke skulle ske adskillelse. Han har ikke selv undersøgt, hvad der var sket. Skaden var sket, da han blev ansat.

Adspurgt, om han i begyndelsen af juni 2016 overvejede, hvad hjemmelsgrundlaget var, eller hvad karakteren af den afgørelse eller beslutning, der blev truffet, var, forklarede han, at styrelsen den 28. april 2016 – inden han blev ansat – havde afgivet en udtalelse til ombudsmanden, hvoraf fremgik, at styrelsen ville behandle sagerne som afgørelsessager. Han tror ikke, at styrelsen på noget tidspunkt har taget stilling til, om der var tale om en egentlig forvaltningsretlig afgørelse, eller om partshøringen var noget ”ekstra”. Virkningen er dog den samme. Uanset om der er tale om en afgørelse, er det så indgribende, at der alligevel er pligt til at partshøre. Det var ikke noget, han indledningsvis drøftede i styrelsen, men han kan se, at han den 8. juni 2016 skrev, at de skulle samle alle parrene igen.

Det var ikke hans opfattelse, at spørgsmålet om tvang spillede nogen rolle på daværende tidspunkt. Man må spørge den, der har lavet pressemeddelelsen, hvad formålet med praksisændringen var. Styrelsen har effektueret pressemeddelelsen. Hans egen opfattelse er, at der ikke er hjemmel til det, men hvis man forudsatte, at det var tilfældet, og der var et beskyttelsesværdigt familieliv, er det hans opfattelse, at der som absolut minimum skal være en indikation på tvang for at kunne adskille et par. I den forbindelse kan alder være et kriterie, men hvis det skal stå alene, skal pigen enten være meget ung, eller der skal være en betragtelig aldersforskel, f.eks. en mand i 50’erne og en pige på 16 år.

Efter hans opfattelse har det en meget klar betydning, om der er tale om nyankomne par eller par, der allerede har været indkvarteret i asylsystemet i nogle måneder. Hvis parrene har opholdt sig i centersystemet i en periode, har man et godt kendskab til dem og et større grundlag for at vurdere, om der foreligger tvang eller ej.

Han mener derimod ikke, at vurderingen om ledsagelse har betydning for vurderingen om adskillelse. Ledsagervurderingen har noget at gøre med, om man kan udsende parret sammen, og om man skal anses som uledsaget mindreårig. En uledsaget mindreårig skal have beskikket en personlig repræsentant. Man kan godt forestille sig en situation, hvor man er vurderet som ledsager, men ikke bor sammen. Ledsagervurderingen handler om noget andet.

I hans optik er en oplysning om, at man kommer fra et land, hvor tvang forekommer ofte, ikke tilstrækkelig til at indikere tvang. Det skal foreligge noget mere konkret.

Adspurg, om spørgsmålet om tvang har betydning for, om man overhovedet er inde i beskyttelsen efter EMRK artikel 8, eller om det også kan have betydning for, om man kan gøre indgreb i et beskyttelsesværdigt familieliv, forklarede han, at hvis der er konstateret tvang, er man uden for artikel 8. Formålet med at forhindre tvangsægteskaber er sagligt, men han er ikke ekspert i, om dette er en egnet måde at gøre det på. Det var ikke noget, man overvejede i Udlændingestyrelsen.

Han blev foreholdt Folketingets Ombudsmands supplerende høringsbrev af 13. juni 2016 (ekstrakten side 1614) og telefonnotat af 14. juni 2016 vedrørende en samtale mellem ham og en medarbejder hos ombudsmanden (ekstrakten side 1667). Han forklarede, at det, han oplyste under samtalen, var, at der ikke på dette tidspunkt havde været nogle ny-indrejste par, og at det derfor var svært at beskrive praksis for sådanne par. De sager, der havde været, angik par, der havde opholdt sig i systemet i en længere periode. Det var ikke ham, der havde udarbejdet udkastet til retningslinjer. På baggrund af samtalen med ombudsmanden identificerede han, at der var et problem i det foreliggende udkast til retningslinjer, fordi det var anført, at det var operatøren, der skulle træffe den indledende beslutning om adskillelse. Den beslutning mente han, at styrelsen ikke kunne delegeres til operatøren. Det var rettelig styrelsen, der skulle træffe beslutningen, og det førte til ideen om, at operatøren kunne ringe til styrelsen og få en resolution. Han sad ikke med de konkrete sager på dette tidspunkt, og han tror ikke, at han overvejede, om man på baggrund af erfaringerne med de par, styrelsen havde adskilt, kunne give nogle retningslinjer for de afgørelser, styrelsen ville træffe fremover. Han var ikke inde i overvejelserne om de retningslinjer, der forelå den 1. juli 2016. Han havde på tidspunktet for samtalen med ombudsmandens medarbejder ikke set retningslinjerne. Han ville dog vide, hvis der havde været ny-indrejste, for det var en sag, der fyldte meget på kontoret. Han ringede til ombudsmanden, fordi der var et spørgsmål, han ikke forstod. Det var medarbejderen fra ombudsmanden, der gjorde ham opmærksom på problematikken, hvorefter han fandt retningslinjerne frem og læste dem.

Han læste det sådan, at det var indkvarteringsoperatørerne, der skulle træffe den første beslutning, og han foreslog en rettelse, hvilket blev imødekommet. Det var det eneste, han var involveret i vedrørende disse retningslinjer.

Til at begynde med kendte han ikke baggrunden for, at sagerne blev genoptaget. Det fandt han først ud af, da han læste udtalelsen af 28. april 2016 til ombudsmanden, hvoraf fremgik, at der skulle ske partshøring i sagerne. Han ved ikke, om det var noget, styrelsen selv besluttede, eller om det var noget, andre bestemte for styrelsen.

Han blev foreholdt mail af 26. april 2016 kl. 18.42 fra Lene Linnea Vejrum til Tanja Franck, Ditte Kruse Dankert og Jens Vikner, hvoraf fremgår bl.a., at departementet havde forelagt spørgsmålet om partshøring for Justitsministeriet, og at departementet gav styrelsen valget mellem at fastholde sin udtalelse eller at genoptage de sager, hvor der var sket adskillelse med henblik på partshøring, samt at departementet ville kritisere styrelsen for ikke at have partshørt fyldestgørende, hvis styrelsen fastholdt sin udtalelse. Han forklarede, at mailen er fra før, han blev ansat, og den var ikke journaliseret på sagen, så han har ikke set den. Han fik ikke oplysning om det anførte i forbindelse med, at han blev en del af sagsbehandlingen i disse sager. Han ved ikke, hvordan genoptagelsessagerne var tilrettelagt, inden han blev ansat. Han kom ind i sagerne, da han blev bedt om at se på partshøringsskrivelsen. Han tror, at det skete i forlængelse af de drøftelser, han havde med Ditte Kruse Dankert, hvor han blandt andet udtrykte bekymring vedrørende den skriftlige partshøring på dansk. I denne forbindelse må han være blevet bedt om at se på, om det så nogenlunde fornuftigt ud. Han var på dette tidspunkt ikke involveret i behandlingen af de konkrete sager.

Han blev foreholdt sin mail af 8. juni 2016 kl. 14.46 til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 5543), hvoraf fremgår bl.a.:

”Det kan virke virkelighedsfjernt, men som jeg ikke har lagt skjul på, mener jeg, at der er tale om en klart ulovlig tjenestebefaling, og at man skal fokusere på at finde en vej ud af blindgyden, som alle kan se sig selv i.

Vejen kunne passende være, at man – i modsætning til før instruks – er meget *opsøgende* i forhold til tvangsspørgsmålet, hvor man tager en snak med ægteparret, så snart de er indkvarteret (sammen). Udgangspunktet for samtalen er, at der er tale om et tvangsægteskab, og samtalens formål er at afsøge [officialmaksimen], om der foreligger særlige omstændigheder, der gør, at de skal indkvarteres samlet [m.a.o. om det kan afkræftes, at det er et tvangsægteskab]. Sådan må modellen i hvert fald være, hvor aldersforskellen ikke er meget stor. Er aldersforskellen meget stor, kunne man godt afprøve, om man ikke kunne skille dem ad under sagsbehandlingen (en slags ”betækningsperiode” for kvinden) uden, at det ville være klart ulovligt.”

Det er ministeriets instruks, han omtalte som en klart ulovlig tjenestebefaling. Det er det forhold, at man i det hele taget adskiller parrene, uanset om det er med eller uden partshøring. Han kan ikke sige, hvad han specifikt tænkte på dette tidspunkt, men han kan give en samlet gennemgang af, hvad han tænkte og gjorde gældende undervejs i forløbet. Han husker ikke, hvad han tænkte på dette tidspunkt, men når han ser mailen, tror han, at det var EMRK-vinklen, der fyldte mest. Hans holdning var, at der skulle være en eller anden form for indikation på tvang, hvis man skulle adskille. Det skulle således være tvang, der skulle begrunde ordningen. Alderen var ikke nok, med mindre den ”slog meget ud”.

Når han i mailen henviste til ”instruksen”, var det ordningen, som den var på dette tidspunkt, hvor man havde tænkt sig at tilrettelægge det på den måde, at parrene som det helt klare udgangspunkt indledningsvis skulle adskilles ved indrejsen uden partshøring, hvorefter der skulle ske partshøring hurtigst muligt og træffes afgørelse om det, der blev kaldt den efterfølgende adskillelse. Adspurgt, om han refererede til pressemeddelelsen plus noget andet, gentog han, at det var ordningen, som den var i styrelsen på dette tidspunkt. Han går ud fra, at den bestod af pressemeddelelsen og de efterfølgende drøftelser, der havde været mellem ministeriet og Udlændingestyrelsen. Det er Ditte Kruse Dankert, der mundtligt har fortalt ham om ordningen.

Han fik ikke nogen tilbagemelding på sin mail. Ditte Kruse Dankert og han har både før og efter mailen drøftet ordningens lovlighed. I den forbindelse omtalte de ikke specifikt denne mail. Ditte Kruse Dankert mente, at ordningen var lovlig. De diskuterede, hvorfor hun mente det, men han husker ikke, om det var på dette tidspunkt. Han kan give et samlet overblik over de argumenter, han blev mødt med, men han husker ikke, hvad der blev sagt på bestemte tidspunkter. Han tror dog, at hendes modargument i den tidlige fase var, at Justitsministeriet havde godkendt ordningen ud fra en betragtning om, at der var tale om en midlertidig ordning.

Han rettede på dette tidspunkt ikke henvendelse til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. På et tidspunkt rettede han henvendelse til Justitsministeriet. Han tror, at det var ret tidligt, men han husker det ikke. Han husker det sådan, at han har talt i telefon med Maria Aviaja Sander Holm, men han er ikke sikker. De talte om noget privat, og han fik på et tidspunkt indsneget et spørgsmål om, hvorvidt Justitsministeriet havde godkendt ”det her” ud fra en betragtning om midlertidighed. Han husker, at den pågældende ikke kunne genkende det billede. Han husker desuden, at han deltog i et socialt arrangement med medarbejdere fra Justitsministeriet, hvor han spurgte ind til det.

Adspurgt af Inger Støjbergs bisidder, advokat Nicolai Mallet, om det afsnit i hans mail, hvoraf fremgår, at ”vejen kunne passende være”, var hans bud på, hvordan man kunne gøre det lovligt, forklarede han, at det var hans bud på, hvordan man kunne imødekomme ministerens ønske om fokus på området. Det er ikke hans bud på, hvordan det kunne gøres lovligt. Det fremgår også af den sidste linje, at det er hans bud på, hvordan man kunne gøre det, uden at det var klart

ulovligt. Dermed mente han, at det kunne være, at det stadig var ulovligt, men at det så ikke ville være klart ulovligt. Adspurgte, om det var hans bud på en formodningsregel om tvang, der skulle afkræftes, forklarede han, at det tror han.

Foreholdt sine kommentarer til partshøringsbrevet (ekstrakten side 5544), der var vedhæftet mail af 8. juni 2016 fra ham til Ditte Kruse Dankert, forklarede han, at han i sin første kommentar spurgte til, om der var tale om ulovbestemt partshøring. Det kunne han ikke se, og han prøvede derfor at lave en formulering, der kunne rumme det hele. Han fik ikke svar på sit spørgsmål. Kommentar nr. 2 var en bemærkning om, at det skulle overvejes, om der var grundlag for at opretholde adskillelserne under sagsbehandlingen, når der ikke var partshørt. Baggrunden for kommentar nr. 6 var, at han mente, at partshøringen burde foretages mundtligt. Grundlæggende handlede det ikke om partshøring, som er en høring over allerede eksisterende oplysninger. Det handlede om at oplyse sagerne. Han mente ikke, at det var hensigtsmæssigt at gøre det ved at sende et brev på dansk til en udenlandsk mindreårig. De havde ikke nogen retningslinjer fra ministeriet om, hvad der skulle lægges vægt på, men han forestillede sig, at temaet måtte være, om der var tale om et tvangsægteskab eller ej, samt om pigen var i stand til at tage stilling til, om hun ville være gift eller ej, og at dette var bedst egnet til en mundtlig sagsbehandling. Hans intention var, at det skulle være mundtligt, og han skrev alle de argumenter, han kunne finde på. Henvisningen til ”en vej ud” var et forsøg på at spille på så mange heste som muligt for at få den mundtlige partshøring implementeret. Når han siger, at der stort set ikke var nogen oplysninger, bundede det i, at der, når man slog parrene op, ikke var særlig meget om dem. Han tror dog ikke, at han så på de konkrete sager på dette tidspunkt. Måske var der ikke engang oprettet konkrete sager, før de begyndte at partshøre. Han kunne godt forestille sig, at det først var i forbindelse med genoptagelsesprocessen, at der blev oprettet sager. Han husker dog ikke noget om det.

Han blev foreholdt sin mail af 9. juni 2016 kl. 10.29 til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 5551), hvori han gengav en samtale med en sagsbehandler i Justitsministeriet, der over for ham havde tilkendegivet bl.a., at Justitsministeriet ikke havde godkendt noget af det, Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde lavet, at midlertidigheden af adskillelsen ikke kunne bære adskillelsen i sig selv, men at der skulle noget mere til, samt at social tvang eller kulturel tvang var uden betydning. Han forklarede, at han ikke husker, om det var Maria Aviaja Sander Holm, han talte med, og han var også på et tidspunkt til et socialt arrangement. Han kan derfor ikke huske, om han både har talt med hende og andre i Justitsministeriet. Baggrunden for, at han skrev, at de ikke skulle have journaliseret noget, var, at han tænkte, at korrespondancen var ret uformel. Ditte Kruse Dankert og han havde et nært og fortroligt forhold til hinanden på det tidspunkt. Hun havde rigtigt travlt, og det, de havde mulighed for, var derfor at skrive til hinanden. Dette var noget, han ellers ville have sagt til hende. Det var ikke en henvisning til, at der ikke skulle ligge noget om det på grund af sagens karakter, men det var nogle oplysninger, han havde fået som privatperson. Det ville han ikke have det godt med at journalisere. Generelt kan

man ikke, hvis man får en oplysning som privatperson og bruger den fagligt, undlade at journalisere det. Han husker ikke, om det anførte er en detaljeret gengivelse af de oplysninger, han fik, og han er ikke sikker på, hvem han fik oplysningen fra. Det kunne også være Yassmina Amadid eller Nina Holst-Christensen. Han vil gætte på, at det var en af de tre, fordi det var dem, der var involveret i sagen.

Han tror, at hans bemærkning om social og kulturel tvang var med, fordi det var noget af det, han var blevet præsenteret for som modargument. Det skal ses i forlængelse af de løbende drøftelser, de havde. Det er, som han husker det i dag, et svar på nogle af de ting, han blev præsenteret for, og som han, da han fik mulighed for det, prøvede at spørge ind til. Adspurg, om han fik nogen tilbagemelding fra Ditte Kruse Dankert, forklarede han, at de fortsatte deres drøftelser. Han kom med alle mulige argumenter, og hun kom med argumenter. Han tror ikke, at dette spørgsmål var et selvstændigt tema i de videre drøftelser, men han husker det ikke. Han ved ikke, om Ditte Kruse Dankert talte med andre i styrelsen om det. Han ved, at hun drøftede spørgsmålet om mundtlig partshøring med andre på et tidspunkt. Han spurgte hende ikke, om hun fulgte op på det. Han tror ikke, at han gav udtryk for det anførte om social og kulturel tvang ”højere oppe i systemet” i styrelsen.

Foreholdt mail af 9. juni 2016 kl. 18.47 fra Lene Linnea Vejrum til Tanja Franck og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 5552), hvoraf fremgår bl.a., at Justitsministeriet havde ændret holdning til, hvad der lå ”inden for og uden for skiven”, forklarede han, at mailen og dens indhold ikke siger ham noget. Det ser dog ud til, at der kom noget godt ud af hans mail til Ditte Kruse Dankert. Han blev ikke orienteret om, at tvang ikke havde været et kriterium, men skulle til at være det. Han kørte sit eget løb med partshøringsskrivelsen, og han var ikke orienteret om, at der kørte noget andet ved siden af. Det eneste, han genkender i mailen, er henvisningen til et møde. Han tror, at det var det møde, han deltog i den 1. juli 2016. Han vidste, at styrelsen presede ret meget på for at få nogle retningslinjer fra ministeriet. Han ved ikke, hvorfor genoptagelsessager er sat i citationstegn. Adspurg, om der var en bestemt stemning i styrelsen vedrørende genoptagelsessagerne, forklarede han, at der, da han blev ansat, var en opgivenhed i forhold til, hvad de skulle gøre, og hvad de skulle lægge vægt på. Man havde ikke modtaget noget konkret fra ministeriet om det. Sagerne havde også ligget stille siden februar 2016.

Foreholdt, at det i mailen desuden var anført, at spørgsmålet om tvang ville gøre det vanskeligere at adskille, hvis svaret var klart nej, forklarede han, at hans billede var, at de i begyndelsen ikke lagde vægt på spørgsmålet om tvang. Det passer godt med hans eget billede af, at tvang først blev et tema i forbindelse med genoptagelsessagerne. Han havde på dette tidspunkt ikke opfattelsen af, at det var tanken, at adskillelserne skulle ophøre. Det var først senere, at der skulle foretages en proportionalitetsvurdering. Når de talte om sagerne, handlede det ikke om, hvor længe parrene kunne være adskilt. Han husker ikke, om det var et tema på mødet den 1. juli 2016, eller om det først var senere.

Han ved ikke, om spørgsmålene om tvang og frivillighed har været drøftet med Lykke Sørensen eller Jesper Gori. Han kunne blot konstatere, at det blev godkendt, at de spurgte ind til det. Han har lavet partshøringsbrevet og det koncept, der blev brugt til partshøringsamtalerne eller rettere sagsoplysningssamtalerne. Han er ikke bekendt med, om det var noget, der blev clearet med andre. Alt det, der blev spurgt ind til, var inspireret af udlændingelovens § 9, stk. 8. Han var i den situation, at det var svært at sagsoplyse, når de ikke vidste, hvad de skulle lægge vægt på i sidste ende. Han mente dog, at det var vigtigt, at de nu kom ”ud over stepperne”, og at det var bedre at få kritik for at have sagsoplyst for meget end for lidt. Man kan ikke sige, at de anvendte den samme forhåndsformodning, som anvendes ved familiesammenføring i fætter/kusine ægteskaber, men han mente, at de kriterier, man lægger vægt på ved afkræftelsen af tvangsformodningen i disse sager, måtte være nogle af de samme, der skulle lægges vægt på her. Selve afvejningen skulle ikke være den samme. Det virkede som meget saglige kriterier, hvis hovedtemaet var tvang.

Hans opfattelse af, at det ikke var meningen, at der skulle ændres på, at der var sket adskillelse, byggede på, at der ikke var drøftelser om, hvor længe adskillelserne skulle vare. Man ville vel ellers skulle skrive til parrene, at adskillelsen indtil videre ville være i en eller anden periode, og at der løbende ville blive foretaget en proportionalitetsvurdering. Han tror, at det kom på i afgørelserne til sidst. Som han husker det, var det ministeriet, der på et tidspunkt sagde, at der skulle foretages en proportionalitetsvurdering, hvor tiden skulle indgå.

På ny foreholdt sin mail af 8. juni 2016 kl. 14.46 til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 5543) og adspurgt af Inger Støjbergs bisidder, advokat Nicolai Mallet om, hvad der lå bag, at man i den foreslåede ordning, kunne tage udgangspunkt i en samtale ved afgørelsen af, om der var tale om et tvangsægteskab, når han samtidig dagen efter skrev, at social og kulturel tvang var uden betydning, gentog han, at det, han beskrev ikke var, hvordan ordningen skulle være, hvis den skulle være lovlig. Det handlede om, hvordan man kom ud af det klart ulovlige område. En lovlig ordning ville kræve adskillige ting, herunder en lovændring. Adspurgt, om man kunne have det beskrevne udgangspunkt for samtalen uden at inddrage social eller kulturel tvang, forklarede han, at det kunne man sagtens. I så fald skulle udgangspunktet for samtalen være aldersforskellen. Det, han foreslog for at finde et eller andet, som ministeren kunne leve med, var, at man måske – hvis aldersforskellen var meget stor – kunne have dem boende hver for sig. Foreholdt, at han også skrev, at ”sådan må modellen i hvert fald være, hvis aldersforskellen ikke er meget stor”, forklarede han, at der også står, at de skal bo sammen, mens man oplyser sagen. Adspurgt, om udgangspunktet for samtalen er uafhængigt af tanker om social og kulturel tvang, forklarede han, at det er det. Det, han havde at forholde sig til, var en undtagelsesfri instruks og et klart ønske fra ministeren om, at der skulle administreres undtagelsesfrit, og han ønskede at stille Udlændingestyrelsen, der var i modvind, bedst muligt.

Foreholdt sin mail af 13. juni 2016 kl. 20.13 til Hannah Sværke og Ditte Kruse Dankert med hans bud på en mere grundig partshøring (ekstrakten side 6521), forklarede han, at han ikke husker, hvorfor han anførte, at sagerne var rodede, eller om han havde været nede i de konkrete sager. Han forestiller sig, at han havde fået et udkast, og da der var så mange sager, der havde ligget stille så længe, skulle de i gang med at behandle sagerne. Hvis sagsbehandlerne skulle bruge år og dag på at skrive tingene ind, kunne de ikke opnå det, han ønskede; at de traf afgørelser meget hurtigt. Han husker ikke, om de valgte at ekstrahere ind i brevene eller vedlægge bilagene.

Han blev foreholdt sin mail af 21. juni 2016 kl. 14.24 til Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 5554), hvor han anførte bl.a.:

”Jeg kan forstå, at der nu – efter instruktion fra UIBM - er truffet beslutning om, at de pågældende skal adskilles under vores sagsbehandling.

Jeg mener, at der er tale om en klart ulovlig tjenestebefaling, som jeg har pligt til at sige fra over for til min direkte foresatte og hendes foresatte.

Jeg arbejder naturligvis loyalt videre med sagen, men mener, at der er tale om en klart ulovlig ordning. En konsekvens af denne vurdering er, at det også vil være ulovligt at adskille det konkrete par. Hertil kommer, at der er særlige omstændigheder i sagen, som gør det særligt usagligt at adskille parret, nemlig, at de i en periode på 7 måneder har været indkvarteret sammen uden, at der i den forbindelse er fremkommet oplysninger om problemer.”

Han blev desuden foreholdt Lene Linnea Vejrum's svar kl. 15.25 (ekstrakten side 5553), hvori hun anførte, at der ikke var tale om en konkret instruks fra departementet, men at departementet havde oplyst, at de ikke kunne forvente ændringer i forhold til den gældende instruks om adskillelse med henblik på et pusterum. Endelig blev han foreholdt sit svar på denne mail kl. 15.32, hvori han fastholdt, at det fortsat var hans opfattelse, at der var tale om en klart ulovlig instruks, og at en adskillelse efter hans opfattelse ville være klart ulovlig, hvis der ikke forelå indikationer på tvang eller noget, der brød en retlig norm i Danmark.

Han forklarede, at han i denne mail anførte, dels at selve ordningen var ulovlig, og at det derfor også var ulovligt at adskille det par, der var omtalt i mailen, dels, at der uanset ordningens lovlighed ikke var indikationer på tvang, og at det også af denne grund var ulovligt at adskille det konkrete par.

Som sagt kan han generelt ikke tidsfæste, hvornår han har gjort sine forskellige indsigelser gældende, men han har gjort en række ting gældende undervejs i sagen.

En af de ting, han anførte undervejs, var, at der ikke var hjemmel til indgrebet. Af forarbejderne til udlændingelovens § 42 a, stk. 7, fremgår, at det ikke er udtømmende angivet, hvilke hensyn der kan danne grundlag for beslutningen. De eksempler, der er nævnt, har dog alle sammen noget med de driftsmæssige hensyn at gøre. Der er f.eks. nævnt et eksempel om, at der kan ske flytning, fordi en asylansøger skal til en samtale i nærheden af det pågældende sted, fordi en asylansøger skal udsendes og derfor skal indkvarteres i nærheden af politiet, eller fordi nogle er oppe at skændes på centeret. Hvis der er et beskyttelsesværdigt familieliv, og man ønsker at gøre et indgreb i det, skal der ikke alene være lovhjemmel, der skal være en klar lovhjemmel. Hans synspunkt er, at bestemmelsen i udlændingelovens § 42 a, stk. 7, ikke udgør en klar lovhjemmel. Der skulle som det mindste stå i forarbejderne, at bestemmelsen kan bruges til at gøre indgreb i retten til familieliv, og det gør der ikke. Hans opfattelse er derfor, at der ikke er hjemmel til adskillelsen.

Det næste, han anførte, var spørgsmålet om delegation, som han blev opmærksom på i forbindelse samtalen med ombudsmanden. Det var et problem, at udkastet til retningslinjer lagde op til, at det var operatørerne, der skulle træffe beslutning om den indledningsvise indkvartering. Det lykkedes at få rettet op på dette.

Dernæst var det snittet i de konkrete sager, han havde indsigelser mod. Det indtryk, han fik, var, at parrene blev adskilt, selvom der ikke var indikationer på tvang. Hans opfattelse af EMRK artikel 8 i de sager, hvor der er et beskyttelsesværdigt familieliv, er, at et indgreb kræver en eller anden indikation på tvang. Alder er et sagligt kriterie, når man ser på dette spørgsmål, men hvis alderen står alene, må det kræve, at pigen er meget ung, eller at der er en meget markant aldersforskel.

Der var desuden et spørgsmål om sagsoplysning i forhold til den indledningsvise indkvartering. Det var det, man dengang kaldte for ”havelågesituationen”. I den situation, at et asylpar ankom f.eks. kl. 03.00, skal man tage stilling til, om parret skal bo sammen eller være adskilt under sagens behandling. Han stillede spørgsmål ved, hvordan man kunne vide, om de havde et familieliv osv. Det vidste man ikke. I ministeriets retningslinjer fra december 2016 er det anført, at Udlændingestyrelsen allerede ved den første indkvartering skal tage stilling til, om der foreligger helt særlige omstændigheder, der gør, at parret allerede ved ankomsten skal indkvarteres sammen. I retningslinjerne nævnes situationer, hvor parret har børn, og kvinden har et handicap, der gør, at hun ikke kan tage vare på børnene på egen hånd, eller hvor forældrene er traumatiserede. Hans spørgsmål var, hvordan man kunne tage stilling til disse spørgsmål på dette tidspunkt. En afklaring af, om nogen er traumatiseret, kræver samtaler med den pågældende. I den forstand mener han sådan set, at ordningen er værre nu, end den var i februar 2016, idet man dengang vidste noget om parrene, eventuelt i form af mangel på oplysninger om parrene. Som ordningen er nu, ved man ingenting, og der er en betydelig risiko for, at man kommer til at gøre noget, der er forkert. Han vil tro, at man i dag ikke havde fundet de par, der dengang ikke blev adskilt.

Han anførte også noget om praksisændringen. Tidligere var ordningen, at man automatisk blev adskilt, hvis man var under 15 år, og ellers adskilte man alene, hvis man blev opmærksom på parret på grund af en eller anden form for mistrivsel. Hans opfattelse er, at den ordning virkede upåklageligt. Hvis man som minister vil lave en praksisændring, har man en betydelig frihed til det, men det kræver, at der dels er hjemmel, dels at praksisændringen er saglig. Han har ikke på noget tidspunkt set nogen form for dokumentation for, at ordningen skulle være egnet til at opfylde et sagligt formål.

Hvis man skulle lave en ordning som denne, ville han mene, at man skulle lave en lovændring for at tilvejebringe en lovhjemmel, at man skulle have en eller anden form for dokumentation for egnetheden, og at man skulle lægge et væsentligt andet snit i sagerne og alene adskille i situationer, hvor alderen var meget påfaldende.

Det er de overvejelser, han har gjort gældende over tid. Adspurgt, om han kan kvalificere, om det var i relation til forvaltningsretten eller de menneskeretlige forpligtelser, at han gjorde gældende, at der ikke var hjemmel, forklarede han, at han gav udtryk for, at det både var efter almindelige forvaltningsretlige grundsætninger og menneskerettighederne. Det var Ditte Kruse Dankert, han nævnte det for. Adspurgt, om han kvalificerede, om spørgsmålet om sagsoplysning var efter forvaltningsretten eller de menneskeretlige forpligtelser, forklarede han, at for ham var det forvaltningsretligt. Han husker det ikke som noget, der blev overvejet i relation til menneskerettighederne.

Han fik et betydeligt og kvalificeret modspil fra både Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum, som han opfatter som dygtige jurister og hæderlige mennesker. Han gjorde også Tanja Franck opmærksom på, at han mente, at ordningen var klart ulovlig. I forhold til Tanja Franck fik han dog ikke lejlighed til at uddybe det.

Det første, han blev mødt med som modargument, var, at Justitsministeriet havde godkendt ordningen ud fra en betragtning om midlertidighed. Senere blev det ændret til, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Justitsministeriet havde talt om det, og at man var enige om linjen. Der var et møde med Jesper Gori og en række andre den 1. juli 2016, hvor Jesper Gori gav udtryk for, at det, han sagde, var afstemt med Justitsministeriet, samt at de retningslinjer, der endte med at komme i december 2016, ville svare til det, han gav udtryk for.

Derudover havde Ditte Kruse Dankert nogle bemærkninger om ordningens intensitet. Ordningen indebar, at parrene ikke må være sammen i tidsrummet fra kl. 22.00 til kl. 07.00. Hvis parret ikke havde børn fik de betalt en billet én gang ugentligt, så de kunne besøge hinanden. Hvis parret havde børn, fik de betalt en billet fire gange om ugen. Hendes synspunkt var, at det ikke var særlig indgribende, og hvis man kan sige til en asylansøger, som har fået asyl på grundlag

af midlertidig beskyttelsesstatus, at vedkommende ikke kan se sin kone, der befinder sig i Syrien, de næste tre år, hvordan kan man så ikke sige til nogen, som sidder i Danmark, at de gerne må se hinanden hele dagen, men ikke må være sammen om aftenen og natten. Hans mod svar til dette var, at der er tale om to forskellige situationer, som man ikke kan sammenligne. Lene Linnea Vejrum's hovedargument var, at hun af ministeriet var blevet oplyst om, at man godt kunne have en ordning, hvor man konsekvent lavede mande- og kvindecentre. Hvis man kunne det, kunne man også gøre dette i forhold til de enkelte par. Han nævnte over for Lene Linnea Vejrum, at der er en dom fra EMD fra 2014 (Tarakhel mod Schweiz), der kan læses sådan, at menneskerettighedsdomstolen er noget skeptisk over for det at adskille familier, og at det i hvert fald muligvis var en del af begrundelsen for, at man i en periode ikke kunne udsende børnefamilier til Italien efter Dublinforordningen.

I forhold til hjemmelsspørgsmålet blev han mødt med, at det fremgår af forarbejderne, at disse ikke var udtømmende.

Adspurgt, om det er sædvanligt, når der er tale om lovgivning, der kan gøre indgreb i familielivet, at man i forarbejderne tager stilling til de menneskeretlige forpligtelser, forklarede han, at det bør man helt klart efter lov kvalitetsvejledningen. Det er også et indicium, men det var ikke noget, han var opmærksom på dengang.

Den samtale, han havde med Tanja Franck, var den 1. juli 2016 i forlængelse af mødet. Den samtale kommer han aldrig til at glemme. Lige efter, at embedsmændene fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet var gået, sagde han til hende, at det var utroligt at høre så dygtige jurister forsvare en klart ulovlig ordning. Til det svarede hun: "Det der, det vil jeg slet ikke høre. Det må du ikke sige." Han svarede, at det var det, han mente. Der skete ikke mere. Han prøvede at lægge op til en drøftelse, men det var der ikke mulighed for. Samtalerne med Ditte Kruse Dankert foregik til gengæld over tid. Det var stort set hver dag i perioden efter den 2. eller 3. juni til den 1. juli 2016. Han skruede væsentligt "ned for charmen" efter den 1. juli 2016. Det er under en håndfuld gange, at han har haft drøftelser med Lene Linnea Vejrum. Det var ikke helt i begyndelsen af hans ansættelse, og det ville være underligt, hvis det var før den 13. juni 2016, hvor han begyndte at sidde med sagerne. Han tror ikke, at det var efter den 1. juli 2016, men han kan ikke sige det. Han har også ved enkelte lejligheder sagt noget efter den 1. juli 2016. Blandt andet blev han på et tidspunkt bedt om at udarbejde et notat. Det er notatet af 6. oktober 2016. Da han fik opgaven, sagde han, at han godt kunne lave et notat, men at de kendte hans holdning til ordningen. Han husker ikke, om det var Ditte Kruse Dankert eller Lene Linnea Vejrum, der gav ham opgaven.

I sin mail af 21. juni 2016 kl. 14.24 til Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 5554) henviste han til den pligt, der blev stadfæstet med Tamilsagen og Kodeks VII. Forløbet forud for denne mail var, at Bookingen var blevet opmærksom på et par, hvor pigen om morgenen var 18 år, og efter en samtale var hun lidt over et år yngre. Det var et par, der havde

boet sammen i syv måneder. De var indrejst på et tidspunkt, hvor de begge var under 18 år. Det var den første sag, efter at han blev ansat, hvor de skulle foretage en ”ny” adskillelse. Han gik ind til Ditte Kruse Dankert med mailen og syntes selv, at han havde fået en genial ide; at man kunne sige, at parret ikke skulle adskilles, fordi de slet ikke var omfattet af indkvarteringsordningen. Den omhandlede efter hans opfattelse ikke personer, der begge var indrejst, da de var under 18 år. Han tænkte, at det var den bedste chance, han havde, for at komme igennem med, at parret ikke skulle adskilles. De to gik ind til Lene Linnea Vejrum, hvor han gentog sit forslag, ligesom han sagde noget i retning af, at han ikke havde kendskab til tvangsægteskaber, hvor begge var mindreårige. Lene Linnea Vejrum sagde, at der fandtes sådanne tvangsægteskaber. Lene Linnea Vejrum ville forelægge sagen for Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, og hun bad ham om at finde oplysninger om, hvor gamle de var, og hvorfor de først nu var blevet opmærksomme på parret. Efterfølgende fortalte enten Ditte Kruse Dankert eller Lene Linnea Vejrum ham, at parret skulle adskilles. Han var rimelig chokeret, fordi parret var stort set jævnaldrende og havde boet sammen i syv måneder uden problemer, ligesom der ikke var indikationer på tvang, så han forstod ikke, hvad formålet med adskillelsen var. Det var derfor, at han skrev mailen. De eneste tilgængelige oplysninger om parret var alderen, og hvorfor styrelsen først nu havde opdaget sagen. Han har ikke skrevet notater om disse to møder. Det ville han normalt ikke gøre. Normalt ville han alene gøre det i forbindelse med ministerbetjeningen.

Han søgte ikke rådgivning, inden han sagde fra, og han fik ikke andre tilbagemeldinger end dem, der fremgår på skrift.

Han fortalte desuden Anna-Sophie Saugmann-Jensen, at han havde sendt den omhandlede mail, men det var i forbindelse med en privat samtale, og han forventede ikke, at hun gjorde noget ved det. Det var i forlængelse af et møde om et udkast til retningslinjer. Han har desuden videresendt mailen til Ronya Habo og formentlig til Hannah Sværke og Camilla Bloch-Egendal, der var sagsbehandlere i forbindelse med partshøringerne. Han mente, at det var vigtigt, at de kendte hans holdning. De drøftede det ikke efterfølgende. Anna-Sophie Saugmann-Jensen og han talte om ordningen. Det var langt senere, muligvis i oktober 2016. Han fortalte hende ikke om samtalen med Tanja Franck. Han har heller ikke fortalt andre om denne samtale.

Han blev foreholdt sin mail af 1. juli 2016 kl. 19.24 til Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6554) med referat af et møde samme dag om rammerne for den vurdering, Udlændingestyrelsen skulle foretage i forbindelse med de ”endelige afgørelser”, og hvor også Lykke Sørensen, Jesper Gori, Anna-Sophie Saugmann-Jensen, Tanja Franck og Jens Vikner deltog. Han blev desuden foreholdt Lene Linnea Vejrum's svar af 6. juli 2016 kl. 16.02, hvoraf fremgår, at hun havde anført sine ændringer i udkastet til referat.

Han har ikke sendt mailen med referatet til ministeriet, men han tror, at Tanja Franck fik den. Ministeriet lavede også et referat den 11. juli 2016. Baggrunden for, at han mente, at der skulle være dokumentation for, hvad de havde talt om på mødet, var, at det er dette notat, afgørelserne

er truffet ud fra frem til den 12. december 2016, hvor der kom en vejledning. Det er derfor et ret centralt dokument. De var i forbindelse med udkastet til vejledningen meget opmærksomme på at anføre, på hvilke punkter vejledningen adskilte sig fra det, der blev oplyst på dette møde. Adspurgt, om det i en sådan situation ikke ville være nærliggende at afstemme med ”afsenderen”, forklarede han, at han alene har afstemt referatet med medarbejdere i Udlændingestyrelsen, og Jesper Gori sendte den 11. juli 2016 ministeriets referat af mødet. Det anførte om, at samtalen ikke drejede sig om den indledende adskillelse, tror han ikke blev udfordret. Det var en rammesætning. Når ministeriet sagde, at det var det, de fik på dette tidspunkt, var det sådan. Han husker ikke, hvem der sagde det. Det var hans opfattelse, at kongebrevseksemplet fyldte utilfredsstillende meget på mødet. Det fyldte næsten hele mødet, og for ham var det kun en lille flig af problemstillingen. Der er også mange andre situationer, hvor man gerne må bo sammen ude i samfundet, også hvor man ikke er gift. Kongebrevstankegangen var ikke ny. Det indgik i en samrådstale fra medio marts 2016. Han husker ikke baggrunden for, at det blev anført, at et forudgående samliv ikke havde afgørende betydning.

Foreholdt Jesper Goris mail af 4. juli 2016 kl. 11.46 til blandt andre Ditte Kruse Dankert med en sammenfatning af den vurdering, der skulle foretages (ekstrakten side 1997), forklarede han, at han ikke ved, hvorfor kongebrevseksemplet ikke var nævnt. Det eneste, han tænkte, da han så denne mail, var, at den var meget kortfattet.

De havde lynende travlt i forbindelse med behandlingen af genoptagelsessagerne, og han husker en dag, hvor han havde seks samtaler. Afgørelserne blev truffet ud fra det referat, han udarbejdede om mødet den 1. juli 2016. Det var de forhold, han blev spurgt til, når han forelagde sagerne. Når de traf afgørelser, begyndte de nogle gange med en form for ”frontloading”, inden de talte med parrene. I sådanne tilfælde talte han med Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert og nogle gange kun Dankert om, hvad de tænkte. Denne forhåndssamtale angik, hvad resultatet ville være, hvis der ikke kom noget ”underligt” frem under samtalerne med parrene. Andre gange gik de bare i gang med sagsoplysningen. Hensynet var, at han havde rigeligt at lave og derfor ikke tid til at skrive om noget, der ikke skulle bruges til noget. Hvis de frontloadede inden samtalerne med parrene, drejede det sig meget om alder i relation til de kriterier, der var nævnt i mailen med referatet. Hvis det var efter sagsoplysningen, gik det mere på, hvor modne pigerne var, og hvad parrene havde sagt. Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum fik en kort gennemgang af, hvad der var kommet frem under samtalerne, som de ikke selv deltog i. Ud fra den frontloading, de havde foretaget, vidste han, hvordan de ønskede, at sagen skulle lande, og han udarbejdede et udkast, der gik på det. Det sendte han i alle tilfælde til godkendelse hos Ditte Kruse Dankert, nogle gange på mail og andre gange fysisk. Ditte Kruse Dankert vurderede herefter, om hun selv ville godkende sagen, eller om den skulle videre til Lene Linnea Vejrum. Som han husker det, var det afgørende for denne afvejning, om der tidligere havde været en lignende sag, som direktionen havde taget stilling til. Hvis det ikke var tilfældet, skulle sagen til Lene Linnea Vejrum eller Anni Fode, hvis Vejrum ikke var til stede. De kunne godkende eller lægge sagen videre til Tanja Franck. Ofte fik Tanja Franck mails med

bullets med oplysninger om parrene. Frontloadingen foregik på denne måde i samarbejde med hende, uden at hun så selve afgørelsen. Tanja Franck var på ferie, men så på sagerne og godkendte dem.

I forbindelse med sagsoplysningen brugte de også de oplysninger, der allerede lå i sagen. Han husker ikke, om oplysningerne blev skrevet ind i partshøringsbrevet, eller om de blev vedlagt, men det var også noget, de foreholdt parrene. Oplysningerne blev brugt som en aktiv del af sagsbehandlingen. Når de forberedte samtalerne, udskrev de alt, hvad der overhovedet lå.

Under samtalerne fokuserede de meget på frivillighed. Der var mange detaljerede spørgsmål om omstændighederne vedrørende ægteskabets indgåelse, hvem der købte bryllupsgaven, om de boede sammen før ægteskabet osv. Hovedformålet var at vurdere spørgsmålet om tvang. En stor del af sagsoplysningen angik derfor dette spørgsmål, og der var desuden en række spørgsmål om modenhed. Han husker ikke, om resultatet af frontloadingen nogle gange ændrede sig efter sagsoplysningen, men han tror, at han ville kunne huske, hvis han var blevet bedt om at lave noget om. Han er dog ikke i tvivl om, at sagerne ville være endt anderledes, hvis der var kommet noget frem. Det, de havde talt om til frontloadingen, var ikke ufravigeligt. De har i hvert fald i nogle af de mails, der blev sendt til Tanja Franck, nævnt, om der var indikationer på tvang. De var meget interesserede i spørgsmålene om tvang og modenhed.

Foreholdt sin mail af 8. juli 2016 kl. 16.45 til blandt andre Lykke Sørensen med en orientering om afgørelser i indkvarteringssager (ekstrakten side 6563) forklarede han, at mailen er sendt som led i den statusopdatering, Lykke Sørensen anmodede om på mødet den 1. juli 2016. Ministeriet var interesseret i, hvad der skete i sagerne, og hvad styrelsens snit var. Den sag, der var omtalt, hvor parret fik lov til at blive sammen, var en af de fem sager, der tidligere havde været forelagt for departementet. Det var hans billede, at der ikke var indikationer på tvang i alle de sager, hvor det blev besluttet, at parrene fortsat skulle være adskilt. Der var måske et par sager, hvor der var indikation på tvang. Han fik ikke en anmodning om, at ministeriet ville se de konkrete sager på dette tidspunkt, men han husker, at ministeriet gav udtryk for, at det så fornuftigt ud.

Foreholdt sin mail af 22. juli 2016 kl. 18.11 til blandt andre Lykke Sørensen med en ny status (ekstrakten side 6562) forklarede han, at de sager, hvor kvinden selv ønskede at blive adskilt, også blev lukket, fordi de ikke kunne have en sag i systemet, der ikke var lukket. Han drøftede derfor spørgsmålet med Anni Fode, og de var enige om, at de måtte afslutte sagerne. De drøftede begrundelsen, fordi det ikke var sikkert, at manden vidste, at det var kvinden, der ønskede adskillelse.

Foreholdt sin mail af 5. august 2016 kl. 18.58 med endnu en status til Lykke Sørensen (ekstrakten side 6261) forklarede han, at de fik behandlet og lukket alle sagerne ret hurtigt.

Han blev foreholdt mail af 28. september 2016 kl. 10.46 fra Nils Bak til Tanja Franck, Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert med udkast til fakta om ”barnebrude-procedure” (ekstrakten side 6581), Ditte Kruse Dankerts svar kl. 12.16 (ekstrakten side 6581), Nils Baks mail kl. 13.00 med godkendte bemærkninger (ekstrakten side 6579) samt Ditte Kruse Dankerts mail kl. 13.23 med både hendes og hans egne bemærkninger til dette (ekstrakten side 6579). Han forklarede, at han ikke husker, om den ændring, de foreslog, var at erstatte ”efter en periode” med ”i forlængelse af instruksen” i afsnittet om, hvornår Udlændingestyrelsen igangsatte en sagsbehandling af spørgsmålet om, hvorvidt indkvartering fortsat skulle ske hver for sig, eller om det ville stride mod konventionerne. Det går han ud fra, sådan som mailen ser ud. Han kan huske, at det handlede om, at parrene først var adskilt, hvorefter man traf afgørelse om, at en del af dem nu skulle bo sammen igen. Det medførte åbenbart forvirring i pressen og hos indkvarteringsoperatørerne. Det, styrelsen gerne ville have frem, var, at de første adskillelser var rigtige, men at adskillelserne havde været så længe, at det i nogle tilfælde ikke længere var proportionalt at opretholde adskillelsen. Det forhold, at man først traf afgørelse om adskillelse og senere det modsatte, var med styrelsens briller ikke ensbetydende med, at den første afgørelse var forkert. Han husker ikke baggrunden for ændringen fra ”efter en periode” til ”i forlængelse af”. Han er dog ikke i tvivl om, at de har talt om det.

Foreholdt sin mail af 18. september 2016 kl. 21.00 til Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert med udkast til notits om genoptagelse (ekstrakten side 6569ff.) forklarede han, at det er ham, der har udarbejdet udkastet. Det var styrelsens tanker, han beskrev i notatet. Han fik af Lene Linnea Vejrum eller Ditte Kruse Dankert besked om, at Tanja Franck ønskede et notat om, at ordningen var lovlig, og hvordan ordningen blev administreret. I den forbindelse tilkendegav han, at det ikke var hans holdning, men at han nok skulle skrive det. Han kendte styrelsens holdning på baggrund af de drøftelser, han havde deltaget i. Han drøftede det ikke med departementet forud for mødet den 13. oktober 2016, men han ved ikke, om andre har gjort det.

Foreholdt sin mail af 13. oktober 2016 til blandt andre Tanja Frank, Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado (ekstrakten side 5557) med referat af et møde med departementet om vejledningen, hvori Jesper Gori og Anna-Sophie Saugmann-Jensen deltog, og som havde til formål at drøfte styrelsens bemærkninger til udkastet til de retningslinjer, der kom i december 2016, forklarede han, at han ikke sendte referatet til ministeriet og ikke har kendskab til, om andre gjorde det. Han vil tro, at det var Jesper Gori, der førte ordet på mødet, fordi han var den højst rangerende. Det blev tilkendegivet, at styrelsen ikke ville få kritik for den konkrete sagsbehandling, fordi der i styrelsen var en frygt for, at ministeren ville sige, at det var for ”slapt”, og at der var for mange par, der fik lov til at bo sammen. Det var alene det, der lå i det. Kongebrevseksemplet, der blev nævnt, var det samme, men fyldte noget mindre.

Forevist notatet af 2. februar 2016 om indkvartering af mindreårige asylansøgere (ekstrakten side 158) forklarede han, at han ikke blev præsenteret for notatet i forbindelse med behandlingen af de konkrete sager. Han var bekendt med, at der var et notat, og som han husker det, lå

det alene i udkastform i styrelsen og indeholdt de faktiske oplysninger fra styrelsen om hidtidig praksis, men ikke en del om, hvordan man skulle administrere. Han blev ikke præsenteret for det, og det havde ingen rolle i den sagsbehandling, han deltog i.

Foreholdt mail af 14. oktober 2016 kl. 08.57 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Tanja Franck og Lene Linnea Vejrum og ham (ekstrakten side 5557), hvor det blev beskrevet som ”giganternes kamp” mellem Lykke Sørensen og Nina Holst-Christensen, forklarede han, at det handlede om vejledningen, der kom i december. Han vidste ikke, hvilke uenigheder mellem Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Justitsministeriet, der var, men der må have været en uenighed.

Foreholdt mail af 6. december 2016 kl. 19.02 fra ham til Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6603), hvoraf fremgår, at han havde anført bemærkningerne med store bogstaver, forklarede han, at det var rent praktisk, at de blev skrevet med store bogstaver. Det var, så man kunne se dem, fordi der allerede var en hel masse kommentarbokse. Han kender ikke indholdet af de overvejelser, der havde været om betænkningsperiode-synspunktet. Adspurg om, hvilken retlig vurdering pusterumssynspunktet var relateret til, forklarede han, at det var proportionaliteten. Det havde den betydning, at der på et eller andet tidspunkt var gået så lang tid, at der ikke længere var nogen saglig grund til, at parret skulle være adskilt, selvom der måske havde været en indikation på tvang. Dokumentet handler helt grundlæggende om de forskelle, der var mellem mødet den 1. juli 2016 og udkastet til retningslinjer. Det var et spørgsmål om at identificere forskellene. Om Ditte Kruses svar på mailen kl. 20.24, hvori hun anfører, at hun mangler ord, forklarede han, at baggrunden for hendes reaktion var, at der var meget væsentlige forskelle mellem det, der var blevet sagt til dem den 1. juli 2016 og det, der kom til at stå i vejledningen i december 2016. Han kan ikke svare på, hvorfor hun brugte vendingen ”klare indikationer på tvang”. Hans egen sondring gik på, om der var konstateret tvang eller indikationer på tvang. Hans vurdering var, at der, hvis der alene var indikationer på tvang, kunne være tale om et beskyttelsesværdigt familieliv. Der skete også adskillelser i sager, hvor der ikke var indikationer på tvang. Der var alene indikationer på tvang i et par sager.

Foreholdt sin mail af 3. februar 2017 kl. 08.54 til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6626), hvori han anførte, at det, der havde ”reddet os eller jer”, var beslutningen om, at fem par aldrig skulle have været adskilt, og at sagerne trods alt blev lukket relativt hurtigt og med et rimeligt udfald, da de først kom i gang, samt at hun skulle være glad for, at hun kom igennem med begge dele, forklarede han, at han ikke husker, hvem hun skulle have noget igennem overfor, men det afspejler bestemt også hans synspunkt i dag. Han husker ikke, om der i styrelsen var forskellige holdninger til, hvordan sagerne skulle behandles.

Det var imponerende, at man fra styrelsens side, selvom de fem sager var nået ministerens bord, og denne havde resolveret, at de skulle adskilles, alligevel ikke adskilte dem. Det er Ditte Kruse Dankert, der har fortalt ham, at ministeren havde resolveret, at de skulle adskilles. Som

han husker det, fremgår det af en note på en af sagerne, hvornår det skete. Det fremgår af noten, at sagen forelægges, og måske står der også, hvornår man fik en tilbagemelding. Han husker ikke, hvad der i øvrigt står i noten. Foreholdt Ronya Habos forklaring om, at der alene skulle ske adskillelse i fire af sagerne, mens det par, der var gift ved kongebrev, ikke skulle adskilles, forklarede han, at det er rigtigt, at ministeren accepterede, at dette par ikke blev adskilt.

Foreholdt Ditte Kruse Dankerts note af 10. marts 2016 i EstherH om en samtale med Jesper Gori, hvor denne skulle have fortalt, at styrelsen fortsat skulle afvente (ekstrakten side 1597), forklarede han, at det er denne note, der er formuleret ret blødt, han omtaler. Hun fortalte ham mundtligt, at der var kommet en tilbagemelding om, at der skulle ske adskillelse. Ditte Kruse Dankert kan ikke have fået beskeden af andre end Jesper Gori.

Foreholdt mail af 3. februar 2017 kl. 13.34 fra Frederik Marker Hansen til blandt andre Tanja Franck (ekstrakten side 6628) med beredskab til ombudsmandens kritik, hvoraf fremgår, at der var lagt den linje, at det skulle nævnes, at Udlændingestyrelsen hele tiden har behandlet sagerne ved en konkret og individuel vurdering, hvilket ombudsmanden anbefalede, og adspurgte, om han er enig i denne oplysning, forklarede han, at han som sagt betragter Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum som meget troværdige. De oplyste over for ham, at der blev foretaget konkrete og individuelle vurderinger. Han synes også, at omstændighederne taler for det. Hvorfor skulle de fem par ellers ikke adskilles? De havde rigeligt med oplysninger at se på dengang. Han har derfor ikke haft noget grundlag for at tilsidesætte det. I de sager, han har medvirket til, er der foretaget konkrete og individuelle vurderinger. Han ved ikke, om der i den sag, han tidligere nævnte om parret, hvor pigen pludselig var under 18 år, blev foretaget en konkret og individuel vurdering i forbindelse med den indledningsvise adskillelse, da han ikke var med til at træffe denne beslutning, men i forhold til den endelige afgørelse blev der altid spurgt ind til tvang mv. og foretaget en konkret og individuel vurdering. Sådan var det i alle sagerne, efter at han var blevet ansat. Han kan ikke svare på, om det, der fremgår af beredskabet, vedrørte den indledningsvise adskillelse. Det kommer an på, hvad ombudsmanden havde udtalt. Han læser denne mail som om, at den vedrører den egentlige adskillelse. Han tror ikke, at ombudsmanden har beskæftiget sig med den ”indledningsvise adskillelse”.

Adspurgte, om han i forbindelse med genoptagelsessagerne havde fat i de oplysninger, der forelå i sagerne i forbindelse med adskillelserne i februar og marts 2016, forklarede han, at de i forbindelse med behandlingen af genoptagelsessagerne havde fat i alt det materiale, der lå på sagerne. Adspurgte, om han i denne forbindelse gjorde sig selvstændige overvejelser om, hvorvidt styrelsen oprindeligt havde haft et fornødent grundlag til at foretage en konkret og individuel vurdering, forklarede han, at den opfattelse, han fik af retsstillingen på daværende tidspunkt, var, at det helt klare udgangspunkt var adskillelse af alle, og at der skulle foreligge oplysninger af f.eks. helbredsmæssig karakter, hvis man ikke skulle adskille i forbindelse med den indledningsvise adskillelse. Hans opfattelse var, at det var undersøgt, om der var sådanne oplysninger i systemet. Hans billede var, at det var fraværet af oplysninger, der gjorde, at man lagde til

grund, at der ikke var et problem. Foreholdt, at der i nogle af sagerne forelå oplysninger, der umiddelbart talte imod en adskillelse, forklarede han, at hans opfattelse er, at det var mindre betænkeligt at træffe afgørelse i februar 2016 end i dag, fordi der dengang forelå oplysninger.

Han overvejede ikke på det tidspunkt, om de ”gamle sager” var tilstrækkelig oplyst efter officialmaksimen. Han koncentrerede sig om det arbejde, han skulle udføre. Han havde ikke grundlag for at tilsidesætte det, han fik oplyst.

Hans bemærkning i mail af 3. februar 2016 kl. 22.30 til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6625) om, at Jesper Gori havde misforstået Justitsministeriet i sagen, handlede om, at der var så stor diskrepans mellem det, de fik at vide på mødet den 1. juli 2016, og det, der fremgik af retningslinjerne fra december. Han husker ikke i dag, om han fik at vide, at der var noget, Jesper Gori havde misforstået.

Han var ikke til stede under samrådet den 1. juni 2017, og der var ikke nogen fra styrelsen, der var sendt derover, men han har sikkert lyttet til det på kontoret. Det gjorde han altid, når der var samråd.

Foreholdt mailtråd af 1. juni 2017 mellem Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og ham, herunder Lene Linnea Vejrum's mail af 1. juni 2017 kl. 18.53 om samrådet og Ditte Kruse Dankerts svar kl. 19.36 (ekstrakten side 6640), hvori hun anførte, at hvis ministerens forklaring om at man skulle lægge til grund, at departementet hele tiden havde ment, at der skulle være undtagelser, måtte man kritisere hendes mail til operatørerne, der i så fald var i strid med instruksen, forklarede han, at det handlede om, at der forelå en undtagelsesfri pressemeddelelse, og at ministeren på samrådet havde sagt, at den ikke var undtagelsesfri. Han husker, at de i forbindelse med dette talte om, at hun ikke havde noget valg i forhold til, hvad hun skrev til indkvarteringsoperatørerne. Det, hun sagde, var, at det ville skabe betydelig forvirring, hvis hun der skrev, at der alligevel var undtagelser. Der var nødt til at være en entydig kommunikation. Han ved ikke, om Ditte Kruse Dankert drøftede det med nogen i februar 2016.

Når han i forbindelse med ministerbetjeningen modtog oplysninger fra Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum, spurgte han ind til det, hvis der var noget, han mente var underligt. Det gjorde han også i forbindelse med spørgsmålet om, hvorvidt der blev foretaget en konkret og individuel vurdering. De oplyste i denne forbindelse, at der var de fem sager, hvor der ikke var sket adskillelse, og at de havde set på eventuelle sundhedssager mv. Hvis der var noget, han studsede over, stillede han spørgsmål til det. Han var ikke selv nede for at tjekke sagerne. Ud over Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum kunne han også have spurgt Kristina Rosado om mere praktiske forhold, ligesom han spurgte sagsbehandlerne om det talmæssige.

Foreholdt ministerens svar på UUI spørgsmål 809 den 21. juni 2017 (ekstrakten side 4140), herunder Udlændingestyrelsens bidrag til besvarelsen af spørgsmålet, hvoraf fremgår blandt andet, at ”Udlændingestyrelsen kan oplyse, at styrelsen i alle sager, der er eller har været omfattet af udlændige- og integrationsministerens indkvarteringsinstruks af 10. februar 2016, har foretaget en konkret og individuel vurdering af, om det vil være foreneligt med Danmarks internationale forpligtelser at indkvartere parret hver for sig”, forklarede han, at sagsgangen i forbindelse med ministerbetjening var, at hvis der var tale om et spørgsmål, der tidligere var svaret på, kunne han skrive det samme. Hvis der var tale om noget, han ikke vidste noget om, gik han ind til Ditte Kruse Dankert eller Lene Linnea Vejrum og spurgte, hvad der skete dengang, og hvordan det hang sammen. Al ministerbetjening blev desuden godkendt af direktøren. Denne sag blev behandlet lidt anderledes end andre sager. I andre sager var også ledelsessekretariatet involveret, og det var dem, der forelagde for direktøren, efter at kontorchefen og vicedirektøren havde godkendt. I denne sag var det ofte ham, der forelagde for direktøren. Han tror, at det hang sammen med, at der ofte var korte frister for svar. Det foregik på mail på den måde, at han først sendte det til Ditte Kruse Dankert, der kom med sine bemærkninger, hvorefter Lene Linnea Vejrum kom med sine, og til sidst sendte han det til Tanja Franck. Hver gang indarbejdede han den forriges bemærkninger.

Han har ikke deltaget i drøftelser om de internationale forpligtelser i relation til det par, hvor han sagde fra på mail. Det, han sagde, var, at parret ikke var omfattet af ordningen, men det fik han at vide, at de var. Som det fremgår af vejledningen af 12. december 2016, er ministeren og Udlændingestyrelsens fortolkning af de internationale forpligtelser i forhold til den indledende adskillelse, at der skal være noget helt særligt for, at man ikke adskiller, f.eks. forhold af helbredsmæssig karakter. Det, han fik oplyst, var blandt andet, at man netop så på sundhedssagerne, de sociale sager mv. Det er den samme vurdering som den, der er beskrevet i det endelige notat. Han tror ikke, at tvangselementet er beskrevet i relation til den indledningsvise adskillelse. Det er først i forhold til den egentlige adskillelse. I forhold til styrelsens fortolkning af de internationale forpligtelser anser han derfor svaret på UUI spørgsmål 809 for at være retvisende.

Han blev foreholdt mail af 6. juni 2017 kl. 18.41 fra Lene Linnea Vejrum til ham og Ditte Kruse Dankert vedrørende udkast til svar til brug for samrådsspørgsmål AY, hvori hun anførte blandt andet, at svaret måtte tage udgangspunkt i styrelsens svar til ombudsmanden fra april 2016, og Ditte Kruse Dankerts svar samme dag kl. 21.41 (ekstrakten side 6642-6643), hvori hun anførte blandt andet, at hun havde talt med ”Jesper”, at det ikke ”lyder så godt på perspektivet”, at ”vi skal virkelig holde tungen lige i munden – og jeg er ikke sikker på, at det er en farbar vej (for os) at gribe tilbage til svaret til ombudsmanden”, og at ”vi svarer ikke på spørgsmålet ..., og vi risikerer samtidig, at vi løber hen et sted, hvor vi ikke vil være”. Han forklarede, at han er sikker på, at han på daværende tidspunkt vidste, hvad Ditte Kruse Dankert havde talt med Jesper Gori om, men han husker det ikke i dag. Han kan fortrinsvis huske de ting, hvor

han dengang tænkte, at der var noget galt med det, de gjorde. Det, der er anført her, siger ham ingenting.

Foreholdt sin mail af 13. juni 2017 kl. 17.51 til Ditte Kruse Dankert med et nyt udkast til svar og sin mail samme dag kl. 17.55 til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6645-6646), hvori han blandt andet anførte, at det var en mulighed at hive ”deres egne” folketingsbesvarelser ind i det, samt at han ikke mente, at den nuværende model var god, idet styrelsen havde fået samrådsmaterialet i høring og derfor burde have reageret før den 18. marts 2016, forklarede han, at deres drøftelser formentlig handlede om, hvornår styrelsen første gang fik at vide, at ordningen ikke var undtagelsesfri. Hans eget billede er, at den besked, styrelsen fik i februar 2016, var, at ordningen var undtagelsesfri. Det, han henviste til i mailen, var, at han kunne se, at styrelsen havde fået et udkast til samrådstale i marts 2016, hvoraf fremgik, at der var undtagelser. Han har fået oplyst, at der gik ca. 14 dage fra pressemeddelelsen, til undtagelserne kom. Der må derfor have været noget forud for samrådstalen, men han kunne kun forholde sig til det, der lå på sagerne. Dette var det første spor, han fandt. Spørgsmålet var derfor, om der var truffet afgørelser, før man fik det at vide.

Foreholdt mail senere samme aften kl. 20.27 fra Ditte Kruse Dankert til ham (ekstrakten side 6645), hvori hun anførte, at hun ikke kunne kommunikere anderledes end departementet, og at de på dagen for samrådet ikke var sikre på, om ministeren ”overhovedet ville sige ”fx” – kun oplyst om, at man ellers ville kontakte STM”, forklarede han, at det, der ligger i det anførte, er, at hvad skulle Ditte Kruse Dankert have kommunikeret ud i februar 2016, når både instruksen og det modtagne materiale var undtagelsesfrit? Ditte Kruse Dankert beskrev desuden, at der havde været nogle slåskampe i ministeriet om, hvorvidt det i samrådstalen skulle stå, at der kunne gøres undtagelser. Det har Ditte Kruse Dankert fortalt ham om. Han husker ikke, hvornår hun fortalte om det, men det må have været forud for denne mail. Han går ud fra, at Ditte Kruse Dankert havde oplysningerne fra Jesper Gori, som var hendes nærmeste samarbejdspartner. Ditte Kruse Dankert fortalte, at ministeren ikke havde sagt noget om undtagelser, og de vidste ikke engang, da de sad på samrådet, om hun havde tænkt sig at sige ordet ”fx”, så kongebrevet ikke var en udtømmende angivelse af, hvornår der kunne gøres undtagelser. De talte om, hvorvidt styrelsen kunne kommunikere undtagelser ud, før ministeren havde sagt det. De talte om det i relation til spørgsmålet om, hvorfor styrelsen ikke tidligere havde kommunikeret ud, at der var undtagelser. Han tør ikke svare på, om bemærkningen om Statsministeriet var noget, han hørte nærmere om, eller om det er noget, han har læst om i pressen.

Foreholdt Ditte Kruse Dankerts bemærkninger til udkast til talen til samrådet den 23. juni 2016 (ekstrakten side 1838), hvori hun blandt andet anførte, at det var nyt for styrelsen, at det i sig selv kunne være et kriterium, at parret havde børn, forklarede han, at det skal forstås sådan, at ministeriet ikke tidligere havde sagt dette til Udlændingestyrelsen. Han er sikker på, at det var det, hun mente. Han går ud fra, at han var med til at drøfte det.

Foreholdt sine udaterede håndskrevne notater (ekstrakten side 6725) forklarede han, at noterne vedrører et samråd. Han tror, at det var samrådet den 23. juni 2017. Noterne afspejler styrelsens forberedelse af samrådet. Han drøftede det med Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum, og de angav en retning for, hvad de gerne ville have. De oplyste, at der gik 14 dage, før nogen fra ministeriet overhovedet nævnte undtagelser. Styrelsen troede i begyndelsen, at de ikke måtte gøre undtagelser. Det var ikke ministeriet, men styrelsen, der tog initiativ til, at der kunne være undtagelser, og som indledte drøftelserne omkring dette. Det var det, han fik at vide, og han skulle derefter lave nogle formuleringer om, så de indeholdt det synspunkt.

Foreholdt Ditte Kruse Dankerts mail af 21. juni 2017 kl. 20.26 til ham, hvori hun anførte, at "pusterum" var et argument, der først blev anvendt i forbindelse med et samråd i marts, og at "det skriger til himlen" med styrelsens bidrag om at "effektuerer i overensstemmelse med pressemeddelelsen", samt hans svar samme dag kl. 20.29, hvori han anførte, at han mente, at talen var "helt skæv", men at der formentlig ikke var det store at forhandle om, fordi "den" havde været så mange gange "frem og tilbage i aksen" (ekstrakten side 6651), forklarede han, at han med "aksen" henviste til direktøren og Lykke Sørensen. Spørgsmålet om proportionalitetsvurderingen, som pusterummet må henvise til, hørte han ikke om, før noget tid efter, at han blev ansat. Det er hans opfattelse, at det var noget, der kom over tid.

Den indledende adskillelse, han omtaler, er den vurdering, der skal foretages, når parret lige er indrejst. Spørgsmålet er, om de skal bo sammen under sagsbehandlingen, indtil der bliver truffet en egentlig afgørelse om adskillelse, eller om de skal bo hver for sig i den periode. Når denne beslutning var truffet, gik der – i hvert fald efter at ordningen kom op at køre – en uges tid, før man afholdt en samtale med parret, og når den var afholdt, traf man afgørelsen om, hvorvidt parret fremover skulle være indkvarteret sammen. Beslutningen om den indledningsvise indkvartering sker uden partshøring og en egentlig afgørelse, hvorimod man har partshørt inden den egentlige adskillelse.

På ny foreholdt sin mail af 13. juni 2017 kl. 17.55 til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6645) og adspurgt af Inger Støjbergs bisidder, advokat Nicolai Mallet, forklarede han, at han fik at vide, at styrelsen 14 dage efter pressemeddelelsen havde fået information fra ministeriet om, at der kunne gøres undtagelser. Den oplysning havde han ikke noget grundlag for at tilside-sætte. Foreholdt Kristina Rosados mail af 15. februar 2016 kl. 12.14 til Margit Sander Rasmussen, Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum (ekstrakten side 6197-6198), hvoraf fremgår blandt andet, at "Henrik" gerne så, at de forelagde de enkelte sager, hvor parrene havde fællesbørn for departementet, og adspurgt, om den viden, Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum her har fået, har afspejlet sig i de informationer, han har fået, idet der i en undtagelsesfri ordning ikke er grund til at forelægge, forklarede han, at det er der netop grund til, fordi styrelsen ikke selv ville træffe en beslutning, der var i strid med ministerens intentioner. Det, han fik oplyst, var, at grunden til, at man forelagde sagerne, var, at man ikke mente, at man selv

kunne lade være med at adskille. Adspurgt, hvem der har kompetencen til at træffe beslutninger, forklarede han, at det er der ikke nogen, der har, fordi der ikke er hjemmel, men hvis der var hjemmel i udlændingelovens § 42 a, stk. 7, ville det være Udlændingestyrelsen uden klageadgang til ministeriet. Foreholdt sin mail af 22. juli 2016 kl. 18.11 til Lykke Sørensen (ekstrakten side 6562), hvori han blandt andet omtaler et par, hvor den ene ønskede fortsat adskillelse, og adspurgt om baggrunden herfor, forklarede han, at han ikke er psykolog og derfor ikke kender motivet. Hans bud på det var, at i hvert fald et af parrene troede, at de kunne få en fordel i deres asylsag ved ikke at bo sammen. Han husker ikke, om de afholdt samtaler med dette par. Måske var der et enkelt par, hvor de fik at vide, at det ikke var frivilligt. Hans billede dengang, da han var inde i sagerne, var, at det skyldtes noget andet. For ham var der ikke andet i det, end at styrelsen ikke tvinger folk til at bo sammen. Hvis nogen oplyser, at de ikke ønsker at bo sammen, bliver det naturligvis imødekommet.

Adspurgt af Jesper Gori bisidder, advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja, forklarede han, at han går ud fra, at det var Jesper Gori, der 14 dage efter pressemeddelelsen oplyste, at der kunne gøres undtagelser. Det er ham, der har haft kommunikationen med Ditte Kruse Dankert. Det var hans indtryk, at Ditte Kruse Dankert havde en dialog med Jesper Gori og blev ved med at presse på vedrørende spørgsmålet om undtagelser. Hans indtryk i dag er, at han står alene med sin opfattelse af, at ordningen fortsat er ulovlig.

Foreholdt ministerens svar af 24. februar 2016 på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230) sammenholdt med sin tidligere forklaring om, at ministeriet 14 dage efter den 10. februar 2016 havde tilkendegivet over for styrelsen, at der kunne gøres undtagelser, og adspurgt af Henrik Grunnets bisidder, advokat Anders Valentiner-Branth, forklarede han, at han vil tro, at dette svar er underskrevet i Line Skytte Mørk Hansens afdeling, og hans billede af sagen er, at den afdeling ikke mente, at der var undtagelser. Dialogen om undtagelser foregik derimod med Lykke Sørensens afdeling, der mente, at der var undtagelser til ordningen. Den opfattelse har han blandt andet på baggrund af dette svar og de oplysninger, han har fået om det telefonopkald, der var mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Linnea Vejrum. Det er Ditte Kruse Dankert, der overhørte samtalen på medhør, der har fortalt ham om samtalen. Han husker ikke hvornår, men det var i hvert fald, mens han var ansat i styrelsen. Han har ikke fået oplyst, at der skulle have været andre til stede.

Han er ikke i besiddelse af yderligere oplysninger eller materiale af betydning for kommissionens arbejde, men gerne udlåner originalerne af det materiale, han har fremsendt til kommissionen i kopi.

Kommissionens formand oplyste, at oplysningerne om sagsbehandlingen vedrørende de enkelte par vil blive gennemgået på kommende møder, muligvis på baggrund af det hjælpebilag, kommissionen har udarbejdet. Han opfordrede bisidderne til at gøre kommissionen opmærksom på,

hvis man mener, at der er fejl i hjælpebilaget eller mangler oplysninger, ligesom han oplyste, at kommissionen vil fremsende nærmere herom.

Mødet sluttede kl. 16.10.

Peter Mørk Thomsen

Formand

Kl. 09.00 mødte Anne Nygaard Just. Hun blev vejledt om, at hun ikke har pligt til at udtale sig. Hun blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Anne Nygaard Just forklarede blandt andet, at hun blev uddannet cand.scient.adm. i 2012. Hun var ansat i Udlændinge- og Integrationsministeriet fra 2015 til efteråret 2016. Tidligere var hun ansat i Justitsministeriet. Hun er i dag ansat som udvalgssekretær i Folketingets administration.

På tidspunktet for Inger Støjbergs Facebook opslag den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) arbejdede hun i Line Skytte Mørk Hansens afdeling, Koncernstyring, hvor de arbejdede med finansloven, generel økonomistyring og statistik på hele udlændingeområdet, herunder f.eks. over, hvor mange asylansøgere der kom til Danmark hver dag. Hendes arbejdsopgaver omfattede kapacitetsstyring af indkvarteringssystemet, Rigsrevisionen osv.

Hun blev første gang introduceret til problemstillingen om mindreårige den 26. januar 2016. Hun kan ikke huske, om de talte om det om morgenen, eller om det var ved mailen af 26. januar 2016 kl. 11.14 fra Line Skytte Mørk Hansen til Anette Görtz (ekstrakten side 5620), der angav nogle konkrete spørgsmål, der skulle undersøges i sagen. Der kom også et udvalgs-spørgsmål fra Martin Henriksen, som endte på hendes bord. Som hun husker det, var det samme dag.

De fik på et tidspunkt et notat fra Udlændingestyrelsen, som de arbejdede videre på. Hun tror, at det var Line Skytte Mørk Hansen, der havde bestilt et notat om omfanget af såkaldte ”barnebrude” i det danske indkvarteringssystem. Det kunne godt være notatet ”Høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlever”, som Lene Linnea Vejrum sendte til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen ved mail af 28. januar 2016 kl. 18.02 (ekstrakten side 61ff.). De modtog dog dette notat første gang den 26. januar 2016. Som hun husker det, modtog de dagen efter notatet ”Opfølgende høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlever” (ekstrakten side 66). Hun ved ikke, hvorfor der skulle laves et supplerende notat.

Hun tror, at i hvert fald Line Skytte Mørk Hansen, Anette Görtz og hun selv modtog notatet ”Høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlever” (ekstrakten side 62).

Hun læste notatet, men hun hæftede sig ikke ved oplysningerne i notatet om, at ”Ingen operatører har oplyst om indikationer på tvang eller lignende i de konkrete sager”, og hun mindes ikke, at det blev drøftet på møder, hun deltog i. Det eneste møde, hun tydeligt kan huske, at hun deltog i, var et møde på ministerens kontor den 9. februar 2016, hvor de drøftede pressemeddelelsen.

Line Skytte Mørk Hansen bad hende om at udarbejde et notat på baggrund af de oplysninger, som Udlændingestyrelsen havde sendt ind. Hun vil tro, at notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5361 ff.) er det endelige notat, som blev lagt op til godkendelse. Som sagsbehandler var det hendes opgave at skrive Udlændingestyrelsens oplysninger igennem og lægge notatet op til ministeren. Forud for, at det blev lagt til ministeren, var der en proces i ministeriet mellem hendes afdeling og Udlændingeafdelingen vedrørende de konkrete formuleringer. Hun kan ikke huske, om der var møder, hvor de drøftede notatets indhold, men der var en del skriftlig kommunikation om det.

Hun tog udgangspunkt i notatet om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende, som var vedhæftet mail af 27. januar 2016 kl. 17.13 fra Lene Linnea Vejrum til Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 30 ff.), da hun udarbejdede sit notat. Ud over hende selv modtog Line Skytte Mørk Hansen, Anette Görtz, Lykke Sørensen og Jesper Gori også Udlændingestyrelsens notat. Hun fik ingen instrukser om, hvordan hun skulle ændre styrelsens notat i forbindelse med den gennemskrivning, hun lavede. De ændringer, der er foretaget, er formentlig foretaget af personer ”længere oppe” i systemet. Hun lavede alene nogle sproglige rettelser i styrelsens tekst, og det er således ikke hende, der har ændret noget indholdsmæssigt. Notatet har formentlig været forbi hendes kontorchef, Anette Görtz, og hendes afdelingschef, Line Skytte Mørk Hansen, hvorefter det har været forbi Jesper Gori og Lykke Sørensen i Udlændingeafdelingen. Hun vil tro, at ændringerne primært er foretaget af Jesper Gori.

Baggrunden for, at notatet blev forankret i hendes afdeling, var, at de sad med kapacitetsstyring, indkvarteringssystemet og tal på udlændingeområdet generelt set. Derfor landede notatet i første omgang hos dem, selvom det ret hurtigt blev til en juridisk diskussion, som ikke burde være placeret i hendes afdeling. I første omgang var formålet med notatet at afdække omfanget af mindreårige gifte eller samlevende asylansøgere i det danske asylsystem og at finde ud af, hvad praksis var på dette tidspunkt.

Det forhold, at det af godkendelsesoplysningerne vedrørende notatet fremgår (ekstrakten side 5502), at notatet først blev godkendt og derefter returneret, kan muligvis være, fordi ministeren ønskede ændringer, eller det kan bero på en fejl. Hun husker ikke, hvad baggrunden var. Hun tror, hun blev klar over, at notatet var godkendt af ministeren, da det blev markeret grønt i F2-systemet.

Den videre proces efter ministerens godkendelse af et notat afhænger generelt af, hvad notatet handler om. Hvis notatet indeholder en klar indstilling om, at de skal gøre et eller andet, så gør de det. Det er hendes opfattelse, at notatet i dette tilfælde var et indledende notat med en indstilling fra embedsværket. Drøftelserne om, hvordan ordningen skulle være, tog efterfølgende over, og de ”overhalede” notatet. Hvis der havde været en indstilling i notatet, som skulle have

været sat i værk, ville det have været Udlændingefdelingens ansvar, idet notatet indeholdt en juridisk indstilling om adskillelsen af asylpar.

Hun kan ikke huske, om de havde et skema med opgavefordelingen mellem de forskellige afdelinger, eller om der i øvrigt var retningslinjer for, hvem der ”havde bolden” i en sådan situation. Hun stod alene som ansvarlig i godkendelsesforløbet i F2, fordi hun var sagsbehandler på sagen og havde lavet det første udkast. Hun tror ikke, at hun på noget tidspunkt har udleveret notatet til Udlændingestyrelsen.

Hun ved ikke, hvad det er for et dokument, der ifølge oplysningerne i F2-sagen blev oprettet af Inger Støjberg den 8. februar 2016 kl. 10.51 og slettet af Andreas Højmark Søndergaard den 9. februar 2016 kl. 13.44 (ekstrakten side 6190). Muligvis har Inger Støjberg skrevet en kommentar og hurtigt fået et mundtligt svar. Det kan være det, der er sket, men hun ved det ikke.

Hun ved heller ikke, hvorfor Andreas Højmark Søndergaard i en mail den 22. februar 2016 kl. 11.10 til blandt andre Laura Purup fra Folketinget vedrørende en officiel udvalgsorientering (ekstrakten side 5373) anførte, at han havde talt med ”kloge og dygtige mennesker, som siger, at vi pt. alene kan henvise til pressemeddelelsen”. Andreas Højmark Søndergaard har formentlig spurgt hende, hvad der var status i sagen, men hun ved ikke, hvorfor det er anført, at der ”alene kan henvises til pressemeddelelsen”.

Hun kan ikke huske, at hun har deltaget i møder vedrørende notatet, og indtil den 9. februar 2016 kl. 12.00, hvor de begyndte at udveksle udkast til pressemeddelelser, skete der, så vidt hun husker, ikke andet i sagen, end at notatet ”gik sin gang” frem og tilbage med forskellige indstillinger.

Som hun husker det, var det Mia Tang, der udformede det udkast til pressemeddelelse, som Sarah Andersen ved mail af 9. februar 2016 kl. 13.58 sendte til blandt andre Lykke Sørensen og Jesper Gori (ekstrakten side 86). Mia Tang ringede i denne forbindelse og spurgte hende, om nogle konkrete formuleringer var rigtige, dog ikke i forhold til det juridiske. Mia Tang har muligvis set notatet af 2. februar 2016 for at kunne udarbejde udkastet til pressemeddelelse.

Ud over Jesper Gori, Lykke Sørensen, Sarah Andersen og Mia Tang var også Anette Görtz og Line Skytte Mørk Hansen involveret i udarbejdelse af pressemeddelelsen. De faktatjekkede den del af pressemeddelelsen, der henhørte under deres afdeling. Hun har enten været inde med et udskrift af pressemeddelelsen til Anette Görtz og Line Skytte Mørk Hansen og spurgt, om de kunne sige god for den, eller også har hun sendt den til dem på mail. Pressemeddelelsen skulle forbi juristerne, fordi de skulle godkende den juridiske formulering.

Hun formoder, at udkastet til pressemeddelelse i mailen den 9. februar 2016 kl. 13.58 (ekstrakten side 87 ff.) var skrevet på baggrund af notatet af 2. februar 2016. Adspurgt, hvorfor det

fremgår af udkastet, at der eventuelt skulle være ”en sætning om, hvad der skal ske med de par, der i øjeblikket er indkvarteret sammen”, forklarede hun, at hun tror, at det på dette tidspunkt var uafklaret, hvem man kunne adskille, og hvem man ikke kunne adskille.

Det nye udkast til pressemeddelelse, der blev sendt af Jesper Gori til Sarah Andersen, Mia Tang, Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen den 9. februar 2016 kl. 14.44 (ekstrakten side 89-91), tror hun ikke, at hun var involveret i. På dette tidspunkt var det en juridisk debat, som hun ikke involverede sig i, eftersom hun ikke selv sad med den juridiske kompetence på området. Hun deltog i et møde med ministeren, kort inden pressemeddelelsen blev sendt ud. Det kunne godt være den 9. februar 2016 kl. 15.30. Ud over hende deltog Jesper Gori, Lykke Sørensen, Inger Støjberg og Mark Thorsen. Hun er i tvivl om, hvorvidt Line Skytte Mørk Hansen, Anette Görtz og en ministersekretær tillige deltog. På mødet blev det drøftet blandt andet, om ingen mindreårige asylansøgere skulle kunne indkvarteres sammen med deres ægtefælle eller samlever, eller om der skulle være undtagelser. Det, der blev drøftet, var, hvad man kunne gøre, og hvad man ikke kunne gøre i relation til ordningen, men det er klart, at drøftelsen var foranlediget af, at de skulle lave en pressemeddelelse.

Hun kan ikke huske, hvad der ordret blev sagt på mødet. Jesper Gori sagde, at det ikke kunne udelukkes, at det var i strid med de internationale konventioner at sige, at alle skulle adskilles. Ministeren ville gerne have alle adskilt. Der var et ret stort politisk pres fra bl.a. Dansk Folkeparti og Socialdemokratiet for at få sat en stopper for, at der boede ”barnebrude” på danske asylcentre. Hun mener, at Mark Thorsen var på linje med ministeren. Inger Støjberg og Mark Thorsen trykkede Jesper Gori og Lykke Sørensen ret meget på maven i forhold til, hvor langt man kunne gå, og noget af det, der står klarest i hendes erindring, er, at Jesper Gori var tydeligt presset. Ministeren blev ved med at udfordre ham og sige, at hun ville gerne have, at det så vidt muligt skulle være undtagelsesfrit, og Jesper Gori blev ved med at sige, at det ikke kunne udelukkes, at det ville være i strid med de internationale konventioner at adskille alle. Hun husker mest af alt stemningen på mødet. Der var en presset stemning, og Jesper Goris ansigtsudtryk viste, at han ikke følte sig godt tilpas. Adspurgt, om ministeren var utilfreds med Jesper Goris indstilling, forklarede hun, at hun ikke ved, om man kan bruge ordet ”utilfreds”. Ministeren trykkede Jesper Gori på maven i forhold til, om man kunne gå lidt længere end hans umiddelbare vurdering. Hun kan ikke huske, om det var på dette møde, at de talte om, at Udlændingeafdelingen ville forelægge sagen for Justitsministeriet for at få genprøvet vurderingen, eller om det var på et andet møde. Hun deltog ikke på efterfølgende møder, men hun kan have fået at vide, at de ville forelægge spørgsmålet for Justitsministeriet. Hun mener ikke, de talte om notatet på mødet. Hun kan heller ikke huske, om de talte om den ”serviet”, som var vedhæftet Jesper Goris mail af 9. februar 2016 kl. 16.13 til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 92). Hun mener ikke, de sad med papirer på mødet. Det var mere en mundtligt drøftelse af, hvor langt man kunne gå. Adspurgt til, om hun er sikker på, at Lykke Sørensen deltog i mødet, og om ”servietten” ikke kunne have været fremme under mødet, forklarede hun, at det er muligt, hun husker forkert, da det er længe siden.

Adspurgt, om det var på dette tidspunkt, at notatet i henhold til hendes forklaring blev ”overhalet” af drøftelserne om ordningen, forklarede hun, at de ikke som sådan tænkte over, at notatet blev overhalet, men notatet blev ”bare” lidt glemt.

Efter mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30 fortsatte drøftelserne om formuleringen i pressemeddelelsen. Hun deltog ikke i disse drøftelser, fordi det nu var en juridisk diskussion om, hvilken formulering der skulle anvendes. Det kan godt være, at hun var cc på nogle mails, men der var ikke noget, hun skulle tage stilling til som sådan.

Hun husker ikke, at mødet mundede ud i en konklusion, eller at der blev truffet beslutning om at formulere pressemeddelelsen, som den var formuleret i vedhæftningen til mail af 9. februar 2016 kl. 16.13 fra Jesper Gori til blandt andre Lykke Sørensen, Line Skytte Mørk Hansen og hende (ekstrakten side 93-94), hvorefter ”ingen mindreårige under 18 år [måtte] indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn.” Det er hendes opfattelse, at der blev arbejdet videre med pressemeddelelsen, og at der skulle findes en balance mellem det, som ministeren ønskede, og det, Udlændingeafdelingen kunne gå med til.

Hun kan ikke huske, hvornår Uffe Toudal Pedersen blev involveret, og hun kan ikke huske, at han deltog på mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30. Hun har ingen erindring om eller kendskab til Uffe Toudal Pedersens holdning til, hvordan ordningen skulle udmøntes. Foreholdt, at det fremgår af en mail af 9. februar 2016 kl. 16.30 fra Line Skytte Mørk Hansen til blandt andre Jesper Gori, Mark Thorsen, Lykke Sørensen og hende (ekstrakten side 6152), at ”Uffe” gerne vil se pressemeddelelsen, og foreholdt at andre har forklaret, at Uffe Toudal Pedersen deltog på mødet kl. 15.30, forklarede hun, at hun fortsat ikke kan huske, at Uffe Toudal Pedersen var involveret, men han kan sagtens have været det.

Hun har formentlig set Jesper Goris mail af 9. februar 2016 kl. 17.23 til blandt andre Uffe Toudal Pedersen, Line skytte Mørk Hansen, Lykke Sørensen og hende (ekstrakten side 95). Foreholdt, at Jesper Gori har forklaret, at han efter mødet tilrettede pressemeddelelsen sammen med Uffe Toudal Pedersen, således at det fremgik, at det skulle være ”den absolutte hovedregel”, at ingen mindreårige under 18 år måtte indkvarteres sammen, og at ordningen skulle ”administreres ud fra nødvendige menneskelige hensyn, bl.a. hensynet til barnets tarv”, forklarede hun, at hun ikke har kendskab til de drøftelser, der var om dette spørgsmål. På dette tidspunkt var hun cc på de mails, der blev sendt om pressemeddelelsen, men det var det juridiske, der var fokus på, herunder hvor langt man kunne gå osv. Hendes rolle var ikke at tage stilling til, hvad der skulle ske juridisk, og hun gik ud fra, at de, der var eksperter på det område, traf beslutning om, hvad der skulle stå i pressemeddelelsen.

Hun var heller ikke involveret i den efterfølgende kontakt med Justitsministeriet, som er omtalt i mail af 9. februar 2016 kl. 21.14 fra Lykke Sørensen til Jesper Gori (ekstrakten side 97), men hun hørte godt, at de tog kontakt til Justitsministeriet. Hun kan ikke huske, hvornår hun hørte om det. Som hun husker det, havde de svært ved at fange Justitsministeriets folk, men meldingen fra Justitsministeriet var, at hensynet til de internationale konventioner gjorde, at man ikke kunne adskille alle. Hun kan ikke huske, hvem hun hørte dette fra, men hun kan godt have talt med Line Skytte Mørk Hansen eller Jesper Gori herom. Hun kan også godt have talt med Anette Görtz eller Mia Tang.

Hun var ikke med til at forberede koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Hun var ikke klar over, at sagen skulle diskuteres på mødet, og hun kan ikke huske, at hun blev orienteret om, hvad der blev drøftet på mødet.

Hun blev først involveret i sagen igen, da hun sendte pressemeddelelsen til Udlændingestyrelsen kl. 14.11 den 10. februar 2016 (ekstrakten side 101). Hun kan ikke huske, om det var Line Skytte Mørk Hansen, der bad hende om at sende pressemeddelelsen, eller om hun gjorde det af egen drift for at varsle Udlændingestyrelsen om, at den var på vej. Hun kan ikke huske, om pressemeddelelsen var blevet offentliggjort, da hun sendte den til Udlændingestyrelsen, men hun kan huske, at hun sendte den til styrelsen, så snart den landede i hendes indbakke. Hun går ud fra, at hun modtog den fra enten Line Skytte Mørk Hansen, Anette Görtz eller presseafdelingen, men hun er ikke sikker.

På dette tidspunkt vidste hun, at pressemeddelelsen var endelig. Ellers ville hun ikke have sendt den til styrelsen. Hun sendte den til Ditte Kruse Dankert, fordi det var Ditte Kruse Dankert, der sad med spørgsmålet om, hvilke asylansøgere der skulle være indkvarteret hvor. Fordi der var tale om et centralt politisk budskab, sendte hun den også til Lene Vejrum. Hun kan ikke huske, hvordan hun fandt ud af, at pressemeddelelsen var endelig, men hun kan huske, at hun hørte, at ministeren havde besluttet, at den skulle være uden forbehold, og ”sådan var det”. Hun kan ikke huske, hvem hun hørte det fra, men det har været en af hendes chefer eller pressechefen.

Foreholdt sin mail af 10. februar 2016 kl. 14.11 til blandt andre Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 101), hvori hun oplyste, at pressemeddelelsen blev sendt ud nu, forklarede hun, at hun ikke kan huske, om hun havde talt med Line Skytte Mørk Hansen eller andre om, at den skulle sendes ud. Hendes bedste bud er, at Mia Tang havde sagt til hende, at pressemeddelelsen var endelig.

Hun tror ikke, at Udlændingestyrelsen modtog anden skriftlig instruks end pressemeddelelsen den 10. februar 2016. Hun husker det sådan, at Line Skytte Mørk Hansen eller Lykke Sørensen ringede til Lene Vejrum samme dag. Hun tror, at Line Skytte Mørk Hansen orienterede hende herom på mail, men hun fik ikke genfortalt indholdet af samtalen. Hun kan heller ikke se, at hun efterfølgende, mens hun var i ministeriet, blev orienteret om indholdet af samtalen.

Foreholdt sin mail af 18. april 2016 kl. 11.25 til Jesper Gori (ekstrakten side 975), hvor hun på Jesper Goris spørgsmål om karakteren af instruksen svarede bl.a., at hun alene kunne huske, at instruksen blev ”givet mundtligt efter pressemeddelelsen kom ud, men jeg ved ikke, om Lykke eller Moya ... har sendt noget på skrift til dem”, forklarede hun, at hun ikke undersøgte spørgsmålet nærmere, inden hun svarede, fordi hun var ”ret” overbevist om, at der ikke lå noget på skrift; i hvert fald ikke fra hendes afdeling. Hvis der var sendt en egentlig juridisk instruks, skulle den have været sendt fra Udlændingefdelingen og ikke administrationsafdelingen, og det var også derfor, at hun henviste til ”Lykke eller Moya” i mailen.

Hun drøftede ikke på dette tidspunkt notatet af 2. februar 2016 med nogen. Hun tror, at notatet blev glemt ret hurtigt. Derudover opfattede hun det sådan, at det var den juridiske afdelings kompetence og ansvar, lige så snart der var tale om en juridisk vurdering af, om der kunne ske adskillelse eller ej. Den kompetence havde de ikke i hendes afdeling. Hun var sikker på, at Lykke Sørensen og Jesper Gori havde styr på det, der var meldt ud. Hun kan ikke huske, at hun har talt med nogen om notatet, efter at pressemeddelelsen blev sendt ud.

Adspurg om, hvad der ligger i hendes forklaring om, at ”notatet blev glemt”, forklarede hun, at når hun ser tilbage nu, ser hun notatet som det første notat, hvor man redegjorde for den praksis, der forelå på området, inden sagen ”rullede”, og hvis notatet havde haft stor værdi, havde man nok bragt det frem ved de efterfølgende drøftelser. Det husker hun imidlertid ikke, at man gjorde. Notatet blev på en eller anden måde overhalet af de drøftelser, der kom efterfølgende. Adspurg om, hvem i systemet der ”havde glemt” notatet, forklarede hun, at det havde de alle sammen. Det var ikke noget, der skete bevidst, men notatet kom bare ikke frem efter de første uger. Både administrationsafdelingen og Udlændingefdelingen kunne have bragt notatet frem. Det var det første notat, og de efterfølgende drøftelser gjorde, at notatet blev irrelevant. Irrelevant er måske et stærkt ord, men hvis det havde været centralt, og hvis de formuleringer, der var i notatet, havde været centrale, så havde man nok taget det frem og henvist til det løbende. De havde virkelig travlt på dette tidspunkt, og de så derfor ikke på ”gamle” dokumenter i sagen.

Hun kan ikke huske, hvornår hun første gang blev bekendt med indholdet af den telefonsamtale, der var mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Vejrum, men hun har kunnet læse i de mails, der ligger på sagen, at Line Skytte Mørk Hansen eller Lene Vejrum refererede indholdet af samtalen. Hun var alene involveret i besvarelsen til Folketingets Ombudsmand på den måde, at Familiesammenføringskontoret bad hende om at finde de dokumenter frem, hun havde på sagen. Hun var ikke involveret i formuleringen af svaret til Folketingets Ombudsmand, og som hun husker det, blev hun ikke gjort bekendt med Udlændingestyrelsens svar til Folketingets Ombudsmand.

Hun kan ikke huske, om hun har set Lene Linnea Vejrum's notat af 31. marts 2016 om samtalen mellem Line Skytte Mørk Hansen og denne den 10. februar 2016 (ekstrakten side 908), før hun blev indkaldt til afhøring i kommissionen. Hun går ud fra, at hun læste mailen af 10. februar 2016 kl. 16.40 fra Lene Vejrum til Line Skytte Mørk Hansen, Ditte Kruse Dankert og hende (ekstrakten side 115), hvoraf fremgår, at styrelsen havde igangsat adskillelsen af parrene, og som var vedhæftet Ditte Kruse Dankerts mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 til operatørerne (ekstrakten side 110), hvoraf fremgår, at styrelsen snarest muligt ville varsle flytning i samtlige sager, hvor en mindreårig boede sammen med en ældre ægtefælle eller samlever. Hun kunne dog ikke huske disse mails, før hun forberedte sig til afhøringen i kommissionen.

Hun husker dog, at der var en mailtråd, hvor Lene Vejrum samme dag, som samtalen fandt sted, skrev til Line Skytte Mørk Hansen, at styrelsen havde sat en proces i gang. Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.40 fra Lene Vejrum til Line Skytte Mørk Hansen, Ditte Kruse Dankert og hende (ekstrakten side 115) forklarede hun, at det er denne mail, hun tænker på. Mailen af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til operatørerne (ekstrakten side 110) var vedhæftet denne mail. Hun kunne ikke huske disse mails, før hun forberedte sig på afhøringen i kommissionen, men hun går ud fra, at hun læste den vedhæftede mail, da hun modtog den.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 17.42 fra Line Skytte Mørk Hansen til blandt andre Uffe Toudal Pedersen, Jonas From Soelberg, Mark Thorsen, Lykke Sørensen og Jesper Gori (ekstrakten side 5368), hvorved hun videresendte Lene Linnea Vejrum's mail af samme dag kl. 16.40 om, at operatørerne var blevet orienteret om de nye retningslinjer, og at styrelsen igangsatte adskillelse af parrene, forklarede hun, at hun ikke kan huske, at denne mail gav anledning til drøftelser i ministeriet, herunder at det skulle være problematisk, at det af orienteringen til operatørerne fremgik, at der var tale om en undtagelsesfri ordning.

Hun kan heller ikke huske, at Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1307), hvoraf fremgår blandt andet, at "Udlændingestyrelsen samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 modtog en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen", gav anledning til drøftelser i ministeriet. På dette tidspunkt havde Udlændingeafdelingen overtaget sagen lidt mere og var mere involveret, end de havde været i begyndelsen. Derfor kan der sagtens have været en drøftelse, men hun har ikke været involveret i den. Hun har heller ikke deltaget på kontormøder eller afdelingsmøder, hvor telefonsamtalen mellem Lene Linnea Vejrum og Line Skytte Mørk Hansen blev drøftet.

Hun husker ikke, at Koncernstyring var involveret i svaret til Folketingets Ombudsmand. De var kun involveret på den måde, at de skulle udskrive alle de dokumenter, der var på sagen, og udlevere dem til Udlændingeafdelingen, som videresendte materialet til ombudsmanden. Det er muligt, de har set styrelsens udtalelse til Folketingets Ombudsmand, men i så fald var det alene

som orientering. Det juridiske lå i Udlændingeafdelingen. Hun var i april-maj måned 2016 ikke i øvrigt involveret i drøftelser eller overvejelser vedrørende ombudsmandssagen.

På ny foreholdt Line Skytte Mørk Hansens mail af 10. februar 2016 kl. 17.42, hvor hun videre-sendte Lene Vejrum's mail af samme dag kl. 16.40 om, at operatørerne var blevet orienteret om de nye retningslinjer (ekstrakten side 5368), forklarede hun, at hun ikke tror, at denne mail blev sendt til ministeren. Det er sjældent, at man sender mails direkte til ministeren. Hun går ud fra, at nogle af dem, der sad tæt på ministeren, har drøftet det med ministeren, hvis de mente, at det var relevant.

Foreholdt kalenderindkaldelse til møde den 22. februar 2016 (ekstrakten side 5615) med deltagelse af Lykke Sørensen, Line Skytte Mørk Hansen, Lene Vejrum, Jesper Gori og hende forklarede hun, at hun ikke husker dette møde. Det kan godt være, at mødet blev afholdt, men det kan også være, at det blev aflyst i sidste øjeblik. Hun har ingen erindring om mødet. Hun var, så vidt hun husker, ikke involveret i overvejelser vedrørende håndteringen af adskillelsesprocessen. Foreholdt mail af 17. februar 2016 kl. 15.38 fra Kristina Rosado til Lene Vejrum og Margit Sander Rasmussen (ekstrakten side 5541) med udkast til spørgsmål til ministeriet om en række praktiske forhold i forbindelse med adskillelse af parrene, forklarede hun, at hun ikke kan huske, om Udlændingestyrelsen rejste nogle af disse spørgsmål over for ministeriet. Hun kan heller ikke huske, at der var aftalt et møde mellem operatørerne og styrelsen den 23. februar 2016, eller om hun efterfølgende blev orienteret om, hvad der blev talt om på mødet.

I forbindelse med at hun skulle behandle samrådsspørgsmål Z, modtog hun den 4. marts 2016 kl. 9.15 en mail fra Margit Sander Rasmussen med et vedhæftet notat vedrørende indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende (ekstrakten side 6160). Hun havde sendt en bestilling til Udlændingestyrelsen med anmodning om de oplysninger, de fandt, var relevante for at kunne forberede besvarelsen af samrådsspørgsmålet. Hun læste det materiale, hun modtog fra Margit Sander Rasmussen, herunder notatet fra Udlændingestyrelsen. Det var hende, der var tovholder på forberedelsen af samrådsbesvarelsen. Hun husker ikke, om hun læste notatet (ekstrakten side 6176), hvoraf fremgår, at Udlændingestyrelsen som følge af Udlændinge-, Integrations-, og Boligministerens meddelelse af 10. februar 2016 havde ændret praksis. Hun husker heller ikke, om det gav anledning til drøftelser i ministeriet, at Udlændingestyrelsen beskrev den nye praksis på samme måde som i pressemeddelelsen. Hun kan huske, at de i forbindelse med udarbejdelsen af samrådstalen ønskede at "flage", at det ikke var alle, der skulle adskilles. Adspurgt, om det gav anledning til drøftelser i ministeriet, at Udlændingestyrelsen tilsyneladende havde den opfattelse, at det var alle, der skulle adskilles, forklarede hun, at det var Udlændingeafdelingen, der havde ansvaret for alle spørgsmål om, hvorvidt alle kunne adskilles. Hendes afdeling havde ansvaret for at vide, hvor mange par der var, hvor mange par der var blevet adskilt, og hvor gamle de var. Det var den talmæssige del af det, der var hendes afdelings ansvar.

Hun lavede talepunkterne til koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016 (ekstrakten side 5374). Hun kan ikke huske, om hun gjorde sig overvejelser om, at det i talepapiret var anført, at ministeren havde anmodet styrelsen om at ændre praksis således, at ”ingen mindreårige fremadrettet er indkvarteret sammen med deres ægtefælle eller samlever”, og at styrelsen var ved at effektuere dette. Hun tror, at hun har taget denne del fra pressemeddelelsen eller fra de papirer, de havde lavet til Statsministeriet. Da hun skrev talepunkterne, var det hendes opfattelse, at ordningen alene var beskrevet i pressemeddelelsen, men hun kan ikke huske, om det var en undtagelsesfri ordning, der gjaldt.

Foreholdt sin forklaring om, at de ved udarbejdelsen af besvarelsen af samrådsspørgsmål Z ønskede at ”flage”, at der var undtagelser, og adspurgt, hvornår det gik op for hende, at der skulle være undtagelser, forklarede hun, at hun tror, at hun sådan set hele tiden vidste, at der skulle være undtagelser. Hun bliver dog i tvivl, når hun i dag ser talepunkterne, som hun har skrevet, og som var uden undtagelser. Talepunkterne var et hurtigt skriv til Line Skytte Mørk Hansen til brug for koncerndirektionsmødet; det var interne talepunkter, og der var ikke gjort et større nummer ud af det. I så fald havde hun forhåbentlig tænkt sig bedre om. Hun kan meget vel have drøftet talepunkterne med Line Skytte Mørk Hansen, men hun kan ikke huske det. Adspurgt, om talepunkterne blev vendt med andre, herunder i forhold til det juridiske indhold, forklarede hun, at hun tror, at talepunkterne blev lavet relativt hurtigt. Lykke Sørensen deltog også på koncerndirektionsmødet som den juridiske kapacitet.

Hun husker det sådan, at det ad flere omgange blev drøftet, at der ikke kunne være en undtagelsesfri praksis. Samtidig ønskede ministeren, at det – i hvert fald udadtil – skulle være en undtagelsesfri praksis. Hun tror ikke, at hun gjorde sig nærmere overvejelser om, hvorvidt det i talepapiret anførte var hendes egen opfattelse af, hvad der gjaldt. Det anførte var – som følge af tidspres – nok bare taget fra et andet notat.

Foreholdt dagsorden af 23. februar 2016 til brug for koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016 (ekstrakten side 203), hvoraf fremgår blandt andet, at det var Line Skytte Mørk Hansen og Henrik Grunnet, der havde ansvaret for punktet ”Status mindreårige/ægtefæller”, forklarede hun, at Lykke Sørensen stadig sad med på mødet. Adspurgt, om det ikke – hvis der reelt var tale om en ordning med undtagelser – ville være at give forkerte oplysninger til departementschefen og ministeren, hvis man som anført i talepapiret af 23. februar 2016 (ekstrakten side 5374) oplyste, at styrelsen var ved at effektuere, at ingen mindreårige ægtefæller/samlevende skulle bo sammen, forklarede hun, at de havde fået at vide af Lene Vejrum, at styrelsen var ved at effektuere adskillelserne på baggrund af den pressemeddelelse, der blev sendt ud. Det var på dette tidspunkt hendes opfattelse, at Udlændingestyrelsen var ved at effektuere adskillelserne.

Talepunkterne skulle bruges til Line Skytte Mørk Hansen, så hun havde noget at forholde sig til, hvis hun ikke selv kunne huske sagen. Den juridiske sondering af, hvem der kunne adskilles,

var ikke noget, Line Skytte Mørk Hansen skulle have med i talepunkterne til brug for sin redegørelse for sagen. Det var noget, som Udlændingeafdelingen skulle have med.

Hun var involveret i udarbejdelsen af ministerens besvarelse af 24. februar 2016 af spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230). Foreholdt godkendelsesoplysningerne i F2 (ekstrakten side 5504) forklarede hun, at ”øjeikonet” betyder, at man har set sagen. Hun tror, at ”øjet” automatisk kom på sagen, når man åbnede den. Det var cheferne i ministeriet, der havde besluttet, hvordan godkendelsesprocessen skulle være. Der var en fast praksis for godkendelsesforløbet. Standardproceduren, når sagen under normale omstændigheder kun lå i én afdeling, var, at det først var sagsbehandleren, der godkendte, hvorefter kontorchefen, afdelingschefen, Jonas From Solberg, der var kontorchef for ministersekretariatet, Uffe Toudal Pedersen og til sidst Inger Støjberg godkendte. Lykke Sørensen kom på i denne sag, fordi barnebrudssagen lå i to afdelinger.

Som ansvarlig sagsbehandler på en sag var det hende, der udarbejdede det første udkast på sagen, hvorefter de efterfølgende trin kunne redigere i det, som de havde lyst til.

Hun kan ikke huske, om det endelige svar på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230) afveg fra det udkast, hun lagde op. Hun kan herunder ikke huske, om den gengivelse af ordningen, hvorefter ”ingen mindreårige asylansøgere fremadrettet kan bo sammen med en ægtefælle eller samlever”, var hendes forslag. Hun kan heller ikke huske, om der var drøftelser om, hvordan svaret skulle formuleres, eller om svaret skulle omtale undtagelser. Hun gjorde sig altid overvejelser om, hvorvidt et svar var retvisende. Hun besvarede ”absurd mange” udvalgsspørgsmål, så hun kan ikke huske, om den pågældende formulering var én, hun selv havde skrevet.

Foreholdt notat af 24. februar 2016 med talepunkter til brug for en forespørgselsdebat i Statsministeriet, som hun den 1. marts 2016 kl. 15.01 sendte til Jesper Gori med oplysning om, at det var sendt til Statsministeriet (ekstrakten side 270-272), forklarede hun, at det vistnok var Andreas Højmark Søndergaard, der bestilte dette. Han havde formentlig fået anmodningen herom direkte fra Statsministeriet. Hun blev som sagsbehandler bedt om at lave talepapiret. Hun kan ikke huske, om hun talte med nogen, inden hun skrev talepapiret. Det kunne både ske, at hun talte med nogen, inden hun udarbejdede sådan et talepapir, f.eks. hvis det var noget nyt, som hun ikke var bekendt med, men det kunne også ske, at hun ikke talte med nogen, f.eks. hvis hun var godt inde i sagen i forvejen. Hun kan ikke huske, hvad der skete i det konkrete tilfælde. Hun har måske vendt det med Anette Görtz. I hvert fald har hun lavet det første udkast, som efterfølgende har været imellem både hendes egen afdeling og Udlændingeafdelingen. Hun kan ikke huske, om talepapiret blev godkendt efter den almindelige godkendelsesprocedure, inden det blev sendt til Statsministeriet. Det ville normalt blive godkendt i F2, men hvis det blev lavet under stort tidspres, kunne det ske, at det blev godkendt på mail. Hun mener, det var Anette Görtz, Line Skytte Mørk Hansen, Jesper Gori og Lykke Sørensen, der var involveret i udarbejdelsen af talepapiret. Hun kan ikke huske, om det blev drøftet, om det ”gik an”, at det

ikke var anført, at der kunne gøres undtagelser. Sådanne drøftelser ville have foregået i Udlændingeafdelingen.

Hun hørte ikke noget om, at Statsministeriet reagerede på notatet. Hvis hun har hørt om det, har hun glemt det. Foreholdt, at Lykke Sørensen har forklaret, at hun blev ringet op af Tanja Franck fra Statsministeriet, som var bekymret over indholdet af talepapiret, og om der kunne være en problemstilling i forhold til konventionerne, forklarede hun, at hun ikke var involveret i henvendelsen fra Tanja Franck. Det kan godt være, hun var involveret i udarbejdelsen af et nyt talepapir, men hun har ikke hørt, at Tanja Franck henvendte sig til Lykke Sørensen.

Foreholdt mail af 2. marts 2016 kl. 07.56 fra Jesper Gori til Lykke Sørensen og hende med udkast til et revideret beredskab til Statsministeriet (ekstrakten side 268-270) forklarede hun, at hun ikke husker, om hun var involveret i udarbejdelsen af dette. Foreholdt, at Uffe Toudal Pedersen har forklaret, at der på et tidspunkt var en drøftelse mellem Statsministeriets departementschef, Christian Kettel Thomsen, og ham selv vedrørende disse problemstillinger, forklarede hun, at hun ikke kan huske, om hun var involveret i sådanne drøftelser eller i øvrigt har hørt om dem.

Hendes rolle i forbindelse med forberedelsen af samråd Z var, at hun var sagsbehandler. Det var hende, der lavede det første udkast til tale og Q&A's, og det var hende, der skulle lægge sagen op i huset, når "man havde fundet linjen i det". Hun har nok talt med sin kontorchef om, hvad der skulle stå i talen, og muligvis har Mark Thorsen også givet hende et par stikord. Hun fik ikke konkret at vide, hvad hun skulle skrive. Hun fik at vide, hvordan talen skulle bygges op, og hvilke "bullets" hun skulle huske.

Foreholdt den udgave af talepapiret, der blev anvendt til samråd Z den 15. marts 2016 (ekstrakten side 840-847), og det i talen anførte om, at der "i helt særlige tilfælde" skulle gøres undtagelse, f.eks. "i det tænkte tilfælde, at et par er blevet gift i Danmark med kongebrev" (ekstrakten side 846), forklarede hun, at ministeren ikke ønskede at nævne de internationale konventioner og i stedet foreslog kongebrevseksemplet. Det var ikke hende selv, der lavede den endelige formulering af talen. Hun mener, at det var Jesper Gori. Hun lavede første udkast til talen, men hun tror, det var Jesper Gori, der skrev den del, der vedrørte de internationale konventioner. Hun havde ingen drøftelser med Jesper Gori om de internationale forpligtelser, men hun tror, Jesper Gori havde drøftelser med Lykke Sørensen og Uffe Toudal Pedersen herom.

Hun blev foreholdt det udkast til talepapir, som hun den 10. marts 2016 kl. 15.01 sendte til Jesper Gori og Line Skytte Mørk Hansen med "hendes" bemærkninger (ekstrakten side 5376), herunder en bemærkning fra "M" om, at "det skal italesætte sådan at når der tales om særlige grund så er det den situation hvor et par er blevet gift med kongebrev i Danmark vi henviser til. Retorikken skal være, at det vil selvfølgelig være meget, meget få tilfælde – men når det er så-

dan – så er det jo sådan” (ekstrakten side 5384). Hun forklarede, at hun antager, at ”M” var ministeren. Hun kan ikke huske, om hun deltog i et møde den 9. eller 14. marts 2016 om forberedelsen af samrådet. Hun kan heller ikke huske, om hun har deltaget i et møde, hvor det blev drøftet, at ministeren skulle have forelagt fem konkrete sager, ligesom hun ikke husker, om hun har hørt om et sammenstød mellem Uffe Toudal Pedersen og ministeren vedrørende formuleringen af eksemplet med kongebrevsundtagelsen. Hun har efterfølgende hørt om det i medierne. Der er meget, hun ikke kan huske, både fordi det er længe siden, og fordi denne sag ikke var en ”kæmpestor sag” for hende. Hun sad med andre store sager, som fyldte meget for hende, og havde ikke ”meget god tid” til at sidde med denne sag.

Hun var involveret i forelæggelsen af de fem konkrete sager for ministeren. Hun kan imidlertid alene huske dette, fordi hun har læst dokumenterne igen forud for afhøringen i kommissionen. De modtog fem konkrete sager fra Udlændingestyrelsen – måske det var i form af sagsakter. Foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 17.51 (ekstrakten side 6443-6444) forklarede hun, at Andreas Højmark Søndergaard bad hende om at sende sagerne til ministeren. Det var formentlig listen over de fem sager, hun udleverede til ministeren. Adspurgt, om det var listen over sagerne eller sagsakterne, hun udleverede til ministeren, forklarede hun, at hun mener, det var listen, men hun kan ikke huske det. Hun sidder normalt ikke selv med konkrete sager, og hun havde ikke tidligere oplevet, at ministeren bad om at få konkrete sager forelagt.

Foreholdt sin mail af 17. februar 2016 kl. 18.08 til blandt andre Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado, hvori hun anmodede om blandt andet ”en status på, om alle parrene er adskilt eller hvornår de forventes at være det” (ekstrakten side 6161), og adspurgt om, hvad hendes tanker var i forbindelse med udfærdigelsen af mailen, forklarede hun, at hun i hvert fald havde talt med Jesper Gori og Anette Görtz og måske også Line Skytte Mørk Hansen, og at de drøftede, hvilke oplysninger de skulle efterspørge. Hun kan ikke huske, hvem der ville spørge, om alle parrene allerede var adskilt.

I forbindelse med Anna-Sophie Saugmann-Jensens mail af 12. maj 2016 kl. 13.20, hvori Familiesammenføringskontoret med henvisning til Folketingets Ombudsmands henvendelse anmodede om at modtage de sagsakter, der ”belyser myndighedernes retlige overvejelser i tilknytning til den omhandlede instruks” (ekstrakten side 1450), udskrev hun alle de dokumenter, hun kunne finde på sagen, herunder fra sin egen mailboks samt det, der lå i F2. Hun gik over til Familiesammenføringskontoret med det hele. Hun blev bedt om at sortere materialet i forhold til, hvad der var relevant for Folketingets Ombudsmand. Hun valgte det materiale ud, hvor der var en eller anden form for juridisk vurdering, og så vidt hun husker, valgte hun også alt, hvor der var noget ”skrift med indhold i”. Hun havde udskrevet en virkelig stor stak papirer. Det, hun sorterede fra, var f.eks. gengangere af skemaer eller lister over parrene. Adspurgt om hun kunne huske, om notatet af 2. februar 2016 blev oversendt separat, eller om det var vedlagt nogle mails, forklarede hun, at det husker hun ikke. Efterfølgende afleverede hun det udvalgte

materiale til Familiesammenføringskontoret, og hun ved ikke, hvad der skete med det efterfølgende. Det er, så vidt hun husker, det eneste tidspunkt, hun var involveret i besvarelsen af Folketingets Ombudsmands henvendelse. Sagen var på dette tidspunkt på vej over i Udlændingeafdelingen, da man havde fundet ud af, at den lå bedst der og ikke i administrationsafdelingen. Hun kan ikke huske, om hun modtog Folketingets Ombudsmands henvendelser, men det kan hun godt have gjort.

Hun er ikke i besiddelse af yderligere oplysninger eller materiale af betydning for undersøgelseskommissionen.

Foreholdt mailtråd fra den 12. maj 2016 kl. 13.20 til den 25. maj 2016 kl. 16.30 mellem Anna-Sophie Saugmann-Jensen og hende (ekstrakten side 1453-1454) vedrørende Familiesammenføringskontorets anmodning om oplysninger til brug for Folketingets Ombudsmands henvendelse, herunder anmodningen om at modtage en række tal for asylansøgerne, forklarede hun, at hun tror, hun sendte henvendelsen i høring hos Udlændingestyrelsen. Foreholdt mail af 25. maj 2016 kl. 16.31 fra hende til Udlændingestyrelsen, hvori hun rykkede styrelsen for svar på høringen (ekstrakten side 1572), og mail af 26. maj 2016 kl. 9.53 med Ditte Kruse Dankerts besvarelse af høringen (ekstrakten side 1573-74) samt adspurg, om hun forholdt sig til besvarelsen, forklarede hun, at hun tror, hun læste det hurtigt igennem og sendte det videre. Eftersom Udlændingestyrelsen ikke kommenterede på det spørgsmål, hun stillede i høringen om, hvorvidt der var behov for at præcisere ”i umiddelbar forlængelse”, gik hun ud fra, at styrelsen ikke fandt behov for at præcisere det. Hun hørte ikke mere fra Familiesammenføringskontoret herom.

Foreholdt sin mail af 27. juni 2016 kl. 17.14 til Anna Sophie Saugmann-Jensen (ekstrakten side 6529), hvor hun videresendte et bidrag til svaret til Folketingets Ombudsmand, som Jens Vikner havde sendt til hende den 27. juni 2016 kl. 16.59 (ekstrakten side 6529-6531), og adspurg, om hun havde nået at forholde sig til dette bidrag, forklarede hun, at hun tror, at hun læste det og tænkte over, om det stemte overens med de tal, hun havde i hovedet. Derefter sendte hun det videre. Hun kan ikke huske, om hun er blevet spurgt direkte til, hvornår undtagelserne første gang blev kommunikeret til Udlændingestyrelsen. Når hun læser mailen af 27. juni 2016 kl. 17.40 fra Anna-Sophie Saugmann-Jensen til Jesper Gori og Lykke Sørensen (ekstrakten side 6529), vil hun imidlertid tro, at hun formentlig blev spurgt om det, og at hun sendte spørgsmålet i høring hos Udlændingestyrelsen, som kommenterede på det. Det er også meget muligt, hun ikke gjorde det. Hun husker det ikke.

Advokat Lise Lauridsen bemærkede, at det i mail af 26. maj 2016 kl. 9.53, hvori Ditte Kruse Dankert besvarede høringen (ekstrakten side 1574), ser ud til, at ordet ”umiddelbar” er streget over, og at det i så fald ikke er korrekt, at styrelsen ikke har forholdt sig til spørgsmålet, om der var behov for at præcisere ”i umiddelbar forlængelse”.

Kl. 13.00 mødte Tanja Franck som vidne. Hun oplyste, at hun fratrådte sin stilling som direktør i Udlændingestyrelsen i september 2018, og at hun ikke længere er ansat i staten.

Hun blev vejledt om sandhedspilten og strafansvaret. Hun blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Tanja Franck forklarede blandt andet, at hun er uddannet cand.polit. fra Københavns Universitet. I februar 2016 var hun departementsråd i Statsministeriet, hvor hun blev ansat i august 2010. Hun havde to forskellige departementsråds-chefstillinger i sin tid i ministeriet. I den relevante periode var hun ansvarlig for indenrigsområdet. Det betød, at alle de sager, som kom fra andre ministerier, der omhandlede indenrigspolitik, og som statsministeren skulle have, eller som skulle drøftes i nogle af de udvalg, Statsministeriet servicerede, gik igennem hendes kontor. Hun refererede til departementschefen, Christian Kettel Thomsen.

Foreholdt, at tidligere justitsminister Søren Pind har forklaret, at han henvendte sig til Statsministeren vedrørende sagen om mindreårige gifte eller samlevende asylansøgere, forklarede hun, at hun ikke blev orienteret om en sådan henvendelse. Hun er heller ikke blevet orienteret om andre kontakter til Statsministeriet ud over de henvendelser, der omhandlede det talepapir, der skulle bruges til en forespørgselsdebat om værdier, som statsministeren skulle deltage i. Hun kan se i materialet, at der har været kontakt senere, men ikke i den periode, hun var i ministeriet. Ud over drøftelserne om talepapiret, har hun frem til sin tiltrædelse i Udlændingestyrelsen i april 2016 ikke været involveret i problemstillingen vedrørende indkvartering af mindreårige asylansøgere.

Det var en af hendes medarbejdere i Statsministeriet, der bad Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om at udarbejde notatet og talepunkterne af 24. februar 2016 (ekstrakten side 271). De overvejede i Statsministeriet, hvad statsministeren kunne blive spurgt om under en forespørgselsdebat om værdier, og i den forbindelse var denne sag oppe at vende. Hun tror, det var en af hendes medarbejdere, en fuldmægtig eller specialkonsulent, der hedder Stephan – formentlig Andreasen [Stephan Andreas Damgaard] – der bad Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om notatet. Hun tror, at notatet af 24. februar 2016 (ekstrakten side 271) er den første udgave af det notat, hun så. Hun fik det umiddelbart efter, at det blev modtaget i Statsministeriet, og efter at fuldmægtigen havde siddet med det. Hun tror ikke, at hun fik det med nogen bemærkninger. Hun kan huske, at hun læste det og tænkte, at det var underligt, at det stod på den måde, at man kunne adskille alle par uden undtagelser. Hun kan også huske, at hun undrede sig og tænkte ”hmm, gud, kan man det?”, da hun så pressemeddelelsen i medierne den 10. februar 2016. Hun er en person, der undrer sig over mange ting, men det behøver jo ikke være forkert, fordi hun undrer sig over det. Det var imidlertid noget andet, da hun så det igen i

forbindelse med, at de var ved at lave et beredskab til statsministeren, hvor de gik meget op i, at det, statsministeren sagde i Folketinget, var korrekt. Hun kan ikke huske præcis, hvorfor hun tænkte, at det var forkert, men hun kan se i sagens materiale, at der havde været en artikel i Jyllands-Posten, hvoraf fremgik, at man ikke bare kunne adskille alle uden at foretage en individuel vurdering. Hun ved ikke, om det var denne artikel, som gjorde, at hun undrede sig over det.

Hun ringede til Lykke Sørensen for at drøfte notatet, fordi hun troede, at notatet kom fra Lykke Sørensens afdeling. Det viste sig ikke at være tilfældet. Hun spurgte Lykke Sørensen, om det kunne være sådan, at man kunne adskille alle par, således som det var beskrevet i notatet. Hun kan ikke huske, hvad Lykke Sørensen ordret svarede, men hun svarede i hvert fald ”nej, det kan man ikke, der skal være mulighed for at gøre undtagelser, og der skal laves en individuel vurdering”. Derfor bad hun Lykke Sørensen om at få et papir, der afspejlede dette. Derefter afsluttede de samtalen.

Lykke Sørensen ringede senere samme dag eller dagen efter og sagde, at de var ved at se på det, men at hun skulle sige fra Uffe Toudal Pedersen, at det kunne være, at de sendte to beredskaber – ét fra ministeriet og ét fra ministeren. Hun blev helt mystificeret af det, Lykke Sørensen sagde. Hun havde aldrig hørt om to beredskaber før, og hun sagde til Lykke Sørensen, at ”det tror jeg ikke, I gør”. Hun kan ikke huske, om Lykke Sørensen uddybede, hvorfor der skulle komme to beredskaber, men det står hende forholdsvis klart, at de måske ikke var helt enige om linjen i beredskabet. Hun havde formentlig håndteret langt over 1.000 beredskaber i den tid, hun havde været i ministeriet, og hun havde aldrig tidligere hørt om ét beredskab fra ministeren og ét fra ministeriet. Der har været mange situationer, hvor der var en proces, hvor embedsmændene så anderledes på et spørgsmål end ministeren, men hun er ret sikker på, at hun aldrig er stødt på, at nogen har sagt, at de officielt ville levere ét beredskab fra ministeren og ét fra ministeriet.

Efter samtalen med Lykke Sørensen gik hun op og nævnte det for Christian Kettel Thomsen, men hun husker det sådan, at hun sagde ”lad os nu se”, eller i hvert fald sagde det på en måde, så han forventede, at de kun ville få ét beredskab. De endte også med kun at få ét beredskab, og indholdet i det var fint. Hun drøftede ikke sagen med Christian Kettel Thomsen i øvrigt, og hun hørte ikke om en telefonisk drøftelse mellem Uffe Toudal Pedersen og Christian Kettel Thomsen om dette spørgsmål. Hun tænkte ikke, at der var meget mere, de skulle gøre ved det. De havde fået ét beredskab, og i det beredskab stod der nu det, som Lykke Sørensen havde fortalt hende, var juraen i det.

Foreholdt sin mail af 3. marts 2016 kl. 18.09 til Christian Kettel Thomsen, hvori hun bemærkede, at det nok var vigtigt, at Statsministeren fik at vide, at ”UIBM’n har meldt hårdere ud end juraen kan holde til” (ekstrakten side 333), forklarede hun, at hun ikke kan huske, om de drøftede denne bemærkning. Det kan godt være, at Christian Kettel Thomsen ringede til hende og

spurgte om et eller andet, men hun kan ikke huske, at de talte om dette. De talte almindeligvis sammen 5-10 gange om dagen, så han kan sagtens have nævnt det, selvom hun ikke kan huske det. Beredskabet blev i hvert fald sendt til ministersekretæren, og hun husker det sådan, at hun fremhævede bemærkningen.

Hun ved ikke, om statsministeren den 3. marts 2016 kl. 17.37, da Sofie Odgaard sendte det reviderede beredskab (ekstrakten side 333-335), var blevet orienteret om, at der måske ville komme to beredskaber. Hun orienterede ham i hvert fald ikke selv om det.

Adspurgt om forløbet efter modtagelsen af beredskabet, hvor Udlændinge-, Integrations- og Boligministeren blev indkaldt til en række samråd, forklarede hun, at hun formelt stoppede i Statsministeriet i april 2016, men at hun reelt stoppede omkring den 10.-12. marts, da hun skulle afholde restferie. Hun kan ikke huske, at hun interesserede sig mere for sagen, efter at hun gik på ferie. Hun er ret sikker på, at det var i februar 2016, at det blev afklaret, at hun skulle tiltræde som direktør i Udlændingestyrelsen. Hun er næsten helt sikker på, at der inden marts måned 2016 var indgået en ansættelsesaftale med styrelsen.

Før hun tiltrådte som direktør i Udlændingestyrelsen i april 2016, havde hun bedt om at få noget baggrundsmateriale, så hun kunne læse op på de vigtigste spørgsmål. En uge eller ti dage inden hun startede, fik hun derfor nogle forskellige ting, herunder bl.a. et organisationsdiagram og oplysninger om de sager, der ”rørte på sig”. Hun kan ikke huske, hvad der var i den mappe med oplysninger, hun modtog. Hun kan dog se af en mail fra vicedirektør Anni Fode i denne sag, at hun har talt med Anni Fode, som i denne forbindelse skulle have nævnt, at Folketingets Ombudsmand var gået ind i sagen. Hun kan ikke huske, hvad der helt præcis blev sagt under samtalen med Anni Fode. Hun tror, at hovedårsagen til, at Anni Fode ringede til hende, var at fortælle, at der var ti medarbejdere, der skulle udstationeres til Grækenland. Anni Fode skrev i mailen, at brevet fra Institut for Menneskerettigheder også lå i ”pakken”. Derfor har der været noget materiale om sagen i den mappe, hun fik, inden hun tiltrådte, men hun kan ikke huske præcis, hvad det var.

Hun kan ikke huske, om hun læste brevet af 22. marts 2016 fra Institut for Menneskerettigheder til Inger Støjberg (ekstrakten side 887), men hendes bedste bud er, at hun læste alt det materiale, styrelsen gav hende. Adspurgt om instituttets konklusion, hvorefter der skulle foretages en konkret proportionalitetsvurdering og gennemføres partshøring, inden der blev truffet beslutning om at adskille et par (ekstrakten side 892), forklarede hun, at hun fra sit tidligere arbejde med beredskabet i Statsministeriet allerede vidste, at der skulle foretages en konkret vurdering. Da hun begyndte i styrelsen, vidste hun således, at der ville skulle drøftes et spørgsmål herom.

Da hun tiltrådte den 1. april 2016, fortalte Anni Fode eller Lene Linnea Vejrum, at de gerne ville vende fem konkrete sager med hende for at høre, om hun var enig i, at de fem par ikke skulle adskilles. Hun fik materiale om de fem par med hjem om mandagen og læste det samme

aften. Næste dag havde de et møde, hvor Lene Linnea Vejrum og Anni Fode med sikkerhed deltog. Hun vil tro, at også Ditte Kruse Dankert og Jens Vikner samt et par øvrige medarbejdere deltog. De var mange til mødet, og det var et langt møde, hvor hun stillede mange spørgsmål. Da mødet var slut, sagde hun, at hun ville tænke over det til dagen efter, hvor hun meddelte, at hun var enig i deres vurdering. Hun kan ikke huske, om det var Lene Linnea Vejrum, Anni Fode eller dem begge, hun sagde det til.

De talte sagerne igennem på mødet, men hun kan ikke huske, hvilke problemstillinger i forhold til menneskerettighederne de drøftede. De øvrige deltagere fortalte, hvad de havde lagt vægt på, og hun spurgte ind til det. Hun er ikke ekspert i menneskerettigheder, men hun er god til at stille spørgsmål i forhold til, om tingene hænger sammen, og om det er stringent. Medarbejderne ønskede hendes holdning til deres vurderinger. De brugte lang tid på at gennemgå sagerne – i hvert fald 2 ½ time, men hun kan ikke sige præcist, hvilke problemstillinger de drøftede.

Adspurgt, om hun kan huske, hvad formålet med at adskille parrene var, forklarede hun, at det stod hende rimeligt klart, at formålet i første omgang var, at ministeren havde sagt, at hun ønskede, at parrene skulle adskilles. Ministeren kan – ligesom Folketinget – bestemme, at ”nu skal verden være på en anden måde”, og i dette tilfælde havde ministeren bestemt dét. Det handlede således om, at ministeren ville have en ny praksis, hvor udgangspunktet blev vendt om, således at parrene som udgangspunkt skulle adskilles – selvom ministeren gerne ville have, at alle par skulle skilles ad. Hun tror ikke, de drøftede, hvad formålet var, fordi det gav sig selv. Man skal gøre, hvad ministeren beder om, så længe det er lovligt. Foreholdt, at det efter de menneskeretlige forpligtelser og forvaltningsretten kræves, at der er et sagligt eller lovligt formål, og at et spørgsmål i sagen er, om der i de konkrete sager forelå tvang, forklarede hun, at hun tror, at det ”ligesom svævede over det hele”. Hun havde forstået, at det, ministeren var meget bekymret over, var, at unge piger var blevet gift med lidt eller noget ældre mænd mod deres egen vilje. Det var derfor, at ministeren sagde, at så længe pigerne var i ministerens varetægt – altså indkvarteret på et asylcenter – ville ministeren sikre, at det ikke skete. Hun tror ikke, dette formål fyldte meget på mødet, fordi det stod ret klart. Spørgsmålet var: ”Når nu der var den ”hat”, hvad skulle de så gøre nede under den hat.”

Adspurgt, om de på mødet drøftede, om der var nogle indikationer på tvang i sagerne, forklarede hun, at som hun husker det, talte de mest om andre ting. F.eks. var der i nogle af sagerne dyb bekymring for barnets tarv, hvis man adskilte parrene. Hun mener, at formålet med at undgå tvang ”lå hen over”. Man opnåede formålet – at undgå tvang – ved at adskille parrene i en periode.

Hun kan ikke huske, om hun havde fået et notat fra Røde Kors med hjem, eller om de drøftede det på mødet. Hun fik den opfattelse – og den opfattelse har hun også i dag – at styrelsen havde været alle sagerne igennem og forholdt sig til dem. De havde udvalgt de fem sager, fordi der i

disse sager formentlig var forhold, der medførte, at det ville være i strid med menneskerettighederne at adskille parrene. Det var hendes opfattelse, at styrelsen – allerede inden hun begyndte – havde besluttet at gennemgå alle sagerne. Styrelsen havde forstået det sådan, at de var blevet bedt om at adskille alle par, og det havde ikke været nogen nem beslutning ikke at gøre det, som departementet havde bedt dem om. Hun opfattede det sådan, at det var i den kontekst, medarbejderne forelagde sagerne for hende. De ville være sikre på, at hun ikke efterfølgende sagde: ”Hov, hvorfor har I gjort det? Det skulle I have gjort på en anden måde.”

Hun vil tro, at både Lene Linnea Vejrum og Anni Fode sagde til hende, at styrelsen havde fået at vide, at de skulle adskille alle par. Hvordan de præcis sagde det, kan hun ikke huske, men det var helt tydeligt, også fordi de ville have hendes vurdering af de konkrete sager. Da hun tiltrådte som ny direktør, mødte hun nogle mennesker, som var forholdsvis påvirkede af situationen. Hvornår hun første gang blev introduceret til problematikken omkring, at de skulle adskille alle par, kan hun ikke huske.

Adspurg, om hun rettede henvendelse til Lykke Sørensen i lyset af, at de to cirka en måned tidligere havde talt om, at der ville være mulighed for undtagelser, forklarede hun, at hun ikke talte med Lykke Sørensen om problemstillingen igen. Da hun begyndte i styrelsen, tænkte hun på situationen i lyset af, hvor hun var, og de drøftede de konkrete sager. Hun var enig i styrelsens vurdering af de fem sager, og hun vurderede, at styrelsen havde gjort det, de skulle, ved at stoppe op og overveje situationen samt at undlade at adskille de fem par.

Foreholdt brev af 3. marts 2016 fra Røde Kors til Udlændinge-, Integrations og Boligministeriet (ekstrakten side 364), hvori Røde Kors anmodede ministeriet om at dispensere i sager, hvor parret havde børn, ligesom Røde Kors anførte blandt andet, at der både var stærke ”humanitære og socialfaglige argumenter” for at høre parrene forud for adskillelsen, forklarede hun, at hun ikke tog kontakt til Røde Kors med henblik på at besvare denne henvendelse. Der var, da hun tiltrådte, gået en måned siden henvendelsen fra Røde Kors. Styrelsen meldte i februar tydeligt ud til operatørerne, at alle par skulle skilles ad. Det skete på baggrund af instruksen og den opringning, der også kom fra en afdelingschef i departementet. Derfor måtte der have været en periode, hvor Røde Kors var af den opfattelse, at alle par skulle adskilles. På det tidspunkt, hvor hun tiltrådte, havde styrelsen dog talt med Røde Kors om mange af sagerne, ligesom de havde indhentet oplysninger om mange af parrene. Desuden var der beviseligt fem par, der ikke blev adskilt. Af disse grunde var hendes opfattelse, at situationen på dette tidspunkt var en anden.

Instruksen og den opfølgende opringning kom den 10. februar 2016. Da hun tiltrådte i april, og de drøftede de konkrete sager, tror hun, de var begyndt at tale med departementet – herunder med Lykke Sørensen og Jesper Gori – om, at det godt kunne være anderledes end beskrevet i instruksen, således at der ikke skulle ske adskillelse i alle sager. Det var der også en mail om fra den 18. marts 2016. Det var derfor ikke sådan, at der ikke på dette tidspunkt var nogen kommunikation med departementet om, at der skulle gøres undtagelser. Hun kunne dog mærke på

medarbejderne i styrelsen, at de havde fået at vide, at de skulle gøre noget andet end det, de rent faktisk gjorde. Det sidder dybt i folk, at når ministeren siger, man skal gøre noget, så skal man prøve at gøre det.

Hun tror, at departementet havde hørt om de fem sager, før hun selv hørte om dem. Parrene var ikke blevet adskilt, og der skete ikke noget i sagerne, efter at de havde besluttet ikke at adskille dem. Disse par blev boende, hvor de boede. Der blev ikke truffet egentlige afgørelser på dette tidspunkt, da adskillelserne blev behandlet som faktisk forvaltningsvirksomhed. Hun tør ikke sige, om departementet var blevet orienteret om den manglende adskillelse i de fem sager efter den procedure, der er beskrevet i mailen af 18. marts 2016 kl. 18.00 fra Jesper Gori til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 838). Hun ved ikke, om departementschefen blev orienteret, men departementet var klar over, at der ikke var sket adskillelse i de fem sager. Foreholdt Jesper Goris forklaring om, at han efter mailen af 18. marts 2016 fik forelagt fem sager, hvorefter han sagde til styrelsen, at de selv måtte finde ud af, hvad der skulle ske i sagerne, og at departementet ikke efterfølgende blev orienteret om, hvad der skete i sagerne, forklarede hun, at hun ikke ved, om departementet blev orienteret om den manglende adskillelse, men det vil hun tro. Hun husker det ikke sådan, at departementet ikke blev orienteret, men hvis Jesper Gori har oplyst, at der ikke kom nogen orientering efter den procedure, der var anvist i hans mail, så tror hun på det.

Foreholdt oplysninger om de par, hvis sager om adskillelse blev forelagt for ministeriet (parrene A, D, G, H og Q) (parekstrakten side 2314 ff., 2145 ff., 2438 ff., 2261 ff., 2562 ff. og 2615 ff.), herunder at der kun vedrørende parret G-K og G-M blev truffet afgørelse i sagen, hvilket først skete i juli 2016, og adspurgte, om der var noget problem forbundet med at meddele parrene, at de ikke skulle adskilles, eller om der i øvrigt var nogle drøftelser om, hvorvidt styrelsen skulle meddele parrene, at de ikke skulle adskilles, forklarede hun, at det var der ikke. Styrelsen behandlede indledningsvis adskillelserne som faktisk forvaltningsvirksomhed. Hun tror, det var derfor, at styrelsen ikke meddelte parrene, at de ikke skulle adskilles.

Hun kan ikke forstå, hvis der ikke skulle være et sted, hvor de har skrevet ned, at de fem par ikke skulle skilles ad, men der var i hvert fald i den bunke af papirer, hun fik, nogle, der havde forholdt sig til, at de ikke skulle skilles ad. Efter hendes opfattelse var der ikke en kobling mellem departementet og det forhold, at de ikke fortalte parrene, at de ikke blev adskilt, særligt fordi det er hendes klare opfattelse, at departementet godt vidste det. Det kan godt være, at departementschefen ikke formelt blev orienteret, men hun er helt sikker på, at de i departementet godt vidste, at de fem par ikke var blevet adskilt. Ministeren hørte også om parrene.

Det kan godt være, at styrelsen ikke orienterede departementet om de fem par, efter at hun tiltrådte, men hun opfattede det sådan, at styrelsen på dette tidspunkt allerede havde besluttet, at der ikke skulle ske adskillelse af de pågældende par. Beslutningen var truffet, og hun blev alene

spurgte, om hun var enig. Det var ikke, fordi styrelsen ventede på, at hun skulle tiltræde beslutningen. Hendes opfattelse var derfor, at der ikke skulle ske mere i sagerne. Parrene boede sammen. Hun tænkte ikke på daværende tidspunkt, at der skulle sendes et brev til parrene om, at de ikke ville blive adskilt.

Foreholdt Ronya Habos forklaring om, at meldingen fra departementet var, at der skulle ske adskillelse i fire af de sager, de havde forelagt, forklarede hun, at hun kan huske, at hun fik at vide, at styrelsen havde drøftet sagerne med departementet, men hun kan ikke huske, at hun fik at vide, hvad departementet havde sagt. Hun kan se i materialet i denne sag, at der var en mail-korrespondance om, at departementet var enig i styrelsens vurdering i to af sagerne, men at styrelsen skulle overveje to andre sager.

Hun kan ikke huske, at hun har læst ministerens svar af 25. april 2016 til Institut for Menneskerettigheder, som styrelsen fik i kopi (ekstrakten side 1261), men hun vil tro, at nogen har givet hende det. Hun kan heller ikke huske, at hun havde et møde med instituttet om svaret, men hun kan se af sagsakterne, at hun har deltaget i et sådant møde. Det var et ”hilsen-på-møde”, og det handlede ikke kun om denne problemstilling. Hun kan ikke huske, hvem der deltog i mødet. Hun deltog enten alene eller sammen med et par andre fra direktionen. Fra instituttet deltog Jonas Christoffersen og måske også Louise Holck. Hun kan ikke huske, hvad de drøftede, men hun kan se af en mail på sagen, at de bl.a. drøftede denne sag.

Før hun tiltrådte som direktør i styrelsen, var der nogle interne drøftelser om, hvorvidt adskillelsen af parrene var faktisk forvaltningsvirksomhed. Diskussionen fortsatte, efter at hun var tiltrådt. Diskussionen drejede sig om, at de til at begynde med behandlede adskillelserne som faktisk forvaltningsvirksomhed. Det var helt normalt at flytte rundt på asylansøgerne fra ét center til et andet. Alt, hvad styrelsen tidligere havde foretaget sig i forhold til indkvartering af asylansøgere, var – efter udlændingeloven – faktisk forvaltningsvirksomhed. Hun vil tro, det var Lene Linnea Vejrum, der rejste problemstillingen om, hvorvidt adskillelserne var faktisk forvaltningsvirksomhed. Det ville være mest naturligt, at det var hende, der nævnte det. Hun husker det sådan, at de talte om denne problemstilling flere gange i løbet af april måned. Problemet var, at selvom alle var af den opfattelse, at der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed, fordi det stod i loven, var der også en erkendelse af, at det var indgribende at adskille par, og at der derfor måske alligevel var tale om noget andet end faktisk forvaltningsvirksomhed. Der var derfor overvejelser om, hvorvidt man skulle partshøre og træffe egentlige afgørelser.

Adspurgte, om det blev overvejet, om der i udlændingelovens § 42 a, stk. 7, var hjemmel til at adskille par, forklarede hun, at hun ikke mener, at det var en problemstilling, der blev rejst over for hende. Hun husker heller ikke, at Adam Abdel Khalik skulle have nævnt denne problemstilling på et senere tidspunkt.

Foreholdt organisationsdiagrammet over Udlændingestyrelsen pr. 1. marts 2016 forklarede hun, at der var tre afdelinger i styrelsen, da hun tiltrådte som direktør den 1. april 2016. Den relevante afdeling i denne sag var Center for Administration og Økonomi, hvor Lene Linnea Vejrum på dette tidspunkt var fungerende vicedirektør. Der var herunder tre specialiserede kontorer; Forsørgelseskontoret – som i nogle af papirerne er omtalt som ”Kontoret for indkvarteringsvilkår” – der tog sig af juridiske spørgsmål i forbindelse med indkvartering, Økonomi og Indkvartering, som tog sig af den praktiske indkvartering, og Ledelsessekretariatet. Ditte Kruse Dankert var kontorchef i ét af kontorerne. Der var på dette tidspunkt 18.000 indkvarterede asylansøgere fordelt på 99 centre i Danmark, og styrelsen traf – når man tæller alt med – over 100.000 afgørelser om året. Der var omkring 650 medarbejdere i styrelsen, og de havde helt exceptionelt travlt.

Foreholdt mail af 27. april 2016 kl. 11.35 fra Jens Vikner til blandt andre Lene Linnea Vejrum og hende (ekstrakten side 6485) og Udlændingestyrelsens brev af 21. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1007 ff.), hvoraf fremgår, at styrelsen fremover ville træffe afgørelser, forklarede hun, at hun ikke har en tydelig erindring om det. Hun husker det sådan, at de drøftede med departementet, om der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed, eller om de skulle træffe afgørelser. Hun husker ikke, at de skelnede mellem, om det alene skulle ske fremadrettet eller tillige bagudrettet. De opfattede det ikke sådan, at de havde gjort noget forkert. Det stod i udlændingeloven, at man i indkvarteringssager ikke partshørte, da der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed. Eftersom de mente, at det, de havde gjort hidtil, ikke var forkert, og at man nu blot ”ville gøre noget mere”, skulle ændringerne kun ske fremadrettet. Hun husker dog ikke drøftelserne om dette i detaljer.

Hun kan ikke huske, at hun fik forelagt spørgsmål om, hvad de skulle gøre med de par, der allerede var blevet adskilt, eller at de på det tidspunkt, hvor de besluttede at genoptage alle sagerne, drøftede, om de i mellemtiden skulle gøre noget med de adskilte par.

Hun tror, at spørgsmålet om pusterummet blev bragt op omkring det tidspunkt, hvor det blev besluttet, at de skulle se på alle sagerne igen. Det, der blev bragt op, var spørgsmålet om betydningen af den tid, parrene allerede havde været adskilt. Hun kan ikke huske, hvordan det blev bragt op. Det var Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum, hun havde næsten al dialog med om sagerne, fordi det var dem, der havde sagerne. Den tanke, der blev bragt op, var, at formodningen for, at der forelå tvang, blev mindre efter et vist tidsrum. Når parret havde været adskilt i en periode og fortsat ønskede at være sammen, blev formodningen svagere, og på et tidspunkt kunne det ikke længere være et argument for adskillelse. Samtidig blev indgrebet også større, jo længere tid der gik.

Adspurgte, om det blev overvejet, om man skulle spørge parrene direkte, om der forelå tvang, forklarede hun, at hun husker det sådan, at styrelsen, da partshøringen blev iværksat, spurgte

parrene, om der forelå tvang. De tilbød også parrene at komme ind til en samtale i Udlændingestyrelsen. De drøftede også i styrelsen, hvordan de skulle spørge ind til, om der forelå tvang.

Hun blev foreholdt mail af 9. juni 2016 kl. 18.47 fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre hende (ekstrakten side 5552), hvoraf fremgår:

” Kære Tanja

Jeg har haft en lang snak med Lykke om sagen og om status. (har orienteret Ditte telefonisk).

Baggrunden for, at vi ikke hører fra departementet er ene og alene manglende tid.

Når det er sagt, har JM, som vi havde opsust, ændret holdning til, hvad der ligger inden for og den for skiven. Som eksempel nævnte Lykke, at de (Nina) tidligere havde oplyst, at en adskillelse af fx gravide ikke var problematisk i sig selv, det mener de nu, at det er.

Det må jo endnu mere betyde, at det er problematisk, hvis der er børn, selvom vi har haft fokus på, om der var andre omsorgspersoner omkring børnene (min refleksion).

I forhold til aspektet omkring tvang, som vi i starten ikke skulle se på, da der var tale om et pusterum for kvinden, mens hun var indkvarteret som asylansøger, er der også sket en udvikling, således at vurderingen af tvang skal indgå.

Lykke forventer, at den måden vi i fællesskab, kommer til at håndtere dette på bliver, at vi holder fast i, at der sker adskillelse umiddelbart, men at der derefter kan komme oplysninger frem i sagen, der gør at vi mener at der konkret ikke er tale om tvang, hvorefter parret kan flytte sammen igen. Min tanker er, at det fx kunne være indberetninger om, at parret savner hinanden meget, ofte er sammen, ringer meget sammen mv.

I forhold til vores ”genoptagelsessager”, vil det kunne betyde, at der i forbindelse med partshøringerne, kan komme oplysninger frem, der medfører, at vi konkret siger, at der ikke er tvang, og at de pgl. kan flytte sammen igen.

I forhold til, om vi direkte skal partshøre om spørgsmålet vedr. tvang, vil Lykke gerne vende det med Jesper. Hun vender tilbage i morgen. Der er for og imod, men jeg tror vi begge mest hælder til at partshøre direkte herom, selvom det naturligtvis vil gøre det ekstra vanskeligt at fastholde adskillelse, hvis svaret er klart nej.

Vi var enige om, at det er en rigtig træls sag, og at det aldrig vil komme til at se smukt ud, men jeg føler mig sikker på, at vi bliver bakket op hele vejen igennem.

I forhold til Retningslinjerne, vil Lykke følge op i morgen. Der burde ikke i dem være noget, der strider mod det ovenfor beskrevne.

Vejledningen var også ret langt, inden der kom hastelovgivning mv. på bordet.

Lykke/Jesper vil vende tilbage med forslag til mødetidspunkt hurtigt, formentlig i morgen, da jeg sagde at vi synes det haster, og da kalenderne er ved at være booket godt op.

Til dit møde med FO i morgen:

Status på partshøringerne er, at der er sendt en partshøring, men at resten er stoppet pga. tvivlen omkring partshøring af spørgsmålet omkring tvang. Når det er afklaret, skal de rettes til og chefgodkendes.

Du vil således kunne sig, at den første er sendt, og at de resterende vil blive sendt i løbet af næste uge.

Vh

Lene”

Hun forklarede til mail af 9. juni 2016 kl. 18.47 fra Lene Linnea Vejrum, at de talte om begrebet tvang, og hvad de skulle partshøre om. De talte om, at det var danske normer, de lagde ned over nogen, der havde andre normer, og de drøftede derfor, hvordan man skulle spørge ind til, om der forelå tvang. Det er ikke sikkert, at tvang opfattes på samme måde af alle. Man ville også kunne forestille sig, at en kvinde, der var blevet tvangsgift, kunne frygte repressalier og derfor ville svare ”nej” på et spørgsmål om, hvorvidt hun var blevet tvangsgift. Hun husker det sådan, at diskussionen endte med, at de ville spørge ind til, om der var tvang.

Nogle af genoptagelsessagerne blev forelagt for hende, men hun er ikke sikker på, at de alle sammen blev det. Anledningen til, at nogle af sagerne blev forelagt for hende, var todelt. Dels var det ikke nemme sager, og det var svært at sige, hvor grænsen præcis gik. Det kan man heller ikke sige præcist i dag. Desuden tror hun, at medarbejderne godt kunne tænke sig, at hun så sagerne, så det var en beslutning, hun var med til at træffe. Hun opfattede det som god ledelse. Medarbejderne ønskede ikke at forelægge sagerne for hende for at få den bedste menneskeretlige vurdering, men fordi hun var deres chef, og de skulle ikke efterlades alene med den beslutning, de skulle træffe.

Foreholdt oplysninger om parret P-K og P-M (parekstrakten side 1774 ff.) og adspurgt, om hun i de enkelte sager sikrede sig, at der blev foretaget partshøring i overensstemmelse med det, de havde besluttet, forklarede hun, at hun ikke kan huske sagen. Fra den 28. april til den 2. juni 2016 var de ved at finde ud af, hvad det var, de skulle partshøre over, og hvordan de skulle gøre det. Det betød naturligvis, at der ikke skulle være sket adskillelse af dette par uden partshøring, men hun tror, at overvejelserne om indholdet af partshøringen er forklaringen på, at parret ikke blev partshørt.

Foreholdt styrelsens brev af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1437) forklarede hun, at det er hendes klare opfattelse, at hun har set brevet og været med til at drøfte indholdet, men det er helt sikkert nogle andre end hende, der har stået for at skrive det. Hun så normalt alt, der blev sendt fra styrelsen til Folketingets Ombudsmand.

Hun tror ikke, at styrelsen undersøgte noget i forbindelse med udfærdigelsen af brevet til Folketingets Ombudsmand, herunder heller ikke for at udarbejde det afsnit, hvoraf det fremgår, at styrelsen samtidig med pressemeddelelsen modtog en mundtlig instruks (ekstrakten side 1438). Lene Linnea Vejrum havde fortalt, at hun var blevet ringet op og havde fået en besked om, at alle par skulle adskilles. Hun kan ikke huske, at nogen fra departementet skulle have kontaktet styrelsen for at fortælle, at de ikke var enige i Lene Linnea Vejrum's gengivelse af samtalen. Departementet havde andre bemærkninger til brevet, men ingen bemærkninger i forhold til det anførte om telefonsamtalen.

De retningslinjer, der er omtalt i brevet til ombudsmanden (ekstrakten side 1438), og som styrelsen på dette tidspunkt arbejdede på, var af mere praktisk karakter. Hun kan ikke huske, hvornår departementet bad dem om at udarbejde retningslinjer. De skrev et papir, der var rettet til operatørerne, som handlede om, hvad operatørerne rent praktisk skulle gøre, når et par ankom til Danmark. Det var aldrig tanken, at operatørerne skulle træffe afgørelse om adskillelse. Det var styrelsens afgørelse. Hun ved ikke, om retningslinjerne i begyndelsen også skulle omfatte den juridiske vurdering af, hvornår man kunne adskille et par, men retningslinjerne endte under alle omstændigheder med alene at omfatte det praktiske. Hun kan huske, at hun har deltaget i nogle drøftelser om de praktiske forhold, og hun er ikke bekendt med, at styrelsen også skulle lave retningslinjer om, hvornår man kunne adskille et par.

Hun antager, at hun har modtaget Folketingets Ombudsmands brev af 11. maj 2016 til departementet (ekstrakten side 1423). Hun kan ikke huske, om ombudsmandens bemærkning om, at instruksen fremstod som undtagelsesfri, gav anledning til drøftelser. Hver gang, der kom et brev fra ombudsmanden, blev det drøftet. Hun tror, at hun tænkte, at det var rigtigt, hvad ombudsmanden skrev. Hun opfattede det ikke sådan, at ombudsmanden konkluderede, at Udlændingestyrelsen ikke havde foretaget en konkret og individuel vurdering. Hun opfattede det alene sådan, at ombudsmanden udtalte, at instruksen var undtagelsesfri.

Hun tror, at ombudsmandens udtalelse blev drøftet i styrelsen, også i videre omfang end den drøftelse, der fremgår af en mail af 11. maj 2016 kl. 21.31 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre hende (ekstrakten side 6716), men hun tror ikke, der var noget, de mente, at de som styrelse skulle handle på. Hvis ombudsmanden havde skrevet, at det så ud som om, at styrelsen havde adskilt alle uden en konkret vurdering, havde der været noget, de kunne gå videre med. Ombudsmanden havde forstået det rigtigt, og der var derfor ikke noget, de skulle gå videre med.

Foreholdt Udlændinge- og Integrations- og Boligministeriets brev af 4. maj 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1416), hvoraf fremgår, at ministeriet var ved at udarbejde en generel vejledning om rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser til brug for styrelsens fremtidige vurderinger i konkrete sager, forklarede hun, at der løbende var drøftelser med departementet om de juridiske rammer, dvs. hvor snittet skulle lægges, eftersom det ikke var et simpelt spørgsmål. Udlændingestyrelsen efterspurgte retningslinjer. Styrelsen spurgte forholdsvis mange gange, hvornår retningslinjerne ville komme. Den generelle vejledning, der er omtalt i brevet til Folketingets Ombudsmand, er den, ministeriet havde udarbejdet i december 2016.

Adspurgt nærmere om sin forklaring om, at hun opfattede det sådan, at hvis en minister sagde, at man skulle gøre noget, skulle man gøre det, forklarede hun, at man selvfølgelig ikke skal gøre noget, der er ulovligt. I øvrigt skal man gøre det, ministeren beder om, også selvom man ikke personligt synes, det er verdens bedste idé. Foreholdt Folketingets Ombudsmands udtalelse i pressemeddelelse af 12. maj 2016, hvorefter ”Udlændingemyndighederne ... naturligvis [kan] ændre praksis inden for rammerne af dansk og international ret” (ekstrakten side 1431), forklarede hun, at et ministerium kan ændre praksis, medmindre det er i strid med loven eller – som her – internationale konventioner.

Foreholdt Udlændingestyrelsens udtalelse af 21. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1007), som ikke blev sendt til Folketingets Ombudsmand, og styrelsens udtalelse af 28. april 2016 (ekstrakten side 1437), som blev sendt til Folketingets Ombudsmand, og adspurgt, hvorfor udtalelsen om, at adskillelsen konkret var i overensstemmelse med Danmarks internationale konventioner (ekstrakten side 1011) udgik af det afsluttende afsnit, forklarede hun, at det, styrelsen den 21. april 2016 mente, at de havde gjort korrekt, mente de også den 28. april 2016.

Hun kan ikke huske, hvorvidt det blev drøftet, om parrene skulle være adskilt under sagsbehandlingen, men der kan sagtens have været en drøftelse af dette spørgsmål. Foreholdt Adam Abdel Khaliks mail af 21. juni 2016 kl. 14.24 til Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert, hvori han anførte blandt andet, at der var tale om en ”klart ulovlig ordning” (ekstrakten side 5554), forklarede hun, at hun blev orienteret om, at Adam Abdel Khalik mente, at der var noget af det, de gjorde, der ikke var lovligt, men hun kan ikke huske, hvad det præcis var, Adam Abdel Khalik mente var ulovligt. Hun mener, det var Lene Linnea Vejrum, der fortalte hende om

Adam Abdel Khaliks indsigelser. De håndterede hans indsigelser ved, at Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum talte med ham om det flere gange. Det er godt, at man siger til, hvis man mener, at noget er ulovligt, men det er ikke sikkert, at man har ret. Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum fortalte hende, at Adam Abdel Khalik ikke havde ret. De har helt sikkert talt om hans bekymring, og ”hvad der var op og ned”, og hvorfor de mente, de ikke var enige. Hun kan dog ikke huske, hvad Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum konkret sagde. Hun er ret sikker på, at hun har hørt om Adam Abdel Khaliks indsigelser mere end én gang. Det er ikke hendes opfattelse, at der ofte er nogen, der siger fra på den måde. Hun har en vag erindring om, at hun også har drøftet det med Adam Abdel Khalik, men hun kan ikke huske indholdet af samtalen.

Hun blev foreholdt mail af 1. juli 2016 kl. 19.24 fra Adam Abdel Khalik til Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert med referat af et møde afholdt samme dag (ekstrakten side 6554) og Adam Abdel Khaliks forklaring om en ordveksling med hende i forlængelse af mødet, hvorunder han skulle have sagt, at ”det er utroligt, at der er så mange dygtige jurister, der kan tage fejl”, samt at hun hertil skulle have sagt, at ”det vil jeg ikke høre”. Hun forklarede, at det ville undre hende, hvis hun skulle have sagt det på en sådan måde, at det var udtryk for, at man ikke måtte lufte sin bekymring for noget. Måske var det Adam Abdel Khaliks kritik af alle de andre jurister, hun reagerede på.

Hun tror ikke, at de, der har skrevet udkastet til svar på UUI spørgsmål nr. 809 af 21. juni 2017 (ekstrakten side 4140), hvorefter ”styrelsen i alle sager, der er eller har været omfattet af udlændinge- og integrationsministerens indkvarteringsinstruks af 10. februar 2016, har foretaget en konkret og individuel vurdering af, om det vil være foreneligt med Danmarks internationale forpligtelser at indkvartere parret hver for sig.”, foretog nogen undersøgelser til brug for besvarelsen. De, der lavede udkastet til besvarelse, er dem, der var sagerne igennem i sin tid. De havde derfor ikke behov for at gå tilbage og undersøge, hvad der skete. Det var formentlig en medarbejder, der skrev udkastet, hvorefter Ditte Kruse Dankert godkendte det og lagde det op til Lene Linnea Vejrum, der også har godkendt svaret. Det var Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum, der havde været alle parrene igennem. Da de fandt ud af, at der var fem par, der ikke skulle adskilles, havde de været alle parrene igennem.

Adspurg, om det er udtryk for en konkret og individuel vurdering at udvælge fem sager, forklarede hun, at det er hendes opfattelse, at det ikke var på denne ”bagvendte” måde, de gennemgik sagerne på. De gik alle sager igennem konkret og individuelt og fandt derved de sager, hvor de kunne adskille, og de sager, hvor de ikke kunne adskille. Hun var imidlertid ikke med til at lave den konkrete sagsbehandling dengang, da hun på dette tidspunktet var ansat et andet sted.

Foreholdt mail af 23. august 2017 kl. 15.29 fra Margit Sander Rasmussen til Jens Vikner vedrørende besvarelsen af UUI spørgsmål 1000, og om Henrik Grunnets mail skulle sendes til udvalget (ekstrakten side 6892), forklarede hun, at hun husker forløbet sådan, at der blev stillet et spørgsmål til departementet om, hvorvidt der var nogen, der havde referater fra koncerndirektionsmødet. De svarede den 21. juni 2016, at det havde de ikke. I svaret skrev de også, at de heller ikke havde andre dokumenter fra mødet. Dagen efter kom nogen ind på hendes kontor eller ringede til hende og fortalte, at de havde fundet en mail fra Henrik Grunnet, som ikke havde været fremme før. De tænkte, at det ikke var så godt. Det var ikke på grund af indholdet af mailen, men fordi de akkurat havde svaret Folketinget, at de ikke havde dokumenter fra mødet, hvilket viste sig ikke at være korrekt. De var derfor nødt til at berigtige svaret, og det skulle gå hurtigt, da ministeren skulle i samråd dagen efter. Hun ringede til Lykke Sørensen og fortalte, at de havde fundet den pågældende mail, og hun fortalte, at svaret derfor ikke længere var korrekt. Det er hendes klare opfattelse, at hun læste indholdet af mailen op for Lykke Sørensen. Lykke Sørensen sagde – ikke ordret – at hun var enig i, at svaret skulle berigtiges, men at hun ville vende sagen med Uffe Toudal Pedersen. Herefter ringede Lykke Sørensen tilbage og fortalte, at Uffe Toudal Pedersen også var enig i, at svaret skulle berigtiges. De sendte derfor et supplement til besvarelsen, men ikke mailen.

Herefter blev der stillet et supplerende spørgsmål, der vedrørte, om ministeren ville oversende den pågældende mail til Udlændinge- og Integrationsudvalget samt oplyse, om Folketingets Ombudsmand var bekendt med denne mail. Det er UUI spørgsmål nr. 1.000, der blev besvaret den 9. oktober 2017 (ekstrakten side 2809). Hun tror, at forløbet var sådan, at Ditte Kruse Dankerts kontor lavede et udkast til svar. Som hovedregel skulle besvarelser af udvalgsspørgsmål forbi Margit Sander Rasmussen og Jens Vikner i juraenheden i Ledelsessekretariatet. I den her sag var der ”uhyggeeligt mange” spørgsmål, og derfor var der formentlig spørgsmål, der blev sendt direkte til Ditte Kruse Dankerts kontor, da det var det kontor, der som udgangspunkt kunne svare på dem. Der blev i dette tilfælde lavet et udkast til svar fra Ditte Kruse Dankerts kontor. Margit Sander Rasmussen kom herefter og fortalte, at hun var bekymret over svaret. Som hun husker det, handlede Margit Sander Rasmussens bekymring om, hvorvidt de burde oplyse Folketinget nærmere om, hvad der stod i mailen, eller om de skulle sende mailen til Folketinget. Selv ville hun ikke sende intern korrespondance til Folketinget, men Margit Sander Rasmussen var uenig. I svaret stod der, at man ikke ville sende mailen til Folketinget, fordi det var en intern mail, hvilket hun opfattede som helt naturligt. Man sender ikke interne mails til Folketinget, så hun syntes, svaret var fint. Margit Sander Rasmussen var helt klart ikke enig i, at det var sådan, og Margit Sander Rasmussen syntes derfor ikke, de havde svaret korrekt. Hendes egen opfattelse var, at de ikke kunne vide, hvad der var sket på mødet, og at det blev fint afspejlet i svaret. Margit Sander Rasmussens opfattelse var, at mailen kunne læses sådan, at der var givet en ordre, mens hun selv opfattede mailen sådan, at ministeren rigtig gerne ville det politisk, og det var der ikke nogen, der var i tvivl om, hvad ministeren ville. Margit Sander Rasmussen sagde, at hun mente, de var i gang med at gøre noget ulovligt ved ikke at svare korrekt.

Hun er ikke i besiddelse af yderligere oplysninger eller materiale af betydning for undersøgelseskommissionen.

Mødet sluttede kl. 15.31.

Peter Mørk Thomsen

Formand

Kl. 09.00 mødte Merete Milo.

Hun oplyste, at hun fortsat er ansat som chefkonsulent i Udlændinge- og Integrationsministeriet. Hun blev herefter gjort bekendt med, at hun ikke har pligt til at udtale sig. Hun blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Op-tagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Merete Milo forklarede, at hun blev uddannet jurist i 1995. Hun blev ansat i Udlændingestyrelsen, hvor hun var i to år. Herefter blev hun ansat i Udlændingeafdelingen i det daværende Indenrigsministeriums departement. Ved oprettelsen af Integrationsministeriet i 2001 blev hun flyttet med derover. Hun er flyttet med Udlændingeafdelingen ved de forskellige ressortomlægninger, der har været gennem tiden. Da hun var i det oprindelige Integrationsministerium, arbejdede hun i Lovkontoret. På det tidspunkt kom hun til det kontor, der havde med familiesammenføringer at gøre, og hun er fortsat ansat i dette kontor.

Hun havde mange forskellige arbejdsopgaver i det første halvår af 2016. De havde travlt. Hun var souschef under Jesper Gori. De sad ikke kun med familiesammenføring, men også med udvisning, tidsbegrænset ophold mv. Hun og Jesper Gori fordelte arbejdet således, at der var opgaver, de varetog hver for sig, ligesom der var nogle opgaver, de varetog i fællesskab. Det var i vidt omfang hende, der sparrede med kontorets fuldmægtige om de løbende opgaver. I foråret 2016 var hun også involveret i fortolkningen af og opfølgningen på EU-Domstolens dom af 12. april 2016, "Genc-dommen". I de fleste af de sager, hun selv varetog, refererede hun direkte til Lykke Sørensen, fordi der var så travlt i kontoret, og fordi sagen om indkvarteringen af mindreårige gifte eller samlevende asylansøgere, tog meget af Jesper Goris tid. Som hun husker det, blev kontorets arbejde med "barnebrudssagerne" intensiveret med tiden.

Foreholdt ministerens opslag på Facebook den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) og Line Skytte Mørk Hansens mail til Anette Görtz den 25. januar 2016 (ekstrakten side 5620) om, at der skulle udarbejdes et notat vedrørende barnebrude og indkvarteringen af disse samt om det juridiske handlerum i forhold til den dagældende lovgivning, forklarede hun, at hun ikke var involveret i sagen på dette tidspunkt.

Hun mener ikke, at hun blev gjort bekendt med de høringssvar, som indkvarteringsoperatørerne afgav i slutningen af januar 2016 (ekstrakten side 61 og 66).

Hun var på ferie i udlandet fra den 8. til den 16. februar 2016. Det første, hun kan huske fra sagen, er et forløb fredag den 19. februar 2016, hvor Jesper Gori ikke var på kontoret, og hvor der kom

en henvendelse fra Jyllands-Posten. Hun kan se af den mail, som hun den 28. januar 2016 kl. 14.59 sendte til Jesper Gori og Anna-Sophie Saugmann-Jensen (ekstrakten side 54 ff.), at der var udarbejdet et notat i Koncernstyring, som Jesper Gori havde bedt Anne-Sophie Saugmann-Jensen og hende om at komme med bemærkninger til, men hun husker det ikke nærmere. Det har været en høring blandt mange for hende. Hun kan se, at hun havde læst notatet og forstået det sådan, at indkvartering af par sammen kun skulle ske undtagelsesvist, men ved at læse notatets opregning af de relevante kriterier havde hun konkluderet, at der oftest ikke ville kunne ske adskillelse. Parrene ville oftest have kendt hinanden og have haft et forudgående samliv. Det var det, hun mente, med sit spørgsmål i mailen til Jesper Gori om, hvorvidt undtagelsesmulighederne ”i realiteten [vil] betyde, at samme indkvartering bliver mere almindeligt”.

Hun kender mange af de personer, der har været involveret i sagen. Adspurgt, om hun fra nogen af disse personer hørte noget om, hvad der var foregået i forbindelse med ministeriets udsendelse af pressemeddelelsen, forklarede hun, at det første, hun husker at have hørt om sagen, er forløbet om fredagen den 19. februar 2016, hvor Anna-Sophie Saugmann-Jensen kom ind til hende, fordi Jesper Gori ikke var på kontoret. Der var kommet en henvendelse fra Jyllands-Posten, som skulle besvares. Anna-Sophie Saugmann-Jensen og Jesper Gori havde dagen før sammen lavet et udkast til besvarelse, som Lykke Sørensen havde godkendt. Anna-Sophie Saugmann-Jensen kom ind til hende, fordi der udestod en afstemning med Justitsministeriet. Det var det, de to herefter håndterede.

Som hun husker det, viste Anna-Sophie Saugmann-Jensen hende i den forbindelse pressemeddelelsen på ministeriets hjemmeside. Det var hendes indtryk, at Anna-Sophie Saugmann-Jensen var bekymret over pressemeddelelsen. Hun blev også selv bekymret, fordi der stod, at ordningen var undtagelsesfri, og at alle skulle adskilles. Hun sagde til Anna-Sophie Saugmann-Jensen, at det ikke var retvisende, fordi det, der stod, var ulovligt. I en sådan situation orienterer man sin chef. Derfor skrev hun mailen af 19. februar 2016 kl. 13.03 til Lykke Sørensen (ekstrakten side 189-190). Hun tænkte, at de var nødt til at rette udmeldingen i pressemeddelelsen. Da hun modtog Lykke Sørensens svar, konstaterede hun, at Lykke Sørensen tog hånd om sagen. Hun kunne ikke ringe ned til kommunikationsenheden og bede dem om at foretage ændringer, og hun tænkte: ”Nå, okay”. Hun undersøgte ikke, hvad ”ministerens klare tilkendegivelse”, der var omtalt i Lykke Sørensens mail af 19. februar 2016 kl. 13.59 til hende, præcis gik ud på, idet det ikke var en sag, der lå på hendes bord.

Hun blev foreholdt sin mail af 19. februar 2016 kl. 15.53 til Lykke Sørensen om, at hun havde sagt til Pernille Rølle Hansen, at det ikke var juridisk holdbart at udtale ”så firkantet”, at ”den generelle ordning med separat indkvartering af mindreårige ægtefæller er i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention” (ekstrakten side 175). Hun forklarede, at hun ikke husker samtalen med Pernille Rølle Hansen præcist, men hun husker, at hun sagde, at de ikke kunne skrive således, idet dette ikke var juridisk holdbart.

Hun ved ikke, hvorfor Justitsministeriet blev involveret i sagen, idet hun ikke var inde over sagen på det tidspunkt. Med hensyn til det svarudkast, som hun var med til at håndtere, ved hun, at Jesper Gori havde skrevet til Anna-Sophie Saugmann-Jensen, at Justitsministeriet ”klart” skulle ind over svarudkastet. Hun kendte ikke baggrunden for, at Justitsministeriet skulle ind over besvarelsen til Jyllands-Posten, og så vidt hun husker, var der ingen, der oplyste hende herom.

Da de sad med svarudkastet, tænkte hun ikke på det notat, som hun tidligere var blevet hørt om. Hun så ikke notatet i denne sammenhæng, men tænkte alene på den konkrete henvendelse fra Jyllands-Posten.

Efter godkendelsen af en sag i F2 vil det normalt være det kontor, hvor sagen er forankret, der tager sig af sagen i det videre forløb. Når en sag lægges op, vil det sædvanligvis være den pågældende kontorchef og afdelingschef og efterfølgende departementschefen, der godkender, inden sagen lægges til ministeren. Det er ikke normalt, at der er indblandet kontorchefer og afdelingschefer fra flere kontorer og afdelinger i én sag. Dette var usædvanligt ved den konkrete godkendelse af notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5501). Det er det kontor, hvor sagen er forankret, der har ansvaret for at følge op. Det er meget forskelligt, hvad opfølgningen består i. Hvis der for eksempel er tale om et notat om praksisændring på familiesammenføringsområdet, kan opfølgningen eksempelvis ske ved, at notatet sendes til Udlændingestyrelsen, ligesom man kan offentliggøre notatet eller lave notatet om til et andet notat, der er mere sagsbehandleregnet.

Hun hørte ikke nogen omtale af notatet af 2. februar 2016, efter at hun var kommet tilbage fra ferie.

Der er en chatfunktion i F2. Når en sag er godkendt op gennem systemet, vil der ofte fremgå en ny chat øverst, hvor ministersekretariatet skriver, at ministeren nu har godkendt sagen. Her kan flere personer, der har været involveret i sagen, stå på som modtagere af chatbeskeden. Der er ikke en fast procedure for tilbagemeldinger. Ved hastesager kan det også ske, at ministersekretariatet i stedet ringer med besked om, at ministeren har godkendt sagen. Hun er ikke bekendt med, om der kommer automatiske notifikationer i F2, når en sag er endeligt godkendt.

Hun mener ikke, at hun var involveret i forberedelsen af samråd Z. Hun har ikke hørt fra Jesper Gori eller andre, at der i forbindelse med dette samråd skulle have været et lidt ”stormfuldt” møde. De behandlede hver deres egne sager på det tidspunkt, idet der var meget travlt. Det kan godt være, at der er faldet nogle kommentarer ude på gangen, men det er længe siden, og det har ikke været noget, som hun har hæftet sig ved.

Hun husker ikke, at hun i april 2016 var inde over besvarelsen af henvendelsen fra Folketingets Ombudsmand, men hun har set sin mail af 28. april 2016 kl. 14.28 til Jesper Gori om, at den sag, som der var klaget over til Folketingets Ombudsmand, ifølge ”Nina” var i strid med EMRK artikel 8 (ekstrakten side 6493). Hun har forsøgt at genkalde sig situationen, men det kan hun ikke.

Hun tror, at hun i godkendelsesforløbet var med i kopi på mailkorrespondancen. Hun kan huske, at hun har talt med Anna-Sophie Saugmann-Jensen undervejs i forløbet, men det var almindelig sparring. Hun har ikke været meget involveret i besvarelsen.

Hun erindrer ikke, at hun i foråret 2016 var involveret i behandlingen af sager om mindreårige asylansøgere indkvartering med deres ægtefæller. Generelt havde hun ofte kontakt til Udlændingestyrelsen. Hun erindrer ikke, at hun havde kontakt til Udlændingestyrelsen i relation til sin mail af 28. april 2016 til Jesper Gori. Hun er ikke bekendt med, hvad der skete i tiden mellem Udlændingestyrelsens udtalelse af 21. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1011) og Udlændingestyrelsens endelige udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1437), hvor der var fjernet et afsnit fra ”Afsluttende bemærkninger”. Hun kan se af sin mail af 28. april 2016 til Jesper Gori, at hun prøvede at ringe til Jesper Gori, men hun erindrer ikke, om Jesper Gori fik hendes besked og ringede tilbage.

Hun har ikke hørt, at der var medarbejdere i Udlændingestyrelsen, der mente, at der var tale om en ulovlig tjenestebefaling. Foreholdt Adam Abdel Khaliks forklaring om, at han under en privat samtale med Anna-Sophie Saugmann-Jensen havde fortalt om sin samtale herom med Tanja Franck, forklarede hun, at hun ikke erindrer, at Anna-Sophie Saugmann-Jensen har fortalt hende om dette. Hun var ikke tæt på sagen, men skulle ordne mange andre sager i kontoret.

Hun erindrer, at hun havde en samtale med Adam Abdel Khalik, mens han var ansat i Justitsministeriet. Under denne samtale talte de om, at pressemeddelelsen var ”helt skæv”, og at den ikke var retvisende. Hendes bekymring i forhold til pressemeddelelsen var, at ministeriet ikke skulle sende noget ud i en pressemeddelelse, som ikke var rigtigt eller lovligt. Hendes bekymring gjaldt i forhold til eksterne aktører, borgere mv. Hun gjorde sig ikke tanker om, hvilken betydning pressemeddelelsen ville kunne få internt. Hun tænkte på den som en pressemeddelelse, hvor ministeriet redegjorde for, hvordan retsstillingen var på området, og hvor ministeriet selvfølgelig skulle give rigtige oplysninger. Hun tænkte ikke på pressemeddelelsen som en instruks, som man administrerede efter.

Hun har ikke yderligere oplysninger til belysning af sagen og er heller ikke i besiddelse af yderligere skriftligt materiale om sagen.

---o0o---

Kl. 10.00 mødte Mark Thorsen. Han oplyste, at han formelt fratrådte sin stilling i Udlænding- og Integrationsministeriet ved udgangen af november 2019, og at han nu er ansat i Frederiksberg Kommune. Som særlig rådgiver blev han fritstillet den 7. april 2019 i forbindelse med valget, og han har derfor ikke været i ministeriet siden april 2019. Han blev vejledt om, at han ikke har pligt til at udtale sig, men at sandhedspligten og strafansvaret finder anvendelse i det omfang, han udtaler sig om forhold, hvor han ikke selv måtte risikere et eventuelt ansvar.

Han blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Mark Thorsen forklarede, at han har læst statskundskab på Københavns Universitet, og at han blev cand.scient.pol. i 2008. I 2005 begyndte han som student i Venstre, hvor han senere blev konsulent. Han blev særlig rådgiver for Inger Støjberg i Beskæftigelsesministeriet i 2009, arbejdede for Venstre fra 2011 til 2015, hvorefter han var ansat i Udlændinge- og Integrationsministeriet fra 2015 til 2019 som særlig rådgiver for Inger Støjberg.

Som særlig rådgiver havde han to kasketter. Den ene var rollen som politisk rådgiver, hvor man qua sine ansættelsesretlige vilkår ikke er underlagt partipolitisk neutralitet som de øvrige embedsmænd. Det betyder, at han ydede rådgivning til ministeren som partipolitiker og medlem af regeringen, herunder rådgivning om at holde den førte politik nogenlunde inden for rammerne i forhold til Venstres politik. Den anden rolle bestod i kommunikationsrådgivning, hvor han varetog en del af pressekontakten. De var flere om den opgave, men han var inde over de større pressehenvendelser.

Når der kom indstillinger fra embedsmændene, rådgav han ikke fagligt. Han er ikke jurist, og han havde ikke selvstændige fortolkninger af grænserne for Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Det syn, som han anlagde på sagerne, var, om der var en sammenhæng mellem embedsmændenes indstilling og det politiske, dvs. om indstillingen afspejlede det, som han forventede ville være ministerens politiske ønske, regeringens politik og eventuelt også den politik, som Venstre var gået til valg på.

En af hans opgaver bestod i at være bindeled mellem ministeren og Venstres partiorganisation. En minister har en del aktiviteter i forhold til sit virke som partipolitiker. Hvis ministeren for eksempel skulle tale til et landsmøde eller holde en grundlovstale, var han den eneste i ministeriet, der måtte bistå hende med denne type aktiviteter. De tilstræbte at have en vis grad af koordination internt i partiet i forhold til, hvornår de lancerede udspil, og i forhold til politik på tværs af forskellige områder. I den forbindelse talte han med andre særlige rådgivere herom.

Det er nok for meget at sige, at han fungerede som et ”filter” mellem ministeren og ministeriets embedsmænd. Han havde ikke nogen formel godkendelsesrolle og skulle således ikke godkende en sag, før den kunne gå til ministeren, men han havde en form for dobbelt-ambassadør-rolle. Nogle gange videregav han synspunkter fra ministeren til embedsværket om sager, hvor de kunne være i tvivl om, hvilken retning ministeren gerne ville have. Andre gange kunne han have den omvendte rolle, hvis embedsmænd ikke ville forstyrre ministeren med et egentligt møde, men gerne ville have en pejling på, hvad hun mente om et emne. Man kunne således både som minister og embedsmand komme til ham.

Han rådgav også ministeren om hendes kommunikation i læserbreve og på Facebook. Læserbreve blev skrevet i ministeriet. Han var den eneste i ministeriet, der måtte bistå ministeren direkte med opslag på Facebook. Ministeren skrev selv sine opslag, men nogle gange vendte hun dem med ham forinden. Hvis ministeren ønskede at lancere et politisk initiativ, kunne det være hans rolle at tage en pejling på, om det pågældende politiske initiativ var helt ”ved siden af skiven”.

Hans nærmeste samarbejdsrelationer i ministeriet var departementschefen, ministersekretærerne, lederen af Ledelsessekretariatet, Jonas From Soelberg, og medarbejderne i Presseafdelingen.

Med hensyn til Inger Støjbergs Facebook opslag den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) husker han, at han selv, ministeren, Lykke Sørensen og en ministersekretær, som han ikke husker hvem var, havde været til et møde i Bruxelles, hvor ministeren havde redegjort for ”smykkeloven” over for et EU-udvalg. De sad i en minibuss på vej til lufthavnen og scrollede ned over nyhederne. Her læste de i Berlingske Tidende og vist også på TV2’s hjemmeside, at der ifølge Udlændingestyrelsen var indkvarteret mindreårige gifte og samlevende asylansøgere på danske asylcentre. Dette var ministeren ret utilfreds med. Han var også selv utilfreds, idet han fandt det irriterende, at Udlændingestyrelsen ikke havde varslet dem om, at styrelsen ville komme med en sådan udtalelse. Man skal ikke have arbejdet særlig meget med politik for at vide, at medierne som det første efter en sådan udmelding ville spørge ministeren: ”Hvad gør I så ved det?” I og med at Udlændingestyrelsen havde udtalt sig som sket i artiklen, følte han, at de allerede var kommet på bagkant i forhold til at håndtere sagen. De blev derfor enige om, at ministeren var nødt til at kommunikere ret hurtigt ud, at hun gerne så det anderledes. I den forbindelse var Facebook en nem kanal at bruge, og det var også den mest effektive kanal, idet de sad i en minibuss på vej til en lufthavn.

Ministeren sad med sin telefon og begyndte at skrive et Facebook opslag. Hun rakte telefonen over til ham, og han kiggede på udkastet. Han husker ikke, at han havde bemærkninger til opslaget, idet det var ret klart formuleret. Eftersom Lykke Sørensen, der indtil kort tid forinden havde arbejdet i Udlændingestyrelsen og nu var den øverste juridiske chef i ministeriet, også var til stede i minibussen, syntes han, at det ville være naturligt at spørge hende, om hun fandt opslaget ”inden for skiven”. Han rakte derfor telefonen over til Lykke Sørensen og spurgte: ”Kan man sige det her?” Lykke Sørensen læste opslaget relativt hurtigt og svarede henvendt til ministeren: ”Ja, det kan du sagtens, det er jo dine centre”. Herefter blev opslaget lagt op på Facebook.

Der var ikke på dette tidspunkt overvejelser om at tage kontakt til Udlændingestyrelsen for at høre, hvorfor styrelsen havde udtalt sig som sket. Som han husker det, foretog han – muligvis samme dag – et opkald til ministeriets pressechef, Mia Tang, hvor han gjorde opmærksom på, at det var en lidt uheldig praksis, at Udlændingestyrelsen meldte ud på denne måde uden i hvert fald at have givet et ”heads up” om, at der var en sag på vej. De overvejede ikke at kontakte

Udlændingestyrelsen, mens de sad i minibussen. Ministeren havde en umiddelbar politisk holdning til det, som Udlændingestyrelsen havde meldt ud. Den afklaring, de foretog inden opslaget, var at række udkastet til Facebook opslaget over til Lykke Sørensen for at spørge, om der var problemer med opslaget. Han går ud fra, at Lykke Sørensen, der havde sine meningers mod, ville have sagt det, hvis hun mente, at der var et problem med opslaget.

Han ved ikke, om medarbejderne i Udlændingestyrelsen havde særlige holdninger til opslaget.

Hans næste erindring er, at han dagen efter – eller et par dage efter – blev bekendt med, at man havde iværksat en høring i indkvarteringssystemet for at få kortlagt omfanget af ”barnebrude”.

Han blev foreholdt mail af 25. januar 2016 kl. 20.02 fra Mia Tang til ham (ekstrakten side 6728-6729), i hvilken mail han blev spurgt, om Udlændingestyrelsen kunne foretage følgende præcisering til pressen:

”I forbindelse med historierne i pressen om såkaldte barnebrude blandt asylansøgere i Danmark vil jeg gerne understrege, Udlændingestyrelsen på ingen måde accepterer, at børn indkvarteres sammen med en jævnaldrende eller en voksen, hvis der er tvivl om, at dette sker af egen fri vilje. Såfremt der opstår tvivl om tvang eller andet pres, indkvarteres personerne hver for sig. Det drejer sig ganske få tilfælde over tid, og Udlændingestyrelsen er meget opmærksom på problemstillingen.”

Han forklarede, at han ikke er bekendt med, om der havde været en kontakt til Udlændingestyrelsen forinden. Han talte muligvis med Mia Tang, allerede da han sad i minibussen eller i lufthavnen. Han sagde til Mia Tang: ”Prøv lige at få snor i Udlændingestyrelsen i forhold til, hvad de melder ud”. Det var ministeriets pressechef, der havde den formelle kontakt med Udlændingestyrelsen i denne type sager. Han gav udtryk for, at det ville være godt, hvis departementet fik styr på, hvad Udlændingestyrelsen meldte ud vedrørende sagen.

Han blev foreholdt sit svar til Mia Tang i sin mail af 25. januar 2016 kl. 20.10, hvilken mail ligeledes blev sendt i kopi til Jonas From Soelberg (ekstrakten side 6727). Af mailen fremgår:

”Kæmpe nej! De skal rette 100 pct. ind efter det Inger har meldt ud. Færdig. Punktum.”

Han forklarede, at svaret var udtryk for, at han var sur. Hvis han havde skrevet mailen i dag, ville han nok have formuleret sig lidt blødere. Han ville have skrevet, at der ikke var brug for, at Udlændingestyrelsen gik ud og nuancerede yderligere i forhold til, hvordan de indkvarterede ”barnebrude”. Det, der var brug for, var at signalere entydigt, at der skulle gøres noget ved den foreliggende praksis. Han syntes ikke, at det ville hjælpe ministeren i en sag, som hun i forvejen var kommet ”på bagkant med”, hvis Udlændingestyrelsen gik ud med en ny udtalelse.

Han blev foreholdt Jonas From Soelbergs mail af 25. januar 2016 kl. 20.25 til ham og Mia Tang (ekstrakten side 6727). Af mailen fremgår:

”Har prøvet at ringe, men du er uden for rækkevidde ;-)

Vil gerne lige vende sagen. US-udtalelsen står jo ikke i modsætning til M’s kommentar og skal jo blot nuancere historien en smule, idet US pt. kan fremstå som totalt tonedøve. Selvfølgelig skal udmeldingen effektueres, men vi gør nok klogt i at fastholde et fortolkningsrum lidt endnu ift., hvad der forstås som en barnebrud, samt hvad vi vil nægte folk at gøre frivilligt. Der er jo allerede visse regler ift. sex i almindelighed, som vi nok bør være konsistente ift. Vil som sagt gerne vende hurtigst muligt.”

Han forklarede, at han ikke har nogen klar erindring om en drøftelse med Jonas From Soelberg, men han har nok gengivet, at han ikke syntes, at der på det tidspunkt var behov for at folde yderligere nuancer ud. Hvis Udlændingestyrelsen havde behov for at kommunikere, så han helst, at de kommunikerede om, at der nu ville blive strammet op.

Han var ikke i kontakt med nogen i Venstres bagland i forbindelse med, at praksisændringen blev udmeldt. Han erindrer, at han efterfølgende talte med Venstres daværende integrationsordfører, Marcus Knuth, som var yderst begejstret for ministerens udmelding, og som havde helt samme syn på problemstillingen, som ministeren havde givet udtryk for. Han erindrer ikke at have haft drøftelser med andre i Venstre om spørgsmålet på daværende tidspunkt.

Han vidste, at der blev iværksat en høring af indkvarteringsoperatørerne for at få kortlagt problemets omfang. Han husker ikke, hvordan han blev gjort bekendt hermed, herunder om han fik oplysningen under et møde, i en mail eller på anden måde. Han så notatet om operatørernes høringssvar (ekstrakten side 62-63). Han så også notatet med svarene fra den opfølgende høring, hvoraf alderen på parrene fremgik (ekstrakten side 66-67). Som han husker det, var det sidste notat vedhæftet som bilag til pressemeddelelsen.

Han sendte ikke selv notaterne med høringssvarene videre til ministeren, men han ved, at ministeren fik notaterne senest i forbindelse med pressemeddelelsen. Han tør ikke sige, hvornår ministeren første gang så høringssvarene.

Han blev foreholdt, at det i høringsnotatet vedrørende den første høring var anført, at ingen operatører havde oplyst om indikationer på tvang eller lignende i de konkrete sager (ekstrakten side 62). Adspurgt, om dette gav anledning til overvejelser, forklarede han, at ministerens indgangsvinkel til sagen – og for så vidt også hans egen indgangsvinkel – var, at der var tale om ægteskaber, som måtte formodes at være indgået i kulturer, der adskilte sig fra den danske kultur, og hvor det ikke var fuldstændig unormalt, at der var tale om arrangerede ægteskaber, tvangsægteskaber

eller lignende. Det forhold, at en part ikke erklærede, at der var tale om tvang, betød ikke nødvendigvis, at relationen var indgået frivilligt. Den anførte oplysning i høringsnotatet ændrede derfor ikke hans syn på sagen.

Han kan ikke svare på, om der var nogen, der undersøgte, om man kunne evidensbasere formodningen for, at der kunne have foreligget tvang i forbindelse med indgåelsen af ægteskabet. Han tog ikke selv initiativ hertil.

Han blev foreholdt notatet af 2. februar 2016 om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller (ekstrakten side 5361 ff.), hvoraf fremgår blandt andet (ekstrakten side 5364):

”Det vurderes, at der er tale om et sagligt hensyn, hvis indkvartering af mindreårige uanset alder i asylsystemet generelt sigter mod at undgå situationer, hvor et barn som følge af myndighedernes faktiske forvaltningsvirksomhed risikerer at blive tvunget til et samliv i strid med barnets egen frie vilje og barnets bedste.”

Han forklarede, at han ikke selv havde et faktisk grundlag for at håndtere det saglige hensyn i form af den formodning om tvang, der nævnes i ministernotatet (ekstrakten side 5364). Ministeren havde helt bestemt samme formodning som ham om, at der kunne være tale om ægteskaber indgået ved tvang. Det var ikke en formodning, de diskuterede. Det var en formodning, som alle, der havde været i nærheden af spørgsmål om udlændinge og indkvartering mv., accepterede. At der var en formodning for, at der kunne foreligge tvang, var ikke noget, som nogle ”spærrede øjnene op over”. Han tror, at de alle læste det som en form for forsigtighedsprincip. Det forhold, at det ikke kunne udelukkes, at der kunne foreligge tvang, gjorde, at man måtte gøre noget for at undgå, at der forelå tvang. Overvejelser om kulturel tvang indgik også, ikke mindst fra ministerens side. Han deltog på et tidspunkt i et bryllup i Pakistan, hvor han blev bekendt med et ord-sprog, der hed: ”Et godt bryllup er et, der fører til flere”, hvilket er udtryk for, at når man alligevel mødtes, kunne man søge at få smedet nogle flere sammen. Det kan være svært at sige, hvor grænsen mellem et tvangsægteskab og et arrangeret ægteskab går i praksis.

Adspurgt, om han har deltaget i møder med embedsmændene om ministernotatet, uden at ministeren var til stede, forklarede han, at han som forberedelse af afhøringen i Instrukskommissionen har gjort sig bekendt med en del af de afgivne forklaringer, herunder Jesper Goris forklaring om, at der skulle have været afholdt et møde mellem ham, Jesper Gori og Lykke Sørensen på Lykke Sørensens kontor. Han havde glemt dette møde, men han kan nu godt kunne huske, at der var et sådant møde. Det var i den indledende fase, og han kan ikke tidsfæste mødet præcist, men han vil tro, at mødet blev afholdt i slutningen af januar 2016, umiddelbart inden han, ministeren, Uffe Toudal Pedersen og andre rejste på tjenesterejse til Sicilien. På det tidspunkt var Udlændingeafdelingen begyndt at arbejde med, hvordan ordningen skulle udmøntes.

Under mødet ville Jesper Gori og Lykke Sørensen gerne have en pejling på, hvor ministeren befandt sig i relation til problemstillingen. Dette kunne man nok godt læse ud af Facebook opdateringen. Det indtryk, som han fik på mødet, var, at der var ”frit slag i bolledejen”, og at man kunne designe den ordning, som man ønskede. De ville derfor gerne have hans pejling på, hvilken ordning ministeren ville have. På dette tidspunkt måtte Jesper Gori og Lykke Sørensen have hørt om de konkrete sager. Han er i tvivl om, hvorvidt Jesper Gori og Lykke Sørensen havde et papir om sagerne fra Udlændingestyrelsen, men de må have hørt om sagerne, idet de nævnte, at der var nogle sager, hvor der blot var en mand og en kvinde, og at der var andre sager, hvor parret også havde børn. De drøftede, om de skulle indstille, at alle par skilles ad, eller om de par, hvor der var børn, på en eller anden måde skulle blive sammen. Han sagde, at han syntes, at man skulle gøre det klart for ministeren, at der var to typer af sager, og at alle sager ikke var ens.

Foreholdt Jesper Goris forklaring om, at han skulle have tilkendegivet, at man godt kunne undlade at adskille par med børn, forklarede han, at dette ikke er i overensstemmelse med hans erindring. Han har en vis træning i at forudsige, hvad Inger Støjberg synes om et bestemt spørgsmål. Han har derfor svært ved at genkende, at han skulle have givet udtryk for, at der var nogle par, som ministeren fortsat gerne ville indkvartere sammen. Dette skal også ses i lyset af, at han sad ved siden af ministeren, da hun læste nyheden første gang, og da hun skrev Facebook opslaget. Det efterlod hos ham ingen tvivl om, hvordan hun politisk så på denne sag, og hvilken ordning hun gerne ville have.

Når han benytter sig af udtrykket ”frit slag i bolledejen”, er det hans egen måde at udtrykke det på. Udtrykket skal forstås således, at det er grundlæggende forkert, når der tegnes et billede af, at der fra ”dag 1” var en eksakt juridisk vurdering af det juridiske handlerum i sagen. Der var en indledende fase, hvor han, ministeren, Uffe Toudal Pedersen, Lykke Sørensen og formentlig tilføjede Jesper Gori var i den tro, at man kunne indrette ordningen, som man ville. Han kan ikke tidsfæste denne fase præcist, men sandsynligvis varede den omkring en uge efter opslaget på Facebook. Det var først senere i forløbet – op mod den 9. februar 2016 – at det stod klart, at juraen udgjorde ”en hård kant”.

Foreholdt ministerens bemærkning af 8. februar 2016 i F2 om, at notatet af 2. februar 2016 ”Vendes på et møde med Uffe og Mark” (ekstrakten side 7113-7114), forklarede han, at han ikke erindrer, at Uffe Toudal Pedersen, han og eventuelt ministeren drøftede notatet, men de talte på et tidspunkt om, at de skulle have et møde om notatet. Han husker ikke, at der var et egentligt møde med drøftelse af notatet inden mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30. Han mener ikke, at han drøftede notatet med ministeren før mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30. Han mener, at han læste notatet første gang den 8. eller 9. februar 2016.

Som han ser det, består sagens forløb af tre faser. Der var først en fase, hvor der var ”frit slag i bolledejen” til at konstruere en ordning, hvor ministeren havde frit valg i forhold til, hvem hun

ville indkvartere sammen, og hvem hun ikke ville indkvartere sammen. Det var tydeligt, at ministeren gerne ville skille alle ad.

I den næste fase sagde Uffe Toudal Pedersen, at det måske kunne være meget rart, at praksis levnede plads til, at man af politiske grunde kunne undlade at adskille et par, hvis der var en sag, der forekom urimelig. Dette skulle ikke ske af juridiske grunde, men af politiske grunde. Som han husker det, blev det første gang bragt op på et møde hos ministeren. Han og ministeren sagde, at de ikke syntes, at det matchede tonen i den udmelding, som hun allerede var kommet med. Det var derfor tydeligt for ham, at ministeren – hvis hun selv kunne vælge – af politiske grunde gerne ville derhen, hvor man kunne adskille alle. Han kan ikke tidsfæste dette møde præcist, men det var formentlig i dagene omkring den 2. februar 2016. Deltagerne på mødet var ham selv, ministeren, Uffe Toudal Pedersen, Jesper Gori og formentlig også Jonas From Soelberg. De talte om ”kattellemen” – hvilket var det udtryk, de brugte internt i ministeriet – som en politisk mulighed.

Det var tydeligt for ham, at synspunktet om den politiske kattellem var noget, der var kommet fra Udlændingestyrelsen og muligvis fra indkvarteringsoperatørerne. Denne opfattelse fik han, fordi Udlændingestyrelsen, da styrelsen blev konfronteret med sin indkvarteringspraksis, bekræftede denne og ikke gav udtryk for, at de syntes, at det var en problematisk praksis. Fornemmelsen var, at der var en ulyst til at skille parrene ad, da det forudsigeligt kunne give noget tumult ude på centrene. Ordningen med adskillelse var således ikke en blomst, der var groet i indkvarteringsoperatørernes have og heller ikke i Udlændingestyrelsens have. Det var det indtryk, han sad tilbage med. Det indtryk fik han, fordi synspunktet måtte komme et sted fra, og han havde svært ved at se, at det skulle være et forvaltningssynspunkt fra departementet. Han kunne dog godt forstå synspunktet, hvis det kom fra Udlændingestyrelsen eller operatørerne, idet det var dem, der i praksis ville skulle træffe de nødvendige foranstaltninger. I forhold til at oplyse sagen var det fint, at dette synspunkt blev bragt frem. Der var ikke nogen, der udtrykkeligt havde sagt, at synspunktet kom fra indkvarteringsoperatørerne eller Udlændingestyrelsen. Det var alene noget, han fornemmede, ud fra hvordan Udlændingestyrelsen havde svaret på spørgsmålet om styrelsens indkvarteringspraksis.

På det tidligere omtalte møde den 2. februar 2016 nævnte Jesper Gori, at de var ved at foretage en juridisk afklaring af spørgsmålet. Han – og som han husker det tillige ministeren – spurgte i den forbindelse, om det var jura, eller om det var politik. Der blev spurgt ind til, om det ville være muligt at adskille alle parrene, hvis man ønskede det. Uffe Toudal Pedersen endte med – en lille smule insisterende over for Jesper Gori – at spørge: ”Kan vi retligt lave en ordning, der er undtagelsesfri?” Til det svarede Jesper Gori: ”Ja, det kan man godt”. I de to første faser var der således – i hvert fald hos ham og ministeren – en opfattelse af, at man kunne få den ordning, som man politisk ønskede. Hans samlede opfattelse af mødet var, at Uffe Toudal Pedersen konkluderede, at det var muligt at lave en ordning, der var undtagelsesfri, men at han henstillede, at man af politiske årsager lavede en undtagelsesmulighed. Han vil – ud fra ønsket om at være fair over for Jesper Gori – nævne, at de havde en kultur i ministeriet, hvor man godt måtte give udtryk

for sine foreløbige vurderinger, og hvor man ikke blev hængt op på en foreløbig vurdering af et spørgsmål. Der var en åben drøftelse af sagerne, og ofte ville ministeren gerne have en pejling på, om de bevægede sig i retning af grønt lys eller rødt lys på nogle bestemte sager. Jesper Gori sad ikke med et papir foran sig og foretog ikke en endelig juridisk vurdering, men han svarede på, hvad hans umiddelbare juridiske vurdering var på dette tidspunkt. Det stod klart for ham, at der foregik en proces med henblik på at præsentere et endeligt papir for ministeren. Der var på det tidspunkt en tvivl om, hvad man kunne og ikke kunne.

Mødet foregik på ministerens kontor. Som han husker det, fandt mødet sted en eftermiddag og foregik lidt løst. Jesper Gori sad muligvis på kanten af en sofa. Han er derfor ikke sikker på, at det var et møde, hvor der var indkaldt til en selvstændig drøftelse, eller om det mere var en løs drøftelse i kanten af et andet møde. Jesper Gori var en meget flittig gæst på ministerkontoret, idet han havde mange sager, og de kan sagtens have vendt problemstillingen i forbindelse med et andet møde.

Hans reaktion, da han læste notatet, var, at det ikke helt lignende det, som Jesper Gori havde sagt på mødet nogle dage tidligere. Som han husker det, var der ikke nogen, der havde sagt til ham, at man var nødt til at bløde lidt op på den tidligere mere bastante udmelding.

Det næste, han kan huske, er, at de havde et møde om notatet. Dette møde fandt sted den 9. februar 2016 kl. 15.30.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 13.58 fra Sarah Andersen til Lykke Sørensen og Jesper Gori med kopi til Mia Tang vedhæftet udkast til pressemeddelelse (ekstrakten side 86) forklarede han, at han ikke husker, om han havde været inde over udkastet til pressemeddelelse, inden dette udkast blev sendt, men det kan han sagtens have været. Det var ikke ham, der skrev pressemeddelelser eller foretog den faglige bearbejdning af pressemeddelelser. Den opgave lå hos de ”menige” pressekonsulenter. Det ser ud til, at det var Sarah Andersen, der havde skriveopgaven på denne pressemeddelelse. Han tør ikke sige, om udkastet var påbegyndt i Presseafdelingen eller Udlændingeafdelingen. Han kan ikke huske, om der blev foretaget en selvstændig beslutning om at udsende en pressemeddelelse, men det var et emne, der fyldte relativt meget i drøftelserne på det tidspunkt. Når man iværksatte en ændring af praksis, plejede man at udsende en pressemeddelelse. Man kunne også have benyttet sig af andre meddelelsesformer. For eksempel kunne ministeren have givet et interview til en avis. Der var en betydelig presseinteresse for sagen, og det var derfor meget naturligt at benytte en pressemeddelelse. Han husker ikke, om det var ham, der bad om at få et udkast til en pressemeddelelse. Han husker heller ikke, om det var ministeren, der bad herom. Det er naturligt at udsende en pressemeddelelse, når man laver et politisk udspil, men han tør ikke sige, hvem der første gang sagde, at der skulle laves en pressemeddelelse.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 14.44 fra Jesper Gori til Sarah Andersen og Mia Tang med kopi til Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen vedhæftet et udkast til pressemeddelelsen

(ekstrakten side 89) forklarede han, at han – uden at kunne sige det med sikkerhed – vil tro, at han gennemgik Jesper Goris forslag til ændringer til pressemeddelelsen inden mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30. Det, der står tilbage i hans erindring, er, at han syntes, at det sidste forslag, som Uffe Toudal Pedersen sendte, var det dårligste. Adspurg, om den beskrivelse af en fremtidig praksis, der var vedhæftet Jesper Goris mail (ekstrakten side 92), forklarede han, at Inger Støjberg, Uffe Toudal Pedersen og han kort stak hovederne sammen. Inger Støjberg sagde i den forbindelse, at hun gerne ville drøfte notatet, og de blev enige om at tale herom kl. 15.30.

Til mødet kl. 15.30 deltog, ud over ham selv, ministeren, Uffe Toudal Pedersen, Jonas From Soelberg, Jesper Gori og, så vidt han husker, Line Skytte Mørk Hansen, Anne Nygaard Just og Andreas Højmark Søndergaard. Lykke Sørensen deltog ikke i mødet. Mødet foregik på ministerens kontor. De drøftede to ting på mødet, nemlig notatet og pressemeddelelsen. Først gennemgik Jesper Gori konklusionen i notatet. Han sad med et stykke papir, og det kan meget vel have været den beskrivelse af en fremtidig praksis, der var vedhæftet Jesper Goris mail samme dag kl. 14.44. Der var en gennemgang af konklusionerne i notatet, og derudover havde de en drøftelse af pressemeddelelsen. Han erindrer ikke, om de sad med et stykke papir med udkast til pressemeddelelsen foran sig. Det var et møde, der var en smule rodet, fordi de både drøftede notatet, det vil sige ordningen som sådan, og hvad de kunne skrive i pressemeddelelsen.

Han mener, at han selv sad med notatet foran sig. De brugte ikke lang tid på den bagudrettede redegørelse i notatet. Konklusionerne på de drøftelser, de havde haft, blev gennemgået af Jesper Gori. Han og ministeren spurgte kritisk ind til, om dette udgjorde den mur- og nagelfaste konklusion på, hvad man kunne. Dette skyldtes, at de under mødet en uge tidligere havde fået oplyst en anden ramme. Han og ministeren spurgte således, om ”det var deres endelige svar”, hvilket blev bekræftet.

De talte herefter om pressemeddelelsen. Nu havde de notatet på plads og skulle fastlægge, hvordan de skulle kommunikere ordningen. Han husker det ikke, men han tror ikke, at der på mødet var en grundig tekstmæssig gennemgang af pressemeddelelsen.

Kattelemmen var stort set det eneste, som de talte om til mødet. Alle drøftelser frem til den 9. februar 2016 drejede sig om kattelemmen. Først forstået som en politisk kattelem og på mødet den 9. februar forstået som en juridisk kattelem. Ministeren gav udtryk for, at hvis hun helt selv kunne vælge, ville hun helst have, at det, som Jesper Gori havde udtalt ugen før, stod tilbage, men hun tog til sig, at det var ikke der, man var.

Hans egen vurdering var, at når der nu var udarbejdet et notat, var det notatet, der stod til troende. Han er ikke jurist, og det tilkom ikke ham at foretage en anden juridisk vurdering. Han spurgte imidlertid meget interesseret ind til det, da han så for sig, at der ville komme en politisk proces efterfølgende, hvor nogle ikke ville interessere sig for, om man nu var gået så langt, som man kunne. Derfor ville han gerne føle sig trygget i, at ministeren – hvis hun på et tidspunkt skulle

blive indkaldt til et samråd – kunne sige, at de var gået så langt, som de overhovedet kunne i forhold til det, som hun havde givet udtryk for at ville.

Han husker ikke, at ministeren på mødet sagde, at hun havde godkendt notatet.

Juristerne sagde, at dette var så langt, som man kunne gå. Han kan ikke huske, om det blev nævnt på mødet, at notatet var afstemt med Justitsministeriet. Han erindrer ikke, at juristerne på mødet nævnte, at de ville kontakte Justitsministeriet. Han fandt først ud af, at Lykke Sørensen havde haft en drøftelse med Nina Holst-Christensen i forbindelse med den senere udlevering af akter til Folketingets Ombudsmand.

Ministeren gav på mødet en lidt træt accept, som når man trækker på skuldrene og siger: ”Så er det sådan, det er”. Han erindrer ikke, præcis hvilke ord ministeren benyttede, eller om hun sagde ”hermed godkendt” eller lignende. Det var ikke den måde, man godkendte på i ministeriet.

Han husker ikke, hvad Uffe Toudal Pedersen sagde på mødet. Han husker ikke, at Uffe Toudal Pedersen spillede en meget fremtrædende rolle på mødet.

Foreholdt Jesper Gori og Line Skytte Mørk Hansens forklaringer om, at deres indtryk af mødet var, at ministeren ikke ønskede undtagelser, forklarede han, at det var et lidt underligt møde, fordi det meste af mødet gik med, at man spurgte ind til, om de nu var sikre, og han kan derfor godt forstå, at nogle har forladt mødet med det indtryk, at ministeren ikke var glad for konklusionerne i notatet. Det var også hans egen opfattelse. Det var ikke sådan, at ministeren gik fra mødet og sagde: ”Det var vel nok dejligt, at vi nåede til den konklusion”, og det kunne man tydeligt mærke på ministeren.

I forhold til hvad der skulle sendes ud, spurgte han – med henvisning til, at der nu var en juridisk kattelerm – ind til, hvor sandsynligt det var, at der kunne opstå en sag, hvor kattelermen skulle benyttes. Spørgsmålet gik på, hvor stor kattelermen var, herunder om det var usandsynligt, at dette var en situation, der ville opstå, eller om det måtte forudses, at de i en lang række sager ville skulle dispensere fra den generelle ordning. Det, han spurgte ind til, var, om der var tale om ”Better safe than sorry”, eller om det var deres konklusion, at der blev nødt til at være en kattelerm, for at man kunne forvalte korrekt. Jurister er forstandige og forsigtige mennesker og kan godt for alle eventualiteters skyld skrive noget ind. Det svar, som han fik af Jesper Gori, var, at det ville være helt hypotetisk, at der ville opstå en sag, hvor man ikke ville kunne adskille. De så ikke for sig, at den ordning, der nu blev sat i værk, ville kunne føre til, at de ikke kunne skille parrene ad.

Som han opfattede det, havde de ikke på daværende tidspunkt set sager, hvor det var helt evident, at man ikke kunne adskille parret. Det, han herefter så for sig, var, at man kunne sætte en ordning i værk, der ville føre til, at parrene blev adskilt efter en individuel vurdering, således som det er

anført i notatet. Når de således var færdige med at gennemgå og behandle de konkrete sager, ville slutproduktet være, at man kunne adskille parrene.

De havde på det tidspunkt fået oplysninger om de konkrete sager, og forholdet var ikke, at de på baggrund af disse oplysninger sagde, at det var helt åbenbart, at der var 25% af sagerne, hvor man ikke kunne adskille parrene. Med ”konkrete sager” mener han de høringsvar, der var modtaget fra operatørerne. Der var ikke nogen, der tilkendegav, at de havde set andet end høringsvarene. De havde et meget overfladisk overblik, men den viden, der var tilgået dem inden mødet, fik dem ikke til at sige, at det var omsonst at tale om adskillelse, og at en adskillelse aldrig ville have ”noget for sig”. Tværtimod var hans indtryk, at ”for enden af vejen” ville alle parrene de facto kunne adskilles. Han vidste godt, at der ville skulle foretages en individuel vurdering, men han troede ud fra summen af det forudgående, herunder det tidligere møde med Jesper Gori og drøftelsen på mødet den 9. februar 2016, at slutresultatet ville være adskillelse af alle parrene. Det var alene en hypotetisk mulighed, at der ikke kunne ske adskillelse i en sag.

Det var hans indtryk, at også Jesper Gori opfattede det som ret hypotetisk, at der ville opstå en sag. Uffe Toudal Pedersen brugte også i en rettelse til en senere samrådstale udtrykket en ”tænkt” sag. De talte om det på den måde, at det ikke kunne afvises, at der ville kunne opstå en sag, hvor der ikke kunne ske adskillelse, men at der kunne ske adskillelse i en meget, meget stor andel af sagerne.

Efter hans erindring skete der ikke mere på mødet. Mødet sluttede med, at de skulle have gjort pressemeddelelsen færdig. Opgaven lå på det tidspunkt hos pressechef Mia Tang eller journalist Sarah Andersen.

Han har givetvis set alle udkast til pressemeddelelser, men han kan ikke skille dem fra hinanden. Han mener ikke, at han have drøftelser med ministeren eller andre, før han så Jesper Goris mail af 9. februar 2016 kl. 17.23 til Uffe Toudal Pedersen og Mia Tang vedhæftet et udkast til pressemeddelelse, der var ”[s]øgt tilrettet efter aftale med Uffe” (ekstrakten side 95).

Han blev foreholdt følgende fra det vedhæftede udkast til pressemeddelelse (ekstrakten side 96):

”Efter den nye praksis er den absolutte hovedregel, at ingen mindreårige under 18 år må indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn. Ordningen skal administreres ud fra nødvendige menneskelige hensyn, bl.a. hensynet til barnets tarv.”

Han forklarede, at Uffe Toudal Pedersen i dette afsnit havde beskrevet det nødvendige menneskelige hensyn som hensyn, der kunne føre til ikke at adskille, mens ministerens udgangspunkt var, at det omvendt var et nødvendigt menneskeligt hensyn at foretage adskillelse for at hjælpe pigerne. Man kunne derfor læse udkastet således, at hvis de nødvendige menneskelige hensyn

ville føre til at undlade adskillelse, ville det være umenneskeligt at adskille. Han var derfor ikke vild med dette udkast. Han husker ikke, hvem han modtog udkastet fra. Han havde kontor ved siden af Mia Tang, og hun kan være kommet ind med det.

Der skete herefter ikke så meget. Det er ikke optimalt at sende pressemeddelelser ud ved 17-19 tiden om aftenen. Han husker det således, at han gik hjem, og at de skulle have færdiggjort pressemeddelelsen næste dag. Han mener ikke, at han i løbet af aftenen havde drøftelser med Inger Støjberg om pressemeddelelsen eller ordningen. Det stod klart for ham, hvad hun mente, da han forlod mødet, og han havde derfor ikke behov for yderligere drøftelser med ministeren.

Foreholdt Lykke Sørensens mail til Jesper Gori den 9. februar 2016 kl. 21.14 (ekstrakten side 97) om, at hun havde forstået på Uffe Toudal Pedersen, at Inger Støjberg og Mark Thorsen ikke kunne tilslutte sig forslaget til pressemeddelelsen, forklarede han, at hans holdning var, at hvis man skrev kattelommen ind i pressemeddelelsen, ville fokus være på, hvem ministeren forestillede sig fortsat kunne være indkvarteret sammen. En journalist ville kunne spørge ministeren om, hvilke par hun gerne ville have indkvarteret sammen, hvortil ministeren kunne tænkes at svare: "Ikke nogen". Hvis man omtalte kattelommen, ville man skulle sende ministeren i byen med et tænkt eksempel. De ville således skulle konstruere et eksempel med et par med nogle specifikke karakteristika. Journalistens næste spørgsmål kunne tænkes at være, om der var sådanne par, hvortil ministeren ville svare: "Nej, det er noget, jeg finder på". Uanset om det var Uffe Toudal Pedersens eller andres formuleringer, mente han, at der var en risiko for, at fokus ville være på undtagelsen, hvis kattelommen blev skrevet ind i pressemeddelelsen. Han kan have haft en drøftelse herom med Uffe Toudal Pedersen om aftenen den 9. februar 2016, men det kan også være noget, han havde sagt til Mia Tang eller ministersekretæren. Han har ikke nogen erindring om, at han skulle have haft et selvstændigt møde med Inger Støjberg om det, men han kan godt have sagt til Uffe Toudal Pedersen, at han ikke var "pjattet" med hans og Jesper Goris udkast. Han husker ikke bemærkninger fra Uffe Toudal Pedersen i den forbindelse.

Foreholdt Lykke Sørensens mail af 9. februar 2016 kl. 21.14 til Jesper Gori (ekstrakten side 97) om, at de skulle søge at vende sagen med Nina Holst-Christensen på ny næste morgen, forklarede han, at han ikke på det tidspunkt var klar over, at embedsmændene talte med Justitsministeriet om sagen. Han blev først senere i forbindelse med udleveringen af mailen til Folketingets Ombudsmand klar over, at Lykke Sørensen havde kontakt til Nina Holst-Christensen.

Han vil tro, at mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30 varede mellem 15 og 30 minutter. Det var ikke et langt møde.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 14.44 fra Jesper Gori til Sarah Andersen og Mia Tang vedhæftet udkast til pressemeddelelse (ekstrakten side 89) og mail af 9. februar 2016 kl. 16.39 fra Jesper Gori til Line Skytte Mørk Hansen og Anne Nygaard Just vedhæftet Jesper Goris bemærkninger til et udkast til pressemeddelelse uden omtale af undtagelsesmulighederne (ekstrakten side

93 ff.) forklarede han, at han ikke husker, om han allerede inden mødet kl. 15.30 havde bedt nogen om at skrive på en pressemeddelelse uden undtagelser. Han var ikke tilhænger af nogle af de udkast, der omtalte kattelommen. Adspurg, hvorfor det første udkast, der cirkulerede efter mødet, var uden omtale af undtagelsesmulighederne, forklarede han, at der under mødet var to diskussioner. Der var en diskussion om ordningen, og der var en diskussion om, hvordan der skulle kommunikeres udadtil. Han selv havde en del fokus på, hvad de kommunikerede udadtil. Hans frygt var, at hvis man sendte pressemeddelelsen ud med en omtale af undtagelsesmulighederne, ville fokus alene være på undtagelserne. Det gennemgående i alle de drøftelser, som han havde om pressemeddelelsen, var, at kattelommen ikke skulle fremstå som noget stort. Han husker konklusionen på mødet kl. 15.30 således, at de skulle se på pressemeddelelsen igen, hvorefter den kunne blive udsendt.

På mødet kl. 15.30 talte de om den situation, at nogle kunne indkvarteres på samme center, men på forskellige værelser. Det var netop konklusionen på det notat, der lå til grund for mødet, at alle kunne skilles ad, men at nogle fortsat skulle være indkvarteret på samme center, men dog på forskellige værelser. Ministeren spurgte kritisk ind til dette, fordi det kunne forekomme underligt, at man på den ene side kunne have en formodning om tvang, men alligevel indkvarterede parrene ved siden af hinanden. Ministerens synspunkt var, at det bedste ville være at indkvartere den ene part i Gedser og den anden i Skagen. I den endelige pressemeddelelse gik man væk fra det, der stod i notatet om, at der kunne ske adskillelse, men på samme center. Man gik således væk fra det, der fremgik af notatet. Fejlen i pressemeddelelsen var, at der stod, at de ikke måtte indkvarteres ”på samme asylcenter” i stedet for blot ”... må ikke indkvarteres sammen.” Han var ikke skarp nok til at slå ned på den del, da han læste det. Adspurg, om konklusionen på mødet var, at ingen måtte indkvarteres på samme asylcenter, svarede han benægtende. Konklusionen på mødet svarede til indholdet af notatet. Han kan ikke svare på, hvorfor man fragik dette i pressemeddelelsen.

Han blev foreholdt følgende tekst markeret med gult i udkastet til pressemeddelelse sendt fra Jesper Gori til Sarah Andersen med kopi til Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen den 9. februar 2016 kl. 14.44 (ekstrakten side 89 ff.):

”Evt. en sætning om, hvad der skal ske med de par, der i øjeblikket er indkvarteret sammen.”

Han forklarede, at de kort drøftede, at det var lidt underligt at skrive, at parrene fremadrettet ville blive indkvarteret på en bestemt måde, men at de par, der allerede var indkvarteret, ville forblive indkvarteret sammen. Det ville være svært politisk at forklare denne praksis. Konklusionen var, at den nye ordning også skulle gælde for de par, der allerede var indkvarteret. Han erindrer ikke, at der på det tidspunkt var nogen, der sagde, at det kunne være sværere at adskille nogen, der allerede havde boet sammen i flere måneder. Der skulle ikke være én praksis for den ene gruppe

og en anden praksis for den anden gruppe. Der skulle anvendes de samme momenter ved vurderingen af sagerne.

Han husker ikke, at tvangsformodningen var genstand for drøftelser på mødet. De diskuterede ikke tvangsformodningen intenst. De havde alle sammen en opfattelse af, at der var tale om ægteskaber indgået i en anden kultur, og at der derfor var tale om kulturel tvang.

Han deltog ikke i koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Han erindrer ikke, at der var drøftelser om sagen den 10. februar 2016 om formiddagen. Han mødte formentlig lidt senere, fordi de personer, han plejede at modtage bestillinger fra, deltog i koncerndirektionsmødet. Som han husker det, talte han med Mia Tang om, at de nu skulle have pressemeddelelsen ”ud over rampen”. Han kan ikke huske, om han kiggede på pressemeddelelsen, inden koncerndirektionsmødet var slut. Han blev ikke orienteret om, hvordan koncerndirektionsmødet var forløbet. Han har ikke viden om, hvad der på koncerndirektionsmødet blev aftalt om det videre forløb.

Der var efterfølgende samme dag et møde på ministerens kontor, hvor Uffe Toudal Pedersen, ministeren og han selv deltog. Her skete den endelige tilretning af pressemeddelelsen. De stod hver især med det seneste udkast, hvor Uffe Toudal Pedersen havde skrevet sætningen om ”de menneskelige hensyn” ind. Han gentog sit synspunkt om, at man risikerede, at fokus kom på undtagelserne frem for hovedreglen. Ministeren havde det samme synspunkt. Uffe Toudal Pedersen gav udtryk for, at han gerne ville have dette medtaget, hvortil ministeren svarede, at hun ikke ønskede sætningen medtaget. Samtalen afsluttedes med, at Uffe Toudal Pedersen sagde: ”Jamen, så tag det da ud”. Uffe Toudal Pedersen gjorde klart, at der ville blive forvaltet som anført i notatet, og at pressemeddelelsen derved ikke ville afspejle 1:1, hvordan der ville blive forvaltet, hvis en hypotetisk sag skulle dukke op. Adspurg, om Uffe Toudal Pedersen talte om ”notatet”, forklarede han, at han ikke tror, at Uffe Toudal Pedersen brugte dette ord, men i stedet benyttede udtrykket ”ordningen” eller lignende. Ministeren reagerede med en trækken på skuldrene, hvilket var udtryk for, at det så var sådan, det var. Han erindrer ikke ministerens præcise ordvalg, men det var tydeligt, at hun tog Uffe Toudal Pedersens budskab til sig. Det var en resignerende trækken på skuldrene à la: ”Ja ja, jeg har forstået, hvad du siger”. Lidt som hvis man har skændtes med kæresten derhjemme. Han husker ikke, at Uffe Toudal Pedersen på mødet den 10. februar 2016 nævnte notatet af 2. februar 2016.

Han har ikke på dette eller andre møder overværet drøftelser om, hvordan man skulle orientere Udlændingestyrelsen om håndteringen af den nye praksis. Når der blev truffet beslutninger, gik der et system i gang, hvor de, der skulle orienteres om beslutningerne, blev orienteret. Det var ikke noget, han normalt var involveret i.

Han blev ikke orienteret om indholdet af telefonsamtalen den 10. februar 2016 mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Vejrum.

Han vidste, at der kom en henvendelse fra Folketingets Ombudsmand i april 2016. Han havde adgang til de akter, der lå hos ministeren, departementschefen og Jonas From Soelberg. Han kan derfor muligvis "være blevet chattet ind på sagen", men det var ikke noget, han læste i bund.

Han blev foreholdt følgende fra Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten s. 1306 ff.):

"Udlændingestyrelsen modtog samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen."

Han forklarede, at han er ret overbevist om, at han ikke på dette tidspunkt læste udtalelsen. Han tror, at han først læste udtalelsen i forbindelse med et samråd i 2017, hvor han genlæste redegørelsen fra Folketingets Ombudsmand. Han tror, at det var op til samrådet den 23. juni 2017. Han ville ønske, at han havde læst det og spurgt ind til det, men det gjorde han ikke.

Han blev foreholdt Line Skytte Mørk Hansens mail af 10. februar 2016 kl. 17.42 til blandt andre ham, i hvilken mail Line Skytte Mørk Hansens videresendte Lene Vejrum's mail til hende samme dag kl. 16.40 om, at operatørerne var blevet varslet om, at "vi igangsætter en adskillelse af parrene" (ekstrakten side 5368). Han forklarede, at han ikke husker, at mailen gav anledning til drøftelser hos dem. Han sendte ikke mailen videre til ministeren. Det var ikke hans opgave at agere postkontor for ministeren. Hvis ministersekretærerne syntes, at ministeren skulle have en mail, ville de typisk videresende mailen til hende. Line Skytte Mørk Hansen kunne også videresende en mail, hvis hun syntes, at ministeren skulle have en orientering. Han mener ikke, at han læste mailen i bund, men han kan godt huske mailen. Den måde, han læste mailen på, var, at han konstaterede, at man nu havde iværksat den nye praksis og var begyndt at adskille. Det var så langt, som hans interesse rakte på daværende tidspunkt. Han kan ikke huske, at han havde drøftelser med ministeren om, at processen med at adskille parrene nu var gået i gang.

Han kan forud for mødet den 9. februar 2016 godt være blevet orienteret om, at der var drøftelser mellem ministeriets embedsmænd og embedsmændene i Justitsministeriet, men han var ikke bekendt med Lykke Sørensens "vending" af sagen med Nina Holst-Christensen den 10. februar 2016 om morgenen. Den kendte han ikke, før han læste om den i de akter, der blev udleveret til Folketingets Ombudsmand.

Han har aldrig hørt om en voldsom ordveksling mellem Lykke Sørensen og ministeren på koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Det var ikke noget, der dengang kom videre til ham.

Da han dengang læste mails om sagen, havde han en opfattelse af, at der hypotetisk set længere nede ad vejen kunne være en sag, hvor det ikke ville være muligt at adskille i kortere eller længere

tid. Han vidste fra notatet, at der blev foretaget en individuel vurdering af hver enkelt sag, men han troede, at når man var nået bunken af sager igennem, ville resultatet i sagerne være adskillelse.

Det var klart for ham, at der blev foretaget en individuel vurdering af hver enkelt sag, idet dette stod i notatet, og han kan ikke huske, at det på noget tidspunkt havde været genstand for en drøftelse, om der skulle foretages en individuel vurdering af sagerne. Dette var det logiske at gøre. Hvis man på et tidspunkt sad med en sag, og der var noget, som havde været umuligt at forudse, ville man foretage en vurdering heraf, ligesom man gjorde i alle andre sager. For eksempel kom der en sag, hvor parret havde fået et kongebrev. Det var ikke noget, han i de indledende drøftelser havde med i sine tanker. Det var meget klart for ham, at man ville vurdere sagerne individuelt. Det er meget almindeligt, at man i et ministerium vil spørge ind til, hvad den forventede effekt vil være af et nyt tiltag. Regnede man med, at man kunne adskille alle, eller ville der være 20, 30 eller 40% af sagerne, hvor man ikke ville kunne adskille? Om man tror det ene eller det andet, er vigtigt i forbindelse med kommunikationen af tiltaget. Man kunne – som Uffe Toudal Pedersen skrev ind i en samrådstale – godt finde et tænkt eksempel, men det var ikke noget, de umiddelbart så for sig. Han tænkte i den forbindelse på den samlede pulje af sager, herunder de par der allerede var indkvarteret sammen. Der ville således kunne opstå undtagelser både hos de allerede indkvarterede par og nye par.

Hans rolle som særlig rådgiver bestod også i at klæde ministeren på til eksempelvis tv-interviews. Som han husker det, lavede ministeren den 10. februar 2016 et ”door step” interview med journalisterne i Vandrehallen på Christiansborg. Han stod ved siden af hende under interviewet. Han havde ikke brugt lang tid på at forberede ministeren på interviewet, fordi det var en sag, der havde været længe undervejs, og fordi ministeren godt vidste, hvad hun ønskede at sige. Foreholdt transskription af interviewet (ekstrakten side 5612-5613) forklarede han, at han ikke – ud over mødet med Uffe Toudal Pedersen og ministeren den 10. februar 2016 – havde nærmere drøftelser om pressehåndteringen, og det stod klart for ham, at den retning, ministeren gerne ville lægge i sine udtalelser, var den linje, der fremgik af pressemeddelelsen. De havde ikke nogen særskilt drøftelse om andet.

Det blev på et tidspunkt besluttet, at i de tilfælde, hvor der blev lagt op til, at der ikke skulle ske adskillelse, skulle departementschefen orienteres. Han fulgte med i, hvordan sagerne om adskillelse forløb. Der kom nogle konkrete sager ind i ministeriet, og der kom også nogle oversigter over de konkrete sager. Dem havde han mellem hænderne. Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.41 fra Line Skytte Mørk Hansen til blandt andre ham med emnefeltet ”tilbage melding” (ekstrakten side 6153) forklarede han, at der ikke var en egentlig aftale om, at han skulle orienteres om sagerne, men han tror, at man fandt det naturligt at orientere ham, så han vidste, at processen var i gang, hvis ministeren skulle få spørgsmål herom. Ministeren blev løbende orienteret på den måde, at hun så oversigter over status i de enkelte sager.

Adspurgt, om han omkring den 23.-24. februar 2016 i forbindelse med udsendelse af materiale til koncerndirektionsmøde den 24. februar 2016 (ekstrakten side 201 ff.) blev gjort bekendt med, at der var sket adskillelse i ”langt de fleste sager”, forklarede han, at han ikke erindrer tidspunktet, men han blev løbende gjort bekendt med, at der var sket adskillelse i en række af sagerne og også, at der ikke skete adskillelse i en række af sagerne. Han blev ikke orienteret på et detailniveau, således at han fik at vide, om den manglende adskillelse skyldtes, at sagerne endnu ikke var færdigbehandlet, eller at der ikke kunne ske adskillelse i sagerne. Han havde ikke dengang et overblik over, hvor mange par der blev adskilt i den første uge efter udsendelse af pressemeddelelsen.

Ved at se ned i akterne kan han se, at han var involveret i besvarelsen af folketingsspørgsmål S 630 (ekstrakten side 230). Han blev formentlig orienteret om spørgsmålet samtidig med ministeren. Han var ikke involveret i drøftelser i ministeriet om, hvorvidt svaret var retvisende. Hans rolle i forhold til § 20-spørgsmål var, at hvis der var tvivl om ministerens holdning til et spørgsmål, ville man nogle gange komme til ham for at spørge, om han havde et bud på, hvad ministeren mente om den pågældende sag, eller hvis der var tale om sager, der havde stor bevågenhed, kunne man, inden man lagde noget til ministeren, komme til ham for at høre, om svarudkastet efter hans opfattelse ville afspejle ministerens holdning til det pågældende spørgsmål. Derfor kom en stor del af § 20-spørgsmålene forbi ham, enten før eller samtidig med at de kom til ministeren. Han mener ikke, at der var nogen drøftelse af spørgsmålet. Som han husker godkendelseshistorikken, strøg svaret lige igennem.

Han blev foreholdt følgende fra ministerens svar af 24. februar 2016 på spørgsmål 630 (ekstrakten side 230):

”Det er for mig at se helt uacceptabelt, at mindreårige asylansøgere er indkvarteret i asylcentre i Danmark sammen med deres ægtefælle eller samlever. Derfor har jeg i sidste uge anmodet Udlændingestyrelsen om at ændre praksis således, at ingen mindreårige asylansøgere fremadrettet kan bo sammen med en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn. ...”

Herefter foreholdt, at ministeren på mødet den 9. februar 2016 havde accepteret, at der skulle være undtagelser, forklarede han, at han ikke overvejede nærmere, om svaret var i overensstemmelse med ministerens holdning, selv om han vidste, at hun accepterede undtagelser. Det skyldtes, at svaret stort set var i overensstemmelse med pressemeddelelsen, som han vidste, at ministeren kunne lide og havde sagt god for.

Foreholdt sin mail af 19. februar 2016 kl. 14.41 til Pernille Rølle Hansen om svaret på en henvendelse fra Jyllands-Posten (ekstrakten side 175-176) forklarede han, at det var meget normalt, at pressechefen gik forbi ham, hvis der var pressehenvendelser på større områder. Han er først siden blevet bekendt med, at besvarelsen også blev vendt med Justitsministeriet. Han havde ikke

en særlig lang drøftelse med embedsmændene i ministeriet om besvarelsen til Jyllands-Posten. Som han husker det, var det i en vinterferie, hvor han på mail fik et udkast til svar, hvorefter han foreslog et andet svar, der undlod at nævne, at det kunne være nødvendigt at gøre undtagelser i helt særlige tilfælde. Han tror, at man vendte hans forslag med Jesper Gori, og det kunne Jesper Gori ikke nikke til. Derudover havde han ikke noget at gøre med embedsværket i den forbindelse. Han fik ikke en forklaring på, hvorfor man ikke brugte hans forslag.

Som han husker det, blev han ikke gjort bekendt med, at Lykke Sørensen også havde været inde over forslaget til svaret til Jyllands-Posten. Det ”længere forløb” med ministeren, som Lykke Sørensen henviser til i sin mail af 19. februar 2016 kl. 13.59 til Merete Milo med kopi til Jesper Gori og Anna-Sophie Saugmann-Jensen (ekstrakten side 189), er det forløb, som han allerede har forklaret om. Han så ikke mailen på dette tidspunkt, men formentlig først i forbindelse med, at sagen kørte i Folketinget med blandt andet samråd.

Han læser mailen som en kommentar til ministerens udadvendte kommunikation i forhold til undtagelser. Ministeren havde ikke noget ønske om, at den kattelem, som hun nødtvunget havde accepteret, i offentligheden kom til at fremstå som en ladeport. Hun var derfor ikke interesseret i, at man reklamerede med kattelemmen. Det var i det lys, man skulle se hans forslag til besvarelse på henvendelsen fra Jyllands-Posten. Journalister har ofte en præmis, når de retter henvendelse. Han ønskede, at man gav et klart svar på artiklens præmis. Derudover ønskede han, at man ikke blæste kattelemmen op til en størrelse, som han på dette tidspunkt ikke havde en opfattelse af, at den havde. Der var på dette tidspunkt ikke truffet afgørelse i alle sager, og han var stadig af den overbevisning, at når man havde gennemgået alle sagerne, ville resultatet af gennemgangen være, at der var sket adskillelse i alle sagerne. Dette var også i overensstemmelse med de drøftelser, der havde været med ministeren i forbindelse med udarbejdelsen af pressemeddelelsen. Det er vigtigt at være opmærksom på, at hans tekstforslag ikke blev godkendt. Det er ikke usædvanligt, når udkast kommer fra en cand.scient.pol. og ikke en jurist, at tekstforslag ændres undervejs.

Han blev gjort bekendt med henvendelsen fra Udlændingestyrelsen om de fem sager, og han har set notatet om adskillelse af mindreårige ægtefæller med børn sendt ved Ditte Kruse Dankerts mail af 3. marts 2016 kl. 14.50 til Jesper Gori med kopi til Anne Nygaard Just (ekstrakten side 329 ff.). Han blev også gjort bekendt med henvendelsen fra Røde Kors.

Da de modtog notaterne, var det første gang, at det begyndte at stå klart for ham, at der nok var nogle sager, hvor det i hvert fald kunne ende med, at der ikke kunne ske adskillelse.

Han erindrer ikke, at der var en drøftelse i ministeriet af den problemstilling, som Jesper Gori beskrev i sin mail af 9. marts 2016 kl. 13.15 til Lykke Sørensen (ekstrakten side 480-481) om klageadgang til ministeriet og call-in mulighed for ministeren. Som han husker det, var det først i 2019, at Jesper Gori orienterede ham herom i forbindelse med, at Information skrev en række

artikler. En præmis i Informations artikler var, at der ikke havde været en individuel vurdering i de enkelte sager. Han syntes derfor, at det kunne være rart, hvis man på det tidspunkt kunne vise Information, at der rent faktisk havde været en individuel vurdering, og at ministeren havde været bekendt med det, idet en række sager havde været oppe omkring ministeren. Han spurgte derfor Jesper Gori, hvordan man kunne vise det. Jesper Gori svarede, at det kunne man ved, at der var blevet skrevet et notat om, at sagerne havde været oppe hos ministeren. På denne baggrund ved han, at ministeren havde set en række af sagerne.

Han husker, at der var et møde den 9. marts 2016, men han husker ikke mødet som ”stormfuldt”, således som Jesper Gori beskrev i sin mail af 9. marts 2016 kl. 13.15. Det var et møde, hvor ministeren og han selv spurgte ind til status på de fem sager, og hvorfor de så ud, som de gjorde. Spørgsmålene var affødt af en fornemmelse af, at ”hegnspælen løbende rykkede sig” gennem denne proces. Først var det meldt ud, at man kunne lave en undtagelsesfri ordning, så kom ønsket om en politisk kattelerm, og senere viste det sig nødvendigt med en juridisk kattelerm men stadig ud fra den overbevisning, at der efter gennemgang af sagerne kunne ske adskillelse i alle sager. Nu viste det sig så, at der var fem sager, hvor det så ud til, at der ikke ville ske adskillelse. Derfor spurgte ministeren og han, om det var sådan, landet lå. Med det job, han havde, kunne han godt forestille sig, at man skulle øve sig på at forklare det, hvis man pludselig stod med en række sager, hvor der ikke ville ske adskillelse.

Han erindrer ikke formålet med mødet den 9. marts 2016. Det var ham, ministeren og Jesper Gori samt formentlig Uffe Toudal Pedersen, der deltog. Det er nok lidt ”flot” at sige, at han havde gennemgået akterne i de fem sager, men han havde orienteret sig i sagsakterne. Han ved ikke, om sagsakterne var blevet bragt op til ministeren, men han havde set sagsakterne. Det var for at følge med i, hvordan sagerne udviklede sig. Der var stadig politisk bevågenhed om sagerne. Han kan ikke huske, om han gennemgik sagerne sammen med ministeren, eller hvor han gennemgik sagsakterne. Som han husker det, havde han sagsakterne foran sig under mødet med Jesper Gori. Han tilkendegav ikke noget om sagsakternes kvalitet. Det, han spurgte ind til, var en enkelt af sagsakterne, hvor der var en tilkendegivelse fra en psykolog om, hvordan man syntes, at afgørelsen skulle falde ud. Det er den erklæring, der er udarbejdet af cand.psych.aut. Kirsten Juul Jensen (ekstrakten side 291). Han spurgte Jesper Gori, hvilken vægt det havde, at en fagperson syntes, at der ikke skulle ske adskillelse, idet dette ikke var psykologens afgørelse, men Udlændingestyrelsens afgørelse.

Foreholdt, at psykologens notat ses dateret den 24. juni 2016, men at mødet fandt sted den 9. marts 2016, forklarede han, at han er helt sikker på, at han sad med dette tekststykke eller et helt tilsvarende på mødet den 9. marts 2016. Kommissionens formand bemærkede, at det ikke kan udelukkes, at der er tale om en dateringsfejl.

Han forklarede, at han vil mene, at sagsakterne også var tilgængelige for ministeren. Han mener ikke, at han havde drøftelser med ministeren om sagsakterne inden mødet den 9. marts 2016.

Han kan ikke huske, om det var et spontant møde eller et aftalt møde. Han spurgte Jesper Gori, hvilken betydning fagpersonens holdning havde i forhold til sagens afgørelse. Jesper Gori svarede, at han ikke kunne svare konkret herpå. Dette skal ses i sammenhæng med, at det heller ikke var Jesper Gori, der traf afgørelserne i de konkrete sager.

Han er ikke enig i Jesper Goris forklaring om, at han skulle have sagt, at der efter hans gennemgang af akterne ikke var belæg i sagsakterne for at træffe beslutning om ikke at adskille. Han havde slet ikke de nødvendige kompetencer til at træffe afgørelse i sagerne, og han har ikke sagsbehandlet. Han har ikke sagt, at en konkret sag skulle afgøres på en bestemt måde, eller at nogen i Udlændingestyrelsen ikke havde været kompetente til at afgøre en sag eller ikke havde indhentet det nødvendige materiale for at afgøre en sag.

Foreholdt Jesper Goris forklaring om, at han på mødet skulle have sagt, at der i hvert fald i de foreliggende akter ikke var tilstrækkeligt belæg for en beslutning om ikke at adskille, forklarede han, at han ikke kan genkende dette. Hans erindring er, at han spurgte ind til, hvilken vægt det havde, hvis der i materialet var oplysninger om, at en fagperson udtrykte sin holdning til spørgsmålet om adskillelse. Han husker ikke, at ministeren på dette møde kom med sin holdning til, hvordan sagerne skulle afgøres, men det stod rimelig klart, at ministerens ønske var, at man skulle forvalte det så stramt, som det overhovedet var muligt. Hvis man efter at have troet, at der kunne ske adskillelse i langt hovedparten af sagerne, pludselig stod i den situation, at dette ikke var muligt, var det klart, at man stillede sig kritisk hertil. Det var jo ikke det, der var ministerens ønske.

Ministeren tilkendegav ikke sin holdning til, om der skulle ske adskillelse i disse sager. Ministeren brød sig ikke om barnebrude som fænomen, og det har hun sagt. Hun kan sagtens have sagt: ”Jeg kan ikke ha’ det”. Hun havde en meget stærk værdibaseret tilgang til dette spørgsmål. Han tror, at Lykke Sørensens kommentar i minibussen om, at det var ”ministerens centre”, havde sat sig i ministeren på en sådan måde, at hun opfattede det som sit ansvar, hvad der foregik på centrene. Det fik ministeren til at føle en personlig forpligtelse for, at der ikke skulle være mindreårige piger på centrene, der var indkvarteret sammen med ældre mænd.

Ministeren vidste godt, at der kunne være en sag, hvor der ikke kunne ske adskillelse. Hendes drømmescenarie var, at der ville ske adskillelse i alle sager, når man havde gennemgået sagerne. Det var imidlertid ikke sådan, at hun på dette møde ønskede at afgøre nogle sager. Det var helt sædvanligt, at han sad med fingrene nede i konkrete sagsakter. Han har siddet med mange personsager. De fik løbende pressehenvendelser vedrørende konkrete sager, og hvis man skulle forholde sig meningsfuldt til dem, var det nødvendigt at se, på hvilket grundlag sagerne var afgjort. Han har således siddet med masser af konkrete sager gennem årene.

Han har ingen erindring om, at han var inde over besvarelsen af 9. marts 2016 af Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalgets spørgsmål nr. 302 (ekstrakten side 515-516). Han havde ikke nærmere kendskab til drøftelserne om, at Udlændingestyrelsen var i færd med at omsætte ministerens generelle instruks til retningslinjer, der skulle anvendes i de konkrete sager. Han har aldrig deltaget i et møde herom. Det foregik ”et godt stykke nede i driften” og var derfor ikke noget, han havde med at gøre. Han var ret tidligt i forløbet bekendt med, at Jesper Gori havde en række møder med Udlændingestyrelsen, men han kendte ikke til det nærmere indhold af disse møder. Emnet for retningslinjerne var, hvordan man skulle behandle de konkrete sager. Det var Udlændingestyrelsen, der skulle afgøre de konkrete sager, men som han forstod det, var der en løbende sparring mellem Udlændingestyrelsen og Jesper Gori med henblik på, at der blev lagt vægt på de rigtige kriterier. Det var på et detailniveau, hvis nærmere indhold han ikke havde kendskab til.

Han husker ikke, at der var nogen konklusion på mødet den 9. marts 2016. Der var tale om en status på behandlingen af sagerne. Man kunne konstatere, at der var fem sager, hvor der fortsat ikke var truffet afgørelse. Han husker ikke, at der var indkaldt til mødet med det formål at drøfte besvarelsen af spørgsmål nr. 302, og han husker ikke nogen drøftelser af dette spørgsmål, men der kan sagtens have været sådanne drøftelser. Det er også muligt, at man i kanten af mødet drøftede status i de enkelte sager. Det ville være logisk, eftersom personkredsen var den samme.

Han deltog i et formøde til samråd Z med ministeren, Jesper Gori og Uffe Toudal Pedersen, ligesom Andreas Højmark kan have deltaget i mødet. Han kan ikke huske, om der var andre til stede ved mødet. Han var ikke med til at skrive ministerens talepapir. Det var sædvanligt, at der nogle dage forud for et samråd blev lagt en tale op, hvorefter der som regel blev afholdt et formøde. Han kan ikke huske, hvilket udkast til samrådstalepapir der forelå på dette tidspunkt. Drøftelsen på formødet gik på, hvordan man kunne tale om kattelemmen. Han kan ikke huske, hvad der stod i udkastet, men i det endelige talepapir stod der noget om kongebrevssituationen. Han kan ikke huske, om det var udkastet med Uffe Toudal Pedersens tilføjelse om en ”tænkt” sag (ekstrakten side 527), der forelå på dette tidspunkt. Som han læste afsnittet på det tidspunkt, var det hypotetisk, at der ville komme en sag, hvor det ikke ville være muligt at adskille. Derfor anvendtes udtrykket ”en tænkt sag”. Det afspejler meget godt hans egen erindring fra det tidspunkt.

Foreholdt, at formødet blev afholdt omkring den 10.-12. marts 2016, at de fem konkrete sager var sendt til departementet den 3. marts 2016, at departementet på dette tidspunkt havde modtaget et notat fra Røde Kors om fem konkrete sager, og at der dermed ikke længere kunne være tale om en ”tænkt” sag, forklarede han, at der ham bekendt endnu ikke var truffet afgørelse i sagerne. Der lå ikke på det tidspunkt en sag foran dem, hvor der stod, at sagsbehandlingen var afsluttet, og at parret fortsat skulle være indkvarteret sammen. Fordi der ikke var truffet afgørelse, kunne de godt bruge udtrykket ”en tænkt sag”. Der var heller ikke truffet afgørelse i sagen med konge-

brevet. De havde ikke på det tidspunkt set en færdigbehandlet sag, hvor de internationale forpligtelser førte til, at der ikke kunne ske adskillelse. Man havde konstateret, at der var en sag med et kongebrev. Adspurgt bekræftede han, at sagen med kongebrevet ikke var en tænkt sag, men de vidste ikke på det tidspunkt, om parret med kongebrevet ville blive boende sammen. Man kunne godt i kongebrevsagen være nået frem til, at parret ikke skulle være sammen. Dette kunne man ikke foruddiskontere på daværende tidspunkt. Når der var sager, hvor der endnu ikke var truffet afgørelser om indkvartering sammen, blev de omtalt som ”tænkte” eksempler. Han kan ikke svare på, hvorfor man ikke adskilte parret med kongebrevet. Han vil tro, at det var, fordi en dansk myndighed havde været inde over sagen, men han har ikke sagsbehandlet og vil derfor nødtigt forholde sig til det. Han vil tro, at ministeren foretrak at nævne kongebrevseksemplet frem for Danmarks internationale forpligtelser, fordi der havde været en dansk myndighed inde over. Hun havde større tillid til et kongebrev. Derudover ville hun give et eksempel, der var til at forstå, og man vidste, hvad et kongebrev var.

Om ministeren frem til samrådet den 15. marts 2016 har nævnt, at der kunne være undtagelser ud fra hensynet til Danmarks internationale forpligtelser, afhænger af, hvordan man læser besvarelsen af spørgsmål nr. 302 (ekstrakten side 515-516). I svaret står der, at retningslinjerne om, hvordan sagerne skal behandles i praksis, var under udarbejdelse. Man kan pege på dette sted som den første gang, hvor det blev skrevet til Folketinget, at der skulle være undtagelser. Han mener, at dette også indgik i ministerens svar under samrådet. Det var ham bekendt første gang, dette blev skrevet til Folketinget. Forud herfor var der ham bekendt alene sendt et svar på et § 20-spørgsmål fra Naser Khader.

Adspurgt, om man ud af et afsnit om, at der skulle udarbejdes retningslinjer, kan læse, at der kunne være undtagelser, forklarede han, at man ikke klart kunne læse ud af teksten, at der kunne være undtagelser som følge af Danmarks internationale forpligtelser eller som følge af, at et par havde et kongebrev, men man kunne læse af svaret, at sagerne blev behandlet konkret.

Han var med inde over udarbejdelsen af Q&A's til samrådet den 15. marts 2016 på samme måde, som han var inde over samrådstalen. Ofte blev der – normalt sammen med taleudkastet – lagt et udkast til Q&A's, hvorefter disse blev løbet igennem på et formøde. Her blev spurgt, om han havde bemærkninger. Hvis nogle svar lagde op til et oplagt politisk spørgsmål eller en politisk ”planke”, ville det være hans opgave på formødet at spørge ind hertil.

Som han husker formødet til samrådet den 15. marts 2016, var der et lidt længere afsnit i taleudkastet, der nævnte de internationale konventioner. Den endelige tale (ekstrakten side 840) endte med at omtale kongebrevseksemplet. Der var en drøftelse af, om ministeren skulle have ”den lange smøre”, eller om man kunne nøjes med kongebrevseksemplet. Han mener, at man også drøftede ordene ”for eksempel”. Dette var for at sige, at kongebrevet ikke var den eneste mulighed, men at der også kunne være andre undtagelser. Han tror, at ministeren, hvis hun selv kunne

have skrevet sætningen, ville have skrevet: ”Det kan være kongebrev” uden at nævne ”for eksempel”. Der var et synspunkt fra Uffe Toudal Pedersen, og som han husker det sandsynligvis også fra Jesper Gori, om, at det så ville kunne læses således, at det kun var kongebrevssituationen, der var undtagelsen, og at det derfor ikke kunne skrives således. Derfor blev formuleringen, som den blev. Der var en snak om det, men han husker ikke, at der var nogen meget ophedet debat. Han har ikke nogen erindring om, at Uffe Toudal Pedersen skulle have sagt til ministeren, at de skulle have en drøftelse om det på ministerens kontor. Han har heller ingen erindring om, at Uffe Toudal Pedersen skulle have sagt, at han blev nødt til at kontakte Statsministeriet, hvis ikke ministeren ville acceptere at sige ”for eksempel”. Det sker meget sjældent, og han kan ikke mindes at have overværet departementschefen sige: ”Nu ringer jeg til Statsministeriet”. Han ville kunne huske det, hvis det var sket. Han ville således have bidt mærke i det, hvis Uffe Toudal Pedersen havde trukket det kort. Det er ikke noget, departementschefer gør hver dag over for ministre.

Foreholdt artikel fra Politiken med overskriften ”Asylægtepar på flugt: Vi bliver i skjul” (ekstrakten side 751), forklarede han, at han generelt fulgte med i dagspressen, men han kan ikke huske, om han læste denne artikel.

Han husker det politiske landskab på daværende tidspunkt således, at Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti og, som han husker det, også Radikale Venstre krævede, at der blev strammet op på indkvarteringen, at der ikke skulle indkvarteres ”barnebrude” på danske asylcentre, og at det ville være godt, hvis man kunne stoppe det ”om ikke i går, så i dag”. Der var derfor et stærkt politisk pres i forhold til at have den strammest mulige praksis på dette område. Heroverfor var der nogle partier, Enhedslisten og Alternativet, som var ret langt fra at udgøre et flertal både i forhold til mandater og i forhold til folkestemningen i udlændingepolitikken. Disse partier havde et synspunkt om, at det ikke kun handlede om en individuel vurdering, men også handlede om, at de havde en anden opfattelse af udlændingepolitikken og en anden forståelse af, at der kunne være ægteskaber, som kunne være anderledes, når ægteskaberne var indgået i andre kulturer.

Han var bekendt med, at der blev foretaget en individuel sagsbehandling. Det var også konklusionen i ministernotatet. Både han, ministeren, Uffe Toudal Pedersen, Jesper Gori og Jonas From Soelberg vidste, at sagerne blev behandlet individuelt. Det kunne man vide blandt andet ved, at der blev produceret sagsakter, som han også selv havde set. Han var derfor ikke i tvivl om, at der blev foretaget en individuel sagsbehandling. Adspurg, hvorfor man ikke tog hånd om situationen og meldte dette klart ud, forklarede han, at han ikke kan oplyse nærmere herom. Han ved ikke, hvorfor ministeren eller ministeriet ikke meldte ud, at der skete en individuel sagsbehandling. Han tror, at det hang sammen med, at der var en generel frygt for, at kattelommen ville se større ud, end den i virkeligheden var. Så længe der ikke var truffet afgørelser i nogle sager om, at der ikke kunne ske adskillelse, var der ikke nogen lyst til at melde ud, at nogle par muligvis ikke ville blive skilt ad. Det var også det, der afspejlede sig i pressemeddelelsen og i de interviews, der blev givet.

Ham bekendt blev der ikke tilkendegivet en holdning fra departementet om den situation, at Udlændingestyrelsen undlod at adskille par.

Han ved ikke, hvordan Udlændingestyrelsen udadtil kommunikerede, at der kunne være undtagelser, herunder i forhold til de konkrete par og andre borgere. Han har ikke været involveret i drøftelser herom. Han har heller ikke været involveret i drøftelser i departementet om behovet for, at borgerne kendte deres retsstilling, og om dette var muligt ud fra den kommunikation, der var udsendt fra departementet.

Han blev foreholdt ministersekretær Louise Nielsens mail af 9. december 2016 kl. 10.51 til Uffe Toudal Pedersen og Inger Støjberg (ekstrakten side 6871) om, at det i talelinjen vedrørende notatet fra december 2016 om Danmarks internationale forpligtelser (ekstrakten side 2621) skulle anføres, at parrene ”som den absolutte hovedregel” ville blive adskilt i forbindelse med den indledende indkvartering. Han blev endvidere foreholdt Inger Støjbergs mail samme dag kl. 10.59 om, at hun ikke kunne ”sige ja” hertil, og at det var bedre at undlade at skrive noget om adskillelsen ved ankomst, ligesom han blev foreholdt Uffe Toudal Pedersens mail samme dag kl. 11.06 til Inger Støjberg med kopi til blandt andre ham om, at det anførte skulle udgå, idet det var ”Ingers beslutning”. Han forklarede, at han husker drøftelsen og tilblivelsen af notatet. Notatet havde været drøftet nogle gange med blandt andre Jesper Gori. Han vil også tro, at han har set talelinjerne, men han har ikke nogen klar erindring herom. Udkastet til talelinje af 7. december 2016 (ekstrakten side 2595-2596) viser, at der var bemærkninger om, hvorvidt der skulle ske adskillelse ved den indledende indkvartering. Ministerens ønske var, at man ud fra et forsigtighedsprincip lagde op til, at man adskilte allerede ved ankomsten, hvis der eksempelvis kom et par til Sandholmløjren, hvor pigen var 15 år og manden 25 år. Dette var hendes politiske holdning. Det blev drøftet, om man kunne have den praksis. Som han husker konklusionen, var svaret, at man ikke kunne gøre dette. Af mailkorrespondancen ser det ud til, at ministeren gav udtryk for, at hun så hellere ville undlade at sige noget om det end fortælle, hvad praksis var, men han husker det ikke nærmere.

Han blev foreholdt mail af 8. december 2016 kl. 23.21 fra Inger Støjberg til ham og Uffe Toudal Pedersen vedrørende talelinjen (ekstrakten side 6866), i hvilken mail Inger Støjberg blandt andet skrev:

”1). Alle bliver da – kortere eller længere tid – skilt, når de ankommer?”

Han forklarede, at han kan have besvaret mailen, men han husker ikke, hvad han i givet fald svarede. Han er i tvivl om, hvad det rigtige svar ville være. Han tror, at han også selv var af den opfattelse, at man foretog en indledende adskillelse. Notatet angik den fremadrettede praksis. Hvis man spurgte, hvordan situationen ville have været, hvis der havde været tale om sager behandlet i perioden fra den 10. februar 2016 til december 2016, vil han tro, at der var sket adskillelse i sagerne, men det er en teknisk diskussion, som han er lidt nervøs for at svare præcist på.

Han var inde over talepapiret og Q&A's til samråd AT og AU den 1. juni 2017 på samme måde som ved øvrige samråd. Der var en gennemgang af talepapir og Q&A's forud for samrådet, hvor han, Jesper Gori, Lykke Sørensen, Inger Støjberg, Uffe Toudal Pedersen, Jonas From Soelberg og en ministersekretær deltog, som han husker det. Mødet blev holdt på ministerens kontor eller i en mødesal.

Den del af talen (ekstrakten side 3582), der opregner hændelsesforløbet, var skrevet af Jesper Gori. Han mener ikke, at passagerne i talepapiret om ændringerne i pressemeddelelsen blev drøftet på mødet. Han kan ikke huske, at han skulle have haft bemærkninger til det. Han husker ikke, hvem der tog initiativ til at sætte sondringen mellem instruks og pressemeddelelse ind i talen, men han vil tro, at det var Jesper Gori, der som taleskriver tog initiativ til det. Adspurgt, om han før dette samråd havde set eller hørt ministeren give udtryk for, at pressemeddelelsen var en politisk tilkendegivelse og ikke en instruks, svarede han, at han tror, at man generelt talte om instruksen i den form, at man med instruksen mente både pressemeddelelsen og det, der var gået mundtligt til Udlændingestyrelsen i samme anledning. Der var på det tidspunkt en besked om at effektuere adskillelserne, men det fremgår også af ministeriets redegørelse til Folketingets Ombudsmand, at der løbende var drøftelser, og han vidste selv, at Jesper Gori havde møder med styrelsen om, hvad man skulle gøre i de konkrete sager og om retningslinjer. Han vidste således fra et meget tidligt tidspunkt i forløbet, at der foregik noget ved siden af pressemeddelelsen.

Foreholdt Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstraktens side 1306) om, at Udlændingestyrelsen samtidig med pressemeddelelsen den 10. februar 2016 modtog en mundtlig instruks fra ministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med pressemeddelelsen, forklarede han, at han ikke overværede Line Skytte Mørk Hansens opringning til Udlændingestyrelsen. Han kan derfor ikke sige, hvordan ordene faldt. Hvis der er én ting, som han fortryder i dette forløb og i arbejdet op til samrådene, er det, at han ikke undersøgte, om de havde spurgt Line Skytte Mørk Hansen om, hvorvidt hun var enig i det, der stod i svaret til Folketingets Ombudsmand. Det har han aldrig selv spurgt Line Skytte Mørk Hansen om. Hans antagelse var, at de, der havde skrevet svaret, eksempelvis Jesper Gori, havde spurgt Line Skytte Mørk Hansen. Han forstår nu, at Line Skytte Mørk Hansen ikke er enig. Der var rigtig mange spørgsmål i disse samråd. Han så alle spørgsmålene, men han koncentrerede sig om de spørgsmål, der indeholdt længere tekst. Ofte lavede de et ankersvar, der svarede på de fleste spørgsmål, og som de øvrige svar henviste til. Det svar gennemgik de ofte ret grundigt, og det var genstand for drøftelser under møder. Han husker ikke, at de drøftede dette svar. Det er han ked af i forhold til Line Skytte Mørk Hansen, idet hun har en anden opfattelse af forløbet.

Foreholdt talepapiret (ekstrakten side 3591) er han enig i, at det er udtryk for en efterrationalisering, at grunden til, at pressemeddelelsen fik karakter af en instruks, var, at der ikke i umiddelbar forlængelse af pressemeddelelsen blev sendt en egentlig skriftlig instruks til Udlændingestyrelsen, som beskrev de undtagelser, der skulle gøres. Da de udarbejdede pressemeddelelsen, var han

ikke bekendt med, at der skulle laves en egentlig skriftlig instruks. Det spurgte han ikke ind til. Omvendt ville svaret entydigt være nej, hvis han var blevet spurgt til, om pressemeddelelsen skulle stå som en instruks. Lidt firkantet sagt leder man ikke landet efter pressemeddelelser. Det er ikke normalt, at en pressemeddelelse er det eneste skriftlige grundlag, man arbejder ud fra. Han kan ikke nævne andre sager, hvor en pressemeddelelse har udgjort det eneste skriftlige administrationsgrundlag. Han har aldrig set pressemeddelelsen som andet end en pressemeddelelse. Alene det, at én som ham var med til at rette i ordlyden, viser også, at det var en pressemeddelelse. Det var også derfor, at det var presseenheden, der arbejdede med den. Han har – også fra andre myndigheder – set mange andre pressemeddelelser, der beskriver en ny praksis. Men han har ikke set andre pressemeddelelser, der har udgjort det eneste grundlag for en myndigheds administration.

Det er rigtigt, at ministeriet, herunder han, udsendte meddelelser, hvor pressemeddelelsen blev omtalt som en instruks. Han reagerede ikke på det, fordi han dengang ikke tænkte, at der var noget galt i den fremgangsmåde, der havde været anvendt i 2016. Det var først, da Folketingets Ombudsmand et år senere i sin redegørelse kritiserede forløbet, at han blev opmærksom på det. Han tog Folketingets Ombudsmands udtalelse til sig.

Han deltog i et møde, hvor de drøftede talen. Det var Jesper Gori, der havde skrevet udkastet til talen.

Han blev foreholdt udskrift af samråd AT og AU den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3601) og ministerens indledning om, at hun ville redegøre for det forløb, der førte frem til, at hendes instruks blev ”udsendt” den 10. februar 2016. Han forklarede, at han ikke er bekendt med, at der blev udsendt andet end pressemeddelelsen den 10. februar 2016. Han studsede ikke over ordet ”udsendt”.

Foreholdt besvarelsen af spørgsmål nr. 501 den 13. marts 2017 (ekstrakten side 3096) med omtale af ministerens indkvarteringsinstruks, der blev ”oversendt” til Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 om eftermiddagen, forklarede han, at den forståelse, som departementet havde, var, at instruksen blev udgjort af pressemeddelelsen og de mundtlige tilkendegivelser, der var givet til Udlændingestyrelsen blandt andet på koncerndirektionsmødet.

Han kan forstå, at notatet af 2. februar 2016 ikke blev oversendt til Udlændingestyrelsen. Han er ikke bekendt med, at der var drøftelser om at oversende notatet til Udlændingestyrelsen. Han ved ikke, hvor meget det ville have hjulpet under samrådet at henvise til, at de også havde et notat internt i ministeriet. Det var først i forbindelse med undersøgelseskommisionens arbejde, at han blev bekendt med, at notatet af 2. februar 2016 ikke var blevet sendt til Udlændingestyrelsen. På tidspunktet for samrådet vidste han således ikke, at notatet ikke var sendt til Udlændingestyrelsen. Han tænker, at hvis man havde sendt notatet, havde man nok skrevet det i samrådstalen. Samrådstalen var en bagudrettet redegørelse for et hændelsesforløb, og han fandt derfor ikke

anledning til på dét tidspunkt at få notatet på banen. Han går ud fra, at Jesper Gori, da han skrev talen, var opmærksom på, om der var sendt noget til Udlændingestyrelsen. Man kunne ikke skrive i talen, at man havde sendt notatet til Udlændingestyrelsen, når man ikke havde sendt det. Hele sagens kerne og det, Folketingets Ombudsmand kritiserer, er, at der ikke gik andet på skrift til Udlændingestyrelsen end pressemeddelelsen. Afsnittet i talen var en redegørelse for hændelsesforløbet, og der var derfor ikke anledning til at omtale notatet.

Adspurg, om der ikke fandtes anledning til at omtale notatet på samrådet i øvrigt, forklarede han, at det kunne man sagtens have gjort. Han kan ikke svare på, hvorfor Jesper Gori, der både arbejdede med notatet og skrev samrådstalen, ikke skrev notatet ind i samrådstalen. Han er ikke umiddelbart enig i, at det ville have været opportunt på tidspunktet for samrådet at have bemærket, at der forelå et notat i ministeriet og i samme forbindelse have sendt notatet til Udlændingestyrelsen, da han er usikker på, hvad det ville have hjulpet i forhold til Folketingets Ombudsmands kritik og den kritik, der i øvrigt var på tidspunktet for samrådet. Det ville ikke have gjort fra eller til i forhold til kritikken om, hvad man havde sendt til Udlændingestyrelsen. Han er enig i, at det i lyset af Line Skytte Mørk Hansens telefonsamtale ville have været naturligt, at Udlændingestyrelsen var blevet gjort bekendt med indholdet af notatet. Spørgsmålet er, om ikke Udlændingestyrelsen var blevet gjort bekendt med konklusionen i notatet om, at der skulle være en individuel vurdering af sagerne, og at der kunne komme undtagelser. Han er enig i, at der ikke i samrådstalen var en reference til notatet, men der var en reference til, at der ved siden af det skriftlige også var en mundtlig tilkendegivelse over for Udlændingestyrelsen. Han vil tro, at samrådstalen refererer til koncerndirektionsmødet, hvor Udlændingestyrelsens direktør deltog. Han synes derfor, at det er svært at sige, at der ikke i samrådstalen blev redegjort for, hvad der også blev nævnt for Udlændingestyrelsen på det tidspunkt.

Foreholdt ministerens svar til Pernille Bendixen under samrådet AT og AU den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3624) om de fire piger, der efter adskillelsen havde udtrykt ønske om ikke at blive indkvarteret sammen med deres mand, oplyste han, at tallet fire stammede fra en tabel i Folketingets Ombudsmands redegørelse, og det indgik i drøftelserne forud for samrådet. De gik ikke nærmere ind i de fire konkrete sager, da man ikke kunne læse ud af tabellen, hvilke fire sager der var tale om.

Foreholdt en borgerhenvendelse, som ministeren besvarede ved mail af 5. juni 2017 (ekstrakten side 6883), bemærkede han, at han eller ministeren heller ikke ved besvarelsen af denne henvendelse var inde i de konkrete sager.

Han var ikke inde over beredskaberne til statsministeren til brug for værdidebatten den 4. marts 2016. De blev udarbejdet i de respektive afdelinger, i dette tilfælde formentlig i Udlændingeafdelingen. Normalt så han talepapirerne, inden de blev sendt over til Statsministeriet. Han kan ikke huske, om han så notatet af 24. februar 2016 med talelinjer (ekstrakten side 339), men han kan sagtens have set det. Han er først efterfølgende blevet opmærksom på, at der i forbindelse

med udarbejdelse af talepapiret var drøftelser mellem Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Statsministeriet. I denne forbindelse var Inger Støjberg ikke statsministerens partifælle, men minister i hans regering, og derfor var det embedsmændene, der skrev talepapiret. Han har aldrig hørt om, at der i Udlændingeafdelingen skulle have været overvejelser om, at man kunne skrive to talepapirer til statsministeren, og det, synes han, lyder fuldstændigt skørt.

Foreholdt journalist Ulrik Dahlins mail af 30. januar 2019 kl. 10.34 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 5044-5045), hvorved denne videresendte Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 til Nils Bak (ekstrakten side 5046), forklarede han, at han var involveret i besvarelsen af henvendelsen herom fra Folketingets Ombudsmand. Han talte med departementschef Christian Hesthaven om, at der var kommet nogle nye spørgsmål fra Folketingets Ombudsmand, som skulle besvares.

Det var ikke ham, der skrev besvarelsen af 28. februar 2019 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 5112 ff.), men han var med til at drøfte besvarelsen. Han læste udkastet, men det var ikke noget, som han havde mange synspunkter om. Det var muligvis i den forbindelse, at nuværende departementschef Christian Hesthaven spurgte ham, om han havde kendt Henrik Grunnets mail forud for Informations artikel. Han erindrer ikke, om han var nærmere inde over formuleringen af afsnittet ”Om dokumentets ægthed mv.”.

Han hørte første gang om indholdet af Henrik Grunnets mail den 22. juni 2017 aftenen forud for samrådet den 23. juni 2017. Ministeren havde dagen før eller et par dage forinden givet et svar til Folketinget om, hvorvidt der fandtes noget på skrift om indholdet af koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Ministeren havde svaret, at der ikke fandtes noget på skrift. Den 22. juni 2017 hen under aftenen kom lederen af Ledelsessekretariatet, Jonas From Soelberg, ind til ham og nævnte, at der var et opmærksomhedspunkt, idet man i Udlændingestyrelsen havde fundet en mail, der stod i modsætning til svaret til Folketinget, idet mailen refererede til koncerndirektionsmødet. Derfor skulle de finde ud af, om der skulle udarbejdes et korrigerende svar til Folketinget.

Ministeren var på det tidspunkt til et møde i Forsvarsministeriet, og der var derfor en kort sammenkomst i Ministersekretariatet forud for, at ministeren kom tilbage. På dette møde var han, Jonas From Soelberg, Lykke Sørensen og muligvis en ministersekretær til stede. De drøftede, hvordan mailen skulle håndteres.

Drøftelsen havde tre led. De blev hurtigt enige om, at der skulle sendes et korrigerende svar til Folketinget. Det andet led af drøftelsen angik, om selve mailen, dvs. mailen fra Henrik Grunnet, skulle oversendes til Folketinget. I og med at de sendte et berigtigende svar, kunne man forestille sig, at nogen i Folketinget enten i forbindelse med et samråd eller i øvrigt ville bede om at se mailen. Derfor drøftede de kort, om mailen skulle sendes til Folketinget. Konklusionen på den drøftelse blev, at mailen ikke skulle sendes til Folketinget, fordi der var tale om en intern mail i

Udlændingestyrelsen, som de havde fået præsenteret. Det tredje spørgsmål, som de diskuterede, var, om Henrik Grunnets mail skulle sendes til Folketingets Ombudsmand. Drøftelsen fandt ikke sted for at nå frem til en afgørelse af spørgsmålet, men blot for at gøre det klart, hvis nogen ville spørge, om mailen var blevet oversendt til Folketingets Ombudsmand. Konklusionen på det var, at i og med at ministeriet ikke havde mailen, og at det ikke var ministeriets mail, og da han ikke kendte indholdet af mailen, måtte Udlændingestyrelsen selv vurdere det og tage stilling til, om mailen skulle oversendes til Folketingets Ombudsmand som opfølgning på den oprindelige anmodning om akter, som Folketingets Ombudsmand havde sendt til Udlændingestyrelsen.

Han fik ikke nogen gengivelse af, hvad der stod i Henrik Grunnets mail. Han fik alene oplyst, at mailen refererede til koncerndirektionsmødet. Det var det problematiske ved mailen. Han spurgte ikke nærmere ind til, hvad det var, der stod. Han kan godt forstå, hvis det kan forekomme lidt underligt. Dette skal ses i sammenhæng med, at der var et samråd den følgende dag. Der var lagt op til et relativt højspændt samråd. Han fandt derfor ikke behov for at samle på problemer. Hvis der var en mail, som hverken skulle udleveres til pressen eller oversendes til Folketinget, og dermed være en del af samrådet, havde han ikke på det tidspunkt noget behov for at gøre sig nærmere bekendt med, hvad der stod i den mail.

Det var hans indtryk, at Lykke Sørensen havde fået en orientering om mailen fra Tanja Franck, herunder også om mailens indhold. Det, han fik at vide om mailens indhold, var, at den refererede til koncerndirektionsmødet. Han vidste ikke på det tidspunkt, hvor kort mailen var.

Han havde ikke noget at gøre med tilbagemeldingen til Udlændingestyrelsen om, at styrelsen måtte vurdere, om mailen skulle sendes til Folketingets Ombudsmand. Han går ud fra, at Lykke Sørensen tog sig af det i forhold til Tanja Franck.

Ministeren kom tilbage fra mødet i Forsvarsministeriet. Han husker, at de overbragte hende konklusionen på de tre spørgsmål, de havde drøftet. Foreholdt Lykke Sørensens forklaring herom forklarede han, at han ikke er enig i, at ministeren blev orienteret om ordlyden af mailen. I givet fald ville det også have været dumt efterfølgende at oplyse til Folketinget, at ministeren ikke havde været bekendt med mailens indhold. Han vil gå ud fra, at hvis Lykke Sørensen fandt det magtpåliggende, at han, ministeren eller Jonas From Soelberg skulle kende den præcise ordlyd af mailen, kunne hun have bedt Tanja Franck om at sende mailen. Da han sidenhen så mailen i forbindelse med Informations artikel, syntes han ikke, at den var problematisk. Han fik ikke refereret mailens præcise indhold den aften.

Han var ikke involveret i ministeriets besvarelse af 1. april 2019 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 5280 ff.), men han har set brevet. Adspurg om forløbet mellem besvarelsen til Folketingets Ombudsmand af henholdsvis den 28. februar 2019 og den 1. april 2019 forklarede han, at man blev opmærksom på, at Lykke Sørensen kunne have fået refereret den fulde ordlyd

af Henrik Grunnets mail. Han ved, at der var et forløb, hvor Christian Hesthaven talte med Lykke Sørensen, men det kan han ikke redegøre detaljeret for.

Foreholdt sit udkast til besvarelse af Jyllands-Postens henvendelse den 19. februar 2016 (ekstrakten side 176) forklarede han, at han alene ikke ville kunne træffe beslutning om, at der skulle udsendes en pressemeddelelse fra ministeriet. Det ville en chef have haft mulighed for at træffe beslutning om, men han havde ikke en chefrolle eller instruktionsbeføjelser.

Han blev foreholdt udtrykket ”den generelle ordning” i sit udkast til besvarelse til Jyllands-Posten (ekstrakten side 176), besvarelsen af folketingsspørgsmål nr. 302 (ekstrakten side 515-516), hvor udtrykket ”min generelle instruks” blev anvendt, og Jesper Goris mail af 18. marts 2016 kl. 18.00 til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 838), der omtalte ”ministerens generelle instruktion”. Han forklarede, at der på dette tidspunkt i ministeriet var en opfattelse af, at der var tale om en generel instruktion. Det var sådan, de talte om den, og det viste sig således også i det skriftlige materiale.

Mark Thorsens bisidder, advokat Frederik Kromann Jespersen, henledte opmærksomheden på, at den tidligere omtalte udtalelse fra cand.psych.aut. Kirsten Juul Jensen (ekstrakten side 291) er vedhæftet Ditte Kruse Dankerts mail af 2. marts 2016 kl. 10.25 til Jesper Gori (ekstrakten side 280 ff.). Dateringen af journalnotatet til den 24. juni 2016 må derfor være en skrivefejl.

Foreholdt talepapiret til samråd AT og AU den 1. juni 2017 om, at der ikke blev foretaget en juridisk vurdering af, om pressemeddelelsen efter sin ordlyd ville være ulovlig, hvis den skulle læses som en instruks over for Udlændingestyrelsen (ekstrakten side 3593-3594), forklarede han, at dette svarer til hans opfattelse. Departementschefen godkendte pressemeddelelsen. Det var således ikke hans beslutning i sidste ende at sende pressemeddelelsen ud i den form, den blev sendt ud i, men departementschefens beslutning.

Foreholdt Jesper Goris mail af 18. marts 2016 kl. 18.00 til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 838) om behandlingen af de konkrete sager, herunder om at indkvarteringen skal ske på en sådan måde, at den ikke er i strid med Danmarks internationale forpligtelser, forklarede han, at han er bekendt med mailen. Det er den mail, der nok i den bedste verden burde være sendt til Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016. Han var ikke involveret i udarbejdelsen af denne mail. Han har heller ingen erindring om, at ministeren skulle have været involveret i udarbejdelsen af mailen. Han hørte første gang om mailen på et tidspunkt i foråret 2016. Han vidste, at der var drøftelser mellem departementet og Udlændingestyrelsen om håndteringen af sagerne. Han vidste også, at Jesper Gori var i løbende dialog med Udlændingestyrelsen om sagerne, og at han på et tidspunkt skulle sende noget. Om det var et notat eller en mail, ved han ikke. Han vidste i 2016, at der var gået et eller andet på skrift fra departementet til Udlændingestyrelsen. Han kan ikke huske, præcis hvornår han så mailen.

Han har ikke yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

Mødet sluttede kl. 15.15

Peter Mørk Thomsen

Formand

Kl. 09.00 mødte Lene Linnea Vejrum. Hun blev vejledt om, at hun ikke har pligt til at udtale sig.

Hun blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Lene Linnea Vejrum forklarede blandt andet, at hun er uddannet cand.jur. fra Aarhus Universitet i 1993. Hun blev den 15. februar 1993 ansat i Udlændingestyrelsen (dengang Direktoratet for Udlændinge), og hun var ansat frem til maj 2019. I 2011 var hun dog koncern HR-chef i Integrationsministeriets departement. Fra august 2014 til august 2016 var hun fungerende vicedirektør i Udlændingestyrelsen, og i august 2016 blev hun udnævnt vicedirektør. Hendes arbejdsområde ændrede sig flere gange i perioden. I begyndelsen af 2016 omfattede hendes arbejdsområder HR, intern service, direktionssekretariatet, kommunikation, presse, statistik, ledelsesbetjening, økonomi og indkvartering. Indkvarteringsområdet bestod både af Kontoret for Indkvarteringsvilkår og Økonomikontoret. Der var på daværende tidspunkt mange asylcentre, og de åbnede mange nye asylcentre. Dette område henhørte under Økonomikontoret. Ditte Kruse Dankert var kontorchef i Kontoret for Indkvarteringsvilkår, som dengang hed Forsørgelseskontoret.

I begyndelsen af 2016 havde hun mange arbejdsopgaver. Indkvarteringsområdet fyldte meget, fordi der var ca. 18.000 indkvarterede asylansøgere. Det var en stor forandring for styrelsen, og de havde en stor opgave i at sikre, at der var tilstrækkelige indkvarteringspladser. Blandt andet så de på mulighederne for teltlejre. Det administrative område fyldte også en del, ligesom der var stor fokus på økonomien. Derudover var styrelsen i den situation, at de i oktober 2015 havde fået at vide, at styrelsen skulle flytte til Næstved, hvilket fyldte meget på hendes bord, fordi hun var den administrative ledelsesrepræsentant. Endelig skulle styrelsens direktør skifte job. Der var derfor en masse ting i spil, og på indkvarteringsområdet var der tillige ny lovgivning på vej om flere forhold, herunder ”smykkeloven”, nye udrejsecentre og spørgsmål om opholdspligt.

I ministeriet henhørte indkvarteringsområdet under Line Skytte Mørk Hansens afdeling, og det var derfor den afdeling, der var styrelsens nærmeste samarbejdspartner vedrørende indkvarteringsspørgsmål. Det gjaldt ikke retlige spørgsmål, men alene spørgsmål af mere praktisk karakter. Når der kom lovændringer, var deres samarbejde med ministeriet derfor todelt. Som eksempel kan nævnes reglerne om opholdspligt, hvor styrelsen drøftede spørgsmålet om at finde et udrejsecenter med Line Skytte Mørk Hansens afdeling, mens det indholdsmæssige i reglerne blev drøftet med Lykke Sørensens afdeling.

Det var Udlændingestyrelsen, der traf afgørelse om, hvor asylansøgere skulle indkvarteres. Forud for denne sag blev der som udgangspunkt ikke indhentet oplysninger i forbindelse med en flytning. Navnlig i denne periode, men også i øvrigt, flyttede styrelsen meget rundt på asylansøgere. Der blev hver uge oprettet nye asylcentre, og der blev f.eks. også oprettet teltlejre. De blev derfor nødt til at flytte rundt på asylansøgerne og beslutte, hvem der skulle bo hvor. Der var nogle centre, der var familiecentre. Teltlejrene blev primært anvendt som bosted for enlige. Derudover var der forskellige typer af centre, herunder børnecentre, der var opdelt i centre for de lidt ældre børn og centre for de små børn. Der var også centre for de særligt sårbare. Det er styrelsen, der træffer beslutning om, hvilket center nogen skal bo på. Hvis f.eks. en familie er særligt sårbar, vil det typisk være operatøren, som retter henvendelse til styrelsen, hvorefter styrelsen beslutter, at familien skal flytte på et center for særligt sårbare. Adspurg, hvad man gjorde i den situation, hvor man ville adskille et barn fra forældrene på grund af mistrivsel, forklarede hun, at det er en helt anden sagstype, hvor kommunen er inde over og træffer beslutningen om at fjerne barnet. Et eksempel på en situation, hvor styrelsen træffer afgørelse, og som var ofte forekommende, er, hvis der er en konflikt på et center enten mellem to grupper eller mellem enkeltpersoner. I sådanne tilfælde kan styrelsen beslutte, at en eller flere skal flytte til et andet center.

Der var ikke forud for denne sag en skriftlig vejledning om indkvartering af ægtepar, hvor den ene var mindreårig. Der er dog også forud for denne sag truffet beslutning om at adskille par. Hun har kendskab til en sag fra november 2015, hvor en 14-årig kvinde var gift eller i hvert fald boede sammen en mand på Center Sandholm. Da styrelsen fik kendskab til dette, blev der truffet beslutning om, at de ikke kunne bo sammen, fordi kvinden var under den seksuelle lav-alder. Parret ønskede ikke at blive adskilt, og der blev derfor udstedt et flyttepåbud efter udlændingelovens § 42 a, stk. 7. Adspurg, om man i forbindelse med tvangsfjernelse af et barn, der var i asylsystemet, anvendte udlændingelovens bestemmelser, forklarede hun, at hun tror, at man i sådanne tilfælde anvendte sociallovgivningen, men hun er i tvivl. Det ved de medarbejdere, der sad med sagerne.

Foreholdt notat af 26. januar 2016 om Udlændingestyrelsens praksis (ekstrakten side 23) forklarede hun, at notatet er udarbejdet af Kontoret for Indkvarteringsvilkår, men hun har godkendt det. Notatet blev udarbejdet på grund af den voldsomme debat, der var, både politisk og i pressen, hvor det blev beskrevet sådan, at overgreb på mindreårige blev accepteret på danske asylcentre. Derfor blev de bedt om at beskrive, hvordan den type sager blev behandlet på daværende tidspunkt. Som det er beskrevet, var der ikke dengang nogen fast praksis i de tilfælde, hvor den mindreårig var 15 år eller derover. Disse par boede på centrene som alle andre par. Dog havde styrelsen særlige forpligtelser over for mindreårige, hvilket betød, at også operatørerne havde særlig fokus på denne gruppe. Hvis den mindreårig var under 15 år, blev parret i alle tilfælde adskilt. Det er hendes opfattelse, at beskrivelsen i notatet giver et retvisende billede af den dagældende praksis. De sagsbehandlede ikke alle de sager, hvor den mindreårig var

over 15 år. De blev netop behandlet som alle andre par, og det var alene, hvis der var bekymring for den mindreårige, at styrelsen gik ind i sagen, men det skete også, hvis begge ægtefæller var over 18 år. Forskellen var alene, at der var en større forpligtelse til at holde øje med mindreårige.

Foreholdt afsnittet ”Generelt om indkvartering af mindreårige” og afsnittet ”Særligt om indkvartering af mindreårige over 15 år”, hvoraf fremgår blandt andet, at styrelsen på baggrund af en konkret vurdering ville beslutte, om et par skulle indkvarteres hver for sig, forklarede hun, at den konkrete vurdering alene blev foretaget i tilfælde, hvor der var bekymring eller forelå noget socialfagligt. Dette afsnit er efterfølgende blevet misforstået, idet det er blevet udlagt sådan, at styrelsen hver gang foretog en konkret vurdering, men det var ikke tilfældet. På dette tidspunkt var udgangspunktet, at parrene boede sammen, hvis de ønskede det. Der kunne derefter ske noget i asylsagen, som gjorde, at styrelsen ændrede opfattelse. Det er sket flere gange. Det kunne f.eks. være en situation, hvor det viste sig, at der ikke alligevel var tale om en tæt relation, eller at parret ikke længere ønskede at bo sammen. Der kunne være mange ting, der gjorde, at parret ikke længere skulle være indkvarteret sammen.

Der blev hele tiden lavet praksisændringer på Udlændingestyrelsens område. Det greb de an på forskellige måder. Indkvarteringsområdet er som udgangspunkt meget praktisk. Sagsbehandlingsområdet, herunder asylsager, er ikke et område, hun har haft ansvaret for, men på dette område blev der typisk lavet sagsbehandlingsvejledninger. Lovgivning på udlændingeområdet sker ret hurtigt og skal implementeres nærmest øjeblikkeligt. I sådanne tilfælde kan en sagsbehandlingsvejledning godt tage mere tid, hvorfor man kan være gået i gang med sagsbehandlingen, inden vejledningen foreligger. Adspurgt om, hvilke kriterier der skal være opfyldt ved ændring af administrativ praksis, forklarede hun, at udlændingeområdet er meget politisk, og tingene sker meget hurtigt. Der kan således også komme meget hurtige praksisændringer, der skal implementeres, inden man kan nå at lave en vejledning færdig. I den bedste af alle verdener har man nået at beskrive, hvordan man vil gøre det, inden man går i gang, men det sker ikke altid.

Fremgangsmåden ved praksisændringer på indkvarteringsområdet var forskellig, og det var ikke al praksis, som var skrevet ned. Hvis det var styrelsen selv, der traf beslutning om en praksisændring, ville det ofte være drøftet internt, og der ville ofte være skrevet et notat om det. Hvis det var noget, departementet havde været inde over, ville det også typisk være tilfældet. Det var dog ikke altid sådan. Der var også situationer, hvor de blot besluttede at gøre noget fremadrettet. Mange ting kunne opstå meget hurtigt, fordi der skete meget på området. F.eks. var der mange drøftelser om, hvem der skulle indkvarteres i teltlejrene. Det var drøftelser, de havde med departementet. Til sidst blev det besluttet, hvordan det skulle være, og det blev selvfølgelig skrevet ned, men ikke i et praksisnotat. Det var blot et notat, der lå på en sag.

Første gang hun blev opmærksom på problemstillingen vedrørende mindreårige, der var gift eller samlevende med en voksen, var i forbindelse med medieomtalen den 25. eller 26. januar

2016. På baggrund af denne fik styrelsen til opgave at kortlægge antallet af indkvarterede par, hvor den ene var mindreårig. Hun så ikke selv Inger Støjbergs Facebook opslag den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14), men det blev drøftet på gangene i styrelsen. Hun tror ikke, at hun selv deltog i drøftelserne, men hun hørte om dem. Hun deltager ikke så ofte i den slags drøftelser.

Foreholdt mail af 26. januar 2016 kl. 10.37 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Henrik Grunnet, Margit Sander Rasmussen og Kristina Rosado med en køreplan for dagen (ekstrakten side 20-21) forklarede hun, at hun ikke kan huske, om hun forud for dette tidspunkt var involveret i drøftelser om, hvordan de skulle håndtere situationen. Det har hun ikke nødvendigvis været. Hun kan ikke forestille sig, at hun var involveret i udarbejdelsen af køreplanen. Foreholdt det afsnit i mailen, hvor det var anført, at det for at gøre det helt klart skulle tilføjes til retningslinjerne, at en mindreårig under 15 år aldrig måtte indkvarteres sammen med en myndig ægtefælle, forklarede hun, at ”retningslinjer” var en henvisning til styrelsens retningslinjer til operatørerne. Som en del af kontrakterne med operatørerne er der en række notater om, hvad operatørerne skal gøre i forskellige situationer. Det kan f.eks. være, hvordan man udbetaler lommepenge. De omtalte retningslinjer var med henblik på, at operatørerne kunne give styrelsen besked om sådanne par, idet styrelsen ikke nødvendigvis ved, at et sådant par findes. I den sag fra november, hun har omtalt, var det operatøren, der opdagede, at pigen var under 15 år.

Foreholdt Margit Sander Rasmussens mail af 26. januar 2016 kl. 10.21 med en høring af operatørerne (ekstrakten side 16) forklarede hun, at hun helt sikkert har vidst, at høringen blev sendt. Departementet havde bedt styrelsen om at lave en høring. Som hun husker det, blev anmodningen fra departementet sendt direkte til Ditte Kruse Dankert. Hun husker ikke, om udformningen af høringen blev vendt med hende, men det har helt sikkert været drøftet i Kontoret for Indkvarteringsvilkår, hvilke oplysninger styrelsen skulle have.

Hun var ikke involveret i bearbejdningen af de høringssvar, de modtog fra operatørerne, og hun har ikke selv siddet med materialet, men hun har godkendt det notat om høringen, som hun sendte til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen den 28. januar 2016 kl. 18.02 (ekstrakten side 61-63). Foreholdt afsnittet om, at ingen operatører havde oplyst om indikationer på tvang eller lignende i de konkrete sager, forklarede hun, at de anmodede operatørerne om sådanne oplysninger på grund af den verserende debat, hvor der blev givet udtryk for, at udlændingemyndighederne accepterede overgreb. Derfor var der grund til at høre, om der var indikationer på noget af det, pressen omtalte. De anså operatørernes oplysninger for troværdige. Operatørerne var meget dedikerede til opgaven. De er operatører, fordi de gerne vil hjælpe med at sikre, at der er gode rammer for indkvarteringen af asylansøgere. Hun mindes ikke, at høringsnotatet blev drøftet med departementet. Hun drøftede det ikke selv med departementet.

Foreholdt det opfølgende høringsnotat (ekstrakten side 66) forklarede hun, at departementet bad styrelsen om at indhente oplysninger om parrenes alder. Hun husker ikke, hvem der havde

kontakten til departementet vedrørende dette spørgsmål. Ingen af de to høringsnotater var som sådan genstand for drøftelser mellem departementet og styrelsen. Det var høringsprocessen heller ikke. Det næste, hun var involveret i, var, da der blev skrevet videre på det notat, styrelsen havde udarbejdet om praksis. Hun ved ikke, om høringsvarene indgik i dette arbejde. Høringsvarene blev sendt til Line Skytte Mørk Hansens afdeling, og som de opfattede det i styrelsen, var formålet med høringerne at danne sig et overblik over, hvor mange par der var, og hvad status var. Det havde de ikke tidligere beskæftiget sig med, og de havde derfor ikke et overblik over antallet af par forud for høringerne.

Foreholdt mail af 26. januar 2016 kl. 22.16 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen med notat om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende (ekstrakten side 22ff.) forklarede hun, at hun blandt andet havde drøftelser med Ditte Kruse Dankert om, hvad man kunne på indkvarteringsområdet. Hun ved også, at Ditte Kruse Dankert havde nogle drøfter med Jesper Gori om, at man kunne rigtig meget. Holdningen var, at man kunne vælge at indkvartere på mange forskellige måder, hvis der blot var saglige hensyn bag det. Det blev drøftet, hvor langt man kunne gå, og som eksempel blev det nævnt, at man i Danmark kunne vælge i det hele taget at indkvartere mænd og kvinder adskilt på mande- og kvindecentre. Det var holdningen, at man kunne gå langt, fordi der var tale om en midlertidig situation, mens de pågældendes asylsager blev behandlet. Det vigtigste var, at de blev sikret et sted at bo samt mad, tøj og andre fornødenheder. Det var Ditte Kruse Dankert og Jesper Gori, der havde denne drøftelse. Styrelsen er typisk den mere praktiske og udførende myndighed. Jesper Gori og Ditte Kruse Dankert var vant til at vende forskellige ting, fordi Jesper Gori tidligere havde været kontorchef i styrelsen, hvor Ditte Kruse Dankert var hans souschef. Hun vil tro, at det er en medarbejder i Ditte Kruse Dankerts kontor, der har skrevet det første udkast til styrelsens andel af notatet, og hun tror også, at Ditte Kruse Dankert var en del inde over det.

Foreholdt det udkast til notat om indkvartering af mindreårige udlændinge, der indrejser sammen med personer, som angives at være ægtefæller eller samlevende, som styrelsen modtog ved mail af 29. januar 2016 kl. 10.10 fra Anne Nygaard Just til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 68ff.), forklarede hun, at hun så notatet, inden det blev sendt tilbage til departementet. Det var Ditte Kruse Dankerts kontor, der havde ansvaret for dette område. Hun vil næsten tro, at de har holdt et møde om styrelsens kommentarer til notatet, men Ditte Kruse Dankert og hun kan også have drøftet det på mail. Hun blev foreholdt afsnittet ”Ad 2”, hvoraf fremgår blandt andet, at ”også i øvrigt vurderes det, at der er meget vide rammer for styrelsens indkvarteringsvirksomhed på asylområdet, så længe der varetages saglige hensyn. Det gælder også i forhold til retten til familieliv, der normalt ikke vil indeholde en særlig forpligtelse, som begrænser råderummet ved vurderingen af, hvor indkvartering i forbindelse med asylprocessen skal ske”, samt Ditte Kruse Dankerts kommentar ”F13”, hvoraf fremgår, at ”måske farligt ikke at vise, at man har tænkt over forpligtelserne, jf. artikel 8” (ekstrakten side 80). Hun forklarede, at hun tror, at Ditte Kruse Dankerts bemærkning kom i forlængelse af de drøftelser, Ditte Kruse Dankert

havde haft med Jesper Gori. Hun godkendte selv bemærkningen, men hun husker ikke, om de havde en særskilt drøftelse herom. Ditte Kruse Dankert og hun havde løbende drøftelser om de problemstillinger, der ville være i forbindelse med en sådan ny ordning. De drøftede nogle af de ting, de syntes var problematiske, herunder om man kunne adskille alle. Det var vigtigt at gøre opmærksom på, at der var nogle par, hvor de internationale forpligtelser ville være til hinder for en adskillelse.

Hun husker ikke, at styrelsen havde videre drøftelser med departementet om notatet, efter at de havde sendt deres kommentarer. Hun hørte ikke om notatet igen, før hun hørte om det i forbindelse med Instrukskommissionens undersøgelse, og hun har ikke kendskab til, at notatet skulle være sendt til styrelsen – ud over dette udkast.

Adspurgt nærmere om de løbende drøftelser, der var, forklarede hun, at Ditte Kruse Dankert og hun havde kontor ved siden af hinanden. Det var derfor naturligt, at Ditte Kruse Dankert kom forbi og fortalte, at hun havde talt med Jesper Gori. De havde dog travlt i styrelsen i denne periode, og de havde ikke lange drøftelser om problemstillingen. Hun husker ikke, om hun og Ditte Kruse Dankert drøftede andre problemstillinger end EMRK artikel 8 i relation til adskillelse. Som hun husker det, fokuserede deres drøftelser på dette tidspunkt på artikel 8.

Foreholdt det endelige notat (ekstrakten side 5361) gentog hun, at hun ikke har kendskab til, at styrelsen har modtaget det endelige notat. Hun mener heller ikke, at styrelsen modtog et nyt udkast til kommentarer, efter at de havde kommenteret på udkastet af 29. januar 2016.

Hun har ikke kendskab til, at der i perioden fra ultimo januar til udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 var yderligere drøftelser mellem medarbejdere i styrelsen og departementet. Som hun husker det, var der tavshed fra departementets side, og hun har ikke kendskab til, at styrelsen på nogen måde var involveret i udarbejdelsen af pressemeddelelsen.

Det er meget begrænset, hvad hun har hørt om koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 fra nogen, der deltog i dette møde. Styrelsens pressechef, Nils Bak, fik at vide af departementet, at der ville komme en pressemeddelelse. På det tidspunkt kendte styrelsen ikke indholdet af pressemeddelelsen, men Nils Bak oplyste, at ”det blev meget stramt”. Henrik Grunnet svarede på mailen fra Nils Bak ved mail af 10. februar 2016 kl. 13.45, hvori han anførte, at ”mødet ikke efterlod tvivl om ministerens indstilling til sagen – uanset Børnekonventionen, når parret har et fælles barn” (ekstrakten side 5533). Denne mail var det eneste, hun hørte om mødet som sådan. Hun havde senere på dagen nogle drøftelser med Henrik Grunnet om, hvordan de skulle forholde sig, men de talte ikke om mødet.

Foreholdt Henrik Grunnets forklaring om, at ”Da han kom tilbage til Udlændingestyrelsen, havde han en drøftelse med Lene Vejrum om, hvorledes forløbet skulle gribes an. Han havde denne drøftelse omkring 13-tiden” (afhøringsprotokollen side 25), forklarede hun, at hun – som

hun husker forløbet – havde en samtale med Line Skytte Mørk Hansen, før hun talte med Henrik Grunnet. Det er dog mere end fire år siden, og hun kan derfor ikke afvise, at hendes erindring om rækkefølgen er forkert. Hun ved dog ikke, hvad hun og Henrik Grunnet skulle have talt om på dette tidspunkt, hvor de endnu ikke havde fået noget fra departementet.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.19 fra Ditte Kruse Dankert til Kristina Rosado, hvor Ditte Kruse Dankert videresendte Henrik Grunnets mail af samme dag kl. 13.45 med en kommentar om, at hun havde hørt fra Jesper Gori, at Nina Holst-Christensen havde sagde, at ”vi bliver dømt”, og at ministeren hertil skulle have svaret, at det var ”værd at få en dom på” (ekstrakten side 5533), forklarede hun, at hun ikke på dette tidspunkt hørte om det, der var anført i denne mail. Senere i forløbet hørte hun sådanne rygter. Hun husker ikke, hvornår hun første gang hørte om det, men som hun husker det, gik der meget lang tid, før det gik op for hende, at der havde været en heftig debat i departementet. Det er svært at tidsangive det præcist, men som hun husker det, var det nogle uger eller måske en måned inde i forløbet.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.11 fra Anne Nygaard Just til blandt andre Ditte Kruse Dankert og hende (ekstrakten side 101) med pressemeddelelsen og adspurg, hvad hun gjorde, da hun modtog mailen, forklarede hun, at det er svært at huske, præcis hvilken rækkefølge tingene skete i. Som hun husker det, talte hun i telefon med Line Skytte Mørk Hansen relativt tæt på dette tidspunkt. Det var Line Skytte Mørk Hansen, der ligeledes havde sendt hende pressemeddelelsen, som ringede til hende. Line Skytte Mørk Hansen oplyste under samtalen, at der var kommet nye retningslinjer, og at styrelsen skulle gå i gang med at adskille parrene. Dette var besluttet, og styrelsen skulle gå i gang med det samme. Det skulle gå stærkt. Der var et meget stort pres fra omverdenen, og der skulle ske noget nu. Styrelsen skulle gå i gang. Line Skytte Mørk Hansen sagde ikke noget om, at pressemeddelelsen ikke skulle følges i alle tilfælde. Det, der blev sagt, var, at det var pressemeddelelsen, de havde at forholde sig til på dette tidspunkt. Hun har været i tvivl om, hvorvidt hun talte med Line Skytte Mørk Hansen en eller to gange, men hun husker det som to samtaler. Som hun husker det, talte hun efter den første samtale med Henrik Grunnet, hvorefter hun talte med Line Skytte Mørk Hansen igen. Det er sådan, hun husker det, men hun kan ikke sige det med sikkerhed. Henrik Grunnet gik meget op i, at styrelsen skulle have nogle egentlige retningslinjer, og hun bad derfor departementet om at få sådanne. I de kommende dage bad hun flere gange om at få nogle nærmere retningslinjer. Det må næsten have været hende, der ringede tilbage til Line Skytte Mørk Hansen, men hun husker det ikke med sikkerhed. Under samtalen med Line Skytte Mørk Hansen gav hun udtryk for, at adskillelse var kompliceret, og at styrelsen derfor ikke kunne adskille ”til i morgen”. Der var pres på. Line Skytte Mørk Hansen spurgte, om de ikke bare kunne adskille alle nu. Hun sagde til Line Skytte Mørk Hansen, at der var mange ting at tage hensyn til. For det første havde de ikke nok viden om parrene til bare at adskille. Desuden var der nogle par, der havde børn, og styrelsen skulle derfor tage stilling til, hvem af forældrene børnene skulle indkvarteres sammen med, ligesom det skulle afklares, om de mindreårige ægtefæller skulle flyttes til børnecentre. Der var mange spørgsmål, der dukkede op. Disse spørgsmål skulle afklares, før styrelsen kunne

gøre det, de var blevet bedt om. Under samtalen nævnte hun også, at der var sårbare familier, som styrelsen ville være bekymret over at skulle adskille. Line Skytte Mørk Hansen svarede, at der ikke var andet end pressemeddelelsen, og at styrelsen skulle gå i gang med at adskille.

Foreholdt sin notits af 31. marts 2016 om departementets orientering af styrelsen (ekstrakten side 908) forklarede hun, at hun udarbejdede notatet, fordi ombudsmanden var gået ind i sagen og havde bedt om alle dokumenter. De medarbejdere i styrelsen, der samlede materialet til ombudsmanden, bad hende om at sende den mail, hun havde sendt ud om samtalen med Line Skytte Mørk Hansen. Der var flere, der havde opfattelsen af, at hun havde sendt en mail ud. Hun havde ikke mailen, og der var heller ikke andre, der kunne finde den i deres indbakke. De konkluderede, at hun aldrig havde skrevet mailen, men alene havde givet beskeden mundtligt. Derfor manglede den på sagen. Hun ville normalt have skrevet noget sådant ned i en mail, men det blev af denne grund til et notat. Den samtale, hun havde med Henrik Grunnet mellem de to telefonsamtaler, foregik på hans kontor. Hun fortalte ham om samtalen med Line Skytte Mørk Hansen, herunder at styrelsen skulle gå i gang med det samme. De talte om, hvad de skulle gøre, og Henrik Grunnet sagde, at hun skulle bede Line Skytte Mørk Hansen om at få yderligere retningslinjer. De talte også om, at Line Skytte Mørk Hansen havde bedt om, at styrelsen meget hurtigt meldte ud over for operatørerne, ligesom Line Skytte Mørk Hansen havde tilkendegivet, at det var vigtigt, at de handlede samme dag. De blev enige om, at de skulle give operatørerne besked, men at de ikke gjorde yderligere denne dag.

Adspurg, om hun overvejede at skrive til Line Skytte Mørk Hansen for at få bekræftet den ”instruks”, hun fik, forklarede hun, at hun den 10. februar 2016 ikke var et sted, hvor hun tænkte ”instruks” som sådan. Hun var i en dialog, men det var en dialog, hvor hun følte sig presset. Der var en dialog om, at der var kommet en pressemeddelelse, men at hun mente, at der var nogle forhold, styrelsen skulle tage hensyn til, som gjorde, at styrelsen ikke ”blot lige” kunne gøre det, de blev bedt om. Under den anden samtale, hun havde med Line Skytte Mørk Hansen, kom Ditte Kruse Dankert ind på hendes kontor. Hun husker ikke, om Ditte Kruse Dankert var til stede fra begyndelsen af samtalen, eller om hun kom ind under samtalen. I hvert fald overhørte Ditte Kruse Dankert noget af samtalen på medhør. Det ville have været naturligt, at hun fortalte Line Skytte Mørk Hansen, at hun slog medhør til, men hun husker ikke, om hun faktisk gjorde det.

Efter at samtalen var afsluttet, drøftede hun og Ditte Kruse Dankert og formentlig nogle flere, hvad de skulle gøre. Hun tror også, at hun talte med Henrik Grunnet igen. Hun drøftede både med Ditte Kruse Dankert og Henrik Grunnet, at de ikke på dette tidspunkt kunne gøre andet end at orientere operatørerne. Det var de blevet pålagt at gøre. Ditte Kruse Dankert og hun har helt sikkert også talt om indholdet af samtalen med Line Skytte Mørk Hansen, men hun husker ikke nærmere om denne ordveksling.

De indsigelser, hun gav udtryk for over for Line Skytte Mørk Hansen, var både praktiske og juridiske. Der var mange praktiske spørgsmål, men hun havde også spørgsmål til, om det ville være rigtigt at adskille de sårbare familier. De havde dog ikke nogen dyb juridisk drøftelse.

Hun blev foreholdt Line Skytte Mørk Hansens forklaring om telefonsamtalen (afhøringsprotokollen side 194), herunder at Line Skytte Mørk Hansen har forklaret, at ”Det første tema var, at pressemeddelelsen fremstod uden undtagelser, fordi ministeren havde valgt at fjerne omtalen af undtagelserne, men dette betød ikke, at der ikke skulle være undtagelser”. Hun forklarede, at hun ikke mener, at Line Skytte Mørk Hansen gav udtryk herfor under samtalen. Hun kan afvise, at dette blev sagt. Foreholdt afsnittet om, at ”Lene Vejrum italesatte de sårbare familier, og at der ville være undtagelser i den forbindelse”, forklarede hun, at hun mener at have sagt under samtalen, at der var par, som de i styrelsen mente, at det ikke ville være rigtigt at skille ad. Foreholdt, at Line Skytte Mørk Hansen ifølge sin forklaring hertil svarede, at ”departementet var klar over dette, og at Udlændingestyrelsen skulle række ind mod departementet, hvis styrelsen var i tvivl om noget”, forklarede hun, at det først skete meget senere – i begyndelsen af marts eller måske slutningen af februar – at styrelsen fik mulighed for at række ind mod departementet. Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens forklaring om, at ”Hun sagde også, at Udlændingestyrelsen skulle orientere operatørerne om, at hovedreglen ville være adskillelse, og at styrelsen skulle begynde at indhente oplysninger om parrene, så styrelsen kunne træffe afgørelser i de konkrete tilfælde”, forklarede hun, at hun ikke har nogen erindring om, at Line Skytte Mørk Hansen skulle have sagt, at adskillelse var ”hovedreglen”. Hun kan afvise, at Line Skytte Mørk Hansen udtalte sig sådan. Samtalen var ikke så formfuldendt, som det fremgår af Line Skytte Mørk Hansens forklaring. Samtalen var meget bestemt og gik på, at det var vigtigt, at styrelsen kom hurtigt i gang. Den var slet ikke så detaljeret, som Line Skytte Mørk Hansens forklaring giver udtryk for. Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens forklaring om, at ”Hun husker, at hun under samtalen med Lene Vejrum læste op af indstillingen i det notat, som ministeren havde godkendt den 9. februar 2016”, forklarede hun, at hun kan afvise, at der blev læst op fra et notat under samtalen. Hun hørte ikke om notatet igen.

Efter samtalen med Line Skytte Mørk Hansen talte hun, som hun husker det, igen med Henrik Grunnet. De blev enige om, at de blev nødt til at sende en mail til operatørerne. Det var Ditte Kruse Dankert, der skrev et udkast til denne mail. Hun husker ikke, om hun godkendte den, men det vil hun mene, at hun har gjort. Det blev til den mail, Ditte Kruse Dankert sendte til operatørerne den 10. februar 2016 kl. 16.09 (ekstrakten side 110). Hun er i tvivl om, hvorvidt også Henrik Grunnet så mailen, inden den blev sendt. Det behøver han ikke at have gjort. Hun blev foreholdt afsnittet i mailen om, at ”Beslutningen fra ministeren betyder, at ingen mindreårige fremover må indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, dette uanset om der er fællesbørn. Det betyder også, at der skal ske adskillelse i de aktuelle sager, hvor en mindreårig bor sammen med en ældre ægtefælle eller samlever. Vi vil derfor snarest muligt varsle flytning i samtlige disse sager”. Hun forklarede, at mailen er formuleret på baggrund af

ordlyden i pressemeddelelsen og det, de blev bedt om at gøre. Ordene blev ikke overvejet nøjere.

Foreholdt sin mail af 10. februar 2016 kl. 16.40 til Line Skytte Mørk Hansen med en kopi af mailen til operatørerne (ekstrakten side 120) forklarede hun, at hun sendte denne mail til Line Skytte Mørk Hansen, fordi Line Skytte Mørk Hansen havde bedt hende om at sende en mail til operatørerne samme dag. Det var en tilbagemelding om, at de havde gjort det. Adspurgte, om Line Skytte Mørk Hansen gav hende en begrundelse for, at det skulle ske samme dag, forklarede hun, at hun ikke fik en begrundelse, ud over at det var en vigtig sag for ministeren, og at det skulle gå hurtigt. Ud over at Line Skytte Mørk Hansen samme dag kl. 17.42 skrev ”tak for status” (ekstrakten side 120), modtog hun ikke reaktioner fra departementet på mailen. Der var ikke yderligere kontakt mellem styrelsen og departementet den 10. februar 2016, som hun kender til.

Foreholdt mail af 12. februar 2016 kl. 15.38 fra Margit Sander Rasmussen til Kristina Rosado, Ditte Kruse Dankert og hende med overvejelser om, hos hvilken forælder børnene skulle bo (ekstrakten side 6195), og hendes svar samme dag kl. 17.05 om, at Margit Sander Rasmussens forslag lød fornuftigt i forhold til legekammerater mv. (ekstrakten side 6194), forklarede hun, at de allerede fra den 10. februar 2016 og i dagene efter havde mange interne drøftelser. De fleste drøftelser foregik ved, at de mødtes. Ud over hende deltog Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado, der var souschef i Forsørgelseskontoret, og Margit Sander Rasmussen, der var daglig leder af Bookingen, i drøftelserne. Bookingen var den afdeling, der havde ansvaret for at flytte rundt på asylansøgerne på centrene, ligesom de holdt øje med, hvem der boede hvor, udbetalte kostpenge mv. De drøftede både det praktiske i forbindelse med adskillelserne, som disse mails vedrører, og deres opfattelse af, at der måtte være par, de ikke kunne adskille. De drøftede i denne forbindelse, at det var vigtigt, at de havde øje for, om der var par, som de skulle holde tilbage. Disse drøftelser angik navnlig spørgsmålet om adskillelse af par med børn, hvilket hun også havde nogle få drøftelser med Henrik Grunnet om. Hun og Henrik Grunnet talte om, at selvom der ikke var tale om par med lange samliv, kunne der, når der var tale om par med børn, være noget helt særligt, de var nødt til at tage højde for.

Foreholdt, at Ronya Habo har forklaret om et møde den 10. februar 2016, hvor også Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado, Margit Sander Rasmussen og hun deltog, forklarede hun, at hun ikke kan huske dette møde.

De drøftelser, hun havde med Henrik Grunnet, var i dagene efter den 10. februar 2016. Det var nogle meget specielle dage for både styrelsen og Henrik Grunnet. Det var i disse dage, at det blev meldt ud, at han ikke længere skulle være direktør. De to havde nogle få drøftelser om den omhandlede problemstilling, men der var ikke tale om dybe drøftelser. Hun tror, at deres drøftelser primært angik, at de måtte gå i gang med at få et overblik over sagerne, samt at det var vigtigt, at de administrerede korrekt. De blev ved med at drøfte, at der formentlig ville være

nogle par, som det ville være vanskeligt at adskille, fordi der var særlige forhold. De par, de talte om, var både par med børn og de særligt sårbare familier. Deres drøftelser om disse familier foregik også på baggrund af en retlig vurdering, der primært koncentrerede sig om barnets tarv. Drøftelserne angik således parrenes børn og Børnekonventionen.

Foreholdt Ronya Habos forklaring om, at denne under et møde den 10. februar 2016 nævnte EMRK artikel 8, forklarede hun, at de også var opmærksomme på denne bestemmelse, men det var på dette tidspunkt primært de små børn, de havde særlig fokus på.

Foreholdt Henrik Grunnets forklaring om, at de to var blevet enige om at afvente med adskillelsen af børnefamilierne og først ville adskille de par, der ikke havde børn, forklarede hun, at både hun og Henrik Grunnet og gruppen med Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado og Margit Sander Rasmussen drøftede, hvordan de skulle gribe det an. De skulle først have et fuldt overblik, hvorefter de delte parrene op i nogle forskellige mindre grupper. Der var en gruppe af par uden børn, en gruppe af par med børn og en gruppe, hvor de allerede vidste, at der forelå særlige omstændigheder. På dette tidspunkt havde de allerede fået nogle oplysninger fra operatørerne, og de bad om yderligere oplysninger. De tog først de "lette" sager, hvor der ikke var børn, og hvor der ikke var andet særligt på sagen.

Hun blev foreholdt, at Henrik Grunnet har forklaret blandt andet, at "Udlændingestyrelsen havde dog fokus på nogle sager, som styrelsen mente i særlig grad aktualiserede en prøvelse efter de regler, der ikke var iagttaget i pressemeddelelsen. Der var særligt fokus på de sager, hvor der var fælles børn. De asylpar, hvor der ikke var børn, gik man i gang med at adskille uden yderligere undersøgelser" (afhøringsprotokollen side 32). Hun forklarede, at det er korrekt, at de ikke iværksatte en masse undersøgelser, men de så på de oplysninger, de havde. Hvis der lå noget på parrets sager om, at styrelsen havde givet midler til psykologbistand eller andet ekstraordinært, indgik det i vurderingen.

Foreholdt Henrik Grunnets videre forklaring om, at man i de sager, hvor der ikke var børn, "gik videre med adskillelserne" (protokolekstrakten side 35), samt at det i hvert fald i en del af de første sager, hvor der blev truffet beslutning om adskillelse, ser ud som om, at styrelsen alene havde oplysninger om parrets alder og nationalitet, forklarede hun, at styrelsen derudover kunne have oplysninger fra asylsagen. Medarbejderne blev bedt om at kigge i EstherH-systemet, ligesom de så på, "hvad der måtte ligge på sagen". Derudover ville operatørerne formentlig have sendt oplysninger ind, hvis der havde været oplysninger om særlige omstændigheder, idet operatørerne var meget optaget af disse sager. Hvis der havde været noget særligt, ville de sikkert også have sendt det ind. Styrelsen foretog dog ikke en dybdegående undersøgelse af sagerne. Man kan formentlig ikke se ud af dokumenterne, at styrelsen så på, hvad der var i sagerne, fordi der ikke blev oprettet en særlig sag for hvert enkelt par.

Foreholdt et eksempel, hvor der på sagen forelå et asylskema, der på tidspunktet for adskillelsen ikke var oversat til dansk, og at der også er eksempler på sager, hvor der ikke forud for adskillelsen var afholdt oplysnings- og motivsamtaler, forklarede hun, at hun ikke kan afvise, at der kan have været sager, hvor der ”slet ikke var noget”.

Foreholdt Margit Sander Rasmussens mail af 12. februar 2016 kl. 16.48 til Røde Kors (ekstrakten side 144) med varsling af flytning i otte sager forklarede hun, at hun ikke fik forelagt disse sager som enkeltsager. Hun var med til at drøfte inddelingen af parrene i grupper, men hun tog ikke stilling til spørgsmålet om adskillelse i den enkelte sag. De gik i gang med at se på sagerne, umiddelbart efter at de modtog pressemeddelelsen. De mente, at der måtte være nogle sager, der ikke var problematiske ud fra den viden, de havde fået fra departementet om, at de skulle adskille. Deres holdning var, at der var nogle par, der ikke ville kunne falde ind under retningslinjen og derfor ikke skulle adskilles. De otte sager, der var omtalt i mailen, var nogle af de sager, de kaldte ”de nemme sager”, hvor parrene kunne adskilles, fordi der ikke forelå særlige oplysninger om dem. Parrene blev ikke adskilt den 12. februar 2016, men det blev meddelt operatørerne, at styrelsen ville adskille dem. Der var således taget stilling til, at disse par skulle adskilles på dette tidspunkt. Det betød også, at styrelsen havde konstateret, at der ikke forelå oplysninger om særlige omstændigheder i disse sager blandt andet ved at søge i sagssystemet. Det indgik i vurderingen, at der ikke forelå sådanne oplysninger. Adspurgte, om styrelsen henvendte sig til operatørerne herom, forklarede hun, at der i disse dage var mange drøftelser med operatørerne. Operatørerne spurgte meget ind til den nye ordning, og det var typisk Margit Sander Rasmussen og Kristina Rosado, der talte med dem. Operatørerne stillede mange spørgsmål, og styrelsen oplyste i den forbindelse, at det var vigtigt at få at vide, hvis der var noget særligt i sagerne. Operatørerne syntes – på linje med flere i styrelsen – at ordningen i pressemeddelelsen var noget mærkelig.

På dette tidspunkt var det styrelsens opfattelse, at det var juridisk holdbart at planlægge disse adskillelser, både menneskeretligt og forvaltningsretligt. Den opfattelse, de havde på dette tidspunkt, var, at man som udgangspunkt kunne adskille parrene, og at den nye retningslinje således var holdbar. Styrelsens holdning var dog, at der ville være nogle par, man ikke kunne adskille efter de internationale forpligtelser, men at ordningen som sådan var holdbar. På daværende tidspunkt var de i øvrigt ikke i tvivl om, at der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed. Deres opfattelse var baseret på de drøftelser, de havde haft – herunder med departementet – også inden den 10. februar 2016 om blandt andet det notat, de fik til kommentarer i slutningen af januar, og de drøftelser, Ditte Kruse Dankert havde med Jesper Gori om, at der var meget vide rammer i forbindelse med indkvartering. De vurderede, at det som udgangspunkt var et sagligt hensyn at se på, om der i en sådan sag var en pige, der ikke frivilligt boede sammen med en mand. Det var selve grundlaget for, at parrene skulle adskilles. I disse dage drøftede de mange ting i styrelsen, og de var en lille smule forvirrede over ordningen. De havde løbende drøftelser om hensynet bag ordningen, både før og efter dette tidspunkt, men hun ved ikke, om

de i disse dage havde en dybdegående drøftelse om det. De drøftede det løbende, og det var også derfor, at de flere gange bad departementet om at få nogle retningslinjer.

De drøftede ikke på dette tidspunkt, om de skulle undersøge, om der forelå tvang i de konkrete sager. De drøftede heller ikke, om de skulle oplyse spørgsmålet om tvang nærmere eller spørge parrene. Det var først på et senere tidspunkt, at de drøftede spørgsmålet om faktisk forvaltningsvirksomhed. Det, der lå i de retningslinjer, de havde fået, var, at der kunne ske adskillelse med det samme. Deres drøftelser angik, at der måtte være sager, hvor der ikke kunne ske adskillelse. Det blev ikke nævnt i denne forbindelse, at indkvarteringsoperatørerne i et hørings-svar ultimo januar 2016 havde oplyst, at der ikke forelå indikationer på tvang, fordi ordningen var, at der som udgangspunkt ikke skulle bo unge piger sammen med ældre mænd på de danske asylcentre. Det var ikke alene et spørgsmål, om der forelå tvang, men et spørgsmål om, at pigerne skulle have mulighed for at finde ud af, om det var det, de ønskede. Det blev ikke den 10. februar 2016 gjort klart for dem, at der var tale om et pusterum. Beskrivelsen af pusterummet kom først senere.

I perioden fra den 10. til den 12. februar 2016 talte de ikke ret meget med departementet. Det eneste, der skete, var, at de blev rykket for, hvor langt de var kommet. Desuden bad hun den 12. februar 2016 igen Line Skytte Mørk Hansen om at få retningslinjer. Det gjorde hun i forbindelse med en samtale, hvor Line Skytte Mørk Hansen spurgte, hvor langt de var kommet.

Styrelsens opfattelse på dette tidspunkt var, at de kunne adskille alle par, uanset om der var tegn på tvang, medmindre der forelå særlige omstændigheder. På baggrund af de meldinger, de tidligere havde fået fra departementet, havde de opfattelsen af, at dette ville være lovligt. Hvis der ikke forelå oplysninger fra operatørerne, og der ikke var børn, adskilte de derfor parrene. Det var hendes formodning, at operatørerne ville have sagt til styrelsen, hvis der var særlige forhold omkring et par, som styrelsen skulle være opmærksom på. Operatørerne var generelt meget opmærksomme på den nye beslutning om, at alle skulle adskilles, idet operatørerne mente, at det var en forkert beslutning. Styrelsen bad desuden operatørerne om at oplyse, hvis der var noget, de skulle være særligt opmærksomme på. Det var ikke hende, der havde drøftelserne med operatørerne, men hun har fået fortalt, at det foregik på denne måde. Styrelsen havde en meget tæt dialog med operatørerne i disse dage.

I forbindelse med inddelingen af parrene i grupperinger, så de blandt andet på, om der var børn, herunder om der var flere børn, samt om der var par, hvor de havde kendskab til helt særlige omstændigheder. Hun mener ikke, at styrelsen havde kendskab til alle disse forhold den 11. og 12. februar 2016. Nogle oplysninger fik de først senere, herunder i forbindelse med at de den 18. februar 2016 bad operatørerne om yderligere oplysninger om en del af parrene.

Foreholdt oplysningerne om par Z-K og Z-M (parekstrakten side 608ff.), herunder at styrelsen i forbindelse med adskillelsen var i besiddelse af oplysninger om parrets alder, og at de ikke

havde børn, ligesom der var oplysning fra en operatør om, at kvinden var særligt sårbar, og at parret ikke ønskede at blive adskilt (parekstrakten side 620), forklarede hun, at det blev meddelt medarbejderne i styrelsen, at der skulle meget til for, at der ikke skulle ske adskillelse.

Lene Linnea Vejrum's bisidder, advokat Morten Samuelsson, bemærkede, at udtalelsen om "særligt sårbar" i denne sag angik en konkret situation, hvor det var besluttet at bevilge en taxa, fordi kvinden var særligt sårbar i "denne situation".

Kommissionens formand tilkendegav, at det omhandlede tekststed muligvis kan fortolkes forskelligt, idet det anførte i hvert fald også kan læses således, at "særligt sårbar" henviste til den situation, at parret stod overfor at skulle adskilles.

Hun forklarede videre, at der ikke er tvivl om, at man godt kunne være særligt sårbar og alligevel blive adskilt. Adspurg, om der i de sager, hvor der forelå oplysninger om sårbarhed, blev rettet henvendelse til operatørerne med henblik på at undersøge nærmere, hvad der lå til grund for sådanne oplysninger, forklarede hun, at hun ikke ved, hvordan kontakten med operatørerne foregik, men der var en tæt dialog. Det var sager, som sagsbehandlerne havde noget "tættere i hånden" end andre flyttesager.

Desværre er det på ingen måde usædvanligt, at asylansøgere er sårbare. Det er ofte mennesker, der er flygtet fra krig eller andet, og som har været udsat for forskellige ting i den forbindelse. De unge ville dog i denne situation blive flyttet til et børnecenter, hvor der er langt mere personale og døgnbemanding, modsat et "almindeligt" asylcenter, hvor man klarer sig selv. På den måde er der bedre mulighed for at hjælpe på et børnecenter, end der er på et almindeligt asylcenter. Adspurg, om det betyder, at det forhold, at det er nævnt, at man er sårbar, ikke nødvendigvis adskiller én fra "mængden", forklarede hun, at der har været mange særligt sårbare. Asylansøgere bliver screenet helbredsmæssigt og psykologisk, når de ankommer til landet, således at der er mulighed for at hjælpe, hvis der foreligger særlige problemstillinger.

Adspurg, om hun husker, hvad der på dette tidspunkt konkret blev formidlet til sagsbehandlerne om, hvad de skulle lægge vægt på i forbindelse med beslutningen om adskillelse, forklarede hun, at der ikke – ud over opdelingen i grupper – var klare retningslinjer til sagsbehandlerne. Sagsbehandlerne skulle inden for den enkelte gruppering se på, om der var noget ekstraordinært, og de begyndte med gruppen af par uden børn og derefter den næste gruppe osv.

Til Margit Sander Rasmussens mail af 12. februar 2016 kl. 16.48 til Røde Kors (ekstrakten side 144) med varsling af flytning i otte sager forklarede hun, at der var tale om en underretning om planlagte flytninger. Det var ikke en instruks. Det var en orientering om, at der var truffet beslutning om, at parrene skulle flytte. Det var operatørerne, der skulle fortælle parrene, at Udlændingestyrelsen havde truffet denne beslutning. Operatørerne vidste, hvilke muligheder parrene havde for at klage over en sådan flytning, og det oplyste operatørerne parrene om. Der var

nogle af parrene, der nægtede at flytte. I disse tilfælde så de på det, og der blev udstedt flyttepåbud. I de øvrige tilfælde skete der ikke yderligere, idet beslutningen var truffet og meddelt. Hun husker ikke, om der den 12. februar 2016 blev sendt tilsvarende meddelelser ud til andre operatører.

Adspurgt, om styrelsen den 12. februar 2016 gjorde noget aktivt for at indhente oplysninger om parrene, forklarede hun, at styrelsen havde en tæt dialog med operatørerne i sagerne. Det var primært Margit Sander Rasmussen og muligvis Kristina Rosado, der havde denne dialog med operatørerne, men der var også nogle, der kontaktede Ditte Kruse Dankert, fordi de undrede sig og gerne ville have noget mere at vide om, hvordan det skulle foregå.

Foreholdt, at det af en mail af 18. februar 2016 kl. 16.58 med et høringsskema fra Margit Sander Rasmussen til to operatører fremgår blandt andet (ekstrakten side 181), at styrelsen havde brug for yderligere oplysninger fra operatørerne for at vurdere, ”hvordan vi mest hensigtsmæssigt skiller parrene med/uden børn ad”, forklarede hun, at styrelsen ”kørte” i to spor på dette tidspunkt. Der var et internt og et eksternt spor. I det interne spor var de begyndt at identificere konkrete sager, hvor de mente, at der formentlig ikke kunne ske adskillelse. Dette spor kørte helt internt på dette tidspunkt. Der var dog nogle operatører, der i disse dage fik at vide, at styrelsen arbejdede på at lave nogle undtagelser. Det blev sagt til forskellige operatører.

Den særlige projektgruppe, der er omtalt i styrelsens supplerende høringssvar af 29. juni 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1979f.), blev først etableret i forbindelse med genoptagelsessagerne, så der var ikke en sådan gruppe på dette tidspunkt.

Departementet havde bedt Udlændingestyrelsen om løbende at blive orienteret om, hvor langt styrelsen var. De skulle derfor løbende rapportere om dette. Hun husker ikke, hvornår departementet bad om en sådan løbende orientering, men det var senest den 12. februar 2016, da hun på dette tidspunkt blev bedt om en status. Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens mail af 12. februar 2016 kl. 15.18 til blandt andre Jonas From Soelberg, Mark Thorsen og Anette Görtz (ekstrakten side 5371), hvoraf fremgår, at hun netop havde talt med Lene Vejrum, der havde oplyst, at der nu var 31 par, og at ”de skiller dem ad”, forklarede hun, at hun tror, at styrelsen generelt skulle sende status skriftligt, men hun kan se af mailen, at dette er sket mundtligt. Mailen er et referat af en samtale, hvor hun i hvert fald bad om de retningslinjer, som styrelsen havde bedt om nogle gange. På et senere tidspunkt fik hun indtryk af, at departementet ikke var i gang med at skrive sådanne retningslinjer. Det undrer hende, at det er anført, at ”de skiller dem ad”. Adspurgt, om hun under samtalen nævnte problemstillingen om, hvorvidt man kunne adskille alle par, gentog hun, at hun i hvert fald bad om retningslinjerne.

Hun blev foreholdt sin mail af 16. februar 2016 kl. 16.50 til Lykke Sørensen og Line Skytte Mørk Hansen, hvoraf fremgår blandt andet (ekstrakten side 149):

”Hermed den senest opdaterede liste over par i parforhold, hvor den ene part er under 18 år.

Vi er pt. i dialog med operatørerne omkring flytning af de par, hvor der er børn. Det rejser en række spørgsmål, som vi gerne vil drøfte med departementet. Lykke, er det Jesper Gori vi skal tale med?”

Hun forklarede, at hun er i tvivl om, hvorvidt det på dette tidspunkt blev uddybet, hvad styrelsen gerne ville drøfte med departementet. Det var i vinterferien. Det, de ønskede at drøfte med departementet, var, at de mente, at par med børn var problematiske. De overvejede på dette tidspunkt, om de skulle forelægge de konkrete sager eller blot problemstillingerne for departementet, men der var også en række praktiske spørgsmål, de ønskede at drøfte. Hun husker ikke, om hun i forlængelse af mailen havde en drøftelse med departementet. På et tidspunkt havde hun en drøftelse med Jesper Gori om, at de kunne rigtig meget på indkvarteringsområdet, men hun kan ikke huske hvornår. Det kan både have været på dette tidspunkt og forud for den 10. februar 2016. Resultatet af forespørgslen blev, at der blev planlagt et møde til afholdelse den 22. februar 2016, hvor en række medarbejdere kom tilbage fra vinterferie.

Departementet havde stor fokus på at følge med i, hvor langt de var. Styrelsen følte sig pressede i forhold til, at det skulle gå hurtigt med at få parrene adskilt.

Adspurgt, hvad styrelsen skulle bruge retningslinjer til, hvis den første besked var, at de skulle eksekvere efter pressemeddelelsen, forklarede hun, at hun i begyndelsen bad om retningslinjer for at få uddybet, hvad departementet ville have dem til. Det var en relativt kort pressemeddelelse. Styrelsens behov udviklede sig over tid, fordi der opstod en række praktiske spørgsmål. Sådanne spørgsmål, herunder hvor langt parrene skulle bo fra hinanden, om de måtte besøge hinanden, om de skulle have penge til transport i forbindelse med besøg osv., kan også have betydning i forhold til de internationale forpligtelser. Styrelsen fik ikke svar på disse spørgsmål i den tidligere fase. Adspurgt, hvilke overvejelser de gjorde sig i forbindelse med de adskillelser, der blev foretaget på et tidspunkt, hvor de ikke havde fået svar på deres spørgsmål, forklarede hun, at deres overvejelser gik på, at de mente, at de lovligt kunne adskille i disse sager.

Adspurgt, om det er korrekt forstået, at hun tidligere har forklaret, at Line Skytte Mørk Hansen den 10. februar 2016 henviste til pressemeddelelsen, og at der på det tidspunkt ikke var andet, bekræftede hun dette.

Vedrørende mail af 16. februar 2016 kl. 11.33 fra Nils Bak til blandt andre Kristina Rosado og hende med en anmodning fra Jyllands-Posten om en redegørelse for procedurerne og hjemlen til den nye ordning, Henrik Grunnets svar samme dag kl. 11.42 med henvisning til, at styrelsen alene havde pressemeddelelsen, Henrik Grunnets mail senere samme dag til hende med et spørgsmål om, hvorvidt de var enige om, at ministeriet arbejdede på retningslinjer, samt at hun

kl. 12.10 svarede, at departementet på forespørgsel ”i går” oplyste, at de snart ville begynde at se på dem (ekstrakten side 18-20), forklarede hun, at hun ikke husker den samtale med departementet, der henvises til.

De opgav ikke at få retningslinjer i tiden mellem denne mailkorrespondance og den mail, hun samme dag kl. 16.50 sendte til Lykke Sørensen og Line Skytte Mørk Hansen med spørgsmål om, hvorvidt det var Jesper Gori, styrelsen skulle tale med om de spørgsmål, de gerne ville drøfte (ekstrakten side 149). Det var nærmere et spørgsmål om, at hun prøvede at sætte ”skub” i sagen ved at inddrage Lykke Sørensens afdeling, som styrelsen ikke havde haft drøftelser med efter den 10. februar 2016. De spørgsmål, hun henviste til i mailen, var både de praktiske spørgsmål, flytningerne rejste, og spørgsmålet om adskillelse af par, der havde børn, i det hele taget. Det var således både praktiske og mere principielle spørgsmål.

I det møde, der blev afholdt den 22. februar 2016 som opfølgning på denne mail, deltog – ud over Lykke Sørensen, Line Skytte Mørk Hansen, Jesper Gori og Anne Nygaard Just, der alle fremgår af kalenderindkaldelsen (ekstrakten side 5615) – tillige Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado. Mødet blev afholdt i departementet fra morgenstunden, og de fleste var lige var kommet tilbage fra ferie, hvilket fik lidt betydning for mødet. Der var forskellige drøftelser på mødet, men hun husker det som et meget kort møde, måske fordi der var mange, der ikke var ”super” forberedt, styrelsen inklusiv. De kom ind til mødet med henblik på at drøfte nogle af de spørgsmål, de havde, og de kom relativt hurtigt ud af mødet igen med besked om, at de selv skulle udarbejde retningslinjer vedrørende mange af spørgsmålene, herunder om parrene måtte adskilles på samme center, om de adskilte par kunne bo tæt på hinanden, om parrene skulle have dækket udgifter til at besøge hinanden osv. Adspurgt, om styrelsen også skulle lave en juridisk vejledning, forklarede hun, at de ikke skulle udarbejde en juridisk afhandling om emnet, hvilket heller ikke ville være sædvanligt, men de fik at vide, at de skulle udarbejde retningslinjer for sagsbehandlingen og de praktiske forhold.

Foreholdt mail af 17. februar 2016 kl. 15.38 fra Kristina Rosado til Margit Sander Rasmussen og hende med udkast til en mail til departementet med punkter til drøftelse, som alene synes at indeholde spørgsmål af praktisk karakter (ekstrakten side 5541), forklarede hun, at nogle af de anførte problemstillinger, som hun husker det, blev drøftet på mødet den 22. februar 2016. De drøftede dog ikke problemstillingerne konkret. Jo flere problemstillinger, de bragte op, des klare blev det, at styrelsen selv skulle udarbejde et første udkast til retningslinjer ud fra deres spørgsmål. Departementet var ikke klar til at tage stilling til spørgsmålene på mødet, men ville tage stilling, når styrelsen kom med et udkast. Hun er i tvivl om, hvorvidt de drøftede de praktiske problemstillinger på mødet. Som hun husker det, spurgte Kristina Rosado på et tidspunkt under mødet, om det ikke var mærkeligt, at man i asylsagerne kunne have en ledsagervurdering, hvorefter den voksne kunne være ledsager for den mindreårige, men at man samtidig skulle adskille parret indkvarteringsmæssigt. De fik at vide, at det kunne man godt. Det blev

ikke til nogen nærmere drøftelse, idet de fik at vide, at de to ting ikke havde noget med hinanden at gøre. Mødet var ikke langt, fordi konklusionen meget hurtigt blev, at styrelsen skulle lave et udkast.

Hun blev foreholdt sin mail af 17. februar 2016 kl. 23.57 til Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado og Margit Sander Rasmussen, hvor hun som svar på en mail samme dag kl. 20.03 fra Ditte Kruse Dankert til samme personkreds med et forslag om, at styrelsen selv ”lagde en linje” vedrørende de praktiske spørgsmål med henblik på departementets godkendelse, anførte blandt andet (ekstrakten side 5540):

”Lad os lige drøfte i morgen, hvordan vi skal høre departementet. Jeg har en aftale med Lykke om, at vi taler sammen telefonisk om nogen af de udfordringer vi har – navnlig for at de kan målrette deres retningslinjer til os, som vi jo endnu ikke har set (læs, som de endnu ikke er begyndt at skrive).”

Hun forklarede, at de ”udfordringer”, hun omtalte i denne mail, var de praktiske udfordringer. De enkeltsager, som de forelagde departementet, kørte i et parallelt forløb. Disse sager var de i gang med at samle sammen, og efter mødet den 22. februar 2016 besluttede de, at de skulle forelægge nogle konkrete sager for departementet. Dette blev ikke drøftet på mødet, fordi de følte sig afvist i forhold til en sådan drøftelse. Hun tror ikke, at styrelsens sagsbehandling, herunder opdelingen af parrene i grupper, var et emne på mødet, men hun er overbevist om, at departementet var klar over det, idet departementet løbende fik lister over, i hvilke sager der skete adskillelse. Hun tror heller ikke, at de drøftede de sager, hvor parrene havde børn, eller fik at vide, hvordan de skulle håndtere disse.

Foreholdt sin mail af 22. februar 2016 kl. 15.20 til Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado, hvoraf fremgår, at de på baggrund af dagens møde kunne bede operatørerne om at høre parrene om, hvem af dem deres barn eller børn skulle bo hos (ekstrakten side 6757), forklarede hun, at behandlingen af børnesagerne godt kan have været et tema på mødet samme dag. De diskuterede naturligvis nogle af de spørgsmål, som var nævnt i Kristina Rosados mail af 17. februar 2016 kl. 15.38, men det havde meget det praktiske sigte. Spørgsmålet, om der skulle ske adskillelse, var ikke et tema, fordi departementet, da f.eks. spørgsmålet om sammenhængen med ledsagervurderingen blev bragt op, afviste at gå ind i det juridiske.

Det spørgsmål, som Kristina Rosado bragte op vedrørende sammenhængen med ledsagervurderingen, angik, at baggrunden for, at der foretages en ledsagervurdering, er, at en mindreårig asylansøger skal have en form for værge under asylsagsbehandlingen, og denne person kan f.eks. være den voksne ægtefælle. Kristina Rosado bragte op på mødet, om det ikke var mærkeligt, at den voksne ægtefælle kunne varetage den mindreåriges interesser i asylsagen, men at parret ikke kunne bo sammen. Ledsagervurderingen har muligvis også en kobling til, om man bliver udsendt sammen, men det er et område, som hun ikke har beskæftiget sig med, hvorfor

hun ikke kan sige det med sikkerhed. Ved at stille dette spørgsmål satte Kristina Rosado spørgsmålstegn ved ordningen. Hun husker ikke, hvem der sagde, at de to ting ikke havde noget med hinanden at gøre.

Foreholdt mail af 15. februar 2016 kl. 12.14 fra Kristina Rosado til Margit Sander Rasmussen, Ditte Kruse Dankert og hende, hvoraf fremgår, at Henrik Grunnet ønskede, at de forelagde de sager, hvor parrene havde børn, for departementet (ekstrakten side 6194), forklarede hun, at styrelsen først i marts 2016 fik at vide af departementet, at de i tvivlssager kunne ”række ind” mod departementet, men at de i styrelsen allerede tidligt i forløbet talte om, at der var sager, der var vanskelige. Henrik Grunnet har helt sikkert sagt i denne forbindelse, at han mente, at det navnlig var par med fællesbørn, der var problemet, og at han gerne ville have, at de drøftede dette med departementet. De havde dog lidt svært ved at komme til det. Hun kan ikke sætte en dato på, hvornår Henrik Grunnet udtalte sig sådan, men de havde nogle drøftelser hen over dagene.

Foreholdt mail af 15. februar 2016 kl. 12.55 fra Margit Sander Rasmussen til Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado og hende med angivelse af, hvilke sager Margit Sander Rasmussen mente skulle forelægges, samt sit svar samme dag kl. 17.23 med angivelse af, at alle sager med børn skulle forelægges, og at det måtte være Lykke Sørensen og Jesper Gori, de skulle forelægge dem for (ekstrakten side 6197), forklarede hun, at baggrunden for dette netop var, at de havde problemer med de sager, hvor der var børn. På dette tidspunkt var de enige om, at alle disse sager skulle forelægges. De vidste ikke, hvem de skulle forelægge for i departementet, men gik blot ud fra, at det var Lykke Sørensen og Jesper Gori.

Foreholdt sit notat af 31. marts 2016 med en beskrivelse af den telefoniske kontakt med Line Skytte Mørk Hansen den 10. februar 2016 (ekstrakten side 908), herunder at det ikke i notatet er anført, hvornår adskillelserne skulle iværksættes, forklarede hun, at notat gengiver indholdet af samtalerne med Line Skytte Mørk Hansen, som hun huskede dem.

Til mail af 23. maj 2017 kl. 19.24 fra Ditte Kruse Dankert til ”Udlændingestyrelsen”, der blev sendt i forlængelse af korrespondancen mellem Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado og Margit Sander Rasmussen om oplægget til mødet den 22. februar 2016 (ekstrakten side 5540), forklarede hun, at hun modtog mailen fra Ditte Kruse Dankert. Hun tror ikke, at de drøftede indholdet af den, ud over det, der fremgår af mailen. Vedrørende Ditte Kruse Dankerts udtalelse i mailen om, at denne netop havde talt med Kristina Rosado om mødet den 22. februar 2016, og at ”der var de ikke i tvivl om, at alle kunne adskilles”, forklarede hun, at det afspejler styrelsens opfattelse af departementets holdning, da de gik fra mødet. De konkrete sager var ikke forelagt på dette tidspunkt.

Hun var formentlig ikke involveret i planlægningen af det møde, styrelsen havde med operatørerne den 23. februar 2016. Styrelsen havde tilbagevendende møder med operatørerne, hvor

større problemstillinger blev taget op. Det var kontorchefen i Økonomi- og Indkvarteringskontoret, der normalt var mødeleder, og det var også dette kontor, der planlagde møderne. Typisk var materialet lavet på forhånd, og Forsørgelseskontoret bidrog med enkelte punkter. De spørgsmål, der blev taget op på møderne, kunne være alt fra økonomiforhold, nye operatørkontrakter og andet, der rørte sig på området. Da der var tale om helt ny praksis, var det naturligt, at der var et kort punkt om emnet på mødet. Hun ved ikke med sikkerhed, hvem fra Forsørgelseskontoret der præsenterede dette punkt på mødet, eller hvem der udarbejdede den PowerPoint med bullets om den nye praksis, hvoraf fremgår blandt andet: ”Ingen undtagelser – heller ikke hvor der er fællesbørn” (ekstrakten side 5306). Hun vil gætte på, at det var Kristina Rosado eller Ditte Kruse Dankert. Oftest var det Kristina Rosado, der deltog i møderne med operatørerne. Baggrunden for, at det fremgår af PowerPoint præsentationen, at der ikke var undtagelser, var, at styrelsen på dette tidspunkt ikke havde fået andre meldinger.

Hun ved ikke, hvad der blev sagt på mødet om styrelsens interne drøftelser om undtagelser, men hun ved, at det i forskellige sammenhænge blev sagt til nogle operatører, at styrelsen arbejdede med det. Hun mener også, at det blev sagt før mødet den 22. februar 2016. Som hun husker det, foreligger der også en intern mail fra Røde Kors, hvor en medarbejder skrev, at Udlændingestyrelsen arbejdede på muligheden for undtagelser. Det var underhånden, at de fortalte nogle operatører, at de arbejdede på dette internt i styrelsen. Generelt havde de et tæt samarbejde med operatørerne, og de modtog materiale fra operatørerne, der desuden udtrykte bekymring om, hvordan adskillelserne påvirkede de enkelte par, og i den forbindelse var der helt klart medarbejdere, der oplyste, at styrelsen arbejdede for, at der kunne gøres undtagelser. Den interne mail i Røde Kors, hun henviser til, er mail af 17. februar 2016 kl. 11.00 fra Helle Kjems til regionsledere og funktionsledere samt socialkoordinatorer, hvoraf fremgår blandt andet, at Udlændingestyrelsen ville ”forsøge at rejse enkeltsager til departementet” (ekstrakten side 153).

Foreholdt en mail af 15. februar 2016 kl. 12.20, som Margit Sander Rasmussen sendte til Kristina Rosado, Ditte Kruse Dankert og hende i forlængelse af en korrespondance samme dag om blandt andet, at styrelsen skulle forelægge de sager, hvor parrene havde børn, for departementet, og hvor Margit Sander Rasmussen svarede, at hun ”tog de lavthængende frugter først, dvs. hvor ej børn og efter det oplyste ej gravid” (ekstrakten side 6194), forklarede hun, at der den 15. februar 2016 var truffet beslutning om adskillelse for så vidt angår de par, hvor der ikke var børn, og ikke i øvrigt var oplysninger om særlige forhold.

Adspurgt til intern mail af 23. februar 2016 kl. 15.49 (ekstrakten side 201) forklarede hun, at hun ikke kan huske, om der til brug for Henrik Grunnets deltagelse i koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016 blev lavet en redegørelse for, hvad der var sket i de enkelte sager. Det ville være underligt, hvis de skulle se på enkeltsager på et koncerndirektionsmøde. De kunne godt have lavet en oversigt over, hvor langt de var kommet, men hun tror, at det var en mere generel oversigt, Henrik Grunnet bad om. Henvisningen til ”at der er sket adskillelse i langt de

fleste sager”, var ikke udtryk for, at parrene i alle andre sager end de fem, der senere blev forelagt, var adskilt på dette tidspunkt. Som hun husker det, var der på dette tidspunkt en række par, hvor der ikke var truffet beslutning om adskillelse. Hun vil mene, at der også var kommet reaktioner fra nogle af de adskilte par. Muligvis var det allerede på dette tidspunkt, at nogle af parrene klagede over adskillelsen. Der kom løbende reaktioner på adskillelserne. Hun ved ikke, om der blev skrevet et notat på sagen, når de fik oplysninger om reaktioner på adskillelserne. De var ikke hende, der modtog sådanne oplysninger.

Adspurgt om baggrunden for, at styrelsen valgte alligevel ikke at forelægge alle de sager, hvor parrene havde børn, men alene de fem sager, forklarede hun, at hun ikke husker, præcis hvornår de traf den beslutning, herunder om det skete efter en drøftelse med departementet. Ditte Kruse Dankert havde på et tidspunkt en drøftelse med Jesper Gori om, at styrelsen gerne ville drøfte nogle mere principielle sager med departementet. Det var noget, styrelsen havde ”lagt op til” igennem et stykke tid, ligesom de i styrelsen havde drøftet, hvordan de skulle få sagerne forelagt. Det var lidt svært, fordi de gjorde noget andet end det, de følte, at de var blevet bedt om. Drøftelsen mellem Jesper Gori og Ditte Kruse Dankert fandt ikke sted i tiden mellem mødet den 22. februar 2016 og Ditte Kruse Dankerts mail af 23. februar 2016 kl. 16.22, hvori Ditte Kruse Dankert anførte, at styrelsen var i gang med at indsamle oplysninger til brug for forelæggelsen af fem sager (ekstrakten side 201), men på et senere tidspunkt. Det var styrelsen, der udvalgte de fem sager, som de mente var mest problematiske, og som rejste nogle principielle spørgsmål. Udvælgelsen af de fem sager skete ved, at de, der sad med sagsbehandlingen, fandt nogle sager, som var problematiske. I første omgang blev disse sager drøftet med Ditte Kruse Dankert og senere også med hende. Adspurgt, om det var sagsbehandlerne, der af egen drift fandt sagerne frem, eller om hun og Ditte Kruse Dankert havde bedt dem om at finde de mest problematiske sager, forklarede hun, at det hænger sammen. Helt fra begyndelsen mente de, at der formentlig var sager, hvor de ikke kunne adskille. Det var derfor hverken den ene eller den anden vej. Det var en løbende dialog, de havde, over disse forholdsvis få dage. Det foregik ikke på den måde, at der skulle findes fem sager, men der var fem sager, som de fandt var problematiske og derfor skulle forelægges.

Hun tror, at hun blev informeret om Ditte Kruse Dankerts drøftelse med Jesper Gori den 9. marts 2016, som Ditte Kruse Dankert har beskrevet i et internt notat den 10. marts 2016, hvoraf fremgår, at Jesper Gori oplyste, at styrelsen fortsat skulle afvente departementets stillingtagen til de fem sager (ekstrakten side 1597). Den beskrevne samtale mellem Ditte Kruse Dankert og Jesper Gori var dagen efter et møde med departementet, hvor de drøftede de fem sager.

Mødet, som hun refererede til i mail af 8. marts 2016 kl. 19.48 til blandt andre Anni Fode og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6458), blev afholdt på Lykke Sørensens kontor. Hun husker ikke hele deltagerkredsen, men mener, at Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado og hun deltog fra styrelsen, mens i hvert fald Line Skytte Mørk Hansen, Lykke Sørensen og Jesper

Gori deltog fra departementet. På mødet blev de fem sager gennemgået på baggrund af dels styrelsens notat, dels de bilag med vurderinger fra operatører, psykologer mv., som styrelsen havde indsendt sammen med notatet den 3. marts 2016. Det var nogle af de samme bilag, der blev sendt til departementet ved mail af 2. marts 2016 kl. 10.25 (ekstrakten side 280ff.).

På mødet med departementet oplyste de, ligesom det fremgår af notatet, at de mente, at sagerne rejste tvivl om adskillelse. Der var en sag, hvor parret var gift i Danmark, og en anden dansk myndighed havde således taget stilling til, at ægteskabet var legitimt. Der var desuden en sag, hvor parret havde to børn og ventede barn nummer tre. Der var to sager, hvor parret også havde børn, og hvor der var betydelige traumer i familien. Kvinderne i disse sager var begge blevet voldtaget i hjemlandet, og det ene par havde desuden mistet et barn. I den sidste sag var der tale om, at parret tog sig af mandens niece, som var i Danmark alene sammen med parret. Departementet tilkendegav på mødet, at de umiddelbart var enige med styrelsen i to af sagerne. Det var sagerne om det par, der var gift i Danmark, og det par, der havde mistet et barn. Det var Lykke Sørensen, der kom med den tilkendegivelse. Det var tydeligt, at medarbejderne fra departementet havde læst akterne. Der blev ikke konkluderet noget for så vidt angår de øvrige tre par. Departementet ønskede at overveje disse sager nærmere og forelægge dem for departementschefen. Styrelsen traf ikke efter mødet beslutning om ikke at adskille de to par, hvor departementet var enig i deres vurdering, fordi de behandlede sagerne som faktisk forvaltningsvirksomhed. Hun er i tvivl om, hvorvidt operatørerne blev orienteret om, at parrene ikke ville blive adskilt. Det kan de været blevet, idet de havde en meget tæt dialog med operatørerne, men de sendte ikke en beslutning til dem. Det ville have været naturligt at orientere operatørerne.

Baggrunden for Lykke Sørensens tilkendegivelse på mødet var, at hun var enig i styrelsens vurdering af, at en adskillelse ikke ville være i overensstemmelse med de internationale forpligtelser. Der var ikke en nærmere drøftelse om, hvorvidt det var EMRK eller Børnekonventionen, adskillelse ville være i strid med.

Foreholdt, at det af hendes referat af mødet i mail af 8. marts 2016 kl. 19.48 til blandt andre Anni Fode og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6458) fremgår, at dette var departementets umiddelbare vurdering, og at Lykke Sørensen skulle drøfte sagerne med departementschefen, forklarede hun, at de opfattede det sådan, at departementet var enige i vurderingen vedrørende de to par, men at det skulle vendes ”opad”. Styrelsen lod dog netop være med at gøre noget. Hvis de havde fået at vide, at de skulle adskille parrene, ville de formentlig have gjort noget. Foreholdt, at det tillige fremgår af referatet, at departementet ville vende tilbage, når de øvrige sager havde været forelagt for ministeren, forklarede hun, at hun ikke husker dette i dag, men referatet er skrevet samme dag som mødet, og det var derfor formentlig det, der blev sagt. Adspurgt, om man gjorde noget for at afslutte disse sager i systemet, forklarede hun, at de i styrelsen sådan set var tilfredse, så længe der ikke skete adskillelse. De ventede ikke på, at de fik et svar. De havde ikke en fast plan for, hvornår de skulle have en beslutning fra departementet.

Hun blev foreholdt oplysninger om parret G-K og G-M, herunder at det fremgår af en udtalelse af 29. marts 2016 fra Solvita, at det påvirkede parret meget ikke at have vished om, hvorvidt de kunne blive sammen, at det af et referat af et opfølgningsmøde den 7. april 2016 fremgår, at familien stod i en svær situation, fordi de ikke havde fået besked om, hvorvidt de skulle adskilles, og at det den 21. april 2016 var beskrevet, at familien var påvirket af usikkerheden om, hvorvidt de kunne forblive samlet. Hun forklarede, at det på baggrund af disse oplysninger ser ud som om, at parret ikke fik besked om, at de kunne forblive sammen. Foreholdt, at der den 17. juni 2016 blev sendt en partshøringsskrivelse til parret, forklarede hun, at det hænger sammen med genoptagelsessagerne. Det blev besluttet, at alle sager, hvor parret fortsat var i asylsystemet, skulle genoptages med henblik på partshøring. Det skete derfor også i denne sag. Man kan derfor godt sige, at man tog beslutningen op igen. Foreholdt, at det fremgår af partshøringsskrivelsen, at styrelsen overvejede at adskille parret, forklarede hun, at det var en standardskrivelse. Hun blev desuden foreholdt, at parret den 6. juli 2016 fik en afgørelse om, at de ikke skulle adskilles, og at det fremgår af en note af 19. juli 2016 vedrørende et trivselsmøde med parret, at afgørelsen havde givet dem en meget større tryghed, og at tidligere selvmordstanker relateret til den eventuelt forestående adskillelse var ophørt. Hun forklarede, at set fra hvor hun sidder i dag, ville det have været hensigtsmæssigt at give parret besked.

Hun blev foreholdt mail af 17. marts 2016 kl. 17.44 fra Jesper Gori til Ditte Kruse Dankert, hvor fremgår følgende (ekstrakten side 6466):

”...

Til dig alene. Det er desværre ikke rocket science. Og det står og falder i nogle af sagerne måske med jeres overvejelser om adskilt indkvartering på samme center. Ellers må I jo forelægge alle 5 sager (igen).

En ’officiel’ mail med samrådsmaterialet og opfølgning på det, vi aftalte i dag, følger lidt senere.”

Hun forklarede, at hun er bekendt med den problemstilling, der omtales i mailen, men det var ikke én, hun hæftede sig særligt ved på dette tidspunkt. Det angik, om man i stedet for at adskille parrene helt, kunne adskille dem på samme center. Det anførte lyder som om, at man søgte at finde en løsning, hvor parrene blev adskilt. Hun husker ikke, at det var en drøftelse, de brugte meget tid på i styrelsen. I de fem sager mente styrelsen, at parrene ikke kunne adskilles. Drøftelserne om adskillelse på samme center var der også i andre sager. Spørgsmålet var, om man kunne ”klare” adskillelsen på denne måde.

Hun husker ikke, om de fik en egentlig tilbagemelding i de øvrige tre sager, der blev forelagt for departementet. Muligvis fik de i sagen med niecen at vide, at der skulle ske adskillelse, men det står hende ikke helt klart. I øvrigt var der en af sagerne, hvor den mindreårige senere selv ønskede at blive adskilt fra ægtefællen. Hun er i tvivl om, hvorvidt det var den samme sag.

Styrelsen foretog sig ikke noget i de fem sager. Af dokumenterne i sagen ser det ud som om, at der var en af sagerne, hvor styrelsen gik i gang med at adskille, men parret blev aldrig adskilt. Hun undrede sig, da hun så dette, og det er ikke noget, hun husker fra dengang.

Foreholdt Ronya Habos forklaring om, at hun havde forstået det sådan, at tilbagemeldingen fra departementet var, at der skulle ske adskillelse i fire af sagerne, og at den eneste årsag til, at styrelsen ikke adskilte disse par, var, at de gik i gang med genoptagelsesprocessen, forklarede hun, at det husker hun ikke.

Det notat om de fem sager, der blev lagt til Tanja Franck i forbindelse med, at denne tiltrådte som direktør den 1. april 2016, med en gengivelse af departementets tilkendegivelser i de enkelte sager (ekstrakten side 6814), viser, at styrelsen på dette tidspunkt havde fået en tilbagemelding. Hun erindrer ikke, hvornår eller hvordan tilbagemeldingen kom. Foreholdt mail af 17. marts 2016 kl. 21.04 fra Ditte Kruse Dankert til Kristina Rosado og hende med en stillingtagen til de fem sager, som hun havde fået ”under hånden” af Jesper Gori (ekstrakten side 6460), forklarede hun, at hun ikke husker, hvordan tilbagemeldingen kom, men hun kan godt huske, at de havde et møde med Tanja Franck, lige efter at hun tiltrådte, hvor de blandt andet drøftede sagerne.

Hun kan ikke sige det med sikkerhed, men hun tror, at der var truffet beslutning om adskillelse i alle sager – på nær de fem sager – den 2. eller 3. marts 2016.

Til ministerens besvarelse den 24. februar 2016 af spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230) forklarede hun, at Udlændingestyrelsen ikke har bidraget direkte til besvarelsen, men til nogle af de oplysninger, der er nævnt i besvarelsen. Det anførte i besvarelsen om, at ministeren ”i sidste uge” havde anmodet Udlændingestyrelsen om at ændre praksis, således at ingen mindreårige asylansøgere fremover kunne bo sammen med en ægtefælle eller samlever, ændrede ikke noget for styrelsen. De fortsatte arbejdet med at finde de sager frem, hvor de mente, at der ikke skulle ske adskillelse. Der var ikke noget nyt i svaret i forhold til det, de tidligere havde hørt.

De sager, styrelsen forelagde for departementet, var ikke fuldt sammenfaldende med de sager, der var nævnt i henvendelsen fra Røde Kors med en anmodning til ministeriet om dispensationsadgang, som hun modtog fra Lykke Sørensen ved mail af 4. marts 2016 kl. 12.33 (ekstrakten side 353ff.), og hvoraf fremgår blandt andet, at Røde Kors fandt det dybt bekymrende, at børnene skulle adskilles fra den ene af deres forældre uden en forudgående individuel vurdering. Hun havde løbende drøftelser med Røde Kors, herunder Anne la Cour, der havde underskrevet anmodningen, og hun er næsten sikker på, at hun havde en telefonsamtale med Anne la Cour, hvor hun oplyste, hvad ”der skete i øjeblikket”, men hun havde ikke noget nyt svar til hende. Hun kunne ikke svare på henvendelsen, fordi Røde Kors havde bedt ministeren om at overveje at indføre en dispensationsadgang. Henvendelsen fra Røde Kors blev ikke besvaret

skriftligt af styrelsen. Som hun husker det, havde hun flere samtaler med Anne la Cour, ikke alene på baggrund af dette brev. Derfor vidste Anne la Cour formentlig, at styrelsen ikke kunne gøre så meget på dette tidspunkt. Det kan godt være, at det var Røde Kors' opfattelse, at styrelsen ikke foretog en individuel vurdering, men det var ikke styrelsens opfattelse. Hun ved ikke, om de gjorde noget for at bringe Røde Kors ud af den vildfarelse. Som sagt havde de mange løbende drøftelser med Røde Kors og havde fortalt operatørerne, at de skulle sende vurderinger til styrelsen, hvis de mente, at der var noget særligt i sagerne. Det var klart, at Røde Kors mente, at snittet skulle ligge et helt andet sted, og hun tænker, at det var på denne baggrund, at Røde Kors mente, at der ikke blev foretaget individuelle vurderinger. Det mente styrelsen, at de gjorde, og de var nødt til at lægge et meget stramt snit.

Hun blev foreholdt mail af 4. marts 2016 kl. 09.15 fra Margit Sander Rasmussen til Anne Nygaard Just med styrelsens bidrag til samrådsspørgsmål Z, der blandt andet var vedhæftet et notat om indkvartering af mindreårige med samlevere, hvoraf det om praksis pr. 10. februar 2016 fremgår (ekstrakten side 6160 og 6176):

”Som følge af Udlændinge-, Integrations-, og Boligministerens meddelelse af 10. februar 2016 har Udlændingestyrelsen ændret praksis, således at mindreårige over 15 år ikke længere indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, selvom parret har fælles børn.”

Hun forklarede, at hun helt sikkert har set dette notat, inden det blev sendt til departementet. Styrelsen skrev ikke noget om, at der var en dialog om undtagelsesmuligheder, fordi de på dette tidspunkt ikke havde fået at vide, at der kunne være undtagelsestilfælde. Det var først på mødet den 8. marts 2016, at de fik bekræftet, at der kunne være undtagelsestilfælde.

Den tilbagemelding om samråd Z og Jesper Gori og Uffe Toudal Pedersens drøftelser om den videre proces, som Jesper Gori tilbød ved mail af 18. marts 2016 kl. 16.01 til Ditte Kruse Dankert og hende (ekstrakten side 818), var interessant, også fordi ministeren på samrådet for første gang havde nævnt, at der kunne være undtagelser. Det var ikke hende, der talte med Jesper Gori på dette tidspunkt. Styrelsen vidste godt, hvad der var sket på samrådet. Hun husker ikke, om hun selv så samrådet, men der var helt sikkert nogle i styrelsen, der fulgte med. De reagerede på, at det eneste eksempel, ministeren nævnte, var kongebrevseksemplet. I styrelsen havde de gerne set, at hun havde nævnt flere eksempler, som også var nævnt i beredskaberne. De var interesserede i at høre, hvad tilbagemeldingen til styrelsen var.

Det var Ditte Kruse Dankert, der holdt mødet med Jesper Gori, og hun mener, at det var den 17. marts 2016. Efterfølgende har hun helt sikkert fået en tilbagemelding fra Ditte Kruse Dankert, men hun husker det ikke i detaljer. Det, hun husker i dag, er den mail, Jesper Gori den 18. marts 2016 kl. 18.00 sendte til Ditte Kruse Dankert med en beskrivelse af rammerne for den fremtidige behandling af sagerne (ekstrakten side 838). Som hun husker det, opsummerede

denne mail tilbagemeldingen fra departementet. De retningslinjer, Jesper Gori omtalte i mailen, må være de retningslinjer, styrelsen var blevet bedt om at lave et udkast til den 22. februar 2016. Som det er omtalt i mailen, må det også være retningslinjer om, i hvilket omfang der kunne ske adskillelse. Der var ikke fastsat en fast frist for udkastet til retningslinjer. Adspurgt, om de anså dette for at være en ny melding fra departementet, forklarede hun, at de indtil dette tidspunkt havde haft mest sigte på de praktiske spørgsmål, men hun tør ikke sige med sikkerhed, om det var en ny melding. Det var normalt ikke styrelsen, der skulle udarbejde retningslinjer om fortolkning af de internationale forpligtelser. Hun tror dog ikke, at de fremhævede over for departementet, at de undrede sig over, at det var dem, der skulle udarbejde sådanne retningslinjer.

Afsnittet i Jesper Goris mail om, at styrelsen kunne forelægge tvivlssager for departementet, var ikke noget, der havde været drøftet mellem styrelsen og departementet i tiden mellem mødet den 8. marts 2016 og denne mail. Hun vil tro, at det er den fremgangsmåde, Jesper Gori og Uffe Toudal Pedersen var blevet enige om i de sager, hvor styrelsen mente, at der ikke kunne ske adskillelse. Da det var styrelsen, som skulle udarbejde retningslinjer om de internationale forpligtelser, kunne de også i denne forbindelse drøfte tvivlsspørgsmål med departementet.

Det var ikke på forhånd drøftet med styrelsen, at styrelsen skulle orientere departementschefen, hvis styrelsen i en konkret sag fandt, at par ikke kunne adskilles under henvisning til de internationale forpligtelser. Hun kender ikke baggrunden for, at styrelsen skulle orientere departementschefen i sådanne tilfælde. Styrelsen har – som hun husker det – ikke tidligere fået en sådan melding, men denne sag var blevet ret speciel. Hun ved ikke, hvad der blev henvist til med oplysningen om, at styrelsen forud for beslutningen om ikke at adskille skulle have afsøgt alternative indkvarteringsmuligheder. Hun tror ikke, at hun tidligere har hæftet sig særligt ved denne del af mailen. Der var ikke sager, hvor de overvejede noget sådant. Hvis der efter dette tidspunkt kom sager, hvor styrelsen besluttede ikke at adskille, orienterede de sikkert departementet herom. De fem sager havde de allerede orienteret departementet om.

Foreholdt Tanja Francks forklaring om, at de fem sager blev forelagt for hende, da hun tiltrådte, og at det var hendes indtryk, at styrelsen i disse sager havde fundet, at der ikke kunne ske adskillelse, men gerne ville have hendes anerkendelse af det, hvorefter de lagde sig fast på ikke at adskille parrene, bekræftede hun dette. Hun tror dog ikke, at de orienterede departementschefen på dette tidspunkt. De har formentlig tænkt, at departementet allerede var klar over, at styrelsen ikke adskilte disse par.

Adspurgt, hvad der på dette tidspunkt var hendes forståelse i forhold til, hvem der skulle udarbejde retningslinjer om hvad, forklarede hun, at det oprindeligt var hendes opfattelse, at departementet skulle udarbejde retningslinjer om det retlige, og at Udlændingestyrelsen skulle udarbejde retningslinjer om det mere praktiske. Det er normalt, at Udlændingestyrelsen udarbejder sådanne praktiske retningslinjer. Hun fornemmede, at der over tid var en udvikling, hvorefter

departementet mente, at det også var styrelsen, der skulle udarbejde retningslinjer om det retlige. Det kan også være, at det er dem, der har misforstået det, og at departementet hele tiden har ment, at styrelsen også skulle udarbejde disse retningslinjer. På tidspunktet for Jesper Goris mail af 18. marts 2016 var der i hvert fald en forventning om, at styrelsen udarbejdede retningslinjer om ”det hele”.

Efter hendes opfattelse var ordningen som sådan ikke ulovlig, men det ville ikke være lovligt, hvis de ikke foretog individuelle vurderinger og så på, om der var noget i de internationale forpligtelser, der gjorde, at der var nogle par, der ikke kunne adskilles. Efter samtalen med Line Skytte Mørk Hansen den 10. februar 2016 sagde hun ikke til Henrik Grunnet, at hun havde fået en ulovlig ordre. Det var ikke det, hun opfattede, at hun havde. Da hun den 10. februar 2016 talte med Henrik Grunnet om, at de skulle have retningslinjer, var hendes opfattelse, at det, hun havde modtaget, ikke var endeligt. Det, hun havde fået, ville ikke være i orden, hvis der ikke skete noget mere. Hun brugte ikke ordet ”ulovlig”, men allerede på daværende tidspunkt tænkte de og talte om, at der var nødt til at være undtagelser. Det havde hun ikke fået at vide, at der var, så det var et problem. Hun mente, at det måtte udvikle sig, og at der måtte komme noget mere. Henrik Grunnet brugte heller ikke ordet ”ulovlig” over for hende.

Foreholdt Henrik Grunnets forklaring om, at forståelsen hos både Ditte Kruse Dankert og hende var, at de ville gøre alt for at agere lovligt i de sager, hvor der var noget på spil, men at der ikke kom nogen til ham og sagde, at det var ulovligt, samt at han sagde til hende, at han mente, at det ville være ulovligt, forklarede hun, at hun ikke husker, at han skulle have sagt det med de ord. Det er vel også et spil om ord, eftersom de mente, at der skulle gøres undtagelser. Hun havde ikke i baghovedet, at hun havde fået en klart ulovlig ordre. Hun nævnte ikke problemstillingen for Uffe Toudal Pedersen under det møde, hun sammen med Anni Fode og Morten Laursen havde med ham den 11. februar 2016. Mødet havde til formål at oplyse styrelsens direktion om, at Henrik Grunnet ikke længere skulle være direktør, og de drøftede ikke andre spørgsmål. Hvis hun mente, at hun havde fået en ulovlig ordre, ville hun formentlig godt kunne have sagt dette til Uffe Toudal Pedersen eller en af afdelingscheferne i departementet. Hun tror dog, at hun ville have fundet det naturligt at gå til sin direktør. Det ville ikke være naturligt for hende at gå til departementschefen. Hun mener ikke, at Henrik Grunnet brugte ordet ”ulovligt” under deres samtale.

Hun var involveret i udarbejdelsen af Udlændingestyrelsens udtalelse til Folketingets Ombudsmand, der i første omgang blev sendt fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Jesper Gori den 21. april 2016 kl. 12.12 (ekstrakten side 999). Som i andre sager lavede kontoret et udkast, men det blev ikke sendt til departementet, uden at hun havde godkendt det. Den instruks, der blev henvist til i afsnittet ”Styrelsens praktiske behandling af sager om indkvartering af mindreårige med ægtefæller/samlevende” (ekstrakten side 1010), var pressemeddelelsen sammen med hendes samtale den 10. februar 2016 med Line Skytte Mørk Hansen. På dette tidspunkt havde det udviklet sig til at blive en instruks.

Det skema, de henviste til i samme afsnit i brevet, må være det skema, Margit Sander Rasmussen sendte til operatørerne den 18. februar 2016 kl. 16.49 med frist til svar den 22. februar 2016 kl. 12.00 (ekstrakten side 1021). På tidspunktet for denne høring var nogle par adskilt, formentlig omkring otte par, men størstedelen af parrene var endnu ikke adskilt. Høringssvarene på skemaet modtog de løbende frem til den frist, der var fastsat, men der var sikkert også nogle svar, der kom senere. Det var ikke alene oplysningerne om parrene i disse skemaer, styrelsen brugte i forbindelse med vurderingen af, om der forelå ”særlige omstændigheder”. De fik mange oplysninger ind fra operatørerne, der var meget opmærksomme på problemstillingen. Trivsel var noget af det, de havde stor fokus på.

Det, der er beskrevet i afsnittet ”Instruks af 10. februar 2016 fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet” om, at Udlændingestyrelsen samtidig med pressemeddelelsen modtog en mundtlig instruks om at effektuere i overensstemmelse med denne, hvilket betød, at ingen mindreårig fremover måtte indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, og at der straks skulle ske adskillelse i aktuelle sager (ekstrakten side 1008), er i overensstemmelse med hendes oplevelse af forløbet. Det er Ditte Kruse Dankert, der har skrevet afsnittet, men hun har godkendt det. De anvendte formuleringen, at der ”straks” skulle ske adskillelse i aktuelle sager, fordi det var den melding, de fik. De skulle straks gå i gang med at adskille. Det anførte er en retvisende gengivelse af, hvordan styrelsen opfattede situationen den 10. februar 2016. Hvis styrelsen ikke i marts 2016 havde fået yderligere fra departementet, ville det ikke have været en lovlig ordre. Det, de gjorde i styrelsen, var noget andet end det, de fik at vide, at de skulle gøre.

Hun blev foreholdt afsnittet ”Afsluttende bemærkninger”, hvoraf fremgår, at ”Udlændingestyrelsen vil fremadrettet træffe afgørelse efter udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 3. pkt. også i den situation, hvor parterne i forbindelse med indkvarteringen giver udtryk for, at de ikke er tilfredse med den anviste indkvartering” (ekstrakten side 1011), samt at det i den nye udgave af Udlændingestyrelsens brev den 28. april 2016 i stedet var anført, at styrelsen ville genoptage de allerede afgjorte sager (ekstrakten side 1310). Hun forklarede, at baggrunden for denne ændring var nogle meget lange drøftelser vedrørende blandt andet, om der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed eller egentlige afgørelsessager. Det var der drøftelser med departementet om fra et ret tidligt tidspunkt i processen. Gentagne gange fik de at vide af departementet, at der – ligesom det var tilfældet i alle andre indkvarteringssager – var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed. Der var også interne drøftelser i styrelsen fra et ret tidligt tidspunkt. Disse drøftelser var ret intense i marts måned, hvor Anni Fode var fungerende direktør, og de havde Jens Vikner til at se på spørgsmålet. De blev mere og mere overbeviste om, at adskillelserne – på grund af deres indgribende karakter – skulle behandles som afgørelsessager og ikke faktisk forvaltningsvirksomhed. Brevet til ombudsmanden blev ændret på baggrund af drøftelser med departementet, der mente, at styrelsen skulle genoptage alle sagerne. Hun kan ikke svare på, hvorfor departementet havde denne opfattelse. Det kan muligvis være, fordi man var bange for, at ombudsmanden kunne mene, at der var tale om ugyldige afgørelser, fordi parrene ikke var blevet

hørt. Spørgsmålet om ugyldighed fyldte ikke meget i styrelsen. De drøftede, om der skulle ske partshøring, og om der var tale om afgørelsessager. Hun har ikke indtryk af, om spørgsmålet om ugyldighed fyldte meget i departementet. Meldingen fra departementet om, at der burde ske genoptagelse, kom meget sent i processen. Der var ikke nogen konflikt. Styrelsen var enige heri, da de fik meldingen.

Hun husker ikke tydeligt, om de i april 2016 drøftede spørgsmålet om, hvorvidt parrene skulle genforenes under sagsbehandlingen i genoptagelsessagerne, men i juni 2016 havde hun en drøftelse med Adam Abdel Khalik om spørgsmålet.

Foreholdt mail af 8. juni 2016 kl. 14.46 fra Adam Abdel Khalik til Ditte Kruse Dankert, hvorved han sendte udkast til et partshøringbrev og samtidig anførte, at han mente, ”at der er tale om en klart ulovlig tjenestebefaling” (ekstrakten side 6543ff.), forklarede hun, at hun ikke husker, om hun så mailen på daværende tidspunkt, men hun har sandsynligvis talt med Ditte Kruse Dankert om det. Som hun læser mailen, gav Adam Abdel Khalik udtryk for, at han mente, at tjenestebefalingen i begyndelsen af forløbet var ulovlig, og at han var i færd med at afsøge, hvordan partshøringerne kunne gennemføres på en måde, som var lovlig. Hun husker ikke drøftelsen på dette tidspunkt. Hun har dog flere gange talt med Adam Abdel Khalik, og der er ikke tvivl om, at han mente, at instruks af 10. februar 2016 var klart ulovlig. De input, Adam Abdel Khalik kom med på dette tidspunkt, blev anvendt i forbindelse med udarbejdelsen af partshøringstemaet, hvilket han fik ret frie rammer til. Adam Abdel Khalik fik meget stor indflydelse på, hvordan genoptagelsessagerne blev behandlet.

Det forhold, at Adam Abdel Khalik gav udtryk for, at han mente, at instruks af 10. februar 2016 var en klart ulovlig tjenestebefaling, gav hende ikke anledning til at drøfte det med nogen ”over” hende. Det var langt senere, og de havde på dette tidspunkt fået lov til at gøre undtagelse. Det var der derfor ikke længere anledning til. Hun husker ikke at have drøftet med Adam Abdel Khalik, om der var hjemmel i udlændingeloven til adskillelserne, men hun kan muligvis have hørt om en sådan tilkendegivelse fra ham. De var dog ikke enige med ham i, at der ikke skulle være hjemmel til det, også på baggrund af de drøftelser, de havde haft med departementet. Hun husker ikke, om synspunktet blev bragt op over for departementet. Adam Abdel Khalik, der selv deltog i drøftelser og møder med departementet, kan selv have rejst problematikken. Heller ikke departementet var enige med ham i, at der ikke var hjemmel.

Hun husker ikke, om hun på dette tidspunkt var involveret i drøftelser om Adam Abdel Khaliks udkast til partshøringbrev, der var vedhæftet hans mail af 8. juni 2016, herunder hans kommentar om, at de skulle overveje, om der var grundlag for fortsat at holde parrene adskilt under sagsbehandlingen, når der ikke var partshørt (ekstrakten side 5544). Hun var dog involveret i drøftelser om dette spørgsmål på et senere tidspunkt, da Adam Abdel Khalik rejste problematikken over for hende. Hun drøftede det med departementet ved at spørge, om departementet

forventede, at ”betækningsperioden” også ville gælde fremover. Det fik hun bekræftet, og de vurderede derfor, at parrene kunne være adskilt under sagsbehandlingen.

Mailen af 9. juni 2016 kl. 18.47 fra hende til blandt andre Tanja Franck, hvoraf fremgår blandt andet, at hun havde haft en længere drøftelse med Lykke Sørensen (ekstrakten side 5552), angik ikke denne problemstilling. Mailen beskriver en drøftelse, Lykke Sørensen og hun havde om forskellige ting i sagen, herunder at departementet havde fået nogle nye meldinger fra Justitsministeriet. Hun ved ikke, om det anførte om, at ”I forhold til aspektet omkring tvang, som vi i starten ikke skulle se på, da der var tale om et pusterum for kvinden, mens hun var indkvarteret som asylansøger, er der også sket en udvikling, således at vurderingen af tvang skal indgå”, var noget, der kom fra Justitsministeriet eller fra Lykke Sørensen selv. Hun talte alene med Lykke Sørensen. Hun opfattede det sådan, at meldingen kom i forlængelse af en samtale, Lykke Sørensen havde haft fra Justitsministeriet. Det er også ordningen i dag, at parrene som udgangspunkt adskilles under sagsbehandlingen, hvilket er beskrevet i departementets notat af 12. december 2016. Hun går ikke ud fra, at der er udfordringer i relation til hjemlen til det.

Lykke Sørensen og hun konkluderede ikke noget under deres samtale. Lykke Sørensen havde blot orienteret hende om sine drøftelser med Justitsministeriet, og hvilke tanker departementet gjorde sig på denne baggrund, hvilket hun selv refererede for Tanja Franck. Der var således ikke besluttet noget om behandlingen af sagerne. Ud over det, der er anført i mailen, ved hun ikke noget om baggrunden for ændringen fra et pusterum til, at der skulle foretages konkrete undersøgelser om tvang.

Hun tror ikke, at der er nogen særlig grund til, at hun satte ”genoptagelsessagerne” i citations-tegn. Det var den betegnelse, de anvendte om disse sager, og hun går ud fra, at det var for at gøre Tanja Franck opmærksom på, hvilke sager hun talte om. Andet lå der ikke i det.

Det forhold, at hun skrev, at Lykke Sørensen og hun begge hældte til at partshøre direkte om tvang, selvom det naturligvis vil gøre det ekstra vanskeligt at fastholde adskillelse, hvis svaret er klart nej, er ikke udtryk for, at de i styrelsen gik op i, om der kunne ske adskillelse. De havde ikke et ønske om at fastholde adskillelserne. Styrelsen havde dog fået en klar retningslinje om, at disse par skulle være adskilt på danske asylcentre, og det prøvede de at leve op til, hvor de kunne, men de skulle ikke gøre det, hvor de ikke kunne. Selvfølgelig skal man så vidt muligt følge de retningslinjer, man har fået. Det er ikke tænkt som et argument imod partshøring. Tværtimod mente de i styrelsen, at de gik meget langt i disse sager.

Til mail af 9. juni 2016 kl. 10.29 fra Adam Abdel Khalik til Ditte Kruse Dankert med en beskrivelse af en drøftelse, han havde haft med en medarbejder i Justitsministeriet, og hvor han blandt andet anførte, at spørgsmålet om social eller kulturel tvang var uden betydning, idet indgreb skulle have til formål at håndhæve en retlig norm (ekstrakten side 5551), forklarede hun,

at hun ikke husker drøftelser om dette spørgsmål. Adam Abdel Khalik og Ditte Kruse Dankert havde en række drøftelser, som hun ikke nødvendigvis var en del af.

Hun blev foreholdt mail af 21. juni 2016 kl. 14.24 fra Adam Abdel Khalik til Ditte Kruse Dankert og hende, hvoraf fremgår følgende (ekstrakten side 5554):

” ...

Jeg kan forstå, at der nu – efter instruktion fra UIBM - er truffet beslutning om, at de pågældende skal adskilles under vores sagsbehandling.

Jeg mener, at der er tale om en klart ulovlig tjenestebefaling, som jeg har pligt til at sige fra over for til min direkte foresatte og hendes foresatte.

Jeg arbejder naturligvis loyalt videre med sagen, men mener, at der er tale om en klart ulovlig ordning. En konsekvens af denne vurdering er, at det også vil være ulovligt at adskille det konkrete par.

... ”

Hun forklarede, at hendes reaktion på denne mail var, at hun spurgte departementet, om det var forventningen, at betækningsperioden fortsat skulle tillægges betydning, hvilket departementet bekræftede. Det betød, at der kunne ske adskillelse under sagsbehandlingen, hvilket også er den ordning, der er i dag. Det er også det, der fremgår af hendes svar samme dag kl. 15.25 (ekstrakten side 5553). Hun husker ikke, hvem hun talte med i departementet i denne sammenhæng, men når der var tale om retlige vurderinger, talte hun med Jesper Gori eller Lykke Sørensen. Hun havde mange drøftelser med Adam Abdel Khalik i den periode, hvor han var ansat, og de kan derfor også godt have drøftet denne problemstilling nærmere, men hun husker det ikke.

Foreholdt Adam Abdel Khaliks forklaring om, at han og Tanja Franck i udkanten af et møde med departementet den 1. juli 2016 havde en samtale om lovligheden af adskillelserne, forklarede hun, at hun ikke kan huske at have hørt om denne samtale.

Vedrørende mail af 21. juni 2016 kl. 15.32 fra Adam Abdel Khalik til Ditte Kruse Dankert og hende, hvor han fastholdt, at han mente, at det var en klar ulovlig tjenestebefaling at adskille et konkret par under sagsbehandlingen, samt at adskillelse efter hans opfattelse i alle tilfælde ville være ulovlig, hvis der ikke forelå indikationer på tvang eller andet, som brød med en retlig norm i Danmark (ekstrakten side 5553), forklarede hun, at ordningen i dag er, at der sker en umiddelbar adskillelse, når et par, hvor den ene ægtefælle er mindreårig, ankommer til Danmark. Når operatøren konstaterer, at et sådant par ankommer, skal parret adskilles, og operatøren skal straks give Udlændingestyrelsen besked. Hvis der er oplysninger, der tyder på, at der foreligger helt særlige omstændigheder, f.eks. at en af parterne er meget alvorligt syg, kan der

gives tilladelse til, at parret ikke umiddelbart adskilles. Derefter går sagsbehandlingen i alle tilfælde i gang, og der foretages partshøring. Denne indledningsvis adskillelse er ikke begrænset til de tilfælde, Adam Abdel Khalik omtalte i sin mail. Det sker i alle tilfælde, med mindre der foreligger helt særlige omstændigheder. Som hun læser det, har Adam Abdel Khalik en anden opfattelse, men den opfattelse står han alene med. Hverken styrelsen eller departementet var enige med ham.

Hun blev foreholdt mail af 1. juni 2017 kl. 19.36 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre hende, hvoraf fremgår blandt andet, at hvis man skulle lægge til grund, at departementet ”så undtagelser for sig og ønskede en konkret vurdering”, ville Ditte Kruse Dankert have handlet i strid med instruksen (ekstrakten side 6640). Hertil forklarede hun, at hun godt kan have set noget af det samråd, Ditte Kruse Dankerts mail blev sendt i forlængelse af, men hun så ikke hele samrådet. Hun tror, at der var noget frustration, der skulle ud. Frustrationen omhandlede, at det på samrådet lød som om, at man vidste noget mere på tidspunktet for instruksens, end de var klar over i styrelsen. Hvis departementet hele tiden havde ment, at der skulle være undtagelser, og styrelsen havde fået dette at vide, ville det have været i strid med instruksens, at de skrev til operatørerne, at der ikke skulle være undtagelser. Hun tror ikke, at Ditte Kruse Dankerts kommentar relaterede sig til spørgsmålet om en konkret vurdering, idet de hele tiden behandlede sagerne med undtagelser.

Hun blev desuden foreholdt Ditte Kruse Dankerts mail til hende senere samme aften kl. 20.31, hvori det hedder (ekstrakten side 6640):

”Jeg synes ikke vi kan acceptere nogen kritik. Det er simpelthen udelukket. Vi redder dem, og så skulle takken være, at vi ikke forstod en instruks (eller hvad man snart skal sige). Jeg bliver bombarderet af beskeder fra US folk, der ikke forstår dagens samråd ”hvem sagde de det til?, har vi så været for restriktive? Osv”. Jeg ved ikke engang, hvad jeg skal svare. Vil ikke desillusionere hele kontoret ift tillid. Jeg følger mig som gidsel i en løgn rent ud sagt. Der er simpelthen for mange, der kender vores version. Det kan ikke styres.

Nå, vi må vende det med Tanja.

Hvis du synes, så kan vi måske godt sige til Tanja, at Henrik har ringet til mig. Det styrer du. Men hun må endelig ikke nævne for Lykke eller departementet. Lykke går bananas. jeg bliver bare nervøs for, om Tanja pludselig tror, at vi er forkerte på den. Det var Lykke og Uffe, Henrik var nervøs for.”

Hun forklarede, at hun helt sikkert har nævnt for Tanja Franck, at der var ”røre” i styrelsen over samrådet, og at det nu lød som om, at det fra begyndelsen var blevet sagt til styrelsen, at der

skulle være undtagelser. Ditte Kruse Dankert og hun har selvfølgelig drøftet, at det var i modstrid med deres opfattelse af, hvad der var blevet sagt. Hun husker ikke, om Ditte Kruse Dankert i detaljer fortalte om den samtale med Henrik Grunnet, hun henviste til i mailen.

Hendes svar til Ditte Kruse Dankert kl. 20.15, hvori hun anførte ”ikke du – vi”, var udtryk for, at hvis der skulle være handlet i strid med en instruks, der indebar undtagelser, var det ikke Ditte Kruse Dankert alene, men styrelsen som sådan, der havde gjort det. Sådan var det dog ikke. Styrelsen handlede ikke sådan, men foretog undtagelser.

Til Ditte Kruse Dankerts mail af 6. juni 2017 kl. 21.41 til Adam Abdel Khalik og hende, hvor Ditte Kruse Dankert i forbindelse med en mailtråd om styrelsens bidrag til samrådsspørgsmål AY anførte blandt andet, at hun havde talt med Jesper Gori, at ”det ikke lyder så godt på perspektivet”, at ”vi skal virkelig holde tungen lige i munden”, og at det ikke var ”en farbar vej (for os) at gribe tilbage til svaret til ombudsmanden. Vi svarer ikke på spørgsmålet (det intetsigende vil være åbenlyst), og vi risikerer samtidig, at vi løber med hen et sted, hvor vi ikke vil være”, forklarede hun, at hun ikke ved, hvad Ditte Kruse Dankert refererede til i denne mail. Det behøver ikke nødvendigvis have noget med samrådet at gøre, men kan være i forlængelse af den samtale, Ditte Kruse Dankert havde haft med Jesper Gori, eller en drøftelse, Ditte Kruse Dankert havde med Adam Abdel Khalik. Ditte Kruse Dankert har sikkert ringet og fortalt om samtalen med Jesper Gori, som hun bad om i sin mail af 7. juni 2017 kl. 06.48 (ekstrakten side 6642), men hun erindrer ikke, hvad problemstillingen var på dette tidspunkt. Der har været en del.

Foreholdt ministerens svar af 21. juni 2017 på Udlændinge- og Integrationsudvalgets spørgsmål nr. 809, hvorefter der i alle sager blev foretaget en konkret og individuel vurdering af, om det ville være foreneligt med Danmarks internationale forpligtelser at indkvartere et par hver for sig (ekstrakten side 4140), forklarede hun, at hun har godkendt styrelsens bidrag til besvarelsen af dette spørgsmål.

Hun kan ikke fortolke på, hvad Ditte Kruse Dankert i en mail af 11. maj 2016 kl. 21.31 til hende (ekstrakten side 6716) mente, da denne skrev, at ”vi må jo også indrømme, at der ikke var tale om undtagelser den 10/2, men at det først blev en diskussion på gentagne spørgsmål herfra”. Hun læser det anførte sådan, at styrelsen først meget sent fik at vide af departementet, at der kunne være undtagelser efter de internationale forpligtelser. Styrelsen gjorde dog noget andet, idet de foretog konkrete vurderinger og fandt de sager, hvor de mente, at der skulle gøres undtagelse, hvorefter de holdt disse sager tilbage.

De foretog en konkret og individuel vurdering af sagerne i forhold til de internationale forpligtelser på den måde, at der var en meget snæver grænse for, hvornår der kunne gøres undtagelser. De fandt de sager, der var særlige, og det kunne de alene gøre ved at se på alle sagerne.

Spørgsmål 809 er besvaret ud fra deres opfattelse af de internationale forpligtelser på daværende tidspunkt. På det tidspunkt, hvor de behandlede sagerne, mente de, at det var det, de gjorde. Deres opfattelse var dengang, at der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed, og at det var i orden, at det helt klare udgangspunkt var adskillelse, samt at der – også efter de internationale forpligtelser – skulle noget helt særligt til for ikke at adskille. De svarede på, hvordan de så på det, da de afgjorde sagerne, og det skal ses i lyset af, at de betragtede det som faktisk forvaltningsvirksomhed. Faktisk forvaltningsvirksomhed har ikke noget at gøre med vurderingen efter de internationale forpligtelser, men det havde noget at gøre med de oplysninger, de havde. Deres fortolkning af de internationale forpligtelser har senere ændret sig, og der blev et større rum for undtagelser. De tog dog ikke stilling til i svaret, om de ville have vurderet sagerne på samme måde i 2017.

I dag kunne man godt debattere, om styrelsen kunne have haft et bedre oplysningsgrundlag, inden de traf beslutning om adskillelse, men det var ikke sådan, de så på det på daværende tidspunkt. De gjorde det bedste, de kunne, i situationen.

Hun blev adspurgt, hvorfor styrelsen i brevet til ombudsmanden den 21. april 2016 anførte, at det var styrelsens opfattelse, at adskillelsen af det omhandlede par var i overensstemmelse med de internationale forpligtelser, mens denne sætning ikke synes at fremgå af svaret den 28. april 2016. Advokat Lise Lauridsen bemærkede, at samme sætning også fremgår af det efterfølgende brev, men af et andet afsnit.

Hun blev foreholdt sin mail af 22. juni 2017 kl. 19.45 til Lykke Sørensen om fundet af Henrik Grunnets mail om koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, hvoraf fremgår blandt andet (ekstrakten side 4367):

”Som du ved, har vi i dag fundet en mail, hvor koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 kort nævnes.

Som aftalt, sender jeg hermed Udlændingestyrelsens udtalelse til brug for berigtigelse over for Folketinget:

Det fremgår af besvarelsen af UUI 856, at der ikke i Udlændingestyrelsen er nedskrevet referat eller andre oplysninger om drøftelserne på koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 vedrørende indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller eller samlevende.

Udlændingestyrelsen er den 22. juni 2017 blevet opmærksom på en intern mail. Af mailen, som er svar på en intern mail om varsling af pressemeddelelsen af 10. februar 2016, fremgår kort, at spørgsmålet om indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller eller samlevende blev drøftet på koncerndirektionsmødet

den 10. februar 2016. Mailen indeholder ikke oplysninger om, hvad det nærmere indhold af disse drøftelser var.”

Hun forklarede, at hun må have set Henrik Grunnets mail allerede den 10. februar 2016. Hun havde ikke tænkt over den siden. Kristina Rosado opdagede på dette tidspunkt mailen i forbindelse med en gennemgang af sin indbakke. Kristina Rosado gik til Ditte Kruse Dankert med den, hvorefter hun fik den, og de gik begge til Tanja Franck. Tanja Franck ringede til Lykke Sørensen og fortalte om mailen. Hun føler sig ret sikker på, at det var Tanja Franck og ikke hende, der ringede, men det er længe siden. Som hun husker det, overværede hun ikke denne samtale. Efterfølgende besluttede de sig for at berigtige svaret til Folketinget. De sendte ikke mailen til departementet, fordi der var tale om en intern mail. Sådanne mails plejer de ikke at sende ud ad huset. Hun ved ikke, hvad Tanja Franck og Lykke Sørensen talte om, ud over at de skulle berigtige folketingsbesvarelsen.

Hun er ikke i besiddelse af yderligere oplysninger eller materiale af betydning for kommissionens arbejde.

Til sin mail af 7. marts 2017 kl. 23.43 til Ditte Kruse Dankert med et udkast til ”barnebrudelæren”, hvori hun redegjorde kort for forløbet, og hvoraf fremgår blandt andet, at de hele tiden blev presset i forhold til at effektuere i henhold til pressemeddelelsen (ekstrakten side 6630), forklarede hun, at der var et konstant pres for, at adskillelserne skulle foretages hurtigt. Henvisningen i mailen til, at de løbende talte med departementet om, at de ikke mente, at de kunne effektuere i overensstemmelse med pressemeddelelsen, var en henvisning til drøftelsen af de fem sager. Det var et første udkast til et oplæg til et ledelsesmøde, som Tanja Franck havde bedt Ditte Kruse Dankert og hende om at lave. At de skulle ”stille spørgsmål ved lovligheden, uanset at det kommer fra departementet”, var en overvejelse om, at de måske skulle være mere præcise, når der var noget, de mente, at man ikke kunne. Set på dette tidspunkt var der klart et spørgsmål om lovlighed, og det skulle de måske have indset tidligere. Det var det samme, hun henviste til med sætningen om, at ”hvis det virker forkert, er det måske forkert”. Adspurgt, om der er noget at lære, hvis man har gjort alting rigtigt, forklarede hun, at det, der var forkert, var, at de fik at vide, at der ikke skulle gøres undtagelser. Det viste sig at være forkert. Hvis hun ser på det nu, er der mange ting, hun ville have gjort anderledes. På daværende tidspunkt gjorde de deres bedste med den hensigt at administrere lovligt. I dag ville hun blandt andet ønske, at de var gået endnu dybere ind i de konkrete sager, og at de tidligere havde besluttet at behandle sagerne som afgørelsessager. Så havde de fået flere oplysninger i sagerne.

Hun ikke ved, om det er Ditte Kruse Dankert, der har lavet udkastene til svarene til ombudsmanden af 21. og 28. april 2016, men Ditte Kruse Dankert har i hvert fald godkendt svarene, før hun selv gjorde. Hun husker ikke, at udkastet til svaret den 21. april 2016 skulle være vendt med nogen uden for styrelsen, inden det blev sendt til departementet, men hun kan ikke afvise, at Ditte Kruse Dankert eller andre har vendt formuleringerne med andre.

Hun blev foreholdt sin mail af 14. april 2016 kl. 15.52 til Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado med udkast til udtalelsen den 21. april 2016, samt at hun i en bemærkning til et afsnit i udkastet anførte, at de ikke kunne skrive, at det var en del af instruksen af 10. februar 2016, at styrelsen skulle udarbejde retningslinjer om indkvartering, da styrelsen i en periode troede, at det var departementet, der skulle skrive disse, hvortil Ditte Kruse Dankert svarede blandt andet, at ”Lykke lød til, at vi skulle skrive det sådan, synes jeg” (ekstrakten side 6476). Hun forklarede, at hun ikke husker, at Lykke Sørensen skulle have været inde over formuleringen. Hun husker ikke, at hun har talt med Lykke Sørensen om retningslinjer. Styrelsen troede i en periode, at det var departementet, der skulle udarbejde retningslinjer, og de fik den 22. februar 2016 at vide, at det i stedet var styrelsen. Derfor mente hun, at de ikke kunne skrive, at de sammen med instruksen fik oplysning om, at det var styrelsen, der skulle gøre dette. Hun tilføjede ordet ”straks” til sætningen om, at instruksen også betød, at der ”straks” skulle ske adskillelse i aktuelle sager, fordi der ikke er tvivl om, at det blev sagt, at de straks skulle adskille. Det har hun ikke været i tvivl om på noget tidspunkt, uanset at det ikke måtte være anført i hendes notits af 31. marts 2016. Hun tror ikke, at alle de anførte tilføjelser og ændringer i udkastet er hendes. Det var sjældent, at hun havde så mange rettelser. Hun kan godt have fået et udkast med en række rettelser, som hun tilføjede yderligere rettelser. Det ville f.eks. ikke være hende, der tilføjede antallet af par. De øvrige rettelser kan være lavet af både Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado.

Styrelsen rakte mere og mere ind til Udlændingeafdelingen i departementet, fordi det var Udlændingeafdelingen, de normalt havde retlige drøftelser med. Det kunne f.eks. være drøftelser om internationale forpligtelser, men det kunne også være andre spørgsmål. Styrelsen fik ikke forud for den 8. marts 2016 klart at vide fra nogen i departementet, at der kunne være undtagelser. De havde dog på dette tidspunkt hørt rygter om, at der var forskellige drøftelser i departementet. Hun har ikke i detaljer hørt om drøftelserne mellem Ditte Kruse Dankert og Jesper Gori, og det var først i marts, at hun selv fik et klart indtryk af, at der kunne være undtagelser. Det var Line Skytte Mørk Hansen, der styrede mødet den 22. februar 2016, men der var flere med til mødet. Hun tror, at Jesper Gori sagde noget på dette møde, men hun husker ikke, hvad han sagde. Hun kunne ikke fornemme på mødet, om der var uenighed mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen. Det var hendes fornemmelse, at der ikke var så meget dialog mellem de to afdelinger i denne sag, og det var derfor, at styrelsen rakte ind ”lidt forskelligt”. På dette tidspunkt talte hun ikke med Lykke Sørensen om forløbet, men de har talt uformelt om sagen i løbet af de fire år, der er gået.

Foreholdt sin mail af 16. februar 2016 kl. 16.50 til Lykke Sørensen og Line Skytte Mørk Hansen, hvor hun angav, at styrelsen ønskede at drøfte en række spørgsmål med departementet og spurgte Lykke Sørensen, om det var Jesper Gori, der skulle tale med (ekstrakten side 149), forklarede hun, at hun ikke mener, at hun havde en drøftelse med Lykke Sørensen på dette tidspunkt. Hun forsøgte at række ind mod Udlændingeafdelingen. De drøftelser, hun tænkte, at styrelsen skulle have med Jesper Gori, var både drøftelser om de praktiske spørgsmål, og om der

skulle være undtagelser. De kom ikke så langt med dette spørgsmål, fordi de ikke kom ind på det under mødet den 22. februar 2016. Adspurg, om hun husker den melding om, at der skulle ske adskillelse af alle, som Ditte Kruse Dankert har beskrevet i sit referat af mødet, forklarede hun, at hun husker ledsagereksemplet, som Kristina Rosado nævnte. De spurgte ikke direkte departementet om muligheden for undtagelser, men der var heller ikke rigtig rum for det. Da hun skrev mailen til Lykke Sørensen, havde hun ikke noget indtryk af Lykke Sørensens og Jesper Goris holdning til, om der skulle være undtagelser. Der var en række rygter på gangene, men hun hørte ikke personligt om det.

Hun blev foreholdt, at hun den 29. januar 2016 fik departementets notat om indkvartering til høring (ekstrakten side 68), samt det anførte under overskriften "Ad 2" i den endelige udgave af notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten 5363). Adspurg, om det, hvis hun sammen med pressemeddelelsen havde modtaget dette notat den 10. februar 2016, ville have gjort en forskel i forhold til hendes opfattelse af den situation, styrelsen blev sat i, herunder om der gjaldt en undtagelsesfri ordning, forklarede hun, at det ville det klart. Notatet viser tydeligt, at der så skulle have været undtagelser.

Mødet sluttede kl. 16.00.

Peter Mørk Thomsen

Formand

Kl. 09.00 mødte Ditte Kruse Dankert.

Hun oplyste, at hun fortsat er ansat som kontorchef i Udlændingestyrelsen. Hun blev herefter gjort bekendt med, at hun ikke har pligt til at udtale sig. Hun blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Hun forklarede, at hun blev uddannet cand.jur. i 2002. Herefter blev hun i januar 2003 ansat i Integrationsministeriets departementet, hvor hun arbejdede i Udlændingefdeling. I 2011 blev hun ansat som souschef i Udlændingestyrelsens Visumkontor, og senere blev hun konsulent i Udlændingestyrelsens ledelsessekretariat. Efter at have været på barsel blev hun souschef i Forsørgelseskontoret i 1 ½ år, og i efteråret 2015 blev hun fungerende kontorchef, da hendes kontorchef, Jesper Gori, rokerede til departementet. I foråret 2016 blev hun udpeget som kontorchef, og hun er fortsat ansat i den samme stilling. På daværende tidspunkt refererede hun til Lene Vejrum. Hendes souschef var Kristina Rosado. Der var i kontoret etableret teams med forskellige teamledere. Hun godkendte ikke alle konkrete sager, idet der i kontoret blev behandlet mange tusinde sager om året. Kontoret bestod af knap 25 medarbejdere, men fra januar 2016 og i det følgende 1½ år blev der ansat en række yderligere medarbejdere, således at der var knap 40 medarbejdere. Det var en meget hektisk periode med megen lovgivning, der omfattede hendes kontor. Der var på daværende tidspunkt 18.000 asylansøgere indkvarteret på næsten 100 centre, og der var stor politisk fokus på området.

Det afhang af sagstypen, hvilke personer i departementet hun havde kontakt med. I departementet havde hun den tætteste kontakt til Jesper Gori, Frederik Gammeltoft, Anette Gørtz og Anette Gørtz' medarbejdere.

I løbet af januar 2016 opstod der en debat om indkvarteringen af gifte eller samlevende asylansøgere, hvoraf den ene var mindreårig. Udlændingestyrelsen var meget tilfreds med den daværende praksis, som var baseret på socialfaglige vurderinger af, om der var problemer i forhold til den mindreårige. Hun læste ikke Inger Støjbergs Facebook opslag den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14), men hun husker, at de blev opmærksomme på, hvad ministeren havde skrevet.

Hun blev foreholdt Kristina Rosados mail af 25. januar 2016 kl. 19.46 til hende, hendes svar herpå i mail samme dag kl. 20.02 og Kristina Rosados svar samme dag kl. 20.05 (ekstrakten side 6739) om Facebook opdateringen. I Kristina Rosados mail kl. 20.05 hedder det:

”Nu er du jo også varmet op, så du kan vel godt flikke endnu en bekendtgørelse sammen på rekordtid. Så pyt med hjemmel, retten til familieliv og lignende irriterende detaljer. Vi bestemmer jo alligevel, hvor de alle sammen skal bo. Hurra!”

Hun forklarede, at hun ikke husker, hvad hun tænkte om Kristina Rosados mail. De var forundrede over, at ministeren på Facebook tilkendegav, hvad praksis skulle være. Ministerens udmelding lød meget bombastisk og firkantet, og på dette tidspunkt så hun ikke for sig, at der ville komme en så firkantet ordning som den, der var beskrevet i Facebook opslaget. Henvisningen til ”hjemmel” relaterede sig til, at der var tale om en praksisudmelding på Facebook.

Foreholdt mail af 26. januar 2016 kl. 10.37 fra hende til blandt andre Henrik Grunnet, Margit Sander Rasmussen og Kristina Rosado med en køreplan for det videre forløb (ekstrakten side 20) forklarede hun, at de fik en bestilling fra Koncernstyring om, at de skulle skaffe sig et overblik over sagerne. Udlændingestyrelsen overvejede endvidere at komme med et oplæg på området. Når hun i mailen omtalte retningslinjerne, tror hun, at hun henviste til de interne retningslinjer. Hun husker ikke, om Udlændingestyrelsen havde nedskrevne retningslinjer.

Foreholdt, at det i notatet om høring af indkvarteringsoperatørerne var anført, at ingen af operatørerne havde oplyst om indikationer på tvang (ekstrakten side 62), forklarede hun, at Kristina Rosado udarbejdede høringsnotatet. Hun læste selv notatet. Hun mener, at Kristina Rosado og hun havde en samtale om, at departementet skulle have oplysningen om, at der ikke var indikationer på tvang. Formålet hermed var at nuancere billedet. Hun kan ikke generelt udtale sig om, hvorvidt Udlændingestyrelsen opfattede operatørernes oplysninger som troværdige. De tog ikke stilling til, om denne konkrete oplysning var troværdig, men de mente, at operatørernes vurdering skulle videregives til departementet. Departementet gav hende ikke nogen tilbagemelding vedrørende denne oplysning.

Foreholdt sin mail af 26. januar 2016 kl. 22.16 til Line Skytte Mørk Hansen med kopi til Henrik Grunnet og Lene Vejrum vedhæftet et notat om Udlændingestyrelsen praksis (ekstrakten side 22) og sin mail af 27. januar 2016 kl. 17.13 til Line Skytte Mørk Hansen med kopi til Henrik Grunnet vedhæftet det samme notat (ekstrakten side 30) forklarede hun, at hun udarbejdede notatet, men hun går ud fra, at Kristina Rosado også var inde over notatet. Formålet med notatet var først og fremmest at beskrive praksis på området. Udlændingestyrelsen forsøgte ligeledes at lægge op til, hvilke initiativer man kunne tage på området. Indholdet af notatet havde ikke været drøftet med departementet, inden det blev sendt til departementet. Som hun husker det, var hun ikke involveret i drøftelser med departementet om departementets efterfølgende arbejde med notatet, inden hun modtog notatet i høring ved mail den 29. januar 2016 kl. 10.10 fra Anne Nygaard Just til hende med kopi til Line Skytte Mørk Hansen og Anette Görtz (ekstrakten side 68).

Hun blev foreholdt Cathrine Primdahls mail af 29. januar 2016 kl. 16.11 til Anne Nygaard Just med kopi til Lene Vejrum og hende vedhæftet bemærkninger til notatet (ekstrakten side 74). Hun blev endvidere foreholdt ”Kommentar [F13]”, hvoraf fremgår (ekstrakten side 80):

”DKD: Måske farligt ikke at vise, at man har tænkt over forpligtelserne, jf. artikel 8”.

Hun forklarede, at det er hende, der har indsat denne kommentar. Hun mente, at man i ordningen var nødt til at forholde sig til EMRK artikel 8. Hun vidste godt, at hendes kommentar var en smule ”provokerende”. Hendes kommentar var en bemærkning til ”Kommentar [F14]”, der var indsat af departementet. Hun ville tilkendegive, at man skulle ”tænke sig om”, og at man ikke helt kunne undlade at kommentere EMRK artikel 8. Som hun husker det, fik hun ikke en tilbagemelding på denne kommentar. Hun husker, at hun deltog i drøftelser om det retlige råderum for indkvarteringen, men hun husker ikke, hvornår disse drøftelser fandt sted. Hun fik ikke på noget tidspunkt en tilbagemelding om, at notatet var blevet godkendt, og at der skulle administreres efter dette notat. Hun har først hørt om det endelige notat under sagen i undersøgelseskommissionen. Hun opfattede det således, at Udlændingestyrelsen var kommet med bemærkninger til et notat, som ikke blev til noget. Notatet var grundlæggende et forsøg på at lægge op til, at man hovedsageligt kunne bevare den hidtidige praksis med justeringer, men Udlændingestyrelsen forstod det således, at ”dette ikke gik”. Som hun forstod det, var der kommet et oplæg, men der blev valgt en anden vej.

Hun har ikke haft noget at gøre med pressemeddelelsen.

Hun deltog ikke i koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, og Henrik Grunnet gav hende ikke noget referat fra mødet.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 fra Henrik Grunnet til Nils Bak med kopi til blandt andre hende (ekstrakten side 5533) og adspurgte, om hun drøftede denne mail med Henrik Grunnet, forklarede hun, at Henrik Grunnet på dette tidspunkt ikke var meget til stede i Udlændingestyrelsen. Det var hendes opfattelse, at Henrik Grunnet ikke var en nøglefigur i forhold til at komme videre med sagen.

Hun blev foreholdt sin mail af 10. februar 2016 kl. 14.19 til Kristina Rosado (ekstrakten side 5533). Heraf fremgår:

”Hørte fra Jesper, at Nina Holst har sagt, at vi bliver dømt – Inger svarer bare, at det er værd at få en dom på...yes?”

Hun forklarede, at hun må have fået disse oplysninger fra Jesper Gori i dagene op til den 10. februar 2016. Hun havde en overfladisk snak med Jesper Gori og husker det således, at hun talte med ham den 8. eller 9. februar 2016. Under samtalen talte de om forskellige sager. De talte også om ministerens Facebook opslag. Han sagde, at der ikke var nogen tvivl om, at ministeren ville gå så langt som muligt, og at de havde en dialog med Justitsministeriet. Han sagde også, at man var ”villig til at gå til kanten”, og at Nina Holst-Christensen havde tilkendegivet,

at man kunne ”risikere en dom”, hvis man gik for langt. Han sagde ikke nærmere, hvad dialogen med Justitsministeriet gik ud på. Han tilkendegav, at sagen var i proces, men han sagde ikke, hvad konklusionen ville ende med at blive. De gennemgik ikke sagen meget juridisk, men havde en kollegial snak om, at ministeren ville ”gå så langt som muligt” og ville ”udfordre konventionerne”. Hun husker ikke ordvalget under samtalen, men alene substansen i samtalen. Jesper Gori fortalte ikke noget om den samtale, som han havde haft med ministeren.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 13.10 fra Nils Bak til blandt andre Henrik Grunnet med kopi til hende om pressemeddelelsen (ekstrakten side 99) og mail samme dag kl. 14.11 fra Anne Nygaard Just til Lene Vejrum og hende vedhæftet pressemeddelelsen (ekstrakten side 101) forklarede hun, at hun den pågældende dag flere gange drøftede sagen med Lene Vejrum. Lene Vejrum's kontor lå lige over for hendes kontor. Kristina Rosado deltog også i nogle af samtalerne. Nogle af operatørerne begyndte at kontakte Udlændingestyrelsen om sagen. Det kan have været Margit Sander Rasmussen eller Kristina Rosado, som blev kontaktet af operatørerne.

De samtaler, som de havde i Udlændingestyrelsen, mundede ud i, at det efter deres opfattelse ikke kunne være rigtigt, at man kunne adskille par uden at vurdere sagerne. Deres opfattelse af ordningen var, at departementet måtte have vurderet, at en adskillelse af parrene ville være proportional, idet der forelå legitime hensyn til at undgå risikoen for tvang. På den anden side stod, at der som udgangspunkt var tale om et byrdefuldt indgreb. De talte om, at de måtte se på, om der var sager, hvor intensiteten af indgrebet førte til, at en adskillelse ikke ville være proportional. De brugte ikke disse ord, men de talte om, at de allerede havde fået oplysninger om sager, hvor en adskillelse ville være meget byrdefuld. Konklusionen var, at man måtte gennemgå sagerne for at belyse, om der forelå helt særlige omstændigheder. Denne snak havde de den 10. februar 2016. I disse drøftelser deltog Lene Vejrum og hun, og nogle gange deltog Kristina Rosado og Margit Sander Rasmussen også. Hun lagde til grund, at der som udgangspunkt var hjemmel til ordningen. I indkvarteringen varetages en række hensyn, herunder hensyn til seksuelle minoriteter og hensyn til, at eksempelvis skrøbelige mindreårige ikke indkvarteres sammen med ”gadeorienterede” mindreårige. Foreholdt, at flere af parrene allerede var indkvarteret sammen på daværende tidspunkt, og adspurgt, om denne situation er sammenlignelig med det anførte, forklarede hun, at de ikke stillede spørgsmål til selve ordningen. De drøftede, at der forelå sager, hvor man kunne diskutere, om en adskillelse konkret ville være proportionel.

De tænkte, måske lidt naivt, at der måtte komme nogle juridiske retningslinjer og en vejledning om, hvordan sagerne konkret skulle håndteres. Den 10. februar 2016 var en ”rodet” dag, hvor de havde drøftelser og samtidig ventede på yderligere fra departementet. Det gik op for dem, at der ikke ville komme yderligere, da Line Skytte Mørk Hansen samme dag ringede til Lene Vejrum og sagde, at det var pressemeddelelsen, der gjaldt. Lene Vejrum fortalte hende om, at hun havde haft en telefonsamtale med Line Skytte Mørk Hansen. Der var også en telefonsamtale, som hun selv overhørte en del af. Hun husker ikke, om det var den første eller den anden

telefonsamtale, som hun overhørte. Hun husker, at Line Skytte Mørk Hansen ringede mere end en gang, og hendes bud er, at hun overhørte den anden samtale. Hun havde en fornemmelse af, at der var noget forudsat under den samtale, som hun overhørte. Hun husker det således, at hun allerede havde hørt fra Lene Vejrum, at det var pressemeddelelsen, der gjaldt. Lene Vejrum og hun havde kontor skråt over for hinanden, og den pågældende dag ”løb de frem og tilbage til hinanden”. Hun gik på et tidspunkt ind til Lene Vejrum, der gik rundt med sin mobiltelefonen i hånden og så meget presset ud. Lene Vejrum signalerede, at hun skulle komme ind og lukke døren. Lene Vejrum satte sig ned og slog medhør til. Hun hørte, at det var Line Skytte Mørk Hansen, som Lene Vejrum talte med. Hun hørte, at grundpræmissen i samtalen var, at Udlændingestyrelsen skulle komme i gang med at adskille parrene. Samtalen handlede om, hvor hurtigt dette kunne ske. Der var et hastværk med at få adskilt parrene. Line Skytte Mørk Hansen havde svært ved at forstå, hvorfor det ikke bare var ”som at trykke på en knap”. Line Skytte Mørk Hansen sagde: ”Hvornår er I færdige med det?”, og: ”Hvilke beskeder kan der gives?” Der lå også den bestilling, at operatørerne skulle orienteres. Derfor sendte hun senere en orientering til operatørerne. Orienteringen blev sendt for at forklare operatørerne, hvad der foregik, men i høj grad også for at vise til departementet, at beskeden var forstået. Hun var sikker på, at departementet skulle have en melding om, at Udlændingestyrelsen var gået i gang, og at beskeden var forstået. Hun kunne se, at Lene Vejrum var meget presset under telefonsamtalen. Hun ”fægtede for sig” og ”værgede for sig”. Lene Vejrum sagde, at det ikke bare var som at ”knipse med fingrene”, og at styrelsen skulle tage stilling til, hvor børnene skulle bo, ligesom en række andre forhold skulle afklares. Lene Vejrum fik ikke meget taletid. Lene Vejrum sagde ikke, at en adskillelse ikke i alle tilfælde ville kunne lade sig gøre. Stemningen var slet ikke til dette under samtalen. Den del af samtalen, som hun overhørte, varede et par minutter.

Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens forklaring om, at hun under en af samtalerne læste op af notatet af 2. februar 2016 og det heri anførte om, at der skulle være undtagelser, forklarede hun, at hun ikke overhørte dette. Som hun husker det, havde hun allerede på dette tidspunkt hørt fra Lene Vejrum, at Line Skytte Mørk Hansen havde sagt, at der ikke ville komme mere, at pressemeddelelsen var ordningen, og at alle skulle adskilles. Lene Vejrum var lidt ”paf” over meldingen, og det var en svær situation. Hun tror, at der måske var 1½ time mellem de to telefonopkald.

Foreholdt Lene Vejrum's telefonnotat af 31. marts 2016 om telefonsamtalen (ekstrakten side 908) forklarede hun, at hun ikke var involveret i udarbejdelsen af dette telefonnotat. Indholdet af dette telefonnotat svarer til det, som Lene Vejrum refererede til hende om samtalen.

Foreholdt sin mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 til operatørerne om blandt andet, at der snarest muligt ville blive varslet flytning i ”samtlige disse sager” (ekstrakten side 110), forklarede hun, at hun udarbejdede et udkast til mailen og drøftede dette udkast med Lene Vejrum. Hun husker det således, at Lene Vejrum var inde på hendes kontor og læste udkastet på skærmen. De havde fået at vide, at alle skulle adskilles, og hun havde ikke mulighed for at skrive andet end det,

som Udlændingestyrelsen havde fået mandat til. De kunne ikke kommunikere til deres operatører på en anden måde end det, der var blevet godkendt af departementet. De havde en del opfølgende snakke med operatørerne, der ringede til både Kristina Rosado og hende. Formålet med mailen var at orientere operatørerne. Formålet var også at ”levere” på det, som Line Skytte Mørk Hansen havde sagt. Hun husker, at hun selv talte med nogen fra operatørkredsen denne dag, men hun husker ikke, hvem hun talte med. Under samtalen sagde hun, at de ”lige måtte se på det” og ”sende det ind”, hvis operatørerne havde særlige oplysninger. De kommunikerede ikke dette bredt til alle sagsbehandlere i hendes kontor. Det var en svær situation at gøre noget andet end det opdrag, som Udlændingestyrelsen havde fået. Den 10. februar 2016 havde hun drøftelserne med Lene Vejrum, Kristina Rosado og Margit Sander Rasmussen.

Hun husker ikke, at Ronya Habo deltog i drøftelser den 10. februar 2016. Foreholdt forklaringen fra Ronya Habo om, at der den 10. februar 2016 kl. 16.30 var et møde, hvor EMRK artikel 8 blev drøftet, forklarede hun, at hun ikke husker, at Ronya Habo deltog i et møde den 10. februar 2016, men hun kan ikke afvise dette. De holdt den 10. februar 2016 drøftelserne i en lidt lukket kreds, så hun kan umiddelbart ikke se, hvorfor Ronya Habo skulle have deltaget i et møde denne dag, men der sagtens på et senere tidspunkt have været et møde, hvor ordningen blev drøftet.

Den 10. februar 2016 drøftede Lene Vejrum og hun, at de skulle sikre, at administrationen var lovlig. De var enige om, at de måtte se på, om der var konkrete sager, hvor indgrebet ville være uproportionalt, ligesom de var enige om at prøve at få en dialog med departementet.

Adspurg, om hun den 10. februar 2016 fik at vide, at Udlændingestyrelsen kunne kontakte Jesper Gori, hvis styrelsen var i tvivl, forklarede hun, at hun ikke har hørt om, at styrelsen fik en sådan besked. Hun har aldrig talt med Line Skytte Mørk Hansen om telefonsamtalen den 10. februar 2016. Hun sagde ikke selv noget under samtalen, og Line Skytte Mørk Hansen vidste ikke, at hun var på medhør.

Hun blev foreholdt sin mail af 13. april 2016 kl. 13.02 til Jens Vikner (ekstrakten side 6819) om udtalelsen til Folketingets Ombudsmand. Heraf fremgår blandt andet:

”På baggrund af drøftelserne i går skal vi lave et nyt udkast, hvor vi ændrer lidt i forhold til den gennemgang af drøftelserne med og instruksen fra departementet. De mente, at vi skulle skrive det sådan, at vi får en instruks, og at vi (samtidig) får besked på, at vi straks skal adskille, men at vi så efterfølgende har haft drøftelser med dem om kategoriseringen af sager, hvor der skulle ske adskillelse – ctr. sager, hvor der kunne være spørgsmål om de internationale forpligtelser.”

Hun forklarede, at hun går ud fra, at hun drøftede udkastet til svaret til Folketingets Ombudsmand med Jesper Gori. Når der står ”De mente”, kan hun ikke forestille sig, at det refererer til

andre end Jesper Gori og Lykke Sørensen. På dette tidspunkt var det ikke længere Line Skytte Mørk Hansens afdeling, der ”kørte” sagen. Udlændingestyrelsen havde nogle ”røde linjer”, idet det, der stod i udtalelsen fra Udlændingestyrelsen, skulle være rigtigt og dækkende, men der var drøftelser om, hvordan udtalelsen skulle formuleres. Udfordringen var, at instruks den 10. februar 2016 var undtagelsesfri, og at der herefter opstod drøftelser om konkrete sager på Udlændingestyrelsens initiativ. Der var derfor et ”rum” mellem instruks og drøftelserne, og udfordringen var at beskrive, hvad der var sket i perioden mellem den 10. februar 2016 og marts 2016.

Hun blev foreholdt Kristina Rosados mail af 27. juni 2016 kl. 12.12 til hende om bidrag til udtalelse til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 6844). Af mailen fremgår blandt andet:

”Jeg må sige, at jeg synes, at nedenstående gengivelse under pkt. 1 er langt ude. UIBM har da på intet tidspunkt efter instruks ”udtrykkeligt kommunikeret undtagelsesmulighederne” til os, når vi ser bort fra det ene eksempel med parret, som er gift i Danmark, som ministeren – som det absolut eneste – nævnte under det åbne samråd. Som jeg ser det, forsøger de nu helt åbenlyst at tørre det her af på os.”

Hun forklarede, at hun ikke husker, om hun forholdt sig til det, som Kristian Rosado skrev. Hun er ikke enig med Kristina Rosado, idet beskrivelsen er for firkantet. Under samrådet den 15. marts 2016 blev der åbnet op for undtagelsesmuligheder, og de havde drøftelser om, hvad disse undtagelser gik ud på. Det var først under samrådet, at Udlændingestyrelsen med sikkerhed kunne sige, at styrelsen fik mandat til at gøre undtagelser. Inden samrådet havde de en dialog med Jesper Gori og Lykke Sørensen om, at der ville være undtagelser, men først under samrådet var de sikre på, at ministeren havde accepteret dette.

Adspurg, hvorfor departementet ikke skriftligt blev spurgt nærmere ind til, om ordningen var undtagelsesfri, og hvorfor det ikke over for departementet blev tilkendegivet, at en undtagelsesfri ordning kunne være ulovlig, forklarede hun, at de ikke var i tvivl om, hvilken besked de havde fået fra departementet. Hun tror, at Lene Vejrum i dag nok vil mene, at man godt kunne have skrevet tilbage til departementet. Hun drøftede dengang dette med Lene Vejrum, men de tænkte, at der ikke ville være en åbning over for Line Skytte Mørk Hansen. Den måde, som de havde tænkt sig at gå til departementet på, var ved at forelægge konkrete sager, hvor en adskillelse ville være problematisk. De forventede ikke at ville kunne komme igennem med et budskab til Line Skytte Mørk Hansen om, at ordningen skulle have undtagelser. Den 10. februar 2016 havde de ikke særlig fokus på de forvaltningsretlige spørgsmål. De havde fokus på håndteringen af den samlede situation og på de tiltag, der skulle iværksættes.

Foreholdt Lene Vejrum's mail af 10. februar 2016 kl. 16.40 til Line Skytte Mørk Hansen med kopi til blandt andre hende om, at operatørerne var blevet varslet (ekstrakten side 120), forklarede hun, at mailen blev sendt for at tilkendegive, at processen nu var gået i gang. Hun genkender ikke den gruppering af parrene, som er beskrevet i mailen, men der blev talt om, at der var forskellige tilfældegrupper.

Den 10. februar 2016 var hendes sidste arbejdsdag inden hendes ferie. Hun var tilbage på arbejdet den 22. februar 2016. Hun var på ferie med 3 børn og var så vidt muligt "regnet ude" fra arbejdet, men hun husker, at hun under ferien havde samtaler med Lene Vejrum og Kristina Rosado. De aftalte inden hendes ferie, at Bookingen med Margit Sander Rasmussen og Kristina Rosado i spidsen skulle skabe sig et overblik og gennemgå sagerne. Det var Kristina Rosado, Margit Sander Rasmussen og Lene Vejrum, der håndterede sagerne under hendes ferie. Det var aftalt, at oplysningerne fra høringerne og oplysningerne om parrene i systemerne skulle gennemgås. Det skulle herunder gennemgås, om der lå sundhedsoplysninger, kommunale indberetninger og oplysninger i asylsagerne. Det forhold, at der ikke var oplysninger af denne karakter i systemet om et par, sagde også noget, idet Udlændingestyrelsen havde mange oplysninger fra bl.a. asylsagen og sociale sager. Når der ikke forelå særlige oplysninger, lagde de til grund, at der var tale om en sag, hvor der ikke gjorde sig særlige forhold gældende. De satte ikke spørgsmålstegn ved, om ordningen "som sådan" var lovlig. Med ordningen "som sådan" mener hun, at det var lovligt med en ordning, hvor der som udgangspunkt skulle ske adskillelse, men med mulighed for undtagelser. Også i dag gælder der en ordning med et udgangspunkt om adskillelse. De undersøgte, om der forelå helt særlige forhold, der gjorde en adskillelse uproportional. Deres fokus var, om der var sager, hvor en adskillelse ville udgøre et særligt intensivt indgreb. Da hun tog på ferie, tog Lene Vejrum over. På daværende tidspunkt betragtede departementet en adskillelse som faktisk forvaltningsvirksomhed. Departementet var klar over, at der ikke ville blive foretaget partshøring, idet det ikke ville give mening at partshøre, når alle skulle adskilles.

Foreholdt mail af 12. februar 2016 kl. 16.45 fra Margit Sander Rasmussen til hende, Lene Vejrum og Kristina Rosado med en opdateret liste over parrene (ekstrakten side 6747) forklarede hun, at hun ikke husker, om hun læste mailen. Hun fik i perioden måske 100-150 mails om dagen. Som hun husker det, blev hun ikke kontaktet om konkrete sager under sin ferie. De samtaler, som hun havde under sin ferie, angik mere overordnede spørgsmål, men hun husker det ikke nærmere. Kommunikationen med Lene Vejrum bestod navnlig i, at de lige skulle vende det "granatshok", som de havde fået den 10. februar 2016. Hun husker det således, at hun ikke talte med nogen fra departementet under sin ferie. Allerede den 10. februar 2016 talte de i Udlændingestyrelsen om, at det hovedsageligt var sager med børn, hvor en adskillelse ville være mest indgribende, og at det som altovervejende hovedregel ville være disse sager, hvor der ville foreligge ganske særlige omstændigheder. Man kunne dog også godt forestille sig, at der forelå ekstraordinære omstændigheder, selvom parret ikke havde børn. Med hensyn til spørgsmålet

om tvang drøftede de, at grundpræmissen i ordningen måtte forstås således, at der var en for-
modning for tvang, hvilket herefter skulle afdækkes nærmere.

I forbindelse med genoptagelsessagerne blev der nedsat en projektgruppe, der var ledet af
Adam Abdel Khalik, som refererede til hende.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.54 fra Anne Nygaard Just til Uffe Toudal (ekstrakten
side 5628), mail af 12. februar 2016 kl. 15.18 fra Line Skytte Mørk Hansen til blandt andre Jo-
nas From Soelberg (ekstrakten 5371), mail af 16. februar 2016 kl. 16.50 fra Lene Vejrum til
Lykke Sørensen og Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten 149), mail af 23. februar 2016 kl.
16.22 fra hende til blandt andre Lene Vejrum (ekstrakten side 201) og mail af 9. marts 2016 kl.
11.45 fra Kristina Rosado til Anne Nygaard Just (ekstrakten side 467), i hvilke mails der blev
skrevet om status på sagerne, forklarede hun, at det var aftalt med Koncernstyring, at Udlæn-
dingestyrelsen skulle orientere om status i sagerne. Hun ved ikke, hvem der nærmere havde af-
talt dette. Orienteringerne skulle også gives med henblik på det forestående samråd. Det var
klart, at der var et pres fra departementet for, at parrene blev adskilt. Det var en grundpræmis,
at der skulle være fremdrift i sagerne. Hendes opfattelse af, at Udlændingestyrelsen var under et
pres, skyldtes det indledende forløb den 10. februar 2016.

Hun deltog i et møde den 22. februar 2016 med departementet. Ud over hende deltog fra Ud-
lændingestyrelsen Lene Vejrum og Kristina Rosado. Mødet fandt sted hos Line Skytte Mørk
Hansen, og det var Line Skytte Mørk Hansen, der sad for bordenden og var mødeleder. Lykke
Sørensen og Jesper Gori deltog også. Hun opfattede Lykke Sørensen og Jesper Gori som lidt
perifere. Hun husker ikke, om Anne Nygaard Just deltog. Mødet varede i hvert fald ikke læn-
gere end den time, der var afsat. Hun tror, at de hver især mødte frem og således ikke fulgtes ad
fra Udlændingestyrelsen. De havde oplistet en række spørgsmål, herunder af mere praktisk ka-
rakter. De gik ud fra, at de også skulle høre, hvornår der ville blive udarbejdet en vejledning.
Hun husker det som et meget ”rodet” møde, hvor de blev mødt med noget andet end det, de
havde forestillet sig. De havde troet, at de ville høre om baggrunden for ordningen og om vej-
ledningen. Hun vil tro, at Line Skytte Mørk Hansen bød velkommen, men det blev meget hur-
tigt sagt, at det var Udlændingestyrelsen, der skulle udarbejde retningslinjerne. De havde fore-
stillet sig, at de også kunne tale om det mere grundlæggende i ordningen, og Kristina Rosado
trak nogle paralleller til ledsagervurderingen og anførte, at det var påfaldende, at man kunne
være ledsager, men ikke måtte bo sammen. Line Skytte Mørk Hansen sagde noget håndfast til
hende, at dette overhovedet ikke havde noget at gøre med den foreliggende situation. Det stod
herefter klart, at der ikke skulle drøftes mere grundlæggende spørgsmål om ordningen. Der
blev drøftet perifere spørgsmål, og de skulle nu til at indstille sig på et andet ”mindset”, idet de
selv skulle udarbejde retningslinjer. Der var ikke rum til en mere substantiel drøftelse af ord-
ningen. Der var ingen, som nævnte EMRK artikel 8 eller Børnekonventionen. Lene Vejrum og
hun prøvede at sige, at der var ”svære sager”, hvor der var risiko for, at nogle af parrenes børn
ville blive anbragt som følge af adskillelsen. Der blev ikke talt om konkrete sager. Mødet var

Line Skytte Mørk Hansens møde. Lykke Sørensen og Jesper Gori sagde ikke noget under mødet.

Hun blev foreholdt mail af 22. februar 2016 kl. 15.20 fra Lene Vejrum til Kristina Rosado og hende om, at operatørerne på baggrund af mødet nu kunne foretage en høring om, hvem af forældrene parrenes eventuelle børn skulle bo hos (ekstrakten side 6757). Hun forklarede, at de ikke drøftede konkrete sager, men et af spørgsmålene var, hvilken af forældrene børnene skulle bo hos. De forsøgte at ”pippe” om, hvorvidt ordningen overhovedet kunne lade sig gøre, ligesom der blev rejst praktiske spørgsmål. Deres opfattelse var, at de fik at vide, at ”det kan man godt”, og at det alene var de praktiske elementer, der skulle afklares. Hun husker ikke, at Lykke Sørensen og Jesper Gori sagde noget. Tilbage meldingen kom hovedsageligt fra Line Skytte Mørk eller måske fra en af hendes medarbejdere, hvis der deltog en sådan medarbejder.

Da hun var kommet hjem fra sin ferie den 22. februar 2016, blev hun orienteret om, at der var par, som var blevet adskilt, og at man nu skulle forholde sig til parrene med børn. De retningslinjer, som Udlændingestyrelsen skulle udarbejde, skulle tage stilling til praktiske spørgsmål som blandt andet betaling for transport. Retningslinjerne skulle ikke forholde sig til de internationale konventioner. Under selve mødet eller i ugerne efter tilkendegav Udlændingestyrelsen, at de gik ud fra, at der også ville komme ”noget andet”. De retningslinjer, som Udlændingestyrelsen skulle udarbejde, skulle omfatte de praktiske spørgsmål, som operatørerne havde. Hun husker ikke, om det på dette møde blev kommunikeret, hvem i departementet Udlændingestyrelsen skulle have kontakten med.

Hun blev foreholdt mail af 23. maj 2017 kl. 19.24 fra hende til Lene Vejrum (ekstrakten side 5540). Af mailen fremgår:

”Mødet blev holdt hos Line, Lykke deltog (du, jeg, Line, Lykke, Kristina, Jesper). Talte faktisk med Kristina om netop dette møde i dag. Der var de ikke i tvivl om, at alle kunne adskilles.

...

Der var også et uformelt morgenmøde med Jesper hos mig (han cyklede forbi), hvor disse ting blev berørt. Det var der, hvor han nævnte det med de rødhårede for mig (du var ikke med).

...”

Hun forklarede, at hun forstod mødet som beskrevet i mailen. Der var ingen, der modsagde Line Skytte Mørk Hansen, da hun sagde, at ordningen kunne lade sig gøre. Adspurgt om ”de rødhårede” forklarede hun, at hun mener, at hun dengang huskede forkert, idet mødet med Jesper Gori fandt sted på et senere tidspunkt, da spørgsmålet om faktisk forvaltningsvirksomhed blev drøftet. ”De rødhårede” vedrørte en drøftelse om, at der var vide rammer for indkvarteringen. Drøftelsen var en eller anden reference til, at man ud fra hårfarve kunne beslutte sig for,

hvorledes indkvarteringen skulle ske. Hun er usikker på, hvad der helt præcist mentes med referencen.

Notatet af 2. februar 2016 blev ikke nævnt under mødet den 22. februar 2016 og var ikke fremme under mødet.

Foreholdt mail af 15. februar 2016 kl. 12.14 fra Kristina Rosado til Margit Sander Rasmussen med kopi til Lene Vejrum og hende om, at "Henrik ser gerne, at vi forelægger de enkelte sager, hvor parrene har fællesbørn for dep., inden vi effektuerer flytningerne" (ekstrakten 6194), og mail samme dag kl. 12.20 fra Margit Sander Rasmussen til Kristina Rosado med kopi til Lene Vejrum og hende om, at flytningen af disse par ikke var effektueret (ekstrakten side 6194), forklarede hun, at hun ikke deltog i drøftelserne om, hvorvidt alle disse sager skulle forelægges for departementet. Hun husker ikke, at hun hørte om, hvordan Henrik Grunnet betragtede problemstillingen. De mente, at de ikke kunne forelægge samtlige de sager, hvor parrene havde børn, idet udgangspunktet var, at alle skulle adskilles. Hun opfattede det ikke således, at Henrik Grunnet sad "for bordenden" i forhold til behandlingen af sagerne. Han befandt sig i denne periode ikke meget i Udlændingestyrelsen og fratrådte kort tid efter.

De fandt de fem sager, der blev forelagt for departementet, ved, at de gennemgik de sager, hvor der var børn, og de sager, hvor der forelå særlige oplysninger. De fandt særlige oplysninger i mere end fem sager. De drøftede, hvilken betydning de konkrete oplysninger havde, herunder betydningen af, om oplysningerne kom fra fagpersoner, dvs. for eksempel psykologer og læger, eller kom fra socialarbejdere på centrene. De vurderede, at der i de fem sager, som blev forelagt, var "mest at komme med". Sagerne gav også rig lejlighed til, at departementet kunne forholde sig til forskellige problemstillinger. Hun husker ikke, at hun tidligere har prøvet, at det var nødvendigt at gå til departementet med konkrete sager og "banke på døren". Normalt har man mere viden om, hvad en konkret praksis indebærer. De vurderede, at disse fem sager kunne "holde". I de øvrige sager planlagde de flytning af parrene.

Hun husker det således, at hun i slutningen af den uge, der begyndte den 22. februar 2016, havde en snak med Jesper Gori om, at Udlændingestyrelsen ville forelægge nogle sager. Hun sagde til ham, at de havde fundet fem sager, som de ønskede, at departementet så på. Jesper Gori sagde, at dette var "fint". Dialogen om forelæggelsen fortsatte frem til begyndelsen af marts, hvor sagerne blev indsendt. De fem sager var ikke "prøvesager", men de sager, hvor Udlændingestyrelsen vurderede, at der ikke kunne ske adskillelse. Ved vurderingen af, hvilke sager der skulle indsendes, drøftede de, at der skulle foreligge en kombination af omstændigheder, og at det således ikke var nok, at parret havde børn. Det, der også gerne skulle foreligge, var en vurdering fra en fagperson.

Foreholdt oplysningerne om "par F-K og F-M" (parekstrakten side 1005 og hjælpebilaget om de berørte asylpar side 26) og om "par L-K og L-M" (parekstrakten side 1197 og hjælpebilaget

om de berørte asylpar side 30) forklarede hun, at der var mange overvejelser om, hvor meget der skulle til for ikke at adskille. Det var ikke atypisk, at der forelå sociale og helbredsmæssige problemer hos de indkvarterede. Mange af parrene udtalte sig meget kraftigt imod en adskillelse. Ved udvælgelsen af sagerne foretog de en samlet vurdering, og det var ikke nogen nem vurdering. De havde hele tiden i baghovedet, at de havde fået at vide, at man i alle tilfælde kunne adskille. Hvis alle sager var blevet forelagt for departementet, ville de være blevet hældt fuldstændig ned ad brættet, men her var de i hvert fald sikre på, at der "var noget". Det var dog ikke sådan, at de undlod at forelægge nogle sager ud fra et strategisk synspunkt om, at de ikke ville forelægge for mange sager. De fem sager, som de forelagde, var deres bedste bud på sager, hvor man ikke kunne adskille parret. De vurderede, at de øvrige par lovligt kunne adskilles. Hun ved ikke, hvem sagerne blev drøftet med i departementet.

Lene Vejrum, Kristina Rosado og hun havde flere møder med Lykke Sørensen og Jesper Gori både lige inden og lige efter samrådet den 15. marts 2016. Under disse møder fik de en tilkendegivelse om de sager, som Udlændingestyrelsen havde indsendt. Der kom ikke en endelig tilbagemelding på disse sager. De måtte forstå det således, at det efter departements opfattelse ikke var alle sager, der var problematiske. Departementet mente, at der i to af sagerne "var noget", mens der i tre af sagerne ikke "var noget". Dette fik de at vide på møderne.

Foreholdt mail af 7. marts 2016 kl. 13.22 fra hende til Kristina Rosado om, at "Statsministeriet har givet en mindre mulighed for kattelerm" (ekstrakten side 6770), forklarede hun, at de havde et møde med Lykke Sørensen og Jesper Gori. Under dette møde fik de at vide, at alle vist var enige om, at der skulle være en mulighed for undtagelser. Hun går ud fra, at Jesper Gori nævnte Statsministeriet. De havde et møde den 8. marts 2016, og dette møde handlede blandt andet om departementets holdning til de fem sager.

Hun blev foreholdt mail af 8. marts 2016 kl. 19.48 fra Lene Vejrum til Anni Fode med kopi til blandt andre hende om mødet den 8. marts 2016 (ekstrakten side 6458). Af mailen fremgår blandt andet:

"Vi gennemgik følgende på mødet:

1. De 5 konkrete sager, som vi efter aftale har forelagt for departementet blev kort gennemgået. Lykke skulle vende sagerne med Uffe senere i dag. De umiddelbare vurdering er, at det vil være konventionsstridigt at skille parterne ad i to af sagerne (sag 3 og 4 –navnlig i sag 4, hvor der er indgået ægteskab i DK). De andre sager er mere tvivlsomme. Vi får en tilbagemelding, når sagerne har været forelagt Ministeren."

Hun forklarede, at hun deltog i mødet. Mailen indeholder en korrekt gengivelse af mødet. Under dette møde eller under et andet møde fik de oplyst, at ministeren havde set sagerne. De fik

at vide, at ministeren ikke syntes, at der var noget grundlag for at undlade en adskillelse i disse sager. Hun husker det ikke bestemt, men ministeren mente, at oplysningerne i sagerne mere var sympatitilkendegivelser. Grundbudskabet var, at ministeren ikke mente, at der forelå noget særligt i sagerne, og at nogle af oplysningerne var tvivlsomme og udtryk for, at ”nogle syntes, at det var synd”. Dette gjaldt ikke det par, som var blevet gift i Danmark med kongebrev, men de sager, hvor der forelå oplysninger om sociale forhold hos parrene. Ministeren mente, at der ”var noget” i kongebrevssagen. Hun husker ikke andre detaljer fra mødet den 8. marts 2016.

Hun blev foreholdt sit telefonnotat af 10. marts 2016 om en samtale den 9. marts 2016 med Jesper Gori, der ifølge notatet havde sagt, at Udlændingestyrelsen skulle afvente UIBM’s stillingen til de fem sager og således ikke på nuværende tidspunkt adskille parrene (ekstrakten side 1597). Hun forklarede, at hun efter mødet den 8. marts 2016 talte med Lene Vejrum. De var begyndt at blive bekymrede over de sager, hvor de ikke havde adskilt parrene. De havde behov for, at det blev nedfældet på skrift, at departementet var indforstået med, at Udlændingestyrelsen havde sagerne liggende. Hun ringede derfor til Jesper Gori, der tilkendegav, at dette var ”fint”. De fik ikke at vide, hvornår de ville få en tilbagemelding på sagerne.

Foreholdt mail af 17. marts 2016 kl. 17.44 fra Jesper Gori til hende om, at Udlændingestyrelsen kunne ”forelægge alle 5 sager (igen)”, og hendes svar herpå samme dag kl. 19.05 (ekstrakten side 6466) forklarede hun, at de på daværende tidspunkt endnu ikke have fået en tilbagemelding fra departementet. De gik ud fra, at departementet ikke havde taget endelig stilling. Hun tænkte ikke, at sagerne skulle forelægges igen, inden der var kommet en tilbagemelding. Foreholdt Ronya Habos forklaring om, at der kom en tilbagemelding gående ud på, at alle par bortset fra parret med kongebrevet kunne adskilles, forklarede hun, at hun ikke husker det sådan.

Foreholdt mail af 22. marts 2016 kl. 23.10 fra Kristina Rosado til hende om, at der ikke skulle foretages yderligere i de fem sager, og der ikke skulle følges op over for operatørerne ”i de to sager, hvor vi havde taget de første skridt til at skille dem ad” (ekstrakten side 6779), forklarede hun, at der, som hun husker det, var en sag, hvor man begyndte at tage skridt til adskillelse, fordi der var taget endelig stilling. Parret nåede aldrig at blive adskilt, fordi parret fik opholdstilladelse og blev visiteret til en kommune. Hun husker, at der kom drypvise meldinger fra departementet, men ingen af de fem par endte med at blive adskilt. Som hun husker det, fik de ikke tydelige tilbagemeldinger fra departementet bortset fra i en enkelt sag. Udlændingestyrelsen var indstillet på at tage bestik af departementets tilbagemelding. Udlændingestyrelsen led ikke af ”storhedsvandvid” i forhold til sine egne fortolkninger. Det ville være naturligt at følge departementets tilbagemelding. Når de forelagde sagerne, var det, fordi de ønskede departementets hjælp for så vidt angår de internationale forpligtelser. Det var normalt at søge råd hos departementet om fortolkningen af de internationale forpligtelser.

På ny foreholdt mail af 22. marts 2016 kl. 23.10 fra Kristina Rosado til hende (ekstrakten side 6779) forklarede hun, at hun ikke ved, hvad Kristina Rosado og Anni Fode havde drøftet om

processen vedrørende behandlingen af de fem par. Anni Fode var på daværende tidspunkt fungerende direktør og deltog i møder om sagen.

Foreholdt mail af 4. april 2016 kl. 19.59 fra Lene Vejrum til Tanja Franck om, at Udlændingestyrelsen havde fået en første uformel tilbagemelding fra departementet om sagerne (ekstrakten side 6789), forklarede hun, at der kom en tilbagemelding om sagerne den 9. og 10. marts 2016 og også en tilbagemelding efter samrådet, men det stod aldrig klart, hvad departementet mente om sagerne bortset fra en sag. Hun åndede lettet op efter tilbagemeldingen fra Jesper Gori om, at der var et rum for undtagelser. Udlændingestyrelsen oplyste ikke de berørte par om, at de ikke skulle adskilles, idet styrelsen opfattede sagerne som faktisk forvaltningsvirksomhed. Hun mener ikke, at parrene på daværende tidspunkt vidste, at der var en verserende sag om, hvorvidt de skulle adskilles. Udlændingestyrelsen havde på daværende tidspunkt ikke en ”afgørelsestankegang”.

Foreholdt ministerens svar af 24. februar 2016 på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230) forklarede hun, at hun læste svaret, lige efter at det blev givet. Udlændingestyrelsen bidrog ikke til svaret. Lene Vejrum og hun noterede, at ministeren gentog den undtagelsesfrie instruks, og at der endnu ikke var mandat til at fastslå, at der var undtagelser. Folketingssvaret var efter hendes opfattelse retvisende i forhold til den instruks, som Udlændingestyrelsen havde fået. De fulgte med i samrådet den 15. marts 2016 og var lettede, da ministeren sagde ”for eksempel”, da undtagelsesmulighederne blev nævnt. Udlændingestyrelsen læste også, at det af de godkendte beredskaber til samrådet fremgik, at der skulle være undtagelser i andre tilfælde end i kongebrevssituationen.

Foreholdt mail af 13. juni 2017 kl. 20.27 fra hende til Adam Abdel Khalik om, at ”Omkring samråd var vi på dagen ikke sikre på, at hun overhoved ville sige ”fx” – kun oplyste om, at man ellers ville kontakte STM” (ekstrakten side 6645), forklarede hun, at Udlændingestyrelsen ikke vidste, om det på samrådet ville blive nævnt, at der kunne gøres undtagelser i andre tilfælde end i kongebrevssituationen. Det må være Jesper Gori, der sagde til hende, at man ellers ville kontakte Statsministeriet. Hun husker ikke, hvad han nærmere sagde. Hun husker heller ikke, om det var noget, som hun fik at vide på et møde med Jesper Gori og Lykke Sørensen. På dette tidspunkt vidste de, at det var Jesper Gori og Lykke Sørensens opfattelse, at der skulle være mulighed for undtagelser. Jesper Gori og Lykke Sørensen udfoldede ikke nærmere, hvilke drøftelser der havde været i departementet. Hun ved ikke, om det var Uffe Toudal Pedersen, der ville gå til statsministeren.

Foreholdt, at der under samrådet den 15. marts 2016 blev talt om et ”pusterum” (ekstrakten side 810), forklarede hun, at som hun husker det, var det under dette samråd, at de for første gang hørte ordet ”pusterum”. Det var kun, mens parret var indkvarteret i asylsystemet, at parret

skulle være adskilt. I de kommende måneder blev dette udfoldet mere. Det var på dette tidspunkt udgangspunktet, at ”pusterummet” skulle være hele indkvarteringsperioden, men efterfølgende var der drøftelser om varigheden af adskillelserne.

Foreholdt mail af 16. marts 2016 kl. 16.01 fra Jesper Gori til Lene Vejrum og hende om, at han kunne ”køre forbi jer fra morgenstunden (ekstrakten side 818), forklarede hun, at det var dette møde, hvor Jesper Gori var kørt forbi og havde talt om ”de rødhårede”. På mødet den 17. marts 2016 nævnte Jesper Gori hovedlinjerne fra samrådet. De talte en del om, hvorvidt der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed eller afgørelsesvirksomhed. Forud for mødet havde de talt om, at ordningen var placeret i et system, hvor indkvartering blev betragtet som faktisk forvaltningsvirksomhed, men adskillelse var et intensivt indgreb. De sagde til Jesper Gori, at når et par nægtede at flytte, blev sagen behandlet som en flyttepåbudssituation. Det blev drøftet, om processen var den rigtige. Jesper Gori drøftede dette med Justitsministeriet og oplyste, at det ikke var meget tydeligt, men udgangspunktet var, at man kan meget som led i faktisk forvaltningsvirksomhed. De drøftede ligeledes den mellemvariant, om man kunne give parrene nogle partsrettigheder uden at træffe en afgørelse.

De opfattede ikke Jesper Goris mail af 18. marts kl. 18.00 om blandt andet forelæggelse for departementschefen (ekstrakten side 838) som en besked om, at de allerede indsendte sager skulle genfremsendes. De opfattede beskeden således, at forelæggelsen omfattede eventuelle nye sager. Det var en atypisk ordning. Sagen var højprofileret, og de ”studsede” lidt over ordningen. Udlændingestyrelsen skulle orientere, når styrelsen mente, at der ikke skulle ske adskillelse. Der skulle ikke træffes en egentlig afgørelse om ikke-adskillelse. Departementschefen blev ikke som led i denne proces orienteret om nogen sager. I forbindelse med genoptagelsessagerne blev der fastsat en ny ordning, hvor Lykke Sørensen og Jesper Gori skulle orienteres om status. De fem sager blev ikke indsendt på ny, og Udlændingestyrelsens opfattelse var, at der ikke var kommet en endelig afklaring.

Foreholdt advokat Amalie Starchs klage af 21. marts 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 884) forklarede hun, at ombudsmandssagen var forankret i hendes kontor. Hun udarbejdede udkast til udtalelser til Folketingets Ombudsmand. Det var ikke normalt, at hun udarbejdede udkast, men der var tale om en svær og principiel sag, hvor der skulle arbejdes hurtigt. Hun sparrede med Lene Vejrum og Kristina Rosado om sagen.

Hun blev foreholdt følgende fra Udlændingestyrelsens udtalelse af 21. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1008):

”Departementet tilkendegav overfor styrelsen i relation til betydningen af Danmarks internationale forpligtigelser, at det helt overordnede udgangspunkt for behandling af de konkrete sager måtte være, at en adskillelse af parrene - herunder

par med fællesbørn – som udgangspunkt måtte anses for at være i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtigelser, herunder i henhold til EMRK art. 8 og Børnekonventionen.”

Hun forklarede, at det er vanskeligt at tidsfæste, præcis hvornår Udlændingestyrelsen fik denne besked, men styrelsen måtte forstå det således, at ordningen som udgangspunkt var i overensstemmelse med konventionerne, hvilket også lå som en grundpræmis for de videre drøftelser. Hun husker ikke, hvornår dette blev sagt direkte. Der var ikke nogen, der problematiserede beskrivelsen i afsnittet. Hun havde drøftelser med Lykke Sørensen og Jesper Gori om departementets opfattelse. Jesper Gori og Lykke Sørensen oplyste, at spørgsmålet var blevet vendt med Justitsministeriet. Jesper Gori og Lykke Sørensen gav udtryk for, at man som udgangspunkt kunne adskille parrene, men at der skulle være mulighed for undtagelser. Udlændingestyrelsen var ikke orienteret om indholdet af den løbende dialog mellem departementet og Justitsministeriet, men fik at vide, at der var en dialog.

Hun blev foreholdt, at det i udtalelsen af 21. april 2016 til Folketingets Ombudsmand ligeledes var anført, at Udlændingestyrelsen ville foretage en partshøring om ”alle relevante faktiske oplysninger” (ekstrakten side 1011). Hun blev ligeledes foreholdt, at det i den endelige udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand var anført, at Udlændingestyrelsen ville ”foretage en fyldestgørende partshøring” (ekstrakten side 1310). Hun forklarede, at udtrykket ”fyldestgørende partshøring” måske er lidt bredere. Efter at departementet i lang tid havde overvejet spørgsmålet, fik Udlændingestyrelsen at vide, at de i hvert fald skulle genoptage de sager, hvor de havde truffet afgørelse om flyttepåbud. Når Udlændingestyrelsen i alle sager besluttede at genoptage, dvs. også i de sager, hvor der ikke var truffet afgørelse om flyttepåbud, var det styrelsens egen beslutning.

Hun blev foreholdt mail af 26. april 2016 kl. 18.42 fra Lene Vejrum til Tanja Franck, Jens Vikner og hende om, at departementet havde givet Udlændingestyrelsen valget mellem at ”fastholde vores udtalelse eller ændre således, at vi genoptager de sager, hvor der er sket adskillelse, med henblik på partshøring” (ekstrakten side 6485). Herefter foreholdt, at departementet i denne mail er refereret for at mene, at alle sager skulle genoptages, forklarede hun, at der i sagens øvrige bilag ses drøftelser om, hvorvidt alle sager skulle genoptages, eller om genoptagelsen angik flyttepåbudssagerne. Hun opfattede det således, at det ifølge departementet var klart, at der i flyttepåbudssagerne skulle ske genoptagelse, men ikke nødvendigvis i de andre sager, hvor der ikke var blevet udstedt et flyttepåbud. Udlændingestyrelsen mente ikke, at det blev klart, hvad man skulle, og styrelsen ville være sikker på, at man gjorde det rigtige i alle sager. På daværende tidspunkt talte de om, hvad partshøringen skulle bestå i, og de endte med en bred model for partshøringen. Hun havde den opfattelse, at ”fyldestgørende” var mere dækkende end ”relevante faktiske oplysninger”.

Foreholdt mail af 28. april 2016 kl. 14.28 fra Merete Milo til Jesper Gori om, at den sag, der var klaget over til Folketingets Ombudsmand, ifølge ”Nina” var i strid med artikel 8 (ekstrakten side 6493), forklarede hun, at denne oplysning ikke blev videregivet til Udlændingestyrelsen.

Hun blev foreholdt, at Anna-Sophia Saugmann-Jensen i en mail af 28. april 2016 kl. 16.02 til hende med kopi til Jesper Gori og Lene Vejrum blev bedt om at bekræfte, at Udlændingestyrelsen havde indhentet oplysninger hos operatørerne vedrørende de faktiske forhold i sagerne, og at styrelsen også havde partshørt, men alene over den manglende efterkommelse af anvisningen om indkvartering (ekstrakten side 1298). Hun blev endvidere foreholdt, at hun i mail af 28. april 2016 kl. 16.16 til Anna-Sophie Saugmann-Jensen med kopi til Lene Vejrum, Jesper Gori og Kristina Rosado svarede bekræftende herpå og anførte, at Udlændingestyrelsen havde indhentet oplysninger om ”alder, samlivsforhold og børn mv.” (ekstrakten side 1298). Hun forklarede, at oplysningerne dels blev indhentet i forbindelse med høringerne og dels fremgik af systemerne. Hun går ud fra, at hendes medarbejdere undersøgte oplysningerne i alle sagerne. Det var Lene Vejrum, der resolverede i sagerne, mens hun selv var på ferie fra den 11. februar 2016. Lene Vejrum og hun kørte parløb i sagerne.

Efter beslutningen i april 2016 om at genoptage sagerne prøvede Udlændingestyrelsen at få frigjort ressourcer til sagsbehandlingen. Det var klart, at partshøringen skulle ske mundtligt. Der blev udpeget et team, som skulle understøtte sagsbehandlingen. Drøftelserne herom skete mellem Lene Vejrum, Kristina Rosado og hende. Udlændingestyrelsen inddrog departementet og orienterede departementet om, hvordan styrelsen ville gribe genoptagelsessagerne an. Departementet blev orienteret nøje om processen. Det var typisk hende, der orienterede Jesper Gori eller Anna-Sophie Saugmann-Jensen. Et af de spørgsmål, der blev drøftet med departementet, var, om parrene skulle forblive adskilt under genoptagelsen. De spurgte, om departementet var ”med på”, at parrene forblev adskilt under genoptagelsessagen. Hun tror, at de drøftede dette i forbindelse med udarbejdelsen af udtalelsen til Folketingets Ombudsmand. Departementet ”nikkede” til, at parterne forblev adskilt. Det var Jesper Gori, som de havde denne dialog med. Hun tror, at Jesper Gori vendte spørgsmålet med Lykke Sørensen. Ligesom Lene Vejrum var orienteret om stort set alt, hvad hun foretog sig, tror hun, at Jesper Gori tilsvarende orienterede Lykke Sørensen. Udgangspunktet var fortsat, at parret kunne være adskilt i en længere periode, og det var ikke noget, der blev drøftet intensivt. Hun tilkendegav ikke, at hun mente, at det ville være forkert at holde parrene adskilt under genoptagelsessagerne.

Overvejelserne gik på, hvordan partshøringen skulle afdække, om der forelå tvang. Grundpræmissen i ordningen var, at der ikke behøvede at være konkrete indikationer på tvang for at kunne adskille, og at man skulle adskille som led i en målrettet proces for at afdække, om der forelå tvang. Det var holdningen, at man i en refleksionsperiode, hvor man ikke boede sammen med sin ægtefælle, kunne gøre sin stilling op, i forhold til om man var frivilligt i ægteskabet. Denne holdning gør sig fortsat gældende og afspejler sig også i den nuværende ordning. Det er rigtigt forstået, at partshøringsprocessen først kom endeligt på plads efter den 1. juni 2016.

Hun blev foreholdt Anni Fodes mail af 18. juli 2016 kl. 09.42 til Catrine Primdahl med kopi til Tanja Franck, Lene Vejrum, Adam Abdel Khalik og hende (ekstrakten side 6851). Af mailen fremgår blandt andet:

”Jeg er dog noget bekymret mht. fortolkningen af, hvornår der foreligger et beskyttelsesværdigt familieliv iht. EMRK art. 8, som er lagt til grund i nogle af sagerne, hvor vi opretholder adskillelsen/vil opretholde adskillelsen, således som jeg har fået det refereret - det er en mere restriktiv fortolkning end den fortolkning som finder sted i familiesammenføringssagerne (og jeg tvivler, at den holder).”

Hun forklarede, at hun var på ferie på daværende tidspunkt. Der havde også tidligere været en snak om problemstillingen i forbindelse med tilrettelæggelsen af partshøringerne. På et møde i begyndelsen af juli 2016 tilkendegav departementet, at det skulle være et kriterium, om parret kunne indgå et ægteskab i Danmark. I de sager, som Udlændingestyrelsen tog stilling til, var det opfattelsen, at indgrebet i familielivet var begrundet i saglige hensyn. Der var også sager, hvor Udlændingestyrelsen nåede frem til, at der ikke forelå et familieliv. Som udgangspunkt anså Udlændingestyrelsen alle par for at have et beskyttelsesværdigt familieliv. Udlændingestyrelsen vurderede sagerne ud fra den forudsætning, at der forelå et beskyttelsesværdigt familieliv. Som hun husker det, forelå der ikke oplysninger i sagerne om, at det konkret var tilkendegivet, at der var tale om tvang. Der kom senere oplysninger frem om, at nogle par ikke ønskede at bo sammen, og disse par ”røg ud af puljen”.

Foreholdt mail af 8. juni 2016 kl. 14.46 fra Adam Abdel Khalik til hende om, at der efter hans opfattelse var tale om en klart ulovlig tjenestebefaling (ekstrakten side 5543), forklarede hun, at Adam Abdel Khalik påpegede flere forhold, der efter hans opfattelse var ulovlige. Adam Abdel Khalik havde den opfattelse, at der ikke var hjemmel til ordningen. Hvis det blev lagt til grund, at ordningen havde hjemmel, accepterede han ikke grundpræmissen om et ”pusterum”, hvor man kunne afdække spørgsmålet om tvang. Hun drøftede Adam Abdel Khaliks synspunkter med ham og med Lene Vejrum. Hun tror, at Lene Vejrum drøftede spørgsmålene med Tanja Franck. Adam Abdel Khalik er meget dygtig, og hun lyttede meget til ham, men hun var ikke enig med ham. Hun var også nødt til at holde fast i, at departementet efter at have rådført sig med Justitsministeriet havde tilkendegivet, at ordningen var lovlig. Departementets opfattelse var, at udlændingelovens § 42 a, stk. 7, udgjorde en tilstrækkelig hjemmel til ordningen, idet forarbejderne ikke indeholdt en udtømmende opremsning af de hensyn, der kunne varetages. Det var Jesper Gori og Lykke Sørensen, som hun havde dialogen med herom. Lene Vejrum og hun opfattede det således, at hver en sten i ordningen var blevet vendt. Foreholdt, at Adam Abdel Khalik tidligere havde været ansat i Justitsministeriet, og adspurgt, om hun opfattede hans tilkendegivelser som udtryk for Justitsministeriets opfattelse, forklarede hun, at hun opfattede Adam Abdel Khaliks tilkendegivelser som udtryk for hans egen holdning.

Foreholdt Udlændingestyrelsens henvisning til udlændingelovens § 42 a, stk. 7, i styrelsens udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1308) forklarede hun, at styrelsen ikke fik bemærkninger fra departementet om, at denne bestemmelse ikke kunne bruges som hjemmel.

Udlændingestyrelsen fik aldrig noget endeligt svar fra departementet om partshøringsprocessen, men styrelsen besluttede sig for at partshøre alle par for at ”gå med livrem og seler”. De havde endnu ikke fået en endelig vurdering af, om de var retligt forpligtede til at foretage parts-høring. Det var ikke klart på daværende tidspunkt, i hvilket omfang der skulle foretages parts-høring. Der blev senere ført en retssag anlagt af et af parrene, og selv på dette tidspunkt var det ikke åbenbart, at der skulle foretages partshøring. Kammeradvokaten var involveret i denne retssag og mente ikke, at Udlændingestyrelsen var forpligtet til at genoptage andre sager.

Foreholdt mail af 9. juni 2016 kl. 10.29 fra Adam Abdel Khalik til hende om, at han havde haft en uformel samtale med en sagsbehandler i Justitsministeriet om blandt andet, at ”kulturel tvang” er uden betydning (ekstrakten side 5551), forklarede hun, at hun ikke husker drøftelserne om ”kulturel tvang”. Udlændingestyrelsen ventede på at få en vejledning fra departementet, der havde drøftelser med Justitsministeriet. Udlændingestyrelsen fik nogle gange ”dryp-vise” oplysninger om drøftelserne med Justitsministeriet, og andre gange blev styrelsen ikke orienteret herom. Nogle gange gengav Adam Abdel Khalik oplysninger, som han havde fået fra sine kontakter i Justitsministeriet, og nogle af disse oplysninger blev bekræftet. Hun tror, at hun dengang tænkte, at Udlændingestyrelsen skulle holde sig til, hvad deres eget departement tilkendegav. De havde et møde med departementet i begyndelsen af juli 2016.

Foreholdt mail af 9. juni 2016 kl. 18.47 fra Lene Vejrum til Tanja Franck med kopi til hende om, at Lene Vejrum havde haft en lang snak om sagen med Lykke Sørensen, herunder om adskillelse af gravide (ekstrakten side 5552), forklarede hun, at hun husker, at spørgsmålet om adskillelse af gravide også blev drøftet. Hun husker dette som en drøftelse om, hvorvidt en adskillelse ville være uproportional. Hun ved ikke, hvorfor ”genoptagelsessager” i mailen er sat i citationstegn. De betragtede sagerne som reelle genoptagelsessager. Foreholdt, at det i mailen var anført, at det ville være ”ekstra vanskeligt at fastholde adskillelse”, hvis parret svarede klart nej på et spørgsmål om, hvorvidt der forelå tvang, forklarede hun, at de talte om, at det ikke var tilstrækkeligt at spørge, om der forelå tvang, idet dette skulle udfoldes mere. De var enige om, at parret skulle spørges ”bredere” end blot at spørges om, hvorvidt der forelå tvang.

Foreholdt mail af 21. juni 2016 kl. 14.24 fra Adam Abdel Khalik til Lene Vejrum og hende om, at det efter hans opfattelse var klart ulovligt at lade et par forblive adskilt under genoptagelsessagen (ekstrakten side 5554), forklarede hun, at mailen blev drøftet mellem Lene Vejrum og hende. Hun mener, at stort set alle genoptagelsessager blev forelagt højere oppe i Udlændingestyrelsen. Hvis der var tale om en knap så principiel sag, blev den forelagt for Lene Vejrum, og

ellers blev sagerne forelagt for Tanja Franck. Hvis der var tale om en sag, som svarede til en allerede forelagt sag, blev den forelagt for hende. Departementet blev løbende orienteret om sagerne.

Hun husker ikke, om ordningens lovlighed blev drøftet under det møde, der blev afholdt den 1. juli 2016. Foreholdt Adam Abdel Khaliks forklaring om, at han i kanten af mødet til Tanja Franck sagde, at ”det var utroligt at høre så dygtige jurister forsvare en klart ulovlig ordning”, forklarede hun, at hun ikke husker dette. Som hun husker det, blev mødet holdt på Tanja Francks kontor. Hun kan ikke afvise, at han har udtalt sig således.

Hun blev foreholdt sin mail af 1. juni 2017 kl. 19.36 til Lene Vejrum og Adam Khalik om samrådet den pågældende dag (ekstrakten side 6640). Af mailen fremgår:

”Altså et af de store problemer ved dagens forklaring er, at hun jo, hvis man skulle lægge til grund, at departementet så undtagelser for sig og ønskede en konkret vurdering så nødvendigvis må kritisere fx – og især – min mail til operatørerne. Så har jeg administreret helt i strid med instruksen.”

Hun forklarede, at de i den pågældende mailtråd diskuterede, at Udlændingestyrelsen ikke havde fået at vide, at der skulle administreres med undtagelser. Adspurg, hvordan sætningen ”[s]å har jeg administreret helt i strid med instruksen” harmonerer med hendes forklaring om, at der hele tiden blev foretaget en konkret og individuel vurdering, forklarede hun, at der med forklaringen under samrådet blev trådt over en af de ”røde linjer” i forhold til Udlændingestyrelsen. Hvis Udlændingestyrelsen havde fået en klar instruktion om, at der skulle administreres med undtagelser, ville hun ikke have forstået instruksens, når hun den 10. februar 2016 skrev til operatørerne, som hun gjorde. Foreholdt, at hun i mailen brugte ordet ”administreret”, forklarede hun, at hun opponerede imod, at det på samrådet blev sagt, at departementet den 10. februar 2016 lagde op til, at der skulle være undtagelser. I så fald ville det fremstå som meget mærkeligt, at hun til operatørerne skrev, at alle par skulle adskilles. Det ville i så fald fremstå, som om Udlændingestyrelsen havde misforstået instruksens, idet hendes mail til operatørerne ville ”stå og blafre”. Hun overvejede ikke nøje ordvalget i sin mail, herunder brugen af ”administreret”, men hun ville i sin mail tilkendegive, at hun – hvis udtalelserne under samrådet havde været dækkende – ikke havde forstået departementets budskab. Den administration, som Udlændingestyrelsen efterfølgende foretog, var efter hendes opfattelse i overensstemmelse med en ordning om, at der skulle foretages en konkret og individuel vurdering. Når hun i sin mail brugte udtrykket ”administreret”, omhandlede dette hendes mail den 10. februar 2016 til operatørerne og ikke sagsbehandlingen. Hun følte sig trådt på, da hun skrev mailen, og var ”i sine følelsers vold”.

Hun blev foreholdt sin mail af 6. december 2016 kl. 20.24 til Adam Abdel Khalik og Lene Vejrum, i hvilken mail hun forholdt sig til Adam Abdel Khaliks mail samme dag kl. 19.24 om,

at der ifølge Jesper Gori nu skulle foreligge indicier på tvang for at kunne adskillelse (ekstrakten side 6603). Af hendes mail fremgår:

”... Jeg mangler simpelthen ord – hvad er udgangspunktet snart? At de skal have lov at blive sammen, hvis der ikke er klare indikationer på tvang. Der er jo ingen ordning længere. Hvis det er summen, så er det jo latterligt at skrive et langt notat – i stedet for at erkende, at man lavede noget, der ikke kunne holde.”

Hun forklarede, at hvis udgangspunktet var, at der skulle foreligge konkrete indicier på tvang, befandt man sig et helt andet sted end den dagældende ordning. Man ville i øvrigt også befinde sig et andet sted end den ordning, der gælder i dag. Adam Abdel Khalik havde skrevet til hende, at udgangspunktet måske skulle vendes fuldstændigt om, og i så fald ville der ikke være nogen ordning længere. På dette tidspunkt var alle de sager, hvor der oprindeligt var sket adskillelse, blevet afgjort. Hun husker ikke, om der på dette tidspunkt var sager, hvor et par var adskilt. Hun var frustreret over, at der endnu ikke var kommet en vejledning, selvom alle sagerne nu var afgjort. Virkeligheden havde overhalet vejledningen.

Hun blev foreholdt følgende mail af 3. februar 2017 kl. 08.54 fra Adam Abdel Khalik til hende (ekstrakten side 6626):

”Jeg må bare sige, at det, som har reddet os/jer, er beslutningen om, at fem par aldrig skulle have været adskilt, og at vi trods alt fik lukket sagerne relativt hurtigt og med et rimeligt udfald (situationen taget i betragtning), da vi først kom i gang. Begge dele skal du være glad for, at du kom igennem med :)”

Adspurg om sætningen ”... skal du være glad for, at du kom igennem med” forklarede hun, at hun går ud fra, at Adam Abdel Khalik tænkte på alle, der på daværende tidspunkt var involveret, og således ikke kun refererede til hende. Adam Abdel Khalik mente med sin mail, at det var godt, at Udlændingestyrelsen fik tænkt sig om og fik rejst sagerne. Hun går ikke ud fra, at han med sin mail sigtede til, at der havde været et modsætningsforhold internt i Udlændingestyrelsen.

Foreholdt Adam Abdel Khaliks mail af 3. februar 2017 kl. 22.30 til hende om, at Jesper Gori havde ”misforstået jm i sagen” (ekstrakten side 5562), forklarede hun, at hun ikke ved, hvad Adam Abdel Khalik mente med dette. Adam Abdel Khalik havde måske ”hørt noget på vandrøren”. Adam Abdel Khalik fik mange meldinger, og hun gik ikke nærmere ind i det. Hun ved ikke, hvad Jesper Gori skulle have misforstået. Hun spurgte ikke Adam Khalik om, hvad han nærmere mente.

Hun blev foreholdt sin mail af 3. februar 2017 kl. 22.45 til Adam Abdel Khalik (ekstrakten side 6625) om udtalelsen fra Folketingets Ombudsmand. Heraf fremgår blandt andet:

”Nu har jeg endelig læst det hele i en sammenhæng. Man får lidt svedige håndflader. Hold nu op et held, at slog bremsen lidt i (Henrik ville jo også bare køre, som jeg husker det). Der var Lene sgu god nok.”

Hun forklarede, at denne mail var sendt som reference til, at Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 stoppede op. Når hun nævnte Henrik Grunnet, var dette udtryk for, at det ikke var tydeligt, hvor Henrik Grunnet stod i sagen, men Lene Vejrum og hun var enige om, hvordan de skulle håndtere sagerne. Hun regnede Henrik Grunnet lidt ”ude” i denne periode. De havde den 11. eller 12. februar 2016 fået at vide, at han skulle stoppe som direktør i Udlændingestyrelsen. Hun har ikke talt meget med Lene Vejrum om, hvilke drøftelser Lene Vejrum havde med Henrik Grunnet.

Hun blev foreholdt Adam Abdel Khaliks mail af 3. februar 2017 kl. 22.59 til hende (ekstrakten side 5560). Heraf fremgår blandt andet:

”Allerede der har han jo rene hænder... meget kan man forvente af ham, men han kan ikke rejse i tid, og det er ikke ham der har fulgt op på den ved at insistere på at adskille ALLE. Det var hexia.”

Hun forklarede, at hun går ud fra, at ”han” er Jesper Gori. Adam Abdel Khalik skrev i mailen, at det ikke var Jesper Gori, men derimod Line Skytte Mørk Hansen, der havde fulgt op på pressemeldelsen. ”Hexia” er Line Skytte Mørk Hansen. Jesper Gori havde insistet på undtagelser. Hun havde fortalt Adam Abdel Kahlik om sagens forløb. Det, som Adam Abdel Khalik skrev, afspejlede, hvad Lene Vejrum og hun havde fortalt ham om forløbet.

Hun blev foreholdt sin mail af 30. maj 2017 kl. 20.01 til Adam Abdel Khalik (ekstrakten side 5569) om Lykke Sørensens mail af 9. februar 2016 kl. 21.14 angående muligheden for en ”kattelem” (ekstrakten side 97). Af mailen af 30. maj 2017 fremgår blandt andet:

”Omvendt er jeg sur efterhånden. De har ført os bag lyset, alternativt har de ikke advaret i det omfang, der beskrives.”

Hun forklarede, at der på daværende tidspunkt blev refereret til mailen i pressen, som var begyndt at skrive om ”sværdslagene” i departementet. Hun blev indigneret over at læse i pressen, at der i departementet havde været omfattende ”sværdslag”, som Udlændingestyrelsen ikke var blevet informeret om. En stor del af sagen var blevet behandlet i en ”lukket boks” i departementet. Udlændingestyrelsen kendte ikke til omfanget af stridighederne i departementet. Jesper Gori og hun havde alene haft en overfladisk samtale, og nu kunne hun se, at der i departementet havde været diskussioner i et langt videre omfang. Hendes opfattelse var, at departementet godt kunne have lukket mere op for disse interne drøftelser.

Hun blev foreholdt sin mail af 1. juni 2017 kl. 20.31 til Lene Vejrum (ekstrakten side 6640). Heraf fremgår blandt andet:

”Jeg synes ikke vi kan acceptere nogen kritik. Det er simpelthen udelukket. Vi redder dem, og så skulle takken være, at vi ikke forstod en instruks (eller hvad man snart skal sige). Jeg bliver bombarderet af beskeder fra US folk, der ikke forstår dagens samråd ”hvem sagde de det til?, har vi så været for restriktive? Osv”. Jeg ved ikke engang, hvad jeg skal svare. Vil ikke desillusionere hele kontoret ift tillid. Jeg føler mig som gidsel i en løgn rent ud sagt. Der er simpelthen for mange, der kender vores version. Det kan ikke styres.”

Hun forklarede, at hun i sin mail reagerede på, at det, der blev sagt under samrådet den 1. juni 2017, ikke var i overensstemmelse med, hvad der rent faktisk var foregået. Hun syntes, at der under samrådet blev ”spillet højt spil”, idet der havde været mange medarbejdere involveret, som havde en anden opfattelse end den, der blev tilkendegivet under samrådet.

Hun blev foreholdt følgende fra samme mail:

”Hvis du synes, så kan vi måske godt sige til Tanja, at Henrik har ringet til mig. Det styrer du. Men hun må endelig ikke nævne for Lykke eller departementet. Lykke går bananas. Jeg bliver bare nervøs for, om Tanja pludselig tror, at vi er forkerte på den. Det var Lykke og Uffe, Henrik var nervøs for.”

Hun forklarede, at Henrik Grunnet ringede til hende under samrådet den 1. juni 2017. Under samrådet fik man den opfattelse, at Udlændingestyrelsen havde ”tumlet rundt”, men at Udlændingestyrelsen godt hjulpet af departementet nu var ved at komme på ret kurs. Dette var lidt ”stærk kost” for Udlændingestyrelsen. Henrik Grunnet var bestyrtet over det, der blev sagt under samrådet, idet han mente, at det var i strid med det, som han havde oplevet. Han sagde: ”Hvad er det, hun siger? Hvorfor siger hun sådan?” Han gjorde hende opmærksom på svaret på spørgsmål S 630. Hun tænkte selv under samrådet på, om den nye direktør, Tanja Franck, nu ville tro, at Udlændingestyrelsen havde været ”forkert på den”. Hun husker ikke, hvorfor hun skrev: ”Lykke går bananas” og: ”Det var Lykke og Uffe, Henrik var nervøs for.” Hun ved ikke, om Lene Vejrum fortalte Tanja Franck om hendes samtale med Henrik Grunnet.

Foreholdt, at ministeren under samrådet den 1. juni 2017 omtalte, at fire piger blev ”reddet ud af et ægteskab/samliv, som de ikke har ønsket” (ekstrakten side 3624), forklarede hun, at hun ikke husker, at Udlændingestyrelsen var inde over oplysningerne om disse fire piger. Hun husker, at der var snak om, hvor mange af pigerne der havde ønsket at blive adskilt.

Foreholdt sin mail af 21. august 2017 kl. 11.15 til Lene Vejrum og Margit Sander Rasmussen med omtale af sager, hvor pigen var blevet ”reddet” (ekstrakten side 6672), forklarede hun, at oplysningerne om disse sager ikke kom fra Udlændingestyrelsen. Hun husker, at de passede på med at gøre et stort nummer ud af sagerne, og at der var mange forskellige forklaringer på, hvorfor pigerne ikke længere ønskede at være sammen med deres ægtefælle. Der var nogle af parrene, der valgte at flytte sammen igen. Hun husker ikke, at Udlændingestyrelsen gav oplysninger om, at nogle af pigerne ikke længere ønskede at være adskilt fra deres ægtefælle. Udlændingestyrelsen syntes grundlæggende, at man skulle være påpasselig med disse oplysninger. Når hun i mailen skrev, at ”vi” blev enige om, at der ikke skulle høres over sagerne, refererede hun til en samtale mellem Jesper Gori og hende. Som hun husker det, var der kun en af sagerne, hvor pigen tilkendegav, at hun var blevet tvangsgift. Det er rigtigt, at pigen i denne sag ikke var omfattet af den ordning, der blev iværksat den 10. februar 2016, fordi hun og hendes mand var registreret som søskende. Det var svært at holde tungen lige i munden i forhold til sagerne. Dette var også grunden til, at man skulle passe på med at komme med håndfaste oplysninger. Der var også nogle par, der flyttede fra hinanden af andre grunde end ordningen.

Hun blev foreholdt sin mail af 6. juni 2017 kl. 21.41 til Lene Vejrum og Adam Abdel Khalik om forberedelsen af samrådet den 23. juni 2017 (ekstrakten side 6642). Af mailen fremgår blandt andet:

”Jeg har talt med Jesper i dag. Det lyder ikke godt på perspektivet, synes jeg – men det var fint at få talt det hele igennem.

Vi skal virkelig holde tungen lige i munden – og jeg er ikke sikker på, at det er en farbar vej (for os) at gribe tilbage til svaret til ombudsmanden. Vi svarer ikke på spørgsmålet (det intetsigende vil være åbenlyst), og vi risikerer samtidig, at vi løber med hen et sted, hvor vi ikke vil være.

Hun forklarede, at de diskuterede, hvordan man sandfærdigt kunne forklare forløbet om instruksen. Hun tror, at hendes synspunkt var, at man ikke blot kunne henvise til besvarelsen til Folketingets Ombudsmand, idet der i så fald ikke blev svaret på de spørgsmål, der blev stillet. Udlændingestyrelsen kunne ikke acceptere, at forløbet blev udlagt således, at styrelsen den 10. februar 2016 fik at vide, at der skulle foretages en individuel vurdering.

Hun blev foreholdt Jens Vikners mail af 17. juni 2016 kl. 15.15 til Anna-Sophie Saugmann-Jensen vedhæftet hendes bemærkninger til udkastet til talepapir og til beredskaber (ekstrakten side 1796). Hun blev endvidere foreholdt sin kommentar om, at det ikke tidligere havde været et kriterium i sig selv, at et par havde børn (ekstrakten side 1838). Hun forklarede, at hun godt kan se, at der i det pågældende afsnit i talepapiret var opregnet en sum af omstændigheder, og at det ifølge talepapiret således ikke var tilstrækkeligt til at undlade adskillelse, at et par havde

børn. Udlændingestyrelsen havde en vis paranoia i forhold til departementets udlægning af forløbet. Hun ville derfor tydeliggøre, at det tidligere ikke i sig selv kunne føre til en undtagelse, at et par havde børn. Foreholdt sin kommentar om, at ”trivselsforhold” ligeledes var et nyt kriterium (ekstrakten side 1844), forklarede hun, at ordet ”trivselsforhold” også var nyt. Hun ønskede på alle mulige måder at blive forsikret i, at der ikke var tale om nye kriterier. Samrådet den 23. juni 2016 var det første samråd, hvor det blev foldet mere ud, hvilke undtagelsesmuligheder der kunne være.

Foreholdt Udlændinge- og Integrationsudvalgets spørgsmål nr. 809 og svaret herpå af 21. juni 2017 om, at Udlændingestyrelsen i alle sager havde foretaget en konkret og individuel vurdering af, om det ville være foreneligt med Danmarks internationale forpligtelser at adskille parrene (ekstrakten side 4140), forklarede hun, at hun har godkendt dette svar. Hun anser svaret for retvisende.

Hun blev foreholdt sin mail af 11. maj 2016 kl. 21.31 til Lene Vejrum med kopi til Tanja Franck og Kristina Rosado og med emnefeltet ”Henvendelse fra Folketingets Ombudsmand” (ekstrakten side 6716). Af mailen fremgår:

”Kære alle

Helt enig med Lene efter nærlæsen. Han sætter fingeren ned de rigtige steder, og han kan se, at vi har været forsvarsløse ift instruks. Men handlet ved at holde sager tilbage. Han kan jo godt se, at der først henvises til internationale forpligtelser (for) sent, de henviser til samråd/mail en måned senere ift skriftlig dok. Og vi må jo også indrømme, at der ikke var tale om undtagelser den 10/2, men at det først blev en diskussion på gentagne spørgsmål herfra. Ok at have en fair ombudsmand.”

Hun forklarede, at mailen relaterede sig til, at der ifølge opdraget fra departementet ikke var undtagelsesmuligheder. Når hun skrev: ”vi må jo også indrømme”, angik dette ikke Udlændingestyrelsen, men hele koncernen og dermed også departementet. Når hun skrev: ”vi har været forsvarsløse”, omhandlede dette Udlændingestyrelsen. Når hun skrev: ”de henviser til samråd/mail en måned senere”, omhandlede dette departementet. Valget af ”vi” i sætningen om, at der ikke var tale om undtagelser den 10. februar 2016, var ikke nøje valgt. Det var ikke udtryk for, at Udlændingestyrelsen indledningsvis administrerede uden undtagelser. Det var Udlændingestyrelsen, der tog initiativ til, at der skulle være undtagelser. Adspurg, om sætningen ”... vi må jo også indrømme, at der ikke var tale om undtagelser den 10/2, men at det først blev en diskussion på gentagne spørgsmål herfra”, betyder, at alt, hvad hun har forklaret i dag – om, at instruksen blev opfattet som undtagelsesfri, men at Udlændingestyrelsen valgte at handle anderledes – er forkert, forklarede hun, at dette ikke var tilfældet.

Foreholdt mail af 22. juni 2017 kl. 19.46 fra Lene Vejrum til Lykke Sørensen (ekstrakten side 4367) om Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 (ekstrakten side 5533) forklarede hun, at hun fik kendskab til Henrik Grunnets mail den 22. juni 2017. Kristina Rosado havde fundet mailen i sin mailbakke i forbindelse med, at hun gennemgik sin mailboks forud for sin ferie. Hun tror, at Kristina Rosado sendte mailen til Lene Vejrum og hende og herefter tog på ferie, og at Lene Vejrum, Adam Abdel Khalik og hun herefter drøftede mailen hos Lene Vejrum. Det var hurtigt klart, at de skulle tale med Tanja Franck om mailen. Hun tror, at der blev printet et par eksemplarer af mailen. Som hun husker det, kom Tanja Franck ind på Lene Vejrum's kontor. Hun var selv ret rystet over mailen og syntes, at situationen var rigtig uheldig. De snakkede om, hvorvidt der var noget nyt i mailen, og drøftede, hvorfor de ikke havde været opmærksomme på mailen tidligere. Hun havde ikke selv været opmærksom på mailen, men konstaterede, at hun også havde mailen. Hun var ærgerlig over, at hun ikke selv havde fundet den. Tanja Franck konkluderede, at det tidligere svar til Folketinget skulle berigtiges. Hun forstod det således, at Lykke Sørensen og Tanja Franck herefter talte sammen. Hun tror ikke, at Lene Vejrum deltog i denne samtale. Hun fik en tilbagemelding, men overhørte ikke samtalen med Lykke Sørensen. Hende bekendt var der ikke nogen, der kontaktede Henrik Grunnet. De havde en drøftelse om, hvilken type mail der var tale om. Lene Vejrum sagde, at hun havde en fornemmelse af, at Henrik Grunnet måtte have sendt mailen på det tidspunkt, hvor han efter koncerndirektionsmødet var på vej tilbage til Udlændingestyrelsen.

Foreholdt mail af 16. august 2017 kl. 20.16 fra hende til Tanja Franck med kopi til Lene Vejrum og Margit Sander Rasmussen med udkast til bidrag til folketings svar om, at mailen ikke skulle oversendes til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 6904), forklarede hun, at det i sidste ende var Tanja Francks beslutning, at mailen ikke var relevant og ikke tilførte noget nyt. Foreholdt mail af 21. august 2017 kl. 16.51 fra Margit Sander Rasmussen til blandt andre hende (ekstrakten side 6903) forklarede hun, at mailen gengiver Margit Sander Rasmussens holdning til, hvorvidt Henrik Grunnets mail skulle oversendes. Man kan argumentere for og imod beslutningen om ikke at oversende mailen, men der blev foretaget den vurdering, at mailen ikke skulle oversendes. Tanja Franck må kunne forklare nærmere om, hvad der blev lagt vægt på i den forbindelse.

Udlændingestyrelsen sender ikke altid mails om alle forhold, og det er ikke alle styrelsens overvejelser, der bliver nedskrevet. Hun husker ikke, om Lene Vejrum skrev en mail som opfølgning på samtalen den 10. februar 2016 med Line Skytte Mørk Hansen. Foreholdt Lene Vejrum's forklaring om, at nogle mente, at hun havde sendt en mail om samtalen, forklarede hun, at hun ikke ved noget om dette.

Foreholdt mail af 15. februar 2016 kl. 17.23 fra Lene Vejrum til Margit Sander Rasmussen og Kristina Rosado med kopi til hende (ekstrakten side 6197) om, at alle sager, hvor parret havde børn, skulle forelægges, forklarede hun, at hun ikke har drøftet denne mail med Lene Vejrum.

Foreholdt, at arrangøren af mødet den 22. februar 2016 ifølge kalenderindkaldelsen var Lykke Sørensen (ekstrakten side 5615), forklarede hun, at hun er sikker på, at mødet blev afholdt på Line Skytte Mørk Hansens kontor, og at Line Skytte Mørk Hansen var mødeleder. De begyndte at have en dialog med Lykke Sørensen og Jesper Gori i løbet februar 2016, men på dette tidspunkt var sagen forankret i Line Skytte Mørk Hansens afdeling. Hun havde en kort snak om sagen med Jesper Gori den 8. eller 9. februar 2016. Substansen i ordningen blev ikke drøftet under mødet den 22. februar 2016. Mødet handlede om alt muligt andet, og der var ikke et oplæg om drøftelse af de generelle juridiske spørgsmål. Line Skytte Mørk Hansens bemærkning til Kristina Rosado om, at ordningen ikke kunne sammenlignes med ledsagervurderingen, satte stemningen i forhold til de videre drøftelser om ordningen.

Foreholdt udkastet til udtalelse til Folketingets Ombudsmand som svar på advokat Amalie Starchs klage (ekstrakten side 6475) forklarede hun, at hun var sagsbehandler på udtalelsen. Det var hende, der havde udarbejdet udkastet. Hun tror, at både Lene Vejrum og Kristina Rosado kom med bemærkninger til udkastet. Da Lene Vejrum fik udkastet, kan der godt allerede have været indført nogle af de bemærkninger med ændringsmarkeringer, der fremgår af udkastet. Foreholdt sin kommentar om, at ”Lykke lød til, at vi skulle skrive det sådan, synes jeg” (ekstrakten side 6476), forklarede hun, at det kan være, at hun har trukket dette ud af nogle af de samtaler, som de på daværende tidspunkt havde med departementet, men hun ved det ikke.

På ny foreholdt sin mail af 3. februar 2017 kl. 22.45 til Adam Abdel Khalik (ekstrakten side 6625) forklarede hun, at det krævede i situationen noget af Lene Vejrum at holde fast i, at der skulle være undtagelser. Henrik Grunnet var ude på sidelinjen, men Lene Vejrum holdt fast.

Adspurgte forklarede hun, at Kristina Rosado holdt oplægget under operatørmødet den 23. februar 2016. Hun deltog ikke selv i mødet.

Adspurgte, om der er forhold i forløbet, der efter hendes opfattelse burde have været håndteret anderledes, forklarede hun, at der altid er forhold, som man kan lære noget af, men hun mener, at Udlændingestyrelsen under de foreliggende omstændigheder gjorde, hvad man kunne. Situationen havde været en helt anden, hvis Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 havde fået fremsendt notatet af 2. februar 2016. I så fald ville situationen have været nemmere.

Hun har ikke yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

Mødet sluttede kl. 15.57.

Peter Mørk Thomsen

Formand

Advokat Thomas Lindberg Brædder for Kristina Rosado

Advokat Stine Gry Johannessen for Anna-Sophie Kolding Saugmann-Jensen

---o0o---

Kl. 09.00 mødte Kristina Rosado. Hun blev vejledt om, at hun ikke har pligt til at udtale sig. Hun blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Kristina Rosado forklarede blandt andet, at hun i 2003 blev cand.scient.soc. i internationale udviklingsstudier og offentlig administration. Herefter arbejdede hun med oversættelsesopgaver i en privat virksomhed. I 2007 blev hun ansat i Udlændingestyrelsen, hvor hun arbejdede som fuldmægtig og senere som specialkonsulent. Fra 2013-2014 arbejdede hun som souschef i styrelsen. Herefter fik hun orlov og blev midlertidig projektleder i Røde Kors' asylafdeling. I 2015 kom hun tilbage til Udlændingestyrelsen, hvor hun blev chefkonsulent. Ultimo 2015 blev hun fungerende souschef i styrelsen, hvilket hun fortsat var i 2016, da sagen om indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller begyndte. I dag er hun enhedschef i Udlændingestyrelsen. I alle de år, hvor hun har været i Udlændingestyrelsen, har hun arbejdet i Kontoret for Indkvarteringsvilkår. Kontoret for Indkvarteringsvilkår blev tidligere kaldt Forsørgelseskontoret.

Foreholdt organisationsdiagram for Udlændingestyrelsen pr. 1. marts 2016 forklarede hun, at Forsørgelseskontoret lå i den søjle i Udlændingestyrelsen, der hed Center for Administration og Økonomi. I 2016 var hun den eneste souschef i Forsørgelseskontoret. I begyndelsen af 2017 foretog Udlændingestyrelsen – som følge af sagstilgangen til styrelsen – en omstrukturering, som blandt andet betød, at der blev ansat to souschefer i Forsørgelseskontoret, mens hun blev enhedschef for tilsynsområdet.

Udlændingestyrelsen var på daværende tidspunkt en stram hierarkisk organisation, men der var et godt samarbejdsklima. Konkret samarbejdede hun med Ditte Kruse Dankert om langt de fleste opgaver. Der var naturligvis en ansvarsfordeling mellem dem, men hun kunne gå direkte til vicedirektøren, Lene Linnea Vejrum, når der var travlt.

Hendes arbejdsopgaver som souschef i foråret 2016 var blandt andet at være stedfortræder for kontorchefen, som hun også delte ledelsesopgaver med. På dette tidspunkt var de begge involveret i de fleste opgaver i kontoret. Deres tilgang til opgavefordelingen var meget pragmatisk. Til daglig sad hun med forelæggelser fra medarbejderne. Det kunne for eksempel være forelæg-

gelser på social- og sundhedsområdet eller indkvarteringsområdet, hvilke var deres hovedområder. De områder, hun i hvert fald ikke beskæftigede sig med, var tålt ophold og udrejse. Alle andre områder, som kontoret beskæftigede sig med, var hun involveret i.

Hun havde løbende kontakt med mange forskellige personer i departementet, men det var forskellige personer, alt efter hvilket sagsområde der var tale om. I sagen om indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller var det hovedsageligt Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum, der havde den direkte kontakt med departementet. Hun har også selv haft kontakt med departementet om nogle af de mere praktiske forhold i denne sag, men hun kan ikke huske, hvem hun havde kontakt med. Det har formentlig været på fuldmægtig- eller konsulentniveau. Anne Nygaard Just, som havde en del at gøre med sagen, har hun utvivlsomt haft kontakt med.

Den første gang, hun blev opmærksom på, at der var en debat om indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller, var i december 2015 eller januar 2016. Hun havde hørt emnet debatteret i de svenske og norske medier. Hun noterede sig debatten, idet hun vidste, at det med en vis sandsynlighed også ville blive et tema i Danmark. Der var mange sager i Udlændingestyrelsen på daværende tidspunkt, så tilgangen var, at de først handlede på et problem, når det opstod. Da den danske presse begyndte at interessere sig for emnet, påbegyndte de en afdækning af området.

Foreholdt Inger Støjbergs Facebook opslag den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) forklarede hun, at de blev bekymrede for, hvilke initiativer der ville komme. Opslaget lagde op til, at der skulle ske noget. Ditte Kruse Dankert og hun talte om, at de ikke kunne genkende det billede af problemets omfang, som blev tegnet i pressen. Det var et område, der var meget fokus på, og der gik ikke lang tid, fra historierne kørte i pressen, til der blev iværksat initiativer på området.

Hun blev foreholdt mailtråd fra den 25. januar 2016 kl. 19.30-20.05 mellem hende og Ditte Kruse Dankert vedrørende Inger Støjbergs Facebook opslag (ekstrakten side 6739), og hvori hun blandt andet havde skrevet:

”Så pyt med hjemmel, retten til familieliv og lignende irriterende detaljer. Vi bestemmer jo alligevel, hvor de alle sammen skal bo. Hurra!”

Hertil forklarede hun, at det var en meget kategorisk udmelding, som Inger Støjberg var kommet med. Hendes mail var udtryk for et øjeblikks frustration efter en lang arbejdsdag, og bemærkningen om behovet for en hjemmel var ment ironisk. Hun gjorde sig ikke mange andre overvejelser om indholdet af sin mail. Hun mente umiddelbart, at det var problematisk med en så kategorisk udmelding, hvis den skulle udmøntes i praksis, men det var ikke noget, de drøftede på daværende tidspunkt.

Foreholdt mail af 26. januar 2016 kl. 10.37 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Henrik Grunnet og hende med en køreplan (ekstrakten side 20-21) forklarede hun, at hun vil tro, at hun var med til at udarbejde køreplanen. De havde på daværende tidspunkt mange løbende drøftelser. Mange af de drøftelser, som de havde på daværende tidspunkt, opstod, når de mødtes på gangene. Ditte Kruse Dankert, Lene Linnea Vejrum og hun havde kontorer tæt på hinanden. Når de aftalte noget, var der en af dem, der herefter skrev det ned. Hun husker ikke, om de på daværende tidspunkt havde talt med Henrik Grunnet om indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller.

Foreholdt høringsmail af 26. januar 2016 kl. 10.21 fra Margit Sander Rasmussen til operatørerne (ekstrakten side 16) forklarede hun, at det – så vidt hun husker – var Margit Sander Rasmussen, der lavede et udkast til høringsmail, som hun kom med bemærkninger til. Det ville også have været den normale fremgangsmåde. Hun kan ikke huske, hvilke bemærkninger hun havde til høringsbrevet. Hun kan heller ikke huske, hvad de ”politiske udmeldinger”, som der blev omtalt i høringssskrivelsen, henviste til, men hun vil antage, at det var Inger Støjbergs Facebook opslag. Formålet med høringen var at skabe et overblik over omfanget af mindreårige asylansøgere, der var gift eller samlevende med voksne på de danske asylcentre. Hun kan ikke huske, om der på daværende tidspunkt var drøftelser om, at oplysningerne skulle bruges til at adskille par, men det lå i ministerens Facebook opslag, at det var det, der ville komme til at ske. Det var stadig tidligt i forløbet, og hun mindes ikke, at de på dette tidspunkt havde forestillet sig, at de ville komme i en situation, hvor de skulle adskille alle par. Som hun husker det, drøftede de i Udlændingestyrelsen, hvad resultatet af udmeldingen ville blive, men på daværende tidspunkt handlede det for dem alene om at danne sig et overblik.

Foreholdt mail af 28. januar 2016 kl. 18.02 fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 61) vedhæftet notat om høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlever (ekstrakten side 62) forklarede hun, at hun ikke kan huske, om det var hende eller Ditte Kruse Dankert, der udarbejdede notatet. Det er nok hende, der har udarbejdet notatet, hvis Ditte Kruse Dankert har forklaret dette. Notatet blev udarbejdet på baggrund af de oplysninger, de fik fra operatørerne. De havde spurgt operatørerne om, hvorvidt der var indikatorer på tvang eller lignende, fordi der i den mediedækning, der havde været af problemstillingen, lå en antagelse om, at ”når unge par lever sammen på denne måde, så er der et element af tvang.” Det var derfor naturligt, at de forholdt sig til dette allerede på daværende tidspunkt. Hun anså operatørernes oplysninger om, at der ikke var indikationer på tvang, som troværdige. Hele grundlaget for ordningen, således som den endte med at være udformet, var en antagelse om, at der forelå tvang. Det var hendes opfattelse, at denne formodning ikke hang sammen med de oplysninger, de havde fået fra operatørerne. Når man ikke først hørte operatørerne om asylansøgernes alder, skyldtes det, at den første høring blev iværksat meget hurtigt. De blev først bagefter opmærksomme på, at det også ville være en god idé at indhente oplysninger om asylansøgernes alder. Aldersforskellen var også en del af den fortælling, der kom fra pressen.

Hun blev foreholdt mail af 29. januar 2016 kl. 16.11 fra Catrine Primdahl til Anne Nygaard Just med bemærkninger til udkast til notat om indkvartering af mindreårige med ægtefæller (ekstrakten side 74). Hertil forklarede hun, at hun deltog i udarbejdelsen af notatet, og hun kom også med bemærkninger til det. Som hun husker det, var de bemærkninger, som de sendte til departementet, en sammenskrivning af hendes og Ditte Kruse Dankerts bemærkninger. Hun kan derfor ikke sige, hvilke af bemærkningerne i notatet (ekstrakten side 76-81) hun kom med. Hun så ikke notatet igen efter den 29. januar 2016, og hun fik heller ingen tilbagemelding fra departementet om, at notatet var godkendt. Notatet fik heller ingen betydning for den sagsbehandling, der foregik i Udlændingestyrelsen efterfølgende. Det var ikke usædvanligt, at der blev sendt notater fra ministeriet til bemærkninger i styrelsen, som de aldrig fik tilbagemeldinger på. I denne sag fik de desuden en anden melding fra departementet end den, der fremgik af notatet. De havde herefter blandt andet møder med departementet, hvor notatet heller ikke blev nævnt. De spurgte ind til nogle af de principper, der var omtalt i notatet, men selve notatet blev ikke nævnt. Det pågældende notat, som styrelsen havde givet bemærkninger til, byggede i vidt omfang på et notat, de i første omgang selv havde skrevet. De indstillinger, der var i deres eget notat, fik de heller aldrig svar på. Eftersom den melding, der var kommet fra departementet, var, at der skulle iværksættes en anden ordning end den, der fremgik af notatet, var indstillingerne i notatet herefter ”ligesom væk eller overhalet”. Udlændingestyrelsen havde en klar forventning om, at der efter den 10. februar 2016 ville komme nogle retningslinjer, som indeholdt undtagelser, men de kom ikke. Hun tror ikke, at der var nogen, der tænkte på notatet efter den 10. februar 2016, idet det var blevet ”overhalet” af instruksen.

Hun deltog ikke i koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Hun talte med Henrik Grunnet efterfølgende, men de talte ikke om mødet. Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 fra Henrik Grunnet til blandt andre Nils Bak om, at mødet ikke efterlod tvivl om ministerens indstilling til sagen, uanset børnekonventionen, når parret havde fælles børn (ekstrakten side 100), forklarede hun, at Ditte Kruse Dankert videresendte mailen til hende på et senere tidspunkt (ekstrakten side 5533). De talte begge med Henrik Grunnet på et tidspunkt efter koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Koncerndirektionsmødet blev afholdt om onsdagen, og det var derfor enten om torsdagen eller fredagen, at de talte med ham. Henrik Grunnet stod på gangen uden for Ditte Kruse Dankerts kontor. Ditte Kruse Dankert og muligvis også Lene Linnea Vejrum var til stede. Henrik Grunnet sagde helt kort, at ”vi må gøre et eller andet; vi må lige vente med dem, der har fælles børn, og så må vi forelægge dem”. Hun husker det som en meget kort samtale. Hun orienterede efterfølgende Margit Sander Rasmussen om, hvad Henrik Grunnet havde sagt. Hun tror, at samtalen med Henrik Grunnet foregik, før det blev meldt ud, at han skulle stoppe. Hun så ikke meget mere til Henrik Grunnet, efter at det var blevet meldt ud, at han skulle stoppe.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.19 fra Ditte Kruse Dankert til hende om, at ministeren havde sagt, at ”det er værd af få en dom på” (ekstrakten side 5533), forklarede hun, at hun ikke

kan huske, at hun drøftede Ditte Kruse Dankerts bemærkning med hende. Men de drøftede sagen og den udmelding, der var kommet. Det var hendes opfattelse, at Ditte Kruse Dankert havde talt med Jesper Gori, der havde fortalt Ditte Kruse Dankert om samtalen med ministeren.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 fra Anne Nygaard Just til blandt andre Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert vedhæftet pressemeddelelsen (ekstrakten side 101), og hvoraf fremgik, at pressemeddelelsen ville blive offentliggjort ”nu her”, forklarede hun, at hun ikke kan huske, hvornår hun første gang så pressemeddelelsen, men hun kan huske, at hun drøftede pressemeddelelsen med Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert. Hun kan ikke huske, om Ronya Habo var med i drøftelserne, men Ronya Habo havde kontor på samme gang som hende og Ditte Kruse Dankert, så Ronya Habo kan godt have været der. Hun tror ikke, at Margit Sander Rasmussen var med i drøftelserne, idet hun havde kontor på en anden etage i huset. Hun spurgte Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum, om man kunne adskille alle, herunder forældre med fællesbørn, således som pressemeddelelsen lagde op til. Hun spurgte, fordi man normalt kun fjerner forældre fra deres børn, hvis der er en begrundet mistanke om, at forældrene ikke kan varetage omsorgen for børnene. De drøftede problemstillingen, men de forventede, at der ville komme noget mere fra ministeriet. De var heller ikke vant til, at departementet kommunikerede med styrelsen via pressen. Som hun husker det, var der ikke mange, der troede, at man kunne adskille forældre med fællesbørn. Adspurg, om der i den forbindelse var juridiske overvejelser om dette spørgsmål, forklarede hun, at det hele gik meget hurtigt. De havde på daværende tidspunkt fået afklaret, hvor mange par det drejede sig om, men det var kun en lille del af det hele. Da pressemeddelelsen blev offentliggjort, vidste de godt, at de skulle afdække området yderligere. De grundige juridiske overvejelser blev ikke foretaget på daværende tidspunkt, men man undrede sig generelt over den kategoriske udmelding, der var kommet. Hendes fokus på daværende tidspunkt var på de familier, hvor der var fællesbørn. Hun kan ikke huske, om de drøftede adskillelsen af par uden børn.

Hun blev foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til operatørerne (ekstrakten side 110) om, at Udlændingestyrelsen ”snarest muligt [vil] varsle flytning i samtlige disse sager”. Forud for denne mail havde de modtaget pressemeddelelsen fra ministeriet, og Lene Linnea Vejrum havde refereret nogle samtaler, som hun havde haft med departementet. Hun ved ikke, hvor mange samtaler Lene Linnea Vejrum havde haft med departementet den pågældende dag. Hendes indtryk var, at der var mange samtaler med departementet i den efterfølgende periode. Det, hun fik refereret fra samtalerne, var, at Line Skytte Mørk Hansen havde sagt, at Udlændingestyrelsen skulle effektuere i henhold til pressemeddelelsen. Da Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og hun talte uformelt om ordningen, havde de antaget, at der ville være undtagelser. De undrede sig derfor over en så kategorisk udmelding. Lene Linnea Vejrum virkede også meget overrasket over at have fået at vide, at styrelsen skulle effektuere i overensstemmelse med pressemeddelelsen, således at samtlige par uden undtagelse skulle adskilles. Hun kan ikke huske, om der var andre til stede, da hun fik refereret den samtale, som Lene Linnea Vejrum havde haft med Line Skytte Mørk Hansen.

Foreholdt Lene Linnea Vejrum's telefonnotat af 31. marts 2016 om telefonsamtalen den 10. februar 2016 (ekstrakten side 908) forklarede hun, at hun ikke var involveret i udarbejdelsen af telefonnotatet. Hun havde på et tidligt tidspunkt – den 10. eller 11. februar 2016 – opfordret Lene Linnea Vejrum til at føre korrespondancen med departementet på skrift, eftersom det ret hurtigt var blevet tydeligt, at departementet ville i en retning, som styrelsen mente, var problematisk. Adspurgt, hvorvidt indholdet af referatet af telefonsamtalen (ekstrakten side 908) svarer til det, hun fik refereret på daværende tidspunkt, forklarede hun, at det var hendes indtryk, at der var en del telefonsamtaler mellem Lene Linnea Vejrum og Line Skytte Mørk Hansen i den pågældende periode. Lene Linnea Vejrum fremstod meget presset over de samtaler, hun havde med Line Skytte Mørk Hansen. Hun opfatter notatet som et ”sammenkog” af de samtaler, Lene Linnea Vejrum havde haft med Line Skytte Mørk Hansen. Alle de oplysninger, der fremgik af notatet, var oplysninger, som hun fik den 10. februar 2016. Lene Linnea Vejrum havde også flere efterfølgende samtaler med Line Skytte Mørk Hansen, hvor budskabet havde været det samme. Hun har ikke overhørt nogen af samtalerne, men alene fået dem refereret fra Lene Linnea Vejrum. De efterfølgende samtaler, som Lene Linnea Vejrum havde med Line Skytte Mørk Hansen, fandt sted i tiden efter den 10. februar 2016 og – i hvert fald – indtil de påbegyndte adskillelserne. Hun kan ikke huske ordret, hvad Lene Linnea Vejrum fortalte, at hun havde sagt til Line Skytte Mørk Hansen, men hun kan huske, at Lene Linnea Vejrum havde svært ved at komme igennem med et synspunkt om, at der burde være undtagelser til ordningen. Hun har aldrig talt med Line Skytte Mørk Hansen om, hvordan hun opfattede samtalerne med Lene Linnea Vejrum.

Adspurgt, om der var anden kommunikation mellem departementet og styrelsen den 10. februar 2016 og dagene herefter, forklarede hun, at hun vil tro, at Ditte Kruse Dankert og Jesper Gori talte sammen, idet de ofte talte sammen, men hun ved det ikke.

Kristina Rosados bisidder, advokat Thomas Lindberg Brædder, bemærkede til spørgsmålet om, hvorvidt der var anden kommunikation mellem departementet og styrelsen, at der var en orientering til departementet om, at man havde orienteret operatørerne i form af en mail af 10. februar 2016 kl. 16.40 fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 115).

Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 og FN's børnekonvention blev nævnt i styrelsens drøftelser om, hvorvidt man kunne adskille par med børn. De drøftede problematikken i relation til konventionerne, men de aftalte ikke noget. Hun kan heller ikke huske, at de aftalte, at nogen skulle undersøge problematikken nærmere, men hun er ikke jurist, og det ville derfor heller ikke have været hende, der skulle have undersøgt det nærmere.

Det var på daværende tidspunkt tydeligt for dem, at de var under et vist tidspres. De havde fra Lene Linnea Vejrum's referater af samtalerne med Line Skytte Mørk Hansen fået en opfattelse

af, at der var en forventning om, at de skulle effektuere adskillelserne meget hurtigt. De skulle også melde tilbage til departementet, hvilket i sig selv ikke var usædvanligt. Det afhang af sagen, hvor ofte styrelsen almindeligvis meldte tilbage til departementet om status i en sag. I denne sag ”lå det i luften”, at de skulle melde tilbage ofte. Det var hendes indtryk, at Lene Linnea Vejrum jævnligt blev kontaktet af departementet med en forventning om, at styrelsen ville ”effektueres hurtigt og undtagelsesfrit”.

De arbejdede herefter med sagen i form af nogle skemaer, hvori de relevante par blev oplyst. De forsøgte herefter at få samlet alle de oplysninger om parrene, de kunne, herunder via søgninger i deres egne systemer samt ved løbende høringer af operatørerne. Adspurgt, om de også indhentede oplysninger i perioden fra den 10. til den 12. februar 2016, forklarede hun, at hun ikke husker de konkrete datoer. De havde også telefonisk kontakt med operatørerne. Adspurgt, om de i denne periode opererede med muligheden for, at parrene ikke ville blive adskilt, forklarede hun, at meldingen var, at alle skulle adskilles. De havde dog en forventning om, at denne melding ville blive nuanceret. Adspurgt, om de udarbejdede telefonnotater, hvis de fik oplysninger fra operatørerne, som kunne have betydning for beslutningen om, hvorvidt et par skulle adskilles, gentog hun, at meldingen på dette tidspunkt var, at alle skulle adskilles uden undtagelse. Adspurgt, om de undlod at lave telefonnotater, fordi oplysningerne ikke ville få betydning for afgørelsen om adskillelse, forklarede hun, at der på dette tidspunkt ikke var tale om afgørelser. Da de udarbejdede skemaerne, var det de praktiske forhold, de afklarede, og det skete ved, at de ringede eller skrev til operatørerne. De partshørte ikke, eftersom der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed. De udarbejdede heller ikke telefonnotater. En af deres opgaver i styrelsen var at indkvartere asylansøgere, og de flyttede derfor jævnligt rundt på asylansøgerne, for eksempel fra et modtagecenter til et andet center. De traf ikke afgørelser, når de flyttede asylansøgerne på denne måde, idet det lå inden for den faktiske forvaltningsvirksomhed.

Adspurgt, om de gjorde sig nogle overvejelser om, hvorvidt formålet var at flytte rundt på asylansøgere, eller om formålet var at adskille asylansøgere, forklarede hun, at det på dette tidspunkt var antagelsen, at ”det lå inden for rammerne af den faktiske forvaltningsvirksomhed”. Adspurgt, hvilken opfattelse Udlændingestyrelsen havde i forhold til offentlige myndigheders pligt til at oplyse sager, når der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed, forklarede hun, at styrelsen som offentlig myndighed havde pligt til at undersøge sager. Når der var tale om en helt almindelig flytning af en asylansøger fra ét center til et andet, forholdt de sig ikke til eventuelle bagvedliggende oplysninger, som befandt sig i andre sagstyper i styrelsens sagssystemer.

Udlændingestyrelsen indhentede de samme typer oplysninger om alle par. Når der var tale om par uden børn, forelå der ikke helt så mange oplysninger, som der gjorde om parrene med børn, men i princippet blev der indhentet de samme faktuelle oplysninger. På et tidspunkt anmodede de også operatørerne om supplerende oplysninger, herunder hvorvidt der forelå særlige omstændigheder. Det kunne for eksempel være oplysninger om et fysisk handicap, som Udlændingestyrelsen ikke nødvendigvis ville have haft oplysninger om på sagen. Adspurgt, hvad de

skulle bruge oplysningerne til, forklarede hun, at de havde fået at vide, at alle skulle adskilles. De havde også drøftet, at de var nødt til at effektuere i overensstemmelse med pressemeddelelsen, eller i hvert fald påbegynde adskillelserne. De var dog også enige om, at der måtte være sager, hvor de ikke kunne adskille parrene. De var nødt til at få lidt arbejdsro fra departementet, der havde lagt et betydeligt pres på dem for at få gennemført adskillelserne i overensstemmelse med instruksen. Ud fra denne betragtning, herunder også fordi departementet havde tilkendegivet, at ordningen var ”inde for rammerne”, foretog de en opdeling af parrene.

Adspurgt, om de adskilte par, hvor der ikke forelå særlig mange oplysninger om parret, forklarede hun, at det var klart, at der ikke ville være den samme mængde oplysninger i alle sager. Hvis det var en velfungerende familie uden udfordringer eller problemer, ville det være begrænset, hvad der ville være af oplysninger. De gennemgik alle sagerne. Hun kan ikke konkretisere, hvad der skulle til for, at de ikke adskilte et par uden børn, idet ”det ville blive et tænkt eksempel”.

Foreholdt oplysninger om parret AA-K og AA-M, der blev adskilt den 16. februar 2016 (parekstrakten side 341 ff.), og adspurgt, om man til brug for sagsbehandlingen vedrørende adskillelsen overvejede at oversætte det asylansøgningsskema, der lå på asylsagen, forklarede hun, at hun ikke kan huske de enkelte sager i detaljer. I deres sagsbehandlingssystem kunne de have mange forskellige sager på én asylansøger. Asylsagen var én sag, men der kunne også være sociale sager, for eksempel en sag om ansøgning om sundhedsbehandling. De oprettede ikke selvstændige sager om adskillelsen, som de kunne lægge de relevante dokumenter fra de andre sager over på, men de ”konsulterede de andre sager”. Adspurgt, om de oplysninger, som de havde vedrørende parret AA-K og AA-M, var tilstrækkelige oplysninger, forklarede hun, at det ikke altid var muligt at indhente yderligere oplysninger. De oversatte altid asylansøgningsskemaerne, og de ville således være tilgængelige for dem, men hun kan ikke huske de konkrete sager i detaljer. Departementet var af den opfattelse, at adskillelserne var i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser. Hun havde forstået på den dialog, som Lene Linnea Vejrum havde haft med Line Skytte Mørk Hansen, hvor Lene Linnea Vejrum havde forsøgt at rejse problematikken, at Lene Linnea Vejrum havde fået at vide, at ”sådan var ordningen, og sådan kunne man godt administrere”. Adspurgt, om styrelsen i de konkrete sager tog stilling til, om en adskillelse ville være i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, forklarede hun, at de forholdt sig til, at departementet allerede havde taget stilling hertil og vurderet, at ordningen var inden for rammerne.

De asylansøgere, de først flyttede, var dem, hvor der ikke forelå nogen oplysninger om, at de skulle være særligt belastede. Hvis operatøren oplyste, at der ikke forelå yderligere oplysninger om en asylansøger, kunne det godt stemme. Operatørernes kendskab til de personer, der boede på asylcentrene, var betydeligt mere indgående end det, Udlændingestyrelsen havde. Operatørerne havde også flere oplysninger om beboerne, end styrelsen havde. Operatørerne var desuden underlagt en skærpet underretningspligt, der betød, at såfremt der herskede tvivl om den

mindreåriges trivsel, ville operatøren have underrettet kommunen om dette, og styrelsen ville have modtaget oplysningerne herom. Det betød også, at når styrelsen ikke modtog oplysninger af denne karakter, efter at styrelsen havde bedt om det, måtte de lægge til grund, at der ikke forelå sådanne oplysninger.

Foreholdt oplysninger om parret Z-K og Z-M, der blev adskilt den 17. februar 2016 (parekstrakten side 608 ff.), forklarede hun, at styrelsen anvendte flyttepåbud, når et par reelt ikke efterlevede styrelsens anvisninger om indkvartering, uanset hvad parret eventuelt havde tilkendegivet forinden.

Hun blev foreholdt forarbejderne til udlændingelovens § 42 a, stk. 7 (lovforslag nr. L 130 af 30. januar 2013 om ændring af udlændingeloven med flere), hvori det blandt andet hedder:

”Efter det foreslåede 3. pkt. kan Udlændingestyrelsen, hvis en udlænding ikke efterkommer Udlændingestyrelsens anvisning om indkvartering, pålægge udlændingen at tage ophold på det pågældende indkvarteringssted. I praksis er der ikke problemer med at få udlændingene til at efterkomme Udlændingestyrelsens anvisninger om indkvartering, og indkvarteringen sker i disse situationer som led i Udlændingestyrelsens almindelige virksomhed og har karakter af faktisk forvaltningsvirksomhed. Et pålæg vil derimod udgøre en afgørelse i forvaltningslovens forstand, hvilket indebærer, at forvaltningslovens regler om bl.a. partshøring skal iagttages.”

Hun forklarede, at hun i sit arbejde benyttede sig af forarbejder. Adspurgt, om Udlændingestyrelsen i lyset af forarbejderne havde overvejet, om der skulle anvendes flyttepåbud i de tilfælde, hvor asylansøgerne havde givet udtryk for, at de ikke ønskede at efterkomme en anvisning om flytning, forklarede hun, at hun ikke var uddannet jurist. Udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 1. pkt., var den bestemmelse, der rummede rammerne for den faktiske forvaltningsvirksomhed. Det er korrekt, at styrelsen i praksis sjældent oplevede, at asylansøgerne ikke efterlevede flytteanvisningerne. Det var først, når styrelsen konstaterede, at asylansøgerne ikke efterlevede en anvisning, at de anvendte flyttepåbud efter udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 3. pkt. Det skulle således konstateres, at de ikke var flyttet som anvist. I praksis foregik det ved hjælp af styrelsens elektroniske indkvarteringssystem. I indkvarteringssystemet kunne styrelsen se, hvor alle asylansøgere var indkvarteret. Indkvarteringssystemet anvendte de også til at planlægge flytninger, og operatørerne kunne i systemet se, hvilke af deres beboere der skulle flytte hvornår. Det var operatørerne, der orienterede beboerne, når de skulle flytte. Det foregik som regel helt udramatisk. Det var først, når dagen for den planlagte flytning var passeret, og de kunne konstatere, at flytningen ikke var sket, at de benyttede sig af et eventuelt flyttepåbud. Men oftest blev det løst gennem dialog med den pågældende asylansøger. Adspurgt, hvorvidt det forhold, at asylansøgerne havde tilkendegivet, at de ikke ville flytte, var tilstrækkeligt til, at styrelsen

anvendte flyttepåbud, forklarede hun, at det ofte forholdt sig sådan, at asylansøgerne tilkendegav, at de ikke ville flytte, og at det ofte endte med, at de alligevel flyttede.

Hun blev foreholdt oplysninger om parret Æ-K og Æ-M, der blev adskilt den 17. februar 2016 (parekstrakten side 636 ff.). Hun forklarede, at udgangspunktet var, at alle familierne var i en sårbar situation, eftersom de var unge asylansøgere, der havde forladt deres hjem og var i uvante omgivelser. En del af dem havde også haft oplevelser, der gjorde, at de var sårbare. Udmeldingen fra departementet – som de forstod den i Udlændingestyrelsen – var, at ordningen ”lå inde for rammerne”, og at man godt kunne have en ordning, hvor man adskilte alle parrene. Hvis de skulle gøre sig forhåbninger om at trænge igennem til departementet med et budskab om, at der måtte være nogle undtagelser hertil, ville det ikke havde nyttet noget, hvis de havde bedt departementet om at tage stilling til alle sagerne om adskillelse. Der var derfor en flerhed af forhold, der skulle til, før de ikke adskilte et asylpar. Som udgangspunkt antog de, at der forelå en anden situation for de par, hvor der var fællesbørn, end for par uden børn. Par med børn kunne således være særligt sårbare, og de kunne være i en situation, hvor det ville være særligt byrdefuldt at blive adskilt. Adspurgt, hvorvidt et par uden børn på daværende tidspunkt kunne undgå at blive adskilt, forklarede hun, at der var et par, der var blevet gift ved kongebrev, som ikke blev adskilt. Her havde en anden dansk myndighed med kompetence anerkendt ægteskabet mellem de to asylansøgere, og herved havde myndigheden indirekte taget stilling til, at der ikke forelå tvang. Her opstod således en anden situation. Det ville ikke ”hænge sammen”, hvis Udlændingestyrelsen herefter – ud fra en formodning om tvang – adskilte parret. Det var ikke en ”sårbarhedsbetragtning”, der gjorde, at parret ikke blev adskilt.

Departementet havde ikke instrueret dem i at indhente oplysninger til brug for arbejdet med sagerne. De indhentede oplysningerne, fordi de mente, at der var et grundlæggende problem med den undtagelsesfrie ordning, som departementet havde meldt ud. Det var deres opfattelse, at det ikke kunne være rigtigt, at alle skulle adskilles. Tidligt i forløbet talte de om, at der var behov for at forelægge nogle af sagerne for departementet, således at departementet konkret blev nødt til at forholde sig til rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser i relation til de pågældende par. Eftersom departementet havde en klar holdning om, at en automatisk og undtagelsesfri adskillelse af alle parrene var i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, var de nødt til at finde en måde, hvorpå de kunne komme igennem til departementet med deres budskab. Derfor talte de i styrelsen på et tidligt tidspunkt om, at de i hvert fald for alle de par, hvor der var fællesbørn, var nødt til at se nærmere på sagerne. Det var hendes opfattelse, at det ville blive meget vanskeligt at trænge igennem med styrelsens budskab, og hvis de skulle gøre sig forhåbninger om at lykkes med det, var de nødt til at finde nogle sager, hvor det var meget klart, at der skulle gøres undtagelse.

Det var Udlændingestyrelsens umiddelbare opfattelse, at man godt kunne have en ordning, hvor man som udgangspunkt adskilte mindreårige par, for eksempel i ”dørtærskel-situationen”, det vil sige i den situation, hvor et par akkurat var indrejst, og hvor man endnu ikke kendte noget til

parret, og hvor en adskillelse af parret skete af hensyn til at sikre sig, at parret var sammen af egen fri vilje. Samtidig var de også overbeviste om, at det ”ikke kunne holde hele vejen hjem”. Hun kan ikke huske, om de drøftede ”dørtærskel-situationen” allerede i februar 2016. De opfattede det ikke som en statisk situation. Der kom hele tiden nye asylansøgere til Danmark, så de vidste, at der kunne komme yderligere asylpar til Danmark, som de også skulle forholde sig til. De gjorde sig derfor mange forskellige overvejelser, men hun kan ikke huske, hvornår de drøftede de enkelte problemstillinger. De antog generelt, at det, der kom fra departementet, var lovligt.

Hun blev foreholdt sin forklaring om, at hun omkring den 10. eller 11. februar 2016 havde opfordret Lene Linnea Vejrum til at føre korrespondancen med departementet på skrift. Hun forklarede, at hun havde haft en løs samtale herom med Lene Linnea Vejrum på Ditte Kruse Dankerts kontor. Hun havde sagt til Lene Linnea Vejrum, at det ville være klogt at have al korrespondance med departementet på skrift i denne sag, men Lene Linnea Vejrum mente, at det ville eskalere konflikten med departementet.

Det var Margit Sander Rasmussen, der udarbejdede og opdaterede listerne om asylparrene. På et tidspunkt, da Margit Sander Rasmussen var på ferie, overtog hun opgaven, men de varetog opgaven med indholdet af listerne i fællesskab. Hun har givetvis selv indhentet oplysninger om nogle af parrene, men hun kan ikke huske det konkret. Hun erindrer, at hun på et tidspunkt sendte nogle spørgsmål til operatørerne.

Beslutningen om adskillelse i de enkelte sager blev truffet som fælles beslutning. Hun, Ditte Kruse Dankert, Margit Sander Rasmussen og muligvis også Lene Linnea Vejrum delte skemaerne, og de drøftede, ”hvor snittet skulle lægges”, samt hvilken inddeling der skulle være i skemaet. Det må have været Lene Linnea Vejrum, der traf beslutning om adskillelse i den periode, hvor Ditte Kruse Dankert var på ferie. De havde løbende fælles drøftelser om sagerne, men det var ikke nødvendigvis sådan, at de havde et egentligt møde om sagerne med en dagsorden. Hendes erindring om beslutningerne er, at de var ganske enige om retningen. Adspurgt, hvilke oplysninger eller sagsakter til brug for afgørelserne om adskillelse, de anvendte i tiden omkring den 10. februar 2016, hvor Ditte Kruse Dankert var på ferie, forklarede hun, at de ”delte et ark, som de kiggede på”. Arket blev løbende beriget med flere oplysninger. De anmodede på et tidspunkt også operatørerne om at oplyse, hvis der forelå særlige omstændigheder, herunder oplysninger om, hvordan familien fungerede. Det var et elektronisk ark, som de løbende tilføjede nye oplysninger. Hun har til brug for udfyldelsen af skemaet formentlig også gennemgået sagsakter fra asylansøgernes sager, herunder for eksempel deres asylansøgninger.

På ny foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre operatørerne (ekstrakten side 110), der vedrørte pressemeddelelsen og beslutningen om at adskille parrene, og adspurgt, hvorvidt hun fik nogen reaktion på mailen, forklarede hun, at Torben Gregersen ringede på vegne af en af indkvarteringsoperatørerne og sagde: ”Det gør jeg simpelthen

ikke det dér”. Hun kan ikke huske, hvad hun sagde til ham, men hun har givetvis sagt til ham, at ”det var budskabet”. Hun kendte operatørerne godt, og hun har haft et tæt samarbejde med dem i mange år. Hun havde derfor mange uformelle drøftelser med dem. Hun ved, at de i hvert fald over for Røde Kors i et eller andet omfang tilkendegav, at de på de interne linjer arbejdede for at nuancere ordningen en smule. Hun kan som allerede forklaret ikke huske, hvad hun sagde til Torben Gregersen, men de drøftede, hvad betydningen af den nye ordning var. Hun har givetvis også sagt til ham, at de nok skulle prøve at få ordningen nuanceret eller modereret lidt. Der var ikke nogen af operatørerne, der syntes, at det var en god ordning, der blev indført. Det var operatørerne, der skulle forstå den faktiske adskillelse af de konkrete par, og operatørerne havde en helt anden opfattelse af parrene end den opfattelse, man fik i pressen. Operatørernes indvendinger var ikke af juridisk, men menneskelig karakter. Adspurg, om der var nogen af operatørerne, der kom med retlige indvendinger, forklarede hun, at det i hvert fald var oppe at vende på et møde med Røde Kors, som fandt sted på et senere tidspunkt.

Foreholdt mail af 12. februar 2016 kl. 16.48 fra Margit Sander Rasmussen til Helle Jørgensen med en oversigt over planlagte flytninger (ekstrakten side 144) forklarede hun, at de på daværende tidspunkt havde de oplysninger, der var indhentet fra operatørerne samt de oplysninger, der allerede lå i Udlændingestyrelsens sagssystem. Oplysningerne, de havde fået fra operatørerne, var resultatet af den høring, de havde sendt til operatørerne, samt eventuelle yderligere oplysninger, der måtte være blevet sendt til dem. Det var forskelligt for de enkelte operatører, hvem styrelsen rettede henvendelse til for at indhente oplysninger. For eksempel var det Helle Jørgensen, der havde en koordinerende funktion hos Røde Kors, som de rettede henvendelse til i denne sag. For Asylcenter Langelands tilfælde var det Trine Kristensen, de rettede henvendelse til.

Hun blev foreholdt mail af 16. februar 2016 kl. 14.03 fra Margit Sander Rasmussen til blandt andre hende (ekstrakten side 6209), hvoraf fremgår en opdateret liste over asylansøgere i parforhold, hvoraf den ene var under 18 år, og mail af 18. februar 2016 kl. 16.58 fra Margit Sander Rasmussen til Ulrik Pihl og Trine Kristensen (ekstrakten side 181-182), hvori styrelsen anmodede operatørerne om yderligere oplysninger samt fremsendte et skema til udfyldning. Hun forklarede, at dette var det vedhæftede skema, som hun tidligere har forklaret om. Som hun husker det, var dette skema ikke det første skema, der blev sendt ud. I den første høring af operatørerne var der også udsendt et skema. Det var også derfor, hun forklarede det på den måde, at ”arket løbende blev beriget med flere oplysninger”.

De opererede i perioden fra omkring den 15.-16. til den 18. februar 2016 med en væsentlig større gruppe af sager om adskillelse, der skulle forelægges departementet, end den gruppe, de endte med at forelægge. Gruppen af sager om adskillelse, der blev forelagt departementet, blev mindre som følge af den løbende dialog, som Lene Linnea Vejrum havde med departementet.

Foreholdt kalenderoplysninger fra den 22. februar 2016 (ekstrakten side 5615) vedrørende et møde den pågældende dag forklarede hun, at hun deltog i mødet sammen med Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert, Line Skytte Mørk Hansen, Lykke Sørensen og Jesper Gori. Det var Line Skytte Mørk Hansen, der var mødeleder. Der blev ikke drøftet mange forhold på mødet. Mødet var også usædvanligt kort og varede kun mellem 30 og 40 minutter. De havde haft en forventning om, at de skulle drøfte retningslinjerne for ordningen, herunder mulighederne for undtagelser. De havde på daværende tidspunkt fortsat en forhåbning om, at de ville få nogle retningslinjer fra departementet. Hun havde haft to spørgsmål, som hun ville have bragt op på mødet, men da hun bragte det første spørgsmål op, blev det hurtigt og kontant lukket ned. Det ene spørgsmål, som hun bragte op, drejede sig om, hvordan styrelsen skulle forholde sig til en mindreårig, der blev anset for at være ledsaget af sin ægtefælle. Det hang ikke sammen, hvis man på den ene side anså den mindreårige for at være ledsaget af sin ægtefælle, men på den anden side adskilte dem rent indkvarteringsmæssigt. Man kunne nemlig ikke anses for at være ledsaget af en person, som man var i et tvangsforhold med. Det andet spørgsmål, som hun aldrig fik mulighed for at bringe op på mødet, drejede sig om, hvorvidt det var udtryk for usaglig forskelsbehandling at adskille asylypar, når man ikke i øvrigt adskilte andre på denne måde. Hendes første spørgsmål blev meget hurtigt lukket ned af Line Skytte Mørk Hansen med en bemærkning i retning af, at ”det har ingen gang på jord”. Hun mindes ikke, at der var andre, der forholdt sig til spørgsmålet. Som hun erindrer det, sagde Lykke Sørensen ikke meget under mødet.

De retningslinjer, de gerne ville have haft fra departementet, skulle vedrøre, hvornår man kunne gøre undtagelser. Retningslinjerne om de praktiske forhold angående adskillelsen af parrene kunne styrelsen udarbejde, uden at departementet skulle involveres.

Hun blev foreholdt mail af 17. februar 2016 kl. 15.38 fra hende til Lene Linnea Vejrum og Margit Sander Rasmussen med udkast til en ”første mail til departementet” (ekstrakten side 5541). Af udkastet fremgår:

”Indholdet af pressemeddelelsen giver anledning til en række overvejelser i forhold til, hvorledes adskillelsen af par, hvor den ene eller begge parter er mellem 15 og 18 år, rent praktisk skal foregå. Dette gør sig navnlig gældende i sager, hvor parrene har fælles børn. Vi skal derfor bede ministeriet forholde sig til følgende:

- Hvem skal tage stilling til, hvor fælles børn skal tage ophold? Er det Udlændingestyrelsen – og i givet fald ud fra hvilke hensyn? – eller har parrene selv pligt til at tage stilling til dette?
- Kan forældrene indkvarteres på centre i umiddelbar nærhed af hinanden, således at forældrene har mulighed for at udøve samvær med børnene i det omfang, de selv ønsker?

- skal forældrene have mulighed for at vælge samværløsninger, f.eks. 7-7-ordninger, og betyder det i givet fald, at både bopæls- og samværsforældre skal indkvarteres på eneværelser på deres respektive centre?
- Skal styrelsen dække udgifter til transport til samvær med børn, der ikke bor sammen med begge forældre, når dette er en direkte følge af en administrativ beslutning om at indkvartere forældrene hver for sig?
- Med hvilken vægt skal overvejelser om øvrige familierelationer på centret indgå, når styrelsen skal beslutte at skille familierne ad, herunder evt. fælles børns relationer til eksempelvis bedsteforældre e.l.?
- Skal par, hvor begge parter er mindreårige, flyttes til hver sit center, selv om de for nuværende ikke deler værelse på børnecenteret? Det bemærkes, at børnecentrene typisk ligger med stor geografisk afstand til hinanden.”

Hertil forklarede hun, at de oplyste spørgsmål i mailen aldrig blev rejst under mødet med departementet den 22. februar 2016. Der var en mærkelig stemning på mødet, og hun forlod mødet med et indtryk af, at der ikke var noget rum for diskussion af ordningen. Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og hun stod kort efter mødet på Slotsholmsgade og konstaterede, at de ikke havde fået noget ud af mødet. Budskabet på mødet var, at ordningen var undtagelsesfri, og at en sådan undtagelsesfri ordning var inden for rammerne af dansk ret og internationale konventioner. Hun erindrer ikke, om der var nogen på mødet, der fortalte, at departementet havde rådført sig med andre til brug for vurderingen af, at ordningen skulle være i overensstemmelse med dansk ret og internationale konventioner. Adspurg, hvem fra departementet der havde sagt, at ordningen var i overensstemmelse med dansk ret og internationale konventioner, forklarede hun, at hun kun kan huske, at det var Line Skytte Mørk Hansen, der havde talt herom på mødet. Det var også Line Skytte Mørk Hansen, der havde ”tegnet departementet”. Hun kan ikke huske, om Jesper Gori sagde noget på mødet. Lykke Sørensen talte på mødet, men hun kan ikke huske, hvad hun sagde. Lykke Sørensen var i hvert fald ikke fremtrædende på mødet. Hun mindes ikke, at de talte om, at der var sager, der skulle forelægges departementet. Retningslinjerne, der skulle udarbejdes, omhandlede alene de praktiske forhold i forbindelse med flytning af parrene, og det var budskabet fra departementet, at Udlændingestyrelsen selv skulle udarbejde disse retningslinjer.

Adspurgt, om det blev drøftet, hvem styrelsen kunne rette henvendelse til, hvis der opstod tvivlsspørgsmål, forklarede hun, at de altid kunne rette henvendelse til Jesper Gori og Lykke Sørensen, men hun kan ikke huske, om det blev sagt på mødet den 22. februar 2016. Hun kan heller ikke huske, om det blev drøftet, at ministeren skulle forelægges konkrete sager.

Foreholdt deltagerliste fra ”operatørmøde” den 23. februar 2013 (ekstrakten side 5484) forklarede hun, at hun altid deltog i operatørmøder. Det var også hende, der holdt oplægget på mødet. Der var møder med operatørerne cirka tre gange om året. Det var Økonomikontoret, der tilrettelagde møderne. Foreholdt PowerPoint-præsentation fra mødet (ekstrakten side 5306) forklarede

hun, at det var hende, der udarbejdede den. På møderne samlede de hele operatørkredsen og drøftede de spørgsmål, der kunne have relevans på indkvarteringsområdet. Emnemæssigt spændte det meget bredt. Hun brugte PowerPoint-præsentationen som talepapir på mødet den 23. februar 2016. Hun lavede Power-Point-præsentationen på baggrund af pressemeddelelsen og det budskab, de havde fået på mødet med departementet den 22. februar 2016. Det var et vanskeligt tema at drøfte på operatørmødet. Operatørerne syntes, det var en meget problematisk ordning. Der var ikke nogen af operatørerne, der syntes, at det var hensigtsmæssigt at adskille parrene. Operatørernes indvendinger var primært baseret på menneskelige hensyn. Hun kan ikke huske, om der var nogen af operatørerne, der nævnte, at det kunne være i strid med konventionerne. Der blev på sådanne møder altid sagt det, der stod på en PowerPoint-præsentation", og efterfølgende havde de en drøftelse. Hun kan ikke huske ordret, hvad der blev sagt efterfølgende, men hun vil tro, at hun sagde, at styrelsen havde en dialog med departement om ordningen.

Operatørmøderne havde en uformel karakter. De lagde op til, at de drøftede ting på tværs i operatørkredsen. De gjorde meget ud af at skabe et rum, hvor operatørerne også kunne fremkomme med deres synspunkter. Det ville derfor også have været naturligt i et tilfælde som det foreliggende, hvor operatørerne var kommet med skarpe indvendinger, at hun havde sagt til dem, at styrelsen ville forsøge at bringe deres indvendinger videre. Hun er ikke sikker på, at hun sagde til operatørerne, at hun ville bringe deres indvendinger videre, men hun anser det for overvejende sandsynligt. Foreholdt, at Ditte Kruse Dankert har forklaret, at styrelsen over for operatørerne havde tilkendegivet, at man ville forsøge "at gøre et eller andet", forklarede hun, at hun ikke kan forestille sig, at det ikke er rigtigt. Hun kan ikke huske, hvad der konkret blev sagt, men normalt talte de meget åbent med operatørerne og lyttede til dem, når de kom med indsigelser. Eftersom de fortsat arbejdede på et internt spor for at nuancere ordningen, ville det være underligt, hvis de ikke havde tilkendegivet dette over for operatørerne.

Foreholdt ministerens svar af 24. februar 2016 på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230) samt mail af 17. februar 2016 fra Anne Nygaard Just til blandt andre hende, hvorved besvarelsen af spørgsmål S 630 blev sendt i udkast (ekstrakten side 6421-6422), forklarede hun, at hun ikke kan huske, om hun var involveret i besvarelsen, eller om hun i øvrigt drøftede den med nogen. Som hun læser besvarelsen i dag, ser det heller ikke ud til, at det er et svar, som Udlændingestyrelsen skulle bidrage til.

Hun blev foreholdt mail af 7. marts 2016 kl. 13.22 fra Ditte Kruse Dankert til hende (ekstrakten side 6770) og mail af 8. marts 2016 fra Lene Linnea Vejrum til Anni Fode og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6458), der begge vedrørte et møde med departementet. Af mailen af 8. marts 2016 (ekstrakten side 6458) fremgår blandt andet:

" Vi gennemgik følgende på mødet:

1. De 5 konkrete sager, som vi efter aftale har forelagt for departementet blev kort gennemgået. Lykke skulle vende sagerne med Uffe senere i dag. De umiddelbare vurdering er, at det vil være konventionsstridigt at skille parterne ad i to af sagerne (sag 3 og 4 – navnlig i sag 4, hvor der er indgået ægteskab i DK).

De andre sager er mere tvivlsomme. Vi får en tilbagemelding, når sagerne har været forelagt Ministeren.”

Hun forklarede, at hun tror, hun deltog i to møder med Lykke Sørensen og Jesper Gori i den pågældende periode, og at det omtalte møde var det ene af dem. Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert var også med til mødet. Det andet møde, mener hun, fandt sted omkring den 17. marts 2016. Begge møder foregik på Lykke Sørensens kontor. På det andet møde, der formentlig var den 17. marts 2016, var der også en fuldmægtig med til mødet, men hun kan ikke huske hvem.

På et af møderne blev de fem sager drøftet, og Lykke Sørensen eller Jesper Gori oplyste, at de fem sager havde været forelagt ministeren, som havde konkluderet, at der ikke var noget i de fem sager, som gjorde, at parrene ikke skulle adskilles. De havde haft en forventning om, at når de forelagde en række sager for departementet, betød det, at der ville blive åbnet for at gøre undtagelse. Det var hendes opfattelse, at Lykke Sørensen og Jesper Gori var enige med dem i synspunktet om, at der burde være undtagelser. Lykke Sørensen og Jesper Gori havde således på et af møderne – hun mener, at det var mødet den 8. marts 2016, men hun er ikke sikker – sagt, at ”de stod med det ene ben i Statsministeriet, hvis ministeren ikke ville acceptere undtagelser”. Det blev drøftet, at ministeren ultimativt selv måtte træffe afgørelse i sagerne. Det var meget usædvanligt. Adspurgt, hvorvidt styrelsen fik en tilbagemelding på de fem sager, de havde forelagt, forklarede hun, at det var tilbagemeldingen.

Foreholdt Ditte Kruse Dankerts telefonnotat af 9. marts 2016 (ekstrakten side 1597), hvoraf fremgår, at Ditte Kruse Dankert havde talt med Jesper Gori, der havde sagt, at styrelsen skulle afvente ministeriets stillingtagen til de fem sager, forklarede hun, at hun ikke kan huske, at hun har hørt om samtalen. Efter mødet i departementet den 8. marts 2016 afventede de en udmelding fra departementet. Oplysningen om, at Lykke Sørensen og Jesper Gori havde overvejet at gå til Statsministeriet, medførte, at de regnede med opbakning fra i hvert fald den del af departementet, og hun var samtidig blevet betrygget i, at Lykke Sørensen og Jesper Gori var enige i styrelsens vurdering af sagerne.

På et tidspunkt blev det drøftet med departementet, om der skulle træffes egentlige afgørelser i sagerne. Drøftelserne fandt muligvis sted på mødet den 17. marts 2016, men hun er ikke sikker. Hun kan huske, at dette blev drøftet, fordi de talte om, at afgørelserne ville kunne blive påklaget til ministeriet, hvilket hun undrede sig over, da hun vidste, at påbud efter § 42 a, stk. 7, 3. pkt., ikke kunne påklages til ministeriet. Hun sagde dog ikke noget om det.

Hun blev foreholdt mail af 17. marts 2016 kl. 17.59 fra Helle Kjems til blandt andre Anne la Cour Vågen (ekstrakten side 831), hvoraf fremgår, at Helle Kjems var blevet ringet op af hende, og at Udlændingestyrelsen nu var gået i gang med at varsle flytning for hovedparten af de par, der opholdt sig på Røde Kors' centre, herunder flytning af parret med en treårig niece, som var et af de par, der var blevet forelagt departementet. Hun forklarede, at hun ikke kan huske samtalen. Hun talte ofte med Helle Kjems. Hun kan heller ikke huske, at de begyndte at planlægge adskillelsen af parret med en treårig niece, som var et af de par, der var blevet forelagt departementet. Foreholdt, at Ronya Habo har forklaret, at der var kommet en tilbagemelding om, at alle eller fire ud af fem par skulle adskilles, men at man ikke nåede at adskille dem, da der blev klaget til Folketingets Ombudsmand, forklarede hun, at det godt kan være rigtigt, men hun kan ikke huske det.

Hun blev foreholdt mail af 22. marts 2016 kl. 23.10 fra hende til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6779). I mailen hedder det blandt andet:

”Jeg har aftalt med Anni, at vi ikke foretager os yderligere i de fem sager, som er forelagt, før efter påske. Dvs. at jeg heller ikke følger op over for operatørerne i de to sager, hvor vi havde taget de første skridt til at skille dem ad.”

Hun forklarede, at hun ikke kan huske, at de havde taget skridt til at adskille nogen af de par, der blev forelagt, men når hun ser mailen, kan hun konstatere, at de tydeligvis har gjort dette.

Adspurg, hvorvidt de på mødet den 17. marts 2016 fulgte op på Lykke Sørensen og Jesper Goris udmelding om, at de havde overvejet at gå til Statsministeriet, forklarede hun, at hun ikke kan huske, at det blev drøftet. Lykke Sørensen og Jesper Gori havde givet udtryk for deres holdning til spørgsmålet, og de forventede, at Lykke Sørensen og Jesper Gori ville gå videre med det.

Adspurg, hvad ”de første skridt” i forbindelse med en adskillelse var, forklarede hun, at de først så på, hvor der var ledig plads i indkvarteringssystemet. De ville så vidt muligt gerne indkvartere parrene på centre, der lå tæt på hinanden, så det var muligt at have kontakt, og – hvis der var børn – for at bevare muligheden for samvær. Det var de praktiske detaljer, der blev fastlagt indledningsvist. De var også interesserede i, om et par havde et netværk i området. Når hun i mailen af 22. marts 2016 kl. 23.10 fra hende til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6779) skrev, at hun ikke havde fulgt op over for operatørerne, tyder det på, at flytningen var planlagt i systemet, og at operatøren havde fået en melding om, hvor og hvornår parret skulle flytte. Normalt ville styrelsen følge op på, om parret var flyttet, og hvis ikke parret var flyttet, ville styrelsen tage ”det næste skridt”.

Der kom ikke nogen formel tilbagemelding fra departementet på forelæggelsen, ud over det materiale, de modtog i forbindelse med samrådet den 18. marts 2016.

Hun blev foreholdt mail af 12. oktober 2016 fra hende til Ditte Kruse Dankert og Adam Abdel Khalik (ekstrakten side 6601). I mailen hedder det blandt andet:

”Giver det ikke et lidt forkert indtryk af forløbet, når vi blot skriver, at de fem sager blev forelagt departementet? Det gjorde de ganske vist, og departementet var også indforstået med, at vi forelagde dem uden forudgående adskillelse, men de blev ved med at hænge i bremsen og tog jo netop aldrig egentlig stilling til sagerne. Beslutningen om ikke at adskille parrene var helt vores egen. Kan det skrives på en anden måde, så det ikke virker som om, det var departementets beslutning ikke at adskille i de fem sager?”

Hun forklarede, at departementet ikke på noget tidspunkt bad dem om at tilbageholde sager. Det var Udlændingestyrelsens beslutning. Hun betragtede ikke gengivelsen af ministerens holdning til de fem sager som en egentlig tilbagemelding fra departementet. Hun havde en klar opfattelse af, at der var en uoverensstemmelse mellem ministeren på den ene side og Lykke Sørensens og Jesper Gori på den anden side. Der var derfor ikke nogen egentlig tilbagemelding på, om adskillelserne i de fem sager var i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser.

Foreholdt notat af 3. marts 2016 om ”Status på flytning af mindreårige med ægtefæller/samlivere” (ekstrakten side 6158) forklarede hun, at det enten var hende eller Ditte Kruse Dankert, der havde udarbejdet det. Notatet beskrev ordningen, sådan som de havde fået den præciseret. Først i forbindelse med samråd Z den 15. marts 2016 blev der åbnet for undtagelser. Det var på dette samråd, at ”kongebrevseksemplet” blev nævnt. De havde ”siddet på stilke” for at høre, om der blev åbnet for undtagelsesmuligheder, og de hæftede sig i høj grad ved, at dette skete. Hun vidste godt, at ”kongebrevssagen” nok i virkeligheden var den, der havde tvunget en undtagelse igennem, men de var overbeviste om, at der også måtte være andre forhold, der med afgørende vægt kunne tale imod en adskillelse. Derfor var det også interessant, hvordan ministeren formulerede sig på samrådet. Samråd Z var første gang, de oplevede en accept af, at der kunne være undtagelser til ordningen. De havde haft drøftelser med Lykke Sørensens og Jesper Gori om ordningen, og hendes opfattelse var, at de var enige med Udlændingestyrelsen i, at der skulle kunne gøres undtagelser, men det var ikke dem, der ”tegnede departementet”. Det var hendes opfattelse, at det var Line Skytte Mørk Hansen, der ”tegnede departementet” i denne sag.

Hun blev foreholdt mail af 18. marts 2016 kl. 18.00 fra Jesper Gori til Ditte Kruse Dankert med retningslinjer for, hvorledes Udlændingestyrelsen skulle håndtere de konkrete sager, herunder at departementschefen skulle orienteres, hvis styrelsen vurderede, at der som følge af Danmarks internationale forpligtelser ikke kunne ske adskillelse (ekstrakten side 838). Hun forklarede, at Udlændingestyrelsen indtil den 18. marts 2016 ikke havde fået mandat til at gøre andet end det,

der var blevet meldt ud den 10. februar 2016. Hun kan ikke huske, at hun fik nogen oplysninger om baggrunden for den ordning, der blev meldt ud af Jesper Gori ved mailen af 18. marts 2016. Det var højst usædvanligt, at departementschefen skulle orienteres om konkrete sager, men det var en tilkendegivelse om, at styrelsen skulle administrere ordningen særdeles restriktivt. Hun kan ikke huske, at departementschefen blev orienteret om nogen sager, hvor der ikke kunne ske adskillelse.

Hun kan ikke huske, om de tog stilling til adskillelsen af nogen par i perioden efter Jesper Goris mail af 18. marts 2016, og indtil arbejdet med genoptagelse af sagerne påbegyndtes. Hun havde ferie fra den 17. til den 25. april 2016, og hun mindes ikke, hvad der konkret skete med de enkelte par.

Foreholdt mailtråd mellem blandt andre hende, Trine Kristensen og Ronya Habo vedrørende flytning af parret L-K og L-M (ekstrakten side 263-265) forklarede hun, at hun husker sagen, idet det var dette par, der senere klagede til Folketingets Ombudsmand. Hun kan ikke huske, at de gjorde andet i denne sag, end de gjorde i de øvrige sager. Foreholdt afgørelse af 3. marts 2016 om flyttepåbud (ekstrakten side 349) forklarede hun, at en afgørelse om flyttepåbud var en standardafgørelse. Foreholdt, at Ronya Habo har forklaret, at Ronya Habo drøftede afgørelsesudkastet med hende, idet Ronya Habo undrede sig over, at der var henvist til centerdriften som et hensyn, der lå bag flytningen, forklarede hun, at flyttepåbudsskabelonen var møntet på andre forhold, og at de til tider fraveg skabelonen, når de skulle træffe afgørelser, der ikke passede på standardindholdet. Hun kan dog ikke huske den konkrete drøftelse, som hun havde med Ronya Habo om formuleringen af flyttepåbuddet.

Partshøring i flyttepåbudssager foregik ved, at operatøren på vegne af styrelsen hørte parterne. Den mest almindelige situation var, at asylansøgerne blev flyttet af adfærdsmæssige årsager, og i et sådant tilfælde var der ofte ikke tid til at vente 14 dage på en skriftlig partshøring. Derfor havde man den ordning, at operatørerne kunne partshøre på vegne af styrelsen. De var også i denne sag under et tidspres for at ”få effektueret det her ret hurtigt”. I de tilfælde, hvor styrelsen traf afgørelse om flyttepåbud, var det oplysningen om, at asylansøgeren nægtede at flytte, som de partshørte over. Herunder partshørte de over konsekvenserne ved, at asylansøgeren ikke frivilligt ville flytte. Asylansøgerne havde mulighed for at udtale sig om alt, og ofte oplyste de også alle mulige forhold som begrundelse for, at de ikke ville flytte. I styrelsen gennemgik de alle oplysningerne, men det var oplysningen om, at asylansøgeren ikke ville efterkomme anvisningen om flytning, som var det bærende i høringen. Oplysningen om, at den pågældende ikke ønskede at flytte, var en oplysning, de allerede havde fået som følge af høringen den 18. februar 2016. De havde derfor allerede et ret oplyst grundlag for at træffe afgørelse. Den afgørelse, der herefter blev truffet, var en afgørelse, der relaterede sig til, at parret ikke ville efterkomme styrelsens anvisninger. Foreholdt, at man normalt partshører over de faktiske oplysninger, der ligger til grund for en afgørelse, forklarede hun, at de faktiske oplysninger, der lå til

grund for afgørelsen i sagerne om adskillelse, dels var oplysningen om, at den ene part var mindreårig, dels oplysningen om, at parret boede sammen.

Hun var ikke involveret i sagsbehandlingen i forhold til besvarelsen af Folketingets Ombudsmands henvendelse i den konkrete sag.

Adspurg, hvorfor parret P-K og P-M ikke blev partshørt, inden de blev adskilt den 13. maj 2016, forklarede hun, at hun gled ud af sagen i perioden op til ansættelsen af Adam Abdel Khalik den 1. juni 2016, og hun husker derfor ikke meget fra den periode. Hun var heller ikke involveret i tilrettelæggelsen af genoptagelsessagerne. Hun har heller ikke deltaget i drøftelser om, hvorvidt parrene skulle indkvarteres sammen under sagsbehandlingen af genoptagelsessagerne. Hun kan ikke afvise, at hun uopfordret har deltaget i en drøftelse herom, men det er ikke noget, hun kan huske. Hun kan heller ikke huske, at hun har deltaget i drøftelser om et såkaldt ”pusterum”.

Foreholdt mail af 8. juni 2016 kl. 14.46 fra Adam Abdel Khalik til Ditte Kruse Dankert, hvori han anførte, at der var tale om en klart ulovlig tjenestebefaling (ekstrakten side 5543), forklarede hun, at Adam Abdel Khalik havde fortalt hende, at han mente, at ordningen var ulovlig, og han havde også fortalt hende om den mail, han havde skrevet. Hun havde under hele forløbet tænkt, at der var ”noget af det her, der ikke var helt lovmedholdeligt”. De havde haft drøftelser om, hvorvidt man overhovedet kunne have en undtagelsesfri ordning, og de var af den overbevisning, at der måtte være et problem. Hun tænkte ikke på at skrive dette ned.

Hun blev foreholdt Margit Sander Rasmussens notat af 27. juni 2017 vedrørende ”hændelsesforløbet i forbindelse med instruks af 10. februar 2016” (ekstrakten side 6661 ff.). Af notatet fremgår blandt andet (ekstrakten side 6663):

”Internt i Udlændingestyrelsen drøftede jeg og Kristina Kodeks VII. Vi nævnte ligeledes Kodeks VII for Ditte og Lene. Eksempelvis som en bemærkning om, hvorvidt styrelsen burde nævne Kodeks VII over for ministeriet.”

Hertil forklarede hun, at hun godt kan huske, at hun deltog i drøftelser vedrørende Kodeks VII. Hun husker ikke, at de drøftede, om de skulle nævne Kodeks VII for ministeriet. Det var ikke særligt konkrete drøftelser, de havde. Hun husker det således, at hun sagde, ”det var nogle fine principper, der var i Kodeks VII, men at en sag som denne viste, at det kunne være svært at komme igennem med det i praksis”. De havde haft oplevelsen af, at de ikke kunne komme igennem med deres synspunkter om, at der skulle være en adgang til at gøre undtagelser, og derfor ”gjorde de det selv”. Hun havde opfordret Lene Linnea Vejrum til at skrive dette til departementet. Hun skrev ikke selv til departementet eller til andre i styrelsen om sin holdning til ordningen, men der var ingen, der var i tvivl herom. Hun følte heller ikke, at de internt i styrelsen var uenige herom.

Hun blev foreholdt mail af 27. juni 2016 kl. 12.12 fra hende til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6844). I mailen hedder det:

”Adam er i gang med denne. Jeg må sige, at jeg synes, at nedenstående gengivelse under pkt. 1 er langt ude. UIBM har da på intet tidspunkt efter instruksen ”udtrykkeligt kommunikeret undtagelsesmulighederne” til os, når vi ser bort fra det ene eksempel med parret, som er gift i Danmark, som ministeren –som det absolut eneste –nævnte under det åbne samråd. Som jeg ser det, forsøger de nu helt åbenlyst at tørre det her af på os.

Jeg synes i øvrigt, at vi bør overveje at nævne, at når vi undlod at adskille de fem par og forelægge dem for UIBM, så skyldtes det, at vi fandt, at navnlig de fem sager rejste helt åbenlyse retlige spørgsmål, som krævede nærmere overvejelser. Jeg er klar over, at det sikkert ikke kommer til at ske, men deres udlægning af sagen er efter min bedste overbevisning langt fra i overensstemmelse med det, der faktisk skete, og det her er nok vores eneste mulighed for at tilbagevise det på skrift.”

Hertil forklarede hun, at fortællingen på et eller andet tidspunkt begyndte at ændre karakter, hvorefter det fremstod som om, at det hele tiden havde været kommunikeret til styrelsen, at de skulle administrere ordningen med brug af undtagelser, hvilket ikke var i overensstemmelse med sandheden. Det fremstod også fejlagtigt sådan, at det var departementet, der skulle have sagt, at styrelsen skulle tilbageholde de fem sager.

Hun blev foreholdt Udlændinge- og Integrationsministeriets svar på UUI spørgsmål nr. 809 af 21. juni 2017 (ekstrakten side 4140). Af svaret fremgår blandt andet:

”Udlændingestyrelsen kan oplyse, at styrelsen i alle sager, der er eller har været omfattet af udlændinge- og integrationsministerens indkvarteringsinstruks af 10. februar 2016, har foretaget en konkret og individuel vurdering af, om det vil være foreneligt med Danmarks internationale forpligtelser at indkvartere parret hver for sig.

Udlændingestyrelsen har således i forlængelse af, at styrelsen den 10. februar 2016 modtog indkvarteringsinstruksen, foretaget en gennemgang af oplysningerne i alle sagerne, og har i en række sager indhentet supplerende oplysninger til brug for behandlingen af sagerne.”

Hertil forklarede hun, at hun ikke bidrog til besvarelsen, da hun i den pågældende periode ikke var involveret i denne sagstype. Det kan godt være, at nogen har stillet hendes spørgsmål til

brug for svaret, men hun husker det ikke. Hun vil tro, at det var Adam Abdel Khalik, der udarbejdede det første udkast. Hun mener, at Udlændingestyrelsen foretog en konkret og individuel vurdering, i og med at de indhentede oplysninger og gennemgik sagerne i deres sagssystemer for at finde oplysninger om de enkelte par. De grupperede herefter parrene, og de trak sager ud, hvor de mente, at ”her måtte der helt åbenlyst være et problem”. Udgangspunktet var budskabet fra departementet om, at ordningen var i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser. Der var nogle sager, hvor de var uenige i dette udgangspunkt, og det var de sager, som de forelagde for departementet. For så vidt angik de resterende par, vurderede de ikke konkret, om en adskillelse ville være i strid med Danmarks internationale forpligtelser. I disse sager var der ingen oplysninger om andre forhold, der ville have gjort en adskillelse særligt bebyrdende. De måtte derfor lægge til grund, at departementets vurdering af ordningens overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser var korrekt, og at der derfor heller ikke konkret var grundlag for at undlade at adskille parrene.

De havde i deres løbende dialog med departementet spurgt, om de var sikre på, at ordningen var i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, hvilket departementet havde bekræftet. Det er hendes indtryk, at dette skete allerede i perioden fra den 10. til den 12. februar 2016. Hun deltog ikke selv i dialogen med departementet på daværende tidspunkt, men det var den tilbagemelding, hun havde fået. Udlændingestyrelsen var ikke ”i de første dage” fra den 10. til den 12. februar 2016 inde i en vurdering af, om der for det enkelte par var et beskyttelsesværdigt familieliv, og om betingelserne for at gøre indgreb i familielivet efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, stk. 2, var opfyldt.

Hun blev foreholdt mailtråd fra den 11. maj 2016 fra kl. 15.09 til kl. 21.31 mellem hende, Ditte Kruse Dankert, Lene Linnea Vejrum og Tanja Franck med reaktioner på Folketingets Ombudsmands udtalelse i sagen (ekstrakten side 6716-6717). I mail af 11. maj 2016 kl. 21.31 fra Ditte Kruse Dankert til hende, Lene Linnea Vejrum og Tanja Franck (ekstrakten side 6716), hedder det:

”Helt enig med Lene efter nærlæsen. Han sætter fingeren ned de rigtige steder, og han kan se, at vi har været forsvarsløse ift instruks. Men handlet ved at holde sager tilbage. Han kan jo godt se, at der først henvises til internationale forpligtelser (for) sent, de henviser til samråd/mail en måned senere ift skriftlig dok. Og vi må jo også indrømme, at der ikke var tale om undtagelser den 10/2, men at det først blev en diskussion på gentagne spørgsmål herfra. Ok at have en fair ombudsmand.”

Hertil forklarede hun, at de havde været af den opfattelse, at deres praksis frem til instruksen havde været den rigtige. Da de fik en instruks om at iværksætte en anden ordning, der var undtagelsesfri, påbegyndte de et arbejde med at indhente oplysninger og at handle i overensstemmelse med instruksen. Først senere i forløbet kom der en åbning fra departementet i forhold til

at gøre undtagelser. Deres opfattelse var, at Folketingets Ombudsmand havde forstået dette forløb korrekt.

Det gav ikke mening at indhente oplysninger om parrene, når der var tale om en undtagelsesfri ordning, men de gjorde dette alligevel, idet de mente, at der måtte være tilfælde, hvor man ikke kunne adskille parrene. Dette skete også for at finde ud af, hvor asylansøgerne skulle flytte hen.

Foreholdt mail af 18. februar 2016 kl. 16.58 fra Margit Sander Rasmussen til Ulrik Pihl og Trine Kristensen (ekstrakten side 181-182), hvori styrelsen anmodede operatørerne om yderligere oplysninger, forklarede hun, at Udlændingestyrelsen på dette tidspunkt ikke kunne fortælle operatørerne, at styrelsen gjorde noget andet end det, som ministeren havde meldt ud. At de gjorde noget andet på de interne linjer var en anden sag. Deres opgave var samtidig at gennemføre adskillelserne så skånsomt som muligt. De skulle derfor også finde den mest hensigtsmæssige placering af asylansøgerne inden for de givne rammer, og det gjorde de blandt andet ved at inddrage operatørerne og komme i dialog med parterne, således at asylansøgerne ikke blot modtog en besked om, at de skulle flytte. Departementet ville have, at adskillelserne skulle effektueres hurtigt, mens operatørerne pressede på for at hindre adskillelserne. Der var også adskillige fagpersoner, som de almindeligvis fæstede deres lid til, som på det kraftigste frarådede adskillelserne. Det var det krydspres, de befandt sig i. De havde en selvstændig interesse i, at det ”skulle køre så gelinde, som det nu kunne”, og det indebar også, at de skulle forsøge at gøre det på den mest hensynsfulde måde.

På ny foreholdt mailtråd fra den 11. maj 2016 fra kl. 15.09 til kl. 21.31 mellem hende, Ditte Kruse Dankert, Lene Linnea Vejrum og Tanja Franck med reaktioner på Folketingets Ombudsmands udtalelse i sagen (ekstrakten side 6716) forklarede hun, at hun ikke på noget tidspunkt har haft den opfattelse, at man i styrelsen mente, at man kunne adskille alle uden undtagelser. Tværtimod mente man i styrelsen allerede den 10. februar 2016, at man ikke kunne gennemføre ordningen undtagelsesfrit. Hun mener ikke, at Ditte Kruse Dankerts mail den 11. maj 2016 kl. 21.31 kan forstås som en indrømmelse af, at man den 10. februar 2016 havde ment noget andet i styrelsen.

Foreholdt mail af 22. juni 2017 kl. 19.46 fra Lene Linnea Vejrum til Lykke Sørensen (ekstrakten side 4367) om Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 (ekstrakten side 100) forklarede hun, at det var hende, der fandt den pågældende mail. Hun var på dette tidspunkt ude af sagen, men hun så, at der var sendt en besvarelse på et folketingsspørgsmål fra Udlændingestyrelsen til departementet. Da hun læste besvarelsen, bemærkede hun sætningen om, at der ikke var noget nedskrevet om forløbet på koncerndirektionsmødet. Hun kunne huske, at hun havde fået en mail fra Henrik Grunnet herom, så hun vidste, at det ikke var korrekt. Hun fandt derfor mailen frem og gjorde opmærksom på den. Da hun havde fundet mailen, sendte hun den til Ditte Kruse Dankert, Adam Abdel Khalik og Lene Linnea Vejrum. Hun var ikke inddraget i de

efterfølgende drøftelser om, hvad der skulle ske med mailen. Hun var aldrig blevet bedt om at udlevere oplysninger til brug for Folketingets Ombudsmands behandling af sagen.

Hun blev foreholdt mail af 15. februar 2016 kl. 12.14 fra hende til Margit Sander Rasmussen, Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum (ekstrakten side 6197-6198). I mailen hedder det:

”Ok. Henrik ser gerne, at vi forelægger de enkelte sager, hvor parrene har fællesbørn for dep., inden vi effektuerer flytningerne. Hellere for mange forelæggelser end for få var hans melding i sidste uge. Vi må lige vende, hvordan vi griber det an. Så vidt jeg kan se af skemaet, er de ikke planlagt endnu. Er det korrekt?”

Hun forklarede om samtalen med Henrik Grunnet, at Henrik Grunnet kortvarigt var kommet forbi og havde sagt, at de skulle forelægge de sager, hvor der var fællesbørn.

Hun blev foreholdt mail af 15. februar 2016 kl. 17.23 fra Lene Linnea Vejrum til hende, Ditte Kruse Dankert og Margit Sander Rasmussen (ekstrakten side 6197). I mailen hedder det:

”Det er et fint snit. Alle sager, hvor der er børn i forholdet skal forelægges. Det må være Lykke/Jesper vi forelægger overfor, vi drøfte nærmere hvordan i morgen.”

Hun forklarede, at mailen var en umiddelbar tilkendegivelse fra Lene Linnea Vejrum om, hvordan de skulle håndtere sagerne. Der var herefter en løbende drøftelse med departementet, herunder mellem Lene Linnea Vejrum og Line Skytte Mørk Hansen om, hvordan sagerne skulle håndteres. Disse drøftelser ændrede deres tilgang til sagerne, da de godt kunne fornemme, at de ikke kunne forelægge alle de sager, hvor parret havde fællesbørn, for departementet. De skulle ”lægge snittet et andet sted”. Når Lene Linnea Vejrum i mailen skrev, at ”det må være Lykke/Jesper vi forelægger overfor”, må det være, fordi de ikke var sikre på, hvem de skulle forelægge sagerne for.

Hun har ikke yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

---o0o---

Kl. 13.10 mødte Margit Sander Rasmussen. Hun oplyste, at hun fortsat er ansat i Udlændingestyrelsen. Hun blev herefter vejledt om, at hun ikke har pligt til at udtale sig. Hun blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Margit Sander Rasmussen forklarede blandt andet, at hun blev uddannet cand.jur. i 2002. Hun blev i 2002 ansat i Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, der nu er Udlændinge- og Integrationsministeriet, hvor hun var ansat indtil 2008. Hun var herefter ansat et år i socialforvaltningen, hvorefter hun kom tilbage til Udlændinge- og Integrationsministeriet. Da ministeriet blev nedlagt, rykkede hun med til Justitsministeriet, hvor hun var i halvandet år. Den 1. april 2013 begyndte hun i Udlændingestyrelsen, hvor hun har været siden. Den 1. januar 2016 var hun leder af Bookingen, hvor hun var den eneste akademiske medarbejder. Bookingen lå på dette tidspunkt under Kontoret for Økonomi og Indkvartering. Hendes formelle kontorchef på daværende tidspunkt var Thomas Mortensen.

I denne sag refererede hun til Ditte Kruse Dankert. Hun havde også kontakt med Kristina Rosado og en gang imellem havde hun også kontakt med en ansat i Koncernøkonomi. Hun rokede til Ledelsessekretariatet den 1. marts 2016, hvorefter hun ikke længere varetog den daglige sagsbehandling eller drift i forbindelse med denne sag. Hun har herefter alene beskæftiget sig med denne sag i forbindelse med nogle udvalgsbesvarelser. I uge 8 sidst i februar 2016 havde hun ferie. Hun kom først tilbage mandag den 29. februar 2016, hvor hun havde sin sidste dag i Kontoret for Økonomi og Indkvartering.

Hun blev foreholdt sit notat af 27. juni 2017 om forløbet (ekstrakten side 6661 ff.). Hun forklarede, at hun udarbejdede notatet, efter at ministeren to gange havde været i samråd om sagen. De havde diskuteret, at sagen godt kunne ende med at blive behandlet i en undersøgelseskommision, og Jens Vikner rådede hende til at skrive om forløbet, mens hun fortsat kunne huske det. Da hun skrev notatet, havde hun adgang til sagsbehandlingssystemet, så hun kunne slå de oplysninger op, hun behøvede. Hun har også drøftet indholdet af notatet med Jens Vikner. Hun tror, at han læste notatet igennem, og at han huskede hende på et forhold, som hun kunne tilføje notatet. Hun erindrer ikke, hvad det var, Jens Vikner huskede hende på. Hun havde mange gange tidligere drøftet sagen med Jens Vikner, og hun havde på daværende tidspunkt fremsat et argument, som han huskede hende på, da hun udarbejdede sit notat. Jens Vikner tog ikke stilling til de konkrete formuleringer i notatet.

Hun blev foreholdt sit notat af 27. juni 2017 om forløbet (ekstrakten side 6661 ff.), punkt 2 (ekstrakten side 6661-6662), hvor det hedder:

”I januar 2016 skrev pressen om de såkaldte barnebrude, og den 25. januar 2016 skrev Inger Støjberg en opdatering på sin facebook-profil om, at hun omgående ville meddele Udlændingestyrelsen, at indkvartering af barnebrude sammen med deres ægtefæller på danske asylcentre omgående skulle stoppes.

Departementet bad herefter Udlændingestyrelsen om straks at undersøge, hvor mange barnebrude-par, der var indkvarteret på asylcentrene. Dette med henblik på senere at effektuere, at parrene blev indkvarteret adskilt.

Jeg sendte derfor på vegne af Udlændingestyrelsen en e-mail af 26. januar 2016 til indkvarteringsoperatørerne og bad om oplysninger om antal indkvarterede barnebrudepar samt konkrete oplysninger om parrenes personlige forhold.

Jeg bad bl.a. om at få oplyst det aktuelle antal indkvarterede barnebrudepar, hvor gammel den kvindelige del af parret var, om parret havde børn, om kvinden var gravid og om parret havde andre familiemedlemmer enten i indkvarteringssystemet eller bosiddende i Danmark.

Vi bad i en efterfølgende høring til operatørerne bl.a. om at få oplyst hvor gammel den mandlige del af parret var, og om par med børn havde særlige ønsker i forhold til, hvem der skulle indkvarteres sammen med børnene, hvis parret blev indkvarteret hver for sig. Jeg husker ikke, hvem der sendte denne e-mail, men jeg var med til at affatte den. Mailen blev sendt i dagene umiddelbart efter den 26. januar 2016. [anført med kuglepen: ”Rettelig 18. februar 2016”]

Hun forklarede, at det er hende, der anførte ”Rettelig 18. februar 2016”. Hun havde taget notatet frem i forbindelse med, at Instrukskommissionen blev nedsat, og hun eftertjekkede i den forbindelse oplysningerne i notatet. Hun havde i den forbindelse fundet ud af, at der var blevet sendt tre høringer. Der var den første høring den 26. januar 2016, som hun selv havde sendt. Herudover var der den anden høring den 28. januar 2016, som Ditte Kruse Dankert havde sendt. Endelig var der den tredje høring den 18. februar 2016, der var en større høring med et skema, som operatørerne skulle udfylde. Hun var involveret i alle høringerne.

Departementet havde den 26. januar 2016 bedt Udlændingestyrelsen om at undersøge, hvor mange mindreårige asylansøgere med voksne ægtefæller eller samlevende, der var indkvarteret på de danske asylcentre. De havde allerede forinden indset, at de ville blive spurgt af departementet, så høringen var sendt ud et par timer før, departementet bad dem om at foretage en høring. Det var Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado og Lene Linnea Vejrum, som hun havde drøftet sagen med. Hun tror, at anmodningen fra departementet blev sendt i en mail gennem de ”almindelige kanaler”. Hun kan ikke huske, om de fik at vide, at oplysningerne skulle indhentes med henblik på at adskille parrene. Det er muligt, at hendes sætning ”med henblik på senere at effektuere, at parrene blev indkvarteret adskilt” var en eftertænkning. Ministeren havde skrevet på sin Facebook profil, at de ”alle sammen” skulle adskilles. Hun havde drøftet det kort med andre i styrelsen, og drøftelserne var gået på, at man formentlig ikke kunne adskille alle, eller at der i hvert fald var nogle principielle spørgsmål, der først skulle afklares.

Hun blev på ny foreholdt sit notat af 27. juni 2017 om forløbet (ekstrakten side 6661 ff.). I notatets punkt 3 (ekstrakten side 6662) hedder det:

”I tiden efter ministerens facebook-opdatering pågik der drøftelser og overvejelser dels i Udlændingestyrelsen, dels i departementet og dels mellem styrelsen og departementet om, hvordan den nye ordning for indkvartering af barnebrudeparrene skulle udformes.

Jeg ved, at KIV arbejdede på et udkast til notat med forslag til en ny praksis. Jeg ved også, at departementet arbejdede på et lignende udkast til notat. Endelig ved jeg, at de to udkast lagde op til to meget forskellige løsninger.

De interne drøftelser i Udlændingestyrelsen var jeg delvis involveret i. Den generelle holdning i styrelsen var, at der blev nødt til at være mulighed for at gøre undtagelse fra udgangspunktet om separat indkvartering i den nye ordning af hensyn til Danmarks internationale forpligtelser, herunder retten til familieliv.

Det var Henrik, Lene og Ditte, der forestod drøftelserne med departementet. Det var jeg ikke involveret i. Men jeg fik refereret, at ministeren meget klart gav udtryk for, at hun helst så, at den nye ordning med separat indkvartering skulle være undtagelsesfri. Jeg fik ligeledes refereret, at departementets embedsmænd havde meget svært ved at komme igennem til ministeren med det synspunkt, at der blev nødt til at være undtagelsesmulighed.”

Hertil forklarede hun, at hun ikke var involveret i det notat, der blev udarbejdet i Udlændingestyrelsen. Hun så notatet, men hun har ikke haft det til godkendelse eller lignende. Det notat, som departementet sendte i høring hos Udlændingestyrelsen, var hun heller ikke involveret i, men hun fik det til orientering et par dage – eller en uges tid – efter. Det notat, som hun fik til orientering, indeholdt styrelsens bemærkninger til notatet. Hun læste notatet, men hun hørte ikke, hvad der herefter skete med notatet. Den 10. eller 11. februar 2016 drøftede hun med Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado og Lene Linnea Vejrum, hvad der var blevet af notatet. Konklusionen blev, at notaterne aldrig var blevet færdige. Der var således ingen endelige notater. Der var heller ingen, der havde set notatet, efter at det var blevet sendt i høring i styrelsen. Adspurg, om de drøftede, hvorvidt de skulle spørge departementet herom, forklarede hun, at de på dette tidspunkt – den 10. februar 2016 – havde fået en melding fra deres presseafdeling om, at departementets presseafdeling havde varslet, at der ville komme en pressemeddelelse om ordningen, og at den blev uden undtagelser. Denne besked gik gennem Udlændingestyrelsen, hvor alle var meget overraskede og mente, at det ikke kunne være rigtigt. Da de herefter modtog selve pressemeddelelsen, blev Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado, Lene Linnea Vejrum og hun chokerede.

Efterfølgende fortalte Lene Linnea Vejrum, at Line Skytte Mørk Hansen havde ringet, og at beskeden var, at alle par skulle adskilles, og at de skulle gå i gang med det samme. Lene Linnea Vejrum havde spurgt ind til, hvad de skulle gøre med de sårbare familier, hvortil Line Skytte

Mørk Hansen havde svaret, at det var ”lige meget”, og at de alle sammen skulle adskilles. Hun var ikke i tvivl om, at det var det, der var sket under telefonsamtalen, for hun havde aldrig set Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert være ”så grå i ansigterne”. Der var helt klart sket noget ud over det sædvanlige. Hendes – og formentlig også den kollektive – opfattelse på dette tidspunkt var, at der var lukket ned for dialog med departementet. Der havde været dialog med departementet fra slutningen af januar og indtil den 10. februar 2016. Men den 10. februar 2016 ”smækkede døren i”, og nu skulle de ”klappe hælene i og gøre, som der blev sagt”. Der var ikke mulighed for at komme med flere indvendinger. Drøftelserne, de havde haft om telefonsamtalen, var foregået på Lene Linnea Vejrum's kontor, og det var Lene Linnea Vejrum, der havde fortalt, hvad Line Skytte Mørk Hansen havde sagt. Hun ved ikke, hvor mange samtaler Lene Linnea Vejrum havde haft med Line Skytte Mørk Hansen på daværende tidspunkt. De var enige om, at det var en farlig vej at gå, og de blev derfor også enige om at gøre noget andet. De ville ”trække situationen lidt”. Hendes opfattelse var, at de ikke ville komme videre med dialogen med departementet, før de havde skilt nogle af parrene ad. Dette baserede hun på indholdet af pressemeddelelsen samt referatet af telefonsamtalen. De blev enige om, at de i stedet for at adskille alle ville adskille en lille gruppe. På denne måde kunne de sige til departementet, at de var gået i gang, og herefter kunne de forsøge at få dialogen retableret. Hun kan ikke huske, om Ronya Habo var med i disse drøftelser. De drøftede også betydningen af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. De burde have haft tid til at undersøge, hvor grænserne egentlig gik. De drøftede det internt, men det blev – som hun forstod det – også problematiseret over for departementet. Det var drøftelser, som Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado havde haft med Jesper Gori, Lykke Sørensen og Line Skytte Mørk Hansen i perioden fra den 25. januar 2016 og frem. Det er muligt, at der i den interne diskussion i Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 ikke var nogen, der henviste specifikt til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Det har formentlig været mere underforstået, således at de drøftede, at man skulle ”huske de sårbare par”. De var alle klar over, at de hermed talte om Danmarks internationale forpligtelser. Det var hende, der definerede den lille gruppe af asylansøgere, som skulle adskilles først.

Hun hørte ikke, hvad der skete med de to notater fra henholdsvis Udlændingestyrelsen og departementet. Som hun husker det, talte de om, hvad der var sket med departementets notat, efter at Line Skytte Mørk Hansen havde ringet. Konklusionen var, at udkastet til notatet var ”lagt i graven”. Hun kan ikke huske, om dette blev sagt eksplicit, men det var hendes opfattelse, at det forholdt sig sådan, og hun tror også, at de andre havde samme opfattelse. Hun har aldrig talt med Line Skytte Mørk Hansen om den samtale, som Line Skytte Mørk Hansen havde haft med Lene Linnea Vejrum.

I dagene fra den 10. februar 2016 og frem blev hun jævnligt ringet op af Anne Nygaard Just fra Koncernøkonomi, som spurgte til, hvor langt de var nået, og hvornår styrelsen regnede med at kunne adskille nogen. Hun kan ikke huske, om hun blev kontaktet den 10. februar 2016, eller om det først var i dagene herefter, men det var i hvert fald dagligt omkring den 11.-12. februar

2016. Det pres, de følte, blev således fastholdt. Hun var ikke den eneste, der blev ringet op. Hun har hørt, at Lene Linnea Vejrum også blev ringet op af Line Skytte Mørk Hansen. Efter at de første par var blevet adskilt, var der ikke længere samme pres fra departementet.

En flytning blev først gennemført et par dage efter, at den var planlagt. Hun planlagde flytningerne den 12. februar 2016 til flytning den 15.-16. februar 2016. Man kunne ikke planlægge en flytning til samme dag, medmindre det var akut. Det var mest almindeligt, at der gik tre-fire dage, fra flytningen var planlagt, til flytningen gennemførtes. Det pres, der kom fra departementet som følge af de daglige telefonopkald, mindskedes allerede den 12. februar 2016, hvor de kunne sige til departementet, at de havde planlagt en række flytninger.

Under samtalerne med Anne Nygaard Just sagde hun, at de fortsat var ved at gennemgå sagerne for at danne sig et overblik. Så vidt hun husker, ”rygsvømmede hun” en smule. Hun nævnte sine betænkeligheder ved adskillelserne over for Anne Nygaard Just, men hun kan ikke huske, hvad Anne Nygaard Just svarede. De havde begge en lidt opgivende indstilling til sagen à la ”nu var de fanget i det, men måtte prøve at gøre noget”.

Hun blev på ny foreholdt sit notat af 27. juni 2017 om forløbet (ekstrakten side 6661 ff.). I notatets punkt 5 (ekstrakten side 6663) hedder det:

”Så den 10. februar 2016 havde vi to skriftlige udmeldinger at arbejde ud fra. Dels ministerens facebook-opdatering af 25. januar 2016 og dels pressemeddelelsen af 10. februar 2016.

Det fremgår af statsministerens besvarelse af 16. juni 2017 af spørgsmål S 1323, at statsministeren på et tidspunkt mellem den 10. februar 2016 og den 4. marts 2016 modtog et beredskab om barnebrudesagen, hvoraf det fremgik, at der var en undtagelsesmulighed. Dette beredskab blev jeg først bekendt med, da besvarelsen af spørgsmål S 1323 blev offentliggjort på folketingets hjemmeside.”

Hun forklarede, at anledningen til, at hun skrev det anførte, var, at ministeren havde været i et samråd, der varede fem timer, og at der i samrådet var kommet en ny fortælling frem om, at Udlændingestyrelsen hele tiden havde vidst, at der måtte gøres undtagelser til adskillelserne. Det blev hun overrasket over, da det ikke var sådan, hun huskede forløbet. Hun følte – ligesom Ditte Kruse Dankert skrev i en mail – at hun ”blev taget som gidsel i en løgn”. Det var derfor vigtigt for hende at få skrevet forløbet ned.

Hun blev på ny foreholdt sit notat af 27. juni 2017 om forløbet (ekstrakten side 6661 ff.). I notatets punkt 6 (ekstrakten side 6663) hedder det:

”Jeg har arbejdet på udlændingeområdet siden 2002, heraf ca. 11 år i departementsregi, og jeg har aldrig før oplevet så ukarakteristisk en fremgangsmåde ved implementeringen af en ny praksis. Hændelsesforløbet efterlod mig med det indtryk, at ministeren forsøgte at tvinge sine ønsker igennem.

I dagene og ugerne efter den 10. februar 2016 vedblev drøftelserne og overvejelserne dels i Udlændingestyrelsen og dels mellem styrelsen og departementet (og sandsynligvis også internt i departementet).

Internt i Udlændingestyrelsen drøftede jeg og Kristina Kodeks VII. Vi nævnte ligeledes Kodeks VII for Ditte og Lene. Eksempelvis som en bemærkning om, hvorvidt styrelsen burde nævne Kodeks VII over for ministeriet.

Det var fortsat Henrik, Lene og Ditte, der forestod drøftelserne med departementet. Det var jeg ikke involveret i. Men jeg fik refereret, at vi fortsat holdt fast i, at der blev nødt til at være undtagelsesmulighed.”

Hertil forklarede hun, at Kodeks VII er det skriftlige kodeks, der vedrører, hvorledes embedsmænd skal udføre deres arbejde, herunder embedsmændenes pligt til at overholde loven og sige fra, hvis de bliver mødt med en ulovlig ordre. De drøftede Kodeks VII, men opfattelsen var, at de på dette tidspunkt ikke kunne komme igennem med noget. Dialogen var brudt sammen. Det, de gjorde, var derfor at trodse den ordre, de havde fået, og foretage konkrete og individuelle vurderinger af de enkelte par. De foretog også ”en proportionalitets- eller risikoafvejning”. De vurderede således på individniveau, hvor der var størst risiko for at bryde konventionerne, og det gjorde de for alle par.

Adspurg, om det forhold, at de ikke kunne komme igennem til departementet med deres indvendinger, ikke havde givet hende desto større anledning til at skrive til departementet, forklarede hun, at det gjorde det måske. Hun prøvede at nævne det for Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum, men hun måtte på et tidspunkt indse, at hun ikke kom videre med det. Hun kan ikke huske, hvad Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum ordret svarede, men de var i princippet enige i, at styrelsen var ”blevet kastet ud fra 10-metervippen uden badevinger”. De kom dog hurtigt frem til, at de i stedet for at sige fra måtte gennemføre instruksen så forsigtigt, de kunne. Den 11. februar 2016 kunne de således have planlagt alle parrene til flytning, men det gjorde de ikke.

Hun blev på ny foreholdt sit notat af 27. juni 2017 om forløbet (ekstrakten side 6661 ff.). I notatets punkt 7 (ekstrakten side 6663-6664) hedder det:

”Jeg samlede oplysningerne fra operatørernes høringssvar i en oversigt. Jeg påtog mig opgaven, idet der hvilede et betydeligt pres på Udlændingestyrelsen for at få effektueret adskillelserne af barnebrudeparrene så hurtigt som muligt.

Jeg fandt det ikke rimeligt, at medarbejderne i bookingen skulle udsættes for dette pres, når der var tale om et så ukarakteristisk hændelsesforløb forbundet med principielle, juridiske overvejelser.

Jeg holdt bookingens medarbejdere orienteret om udviklingen, og jeg sparrede med bookingens medarbejdere i forhold til korrekt registrering i Indkvarterings- og ydelsesBeregningsSystemet (IBS) mv.

Jeg sendte den 10. februar 2016 kl. 16:29 en e-mail til bl.a. Lene og Ditte med et hurtigt overblik over de – på daværende tidspunkt – 27 par samt et estimat over tidsperspektivet. De 27 par omfattede dels par, som samlevede på et asylcenter, og dels par, som ikke samlevede på et asylcenter. Jeg brugte i e-mailen udtrykket *”... at der er behov for at skille 21 samlevende par ad”*, mens de øvrige 6 par ikke var samlevende på et asylcenter

Formuleringen *”behov for”* skulle ikke forstås som resultatet af en vurdering af, om der var et sådant behov for at adskille parrene. Det skulle forstås som en klarlæggelse af, hvor mange par, der ifølge pressemeddelelsen og udmeldingen fra departementet skulle adskilles.

Lene skrev den 10. februar 2016 kl. 16:40 til departementet bl.a., at vi forventede at kunne planlægge flytningerne til gennemførelse ca. en uge senere, at vi ville planlægge flytningerne som sædvanligt, dvs. som faktisk forvaltningsvirksomhed, og at vi ville træffe afgørelse om flyttepåbud, hvis parrene ikke efterkom vores anvisninger.”

Hendes undersøgelser på daværende tidspunkt omhandlede primært, hvor mange par der var, hvor gamle de var, og om de havde en samlevende på centeret. Udtrykket *”behov for”* blev skrevet på et tidspunkt, hvor de havde meget travlt. Det betød ikke, at alle skulle adskilles. Det betød, at der var 27 par, der boede som samlevende i indkvarteringsystemet.

Hun blev på ny foreholdt sit notat af 27. juni 2017 om forløbet (ekstrakten side 6661 ff.). I notatets punkt 8 (ekstrakten side 6664-6665) hedder det:

”Den 12. februar 2016 planlagde jeg i IBS at adskille en række barnebrude-par. Flytningerne skulle finde sted den 16. og 17. februar 2016.

Jeg påtog mig opgaven, idet jeg ikke fandt det rimeligt, at medarbejderne i bookingen skulle gennemføre adskillelserne, når der var tale om et så ukarakteristisk hændelsesforløb forbundet med principielle, juridiske overvejelser.

I lyset af ministerens klare udmeldinger, under det betydelige pres på Udlændingestyrelsen for at få effektueret adskillelserne af barnebrudeparrene så hurtigt som muligt, i mangel af reelle retningslinjer, med viden om, at styrelsen fortsat over for departementet holdt fast i, at der blev nødt til at være undtagelsesmulighed, samt på baggrund af min egen opfattelse om, at der blev nødt til at være undtagelsesmulighed, gjorde jeg følgende:

Jeg lagde væsentlig vægt på de oplysninger om parrene, som på daværende tidspunkt fremgik af deres sager i Udlændingestyrelsen, samt på de oplysninger om parrene, som vi havde indhentet via operatørerne.

Jeg inddelte herefter parrene i fire kategorier (som var forskellige fra de kategorier, der fremgik af min mail af 10. februar 2016, der vedrørte både samlevende og ikke-samlevende par):

- samlevende par med børn,
- samlevende par, hvor kvinden var førstegangsgavid,
- samlevende par uden børn/graviditet, men med andre særlige omstændigheder og
- samlevende par uden børn/graviditet og uden andre særlige omstændigheder.

Kategorierne er udtryk for min vurdering af risikoen for, om gennemførelsen af en adskillelse efterfølgende ville blive betragtet som i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

Jeg planlagde ikke adskillelse af

- samlevende par med børn,
- samlevende par, hvor kvinden var førstegangsgavid eller
- samlevende par uden børn/graviditet, men med andre særlige omstændigheder.

Disse tre kategorier omfattede pr. 12. februar 2016 ca. 17 par.

Jeg planlagde ikke adskillelse af disse par, idet jeg var af den opfattelse, at en adskillelse kunne være i strid med eller problematisk i forhold til Danmarks internationale forpligtelser.

Jeg mente, at det var mest hensigtsmæssigt - trods presset fra departementet - at afvente at adskille disse par, indtil de pågående principielle drøftelser mellem styrelsen og departementet, bl.a. om muligheden for at gøre undtagelse, evt. senere ville nå til et resultat.

Derudover var jeg af den opfattelse, at hvis parrene skulle adskilles på daværende tidspunkt på det usikre grundlag, så skulle det ikke være mig, der skilte dem ad. En beslutning om at skille disse par ad på daværende tidspunkt skulle efter min opfattelse træffes af medarbejdere i Udlændingestyrelsen med højere charge end mig.

Jeg planlagde den 12. februar 2016 alene adskillelse af samlevende par uden børn, uden førstegangsgraviditet og uden andre særlige omstændigheder. Det drejede sig om 9 par.

Derudover var en række par pr. 12. februar 2016 allerede adskilt, herunder de to par, hvor kvinden var under 15 år. Endvidere var i hvert fald et par udeblevet fra det asylcenter, de var indkvarteret på.”

Hertil forklarede hun, at det i punkt 8 beskrevne forløb var en udløber af det møde, som de havde den 10. februar 2016. Adspurgte, om der havde været andre drøftelser om dette, forklarede hun, at de blandt andet havde drøftet, hvilken hjemmel de skulle bruge. Hjemmelsgrundlaget var i Udlændingelovens § 42 a, stk. 7. De kunne have valgt 1. eller 2. pkt., som omhandlede faktisk forvaltningsvirksomhed, og som gav dem hjemmel til at bestemme, hvor folk skulle indkvarteres. De kunne også have valgt 3. pkt., som omhandlede flyttepåbud. Det var deres opfattelse, at et flyttepåbud, hvor politiet bistod med flytningen, var konfliktoptrappende, og de ønskede at gennemføre adskillelserne så skånsomt som muligt. De valgte derfor at gennemføre flytningerne som faktisk forvaltningsvirksomhed, da det var mere skånsomt. De havde overvejet, at flyttepåbud ville betyde, at asylansøgerne ville have fået en afgørelse om adskillelse, men ulempen var, at flytningen ville ske med politiets bistand, hvilket som nævnt ville være konfliktoptrappende. Dette var afgørende for deres beslutning. Hun havde også foreslået Lene Linnea Vejrum, at de i mailen til departementet skrev, at de ville gennemføre adskillelserne som faktisk forvaltningsvirksomhed, og at de kun ville bruge § 47 a, stk. 7, 3. pkt. om flyttepåbud, hvis asylansøgerne nægtede at flytte.

Adspurgt, om der var andre, der medvirkede til den kategorisering af asylparrene, som fremgår af notatets pkt. 8, forklarede hun, at de drøftede, at vurderingen i forhold til Danmarks internationale forpligtelser blev mere kompliceret, hvis den mindreårige også havde et barn. Men det var hende, der sad med sagerne, og hun havde allerede den 25. januar 2016 påbegyndt en gennemgang af de oplysninger, som de havde om parrene. Hun gennemgik alle asylansøgernes sager og læste herunder de referater af asylsamtaler og sundhedssager mv., som lå på sagerne. I det omfang der var asylansøgninger på sagerne, som ikke var blevet oversat til dansk, var hun udfordret på sin faglighed. Hun ville gerne have haft mere tid til at foretage vurderingerne, og hun ville også gerne have haft tid til at få oplysninger oversat. De havde også drøftet partshøring, og hun ville gerne have haft, at parrene var kommet med deres bemærkninger til adskillelsen. Beslutningen om ikke at partshøre var en kollektiv beslutning. De mente ikke, at det var muligt at give asylansøgerne 14 dage til at komme med deres bemærkninger til adskillelsen, idet dette ikke ville være befordrende i forhold til at få dialogen med departementet ”op at køre igen”. Der var tidligere blevet sendt tre høringer ud til operatørerne. To af høringerne var foretaget før den 10.-12. februar 2016, og den sidste høring blev foretaget den 18. februar 2016 og omhandlede par med børn. Hun havde ikke yderligere kontakt med operatørerne. Det var høringerne og de oplysninger, der allerede lå på sagerne, som lå til grund for deres vurderinger. Det var for eksempel asylansøgninger, indberetninger om mistrivsel, om lovovertrædelser, om særlige episoder eller bekymringer om trivsel hos børnene, som lå på sagerne. Der var nogle af parrene, hvor der kun var sparsomt med oplysninger. Her var hun ”særligt udfordret på sin faglighed”. Hun måtte lægge den erfaring til grund, som hun havde om, hvordan systemet fungerede. Hun vidste således, at hvis der var nogen, der havde haft en alvorlig sygdom eller lignende, ville der have været en sag om det i systemet. Derfor lagde hun i et eller andet omfang også vægt på fraværet af oplysninger. Alle asylansøgerne var i en sårbar situation, men det var ikke i sig selv nok til at undlade at adskille et par. Adspurgt, om hun på baggrund af de sparsomme oplysninger blev bekymret for at adskille parrene, og adspurgt, om hun overvejede at vente med at adskille dem, forklarede hun, at ”i den perfekte verden havde de partshørt alle, men i den virkelige verden var det ikke en mulighed.”

Foreholdt oplysninger om parret T-K og T-M (parekstrakten side 205 ff.), som blev adskilt den 16. februar 2016, hvoraf det blandt andet fremgår, at kvinden var gravid, forklarede hun, at hvis der forelå en oplysning om graviditet på sagen, var dette i så fald en oplysning, som hun havde oversat. Hvis hun havde vidst, at kvinden var gravid, skulle parret ikke have været adskilt. Hendes gennemgang af sagerne skulle gå stærkt.

Foreholdt oplysninger om parret Å-K og Å-M (parekstrakten side 286 ff.), der blev adskilt den 16. februar 2016, hvoraf fremgik blandt andet, at kvinden under en oplysnings- og motivsamtale havde oplyst, at ægteskabet var indgået frivilligt, forklarede hun, at oplysninger af denne type også indgik i hendes vurdering. Det var dog ikke et bevis for, at der ikke var tale om et tvangsægteskab. Hun var nødt til at foretage den vurdering, at ”nogen gange skulle pigerne bearbejdes et stykke tid, før de turde sige, det var et tvangsægteskab.” Oplysninger om længden af

samlivsforholdet indgik i vurderingen. Adspurgt, om der efter adskillelsen blev foretaget en opfølgning på, hvad der skete med parrene, forklarede hun, at hun den 7. marts 2016 ikke havde mere med sagerne at gøre.

Der var som udgangspunkt en sammenhæng mellem ledsagervurderingen og indkvarteringen. Det absolutte udgangspunkt var, at såfremt en voksen blev anset for at være ledsager for en mindreårig, boede de også sammen. Ledsagervurderingen var et led i asylsagsbehandlingen. Hvis den voksne ledsager fik en opholdstilladelse, kunne man som ledsaget få en opholdstilladelse afledt af den voksnes tilladelse. Ledsagervurderingen var derfor primært asylretlig. I sagerne om adskillelse af asyldpar var de nødt til at behandle ledsagervurderingen og asylsagen i ét spor, mens indkvarteringssagen skulle behandles i et andet spor.

Foreholdt oplysninger om parret AB-K og AB-M (parekstrakten side 664 ff.) og adspurgt, om hun på sagerne noterede, når det var besluttet, om de skulle adskilles, forklarede hun, at beslutningerne lå i listerne og i de skemaerne, de førte.

Foreholdt oplysninger om parret AA-K og AA-M (parekstrakten side 341 ff.), der blev adskilt den 16. februar 2016, hvoraf fremgår, at der forelå et asylansøgningsskema, som ikke var blevet oversat til dansk, forklarede hun, at hun var voldsomt udfordret på sin faglighed. Hendes handlinger og vurderinger skulle hele tiden holdes op imod, at hun var af den opfattelse, at hun havde fået en ordre om at adskille alle straks og uden en konkret vurdering. Hun gjorde sit bedste i en meget vanskelig situation.

Alle de beslutninger, der vedrørte fremgangsmåden i disse sager, herunder beslutningen om ikke at partshøre, blev truffet af Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum. Adspurgt, hvorvidt oplysningerne, hun gennemgik vedrørende parrene, der blev adskilt den 16. februar 2016, gav anledning til drøftelser om, hvorvidt de skulle foretage partshøring, forklarede hun, at hun var meget udfordret på sin faglighed. Hun ville helst have hørt parterne, men hvis hun på daværende tidspunkt havde sagt til departementet, at de måtte vente 14 dage med adskillelserne for at partshøre asylansøgerne, havde hun nok ikke længere været ansat i Udlændingestyrelsen.

Adspurgt, hvilke elementer i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 de vurderede i forhold til de enkelte sager, forklarede hun, at hun godt vidste, hvilke elementer der indgik, herunder også i forhold til FN's børnekonvention. Hun vidste også, at der helst skulle være tale om fem års samliv og to børn, før en formodning for tvang kunne afkræftes i familiesammenføringssager. Hun vidste også godt, at man som udgangspunkt lagde til grund, at der var tale om et samliv, hvis parterne havde været bosat på samme bopæl i minimum halvandet år. Alle disse forhold indgik naturligvis i vurderingerne. De tre grupper af par, hvor hun havde vurderet, at der kunne være et problem, gjorde hun ikke mere ved. Behandlingen af disse sager blev skubbet til et senere tidspunkt, hvor Udlændingestyrelsen forhåbentlig kunne få lov til at gå ordentligt ind i vurderingen. Adspurgt, om hun mener, at der blev foretaget en tilstrækkelig

grundig vurdering efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 i forhold til de par, der blev adskilt den 16.-17. februar 2016, forklarede hun, at det er vanskeligt at svare herpå. Hun var voldsomt udfordret på sin faglighed. Den formodning for tvang, som hun har forklaret om, var alene en formodning, der gjaldt for nærtstående, det vil sige fætter-kusine forhold. Hun undersøgte, om der var nogen af parrene, der var nærtstående.

Hun blev på ny foreholdt sit notat af 27. juni 2017 om forløbet (ekstrakten side 6661 ff.). I notatets punkt 10 (ekstrakten side 6665-6666) hedder det:

”Jeg sendte den 12. februar 2016 en mail til Lene, Ditte og Kristina om, at det efter min vurdering ville være mest hensigtsmæssigt at adskille par med børn på en sådan måde, at de små børn blev boende på det center, de allerede boede på, sammen med den ene forælder, så det alene var den anden forælder, der skulle flytte. Dette med henblik på at gennemføre en evt. adskillelse så skånsomt som muligt for parrenes børn, som på denne måde kunne blive i deres vante omgivelser.

Jeg sendte ikke mailen med henblik på en her-og-nu adskillelse af parrene, men for at give min faglige vurdering af, hvordan en evt. adskillelse kunne tilrettelægges mest skånsomt. Dette i overensstemmelse med min holdning og udmelding om, at det ikke burde være mig, der traf beslutning om samt gennemførte adskillelsen af par med børn.

Kristina sendte den 15. februar 2016 en mail til mig, Ditte og Lene med orientering om, at Henrik gerne så, at sager med par med fællesbørn blev forelagt for departementet, inden flytningerne blev effektueret.

Jeg sendt samme dag et svar herpå til Kristina, Ditte og Lene, hvori jeg foreslog, at vi fordelte opgaverne sådan, at KIV forelagde sagerne for departementet, og at KIV gav bookingen besked, hvis/når parrene skulle skilles ad, hvorefter bookingen ville planlægge flytningerne.

Jeg foreslog endvidere, at KIV - ud over par med børn - også forelagde for departementet, om UMI-par kunne bo på samme center, men ikke samme værelse, ligesom jeg foreslog, at to konkrete sager uden børn også blev forelagt for departementet grundet særlige omstændigheder.

Lene svarede samme dag bl.a., at det var en fin opgavefordeling, og at alle sager med børn skulle forelægges.

Dette er et øjebliksbillede af, hvad der skete den 15. februar 2016.”

Hun forklarede, at mailen af 12. februar 2016 kl. 15.38 fra hende til Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado (ekstrakten side 6198) var den ene af de to mails, som hun sendte den 15. februar 2016, og som hun omtaler i notatets pkt. 10. På daværende tidspunkt håbede de fortsat på, at de ville komme i dialog med departementet igen. Der blev også sendt en mail den 15. eller 16. februar 2016 fra Lene Linnea Vejrum til Lykke Sørensen og Line Skytte Mørk Hansen om, at styrelsen nu var gået i gang med adskillelserne, men at man fortsat havde nogle principielle spørgsmål vedrørende familier med børn, som man gerne ville drøfte med departementet. På samme tid var de nødt til at forberede flytningerne for det tilfælde, at de ikke kunne komme igennem med deres synspunkt om, at ikke alle skulle adskilles.

Hun blev foreholdt mail af 15. februar 2016 kl. 12.20 fra hende til Kristina Rosado, Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum (ekstrakten side 6194). Af mailen fremgår blandt andet:

”Jeg tog ”de lavthængende frugter” først, dvs. hvor ej børn og efter det oplyste ej gravid...”

Hun forklarede, at det var den tidligere omtalte ”proportionalitets- eller risikovurdering”, som hun omtalte i mailen.

Foreholdt mail af 18. februar 2016 kl. 16.58 fra Margit Sander Rasmussen til Ulrik Pihl og Trine Kristensen (ekstrakten side 181-182), hvori styrelsen anmodede operatørerne om yderligere oplysninger, og adspurgt om Udlændingestyrelsen på daværende tidspunkt var begyndt at adskille par, forklarede hun, at de fortsat forsøgte at trække sagerne. De håbede fortsat på, at det ikke var alle, der skulle adskilles. På det tidspunkt, hvor det blev drøftet, hvilke sager der skulle forelægges departementet, beskæftigede hun sig ikke længere med sagerne. Hun sendte høringen den 18. februar 2016 til alle de centre, der havde de pågældende par boende. Hun fik ingen oplysninger om, at der var operatører, som nægtede at efterkomme anvisningerne, men hun vidste, at operatørerne var frustrerede over udmeldingen. Efter at hun sendte høringen ud den 18. februar 2016, gik hun på ferie, og da hun kom tilbage, havde hun skiftet kontor. Det var umiddelbart det sidste, hun lavede på sagen. Status i sagen var på daværende tidspunkt, at der fortsat lå en ordre fra ministeren om at adskille alle, men at styrelsen fortsat arbejdede på at få overbevist departementet og ministeren om, at man skulle lave en bedre konkret vurdering af sagerne. De prøvede at tilkæmpe sig et nåleøje et sted, hvor der nok burde have været en ladeport. Det var sådan, hun så situationen. Det var nogle mærkelige dage og en uvirkelig situation.

I forbindelse med at hun skiftede kontor, overleverede hun sagen til Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado. Derudover aftalte de, at det var Forsørgelseskontoret, der fremadrettet skulle beslutte, hvem der skulle adskilles, og Bookingen skulle herefter kun være med til at effektuere flytninger. Svarene på den høring, som hun havde udsendt den 18. februar 2016, blev sendt til Kristina Rosado, men hun ved ikke, hvem der gennemgik svarene. Anledningen til, at hun var ”cc” på høringen, var, at hun fortsat var leder af Bookingen. Der var ikke andre, der passede

hendes post, mens hun var på ferie. Som medarbejdere i Bookingen havde hun fem HK'ere. De var dygtige til det, de plejede at lave, hvilket var at flytte asylansøgere fra ét center til et andet. Som følge af det mærkelige hændelsesforløb, der var tale om her, mente hun imidlertid ikke, at det var rimeligt, at HK'erne skulle arbejde med adskillelserne, idet hun selv havde bedre forudsætninger for at gøre noget, der bare var "nogenlunde rigtigt".

Hun rokerede kontor den 1. marts 2016. Som hun husker det, var udtrykket "pusterum" ikke noget, de diskuterede, inden hun rokerede. Hun tror, at drøftelserne først begyndte, efter at Folketingets Ombudsmand havde spurgt ind til, hvor længe parrene skulle være adskilt. Adspurgt, om hun på daværende tidspunkt hørte drøftelser om "indledningsvis adskillelse", "havelågebetragtninger" eller "doorstep-adskillelse" forklarede hun, at det var en diskussion, der først opstod på et senere tidspunkt.

Hun blev på ny foreholdt sit notat af 27. juni 2017 om forløbet (ekstrakten side 6661 ff.). I notatets punkt 11 (ekstrakten side 6666) hedder det:

"Så vidt jeg husker, var jeg herefter ikke længere direkte, kontinuerligt involveret i hændelsesforløbet. Den 1. marts 2016 rokerede jeg fra min stilling i Ø&I til Ledelsessekretariatet i Udlændingestyrelsen.

Jeg ved dog, at Lene den 16. februar 2016 sendte en e-mail til Line og Lykke om, at flytningen af par med børn rejste en række spørgsmål, som vi gerne ville drøfte med departementet.

Jeg ved også, at Ditte den 2. og 3. marts 2016 sendte mails til Jesper, hvor hun – i forlængelse af et møde ugen før samt i forlængelse af en telefonsamtale - fremsendte en beskrivelse af de sager, som styrelsen gerne ville have departementets respons på. Jeg ved, at der var tale om fem sager, herunder den ene af de to sager om par uden fællesbørn, men med andre særlige omstændigheder, som jeg havde peget på den 15. februar 2016."

Hun forklarede, at hun ikke var inde over udvælgelsen af de fem sager, som hun ikke kan huske noget om.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 fra Henrik Grunnet til Nils Bak om koncerndirektionsmødet (ekstrakten side 100) forklarede hun, at det var Kristina Rosado, der fandt mailen. Hun hørte godt om mailen, da den dukkede op, men hun var ikke involveret i drøftelser om, hvad der skulle ske med den, ligesom hun ikke bidrog til besvarelserne af udvalgs spørgsmål herom. Normalt ville hun have været involveret i besvarelserne, idet alle folketingsspørgsmål almindeligvis gik via hendes kontor. En del af de udvalgs spørgsmål, der var i denne sag, gik

imidlertid direkte til Kontoret for Indkvarteringsvilkår, Lene Linnea Vejrum og Udlændingestyrelsens direktør. Dette var tilfældet med udvalgsspørgsmål nr. 856, som hun derfor ikke var involveret i besvarelsen af.

Foreholdt mail af 21. august 2017 fra hende til Jens Vikner vedrørende besvarelsen af UUI spørgsmål nr. 1000 (ekstrakten side 6902-6903) forklarede hun, at hun blev involveret i bidraget til svaret på spørgsmålet. Der var blevet lagt op til, at Udlændingestyrelsen ikke ville oversende Henrik Grunnets mail til udvalget til orientering. Den rolle, hun havde, var at gøre opmærksom på risici i forbindelse med en sådan besvarelse. Det var ikke hendes opgave at få ret. Hun mente, at svaret om, at mailen ikke indeholdt oplysninger om det ”nærmere” indhold af drøftelserne på koncerndirektionsmødet, var problematisk, fordi Henrik Grunnets mail kunne læses på to måder. Enten kunne man læse mailen på den måde, at der ikke stod noget nyt, idet det allerede havde været fremme, at ministeren havde været meget klar i sin udmelding den 10. februar 2016. Eller også kunne man læse mailen på den måde, at Henrik Grunnet havde forstået beskeden på mødet den 10. februar 2016 således, at han havde fået en ordre om at adskille alle par. Igen blev hun bekymret for, at noget ville blive ”tørret af” på styrelsen. Hvis mailen dukkede op i en anden sammenhæng, ville styrelsen kunne blive holdt ansvarlig for, at de havde foretaget en forkert vurdering. Alt dette gjorde hun dem opmærksom på. Hun havde også en lang samtale med Lene Linnea Vejrum om sin bekymring. Det var en faglig diskussion, der endte med, at hun også drøftede sine bekymringer med Tanja Franck. Hun kunne ikke selv forstå, hvad baggrunden for svaret på UUI spørgsmål nr. 856 havde været, hvilket Tanja Franck forklarede hende. Som hun forstod det, havde det været afgørende for Tanja Franck, at der ikke stod noget ”nærmere” om koncerndirektionsmødet. Det var ikke hendes beslutning, at mailen ikke skulle udleveres, og nu havde hun i hvert fald gjort dem opmærksomme på problemet. Hun ved ikke, om spørgsmålet blev drøftet med departementet. Hun deltog ikke i drøftelser om, hvorvidt mailen skulle oversendes til Folketingets Ombudsmand, men ræsonnementet bag ikke at udlevere mailen var det samme. Begrundelsen, som de skulle anvende, blev også drøftet. Den forklaring, som hun fik, var, at man principielt ikke udleverede interne mails. Adspurg, hvorfor styrelsen ikke ønskede at oversende mailen til departementet, forklarede hun, at hun havde en formodning om, at departementet ikke ønskede at få mailen, idet det i så fald var departementet, der hang på vurderingen af, om den skulle udleveres eller ikke, men dette var alene en fornemmelse hos hende.

Adspurgt af sin bisidder, advokat Jakob Lund Poulsen, om hun pressede på over for Lene Linnea Vejrum eller Henrik Grunnet med hensyn til at være mere udfarende over for departementet i perioden omkring den 10.-12. februar 2016, forklarede hun, at hun ikke som sådan pressede på. Det var i det hele taget en meget mærkelig periode. Den 12. februar 2016 om formiddagen havde Henrik Grunnet sendt en mail om, at han skulle stoppe den 1. marts 2016. Hun havde også en fornemmelse af, at det var en af grundene til, at der ikke blev sagt tydeligere fra over for departementet. Hun har ikke efterfølgende drøftet med nogen, hvorfor hun ikke gjorde mere i den situation, hun var i. Det var deres kollektive vurdering, at der ikke var plads til at

sige mere fra end det, de allerede havde gjort. Hun havde ingen fornemmelse af, om medarbejderne i departementet også var pressede, eller om det var deres egne beslutninger, men hun ved fra sin tid i et departement, at det er svært at trække i land, når først der er sendt en pressemeddelelse ud. Hun har dog ikke noget kendskab til, hvad der foregik i departementet. Hun havde heller haft kontakt til nogen i Justitsministeriet i den pågældende periode.

Foreholdt mailtråd fra den 26. januar 2016 kl. 10.37 til den 16. februar 2016 kl. 12.10 mellem blandt andre Ditte Kruse Dankert og Henrik Grunnet om udarbejdelse af retningslinjer (ekstrakten side 18-20) forklarede hun, at hun ikke kan huske, om hun blev orienteret herom.

Adspurgte forklarede hun, at hun under sin kontakt med operatørerne ikke oplevede, at der var nogen af operatørerne, der mente, at det var en god idé at adskille parrene.

Hun har ikke yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

Mødet sluttede kl. 15.04.

Peter Mørk Thomsen

Formand

Kl. 09.00 mødte Anne la Cour Vågen som vidne. Hun blev vejledt om sandhedspligten og strafansvaret.

Hun blev orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Anne la Cour Vågen forklarede, at hun har været ansat i Røde Kors som asylchef siden 2011. Hun har ansvaret for Asylafdelingen, der driver asylcentre i hele landet. Hun er den øverste ansvarlige for en række daglige funktioner i asylcentrene såsom skoler, børnehaver, sociale netværk mv. Hun refererer til generalsekretær Anders Ladekarl. Hun er uddannet jurist.

I 2015/16 var der ca. 1.300 ansatte i hendes afdeling. Helle Kjems var på det tidspunkt socialkonsulent, det vil sige faglig konsulent for socialkoordinatorerne. Så vidt hun husker, refererede Helle Kjems på daværende tidspunkt til hendes souschef, Carsten Isaksen, der dengang var driftschef. Hun var i tæt kontakt med Helle Kjems, blandt andet fordi de havde kontor lige ved siden af hinanden.

Røde Kors havde i 2016/17 et tæt samarbejde med Udlændingestyrelsen. Hun havde møder med direktør Henrik Grunnet et par gange om året, og derudover havde hun meget kontakt med vicedirektør Lene Linnea Vejrum. Hendes medarbejdere havde dagligt – og på daværende tidspunkt givetvis flere gange dagligt – kontakt med Udlændingestyrelsen om indkvartering af asylansøgere.

Hun havde typisk sin souschef med til møder i Udlændingestyrelsen, ligesom Lene Linnea Vejrum deltog i møderne sammen med Henrik Grunnet. Der var desuden operatørmøder, hvor hendes souschef deltog, men hun deltog på daværende tidspunkt ikke selv i disse bredere samarbejds møder.

Røde Kors havde også samarbejds møder med de øvrige indkvarteringsoperatører om forskellige faglige emner. For eksempel havde Røde Kors' sundhedsenhed møder med de øvrige operatørers sundhedspersoner. Carsten Isaksen havde løbende kontakt til de øvrige operatørers driftsansvarlige. Typisk mødtes de før eller efter operatørmøderne, og derudover var der mere uformelle kontakter. Røde Kors havde en god relation med de øvrige indkvarteringsoperatører. Nogle gange var de konkurrenter, og andre gange var de samarbejdspartnere. Det var i vidt omfang hendes souschef, der deltog i de formelle møder, men hun kendte også selv de øvrige indkvarteringsoperatører og mødtes med dem.

Adspurg, om hun har oplevet Udlændingestyrelsen ændre praksis på andre områder end vedrørende indkvarteringen af mindreårige asylansøgere med en ægtefælle eller samlever, forklarede hun, at hun helt sikkert har oplevet dette. Grunden til, at hun ikke på stående fod kan komme i

tanke om andre praksisændringer, er, at der ikke har været tale om så markante ændringer som denne.

En praksisændring kunne eksempelvis opstå ved, at Røde Kors, der varetog driften af asylcentrene, opdagede en problemstilling og rejste denne over for Udlændingestyrelsen, hvorefter de drøftede, hvad de kunne gøre ved problemstillingen. Dette kunne for eksempel være et spørgsmål om, hvordan tandbehandlingen skulle foregå. I sådanne tilfælde fik de en retningslinje, hvor den nye praksis var beskrevet. Der havde typisk været en forudgående drøftelse mellem de involverede medarbejdere, inden de modtog en ny retningslinje. De ville som regel bede om at få noget på skrift.

Adspurgt, hvornår hun første gang blev opmærksom på problemstillingen om indkvarteringen af mindreårige gifte eller samlevende asylansøgere, forklarede hun, at Røde Kors allerede i 2015 havde bemærket, at der begyndte at komme flere par, hvoraf den ene part var mindreårig. Det medførte, at Røde Kors' socialkonsulent, Helle Kjems, i december 2015 kontaktede Udlændingestyrelsen og foreslog, at de og de øvrige NGO'ere på området drøftede, om der var behov for nye tiltag på området. I januar 2016 kom der en markant mediedækning af problemstillingen, særligt i MetroXpress og Berlingske Tidende, hvorved de i høj grad blev opmærksomme på problematikken.

I kølvandet på denne pressedækning bad Udlændingestyrelsen i slutningen af januar 2016 blandt andet Røde Kors om at indlevere lister over, hvor mange par, hvoraf den ene part var mindreårig, de havde indkvarteret henholdsvis med og uden børn. Hun var ikke involveret i besvarelsen af høringen, idet det var meget praktisk relaterede spørgsmål, som en af hendes medarbejdere besvarede. Hun erindrer ikke, at de fik oplyst formålet med høringen, men det stod klart for dem, at høringen var en udløber af artiklerne i pressen. Hun talte ikke med nogen i Udlændingestyrelsen om høringerne.

Foreholdt Ditte Kruse Dankerts mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 til operatørerne vedhæftet pressemeddelelsen, som var sendt til blandt andre Carsten Isaksen (ekstrakten side 110), forklarede hun, at hun fik mailen tilsendt et par timer senere – ved 18-tiden – af Carsten Isaksen. Allerede samme aften var der en mailudveksling, idet nogle af hendes medarbejdere skrev til hende. De var alle temmelig bestyrte over udmeldingen. Medarbejderne spurgte, om det virkeligt kunne være rigtigt, og om ikke det var i strid med internationale konventioner og forvaltningsretlige regler om, at der skulle foretages individuelle vurderinger. De havde ikke modtaget en forhåndsorientering fra Udlændingestyrelsen, inden de modtog mailen med pressemeddelelsen. Det var for dem en meget klar instruks om, hvad der skulle ske nu.

De følgende dage talte de om, hvordan de skulle gribe det an. De var alle ret rystede, og de drøftede, om de skulle gå til ombudsmanden, om de skulle kontakte ministeriet, eller om de skulle gå til pressen. De talte også om det juridiske. De syntes ikke, at det kunne være rigtigt, at

det skulle foregå på denne måde. Selv om de ikke var eksperter i Menneskerettighedskonventionen, vidste de dog så meget, at det undrede dem gevaldigt. Samtidig reagerede de også meget ”Røde Kors-agtigt”, eftersom det var dem, der var tæt på parrene. Særlig Helle Kjems var hurtigt ude at sige, hvordan de kunne gøre det mere lempeligt for parrene. De vidste, at det ville ramme enormt hårdt og være svært for parrene at forstå. Helle Kjems skrev en guide til, hvordan socialkoordinatorerne kunne orientere parrene om, hvad der foregik, hvor de eventuelt skulle bo, hvor ofte de kunne se hinanden, hvordan de kunne klage over afgørelsen, og at Røde Kors agtede at gå til ombudsmanden, hvilket de dog endte med ikke at gøre. Helle Kjems sendte denne retningslinje ud til socialkoordinatorerne. Hun kan ikke huske, præcis hvilken dag det skete.

Adspurgte, om hun tog kontakt til Udlændingestyrelsen, forklarede hun, at hun, vist allerede den følgende mandag, ringede til Lene Linnea Vejrum for at få en forståelse af, hvad der var op og ned, idet de fortsat havde svært ved at forstå, at ordningen skulle gælde alle parrene.

Indtil da havde der været en praksis, som Røde Kors syntes fungerede rigtig fint. Denne tidligere praksis lændede sig op ad den sociallovgivning, der gjaldt i den situation, hvor man blev opmærksom på børn, der mistrivedes. Omkring 2013 var der kommet en ”overgrebspakke”, der klart beskrev, hvad man skulle gøre, hvis man blev opmærksom på sådanne forhold. Der var ikke tale om særlig mange par, og Røde Kors havde i slutningen af 2015 alene taget det tidligere omtalte initiativ, fordi tallet på parrene med en mindreårig var begyndt at stige lidt, men ellers havde der været utrolig få tilfælde.

Efter den dagældende praksis skulle de underrette kommunen, hvis de blev opmærksomme på, at der var et par, hvoraf den ene var mindreårig, og hvor der kunne være tvivl om, hvorvidt forholdet ”var i orden” – forstået således, om der var et ligeværdigt forhold mellem parterne, om der kunne være vold involveret, eller om der i øvrigt på nogen måde var tvivl om, at en af parterne mistrivedes. Opmærksomheden kunne komme fra sundhedspersonalet, skolelærerne eller centerpersonalet. I de tilfælde ville de lave en underretning, og kommunen ville reagere på en sådan henvendelse. De foretager generelt rigtig mange underretninger, idet de skal underrette kommunerne om en række forhold. Hun kan derfor ikke sige, præcis hvor mange indberetninger der blev indsendt om mindreårige med ægtefæller eller samlever. De indgav på det tidspunkt måske 200 underretninger om året til kommunerne vedrørende forskellige forhold. De skulle lave underretninger om alt, der på den ene eller anden måde var ”lidt skævt”, og hvor nogen, børn som voksne, kunne være i risikozonen.

Da de modtog pressemeddelelsen, gav Helle Kjems socialkoordinatorerne besked på, at de nu skulle underrette i alle situationer. De indgav herefter så mange underretninger, at kommunerne sagde til dem, at de kun skulle indberette i de tilfælde, hvor der var mistanke om, at der var problemer. Kommunerne syntes, at de overdrev underretningerne, men de gjorde det for en sikkerheds skyld.

Der var allerede på det tidspunkt, hvor pressemeddelelsen blev sendt ud, et system, der fungerede, og som de var meget trygge ved. Én af Røde Kors' psykologer har eksempelvis fortalt hende om en tidligere sag, hvor vedkommende havde lavet en psykologisk screening på en ægtefælle, fordi der var tvivl om, hvorvidt et ægteskab var i orden. Fordi de havde konstateret den tidligere omtalte stigning i antallet af par, hvoraf den ene part var mindreårig, ville de se på forskellige parametre såsom skolegang, boligforhold, om der var behov for en anden indkvartering, herunder af par med børn, og om de i øvrigt kunne gøre noget mere. Det var det, der var baggrunden for Helle Kjems' henvendelse til Udlændingestyrelsen i december 2015, som Red Barnet også stod bag. Røde Kors syntes, at de havde et system, der fungerede rigtig godt, og som de var trygge ved, men de ønskede at gøre lidt mere på det sociale område for gruppen af par, hvoraf ene part var mindreårig. Det blev imidlertid ikke til noget, idet instruksen kom den 10. februar 2016, hvilket gjorde, at alting ændrede sig. Nu skulle de noget andet.

Foreholdt den liste, der fremgår af Margit Sander Rasmussens mail af 12. februar 2016 kl. 16.48 (ekstrakten side 144) om varslings af planlagte flytninger af par uden børn, forklarede hun, at hun blev orienteret om, at Røde Kors var gået i gang med at få overblik over de kommende flytninger. De iværksatte flytningerne meget hurtigt. Hun talte kort tid herefter med Lene Linnea Vejrum. Efter denne samtale sendte hun en mail til Røde Kors' regionsledere, Anders Ladekarl og andre for at orientere om, hvordan praksis skulle være fremover.

Hun blev foreholdt sin mail af 15. februar 2016 kl. 16.09 til bl.a. Røde Kors' regionsledere og Andreas Ladekarl (ekstrakten side 6946-6947). Heraf fremgår:

”Jeg har talt med Lene Vejrum, vicedirektør i Udlændingestyrelsen, for at få nogle klare retningslinier for, hvordan vi indkvarterer par, hvor den ene part – som typisk er kvinden – er under eller over 15 år og den anden part er voksen.

US er på vej med retningslinier. Indtil de foreligger, skal vi gøre følgende:

Hvis kvinden er under 15 år: kvinden indkvarteres i center Gribskov og manden i modtagecenter. Hvis parret nægter adskillelse må parret indkvarteres på hvert deres værelse på modtagecentret indtil US den følgende dag finder en løsning.

Hvis kvinden er mellem 15 og 18 år: Kvinden indkvarteres på Gribskov. Hvis parret nægter dette, indkvarteres parret på hver deres værelse på samme modtagecenter og næste dag kontaktes US for en løsning. Hvis parret har børn indkvarteres de på hver deres værelse på modtagecentret indtil US har taget stilling til, hvor de skal bo.

Hvis parret – og dermed den mindreårige kvinde - ledsages af nær voksen familie: Parret indkvarteres på hvert deres værelse indtil US har taget stilling til den samlede families indkvartering.

Ifølge ministeriets beslutning skal parrene bo på hvert deres center. Hvis der opstår problemer i forbindelse med flytningen, skal parrene konsekvensvejledes som ved andre flytninger.

Der synes ikke at være en åbning for dispensationer, men vi sender en række eksempler på meget u hensigtsmæssige konsekvenser, som US vil forelægge ministeriet. For eksempel har vi en sag med en kvinde på 15½, som er gift med en på 19. Sammen har de et et-årigt barn. Kvinden er flygtet fra et tidligere tvangsægteskab med en langt ældre ægtefælle og føler sig nu tryk sammen med den 19 årige ægtefælle. Kvinden får psykologhjælp pga. det tidligere forhold. De har et godt fællesskab om deres fælles barn. Den sag bringer vi videre, så ministeriet i hvert fald bliver bekendt med konsekvenserne af de nye regler.

Lene Vejrum oplyser endvidere, at der ikke er tale om, at man ikke anerkender ægteskaber indgået mellem en ung på mellem 15 og 18 år og en voksen. Ministeriet har alene fastslået, at man mener det er bedre for den unge kvinde at bo væk fra partneren.

Helle Kjems er på vej med retningslinier for håndtering af parrene. Ovenstående er alene en kort mail for her og nu at kunne håndtere indkvarteringssituationen.”

Hun forklarede hertil, at hendes telefonsamtale med Lene Linnea Vejrum den 15. februar 2016 var relativt kort. Lene Linnea Vejrum forklarede, hvordan parrene skulle indkvarteres. Hun spurgte Lene Linnea Vejrum, om ikke der var mulighed for dispensationer. Det kom helt klart frem, at der ikke var mulighed for dispensationer, og at der var en klar instruks fra ministeriet om, at det skulle være sådan, men at Udlændingestyrelsen ville kontakte ministeriet herom.

Bemærkningen om, at ”vi venter på retningslinjer”, blev fremsat igen og igen. Udlændingestyrelsen gav klart indtryk af, at de ventede på retningslinjer fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Derfor håbede Røde Kors, at der ville komme nogle dispensationsmuligheder. Det var også derfor, at hun den 4. marts 2016 skrev til ministeriet for at anmode om retningslinjer.

Da hun spurgte Udlændingestyrelsen om muligheden for dispensation, svarede de, at de afventede retningslinjer fra ministeriet. Udlændingestyrelsen opfordrede på et tidspunkt Røde Kors til selv at skrive direkte til ministeriet. Det var på et tidspunkt efter hendes samtale med Lene Linnea Vejrum. Man havde flyttet parrene uden børn meget hurtigt. Parrene var blevet flyttet

allerede den 16. februar 2016. Det var alt for hurtigt. Man ville også hurtigt flytte parrene med børn, hvilket gjorde dem endnu mere foruroligede. Derfor rykkede hun Udlændingestyrelsen for en dispensationsmulighed, og Udlændingestyrelsen anbefalede hende at skrive direkte til ministeriet. Hun husker ikke med sikkerhed, om det var Lene Linnea Vejrum eller Kristina Rosado, der opfordrede hende til at spørge ministeriet direkte, men det kan godt have været Lene Linnea Vejrum.

Adspurg, om hun under sin samtale med Lene Linnea Vejrum den 15. februar 2016 nævnte nogle af de betænkeligheder i relation til forvaltningsretten og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, som hun og hendes medarbejdere havde, forklarede hun, at det må hun helt sikkert have gjort, men hun husker det ikke med sikkerhed. Samtalen med Lene Linnea Vejrum var formentlig relativt formel. Hun tror ikke, at hun ville begynde at kloges sig på Menneskerettighedskonventionen over for Lene Vejrum, men i stedet lægge vægt på medmenneskelige aspekter og nævne, at der var tale om nogle mennesker, der fungerede rigtig godt, men at de var stærkt traumatiserede, og at der derfor var behov for dispensationer. Lene Linnea Vejrum gav udtryk for, at der ville komme nogle retningslinjer fra ministeriet. På daværende tidspunkt havde Røde Kors derfor en forventning om, at der kom en åbning for, at par kunne undgå at blive flyttet fra hinanden.

Grunden til, at hun ikke udtrykkeligt rejste spørgsmål om Menneskerettighedskonventionen over for Lene Linnea Vejrum, var, at de havde respekt for, at der sad dygtige jurister i Udlændingestyrelsen og i høj grad også i ministeriet og Justitsministeriet. Selvom de kunne have en forestilling om, at ordningen var i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, tog de udgangspunkt i, at det, de modtog, var lovmedholdeligt. Hun veg også tilbage fra at nævne paragraffer. Hun syntes ikke, at det tilkom hende at skrive i et notat til ministeriet, at adskillelserne var i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Hun havde at gøre med jurister, som hun havde respekt for, og som "kunne deres kram", ikke mindst i ministeriet. Derfor ville Røde Kors typisk pakke "det lidt ind" i sine henvendelser, og de holdt sig tilbage fra at henvise direkte til paragrafferne.

Hun talte også med Institut for Menneskerettigheder i håbet om, at de bedre kunne fremsætte juridiske argumenter. Hun kan ikke huske, om instituttet allerede var ved at undersøge sagen, da hun henvendte sig.

Røde Kors var således meget opmærksom på de juridiske spor, dvs. ombudsmandsmuligheden og ministeriemuligheden, men de koncentrerede sig om de sociale spor og forsøgte at gøre noget for de mennesker, de stod over for, og som havde det rigtig dårligt.

Hun blev foreholdt mail af 17. februar 2016 kl. 11.00 fra Helle Kjems til Røde Kors' socialkoordinatorer og regionsledere, som hun modtog i kopi (ekstrakten side 153), og hvoraf fremgår:

”Jeg har bedt socialkoordinatorerne om at tale med de mindreårige i ægteskaber, som har børn. En samtale der handler om at forberede dem på et forventet påbud om adskillelse. Vi ved, at Udlændingestyrelsen arbejder på, at barnet/børnene ved forældrenes adskillelse så vidt muligt skal forblive i nuværende omgivelser, særligt hvis der er øvrige voksne familierelationer til at bistå den mindreårige. Vi ved også, at Udlændingestyrelsen vil bestræbe sig på, at ægtefællen kommer til at bo så tæt på barnet/børnene som muligt, for at kunne opretholde kontakt med sine børn og partner. Vi afventer at der kommer flere retningslinjer fra Udlændingestyrelsen.

Regeringen har som udgangspunkt meddelt at alle par skal adskilles uden undtagelse.

Udlændingestyrelsen vil forsøge at rejse enkeltsager til departementet, og vi vil fra Røde Kors blandt andet kontakte ombudsmanden. Ønsket er at kunne påvirke, så der adskilles ud fra individuelle vurderinger af familiernes samlede situation. Susan og jeg er også i gang med at undersøge, om der er enkelte par, som ønsker at blive hørt i pressen. Indtil videre har vi udvalgt enkelte par, som vi vurderer er ressourcestærke nok. Susan vil tale med parrene og forberede dem på evt. pressehåndtering.

Maja og jeg har brug for samtykke fra familier, der ønsker, at vi hjælper til med at få rejst deres sag.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at der kan komme voldsomme reaktioner på centrene i disse dage, hvor parrene informeres og forberedes på det forestående. Det er også vigtigt, at de er med i processen og forberedes, da alternativet ellers kan blive, at US meddeler flytning med kort varsel.

Parrene har selv mulighed for at gøre opmærksom på deres sag og sende skriftlig klage til Udlændingestyrelsen, v. forsorgelseskontoret2@redcross.dk”

Hun forklarede, at hun inden mailen af 17. februar 2016 kl. 11.00 givetvis havde talt med Helle Kjems om, hvordan budskabet skulle formidles, og hun stod helt sikkert inde for indholdet af mailen. På det tidspunkt havde de et udkast klar til ombudsmanden. De endte imidlertid med ikke at sende henvendelsen til ombudsmanden, men valgte at gå til ministeriet i stedet. Der var et par, som selv rejste en sag over for ombudsmanden, og senere tog ombudsmanden sagen op af egen drift. De kunne godt have taget deres brev til ombudsmanden frem igen på et senere tidspunkt, hvis de fik et svar fra ministeriet, men det fik de ikke. Hun mener, at oplysningen om, at ”Udlændingestyrelsen vil forsøge at rejse enkeltsager til departementet” i Helle Kjems’ mail, stammede fra en samtale, som Helle Kjems havde haft med Kristina Rosado.

Adspurgt, om Røde Kors var involveret i at finde de fem sager, som Udlændingestyrelsen endte med at forelægge for departementet, forklarede hun, at hun selv har overvejet, om det var de samme fem sager, som Røde Kors rejste over for Udlændingestyrelsen. Oplyst om, at der var en mindre forskel mellem Røde Kors' fem sager og de fem sager, som Udlændingestyrelsen forelagde for ministeriet, forklarede hun, at hun havde troet, at det var de samme fem sager, der var gået videre til ministeriet, således at Udlændingestyrelsen havde ladet sig inspirere af Røde Kors. Det var Røde Kors, der foretog den fysiske flytning af parrene. Det gjorde de i håb om, at flytningen kunne foregå mere lempeligt. Hvis Røde Kors havde sagt, at de ikke ville foretage flytningerne, ville parrene i stedet få et flyttepåbud, hvorefter det havde været politiet, der skulle flytte parrene. Når Røde Kors deltog i de fysiske flytninger, var det for at afhjælpe situationen.

Hun deltog ikke selv i operatørmødet den 23. februar 2016. Det var på dette tidspunkt Carsten Isaksen og en anden medarbejder, der deltog i disse møder på vegne af Røde Kors. Hun blev orienteret om mødet. Som referat af mødet modtog man Udlændingestyrelsens PowerPoint præsentation. Hendes medarbejder havde noteret på PowerPoint præsentationen, at der ikke var undtagelser. Derudover kunne hun se, at spørgsmålet om overensstemmelse med internationale konventioner blev rejst. Hun fik indtryk af, at Udlændingestyrelsen havde sagt, at "det ansvar tager vi", således at det ikke var operatørernes ansvar. Hun ved ikke, om Udlændingestyrelsen gav den oplysning på eget initiativ eller som svar på et spørgsmål. Der blev ikke lagt op til undtagelser.

Helle Kjems' oprindelige forslag om, at der skulle nedsættes en gruppe, døde ud i alt det andet, der skete omkring dette tidspunkt. Det var Røde Kors' forslag, men det var Udlændingestyrelsen, der skulle tage initiativ til at nedsætte en gruppe. Røde Kors, der var i kontakt med Red Barnet, havde sendt nogle navne til Udlændingestyrelsen.

Der var en lang række andre punkter på dagsordenen til operatørmødet den 23. februar 2016, men punktet om indkvartering af mindreårige med ægtefæller eller samlevende var et utrolig centralt punkt på mødet.

I det øjeblik, de fik at vide, at der ikke var undtagelser, tog de hånd om deres opgave med at prøve at finde ud af, hvad der skulle ske. Parrene var allerede adskilt den 16. februar 2016. Fædrene blev kørt op fra Avnstrup til "parmøde" i Anneberg og til endnu en tumultarisk situation med "gråd og tænders gnidsel", da de tog afsted igen. Nogle af deres psykologer lavede screeninger af pigerne, der havde det elendigt. Det var meget svært for pigerne at forstå og for Røde Kors at håndtere, at parret sammen havde været på flugt, og at pigen ikke måtte være i nærheden af den person, som hun følte sig allermost tryk ved. Det var utrolig svært at forklare. Røde Kors frygtede yderligere traumer, men gjorde, hvad de kunne, for at afhjælpe situationen på Center Anneberg, der var et børnecenter, og Center Avnstrup, hvor mændene boede. Anneberg var et børnecenter for uledsagede mindreårige, og det fungerede ikke godt, at der nu også

boede gravide kvinder. De foreslog derfor en anden indkvartering. De sendte forslaget til Udlændingestyrelsen, samtidig med at hun sendte henvendelsen til Lykke Sørensen.

Hun blev foreholdt sit brev af 3. marts 2016 til Lykke Sørensen med anmodning om dispensationsadgang og beskrivelse af fem konkrete sager (ekstrakten side 355 ff.), og hvoraf fremgår:

” Røde Kors henvender sig hermed til Integrationsministeriet med anmodning om, at der etableres adgang til dispensation for adskillelse af ægtepar, hvor den ene ægtefælle er mindreårig og parret har børn. Baggrunden for vores henvendelse er følgende:

I forlængelse af integrationsministerens udmelding om, at asylansøger- par, hvor den ene ægtefælle er mindreårig ikke må bo sammen på asylcentre i Danmark, har Udlændingestyrelsen i de sidste uger iværksat flytninger af den ene part i de par, der ikke har børn. Røde Kors er orienteret om, at de i denne uge vil iværksætte adskillelse af de par, der har børn.

Røde Kors skal i forbindelse med spørgsmålet om ægteskaber mellem myndige og mindreårige understrege, at vi naturligvis tager afstand fra tvang og overgreb overfor mindreårige. I forhold til ægteskaber der allerede er etableret, er det dog vores opfattelse, at de socialfaglige mekanismer der er iværksat på vores asylcentre i forhold til generelt at reagere på bekymringer for trivsel hos mindreårige, i meget høj grad opfanger de tilfælde, hvor samlivet mellem en myndig og en mindreårig over 15 strider mod den mindreåriges tarv. Kommunerne tager deres tilsynspligt på asylcentrene meget alvorligt, og når Røde Kors underretter om bekymringer, reagerer de.

Adskillelsen af parrene uden børn er sket på den måde, at de mindreårige kvinder er blevet flyttet til et børnecenter, mens deres mænd fortsat er indkvarteret på opholdscenter. Det har for en del af de unge par været voldsomt at skulle flytte fra hinanden, og både flere af de unge kvinder og deres mænd har været meget oprørte og påvirkede af det, og de er helt uforstående over for baggrunden.

På Børnecenter Annebergparken, hvor de unge kvinder er indkvarteret, oplever medarbejderne daglige frustrationer blandt kvinderne, uro og et højt konfliktniveau. Det er gennemgående for de mindreårige, der er blevet adskilt, at de føler stor utryghed uden den person, som de ser som tryghedsfaktor i en i forvejen meget utryk situation.

Røde Kors' medarbejdere har observeret faldende trivsel, hos nogle i alvorlig grad. Adskillelsen har for flere af de mindreårige betydet dårlig nattesøvn, manglende appetit, øgede depressionssymptomer, isolation, manglende lyst til skolegang, øget behov for ro og selvskadende adfærd. Det er reaktioner, der giver anledning til alvorlig bekymring for deres udvikling og trivsel, og som har foranlediget underretninger til de sociale myndigheder og henvisning til psykologsamtaler.

Røde Kors' socialkoordinatorer har i de sidste uger afholdt samtaler med de unge par, der har børn med henblik på at forberede dem på, hvad der kommer til at ske. På baggrund af reaktionerne med adskillelse af parrene uden børn, er vi bekymrede for, hvordan parrene med børn vil reagere på den planlagte adskillelse.

Der er indtil videre tale om 5 par på Røde Kors' centre:

...

Udlændingestyrelsen har orienteret os om, at Udlændinge-, Integrations og boligministeriet er ved at udarbejde retningslinjer for, hvordan Udlændingestyren skal forvalte adskillelsen af de unge par. Fra Røde Kors' side vil vi gerne opfordre til, at de retningslinjer kommer til at tage højde for de unges trivsel og ret til familieliv.

For de unge par der har børn, finder vi det dybt bekymrende, at børnene uden forudgående individuel vurdering af familiens situation, skal adskilles fra den ene af deres forældre. Det er voldsomt indgribende over for familierne, og den planlagte adskillelse bør tage udgangspunkt i en vurdering af børnenes tarv.

Røde Kors håber på baggrund af ovenstående, at ministeriet vil overveje at dispensere for udgangspunktet om adskillelse af par, hvor den ene part er mindreårig i de sager, hvor de unge par har børn. Det er vores oplevelse af situationen, at der både er stærke humanitære og socialfaglige argumenter for, at der etableres en procedure, hvor de unge par høres inden eventuel adskillelse gennemføres.

Røde Kors står naturligvis til rådighed med uddybning og yderligere oplysninger, og du er meget velkommen til at kontakte mig for en videre drøftelse.”

Hun forklarede vedrørende sit brev af 3. marts 2016 til Lykke Sørensen, at hun henvendte sig til Lykke Sørensen, fordi Udlændingestyrelsen havde foreslået Røde Kors at henvende sig til ministeriet, og fordi hun havde fået at vide, at det var Lykke Sørensen, der var afdelingschef i den relevante afdeling. Hun havde ikke tidligere været i kontakt med Lykke Sørensen. Det var i

forbindelse med dette brev, at hun havde overvejelsen om, hvorvidt hun skulle kaste sig ud i henvisninger til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og børnekonventionen. Hun gjorde det ikke, men i stedet ”pakkede hun det ind” og beskrev, at adskillelserne havde nogle forfærdelige sociale og familiemæssige konsekvenser, for at antyde, at adskillelserne måtte være i strid med retten til familieliv.

For så vidt angår de flytninger, der allerede var foretaget af parrene uden børn, blev der ikke lavet individuelle vurderinger, inden parrene blev adskilt. De blev alle flyttet på én gang den 16. februar 2016. Der lå ingen individuelle vurderinger til grund herfor.

Adspurg om det skema, der blev udsendt af Udlændingestyrelsen den 18. februar 2016 til brug for indhentning af oplysninger om parrene med børn, forklarede hun, at Helle Kjems havde sagt til hende, at skemaet angik praktiske forhold. Røde Kors nægtede at udfylde feltet om, hvor barnet skulle bo, da de ikke ville involveres i dette valg. Oplysninger om, hvorvidt kvinden var gravid, var til at håndtere, og sådanne oplysninger blev udfyldt i skemaet, der herefter blev returneret til Udlændingestyrelsen. De talte ikke med parrene, men udfyldte skemaet alene ud fra de oplysninger, de havde i forvejen. Hun vil tro, at Udlændingestyrelsen blev bekendt med, at de havde udfyldt skemaerne på denne måde. Det var Helle Kjems, der havde kontakten til Udlændingestyrelsen.

Der var på tidspunktet for hendes brev til ministeriet to par med børn, der var blevet flyttet. De var særligt optagede af det ene af parrene, idet de måtte lave en underretning om, at manden, der var meget ulykkelig, klagede over adskillelsen og kom med udtalelser om, at de hellere ville dø end flytte fra hinanden. Hun vil tro, at deres regionsleder havde været ude for at tale med parret. De sørgede for, at manden fik en cykel, så han kunne cykle frem og tilbage mellem Center Jelling, hvor han boede, og Center Sandvad, hvor kvinden boede sammen med familien, således at parret kunne bevare kontakten til hinanden. De prøvede på den måde at afhjælpe nogle af de værste reaktioner og at gøre det så godt som muligt for parrene.

Hun blev foreholdt sit notat af 3. marts 2016 med forslag til indkvartering af mindreårige i ægteskab efter adskillelse, hvilket notat hun sendte til Lene Linnea Vejrum (ekstrakten side 346 ff.), og hvoraf fremgår blandt andet:

”1. Erfaringer indtil videre

Reaktionerne omkring adskillelse af de mindreårige i ægteskab har været voldsom. Alle har reageret med stor modstand, og frustration. Alle har følt behov for at klage over afgørelsen, som af alle parter opleves som et voldsomt overgreb på deres personlige frihed. Der har været megen gråd, besvimelser, selvmordstrusler og selvskadende adfærd. Der har været et selvmordsforsøg med indtag af piller og 3 ud af

de 8 unge kvinder har været med ambulance til nærliggende hospital af psykosociale grunde. På Annebergparken opleves daglige frustrationer blandt de unge kvinder, generel uro og et højet konfliktniveau.

Gennemgående for de mindreårige, som er blevet adskilt, er følelsen af stor utryghed uden den person, som de ser som tryghedsfaktor i en i forvejen meget utryk situation. Flere (måske alle) har gennemlevet krig og konflikt sammen og støttet hinanden igennem den lange usikre flugt. Det skaber tætte bånd. Gennemgående er faldende trivsel, nogle af dem i alvorlig grad. Adskillelsen har for flere af de mindreårige betydet dårlig nattesøvn, manglende appetit, øgede depressionssymptomer, isolation, manglende lyst til skolegang, øget behov for ro og selvskaade. Reaktionen, der giver anledning til alvorlig bekymring for beboernes udvikling og trivsel, som har foranlediget underretninger til de sociale myndigheder og henvisning til psykologsamtaler.”

Hun forklarede vedrørende dette notat, at hun havde trivselsoplysningerne fra sin daglige kontakt med medarbejderne, herunder Caroline Madsen, der var daglig leder af Anneberg. Derudover så hun et referat af et møde, hvor ægtefællerne var på besøg i Center Avnstrup, tre-fire dage efter adskillelserne. Der var tillige nogle af pædagogerne på Anneberg, som skrev til deres leder og gjorde opmærksom på, at der var problemer. De hørte allesammen, at der var problemer på Anneberg. Hun fik ikke et svar på sit notat til Lene Linnea Vejrum.

Med hensyn til brevet Lykke Sørensen modtog hun ikke et skriftligt svar, men Jesper Gori ringede til hende. Hun husker ikke tidspunktet præcist, men hun husker, at der var gået så tilpas lang tid, at hun var ved at gøre klar til at rykke for et svar. Hun vil tro, at det var tæt på det samråd, der skulle være. Foreholdt mail af 15. marts 2016 kl. 12.34 fra Jesper Gori til Line Skytte Mørk Hansen, Mark Thorsen og Anne Nygaard Just (ekstrakten side 353) som opfølgning på Lykke Sørensens mail af 4. marts 2016 kl. 12.33 til Line Skytte Mørk Hansen, Jesper Gori, Anne Nygaard Just og Lene Vejrum (ligeledes ekstrakten side 353) forklarede hun, at det godt kan passe, at det var omkring den 15. marts 2016, at Jesper Gori ringede til hende. Det var usædvanligt at blive ringet op af ministeriet. Jesper Gori sagde til hende, at anmodningen fra Røde Kors om dispensationsadgang rettelig skulle sendes til Udlændingestyrelsen. Hun var uforstående og svarede ham, at Udlændingestyrelsen havde henvist hende til at sende anmodningen til ministeriet. Jesper Gori gentog herefter, at det var Udlændingestyrelsen, der skulle udstede retningslinjerne. Hun sagde helt sikkert til Jesper Gori, at Udlændingestyrelsen havde fortalt hende, at de ventede på retningslinjer fra ministeriet. Det var meget tydeligt, at det på dette tidspunkt var uklart, hvem der skulle gøre hvad. Jesper Gori sagde til hende, at hun havde sendt sin skrivelse til det forkerte sted, idet retningslinjerne skulle komme fra Udlændingestyrelsen. Hun svarede hertil: ”Jamen, Udlændingestyrelsen har sagt, at jeg skal skrive til jer”. Hun var frustreret, fordi der nu var gået to arbejdsuger i en tid, hvor det i øvrigt gik hujende

stærkt. Hun genfremsendte ikke brevet til Udlændingestyrelsen, idet der herefter var samråd, hvorefter der skete nyt i sagen.

Efter samrådet fik de en opfattelse af, at der var en åbning, idet det blev nævnt, at der under særlige omstændigheder kunne gøres undtagelse. I den forbindelse blev eksemplet med kongebrevet nævnt. De modtog en mail fra Kristina Rosado, hvorefter det fremgik, at de nu skulle i gang med at flytte de sidste par, idet parret med kongebrevet dog muligvis ikke skulle flyttes, men at der var et andet par med børn, der skulle flyttes. På det tidspunkt var to af de fem udvalgte par flyttet. Adspurgt, om parrene i de fem sager, som Røde Kors rejste over for Udlændingestyrelsen, nåede at blive skilt ad, forklarede hun, at der i hvert fald var to af parrene, der blev flyttet fra hinanden. De resterende par blev ikke flyttet fra hinanden. Det ene par fik en opholdstilladelse omkring juli måned. I en lang periode – fra samrådet til den 1. juli 2016, hvor der kom nogle retningslinjer – var man lidt afventende, og der skete ikke så meget.

Røde Kors var ikke involveret i klagen til Folketingets Ombudsmand. Nogle af de mindreårige havde fået en repræsentant, og hun mener, at det var et af de par, der gik til ombudsmanden, men det var ikke noget, som Asylafdelingen var involveret i.

Adspurgt, om der gik en besked tilbage til Røde Kors om, at parret med kongebrevet ikke skulle adskilles, forklarede hun, at det gjorde der ikke. Kristina Rosado skrev til dem, at hun troede, at der ville komme en dispensation for kongebrevsparret, idet ministeren havde nævnt denne situation under samrådet. Med hensyn til de andre par kom der en besked til Røde Kors om, at de skulle gå i gang med at adskille. Som hun husker det, fremgik det af brevet, at hvis parret ikke ville flytte, ville der komme et flyttepåbud. I så fald ville det være politiet, der i sidste ende skulle gennemføre flytningen.

De fik desværre heller ikke en melding om, at de kunne sige til de øvrige par, at de ikke skulle skilles ad og således kunne tage det roligt. Parrene levede i uvished. Der var som nævnt et par, der fik opholdstilladelse. Derudover var der muligvis et par, hvor kvinden blev aldersvurderet til at være over 18 år eller fyldte 18 år. Det par, som hun selv var særligt opmærksom på – par nr. 1 i Røde Kors' liste – var et stærkt traumatiseret ægtepar, som havde haft nogle meget voldsomme oplevelser i deres hjemland. Hun holdt øje med, at der ikke skete dem noget. Den sag og også et par af de andre sager lå hende så meget på sinde, og hendes grænse ville være nået, hvis dette par skulle adskilles. I den sag kom der tillige en indstilling fra kommunen, idet der var en underretning om, at man var bange for, at kvinden ville få en fødselsdepression. Kvinden var utrolig afhængig af mandens tilstedeværelse, og han var en meget stor hjælp for hende. De havde mistet et barn i hjemlandet, uden at kvinden vidste det, da de nåede til Danmark. Det fik hun først fortalt efter parrets ankomst til Danmark. Dette var et stort traume for hende. Kommunen indstillede på den baggrund, at parret ikke blev flyttet fra hinanden. Som hun husker det, fik dette par en opholdstilladelse i juli måned, men Røde Kors havde ikke inden da modtaget meddelelse om, at parret ikke skulle skilles ad.

Adspurgt, om hun i perioden fra pressemeddelelsen den 10. februar 2016 til samrådet den 15. marts 2016 havde hørt mere uformelle tilkendegivelser fra Udlændingestyrelsen om, at styrelsen på de indre linjer forsøgte at holde lidt igen i forhold til at adskille parrene, forklarede hun, at det var ”lidt en blanding”. På den ene side modtog de skrivelser om, at der skulle ske ”det og det”, men det skete ikke. Foreholdt mail af 17. marts 2016 kl. 17.59 fra Helle Kjems til blandt andre hende om, at Helle Kjems var blevet ringet op af Kristina Rosado, som havde oplyst, at Udlændingestyrelsen nu efter samrådet ville gå i gang med at varsle adskillelsen af hovedparten af de unge par (ekstrakten side 831-832), forklarede hun, at der stod, at de skulle fortsætte med at adskille parrene, men hun troede ikke, at det ville komme til at ske. Det kan derfor godt være rigtigt, at embedsmændene prøvede at signalere til dem, at de holdt tilbage. Hun tror bestemt, at embedsmændene var i et stort dilemma. Embedsmændene skrev det, de skulle, men hun kunne efter samrådet godt have en fornemmelse af, at embedsmændene i Udlændingestyrelsen holdt lidt igen.

Adspurgt, om Røde Kors i perioden før den 10. februar 2016 havde kontakt til Udlændingestyrelsen med henblik på at finde ud af, hvordan man kunne håndtere situationen, forklarede hun, at hun ikke husker, at der var nogen særlig kontakt ud over høringerne. Det kom fuldstændig bag på dem, at det var en ordning uden undtagelsesmuligheder. Det kom som et lyn fra en klar himmel.

Foreholdt mail af 12. februar 2016 kl. 16.48 fra Margit Sander Rasmussen til Helle Jørgensen hos Røde Kors med liste over planlagte flytninger af par uden børn (ekstrakten side 144) forklarede hun, at hun bestemt ikke mener, at Udlændingestyrelsen efter udsendelse af pressemeddelelsen, men forud for denne mail, havde kontakten Røde Kors for at spørge til de pågældende pars individuelle forhold. Dialogen vedrørte parrene med børn.

Adspurgt uddybende om sin fornemmelse af, at Udlændingestyrelsen holdt igen efter samrådet den 15. marts 2016, forklarede hun, at hun havde en fornemmelse af, at embedsmændene ville holde lidt igen i forhold til parrene med børn, men de skrev noget andet i de skriftlige udmeldinger.

På ny foreholdt mail af 17. februar 2016 kl. 11.00 fra Helle Kjems til socialkoordinatorerne og regionslederne (ekstrakten side 153) om forberedelse på adskillelse af mindreårige i ægteskaber og adspurgt, om forelæggelse af enkeltsager for departementet var en del af den formelle ordning, forklarede hun, at Røde Kors anfægtede ordningen på forskellig vis, først ved at rette henvendelse til Udlændingestyrelsen og senere til ministeriet. Hun var ikke på det tidspunkt bekendt med, at Udlændingestyrelsen bragte fem sager op over for ministeriet.

Hun blev foreholdt noter på PowerPoint slides fra operatørmødet den 23. februar 2016 (ekstrakten side 7127), hvoraf fremgår:

”US rejser pt. nogle sager som principielle for ministeriet. Det er US ansvar at konventioner overholdes (også børnenes rettigheder).

De forventer at retningslinje vil rumme at der kan dispenseres i nogle sager, så bekymringer om at skille familier ad skal rejses overfor US (om de kan dispensere og i hvilket omfang vides ikke endnu...)”

Hun forklarede, at noterne blev skrevet under mødet den 23. februar 2016 af en Røde Kors medarbejder.

Adspurgt, om hun under sin telefonsamtale med Jesper Gori forud for samrådet den 15. marts 2016 gjorde opmærksom på Røde Kors’ bekymring om, at der ikke blev foretaget en konkret og individuel vurdering, forklarede hun, at hun ikke erindrer at have talt med Jesper Gori herom under denne samtale.

Adspurgt, om hun har yderligere oplysninger af relevans for kommissionens undersøgelse, forklarede hun, at billedet af, at der var tale om meget unge kvinder med meget gamle mænd, var fuldstændig skævt, ligesom billedet af, at der var tale om tvang, heller ikke var retvisende. Det system, der eksisterede i forvejen, fungerede godt. Hvis det kom frem, at der var et par, hvor kvinden var underlagt tvang fra ægtefællen, ville operatørerne have opdaget det allerede efter den eksisterende ordning. Røde Kors var gode til at holde øje med, at der ikke var ulighed i forholdene, og hvis der var ulighed, reagerede de. De kvinder, der var mindreårige, kom indledningsvis til en sundhedsplejerske, hvor de havde en fortrolig samtale. Derudover var der Røde Kors medarbejdere omkring dem. Hun ved, at Røde Kors tidligere har haft sager, hvor de råbte vagt i gevær, og hvor de bad kommunen om at reagere hurtigt, hvilket kommunen herefter gjorde. Der har ligeledes været sager, hvor par blev flyttet fra hinanden. Det var ikke særlig mange par, idet der ikke var mange tilfælde, hvor det var nødvendigt. Røde Kors var mållose over, at det skulle være nødvendigt med adskillelserne, idet de syntes, at den eksisterende ordning fungerede, og idet de gjorde et godt stykke arbejde ud fra den eksisterende lovgivning.

Hun har ikke yderligere skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

---o0o---

Kl. 10.15 mødte Helle Kjems som vidne. Hun blev vejledt om sandhedspigten og strafansvaret.

Helle Kjems forklarede, at hun blev ansat i Røde Kors i november 2012. Hun har kontor ved siden af Anne la Cour Vågen og har hele tiden arbejdet sammen med hende.

I 2016 var hun socialfaglig konsulent. Hendes opgaver var mangeartede. Hun var Asylafdelingens konsulent på det socialfaglige område og arbejdede med beboere med særlige behov. Hun er uddannet kandidat i socialfagligt arbejde. Hun var sparringspart for ledere og især for centre-nes socialrådgivere, der skulle koordinere, når der var særlige indsatser. Derudover var hun bindeled mellem Udlændingestyrelsen og kommunerne, når der var beboere, der havde behov for en særlig indsats. Der var omkring 10 centre på daværende tidspunkt. Der var 15-16 socialrådgivere fordelt på de enkelte centre. Det var dem og deres ledere, som hun primært holdt møder med.

I Udlændingestyrelsen havde hun primært kontakt til Forsørgelseskontoret, der er det nuværende Kontor for Indkvarteringsvilkår. I denne sag havde hun navnlig kontakt med Kristina Rosado. Når hun deltog i møder med Udlændingestyrelsen, vedrørte møderne oftest temaer, der på en eller anden måde refererede til beboeres særlige behov, herunder møder om beboergrupperes særlige omsorgsbehov som eksempelvis mindreårige i ægteskaber. Hun deltog ikke i operatørmøder eller andre faste møderækker.

Hun blev navnlig opmærksom på problemstillingen om indkvarteringen af mindreårige med samlevende eller ægtefæller, da problemstillingen blev behandlet i pressen i slutningen af januar 2016. Inden da havde hun dog allerede en dialog med Udlændingestyrelsen. Hun samarbejdede med nogle konsulenter fra Socialstyrelsen om en beredskabsplan vedrørende overgreb. De talte også om mindreårige i ægteskaber, og det var i den forbindelse, at hun tog kontakt til Udlændingestyrelsen. Så vidt hun erindrer, skete dette i december måned 2015. Hun talte med Kristina Rosado, som syntes, at hendes idé var god, og hun vendte tilbage med en besked om, at Udlændingestyrelsen gerne ville stå for en sådan arbejdsgruppe. Foreholdt artiklen i Berlingske den 26. januar 2016 med overskriften ”Børneægteskaber udløser voldsom debat i Sverige” (ekstrakten side 15) bekræftede hun, at det var denne arbejdsgruppe, som hun refererede til i sin udtalelse i artiklen. Arbejdsgruppen nåede aldrig at komme rigtig i gang, og de nåede ikke at få planlagt et møde.

Hun var involveret i Udlændingestyrelsens høringer af 26. og 28. januar 2016. Det var socialkoordinatorerne, der lavede optællingen til brug for det første høringssvar. Da der var tale om en gruppe af beboere med særlige behov, ville de fleste sandsynligvis have haft kontakt med socialrådgiverne, og hun forudsatte derfor, at socialkoordinatorerne hurtigt ville kunne lave optællingen. Det var en manuel optælling ud fra beboerlister og sagslister, idet de ikke havde data, hvorfra oplysningerne kunne trækkes, men hun ved ikke, hvordan optællingen nærmere skete. At tallene efterfølgende ændrede sig, var udtryk for, at høringen skulle gå hurtigt. I første omgang fik de alene talt parrene uden børn. De fik således ikke parrene med børn med i optællingen. Det kan være der, hvor fejlen skete ved de første indberetninger. Hun blev efterfølgende kontaktet, da man fandt ud af, at der var glemt nogen, og de lavede herefter en fintælling.

Så vidt hun erindrer, fik hun ikke at vide, hvad oplysningerne skulle bruges til. Hun var dog opmærksom på mediebevågenheden, og det er i sådanne situationer ikke usædvanligt, at Udlændingestyrelsen efterspørger detaljer for at være klædt på. Hun tænkte derfor, at indberetningerne skulle anvendes til at skabe overblik.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til operatørerne med pressemeddelelsen vedhæftet (ekstrakten side 110) forklarede hun, at hun modtog mailen, efter at hun var kommet hjem. Hun læste mailen samme dag og reagerede ved straks at skrive til Anne la Cour Vågen. Hun var rystet og uforstående og reagerede derfor med det samme. Hun spurgte, hvor de individuelle vurderinger var henne, og om ikke der var tale om konventionsbrud. Det, hun reagerede på, var, at hun ikke syntes, at det stemte overens med den virkelighed, som de kendte fra centrene med par, der ønskede at være sammen, og hvoraf nogle havde børn. Hun reagerede på, at der skulle ske så voldsomme indgreb, uden at man havde sat sig ind i de konkrete sager. Hun havde ikke fået en forudgående orientering fra sine samarbejdspartnere om, at der ville komme noget fra Udlændingestyrelsen.

Hun kontaktede Kristina Rosado, sandsynligvis allerede dagen efter. Hun havde en løbende dialog med Kristina Rosado på dette tidspunkt. Hun stillede spørgsmål til udmeldingen. Hun erindrer ikke, hvad hun præcist sagde, men hun ved, at hun fortalte de individuelle historier om parrene, ligesom hun prøvede at "lægge pres på". Hun fortalte om Røde Kors' kendskab til familierne og gav udtryk for tvivl med hensyn til, om det virkelig kunne være rigtigt, at parrene skulle skilles ad. Hun kan ikke sige med sikkerhed, hvornår hun talte med Kristina Rosado herom, men hun vil tro, at det var i den første fase. Hun reagerer sædvanligvis hurtigt i sit samarbejde med Kristina Rosado, og hun er derfor ret sikker på, at hun hurtigt tog kontakt til hende.

Hun husker det således, at Kristina Rosado også var uforstående og selv var i tvivl om rigtigheden. Kristina Rosado sagde ikke til hende, at det var ulovligt, men Kristina Rosado tilkendegav tydeligt over for hende, at det var problematisk. Hun fortalte Kristina Rosado, at det ville være problematisk at skille parrene ad, og at det ville være traumatisk for nogle af parrene. Der var tale om par, der var hinandens støtte i hverdagen, og som var sammen om børnenes trivsel og udvikling. Hun sagde til Kristina Rosado, at man var ved at gøre noget, der ville have alvorlige konsekvenser for nogle mennesker, som ville blive retraumatiserede. Hun appellerede til, at Udlændingestyrelsen foretog individuelle høringer. Undervejs bad Kristina Rosado hende om at skrive dette til dem. De havde herefter en dialog, hvor hun sendte mere og mere på skrift til Kristina Rosado. Kristina Rosado nævnte på et tidspunkt, at Udlændingestyrelsen ville rejse nogle sager over for departementet.

Hun talte primært med Kristina Rosado om de par, der havde børn, idet det gik meget hurtigt med at adskille parrene uden børn. Med hensyn til de par, der ikke havde børn, nåede hun kun

at råbe vagt i gevær om individuelle høringer, idet det gik så stærkt med adskillelserne, at dialogen om parrene uden børn primært angik de efterfølgende reaktioner.

Adspurg, om Udlændingestyrelsen foretog en høring af Røde Kors i forbindelse med adskillelse af parrene uden børn, svarede hun benægtende. Hun skrev og ringede til Udlændingestyrelsen for at fortælle om reaktionerne med henblik på at gøre styrelsen bekendt med, hvad adskillelserne havde afstedkommet i forhold til de unge par. Hun erindrer ikke, at der forud for adskillelsen af parrene uden børn var en dialog, hvor de gjorde styrelsen opmærksom på forhold vedrørende de konkrete par, men inden adskillelserne havde hun appelleret til Kristina Rosado om individuelle vurderinger. Kristina Rosado svarede, at parrene skulle skilles ad uden undtagelse.

Hun blev foreholdt sin mail af 10. februar 2016 kl. 22.58 til Maja Mørch (ekstrakten side 6928), hvoraf fremgår:

”Der er både konventionelle forhold, den mindreåriges ret til at blive inddraget i så afgørende beslutninger omkring egen tilværelse og beskyttelsen af den mindreårige i forhold til videre flugt/evt senere at skulle tilbage til hjemlandet som vigtige perspektiver at bringe ind som argumenter for individuelle vurderinger af hvad der skal ske.

Vi kan evt bruge den allerede eksisterende børnesamarbejdsgruppe. Her er institut f menneskerettigheder, børns vilkår, red barnet m.fl repræsenteret.

Yderligere tænker jeg at vi skal arbejde for at sikre at adskillelser kommer til at ske så hensynsfuldt som muligt, så der minimeres yderligere traumatiserende oplevelser for mindreårige og deres evt mindre børn.”

Maja Mørch var Røde Kors' kommunikationschef. De forhold, som hun beskrev i mailen, var udtryk for de indvendinger, som hun havde til ordningen, nemlig at der skulle foretages individuelle vurderinger. Der var ikke på dette tidspunkt truffet beslutninger i Røde Kors i relation til Udlændingestyrelsens udmelding. Det var tale om en mailkorrespondance, som fandt sted om aftenen, efter at de alle var gået hjem.

Foreholdt mail af 12. februar 2016 kl. 16.48 fra Margit Sander Rasmussen til Helle Jørgensen hos Røde Kors med liste over planlagte flytninger af par uden børn (ekstrakten side 144) forklarede hun, at Helle Jørgensen skrev til hende, at listen nu var kommet, og Helle Jørgensen bad hende om at tale med socialrådgiverne på centrene om de planlagte flytninger. Adspurgt, om hun var bekendt med, om der havde været kontakt til Røde Kors eller centrene om yderligere oplysninger vedrørende de konkrete par i perioden efter den generelle høring den 28. ja-

nuar 2016 og frem til mailen af 12. februar 2016, forklarede hun, at Udlændingestyrelsens kontakt til centrene ville gå gennem hende, og hun blev ikke i denne periode kontaktet af Udlændingestyrelsen herom.

Hun blev foreholdt sin mail af 14. februar 2016 kl. 13.49 til socialkoordinatorerne (ekstrakten side 6938-6939). Af mailen fremgår:

”Udlændingestyrelsen har nu sendt flyttemeddelelse ud på de mindreårige i ægteskaber/samliv, som ikke har børn. Der meddeles, at de skal flytte på tirsdag d. 16.2.

De mindreårige i denne gruppe skal alle flytte til Annebergparken, og stort set alle ægtefæller til Avnstrup, for at være på nærmeste center.

Der er lagt op til en adskillelse, hvor der er mulighed for at bevare kontakt med hinanden.

Jeg vil bede jer om at gå ind og medvirke til at dette foregår bedst muligt, og konfliktnedtrappende.

Det vil sige medvirke til at tale med parrene i morgen. Forberede dem på den forestående flytning, hjælpe med at finde svar på eventuelle spørgsmål, herunder fortælle dem at de vil kunne opretholde kontakt. De vil kunne besøge hinanden. At dette kun er gældende i asylfasen. Ved opholdstilladelse tager kommuner individuelt stilling til deres situation. Den almindelige praksis i kommunerne er at tilbyde par bolig sammen med mindre det strider mod den mindreåriges mulighed for udvikling og trivsel. Den mindreåriges alder vil her være et af de forhold som har betydning for, hvornår de som par kan bo sammen.

I vil også kunne fortælle, at på børnecentret Anneberg, hvor den mindreårige kommer hen, vil der blive taget imod dem. De vil blive tilbudt støtte og samtaler, og at få udarbejdet en udviklingsplan. Denne har de selv indflydelse på – en plan for hvordan perioden på centret kommer til at se ud, herunder besøg og kontakt med ægtefælle. De mindreårige vil komme til at bo på gang med andre piger/kvinder, og de vil hver få en kontaktperson på centret, som kan hjælpe dem med at søge svar på eventuelle spørgsmål.

I vil kunne fortælle, at adskillelse skal ske for alle mindreårige i samliv/ægteskaber. En beslutning der er truffet af regeringen og effektueres af Udlændingestyrelsen. Beslutningen sker fordi det i udgangspunktet ikke er muligt at blive gift og bo sammen, når man er under 18 år i DK. Jeg finder mandag ud af, hvad vi evt. kan fortælle om klageadgang, men tænker, at der skal være mulighed for, at de skriver en klage, hvor de gør rede for deres situation og behov som de ser den. En klage vil

ikke kunne ændre den nuværende beslutning om flytning. Hvis ikke de medvirker, vil der forestå flyttepåbud med tvang – sandsynligvis med politiets hjælp.

Ring gerne til mig, hvis I har spørgsmål.”

Hun havde forinden sin mail af 14. februar 2016 kl. 13.49 drøftet en del af disse punkter med Udlændingestyrelsen, mens hun havde en efterfølgende drøftelse med Kristina Rosado om klageadgangen. Bemærkningen om, at man i Danmark som udgangspunkt ikke kunne blive gift og bo sammen, stammede fra instruksen. Med instruksen mener hun pressemeddelelsen. Hun er ikke sikker på, om hun havde sendt mailen til Udlændingestyrelsen, inden hun sendte den til socialkoordinatorerne. På dette tidspunkt havde hun drøftet spørgsmålet om undtagelser med Kristina Rosado. Kristina Rosado havde klart tilkendegivet, at der ikke var undtagelser, og at det var det, Udlændingestyrelsen havde fået at vide fra ministeriet.

Hun blev foreholdt sin mail af 15. februar 2016 kl. 17.44 til regionslederne og socialkoordinatorerne vedhæftet Røde Kors' notat af 15. februar 2016 om ”Procedure vedr. mindreårige, som er indkvarteret sammen med ægtefælle/samlever” (ekstrakten side 145 ff.). Af notatet fremgår blandt andet:

”3. Hvis I på centrene bliver opmærksomme på, at der er en mindreårig over 15 år, som er indkvarteret sammen med ægtefælle/samlever.

- Udlændingestyrelsen orienteres om ægteskabet og den mindreåriges situation: alder, evt. børn, og nære familiemedlemmer i DK. Udlændingestyrelsen træffer afgørelse omkring efterfølgende indkvartering.
- De sociale myndigheder underrettes, når der er grund til bekymring. Det er f.eks. når der er stor aldersforskel parterne imellem, eller den mindreårige er 15 eller 16 år og parret har børn.”

Med hensyn til den sidste bullet i punkt 3 i Røde Kors' notat af 15. februar 2016 forklarede hun, at underretningen af de sociale myndigheder svarede til, hvordan de også hidtil havde håndteret sådanne situationer. Den første bullet om underretning af Udlændingestyrelsen var derimod ny. Den procedure blev til på baggrund af Anne la Cour Vågens dialog med Lene Linnea Vejrum, hvor hun mundtligt fik leveret retningslinjer om, hvordan de skulle forholde sig, når parrene stod på centrene. Det var herefter hende, der skrev retningslinjerne ned og udsendte dem. Inden de sendte sådanne retningslinjer til centrene, sendte de dem til Udlændingestyrelsen til orientering eller til forespørgsel. Hun erindrer ikke, om hun i dette tilfælde havde sendt retningslinjerne til orientering eller til forespørgsel hos Udlændingestyrelsen, men da det var en nedskrivning af noget, de lige havde fået at vide af Udlændingestyrelsen, ville det nok være mest naturligt, at hun i dette tilfælde alene havde sendt retningslinjerne til orientering.

Adspurgt, om de på dette tidspunkt drøftede, om der var indikationer på tvang, forklarede hun, at de slet ikke var i tvivl om, hvordan de skulle håndtere denne del. De havde på det tidspunkt brugt rigtig mange ressourcer på at implementere overgrebspakken fra 2013. Deres opmærksomhed på både social kontrol, tvang og på, om der var tale om et ligeværdigt forhold, gjorde, at de i sådanne situationer ville have underrettet med det samme. Denne opmærksomhed var baseret på flerfaglige undersøgelser, hvor både sundhedsplejerske, skole og socialrådgivere var involveret i forhold til observationer af parret. Hos sundhedsplejersken var der samtaler om relationen, og i de tilfælde, hvor de var i tvivl, anmodede de også om psykologiske screeninger af relationen.

Hun blev foreholdt mail af 17. februar 2016 kl. 11.00 fra hende til regionsledere og socialkoordinatorer (ekstrakten side 153). Af mailen fremgår blandt andet:

”Jeg har bedt socialkoordinatorerne om at tale med de mindreårige i ægteskaber, som har børn. En samtale der handler om at forberede dem på et forventet påbud om adskillelse. Vi ved, at Udlændingestyrelsen arbejder på, at barnet/børnene ved forældrenes adskillelse så vidt muligt skal forblive i nuværende omgivelser, særligt hvis der er øvrige voksne familierelationer til at bistå den mindreårige. Vi ved også, at Udlændingestyrelsen vil bestræbe sig på, at ægtefællen kommer til at bo så tæt på barnet/børnene som muligt, for at kunne opretholde kontakt med sine børn og partnere. Vi afventer at der kommer flere retningslinjer fra Udlændingestyrelsen. Regeringen har som udgangspunkt meddelt at alle par skal adskilles uden undtagelse. Udlændingestyrelsen vil forsøge at rejse enkeltsager til departementet, og vi vil fra Røde Kors blandt andet kontakte ombudsmanden. ...”

Hun havde de oplysninger, hun kom ind på i sin mail af 17. februar 2016, fra Udlændingestyrelsen via sin dialog med Kristina Rosado, herunder oplysningen om, at Udlændingestyrelsen ville prøve at rejse enkeltsager. Adspurgt, om hun vidste, hvilken type enkeltsager Udlændingestyrelsen ville rejse over for ministeriet, forklarede hun, at hun på det tidspunkt havde sendt flere enkeltsager ind til styrelsen for at gøre dem opmærksom på sagerne. Hun kan se af sine noter, at hun den 17. februar 2016 sendte en liste med sagerne til Udlændingestyrelsen, og inden da havde hun formidlet oplysningerne om enkeltsagerne mundtligt til Kristina Rosado.

Hun blev foreholdt sin mail af 18. februar 2016 kl. 14.41 til socialkoordinatorerne (ekstrakten side 6954-6955). Af mailen fremgår:

”1000 tak for en virkelig professionel håndtering omkring regeringens beslutning om adskillelse af de mindreårige i ægteskaber. Med jeres hjælp er det lykkedes at konfliktnedtrappe så meget, som det er muligt i så vanskelig en arbejdsopgave som I aktuelt har stået i og for nogle af jer stadig står i.

De mindreårige uden børn er nu adskilt på hver deres centre. De støttes op af personale på centrene og en gruppeforanstaltning i Annebergparken. Yderligere er mændene inviteret til informationsmøde på Annebergparken i morgen omkring muligheder for besøg etc.

De mindreårige i ægteskaber med børn bliver i disse dage forberedt på regeringens beslutning om adskillelse.

Røde Kors taler for, at der er behov for individuelle og inddragende vurderinger i en afgørelse, der er så indgribende for mindreårige m/uden børn og deres ægtefæller.

Sager beskrives til Udlændingestyrelsen for herigennem at blive rejst i departementet.

Røde Kors skriver til ombudsmanden.

Nogle af de mindreårige giver deres stemme via medierne, hvilket pressemedarbejderen hjælper dem med at håndtere.

Og parrene har mulighed for skriftligt at klage til Udlændingestyrelsens forsørgelseskontor: forsorgelseskontoret2@us.dk.”

Foreholdt denne mail og oplyst om, at Udlændingestyrelsen på dette tidspunkt var begyndt at udsende skemaer med henblik på indhentning af oplysninger om parrene med børn, forklarede hun, at samtalerne og udfyldelsen af skemaerne blev koordineret gennem hende, men det var socialkoordinatorerne, der havde samtalerne. Spørgsmålet om, hvor barnet skulle bo, ventede de med at stille til parrene, indtil de konkret vidste, om parrene skulle skilles ad. Det gjorde de ud fra en forhåbning om, at nogle ikke skulle skilles ad. Hvis det viste sig, at et par ikke skulle skilles ad, skulle de således ikke forholde sig til spørgsmålet om placeringen af børnene. Det var et traumatiserende spørgsmål, som de ville undgå at stille, hvis de kunne det. Hun kan se, at nogle af skemaerne blev udfyldt i forbindelse med samtaler med parrene, mens andre skemaer blev udfyldt uden samtaler, fordi Røde Kors havde oplysningerne fra en tidligere samtale.

Hun blev foreholdt referat af mødet med ægtefællerne i Center Annebergparken den 19. februar 2016 kl. 10.00 – 12.00 (ekstrakten side 6984). Af referatet fremgår blandt andet:

”...

De Syriske par:

- Først nægtede mændene, at de vil tage af sted til aftalte tid. Efter konsekvens vejledningen trådte pigerne frem for, at fortælle at de ikke vil tillade deres ægtefæller, at forlade dem alene på ABP .
- Meget modstand til besøgsordningen. De er i legitime parforhold, gift, har været sammen på andrecentre og beslutningen var umenneskelig og unfair. HVORFOR?
- Kræver at der kommer nogen fra US, eller en advokat ud for, at drøfte situationen og beslutningen med dem. Krævede at der kommer en med beslutningsdygtighed

- / Trusler om selvmord og selvskade hvis vi fastholdte beslutningen. Vi tvinger dem til at gøre skade mod sig selv ved at adskille dem.
 - / De vil ikke deltage i skole eller centrets øvrige aktiviteter.
 - (De ønsker alle at indgive en klage over beslutningen
- ...

Hun forklarede, at hun ikke deltog i mødet, men hun fik referatet tilsendt efterfølgende. De beskrevne reaktioner var typiske reaktioner. Hun fulgte mest de mindreårige og deres reaktioner. Hun kunne se, at der var meget voldsomme reaktioner både på selve beskeden, hvor der blev krisereageret, og også efterfølgende, hvor der kom reaktioner i form af, at parrenes trivsel faldt. Stort set alle oplevede en forværring af deres psykiske tilstand over lang tid. Det betød, at der kom en del underretninger til kommunen, ligesom der blev iværksat støtteforanstaltninger, herunder en gruppestøtteforanstaltning til pigerne i Annebergparken, hvor der blev sat ekstra mandskab på for at støtte pigerne.

Hun deltog ikke i operatørmødet den 23. februar 2016, men hun blev orienteret om mødet. Som hun husker det, var det Kristina Rosado, der orienterede, og orienteringen svarede nogenlunde til det, hun havde fået at vide i sin dialog med Kristina Rosado forud for mødet. Hun så først PowerPoint-præsentationen, herunder med noter, meget senere. Præsentationen og noterne svarede fuldstændigt til det, som hun havde fået oplyst af Kristina Rosado forud for operatørmødet.

Hun blev foreholdt sin mail af 17. marts 2016 kl. 17.59 til Anne la Cour Vågen, Maja Mørch og Carsten Isaksen. Af mailen fremgår blandt andet:

”Jeg er i dag blevet ringet op af Kristina Rosado. Efter samrådet går US nu i gang med at varsle adskillelse af hovedparten af de unge par, der opholder på RK og kommunale centre.

I forhold til de 3 par, som opholder sig på Røde Kors centre, som ikke er adskilte, siger Kristina.

...

Hun forklarede, at Kristina Rosado under samtalen, som fandt sted kort tid efter samrådet den 15. marts 2016, sagde, at der var åbnet op for undtagelser, men at det ville være meget få undtagelser. Kristina Rosado sagde til hende, at det par, der var viet i Danmark, sandsynligvis ville være omfattet af undtagelsesmulighederne, men at hun ikke kunne sige noget om de øvrige par bortset fra, at der ville være nogle, der skulle adskilles. Kristina Rosado nævnte ikke, at der var truffet beslutning om parret med kongebrevet. Hun spurgte ikke Kristina Rosado om, hvor hun havde oplysningen fra. Hun ved ikke, om oplysningen stammede fra en drøftelse i Udlændingestyrelsen efter samrådet. Kristina Rosado gav udtryk for, at det kun var det par, der var viet i

Danmark, der ville være undtaget, og eventuelt et enkelt af de andre par, som der var bekymringer for, men at dette skulle afvente retningslinjerne. Sammenfattende gav Kristina Rosado udtryk for, *at* parret viet i Danmark formentlig kunne blive sammen, men at der ikke var truffet afgørelse herom endnu, *at* der var usikkerhed om nogle af parrene, og *at* de ville begynde at adskille andre par.

Hun blev foreholdt sin mail af 27. maj 2016 kl. 18.10 til Anne la Cour Vågen (ekstrakten side 1604). Af mailen fremgår:

”Jeg talte forleden dag med Kristina Rosado, der kunne fortælle, at US har besluttet at alle unge par indkaldes til partshøringssamtale, også de der er adskilt.
> US vil snart komme med officiel udmelding herom”

Hun forklarede, at hun ikke erindrer samtalen med Kristina Rosado ud over meddelelsen om, at der ville blive indkaldt til partshøring. Hun erindrer ikke, om Kristina Rosado nævnte noget om baggrunden for, at der nu ville blive indkaldt til partshøring. Hun husker ikke, om de på dette tidspunkt specifikt drøftede det par, der var meget belastet.

Hun har ikke yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

--- o0o ---

Kl. 11.20 mødte Trine Kristensen som vidne. Hun blev vejledt om vidnepligten og strafansvaret.

Hun blev orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Trine Kristensen forklarede, at hun var ansat som indkvarterings- og fællesfaglig koordinator på Langeland Kommunes Asylcenter Holmegård. Hendes stilling var todelt. Hun tog sig dels af alt vedrørende indkvartering, dels af fagsystemer, hjemmeside, vejledninger, procedurer mv. Hendes nærmeste chef var Peter André, der var chef for den administrative del. Derudover havde hun meget samarbejde med den øverste chef, Ulrik Pihl.

I 2015/2016 havde Langeland Kommune omkring 3.500 asylansøgere fordelt på ca. 20 centre forskellige steder i landet, herunder Fredericia, Nyborg, Faaborg og flere steder på Langeland og Lolland.

Hendes arbejdsopgaver i relation til indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller eller samlevende bestod i, at det var hende, der havde den daglige kontakt til Bookingen i Udlændingestyrelsen. Hver dag meldte hun ind, hvilken ledig kapacitet de havde. Hun fik via IBS-systemet besked om, hvem de skulle modtage, hvorefter hun planlagde, hvor de pågældende skulle bo. Der var flere medarbejdere i Bookingen hos Udlændingestyrelsen, men hun erindrer ikke umiddelbart medarbejdernes navne.

Hun blev opmærksom på problemstillingen om mindreårige asylansøgere med ægtefæller eller samlevende i januar 2016, da debatten opstod i pressen. Hun havde ikke før dette tidspunkt hørt om det.

Foreholdt Margit Sanders mail af 26. januar 2016 kl. 10.21 med høring af operatørerne (ekstrakten side 16-17) og oplyst, at Udlændingestyrelsen efterfølgende ligeledes foretog en høring om aldersforskellen på parrene, forklarede hun, at hun var involveret i besvarelsen af begge høringer. Hun undersøgte først, hvor mange gifte eller samlevende mindreårige asylansøgere der var indkvarteret hos dem. Denne oplysning kunne hun trække elektronisk i fagsystemet LetAsyl, hvor hun kunne lave en søgning på, hvilke familier de havde indkvarteret. Hun kunne ligeledes trække oplysningerne i Udlændingestyrelsens system, IBS. Når de modtog familier eller par, satte de ikke spørgsmålstegn ved, om parrene var lovformeligt gift. Hun havde ikke kontakt med de pågældende personer. For så vidt angik spørgsmålet om, hvorvidt kvinden i parrene var gravid, havde hun kontakt herom med asylcentrets sundhedsafdeling.

Fra dette tidspunkt husker hun ikke et spørgsmål om eventuelle indikationer på tvang, men de ville have underrettet Udlændingestyrelsen, hvis de havde opdaget noget, der tydede på tvang, og der var ikke sådanne underretninger. Det ville i givet fald have været hende, der havde lavet sådanne underretninger. Hvis der havde været tilfælde med indikationer på tvang, ville hun derfor have vidst det. Først da de efterfølgende skulle udfylde spørgeskemaerne, talte hun med socialrådgiverne. I den indledende fase baserede hun besvarelsene på den viden, som hun havde på det tidspunkt. Der var en meget kort høringsfrist. Hun fik ikke noget særskilt at vide om formålet med denne høring.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til operatørerne med fremsendelse af pressemeddelelsen og oplysning om, at Udlændingestyrelsen "snarest muligt [vil] varsle flytning i samtlige disse sager" (ekstrakten side 110,) bekræftede hun at have modtaget denne mail. På et tidspunkt i forløbet var der nogle familier, som de "indsendte bekymringer på" i forhold til en adskillelse. Hun erindrer ikke, hvornår i forløbet dette skete. Hun husker Ditte Kruse Dankerts mail, hvor de blot fik at vide, hvad der skulle ske. Hun erindrer ikke, at de agerede, idet de stod i venteposition i forhold til at få oplyst, hvor de pågældende herefter skulle flyttes hen. Hun havde ikke kontakt til nogen i Udlændingestyrelsen i anledning af denne mail. Den type centre, de drev, var centre for mindreårige uledsagede, men kun drenge og unge mænd, samt familiecentre og centre, hvor der var en blanding af familier og voksne generelt.

Hun blev foreholdt mail af 18. februar 2016 kl. 16.58 fra Margit Sander Rasmussen til hende og Ulrik Pihl (ekstrakten side 181-182), hvoraf fremgår:

”Som bekendt har ministeren besluttet, at par, hvor den ene part er under 18 år, ikke længere kan være indkvarteret sammen/på samme center.

Vi har brug for yderligere oplysninger fra jer om de konkrete par, før vi kan vurdere, hvordan vi mest hensigtsmæssigt skiller parrene med/uden børn ad.

Derudover er ministeren nu kaldt i samråd om emnet, og til brug for samrådet har vi ligeledes brug for flere oplysninger fra jer.

Vi beklager den korte frist, men I bedes sende svar på alle nedenstående spørgsmål senest mandag den 22. februar 2016 kl. 12.00 til Kristina Rosado på ktn@us.dk og cc. til mig på mth@us.dk.

Bemærk! Husk at sende svarene til Kristina, selvom høringen kommer fra mig, idet jeg er på vinterferie i næste uge (22.-26. februar 2016).

I bedes naturligvis bestræbe jer på at overholde fristen, men hvis I ikke kan overholde den, skal I kontakte Kristina inden fristens udløb.”

Hun blev endvidere foreholdt sin mail af 22. februar 2016 kl. 10.09, hvor hun svarede Kristina Rosado (ekstrakten side 181) følgende:

”Hermed de oplysninger vi har tilgængelige pt.

Efter samråd med Ulrik er jeg nødsaget til at bede om mere tid, såfremt i ønsker at besvarelsen skal være uddybet yderligere. Spørgsmålene er af en karakter hvor vi mener der bør foretages tolkede samtaler med hvert enkelt par via en socialrådgiver. Det er nogle meget personlige spørgsmål, som vil kunne oprive parrene og skabe stor fortvivelse. Dette kan vi ikke nå at indkalde til og afvikle på en forsvarlig måde inden for fristen.”

Hun blev endelig foreholdt Kristina Rosados mail af 22. februar 2016 kl. 14.26 til hende (ekstrakten side 181), af hvilken mail fremgår:

”I har i samtlige skemaer under punkt 6. ”Hvordan fungerer familien på nuværende tidspunkt?” svaret, at det ikke vides. Som indkvarteringsoperatør har I pligt til at underrette de sociale myndigheder, såfremt der er grund til bekymring for en mindreårig beboers trivsel. Der ligger jo i den opgave en forpligtelse til løbende at vurdere, om de mindreårige – herunder mindreårige, som er samlevende i ægteskabs-lignende forhold – trives og i øvrigt fungerer i den familiemæssige sammenhæng,

hvor de indgår. Skal det forstås sådan, at I ikke slet ikke har nogen forudsætninger for at vurdere, hvordan familierne fungerer, og om der er grund til bekymring for parterne eller evt. fællesbørns trivsel?”

Hun forklarede, at hun svarede på Kristina Rosados mail med en bemærkning om, at de var opmærksomme herpå, og at de ville stille yderligere spørgsmål. Adspurgte, om de fik den fornødne tid til at stille spørgsmål til parrene ved tolkede samtaler, forklarede hun, at de, så vidt hun husker, ikke havde nogle umiddelbare bekymringer.

Efterfølgende blev der afholdt samtaler med samtlige familier under medvirken af en socialrådgiver. Det var disse samtaler, der affødte, at de over for Udlændingestyrelsen gav udtryk for bekymring i forhold til tre af familierne. Hun deltog ikke selv i samtalerne med parrene, men hun modtog tilbagemeldinger om, hvordan samtalerne forløb. Hvis der var børn, skulle de svare på, hvem barnet skulle følge. Det var én af de ting, hun skulle melde tilbage til Udlændingestyrelsen efter samtalerne. Der var tre familier, hvor de efterfølgende sendte bekymringsskrivelser til Udlændingestyrelsen om adskillelserne.

Hun blev foreholdt mail af 25. februar 2016 kl. 14.32 fra Kristina Rosado til hende (ekstrakten side 238-239), hvoraf fremgår blandt andet:

” Som lovet her en liste over de par uden børn, som vi har planlagt til flytning på onsdag den 2. marts:

...

Endvidere planlægger vi flytning af følgende par med børn i løbet af næste uge:

...

Som nævnt i telefonen, skal vi bede jer om hurtigst muligt at tale med parrene om, hvem fællesbørnene skal bo sammen med, samt om de har familierelationer på andre centre, som vi skal tage højde for i forbindelse med planlægningerne. Her vil det navnlig være relevant, hvis der er voksne familiemedlemmer, som kan støtte op om den af parterne, som forbliver indkvarteret sammen med fællesbarnet/-børnene.

Du må endelig ringe eller skrive, hvis du har spørgsmål e.l.”

Hun forklarede hertil, at hun ikke kan svare på, hvornår i dette forløb de gennemførte samtalerne med parrene med børn.

Hun blev foreholdt mail af 29. februar 2016 kl. 15.29 fra hende til blandt andre Kristina Rosado (ekstrakten side 253), hvoraf fremgår:

”Hermed info om de berørte par efter de har haft samtale med socialrådgiver. Der er storbekymring for parrene der har reageret kraftigt på informationen efterfølgende.

De to familier hvor der er børn involveret har jeg ikke mulighed for at give dig info før i morgen, da vi ikke har kunne afholde samtalerne før her i eftermiddag. Jeg beklager ventetiden.”

Hun forklarede hertil, at hun ikke erindrer kronologien i forløbet.

Hun mener ikke, at hun havde drøftelser med medarbejdere i Udlændingestyrelsen, herunder Kristina Rosado, om, hvorvidt der kunne være undtagelser. De opfattede det således, at ”det er sådan, det er”, men de gav selvfølgelig udtryk for bekymring i forhold til par, hvis dette var relevant. Herefter var det Udlændingestyrelsen, der tog sig af det videre forløb. De udførte blot det, de fik besked på.

Adspurg, om hun havde indtryk af, at der tale en ordning uden undtagelser, forklarede hun, at hun umiddelbart havde en opfattelse af, at det ikke gjorde den store forskel, om de ”sendte bekymringerne ind”, idet det ikke ændrede på beslutningerne. Beslutningerne blev gennemført alligevel. Hun erindrer ikke, at de blev spurgt ind til yderligere, når de ”sendte bekymringerne ind”. Hun tror, at henvendelserne ville være gået gennem hende, hvis der havde været telefoniske forespørgsler fra Udlændingestyrelsen vedrørende de par, som de havde indkvarteret. Helt generelt var det hende, der havde dialogen om flytning til et andet center, hvis et par skulle adskilles efter eksempelvis en episode med vold.

Adspurgt, om hun vedrørende parrene omfattet af kommissionens undersøgelse blev kontaktet af Udlændingestyrelsen med anmodning om oplysninger, forklarede hun, at de havde et par, hvor der måtte sendes en underretning efterfølgende, fordi parret reagerede meget voldsomt, ligesom nogle par skulle have et flyttepåbud, fordi de ikke ville flytte frivilligt. Den dialog, de havde med Udlændingestyrelsen i disse tilfælde, angik, at parrene ikke ville flytte og således ikke ville efterleve påbuddet herom. Oplysninger om parret, deres situation og indbyrdes relation var alene noget, som de havde en dialog med Udlændingestyrelsen om i form af deres bekymringsskrivelser. De sendte bekymringsskrivelser om tre af de fem par, som de havde indkvarteret. De talte med de par, hvor der blev udstedt et flyttepåbud, idet de skulle forkynde flyttepåbuddet for parrene. Hun deltog ikke i disse samtaler. Samtalerne blev varetaget af enten en socialrådgiver eller kontaktpersonen i den bygning, hvor det pågældende par boede. Hun fik alene en tilbagemelding om, hvorvidt parret ville flytte frivilligt eller ej. Formålet med samtalen var at sikre, at de pågældende forstod, at de havde fået et flyttepåbud, og var oplyst om konsekvenserne, hvis de ikke flyttede frivilligt, herunder at de kunne flyttes med politiets hjælp.

Hun deltog ikke i operatørmødet den 23. februar 2016 og husker ikke at have hørt om mødet.

Adspurgt, om hun huskede det par, der klagede til Folketingets Ombudsmand, forklarede hun, at hun havde læst om parret, men hun vidste ikke, at det var et par, der havde været indkvarteret hos dem. Hun kender alene til sagen fra medierne.

Hun har ikke yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

--- o0o ---

[...]

[...]

--- o0o ---

Kl. 15.00 mødte Lars Sloth som vidne. Han blev vejledt om sandhedspligten og strafansvaret.

Han blev orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommisionen har afgivet sin beretning.

Lars Sloth forklarede, at han er direktør for børn, kultur, fritid, borgerservice og IT i Thisted Kommune. Det var han også i 2016.

Thisted Kommune drev i 2016 ét asylcenter for voksne og ét asylcenter for uledsagede mindreårige. De havde på det tidspunkt omkring 400-500 asylansøgere indkvarteret på forskellige adresser i Hanstholm by og et par andre lokationer.

Hans kommunikation med Udlændingestyrelsen gik altid gennem kontorchef Thomas Mortensen.

Udlændingestyrelsens høringer i januar 2016 blev varetaget af centerchef Lars Enevold Andersen, som refererede til ham. Han var ikke selv involveret i høringerne, men han var tæt på driften, da det var et område med stort politisk fokus.

Foreholdt Inger Støjbergs opslag på Facebook af 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) forklarede han, at opslaget ikke gav anledning til noget særligt hos dem. Der kan have været en enkelt eller to blandt de ansatte, der bemærkede noget hertil. Opslaget fyldte uden tvivl ude på de enkelte centre. Der var ingen af de såkaldte ”barnebrude” blandt de 400-500 asylansøgere, som Thisted Kommune havde indkvarteret.

Han blev foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til operatørerne (ekstrakten side 110) vedhæftet pressemeddelelsen, og hvoraf fremgik blandt andet, at Udlændingestyrelsen snarest muligt ville varsle flytning i samtlige sager, hvor en mindreårig boede sammen med en ældre ægtefælle eller samlever. Han bekræftede, at han modtog mailen. Han talte om mailen med centerchef Lars Enevold Andersen og Lisbeth Falsig Laurberg Jensen, der var ansat på Thisted Kommunes center for mindreårige. Han husker, at de tillige havde brug for at drøfte mailen med Udlændingestyrelsen og Thomas Mortensen. De blev herefter indkaldt til et møde i Udlændingestyrelsen den 23. februar 2016 for at drøfte blandt andet dette.

Thisted Kommune havde fortsat ikke på deres centre indkvarteret nogen, der var omfattet af pressemeddelelsen, og de nåede heller ikke at få nogle par, der blev adskilt som følge af pressemeddelelsen. De havde et tidligere eksempel, hvor der var kommet en indberetning om en 17-årig pige, der angiveligt skulle tvangsgiftes. Parret levede ikke sammen i forvejen. Pigen blev tvangsfjernet fra familien og anbragt efter serviceloven og dermed uden om Udlændingestyrelsen. Det var deres medarbejdere, der var blevet opmærksomme på det.

Mødet den 23. februar 2016 var formentlig allerede i kalenderen, da de modtog mailen den 10. februar 2016, men han kan ikke huske det. Han ringede ikke til Thomas Mortensen. Han kan ret sikkert udelukke, at andre havde ringet til Thomas Mortensen, da det alene var ham, der havde kontakt til Thomas Mortensen.

Han deltog i mødet den 23. februar 2016. Han blev foreholdt et PowerPoint slide med overskriften ”Indkvartering af mindreårige med ægtefæller/samlever” fra mødet (ekstrakten side 5306). Han forklarede, at han kan huske, at de var flere operatører, der spurgte ind til, om det nu kunne være rigtigt, at adskillelse gjaldt for alle par. PowerPoint sliden understregede for dem, at det gjaldt for alle. Der var en drøftelse af, om ikke der kunne gøres undtagelser. Det var altid Thomas Mortensen, der ledede disse operatørmøder. Foreholdt Kristina Rosados forklaring om, at det var hende, der havde lavet sliden, og at hun havde holdt et oplæg herom på mødet, forklarede han, at det godt kan passe, at Kristina Rosado deltog i mødet vedrørende dette punkt. Der var forskellige medarbejdere, der deltog på skift under behandlingen af de enkelte

punkter. Han husker ikke konkret, om de drøftede, hvorvidt man arbejdede på, at der ville komme undtagelser til ordningen, men han husker, at de var meget uforstående over for, at der skulle være en praksis uden mulighed for at gøre undtagelser. Flere af de andre operatører havde par boende, hvor den ene var mindreårig. Der var eksempelvis diskussioner om par, hvor den ene var 17 år og den anden 19 år. Som han husker det, var det særligt nogle af de andre operatører – formentlig fra Røde Kors og Jammerbugt Kommune – der havde par boende, og som stillede spørgsmål til det. Da han gik fra mødet, havde han ikke fået indtryk af, at der skulle ændres på den nye praksis. Han tog notater på mødet, men disse eksisterer ikke længere.

Han blev foreholdt noter på et PowerPoint slide fra operatørmødet den 23. februar 2016 med noter foretaget af en medarbejder hos Røde Kors (ekstrakten side 7127), og hvoraf fremgår:

”US rejser pt. nogle sager som principielle for ministeriet. Det er US ansvar at konventioner overholdes (også børnenes rettigheder).

De forventer at retningslinje vil rumme at der kan dispenseres i nogle sager, så bekymringer om at skille familier ad skal rejses overfor US (om de kan dispensere og i hvilket omfang vides ikke endnu...)”

Han forklarede hertil, at noterne ser retvisende ud for ham. Han kan hverken be- eller afkræfte, om det på mødet den 23. februar 2016 blev nævnt, at der ville blive rejst eksempler over for ministeriet.

Når han læser Røde Kors’ notater på sliden fra mødet den 23. februar 2016, kan han godt huske, at der var tale om at rejse sager for ministeriet, men han kan ikke huske, om dette blev nævnt på mødet.

Thisted Kommune fik heller ikke på et senere tidspunkt par indkvarteret, som var omfattet af instruksen.

Han er ikke i besiddelse af yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af betydning for kommissionens undersøgelse.

Mødet sluttede kl. 15.17.

Peter Mørk Thomsen
Formand

Advokat Anders Valentiner-Branth for Henrik Grunnet

Advokat Stine Gry Johannessen for Anna-Sophie Kolding Saugmann-Jensen

Advokat Peter Breum for Sofie Odgaard, Adam Abdel Khalik og Anne Nygaard Just (fra kl. 10.10)

---o0o---

Kl. 09.00 mødte Andreas Højmark Søndergaard. Han blev gjort bekendt med, at han ikke har pligt til at udtale sig.

Adspurgt, bekræftede han, at han deltog i turen til Bruxelles, hvor ministeren skulle tale om den danske ”smykkelov”. Han erindrer ikke det Facebook opslag, ministeren skrev i minibussen på vej til lufthavnen, men det forekommer ham ikke usandsynligt, at ministeren ville skrive et Facebook opslag i en bus på vej til lufthavnen.

Foreholdt godkendelsesforløbet vedrørende ”notat om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere”, der fremgår af sags- og dokumenthåndteringssystemet F2 (ekstrakten side 5502), forklarede han, at han ikke har arbejdet i systemet siden den 1. maj 2016. Han har alene arbejdet i systemet som ministersekretær. Han har ikke arbejdet i systemet som sagsbehandler, og han kan derfor ikke redegøre for alle funktionerne i systemet. Den venstre del af skærbilledet, der indeholder overskriften ”Sagsfremstilling”, var den såkaldte ”mappeforside”. Mappeforsiden indeholdt oplysninger om, hvad sagen drejede sig om, frister og hvem modtageren var. Af den pågældende mappeforside fremgår, at modtageren var ministeren, at det var ministeren, der skulle godkende sagen, og at sagen var ”clearet med Udlændingeafdelingen”. I højre margin af mappeforsiden fremgår sagens stamdata, herunder oplysninger om det ansvarlige fagkontor, sagsbehandler og datering. Af den pågældende mappeforside kan man blandt andet se, at sagen var udarbejdet af Koncernøkonomi i Koncernstyringsafdelingen. Mappeforsiden var indeholdt i alle sager, der blev forelagt ministeren. Det ville have beroet på en fejl, hvis der var en sag uden en mappeforside. Af den højre del af skærbilledet fremgår selve godkendelsesforløbet. Det bestod af forskellige trin, afhængig af hvor mange der skulle godkende sagen. Det pågældende godkendelsesforløb havde syv trin. Af skærbilledet fremgår det ikke, hvem der stod på trin 1. På trin 2 var det Jesper Gori, på trin 3 og 4 var det to afdelingschefer, på trin 5 var det kontorchef i Ledelsessekretariatet, Jonas From Solberg, på trin 6 var det departementschefen, og på trin 7 var det afslutningsvis ministeren.

Når det i sagssystemet fremgik, at han ”godkendte på vegne af sig selv”, betød det ikke, at han havde taget stilling til indholdet af sagen. Når sagen var nået til trin 6, hvor departementschefen skulle godkende, ville sagen komme frem i systemet i forkontoret. Det betød, at henholdsvis departementschefens og ministerens HK-sekretærer samt de to ministersekretærer – altså ham selv og Sofie Odgaard – ville kunne se sagen. Det var herefter deres opgave at markere sagen, således at den blev synlig for departementschefen på departementschefens iPad. Departementschefen kunne herefter behandle sagen og trykke godkend, hvorefter sagen ville forsvinde fra departementschefens skærbillede for på ny at fremgå hos medarbejderne i forkontoret. Herefter var det igen deres opgave at markere sagen, således at den blev sendt til ministerens iPad. Hvis departementschefen havde haft spørgsmål eller kommentarer til sagen, kunne departementschefen have markeret det i systemet, hvorefter det i så fald havde været forkontorets opgave at reagere på kommentaren, således at sagen blev sendt retur til sagsbehandleren og det relevante fagkontor, der herefter kunne forholde sig til kommentaren. Ministeren kunne tilsvarende komme med bemærkninger eller kommentarer til sagen, som medførte, at forkontoret ville sende sagen retur til fagkontoret eller for eksempel arrangere et møde, hvis der var nogle spørgsmål, ministeren ville drøfte. Når ministeren afslutningsvist havde godkendt sagen, ville den igen fremgå af systemet i forkontoret, der herefter skulle godkende sagen, hvorefter den ville blive sendt retur. Dette var den almindelige fremgangsmåde. Han har aldrig godkendt noget i eget navn. Han kan ikke forklare, hvorfor der står, at han har ”godkendt på vegne af sig selv”. Han har aldrig godkendt på vegne af sig selv. Det er hans opfattelse, at det typisk fremgik på denne måde, selvom han ikke godkendte på vegne af sig selv.

Han erindrer ikke, hvorfor sagen blev returneret til Anne Nygaard Just den 5. februar 2016 kl. 14.18. Han antager, at det ikke var et større problem, der skulle løses, eller en problemstilling der i øvrigt havde betydning for sagens materielle indhold, henset til den korte tid, der gik, indtil sagen blev genoptaget, og eftersom sagen blev returneret direkte til trin 7 og ikke blev sendt gennem hele godkendelseskæden på ny.

Foreholdt mail af 22. februar 2016 kl. 11.10 fra ham til Laura Purup, Sofie Odgaard og Anne Nygaard Just (ekstrakten side 5373) angående en ”udvalgsorientering vedrørende nye retningslinjer for indkvartering af barnebrude på asylcentre” forklarede han, at han fortsat ikke husker, hvem han kontaktede til brug for sin besvarelse. Han kan se, at en sagsbehandler fra Koncernøkonomi var sat ”cc” på mailen, og han formoder derfor, at han konsulterede Koncernstyringsafdelingen, inden han svarede. Om det skete på kontorchef-, afdelingschef- eller departementschefniveau, husker han ikke. Da hans svar omhandlede en oplysning til et folketingsudvalg, var det dog ikke ”yngste fuldmægtige”, han havde kontakt med.

Han husker ikke at have deltaget i et møde den 9. marts 2016 med Jesper Gori, Uffe Toudal Pedersen, Inger Støjberg og Mark Thorsen. Han kan heller ikke huske, om han medio marts 2016 har deltaget i et møde vedrørende samråd Z.

Han blev på ny foreholdt godkendelsesforløbet vedrørende notat om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere, der fremgår af sags- og dokumenthåndteringssystemet F2 (ekstrakten side 5502). I øverste højre del af skærbilledet fremgår fire dokumenter med titlen ”Aktdokument”, ”Sagsfremstilling”, ”Notat om indkvartering af mindreårige med ægtefæller” og ”Bilag 1: Opfølgende høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge”. Han forklarede, at han ikke ved, hvad dokumentet benævnt ”aktdokument” indeholdt, og han antager, at de øvrige dokumenter udgjorde de samlede akter på sagen. De akter, der tidligere lå på de fysiske sager, når de blev lagt til ministeren, bestod også typisk af den samlede sag med en sagsfremstilling, et notat om sagen samt bilag. Han husker ikke indholdet af dokumenterne i denne sag, herunder om det udgjorde sagens samlede dokumenter. På ny adspurgt, hvorfor sagen blev returneret til Anne Nygaard Just den 5. februar 2016 kl. 14.18, forklarede han, at sagerne som standard blev returneret til trin 1. Foreholdt, at det af godkendelsesforløbet fremgår, at sagen blev returneret til Anne Nygaard Just den 5. februar 2016 kl. 14.18, og at Anne Nygaard Just ”genoptog” sagen samme dag kl. 14.23, forklarede han, at ”genoptagelse” – som han husker det – betød, at sagen blev ”sat i flow” igen. Der var løbende mange sager, der blev forelagt for ministeren, hvorfor der ikke var noget odiøst i, at der i denne sag gik 4-5 dage – henover en weekend – fra Anne Nygaard Just genoptog sagen, til den blev godkendt den 9. februar 2016 kl. 13.44. Hvis sagen havde ligget hos ministeren fra mandag til fredag, ville det have været mere bemærkelsesværdigt. Det ser ikke ud til, at sagen efter genoptagelsen på ny gik op igennem systemet via det almindelige godkendelsesforløb. De bemærkninger, som gav Anne Nygaard Just anledning til at genoptage sagen, kan formentlig genfindes i F2-systemet. Bemærkningerne svarer til de fysiske notater, der tidligere kunne findes på de fysiske sagsakter.

Han blev foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 17.50 fra Line Skytte Mørk Hansen til Anne Nygaard Just og Anette Görtz (ekstrakten side 6444) med et spørgsmål om, hvorvidt en af dem havde ”sendt de konkrete sager vi har fået fra US om barnebrude til Ministeren”, og Anne Nygaard Justs svar samme dag kl. 17.51 (ekstrakten side 6443), hvorefter fremgår: ”Ja, Andreas kom og bad mig om det.” Han forklarede, at han ikke husker dette forløb, herunder at han skulle have bedt Anne Nygaard Just om sagerne.

---o0o---

Kl. 09.40 mødte Anna-Sophie Saugmann-Jensen. Hun gjort bekendt med, at hun ikke har pligt til at udtale sig. Hun blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Hun forklarede, at hun blev cand.jur. i februar 2015. Oplysningerne på hendes LinkedIn profil er opdaterede og svarer til hendes karriereførløb. Hun begyndte efter en ressortomlægning i juni 2015 i Familiesammenføringskontoret, hvor Jesper Gori var kontorchef. Hun arbejdede med konkret sagsbehandling vedrørende familiesammenføring efter EU-retten og familiesammenføringsspørgsmål i øvrigt. En del af arbejdet indebar, at hun skulle forholde sig til navnlig Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Hun forberedte også et lovforslag om udskydelse af retten til familiesammenføring i tre år, hvor artikel 8 var særlig relevant. Det var ikke kun hende, der beskæftigede sig med konventionsproblemstillinger. EMRK spillede i det hele taget en meget stor rolle på udlændingeområdet. Hun refererede til både kontorets souschef Merete Milo og kontorchef Jesper Gori. I relation til sagen om indkvartering af mindreårige drøftede hun sagen med Jesper Gori, men enkelte gange – typisk når Jesper Gori ikke var tilstede – drøftede hun sagen med Merete Milo. Hun beskæftigede sig med sagen om indkvartering af mindreårige asylansøgere, indtil hun forlod ministeriet i maj 2017.

Foreholdt Inger Støjbergs Facebook opslag den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) forklarede hun, at hun ikke læste opslaget samme dag, men hun har efterfølgende læst det adskillige gange. Hun kan ikke huske, om opslaget gav anledning til drøftelser i ministeriet. Hun var ikke involveret i den høring af operatørerne, som Udlændingestyrelsen gennemførte på foranledning af ministeriet, og hun mener, at hun først så resultatet relativt sent i forløbet.

Foreholdt notat om ”Høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende” (ekstrakten side 62 ff.) forklarede hun, at hun først blev inddraget i sagen, da Jesper Gori bad om hendes og Merete Milos umiddelbare bemærkninger til et notat om indkvarteringsordningen. Notatet vedrørende høringen havde hun på daværende tidspunkt endnu ikke set, og hun erindrer først at have set notatet på et langt senere tidspunkt, muligvis først i forbindelse med, at de indsamlede det materiale, der skulle sendes til Folketingets Ombudsmand. Foreholdt oplysningen i notatet om, at ”Ingen operatører har oplyst om indikationer på tvang eller lignende i de konkrete sager” (ekstrakten side 62), forklarede hun, at ”tvangsaspektet” havde stor betydning såvel generelt, da det var et grundlæggende hensyn bag ordningen, som konkret, da det var et forhold, man belyste og vejledte om i de enkelte sager. Det indgik også i de retningslinjer, de senere udarbejdede. Hun husker ikke, at de konkret drøftede den pågældende sætning i notatet (ekstrakten side 62).

I perioden fra den 25. januar til den 10. februar 2016 var hun ikke meget inde over sagen. Det var først efter, at hun modtog notatet om indkvarteringsordningen fra Jesper Gori, at hun blev inddraget rigtigt i sagen, og det var først i slutningen af marts 2016, hun blev sagsbehandler på sagen. Forud for dette tidspunkt blev hun alene inddraget ad hoc, og hun havde dengang ikke overblik over hverken det materielle eller processen i sagen. Hun har ikke fuldt overblik over, hvad ministeriet inddrog af oplysninger, og hvilke overvejelser ministeriet havde i perioden forud for, at hun blev sagsbehandler på sagen.

Det var ikke en betingelse for adskillelse, at der var konstateret tvang i de enkelte sager. Der var også et hensyn til en ”betænkningsperiode”. Det var ønsket at give de mindreårige en periode, hvor de på et oplyst og tvangsfrit grundlag kunne tage stilling til, om samlivet var frivilligt. Det var derfor ikke en betingelse i de enkelte sager, at der skulle være konstateret tvang. På ny adspurg, om hun havde fået oplysningen fra Udlændingestyrelsen om, at der ikke forelå tvang i nogen af de konkrete sager, gentog hun, at hun ikke husker, at de drøftede denne oplysning. Hun kan ikke med sikkerhed sige, hvornår hun første gang så notatet om høringen, men det var muligvis i forbindelse med, at de indsamlede det materiale, der skulle sendes til Folkeetingets Ombudsmand.

Adspurg, hvilke faktiske oplysninger, der forelå, som kunne understøtte formodningen om, at der kunne være tale om et tvangsmæssigt samliv, forklarede hun, at hun ikke mindes, at der forelå statistiske oplysninger eller lignende. Det var baseret på en generel betragtning om, at asylansøgerne skulle indkvarteres i myndighedernes lokaler på baggrund af en myndighedsbeslutning. Der var tale om mindreårige, der i vidt omfang kom fra lande med lavere ægteskabsalder, og hvor der i videre omfang var tradition for arrangerede ægteskaber. Det var denne type generelle oplysninger, de havde. Adspurg, om det var arrangerede ægteskaber, ordningen skulle forebygges, forklarede hun, at tvangægteskaber og arrangerede ægteskaber ikke var det samme. Ordningen rettede sig mod tvangægteskaber. Det var dét, der var det retlige hensyn bag ordningen.

Foreholdt notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5361ff.) og mail af 28. januar 2016 kl. 14.24 fra Jesper Gori til hende og Merete Milo (ekstrakten side 48), forklarede hun, at hun deltog i udarbejdelsen af notatet. Jesper Gori ville gerne have hendes bemærkninger til notatet inden for 30 minutter, og hendes gennemgang var derfor meget hurtig. Hun hæftede sig navnlig ved en sætning under afsnittet om ordningen for de 15-17-årige om, at retten til familieliv ”normalt ikke vil indeholde en særlig forpligtelse, der begrænser råderummet ved vurderingen af, hvor indkvartering skal ske” (ekstrakten side 52). Hun var skeptisk over for denne sætning, og hun slog derfor op i kommentaren til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, hvor

hun forsøgte at finde retspraksis fra Domstolen, der vedrørte en ordning, der svarede til ordningen i denne sag. Hun kunne ikke finde sager, der vedrørte en tilsvarende ordning, men hun fandt nogle sager, der vedrørte tvangsfjernelse af børn. Her havde Domstolen lagt vægt på den konkrete vurdering og de processuelle garantier. Hun talte med Jesper Gori om, hvad hun havde fundet på den korte tid, hun havde haft til rådighed. Hun fortalte ham også, at det var hendes vurdering, at noget tilsvarende ville gøre sig gældende i forhold til ordningen i denne sag. Hun fik herefter at vide, at hun ikke skulle foretage sig yderligere. Hun var herefter ikke involveret i udarbejdelsen af notatet.

Et par dage senere – men inden at pressemeddelelsen blev offentliggjort den 10. februar 2016 – fortalte Jesper Gori hende, at han havde talt med Justitsministeriets Stats- og Menneskeretskontor, der var enige i, at der skulle foretages en konkret vurdering. Jesper Gori nævnte i denne forbindelse, at han havde indsat forbeholdet i den pressemeddelelse, der var blevet udarbejdet, men hun så ikke udkastet til pressemeddelelsen. Det næste, hun så i sagen, var et link til pressemeddelelsen uden forbehold, som Jesper Gori sendte til hende.

Adspurgt, om hun over for Jesper Gori uddybede, hvad der lå i de processuelle garantier, som Domstolen lagde vægt på i sager om tvangsfjernelse, forklarede hun, at det ikke var et spørgsmål, de drøftede nærmere på daværende tidspunkt.

Hun hørte først om det møde, Jesper Gori havde haft med ministeren den 9. februar 2016, hvor pressemeddelelsen blev drøftet, efter at pressemeddelelsen blev offentliggjort. Hun kan dog ikke huske, hvornår Jesper Gori fortalte om mødet, men det må have været på et tidspunkt i foråret 2016. Hun har svært ved at skelne mellem, hvad Jesper Gori har fortalt hende om mødet den 9. februar 2016, og hvad han har fortalt om efterfølgende møder. Det indtryk, hun fik ud fra det, Jesper Gori fortalte om sine drøftelser med ministeren i den tidlige periode af forløbet, var, at Jesper Gori havde sagt, at der skulle gøres undtagelser i forhold til de internationale konventioner, når det var nødvendigt, men at ministeren ikke ønskede undtagelser og ikke ønskede at kommunikere det udadtil. Hun havde mange drøftelser med Jesper Gori herom. Hun var også sagsbehandler på sagen med Folketingets Ombudsmand, og i den forbindelse talte hun med såvel Jesper Gori som Lykke Sørensen om de overvejelser, der lå bag ordningen. Lykke Sørensen fortalte også, at hun på koncerndirektionsmødet havde sagt, at der skulle gøres undtagelser i henhold til Danmarks internationale forpligtelser, og at Udlændingestyrelsens direktør var tilstede på mødet. Lykke Sørensen fortalte ikke andet om forløbet på mødet. Det, Lykke Sørensen fortalte hende, var det, de efterfølgende videreformidlede om koncerndirektionsmødet til Folketingets Ombudsmand.

Om Jesper Goris mail af 10. februar 2016 kl. 14.57 til hende (ekstrakten side 6154) med et link til den offentliggjorte pressemeddelelse, og hvori Jesper Gori anførte, at ” det blev den hårde model”, forklarede hun, at hun opfattede det på den måde, at Jesper Gori herved fortalte, at forbeholdet var blevet taget ud af pressemeddelelsen. Hun tror ikke, de på daværende tidspunkt drøftede, hvilken betydning det ville få, og hun husker ikke, at de drøftede andre ”modeller” for ordningen. Hun ved ikke, hvad Jesper Gori præcis mente med sin mail, men hun opfattede det sådan, at det var hans måde at fortælle hende, at forbeholdet ikke var medtaget.

Hun har ikke kendskab til, om Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 modtog andet end pressemeddelelsen på skrift. På daværende tidspunkt var hun ikke tæt inde over sagen. Først på et senere tidspunkt hørte hun, at der var overvejelser om at sende yderligere retningslinjer til Udlændingestyrelsen. Hun har ikke hørt, om det blev overvejet at sende notatet af 2. februar 2016 til Udlændingestyrelsen. Hun vidste på daværende tidspunkt ikke, at notatet var blevet endeligt. Det indtryk, hun havde fået fra Jesper Gori, var, at notatet ikke længere spillede nogen rolle. Det var blevet overhalet af de drøftelser, der efterfølgende var opstået. Adspurgt, om notatet var blevet overhalet den 10. februar 2016, forklarede hun, at det først var efter den 10. februar 2016, at de talte om notatet. Det var formentlig på et tidligt tidspunkt i foråret 2016. Hun tror, det var i forbindelse med udarbejdelse af et presseberedskab, at hun spurgte Jesper Gori, om der fandtes en endelig udgave af notatet. Det var i den forbindelse, at Jesper Gori gav hende indtryk af, at der havde været en række møder mv., der gjorde, at notatet ikke længere havde nogen betydning.

Hun blev foreholdt mailtråd mail af 15. april 2016 kl. 17.59 fra Jesper Gori til hende og Anne Nygaard Just (ekstrakten side 975), hvoraf fremgår bl.a.:

”Hvilken karakter havde instruksen til US om barnebrude egentlig- udover pressemeddelelsen? Blev instruksens videreformidlet mundtligt, eller blev der sendt en skriftlig instruks (fx med henvisning til pressemeddelelsen)? Har på fornemmelsen, at pressemeddelelsen er instruksens, så at sige - men jeg kan tage fejl?”

Hun blev desuden foreholdt, at Anne Nygaard Just den 18. april 2016 kl. 11.25 besvarede mailen således (ekstrakten side 975):

”Jeg beklager den sene tilbagemelding. Jeg husker kun, at den er givet mundtligt efter pressemeddelelsen kom ud, men jeg ved ikke, om Lykke eller Moya (som jeg husker var en smule inde over sagen i starten) har sendt noget på skrift fra dem.”

Hertil forklarede hun, at det formentlig var til brug for besvarelsen af Folketingets Ombudsmands spørgsmål i sagen, at de undersøgte, om der var sendt andet skriftligt materiale til Udlændingestyrelsen end pressemeddelelsen. Hun husker ikke, om der blev fulgt op på denne mailtråd. Da de udarbejdede udkastet til svar til Folketingets Ombudsmand, lagde hun flere gange op til, at de skulle høre Koncernøkonomi, så de kunne være helt sikre på, at det, de skrev, også var rigtigt.

Foreholdt sin mail af 29. april 2016 kl. 8.50 til Jesper Gori (ekstrakten side 1263), hvori hun spurgte, om Koncernøkonomi skulle høres, forklarede hun, at sagen indledningsvis havde været forankret i Koncernøkonomi. Det havde derfor været oplagt at afstemme svaret med dette kontor. Hun husker dog ikke, om de faktisk gjorde det. Det var åbenbart relevant at høre dem, så hun antager, at de gjorde det. Det ville enten være sket på mail, eller ved at de gik forbi kontoret og talte med dem. Hvis hun selv havde talt med nogen, ville det være Anne Nygaard Just, men hun husker det ikke. Hun kan dog huske, at hun på et senere tidspunkt sendte en ny mail til Jesper Gori, hvor hun igen spurgte, om de burde høre Koncernøkonomi. Hun hørte ikke Koncernøkonomi af egen drift, da hun gerne ville have sin chefs godkendelse i denne sag.

Foreholdt den beskrivelse af en telefonsamtale mellem Lene Linnea Vejrum og Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 1331), der fremgår af ministeriets udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1330 ff.), forklarede hun, at hun læste om samtalen, men hun kan ikke huske, hvornår hun første gang blev bekendt med den. Hun kan også huske, at hun så Lene Linnea Vejrum's telefonnotat af 31. marts 2016 (ekstrakten side 1336). Hun ved ikke mere om samtalen end det, der fremgår af telefonnotatet. Hun kan ikke huske, om ministeriets udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand blev rundsendt i ministeriet, herunder om det blev sendt til Koncernøkonomi. Hun husker heller ikke, om udtalelsen blev drøftet med nogen.

Hun deltog i mødet i Social- og Indenrigsministeriet den 10. februar 2016 vedrørende ægteskaber indgået af mindreårige (ekstrakten side 7131). Hun blev foreholdt referatet fra mødet, hvoraf fremgår bl.a.:

”**UIBM** oplyste, at der i ministeriet for tiden alene er fokus på problemstillingen med ægteskaber indgået af mindreårige for så vidt angår indkvarteringsområdet og endnu ikke på familiesammenføringsområdet. Der er for tiden et politisk ønske om et rent snit, hvorefter der ikke skal kunne ske indkvartering af mindreårige i ægteskabslignende forhold.”

Hun forklarede, at det – så vidt hun husker – var Social- og Indenrigsministeriet, der havde indkaldt til mødet. Hun deltog med kort varsel, og hun havde derfor kun hørt ganske lidt om baggrunden for mødet. Hun tror, at en af grundene til, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet var repræsenteret på mødet, var, at spørgsmålet om ægteskaber indgået af mindreårige også havde betydning for familiesammenføringssager. Hun tror, at det pågældende afsnit fra referatet er noget, Jesper Gori har udtalt. Hun kan ikke huske, hvad der blev sagt på mødet, herunder om der blev talt om muligheden for konkrete undtagelser, men det politiske ønske var i hvert fald, at der skulle være et ”rent snit”. Baggrunden for mødet var, at Social- og Indenrigsministeriets retningslinjer for indgåelse af ægteskab mellem mindreårige skulle ændres.

Som hun husker det, var det først i juni 2016, at der kom fokus på den hypotetiske kongebrevsvurdering, som medførte, at der i tilfælde, hvor det blev vurderet, at et par ville kunne få kongebrev, skulle gøres undtagelse. Det skete – så vidt hun husker – i forbindelse med, at Udlændingestyrelsen meddelte, at de ville træffe afgørelse i de konkrete sager. Udlændingestyrelsen havde til brug for afgørelsen af de konkrete sager anmodet ministeriet om retningslinjer herfor. I den forbindelse fortalte Lykke Sørensen hende, at hun igen havde talt med Nina Holst-Christensen i Justitsministeriet, som havde udtalt, at der skulle foretages en hypotetisk kongebrevsvurdering. Det er hendes opfattelse, at der var uenighed mellem Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Justitsministeriet om, hvornår den hypotetiske kongebrevsvurdering blev introduceret.

Foreholdt Orla Borgs artikel 'Flytning af unge flygtninge kan stride mod konvention' i Jyllands-posten den 19. februar 2016 (ekstrakten side 192) og mailtråd mellem Merete Milo, Mark Thorsen, Jesper Gori og hende fra den 18. februar 2016 kl. 14.35 til den 19. februar 2016 kl. 15.53 (ekstrakten side 175-180) om den forudgående henvendelse fra Orla Borg, forklarede hun, at hun modtog en mail fra Jesper Gori, der var på ferie. Han bad hende om at lave et udkast til svar og skitserede kort nogle retningslinjer for svaret. Så vidt hun husker, oplyste Jesper Gori tillige, at svaret ikke var, som ministeren ønskede det. Hun udarbejdede et udkast til svar, som hun samme eftermiddag forelagde for Stats- og Menneskeretskontoret i Justitsministeriet. Adspurg, hvorfor et udkast til svar til en journalist skulle forelægges for Justitsministeriet, forklarede hun, at der var flere årsager til dette. Dels havde hun talt med Jesper Gori om, at de skulle forelægge svaret for Justitsministeriet, og dels var det på daværende tidspunkt meget naturligt at inddrage Justitsministeriet. Det var den sædvanlige sagsgang efter ressortomlægningen, hvorefter der var en meget tæt kontakt mellem Stats- og Menneskeretskontoret og blandt andet hendes kontor i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Samtidig var en forelæggelse for Justitsministeriet medvirkende til at give svaret tyngde. Hun vidste, at de ikke lagde op til det svar, ministeren ønskede. Hun blev ikke inddraget i de efterfølgende drøftelser af udkastet, hvor Mark Thorsen fjernede den del af svaret, der vedrørte undtagelsesmuligheden. Hun tror, at

Merete Milo over telefonen på vej hjem svarede, at man ikke kunne skrive svaret uden forbeholdet om undtagelser, som Mark Thorsen havde lagt op til.

Hun blev foreholdt mail af 19. februar 2016 kl. 13.59 fra Lykke Sørensen til Merete Milo, Jesper Gori og hende vedrørende muligheden for at berigtige pressemeddelelsen (ekstrakten side 189). I mailen hedder det:

”Det kan vi ikke, fordi det er ministerens klare tilkendegivelse, at der ikke skal være undtagelser. Jesper og jeg har haft et længere forløb med ministeren om sagen.

Vores besvarelse til avisen skal derfor også godkendes af både Uffe og ministeren samt Mark. Jeg tror ikke, at vi kommer igennem med en besvarelse som anført nedenfor, men det skal vi selvfølgelig forsøge, og vi mås skrive, at det har været forelagt JM.

Så det kan sendes til kommunikationsenheden med den klare forholdsordre, at det skal godkendes af Uffe, Mark og ministeren.”

Hertil forklarede hun, at hun – i forbindelse med at hun blev inddraget i sagen – læste pressemeddelelsen og ministerens udtalelser om ordningen. I den forbindelse kunne hun konstatere, at ordningen fremstod undtagelsesfri, hvilket hun fandt meget betænkeligt. Hun talte derfor med Merete Milo om problemstillingen, og de var enige om, at pressemeddelelsen skulle berigtiges. De udarbejdede derfor i fællesskab mailen af 19. februar 2016 kl. 13.03 (ekstrakten side 189), hvori Merete Milo skrev til Lykke Sørensen, at pressemeddelelsen burde berigtiges. De fik herefter et svar om, at pressemeddelelsen ikke kunne berigtiges.

Pressemeddelelsen gav det klare indtryk, at indkvartering sammen var helt udelukket. Det var deres vurdering, at der skulle gøres undtagelser, hvor det var nødvendigt i henhold til Danmarks internationale forpligtelser. Pressemeddelelsen var derfor ikke inden for rammerne for, hvordan der kan kommunikeres i en pressemeddelelse. Det var pressemeddelelsens indhold, de var bekymrede over. Det var hendes indtryk, at ordningen var, at der skulle gøres undtagelser, og at problemet drejede sig om den måde, man udadtil kommunikerede om ordningen.

Det var Adam Abdel Khalik, hun drøftede sagen med i Justitsministeriet. Adam Abdel Khalik sagde, at Justitsministeriet alene kunne give en uformel rådgivning på grund af den korte tidsfrist. Hun tror ikke, at hun drøftede EMRK artikel 8 med Adam Abdel Khalik, men hun kan ikke huske det. Hun kan heller ikke i øvrigt huske, hvad de mere konkret talte om.

På daværende tidspunkt havde hun ikke kontakt til nogen i Udlændingestyrelsen. Hun havde ikke noget kendskab til, hvordan styrelsen administrerede ordningen, men hun havde ingen forventning om, at styrelsen administrerede ordningen undtagelsesfrit. Hun var imidlertid kommet ind i sagen ”fra sidelinjen”, så hun havde ikke det fulde billede af, hvad der var foregået. Hendes chefer oplyste på et senere tidspunkt, hvad der var blevet sagt på koncerndirektionsmødet, og hvad man efterfølgende skriftligt havde kommunikeret til styrelsen, men hun husker ikke, at det var noget, hun på daværende tidspunkt spurgte ind til.

Hun deltog ikke i et møde med ministeren omkring den 9. marts 2016 vedrørende besvarelsen af UUI spørgsmål nr. 302, og hun har heller ikke hørt om mødet. Hun deltog heller ikke i et møde med ministeren den 14. marts 2016 om et udkast til tale til brug for samråd Z. Hun tror, at hun først deltog i et møde med ministeren umiddelbart forud for sommerferien i 2016.

På et tidspunkt hørte hun, at ministeren havde bedt om at få forelagt nogle konkrete sager, hvilket var usædvanligt, hvorfor det undrede hende. Hun husker ikke, at hun nogensinde hørte, hvad ministerens holdning til sagerne var.

Det var efter den 29. marts 2016 kl. 17.42, hvor Jesper Gori sendte hende en henvendelse af 22. marts 2016 fra Institut for Menneskerettigheder (ekstrakten side 885), at hun for alvor blev involveret i sagen, idet hun udarbejdede udkastet til besvarelsen af denne henvendelse. Instituttets konklusion om, at der skulle foretages en konkret vurdering var i overensstemmelse med ordningen og ministeriets egen vurdering. I forhold til spørgsmålet om partshøring, som instituttet ligeledes mente skulle foretages, indledte ministeriet kort tid efter en vurdering heraf. Foreholdt, at notatet kunne give det indtryk, at Institut for Menneskerettigheder havde opfattelsen af, at der ikke blev foretaget en konkret vurdering, forklarede hun, at det ikke var bemærkelsesværdigt, at Institut for Menneskerettigheder havde den opfattelse, eftersom den ordning, der var blevet kommunikeret udadtil, var ”ret absolut”. Adspurgte, om det gav ministeriet anledning til at meddele Institut for Menneskerettigheder, at der faktisk blev foretaget konkrete vurderinger, forklarede hun, at de prøvede at få denne oplysning med i deres svar. Det var i svaret anført, at adskillelse var et udgangspunkt, at der ville blive gjort undtagelser i særlige tilfælde, og at der ville blive udarbejdet nærmere retningslinjer herom. Foreholdt ministerens svar til Institut for Menneskerettigheder af 25. april 2016 (ekstrakten side 1261) forklarede hun, at hun udarbejdede det første udkast til svar. Hendes udkast blev sendt til Jesper Gori og herefter Lykke Sørensens, departementschefen og til sidst ministeren. Hun tror, hun og Jesper Gori havde drøftet rammerne for svaret, inden hun udarbejdede sit udkast. Det skulle være et kort politisk svar. Det var ikke i denne forbindelse, at de skulle udfolde hele ordningen. Hun husker ikke, om hen-

des udkast svarede helt eller delvist til det endelige brev, og hun husker ikke, at det blev diskuteret. Brevet indeholdt en række udmeldinger, som på daværende tidspunkt var de udmeldinger, der var gået længst i forhold til at nævne, at der kunne gøres undtagelser.

Foreholdt udkast til tale til brug for samråd Z af 18. marts 2016 (ekstrakten side 846) sammenholdt med ministerens svar af 25. april 2016 til Institut for Menneskerettigheder (ekstrakten side 1261), herunder at det begge steder var nævnt, at der i helt særlige tilfælde kunne være omstændigheder, som betød, at der skulle gøres undtagelse, forklarede hun, at de flere andre steder i brevet til instituttet havde forsøgt at få kommunikeret, at det var det helt klare udgangspunkt, at man som mindreårig asylansøger ikke kunne bo sammen, men at den generelle instruks skulle omsættes til nogle retningslinjer, der skulle kunne anvendes i de konkrete sager. Det var ”det maksimale”, de kunne få igennem om undtagelserne i brevet til Institut for Menneskerettigheder. Hun kan ikke huske, hvad hun ordret fik at vide, at de kunne få med i brevet, men Jesper Gori havde været med i hele forløbet, og han vidste, hvad ministerens holdning til kommunikationen i sagen ville være. At de i brevet til Institut for Menneskerettigheder fik tilføjet en sætning om, at instruksen skulle omsættes til konkrete retningslinjer, var Jesper Goris forsøg på at kommunikere, at der var nogle undtagelser til ordningen. Foreholdt, at det i ministeriets svar til Institut for Menneskerettigheder fremgår, at ministeriet var i færd med at omsætte ministerens ”generelle instruktion i retningslinjer til indkvarteringsoperatørerne, der skal anvendes i de konkrete sager”, forklarede hun, at det senere blev præciseret, at det var Udlændingestyrelsen og ikke operatørerne, der skulle anvende retningslinjerne. Sætningen om, at der ville blive udarbejdet retningslinjer, var det ene af i alt tre forsøg på at få kommunikeret, at der ville være undtagelser til ordningen. Det andet forsøg var sætningen om, at det var ”det helt klare udgangspunkt”, at mindreårige asylansøgere ikke kunne bo sammen. Som hun erindrer det, efterspurgte Udlændinge- og Integrations- og Boligudvalget efterfølgende en kommentar til den del af henvendelsen fra instituttet, der drejede sig om retten til familieliv. Det var ved UUI spørgsmål nr. 513, hvor ministeriet konkret blev spurgt om forholdet til Danmarks internationale forpligtelser.

Adspurg, hvorfor det først var ved besvarelsen af UUI spørgsmål nr. 513, at ministeriet nævnte Danmarks internationale forpligtelser, forklarede hun, at det ville have været vildledende ikke at nævne Danmarks internationale forpligtelser ved besvarelsen af UUI spørgsmål nr. 513, idet der blev spurgt specifikt til retten til familieliv. Hun har ikke været med til møder eller drøftelser med ministeren om besvarelsen af UUI spørgsmål nr. 513.

Hun husker ikke, om udkastet til besvarelsen til Institut for Menneskerettigheder (ekstrakten side 5663) blev forelagt for Justitsministeriet. På forsiden af udkastet under emnet ”Koordination” er dog anført ”Ingen”, og hun tror derfor ikke, at Justitsministeriet fik forelagt udkastet.

Foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets svar af 9. maj 2016 på UII spørgsmål nr. 513 (ekstrakten side 1418) forklarede hun, at ministeriet i spørgsmålet blev bedt om at forholde sig til Institut for Menneskerettigheders udtalelse om, at det ikke var foreneligt med asylansøgnernes ret til familieliv, hvis parrene blev adskilt, uden at der var foretaget en proportionalitetsafvejning. Det var denne del af spørgsmålet, der gjorde, at hun vurderede, at de var forpligtede til at henvise til Danmarks internationale forpligtelser i svaret til Udlændinge- og Integrations- og Boligudvalget.

Hun blev foreholdt mail af 18. marts 2016 kl. 18.00 fra Jesper Gori til Ditte Kruse Dankert vedhæftet materiale til brug for samråd Z (ekstrakten side 838). Af mailen fremgår blandt andet:

”Som opfølgning på vores drøftelser i går vedhæftes som aftalt talepapir tillige med beredskabstalepapirer (Q&A's) vedrørende samråd Z om barnebrude. Materialet er godkendt af ministeren, og talepapiret anvendt stort set i sin fulde udstrækning på samrådet. Materialet vil tillige med ministerens tilkendegivelser under samråd Z med fordel kunne indgå ved udarbejdelsen af de generelle retningslinjer på området.

I forhold til håndteringen af de konkrete sager gælder herefter, at Udlændingestyrelsen træffer bestemmelse om indkvarteringen af mindreårige asylansøgere med en voksen ægtefælle eller samlever i overensstemmelse med ministerens generelle instruktion. Rejser behandlingen af konkrete sager spørgsmål om forholdet til Danmarks internationale forpligtelser, skal disse spørgsmål afklares, og indkvarteringen ske på en sådan måde, at dette ikke er i strid med disse forpligtelser eller dansk ret i øvrigt.”

Hertil forklarede hun, at hun ikke kan huske, at hun var inddraget i udarbejdelsen af mailen til Ditte Kruse Dankert, eller at Jesper Gori orienterede hende om mailen på daværende tidspunkt, men hun har på et tidspunkt læst mailen. Hun kan ikke huske, at materialet til samråd Z indgik i det videre arbejde med sagen. Adspurg, om udtrykket ”gælder herefter” var udtryk for, at der blev indført en ny ordning, forklarede hun, at hun ikke husker, at de talte om den pågældende sætning i mailen. Det, hun havde fået at vide om ordningen, var det, der blev tilkendegivet på koncerndirektionsmødet.

Foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets svar af 4. maj 2016 til Folketingets Ombudsmands (ekstrakten side 1414ff.), hvoraf fremgår blandt andet, at Udlændingestyrelsen ville genoptage sagerne om adskillelse (ekstrakten side 1417), forklarede hun, at de skulle bistå Udlændingestyrelsen med at afklare et spørgsmål om partshøring. Hun drøftede spørgsmålet

med såvel Jesper Gori som Udlændingestyrelsen. Problemstillingen drejede sig om, at Udlændingestyrelsen hidtil havde indhentet oplysninger om de enkelte par fra operatørerne, men de havde ikke partshørt over oplysningerne. I de tilfælde, hvor parrene ikke ville efterkomme beslutningen om adskillelse, havde man foretaget partshøring, men man havde partshørt over, at parret ikke ville efterkomme beslutningen. De kom hurtigt frem til, at det var nødvendigt at foretage partshøring over de faktiske forhold. Det blev også overvejet, hvornår partshøringen skulle foretages. Så vidt hun husker, svarede de Udlændingestyrelsen i en mail, at der skulle foretages partshøring, selvom en anvisning om indkvartering efter udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 1. pkt., ikke havde karakter af en afgørelse i forvaltningsretlig forstand. Omtrent samtidig hermed meddelte de også Udlændingestyrelsen, at styrelsen skulle træffe egentlige afgørelser i de sager, hvor adskilt indkvartering ikke var parternes eget ønske. På et tidspunkt kort herefter meddelte de også Udlændingestyrelsen, at man i ministeriet var af den opfattelse, at styrelsen skulle gentage sagerne og foretage partshøringer. På daværende tidspunkt var man i ministeriet ikke sikker på, om Udlændingestyrelsen var forpligtet til at foretage partshøring allerede inden anvisningen om separat indkvartering, eller om det alene var noget, styrelsen burde gøre. Resultatet blev dog under alle omstændigheder, at de meddelte styrelsen, at der skulle foretages partshøring. Spørgsmålet om partshøring blev også drøftet med Forvaltningsretskontoret i Justitsministeriet, som blev forelagt den mail, der blev sendt til Udlændingestyrelsen.

Foreholdt Udlændingestyrelsens brev af 21. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstraktens side 1226), hvoraf fremgår, at Udlændingestyrelsen fremadrettet ville træffe afgørelser og foretage partshøringer i sagerne, og adspurgte, hvad der førte til, at Udlændingestyrelsen den 29. april 2016, hvor styrelsen sendte sit reviderede svar, også ville genoptage allerede afgjorte sager, forklarede hun, at hun ikke kan huske de præcise drøftelser, der førte til, at Udlændingestyrelsen genoptog sagerne, men hun husker, at det efter ministeriets opfattelse var oplagt, at der skulle ske genoptagelse i alle sagerne. Hun ved ikke, hvorfor Udlændingestyrelsen ikke havde partshørt allerede i forbindelse med de første adskillelser. Hun kan forestille sig, at det gik meget hurtigt i Udlændingestyrelsen, og at denne sag har haft en helt anden karakter end de sager om indkvartering, de almindeligvis beskæftigede sig med i styrelsen.

Adspurgte, om der på daværende tidspunkt var overvejelser om, hvorvidt der var forskel på situationen for et par, der allerede var indkvarteret på et asylcenter, og et par, der netop var ankommet til Danmark, forklarede hun, at hun ikke husker, at denne sondring blev drøftet. Hun kan forestille sig, at hensynet til at undgå samlivstvang også var relevant i forhold til de par, der allerede var indkvarteret.

Hun blev foreholdt mail af 26. april 2016 kl. 18.42 fra Lene Linnea Vejrum til Tanja Franck, Ditte Kruse Dankert og Jens Vikner (ekstrakten side 6485), hvoraf fremgår blandt andet:

”Jeg har talt med Jesper.

Departementet har forelagt spørgsmålet for Forvaltningsretskontoret i JM.

Departementet giver os valget mellem at fastholde vores udtalelse eller ændre således at vi genoptager de sager, hvor der er sket adskillelse med henblik på partshøring. Hvis vi fastholder, vil departementet i deres udtalelse kritisere os for ikke at have partshørt fyldestgørende.

Det kommer sig af, at man ikke tør risikere, at ombudsmanden erklære afgørelserne for ugyldige grundet manglende partshøring.

Det er selvfølgelig en smule mærkeligt – set i bakspejlet – idet departementet tidligere har sagt til os, at der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed.

Jeg er mest stemt for, at vi selv ændre vores udtalelse.”

Hun forklarede, at hun ikke tror, at hun på daværende tidspunkt blev orienteret om detaljerne i den dialog, ministeriet havde med Udlændingestyrelsen. De havde løbende mange drøftelser med Udlændingestyrelsen på såvel fuldmægtig- som kontorchefniveau. Hun hørte muligvis, at departementet ville udtale kritik af styrelsen, hvis ikke styrelsen genoptog sagerne, men det var ikke noget, hun var meget inde over.

Adspurgt, om de i ministeriet forholdt sig til de processuelle forpligtelser efter EMRK artikel 8 eller alene de forvaltningsretlige partshøringskrav, forklarede hun, at det helt klart var de forvaltningsretlige regler, de havde fokus på. Det var hendes opfattelse, at de processuelle garantier efter EMRK artikel 8 ikke gik videre end forpligtelserne efter de nationale forvaltningsretlige regler. I dag ville hendes holdning til spørgsmålet formentlig være, at pligten til at parts-høre også følger af EMRK. På daværende tidspunkt var de imidlertid usikre på, om der var en forpligtelse til at parts-høre, men konklusionen blev, at Udlændingestyrelsen skulle parts-høre.

Hun blev foreholdt ”Intern notits vedrørende begrebet ”en afgørelse” i forvaltningslovens forstand - i relation til anvisninger om indkvartering og flyttepåbud rettet mod mindreårige ægtefæller på asylcentre” (ekstrakten side 918), som hun har udarbejdet. I notitsen hedder det blandt andet (ekstrakten side 929):

”Vurderingen skal foretages også i lyset af de rent *praktiske forhold* omkring beslutningen om flytteanvisning hhv. flyttepåbud. Udlændingestyrelsen har om praktikken i forbindelse med anvisninger og flyttepåbud telefonisk oplyst, at det ofte foregår således, at udlændingemyndighederne først efter fælles indkvartering opdager, at en eller begge parter er mindreårige. Når udlændingemyndighederne konstaterer dette, tager de kontakt til Udlændingestyrelsens Forsørgelseskontor, der som udgangspunkt vil anvise parterne en separat indkvartering. I den forbindelse vil der blive foretaget en afvejning i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, herunder navnlig EMRK artikel 8, og det forekommer derfor Udlændingestyrelsen som om, at det reelt er på dette tidspunkt, den egentlige afgørelse bliver truffet. Hvis anvisningen ikke efterkommes, kan udstedes et flyttepåbud med den konsekvens, at politiet kan bistå med tvangsflytning. De berørte udlændinge informeres også om denne retsvirkning. Det nævnes i den forbindelse ikke eksplicit, at nægtelse af at efterkomme anvisningen vil udløse parts rettigheder. De par, som allerede er blevet adskilt, og som er flyttet frivilligt, er ikke blevet partshørt mv.”

Hun forklarede, at det formentlig var Jens Vikner i Udlændingestyrelsen, hun talte med om de praktiske forhold. Hun havde stort set alle drøftelser, der omhandlede Udlændingestyrelsens sagsbehandling, med Jens Vikner. Notitsen var et internt arbejdsdokument, der blev brugt til at skrive en mail til Udlændingestyrelsen. Mailen blev afstemt med Justitsministeriet.

Foreholdt en anden udgave af den interne notits (ekstrakten side 932), hvoraf afsnittet om de praktiske forhold omkring beslutningen om flytteanvisning ikke fremgår, forklarede hun, at hun ikke ved, om hun slettede eller tilføjede afsnittet. Hvis det var noget, hun slettede, må det have været, fordi hun havde misforstået noget, eller fordi afsnittet ikke var relevant.

Foreholdt sin mail af 13. april 2016 kl. 9.58 til Carsten Madsen (ekstrakten side 953) og sin mail af 12. april 2016 kl. 17.13 fra Jesper Gori (ekstrakten side 931), der begge angik drøftelser med Carsten Madsen i Justitsministeriet om afgørelsesbegrebet, forklarede hun, at hun og formentlig også Jesper Gori drøftede spørgsmålet med Carsten Madsen, inden de sendte et udkast

til mail til Justitsministeriet. De drøftede sagen med Carsten Madsen blandt andet for at introducere Justitsministeriet til baggrunden for problemstillingen, ligesom de redegjorde for deres overvejelser. Hun erindrer ikke, om Carsten Madsen var uenig med dem.

Hun blev foreholdt mail af 20. april 2016 kl. 16.19 fra Jens Vikner til Tanja Franck, Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6484), hvori det hedder:

”Jeg har nu to gange talt med Anna-Sophie Saugmann, som Jesper Gori havde bedt om at ringe til mig, og med forbehold for Jespers godkendelse er vi blevet enige om følgende vedr. den fremtidige administration:

1) Røde Kors indkvarterer de to ægtefæller, hvoraf den ene er mindreårig, hver for sig på hvert sit asylcenter. Dette sker ved faktisk forvaltningsvirksomhed, jf. § 42 a, stk. 7, 1. pkt. Der sker ikke partshøring forinden, men RK indgår i dialog med parret om den forestående indkvartering. (Det er vigtigt, at vi bruger udtrykket ”indkvartering hver for sig” og ikke ”adskillelse”, og det er vigtigt, at vi bruger udtrykket ”dialog” og ikke ”partshøring”).

2) Er ægteparret enig i indkvarteringen hver for sig, sker der ikke yderligere.

3) Er ægteparret ikke enig i indkvarteringen hver for sig, indberettes dette til styrelsen, som herefter hurtigt træffer en afgørelse om den evt. fortsatte opretholdelse af indkvarteringen hver for sig. Styrelsen foretager partshøring, forinden afgørelsen træffes efter en analogi af § 42 a, stk. 7, 3. pkt.”

Hun forklarede, at hun ikke husker den samtale, der er refereret. Det, Jens Vikner skriver, svarer dog i store træk til det, Udlændingestyrelsen efterfølgende meddelte Folketingets Ombudsmand. Det er formentlig ikke helt forkert, at de har talt om noget i denne retning. Samtidig var der flere af forholdene, der hurtigt herefter blev præciseret. For det første blev det præciseret, at det var Udlændingestyrelsen, der skulle anvise indkvarteringen frem til, at afgørelsen om indkvartering blev truffet. Dette blev præciseret på Udlændingestyrelsens foranledning. Det blev for det andet præciseret, at kravet om en konkret vurdering gjaldt i alle faser af sagen. I departementet blev de også klogere på, hvordan indkvarteringen rent praktisk foregik. De fik i den forbindelse forklaret, at der var tre faser i en indkvarteringssag. Den første fase, der blev kaldt ”havelågesituationen”, var den situation, at et asylpar ankom midt om natten og skulle indkvarteres. I den anden fase indhentede Udlændingestyrelsen oplysninger og anviste, hvor parret skulle indkvarteres, indtil det tidspunkt hvor styrelsen – som den tredje fase – traf afgørelse om indkvartering. Deres drøftelser angik navnlig, om kravet om en konkret vurdering også gjaldt i

den første fase. Drøftelserne endte med, at de meddelte Udlændingestyrelsen, at der også skulle foretages en konkret vurdering i denne fase.

Adspurgt, om hun er enig i Jens Vikners referat af deres samtale, forklarede hun, at mailen i det væsentlige svarer til det udkast, Udlændingestyrelsen efterfølgende sendte, og som ministeriet oversendte til Folketingets Ombudsmand. Hun tror derfor, at de på daværende tidspunkt har tænkt, at den model, der blev skitseret i mailen, nogenlunde var den model, de forestillede sig. Den blev dog – som allerede forklaret – præciseret kort herefter. Hun ved ikke, hvorfor Jens Vikner i punkt 1 i mailen skrev, at det var vigtigt, at styrelsen anvendte udtrykket ”indkvartering hver for sig” frem for ”adskillelse” og ”dialog” frem for ”partshøring”. De havde fra departementets side ikke lagt op til, at der skulle anvendes forskellige udtryk, men alene at der skulle foretages partshøring. Hun kan ikke huske, om udtrykkene ”indkvartering hver for sig” og ”adskillelse” blev drøftet i departementet. Adspurgt, om hun havde noget indtryk af, hvordan administrationen havde været frem til hendes samtale med Jens Vikner, forklarede hun, at hun i hvert fald havde fået oplyst, at Udlændingestyrelsen ikke havde partshørt.

Adspurgt, om der i april/maj måned 2016 var overvejelser i departementet om hjemmelsgrundlaget for ordningen, forklarede hun, at de på et tidspunkt – blandt andet i forbindelse med Folketingets Ombudsmands henvendelse i sagen – kortvarigt berørte spørgsmålet, men hun husker ikke, at det var et spørgsmål, der gav dem anledning til større overvejelser. Med den viden, de havde på daværende tidspunkt, var det deres vurdering, at der var hjemmel til adskillelserne i udlændingelovens § 42 a, stk. 7. De lagde vægt på blandt andet, at det fremgik af forarbejderne, at angivelsen af de hensyn, der kunne lægges vægt på i forbindelse med en beslutning om indkvartering, ikke var udtømmende. De drøftede ikke, om kravet til hjemlens klarhed steg i takt med indgrebets intensitet, men det var en betragtning, der ville have været relevant at overveje. Deres vurdering af hjemmelsgrundlaget blev på daværende tidspunkt foretaget på baggrund af ”det juridiske grundlag, de havde til rådighed”. I dag er det hendes opfattelse, at det kan diskuteres, om deres vurdering var korrekt.

Hun mindes ikke, at de i forbindelse med overvejelserne om hjemmelsgrundlaget skelnede mellem hjemmelskravet efter EMRK og forvaltningsretten. Hendes egne overvejelser om hjemmelskravet i EMRK relaterede sig primært til, at man kommunikerede ordningen væsentligt anderledes, end den blev administreret. Det var nødvendigt, at de kommunikerede de momenter, der indgik i vurderingen, samt retningslinjerne for afvejningen. Det følger af kravet om forudsigelighed og tilgængelighed. Adspurgt, om hun nævnte dette for nogen, forklarede hun, at hun og Merete Milo forsøgte at få berigtiget pressemeddelelsen. I forbindelse med et svar til Folketingets Ombudsmand indsatte hun desuden et afsnit om, at det burde have fremgået af pressemeddelelsen, at der var undtagelser til ordningen. Afsnittet udgik dog under forelæggelsen.

Hun husker ikke, om hun drøftede hjemmelskravet med Merete Milo i forbindelse med drøftelserne om berigtigelse af pressemeddelelsen. Adspurgt, hvem hun konkret drøftede problemstillingen om hjemmelskravet med, forklarede hun, at hun drøftede problemstillingen med Merete Milo ”dengang” og med Jesper Gori i forbindelse med svaret til Folketingets Ombudsmand. Hun og Jesper Gori drøftede, om der var hjemmel i bestemmelsen og forarbejderne, og deres vurdering var, at der var hjemmel. De var også enige om, at det burde have fremgået et sted, at der var undtagelser til ordningen.

Hun kan ikke huske, om departementet drøftede hjemmelsproblematikken med Justitsministeriet. Det er indgået i nogle udkast, som Justitsministeriet har set, men det var ikke en problemstilling, de fremhævede eller bad Justitsministeriet om at forholde sig til.

Adspurgt, om anvendelse af udtrykket ”indkvartering hver for sig” i stedet for ”adskillelse” refererede til hjemmelsproblematikken, forklarede hun, at hun kan huske, at Udlændingestyrelsen flere gange anførte, at de anvendte en analogi af udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 3. pkt. Det er muligt, at de herved refererede til, at mange af afgørelserne blev truffet i forhold til par, der allerede var indkvarteret sammen. Det blev ved med at undre dem, at Udlændingestyrelsen anvendte terminologien ”analogi”.

Hun blev foreholdt sin mail af 28. april 2016 kl. 16.02 til Ditte Kruse Dankert med kopi til blandt andre Jesper Gori (ekstrakten side 1298), hvoraf fremgår blandt andet:

”Kan I (hurtigt) bekræfte, at vi har forstået det, som er markeret med gul, korrekt?

...

Ministeriet bemærker i forlængelse heraf, at det fremgår af Udlændingestyrelsens udtalelse, at styrelsen – i de sager, hvor der indtil nu er truffet afgørelse efter § 42 a, stk. 7, 3. pkt. – har indhentet oplysninger hos operatørerne vedrørende de faktiske forhold i sagerne. Udlændingestyrelsen har endvidere partshørt, men alene over den manglende efterkommelse af anvisningen om indkvartering.”

Hun forklarede, at det var de faktiske forhold, der var relevante at høre over, og det undrede dem derfor, at Udlændingestyrelsen havde partshørt over, at asylansøgerne ikke havde efterkommet anvisningen om indkvartering. Det var en oplysning, der godt kunne indgå i en afgørelse, men det var langt fra den mest relevante oplysning. Hun opfattede Udlændingestyrelsens partshøring således, at de havde spurgt parterne, om det var korrekt, at de ikke havde efterkommet anvisningen.

På et tidspunkt hørte hun, at Udlændingestyrelsen forelagde fem konkrete sager for departementet, og ministeren ønskede at se disse sager. Hun så et notat fra Udlændingestyrelsen om sagerne. Hun husker ikke, at hun så ”de fulde sager”, men hun så en kort beskrivelse af sagerne. Så vidt hun husker, fik de både en kort beskrivelse af sagerne og et notat, hvori Udlændingestyrelsen stillede nogle generelle spørgsmål. Departementet havde forestillet sig, at Udlændingestyrelsen ville lave et udkast til et ”fortolkningsnotat” eller nogle retningslinjer, men de fik de to dokumenter. Adspurgt, om hun var involveret i en stillingtagen til sagerne, forklarede hun, at hun i hvert fald husker, at konklusionen var, at departementet ikke skulle afgøre de enkelte sager. De oplysninger, de fik i forbindelse med forelæggelsen, indgik i de retningslinjer, departementet senere udarbejdede. Hun tog ikke på noget tidspunkt stilling til afgørelsen af de fem sager, der blev forelagt, men hun erindrer, at Justitsministeriet tog stilling til den sag, der var påklaget til Folketingets Ombudsmand.

Hun blev foreholdt mail af 21. juni 2016 kl. 14.24 fra Adam Abdel Khalik til Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 5554), hvori han anførte blandt andet, at han mente, at adskillelse af et par under styrelsens sagsbehandling var en klart ulovlig tjenestebefaling, samt at Adam Abdel Khalik har forklaret blandt andet, at ”han fortalte desuden Anna-Sophie Saugmann-Jensen, at han havde sendt den omhandlede mail, men det var i forbindelse med en privat samtale, og han forventede ikke, at hun gjorde noget ved det.” Hun forklarede, at hun ikke husker den beskrevne samtale med Adam Abdel Khalik. Hun talte imidlertid med Adam Abdel Khalik adskillige gange under forløbet, såvel fagligt som privat. Adam Abdel Khalik nævnte ved flere lejligheder, at han havde sagt fra over for sine overordnede. Han nævnte også, at han havde anvendt ordene ”klart ulovligt”. Hun husker det sådan, at det var sent i forløbet, at Adam Abdel Khalik nævnte dette for hende. Hendes opfattelse var, at det vedrørte noget ”historisk” og ikke de aktuelle forhold, ligesom hun ikke fik opfattelsen af, at Adam Abdel Khalik advarede hende om, at der stadig foregik noget ulovligt. De pågældende samtaler fandt sted på et tidspunkt, hvor departementet havde færdiggjort de præciseringer af ordningen – i form af blandt andet retningslinjer – der var nødvendige. Foreholdt, at Adam Abdel Khalik har forklaret, at det muligvis var i oktober 2016, at han talte med hende om lovligheden af ordningen, forklarede hun, at hun tror, at det var senere. Adam Abdel Khalik nævnte på et tidspunkt i forlængelse af et møde hos Udlændingestyrelsen over for hende og Jesper Gori, at han var mindre bekymret, da han ikke længere mente, at ordningen var klart ulovlig. Hun mener ikke, det var i forlængelse af mødet i oktober 2016. Det kan godt have været i forlængelse af et møde i juni 2016, men hun kan ikke huske det. Hun viderebragte ikke Adam Abdel Khaliks bekymringer, eftersom hun opfattede det som ”historiske betragtninger”. Derudover var Jesper Gori selv til stede, da Adam Abdel Khalik fortalte om sine bekymringer.

Da Justitsministeriet oprindelig ydede rådgivning i forbindelse med ordningen, var hun ikke tilstede, og det var hun heller ikke, da Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Justitsministeriet på et senere tidspunkt drøftede, hvad der oprindelig var blevet ydet af rådgivning. Det var dog hendes indtryk, at der opstod en diskussion om, hvorvidt undtagelsesadgangen var blevet større i løbet af rådgivningen, og der var uenighed om, hvorvidt det fra begyndelsen blev kommunikeret, at der skulle foretages en hypotetisk kongebrevsvurdering. Det indtryk fik hun ved flere lejligheder, herunder på baggrund af drøftelser mellem Lykke Sørensen og Jesper Gori. Hendes mail af 1. juli 2016 kl. 11.17 til Jesper Gori (ekstrakten side 6549), hvor hun henviser til drøftelserne med Justitsministeriet, refererede til et af de tilfælde, hvor hun havde hørt, at der var sket en ændring i den rådgivning, de havde fået fra Justitsministeriet. Som hun husker det, kom denne rådgivning først, efter at Udlændingestyrelsen havde meddelt, at styrelsen var klar til at træffe afgørelser, og hvor departementet derfor skulle udarbejde nogle retningslinjer til brug herfor.

Det var også først på dette tidspunkt, at hun selv fik at vide, at de skulle lave hypotetiske kongebrevsvurderinger, og hun var involveret hermed. De havde et oversigtskema, hvor deres umiddelbare vurdering var anført (ekstrakten side 6550-6553). De anførte vurderinger var foretaget hurtigt en formiddag på vej op til departementschefen. Oversigten var ikke til brug for Udlændingestyrelsen, men til intern brug med henblik på at skabe sig et overblik over, hvor mange par der formentlig ville blive indkvarteret sammen som følge af denne vurdering. Adspurgte, hvilke retlige overvejelser der lå bag den hypotetiske kongebrevsvurdering, forklarede hun, at det formentlig var EMRK artikel 14 og artikel 8. Drøftelserne om, hvorvidt kongebrevsvejledningen skulle anvendes direkte eller med visse ændringer, fortsatte langt ind i efteråret. Det blev også indsat i retningslinjerne, at der skulle foretages en egentlig hypotetisk kongebrevsvurdering. Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets vurdering var, at der i vidt omfang var tale om overlappende hensyn, men ministeriet mente ikke, at kongebrevsvejledningen skulle anvendes direkte. Hun tror, det endte med, at spørgsmålet om den hypotetiske kongebrevsvurdering udgik af vejledningen, blandt andet på baggrund af drøftelserne, men også fordi man på daværende tidspunkt var ved at afskaffe kongebrevsordningen. Det var en del af diskussionen, om den hypotetiske kongebrevsvurdering var nødvendig ud fra en diskriminationsbetragtning, eller om der skulle foretages en artikel 8 vurdering, da man i almindelighed ville komme frem til samme resultat, eftersom hensynene i vidt omfang var overlappende.

Hun var ikke inde over den hypotetiske sag, der blev forelagt Justitsministeriet, og som Justitsministeriet kom med sin vurdering af i mail af 1. juli 2016 kl. 10.08 fra Thomas Klyver til blandt andre hende og Jesper Gori (ekstrakten side 6546-6547). Hun mener, det var Jesper Gori eller Lykke Sørensen, der havde dialogen med Justitsministeriet herom. Hun kan dog godt huske, at hun fik mailen.

Hun blev foreholdt sit udkast til besvarelse af 13. juni 2016 af samrådsspørgsmål AJ (ekstrakten side 1618). I sagsfremstillingen til udkastet hedder det blandt andet (ekstrakten side 1619):

”Udlændinge-, integrations- og boligministeren anmodede på baggrund af høringsen Udlændingestyrelsen om at ændre praksis således, at ingen mindreårige asylansøgere fremadrettet kunne bo sammen med en ægtefælle eller samlever.

Ministeren tilkendegav samtidig dette i en pressemeddelelse af 10. februar 2016.

Samtidig instruerede ministeren Udlændingestyrelsen om at skille de par ad, hvor den ene var mindreårig, og om at udarbejde retningslinjer til operatørerne, der udmøntede den generelle instruks om indkvarteringen.”

Hertil forklarede hun, at oplysningerne i sagsfremstillingen formentlig er genbrug fra tidligere sagsfremstillinger. Hun tror, at undtagelserne er omtalt i talepapiret. Hun ved ikke, om de i forbindelse med udarbejdelsen af sagsfremstillingen tænkte så meget over, om undtagelserne var nævnt eller ej. Deres fokus i denne sagsfremstilling var på at beskrive de konkrete episoder, der havde givet anledning til samrådet.

Hun erindrer ikke, at hun deltog i et møde den 13. oktober 2016 mellem departementet og Udlændingestyrelsen om ordningen, men det kan godt være, at hun deltog.

Hun blev foreholdt mail af 13. oktober 2016 kl. 20.53 fra Adam Abdel Khalik til blandt andre Tanja Franck, Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado (ekstrakten side 5557). Mailen indeholder et referat af et møde den 13. oktober 2016. Af referatet fremgår, at Jesper Gori, Anna-Sophie Saugmann-Jensen, Ditte Kruse Dankert og Adam Abdel Khalik deltog i mødet. Herudover fremgår det blandt andet (ekstrakten side 5558):

”UIBM tilkendegav, at US hverken vil få kritik af UIBM for at lade par blive indkvarteret sammen igen efter 1 måned, eller efter 8 måneder. Der er overladt et meget vidt skøn til US. Der vil ifølge UIBM være sager, hvor parterne skal indkvarteres sammen igen efter 1 måned, og sager, hvor der først vil ske samlet indkvartering igen efter 4-5 måneder. Hvis ministeren kommenterer konkrete sager, vil kommentarerne være af generel karakter (f.eks. ”i min verden bør det ikke være muligt, at...”). US’ praksis i sagerne virker ifølge UIBM ”fornuftig”.

Det var et vigtigt budskab for Lykke, at vi ikke ville få kritik af UIBM for den konkrete sagsbehandling.”

Hun forklarede, at hun ikke husker, at de talte om dette på mødet. Hun opfatter det anførte som Jesper Goris måde at sige til Udlændingestyrelsen, at man i departementet havde forståelse for, at sagsbehandlingen ”blev, som den blev”. Departementet var bekymret over den lange sagsbehandlingstid i Udlændingestyrelsen. Det var således ikke udtryk for, at departementet ikke var bekymret over sagsbehandlingstiden, men at departementet godt vidste, at Udlændingestyrelsen var blevet sat i en vanskelig situation, da de skulle administrere ordningen uden nærmere retningslinjer herfor.

Adspurgt, om de gjorde sig nogen overvejelser om, hvor længe asylparrene skulle være adskilt, forklarede hun, at varigheden af adskillelsen meget tidligt i forløbet var en del af deres overvejelser. Intensiteten af indgrebet ville stige proportionelt med varigheden af adskillelsen, samtidig med at hensynet til betækningsperioden ville blive mindre tungtvejende. De lagde derfor meget tidligt til grund, at en adskillelse kun kunne opretholdes i en begrænset periode, men hun kan ikke huske, at de drøftede konkrete tidsangivelser. Der kunne være sager, hvor man slet ikke ville kunne adskille parret, og der kunne være sager, hvor man hurtigt ville kunne konstatere, at der ikke forelå tvang. Adspurgt, om de i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde gjort sig overvejelser om, hvordan Udlændingestyrelsen skulle kunne konstatere, at der ikke forelå tvang, forklarede hun, at hun ikke erindrer, at de drøftede spørgsmålet. Hun hørte på et tidspunkt, at nogle af de ting, Udlændingestyrelsen spurgte ind til, var, hvornår parret var blevet gift, om de var blevet gift efter aftale, hvordan de havde mødt hinanden og hvor længe parterne havde kendt hinanden. Udlændingestyrelsen vejledte også om tvangsægteskaber i forbindelse med partshøringen. Der var desuden nogle initiativer på asylcentre angående ligestilling og seksualmoral. Udlændingestyrelsen vejledte også om, hvilke tilbud der var tilgængelige i form af hotlines og psykologhjælp. Adspurgt, hvilket faktisk grundlag der skulle tilvejebringes, for at Udlændingestyrelsen kunne træffe en afgørelse om, hvorvidt der forelå tvang, forklarede hun, at det var centralt, at der blev foretaget partshøring. Adspurgt, om det var tilstrækkeligt for at træffe afgørelse om adskillelse, at der var foretaget partshøring, forklarede hun, at det var det ”langt hen ad vejen”, men der var også hensynet til en betækningsperiode. I nogle tilfælde var det relevant med en betækningsperiode. Et af de tilfælde, hvor der i almindelighed kunne ske adskillelse, selvom der ikke forelå andre momenter, der talte herfor, var ved større aldersforskelle mellem parterne. Det var for eksempel, hvor den ene asylansøger var 16 år, og den anden var 30 år. I de situationer mente man, at der var et behov for en betækningsperiode, uanset der ikke var grundlag for at konkludere, at der forelå tvang.

Adspurgt, hvad oplysningerne om tvang retligt set relaterede sig til, forklarede hun, at der skulle foretages en konkret og individuel vurdering af, om der forelå et beskyttelsesværdigt familieliv efter EMRK artikel 8. Forelå der tvang, var det ikke et beskyttelsesværdigt familieliv. Det var også det, ministeriet skrev i notatet fra december 2016. Som hun forstod det, var man helt uden for EMRK artikel 8, hvis man havde konstateret, at der forelå tvang. Man kunne for eksempel have konstateret tvang, fordi en af parterne selv havde bedt om at blive adskilt, men det var, så vidt hun husker, kun i ganske få sager, at parterne selv bad om at blive adskilt. Adspurgt, hvad det saglige hensyn bag adskillelsen var i de sager, hvor man efter en konkret og individuel vurdering havde fundet, at der var et beskyttelsesværdigt familieliv, herunder at der ikke forelå tvang, forklarede hun, at der var tale om asylansøgere, som i vidt omfang kom fra lande med lav ægteskabsalder, og hvor kulturel tvang hyppigere kunne forekomme. De inddrog også det hensyn, at det var myndighederne i Danmark, der bestemte, hvor asylansøgerne skulle opholde sig. Det var de forhold, der gjorde, at man lagde meget vægt på den mindreåriges tarv og på at beskytte vedkommende mod tvang. I virkeligheden var det ”en form for margin, man lagde ind i vurderingen”. I nogle sager var der behov for at få en stillingtagen fra den mindreårige efter en periode, hvor vedkommende havde været i nogle mere ”utvungne og oplyste” rammer. Der var et behov for at beskytte mod eventuel samlivstvang. Adspurgt, om de generelle betragtninger om asylansøgernes forhold i hjemlandet udgjorde det saglige hensyn i tilfælde, hvor det var konstateret, at der konkret ikke forelå tvang, forklarede hun, at det er sådan, hun husker det. Fra begyndelsen var deres formodning, at der ville være meget få sager, hvor parterne selv ville sige, at der forelå tvang. Formodningen var derfor, at man i størstedelen af sagerne var være nødt til at få belyst forholdene nærmere. Det var også sidstnævnte gruppe, de havde fokus på.

Hun var involveret i indsamlingen af materiale til Folketingets Ombudsmand. Da hun ikke selv havde været involveret i sagen fra begyndelsen, drøftede hun med Jesper Gori, hvordan indsamlingen af materialet skulle tilrettelægges, og de blev enige om, at det var relevant at få materiale fra Udlændingestyrelsen og flere kontorer i departementet, herunder Koncernøkonomi, Ledelsessekretariatet og Familiesammenføringskontoret. Der var allerede en del materiale, der var journaliseret, og de gennemgik begge deres egne indbakker for at se, om der var yderligere materiale, der skulle journaliseres. De fandt begge nogle akter, som de journaliserede. De spurgte også Lykke Sørensen, om hun havde yderligere materiale, hvilket – som hun husker det – ikke var tilfældet. De gennemgik herefter relevansen af materialet fra Familiesammenføringskontoret, hvor de selv sad. Hun tror ikke, de gennemgik relevansen af det materiale, de modtog fra de øvrige kontorer i departementet. Rent praktisk foregik gennemgangen sådan, at hun markerede en række af akterne, som hun orienterede Jesper Gori og Lykke Sørensen om, fordi de skulle vide, at en mail med et bestemt indhold blev sendt ud af huset, eller fordi de skulle drøfte, om akterne var omfattet af Folketingets Ombudsmands anmodning. Adspurgt, hvordan

de forholdt sig til de akter, der måtte ligge i andre afdelinger, hos departementschefen eller hos ministeren, forklarede hun, at det var deres vurdering, at det var relevant at høre Ledelsessekretariatet og Koncernøkonomi. Folketingets Ombudsmand havde spurgt til ”de retlige overvejelser”, og de havde en formodning om, at de akter, der afspejlede disse overvejelser, lå i de pågældende kontorer. Hun erindrer ikke, om de eksplicit bad Ledelsessekretariatet og Koncernøkonomi om at sikre indholdet af deres mailbokse, men hun havde en klar forventning om, at når hun bad om materiale til Folketingets Ombudsmand, ville kontorerne gennemgå såvel det, der var journaliseret på sagerne, som det, der måtte ligge i medarbejdernes mailbokse.

Hun blev foreholdt mail af 12. maj 2016 kl. 13.20 fra hende til Katrine Bang Nielsen og Anne Nygaard Just (ekstrakten side 1450), hvoraf det fremgår blandt andet:

”Det fremgår bl.a. - i relation til ministerens instruks af 10. februar 2016 om separat indkvartering af mindreårige ægtefæller og samlever på asylcentre - at:

”Jeg anmoder om at modtage de sagsakter i ministeriet og Udlændingestyrelsen, der - uanset om de ligger før eller efter 10. februar 2016 - belyser myndighedernes retlige overvejelser i tilknytning til den omhandlede instruks.”

Familiesammenføringskontoret skal i den anledning anmode om at modtage eventuelle relevante akter fra Koncernstyring og fra Ledelsessekretariatet senest **den 20. maj, 2016 kl. 16**. Fristen over for OMB er den 27. maj, og sagen skal ministerforelægges.”

Hertil forklarede hun, at hun anmodede om akter to gange, og hun kan ikke huske, om dette var første eller anden gang. Første gang, hun anmodede om akter, fik de en hel del materiale retur fra Koncernøkonomi. Katrine Bang Nielsen fra Ledelsessekretariatet mente ikke, de havde noget relevant materiale. Hun kan ikke huske, at hun fik et svar på sin mail af 12. maj 2016, men hun fik i hvert fald udleveret sagen fra Koncernøkonomi. Det var en fysisk sag, hun modtog, og som de efterfølgende udleverede til Folketingets Ombudsmand i sin helhed. Hun antager, at hvis Ledelsessekretariatet havde relevant mailkorrespondance om sagen, ville der være tale om korrespondance med det enkelte fagkontor, som også ville have journaliseret materialet. Hun har ikke talt med nogen om, hvorvidt indholdet af mailboksene skulle sikres og gemmes på nogen måde.

Hun var sagsbehandler på sagen med Folketingets Ombudsmand. Hun blev foreholdt, at Folketingets Ombudsmand i sit brev af 11. maj 2016 til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet anførte blandt andet, at det ikke af ministeriets udtalelse fremgik, hvilke retlige overvejelser der lå til grund for pressemeddelelsen den 10. februar 2016 (ekstrakten side 1428-1429). Hun blev desuden foreholdt, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet den 30. maj 2016 skrev til Folketingets Ombudsmand, at ministeriet ville vende tilbage med en uddybende redegørelse (ekstrakten side 1605). Herudover blev hun foreholdt, at Folketingets Ombudsmand i et brev af 13. juni 2016 til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet skrev, at han ikke kunne vurdere, i hvilket omfang ministeriet havde inddraget hensynet til menneskerettighederne og forvaltningsretlige regler i forbindelse med udstedelsen af instruksen den 10. februar 2016 (ekstraktens side 1616). Videre blev hun foreholdt, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet den 14. juli 2016 skrev til Folketingets Ombudsmand, at undersøgelserne og drøftelserne hovedsageligt havde fundet udtryk mundtligt og derfor kun i begrænset omfang var afspejlet i de fremsendte akter (ekstrakten side 2049). Hun forklarede, at det var hende, der skrev det første udkast til svaret til Folketingets Ombudsmand, men i forhold til den del af svaret, der omhandlede de overvejelser, der var gjort forud for instruksen, baserede hun udkastet på det, som Jesper Gori og Lykke Sørensen havde fortalt hende. Adspurg, om der var nogen, der tænkte på, at der var et notat, der i et nærmere bestemt omfang beskrev, hvad ministeriet havde overvejet, forklarede hun, at hun ikke mener, at notatet havde nogen relevans. Der var ingen, der nævnte notatet. De havde gennemgået deres egen sag, men de gennemgik ikke akterne fra de øvrige kontorer. Det endelige notat ville have ligget på Koncernøkonomis sag. Hun er ikke sikker på, at brevet til Folketingets Ombudsmand, som Jesper Gori underskrev, blev godkendt ”hele vejen op igennem huset.”

Hun blev foreholdt, at Folketingets Ombudsmand i sit udkast til redegørelse af 1. februar 2017 (ekstrakten side 2873) anførte, at ministeriet ikke på daværende tidspunkt ”ses at have udarbejdet et notat eller anden skriftlig dokumentation” vedrørende forudsætningen om, at det i visse tilfælde ville være i strid med gældende ret at adskille parrene. Adspurg, om denne udtalelse gav anledning til overvejelser, forklarede hun, at hun ikke var inde over udkastet til redegørelsen fra Folketingets Ombudsmand, som blev håndteret hurtigt og på chefniveau. Hun mener, at der blev svaret samme dag, og hun tror ikke, hun nåede at læse udkastet til redegørelse, inden der blev svaret.

Som hun husker notatet af 2. februar 2016, som hun først senere så i en endelig version, stod der blandt andet, at det ”åbenbart skulle være i strid med barnets tarv”, for man undlod at adskille, og at man kunne indkvartere parrene adskilt, men på samme center, hvis en adskillelse på forskellige centre i øvrigt ikke kunne finde sted. Dette afspejlede ikke den ordning, de efter

hendes opfattelse var endt ud med, hvorefter der skulle foretages en konkret og individuel vurdering af, om en adskillelse ville være i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser.

Hun blev foreholdt mails af 18. februar 2016 kl. 15.17-15.28 mellem Jesper Gori, Anne Nygaard Just og hende (ekstrakten side 155), hvorefter fremgår blandt andet, at hun efterspurgte en endelig version af ”notatet til ministeren vedr. barnebrude”, og at Anne Nygaard Just sendte hende den endelige version. Adspurgt af Inger Støjbergs bisidder, advokat Nicolai Mallet, hvorfor hun efterspurgte notatet, og hvorfor Jesper Gori mente, det var relevant, at hun efterspurgte notatet, forklarede hun, at det var det eneste, hun på daværende tidspunkt havde set om sagen. Hun havde tidligere set et udkast, og da hun nu skulle beskæftige sig med sagen på ny, ville hun gerne vide, hvad der var sket med notatet. Det kan også være, hun bad om notatet i forlængelse af henvendelsen fra Jyllandsposten. Hun havde i den forbindelse en række telefonsamtaler med Jesper Gori, og det er muligt, at han på dette tidspunkt nævnte, at hun ikke skulle lægge for meget i notatet. Hun kunne ikke få adgang til sagen, og hun spurgte derfor, om der var andet, hun skulle kende til på sagen, hvilket Koncernøkonomi oplyste ikke var tilfældet.

Forevist notatet af 2. februar 2016 om indkvartering af mindreårige asylansøgere (ekstrakten side 158 ff.) og adspurgt, hvilke dele af notatet under afsnittet ”Ad 2” (ekstrakten side 161) der ”var blevet overhalet”, forklarede hun, at det blandt andet var, at indkvarteringen skulle foregå adskilt på samme center, hvis man i øvrigt vurderede, at man ikke kunne adskille det pågældende par. Adspurgt af Inger Støjbergs bisidder, advokat Nicolai Mallet, hvilke forhold der var årsag til, at notatet blev ”overhalet”, forklarede hun, at det var drøftelserne med ministeren, pressemeddelelsen og præciseringen på koncerndirektionsmødet, hvor det var blevet sagt, at der skulle gøres undtagelse i særlige tilfælde. Notatet indeholdt også undtagelser, men det indeholdt samtidig andre forhold, som ikke længere var en del af ordningen. Adspurgt, hvornår forholdene i notatet ikke længere var gældende, herunder om det skete fra den 9. til den 10. februar 2016, forklarede hun, at det var hendes indtryk, at da pressemeddelelsen – der var undtagelsesfri – blev udsendt, og da den var blevet suppleret af det, der var sagt på koncerndirektionsmødet om, at der skulle kunne gøres undtagelser som følge af Danmarks internationale forpligtelser, var det herefter dét, der udgjorde ordningen. Ordningen var altså herefter ikke mere end det, der stod i pressemeddelelsen, og at der skulle kunne gøres undtagelser som følge af Danmarks internationale forpligtelser. Notatet indeholdt dels en vis beskrivelse af, hvilke standarder der skulle gælde, dels nogle præciseringer angående fremgangsmåden for de par, som de ikke ville kunne adskille. Adspurgt, om præciseringerne i notatet ikke længere skulle gælde, fordi de ikke var blevet nævnt på koncerndirektionsmødet, forklarede hun, at det var det indtryk, hun havde fået. Notatet skulle ikke længere bruges til noget. Hun fik dette indtryk af Jesper Gori. Hun mindes ikke at have talt med Lykke Sørensen om det.

Hun blev foreholdt mail af 29. april 2016 kl. 8.50 fra hende til Jesper Gori (ekstrakten side 1311), hvoraf fremgår følgende:

”Nu ligger ”barnebrude”-sagen til dig i F2 som godkendt af Statsret og Forvaltningsret (jeg kan evt. lige ringe om forklare de få ændringer, som Statsrets bem. gav anledning til). I udkastet er anført et enkelt spm. (skal ØK høres over vores gengivelse af instruksen 10.feb./kun de kender vel til de præcise omstændigheder?).”

Adspurgt af Line Skytte Mørk Hansens bisidder, advokat Thomas Ryhl, om hun fik svar på sin mail, forklarede hun, at hun husker det sådan, at hun spurgte Jesper Gori to gange. Hun fik derfor ikke svar i første omgang. Hun kan ikke huske, om hun fik et svar i anden omgang. Det ville have været helt oplagt at høre Koncernøkonomi, og derfor tror hun også, at de blev hørt, men hun husker det ikke. Hvis hun havde hørt dem, havde hun formentlig gjort det ved at gå forbi deres kontor og talt med dem herom.

Foreholdt mail af 27. juni 2016 kl. 17.40 fra hende til Lykke Sørensen og Jesper Gori om Udlændingestyrelsens bidrag til svar til Folketingets Ombudsmand og det anførte om aflysningen af høringen ”efter vores snak med Lykke i dag” (ekstrakten side 6529) forklarede hun, at hun ikke husker, hvad hun talte med Lykke Sørensen om. Hun tror, det vedrørte høringen af Udlændingestyrelsen, og at det var den høring, der blev aflyst. Det var ikke høringen af Koncernøkonomi, der blev aflyst.

Hun blev på ny foreholdt mail af 27. juni 2016 kl. 17.40 fra hende til Lykke Sørensen og Jesper Gori (ekstrakten side 6529) og det til mailen vedhæftede ”Bidrag til brug for UIBM’s besvarelse af brev fra Folketingets Ombudsmand vedr. separat indkvartering af mindreårige ægtefæller” (ekstrakten side 6531). Hun blev også foreholdt mail af 27. juni 2016 kl. 20.27 fra hende til Jesper Gori (ekstrakten side 6532), hvoraf fremgår, at hun ”allerede nu [havde] overført bemærkningerne”. Hun forklarede, at det godt kan have været de bemærkninger, der fremgik af ”Bidrag til brug for UIBM’s besvarelse af brev fra Folketingets Ombudsmand vedr. separat indkvartering af mindreårige ægtefæller”, hun havde overført.

Hun blev foreholdt ”Bidrag til brug for UIBM’s besvarelse af brev fra Folketingets Ombudsmand vedr. separat indkvartering af mindreårige ægtefæller” (ekstrakten side 6531), Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets svar af 14. juli 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 2049) og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udtalelse af 14. juli

2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 2053), hvoraf fremgår, at Udlændingestyrelsen ”straks” skulle adskille asylparrene, sammenholdt med ministeriets udtalelse af 4. maj 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1414), hvoraf ordet ”straks” ikke fremgik. Hun forklarede, at hun ikke husker baggrunden for, at ordet ”straks” blev anvendt i besvarelsene. ”Straks” er i hvert fald ordlyden af pressemeddelelsen. Hun vil mene, at der burde ligge en mappeforside, hvor svaret til Folketingets Ombudsmand blev lagt videre i ministeriet, og hvoraf man vil kunne se, om svaret var afstemt med Koncernøkonomi.

Hun blev på ny foreholdt ”Bidrag til brug for UIBM’s besvarelse af brev fra Folketingets Ombudsmand vedr. separat indkvartering af mindreårige ægtefæller” (ekstrakten side 6531). Af Udlændingestyrelsens bemærkninger fremgår med ændringsmarkeringer blandt andet:

”Ministeriet skal i den anledning bemærke, at det er korrekt, at instruksen af 10. februar 2016 fremstod undtagelsesfri, [og at det først var ved ~~fx~~ af den ~~fx~~ e-mail af 18. marts 2016, at ~~undtagelsesmuligheden blev udtrykkeligt kommunikeret til~~ Udlændingestyrelsen blev oplyst om, at instruksen ikke var undtagelsesfri.”

Hun blev desuden på ny foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udtalelse af 14. juli 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 2053), hvori henvisningen til mailen af 18. marts 2016 var slettet. Adspurg, hvilke overvejelser der lå bag, at ministeriet slettede henvisningen hertil, forklarede hun, at de i hvert fald i ét af svarene til Folketingets Ombudsmand henviste til mailen af 18. marts 2016. Baggrunden for, at det blev slettet i dette brev, må have været deres samtale med Lykke Sørensen, der kendte forløbet på koncerndirektionsmødet, og som derfor præciserede denne del af svaret samt tilføjede, at undtagelserne blev kommunikeret allerede på koncerndirektionsmødet.

Hun har ikke yderligere oplysninger af betydning for undersøgelseskommissionen.

Mødet sluttede kl. 12.55.

Peter Mørk Thomsen

Formand

Advokat Karoly Németh for Søren Pind

Advokat Michael Goeskjær for Lars Løkke Rasmussen

Advokat Jens Rostock-Jensen for Barbara Bertelsen

---o0o---

Kl. 09.00 mødte Thomas Klyver. Han oplyste, at han formelt var ansat i Justitsministeriet frem til januar 2019, hvor han blev udnævnt landsdommer i Vestre Landsret, men at han reelt ikke har arbejdet i ministeriet siden august 2017, idet han i mellemtiden var konstitueret landsdommer og fungerende vicesstatsadvokat hos Statsadvokaten i Viborg. På forespørgsel fra kommissionens formand bekræftede han, at de to, der begge er landsdommere, ikke har noget personligt kendskab til hinanden. Han blev herefter vejledt om sandhedspligten og strafansvaret.

Han blev orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Thomas Klyver forklarede, at han blev cand.jur. i 2004 og herefter blev ansat hos Aalborg Politi, der senere blev Nordjyllands Politi. Den 1. april 2009 blev han ansat i Justitsministeriets departement, hvor han var ansat frem til august 2017. I foråret 2016 var han kontorchef i Statsrets- og Menneskeretskontoret.

Justitsministeriet havde i 2016 et meget omfattende samarbejde med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet – både om nærværende sag og en lang række andre sager.

Udlændingepolitikken fyldte rigtig meget, og der var et politisk ønske om, at man skulle gå så langt, som man kunne, i forhold til de internationale konventioner. Derudover havde Justitsministeriet og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet indtil juni 2015 ”været samlet” i et ministerium, og flere af medarbejderne var således tidligere kolleger. Herudover var de to ministerier fysisk placeret ved siden af hinanden. Han havde primært kontakt til kontorcheferne i de relevante kontorer og havde derfor en del at gøre med blandt andre Jesper Gori. Han havde ikke så meget kontakt med Lykke Sørensen, men han deltog i møder med hende. Nina Holst-Christensen var hans overordnede. Hun var kommitteret på afdelingschefniveau. Nina Holst-Christensen og Jens Teilberg Søndergaard delte sagerne mellem sig. Hvis det drejede sig om menneskeret og konventioner, gik man til Nina Holst-Christensen, og hvis der var statsretlige spørgsmål, gik man til Jens Teilberg Søndergaard.

Han blev første gang involveret i overvejelser omkring indkvartering af mindreårige gifte eller samlevende asylansøgere efter udsendelsen af Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets pressemeddelelse. Lykke Sørensen og Jesper Gori kom over til Nina Holst-Christensen og ham.

Det foregik ved, at Nina Holst-Christensen, der sad på kontoret ved siden af ham, kom ind til ham og sagde, at Jesper Gori og Lykke Sørensen var kommet forbi for at drøfte spørgsmålet om barnebrude. Han gik derfor med ind på Nina Holst-Christensens kontor, hvor de fire havde et møde. Det var ikke et planlagt møde, men Jesper Gori og Lykke Sørensen kom forbi for at vende nogle ting. I sådanne sager fungerede Justitsministeriet som rådgiver. Temaet for mødet var rækkevidden af den undtagelse, der skulle være i ordningen. Spørgsmålet var, hvornår parrene skulle indkvarteres sammen, fordi dette fulgte af Danmarks internationale forpligtelser. Mødet fandt sted nogle dage efter udsendelsen af pressemeddelelsen.

Han var på det tidspunkt bekendt med, at Nina Holst-Christensen og Lykke Sørensen havde talt sammen dagen inden udsendelsen af pressemeddelelsen. Det møde havde han fået refereret af Nina Holst-Christensen. Nina Holst-Christensen havde fortalt ham, at Lykke Sørensen var kommet over til hende for at spørge, om ikke det var rigtigt, at man ikke kunne lave en ordning uden undtagelser. Dette havde Nina Holst-Christensen bekræftet. Det havde været en uformel forespørgsel, hvor Lykke Sørensen havde haft behov for at få bekræftet sin juridiske opfattelse. Nina Holst-Christensen havde spurgt, om der var noget, Justitsministeriet skulle hjælpe med, hvortil Lykke Sørensen havde svaret noget i retning af: ”Nej, det løb er kørt”. Det var en uformel snak mellem de to. Umiddelbart måtte man forstå Lykke Sørensens udmelding således, at der ikke skulle være undtagelser uanset Justitsministeriets opfattelse. Nina Holst-Christensen havde også orienteret Jens Teilberg Søndergaard om sin samtale med Lykke Sørensen. Han ved ikke, hvad Jens Teilberg Søndergaard valgte at gøre opad i systemet med denne oplysning.

På det møde, som han deltog i sammen med Nina Holst-Christensen, Jesper Gori og Lykke Sørensen nogle dage efter udsendelsen af pressemeddelelsen, ønskede Jesper Gori og Lykke Sørensen at få et billede af, hvilke situationer de skulle ”kigge efter”, når der skulle gøres undtagelser. De forstod det sådan, at der var medarbejdere, der skulle til at afgøre nogle konkrete sager, og der var derfor behov for at få en retning på, hvor der kunne være problemer i forhold til konventionerne. Han sad mest og lyttede, mens Nina Holst-Christensen førte ordet. Nina Holst-Christensen sagde, at der skulle foretages konkrete vurderinger. Det var svært at sige noget konkret uden at kende de konkrete sager, men når man gør indgreb i familielivet, skal der altid foretages en konkret proportionalitetsafvejning. Det var ikke et aftalt møde, og de var derfor ikke forberedte på det. Det var derfor mest en løs snak.

De sporede sig ind på i hvert fald to tilfælde, hvor man ville skulle gøre en konkret undtagelse. Der kunne for det første være tale om en familie, der var dybt traumatiseret, og hvor familien ikke ville være i stand til at drage omsorg for barnet, hvis parret ikke var sammen. Det ville være svært at sige, at hensynet til at beskytte parret mod deres egen umodenhed skulle veje tungere end hensynet til barnet.

Der var to hensyn, som kunne begrunde at adskille parrene. Det ene hensyn var tvang – et ægteskab indgået under tvang er ikke beskyttet efter EMRK, idet der ikke er et

beskyttelsesværdigt familieliv at gøre indgreb i. Adspurgt, om man kunne have et arbejdshypotetisk udgangspunkt om, at der nok var tale om tvang, og at man derfor som udgangspunkt ikke ville være beskyttet, medmindre man kunne konstatere, at der ikke var tale om tvang, forklarede han, at de ikke var så langt inde i drøftelserne under dette møde, men senere var man inde på, at der kunne være nogle parametre, som kunne indikere, at der var tale om tvang. Hvis disse parametre var til stede, kunne det begrunde, at man adskilte parret i hvert fald i en kortere periode og således gav parret et pusterum. De parametre, der kunne indikere, at der var tale om tvang, krævede fortsat en konkret vurdering. De gjorde sig ikke på mødet i februar 2016 overvejelser om, hvor stærk en indikation for tvang der skulle til, før man kunne gøre indgreb efter en proportionalitetsvurdering. Der var heller ikke på et senere tidspunkt, mens han var i kontoret, overvejelser om mere generelle indikationer på tvang.

Det andet hensyn angik det forhold, at der var tale om personer, der ikke var myndige og derfor efter dansk ret ikke kunne indgå ægteskab. Myndighedsalderen er udtryk for, at man betragter personer under 18 år som personer, der ikke kan tage vare på sig selv. Der var tale om personer, som af det offentlige skulle indkvarteres på et asylcenter. De havde ofte ikke forældre med, og der var derfor ikke andre end asylsystemet til at beskytte dem mod deres egen umodenhed. De mente, at hensynet til at beskytte disse mindreårige mod deres egne valg – man kunne kalde det ordre public – også uden for en tvangssituation kunne bære ”et stykke”. Det var således rimeligt at sige, at man i Danmark skal være 18 år for at kunne træffe sådanne beslutninger. Man havde et ansvar for ikke at medvirke til et samliv, som den ene part ikke var moden til at indgå.

Præmissen om, at der var tale om ikke-myndige personer, baserede de på de danske regler. Heraf følger også, at når man er gift, er man myndig, hvilket førte til det andet typetilfælde, hvor der ville skulle gøres undtagelser. Når man således efter dansk ret ville anerkende et ægteskab ved et kongebrev, ville man være nødt til at gøre undtagelser.

Kongebrevstankegangen blev introduceret af Justitsministeriet på mødet med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet i dagene efter udsendelsen af pressemeddelelsen. Når man dengang behandlede familiesammenføringssager, hvor den ene part var mindreårig, foretog man en vurdering svarende til kongebrevsvurderingen.

Udgangspunktet var, at parret ikke kunne bo sammen. De skulle vurdere, hvor der kunne være undtagelser hertil. Hvis der var tale om tvang, forelå der ikke et beskyttelsesværdigt familieliv. Hvis der derimod ikke var tale om tvang, kunne der være et beskyttelsesværdigt familieliv, og hvis der skulle gøres indgreb i dette, skulle betingelserne i artikel 8, stk. 2, derfor være opfyldt. For dem var det et spørgsmål om, hvorvidt man kunne eller ikke kunne bo sammen.

Det var ikke et tema under mødet, om der var hjemmel til ordningen. Udlændingeloven henhørte under Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, og mødet angik alene rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser. Justitsministeriet forholder sig som

udgangspunkt ikke til andre ministeriers lovgivning. Hvis et andet ministerium fra begyndelsen mener, at der er hjemmel i loven, skal Justitsministeriet have en særlig grund til at tvivle på det, før Justitsministeriet problematiserer det. Det var ikke noget, de blev spurgt om i denne sag, og det var ikke noget, de selv gik ind i.

Foreholdt den tidslinje, som Nina Holst-Christensen og han havde udarbejdet om forløbet i sagen (ekstrakten side 7103), forklarede han, at han ikke husker, præcis hvornår de lavede tidslinjen, men det var på et tidspunkt, hvor de kunne forudse, at der kunne komme et efterfølgende forløb om sagen. Han vil tro, at dette var i efteråret 2016 eller foråret 2017.

Han blev foreholdt, at der af tidslinjen fremgår følgende:

”9.2.2016: Lykke Sørensen, UIM, kontakter – uformelt – NHC på sit kontor mhp at få bekræftet, at det efter EMRK art. 8 ikke er muligt at opstille en generel instruks til asylcentre om, at de såkaldte barnebrude skal adskilles, hvorfor det er nødvendigt at foretage en konkret individuel vurdering i hvert enkelt tilfælde. NHC bekræfter dette og spørger i den forbindelse om, ”jeg skal gå videre med sagen i Justitsministeriet, og om UIM har behov for Justitsministeriets bistand”, hvilket Lykke Sørensen afviser med bemærkningen ”Løbet er kørt”.

10.2.2016: NHC orienterer JTS om Lykke Sørensens uformelle henvendelse.

10.2.2016: Pressemeddelelsen (der bliver instruksen til Udlændingestyrelsen og asylcentre) udsendes fra UIM uden nogen undtagelsesmulighed.

Mellem den 11.2. og den 17.2.2016 kontakter Lykke Sørensen og Jesper Gori NHC på NHC's kontor mhp at drøfte omfanget af behovet for en undtagelsesmulighed ifm en adskillelse af de såkaldte barnebrude. Thomas Klyver deltager også i dette møde. NHC nævner, at undtagelsen i hvert fald skal dække traumatiserede ægtefæller, familier med børn, der er afhængige af begge forældre samt de tilfælde – for at undgå forskelsbehandling – hvor en dansk mindreårig statsborger ville kunne opnå såkaldt kongebrev til at indgå ægteskab (f.eks. ved en mindre aldersforskel, som 17-19 årigt par, graviditet o.lign.).

19.2.2016: UIM kontakter Justitsministeriet via email og beder om Justitsministeriets bemærkninger til et udkast til pressemeddelelse til brug for en artikel til Jyllandsposten. Pressemeddelelsen har følgende ordlyd: ”Det er ministeriets vurdering, at ordningen med separat indkvartering af mindreårige ægtefæller er i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Det kan dog

være nødvendigt at gøre undtagelse i helt særlige tilfælde”. Efter at Statsrets- og Menneskeretskontoret havde kontaktet NHC telefonisk, der var til møde i Amsterdam, og som sagde ok til formuleringen, svarede kontoret ved email s.d., at kontoret ikke havde nogen bemærkninger. (UIM har senere oplyst, at pressemeddelelsen aldrig blev afsendt).

Op til samrådet 15.3.2016 kontakter Jesper Gori Thomas Klyver og foreviser i Thomas’ dør et udkast til samrådstale. Det fremgår af udkastet, at der i helt særlige tilfælde skal gøres undtagelser ifm en adskillelse. Som et eksempel herpå nævnes i talen ”kongebrevssituationen”. På den baggrund havde Thomas ingen bemærkninger til udkastet.

Justitsministeriet bliver igen kontaktet af UIM den 24.4.2016 mhp at kommentere UIM’s udkast til udtalelse med bilag til Folketingets Ombudsmand. Herefter tager Justitsministeriet stilling til forskellige udkast til udtalelse til FO samt udkast til retningslinjer til Udlændingestyrelsen/asylcentre for indkvartering af mindreårige asylansøgere i løbet af foråret 2016 og sensommeren 2016.

Vi er bekendte med, at der i perioden efter samrådet på fuldmægtigniveau har været kontakt mellem UIM og JM om sagen.”

Han forklarede, at det var Nina Holst-Christensen, der i første omgang var pennefører vedrørende tidslinjen. Med hensyn til forløbet den 10. februar 2016 brugte de formuleringen, at pressemeddelelsen ”bliver instruksen til Udlændingestyrelsen og asylcentre” på baggrund af, hvad de havde hørt på dette tidspunkt enten fra nogle på udlændingområdet, fra pressen eller i forbindelse med orienteringen af Folketinget eller af Folketingets Ombudsmand. Det var ikke noget, de fik at vide på mødet. Han læste ikke pressemeddelelsen den pågældende dag.

De var ikke nede i detaljer på mødet, og de drøftede ikke processuelle forhold om behandlingen af sagerne, herunder hvilke oplysninger der var behov for til at kunne behandle sagerne. Han kan ikke huske, om det var Justitsministeriet eller Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, der bragte spørgsmålet om retningslinjer på banen, men det var uden tvivl noget, som de i Justitsministeriet fandt vigtigt. Det var afgørende for at få sagerne til at lande rigtigt, at man vidste, hvad der fulgte af Danmarks internationale forpligtelser, herunder hvilke typer af tilfælde man havde, og i hvilken retning pilen pegede i de enkelte tilfælde. Han erindrer ikke, om det var oppe på mødet, eller om de i tilknytning til mødet talte om, at den videre proces måtte være at få skrevet nogle retningslinjer. Han husker ikke, om processen med at adskille parrene var iværksat på tidspunktet for dette første møde. Justitsministeriet var ikke inde over, hvordan de konkrete sager blev behandlet, ligesom ministeriet ikke havde kendskab til, hvilke meddelelser der var blevet givet til Udlændingestyrelsen. Han havde en forventning

om, at når Justitsministeriet sagde, at der skulle foretages et konkret skøn i disse tilfælde, så skete dette også.

Han erindrer ikke præcis Jesper Gori's kontakt til ham op til samrådet den 15. marts 2016, men som han husker det, kom Jesper Gori over til ham med samrådstalen og pegede på et sted, hvor undtagelsesmuligheden var beskrevet. Jesper Gori spurgte, om dette var noget, som de havde bemærkninger til. Han fik fornemmelsen af, at det skulle være "den helt hårde kant" og ikke var en situation, hvor man skulle lave "bessermachen". Han så kun denne ene side fra talen. Foreholdt side 7 i talepapiret (ekstrakten side 846) forklarede han, at han ikke kan sige, om det var præcis denne formulering, som han læste. Det, der stod, var, at der i helt særlige tilfælde skulle gøres undtagelser. Han hæftede sig ved, at det var de samme ord, der fremgik af den presseudtalelse, som Justitsministeriet tidligere havde godkendt. Han noterede sig også, at der var nævnt et "for eksempel", hvilket betød, at der også kunne være andre undtagelser. Han husker ikke, præcis hvordan kongebrevseksemplet var beskrevet i det udkast, som han så, men det kan sagtens have været beskrevet som på den anførte side i talepapiret. Det, der stod, var rigtigt, men undtagelsesmulighederne var bredere end dette og omfattede ikke kun den situation, hvor man var blevet gift i Danmark, men også den situation, hvor man kunne blive gift i Danmark. Han vurderede, at talen med beskrivelse af undtagelsesmuligheden gik an i situationen. Han havde kun en kort drøftelse med Jesper Gori. Som han husker det, fik han ikke noget at vide om drøftelserne i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om denne passus i talen.

Han blev foreholdt mail af 8. marts 2016 kl. 14.23 fra Jesper Gori til ham (ekstrakten side 7043), hvoraf fremgår følgende:

"Jeg kan forstå, at Lykke har talt med Nina om 'barnebrudssagen' og jeres mulige bistand ved vurderingen af en række konkrete sager som afsæt for generelle retningslinjer.

Jeg kiggede derfor forbi dit kontor, men du var væk/smuttet under skrivebordet. Vil du sige til, når du er tilbage/er dukket op igen og har 10 min.?"

Han forklarede, at han ikke husker, om han modtog denne mail før eller efter, at han talte med Jesper Gori. Han husker ikke, om der var et møde om konkrete sager.

Han blev foreholdt Udlændingestyrelsens "Notat om adskillelse af mindreårige ægtefæller med børn", hvorved Udlændingestyrelsen forelagde fem konkrete sager for departementet (ekstrakten side 304 ff.). Han forklarede, at han ikke har nogen erindring om at have set dette notat.

Adspurgt, om bemærkningen i Jesper Goris mail om, at han kunne være ”smuttet under skrivebordet”, var en hentydning til, at der var en berøringsangst for at håndtere sagen fra Justitsministeriets side, forklarede han, at han forstod det som en munter bemærkning. Det var også en svær sag for Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, idet det ikke var mejslet i sten, hvad der gjaldt. Stats- og Menneskeretskontoret var et rådgivningskontor, der forholdt sig til generel jura og generelle retningslinjer. De ville være kede af at få forelagt konkrete sager, hvorved det reelt ville være dem og ikke den kompetente myndighed, der traf afgørelse. De hjalp med den generelle jura, ikke med konkrete sager. Han ved ikke, hvorfor Jesper Gori havde formuleret sin mail på denne måde.

Han blev foreholdt mail af 21. april 2016 kl. 18.25 fra Jesper Gori til ham (ekstrakten side 1123), hvoraf fremgår:

”Udlændingestyrelsen har d.d. fremsendt bidrag til svar til Folketingets Ombudsmand vedrørende en konkret sag om separat indkvartering i asylsystemet af mindreårige ægtefæller samt udkast til retningslinjer for indkvartering af mindreårige asylansøgere, som har indgået ægteskab eller er samlevende med en person, som opholder sig i Danmark.

Vi ville meget gerne høre jeres eventuelle bemærkninger til de menneskeretlige aspekter heraf. Af hensyn til fristen over for ombudsmanden d. 29. april skal vi anmode om bemærkninger senest på mandag den 25. april. Vi beklager den korte frist.

Vi anmoder endvidere om bemærkninger til vedhæftede udkast til ministeriets udtalelse til ombudsmanden.

Vi kan eventuelt mødes og drøfte sagen mandag.

På forhånd mange tak.

Til orientering har vi ligeledes involveret Forvaltningsretskontoret.”

Han forklarede, at Carsten Madsen var kontorchef i Forvaltningsretskontoret på dette tidspunkt. Forvaltningsretskontoret skulle forholde sig til partshøringsdelen. Det var helt sædvanligt, at de blev involveret i besvarelsen til ombudsmanden. Når man skulle lave en besvarelse til ombudsmanden, skulle man vurdere, hvad de menneskeretlige forpligtelser tilsagde. Dette var Stats- og Menneskeretskontorets kompetenceområde. Når et ministerium skulle udtale sig om dette, var det helt sædvanligt, at hans kontor var inde over.

Han husker ikke, hvor omfattende Udlændingestyrelsens bidrag til svar var. Han modtog en mail med materialet, som han givetvis sendte videre til sin sagsbehandler. Han erindrer ikke, om han selv gennemgik udkastene til udtalelser og retningslinjerne fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Udlændingestyrelsen. Han sendte materialet videre til Maria Aviaja Sander Holm, der var sagsbehandler. Hun gennemgik sagen, hvorefter de drøftede sagen. De kom herefter utvivlsomt med nogle bemærkninger til udkastet.

Han blev foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udkast af 15. april 2016 til svar til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1134 ff.), hvoraf fremgår blandt andet:

”2. Ministeriet kan i forlængelse heraf mere generelt oplyse, at udlændinge-, integrations- og boligministeren den 10. februar 2016 instruerede Udlændingestyrelsen om, at mindreårige under 18 år fremover ikke skulle indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Ministeren oplyste, at dette også gjaldt, hvis parret havde et eller flere fælles børn. Samtidig instruerede ministeren Udlændingestyrelsen om at skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der boede sammen med en ældre ægtefælle eller samlever og om at udarbejde retningslinjer, der udmøntede den generelle instruks om indkvarteringen, til operatørerne.

Samme dag offentliggjorde ministeriet en pressemeddelelse om instruks, som vedlægges.

Udlændinge-, integrations- og boligministeren uddybede instruks på samråd Z i Folketinget den 15. marts 2016, hvor ministeren bemærkede, at der i helt særlige tilfælde kan være omstændigheder, som betyder, at der skal gøres undtagelse. Ministeren nævnte som eksempel det tilfælde, at et par er blevet gift i Danmark med kongebrev.”

Adspurg om det sidste afsnit – der kunne læses som om, at det først var ved samråd Z, at der blev givet grønt lys til, at der skulle gøres undtagelser i helt særlige tilfælde – gav dem anledning til særlige overvejelser, forklarede han, at han ikke erindrer, at de hæftede sig særligt ved dette afsnit. De koncentrerede sig om punktet angående de menneskeretlige forpligtelser. Han kan godt se dette i dag, men det var ikke noget, de hæftede sig ved dengang. Generelt holdt de sig ude af den del, der angik ordrene i et andet ministerium, og forholdt sig kun til det, som de var blevet anmodet om hjælp til.

På ny foreholdt mail af 21. april 2016 kl. 18.25 fra Jesper Gori til ham om, at de eventuelt kunne holde et møde og drøfte sagen (ekstrakten side 1123), forklarede han, at han ikke husker, om der blev afholdt et sådant møde. Som han husker det i dag, var det Maria Aviaja Sander

Holm og ham, der talte om sagen, og de involverede formentlig også Nina Holst-Christensen, hvorefter de sendte et svar tilbage til Udlændinge- Integrations- og Boligministeriet.

Han blev foreholdt Udlændingestyrelsens bidrag af 21. april 2016 til udtalelse til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1129 ff.), hvoraf fremgår blandt andet:

”Instruks af 10. februar 2016 fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet

Den 10. februar 2016 udsendte Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet en pressemeddelelse om, at ingen mindreårige fremover må indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever. Det fremgik bl.a. af pressemeddelelsen, at "Efter de nye retningslinjer må ingen mindreårige under 18 år indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn. Inger Støjberg har også bedt Udlændingestyrelsen om at skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der bor sammen med en ældre ægtefælle eller samlever".

Udlændingestyrelsen modtog samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen. Instruksen betød således, at ingen mindreårige fremover måtte indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, og at dette skulle gælde uanset om parret måtte have fællesbørn. Instruksen betød også, at der straks skulle ske adskillelse i de aktuelle sager, hvor en mindreårige allerede var indkvarteret sammen med en ældre ægtefælle eller samlever.”

Han forklarede hertil, at beskrivelsen ikke var vendt med ham. Som han husker det, koncentrerede han sig slet ikke om Udlændingestyrelsens bidrag, men forholdt sig alene til, hvad Justitsministeriet selv svarede. De reagerede, når ministerier bad om bistand, men de forholdt sig ikke til det, der foregik mellem Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Udlændingestyrelsen.

Han husker ikke, hvornår han blev bekendt med, at Udlændingestyrelsen påbegyndte sin sagsbehandling. Han havde egentlig forstået det således, at Udlændingestyrelsen foretog konkrete skøn, men det var ikke noget han interesserede sig for. Det, han interesserede sig for, var at hjælpe med at definere undtagelsesmulighederne.

Han blev foreholdt mail af 26. april 2016 kl. 13.23 fra Maria Aviaja Sander Holm til blandt andre Jesper Gori (ekstrakten side 1264) vedhæftet bemærkninger til udkastet til Folketingets Ombudsmand. Af mailen fremgår:

”Hermed det forslag til ændringer, som jeg talte om, som Nina og Klyver er enige i. Jeg har forsøgt at genbruge i jeres i det væsentlige.

Vi afventer et ny omgang papirer fra jer.”

Han forklarede, at baggrunden for, at de i afsnit 3 valgte at indsætte en helt ny tekst, var, at de ofte selv satte sig til tasterne, hvis de ikke syntes, at det, der stod i et udkast, helt ramte det, som efter deres opfattelse skulle skrives. Maria Aviaja Sander Holm har formentlig ment, at det skulle skrives på en anden måde, og derfor gav de et bud på en tekst for at hjælpe. Justitsministeriet forholdt sig ikke til, om Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet fulgte op på, hvorledes Udlændingestyrelsen konkret administrerede. Når der blev brugt den formulering, at Udlændingestyrelsen i alle tilfælde ”vil” foretage en konkret og individuel vurdering, var det udtryk for, hvordan administrationen fremadrettet ville være. Han gik ud fra, at der allerede på dette tidspunkt blev foretaget en konkret og individuel vurdering.

Han blev foreholdt mail af 28. april 2016 kl. 14.28 fra Merete Milo til Jesper Gori (ekstrakten side 6493), hvoraf fremgår:

”Jeg er ked af at forstyrre, men vi er nødt til lige at tale om FO-sagen med frist i morgen. Nina siger, at den konkrete sag er i strid med artikel 8. Lykke har bedt mig ringe til dig, så vi lige kan vende det. Ringer du?”

Han forklarede, at han ikke selv havde forholdt sig til, om der var foretaget en rigtig vurdering i den sag, som der var klaget over til ombudsmanden, og han mindes ikke at have fået at vide, at Nina Holst-Christensen havde forholdt sig til det.

På tidspunktet for svaret til ombudsmanden var det ham, Nina Holst-Christensen og Maria Aviaja Sander Holm, der hos Justitsministeriet var involveret. Han havde ikke selv orienteret om sagen højere oppe i systemet, men han ved ikke, om Nina Holst-Christensen havde nævnt sagen over for eksempelvis en afdelingschef. Det var helt sædvanligt, at de ikke gik længere end til afdelingschefer, når det drejede sig om ombudsmandsudtalelser.

Han har ikke deltaget i drøftelser med justitsministeren om sagen. At justitsministeren var blevet orienteret om sagen, hørte han første gang, da det var fremme i pressen i forbindelse med sagen i undersøgelseskommisionen. Han var ikke selv med til at orientere justitsministeren, og han var heller ikke involveret i at vurdere, om ministeren skulle orienteres om sagen. Der var dog senere i forløbet – i juni måned – et forløb, hvor de blev bedt om at formulere et konkret eksempel, der blev forelagt for justitsministeren. Han talte ikke selv med ministeren herom.

Justitsministeriets bemærkninger til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udkast til udtalelse til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1266) svarede til den tilkendegivelse af

retsaffattelsen, som de også havde givet udtryk for i februar måned. Der kom senere et forløb, hvor de havde en drøftelse af, om der var sket en glidning i Justitsministeriets rådgivning. Der var en løs drøftelse på det indledende møde, hvorefter de arbejdede sig ned i det, og det kunne derfor godt være, at de undtagelser, som de nævnte på mødet, i den praktiske virkelighed viste sig at være noget bredere, men for ham at se mente Justitsministeriet det samme hele vejen i forløbet. Han erindrer ikke, hvorfor kongebrevet ikke blev nævnt her.

Han blev foreholdt mail af 25. maj 2016 kl. 21.51 fra ham til Jens Teilberg Søndergaard (ekstrakten side 7055), hvoraf fremgår:

”Vi har talt med UIBM om de ”helt særlige tilfælde”. Ordvalget er som sagt brugt tidligere og kan første gang dateres tilbage til Støjbergs udtalelse i et samråd. UIBM vil overveje at bløde formuleringen op, men de er ikke sikre på, at det holder hele vejen op hos dem. Så jeg tænker, at vi har gjort, hvad vi kan på det punkt.

I modsætning til, hvad jeg fik sagt til dig, så har vi tidligere her i kontoret set papirer, hvor UIBM har brugt formuleringen, bl.a. som et citat fra det pågældende samråd, uden at vi har reageret på formuleringen.

Vi kan eventuelt lige tales ved i morgen om sagen, hvis der er behov for at drøfte sagen nærmere.”

Han forklarede, at som han husker det, kom Jens Teilberg Søndergaard, der ellers kun havde været involveret en smule i februar måned, også ind i sagen. De havde hele tiden tænkt på de ”helt særlige tilfælde” som en retning for undtagelserne. De helt særlige tilfælde var det, der fulgte af Danmarks internationale forpligtelser. Det var sådan, man lavede lovgivning på udlændingeområdet. Det, der var Jens Teilberg Søndergaards bekymring, var, at når man kommunikerede denne regel, kunne nogle – og navnlig, når det ramte virkeligheden – få en opfattelse af, at undtagelsen var for snæver. Den bekymring havde Jens Teilberg Søndergaard nævnt for ham, og han havde derfor foreslået Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, at man nu, hvor man var kommet længere ned i behandlingen af sagerne, strøg ordet ”helt”, så det i stedet blev ”særlige tilfælde”.

Med hensyn til kongebrevseksemplet kiggede de ikke på daværende tidspunkt i Indenrigsministeriets vejledninger. Det er i dag hans opfattelse, at man efter det regelsæt, der i 2016 gjaldt for kongebreve, uden videre ville kunne få kongebrev, hvis aldersforskellen ikke var så stor, medmindre den mindreårige part var umoden. Dette kunne for eksempel være, hvis den ene part var 17 år og den anden part 19 år. Hvis der var et par på henholdsvis 17 år og 28 år, og hvor der ikke var indikationer på tvang, er han mere usikker på, hvad svaret ville være. Formuleringen om de ”helt særlige tilfælde” var ikke nødvendigvis udtryk for, at de havde en opfattelse af, at kongebrevspraksis var restriktiv. Der var en klar opfattelse af, at de skulle

beskytte de mindreårige mod deres egen umodenhed og mod tvang, men at der også skulle være en mulighed for at gøre undtagelser i de ”helt særlige tilfælde”. De ”helt særlige tilfælde” kunne godt omfatte mange sager, således som det er tilfældet på familiesammenføringsområdet. Som han husker det, skete der i Justitsministeriet – efter hans snak med Jens Teilberg Søndergaard og hans efterfølgende henvendelse til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet med forslaget om at tage ordet ”helt” ud – ikke mere i relation til denne formulering.

Han blev foreholdt mail af 22. juni 2016 kl. 13.11 fra Jesper Gori til ham med emnet ”Talepapir – samrådsspørgsmål AJ om ’barnebrude’” (ekstrakten side 7059), hvoraf fremgår:

”Der er ændret forskellige steder i udkast til svar på samrådsspørgsmål AJ om ”barnebrude”, som jeg kan se du har modtaget fra Merete i en tidligere version.

Samrådet finder sted i morgen formiddag, og vi har derfor behov for at lægge talepapiret op nu. Men vi gør det med en bemærkning om, at talepapiret er under afstemning med jer.

Har du bemærkninger til denne proces?

Jeg vil naturligvis meget værdsætte jeres bemærkninger snarest muligt til talepapiret.”

Han blev ligeledes foreholdt sin mail senere samme dag 22. juni 2016 kl. 19.28 fra til Maria Aviaja Sander Holm (ekstrakten side 7057), hvoraf fremgår:

”Fint arbejde og enig.

Jeg skal nok ringe til Gori med bemærkningerne.

Du kan bare lave en notat på sagen om, at bemærkningerne er videregivet til Gori.”

Han forklarede, at talepapiret blev forelagt for Justitsministeriet på samme måde som ved forelæggelsen af ombudsmandssagen. Dette var helt sædvanligt, når der skulle afgives svar til Folketinget vedrørende menneskeretlige spørgsmål. De modtog udkastet til talepapiret lidt sent og tæt på samrådet. Han sendte henvendelsen videre til sagsbehandleren, som faldt over nogle sproglige forhold og en formulering om noget kulturelt, som de vurderede, at Menneskerettighedsdomstolen i Strasbourg nok ikke ville lægge særlig vægt på. Formuleringen var noget i retning af, at pigerne kunne få mulighed for at prøve den danske kultur og den danske måde at leve på, men menneskerettighederne er ikke skruet sådan sammen, at man kan

tvinge nogen til at leve efter en bestemt kultur. Dette kunne være et politisk argument, men det var ikke noget, han så som et argument, der ville kunne bære ordningen.

Han blev foreholdt mail af 19. februar 2016 kl. 12.52 fra Adam Abdel Khalik, der på dette tidspunkt var fuldmægtig i Stats- og Menneskeretskontoret i Justitsministeriet, til Caroline Østergaard med emnet ”Udkast til svar til Jyllandsposten vedr. ”barnebrude” mv.”, som hun videresendte til ham den 27. juni 2016 kl. 18.18 (ekstrakten side 6988). Af mailen fremgår følgende:

”T.o.

NHC var rimelig kold, men (naturligvis) også bedre inde i sagen end os, der jo ikke har nærmere kendskab til det møde, hun har holdt med Jesper Gori og den snak hun har haft med Lykke Sørensen. Hun sagde, at retningslinjerne jo ikke var udstedt endnu, og at vi vil blive inddraget i arbejdet med retningslinjerne. Så længe de ikke er udarbejdet, er hun ikke så bekymret for pressemeddelelsen (heller ikke ordene om ordningen).”

Han forklarede, at der efter hans opfattelse ikke var tale om en henvisning til pressemeddelelsen af 10. februar 2016, men til den senere presseudtalelse til Jyllands-Posten. Han husker ikke, hvorfor han fik denne mail tilsendt. Caroline Østergaard var hans souschef. Han vil tro, at hun som souschef var involveret i sagen på dette tidspunkt, fordi han selv var med statsministerens delegation til møde i Det Europæiske Råd om Brexit og derfor ikke var på kontoret. Det var derfor muligt, at han ikke havde kunnet finde sine papirer, da han vendte tilbage til kontoret, og derfor fik mailen videresendt fra Caroline Østergaard.

Foreholdt Adam Abdel Khaliks forklaring om sine drøftelser med Caroline Østergaard og adspurgt, om Caroline Østergaard på noget tidspunkt havde fortalt ham om Adam Abdel Khaliks opfattelse af spørgsmålet, svarede han benægtende. Caroline Østergaard og Adam Abdel Khalik var ikke rigtig inde i sagen på dette tidspunkt i modsætning til Nina Holst-Christensen og ham, der havde talt med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Det var derfor fint, at Caroline Østergaard og Adam Abdel Khalik sagde, at der var noget, der ikke rigtigt stemte, og at de tog fat i Nina Holst-Christensen.

Foreholdt mail af 28. juni 2016 kl. 08.19 fra Jens Teilberg Søndergaard til Barbara Bertelsen, hvoraf fremgår, at sagen nu gik helt op til ministeren (ekstrakten side 1970), forklarede han, at sagen på dette tidspunkt blev taget hele vejen op i systemet, fordi der var en diskussion om, hvorvidt der var sket en glidning i Justitsministeriets rådgivning. De havde modtaget en anmodning fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om at være konkrete og komme med et eksempel, hvoraf man kunne se, hvordan Justitsministeriet så på forpligtelserne efter EMRK. Da Justitsministeriet gik skridtet videre fra den generelle rådgivning til at komme med

et egentligt eksempel, der kunne blive retningsgivende for administrationen i Udlændingestyrelsen, var det nødvendigt, at departementschefen og ministeren blev involveret. Der var ikke andet i det, end at de mente, at ministeren skulle godkende et sådant eksempel.

Han blev foreholdt Justitsministeriets eksempel vedhæftet mail af 28. juni 2016 kl. 08.19 fra Jens Teilberg Søndergaard til Barbara Bertelsen (ekstrakten side 1970). Af eksemplet fremgår (ekstrakten side 1971):

”Forudsætninger:

Et par bestående af en kvinde på 16 år og en mand på 22 år. Kvinden er gravid, eller parret har et mindreårigt barn. Det lægges til grund, at parret ikke kan få dispensation fra kommunen til at indgå ægteskab (såkaldt kongebrev).

Det forventes, at adskillelsen vil vare 4 mdr. med henvisning til sagsbehandlingstiden i asylsager. Det lægges i denne forbindelse til grund, at parret har mulighed for at besøge hinanden i den periode, som adskillelsen varer.

Vurdering:

Det er Justitsministeriets opfattelse, at det vil være muligt at adskille et sådant par, medmindre der foreligger helt særlige omstændigheder, f.eks. at forældrene er traumatiserede, og hvor den fortsatte forældreevne og omsorg for barnet vil være afhængig af, at forældrene bor sammen med barnet.”

Han forklarede, at som han erindrer det, var det dette eksempel, der gik op til ministeren. De gik i den forbindelse ikke nærmere ind i omstændighederne for, hvornår og under hvilke omstændigheder man kunne få et kongebrev eller ej, idet afgørelsen henhørte under i Social- og Indenrigsministeriet og delvist i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, der foretog de facto vurderingerne i forbindelse med familiesammenføringssagerne. Når man gav en vurdering, var man også nødt til at opstille forudsætningerne herfor. Som han husker det, var der opstået tvivl om, hvordan man skulle se på disse sager, hvorfor Jesper Gori og Lykke Sørensen havde bedt dem om et eksempel, som de kunne gå videre med til brug for retningslinjerne. Udlændingestyrelsen ventede på at få beskrevet, hvordan styrelsen skulle forholde sig, og hvad juraen holdt til. Han tænkte, at ministeriet ville sende eksemplet videre til Udlændingestyrelsen. Det var ikke et eksempel til brug for en pressehenvendelse. Hvis det i eksemplet omvendt blev lagt til grund, at parret kunne få dispensation ved kongebrev, holdt konklusionen ikke, idet der i så fald ville være tale om forskelsbehandling.

De menneskeretlige aspekter, som de lagde vægt på i eksemplet, var aldersforskellen mellem parterne, den mindreåriges alder og de hensyn, som de overordnet mente kunne begrunde ordningen – nemlig, at der i Danmark gælder et udgangspunkt om, at man skal være 18 år for at blive gift, og at staten må træde til, når man bor på et asylcenter uden andre til at varetage sine

interesser. Der blev tillige lagt vægt på, hvor langt adskillelsen og indgrebet i familielivet rakte, idet det var klart, at indgrebet var større, hvis man slet ikke måtte besøge hinanden, end hvis parret blot ikke måtte sove sammen. De vurderede på baggrund heraf, at eksemplet efter deres bedste vurdering gik an. Dette var så langt, som de mente, at man kunne gå. Adspurgte, om eksemplet skulle læses således, at de lagde til grund, at den 16-årige havde et familieliv i artikel 8's forstand, forklarede han, at eksemplet må skulle læses sådan. Det saglige formål med at adskille parret var hensynet til at beskytte den mindreårige mod sin egen umodenhed, og at man havde svært ved at træffe et valg af den omhandlede karakter, når man kun er 16 år. Der var Europarådsanbefalinger om, at det er dårligt for en 16-årig at indgå i et ægteskab. Staten havde et ansvar på asylcentrene og måtte derfor tage de nødvendige forholdsregler. Der lå ikke i eksemplet en forudsætning om, at man ikke ville skulle indhente øvrige oplysninger end dem, der fremgik af eksemplet. Der ville altid skulle laves en konkret vurdering, og der kunne altid være forhold i sagen, som pegede i en anden retning. Det var meningen, at eksemplet skulle give en håndfast retning for en helt klar hovedregel. Det var så langt, som de mente, at de kunne gå. Eksemplet skulle ikke læses sådan, at man ikke skulle lave den vurdering, der var lagt op til i udkastet til udtalelse til ombudsmanden.

Han blev foreholdt mail af 9. juni 2016 kl. 18.47 fra Lene Vejrum til Tanja Franck (ekstrakten side 5552), hvoraf fremgår blandt andet:

”Jeg har haft en lang snak med Lykke om sagen og om status. (har orienteret Ditte telefonisk).

Baggrunden for, at vi ikke hører fra departementet er ene og alene manglende tid.

Når det er sagt, har JM, som vi havde opsnust, ændret holdning til, hvad der ligger inden for og [u]den for skiven. Som eksempel nævnte Lykke, at de (Nina) tidligere havde oplyst, at en adskillelse af fx gravide ikke var problematisk i sig selv, det mener de nu, at det er.
...”

Han blev endvidere foreholdt mail af 28. juni 2016 kl. 12.54 fra Jens Teilberg Søndergaard til Lykke Sørensen (ekstrakten side 7134-7135), hvoraf fremgår:

”I forlængelse af vores snak i går om spørgsmålet om adskillelse af asylpar har Nina og Thomas talt med Jesper Gori. De har redegjort for, at vi retligt vurderer sagen, som vi hele tiden har gjort, og som det bl.a. er kommet til udtryk i jeres svar til ombudsmanden af 4. maj 2016.

Jesper tilkendegav, at I ikke desto mindre gerne vil holde et møde med os om sagen. Vi stiller naturligvis gerne op til et møde –men jeg vil altså bede jer om at

være præcise i forhold til, hvad der er, som I gerne vil have os til at vurdere eller forholde os til. Jeg skal være ærlig at sige, at både jeg, Nina og kontoret haft lidt svært ved at finde ud af, hvad det præcist er, at I forventer af os.

Vi tales ved.”

Han blev yderligere forholdt mail af 28. juni 2016 kl. 13.12 fra Jens Teilberg Søndergaard til Barbara Bertelsen (ekstrakten side 7134), hvoraf fremgår:

”Jeg vil lige orientere dig om sagen om adskillelse af asylpar (der også nu og da benævnes sagen om ”barnebrude”).

Du nævnte over for mig, at Uffe havde henvendt sig til dig om sagen bl.a. med en påstand om, at vores rådgivning i sagen var ”skredet”.

Jeg har nu forhørt mig på kryds og tværs hos Nina, i kontoret osv. –og jeg kan altså ikke se noget belæg for, at vores rådgivning i sagen skulle være ”skredet”.

Tværtimod taler alt i sagen for, at den har været konsistent. Hertil kommer, at jeg har talt med Lykke, og hun har simpelthen svært ved at redegøre for, på hvilke punkter vores rådgivning skulle være ”skredet” –og det samme har Jesper Gori, når Thomas og Nina taler med ham. Og så er det jo svært at forholde sig til påstanden.

Baggrunden for, at spørgsmålet nu tages op af UIBM, er formentlig, at Udlændingestyrelsen skal træffe fornyet afgørelse i sagerne om adskillelse af asylpar her før sommerferien, og at de måske kommer frem til, at der er flere par, som ikke bør holdes adskilt. Vi har ikke været involveret i behandlingen af de konkrete sager, men har kun drøftet de generelle juridiske spørgsmål med UIBM.

Jeg har i lyset af sagens forløb fundet det nødvendigt at sende nedenstående mail. Høringssvaret, som jeg henviser til, er vedhæftet.

Nina er en del oprørt over, at Lykke valgte at få Uffe til at gå til dig med påstanden om, at vores rådgivning er ”skredet”, i stedet for at gå til hende eller mig. Jeg er enig med hende i, at det ikke er en ordentlig måde at gå frem på – og jeg har tænkt mig at sige det til Lykke ved det møde, som omtales i mailen nedenfor.

Skriv, ring mv., hvis du har spørgsmål. Ellers giver jeg dig lige en endelig afrapportering efter mødet.”

Han forklarede, at han ikke husker, om der havde været et møde, og at han ikke mindes at have deltaget i et sådant møde.

Han husker, at Nina Holst-Christensen og han var nede på Jesper Goris kontor, fordi de gerne ville have en forklaring på, hvorfor Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet mente, at Justitsministeriets rådgivning skulle være skredet. De havde et tæt samarbejde om sagen, men også et langt mere omfattende samarbejde om alle andre mulige sager. Derudover havde de den opfattelse, at hvis nogen mente, at deres rådgivning var skredet, kunne man have startet med at ringe til ham eller Nina Holst-Christensen eller den person, man mente havde sagt noget forskelligt, for at få en forklaring herpå – i stedet for at gå til sin departementschef, der herefter gik til Justitsministeriets departementschef. De var også interesserede i at få at vide, hvor de mente, at noget var gået galt. Der havde været tale om et forløb, der var begyndt med nogle uformelle drøftelser, hvorefter det blev mere og mere konkret. Under mødet på Jesper Goris kontor var det lidt uklart, hvor rådgivningen skulle være skredet. De kom til at tale om kongebrevseksemplet, og da syntes han at kunne se på Jesper Gori, at Jesper Gori blev lidt overrasket, da de slog fast, at det afgørende var betingelserne for at få kongebrev og ikke, at man rent faktisk havde fået et kongebrev i Danmark. Jesper Gori sagde dog ikke, at de havde sagt noget andet tidligere. De fik ikke ud af Jesper Gori, hvor rådgivningen præcis skulle være skredet, ligesom de ikke fik indtryk af, om der havde været drøftelser i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om, at undtagelsesmuligheden var blevet for bred.

Han ringede efterfølgende til Jesper Gori for at nævne, at han ikke syntes, at det var i orden, at de på den måde var gået ”op i systemet”. De havde mange sager sammen, og dette var ikke den måde, som de samarbejdede på. Han fandt det lidt illoyalt at gå til departementschefen uden først at nævne det for Nina Holst-Christensen eller ham. Han fik under denne samtale forståelsen af, at forløbet ikke skyldtes en misforståelse af kongebrevseksemplet, men noget, som Nina Holst-Christensen havde sagt. Dette stemmer også overens med mailen. Herefter slog han det lidt hen. Der var røget ”en finke af panden”, og det hele faldt lidt fra hinanden. Nogle gange kan man gå lidt skævt af hinanden i en presset situation. Det kom ikke videre op i systemet.

Han erindrer ikke, at der havde været diskussioner om, hvorvidt kongebrevseksemplet var egnet til at beskrive ordningen. Han skiftede til Sikkerhedskontoret den 1. september 2016 og var derfor ikke meget inde over retningslinjerne i notatet fra december 2016, men han deltog i et møde med Jesper Gori omkring oktober måned, hvor det blandt andet blev drøftet, hvor meget kongebrevet ville betyde, når det kom til stykket, eftersom kongebrevet i første omgang var en diskriminationsvurdering. Kongebrevsvurderingen var også udtryk for, at hvis der alene var en lille aldersforskel, var betænkelighederne ved et samliv mindre. Lovforslaget i efteråret 2016 om ændring af kongebrevsmuligheden var lidt affødt af denne diskussion. Det, som kongebrevet var udtryk for i den diskussion, ville dog nok gælde alligevel. Eksemplet fra juni måned 2016 var egnet på dette tidspunkt, eftersom eksemplet kom før lovændringen. Efter deres bedste vurdering ville man tabe ved Menneskerettighedsdomstolene i Strasbourg, hvis man indtog det standpunkt, at to danskere ville kunne blive myndige efter at have indgået

ægteskab ved kongebrev, men at en tilsvarende situation ikke ville blive anerkendt for flygtninge, der kom til Danmark. Han tror ikke, at han på det tidspunkt havde overvejet, at man ville afskaffe muligheden for et kongebrev. Da lovændringen blev aktuel, kom der et behov for at vurdere, hvad kongebrevsmuligheden betød reelt. Han erindrer ikke, at der var diskussioner mellem ham, Nina Holst-Christensen og Jesper Gori om, hvorvidt der var tale om sammenlignelige situationer i artikel 14's forstand. Selv om man afskaffede muligheden for et kongebrev, skulle man fortsat tage de nødvendige hensyn.

Han blev foreholdt mail af 11. februar 2016 kl. 23.16 fra Tanja Franck til Jens Teilberg Søndergaard med emnet "Skal lige forstå..." (ekstrakten side 7116), hvoraf fremgår:

"Har nu læst udmeldingen fra UIBM'n vi talte om tidligere. Spurgte UIBM't om hjælp, og ville så ikke have det, da I sagde, at der kunne være situationer hvor man ikke nødvendigvis kan skille ægtepar ad?"

Han forklarede, at han ikke hørte om korrespondancen mellem Tanja Franck og Jens Teilberg Søndergaard. Han hørte alene, at Nina Holst-Christensen orienterede Jens Teilberg Søndergaard om sin samtale med Lykke Sørensen, men han var ikke involveret i opfølgningen herpå.

Han blev foreholdt mail af 9. marts 2016 kl. 15.30 fra Jesper Gori til Lykke Sørensen (ekstrakten side 6298), hvoraf det blandt andet fremgår, at de set i bagklogskabens klare lys måske skulle være gået i Statsministeriet. Han forklarede hertil, at han ikke hørte noget om overvejelser om at henvende sig til Statsministeriet, ligesom han ikke i øvrigt hørte om overvejelserne internt i Udlænding-, Integrations- og Boligministeriet.

Fra drøftelser med Jesper Gori har han den opfattelse, at en af grundene til lovændringen om muligheden for et kongebrev var ønsket om en mere markant regel på blandt andet flygtningeområdet. Nærværende sag gjorde, at man blev opmærksom på, at man havde kongebrevsmuligheden, men at man ikke ønskede den mulighed.

Han har ikke yderligere oplysninger af relevans for kommissionens arbejde. Han har gemt nogle dokumenter, som han gerne vil udlevere til kommissionen. Han har ikke yderligere skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

---o0o---

Kl. 10.55 mødte Christian Hesthaven. Han blev vejledt om, at han ikke har pligt til at udtale sig. Han blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Christian Hesthaven forklarede, at han blev ansat i Justitsministeriet, efter at han blev cand.jur. i 2002. Her arbejdede han – afbrudt af to års udstationering – indtil han den 1. maj 2015 blev ansat i Statsministeriet som chef i Juridisk Afdeling. Det var en lille afdeling, som bestod af tre-fire medarbejdere foruden ham, og som varetog den interne juridiske rådgivning i Statsministeriet. De fleste medarbejdere i Juridisk Afdeling kom fra Justitsministeriet. Det var ikke så ofte, at de var nødt til at trække på rådgivning fra specialkontorerne i Justitsministeriet. Den fornemste opgave var at sikre, at statsministeren vidste det, han skulle vide. Når der var en sag om en minister, var det først og fremmest et politisk spørgsmål for statsministeren, som de forsøgte at afdække på bedst mulige måde. Hans stillingsbetegnelse var kommitteret, og han refererede til departementschef Christian Kettel Thomsen.

Han blev foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 18.09 fra Tanja Franck til Christian Kettel Thomsen vedrørende beredskab til forespørgselsdebat F 12 om værdier, som statsministeren skulle deltage i den 4. marts 2016, hvoraf fremgår:

”Vedlagt nyt udkast fra UIBM. Tænker at indholdet er fint. Men vi skal nok skrive noget igennem, da man ikke helt kan høre det komme ud af STM's mund.

Men nok vigtigt, at han får at vide, at UIBM'n har meldt hårdere ud end juraen kan holde til.”

Han forklarede, at han ikke var involveret i forberedelsen af denne forespørgselsdebat og først hørte om dette langt senere. Statsministeriet var – ud over at have den juridiske søjle, som han var chef for – organiseret i en administrativ søjle, en indenrigssøjle, hvor Tanja Franck sad, og en udenrigssøjle.

Han hørte om sagen gennem omtalen i medierne, og han var også bekendt med, at Tanja Francks søjle bestilte en række bidrag til værdiforespørgselsdebat, spørgetime mv. Første gang han skulle forholde sig indholdsmæssigt til sagen, var en fredag i februar 2017, hvor han blev kontaktet af Udlændinge- og Integrationsministeriet. Det var Lykke Sørensen, der ringede til ham, efter at de havde modtaget udkastet til redegørelse fra Folketingets Ombudsmand.

Han var forinden blevet orienteret om en henvendelse fra ombudsmanden til Statsministeriet i oktober 2016 vedrørende ombudsmandens arbejde med sagen. Der var en arbejdsfrokost mellem ombudsmanden og Christian Kettel Thomsen, hvor han også deltog. Derudover var der et årligt møde i december måned, hvor der var drøftelser om forskellige temaer om det løbende samarbejde mellem centraladministrationen og ombudsmandsinstitutionen. På mødet i oktober 2016 nævnte ombudsmanden, at han var ved at undersøge denne sag, at de nærmede sig at afgive en udtalelse, og at de imødeså med bekymring, hvordan denne udtalelse ville blive modtaget. Dette blev sagt med reference til en tidligere udtalelse om Udlændinge- og

Integrationsministeriet, hvor der var en drøftelse i det offentlige rum om udfaldet af denne undersøgelse. Dette var en diskussion, som ombudsmandsinstitutionen i almindelighed ikke var tjent med, og ombudsmanden luftede derfor denne bekymring.

Han er ret sikker på, at Christian Kettel Thomsen nævnte ombudsmandens bekymring for statsministeren, ligesom de talte med Udlændinge- og Integrationsministeriet herom. De talte tillige om det til mødet i december måned. Det ved han, fordi de lavede en drejebog med talepunkter til Christian Kettel Thomsen til brug for mødet. Et af talepunkterne gik på, at hvis denne sag blev bragt op, kunne han betrykke ombudsmanden i, at hvis der kom en udtalelse, der gik Udlændinge- og Integrationsministeriet imod, havde de en klar forventning om, at udtalelsen ville blive taget til efterretning. Uden at han kan huske præcist, hvilken kontakt der havde været med Udlændinge- og Integrationsministeriet, kan han sige, at teksten var afstemt med Udlændinge- og Integrationsministeriet forinden, idet de ellers ikke ville skrive det så håndfast.

Foreholdt kalenderaftale af 26. januar 2016 kl. 11.51 om møde mellem Lars Løkke Rasmussen og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet (ekstrakten side 7112) forklarede han, at han ikke har nogen erindring om et sådant møde.

Han blev foreholdt mail af 11. februar 2016 kl. 23.16 fra Tanja Franck til Jens Teilberg Søndergaard med emnet ”Skal lige forstå...” (ekstrakten side 7116), hvoraf fremgår:

”Har nu læst udmeldingen fra UIBM’n vi talte om tidligere. Spurgte UIBM’n om hjælp, og ville så ikke have det, da I sagde, at der kunne være situationer hvor man ikke nødvendigvis kan skille ægtepar ad?”

Han forklarede, at indholdet af denne mail ikke siger ham noget. I maj 2017 fik han at vide, at der havde været et forløb blandt andet vedrørende et beredskab til værdidebatten i marts 2016, og at beredskabet var gået lidt frem og tilbage. Selve dialogen om beredskabet i 2016 fandt sted, længe før han blev involveret i sagen.

Han blev foreholdt mail af 3. februar 2017 kl. 15.35 (ekstrakten side 7160), hvoraf fremgår blandt andet:

”...

2. UIM har nu modtaget udkast til udtalelse fra ombudsmanden, som de har fire uger til at kommentere på.

I udkastet lægger ombudsmanden op til at udtale, at ministeriets instruks fra februar 2016 var ulovlig og indebar betydelig risiko for forkerte afgørelser, og sammenfattende at fremgangsmåden er særdeles kritisabel.

Ombudsmanden lægger desuden op til, at der er begået fejl eller forsømmelser af større betydning, hvilket betyder, at han efter loven skal give meddelelse til Folketingets Retsudvalg.

Kritikken går nærmere bestemt på, at instruksen var (og blev administreret som) kategorisk og undtagelsesfri og dermed i strid med pligten til altid at skønne konkret i hver enkelt sag. I dette tilfælde følger denne pligt ikke kun af forvaltningsretlige grundsætninger men også af internationale forpligtelser. Desuden anfører ombudsmanden, at instruksen kunne være med til at give de berørte en fejlagtig opfattelse af deres retsstilling.
...

Han forklarede, at han er næsten sikker på, at det anførte var baseret på en telefonisk gengivelse fra Lykke Sørensen, hvor hun læste udvalgte passager op. Lykke Sørensen ringede til ham og sagde, at udkastet nu var kommet. Normalt har man fire uger til at komme med bemærkninger. I denne periode kommenterer man ikke offentligt på udtalelsen, men afventer og lader ombudsmanden offentliggøre sin udtalelse. Udlændinge- og Integrationsministeriet var imidlertid så uheldige, at der ved udgangen af den kommende uge skulle behandles et beslutningsforslag om barnebrude, og de kunne ikke med en viden om, at ombudsmanden ville komme med en kritik, sende ministeren i Folketinget uden forinden at forholde sig til udtalelsen. Udlændinge- og Integrationsministeriet overvejede derfor den lidt usædvanlige fremgangsmåde at offentliggøre ombudsmandens udkast til udtalelse, hvilket også var det, de endte med at gøre. Udlændinge- og Integrationsministeriet kontaktede Statsministeriet for at gøre opmærksom på, at de brød med almindelig praksis, og at der formentlig ville komme noget offentlighed om det.

Han er ret sikker på, at de i efteråret 2016 havde sagt til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, at de havde haft en drøftelse med ombudsmanden, og at dette gav en indikator på, at ombudsmanden nok ville udtale en form for kritik. Han kan ikke huske, hvem der sagde det. Uden at kunne huske det præcist vil det bestemt være en mulighed, at han havde drøftet med Lykke Sørensen, at der kunne komme en kritik.

Statsministeriet blev involveret, fordi man forudså, at sagen ville få stor politisk opmærksomhed. Grunden til, at Udlændinge- og Integrationsministeriet ringede til ham, var formentlig, at de fraveg de almindelige uskrevne spilleregler om ikke at gå ud offentligt med et udkast til ombudsmandsudtalelse.

Med hensyn til bemærkningen om, at man allerede i december 2016 kunne betrygge ombudsmanden om, at hans udtalelse ville blive taget til efterretning af Udlændinge- og

Integrationsministeriet, ved han ikke, om der havde været kontakt mellem Lars Løkke Rasmussen og Inger Støjberg omkring denne problemstilling.

Han blev foreholdt mail af 3. februar 2017 kl. 15.52 fra Christian Kettel Thomsen til Lars Løkke Rasmussen med kopi til statsministerens særlige rådgiver, Jacob Bruun Christensen, (ekstrakten side 7159-7160), med videresendelse af hans mail af samme dato kl. 16.42 til Christian Kettel Thomsen.

Han forklarede, at han skrev mailen, som han formentlig havde fået en af sine medarbejdere til at faktatjekke. Han formulerede denne slags mails på en sådan måde, at mailen var egnet til uden videre at kunne sendes videre til statsministeren, hvis departementschefen fandt det relevant, hvilket Christian Kettel Thomsen således gjorde i denne situation.

Han deltog ikke i drøftelser i Statsministeriet om, hvordan denne udtalelse eller beslutningsforslaget skulle håndteres. Da Lykke Sørensen havde fortalt, at de ville gå ud med ombudsmandens udkast til udtalelse, orienterede han Christian Kettel Thomsen herom. Christian Kettel Thomsen bad ham formentlig om at skrive en mail om forløbet, hvilket han gjorde med sin mail af 3. februar 2017 kl. 16.42.

Han erindrer, at statsministerens særlige rådgiver – efter at Udlændinge- og Integrationsministeriet havde meldt ud, at de tog ombudsmandens kritik til efterretning – havde spurgt ham, hvor stort det juridiske råderum var inden for det, der var den politiske intention. Det var alene en kort samtale. Han husker ikke, om de talte på kontoret eller i telefonen. Under samtalen redegjorde han kort for den juridiske ramme og for EMRK artikel 8. På dette tidspunkt havde han ikke været nede i sagens materie.

Som han erindrer det, var det i slutningen af maj 2017, at sagen igen kom til at fylde noget for ham.

Han blev foreholdt mail af 23. maj 2017 kl. 16.55 fra Nicholas Rahui Webster Rømer til ham (ekstrakten side 7167-7168), hvoraf fremgik blandt andet:

”Som aftalt har jeg genset 21 Søndag fra i søndags, hvor der var et indslag om barnebrude under overskriften ”Mindreårige asylpar – Støjberg skal forklare forløb”. I indslaget udtaler UIM’eren følgende: ”I forhold til den instruks, der bliver sendt ud, der ligger der ikke noget fra ministeriet om, at det her det skulle være ulovligt. Nej.”

Hele klippet kan ses her – spol frem til ”Danmark i dag” <https://www.dr.dk/tv/se/21-soendag/21-soendag-tv/21-soendag-2017-05-21#!/> [<https://www.dr.dk/tv/se/21-soendag/21-soendag-tv/21-soendag-...>]

Herudover har jeg gennemgået Politiken. I søndags var der en længere artikel ...”

Han forklarede, at der i den forudgående weekend havde været nogle skriverier i Politiken, der tegnede et billede af, at udlændinge- og integrationsministeren havde fjernet en passage i pressemeddelelsen, selvom nogen havde sagt til hende, at man ikke kunne gøre det. Det var første gang, de hørte om den vinkel. Dette var alene baseret på gengivelsen i pressen. Op til den weekend blev de kontaktet af Justitsministeriet, der fortalte, at denne historie var på vej og formentlig ville ramme medierne i weekenden. Han havde derfor aftalt med sin medarbejder, Nicholas Rahui Webster Rømer, at de prøvede at holde øje med, hvad der blev skrevet i pressen hen over weekenden.

De vidste af erfaring, at når denne type sager rullede, varede det ikke længe, før nogen i det politiske system, typisk fra oppositionen, stillede spørgsmål om, hvad statsministeren ville gøre. Han talte derfor med Christian Kettel Thomsen om, at de lige så godt kunne forberede sig på et spørgsmål om, hvad statsministeren ville gøre, og på bagvedliggende drøftelser om, hvorvidt statsministeren havde en tilsynspligt, og hvornår en sådan tilsynspligt i givet fald ville træde i kraft. Han er ret sikker på, at det var Justitsministeriet, ikke Udlændinge- og Integrationsministeriet, der varslede dem om, at denne historie var på vej. Han vil derfor tro, at Justitsministeriet også var blevet kontaktet med en forespørgsel om, hvorvidt de havde lyst til at deltage i artiklen. Han erindrer ikke, hvem fra Justitsministeriet der orienterede dem, og om det var ham eller en anden medarbejder, der blev kontaktet.

De rakte ikke ud til Udlændinge- og Integrationsministeriet i anledning af pressedækningen. Statsministeriet er ikke en tilsynsmyndighed. Hertil kom, at der var tale om en politisk sag for statsministeren med det klassiske folketingsspørgsmål om, hvorvidt han fortsat havde tillid til en af sine ministre, og det skulle de selvfølgelig forholde sig til. Han gennemgik de oplysninger, de havde om sagen, både fra pressen og fra Udlændinge- og Integrationsministeriet, som jævnligt havde sendt materiale til brug for beredskaber. Han skrev det sammen i et notat med nogle delkonklusioner. I det omfang man måtte mene, at der overhovedet var en tilsynspligt for statsministeren, var man nede i et område, hvor dette ikke var aktuelt.

Han kan ikke huske, hvornår der næste gang var kontakt til Udlændinge- og Integrationsministeriet om sagen, men det er utvivlsomt, at Indenrigsøjlen ville have et beredskab om sagen klar til statsministeren til den næste spørgetime.

Han blev foreholdt mail af 30. maj 2017 kl. 12.02 fra ham til Christian Kettel Thomsen om en skitse for en samrådstale om barnebrude, som Lykke Sørensen havde præsenteret for ham, og som han gerne ville vende med Christian Kettel Thomsen, herunder særligt drøfte to spørgsmål (ekstrakten side 7190).

Han forklarede, at han ikke erindrer samtalen med Lykke Sørensen, men han vil tro, at der nu var kommet en vinkel på sagen om, hvorvidt der havde været gnidninger mellem embedsværket og ministeren. Det var det indtryk, man fik, når man læste artiklen i Politiken. Han husker ikke, hvilke to spørgsmål han gerne ville vende med Christian Kettel Thomsen. Han vil tro, at sagen endte i Juridisk Afdeling, fordi sagen handlede om grundlovens ordning, samspillet mellem embedsværk og minister og om ministeransvaret.

Han tror, at det spørgsmål fra Folketinget, der er omtalt i mail af 25. maj 2017 kl. 16.50 (ekstrakten siden 7170-7171) fra Lykke Sørensen til ham, angik et udestående, hvor Udlændinge- og Integrationsministeriet i forbindelse med et folketingsspørgsmål var blevet spurgt til Statsministeriets involvering i sagen. Han husker, at han i den forbindelse havde sat sin fuldmægtig, Nicholas Rahui Webster Rømer, til at gennemse sagsbehandlingssystemet F2.

Han blev på ny foreholdt mail af 30. maj 2017 kl. 12.02 fra ham til Christian Kettel Thomsen (ekstrakten side 7190) og udkast af 29. juni 2017 til talepapir til samråd AT og AU den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3373 ff.).

Han forklarede hertil, at de – som han huskede det – ikke havde fået selve talen, men havde fået hovedpunkterne refereret telefonisk. Han husker ikke, hvilke hovedpunkter de havde fået refereret, men han vil gætte på, at det drejede sig om, hvad Statsministeriet havde vidst og ikke vidst. Han erindrer ikke, hvilke to spørgsmål han ønskede at drøfte med Christian Kettel Thomsen, men han vil tro, at det angik spørgsmål om Statsministeriets rolle. Han havde helt sikkert en drøftelse med Christian Kettel Thomsen efter sin mail, men han husker ikke nærmere herom.

Han blev på ny foreholdt udkastet af 29. juni 2017 til talepapir til samråd AT og AU den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3373 ff.), hvoraf det blandt andet fremgår, at pressemeddelelsen fra februar 2016 var en politisk tilkendegivelse, da den blev udsendt, at det var udlændinge- og integrationsministeren, der selv havde ændret pressemeddelelsen, og at der ikke var noget odiont i dette, idet hun ændrer i mange pressemeddelelser. Han forklarede hertil, at han ikke erindrer, at nogen havde drøftet med ham, at pressemeddelelsen var en politisk tilkendegivelse. Han er ret sikker på, at dette heller ikke blev drøftet med ham.

Han blev foreholdt mail af 1. juni 2017 kl. 18.52 fra ham til Christian Kettel Thomsen vedrørende samrådet den 1. juni 2017. Han forklarede hertil, at han ikke selv fulgte samrådet, men en medarbejder så det igennem for at se, om der var tråde til Statsministeriet. Han er ret sikker på, at han klippede medarbejderens referat af samrådet ind i sin mail til Christian Kettel Thomsen. Det var Nicholas Rahui Webster Rømer, der havde lyttet til samrådet, og som havde nævnt, at der var tre-fire hovedtemaer, som fyldte på samrådet, og at man lige så godt kunne

notere temaerne ned. Det billede, som samrådet efterlod hos dem, var, at det var meget rodet og svært at finde ud af, hvad der var op og ned, ligesom der lå en ombudsmandsudtalelse, som havde afdækket uregelmæssigheder. Det var imidlertid ikke første gang, at der lå en ombudsmandsudtalelse, som havde afdækket uregelmæssigheder i et ministerium, og der var ikke noget, der tydede på, at der var ved at samle sig et flertal imod ministeren.

Han blev foreholdt Statsministeriets notat af 14. juni 2017 om besvarelse af spørgsmål nr. 1314-1323 om udlændinge- og integrationsministerens håndtering af sagen om barnebrude (ekstrakten side 3839 ff.), hvor det af punkt 3 fremgår, at der blev afholdt et møde i Statsministeriet om sagen den 31. maj 2017, hvor blandt andet begge departementschefer deltog. Han forklarede hertil, at han vil tro, at han deltog i mødet den 31. maj 2017. Som han erindrer det, var der tale om et møde, hvor Uffe Toudal Pedersen varovre i Statsministeriet for at redegøre for linjen i sagen, så statsministeren vidste, hvor sagen lå politisk. Han husker ikke meget fra mødet, men han husker, at der var et møde, hvor Udlændinge- og Integrationsministeriet var ovre for at ridse samrådstalen op – på samme måde, som han havde fået ridset hovedpunkterne op i telefonen – med henblik på, at Statsministeriet kunne være i stand til at klæde statsministeren på.

Han blev foreholdt Statsministeriets svar af 16. juni 2017 på spørgsmål nr. 899 og nr. 900 (ekstrakten side 3892-3893) vedrørende ministerens sandhedspflicht og ministeransvarsloven sammenholdt med mail af 15. juni 2017 kl. 21.25 fra ham til Michelle Argir Simonsen vedrørende besvarelse af de to folketingsspørgsmål, hvor han på et spørgsmål om, hvorvidt de to besvarelser blev sendt, svarede nej, men at hun var velkommen til at ringe, hvis hun ville høre om dramaet (ekstrakten side 7233). Han forklarede, at han ikke kan huske, hvilket drama han henviste til. Michelle Argir Simonsen var hans nærmeste medarbejder. Han er ret sikker på, at ordet ”dramaet” skulle have været sat i citationstegn, men det må have været noget med en frist, der havde været ved at springe eller lignende. Han kan godt forstå, at det er et spændende ordvalg set fra kommissionens side, men der var ikke mere i det end det. Michelle Argir Simonsen og han kommunikerede pr. mail, fordi han var i Paris denne weekend.

Han rokerede fra Statsministeriet til Udlændinge- og Integrationsministeriet, da han begyndte som afdelingschef den 1. november 2017. Han og en anden delte Lykke Sørensens afdeling. Han har været departementschef i Udlændinge- og Integrationsministeriet siden den 1. november 2018.

Med hensyn til forløbet om Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 (ekstrakten side 5053) forklarede han, at Udlændinge- og Integrationsministeriet modtog henvendelsen af 1. februar 2019 fra Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 5047 ff.). Han blev første gang involveret i henvendelsen fra ombudsmanden i forbindelse med, at ombudsmanden sendte brevet til ministeriet. Lige før ombudsmandens henvendelse – i slutningen af januar 2019 – var der en omtale af mailen i pressen. Ombudsmandens forespørgsel kom hurtigt efter omtalen i

Information, og det var derfor ombudsmandens forespørgsel, som de agerede på.

Ombudsmanden spurgte, om de kunne bekræfte ægtheden af mailen, og derudover var der en række spørgsmål. Der var tale om en intern mail i Udlændingestyrelsen, og de vidste derfor ikke så meget om mailen på dette tidspunkt. De var endvidere i den situation, at mange af de involverede personer i både Udlændingestyrelsen og i departementet var nye. Han var selv ny, hans afløser som afdelingschef var ny, og direktøren i Udlændingestyrelsen var ny.

Departementet sendte ombudsmandens henvendelse til udtalelse i Udlændingestyrelsen, således at de kunne besvare henvendelsen. Adspurg, om de tillige iværksatte en intern undersøgelse, forklarede han, at på det tidspunkt var deres mulighed for at få belyst faktum i sagen at indhente en udtalelse hos Udlændingestyrelsen.

De svarede Folketingets Ombudsmand ved brev af 28. februar 2019 (ekstrakten side 5112 ff.). Da de modtog Udlændingestyrelsens udtalelse, blev svaret udarbejdet af Jesper Gori, der fortsat var sagsbehandler på sagen, ligesom afdelingschef Katrine Ledam, der havde overtaget hans stilling som afdelingschef, var på sagen. Deres udkast til svar blev lagt op til ham, hvorefter de havde en dialog herom. De drøftede, om de skulle spørge i departementet, hvorvidt der var nogen, der havde yderligere oplysninger om svaret. De nåede til den konklusion, at det var der nok ikke, eftersom det var Jesper Gori, der havde været nøglepersonen, og de iværksatte derfor på dette tidspunkt ikke andre undersøgelser, inden de sendte svaret til ombudsmanden.

De henviste i deres svar til ombudsmanden (ekstrakten side 5112 ff.) til deres supplerende besvarelse af 22. juni 2017 af folketingsspørgsmål nr. 856 fra Udlændinge- og Integrationsudvalget (ekstrakten side 3974), fordi man stod på ryggen af den historik, der var i sagen. De blev spurgt, om mailen fra Henrik Grunnet var ægte, hvilket de bekræftede. De blev endvidere spurgt, om mailen var omfattet af ombudsmandens to anmodninger om materiale fra henholdsvis maj og juni 2016. De tog de formelle og juratekniske briller på, og som de læste disse anmodninger, havde ombudsmanden ikke bedt om alt materiale i sagen – således som han nogle gange gør – men havde kvalificeret sine anmodninger således, at han bad om materiale, der beskrev ministeriet og Udlændingestyrelsens retlige vurderinger af adskillelserne i 2016. Man havde i 2016 i ministeriet og i Udlændingestyrelsen ”trawlet” lidt bredere og sendt mere over til ombudsmanden end det, der var rent retligt. Da de gennemgik materialet, sad de oprigtigt og vurderede, at Henrik Grunnets mail ikke indeholdt retlige overvejelser, hvorfor de vurderede, at mailen formelt set ikke var omfattet af ombudsmandens anmodninger fra 2016. Ombudsmanden sagde hertil i sin udtalelse af 7. marts 2019, at han havde en anden opfattelse heraf, og skrev, at dette var en klar fejlvurdering, hvilket de selvfølgelig tog til efterretning. Adspurg, hvilke undersøgelser de foretog af, hvad der var blevet sendt til ombudsmanden i 2016, forklarede han, at han havde en vished om, at Katrine Ledam og Jesper Gori ”trawlede” sagsbehandlingssystemet igennem. Han tror ikke, at han havde givet dem besked på at gøre det, men det var en naturlig ramme om deres samtaler om sagen. Når ombudsmanden spurgte på et fornyet grundlag, skulle de selvfølgelig være grundige.

Han fik den erkendelse, at ombudsmanden måske havde forstået sine anmodninger om materiale bredere, end ministeriet og styrelsen på det tidspunkt – hvor han endnu ikke var en del heraf – havde gjort.

Han blev foreholdt Udlændinge- og Integrationsministeriets brev af 1. april 2019 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 5280 ff.). Han forklarede hertil, at der havde været et forløb hen over en weekend. Ud over at ombudsmanden havde spurgt til sagen, var der også folketingsspørgsmål om Henrik Grunnets mail. De sendte spørgsmålene til udtalelse i Udlændingestyrelsen. Fredagen før – den 29. marts 2019 – havde den relativt nye direktør i Udlændingestyrelsen, Niels Henrik Larsen, været til møde i departementet, og efter mødet kom Katrine Ledam og Niels Henrik Larsen ned til ham og sagde, at der var nogle ting, de lige skulle vende. Niels Henrik Larsen fortalte, at der – i forbindelse med, at de havde modtaget den nye henvendelse – var en kontorchef i Udlændingestyrelsen, der havde sagt til ham, at Henrik Grunnets mail var sendt videre i en bredere kreds til nogle medarbejdere i systemet. Den pågældende kontorchef kunne ikke udelukke, at der var kommenteret på mailen i mailtråde, som ikke var dukket op i søgningen.

Denne kombination af nye oplysninger fra Udlændingestyrelsen sammenholdt med, at de nu havde fået en forståelse af, at ombudsmanden havde forstået sine anmodninger bredere, end deres system havde gjort, gjorde dem bekymrede for, om alt materiale i sagen nu var fundet frem. Niels Henrik Larsen, Katrine Ledam og han besluttede derfor nærmest på stedet, at der skulle laves en ny søgning efter materiale i både Udlændingestyrelsen og for en god ordens skyld også i koncernen. Han orienterede allerede samme dag ministeren om, at dette ville være hans indstilling. Hun svarede, at det kunne hun godt se, og at der nok ikke var nogen vej uden om dette, så det skulle de bare gøre.

Han blev foreholdt et uddrag af sidste side i brevet af 1. april 2019 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 5282), hvoraf fremgår blandt andet:

”... Det fremgår endvidere, at det må lægges til grund, at styrelsen forud for fremsendelsen af udtalelsen mundtligt havde orienteret ministeriet om, at der samme dag var fundet en mail, hvor koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 kort blev nævnt, og at ministeriet i den forbindelse sandsynligvis er blevet mundtligt orienteret om indholdet af e-mailen. ...”

Han forklarede hertil, at oplysningen om, at ministeriet sandsynligvis mundtligt var blevet orienteret om indholdet af mailen, stammer fra en samtale med Jonas From Soelberg, der i juni 2017 var chef for Ministersekretariatet. Jonas From Soelberg havde fortalt dem, at de havde siddet aftenen før et samråd og forberedt ministeren på samrådet. Op til samrådet havde de sendt et folketings svar over til Folketinget, hvor Udlændingestyrelsen havde oplyst, at de ikke

havde noget på skrift om koncerndirektionsmødet. Dagen før samrådet havde man så fundet Henrik Grunnets mail. Eftersom de havde skrevet til Folketinget, at de ikke havde noget på skrift, men nu havde fundet denne mail, var svaret ikke længere dækkende, hvilket de havde travlt med at få korrigeret. Jonas Soelberg From fortalte ham, at da mailen blev fundet, var de blevet færdige med at forberede samrådet. Uffe Toudal Pedersen var netop gået, og de andre var også ved at lukke ned. Jonas From Soelberg nævnte også, at Lykke Sørensen på et tidspunkt var gået ind på Uffe Toudal Pedersens kontor, efter at han havde forladt kontoret, og at hun lukkede døren og sandsynligvis havde en telefonsamtale, uden at han dog vidste, med hvem og om hvad.

De kunne se, at Lene Vejrum – efter at Udlændingestyrelsen i juni 2017 havde fundet Henrik Grunnets mail – havde skrevet en mail til Lykke Sørensen, hvori hun skrev ”Som bekendt...” eller ”Som du ved...”. Lykke Sørensen var ikke længere ansat, hvorfor de ikke kunne spørge hende herom, men formuleringen i mailen gav dem en antagelse om, at Lene Vejrum havde ringet til Lykke Sørensen forinden.

Forud for ministeriets brev til Folketingets Ombudsmand den 1. april 2019 havde de spurgt både Jonas From Soelberg og Line Skytte Mørk Hansen, om de havde set mailen tidligere. De svarede begge – og Jonas From Soelberg meget præcist – nej. Jonas From Soelberg fortalte, at han havde været meget overrasket over indholdet af mailen, da han læste om mailen i Information i januar måned. Dette havde givet ham en meget sikker fornemmelse af, at Jonas From Soelberg ikke kendte til indholdet af mailen i maj/juni 2017.

Han blev foreholdt Udlændinge- og Integrationsministeriets beslutningsoplæg af 3. april 2019 med udkast til besvarelse af folketingsspørgsmål 557 (ekstrakten side 5488 ff.), som var en opfølgning på spørgsmål 445. Han forklarede hertil, at han den 1. april 2019 havde ringet til blandt andre Lykke Sørensen, fordi spørgsmål 445 var formuleret på en sådan måde, at hvis de skulle svare retvisende og fyldestgørende på spørgsmål 557, ville der være to muligheder. Den ene mulighed ville være at svare, at de ikke ville kommentere på interne forhold. Det var hans naturlige tilgang til denne type spørgsmål, at dette ikke kom Folketinget ved. Dette var ud fra grundudgangspunktet om, at ministeren står til ansvar for Folketinget, mens embedsværket står til ansvar over for ministeren. Dette udgangspunkt måtte de fravige her og i stedet vælge den anden mulighed og lave et svar, som tilkendegav, at de havde en fornemmelse af, at der formentlig havde været en telefonsamtale mellem Tanja Franck og Lykke Sørensen.

De var udfordrede af, at mange af de personer, der havde været med under hovedforløbet af sagen, havde fået nye jobs og derfor ikke længere var ansat i deres system. De drøftede dette med Justitsministeriet, og de var enige om, at de ikke til brug for et svar til Folketinget skulle indhente bidrag fra tidligere medarbejdere, der ikke længere udtalte sig under myndighedsansvar. Han kom frem til, at han ikke skulle have bidrag fra Lykke Sørensen og

Tanja Franck, da det ville mudre sagen. Hvor skulle han begynde og slutte? Og hvad med fuldmægtige, der ikke var hos dem længere?

Han syntes imidlertid, at det var det rigtigste og det ordentlige at gøre, når nu de fraveg grundreglen om ikke at kommentere på interne forhold, at de – inden de sendte svaret til Folketinget – gjorde Lykke Sørensen og Tanja Franck bekendt med, at de sendte et svar til Folketinget, der for de fleste kunne forstås således, at der muligvis havde været en telefonsamtale mellem dem. Herved kunne de forberede sig på, at der måske var nogen, der gerne ville høre deres version af forløbet. Det var således rent orienterende, at han ringede til Lykke Sørensen og Tanja Franck.

Han blev foreholdt uddrag af Udlændinge- og Integrationsministeriets beslutningsoplæg af 3. april 2019 med udkast til besvarelse af folketingsspørgsmål 557 (ekstrakten side 5488 ff.), hvoraf fremgår blandt andet:

”Lykke Sørensen havde under samtalen ikke noget imod at fortælle om dialogen med US den 22. juni 2017 om den pågældende mail af 10. februar 2016 og hendes opfattelse af, hvad hun havde orienteret ministeren om. Det blev imidlertid af DC pointeret, at samtalen var rent orienterende, og der var derfor ikke nogen nærmere drøftelse heraf. DC lagde i den forbindelse bl.a. vægt på, at der ikke var pligt til indhente bidrag fra tidligere medarbejdere til besvarelsen, og at tidligere medarbejdere ikke havde pligt til at bidrage hertil og i øvrigt ikke ville gøre det under myndighedsansvar.”

Han forklarede hertil, at han måske ikke anvendte præcis disse ord, men at han satte rammen for samtalen med både Tanja Franck og Lykke Sørensen på denne måde. Dette var ikke mindst af hensyn til dem, for at der ikke skulle opstå nogen tvivl, når de nu pludseligt blev ringet op, mens de var i gang med noget andet og ikke havde sagen præsent. Han sagde til dem, at han ringede, fordi han gerne ville have, at de blev orienteret om svaret, men ikke for at få deres version af sagen. Dette ville under alle omstændigheder ikke kunne danne grundlag for besvarelsen af folketingsspørgsmålet, som i øvrigt var lagt videre til ministeren og til afsendelse.

De to samtaler var meget forskellige. Samtalen med Tanja Franck var meget kort og konstaterende, hvor hun sagde: ”Jeg tager det til efterretning”. Under samtalen med Lykke Sørensen kunne han mærke, at sagen fyldte noget hos hende, og at hun havde behov for at sige noget. Han måtte gentage, at han alene havde fokus på at orientere hende, inden svaret ramte offentligheden. Han talte endvidere op imod, at Udlændinge- og Integrationsministeriet i 2017 – efter at have lavet det supplerende svar meget sent aftenen inden samrådet den 23. juni 2017 – tillige havde lavet et beredskab til ministeren, som Lykke Sørensen var med til at skrive, og hvor der stod noget i retning af, at hvis der blev spurgt til det nærmere indhold af mailen, kunne

ministeren svare, at departementet ikke kendte den præcise ordlyd, og at vurderingen, herunder i forhold til ombudsmandens anmodninger, i øvrigt skulle foretages i Udlændingestyrelsen. Denne viden havde han også under telefonsamtalen med Lykke Sørensen, og der var ingen grund til at åbne denne del.

Adspurg, om Lykke Sørensen under telefonsamtalen fortalte, om hun i 2017 under sin samtale med Tanja Franck havde fået kendskab til mailens indhold, og om Lykke Sørensen nævnte for ham, hvad hun havde sagt til ministeren i 2017, forklarede han, at Lykke Sørensen tog hul på dette, men han ”lukkede hende ned” og sagde til hende, at det ikke var det, de skulle tale om under samtalen. Han erindrer ikke det præcise ordvalg.

Han blev foreholdt følgende fra Lykke Sørensens forklaring (afhøringsprotokollen side 181):

”Departementschefen ville orientere hende om indholdet af svaret, som var, at ministeren ikke havde haft kendskab til indholdet af Henrik Grunnets mail. Hun sagde under samtalen med departementschefen, at hun havde en anden erindring end ministeren.”

Adspurgt bekræftede han, at det ikke havde været nogen nem samtale.

Herefter blev svarene sendt til Folketinget. Der skete ikke mere i Udlændinge- og Integrationsministeriet, før de i samme uge fik at vide, at Lykke Sørensen, der på dette tidspunkt var ansat i Kriminalforsorgen, havde ringet til Justitsministeriet. Fredag den 5. april 2019 talte han med Barbara Bertelsen, der havde talt med Lykke Sørensen, som antagelig tillige havde talt med Jens Teilberg Søndergaard. Lykke Sørensens hovedbudskab havde været, at svaret på folketingsspørgsmål 445 ikke flugtede med hendes erindring, hvilket også var det, som Lykke Sørensen havde haft på hjerte, da han talte med hende den 1. april 2019. Barbara Bertelsen var ærgerlig over, at Lykke Sørensen havde en anden oplevelse, og det var han også selv ærgerlig over. Han var også ærgerlig over, at Lykke Sørensen havde ringet til Justitsministeriet i stedet for at tage snakken med ham. Han fik i samme forbindelse talt med Barbara Bertelsen, der ikke havde været involveret i den dialog, som de tidligere havde haft med Justitsministeriets Lovafdeling om pligten til at indhente bidrag fra tidligere medarbejdere til besvarelse af folketingsspørgsmål. Barbara Bertelsen og han aftalte at tale sammen igen efter weekenden.

Han var ærgerlig over, at Lykke Sørensen fandt anledning til at ringe til Justitsministeriet og ikke til ham, så de kunne have fået en uddybende snak. Det er rigtigt, at han havde afbrudt Lykke Sørensen under deres samtale den 1. april 2019, men formålet med denne samtale havde været et andet set fra hans side. Lykke Sørensen kunne have ringet ham op for en uddybende samtale. Hun var dog ansat i Justitsministeriets koncern på dette tidspunkt, og på den måde ”var det fint”.

Han blev spurgt, om han, da han talte med Lykke Sørensen den 1. april 2019, havde fået en antagelse om, at Lykke Sørensen den 22. juni 2017 havde sagt mere til ministeren, end ministeren havde givet udtryk for over for ham. Han forklarede, at han, da han talte med Lykke Sørensen den 1. april 2019, fik indtryk af, at hun gerne ville fortælle en hel masse, men han havde ikke noget klart billede af, hvad det var. Han tog ikke sagen op igen i ministeriet den 1. april 2019 efter samtalen med Lykke Sørensen. Først efter samtalen med Barbara Bertelsen den 5. april 2019 tog han sagen op i ministeriet igen. Han havde ministerens og Mark Thorsens forklaring og beredskabet fra aftenen før samrådet den 23. juni 2017. Han havde på det tidspunkt ikke andet end de medarbejdere, der var til stede, og det skriftlige grundlag, som trak i én retning. Der var ikke andre indikationer, der trak i den anden retning. Han erindrer ikke præcis, hvornår de havde beredskabet fremme, men det var noget, de havde fremme hele tiden. Han kan ikke sige, hvornår præcist de havde beredskab fremme, men de havde det fremme hele tiden, mens de arbejdede med folketingsbesvarelsenerne i april 2019.

Han blev foreholdt mail af 22. juni 2017 kl. 22.38 fra Jesper Gori til Uffe Toudal Pedersen, Jonas From Soelberg og Lykke Sørensen med revideret udkast til beredskab om koncerndirektionsmødet og mailen fra Henrik Grunnet til brug for samråd AW-AZ (ekstrakten side 7278). Han forklarede, at Jesper Gori herom fortalte ham, at de som følge af mailen fra Henrik Grunnet havde lavet det supplerende beredskab med talepunkter, der blev lagt i ministerens mappe. Det var ministeriets forslag til, hvad ministeren kunne svare, hvis der blev spurgt ind til mailen. Man havde en skærpet opmærksomhed på, at indholdet af beredskabet var rigtigt, når det var noget, der skulle kunne siges i Folketinget. Ministeriet havde i dette beredskab lagt op til, at ministeren kunne svare, at hun ikke havde set den interne mail og derfor måtte henvise til det, som Udlændingestyrelsen oplyste, og som hun havde orienteret udvalget om dagen før. Dette gav ham et indtryk af, hvad de personer, der havde lavet beredskabet, havde set og ikke set. Både Jesper Gori og Jonas From Soelberg havde sagt til ham, at de havde et oprigtigt problem med, at man havde skrevet til Folketinget op til koncerndirektionsmødet, at man intet havde på skrift, og nu fik de et skriftspor, der beskrev en smule om, hvad der var foregået på koncerndirektionsmødet. Derfor havde man travlt med at få korregeret svaret inden samrådet. Hvad der nærmere stod i mailen, var man ikke nærmere inde i. Det var det, departementet i 2019 baserede sin ageren på, ud over hvad de hørte fra Jesper Gori og Jonas From Soelberg.

Han hæftede sig ved, at mailen omtalte beredskabet som et revideret udkast, hvorfor der formentlig har været et tidligere udkast, som han ikke har set. Han vil tro, at det, der var markeret med rettelsesmarkeringer, kom til ved en senere skrivning.

Han husker ikke præcis, hvornår han så mailen, men det var i forbindelse med, at de arbejdede med folketingsspørgsmålene omkring den 1. april 2019. Han havde set mailen, inden han talte med Lykke Sørensen den 1. april 2019. Han nævnte ikke mailen for hende, idet han netop

gjorde noget ud af, at de ikke skulle ind på, hvad der var foregået den 22. juni 2017. Der var en chance for, at hans opringning ville ske på et tidspunkt, hvor Lykke Sørensen var i gang med nogle andre gøremål og derfor ikke kunne huske detaljer, ligesom der ikke var nogen grund til at bede Lykke Sørensen om detaljer set i lyset af den drøftelse, de havde haft med Justitsministeriet om indhentelse af oplysninger fra tidligere medarbejdere. Hans erindring af samtalen med Lykke Sørensen er, at han ”lukkede hende ned” og sagde, at hans formål med samtalen var at orientere hende om det svar, de ville sende til Folketinget, ligesom han ville forberede hende på, at nogen ville interessere sig for hende.

Jesper Gori sagde til ham, at det omhandlede beredskab var det endelige beredskab, der blev brugt til samrådet. De fandt ikke andre versioner af dokumentet. Adspurgt, om de i ministeriet havde undersøgt, om Lykke Sørensen, Uffe Toudal Pedersen eller Jonas From Soelberg var kommet med kommentarer til dette beredskab, forklarede han, at de justeringer, der var i beredskabet, var kommet til efter drøftelser mellem Jesper Gori og de øvrige involverede. Han initierede ikke, at de gennemgik medarbejdernes mailboks. Afdelingschef Katrine Ledam betryggede ham i, at de havde været rigtig grundige i deres undersøgelser.

Han blev foreholdt Justitsministeriets referat af et møde den 8. april 2020, hvor blandt andre han og Barbara Bertelsen deltog (ekstrakten side 7250-7251). Af referatet fremgår blandt andet:

”BBB redegjorde kort for sin samtale med Lykke Sørensen (LS) torsdag den 4. april 2019, hvor LS havde oplyst, at hun havde læst presseomtalen af Udlændinge- og Integrationsministeriets svar på UUI (Alm. del) spørgsmål nr. 445 og 446 og ikke kunne genkende billedet. LS oplyste, at hun havde orienteret udlændinge- og integrationsministeren, den særlige rådgiver i UIM, Jonas From Soelberg og Jesper Gori om indholdet af den mail, der er omtalt i spørgsmål nr. 446. LS havde endvidere oplyst, at hun havde fortalt CHE herom under deres samtale den 1. april 2019, men at ikke ønskede at høre dette.

JTS redegjorde for sin efterfølgende samtale med LS. LS havde oplyst, at ministeriet var blevet orienteret om indholdet af mailen (fremgår ”sandsynligvis” af svaret på spm 445), og at det ikke var korrekt, at ministeren ikke havde kendskab til det nærmere indhold af mailen (modsat svaret på spm 446).

CHE henviste til, at spørgsmålet om henvendelse til tidligere medarbejdere kort var blevet drøftet på mødet i Statsministeriet den 29. marts 2019. Der var her enighed om, at der ikke skulle tages kontakt til tidligere medarbejdere, fordi de ikke kunne pålægges at svare, men at de relevante telefonisk skulle orienteres umiddelbart forud for besvarelsen af spørgsmålene. Det skulle i den forbindelse understreges, at

formålet med telefonsamtalen ikke var at bede om bidrag, men LS var uanset begyndt at forklare sin opfattelse af forløbet. CHE havde i den forbindelse henvist til, at formålet med samtalen ikke var at indhente bidrag.

...

BBB redegjorde kort for, at det ikke var vurderingen, at der rent retligt var en pligt til at korrigere over for Folketinget på baggrund af en tidligere medarbejders frivilligt afgivne oplysninger vedrørende kendskabet til indholdet af den nævnte mail. Men at det gav anledning til overvejelser ift. ministerbetjening og risikominimering for ministeren ift. oplysningen. ...”

Han forklarede, at der er tale om et forholdsvist detaljeret referat, hvilket ikke var sædvanligt. Med hensyn til drøftelsen i Statsministeriet den 29. marts 2019 var Udlændingestyrelsens direktør kommet til ham og havde sagt, at der kunne være flere versioner af mailen. I lyset af deres erkendelse af, at ombudsmandens forståelse af anmodningen formentlig havde været bredere end deres, underrettede han – ud over ministeren – tillige Statsministeriet. Han ringede til Christian Kettel Thomsen af to grunde. Dels fordi der ville komme fornyet politisk opmærksomhed om sagen, hvilket han vidste fra sin tid i Statsministeriet, at de gerne ville vide på forhånd, dels fordi det af udeforstående kunne anses som en kritik af deres forgængere – hvilket det ikke var – at de nu satte en ny undersøgelse i gang. Når man bliver ringet op om noget, har man ikke altid alle detaljer præsenteret, og Christian Kettel Thomsen bad ham derfor om at komme forbi for at orientere ham. Dette var baggrunden for mødet i Statsministeriet.

Han tog sin afdelingschef, Katrine Ledam, og Jens Teilberg Søndergaard med til mødet den 29. marts 2019, og fra Statsministeriet deltog Christian Kettel Thomsen og hans efterfølger i Juridisk Afdeling, Carsten Madsen. Han forelagde problemstillingen. Det var et rent orienterende møde, og Statsministeriet tog det oplyste til efterretning. Fokus på mødet i Statsministeriet var, at de nu ville orientere Folketingets Ombudsmand om, at de gik i gang med at foretage en fornyet ”gennemtrawling” af mailbokse. Da de var ved at være færdige med mødet, kom de til svaret på spørgsmål 445, hvoraf man kunne udlede, at der muligvis havde været en telefonsamtale. I den forbindelse fortalte han – da dette ville være en fravigelse af det sædvanlige udgangspunkt – at de ville komme til at blotlægge noget i et svar til Folketinget, der vedrørte de indre linjer i ministeriet, og at der for de berørte to personer formentlig ville være nogen, der ønskede at tale med dem om det. De var enige om, at det ville være svært at se, hvor det begyndte og sluttede, hvis de skulle indhente bidrag fra tidligere medarbejdere, som ikke længere havde myndighedsansvar og ikke længere var underlagt de almindelige principper for, hvad der gælder for embedsmænd. Katrine Ledam og han havde haft overvejelserne herom, inden de gik over i Statsministeriet. Det var primært Justitsministeriet, som de gerne ville have til at være enige i, at de ikke skulle indhente oplysninger fra tidligere medarbejdere.

Inden Katrine Ledam og han gik ind til mødet i Statsministeriet, hældte de til, at de ikke havde pligt til at indhente oplysninger hos nogen eller til at orientere nogen. De byggede dette på

grundloven og forvaltningsretlige principper om, at man efter Kodeks VII har et myndighedsansvar, så længe man er ansat i myndigheden. Det anlagde en formalistisk, organisatorisk myndighedsforståelse, som de mente var den rigtige. Han var ret sikker på, at både Katrine Ledam og han havde slået efter i den juridiske litteratur, men de havde ikke på denne korte tid nået at skrive et notat herom, og de endte heller ikke med at gøre dette, fordi de fik opbakning til analysen fra Justitsministeriets side. Han erindrer ikke, om Jens Teilberg Søndergaard erklærede sig enig på mødet den 29. marts 2019, eller om det først skete efter weekenden.

Spørgsmålet om officialmaksimen og hensynet til at oplyse en sag bedst muligt var en del af overvejelserne om, hvorvidt de skulle indhente oplysninger fra tidligere medarbejdere. Udgangspunktet var det organisatoriske. Når der ikke var en pligt til at udtale sig eller til at tale sandt, var det, man i givet fald indhentede fra tidligere medarbejdere, ikke egnet til at basere et svar på. De valgte – for alle tilfældes skyld og for ikke at have givet svar til Folketinget, der ikke var retvisende, og for at minimere risikoen for politisk kritik – at ”varedeklare” tydeligere. Det kunne de også have gjort med svaret på spørgsmål 445, hvis de havde haft den samme erkendelse på det tidspunkt. De præciserede derfor for en god ordens skyld i sagsfremstillingen til spørgsmål 857, at svaret på spørgsmål 445, hvor der også spurgtes til den særlige rådgiver, Mark Thorsens, erindring, alene var baseret på ministerens og hendes særlige rådgivers erindring. Derved var der rum for, at Lykke Sørensen kunne have en anden erindring af forløbet.

Barbara Bertelsen og Jens Teilberg Søndergaards tilbagemelding til dem på mødet den 8. april 2019 var som beskrevet i referatet af mødet (ekstrakten side 7250-7251). Uanset det stringent formelle juridiske, hvorom der var enighed på mødet, var der endvidere ingen grund til at lade tvivlen være trukket så hårdt op, ligesom der ikke var grund til ikke at sige tydeligt over for Folketinget – når nu det var blevet et tema, som Lykke Sørensen havde rejst – at svarene alene var baseret på ministeren og hendes særlige rådgivers hukommelse.

Han har ikke yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

--- o0o ---

Kl. 13.15 mødte Christian Kettel Thomsen. Han oplyste, at han fratrådte som embedsmand i den danske statsadministration pr. 1. september 2020. Han blev vejledt om, at han ikke har pligt til at udtale sig, men at sandhedspligten og strafansvaret finder anvendelse i det omfang, han udtaler sig om forhold, hvor han ikke selv måtte risikere et eventuelt strafansvar.

Han blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Christian Kettel Thomsen forklarede, at han er uddannet cand. polit. fra Københavns Universitet i 1991. Han blev ansat i Finansministeriet, hvor han – med små afstikkere – var ansat frem til 2002, hvor han blev departementsråd i Statsministeriet. Efter tre år i denne stilling blev han departementschef i Finansministeriet og fra 2010 departementschef i Statsministeriet. Denne stilling fratrådte han i januar 2020, hvorefter han frem til udgangen af august 2020 var kommitteret i Erhvervsministeriet, indtil han den 1. september 2020 begyndte som vicepræsident i Den Europæiske Investeringsbank.

Statsministeriet er organiseret i tre afdelinger – Udenrigspolitisk Afdeling, Indenrigspolitisk Afdeling og Juridisk Afdeling. Første del af det forløb, som kommissionens undersøgelse angår, blev varetaget af Indenrigspolitisk Afdeling. Hans kontakt til Udlændinge- og Integrationsministeriet var som udgangspunkt på departementschefniveau.

Han husker debatten i pressen i forbindelse med Inger Støjbergs opslag på Facebook den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14), men han har ingen erindring om, at det var noget, de forholdt sig til eller involverede sig i før forespørgselsdebatten.

Foreholdt kalenderindkaldelse den 26. januar 2016 i statsminister Lars Løkke Rasmussens kalender om møde med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet (ekstrakten side 7112) forklarede han, at han ingen erindring har om et møde mellem Lars Løkke Rasmussen og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet – antagelig på ministerniveau – på dette tidspunkt.

Han blev foreholdt mail af 11. februar 2016 kl. 23.16 fra Tanja Franck til Jens Teilberg Søndergaard med emnet ”Skal lige forstå...” (ekstrakten side 7116), hvoraf fremgår:

”Har nu læst udmeldingen fra UIBM’n vi talte om tidligere. Spurgte UIBM’n om hjælp, og ville så ikke have det, da I sagde, at der kunne være situationer hvor man ikke nødvendigvis kan skille ægtepar ad?”

Han forklarede, at han ikke erindrer, at han var involveret i eller havde kendskab til den problemstilling, som Tanja Franck bragte op med denne mail.

Med hensyn til den forespørgselsdebat, som statsministeren deltog i den 4. marts 2016, har han til brug for sin forberedelse af afhøringen set Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udkast til notat af 24. februar 2016 med baggrund og talepunkter (ekstrakten side 271-272). Der var nok nogle embedsmænd i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, der havde gemt

lidt undtagelser i talepunkternes tredje dot, hvor der var ”lagt et lille filter ind”, men det var ikke noget, han bed mærke i dengang. Han erindrer ikke, om han var inde over talepapiret i slutningen af februar måned 2016. Han erindrer ikke at være blevet briefet om talepapiret, ligesom han ikke erindrer at være blevet orienteret om, at der havde været to versioner af talepapiret, fordi man ikke havde været tilfreds med det første talepapir og derfor fik et revideret talepapir. Adspurg, om han blev briefet om, at Tanja Franck havde talt med Lykke Sørensen om talepapiret, forklarede han, at han ikke erindrer, at Tanja Franck orienterede ham, men det betyder ikke, at det ikke kan være sket.

Han blev foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 18.09 fra Tanja Franck til ham (ekstrakten side 333), hvoraf fremgår:

”Vedlagt nyt udkast fra UIBM. Tænker at indholdet er fint. Men vi skal nok skrive noget igennem, da man ikke helt kan høre det komme ud af STM's mund.

Men nok vigtigt, at han får at vide, at UIBM'n har meldt hårdere ud end juraen kan holde til.”

Han forklarede, at han ikke erindrer specifikt, at han var inde over andre drøftelser i denne forbindelse, men de har formentlig talt om det, eftersom sagen gik videre op til ministersekretæren med henblik på forelæggelse for statsministeren for at gøre ham opmærksom på ikke at sige noget, der senere ville skulle korrigeres. Adspurg, om det ville være ham, der stod for at gøre statsministeren opmærksom på, at hans fagminister muligvis havde givet udtryk for noget, der var på kanten af, hvad man kunne eller ikke kunne, forklarede han, at karakteren her snarere var at sige til statsministeren, at hvis han skulle blive spurgt i Folketinget under forespørgselsdebatten, skulle han lade være med at gå lige så langt, da han ellers ville risikere at skulle korrigere det på et senere tidspunkt. Tanja Francks mail gik op til ministersekretariatet, som hun bad om at orientere statsministeren. Dette indikerer, at han ikke talte med statsministeren om det.

Han blev foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets notat af 2. marts 2016 med beredskab til Statsministeriet til brug for forespørgselsdebat fredag den 4. marts 2016 om regeringens værdipolitik (ekstrakten side 5505). Han forklarede, at der efter hans opfattelse var tale om en intern orientering i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Han erindrer ikke at have set dette baggrundsnotat.

Han kan se af materialet til brug for undersøgelsen, at det i beredskabet til forespørgselsdebatten den 4. marts 2016 blev anført, at der kunne være undtagelser, men han tror ikke, at det var noget, der blev ”highlightet”. Han har ikke kendskab til, at der skulle have været andre versioner oppe i Statsministeriet.

Adspurgt, om overvejelser vedrørende tilsynsforpligtelse havde været oppe at vende forud for forespørgselsdebatten, forklarede han, at det langt fra havde været tilfældet. Tanja Francks job bestod blandt andet i at bibringe statsministeren en viden om en række emner, der var oppe i den offentlige debat, som han ikke naturligt ville have en viden om, således at han kunne svare fornuftigt på spørgsmål om sådanne emner. Til en forespørgselsdebat udarbejdes beredskaber til alle mulige temaer, der kan dukke op i en sådan debat. Hans fortolkning af Tanja Francks mail er, at statsministeren skulle lade være med at sige det lige så uforbeholdent, som udlændinge-, integrations- og boligministeren havde gjort i sin pressemeddelelse. Han opfatter ikke Tanja Francks mail som en orientering om, at en minister var ved at gøre noget, hun ikke måtte. Det var snarere en besked til statsministeren om, at han skulle passe på med at melde for firkantet ud, da det ville kunne give ham et forklaringsproblem senere hen.

Adspurgt, om han på dette tidspunkt talte med Tanja Franck eller andre om, at EMRK artikel 8 var en problematik, der skulle adresseres, forklarede han, at han sagtens kan have nikket til, at Tanja Franck kunne sende sin mail op til ministersekretariatet for at gøre statsministeren opmærksom på, at han ikke skulle melde for firkantet ud, men han tror ikke, at han var længere nede i det indholdsmæssige. Det var han med ret stor sandsynlighed ikke.

Adspurgt, om der ikke er en forventning om, at en minister handler i overensstemmelse med sine udmeldinger, forklarede han, at det ikke var første gang, at en minister havde kommunikeret mere uforbeholdent, end embedsmændene havde lagt op til. De opfattede det således ikke som et juridisk problem om, hvordan der skulle forvaltes. Adspurgt, om han på tidspunktet for Tanja Francks mail af 3. marts 2016 kl. 18.09 (ekstrakten side 333) var opmærksom på, at der var udsendt en pressemeddelelse om en praksisændring, forklarede han, at han ikke husker dette, men at han havde været opmærksom på den debat, der havde været, og på, at emnet kunne dukke op under værdidebatten.

Han blev foreholdt Statsministeriets besvarelse af 14. juni 2017 af spørgsmål S 1314-1323 om udlændinge- og integrationsministerens håndtering af sagen om barnebrude (ekstrakten side 3839 ff.), hvoraf fremgår blandt andet:

” 3. Det kan konstateres, at Statsministeriet den 3. marts 2016 fra UIM modtog et notat af 24. februar 2016 indeholdende udkast til talepunkter, som dannede grundlag for beredskaber til forespørgslen (F 12). Af notatet fremgår bl.a., at udlændingeministeren havde anmodet Udlændingestyrelsen om at ændre praksis således, at ingen mindreårige asylansøgere fremadrettet kan bo sammen med en ægtefælle eller samlever. Det fremgår endvidere, at Udlændingestyrelsen var i færd med at omsætte den generelle instruks i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager, og at det ikke kan udelukkes, at adskillelse af et eksisterende familieliv i helt særlige tilfælde konkret vil kunne være i strid med retten til familieliv efter artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention eller i

strid med barnets tarv efter FN's børnekonvention, hvilket retningslinjerne skal tage højde for sådanne helt særlige tilfælde.

Statsministeriet modtog den 26. februar 2016 en tidligere version af notatet, hvor passagen om ovennævnte internationale forpligtelser ikke fremgik. Det er sandsynligt, at Statsministeriet har spurgt ind til dette forhold. Det bemærkes i den forbindelse, at det fremgår af en intern e-mail fra den 3. marts 2016 i forbindelse med STM's modtagelse af det endelige notat, at den daværende chef for OII til departementschefen gør opmærksom på, at det nok er vigtigt, at "han [stm] får at vide, at UIBM'n har meldt hårdere ud end juraen kan holde til". Dette er sikret ved, at ovennævnte om Danmarks internationale forpligtelser fremgår af det endelige beredskab, som er givet til statsministeren.

Da det overfor Statsministeriet blev fastslået, at behandling af sagerne ville ske i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, fandt Statsministeriet ikke anledning til at foretage sig yderligere."

Han forklarede, at han ikke erindrer specifikt at have set dokumentet, men at dokumentet er et forsøg på en efterfølgende gengivelse af et tidligere forløb. Forberedelsen af forespørgselsdebatten og beredskabet i den forbindelse blev varetaget af Indenrigspolitisk Afdeling, men på tidspunktet for besvarelsen af folketingsspørgsmålene i juni 2017 var sagen flyttet over i Juridisk Afdeling. Hertil kom, at der var relevante medarbejdere, der efterfølgende havde forladt Statsministeriet. Han læser besvarelsen som en retrospektiv beskrivelse snarere end en konsoliderende vurdering. Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde skrevet, at der ville være undtagelser af hensyn til Danmarks internationale forpligtelser.

Han blev foreholdt følgende fra Uffe Toudal Pedersens forklaring (protokollen side 91, 4. afsnit):

"... På et tidspunkt, som han ikke nærmere kan tidsfæste, blev han ringet op af Christian Kettel Thomsen, der sagde noget i retning af, at "din minister er nok i avisen i øjeblikket". ..."

Han forklarede, at han ikke husker et sådant opkald, men han kan sagtens have ringet til Uffe Toudal Pedersen og sagt noget i retning af det citerede. Det var ikke ualmindeligt, at han foretog sådanne opkald. Han erindrer ikke det konkrete opkald, men helt generelt kan det have været et opkald med et ønske om at blive forsikret om, at der var styr på det i det pågældende fagministerium.

Adspurg, om Statsministeriet i perioden fra marts 2016 til oktober 2016 var involveret i overvejelser eller drøftelser om denne sag med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet

– eller andre ministerier – forklarede han, at han ikke erindrer, at Statsministeriet var involveret i yderligere aspekter af sagen.

Han blev foreholdt Søren Pinds forklaring om, at Søren Pind ringede eller sendte en sms til statsministeren om sagen, at han ikke helt kunne huske, om der kom en tilbagemelding fra statsministeren, at han ikke vidste, om Barbara Bertelsen orienterede Statsministeriet, og at han ikke vidste, om statsministeren foretog sig noget i anledning af hans henvendelse. Adspurg, om han var bekendt med en henvendelse fra Søren Pind til statsministeren om sagen, forklarede han, at han ikke var bekendt hermed. Han kan klart sige, at han ikke på noget tidspunkt blev kontaktet af Barbara Bertelsen om dette forhold, men han kan af gode grunde ikke udtale sig om, hvorvidt der på et tidspunkt har været en henvendelse fra Justitsministeriet til andre i Statsministeriet. Han er i givet fald ikke blevet orienteret herom. Hvis der havde været en sådan henvendelse, har han en klar forventning om, at han ville være blevet orienteret.

Foreholdt Statsministeriets notat af 28. oktober 2016 om Folketingets Ombudsmands undersøgelse af spørgsmålet om adskillelse af asylpar (ekstrakten side 2357-2358) forklarede han, at han deltog i mødet med ombudsmanden den 27. oktober 2016. Hvis der deltog andre fra Statsministeriet, har det været Christian Hesthaven. Han erindrer ikke, hvem der foranledigede mødet indkaldt, men henset til omstændighederne var det formentlig ombudsmanden.

Han blev foreholdt Statsministeriets notat om mødet, hvoraf fremgår blandt andet:

”Ombudsmanden har endnu ikke offentliggjort sin udtalelse om emnet. Som nævnt, har ombudsmanden imidlertid på et møde den 27. oktober 2016 med Statsministeriet udtrykt bekymring for Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets reaktion på den kommende udtalelse. Denne bekymring skal ses i forlængelse af udlændingeministerens udtalelser i forbindelse med en ombudsmandsudtalelse fra december 2015, hvori ombudsmanden udtalte kritik af den såkaldte flygtningeannonce, som udlændingemyndighederne i september 2015 indrykkede i libanesiske aviser. Udlændingeministeren erklærede sig dengang offentligt uenig i ombudsmandens kritik og tilkendegav, at hun agtede at lave nye annoncer om nye stramninger. Der henvises til vedlagte artikel af 10. december 2015 fra Berlingske.

På baggrund af ombudsmandens tilkendegivelser på mødet den 27. oktober 2016, må det antages, at ombudsmandens kommende udtalelse vil indeholde kritik af den af regeringen fastlagte praksis om adskillelse af asylpar.”

Han forklarede, at han ikke erindrer selve mødet, men han husker, at ombudsmanden havde en institutionel bekymring for, hvordan Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet ville reagere på hans kommende udtalelse om sagen. Der er praksis på Slotsholmen for, at man tager

ombudsmandens udtalelser til efterretning, og at retsstillingen fremadrettet er i overensstemmelse med ombudsmandens vurdering. Det havde været praksis i mange år. Det var derfor ret unikt, at udlændinge-, integrations- og boligministeren i forbindelse med den såkaldte ”annoncesag” gik ud og sagde, at hun var uenig med ombudsmanden. Ombudsmanden havde på den baggrund og af hensyn til institutionens renommé en institutionel bekymring for, om praksis med at tage ombudsmandens udtalelser til efterretning ville blive udfordret endnu en gang. Ombudsmanden var således bekymret for, om den praksis, der i ombudsmandens – og for så vidt også ministeriernes – optik var god, blev brudt, hvis en enlig svale blev efterfulgt af endnu én. Det var det fokus, der var. Der var ikke tale om en drøftelse af adskillelserne på asylcentre. Det ville have været meget usædvanligt at drøfte det indholdsmæssige i en sag, som ombudsmanden var i gang med at undersøge. Han ville personligt være meget tilbageholdende hermed, og han tror, at det samme gjaldt for ombudsmanden.

Foreholdt, at det i Statsministeriets notat blev konkluderet, at der formentlig ville komme kritik, forklarede han, at det nok var en vurdering, der kunne laves uden at deltage i mødet. Han erindrer ikke, hvad han sagde til ombudsmanden, men han har formentlig delt eller udtrykt forståelse for ombudsmandens bekymring. Han havde en længere diskussion med ombudsmanden om annoncesagen, som han ikke syntes var en helt klassisk ombudsmandssag. Sagen om adskillelserne var derimod en forvaltningssag – som ombudsmandsinstitutionen var sat i verden for at føre tilsyn med – hvorfor det var naturligt, at ombudsmanden var inde over den sag.

Han erindrer ikke, om han forud for mødet med ombudsmanden den 27. oktober 2016 havde været i kontakt med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet for at sikre sig, at der ikke blev ballade, når ombudsmanden kom med sin udtalelse. Han erindrer heller ikke, om han havde drøftelser med statsministeren, inden han gik til mødet med ombudsmanden. Dette ville have været usædvanligt på et så tidligt tidspunkt.

Han blev foreholdt mail af 11. december 2016 kl. 19.46 fra ham til Lars Løkke Rasmussen, hvoraf fremgår blandt andet:

”Det må endvidere forventes, at ombudsmanden vil kritisere ministeriet for bl.a. pressemeddelelsen. Minister og ministerium vil tage denne kritik til efterretning.”

Adspurg, om han erindrer, hvor han havde denne oplysning fra på dette senere tidspunkt, forklarede han, at han havde talt med Uffe Toudal Pedersen for at sikre sig, at det ikke gik galt, når ombudsmandens udtalelse kom. Udlændinge- og integrationsministeren var kendt for at have klare holdninger og for gerne at ville kommunikere dem. Henvendelsen til Uffe Toudal Pedersen skete som følge af ombudsmandens institutionelle bekymring om, hvorvidt udlændinge- og integrationsministeren ville tage hans udtalelse til sig. Henvendelsen fandt endvidere sted for at sikre, at ministeriets kommende vejledning ville flugte med

ombudsmandens udtalelse. Han erindrer ikke, om han umiddelbart efter mødet med ombudsmanden den 27. oktober 2016 orienterede Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om, at der var en udtalelse på vej, som måtte forventes at udtale kritik.

Han blev foreholdt Statsministeriets notat af 5. december 2016 med en kommenteret dagsorden til brug for møde med Folketingets Ombudsmand den 12. december 2016 (ekstrakten side 2520 ff.). Han forklarede, at dette var en form for internt forberedelsespapir i Statsministeriet, så de på forhånd var klar over, hvad der ville blive bragt op på mødet. Han erindrer ikke, hvem der konkret deltog i mødet den 12. december 2016. Sædvanligvis ville Statsministeriets deltagere være departementschefen, den juridisk kommitterede, som på dette tidspunkt var Christian Hesthaven, den ”mest seniore” medarbejder i Juridisk Afdeling og eventuelt en yderligere medarbejder. Der deltog ikke nogen fra Indenrigspolitisk Afdeling eller Udenrigspolitisk Afdeling.

Adspurg om baggrunden for, at emnet om adskillelse af asylpar blev sat på dagsordenen igen til mødet i december 2016, forklarede han, at der til et møde som dette var en mere generisk dagsorden, herunder med aktuelle sager. Punkterne på dagsordenen var ikke udtryk for emner, der skulle løses på mødet. Der kunne som her også være tale om emner, som der skulle gives en status på. Det ville være naturligt, at der – i betragtning af at ombudsmanden tidligere havde henvendt sig om sagen om adskillelse af asylpar – blev gjort status. Adspurgt, om ikke dagsordenen var afstemt med ombudsmanden, forklarede han, at en del af dagsordenen var udtryk for mere faste emner. Disse møder havde ikke til formål at løse forskellige spørgsmål, men var nærmere udtryk for en gensidig orientering om, hvordan man så på forskellige emner i ombudsmandsinstitutionen og på Slotsholmen.

Han blev foreholdt talepunkter fra den kommenterede dagsorden vedrørende punktet om adskillelse af asylpar (ekstrakten side 2528), hvoraf fremgår:

”Det kan under mødet eventuelt bemærkes:

- at ombudsmandens kommende udtalelse om adskillelse af asylpar må forventes at angå klassiske forvaltningsretlige spørgsmål, som ombudsmanden har til opgave at påse,
- at det på den baggrund må forventes, at hans udtalelse vil blive taget til efterretning, og
- at det derfor ikke kan antages, at UIBM vil have behov for en lignende (offentlig) reaktion på ombudsmandens eventuelle kritik.”

Foreholdt disse talepunkter og adspurgt, om han i den forbindelse kunne huske nærmere om den samtale, som han tidligere forklarede at have haft med Uffe Toudal Pedersen, forklarede han, at han vil tro, at det materiale, som Uffe Toudal Pedersen sendte til ham omkring den 11. december 2016, var en opfølgning på en samtale, som de havde haft. De har formentlig talt om,

at kommunikationen i forlængelse af ombudsmandens rapport ville være nogenlunde konform. Han erindrer ikke selve samtalen.

Hans bisidder, advokat Gunnar Homann, henviste til mail af 10. december 2016 kl. 15.03 fra Christian Kettel Thomsen til Uffe Toudal Pedersen, hvori han beder om at blive ringet op ”Om barnebrude” ved lejlighed (ekstrakten side 7156).

Han blev i forlængelse heraf foreholdt sin mail af 11. december 2016 kl. 19.46 til Lars Løkke Rasmussen, hvoraf fremgår blandt andet:

”Vejledningen indebærer, at der kan ske adskillelse i mange sager, men ikke alle, fx en 17 årig pige, der er gift med en 19 årig mand (som jeg forstår det).

UIBM’n er noget utilfreds over, det ikke er alle tilfælde, men de to ministerier er angiveligt meget klare på det, med udgangspunkt i børnekonvention og ERMK.”

Adspurg, om oplysningen om, at udlændinge- og integrationsministeren var noget utilfreds med, at der ikke kunne ske adskillelse i alle tilfælde, kunne stamme fra Uffe Toudal Pedersen, forklarede han, at oplysningen kunne stamme fra Uffe Toudal Pedersen, men at oplysningen også kunne stamme fra en af hans egne medarbejdere, der havde talt med én i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Han erindrer ikke, hvor han havde fået oplysningen fra. På dette tidspunkt havde ministeren kommunikeret i Folketinget, at der ville kunne være undtagelser. Det interessante var, hvordan der ville blive kommunikeret fra udlændinge- og integrationsministeren efterfølgende, herunder om hun ville sige, at konventionen var ”dum” eller lignende. Der var således en bekymring i forhold til konventionerne.

Han har ikke før oktober 2016 fået en henvendelse fra Folketingets Ombudsmand med en bekymring for, at et ministerium ville angribe ombudsmandsinstitutionen, bortset fra hans tidlige drøftelse af annoncesagen. Det var der ikke praksis for.

Foreholdt mail af 11. december 2016 kl. 17.41 fra Uffe Toudal Pedersen til ham med oversendelse af blandt andet Udlændinge-, og Integrationsministeriets vejledning om indkvartering (ekstrakten side 2601 ff.) forklarede han, at han ikke erindrer, hvorfor Statsministeriet skulle ind over vejledningen og ministerens talelinje, men han kan godt huske, at han modtog materialet. Han vil tro, at det skyldtes, at han havde spurgt Uffe Toudal Pedersen, om vejledningen var på vej, og om den flugtede med ombudsmandens opfattelse. Derfor havde Uffe Toudal Pedersen formentlig tænkt, at Statsministeriet skulle være en del af det.

Han modtog ligeledes Uffe Toudal Pedersens mail af 11. december 2016 kl. 17.45 med talepunkterne til udlændinge- og integrationsministeren (ekstrakten side 2593). Adspurg,

hvorfor han skulle se talepunkterne, forklarede han, at det skulle han heller ikke. Han er ret sikker på, at det ikke var noget, han havde efterspurgt. Det var ikke sædvanligt, at han fik tilsendt hele pakker med materiale.

Adspurgt, om han på dette tidspunkt i december 2016 og dermed et stykke tid før ombudsmandens udtalelse i 2017 havde en forventning om, at han kunne ”lokke lidt mere ud af” ombudsmanden om, hvad han ville udtale, forklarede han, at det ikke var en forventning, han havde, men der var en forventning om, at ombudsmanden ville komme med en udtalelse, der udtalte kritik.

Adspurgt, om statsministeren i begyndelsen af december 2016 var orienteret om, at der var en dialog med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om dels kontakten med Folketingets Ombudsmand, dels om vejledningen, forklarede han, at statsministeren var orienteret om mødet med ombudsmanden og om ombudsmandens institutionelle bekymring. Han sendte også en mail af 11. december 2016 kl. 19.46 til Lars Løkke Rasmussen (ekstrakten side 7157). Han erindrer ikke drøftelser med Lars Løkke Rasmussen om problemstillingerne.

Han husker ikke, om sagen på dette tidspunkt blev anset som en sag, man skulle holde øje med, og som kunne begynde at udvikle sig politisk. Der var fokus på det institutionelle i forhold til ombudsmanden. Han havde et betydeligt ansvar i forhold til at holde fast i dette set-up.

Adspurgt til mail af 11. december 2016 kl. 19.46 fra ham til Lars Løkke Rasmussen (ekstrakten side 7157) forklarede han, at hans involvering handlede om ombudsmandsinstitutionen. Spørgsmålet om konventionerne kom først senere, idet der dog var en snert heraf allerede på dette tidspunkt. Han erindrer ikke, at der var noget, der pegede i retning af tilsynsmæssige overvejelser. Han ser heller ikke noget herom i sagens materiale.

Han modtog i 2016 ikke henvendelser fra embedsmænd i sit eget ministerium – ud over Tanja Francks mail – om, at der var forhold i Udlændinge- og Integrationsministeriet, som man skulle være opmærksom på. Adspurgt, om han modtog sådanne henvendelser fra andre ministerier, eller om han var bekendt med, at embedsmænd i Statsministeriet skulle have modtaget sådanne henvendelser fra embedsmænd i andre ministerier, svarede han benægtende.

Han blev foreholdt mail af 6. februar 2017 kl. 12.55 fra ham til Lars Løkke Rasmussen med kopi til statsministerens særlige rådgiver, Jacob Bruun Christensen, og Christian Hesthaven, hvoraf fremgår:

”Hej Lars, Ombudsmandens rapport om barnebrude og ministerens svar herpå er offentliggjort i dag.

Du får notits og vurdering senere på eftermiddagen.

Men der kommer nok stor debat i morgen om det, idet DF's B38 om barnebrude skal l. behandles.

Det formodes, at der bliver et "undersøgelsesspor", altså krav om yderligere undersøgelse, placering af ansvar etc.

Det bliver der næppe flertal for. Men jeg har bedt Uffe T. om, at de (med et forventeligt parlamentarisk sikkerhedsnet) er så eksplicitte som muligt i de kommende samråd mv., så du har noget at henvise til og bl.a. kan undgå at skulle bede om redegørelse mv.

Mere følger"

Foreholdt sidste afsnit i sin mail af 6. februar 2017 kl. 12.55 til Lars Løkke Rasmussen og adspurg, hvad han mente med "at være så eksplicitte som muligt i de kommende samråd mv.", forklarede han, at han først genså mailen umiddelbart inden afhøringen og selv studsede lidt over ordene. Han kan ikke huske, hvorfor han skrev det, men han havde nok en opfattelse af, at oppositionen opfattede det således, at udlændinge- og integrationsministerens svar afgivet i denne sammenhæng havde været noget arrogante og bar præg af, at Folketinget ikke udgjorde en trussel. Han tror, at det, han bad Uffe Toudal Pedersen om, var, at de – også indholdsmæssigt – svarede så godt som muligt og tog det seriøst. Dette skal dog alene ses som hans fortolkning i dag af, hvad han skrev dengang, idet han ikke erindrer udtrykkeligt, hvad han dengang lagde i ordene.

Foreholdt sætningen i den samme mail om, at det måtte formodes, at der ville blive et undersøgelsesspor, forklarede han, at han ikke erindrer konkret, hvad han mente hermed, men han vil tro, at oppositionen allerede på dette tidspunkt var begyndt at tale herom.

Han blev foreholdt Statsministeriets notat af 6. februar 2017 om ombudsmandsredegørelsen om adskillelse af mindreårige asylpar, hvor det af punkt 6 om mulige politiske krav og søgsmål mod staten fremgår blandt andet:

"Det er nærliggende, at disse spørgsmål først og fremmest vil rette sig mod de forhold, ombudsmanden ikke har undersøgt – dvs. 1) myndighedernes sagsbehandling i forbindelse med instruksen (fx om forvaltningsretlige regler er blevet overholdt) og 2) udlændingeministerens og involverede embedsmænds ageren i sagen (dvs. spørgsmål om ansvar)."

Adspurg, hvorfor de allerede på dette tidlige tidspunkt interesserede sig herfor, forklarede han, at han ikke husker dette specifikt.

Han blev foreholdt mail af 3. februar 2017 kl. 15.35 fra Christian Hesthaven til ham, hvoraf fremgår blandt andet:

”1. I februar 2016 besluttede udlændingeministeren ved en administrativ beslutning at ændre praksis, så mindreårige asylansøgere ikke fremadrettet kunne bo sammen med en ægtefælle eller samlever. ...

2. UIM har nu modtaget udkast til udtalelse fra ombudsmanden, som de har fire uger til at kommentere på.

I udkastet lægger ombudsmanden op til at udtale, at ministeriets instruks fra februar 2016 var ulovlig og indebar betydelig risiko for forkerte afgørelser, og sammenfattende at fremgangsmåden er særdeles kritisabel.

Ombudsmanden lægger desuden op til, at der er begået fejl eller forsømmelser af større betydning, hvilket betyder, at han efter loven skal give meddelelse til Folketingets Retsudvalg.

Kritikken går nærmere bestemt på, at instruksen var (og blev administreret som) kategorisk og undtagelsesfri og dermed i strid med pligten til altid at skønne konkret i hver enkelt sag. I dette tilfælde følger denne pligt ikke kun af forvaltningsretlige grundsætninger men også af internationale forpligtelser. Desuden anfører ombudsmanden, at instruksen kunne være med til at give de berørte en fejlagtig opfattelse af deres retsstilling.

...”

Han blev endvidere foreholdt, at han samme dag – den 3. februar 2017 kl. 15.52 – videresendte denne mail til Lars Løkke Rasmussen med kopi til blandt andre Jacob Bruun Christensen, som ved mail af 3. februar 2017 kl. 16.29 svarede følgende:

”Øv! Hvad kan man gøre for at lovgiggøre beslutningen om, at danske asylcentre ikke skal huse mindreårige som er (tvangs-)gift med ældre?

Det underliggende politiske argumentation for den (åbenbart juridisk kritisable) beslutning fra 2016 er vi vel fortsat enige i...”

Han forklarede, at mailen fra Christian Hesthaven til ham ligner en mail, de to havde aftalt, at Christian Hesthaven skulle skrive til ham, og som han kunne videresende til Lars Løkke Rasmussen. Det var således statsministeren, der var målgruppen for denne mail. Han læser

Jacob Bruun Christensens mail således, at det var en sag, som han ikke havde hørt om siden året forinden. Han tror, at Christian Hesthaven efterfølgende ringede til Jacob Bruun Christensen for at forklare ham, hvad der var op og ned. Det har formentligt været opfattet som en god politisk sag året forinden, men Jacob Bruun Christensen havde så ikke helt fulgt med i, hvad der var sket i den mellemliggende periode.

Adspurg, om han drøftede ombudsmandens udkast med Lars Løkke Rasmussen, svarede han benægtende. Han har derfor ingen erindring om Lars Løkke Rasmussens reaktion, men man plejer ikke at have så mange meninger om et sådant udkast fra ombudsmanden. Adspurg, om han ikke ønsker at svare på spørgsmålet, eller om han ikke huske det, forklarede han, at han ikke husker at have talt med Lars Løkke Rasmussen om udkastet til udtalelsen.

Han blev foreholdt mail af 24. maj 2017 kl. 22.20 fra ham til Lars Løkke Rasmussen, hvoraf fremgår blandt andet:

”Jeg vil foreslå, at jeg kigger op på M-borg efter Hoyer og inden KU på søndag. Så kan vi vende diverse udeståender.

Og jeg vil også gerne drøfte barnebrude. Jeg er bekymret over, at UIM ikke tager sagen seriøst, og at det lander hos dig.

...”

Han forklarede, at KU var Koordinationsudvalget, og at M-borg er Marienborg. Adspurg, hvorfor han foreslog at tale med Lars Løkke Rasmussen om barnebrude en søndag på Marienborg, forklarede han, at han ikke husker det specifikt, men at han alligevel deltog i Koordinationsudvalgsmødet, der tilsyneladende blev afholdt på Marienborg den pågældende søndag, og at det derfor var oplagt at vende andre spørgsmål samtidig. Han husker det ikke specifikt, men baggrunden har formentligt været, at udlændinge- og integrationsministeren – med et parlamentarisk sikkerhedsnet – virkede arrogant over for Folketinget. Selvom der var et mindretal imod hende, kunne der godt begynde at komme ballade og henvendelser til formanden eller præsidiet. I så fald ville statsministeren skulle tage stilling til spørgsmålet, hvilket han gerne ville undgå. Adspurg, om han husker bekymringerne, forklarede han, at han kan huske en generel bekymring, men han kan ikke huske, at det – da han skrev mailen – var med dette for øje. Det var hans klare formodning, at bemærkningen om ikke at tage sagen seriøst, relaterede sig til, hvordan man behandlede Folketinget.

Han blev foreholdt mail af 30. maj 2017 kl. 12.02 fra Christian Hesthaven til ham, hvoraf fremgår:

”Lykke har telefonisk præsenteret mig for skitsen af samrådstalen om barnebrude, som vist er mere eller mindre cleareret med ministeren med nogle få udeståender.

Jeg vil gerne lige vende det med dig, herunder særligt drøfte to spørgsmål.”

Foreholdt denne mail og foreholdt, at han ved mail af samme dag kl. 13.14 svarede ”Kig op”, forklarede han, at det ikke var sædvanligt, at samrådstaler blev cleareret i Statsministeriet, men at mailen nok heller ikke kunne læses således, at Statsministeriet skulle clearere samrådstalen. Det hænder, at Statsministeriet modtager udkast til andre ministeriers samrådstaler, men det var meget, meget langt fra nogen fast praksis. Det hang formentlig sammen med, at sagen havde været politisk anspændt i et stykke tid. Han husker ikke, hvad Christian Hesthaven og han skulle drøfte, ligesom han ikke husker, hvad han sagde til statsministeren på Marienborg. Han erindrer heller ikke, at han omkring den 30. maj 2017 orienterede statsministeren om sin bekymring om, at udlændingeministerens ikke var imødekomme over for mindretallet i Folketinget. Han kan se af dokumenter i sagen, at statsministeren senere blev orienteret, hvorfor han vil sluttet modsætningsvis til, at statsministeren ikke var blevet orienteret på dette tidspunkt.

Han husker, at Christian Hesthaven og han havde et møde med Uffe Toudal Pedersen og Lykke Sørensen den 31. maj 2017. Som han husker det, gennemgik Uffe Toudal Pedersen og Lykke Sørensen, hvilket samrådssvar de lagde op til, og hvad historien bag svaret var. Han husker ikke, om de gennemgik talepapiret på mødet. Det, han fokuserede på, var, om de lagde op til et stort slagsmål i Folketinget, eller om man prøvede at få sagen nedtonet. Han har alene en meget svag erindring om mødet, men han kan se, at der er en sætning i slutningen af materialet om, at sagen måske kunne have været håndteret bedre.

Han blev foreholdt mail af 1. juni 2017 kl. 18.52 fra Christian Hesthaven til ham om samrådet (ekstrakten side 7213), hvoraf blandt andet fremgik, at det var et langt samråd på ca. fem timer, og at Enhedslisten havde varslet et nyt samråd om sagen. Adspurgt, hvad han hørte fra samrådet udover at modtage denne mail, forklarede han, at han så noget af samrådet. Adspurgt, hvad han gjorde efter samrådet, forklarede han, at han ikke husker, at han gjorde noget. Formentlig fordi han ikke vidste, hvad han skulle gøre, og fordi det ikke var statsministeren, der skulle i samråd, ligesom et nyt samråd endnu ikke var berammet og formentlig først ville blive afholdt efter sommerferien. Man måtte tage spørgsmålene, når de blev stillet. Han sad ikke med en opfattelse af, at det var hans opgave at samle op på dette samråd.

Adspurgt, om han blev involveret i den politiske eskalering fra dette samråd frem mod det nye samråd den 23. juni 2017, svarede han benægtende. Det var svært at se, hvor stormen skulle komme fra, idet der fortsat var et politisk flertal bag ministeren.

Adspurgt, om han kan huske, hvorvidt de på mødet den 31. maj 2017 diskuterede linjen om, at noget kunne have været gjort bedre, forklarede han, at han ikke konkret husker, hvad det var, der kunne være gjort bedre, men der var et billede af, at sagen fremstod rodet, og at der var mange ting, der ”krydsede hinanden”. Han erindrer ikke konkret, hvad det relaterede sig til. Adspurgt, hvad han mener med, at der var mange ting, der ”krydsede hinanden”, forklarede han, at han ikke fulgte sagen indholdsmæssigt, men det indtryk, han fik fra sine medarbejdere, var, at nogle af de svar, der blev givet, fremstod som om, at det ”ikke helt hang sammen”. Dette var med til at tegne et billede af, at det fremstod rodet.

Han blev foreholdt mail af 29. marts 2019 kl. 17.45 fra Carsten Madsen til ham (ekstrakten side 7241), hvoraf fremgår:

”Som aftalt en lille sammenfatning af orienteringen fra UIM om forventede svar til FT på barnebrudsspørgsmål.

UIM vil formentlig mandag svare på en række spørgsmål fra FT om barnebrude. Heraf vil det fremgå, at de nu vil gennemgå relevante medarbejdere i UST og UIMs e-mails for at sikre sig, at alt relevant er fremfundet. Endvidere vil der i svaret blive udtrykt en usikkerhed over for, om tidligere afgivne oplysninger til FT om, hvorvidt der har været kontakt mellem UIM og Udlændingestyrelsen i forbindelse med beslutningen om, hvorvidt en konkret mail skulle sendes til ombudsmanden, har været korrekte.

Navnlig det sidste vil formentlig give en del omtale –i hvert fald i de medier, der i forvejen interesserer sig for sagen. Nye samråd må også forventes.

Og dem, der mener, at der bør nedsættes en undersøgelseskommision, så snart der måtte være flertal for det, vil formentlig føle sig bestyrket i det.

Det forventede svar skyldes, at UIM har fået oplysninger om, at der formentlig findes yderlige mails, som ombudsmanden ville mene, de skulle have sendt til ham. Endvidere har de fået oplysninger om en mulig dialog mellem UIM og UST om udleveringen af mails til ombudsmanden. Den mulige dialog var UIM ikke bekendt med, da man tidligere oplyste, at der UIM ikke var involveret i USTs søgning efter materiale.

Der er intet i dette, der føjer noget til det indholdsmæssige i sagen om adskillelse af barnebrude som sådan, herunder uim’erens beslutning herom og gennemførelsen heraf. Det nye, der måtte være, drejer sig alene om det efterfølgende undersøgelsesforløb i forbindelse med fremfindelse af materiale til ombudsmanden, svar til Folketinget mv.”

Han forklarede, at det formentlig var med denne mail, at han første gang blev orienteret om mailen fra Henrik Grunnet om koncerndirektionsmødet. Han tror, at mailen dukkede op i pressen først. Så vidt han erindrer, blev han ikke involveret i problemstillingen om, hvad der var oplyst til Folketinget og til ombudsmanden, før dette tidspunkt. Da undersøgelsen af sagen blev sat i gang, begyndte man at undersøge mailbokse fra tidligere medarbejdere.

Han blev foreholdt referat af møde den 8. april 2019 med deltagelse af departementschef Christian Hesthaven og Katrine Ledam fra Udlændinge- og Integrationsministeriet samt departementschef Barbara Bertelsen, afdelingschef Jens Teilberg Søndergaard og Anders Sparholt fra Justitsministeriet (ekstrakten side 7250-7251), hvor Christian Hesthaven blandt andet skulle have oplyst, at spørgsmålet om henvendelse til tidligere medarbejdere kort var blevet drøftet på et møde i statsministeriet den 29. marts 2019, og at der på dette møde havde været enighed om ikke at kontakte tidligere medarbejdere. Han forklarede hertil, at han erindrer, at der havde været et sådant møde med Christian Hesthaven, hvor han deltog, og hvor det tillige blev drøftet, om man skulle kigge i tidligere medarbejderes mailbokse. Hans fokus var på, at man lavede en egentlig undersøgelse og ikke blot indhentede oplysninger fra journalen og nuværende medarbejdere, men også undersøgte tidligere medarbejderes mailbokse. De mere juridiske forhold om kontakten mellem ministeriet og Udlændingestyrelsen har han ingen erindring om. Foreholdt Christian Hesthavens forklaring om, at man ikke var forpligtet til at kontakte tidligere medarbejdere, og at dette var båret af, at de pågældende ikke ville være omfattet af sandhedsplichten, forklarede han, at dette lyder som noget, der blev drøftet blandt de juridisk uddannede deltagere i mødet.

Han har ikke yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

Mødet sluttede kl. 15.00.

Peter Mørk Thomsen

Formand

Kl. 09.00 mødte Nina Holst-Christensen. Hun oplyste, at hun fortsat er ansat i staten. Hun blev herefter gjort bekendt med, at hun ikke har pligt til at udtale sig. Hun blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommisionen har afgivet sin beretning.

Hun forklarede, at hun blev cand.jur. i 1984, hvorefter hun blev ansat i Udenrigsministeriet. Hun har siden 1986 været ansat i Justitsministeriet. I perioden fra 2016 til 2017 var hun kommitteret i EU-ret og menneskeret i Justitsministeriet under Jens Teilberg Søndergaard, som var chef for Lovafdelingen.

I perioden fra 2015 til 2016 var der et massivt flygtningepres. Der var i den forbindelse også mange vigtige politiske sager, hvor Justitsministeriet ydede rådgivning om menneskeretlige spørgsmål, herunder blandt andet spørgsmål om personer på tålt ophold. Man ønskede fra politisk side at skærpe betingelserne for deres ophold i landet. De ydede også rådgivning om EU-retlige spørgsmål, ligesom spørgsmålet om ”Brexit” fyldte meget. Der var således ganske mange vigtige bolde i luften på daværende tidspunkt. Hendes rolle var at yde faglig menneskeretlig og EU-retlig rådgivning. Hun havde derfor meget travlt. Hun var også på mange tjenesterejser, og hun var derfor ikke involveret i alle de spørgsmål om indkvartering af mindreårige asylansøgere, der i den pågældende periode blev forelagt Justitsministeriet.

Hun havde kontakt med mange i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, herunder Lykke Sørensen og Jesper Gori. I spørgsmål om tålt ophold havde hun kontakt med daværende kontorchef Frederik Gammeltoft. Hun havde almindeligvis kontakt på kontorchef-niveau. En del af den korrespondance, der var mellem Justitsministeriet og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, var meget uformel. Det skyldtes, at udlændingeområdet indtil 2015 havde været en del af Justitsministeriet, og der var således i det væsentlige tale om kontakt med tidligere kollegaer. Den rådgivning, som Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet normalt havde kunnet trække på i sit hus, var pludselig væk. Dette var også en af anledningerne til, at Lykke Sørensen den 9. februar 2016 sent om aftenen og uformelt havde henvendt sig til hende i sagen om indkvartering af mindreårige asylansøgere. I dag ville der have været et mere tydeligt skriftspor i en sag af denne karakter, men der var ikke noget fordækt i, at det på daværende tidspunkt foregik mere uformelt.

Foreholdt den tidslinje, som Thomas Klyver og hun havde udarbejdet om forløbet i sagen (ekstrakten side 7103), forklarede hun, at det var hende, der den 24. maj 2017 havde taget initiativ til at udarbejde tidslinjen. På daværende tidspunkt var der et meget stort fokus på sagen om adskillelse af mindreårige asylansøgere fra deres ægtefæller eller samlevere. Navnlig Folketinget havde fokus på sagen, men også medierne fulgte den. Inger Støjberg havde været i samråd om

sagen, og der var stillet adskillige folketingsspørgsmål herom. Når der kom et pres af denne karakter, var det hendes erfaring, at det ikke kunne udelukkes, at departementschefen på et tidspunkt ville anmode om, at der blev lavet en intern redegørelse. Tidslinjen var derfor også tænkt til intern brug. Hun er i dag glad for, at de udarbejdede den, da det giver hende et bedre grundlag for at kunne erindre forløbet. Anledningen til, at hun sendte tidslinjen til sig selv, var, at de kunne have svært ved at finde sager i Justitsministeriet. Det var hende, der havde taget initiativ til at udarbejde tidslinjen, men hun udarbejdede den sammen med Thomas Klyver. Foreholdt, at Thomas Klyver har forklaret, at tidslinjen kunne have været udarbejdet i efteråret 2016, forklarede hun, at der i efteråret 2016 alene havde været afholdt ét samråd, og der var endnu ikke det samme fokus på sagen, som det, der kom i løbet af foråret 2017.

Første gang, hun blev involveret i sagen, var sent om aftenen den 9. februar 2016, da Lykke Sørensen kom forbi hendes kontor for at tale om sagen. Lykke Sørensen ville gerne have bekræftet, at det som følge af Danmarks menneskeretlige forpligtelser ikke var muligt at lave en absolut og undtagelsesfri ordning, hvorefter alle asylansøgere, der var gift med en mindreårig asylansøger, blev adskilt. Det bekræftede hun og forklarede, at der skulle være undtagelsesmuligheder. Hun spurgte Lykke Sørensen, hvad baggrunden for spørgsmålet var. Lykke Sørensen fortalte, at hun i et stykke tid havde haft spørgsmålet oppe at vende i sit system, og at hun havde en minister, der ikke ønskede en ordning med undtagelser. Ministeren ønskede en undtagelsesfri ordning. Hun spurgte Lykke Sørensen, om hun havde behov for Justitsministeriets bistand i sagen, men det ønskede Lykke Sørensen ikke. Lykke Sørensen ville alene have bekræftet, at det ikke var muligt at lave en undtagelsesfri ordning. Lykke Sørensen fortalte, at ministeren formentlig ville komme med en pressemeddelelse, der indeholdt en undtagelsesfri ordning.

Om morgenen den 10. februar 2016 kom Lykke Sørensen igen ind på hendes kontor, hvor de på ny drøftede problemstillingen. Hun bekræftede igen over for Lykke Sørensen, at ordningen ikke kunne være undtagelsesfri, og at der skulle foretages en konkret og individuel vurdering, hvilket nødvendigvis indebar, at der skulle kunne gøres undtagelser. Hun spurgte på ny Lykke Sørensen, om Justitsministeriet skulle gå ind i sagen, men det ønskede Lykke Sørensen fortsat ikke, og Lykke Sørensen sagde noget i retning af, at "løbet var kørt." Hun forstod bemærkningen på den måde, at uanset om Justitsministeriet måtte gå ind i sagen, ville det ikke ændre ved, at der ville blive meldt en ordning ud om, at mindreårige med en ægtefælle eller samlever på et asylcenter ville blive adskilt. Hun så hverken den 9. eller den 10. februar 2016 et udkast til pressemeddelelse. De talte alene om, hvorvidt en undtagelsesfri ordning var mulig i forhold til Danmarks internationale forpligtelser. Hun spurgte Lykke Sørensen, om de i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde undersøgt, hvad man efter FN's Flygtningekonvention gjorde med mindreårige asylansøgere i andre lande, og hun forklarede Lykke Sørensen, at det kunne være, at det ville hjælpe, hvis det kunne påvises, at Danmark var ved at gå enegang. Hun havde ikke selv noget kendskab til UNHCR's tilgang til spørgsmålet. Det var ordningen – altså sagens substans – Lykke Sørensen havde præsenteret for hende og ikke pressemeddelelsen.

Hun tror først, at hun så pressemeddelelsen i forbindelse med, at Folketingets Ombudsmand blev involveret i sagen.

Der var, så vidt hun husker, ikke mere kontakt mellem Lykke Sørensen og hende den 10. februar 2016, men hun gik efter samtalen direkte videre til Jens Teilberg Søndergaard for at orientere ham om situationen. Det gjorde hun, fordi det var usædvanligt, at en minister ønskede at melde noget ud, der ikke svarede til det, der var muligt at gennemføre.

Adspurg, om det blev indikeret, at der udadtil ville blive offentliggjort en undtagelsesfri ordning, men indadtil ville blive administreret med undtagelser, forklarede hun, at det både den 9. og 10. februar 2016 var klart for hende, at Lykke Sørensen vidste, at det ikke var muligt at gennemføre en undtagelsesfri ordning, og de havde bekræftet hinanden i, at det var nødvendigt med en konkret og individuel vurdering. Adspurg, om det var hendes indtryk, at det var ministeriets eller Lykke Sørensens tilgang til sagerne, at der skulle foretages en konkret og individuel vurdering, forklarede hun, at det var hendes indtryk, at det var Lykke Sørensens tilgang til sagerne.

Nogle dage efter den 10. februar 2016, formentlig den 12. februar 2016, drøftede hun – og måske også Thomas Klyver – ”den næste fase” med Lykke Sørensen. Den næste fase indebar, at der skulle udarbejdes retningslinjer til Udlændingestyrelsen for, hvordan den konkrete og individuelle vurdering skulle håndteres. Lykke Sørensen sagde noget i retning af, at ”det er så det næste, vi skal bakse med i forhold til ministeren”, hvilket betød, at de skulle få ministeren til at acceptere, at det også skulle kommunikeres, at der var en række nødvendige undtagelser.

Hun blev foreholdt Jesper Goris forklaring om en samtale, som Jesper Gori havde haft med Lykke Sørensen og hende (afhøringsekstrakten side 240). Af forklaringen fremgår:

”På et tidspunkt gik Lykke Sørensen og han til Nina Holst-Christensen. Dette skete i den periode, hvor de var i gang med at udarbejde notatet. De stod i døren til hendes kontor og sagde, at de var i gang med at overveje en ordning, der generelt baserede sig på, at risikoen for tvang i forhold til bestemte grupper skulle føre til adskillelse. De spurgte, om en sådan ordning ville være saglig. De vidste ikke, om ministeren havde denne opfattelse, men de ville ”trykteste” hos Justitsministeriet, om de var på rette vej. Det skulle afklares, om en viden om risikoen for tvangsægteskaber i bestemte lande kunne udgøre et sagligt grundlag for en ordning af den foreliggende karakter. Nina Holst-Christensen blev ikke spurgt om, hvor langt man kunne gå i de enkelte sager. Spørgsmålet var, om diskussionen med det samme kunne lukkes ned, eller om disse overvejelser havde ”noget for sig”. Nina Holst-Christensens svar var, at det overordnet set var et sagligt hensyn at lægge vægt på risikoen for et tvangsægteskab.”

Hertil forklarede hun, at hun ikke erindrer samtalen med Lykke Sørensen og Jesper Gori. Det notat, hun har hørt om i medierne, har hun ingen erindring om. Hun kan i sagens akter se, at der forud for den 9. februar 2016 var udarbejdet et notat om gældende praksis, men hun har ingen erindring om, at Jesper Gori og Lykke Sørensen har fortalt hende om den tidligere praksis.

Adspurgt, om en formodning for, at der forekommer tvangsægteskaber i den kultur, som asylparret kommer fra, kan udgøre en saglig begrundelse for at adskille et asylpar, forklarede hun, at hun ikke forstår Jesper Goris forklaring herom. Spørgsmålet om, hvorvidt man kan lægge vægt på den kulturelle baggrund, kom efter hendes erindring først frem i forbindelse med, at Udlændinge- Integrations- og Boligministeriet i april måned 2016 skulle afgive en udtalelse til Folketingets Ombudsmand som følge af, at der var blevet klaget over adskillelsen i en konkret sag. Hun husker, at det i den forbindelse blev overvejet, om der kunne lægges vægt på, hvor parret kom fra. Det kunne man ikke. Den konkrete og individuelle vurdering skulle bygge på oplysninger om parret som sådant. Det kunne være oplysninger, der åbenbart viste, at samlivet ikke var frivilligt, eller oplysninger om parternes alder, der indebar en så stor aldersforskel, at det kunne være, at der var et behov for en betænkningstid. Det var således først i forbindelse med Folketingets Ombudsmands involvering i sagen, at spørgsmålet om kulturel baggrund blev drøftet, og i den forbindelse afviste Justitsministeriet, at der alene kunne lægges vægt på den kulturelle baggrund. Justitsministeriet har under hele forløbet fastholdt, at der skulle foretages en konkret og individuel vurdering, og den kulturelle baggrund var ikke et moment, der alene kunne føre til en adskillelse af parret. De eneste momenter, der enkeltvis kunne føre til en adskillelse, var, hvis den ene part var under 15 år, eller hvis der var tale om et tvangsægteskab. Det var også det, der fremgik af notatet fra december 2016, som Folketingets Ombudsmand heller ikke havde nogen generelle indvendinger imod. Ordningen som sådan – altså muligheden for at foretage adskillelse af visse par – var i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, men det forudsatte, at der blev foretaget en konkret og individuel vurdering, der *kunne* falde ud til, at parret ikke blev adskilt. Kulturelt betinget adskillelse var aldrig noget, som Justitsministeriet godkendte.

Det omtalte notat fra december 2016 var de retningslinjer for ordningen, som Folketingets Ombudsmand efterspurgte. Drøftelserne om kulturel betinget adskillelse af asylpar var en drøftelse, de havde i foråret 2016, da Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet skulle fastlægge de første retningslinjer for sagerne, i forbindelse med at sagerne om adskillelse blev genoptaget.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 09.49 fra Jesper Gori til Lykke Sørensen om, at Jesper Gori havde bedt ”Morten” om at undersøge et spørgsmål fra Nina Holst-Christensen om betydningen af Flygtningekonventionen (ekstrakten side 98), forklarede hun, at dette relaterede sig til det, som hun tidligere forklarede om UNHCR og FN’s Flygtningekonvention. Under det andet møde med Lykke Sørensen om sagen, hvor Jesper Gori også havde været til stede, havde hun igen bekræftet, at man ikke kunne indføre en undtagelsesfri ordning. På dette møde havde hun imidlertid tænkt, at det måske kunne hjælpe Jesper Gori og Lykke Sørensen, hvis det heller

ikke rent flygtningeretligt var muligt at lave en ordning uden undtagelser. Derfor henviste hun dem til at undersøge retstilstanden i andre lande for at se, om der var konsensus blandt landene.

På ny foreholdt den tidslinje, som Thomas Klyver og hun havde udarbejdet om forløbet i sagen (ekstrakten side 7103), og at det af tidslinjen fremgik, at der mellem den 11. februar 2016 og 17. februar 2016 blev afholdt et møde ”på NHC’s kontor mhp at drøfte omfanget af behovet for en undtagelsesmulighed ifm en adskillelse af de såkaldte barnebrude”, forklarede hun, at det var hende, Lykke Sørensen, Jesper Gori og Thomas Klyver, der deltog. Som hun opfattede mødet, drejede det sig om ”fase to”, det vil sige udarbejdelsen af retningslinjerne for ordningen og fastlæggelsen af de kriterier, der skulle anvendes i de konkrete sager, og altså hermed også hvilke undtagelser der skulle være. De undtagelsesmuligheder, som hun nævnte, var blandt andet hensynet til barnets tarv. Når man havde med mindreårige asylansøgere at gøre, kunne det både være hensynet til den mindreårige part eller hensynet til parrets eventuelle børn, man talte om. Hun nævnte i den forbindelse FN’s børnekonvention.

Hun nævnte også – hvilket hun troede var et pædagogisk eksempel – at der skulle laves den retlige hypotese, at man skulle vurdere, om et tilsvarende dansk par kunne have fået en dispensation fra 18-års grænsen for indgåelse af ægteskab, det vil sige, om parret kunne have fået et kongebrev. Den retlige hypotese kendte man allerede fra andre artikel 8-sager, så det var ikke en fremmed retlig figur. Der var på daværende tidspunkt en velkendt praksis, hvorefter en mindreårig på 17 år, der ønskede at gifte sig med en 19-årig, ville få et kongebrev. Hendes tanke var, at såfremt et tilsvarende dansk par ville kunne få et kongebrev – og derfor naturligvis også ville kunne bo sammen – skulle et tilsvarende udenlandsk par heller ikke adskilles i en sådan situation. Det blev imidlertid opfattet af Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet således, at der ville blive gjort undtagelse, hvis asylparret *havde* et kongebrev. Naturligvis skulle Danmark acceptere samlivet, hvis parret *havde fået* et kongebrev, men det var ikke det, der i hendes optik var ”lakmusprøven”. Lakmusprøven var, om asylparret *kunne* have fået et kongebrev ud fra den betragtning, at der ikke måtte være forskelsbehandling.

Adspurg, om hun undersøgte, hvilken praksis der var i Ankestyrelsen eller i kommunerne for udstedelse af kongebreve, forklarede hun, at hun på et senere tidspunkt undersøgte, hvilken praksis der var, men at hun på daværende tidspunkt ikke gjorde dette. Det var hendes opfattelse, at Lykke Sørensen og Jesper Gori havde taget hendes overvejelser om en kongebrevsvurdering til sig, men det viste sig senere, at de havde misforstået hende. Hendes pædagogiske evner havde åbenbart ikke været gode nok, eftersom Lykke Sørensen og Jesper Gori havde forstået hende således, at der skulle gøres undtagelse, hvis et par *havde fået* et kongebrev. Denne misforståelse opdagede hun først sent i forløbet.

De drøftede ikke andet end kongebrevsvurderingen og barnets tarv på mødet, og det var alene sagens substans, de drøftede. De drøftede for eksempel ikke, om der skulle ske partshøring.

Hun ved ikke, om Jesper Gori og Lykke Sørensen gik videre med overvejelserne om en kongebrevsvurdering.

Adspurgt, om hun havde noget indtryk af, hvem der skulle udarbejde retningslinjerne for ordningen, forklarede hun, at det var hendes indtryk, at de skulle udarbejdes i et samspil mellem Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Udlændingestyrelsen. Hun ved ikke, hvem der skulle udarbejde det første udkast.

Hun havde et uformelt samarbejde med Lykke Sørensen og Jesper Gori, og der var derfor ingen konkrete aftaler om det videre forløb i sagen for så vidt angik hendes rolle.

Adspurgt, om de på mødet drøftede Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 isoleret set, forklarede hun, at de naturligvis drøftede bestemmelsen. Da hun fremførte kongebrevseksemplet, var det blandt andet, fordi der efter artikel 8 godt kunne gøres indgreb i familielivet for at varetage eksempelvis hensynet til sædeligheden og beskyttelsen af andres rettigheder. Hendes synspunkt var derfor, at i det omfang det kunne accepteres, at et dansk par på henholdsvis 17 og 19 år kunne blive gift, ville det være uproportionalt – eller ikke nødvendigt i et demokratisk samfund – at adskille det pågældende udenlandske asylpar. De skrev ikke noget ned om betingelserne for at gøre indgreb efter artikel 8, som de ville have gjort det i et notat, men det var de tanker, der lå bag kongebrevseksemplet.

Adspurgt, om de drøftede legalitetskravet i artikel 8, forklarede hun, at de drøftede sagens substans og ikke en hjemmelsproblematik. Hun mener desuden, at der var hjemmel i udlændingelovens § 42 a, stk. 7, men det var ikke noget, de drøftede. Det var de menneskeretlige aspekter, som hun fokuserede på, og hun kan ikke se, at Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 skulle kunne ”diktere noget” i forhold til pressemeddelelsen den 10. februar 2016.

Hun blev på ny foreholdt den tidslinje, som Thomas Klyver og hun havde udarbejdet om forløbet i sagen (ekstrakten side 7103), hvoraf det om mødet, der fandt sted i perioden mellem den 11. februar 2016 og den 17. februar 2016, blandt andet fremgår:

”NHC nævner, at undtagelsen i hvert fald skal dække traumatiserede ægtefæller, familier med børn, der er afhængige af begge forældre samt de tilfælde – for at undgå forskelsbehandling – hvor en dansk mindreårig statsborger ville kunne opnå såkaldt kongebrev til at indgå ægteskab (f.eks. ved en mindre aldersforskel, som 17-19 årigt par, graviditet o.lign.).”

Hertil forklarede hun, at der ikke var tale om kumulative krav. Hvis man konkret vurderede, at et par ikke ville kunne få et kongebrev, ville der fortsat kunne være forhold, der medførte, at man ikke kunne adskille parret, for eksempel hvis parret havde et fælles barn, og den ene af parterne var syg, hvorfor en adskillelse ville medføre, at der ikke var nogen til at tage sig af

barnet. Hun erindrer ikke, at de drøftede, under hvilke omstændigheder der *kunne* ske adskillelse. Man kunne med sikkerhed adskille par, hvor den ene part var under 15 år, eller hvis der forelå et tvangselement.

Hun blev foreholdt Orla Borgs mail af 18. februar 2016 kl. 14.35 til Sarah Andersen (ekstrakten side 168). I mailen hedder det:

”Vil du lige høre, om Inger vil kommentere.

Flere universitetsprofessorer med speciale i menneskeret siger, at regeringen kan være på vej til at overtræde Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 - den om retten til et familieliv - hvis man vil hindre, at par i asylcentre, hvor den ene ægtefælle er under 18 år, kan bo sammen - i alle tilfælde for de par vedkommende, hvor der er børn involveret, eller hvor kvinden er gravid. Af ministeriets høring kan man se, at ud af de 27 par, hvor kvinden er under 18 år, er der seks par, som har børn, og seks par, hvor kvinden er gravid.

Hvad siger ministeren til advarslerne om, at regeringen kan være på vej til at bryde EMRK's artikel 8?”

Hun kan godt huske forløbet vedrørende henvendelsen fra Orla Borg. Hun var til et møde i Amsterdam på daværende tidspunkt. Adspurgt, hvorfor Justitsministeriet blev involveret i udarbejdelsen af et svar til en journalist, forklarede hun, at Caroline Østergaard Nielsen, der var souschef i Stats- og Menneskeretskantoret i Justitsministeriet, havde sendt hende et udkast til svar, som Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde udarbejdet. Adspurgt bekræftede hun, at det var mailen af 19. februar 2016 kl. 10:59 fra Caroline Østergaard Nielsen til Adam Abdel Khalik og hende (ekstrakten side 185). Hun sad på daværende tidspunkt i et møde med agenterne ved Menneskerettighedsdomstolen, så hun kunne først ringe til Caroline Østergaard Nielsen senere på dagen. Årsagen til, at Caroline Østergaard Nielsen havde behov for at drøfte sagen med hende, var, at hverken Caroline Østergaard Nielsen eller Adam Abdel Khalik havde været involveret i de drøftelser om ordningen, som hun tidligere havde haft med Lykke Sørensen og Jesper Gori. Da hun på et senere tidspunkt samme dag ringede tilbage til Caroline Østergaard Nielsen, var Caroline Østergaard Nielsen ikke til stede, så hun drøftede det i stedet med Adam Abdel Khalik. De drøftede ligeledes det, der også fremgik af mailen af 19. februar 2016 kl. 10:59 fra Caroline Østergaard Nielsen til Adam Abdel Khalik og hende (ekstrakten side 185) om, at de ”vel ikke [kan] stå på mål for at de beskrevne retningslinjer er i overensstemmelse med EMRK”. Hun sagde til Adam Abdel Khalik, at Lykke Sørensen og Jesper Gori var fuldt ud bekendte med, hvordan ordningen skulle administreres for at være i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, hvilket var blevet bekræftet ved tre møder, inden hun var taget til Amsterdam. Hun så derfor ikke noget behov for, at de nu gik ind og ændrede i pressemeddelelsen. Det stod lysende klart for hende, at Lykke Sørensen og Jesper Gori

vidste, at der ikke kunne gennemføres en undtagelsesfri adskillelse af asylansøgerne. Dét var årsagen til, at hun sagde, at de ikke skulle komme med nogen bemærkninger til udtalelsen.

Hun var på daværende tidspunkt ikke bekendt med, om Lykke Sørensen og Jesper Gori havde fortalt Udlændingestyrelsen, at de ikke skulle administrere ordningen undtagelsesfrit. Det var hele tiden tanken, at det var nødvendigt med nogle retningslinjer, der skulle udarbejdes hurtigt, og at næste fase derfor var, at ministeren skulle acceptere, at retningslinjerne blev kommunikeret udadtil. Hun hørte først sent i forløbet, at Udlændingestyrelsen på daværende tidspunkt allerede var gået i gang med at behandle sagerne. Det var i april 2016, hvor hun blev involveret i svaret til Folketingets Ombudsmand. Adspurgt, om hun den 19. februar 2016 havde et indtryk af, om Udlændingestyrelsen var gået i gang med at behandle sagerne, eller om det var noget, der skulle ske på et senere tidspunkt, forklarede hun, at hun ikke var involveret i de konkrete sager, og hun havde derfor ikke hørt noget om, hvornår de ville påbegynde eventuelle adskillelser. Det var ordningen som sådan, Justitsministeriet var involveret i.

Hun blev foreholdt mail af 19. februar 2016 kl. 12.52 fra Adam Abdel Khalik til Caroline Østergaard med emnet ”Udkast til svar til Jyllandsposten vedr. ”barnebrude” mv.” (ekstrakten side 6988). Af mailen fremgår:

”T.o.

NHC var rimelig kold, men (naturligvis) også bedre inde i sagen end os, der jo ikke har nærmere kendskab til det møde, hun har holdt med Jesper Gori og den snak hun har haft med Lykke Sørensen. Hun sagde, at retningslinjerne jo ikke var udstedt endnu, og at vi vil blive inddraget i arbejdet med retningslinjerne. Så længe de ikke er udarbejdet, er hun ikke så bekymret for pressemeddelelsen (heller ikke ordene om ordningen).”

Det, der er anført i Adam Abdel Khaliks mail af 19. februar 2016 kl. 12.52, svarede til den samtale, som hun havde haft med Adam Abdel Khalik, men hun mener ikke, at hun var ”kold”. Hun var rolig, eftersom Lykke Sørensen var fuldt ud klar over, at der ikke kunne gennemføres en undtagelsesfri ordning.

Hendes bisidder, advokat Lise Lauridsen, bemærkede, at det – af det udkast til ministersvar, som Nina Holst-Christensen skulle forholde sig til – fremgik, at ”Det kan dog være nødvendigt at gøre undtagelse i helt særlige tilfælde” (ekstrakten side 6989).

Hun blev foreholdt notat af 26. januar 2016 om Udlændingestyrelsens praksis (ekstrakten side 23-24). I notatet hedder det blandt andet:

”For så vidt angår Udlændingestyrelsens administration af indkvarteringsforhold vedr. mindreårige, er der aftalt en fast praksis mellem Forsørgelseskontoret og 4. Asylkontor (UMI-teamet), hvorefter der altid skal ske underretning af Forsørgelseskontoret, såfremt asylsagsbehandlerne får kendskab til en uledsaget mindreårig, som efter det oplyste har indgået ægteskab eller lever i ægteskabslignende forhold med en person, som opholder sig i Danmark sammen med den mindreårig.

Tilsvarende underretter Kontoret for Økonomi og Indkvartering (Bookingen) Forsørgelseskontoret, såfremt der tilgår Bookingen oplysninger fra operatørerne, eller det ved opslag i indkvarteringssystemet (IBS) konstateres, at en mindreårig er registreret som gift eller samlevende. Underretningerne til Forsørgelseskontoret skal sikre, at der tages stilling til, om den mindreårig er korrekt indkvarteret, jf. nedenfor.

...

Særligt om indkvartering af mindreårige over 15 år

For så vidt angår mindreårige over 15 år, som lever i ægteskab eller samlivsforhold med en anden person over 15 år på eller i tilknytning til et asylcenter, vil styrelsen på baggrund af en konkret vurdering af sagens omstændigheder beslutte, om der skal tages initiativ til at indkvartere de pågældende hver for sig. I styrelsens vurdering vil indgå indkvarteringsoperatørens børnefaglige personales vurderinger samt værtskommunens evt. faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der er til den pågældendes bedste.”

Hun blev samtidig oplyst om, at Lene Linnea Vejrum havde forklaret, at denne ordning formentlig ikke blev fulgt i ”den virkelige verden”.

Hertil forklarede hun, at hun ikke blev gjort bekendt med notatet af 26. januar 2016 om Udlændingestyrelsens praksis. Adspurgt, om de gjorde sig nogen overvejelser om, hvorvidt der menneskeretligt skulle gøres forskel på vurderingen for så vidt angår de asylpar, der allerede var indkvarteret på et asylcenter, og dem, der ankom, efter at den nye ordning var blevet indført, forklarede hun, at de ikke forholdt sig til den konkrete håndtering ”ude på pladsen”, men hun er enig i, at der er en relevant, retlig sondring mellem de to situationer.

Hun blev på ny foreholdt den tidslinje, som hun og Thomas Klyver havde udarbejdet om forløbet i sagen (ekstrakten side 7103), og hvoraf det blandt andet fremgår, at Jesper Gori op til samrådet den 15. marts 2016 foreviste Thomas Klyver et udkast til samrådstale. Adspurgt, om hun på daværende tidspunkt havde kendskab til, hvad der var foregået på samrådet den 15. marts 2016, forklarede hun, at hun i ugen op til samrådet var i London, og at hun på tidspunktet for samrådet var i Bruxelles. Hun så derfor ikke udkastet til samrådstalen. Det var Thomas Klyver, der så udkastet. Da hun var kommet tilbage fra sine tjenesterejser, fortalte Thomas Klyver

hende, at Jesper Gori var kommet forbi og – lidt utraditionelt – i døren til kontoret havde vist Thomas Klyver et udkast til talen, sådan som det også var beskrevet i tidslinjen (ekstrakten side 7103). Thomas Klyver havde spurgt Jesper Gori, om de fornødne undtagelser var nævnt i talen, og Jesper Gori havde svaret, at der blandt andet var nævnt ”kongebrevssituationen”. Thomas Klyver havde samme opfattelse af ”kongebrevssituationen”, som hun selv havde. Foreholdt, at det i samrådstalen var anført, at der skulle gøres undtagelse, hvis et par *var* blevet gift i Danmark med kongebrev, forklarede hun, at hun ikke læste talen. Hun tror heller ikke, at Thomas Klyver læste talen. Hun husker Thomas Klyvers forklaring om forløbet således, at Jesper Gori havde stået i døren, mens Thomas Klyver sad ved sit skrivebord. Jesper Gori havde spurgt, om Thomas Klyver havde behov for at se talen, hvortil Thomas Klyver havde svaret, at det ikke var nødvendigt, så længe der var de fornødne undtagelser i talen, herunder at de skulle nævne ”kongebrevssituationen”, hvilket Jesper Gori bekræftede.

Hun blev foreholdt mail af 7. marts 2016 kl. 16.03 fra Lykke Sørensen til Anne Nygaard Just, Line Skytte Mørk Hansen og Anette Görtz (ekstrakten side 7129), hvoraf fremgår:

”Jeg har aftalt med Uffe, at der ved forelæggelsen for ministeren skal foretages en vurdering af, hvorvidt adskillelsen er forenelig med vores internationale forpligtelser. Jeg har i dag kort nævnt for JM (Nina Holst), at det kan være, at vi kommer forbi med nogle sager for at drøfte vores vurdering med dem.”

Hun blev samtidig foreholdt mail af 8. marts 2016 kl. 14.23 fra Jesper Gori til Thomas Klyver (ekstrakten side 7043), hvoraf fremgår:

”Jeg kan forstå, at Lykke har talt med Nina om ’barnebrudssagen’ og jeres mulige bistand ved vurderingen af en række konkrete sager som afsæt for generelle retningslinjer.

Jeg kiggede derfor forbi dit kontor, men du var væk/smuttet under skrivebordet. Vil du sige til, når du er tilbage/er dukket op igen og har 10 min.?”

Adspurgt, hvilke drøftelser der havde været med Lykke Sørensen, forklarede hun, at hun ikke ville forholde sig til de konkrete sager. Det ville også have været forkert at gøre. Det tætteste, de kom på at forholde sig til de konkrete sager, var i sommeren 2016, hvor Lykke Sørensen havde udarbejdet et eksempel på en sag, de skulle forholde sig til. Hun har også selv noteret sig, at det i mailen af 7. marts 2016 kl. 16.03 fra Lykke Sørensen til Anne Nygaard Just, Line Skytte Mørk Hansen og Anette Görtz (ekstrakten side 7129) var anført, at ”det *kan* være”, at de ville komme forbi med nogle konkrete sager. Hun har aldrig siddet og forholdt sig til de konkrete klagesager. I forbindelse med at der skulle udarbejdes nogle retningslinjer for ordningen i forhold til Danmarks internationale forpligtelser, som endte med at blive til notatet fra december 2016, var der nogle drøftelser om, hvorvidt der skulle anvendes konkrete eksempler. Dette

modsatte hun sig, da et eksempel ville kunne blive misbrugt. Derfor endte notatet også med i stedet at omhandle kriterier og afvejninger heraf.

Foreholdt, at det i mailen af 7. marts 2016 kl. 16.03 fra Lykke Sørensen til Anne Nygaard Just, Line Skytte Mørk Hansen og Anette Görtz (ekstrakten side 7129) og i mailen af 8. marts 2016 kl. 14.23 fra Jesper Gori til Thomas Klyver (ekstrakten side 7043) ikke fremstod således, at Lykke Sørensen havde fået en klar besked om, at Justitsministeriet ikke ville have konkrete sager forelagt, forklarede hun, at det var retningslinjerne, Justitsministeriet kunne forholde sig til. Det fremgår også af mailen af 8. marts 2016 kl. 14.23 fra Jesper Gori til Thomas Klyver (ekstrakten side 7043), at det var ”med *afsæt*” i de konkrete sager, at de skulle udarbejde retningslinjerne. Adspurg, om hun kan huske samtalen med Lykke Sørensen den 7. marts 2016, forklarede hun, at hun formentlig gav udtryk for, at Justitsministeriet ikke kunne træffe afgørelser eller lave udkast til andre ministeriers afgørelser, men at de godt kunne lade sig inspirere af konkrete sager til brug for fastsættelsen af de kriterier, der skulle lægges vægt på i vurderingen. Justitsministeriet har ikke siddet med de konkrete sager og afvejet, hvorledes afgørelserne skulle falde ud.

Foreholdt Udlændingestyrelsens ”Notat om adskillelse af mindreårige ægtefæller med børn”, hvorved Udlændingestyrelsen forelagde fem konkrete sager for Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets departement (ekstrakten side 304 ff.), forklarede hun, at hun ikke erindrer, om Jesper Gori nævnte de konkrete eksempler. Hun kan se i sagens akter, at der også her var noget, der var blevet misforstået. Det forhold, at den mindreårige var gravid, kunne således aldrig i sig selv være udslagsgivende. Der skulle foretages en konkret og individuel vurdering, medmindre der var tale om en mindreårig, der var under 15 år gammel, eller hvis der forelå tvang. Var dette ikke tilfældet, beroede det på en samlet afvejning. Adspurg, hvorfor Lykke Sørensen ville forelægge hende konkrete sager, forklarede hun, at hun antager, at det hang sammen med, at de var i færd med eller skulle påbegynde udarbejdelsen af retningslinjerne for ordningen, og at der i den forbindelse nødvendigvis skulle tages udgangspunkt i ”et eller andet”, således at retningslinjerne havde hold i virkeligheden.

Hun havde ingen kontakt med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets medarbejdere efter drøftelserne af henvendelsen fra Jyllands-Posten omkring den 18.-19. februar 2016 og frem til den 7. marts 2016, men der var i perioden et løbende, uformelt samarbejde på fuld-mægtigniveau.

Efter at hun den 10. februar 2016 havde orienteret Jens Teilberg Søndergaard om sagen, orienterede hun ikke andre ”opad” i Justitsministeriet om sagen. Det var først, da de fik de første udkast til notatet til Folketingets Ombudsmand, at hun på ny orienterede ”opad” i Justitsministeriet.

Hun blev på ny foreholdt den tidslinje, som hun og Thomas Klyver havde udarbejdet om forløbet i sagen (ekstrakten side 7103), samt mail af 21. april 2016 kl. 18.25 fra Jesper Gori til Thomas Klyver (ekstrakten side 1123), hvoraf fremgår:

”Udlændingestyrelsen har d.d. fremsendt bidrag til svar til Folketingets Ombudsmand vedrørende en konkret sag om separat indkvartering i asylsystemet af mindreårige ægtefæller samt udkast til retningslinjer for indkvartering af mindreårige asylansøgere, som har indgået ægteskab eller er samlevende med en person, som opholder sig i Danmark.

Vi ville meget gerne høre jeres eventuelle bemærkninger til de menneskeretlige aspekter heraf. Af hensyn til fristen over for ombudsmanden d. 29. april skal vi anmode om bemærkninger senest på mandag den 25. april. Vi beklager den korte frist.

Vi anmoder endvidere om bemærkninger til vedhæftede udkast til ministeriets udtalelse til ombudsmanden.

Vi kan eventuelt mødes og drøfte sagen mandag.

På forhånd mange tak.

Til orientering har vi ligeledes involveret Forvaltningsretskontoret.”

Hertil forklarede hun, at årsagen til, at Justitsministeriet blev involveret, var, at det var første gang, hvor Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet skulle udlevere en skriftlig beskrivelse af, hvilke kriterier der skulle følges i vurderingen af, om der i de konkrete sager kunne ske adskillelse. Udtalelsen til Folketingets Ombudsmand indeholdt, så vidt hun husker, en gennemgang af faktum og i punkt tre et afsnit om de retlige overvejelser. Dette var første gang, hvor der på skrift kom noget ud om, hvilke retlige overvejelser man skulle gøre sig. Dette var årsagen til, at Justitsministeriet blev involveret. Det var ganske sædvanligt, at Justitsministeriet blev inddraget i forbindelse med beskrivelsen af EU-retten og menneskeretten til brug for en konkret ombudsmandssag. Hun så aldrig det materiale, der var blevet medsendt udkastet til udtalelse til Folketingets Ombudsmand. Hun forholdt sig heller ikke til sagens substans. Merete Milos udtalelse om, at hun skulle have sagt, at Folketingets Ombudsmand ”ville vende tommelfingeren ned” i forhold til denne sag, har i hvert fald ikke drejet sig om sagens substans, for den har hun aldrig forholdt sig til. Hun forholdt sig alene til de generelle retningslinjer, der skulle udarbejdes.

Hun blev foreholdt Udlændingestyrelsens bidrag af 21. april 2016 til udtalelse til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1129 ff.), hvoraf fremgår blandt andet (ekstrakten side 1130):

”Instruks af 10. februar 2016 fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet

Den 10. februar 2016 udsendte Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet en pressemeddelelse om, at ingen mindreårige fremover må indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever. Det fremgik bl.a. af pressemeddelelsen, at ”Efter de nye retningslinjer må ingen mindreårige under 18 år indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn. Inger Støjberg har også bedt Udlændingestyrelsen om at skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der bor sammen med en ældre ægtefælle eller samlever”.

Udlændingestyrelsen modtog samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen. Instruksen betød således, at ingen mindreårige fremover måtte indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, og at dette skulle gælde uanset om parret måtte have fællesbørn. Instruksen betød også, at der straks skulle ske adskillelse i de aktuelle sager, hvor en mindreårige allerede var indkvarteret sammen med en ældre ægtefælle eller samlever.”

Hertil forklarede hun, at hun ikke erindrer at have set udtalelsen, men da den ligger som bilag til udkastet, kan hun ikke udelukke, at hun har set den. Adspurgt, om der var nogen i Justitsministeriet, der problematiserede, at der i udtalelsen stod, at styrelsen var blevet bedt om at ”effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen”, forklarede hun, at de alene svarede på og forholdt sig til det, som Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet spurgte dem om. Det, de blev spurgt ind til, var den generelle menneskeretlige redegørelse til brug for udtalelsen til Folketingets Ombudsmand. Det var ikke de konkrete sager. Man kunne anføre, at det også burde være Justitsministeriets rolle at kontrollere legaliteten, men i et meget travlt hus, som Justitsministeriet var, forholdt man sig alene til det, man blev spurgt om. Hverken hun eller Thomas Klyver rejste det som et problem, og der er så vidt hun ved ikke andre, der ville have haft mulighed for at rejse det som et problem.

Som hun erindrer forløbet, foretog Thomas Klyver og den daværende sagsbehandler på sagen, Maria Aviaja Sander Holm, ændringer i udkastet til punkt tre om de retlige overvejelser. De ændrede afsnittet således, at man skulle begynde med en konkret og individuel vurdering og herefter skrive, hvad der var blevet meldt ud, og at ordningen ikke kunne administreres undtagelsesfrit. Hun godkendte imidlertid ikke ændringsforslagene, da hun ikke ønskede at omskrive det udkast, de havde fået, hvori der stod mere eller mindre det samme. At Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde lagt op til at beskrive, hvad der var sket den 10. februar

2016, ændrer ikke ved, at der skulle foretages en individuel vurdering, og at Udlændingestyrelsen ville foretage en konkret vurdering. Derfor sagde hun til Thomas Klyver og Maria Aviaja Sander Holm, at de skulle tage udgangspunkt i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udkast i stedet, og hun bad dem konkret om at tilføje en genoptagelsesmulighed samt en bemærkning om tidsfaktoren, eftersom indgrebets intensitet ville stige i takt med varigheden af adskillelsen.

Hun blev foreholdt mail af 26. april 2016 kl. 13.23 fra Maria Aviaja Sander Holm til blandt andre Jesper Gori (ekstrakten side 1264) vedhæftet bemærkninger til udkastet til udtalelse til Folketingets Ombudsmand. Af mailen fremgår:

”Hermed det forslag til ændringer, som jeg talte om, som Nina og Klyver er enige i. Jeg har forsøgt at genbruge i jeres i det væsentlige.

Vi afventer et ny omgang papirer fra jer.”

Hun blev samtidig foreholdt det udkast til udtalelse til Folketingets Ombudsmand af 15. april 2016, der var vedhæftet mailen (ekstrakten side 1265), og hvoraf fremgår blandt andet:

”Ministeriet kan i forlængelse heraf mere generelt oplyse, at udlændinge-, integrations- og boligministeren den 10. februar 2016 instruerede Udlændingestyrelsen om, at mindreårige under 18 år fremover ikke skulle indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Ministeren oplyste, at dette også gjaldt, hvis parret havde et eller flere fælles børn. Samtidig instruerede ministeren Udlændingestyrelsen om at skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der boede sammen med en ældre ægtefælle eller samlever og om at udarbejde retningslinjer, der udmøntede den generelle instruks om indkvarteringen, til operatørerne.

Samme dag offentliggjorde ministeriet en pressemeddelelse om instruksen, som vedlægges.

Udlændinge-, integrations- og boligministeren uddybede instruksen på samråd Z i Folketinget den 15. marts 2016, hvor ministeren bemærkede, at der i helt særlige tilfælde kan være omstændigheder, som betyder, at der skal gøres undtagelse. Ministeren nævnte som eksempel det tilfælde, at et par er blevet gift i Danmark med kongebrev.”

Hertil forklarede hun, at hun burde have set den afsluttende bemærkning angående kongebrevet, og at hun skulle have reageret herpå. Det var en fejl, at de ikke fik reageret. Adspurg, om udtalelsen tillige kunne give det indtryk, at der indtil den 15. marts 2016 var en undtagelsesfri

ordning, forklarede hun, at man også – velvilligt i forhold til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet – kunne læse afsnittet således, at det alene omhandlede dét, der var blevet offentliggjort udadtil. Det fremgår således ikke af udtalelsen, hvad der var foregået på de indre linjer.

De drøftede ikke det i udkastet til notatet anførte om, at ”Ministeriet uddybede endvidere sagsgangen i de konkrete sager i en e-mail af 18. marts 2016 til Udlændingestyrelsen” (ekstrakten side 1266).

Hun blev herefter foreholdt udkastet til udtalelse til Folketingets Ombudsmand af 15. april 2016, afsnit 3 (ekstrakten side 1266), hvoraf fremgår blandt andet:

”Det vil bl.a. indgå i vurderingen, hvilken alder parterne har, herunder hvor stor aldersforskellen er, om parret har børn sammen, om der foreligger et element af tvang, og om der i øvrigt foreligger helt særlige omstændigheder, f.eks. i visse tilfælde sygdom. Der kan f.eks. være tale om sager, hvor parret har børn. Forældrene er traumatiserede, og hvor den fortsatte forældreevne og omsorg over for børnene af relevante sundhedspersoner er godtgjort at være aldeles afhængig af, at forældrene begge bor sammen med børnene.”

Som hun erindrer det, var afsnittet i vidt omfang genbrug af Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udkast. Der var alene byttet rundt på afsnittene. Det var efter hendes opfattelse ikke en udvidende beskrivelse af de undtagelsesmuligheder, der var nævnt i ministeriets udkast. Årsagen til, at hun ikke ville sende den udgave, som Thomas Klyver og Maria Aviaja Sander Holm havde udarbejdet, var, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udkast beskrev ordningen, som den var blevet meldt ud. Af beskrivelsen i udkastet til udtalelse til Folketingets Ombudsmand af 15. april 2016 fremgik således (ekstrakten side 1266):

”Ordningen er således, at det klare udgangspunkt er, at der ikke kan ske fælles indkvartering af ægtefæller og samleverne på asylcentrene, hvis den ene eller begge parter er under 18 år. Det kan dog være nødvendigt at gøre undtagelse i helt særlige tilfælde.

Udlændingestyrelsen vil i alle tilfælde foretage en konkret og individuel vurdering af, hvorvidt Danmarks internationale forpligtelser er til hinder for at indkvartere ægtefællerne/samleverne separat. Finder udlændingemyndighederne efter en konkret og individuel vurdering, at det vil være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 eller FN's Konvention om Barnets Rettigheder at indkvartere parterne hver for sig, skal myndighederne således gøre undtagelse.

Det vil bl.a. indgå i vurderingen, hvilken alder parterne har, herunder hvor stor aldersforskellen er, om parret har børn sammen, om der foreligger et element af

tvang, og om der i øvrigt foreligger helt særlige omstændigheder, f.eks. i visse tilfælde sygdom.”

Skulle man påbegynde sagen på ny, ville man have skrevet, at der godt kunne ske adskillelse, men at der skulle foretages en konkret og individuel vurdering. Det var også det, Thomas Klyver og Maria Aviaja Sander Holm havde lagt op til i deres udkast, men det harmonerede ikke med, hvordan forløbet i realiteten havde været. Hun ville dog have tidsfaktoren med, og hun bad dem derfor om at tilføje det til udkastet.

Adspurgt af sin bisidder, advokat Lise Lauridsen, hvordan sagsgangen i forbindelse med forelæggelser foregik i Justitsministeriet på daværende tidspunkt, forklarede hun, at Justitsministeriet først i 2020 gik over til elektronisk sagsbehandling. På daværende tidspunkt var det derfor fysiske sagsmapper med et ”forklæde”, man forelagde. De arbejdede meget uformelt, så det var ikke sikkert, at hun altid fik forklædet og selve sagen med, når hun blev forelagt en problemstilling. Hun har med sikkerhed fået det, hun skulle forholde sig til, udleveret og lagt på sit bord. Hun ved derfor også med sikkerhed, at hun ikke så de ca. 100 siders bilag, der fulgte med udkastet til besvarelse af Folketingets Ombudsmand, da hun i så fald ville have kunnet huske det. Hun erindrer ikke, om Justitsministeriets bemærkninger til udkastet til udtalelse til Folketingets Ombudsmand blev godkendt af andre i Justitsministeriet, og hun erindrer ikke, at hun viste udkastet til Jens Teilberg Søndergaard. Hvis de havde skrevet noget, der udgjorde ”ny jura”, ville det normale have været, at det blev forelagt videre op i Justitsministeriet. Hvis en sag blev forelagt videre op i Justitsministeriet, ville man kunne se en bemærkning om det på sagen eller på sagens ”forklæde”.

Foreholdt mail af 28. april 2016 fra Merete Milo til Jesper Gori om, at den sag, der var klaget over til Folketingets Ombudsmand, ifølge ”Nina” var i strid med artikel 8 (ekstrakten side 6493), forklarede hun, at hun ikke erindrer, at de drøftede udfaldet af den konkrete sag. Hun gjorde meget ud af ikke at drøfte de konkrete sager, herunder den sag som var påklaget til Folketingets Ombudsmand. Det, Merete Milo skrev, var udtryk for, at kommunikation kan være svært, og at drøftelserne af en sag går igennem mange led. Det var efter hendes opfattelse formentlig ”gangsnak, der var blevet til 10 høns”. Hun havde på daværende tidspunkt et samarbejde med Lykke Sørensen og Jesper Gori. Hun samarbejdede også med Merete Milo, men ikke om denne sag.

Det var hendes opfattelse, at Justitsministeriets vurdering af retsstillingen på dette område var den samme under hele perioden fra den 9. februar 2016 og indtil slutningen af april måned 2016.

Hun blev foreholdt mail af 25. maj 2016 kl. 21.51 fra Thomas Klyver til Jens Teilberg Søndergaard (ekstrakten side 7055), hvoraf fremgår:

”Vi har talt med UIBM om de ”helt særlige tilfælde”. Ordvalget er som sagt brugt tidligere og kan første gang dateres tilbage til Støjbergs udtalelse i et samråd. UIBM vil overveje at bløde formuleringen op, men de er ikke sikre på, at det holder hele vejen op hos dem. Så jeg tænker, at vi har gjort, hvad vi kan på det punkt.

I modsætning til, hvad jeg fik sagt til dig, så har vi tidligere her i kontoret set papi-rer, hvor UIBM har brugt formuleringen, bl.a. som et citat fra det pågældende sam-råd, uden at vi har reageret på formuleringen.

Vi kan eventuelt lige tales ved i morgen om sagen, hvis der er behov for at drøfte sagen nærmere.”

Hertil forklarede hun, at Jens Teilberg Søndergaard med rette havde undret sig over, hvordan man på den ene side kunne anvende udtrykket ”helt særlige tilfælde”, og på den anden side krævede en konkret og individuel vurdering. Udtrykket ”helt særlige tilfælde” blev anvendt i den udtalelse til Jyllands-Posten, som aldrig blev til noget, og udtrykket blev offentliggjort i marts 2016. Baggrunden for, at udtrykket ”helt særlige tilfælde” blev anvendt, var, at det var en undtagelsesfri ordning, der var blevet meldt ud. Samtidig havde det stået Udlændinge-, Integra-tions- og Boligministeriet klart, at der ikke kunne gennemføres en undtagelsesfri ordning. Det var nødvendigt med undtagelser. Som Lykke Sørensen havde forklaret hende, skulle dette fo-regå i en anden fase, hvor man måtte få ministeren til at forstå, at der skulle være undtagelser, som skulle kommunikeres udadtil. Ministeren havde ”været et andet sted i kampens hede” i fe-bruar 2016. Hun forstod derfor godt, hvorfor ministeriet langsomt lukkede op udadtil med ud-trykket ”helt særlige tilfælde”.

Adspurgt, om hun på daværende tidspunkt – hvor de havde fået udkastet til udtalelse til Folke-tingets Ombudsmand – var bekendt med, hvad der var blevet sagt på samrådet angående ”sær-lige tilfælde”, forklarede hun, at hun ikke gik tilbage og læste samrådstalen. Adspurgt, om hun var involveret i de drøftelser, der var mellem Jens Teilberg Søndergaard og Thomas Klyver, forklarede hun, at hun ikke kan udelukke, at Jens Teilberg Søndergaard også drøftede udtrykket ”helt særlige tilfælde” med hende, men hun erindrer det ikke.

Adspurgt, om mail af 25. maj 2016 kl. 21.51 fra Thomas Klyver til Jens Teilberg Søndergaard (ekstrakten side 7055) kunne læses således, at Justitsministeriet burde have reageret på udtryk-ke ”helt særlige tilfælde”, forklarede hun, at hvis man fra begyndelsen havde beskrevet ordnin-gen uden de politiske implikationer, der havde været i sagen, ville det have været det menne-skeretligt og forvaltningsretligt korrekte at indlede med, at der skulle foretages en konkret og individuel vurdering, og herefter angive, hvilke omstændigheder der kunne føre til, at parret blev adskilt eller blev indkvarteret sammen. Det ville have været den korrekte måde at formu-lere det på i et notat, der var løsrevet fra de særlige politiske forhold, der var i denne sag. Ad-

spurgte, hvad de særlige politiske forhold var, forklarede hun, at det var Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets kamp med en minister, der ville have en undtagelsesfri ordning, og som ville have, at de kommunikerede en undtagelsesfri ordning udadtil. Lykke Sørensen fortalte hende den 9. og 10. februar 2016, at dette var en kamp, der havde stået på et stykke tid.

Hun ved ikke, om Justitsministeriet efterfølgende drøftede den problemstilling, der var blevet rejst i mail af 25. maj 2016 kl. 21.51 fra Thomas Klyver til Jens Teilberg Søndergaard (ekstrakten side 7055) med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

Adspurgte, om hun erindrer andre kontakter til Udlændingestyrelsen eller Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, forklarede hun, at der med sikkerhed ikke var nogen kontakter til Udlændingestyrelsen. Hun erindrer ikke andre kontakter med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, men hun kan se i dokumenterne i sagen, at Anna-Sophie Saugmann-Jensen var blevet bedt om at udarbejde et første udkast til retningslinjer, og hun vil ikke udelukke, at hun kontaktede Maria Aviaja Sander Holm i forbindelse hermed, men hun erindrer det ikke.

Foreholdt mail af 28. juni 2016 kl. 08.19 fra Jens Teilberg Søndergaard til Barbara Bertelsen med Justitsministeriets vurdering af et eksempel på en sag samt svar samme aften kl. 17.25 fra Barbara Bertelsen om, at hun ville orientere justitsministeren om ”det samlede billede” (ekstrakten side 1970-71), forklarede hun, at Lykke Sørensen havde sendt eksemplet i forlængelse af en episode, hvor hun var blevet meget vred på Lykke Sørensen. Lykke Sørensen havde på et møde den 27. juni 2016 fortalt hende, at det var Lykke Sørensens opfattelse, at hendes retsopfattelse var skredet. Lykke Sørensen havde henvist til, at hun tidligere skulle have sagt, at graviditet ikke var udslagsgivende, og at hun nu sagde, at der skulle lægges vægt på graviditet. Lykke Sørensen sagde også, at Lykke Sørensen havde fortalt dette til sin departementschef, som var gået videre med det til Barbara Bertelsen. Det blev hun særdeles vred over, hvilket hun også gav udtryk for på mødet med Lykke Sørensen. At blive beskyldt for, at ens retsopfattelse skulle være ”skredet”, uden at man selv havde ændret sin retsopfattelse, beklikkede hendes faglighed. På mødet henviste hun også til den hypotetiske kongebrevsvurdering, som hun hele tiden havde påpeget, at de skulle foretage. Det endte med, at Thomas Klyver, Lykke Sørensen, Jesper Gori og hun holdt et møde, hvor hun gentog sin redegørelse for det område, hvor man med sikkerhed ikke kunne adskille mindreårige asylansøgere fra deres ægtefælle eller samlever, og hun gentog i den forbindelse også kongebrevsvurderingen. På daværende tidspunkt blev det klart for hende, at Jesper Gori havde forstået kongebrevsvurderingen således, at det var et spørgsmål om, hvorvidt asytparret *havde fået* et kongebrev. Jesper Gori spurgte afslutningsvis, om der i det hele taget var nogen muligheder for at adskille parrene.

Det var denne episode, der førte til, at Lykke Sørensen sendte Justitsministeriet et konkret eksempel på en situation, som Justitsministeriet skulle forholde sig til. Eksemplet indeholdt en forudsætning om, at der var tale om et par bestående af en kvinde på 16 år og en mand på 22 år. Kvinden var gravid, eller også havde parret et mindreårigt barn. Det skulle også lægges til

grund, at parret ikke kunne få dispensation fra kommunen til at indgå ægteskab, altså at de ikke kunne få et kongebrev. Det var Justitsministeriets vurdering, at der ville kunne ske adskillelse i den pågældende situation, medmindre der forelå helt særlige omstændigheder, som for eksempel at forældrene var traumatiserede, og hvor den fortsatte forældreevne og omsorg for barnet ville være afhængig af, at forældrene boede sammen med barnet.

Det var dét eksempel, de arbejdede med. De lavede en tilføjelse til eksemplet om, at adskillelsen varede i fire måneder, og at asylansøgerne havde mulighed for at besøge hinanden. Eksemplet blev herefter sendt videre til Barbara Bertelsen og justitsministeren. Adspurg, om de på dette tidspunkt havde sat sig ind i, hvornår det var muligt at få et kongebrev, forklarede hun, at hun havde lavet en Karnov-søgning, og at hun havde orienteret sig i regelsættet. Hendes opfattelse var, at man kunne få et kongebrev, hvis aldersforskellen mellem parterne var lille, og hvis kvinden var gravid, eller hvis man havde et barn sammen. Hvis der var en stor aldersforskel mellem parterne, kunne man som udgangspunkt ikke få et kongebrev. Parternes modenhed indgik også i vurderingen, da modenhed var baggrunden for, at man som udgangspunkt skulle være 18 år for at gifte sig.

Adspurg, om de havde overvejet, at man som asylansøger ikke kan gifte sig i Danmark, forklarede hun, at de var bekendt med reglen, men den havde ikke nogen betydning, idet vurderingen – om parret kunne få en dispensation fra kommunen til indgåelse af ægteskab i Danmark – var en hypotetisk vurdering. Det var ikke et spørgsmål, om asylparret endte med at blive gift. Adspurg, om forudsætningen om, at parret ikke kunne få dispensation fra kommunen til at indgå ægteskab, som var indsat i eksemplet, gjorde eksemplet værdiløst, da ingen asylansøgere kunne indgå ægteskab i Danmark, forklarede hun, at det var muligt, at de skulle have skrevet ”ville kunne have fået”. Det var ikke en overvejelse, de havde på daværende tidspunkt. De foretog en menneskeretlig vurdering af eksemplet.

De lagde i eksemplet til grund, at parret havde et beskyttelsesværdigt familieliv. Et par, der var blevet tvangsmæssigt gift, ville ikke have haft et beskyttelsesværdigt familieliv. Det var derfor en forudsætning, at der ikke forelå tvang, men denne forudsætning var udtalt. Hvis man fra statens side ønskede at tvangsadskille et par, der havde et beskyttelsesværdigt familieliv i henhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, stk. 1, var det stk. 2, der fandt anvendelse. Efter denne bestemmelse skulle adskillelsen ske med hjemmel i en lov, der var forudsigelig og tilgængelig, så man ville kunne se, hvornår der ville kunne gøres indgreb. Det indgik også i vurderingen, hvilke hensyn der lå bag adskillelsen. I det konkrete tilfælde var det hensynet til andres rettigheder og friheder, hvor spørgsmålet var, om den pågældende mindreårige kvinde var tilstrækkelig moden til at vide, hvad samlivet indebar. Adspurg, om dette hensyn kunne bære en adskillelse i et tilfælde, hvor der ikke forelå tvang eller en formodning om tvang, forklarede hun, at det vil hun mene, at det kunne. Det er ikke uden grund, at man har en regel om, at ægteskab først kan indgås, når man er blevet 18 år. Inden man fylder 18 år, er

man ud fra en gennemsnitlig betragtning ikke i stand til at overskue konsekvenserne af et ægteskab, og på denne måde udgjorde reglen en beskyttelse af den enkelte. Det var således statens varetagelse af hensynet til den mindreårige, der var det saglige hensyn bag indgrebet. Der var også moralske overvejelser, som kunne begrunde et indgreb under henvisning til sædeligheden. Spørgsmålet efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, stk. 2, var herefter, om en adskillelse var nødvendig i et demokratisk samfund.

Adspurgt, om Justitsministeriet forholdt sig til kravet om klarhed og forudsigelighed, forklarede hun, at hun – efterhånden som tiden gik – blev stadigt mere bekymret over, at der endnu ikke var udarbejdet nogen retningslinjer, men hun skrev ikke til Lykke Sørensen eller Jesper Gori og spurgte, om de var gået i gang med at udarbejde dem. Hun udtrykte imidlertid sin bekymring over, at retningslinjerne endnu ikke var blevet udarbejdet. Adspurgt, om hun rejste problemstillingen over for juristerne i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet i kontekst af artikel 8, stk. 2, forklarede hun, at hun uformelt sagde til Jesper Gori og Maria Aviaja Sander Holm, at hun var blevet mere og mere bekymret over, at retningslinjerne endnu ikke var kommet. Hun mener også, at hun skrev det til dem. Hun erindrer ikke, om hun nævnte det over for Lykke Sørensen.

Adspurgt, om de i forhold til det konkrete eksempel overvejede betydningen af de processuelle garantier i artikel 8, forklarede hun, at de alene forholdt sig til de materielle spørgsmål i sagen, det vil sige sagens substans. De processuelle spørgsmål forholdt de sig ikke til. De menneskeretlige processuelle garantier var også udtryk for helt almindelig forvaltningsret, og Forvaltningsretskontoret i Justitsministeriet var i marts eller april 2016 blevet involveret i forbindelse med spørgsmålet om partshøring. Derfor var det ikke så mærkeligt, at de i forhold til det konkrete eksempel alene forholdt sig til den materielle del af artikel 8. Det var en anden del af Justitsministeriet, der forholdt sig til de forvaltningsretlige garantier. Hun husker det sådan, at det på dette tidspunkt stod helt klart, at der skulle ske partshøring.

Adspurgt, om hendes forklaring skal forstås således, at det saglige hensyn bag en adskillelse i et tilfælde, hvor der ikke forelå tvang, var at beskytte den mindreårige mod sin egen umodenhed, forklarede hun, at hensynet netop var beskyttelsen af ”andres rettigheder” kombineret med hensynet bag aldersgrænsen for ægteskab, som i et vist omfang omhandler ”sædeligheden”. Forholdt, at sagerne om adskillelse vedrørte spørgsmålet, om parrene måtte bo sammen, og ikke, om de kunne indgå ægteskab, forklarede hun, at reglerne om indgåelse af ægteskab efter hendes opfattelse gjorde, at de havde noget mere formelt ”at spille op imod”, hvilket var nødvendigt. Det var gennemsnitsbetragtninger, der lå bag. Adspurgt, om man kunne bruge gennemsnitsbetragtninger, når der skulle foretages en konkret og individuel vurdering, forklarede hun, at det ikke var et hensyn, de kunne bruge som udslagsgivende for sagens afgørelse, men det var et ud af flere momenter, de skulle tillægge vægt. Det var også det, de endte med at skrive i notatet fra december 2016. Her fremgik det klart, at der ikke i sig selv var noget, der kunne være udslagsgivende, når der hverken var tale om tvang eller mindreårige under 15 år. Adspurgt, hvem der

normalt råder over, om en 16-årig pige må bo med en 22-årig mand, forklarede hun, at det i første række er forældremyndighedsindehaverne. Der var imidlertid tale om asylansøgere, der skulle bo på et asylcenter, som blev administreret af staten. Staten havde ansvaret for at påse, at den pågældende person forstod rækkevidden af det, den mindreårige havde involveret sig i. Adspurg, om der var et klart grundlag for, hvem der havde forældremyndigheden i denne type situationer, forklarede hun, at det efter hendes opfattelse ikke var et forældremyndighedsspørgsmål. Når man havde at gøre med et asylansøgerpar, hvor den ene var mindreårig, var det helt rimeligt, at man som stat sikrede, at der ikke forelå tvang. Adspurg, om tvangselementet i denne situation ikke var ude af vurderingen, forklarede hun, at man ikke må glemme, at der var en betækningsperiode. Udgangspunktet var – medmindre det var åbenbart, at parret ikke kunne adskilles – at man adskilte parret i en periode, for at den mindreårige kunne tage stilling til, om der var tale et forhold, som den mindreårige ønskede at være i. Adspurg, om dette forholdt sig anderledes, hvis den mindreåriges forældre var i Danmark, forklarede hun, at et sådant spørgsmål forudsætter, at man indlægger andre forudsætninger end dem, der var i eksemplet. Man må ikke glemme, hvorfor eksemplet overhovedet blev taget frem. Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde fået den opfattelse, at man aldrig ville kunne adskille et asylpar. Det var derfor, at det konkrete eksempel var blevet taget frem. Resultatet i det konkrete eksempel var, at man ville kunne adskille parret uden at krænke Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, idet en adskillelse ville være både saglig og proportional.

Det var Lykke Sørensens opfattelse, at hun indtil dette tidspunkt i forløbet ikke havde tillagt det vægt, om den mindreårige kvinde var gravid. Det undrede hende, at Lykke Sørensen havde den opfattelse, da Lykke Sørensen hele tiden havde været indforstået med, at der skulle foretages en konkret og individuel vurdering.

Adspurg, om forelæggelsen af eksemplet var første gang, hvor Barbara Bertelsen blev orienteret om sagen, forklarede hun, at Barbara Bertelsen også blev orienteret den 10. februar 2016, hvor hun havde talt med Jens Teilberg Søndergaard om sagen. Hun kan huske, at hun så, at Jens Teilberg Søndergaard skrev på en Post-it, at Barbara Bertelsen skulle orienteres. Hun ved ikke, om Barbara Bertelsen faktisk blev orienteret den 10. februar 2016, men hun gik ud fra det, da han havde skrevet ned, at han skulle orientere hende. Hun ved ikke, om Barbara Bertelsen blev orienteret om sagen i perioden mellem den 10. februar og 28. juni 2016.

Adspurg, hvorfor Barbara Bertelsen og eventuelt ministeren skulle involveres i sagen den 28. juni 2016, forklarede hun, at Lykke Sørensen på dette tidspunkt ønskede Justitsministeriets blåstempling af det konkrete eksempel på en situation, hvor der kunne ske adskillelse.

Adspurg af sin bisidder, advokat Lise Lauridsen, bekræftede hun, at eksemplet fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet var fremkommet på baggrund af de drøftelser, som hun havde haft med Lykke Sørensen den 27. og 28. juni 2016, hvor Lykke Sørensen havde fået opfattelsen af, at der ikke længere var nogen muligheder for at adskille parrene.

Hun har ikke noget kendskab til den samtale mellem Uffe Toudal Pedersen og Barbara Bertelsen, der er nævnt i mail af 28. juni 2016 kl. 13.12 fra Jens Teilberg Søndergaard til Barbara Bertelsen (ekstrakten side 7134).

Adspurgt, om hun husker det møde, som Jesper Gori ifølge mail af 28. juni 2016 kl. 12.54 fra Jens Teilberg Søndergaard til Lykke Sørensen (ekstrakten side 7134-7135) ønskede at afholde, forklarede hun, at hun tror, at de forgæves forsøgte at få et møde i kalenderen, hvor hun, Thomas Klyver, Jesper Gori, Jens Teilberg Søndergaard og Lykke Sørensen kunne deltage. Da det ikke lykkedes, mødtes hun, Thomas Klyver og Jesper Gori. Adspurgt, hvilket møde der blev afholdt den 27. juni 2016, forklarede hun, at der denne dag var et møde med Lykke Sørensen, hvor hun var følelsesladet berørt af kritikken. Der var herefter den 28. juni 2016 mødet mellem hende, Thomas Klyver og Jesper Gori, hvor hun blev opmærksom på, at Jesper Gori havde misforstået kongebrevseksemplet. Der blev herefter afholdt flere møder om udkastet til notatet om retningslinjerne.

Hun blev mere formel efter den 28. juni 2016, og hun begyndte at lægge de forskellige udkast til notatet, som hun fik fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, og som Justitsministeriet kommenterede på, videre til Jens Teilberg Søndergaard. Hun involverede herefter hele tiden Jens Teilberg Søndergaard, så hun ikke kunne blive beskyldt for, at hun havde ændret sin retsopfattelse. Samarbejdet med Lykke Sørensen var i øvrigt uproblematisk.

Hun har ikke noget kendskab til, om justitsministeren blev involveret i sagen før juni måned 2016.

Hun blev foreholdt følgende forklaring fra Søren Pind om, hvorledes han blev orienteret om sagen (afhøringsprotokollen side 215 og 218):

”Det relaterede sig til en orientering, han fik fra sin departementschef om, at der var dyb bekymring i Udlændinge-, Integrations- og Bolig- ministeriet over nogle ting, og at man gerne ville have Justitsministeriets tilkendegivelse. Den tilkendegivelse skulle Nina Holst-Christensen komme med, og for at der ikke skulle opstå en diskussion med en kollega om, hvad der var op og ned i Justitsministeriets rådgivning, blev han orienteret, før Nina Holst-Christensen skulle afgive tilkendegivelsen til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

...

Han mente, at han sad inde med en viden i forhold til den orientering, han havde fået om, hvad Nina Holst-Christensen skulle til at sige, og den tilkendegivelse, der var om, at det var stærkt problematisk at trænge igennem med det budskab i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

...

Han havde ikke indtryk af, at det, Nina Holst-Christensen sagde, umiddelbart løste problemet, men de havde gjort, hvad de kunne.

Foreholdt pressemeddelelsen af 10. februar 2016 (ekstrakten side 102) og adspurg, om han kan sige, om det var før eller efter denne, at han tog kontakt til statsministeren, forklarede han, at det lå efter, at han havde fået at vide, at Nina Holst-Christensen skulle sige noget til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Han husker, at han fulgte sagen med det ubehag, der følger med, når man har fået en sådan orientering. Det, man hørte, var stadig, at parrene skulle skilles ad.”

Adspurg, om hun erindrer, at hun skulle have tilkendegivet, at det var svært at trænge igennem til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, forklarede hun, at den eneste problematiske situation, hun oplevede, var mødet den 28. juni 2016. Adspurg, om det kunne relatere sig til bemærkningen om, at ”løbet var kørt” og de drøftelser, der var i den forbindelse, forklarede hun, at hun og Lykke Sørensen den 9. og 10. februar 2016 havde været helt enige, idet hun bekræftede Lykke Sørensen i, at man ikke kunne have en undtagelsesfri ordning. Det var derfor ikke sådan, at de ikke kunne trænge igennem hos Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Hun hørte ikke, hvordan departementet i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet modtog budskabet om, at der ikke kunne laves en undtagelsesfri ordning, og hun hørte heller ikke, at der var nogen problemer i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet desangående, eller at justitsministeren skulle have rettet henvendelse til Statsministeriet.

Foreholdt mail af 22. september 2016 kl. 17.33 fra Jesper Gori til blandt andre hende og Caroline Østergaard Nielsen med udkast til notat om fortolkningen af Danmarks internationale forpligtelser i sager om Udlændingestyrelsens indkvartering af mindreårige ægtefæller og samlevere på asylcentre (ekstrakten side 2102) forklarede hun, at dette formentlig var det første, de formelt modtog fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, men hun baserer det på, at der ikke fremgår andre udkast af sagens akter. Der var på dette tidspunkt et pres på at blive færdig med notatet med retningslinjerne. Folketingets Ombudsmand havde i sin udtalelse fra maj måned 2016 bemærket, at han så frem til at modtage de generelle retningslinjer, og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde lovet ham dem i sommeren 2016. Der forelå derfor i høj grad et pres på at blive færdige med retningslinjerne. Hun ved ikke, hvorfor det tog så lang tid at udarbejde notatet, herunder hvorfor det skulle igennem flere udkast. Hun erindrer – og hun kan se på udkastene – at kongebrevseksemplet igen blev problematiseret. Hun mente som tidligere forklaret, at de var nødt til at lave en retlig hypotese, og det endte i notatet med at blive en retlig norm.

Hun blev foreholdt mail af 14. oktober 2016 kl. 08.57 fra Ditte Kruse Dankert til Tanja Franck (ekstrakten side 5557), hvoraf fremgår blandt andet:

”Jeg synes, at vi kan have tiltro til, at de vil tage det væsentlige med i det nye

udkast, men nogle af de ting, vi (og de) ønsker kan blive bremsset i diskussionen med JM. Vi må se, når notatet er afstemt mellem dem og JM. Som Jesper sagde, så bliver det giganternes kamp mellem Lykke og Nina på de sidste 100 meter.”

Adspurgt, om der var forhold, som hun og Lykke Sørensen så forskelligt på, forklarede hun, at det er lidt dramatisk beskrevet i mailen af 14. oktober 2016 kl. 08.57 fra Ditte Kruse Dankert til Tanja Franck (ekstrakten side 5557). Hun oplevede efter den 28. juni 2016 ikke, at der var nogen kamp eller uoverensstemmelser mellem hende og Lykke Sørensen. Det kan være, at det i mailen anførte var udslag af, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet ville have Justitsministeriet til at forholde sig til de konkrete sager, hvilket Justitsministeriet ikke ville. Hun erindrer ikke, at Lykke Sørensen og hun skulle have haft forskellige retsopfattelser. Da det den 28. juni 2016 var gået op for alle, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde misforstået hendes rådgivning, opfattede hun det ikke sådan, at de i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet blev ved med at kæmpe. Tværtimod tog de det til sig.

Hun blev foreholdt mail af 10. november 2016 kl. 16:20 fra Caroline Østergaard Nielsen til blandt andre Jesper Gori og Anna-Sophie Saugmann-Jensen med ændringsforslag til notatet vedrørende retningslinjerne (ekstrakten side 2392 og 2394), hvoraf fremgår:

”Jeg har nu haft lejlighed til at vende formuleringen med Nina og Jens. Som jeg også antydede over for jer tidligere, var det kun kongebrevssituationen, vi havde i tankerne. Vi foreslår derfor vedhæftede ændrede formulering. I må endelig ringe eller kigge forbi, hvis jeg skal uddybe.”

Hertil forklarede hun, at de drøftede, om man i afvejningen var forpligtet til at lave en vurdering af, om man kunne få dispensation fra alderskravet for indgåelse af ægteskab. Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet var ikke interesseret i at have denne vurdering med i notatet. Det var ikke, fordi hun insisterede på Justitsministeriets idé angående denne vurdering, men hun syntes, den med al tydelighed viste, hvor aldersforskellen kunne spille en rolle i vurderingen. De holdt ikke møder om problemstillingen, men drøftede det på mail. Hun ved ikke, hvorfor Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet ikke ville have vurderingen med.

Hun har aldrig på ministerniveau deltaget i møder om notatet angående retningslinjerne, og hun er heller ikke blevet orienteret om indholdet af sådanne møder. Hun deltog heller ikke i drøftelserne eller møderne om ministerens talelinje umiddelbart inden fremlæggelsen af notatet i december 2016.

Foreholdt mail af 3. februar 2017 kl. 9.47 fra Jens Teilberg Søndergaard til Caroline Østergaard Nielsen og hende vedhæftet Folketingets Ombudsmands udkast til redegørelse (ekstrakten side 2952) forklarede hun, at hun ikke deltog i nogen overvejelser i Justitsministeriet om udkastet.

De menneskeretlige aspekter var gengivet i Folketingets Ombudsmands udkast til redegørelse på samme måde, som det var gengivet i notatet fra december 2016. Hun havde læst hele udkastet til redegørelse, men hun havde fokus på de menneskeretlige aspekter. Der var ikke noget i udkastet, der kom bag på hende. Hun var indtil februar 2017 ikke blevet orienteret om, hvad praksis i Udlændingestyrelsen havde været. Hun havde ikke fået at vide, hvordan adskillelserne i praksis foregik, men som en almindelig avislæser havde hun hørt om det.

Hun blev foreholdt Folketingets Ombudsmands udkast til redegørelse (ekstrakten side 2964), hvoraf fremgår blandt andet:

”Efter det oplyste udarbejdede heller ikke Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 et notat om en sådan forudsætning for instruksen.

Derimod udarbejdede styrelsen den 31. marts 2016 en notits om en telefonisk samtale den 10. februar 2016, hvoraf det fremgår, at ministeriet anmodede styrelsen om ”straks at foranstalte, at indkvarteringsoperatørerne blev orienteret om de nye retningslinjer og varslet om, at Udlændingestyrelsen ville igangsætte en adskillelse af parrene”. Der fremgår ikke af notatet yderligere oplysninger om, hvorledes retningslinjerne skulle forstås.

Ifølge Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016 til mig modtog styrelsen samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 ”en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen”.

Der findes således ikke i det sagsmateriale, som jeg har modtaget, nogenlunde samtidig dokumentation for, at det allerede den 10. februar 2016 blev ”lagt til grund som en klar forudsætning”, at det i visse tilfælde ville være i strid med gældende ret at adskille parrene.”

Hun blev samtidig foreholdt, at hun tidligere havde forklaret, at hendes opfattelse i februar 2016 var, at man i Lykke Sørensens afdeling i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet arbejdede med en ”anden fase” efter pressemeddelelsen, hvorefter der skulle foretages en konkret og individuel vurdering. Adspurgt, om hun på dette punkt blev overrasket over indholdet af udkastet til redegørelse, forklarede hun, at Folketingets Ombudsmand havde beskrevet det som et faktum, at der ikke forelå nogen skriftlig dokumentation for, at der var sket den præcisering af ordningen, som Lykke Sørensen havde fortalt hende om. Hun var derfor ikke overrasket. Foreholdt, at det af Folketingets Ombudsmands udkast til redegørelse fremgår, at der blev givet en mundtlig instruks til Udlændingestyrelsen om at administrere ordningen i overensstemmelse med pressemeddelelsen, forklarede hun, at det også var et spørgsmål om, hvad man kunne

lægge til grund på baggrund af det rodede materiale, der var blevet forelagt Folketingets Ombudsmand. Adspurgt, hvad hun mener med ”rodet materiale, der var blevet forelagt Folketingets Ombudsmand”, forklarede hun, at det skulle forstås på den måde, at Folketingets Ombudsmand ikke kunne genfinde den intention vedrørende ordningen, der havde været klar fra departementets side, hvorefter der skulle gøres undtagelser, hvis en adskillelse ville være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

Adspurgt, om hun på et tidligere tidspunkt havde hørt, at der var blevet givet en mundtlig instruks til Udlændingestyrelsen om at administrere i overensstemmelse med pressemeddelelsen, forklarede hun, at Lykke Sørensen på et tidspunkt havde fortalt hende, at hun på et koncerndirektionsmøde den 10. februar 2016 havde nævnt, at Udlændingestyrelsen skulle administrere ordningen *med* undtagelser. Det var det eneste, hun havde hørt om det. Hendes samarbejde med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet var alene med Lykke Sørensens afdeling og ikke med ”den anden del af butikken”.

Adspurgt af sin bisidder, advokat Lise Lauridsen, og foreholdt det til mailen vedhæftede udkast til udtalelse af 15. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1265) samt sin forklaring om, at ”det var en fejl, at de ikke fik reageret”, forklarede hun, at hendes fejl ikke var af juridisk karakter. Det var ikke juridisk forkert, at der i udkastet stod, at der kunne gøres undtagelse, hvis parret havde fået et kongebrev. Hendes fejl, der var af faktisk karakter, bestod i, at hun burde have set, at der var tale om et andet eksempel end det, som hun havde forsøgt at kommunikere til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet siden februar 2016. Hun burde på daværende tidspunkt have indset, at de stod et andet sted end hende i forhold til kongebrevsvurderingen.

Adspurgt af bisidderen for Inger Støjberg, advokat Nikolai Mallet, om, hvorfor hun på et tidspunkt var blevet vred på Lykke Sørensen, forklarede hun, at hun havde fået at vide, at hendes retsopfattelse ”var skredet”, forstået på den måde, at som tiden var gået, var der kommet flere og flere momenter til, som kunne føre til, at der ikke kunne ske adskillelse. Hun erindrer, at Lykke Sørensen som eksempel nævnte de mindreårige, der var gravide. Hun fortalte Lykke Sørensen, at det altid beroede på en konkret vurdering, hvilken betydning det havde, at den mindreårige var gravid, medmindre den mindreårige var under 15 år, eller hvis der klart var tale om tvang. Lykke Sørensen havde opfattet hende således, at graviditet ikke havde nogen betydning for vurderingen, men hendes opfattelse havde hele tiden været, at det beroede på en konkret vurdering. Adspurgt bekræftede hun, at en oplysning om, at den mindreårige var gravid, ville tale imod adskillelse.

Adspurgt, hvilken orientering hun gav Jens Teilberg Søndergaard den 10. februar 2016, forklarede hun, at det ikke var sædvanligt, at de fik en uformel henvendelse om, at embedsværket ”baksede” med en minister, som var et andet sted end der, hvor embedsværket var. Hun sagde til Jens Teilberg Søndergaard, at ministeren ønskede en undtagelsesfri ordning, og at ministeren

ville melde det ud samme dag, altså den 10. februar 2016. Hun fortalte også Jens Teilberg Søndergaard, at hun var blevet spurgt to gange, om man kunne indføre en undtagelsesfri ordning.

Justitsministeriet forholdt sig – så vidt hun ved – ikke til eller rådgav om, hvorvidt udlændingelovens § 42 a, stk. 7, opfyldte det menneskeretlige hjemmelskrav. Adspurgt, om hun var bekendt med, om der blev foretaget den undersøgelse af retstilstanden i andre lande, som hun den 9. eller 10. februar 2016 havde opfordret Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet til at foretage, forklarede hun, at hun aldrig hørte, om der blev fulgt op herpå, heller ikke i forbindelse med notatet om retningslinjerne fra december 2016.

Hun er ikke i besiddelse af yderligere oplysninger af betydning for kommissionens arbejde, men hun udlåner gerne sine egne originaler af sagens materiale, så kommissionen eventuelt kan gennemgå dem med henblik på at vurdere, om der foreligger materiale hun har oversat, som er relevant for kommissionens arbejde.

Originalerne blev udleveret til kommissionen.

---o0o---

Kl. 13.00 mødte Jens Teilberg Søndergaard. Han oplyste, at han ikke længere er ansat i staten. Han blev vejledt om, at han ikke har pligt til at udtale sig, men at han – i det omfang der er tale om spørgsmål vedrørende oplysninger, hvormed han ikke vil kunne ifalde et strafansvar – har pligt til at besvare spørgsmål, og at han i den forbindelse udtaler sig under strafansvar. Han blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin betingelse.

Han forklarede, at han blev cand.jur. i 1999. Han blev herefter ansat på Københavns Universitet, hvor han skrev en ph.d. Efterfølgende blev han ansat som adjunkt. I 2004 blev han ansat i Justitsministeriet, hvor han var i ni år, først som fuldmægtig, herefter konsulent og siden kontorchef. Han blev i 2013 chef for den juridiske afdeling i Statsministeriet. I maj 2015 kom han tilbage til Justitsministeriet, hvor han blev chef for Lovafdelingen. Han stoppede i Justitsministeriet den 1. januar 2020.

Samarbejdet med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet var af forskellige årsager meget uformelt. Dels havde Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet indtil 2015 været en del af Justitsministeriet. Dels sad de rent fysisk lige rundt om hjørnet i forhold til Justitsministeriet. Der opstod derudover mange juridiske spørgsmål på Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets område, der gjorde det nødvendigt at drøfte sagerne med Justitsministeriet. I mange tilfælde blev der taget direkte kontakt til ham fra en afdelingschef i Udlændinge-, Integrations-

og Boligministeriet, men i de fleste tilfælde var det medarbejdere fra de relevante kontorer i Justitsministeriet, der blev kontaktet af Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, hvorefter sagen blev nævnt for ham.

Første gang, han blev involveret i problemstillingen om adskillelse af mindreårige asylansøgere fra deres ægtefæller eller samlevende, var den 10. februar 2016, hvor Nina Holst-Christensen fortalte ham om en dialog, som hun havde haft med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om en pressemeddelelse, ministeriet skulle udsende om sagen. Nina Holst-Christensen fortalte, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde spurgt, om der kunne indføres en undtagelsesfri ordning, og at hun havde svaret, at man var nødt til at foretage en konkret vurdering samt foretage undtagelser i henhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og børnekonventionen. Hun fortalte også, at hun havde spurgt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, om ministeriet havde behov for formel rådgivning i sagen, men at Lykke Sørensen havde svaret, at ”løbet var kørt” i forhold til den konkrete pressemeddelelse.

En medvirkende årsag til, at Nina Holst-Christensen fortalte ham om sagen, var, at hun var lidt bekymret for sagen. Adspurgt, hvorfor Nina Holst-Christensen var bekymret for sagen, forklarede han, at han ikke husker hendes præcise ord, men at hun i hvert fald har fortalt ham, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde givet udtryk for, at deres minister havde et stærkt ønske om, at der blev så få undtagelser til ordningen som muligt, og om muligt gerne en undtagelsesfri ordning. Det bekymrede Nina Holst-Christensen. Adspurgt, hvorfor Nina Holst-Christensen var bekymret over, at ministeren ønskede så få undtagelser som muligt, hvilket kunne indikere, at der ville blive foretaget konkrete vurderinger i de enkelte sager, forklarede han, at spørgsmålet indeholder en forudsætning om, at ordningen på daværende tidspunkt var ”skåret ud”, og det var ikke tilfældet. Lovafdelingen i Justitsministeriet arbejdede på den måde, at der ofte kom ønsker fra politisk hold – eller fra embedsmænd – om indførelse af en bestemt ordning. Mange gange ønskede embedsmændene at teste den juridiske rådgivning, de fik, hvilket også kunne være rimeligt. I sådanne tilfælde kunne de forudse, at det ville blive nødvendigt at stå mere fast på en vurdering eller kræve en lidt større indsats for at sikre, at ordningen landede det rigtige sted. Det var rart at vide, når det var en proces af denne type, de gik ind til. Han husker det ikke sådan, at der var en bekymring for, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet ville handle i strid med menneskerettighederne. Det var en bekymring for, at det ville blive sværere at lande det rigtige sted.

Han blev foreholdt mail af 11. februar 2016 kl. 23.16 til ham fra Tanja Franck med emnet ”Skal lige forstå...” (ekstrakten side 7116), hvoraf fremgår:

”Har nu læst udmeldingen fra UIBM'n vi talte om tidligere. Spurgte UIBM't om hjælp, og ville så ikke have det, da I sagde, at der kunne være situationer hvor man ikke nødvendigvis kan skille ægtepar ad?”

Hertil forklarede han, at han ikke kan huske, at han har talt med Tanja Franck herom. Han kan heller ikke huske den konkrete mail. Han havde arbejdet sammen med Tanja Franck, da han var i Statsministeriet, og de kendte hinanden godt. Det var ikke atypisk, at Tanja Franck henvendte sig med et spørgsmål, som hun undrede sig over, men han husker ikke den konkrete dialog. Han erindrer heller ikke, om der var anden dialog med Statsministeriet i foråret 2016.

Han erindrer ikke, hvad han gjorde med de oplysninger, som han fik fra Nina Holst-Christensen den 10. februar 2016. Generelt arbejdede de på den måde, at han orienterede departementschefen, Barbara Bertelsen, om sager, som hun kunne overveje at gå videre med til ministeren. Normalt samlede han sådanne sager til bunke i løbet af dagen eller i løbet af et par dage, hvorefter han forlagde hende sagerne samlet. Han kan ikke huske, at han forelagde Barbara Bertelsen den pågældende sag, men det ville ikke undre ham, hvis han gjorde det. Det ville typisk være i en sag som denne sag, at han forelagde den. Det er korrekt, at han havde et sindrigt system med Post-it mærkater, hvor han anførte forhold, som han skulle følge op på, herunder for eksempel sager, som han skulle orientere Barbara Bertelsen om.

Adspurgt, hvornår han efter den 11. februar 2016 igen blev forelagt sagen om indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller eller samlevende, forklarede han, at det var en sag, som de i 2016 løbende havde en dialog om. Der var en uformel omgangstone i afdelingen, og de drøftede løbende de sager, der rørte på sig. Han kan derfor godt uformelt have drøftet sagen med Caroline Østergaard Nielsen eller Thomas Klyver på et tidspunkt efter den 11. februar 2016. Han erindrer ikke indholdet af sådanne drøftelser, men han erindrer, at han løbende hørte om sagen. Han skulle imidlertid først forholde sig til sagen igen i forbindelse med et spørgsmål om partshøring. Det var et spørgsmål, som han fik via kontorchefen i Forvaltningsretskontoret, Carsten Madsen. I Lovafdelingen fungerede det grundlæggende på den måde, at han først blev inddraget i en sag, når det var nødvendigt i forhold til at ”lægge en linje”, eller hvis en sag var blevet politisk højspændt.

De problemstillinger, der blev taget op, var grundlæggende, om der ved adskillelsen af de mindreårige asylansøgere fra deres ægtefælle eller samlever var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed, eller om der var tale om en afgørelse i forvaltningsretlig forstand. I sidstnævnte tilfælde ville der gælde et krav om partshøring. Det var herunder et spørgsmål, om der også var tale om en afgørelse i de situationer, hvor der ikke var givet noget flyttepålæg. Svarene på disse spørgsmål var ikke noget, de kunne finde i en bog. Det krævede nogle grundlæggende forvaltningsretlige overvejelser. De kom frem til, at det måtte betragtes som afgørelser i forvaltningsretlig forstand, hvorfor der skulle ske partshøring. Det viste sig herefter, at Udlændingestyrelsen i nogle tilfælde allerede havde eksekveret adskillelserne, hvorefter Udlændingestyrelsen var nødt til at genoptage sagerne og foretage partshøring.

Adspurgt, om Justitsministeriet i marts måned havde noget overblik over, hvor mange sager Udlændingestyrelsen havde afgjort, inden Justitsministeriet vurderede, at der var tale om forvaltningsretlige afgørelser, forklarede han, at han ikke erindrer, at Justitsministeriet havde fået oplysninger herom. Han ved ikke, hvor mange sager der allerede var afgjort, og hvor mange sager der blev genoptaget med henblik på at foretage partshøring.

Adspurgt, om de forholdt sig til, om der var hjemmel i udlændingelovens § 42 a, stk. 7, til at adskille de par, der allerede var indkvarteret sammen på et asylcenter, forklarede han, at han ikke erindrer, at de forholdt sig hertil, men hans tanke om spørgsmålet i dag er, at der – uanset udlændingelovens § 42 a, stk. 7 – kan have gjort sig nogle anstaltsbetragtninger gældende. Det var imidlertid spørgsmålet om partshøring, de fokuserede på. Der var også et spørgsmål om ministeriets adgang til at foretage ”call-in” i de konkrete afgørelser. Det var disse to juridiske spørgsmål, som han husker, at dialogen mellem Forvaltningsretskontoret i Justitsministeriet og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet koncentrerede sig om.

Adspurgt, hvad problemstillingen i relation til ”call-in” omhandlede, forklarede han, at det omhandlede spørgsmålet, om der i udlændingeloven – som følge af et armslængdeprincip samt det forhold, at der ikke var klageadgang – var et forbud mod, at ministeren indhentede konkrete sager fra Udlændingestyrelsen, således at ministeren kunne træffe afgørelse i sagerne. De vurderede, at der ikke var et forbud mod ”call-in”. Han erindrer ikke, at de drøftede problemstillingen med andre end Jesper Gori og Lykke Sørensen. Adspurgt, om Jesper Gori og Lykke Sørensen gav udtryk for, at det var bekymrende, at ministeren konkret ønskede at afgøre sagerne, forklarede han, at det indikerede den måde, som spørgsmålet var blevet stillet på. Lykke Sørensen og Jesper Gori ville således gerne kunne sige til deres minister, at der ikke var denne mulighed. Han erindrer ikke, om problemstillingen blev nævnt for Barbara Bertelsen.

Ud over den løbende uformelle dialog internt i afdelingen, som han ikke husker indholdet af, blev han efter medio marts 2016 først involveret i sagen igen omkring sommeren 2016, hvor der var en drøftelse med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om, hvorvidt Justitsministeriets rådgivning var ”skredet”.

Han blev foreholdt mail af 25. maj 2016 kl. 21.51 til ham fra Thomas Klyver (ekstrakten side 7055), hvoraf fremgår:

”Vi har talt med UIBM om de ”helt særlige tilfælde”. Ordvalget er som sagt brugt tidligere og kan første gang dateres tilbage til Støjbergs udtalelse i et samråd. UIBM vil overveje at bløde formuleringen op, men de er ikke sikre på, at det holder hele vejen op hos dem. Så jeg tænker, at vi har gjort, hvad vi kan på det punkt.

I modsætning til, hvad jeg fik sagt til dig, så har vi tidligere her i kontoret set papirer, hvor UIBM har brugt formuleringen, bl.a. som et citat fra det pågældende samråd, uden at vi har reageret på formuleringen.
...”

Han blev samtidig foreholdt udkast til ministerens svar til Folketingets Ombudsmand af 15. april 2016 (ekstrakten side 1265), hvoraf fremgår blandt andet:

”Udlændinge-, integrations- og boligministeren uddybede instruksens på samråd Z i Folketinget den 15. marts 2016, hvor ministeren bemærkede, at der i helt særlige tilfælde kan være omstændigheder, som betyder, at der skal gøres undtagelse. Ministeren nævnte som eksempel det tilfælde, at et par er blevet gift i Danmark med kongebrev.”

Hertil forklarede han, at han ikke erindrer, i hvilken sammenhæng udtrykket ”helt særlige tilfælde” opstod. Der var på daværende tidspunkt forskellige sager, der begyndte ”at køre” hos Folketingets Ombudsmand, og hvor der var dialog herom. Han havde været bekymret for, at udtrykket ”helt særlige tilfælde” ville lyde forkert, hvis det viste sig, at der i realiteten var en del par, der ikke kunne adskilles som følge af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. De var ikke bekendt med de konkrete sager, så de vidste ikke, hvor mange der ville kunne blive adskilt. Han spurgte derfor ind til, om de tidligere havde godkendt formuleringen. Om det kun var i ”helt særlige tilfælde”, at man ikke kunne adskille, ville det først være muligt at forholde sig til, når Udlændingestyrelsen havde gennemgået de konkrete sager, og de herefter vidste, hvor mange der kunne adskilles. Udtrykket kunne give et indtryk af, at det var meget sjældent forekommende, at parrene ikke blev adskilt. Det ville derfor ikke være hensigtsmæssigt at anvende det udtryk, medmindre det var nødvendigt. Adspurg, hvorfor han på daværende tidspunkt havde taget denne problemstilling op, forklarede han, at han ikke erindrer dette, men at det måske var, fordi han skulle forholde sig til et konkret dokument i sagen. Han erindrer ikke, hvilket dokument.

På ny foreholdt mail af 25. maj 2016 kl. 21.51 til ham fra Thomas Klyver (ekstrakten side 7055) og adspurg, om det blev overvejet, om udtrykket ”helt særlige tilfælde” ikke burde have været anvendt, forklarede han, at han ikke erindrer sine drøftelser med Thomas Klyver herom, men han kan se på mailen, at de havde en drøftelse forud for mailen, og at han spurgte Thomas Klyver, om man behøvede at bruge udtrykket ”helt særlige tilfælde”. Thomas Klyver havde øjensynligt ikke vidst, om udtrykket havde været anvendt tidligere, eftersom Thomas Klyver efterfølgende sendte den pågældende mail med en præcisering.

Adspurg, om han og Thomas Klyver mente, at anvendelsen af udtrykket ”helt særlige tilfælde” var et problem, forklarede han, at det ikke nødvendigvis var et retligt problem. Problemet var, at man ville komme til at give et forkert indtryk af ordningen. Han erindrer ikke, om det var et

spørgsmål, de gik videre med, men han vil tro, at det var noget, de foreslog, man skulle tage højde for i den fremtidige dialog med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

Adspurgt, hvad de løbende uformelle drøftelser af sagen bestod i, forklarede han, at han ikke husker, hvad drøftelserne konkret bestod i. Ofte var det en kort drøftelse om status i sagen, for eksempel at der skulle udarbejdes et svar til Folketingets Ombudsmand, at kontoret skulle bidrage til svaret, og at man i den forbindelse skulle følge samme linje som tidligere, således at ”der skulle være undtagelsesmuligheder med videre”. Han erindrer ikke, om der var uformelle drøftelser om, at der var en bekymring for ordningen eller lignende. Den eneste bekymring, der var, angik – som tidligere forklaret – at der var tale om en sag, de ville skulle bruge mange ressourcer på. En anden omstændighed, som det efterfølgende forløb også viste, at man kunne have været bekymret for, var, at der skulle gøres undtagelser. Det var en vanskelig retlig vurdering at fastlægge omfanget af undtagelser. Der blev således også brugt lang tid og mange kræfter på notatet fra december 2016 om retningslinjerne. De var også godt klar over, at det var et ønske, at de gik til stregen. Man kunne derfor være bekymret for, om man kunne ”sætte hegns-pælene” det rigtige sted.

Han erindrer ikke, om han på daværende tidspunkt var blevet orienteret om, at sagsbehandlingen i Udlændingestyrelsen var påbegyndt. Adspurgt, om han havde læst herom i dagspressen, forklarede han, at han var blevet opmærksom på, at de var gået i gang med ”en vis sagsbehandling” på det tidspunkt, hvor de rådgav Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om partshøringsspørgsmålet. Da Udlændingestyrelsen som følge af Justitsministeriets rådgivning om partshøring skulle genoptage nogle sager, måtte det være fordi, de havde været i gang med en eller anden form for sagsbehandling.

Eftersom spørgsmålet om partshøring var blevet taget op, gik han også ud fra, at der foregik en eller anden form for konkret vurdering af spørgsmålet, om det ville være i strid med Danmarks internationale forpligtelser at adskille parrene. I modsat fald ville det alene være parternes alder, man ville kunne partshøre over.

Adspurgt, om ”hegnspælene var blevet sat” på daværende tidspunkt, forklarede han, at den konkrete beskrivelse, som fik karakter af en vejledning, først blev sendt til Folketingets Ombudsmand i december. Men den var ikke en forudsætning for, at man kunne behandle sagerne. Der var flere eksempler på myndigheder, der foretog undtagelser med henvisning til menneskerettighederne, uden at de havde nogen konkret vejledning herfor. Det var en svær proces at finde ud af, hvor ”hegnspælene skulle stå”. Han var i hvert fald bevidst om, at de skulle bidrage til at finde ud af det.

Adspurgt, om han som led i drøftelserne om partshøring blev gjort bekendt med, hvad der blev partshørt over, forklarede han, at han erindrer det således, at det var det abstrakte spørgsmål om, hvorvidt der skulle ske partshøring, de drøftede.

Så vidt han erindrer, blev han herefter først involveret i sagen igen omkring den 28. juni 2016. Foreholdt mail af 28. juni 2016 kl. 08.19 fra ham til Barbara Bertelsen med Justitsministeriets vurdering af et eksempel på en sag samt svar samme aften kl. 17.25 fra Barbara Bertelsen om, at hun ville orientere justitsministeren om ”det samlede billede” (ekstrakten side 1970-1971), og adspurgt, hvorfor Barbara Bertelsen og ministeren skulle orienteres om et eksempel på en sag, forklarede han, at han erindrer det således, at det var en udløber af spørgsmålet om, at Justitsministeriets rådgivning skulle have været ”skredet”. Uffe Toudal Pedersen havde kontaktet Barbara Bertelsen med spørgsmålet om, hvorvidt Justitsministeriets rådgivning var ”skredet”, og Barbara Bertelsen havde efterfølgende talt med ham herom. Han havde herefter drøftet det med Nina Holst-Christensen og kontoret, som ikke mente, at rådgivningen var ”skredet”. Der var en utilfredshed i hans afdeling med, at spørgsmålet var gået via departementscheferne. Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde ment, at rådgivningen var ”skredet”, eftersom de havde haft et billede af, at undtagelsesmuligheden var snævrere end de undtagelsesmuligheder, som de mente, at Justitsministeriet på et senere tidspunkt gav udtryk for. Der var særligt en drøftelse af betydningen af graviditet. Samtidig efterspurgte Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet en konkret stillingtagen til sagerne, men man ønskede i Justitsministeriet ikke at overtage den konkrete sagsbehandling, samtidig med at man godt vidste, at man skulle rådgive så konkret som muligt.

Foreholdt mail af 28. juni 2016 kl. 13.12 fra ham til Barbara Bertelsen angående en henvendelse fra Uffe Toudal Pedersen om, at Justitsministeriets rådgivning skulle være ”skredet” (ekstrakten side 7134), forklarede han, at ”skredet” skulle forstås således, at rummet for, hvornår man ikke kunne adskille parrene, var blevet større. Det var ikke usædvanligt, at en departementschef henvendte sig til en anden departementschef, fordi man var utilfreds med sagsbehandlingstiden eller det svar, man havde fået. Det var dog ikke sædvanligt, at der kom henvendelser med påstande om, at Justitsministeriets rådgivning var ”skredet”.

På ny foreholdt mail af 28. juni 2016 kl. 08.19 fra ham til Barbara Bertelsen med Justitsministeriets vurdering af et eksempel på en sag samt svar samme aften kl. 17.25 fra Barbara Bertelsen om, at hun ville orientere justitsministeren om ”det samlede billede” (ekstrakten side 1970-1971), og på ny adspurgt, hvorfor Barbara Bertelsen og ministeren skulle orienteres om et eksempel på en sag, forklarede han, at det formentlig var baseret på to faktorer. For det første havde Barbara Bertelsen fået en henvendelse fra en anden departementschef. For det andet skulle der fremadrettet være en dialog om, hvordan retningslinjerne for ordningen skulle udformes. Det betød, at det eksempel, som Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde bedt Justitsministeriet om at forholde sig til, ville blive udgangspunktet for den generelle ordning. Det var derfor hensigtsmæssigt at få eksemplet blåstempelt. Det er imidlertid ikke noget, han ved, men noget, som han baserer på en eftertænkning.

Adspurgt, om justitsministeren blev forelagt andet end det eksempel, der var vedhæftet mailen af 28. juni 2016 kl. 08.19 fra ham til Barbara Bertelsen (ekstrakten side 1970), forklarede han, at der almindeligvis blev lavet en mappe med en forside, når en sag blev forelagt ministeren. Der var i denne sag den særlige omstændighed, at Barbara Bertelsen og ministeren på daværende tidspunkt var i USA. I sådanne tilfælde håndterede man ofte sagerne mere uformelt. Det var i sidste ende ministeren, der havde ansvaret for den rådgivning, som Lovafdelingen i Justitsministeriet ydede, men der var tale om en faglig rådgivning, og det kunne derfor være svært for ministeren at modsætte sig svaret af politiske grunde. Ofte ville ministeren derfor blot tage en sådan forelæggelse til efterretning, og i så fald fungerede forelæggelsen mere som en orientering.

Adspurgt, om det til brug for eksemplet blev undersøgt, hvornår man som asylansøger kunne få en dispensation til at indgå ægteskab, forklarede han, at han efterspurgte et svar herpå i Lovafdelingen. Svaret, han fik, var, at det var svært at afdække, i hvilket omfang der kunne gives dispensation. Der var nogle meget generelle kriterier, og der var ingen entydig praksis. Man lagde vægt på blandt andet aldersforskel og graviditet. Derfor lagde de det også ind som en forudsætning i eksemplet, at det ikke var muligt for parret at få en dispensation. Hvis et dansk par under samme omstændigheder kunne have fået en dispensation, ville der have været nogle lighedsbetragtninger, der gjorde, at det ville have været vanskeligt at begrunde en adskillelse af parret. Det var derfor nødvendigt at lægge det ind som en forudsætning, at parret ikke kunne få en dispensation til at indgå ægteskab. Der var omvendt ikke lighedstegn mellem, hvornår man kunne få en dispensation, og hvornår det ville være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention at adskille parret. Det var rettere sådan, at i hvert fald i de tilfælde, hvor man kunne få en dispensation til at indgå ægteskab, ville det være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention at adskille parret. Det indebar ikke, at der ikke også var andre situationer, hvor det ville være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention at adskille et par.

Det, som Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde efterspurgt, var et eksempel på, hvornår man kunne adskille et par, og eksemplet blev udarbejdet med dette udgangspunkt. Eksemplet var herunder et resultat af, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde den opfattelse, at Justitsministeriets rådgivning var ”skredet”, og at ministeriet på den baggrund havde svært ved at se, om der overhovedet var nogen tilfælde tilbage, hvor man kunne adskille et par. Eksemplet skulle derfor bruges til at vise, hvor man godt kunne adskille et par.

Adspurgt, om han kan redegøre for de retlige mellemregninger, der lå til grund for eksemplet, forklarede han, at de forsøgte at fremdrage de momenter, der efter deres opfattelse var mest afgørende for vurderingen. Adspurgt, om de drøftede, om parret i eksemplet havde et familieliv i artikel 8’s forstand, forklarede han, at det ikke ville have været den store vejledning at skrive

dette ind i eksemplet. Det lå som en forudsætning, at der var tale om et beskyttelsesværdigt familieliv, idet man vurderede eksemplet i forhold til artikel 8. Han erindrer ikke, at de drøftede, om der forelå tvang.

Adspurgt, om det blev drøftet, hvad formålet med adskillelsen var, forklarede han, at han ikke erindrer, hvad de konkret drøftede i forbindelse med eksemplet. At det forudsætningsvis kunne være sagligt at adskille parret, havde de allerede accepteret, i forbindelse med at man lavede selve ordningen. Da man den 10. februar 2016 udarbejdede pressemeddelelsen, og man diskuterede ordningen, accepterede man, at der i det hele taget kunne være et sagligt formål med at adskille parrene. Det var herefter deres synspunkt, at man skulle lave en vurdering af, om familielivet var så stærkt, at en adskillelse af parret ikke var berettiget. På den måde tror han ikke, at formålet med adskillelsen var et spørgsmål, som de genbesøgte undervejs i forløbet. Det lå imidlertid forudsætningsvist, at der var et sagligt formål med adskillelsen, da man modsat ikke ville kunne have adskilt parrene. Adspurgt, hvad han forstår ved ”ordningen”, forklarede han, at ”ordningen” grundlæggende var, at man adskilte asylpar, hvor den ene af parterne var under 18 år.

Adspurgt, hvad formålet med adskillelsen var, forklarede han, at han ikke erindrer, hvad formålet var. Han erindrer heller ikke konkrete drøftelser herom. Adspurgt, om han erindrer, hvilken betydning tvang havde for ordningen, forklarede han, at han i hvert fald erindrer, at de havde vurderet, at i det omfang der forelå tvang, ville man godt kunne adskille parret. På den måde var der nogle klare tilfælde, hvor der kunne ske adskillelse. Adspurgt, hvad der udgjorde formålet med at adskille parret i eksemplet, hvor der forelå et beskyttelsesværdigt familieliv og ingen tvang, forklarede han, at det helt oprindeligt blev drøftet, hvad formålet med adskillelserne var, men han erindrer det ikke. Det blev præsenteret som et spørgsmål om, hvorvidt man i den mellemliggende periode, hvor parret var adskilt, kunne finde ud af, om der havde været et element af tvang. Det var også derfor, det indgik som et element i eksemplet, at adskillelsen ville vare fire måneder, henset til at dette var sagsbehandlingstiden. Han erindrer også, at der på et tidspunkt indgik udtrykket ”tænkepause”, og at man skulle vurdere, om det var rimeligt, at man i en periode adskilte parret for at finde ud af, om samlivet var frivilligt. Han kan derfor godt se, hvordan man kan argumentere for, at en kortvarig adskillelse i en sådan situation ville kunne være berettiget, men det er en eftertænkning og ikke noget, han erindrer.

Adspurgt, om det var normalt, at ministeren blev forelagt en problemstilling af denne type, forklarede han, at det ikke nødvendigvis var atypisk. Man forelagde for eksempel principielle sager for at sikre sig, at man havde ministerens opbakning til en bestemt linje.

På ny foreholdt mail af 28. juni 2016 kl. 17.25 fra Barbara Bertelsen til ham om, at hun ville orientere justitsministeren om ”det samlede billede” (ekstrakten side 1970-1971), og adspurgt, hvorfra Barbara Bertelsen havde ”det samlede billede”, forklarede han, at hun havde fået det af ham. Adspurgt, hvad ”det samlede billede” var, forklarede han, at han forestiller sig, at det var

dels oplysningen om, at det konkrete eksempel skulle anvendes som en retningslinje for det videre arbejde, dels oplysningen om den dialog, der havde været mellem Barbara Bertelsen og Uffe Toudal Pedersen om, at Justitsministeriets rådgivning skulle være ”skredet”. Adspurg, om justitsministeren på den baggrund havde mulighed for at forstå den samlede problematik – herunder spørgsmålet om Danmarks internationale forpligtelser – angående indkvarteringen af mindreårige asylansøgere med ægtefælle eller samlever, forklarede han, at han ikke ved, hvad Barbara Bertelsen tænkte på med udtrykket ”det samlede billede”. Han tror, at han fortalte hende om de to elementer, som han netop har forklaret om. Når Barbara Bertelsen anvendte udtrykket ”det samlede billede”, tænkte hun formentlig også på den proces, der havde været angående rådgivningen. Det handlede således om, at justitsministeren skulle kende konteksten, hvis udlændinge- og integrationsministeren henvendte sig til ham. Det var altid et udslag af en samlet afvejning, hvor meget de skulle forelægge for ministeren. I et eller andet omfang agerede ministeren også i tillid til, at embedsmændene baserede deres rådgivning på saglighed og faglighed.

Adspurg, om det var første gang, justitsministeren blev gjort bekendt med problemstillingen, forklarede han, at han ikke er bekendt med, at ministeren skulle være blevet orienteret på et tidligere tidspunkt. Foreholdt Søren Pinds forklaring om blandt andet, at ”han fik en orientering om, at det var problematisk, at Nina Holst-Christensen skulle komme med en tilkendegivelse for at få alvoren til at gå op for Udlændinge-, integrations- og boligministeren, og at det var Lykke Sørensen, der skulle bruge tilkendegivelsen” (afhøringsekstrakten side 216-218), forklarede han, at han ikke har nogen erindring om, at han havde nogen direkte dialog med Søren Pind om sagen. Han erindrer heller ikke, at han orienterede Barbara Bertelsen om sagen på daværende tidspunkt, men han kan godt have gjort det. Han ved under alle omstændigheder ikke, om hun i så fald gik videre med det til Søren Pind.

Han blev foreholdt mail af 9. november 2016 kl. 10.24 fra ham til Nina Holst-Christensen og Caroline Østergaard Nielsen om udkast til notat om retningslinjer (ekstrakten side 2366), hvoraf fremgår:

”Jeg har talt lidt med Lykke om udkastet til deres notat om barnebrude og har senest fået tilsendt vedhæftede udkast.

Vil I se på det, så vi kan drøfte det? Jeg vil gerne drøfte det med jer, før I giver tilbagemelding til UIBM, så I også kan få et par ord med om, hvad jeg har talt med Lykke om.”

Hertil forklarede han, at han blev inddraget i drøftelserne med Lykke Sørensen om notatet som en udløber af forløbet i sommeren 2016, hvor de havde drøftet, om Justitsministeriets rådgivning var ”skredet”, og hvorefter han i højere grad havde overtaget sagen. Han husker det ikke sådan, at der var nogen klar aftale om, at han overtog sagen, og ansvarsfordelingen mellem ham

og Nina Holst-Christensen kunne generelt godt være lidt flydende. At han havde overtaget sagen, var måske også udtryk for, at situationen kunne blive tilspidset som følge af de drøftelser, de havde haft under sommeren 2016. Han erindrer ikke, hvad det var, han ifølge mailen af 9. november 2016 kl. 10.24 til Nina Holst-Christensen og Caroline Østergaard Nielsen (ekstrakten side 2366) havde drøftet med Lykke Sørensen, men han husker det ikke som noget særligt.

Adspurgt, hvorfor notatet gik frem og tilbage mellem ministerierne og samtidig skulle drøftes på afdelingschefsniveau, herunder om det var udtryk for en uoverensstemmelse mellem de to ministerier, forklarede han, at der formentlig var to forhold, der havde medført en del drøftelser mellem ministerierne om notatet. Der var for det første tale om en sag, som udlændinge- og integrationsministeren gik meget op i. Det var derfor magtpåliggende for Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, at de i forhold til ministeren kunne sige, at de var gået så langt som muligt i forhold til at adskille asylparrene, og at de havde ”tryktestet” Justitsministeriet i forhold til, hvornår man ikke kunne adskille parrene. Justitsministeriets interesse i denne henseende var at lande det rigtige sted. Der var for det andet tale om, at retningslinjerne skulle gøres så konkrete og anvendelige som muligt, således at de kunne anvendes i de konkrete sager. De var ikke involveret i den konkrete anvendelse af retningslinjerne, og det modsatrettede hensyn, som Justitsministeriet havde, var da også, at Justitsministeriet ikke ønskede at forholde sig til de konkrete sager og af samme grund ønskede at gøre rådgivningen så abstrakt som muligt.

Foreholdt indkaldelse af 7. december 2016 kl. 19.52 til møde den 8. december 2016 kl. 8.00 (”møde hos integrationsministeren om barnebrudsnotat”) fra Søren Pape Poulsen til ham, Barbara Bertelsen og Caroline Østergaard Nielsen (ekstrakten side 7155) forklarede han, at han ikke erindrer det konkrete møde, eller om det blev afholdt. Adspurgt, om han var involveret i den dialog, der på daværende tidspunkt var mellem Statsministeriet, Justitsministeriet og Udlændinge- og Integrationsministeriet vedrørende ministerens talelinje, forklarede han, at han ikke erindrer disse drøftelser. Han erindrer heller ikke, at Statsministeriet blev involveret. Adspurgt, om det var almindeligt, at der med kort varsel på tværs af ministerier blev indkaldt til drøftelser af et notat, som det ene ministerium skulle levere, forklarede han, at tidspunktet for mødet ikke i sig selv var usædvanligt. Det var ofte svært at finde tidspunkter for sådanne møder. Det er svært at sige, om det var usædvanligt at holde sådanne møder på tværs af ministerierne, men det skete fra tid til anden. Der kunne i den forbindelse også godt være deltagelse af ministre, men der var ikke mange af denne type møder. Adspurgt, hvor ofte han deltog i sådanne møder i sin tid som afdelingschef, forklarede han, at det ikke var atypisk, at der var tilfælde, hvor en minister fra et af de andre ministerier var kommet med et politisk udspil, som blev drøftet på et møde med Justitsministeriet på ministerniveau. Det er dog svært at sige, om der var en situation, der nøjagtig svarer til situationen i denne sag, hvor der forelå et notat, der skulle sendes til Folketingets Ombudsmand.

Adspurgt, om mødet vedrørte en uenighed mellem ministerierne i forhold til sagen om indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller eller samlever, forklarede han, at han ikke

erindrer mødet, men at han ville have husket mødet, hvis der havde været et egentligt strids-punkt, som skulle afklares på mødet. Det var ikke atypisk, at der blev indkaldt til møder – herunder med de pågældende ministre – hvor der ikke blev sagt særlig meget. Sådanne møder udsprang af, at en minister havde været utilfreds med, hvor sagen skulle lande, og det ville vedkommende minister have mulighed for at tale med justitsministeren om. Når man først sad til mødet, var der bare en konstatering af, at det var sådan, det forholdt sig, og så blev der ikke sagt meget mere.

Foreholdt mail af 3. februar 2017 kl. 9.40 til ham fra Lykke Sørensen (ekstrakten side 2953) vedhæftet Folketingets Ombudsmands udkast til redegørelse om instruks vedrørende adskillelse af indkvarterede mindreårige (ekstrakten side 2955) og adspurgt, om han gennemgik Folketingets Ombudsmands udkast til redegørelse, forklarede han, at han vil tro, at han har kigget på den, idet det var en spændende sag. Adspurgt, om der var noget i redegørelsen, der kom bag på ham, forklarede han, at han godt kunne følge Folketingets Ombudsmands ræsonnement, hvorefter pressemeddelelsen reelt endte med at blive en instruks, eftersom der ikke var kommet andre retningslinjer i tilknytning til pressemeddelelsen. Adspurgt, hvor i redegørelsen han kan se, at pressemeddelelsen endte med at blive en instruks som følge af, at der ikke kom andre retningslinjer, forklarede han, at han erindrer det som ”krumtappen” i Folketingets Ombudsmands argumentation. Det var den lære, han umiddelbart tog med sig fra udtalelsen. Han kunne konstatere, at tidsforløbet fra pressemeddelelsen blev sendt ud, til retningslinjerne kom, var langt.

Han blev foreholdt Folketingets Ombudsmands udkast til redegørelse af 3. februar 2017 (ekstrakten side 2963-2964), hvoraf fremgår blandt andet:

”6.2. Ministeriet har over for mig gjort gældende, at det – uanset pressemeddelelsens kategoriske udsagn om det modsatte – allerede den 10. februar 2016 blev ”lagt til grund som en klar forudsætning”, at det i visse tilfælde ville være i strid med gældende ret (herunder Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8) at adskille parrene.

Ministeriet ses ikke på daværende tidspunkt at have udarbejdet notat eller anden skriftlig dokumentation vedrørende denne forudsætning.

Efter det oplyste udarbejdede heller ikke Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 et notat om en sådan forudsætning for instruksen.

Derimod udarbejdede styrelsen den 31. marts 2016 en notits om en telefonisk samtale den 10. februar 2016, hvoraf det fremgår, at ministeriet anmodede styrelsen om ”straks at foranstalte, at indkvarteringsoperatørerne blev orienteret om de nye retningslinjer og varslet om, at Udlændingestyrelsen ville igangsætte en adskillelse af

parrene”. Der fremgår ikke af notatet yderligere oplysninger om, hvorledes retningslinjerne skulle forstås.

Ifølge Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016 til mig modtog styrelsen samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 ”en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen”.

Der findes således ikke i det sagsmateriale, som jeg har modtaget, nogenlunde samtidig dokumentation for, at det allerede den 10. februar 2016 blev ”lagt til grund som en klar forudsætning”, at det i visse tilfælde ville være i strid med gældende ret at adskille parrene.”

Adspurgt, hvordan Folketingets Ombudsmands bemærkning om, at der blev givet en mundtlig instruks til Udlændingestyrelsen om at administrere ordningen i overensstemmelse med pressemeddelelsen, hænger sammen med hans forståelse af Folketingets Ombudsmands udtalelse om, at pressemeddelelsen ifølge ombudsmanden blev til en instruks, forklarede han, at han ikke har forberedt en gennemgang af Folketingets Ombudsmands udtalelse til sin afhøring, og at en besvarelse af spørgsmålet forudsætter, at han gennemlæser udtalelsen. Det konkrete forløb, der er beskrevet i udtalelsen, var desuden et forløb, der foregik mellem Udlændingestyrelsen og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, som han ikke havde været involveret i, og som han ikke har noget kendskab til. Der kan formentlig være flere forskellige måder kortfattet at udlægge Folketingets Ombudsmands udtalelse på.

Adspurgt, om Folketingets Ombudsmands udtalelse gav anledning til andre overvejelser i Justitsministeriet, forklarede han, at der fra dette tidspunkt og frem var en løbende dialog om sagen, men han erindrer ikke, at de havde nogen overvejelser om, hvorvidt man skulle gøre noget konkret som følge af Folketingets Ombudsmands udtalelse.

Adspurgt, hvorfor han blev involveret i udarbejdelsen af udlændinge- og integrationsministerens talepapir til brug for samråd AT og AU (ekstrakten side 3258), forklarede han, at den rådgivning, der var kommet fra Lovafdelingen, havde været en blandet juridisk og politisk rådgivning. Der blev rejst et spørgsmål om et muligt ministeransvar og om ministerens sandhedspflicht, og derfor var det hensigtsmæssigt, at der kom nogle kritiske iagttagere udefra, som kunne se på sagen og sikre, at sandhedspflichten blev iagttaget. Det var altså ”med de øjne”, de læste talepapiret. På dette tidspunkt var fokus også mindre på de menneskeretlige aspekter og mere på overholdelsen af sandhedspflichten med videre. Adspurgt, hvorfor det var ham og ikke for eksempel kontorchefen i Stats- og Menneskeretskontoret, der rådgav i sagen, forklarede han, at det var et praktisk spørgsmål om opgavefordelingen i afdelingen. Han involverede også Stats- og Menneskeretskontoret og havde herunder involveret Lau Franzmann Bertelsen i Stats- og Menneskeretskontoret.

Han blev foreholdt udkast til talepapir vedrørende samrådsspørgsmål AT og AU (ekstrakten side 3259 ff.), der var vedhæftet mail af 29. maj 2017 kl. 18.19 til ham fra Lykke Sørensen (ekstrakten side 3258), og hvoraf fremgår blandt andet (ekstrakten side 3265):

”Da pressemeddelelsen blev udsendt, var den således en politisk tilkendegivelse, og det var mit eget valg at komme med en tilkendegivelse uden forbehold.”

Adspurgt, om denne bemærkning i talepapiret var blevet drøftet med ham, forklarede han, at han har taget stilling til den, i og med at han har taget stilling til talepapiret. Bemærkningen var ret central i samrådstalen, eftersom den forklaring, der gentagne gange blev givet, og som han ikke havde nogen forudsætninger for at forholde sig til, var, at der udadtil blev kommunikeret et stærkt politisk budskab, og at der samtidig hermed indadtil i systemet blev sendt en meddelelse om, at man skulle administrere ordningen i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser. Det, der stod i talepapiret, var i god tråd med den forklaring. Om dette var rigtigt eller forkert, var ikke noget, de vidste i Justitsministeriet, da det var foregået internt i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Han lagde til grund, at den forklaring, de gav ham, var rigtig.

Foreholdt, at Folketingets Ombudsmand i sin udtalelse havde bemærket, at Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 havde fået en telefonisk meddelelse fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om at administrere ordningen i overensstemmelse med pressemeddelelsen fra samme dag (ekstrakten side 3265 sammenholdt med side 102), forklarede han, at han ikke kan forholde sig til Folketingets Ombudsmands udtalelse uden at have haft mulighed for at læse den i sin helhed. Folketingets Ombudsmand udtaler, at han ikke kan sige, præcist hvad der blev sagt ved den mundtlige tilkendegivelse, og der lægges derfor nogle forudsætninger ind i spørgsmålet, som ikke nødvendigvis kan lægges til grund. Alle de forhold, som spørgsmålet vedrører, angår noget, der er foregået internt, og som han kun kan gætte på, og som han ikke har noget indblik i. Han ved ikke, hvad den mundtlige tilkendegivelse gik ud på.

Adspurgt, om han – efter at have læst Folketingets Ombudsmands udtalelse og pressemeddelelsen – tog stilling til sandhedsværdien af udsagnet om, at pressemeddelelsen var ”en politisk tilkendegivelse” (ekstrakten side 3265), forklarede han, at han ikke kan forstå spørgsmålets forudsætning om, at Folketingets Ombudsmands udtalelse skulle medføre, at udsagnet i talepapiret ikke kunne være retvisende. Det fremgår af talepapirets afsnit 6.4 (ekstrakten side 2965), at Folketingets Ombudsmand efter en gennemgang af sagens akter og myndighedernes udtalelser ikke nærmere kunne fastlægge indholdet af de mundtlige tilkendegivelser og drøftelser, som ifølge ministeriets oplysninger fandt sted mellem myndighederne. Det samme kunne Justitsministeriet også sige, efter at de havde fået en beskrivelse af, hvad de mundtlige tilkendegivelser mellem Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde været. Justitsministeriet havde

ikke noget grundlag for at tilsidesætte det, som Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde givet som forklaring.

Han blev på ny foreholdt udkast til talepapir vedrørende samrådsspørgsmål AT og AU (ekstrakten side 3259 ff.), der var vedhæftet mail af 29. maj 2017 kl. 18.19 til ham fra Lykke Sørensen (ekstrakten side 3258), og hvoraf fremgår blandt andet (ekstrakten side 3266):

”Pressemeddelelsen blev ikke umiddelbart efter den 10. februar 2016 fulgt op af andre skriftlige instrukser til Udlændingestyrelsen.

Derfor blev min pressemeddelelse den eneste skriftlige instruks på dette tidspunkt til Udlændingestyrelsen.”

Hertil forklarede han, at afsnittet ikke gav dem anledning til særlige overvejelser i Justitsministeriet. Adspurg, om det var Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, der var kommet med udkastet til det pågældende afsnit, forklarede han, at det med sikkerhed var Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, der var kommet med udkastet, da det vedrørte interne forhold i ministeriet. Hans opgave var herefter at ”trykste” det, der stod.

Han blev foreholdt mail af 29. maj 2017 kl. 18.21 til ham fra Lykke Sørensen med udkast til beredskab. Af mailen fremgår:

”Vedhæftet et udkast til beredskab udfærdiget af vores Ledelsessekretariat, som jeg synes, at du skal læse.

Jeg har ikke meldt tilbage endnu, men jeg har dog tilkendegivet, at vi skal passe på med at tilkendegive, at meldingen til US var tydelig.”

Hertil forklarede han, at han ikke ved, hvad Lykke Sørensen mente med, at de skulle passe på med at tilkendegive, at meldingen til Udlændingestyrelsen var tydelig. Han antager, at det var en melding, der var givet mundtligt, og derfor var det også svært at sige, at meldingen var tydelig. Allerede det forhold, at der var tale om en mundtlig melding, kunne medføre, at der var en tilbageholdenhed med at kategorisere meldingen som ”tydelig”.

Han blev foreholdt udkast til Q&A med bemærkninger (ekstrakten side 3370), som blev sendt til Lykke Sørensen i mail af 30. maj 2017 kl. 14.07 (ekstrakten side 3355). Af udkastet til Q&A fremgår blandt andet:

”Derfor var der for så vidt heller ikke anledning til at foretage en juridisk vurdering af, om pressemeddelelsen efter sin ordlyd ville være ulovlig, hvis den efterfølgende skulle læses som en instruks over for Udlændingestyrelsen.”

Af bemærkningerne til afsnittet, der er skrevet af ”jsgr1”, fremgår:

”Men set herfra går det jo længere: Anledningen var der ikke, fordi pressemeddelelsen blev sendt ud, uden at konsekvensen af en kategorisk pressemeddelelse blev vendt eller drøftet med os.”

Foreholdt, at bemærkningen formentlig er Jesper Goris, og adspurg, om det var en bemærkning, han overvejede at kommentere på, forklarede han, at han ikke erindrer det.

Folketingets Ombudsmands henvendelse fra februar 2019 om mailen fra Henrik Grunnet vedrørende koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 blev han først involveret i, efter at Barbara Bertelsen kontaktede ham i april måned 2019. Notatet af 8. april 2019 angående en ”Beskrivelse af forløb den 5. april 2019 vedrørende besvarelser af en række spørgsmål til Folketinget vedrørende den såkaldte ”barnebruds”-sag” (ekstrakten side 7248) udarbejdede han, fordi forløbet med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet ikke havde været helt sædvanligt, og fordi han følte et behov for at dokumentere forløbet. Sagen havde også en karakter, der gjorde, at det ikke var usandsynligt, at der på et tidspunkt ville blive nedsat en undersøgelseskommission, der skulle forholde sig til sagen.

Han blev fra sit notat af 8. april 2019 angående en ”Beskrivelse af forløb den 5. april 2019 vedrørende besvarelser af en række spørgsmål til Folketinget vedrørende den såkaldte ”barnebruds”-sag” (ekstrakten side 7248) foreholdt følgende:

”Samtale mellem Barbara Berthelsen og Jens Teilberg Søndergaard, hvor BB oplyser, at hun aftenen før har talt med Lykke Sørensen, der havde sagt, at hun ikke var tilfreds med svarene, som UIM havde givet til Folketinget om telefonssamtalen, der fandt sted den 22. juni om e-mailen af 10. februar 2016.”

Hertil forklarede han, at samtalen mellem ham og Barbara Bertelsen fandt sted på baggrund af, at Lykke Sørensen havde ringet til Barbara Bertelsen for at sige, at hun ikke kunne genkende indholdet af besvarelsen af UUI spørgsmål nr. 445, som vedrørte et forløb omkring Henrik Grunnets mail, og som var blevet sendt i umiddelbar forlængelse af koncerndirektionsmødet i 2016. Den pågældende mail var dukket op umiddelbart før samrådet den 23. juni 2017. På daværende tidspunkt sendte man et svar til Folketinget, hvor man mere abstrakt beskrev, at der var fundet en mail, som vedrørte indholdet af koncerndirektionsmødet fra februar 2016. I foråret 2019 kom UUI spørgsmål nr. 445 om, hvorvidt ministeren var bekendt med indholdet af den mail, der var blevet fundet, hvilket blev besvaret benægtende. Herefter ringede Lykke Sørensen til Barbara Bertelsen og fortalte, at hun var af den opfattelse, at hun havde orienteret ministeren om indholdet af den pågældende mail, blandt andet fordi den var meget kort, og at det

derfor ikke havde været muligt for hende at orientere om mailen, uden samtidig at gengive indholdet heraf. Han talte efterfølgende også selv med Lykke Sørensen herom, som forklarede det samme til ham.

Adspurg, hvorfor Lykke Sørensen havde ringet til Barbara Bertelsen, forklarede han, at Lykke Sørensen på dette tidspunkt havde skiftet arbejde og var ansat i Kriminalforsorgen, hvorfor det formelt set var Barbara Bertelsen, der var hendes øverste chef. Derudover var det også Justitsministeriets opgave at bistå andre ministerier.

Adspurg, om han erindrer telefonsamtalen med Lykke Sørensen, forklarede han, at indholdet af samtalen svarede til det, der fremgik af hans notat af 8. april 2019 angående en ”Beskrivelse af forløb den 5. april 2019 vedrørende besvarelser af en række spørgsmål til Folketinget vedrørende den såkaldte ”barnebruds”-sag” (ekstrakten side 7248). Adspurg, hvorfor han spurgte Lykke Sørensen, om han kunne gå videre med det, forklarede han, at det beroede på, at det ville være nemmere at tage dialogen med Udlændinge- og Integrationsministeriet, hvis han kunne nævne hendes navn.

Adspurg, hvorfor Barbara Bertelsen havde talt med Christian Hesthaven om Lykke Sørensens opfattelse, forklarede han, at det var den naturlige ting at gøre, når de fik oplysninger, der kunne indikere, at der var afgivet et svar til Folketinget, der ikke var korrekt. De henvendte sig derfor til Christian Hesthaven med henblik på at afgøre, om det var et forhold, de skulle rette op på.

Han blev foreholdt Justitsministeriets referat af et møde den 8. april 2019, hvor blandt andre Barbara Bertelsen og han deltog (ekstrakten side 7250-7251). Af referatet fremgår blandt andet:

”BBB redegjorde kort for sin samtale med Lykke Sørensen (LS) torsdag den 4. april 2019, hvor LS havde oplyst, at hun havde læst presseomtalen af Udlændinge- og Integrationsministeriets svar på UII (Alm. del) spørgsmål nr. 445 og 446 og ikke kunne genkende billedet. LS oplyste, at hun havde orienteret udlændinge- og integrationsministeren, den særlige rådgiver i UIM, Jonas From Soelberg og Jesper Gori om indholdet af den mail, der er omtalt i spørgsmål nr. 446. LS havde endvidere oplyst, at hun havde fortalt CHE herom under deres samtale den 1. april 2019, men at ikke ønskede at høre dette.

JTS redegjorde for sin efterfølgende samtale med LS. LS havde oplyst, at ministeriet var blevet orienteret om indholdet af mailen (fremgår ”sandsynligvis” af svaret på spm 445), og at det ikke var korrekt, at ministeren ikke havde kendskab til det nærmere indhold af mailen (modsat svaret på spm 446).

CHE henviste til, at spørgsmålet om henvendelse til tidligere medarbejdere kort var blevet drøftet på mødet i Statsministeriet den 29. marts 2019. Der var her enighed om, at der ikke skulle tages kontakt til tidligere medarbejdere, fordi de ikke kunne pålægges at svare, men at de relevante telefonisk skulle orienteres umiddelbart forud for besvarelsen af spørgsmålene. ... ”

Hertil forklarede han, at det ikke var sædvanligt, at der blev lavet så omfattende referater af et møde mellem to ministerier, men det var et lidt prekært spørgsmål, der blev drøftet, og man kunne ikke udelukke, at spørgsmålet en dag ville blive forfulgt i en undersøgelseskommision. Det, der er angivet i referatet om Barbara Bertelsens redegørelse for samtalen med Lykke Sørensen, er dækkende for det, hun sagde på mødet.

Adspurg, om han erindrer, hvorfor Christian Hesthaven havde været i Statsministeriet for at drøfte problemstillingen, forklarede han, at han selv havde deltaget i mødet i Statsministeriet den 29. marts 2019. Det var dog ikke den problemstilling, der havde været den primære genstand for mødet. Det havde vist sig, at Henrik Grunnets mail var blevet sendt videre internt i Udlændingestyrelsen, hvor mailen var blevet kommenteret. Mødet handlede derfor i højere grad om, hvorvidt man skulle iværksætte en mere grundig undersøgelse for at se, om der forelå yderligere korrespondance, der kommenterede indholdet af koncerndirektionsmødet. Man blev på mødet enige om, at en sådan undersøgelse skulle iværksættes. Adspurg, hvorfor der skulle være et møde herom i Statsministeriet, forklarede han, at det ikke var hans beslutning, hvor mødet skulle afholdes, men han vil tro, det var fordi, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Statsministeriet havde vurderet, at det var en vigtig sag, sammenholdt med at der én gang havde været udtalt kritik fra Folketingets Ombudsmand. Han kan derfor godt se, hvorfor det var relevant at inddrage Statsministeriet.

Adspurg, om han var involveret i drøftelserne i Statsministeriet den 29. marts 2019 angående spørgsmålet om at rette henvendelse til tidligere medarbejdere, forklarede han, at det var noget, der blev nævnt afslutningsvis. Adspurg, om man på daværende tidspunkt var klar over, at man i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet vidste, at der var nogen, der havde en anden opfattelse end den, der fremgik af svarene på UUI spørgsmål nr. 445 og nr. 446, forklarede han, at det ikke var det indtryk, han fik. I så fald havde han reageret anderledes, ligesom det ikke havde været nødvendigt med det efterfølgende forløb. Han opfattede det mere som et abstrakt spørgsmål, der var blevet rejst. Eftersom det forholdt sig sådan, at ministeren aldrig var forpligtet til at svare på folketingsspørgsmål, kunne man godt anføre, at det ikke var nødvendigt at indhente oplysninger fra tidligere medarbejdere, og at man derfor ”lagde snittet” således, at man baserede svaret på den viden, der forelå hos de nuværende medarbejdere i ministeriet.

Adspurg, om det på mødet den 8. april 2019 blev drøftet, om Lykke Sørensen havde ret i sin opfattelse, forklarede han, at det er et svært spørgsmål, eftersom han ikke selv var til stede ved

den drøftelse, der havde været den 22. juni 2017 i Udlændinge- og Integrationsministeriet. Deres fokus blev, at man var nødt til at fortælle ministeren, at Lykke Sørensen havde en anden opfattelse af forløbet. Eftersom det var ministeren, der under ministeransvar skulle svare, måtte ministeren gøre op med sig selv, om hun havde en anden erindring om forløbet end Lykke Sørensen. I det svar til Folketinget, hvor man fik anledning til at kommentere på det, blev det også tydeliggjort, at det var efter ministerens bedste erindring, der blev svaret. De sørgede for, at ministeren havde mulighed for at forholde sig til, at der var én, der havde en anden erindring af forløbet end ministeren. Hvad der var sandt, når det var ord mod ord, kunne de ikke afgøre.

Adspurgt, om Christian Hesthaven eller Katrine Ledam redegjorde for, hvilke undersøgelser der var blevet foretaget for at afgøre, hvad der var ”op og ned”, forklarede han, at Christian Hesthaven og Katrine Ledam i hvert fald baserede svaret på, at de havde talt med medarbejdere i Udlændinge- og Integrationsministeriet. Han erindrer ikke, om de også havde talt med nogen i Udlændingestyrelsen. Det var primært Jesper Gori, de havde talt med, og muligvis også Jonas From Soelberg. De havde bevidst baseret svarene på UUI spørgsmål nr. 445 og nr. 446 på medarbejdere, der fortsat var i ministeriet.

Han blev på ny foreholdt Justitsministeriets referat af mødet den 8. april 2019 (ekstrakten side 7250-7251). Af referatet fremgår blandt andet:

”BBB redegjorde kort for, at det ikke var vurderingen, at der rent retligt var en pligt til at korrigere over for Folketinget på baggrund af en tidligere medarbejders frivilligt afgivne oplysninger vedrørende kendskabet til indholdet af den nævnte mail.
...”

Adspurgt, om han inden mødet havde en drøftelse med Barbara Bertelsen om de juridiske overvejelser vedrørende oplysninger fra tidligere medarbejdere, som hun redegjorde for på mødet, forklarede han, at de var nødt til at konfrontere ministeren med oplysningen og finde ud af, om der var en anledning til at korrigere svaret. Det var ministerens navn, der stod på svaret, og ministerens ansvar. På ny adspurgt, om han drøftede med Barbara Bertelsen, om der i denne situation var en retlig forpligtelse, og om det var på baggrund af hans rådgivning, at hun redegjorde som sket på mødet, forklarede han, at han ikke kan huske, hvordan ordene præcist blev formuleret. Han tænker, at det i sig selv ikke udløste en pligt til at oplyse noget, hvis en tidligere medarbejder henvendte sig med en oplysning, men det gav anledning til, at man konfronterede ministeren med oplysningen og på den baggrund undersøgte, om der var behov for at korrigere svaret. Det var det, der var kernen i diskussionen, hvilket måske ikke var kommet så tydeligt frem i referatet.

Adspurgt, hvad Christian Hesthaven havde fortalt om samtalen med Lykke Sørensen den 1. april 2019, forklarede han, at Christian Hesthaven havde fortalt, at han gjorde Lykke Sørensen opmærksom på, at han alene ringede til hende for at orientere hende. Lykke Sørensen havde

fortalt Christian Hesthaven, at hun havde haft en anden opfattelse af forløbet, men om Christian Hesthaven hørte det, eller om han ”talte hen over hende”, kan diskuteres. Adspurg, om han opfattede det, som Christian Hesthaven sagde, således, at Christian Hesthaven havde hørt, at Lykke Sørensen havde en anden opfattelse, forklarede han, at han ikke hørte deres samtale. På ny adspurg, om han erindrer, hvad Christian Hesthaven sagde til ham om samtalen, forklarede han, at Christian Hesthaven havde sagt, at han prøvede at stoppe hende, da hun begyndte at gengive forløbet. Lykke Sørensen sagde, at hun fik sagt, hvad det oprindelige forløb havde været, og at hun således fik leveret sit budskab. Christian Hesthaven udlagde det således, at han nåede at stoppe hende, og at han ”talte hen over hende”.

Foreholdt, at det af referatet fra mødet fremgår, at Lykke Sørensen var ”begyndt at forklare sin opfattelse af forløbet”, og at Christian Hesthaven ”i den forbindelse [havde] henvist til, at formålet med samtalen ikke var at indhente bidrag”, og på ny adspurg, hvad Christian Hesthaven havde fortalt om samtalen på mødet, forklarede han, at det, de fik gengivet på mødet, var, at Christian Hesthaven nåede at afbryde hende, før hun fik forklaret sin opfattelse af forløbet.

De forfulgte ikke spørgsmålet nærmere, og de fokuserede i stedet på, at der skulle rettes op på det, nu hvor de havde denne oplysning, og de var enige om, at de skulle konfrontere udlændinge- og integrationsministeren med de nye oplysninger. Det var ikke, fordi de ikke spurgte ind til samtalen, som Christian Hesthaven havde haft med Lykke Sørensen, men Christian Hesthaven og Lykke Sørensen havde tydeligvis forskellige opfattelser af, hvordan samtalen var forløbet.

Adspurg, om Christian Hesthaven positivt havde sagt, at Lykke Sørensen ikke nåede at fortælle, hvordan hun havde opfattet forløbet, forklarede han, at han havde opfattet Christian Hesthaven således, at Christian Hesthaven havde opfattelsen af, at han havde ”talt hen over hende”, så hun ikke havde fået en chance for at sige det, hun ville. Han husker ikke ordret, hvad Christian Hesthaven sagde.

Der var en dialog specifikt om dette spørgsmål, og det er derfor misvisende at sige, at de ikke prøvede at opklare, hvad der var rigtigt, men de havde hurtigt kunnet konstatere, at der var forskellige opfattelser af samtalen, og de fokuserede derfor på, at de nu havde fået oplysningen og derfor skulle ”rette op på det”.

Han blev på ny foreholdt Justitsministeriets referat af mødet den 8. april 2019 (ekstrakten side 7250-7251). Af referatet fremgår blandt andet:

”JTS supplerede, at problemet i sagen i givet fald bliver svaret om manglende kendskab til det nærmere indhold af mailen.”

Adspurgt, om de drøftede, at det enten var ministeren eller Lykke Sørensen, der talte sandt, forklarede han, at som han husker det, vedrørte UUI spørgsmål nr. 446, om ministeren havde kendskab til det nærmere indhold af mailen. Det, som Lykke Sørensen havde forklaret, da han havde talt med hende, var, at man med besvarelsen havde indført en sontring mellem, om man havde kendskab til mailen som sådan, eller om man havde kendskab til mailens indhold, hvilket var en sontring, der kunne give god mening, hvis det havde været en længere mail, men som var svær at opretholde, når der var tale om en meget kort mail. Mailen var så kort, at det var svært at fortælle om mailen uden at gengive mailens indhold.

Han blev på ny foreholdt Justitsministeriets referat af mødet den 8. april 2019 (ekstrakten side 7250-7251). Af referatet fremgår blandt andet:

”BBB nævnte behovet for at overveje, at udlændinge- og integrationsministeren blev orienteret om risikoen ved ikke at få håndteret de nye oplysninger nu.”

Hertil forklarede han, at han tror, at Barbara Bertelsen hermed henviste til, at det væsentlige var, at udlændinge- og integrationsministeren blev orienteret om Lykke Sørensens udlægning af forløbet.

Adspurgt, i hvilket omfang han mener, at der er en pligt til at indhente oplysninger fra fratrådte medarbejdere til brug for besvarelsen af folketingsspørgsmål, forklarede han, at de var enige i, at man ikke var forpligtet til at indhente oplysninger fra tidligere medarbejdere, men dette var ud fra den betragtning, at ministeren slet ikke var forpligtet til at svare Folketinget. Der kunne derfor ikke være en pligt til at høre hverken tidligere eller nuværende medarbejdere. Det, man valgte at svare, skulle imidlertid være sandt, og svaret måtte ikke være i strid med en oplysning, som man var bekendt med.

Barbara Bertelsen havde forud for mødet talt med ham om den samtale, som hun havde haft med Lykke Sørensen, og Barbara Bertelsen havde bedt ham kontakte Lykke Sørensen. Han erindrer ikke, at han på daværende tidspunkt talte med Barbara Bertelsen om de overvejelser, der havde været i forhold til spørgsmålet om, at der var tale om en fratrådt medarbejder.

Han blev foreholdt mailtråd fra den 8. april 2019 kl. 22.24 til den 29. april 2019 kl. 13.07 mellem blandt andre ham og Anders Sparholt Jørgensen om formuleringen af Udlændinge- og Integrationsministeriets svar på UUI spørgsmål nr. 557 (ekstrakten side 5491-5493). Af mail af 9. april 2019 kl. 18.52 til blandt andre ham fra Anders Sparholt Jørgensen (ekstrakten side 5491) fremgår blandt andet:

”Jeg er fortsat i tvivl om, hvorvidt det er hensigtsmæssigt med et afsnit omkring, at det ikke er et problem, at ministeriet kendte indholdet af mailen (eller hvis ministe-

ren havde haft et sådant kendskab), fordi en tilkendegivelse heraf fjerner et eventuelt motiv for ikke at have opsøgt nærmere viden herom ifbm. besvarelsen af henvendelsen etc., men er jo uao. ikke nødvendigt.”

Hertil forklarede han, at han kan huske mailkorrespondancen, og at han også husker sit svar, hvorefter han var tvivl om, hvorvidt et sådant afsnit var hensigtsmæssigt. Adspurg, hvorfor han blev involveret i formuleringen af besvarelsen af UUI spørgsmål nr. 557, forklarede han, at det var svært ikke at blive involveret, da de som følge af henvendelsen fra Lykke Sørensen i første omgang allerede var blevet involveret. Derudover var det ikke usædvanligt, at de blev involveret i tilfælde, hvor der kunne være behov for at rette op på et tidligere svar til Folketinget. Det er muligt, at den dialog, de havde om denne besvarelse, gik videre end den dialog, de normalt ville have haft med et andet ministerium, men det skulle nok også ses i lyset af, at Katrine Ledam Rasmussen var hans tidligere medarbejder.

Han blev på ny foreholdt Justitsministeriets referat af mødet den 8. april 2019 (ekstrakten side 7250-7251). Af referatet fremgår blandt andet:

”CHE oplyste, at udlændinge- og integrationsministeren var mundtligt orienteret om oplysningerne fra LS.”

Hertil forklarede han, at han ikke erindrer, hvilke oplysninger Christian Hesthaven oplyste, at ministeren var blevet orienteret om. Som det var anført i referatet, kunne det pege i retning af, at Christian Hesthaven i hvert fald havde opfanget så meget fra sin samtale med Lykke Sørensen, at der var nogle oplysninger, han kunne videregive til ministeren, men denne opfattelse er udtryk for spekulationer fra hans side, og det er ikke en gengivelse af, hvad han erindrer. Adspurg, om han kan forestille sig, at det angik andet end Lykke Sørensens opfattelse af forløbet, forklarede han, at han forstår, hvorfor spørgsmålet stilles, eftersom de oplysninger, der kom fra Lykke Sørensen, alene omhandlede hendes opfattelse af forløbet.

Adspurg af bisidderen for Line Skytte Mørk Hansen, advokat Thomas Ryhl, om han i forbindelse med gennemførelsen af sin Master of Public Governance, som er omtalt i mail af 23. september 2016 kl. 8.43 fra ham til Tanja Franck (ekstrakten side 7146), havde samtaler med nogen fra Udlændinge- og Integrationsministeriets departement, forklarede han, at han talte med Tanja Franck, fordi han interviewede hende til brug for sin masteropgave, men han erindrer ikke, at han i forbindelse hermed talte med hende om sagen om adskillelse af mindreårige asylansøgere med en ægtefælle eller samlever.

Han er ikke i besiddelse af yderligere oplysninger af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet sluttede kl. 15.40.

Kl. 09.00 mødte Barbara Bertelsen. Hun bekræftede, at hun fortsat er ansat i staten. Hun blev herefter vejledt om, at hun ikke har pligt til at udtale sig.

Hun blev orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Barbara Bertelsen forklarede, at hun blev cand.jur. fra Århus Universitet i 1998. Hun blev herefter ansat i Justitsministeriets departement, hvor hun var ansat, indtil hun skiftede til Moderniseringsstyrelsen, hvorefter hun i 2015 blev departementschef i Justitsministeriet. Hun blev tidligere i år departementschef i Statsministeriet.

Det var Lovafdelingen og de enkelte kontorer, der varetog samarbejdet med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller eller samlevende. Derudover var der enkelte nedslag undervejs, hvor hun havde kontakt med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets departementschef, Uffe Toudal Pedersen.

Hun blev foreholdt Inger Støjbergs opslag på Facebook den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14), hvoraf fremgår:

”Det er fuldstændig uacceptabelt, at barnebrude indkvarteres sammen med deres ægtefæller på danske asylcentre. Det skal stoppes omgående, og det vil jeg omgående meddele Udlændingestyrelsen.

Når man opholder sig i Danmark, så gælder danske normer og regler, og det skal gøres meget klart overfor asylansøgerne.”

Hun har ingen erindring om, at opslaget gav anledning til overvejelser i Justitsministeriet, og hun lagde ikke selv mærke til opslaget.

Første gang, hun hørte om overvejelser i Justitsministeriet i anledning af sagen, var, da chefen for Lovafdelingen, Jens Teilberg Søndergaard, kom ind på hendes kontor for at orientere hende om et forløb, hvor Nina Holst-Christensen og Lykke Sørensen havde talt sammen. Hun vil tro, at det var nogle dage eller en uges tid efter, at udlændinge-, integrations- og boligministeren havde udsendt pressemeddelelsen den 10. februar 2016. Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet anmodede nu om Justitsministeriets bistand og rådgivning. Jens Teilberg Søndergaard kom for at orientere hende om samtalen og om hvad, de havde ”i proces” med Lykke Sørensen og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Jens Teilberg Søndergaard orienterede hende, således at hun ikke ville være uforberedt, hvis Uffe Toudal Pedersen ønskede at

vende sagen med hende. Der var tale om en relativt kort melding fra Jens Teilberg Søndergaard, der grundlæggende gav udtryk for, at ”juraen ligger fuldstændigt på den flade”, og at der ikke var noget at diskutere. Der kunne ikke ske en absolut adskillelse, og der skulle foretages en konkret og individuel vurdering, hvilket Nina Holst-Christensen og Lykke Sørensen i øvrigt var enige om. Pressemeddelelsen havde ”strammet den” med angivelsen af, at adskillelserne skulle være uden undtagelser, men det kunne naturligvis ikke lade sig gøre. Det handlede derfor om at skrive retningslinjerne således, at man fik omsat juraen rigtigt.

Hun blev foreholdt mail af 11. februar 2016 kl. 23.16 fra Tanja Franck til Jens Teilberg Søndergaard med emnet ”Skal lige forstå...” (ekstrakten side 7116). Af mailen fremgår:

”Har nu læst udmeldingen fra UIBM'n vi talte om tidligere. Spurgte UIBM't om hjælp, og ville så ikke have det, da I sagde, at der kunne være situationer hvor man ikke nødvendigvis kan skille ægtepar ad?”

Hun forklarede hertil, at hun ikke husker at have hørt om den konkrete henvendelse, men hun vidste, at der var en dialog med Statsministeriet. Lykke Sørensen, Jens Teilberg Søndergaard, Nina Holst-Christensen og Tanja Franck talte på det tidspunkt sammen flere gange om dagen. Der var flygtninge-/migrantkrise, og grænsekontrollen var netop blevet indført. Hun erindrer, at der var en viden om, at Statsministeriet kendte til pressemeddelelsen, men hun husker ikke nærmere herom. Hun ved ikke, om Statsministeriet på dette tidspunkt var inde over pressemeddelens beskrivelse af en absolut adskillelse og det forhold, at man juridisk set godt var klar over, at dette nok ikke gik an. Hun ved ikke, hvad der konkret blev italesat mellem Jens Teilberg Søndergaard og Tanja Franck. Der var en helt klar konstatering fra Nina Holst-Christensen af, at juraen var, som den var, og at dette ikke var svær jura.

Jens Teilberg Søndergaard og hun blev enige om at orientere justitsministeren om henvendelsen fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, således at han også var klædt på, hvis han skulle blive kontaktet af sin ministerkollega. Hun orienterede derfor justitsminister Søren Pind mundtligt om sagen – muligvis sammen med Jens Teilberg Søndergaard – umiddelbart efter, at hun selv var blevet orienteret af Jens Teilberg Søndergaard. Orienteringen havde ikke til formål at få justitsministeren til at gøre noget, idet der var enighed om juraen. Nu handlede det om at få fastsat retningslinjer, som der kunne administreres efter.

Hun blev foreholdt følgende fra Søren Pinds forklaring (afhøringsprotokollen side 215):

”Adspurg, om han har haft kontakt til andre i regeringen i forbindelse med dette spørgsmål, forklarede han, at han orienterede statsministeren om, at han var bekymret over det, der foregik i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Han har ikke noteret den tidsmæssige sammenhæng ned, og det tidsmæssige står ham ikke klart. Det relaterede sig til en orientering, han fik, fra sin departementschef om, at

der var dyb bekymring i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet over nogle ting, og at man gerne ville have Justitsministeriets tilkendegivelse. Den tilkendegivelse skulle Nina Holst-Christensen komme med, og for at der ikke skulle opstå en diskussion med en kollega om, hvad der var op og ned i Justitsministeriets rådgivning, blev han orienteret, før Nina Holst-Christensen skulle afgive tilkendegivelsen til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.”

Hun forklarede hertil, at på det tidspunkt, hvor Jens Teilberg Søndergaard orienterede hende, havde der allerede havde været et uformelt forløb mellem Nina Holst-Christensen og Lykke Sørensen, og nu anmodede Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet formelt Justitsministeriet om at bistå med en juridisk vurdering.

Hun orienterede Søren Pind i umiddelbar forlængelse af, at hun selv var blevet orienteret, men om det var samme dag, husker hun ikke. Hun erindrer ikke, hvordan ordene faldt, da hun orienterede Søren Pind. Da hun blev orienteret af Jens Teilberg Søndergaard, havde udlænding-, integrations- og boligministeren udsendt en pressemeddelelse uden undtagelser. Hun erindrer ikke, om det var på dette tidspunkt, at hun hørte, at stemningen var dårlig, og herefter videregav denne oplysning. Som hun husker det, var det først i det senere forløb, at hun blev opmærksom på spændinger i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, men udsendelsen af en sådan pressemeddelelse var i sig selv usædvanlig.

Hun husker det som noget senere i forløbet – i forsommeren eller sommeren, efter at ombudsmanden var gået ind i sagen, og Udlændingestyrelsen havde genoptaget sagerne, og hvor Justitsministeriet blev involveret – at Søren Pind nævnte, at han på et tidspunkt havde sendt en sms til statsministeren. Hun tror, at Søren Pind sagde noget i retning af: ”Jeg sendte også en sms til Lars”, men det var ikke et forløb, som hun var involveret i. Hun ved ikke, hvornår det skulle være sket. Hun erindrer ikke, hvordan ordene faldt, men det var ”omkring Inger og sagen”. I forbindelse med den oprindelige orientering var de ikke inde på forhold vedrørende Statsministeriet.

Da hun efterfølgende talte med Uffe Toudal Pedersen, gav han klart udtryk for, at han var enig i den juridiske vurdering, og at der selvfølgelig ville blive administreret lovligt. Hun husker ikke, præcis hvornår hun første gang talte med Uffe Toudal Pedersen om sagen, men det var relativt kort tid efter, at hun selv var blevet orienteret. De talte løbende sammen om forskellige emner. Hun erindrer ikke, om det var Uffe Toudal Pedersen eller hende, der bragte denne sag op, men det skete under en telefonsamtale. Der var ingen tvist, eftersom der ikke var tvivl om juraen. Der var en klar tilkendegivelse om, at pressemeddelelsen var for absolut formuleret, men at administrationen ville ske inden for den juridiske ramme, som de var enige om.

På dette tidspunkt var der ikke nogen, der anvendte ordet ”instruks”. Der var en klar konstatering af, at der skulle udarbejdes retningslinjer, som udfoldede, hvad artikel 8 i Den Europæiske

Menneskerettighedskonvention indebar. Dette var en helt klassisk rådgivningsopgave for Lovafdelingen, og det var Nina Holst-Christensen og Lykke Sørensen, der samarbejdede herom.

Som hun husker det, blev hun orienteret om sagen igen, da Folketingets Ombudsmand foretog sin egen drift-undersøgelse, og muligvis også, da Udlændingestyrelsen genoptog sagerne, men hendes erindring herom er noget svag. Dette var i forsommeren 2016, hvor det i forlængelse af ombudsmandens sag stod klart, at man havde adskilt nogle par i videre omfang, end det var muligt.

Hun husker ikke, om hun var involveret i pressehenvendelsen fra Jyllands-Posten i februar 2016. Hun tror det ikke.

Hun har en svag erindring om, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet anmodede Justitsministeriet om at bistå i forbindelse med besvarelsen til ombudsmanden ultimo april 2016, som ret klart udtrykte, at der skulle være undtagelser. Dette var helt sædvanlig rådgivning fra Lovafdelingen. Hun husker ikke, at hun var involveret i denne rådgivning, eller at hun så udkast hertil, men dette var ganske sædvanligt.

Det var først i juni 2016, at det stod klart, at der var blevet adskilt nogle par i videre omfang, end det var muligt. Hun har en svag erindring om, at ombudsmanden iværksatte en undersøgelse af egen drift. Hun erindrer ikke klart, hvad Justitsministeriets bistand nærmere bestod i, men hun var klar over, at de rådgav om den generelle udlægning af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8.

Fra forsommeren 2016 husker hun endvidere, at Uffe Toudal Pedersen kontaktede hende telefonisk. Han sagde – lidt anklagende – at Justitsministeriet i begyndelsen havde rådgivet på en bestemt måde, hvorefter de i forbindelse med genoptagelse af sagerne konstaterede, at dette havde ført til adskillelser i for vidt omfang. Hun drøftede henvendelsen med Jens Teilberg Søndergaard og videregav, at Uffe Toudal Pedersen havde sagt, at Nina Holst-Christensens rådgivning var ”skredet”. Hun bad Jens Teilberg Søndergaard om at undersøge forholdet nærmere. De syntes, at det lød lidt mærkeligt, idet Justitsministeriet både af principielle og andre grunde ikke forholder sig til andre ministerområders konkrete sagsbehandling, men alene yder generel rådgivning. Både Jens Teilberg Søndergaard og Nina Holst-Christensen blev noget fortørnede over Uffe Toudal Pedersens henvendelse.

Hun blev foreholdt mail af 28. juni 2016 kl. 13.12 fra Jens Teilberg Søndergaard til hende (ekstrakten side 7134). Af mailen fremgår:

”Jeg vil lige orientere dig om sagen om adskillelse af asylpar (der også nu og da benævnes sagen om ”barnebrude”).

Du nævnte over for mig, at Uffe havde henvendt sig til dig om sagen bl.a. med en påstand om, at vores rådgivning i sagen var ”skredet”.

Jeg har nu forhørt mig på kryds og tværs hos Nina, i kontoret osv. –og jeg kan altså ikke se noget belæg for, at vores rådgivning i sagen skulle være ”skredet”. Tværtimod taler alt i sagen for, at den har været konsistent. Hertil kommer, at jeg har talt med Lykke, og hun har simpelthen svært ved at redegøre for, på hvilke punkter vores rådgivning skulle være ”skredet” – og det samme har Jesper Gori, når Thomas og Nina taler med ham. Og så er det jo svært at forholde sig til påstanden.

Baggrunden for, at spørgsmålet nu tages op af UIBM, er formentlig, at Udlændingestyrelsen skal træffe fornyet afgørelse i sagerne om adskillelse af asylpar her før sommerferien, og at de måske kommer frem til, at der er flere par, som ikke bør holdes adskilt. Vi har ikke været involveret i behandlingen af de konkrete sager, men har kun drøftet de generelle juridiske spørgsmål med UIBM.

Jeg har i lyset af sagens forløb fundet det nødvendigt at sende nedenstående mail. Høringssvaret, som jeg henviser til, er vedhæftet.

Nina er en del oprørt over, at Lykke valgte at få Uffe til at gå til dig med påstanden om, at vores rådgivning er ”skredet”, i stedet for at gå til hende eller mig. Jeg er enig med hende i, at det ikke er en ordentlig måde at gå frem på – og jeg har tænkt mig at sige det til Lykke ved det møde, som omtales i mailen nedenfor.

Skriv, ring mv., hvis du har spørgsmål. Ellers giver jeg dig lige en endelig afrapportering efter mødet.”

Hun forklarede, at Jens Teilberg Søndergaards mail beskrev det forløb, som hun netop har forklaret om. Efter at have talt med Jens Teilberg Søndergaard og Nina Holst-Christensen vendte hun tilbage til Uffe Toudal Pedersen. Hun var på dette tidspunkt på tjenesterejse. Hun husker ikke den konkrete telefonsamtale, men de var i Justitsministeriet noget pikerede. De havde anstrengt sig for at hjælpe med juridisk rådgivning, og de syntes, at det var en smule ukollegialt at prøve at gøre dem ansvarlige for den konkrete sagsbehandling, som de ikke havde været en del af. De sagde det, som det var, nemlig at Nina Holst-Christensen og Jens Teilberg Søndergaards rådgivning havde været konsistent. Det var i øvrigt ikke særligt kompliceret, hvad der skulle ske. Der skulle foretages en konkret og individuel vurdering baseret på alder og de øvrige klassiske elementer.

Hun blev foreholdt mail af 28. juni 2016 kl. 08.19 fra Jens Teilberg Søndergaard til hende (ekstrakten side 1970):

”I forlængelse af vores telefonsamtale sender jeg det eksempel, som vi har tænkt os at sende til UIBM. Lykke har nævnt den pågældende case som en tilfældegruppe, de gerne vil have vores vurdering af.

Kan du (og eventuelt ministeren) godkende?”

Hun blev endvidere foreholdt sin svarmail af 28. juni 2016 kl. 17.25 (ekstrakten side 1970), hvoraf fremgår:

”Det er meget fint – jeg orienterer ministeren om det samlede billede.”

Adspurg, hvorfor hun og ministeren skulle forholde sig til et konkret eksempel, forklarede hun, at alt, hvad man gør i Justitsministeriet, som i andre ministerier sker på ministerens mandat og dermed er ministerens ansvar. Når Justitsministeriet rådgiver generelt om tvivlsspørgsmål, må det pågældende fagministerium selv anvende rådgivningen i sin konkrete retsanvendelse, og Justitsministeriet yder i disse tilfælde generel rådgivning underlagt ministerens ministeransvar. Hvis der havde været tale om svær jura, tvivl eller manglende fortolkningsbidrag om praksis, ville man have lagt et notat op til justitsministeren med en gengivelse af, hvad Justitsministeriet var blevet spurgt om, og en indstilling om, hvordan retstilstanden efter Justitsministeriets opfattelse var på dette konkrete område. Retstilstanden er ofte ikke specielt klar, heller ikke på menneskerettens område. Notatet ville i givet fald indeholde argumenter i forskellige retninger og en konklusion om, hvilken rådgivning embedsværket indstillede, at der skulle ydes. I sådanne tilfælde ”lægger man justitsministerens hoved på blokken” vedrørende noget, som det i sidste ende vil være op til den dømmende myndighed at vurdere. Det var meget usædvanligt for Justitsministeriet at lægge hovedet på blokken vedrørende udfaldet af en konkret vurdering i en konkret sag. I et sådant tilfælde vurderer man, hvad – i sidste ende – Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol konkret vil nå frem til.

Ønsket om at gøre retningslinjerne mest muligt anvendelige i forhold til dem, der skulle administrere, tilsagde, at der med fordel kunne indsættes nogle eksempler. Det ville have været meget usædvanligt, hvis Lovafdelingen havde tilkendegivet, at eksemplet holdt hele vejen, uden at have givet justitsministeren mulighed for at kende til det.

Hendes orientering af justitsministeren om det samlede billede var ikke så meget vedrørende den konkrete rådgivning. Den skulle forelægges, som den nu skulle, idet de ”lagde hovedet på blokken” vedrørende et konkret eksempel. Orienteringen angik snarere det samlede billede af ombudsmandsundersøgelsen og af, at der var adskilt for mange par, samt antydningen af, at Justitsministeriets rådgivning var skredet, og at Udlændinge-, Integrations-, og Boligministeriet mente, at Justitsministeriet på den måde havde del og lod i, at der var sket adskillelser i for vidt omfang.

Det var meget usædvanligt, at Justitsministeriet tog stilling til konkrete sager, men i denne sag var det nødvendigt at tage stilling til det konkrete eksempel for at lave nogle brugbare retningslinjer, der kunne anvendes i praksis. I disse tilfælde er det bedst at kunne komme med nogle eksempler. Det var ikke unikt, men dog usædvanligt. Eksemplet skulle vise, hvad anvendelsen konkret førte til i praksis, men de konkrete sager ville altid skulle afgøres i det enkelte ministerium.

Hun blev foreholdt det konkrete eksempel (ekstrakten side 1971), hvoraf fremgår:

”Forudsætninger:

Et par bestående af en kvinde på 16 år og en mand på 22 år. Kvinden er gravid, eller parret har et mindreårigt barn. Det lægges til grund, at parret ikke kan få dispensation fra kommunen til at indgå ægteskab (såkaldt kongebrev).

Det forventes, at adskillelsen vil vare 4 mdr. med henvisning til sagsbehandlingstiden i asylsager. Det lægges i denne forbindelse til grund, at parret har mulighed for at besøge hinanden i den periode, adskillelsen varer.

Vurdering:

Det er Justitsministeriets opfattelse, at det vil være muligt at adskille et sådant par, medmindre der foreligger helt særlige omstændigheder, f.eks. at forældrene er traumatiserede, og hvor den fortsatte forældreevne og omsorg for barnet vil være afhængig af, at forældrene bor sammen med barnet.”

Hun forklarede hertil, at hun tvivler på, at justitsministeren og hun var særlig meget omkring eksemplet. Hvis Nina Holst-Christensen og Jens Teilberg Søndergaard havde tilkendegivet, at dette var deres vurdering, ville justitsministeren og hun formentligt have sagt, at dette lød rigtigt. På det tidspunkt var justitsministeren og hun på tjenesterejse på USA's vestkyst, og hun stillede derfor næppe selv spørgsmål til Nina Holst-Christensen eller Jens Teilberg Søndergaard om det konkrete eksempel. Det var et eksempel, som Justitsministeriets menneskeretsekspert kom frem til som led i en generel vurdering om alder, helbred, traumer, børn mv. Hun var således ikke selv nede i ”maskinrummet” i forbindelse med udarbejdelsen af eksemplet. Hun erindrer ikke andet om de kriterier, der blev lagt ned over den menneskeretlige vurdering, end at det var relativt sædvanlige elementer, der blev lagt ind i den konkrete og individuelle vurdering, som skulle foretages. Hun erindrer heller drøftelser herom forud for tjenesterejsen. Hun erindrer ikke at have talt med Nina Holst-Christensen i denne del af forløbet, men alene med Jens Teilberg Søndergaard. Adspurgt, om denne drøftelse havde kredset om proportionalitetsvurderingen, forklarede hun, at dette lyder rigtigt.

Hun husker det videre samarbejde med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet efter henvendelsen fra Uffe Toudal Pedersen om, at Justitsministeriets rådgivning skulle være skredet, således, at de blev lidt mere opmærksomme på formaliteterne i samarbejdet. De to ministerier lå i samme hus og var vokset ud af samme ministerium, ligesom de – navnlig kerneeksperterne – siden efteråret 2015 havde arbejdet tæt sammen i nærmest døgndrift om særligt flygtninge-/ migrantkrisen og fremmedkrigere. Men der var ingen tvivl om, at de i forbindelse med denne sag blev opmærksomme på at holde samarbejdet lidt mere formelt.

Hun har ingen erindring om at være involveret i dialogen mellem henholdsvis Jens Teilberg Søndergaard og Caroline Østergaard Nielsen fra Justitsministeriet og Lykke Sørensen og Jesper Gori fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om udarbejdelsen af notatet om retningslinjer for adskillelse.

Hun erindrer heller ikke at have været involveret i udarbejdelsen af et talepapir til statsministeren i december 2016.

Hun blev foreholdt en kalenderindkaldelse sendt den 7. december 2016 kl. 19.52 fra justitsministerens sekretær til hende, Jens Teilberg Søndergaard og Caroline Østergaard Nielsen om et møde næste morgen, den 8. december 2016 kl. 8.00, med emnet ”Møde hos integrationsministeren om barnebrudsnotat med BBB + JTS + CON” (ekstrakten side 7155). Hun forklarede hertil, at hun husker mødet. Søren Pape kendte på dette tidspunkt alene sagen fra debatten i Folketinget og pressen. Det var et meget kort møde i udlændinge- og integrationsministerens mødesal, og det var grundlæggende et møde, hvor man kiggede på hinanden og sagde: ”Det er så sådan, det er”, hvorefter man kunne sende notatet om retningslinjer til ombudsmanden. De må have forelagt notatet for Søren Pape forud for mødet, idet Justitsministeriet med notatet havde lagt ”hovedet på blokken” i forhold til ombudsmanden, herunder vedrørende udlægningen af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Hun erindrer ikke, om Søren Pape og hun havde drøftet notatet mundtligt. Det var kort efter, at Søren Pape var tiltrådt som justitsminister, og hun havde formentlig blot orienteret ham om, at Lovafdelingen sammen med kollegerne i Udlændinge- og Integrationsministeriet havde udarbejdet det pågældende notat, der fastslog juraen, og at notatet nu skulle sendes til ombudsmanden. Hun erindrer ikke baggrunden for indkaldelsen til mødet den 8. december 2016, eller hvem der tog initiativ til mødet.

Hun erindrer ikke, at hun hørte om det møde i Statsministeriet, hvor ombudsmanden udtrykte bekymring for, hvordan udlændinge- og integrationsministeren ville modtage hans udtalelse.

Udkastet til ombudsmandens udtalelse i februar 2017 blev lagt til hende. Som hun husker det, orienterede Jens Teilberg Søndergaard hende også om udkastet. Udtalelsen var ikke overraskende, og konklusionen var klar. Hun læste næppe udtalelsen i sin helhed, men hun kan godt have læst konklusionen. Hun var ikke overrasket over udfaldet. Hun erindrer ikke, at udkastet

til ombudsmandsudtalelsen gav anledning til drøftelser eller overvejelser internt i Justitsministeriet. Der var løbende kontakt mellem Justitsministeriet og Udlændinge- og Integrationsministeriet, men det var ikke noget, som hun var involveret i.

Med hensyn til henvendelsen i februar 2019 fra Folketingets Ombudsmand til Udlændinge- og Integrationsministeriet (ekstrakten side 5047 ff.) i anledning af Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 til Nils Bak (ekstrakten side 5046) forklarede hun, at hun ikke erindrer forløbet nærmere. Hun læste om sagen i pressen, men hun blev ikke orienteret om, hvordan Udlændinge- og Integrationsministeriet håndterede sagen i forhold til ombudsmanden. Hun husker ikke, hvad hun nærmere tænkte, da hun læste om det i pressen. Det talte for sig selv.

Hun blev foreholdt mail af 11. april 2019 kl. 17.44 fra Jens Teilberg Søndergaard til Anders Sparholt Jørgensen (ekstrakten side 7247) med Jens Teilberg Søndergaards notat af 8. april 2019 om beskrivelse af sagsforløbet (ekstrakten side 7248). Af notatet fremgår:

”Beskrivelse af forløb den 5. april 2019 vedrørende besvarelser af en række spørgsmål til Folketinget vedrørende den såkaldte ”barnebruds”-sag

Samtale mellem Barbara Berthelsen og Jens Teilberg Søndergaard, hvor BB oplyser, at hun aftenen før har talt med Lykke Sørensen, der havde sagt, at hun ikke var tilfreds med svarene, som UIM havde givet til Folketinget om telefonssamtalen, der fandt sted den 22. juni om e-mailen af 10. februar 2016.

JTS finder ved hjælp fra Anders Sparholt frem til, at det må dreje sig om UUI 445 og 446.

JTS taler med LS, der oplyser, at det er hendes opfattelse, at ministeren, Mark Thorsen, Jonas og Jesper Gori blev informeret om det nærmere indhold af e-mailen i forlængelse af telefonsamtalen. Hun oplyser desuden, at hun har sagt dette til Christian Hesthaven, da han ringede tidligere på ugen og oplyste hende om, at disse svar ville blive sendt til Folketinget. JTS bad LS overveje, om han kunne gå videre med oplysningerne. Hun ville vende tilbage derom.

JTS oplyser BB om status i sagen.

LS vender tilbage og siger, at JTS godt kan gå videre med oplysningerne.

BB taler med CH, og der aftales et møde den 8. april 2019. CH oplyser umiddelbart, at ministeren har fastholdt, at hun ikke havde nærmere kendskab til e-mailens indhold.”

Hun forklarede til notatet, at det var første gang, at hun blev involveret i denne problemstilling. Det var en torsdag aften, hvor hun hjemme hos sig selv ret usædvanligt blev ringet op af Lykke Sørensen, der på det tidspunkt arbejdede på Justitsministeriets område. Lykke Sørensen spurgte, hvad hun skulle gøre, idet hun havde læst en presseomtale af besvarelsen til Folketinget og ikke kunne genkende billedet. Lykke Sørensen oplyste, at hun huskede forløbet således, at hun havde orienteret om mailen, herunder indholdet. Hun opfordrede Lykke Sørensen til den følgende dag at tale med Jens Teilberg Søndergaard om, hvordan de kunne videreformidle oplysningerne til Udlændinge- og Integrationsministeriet. Lykke Sørensen fortalte hende endvidere, at hun forud for besvarelsen til Folketinget havde talt med Christian Hesthaven og under denne samtale havde prøvet at sige til ham, at hun huskede forløbet anderledes, men dette havde han ikke villet høre om. Hun fik indtryk af, at det, som Lykke Sørensen nu fortalte til hende, var det samme, som Lykke Sørensen havde prøvet at sige til Christian Hesthaven.

Som hun husker det, talte hun med Jens Teilberg Søndergaard om fredagen. De blev enige om, at hun skulle gå ned til Christian Hesthaven på hans kontor. Her fortalte hun Christian Hesthaven, at Lykke Sørensen havde henvendt sig med disse oplysninger, og at det nu handlede om at håndtere oplysningerne bedst muligt, først og fremmest således, at udlændinge- og integrationsministeren blev bekendt med oplysningerne, idet hun ikke havde kendt til dem i forbindelse med besvarelsen til Folketinget. Christian Hesthaven kunne imidlertid ikke genkende Lykke Sørensens forklaring om samtalen. Han sagde, at Lykke Sørensens gengivelse ikke var korrekt. Han sagde, at Lykke Sørensen ikke havde sagt til ham, at hun havde oplevet forløbet med Henrik Grunnets mail anderledes end ministeren, og at han havde stoppet Lykke Sørensen.

Christian Hesthaven og hun blev enige om at mødes igen om mandagen sammen med nogle af deres medarbejdere til en drøftelse af, hvordan der bedst muligt blev fulgt op på situationen. Grunden til, at Justitsministeriet gik aktivt ind i det, var, at der var afgivet et kategorisk svar til Folketinget om, hvad der var passeret, og at den pågældende minister ikke, da man afgav besvarelsen til Folketinget, havde været bekendt med, at en tidligere medarbejder sagde noget andet om forløbet. Den viden skulle ministeren bibringes for at kunne tage stilling til, hvordan der skulle følges op på det over for Folketinget, således at ingen efterfølgende kunne hævde, at der var givet ufyldstgørende oplysninger. Som Justitsministeriet så det, var der tale om klassisk ministerbetjening og håndtering af Folketinget.

Som hun husker det, refererede Christian Hesthaven sin samtale med Lykke Sørensen ved at sige: ”Jeg stoppede hende”. Han nægtede at være blevet informeret om, at Lykke Sørensen havde informeret ministeren om indholdet af Henrik Grunnets mail.

Under mødet på Christian Hesthavens kontor om fredagen talte Christian Hesthaven og hun om klassisk embedsmandshåndtering i forhold til at sikre, at der ikke var tvivl om, at der var givet fyldestgørende oplysninger om det oprindelige forløb. Det er ikke usædvanligt, at folk har forskellige opfattelser af, hvad der er passeret, men det skal komme frem på en sådan måde, at der

ikke er tvivl om, at der er givet et fyldestgørende billede. De talte også om håndteringen af forløbet med Lykke Sørensen, idet der var forskellige udlægninger af, hvad Christian Hesthaven vidste før afgivelsen af svaret til Folketinget.

På mødet om mandagen drøftede de, hvad der var det rigtige og det kloge at gøre. Christian Hesthaven og hun var tidligere kolleger i Justitsministeriet. Hun erindrer ikke, om hun gjorde noget særligt i tiden mellem mødet om fredagen og om mandagen, men hun kan have talt med sine kolleger om sagen.

Hun blev foreholdt referat af mødet mandag den 8. april 2019 (ekstrakten side 7250-7251), hvoraf fremgår:

”Deltagere: Christian Hesthaven (CHE), Katrine Ledam (KLR), Barbara Bertelsen (BBB), Jens Teilberg Søndergaard (JTS) og Anders Sparholt (ASP) (ref)

BBB redegjorde kort for sin samtale med Lykke Sørensen (LS) torsdag den 4. april 2019, hvor LS havde oplyst, at hun havde læst presseomtalen af Udlændinge- og Integrationsministeriets svar på UUI (Alm. del) spørgsmål nr. 445 og 446 og ikke kunne genkende billedet. LS oplyste, at hun havde orienteret udlændinge- og integrationsministeren, den særlige rådgiver i UIM, Jonas From Soelberg og Jesper Gori om indholdet af den mail, der er omtalt i spørgsmål nr. 446. LS havde endvidere oplyst, at hun havde fortalt CHE herom under deres samtale den 1. april 2019, men at ikke ønskede at høre dette.

JTS redegjorde for sin efterfølgende samtale med LS. LS havde oplyst, at ministeriet var blevet orienteret om indholdet af mailen (fremgår ”sandsynligvis” af svaret på spm 445), og at det ikke var korrekt, at ministeren ikke havde kendskab til det nærmere indhold af mailen (modsat svaret på spm 446).

CHE henviste til, at spørgsmålet om henvendelse til tidligere medarbejdere kort var blevet drøftet på mødet i Statsministeriet den 29. marts 2019. Der var her enighed om, at der ikke skulle tages kontakt til tidligere medarbejdere, fordi de ikke kunne pålægges at svare, men at de relevante telefonisk skulle orienteres umiddelbart forud for besvarelsen af spørgsmålene. Det skulle i den forbindelse understreges, at formålet med telefonsamtalen ikke var at bede om bidrag, men LS var uanset begyndt at forklare sin opfattelse af forløbet. CHE havde i den forbindelse henvist til, at formålet med samtalen ikke var at indhente bidrag.

CHE redegjorde overordnet for forløbet i juni 2017. Udlændinge- og Integrationsministeriet havde oplyst til Folketinget, at der ikke fandtes oplysninger på skrift om concernledelsesmødet, hvorefter Udlændingestyrelsen havde fundet den omtalte

mail aftenen før et samråd om sagen. Fokus havde derfor været på at korrigere oplysningen om, at der ikke fandtes noget på skrift. På den baggrund havde der været formentlig 2 telefonsamtaler mellem LS og Tanja Franck. Udlændinge- og Integrationsministeren og den særlige rådgiver har i forbindelse med besvarelsen af spørgsmål nr. 445 og 446 oplyst, at de havde hørt om mailen og behovet for at korrigere over for FT, men har oplyst ikke at kende til det nærmere indhold af mailen. CHE oplyste, at han i forhold til indholdet af de nævnte svar over for udlændinge- og integrationsministeren og den særlige rådgiver havde sagt, at ift. oplysningerne om, hvad de vidste om mailen ”fløj solo”, da hverken han eller KLR havde været i Udlændinge- og Integrationsministeriet på daværende tidspunkt (juni 2017).

BBB redegjorde kort for, at det ikke var vurderingen, at der rent retligt var en pligt til at korrigere over for Folketinget på baggrund af en tidligere medarbejders frivilligt afgivne oplysninger vedrørende kendskabet til indholdet af den nævnte mail. Men at det gav anledning til overvejelser ift. ministerbetjening og risikominimering for ministeren ift. oplysningen. JTS supplerede, at problemet i sagen i givet fald bliver svaret om manglende kendskab til det nærmere indhold af mailen. BBB opfordrede endvidere til at huske simplicitet, idet der var tale om en mail på 1,5 linje, og at overveje håndtering af oplysningerne fra LS også i det lys og i forhold til udlændinge- og integrationsministeren. CHE oplyste, at udlændinge- og integrationsministeren var mundtligt orienteret om oplysningerne fra LS. BBB nævnte behovet for at overveje, at udlændinge- og integrationsministeren blev orienteret om risikoen ved ikke at få håndteret de nye oplysninger nu.

CHE oplyste, at Udlændinge- og Integrationsministeriet ville udarbejde en sagsfremstilling, som ville blive clearret med Justitsministeriet i forbindelse med et svar på et opfølgende spørgsmål, hvor der ville blive lagt op til, at det skulle fremgå, at besvarelsen af spørgsmål nr. 446 var baseret på ministerens erindring.”

Hun forklarede hertil, at der blev udarbejdet et detaljeret referat, idet der var tale om en sag, hvor der indgik forskellige opfattelser af, hvad der var passeret – både under det oprindelige forløb med Lykke Sørensens orientering af departementet om Henrik Grunnets mail og under telefonsamtalen mellem Christian Hesthaven og Lykke Sørensen primo april 2019. Det skulle derfor sikres, at der i det efterfølgende forløb ikke var nogen tvivl om, hvem der havde sagt hvad. Referatet gengiver efter hendes erindring, hvad der blev sagt på mødet, selvom det muligvis kan være en smule indforstået visse steder. Hun ved ikke, om referatet blev sendt til alle mødedeltagerne.

Hun blev foreholdt Jens Teilberg Søndergaards forklaring om, at han den 29. marts 2019 havde deltaget i et møde i Statsministeriet med blandt andre Christian Hesthaven og Christian Kettel

Thomsen, under hvilket møde man blandt andet havde drøftet, om man havde pligt til at høre tidligere medarbejdere. Hun forklarede hertil, at hun givetvis var orienteret om Jens Teilberg Søndergaards deltagelse i mødet, men hun husker det ikke nærmere.

Med hensyn til det første afsnit i referatet af mødet den 8. april 2019 husker hun, at Christian Hesthaven blev noget fortørnet, da hun orienterede ham om Lykke Sørensens henvendelse. Det var han også blevet under deres drøftelse om fredagen, idet han huskede samtalen meget anderledes.

Med hensyn til anden halvdel af tredje afsnit af referatet husker hun Christians Hesthavens gengivelse af samtalen med Lykke Sørensen således, at Lykke Sørensen var gået i gang med at ville tale om det oprindelige forløb, men at han havde stoppet hende. Christian Hesthaven holdt meget klart fast i, at han under samtalen ikke havde hørt om, hvad der efter Lykke Sørensens opfattelse var foregået den 22. juni 2017. Hun husker ikke, om de på mødet spurgte Christian Hesthaven om, hvorfor han havde stoppet Lykke Sørensen. Der var forskellige udlægninger af, hvad der var passeret, og der var helt sikkert også følelser involveret i forhold til, at man følte sig beklippet. Det var en svær samtale. Hun husker ikke, at de talte om, hvilket formål Christian Hesthaven havde haft med sin opringning til Lykke Sørensen.

Det var et møde, hvor de var i en grundlæggende konflikt som følge af, at der var to forskellige udlægninger af, hvad der var passeret. Christian Hesthaven havde været meget klar i mælet om, at han ikke mente, at Lykke Sørensen havde ret i sin udlægning, mens hun selv var meget klar i mælet om, at Lykke Sørensen havde fortalt hende noget andet. Christian Hesthaven var også meget klar i mælet om, at han allerede af den grund ikke havde viderebragt oplysningen til ministeren, inden ministeren svarede Folketinget. På mødet sagde de til Christian Hesthaven, at han var nødt til at orientere ministeren om Lykke Sørensens forklaring både vedrørende det oprindelige forløb og vedrørende Lykke Sørensens opfattelse af telefonsamtalen med ham. Begge dele skulle nødvendigvis komme til udlændinge- og integrationsministerens kundskab, idet det ville være den eneste måde at klæde ministeren på til at varetage sine interesser over for Folketinget.

Med hensyn til oplysningen i referatets andet sidste afsnit om, at Christian Hesthaven oplyste, at udlændinge- og integrationsministeren havde været mundtligt orienteret om oplysningerne fra Lykke Sørensen, forstod hun klart dette som noget efterfølgende. Orienteringen af ministeren kunne være sket efter, at hun havde talt med Christian Hesthaven på hans kontor om fredagen. Hun forstår det således, at Christian Hesthaven havde orienteret udlændinge- og integrationsministeren om det, som hun havde fortalt ham om fredagen. De talte om, at det ville være hensigtsmæssigt tillige at lave en skriftlig forelæggelse for ministeren for at sikre, at man havde det hele med, herunder med henblik på en supplerende besvarelse til Folketinget.

Set fra hendes og Justitsministeriets perspektiv var det ikke så afgørende, om man oprindeligt havde haft pligt til at spørge Lykke Sørensen, men nu, hvor man havde oplysningerne, handlede det om at håndtere det bedst muligt af hensyn til ministerens interesser, herunder at sørge for, at man ikke efterfølgende kunne blive beskyldt for ikke at have givet fyldestgørende oplysninger til Folketinget.

Helt grundlæggende havde man givet en besvarelse til Folketinget, der var baseret på udlændinge- og integrationsministerens egen erindring af forløbet, men af ordvalget i besvarelsen fremstod beskrivelsen af forløbet som noget absolut. Nu havde man yderligere oplysninger om, at ikke alle involverede var enige i den udlægning af forløbet, der fremgik af besvarelsen. Derfor skulle udlændinge- og integrationsministeren have lejlighed til at præcisere over for Folketinget, at svaret var baseret på hendes egen erindring af forløbet, så der ikke var nogen, der bagefter kunne hævde, at ministeren havde givet misvisende oplysninger til Folketinget.

Adspurg, om Christian Hesthaven nævnte, hvilke undersøgelser man havde foretaget i Udlændinge- og Integrationsministeriet, inden man sendte besvarelsen til Folketinget, forklarede hun, at Udlændinge- og Integrationsministeriet var meget klar i mælet om, at de, der var tilbage i ministeriet, bekræftede udlændinge- og integrationsministerens udlægning.

Med hensyn til Jens Teilberg Søndergaards supplerende bemærkning i andet sidste afsnit i referatet af mødet den 8. april 2019 om, at problemet i sagen i givet fald ville blive svaret om manglende kendskab til det nærmere indhold af mailen, hang denne bemærkning sammen med, at Christian Hesthaven var meget optaget af forskellen mellem at kende til *eksistensen* af mailen og at kende til *indholdet* af mailen. Dette skulle efter hendes opfattelse ses i forhold til, at der var tale om en mail på kun halvanden linje.

Den risiko ved ikke at få håndteret de nye oplysninger, som hun nævnte på mødet den 8. april 2019, og som er gengivet sidst i andet sidste afsnit i referatet, var udtryk for, at hun fandt det meget vigtigt, at det blev sagt til udlændinge- og integrationsministeren, at der ville være en risiko ved ikke at supplere sin besvarelse til Folketinget. Der endte også med at komme en supplerende besvarelse fra ministeren til Folketinget.

Hun blev foreholdt mailtråd af 9. december 2016 kl. 10.51-11.06 mellem Inger Støjberg, Uffe Toudal Pedersen og Louise Nielsen om ændringer i talelinjen vedrørende notatet om adskillelse som følge af Justitsministeriets kommentarer (ekstrakten side 6871). Hertil forklarede hun, at hun ikke kendte til ændringerne.

Hun blev på ny foreholdt Søren Pinds forklaring (afhøringsprotokollen side 215) om kontakten til Lars Løkke Rasmussen. Hun forklarede hertil, at hun ikke kan tidsfæste Søren Pinds oplysning om sin henvendelse til Lars Løkke Rasmussen til nærmere end forsommeren eller sommeren 2016 og det tidspunkt, hvor der var spændinger mellem Justitsministeriet og Udlændinge-

Integrations- og Boligministeriet. Det var lang tid efter, at Søren Pind havde fået den oprindelige orientering. Det er rigtigt, at det tidspunkt, hvor der var spændinger mellem Justitsministeriet og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, var i sommeren 2016. Hun husker det således, at Søren Pind sagde til hende, at han havde sendt en sms til Lars Løkke Rasmussen, men hun husker ikke, hvornår han fortalte det, eller hvad hans sms nærmere gik ud på.

Foreholdt Søren Pinds forklaring om, at det var svært at trænge igennem med budskabet i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet (afhøringsprotokollen side 215), forklarede hun, at hun mere husker det som om, at det var en friktionsfyldt stemning, fordi man var nødt til at stå meget fast på sin rådgivning, hvilket man også gjorde, og det var derfor, at stemningen var dårlig. Der var også den kollegiale omsorg for hinanden. Det var en svær sag, og der var samtidig en offentlig debat herom, som kun pegede i én retning. De befandt sig desuden midt i flygtninge-/migrantkrisen. Hun ved ikke, hvad Søren Pind nærmere mente, men det er korrekt, at den oprindelige vurdering, som Justitsministeriet og Lykke Sørensen var enige om, ikke var en velkommen vurdering hos udlændinge-, integrations- og boligministeren. Det stod klart, at ministeren ønskede noget andet. Hun erindrer ikke, at de talte om, at det var svært at trænge igennem, men de skulle stå fast, og det kunne ikke være anderledes. Det var hårdt at være i.

Hun erindrer ikke, om hun efterfølgende blev orienteret om, hvorvidt det var svært for Lykke Sørensen at trænge igennem i forhold til ministeren. Det var en sag, der var svær, og hvor Justitsministeriet var nødt til at blive stående for at hjælpe med at håndtere både presse, Folketinget og ombudsmand rigtigt. Dette var hjælp og bistand til kollegerne i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

Med hensyn til den oprindelige orientering efter pressemeddelelsen den 10. februar 2016 forklarede hun, at når hun overhovedet blev orienteret, skyldtes det ikke, at der var tvivl om juraen, men for at hun kunne blive klædt på, hvis hun skulle blive kontaktet af departementschefen i Udlændinge-, Integrations-, og Boligministeriet. Hendes orientering af Søren Pind var på samme måde for at klæde ham på, hvis han skulle blive kontaktet af sin ministerkollega. Hun husker ikke præcis, hvornår hun orienterede Søren Pind, men det var umiddelbart efter orienteringen af hende. Hun husker ikke sin orientering således, at hun skulle have sagt, at Justitsministeriets vurdering havde været uvelkommen, men på det tidspunkt havde udlændinge- og integrationsministeren allerede udsendt sin pressemeddelelse, der var udtryk for den politiske intention, og som lå et andet sted end deres rådgivning om, at der skulle være en konkret og individuel vurdering, herunder med den konsekvens, at der kunne være nogle par, som ikke kunne adskilles.

Hun har ikke yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

Kl. 10.30 mødte Carsten Madsen. Han bekræftede, at han fortsat er ansat i staten. Han blev herefter vejledt om, at han ikke har pligt til at udtale sig.

Han blev orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Carsten Madsen forklarede, at han blev cand.jur. i 1999, hvorefter han blev ansat i Justitsministeriet. I 2016/17 var han kontorchef i Forvaltningsretskontoret i Lovafdelingen. Han rokerede til Statsministeriet omkring oktober 2017.

Han var ikke en af de primære kontaktpersoner til Udlændinge- og Integrations- og Boligministeriet i sagen om indkvartering af gifte eller samlevende mindreårige. Det var alene få gange, hvor han talte med Udlændinge- og Integrations- og Boligministeriet om sagen, og det var i givet fald Jesper Gori, som han talte med.

På et tidspunkt i første halvdel af marts 2016 kom Jesper Gori og Anna-Sophie Saugmann-Jensen op på hans kontor for at vende nogle spørgsmål.

Han blev foreholdt mail af 9. marts 2016 kl. 08.30 fra Lykke Sørensen til Jesper Gori (ekstrakten side 438), hvoraf fremgår:

”Når du alligevel er hos Carsten Madsen, bør vi nok få afklaret, om det fortsat er faktisk forvaltningsvirksomhed, når US efter en konkret vurdering, herunder efter EMRK, beslutter, om et par kan indkvarteres sammen eller hver for sig. I min verden nærmer det sig en afgørelse. Og kan den i givet fald påklages til UIBM.”

Han blev endvidere foreholdt mail af 9. marts 2016 kl. 10.01 fra Jesper Gori til ham (ekstrakten side 438), hvoraf fremgår:

”Jeg kigger forbi efter et møde kl. 10 om disse spørgsmål.”

Han forklarede til disse to mails, at han ikke erindrer, at der havde været kontakt om sagen før den 9. marts 2016.

Han husker ikke med stor præcision drøftelsen med Jesper Gori om sondringen mellem faktisk forvaltningsvirksomhed og afgørelsesvirksomhed. Som han husker det, var hovedtemaet derimod, om udlændinge-, integrations- og boligministeren kunne kalde sagerne ind til afgørelse

på sit bord eller alternativt give konkrete instrukser om, hvordan de enkelte sager skulle afgøres. Spørgsmålet om partshøring kom lidt en passant. Han erindrer ikke, om problemstillingen vedrørende call-in eller afgørelse af de konkrete sager kom op, fordi udlændinge-, integrations- og boligministeren havde udtrykt ønske herom, men det må det næsten have været, idet det lå i konteksten, at dette havde været et tema. De drøftede, om det juridisk ville kunne lade sig gøre. Han erindrer det således, at Jesper Gori og Anna-Sophie Saugmann-Jensen hældede til, at ministeren formentlig ikke kunne lave call-in. De kiggede i bøgerne og talte om det, hvorefter de konstaterede, at det nok ikke var så sikkert, at ministeren ikke kunne gøre dette. Én ting var, hvad man rent juridisk kunne, men de drøftede også, om det i givet fald ville være klogt ud fra en mere politisk vinkel. Her var der en bred enighed om, at det ikke ville være hensigtsmæssigt. Men det var ministeren, der bestemte, og når det ikke var forbudt, ville hun kunne gøre det. Samtidig var der også en mere juridisk vinkel på det, hvor de ikke udelukkede, at udlændinge-, integrations- og boligministeren kunne gå ind i sagerne. Han erindrer ikke de nærmere juridiske overvejelser herom. I samme forbindelse drøftede de også rekurs, herunder rekurs i sager med beslutninger om at flytte folk. Han erindrer ikke de nærmere forvaltningsretlige detaljer i denne drøftelse.

Han blev foreholdt mail af 9. marts 2016 kl. 13.15 fra Jesper Gori til Lykke Sørensen (ekstrakten side 480-481), hvoraf fremgår:

”Blot til orientering:

Den første melding fra Carsten Madsen - han afstemmer hurtigt med Jens - er følgende:

- Når kompetencen ved lov er tillagt den underordnede myndighed, er der ikke adgang til call-in for den overordnede myndighed
- Om den overordnede myndighed i øvrigt kan gøre brug af de sædvanlige overordningsbeføjelser, afhænger af lovgivningen om afskæring af rekurs
- Er der ikke anvisninger herom i loven eller forarbejderne, afhænger det af formålet med afskæringen af rekurs
- Er formålet at undgå politisk involvering, er der færre beføjelser; er formålet af administrativ karakter (det må være formå let her) er der flere/alle beføjelser, formentlig inkl. generelle og konkrete tjenestebefalinger forud for en sags afgørelse

Jeg tænker derfor, at vi ikke kan bruge dette argument for at undgå ministerens involvering. Til gengæld er der - set fra min stol - gode argumenter for alligevel at holde ministeren ude af de konkrete sager: det giver mulighed for, at hun kan indtage den principielle holdning, mens myndighederne konkret vurderer de enkelte sager. Og det minder om tilgangen ved sager om opholdspligt irt tålt ophold. Men

efter et lidt stormfuldt møde i morges, hvor både jeg og Uffe måtte fastholde, at myndighederne ikke kan handle ulovligt på instruktion, ved jeg ikke, om ministeren er enig heri. Spørgsmålet er hurtigt vendt, men ikke afklaret med Uffe.

På spørgsmålet om grænsen mellem faktisk forvaltningsvirksomhed og afgørelsesvirksomhed nævnte Carsten, at vi må kunne fastholde, at lovgivers ønske har været at afskære rekurs for afgørelser om flyttepåbud - og dermed så meget desto mere afskære rekurs for US's bestemmelse om indkvartering, der træder forud for flyttepåbuddet, uanset om der er tale om faktisk forvaltningsvirksomhed eller eventuelt en afgørelse. Noget andet er, at vi kan - og nok bør - tilkendegive, at parterne tillægges partsrettigheder (partshøring mv.) som følge af karakteren af disse bestemmelser/beslutninger. Det indvirker bare ikke, er argumentet, på spørgsmålet om rekurs.

I øvrigt var udfaldet af mødet en bestilling om, at jeg med JM undersøger, om vores uroligheder ift. internationale konventioner mindskes i tilstrækkelig grad, hvis parret nok adskilles, men indkvarteres på samme center. Anni oplyste hertil under hånden, at der tidligere har været en sag om bigami (mand indrejst med to koner), hvor parterne blev særskilt indkvarteret i værelser, der stødte op mod hinanden.”

Han forklarede, at gengivelsen af drøftelserne mellem ham og Jesper Gori i hans erindring ser rigtig ud, men at han ikke husker i detaljer, hvad de talte om. Han erindrer ikke, om Jesper Gori nævnte noget om et ”stormfuldt møde”.

Han kan ikke huske, om Jesper Gori eller Anna-Sophie Saugmann-Jensen på mødet nævnte, at embedsmændene var uenige med ministeren, bortset fra spørgsmålet om, hvorvidt sagerne skulle ind på ministerens bord. Det lå i situationen, at de alle syntes, at det ville være u hensigtsmæssigt, at konkrete sager skulle ind på ministerens bord. På udlændinge-, integrations- og boligministerens område var det generelt sådan, at man prøvede at holde konkrete sager fra sig. Han kan ikke huske, at nogen sagde til ham, at der var uenigheder med ministeren, eller at ministeren havde ønsket at få sagerne ind på sit bord til afgørelse, men han går ud fra, at det var derfor, de drøftede det. Om det skyldtes, at de gættede på, at ministeren gerne ville have sagerne ind til afgørelse, eller om ministeren havde udtrykt ønske herom, erindrer han ikke med sikkerhed.

Han erindrer ikke, at han var involveret i sagen i perioden fra den 9. marts 2016 til den 13. april 2016.

Han blev foreholdt mail af 13. april 2016 kl. 16.22 fra Anna-Sophie Saugmann-Jensen til ham (ekstrakten side 957-958), hvoraf fremgår blandt andet:

”Tak for snakken i dag.

Vi tænker at foreslå styrelsen følgende formulering vedrørende karakteren af afgørelserne om anvisning om indkvartering hhv. flyttepåbud (jeg kan evt. lige kigge forbi og knytte en bemærkning til de kantede paranteser):

"Det fremgår af lovbemærkningerne til udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 1. pkt., at beslutningen om asylansøgers indkvartering på asylcentre har karakter af faktisk forvaltningsvirksomhed. Der henvises herved til de specielle bemærkninger til bestemme/sen (nr. 17) i lovforslag nr. L 130 af 30. januar 2013.

...

[Det bemærkes afslutningsvist, at styrelsen fremadrettet - selv om den ikke er forpligtet hertil - i sager vedrørende flytning af mindreårige ægtefæller/samlevende vil orientere parterne og foretage en partshøring allerede forud for beslutningen om anvisning af indkvarteringssted efter § 42 a, stk. 7, 1. pkt.]"

...”

Han forklarede hertil, at han ikke husker at have modtaget denne mail, men at de i forbindelse med drøftelserne i marts måned også havde talt om partshøring. Forvaltningsretskontoret rådgav forskellige myndigheder bredt om forvaltningsretlige spørgsmål på mange forskellige niveauer. Nogle ringede og havde blot brug for at få bekræftet deres opfattelse af et givent spørgsmål uden at bede om Justitsministeriets formelle vurdering, og andre gange var Forvaltningsretskontoret helt nede i detaljen og skrev med på dokumenter til Folketinget, afgørelser eller andet. Som han erindrer situationen i marts 2016 vedrørende denne sag, spillede Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet bold med ham om partshøringsspørgsmålet. Han angav forskellen mellem at flytte rundt på asylansøgerne uden afgørelse herom som led i faktisk forvaltningsvirksomhed og den situation, hvor der udstedes et flyttepåbud i tilfælde af, at den pågældende asylansøger ikke flyttede frivilligt, hvilket var en afgørelse. De drøftede i den forbindelse spørgsmålet om partshøring. Han rejste her spørgsmålet, om ikke det ville være svært at flytte folk uden at partshøre. Som han husker sine betragtninger, var dette ud fra en overvejelse om oplysningspligt. Han erindrer ikke, at de drøftede den vinkel, som man senere kom ind på, nemlig at der var tale om en afgørelse, fordi beslutningen var indgribende for de pågældende asylansøgere.

Som han erindrer det, hørte han herefter ikke mere til denne sag fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Der var tale om en helt almindelig måde at rådgive på. Som han husker det, havde Jesper Gori og Anna-Sophie Saugmann-Jensen beskrevet bestemmelserne i udlændingeloven for ham i forbindelse med drøftelserne i marts 2016. Han erindrer ikke, at han reagerede på bemærkningen ”selv om man ikke er forpligtet hertil”. Han erindrer ikke mailen af 13. april 2016 eller i hvilken sammenhæng han skulle have modtaget mailen, herunder om det

var i forbindelse med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets besvarelse til ombudsmanden. Han kan heller ikke huske, hvilke tanker han gjorde sig i forhold til, om Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet var forpligtede til at partshøre. Drøftelserne i marts måned 2016 var på et overordnet ”spillen-bold-plan”, hvor hans helt umiddelbare reaktion var, at det kunne være vanskeligt at tage stilling til sagerne uden at have hørt de pågældende, men det var ikke noget, han gjorde endeligt op med sig selv.

Han blev foreholdt, at Anna-Sophie Saugmann-Jensen i sin mail af 13. april 2016 kl. 16.22 gengav de specielle bemærkninger til udlændingelovens § 42, a, stk. 7 (ekstrakten side 958). Han forklarede, at han heller ikke erindrer denne del af mailen. Han overvejede ikke, om der var tilstrækkelig hjemmel i udlændingelovens § 42 a, stk. 7, til at adskille mindreårige asylansøgere fra deres ægtefælle eller samlever. Henvendelsen fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet var blot én af mange henvendelser i løbet af en dag. Justitsministeriet tog stilling til de spørgsmål, de blev stillet. De havde ikke tid til af egen drift at overveje, om der var hjemmel i den pågældende myndigheds lovgivning. Derfor gjorde han sig ikke overvejelser om, hvorvidt der var hjemmel til adskillelserne i udlændingelovens § 42 a, stk. 7. Han husker ikke, at der var nogen, der på noget tidspunkt stillede spørgsmål om, hvorvidt der var hjemmel i udlændingelovens § 42 a, stk. 7, til at foretage adskillelserne.

Han erindrer ikke, at embedsmændene i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet skulle have givet udtryk for, at de foretrak, at Justitsministeriet kom frem til, at beslutningen om adskilt indkvartering ikke skulle anses som en afgørelse, men som et udslag af faktisk forvaltningsvirksomhed – nok snarere tværtimod. Han erindrer som nævnt ikke forløbet i april 2016. Når han kigger tilbage, er det drøftelsen i marts måned på hans kontor, som han husker, og hvor de blandt andet drøftede spørgsmålet om partshøring, hvilket der – som han husker det – var konsensus om, at man nok skulle gøre.

Han blev foreholdt mail af 21. april 2016 kl. 18.42 fra Jesper Gori til Lykke Sørensen med orientering om, at ombudsmandssagen var ”i proces” og var sendt ”både til Statsret og Forvaltningsret” (ekstrakten side 1123). Han forklarede hertil, at han ikke erindrer, hvorfor hans kontor blev involveret i besvarelsen af ombudsmandens henvendelse, men at det formentligt skyldtes, at der var et forvaltningsretligt aspekt heri.

Det eneste, han erindrer i den forbindelse, er, at Udlændingestyrelsen sendte et ret stort materiale over til ham, og at han tænkte: ”Hvorfor skal jeg kigge på alt det?”, eftersom det ikke lå i Forvaltningsretskontorets rolle uden videre at gennemgå andre myndigheders sagsakter. Hvis en myndighed var i tvivl om noget, måtte de spørge konkret herom. Justitsministeriet havde ikke ressourcer til at gennemgå et stort materiale. Han er ret sikker på, at han ikke læste materialet minutiøst igennem. Han kan ikke huske, om han orienterede Jesper Gori eller Anna-Sophie Saugmann-Jensen om, at han ikke læste alt det fremsendte materiale.

Han blev foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udkast af 15. april 2016 til brev til Folketingets Ombudsmand om en konkret sag (ekstrakten side 1227 ff.). Han forklarede, at han ikke erindrer, at han bidrog til besvarelsen af ombudsmanden. Han erindrer ikke, hvornår han i givet fald læste materialet.

Han blev foreholdt mail af 25. april 2016 kl. 12.20 fra Anna-Sophie Saugmann-Jensen til Maria Aviaja Sander Holm fra Justitsministeriets Stats- og Menneskeretskontor om mulighed for at mødes med henblik på en drøftelse af sagen og eventuelt med deltagelse af også ”Carsten (Forvaltningsretskontoret)” (ekstrakten side 1230). Han forklarede til denne mail, at han ikke erindrer, at der blev afholdt et sådant møde med hans deltagelse.

Han blev foreholdt mail af 26. april 2016 kl. 13.23 fra Maria Aviaja Sander Holm til Anna-Sophie Saugmann-Jensen og Jesper Gori med Stats- og Menneskeretskontorets forslag til ændringer til udtalelsen til ombudsmanden (ekstrakten side 1264). Han forklarede hertil, at han ikke erindrer at have været inde over udtalelsen til ombudsmanden eller bemærkningerne til udkastet til udtalelsen.

Han blev foreholdt Forvaltningsretskontorets covernotat fra omkring oktober 2017 med overskriften ”Ingen genoptagelse af anden delafgørelse i aktindsigtssagerne om barnebrudssagen” (ekstrakten side 4978 ff.). Han forklarede, at han ikke erindrer at have været involveret i dette covernotat. Som han husker det, arbejdede han fortsat i Justitsministeriet den 6. oktober 2017, men det var lige omkring dette tidspunkt, at han rokerede til Statsministeriet. Han har ingen specifik erindring om covernotatet. Det forekommer ham, at covernotatet var en reference til et teknisk spørgsmål vedrørende offentlighedslovens bestemmelser om aktindsigt i interne faglige vurderinger, og at notatet refererede til disse aktindsigtstekniske bestemmelser. Notatet er muligvis udarbejdet i forbindelse med, at de medarbejdere i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, der beskæftigede sig med aktindsigt, havde orienteret deres kolleger i Justitsministeriet, fordi de måske havde kendskab til, at begge ministerier behandlede en aktindsigtssag om samme emne. Denne udlægning er dog udtryk for hans gætværk, men det var sådan, dokumentet stod for ham, da han gennemgik det til afhøringen i kommissionen.

Han var ansat i Statsministeriet i marts 2019. Han erindrer ikke specifikt mødet i Statsministeriet den 29. marts 2019 med deltagelse af blandt andre Christian Kettel Thomsen, Christian Hesthaven og Jens Teilberg Søndergaard. Det ville være mærkeligt, hvis han ikke havde deltaget i mødet, eftersom det vedrørte juridiske spørgsmål.

Han erindrer imidlertid, at han på et tidspunkt havde en drøftelse med Christian Hesthaven vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt man skulle kontakte tidligere medarbejdere ved besvarelse af spørgsmål fra Folketinget. Der var tale om en problemstilling, hvor Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet i et svar til Folketinget skulle oplyse, om ministeren havde viden om indholdet af en mail fundet i Udlændingestyrelsen. Det var en lidt besværlig problemstilling, fordi

man havde måttet støtte sig til ministerens erindring, og Lykke Sørensen havde rettet henvendelse til Barbara Bertelsen om, at hun havde en anden erindring af det pågældende spørgsmål.

Han vil tro, at Christian Hesthaven havde taget kontakt til ham, fordi han i sin stilling var en naturlig indgang i forhold til at rette henvendelse til Statsministeriet, når man har en lidt ”bøvlet sag” mellem embedsværket og ministeren. Han husker ikke, på hvilket stadie han blev kontaktet af Christian Hesthaven, ligesom han ikke husker, hvad han svarede Christian Hesthaven. Som han husker det, endte Justitsministeriet med at opfordre Christian Hesthaven til, at Udlændinge- og Integrationsministeriet skulle få deres minister til at sende et supplerende svar til Folketinget med en ”fuldstændig varedeklarering” af, at det tidligere svar var baseret på ministerens erindring. Han tænkte formentlig herefter, at der nu var taget hånd om det.

Han blev foreholdt Justitsministeriets referat af et møde den 8. april 2019 (ekstrakten side 7250), hvoraf fremgår blandt andet:

”...

CHE henviste til, at spørgsmålet om henvendelse til tidligere medarbejdere kort var blevet drøftet på mødet i Statsministeriet den 29. marts 2019. Der var her enighed om, at der ikke skulle tages kontakt til tidligere medarbejdere, fordi de ikke kunne pålægges at svare, men at de relevante telefonisk skulle orienteres umiddelbart forud for besvarelsen af spørgsmålene. Det skulle i den forbindelse understreges, at formålet med telefonsamtalen ikke var at bede om bidrag, men LS var uanset begyndt at forklare sin opfattelse af forløbet. CHE havde i den forbindelse henvist til, at formålet med samtalen ikke var at indhente bidrag.

...”

Han forklarede hertil, at han ikke husker, at de drøftede dette på mødet den 29. marts 2016.

Han erindrer ikke, hvad Christian Hesthaven nærmere forklarede om, hvad der var sket, men essensen var, at Lykke Sørensen havde rettet henvendelse til Justitsministeriet om, at hun ikke var enig i besvarelsen til Folketinget. Som han husker det, nævnte Christian Hesthaven, at han også havde talt med Lykke Sørensen, men han husker ikke nærmere Christian Hesthavens oplysninger herom.

Adspurg, om han har yderligere oplysninger om sagen, forklarede han, at det eneste, han erindrer om sagen ud over det allerede forklarede, er, at Udlændinge-, Integrations-, og Boligministeriet i juni 2017 udsendte en pressemeddelelse, hvor de forklarede om partshøringsprincippet. I den forbindelse bistod han Jesper Gori med at formulere pressemeddelelsen, men ikke med det indholdsmæssige.

Han har ikke herudover oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

--- o0o ---

Kl. 13.00 mødte Lars Løkke Rasmussen. Han blev vejledt om, at han ikke har pligt til at udtale sig, men at sandhedspligten og strafansvaret finder anvendelse i det omfang, han udtaler sig om forhold, hvor han ikke selv måtte risikere et eventuelt strafansvar.

Han blev orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Lars Løkke Rasmussen forklarede, at han blev cand.jur. fra Københavns Universitet i 1992.

Om samarbejdet generelt mellem Statsministeriet og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet forklarede han, at det almindeligvist var statsministeren, der initierede politikudviklingen. I den forbindelse benytter man de embedsmænd, man har i sit eget ministerium, og sætter møder op med kolleger. Møder med de andre ministre vil typisk blive sat op, fordi man er i gang med at forberede et initiativ. Til eksempel kan nævnes de trepartsforhandlinger, der begyndte den 11. februar 2016, og havde til formål at sikre en bedre integration af de mere end 20.000 asylansøgere, der kom til landet i 2015. Dette skal dog ikke forstås således, at al politikudvikling begyndte i Statsministeriet. Denne periode i dansk politik var karakteriseret ved, at der gik hul på Europa, og at flygtninge gik på landevejene. Der kom mere end 20.000 asylansøgere til Danmark i 2015. Der blev tegnet et billede i offentligheden af, at det var en arbejdskraftressource, der vandrede ind over grænsen, men det viste sig, at 60 % af asylansøgerne var analfabeter. De var derfor nødt til at tage en række initiativer. Denne politikudvikling førte til regeringens samlede udspil med en pakke, der blev vedtaget den 26. januar 2016, og som indeholdt en række opstramninger, herunder den såkaldte smykkelovgivning. Denne smykkelovgivning medførte, at udlændinge-, integrations- og boligministeren og udenrigsministeren den 25. januar 2016 skulle give møde i Europa-Parlamentet.

Han ved ikke, hvordan kommunikationen var mellem embedsmændene, men han vil tro, at der var kontakt og samarbejde på alle niveauer. Statsministeriet er delt op i Udenrigsområdet (Område 1) og Indenrigsområdet (Område 2) med en afdelingschef/departementsråd for hvert område. Hvis noget har større betydning, vil han tro, at kontakten går til afdelingschefen. Derudover er der en række fagkontorer, primært med indlånede medarbejdere, som tager sig af den almindelige kontakt til andre ministeriers embedsmænd.

Han blev foreholdt Inger Støjbergs Facebook opslag af 25. januar 2016 (ekstrakten side 14), hvoraf fremgår:

”Det er fuldstændig uacceptabelt, at barnebrude indkvarteres sammen med deres ægtefæller på danske asylcentre. Det skal stoppes omgående, og det vil jeg omgående meddele Udlændingestyrelsen.

Når man opholder sig i Danmark, så gælder danske normer og regler, og det skal gøres meget klart overfor asylansøgerne.”

Hertil forklarede han, at han ikke var opmærksom på opslaget. Der var heller ikke nogen, der gjorde ham opmærksom på det. Han erindrer ikke præcist, hvornår han blev opmærksom på problemstillingen. Det, der optog ham den pågældende dag, var, at de var tæt på at vedtage pakken med opstramninger på udlændingeområdet. Han fulgte den dag – også på TV – Inger Støjberg og Kristian Jensens afhøring i Europa-Parlamentet tæt, herunder den udenlandske vinkel på de danske udlændingestrømninger. Han hæftede sig ikke ved problemstillingen med ”barnebrude”. Hans tilgang til sit arbejde er at løse uløste problemer. Når han ser på materialet i sagen, kan han se, at udlændinge- og integrationsministerens tilkendegivelser blev applauderet hele vejen rundt, og at en stor del af debatten ikke involverede ham. Derudover kan han se af sin kalender, at han dagen efter pressemeddelelsen – den 11. februar 2016 – deltog i et pressemøde om lanceringen af trepartsforhandlingerne om integration. I den forbindelse blev der stillet en række spørgsmål, men ingen spørgsmål om ”barnebrude”, ligesom der den 4. marts 2016 var en to timer lang forespørgselsdebat om værdipolitik, herunder om moskeer, hvor der heller ikke blev stillet spørgsmål om ”barnebrude”. Det var således ikke en problemstilling, der var inde på hans radar.

Han blev foreholdt en mødeindkaldelse sendt fra hans kalender den 26. januar 2016 kl. 11.51 til ”Møde med UIBM” (ekstrakten side 7112). Han forklarede hertil, at han kan se af sin egen kalender, at han ikke deltog i et møde med udlændinge- og integrationsministeren omkring den 26. januar 2016.

Han blev foreholdt en mødeindkaldelse sendt fra hans kalender den 29. januar 2016 kl. 14.38 til ”Middagsmøde med FM, UIBM, JM + Knuth og Jan E. Jørgensen (-UM, Ellemann og Søren Gade)” (ekstrakten side 7258). Hertil forklarede han, at han af sin kalender kan se, at han dagen før havde et møde med den samme personkreds, og at indkaldelsen muligvis kan have været en opfølgning herpå. Han har en klar erindring om, hvad dette møde drejede sig om. Mødet angik initiativer til integration af de mange asylansøgere, der var kommet til landet. Der var sætte-møde den 11. februar 2016 i disse to- og trepartsforhandlinger, og som led i forberedelsen heraf havde han en række forberedende møder med relevante ministre og personer i Venstres folketingsgruppe. Han har ikke nogen erindring om, at de i kanten af et af disse møder havde en drøftelse af problemstillingen om mindreårige asylansøgere med ægtefæller eller samlevende. Set fra hans perspektiv var det en ”ikke-sag”. Sagen ”breakede” i aviserne den 25. januar 2016, ministeren signalerede, at hun ville tage et initiativ, alle politiske partier applauderede, herefter blev der taget et initiativ, og problemet var herefter væk fra hans radar.

Han har ingen erindring om, at han på et tidspunkt fra slutningen af januar 2016 og ind i 2017 havde en drøftelse med Inger Støjberg om indkvarteringen på asylcentre af mindreårige i parforhold med ægtefæller eller samlevende. Han kan dog ikke fuldstændigt afvise, at de gennem en periode på halvandet år ikke vekslede ét ord om problemstillingen, men han husker ikke en sådan drøftelse. Han – og alle andre – er betydeligt mere opmærksom på sagen nu end dengang.

Til brug for forespørgselsdebatten den 4. marts 2016 modtog han et beredskab, hvoraf det fremgik, at man ikke kunne adskille alle par undtagelsesfrit, og at der i øvrigt skulle udarbejdes retningslinjer, som der skulle administreres efter. Dette betryggede ham i, at alt var i sin skønneste orden. Hertil kom, at ”barnebrudene” ikke var genstand for debat under forespørgselsdebatten.

Han har ikke på noget tidspunkt fra januar 2016 haft et møde med Inger Støjberg om ”barnebrude”, og han har i det hele taget ikke – før afhøringen i dag – deltaget i møder, hvor sagens genstand var ”barnebrude”.

Han erindrer ikke, at problemstillingen blev drøftet med ham i forbindelse med samrådene i juni måned 2017, ligesom han ikke har en erindring om, at indkvarteringen af mindreårige i parforhold på asylcentre blev drøftet på møder i regeringen eller regeringens udvalg i denne periode.

Det er udtryk for en efterrationalisering, når han har forklaret, at han bed mærke i, at der var en bred politisk opbakning efter udlændinge- og integrationsministerens udmelding på Facebook den 25. januar 2016. Han læste med sikkerhed aviserne denne dag, idet han læser alle aviser hver dag, men det var ikke noget, som han på det tidspunkt bed særligt mærke i.

Han blev foreholdt en intern mail af 3. marts 2016 kl. 18.09 fra Tanja Franck til Christian Kettel Thomsen om beredskabet til forespørgselsdebatten den 4. marts 2016 (ekstrakten side 333). Heraf fremgår:

”Vedlagt nyt udkast fra UIBM. Tænker at indholdet er fint. Men vi skal nok skrive noget igennem, da man ikke helt kan høre det komme ud af STM's mund.

Men nok vigtigt, at han får at vide, at UIBM'n har meldt hårdere ud end juraen kan holde til.”

Hertil forklarede han, at han modtog beredskabet til forberedelse af forespørgselsdebatten. Tanja Franck var en dygtig medarbejder, og hun tilkendegav over for ham, at han skulle være opmærksom på, at der for så vidt angår adskillelse af asylansøgerne ville være undtagelser, ligesom hun fortalte ham – hvilket man også kan se af materialet – at der ville blive udarbejdet

retningslinjer, og at der ville blive administreret efter disse retningslinjer. Dette var han fuldstændig betrygget i. Tanja Franck orienterede ham om, at han skulle være opmærksom på, hvad der var ”op og ned” i den sag, men han blev ikke orienteret om, at Tanja Franck var af den opfattelse, at udlændinge-, integrations- og boligministeren havde meldt hårdere ud, end juraen kunne holde til. Han blev ikke orienteret om, at der havde været et forløb forud for det beredskab, som han modtog.

Han erindrer ikke, at han i perioden fra slutningen af januar 2016 til begyndelsen af marts 2016 deltog i møder vedrørende dette emne bortset fra, at han formentlig havde et internt møde med sine egne folk om forberedelse af forespørgselsdebatten i Folketinget.

Han blev foreholdt Uffe Toudal Pedersens forklaring om, at han på et tidspunkt var blevet ringet op af Christian Kettel Thomsen, der sagde noget i retning af, at ”din minister er nok i avisen i øjeblikket” (afhøringsprotokollen side 91). Hertil forklarede han, at Christian Kettel Thomsen ikke orienterede ham om, at han havde haft en sådan samtale med Uffe Toudal Pedersen.

Han blev foreholdt følgende fra Søren Pinds forklaring (afhøringsprotokollen side 215):

”Adspurgt, om han har haft kontakt til andre i regeringen i forbindelse med dette spørgsmål, forklarede han, at han orienterede statsministeren om, at han var bekymret over det, der foregik i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Han har ikke noteret den tidsmæssige sammenhæng ned, og det tidsmæssige står ham ikke klart. Det relaterede sig til en orientering, han fik fra sin departementschef om, at der var dyb bekymring i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet over nogle ting, og at man gerne ville have Justitsministeriets tilkendegivelse. Den tilkendegivelse skulle Nina Holst-Christensen komme med, og for at der ikke skulle opstå en diskussion med en kollega om, hvad der var op og ned i Justitsministeriets rådgivning, blev han orienteret, før Nina Holst-Christensen skulle afgive tilkendegivelsen til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

Som han husker det, foregik orienteringen af statsministeren pr. sms, men der kan også have været tale om en kort telefonsamtale. Orienteringen udløste ikke nødvendigvis den store begejstring.”

Han forklarede hertil, at han har fulgt med i kommissionens undersøgelse og har læst protokollet af Søren Pinds forklaring. Han blev overrasket over Søren Pinds forklaring. Han har søgt i sin dybeste hukommelse og har ingen erindring om at skulle være blevet kontaktet af Søren Pind herom. Det virker ”løst”, at Søren Pind i givet fald ikke skulle kunne huske hans reaktion. Han har ingen erindring om, at han skulle have modtaget en sms eller et telefonopkald fra Søren Pind herom. Han har konsulteret sin telefon, idet han ikke har slettet sms’er og har beskeder tilbage fra 2012, men han har ikke kunnet finde en sådan sms fra Søren Pind. Han kan heller

ikke huske, at han på anden vis skulle have fået noget sådant at vide. Det er ikke nogen hemmelighed, at der til stadighed har været diskussioner af mere politisk karakter om, hvordan de betonedes deres udlændingepolitik, og han har undersøgt, om der skulle have været en henvendelse i relation til dette. Han kan sige med sikkerhed, at han ikke har modtaget nogen form for henvendelse fra Søren Pind med et indhold, hvor han tænkte, at der var noget juridisk galt, og at han måtte forholde sig hertil. Han har således ingen erindring om, at han har modtaget en henvendelse, der knyttede sig til dette emne, og han kan sige med sikkerhed, at han ikke har fået henvendelser om ulovligheder eller andet, som han skulle handle på. Det kan han sige med sikkerhed, fordi han ville have ageret på det, hvis han havde fået en sådan henvendelse.

Han blev foreholdt Statsministeriets notat af 28. oktober 2016 om et møde med Folketingets Ombudsmand den 27. oktober 2016, hvor ombudsmanden udtrykte bekymring for, hvordan Udlændinge-, Integrations-, og Boligministeriet ville reagere på en kommende udtalelse om praksisændringen for adskillelse af asylpar (ekstrakten side 2357-2358). Heraf fremgår:

”Til statsministerens orientering kan det oplyses, at Folketingets Ombudsmand på et møde den 27. oktober 2016 med Statsministeriet har udtrykt bekymring for, hvordan Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet vil reagere på en kommende udtalelse om praksisændringen for adskillelse af asylpar.

I februar 2016 besluttede udlændinge-, integrations- og boligministeren ved en administrativ beslutning, at ændre praksis, således at mindreårige asylansøgere ikke fremadrettet kunne bo sammen med en ægtefælle eller sammenlever.

Ombudsmanden blev inddraget i spørgsmålet om adskillelsen af asylpar, da han i marts modtog en klage fra et syrisk ægtepar med en 17-årig gravid kvinde og hendes 26-årige mand, som var blevet adskilt og placeret på to forskellige asylcentre.

På baggrund af klagen til ombudsmanden valgte Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Udlændingestyrelsen i maj 2016 at genoptage den konkrete sag samt en række andre sager. Ombudsmanden trådte derfor ud af den konkrete sag. Med henvisning til § 17, stk. 1, i lov om Folketingets Ombudsmand, hvorefter ombudsmanden af egen drift kan optage en sag til undersøgelse, anmodede ombudsmanden imidlertid ministeriet om skriftlige retningslinjer for adskillelse af asylpar og om en vejledning om rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser. Der henvises til vedlagte pressemeddelelse af 12. maj 2016 fra Folketingets Ombudsmand.

Ombudsmanden har endnu ikke offentliggjort sin udtalelse om emnet. Som nævnt, har ombudsmanden imidlertid på et møde den 27. oktober 2016 med Statsministeriet udtrykt bekymring for Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets reaktion

på den kommende udtalelse. Denne bekymring skal ses i forlængelse af udlændingeministerens udtalelser i forbindelse med en ombudsmandsudtalelse fra december 2015, hvori ombudsmanden udtalte kritik af den såkaldte flygtningeannonce, som udlændingemyndighederne i september 2015 indrykkede i libanesiske aviser. Udlændingeministeren erklærede sig dengang offentligt uenig i ombudsmandens kritik og tilkendegav, at hun agtede at lave nye annoncer om nye stramninger. Der henvises til vedlagte artikel af 10. december 2015 fra Berlingske.

På baggrund af ombudsmandens tilkendegivelser på mødet den 27. oktober 2016, må det antages, at ombudsmandens kommende udtalelse vil indeholde kritik af den af regeringen fastlagte praksis om adskillelse af asylpar.

Det bemærkes, at sagen om flygtningeannoncer rejste det spørgsmål, om ombudsmanden bevægede sig på grænsen af sin kompetence ved at udtale sig om forhold af i høj grad politisk karakter. Den kommende udtalelse om adskillelse af asylpar må derimod forventes at angå klassiske forvaltningsretlige spørgsmål, som ombudsmanden har til opgave at påse, og hvor hans udtalelser normalt tages til efterretning. Det er på den baggrund Juridisk Afdelings vurdering, at det ikke kan antages, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet vil have behov for en lignende (offentlig) reaktion på ombudsmandens eventuelle kritik af praksisændringen vedrørende adskillelse af asylpar.”

Han forklarede hertil, at notatet, der var skrevet til ham, givetvis har ligget i hans dagsmappe. Han kan ikke genkalde notatet, men han har med sikkerhed læst notatet, når det var lagt til ham i dagsmappen.

Han har ingen erindring om, at ombudsmanden i andre tilfælde havde henvendt sig til Statsministeriet med en bekymring om, hvordan en fagminister ville reagere på en udtalelse. Han har til gengæld en meget klar erindring om, at der løbende var en dialog mellem hans departementschef og ombudsmanden om stående sager, hvilket han blev orienteret om. Det samme gjorde sig gældende for så vidt angik Rigsrevisionen. Den konkrete henvendelse til Statsministeriet tydede på, at ombudsmanden var blevet ”stødt på mancherterne” af, at udlændinge-, integrations- og boligministeren var gået i en slags dialog efter ombudsmandsudtalelsen i annonce-sagen, hvor det i øvrigt var tvivlsomt, om denne undersøgelse lå inden for ombudsmandens kompetenceområde.

Han havde ikke brug for at bede Christian Kettel Thomsen om at række ud til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet i anledning af ombudsmandens bekymring, idet Christian Kettel Thomsen som en dygtig departementschef gjorde det ex officio. Han blev ikke orienteret om Christian Kettel Thomsens dialog med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Han kan se, at udlændinge- og integrationsministeren tog ombudsmandens udtalelse til efterretning, og

hvis der havde været signaler om, at hun ikke ville have gjort det, ville han formentlig have hørt det. Man kunne ganske vist ikke i oktober 2016 vide, om udlændinge-, integrations- og boligministeren ville tage den kommende udtalelse til efterretning, men der var – som det også fremgår af notatets sidste afsnit – ingen grund til at tro andet, når man læste notatet af 28. oktober 2016.

Han erindrer ikke, at han i perioden fra begyndelsen af marts 2016 til slutningen af oktober 2016 deltog i møder, hvor man drøftede denne sag, ud over drøftelser med hans egne embedsmænd. Han drøftede ikke sagen med Inger Støjberg eller andre i denne periode.

På baggrund af tredje sidste afsnit i notatet af 28. oktober 2016 var han på dette tidspunkt opmærksom på, at ombudsmandens kommende udtalelse antageligt ville indeholde kritik af praksis om adskillelse af asylpar. Det stod ham meget klart på dette tidspunkt, at sagen ikke var snorlige, idet der var samråd og støj i parlamentet omkring adskillelserne, men det havde ikke en sådan karakter, at det lå på hans bord. Der var et politisk problem, som der blev ageret på, og hvis der havde været en fejladministration – hvilket han ikke var den rette til at afgøre – havde det set i bakspejlet ikke været en problemstilling siden medio marts 2016. Set fra hans stol var der herefter tale om et spørgsmål om samspillet mellem udlændinge-, integrations- og boligministeren og udvalget i Folketinget. Den enkelte minister måtte i relation til oplysningen af Folketinget stå på mål for sig selv.

Med hensyn til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets notat om Danmarks internationale forpligtelser i forhold til adskillelse af de mindreårige asylpar og kontakten mellem Christian Kettel Thomsen og Uffe Toudal Pedersen blev han foreholdt mail af 11. december 2016 kl. 19.46 fra Christian Kettel Thomsen til ham (ekstrakten side 7157-7158), hvoraf fremgår:

”Da sagen om barnebrude kom op udsendte UIBM’n en pressemeddelelse, der anlagde en meget firkantet linie i ft. adskillelse.

Ombudsmanden gik ind i sagen og bad om, at se en vejledning fra ministeriet til udlændingestyrelsen om, hvordan disse sager skulle administreres.

Ministeriet har nu sammen med Jum lavet en vejledning, som i morgen sendes til såvel Ombudsmand som retsudvalget.

Vejledningen indebærer, at der kan ske adskillelse i mange sager, men ikke alle, fx en 17 årig pige, der er gift med en 19 årig mand (som jeg forstår det).

UIBM’n er noget utilfreds over, det ikke er alle tilfælde, men de to ministerier er angiveligt meget klare på det, med udgangspunkt i børnekonvention og ERMK. Og det er selve konventionerne og ikke domspraksis, som der er udgangspunktet.

Jeg har sagt, at hvis der skulle være en væsentligt kritik af konventionerne, så kunne der blive behov for drøftelse i regeringen, hvor der i den gamle regering er taget stilling til linien på konventionerne. Den omfatter domspraksis og ikke de to konventioner her.

Det er der kommet nedenstående kommunikation ud af, som UIBM vil bruge i morgen.

Det må endvidere forventes, at ombudsmanden vil kritisere ministeriet for bl.a. pressemeddelelsen. Minister og ministerium vil tage denne kritik til efterretning. ...”

Han forklarede hertil, at denne orientering ikke gav ham anledning til at foretage sig noget særligt. Han fik ikke en orientering om, hvad ministerens utilfredshed nærmere angik. Det, der var afgørende for ham, var, om de respekterede konventionerne, og han kunne se, at dette var tilfældet. Han har ikke nogen erindring om, at der om disse talepunkter var drøftelser, som involverede ham.

Han blev foreholdt mail af 3. februar 2017 kl. 15.52 fra Christian Kettel Thomsen til ham med kopi til Jacob Bruun Christensen og Christian Hesthaven, i hvilken mail Christian Hesthavs bemærkninger til udtalelsen blev videresendt, ligesom der blev orienteret om, at Christian Kettel Thomsen havde anmodet om at få tilsendt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets pressetalepunkter (ekstrakten side 7159-7160).

Hertil forklarede han, at ombudsmandsudtalelsen ikke gav ham anledning til reaktioner, da dette var håndteret i papiret. Hvis ministeren havde valgt ikke at tage udtalelsen til efterretning, havde han været nødt til at interessere sig for det, men eftersom ministeren tog udtalelsen til efterretning, var der ikke noget problem. Han brugte primært sine vågne timer på at løse uløste problemer, og her var der ikke tale om et uløst problem.

Han blev foreholdt mail af 3. februar 2017 kl. 16.29 fra Jacob Bruun Christensen til ham og Christian Kettel Thomsen med kopi til Christian Hesthaven (ekstrakten side 7159). Heraf fremgår:

”Øv! Hvad kan man gøre for at lovgiggøre beslutningen om, at danske asylcentre ikke skal huse mindreårige som er (tvangs-)gift med ældre?”

Det underliggende politiske argumentation for den (åbenbart juridisk kritisable) beslutning fra 2016 er vi vel fortsat enige i...”

Han forklarede hertil, at det ikke var noget, de havde drøftet. Han tog mailen som udtryk for, at Jacob Bruun Christensen ikke havde været en del af forløbet med sagen om ”barnebrudene” og ikke løbende var blevet orienteret om denne sag. Måske var det første gang i forløbet, at Jacob Bruun Christensen var cc på en mail herom.

Jacob Bruun Christensen var hans politiske rådgiver, hvilket formentlig var baggrunden for, at han spurgte, om de skulle handle på det. Det var en kendt sag, at regeringen som forberedelse til formandsskabet for Europarådet i 2017/2018 havde et bredt arbejde i gang om, hvorvidt Den Europæiske Menneskeretskonvention var blevet for snærende. I den forbindelse havde der været en række drøftelser, herunder om hvorvidt konventionens bestemmelser om retten til et familieliv var blevet overfortolket, men ikke møder specifikt i forhold til denne sag.

Han blev foreholdt mail af 24. maj 2017 kl. 22.20 fra Christian Kettel Thomsen til ham (ekstrakten side 7169), hvoraf fremgår:

”Jeg vil foreslå, at jeg kigger op på M-borg efter Hoyer og inden KU på søndag. Så kan vi vende diverse udeståender.

Og jeg vil også gerne drøfte barnebrude. Jeg er bekymret over, at UIM ikke tager sagen seriøst, og at det lander hos dig.

Jeg deltager også gerne med Hoyer, hvis du synes.”

Han forklarede hertil, at han ikke erindrer præcist, om det anførte knyttede sig til dette møde, men det var hans opfattelse, at Christian Kettel Thomsen mente, at udlændinge- og integrationsministeren havde en lidt for arrogant fremtræden over for det parlamentariske udvalg i lyset af, at der var et parlamentarisk grundlag bag regeringen, som stod last og brast med hende. Christian Kettels Thomsens vurdering var, at der ”også kom en dag efter denne”, og at det derfor ville være klogere, hvis ministeren var lidt mere fleksibel, imødekommende og diplomatisk. Dette er hans fortolkning af Christian Kettel Thomsens analyse.

Han bakkede sine ministre op hele vejen, men hver enkelt minister måtte stå på mål for sig selv vedrørende deres egen kommunikation med Folketinget. Den enkelte minister var voksen nok til selv at håndtere samspillet med parlamentet, herunder den politiske disciplin at skabe alliancer eller det modsatte.

Han hørte ikke specifikt om Christian Kettel Thomsens drøftelse med Uffe Toudal Pedersen omkring den 31. maj 2017, men han var helt på det rene med Christian Kettel Thomsens analyse af, at det ville være klogt at vise større imødekommenhed i forhold til kritik fra Folketinget. Christian Kettel Thomsen var en dygtig departementschef, og han var vidende om, at Christian Kettel Thomsen prøvede at levere dette budskab, hvilket han bakkede fuldstændigt op om.

Han har ingen præcis erindring om et møde med Christian Kettel Thomsen på Marienborg om ”barnebrude” eller om, hvorvidt mødet overhovedet fandt sted. Han var i løbende kontakt med Christian Kettel Thomsen, herunder telefonisk. Han husker Christian Kettel Thomsens analyse af efterspillet på hele forløbet omkring ændringen af praksis for indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller eller samlevende, og der var tale om en analyse, som han delte.

Første gang, han blev bekendt med Christian Kettel Thomsens analyse, var omkring ultimo maj/medio juni 2017 i forbindelse med, at der blev stillet folketingsspørgsmål også til ham. Sagen blev mere levende for ham på dette tidspunkt, fordi han nu skulle forholde sig til en række spørgsmål fra Folketinget. Der blev ikke afholdt møder i den forbindelse, da der set fra hans stol i Statsministeriet ikke var noget problem.

Han erindrer ikke, at han hen over sommeren 2017 havde møder med Inger Støjberg om de folketingsspørgsmål, der blev stillet, eller om de samråd, der blev afholdt, herunder heller ikke uformelle drøftelser. Han havde derimod ofte dialog med udlændinge- og integrationsministeren om tonaliteten i udlændingepolitikken, herunder hvordan de balancerede ”kager over for integration”, men ikke i forhold til denne sag.

Han fulgte med sikkerhed ikke med i samrådene den 1. juni og den 23. juni 2017. Han har ikke nogen skarp erindring om, at han blev orienteret af Christian Kettel Thomsen eller andre om samrådene. Han blev ikke rutinemæssigt orienteret om de samråd, som fagministrene deltog i. Han har ikke nogen erindring om, at den arrogance hos udlændinge- og integrationsministeren, som Christian Kettel Thomsen havde italesat, blev bragt op igen på dette eller et senere tidspunkt.

Med hensyn til Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 til Nils Bak (ekstrakten side 5046) blev han foreholdt spørgsmål nr. 557 af 3. april 2019 fra Udlændinge- og Integrationsudvalget og udlændinge- og integrationsministerens samt svar herpå af 11. april 2019 (ekstrakten side 5328). Han forklarede hertil, at han ikke blev involveret i dette svar fra udlændinge- og integrationsministeren til Folketinget, ligesom han ikke blev orienteret om spørgsmålskomplekset i øvrigt.

Han blev foreholdt referat af møde mellem Justitsministeriet og Udlændinge- og Integrationsministeriet den 8. april 2019 om et møde i Statsministeriet med Udlændinge- og Integrationsministeriet den 29. marts 2019 (ekstrakten side 7250). Heraf fremgår blandt andet:

”CHE henviste til, at spørgsmålet om henvendelse til tidligere medarbejdere kort var blevet drøftet på mødet i Statsministeriet den 29. marts 2019. Der var her enighed om, at der ikke skulle tages kontakt til tidligere medarbejdere, fordi de ikke

kunne pålægges at svare, men at de relevante telefonisk skulle orienteres umiddelbart forud for besvarelsen af spørgsmålene. Det skulle i den forbindelse understreges, at formålet med telefonsamtalen ikke var at bede om bidrag, men LS var uanset begyndt at forklare sin opfattelse af forløbet. CHE havde i den forbindelse henvist til, at formålet med samtalen ikke var at indhente bidrag.”

Han forklarede hertil, at han ikke blev orienteret af Christian Kettel Thomsen om, at der havde været en henvendelse til Statsministeriet om muligheden for at rette henvendelse til tidligere medarbejdere i forbindelse med besvarelse af folketingsspørgsmål.

Han har ikke yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

Mødet sluttede kl. 14.05.

Peter Mørk Thomsen
Formand

Kl. 09.00 mødte Jonas From Soelberg. Han bekræftede, at han fortsat er ansat i Udlændinge- og Integrationsministeriet. Han blev herefter vejledt om, at han ikke har pligt til at udtale sig.

Han blev orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Jonas From Soelberg forklarede, at han er uddannet cand.merc.pol. fra CBS i 2011. Han var herefter ansat i forskellige stillinger i Finansministeriet frem til 2015, hvor han blev ansat som kontorchef i Ledelsessekretariatet i det nyoprettede Udlændinge-, Integrations- og Boligministerium.

I Ledelsessekretariatet var han chef for ministersekretærerne, presse- og kommunikationsmedarbejderne og to AC-medarbejdere, der varetog den tværgående koordination i huset. Deres opgaver var meget forskellige. Ministersekretærerne udførte primært praktiske opgaver, mens kommunikationsfolkene udarbejdede udkast til pressemeddelelser, nyhedsbreve og citater og varetog processerne omkring godkendelse heraf. Den tværgående koordination vedrørte sager, der berørte flere dele af huset, og som kunne være forankrede i Ledelsessekretariatet, der indhentede og sammenskrev husets faglige bidrag. Ledelsessekretariatet lagde aldrig noget videre uden at have fået det godkendt i huset.

Det var meget forskelligt, hvor meget han var involveret i arbejdet med pressemeddelelser og anden kommunikation. I nogle sager blev han spurgt til råds, inden medarbejderne sendte udkast ned i huset, og i andre sager talte de med den særlige rådgiver, Mark Thorsen. Hvis man allerede fra begyndelsen havde en idé om, hvordan en pressehenvendelse skulle besvares, var det oftest mest effektivt, at de lavede et udkast til svar, som derefter sendtes til det pågældende kontor med henblik på faglige input. Det var også meget forskelligt, hvorfra initiativet til pressemeddelelser kom – nogle gange var det ministeren, der tog fat i hans kontor, hvis hun gerne ville have et budskab ud om en sag. Det samme kunne den særlige rådgiver gøre, ligesom også fagkontorerne kunne have en sag, de ønskede at få kommunikeret eksternt.

Deres interne kommandoveje var forskellige fra sag til sag. Mark Thorsen var inde over mange ting, idet han havde en rigtig god fornemmelse for, hvordan ministeren så på tingene. Man sparede derfor ofte megen tid ved at tale med Mark Thorsen, inden man skrev det første udkast.

Der var ikke en egentlig arbejdsfordeling mellem ham og Mark Thorsen – det var forskelligt fra sag til sag. Mark Thorsen var formelt set ansat i hans kontor, men var i øvrigt en fri fugl. Mark Thorsen refererede ikke til ham.

Hans nærmeste medarbejdere var ministersekretærerne og de to AC-medarbejdere samt pressechef Mia Tang. Mia Tang, der refererede til ham, havde ledelsesansvaret i forhold til kommunikationsmedarbejderne. Han refererede selv til Uffe Toudal Pedersen. Ministersekretærerne havde en meget direkte adgang til ministeren. Han kunne også selv gå til ministeren, uden at Uffe Toudal Pedersen var med, men i så fald havde han oftest aftalt det med Uffe Toudal Pedersen forinden. En sjælden gang imellem var han stedfortræder for ministersekretærerne vedrørende praktiske forhold.

Han havde ikke faste samarbejdspartnere i Udlændingestyrelsen. Det var oftest ministersekretærerne, der håndterede dialogen med de andre ministerier og myndigheder.

Han var bortrejst på ferie fra den 1. til og med den 9. februar 2016. Han kan under sin ferie have læst mails på telefonen, men det har ikke været systematisk.

Første gang han blev opmærksom på debatten om mindreårige asylansøgere, der var indkvarteret sammen med deres ægtefælle eller samlever, var efter Inger Støjbergs opslag på Facebook den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14). Der var i kontoret en dialog om, hvordan de skulle gribe det mest hensigtsmæssigt an, og hvordan opslaget skulle forstås. Han talte med Mia Tang og Mark Thorsen om opslaget. Som han erindrer det, talte han også med Lene Linnea Vejrum i Udlændingestyrelsen, idet styrelsen ønskede at præcisere nogle ting offentligt i forhold til, hvordan de aktuelt varetog opgaven, og de talte også om materien i sagen. Som han husker det, ringede Mia Tang til ham og fortalte, at Udlændingestyrelsen gerne ville ud med en præcisering, men Mark Thorsen mente, at det var en dårlig idé, da det kunne ”mudre” ministerens klare udmelding i Facebook opslaget. Det, der fyldte i hans tanker på dette tidspunkt, var, at det kunne fremstå inkonsistent at have en holdning til, hvordan 16-17 årige asylansøgere skulle bo, og hvem de skulle sove sammen med, når man i øvrigt havde en seksuel lavalder på 15 år, som man ikke fandt problematisk. Hans rolle var nogle gange at spille ”djævelens advokat”. Det gjorde han den aften over for Mark Thorsen ved at spørge, om det var gennemtænkt i forhold til andre områder. Mark Thorsen mente, at det var gennemtænkt, og så var det sådan, det var. Han nævnte ikke noget om konventionernes betydning over for Mark Thorsen.

Baggrunden for, at han sendte mail af 25. januar 2016 kl. 21.06, hvori han henviste til en artikel og anførte, at ”vi skal passe på M ikke kommer til at love noget, hun ikke kan holde”, til Uffe Toudal Pedersen (ekstrakten side 7111), var de drøftelser, der havde været. Som han husker det, handlede det mest om at være konsistente på tværs, og når de fik set på det i en sammenhæng, kunne det være et uholdbart sted at stå, også politisk, når man i øvrigt bakkede op om den seksuelle lavalder på 15 år. At noget ikke kan holde kan være et udtryk for, at man som politiker ikke bestemmer alt i verden og ikke altid kan få sin vilje politisk. Konventioner var ikke hans bord, og det var ikke noget, der fyldte hos ham. Det, der fyldte hos ham, var derimod det politiske og det at være konsistent. Det var sådanne forhold, der var omdrejningspunktet for hans rådgivning. Han erindrer ikke, at Uffe Toudal Pedersen reagerede på mailen. Det var ikke

sjældent, at han sendte mails af denne type til Uffe Toudal Pedersen for at gøre ham opmærksom på historier i medierne.

Han erindrer ikke at have været involveret i høringen af indkvarteringsoperatørerne. Foreholdt notat om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlever (ekstrakten side 62), hvoraf fremgår blandt andet, at ingen af operatørerne havde oplyst om indikationer på tvang, forklarede han, at han generelt læste de notater, der blev lagt til ham, men at han ikke husker dette notat nærmere. Der blev talt om, at operatørerne ikke havde nævnt noget om indikationer på tvang, men det var ikke noget, han havde en holdning til. Når ministeren talte om at give pigerne et pusterum, var det for at give pigerne mulighed for at tale mere frit, end de ellers ville gøre. Opfattelse må have været, at der var noget, der ellers ikke ville blive sagt. Han kan ikke huske, hvornår ”pusterummet” blev en del af de drøftelser, han overværede, herunder om det var forud for samråd Z i marts 2016.

Facebook opslaget viste meget godt, hvad ministerens holdning var: ”De skulle bare ikke bo sammen”. Operatørerne oplyste, at de allerede efter den dagældende praksis tog hånd om det, hvis der var indikationer på tvang, men ministeren var som sagt af den opfattelse, at de mindreårige ikke skulle bo sammen med deres ægtefælle eller samlever. Der blev draget paralleller til situationen på en efterskole – hvis man kunne sige, at unge mennesker på en efterskole ikke skulle sove sammen, skulle unge på asylcentre heller ikke sove sammen. De 15-, 16- og 17-årige blev anset som barnebrude, og barnebrude var noget, man ikke brød sig om. Udsagnet ”de skulle bare ikke bo sammen” er ikke et citat fra ministeren, men hans opfattelse af den holdning, ministeren – støttet af sin særlige rådgiver – gav udtryk for på forskellige møder. Denne opfattelse havde baggrund i stemningen på disse møder. Det var målet for den retning, de skulle gå i.

Han husker ikke, at han var involveret i forløbet med bestillingen af notatet af 2. februar 2016, der blev godkendt af ministeren den 9. februar 2016. Han har en erindring om, at der var et møde på Line Skytte Mørk Hansens kontor, men han kan ikke tidsfæste, om mødet blev afholdt før eller efter hans ferie fra den 1. til den 9. februar 2016. Han husker ikke nærmere om temaet for mødet, eller hvor længe det varede, ligesom han ikke med sikkerhed kan sige, hvem der deltog. Han tror, at Lykke Sørensen deltog, og Anne Nygaard Just har givetvis også deltaget. Han husker ikke, om Anna-Sophie Saugmann-Jensen deltog i mødet, eller om der deltog nogen fra Udlændingestyrelsen. Som han erindrer det, sad de med dokumenter fremme. Han husker stemningen som eksplorativ, og de har givetvis talt om, hvad man kunne og ikke kunne, men han husker det ikke nærmere.

Foreholdt godkendelsesprocessen i F2 (ekstrakten side 5502) forklarede han, at han ikke ved, hvem der definerede teksten i godkendelsesforløbet i F2. Hans medarbejdere kunne godkende sager på hans vegne, mens han var på ferie, og der var derfor ikke noget odiøst i, at Andreas Højmark Søndergaard godkendte på hans vegne. Medarbejderne ville formentligt i hans fravær

gå til Uffe Toudal Pedersen eller til fagkontoret, hvis noget så mærkeligt ud. Der kunne være flere kontorer, der bidrog til en sag, og i de tilfælde ville man være ansvarlig for de dele, man havde bidraget med. Normalt ville det være det kontor, der havde lagt sagen op, der stod for den videre proces efter godkendelsen, men der kunne være aftalt mange andre konstellationer. I dette tilfælde ville det således som udgangspunkt være Koncernøkonomi, der havde ansvaret for at gå videre med sagen, hvis dette blev aftalt. Det var ikke noget, de brugte megen energi på i Ledelsessekretariatet, idet de gik ud fra, at de havde styr på det nede i huset.

Han husker ikke, at notatet af 2. februar 2016 om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende har været fremme eller drøftet efter godkendelsen den 9. februar 2016. Han har muligvis læst op på notatet efter sin ferie. Det møde på Line Skytte Mørk Hanssens kontor, han tidligere har forklaret om, kunne godt have fundet sted omkring den 29. januar 2016, men han husker det ikke. Den eksplorative proces fortsatte også efter hans ferie, herunder med drøftelser om, hvorvidt parret kunne være indkvarteret på samme center, men på hvert sit værelse. Han opfattede det ikke sådan, at modellen var lagt fast, da han kom tilbage fra ferie den 10. februar 2016. Han erindrer ikke, at nogen havde notatet af 2. februar 2016 fremme under de videre drøftelser. Han kan slet ikke huske notatet.

Han deltog ikke i udarbejdelsen af pressemeddelelsen, heller ikke fra sidelinjen, idet han først kom hjem fra ferie relativt sent om aftenen den 9. februar 2016.

På et tidspunkt blev han orienteret om mødet den 9. februar 2016, men han husker ikke hvornår eller af hvem. Han husker heller ikke, hvornår sagen ”begyndte at køre”, men for ham var maj 2017 et tidspunkt, hvor sagen ændrede karakter. Indtil da var der ikke tale om en voldsom sag. Han har muligvis hørt om mødet den 9. februar 2016 også før maj 2017. Det, han fik gengivet om mødet den 9. februar 2016, var, at ministeren havde udtrykt en klar holdning til, hvordan hun ønskede tingene indrettet, og at dette ikke var i overensstemmelse med det oplæg, hun havde fået forelagt.

I januar 2016, hvor aviserne bragte artikler om barnebrude, havde ministeren drøftet problemstillingen med Lykke Sørensen og Mark Thorsen på vej hjem fra et møde i Bruxelles. Han har – formentligt fra Mark Thorsen – hørt, at Lykke Sørensen da skulle have sagt, at der var meget vide rammer for, hvordan indkvarteringen kunne ske, og det holdt ministeren fast i; når der var så vide rammer, så måtte hun også i meget vid udstrækning kunne lægge linjen for indkvarteringerne. Han har fra Mark Thorsen fået gengivet, at den opfattelse, ministeren og Mark Thorsen havde om forløbet, var, at der først blev givet udtryk for meget vide rammer for indkvarteringen, men at rammerne løbende blev indsnævret.

Oplægget til ministeren på mødet den 9. februar 2016 skulle angiveligt have været, at et par, der havde et barn, som udgangspunktet kunne indkvarteres sammen. Dette stemte ikke overens med det synspunkt, ministeren tilkendegav på mødet. Der er flere af de personer, der deltog i

mødet, der har fortalt ham om det, herunder Mark Thorsen, og de har alle gengivet den samme udlægning af mødet for ham. Det var selve ordningen, der blev drøftet på mødet den 9. februar 2016, ikke pressemeddelelsen. Han kan ikke huske, om det var allerede den 10. februar 2016, da han mødte ind efter sin ferie, at han første gang hørte om mødet. Hans tanker var et andet sted den morgen, idet der uretmæssigt var trukket nogle penge fra hans betalingskort under ferien, som han skulle have sin bank til at tilbageføre.

Han deltog givetvis i koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, men han husker det ikke, ligesom han ikke husker, hvad der foregik på mødet, herunder om der forud for mødet havde været et andet møde, eller om nogle af deltagerne kom lidt senere ind i mødelokalet. Han havde et punkt på dagsordenen om anvendelse af sociale medier, men punktet var på dagsordenen et par gange, og han husker ikke, om det var på dette møde, punktet endte med at blive drøftet. Allerede i 2017, da sagen begyndte at køre, prøvede han at granske sin hukommelse om mødet, men han kunne ikke genkalde sig det. Heller ikke læsning af nogle af Instrukskommissionens afhøringsprotokoller har fået ”en klokke til at ringe” hos ham.

Han var ikke involveret i det første udkast til pressemeddelelsen af 10. februar 2016, men han erindrer et forløb den 10. februar 2016 vedrørende sætningen i pressemeddelelsen om de menneskelige hensyn. Mia Tang fortalte ham, at ministeren ikke ville have sætningen om de menneskelige hensyn med, mens fagkontoret sagde, at sætningen skulle med. Han og Mia Tang drøftede det med Uffe Toudal Pedersen. Han kan huske, at de stod i døren ind til Uffe Toudal Pedersen kontor, mens de forelagde problemstillingen. Uffe Toudal Pedersen svarede: ”Så tag den ud”. Han husker ikke, at der var andre end ham, Uffe Toudal Pedersen og Mia Tang til stede. Ministeren eller Mark Thorsen var der – efter hans erindring – ikke. Det er muligt, at Uffe Toudal Pedersen efterfølgende talte med ministeren og Mark Thorsen om det. Det er den eneste erindring, han har fra den 10. februar 2016, og han vil tro, at episoden fandt sted umiddelbart inden, at pressemeddelelsen blev sendt ud. Han er sikker på, at det var sætningen om de menneskelige hensyn, de diskuterede. Han går ud fra, at det var Mia Tang, der havde fået at vide af ministeren, at hun ikke ville have sætningen om de menneskelige hensyn med i pressemeddelelsen.

Han blev ikke dengang orienteret om en telefonsamtale mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Linnea Vejrum i forbindelse med oversendelse af pressemeddelelsen fra departementet til Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016. Han hørte først om telefonnotatet senere. Han kan ikke tidsfæste, om det var i forbindelse med forberedelse af samrådene i 2017 eller i forbindelse med ombudsmandens undersøgelse i 2016. Det var først i forbindelse med samrådene, at de begyndte at tale om, hvad der skete i forbindelse med udsendelsen af pressemeddelelsen. Han erindrer ikke, at han var involveret i drøftelser om, hvorvidt der skulle tages kontakt til Udlændingestyrelsen i denne forbindelse. Det var Lene Linnea Vejrum's gengivelse af samtalen i telefonnotatet, han hørte om i 2017. Først for ganske nylig – i forbindelse med kommissionsundersøgelsen – har han hørt, at andre har en anden udlægning af telefonsamtalen.

Han blev foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 17.42 fra Line Skytte Mørk Hansen, hvor hun videresendte Lene Linnea Vejrum's mail af 10. februar 2016 kl. 16.40 om, at Udlændingestyrelsen igangsatte adskillelse af parrene efter udsendelse af pressemeddelelsen, til en række medarbejdere i departementet, herunder ham (ekstrakten side 120). Han forklarede, at han ikke erindrer, hvorfor der blev orienteret så bredt i huset, men at det formentligt skyldtes, at det var en sag, der var bred interesse om og udtrykt stærke holdninger til. På ny foreholdt sin mail af 25. januar 2016 kl. 21.06 (ekstrakten side 7111) til Uffe Toudal Pedersen om, at de skulle passe på, at ministeren ikke kom til at love noget, hun ikke kunne holde, forklarede han, at spørgsmålet om, hvad man kunne og ikke kunne, var der andre, der forfulgte. Det var således andres ansvar at tage højde for, at det, der blev gjort, blev holdt inden for de rammer, de skulle operere inden for. Han reflekterede ikke selv over det. Han ved ikke, om Lene Linnea Vejrum's mail af 10. februar 2016 tillige blev sendt videre til ministeren. Han hørte ikke, at der var nogen, der reagerede på mailen om, at Udlændingestyrelsen nu gik i gang med at adskille parrene.

Han blev foreholdt mail af 12. februar 2016 kl. 15.18 fra Line Skytte Mørk Hansen til Mark Thorsen, Anette Görtz, Anne Nygaard Just, Mia Tang og ham (ekstrakten side 5371), hvoraf fremgår:

”Har lige talt med Lene i US – der er nu 31 par hvor der er en mindreårig – vi får en opdateret liste ind.

De skiller dem ad. Men det var bare så vi vidste at tallene udvikler sig”

Han vil tro, at mailen blev sendt til Mia Tang og ham, så de kunne forberede sig på pressehenvendelser om sagen. Han ved ikke, om ministeren blev orienteret om mailen, men det ville være naturligt, at det var Mark Thorsen, der orienterede ministeren, hvis han som særlig rådgiver fandt det hensigtsmæssigt. Derudover var det ministersekretærenes opgave at klæde ministeren på. Når noget – som her – ”kørte” og ikke var en egentlig sag, var det hans opfattelse, at man ved at orientere Mark Thorsen havde gjort, hvad man skulle i forhold til ministeren.

Da han talte med Lene Linnea Vejrum i januar 2016, fortalte hun ham, hvordan Udlændingestyrelsen sagsbehandlede på det tidspunkt. Styrelsens budskab var overordnet, at de syntes, at de gjorde det rigtige allerede, og at det billede, der var tegnet, ikke var retvisende. Det var baggrunden for, at Udlændingestyrelsen efter ministerens Facebook opslag ønskede at udsende en præcisering om sin praksis. Efter at pressemeddelelsen var sendt ud, blev udgangspunktet ”vendt på hovedet”, og der skulle sagsbehandles anderledes.

Partshøring var et spørgsmål, der kom op senere. Han kan ikke huske, hvordan han fik problemstillingen om partshøring gengivet, men han ved, at Udlændingestyrelsen, departementets Udlændingeafdeling og Justitsministeriets Forvaltningsretskontor havde nogle drøftelser om,

hvordan man skulle gribe det an, og om adskillelserne var udtryk for faktisk forvaltningsvirksomhed eller egentlige afgørelser. Som han forstod det, havde Udlændingestyrelsen hidtil set adskillelser som faktisk forvaltningsvirksomhed, svarende til beslutningen om hvilken stue på hospitalet, en patient skulle indlægges på. Som han husker det, kom de frem til, at der nok var tale om afgørelser, og at de derfor skulle til at håndtere sagerne anderledes. Han hørte om det et stykke hen i foråret 2016; det kan godt have været i forbindelse med ombudsmandssagen. Det var Jesper Gori, der fortalte ham om det. Han erindrer ikke, om det var på et møde. Han har altid haft en god relation til Jesper Gori, så det kan også have været en drøftelse i anden sammenhæng. Han var ikke selv involveret i drøftelserne med Justitsministeriet eller andre om partshøring.

Han har helt sikkert læst ministerens svar af 24. februar 2016 på folketingsspørgsmål S 630 (ekstrakten side 230-231) og lagt det videre. Uffe Toudal Pedersen ville gerne, at en anden i huset – og det blev ham – læste alle sager. Derved havde han én, han kunne have tværgående drøftelser med, ligesom ensartetheden, både sprogligt og politisk, kunne sikres. Generelt var det sådan, at hvis han fik en lys tanke, når han læste noget, sendte han en besked til Uffe Toudal Pedersen eller gik ind på hans kontor og nævnte den for ham. Det var dog ikke normen, at han gjorde det, og han kan ikke huske, at han kom med bemærkninger til dette svar. Når han havde godkendt et dokument i F2, gik det videre til den næste. Det var den sagsansvarlige, der definerede, hvem der skulle godkende den konkrete sag, men han, Uffe Toudal Pedersen og ministeren var altid med i godkendelsesforløbet.

Foreholdt ministerens svar af 9. marts 2016 på udvalgsspørgsmål nr. 302 (ekstrakten side 515-516) forklarede han, at han godkendte svaret, men han husker ikke nærmere herom. Han husker ikke, hvorfor der ikke var nævnt noget om undtagelser i dette svar, og han deltog ikke i drøftelser herom. Han husker, at han efterfølgende talte med Jesper Gori om sætningen: ”Jeg har forstået, at Udlændingestyrelsen er i færd med at omsætte min generelle instruks i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager”, som skulle forstås som udtryk for, at der ikke kunne være tale om en undtagelsesfri instruks. Drøftelsen med Jesper Gori fandt formentlig sted i forbindelse med samrådene, hvor de undersøgte, hvilket skriftligt materiale, der forelå. Det var omkring det tidspunkt, hvor sagen skiftede karakter for ham.

Han husker ikke at have været involveret i forberedelsen af forespørgselsdebat F12 den 4. marts 2016, men han kan ikke afvise det. Han blev foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 16.22 fra ministersekretær Sofie Odgaard til Uffe Toudal Pedersen med cc. til blandt andre ham med fremsendelse af notat om barnebrude og to alternative versioner af talepunkterne med henholdsvis husets vurdering og ministerens vurdering (ekstrakten side 6762) samt departementets notat af 24. februar 2016 med baggrund og talepunkter (ekstrakten side 6763 ff.), hvoraf fremgår blandt andet:

”[Husets vurdering]

- [Man kan sikkert godt konstruere en helt særlig situation, hvor omstændighederne i sagen konkret betyder, at et samliv alligevel skal anerkendes under hensyntagen til vores internationale forpligtelser. Det skal myndighederne selvfølgelig rette sig efter, og jeg forstår, at der også vil blive gjort rede for dette i retningslinjerne.]

[Ministerens vurdering]

- Danmark skal naturligvis overholde sine internationale forpligtelser. Skulle der opstå en situation, hvor udlændinge-, integrations-, og boligministerens instruks vurderes som i strid med vore internationale forpligtelser, må vi naturligvis løse problemet.”

Tillige fremgik følgende, hvilket der ikke var uenighed om:

”

- Men det ændrer jo ikke ved den utvetydige politiske tilkendegivelse i udlændinge-, integrations- og boligministerens instruks. Det er denne linje, der danner afsæt for alle de retlige overvejelser, som myndighederne skal foretage også i disse sager.”

Han forklarede, at han formentlig var inde over de to alternative talepunkter, men at han ikke erindrer baggrunden herfor. Der var i forskellige sammenhænge drøftelser om, hvordan man skulle belægge sine ord. Han husker ikke konkret, hvad der lå bag, men generelt var det ikke sjældent, at ministeren i forhold til denne sag mente, at husets første udkast ikke var skarpt nok i forhold til det signal, hun gerne ville sende. Ministeren havde en opfattelse af, at det mudrede kommunikationen at tale om undtagelser, og at det var bedre at tale om det budskab, som hun meldte ud. Han har givetvis talt med Uffe Toudal Pedersen om det, men det er ikke noget, han kan huske. Det var ikke sædvanligt, at de havde to udgaver af talepunkter – ét fra huset og ét fra ministeren. Han husker ikke andre situationer, hvor det var så eksplicit.

Adspurg, om han på dette tidspunkt havde en opfattelse af, hvordan ministeren grundlæggende mente, at ordningen skulle administreres, forklarede han, at ministeren havde en opfattelse af, at hendes handlemuligheder var meget vide, og at ordningen skulle være så stram som overhovedet muligt. Han har aldrig hørt ministeren sige, at man skulle gøre noget, der var forkert, men man skulle gøre det så stramt som muligt. Ministeren var i minibussen i Bruxelles blevet bi-bragt et billede af, at der var vide rammer, og det holdt hun fast i gennem nogen tid.

Som han husker situationen omkring de to versioner af talepunkterne, var de internationale forpligtelser på dette tidspunkt en mere teoretisk problemstilling. Man havde ikke dengang et billede af, at der var fem par, som det kunne være problematisk at skille ad. Skulle man så insistere på at kommunikere en undtagelse, som måske ikke ville være relevant? Holdningen var, at hvis man begyndte at tale om undtagelser, ville det være det, diskussionen kom til at handle om. Der var et politisk flertal uden om regeringen, som ville stramme op på området, hvis ikke

regeringen selv tog affære. Det mulige problem, der anføres i talepunktet med ministerens vurdering, kunne efter hans opfattelse ses i relation til en uoverensstemmelse mellem instruksens og de internationale forpligtelser. Denne opfattelse er baseret på hans egne erindringer. Han deltog i de fleste møder, men der var også mere uformelle drøftelser, hvilket gør det svært at tidsfæste de enkelte drøftelser. Han husker det ikke som konkrete møder på konkrete tidspunkter, men snarere som løsere drøftelser og meldinger fra både ministeren og Mark Thorsen.

Han har ikke kendskab til, om der i tiden mellem Sofie Odgaards mail af 3. marts 2016 kl. 16.22 og mail samme dag fra Sofie Odgaard til Inger Støjberg med cc til blandt andre ham (ekstrakten side 6776), hvoraf fremgår blandt andet, at formuleringen af beredskabet var drøftet, og at der med udgang i Inger Støjbergs formulering var udarbejdet et revideret udkast, hvilket der var opbakning til i ”huset”.

Foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 18.09 fra Tanja Franck til Christian Kettel Thomsen (ekstrakten side 333), hvoraf fremgår blandt andet, at det var vigtigt, at statsministeren fik at vide, at udlændinge-, integrations- og boligministeren havde meldt hårdere ud, end juraen kunne holde til, forklarede han, at han ikke hørte om en tilbagemelding fra Statsministeriet efter oversendelsen af det reviderede notat om talepunkterne.

Foreholdt, at Uffe Toudal Pedersen har forklaret, at han på et tidspunkt blev ringet op af Statsministeriets departementschef, Christian Kettel Thomsen, forklarede han, at Uffe Toudal Pedersen havde en god relation til Christian Kettel Thomsen. De var tidligere kolleger fra Statsministeriet og talte ofte sammen om forskellige ting. Han husker ikke at have hørt om den specifikke samtale, ligesom det ikke siger ham noget, at der var bestilt et nyt bidrag. Det ville ikke være sædvanligt at bestille et nyt bidrag som følge af juridiske uoverensstemmelser, og han har ikke hørt om noget tilsvarende i andre sammenhænge. Tanja Franck og Lykke Sørensen havde også en god relation. Hvis Tanja Franck skulle tale med nogen i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, kontaktede hun typisk den relevante afdelingschef.

Foreholdt mail af 10. december 2016 kl. 15.03 fra Christian Kettel Thomsen til Uffe Toudal Pedersen (ekstrakten side 7156) med en anmodning om at ringe vedrørende ”barnebrude” forklarede han, at Uffe Toudal Pedersen og Christian Kettel Thomsen som nævnt havde en tæt relation. De talte sammen ofte sammen om forskellige ting, også om denne sag. Han husker ikke, at han i december 2016 tænkte, at Statsministeriet havde særlig fokus på denne sag, eller at sagen kunne udvikle sig. Den tanke fik han først, da de modtog ombudsmandens redegørelse, der anvendte ordet ”ulovlig”. Han husker et telefonmøde efter modtagelsen af ombudsmandens udkast til redegørelse, hvor Uffe Toudal Pedersen nævnte de forskellige veje, han så, at det kunne gå, herunder en advokatundersøgelse.

Vedrørende mail af 30. maj 2017 kl. 19.09 fra Louise Nielsen til Christian Kettel Thomsen med oversendelse af det foreløbige udkast til udlændinge- og integrationsministerens talepapir til

samråd AT og AU, som Uffe Toudal Pedersen havde bedt hende om at videreformidle (ekstrakten side 6882), forklarede han, at det ikke var sædvanligt, at de sendte samrådspapirer over til Statsministeriet på forhånd, men på dette tidspunkt havde sagen ændret karakter. For ham ændrede sagen væsentligt karakter i maj 2017 som følge af en historie i pressen om interne forhold i ministeriet. Det var meget usædvanligt med sådanne historier. Man blev da opmærksom på, at ting, man sagde internt, ikke nødvendigvis forblev interne.

Selvom det ikke var sædvanligt, at man sendte udkast til Statsministeriet, kan der i andre store sager med politisk bevågenhed også have været sendt samrådstaler til Statsministeriet på forhånd. Udkastet til ministerens talepapir blev sendt til Statsministeriet på grund af den store politiske bevågenhed, og til en vis grad fordi der tilsyneladende var blotlagt nogle interne forhold i Udlændinge- og Integrationsministeriet over for pressen. Oversendelsen skete ikke nødvendigvis efter anmodning fra Statsministeriet. Det var ikke usædvanligt, at Uffe Toudal Pedersen bad dem sende materiale i denne sag til Statsministeriet til orientering. Han erindrer ikke, om de har sendt materiale til Statsministeriet i andre sager, men det vil han ikke udelukke.

Han erindrer ikke, at der i denne sag – ud over kontakten til Christian Kettel Thomsen i Statsministeriet – var kontakt til andre departementschefer, herunder Justitsministeriets departementschef Barbara Bertelsen. Han har dog i forbindelse med sin forberedelse af afhøringen læst, at der var en kontakt vedrørende kritik af Justitsministeriets rådgivning i sagen. Han erindrer, at man italesatte den opfattelse, Jesper Gori og Lykke Sørensen havde af, at Justitsministeriets rådgivning var skredet således, at der først blev givet udtryk for, at der var relativt vide rammer, hvilket efterfølgende blev snævret mere og mere ind. Han har som led i forberedelsen af sin afhøring læst om forskellige menneskeretlige kriterier, men det er ikke noget, han husker fra diskussionen om skredet i Justitsministeriets rådgivning, og han erindrer ikke, at Jesper Gori eller Lykke Sørensen – mens han var til stede – har uddybet kritikken nærmere.

Vedrørende Udlændingestyrelsens forelæggelse af de fem konkrete sager blev han foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 14.45 fra Ditte Kruse Dankert til Jesper Gori vedhæftet ”Notat om adskillelse af mindreårige ægtefæller med børn” (ekstrakten side 329 ff.). Hertil forklarede han, at han erindrer et møde på Uffe Toudal Pedersens kontor, hvor de sad med nogle papirer, der gengav forhold vedrørende nogle konkrete sager. Som han husker det, deltog Line Skytte Mørk Hansen, Uffe Toudal Pedersen og han selv, men der var flere mødedeltagere end de tre. Han erindrer ikke, om Inger Støjberg, Mark Thorsen, Lykke Sørensen eller Jesper Gori deltog. Der var muligvis en drøftelse hos ministeren på et senere tidspunkt, hvor Mark Thorsen var med, og hvor han givetvis også deltog, idet han generelt var med, når der var møder med ministeren. Mødet hos Uffe Toudal Pedersen har muligvis været et formøde.

Materialet til mødet var nogle papirer, der gengav konkrete forhold vedrørende parrene. Det kunne godt være Ditte Kruse Dankerts mail af 2. marts 2016 kl. 10.25 til Jesper Gori vedlagt

sagsakter fra de enkelte sager, herunder lægejournaler og udtalelser fra sundhedspersonale (ekstrakten side 280ff.). Det var i denne situation, at det begyndte at gå op for dem, at problemstillingen alligevel ikke var så teoretisk. Han erindrer ikke, hvad de gjorde herefter, men det naturlige ville være at tale med ministeren. Han ved ikke, hvem der medbragte papirerne til mødet, eftersom de lå på bordet, da han kom ind på Uffe Toudal Pedersens kontor. Han kan ikke huske, hvad de aftalte på mødet. Han husker en opfattelse af, at den bro, de troede, at de skulle krydse på et senere tidspunkt, var de ved allerede nu.

Der var formentligt et møde på ministerens kontor efterfølgende. Han husker ikke, at ministeren skulle se sagerne på mødet, men der var på et tidspunkt en drøftelse af, om det ville være fornuftigt at lade ministeren se sagerne.

Han husker ikke nærmere mødet på ministerens kontor, eller hvad der blev drøftet, men han husker nogle overvejelser om psykologudtalelser og lignende. Nogle gange kunne der være en oplevelse af, at psykologudtalelser var skrevet med et strategisk formål snarere end at være en psykologfaglig vurdering, og at man kunne tænke, at det også var situationen her. Det synspunkt har han hørt både Mark Thorsen og ministeren give udtryk for. Det kan have været på et møde, hvor de konkrete sager var fremme. Det primære indtryk fra mødet var, at de nu var et sted, som de tidligere havde troet, at der ville gå et stykke tid, før de kom til – hvis de da overhovedet ville komme hertil. Det eneste, han har en vag erindring om fra drøftelserne med ministeren om de konkrete sager, var dette overordnede synspunkt om, at blot fordi en psykolog havde skrevet noget, var det ikke nødvendigvis udelukkende en psykologfaglig vurdering, men at det var skrevet med henblik på at opnå noget. Det var hans overordnede indtryk af mødet.

Omdrejningspunktet for formødet var, om parrene kunne skilles ad eller ej. Han husker ikke drøftelserne som så detaljerede, at de skulle lave indstillinger til ministeren om, hvordan de konkrete sager skulle løses. Han erindrer ikke, om de skulle hjælpe Udlændingestyrelsen med nogle retningslinjer, som de kunne træffe afgørelserne på baggrund af. Adspurgt om de på formødet havde en drøftelse af, hvordan sagerne skulle løses, forklarede han, at han husker en konkret sag om en mindreårig, der havde børn, og som havde været udsat for nogle forfærdelige ting på turen til Danmark, hvor vurderingen var, at hun nok ikke var i stand til at tage vare på sine børn, og hvor det efter læsning af sagens detaljer var rimelig åbenbart, at manden – henrettet til det lille barns tarv – burde være sammen med sin mindreårige ægtefælle og deres barn. Efter hans erindring havde han en oplevelse af, at de fleste i rummet sad med den samme opfattelse. Det var svært at sige, at det skulle være i overensstemmelse med barnets tarv, hvis faderen ikke skulle være sammen med familien. Det er formødet hos Uffe Toudal Pedersen, han husker. Det, han har forklaret om mødet med ministeren, er noget, han er kommet frem til må være sket efterfølgende.

Han husker ikke, om de, da de senere gik ind til mødet med ministeren, havde en egentlig holdning til, hvordan sagerne skulle behandles. Det var snarere en opfattelse af, at det ville være svært at forstå, hvordan udgangspunktet skulle være anderledes, end det var en retlig vurdering.

Han blev foreholdt Inger Støjbergs forklaring om bl.a., at hun fulgte og interesserede sig for sagerne på et overordnet plan, hvilket ikke er det samme som at ville afgøre de konkrete sager, samt at hun ikke sagsbehandlede eller ville have sagsmapper med psykologsamtaler mv. (afhøringsekstrakten side 122-123). Han blev desuden foreholdt Jesper Goris forklaring om mødet med ministeren, hvorefter ministeren sad med sagsmapperne åbne og forholdt sig kritisk over for de sagsoplysninger, der forelå, og om disse kunne føre til, at der ikke skulle ske adskillelse, samt at drøftelserne førte til en diskussion om, hvorvidt ordningen skulle være af en sådan karakter, at der ikke skulle være undtagelser (afhøringsekstrakten side 262-263).

Han forklarede, at han ikke husker nærmere om deltagerkredsen på mødet. Han kan ikke huske, om de konkrete sager blev drøftet på den måde, som Inger Støjberg har forklaret om, eller den måde, som Jesper Gori har forklaret om. Han husker dog den generelle holdningstilkendegivelse om udtalelserne fra sundhedspersonalet, som Jesper Gori har gengivet. Han erindrer ikke mødet med ministeren klart, men de gik formentligt ind til ministeren efter mødet på Uffe Toudal Pedersens kontor. Han erindrer ikke, om dette møde fandt sted den 9. marts 2016.

Tillige foreholdt Mark Thorsens forklaring om mødet, herunder at han havde orienteret sig i sagsakterne (ekstrakten side 389), og adspurgte, om han husker at have deltaget i møderne, eftersom Inger Støjberg, Jesper Gori og Mark Thorsen ikke nævnte ham som en af deltagerne, forklarede han, at han husker, at han var med til mødet på Uffe Toudal Pedersens kontor, men at han som tidligere nævnt ikke husker specifikt, at han deltog i et møde med ministeren og Mark Thorsen, hvor de konkrete sager var på bordet. Det var til brug for sagsoplysningen, at de havde de konkrete sager fremme på mødet på Uffe Toudal Pedersens kontor – problemstillingen var hidtil blevet behandlet på et teoretisk plan, men nu var de klar over, at der forelå nogle konkrete sager. Der var derfor anledning til at sætte sig ind i, hvad de konkret havde med at gøre. Som han husker det, var man inde i børnekonventionen, når man drøftede barnets tarv. Den retlige vurdering står ikke skarpt i hans erindring, men mere som et generelt udgangspunkt og en overvejelse om, hvorvidt det også skulle gælde i denne sag.

Adspurgte, om kendskabet til de konkrete sager gav anledning til ændringer i sagsoplysningen og behandlingen af sagerne, forklarede han, at han ikke husker præcist, hvornår det var oppe, men at der sideløbende var en eksplorativ proces, herunder i forhold til, om asylansøgerne måtte bo på samme center, men ikke sove på samme værelse. Dette var i forbindelse med en generel afsøgning af, hvilke muligheder der var. Efter at Justitsministeriet havde været inde over sagen, var det sanktionen, der var afgørende. Så længe der ikke var en sanktion for at bryde udgangspunktet om at sove på hvert sit værelse, var det i orden. Så vidt han erindrer,

sagde enten ministeren eller Mark Thorsen, at det i så fald var ligegyldigt, hvorefter overvejelser om indkvartering på samme center, men på to forskellige værelser, blev lagt til side. Hele pointen var, at man skulle gå længere, og hvis man ikke kunne det, var det lige meget.

Han erindrer ikke sagsoplysningen nærmere, herunder om der skete ændringer i måden, hvorpå man oplyste sagerne. Det var ikke noget, der fyldte i Ledelsessekretariatet. Det var fagkontorerne, der varetog sådanne spørgsmål.

Han var i et vist omfang involveret i udarbejdelsen af materialet til samråd Z den 15. marts 2016. Han erindrer en situation fra Aalborg, hvor han sammen med ministeren, ministersekretæren og Mark Thorsen var til et møde i KL-regi. Som led i forberedelsen af talepapiret til samråd Z havde de i Aalborg en drøftelse af eksempler, hvor ministeren var meget klar på, at hun ikke ville nævne de internationale konventioner som et eksempel. Baggrunden herfor var, at der på dette tidspunkt var ved at være enighed mellem de øvrige blå partier og Socialdemokratiet om, at der skulle strammes op på dette område, og hvis hun i den situation begyndte at tale om undtagelser efter de internationale konventioner, ville hun stå med et mindre klart budskab i den politiske debat. De talte herefter om, hvorvidt de kunne nøjes med at nævne kongebrevseksemplet. Det angik nogle relationer, som ikke var i overensstemmelse med ministerens generelle opfattelse af de danske normer og regler, men eftersom Danmark havde blåstemplet relationen ved at give et kongebrev, gik det an politisk at tage kongebrevseksemplet med som en undtagelse. Under drøftelserne i Aalborg gav ministeren herefter udtryk for, at de i talepapiret kunne nævne kongebrevseksemplet som en undtagelse, hvilket han herefter gav besked om til Koncernøkonomi, der sad med samrådstalen.

Det var sædvanligt, at der var et forberedende møde før et samråd. Han har i protokollen for afhøringerne i Instrukskommissionen læst nogle detaljerede gengivelser af, hvad andre har forklaret, at der skulle være blevet sagt på formødet den 14. marts 2016. Disse gengivelser stemmer overordnet set overens med det billede, han selv har. Han erindrer, at Uffe Toudal Pedersen på et tidspunkt sagde ”Nu bliver det alvor” eller noget i den stil. Det skete i forbindelse med diskussionen om, hvorvidt der skulle stå ”for eksempel” foran kongebrevseksemplet. Det, Uffe Toudal Pedersen kunne gøre i den situation, var at orientere Statsministeriet. Han husker ikke de præcise ord, der blev anvendt i denne sammenhæng, men det var det budskab, der blev kommunikeret. Han har svært ved at skelne de enkelte møder fra hinanden, men når han læser de øvrige forklaringer i protokollen, passer det overordnet set med, at ”for eksempel” kom ind i talepapiret på mødet den 14. marts 2016.

Foreholdt Jesper Goris forklaring om, at Uffe Toudal Pedersen på et tidspunkt under mødet sagde, at ”nu bliver det alvor det her”, og at ”enten står der ”for eksempel i talepapiret, ellers skal vi to have en snak på dit kontor, inden jeg ringer over til Statsministeriet” (afhøringsekstrakten side 272), forklarede han, at han genkender billedet heraf. Før han læste protokollen, kunne han ikke tidsfæste Uffe Toudal Pedersens udtalelse, men efter at have læst protokollerne

kan han tiltræde, at det formentligt blev sagt i forbindelse med drøftelsen af, om kongebrevet var et eksempel eller ikke et eksempel. For ministeren ville ethvert skridt i retning af at nævne undtagelser efter de internationale forpligtelser, når hun sad i rådssalen, samtidigt være et skridt væk fra dem, hun gerne ville være sammen med.

Han erindrer ikke ministerens reaktion, efter at Uffe Toudal Pedersen sagde til hende, at nu blev det alvor. Ministeren var generelt stille, når hun blev frustreret, og det har hun formentligt også været i denne situation.

Om det møde mellem Inger Støjberg og daværende justitsminister Søren Pape om notatet af 12. december 2016 om betydningen af Danmarks internationale forpligtelser, som Louise Nielsen i en mail af 7. december 2016 kl. 10.13 omtalte (ekstrakten side 6862), forklarede han, at Inger Støjberg var frustreret over, hvor grænserne tilsyneladende gik, og det ville hun gerne tage op på et møde med den ansvarlige på hendes niveau. Hun ville desuden ansvarliggøre Justitsministeriet for politikken i sagen. Der blev derfor planlagt og afholdt et møde mellem hende og Søren Pape. Der blev ikke ændret noget på baggrund af mødet; det var sådan, det var. Han deltog selv i mødet. Det var et møde, der blev presset ind tidligt om morgenen, og han husker det ikke som et langt møde. Han husker ikke, hvem der i øvrigt deltog i mødet ud over Barbara Bertelsen. Barbara Bertelsen prøvede at appellere til Inger Støjberg om, hvordan man også kunne lægge den politiske linje i forhold til, at juraen var, som den var. Han husker ikke, hvordan Barbara Bertelsen nærmere beskrev denne anden politiske linje. Han erindrer ikke, om Uffe Toudal Pedersen deltog i mødet, men det har han givetvis gjort.

Adspurg, om der i perioden fra februar 2016 til december 2016 var løbende drøftelser om eller en afklaret holdning til, hvordan ordningen skulle være – om den skulle administreres med undtagelser – forklarede han, at der ikke var tale om en undtagelsesfri ordning på dette tidspunkt, men derimod om det skred, der havde været italesat tidligere. Man havde først opfattelsen af meget vide rammer, og da retningslinjerne kom i december måned, var rammerne ikke så vide alligevel. Det var dét skred, der var en generel utilfredshed med. Forholdene omkring kongebrevet og det hypotetiske var noget, han først er blevet opmærksom på for nylig. Som han erindrer drøftelserne dengang, angik de retten til familieliv og privatliv samt proportionaliteten i indgrebene. I begyndelsen angik drøftelserne alene små børn, men senere kom aldersforskellen ind som noget, der også kunne have betydning i forhold til vurderingen.

Han blev foreholdt mail af 22. maj 2017 kl. 16.15 fra Pernille Rølle Hansen til Mark Thorsen, Uffe Toudal Pedersen og ham med følgende forslag til et spørgsmål fra DR om sammenhængen mellem oplysningerne til ombudsmanden den 14. juni 2016 og Ingers Støjbergs udtalelser til medierne den 21. og 22. maj 2017 (ekstrakten side 7164):

”Ministeren og ministeriet var ikke af den opfattelse, at pressemeddelelsen/instruksen var ulovlig, da den blev udstedt den 10. februar 2016. Det har Ombudsmanden

sidenhen fastslået at den var efter sin ordlyd, hvilket ministeriet og ministeren har taget til efterretning.”

Han blev desuden foreholdt Lykke Sørensens svar samme dag kl. 17.28 (ekstrakten side 7164), hvoraf fremgår følgende:

”Jeg mener ikke, at det svar kan stå alene.

Som nævnt har vi ikke forholdt os til, om pressemeddelelsen var ulovlig, og på dette tidspunkt var det en pressemeddelelse.

Og indholdet af pressemeddelelsen var i givet fald kun lovlig, fordi vi ikke administrerede efter det.”

Han forklarede hertil, at han og Mark Thorsen havde talt om formuleringen af svaret. Når de modtog pressehenvendelser, udarbejdede Ledelsessekretariatet ofte det første udkast til svar, som efterfølgende blev sendt ”ned” i huset til bemærkninger og input. Det var på dette tidspunkt, at de i Ledelsessekretariatet begyndte at blive opmærksomme på, at pressemeddelelsen ikke længere blot var en pressemeddelelse, men at den i mangel af andet var blevet til en instruks. De begyndte da at blive opmærksomme på, at det var vigtigt, om man kaldte den det ene eller det andet.

Han blev foreholdt udlændinge- og integrationsministerens talepapir af 29. maj 2017 til samråd AT og AU (ekstrakten side 3582 ff.), hvoraf fremgår bl.a.:

”...

Da pressemeddelelsen blev udsendt, var den således en politisk tilkendegivelse. ...

...

Når pressemeddelelsen efterfølgende fik karakter af en instruks, skyldes det, at der ikke i umiddelbar forlængelse af pressemeddelelsen blev sendt en egentlig skriftlig instruks til Udlændingestyrelsen, som beskrev de undtagelser, der skulle gøres.”

Han forklarede, at de talte en del om sagen, inden det første udkast til talen blev udarbejdet. Han erindrer dog ikke, hvem der fik sondringen mellem pressemeddelelse og instruks indføjet. Det er svært at pege på nogen specifikt. De foretog ikke nærmere undersøgelser af, hvad der var kommunikeret til Udlændingestyrelsen. Der forelå et telefonnotat, og det var det, der var. Det var hans oplevelse, at de herefter lagde telefonnotatet til grund.

På ny foreholdt mail af 22. maj 2017 kl. 16.15 fra Pernille Rølle Hansen til Mark Thorsen, Uffe Toudal Pedersen og ham med udkastet til svar til Jesper Tynell (ekstrakten side 7164), og adspurgte, om citatet var udtryk for hans opfattelse den 22. maj 2017, forklarede han, at det var

hans opfattelse, at spørgsmålet om, hvorvidt en pressemeddelelse er lovlig eller ej, er en vurdering i forhold til sandhedspligten, og at der ikke var taget stilling til, at pressemeddelelsen var ulovlig. Udlændinge- og Integrationsministeriet havde ikke før ombudsmandens udtalelse haft opfattelsen af, at pressemeddelelsen var ulovlig. Svaret til Jesper Tynell var deres lægmandsforsøg på at forklare, hvad der var sket på det tidspunkt. Han opfatter ikke svarudkastet som værende i modstrid til det, der blev oplyst over for Folketinget, hvilket også var det, han forsøgte at give udtryk for i sin mail, men som Lykke Sørensen fandt kunne siges mere præcist.

Om forløbet vedrørende Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 til Nils Bak og besvarelsen af 21. juni 2017 af spørgsmål nr. 856 fra Udlændinge- og Integrationsudvalget (ekstrakten side 2807) forklarede han, at den 22. juni 2017 – dagen før samrådet den 23. juni 2017 – kom der nogle fra Udlændingeafdelingen og sagde, at der var fundet en mail i Udlændingestyrelsen. Som han husker det, var Udlændingestyrelsen blevet kontaktet af den tidligere direktør, som havde en erindring om, at der kunne være en mail. Dagen forinden – den 21. juni 2017 – havde de sendt svar på spørgsmål 856 til Folketinget, hvor de oplyste, at der ikke forelå skriftlige oplysninger angående koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. De skulle derfor have svaret til Folketinget berigtiget med det samme, så der var fuld gennemsigtighed inden samrådet dagen efter. Det betød også, at ministeren skulle forberedes på den nye oplysning inden samrådet.

Ministeren var på det tidspunkt på vej til et møde i Forsvarsministeriet. Han løb efter ministeren og fik hende standset på Slotsholmsgade. Han sagde: ”Inger, du bliver nødt til at komme tilbage”. Hun havde ellers tænkt sig at tage hjem for at forberede sig på samrådet, hvorfor hun var lidt frustreret over at skulle tilbage til ministeriet. Han tænkte, at han ikke nede på gaden ville fortælle ministeren, hvorfor hun blev nødt til at komme tilbage. Hun accepterede at komme tilbage til ministeriet efter mødet i Forsvarsministeriet. Der var efterfølgende en drøftelse på kontoret, hvor Inger Støjberg, Lykke Sørensen, Mark Thorsen og formentlig en ministersekretær var til stede ud over ham. Uffe Toudal Pedersen var taget hjem på det tidspunkt. Grunden til, at han kan huske, at Uffe Toudal Pedersen var gået, var fordi Lykke Sørensen på et tidspunkt lånte Uffe Toudal Pedersens kontor til en telefonsamtale med Tanja Franck i Udlændingestyrelsen.

De drøftede, om Henrik Grunnets mail skulle oversendes til ombudsmanden, og Lykke Sørensen sagde, at Udlændingestyrelsen umiddelbart vurderede, at mailen ikke vedrørte de retlige overvejelser og dermed ikke var omfattet af ombudsmandens anmodning om akter. Herefter sagde Lykke Sørensen henvendt til ministeren, at hun var enig i styrelsens vurdering. De udarbejdede et supplerende svar, som blev sendt over til Folketinget, ligesom de lavede et ekstra beredskab til ministerens spørgsmål/svar-katalog til brug for samrådet.

Det var formentlig Lykke Sørensen, der orienterede ham om mailen, eftersom det var hende, der var til stede under det videre forløb. Han husker ikke specifikt, hvad Lykke Sørensen fortalte om mailen, men han erindrer, at han, da han senere så mailen optrykt i Information, ikke blev overrasket over den første del af mailen vedrørende ministerens holdning til sagen. Eftersætningen om børnekonventionen kom bag på ham, og den del af mailen havde han således ikke været bevidst om. Det forhold, at eftersætningen om børnekonventionen kom bag på ham, fortæller efter hans opfattelse noget om, hvad han fik at vide på tidspunktet for det supplerende svar til Folketinget den 22. juni 2017.

Det var også det, der førte til, at han, da de på et tidspunkt skulle oplyse Folketinget om, hvilket kendskab embedsværket havde til mailen, sagde, at det ikke stemte med hans forståelse, at ingen i ministeriet havde kendskab til indholdet af mailen. Lykke Sørensen måtte således have vidst i hvert fald det samme som ham, eftersom det var hende, der havde talt med Tanja Franck, og eftersom hans viden om første del af mailen stammede fra Lykke Sørensen.

Adspurg, om de diskuterede, hvorvidt departementet skulle have Henrik Grunnets mail, forklarede han, at der tidligere havde været meget stor interesse for mailen om kattelommen. Det var en intern mail i departementet, og han havde forstået det således, at det i den forbindelse var Mark Thorsen og muligvis også ministerens opfattelse, at det havde været mere hensigtsmæssigt for dem ikke at kende indholdet af denne mail. Det ville være en mærkelig situation at skulle sige, at man ikke ønskede at dele indholdet af en mail, hvis man kendte mailen. I givet fald risikerede man at blive mødt med: ”Hvorfor alt det hemmelighedskræmmeri?”. Hvis mailens indhold ikke var væsentlig, kunne det være et bedre sted at stå politisk ikke at kende til mailen. På baggrund heraf syntes han ikke, at det var mærkeligt, at ministeren eller andre ikke bad om at se indholdet af Henrik Grunnets mail. Han ved ikke, om der lå strategiske overvejelser bag ønsket om ikke at se mailen i den konkrete situation, men det kan der sagtens have gjort. Han husker ikke, om de drøftede, at de skulle se Henrik Grunnets mail. Grundlæggende set handlede det om at gøre forberedelsen af samrådet så snæver som mulig. Sagen var besværlig nok i forvejen.

Han erindrer ikke, hvem der var til stede, da han blev orienteret om – noget af – indholdet af mailen, eller om det var før eller efter, at ministeren kom tilbage på kontoret. Det, han husker, er, at Lykke Sørensen betryggede ministeren ved at sige, at hun var enig i Udlændingestyrelsens vurdering i forhold til, at mailen ikke skulle oversendes til ombudsmanden. Lykke Sørensen sagde aldrig, at hun havde fået læst mailen op, ligesom hun ikke på anden måde udbredte sit kendskab til indholdet af mailen, bortset fra at Henrik Grunnet havde hørt ministeren udtrykke sin holdning på koncerndirektionsmødet.

Han blev foreholdt, at Lykke Sørensen har forklaret bl.a., at ”hun er uenig med Inger Støjberg i, at Inger Støjberg ikke blev orienteret om mailen”, og at der var 1½ linje i mailen, og ”man kunne næsten ikke orientere om indholdet uden at sige, hvad der stod”, men at ”for hende var

indholdet af mailen ikke særlig dramatisk” (afhøringsekstrakten side 183). Han forklarede, at den del af mailen, der vedrørte børnekonventionen, var en ny oplysning for ham, da han så mailen optrykt i Information. Det var hans opfattelse, at ministeren den aften hæftede sig ved det, Lykke Sørensen betryggende hende om – at mailen ikke vedrørte de retlige overvejelser og derved faldt uden for ombudsmandens anmodning. Det, han husker, at Lykke Sørensen sagde, var, at mailen gengav, at Henrik Grunnet havde oplevet, at ministeren havde udtrykt sin holdning på mødet, men han erindrer ikke, om Lykke Sørensen sagde dette, mens ministeren var til stede. Det var ikke nogen hemmelighed, hvad ministerens holdning var.

Til mail af 22. juni 2017 kl. 22.38 fra Jesper Gori til Uffe Toudal Pedersen, Lykke Sørensen og ham vedhæftet det supplerende beredskab om koncerndirektionsmødet om mailen fra Udlændingestyrelsen (ekstrakten side 7278 ff.), hvoraf fremgår blandt andet, at et muligt svar fra ministeren var, at hun ikke havde set den interne mail, forklarede han, at Jesper Gori, så vidt han husker, ikke deltog i mødet på ministerens kontor om mailen, men at han var travlt beskæftiget med at forberede samrådet. De kantede parenteser, der var i beredskabet, var ”tillægssvar”, som ministeren kunne supplere med i situationen. Han har set formuleringen, men det var ikke ham, der skrev den. Adspurg, om der i svaret om ikke at have ”set” mailen lå, at der objektivt set blev svaret korrekt, men at svaret ikke var retvisende, idet man godt vidste, hvad der stod i mailen, forklarede han, at det ikke var sjældent, at der blev svaret udenom. Han ved ikke, hvad begrundelsen for her at svare udenom skulle være. Samrådene kunne godt være præget af det politiske spil, men han ved ikke, hvad motivet skulle være. Det var ikke ham, der skrev svaret, og han tænkte ikke nærmere over det i situationen. Hvis man mener, at et svar ikke er retvisende og fyldestgørende, skal man gøre opmærksom herpå. Når man skriver svar til Q&A’s til et samråd, skal man generelt prøve at skrive sig ind i ministerens sted. Det var Jesper Gori, der skrev svaret, og han mener, at også Lykke Sørensen så det.

Han var involveret i besvarelsen af Udlændinge- og Integrationsudvalgets spørgsmål nr. 445. Som han huskede det, blev han forelagt et udkast til svar om, at man i ministeriet ikke var blevet orienteret om indholdet af Henrik Grunnets mail, og svaret stemte ikke overens med hans hukommelse, idet Lykke Sørensen i et eller andet omfang var blevet orienteret om indholdet af mailen. Dette var baggrunden for, at der i svaret den 1. april 2019 på spørgsmål nr. 445 var tilføjet følgende: ”På baggrund af de oplysninger, der er tilgået mig ved besvarelsen af dette spørgsmål, kan det som opfølgning på min besvarelse af samrådsspørgsmål Q, R og U ... oplyses, at ministeriet i den forbindelse sandsynligvis er blevet orienteret om indholdet af mailen.” (ekstrakten side 5288).

Som han husker det, var der afgivet andre svar inden dette svar, hvor det var skrevet mere kategorisk, at man ikke havde set eller modtaget Henrik Grunnets mail. Hvis han var blevet spurgt i forbindelse med disse svar, havde svarene måske været mere nuancerede. I dette spørgsmål blev der specifikt spurgt til, om embedsmænd i departementet var blevet orienteret om mailens

indhold. Det var under en samtale med Jesper Gori eller Katrine Ledam, at han bemærkede, at det første udkast ikke stemte overens med hans erindring.

Han blev foreholdt Jens Teilberg Søndergaards notat af 8. april 2019 med ”Beskrivelse af forløb den 5. april 2019 vedrørende besvarelser af en række spørgsmål til Folketinget vedrørende den såkaldte ”barnebruds”-sag” (ekstrakten side 7248). Han forklarede hertil, at han ikke deltog i drøftelser med Justitsministeriet om det efterfølgende forløb med Lykke Sørensen. Efter at have fortalt, hvordan han erindrede den situation, hvor de blev orienteret om mailen fundet i Udlændingestyrelsen, modtog han et nyt udkast til folketingsvar, som han bekræftede stemte overens med hans hukommelse. Herefter hørte han ikke mere til sagen. Han er efterfølgende blevet orienteret om Lykke Sørensens henvendelse til Justitsministeriet og om mødet med Statsministeriet i marts 2019, men det var ikke et forløb, han var involveret i.

Svaret den 1. april 2019 på Udlændinge- og Integrationsudvalgets spørgsmål nr. 446 om, at ministeren ikke den 22. juni 2017 mundtligt eller skriftligt var orienteret om indholdet af Henrik Grunnets mail (ekstrakten side 5290), husker han ikke, om han fik forelagt udkast til. Da svaret blev afgivet den 1. april 2019, var han kontorchef for International Rekruttering, og han var derfor ikke længere en del af godkendelsesprocessen i Ledelsessekretariatet. Grunden til, at han havde fået forelagt udkast til svar på spørgsmål nr. 445, var, at han havde været involveret i sagen. Som han husker det, blev han ikke spurgt som led i F2 godkendelsen, men ved en chatbesked. Han blev kontorchef i International Rekruttering pr. 1. januar 2019.

På ny foreholdt F2-godkendelsesforløbet i februar 2016 vedrørende notatet om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere (ekstrakten side 5502), forklarede han, at han ikke har kendskab til, hvem der i dette tilfælde besluttede, hvem der skulle være en del af godkendelsesprocessen. Generelt ville det være sådan, at hvis flere kontorer var involveret, ville disse være del af godkendelsesprocessen, idet man havde ansvaret for hver sin del af notatet. Hvis det i forbindelse med godkendelse af et notat blev besluttet, at der skulle kommunikeres noget ud, ville det som udgangspunkt være det kontor, der havde ansvaret for den pågældende del af notatet, der havde ansvaret for at tage sagen videre og kommunikere i overensstemmelse hermed. Han er ikke bekendt med, om der i denne sag kunne være flere kontorer, der skulle tage sagen videre, herunder kommunikere notatet til Udlændingestyrelsen. Det ville i det konkrete tilfælde være udgangspunktet, at det var Koncernøkonomi, der skulle kommunikere til Udlændingestyrelsen.

Da han kaldte ministeren tilbage til kontoret den 22. juni 2017, sagde han blot til hende, at der var dukket noget op, og at hun derfor var nødt til at komme tilbage. Han ville ikke stå på gaden og tale om detaljerne. Som han husker det, vidste han på det tidspunkt mere, end han sagde til ministeren. Han vidste, at der var fundet en mail. Han husker ikke nærmere, hvad det var for en viden, han havde. Det står ikke så tydeligt for ham, hvad han vidste på det tidspunkt, og hvad han efterfølgende fik at vide på kontoret.

Foreholdt, at Jesper Gori har forklaret, at Jonas From Soelberg havde fortalt, at ministeren var meget ”nervøs for det her” og noget nervøs for, hvordan samrådet dagen efter ville forløbe (afhøringsekstrakten side 288), forklarede han, at hans oplevelse af nervøsitet hos ministeren hang sammen med, at det altid var ubehageligt, når der kom nye oplysninger lige før et samråd. Ministeren havde været på vej hjem for at forberede sig til samrådet, og nu skulle hun også forberede sig på den nye oplysning om mailen. Derudover var ministeren formentlig nervøs for, hvordan den nye oplysning ville tage sig ud. Henset til, hvordan sagen og fronterne var trukket op forud for samrådet, ville der uden tvivl komme en mistænkeliggørelse i relation til fundet af mailen. Han nævnte det for Jesper Gori, fordi Jesper Gori skulle deltage i samrådet med ministeren, og det derfor ville være rart for ham at vide, hvordan ministeren havde det.

Adspurgt, om det i så fald ikke ville være en fordel at være klædt bedst muligt på ved at kende indholdet af mailen, og om han blev spurgt herom, forklarede han, at han ikke husker situationen sådan. De havde som nævnt erindringen om den anden mail om kattelemmen i baghovedet og ønskede ikke at stå i en tilsvarende situation igen, da det havde været frustrerende ikke at kunne gå ud og modsige det billede, der blev tegnet. Derfor forekom det ham ikke usædvanligt at undlade at stille spørgsmål til indholdet af Henrik Grunnets mail.

Den drøftelse, han havde med Lykke Sørensen om koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, fandt sted i forbindelse med forberedelse af samrådene i 2017. Det kan også have været tidligere. Der forelå ikke noget skriftligt om det, der blev tilkendegivet på koncerndirektionsmødet. Det, der blev videregivet til Udlændingestyrelsen efter udsendelse af pressemeddelelsen var alene denne og nogle telefonsamtaler. De talte om, hvor meget de kunne bruge af det, der var blevet sagt på koncerndirektionsmødet. Lykke Sørensen gav udtryk for, at de skulle passe på med at lægge for meget i, hvad der var sagt på koncerndirektionsmødet. Lykke Sørensen fortalte ham helt overordnet om sin juridiske vurdering på tidspunktet for koncerndirektionsmødet. Lykke Sørensen fortalte ikke, hvad ministerens holdning var til Lykke Sørensens juridiske vurdering. Spørgsmålet var nærmere, hvor meget af det, der var blevet sagt på mødet, de kunne benytte som et forsvar for det, der var sket, og hertil var Lykke Sørensens vurdering, at de ikke kunne lægge så megen vægt på det.

Han har løbende talt med Jesper Gori om sagens detaljer. Jesper Gori fortalte ham eksempelvis om partshøringsspørgsmålet, der var kommet op i dialogen med Forvaltningsretskontoret i Justitsministeriet. Jesper Gori fortalte ham ikke om, hvordan det var for ham og Lykke Sørensen at trænge igennem til ministeren med budskabet om den juridiske vurdering. Han var selv til stede i de fleste situationer, og det har derfor næppe været naturligt at italesætte. Han havde ikke nogen oplevelse af, hvorvidt der var en ensartet holdning til spørgsmålet om sagens retlige problematikker i Koncernøkonomi og Udlændingeafdelingen på det tidspunkt. Han og Jesper Gori talte om, at det var noget rod, at en sag skulle flyttes fra én afdeling til en anden afdeling, idet der derved ville gå historik tabt.

Han har også efter kommissionen blev nedsat haft drøftelser med Jesper Gori. Det har været en fortsættelse af de samtaler, de har haft hele tiden, herunder vedrørende de forklaringer, der er blevet afgivet for kommissionen. Det var nyt for ham, at der skulle være en anden udlægning af telefonsamtalen den 10. februar 2016, end hvad telefonnotatet havde givet udtryk for.

Han har ikke yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

--- o0o ---

Kl. 13.00 mødte Anette Görtz. Hun bekræftede, at hun fortsat er ansat i Udlændinge- og Integrationsministeriet. Hun blev herefter vejledt om, at hun ikke har pligt til at udtale sig.

Hun blev orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommisionen har afgivet sin beretning.

Anette Görtz forklarede, at hun er uddannet cand.polit. fra Københavns Universitet i 1991. Hun har gennem hele sin karriere beskæftiget sig med økonomistyring. Hun har været ansat i Dansk Flygtningehjælp fra 1991 til 1998, hvorefter hun blev ansat i Indenrigsministeriet. Hun var med til at etablere Integrationsministeriet fra 2001. I 2011 flyttede hun til Justitsministeriet, indtil hun i 2015 var med til at etablere Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Hun var chef for Økonomikontoret frem til foråret 2019, da kontoret blev delt i henholdsvis et økonomikontor og et styringskontor, hvorefter hun fortsatte som chef for Koncernstyring og tilsyn. I 2016 var der omkring 20 medarbejdere i hendes kontor, heraf ca. 15 akademiske sagsbehandlere. Anne Nygaard Just var fuldmægtig i hendes kontor.

De havde meget travlt i kontoret omkring 2015-2016, hvor ministeriet var nyetableret. På daværende tidspunkt bestod hendes primære arbejdsopgaver i at skaffe ressourcer til asylområdet. I 2015 ankom 20.000 nye asylansøgere til Danmark, og mere end halvdelen ankom i de sidste tre måneder af 2015. Hun varetog forhandlingerne om ressourcer med Finansministeriet, ligesom hun i samarbejde med Forsvarsministeriet og Justitsministeriet hjalp Udlændingestyrelsen med at skaffe yderligere indkvarteringsfaciliteter til asylansøgerne. De udarbejdede samtidig prognoser om, hvordan asylområdet forventedes at udvikle sig. Hendes overordnede var Line Skytte Mørk Hansen. Det var meget forskelligt, om opgaverne gik gennem Line Skytte Mørk Hansen, men da Line Skytte Mørk Hansen ikke havde erfaring på udlændingeområdet, var arbejdsdelingen, at hun tog sig 100 % af økonomistyringsopgaverne.

Hendes kontakt til Udlændingestyrelsen vedrørte primært økonomi. Hun havde ikke noget at gøre med den konkrete sagsbehandling.

I forbindelse med sin forberedelse til afhøringen i Instrukskommissionen har hun konstateret, at der skete noget i januar 2016 vedrørende indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller eller samlevere, men det var ikke noget, hun var opmærksom på dengang. Hun er ikke på Facebook, og hun så derfor ikke Inger Støjbergs opslag af 25. januar 2016.

I forbindelse med denne sag havde hendes kontor i begyndelsen fokus på at indhente oplysninger om antallet af mindreårige asylansøgere med ægtefæller eller samlevere samt asylansøgenes alder og nationalitet. Det var formentligt hende, der besluttede, at Anne Nygaard Just, der var en garvet og dygtig medarbejder, fik denne opgave. Anne Nygaard Just sad i forvejen med aktivitetsstyringen og økonomidelen vedrørende indkvartering af asylansøgere, og det var derfor naturligt at bede hende indhente oplysningerne fra Udlændingestyrelsen, så ministeriet kunne skabe sig et overblik.

Foreholdt notat om høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere (ekstrakten side 62) forklarede hun, at hendes kontor typisk spurgte om, hvor mange, hvor længe, alder og nationalitet. Notatet var ikke present for hende forud for forberedelsen af afhøringen, men hvis hendes kontor lagde en sag op i ministeriet, ville hun normalt have set den. Hun erindrer ikke oplysningen om, at ingen operatører havde oplyst om indikationer på tvang i de konkrete sager. Det var ikke en oplysning, hendes kontor normalt ville spørge om.

De ville aldrig fra departementets side indhente oplysninger direkte hos operatørerne – de ville altid gå til Udlændingestyrelsen for at indhente oplysninger, og i nogle tilfælde ville styrelsen i den forbindelse selv indhente supplerende oplysninger hos operatørerne. De tillagde selvfølgelig oplysningerne fra Udlændingestyrelsen betydning. Udlændingestyrelsens leverancer har altid været gode, og oplysningerne kunne uden videre lægges til grund.

Hun blev foreholdt mail af 26. januar 2016 kl. 11.14 fra Line Skytte Mørk Hansen til hende (ekstrakten side 5620) om, at de skulle have udarbejdet et notat vedrørende barnebrude og indkvarteringen af dem, og at der skulle indhentes input fra Udlændingestyrelsen om, hvor mange det drejede sig om, og hvordan styrelsens praksis hidtil havde været, samt at Lykke Sørensens afdeling efterfølgende skulle inddrages for at se på den juridiske del. Hun blev endvidere foreholdt sin mail af 26. januar 2016 kl. 11.31 til Anne Nygaard Just, hvor hun videresendte Line Skytte Mørk Hansens mail med oplysning om, at ”jeg kommer lige med supplerende” (ekstrakten side 5620). Hun forklarede, at hun ikke husker, hvad der foregik i de 17 minutter mellem de to mails, herunder om hun var blevet briefet yderligere. Hun og Anne Nygaard Just havde kontor over for hinanden, og de talte ofte om sagerne frem for at skrive. Hun husker ikke, om der på det tidspunkt var overvejelser om en bestemt vinkling af notatet eller lignende. De skulle undersøge den praksis, der var i Danmark på det tidspunkt. Hun erindrer ikke, om det på forhånd

var givet, hvem der skulle inddrages fra Lykke Sørensens afdeling, herunder om det var Jesper Goris kontor.

Hun blev foreholdt mail af 29. januar 2016 kl. 07.49 fra Line Skytte Mørk Hansen til Anne Nygaard Just og hende med Lykke Sørensens mail af 28. januar 2016 kl. 18.08 vedhæftet Jesper Goris udkast til notat, som Lykke Sørensen havde godkendt (ekstrakten side 5354). Adspurgt, om hun var involveret i bearbejdningen af notatet fra den 26. til den 29. januar 2016, forklarede hun, at hun ikke erindrer at have været involveret på dette tidspunkt. Normalt ville hun være inde over, men det var en meget hektisk periode, og det er derfor ikke sikkert, at hun var det. Anne Nygaard Just havde i øvrigt udarbejdet notatet i samarbejde med Line Skytte Mørk Hansen. Hun husker ikke, om de formelt havde aftalt, at det skulle være Line Skytte Mørk Hansen, der kørte sagen, men noget kan tyde på det. Normalt ville hun være inde over sager, der kørte i hendes kontor, men der var ikke tale om en typisk økonomiressourceopgave.

Adspurgt, om de havde haft drøftelser om, hvorvidt sagen om udarbejdelse af notatet skulle ligge hos dem, forklarede hun, at de så på det på den måde, at det, der lå hos dem, var det aktivitetsmæssige, mens det juridiske gik over til Udlændingefærdelingen og Jesper Goris kontor. De kombinerer ofte hendes kontors viden om økonomi og statistik med andre kontorers juridiske overvejelser. Det var klart for dem, hvilken rolle de havde i sagen, og det var det ganske givet også for Udlændingefærdelingen. Når hun ser på sagen nu, kan det imidlertid se ud som om, at hendes kontor muligvis var lidt for meget inde over sagen som "postkontor". Dette kan hænge sammen med, at de fik etableret F2 sagsbehandlingssystemet i oktober 2015, og at hendes kontor var det hurtigste til at komme i gang med at benytte F2. Sagsgangen kan derfor være udtryk for, at Anne Nygaard Just havde god erfaring med at oprette sager i F2 og sætte dem i proces, men det er ikke noget, hun husker konkret.

Hun erindrer ikke, at hun var inde over notatet, og hun ved med sikkerhed, at hun ikke var inde over de indholdsmæssige og juridiske vurderinger i notatet. Hun har formentlig ikke deltaget i alle møder om notatet.

Det var naturligt, at notatet blev sendt i høring hos Udlændingestyrelsen, eftersom departementet skulle sikre, at notatets indhold var faktuel rigtigt. Hun husker ikke at have været involveret i denne proces. Eftersom notatet fik et juridisk indhold, ville det formentlig være Jesper Gori, der sendte notatet i høring, og alternativt ville man have bedt Anne Nygaard Just om at gøre det.

Hun er ret sikker på, at hun ikke deltog i det møde om "barnebrude", som Anne Nygaard Just ved mail af 1. februar 2016 kl. 09.29 indkaldte Line Skytte Mørk Hansen, Lykke Sørensen, Jesper Gori og hende til samme dag (ekstrakten side 6417). Hun husker ikke at have deltaget i drøftelser om notatet eller om indholdet heraf.

Foreholdt godkendelsesprocessen i F2 vedrørende ”Notat om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende” (ekstrakten side 5502) forklarede hun, at man i systemet kunne vælge, hvem der skulle være med i godkendelsesprocessen. Hvis det var en sag, der kun skulle lægges op fra hendes kontor, lå det prædefineret, at sagen skulle godkendes af hende, Line Skytte Mørk Hansen og videre op i huset. Vedrørende det konkrete godkendelsesforløb var der tilvalgt personer i Udlændingefdelingen. Hun husker ikke, at hun deltog i definitionen af, hvem der skulle godkende det konkrete notat, men tilvalgene var naturlige, henset til at notatet indeholdt både juridiske og aktivitetsmæssige oplysninger. Der var ikke andre, der kunne godkende på hendes vegne. Hun husker ikke konkret, at hun godkendte notatet, men det fremgår tydeligt af F2, at hun gjorde det. Ved en sådan godkendelse ville det være sagsfremstillingen vedrørende de aktivitetsmæssige oplysninger og det sproglige, hun fokuserede på, og ikke de juridiske overvejelser. Det var muligt at tilføje yderligere elementer i godkendelsesproceduren i F2 undervejs, og hun erindrer ikke, hvordan forløbet så ud, da hun godkendte notatet. Hun husker ikke konkret, at hun læste notatet.

Hun deltog ikke i øvrigt i forløbet om godkendelsen af notatet af 2. februar 2016. Hun deltog således ikke i drøftelser op gennem huset eller med ministeren om godkendelse af notatet.

Hun husker ikke at have deltaget i drøftelser om, hvordan ordningen om adskillelserne skulle sammensættes. Hun fulgte ikke sagen særlig tæt. Hun kan se af sin kalender, at der var nogle møder i ministeriet den 9. februar 2016, men den dag var hun ikke til stede i ministeriet, og hun ved derfor med sikkerhed, at hun ikke deltog i drøftelser den 9. februar 2016.

Adspurgt med henvisning til godkendelsesforløbet i F2 (ekstrakten side 5502), hvem der skulle sørge for, at notatet kom videre, forklarede hun, at som hun husker det, var Udlændingestyrelsen meget involveret i tilblivelsen af notatet. Det var ikke alt, der blev lagt op, som blev sendt tilbage til styrelsen, når styrelsen havde bidraget undervejs. Hvis Udlændingestyrelsen skulle foretage sig noget efter godkendelse af en sag, ville der gå besked herom til styrelsen. Hvem der i givet fald skulle give besked til Udlændingestyrelsen, ville afhænge af, hvad der var truffet beslutning om. Hun ved ikke, hvem der skulle give besked om dette notat til Udlændingestyrelsen. I en sag som denne, hvor ministeren havde været inde over, ville det naturligt være ministersekretæren, der sørgede for at sende notatet videre.

Det afhang af den konkrete sag, hvem der skulle kommunikere noget videre. Det, der skulle orienteres om i denne sag, angik noget juridisk, og det ville ikke blive meldt ud fra hendes kontor. Det, at der var anført en ansvarlig sagsbehandler, kunne ikke tages fuldstændig for pålydende. Det forhold, at Anne Nygaard Just stod som ansvarlig sagsbehandler på den konkrete sag, kunne hænge sammen med, at hun havde oprettet sagen i F2. Det afhang af sagen indhold, og det, der skulle kommunikeres om, hvem der var ansvarlig for kommunikationen. Det, der skulle kommunikeres om i den konkrete sag, var ikke noget der lå inden for hendes kontors område, og det var derfor ikke naturligt for hende at sende notatet til Udlændingestyrelsen. Det

kunne have været en del af den endelige godkendelse, at man tog stilling til, hvem der skulle gå videre med den godkendte sag. Hun ved ikke, om det skete i denne sag.

Efter godkendelsen af notatet den 9. januar 2016 hørte hun ikke om det. Den praksis, der var beskrevet i notatet, lå til grund for mange af de andre ting i sagen. Hun erindrer ikke, at hun anvendte notatet efter den 9. februar 2016, ligesom hun ikke erindrer drøftelser, hvor notatet var fremme.

Hun var ikke involveret i udarbejdelsen af pressemeddelelsen af 10. februar 2016, og hun deltog ikke i det møde om indkvartering af ”barnebrude”, som blandt andre hun var indkaldt til den 9. februar 2016 kl. 15.30 (ekstrakten side 5611), idet hun ikke var i huset den dag. Hun husker ikke, at hun efterfølgende fik refereret, hvad der blev drøftet på mødet, eller om hun fik gengivet, at bølgerne gik højt på mødet. Det er muligt, at hun hørte om det.

Helt generelt fyldte sagen om ”barnebrude” kun marginalt i hendes samlede arbejdstid. Hun vil anslå, at hun anvendte ca. 1 % af sin arbejdstid på sagen i perioden fra januar 2016 og nogle måneder frem.

Hun deltog ikke i koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, og hun erindrer ikke, at hun har talt med nogen af mødedeltagerne om, hvad der blev sagt. Hun kan se af det materiale, der nu fremgår af sagen, at bølgerne gik højt på mødet, men det er ikke noget, hun husker at have hørt om på daværende tidspunkt.

Den aktivitetsmæssige del af notatet af 2. februar 2016 fyldte ikke noget efter godkendelsen den 9. februar 2016, og hun var ikke involveret i den del af notatet, der angik de juridiske overvejelser.

Hun blev foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.11 fra Anne Nygaard Just til Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert vedhæftet pressemeddelelsen (ekstrakten side 101) sammenholdt med mail af 10. februar 2016 kl. 14.41 fra Line Skytte Mørk Hansen til Mark Thorsen, Mia Tang, Jonas From Soelberg, Anne Nygaard Just, Lykke Sørensen, Jesper Gori og hende (ekstrakten side 6153), hvoraf fremgår:

”Har talt med Lene Vejrum i styrelsen og de har et møde i eftermiddag hvor de går i gang med at planlægge processen med at få skilt de mindreårige fra de voksne samlevende/ægtefæller.

De sætter det i værk så hurtigt de kan – de tror at det i nogle tilfælde kun kan lade sig gøre med politiets hjælp.”

Hun forklarede, at hun ikke husker drøftelser om, hvorfor det var var Line Skytte Mørk Hansen, der ringede til Udlændingestyrelsen, selvom sagen angik juridiske forhold. Hun vil tro, at det var blevet aftalt på koncerndirektionsmødet, men hun ved det ikke.

Som hun husker det, hørte hun ikke om Line Skytte Mørk Hansens samtaler den 10. februar 2016 med Lene Linnea Vejrum. Line Skytte Mørk Hansen har ikke på noget tidspunkt fortalt hende om samtalerne. På et tidspunkt nævnte hun i relation til Lene Linnea Vejrum's telefonnotat, at ”det var da pudsigt, at der så ligger et referat”, men hun kan ikke huske, hvornår hun sagde det, eller hvad hun præcist sagde.

Foreholdt Lene Linnea Vejrum's notits af 31. marts 2016 om opringningen fra Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 908) forklarede hun, at hun ikke kan huske, at hun har set notitsen forud for sin forberedelse af afhøringen i kommissionen. Bemærkningen om, at det var pudsigt, at der lå et referat af telefonsamtalen, kom formentligt på et senere tidspunkt, muligvis i 2017 i forbindelse med ombudsmandens undersøgelse af sagen. Hun har først igen i forbindelse med afhøringerne i kommissionen talt med Line Skytte Mørk Hansen om telefonnotatet. Hun arbejder fortsat sammen med Line Skytte Mørk Hansen, og afhøringerne i kommissionen fylder i hverdagen. Hun har i den forbindelse talt med Line Skytte Mørk Hansen om, at Lene Linnea Vejrum og Line Skytte Mørk Hansen har forskellige opfattelser af, hvad der blev sagt under telefonsamtalen den 10. februar 2016.

Hun blev foreholdt mail af 8. juni 2017 kl. 15.37 fra Jesper Gori til hende med en anmodning om et bidrag til besvarelse af Udlændinge- og Integrationsudvalgets spørgsmål nr. 815 om, hvorfor det var Line Skytte Mørk Hansen, der kontaktede styrelsen (ekstrakten side 7273-7274), og sit svar den 9. juni 2017 kl. 08.24, hvorefter ”de” ville udarbejde et udkast til svar på dette spørgsmål (ekstrakten side 7273). Hun blev desuden foreholdt mail af 15. juni 2016 kl. 13.34 fra Louise Gertrud Michaëlis til Line Skytte Mørk Hansen, Lykke Sørensen, Mathilde Smedegaard Gulddahl og hende med et revideret udkast til besvarelse på baggrund af ”vores drøftelser i dag” (ekstrakten side 5808-5809). Svaret på spørgsmål 815 skulle herefter angive, at Line Skytte Mørk Hansen var chef for Koncernstyringsafdelingen, som varetog departementets opgaver ift. drift af asylcenterområdet, herunder indkvartering. Herudover indeholdt mailen bl.a. følgende udkast til besvarelse af spørgsmål 846:

”UUI 846

Vil ministeren redegøre for, hvorfor ministeriet fulgte op på pressemeddelelsen af 10. februar 2016 ved samme dag at foretage opkald til Udlændingestyrelsen, for at ”anmode Udlændingestyrelsen om straks at foranstalte, at indkvarteringsoperatørerne blev orienteret om de nye retningslinje og varslet om, at Udlændingestyrelsen vil igangsætte en adskillelse af parrene” ..., når ministeren under samrådet den 1. juni 2017 sagde, at pressemeddelelsen af 10. februar 2016 ikke var en instruks?

”Afdelingschef Line Skytte Mørk Hansen kontaktede den 10. februar kl. ca. 14.30 vicedirektør i Udlændingestyrelsen Lene Vejrum telefonisk med henblik på at følge op på pressemeddelelsen. Opfølgningen havde bl.a. til formål at håndtere eventuelle spørgsmål til pressemeddelelsen.”

Hun forklarede, at hun ikke husker, at hun eller Line Skytte Mørk Hansen på dette tidspunkt i 2017 reagerede på Lene Linnea Vejrum's notits om telefonsamtalen den 10. februar 2016, eller om de havde drøftelser om notitsen. Svaret på spørgsmål nr. 815 var alene en konstatering af Line Skytte Mørk Hansens stilling i ministeriet. Hun vidste ikke, hvad der nærmere lå i formuleringen af svaret på spørgsmål nr. 846. Hun erindrer ikke, at hun på dette tidspunkt overhørte drøftelser om rigtigheden af Lene Linnea Vejrum's telefonnotat fra 31. marts 2016.

Adspurg om baggrunden for, at det i stedet fremgik af det endelige svar på spørgsmål 846, at ministeren ville redegøre for forløbet ved besvarelsen af samrådsspørgsmål AW og AY den 23. juni 2017 (ekstrakten side 4180), forklarede hun, at hun ikke har kendskab til, hvorfor man endte med ikke at give de oplysninger, der fremgik af udkastet til svar. Hun ved ikke, hvilke drøftelser der har været i denne forbindelse.

Hun husker ikke, om hun i tiden omkring den 10. februar 2016 havde samtaler med Udlændingestyrelsen relateret til udsendelsen af pressemeddelelsen.

Hun blev foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.54 fra Anne Nygaard Just til Uffe Toudal Pedersen, som Line Skytte Mørk Hansen og hun modtog i kopi, med en status på sagerne (ekstrakten side 5628). Hun blev desuden foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 17.42 fra Line Skytte Mørk Hansen til Uffe Toudal Pedersen, Jonas From Soelberg, Mark Thorsen, Lykke Sørensen, Anne Nygaard Just, Mia Tang, Jesper Gori og hende, hvor Line Skytte Mørk Hansen til orientering videregav Lene Linnea Vejrum's mail af samme dag kl. 16.40 (ekstrakten side 5368), hvoraf følgende fremgår:

”Vi har nu orienteret operatørerne om de nye retningslinjer og herunder varslet, at vi igangsætter en adskillelse af parrene.

Vores vurdering er, at det vil tage minimum en uges tid at gennemføre, da der skal findes pladser i UMI-systemet, og da vi navnlig skal sikre, at de mindreårige med børn bliver placeret på centre, hvor der er gode rammer for de små børn.

Pt. opererer vi med 4 grupper:

- De mindreårige under 18. Skal på UMI-center
- De gravide mindreårige under 18. Skal på UMI-center
- De mindreårige mødre under 18. Bør på kvindecener, hvor der er mere ro omkring de små børn.

- De voksne mænd. Skal på alm. opholdscenter.

Vi er gået i gang med at skabe os et overblik over hvilke centre, det er muligt at flytte de forskellige grupper til.

Processen er, at vi pålægger de pågældende at flytte på helt almindelig vis. Såfremt de ikke efterkommer vores flytteanmodning, får de et såkaldt flyttepåbud, hvorefter vi kan anmode om politiets bistand til flytningen.”

Hun forklarede, at hun blev orienteret, fordi hendes fuldmægtig var på sagen. Hun har alene været involveret i sagen på et ”cc-spor”. Hun husker ikke, at Line Skytte Mørk Hansen og hun havde indgået en egentlig aftale om denne fordeling. De kunne ikke bruge dobbeltressourcer på en sag, når der var mange andre sager, der skulle håndteres. Hendes kontors fokus var løbende at følge op på aktivitetsdelen, men hun husker ikke, at hun selv har fulgt det særligt tæt. Aktivitetsdelen angik primært, hvor mange personer, der var i den pågældende gruppe af asylansøgere, men ikke så meget, om de blev adskilt. Hun var ikke involveret i sagsbehandlingen om flytning af asylansøgerne.

Foreholdt mail af 22. februar 2016 kl. 11.10 fra Andreas Højmark Søndergaard til bl.a. Laura Purup i Folketinget om, at ministeriet i forbindelse med en udvalgsorientering alene kunne henvise til pressemeddelelsen, og at retningslinjerne var under revidering i Udlændingestyrelsen (ekstrakten side 5373), forklarede hun, at hun ikke husker, om hun var en af de personer, Andreas Højmark Søndergaard havde talt med. Hun var bortrejst på ferie fra den 22. februar til den 29. februar 2016. Hendes kontor var ikke involveret i retningslinjerne, og hun husker ikke at have hørt om udarbejdelse af retningslinjerne.

Hun fremstod som underskriver på besvarelsen af spørgsmål S 630 den 24. februar 2016 (ekstrakten side 230-231), men hun kan se af godkendelsesprocessen i F2 (ekstrakten side 5504), at hun ikke havde godkendt besvarelsen. Hun husker det ikke i dag, men hun er sikker på, at Anne Nygaard Just har drøftet besvarelsen med hende inden godkendelsen. Den godkendelsesproces, der fremgår af F2 i denne forbindelse, var ikke udtryk for et typisk flow, idet det fremgår, at sagen blev godkendt af en afdelingschef i en anden afdeling tre minutter efter, at den var lagt op i systemet af Anne Nygaard Just. De må derfor have haft en mundtlig proces omkring besvarelsen.

Hun blev foreholdt sin mail af 16. februar 2016 kl. 12.02 til Anne Nygaard Just, hvori hun anførte, at ”Line” gerne ville have en lidt mere blød vinkel ind i besvarelse af spørgsmål S 630 (ekstrakten side 5372), og mail af 17. februar 2016 kl. 11.04 fra Anne Nygaard Just til Lene Linnea Vejrum med anmodningen om godkendelse af et udkast til svar (ekstrakten side 6421). Hun forklarede, at det sidste afsnit i svaret, hvorefter der var stor fokus i asylcentrene på at sikre, at de unge piger trivedes, hvilket ministeren ville indskærpe, at Udlændingestyrelsen

skulle opretholde, var udtryk for den mere bløde vinkel, som Line Skytte Mørk Hansen ønskede føjet til i besvarelsen. Hun husker ikke at have været involveret i besvarelsen, men når hun ser den kommunikation, der fandt sted, er hun sikker på, at hun var involveret. Hun har ikke været inde over den endelige version af svaret.

De drøftelser, hun havde med Line Skytte Mørk Hansen om svaret på spørgsmål S 630 angik alene sådanne forhold, som at der var 27 indkvarterede og lign. Hun var ikke involveret i overvejelser om, hvad man skulle skrive i svaret til spørgsmål S 630 om undtagelser til ordningen. Line Skytte Mørk Hansen og hun ville aldrig drøfte juridiske problemstillinger, ligesom de aldrig har drøftet, hvordan ordningen skulle administreres. Baggrunden for, at Lykke Sørensen godkendte svaret i stedet for Line Skytte Mørk Hansen, var formentlig, at Line Skytte Mørk Hansen havde ferie i uge 7. Der blev sendt forskellige udgaver af svaret rundt, og godkendelsesforløbet på kun tre minutter tyder på, at svaret var ”clearet” på forhånd. Det forhold, at hendes navn stod anført på svaret til spørgsmål S 630, selvom hun ikke havde godkendt svaret i F2, skyldtes, at skabelonen til svaret var oprettet af Anne Nygaard Just i hendes kontor.

Hun husker ikke, at hun var involveret i forløbet forud for forespørgselsdebat F12 med statsministeren den 4. marts 2016, herunder at Tanja Franck bestilte en ny formulering af talepunkterne. Hun husker heller ikke at have hørt, at det i Statsministeriet blev meldt ud, at udlændinge- og integrationsministeren havde meldt hårdere ud, end juraen kunne holde til. Hun er ikke jurist, og det ville være helt utænkeligt, at hun blev inddraget i juridiske problemstillinger.

Vedrørende Udlændingestyrelsens forelæggelse af fem konkrete sager for departementet forklarede hun, at hun aldrig har deltaget i drøftelser om de konkrete sager, men hun kan se af materialet i sagen, at hun ved Anne Nygaard Justs mail af 2. marts 2016 kl. 12.54 modtog kopi af Ditte Kruse Dankerts mail af 2. marts 2016 kl. 10.26 om de konkrete sager (ekstrakten side 298-299), ligesom hun på et tidspunkt modtog Udlændingestyrelsens notat om de fem sager. Hun husker ikke at have deltaget i møder med ministeren, departementschefen, Mark Thorsen eller andre, hvor de konkrete sager har været fremme eller er blevet drøftet. Hun kan tillige se af materialet, at Anne Nygaard Just på et tidspunkt udleverede nogle dokumenter til ministersekretæren, men hun kan ikke huske, om det er noget, hun husker fra dengang, eller om det er noget, hun har læst efterfølgende. Hun har aldrig selv set sagerne. At de konkrete sager blev hentet hos dem, kunne skyldes, at de rent fysisk sad lige rundt om hjørnet i forhold til ministersekretariatet.

Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens forklaring om møder vedrørende samråd Z, hvori hun skulle have deltaget (afhøringseksrakten side 209), forklarede hun, at hun ikke kan huske at have deltaget i et møde om de konkrete sager den 7., 8. eller 9. marts 2016, ligesom hun ikke husker at have deltaget i et møde den 14. marts 2016 om forberedelse af samråd Z. Hun kan af sin egen kalender se, at hun på det tidspunkt, hvor mødet den 14. marts 2016 fandt sted, var til

et møde i Justitsministeriet sammen med Forsvarsministeriet om tilvejebringelse af yderligere indkvarteringskapacitet.

Selvom hendes navn også fremgik af besvarelsen den 9. marts 2016 af Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalgets spørgsmål nr. 302, husker hun ikke, at hun har deltaget i drøftelser herom eller i øvrigt været involveret i dette svar.

Hun deltog ikke i besvarelsen af henvendelsen fra Folketingets Ombudsmand, herunder formuleringen af brevet, og hun har ikke forholdt sig til indholdet. Anne Nygaard Just, der havde sidet med sagen, blev bedt om at levere materiale til besvarelsen. Det var en stor opgave at finde akterne, der skulle sendes med til ombudsmanden, fordi Udlændingeafdelingen skulle have fysiske udskrifter af alle dokumenterne. Alt, hun selv havde om sagen, var sendt til Anne Nygaard Just, som havde journaliseret dokumenterne på sagerne.

Den tid, hun brugte på denne sag, gik til sparring med hendes fuldmægtig, Anne Nygaard Just, ligesom hun givetvis har læst korrektur på nogle skriftlige arbejder. Selv om det var Line Skytte Mørk Hansen, der havde sagen, var hun stadig chef for Anne Nygaard Just. Normalt ville hun læse korrektur på en sag, inden hun lagde den videre, for at sikre, at sagsfremstillingen var klart beskrevet.

Hun blev på ny foreholdt mail af 15. juni 2017 kl. 13.34 fra Louise Gertrud Michaëlis til bl.a. hende med udkast til svar på Udlændinge- og Integrationsudvalgets spørgsmål nr. 815, 846, 851 og 875 (ekstrakten side 5808-5809). Adspurgt af Line Skytte Mørk Hansens bisidder, advokat Thomas Ryhl, om der var noget forkert i udkastet til svaret på spørgsmål 815, forklarede hun, at svaret var faktuel korrekt, men at Line Skytte Mørk Hansen også havde andre ansvarsområder end driften af asylcenterområdet. Adspurgt, om der var noget forkert i udkastet til svaret på spørgsmål 846, forklarede hun, at svaret umiddelbart ikke så forkert ud. Hun havde dog ikke kendskab til de tidspunkter, der fremgik af svaret. Adspurgt, om der var noget forkert i udkastet til svaret på spørgsmål 851, forklarede hun, at svaret var faktuel korrekt. Adspurgt, om der var noget forkert i udkastet til svaret på spørgsmål 875, forklarede hun, at hun ikke kan forholde sig til de konkrete tidspunkter, men at der ikke er noget i den anden del af besvarelsen, der står i modsætning til hendes kendskab til sagen.

Der var i denne sag direkte adgang fra Line Skytte Mørk Hansen til Anne Nygaard Just og omvendt med henblik på at få løst opgaver, hvilket var atypisk, men der var også tale om en atypisk situation med stor travlhed. Det var således Line Skytte Mørk Hansen, der ”havde bolden” på denne sag i deres afdeling, mens hun selv var mere på et informationsniveau.

Foreholdt Margit Sander Rasmussens forklaring om, at hun i dagene fra den 10. februar 2016 og frem jævnlige blev ringet op af Anne Nygaard Just, der spurgte til, hvor langt de var nået, og hvornår styrelsen forventede at kunne adskille nogen, samt at Lene Linnea Vejrum ligeledes

blev ringet op af Line Skytte Mørk Hansen (afhøringsekstrakten side 493-494), forklarede hun, at hun ikke husker, at hun blev orienteret om samtalerne mellem Anne Nygaard Just og Margit Sander Rasmussen eller mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Linnea Vejrum i dagene omkring den 11.-12. februar 2016. Hun tror bestemt ikke, at hun instruerede Anne Nygaard Just i at ringe til Udlændingestyrelsen i dagene omkring den 11.-12. februar 2016.

Hun har ikke yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

Mødet sluttede kl. 14.20.

Peter Mørk Thomsen
Formand

Advokat Michael Goeskjær for Lars Løkke Rasmussen (fra kl. 11.00)

Advokat Jens Rostock-Jensen for Barbara Bertelsen (fra kl. 10.40)

Advokat Henrik Stagetorn v/ advokat Mette Maria Lorentzen for Anni Fode

Advokat Karoly Németh for Søren Pind

---o0o---

Kl. 09.00 mødte Jens Vikner. Han bekræftede, at han fortsat er ansat i staten. Han blev herefter vejledt om, at han ikke har pligt til at udtale sig.

Han blev orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Han forklarede, at han blev cand.jur. fra Københavns Universitet i 1989. Herefter var han i en kort periode ansat på universitetet, hvorefter han indtil 2019 var ansat i Udlændingestyrelsen bortset fra en periode fra 1992-1994, hvor han var ansat i Arbejdsmarkedsstyrelsen. Han var ansat i Udlændingestyrelsen i 28 år. Fra 2016-2019 var hans primære arbejdsopgave at besvare høringer fra departementet til brug for besvarelsen af folketingsspørgsmål. De var tre i det team, som havde med dette at gøre. Hans primære område var familiesammenføring og tidsubegrænset opholdstilladelse. Asylindkvartering var ikke hans område. De andre i teamet var Margit Sander Rasmussen og en række skiftende fuldmægtige. Ham bekendt var der ikke andre i teamet ud over Margit Sander Rasmussen og ham, der var inde over sagen om mindreårige gifte eller samlevende asylansøgere. Hans nærmeste chef var i realiteten vicedirektøren, Anni Fode, som han sparrede med. Der var også en chef for sekretariatet, men denne stod for det mere administrative. Når Nils Bak havde pressesager og gerne ville have et juridisk input, spurgte Nils Bak af og til ham. Dette var ikke en fast arbejdsgang, men var udtryk for, at han hjalp en kollega. På dette tidspunkt sad Nils Bak også i ledelsessekretariatet. I Udlændinge- og Integrationsministeriet havde han samarbejde med blandt andre Jesper Gori og med forskellige fuldmægtige. Hans kontakter i Udlændinge- og Integrationsministeriet var navnlig fuldmægtigene. Han havde også kontakt til Merete Milo.

Han så ikke Facebook opslaget den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14). Han går ud fra, at han læste om det i pressen nogle dage efter. Han blev ikke sat til at udføre arbejde i anledning af opslaget.

Foreholdt notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5360) forklarede han, at han ikke husker at have deltaget i en proces om dette notat og ikke genkender notatet. Indkvartering af asylansøgere var heller ikke hans område. Der var megen korrespondance mellem fagkontorer i Udlændingestyrelsen og departementet, som han og teamet ikke blev involveret i. Han husker ikke, at han senere

har set notatet. Måske har han på et tidspunkt i 2017 hørt det omtalt. Han kan ikke afvise, at nogen har nævnt notatet for ham, men han husker det ikke nævnt.

Foreholdt pressemeddelelsen af 10. februar 2016 (ekstrakten side 102) forklarede han, at han ikke har talt med nogen af de personer, der var involveret i udarbejdelsen af pressemeddelelsen, om, hvordan pressemeddelelsen blev til. Han har heller ikke talt med nogen, der deltog i koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, om, hvad der skete under mødet.

Foreholdt Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 til Lene Linnea Vejrum, Morten Bo Laursen og Ditte Kruse Dankert om koncerndirektionsmødet (ekstrakten side 100) forklarede han, at han ikke talte med Henrik Grunnet om mailen. Han så først mailen, da den senere blev fundet. Han anede på daværende tidspunkt ikke, at mailen var blevet sendt.

Han blev foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.26 fra Nils Bak til ham (ekstrakten side 5600). Af mailen fremgår:

”Der er en meget stor risiko for brud på børnekonventionen, eksempelvis hvis vi hindrer en 16-årig pige at bo sammen med en 24-årig ægtefælle med hvem hun har et barn. Det oplyste Lykke på koncerndirektionsmødet pba. vurdering fra JM, og Støjberg skulle have udbrudt, højlydt: Den risiko tager jeg gerne!

Hun mente på mødet – **alene** fordi Lykke viderebragte JM’s vurdering, sådan som hun havde pligt til – at ”I åbenbart godt vil ha’ barnebrude’. Så var der krig. Hun skaber splid. Uffe og Lykke kæmper med hende.

...”

Han forklarede, at det ikke står klart i erindringen for ham, at han modtog mailen. Han husker ikke, at Nils Bak fortalte, hvor han havde oplysningerne fra. Han tror, at han gik ud fra, at Nils Bak havde oplysningerne fra Henrik Grunnet. De talte helt sikkert om mailen, men han husker det ikke. De har i Udlændingestyrelsen talt om sagen et utal af gange.

Han blev den 10. februar 2016 ikke involveret i nogen sagsbehandling i anledning af pressemeddelelsen. Den 10. februar 2016 hørte han ikke noget om nogen samtale mellem medarbejdere fra Udlændingestyrelsen og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, men senere hørte han, at der havde været en telefonsamtale. Han husker ikke, hvem der fortalte ham om denne samtale. Han tror, at han hørte om samtalen over en frokost eller på gangen. Han hørte om samtalen flere gange. Han hørte, at Line Skytte Mørk Hansen den 10. februar 2016 havde talt med Lene Linnea Vejrum og i den forbindelse sagt, at der skulle ske en adskillelse af asylparrene. Han hørte ikke om samtalen umiddelbart efter den 10. februar 2016, men formentlig i marts 2016. Han tror, at han hørte om

samtalen efter klagen til Folketingets Ombudsmand, idet han først blev involveret i sagen efter dette tidspunkt. Han fik at vide, at Lene Linnea Vejrum havde fået oplyst, at der ikke skulle være undtagelser, uanset om der var børn, sygdom eller forelå traumatiserende forhold. Han ved, at han fik dette at vide af flere forskellige, men han husker ikke præcist, hvem der sagde det til ham. Han talte ikke med Lene Linnea Vejrum om samtalen. Han har ikke talt med nogen, der har et førstehåndskendskab til samtalen. Han har kun hørt om samtalen som anden-, tredje- eller fjerdehåndsviden. Det, han hørte om samtalen, var meget konsistent. Han hørte ikke om en anden udlægning af samtalen, end at det blev sagt, at alle skulle adskilles.

Han var ikke involveret i de indledende overvejelser om forelæggelse af fem konkrete sager for departementet.

Foreholdt mail af 28. marts 2016 kl. 14.09 fra Ditte Kruse Dankert til Anni Fode, Lene Linnea Vejrum, Kristina Rosado og ham om blandt andet forelæggelsen af fem konkrete sager for departementet (ekstrakten side 6473) forklarede han, at han ikke husker, at han fik yderligere at vide end det, der fremgik af mailen. Han husker ikke mailen.

Foreholdt mail af 4. april 2016 kl. 19.59 fra Lene Vejrum til Tanja Franck med kopi til blandt andre ham om, at Udlændingestyrelsen havde fået en første uformel tilbagemelding fra departementet om sagerne (ekstrakten side 6789), og foreholdt det vedhæftede notat (ekstrakten side 6814) forklarede han, at han ikke har set det vedhæftede notat tidligere. Han husker ikke at have deltaget i et møde, hvor de konkrete sager blev drøftet. Han ved, at der blev forelagt sager for Tanja Franck. Han deltog ikke i drøftelser om, hvilke sager der skulle forelægges. Han var involveret i redegørelsen til Folketingets Ombudsmand. De havde et møde om, hvordan de skulle besvare Folketingets Ombudsmand. Dette møde blev måske afholdt den 22. eller 23. marts 2016. Han blev involveret i en drøftelse af afgørelsesbegrebet. Han var ikke involveret i en drøftelse af de menneskeretlige problemstillinger og har ikke en særlig viden om menneskeretten.

Foreholdt udlændinge-, integrations- og boligministerens svar af 24. februar 2016 på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230) forklarede han, at han ikke var involveret i besvarelsen af dette spørgsmål. Han ved ikke, om svaret var i høring hos Udlændingestyrelsen. Han er helt sikker på, at han i februar 2016 ikke blev gjort bekendt med svaret. Han var i februar 2016 ikke involveret i denne sag. Han var ikke involveret i drøftelser om, hvorvidt svaret cementerede en opfattelse af, at der var tale om en undtagelsesfri ordning.

Han husker ikke, at han var involveret i at levere materiale til samrådet den 15. marts 2016.

Foreholdt Jesper Goris mail af 18. marts 2016 kl. 18.00 til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 838) forklarede han, at han ikke var involveret i udarbejdelsen af de retningslinjer, der forelå den 1. juli 2016, og heller ikke deltog i drøftelser herom.

Han blev foreholdt mail af 22. marts 2016 kl. 12.59 fra Anni Fode til ham om, at hun ville drøfte ”nedennævnte” med ham, og at hun også havde vedhæftet en henvendelse fra Institut for Menneskerettigheder (ekstrakten side 6470). Han blev endvidere foreholdt udlændinge-, integrations- og boligministerens svar af 25. april 2016 på henvendelsen fra Institut for Menneskerettigheder (ekstrakten side 1261). Han forklarede, at han ikke var involveret i udarbejdelsen af svaret til Institut for Menneskerettigheder. Den 22. eller 23. marts 2016 talte han med Anni Fode om afgørelsesbegrebet.

Foreholdt henvendelsen fra Institut for Menneskerettigheder (ekstrakten side 889) forklarede han, at det forekommer ham, at han har set notatet. Han har formentlig læst indholdet. Han genkender ”hovedet” på notatet. Han var enig i den vurdering, som Institut for Menneskerettigheder gav udtryk for.

Han blev foreholdt mail af 22. marts 2016 kl. 12.40 fra Anni Fode til Kristina Rosado med kopi til Lene Linnea Vejrum (ekstrakten side 6470). Af mailen fremgår:

” ...

Tak for info – jeg er stemt for, at vi fremover træffer afgørelse i sagerne. Det tror jeg også, at FO vil mene ville være det rigtigste – det er jo meget indgribende og jeg synes, at det IMR refererer fra de konkrete sager lyder alvorligt. Og vi skal jo virkelig undgå fodfejl i disse sager. Har I vendt det med Jens Vikner?

...”

Han blev endvidere foreholdt sin mail samme dag kl. 15.10 til Anni Fode (ekstrakten side 6469). Heraf fremgår:

” ...

Styrelsens bestemmelser efter udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 1. pkt., om asylansøgers indkvartering på asylcentre har karakter af faktisk forvaltningsvirksomhed, jf. bemærkningerne side 33 i lovforslag nr. L 130 af 30. januar 2013 (vedtaget som lov nr. 430 af 1. maj 2013). Et pålæg til en asylansøger om at tage ophold på et bestemt asylcenter efter § 42 a, stk. 7, 3. pkt., anses derimod for at være en afgørelse, der er omfattet af forvaltningslovens regler.

Imidlertid er jeg enig i, at styrelsens bestemmelse efter udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 1. pkt., om at et ægtepar ikke skal indkvarteres sammen, er så indgribende i

ægteparrets forhold og involvere et så vanskeligt juridisk skøn, at en sådan bestemmelse må antages at være en egentlig afgørelse i forvaltningslovens forstand. Der vil således skulle foretages partshøring efter forvaltningslovens § 19, forinden afgørelse om adskillelse af ægtepar ved indkvartering på asylcentre kan træffes, idet det må lægges til grund, at ægteparret – selv om de selv til styrelsen har oplyst om deres alder og deres ægteskab – ikke er bekendt med, at disse oplysninger indgår i en sag om indkvartering.

Ligeledes kan der peges på, at der i øvrigt kan være behov for – udover at gennemføre partshøring – at oplyse sagen, således at det sikres, at alle relevante oplysninger er til stede, forinden der træffes afgørelse om adskillelse af ægtepar. Sådanne relevante oplysninger, der bør tilvejebringes af styrelsen, kunne fx være oplysninger om ægteparrets børn, sygdom, handicap, traumatiske oplevelse, længden af det eksisterende samlivsforhold.”

Han forklarede, at han, inden han sendte sin mail, havde læst bestemmelsen i udlændingelovens § 42 a, stk. 7, og forarbejderne til bestemmelsen. Herefter var der tale om ”simpel juridisk deduktion” ud fra sagens karakter for at nå frem til, at der ikke var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed. Enhver jurist ved, hvad der skal til for, at en aktivitet må karakteriseres som en forvaltningsretlig afgørelse. Det var ikke et svært spørgsmål for ham. Han tror ikke, at han på dette tidspunkt slog op i den forvaltningsretlige litteratur for at undersøge spørgsmålet nærmere.

Han blev foreholdt Anni Fodes mail af 22. marts 2016 kl. 17.23 (ekstrakten side 6469) sendt i forlængelse af hendes ovenfor omtalte mail samme dag kl. 12.40. Heraf fremgår:

”Kære alle

Som drøftet med Kristina, så har jeg vendt spørgsmålet med Jens Vikner, der har tilkendegivet nedennævnte.

Som I også selv har overvejet i kontoret, så synes jeg, at vi fremadrettet bør træffe en egentlig afgørelse og med partshøring forinden.

Men vi kan jo evt. vende det efter påske, hvis I gerne vil drøfte det nærmere.
...”

Han blev endvidere foreholdt Ditte Kruse Dankerts mail samme dag kl. 20.18 i samme mailkorrespondance (ekstrakten side 6783). I mailen hedder det:

”Kære Alle

Lad os klart lige mødes efter påske og tale om, hvorvidt vi skal behandle beslutningen om flytning som en egentlig afgørelse. Meget taler for, men en variant er også, at det ikke anses for en egentlig afgørelse, som jo så burde kunne påklages til departementet i henhold til den almindelige kompetence, men at man dog skal tillægge den enkelte partsrettigheder, fx i relation til partshøring. Jeg hørte det sådan, at JM's forvaltningsretskontor bl.a. anbefalede denne løsning. Departementet har givet udtryk for, at det er administrativt uønskeligt, hvis vi anser det for en afgørelse, og de vil formentlig, vil jeg tro, stille sig anderledes til det nu aftalte om, at vi kan forelægge de konkrete sager fsva. vurderingen af spørgsmålet om forholde til EMRK og Børnekonventionen, hvis vi lægger til grund at de er en afgørelse, som de kan komme ind over. Men det kan jo også give anledning til at overveje, om vi overhoved skal benytte os af den mulighed. Svær sag.”

Han forklarede, at han husker det således, at der efter påske var en drøftelse af spørgsmålet. Han fik det indtryk, at Ditte Kruse Dankert med bemærkningen om, at der var tale om en ”svær sag”, tænkte på de praktiske udfordringer, herunder spørgsmålet om, hvor parrene skulle indkvarteres under partshøringen. Han husker ikke, at han deltog i drøftelsen om de praktiske spørgsmål. Departementet havde den opfattelse, at man både kunne sige, at der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed, men samtidig kunne tillægge parrene partsrettigheder. Han ved ikke, hvem der havde denne opfattelse. Han vil gætte på, at det var Jesper Gori, men han er ikke sikker. Han mente selv, at der var tale om en mærkelig konstruktion, som han ikke var enig i, at man kunne anvende. Faktisk forvaltningsvirksomhed er netop kendetegnet ved, at der ikke er en part. Adspurg, hvorfor det først ultimo april 2016 blev meldt ud, at der skulle ske partshøring, forklarede han, at der på dette tidspunkt var adskilt mange par. Meget af det, der foregik, var retrospektivt, idet man skulle få juraen til at passe med det, der var foregået. Dette var en svær opgave. Som han forstod det, var der ikke foretaget partshøring i de sager, hvor parrene var blevet adskilt. Han var ikke involveret i de konkrete sager. Han så heller ikke afgørelsen i den sag, der var påklaget til Folketingets Ombudsmand. Han så først senere, hvordan begrundelsen i denne sag havde været udformet.

Han blev foreholdt Ditte Kruse Dankerts mail af 28. marts 2016 kl. 14.09 til Anni Fode, Lene Linnea Vejrum, Kristina Rosado og ham (ekstrakten side 6473). Heraf fremgår:

”Jeg har tænkt lidt (meget) over vores udfordringer på denne sag. En ting er det med afgørelse eller ej. Det må, som du også siger, Jens, være uproblematisk ift det set up, vi har aftalt med departementet ift at kunne forelægge de konkrete sager ad. vurdering af menneskeretslige aspekter.”

Han blev endvidere foreholdt mail af 26. april 2016 kl. 17.00 fra Jesper Gori til Lykke Sørensen (ekstrakten side 1269). Heraf fremgår:

”Uffe var helt enig i, at der bør ske partshøring, og at US skal bedes om at ændre deres bidrag, alternativt at vi i svaret til OMB vil oplyse, at vi vil bede US om dette.”

Adspurgt, hvorfor partshøring ikke blev nævnt i den første version af Udlændingestyrelsens udtalelse til Folketingets Ombudsmand, forklarede han, at Udlændingestyrelsen fik at vide, at der i forbindelse med den første adskillelse ikke skulle ske partshøring. Denne adskillelse skulle betragtes som faktisk forvaltningsvirksomhed. Hvis parret protesterede, skulle der foretages sagsbehandling med partshøring. Det var departementet, der sagde dette til Udlændingestyrelsen, efter at have talt herom med Justitsministeriet. Der skulle være tale om en ”tre-trinsrakat”. Dette blev introduceret af departementet efter drøftelser med Justitsministeriet. I den endelige version af brevet til ombudsmanden, der blev udarbejdet medio april 2016, skrev man, at der ville ske partshøring, hvis parret ikke var tilfreds med den anviste indkvartering.

Adspurgt, om han den 22. og 23. marts 2016 gjorde sig overvejelser om hjemmelskravet, forklarede han, at han ikke gjorde sig overvejelser herom. På dette tidspunkt var ”løbet kørt”. Han fik at vide, at direktøren i Udlændingestyrelsen havde besluttet, at parrene skulle adskilles, samtidig med at man kørte en proces med departementet. Vicedirektøren havde accepteret dette, og kontorchefen havde meddelt til operatørerne, at parrene skulle adskilles. Han blev ikke spurgt til dette og betragtede det som et ”fait accompli”. Han fik at vide, at beslutningen fra ledelsens side var, at der skulle ske adskillelse.

Han blev foreholdt mail af 13. april 2016 kl. 13.02 fra Ditte Kruse Dankert til ham (ekstrakten side 6819). Heraf fremgår:

”Kære Jens.

Beklager det sene svar. Vi var inde og drøfte det udkast, som du kender, i går. På baggrund af drøftelserne skal vi lave et nyt udkast, hvor vi ændrer lidt i forhold til den gennemgang af drøftelserne med og instruks fra departementet. De mente, at vi skulle skrive det sådan, at vi får en instruks, og at vi (samtidig) får besked på, at vi straks skal adskille, men at vi så efterfølgende har haft drøftelser med dem om kategoriseringen af sager, hvor der skulle ske adskillelse – ctr. sager, hvor der kunne være spørgsmål om de internationale forpligtelser.

...”

Han blev endvidere foreholdt den version af udtalelsen til Folketingets Ombudsmand, der var vedhæftet mail af 14. april 2016 kl. 15.52 fra Lene Linnea Vejrum til Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado (ekstrakten side 6474).

Adspurgt, om han fik yderligere at vide om drøftelserne med departementet om forløbet den 10. februar 2016, forklarede han, at han ikke fik yderligere at vide om disse drøftelser.

Han blev foreholdt følgende fra den ovenfor nævnte mail af 13. april 2016 kl. 13.02 fra Ditte Kruse Dankert til ham (ekstrakten side 6819):

”I forhold til spørgsmål om afgørelse ctr. forvaltningsvirksomhed, undersøger de nu nærmere med Jm’s forvaltningsretskontor. De kunne ikke helt se, hvorfor man ikke fortsat kunne tale om faktisk forvaltningsvirksomhed, der så – hvis man ikke vil følge anvisningen – bliver fulgt op af en egentlig afgørelse, hvor man så nok skulle udvide fx partshøringsbegrebet til også at omfatte faktiske forhold. Vi gjorde de forskellige argumenter gældende – og der var ingen konklusion, men de vil nu søge råd hos forvaltningskontoret”.

Han forklarede, at han fik at vide, at departementet ville komme med en tilbagemelding på spørgsmålet om faktisk forvaltningsvirksomhed. Han går ud fra, at Ditte Kruse Dankert havde gjort hans synspunkter gældende over for departementet. Anni Fode var enig med ham i hans synspunkter.

Han blev foreholdt mail af 20. april 2016 kl. 16.19 fra ham til Tanja Franck, Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6484). Heraf fremgår:

”Kære alle

Jeg har nu to gange talt med Anna-Sophie Saugmann, som Jesper Gori havde bedt om at ringe til mig, og med forbehold for Jespers godkendelse er vi blevet enige om følgende vedr. den fremtidige administration:

1) Røde Kors indkvarterer de to ægtefæller, hvoraf den ene er mindreårig, hver for sig på hvert sit asylcenter. Dette sker ved faktisk forvaltningsvirksomhed, jf. § 42 a, stk. 7, 1. pkt. Der sker ikke partshøring forinden, men RK indgår i dialog med parret om den forestående indkvartering. (Det er vigtigt, at vi bruger udtrykket ”indkvartering hver for sig” og ikke ”adskillelse”, og det er vigtigt, at vi bruger udtrykket ”dialog” og ikke ”partshøring”).

2) Er ægteparret enig i indkvarteringen hver for sig, sker der ikke yderligere.

3) Er ægteparret ikke enig i indkvarteringen hver for sig, indberettes dette til styrelsen, som herefter hurtigt træffer en afgørelse om den evt. fortsatte opretholdelse af indkvarteringen hver for sig. Styrelsen foretager partshøring, forinden afgørelsen træffes efter en analogi af § 42 a, stk. 7, 3. pkt.”

Han forklarede, at han havde en drøftelse med Anna-Sophie Saugmann-Jensen. Som han husker samtalen, havde han anført, at fremgangsmåden efter hans opfattelse ikke var i overensstemmelse med afgørelsesbegrebet, men beskeden var, at Justitsministeriet havde lagt sig fast på dette, og at departementet var enig heri. Han husker ikke, om Anna-Sophie Saugmann-Jensen oplyste, hvem departementet havde talt med i Justitsministeriet. Han tog ikke stilling til, om det var rigtigt eller forkert, at de anførte ord skulle anvendes, idet der var tale om et diktat fra departementet. Som han husker det, blev fremgangsmåden beskrevet i mailen ikke problematiseret internt i Udlændingestyrelsen. Foreholdt, at der i mailen stod, at ”vi [er] blevet enige”, forklarede han, at de fik at vide, at Justitsministeriet var enig i fremgangsmåden. Hans opfattelse blev derfor ”overruled” af Forvaltningsretskontoret i Justitsministeriet. Hvis han skulle skrive mailen i dag, ville han ikke have brugt formuleringen ”vi er blevet enige”. Han var ikke enig, men det var sådan, man skrev, når man fik et diktat fra departementet. Hans opfattelse var, at det anførte i lovbemærkningerne om, at en indkvartering er faktisk forvaltningsvirksomhed, ikke rakte til en situation som den foreliggende, idet det ikke i lovbemærkningerne var forudsat, at en indkvartering kunne føre til en adskillelse. Lovbemærkningerne tog stilling til praktiske forhold. Han husker ikke de nærmere drøftelser om, at hjemlen skete ved en analogi. Adspurg, om man drøftede, om ordningen også skulle omfatte de allerede indkvarterede par, forklarede han, at drøftelsen angik den fremadrettede orden.

Foreholdt mail af 27. juni 2016 kl. 16.59 fra ham til Anne Nygaard Just vedhæftet Udlændingestyrelsens bemærkninger til svaret til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 6529 og 6531) forklarede han, at han ikke husker, at han har været med til at udarbejde dette bidrag. Det dokument, der er vedhæftet mailen, siger ham intet. Foreholdt, at der i udtalelsen af 14. juli 2016 til Folketingets Ombudsmand blev anvendt en anden formulering (ekstrakten side 2053) end den, der fremgår af det vedhæftede dokument, forklarede han, at han ikke kender til baggrunden herfor. Det skete af og til, at han indsendte notater til departementet. Hans team havde nogle gange en ”postfunktion”, når et fagkontor gerne ville have, at oplysninger til departement blev sendt via hans team. Han var modstander af denne praksis.

Foreholdt sin mail af 19. april 2016 kl. 08.53 til Ditte Kruse Dankert om afgørelsesbegrebet (ekstrakten side 6482) forklarede han, at da Udlændingestyrelsen fik beskeden om, at der skulle anvendes en ”tre-trinsraket”, var det tanken, at der først skulle ske partshøring, når parret havde oplyst, at de ikke ønskede at blive adskilt. Han forstod det således, at man partshørte i de efterfølgende sager, fordi man ønskede at træffe en afgørelse.

Han deltog ikke i den efterfølgende tilrettelæggelse af partshøringen i sagerne. Det forekommer ham, at han på et tidspunkt blev spurgt om, hvordan et partshøringsbrev skulle formuleres. Han sagde i den forbindelse, at der måtte sondres mellem partshøring og sagsoplysning. Partshøring angår en høring over oplysninger, som myndigheden allerede er i besiddelse af, mens sagsoplysning angår indhentelse af nye oplysninger. Han var ikke inde over de konkrete sager. Han var ikke involveret i overvejelser om, hvorvidt de allerede adskilte par skulle forblive adskilt under genoptagelsessagen.

Foreholdt mail af 4. juli 2017 kl. 10.26 fra ham til Nils Bak med kopi til Margit Sander Rasmussen (ekstrakten side 7283) om, at ”Information har jo fuldstændig ret, der er ikke gengivet nogen konkret afvejning eller i øvrigt hvilke hensyn, der indgået i vurderingen”, og Nils Baks mail til ham og Margit Sander Rasmussen i samme mailråd den 5. juli 2016 kl. 9.51 (ekstrakten side 7282) forklarede han, at han på dette tidspunkt havde set en afgørelse, som var vedhæftet en mail til ham fra Nils Bak. Dette var første gang, hvor han så en af afgørelserne. Afgørelsen henviste alene til instruksen. Han tror, at han talte med Nils Bak herom. Kontoret spiste frokost sammen hver dag.

Han blev foreholdt mail af 5. juli 2017 kl. 15.01 fra Nils Bak til ham om Udlændingestyrelsens behandling af de konkrete sager (ekstrakten side 7286) og hans svar herpå samme dag kl. 15.20 (ekstrakten side 7286), hvor han anførte:

”Det er meget fint, at de generelt har overvejet, hvilke par der skulle skilles, og hvilke der ikke skulle skilles. Det tvivler jeg ikke på, er korrekt. Men spørgsmålet her er, om de har foretaget en konkret vurdering i denne konkrete sag. Kan de dokumentere det ved akter på den konkrete sag? Og hvis det er tilfældet, hvorfor er det så overhovedet ikke reflekteret i afgørelsen? Som Rønsholdt siger, hvis det ikke kan dokumenteres, er det ikke sket.

Hvad angår faktisk forvaltningsvirksomhed, tager de fejl. Et flyttepåbud er en afgørelse, også før 28 apr. Det fremgår af lovbemærkningerne, som jeg selv har været med til at skrive.”

Adspurgt til, om han sondrede mellem en ”generel overvejelse” af sagerne og en konkret vurdering i de enkelte sager, forklarede han, at han havde fået at vide, at Udlændingestyrelsen havde udarbejdet et skema med oplysning over de forskellige par og med sagens oplysninger. Han tilkendegav i sin mail, at et sådant overblik ikke kunne erstatte, at man på den enkelte sag dokumenterer, hvilke oplysninger man er i besiddelse af, og hvorfra man har fået oplysningerne. Oplysningerne i et skema kan ikke erstatte de dokumentationskrav, der gælder i den enkelte sag. Dette var ikke problematiseret i de drøftelser, som han tidligere havde deltaget i – i hvert fald ikke på sagsniveau. Han

var ikke nede at tjekke efter i den enkelte sag. Da han skrev mailen, var han bekymret over, om der i sagerne havde været det nødvendige oplysningsgrundlag.

Foreholdt mail af 22. juni 2017 kl. 19.45 fra Lene Linnea Vejrum til Lykke Sørensen med kopi til US Dirstab (ekstrakten side 4367) om fundet af Henrik Grunnets mail af 10. februar kl. 13.45 (ekstrakten side 100) forklarede han, at US Dirstab er en funktionspostkasse i Udlændingestyrelsen. Departementet kan sende høringer til brug for besvarelsen af folketings spørgsmål til denne postkasse. Det juridiske team havde adgang til denne postkasse og tjekkede løbende, om der kom mails. Han husker ikke, at han læste Lene Linnea Vejrum's mail, og han havde ikke noget at gøre med formuleringen. Han hørte om fundet af Henrik Grunnets mail. Nils Bak fortalte, at han havde fundet en mail i forbindelse med, at han ryddede op i sin mailboks forud for sin ferie. Foreholdt Kristina Rosados forklaring om, at det var hende, der fandt mailen, forklarede han, at han hørte det således, at det var Nils Bak, der fandt mailen. På dette tidspunkt hørte han ikke mere om, hvad der stod i mailen. Han var ikke involveret i noget af det, der foregik den 22. juni 2017, og ved ikke, om Nils Bak havde kontakt til Henrik Grunnet.

Foreholdt mail af 16. august 2017 kl. 20.16 fra Ditte Kruse Dankert til Tanja Franck, Lene Linnea Vejrum og Margit Sander Rasmussen med udkast til bidrag til brug for besvarelsen af spørgsmål 1000 (ekstrakten side 6898), Margit Sander Rasmussens mail af 21. august 2017 kl. 16.51 om, at Henrik Grunnets mail efter hendes opfattelse burde oversendes til departementet (ekstrakten side 6897), og hans svar samme dag kl. 18.06 (ekstrakten side 6897) forklarede han, at han var med på ”sidelinjen” i nogle af de drøftelser, som Margit Sander Rasmussen havde med Lene Linnea Vejrum og Tanja Franck, men han deltog ikke i drøftelserne og var ikke cc på drøftelserne. Margit Sander Rasmussen sparrede med ham. Han fik ikke at vide, hvorfor man ikke sendte Henrik Grunnets mail til departementet, og han syntes selv, at det var meget mærkeligt, at man valgte ikke at gøre dette. Efter hans opfattelse var det ikke Udlændingestyrelsens opgave at foretage vurderingen af, om mailen skulle sendes til Folketinget. Han sagde ikke selv til Lene Linnea Vejrum eller Tanja Franck, at de burde oversende mailen. Det var Margit Sander Rasmussens sag, og hun havde en baggrund med 10 år i departementet.

Han blev foreholdt mail af 23. juni 2017 kl. 09.28 fra Nils Bak til Lene Linnea Vejrum om forståelsen af Henrik Grunnets mail (ekstrakten side 7275). Heraf fremgår:

”Jeg forstår ikke, hvordan Henriks mail kan udlægges sådan.

Ministeren har sagt på samrådet, at US på koncerndirektionsmødet fik oplyst, at vi skulle overholde konventionerne. Henrik skriver, at ministeren stod fast på at adskille par –uanset børnekonventionen. Det er da en yderst væsentlig tilkendegivelse, som

mange nok vil tolke derhen, at US fik en ordre – uden forbehold. Altså at ministeren lyver.”

Han blev endvidere foreholdt Lene Linnea Vejrum's svar herpå samme dag kl. 10.09 om, at hun ikke var enig i, at mailen kunne læses på den anførte måde (ekstrakten side 7275).

Han forklarede, at han godt vidste, at Lene Linnea Vejrum og Tanja Franck ikke mente, at mailen kunne læses på den anførte måde. Der er ingen tvivl om, at han på daværende tidspunkt hørte om diskussionen. Både Margit Sander Rasmussen og Nils Bak betragtede mailen på den måde, at der her var tale om nye oplysninger, som man med rette mente, at Folketinget kunne være interesseret i.

Foreholdt udlændinge- og integrationsministerens besvarelse af 21. juni 2017 på spørgsmål 809 (ekstrakten side 4140) forklarede han, at han ikke husker, at han blev inddraget i besvarelsen af dette spørgsmål.

Foreholdt Margit Sander Rasmussen's notat om sagen (ekstrakten side 6661) forklarede han, at han husker, at han foreslog Margit Sander Rasmussen at udarbejde et notat om, hvordan hun havde oplevet sagsforløbet. Med sin erfaring fra Tamilsagen mente han, at det ville være hensigtsmæssigt, at hun skrev dette ned.

På ny foreholdt mail af 20. april 2016 kl. 16.19 fra ham til Tanja Franck, Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6484) forklarede han, at han husker det således, at departementet gav dem den besked, at de havde drøftet problemstillingen med Justitsministeriet. Ordvalget var en gengivelse af Anna-Sophie Saugmann-Jensens ord til ham. Han husker, at hun udtrykkeligt sagde, hvilke ord der skulle benyttes.

Efter at undersøgelseskommissionen blev nedsat, har han talt med Margit Sander Rasmussen og Nils Bak om kommissionen. De har drøftet, hvor afhøringen skulle finde sted, og hvordan afhøringen foregik. De har ikke talt om sagens indhold. Inden han blev indkaldt som vidne, lavede han ikke noget notat om sin opfattelse af sagsforløbet, idet han anså det som helt usandsynligt, at han skulle afhøres i kommissionen.

Han har ikke yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

---o0o---

Uffe Toudal Pedersen mødte. Han blev gjort bekendt med, at han nu – i lyset af den tid, der er forløbet, siden han fratrådte sin stilling i staten, og henset til at der i 2018 ikke skete noget af betydning i

sagen – har pligt til at udtale sig, og at han udtaler sig under strafansvar. Adspurgte, om han herefter kan vedstå den forklaring, som han afgav under det seneste møde, svarede han bekræftende.

Han blev foreholdt følgende fra sin tidligere forklaring (afhøringsprotokollen side 75):

”Foreholdt Inger Støjbergs Facebook opslag (ekstrakten side 14) forklarede han, at opslaget ikke blev drøftet i ministeriet. Han blev ikke kontaktet om udmeldingen, og han havde ikke en forudgående dialog med ministeren om det. I de dage var ministeren til møde i parlamentet i Bruxelles vedrørende smykkeloven. Samtidig var han stedfortræder for hende til et uformelt rådsmøde i Haag.”

Han blev herefter foreholdt mail af 25. januar 2016 kl. 21.06 fra Jonas From Soelberg til ham med henvisning til en artikel om Inger Støjbergs udmelding og med teksten: ”Vi skal passe på M ikke kommer til at love noget, hun ikke kan holde...” (ekstrakten side 7111).

Han forklarede, at han ikke husker, at han fik mailen fra Jonas From Soelberg. Han havde på dette tidspunkt et ben på vej hjem fra mødet i Haag. Jonas From Soelberg, der på dette tidspunkt var en af hans nærmeste medarbejdere, fulgte med i medierne, og hvis der var sager på ministeriets område, fik han en mail herom. Han betragtede på dette tidspunkt sagen som en almindelig sag på linje med alle andre sager. Man vil kunne finde andre lignende mails fra Jonas From Soelberg til ham om, at departementet skulle være opmærksom på forskellige problemstillinger. Han fik gode råd, og der var ikke andet i det.

Han var ikke involveret i den indledningsvise kontakt mellem Udlændingestyrelsen og departementet om styrelsens udmelding til pressen.

Fra det tidspunkt, hvor notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5530) blev godkendt, til pressemeddelelsen blev udsendt, var der efter hans erindring fire variationer af pressemeddelelsen. Der var et udkast til en pressemeddelelse, som var skrevet ”på skuldrene” af notatet. Herefter kom der en diskussion med ministeren, som ikke var tilfreds med udkastet, hvorefter der kom en version uden omtale af undtagelsesmulighederne. Udlændingeafdelingen så denne version, og både Udlændingeafdelingen og han selv var kede af, at ”kattelemmen” ikke var medtaget i udkastet, men det endte med, at han accepterede, at kattelemmen blev taget ud af den endelige pressemeddelelse. Der var derfor en forskel mellem notatet og pressemeddelelsen. Der var også en diskussion af, om man kunne adskille parrene, men lade dem bo på samme asylcenter. Dette affødte en diskussion med Justitsministeriet, og den endelige konklusion var, at man ikke kunne ”bløde op” på adskillelsen ved at lade parret bo på samme center. Han mener, at denne diskussion fandt sted parallelt, men han husker ikke præcist, hvornår diskussionen fandt sted. Den 10. februar 2016 var dette ikke hovedemnet i diskussionen.

Foreholdt godkendelsesoplysningerne vedrørende notatet (ekstrakten side 5502) og adspurgt, om man ud fra godkendelsesoplysningerne kan fastslå, hvem der var ansvarlig for at orientere Udlændingestyrelsen om notatet, forklarede han, at det normalt vil være den afdeling, der har ejerskab til notatet, der skal melde tilbage om notatet. Notatet endte med at være et fælles produkt, men Koncernøkonomi havde ejerskabet til notatet. Det ville normalt være Koncernøkonomi, der skulle sikre, at notatet kom videre, men ministersekretariatet ville også skulle give en melding om, at notatet var godkendt. Han ved ikke, om en sådan besked automatisk blev genereret i systemet.

Han blev foreholdt følgende fra sin tidligere forklaring (afhøringsprotokollen side 78):

”Notatet blev færdiggjort og lagt op, hvorefter ministeren godkendte det. Han talte ikke med ministeren om det den 9. februar 2016, og han har ikke gennemgået notatet med ministeren efterfølgende, men det blev godkendt. Det var ikke en usædvanlig måde at gøre en sag færdig på. De havde diskuteret det indgående og var nået frem til den formulering, der fremgår af notatet. Han vil ikke sige, at ministeren ”købte” synspunktet undervejs i drøftelserne, men de samlede diskussionen op i notatet og lagde det op til hende til godkendelse, og hun sagde god for det ved at ”vinge det af”. De havde ikke en yderligere dialog om notatets indhold.”

Han forklarede, at han fortsat husker forløbet om notatet således. På daværende tidspunkt havde notatet den betydning, at der var tale om en sag som alle andre. De havde diskuteret sagen og skrevet et notat som afslutning herpå, hvorefter ministeren havde godkendt sagen. Han betragtede herefter sagen som godkendt af ministeren. Processen i sagen var ikke speciel. Der var bag diskussionen en hverdag og en politisk virkelighed ved siden af. Ministeren havde et ønske om, at der kom en udmelding. Når notatet var skrevet færdigt, havde man noget at ”stå på” i sin udmelding. Det var derfor naturligt, at det første udkast til pressemeddelelse blev skrevet på grundlag af notatet. Adspurgt, hvad han forventede, da notatet var blevet godkendt, forklarede han, at der ikke var tale om en speciel sag. Han forventede, at hans afdelingschefer ville formidle notatet til Udlændingestyrelsen. Det var Koncernøkonomi, der skulle melde tilbage til Udlændingestyrelsen om notatet, men Udlændingeafdelingen havde via sine kontakter i Udlændingestyrelsen også adgang til at videreformidle det. Hierarkisk og formelt set var det Koncernøkonomi, der skulle give tilbagemeldingen, men Koncernøkonomi havde ikke en eksklusiv viden om notatet. Adspurgt, hvem der skulle bruge notatet, forklarede han, at alle skulle bruge notatet. Departementet skulle bruge notatet til en udmelding, og Udlændingestyrelsen skulle bruge notatet til adskillelserne. Det havde været naturligt, at Udlændingestyrelsen havde fået notatet som led i den almindelige tilbagemelding. Han gjorde ikke noget aktivt for at sikre sig, at notatet blev sendt til Udlændingestyrelsen. Han havde sine afdelingschefer og kontorchefer, og når en sag var gjort færdig, gik han ikke hver gang hen til en afdelingschef og sikrede sig, at sagen var blevet færdiggjort. Adspurgt, om notatet efter hans opfattelse skulle sendes til

Udlændingestyrelsen, forklarede han, at han ikke tænkte på, at der var en forskel mellem at sende eller fortælle om notatet, men det var efter hans opfattelse naturligt, at notatet var blevet sendt til Udlændingestyrelsen ledsaget af en forklaring om tilblivelsen af notatet. Han ser ikke en modsætning mellem at redegøre for notatet og at sende notatet.

Adspurgt, om notatets status ændrede sig under de efterfølgende drøftelser, svarede han benægtende. Foreholdt forklaringerne om notatets betydning fra Inger Støjberg (afhøringsprotokollen side 111, andet afsnit, og side 125, andet afsnit), Line Skytte Mørk Hansen (afhøringsprotokollen side 194, sidste afsnit), Lykke Sørensen (afhøringsprotokollen side 155, tredje afsnit), Jesper Gori (afhøringsprotokollen side 247, tredje afsnit) og Anne Nygaard Just (afhøringsprotokollen side 344, andet og tredje afsnit) samt foreholdt, at ingen fra Udlændingestyrelsen har forklaret at have hørt om eller set notatet, og herefter adspurgt, om notatet indgik i de efterfølgende drøftelser, forklarede han, at han ikke synes at kunne sige dette. Han var overrasket over, at notatet efterfølgende kunne blive ”glemt i eget system”, idet der var brugt mange kræfter på at skrive notatet, og idet notatet var afsættet for pressemeddelelsen. Han kan også i dag bebrejde sig selv, at man ikke sendte notatet, da departementet den 18. marts 2016 sendte en vejledning til Udlændingestyrelsen. En forklaring på, at notatet blev glemt, kan være, at Udlændingeafdelingen ikke havde ejerskab til notatet, og at notatet indeholdt en passus om, at der kunne ske adskilt indkvartering på samme asylcentre, hvilket man efterfølgende gik væk fra. Han ved ikke, om dette var grunden til, at man gik væk fra notatet. Det undrer ham, at notatet ”forduftede”. Notatet var en del af hans opfattelsesverden. Uanset om notatet var der eller ej, blev der administreret med undtagelser. Måske var der derfor ikke så stor efterspørgsel efter notatet. Notatet var der i hans verden. Han erindrer ikke, at man diskuterede, at notatet var blevet overhalet. Det kan godt være, at det først i forbindelse med undersøgelseskommissionen gik op for ham, at notatet ikke var blevet videreformidlet til Udlændingestyrelsen. Notatet var for ham helt centralt for forløbet.

Han blev foreholdt, at Inger Støjberg under samrådet den 23. juni 2017 udtalte følgende (ekstrakten side 4414):

”Det står derimod klart, at pressemeddelelsen ikke umiddelbart efter den 10. februar 2016 blev fulgt op af andre skriftlige instrukser til Udlændingestyrelsen, og derfor blev min pressemeddelelse, som departementet samme dag sendte til Udlændingestyrelsen pr. mail uden yderligere forklarende tekst, altså den eneste skriftlige kommunikation om rammerne for ordningen på det her tidspunkt til Udlændingestyrelsen. Og da der ikke nogenlunde samtidig kom anden skriftlig kommunikation til Udlændingestyrelsen, betyder det jo, at pressemeddelelsen blev til instruks. Men det skyldes altså ikke pressemeddelelsen i sig selv, for det er netop en pressemeddelelse, og det var det netop også, da den blev sendt ud, altså en pressemeddelelse. Det skyldes, at pressemeddelelsen ikke blev fulgt op af en egentlig skriftlig instruks. For at bruge Ombudsmandens ord – og her citerer jeg: Der findes således ikke i det sagsmateriale, som jeg har modtaget, nogen

samtidig dokumentation for, at det allerede den 10. februar 201[6] blev lagt til grund som en klar forudsætning, at det i visse tilfælde ville være i strid med gældende ret at adskille parrene. Citat slut.”

Adspurgt, om han på dette tidspunkt gik ud fra, at Udlændingestyrelsen havde fået notatet, og om det i så fald var rigtigt at lade ministeren udtale sig som anført under samrådet, forklarede han, at han i juni 2017 gik ud fra, at notatet var blevet sendt til Udlændingestyrelsen. En skriftlig kommunikation var ikke den eneste forbindelse mellem departementet og Udlændingestyrelsen. Foreholdt, at han ifølge sin egen forklaring havde den opfattelse i juni 2017, at Udlændingestyrelsen havde fået notatet, forklarede han, at han ikke foreholdt sig til spørgsmålet i 2017. Adspurgt, om han forholdt sig hertil, da samrådstalen blev udarbejdet, forklarede han, at han ikke forholdt sig hertil. Adspurgt, om han forholdt sig hertil, da ombudsmanden anførte, at han ikke var i besiddelse af skriftlig dokumentation for, at der skulle administreres med undtagelser, forklarede han, at hans tilgang var, at ombudsmanden skulle have alt, hvad man havde i systemet. Afgrænsningen af, hvad ombudsmanden skulle have, blev håndteret i Udlændingeafdelingen og af det juridiske sekretariat. Han tjekkede ikke, om notatet af 2. februar 2016 lå i det materiale, der blev sendt til ombudsmanden.

Foreholdt sagsfremstillingen til samrådet den 1. juni 2017 med en tidslinje (ekstrakten side 3407 og 3408) og foreholdt, at notatet var nævnt i denne tidslinje, forklarede han, at han vidste, at notatet var blevet godkendt, og det var naturligt, at dette blev anført i tidslinjen. Tidslinjen blev lavet til ministeren, således at hun i samrådet kunne redegøre for, hvad der var sket i sagen, men notatet var ikke genstand for en selvstændig diskussion.

Foreholdt, at Folketingets Ombudsmand anførte, at han ikke var i besiddelse af nogen samtidig dokumentation for, at det allerede den 10. februar 2016 blev lagt til grund som en klar forudsætning, at det i visse tilfælde ville være i strid med gældende ret at adskille parrene, forklarede han, at det, der lå i notatet, blev delt mellem Udlændingestyrelsen og departementet ad anden vej. Der var en række kontakter, herunder et møde den 22. februar 2016, løbende drøftelser mellem Jesper Gori og Ditte Kruse Dankert, Udlændingestyrelsens mail af 3. marts 2016 om konkrete sager og Jesper Goris mail af 18. marts 2016 til Udlændingestyrelsen som opfølgning på samrådet. Der var et ”liv” omkring spørgsmålet ved siden af notatet, som på en eller anden måde desværre blev væk. Ombudsmanden var i sin gode ret til at påpege, at der ikke forelå noget skriftligt materiale, men ved siden af var der en intens kontakt.

Adspurgt, om der i ministeriet var et ønske om, at man udfordrede ombudsmandens kritik, forklarede han, at der ikke var et ønske herom i ministeriet.

Han blev foreholdt følgende fra sin tidligere forklaring (afhøringsprotokollen side 86):

”Adspurgt, om han ved, om der var anden kontakt mellem ministeriet og styrelsen i forbindelse med notatet end styrelsens notat af 27. januar 2016 om den hidtidige praksis og høringen af styrelsen den 29. januar 2016, forklarede han, at han om eftermiddagen den 10. februar 2016 fik at vide af Line Skytte Mørk Hansen, at hun havde sendt en mail til Lene Linnea Vejrum. Line Skytte Mørk Hansen fortalte ham desuden, at hun samme dag eller næste dag havde sagt til Lene Linnea Vejrum, at styrelsen selvfølgelig skulle administrere lovligt.

...

Foreholdt Lene Linne Vejrum notits af 31. marts 2016 om ministeriets orientering af styrelsen (ekstrakten side 908) forklarede han, at han husker at have set denne notits. Det fik ham ikke til at reagere. Det var Lene Linnea Vejrum's telefonnotat en måned efter, at de havde haft samtalen. Det bliver ord mod ord. Line Skytte Mørk Hansen siger, at hun har sagt til Lene Linnea Vejrum, at ordningen skulle administreres med undtagelser. Det er det, Line Skytte Mørk Hansen fortalte ham. Det fremgår ikke af dette telefonnotat, at Lene Linnea Vejrum har hørt det.

Adspurgt om baggrunden for, at han og Line Skytte Mørk Hansen drøftede samtalen mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016 eller i dagene umiddelbart efter, forklarede han, at han har svært ved at skelne mellem, hvad han husker, og hvad der er efterrationalisering.”

Han blev endvidere foreholdt mail af 5. februar 2017 kl. 19.59 fra Line Skytte Mørk til Anette Görtz og Sultana Baig (ekstrakten side 7256). Af mailen fremgår blandt andet:

”I forhold til hvad der er sagt sagde jeg til Uffe, at der ikke fra min eller andre i koncern økonomi var sagt at konventioner mv ikke skulle følges til UD. Det ville være en smule absurd at sige. Man bryder ikke bare konventioner mv. af 'bagvejen', det er noget der træffes en politisk beslutning om hvis det nogensinde skulle ske på et tidspunkt.”

Adspurgt, om han husker denne samtale med Line Skytte Mørk Hansen, forklarede han, at han ikke husker samtalen, men han husker, at han skrev noter til sig selv, og at han brugte disse noter i en samtale med ministeren. Under samtalen med ministeren fortalte han, hvordan han læste ombudsmandens udtalelse. Han kan meget vel have refereret disse noter over for Line Skytte Mørk Hansen. Han kan genkende formuleringerne fra sine noter i Line Skytte Mørk Hansens mail. Han husker, at han dengang skrev noter til eget brug. Han har ikke noter i dag. Da han fik redegørelsen fra ombudsmanden, tog han den meget alvorligt. Han mente, at han skyldte at give et bud på, hvordan han læste redegørelsen. På daværende tidspunkt var det ikke længe siden, at Statsløsekommissionen havde afgivet beretning, og man skulle derfor gøre sig nogle overvejelser om, hvordan man så på udtalelsen fra ombudsmanden.

Han blev foreholdt spørgsmål 904 fra Udlændinge- og Integrationsudvalget og ministerens svar den 21. juni 2017. Heraf fremgår (ekstrakten side 4342):

”Spørgsmål nr. 904:

Er det korrekt, når Udlændingestyrelsen i sin udtalelse til Folketingets Ombudsmand den 28. april skriver: ”Udlændingestyrelsen modtog samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen. Instruksen betød således, at ingen mindreårige fremover måtte indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, og at dette skulle gælde uanset om parret måtte have fællesbørn. Instruksen betød også, at der straks skulle ske adskillelse i de aktuelle sager, hvor en mindreårig allerede var indkvarteret sammen med en ældre ægtefælle eller samlever.” (UUI alm. del – bilag 152, side 23)?

Svar:

Ja, det er korrekt.

Der henvises i øvrigt til Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand, som var vedlagt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udtalelse af 4. maj 2016 til ombudsmanden, jf. Folketingets Ombudsmands endelige redegørelse af 23. marts 2017 (UUI alm. del – bilag 152).

Jeg vil i øvrigt redegøre for forløbet efter udsendelsen af min generelle indkvarteringsinstruks af 10. februar 2016 ved min besvarelse af samrådsspørgsmål AW og AY (UUI alm. del) den 23. juni 2017.”

Han forklarede, at han har godkendt besvarelsen af dette spørgsmål. Adspurgt, om det er korrekt, at der som angivet i besvarelsen blev givet den anførte besked til Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016, forklarede han, at svaret er blevet formuleret for firkantet. Der var en virkelighed ved siden af.

Han blev herefter adspurgt, om det kan tænkes, at han først hørte om Line Skytte Mørk Hansens opfattelse af samtalen med Line Linnea Vejrum på det tidspunkt, hvor han talte med Line Skytte Mørk Hansen i februar 2017. Hertil forklarede han, at han ikke kan tidsfæste, hvornår Line Skytte Mørk Hansen sagde til ham, hvad hun havde sagt til Lene Linnea Vejrum. Han har læst, at Line Skytte Mørk Hansen for undersøgelseskommissionen har forklaret, at hun blev opmærksom på Lene Linnea

Vejrums telefonnotat i forbindelse med udtalelsen til Folketingets Ombudsmand. Han erindrer ikke, om han først hørte om Line Skytte Mørk Hansens opfattelse af samtalen i 2017. Da han hørte herom, var hans reaktion, at man måtte respektere Udlændingestyrelsens udtalelse til Folketingets Ombudsmand. Han tror, at han dengang sagde til Line Skytte Mørk Hansen, at hun skulle passe på med at overvurdere betydningen af et telefonnotat, der var skrevet med 6 ugers forsinkelse. Det var Udlændingestyrelsen, der afgrænsede, hvilket materiale de sendte til ombudsmanden. Udlændingestyrelsens opfattelse af samtalen var ”deres virkelighed”. Han husker ikke, hvornår han sagde dette.

Han blev foreholdt sin tidligere forklaring om, at han ikke selv deltog i drøftelserne med Justitsministeriet (afhøringsprotokollen side 81). Han blev herefter foreholdt mail af 28. juni 2016 kl. 13.12 fra Jens Teilberg Søndergaard til Barbara Bertelsen (ekstrakten side 7134). Heraf fremgår blandt andet:

”Du nævnte over for mig, at Uffe havde henvendt sig til dig om sagen bl.a. med en påstand om, at vores rådgivning i sagen var ”skredet”.”

Han forklarede, at han talte med Barbara Bertelsen om Justitsministeriets rådgivning. Han vil ikke afvise, at han tidligt i forløbet havde en telefonsamtale med Barbara Bertelsen, men det var ikke noget, der fyldte hos ham. Kontakten med Justitsministeriet foregik via Lykke Sørensen og Jesper Gori. Det, der lå bag hans henvendelse om Justitsministeriets rådgivning, var, at Lykke Sørensen var frustreret over dialogen med Justitsministeriet angående afgrænsningen af, hvilke par der skulle adskilles. Der havde været en diskussion om betydningen af, at kvinden var gravid. Lykke Sørensen sagde, at hun var utilfreds med Justitsministeriets rådgivning, som efter hendes opfattelse havde ændret sig, og han rettede herefter som en god chef henvendelse til Barbara Bertelsen. Den tilbagemelding, som han fik, var, at Justitsministeriet var ”sure” og mente, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet var ”unfair”.

Han blev foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 16.22 fra Sofie Odgaard til ham med kopi til Lykke Sørensen, Andreas Højmark og Jonas Form Soelberg vedhæftet to versioner af beredskabet til brug for statsministerens deltagelse i en forespørgselsdebat den 4. marts 2016 (ekstrakten side 6762). Af mailen fremgår:

”Kære Uffe

Som aftalt her beredskabet vedr. barnebrude med to alternative versioner af anden sidste dot, husets hhv. ministerens (punkter står nederst på side 2 og frem).

Der er enighed om den sidste dot.

Vil du tale med ministeren om sagen, eller skal vi orientere hende?”

Han blev endvidere foreholdt de to vedhæftede beredskaber (ekstrakten 6765), hvoraf fremgår:

”

[Husets vurdering]

- [Man kan sikkert godt konstruere en helt særlig situation, hvor omstændighederne i sagen konkret betyder, at et samliv alligevel skal anerkendes under hensyntagen til vores internationale forpligtelser. Det skal myndighederne selvfølgelig rette sig efter, og jeg forstår, at der også vil blive gjort rede for dette i retningslinjerne.]

[Ministerens vurdering]

- Danmark skal naturligvis overholde sine internationale forpligtelser. Skulle der opstå en situation, hvor udlændinge-, integrations- og boligministerens instruks vurderes som i strid med vore internationale forpligtelser, må vi naturligvis løse problemet.
- Men det ændrer jo ikke ved den utvetydige politiske tilkendegivelse i udlændinge-, integrations- og boligministerens instruks. Det er denne linje, der danner afsæt for alle de retlige overvejelser, som myndighederne skal foretage også i disse sager.”

Han forklarede, at han husker en diskussion af de to formuleringer. Som han husker det, endte der med at være en formulering, som ministeren sagde god for. Departementet forholdt sig meget konkret til spørgsmålet og ville gerne forholde sig til de konkrete sager, mens ministeren gerne ville være på et højere abstraktionsniveau. Departementet foretrak, at man skulle kalde ”en spade for en spade” og melde ud, at der i en konkret sag ville blive ”rettet til”, hvis en adskillelse ville kollidere med konventionerne. Han tror ikke, at ministeren havde et problem med at sige, at de internationale konventioner skulle overholdes. Ministeren ville gerne have en strammere linje. De havde en diskussion om, hvor ”stramt” det skulle være. Han ønskede, at man skulle melde klart ud, at man ville ”rette til”, hvis en adskillelse ville være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Som han husker det, blev der udarbejdet en ”fusion” af teksterne, og der kom herefter en version ud, som ministeren godkendte.

Foreholdt Tanja Francks forklaring om samtalen med Lykke Sørensen om, at der muligvis ville komme to versioner af beredskabet (afhøringsprotokollen side 353), forklarede han, at han ikke erindrer, at der blev oversendt to versioner. Han har aldrig oplevet, at der blev oversendt to versioner af et beredskab. Han mener, at der var tale om en diskussion, men der var ikke tale om en egentlig

uenighed. Diskussionen gik på, hvor stramt der skulle meldes ud, og det endte med, at man fandt en løsning på det.

Han blev foreholdt følgende fra sin tidligere forklaring (afhøringsprotokollen side 92):

”Som man kan se af mailen af 9. marts 2016 kl. 13.15, deltog Jesper Gori også i drøftelser med ministeren om spørgsmålet. Henvisningen til et ”stormfuldt møde” tror han dækker over, at ministeren på et tidspunkt troede, at hun kunne afgøre de enkelte sager. Han ved ikke, hvorfor hun ville det. Han tror ikke, at det var, fordi hun ikke anerkendte, at der skulle være undtagelser. Hun var nok bekymret for, om der blev administreret for lempeligt. Som han husker det, var der ikke konkrete sager, der endte med at blive forelagt for ministeren.”

Han blev endvidere foreholdt følgende fra Jesper Goris forklaring (ekstrakten side 262):

”Han deltog i et møde med ministeren den 9. marts 2016. Der var en del med til mødet. Han er ret sikker på, at Anne Nygaard Just deltog. Uffe Toudal Pedersen og Mark Thorsen deltog også. Der kan have deltaget flere. Lykke Sørensen deltog ikke. Han husker ikke, om Line Skytte Mørk Hansen deltog. Han husker, at han var den eneste fra Udlændingefdelingen, der deltog. Han husker ikke mødet i detaljer, men han husker, at mødet begyndte med, at ministeren sad med sagsakterne vedrørende de fem sager og havde akterne åbne, ligesom hun pegede ned i nogle af sagsakterne. Han husker ikke de præcise ord, men der kom en holdningstilkendegivelse fra ministeren og Mark Thorsen om, hvorvidt der skulle ske adskillelse. Som han husker det, var de ganske kritiske over for de sagsoplysninger, der forelå. Der var i sagerne blandt andet oplysninger fra sundhedspersonalet på centrene. På daværende tidspunkt var der i sager om humanitær opholdstilladelse nogle overvejelser om, hvorvidt det forhold, at man involverer sig i en sag, gør én inhabil, og at dette kan præge den udtalelse, som eksempelvis en læge afgiver. Ministeren og Mark Thorsen gav udtryk for holdninger til, om de personer, der udtalte sig i sagerne, havde involveret sig personligt i sagerne på en sådan måde, at man ikke kunne lægge udtalelserne til grund. Holdningen blev ikke formuleret med disse ord, men det var sådan, han forstod det. Der blev tilkendegivet en klar kritisk holdning til, om oplysningerne i sagerne var tilstrækkelige til, at man kunne undlade at adskille. Mark Thorsen og ministeren afløste hinanden i ordvekslingen. Ministeren talte kortere, og herefter satte Mark Thorsen flere ord på. Han husker ikke ordvalget på mødet og husker ikke, hvad Uffe Toudal Pedersen sagde. Drøftelserne førte over i en diskussion om, hvorvidt ordningen skulle være af en sådan karakter, at der ikke skulle være undtagelser.”

Han forklarede, at han husker, at han deltog i mødet. Det var et usædvanligt møde. Ministeren havde bedt om at få fem konkrete sager. Han tror, at hun så det som en slags ”prøvesager”. Som han husker det, var der skemaer med navne på og med en udtalelse fra en fagperson. Foreholdt skemaet vedhæftet mail af 2. marts 2016 kl. 10.25 fra Ditte Kruse Dankert til Jesper Gori (ekstrakten side 280) forklarede han, at det var et sådant skema, som han så. Meningen var, at sagerne skulle gennemgås. Der var tale om et atypisk møde, idet mødet bar præg af, at ministeren og Mark Thorsen havde forberedt sig til mødet forinden. Ministeren lagde for, og Mark Thorsen udfoldede herefter nærmere, hvad der skulle afklares. Det blev drøftet, hvor meget man skulle lægge vægt på. Diskussionen mindede ham lidt om diskussionen af speciallægeerklærings betydning i forbindelse med tildeling af statsborgerskab. Han lyttede til diskussionen, og de sad ikke og afgjorde sagerne. Baggrunden for mødet var ønsket om at finde ud af, i hvor mange sager Udlændingestyrelsen var i tvivl om, hvordan sagerne så ud. Der skulle lægges en linje for behandlingen af disse sager. Han husker ikke, at der blev konkluderet noget på mødet. Der var en tilkendegivelse af, hvordan ministeren gerne så, at sagerne blev afgjort. Ministerens synspunkt var, at der skulle lægges en stram linje med respekt for, at der skulle være undtagelser. Det var ikke tilstrækkeligt, at et par blev ”kede af det”, når de blev adskilt. Foreholdt, at han ikke huskede mødet med samme detaljegrad, da han tidligere forklarede om mødet i undersøgelseskommissionen, forklarede han, at han husker mødet efter at have læst øvrige forklaringer for undersøgelseskommissionen. Han tror ikke, at de havde notatet af 2. februar 2016 fremme under mødet.

Foreholdt Jonas From Soelbergs forklaring om, at der inden mødet den 9. marts 2016 blev afholdt et formøde på hans kontor med ministeren om de konkrete sager, forklarede han, at han ikke har nogen erindring om et sådant formøde.

Adspurg, om han husker et formøde til samrådet den 15. marts 2016, forklarede han, at der altid var formøder til samråd, og han deltog altid i disse møder, medmindre der forelå meget specielle omstændigheder. Adspurg, om han husker en drøftelse af, hvorvidt der skulle indsættes et ”for eksempel” i talepapiret, forklarede han, at der var en diskussion af, hvor stramt talen skulle formuleres. Han husker det ikke med samme detaljegrad som andre, der har afgivet forklaring. Hans tilgang var, at hvis man skrev, at der ville være situationer, hvor der ikke kunne ske adskillelse, kunne man ligeså godt skrive, hvilke undtagelser der kunne være tale om. Han ønskede, at man nævnte de internationale konventioner, men ministeren ønskede, at man nævnte kongebrevet, således at eksemplet kunne blive så konkret som muligt. Deres tilgang var, at kongebrevet ikke måtte være et eksklusivt eksempel.

Han blev foreholdt følgende fra Jesper Goris forklaring (afhøringsprotokollen side 272):

”På et tidspunkt sagde departementschefen: ”Nu bliver det alvor det her. Enten står der ”for eksempel” i talepapiret, ellers skal vi to have en snak på dit kontor, inden jeg ringer over til Statsministeriet”. Det var Uffe Toudal Pedersens måde at give udtryk for, at talepapiret skulle indeholde ”for eksempel”.

Han forklarede, at han godt kan huske, at spørgsmålet blev diskuteret, ligesom man diskuterede meget andet. Forklaringen fremstår dog mere dramatisk, end han husker forløbet. Han kan godt forestille sig, at han på et tidspunkt tabte tålmodigheden og sagde: ”Vi skal videre”. Herefter kan han med et smil på læben godt have sagt, at man ellers måtte ringe til Statsministeriet. Når Jesper Gori har forklaret herom, må han have udtalt sig således, men at ringe til Statsministeriet er ikke noget, man bare gør. Hvis han var i en situation, hvor han skulle ringe til Statsministeriet, ville han have haft ”ryggen meget langt oppe mod væggen”. Han ville i så fald ikke have sagt det under et stort møde. Han sagde det ikke under mødet på en sådan måde, at der var stilhed i rummet bagefter. Han har aldrig selv ringet til Statsministeriet og har altid været i stand til at tale sig til rette med sin minister. Det var han også i denne sag, og det er måske også derfor, at ”vi sidder her i dag”. Han kan se, at episoden er blevet rygtet i Udlændingestyrelsen, men mennesker koder udtalelser forskelligt. Der var en relativt fri tone i ministeriet.

Foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets svar af 4. maj 2016 til ombudsmanden (ekstrakten side 1414) og foreholdt, at der her ikke var bemærkninger til eller forbehold over for Udlændingestyrelsens udlægning af forløbet den 10. februar 2016, forklarede han, at han tror, at han var inde over denne udtalelse. Han husker det dog ikke. Han har måske fået en kopi heraf. Han sagde ikke, at der skulle medtages noget om Line Skytte Mørk Hansens udlægning af samtalen med Lene Linnea Vejrum.

Foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets svar af 14. juli 2016 til ombudsmanden (ekstrakten side 2049) og foreholdt, at der heller ikke her var anført nærmere om Line Skytte Mørk Hansens udlægning af samtalen den 10. februar 2016 med Lene Linnea Vejrum, forklarede han, at han ikke husker, om man var inde over dette spørgsmål. Han ved heller ikke, om Koncernøkonomi fik udtalelsen til kommentarer.

Adspurg, om han kan nævne tilfælde, hvor notatet af 2. februar 2016 var fremme under de drøftelser, som han efter den 9. februar 2016 havde med embedsmænd eller ministeren, forklarede han, at han ikke kan pege på møder og datoer, hvor notatet blev diskuteret. Notatet formede hans holdning til, hvordan sagen skulle køre, og notatet var på hans ”lystavle”. Adspurg, om det var hans indtryk, at hans medarbejdere formidlede tankerne i notatet til Udlændingestyrelsens medarbejdere, forklarede han bekræftende. Dette var også, hvad der rent faktisk skete, idet der hos Udlændingestyrelsen var en forståelse af, at der skulle være undtagelser. Han kunne se, at det i kontakten mellem Lykke Sørensen, Jesper Gori og Ditte Kruse Dankert var forudsat, at der skulle være undtagelser. Han kunne godt have tænkt sig, at man havde været skarpere i tilbagemeldingen til Udlændingestyrelsen, ligesom han også godt kunne have tænkt sig, at Udlændingestyrelsen havde været skarpere i sin tilbagemelding til departementet.

Adspurgt, om han hørte om, at Søren Pind på et tidspunkt havde sendt en sms til Lars Løkke Rasmussen om sagen, forklarede han, at han ikke hørte noget om Søren Pinds bekymring for sagen.

Foreholdt mail af 11. december 2016 kl. 17.41 fra ham til Christian Kettel Thomsen med emnet ”mailkopi af barnebrudssag” (ekstrakten side 2601) og mail samme dag kl. 17.45 fra ham til Christian Kettel Thomsen med ”talelinjer vedr. barnebrude” (ekstrakten side 2593) forklarede han, at baggrunden for disse mails var, at han ville orientere Christian Kettel Thomsen om status. Som han skrev i sin mail til Christian Kettel Thomsen, kunne han ikke udskille sagerne, og han sendte derfor hele ”barnebrudssagen” over til ham. Han vil ikke udelukke, at han tidligere har fremsendt notater til Statsministeriet.

Foreholdt Statsministeriets notat af 14. juni 2017 med blandt andet omtale af et møde den 31. maj 2017 med Statsministeriet ”med begge departementschefer” (ekstrakten side 3843) forklarede han, at han ikke husker mødet i Statsministeriet.

Han blev foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 15.52 fra Sarah Andersen til Mark Thorsen og Mia Tang vedhæftet en version af pressemeddelelsen uden angivelse af, hvad der skulle ske med de allerede indkvarterede par (ekstrakten side 7301), og mail samme dag kl. 15.57 fra Sarah Andersen til Jesper Gori med kopi til Mia Tang, Mark Thorsen og Line Skytte Mørk Hansen vedhæftet en version af pressemeddelelsen med en angivelse af, at også allerede indkvarterede par skulle adskilles (ekstrakten side 7305). Herefter adspurgt, om det på mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30 blev drøftet, hvad der skulle ske med de allerede indkvarterede par, forklarede han, at han ikke husker det. Han går ud fra, at man mente, at det ville være påfaldende, hvis man ikke også lod de allerede indkvarterede være omfattet af den nye ordning. Han husker ikke, om nogen på mødet gav udtryk herfor.

Foreholdt Jesper Goris forklaring (afhøringsprotokollen side 276) om hans drøftelser med Uffe Tooldal Pedersen om mailen 18. marts 2016 kl. 18.00 (ekstrakten side 838) og adspurgt, om mailen var afstemt med ministeren, forklarede han benægtende og forklarede, at ideen om at sende mailen kom fra ham. Han fornemmede, at der hos Udlændingestyrelsen var en forventning om at modtage retningslinjer. Udlændingestyrelsen skulle vide, at departementet stod på mål for de afgørelser, som Udlændingestyrelsen traf. Hvis der skulle være en diskussion med ministeren om konkrete sager, ville han gerne føre ordet om disse sager.

Foreholdt mail af 30. maj 2017 kl. 19.09 fra Louise Nielsen til Christian Kettel Thomsen med kopi til blandt andre ham vedhæftet udkast til samrådstale (ekstrakten side 6882) forklarede han, at han ikke husker, om talepapiret var et emne under mødet med Statsministeriet den 31. maj 2017. Det var ikke usædvanligt, at man gav Statsministeriet et praj om sager, der fyldte meget på den politiske dagsorden.

Adspurgt om omstændighederne i forbindelse med fundet af Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 (ekstrakten side 100) forklarede han, at han tror, at der var én, der ringede til ham om aftenen. Han husker ikke, hvad han fik at vide om mailen.

Foreholdt, at han med sin forklaring om forelæggelsen af fem konkrete sager for ministeren har afgivet en anden forklaring end den, som han tidligere har afgivet for undersøgelseskommissionen, og adspurgt, om der er andet, som han nu husker anderledes, forklarede han, at han ikke mener, at hans forklaring herom adskiller sig fra hans tidligere forklaring. De fem sager blev ikke forelagt for ministeren, men sagerne blev gennemgået med henblik på at finde en generel retning. Der var ikke tale om sagsbehandling på ministerniveau. Han kan fortsat i det hele vedstå sin tidligere forklaring.

---o0o---

Kl. 13.30 mødte Inger Støjberg. Hun blev vejledt om, at hun ikke har pligt til at udtale sig.

Hun blev foreholdt notat af 2. februar 2016 om indkvartering af mindreårige asylansøgere, der indrejser sammen med personer, som angives at være ægtefæller eller samlever (ekstrakten side 5365), hvoraf fremgår, at i tilfælde, hvor det åbenbart ville stride mod den mindreåriges tarv at adskille et par, skulle de indkvarteres hver for sig, men på samme asylcenter, sammenholdt med pressemeddelelsen af 10. februar 2016 (ekstrakten side 102), hvoraf fremgår, at ingen mindreårige under 18 år må indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Adspurgt, om denne ændring var en, der betød noget for hende i forbindelse med drøftelserne den 9.-10. februar 2016, forklarede hun, at hun fra begyndelsen – i minibussen – fik at vide, at hun kunne gøre, som hun ville. Det var hendes intention, at den ene helst skulle placeres i Skagen og den anden i Gedser, men det var et at de spørgsmål, de i forbindelse med udarbejdelsen af notatet arbejdede sig ned i. Adspurgt, om det blev italesat over for hende, at ”løsningerne” var forskellige, og om hun var bevidst om denne udvikling, forklarede hun, at hun ikke fuldstændig kan tidsfæste det, men de diskuterede det hen ad vejen, fordi tingene lige så stille skred. Der blev på alle måder en større kattedem, end hun havde forventet.

Foreholdt, at det, der var anført i pressemeddelelsen fremstår som en stramning i forhold til notatet, forklarede hun, at der var en diskussion om, hvor asylansøgerne skulle placeres, herunder om de skulle placeres på samme center eller på hver sit center. Hun kan ikke nærmere tidsfæste, hvornår denne diskussion fandt sted.

Hun blev foreholdt sin forklaring om, at notatet af 2. februar 2016 var helt centralt og omdrejningspunktet for det videre forløb (afhøringsprotokollen side 111), og at hun gik ud fra, at der efter hendes godkendelse blev foretaget de nødvendige skridt, ligesom det var helt afgørende for hende, at der blev administreret i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser (ekstrakten side 125). Hun blev desuden foreholdt Line Skytte Mørk Hansens forklaring om, at der for hende ikke var

tvivl om, hvilke undtagelser der gjaldt, og at hun under sin samtale med Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016 læste op af notatet og fortalte, at det var dette notat, Udlændingestyrelsen kunne ”stå på” (afhøringsekstrakten side 195), samt at Uffe Toudal Pedersen har forklaret tilsvarende om betydningen af notatet. Hun blev tillige foreholdt, at andre af departementets embedsmænd har forklaret, at notatet ikke havde betydning. Lykke Sørensen har således forklaret, at hun ikke er enig i Inger Søjbergs forklaring om, at ordningen var godkendt og på plads den 10. februar 2016, at hun ikke husker meget om notatet, der – som hun huskede det – ikke blev anvendt i det videre forløb (afhøringsprotokollen side 155). Hun blev endvidere foreholdt, at Jesper Gori har forklaret, at notatet ikke indgik i den videre behandling af den del af sagen, som han var involveret i, og at det efter hans opfattelse var ”dødt og borte” (afhøringsprotokollen side 247), og at Anne Nygaard Just har forklaret, at notatet blev glemt ret hurtigt og overhalet af de efterfølgende drøftelser (afhøringsprotokollen side 344). Hun blev endelig foreholdt, at Udlændingestyrelsens medarbejdere har forklaret, at de hverken har set eller hørt om notatet efter den 29. januar 2016.

Hun forklarede, at det praktisk foregik sådan, at der, når hun havde godkendt en sag i F2, blev ”taget affære”. Det var formodentlig ministersekretæren, der gjorde noget, men hun ved det ikke. Hun var ikke involveret i processen omkring den videre ekspedition.

Adspurg, om det på et tidspunkt i forløbet gik op for hende, at Udlændingestyrelsen ikke havde modtaget notatet, forklarede hun, at det kan hun i hvert fald høre i kommissionen. Hun godkendte notatet den 9. februar 2016 med de undtagelser, der var. Det var for hende noget af en ”kamel” at skulle sluge, fordi hun i begyndelsen var blevet bibragt en anden opfattelse. Der var en proces, fra hun lavede Facebook opslaget til dette punkt. Efterfølgende kæmpede hun for, at undtagelserne blev så få som muligt. Hendes standpunkt havde ikke ændret sig, ud over at hun måtte acceptere, at der var de omtalte undtagelser. Det gik ikke op for hende, at Udlændingestyrelsen ikke havde modtaget notatet. Hun forventede, at der blev ”taget affære”, og hun havde ikke i den tid, hun var i ministeriet, overvejelser om, hvorvidt Udlændingestyrelsen kendte til det godkendte notat.

Adspurg, om hun på et tidspunkt blev klar over, at den løsning, der var skitseret i notatet, med indkvartering på samme center, men på hver sit værelse, ikke kunne lade sig gøre, forklarede hun, at hun hele tiden udfordrede, hvor ”den røde linje” var. Hun ville sikre sig, at kattelemmen blev så lille som mulig. Derfor diskuterede de også dette spørgsmål. Notatet var dog fortsat gældende. Det var det, fordi hun havde godkendt det. Efterfølgende havde de drøftelser om størrelsen af kattelemmen. Det var ikke sådan, at hun ikke tænkte mere over sagen, da hun havde godkendt notatet. Tværtimod ville hun stadigvæk kæmpe for sin politiske agenda; at beskytte pigerne. Dette var et af de spørgsmål, der indgik, når hun udfordrede kattelemmens størrelse. Det var en af de ting, der var med til, at kattelemmen blev lidt større, end hun havde forventet. Adspurg, om det forhold, at indkvartering på hver sit værelse ikke kunne lade sig gøre, når man i øvrigt ikke kunne adskille et par, førte til, at ordningen i notatet ikke var gældende, eller om det blev accepteret, at parrene i så fald skulle indkvarteres på

samme værelse, forklarede hun, at notatet stod til troende, men det var også klart, at kattelommen blev større, end den var, da hun godkendte notatet. Indledningsvis, da de sad i minibussen, kunne der være en helt undtagelsesfri ordning. Så kom notatet, som hun måtte forlige sig med, fordi der var en ”rød linje”. Det gjorde hun med en bevidsthed om, at der var en hel række ting, der samtidig skulle gøre sig gældende, for at et par ikke skulle adskilles. Der var tale om en meget lille kattelom. Over tid skred tingene, og kattelommen blev større. I den periode kæmpede hun fortsat for en så restriktiv ordning som muligt.

På ny adspurgte, hvad der skete fra ordningen i notatet, hvorefter et par kunne adskilles på samme center, hvis adskillelsen var i strid med barnets tarv, til det, der blev virkeligheden, forklarede hun, at hun ikke kan sige det bedre, end hun allerede har gjort. Der var drøftelser om størrelsen af kattelommen, og dette var et af de spørgsmål, der indgik i drøftelserne.

Adspurgte, om der var overvejelser om at ”reparere” på notatet, der på et tidspunkt indeholdt en ikke længere brugbar retningslinje, forklarede hun, at der ikke kom en ny sag op på hendes bord. Der var en diskussion, og kattelommen blev større.

Da hun godkendte notatet, var kattelommen meget lille, fordi en række elementer skulle indgå, inden man nåede til, at et par ikke kunne adskilles. På dette tidspunkt var det en meget teoretisk diskussion, at der var nogle, der ikke kunne adskilles. Hen over tid var der flere og flere, der ikke blev adskilt. Adspurgte, om det skal forstås, således at ordningen ikke lå fast den 9. februar 2016, forklarede hun, at det, hun godkendte, var det, hun godkendte, og det var ordningen, men det udviklede sig efterfølgende.

Hun kan ikke komme det nærmere, end at de diskuterede tingene hen ad vejen, og det indgik i diskussionerne, hvordan man kunne indkvartere, hvis man ikke kunne adskille et par. Hun holdt ikke op med at interessere sig for at beskytte pigerne. Hun kan ikke tidsfæste det nærmere, hvornår disse diskussioner fandt sted. I hendes optik handlede det om at beskytte pigerne så meget, som hun kunne, og det var i denne forbindelse også et tema, hvor tæt de var på deres mænd. Man kan derfor ikke adskille diskussionen om kattelommen og spørgsmålet om, hvordan et par skulle indkvarteres, hvis de ikke kunne adskilles. Hun gik – ud fra sit politiske ståsted – meget op i den principielle del, men hun gik selvfølgelig også op i, hvor stort omfanget blev. Det var et ønske for hende, at parrene skulle anbringes så langt fra hinanden som muligt.

Adspurgte, om notatet blev nævnt eller på anden måde indgik i de efterfølgende diskussioner, forklarede hun, at de ikke diskuterede notatet, da hun havde godkendt det. De diskuterede omfanget af undtagelserne. Hun udfordrede det fortsat, fordi hun ønskede, at kattelommen blev så lille som mulig. På den måde indgik notatet indirekte, men når notatet først var godkendt, lå det til grund, og så var der ikke noget at diskutere.

Hun blev foreholdt transskription af samråd AW-AZ den 23. juni 2017, hvoraf fremgår, at hun oplyste, at der den 10. februar 2016 ikke tilgik Udlændingestyrelsen anden skriftlig kommunikation end pressemeddelelsen, og at denne derfor blev til instruks, samt at hun henviste til Folketingets Ombudsmands udtalelse om, at han ikke havde modtaget dokumentation for, at det den 10. februar 2016 blev lagt til grund som en klar forudsætning, at det i visse tilfælde ville være i strid med gældende ret at adskillelse parrene (ekstrakten side 4414). Adspurg, om det ikke i denne forbindelse ville have været rigtigt at oplyse om, at notatet lå til grund for ordningen, forklarede hun, at det anførte er sagt i kontekst af, hvad der gik fra departementet til styrelsen. I det øjeblik, hun godkendte notatet, var det hendes ståsted. Det var fundamentet for den ordning, der efterfølgende skulle effektueres. For hende var der derfor ikke så meget mere at diskutere. Hun havde sagt ja til, at der var en rød linje, selvom det ikke umiddelbart havde været hendes ønske. Det har hele tiden ligget i baghovedet på hende, at det var sådan, det var, fordi det havde været en ret stor kamel for hende at sluge. Hun vidste, at der var en grænse for, hvad hun kunne gøre. Det irriterede hende, men hun vidste, at det var sådan, det var.

Hun blev foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 16.22 fra Sofie Odgaard til blandt andre Uffe Toudal Pedersen, Lykke Sørensen og Jonas From Soelberg med udkast til to alternative versioner af et beredskab til statsministeren (ekstrakten side 6762ff.), hvoraf fremgår bl.a.:

”

[Husets vurdering]

- [Man kan sikkert godt konstruere en helt særlig situation, hvor omstændighederne i sagen konkret betyder, at et samliv alligevel skal anerkendes under hensyntagen til vores internationale forpligtelser. Det skal myndighederne selvfølgelig rette sig efter, og jeg forstår, at der også vil blive gjort rede for dette i retningslinjerne.]

[Ministerens vurdering]

- [Danmark skal naturligvis overholde sine internationale forpligtelser. Skulle der opstå en situation, hvor udlændinge-, integrations- og boligministerens instruks vurderes som i strid med vore internationale forpligtelser, må vi naturligvis løse problemet.](#)”

Derudover fremgik følgende, som der var enighed om:

”

- Men det ændrer jo ikke ved den utvetydige politiske tilkendegivelse i udlændinge-, integrations- og boligministerens instruks. Det er denne linje, der danner

afsæt for alle de retlige overvejelser, som myndighederne skal foretage også i disse sager.”

Herom forklarede hun, at hun ikke husker denne diskussion præcist. Som hun læser det, var det, ”huset” skrev, at de på forhånd skulle ”lægge sig fladt ned” for de internationale konventioner, hvis der dukkede en sag op, mens hun foretrak at skrive, at de selvfølgelig skulle overholde de internationale konventioner, men hvis der skulle opstå en sag hen ad vejen, måtte de løse den. Når hun foretrak denne version, var det, fordi internationale konventioner er en dynamisk størrelse, og hun mente ikke, at de skulle give op på forhånd. Hun ville hellere sige: ”Ja, vi ved godt, at der er en rød linje, men lad os nu lige se, hvor den røde linje er, hvis der på et tidspunkt opstår en sag.” På dette tidspunkt var det stadig en teoretisk mulighed, at de internationale konventioner kunne komme til at stå i vejen for adskillelse. Det anførte skal også læses i denne kontekst. Man skal måske være politiker for at kunne forstå, hvorfor ”husets” vurdering ikke kunne bruges i denne sammenhæng. Der kan være en forskellig tilgang til det: Lægger du dig fladt ned, lige så snart du ser, at der kan være noget, eller siger du: ”Lad os lige se, hvor grænsen går?” Det skal ikke forstås sådan, at løsningen kunne være at tilside-sætte konventionerne, men skal ses i samme kontekst som familiesammenføringsreglerne. Det var en teoretisk diskussion på daværende tidspunkt. Hvis der først dukkede en sag op efter syv år, kunne betydningen af konventionerne meget vel have flyttet sig i den mellemliggende periode. Derfor skulle man i hendes optik ikke med det samme sige, at man vil trække følehornene til sig, hvis der blev en sag.

Foreholdt Tanja Francks forklaring om forløbet omkring de mulige to beredskaber til statsministeren, herunder om en samtale med Lykke Sørensen (afhøringsprotokollen side 353), forklarede hun, at hun ikke var involveret i dette forløb. Det er svært at forholde sig til, hvad der er foregået under en samtale mellem Lykke Sørensen og Tanja Franck. Man skal bare se diskussionen som et spørgsmål om, hvordan hun ønskede, at det blev sendt over, og ministeriets udkast. Det endte med en løsning, hvor der blev sendt et enkelt beredskab. Det ser hun ikke nogen dramatik i.

Foreholdt sin egen forklaring (afhøringsprotokollen side 122), Jesper Goris forklaring (afhøringseks-trakten side 262-263) og Mark Thorsens forklaring (afhøringseks-trakten side 389) om mødet den 9. marts 2016 vedrørende blandt andet de fem sager, som Udlændingestyrelsen havde forelagt for de-partementet, forklarede hun, at hun ikke mener at have siddet med sagsmapper, og hun har med sik-kerhed ikke læst sager igennem fra ende til anden. Hun husker det nærmere som nogle skemaer. Hun er helt sikkert også blevet briefet om sagerne. Det kan være, at Mark Thorsen har læst sagerne og har briefet hende.

Hun blev foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 17.50 fra Line Skytte Mørk Hansen til Anne Nygaard Just og Anette Gørtz med et spørgsmål om, hvorvidt en af dem havde sendt de fem sager til ministe-ren, og Anne Nygaard Justs svar samme dag kl. 17.51 om, at det havde hun, og at ”Andreas” havde

bedt hende om det (ekstrakten side 6443-6444). Hun blev desuden foreholdt mail af 2. marts 2016 kl. 10.25 fra Udlændingestyrelsen til blandt andre Jesper Gori med beskrivelse af de fem sager (ekstrakten side 280ff.).

Hun forklarede, at hun ikke genkender det her gengivne. I praksis foregik det sådan, at Mark Thorsen godt kan have læst sagerne nærmere igennem og briefet hende, hvorefter de har stillet spørgsmål til sagerne. Hun har ikke læst sagerne igennem fra ende til anden og har ikke siddet med fulde sagsmapper. Hun kan godt have set det notat om sagerne, som Ditte Kruse Dankert den 3. marts 2016 kl. 14.50 sendte til Jesper Gori (ekstrakten side 330). Denne type notat har hun ind imellem set, men hun kan ikke sige, om hun har set dette notat. Arbejdsfordelingen var typisk sådan, at Mark Thorsen læste sådant materiale igennem og informerede hende om indholdet.

Mødedeltagerne på mødet den 9. marts 2016 omfattede i hvert fald hende selv, Mark Thorsen og Jesper Gori. Hun vil også mene, at Uffe Toudal Pedersen deltog. Om Line Skytte Mørk Hansen ligeledes deltog, husker hun ikke. Hun husker ikke, hvad baggrunden for mødet var, og hun husker ikke mødet som ”stormfuldt”. Hvis det havde været et stormfuldt møde, ville hun formentlig kunne huske det i flere detaljer. Som hun husker det, drøftede de på dette tidspunkt fortsat, hvordan man sikrede, at kattelemmen blev så lille som overhovedet mulig. Derfor udfordrede hun hele tiden ordningen. Det har hun helt sikkert gjort på dette møde også. Der var ikke tvivl om, at en række af de medarbejdere, der var ansat på asylcentrene, var meget personligt involverede i nogle af sagerne, og det kunne godt komme til at skinne igennem. Det kan man ikke fortænke dem i; det er grunden til, at de har søgt arbejdet. Hun har helt klart haft en interesse i, om det kom til at skinne igennem så langt, at det ville afgøre sagerne. Det var det, der blev udfordret lidt på mødet. Hun ønskede ikke at afgøre sagerne, for det kunne hun ikke, hvilket hun godt vidste. Adspurgt, om de drøftede, hvad der alternativt skulle til, forklarede hun, at ”tingene” på dette tidspunkt skred lidt, og det handlede nærmere om at udfordre, hvor stor indflydelse en psykolog eller en medarbejder på et center, der havde stor interesse i familien, havde på, hvordan en sag skulle afgøres. Hun prøvede at danne sig et samlet billede af, hvor stor indflydelse sådanne udtalelser havde på afgørelsen af sagerne.

Hun tror ikke, at de drøftede kongebrevssagen på mødet. Det var en særlig situation, hvor myndighederne havde truffet afgørelse. Hun tror, at det var psykologudtalelser mv., der blev vendt på mødet.

Foreholdt Jesper Goris forklaring om, at hun skulle have tilkendegivet, at der ikke var grundlag for at undlade at adskille i de konkrete sager, forklarede hun, at det var nærmere et spørgsmål om at udfordre systemet og forholde sig kritisk. Det var ikke et spørgsmål om at afgøre en sag. Der er langt fra at afsøge grænserne og tilkendegive, at hun ikke ønskede at kattelemmen skulle blive for stor, til at ville afgøre sagerne. Hun husker ikke noget om Uffe Toudal Pedersens stillingtagen eller udtalelser under mødet.

Der var typisk et eller flere formøder om samråd. Hun husker, at der på formødet til samråd Z var en drøftelse om brugen af ordene ”for eksempel”. De diskuterede, om der skulle stå ”for eksempel” eller ej, fordi hun ved at sige dette ville åbne en dør for, at hun skulle give sådanne eksempler, og de eksempler havde de ikke på det tidspunkt. Det eksempel, der var, var kongebrevssagen. Desuden var der på daværende tidspunkt en politisk situation, hvor et flertal ønskede en meget stram ordning. Derfor afsøgte hun mulighederne for, hvad hun kunne sige og ikke sige, også for at minimere debatten.

Adspurg, om de ikke havde eksempler i form af de sager, som Udlændingestyrelsen havde forelagt, forklarede hun, at de på dette tidspunkt ikke vidste, hvordan disse sager ville ende. Det var ubetrådt land, og hun mente derfor ikke, at de fem sager skulle diskuteres på samrådet. Det endte med, at hun sagde ”for eksempel”.

Foreholdt Jesper Goris forklaring om diskussionen, herunder at Uffe Toudal Pedersen skulle have udtalt, at han ville ringe til Statsministeriet, hvis hun ikke anvendte disse ord (afhøringsprotokollen side 272), forklarede hun, at når man ser Jesper Goris forklaring, fremstår det noget dramatisk. Sådan opfattede hun bestemt ikke situationen. Der var en relativt fri tone i ministeriet, og det var der også mellem Uffe Toudal Pedersen og hende. Uffe Toudal Pedersen kan derfor godt have sagt noget sådant, men hun opfattede det ikke sådan, som Jesper Gori har beskrevet det. Hun opfattede det som en af talrige politiske diskussioner, hvor hun forsøgte at presse tingene i én retning og afsøge, hvor den ”røde linje” var. Når det var afsøgt, stoppede diskussionerne.

Hun var ikke involveret i eller hørte om drøftelser om et ”skred” i Justitsministeriets rådgivning, som Jens Teilberg Søndergaard i en mail af 28. juni 2016 kl. 13.12 til Barbara Bertelsen beskrev, at Uffe Toudal Pedersen, Lykke Sørensen og Jesper Gori havde givet udtryk for (ekstrakten side 7134).

Adspurg om et møde mellem blandt andre hende og daværende justitsminister Søren Pape, hvilket møde er omtalt i mail af 7. december 2016 kl. 10.13 (ekstrakten side 6862), forklarede hun, at temaet for mødet var ”det her”. Det var nu en fælles sag for de to ministerier. Når notatet kom ud, kunne der komme spørgsmål rettet til både hende og Søren Pape, og det var derfor vigtigt, at der var en fælles linje. Desuden var Justitsministeriet blevet en meget stor del af det, og mødet havde derfor karakter af, at de skulle ”vende ord” om emnet, så der var en fælles linje, og han måtte tage en del af de pressehenvendelser, der eventuelt måtte komme. Foreholdt, at Jonas From Soelberg har forklaret, at omfanget af undtagelser også var et tema på mødet, forklarede hun, at det har det givetvis været. Hvis man ser på forløbet helt tilbage fra minibussen, kom der efterfølgende en kattelerm, og denne blev efterfølgende større og større, og hun syntes, at den var blevet noget stor. Hun kan ikke sætte mål på, om den var blevet større end i sommeren, da sagerne blev genoptaget. Det var ikke udsædvanligt, at de som ministre stak hovederne sammen på denne måde.

Forløbet omkring fundet af Henrik Grunnets mail den 22. juni 2017 husker hun fortsat på samme måde, som hun tidligere har forklaret (afhøringsprotokollen side 153). Hun husker situationen tydeligt. Hun var kommet lidt sent afsted til sit møde, og hun gik og talte med sine to livvagter, da hun hørte en, der kom løbende bag hende. Det er hun altid lidt bevidst om. Hun vendte sig om og så, at det var Jonas From Soelberg. Han sagde, at hun skulle komme tilbage til ministeriet efter mødet, og at der var noget, de skulle tale om. Hun spurgte, hvad det var, og han sagde blot, at hun skulle komme tilbage. Der var blevet fundet en mail. Hun kan ikke sige, hvorfor han ikke bare ringede til hende. Det kan være, at hun ikke havde sin telefon med. Jonas From Soelberg sagde ikke andet, end at der var blevet fundet en mail. Det møde, hun skulle til, kom noget på tværs i forhold til forberedelsen af samrådet. Der var en højspændt politisk situation, og hun var dybt begravet i forberedelserne til samrådet. Derfor tænkte hun, da Jonas From Soelberg tog fat i hende, at hun måtte få mødet overstået, så hun kunne komme tilbage i ministeriet og forberede sig. Hun husker ikke, hvor længe hun blev i ministeriet, da hun kom tilbage. De havde en kort snak, men hun husker ikke, om hun efterfølgende gik hjem for at læse op på materialet til samrådet, eller om hun sad i ministeriet. Som hun husker det, tog hun hjem. Da hun kom tilbage, fik hun at vide, at der var fundet en mail, men at den ikke indeholdt noget af betydning. Baggrunden for, at hun skulle tilbage, var, at der var et svar til Folketinget, som skulle berigtiges. Det er ikke noget, man som minister synes er rart at skulle gøre aftenen før et samråd. Det er der flere årsager til. Den mest væsentlige er betjeningen af Folketinget. Når man først sender noget om aftenen, er det ikke sikkert, at alle folketingsmedlemmer når at få materialet ret meget før samrådet. Desuden er det en lidt flov fornemmelse at skulle berigtige noget over for Folketinget. Man vil gerne have, at der er styr på sagerne. Hun bad ikke om at se mailen. Det var en højspændt politisk situation, og hun havde ret mange problemer at forholde sig til. Der var diskussioner om, hvorvidt hun overhovedet var minister dagen efter. Fordi hun havde fået at vide, at der ikke var noget i mailen, havde hun ikke behov for at se den. Man sidder med enorme mængder materiale, og hun havde ikke behov for mere. Det var helt naturligt. Hun skulle informeres om eksistensen af mailen, fordi hun skulle sende en berigtigelse, men hun hørte ikke noget om, hvad der stod i mailen.

Foreholdt det reviderede udkast til beredskab om koncerndirektionsmødet til brug for samråd AW-AZ, som Jesper Gori den 22. juni 2017 kl. 22.38 sendte til Uffe Toudal Pedersen, Jonas From Soelberg og Lykke Sørensen (ekstrakten side 7278 og 7280), hvoraf fremgår blandt andet, at et muligt svar på et spørgsmål om ministeren vil oplyse, hvad der står i mailen, var, at hun ikke havde set mailen, forklarede hun, at hun ikke tror, at hun fik brug for beredskabet, fordi der ikke blev spurgt ind til det. Svaret kunne også have været, at hun ikke kendte til indholdet af mailen, og der lå ikke noget særligt i den valgte formulering.

Foreholdt sit svar af 1. april 2019 på Udlændinge- og Integrationsudvalgets spørgsmål nr. 445 (ekstrakten side 5290) sammenholdt med Christian Hesthavens forklaring om, at han i denne forbindelse havde en telefonsamtale med Lykke Sørensen den 1. april 2019, forklarede hun, at Christian Hesthaven først blev departementschef efter det omhandlede forløb i 2017. Der kom en dyne af spørgsmål,

og hun har i denne forbindelse helt sikkert talt med ham om det. Der var ikke noget usædvanligt i, at Christian Hesthaven ringede til Tanja Franck og Lykke Sørensen som beskrevet i hans svar til kommissionen i mail af 18. september 2020 kl. 15.01 (ekstrakten side 7315). Det var et udtryk for almindeligt samarbejde. På dette tidspunkt havde de allerede svaret på spørgsmål om dette emne, og der var derfor ikke noget i det for hende andet end at svare. Hun kan ikke forklare nærmere om forløbet vedrørende samtalen mellem Christian Hesthaven og Lykke Sørensen og den efterfølgende orientering om Lykke Sørensens henvendelse til Justitsministeriet, end det der fremgår af Christian Hesthaves svar. Hun kan ikke huske, hvem der i 2017 orienterede hende om mailen, og hun har ikke været involveret i drøftelser med Justitsministeriet om forløbet.

Hun blev foreholdt mail af 19. januar 2017 kl. 13.16 fra Line Skytte Mørk Hansen til blandt andre Anette Gørtz med referat af et ordførermøde (ekstrakten side 7268), hvoraf fremgår blandt andet:

”M- siden drøftelsen af barnebrude er der ikke kommet nye par, så det betyder noget at drøftelsen har været der. FOB kritik om at hun er gået for langt er kærkomment.

...

Naser kommenterede at det var godt at der ikke kom flere til.”

Hun forklarede, at hun ikke husker det specifikke møde. Blandt regeringspartierne havde de ordførermøder hver tirsdag, og hun deltog, med mindre der var noget helt særligt. Det var altid mere frie drøftelser, de havde på disse møder. Det var meget uformelt. Man diskuterede typisk de aktuelle sager i ministeriet, og det var også på disse møder, at man – også fra de andre partier – kom med ideer, typisk hvis der var noget, der skulle strammes op. Man testede politik af på hinanden. Som sagt husker hun ikke det specifikke møde, men hun vil tro, at det var et udtryk for, at der fra det øjeblik, hvor hun meldte ud, at der kom dette indgreb, så man ikke flere barnebrude i det danske asylsystem. Det var kærkomment. Naser Khader spurgte også ind til det under flere af de samråd, der var. Det var en del af debatten, at det forhold, at der var kommet denne diskussion, gjorde, at der ikke kom barnebrude til Danmark. Adspurgt, om det også havde betydning for at starte debatten, at der kunne være et ”afskrækkende” element i at melde det ud, forklarede hun, at al politik på asylområdet på en eller anden måde influerer på antallet af asylansøgere. Der var også en af grundene til, at de satte annoncer i de libanesiske aviser. Det skete også for at kommunikere, at der var kommet helt andre forhold i Danmark. Det gør, at der kommer færre hertil. Adspurgt, om det var noget, hun var bevidst om allerede i forbindelse med sit Facebook opslag i januar 2016, forklarede hun, at det var en del af alt, hvad der foregik på asylområdet. Man kan ikke skille tingene ad, når det kommer til asylopolitik. Stramminger gør i sig selv, at det er mindre attraktivt at komme til Danmark, men kommunikationen om det betyder også meget. F.eks. holder menneskesmuglere øje med, hvordan forholdene er i de forskellige lande. Der er en grund til, at nogle lande er meget efterspurgt at komme til, mens andre lande er mindre efterspurgt. Adspurgt, om det havde betydning for udformningen af pressemeddelelsen den

10. februar 2016, svarede hun benægtende. Det er imidlertid svært at skille tingene ad. Det har betydning, fordi det er kommunikation udadtil, og kommunikation på dette område spreder sig meget på grund af den globaliserede verden og de sociale medier.

Der var ikke spørgsmål fra bisidderne.

Foreholdt, at kommissionen i forbindelse med sin undersøgelse blandt andet vil se på, hvad formålet med praksisændringen har været, og adspurgte, om hun kan vægte den rolle, formålet med at begrænse antallet af asylansøgere spillede i forbindelse med ordningen, forklarede hun, at hun synes, at det er en urimelig vægtning at skulle foretage. Der er hvert syvende sekund et barn i verden, som bliver giftet bort. Hun er inderligt imod fænomenet barnebrude, uanset om det sker i Danmark eller andre steder. Men hun var minister i Danmark, og det var her, at hun skulle sørge for at agere og passe på pigerne. Det var derfor først og fremmest det, der var hendes fokus. Derfor kan hun godt have en holdning til, at hun tillige ønsker at bekæmpe barnebrude i resten af verden.

Foreholdt, at der i de udkast til pressemeddelelse, som forelå forud for mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30, var en bemærkning om, at der eventuelt skulle indsættes en sætning om, hvad der skulle ske med de par, der allerede var indkvarteret, og adspurgte, hvad der blev drøftet på mødet vedrørende disse par, forklarede hun, at hun ikke husker, hvordan diskussionerne herom var.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 15.52 fra Sarah Andersen til Mark Thorsen og Mia Tang med to versioner af pressemeddelelsen, der indeholdt samme bemærkning (ekstrakten side 7301), samt mail af 9. februar 2016 kl. 15.57 fra Sarah Andersen til Jesper Gori med cc til Mia Tang, Mark Thorsen og Line Skytte Mørk Hansen med et nyt udkast, der i stedet indeholdt en sætning om, at ministeren havde bedt styrelsen om at adskille parrene i de aktuelle sager (ekstrakten side 7306), forklarede hun, at hun ikke husker drøftelser, herunder med Mark Thorsen, om, at denne sætning skulle ind i pressemeddelelsen. Det viser, hvor dynamisk processen var, og at der var diskussioner om, hvad der skulle stå i pressemeddelelsen. Hun husker ikke, hvad der skete i de fem minutter mellem de to mails.

Foreholdt sin tidligere forklaring om, at hun i forbindelse med godkendelsen af notatet den 9. februar 2016 tillige godkendte, at der skulle ske en individuel vurdering, hvilket indebærer, at man skulle se på pigernes forhold (afhøringsprotokollen side 111), sammenholdt med transskription af et interview den 10. februar 2016 med TV2 NEWS, hvori hun udtalte, at ”det her er jo individuel sagsbehandling, og det er jo sådan, at indtil nu er det jo blevet vurderet, at de godt må bo sammen, nu vurderer vi det bare anderledes” (ekstrakten side 5613), forklarede hun, at hun ikke kan sige præcist, hvorfor hun udtalte sig således i denne sammenhæng. Adspurgte, om hun på daværende tidspunkt havde fået information om, at man allerede havde set på sagerne og havde en holdning til, hvor mange der skulle

adskilles, forklarede hun, at hun ikke kan komme det meget nærmere. Hun kan alene sige, hvad hendes grundlæggende holdning var, ligesom hun kan henvise til sagsforløbet, som hun har forklaret om. Hun husker ikke, at dette interview er blevet lavet.

Hun er ikke blevet gjort bekendt med, at Søren Pind skulle have orienteret statsministeren om, at han var urolig over det, der foregik i hendes ministerium. Søren Pind har givetvis interesseret sig for barnebrude som alle andre. Det var en stor politisk sag, men hvad han måtte have kommunikeret til Lars Løkke Rasmussen kan hun ikke vide. Hun har ikke selv modtaget noget fra Søren Pind i denne sammenhæng.

Hun er ikke i besiddelse af yderligere oplysninger af relevans for kommissionens undersøgelse.

Mødet sluttede kl. 15.05.

Peter Mørk Thomsen
Formand

Kl. 09.00 mødte Line Skytte Mørk Hansen. Hun bekræftede, at hun fortsat er ansat i Udlændinge- og Integrationsministeriet. Hun blev herefter vejledt om, at hun ikke har pligt til at udtale sig.

Hun blev orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Line Skytte Mørk Hansen blev foreholdt mail af 5. februar 2017 kl. 19.59 fra hende til Anette Gørtz og Sultana Baig (ekstrakten side 7256), hvoraf fremgår:

”Talte med Uffe - her hans refleksioner om FOB redegørelse som han taler med M om.

Karakter af FOB rapport

Ulovlig instruks

Sigtet var ikke at pålægge styrelsen noget ulovlig

Mundtlig instruks - Kan ikke efterprøve hvad der er sagt

Vi får kritik

Umiddelbare reaktioner fra dem der er uenige med M

Bliver indkaldt i retsudvalget - ikke bare vores eget udvalg.

FOB vil måske blive bedt om at få afdækket hvad der er sagt alternativt advokatundersøgelse.

Konkrete sager om dem der er adskilt vil der blive blæst om – og evt. erstatningssager.

En masse udvalgsspørgsmål.

M vil melde ud af hun tager hans rapport til efterretning - men formentlig med en bemærkning om hvad hun selv mener.

Sammenfattende

Ministerstorm

Evt. advokatundersøgelse

Erstatningssager for dem der blev skilt ad.

I forhold til hvad der er sagt sagde jeg til Uffe, at der ikke fra min eller andre i koncern økonomi var sagt at konventioner mv ikke skulle følges til UD. Det ville være en smule absurd at sige. Man bryder ikke bare konventioner mv. af 'bagvejen', det

er noget der træffes en politisk beslutning om hvis det nogensinde skulle ske på et tidspunkt.”

Hun forklarede hertil, at hun ikke husker den drøftelse med Uffe Toudal Pedersen, som hun gengav i mailen, men hun har i mailen givetvis refereret, hvad Uffe Toudal Pedersen sagde til hende. Hun orienterede Anette Görtz og Sultana Baig om Uffe Toudal Pedersens refleksioner, da det var vigtigt, at de vidste, hvilke tanker han havde gjort sig, og hvad hun selv havde sagt til Uffe Toudal Pedersen. Hun erindrer ikke præcist, hvornår hun læste udkastet til Folketingets Ombudsmands redegørelse (ekstrakten side 2872), men det var formentlig i forbindelse med, at de modtog udkastet den 1. februar 2017. Hun vil bestemt tro, at Uffe Toudal Pedersen også havde læst udkastet til ombudsmandens redegørelse, inden de talte sammen. Som hun husker det, havde han skrevet sine refleksioner ned, hvorefter de gennemgik dem, og det var disse refleksioner, som hun gengav i mailen.

Foreholdt udsagnet ”Mundtlig instruks – Kan ikke efterprøve hvad der er sagt” (ekstrakten side 7256) forklarede hun, at hun ikke husker, hvad Uffe Toudal Pedersen sagde i den forbindelse. Hun kan ikke nu begynde at tolke på Uffe Toudal Pedersens refleksioner. Hun husker ikke, om hun selv kommenterede det, men hun gengav i mailen til Anette Görtz og Sultana Baig, hvad hun selv sagde.

Hun ved, at hun på et tidspunkt sagde til Anette Görtz og Sultana Baig, at hun var overrasket over Lene Linnea Vejrum's telefonnotat (ekstrakten side 1336), men hun husker ikke, om det var i denne forbindelse. Som hun husker det, så hun første gang Lene Linnea Vejrum's telefonnotat i et udkast til Folketingets Ombudsmands redegørelse, men hun erindrer ikke hvornår. Hun blev foreholdt Folketingets Ombudsmands udkast til redegørelse af 1. februar 2017 side 10 (ekstrakten side 2874) med gengivelse af Lene Linnea Vejrum's notits af 31. marts 2016 om telefonsamtalen, hvoraf fremgår:

”Derimod udarbejdede styrelsen den 31. marts 2016 en notits om en telefonisk samtale den 10. februar 2016, hvoraf det fremgår, at ministeriet anmodede styrelsen om ”straks at foranstalte, at indkvarteringsoperatørerne blev orienteret om de nye retningslinjer og varslet om, at Udlændingestyrelsen ville igangsætte en adskillelse af parrene”. Der fremgår ikke af notatet yderligere oplysninger om, hvorledes retningslinjerne skulle forstås.”

Hertil forklarede hun, at det ikke er en sådan gengivelse, hun erindrer, men derimod selve telefonnotatet, der var vedlagt som bilag til udkastet til redegørelsen, og hvor der – således som hun husker det – af ombudsmanden var trykt ”Udkast” hen over siden. Da hun så telefonnotatet, var hun forundret over, at hun ikke havde set det tidligere. Hun så ikke telefonnotatet vedlagt som bilag til udtalelsen fra Udlændingestyrelsen, men i en udgave, hvor det var vedlagt som bilag til ombudsmandens redegørelse. Hun havde heller ikke set en gengivelse af notatet,

før hun læste ombudsmandens udkast. Hun var ikke blevet hørt over og havde ikke kendskab til Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016, hvor Lene Linnea Vejrum's telefonnotat var vedlagt.

Da hun første gang blev opmærksom på Lene Linnea Vejrum's telefonnotat af 31. marts 2016 (ekstrakten side 1336), sagde hun til Uffe Toudal Pedersen, at hun fandt det ”pudsigt”. Telefonnotatet var ikke forkert i sig selv. Det var blot ikke fyldestgørende, idet notatet kun gengav en del af telefonsamtalen. Hun sagde til Uffe Toudal Pedersen, at hun ikke syntes, at Lene Linnea Vejrum's telefonnotat var ”OK”, og at han måtte forholde sig hertil. Hun kan læse af protokollen for Uffe Toudal Pedersen's forklaring for undersøgelseskommissionen, at han ikke tillagde et telefonnotat, der var skrevet seks-syv uger efter samtalen, vægt. Det kan godt have været i februar 2017, at hun talte med Uffe Toudal Pedersen om telefonnotatet, men hun husker det ikke.

Hun blev på ny foreholdt udsagnet ”Mundtlig instruks – Kan ikke efterprøve hvad der er sagt” i sin mail af 5. februar 2017 kl. 19.59 til Anette Görtz og Sultana Baig (ekstrakten side 7256) og adspurgt, om der var overvejelser om, hvordan man kunne efterprøve, hvad der blev sagt under telefonsamtalen, henset til at sagen kunne stille sig anderledes i ombudsmandens optik, hvis han fik oplyst, at der var givet en instruks om at administrere med undtagelser. Hun forklarede hertil, at hun ikke erindrer, at der var sådanne overvejelser.

Hun blev foreholdt mail af 15. juni 2017 kl. 13.34 fra Louise Gertrud Michaëlis til Lykke Sørensen, Anette Görtz, Mathilde Smedegaard Gulddahl, Jesper Gori og hende (ekstrakten side 5808-5809) med reviderede udkast til besvarelse af spørgsmål 815, 846, 851 og 875.

Hun forklarede hertil, at de – som hun husker det – havde fået en kort frist til dagen efter til at besvare spørgsmålene. Hun indkaldte Louise Gertrud Michaëlis, Lykke Sørensen og Jesper Gori til et kort møde på Anette Görtz' kontor. Hun erindrer ikke, om de hver især kom med udkast til svar. Louise Gertrud Michaëlis' mail af 15. juni 2017 kl. 13.34 var en sammenskrivning af svarene efter mødet. Koncernstyring blev involveret i besvarelsen af disse folketingsspørgsmål, fordi der var tale om forhold, der vedrørte hende og hendes afdeling, og det var derfor naturligt, at de blev hørt forud for besvarelsen.

Hun blev foreholdt, at udkastet til besvarelse af spørgsmål UUI 875 lagde sig op ad den beskrivelse af telefonsamtalen den 10. februar 2016, der var gengivet i ombudsmandens udkast til redegørelse (ekstrakten side 2874). Adspurgt, om hun på dette tidspunkt gjorde noget for at gøre opmærksom på, at beskrivelsen efter hendes opfattelse ikke var korrekt, forklarede hun, at udvalget havde lov til at stille de spørgsmål, de ønskede at stille, og at hun kunne ikke korrigere udvalgets måde at stille spørgsmål på. Udlændingestyrelsen og Udlændinge- Integrations- og Boligministeriet – det vil sige Udlændingeafdelingen, departementschefen og ministeren, men

uden høring af hendes afdeling eller hende – havde svaret ombudsmanden mere end et år tidligere, og hun kunne ikke nu sige, at fordi den ene afdeling ikke havde hørt den anden afdeling, var præmissen for spørgsmålet forkert. Derfor blev det til nogle spøjse svar på udvalgsspørgsmålene fra hendes afdeling, men svarene var korrekte nok. De svarede ikke noget forkert til udvalget. Løbet var kørt på dette tidspunkt, og hun kunne ikke i juni 2017 sige til udvalget, at forløbet skulle forstås på en helt anden måde.

På ny foreholdt formuleringen af punkt 4 i spørgsmål 875 og adspurgt, hvordan man – hvis man var af den overbevisning, at præmissen for spørgsmålet var forkert – i så fald kunne besvare spørgsmålet retvisende uden at gøre opmærksom herpå, forklarede hun, at det efter hendes opfattelse ikke ville have nogen gang på jord på det tidspunkt at svare udvalget, at Udlændingestyrelsen og Udlændingeafdelingen havde svaret ombudsmanden, men ikke havde hørt Koncernstyring, herunder Koncernøkonomi, og at Koncernstyring i øvrigt ikke mente, at svaret til ombudsmanden var korrekt. Adspurgt, om hun drøftede med nogen, at man kunne svare udvalget anderledes, forklarede hun, at hun havde gjort Uffe Toudal Pedersen opmærksom på, at hun ikke mente, at Lene Linnea Vejrum's telefonnotat var i orden, og at det herefter måtte være Uffe Toudal Pedersens opgave at finde ud af, hvad der var op og ned i sagen.

Hun blev foreholdt svar af 21. juni 2017 på spørgsmål nr. 904 fra Udlændinge- og Integrationsudvalget, som ifølge godkendelsesoplysningerne (ekstrakten side 6396) blev godkendt af Uffe Toudal Pedersen, men ikke af hende, og hvoraf fremgår:

”Spørgsmål nr. 904:

Er det korrekt, når Udlændingestyrelsen i sin udtalelse til Folketingets Ombudsmand den 28. april 2016 skriver: ”Udlændingestyrelsen modtog samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen. Instruksen betød således, at ingen mindreårige fremover måtte indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, og at dette skulle gælde uanset om parret måtte have fællesbørn. Instruksen betød også, at der straks skulle ske adskillelse i de aktuelle sager, hvor en mindreårig allerede var indkvarteret sammen med en ældre ægtefælle eller samlever.

Svar:

Ja, det er korrekt.
...”

Foreholdt, at svaret kunne tyde på, at Uffe Toudal Pedersen ikke på tidspunktet for godkendelsen af dette svar i juni 2017 havde forstået, at hun ikke var enig i Lene Linnea Vejrum's udlægning af telefonsamtalen den 10. februar 2016, forklarede hun, at hun ikke ved, om Uffe Toudal

Pedersen havde forstået, at hun ikke var enig i Lene Linnea Vejrum's beskrivelse. Det kan ikke have været senere end besvarelsen af spørgsmål nr. 904, at hun sagde til Uffe Toudal Pedersen, at hun havde en anden opfattelse af samtalen med Lene Linnea Vejrum.

På ny foreholdt mail af 15. juni 2017 kl. 13.34 fra Louise Gertrud Michælis til Lykke Sørensen, Anette Görtz, Mathilde Smedegaard Gulddahl, Jesper Gori og hende (ekstrakten side 5808-5809) forklarede hun, at hun drøftede med Anette Görtz og Louise Gertrud Michaëlis fra Koncernøkonomi, at det på dette tidspunkt ikke havde nogen gang på jord at ændre den efter hendes opfattelse fejlagtige beskrivelse af telefonsamtalen den 10. februar 2016.

Adspurg, hvorfor hun ikke lod en anden end sig selv træffe afgørelse om, hvorvidt man kunne gå videre med hendes opfattelse af telefonsamtalen, forklarede hun, at Uffe Toudal Pedersen udmærket var klar over eksistensen af telefonnotatet, ligesom han udmærket var klar over, at hun havde en anden opfattelse af, hvad der var sagt under telefonsamtalen. Hun havde sagt dette til Uffe Toudal Pedersen, og det måtte herefter være hans beslutning, om han ville gå ind i denne sag. Hun kunne ikke bestemme, at han skulle gå videre med sagen. Det var kun departementschefen, der kunne træffe beslutning om at ændre kurs. Hun kunne ikke ændre kurs. Hun bar ikke problemstillingen tilbage til Uffe Toudal Pedersen igen i forbindelse med besvarelse af udvalgs-spørgsmålene i juni 2017. Uffe Toudal Pedersen og hun havde drøftet uoverensstemmelsen nogle gange, men hun kan ikke huske, om hun også nævnte det for ham på dette tidspunkt. Hun gav alene udtryk for sin opfattelse mundtligt over for Uffe Toudal Pedersen, og de talte om det flere gange. Hun fandt ikke anledning til at skrive en mail herom.

Adspurg, om hendes forklaring skal forstås således, at hun sad inde med en viden om, at man gav forkerte oplysninger til Udlændinge- og Integrationsudvalget, forklarede hun, at hun i hvert fald ikke var enig i Udlændingestyrelsens udlægning. Efter hendes opfattelse var Udlændingestyrelsens svar til ombudsmanden udtryk for en efterrationalisering. Da hun så svaret, var løbet kørt. Hun var ikke blevet hørt eller inddraget rettidigt. Der var ikke tale om en sag, hvor man skrev en berigtigelse til Folketinget eller til Folketingets Ombudsmand om, at man havde fået nye oplysninger i sagen. Det var i hvert fald ikke noget, som Uffe Toudal Pedersen valgte at gøre. De prøvede at svare på spørgsmålene på en sådan måde, at de svarede sandfærdigt i forhold til den viden, som de havde.

Hun drøftede ikke på noget tidspunkt en berigtigelse med Uffe Toudal Pedersen. Adspurg, om hun drøftede med Uffe Toudal Pedersen, om ministeriet skulle agere på, at hun havde en anden opfattelse af telefonsamtalen med Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016, end Udlændingestyrelsen skriftligt havde givet udtryk for i udtalelsen til ombudsmanden, forklarede hun, at hun havde fortalt ham om sin opfattelse. Uffe Toudal Pedersen kunne have indkaldt alle parter til et møde for at finde ud af, hvad der var op og ned, men det skete ikke. Hun overvejede ikke selv at tage kontakt til Lene Linnea Vejrum for at konfrontere hende med, at hun havde en anden opfattelse af telefonsamtalen. Notatet var ikke forkert i sig selv, men det var ikke fyldestgørende.

Udlændingestyrelsens mange udkast til svar til ombudsmanden blev mere og mere konstruerede i forhold til virkeligheden, og disse svar blev godkendt af Udlændingeafdelingen, Uffe Toudal Pedersen og ministeren. Hun havde sagt, at hun ikke mente, at dette tegnede det rette billede. Hun kunne ikke et år efter, at svaret var sendt til ombudsmanden, sige, at der skulle berigtiges. Det gjorde hun i hvert fald ikke. Hun er først blevet opmærksom på Udlændingestyrelsens mange udkast til svar, efter at sagen begyndte i undersøgelseskommissionen. Det har været en speciel oplevelse at læse dette.

Hun blev foreholdt nyhedsbrev af 3. juli 2017 "Fakta om adskillelse af par, hvor den ene er under 18 år gammel" underskrevet af Udlændingestyrelsens direktør, Tanja Franck (ekstrakten side 5876). Hun forklarede hertil, at hun ikke erindrer at have set nyhedsbrevet, der muligvis alene har været slået op på styrelsens intranet og ikke på koncernintranettet.

Hun blev foreholdt følgende fra Jesper Goris forklaring (afhøringsprotokollen side 287):

"Adspurgt, hvornår han for første gang blev opmærksom på, at Line Skytte Mørk Hansen havde en anden opfattelse af samtalen den 10. februar 2016, forklarede han, at han blev opmærksom herpå i forbindelse med undersøgelseskommissionen. Adspurgt nærmere om, hvornår han præcis blev opmærksom herpå, forklarede han, at Line Skytte Mørk Hansen ringede til ham inden hun skulle afgive forklaring i undersøgelseskommissionen og gav udtryk for sin opfattelse af, hvad der var foregået under telefonsamtalen den 10. februar 2016. Line Skytte Mørk Hansen spurgte under telefonsamtalen, hvad der var sket med notatet af 2. februar 2016. Hun spurgte, om han kunne huske, om notatet var blevet sendt til Udlændingestyrelsen. Hun sagde, at hun spurgte ham, fordi det kunne være naturligt, at Udlændingeafdelingen havde sendt notatet til Udlændingestyrelsen."

Hun forklarede, at det er rigtigt, at hun havde en telefonsamtale med Jesper Gori af den anførte karakter. Hun ville under sin forberedelse af afhøringen undersøge, om notatet af 2. februar 2016 var blevet sendt til Udlændingestyrelsen. Det troede hun, at det var. Hun kunne imidlertid ikke se, at hverken hun selv eller en af hendes medarbejdere havde sendt notatet til styrelsen, og hun ringede derfor til Jesper Gori for at spørge, om han havde sendt notatet til styrelsen. Jesper Gori svarede, at han heller ikke erindrer, at han havde sendt notatet til styrelsen, ligesom han ikke erindrer at have medbragt notatet til et møde med styrelsen. Hun kan meget vel under denne samtale med Jesper Gori have givet udtryk for sin opfattelse af telefonsamtalen mellem hende og Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016. Hun erindrer ikke telefonsamtalen med Jesper Gori anderledes, end han har forklaret.

Hun blev foreholdt følgende fra Lene Linnea Vejrum's forklaring (afhøringsprotokollen side 408-409):

”Som hun husker det, talte hun i telefon med Line Skytte Mørk Hansen relativt tæt på dette tidspunkt. Det var Line Skytte Mørk Hansen, der ligeledes havde sendt hende pressemeddelelsen, som ringede til hende. Line Skytte Mørk Hansen oplyste under samtalen, at der var kommet nye retningslinjer, og at styrelsen skulle gå i gang med at adskille parrene. Dette var besluttet, og styrelsen skulle gå i gang med det samme. Det skulle gå stærkt. Der var et meget stort pres fra omverdenen, og der skulle ske noget nu. Styrelsen skulle gå i gang. Line Skytte Mørk Hansen sagde ikke noget om, at pressemeddelelsen ikke skulle følges i alle tilfælde. Det, der blev sagt, var, at det var pressemeddelelsen, de havde at forholde sig til på dette tidspunkt. ... Under samtalen med Line Skytte Mørk Hansen gav hun udtryk for, at adskillelse var kompliceret, og at styrelsen derfor ikke kunne adskille ”til i morgen”. Der var pres på. Line Skytte Mørk Hansen spurgte, om de ikke bare kunne adskille alle nu. Hun sagde til Line Skytte Mørk Hansen, at der var mange ting at tage hensyn til. For det første havde de ikke nok viden om parrene til bare at adskille. Desuden var der nogle par, der havde børn, og styrelsen skulle derfor tage stilling til, hvem af forældrene børnene skulle indkvarteres sammen med, ligesom det skulle afklares, om de mindreårige ægtefæller skulle flyttes til børnecentre. Der var mange spørgsmål, der dukkede op. Disse spørgsmål skulle afklares, før styrelsen kunne gøre det, de var blevet bedt om. Under samtalen nævnte hun også, at der var sårbare familier, som styrelsen ville være bekymret over at skulle adskille. Line Skytte Mørk Hansen svarede, at der ikke var andet end pressemeddelelsen, og at styrelsen skulle gå i gang med at adskille.”

Hun forklarede hertil, at der ikke var tvivl om, at de havde en minister, som ville i gang med adskillelserne, men det er absurd at forklare, at hun skulle have sagt, at der skulle ”ske adskillelse til i morgen”, idet hun fuldt ud var bekendt med, at det var et stort og kompliceret system, der skulle sættes i gang. Hun er enig i den del af Lene Linnea Vejrum's forklaring, der angiver, at Lene Linnea Vejrum gjorde opmærksom på, at det var en svær problemstilling, at der skulle tages stilling til børn, forældre og ægtefæller med videre, og at der var sårbare familier. Hun er derimod ikke enig i, at hun skulle have sagt, at det skulle ske ”til i morgen”, at der var pres på, og at det skulle være her og nu. Hun har læst afhøringsprotokollerne og kan se, at nogle af Udlændingestyrelsens ansatte har forklaret, at hun ringede til Lene Linnea Vejrum hele tiden, men det kunne Lene Linnea Vejrum ifølge sin forklaring ikke selv huske. Lene Linnea Vejrum har således forklaret, at hun alene blev ringet op af hende den 10. februar og den 12. februar 2016, hvor hun ringede for at få en status inden sin ferie. Hun har ikke lagt pres på Udlændingestyrelsen ved at ringe til Lene Linnea Vejrum hele tiden. Det ville der ikke være nogen grund til. Hun deltog i mødet med ministeren den 9. februar 2016, hvor Uffe Toudal Pedersen og Jesper Gori gjorde det meget tydeligt over for ministeren, at der ville være undtagelser, ligesom hun sad med ved koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, hvor direktøren for styrelsen også del-

tog, og hvor det ligeledes var meget tydeligt, at der ville være undtagelser. Hun havde ikke noget ”at stå på” i forhold til at ringe op til Lene Linnea Vejrum og sige, at der skulle adskilles uden undtagelser, og det har hun heller ikke sagt.

Hun blev foreholdt følgende fra Ditte Kruse Dankerts forklaring om, at hun havde overhørt en telefonsamtale mellem Lene Linnea Vejrum og Line Skytte Mørk Hansen (afhøringsprotokollen side 443):

”Hun gik på et tidspunkt ind til Lene Vejrum, der gik rundt med sin mobiltelefonen i hånden og så meget presset ud. Lene Vejrum signalerede, at hun skulle komme ind og lukke døren. Lene Vejrum satte sig ned og slog medhør til. Hun hørte, at det var Line Skytte Mørk Hansen, som Lene Vejrum talte med. Hun hørte, at grundpræmissen i samtalen var, at Udlændingestyrelsen skulle komme i gang med at adskille parrene. Samtalen handlede om, hvor hurtigt dette kunne ske. Der var et hastværk med at få adskilt parrene. Line Skytte Mørk Hansen havde svært ved at forstå, hvorfor det ikke bare var ”som at trykke på en knap”. Line Skytte Mørk Hansen sagde: ”Hvornår er I færdige med det?”, og: ”Hvilke beskeder kan der gives?” Der lå også den bestilling, at operatørerne skulle orienteres. Derfor sendte hun senere en orientering til operatørerne. Orienteringen blev sendt for at forklare operatørerne, hvad der foregik, men i høj grad også for at vise til departementet, at beskeden var forstået.”

Hun blev endvidere foreholdt Ditte Kruse Dankerts mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 til operatørerne med fremsendelse af pressemeddelelsen og orientering om, at de mindreårige asylansøgere skulle adskilles fra deres ægtefæller eller samlevere (ekstrakten side 110).

Hun forklarede hertil, at hun ikke husker, at hun skulle have sagt, at operatørerne skulle orienteres samme dag. Hun har helt sikkert sagt, at Udlændingestyrelsen skulle i gang med at orientere operatørerne. Hun har ikke sagt, at det skulle ske samme dag, men omvendt sagde hun nok heller ikke, at det skulle være om en uge. Det lyder sandsynligt, at der var medhør på telefonen. Det kunne man godt have en fornemmelse af en gang imellem, når man ringede til Udlændingestyrelsen. Hun sagde ikke noget til Lene Linnea Vejrum, som ikke kunne tåle, at flere ører hørte det. Nogle af de udtryk, som Ditte Kruse Dankert benyttede i sin forklaring for undersøgelseskommissionen, var meget kraftfulde. Hun har eksempelvis aldrig benyttet udtrykket ”som at trykke på en knap”.

Hun blev foreholdt følgende fra sin tidligere forklaring om godkendelse af spørgsmål S 630 (afhøringssekstrakten side 206):

”Hun godkendte ikke ministerens svar af 24. februar 2016 på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230). Anette Gørtz og hun var på vinterferie, og sagen lå hos Anne Nygaard Just. Sagen gik herefter direkte til Lykke Sørensen, der godkendte svaret. Det var specielt, at Anette Gørtz underskrev, idet Anette Gørtz ikke havde godkendt svaret. Hun fik en kopi i F2, og måske læste hun svaret.”

Hun blev endvidere foreholdt mail af 17. februar 2016 kl. 12.08 fra Anne Nygaard Just til hende og mail af 17. februar 2016 kl. 12.31 fra hende til Anne Nygaard Just og kopi til Anette Gørtz, hvor hun skrev, at besvarelsen af spørgsmål S 630, som Lene Linnea Vejrum og Mark Thorsen havde nikked til, var blevet ”meget fint”.

Hun forklarede hertil, at hun ikke husker at have været inde over besvarelsen af spørgsmål S 630, før hun så denne mailkorrespondance. Hun var på ferie på det tidspunkt og havde formentligt modtaget en sms fra Anne Nygaard Just, hvorefter hun loggede på sin computer for at se svaret. Hun husker ikke, hvilke nærmere overvejelser hun gjorde sig, da hun læste besvarelsen. Det er lidt specielt, at udkastet var blevet sendt i høring hos Udlændingestyrelsen, idet besvarelsen af S-spørgsmål plejer at skulle gå lidt stærkt, og idet der er tale om mere politiserende spørgsmål.

Hun blev foreholdt mail af 16. februar 2016 kl. 12.02 fra Anette Gørtz til Anne Nygaard Just (ekstrakten side 5372), hvoraf fremgår:

”Line vil godt have en lidt mere blød vinkel ind i besvarelsen noget ala der er stor opmærksomhed omkring at sikre at de unge piger trives eller hvad ved jeg om hvad US og operatørerne har fokus på....”

Hun forklarede hertil, at hun ikke erindrer dette, men når Anette Gørtz har skrevet således, har hun helt sikkert sagt det.

Hun blev foreholdt følgende fra sin tidligere forklaring om forelæggelse af konkrete sager for ministeren (afhøringseksrakten side 211):

”Hun forklarede, at hun godt husker, at ministeren gerne ville se de konkrete sager. Der var ingen tvivl om, at ministeren ønskede at se, hvilke undtagelsessager der var. Hun ved ikke, om ministeren endte med at se sagerne. Hun tror det ikke.”

Hun blev endvidere foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 17.50 fra hende til Anne Nygaard Just og Anette Gørtz (ekstrakten side 6444), hvoraf fremgår:

”Er der en af jer der har sendt de fem konkrete sager vi har fået fra US om barnebrude til Ministeren?”

Hun blev yderligere foreholdt Anne Nygaard Justs svarmail af 3. marts 2016 kl. 17.51 (ekstrakten side 6443), hvoraf fremgår:

”Ja, Andreas kom og bad mig om det.”

Hun forklarede hertil, at én må have spurgt hende, om ministeren havde fået sagerne. Hun husker ikke, hvem der spurgte hende. Det kan have været Lykke Sørensen, Jesper Gori eller Uffe Toudal Pedersen, men hun husker det ikke. Hun var ikke involveret i drøftelser om de retlige problemstillinger om, hvorvidt ministeren skulle se de konkrete sager eller ej. Dette spørgsmål lå i Udlændingeafdelingen.

Hun blev foreholdt mail af 7. marts 2016 kl. 16.03 fra Lykke Sørensen til Anne Nygaard Just, Anette Görtz og hende (ekstrakten side 7129), hvoraf fremgår:

”Jeg har aftalt med Uffe, at der ved forelæggelsen for ministeren skal foretages en vurdering af, hvorvidt adskillelsen er forenelig med vores internationale forpligtelser. Jeg har i dag kort nævnt for JM (Nina Holst), at det kan være, at vi kommer forbi med nogle sager for at drøfte vores vurdering med dem.”

Hun forklarede hertil, at hun ikke erindrer, hvad dette endte med. Hun kan se af materialet, at hun deltog i et møde hos Lykke Sørensen, men hun erindrer ikke, hvad der blev drøftet på dette møde. Hun deltog ikke i et møde hos ministeren.

Hun blev foreholdt følgende fra sin tidligere forklaring om forberedelse af samråd Z (afhøringsprotokollen side 209):

”I sin kalender kan hun se, at hun den 6. marts 2016 havde møde om samrådet med Anette Görtz og Anne Nygaard Just og den 7. og 8. marts 2016 havde møde om samrådet med Lykke Sørensen, Jesper Gori, Uffe Toudal, Anne Nygaard Just og Anette Görtz. Den 14. marts 2016 var der formøde til samrådet med samme deltagerkreds.”

Hertil forklarede hun, at hun ikke husker nærmere, hvad de drøftede på møderne den 6., 7. og 8. marts 2016, men det har formentligt været samrådstalen og Q&A's. Hun deltog ikke i et møde med drøftelse af de fem konkrete sager, hvor ministeren og Mark Thorsen tillige deltog. Hun erindrer ikke, hvem der deltog i mødet den 14. marts 2016. Hun husker ikke temaet for dette møde, men der har givetvis været en gennemgang af samrådstalen og Q&A's, herunder om ministeren ønskede noget skrevet anderledes. Hun var ikke inde over kongebrevsdiskussionen bortset fra, at hun blev ringet op af ministersekretariatet med besked om, at man ville have eksemplet ændret, hvorefter hun skrev til Anne Nygaard Just og bad hende om at rette i talen.

Hun deltog ikke i diskussionen om baggrunden for ændringen, ligesom hun ikke erindrer at have overhørt en diskussion herom. Hun har ingen erindring om en drøftelse af, om der skulle sættes et ”for eksempel” ind foran kongebrevseksemplet. De talte efterfølgende om, at kongebrevseksemplet var et lidt specielt eksempel at sætte ind, og at man i stedet kunne have henvist til de internationale konventioner. Hun ved ikke, hvad problemerne skulle være ved at henvise til de internationale konventioner. Det var der principielt ikke noget problem i, men ministeren foretrak kongebrevseksemplet, og det var hendes tale.

Hun blev foreholdt mail af 19. januar 2017 kl. 13.16 fra hende til Anette Görtz, Kristine Grønkjær Villadsen, Louise Gertrud Michaëlis og Maria Larsen med gengivelse af et ordførermøde (ekstrakten side 7268), hvoraf fremgår blandt andet:

”Kære alle (jer som der måske har en sag hvor det er interessant)

Tilbage melding fra ordførermøde tirsdag.

...

Barnebrude:

M sagde at man skal henholde sig til konventionerne og hvis det er frivilligt og der er en lille aldersforskel kan de få lov at bo sammen.

Mark tilføjede at DF ønsker at træde ud af konventionerne –men at det er ikke regeringens holdning.

M- siden drøftelsen af barnebrude er der ikke kommet nye par, så det betyder noget at drøftelsen har været der. FOB kritik om at hun er gået for langt er kærkomment.

...”

Adspurgte, hvad ministeren nærmere sagde om, at der ikke var kommet nye par siden drøftelsen af barnebrude, og at det således betød noget, at drøftelsen havde været der, forklarede hun, at hun ikke husker det nærmere. Det, som hun havde nedfældet i mailen, var emner, som hun fandt interessante i forhold til de sager, hendes medarbejdere sad med. Hun deltog ikke i interne drøftelser i ministeriet om, at der ikke var kommet nye par til siden drøftelsen af barnebrude. Ministeren kan sagtens have fået informationen fra hendes afdeling, uden at hun havde kendskab dertil.

Hun erindrer ikke, hvad ministeren nærmere sagde om, at ombudsmandens kritik af, at hun var gået for langt, var kærkommen. Det er muligt, at ministeriet på dette tidspunkt i januar 2017 havde fået et forvarsel fra ombudsmanden om konklusionen på hans redegørelse, der kom i udkast 14 dage senere.

Hun blev på ny foreholdt mail af 5. februar 2017 kl. 19.59 fra hende til Anette Görtz og Sultana Baig om Uffe Toudal Pedersens refleksioner i anledning af ombudsmandens udkast til redegørelse (ekstrakten side 7256). Hun forklarede hertil, at drøftelsen med Uffe Toudal Pedersen

fandt sted på hans kontor. Hun er ret sikker på, at han sad med sine egne noter. Adspurgt om bemærkningen ”Mundtlig instruks – Kan ikke efterprøve hvad der er sagt” kunne have relateret sig til punkt 6.4 i ombudsmandens udkast til redegørelse af 1. februar 2017 (ekstrakten side 2875), hvoraf fremgår, at det efter en gennemgang af sagens akter og myndighedernes udtalelser ikke var muligt for ham at fastlægge indholdet af de mundtlige tilkendegivelser og drøftelser, som ifølge ministeriets oplysninger fandt sted mellem myndighederne, og at han måtte basere sin bedømmelse af sagen på de oplysninger, som fremgik af sagens dokumenter, eller som ministeriet var fremkommet med i udtalelserne til ham, forklarede hun, at det kunne sagtens have været tilfældet.

Hun blev foreholdt mail af 7. juni 2017 kl. 22.15 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Adam Abdel Khalik (ekstrakten side 7349) med Ditte Kruse Dankerts kommentarer til udkast til svar på folketingsspørgsmål om barnebrude (ekstrakten side 7350 ff.), og hvoraf fremgår blandt andet:

”2. Det var Udlændingestyrelsens vurdering den 10. februar 2016, at en ordning, hvorefter en mindreårig over 15 år uden undtagelse ikke kunne indkvarteres sammen med sin ægtefælle eller samlever, rejste spørgsmål i forhold til Danmarks internationale forpligtelser. ~~DBL a-~~ disse spørgsmål i forhold til Danmarks internationale forpligtelser blev løbende drøftet mellem Udlændingestyrelsen og Udlændinge- og Integrationsministeriet.

~~Udlændingestyrelsens orientering af indkvarteringsoperatørerne skal ses i lyset af Departementet tilkendegav over for styrelsen i relation til betydningen af Danmarks internationale forpligtelser, at det helt overordnede udgangspunkt for behandling af de konkrete sager måtte være, at en adskillelse af parrene – herunder par med fællesbørn – måtte anses for at være i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, herunder artikel 8 i EMRK og børnekonventionen.~~

Departementet tilkendegav i den forbindelse ~~herudover~~, at styrelsen kunne forelægge konkrete problemstillinger for departementet, hvis styrelsen i relation til de konkrete sager ønskede departementets vurdering af foreneligheden med Danmarks internationale forpligtelser.”

Hun blev i den forbindelse tillige foreholdt Ditte Kruse Dankerts kommentar til det sidste afsnit:

”Fremstillingen er i harmoni med Uffes tilkendegivelse til Henrik”.

Hun forklarede hertil, at Ditte Kruse Dankerts kommentar også er i harmoni med hendes erindring om samtalen.

Hun blev foreholdt mail af 15. juni 2017 kl 09.52 fra Louise Gertrud Michaëlis til Anette Gørtz om udkast til besvarelsen af udvalgsspørgsmål UUI 815, 846, 851 og 875 (ekstrakten side 7364-7365), hvor der vedrørende udkastet til svar på spørgsmål 846 fremgår:

””Afdelingschef Line Skytte Mørk Hansen kontaktede den 10. februar kl. ca. 14.30 vicedirektør i Udlændingestyrelsen Lene Vejrum telefonisk med henblik på at følge op på pressemeddelelsen. Opfølgningen havde bl.a. til formål at sikre, at de drøftelser, der tidligere samme dag havde været på koncerndirektionsmødet, hvor bl.a. Udlændingestyrelsens direktør var til stede, blev videreformidlet.”/ Opfølgningen havde bl.a. til formål at adressere/håndtere eventuelle spørgsmål angående pressemeddelelsen som Udlændingestyrelsen måtte have.” ”

Hun forklarede hertil, at sætningen om, at opfølgningen blandt andet havde til formål at sikre videreformidlingen af de drøftelser, der tidligere samme dag havde været på koncerndirektionsmødet, hvor Udlændingestyrelsens direktør var til stede, blev tilføjet af hendes afdeling. Sætningen kom ikke med i det senere udkast til svar efter mødet den 15. juni 2017.

Hun blev foreholdt mail af 17. juni 2017 kl. 10.50 fra Jesper Gori til Lykke Sørensen med videresendelse af Udlændingestyrelsens bidrag til svar på blandt andet udvalgsspørgsmål UUI 856 (ekstrakten side 7367 ff.), hvoraf fremgår blandt andet:

”Ad spørgsmål nr. 856

Vil ministeren oversende Styrelsens referat fra mødet den 10. februar 2016?

Svar

Udlændinge- og Integrationsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet bidrag fra Udlændingestyrelsen, hvortil der henvises:

”Udlændingestyrelsen har lagt til grund, at spørgsmålet drejer sig om det koncerndirektionsmøde, der blev afholdt den 10. februar 2016 fra kl. 10:30 til kl. 11:30.

Udlændingestyrelsen kan oplyse, at der ikke er nogen nuværende ansatte i Udlændingestyrelsen, der deltog i mødet i koncerndirektionen den 10. februar 2016.

Udlændingestyrelsen er bekendt med, at indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller eller samlever blev drøftet på mødet.

Der er i Udlændingestyrelsen hverken nedskrevet referat eller andre oplysninger fra dette møde, ligesom ingen af Udlændingestyrelsens nuværende ansatte er bekendt med det nærmere indhold af disse drøftelser.” ”

Hun blev tillige foreholdt Jesper Goris kommentar til det sidste afsnit i Udlændingestyrelsens bidrag:

”Det modsiger direkte Lines bidrag til besvarelse af 846...”

Hun forklarede hertil, at hun ikke kom med andre bidrag til besvarelsen af spørgsmål UUI 846 end sætningen om opfølgningens formål, som ikke kom med i udkastet til svar efter mødet den 15. juni 2017.

Hun blev foreholdt kalenderindkaldelser til et møde den 12. april 2016 kl. 15.00 på Lykke Sørensens kontor mellem departementet og Udlændingestyrelsen vedrørende barnebrude, vejledning og ombudsmandssag sendt til Lykke Sørensen, Jesper Gori og Anna-Sophie Saugmann-Jensen, Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado og Lene Linnea Vejrum (ekstrakten side 7339 ff.). Hun forklarede hertil, at hun ikke var inviteret til mødet den 12. april 2016, ligesom hun ikke efterfølgende hørte om mødet.

Hun blev i forlængelse heraf foreholdt mail af 7. april 2016 kl. 22.01 fra Ditte Kruse Dankert til Lene Linnea Vejrum, Anni Fode, Jens Vikner og Kristina Rosado (ekstrakten side 6819), hvortil der var vedhæftet version 7 af Udlændingestyrelsens udtalelse til ombudsmanden vedrørende mindreårige ægtefæller og henvist til, at der var aftalt møde med departementet den 12. april 2016 om udtalelsen, retningslinjer og forelæggelsen af problemstillingerne i de konkrete sager. Hun blev endvidere foreholdt mail af 13. april 2016 kl. 13.02 fra Ditte Kruse Dankert til Jens Vikner, der havde spurgt til status i sagen (ekstrakten side 6819), og hvoraf fremgår:

”Beklager det sene svar. Vi var inde og drøfte det udkast, som du kender, i går. På baggrund af drøftelserne skal vi lave et nyt udkast, hvor vi ændrer lidt i forhold til den gennemgang af drøftelserne med og instruks fra departementet. De mente, at vi skulle skrive det sådan, at vi får en instruks, og at vi (samtidig) får besked på, at vi straks skal adskille, men at vi så efterfølgende har haft drøftelser med dem om kategoriseringen af sager, hvor der skulle ske adskillelse – ctr. sager, hvor der kunne være spørgsmål om de internationale forpligtelser.

I forhold til spørgsmålet om afgørelse ctr. forvaltningsvirksomhed, undersøger de det nu nærmere med Jm’s forvaltningsretskontor. De kunne ikke helt se, hvorfor man ikke fortsat kunne tale om faktisk forvaltningsvirksomhed, der så – hvis man ikke vil følge anvisningen – bliver fulgt op af en egentlig afgørelse, hvor man så nok skulle udvide fx partshøringsbegrebet til også at omfatte faktiske forhold. Vi gjorde de forskellige argumenter gældende – og der var ingen konklusion, men de vil nu søge råd hos forvaltningskontoret.

Jeg vender tilbage, når jeg har nyt, revideret udkast.”

Til mailkorrespondancen mellem Ditte Kruse Dankert og Jens Vikner forklarede hun, at hun ikke har set version 7 af udtalelsen til ombudsmanden, ligesom hun ikke har set tidligere eller senere versioner af Udlændingestyrelsens udkast. Hun er ikke blevet hørt om eller har været inddraget i drøftelser om, hvordan telefonsamtalerne mellem hende og Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016 skulle gengives i udtalelsen til ombudsmanden. Hun har heller ikke efterfølgende været involveret i sådanne drøftelser.

Vedrørende mødet den 22. februar 2016 forklarede hun supplerende til sin tidligere afgivne forklaring herom og efter at have læst afhøringsprotokollerne med de øvrige mødedeltageres forklaringer, at der var tale om et møde den 22. februar 2016 på hendes kontor om morgenen. Hun var denne dag lige vendt tilbage efter ferie. Lykke Sørensen og Lene Linnea Vejrum havde – mens hun havde ferie – aftalt, at mødet skulle holdes, og Lykke Sørensen havde indkaldt til mødet. De andre mødedeltageres forklaringer om mødet er absurd i forhold til hendes erindring om mødet, herunder at hun skulle have været mødeleder, at hun skulle have sagt noget om ledsagerordningen – som hun ikke vidste, hvad var – og at Lykke Sørensen og Jesper Gori ikke skulle have sagt noget på mødet, hvilket ikke stemmer overens med Jesper Goris forklaring om, hvad Lykke Sørensen sagde på mødet. Forklaringerne er efter hendes opfattelse udtryk for en lidt mærkelig ”historiefortælling” i Udlændingestyrelsen om, hvad der foregik på dette møde. Den eneste forklaring, der efter hendes opfattelse giver mening, er Jesper Goris forklaring om, at Lykke Sørensen nogle gange på mødet havde præciseret, at man så vidt muligt skulle søge at imødekomme ministerens ønske, og at Udlændingestyrelsen skulle lægge sig op ad ministerens snit i den konkrete sagsbehandling. Det gav god mening, at Udlændingestyrelsen fik denne vejledning af Lykke Sørensen og Jesper Gori. Det har været meget specielt at læse Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosados forklaringer, som hun på ingen måde kan genkende. Der var et meget tæt samarbejde mellem Udlændingeafdelingen og Udlændingestyrelsen. Som hun husker det, står der i en af afhøringsprotokollerne, at de ”ping-pongede” om alt, og styrelsen vidste udmærket, at det var Jesper Gori og Lykke Sørensen, de skulle række ind til for at få vejledning.

Hun blev foreholdt Jesper Goris forklaring om, at han – da han så Lene Linnea Vejrum's telefonnotat vedrørende samtalen med hende den 10. februar 2016 – ikke henvendte sig til hende, da det var over hans niveau at gå til en afdelingschef. Hun forklarede hertil, at dette er noget ”pjat”. De havde – og har – en uformel omgangstone i departementet, og man skal ikke bestille tid for at tale med hende. Hun bliver dagligt kontaktet af medarbejdere og chefer, og det kunne Jesper Gori også gøre, hvilket han i øvrigt også har gjort i andre sammenhænge ved at komme til hendes kontor.

Adspurgt, hvornår hun blev klar over, at ministeren den 9. februar 2016 (ekstrakten side 5502) havde godkendt notatet af 2. februar 2016, forklarede hun, at hun går ud fra, at det ikke var

længe efter godkendelsen. Hun kunne se sagen i F2 og dér konstatere, at notatet var godkendt. Som hun erindrer det, var der ikke nogen, der fortalte hende, at ministeren havde godkendt notatet. Hun husker ikke, at det blev nævnt på koncerndirektionsmødet, at ministeren havde godkendt notatet, hvilket heller ikke ville være sædvanligt at oplyse om på et sådant møde.

Hun blev foreholdt, at hun tidligere har forklaret, at hun under telefonsamtalen med Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016 læste op af ministerens indstilling. Hun bekræftede, at hun læste op af den juridiske vurdering i notatet. Hun husker ikke præcist, hvad hun læste op, men hun havde ikke selv noget fagligt at stå på vedrørende det juridiske, og hun var derfor nødt til at læse op af notatet. Hun havde ikke planlagt i forvejen, at hun ville læse op af notatet.

Adspurg, hvordan Lene Linnea Vejrum reagerede på at få læst op af et notat, herunder om Lene Linnea Vejrum lød, som om hun kendte notatet, forklarede hun, at Lene Linnea Vejrum kendte notatet, i og med at Udlændingestyrelsen selv havde leveret input til notatet. Hun kan ikke vurdere, om Lene Linnea Vejrum kendte til den endelige udgave af notatet, hvilket hun formentlig ikke gjorde, medmindre Jesper Gori havde sendt det til hende.

Hun erindrer ikke, om hun fortalte Lene Linnea Vejrum, at notatet nu var godkendt af ministeren, men hun har med sikkerhed fortalt, at det var det notat, der var blevet forelagt ministeren. Hun erindrer ikke, om Lene Linnea Vejrum gav udtryk for, at notatet afklarede de spørgsmål, som Lene Linnea Vejrum havde stillet, men hun gjorde meget ud af at henvise Udlændingestyrelsen til Udlændingeafdelingen angående juridiske spørgsmål. Lene Linnea Vejrum skulle have fat i Jesper Gori eller Lykke Sørensen, hvilket hun sagde til Lene Linnea Vejrum, og hvilket Lene Linnea Vejrum også godt vidste. Man sender ikke nødvendigvis et råt notat, som man har forelagt for ministeren, ud til styrelsen, men det havde været naturligt, at det korte sammenfattende notat, som Jesper Gori havde udarbejdet til brug for mødet med ministeren, var blevet sendt til Udlændingestyrelsen. Hun sendte imidlertid ikke dette notat til Udlændingestyrelsen. Det var ikke hende, men Jesper Gori, der havde udarbejdet den juridiske sammenfatning. Hun husker ikke, om Lene Linnea Vejrum bad om at få tilsendt notatet, men Lene Linnea Vejrum gav udtryk for, at styrelsen havde brug for at vide, hvilken vej de skulle gå. Hun husker ikke, om Lene Linnea Vejrum anvendte ordet ”retningslinjer”. Hun henviste til Jesper Gori og Lykke Sørensen. Hun kan godt have sagt, at de havde været oppe at forelægge notatet for ministeren, ligesom hun kan have sagt, at der ikke kom yderligere retningslinjer fra Koncernøkonomi og i øvrigt henvist til Lykke Sørensen og Jesper Gori for retningslinjer.

Hun erindrer ikke, at hun nævnte notatet af 2. februar 2016 for deltagerne på mødet den 22. februar 2016, ligesom hun ikke husker, at andre nævnte notatet på dette møde. Det er hendes opfattelse, at notatet blev nævnt i andre sammenhænge under de drøftelser, som Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert, Lykke Sørensen og Jesper Gori løbende havde, og som hun ikke deltog i. Det var en juridisk vurdering, som ikke angik hendes område.

Hun vidste i februar 2016 ikke, hvordan Udlændingestyrelsen greb adskillelserne an, men hun var bekendt med de oplysninger, som Udlændingestyrelsen sendte til dem, herunder hvor mange der var blevet adskilt, og hvilke udfordringer der var. Der var et regneark, som Udlændingestyrelsen sendte ind til dem. Hun gik ud fra, at man adskilte parrene i overensstemmelse med notatet, som hun havde læst højt af under telefonsamtalen med Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016. Adspurgt, hvad hendes reaktion var, da hun blev bekendt med, at Udlændingestyrelsen ikke adskilte i overensstemmelse med notatet, men i henhold til pressemeddelelsen, svarede hun, at styrelsen hele tiden har adskilt i overensstemmelse med notatet. Der har hele tiden været undtagelser. Udlændingestyrelsen var efter hendes opfattelse på intet tidspunkt i tvivl om, at der var en hovedregel og nogle undtagelser. Dette støtter hun på, at Lene Linnea Vejrum allerede den 15. februar 2016 skrev til medarbejderne i Udlændingestyrelsen, at de sager, de var i tvivl om, skulle vendes med departementet, at Lene Linnea Vejrum efterfølgende – muligvis den 16. februar 2016 – skrev til Lykke Sørensen og hende, at der var nogle forhold, styrelsen ønskede at vende med departementet, hvor Lene Linnea Vejrum blev henvist til at kontakte Jesper Gori, og at Lene Linnea Vejrum henvendte sig igen den 17. februar 2016 om nogle sager, som de gerne ville drøfte med departementet. Adspurgt, om Lene Linnea Vejrum behøvede at være i tvivl, eftersom hun havde fået læst notatet højt, svarede hun benægtende. Hun besvarede ikke Lene Linnea Vejrum's henvendelser ved blot at henvise til notatet af 2. februar 2016, idet Lene Linnea Vejrum havde spurgt mere generelt om, hvem Udlændingestyrelsen skulle tale med for at få afklaret nogle generelle forhold.

Hun blev foreholdt følgende fra sin tidligere forklaring om, hvad hun kan huske fra koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 (afhøringsprotokollen side 192-193):

”Hun husker ikke, at hun sagde noget, og hun har svært ved at huske, hvad der blev sagt. ...

...

Adspurgt, hvilken opfattelse Henrik Grunnet efter hendes opfattelse kunne have efter mødet, forklarede hun, at hun ikke husker, hvad der blev sagt på mødet.”

Hun forklarede hertil, at hun i dag ikke har yderligere erindring om, hvad der skete på koncerndirektionsmødet. Hun erindrer ikke, hvem der sagde hvad, om Uffe Toudal Pedersen og Lykke Sørensen kom for sent, eller om der var sådanne voldsomme udsagn, som nogle husker fra mødet.

Hun har ikke reflekteret nærmere over, om der på koncerndirektionsmødet blev sagt noget andet, end hvad der var sagt på mødet den 9. februar 2016, hvor det blev gennemgået, at der var hovedregel og undtagelser. Hun husker ikke klart, hvad der blev sagt til Henrik Grunnet, men som hun husker det, blev der sagt det samme til Henrik Grunnet på mødet den 10. februar 2016, som der blev sagt til ministeren på mødet den 9. februar 2016. Hun kan ikke huske ordvalget på de to møder, men der har været tale om nogenlunde samme indhold. Temaet var det samme for

de to møder, og Lykke Sørensen gennemgik på koncerndirektionsmødet, hvad der ”var op og ned” i sagen. Lykke Sørensen har formentligt ikke anvendt præcis det samme ordvalg som Jesper Gori på mødet dagen før, men der har været tale om nogenlunde samme indhold. Hun erindrer ikke, at de på koncerndirektionsmødet var inde på det, som Nina Holst-Christensen har kaldt for ”den hypotetiske kongebrevsprøvelse”.

Hun erindrer ikke, om Uffe Toudal Pedersen sagde, at de måtte se på det, hvis der kom konkrete sager.

Hun blev ny foreholdt Ditte Kruse Dankerts forslag til rettelser og kommentarer til udkast til svar på folketingspørgsmål om barnebrude (ekstrakten side 7350 ff.), herunder Ditte Kruse Dankerts bemærkning om, at ”Fremstillingen er i harmoni med Uffes tilkendegivelse til Henrik”. Hun forklarede hertil, at der ikke er nogen tvivl om, at Uffe Toudal Pedersen sagde, at hvis Udlændingestyrelsen var i tvivl om noget, skulle de række ind til departementet. Hun erindrer ikke, om Uffe Toudal Pedersen sagde dette allerede på koncerndirektionsmødet. Det er muligt, at Uffe Toudal Pedersen – således som Henrik Grunnet har forklaret – sagde det i randen af koncerndirektionsmødet, men hun erindrer ikke at have haft en sådan samtale med Uffe Toudal Pedersen i randen af koncerndirektionsmødet.

Hun blev foreholdt følgende fra sin tidligere forklaring om, hvad der blev sagt på koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 (afhøringssekstrakten side 193):

”Adspurg, hvilken opfattelse Henrik Grunnet efter hendes opfattelse kunne have efter mødet, forklarede hun, at hun ikke husker, hvad der blev sagt på mødet. Ministeren ville have adskilt flest mulige og helst alle par, men hun fik en klar besked om, at der ville være undtagelser. Hun tror, at ministeren søgte efter at få ordningen gjort undtagelsesfri. Man var i en proces, og ministeren fik et klart svar om, at alle par ikke kunne adskilles.”

Hertil bekræftede hun, at det fortsat er sådan, hun husker det, men hun erindrer ikke, hvordan det blev sagt.

Hun blev foreholdt følgende fra sin tidligere forklaring om mødet med ministeren den 9. februar 2016 (afhøringssekstrakten side 190):

”Hun husker slet ikke, at de drøftede pressemeddelelsen på mødet. Hun husker, at Jesper Gori meget detaljeret gennemgik hovedreglen og undtagelserne på baggrund af notatet. Hun er ret sikker på, at han havde notatet med til mødet. Jesper Gori foretog en meget faglig og seriøs gennemgang og fortalte, hvordan det forholdt sig. Det andet, hun husker fra mødet, er, at Uffe Toudal sagde noget i retning

af, at uanset om man eventuelt godt kunne adskille nogle par, kunne der være særligt sårbare par, som det ikke ville være særligt klogt at adskille. Der var ingen tvivl om, at ministeren gerne ville et andet sted hen.”

Hun blev endvidere foreholdt oplysningen fra F2 om, at ministeren to timer før dette møde havde godkendt notatet. Adspurg, om hun – da hun sad til mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30 – var klar over, at ministeren på det tidspunkt havde godkendt notatet, forklarede hun, at hun ikke var bekendt med godkendelsen af notatet, da hun sad til mødet, men at det heller ikke var så afgørende. Der kunne være forskellige ”flows” i, hvornår man fik godkendt et notat, og nogle gange kunne der gå noget tid. Det afgørende i F2 var, at man ikke havde sager, der lå åbne i meget lang tid. Der var indkaldt til mødet med ministeren med henblik på at gennemgå notatet, og det var derfor, at Jesper Gori deltog i mødet.

Hun erindrer ikke, om Kristina Rosado sagde noget på morgenmødet den 22. februar 2016, herunder om Kristina Rosado bragte et spørgsmål op, der relaterede sig til ledsagervurdering. Hun ved ikke selv noget om ledsagervurderingen og har derfor i givet fald ikke haft nogen holdning til et sådant spørgsmål.

Hun husker ikke meget fra morgenmødet den 22. februar 2016. Når hun læser afhøringsprotokollerne, giver Jesper Gori forklaring god mening, herunder gengivelsen af, hvad Lykke Sørensen skulle have sagt på mødet. Hun erindrer ikke, at hun skulle have været mødeleder, eller at hun skulle have sagt noget om en ledsagerordning, som hun ingen mening har om. Hun erindrer heller ikke, at hun skulle have givet en række tilbagemeldinger. Hun ved ikke, hvad hun skulle have givet tilbagemelding om en mandag morgen efter sin ferie til et møde, som hun ikke selv havde indkaldt til. Hendes forklaring om mødet den 22. februar 2016 skal ses i lyset af, at hun ikke husker mødet – ikke, at hun har en anden erindring om mødet.

--- o0o ---

Kl. 10.50 mødte Lykke Sørensen. Hun bekræftede, at hun fortsat er ansat i staten. Hun blev herefter vejledt om, at hun ikke har pligt til at udtale sig.

Hun blev orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Lykke Sørensen forklarede, at hun først langt senere end februar/marts 2016 talte med Lene Linnea Vejrum om den samtale, som Lene Linnea Vejrum havde med Line Skytte Mørk Hansen den 10. februar 2016. I de samtaler, som hun og hendes afdeling havde med Udlændingestyrelsen, blev det tydeligt, at Udlændingestyrelsen ikke var af den opfattelse, at de havde fået at vide, at der var tale om en ordning, hvor der måtte gælde undtagelser. På et tidspunkt, som

hun heller ikke kan tidsfæste nærmere, blev det tillige klart for hende, at den ordveksling, der havde været på koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, ikke var gået videre fra Henrik Grunnet til Udlændingestyrelsen. Da dette skete langt senere i forløbet, var det ikke umiddelbart relevant at gå videre hermed. På dette tidspunkt var det ikke nyt for så mange, at Udlændingestyrelsen var af den opfattelse, at der ikke var givet informationer om, at ordningen indeholdt undtagelser.

Hun blev foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets endelige udtalelse af 4. maj 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1414), hvoraf fremgår blandt andet:

”2. Ministeriet kan i forlængelse af Udlændingestyrelsens udtalelse mere generelt oplyse følgende om baggrunden for indkvarteringsordningen:

Udlændinge-, integrations- og boligministeren instruerede den 10. februar 2016 Udlændingestyrelsen om, at mindreårige under 18 år fremover ikke skulle indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Ministeren oplyste, at dette også gjaldt, hvis parret havde et eller flere fælles børn. Samtidig instruerede ministeren Udlændingestyrelsen om at skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der boede sammen med en ældre ægtefælle eller samlever og om at udarbejde retningslinjer, der udmøntede den generelle instruks om indkvarteringen, til operatørerne.

Samme dag offentliggjorde ministeriet en pressemeddelelse om instruksens, som vedlægges.

Udlændinge-, integrations- og boligministeren uddybede instruksens på samråd Z i Folketinget den 15. marts 2016, hvor ministeren bemærkede, at der i helt særlige tilfælde kan være omstændigheder, som betyder, at der skal gøres undtagelse. Ministeren nævnte som eksempel det tilfælde, at et par er blevet gift i Danmark med kongebrev.

Ministeriet uddybede endvidere sagsgangen i de konkrete sager i en e-mail af 18. marts 2016 til Udlændingestyrelsen. I e-mailen fremgår det bl.a., at indkvarteringen skal ske på en sådan måde, at dette ikke er i strid med Danmarks internationale forpligtelser eller dansk ret i øvrigt, og at konkrete sager, hvor rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser giver anledning til tvivl, kan forelægges departementet med henblik på departementets tilkendegivelse af forståelsen af de retlige rammer. Det bemærkes herved, at klageadgangen er afskåret ved lov i disse sager.”

Hun bekræftede, at hun godkendte denne udtalelse til ombudsmanden, som Jesper Gori havde skrevet. De havde med sikkerhed gjort sig overvejelser om henvisningen til, at det var i forbindelse med samrådet den 15. marts 2016, at ministeren angav, at der kunne være undtagelser, men hun erindrer ikke længere, hvilke drøftelser der var i den forbindelse. Som hun husker det, kom der senere en supplerende redegørelse om de mundtlige tilkendegivelser. Udtalelsen i maj 2016 baserede sig på, hvilke skriftlige tilkendegivelser der havde været.

Hun blev foreholdt Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1307), hvoraf fremgår blandt andet:

”Udlændingestyrelsen modtog samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen. Instruksen betød således, at ingen mindreårige fremover måtte indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, og at dette skulle gælde uanset om parret måtte have fællesbørn. Instruksen betød også, at der straks skulle ske adskillelse i de aktuelle sager, hvor en mindreårige allerede var indkvarteret sammen med en ældre ægtefælle eller samlever.”

Hun forklarede hertil, at hun helt sikkert har læst Udlændingestyrelsens udtalelse. Det, som Udlændingestyrelsen skrev i denne udtalelse, svarede ikke til hendes opfattelse af, hvad der var givet udtryk for på koncerndirektionsmødet. Hun erindrer ikke, om Udlændingeafdelingen på det tidspunkt overvejede at få Udlændingestyrelsens udlægning verificeret ved eksempelvis at forelægge udtalelsen for Koncernstyring. Hun husker ikke den sagsbehandling, der fandt sted, eller hvem af hendes medarbejdere der var inddraget i sagsbehandlingen. Adspurgt, om man i april/maj 2016 overvejede at få afdækket, om forløbet den 10. februar 2016 havde været som beskrevet, forklarede hun, at dette blev afdækket siden hen. Hun tror ikke, at hun på dette tidspunkt vidste, hvilke telefonsamtaler der havde været. Hun erindrer ikke den forudgående sagsbehandling.

Hun blev foreholdt Folketingets Ombudsmands udkast til redegørelse af 1. februar 2017 (ekstrakten side 2864 ff.), hvoraf fremgår blandt andet:

”Ifølge Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016 til mig modtog styrelsen samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 ”en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen”.”

Foreholdt, at ombudsmanden forud for dette havde konkluderet, at pressemeddelelsen sammen med de to fremsendelsesmails tilsammen udgjorde instruksen, forklarede hun, at ombudsmandens udkast til redegørelse ville give enhver embedsmand anledning til overvejelser. På dette

tidspunkt – og fordi de ikke havde andet på skrift – var det hendes indstilling, at ministeriet tog ombudsmandens redegørelse til efterretning. Hun havde drøftelser om indholdet af ombudsmandens redegørelse med departementschefen. Hun erindrer ikke, at departementschefen pegede på denne passus som problematisk. Deres drøftelser angik grundlæggende, om de skulle tage redegørelsen til efterretning – stort set lakonisk – eller om de skulle komme med en længere forklaring om forløbet. Det var hendes indstilling at gøre det relativt kort, idet der blev forberedt en pressemeddelelse i anledning af udkastet til redegørelsen.

Hun blev foreholdt mail af 5. februar 2017 kl. 19.59 fra Line Skytte Mørk Hansen til Anette Gørtz og Sultana Baig (ekstrakten side 7256) med Line Skytte Mørk Hansens gengivelse af Uffe Toudal Pedersens refleksioner over ombudsmandens udkast til redegørelse, herunder en refleksion om ”Mundtlig instruks – Kan ikke efterprøve hvad der er sagt”.

Hun forklarede, at hun ikke husker, om Uffe Toudal Pedersen bragte en tilsvarende refleksion op over for hende. Hun erindrer ikke at have drøftet ombudsmandens redegørelse med Line Skytte Mørk Hansen.

Hun erindrer ikke, at Line Skytte Mørk Hansen på noget tidspunkt over for hende har givet udtryk for, at hun ikke fandt Lene Linnea Vejrum's gengivelse af deres telefonsamtale den 10. februar 2016 retvisende eller fyldestgørende. Hun er først i forbindelse med undersøgelseskommissionen blevet helt klart over, at Line Skytte Mørk Hansen erindrede samtalen anderledes. Der gik dog på gangene i ministeriet nogle fortællinger om, at Line Skytte Mørk Hansen ikke så på samtalen på samme måde, som Udlændingestyrelsen gjorde, men det er ikke noget, som hun kan tidsfæste. Det var ikke en oplysning, der gav hende anledning til at række ud til Lene Linnea Vejrum.

Hun blev foreholdt besvarelse af spørgsmål nr. 904 fra Udlændinge- og Integrationsudvalget (ekstrakten side 4342), hvoraf fremgår:

”Spørgsmål nr. 904:

Er det korrekt, når Udlændingestyrelsen i sin udtalelse til Folketingets Ombudsmand den 28. april 2016 skriver: ”Udlændingestyrelsen modtog samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektivere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen. ... ?

Svar:

Ja, det er korrekt.
...”

Adspurgt, om det forhold, at hun på et tidspunkt hørte, at Line Skytte Mørk Hansen havde en anden opfattelse af telefonsamtalen, gav hende anledning til at spørge Line Skytte Mørk Hansen om hendes opfattelse af forløbet, forklarede hun, at der foregik en del sagsbehandling forud for besvarelsen af et sådant spørgsmål, og hun husker ikke, hvilken sagsbehandling der fandt sted, inden hun fik dette svar til godkendelse. Hun tror ikke, at der i Udlændingeafdelingen – efterhånden som sagen blev undersøgt – var tvivl om, at der havde været en samtale mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Linnea Vejrum, og at de nok var uenige om indholdet heraf, men Udlændingeafdelingen kunne ikke kommentere dette. Hun blandede sig ikke i den underliggende sagsbehandling, og hun havde ikke anledning til at række ud for at få det nærmere afklaret. Svarene gik også gennem departementschefen, og det var primært ham, som hun drøftede udkast til svar med. Hun fik ikke direkte at vide, at Line Skytte Mørk Hansen havde en anden opfattelse af telefonsamtalen. Der gik alene nogle fortællinger herom, og hun løber ikke med rygter. Hun husker ikke, om spørgsmålet blev sendt til Line Skytte Mørk Hansen til udtalelse, eller hvorfor det i givet fald ikke skete. Uffe Toudal Pedersen sagde ikke på noget tidspunkt til hende, at han havde hørt, at der var en anden opfattelse af telefonsamtalen.

Med hensyn til mødet den 22. februar 2016 forklarede hun, at hun ikke erindrer, hvor lang tid mødet den 22. februar 2016 varede, men det kan meget vel have været et kort møde.

Hun blev foreholdt følgende fra Kristina Rosados forklaring om mødet den 22. februar 2016 (den samlede afhøringsprotokol side 287):

”Hun havde haft to spørgsmål, som hun ville have bragt op på mødet, men da hun bragte det første spørgsmål op, blev det hurtigt og kontant lukket ned. Det ene spørgsmål, som hun bragte op, drejede sig om, hvordan styrelsen skulle forholde sig til en mindreårig, der blev anset for at være ledsaget af sin ægtefælle. Det hang ikke sammen, hvis man på den ene side anså den mindreårige for at være ledsaget af sin ægtefælle, men på den anden side adskilte dem rent indkvarteringsmæssigt. Man kunne nemlig ikke anses for at være ledsaget af en person, som man var i et tvangsforhold med.”

Hun forklarede hertil, at hun ikke husker detaljer fra mødet. Det var et følelsesladet møde. To-
nen kunne være lidt kontant, idet der var nogle holdninger om, at man ikke var så glad for det, som ministeren ønskede. Hun har ingen erindring om, at nogen bragte spørgsmålet om ordningens lovlighed op. Han kan i øvrigt henvise til sin tidligere forklaring om mødet. Det har formodentlig i første række været Line Skytte Mørk Hansen, der førte ordet på vegne af departementet, idet sagen på dette tidspunkt lå hos hende, men hun husker det ikke nærmere.

Med hensyn til forelæggelsen af de fem konkrete sager forklarede hun, at hun ikke har en positiv erindring om, at hun vidste, at ministeren i begyndelsen af marts 2016 havde fået adgang til sagerne. Hun deltog ikke i mødet den 9. marts 2016 om drøftelse af de fem sager, idet hun var

på ferie, og hun erindrer ikke efterfølgende at være blevet orienteret om, at sagerne blev gennemgået med ministeren.

Hun blev foreholdt mail af 7. marts 2016 kl. 16.03 fra hende til Anne Nygaard Just, Line Skytte Mørk Hansen og Anette Görtz (ekstrakten side 7129), hvoraf fremgår:

”Jeg har aftalt med Uffe, at der ved forelæggelsen for ministeren skal foretages en vurdering af, hvorvidt adskillelsen er forenelig med vores internationale forpligtelser. Jeg har i dag kort nævnt for JM (Nina Holst), at det kan være, at vi kommer forbi med nogle sager for at drøfte vores vurdering med dem.”

Hun forklarede til denne mail, at der var en længere drøftelse om, hvorvidt ministeren skulle have adgang til konkrete sager, og de havde drøftelser med Justitsministeriet om, hvorvidt der var noget retligt til hinder for det. På dette tidspunkt havde hun næppe en positiv viden om, at ministeren havde haft eller ville få adgang til konkrete sager. Hun havde givetvis hørt, at ministeren havde udbedt sig konkrete sager, og det har formodentligt været i den sammenhæng, at hun skrev mailen, som hun ikke erindrer nærmere. Hun husker ikke, at det faktisk endte med, at der – hvis ministeren fik konkrete sager ind – skulle laves en vurdering af, hvorvidt en adskillelse ville være i overensstemmelse med de internationale forpligtelser. Hun drøftede ikke selv de konkrete sager med Justitsministeriet. Hun husker ikke, om Jesper Gori drøftede de konkrete sager med Justitsministeriet.

Vedrørende forløbet om kendskabet til Henrik Grunnets mail og forberedelsen af samrådet den 23. juni 2017 blev hun foreholdt Jonas From Soelbergs forklaring om, at det formentlig var hende, der orienterede ham om mailen, at hun aldrig sagde, at hun havde fået læst mailen op, og at hun ikke på anden måde udbredte sit kendskab til indholdet af mailen bortset fra, at Henrik Grunnet ifølge mailen havde hørt ministeren udtrykke sin holdning på koncerndirektionsmødet.

Hun forklarede hertil, at hun blev ringet op af Udlændingestyrelsens direktør, Tanja Franck, der ville orientere hende om, at de netop havde fundet en mail, der i sit indhold pegede på, at der havde været drøftelser af sagen på koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Hun husker ikke, om Tanja Franck læste op af mailen eller gengav indholdet af mailen. Tanja Francks indstilling til departementet var, at der skulle ske en præcisering af det svar på folketingssspørgsmålet, der var blevet sendt til Folketinget samme dag. Hun gav udtryk for, at det også umiddelbart var hendes indstilling, men at hun ville vende det med departementschefen. Hun gik herefter op på Uffe Toudal Pedersens kontor for at orientere ham om indholdet af mailen og forelagde ham Udlændingestyrelsens indstilling om, at der skulle ske en præcisering over for Folketinget inden næste dags samråd. Uffe Toudal Pedersen resolverede, at ministeren – der var til et arrangement andetsteds – skulle kaldes ind i ministeriet i stedet for at tage hjem for at forberede sig til næste dags samråd. Da ministeren kom tilbage, gengav hun kort mailens indhold,

ligesom hun sagde, at hendes indstilling var, at de skulle præcisere det allerede afgivne svar til Folketinget. På det tidspunkt drøftede de ikke en konklusion i forhold til, om ombudsmanden skulle orienteres. De talte om, hvorvidt mailen skulle sendes til Folketinget, hvilket var helt åbenbart, at det skulle den ikke, henset til at der var tale om en intern mail. For hende var det ikke indholdet af mailen, der var dramatisk. Det, der var en smule dramatisk for hende, var derimod, at mailen dukkede op ”tre sekunder i samråd”. Da hun orienterede om fundet af mailen, befandt de sig i det store rum mellem ministerens og departementschefens kontorer, hvor ministersekretariatet holdt til. Hun husker ikke i detaljer, hvem der var i lokalet ud over ministeren og hende, men der var formodentlig en ministersekretær, og hun erindrer det således, at Jonas From Soelberg og departementschefen også var til stede. Hun husker ikke, om Mark Thorsen var til stede. Efter hendes opfattelse udgjorde indholdet af mailen ikke noget problem for ministeren. Ministerens holdning var kendt i forvejen. Det, der var dramatisk, var, at mailen kom frem på dette tidspunkt. Det er aldrig rart at skulle præcisere et svar dagen før et relativt omfattende samråd, ligesom der på daværende tidspunkt allerede var snak om, hvad der var sket på koncerndirektionsmødet.

Hun blev foreholdt mail af 22. juni 2017 kl. 22.38 fra Jesper Gori til Uffe Toudal Pedersen, Jonas From Soelberg og hende (ekstrakten side 7278), hvor Jesper Gori sendte et revideret udkast til beredskab om koncerndirektionsmødet og om mailen fra Udlændingestyrelsen. Af det reviderede udkast fremgik blandt andet (ekstrakten side 7280):

”[Vil ministeren oplyse, hvad der står i denne mail, så der ikke opstår mytedannelser?]

- Jeg har ikke set den interne mail. Og derfor må jeg henvise til det, Udlændingestyrelsen oplyser, og som jeg har orienteret udvalget om i går.
- [Der er som sagt tale om en intern mail i Udlændingestyrelsen.]”

Hun forklarede hertil, at hun ikke erindrer at have læst Jesper Goris mail, men hun har givetvis læst den. Hun har formentlig set svarudkastet, men hun erindrer det ikke med sikkerhed. Hun husker ikke, om det gav hende anledning til overvejelser. Det var et lynhurtigt udarbejdet udkast til beredskab aftenen før samrådet. Uanset om ministeren havde læst mailen eller var bekendt med indholdet af mailen, skulle Folketinget ikke gøres bekendt med mailen, fordi det var en intern mail. Desuden var svaret rigtigt. Selv hvis ministeren blev spurgt, om hun ville oplyse, hvad der stod i mailen – og under forudsætning af, at hun vidste, hvad der stod i mailen – ville hun mene, at svaret ”Jeg har ikke set den interne mail” var et korrekt svar. Adspurgt, om det tillige ville være et fyldestgørende svar, forklarede hun, at det var et beredskabspapir, hvor man – sent på aftenen – prøvede at forudsige, hvilke spørgsmål Folketinget måtte finde på at stille, og hun ved ikke, om spørgsmålet faktisk blev stillet. Det ville være vigtigt at sige, at ministeren ikke havde set mailen, idet der kunne stå andre ting i den pågældende mail. Derfor ville det efter hendes opfattelse være korrekt af ministeren at sige, at hun ikke havde set mailen.

Hun blev foreholdt følgende fra Christian Hesthovens forklaring om deres telefonsamtale den 1. april 2019 (afhøringsekstrakten side 596):

”Adspurg, om Lykke Sørensen under telefonsamtalen fortalte, om hun i 2017 under sin samtale med Tanja Franck havde fået kendskab til mailens indhold, og om Lykke Sørensen nævnte for ham, hvad hun havde sagt til ministeren i 2017, forklarede han, at Lykke Sørensen tog hul på dette, men han ”lukkede hende ned” og sagde til hende, at det ikke var det, de skulle tale om under samtalen. Han erindrer ikke det præcise ordvalg.”

Hun forklarede, at hun fik fortalt Christian Hesthøven om forløbet i 2017, inden han ”lukkede hende ned”. Hun sagde til ham, at hun ikke havde den samme erindring som ministeren om, at ministeren ikke havde kendskab til indholdet af mailen.

Hun blev foreholdt følgende fra sin tidligere forklaring om Udlændingestyrelsens udtalelse af 21. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (afhøringsekstrakten side 58):

”Hun blev foreholdt Udlændingestyrelsens udtalelse af 21. april 2016 til ombudsmanden (ekstrakten side 1007-1008), hvorefter fremgår blandt andet:

...

Det var først noget senere, at det gik op for hende, at det, der blev sagt på koncern-direktionsmødet, hvor også Henrik Grunnet var til stede, ikke var gået videre til medarbejderne i Udlændingestyrelsen. Derfor skrev de sådan. Det var ikke det samme, som at de ikke gjorde det, der faktisk var tilkendegivelsen under mødet. Svaret til ombudsmanden blev ikke diskuteret i hendes afdeling.”

Hun forklarede hertil, at det fortsat er hendes opfattelse, at de ikke i hendes afdeling drøftede Udlændingestyrelsens udtalelse til ombudsmanden.

Hun blev i forlængelse heraf foreholdt mail af 7. april 2016 kl. 22.01 fra Ditte Kruse Dankert til Lene Linnea Vejrum, Anni Fode, Jens Vikner og Kristina Rosado (ekstrakten side 6819) om, at der var aftalt et møde med departementet den 12. april 2016 til drøftelse af Udlændingestyrelsens udkast til udtalelse, retningslinjer og forelæggelse af problemstillingerne i de konkrete sager, ligesom hun blev foreholdt Ditte Kruse Dankerts mail af 13. april 2016 kl. 13.02 til Jens Vikner med orientering om indholdet af drøftelserne på mødet (ekstrakten side 6819). Hun blev endvidere foreholdt indkaldelser til mødet den 12. april 2016 (ekstrakten side 7339 ff.). Hun forklarede hertil, at hun ikke husker mødet, men ikke vil bestride, at der har været et sådant møde. Hun husker ikke, at de drøftede version 7 af Udlændingestyrelsens udkast til svar til ombudsmanden, eller at styrelsen havde fået at vide af departementet, at de skulle skrive noget andet. Hun erindrer ikke, om hun har set en senere version af udkastet til Udlændingestyrelsens

udtalelse til ombudsmanden. Eftersom mødet har været afholdt på hendes kontor, og hun i indkaldelserne stod som nødvendig mødedeltager, vil hun tro, at hun deltog i mødet, men hun husker det ikke, ligesom hun ikke husker den underliggende sagsbehandling. Hun husker ikke, om Line Skytte Mørk Hansen deltog i eller blev orienteret om mødet, men det blev hun formentlig ikke. Hun har ingen erindring om, at hun har talt med Line Skytte Mørk Hansen om mødet.

Hun blev foreholdt mail af 14. juni 2017 kl. 18.28 fra Louise Gertrud Michaëlis til Anette Görtz med udkast til svar på udvalsspørgsmål nr. 846 (ekstrakten side 7364-7365), hvoraf fremgik blandt andet, at Line Skytte Mørk Hansens telefonopringning til Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016 havde til formål blandt andet at følge op på pressemeddelelsen og sikre, at drøftelserne fra koncerndirektionsmødet samme dag, hvor Udlændingestyrelsens direktør var til stede, blev videreformidlet. Hun forklarede hertil, at hun ikke erindrer at have set dette udkast til svar på spørgsmål 846.

Hun blev i forlængelse heraf foreholdt mail af 17. juni 2017 kl. 10.50 fra Jesper Gori til hende med videresendelse af Udlændingestyrelsens bidrag til svar på blandt andet udvalsspørgsmål UUI 856 (ekstrakten side 7367 ff.) og Jesper Goris kommentar om, at svaret fra Udlændingestyrelsen modsagde Line Skytte Mørk Hansens besvarelse af spørgsmål 846. Hun forklarede hertil, at hun ikke husker at have set dette udkast, ligesom hun ikke erindrer at have drøftet Jesper Goris kommentar med ham, men at det på dette tidspunkt stod klart for dem, at der ikke var enighed om, hvad der var foregået under Line Skytte Mørk Hansen og hendes afdelings samtaler med Udlændingestyrelsens medarbejdere.

Hun blev foreholdt mail af 27. juni 2016 kl. 17.40 fra Anna-Sophie Kolding Saugmann-Jensen til Jesper Gori med kopi til hende og med overskriften ”Bidrag til brug for dep. brev til FOB om barnebrude” (ekstrakten side 6529), hvoraf fremgår:

”Jeg sendte fredag eftermiddag 2 spørgsmål til ØK – nr. 1 til ØK (vedr. hvornår undtagelserne blev kommunikeret til US) og nr. 2 (tal) til US. De er begge kommet til US, som – inden jeg nåede at aflyse høringen vedr. spm. 1 efter vores snak med Lykke i dag – har udarbejdet bidrag (se vedhæftede). Vi må nok hellere lige vende det, de skriver, i lyset af vores udkast.”

Hun forklarede hertil, at hun ikke erindrer, hvorfor høringen af Udlændingestyrelsen skulle aflyses, ligesom hun ikke erindrer den underliggende sagsbehandling. Der var to udtalelser til ombudsmanden, hvor de i den supplerende udtalelse redegjorde for de mundtlige drøftelser, der havde været om sagen, herunder på koncerndirektionsmødet.

Hun har stort set ingen erindring om notatet af 2. februar 2016 og har derfor heller ingen erindring om, at ministeren havde godkendt notatet. Hun kan imidlertid se af F2, at notatet blev godkendt af ministeren, men det var først i forbindelse med kommissionsundersøgelsen, at hun

blev klar over ministerens godkendelse. Foreholdt godkendelsesprocessen i F2 (ekstrakten side 5502) forklarede hun, at det forhold, at hun godkendte notatet, var udtryk for, at hun havde godkendt indholdet af notatet, og at det kunne gå videre til den næste godkender. Hun erindrer det ikke, men hun kan se af sagsfremstillingen, at notatet ville gå videre til ministeren. At Andreas Højmark Søndergaard godkendte på vegne af ministeren, var udtryk for, at ministeren havde godkendt den indstilling, der var i notatet. Normalt ville det herefter gå tilbage til sagsbehandleren. De involverede ville ikke automatisk modtage en meddelelse om, at notatet var godkendt. Der var så mange sager, at der ikke var nogen særlig markering, når et notat kom tilbage fra ministeren i godkendt stand. Der kom hele tiden sager tilbage, der var godkendt af ministeren. Hun har ingen erindring om notatet.

Hun var ikke til stede under mødet den 9. februar 2016. Hun erindrer ikke, at nogen nævnte notatet af 2. februar 2016 på koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, ligesom hun ikke husker, at notatet blev nævnt på mødet den 22. februar 2016. Hun erindrer i det hele taget ikke, at notatet nogensinde har været fremhævet af nogen som et godkendt ministernotat. Hun husker heller ikke, at Uffe Toudal Pedersen har nævnt notatet.

Notatet var så kortfattet, at det ikke spillede nogen rolle i den ordning, det endte med at blive, herunder retningslinjerne om den endelige ordning. Adspurgt, om notatet, der var godkendt af ministeren, fortsat er gældende, svarede hun, at der blev lavet så meget bagefter, som foldede notatet ud, mens andre dele af notatet ikke blev foldet ud, og at man ikke nødvendigvis ophæver et sådant notat. Der er alene tale om et notat, ikke retningslinjer. Hun vil ikke give sig i kast med at svare på, om notatet fortsat gælder. Det er et hypotetisk spørgsmål.

Hun blev foreholdt følgende fra Tanja Francks forklaring om de to versioner af det reviderede beredskab til statsministerens værdiforespørgselsdebat i marts 2016 (den samlede afhøringsprotokol side 353):

”Lykke Sørensen ringede senere samme dag eller dagen efter og sagde, at de var ved at se på det, men at hun skulle sige fra Uffe Toudal Pedersen, at det kunne være, at de sendte to beredskaber – ét fra ministeriet og ét fra ministeren.”

Hun forklarede hertil, at hun ikke erindrer de to versioner af det reviderede beredskab til statsministeren, men hun har ingen grund til at bestride Tanja Francks forklaring.

Hun erindrer ikke, om Kristina Rosado på mødet den 22. februar 2016 bragte et spørgsmål om ledsagerordningen op, men hun kan heller ikke afvise, at det skete.

Hun blev foreholdt sin tidligere forklaring om sin viden om Udlændingestyrelsens behandling af adskillelserne (afhøringssekstrakten side 60):

”Hun vidste godt, at Udlændingestyrelsen på dette tidspunkt var i gang med at adskille, men de var også i gang med at foretage en konkret vurdering af de enkelte sager. Så vidt hun var orienteret, lavede styrelsen en opdeling af nogle forskellige sager. Hun fik orienteringen herom gennem de løbende mundtlige drøftelser, der var. Drøftelserne gik blandt andet ud på, at styrelsen var i gang med at adskille, og at de behandlede sagerne konkret.”

Hun blev endvidere foreholdt Margit Sander Rasmussens notat af 27. juni 2017 om sin erindring af sagen, herunder om dagene omkring den 10. februar 2016 (ekstrakten side 6661 ff.), hvoraf fremgår blandt andet:

”Jeg inddelte herefter parrene i fire kategorier (som var forskellige fra de kategorier, der fremgik af min mail af 10. februar 2016, der vedrørte både samlevende og ikke-samlevende par):

- samlevende par med børn,
- samlevende par, hvor kvinden var førstegangsgavid,
- samlevende par uden børn/graviditet, men med andre særlige omstændigheder og
- samlevende par uden børn/graviditet og uden andre særlige omstændigheder.

...

Jeg planlagde ikke adskillelse af

- samlevende par med børn,
- samlevende par, hvor kvinden var førstegangsgavid eller
- samlevende par uden børn/graviditet, men med andre særlige omstændigheder.”

Hun forklarede hertil, at hun ikke erindrer, om hun i dagene omkring den 10. februar 2016 blev orienteret om, at det var denne måde, som Udlændingestyrelsen greb adskillelsessagerne an på. De havde drøftelser af forskellige situationer. Hun drøftede ikke kategoriseringerne med Margit Sander Rasmussen. Jesper Gori havde drøftelser med Udlændingestyrelsen, og dette havde hun selv – ganske lidt – med Lene Linnea Vejrum. Hun erindrer ikke, at hun meget præcist fik oplyst, at styrelsen anvendte denne fremgangsmåde, eller at sagerne blev delt op i grupper, men det kan hun sagtens have fået at vide. Det var disse kriterier, de ”cirkulerede omkring” på dette tidspunkt.

Hun blev foreholdt Nina Holst-Christensens forklaring om, at Nina Holst-Christensen havde spurgt, hvorvidt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde nogen viden om praksis i andre lande. Hun forklarede, at hun ikke erindrer, om hun blev spurgt herom, ligesom hun ikke husker, om de foretog sådanne undersøgelser.

Hun blev spurgt, om Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet på noget tidspunkt fra februar 2016 overvejede, om det forvaltningsretlige og menneskeretlige hjemmelskrav var opfyldt. Hun forklarede hertil, at hun ikke positivt husker dette. De ”delt ikke op” i forskellige

krav. De kiggede helt generelt på, hvilke forvaltningsretlige regler de havde, hvilket kendskab de havde til udlændingelovens regler om indkvartering af asylansøgere, og hvilket generelt kendskab de havde til menneskeretten. De havde ikke et sted, hvor de kunne slå op, hvordan man indkvarterede asylansøgere. Hun erindrer derfor ikke, om de havde præcise drøftelser af det forvaltningsretlige og det menneskeretlige hjemmelskrav. Indkvarteringerne skulle være i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser. Udgangspunktet var, at udlændingeloven hjemlede indkvartering af asylansøgere. Der er efter hendes opfattelse fortsat relativt vide rammer til at håndtere indkvarteringen af asylansøgere.

Hun blev foreholdt mail af 20. april 2016 kl. 16.19 fra Jens Vikner til Tanja Franck, Lene Linea Vejrum og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6484), hvoraf fremgår blandt andet:

”Jeg har nu to gange talt med Anna-Sophie Saugmann, som Jesper Gori havde bedt om at ringe til mig, og med forbehold for Jespers godkendelse er vi blevet enige om følgende vedr. den fremtidige administration:

...

3) Er ægteparret ikke enig i indkvarteringen hver for sig, indberettes dette til styrelsen, som herefter hurtigt træffer en afgørelse om den evt. fortsatte opretholdelse af indkvarteringen hver for sig. Styrelsen foretager partshøring, forinden afgørelsen træffes efter en analogi af § 42 a, stk. 7, 3. pkt.”

Hun forklarede hertil, at henvisningen til en analogi af udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 3. pkt., efter hendes opfattelse handlede om, at der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed, og derfor ledte Udlændingestyrelsen efter en hjemmel, som de skulle følge ved partshøringen. Hun var ikke involveret i drøftelserne om en analogi af udlændingelovens § 42 a, stk. 7. Hun havde været inde over et generelt spørgsmål om, hvorvidt der skulle foretages partshøring. Mailen handlede om partshøringsdelen. Det var deres opfattelse, at der var tilstrækkelig hjemmel.

Hun blev foreholdt forklaringerne om, at Jesper Gori og hun havde den opfattelse, at Justitsministeriets rådgivning var skredet i denne sag. Hun forklarede hertil, at det er et fagministeriums opgave at forsøge at sikre, at man så vidt muligt opfylder ministerens ønsker. På udlændingområdet var der ofte behov for at undersøge, hvor grænserne for de internationale forpligtelser gik, herunder hvad der med sikkerhed ville være en overtrædelse, og hvad der ikke ville være en overtrædelse, samt hvor gråzonen var. Det var i denne periode vigtigt på mange felter. Det gav anledning til diskussioner også i denne sag, hvor deres opgave var ”at trykke Justitsministeriet på maven”. Hun husker ikke i dag, hvad det var, de var uenige om vedrørende Justitsministeriets rådgivning. Der kom et notat i december 2016, hvor de var enige om, hvor grænsen lå.

Hun blev på ny foreholdt godkendelsesoplysningerne i F2 vedrørende notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5501). Hun forklarede hertil, at når et notat var godkendt på det øverste niveau,

afhang sagsbehandlerens næste skridt af, hvilken type dokument der var tale om. Hvis det var et svar til Folketinget, var svaret godkendt og skulle sendes til Folketinget. Hvis det var et notat som i denne sag, drøftede sagsbehandleren med sin kontorchef eller andre, hvad der skulle ske. I den konkrete sag var sagsbehandleren Anne Nygaard Just. Hvis notatet var af en type, der skulle sendes til eksempelvis Udlændingestyrelsen, ville udgangspunktet være, at Anne Nygaard Just skulle tale med sin chef i Koncernøkonomi om, hvad der skulle ske.

Hun blev foreholdt Line Skytte Mørk Hansens forklaring om, at hun regnede med, at Udlændingeafdelingen sørgede for at sende notatet til Udlændingestyrelsen. Hun forklarede hertil, at hun har svært ved at se, hvorfor det skulle være Udlændingeafdelingens opgave at sende notatet videre. Notatet var lavet i Koncernøkonomi, og det ville kræve en konkret aftale, hvis det var Udlændingeafdelingen, der skulle foretage det videre fornødne. Hun har ikke nogen erindring om dette konkrete notat, men det var sagsbehandleren, der var ansvarlig for at tage sagen videre.

--- o0o ---

Kl. 12.20 mødte Mia Tang som vidne. Hun blev vejledt om vidnepligten og strafansvaret. Hun blev orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Hun forklarede, at hun var kommunikationschef i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet fra 2015-2018.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 13.58 fra Sarah Andersen til blandt andre Lykke Sørensen og Jesper Gori med udkast til pressemeddelelse (ekstrakten side 86-87) forklarede hun, at hun ikke var involveret i formuleringen af pressemeddelelsen. På daværende tidspunkt var det almindeligt, at Lykke Sørensens afdeling selv udarbejdede udkast til pressemeddelelser. Presseafdelingen forholdt sig herefter kritisk til de politiske budskaber i pressemeddelelsen og vurderede, om ministerens politiske budskaber fremstod klare. Hun erindrer ikke, hvem der lavede det første udkast til pressemeddelelsen af 10. februar 2016. Hun husker heller ikke, hvem der havde iværksat udarbejdelsen af pressemeddelelsen.

Da sagen begyndte, og det stod klart, at der også var barnebrude i den store gruppe af mennesker, der på daværende tidspunkt kom til Danmark, meldte ministeren ud, at der skulle foretages ændringer hurtigst muligt. Den udmelding var de opmærksom på i ministeriet, og de drøftede derfor løbende, hvad der skulle ske. Hun kan ikke huske, hvornår de drøftede de forskellige sager i ministeriet, eftersom de løbende havde drøftelser med Ledelsessekretariatet om, hvad der var i ”støbeskeen”. Hun ved godt, at der i denne sag – ligesom i andre sager – havde været en drøftelse om, hvor langt man kunne gå, og hvordan det skulle formuleres i en pressemeddelelse. Det var på daværende tidspunkt ikke usædvanligt, at de i presseafdelingen ventede

på, at der kom noget fra huset, der skulle kommunikeres ud. Det var ikke hende, der skrev pressemeddelelsen, og hun afventede således blot, at der kom et udkast fra huset, som hun herefter kunne forholde sig til.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 14.44 fra Jesper Gori til blandt andre Sarah Andersen og hende med forslag til ændringer til pressemeddelelsen (ekstrakten side 89-91) forklarede hun, at hun ikke tydeligt erindrer forløbet, men hun kan godt huske, at der var en proces i forbindelse med udarbejdelsen af pressemeddelelsen. Hun vidste godt, at det var en udfordring at formulere pressemeddelelsen på en måde, som alle kunne se sig selv i.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 15.52 fra Sarah Andersen til Mark Thorsen og hende vedhæftet to versioner af pressemeddelelsen (ekstrakten side 7301-7303) forklarede hun, at hun ikke husker, hvem der tog initiativ til at skrive pressemeddelelsen uden undtagelser. Hun deltog ikke i det møde, der refereres til i mailen af 9. februar 2016 kl. 14.44 fra Jesper Gori til blandt andre Sarah Andersen og hende med forslag til ændringer til pressemeddelelsen (ekstrakten side 89-91). Det var ikke usædvanligt, at der blev foretaget ændringer på denne måde. De afventede derfor, hvad ministeren og fagkontorerne nåede frem til.

Adspurgte, om hun fik at vide, hvorfor der blev lagt op til en anden model, end den Jesper Gori havde foreslået, forklarede hun, at det ikke var usædvanligt, at ministeren drøftede med embedsværket, hvor langt man kunne gå, og det var heller ikke usædvanligt, at det blev drøftet, hvor ”firkantet” noget skulle udtrykkes. På det tidspunkt, hvor afsnittet med undtagelser blev taget ud af pressemeddelelsen, handlede det i hendes optik først og fremmest om klar kommunikation.

Hun havde tidligere været inde hos ministeren med et udkast til pressemeddelelse, hvor ministeren havde udtrykt ønske om, at budskabet skulle være tydeligere. Hun vil tro, det var den 10. februar 2016, hvor pressemeddelelsen blev udsendt, men hun husker ikke, om det var om formiddagen eller eftermiddagen. Det udkast, hun forelagde for ministeren, var, så vidt hun husker, et udkast, der indeholdt et afsnit om, at der skulle foretages en individuel vurdering. Det kan godt passe, at det var det udkast, som Jesper Gori sendte kl. 17.23 den 9. februar 2016 til blandt andre Sarah Andersen og hende (ekstrakten side 95-96), hvor det i afsnittet om adskillelse var anført, at ordningen skulle ”administreres ud fra nødvendige menneskelige hensyn, bl.a. hensynet til barnets tarv”, men hun erindrer ikke den præcise ordlyd af udkastet, og hun er derfor ikke sikker. Foreholdt, at det pågældende udkast ses at være det sidste udkast, der indeholdt et forbehold, forklarede hun, at det i så fald måtte være den pågældende udgave, som hun forelagde for ministeren, og at det var dette forbehold, ministeren ville have ud.

Hun vidste, at pressemeddelelsens indhold havde været drøftet med fagkontoret, og hun gik derfor med sin chef, Jonas From Soelberg, til Uffe Toudal Pedersen for at høre, om forbeholdet kunne fjernes. De sagde til Uffe Toudal Pedersen, at ministeren ønskede, at ”det blev udtrykt

politisk mere entydigt af hensyn til en klar kommunikation”. Uffe Toudal Pedersen godkendte ministerens ønske om, at forbeholdet blev taget ud. Hun tror, at Uffe Toudal Pedersen også talte med ministeren om ændringen, inden han godkendte den. Hun erindrer ikke, om der var andre til stede, da Uffe Toudal Pedersen drøftede ændringen med ministeren. Hun tror, at Jonas From Soelberg var med ”i loopet”, men hun kan ikke huske, om Mark Thorsen også var med. Det var Uffe Toudal Pedersen, der gav hende grønt lys til at sende pressemeddelelsen ud af huset. Det var – så vidt hun husker – hende, der sendte pressemeddelelsen ud. Det skete relativt hurtigt efter, at Uffe Toudal Pedersen havde godkendt ændringen.

---o0o---

Kl. 13.20 mødte Anni Fode. Hun oplyste, at hun fortsat er ansat i Udlændingestyrelsen. Hun blev herefter gjort bekendt med, at hun ikke har pligt til at udtale sig. Hun blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Hun forklarede, at hun blev cand.jur. i 1982. Hun har arbejdet på Justitsministeriets område, siden hun blev færdiguddannet, og indtil udlændingeområdet rykkede til andre ministerier. I perioden fra januar 2016 til sommeren 2019 var hun vicedirektør i Udlændingestyrelsen med ansvar for familiesammenføringssager, visum, udvisningssager mv. Hun havde ikke ansvar for indkvartering af asylansøgere. Hun har været vicedirektør i Udlændingestyrelsen, siden hun blev konstitueret i 1994. I perioden fra Henrik Grunnet fratrådte sin stilling som direktør i Udlændingestyrelsen, til Tanja Franck tiltrådte, var hun fungerende direktør, men blev ikke konstitueret. Hun var på ferie fra den 21. februar til den 7. marts 2016, og i denne periode fungerede Lene Linnea Vejrum som direktør efter Henrik Grunnets fratræden.

Henrik Grunnets fratrædelse blev annonceret på et møde med departementschefen den 11. februar 2016, hvor hun og de to øvrige vicedirektører i Udlændingestyrelsen deltog. De drøftede de praktiske forhold i forhold til Henrik Grunnets fratrædelse. De drøftede ikke den pressemeddelelse, der var kommet fra ministeriet dagen forinden.

Foreholdt pressemeddelelsen af 10. februar 2016 (ekstrakten side 102) forklarede hun, at hun ikke var involveret i arbejdet forbundet med pressemeddelelsen, men hun vidste godt, at den var kommet. Hun kan ikke udelukke, at hun drøftede pressemeddelelsen med nogen i ugen efter, at de havde modtaget den i Udlændingestyrelsen, men hun husker ikke noget nærmere om det. Så vidt hun husker, beskæftigede hun sig først med pressemeddelelsen på et tidspunkt efter, at hun var vendt hjem fra ferie den 7. marts 2016.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre operatørerne med gengivelse af pressemeddelelsens ordlyd og oplysning om, at styrelsen snarest ville iværksætte flytning af parrene (ekstrakten side 110) forklarede hun, at hun ikke så mailen på

daværende tidspunkt. Hun så først mailen, efter at hun blev mere involveret i sagen omkring den 22. marts 2016, hvor Udlændingestyrelsen modtog en kopi af et brev fra Institut for Menneskerettigheder til Inger Støjberg.

Hun var ikke involveret i drøftelserne om forelæggelse af konkrete sager for departementet i slutningen af februar 2016 eller forelæggelsen af nogle konkrete sager i begyndelsen af marts 2016. Hun blev først involveret i sagen efter den 7. marts 2016. Hun erindrer, at der var et møde om sagen den 8. marts 2016, men hun deltog ikke.

Hun blev foreholdt mail af 8. marts 2016 kl. 19.48 fra Lene Linnea Vejrum til hende, hvori det hedder blandt andet (ekstrakten side 6458):

”Vi gennemgik følgende på mødet:

1. De 5 konkrete sager, som vi efter aftale har forelagt for departementet blev kort gennemgået. Lykke skulle vende sagerne med Uffe senere i dag. De umiddelbare vurdering er, at det vil være konventionsstridigt at skille parterne ad i to af sagerne (sag 3 og 4 – navnlig i sag 4, hvor der er indgået ægteskab i DK). ...”

Hertil forklarede hun, at hun havde bedt om at blive orienteret om drøftelserne på mødet, da hun skulle deltage i et koncerndirektionsmøde den 9. marts 2016. Hun erindrer ikke, hvad der blev drøftet på dette koncerndirektionsmøde, herunder om sagen om indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefælle eller samlever blev drøftet.

Vedrørende mail af 22. marts 2016 kl. 23.10 fra Kristina Rosado til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6779), hvoraf fremgår bl.a., at Kristina Rosado havde aftalt med ”Anni”, at de ikke skulle foretage sig yderligere i de fem sager, som var forelagt, før efter påske, forklarede hun, at Udlændingestyrelsen den 21. marts 2016 havde modtaget en høring fra Folketingets Ombudsmand i en klagesag. Desuden modtog de den 22. marts 2016 et brev fra Institut for Menneskerettigheder. Det var på denne baggrund, hun involverede sig i sagen. Hun reagerede, fordi hun ville finde ud af, hvad Udlændingestyrelsen nærmere havde foretaget sig i de sager, der blev omtalt, herunder om der var foretaget partshøring. Det endte med, at hun aftalte med Ditte Kruse Dankert og ”de øvrige”, at de skulle holde et møde om sagen efter påske.

Foreholdt mail af 22. marts 2016 kl. 12.14 fra Lucienne Josephine Lokjær Jørgensen til blandt andre Kristina Rosado og hende vedhæftet et brev fra Institut for Menneskerettigheder med et notat vedrørende adskillelse af unge par på asylcentre (ekstrakten side 885ff.) forklarede hun, at hun læste notatet, eftersom hun havde fået det tilsendt. Sagen om adskillelse af mindreårige asylansøgere med ægtefælle eller samlever lå i Lene Linnea Vejrum's afdeling, men notatet var

blevet sendt til hende og Kristina Rosado. Hun ved ikke, hvorfor det var sendt til hende. Indholdet gjorde hende noget urolig, og hun blev bekymret for, hvordan Udlændingestyrelsen havde behandlet sagerne.

Foreholdt, at Institut for Menneskerettigheder i notatet anførte blandt andet, at det ikke var i overensstemmelse med retten til et familieliv at adskille parrene uden at foretage en konkret proportionalitetsvurdering, og at det var væsentligt at foretage partshøring (ekstrakten side 892), forklarede hun, at det navnlig var den del, der vedrørte sagsbehandlingen, som hun rege-rede på, herunder det anførte om, at det var væsentligt, at der blev gennemført partshøring, in-den der blev truffet beslutning om at adskille et par, ligesom beslutningen om adskillelse burde begrundes og ledsages af en klagevejledning. Hun spurgte derfor ved mail af 22. marts 2016 kl. 12.25 Kristina Rosado, Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert, hvad de havde gjort i sa-gerne (ekstrakten side 6470-6471).

Hun blev foreholdt Kristina Rosados svar af 22. marts 2016 kl. 12.35 (ekstrakten side 6470), hvoraf fremgår:

”Vi partshører i det omfang, vi træffer afgørelse om flyttepåbud. Det fremgår af afgørelsen, at den ikke kan påklages. Vi træffer dog kun afgørelse om flyttepå-bud, hvis parrene nægter at efterleve vores anvisning om indkvartering. Selve ad-skillelsen af parrene træffes der ikke afgørelse om, da vi indtil videre har vurde-ret, at det ligger inden for rammerne af den faktiske forvaltningsvirksomhed, vi i øvrigt udøver, jf. § 42 a, stk. 7, 1. pkt.

Vi har dog internt drøftet, om bestemmelsen om adskillelse har så indgribende en karakter, at vi fremover alligevel bør træffe afgørelse i sagerne.”

Hun blev desuden foreholdt sit svar samme dag kl. 12.40 til Kristina Rosado, Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6470), hvori hun anførte:

”Tak for info – jeg er stemt for, at vi fremover træffer afgørelse i sagerne. Det tror jeg også, at FO vil mene ville være det rigtigste – det er jo meget indgribende og jeg synes, at det IMR refererer fra de konkrete sager lyder alvorligt. Og vi skal jo virkelig undgå fodfejl i disse sager. Har I vendt det med Jens Vikner ?”

Hun forklarede, at hun var bekymret over, hvordan sagerne var blevet oplyst, herunder om de uden videre havde flyttet parrene, og hvilken sagsbehandling der havde fundet sted. Det vidste hun på daværende tidspunkt ikke noget om. Hun reagerede på dette tidspunkt, ”da der var no-get, der ikke var korrekt.” Hun kontaktede Jens Vikner, der sad i Ledelsessekretariatet, efter-som han var den fremmeste i Udlændingestyrelsen inden for forvaltningsret. Det var alminde-ligvis ham, der fik forelagt forvaltningsretlige spørgsmål og spørgsmål om lovfortolkning fra

hele huset. Hun husker ikke, hvor mange af parrene der var blevet adskilt på det tidspunkt, men hun vidste, at der var sket adskillelse af nogle af parrene. Hun vidste også, at der var blevet forelagt et antal konkrete sager for departementet. De havde på daværende tidspunkt ikke overvejelser om, hvad der skulle ske i de sager, hvor der allerede var sket adskillelse. Det var først på et senere tidspunkt, at det blev et tema. Hun kontaktede Jens Vikner ved mail af 22. marts 2016 kl. 12:59 (ekstrakten side 6470), og han svarede senere samme dag kl. 15:10 (ekstrakten side 6469). Jens Vikners vurdering var, at der burde ske partshøring, da der var tale om indgribende afgørelser, og han nævnte også, at sagerne skulle oplyses tilstrækkeligt.

Da hun samme dag kl. 17.23 sendte en mail til Ditte Kruse Dankert, Lene Linnea Vejrum, Kristina Rosado og Jens Vikner med besked om, at hun mente, at der ”fremadrettet” skulle træffes en egentlig afgørelse med partshøring (ekstrakten side 6469), var hun fortsat i den indledende fase. Det var efter hendes opfattelse et spørgsmål, de var nødt til at undersøge nærmere, hvorfor hun også gik videre med det. Hun tilkendegav, at det rigtige ville være at træffe afgørelser i sagerne. Det var hendes umiddelbare vurdering.

Hun blev foreholdt mail af 23. marts 2016 kl. 9.13 fra hende til Jens Vikner (ekstrakten side 6782), hvoraf fremgår følgende:

”Tak - Jeg er meget enig. Det andet ville da være en besynderlig konstruktion. Men nu tager vi en samlet drøftelse efter påske - jeg har også bedt om at få et sagsresume af de tilbageværende sager.”

Hun blev desuden foreholdt Jens Vikners svar til hende samme dag kl. 9.48 (ekstrakten side 6782), hvori det hedder bl.a.:

”Og selv om UIBM skulle fastholde – mod al sund fornuft – at afgørelse om adskillelse af ægtepar ved indkvartering efter§ 42 a, stk. 7, 1. pkt., kan påklages, så kan vi vel bare indkvartere ægteparret sammen, for dagen efter at give den ene ægtefælle et flyttepålæg efter§ 42 a, stk. 7, 3. pkt., som helt klart ikke kan påklages.

Mellem os sagt, så er varianten med at tillægge ægteparret partsstatus uden at betragte beslutningen som en afgørelse, da også noget af en konstruktion. Hvis vi først har accepteret at behandle ægteparret som parter med den konsekvens, at vi skal partshøre, så må den logiske følge være, at den efterfølgende, sagsafsluttende beslutning er en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Vil du ikke tro, at ombudsmanden straks ville skyde denne variant ned?

Afgørende for, om en beslutning er en afgørelse i forvaltningslovens forstand, er om beslutningen 1) træffes af en forvaltningsmyndighed, 2) er retsafsættende, 3)

er rettet mod borgere eller virksomheder mv., og 4) træffes på offentligretlig grundlag. Når vi hidtil har ment, at en beslutning om indkvartering ikke er en afgørelse, så skyldes det, at en sådan beslutning har manglet det offentligretlig grundlag og dermed det retsfastsættende element. Men med adskillelse af ægtepar (og adskillelse af mindreårige børn fra forældre) skifter beslutningen karakter fra at være en praktisk foranstaltning til en egentlig afgørelse, hvor der skal tages højde for en række juridiske forhold.”

Hun forklarede herom, at hun havde lagt op til, at der skulle være en drøftelse af sagen efter påske, og i mellemtiden havde Ditte Kruse Dankert rejst spørgsmålet, om man kunne tillægge de berørte personer partsstatus, men undlade at betragte beslutningerne om adskillelse som en forvaltningsretlig afgørelse. Den konstruktion havde hun forelagt for Jens Vikner, og det er svaret på forelæggelsen, der fremgår af Jens Vikners mail. Hun havde ikke sat sig dybere ind i spørgsmålet, da de allerede dagen forinden havde besluttet, at de ikke ville foretage sig yderligere i sagerne før efter påske.

Umiddelbart efter påske den 29. marts 2016 havde hun et møde med Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado og Jens Vikner, hvor de havde en ”grundlæggende” drøftelse om problemstillingen. De drøftede også, hvad der allerede var sket i sagerne, og hvad de skulle gøre fremadrettet. Folketingets Ombudsmands henvendelse drøftede de også. Hun havde desuden allerede den 22. marts 2016 ringet til Tanja Franck og orienteret hende om sagen og sagt, at hun gerne ville drøfte sagen med Tanja Franck, når denne var tiltrådt.

Omkring den 10. februar 2016 havde hun relativt travlt med sine egne sager, og der var et stort pres på Udlændingestyrelsen. Hun læste pressemeddelelsen den 10. februar 2016, men forholdt sig ikke til den på daværende tidspunkt. Hun forholdt sig først til den i slutningen af marts måned. Adspurgt, om de drøftede pressemeddelelsen på mødet den 29. marts 2016, forklarede hun, at Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado havde samlet en del materiale, som de orienterede hende om, og som hun spurgte ind til.

Foreholdt mail af 11. februar 2016 kl. 8:57 fra Lene Linnea Vejrum til hende, hvori Lene Linnea Vejrum oplyste, at Udlændingestyrelsen på daværende tidspunkt ikke havde modtaget andet fra Udlændinge- Integrations- og Boligministeriet end ”pressemeddelelsen, samt en opringning” (ekstrakten side 7335), forklarede hun, at hun ikke husker, at hun spurgte ind til, hvad ”opringningen” gik ud på. Hun husker heller ikke den pågældende mailkorrespondance med Lene Linnea Vejrum. Hun blev, så vidt hun husker, ikke på daværende tidspunkt gjort bekendt med indholdet af den telefonsamtale, der var omtalt i mailen. Hun fik mailen kort tid før, at hun fik at vide, at Henrik Grunnet skulle fratræde, hvorefter hendes fokus ændrede sig.

Hun husker ikke, at hun hørte om indholdet af samtalen mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016 før den 29. marts 2016, ligesom hun ikke i detaljer

kan huske, hvad hun hørte om samtalen. Hun hørte i hvert fald, at det var blevet sagt, at ordningen var undtagelsesfri, og at den skulle administreres i overensstemmelse med pressemeddelelsen. Hun tror, det var Lene Linnea Vejrum, der fortalte hende om samtalen, og at Kristina Rosado og Ditte Kruse Dankert havde den samme opfattelse af samtalen. Jens Vikner kendte – så vidt hun erindrer – ikke til samtalen.

På ny foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre operatørerne med gengivelse af pressemeddelelsens ordlyd og oplysning om, at styrelsen snarest ville iværksætte flytning af parrene (side 110) og adspurgt, hvornår hun hørte om mailen, forklarede hun, at det godt kunne være på mødet den 29. marts 2016, men de havde flere forberedelsesmøder inden mødet med Tanja Franck den 5. april 2016, og hun husker ikke, præcis hvornår hun hørte om mailen. Hun husker heller ikke, om hun så mailen, men hun blev orienteret om, at de havde sendt en mail til operatørerne med det pågældende indhold.

Hun blev foreholdt mail af 18. marts 2016 kl. 18.00 fra Jesper Gori til Ditte Kruse Dankert om bl.a., at departementet skulle orienteres, hvis der under hensyn til Danmarks internationale forpligtelser ikke kunne ske adskillelse, og at orienteringen skulle stiles til departementschefen (ekstrakten side 838). Hun forklarede, at hun ikke husker, at instruksen fra Jesper Gori blev drøftet på mødet den 29. marts 2016. De havde fået ”hul igennem” til departementet, og der havde været et møde om de konkrete sager, der var forelagt for departementet. Hun husker ikke, hvornår hun fik hvad at vide på de forskellige møder, der blev afholdt i denne periode.

Foreholdt mail af 31. marts 2016 kl. 11.33 fra Tanja Franck til Lene Linnea Vejrum, Morten Bo Laursen og hende vedrørende et møde om sagen (ekstrakten side 6787) samt mail af 4. april 2016 kl. 19.59 fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre Tanja Franck og hende om drøftelse af fem konkrete sager (ekstrakten side 6789) forklarede hun, at der blev afholdt et møde med Tanja Franck den 5. april 2016, hvor Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado, Jens Vikner og hun deltog. Herudover deltog nogle medarbejdere fra Asylafdelingen, fordi der var et spørgsmål om ledsagervurderingernes betydning for adskillelserne. Hun husker ikke, om Margit Sander Rasmussen deltog. Det var et større og langvarigt møde, og de drøftede alene denne sag. De drøftede blandt andet spørgsmålet om partshøring. Tanja Franck havde forinden mødet fået udleveret noget materiale, herunder nogle konkrete sager samt henvendelsen fra Folketingets Ombudsmand. De drøftede de konkrete sager, samt hvorledes de skulle håndtere henvendelsen fra Folketingets Ombudsmand. Hun tror, at de drøftede et udkast til svar til Folketingets Ombudsmand. Hun husker ikke, hvad der konkret blev drøftet i forhold til spørgsmålet om partshøring. Hun er sikker på, at der blev redegjort nøje for de instrukser, Udlændingestyrelsen havde fået fra departementet, herunder i forbindelse med udsendelse af pressemeddelelsen, men hun husker det ikke i detaljer. Det var primært Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum, der havde håndteret sagen.

Adspurgt, om hun på daværende tidspunkt var bekendt med mailen af 18. marts 2016 kl. 18.00 fra Jesper Gori til Ditte Kruse Dankert om blandt andet, at departementet skulle orienteres, hvis der under hensyn til Danmarks internationale forpligtelser ikke kunne ske adskillelse, og at orienteringen skulle stiles til departementschefen (ekstrakten side 838), forklarede hun, at hun tror, hun var bekendt med den, og at den lå i det materiale, de gennemgik. Hun husker det dog ikke. Adspurgt, hvorfor der i mail af 4. april 2016 kl. 19.59 fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre hende og Tanja Franck (ekstrakten side 6789) – på trods af instruks fra Jesper Gori i mail af 18. marts 2016 kl. 18.00 (ekstrakten side 838) – var et ønske i Udlændingestyrelsen om en formel tilbagemelding fra departementet i alle konkrete sager, forklarede hun, at det var en sag, der blev håndteret i en anden afdeling. Hun var derfor ikke gået nærmere ind i spørgsmålet. Hun opfattede det desuden således, at hun på dette tidspunkt havde overladt det overordnede ansvar for sagen til Tanja Franck som direktør, og at det var Lene Linnea Vejrum, der havde det faglige ansvar for sagen. Hun havde fra begyndelsen af sagen alene været med fra sidelinjen.

På mødet med Tanja Franck drøftede de – så vidt hun husker – også et udkast til svar til Folketingets Ombudsmand. Hun erindrer ikke, om hun var involveret i udarbejdelsen af svaret som sådan, men hun så udkastet, og hun kom med bemærkninger til det, også på et tidspunkt efter mødet med Tanja Franck den 5. april 2016. Årsagen til dette var, at hun havde været inde over sagen tidligere, og at Tanja Franck derfor ønskede, at hun også gennemgik udkastet.

Foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets svar af 4. maj 2016 til Folketingets Ombudsmands (ekstrakten side 1414ff.), hvoraf fremgår blandt andet, at Udlændingestyrelsen ville genoptage sagerne om adskillelse (ekstrakten side 1417), og foreholdt at styrelsen i et tidligere udkast til svar, som var blevet sendt til departementet, havde lagt op til, at man alene skulle partshøre og træffe afgørelse i sagerne fremadrettet, forklarede hun, at hun ikke var involveret i det forløb, der var med departementet om udkastet til svar til ombudsmanden. Det var Lene Linnea Vejrum's afdeling, der havde disse drøftelser med departementet. Hun var heller ikke involveret i overvejelser om, hvad der skulle ske med de par, der allerede var adskilt, mens sagerne om adskillelse blev behandlet på ny.

Foreholdt mail af 8. juni 2016 kl. 14.46 fra Adam Abdel Khalik til Ditte Kruse Dankert om, at der efter Adam Abdel Khaliks opfattelse var tale om en klart ulovlig tjenestebefaling (ekstrakten side 5543), forklarede hun, at hun ikke blev gjort bekendt med Adam Abdel Khaliks indsigelser.

Hun blev foreholdt sin mail af 18. juli 2016 kl. 9.42 til Catrine Primdahl med kopi til Tanja Franck, Lene Linnea Vejrum, Adam Abdel Khalik og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6851), hvoraf fremgår blandt andet:

”Til dig Tanja: Jeg har drøftet de oprindelige udkast og også nogle af de konkrete sager med Adam. Jeg har ikke bemærkninger til de seneste udkast udover, at jeg synes, at besvarelsen af 771 er blevet klart bedre nu, hvor vi nævner, at vi har truffet nogle afgørelser, hvor vi har tilladt parrene at bo sammen igen.

Jeg er dog noget bekymret mht. fortolkningen af, hvornår der foreligger et beskyttelsesværdigt familieliv iht. EMRK art. 8, som er lagt til grund i nogle af sagerne, hvor vi opretholder adskillelsen/vil opretholde adskillelsen, således som jeg har fået det refereret – det er en mere restriktiv fortolkning end den fortolkning som finder sted i familiesammenføringssagerne (og jeg tvivler, at den holder). Tidsfaktoren for adskillelsen spiller naturligvis en rolle her. Jeg er helt med på, at fortolkningen er i overensstemmelse med de tilkendegivelser som UIBM er kommet med og som kommer til at fremgå af deres vejledning. Dette betyder ikke umiddelbart noget for besvarelsen af spørgsmålene, da afgørelserne jo er truffet og tilkendegivelserne i 771 er i overensstemmelse med tidligere oplysninger til FT og FO, men vi kunne måske drøfte det nærmere, når du, Lene og Ditte er tilbage efter sommerferien.”

Hertil forklarede hun, at Tanja Franck og Lene Linnea Vejrum var på ferie, hvorfor hun som fungerende direktør på ny var inde over sagen i forbindelse med besvarelsen af folketingsspørgsmål. Ud over besvarelsen af folketingsspørgsmål var hun ikke længere involveret i sagen på dette tidspunkt. Tanja Franck ville have forelagt folketingsspørgsmål i sin ferie. Det var Adam Abdel Khalik, der håndterede besvarelsen af folketingsspørgsmålet. Hun spurgte ind til nogle af de sager, der var, og på baggrund af det, hun fik forelagt, var det hendes opfattelse, at der var lagt en linje, der var for restriktiv set i forhold til familiesammenføringsområdet. Det var hendes opfattelse, at departementets forståelse af, hvornår der forelå et beskyttelsesværdigt familieliv, var for ”firkantet og unuanceret”. Hun deltog ikke i de drøftelser, der var med departementet, og hun kendte derfor ikke detaljerne bag ministeriets vurdering. Hendes vurdering af sagerne var imidlertid, at man i en tilsvarende situation i en familiesammenføringssag ville have vurderet, at der var tale om et beskyttelsesværdigt familieliv.

Adspurgt, hvad hun mente med, at linjen var for restriktiv eller ”firkantet”, forklarede hun, at i nogle af de tilfælde, hvor man havde besluttet at opretholde adskillelsen, ville hun have vurderet, at der var et beskyttelsesværdigt familieliv. Der var blevet lagt meget vægt på parternes alder, men efter hendes opfattelse burde der – som det helt grundlæggende – have været lagt vægt på, om der var tale om et tvangsægteskab eller tvangssamliv. Alder spillede selvfølgelig også en rolle, men alder var i virkeligheden et spørgsmål om modenhed. Der blev efter hendes opfattelse lagt for meget vægt på dels parternes alder, og dels om det var muligt for parret at få et kongebrev. Situationen i sagerne om adskillelse var imidlertid en anden end den, der var, når man skulle vurdere, om et par kunne få et kongebrev. I sagerne om adskillelse skulle man afgøre, om det familieliv, der allerede forelå, udgjorde et beskyttelsesværdigt familieliv. Det var

efter hendes opfattelse ikke sådan, at man ikke kunne bruge kongebrevsvurderingen som en del af vurderingen, men der skulle foretages en mere konkret og individuel vurdering af parrene. Herunder skulle man se på, om der var børn, hvor længe der havde været et samliv, og om parterne i øvrigt havde forpligtet sig over for hinanden. Det var den samme vurdering, der blev foretaget i familiesammenføringsager.

Adspurg, om hun på et tidligere tidspunkt – herunder i marts 2016 – var involveret i drøftelser om, hvornår der for de pågældende par forelå et beskyttelsesværdigt familieliv, forklarede hun, at der var løbende overvejelser og drøftelser med departementet, men det var ikke drøftelser, hun havde deltaget i. Det var i øvrigt ikke et spørgsmål, som hun italesatte på daværende tidspunkt. Hun ved ikke, om de spørgsmål, hun rejste i sin mail af 18. juli 2016 kl. 9.42 til Catrine Primdahl med kopi til Tanja Franck, Lene Linnea Vejrum, Adam Abdel Khalik og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6851) blev viderebragt til departementet. Der var et efterfølgende forløb med departementet, men hun ved ikke, om hendes overvejelser var en del heraf.

Hun blev foreholdt mail af 26. juli 2016 fra Ditte Kruse Dankert til hende (ekstrakten side 6856), hvoraf følger bl.a.:

”Fint. Beklager – det er ikke for at komme med kommentarer fra sidelinjen. Blev faktisk noget rystet, da jeg læste det. Så jeg havde behov for at gøre opmærksom på, at det må være noget, vi skal tale om.”

Hun blev tillige foreholdt sit svar til Ditte Kruse Dankert af 26. juli 2016 kl. 10.32 (ekstrakten side 6856), hvoraf fremgår:

”Det skal du da ikke beklage - jeg forstår dig så udmærket og synes, at det er fint, at du reagerer. Jeg sidder jo også noget på sidelinjen – på en anden måde – og jeg er noget bekymret over hele sagen og også hvordan den senest har udviklet sig – desværre helt klassisk, når man tænker på andre sager – hvor det, når det gælder, så beskytter departementet sig selv og prøver at skubbe "aben" et andet sted hen. Jeg er ej heller glad for ministeriets tilkendegivelser om, hvornår der er "et beskyttelsesværdigt familieliv" og at vi skal lægge os op af praksis for, hvornår man kan indgå ægteskab i DK (som jeg forstår Adam) – det mener jeg ikke holder. Og i hvert fald er det ikke sådan som vi fortolker det i familiesammenføringsagerne.

Så jeg er enig i, at der bør reageres overfor departementet – hvordan ved jeg ikke helt, men jeg bistår gerne med en snak om det. Men lad os lige se, hvordan Tanja reagerer på det.”

Hun forklarede, at den frustration, som Ditte Kruse Dankert gav udtryk for i sin mail, var foranlediget af den måde, hvorpå departementet havde beskrevet forløbet over for Folketingets Ombudsmand, herunder redegørelsen for den instruks, Udlændingestyrelsen havde fået. Det, som blev tilkendegivet i brevet til Folketingets Ombudsmand, var, at Udlændingestyrelsen gentagne gange skulle have fået at vide, at der skulle gøres undtagelser. Hun talte med Tanja Franck i denne forbindelse, og hun ved, at Tanja Franck nævnte, at hun ville tale med departementet. Der var også nogle andre forhold vedrørende de konkrete sager, som ikke var korrekt beskrevet, og som Tanja Franck skulle tale med departementet om. Hun ved ikke, om Tanja Franck talte med departementet om disse forhold, og hun erindrer ikke, at hun fik nogen tilbagemelding fra Tanja Franck.

Hun blev foreholdt sin mail af 23. marts 2016 kl. 10.03 til Jens Vikner (ekstrakten side 7337), hvoraf fremgår blandt andet:

”Jeg er glad for, at du deltager i mødet efter påske. (Jeg har også igen nævnt sagen for Tanja Franck, da jeg talte med hende g.d. – hun er vældig hurtigt opfattende. Og henviste også til et papir som hun selv havde fået udvirket fra UIBM til brug for en debat i FT som statsministeren deltog i – vist for et par uger siden. Og her havde UIBM åbnet op for, at det ikke var så absolut mht. adskillelsen. Så hun er klar til drøftelser med UIBM).”

Hertil forklarede hun, at hun ikke husker mere end det, der fremgår af mailen. Hun erindrer ikke, hun fik det papir, som Jens Vikner henviste til i mailen.

De holdt direktionsmøder i Udlændingestyrelsen en gang om ugen. Der var to direktionsmøder i perioden fra den 10. februar 2016, til hun gik på ferie den 21. februar 2016. Hun husker ikke, om Henrik Grunnet på et af disse møder nævnte, hvad der var sket på koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Hun husker heller ikke, hvad der i øvrigt blev drøftet på direktionsmøderne.

---o0o---

Kl. 14.30 mødte Sarah Andersen som vidne. Hun blev vejledt om vidnepligten og strafansvaret. Hun blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Hun forklarede, at hun blev uddannet journalist fra Syddansk Universitet i 2014. Hun blev kort efter ansat i Venstre på Christiansborg, hvor hun arbejdede til og med juli 2015, hvor hun blev ansat i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

Foreholdt det udkast til pressemeddelelse, som hun den 9. februar 2016 kl. 13.58 sendte til blandt andre Lykke Sørensen og Jesper Gori (ekstrakten side 86-87), forklarede hun, at hun ikke husker, hvem der udarbejdede dette. Hun ved ikke, om det var hende selv, der udarbejdede det første udkast, eller om hun fik det fra et af fagkontorene. Hun kan godt huske, der var flere versioner af pressemeddelelsen, men hun kan ikke huske, hvad der var forskellen mellem de forskellige versioner. Hun kan godt huske, at der var fokus på barnebrude, og at sagen derfor fyldte en del i ministeriet. Der havde været nogle sager om barnebrude i pressen – vist nok først fra Norge – hvorefter man havde fundet ud af, at det også fandt sted i Danmark.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 14.44 fra Jesper Gori til Mia Tang, Lykke Sørensen, Line Skytte Mørk Hansen og hende vedhæftet udkast til pressemeddelelse (ekstrakten side 89f.) og mail af 9. februar 2016 kl. 15.52 fra hende til Mia Tang og Mark Thorsen vedhæftet to versioner af pressemeddelelsen (ekstrakten side 7301ff.) forklarede hun, at hun ikke husker, om det var Mark Thorsen eller Mia Tang, hun havde kommunikeret med om udkastene. Det var en af de to, hun almindeligvis kommunikerede med i pressesager, og som almindeligvis fortalte hende, når der forelå en endelig pressemeddelelse, hun skulle sende ud.

Hun kan godt huske, at der var flere versioner af pressemeddelelsen, og at den blev udarbejdet og sendt ud i løbet af kort tid. Som hun husker det, var forløbet på kun en eller to dage. Hun husker ikke, hvilke problemstillinger der blev rejst vedrørende pressemeddelelsen, og de juridiske spørgsmål var hun ikke involveret i. Hun erindrer ikke, at hun efter mailen af 9. februar 2016 kl. 15.52 fra hende til Mia Tang og Mark Thorsen var involveret yderligere i udarbejdelsen af pressemeddelelsen.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 16.30 fra Line Skytte Mørk Hansen til blandt andre hende vedhæftet udkast til pressemeddelelse (ekstrakten side 6152) forklarede hun, at hun ikke umiddelbart kan huske den problemstilling, der omtales i mailen, men hun kan se, at det vedrørte, om der var undtagelser. Som hun husker det, var det ikke hende, der viste pressemeddelelsen til Inger Støjberg, men det var hende, der sendte pressemeddelelsen ud den 10. februar 2016. Hun deltog – så vidt hun husker – ikke i nogen drøftelser om pressemeddelelsen den 10. februar 2016. Hun husker ikke, hvem der bad hende sende den, men det har enten været Mia Tang eller Mark Thorsen.

På ny foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 15.52 fra hende til Mia Tang og Mark Thorsen vedhæftet to versioner af pressemeddelelsen (ekstrakten side 7301ff.) forklarede hun, at hun ikke kan huske, hvorfor der var udarbejdet to versioner, men Jesper Gori havde nogle ting, han gerne ville have ændret i pressemeddelelsen. Hun tror, at der var to versioner, fordi den ene var Jesper Goris version, og den anden var en version, hun havde fået fra Mia Tang eller Mark Thorsen.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 15.57 fra hende til blandt andre Jesper Gori vedhæftet udkast til pressemeddelelse (ekstrakten side 7305f.), hvor sætningen ”Inger Støjberg har også bedt Udlændingestyrelsen om, at skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der bor sammen med en ældre ægtefæller eller samlever” var blevet tilføjet, forklarede hun, at hun ikke husker, hvem der bad om at få denne sætning tilføjet pressemeddelelsen.

Mødet sluttede kl. 14.55.

Peter Mørk Thomsen

Formand

BILAG 5:

Kommissionens samlede protokol

INSTRUKSKOMMISSIONEN

PROTOKOL

7. maj 2020

Protokol nr. 1

Den 7. maj 2020 blev Instrukskommissionen sat med deltagelse af kommissionens medlemmer, Peter Mørk Thomsen (formand), Louise Halleskov og Torkil Høg.

Der fremlagdes mail af 6. maj 2020 fra journalist hos TV2 Peter Lautrup-Jensen. I mailen er anført:

"Jeg skal hermed på vegne af TV2 forespørge Kommissionen om mulighed for tv-optagelse af formandens indledende bemærkninger, når Kommissionen begynder sine afhøringer torsdag 14. maj kl. 9.00

I forbindelse med andre kommissioners afhøringer har dette være muligt evt. med deling af signal og samarbejde med Danmarks Radio, hvis de også ønsker at dække dette.

Der vil i givet fald været tale om et enkelt fast kamera betjent af en fotograf, som hvis muligt også har brug for et par minutter til at pakke ned og forlade lokalet, inden de egentlige afhøringer går i gang."

Der var i Instrukskommissionen enighed om at imødekomme anmodningen, og Instrukskommissionen gav derfor tilladelse til, at TV2 kan optage lyd og billeder fra indledningen af kommissionens første offentlige møde den 14. maj 2020 frem til det tidspunkt, hvor det første vidne skal afhøres. Tilladelsen blev givet på følgende vilkår:

- Optagelsen skal ske med et fast installeret kamera og en mikrofon fra det sted, der af Instrukskommissionen bliver anvist til den pågældende medarbejder fra TV2.
- Optagelsen må alene vise medlemmerne af Instrukskommissionen, dvs. kommissionens formand og de to øvrige medlemmer.
- Der må ikke transmitteres direkte i forbindelse med optagelsen.
- TV2 skal, efter at optagelsen er færdiggjort, mod rimelig betaling stille optagelsen til rådighed for enhver anden godkendt radio- og fjernsynsvirksomhed samt for Ritzaus Bureau. Det bemærkes herved, at Instrukskommissionen af praktiske og ordensmæssige grunde kun vil give tilladelse til, at et enkelt medie foretager optagelser af lyd og billeder fra det pågældende møde.

Den praktiske tilrettelæggelse af optagelsen skal forinden aftales med Instrukskommissionen.

Peter Mørk Thomsen
formand

INSTRUKSKOMMISSIONEN

PROTOKOL

14. maj 2020

Protokol nr. 2

Den 14. maj 2020 kl. 9.00 blev Instrukskommissionen sat i lokale 003 i Retten på Frederiksberg, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var undersøgelseskommissionens medlemmer, landsdommer Peter Mørk Thomsen (formand), advokat, ph.d. Torkil Høg og lektor, ph.d. Louise Halleskov, undersøgelseskommissionens udspørger, advokat Lars Kjeldsen med advokat Hanne Rahbæk og advokat David Neutzsky-Wulff samt undersøgelseskommissionens juridiske sekretærer, dommer Thomas Raaberg-Møller og dommer Rikke Plesner Skovby.

Som bisiddere var mødt:

Advokat Nicolai Mallet for Inger Støjberg

Advokat Frederik Kromann Jespersen for Mark Thorsen

Advokat Peter Breum for Sofie Odgaard, Adam Abdel Khalik og Anne Nygaard Just

Advokat Thomas Ryhl for Line Skytte Mørk Hansen

Advokat Søren Juul for Lykke Sørensen

Advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja for Jesper Gori

Advokat Lise Lauridsen for Nina Holst Christensen, Ditte Kruse Dankert, Carsten Madsen og Thomas Klyver

Advokat Pernille Backhausen for Uffe Toudal Pedersen

Advokat Anders Valentiner-Branth for Henrik Grunnet

Advokat Jakob Lund Poulsen for Andreas Højmark Søndergaard, Margit Sander Rasmussen og Ronya Habo

Advokat Stine Gry Johannessen for Anna-Sophie Kolding Saugmann-Jensen

---o0o---

Kommissionens formand, Peter Mørk Thomsen, introducerede de tilstedeværende og redegjorde kort for sagen og kommissionens arbejde.

Han oplyste desuden, at live-blogging vil være tilladt, med mindre kommissionen konkret træffer afgørelse om andet.

TV2 optog med kommissionens forudgående tilladelse mødets indledning.

---o0o---

Kl. 09.30 mødte Kasper Højvang Kyed som vidne. Han blev vejledt om sandhedspigten og strafansvaret.

Han blev orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommisionen har afgivet sin beretning.

Kasper Højvang Kyed forklarede blandt andet, at han blev cand.scient.pol. i 2001. Herefter var han frem til 2007 ansat i arbejdsformidlingen, der dengang lå under Beskæftigelsesministeriet, hvor han til sidst var chef i Slagelse. Da arbejdsformidlingen i forbindelse med kommunalreformen i 2007 blev udlagt til kommunerne, overgik han til Holbæk Kommune, hvor han først var stabschef, senere jobcenterchef og senest arbejdsmarkedschef. I 2013 returnerede han til Beskæftigelsesministeriet i en stilling som regionsdirektør for det, der dengang hed beskæftigelsesregionerne, for hovedstaden og Sjælland, og i 2014 skiftede han til en stilling som vicedirektør i Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering. I 2015 blev han direktør i Styrelsen for International Rekruttering og Integration under Udlændinge- Integrations- og Boligministeriet. Han refererede til departementschefen, Uffe Toudal Pedersen.

Styrelsen for International Rekruttering og Integration har to hovedopgaver. Den ene opgave vedrører international rekruttering, hvor de behandler ansøgninger fra studerende og arbejdskraft fra tredjelande. Den anden opgave består i at understøtte kommunerne, der har integrationsopgaven, med viden og vejledning.

I sit arbejde er han ikke i berøring med behandlingen af asylansøgere. Det er Udlændingestyrelsens ansvar. Først når en asylansøger overgår til integration – når vedkommende er på vej til sin nye bopælskommune i toget – overtager de ansvaret.

Forevist organisationsdiagram pr. 1. marts 2016 forklarede han, at koncerndirektionen først og fremmest bestod af den øverste ledelse i departementet; afdelingscheferne, departementschefen og de to direktører for styrelserne. Ud over dem deltog Jonas From Soelberg i koncerndirektionsmøderne, ligesom ministersekretærene deltog fra tid til anden. Dengang var det et helt nyt

ministerium, og der var derfor en del, de skulle tage stilling til på møderne, herunder virksomhedsdriften. Derudover drøftede de, hvordan den politik, som ministeren ønskede, kunne gennemføres, ligesom de i denne forbindelse videndelte.

Problemstillingen vedrørende mindreårige gifte asylansøgere blev han opmærksom på i forbindelse med den medieomtale, der var i begyndelsen af 2016. Han var ikke en del af drøftelserne om problematikken forud for koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016.

Han deltog i koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Spørgsmålet om mindreårige gifte asylansøgere var ikke anført på dagsordenen til mødet, og de modtog ikke materiale om emnet hverken forud for eller på mødet, heller ikke pressemeddelelsen.

Da mødet begyndte, sad han ved siden af Henrik Grunnet. Han husker ikke, hvem der i øvrigt var til stede, men de ventede på dem fra departementet. Det er ikke usædvanligt, da disse ofte kom fra et andet møde. Ministeren, Lykke Sørensen og Uffe Toudal Pedersen ankom til mødet lige efter hinanden. Han kunne tydeligt se, at Lykke Sørensen virkede følelsesmæssigt oprevet, og han fik indtryk af, at de tre lige havde afsluttet et andet møde. Han ved ikke, hvem der i øvrigt havde deltaget i det møde. Koncerndirektionsmødet, som Uffe Toudal Pedersen ledede, blev indledt med spørgsmålet om ”barnebrude”. Det virkede som om, at Lykke Sørensen, Uffe Toudal Pedersen og ministeren lige havde diskuteret emnet på det forudgående møde, og at deres drøftelser blot fortsatte på koncerndirektionsmødet.

De drøftede på mødet, om adskillelsen af parrene og placeringen af dem på forskellige asylcentre var faktisk forvaltningsvirksomhed eller en myndighedsafgørelse. Som han husker det, var det Henrik Grunnet, der bragte dette spørgsmål op. Han husker, at ministeren sagde, at hun ønskede en adskillelse af ”barnebrudene”, og at Lykke Sørensen sagde, at det kunne man ikke uden at foretage visse forvaltningsretlige skridt.

De drøftede også, om der var nogle par, man ikke kunne adskille som følge af retten til familieliv. Ministerens holdning til dette spørgsmål var, at hun ønskede, at parrene skulle adskilles. Som han forstod det, var det hendes politiske holdning, hun gav udtryk for, og hun ville have, at embedsværket fandt en løsning på det. Han oplevede ikke, at ministeren sagde, at embedsmændene skulle tilsidesætte internationale forpligtelser. Departementschefen gik – som han husker det – ikke ind i de juridiske diskussioner, men var ordfører og gav skiftevis ordet til Lykke Sørensen og ministeren. Lykke Sørensen tilkendegav, at der ville være nogle par, der havde børn, hvor det formentlig ville være i strid med konventionerne at skille dem ad. Han husker ikke, at Henrik Grunnet sagde noget under drøftelserne om Børnekonventionen.

Der var en meget alvorlig stemning på mødet, både fordi det var en vigtig drøftelse, og fordi der ikke var enighed.

Det kan være svært at navigere som embedsmand. Man skal hjælpe regeringen med at finde en vej til at gennemføre dens politik, men man har også et ansvar. Man skal efterkomme ordrer, men ikke ulovlige ordrer. I denne periode talte de meget om pligterne som embedsmand, og det var noget, de var opmærksomme på.

Vidnet blev foreholdt en mail af 10. februar 2016 kl. 14.26 fra "us@us.dk" til "us@us.dk", der blev sendt i forlængelse af, at pressemeddelelsen blev sendt til styrelsen. Af mailen fremgår:

"Der er en meget stor risiko for brud på børnekonventionen, eksempelvis hvis vi hindrer en 16-årig pige at bo sammen med en 24-årig ægtefælle med hvem hun har et barn. Det oplyste Lykke på koncerndirektionsmødet pba. vurdering fra JM, og Støjberg skulle have udbrudt, højlydt: Den risiko tager jeg gerne!
Hun mente på mødet – **alene** fordi Lykke viderebragte JM's vurdering, sådan som hun havde pligt til – at "I åbenbart godt vil ha' barnebrude". Så var der krig. Hun skaber splid. Uffe og Lykke kæmper med hende.
..."

Hertil forklarede vidnet, at han ikke husker, at der blev udtalt som beskrevet i mailen, som han ikke tidligere har set.

Som han husker det, blev der ikke konkluderet noget på mødet. Der kom ikke en klar udmelding til Udlændingestyrelsen. Positionerne stod, som de stod, og de gik videre til de andre punkter. Han husker, at det lå ministeren meget på sinde hurtigt at kunne fortælle, at hun ville agere. Han husker ikke, at Henrik Grunnet skulle have fået nogen instruks om, hvordan Udlændingestyrelsen skulle håndtere det. Han husker heller ikke, at det skulle være blevet nævnt, at der ville komme nogle skriftlige retningslinjer. Der blev ikke omtalt en instruks til Udlændingestyrelsen, men alene tilkendegivet en politisk position.

Vidnet blev foreholdt mails af 10. februar 2016 mellem bl.a. Henrik Grunnet og Nils Bak (ekstrakten side 100), hvoraf fremgår, at Niels Bak kl. 13.10 skrev følgende:

"Kære alle,

UIBM har varslet, at ministeren går ud kl. 14.30 i en pressemeddelelse samt redegørelse om de såkaldte barnebrude. Budskabet er efter det oplyste, at ingen mindreårige under 18 år må bo sammen med deres ægtefælle..."

I Henrik Grunnets svar kl. 13.45 med kopi til Lene Linnea Vejrum, Morten Bo Laursen og Ditte Kruse Dankert hed det:

"Kære alle

Ja. Mødet jeg var til i ministeriet efterlod ingen tvivl om hendes indstilling til sagen – uanset Børnekonventionen, når parret har et fælles barn.”

Adspurgt, om han kunne genkende denne beskrivelse af mødet, forklarede han, at det var hans opfattelse, at ministeren gav udtryk for, at hun ønskede, at parrene skulle adskilles, og det skulle de finde en løsning på.

Han husker ikke at have deltaget i eller overhørt yderligere drøftelser om spørgsmålet.

Han husker ikke, hvem der deltog i koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016, herunder om ministeren deltog. Han erindrer ikke mødet, heller ikke om der var drøftelser om ”barnebrude”.

Adspurgt, om han – i lyset af kommissoriet – har yderligere at bidrage med, forklarede han, at han husker, at han i sommeren 2015 havde en samtale med Uffe Toudal Pedersen om det at være embedsmand i den offentlige forvaltning. Statsløsekommissionen var netop kommet med sin udtalelse, der indeholdt kritik, og de to diskuterede, om det betød, at de skulle til at skrive alting ned, herunder hvad der passerede på de møder, de deltog i. De blev dog enige om, at det ikke var nødvendigt. Han har gennemset det materiale, han er i besiddelse af fra dengang, og han har ikke noter eller andet af relevans for undersøgelsen.

---o0o---

Kl. 10.30 mødte Andreas Højmark Søndergaard, der bekræftede, at han fratrådte sin stilling i ministeriet i 2016, men fortsat er ansat i staten.

Han blev vejledt om, at han ikke havde pligt til at udtale sig og erklærede, at han var villig til at afgive forklaring.

Han blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Andreas Højmark Søndergaard forklarede blandt andet, at han er cand.jur. og startede som fuldmægtig i Justitsministeriets indfødsretskontor i 2013. I 2014 blev han ansat som assisterende ministersekretær for først daværende justitsminister Karen Hækkerup og senere Mette Frederiksen. I 2015 blev han ministersekretær for daværende udlændinge-, integration- og boligminister Inger Støjberg, og det var han frem til den 1. maj 2016, hvor han overgik til en stilling i Justitsministeriets økonomikontor. Siden 2018 har han været ansat i Rigspolitiet.

Forevist organisationsdiagram af 1. marts 2016 bekræftede han, at det var sådan, ministeriet så ud i den omhandlede periode.

Koncernstyringsafdelingen varetog den brede styring af hele koncernen, herunder også driften af operatørerne og centrene, mens Udlændingeafdelingen var en lovafdeling, hvor der også pågik konkret juridisk sagsbehandling. Fordi koncernstyringsafdelingen til dels var ansvarlig for indkvarteringen, skete den forvaltningsretlige afgørelse om adskillelse af parrene under inddragelse af økonomiafdelingen.

Han var som ministersekretær ansat i det tværgående ledelsessekretariat. Jonas From Soelberg var hans nærmeste chef. Jonas From Soelberg refererede til departementschefen, Uffe Toudal Pedersen. Hans nærmeste kollega var Sofie Odgaard. De to var begge ansat som ministersekretærer, men i denne periode varetog Sofie primært opgaver for departementschefen, mens han varetog opgaver for ministeren. De deltes dog om opgaverne og kunne varetage opgaver på hinandens område. Fra sag til sag havde han også et godt samarbejde med de forskellige afdelingschefer.

Opgaverne som ministersekretær kan bedst beskrives som et slags udvidet postkontor med logistik og service. Det var hans opgave at sørge for, at ministeren havde det nødvendige materiale fra dag til dag, ligesom han stod for at planlægge møder, rejser mv., og han havde en koordinerende dialog med andre ministerier og folketingsudvalg. Han var derfor ikke producent på noter eller andet. Han fik opgaver fra ministeren på mange forskellige måder. Det kunne både være mundtligt på kontoret, bag i ministerbilen, ved opkald, på mail eller sms.

I ministeriet anvendte de systemet "F2" til godkendelse. Systemet kunne både varetage journalisering og sagsbehandling, samtidig med at det varetog forelæggelseskæden, hvor de forskellige godkendte eller underskrev et dokument. Når ministeren skulle godkende noget, skete det via F2, men hvis noget var hastende, kunne det også ske pr. mail direkte mellem en afdelingschef og ministeren.

Der var ikke en bestemt person, der var "point of contact" mellem ministeriet og Udlændingestyrelsen. Det afhang af den enkelte sag. Udlændingestyrelsen behandlede de konkrete sager, og han bekendt var der ikke konkrete sager, der "vandrede op" til ministeren. De kunne, hvis en sag havde genereret en del presseomtale, finde på at bede Udlændingestyrelsen om at redegøre for sagen, men de fik altså ikke sagerne op, og der var ikke klageadgang til ministeren. Han kan dog ikke udelukke, at det er sket gennem de enkelte fagkontorer.

Forud for medieomtalen i starten af 2016 vidste han ikke, hvad "barnebrude" var. Der var nogle interne overvejelser i ministeriet kort tid efter, at de første artikler kom. Han indkaldte i denne forbindelse til nogle møder, og han sad med på møder, ligesom han godt kan have bestilt et notat, hvis ministeren ønskede det. Det husker han dog ikke, at ministeren gjorde. Han opfattede overvejelserne i ministeriet som følge af presseomtalen sådan, at ministeren måtte gøre noget ved det.

Han blev forevist Inger Støjbergs Facebook opslag af 25. januar 2016 (ekstrakten side 14), hvoraf fremgår:

”Det er fuldstændig uacceptabelt, at barnebrude indkvarteres sammen med deres ægtefæller på danske asylcentre. Det skal stoppes omgående, og det vil jeg omgående meddele Udlændingestyrelsen.

Når man opholder sig i Danmark, så gælder danske normer og regler, og det skal gøres meget klart overfor asylansøgerne.”

Hertil forklarede han, at han ikke var involveret i udarbejdelsen af opslaget, og han har ikke kendskab til, om andre var det. Når han læser opslaget, opfatter han den første og sidste sætning som en politisk tilkendegivelse, mens den midterste sætning nærmere er noget, der meddeles til eller pålægges Udlændingestyrelsen. Han studsede lidt over det, men mindes ikke, om opslaget blev drøftet i ministeriet.

Han husker, at ministeren på et tidspunkt havde drøftelser på sit kontor med en række embedsmænd, men han husker ikke, om det var før eller efter den 10. februar 2016. Han husker også, at han har deltaget i et møde, hvor spørgsmålet om forældremyndighed over barnebrudene, når de blev adskilt fra deres ægtefæller, blev drøftet. Det blev drøftet, om det var statens ansvar, men konkluderet, at denne retsstilling ikke hørte til under ministerets ressortområde. Han husker, at ministeren og Jesper Gori deltog, men ikke hvem der i øvrigt var til stede. Han kan heller ikke tidsfæste mødet.

Foreholdt mail af 28. januar 2016 fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen med notat om indkvartering af mindreårige med ægtefæller/samlevende samt høring og opfølgende høring af indkvarteringsoperatørerne (ekstrakten side 61 ff.) forklarede han, at han ikke ved, hvorfor oplysningerne er sendt til concernstyringsafdelingen. Han kan godt huske, at der var overvejelser om, hvor stor aldersforskellen mellem de berørte par var, men han ved ikke, hvem der bestilte undersøgelsen. Hvis ministeren under samråd Z (ekstrakten side 844) har udtalt, at det var hende, der bestilte undersøgelsen, er det givetvis rigtigt. Han var dog ikke involveret i forberedelsen af samrådet eller høringerne af operatørerne. Han ved ikke, hvorfor den supplerende høring om aldersforskellen på parrene blev iværksat (ekstrakten side 66), eller hvornår man begyndte at interessere sig for det, men det er ikke unaturligt, at man efterspørger yderligere, hvis man ikke har fået svar på alt det, man ønskede. Han kan ikke udelukke, at han har set høringen af indkvarteringsoperatørerne, men han husker det ikke. Han var bare postbudet. Før et dokument lander på ministerens skrivebord, er det gået igennem fagkontoret, afdelingschefen og departementschefen.

Forevist Jesper Goris mail af 27. januar 2016 kl. 17.40 til sig selv med notat om barnebrude (ekstrakten side 37) forklarede Andreas Højmark Søndergaard, at han ikke ved, om det er en

sædvanlig fremgangsmåde at sende noget til sig selv. Det skal normalt oprettes i sagsbehandlingssystemet, men det er ikke i strid med reglerne eller usædvanligt, at der også arbejdes uden for systemet. Det, at notatet er oprettet af Koncernøkonomi, kan skyldes, at afdelingen ”ejede” opgaven med operatørerne. Han ved dog ikke, hvem der reelt var sagsbehandlere eller havde notatet i ”flowet op”. Han var ikke selv involveret i udarbejdelsen.

Det endelige notat, der er dateret den 2. februar 2016 (ekstrakt side 158ff.), er tilsyneladende forelagt ministeren. Generelt var hans opgave, at han, når departementschefen havde godkendt noget, skulle markere med et flag i F2, at det kunne gå videre til ministeren. Om han har lagt det konkrete notat videre, husker han ikke, og han husker ikke at have deltaget i møder, hvor det blev drøftet, men han kan ikke udelukke det.

Andreas Højmark Søndergaard blev foreholdt notatets side 5, 2. afsnit (ekstrakten side 162), hvoraf fremgår blandt andet, at barnets tarv i visse nærmere beskrevne tilfælde ville tale for, at et par blev indkvarteret sammen. Hertil forklarede han, at han ikke har erindring om det konkrete notat, men han erindrer, at ministeren havde en klar holdning til mindreårige gifte asylansøgere.

Forevist kronologisk sagsforløb af 23. maj 2017 (ekstrakten side 3408) forklarede han, at han ikke husker, at der skete noget den 5. februar 2016, og han kan heller ikke finde noget vedrørende denne dato i sine notesbøger. Notatet er godkendt i F2, og han vil derfor tro, at det er anvendt i det videre arbejde, men han husker det ikke, og han ved ikke, om notatet blev sendt til Udlændingestyrelsen. Det ville det relevante fagkontor være ansvarlig for.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 13.58 med udkast til pressemeddelelse fra Sarah Andersen til Lykke Sørensen og Jesper Gori med kopi til Mia Tang (ekstrakten side 86-87), hvoraf blandt andet fremgår, at mindreårige ikke kunne indkvarteres på et asylcenter sammen med en ægtefælle/samlever, med mindre dette åbenbart ville stride mod den mindreåriges tarv, og at parrene i sådanne tilfælde skulle indkvarteres hver for sig, men på det samme asylcenter, forklarede han, at han ikke var involveret i udarbejdelsen af pressemeddelelsen, og han ved ikke, hvem der tog initiativ til den. Han mindes ikke at have været en del af drøftelserne om ordlyden eller at have overværet sådanne. En pressemeddelelse skal godkendes af departementschefen og ministeren selv, og i en sag med så stor bevågenhed har den formentlig også været forbi ministerens særlige rådgiver.

Han kan se af sine noter, at der var et møde om ”barnebrude” omkring den 9. februar 2016. Han går ud fra, at det er det møde, der er omtalt i mail af 9. februar 2016 kl. 14.44 fra Jesper Gori til Sarah Andersen, Mia Tang, Lykke Sørensen og Linne Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 89). Han husker ikke, hvad der blev drøftet på mødet, men har nedskrevet initialerne på dem, der deltog. Han husker ikke at have deltaget i møder, hvor ministeren modtog tidligere udkast til pressemeddelelsen.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 16.13 fra Jesper Gori til Line Skytte Mørk Hansen, Anne Nygaard Just, Lykke Sørensen, Sarah Andersen og Mia Tang med et revideret udkast til pressemeddelelsen (ekstrakten side 93-94), der ikke beskrev undtagelser til den adskilte indkvartering, forklarede han, at han ikke husker, hvordan de kom frem til denne formulering. Det eneste, han husker, er – som nævnt – en drøftelse af, hvordan et par i givet fald skulle indkvarteres. Han husker ikke drøftelser om, hvorvidt man skulle adskille parrene.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 17.23 fra Jesper Gori til blandt andet samme gruppe af personer med Uffe Toudal Pedersens ændringsforslag (ekstrakten side 95-96), hvor det i afsnittet om adskillelse var anført, at ordningen skulle ”administreres ud fra nødvendige menneskelige hensyn, bl.a. hensynet til barnets tarv”, forklarede han, at han heller ikke har erindring om denne ændring af pressemeddelelsen.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 21.14 fra Lykke Sørensen til Jesper Gori, hvoraf blandt andet fremgår: ”Jeg forstår på Uffe, at Inger og Mark ikke kan tilslutte sig forslaget. Det er vist stadig ønsket, at der ikke skal være en kattelem. Jeg har talt med Uffe om, at vi skal søge hurtigt i morgen tidlig at vende sagen med Nina på ny”, forklarede han, at han ikke mindes, at dette har være drøftet. Han var ikke en del af diskussionen, og han mindes ikke, at han var en del af kontakten til Justitsministeriet.

Han erindrer ikke, om der var et møde umiddelbart forud for koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, og han husker ikke, om han i givet fald deltog i dette møde. Han har kun ganske få gange deltaget i koncerndirektionsmøder, fordi det var Sofie Odgaard, der tog sig af disse, og han har ikke noter fra dette møde. Han formoder derfor, at han ikke deltog. Han husker heller ikke, at han hørte noget i forbindelse med mødet, herunder om der blev truffet beslutninger, eller om der var uenighed mellem Lykke Sørensen og ministeren.

Han blev foreholdt mails af 10. februar 2016 kl. 13.10 – 13.45 mellem bl.a. Henrik Grunnet og Nils Bak (ekstrakten side 100) med Henrik Grunnets beskrivelse af, at mødet ikke efterlod tvivl om ministerens indstilling til sagen ”uanset Børnekonventionen, når parret har et fælles barn”. Hertil forklarede han, at han ikke så denne mail, da han var i ministeriet, og den siger ham ikke noget. Han husker ikke, at pressestrategien blev drøftet, men det ville være naturligt, at en sådan var fastlagt i forbindelse med pressemeddelelsen.

Desuden har han ikke kendskab til, hvordan Udlændingestyrelsen blev orienteret om praksisændringen. Han kan godt være blevet bedt om at videresende en mail, men det husker han ikke.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre operatørerne med gengivelse af pressemeddelelsens ordlyd og oplysning om, at styrelsen snarest ville iværksætte flytning af parrene (side 110) forklarede han, at han ikke husker mailen, eller om

der var drøftelser vedrørende dette. Han husker heller ikke at have set mail af 10. februar 2016 kl. 16.40 fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen om status (ekstrakten side 115), eller at denne mail blev drøftet. Han husker dog, at der var drøftelser om indkvarteringssituationen for de, der blev adskilt.

Foreholdt Inger Støjbergs Facebook opslag af 11. februar 2016 (ekstrakten side 125), hvori ministeren beskrev, at hun dagen forinden havde meddelt, at ”man ikke kan bo sammen på vores asylcentre før begge er 18 år, og de par der allerede bor på vores asylcentre skal skilles ad”, forklarede han, at han ikke husker, om dette opslag gav anledning til overvejelser i ministeriet. Han har i det hele taget ikke erindring om de eventuelle drøftelser, der pågik i ministeriet i perioden fra den 10. – 24. februar 2016. Han deltog ikke i forberedelsen af koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016, og han har ikke noter om mødet, som han ikke husker. Han formoder derfor, at han ikke deltog.

Foreholdt talepunkter af 23. februar 2016 om barnebrude til brug for koncerndirektionsmødet (ekstrakten side 5374), forklarede han, at han ikke husker at have set dette talepapir, og et sådant ville typisk ikke gå forbi ministersekretariatet. Han husker heller ikke, at der var en diskussion om de konkrete sager.

Andreas Højmark Søndergaard blev foreholdt, at følgende fremgår af en mail, han den 22. februar 2016 kl. 11.10 sendte til Laura Purup (ekstrakten side 5373) med et link til pressemeddelelsen:

”Vi talte sammen i sidste uge om en officiel udvalgsorientering vedr. nye retningslinjer for indkvartering af barnebrude på asylcentre.

Jeg har talt med kloge og dygtige mennesker her, som siger, at vi pt. alene kan henvise til pressemeddelelsen. De endelige nedskrevne retningslinjer er endnu ikke klar, men er pt. under revidering i Udlændingestyrelsen. Vi vil naturligvis oversende de færdige retningslinjer, lige så snart de er færdige.”

Hertil forklarede han, at Laura Purup var udvalgssekretær på området. Hun kontaktede ham og oplyste, at udvalget ønskede en orientering om retningslinjerne. Han konsulterede derefter de mennesker, der var ansvarlige på sagen, inden han svarede. Han vil tro, at det blandt andet var Anne Nygaard Just, som er cc på mailen. Hans opgave var alene at svare, og han svarede blot det, han fik oplyst fra ministeriet.

Den henvendelse fra Røde Kors af 3. marts 2016, der fremgår af mail af 15. marts 2016 kl. 12.34 til blandt andre Jonas From Soelberg og Sofie Odgaard (ekstrakten side 353), husker han ikke. Han husker heller ikke, at der blev talt om henvendelsen, men han var heller ikke en fast del af håndteringen af sagerne.

Det beredskab, som Sofie sendte til Statsministeriet med kopi til ham den 3. marts 2016 kl. 17.37 (ekstrakten side 333), var han ikke med til at udarbejde. Formentlig har ministeriet rettet henvendelse til dem, og så har de givet opgaven videre til de relevante sagsbehandlere. Den mail, der efterfølgende er sendt fra Tanja Franck til Christian Kettel Thomsen kl. 18.09, og hvoraf blandt andet fremgår, at det var vigtigt, at statsministeren fik at vide, at udlændinge-, integrations- og boligministeren havde ”meldt hårdere ud end juraen kan holde til”, husker han ikke. Hvis det havde været hensigten, at overvejelserne skulle være ”flydt tilbage” til ministeriet, ville Tanja Franck nok have kontaktet folk på et højere niveau end ham.

Adspurgt af advokat Nicolai Mallet forklarede han, at det var normalt, at ministeren gav udtryk for politiske holdninger, som embedsværket skulle udføre. Han har svært ved at tro, at ministeren skulle have sagt, at de skulle begå lovbrud. Det ville han klart have noteret sig. Han deltog ikke i alle drøftelser, og han har ikke været vidne til, at ministeren udtalte sig således.

---o0o---

Kl. 13.00 mødte Sofie Odgaard, der bekræftede, at hun fortsat er ansat i staten.

Hun blev vejledt om, at hun ikke havde pligt til at udtale sig og erklærede, at hun var villig til at afgive forklaring.

Hun blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Sofie Odgaard forklarede blandt andet, at hun er uddannet cand.scient.adm. i 2012, hvor hun blev ansat i Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter. I 2015 blev hun ressortoverført til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, hvor hun først var departementschefsekretær og efter et par måneder blev hun ministersekretær. Det var hun i et par år, hvorefter hun blev ansat i integrationskontoret. Senere blev hun pressechef, og nu er hun souschef i ministeriets koncernstyringskontor.

Forevist organisationsdiagram af 1. marts 2016 forklarede hun, at koncernstyringsafdelingen, der fik huset til at køre rundt, blandt andet husede HR, IT og økonomi. Desuden var afdelingen ansvarlig for indkvarteringsområdet. Det var Udlændingestyrelsen, der stod for indkvarteringen, men alle områderne har en ”indgang” til departementet, og på dette område var det Koncernøkonomi. Udlændingeafdelingen er et klassisk jurakontor, der sidder med alle de juridiske spørgsmål.

Hendes nærmeste kollegaer var Andreas Højmark Søndergaard, Jonas From Soelberg samt ministerens og departementschefens HK sekretærer. Hun var – sammen med Andreas – ansat som

ministersekretær, og de havde den fordeling, at hun primært varetog opgaver for departementschefen, mens Andreas navnlig bistod ministeren. På nogle områder var der en skarp opdeling mellem deres opgaver, men det var altid sådan, at de kunne træde i hinandens sted. F.eks. var det hendes opgave at deltage i koncerndirektionsmøder. Som ministersekretærer havde de til opgave at være bindeled mellem huset og henholdsvis departementschefen og ministeren. De havde også kontakt til andre ministerier og til Folketinget. Det er en procesrolle, hvor man sørger for at facilitere møder mv.

Det system, de brugte i sagsgangen i ledelsessekretariatet, var F2. Derudover var der andre sagsbehandlingssystemer, som fagkontorerne benyttede.

Kontakten mellem departementet og Udlændingestyrelsen foregik primært gennem de fagkontorer, der håndterede et givent område. De havde ikke i ledelsessekretariatet kontakt med Udlændingestyrelsen, med mindre direktøren f.eks. hurtigt skulle have fat i departementschefen. Hun har ikke set, at ministeren har blandet sig i konkrete asylsager, men hun kan ikke udelukke, at det er sket. Hun har heller ikke set en beslutning om, at en særlig type sager skulle forelægges for ministeren eller departementschefen. Der kommer ikke konkrete sager ”op” på den måde. Der kommer orienteringer op. Det kunne f.eks. være en orientering om, at der var blevet tilføjet tre personer til listen over personer, der ikke måtte komme ind i landet. Hun har ikke på ministerens vegne anmodet om indblik i en konkret sag.

Forud for denne sag havde hun ikke nogen berøring med praksis vedrørende gifte mindreårige asylansøgere, og hun husker ikke, hvornår hun første gang hørte om problemstillingen. På et tidspunkt fik hun formodentlig indtryk af, at det begyndte at røre på sig i pressen. Man følger nogenlunde med, når man sidder i en sådan funktion. Hun husker ikke, hvornår hun første gang blev involveret i sagen, men den begyndte lige så stille at rulle.

Foreholdt Inger Støjbergs Facebook opslag af 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) forklarede hun, at hun ikke var inde over udarbejdelsen heraf. Det var typisk noget ministeren selv og hendes særlige rådgiver, Mark Thorsen, stod for. Hun ved ikke, om det også var tilfældet her, men hun er sikker på, at det har givet anledning til overvejelser i departementet.

Helt generelt har hun ikke nogen erindring om de konkrete drøftelser, der var om mindreårige gifte asylansøgere, men hun har et billede af, at det var noget, der fyldte. Det var noget, der skulle håndteres, og det lå ministeren meget på sinde. Hun ved, at ministeren havde en holdning til det. Embedsværket tilkendegiver ikke holdninger, men kommer med faglige tilkendegivelser om, hvad der kan lade sig gøre, og hvad der ikke kan lade sig gøre. Hun noterede sig ikke i begyndelsen af februar, at der kom nogen særlige holdninger frem.

Foreholdt mail af 28. januar 2016 fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen med notat om indkvartering af mindreårige med ægtefæller/samlevende samt høring og

opfølgende høring af indkvarteringsoperatørerne (ekstrakten side 61 ff.) forklarede hun, at hun ikke er bekendt med baggrunden for, at den høring blev iværksat. Det sker typisk i et fagkontor, og hun ved ikke, hvem der har anmodet om at få den lavet. Hun har efterfølgende set, at ministeren har tilkendegivet, at det var hende, der iværksatte den, men hun husker det ikke selv. Notatet kan godt have været forbi hendes bord, men hendes opgave ville i givet fald have været at få det rette sted hen. Hun har derfor formentlig ikke læst det nærmere. Hun husker heller ikke baggrunden for den nye høring om aldersforskellen, eller hvorfor ministeriet begyndte at interessere sig for dette.

Hun var heller ikke involveret i det juridiske notat, som Jesper Gori sendte til sig selv ved mail af 27. januar 2016 kl. 17.40 (ekstrakten side 37). Hun kan ikke afvise, at enten hun eller Andreas har bestilt det, men hun husker det ikke. Hvis det blev drøftet på møder med departementschefen, er det ikke noget, hun husker at have overværet. Hun vil tro, at det er Koncernøkonomi, der er anført som ”ejer” af dokumentet, fordi notatet handler om indkvartering. Det var deres område, men der ville typisk være flere afdelinger involveret i et sådant notat.

Foreholdt kronologisk sagsforløb af 23. maj 2017 (ekstrakten side 3408) forklarede hun, at hvis notatet har været forelagt ministeren, har det også været forelagt departementschefen. Hvis noget lægges til ministeren, er det aftalt med departementschefen. Hun husker ikke, om hverken ministeren eller departementschefen havde en holdning til notatet.

Sofie Odgaard blev foreholdt notatets side 5, afsnit 2 (ekstrakten side 162), hvoraf blandt andet fremgår, at barnets tarv i visse nærmere beskrevne tilfælde ville tale for, at et par blev indkvarteret sammen.

Hertil forklarede hun, at hun husker at have hørt drøftelser om, at der var nogen, man ikke kunne skille ad, men hun kan ikke tidsfæste det. Ministeren udtrykte frustration over, at der var nogen, der ikke kunne skilles ad, og hun kunne se på dem fra fagkontorerne, at det var noget, der fyldte noget. Det var den fornemmelse, hun havde, men hun kan ikke redegøre for, hvem der mente hvad, eller om der var et modsætningsforhold mellem ministerens ønske, og det fagkontorerne sagde.

I perioden fra den 9. til den 23. februar 2016 var hun på ferie, og hun deltog derfor ikke i udarbejdelsen af pressemeddelelsen eller drøftelserne i denne forbindelse. Hun deltog af samme årsag ikke i koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Hun erindrer ikke, hvordan det var, da hun kom hjem, men det var der, det hele ”rullede”, og udvalgs- og samrådsspørgsmål begyndte at tikke ind.

Hun deltog formentlig i koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016, men hun husker ikke, at emnet blev drøftet på mødet. Foreholdt talepunkterne af 23. februar 2016 (ekstrakten side 5374) kunne hun fortsat ikke huske nærmere om indholdet af mødet.

Sofie Odgaard blev foreholdt mail af 19. februar 2016 kl. 13.59 (ekstrakten side 189), hvor Lykke Sørensen på et spørgsmål fra Merete Milo svarede, at det ikke kunne lade sig gøre at justere eller berigtige pressemeddelelsen, fordi det var ministerens ”klare tilkendegivelse”, at der ikke skulle være undtagelser. Hun forklarede, at hun ikke husker, at der var tilkendegivelser fra ministeren om, at der ikke skulle være undtagelser, men hun kan ikke afvise, at hun har deltaget i møder, hvor det blev nævnt.

Foreholdt mail af 23. februar 2016 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Lene Linnea Vejrum med blandt andet en status på adskillelserne (ekstrakten side 201) forklarede hun, at hun godt kan huske, at det på et tidspunkt blev klart, at langt de fleste par blev adskilt, men hun husker ikke hvornår.

Hun havde formentlig kendskab til den forespørgsel fra Folketinget, som Andreas Højmark Søndergaard besvarede ved mail af 22. februar 2016 kl. 11.10 (ekstrakten side 5373). De blev typisk begge orienteret ved en sådan forespørgsel, så de begge kunne håndtere det videre forløb. Hun husker ikke den konkrete henvendelse, men når der er svaret sådan, er det helt sikker cleareret med kontorchefen på fagområdet og formentlig også departementschefen. Når udvalget – som her – ikke fik, hvad de bad om, ville de normalt orientere departementschefen om det. Pressemeddelelsen var på dette tidspunkt det eneste nedskrevne, der lå eksternt. Hun ved ikke, om der var drøftelser om at lave opfølgende retningslinjer.

Foreholdt Røde Kors’ anmodning af 3. marts 2016 om dispensationsadgang, herunder navnlig beskrivelsen af par nr. 1 og 3 (ekstrakten side 355 og 356), forklarede hun, at hun ikke husker, at hun har overværet drøftelser om disse par. Hun kan ikke afvise, at hun har deltaget på møder, hvor det blev drøftet, men hendes rolle var at høre efter, om der var noget, der nødvendiggjorde en ”procesreaktion”, f.eks. at der skulle bestilles et beredskab til et samråd, og det var det, der var hendes fokus. Hendes opmærksomhed var derfor ikke rettet mod det materielle.

Mailen af 3. marts 2016 kl. 17.37, hvor hun sendte et beredskab til Statsministeriet (ekstrakten side 333), husker hun ikke specifikt. Det var almindeligt, at der kom bestillinger fra Statsministeriet, og hendes opgave var at sende en bestilling ud i huset og sikre, at den blev leveret til Statsministeriet inden for fristen. Hun har heller ikke erindring om, at bemærkningen i Tanja Francks mail af 3. marts 2016 kl. 18.09 (ekstrakten side 333) om, at ministeren havde meldt hårdere ud, end juraen kunne holde til, ”flød tilbage” til ministeriet. Hun ved heller ikke, om der kom et nyt notat.

Hun husker ikke, om hun var inde over forberedelsen af samrådet vedrørende spørgsmål AT og AU i 2017 (ekstrakten side 3241 og 3242). Det har hun givetvis været i den forstand, at hun har tjekket op på, at der var materiale på vej. Hun husker dog ikke, om hun har deltaget i møder herom.

Adspurgt af sin bisidder, advokat Peter Breum, forklarede hun, at hun ikke ved, hvorfor hun er angivet som sagsbehandler på talelinje af 7. december 2016 vedrørende barnebrude (ekstrakten side 2564). Hun var ikke sagsbehandler, men hun kan være blevet bedt om at oprette dokumentet og kopiere indholdet ind, eller måske fik hun det dikteret. Hun havde ikke noget at gøre med indholdet af dokumentet.

Kl. 14.05 sluttede mødet.

Peter Mørk Thomsen
Formand

INSTRUKSKOMMISSIONEN

PROTOKOL

15. maj 2020

Protokol nr. 3

Den 15. maj 2020 kl. 9.00 blev Instrukskommissionen sat i lokale 003 i Retten på Frederiksberg, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var undersøgelseskommissionens medlemmer, landsdommer Peter Mørk Thomsen (formand), advokat, ph.d. Torkil Høg og lektor, ph.d. Louise Halleskov, undersøgelseskommissionens udspørger, advokat Lars Kjeldsen, med advokat Hanne Rahbæk og undersøgelseskommissionens juridiske sekretær dommer Thomas Raaberg-Møller.

Som bisiddere var mødt:

Advokat Nicolai Mallet for Inger Støjberg

Advokat Frederik Kromann Jespersen for Mark Thorsen

Advokat Peter Breum for Sofie Odgaard, Adam Abdel Khalik og Anne Nygaard Just

Advokat Thomas Ryhl for Line Skytte Mørk Hansen

Advokat Søren Juul for Lykke Sørensen

Advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja for Jesper Gori

Advokat Lise Lauridsen for Nina Holst Christensen, Ditte Kruse Dankert, Carsten Madsen og Thomas Klyver

Advokat Pernille Backhausen for Uffe Toudal Pedersen

Advokat Anders Valentiner-Branth for Henrik Grunnet

Advokat Asger Bagge-Jørgensen for Tanja Franck

Advokat Jakob Lund Poulsen for Andreas Højmark Søndergaard, Margit Sander Rasmussen og Ronya Habo

Advokat Stine Gry Johannessen for Anna-Sophie Kolding Saugmann-Jensen

---o0o---

Kl. 9.00 mødte Henrik Grunnet, der oplyste, at han ikke længere er ansat i staten og fratrådte sin stilling i Udlændingestyrelsen med udgangen af februar 2016. Henrik Grunnet blev herefter gjort bekendt med, at han har pligt til at besvare spørgsmål, og at han udtaler sig under strafansvar.

Han blev endvidere orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne, og at optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Henrik Grunnet forklarede, at han blev uddannet jurist i 1987, hvorefter han arbejdede som dommerfuldmægtig og senere som ansat i Justitsministeriets departement. I 1993 blev han ansat som kontorchef i Indenrigsministeriet, i 1995 blev han chef for Flygtningenævnets sekretariat, i 1996 blev han afdelingschef i Udlændingeafdelingen, og i 2006 blev han direktør i Udlændingestyrelsen. Han har arbejdet under 11 ministre. Ultimo februar 2016 fratrådte han sin stilling i Udlændingestyrelsen, og herefter beklædte han en stilling som vicedirektør i Statsforvaltningen.

Det var ikke planlagt, at han skulle stoppe i Udlændingestyrelsen i 2016. Hans åremålsansættelse skulle først være udløbet den 1. juni i 2020. Baggrunden for, at han stoppede, var et ønske om, at der skulle ansættes en ny direktør. Den 21. januar 2016 havde han en samtale med Uffe Toudal på dennes kontor. Uffe Toudal sagde uden nærmere begrundelse, at han skulle stoppe som direktør. Han havde ikke op til den 21. januar 2016 fået forvarsler om, at der skulle ansættes en ny direktør i Udlændingestyrelsen. Uffe Toudal sad under mødet med et talepapir, men der blev ikke rigtig kommunikeret andet til ham, end at der skulle komme en ny direktør. Den 12. februar 2016 blev det meldt ud internt i Udlændingestyrelsen og udadtil, at der ville komme en ny direktør. Han har ikke efterfølgende fået nogen begrundelse for, hvorfor han ikke skulle fortsætte. Han havde ikke den opfattelse, at der var samarbejdsproblemer eller problemer med den linje, som Udlændingestyrelsen anlagde på daværende tidspunkt. Det er hans opfattelse, at Udlændingestyrelsen i høj grad har videreført den linje, som han lagde. Hans sidste arbejdsdag var den 29. februar 2016. Han vidste, at man gik efter en afløser pr. 1. april. Der var ikke noget navn i spil under samtalen mellem ham og Uffe Toudal, men hans fornemmelse var, at hans afløser kunne blive Tanja Franck fra Statsministeriet, hvilket det også viste sig at blive. Den daværende flygtningesituation havde involveret Statsministeriet i betydeligt omfang. Der var ingen overdragelsesforretning mellem Tanja Franck og ham.

I starten af 2016 var der stor fokus på flygtningesituationen, hvilket skabte et kæmpe pres på Udlændingestyrelsen og asylcentrene.

Han refererede til Uffe Toudal i departementet. Hans primære kontaktperson i departementet var Lykke Sørensen. Han havde også kontakt med Line Skytte Mørk Hansen for så vidt angår

koncerndriften og de administrative funktioner. Han erindrer ikke, at han nogensinde har siddet alene i et møde med Inger Støjberg.

Han har aldrig arbejdet i journalsystemet F2. Udlændingestyrelsen havde ikke adgang til dette system.

Kompetencen til at træffe afgørelser i konkrete asylsager og konkrete sager om indkvartering ligger hos Udlændingestyrelsen. Han husker ikke, at departementet har spurgt til konkrete sager eller fået dem forelagt, hvilket heller ikke vil være i overensstemmelse med ordningen.

Som følge af en presseomtale i januar 2016 kom der fokus på, at der i asylsystemet var mindreårige asylansøgere, som var gift eller samlevende med ældre. Forud for dette tidspunkt havde de i slutningen af 2015, måske i november, i Udlændingestyrelsens direktion haft en drøftelse på baggrund af en konkret sag om en person, der var under 15 år, og som var blevet adskilt fra sin ældre ægtefælle. De havde ikke en drøftelse af, hvad der skulle ske, hvis der var tale om en mindreårig over 15 år. Der var ikke nogen nedskrevne retningslinjer herom. At problemstillingen opstod i januar 2016, kan hænge sammen med, at det var en ny gruppe asylansøgere, der ankom til Danmark.

Det var i perioden Udlændingestyrelsens grundopfattelse, at udgangspunktet måtte være, at der ikke skulle ske adskillelse, hvis parret havde et fælles barn, medmindre den ene part var blevet tvunget ind i forholdet.

Han blev foreholdt følgende uddrag fra notatet om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlever (ekstrakten side 32):

”Særligt om indkvartering af mindreårige over 15 år

For så vidt angår mindreårige over 15 år, som lever i ægteskab eller samlivsforhold med en anden person over 15 år på eller i tilknytning til et asylcenter, vil styrelsen på baggrund af en konkret vurdering af sagens omstændigheder beslutte, om der skal tages initiativ til at indkvartere de pågældende hver for sig. I styrelsens vurdering vil indgå indkvarteringsoperatørens børnefaglige personales vurderinger samt værtskommunens evt. faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der er til den pågældendes bedste.”

Han forklarede, at han er enig i, at dette notat afspejlede Udlændingestyrelsens opfattelse. Man kan altid udtrykke det mere eller mindre bredt, og der ligger altid mange underliggende forhold bag. Familier med børn havde en særlig status i forhold til indkvartering, og den faste grundregel var, at børnefamilier blev indkvarteret sammen og med adgang til to rum. Det var en stadig udfordring at leve op til dette på grund af den store flygtningetilstrømning. Som det klare udgangspunkt var det udelukket at adskille familier med børn. Operatørerne skulle tage stilling til,

om en asylansøger kunne få betalt et ophold hos herboende. Efter hans opfattelse var der grund til at have fokus på, at denne praksis ikke medvirkede til at understøtte et tvunget samliv eller et tvunget ægteskab.

Der kom et fokus på mindreårige asylansøgere i forbindelse med presseomtalen i januar 2016. Han husker ikke, at han forud for denne presseomtale har deltaget i drøftelser om problemstillingen, bortset fra det møde i november 2015, som han har forklaret om.

Han blev foreholdt gengivelsen af Udlændingestyrelsens udtalelse i Berlingske Tidendes avisartikel fra den 25. januar 2016 (ekstrakten side 4) og mail af 22. januar 2016 kl. 17.58 fra Janus Sejersen Laursen til Lars Fogt med Udlændingestyrelsens udtalelse til brug for artiklen (ekstrakten side 5352). Af mailen fremgår:

”Udlændingestyrelsen oplever ganske få tilfælde, hvor mindreårige asylansøgere (under 18 år) har et retsgyldigt ægteskab med en anden mindreårig asylansøger eller med en voksen asylansøger over 18 år, og hvor parterne derfor som udgangspunkt kan indkvarteres sammen på asylcentre. Det afhænger af omstændighederne i den enkelte sag, herunder fx vurderingen af relationen mellem de pågældende ægtefæller samt den mindreåriges alder, om styrelsen finder det hensigtsmæssigt at indkvartere de pågældende sammen.

Helt generelt gælder det, at indkvarteringsoperatørerne på centrene har pligt til at vurdere, om der er grund til bekymring for en indkvarteret mindreårig asylansøgers trivsel. Er dette tilfældet, har operatørerne en skærpet indberetningspligt over for værtskommunen. Det er Udlændingestyrelsens klare oplevelse, at indkvarteringsoperatørerne lever op til dette ansvar”.

Han forklarede, at Janus Sejersen Laursen var pressemedarbejder i Udlændingestyrelsen. Udtalelsen er udarbejdet af Lene Vejrum og kontoret. Han husker ikke konkret, om han har haft ændringer til udtalelsen, men han har godkendt den. Det gav nogle efterdønninger, at udtalelsen havde den karakter, som den havde. Han syntes selv, at udtalelsen var fredsommelig, og den var utvivlsomt rigtig, men der var utilfredshed med, at indkvartering af mindreårige gifte eller samlevende asylansøgere overhovedet kunne finde sted. Inger Støjberg reagerede med, at hun omgående ville bede Udlændingestyrelsen om at stoppe denne praksis.

Han blev foreholdt sms-korrespondancen fra den 25. og 26. januar 2016 mellem ham og Line Skytte Mørk Hansen, hvor Line Skytte Mørk Hansen blandt andet skrev, at det havde været ”rart at vi fik information tidligere og før det gik afsted til pressen” (ekstrakten side 5494-5495), og hvor Henrik Grunnet svarede, at departementet var blevet orienteret. Han forklarede, at Line Skytte Mørk Hansen var ansvarlig for indkvarteringsområdet, men Udlændingefdelin-

gen i departementet havde ”en aktie” for så vidt angår det juridiske. Han hørte ikke mere fra departementet angående spørgsmålet om, hvorvidt departementet var blevet orienteret inden svaret til pressen.

Foreholdt Inger Støjbergs Facebook opslag fra den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) forklarede han, at han ikke på forhånd var orienteret om, at opslaget ville komme, men han fik den 25. januar at vide, at ministeren ønskede, at den hidtidige praksis skulle ophøre. Han mener, at han fik dette at vide af Lene Vejrum eller af Janus Sejersen Laursen. Han går ud fra, at Lene Vejrum havde talt med ministersekretæren Andreas Højmark. Den sms, som han sendte til Line Skytte Mørk Hansen, var foranlediget af Inger Støjbergs Facebook opslag. Han fik ingen reaktion ud over de svar, der fremgår af sms-korrespondancen. Udlændingestyrelsen blev ikke involveret i at formulere en fremtidig praksis eller de retlige rammer. Det næste, der skete i forhold til Udlændingestyrelsen, var, at pressemeddelelsen blev udsendt. Han har ikke andre sms’er liggende end dem, der er blevet udleveret til undersøgelseskommissionen. Det var ikke ofte, at han sendte sms’er.

Foreholdt mail af 26. januar 2016 kl. 10.37 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Henrik Grunnet med en beskrivelse af den køreplan, der skulle følges (ekstrakten side 20-21), forklarede han, at alle modtagerne af mailen var medarbejdere i Udlændingestyrelsen. ”FK” er en forkortelse for Forsørgelseskontoret. De retningslinjer, der omtales, er de retningslinjer, der er udstedt til operatørerne om indkvartering.

Han blev foreholdt mail af 26. januar 2016 kl. 22.16 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Henrik Grunnet (ekstrakten side 22), mail af 27. januar 2016 kl. 17.13 fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen med kopi til blandt andre Henrik Grunnet (ekstrakten side 30) og notat om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlever (ekstrakten side 31). Han forklarede, at han kender linjerne i notatet, men han kan ikke sige med sikkerhed, om han har været nede i detaljerne. Der står ikke noget i notatet, som han ikke kunne stå inde for. Notatet var en opfølgning på, at problemstillingen skulle belyses faktuel. Udlændingestyrelsens primære opgave i forhold til departementet var at belyse området faktuel. Han husker ikke, at han havde samtaler med departementet om Udlændingestyrelsens bidrag. Notatet er udarbejdet af kontoret, og Lene Vejrum har herefter været inde over notatet. Han mener ikke, at der tidligere har været udarbejdet et samlenotat om praksis på området. Han tror, at det i retningslinjerne til operatørerne var anført, at mindreårige under 15 år ikke kunne indkvarteres med en ægtefælle eller samlever.

Han blev foreholdt følgende fra notatet om høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlever (ekstrakten side 35):

”Hovedkonklusioner

Efter gennemgangen af indkvarteringsoperatørernes besvarelser af høringen af 26. januar 2016 kan Udlændingestyrelsen oplyse, at det fremgår, at i alt 25 mindreårige i alderen 15 til 17 år har en ægtefælle eller samlever. Af disse er 20 mindreårige samlevende med deres partner på asylcenter, 1 har en ægtefælle på et andet asylcenter, mens 4 har en herboende ægtefælle. Operatørerne har oplyst, at 2 af de mindreårige med herboende ægtefæller tager på besøg hos den herboende ægtefælle.

To sager vedrører børn under 15 år. I den ene af disse sager har Udlændingestyrelsen besluttet, at den mindreårige skal bo på et børnecenter, mens den voksne ægtefælle er indkvarteret på et voksencenter. I den anden sag opholder den mindreårige på 14 år sig for tiden sammen med sin voksne ægtefælle på et asylcenter. I sagen er der truffet beslutning om at de to skal adskilles på henholdsvis børne- og voksencenter. I forbindelse med asylsagen er der samtidig taget skridt til, at der skal laves aldersundersøgelse af den 14-årige, bl.a. fordi der har været tvivl om den pågældendes alder.

For hovedparten af de mindreårige, som efter det oplyste har en ægtefælle eller samlever over 18 år, gælder, at der er tale om piger i alderen 16-17 år, som har en ægtefælle eller samlever, og hvor de pågældende er indkvarteret sammen på asylcenter. Det er endvidere styrelsens indtryk, at der ikke er tale om store aldersforskelle mellem de mindreårige og deres myndige partner.

Operatørerne blev bedt om at angive, såfremt der var indikatorer på tvang eller lignende. Ingen operatører har oplyst om indikationer på tvang eller lignende i de konkrete sager.”

Han forklarede, at han givetvis har læst denne passus. Han ved ikke, hvem i departementet der har fået materialet tilsendt.

Foreholdt en version af notat om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende (ekstrakten side 38) forklarede han, at notatet blev håndteret i Koncernøkonomi i lighed med den senere besvarelse af S 630. Adspurg om, hvorvidt det var usædvanligt, at en sag som den foreliggende blev behandlet i Koncernøkonomi, forklarede han, at det bestemt var en mulighed at lægge en sag som den foreliggende i Koncernøkonomi. Det ville være naturligt, at juridiske spørgsmål, herunder afstemningen med Justitsministeriet, skete via Udlændingeafdelingen. Det ville overraske ham, hvis man udelukkende lagde en sag som den foreliggende i Koncernøkonomi, men en sag skal ligge et sted. Det var den almindelige ordning, at Koncernøkonomi havde sagerne om indkvartering. Der var ikke noget usædvanligt i, at Udlændingestyrelsen ikke var involveret i den videre udvikling af notatet, men det var usædvanligt, at sagen endte, som den gjorde. Foreholdt kommentaren til den sidste

bullet under afsnittet ”Udlændingestyrelsens initiativer i forhold til mindreårige med ægtefælle/samlever” (ekstrakten side 41), hvorefter udgangspunktet bør være, at ”børn uanset alder ikke indkvarteres med en ægtefælle/samlever”, forklarede han, at han ikke ved, hvem der har indsat kommentaren. Personligt var han ikke enig i, at udgangspunktet skulle være, at ægtepar skulle adskilles. Den kategoriske formulering gav efter hans opfattelse ikke svar på problemerne i relation til indkvarteringssituationen.

Han blev foreholdt følgende fra notat af 27. januar 2016 om indkvartering af mindreårige udlændinge, der indrejser sammen med personer, som angives at være ægtefæller eller samlevere (ekstrakten side 59):

”Det vurderes, at der er tale om et sagligt hensyn, hvis indkvartering af mindreårige i asylsystemet generelt sigter mod at undgå situationer, hvor et barn som følge af myndighedernes faktiske forvaltningsvirksomhed risikerer at blive tvunget til et samliv i strid med barnets egen frie vilje og barnets bedste. Det indgår i vurderingen, at der er tale om en tidsmæssigt afgrænset periode, indtil barnet meddeles opholdstilladelse eller skal udrejse.”

Han forklarede, at han er enig i, at hensynet til at undgå tvang udgør et sagligt hensyn. Som han husker det, var der ikke indberetninger om, at der var tale om tvang i de konkrete situationer. En kort adskillelse ved ankomsten til asylcentret kunne have til formål at sikre, at samlivet var frivilligt. Foreholdt notatets afsnit umiddelbart oven for den citerede passus, hvor det er anført, at udmøntningen af Udlændingestyrelsens faktiske forvaltningsvirksomhed i forhold til indkvartering ”er underlagt almindelige forvaltningsretlige grundgrundsætninger som saglighed og lighed”, forklarede han, at spørgsmålet om faktisk forvaltningsvirksomhed ikke var drøftet med ham i slutningen af januar 2016.

Han blev herefter foreholdt følgende citat fra notatet samt kommentaren hertil (ekstrakten side 60):

”Også i øvrigt vurderes det, at der er meget vide rammer for styrelsens indkvarteringsvirksomhed på asylområdet, så længe der varetages saglige hensyn. Det gælder også i forhold til retten til familieliv, der normalt ikke vil indeholde en særlig forpligtelse, som begrænser råderummet ved vurderingen af, hvor indkvartering i forbindelse med asylsagsprocessen skal ske”.

Han forklarede, at det anførte ikke er i overensstemmelse med det, der i øvrigt praktiseres på indkvarteringsområdet. Hensynet til at sikre familielivet efter konventionerne, der er en del af dansk ret, er et vægtigt hensyn i indkvarteringen. Notatet er departementets notat, og han opfatter det ikke som Udlændingestyrelsens notat, men der kan have været nogle afstemninger af noget faktisk.

Udlændingestyrelsen foretog en hastehøring af operatørerne. Det var kontoret og Lene Vejrum, der definerede, hvilke spørgsmål der skulle stilles. Foreholdt notat om høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende (ekstrakten side 62), hvoraf blandt andet fremgår, at ingen af operatørerne havde oplyst om indikationer på tvang, forklarede han, at han ikke har grundlag for at sige, at oplysningerne ikke var troværdige. Der kan være oplysninger, som ikke er kommet med i den første høringsrunde, men de var i et tæt samarbejde med operatørerne, og arbejdet på feltet var kendetegnet af en stor grad af omhyggelighed. Han har ikke noget direkte kendskab til, om ministeren blev orienteret om, at der ikke var indikationer på tvang, og han tør ikke sige, om ministeren personligt blev orienteret herom.

Foreholdt notatet om den opfølgende høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende (ekstrakten side 66) forklarede han, at der var fokus på at afklare, om der var mindreårige, som blev tvunget ind i noget, der var unaturligt for dem. Aldersforskellen er i den forbindelse et relevant kriterium. Høringen var udtryk for behovet for at få afdækket de faktiske forhold. Han så ikke nogen betænkeligheder ved at bidrage til den faktuelle belysning af forholdene. Han er enig i, at en stor aldersforskel ikke i sig selv indikerer tvang, men det er relevant at få belyst forholdet.

Han deltog ikke i processen med tilblivelsen af pressemeddelelsen. Den 9. februar 2016 anede han ikke noget om, at der ville komme en pressemeddelelse.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 21.14 fra Lykke Sørensen til Jesper Gori og mail af 10. februar 2016 kl. 09.49 fra Jesper Gori til Lykke Sørensen, der blandt skrev, at ”vi skal søge hurtigt i morgen tidlig at vende sagen med Nina på ny” (ekstrakten side 97-98), forklarede han, at ”SIM” er en forkortelse for Social- og Indenrigsministeriet. ”Nina” er Nina Holst-Christensen. Han var ikke involveret i kontakten med Justitsministeriet. Det var forskelligt, om Udlændingestyrelsen blev inddraget, når der var kontakt med Justitsministeriet. Når der skete en offentlig regulering på en usædvanlig måde som den foreliggende, var det meget naturligt, at der på departementalt niveau var en drøftelse med Justitsministeriet uden om Udlændingestyrelsen.

Før koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 deltog han ikke i andre møder i departementet, og han havde ikke deltaget i ”randmøder” om problemstillingen. Han var den eneste fra Udlændingestyrelsen, der deltog i mødet. Da han den pågældende dag kom ind i mødelokalet, var Kasper Højvang Kyed til stede. Han husker det sådan, at de sad ved siden af hinanden. Han er sikker på, at Line Skytte Mørk Hansen, Uffe Toudal og Lykke Sørensen deltog i mødet. Han tror, at han kom, før de kom. Han kan se af dokumenterne, at Henrik Kyvsgaard var til stede. Han tror, at Frank Bundgaard var til stede. Han kan ikke huske, om Jonas From Soelberg deltog i mødet. Han erindrer ikke, om Sofie Odgaard var til stede, og Andreas Højmark var normalt

ikke til stede under disse møder. Uffe Toudal var mødeleder. Mark Thorsen deltog aldrig i møderne. Ministeren var til stede noget af tiden. Det kan godt passe, at mødet varede en time. Der var ingen forhåndsvarsling om, at problemstillingen skulle drøftes. Det, han husker, er, at der i begyndelsen af mødet var en situation, hvor Lykke Sørensen var noget indigneret. Hun sagde noget i retning af, at det var for galt at blive beskyldt for at gå ind for barnebrude, bare fordi hun gerne ville have Justitsministeriets forbehold med. Han mener, at Lykke Sørensens bemærkning kom på et tidspunkt, lige efter at ministeren havde forladt mødet eller var væk fra mødet i en periode. Under mødet var der ikke nogen drøftelse mellem Uffe Toudal, Lykke Sørensen og ministeren om instruksen eller pressemeddelelsen, men det var tydeligt, at der var en uenighed. Der var en fase i "randen" af mødet, hvor ministeren ikke deltog, og hvor Uffe Toudal førte ordet. Uffe Toudal sagde, at en pressemeddelelse var på vej ud.

Adspurgt nærmere om mødet forklarede han, at det kan være, at ministeren forlod mødet kortvarigt, inden mødet gik i gang. Han opfattede "situationen" i begyndelsen af mødet, som om der forinden havde været en drøftelse på ministerens kontor. Han tror, at Lykke Sørensens indignerede bemærkning kom, inden mødet rigtig gik i gang. Hun kom med en reaktion på en drøftelse, der havde fundet sted tidligere. Senere i "randen" af mødet talte Uffe Toudal i hovedtræk. Uffe Toudal sagde, at der ville komme en udmelding fra ministeren uden det forbehold, som man havde indstillet, at der skulle være med. Dette var en orientering henvendt til de deltagende. Han opfattede det således, at der var blevet forelagt noget mere udførligt for ministeren, men der var noget, som ministeren ikke ønskede at få medtaget. Dette blev sagt som en skuffet konstatering af, at det måtte blive sådan. Underforstået, at det ikke var det, som ministeriet havde ønsket.

Han erindrer, at han selv undervejs i kommunikationen deltog i drøftelser om, hvorvidt indkvartering skulle opfattes som faktisk forvaltningsvirksomhed. Der var en tendens til, at spørgsmålet blev opfattet som faktisk forvaltningsvirksomhed. Han gjorde i "randen" af mødet stilfærdigt opmærksom på, at det, der skete ved en adskillelse af asylpar, var noget andet end faktisk forvaltningsvirksomhed, og at der var tale om en proces, som rejste spørgsmål om, hvilken fremgangsmåde der skulle følges, hvor lang tid parrene skulle være adskilt, og hvordan dette nærmere skulle ske. Det var hans opfattelse, at det i hvert fald fra Uffe Toudals side – og måske også fra Lykke Sørensens side, men det kan han ikke nærmere sige – blev stillet for enkelt op. Det drejede sig ikke bare om at skille folk ad. Adspurgt om, hvorvidt han rejste spørgsmålet om afgørelsesbegrebet, forklarede han, at der ikke var anledning til at gå ind i en nærmere terminologisk drøftelse. Han sagde ikke noget om partshøring, men han sagde, at man ikke kunne adskille uden en proces. Da han nævnte spørgsmålet om faktisk forvaltningsvirksomhed, var der ikke nogen, der modsagde ham, og det, han sagde, var også utvivlsomt rigtigt.

På dette tidspunkt gik han ud fra, at pressemeddelelsen ikke ville være det eneste, der kom, og han gik ud fra, at Udlændingestyrelsen ville få nogle supplerende retningslinjer. Uffe Toudal sagde henvendt til den kreds, der var samlet, hvilket nok ikke var hele mødekredsen, men nok

kun de relevante afdelingschefer, at man ”måtte se på de enkelte sager”. Underforstået, at ministerens udmelding ikke kunne stå alene. Det var i hvert fald sådan, han opfattede det. Essensen var, at der kunne være nogle enkelte sager, som man måtte se på. Uffe Toudal sagde dette henvendt til ministeriets afdelingschefer Lykke Sørensen og Line Skytte Mørk Hansen som en forholdsregel. Han tror ikke nødvendigvis, at Kasper Højvang Kyed var med på dette tidspunkt.

Han opfattede det ikke sådan, at pressemeddelelsen ville blive det sidste, der kom fra ministeren. Der var ikke nogen, der sagde, at de ville lave en vejledning eller en instruks. Han oplevede en vis grad af handlingslammelse, og man var ikke helt klar på, hvad der skulle ske. Essensen af drøftelserne var, at man gerne ville have haft et forbehold om konventionerne, men at dette forbehold var udgået. Han mener ikke, at det blev nævnt direkte, at konventionerne skulle overholdes, men han forstod bemærkningen om, at der kunne være ”enkelte sager”, som udtryk for, at man så i øjnene, at det alligevel kunne være nødvendigt at iagttage konventionerne. Bemærkningen var i høj grad henvendt til ministeriets afdelingschefer. Ministeren var ikke til stede under det sidste forløb.

Foreholdt forklaringen fra Kasper Højvang Kyed om forløbet kan det godt passe, at han og Kasper Højvang Kyed først var til stede. Det kan godt være, at Uffe Toudal, Lykke Sørensen og ministeren kom fra et andet møde. Der var ikke en direkte konfrontation mellem Lykke Sørensen og ministeren under koncerndirektionsmødet. Det kan godt være, at der har været en meget kort meningsudveksling under mødet, men han erindrer ikke, hvad der blev sagt. Der var ikke tale om, at drøftelser fra et tidligere møde blev fortsat under koncerndirektionsmødet. Det var klart, at der var uenighed i rummet. Det er rigtigt, at han undervejs bragte spørgsmålet om faktisk forvaltningsvirksomhed op. I forhold til ministeren drejede uenigheden sig ikke om, hvilken proces der skulle anvendes, men derimod om snittet for den materielle regulering. Det blev klart refereret over for dem, at der var uenighed, og at ministeren ikke ønskede en passus om, at der skulle kunne gøres undtagelser. Dette blev sagt af Uffe Toudal og givetvis også af Lykke Sørensen. Han erindrer ikke en situation under mødet, hvor ministeren havde anledning til at forholde sig til spørgsmålet.

Han oplevede det således, at det under mødet ”rykkede sig”, så pressemeddelelsen kom til at stå alene. Det naturlige ville være, at en pressemeddelelse ”stod oven på” en underliggende instruks og et notat om den fremtidige praksis. Han hørte Uffe Toudal sige, at det ”så kun” blev til udsendelse af ministerens pressemeddelelse. Uffe Toudal refererede til nogle drøftelser om, hvad ministeren kunne være med til, at der stod i pressemeddelelsen. Han forstod det således, at Uffe Toudal ville have foretrukket, at der også var noget underliggende materiale, herunder en angivelse af, hvordan de konventionsmæssige forpligtelser skulle administreres. Han opfattede det således, at Uffe Toudal undervejs besluttede, at det så kun blev pressemeddelelsen, der skulle udsendes. Han gik ud fra, at han ville få noget nærmere at vide. Der var ikke nogen aftale herom, men det var hans forventning. Situationen inviterede ikke til, at han sagde yderli-

gere. Som han forstod det, var der sket en ny udvikling i forhold til det, som man havde forventet, da man den pågældende dag om morgenen var gået til ministeren. Der kunne måske stadig ske noget nyt i løbet af dagen, ligesom der kunne blive truffet en ny beslutning om håndteringen. Da han tog fra mødet, forestillede han sig ikke, at pressemeddelelsen skulle stå alene.

Der lå i ministeriet oplysninger om sager, som efter Udlændingestyrelsens opfattelse gav anledning til overvejelser om konventionerne, og når departementschefen talte om ”enkelte sager”, tænkte han, at det var naturligt, at der ville komme en vejledning om håndteringen af disse sager. Udlændingestyrelsen havde beskrevet nogle sager, og der var kortfattede bemærkninger undervejs i notatskrivningen om de konventionsmæssige forpligtelser. Han forventede at få noget nærmere at vide om snittet for anvendelsen, hvilket også var afgørende for, at der kunne tilrettelægges en nærmere proces. Han kendte ikke på daværende tidspunkt Justitsministeriets holdning, men han forstod det således, at forbeholdet skulle have været med, hvis man skulle tegne det fulde billede af juraen og af, hvad der skulle ske. Efter mødet tog han hjem til Udlændingestyrelsen, og han husker ikke, at han havde andre møder i ministeriet umiddelbart efter.

Det var hans opfattelse, at der ville komme nærmere retningslinjer. Det ville ikke give mening, at Udlændingestyrelsen skulle udstede disse retningslinjer, når Udlændingestyrelsen ikke var bekendt med det nærmere indhold af Justitsministeriets rådgivning.

Han blev foreholdt notatet af 23. maj 2017 (ekstrakten side 3411), hvoraf fremgår følgende om koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016:

”På mødet tilkendegiver afdelingschefen for Udlændingeafdelingen, at der vil være tilfælde, hvor der af hensyn til Danmarks internationale forpligtelser skal gøres undtagelse til udgangspunktet om separat indkvartering, og at Udlændingestyrelsen i disse tilfælde skal administrere i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser.”

Han forklarede, at det var klart, at der i departementet på baggrund af drøftelsen med Justitsministeriet var en forståelse af, at de internationale forpligtelser kunne spille en rolle, men det blev ikke nærmere indkredset, i hvilke sager dette skulle ske. Uanset hvad der bliver tilkendegivet, skal Udlændingestyrelsen administrere i overensstemmelse med dansk lovgivning. Det samlede billede af mødet var, at departementschefen tilkendegav, at man skulle kigge på enkelte sager. Det blev ikke sagt, at Udlændingestyrelsen skulle administrere anderledes end det, der stod i pressemeddelelsen.

Han blev foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udtalelse af 14. juli 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 2053), hvoraf fremgår:

”Ministeriet skal samtidig bemærke, at instruksen af 10. februar 2016 vedrørte den generelle indkvarteringsordning, og at det i alle tilfælde – uanset om dette udtrykkeligt fremgår af en ministers instruks – gælder, at danske myndigheder skal administrere i overensstemmelse med gældende ret, herunder Danmarks internationale forpligtelser. Det gælder naturligvis også for Udlændingestyrelsens administration af indkvarteringsordningen på asylcentre.

Videre skal ministeriet bemærke, at det mundtligt har været tilkendegivet over for Udlændingestyrelsen ved flere lejligheder, at der ville være tilfælde, hvor der af hensyn til Danmarks internationale forpligtelser skulle gøres undtagelse til udgangspunktet om separat indkvartering, og at Udlændingestyrelsen i disse tilfælde naturligvis skulle administrere ordningen i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, dvs. indkvartere parrene sammen.

Dette blev således bl.a. drøftet på et koncerndirektionsmøde afholdt den 10. februar 2016 – samme dag som indkvarteringsinstruksens udstedelse – ...”

Adspurg, om han er ”1:1” enig i den gengivelse, der fremgår heraf, besvarede han benægtende. Baggrunden for, at man ville have haft ”noget mere” med, var, at man mente, at de internationale forpligtelser havde betydning for forvaltningen af området. Udlændingestyrelsen fik imidlertid ikke til opdrag at gøre noget specifikt i den sammenhæng. Han har aldrig tidligere oplevet, at en regulering som den foreliggende skete ved udsendelse af en pressemeddelelse. Han var helt sikker på, at der ville komme nærmere retningslinjer.

Han så ikke pressemeddelelsen under mødet, og der var ikke under mødet drøftelser om den tidligere sag, hvor Folketingets Ombudsmand havde udtalt kritik af annoncer i libanesiske aviser. Han fik efter mødet tilsendt en ordlyd af pressemeddelelsen fra en kommunikationsmedarbejder.

Da han kom tilbage til Udlændingestyrelsen, havde han en drøftelse med Lene Vejrum om, hvorledes forløbet skulle gribes an. Han havde denne drøftelse omkring 13-tiden.

Han blev foreholdt mail af 10. februar kl. 14.26 fra ”us@us.dk” til ”us@us.dk”, der blev sendt i forlængelse af, at pressemeddelelsen blev sendt til Udlændingestyrelsen. Af mailen fremgår:

”Der er en meget stor risiko for brud på børnekonventionen, eksempelvis hvis vi hindrer en 16-årig pige at bo sammen med en 24-årig ægtefælle med hvem hun har et barn. Det oplyste Lykke på koncerndirektionsmødet pba. vurdering fra JM, og Støjberg skulle have udbrudt, højlydt: Den risiko tager jeg gerne!

Hun mente på mødet – **alene** fordi Lykke viderebragte JM's vurdering, sådan som hun havde pligt til – at ”I åbenbart godt vil ha' barnebrude'. Så var der krig. Hun skaber splid. Uffe og Lykke kæmper med hende.

At statsministeren har sendt hendes forslag til integration retur som utilstrækkeligt modtog hun i øvrigt 'som at få en medalje'...”

Han forklarede hertil, at der i mailen er udfoldet en ”utrolig dramatisk sans” og tilsyneladende er tale om et andenhånds referat. Han kan ikke genkende den angivne ordlyd. Det er ikke ham, der har skrevet mailen. Under mødet var der ikke et eksempel fremme med en 16-årig pige og en 24-årig mand. Det er rigtigt, at han var den eneste medarbejder fra Udlændingestyrelsen, der var til stede. Inden kl. 14.26 havde han ikke talt med andre end Lene Vejrum. Han mener bestemt ikke, at han har talt med Nils Bak, men han vil ikke afvise, at han har talt med ham. Han mener ikke, at der under mødet var en drøftelse, hvor ministeren havde anledning til at sige noget, men det var utvivlsomt, at der var en uenighed. Han har ikke hørt hende sige ”den risiko tager jeg gerne”, men som det blev gengivet, var der ikke tvivl om, at der var en klar uenighed forud for mødet om, hvorvidt noget ikke skulle medtages. Han husker ikke, at det blev drøftet, at ministerens integrationsforslag var blevet sendt retur som utilstrækkeligt. Han ved ikke, hvem der har skrevet denne mail, og hvis der skulle have været sagt noget af en karakter som den foreliggende, må det have været inden koncerndirektionsmødet. Han har ikke haft nogen anledning til at sige noget om integrationssagen, og han kan ikke genkende, at ministeren skulle have udtalt sig som anført. Han har ikke tidligere set, at en mail er sendt fra us@us.dk til us@us.dk.

Han blev foreholdt sin mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 til Nils Bak med kopi til Lene Linnea Vejrum, Morten Bo Laursen og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 100). Af mailen fremgår:

”Kære alle

Ja. Mødet jeg var til i ministeriet efterlod ingen tvivl om hendes indstilling til sagen – uanset Børnekonventionen, når parret har et fælles barn.”

Han forklarede, at han enten befandt sig i Udlændingestyrelsen eller var på vej fra ”det ene sted til det andet”, da han sendte mailen. Foreholdt Udlændingestyrelsens notat af 22. februar 2019, hvorefter mailen blev ”sendt via en telefon under transport fra departementet til Udlændingestyrelsen” (ekstrakten side 5066), forklarede han, at han ikke præcist husker, hvor han befandt sig, da han sendte mailen. Han var ikke på vej fra departementet til Udlændingestyrelsen, da han sendte mailen.

Mailen var hans bidrag til at forstå, hvorfor det kunne komme på tale at sende pressemeddelelsen ud, således som ministeriet informerede om, at man ville. Han gik ikke med sin mail ind i

enkeltheder om drøftelser, som han ikke havde taget del i. Han skrev om børnekonventionen, fordi der var en rimelig entydig kommunikation internt af, hvornår der formentlig måtte gøres undtagelse. Et fælles barn var en klar indikation for, at der måtte gøres undtagelser, og dette fremgik ikke af pressemeddelelsen. Det var derfor vigtigt at få pointeret, hvorfor pressemeddelelsen så ud, som den gjorde. Det var ikke hans mening at gøre endegyldigt op med, om der skulle gøres undtagelser. Han ville forklare pressemeddelelsens indhold og baggrund. Han ønskede, at pressemeddelelsen ikke blev det endelige, og han var meget fokuseret på at tale med Lene Vejrum og Ditte Kruse Dankert om, at de skulle efterspørge nærmere retningslinjer. Morten Bo Laursen fik mailen tilsendt, fordi han var chef for asylafdelingen. Han mener, at han havde en samtale med Lene Vejrum, lidt før han sendte mailen.

Han blev foreholdt mail af 11. februar 2016 kl. 15.56 fra Nils Bak til Kristina Rosado. Af mailen fremgår:

”På koncerndirektionsmødet oplyste Lykke – som det er hendes pligt – at JM har stærke forbehold overfor forslaget om at adskille ægtefæller, hvis der fx er børn. Støjberg udbød, før Lykke havde talt færdig: Den risiko tager jeg gerne! Og beskyldte så Lykke i alles påhør: ”Du kan nok godt li’ barnebrude, hva’!”

Han forklarede, at der ikke under koncerndirektionsmødet var nogen drøftelser, hvor ministeren udtalte sig som anført.

Foreholdt mail af 19. februar 2016 kl. 13.59 fra Lykke Sørensen til Merete Milo med kopi til Jesper Gori og Anna-Sophie Saugmann-Jensen, hvoraf blandt andet fremgår, at ”det er ministerens klare tilkendegivelse, at der ikke skal være undtagelser”, og at ”Jesper og jeg har haft et længere forløb med ministeren om sagen” (ekstrakten side 189), forklarede han, at han læser dette som noget, der fører tilbage til de drøftelser, der kulminerede den 10. februar.

Han blev adspurgt, om han er enig i den gengivelse af forløbet, som Inger Støjberg gav udtryk for under samrådet den 1. juni 2017, hvor Inger Støjberg udtalte (ekstrakten side 3649):

”Altså, der er ingen, der den 10. er i tvivl om, at der udgår, kan man sige en retningslinje, der hedder, at alle internationale forpligtelser skal overholdes, og det fremgår jo, kan man sige, af de mundtlige tilkendegivelser, der kommer.”

Han forklarede, at man kan sige, at det i en meget kortfattet form blev afspejlet, at der var internationale forpligtelser, men det blev efterspurgt fra Udlændingestyrelsen, at der kom retningslinjer om betydningen af de internationale forpligtelser, så de rigtige afgørelser blev truffet. Han blev herefter adspurgt, om han er enig i, at der den 10. februar 2016 ”udgår” en retningslinje om, at internationale forpligtelse skal overholdes. Han forklarede hertil, at når der fra Line

Skytte Mørk Hansen i en telefonsamtale kom den melding, at pressemeddelelsen skulle efterleves som en instruks, indgik der heri ikke en retningslinje, som omhandlede de internationale forpligtelser. Den 10. februar 2016 udgik der ikke sådanne retningslinjer. Der forelå en ulovlig tilstand, som skulle bringes til ophør hurtigst muligt.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.11 fra Anne Nygaard Just til Lene Vejrum og Ditte Kruse Dankert med kopi til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen med oplysning om, at pressemeddelelsen ville blive sendt ud (ekstrakten side 101), forklarede han, at han straks talte med Lene Vejrum herom. Han sagde, at der nu lå noget, som var bindende og forpligtende for operatørerne, og at det straks skulle afklares, om der ville komme andet, som supplerede dette. Efter at Lene Vejrum havde talt med Line Skytte Mørk Hansen, kom Lene Vejrum ind til ham. Han tror bestemt, at det var Line Skytte Mørk Hansen, der havde ringet til Lene Vejrum. Han fik refereret af Lene Vejrum, at pressemeddelelsen skulle efterleves uden undtagelser, og at der ikke skulle ske andet end adskillelse. Line Skytte Mørk Hansen havde sagt til Lene Vejrum, at pressemeddelelsen skulle effektueres uden undtagelser. Han tænkte, at det så var det, de måtte gøre, og at de skulle betragte pressemeddelelsen som en instruks, der skulle efterleves som forpligtende. De aftalte, at pressemeddelelsen ikke skulle ændre på, at de måtte efterspørge nærmere retningslinjer, som gav svar på spørgsmålet om, hvornår der alligevel ikke skulle ske adskillelse, og under hvilke vilkår en adskillelse skulle finde sted. De havde brug for noget, der kunne supplere instruksens i den videre håndtering af opgaven og kommunikation med operatørerne. Han var sikker på, at den melding, der kom fra Line Skytte Mørk Hansen, skete med opbakning fra departementet. Han tog ikke kontakt til Uffe Toudal.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til operatørerne, i hvilken mail det blandt andet blev oplyst, at Udlændingestyrelsen ville varsle adskillelse i samtlige sager (ekstrakten side 110), forklarede han, at ordlyden i denne mail fuldstændig flugter med linjen i det, der var aftalt med Lene Vejrum. Telefonerne kimede, og der var behov for en hurtig udmelding fra Udlændingestyrelsen. Udlændingestyrelsen havde ikke mandat til at skrive, at der skulle gøres undtagelser i forhold til Danmarks internationale forpligtelser. Dette skyldtes den melding, som Udlændingestyrelsen havde fået fra departementet, der havde ophøjet pressemeddelelsen til en instruks. Efter hans opfattelse lå det ikke underforstået i meldingen fra departementet, at der skulle gøres undtagelser i forhold til Danmarks internationale forpligtelser.

Han blev foreholdt Lene Vejrums notat af 31. marts 2016 om blandt andet, at hun den 10. februar 2016 var blevet ringet op af Line Skytte Mørk Hansen, der ”på vegne af UIBM anmodede Udlændingestyrelsen om straks at foranstalte, at indkvarteringsoperatørerne blev orienteret om de nye retningslinjer og varslet om, at Udlændingestyrelsen ville igangsætte en adskillelse af parrene” (ekstrakten side 908). Han forklarede, at Lene Vejrum, som han erindrer det, bad om at få en genbekræftelse, og på denne baggrund ringede Line Skytte Mørk Hansen tilbage. Han opfattede dette som en forsikring af, at der var opbakning til fremgangsmåden i departementet, og at meldingen blev givet på vegne af departementet. Han bad ikke Lene Vejrum om at lave

en notits om samtalen, men det var naturligt og forventeligt, at hun gjorde det. Udlændingestyrelsen orienterede også departementet pr. mail om, hvad styrelsen iværksatte efter udsendelsen af pressemeddelelsen. Han tror ikke, at Lene Vejrum bad om at få en mail fra Line Skytte Mørk Hansen.

På det tidspunkt, hvor meddelelsen gik ud, var han til møde med Uffe Toudal om sin egen situation. Spørgsmålet om pressemeddelelsen blev ikke nævnt, og han tog det ikke op under mødet.

Den fremgangsmåde, der blev valgt, var ikke sædvanlig og ikke operationel. Der forelå derfor en ulovlig situation, hvor Udlændingestyrelsen manglede retningslinjer.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.40 fra Lene Linnea Vejrum til Line Skytte Mørk Hansen med kopi til Anne Nygaard Just og Ditte Kruse Dankert om, at Udlændingestyrelsen over for operatørerne havde varslet, at der igangsættes en adskillelse af parrene (ekstrakten side 120), forklarede han, at der ikke var nogen særlig grund til, at han ikke var modtager af mailene. "UMI" er de pladser, der er særskilte for uledsagede mindreårige asylansøgere.

Det var Udlændingestyrelsens opfattelse, at man måtte inddæmme de sager, som der var anledning til at overveje nærmere. Lene Vejrum sagde til ham, at man måtte have blik for disse sager. Udlændingestyrelsen kunne ikke gøre andet end at bakke op om den regulering, der havde fundet sted, og de kunne ikke ændre på pressemeddelelsen. Han og Lene Vejrum aftalte at efterspørge de nærmere retningslinjer, så den ulovlige tilstand kunne bringes til ophør, og de havde den interne dagsorden, at de ville forsøge at inddæmme den ulovlige situation ved at have fokus på konkrete sager, hvor der ikke skulle ske adskillelse. Han havde fuld tillid til, at Lene Vejrum ville følge op på dette. De talte herom den 10. februar, ligesom de til stadighed talte om det i den følgende periode. Han lavede ikke selv notater herom.

Der var temmelig megen radiotavshed fra departementet om sagen. Han havde ikke nogen nævneværdig egen kontakt med departementet, men overlod dette til Lene Vejrum. Han er ikke bekendt med, om der var anden skriftlig eller mundtlig kommunikation mellem departementet og Udlændingestyrelsen om sagen, men han tror det ikke.

Han blev foreholdt følgende udtalelse fra Inger Støjberg under samrådet den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3609):

"Og til Jan E. Jørgensens spørgsmål – det var en pressemeddelelse, som så efterfølgende fik karakter af en instruks, og jeg vil sige, vi skulle have ... tror jeg ... det skulle vi ... have udarbejdet en instruks, hvor de her forbehold var inde i. Men kommunikerede vi det? Ja, det gjorde vi til Udlændingestyrelsen samme dag, og det er jo også derfor, at ombudsmanden konkluderer, som han gør i sin redegørelse, at vi jo ikke har haft til hensigt fra ministeriets side på noget tidspunkt at

forvalte imod dansk lovgivning eller internationale forpligtelser, det er selvsagt ...”

Han forklarede, at han ikke kan genkende denne udlægning. Udlændingestyrelsen fik ikke en sådan kommunikation. Der kom ikke fra departementet noget, der gav grundlag for, at Udlændingestyrelsen kunne kommunikere videre ud og holde det åbent, at der var sager, hvor man skulle foretage en nærmere efterprøvelse.

Han blev foreholdt følgende udtalelse fra Inger Støjberg under samrådet (ekstrakten side 3621):

”Men det ændrer bare ikke på, at der jo på intet tidspunkt er blevet administreret ulovligt, og at den kommunikation om, at der jo netop skulle administreres lovligt også blev givet, og det gjorde den samme dag, som pressemeddelelsen blev sendt ud.”

Han forklarede, at han ikke kan genkende ministerens udlægning. Der var en ulovlig tilstand på området, og denne blev genbekræftet telefonisk af Line Skytte Mørk Hansen over for Lene Vejrum. For ham var det ret enkelt, at der skulle noget nærmere til for at administrere, og Udlændingestyrelsen havde behov for at kende den nærmere rækkevidde af den udlægning af EMRK, som lå i kommunikationen fra Justitsministeriet. Udlændingestyrelsen skulle vide, hvad der skulle lægges vægt på, hvilket var afgørende for at vurdere, om der skulle ske en adskillelse. Det skulle også afklares, hvor barnet skulle være, dvs. hos mor eller far. Udlændingestyrelsen havde brug for at få nærmere retningslinjer, men styrelsen undlod alligevel at foretage en adskillelse i nogle sager, hvor det var nærliggende, at der skulle foretages en nærmere vurdering.

Foreholdt mail af 12. februar 2016 kl. 16.48 fra Margit Sander Rasmussen til Helle Jørgensen fra Røde Kors med en liste over de planlagte flytninger (ekstrakten side 144) forklarede han, at Margit Sander Rasmussen var chefkonsulent i Forsørgelseskontoret. De savnede retningslinjer for at kunne foretage en korrekt forvaltningsretlig prøvelse i samtlige sager, men pressemeddelelsen var ved den telefoniske melding blevet ophøjet til en instruks. De afventede derfor ikke retningslinjerne, men gik i gang med at adskille parrene, idet de vurderede, at dette var nødvendigt med den bindende regulering, der forelå. De efterlevede den ulovlige instruks med det sigte at tilstræbe, at den ulovlige tilstand kunne blive bragt til ophør. Udlændingestyrelsen havde dog fokus på nogle sager, som styrelsen mente i særlig grad aktualiserede en prøvelse efter de regler, der ikke var iagttaget i pressemeddelelsen. Der var særligt fokus på de sager, hvor der var fælles børn. De asylpar, hvor der ikke var børn, gik man i gang med at adskille uden yderligere undersøgelser, men han forventede, at man ikke adskilte par, hvor der var børn, idet de vurderede, at disse sager skulle undersøges ud fra Danmarks internationale forpligtelser.

Hans fokus var først og fremmest på at få lovliggjort tilstanden, og han havde en dialog herom med Lene Vejrum. Han opfattede det også som helt åbenbart, at departementet måtte komme med noget nærmere, idet han vidste, at der var sket en afstemning med Justitsministeriet, og han gik ud fra, at der blev aftalt et nærmere snit for anvendelsen af reglerne i sagsbehandlingen. Man havde reguleret området undtagelsesfrit, selvom man vidste, at det ikke holdt. Han havde brug for nærmere retningslinjer for, at de rigtige afgørelser kunne træffes. Han holdt sig i den forbindelse til Lene Vejrum's indstilling om, at der ikke skulle ske adskillelse af de par, der havde børn. Han går ud fra, at de par, der er opregnet i mailen, ikke havde børn. Han var ikke inde over de konkrete sager. Alle operatører fik en mail om, at der skulle ske adskillelse. Den oplysning, der indgik i vurderingen af, om en adskillelse ville være i strid med Danmarks internationale forpligtelser, var, om parrene havde fælles børn. Vurderingen bestod i, at når der var fælles børn, var der en meget stor risiko for brud på reglerne. Der kunne også være en risiko i de øvrige sager, når man ikke kendte de nærmere vurderinger. De havde ikke noget grundlag for at foretage konkrete vurderinger i disse sager, idet dette ville være at bryde ordren i pressemeddelelsen.

Han tog ikke del i den konkrete sagsbehandling, men den faste forholdsregel i Udlændingestyrelsen var, at man ikke bare kunne adskille dem, der havde børn. Beslutningen om ikke at adskille de par, der havde børn, var i strid med instruksens, men der var en klar forståelse herom mellem ham og Lene Vejrum. De kunne dog ikke melde dette ud til operatørerne, idet deres forholdsregler om ikke at adskille par med børn var i strid med instruksens. Der har ikke været drøftet andre kriterier mellem ham og Lene Vejrum end, at parrene skulle have fælles børn. Det gav ikke mening med partshøring, før de fik noget supplerende materiale om, hvilke kriterier der skulle indgå. De havde ikke noget relevant at partshøre over og havde ikke noget mandat til at videregive noget herom til operatørerne.

Han blev foreholdt mail af 18. februar 2016 kl. 16.58 fra Margit Sander Rasmussen til Ulrik Pihl og Trine Kristensen med kopi til Kristina Rosado (ekstrakten side 180-181). Af mailen fremgår blandt andet:

”Som bekendt har ministeren besluttet, at par, hvor den ene part er under 18 år, ikke længere kan være indkvarteret sammen/på samme center.

Vi har brug for yderligere oplysninger fra jer om de konkrete par, før vi kan vurdere, hvordan vi mest hensigtsmæssigt skiller parrene med/uden børn ad.

Derudover er ministeren nu kaldt i samråd om emnet ...”

Han forklarede, at opfattelsen i Udlændingestyrelsen var, at man ikke over for operatørerne skulle skilte med, at der var en mulighed for ikke at skille alle par ad, idet styrelsen opererede i henhold til en undtagelsesfri instruks. Udlændingestyrelsen identificerede par med børn og lod være med at skille disse par ad. Han var ikke selv nede i sagsbehandlingen og havde tillid til, at Lene Vejrum sørgede for, at par med børn ikke blev skilt ad.

Han fik ikke på noget tidspunkt besked fra ministeriet om, at adskillelsen af par ikke skulle være undtagelsesfri. Den 16. februar fik han en melding om, at noget skulle være på vej fra ministeriet.

Han blev foreholdt mail af 16. februar 2016 kl. 11.33 fra Nils Bak til Kristina Rosado med kopi til blandt andre ham selv og hans mail samme dag kl. 11.53 til Lene Linnea Vejrum med kopi til blandt andre Nils Bak, i hvilken han skrev: ”Vi er enige om, at der ikke er tilgået os nogle instrukser på skrift (udover pressemeddelelsen) og at der arbejdes på det i ministeriet, ikke?” samt Lene Linnea Vejrum's svar samme dag kl. 12.10 til blandt andre ham om, at departementet havde oplyst, at de snarest vil begynde at se på retningslinjer (ekstrakten side 18-20). Han forklarede, at de retningslinjer, der omtales i denne mailkorrespondance, er dem, han efterspurgte. Han havde ingen konkrete samtaler med departementet, og han syntes, at departementet ”skyndte sig for langsomt”. Han husker ikke, hvem Lene Vejrum havde talt med i departementet. På daværende tidspunkt gik han ud fra, at der meget snart ville komme noget fra departementet.

Foreholdt mail af 16. februar 2016 kl. 16.50 fra Lene Linnea Vejrum til Lykke Sørensen og Line Skytte Mørk Hansen om, at Udlændingestyrelsen var i dialog med operatørerne om flytning af par med børn og i den anledning gerne ville drøfte en række spørgsmål med departementet (ekstrakten side 149), forklarede han, at han kendte til, at der var en dialog med departementet. Han er ikke bekendt med, at Udlændingestyrelsen i februar 2016 fik den efterspurgte dialog med departementet. Han havde ikke selv nogen dialog med operatørerne.

Han blev foreholdt mail af 23. februar 2016 kl. 16.22 fra Ditte Kruse Dankert til Lene Linnea Vejrum, Catrine Primdahl og Kristina Rosado (ekstrakten side 201). I mailen hedder det:

”Jeg fremsender den oversigt over de enkelte sager, som vi arbejder i. Vi kan desuden oplyse om status, at der er sket adskillelse i langt de fleste sager, at vi er i dialog med operatørerne om håndteringen af de resterende sager, hovedsageligt hvor der er tale om par med børn, ligesom vi skal lave en vejledning til operatørerne. Spørgsmålet om adskillelse har desuden været drøftet på dagens operatørmøde.

Vi er også ved at indsamle oplysninger til brug for forelæggelsen af i alt frem sager, hvor vi ønsker, at dep. skal tage stilling til, om adskillelse vil være i strid med Børnekonventionen, dvs. vi forelægger nogle af de sager, hvor der er tale om par med børn.”

Han forklarede, at i de sager, hvor der ikke var børn, gik man videre med adskillelserne. Hans indstilling var, at der ikke skulle ske adskillelse i de sager, hvor der var fælles børn, og han regner med, at dette heller ikke skete. Han var ikke involveret i udvælgelsen af de fem sager. Det var Forsørgelseskontoret, der udvalgte de fem sager. Han var ikke involveret i en dialog med departementet om, hvorvidt departementet skulle se de fem sager. Udvælgelsen skete på Udlændingestyrelsens initiativ. Udlændingestyrelsens opfattelse var, at man ikke kunne følge alt, hvad instruksen indebar.

Han blev foreholdt PowerPoints fra mødet med operatørerne den 23. februar 2016 (ekstrakten side 5306), af hvilke blandt andet fremgår, at ingen mindreårige fremover må indkvarteres med en ægtefælle/samlever, og at der ikke er nogen undtagelser, heller ikke når der er fællesbørn. Han forklarede, at han ikke var involveret i forberedelsen af disse PowerPoints, og han deltog ikke i mødet med operatørerne, men indholdet er helt i overensstemmelse med instruksen. Det var Udlændingestyrelsens opfattelse, at de ikke kunne melde ud til operatørerne, at der ikke skulle ske adskillelse i alle sager. Udlændingestyrelsen afventede noget nærmere fra ministeriet og gik ud fra, at der måtte komme noget.

Han rettede ikke henvendelse til andre ministerier eller sin faglige organisation i anledning af situationen.

Foreholdt, at der blev afholdt et koncerndirektionsmøde den 24. februar 2016, forklarede han, at han deltog i dette møde, hvis mødet blev afholdt. Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens ”Talepunkter om barnebrude” til brug for mødet (ekstrakten side 5374) om blandt andet, at ingen mindreårige kan indkvarteres med deres ægtefælle eller samlever, forklarede han, at han ikke husker noget nærmere fra koncerndirektionsmødet. Det møde, der ifølge talepapiret fandt sted ”i mandags”, må formentlig have været afholdt med Lene Vejrum og hendes medarbejdere. Det, der er anført i talepunkterne, var i overensstemmelse med det, der blev tilkendegivet i det folketingssvar, som blev givet samme dag, nemlig svar på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230). Han troede, at den dialog, der havde været om mandagen, ville føre frem til noget supplerende, men folketingssvaret viste, at der ikke ville blive ændret ved, at der skulle være tale om en undtagelsesfri praksis. Han læste dette svar senest den 25. februar 2016 om formiddagen. Udlændingestyrelsen var ikke blevet hørt over spørgsmålet. Da han læste dette svar, kunne han konstatere, at pressemeddelelsen var blevet cementeret. Med dette folketingssvar var pressemeddelelsens bindende karakter blevet bekræftet yderligere. Grunden til, at folketingssvaret kom fra Koncernøkonomi, var, at spørgsmålet om indkvartering lå hos dette kontor, men han tænkte måske over, om kontoret nu også havde husket ”på tværs”.

Efter at have læst folketingssvaret aftalte han med Lene Vejrum, at de måtte holde fast i, at der skulle komme yderligere retningslinjer. Han overvejede ikke at gå til andre, idet han skulle stoppe i stillingen den 29. februar 2016, men i en anden situation kunne det være gået anderledes. Han opfattede folketingssvaret som et væsentligt tilbageslag. Efter hans opfattelse var det

endnu mere alvorligt, at der blev givet det samme svar til Folketinget som det, der fremgik af pressemeddelelsen. Man gik fra en situation, hvor man i Udlændingestyrelsen agerede på et meget specielt grundlag, til, at dette blev cementeret ved et folketingssvar. Udlændingestyrelsen havde ikke mulighed for at gennemskue, om Justitsministeriet var ”vendt på en tallerken”. Han anså det som udsigtsløst at kontakte Justitsministeriet med 5 dage tilbage i stillingen. Hans opfattelse var, at man ikke kunne skrive til Folketinget, som man gjorde, idet man ikke på det foreliggende retsgrundlag kunne adskille alle par uden en efterprøvelse af Danmarks internationale forpligtelser. Indtil folketingssvaret var der tale om et meget usikkert forløb med en ulovlig tilstand, der dog kunne rettes op, men efter dette svar var det vanskeligt at rette op.

Der var ikke nogen af hans medarbejdere, der sagde til ham, at det, der foregik, var ulovligt, men der var i dialogen mellem ham og Lene Vejrum en fælles erkendelse af dette. Der var ingen af hans medarbejdere, der sagde, at de ikke ville være med til at adskille parrene.

Adspurgt til, hvorfor han ikke journaliserede sin mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 (ekstrakten side 100), forklarede han, at der var tale om en intern mail, der skulle forklare, hvad der skete. Hvis han fortsat havde været ansat på det tidspunkt, hvor Folketingets Ombudsmand undersøgte sagen, ville det have været naturligt, at han havde sørget for at få mailen medtaget i materialet til Folketingets Ombudsmand. Han ved ikke, hvad der skete med hans postkasse, da han stoppede. Efter at han fratrådte sin stilling, blev han på et tidspunkt kontaktet af Lene Vejrum og spurgte ind til, om han havde oplysninger om koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Dette skete tidligere end i 2019 og var snarere i 2017. Han husker ikke, om henvendelsen skyldtes undersøgelsen fra Folketingets Ombudsmand, et samråd eller andet. Han havde ikke noter fra mødet. Han gengav over for Lene Vejrum sin erindring om forløbet den 10. februar 2016.

Han har ikke øvrige oplysninger, som er af betydning for sagen.

Han blev foreholdt forsiden til notat om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende (ekstrakten side 5360) samt godkendelsesoplysningerne fra F2 om dette notat (ekstrakten side 5501) og adspurgte, om det endelige notat blev sendt til Udlændingestyrelsen. Han forklarede, at han ikke er bekendt med, at notatet skulle være blevet sendt. Det ville have været normal praksis, at det endelige notat blev sendt til Udlændingestyrelsen. Dette kan forklare den lidt mærkelige udtalelse fra Uffe Toudal under mødet den 10. februar 2016 om, at ”det så kun bliver den”, dvs. kun pressemeddelelsen. Han antager, at bemærkningen i notatet om, at der er nogle regler, der skal overholdes, gjorde, at notatet ikke kunne sendes.

Adspurgte om, hvorvidt han havde set en version af pressemeddelelsen før udsendelsen, forklarede han, at han havde set en forhåndsvarslet version af pressemeddelelsen, som Nils Bak havde rundsendt. Han havde herefter en snak med Lene Vejrum om, at pressemeddelelsen ikke

kunne stå alene, men kontakten med Line Skytte Mørk Hansen den 10. februar 2016 lukkede af for, at der ville komme mere fra departementet. Der var mange konkrete spørgsmål, der skulle afklares, og som Udlændingestyrelsen savnede svar på, herunder den nærmere betydning af de internationale forpligtelser. Efter instruksen forsøgte Udlændingestyrelsen at agere ved at gøre noget andet end det, de var blevet instrueret i, men Udlændingestyrelsen kunne ikke melde det åbent ud. Lene Vejrum, Ditte Kruse Dankert og Margit Sander Rasmussen var klar over, at man reelt gjorde noget andet end det, der var den strikte efterlevelse af instruksen. De var klar over, at man ikke undtagelsesfrit kunne skille par ad, selvom parrene have børn.

Adspurgt forklarede han, at han godt kan genkende, at der i sommeren og efteråret 2015 var særlig fokus på embedsmænds forpligtelser. I Udlændingestyrelsen var der en klar indstilling til, at situationen som følge af pressemeddelelsen skulle lovliggøres hurtigst muligt.

Adspurgt om, hvorvidt han er enig i, at Udlændingestyrelsen et stykke hen ad vejen efterlevede instruksen, bekræftede han dette. Dette var ikke ønskeligt.

Adspurgt om, hvorvidt nogen af hans medarbejdere var klar over, at han fandt ordren ulovlig, forklarede han, at forståelsen hos både Lene Vejrum og Ditte Kruse Dankert var, at man ville gøre alt for at agere lovligt i de sager, hvor der var noget på spil. Der kom ikke nogen til ham og sagde, at det var ulovligt. Han sagde til Lene Vejrum, at han mente, at det var ulovligt. Han husker ikke, om han sagde dette til Ditte Kruse Dankert.

Adspurgt om, hvorvidt han efter den 10. februar 2016 til den 24. februar 2016 havde kontakt med departementet, forklarede han, at han ikke husker at have haft nogen kontakt med departementet i denne periode.

Afdelingschef i Udlændinge- og Integrationsministeriet Frank Bundgaard mødte kl. 14.55 og blev gjort bekendt med vidnepligten og vidneansvaret.

Han blev endvidere orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne, og at optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Frank Bundgaard forklarede, at han i 2016 var afdelingschef for Boligafdelingen i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Han havde ikke noget at gøre med asylsager. Han refererede til Uffe Toudal. I forbindelse med regeringsomdannelsen i slutningen af 2016 blev Boligafdelingen ressortomlagt og var ikke længere en del af Udlændinge- og Integrationsministeriet.

Første gang han blev opmærksom på debatten om samlevende eller gifte asylpar, hvor den ene var mindreårig, var i januar 2016. Han hørte først noget om det på koncerndirektionsmødet den

10. februar 2016. Han deltog ikke i nogen drøftelser inden dette tidspunkt, og han var ikke involveret i pressemeddelelsen.

Han deltog ikke i noget formøde inden koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Det var et lidt pudsigt direktionsmøde. Mødet begyndte for sent. Man ventede på Uffe Toudal, Lykke Sørensen og ministeren. Kasper Højvang Kyed, Henrik Kyvsgaard og Henrik Grunnet var til stede. Han husker ikke, om Jonas From Soelberg og ministersekretæren var til stede, men han tror dog, at Jonas From Soelberg var til stede. Han tror, at Line Skytte Mørk Hansen var til stede og var med til at vente på Lykke Sørensen, Uffe Toudal og ministeren. Henrik Grunnet og Henrik Kyvsgaard sad til venstre for ham, og til højre sad Kasper Kyed. Da Lykke Sørensen, Uffe Toudal og ministeren kom ind, var der en stemning af, at der var nogen, der havde sagt noget grimt til hinanden. Man kunne se på kropssprog og ansigtsmimik, at der var sket noget. Man kunne især se på Lykke Sørensen, at hun så en anelse rystet ud. Hun så ud, som om hun havde været oppe at toppes med nogen. Der var ikke helt så tydeligt at se noget på Uffe Toudal og ministeren, men man kunne godt se, at de havde været med i diskussionen. Man kunne måske mest se dette på ministeren. Mødet gik i gang. Det blev hurtigt nævnt, at der nu var en større sag, idet alle flygtningepar, hvoraf den ene var mindreårig, skulle adskilles. Han husker ikke helt præcist, hvem der præsenterede, at dette skulle være linjen fremover. Han tror, at det var ministeren, der sagde, at dette skulle ske, men han husker det ikke præcist. Han kan dog nærmest ikke forestille sig, at andre sagde det. Ministeren sagde, at hun ikke kunne have mindreårige brude til at bo sammen med ældre mænd. Han husker ikke, om der blev talt om tvang under mødet. Det var, som om der var tale om et tidligere møde, der fortsatte. Der var en masse underforstået, og man fik ikke nogen overordnede linjer. Han husker ikke, at det blev foldet mere ud. Han husker, at Lykke Sørensen reagerede på det. Det var meget tydeligt, at hun havde brug for at markere, at det ikke gik rent juridisk i forhold til konventionerne. Lykke Sørensen sagde, at sagerne skulle behandles individuelt, og at der skulle være muligheder for undtagelser. Hun sagde meget tydeligt, at det ikke gik, at man havde en generel regel om, at alle skulle adskilles. Svaret herpå var et skuldertræk à la ”ja, det ved vi godt, at du mener”. Han tror ikke, at nogen som svar herpå sagde, at konventionerne selvfølgelig skulle overholdes. Han mener ikke, at der kom nogen diskussion under mødet. Der blev ikke lavet en aftale om, at noget skulle undersøges nærmere. Der var heller ikke nogen drøftelser om, at Udlændingestyrelsen havde brug for nogle retningslinjer. Der blev ikke talt om, hvorvidt en adskillelse var faktisk forvaltningsvirksomhed, men det var hans indtryk, at der var nogle drøftelser efter mødet, som han ikke deltog i. Ministeren var til stede under de drøftelser, som han har forklaret om.

Foreholdt forklaringen fra Kasper Højvang Kyed forklarede han, at han ikke husker, at der var nogen større drøftelse af spørgsmålet om faktisk forvaltningsvirksomhed, men i forbindelse med udmeldingen af, at barnebrude skulle adskilles, kan der godt have været elementer af denne drøftelse. Han husker det dog ikke. Han kan ikke komme i tanke om, hvorvidt Henrik Grunnet reagerede.

Efter at Lykke Sørensen havde tilkendegivet, at der skulle være rum for undtagelser, lå der i ministerens reaktion en tilkendegivelse gående ud på ”ja, ja, den diskussion tager vi ikke her.”

Under koncerndirektionsmødet var der ingen pressemeddelelse fremme. Det lå meget klart i luften, at man nu skulle gå videre, og at dette skulle eksekveres. I kanten af mødet, hvor alle var på vej ud af mødelokalet, sagde Uffe Toudal til Line Skytte Mørk Hansen, at hun skulle sørge for at orientere asylcentrene så hurtigt som overhovedet muligt. Han tror, at ministeren var med til hele mødet. Uffe Toudal og ministeren havde kontor på den anden side af gangen, og han overhørte Uffe Toudals besked til Line Skytte Mørk Hansen ude på gangen. Han blev ikke stående og hørte ikke, hvad der ellers foregik. Som han husker det, gik ministeren og Uffe Toudal væk sammen. Han tror, at Lykke Sørensen gik med, men han er ikke sikker. Han tror ikke, at Henrik Grunnet gik med, men han ved det ikke.

Han overværede ikke, at Inger Støjberg sagde til Lykke Sørensen, ”du kan godt lide barnebrude”. Han overværede flere gange efterfølgende, at ministeren sagde, at hun var klar til at ”tage en sag på det” eller ”det tager jeg gerne en sag på” og ”politisk er det her en rigtig god sag”. Han ved ikke, om hun sagde det under mødet den 10. februar 2016. Når han har hørt ministeren komme med disse udtalelser, har det været i koncerndirektionssammenhæng.

Foreholdt mailen den 10. februar 2016 kl. 14.26 fra ”us@us.dk” til ”us@us.dk” forklarede han, at han ikke erindrer, at drøftelserne om en 16-årig og 24-mand blev nævnt. Det var heller ikke relevant, idet det var en ubetinget retningslinje, at alle skulle skilles ad. Han husker det således, at ministeren sagde, ”det tager jeg gerne en sag på”. Han husker ikke, at ministeren sagde, at Lykke Sørensen godt kunne lide barnebrude, og det må have været sagt i en snævrere kreds.

Under mødet var der ikke nogen ud over Lykke Sørensen, der sagde, at man skulle overholde konventionerne. Der var ikke andre, der sagde, at de var enige med Lykke Sørensen. Han oplevede det, som om der var tale om en diskussion, der var begyndt før mødet og herefter fortsatte ganske kort under koncerndirektionsmødet, uden at der blev draget konklusioner under mødet. Der var ingen konklusion om, hvordan der skulle administreres, og der blev, som han husker det, ikke kommenteret på det. Hvis han selv havde skullet administrere på området, ville han have ”spidset ører” og tænkt grundigt over, hvordan han ville gøre dette.

Foreholdt Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 (ekstrakten side 100) forklarede han, at han sad med samme indtryk som det, der har fundet udtryk i mailen. Han oplevede det som ”et fedt”, om der var tale om en politisk udmelding eller en eksekveringsudmelding. Det var selvfølgelig klart en politisk udmelding, men han hørte ikke noget på mødet, som sagde, at det ikke også var en retningslinje for, hvordan der skulle ”køres videre” bagefter.

Foreholdt mail af 19. februar 2016 kl. 13.59 fra Lykke Sørensen til Merete Milo med kopi til Jesper Gori og Anna-Sophie Saugmann-Jensen (ekstrakten side 189) forklarede han, at han

ikke har noget kendskab til det længere forløb, der er beskrevet i mailen. Han husker ikke, at der på mødet den 10. februar 2016 blev drøftet noget om pressemeddelelsen, og der var heller ikke lagt op til dette.

I november 2016 nedskrev han et notat fra mødet ud fra, hvordan han huskede mødet. Han har medtaget notatet og vil gerne udlevere dette notat til undersøgelseskommissionen. Vidnet læste herefter følgende op:

”Direktionsmøde 10. februar 2016. Deltagerliste: Minister, Uffe, Henrik Kyvs-gaard, Lykke, Line og mig selv plus nogle, som jeg ikke kan huske. Bordrunde, ingen papirer. Alle flygtningepar, hvor den ene er mindreårig, skal adskilles frem-over. Lykke: Generel regel vil være i strid med konventionerne. Sagerne skal be-handles individuelt og med mulighed for undtagelser. Tydeligt, at spørgsmålet har været drøftet før. Ingen udtalt konklusion, men toget kører. Uffe bad Line om at sikre besked til asylcentre hurtigst muligt”.

Baggrunden for, at han lavede notatet, var, at der på dette tidspunkt var spørgsmål i Folketin-get. Han ledte efter sine noter, men havde imod sin sædvane ikke skrevet noget i sin notesbog, men havde derimod skrevet noget på papiret med dagsordenen, som han imidlertid ikke kunne finde. Han vurderede, at der var tale om et interessant forløb, og han mente derfor, at det var meget godt at skrive ned, hvad der var sket. Han havde en mavefornemmelse af, at det, der skete, havde potentiale til at blive noget større. Der var ikke nogen, der bad ham om at skrive noget ned.

Foreholdt dagsordenen til koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016 (ekstrakten side 203) forklarede han, at han ikke tror, at han har deltaget i dette møde. Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens ”Talepunkter om barnebrude” til brug for mødet (ekstrakten side 5374) forklarede han, at han har deltaget i møder, hvor ministeren har pointeret, at hun ”gerne tog sådan en sag”. Han mener ikke, at hun sagde det den 10. februar 2016, men ved en anden lejlighed. Ministeren sagde dette, før ombudsmanden kom med sin udtalelse.

Han tror ikke, at der på koncerndirektionsmøder har været nævnt noget om sagen før den 10. februar 2016. Ministeren deltog ikke i alle koncerndirektionsmøder. Han tror, at der på et al-mindeligt direktionsmøde i slutningen af januar 2016 blev nævnt noget om sagen efter den Fa-cebook opdatering, som ministeren lavede i januar 2016, men han husker det ikke nærmere.

Der var efterfølgende koncerndirektionsmøder, hvor der var diskussioner om de opgørelser, som kom, og som tegnede et lidt mindre slemt billede end det, der var blevet tegnet i pressen af ”gamle mænd med meget unge piger”. Det viste sig, at aldersforskellen ikke var så stor, som man havde fået indtryk af. Aldersforskellen var et argument for, at det politisk ”var en god sag”. Han husker, at ministeren på et senere møde sagde, at ”det vil hun gerne tage en sag på”.

Han husker ikke i øvrigt at have overværet drøftelser af betydning for sagen. Han har gennemset sin notesbog forud for afhøringen i undersøgelseskommissionen for at se, om der er oplysninger om den 10. februar 2016. Han vil læse sin notesbog igennem for at se, om der er relevante referater af andre koncerndirektionsmøder end mødet den 10. februar 2016.

Adspurgt om, hvorvidt ministeren flere gange sagde, at hun gerne ”ville tage en sag på det”, forklarede han, at han tror, at hun sagde det på flere møder, men det kan godt flyde lidt sammen med, hvad han har hørt ministeren sige i offentligheden. Der har ikke været større diskussioner om sagen på efterfølgende koncerndirektionsmøder.

Adspurgt om, hvad der foregik på de almindelige direktionsmøder, forklarede han, at der på disse møder blev orienteret om fælles administrative forhold og om, hvad der skete i ”andre hjørner af ministeriet”. Alle departementets afdelingschefer deltog i møderne. Herudover deltog for det meste Kasper Højvang Kyed og Henrik Kyvsgaard. Han tror, at sagen blev nævnt under et direktionsmøde efter Facebook opdateringen. Som udgangspunkt blev møderne holdt hver 14. dag.

Adspurgt om Henrik Grunnets reaktion, da Lykke Sørensen udtalte sig om, at der skulle foretages en individuel vurdering, forklarede han, at det så ud, som om Henrik Grunnet var enig med Lykke Sørensen. Henrik Grunnet nikkede eller tilkendegav i øvrigt med sit kropssprog, at han var enig.

Kl. 15.50 sluttede mødet.

Peter Mørk Thomsen
Formand

INSTRUKSKOMMISSIONEN

PROTOKOL

18. maj 2020

Protokol nr. 4

Den 18. maj 2020 kl. 9.00 blev Instrukskommissionen sat i lokale 003 i Retten på Frederiksberg, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var undersøgelseskommissionens medlemmer, landsdommer Peter Mørk Thomsen, advokat, ph.d. Torkil Høg og lektor, ph.d. Louise Halleskov, undersøgelseskommissionens udspørger, advokat Lars Kjeldsen, med advokat David Neutzsky-Wulff samt undersøgelseskommissionens juridiske sekretær dommer Rikke Plesner Skovby.

Som bisiddere var mødt:

Advokat Nicolai Mallet for Inger Støjberg

Advokat Frederik Kromann Jespersen for Mark Thorsen

Advokat Peter Breum for Sofie Odgaard, Adam Abdel Khalik og Anne Nygaard Just

Advokat Thomas Ryhl for Line Skytte Mørk Hansend

Advokat Søren Juul for Lykke Sørensen

Advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja for Jesper Gori

Advokat Lise Lauridsen for Nina Holst Christensen, Ditte Kruse Dankert, Carsten Madsen og Thomas Klyver

Advokat Pernille Backhausen for Uffe Toudal Pedersen

Advokat Morten Samuelsson for Lene Vejrum (til kl. 13.45)

Advokat Anders Valentiner-Branth for Henrik Grunnet

Advokat Jakob Lund Poulsen for Andreas Højmark Søndergaard, Margit Sander Rasmussen og Ronya Habo (fra kl. 11.45)

Advokat Peter Kragh for Jens Teilberg Søndergaard (til kl. 15.20)

Advokat Thomas Lindberg Brædder for Kristina Rosado

Advokat Stine Gry Johannessen for Anne-Sophie Kolding Saugmann-Jensen

Advokat Mikkel Holm Nielsen for Merete Milo (fra kl. 13.00)

Kl. 09.00 mødte Lykke Sørensen og bekræftede, at hun fortsat er ansat i staten.

Hun blev vejledt om, at hun ikke havde pligt til at udtale sig.

Hun blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Lykke Sørensen forklarede blandt andet, at hun blev uddannet jurist i 1993. Hun har haft det meste af sit arbejdsforløb i Justitsministeriets koncern; i politiet, anklagemyndigheden og Justitsministeriets departement. I 2014-2015 var hun centerdirektør i Udlændingestyrelsen med ansvar for den retlige behandling af asylansøgere og asylansøgninger, og hun var fra august 2015 til og med september 2017 afdelingschef i Udlændingeafdelingen i ministeriet. Aktuelt er hun ansat som centerdirektør i Kriminalforsorgen, og lige nu er hun desuden fungerende direktør.

Forevist organisationsdiagram af 1. marts 2016 forklarede hun, at Udlændingeafdelingen havde ansvaret for hele udlændingelovgivningen og således også reglerne om asylansøgers indkvartering. Koncernstyringsafdelingen havde ansvaret for den praktiske del af indkvarteringen på grund af økonomien. Derfor hørte opgaven omkring indkvartering primært til under Koncernøkonomi, mens Udlændingeafdelingen var inddraget som lovaftdeling.

Hendes nærmeste medarbejdere var de kontorchefer, der varetog de forskellige områder i Udlændingeafdelingen, og i denne sag var det Jesper Gori. Hendes nærmeste overordnede var departementschefen.

Hun havde en del kontakt med ministeren, fordi der i denne periode var stor fokus på udlændingeområdet. Få dage efter, at hun tiltrådte sin stilling i Udlændingeafdelingen, gik der asylansøgere på motorvejene. I den periode, hun sad i afdelingen, var der desuden et stærkt politisk ønske om en stram udlændingelovgivning – både fra regeringen og store dele af Folketinget.

Hun havde et fint professionelt forhold til både ministeren og departementschefen, og de havde gensidig respekt for hinandens roller.

I samarbejdet med Udlændingestyrelsen havde hun primært kontakt med vicedirektørerne, men af og til havde hun også kontakt med direktøren. Lene Linnea Vejrum sad med indkvarteringen af asylansøgere og lovgivningen i denne forbindelse i styrelsen, og det var hende, hun havde kontakt med i forbindelse med denne sag.

Helt generelt opererede de med et armslængdeprincip i ministeriet, og de var derfor ikke involveret i den konkrete sagsbehandling. Det var alene i forbindelse med humanitær opholdstilladelse, at kompetencen til at træffe afgørelse lå i ministeriet. Hun har aldrig oplevet, at ministeriet har blandet sig i konkrete sager på andre områder.

Gennem sin tidligere stilling som asylchef, hvor hun havde sin daglige gang i Sandholmlejren, havde hun et sporadisk kendskab til indkvartering af asylansøgere, men det var ikke hendes

område. Hun vidste, at man indkvarterede et par hver for sig, i tilfælde hvor den ene var under 15 år, men hun havde ikke kendskab til, hvad man gjorde med dem, der var mellem 15 og 18 år.

Foreholdt mail af 22. januar 2016 kl. 17.58 fra Janus Sejersen Laursen til Lars Fogt med en beskrivelse af hidtidig praksis, som den 26. januar 2016 blev videresendt til flere i ministeriet (ekstrakten side 5352), gentog hun, at hun ikke havde kendskab til, hvordan man behandlede de par, hvor den mindreårige var mellem 15 og 18 år, forud for februar 2016, og hun ved ikke, om operatørerne levede op til deres ansvar i forhold til at foretage indberetning. Det havde hun ikke noget med at gøre.

Foreholdt Inger Støjbergs Facebook opslag af 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) forklarede hun, at hun husker, da opslaget blev til, men hun er ikke sikker på, at hun har set det. Da det blev skrevet, var hun og ministeren på en tjenesterejse til Bruxelles i forbindelse med en debat i Europa-Parlamentet om smykkebogen. På vej hjem talte ministeren med sin særlige rådgiver om de historier om såkaldte barnebrude, der var i medierne. Ministeren ville lave et opslag om, at det skulle stoppes. Dengang troede hun faktisk, at det vedrørte personer under 15 år. Hun var ikke inde over formuleringen af Facebook opslaget. Det var hun generelt ikke.

Opslaget gav hende ikke anledning til overvejelser, men der gik jo en sagsbehandling i gang i Koncernøkonomi. Det eneste, hun gjorde, var, at hun samme aften kontaktede Jesper Gori og fortalte, at der godt kunne komme noget om det, hvorfor de skulle følge lidt med.

Forevist artikel i Information den 27. januar 2016 kl. 14.36 med overskriften ”Elleman stopper blåstempling af mindreåriges ægteskab” (ekstrakten side 28) forklarede hun, at hun ikke husker, om der var en koordination mellem ministerierne om udmeldingerne på dette område. Hun tror, at der har været en eller anden form for kontakt. På et senere tidspunkt drøftede de med Udlændingestyrelsen, om det ville have indflydelse på spørgsmålet om familiesammenføring, hvis man ændrede disse regler. Det var i den forbindelse, at notatet af 11. februar 2016 om Social- og Indenrigsministeriets arbejde vedrørende anerkendelse af udenlandske ægteskaber mv. (ekstrakten side 126) blev udarbejdet. I dag husker hun dog ikke dette forløb i detaljer.

Hun kan godt i slutningen af januar eller begyndelsen af februar have deltaget i møder i ministeriet om indkvarteringen af de omhandlede par, men hun husker det ikke nærmere i dag. Hun har deltaget i mange møder om emnet, og hun kan i dag ikke huske hvornår. Hun mener ikke, at hun var involveret i høringen af operatørerne den 26. januar 2016 (ekstrakten side 62). Fordi det angik indkvartering, ville det også naturligt have været Line Skytte Mørk Hansens afdeling, der havde opgaven.

Foreholdt høringssvarets indhold (ekstrakten side 62) forklarede hun, at hun ikke husker at have set høringssvaret forud for forberedelsen af denne sag, men hun er ikke sikker. Hun tror, at undersøgelsen var en aftale mellem Koncernstyringsafdelingen og Udlændingestyrelsen i forlængelse af ministerens Facebook opslag, men det er hun ikke sikker på. Hvis det var ministeren, der bestilte høringen, vil hun tro, at ministeren fik notatet eller eventuelt en sammenfatning af indholdet.

Den opfølgende høring af 28. januar 2016 (ekstrakten side 66) mener hun heller ikke, at hun havde kendskab til. Det kan godt være, at høringssvaret har været vedhæftet notater eller lignende, men hun husker det ikke i dag. På dette tidspunkt var opfattelsen, at det var nogle meget unge kvinder, der var gift med meget ældre mænd.

Man kunne også se langt senere i forløbet, at det havde en betydning, hvor stor aldersforskellen var. Det var et blandt mange elementer, man skulle lægge vægt på i forbindelse med at tage stilling til, om der kunne ske adskillelse. Generelt er der en mindre indikation på, at forholdet ikke har været frivilligt, hvis der er lille aldersforskel, end hvis det f.eks. er en 16-årig, der er gift med en 64-årig. Det var noget, der begyndte at tegne sig relativt tidligt i forløbet for de af dem, der overvejede, hvordan rammen for det skulle være. Det var et udtryk for en almindelig juridisk refleksion over, hvad der havde betydning i forhold til ikke mindst Danmarks internationale forpligtelser. På dette tidspunkt var de ikke klar over, hvordan rammen skulle være, men det fik langt senere en betydning. Hun tror ikke, at det var så langt på dette tidspunkt, at de så på andre retlige referencerammer, men de konstaterede relativt hurtigt, at der ikke rigtig var nogen vejledning vedrørende kongebrev. Deres overvejelser var baseret på deres almindelige kendskab til udlændingeområdet, som de sad med til hverdag, og de havde derfor ofte anledning til at dykke ned i de internationale forpligtelser.

I Udlændingefdelingen var opgaverne i forbindelse med sagen og drøftelserne, at de på den ene side skulle bistå ministeren med det, hun gerne ville, og på den anden side skulle de se på den retlige ramme.

Foreholdt mail af 26. januar 2016 kl. 10.37 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Henrik Grunnet (ekstrakten side 20-21), hvoraf fremgår blandt andet, at Udlændingestyrelsen vil føje til deres retningslinjer, at en mindreårig under 15 år aldrig vil kunne indkvarteres sammen med en myndig ægtefælle, forklarede hun, at hun ikke ved, hvilke retningslinjer der henvises til. Hun kan ikke vurdere, om det var allerede eksisterende eller fremtidige retningslinjer, der blev henvist til.

Foreholdt notat om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige, der ved mail af 27. januar 2016 kl. 17.13 blev sendt fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 30-31), forklarede hun, at hun i dag ikke husker notatet, men hun kan se, at det har været forbi hendes afdeling. Hun tror, at de på et tidspunkt var inde over notatet, som de formentlig fik via Koncernøkonomi. Formentlig har de set på den retlige del af det. Hun ved ikke, om ministeren har modtaget notatet, men det vil hun tro. Hun vil tro, at notatet er bestilt af Koncernøkonomi, men ved ikke, om det skete på vegne af ministeren. Hun ved ikke, hvad ideen med notatet var, men antageligvis var det at få et overblik over den gældende praksis. Der var ikke i departementet særlig stort kendskab til, hvordan man i praksis indkvarterede asylansøgere.

Den version af udkastet til notatet, som Jesper Gori sendte til sig selv den 27. januar 2016 kl. 17.40 (ekstrakten side 37ff.), med bemærkninger, var oprettet på Koncernøkonomis brevpapir, fordi sagen var deres. Det var derfor Koncernøkonomis udkast – formentlig med Udlændingestyrelsens bidrag – som de arbejdede videre med. Udlændingefdelingen var lovaftalende og blev derfor inddraget mere og mere. Det blev på den baggrund også deres sag. Hun går ud fra,

at de blev inddraget, fordi Koncernøkonomi ville have en vurdering af, om det var i overensstemmelse med reglerne. Hun tror ikke, at hun var involveret i den første gennemskrivning af notatet. Det var nok Jesper Gori. På et tidspunkt blev også en yngre fuldmægtig involveret i sagen.

Foreholdt Jesper Goris mail til sig selv, hvori han anførte ”evt. tilføjelse om retten til familieliv ved længerevarende ophold”, og adspurgt til, om hun ved, hvad denne bemærkning henviste til, forklarede hun, at det bliver et gæt, men hun vil tro, at det handlede om, at hvis man havde opholdt sig lidt længere i asylsystemet og ikke var fyldt 18 år, kunne det også have betydning. Sammenholdt med den forudgående sætning, hvor Jesper Gori henviste til barnets tarv, vil hun tro, at det var overvejelser om, at der ud over hensynet til barnets tarv og Børnekonventionen var spørgsmål i relation til EMRK artikel 8.

Foreholdt, at der i denne version af notatet var indsat en ny bullet om Udlændingestyrelsens initiativer vedrørende mindreårige over 15 år, og at der samme sted var indsat en kommentar om at vende udgangspunktet om (ekstrakten side 41), forklarede hun, at hun ikke tror, at hun kendte afsnittet på dette tidspunkt. Hun ved ikke, hvem der satte kommentaren ind. Hun tror dog, at det relaterede sig til det spørgsmål, der også opstod senere; om de pågældende som udgangspunkt kunne adskilles, hvorefter der blev indledt sagsbehandling, eller om sagsbehandlingen skulle indledes, allerede inden parrene blev adskilt.

Jesper Gori havde en fortid på indkvarteringsområdet i Udlændingestyrelsen, og han kendte derfor mere til området i praksis end de øvrige i ministeriet.

Adspurgt, om de i den indledende fase havde overvejelser om betydningen af aldersforskellen, forklarede hun, at det indgik i deres drøftelser. De havde ikke – i hvert fald slet ikke på dette tidspunkt – noget endeligt svar på, hvor stor aldersforskellen skulle være. Hun vil i dag stadig ikke kunne sige, hvor den præcise grænse går, for der skal lægges vægt på en række elementer, hvilket også fremgik af det, der kom senere. Jo større aldersforskellen var, des større betydning skulle det tillægges. Hvis aldersforskellen var mindre, var der mindre tegn på, at det skulle være et særligt problem, eller at forholdet ikke skulle være frivilligt. De brugte ikke ordet tvang ret meget. De talte også om, at det, man ønskede, var et ”pusterum”. Det var de elementer, de kredsede om, og et af elementerne var aldersforskellen. Hvis manden var over 30 år, begyndte det at blive et væsentlig element i vurderingen. Adspurgt, om aldersforskellen begynder at få en tiltagende vægt, når manden er 25-30 år, forklarede hun, at hun ikke kan sige det præcist, men at det deromkring begyndte at få en anden vægt end tilfælde, hvor parret var næsten jævnaldrene.

Foreholdt mail af 28. januar 2016 kl. 16.47 fra Jesper Gori til hende med et revideret udkast til notatet, der nu var benævnt ”notat om indkvartering af mindreårige udlændinge, der indrejser sammen med personer, som angives at være ægtefælle eller samlever” (ekstrakten side 55ff.), forklarede hun, at ”Merete” var Merete Milo, der var souschef i familiesammenføringskontoret og stort set intet havde med denne sag at gøre. ”Anna-Sophie” var identisk med Anna-Sophie Kolding Saugmann-Jensen, der var fuldmægtig og havde en hel del med sagen at gøre. Hun var blandt andet med til at skrive det notat om de internationale forpligtelser, der kom efterfølgende. Den grænse, der ifølge mailen var ”svær at sige noget klart og fast om”, var, hvornår man kunne sige, at parrene skulle adskilles. Det var det, de begyndte at kredsede om. Drøftelserne

foregik ikke kun på skrift. De holdt rigtig mange møder om problemstillingen, men hun kan ikke huske møder om præcis dette notat. Hun har med sikkerhed været inddraget i drøftelserne om notatet. Hun husker ikke, om dette var første gang, at hun så udkastet, men det var det nok. Der ville normalt ske en del indledende sagsbehandling, inden hun fik sådan noget.

Lykke Sørensen blev foreholdt, at det af udkastets side 4 (ekstrakten side 59) fremgår blandt andet:

”Det vurderes, at der er tale om et sagligt hensyn, hvis indkvartering af mindre-årige i asylsystemet generelt sigter mod at undgå situationer, hvor et barn som følge af myndighedernes faktiske forvaltningsvirksomhed risikerer at blive tvunget til et samliv i strid med barnets egen frie vilje og barnets bedste. Det indgår i vurderingen, at der er tale om en tidsmæssigt afgrænset periode, indtil barnet meddeles opholdstilladelse eller skal udrejse.”

Baggrunden for dette var formentlig den helt almindelige juridiske vurdering af, at det vil være et sagligt hensyn, hvis formålet med adskillelsen er at undgå, at en person tvinges til et samliv. Forespurgt, om notatet tager stilling til, hvordan man skal afdække dette forhold, forklarede hun, at hun ikke husker, om notatet tog hensyn til det sagsbehandlingsmæssige. Generelt skal man tale med nogen eller indhente dokumenter, herunder fra operatørerne, for at finde ud af det.

Hun husker ikke i dag, hvem der fik ideen til at ”vende udgangspunktet om”, som det er anført i kommentaren til beskrivelsen af den eksisterende ordning samme sted i notatet (ekstrakten side 59). I kommentaren rejses det som et spørgsmål. Hun havde ikke som sådan en holdning til det. Deres opgave var at afdække, om ministerens ønske om at adskille alle par var en mulighed. Over for det stod en vurdering af de retlige rammer for en sådan ordning. Som det også fremgik af det notat om Danmarks internationale forpligtelser, der kom senere, var spørgsmålet blandt andet, om de allerede ved indkvarteringen kunne adskille parrene, hvorefter der gik en sagsbehandling i gang, eller om der ville være tilfælde, hvor der allerede ved indkvarteringen var omstændigheder i sagen, som gjorde, at de ikke kunne skilles ad. Diskussionen var – som hun opfattede det her – om en sådan adskillelse i udgangspunktet kunne lade sig gøre eller ikke.

Foreholdt, at det i notatet var anført, at det indgik i vurderingen, at adskillelsen var tidsmæssigt afgrænset til asylperioden, forklarede hun, at asylperioden på dette tidspunkt givetvis var længere end normalt, da der var omkring 18.000 indkvarterede asylansøgere. Adspurgt, hvor lang asylprocessen var, forklarede hun, at den gruppe, der ankom på dette tidspunkt, i stort omfang var fra Syrien. Disse personer skulle have opholdstilladelse, lige så snart man havde identificeret, hvor de kom fra. Nogle ansøgere, der kom fra andre lande, kunne være i systemet i længere tid. Hun ved ikke, hvor lang processen var, men det havde betydning, om det var fire måneder eller to år. Hun tror, at en undersøgelse af asylperiodens længde indgik i senere overvejelser.

Hun blev foreholdt, at det ligeledes var anført i notatet (ekstrakten side 59), at:

”Udmøntning af Udlændingestyrelsens faktiske forvaltningsvirksomhed i forhold til indkvartering af asylansøgere i den periode, hvor den pågældende er omfattet

af styrelsens forsørgelsespligt, er underlagt almindelige forvaltningsretlige grundsætninger om saglighed og lighed.”

Dette afsnit var en understregning af, at der i udgangspunktet var tale om faktisk forvaltningsmyndighed, men også at de helt almindelige forvaltningsretlige grundsætninger var gældende. Det betyder, at man ikke kan sige, at bare fordi man f.eks. er rødhåret, skal man bo hver for sig eller lignende.

Der var meget klare forarbejder om, hvad der var faktisk forvaltningsvirksomhed i relation til indkvartering. På et tidspunkt nåede både de og Udlændingestyrelsen frem til, at adskillelse af parrene – uanset forarbejdernes ordlyd – var så indgribende, at der var tale om en forvaltningsretlig afgørelse, hvilket indebar krav om blandt andet partshøring. Adspurgt, om adskillelse helt kan sidestilles med den indkvartering, der er omtalt i forarbejderne, forklarede hun, at der er mange situationer, hvor man af forskellige årsager beslutter, at en person skal være et andet sted. Udgangspunktet er faktisk forvaltningsvirksomhed. Det fremgår af forarbejderne, hvor der ikke er taget stilling til alle mulige og umulige eksempler. Der kunne f.eks. også være tale om en situation, hvor man adskilte et barn fra sine forældre eller lignende.

Hun opfattede det ikke sådan, at de i notatet tog stilling til sondringen mellem faktisk forvaltningsvirksomhed og en afgørelse, men nærmere at der var tale om en beskrivelse, og selvom der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed, skulle det være sagligt.

Adspurgt, om der ikke, når noget skal være sagligt begrundet, skal være en eller anden form for evidens for de faktiske forhold, man henviser til, forklarede hun, at de ikke her sagde, at der var tale om tvang, men at adskillelse skulle være i overensstemmelse med barnets tarv. Det var derfor, at det blev stillet som et spørgsmål: Kunne man vende det om? Var det muligt? Det var den diskussion, de havde.

Lykke Sørensen blev foreholdt notatets side 5 (ekstrakten side 60), hvoraf fremgår blandt andet:

”Også i øvrigt vurderes det, at der er meget vide rammer for styrelsens indkvarteringsvirksomhed på asylområdet, så længe der varetages saglige hensyn. Det gælder også i forhold til retten til familieliv, der normalt ikke vil indeholde en særlig forpligtelse, som begrænser råderummet ved vurderingen af, hvor indkvartering i forbindelse med asylprocessen skal ske.”

Og kommentaren til den sidste sætning, der lyder:

”Kære Lykke. Jeg foreslår, at afsnittet udgår – jeg tror ikke, at vi særskilt skal fremhæve denne vurdering, som volder mig en anelse uro.”

Hun ved ikke, hvorfor afsnittet i notatet var formuleret sådan, og der var jo også et forslag om, at det ikke skulle være der. De har formentlig drøftet den uro, som ophavsmanden til kommentaren – formentlig Jesper Gori – havde, men det husker hun ikke i dag. De to elementer, der var nævnt i dette afsnit i notatet, var netop de elementer, de også senere var ret meget omkring: Børnekonventionen og EMRK artikel 8. At det på dette tidspunkt – uden at de havde undersøgt

forholdene nærmere og foretaget den endelige vurdering – var anført, at der var meget vide rammer, tror hun ikke, at de kunne skrive under på. Kommentaren var formodentlig en advarselsslampe til hende om, at hun skulle være særligt opmærksom på dette. Hun husker dog ikke i dag, at de har talt om det. De var i en meget tidlig fase, og det var begrænset, hvad de vidste om rammerne på dette tidspunkt.

Foreholdt sin mail af 9. marts 2016 kl. 08.30 til Jesper Gori (ekstrakten side 438), hvor hun anførte blandt andet, at beslutningen om adskillelse i hendes verden nærmede sig en afgørelse, forklarede hun, at hun tror, at der var en løbende drøftelse i tiden mellem notatudkastet og denne mail, og hun vil ikke helt udelukke, at det også var initieret af Udlændingestyrelsen selv. Der var – trods de klare forarbejder – nogle drøftelser om, hvorvidt man i denne situation kunne holde fast i, at det var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed. Hun kan dog ikke tidsfæste nærmere, hvornår det gik op for hende.

Foreholdt sin mail af 28. januar 2016 kl. 18.08 til Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 5354), hvori hun anførte, at hun havde ladet afsnittet stå, men var enig med Jesper Gori i, at det ikke skulle adresseres særskilt i notatet, forklarede hun, at hun ikke husker drøftelserne, men henviste til det, der var anført i mailen.

Hun husker ikke, om det endelige notat af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5360) blev forelagt for eller drøftet med departementschefen, inden det blev lagt til godkendelse i F2. Det var forskelligt, om de drøftede noget sådant, inden de gik videre. Der kunne være situationer, hvor det var nemmest, men der kunne også være situationer, hvor det var nemmest at aflevere et notat med en bemærkning på forsiden om, at der var noget, de skulle drøfte. Departementschefen var ikke jurist, og derfor var der situationer, hvor det kunne være bedre at lægge det samlede notat til ham, så han havde mulighed for at læse det igennem. Hvis det er lagt til ministeren, har det også være lagt til departementschefen. Hun husker ikke, om der var en drøftelse med departementschefen om indholdet, eller om notatet kom tilbage med kommentarer eller rettelser. Det var Koncernøkonomis notat, og det var derfor ikke sikkert, at det ville komme tilbage til hende i første række. Hvis det var kommet tilbage med større problematikker, ville de sikkert være blevet inddraget, men hun husker det ikke. Hun husker ikke, om ministeren havde bemærkninger til notatet, eller om det blev gennemgået med ministeren.

Hun husker ikke notatet ret tydeligt, og hun husker heller ikke, at der blev refereret til det i den efterfølgende sagsbehandling. Hun ved ikke, om notatet er sendt til Udlændingestyrelsen.

Adspurg om forløbet fra den 2.-9. februar 2016 forklarede hun, at hun i denne periode – som hun husker det – alene var sporadisk involveret i sagen. Der var et stærkt ønske fra ministeren om at kunne gå ud og markere, at nu skulle det her høre op. Derfor var der nogle drøftelser om, hvad en ordning kunne gå ud på. De havde nogle relativt korte, uformelle drøftelser med Justitsministeriet op mod den 9.-10. februar 2016, men hun husker ikke de præcise datoer.

Foreholdt det udkast til pressemeddelelse, som Sarah Andersen den 9. februar 2016 kl. 13.58 sendte til hende og Jesper Gori (ekstrakten side 86-88), forklarede hun, at hun ikke ved, hvem der iværksatte udarbejdelsen af pressemeddelelsen, men hun vil tro, at det var ministeren, der ønskede at melde ud. Hun ved ikke, hvem der var involveret i udarbejdelsen, før hun og Jesper

Gori fik den, og hun ved ikke, hvad der lå til grund for formuleringen af udkastet til pressemeddelelsen. De havde ikke vurderet citatet fra ministeren, inden de modtog denne mail. De danske normer og regler, som ministeren refererede til, var vel ministerens opfattelse af danske normer og regler, og som gik ud på, at f.eks. en 17-årig ikke boede sammen med en 22-årig. Selv kender hun ikke til danske regler, der forbyder et sådant samliv. Ministerens tilgang til det var, at ministeren var en slags forældremyndighedsindehaver. Det var under hendes ansvar, at de mindreårige var indkvarteret, og de skulle have mulighed for at få et pusterum. De kom fra en kultur, hvor ægteskaber – i ministerens verden – var arrangerede, og nu skulle de have lov til at komme til et land, hvor de kunne vælge frit. De havde mange drøftelser om, hvordan man lever i Danmark, og hvordan unge mennesker lever i Danmark – ikke bare på dette tidspunkt, men også langt senere i forløbet.

Hun deltog ikke selv i drøftelserne med ministeren den 9. februar 2016. Hun var ikke i ministeriet den eftermiddag. Hun ved, at der blev holdt et møde senere om eftermiddagen, men hun deltog ikke. Hun tror, at det indtil senere samme aften var Jesper Gori, der håndterede det.

Lykke Sørensen blev foreholdt følgende afsnit i udkastet til pressemeddelelse (ekstrakten side 87):

”I sager om mindreårige asylansøgere mellem 15-18 år vurderer Udlændingestyrelsen i hver enkelt sag, om den pågældende skal indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever. Det sker på baggrund af vurderinger fra operatørens børnefaglige personale, samt værtskommunens evt. faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der vil være bedst for den mindreårige asylansøgers af hensyn til barnets tarv.”

Hertil forklarede hun, at det anførte var en beskrivelse af gældende praksis. Adspurg, hvori forskellen i forhold til den nye ordning, der var beskrevet i dette udkast, bestod, forklarede hun, at den nye ordning i dette udkast var beskrevet således, at der som udgangspunkt skulle ske adskillelse, med mindre det ville stride mod barnets tarv. For at finde ud af, om der var hensyn til den mindreåriges tarv, var man nødt til at behandle sagerne. Denne version af pressemeddelelsen forudsatte således, at der skulle foretages en individuel vurdering.

Ministerens udtalelse i pressemeddelelsen om, at ”vi skal selvfølgelig sikre, at unge piger ikke bliver tvunget til at leve i et forhold på danske asylcentre mod deres vilje”, hvilede på en opfattelse af, at kvinderne kom fra systemer, hvor de ikke selv havde lov til at vælge deres ægtefælle. Det var en generel formodning. Der var ikke foretaget en egentlig undersøgelse af det. Hun tror, at der en enkelt gang flere år tidligere var lavet en undersøgelse om tvangsægteskaber, men den indgik hende bekendt ikke på dette tidspunkt.

Det, der var anført om indkvartering på hver sit værelse, men på samme asylcenter, i tilfælde hvor det ikke var muligt at adskille et par, var en overvejelse, de havde på et tidspunkt. De kom senere frem til, at denne fremgangsmåde ikke kunne ”reparere på det”, hvis der var hensyn til EMRK eller Børnekonventionen. Hun tror, at det var lavet efter ministerens opfattelse af, at det grundlæggende handlede om, at parrene ikke måtte ”dele seng og bord”. De overvejede denne løsning, hvor man bevarede hovedordningen med adskillelse, men så ikke adskilte visse par på hver sit center, men på hver sit værelse. Det var ministerens ønske. Ministeren havde som sagt

den tilgang, at hun var en slags forældremyndighedsindehaver, fordi de mindreårige var indkvarteret under hendes ansvar, og at hun derfor kunne bestemme, hvordan de skulle leve. Hvis de sagde til ministeren, at parrene ikke kunne skilles ad, sagde ministeren, at så måtte de skilles ad, således at de boede på samme asylcenter, men ikke på samme værelse. Hun ville give den mindreårige et pusterum, og hvis hun ikke kunne give det ved at adskille dem helt, ville hun gøre det på denne måde.

Foreholdt, at en person under 18 år, der er gift, i lovens forstand er myndig, forklarede hun, at det fortalte de ministeren. De henviste ikke til værgemålsloven, men de fortalte hende, at det ikke forholdt sig sådan, at hun var en slags forældremyndighedsindehaver. Det var dog fortsat den holdning, ministeren havde.

Foreholdt Jesper Goris mail af 9. februar 2016 kl. 14.44 med forslag til ændringer (ekstrakten side 89-91) forklarede hun, at hun ikke ved, om udkastet til pressemeddelelse var forbi andre i ministeriet forud for Jesper Goris rettelse. Hun har heller ikke kendskab til, om de øvrige adressater på mailen diskuterede det i mellemtiden. Hun har ikke deltaget i noget. Hun kender ikke baggrunden for de ændringer, Jesper Gori indsatte. Han kan godt have fortalt hende om det, men det husker hun ikke.

Hun husker ikke, at hun talte med Jesper Gori efter mødet i ministeriet kl. 15.30, eller at han fortalte hende, hvad der skete på mødet, men hun talte med departementschefen senere på aftenen.

Lykke Sørensen blev foreholdt det udkast, som Jesper Gori kl. 16.13 (ekstrakten side 93-94) sendte til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen og hende, og hvori afsnittet om den tidligere praksis var taget ud, ligesom beskrivelsen af den fremtidige praksis var ændret til noget svarende til det, der blev den endelige pressemeddelelse. Hun forklarede, at hun tror, at det var første gang, at det kom ind i overvejelserne, at de par, der allerede var indkvarteret sammen, skulle adskilles. Dette spørgsmål havde indtil da stået åbent. Hun er ikke sikker på, om der var en drøftelse om, hvorvidt det alene skulle gælde for fremtidige indkvarteringer, eller om det tillige skulle gælde for dem, der allerede var indkvarteret på danske asylcentre. Her blev det i hvert fald klart, hvad der ønskedes. De par, der allerede var indkvarteret sammen, gav ikke anledning til særlige diskussioner den 9.-10. februar 2016. Det var en del af den generelle problemstilling.

Hun ved ikke, hvad der skete i tiden mellem dette udkast og det udkast, Jesper Gori kl. 17.23 sendte til blandt andre Uffe Toudal Pedersen og hende (ekstrakten side 95-96), og som var "søgt tilrettet efter aftale med Uffe". På dette tidspunkt var hun stadig ikke i ministeriet. Hun var væk hele eftermiddagen. Der var selvfølgelig en grund til, at det blev rettet, men hun husker ikke, at hun er blevet orienteret om baggrunden herfor. Denne skrivning, hvorefter det var den "absolutte hovedregel", at ingen mindreårig måtte indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever, og at ordningen skulle administreres ud fra "nødvendige menneskelige hensyn, bl.a. hensynet til barnets tarv", har hun ikke været med til at diskutere. Efter hendes opfattelse er den sidste sætning helt afgørende. Det er en klar markering af, at der er en hovedregel, men at der også er undtagelser.

Lykke Sørensen blev foreholdt sin mail samme dag kl. 21.14 til Jesper Gori (ekstrakten side 97), hvoraf fremgår:

”Jeg forstår på Uffe, at Inger og Mark ikke kan tilslutte sig forslaget. Det er vist stadig ønsket, at der ikke skal være en kattelem. Jeg har talt med Uffe om, at vi skal søge hurtigt i morgen tidlig at vende sagen med Nina på ny. Jeg håber, at vi kan fange hende ved 9-tiden i morgen.”

Hun forklarede, at de lige op til dette tidspunkt – hun husker ikke, om det var i dagene forud for den 9. februar eller samme dag – havde etableret kontakt til Justitsministeriet. Hun husker ikke, om det var Jesper Gori eller hende selv, der havde den første kontakt med Nina Holst-Christensen. Mailen sendte hun i forlængelse af, at hun blev ringet op af Uffe Toudal Pedersen, der fortalte, at der havde været et forløb, og hun havde også set, at der havde været en tilretning tidligere på dagen. Uffe Toudal Pedersen meldte det tilbage til hende, som hun skrev; at Inger og Mark ikke kunne være med på det forslag. De ønskede fortsat ikke, at undtagelsen skulle være der. Det, de drøftede på dette tidspunkt, var både selve ordningen og udformningen af pressemeddelelsen. Pressemeddelelsen var en pressemeddelelse, men de ønskede, at den skulle beskrive ordningen. Det, de drøftede, var fortsat ordningen. Derfor relaterede hendes mail sig både til, om man i pressemeddelelsen skulle have en beskrivelse af den fulde ordning, men også til selve ordningen. Når hun anførte i mailen, at ministeren ikke ønskede en kattelem, betød det, at ordningen skulle være undtagelsesfri. Det var ministerens stærke ønske.

Det var formentlig hende, der besluttede, at de skulle række ud til Justitsministeriet. Det er altid en god ide, når et tiltag rejser spørgsmål efter menneskerettighedskonventionen. Hun husker ikke, om det var hende eller Jesper Gori, der havde kontakten med ministeriet den 9. februar 2016. Kontakten med Justitsministeriet var generelt ret uformel, fordi de stort set sad op og ned ad hinanden. Når hun gik fra sit kontor til departementschefen eller ministersekretariatet, gik hun stort set lige forbi Nina Holst-Christensens kontor. Det afhang af spørgsmålet, hvor formel kontakten var. Hendes egen kontakt til Justitsministeriet var i denne fase kun til Nina Holst-Christensen, men generelt var der også kontakter på kontorchef- og fuldmægtigniveau.

Hun blev foreholdt beredskab fra 2017 om tidspunktet for Justitsministeriets involvering i sagen om adskillelse af asylansøger-par (ekstrakten side 3574), hvorefter fremgår blandt andet:

”Meldingen i forbindelse med den mundtlige drøftelse den 9. februar var den samme, som Justitsministeriet også senere tilkendegav skriftligt: At det kræver en konkret og individuel vurdering, før asylansøger-par kan skilles ad.”

Hertil forklarede hun, at hun ikke husker, om hun deltog i drøftelserne med Justitsministeriet den 9. februar 2016. Det kan hun godt have gjort. Det spørgsmål, de forelagde for Justitsministeriet, var, at der helt generelt var en udfordring i forhold til menneskerettighedskonventionen, og om man kunne lave en ordning, der var absolut. Der kom det svar tilbage, som de godt selv kunne regne ud. Det er dog altid godt at få Justitsministeriets bekræftelse. Det kunne ikke være en absolut ordning. Der skulle være mulighed for undtagelser, og for at finde ud af det skulle der være en konkret vurdering af de enkelte sager. De havde nogle helt, helt overordnede drøftelser om de momenter, der skulle indgå i en sådan vurdering, men hun husker ikke, om det var allerede den 9. februar. Da hun fik tilbagemeldingen fra Justitsministeriet, foretog hun sig ikke noget før senere på dagen. Da hun fik forelagt udkastet til pressemeddelelse, indgik drøftelserne med Justitsministeriet, men hun husker ikke, om ministeren eller departementschefen fik

en direkte redegørelse om meldingen fra Justitsministeriet. Hun tror ikke, at de i den første kontakt til Justitsministeriet sondrede mellem de par, der allerede var indkvarteret på danske asylcentre, og de par, der i fremtiden ville ankomme til Danmark.

Det var hende, der havde mødet med Nina Holst-Christensen den 10. februar 2016. Hun tror, at hun gik forbi Nina Holst-Christensens kontor som stort set det første, hun gjorde, da hun mødte på arbejde. Hun tror, at Jesper Gori tillige deltog i mødet. Fra Justitsministeriet var det formentlig alene Nina Holst-Christensen, der deltog. Den problemstilling, hun forelagde for Justitsministeriet, var, at der dagen forinden havde været en drøftelse i ministeriet, og at ministeren fortsat ikke ønskede undtagelser til reglen om adskillelse. Det var ikke nogen lang drøftelse, de havde. Hun tror nærmest, at hun og Nina lagde ordene i munden på hinanden. De sagde begge, at uanset ministerens ønske om en undtagelsesfri ordning kunne det ikke blive sådan. Justitsministeriet bekræftede således igen, at ordningen ikke måtte være undtagelsesfri. Hun tror, at Nina spurgte, om der var behov for en officiel melding fra Justitsministeriet – altså en melding, der havde været omkring ministeren – men det var ikke nødvendigt på dette tidspunkt.

Hun husker ikke, hvad hun gjorde umiddelbart efter mødet med Nina Holst-Christensen. Hun skrev ikke et notat, og hun bad heller ikke Jesper Gori om at gøre det. Det gjorde hun ikke, fordi det for dem var ret enkelt. Det, der blev sagt, var indlysende, og de var ikke uenige med Justitsministeriet. Der var derfor ikke behov for et notat på dette tidspunkt. Hun havde ikke brug for at "føre" Justitsministeriet foran sig. Hun var ikke i tvivl om, hvad der var gældende i forhold til den helt overordnede del af ordningen. Justitsministeriets melding var, at der ikke kunne være en absolut ordning. Der skulle være mulighed for undtagelser, og det krævede en konkret og individuel vurdering.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 09.49 fra Jesper Gori til hende om, at han havde bedt "Morten" om at undersøge et spørgsmål fra Nina Holst-Christensen om betydningen af Flygtningekonventionen (ekstrakten side 98), forklarede hun, at hun ikke husker, hvad det var for et spørgsmål. Hun husker heller ikke et eventuelt svar til Nina. Hun tror, at "Morten" er Morten Duus, der var souschef i asyl- og visumkontoret i Udlændingefdelingen.

Hun husker ikke, om hun var til et møde i tiden mellem mødet med Nina Holst-Christensen og koncerndirektionsmødet. Foreholdt Kasper Højvang Kyed og Henrik Grunnets forklaringer om, at det var deres indtryk, at der havde været nogle forudgående drøftelser mellem hende, ministeren og Uffe Toudal Pedersen, forklarede hun, at hun ikke kan udelukke, at de havde en kort indledende drøftelse, men det kan ikke have været en længere drøftelse. Hun husker således heller ikke, om hun forud for mødet nåede kort at orientere Uffe Toudal Pedersen om meldingen fra Justitsministeriet.

Deltagerne på koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 var ministeren, Uffe Toudal Pedersen, Henrik Grunnet, Kasper Højvang Kyed, Frank Bundgaard, Line Skytte Mørk Hansen og hende. Hun husker ikke, om også Henrik Kyvsgaard deltog. Desuden ville en ministersekretær normalt være referent, dog ikke for at tage referat som sådan. Vedkommende var der, hvis der var noget, der skulle følges op på.

Hun kendte Frank Bundgaard og Henrik Kyvsgaard som afdelingschefkollegaer, men de kendte ikke hinanden nærmere. Henrik Grunnet havde været hendes chef i et år, da hun var i Udlændingestyrelsen.

Uffe Toudal Pedersen indledte koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 med at bede hende om at fortælle om status på spørgsmålet om mindreårige asylansøgere, der levede i et parforhold, herunder drøftelserne med Justitsministeriet. Hun blev overrasket over, at det pludselig var et tema for koncerndirektionen, idet det ikke stod på dagsordenen, og idet der stadig var nogle uafklarede spørgsmål. Hun var stort set lige kommet fra mødet med Nina Holst-Christensen. På koncerndirektionsmødet redegjorde hun for, at der i en ordning skulle være en mulighed for undtagelser, og at der skulle foretages en konkret vurdering. Ministeren havde helt generelt i forløbet og også på dette møde vanskeligt ved at acceptere, at ordningen ikke kunne være undtagelsesfri. Der var ikke nogen tvivl om ministerens holdning til spørgsmålet. Ministeren mente, at det var misforståede hensyn, at der skulle gælde undtagelser. Ministeren var mildest talt ikke tilfreds med det. Hun husker ikke ministerens ordvalg, herunder om ministeren sagde, at "I kan åbenbart godt lide barnebrude", men det har ministeren sagt andre gange, herunder én gang til Jesper Gori og hende, da de drøftede denne sag. Hun husker dog ikke, om ministeren også sagde det på mødet. De var uenige på mødet. Adspurg, om der var en ubehagelig stemning, forklarede hun, at det er sjældent, at man skal sige til en minister, at "det er ligegyldigt, hvad du siger, for danske myndigheder skal overholde danske regler – også vores internationale forpligtelser." Dette blev ligesom den afsluttende sætning. Hun er ikke sikker på, om ministeren sagde noget. Det tror hun ikke var tilfældet, men ministeren var utilfreds med det.

Hun hørte ikke ministeren sige tydeligt på koncerndirektionsmødet, at loven skulle overholdes, men hun har heller ikke hørt ministeren sige det modsatte.

Foreholdt Frank Bundgaards videre forklaring om, at hun så lidt rystet ud på koncerndirektionsmødet, forklarede hun, at hun var påvirket af situationen. Det er ikke hver dag, at en afdelingschef skal sidde med mange mennesker til stede og sige til en minister, at "du kan sige og skrive, hvad du vil, men danske myndigheder skal overholde danske regler, og du kan ikke sige noget andet". Hun opfattede det sådan, at det var ministeren og hende, der havde en "runde" om det, og hun husker ikke, hvad Uffe Toudal Pedersen sagde eller gjorde i denne forbindelse.

De nåede ikke frem til noget resultat på mødet. Det var en redegørelse for, hvad der gælder. Henrik Grunnet nikkede og havde tydeligvis forstået budskabet. Det var sådan, hun opfattede hans kropssprog. Hun husker ikke andre reaktioner. Det har der nok ikke været.

Lykke Sørensen blev foreholdt Frank Bundgaards videre forklaring om koncerndirektionsmødet, hvorefter han opfattede det sådan, at ministeren præsenterede, at linjen fremover skulle være, at alle flygtningepar, hvor den ene var mindreårig, skulle adskilles.

Hun forklarede, at ministeren redegjorde for, hvordan hun gerne ville have ordningen, men hun husker ikke, om det var det første, der skete. Hun tror, at det foregik på den måde, at Uffe Toudal Pedersen bad hende om en opdatering på drøftelserne med Justitsministeriet, hvorefter hun ganske kort sagde, at det var uændret, og at der skulle være en individuel vurdering. Det reagerede ministeren på. Det kan hun godt genkende. Hun husker ikke ministerens præcise ord, men ministeren havde svært ved at leve med det. Ministeren kunne ikke forstå det og havde svært

ved at acceptere det. Ministeren var i hvert fald ikke ret tilfreds med den tilbagemelding. Det er helt stensikkert.

Hun blev foreholdt, at Frank Bundgaard desuden har forklaret, at ministeren på koncerndirektionsmødet desuden udtalte, at hun ikke ville have, at mindreårige boede sammen med ældre mænd, og at Lykke Sørensen reagerede på det og markerede, at det ikke gik rent juridisk i forhold til konventionerne, ligesom Lykke Sørensen sagde, at sagerne skulle behandles individuelt.

Hertil forklarede hun, at det sagtens kan være, at ministeren udtalte sig sådan på mødet. Hun tror ikke, at de talte om tvang, men hun er enig i beskrivelsen af det, hun selv sagde på mødet.

Hun blev desuden foreholdt, at Frank Bundgaard derefter skulle have forklaret, at svaret herpå fra ministeren var et skuldertræk ”å la det ved vi godt, at du mener”. Hertil forklarede hun, at hun er sikker på, at ministeren har sagt, at ”det er jeg sikker på, at det mener Justitsministeriet”. Som sagt havde ministeren meget, meget svært ved at acceptere, at det var sådan. Hun husker dog ikke ministerens præcise reaktion.

Det blev ikke aftalt på mødet, hvordan de skulle komme videre.

Foreholdt, at Frank Bundgaard herom skulle have forklaret, at det klart lå i luften, at det skulle eksekveres, og at Uffe Toudal i ”kanten af mødet” skulle have sagt til Line Skytte Mørk Hansen, at hun skulle sørge for at orientere asylcentrene hurtigst muligt, forklarede hun, at det ikke er noget, hun har en erindring om. De drøftede ikke på mødet, hvordan Udlændingestyrelsen eller centrene skulle orienteres om, hvordan de kom videre med sagen.

Hun tror ikke, at de drøftede spørgsmålet om faktisk forvaltningsvirksomhed på koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, men hun kan ikke afvise det. Hun mener, at det, der var oppe, og som også handler om forvaltningsretlige principper, var, at der skulle foretages en individuel vurdering.

Hun gentog, at hun på mødet tilkendegav, at danske myndigheder skal overholde danske regler, uanset hvad ministeren siger. Det var også et budskab til Udlændingestyrelsens direktør.

Adspurg om forløbet efter mødet forklarede hun, at hun var påvirket af situationen. Det var ikke en hverdagssituation. Hun gik stort set direkte forbi Nina Holst-Christensens kontor efterfølgende, og hun tror ikke, at hun talte med nogen efter mødet. Hun var ikke med til det efterfølgende møde hos departementschefen, som Frank Bundgaard skulle have forklaret, at i hvert fald ministeren, departementschefen og Line Skytte Mørk Hansen deltog i.

Hun havde en snak med Nina Holst-Christensen, hvor hun blot refererede, hvad der lige nu var status: At ministerens tilgang fortsat var uændret, idet ministeren fortsat ønskede en absolut ordening, og at hun over for ministeren havde tilkendegivet det, hun tilkendegav på mødet. Hun husker ikke, hvad hun i øvrigt sagde til Nina.

Hun havde ikke anledning til at gøre mere på dette tidspunkt. Sagen og det videre arbejde med, hvilken ordning der skulle være, og hvordan den skulle udformes, lå i høj grad i Koncernøkonomi. Hun har ikke nogen erindring om, at hun drøftede sagen mere den dag.

Hun husker heller ikke, om der på dette tidspunkt var drøftelser om yderligere retningslinjer til Udlændingestyrelsen. Der kom på et eller andet tidspunkt noget om, at Udlændingestyrelsen skulle lave deres egne retningslinjer. På det her tidspunkt var det fortsat uafklaret, hvordan det skulle meldes ud osv. Foreløbig havde de bare en pressemeddelelse, og der var ikke taget stilling til, hvordan den endeligt skulle se ud.

Hverken hun eller hendes medarbejdere var involveret i pressemeddelelsens indhold efter koncerndirektionsmødet.

Foreholdt ministerens svar af 21. juni 2017 på spørgsmål nr. 813 (ekstrakten side 4149), hvor ministeren oplyste, at hun ikke havde drøftelser med sine embedsmænd om, hvorvidt pressemeddelelsen skulle følges op af en egentlig instruks, bekræftede hun, at hun ikke har haft drøftelser med ministeren om en skriftlig instruks. Hun havde ikke anledning til at overveje det, da hun relativt hurtigt fik kendskab til, at Udlændingestyrelsen behandlede sagerne, som de skulle. Styrelsen vurderede sagerne individuelt.

Foreholdt Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 (ekstrakten side 100), hvori han beskrev mødet således, at det ikke efterlod tvivl om ministerens indstilling til sagen ”uanset Børnekonventionen, når parret har et fælles barn”, forklarede hun, at det svarer til hendes opfattelse af ministerens indstilling til sagen.

Hun blev foreholdt mail af 11. februar 2016 kl. 15.56 fra Nils Bak til Kristina Rosado, hvori Nils Bak beskrev, at ministeren i forbindelse med Lykke Sørensens redegørelse om Justitsministeriets forbehold udbød: ”Den risiko tager jeg gerne” og derefter sagde til Lykke Sørensen: ”Du kan nok godt li’ barnebrude, hva’”. Hertil forklarede hun, at hun ikke husker, om det var de ord, ministeren brugte.

Foreholdt, at Frank Bundgaard har forklaret, at ministeren skulle have sagt noget i retning af, at det ”tager jeg gerne en sag på”, forklarede hun, at det kan ministeren godt have sagt. Hun husker det dog ikke. Hun kan ikke afvise, at ministerens udtalelse om, at ”du kan nok godt lide barnebrude” fremkom på dette møde, men hun husker det som sagt ikke.

Hun blev foreholdt Merete Milos mail af 19. februar 2016 kl. 13.03 og sit svar kl. 13.59 samme dag (ekstrakten side 189), hvor hun besvarede Merete Milos spørgsmål om, hvorvidt det var muligt at berigtige eller justere pressemeddelelsen, der gav det klare indtryk, at samlet indkvartering var helt udelukkede, således:

” Det kan vi ikke, fordi det er ministerens klare tilkendegivelse, at der ikke skal være undtagelser. Jesper og jeg har haft et længere forløb med ministeren om sagen.
...”

Det forløb, hun henviste til i mailen, var forløbet den 9.-10. februar 2016 op til udsendelsen af pressemeddelelsen. Merete Milo havde ikke rigtig haft noget med sagen at gøre, og det var på dette tidspunkt vinterferie, hvorfor Merete som souschef måtte tage hånd om en udtalelse i forbindelse med en henvendelse fra Jyllands-Posten.

Der blev ikke rigtig konkluderet noget på koncerndirektionsmødet. For hende var det heller ikke nødvendigt at konkludere, at man skulle overholde reglerne. Det ville se mærkeligt ud, hvis de skulle skrive det hver gang. Hun tror, at det er rigtigt, at der ikke var nogen, der sagde det ud i rummet. Hun sagde dog selv under mødet, at reglerne skulle overholdes, uanset hvad ministeren sagde. Adspurgt forklarede hun, at det i sidste ende var ministeren, der havde instruktionsbeføjelsen over for Henrik Grunnet. Det, der skete på mødet, blev ikke efterfølgende taget op eller drøftet.

Adspurgt gentog hun, at hun ikke husker ministerens ordvalg på mødet, men at ministeren havde en meget klar holdning. Ministeren ville have en undtagelsesfri ordning og havde meget vanskeligt ved at acceptere, at den ikke kunne være undtagelsesfri. Hun husker, at hun selv sagde til ministeren, at det var ligegyldigt, hvad ministeren sagde, for ordningen kunne ikke være undtagelsesfri.

Der blev ikke drøftet en pressestrategi på mødet, og hun har ikke deltaget i yderligere drøftelser herom end allerede forklaret.

Foreholdt pressemeddelelsen (ekstrakten side 102) forklarede hun, at hun ikke tror, at hun modtog en kopi af pressemeddelelsen, som var offentligt tilgængelig på ministeriets hjemmeside. Hun slog dog ikke op på pressemeddelelsen den dag. Hun var ikke i perioden frem til det næste koncerndirektionsmøde den 24. februar 2016 involveret i drøftelser om pressemeddelelsen. Ud over henvendelsen fra Jyllands-Posten tror hun ikke, at hun beskæftigede sig med sagen i denne periode. Det kan godt være, men hun husker det ikke.

Pressemeddelelsens absolutte indhold gav hende ikke anledning til at reagere, da hun på koncerndirektionsmødet havde tilkendegivet, hvordan sagerne skulle behandles. Hun deltog ikke i drøftelserne af, at pressemeddelelsen skulle gå ud i denne form.

Lykke Sørensen blev foreholdt ombudsmandens nyhed af 10. december 2015 (ekstrakten side 5348), hvor ombudsmanden udtalte kritik af en flygtningeannonce:

”... Men information skal være retvisende.

”Der er vide rammer for myndighedernes valg af kommunikationsform. Men kommunikation må ikke blive så kortfattet og unuanceret, at den giver modtagerne et forkert billede af deres situation. Annoncen kan efter min vurdering give syriske flygtninge en opfattelse, der ikke stemmer med virkeligheden”, siger Jørgen Steen Jørgensen.”

Hun forklarede hertil, at hun var bekendt med kritikken. Hun har dog ikke deltaget i en diskussion af, om man kunne udsende pressemeddelelsen i den endelige udformning. Hun har delta-

get i en drøftelse af ordningen. Hun var bekendt med ombudsmandens tilgang, men i ministeriet delte man ikke helt ombudsmandens opfattelse af det spørgsmål. Ministeren tog ikke fuldstændig ejerskab på ombudsmandens kritik. Adspurg, om der i diskussionen med ministeren om pressemeddelelsen var nogen, der nævnte, at kommunikationen skulle være retvisende, forklarede hun, at de drøftede ordningen. De drøftede ikke, om ministeren kunne udsende en pressemeddelelse, der indeholdt hovedreglen, men ikke undtagelsen. Når de gerne ville have det hele med, handlede det om at beskrive ordningen. Det var den diskussion, de havde. Hun har ikke deltaget i en drøftelse af, om man kunne udsende en pressemeddelelse med kun halvdelen af ordningen. Det, der var anført i pressemeddelelsen, var ikke ordningen, så det var ikke retvisende.

Der blev ikke taget referat af koncerndirektionsmøderne. Det var departementschefens beslutning. De tog sikkert alle sammen noter. Selv tog hun alene noter, hvis der var noget, hun skulle huske eller følge op på. Hun vil tro, at ministersekretæren tog noter med henblik på en opfølgning på mødet. Hun ved ikke, hvordan man skulle kunne se, hvad der blev besluttet, når der ikke blev taget referat. Hun har ikke længere sine notesbøger fra dengang, men hun brugte dem heller ikke til at skrive referat, men alene til at notere ned, hvis hun skulle huske noget. Når hun husker mødet, er det fordi, det var usædvanligt.

Foreholdt Ditte Kruse Dankerts mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 til blandt andre indkvarteringsoperatørerne (ekstrakten side 110), hvori det er beskrevet blandt andet, at ministerens beslutning betyder, at ingen mindreårige fremover må indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, uanset om der er fællesbørn, forklarede hun, at hun ikke ved, om denne mail blev forelagt departementet, inden den blev udsendt. Hun tror ikke, at hun tidligere har set mailen. Som hun læser den, var det en opfølgning på pressemeddelelsen, som fortalte operatørerne, at de skulle gøre Udlændingestyrelsen opmærksom på sager, hvor en mindreårig boede sammen med en ældre ægtefælle eller samlever. Det var ikke operatørerne, men Udlændingestyrelsen, der skulle træffe afgørelse om, hvad der skulle ske.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.40 fra Lene Linnea Vejrum til Line Skytte Mørk Hansen, der var vedhæftet mailen fra Ditte Kruse Dankert til operatørerne, og som samme dag kl. 17.42 blev videresendt til flere i departementet, herunder hende (ekstrakten side 5368), forklarede hun, at hun ikke husker at have læst den. Hun læser normalt alle sine mails og har sikkert noteret sig orienteringen. Hun ved ikke positivt, om ministeren blev orienteret om, at det nu var sat i værk, men hun formoder, at ministeren løbende blev orienteret, da ministeren var meget optaget af sagen, herunder at det blev så undtagelsesfrit som muligt.

Adspurg, om der var nogen i ministeriet, der reagerede på, at det, der blev sendt til operatørerne, var lige så absolut som pressemeddelelsen, forklarede hun, at operatørerne ikke skulle foretage sig noget. Man skulle være sikker på, at Udlændingestyrelsen havde alle sagerne, og så var det Udlændingestyrelsen, der skulle træffe afgørelse. Mailen fra Ditte Kruse Dankert var således alene en orientering til operatørerne. Foreholdt, at det ligeledes fremgik af mailen, at ”vi vil derfor snarest muligt varsle flytning i samtlige sager”, bekræftede hun, at denne sætning indikerede, at der ikke var undtagelser. Hun reagerede ikke og ved ikke, om der var andre, der gjorde det. Det har hun ikke kendskab til. Hun forestiller sig, at nogen i Koncernstyring har reageret, og at der har været en dialog.

Hun kan ikke udelukke, at hun i det efterfølgende forløb deltog i en telefonsamtale eller to med Lene Linnea Vejrum fra styrelsen, men hun var ikke involveret på daglig basis. Hun havde ikke kontakt til styrelsen den 10. februar 2016.

Hun blev foreholdt Udlændingestyrelsens udtalelse af 21. april 2016 til ombudsmanden (ekstrakten side 1007-1008), hvoraf fremgår blandt andet:

”Den 10. februar 2016 udsendte Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet en pressemeddelelse om, at ingen mindreårige fremover må indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever. Det fremgik bl.a. af pressemeddelelsen, at efter de nye retningslinjer må ingen mindreårige under 18 år indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn. Inger Støjberg har også bedt Udlændingestyrelsen om at skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der bor sammen med en ældre ægtefælle eller samlever”.

Udlændingestyrelsen modtog samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen. Instruksen betød således, at ingen mindreårige fremover måtte indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, og at dette skulle gælde uanset om parret måtte have fællesbørn. Instruksen betød også, at der straks skulle ske adskillelse i de aktuelle sager, hvor en mindreårige allerede var indkvarteret sammen med en ældre ægtefælle eller samlever.

Det var ligeledes en del af instruksen, at styrelsen skulle påbegynde arbejdet med at udarbejde retningslinjer for indkvartering af mindreårige asylansøgere, som har indgået ægteskab eller er i samlivsforhold med en person, der opholder sig i Danmark.”

Det var først noget senere, at det gik op for hende, at det, der blev sagt på koncerndirektionsmødet, hvor også Henrik Grunnet var til stede, ikke var gået videre til medarbejderne i Udlændingestyrelsen. Derfor skrev de sådan. Det var ikke det samme, som at de ikke gjorde det, der faktisk var tilkendegivelsen under mødet. Svaret til ombudsmanden blev ikke diskuteret i hendes afdeling.

Foreholdt Henrik Grunnets forklaring om koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 – hvor efter han oplevede det sådan, at det under mødet rykkede sig, så pressemeddelelsen skulle stå alene, og at Uffe Toudal Pedersen besluttede, at det kun blev pressemeddelelsen, der blev udsendt, samt at han selv gik ud fra, at han ville få nærmere at vide, men at der ikke var nogen aftale herom – forklarede hun, at hun ikke kan genkende, at Uffe Toudal Pedersen skulle have udtalt sig på mødet som beskrevet. Adspurg, om Uffe Toudal Pedersen har sagt det på et andet møde, forklarede hun, at hun ikke deltog i drøftelser om pressemeddelelsen efter koncerndirektionsmødet. Hun mener ikke, at de drøftede pressemeddelelsen på koncerndirektionsmødet.

På ny foreholdt pressemeddelelsen (ekstrakten side 102) og adspurgt, hvilke oplysninger det ville være nødvendigt at indhente, hvis man tog pressemeddelelsen for pålydende og administrerede efter den, forklarede hun, at det ikke ville være nødvendigt at indhente nogen oplysninger.

I departementet havde de ikke den 10. februar 2016 gjort sig overvejelser om, hvilke oplysninger der skulle indhentes. Det var ikke dem, der skulle behandle sagerne. Der gik pænt lang tid, før de var fuldstændig klar over, hvad rammen var i forhold til de internationale forpligtelser. De var derfor ikke på dette tidspunkt involveret i overvejelser om, hvilke oplysninger der skulle indgå i vurderingen. Der skulle indgå en række momenter, og et af dem var aldersforskellen. Hun tror ikke, at de på dette tidspunkt havde et fuldstændigt overblik over, hvad det var for nogle forskellige elementer, der skulle indgå i en endelig afvejning af, om et par kunne adskilles eller ej. Som bekendt kom der først et notat i december 2016. Adspurgt, hvad hun ville have sagt, hvis Uffe Toudal Pedersen på dette tidspunkt havde spurgt, hvilke momenter der skulle indgå, forklarede hun, at hun ville have sagt, at der skulle indgå en række forskellige momenter – formodentlig noget med deres alder og noget om, hvor længe de havde været sammen, havde de børn osv. Sagkyndige udtalelser kunne også indgå, men hun talte ikke med ham om dette den 10. februar 2016.

Foreholdt notatet om indkvartering af mindreårige af 2. februar 2016 side 5 (ekstrakten side 162), hvorefter fremgår, at mindreårige ikke kan indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever på et asylcenter, medmindre det åbenbart vil stride mod barnets tarv, forklarede hun, at det ikke nødvendigvis vil kræve samtaler med de pågældende for at foretage en sådan vurdering. Der kan være skriftlige oplysninger i sagerne eller oplysninger fra operatørerne. Det var der i en række af sagerne. Der kunne også foreligge udtalelser fra de sociale myndigheder eller andet. Hun har ikke sagsbehandlet de enkelte sager. Hun har været med til at fastsætte overordnede rammer, hvorefter der skulle foretages en konkret vurdering, hvor en række elementer indgik for at finde ud af, om parret kunne skilles ad. I sidste ende beroede det på en samlet konkret vurdering. På det her tidspunkt var der ingen, der kunne sige, hvor rammen præcist var. Det er der formentlig heller ikke nogen, der kan i dag. Det kræver indhentelse af en række oplysninger at vurdere, hvornår noget ”åbenbart” vil stride imod barnets tarv. Hun mener at huske, at der var situationer, hvor begge parter var stærkt traumatiserede, og hvis man skilte dem ad, ville det formentlig betyde, at børnene skulle opholde sig hos de sociale myndigheder. En sådan situation ville formentlig være relativt problematisk. Hun henviser ikke herved til henvendelsen af 3. marts 2016 fra Røde Kors, men til den indsigt, hun fik i de oplysninger i nogle konkrete sager, som de efterhånden modtog fra Udlændingestyrelsen.

Foreholdt mail af 16. februar 2016 kl. 16.50 fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen og hende (ekstrakten side 149) og Henrik Grunnets forklaring om, at de i Udlændingestyrelsen handlede på instruks på den måde, at de begyndte at skille par uden børn ad, forklarede hun, at efter hendes opfattelse gik Udlændingestyrelsen i gang med at behandle hver enkelt sag. Hvorvidt de tog det i den rækkefølge, der er beskrevet, kan hun ikke huske i dag. Som det fremgår af mailen, rejste det en række spørgsmål, og Lene Linnea Vejrum spurgte, om det var Jesper Gori, hun skulle tale med. Det var selvfølgelig et udtryk for, at Udlændingestyrelsen havde brug for vejledning i forhold til, hvor rammen lå. Hun kan ikke svare på, om de oplysninger, der fremgik af skemaet, der var vedhæftet mailen (ekstrakten side 150), var tilstrækkelige til at kunne tage stilling til spørgsmålet om adskillelse.

Som hun forstod det, var de vejledninger, Udlændingestyrelsen efterspurgt i mailen, departementets overordnede vurdering af, hvor grænserne lå, og hvad det var for nogle hensyn, de skulle inddrage. Hun mener, at Udlændingestyrelsen fik en tilbagemelding fra dem. De drøftede det. Hun tror, at hun selv deltog i et enkelt møde, måske to om det i slutningen af februar eller begyndelsen af marts 2016. I mødet deltog desuden Jesper Gori, Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og vist nok et par yderligere medarbejdere fra Udlændingestyrelsen. Hun vil også tro, at Line Skytte Mørk Hansen deltog, men hun husker det ikke. Det var mundtlige drøftelser, der var i denne periode. Det var først i marts, at der blev sendt noget på skrift.

Den udvalgsorientering, der blev sendt ved mail af 22. februar 2016 (ekstrakten side 5373), hvor Andreas Højmark Andersen oplyste, at ministeriet pt. alene kunne henvise til pressemeddelelsen, og at de endelige nedskrevne retningslinjer var under revidering i Udlændingestyrelsen, husker hun ikke, om hun var involveret i. Hun vil tro, at de har talt med Jesper Gori eller Anne Nygaard Just fra Koncernøkonomi. Hun tror, at det var meningen, at Udlændingestyrelsen skulle lave retningslinjer for den konkrete sagsbehandling. De skulle i Udlændingestyrelsen lave et notat om rammerne for Danmarks internationale forpligtelser, som var det notat, der kom i december 2016. Hun ved ikke, hvorfor man i orienteringsmailen alene henviste til pressemeddelelsen. Som hun forstår det, havde udvalget bedt om en officiel udvalgsorientering vedrørende nye retningslinjer. Det var der ikke på dette tidspunkt.

Adspurgt, hvad de nye retningslinjer efter udsendelsen af pressemeddelelsen var, forklarede hun, at pressemeddelelsen var en pressemeddelelse. På det tidspunkt kom der ikke andet. Derfor stod pressemeddelelsen som den eneste skriftlige instruks, men som hun tidligere har sagt, havde hun klart tilkendegivet på koncerndirektionsmødet, at der skulle være undtagelser til ordningen – også over for Udlændingestyrelsens direktør. Foreholdt, at Udlændingestyrelsen på dette tidspunkt syntes at have været af den opfattelse, at pressemeddelelsen stod alene, forklarede hun, at det først stod klart for hende på et senere tidspunkt, at Udlændingestyrelsens vice-direktør ikke havde fået beskeden fra koncerndirektionsmødet.

Adspurgt, hvordan hun vidste, at Udlændingestyrelsen relativt hurtigt behandlede sagerne, som de skulle, forklarede hun, at også mailen af 16. februar 2016 kl. 16.50 fra Lene Linnea Vejrum til hende (ekstrakten side 149) var et udtryk for, at det rejste nogle spørgsmål. Udlændingestyrelsen havde ikke skilt dem alle sammen ad, men var i gang med at behandle og overveje, om der skulle gives flyttepåbud eller ikke. Hun vidste godt, at Udlændingestyrelsen på dette tidspunkt var i gang med at adskille, men de var også i gang med at foretage en konkret vurdering af de enkelte sager. Så vidt hun var orienteret, lavede styrelsen en opdeling af nogle forskellige sager. Hun fik orienteringen herom gennem de løbende mundtlige drøftelser, der var. Drøftelserne gik blandt andet ud på, at styrelsen var i gang med at adskille, og at de behandlede sagerne konkret. Hun vidste ikke i detaljer, hvilke oplysninger der blev indhentet og indgik i sagerne. Det blev hun ikke orienteret om, ud over at man, da man oprindeligt lavede høringen i slutningen af januar, indhentede en række oplysninger. En af de ting, der i hvert fald indgik, og som de begyndte at få et overblik over, var noget med aldersfordelingen.

Foreholdt, at det fremgår af nogle af de sager, som kommissionen har modtaget, at man ikke var i besiddelse af andre oplysninger end navn og alder, da man adskilte, forklarede hun, at hun ikke har sagt, at Udlændingestyrelsen på dette tidspunkt havde de oplysninger, hun tidligere har

omtalt som nødvendige, men Udlændingestyrelsen gjorde sig nogle overvejelser om, hvordan sagerne skulle behandles. Det var det, der førte til, at man fandt frem til sager, hvor parrene ikke kunne adskilles.

Foreholdt, at Henrik Grunnet har forklaret, at der ikke blev foretaget en konkret vurdering i de første sager, hvor der ikke var børn, men at man på de indre linjer forsøgte at holde igen, forklarede hun, at det spørgsmål må rettes til sagsbehandlerne. Det var ikke hendes indtryk, at Henrik Grunnet var meget inde over denne sag eller konkrete sager i øvrigt. Det var i høj grad kontoret, der håndterede indkvarteringsspørgsmål. Styrelsen foretog en individuel vurdering af sagerne. Om de ramte vurderingen helt, som de skulle, er en anden sag. Rammerne var på dette tidspunkt ikke fuldstændig klarlagt. Det første, man overvejede, og det, der i hvert fald indgik i starten, var, om der var en mindreårig, og om der var børn. Hun ved ikke, om der indgik andet.

Adspurgt, hvordan drøftelserne med styrelsen om rammerne foregik, herunder om de drøftede de forskellige elementer, der skulle indgå, forklarede hun, at det ikke kun var hende, men lige så meget hendes medarbejdere, der deltog i disse, i takt med at der kom flere spørgsmål. Som sagt mener hun kun, at hun deltog i et enkelt møde. På et tidspunkt var der en meget stor interesse fra ministeren i forhold til at se på de konkrete sager, hvor Udlændingestyrelsen havde valgt ikke at skille parrene ad.

Adspurgt forklarede hun, at hun ikke tror, at der før meget, meget senere blev kommunikeret andre elementer til Udlændingestyrelsen end alder og børn. Der var en mail den 18. marts 2016, hvor de angav, at der var en række spørgsmål, der skulle afklares, inden man skilte parrene ad. Kommunikationen til Udlændingestyrelsen i denne periode var ikke stringent.

Foreholdt, at der ved en konkret og individuel vurdering er visse kvalificerede krav til, hvad der bør indgå, og adspurgt, om det er retvisende at sige, at der blev foretaget en konkret og individuel vurdering, hvis man alene havde oplysninger om parrets alder, og om de havde børn, gentog hun, at der ikke var nogen, der på dette tidspunkt vidste, hvad rammerne præcis var. Man foretog en individuel vurdering af sagerne, hvor de oplysninger, styrelsen havde, indgik, herunder også hvordan parrenes tilstand i øvrigt var. Hun ved dog ikke, hvad det præcis var for oplysninger, styrelsen havde. Hun modtog oversigter fra styrelsen, og dem har hun ikke gennemgået i detaljer.

Hun var den 16. februar 2016 bekendt med, at der var sket adskillelse af flere par. Det gav hende ikke anledning til overvejelser. Hun gik ud fra, at styrelsen havde foretaget den vurdering, de skulle. Hun ved dog ikke præcis, hvilke vurderinger de havde foretaget. Hun var ikke inde i den konkrete del af det. Det var Udlændingestyrelsen og Koncernøkonomi, der først og fremmest var inde over de konkrete sager. Hun ved, at der var nogle, der ikke blev skilt ad, og at styrelsen stillede en række spørgsmål i forhold til rammerne. På det her tidspunkt kunne de ikke svare præcis herpå.

Hun vidste, at der var par, der blev skilt ad, og hun gik ud fra, at der blev foretaget de vurderinger, der skulle. Der var ikke sat nogen tydelig ramme over for styrelsen på det tidspunkt.

Adspurgt, om de på dette tidspunkt havde haft overvejelser eller drøftelser om sagligheden eller formålet i forhold til forvaltningsretten eller menneskerettighederne, forklarede hun, at det, ministeren ønskede, og det, de skulle hjælpe hende med, var at give kvinderne et pusterum til at kunne vælge selv.

Vedrørende udformningen af retningslinjer forklarede hun, at det som sagt var Udlændingestyrelsen, der skulle udforme retningslinjer om den konkrete behandling af sagerne, mens Udlændingeafdelingen skulle bistå med rammen for de internationale forpligtelser. Første gang de sendte noget på skrift til styrelsen om denne ramme, var ved mail 18. marts 2016, hvor de oplyste nogle kriterier. Reelt kom der først langt, langt senere et notat, der beskrev rammen og de kriterier, der skulle indgå. Det var i december 2016.

På ny foreholdt ministerens svar af 21. juni 2017 på spørgsmål nr. 813 (ekstrakten side 4149), hvoraf fremgår, at ministeren ikke havde haft drøftelser med sine embedsmænd om, at pressemeddelelsen skulle følges op af en skriftlig instruks, forklarede hun, at hun ikke havde anledning til at gøre sig de overvejelser. Det drøftede hun ikke med nogen. Hun tror, at tanken herom først opstod i forbindelse med planlægningen af samråd Z, der blev afholdt den 15. marts 2016. Hun deltog dog ikke selv i denne forbindelse, da hun var på ferie fra den 9. marts 2016 og 14 dage frem.

Hun tror, at det gik op for folk, at den kommunikation, der havde været til Udlændingestyrelsen, ikke havde været stringent. Indtil dette tidspunkt var det ministeriets opfattelse, at den instruks, der var givet til styrelsen, var pressemeddelelsen plus en tilkendegivelse om, at man selvfølgelig skal overholde loven.

Foreholdt mail af 12. februar 2016 kl. 16.48 med en liste over planlagte flytninger (ekstrakten side 144) forklarede hun, at hun ikke ved, om hun var klar over, at det allerede var den 12. februar, at de første beslutninger var truffet. Hun har ikke set denne mail tidligere. Sagen lå i to dele af departementet, så andre kan godt have fået meddelelse herom.

På ny foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.40 fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen, som senere samme dag blev videresendt til hende og flere andre i ministeriet (ekstrakten side 5368), gentog hun, at hun sikkert har modtaget mailen, men hun husker den ikke i dag. Hun læser langt de fleste af sine mails. Sagen hørte dog hjemme i en anden afdeling, og hun havde også andre sager på dette tidspunkt. Hun husker ikke, om der var sager, der optog hende mere end denne, men hun havde en ret stor afdeling med et ret stort lovprogram.

Foreholdt artikel den 19. februar 2016 kl. 23.00 i Jyllands-Posten med overskriften ”Flytning af unge flygtninge kan stride mod konventionen” (ekstrakten side 192-193) forklarede hun, at hun ikke ved, hvorfor ministeriet endte med ikke at kommentere på artiklen. Der var et forløb forud for denne, hvor de havde forberedt en kommentar, men hun var ikke inddraget i den sidste del af behandlingen, hvilket var helt normalt. Det er i sidste ende ministeren, der tager stilling til, hvad hun vil kommentere på.

Foreholdt sin mail af 19. februar 2016 kl. 15.53 til Merete Milo (ekstrakten side 175) om, at det var afdelingens vurdering, at det ikke var juridisk holdbart at sige det så firkantet, som Mark

Thorsen havde lagt op til, og at resultatet så blev, at der nok ikke ville blive kommenteret på det, forklarede hun, at hun ikke ved, hvem der traf beslutningen om, at der ikke skulle svares. De afleverede et udkast, fordi der nu var en række professorer mv., der sagde det, de hele tiden havde sagt; at ordningen – altså den undtagelsesfri ordning, professorerne havde forstået ud fra pressemeddelelsen – kunne give anledning til problemer med EMRK. Det var de enige i, hvis det var sådan, det var. Derfor lavede de det udkast, de gjorde. Hun kunne blot efterfølgende konstatere, at så kom den nok ikke ud.

De har hele tiden – også i forbindelse med pressemeddelelsen – ønsket, at der skulle stå, at der skulle være mulighed for undtagelser. Derfor skrev de det igen. Det ville være rigtigt at skrive, at der kunne gøres undtagelser, særligt når der var nogle, der gjorde opmærksom på, at der kunne være problemer i forhold til EMRK. Hun har ikke deltaget i møder eller drøftelser med ministeren om denne udtalelse.

Udkastet til svar blev også forelagt Justitsministeriet pr. mail. Det var midt i vinterferien, og det meste af det kørte derfor nok på mail.

Foreholdt sin mail af 19. februar 2016 kl. 13.59 til Merete Milo om, at de ikke kunne justere eller berigtige pressemeddelelsen, ”fordi det er ministerens klare tilkendegivelse, at der ikke skal være undtagelser” (ekstrakten side 189), gentog hun, at hun svarede sådan, fordi Merete Milo spurgte, om de ikke kunne gøre det. Merete Milo havde ikke tidligere være inddraget i sagen, og Merete Milo observerede i denne forbindelse helt rigtigt, at pressemeddelelsen ikke fortalte om hele ordningen, men alene om hovedreglen. Derfor mente Merete Milo, at det måtte være en fejl, og at de måtte berigtige det. Adspurgt, hvorfor hun ikke på dette tidspunkt spurgte departementschefen eller ministeren, om det ikke var tid til at få misforståelsen ud af verden, forklarede hun, at hun allerede havde haft den drøftelse med ministeren og sagt, hvad der var at sige. Det vidste alle. Hun havde derfor ikke nogen anledning til at gå skridtet videre – ud over hendes forslag om at sige det, som det var.

Adspurgt, om den status, de modtog fra Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 om påbegyndelse af adskillelsen, ikke gav anledning til at reagere, forklarede hun, at Udlændingestyrelsen nok var begyndt at adskille par, men de var ikke begyndt at adskille alle par. Der var par, der aldrig blev adskilt. Der var ikke nogen, der sagde, at Udlændingestyrelsen ikke måtte adskille nogle af parrene. Det afhang bare af den vurdering, styrelsen foretog. Udlændingestyrelsen har hende bekendt ikke adskilt alle parrene.

Foreholdt, at det synes at fremgå af korrespondancen, at Udlændingestyrelsen havde opfattet det sådan, at de skulle efterleve pressemeddelelsen som en undtagelsesfri instruks, hvilket Henrik Grunnet ligeledes har forklaret, forklarede hun, at hun har svært ved at forstå, at Grunnet kan sige dette, idet han havde været til stede på koncerndirektionsmødet og overhørt drøftelserne. På et tidspunkt gik det op for hende, at meldingen på koncerndirektionsmødet ikke var gået videre fra ham til dem, der sad og behandlede sagerne. Hun husker ikke, hvornår det præcis var, men det var det, der var med til, at der blev sendt en mail den 18. marts 2016. Der var ikke en stringent kommunikation til styrelsen i perioden fra den 10. februar til den 18. marts 2016. Hun blev opmærksom på, at den underliggende kommunikation ikke var gået videre til Udlændingestyrelsens medarbejdere, men samtidig fik hun oplysninger, der tydede på, at sty-

relsen rent faktisk behandlede sagerne. Man kan diskutere, om der blev foretaget en konkret behandling i alle sagerne, eller om alle oplysningerne indgik, som de skulle, men hun noterede sig, at der rent faktisk var par, der ikke blev skilt ad. Sagen lå mellem to afdelinger i ministeriet, og hun befattede sig med det retlige og den ramme, de skulle udfylde. Rammen havde de rigtignok ikke fået beskrevet på dette tidspunkt, og Udlændingestyrelsen fik ikke den hjælp, de skulle have, for at håndtere sagerne.

Hun tror, at Udlændingestyrelsen havde den opfattelse, at de skulle arbejde ud fra pressemeddelelsen, men at de samtidig var så kloge, at de tænkte, at det ikke kunne være rigtigt. Det gjorde styrelsen formentlig også, fordi de fik nogle mundtlige instrukser fra departementet. Der var f.eks. opbringninger om, hvor langt styrelsen var. Hun har ikke hørt om andre mundtlige instrukser den 10. februar 2016, end den hun gav til Udlændingestyrelsens direktør på koncerndirektionsmødet.

Hun tror ikke, at hun og Lene Linnea Vejrum talte om, hvorvidt Udlændingestyrelsen opfattede instruksen som undtagelsesfri. De havde en diskussion om rammerne og generelle forhold i forbindelse med sagerne. Diskussionen tog udgangspunkt i, at de nu havde et overblik over sagerne, herunder de sager der gav anledning til spørgsmål i relation til, om de kunne adskilles. De drøftede, hvor grænsen lå. Styrelsen rejste netop nogle spørgsmål om, at der var bestemte par, der ikke kunne skilles ad. Hvilke parametre, de lagde ind, husker hun ikke, men det var noget i retning af traumatiserede børn og andet i den forbindelse. De drøftede ikke konkrete sager, men nogle generelle spørgsmål.

Foreholdt, at der den 16. februar 2016 var sket adskillelse i flere sager, uanset at de ikke på dette tidspunkt havde gjort sig klart, hvilke elementer der skulle anvendes i forbindelse med vurderingen, og adspurgte, om det ikke gav hende anledning til overvejelser, forklarede hun, at der ikke var tvivl om, at der var et voldsomt ønske fra ministeren om, at det skulle gå hurtigt. Man kan altid spørge efterfølgende, om det gik for hurtigt, og om man havde inddraget alle de elementer i sagsbehandlingen, som skulle inddrages. Hun tror ikke, at hun gjorde sig sådanne overvejelser på daværende tidspunkt. Det er vigtigt at sige, at ordningen også endte med at blive, at udgangspunktet er, at man skal indkvarteres adskilt. Der kan være situationer, hvor man allerede ved den første indkvartering skal gøre sig en overvejelse om, hvorvidt der kan ske adskillelse. Ellers er det først efterfølgende, at der sker sagsbehandling. Det var ikke sådan, at parrene ikke kunne blive adskilt. Det kunne de godt.

Hun tror, at det allerede var den 16. februar, at de drøftede, at der var par, der ikke kunne adskilles, men det kan også have været på et senere møde. Hun ved ikke, hvad det ellers skulle være for spørgsmål, man ville drøfte med departementet. Foreholdt, at der f.eks. også blev rejst spørgsmål fra styrelsen om praktiske forhold vedrørende den efterfølgende indkvartering af f.eks. parrenes børn, forklarede hun, at de også drøftede spørgsmål om, hvorvidt parrene kunne adskilles. Der var jo også par, der ikke blev skilt ad.

Baggrunden for, at de ved mail af 19. februar 2016 kl. 10.23 (ekstrakten side 185) inddrog Justitsministeriet i overvejelserne omkring svaret til Jyllandsposten, var, at de ville høre, om Justitsministeriet var enige i, at det kunne skrives på den anførte måde, fordi Justitsministeriet er eksperterne i forhold til EMRK.

Hun blev foreholdt den opfølgende mail af 19. februar 2016 kl. 10.59 fra Caroline Østergaard Nielsen til Nina Holst-Christensen, hvoraf fremgår blandt andet:

”Vi ved ikke rigtig, om der med ”ordningen” henvises til de retningslinjer, som er beskrevet i pressemeddelelsen. Ifølge pressemeddelelsen ... må ingen under 18 år ifølge retningslinjerne indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn.

Vi kan vel ikke stå på mål for at de beskrevne retningslinjer er i overensstemmelse med EMRK. Vi foreslår derfor som minimum, at ordet ”ordningen med” slettes. Så er sætningen isoleret set korrekt, men har jo ikke forbindelse til virkeligheden, hvis de rent faktisk vil praktisere ordningen som beskrevet i pressemeddelelsen.”

Hun ved ikke, om Caroline Østergaard havde fået det indtryk, at ordningen var identisk med pressemeddelelsen. Caroline Østergaard stillede det jo som et spørgsmål. Hun tror ikke, at Caroline Østergaard tidligere havde været inde i drøftelserne. Hun tror heller ikke, at hun efterfølgende drøftede det med Nina Holst-Christensen. Som hun husker det, var den tilbagemelding, de fik fra ministeriet, at deres udkast var i orden. Udkastet skulle forelægges for både ministeren, Mark Thorsen og Uffe Toudal Pedersen. Hun ved ikke, om det blev forelagt for de tre.

Hun havde ikke en drøftelse med nogen om, at der skulle sendes noget andet til Udlændingestyrelsen. Det havde hun ikke anledning til. Når det er sagt, havde de løbende drøftelser om det med styrelsen.

Der opstod i begyndelsen af marts et spørgsmål om, at ministeren gerne ville se nogle af sagernes akter. De drøftede, hvad konsekvenserne heraf i så fald ville være. Det var en meget svær sag at håndtere.

Foreholdt ministerens svar af 24. februar 2016 på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230) forklarede hun, at hun godkendte svaret sammen med Line Skytte Mørk Hansen. Der var ikke indsat et forbehold i svaret, og det var ikke et fyldestgørende svar. Der burde – i bagklogskabens klare lys – have været en ekstra sætning. Det tror hun også, at ministeren har tilkendegivet. I forbindelse med sin godkendelse af udkastet til svar gjorde hun ikke noget ved det. Det blev forelagt for hende via F2, og hun tror ikke, at der var en drøftelse af svaret. Adspurg, hvorfor svaret ikke var skrevet i hendes afdeling, forklarede hun, at udgangspunktet fortsat var, at sagen hørte til i Koncernstyring, og det var derfor dem, der lavede udkastet til svar. Hun husker ikke i øvrigt noget om svarets tilblivelse.

Der er ikke forskel på det, der er anført i svaret og i pressemeddelelsen. Det, der blev anført i svaret, var ordningen gengivet efter pressemeddelelsen. Adspurg, om ikke en underordnet embedsmand i Udlændingestyrelsen ville læse dette som ordningen, forklarede hun, at det ville de allerede i forbindelse med udsendelsen af pressemeddelelsen, hvis de ikke havde hørt, hvad der blev sagt på koncerndirektionsmødet. Hun kan godt forstå, at Udlændingestyrelsen var forvirret over kommunikationen, men der var par, der ikke blev skilt ad, så Udlændingestyrelsen foretog en sagsbehandling uanset kommunikationen.

Svaret på spørgsmål S 630 burde have været anderledes. Det, der blev svaret på, var, om ministeren var tilfreds med hjælpen til de såkaldte barnebrude, og om man gjorde nok. S-spørgsmål er politiske spørgsmål, der står i modsætning til udvalsspørgsmål, hvor man skal gengive de juridiske forhold i alle detaljer. Det ændrer dog ikke ved, at det ville have været rigtigst at tilføje, at der skulle være mulighed for undtagelser.

Hun blev foreholdt ministerens svar af 9. marts 2016 på udvalsspørgsmål nr. 302 (ekstrakten side 515), der ligeledes indeholder en gengivelse af en del af pressemeddelelsens ordlyd, og hvor det tillige er anført, at "Udlændingestyrelsen er i færd med at omsætte min generelle instruks i retningslinjer, der skal anvendes i det konkrete sager." Adspurgt forklarede hun, at når det var anført, at der var indhentet bidrag fra Udlændingestyrelsen, var svaret fra styrelsen ikke på forhånd afstemt med departementet. Det afhang af, hvad det var. I dette tilfælde skulle Udlændingestyrelsen svare på, hvad der var registreret om mindreårige asylansøgere, der var ankommet til Danmark sammen med en myndig ægtefælle eller samlever. Det var ikke noget, hun vidste noget om. Det var styrelsen, der havde den viden. De sender normalt et sådant spørgsmål i høring i styrelsen og anmoder om et bidrag til den del af svaret, Udlændingestyrelsen kan svare på. I en situation som den foreliggende behøver det ikke at være afstemt på forhånd, hvad de skal svare. Nogle gange sender Udlændingestyrelsen et udkast ind, og det hænder, at de fra ministeriets side kommer med bemærkninger om, hvorvidt det f.eks. er helt præcist, og om der kan tilføjes noget. Hun ved ikke, om styrelsens udkast til svar i dette tilfælde har været sendt til departementet til bemærkninger.

Hun ved ikke, om Udlændingestyrelsens beskrivelse af hidtidig praksis i styrelsen bidrag til svaret er korrekt. Det går hun dog ud fra, for det har styrelsen svaret flere gange. Hun ved heller ikke, hvad den socialfaglige vurdering, styrelsen henviste til, indebar. Normalt ville det være noget med, hvordan familien trivedes, og hvordan forholdene omkring parret og eventuelle børn var. Hun vil tro, at sådanne vurderinger udarbejdes af f.eks. en socialrådgiver eller tilsvarende. Det ville være det normale, men hun ved ikke noget konkret om de vurderinger, der blev anvendt i disse sager. Hun tror ikke, at denne praksis blev videreført i første omgang. De inddrog det, der var i sagerne, men hun ved ikke, hvilke oplysninger der var i de enkelte sager, herunder fra operatørerne. Hun opfattede det ikke sådan, at den socialfaglige vurdering var en, der nødvendigvis skulle indhentes i forbindelse med afklaringen af spørgsmålet om adskillelse. Det kunne også være en, der allerede forelå i sagen, og som mere generelt beskrev, hvordan familien trivedes. Hun ved som sagt ikke, om det er det, der har været praksis.

Ministerens svar om, at Udlændingestyrelsen var i gang med at omsætte ministerens generelle instruks i retningslinjer, var et udtryk for, at der skulle være nogle retningslinjer, der fulgte op på ministerens pressemeddelelse. Det kunne have været mere klart, hvad der lå i det. Det burde her være anført, at de retningslinjer også skulle åbne mulighed for, at der kunne gøres undtagelser. Svaret var ikke fyldestgørende. For hende var det, der lå i svaret, at der skulle være nogle retningslinjer, der viste noget om, hvordan de konkrete sager skulle behandles. Det er subtilt.

De modtog underretning om, at der var en række par, der var imod at blive adskilt, hvilket ikke var overraskende. Hun husker, at hun modtog et brev fra Røde Kors, som bad hende om at gøre undtagelser.

Foreholdt, at det eneste, der var udgået fra ministeriet på skrift på dette tidspunkt, var, at alle par skulle skilles ad, og at de nu havde modtaget reaktioner på dette, og adspurgt, om det gav anledning til overvejelser i ministeriet om at gøre det mere klart, hvad instruksen gik ud på, forklarede hun, at det gjorde det et par uger senere den 18. marts 2016.

Foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 14.45 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Jesper Gori med et notat om fem konkrete sager (ekstrakten side 329ff.) forklarede hun, at hun tror, at hun har set notatet, men hun husker det ikke i detaljer. Før dette tidspunkt havde der ikke været forelagt konkrete sager for hende, men de havde tidligere talt om rammerne og generelle spørgsmål. Dette var første gang, at det blev mere konkretiseret. Hun kan godt have hørt om konkrete sager forud for denne mail, men her var første gang, at hun så de konkrete sager beskrevet.

Foreholdt brev af 3. marts 2016 fra Røde Kors med anmodning om dispensationsadgang og beskrivelse af fem konkrete sager (ekstrakten side 355) forklarede hun, at der allerede på dette tidspunkt var drøftelser om situationen, også fordi de nærmede sig et samråd. Det var ikke på grund af denne henvendelse, der ikke var særlig overraskende, men kom som en naturlig del af drøftelserne om rammen for ordningen. Departementet skulle ikke afgøre konkrete sager, men skulle fastsætte rammerne. Når Udlændingestyrelsen rejste konkrete sager over for dem, var øvelsen at give dem så meget vejledning som muligt, men samtidig sige, at det var styrelsen, der skulle afgøre sagerne.

Hun mener, at der i begyndelsen af marts var et møde med styrelsen, der var baseret på de problemstillinger, de omtalte sager rejste. Hun deltog i et eller to møder, men hun husker det ikke præcist. Hun tror ikke, at de på mødet sagde meget andet til styrelsen, end hvad de havde sagt hele tiden; at det var et spørgsmål om at foretage en konkret vurdering. Det, der indgik, var blandt andet, hvordan parrene var, hvordan de trivedes, om adskillelse ville betyde, at børnene skulle til de sociale myndigheder, hvor længe parrene havde været sammen osv. Det var muligt at adskille, selvom der var fælles børn, men det beroede på en vurdering af de samlede forhold. Hun husker ikke alle detaljer fra mødet.

Foreholdt, at den anmodning om at etablere en adgang til dispensation, der er omtalt i brevet fra Røde Kors, antyder, at Røde Kors havde den opfattelse, at der ikke var en sådan adgang, forklarede hun, at det meget vel kan være. Hun ved ikke, hvad Røde Kors har tænkt. Adspurgt, om det gav hende anledning til at overveje, om det skulle kommunikeres bedre ud, at der var en "kattelem", forklarede hun, at som hun husker det, blev brevet på et tidspunkt sendt til Udlændingestyrelsen, der skulle tage stilling i de konkrete sager. De havde allerede drøftelser med Udlændingestyrelsen, og hun var derfor ikke i tvivl om, at de var opmærksomme på netop nogle af de sager, der var beskrevet, og at disse par måske ikke skulle adskilles. Hun vidste, at en mere generel dispensationsordning for par med børn var imod ministerens ønske, så der var ikke grund til at drøfte anmodningen med ministeren. Det var ikke der, hvor ministeren var.

De havde ikke grund til at betvivle, at Røde Kors' beskrivelse af tilsynsforpligtelsen var korrekt. Det anførte var en beskrivelse af, hvordan Røde Kors mente, at det skulle foregå. Hun havde ikke grund til at tro, at man ikke også efter den tidligere ordning tog det seriøst, men ministeren ønskede noget andet.

Hun ved ikke, hvordan Udlændingestyrelsen besvarede henvendelsen fra Røde Kors.

Henvendelserne fra Røde Kors og Udlændingestyrelsen med beskrivelse af konkrete sager gav dem ikke anledning til at foretage sig yderligere i ministeriet. De havde allerede en generel drøftelse om, hvorvidt ordningen var klar nok, ligesom de drøftede rammerne. Desuden var de ved at forberede samråd Z, hvor de skulle forsøge at lægge en linje for, hvad ministeren skulle sige. Hun tror, at ministeren fik henvendelsen fra Røde Kors til orientering.

På ny foreholdt ministerens svar af 9. marts 2016 på udvalgsspørgsmål nr. 302 (ekstrakten side 515-516) forklarede hun, at planen på dette tidspunkt var, at Udlændingeafdelingen skulle lave et notat om rammerne i forhold til de internationale forpligtelser, og Udlændingestyrelsen skulle udarbejde retningslinjer, der fulgte op på pressemeddelelsen. De retningslinjer, Udlændingestyrelsen skulle udarbejde, angik, hvordan de skulle behandle de konkrete sager, herunder hvordan man skulle håndtere, om parrene skulle skilles ad eller ej. De angik således også, om parrene skulle skilles ad. Ellers var der ikke nogen grund til at lave retningslinjer. Så skulle de jo bare skilles ad. Det var ikke det, det endte med, men det var hensigten på dette tidspunkt.

Hun går ud fra, at styrelsen den 9. marts 2016 havde fået instruksen om, at de skulle udarbejde retningslinjer. Det husker hun ikke positivt, men ellers ville de ikke have skrevet det i svaret på spørgsmål 302. At styrelsen skulle udarbejde disse retningslinjer, var en aftale mellem ministeriet og styrelsen, men hun husker ikke, om det var Udlændingeafdelingen eller Koncernstyringsafdelingen, der havde indgået aftalen. Det er ikke hende, der har skrevet svaret, og hun har ikke kendskab til, hvad det nærmere indhold af denne aftale var.

Koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016 husker hun ikke noget fra, og hun ved ikke, om det blev afholdt.

Lykke Sørensen blev foreholdt notat af 23. februar 2016 med talepunkter til Line Skytte Mørk Hansen til brug koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016 (ekstrakten side 5374), hvoraf fremgår blandt andet:

”...

- På baggrund heraf anmodede ministeren som bekendt Udlændingestyrelsen om at ændre praksis således, at ingen mindreårige fremadrettet er indkvarteret sammen med deres ægtefælle eller samlever
- ...
- Vi havde i mandags en drøftelse med Udlændingestyrelsen om indkvartering af de par, der har børn samt en række konkrete sager. Det vil bero på en konkret vurdering, hvor parrenes fælles barn/børn fremadrettet skal indkvarteres.
- Udlændingestyrelsen er endvidere ved at udarbejde nye retningslinjer til indkvarteringsoperatørerne om indkvartering af mindreårige med en ægtefælle eller samlever. Jeg ved, at emnet også blev drøftet på et møde mellem Udlændingestyrelsen og indkvarteringsoperatørerne i går.”

Hun forklarede, at hun ikke kender til det møde mellem Udlændingestyrelsen og indkvarteringsoperatørerne, der er omtalt. Hun ved ikke, om de retningslinjer til indkvarteringsoperatørerne, der er nævnt, er sammenfaldende med de retningslinjer, der var en aftale mellem departementet og styrelsen om, og som ministeren nævnte i svaret på spørgsmål 302, men det vil hun tro. Hun har ikke skrevet talepapiret, så hun ved det ikke. Retningslinjerne er netop her omtalt som retningslinjer ”om” indkvartering. Det kan godt være, at de retningslinjer, der var nævnt i talepunkterne, var dem, der kom fra styrelsen i juli måned.

Hun kan ikke forestille sig, at de i Koncernøkonomi havde den opfattelse, at ordningen skulle være undtagelsesfri. Hun opfatter talepapiret som en helt overordnet afrapportering om, at man er i gang med at gøre det, der var ministerens ønske. Hun opfatter det ikke sådan, at der står, at der ikke kan være undtagelser.

Hun blev foreholdt mail af 23. februar 2016 kl. 16.22 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Lene Linnea Vejrum (ekstrakten side 201) med en status på sagerne til brug for Henrik Grunnets forberedelse til koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016, og hvoraf fremgår blandt andet:

”Vi kan desuden oplyse om status, at der er sket adskillelse i langt de fleste sager, at vi er i dialog med operatørerne om håndteringen af de resterende sager, hovedsageligt hvor der er tale om par med børn, ligesom vi skal lave en vejledning til operatørerne. Spørgsmålet om adskillelse har desuden været drøftet på dagens operatørmøde...”

Hun ved ikke, om hun på dette tidspunkt vidste, at der var sket adskillelse i langt de fleste sager. Hun var i hvert fald bekendt med, at der var fem sager, hvor man ikke havde skilt dem ad. Det var ikke sådan, at parrene ikke kunne skilles ad. Om det var det rigtige ”snit”, der blev anvendt, ville ikke i sig selv have givet hende anledning til at sige, at der var noget galt. Hun har dog ikke tidligere set denne mail. Hun var klar over, at der hurtigt skete adskillelse i mange sager. Som det dog også fremgår af det notat, der kom i december 2016, var udgangspunktet, at man kunne blive skilt ad. Så ville der være sager, hvor man allerede, når parret skulle flytte ind, kunne sige, at sagen var af en sådan karakter, at man ikke kunne skilles ad. Derefter var der en efterfølgende sagsbehandling også af de sager, hvor man havde skilt parrene ad. Der ville derfor ikke i sig selv være noget galt i at adskille. Der skal ikke nødvendigvis være en socialfaglig vurdering af familien, for at der kan ske adskillelse.

Foreholdt notat af 24. februar 2016 om baggrund vedrørende mindreårige gifte på asylcentre og generelt med talepunkter til brug for statsministeren i forbindelse med forespørgselsdebatten den 4. marts 2016 (ekstrakten side 271-272) forklarede hun, at hun var inde over godkendelsen af notatet, der var udarbejdet af Koncernøkonomi. Notatet afspejlede den generelle ordning, der var præsenteret i pressemeddelelsen; altså en ordning uden undtagelser. Hun tror ikke, at hun havde bemærkninger til det på dette tidspunkt. Hun har sikkert tænkt, at det ikke var retvisende. Notatet er som sagt udarbejdet af Koncernøkonomi og gik op igennem ministeriet, både til departementschefen og ministeren. Hun havde givet udtryk for, hvad der var gældende, og hun tror ikke, at hun følte anledning til at sætte det ind igen. Det skulle hun måske have gjort. Det var rigtig svært at komme igennem med noget som helst andet end den generelle udmelding, når man skulle til ministeren. Det var helt sikkert sådan, det var, ikke bare her, men i løbet af

hele denne sag. Det var meget, meget vanskeligt. Ministeren var ikke så begejstret for offentligt at melde ud, at der var undtagelser.

Nogle dage efter, at notatet af 24. februar 2016 med talepunkter blev sendt over til Statsministeriet, blev hun ringet op af Tanja Franck, der spurgte, om det anførte var helt fyldestgørende. Tanja Franck ville vide, om det var sådan, at man bare kunne skille dem alle sammen ad, og hun svarede, at ordningen var, at man som hovedregel kunne adskille dem, men at der skulle være mulighed for undtagelser. Hun ved ikke, hvorfor Tanja Franck ringede til hende i stedet for til Line Skytte Mørk Hansen. Hun havde et tæt samarbejde med Tanja Franck, og de havde løbende kontakt. Tanja Franck kan godt have troet, at notatet var fra Udlændingseftersynet.

Foreholdt mail af 2. marts 2016 kl. 07.56 fra Jesper Gori til hende med et revideret udkast (ekstrakten side 268-269) forklarede hun, at hun fortalte ham, at Statsministeriet havde bedt om et revideret talepapir, og det bad hun ham om at lave. Hun tror ikke, at hun orienterede Line Skytte Mørk Hansen, men der var kontakt mellem Jesper Gori og fuldmægtigen fra Koncernøkonomi. Hun orienterede heller ikke departementschefen, men han blev orienteret, da det reviderede talepapir kom op igennem huset.

Foreholdt, at det i talepunkterne nu var anført, at ”man kan sikkert godt konstruere en helt særlig situation, hvor omstændighederne i sagen konkret betyder, at et samliv alligevel skal anerkendes”, forklarede hun, at den formulering formentlig er et forsøg på at udtrykke sig politisk. Det er det, man skal, når man laver sådanne beredskabstalepunkter, men hun husker ikke den konkrete baggrund for dette ordvalg. Hun ved, at hun senere var inde over en vurdering af, hvorvidt det var hensigtsmæssigt at fastholde denne formulering.

Efter at hun havde godkendt Jesper Goris udkast, kom det op til departementschefen. Hun husker ikke, om det var det, der endte med at blive sendt til Statsministeriet.

Foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 18.09 fra Tanja Franck til Christian Kettel Thomsen (ekstrakten side 333), hvoraf fremgår blandt andet, at det var vigtigt, at statsministeren fik at vide, at udlændinge-, integrations- og boligministeren havde meldt hårdere ud, end juraen kunne holde til, forklarede hun, at det jo også er rigtigt. Kommentaren kom på baggrund af, at der først blev sendt en udgave, der var en gengivelse af pressemeddelelsen, hvorefter Tanja Franck ringede til hende, og hun forklarede Tanja Franck, at ordningen ikke var absolut. Herefter blev der sendt et nyt talepapir, og det var i denne forbindelse, at Tanja Franck sagde, at det var vigtigt, at statsministeren fik at vide, at pressemeddelelsen ikke helt beskrev, hvordan ordningen skulle være. Hun vil tro, at den ”udmelding”, Tanja Franck henviste til, var den offentlige udmelding, der var kommet. Denne kommentar var ikke en, der ”flød” tilbage til dem i ministeriet. Det behøvede de ikke at sige til hende, for det var jo det, de havde fortalt Statsministeriet.

Foreholdt Jesper Goris mail af 9. marts 2016 kl. 13.15, der vedrørte blandt andet Justitsministeriets tilbagemelding om ministerens involvering i konkrete sager og grænsen mellem faktisk forvaltningsvirksomhed og afgørelsessager (ekstrakten side 480-481), forklarede hun, at mailen indeholder håndteringen af flere problemstillinger.

I perioden mellem den 10. februar og den 9. marts 2016 blev hun tilfældigt gjort bekendt med, at ministeren havde bedt om lov til at se sagsakterne i de sager, hvor Udlændingestyrelsen

mente, at et par ikke kunne adskilles. Hun tror, at det var en sagsbehandler, der gjorde hende opmærksom på det. Som tidligere nævnt forsøgte departementet at holde en armlængde til konkret sagsbehandling. Der opstod et spørgsmål, om ministeren selv ville sagsbehandle i nogle sager, hvor myndighederne mente, at de pågældende ikke kunne skilles ad. I første række var det derfor et spørgsmål om at finde ud af, om de kunne sige til ministeren, at ministeren på grund af forvaltningsretlige regler om f.eks. call-in og klageadgang ikke kunne det. Hun nævnte problematikken for departementschefen, og hun tror ikke, at han var klar over det. Det var på den baggrund, at de havde en overvejelse om, hvorvidt der var retlige argumenter for at sige til ministeren, at hun ikke kunne se akterne. Det var det, der var hovedtemaet. Hun tror ikke, at hun drøftede det med Line Skytte Mørk Hansen. I forbindelse med disse overvejelser indgik det helt naturligt, om adskillelsen var faktisk forvaltningsmyndighed, og hvornår det blev en afgørelse.

Foreholdt, at Jesper Gori i mailen af 9. marts 2016 kl. 13.15 tillige oplyste, at ”efter et lidt stormfuldt møde i morges, hvor både jeg og Uffe måtte fastholde, at myndighederne ikke kan handle ulovligt på instruktion, ved jeg ikke, om ministeren er enig heri”, forklarede hun, at det tilsyneladende var et møde, som Jesper Gori og Uffe Toudal Pedersen havde med ministeren. Hun var på dette tidspunkt på ferie. Hun tror ikke, at hun har talt med Jesper Gori om mødet efterfølgende, men hun fik jo mailen, og hun kunne godt se, hvad det handlede om. Det var den samme diskussion, de havde haft flere gange. Hun tror, at ”ulovlig på instruktion” var en helt generel formulering, der svarede til det, hun havde sagt på koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, hvor hun tilkendegav, at uanset hvad, ministeren sagde, skal danske myndigheder overholde reglerne. Det er sådan, hun opfatter det.

Det var et spørgsmål om at komme hele vejen rundt, at de også overvejede sondringen mellem faktisk forvaltningsvirksomhed og afgørelser. De ledte efter et retligt argument for, at ministeren ikke skulle kigge i de konkrete sager. Hvis der skulle træffes en forvaltningsretlige afgørelse, og ministeriet var klageinstans, hvilket det viste sig, at de ikke var, ville det være et retligt argument for, at ministeren ikke skulle være involveret i sagerne. Der var nogle forskellige overvejelser om, hvorvidt man kunne sige, at ministeren ikke havde adgang til at gå ind i sagerne. Havde ministeren mulighed for at bruge sine almindelige over-/underordningsbeføjelser i forhold til det osv.? Det afhang meget af, hvorvidt man havde bestemt sig til, at det var af politiske grunde, at afgørelsen ikke skulle være i departementet, eller om det var af mere praktiske grunde. Der var vurderingen, at det mest var af praktiske grunde. Derfor var de tilbage til blot at sige, at ministeren skulle holde sig fra konkrete sager og i stedet indtage de principielle synspunkter. Jesper Gori skrev, at eftersom der havde været et ret stormfuldt møde, var han ikke sikker på, at ministeren var enig i det.

Hun blev foreholdt mail af 10. marts 2016 kl. 13.41 fra Jesper Gori til blandt andre Uffe Toudal Pedersen (ekstrakten side 596), hvoraf fremgår blandt andet:

”Efter at have drøftet spørgsmålet på ny med Line foreslår jeg, at vi - nu - meddeleler Udlændingestyrelsen, at styrelsen vil skulle tage stilling til de konkrete sager, herunder de sager der har givet anledning til tvivl, og at styrelsen i den forbindelse kan inddrage Stats- og Menneskeretskontoret i Justitsministeriet, der ef-

ter behov kan bistå med generel vejledning om rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser i situationer, der måtte svare til de verserende konkrete tvivlsager, men at sagerne ikke forinden forelægges ministeren.”

Den beslutning, der omtales, var ikke en, der var lagt op til, inden hun tog afsted. De var i gang med at finde nogle argumenter for, at ministeren ikke skulle ind i de konkrete sager. Før Jesper Gori havde talt med Justitsministeriet, var hun ikke klar over, hvor de kunne lægge snittet. Deres tilgang til det var, at departementet og ministeren skulle undgå at komme ind i de konkrete sager og træffe konkrete afgørelser. Det var en helt grundlæggende regel. Hun ved ikke, hvorfor der blev lagt op til, at styrelsen skulle rette henvendelse til Justitsministeriet i stedet for Udlændingeafdelingen i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Måske var det et forsøg på at sige, at så blev det holdt helt ude af ministeriet, men hun ved det ikke.

Hun ved ikke, om ministeren blev orienteret om, at der ikke var forvaltningsretlige grunde til at holde hende ude af de konkrete sager.

Hun er enig i Jesper Goris betragtninger i mailen af 10. marts 2016 om, at der er gode og saglige grunde til at fastholde, at afgørelsen i de konkrete sager alene tilkommer Udlændigestyrelsen. Sagerne skal afgøres efter de forvaltningsretlige regler og i overensstemmelse med de internationale forpligtelser, ikke efter politiske ønsker.

Foreholdt, at der flere steder i mailen er henvist til ”afgørelsen”, forklarede hun, at hun ikke tror, at de på dette tidspunkt havde gjort deres holdning op i relation til, om der var tale om en afgørelse eller faktisk forvaltningsvirksomhed, når man adskilte et par. I de sager, hvor der var et flyttepåbud, har der hele tiden været tale om en afgørelse. De nåede lidt senere frem til, at der allerede på det tidspunkt, hvor man bad et par om at flytte fra hinanden, var tale om en forvaltningsretlig afgørelse uanset ordlyden af forarbejderne. Det var det, de drøftede, men på dette tidspunkt havde de ikke gjort sig klart, hvad der gjaldt. Det var en lidt vanskelig beslutning.

Hun husker ikke præcis, hvornår overvejelserne om afgørelse eller faktisk forvaltningsvirksomhed tog sin begyndelse. Hun husker heller ikke, hvornår de besluttede, at det måtte betragtes som afgørelsesvirksomhed, men hun skrev i hvert fald den 9. marts 2016 kl. 08.30, at de skulle afklare det med Justitsministeriet (ekstrakten side 438).

Foreholdt talepapir af 23. februar 2016 til samråd Z (ekstrakten side 221), hvor terminologien ”seng og bord” anvendes, forklarede hun, at hun var på ferie op til samrådet, og sagen hørte til i Koncernstyring, hvorfor talepapiret formentlig er lavet der. Udlændingeafdelingen har sikkert været inde over det, men hun tror, at det var Koncernstyring, der havde ansvaret. Hun tror, at ”seng og bord” blot er en folkelig måde at sige det på. Hun tror ikke, at det er andet end en politisk tilgang til det.

Foreholdt mail af 9. marts 2016 kl. 17.44 fra Jesper Gori til blandt andre Uffe Toudal Pedersen, Line Skytte Mørk Hansen og hende vedrørende indkvartering af par på separate værelser på samme center (ekstrakten side 783) forklarede hun, at hun ikke er uenig i, at det ikke altid vil være en løsning i tilfælde, hvor adskillelse i øvrigt er i strid med Danmarks internationale for-

pligtelser. Anvendelsen af begrebet ”seng og bord” i talepapiret til samråd Z var en politisk udtalelse, men de overvejede også på dette tidspunkt, om det var en mulighed, fordi synspunktet var, at navnlig den unge pige skulle have et pusterum. Det kunne man måske opnå ved, at de ikke havde et samliv. Justitsministeriets vurdering var, at det måske kunne lade sig gøre i nogle situationer, men at udgangspunktet var, at hvis adskillelse ville være i strid med EMRK artikel 8, kunne man ikke reparere på det på denne måde.

Kl. 15.40 sluttede mødet.

Peter Mørk Thomsen

Formand

INSTRUKSKOMMISSIONEN

PROTOKOL

20. maj 2020

Protokol nr. 5

Den 20. maj 2020 kl. 9.00 blev Instrukskommissionen sat i lokale 003 i Retten på Frederiksberg, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var undersøgelseskommissionens medlemmer, landsommer Peter Mørk Thomsen, advokat, ph.d. Torkil Høg og lektor, ph.d. Louise Halleskov, undersøgelseskommissionens udspørger, advokat Lars Kjeldsen, ved advokat Hanne Rahbæk og advokat David Neutzsky-Wulff samt undersøgelseskommissionens juridiske sekretær dommer Rikke Plesner Skovby.

Som bisiddere var mødt:

Advokat Nicolai Mallet for Inger Støjberg

Advokat Frederik Kromann Jespersen for Mark Thorsen

Advokat Peter Breum for Sofie Odgaard, Adam Abdel Khalik og Anne Nygaard Just

Advokat Thomas Ryhl for Line Skytte Mørk Hansen

Advokat Søren Juul for Lykke Sørensen

Advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja for Jesper Gori

Advokat Lise Lauridsen for Nina Holst Christensen, Ditte Kruse Dankert, Carsten Madsen og Thomas Klyver

Advokat Pernille Backhausen for Uffe Toudal Pedersen

Advokat Anders Valentiner-Branth for Henrik Grunnet

Advokat Asger Bagge-Jørgensen for Tanja Franck

Advokat Jakob Lund Poulsen for Andreas Højmark Søndergaard, Margit Sander Rasmussen og Ronya Habo (til kl. 14.30)

Advokat Stine Gry Johannessen for Anna-Sophie Kolding Saugmann-Jensen

Advokat Mikkel Holm Nielsen for Merete Milo

---o0o---

Kl. 09.00 mødte Uffe Toudal Pedersen og bekræftede, at han fratrådte sin stilling i oktober 2018.

Han blev vejledt om, at han ikke havde pligt til at udtale sig. Han blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Uffe Toudal Pedersen forklarede blandt andet, at han blev cand.scient.pol. i 1981. Efterfølgende var han ansat i Landbrugsministeriet fra 1981-1993. Fra 1994-2002 var han ansat i Statsministeriet i forskellige stillinger, fra 2002-2005 var han chef for Uddannelsesstyrelsen, og fra 2005-2015 var han departementschef i Uddannelses- og Forskningsministeriet. Den 1. juli 2015 blev han departementschef i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, og det var han frem til den 31. oktober 2018.

Han blev bedt om at overtage stillingen som departementschef i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet i forbindelse med genetableringen af ministeriet. Det var vurderingen, at der var behov for en til at stå i spidsen, der havde erfaring som departementschef, og det var hans indgang til det. Han havde ikke nogen særlig viden om udlændingeområdet. Ministeriet blev etableret i 2015 med personale fra seks forskellige ministerier. De var i alt 1.200 medarbejdere, og de havde 71 IT-systemer. Det var en stor opgave at få bragt dem sammen, og det brugte de mange kræfter på. De skulle både have ministeriet op at stå, og samtidig var der en stor dagsorden på udlændingeområdet.

Forevist organisationsdiagram af 1. marts 2016 forklarede han, at afdelingscheferne, styrelsescheferne og sekretariatslederne var hans nærmeste samarbejdspartnere. Han kendte Line Skytte Mørk Hansen, der kom fra en stilling som concern- og HR chef i Uddannelses- og Forskningsministeriet. Han havde fra sin tid i Statsministeriet desuden kendskab til Henrik Kyvsgaard og Frank Bundgaard. Han tror ikke, at han kendte Lykke Sørensen på forhånd.

I forbindelse med opstarten var det primært Line Skytte Mørk Hansen og Jonas From Soelberg, der hjalp med det praktiske omkring etableringen af ministeriet. Det var en omfattende proces. I relation til driften var det dagsordenen, der bestemte, hvem han talte mest med. På dette tidspunkt var det Lykke Sørensen og Henrik Kyvsgaard, fordi udlændinge- og integrationsområdet fyldte mest.

Rent fysisk sad Lykke Sørensen et andet sted i bygningen sammen med resten af Udlændingeafdelingen, men det var alene to eller tre minutter fra hans kontor. De, der sad tættest på ham, var Frank Bundgaard og Line Skytte Mørk Hansen. Man kan dog ikke lægge noget i afstanden. Det var alene af praktiske årsager, at de var placeret på den måde.

Han havde ikke faste samarbejdsrelationer i Udlændingestyrelsen. De etablerede et koncerndirektionsforum, hvilket han havde erfaring med fra tidligere ministerier. Det var et forum, hvor de forskellige dele af huset kunne mødes. Møderne lå hver 14. dag, og ministeren var med hver anden gang. Hensigten var, at det skulle være et sted, hvor de forskellige dele af huset kunne udveksle erfaringer og fortælle om væsentligste emner i de enkelte afdelinger. Det var ikke et besluningsforum ud over nogle bestemte punkter som IT strategi, budget osv, der angik driften af huset. Det var ikke sådan, at sager blev afklaret på disse møder. Sagerne "kørte op af linjen" i den almindelige sagsgang. Det var en særlig udfordring at få Boligafdelingen integreret i den

øvrige del af ministeriet. Det, der skete i Udlændingeafdelingen og i Integrationsafdelingen, var mere ”i familie” med hinanden. Der var temmelig lang vej fra disse områder til boligområdet. Der var ikke andre faste mødefora.

Han havde kontakt til Henrik Grunnet fra Udlændingestyrelsen i forbindelse med koncerndirektionsmøderne. Hvis der var noget, de skulle tale om, gjorde de det, men han husker ikke, at de ofte talte sammen. Den løbende kontakt til Udlændingestyrelsen gik dels gennem Koncernøkonomi og dels gennem Udlændingeafdelingen.

Han sad i toppen af hierarkiet, og så var der nogle, der havde de andre funktioner. Det var ikke et udtryk for, at han ikke ønskede at tale med styrelsen. Han indførte selv den ordning, at han, når der havde været rådsmøder, og der dér var blevet drøftet vigtige ting, der kunne være af interesse for styrelsens chefgruppe, inviterede sig selv til frokostmøder, hvor de havde en dialog. Han husker ikke, hvor ofte det skete, men der foregik mange ting på den store politiske dagsorden i de måneder, som det var nyttigt for styrelsens chefgruppe at vide, uden at det havde noget med den egentlige sagsbehandling at gøre.

Det er korrekt, at Henrik Grunnet på et møde med ham den 21. januar 2016 fik at vide, at han skulle stoppe som direktør i Udlændingestyrelsen. Mødet blev fulgt op af endnu et møde den 22. januar 2016. Det var hans beslutning, at Henrik Grunnet skulle stoppe. Det var ikke en beslutning, ministeren var inde over, og beslutningen var ikke politisk begrundet. Han traf beslutningen, fordi han mente, at de havde brug for en anden person til jobbet som direktør i styrelsen.

Indkvarteringen af asylansøgere, herunder mindreårige asylansøgere, var ikke noget, han havde kendskab til, før denne sag dukkede op. Han erindrer ikke, at de havde en diskussion om det, og han kendte ikke til eventuelle retningslinjer om det.

Debatten startede med en artikel i Berlingske Tidende, der beskrev, at der i asylsystemet i Sverige var indkvarteret gifte par, hvor den ene var mindreårig. Det blev omtalt i danske medier, og spørgsmålet var med det samme, om det samme var tilfældet i Danmark. Debatten fokuserede på, om man så var med til at legitimere den slags ægteskaber. Lige så snart debatten begyndte, spurgte ministeren, om de havde noget om det. Hun lavede også et Facebook opslag ret tidligt i processen. Det var ministerens eget opslag. Helt generelt var de ikke inde over Facebook opslag. Ministeren var ude med en melding om, at sådan noget vil vi ikke have i vores system.

Foreholdt artiklen af 25. januar 2016 kl. 13.53 i Berlingske med overskriften ”Barnebrude bor med voksne ægtefæller på asylcentre i Danmark”, hvoraf fremgår blandt andet, at Udlændingestyrelsen var kommet med en udtalelse om status på danske asylcentre og den daværende praksis (ekstrakten side 4), forklarede han, at han ikke var involveret i noget i ministeriet i anledning af styrelsens udtalelse.

Foreholdt Inger Støjbergs Facebook opslag (ekstrakten side 14) forklarede han, at opslaget ikke blev drøftet i ministeriet. Han blev ikke kontaktet om udmeldingen, og han havde ikke en forudgående dialog med ministeren om det. I de dage var ministeren til møde i parlamentet i Bruxelles vedrørende smykkebogen. Samtidig var han stedfortræder for hende til et uformelt rådsmøde i Haag.

Den politiske diskussion begyndte med det samme. Ministeren, ministeriet og Udlændingestyrelsen blev kritiseret for ikke at gøre noget, og nogle mente, at det var forkert, at sagen skulle graves frem i pressen. Maskineriet gik i gang, og Udlændingestyrelsen lavede en høring af operatørerne for at finde ud af, hvad billedet reelt var. Det var ikke ham, der bestilte høringen. Han vil tro, at det kom både fra styrelsen, der udviste rettidig omhu, og fra Koncernøkonomi. Det var sammenfaldende.

Han blev foreholdt høringssvar af 27. januar 2016 (ekstrakten side 62), hvoraf fremgår, at der var 25 mindreårige i alderen 15-17 år, der havde en ægtefælle eller samlever, mens der var to under 15 år, og at det var styrelsens indtryk, at der ikke var tale om store aldersforskelle mellem de mindreårige og deres myndige partner, ligesom ingen af operatørerne, der var adspurgt herom, havde oplyst om indikatorer på tvang eller lignende i de konkrete sager. Han forklarede, at notatet, som han husker det, indgik i den sag, der blev godkendt i F2 den 9. februar 2016, og at det kan meget vel have været i denne forbindelse, at han så notatet om høringssvaret. Det var et indspark til den overvejelse, de havde om, hvad de kunne gøre for at stramme op på den hidtidige praksis. Han så høringssvaret som det "fotografi", man havde taget af den daværende situation.

Han vil tro, at ministeren også så notatet om høringssvaret. Han kan ikke tro andet, fordi sagen fyldte så meget i hendes bevidsthed.

Foreholdt den opfølgende høring om aldersforskellen mellem de enkelte par (ekstrakten side 66) forklarede han, at han ikke så denne som noget særskilt. Denne høring var udtryk for et behov for at få afklaret en facet, som også var vigtig at få med. I den første fase var det opfattelst, at der var tale om meget unge piger, der var gift med meget ældre mænd. Høringen viste, at det ikke var tilfældet, men at det par, hvor der var den største aldersforskel, var henholdsvis 16-17 år og 32 år eller deromkring.

Foreholdt Jesper Goris mails af 27. januar 2016 kl. 17.40 og 28. januar 2016 kl. 09.26 til sig selv med udkast til notat om indkvartering af mindreårige udlændinge, der indrejser sammen med personer, som angives at være ægtefælle eller samlever (ekstrakten side 37 og 41 ff.) forklarede han, at der først kom et udkast til notatet fra Udlændingestyrelsen, der blandt andet beskrev den daværende ordning. Det var ikke sådan, at man ikke allerede gjorde noget. Hvis der var ægtepar, hvor den ene var under 15 år, blev de også dengang skilt ad. I de tilfælde, hvor den mindreårige var mellem 15 og 18 år, lod man parret blive sammen, men der var en skærpet opmærksomhed omkring parret, hvor man blandt andet holdt øje med, om der var mistriksel. Notatet indeholdt desuden et afsnit om, hvad man kunne tænke sig i forhold til at stramme op, så man kunne gøre endnu mere for at have fokus på disse par.

Udlændingestyrelsens oplæg blev sendt til Koncernøkonomi, der arbejdede videre på notatet, som blev godkendt den 9. februar 2016. Som han husker det, var oplægget fra styrelsen, at man skulle skærpe den processuelle opmærksomhed om sagerne. Jesper Gori foreslog i forbindelse med Udlændingeafdelingens bidrag til notatet – formentlig for at imødekomme ministerens ønsker – at vende udgangspunktet om, således at udgangspunktet blev, at parrene skulle adskilles, med mindre særlige hensyn, herunder hensynet til barnets tarv, tilsagde, at de ikke skulle adskilles.

På dette tidspunkt havde Jesper Gori, Lykke Sørensen, Line Skytte Mørk Hansen, Anette Görtz, måske Jonas From Soelberg og han selv nogle drøftelser om, hvordan de kunne komme videre med problemstillingen. I disse drøftelser tror han ikke, at de sondrede mellem de par, der ankom til landet, og de par, der allerede var indkvarteret sammen.

De havde en intens drøftelse med ministeren om denne sag. I perioden fra ultimo januar til den 2. februar 2016, hvor der forelå et endeligt udkast til notatet, var der – lidt forenklet sagt – tre spor. Det første var ministerens spor: Hun ønskede en udtagelsesfri adskillelse af parrene. Ministeren havde et stærkt værdimæssigt udgangspunkt. Ministeren havde det synspunkt, at asylparrene kom til Danmark frivilligt, og de måtte derfor indordne sig under de regler, der gælder her. Hun så sig selv som en slags efterforskoleforstander, og på samme måde, som det er tilfældet på en efterskole, gælder der et ordensreglement. Der er en ”drengefløj” og en ”pige fløj”, og hvis man ikke kan affinde sig med, at der er en sådan adskillelse efter reglementet, skal man lade være med at komme. Det var ministerens opfattelse, at det ikke er naturligt for piger at gifte sig som 15-årige, og at der derfor måtte være et element af tvang. Hun ville derfor gerne give pigerne et pusterum.

Det andet spor var et, han selv gjorde meget ud af. På baggrund af deres drøftelser var det klart for ham, at der i virkeligheden ville være tilfælde, hvor det ud fra enhver fornuftig betragtning ville være forkert at adskille et par. Der var et eksempel, der blev nævnt i den tidlige fase, som han kunne genkende, da det i begyndelsen af marts igen blev nævnt. Det var et par, der kom fra Syrien, og som havde haft tre børn. Det ene barn var blevet dræbt i Syrien i forbindelse med, at faderen og barnet blev taget som gidsler af IS. Faderen slap ud af landet sammen med sin hustru, der var blevet voldtaget af medlemmer af IS, og parret kom til Danmark sammen med deres to andre børn. Han kendte ikke sagen i denne detaljegråd på det tidspunkt, men det var et eksempel på en dybt traumatiseret familie, som også blev nævnt i denne tidlige fase. Han kunne ikke se, hvorfor man skulle skille den familie ad. Det gav ikke nogen mening. Oplysningerne om parret kunne kun stamme fra Koncernøkonomi eller Udlændingestyrelsen.

Det tredje spor var den retlige diskussion. I hans optik var der i begyndelsen en vis tvivl hos departementets jurister. Som han opfattede det, mente de på et tidspunkt, at det måske kunne lade sig gøre at etablere en udtagelsesfri ordning, fordi det i meget vidt omfang er ministeren, der fastlægger, hvordan asylansøgere indkvarteres. Under drøftelserne nåede Jesper Gori og Lykke Sørensen dog til den konklusion, at ordningen ikke kunne være udtagelsesfri. Det hører med til forståelsen af det efterfølgende forløb. Ministeren kunne aldrig slippe den tvivl, og ministeren havde lidt svært ved helt at tage til sig, at der var en juridisk forpligtelse, som betød, at der ikke kunne ske adskillelse i alle tilfælde. I hans verden blev tvivlen afklaret, inden notatet blev færdiggjort og godkendt i F2.

Adspurg, om det blev drøftet med ministeren, at man, når man er gift, anses for at være myndig i Danmark, forklarede han, at de i forbindelse med gennemgangen af notatet hele tiden kredsede om, hvorvidt der var forskel på de forskellige typer af ægteskaber, herunder om der var forskel på en situation, hvor parret var 17½ og 21 år med tre små børn, og en situation hvor parret var 15 og 19 år og lige var blevet gift. Ministeren vendte hele tiden tilbage til sit udgangspunkt om, at uanset hvad der var at sige om de enkelte ægteskaber, ville hun give pigerne et pusterum. De drøftede ikke kongebrevssituationen i forbindelse med notatet.

Foreholdt skærbillede fra F2 (ekstrakten side 5502) forklarede han, at F2 var det system, der blev anvendt til godkendelse. Han tror dog også, at ministeriets medarbejdere arbejdede i systemet. De gik meget hurtigt over til, at alle sager blev forelagt for ministeren digitalt via systemet. Foreholdt, at det fremgår af skærbilledet, at sagen den 5. februar 2016 efter hans godkendelse blev returneret til Anne Nygaard Just, der genoptog sagen, hvorefter ministeren den 9. februar 2016 godkendte notatet, forklarede han, at han ikke tror, at notatet blev ændret i denne periode. Forklaringen kunne være, at det ikke var altid, at ministeren så det lige efter, at det blev lagt op. Det, der var det centrale, var den indstilling, der var vedrørende piger mellem 15 og 18 år (ekstrakten side 5365):

”at mindreårige på 15 år eller derover ikke kan indkvarteres på et asylcenter sammen med en ægtefælle/samlever, medmindre dette åbenbart vil stride mod den mindreåriges tarv. Foreligger der sådanne hensyn til den mindreåriges tarv, skal parterne indkvarteres hver for sig, men på det samme asylcenter.”

Det var dette spørgsmål, notatet ”turnerede” omkring, og det var det, ministeren sagde god for. Som han husker det, diskuterede han, Jesper Gori, nogen fra Koncernøkonomi og nogen fra ministersekretariatet dette med ministeren, hvorefter det blev gjort færdigt og formuleret i denne form.

Ministeren havde det synspunkt, at parrene skulle skilles ad, og de fortalte hende, at det ikke kunne lade sig gøre, fordi der ville være tilfælde, hvor et par ikke kunne adskilles. Konklusionen blev det, der fremgår af notatet. Notatet blev færdiggjort og lagt op, hvorefter ministeren godkendte det. Han talte ikke med ministeren om det den 9. februar 2016, og han har ikke gennemgået notatet med ministeren efterfølgende, men det blev godkendt. Det var ikke en usædvanlig måde at gøre en sag færdig på. De havde diskuteret det indgående og var nået frem til den formulering, der fremgår af notatet. Han vil ikke sige, at ministeren ”købte” synspunktet undervejs i drøftelserne, men de samlede diskussionen op i notatet og lagde det op til hende til godkendelse, og hun sagde god for det ved at ”vinge det af”. De havde ikke en yderligere dialog om notatets indhold.

På ny foreholdt notatet om høringen af operatørerne (ekstrakten 62), hvoraf blandt andet fremgår, at operatørerne var blevet bedt om at angive, hvis der var indikationer på tvang eller lignende, og at ingen operatører havde oplyst om sådanne indikatorer i de konkrete sager, forklarede han, at han ikke husker, at tvangselementet var genstand for drøftelser på dette tidspunkt.

Han kan ikke se, at Udlændingestyrelsen har fået det notat, der blev godkendt den 9. februar 2016. Normalt vil postgangen være sådan, at ministersekretariatet sender en godkendt sag tilbage til det pågældende kontor, der sender det videre ud i systemet. I og med at det var et emne, der blev drøftet intenst mellem styrelsen og ministeriet, kan han ikke forstå, at det ikke er sendt tilbage. I denne sag burde Koncernøkonomi have sendt notatet til styrelsen. Det var mere Koncernøkonomi end Udlændingefordelingen, der var ansvarlig for dette notat.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 13.58 fra Sarah Andersen til blandt andre Lykke Sørensen og Jesper Gori med udkast til pressemeddelelse (ekstrakten side 86-87), der var udarbejdet på baggrund af notatet, forklarede han, at han ikke husker, hvornår han præcis blev involveret i udarbejdelsen af pressemeddelelsen. Postgangen var sådan, at Kommunikationsafdelingen ud-

arbejdede et udkast, og det er det udkast, der fremgår her. Han var ikke involveret på dette tidspunkt, men det blev han umiddelbart efterfølgende. Det var ministeren, der efterspurgte en pressemeddelelse. Der var på dette tidspunkt en del kritik af, at ministeren ikke gjorde noget, og det ramte ministeren hårdt. Derfor ville ministeren gerne have en pressemeddelelse ud så hurtigt som muligt med et stærkt og entydigt budskab.

Foreholdt, at det i udkastet er anført, at ministeren udtaler, at ”vi skal selvfølgelig sikre, at unge piger ikke bliver tvunget til at leve i et forhold på danske asylcentre mod deres vilje”, forklarede han, at ministeriet ikke havde modtaget nye oplysninger vedrørende spørgsmålet om tvang. Citatet udtrykte ministerens stærke værdimæssige holdning. På dette tidspunkt havde de oplysning om, at der var 27 ægteskaber af denne karakter, men de vidste ikke, hvad der var sket i de konkrete ægteskaber. Han ved ikke, om de havde gjort noget for at finde ud af det. Der var langt fra ham til den driftsmæssige del med operatørerne, men han ved, at der var en dialog mellem styrelsen og operatørerne, som blev afspejlet i høringsnotatet. Hvis man skal sætte sig i ministerens sted, var det, hun mente med det, også de situationer, hvor et ægteskab var aftalt, mens pigen var meget ung, og inden hun kendte manden; altså hvor der ikke var et kærlighedsforhold forud for ægteskabet. Han vil ikke lægge ord i munden på ministeren, men under deres diskussioner om emnet, var det, der lå i det, hele konstruktionen med, at man gifter meget unge piger med meget ældre mænd. Han husker ikke, at de diskuterede spørgsmålet om tvang.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 14.44 fra Jeper Gori til blandt andre Sarah Andersen med forslag til ændringer og en model for Udlændingestyrelsens fremtidige praksis (ekstrakten side 89-92) forklarede han, at den eneste ”model”, der forelå på dette tidspunkt, var det notat, der blev godkendt den 9. februar 2016.

Han deltog i mødet med ministeren den 9. februar 2016 kl. 15.30. Han husker ikke, hvem der i øvrigt deltog i mødet. Han vil tro, at de øvrige deltagere var nogen fra kommunikationsafdelingen, Mark Thorsen, Jonas From Soelberg samt Jesper Gori eller Lykke Sørensen. Måske deltog Line Skytte Mørk Hansen, men det var sådan set ikke hendes diskussion, fordi de diskuterede et helt centralt delpunkt i notatet.

Som han husker det, var det eneste dokument, der var fremme, pressemeddelelsen. Han kan dog ikke huske mødet særskilt fra andre møder. Der var en uendelig række af møder om dette spørgsmål. På mødet diskuterede de pressemeddelelsen, der var det eneste omdrejningspunkt. Ministeren har selvfølgelig sagt, at hun ville have en pressemeddelelse uden undtagelser. Det var det, de drøftede og diskuterede. Han er sikker på, at de så har haft den samme diskussion, som de havde haft tidligere, om, hvorvidt man kunne administrere uden undtagelser. Han er sikker på, at det blev sagt, at ”det kan man ikke”. Han husker ikke, om ordet ulovligt blev nævnt i denne forbindelse. Juristerne har dog givetvis sagt, at man ikke kunne administrere en ordning uden undtagelser, hvis Danmarks internationale forpligtelser skulle overholdes. Ministeren reagerede på den måde, at hun sagde, at hun ville have en ordning uden undtagelser. Han vil tro, at det er det, ministeren har sagt, for det var det, de vendte tilbage til senere, da der kom en ny udgave, hvor de skrev undtagelsesmulighederne ind.

Foreholdt notat af 23. maj 2017 om kronologisk sagsforløb i sagen (ekstrakten side 3409), hvoraf fremgår, at Familiesammenføringskontorets forslag til en model for Udlændingestyrelsens fremtidige praksis blev runddelt på mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30, forklarede han, at han ikke husker, om notatet var fremme på mødet, men beskrivelsen i notatet om kronologien

er givetvis rigtig. Når der henvises til Familiesammenføringskontoret, er det Jesper Gori, der henvises til.

Som han husker det, sluttede mødet, da ministeren skulle ud af huset til et arrangement. Hun tog afsted, da de var færdige, og pressefolkene gik tilbage og lavede et nyt udkast til pressemeddelelse baseret på drøftelserne på mødet.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 16.13 fra Jesper Gori til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen med revideret udkast (ekstrakten side 93-94), der beskrev, at ingen mindreårige under 18 år måtte indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever, og hvoraf fremgik, at ministeren havde bedt Udlændingestyrelsen om at adskille de par, der aktuelt boede sammen, forklarede han, at han ikke ved, hvordan sætningen om, at ministeren havde bedt Udlændingestyrelsen om at adskille par, kom ind. Det var ikke en drøftelse, de havde på mødet. Den signalværdi, der lå i denne udtalelse, husker han ikke.

Adspurgt bekræftede han, at drøftelserne om pressemeddelelsen faldt sammen med drøftelserne om ordningen. Videre adspurgt, om der var nogen, der sagde, at de skulle adskille drøftelserne om pressemeddelelsen og ordningen, forklarede han, at det, de diskuterede på dette tidspunkt kun var pressemeddelelsen. "Sagen" var gjort færdig, og det var ligesom det. Derefter var det pressemeddelelsen, de diskuterede. Ministeren sagde i denne forbindelse, at hun ville have en undtagelsesfri ordning.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 17.23 fra Jesper Gori til blandt andre ham, Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen med et nyt udkast, der var søgt tilrettet efter aftale med ham (ekstrakten side 95-96), og hvoraf fremgik, at adskillelse var den absolutte hovedregel, men at ordningen skulle administreres ud fra nødvendige menneskelige hensyn, forklarede han, at Jesper Gori kom op til ham og fortalte, at Udlændingefærdigheden ikke var glad for den undtagelsesfrie formulering. Det var han heller ikke selv. De to formulerede derfor ændringen sammen og prøvede én gang til, om de kunne få det med.

På dette tidspunkt var ministeren ikke i huset, og han drøftede derfor ikke ændringsforslaget med hende. Ministeren fik det nye udkast via ministersekretariatet. Da han kom hjem, fik han at vide, at ministeren var uenig i den nye formulering. Som han husker det, var det en af ministersekretærene, der ringede til ham, men han husker ikke hvem. Han havde ikke en snak med ministeren selv. Han tror heller ikke, at det var ministerens særlige rådgiver, Mark Thorsen, der ringede til ham. Mark Thorsen var dog inde over pressemeddelelser og var ministerens højre hånd. Den tilbagemelding, han fik, var, at ministeren ikke kunne forstå eller ikke var enig i, at sætningen skulle med.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 21.14 fra Lykke Sørensen til Jesper Gori (ekstrakten side 97), hvoraf fremgår, at "Inger og Mark ikke [kunne] tilslutte sig forslaget, og at "det er vist stadig ønsket, at der ikke skal være en kattelem", forklarede han, at Mark Thorsen var ministerens politiske bisidder, og de to havde et tæt makkerskab omkring disse ting. Det, Lykke Sørensen har gengivet i mailen, er givetvis rigtigt, men han husker ikke den omtalte telefonsamtale nærmere. Han husker blot, at han fik en melding om, at ministeren ikke var enig i den eftersætning, han og Jesper Gori havde indsat. Det var Lykke Sørensens egen ide, at hun ville "tage en runde til" med Justitsministeriet. Han ved ikke, hvad baggrunden var. Ministeriets egne jurister var

sikre på, at der ikke kunne administreres uden undtagelser. Han vil tro, at Lykke Sørensen igen ville sikre sig, at Justitsministeriet var enig i dette.

Næste morgen, den 10. februar 2016, talte Lykke Sørensen med Nina Holst-Christensen og fik bekræftet, at ordningen ikke kunne administreres uden undtagelser.

Adspurgt, hvornår han hørte noget om resultatet af drøftelserne med Justitsministeriet, forklarede han, at de havde en række møder og samtaler om spørgsmålet, og han har svært ved at skelne dem fra hinanden. Han vil dog tro, at han og Lykke Sørensen har talt med ministeren om tilbagemeldingen. Da hans bisidder gjorde ham bekendt med Kasper Højvang Kyeds forklaring om, at ministeren, Lykke Sørensen og han ankom lidt senere til koncerndirektionsmødet, var der en klokke, der ringede. Det passer meget godt med, at de har diskuteret det og derfor ankom senere til mødet. Hans vurdering er, at Lykke Sørensen over for ministeren har redegjort for, hvad Justitsministeriets holdning var. Det er efterrationalisering, men han tror, at det er rigtigt, fordi alt andet ville være mærkeligt. Som han husker tilbagemeldingen fra Justitsministeriet, var den, at ordningen ikke kunne være undtagelsesfri. Han husker ikke ministerens reaktion på det.

Adspurgt, om det var på tale, hvornår pressemeddelelsen skulle udsendes, forklarede han, at han husker, at der var en efterspørgsel efter et klart signal fra ministeren, og at ministeren var noget irriteret over, at pressemeddelelsen ikke kom ud den 9. februar 2016. Ministeren var desuden irriteret over, at de blev ved med at diskutere "de her" ting. De sagde til hende, at de mente, at det var rigtigst at få undtagelserne med, fordi de vidste, at de var der. Han husker ikke, hvad hun konkret sagde, men hun har givetvis sagt det, hun sagde hele vejen igennem; at hun havde brug for at komme med en klar melding om, at det var hendes politik, og at parrene skulle skilles ad.

Han deltog ikke selv i drøftelserne med Justitsministeriet. Kontakten til Justitsministeriet gik gennem Lykke Sørensen og Jesper Gori. Han havde ikke på noget tidspunkt behov for selv at tale med Justitsministeriet, fordi kontakten blev håndteret af dem. Den rådgivning, de fik fra Justitsministeriet frem til den 17. februar 2016, var mundtlig. Han husker ikke, at der var uenighed mellem dem og Justitsministeriet, så der var ikke behov for yderligere. Det var helt sædvanlig rådgivning, de fik. Der er masser af eksempler på tilfælde, hvor de fik rådgivning af Justitsministeriet, uden at der blev udarbejdet notater om det. Ham bekendt har der ikke i forbindelse med denne sag været kontakt på ministerniveau. De to ministre kan naturligvis have talt sammen i andre fora, men der var ikke noget formelt ressortmøde.

Adspurgt bekræftede han, at deltagerne i koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 – ud over ham selv – var ministeren, Lykke Sørensen, Line Skytte Mørk Hansen, Henrik Grunnet, Frank Bundgaard og Kasper Højvang Kyed. Han husker ikke, om Henrik Kyvsgaard og Jonas From Soelberg deltog, men han kan ikke forestille sig, at det ikke var tilfældet. Han bekræftede desuden, at han var mødeleder, at emnet om mindreårige asylansøgere, der boede sammen med en ægtefælle eller samlever, ikke var på dagsordenen, og at der ikke var materiale om emnet til mødet.

Koncerndirektionsmødet var et sted, hvor de orienterede om, hvad der var af større begivenheder på de forskellige områder. Som det også fremgår af dagsordenen til mødet (ekstrakten side

83), var det første punkt ”aktuelle sager”. Han er sikker på, at det var under dette punkt, at emnet blev drøftet. Han husker ikke, hvem der orienterede om sagen. Det ville undre ham, hvis ikke både Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen på et tidspunkt tog ordet vedrørende dette spørgsmål. Det ”kørte” i pressen, og der havde været spørgsmål til, hvor mange par der var. Det ville undre ham, hvis ikke Line Skytte Mørk Hansen havde sagt noget om notatet fra den 9. februar 2016. Det var også en oplysning til de andre om, hvor de var henne med sagen. Det er ikke noget, han husker, men under disse møder var det typisk sådan, at de forskellige bød ind med, hvad der rørte sig på deres områder. Han husker ikke noget konkret fra mødet, herunder den hårdnakkede meningsudveksling, der har været gengivet. Det er ikke ensbetydende med, at den ikke har været der.

Der blev generelt ikke taget referater af koncerndirektionsmøderne. Det var hans beslutning. Han har ikke selv noter fra mødet. Normalt havde han Sofie Odgaard med, som tog noter, hvis der var noget, der skulle følges op på.

Adspurgt forklarede han, at han ikke husker, at ministeren tilkendegav noget. Han husker heller ikke, om der blev drøftet internationale konventioner eller forvaltningsretlige spørgsmål, herunder spørgsmål om faktisk forvaltningsvirksomhed. Han erindrer heller ikke, at ministeren skulle have sagt, at ”det ville hun godt tage en sag på”. Adspurgt, om han husker, om emnet blev drøftet, forklarede han, at sagen fyldte meget, og meningen med ”aktuelle sager” på dagsordenen var, at man skulle orientere om aktuelle punkter, og at der skulle være en meningsudveksling om det. Det ville derfor være mærkeligt, hvis sagen ikke blev nævnt. Der blev ikke konkluderet noget på mødet. Det var ikke et møde om denne sag eller pressemeddelelsen. Koncerndirektionsmøderne blev ikke brugt til at sætte punktum i besværlige sager. Det var ikke sådan, de arbejdede. De beslutningsgange havde et andet spor. Dette var et orienteringsmøde, og hans rolle var at formidle det og få synspunkterne frem.

Foreholdt Kasper Højvand Kyeds forklaring om, at de på mødet drøftede, om adskillelsen var faktisk forvaltningsvirksomhed eller en myndighedsafgørelse, og at ministeren sagde, at hun ønskede en adskillelse af ”barnebrudene”, at Lykke Sørensen sagde, at det ikke kunne lade sig gøre uden at foretage visse forvaltningsretlige skridt, ligesom internationale konventioner skulle overholdes, samt at departementschefen ikke deltog i drøftelserne, men fungerede som ordstyrer, forklarede han, at det ikke får ham til at genkalde sig yderligere fra mødet. Det foregik normalt sådan, at hans rolle på møderne var at være ordstyrer.

Foreholdt Frank Bundgaards forklaring om, at ministeren tilkendegav, at hun ønskede at adskille alle parrene, at Lykke Sørensen sagde, at det ikke kunne lade sig gøre, da sagerne skulle behandles individuelt og under hensyntagen til de internationale konventioner, samt at ministeren reagerede med et skuldertræk å la ”ja, det ved vi godt, at du mener”, forklarede han, at han ikke husker, at det blev sagt på mødet, men det var den diskussion, de havde haft undervejs. Han husker ikke, om ministeren fremkom med den beskrevne udtalelse.

Han husker ikke, om der blev sat noget i værk i ”randen” af mødet. Foreholdt Frank Bundgaards forklaring om, at han i kanten af mødet skulle have bedt Line Skytte Mørk Hansen om at orientere centrene hurtigst muligt, forklarede han, at det ville undre ham, hvis han skulle have sagt det, for på dette tidspunkt var pressemeddelelsen ikke færdig. Han vil dog ikke sige, at de diskussioner, der var, var adskilt mellem ordningen og pressemeddelelsen. Det, der fyldte meget i rummet, var ministerens ønske om at få en pressemeddelelse ud. Det ville i øvrigt ikke

være Line Skytte Mørk Hansen, der skulle følge op i forhold til operatørerne. Det var Udlændingestyrelsen, der havde kontakten til disse, så i givet fald ville det være Henrik Grunnet, der skulle gøre det. Den del af drøftelserne, som Line Skytte Mørk Hansen skulle melde tilbage på, skulle hun melde tilbage på, med der blev ikke sagt noget, der alene var henvendt til hende. Alle var tilstede i rummet.

Ministeren var ikke til stede under hele mødet. Det var sædvanligt og fremgår også af dagsordenen, at der var en del af mødet, som ministeren ikke deltog i.

Foreholdt Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 (ekstrakten side 13.45), hvori han beskrev, at mødet ikke efterlod tvivl om ministerens indstilling til sagen "uanset Børnekonventionen", gentog han, at han ikke husker mødet, eller hvad der blev sagt. Han tvivler dog på, at ministeren selv skulle have nævnt børnekonventionen. De var ikke nede i detaljer på den måde. Det var den politiske signalgivning, ministeren var optaget af på dette tidspunkt.

Foreholdt en intern mail af 10. februar 2016 kl. 14.26 i Udlændingestyrelsen (ekstrakten side 5534) forklarede han, at han ikke husker, om han på det tidspunkt hørte om det beskrevne eksempel med et par, der havde et barn, og hvor pigen var 16 år og manden var 24 år. Han ved ikke, om det kan være et af de teoretiske eksempler, som Lykke Sørensen diskuterede med Justitsministeriet. Ministeren kunne godt have sagt, at "den risiko tager jeg gerne". Baggrunden for, at han ikke husker, hvad der blev sagt under koncerndirektionsmødet, er, at de gik fra det ene møde til det andet, og der blev tit sagt ret bastante ting, uden at han lagde mere i det end som så. Ministeren havde sin måde at sige tingene på, og det var ret direkte. Hvis man ikke er tæt på den daglige dialog, kan det godt virke meget voldsomt, men det er ikke noget, han har bidt mærke i. Han kan dog sagtens se for sig, at hun har sagt sådan. Han husker ikke, om hun har udtalt, at "I åbenbart godt vil ha' barnebrude".

Efter koncerndirektionsmødet mødtes han med ministeren og Mark Thorsen på ministerens kontor. De skulle have gjort pressemeddelelsen færdig. Ministeren var synligt irriteret over ikke at kunne få sendt pressemeddelelsen ud. Han sagde til hende, at de havde gjort opmærksom på behovet for undtagelserne, og at det ville være et lovbrud ikke at administrere ordningen med undtagelser. Det er han sikker på, at han har sagt. Det var i forhold til ordningen. I relation til pressemeddelelsen endte han med at acceptere, at de ikke nævnte undtagelserne. Han sagde samtidig til ministeren, at hun skulle vide, at de ikke ville administrere ulovligt, hvorfor de ville administrere med undtagelser, uanset hvad der blev meldt ud i pressemeddelelsen. Ministerens reaktion på det var "nå, ja" eller et eller andet på den måde. Ministeren sagde ikke, at det var i orden, men hun registrerede, at det var det, han sagde. Stemningen var ikke til at diskutere, hvad der skulle meldes ud internt. De diskuterede pressemeddelelsen. De diskuterede pressemeddelelsen, fordi ministeren var meget interesseret i at få denne ud og få givet et signal. Som han tolkede det, var ministeren irriteret over, at hun sad med et vrantent embedsværk, som blokerede for, at hun kunne komme ud med et centralt politisk budskab på et for hende helt centralt politisk område. Han sagde ok til at sende pressemeddelelsen ud, fordi han var departementschef, og han så det som sin opgave at få "maskinen" til at fungere. De skulle videre. Han syntes ikke, at de kunne holde til at sidde i hver deres ringhjørne og skændes med deres minister. Hans holdning var, at det var rigtigst at nævne undtagelserne i pressemeddelelsen, fordi det i forhold til ordningen ville være ulovligt ikke at administrere med undtagelser. Han accepterede pressemeddelelsen i den form, den blev udsendt, men sagde, at ved siden af den var der en sag eller en praksis, der gjorde, at de ville administrere på en anden måde. Det sagde han,

fordi han vidste, at der ville komme undtagelser. Det, han tænkte, var, at det var Inger Støjberg, der var minister, og det var hendes politiske budskab, men hun skulle vide, at de ville administrere på den måde, som de havde fortalt. De fik så adskilt det politiske budskab fra den administrative praksis. Det sagde han til hende. Han vendte det ikke med andre i huset, da han sagde ok til at sende pressemeddelelsen ud i denne form.

Foreholdt, at ministeriet to måneder forinden, den 10. december 2015, havde fået kritik af ombudsmanden i forbindelse med den såkaldte flygtningeannonce (ekstrakten side 5348), hvor ombudsmanden udtalte blandt andet, at kommunikation skal være retvisende, forklarede han, at han ikke havde denne kritik i baghovedet i forbindelse med diskussionen om pressemeddelelsen. I forhold til pressemeddelelsen var omtalen af undtagelser en ting, mens undtagelser i forhold til juraen er en anden ting. Når undtagelsen ikke kom med i pressemeddelelsen, var det, fordi han acceptere det standpunkt, at ministeren ville have en pressemeddelelse med et entydigt budskab, og at fokus hurtigt ville blive på undtagelserne og ikke hovedbudskabet, hvis undtagelserne var medtaget. Det var det, ministeren og den særlige rådgiver lagde vægt på. Det kunne han sådan set godt forstå, men der gik på denne måde noget tabt i kommunikationen. Det var den vanskelige situation, som man meget ofte står i, når man gerne vil komme med klar kommunikation om et kompliceret politisk stof i en tæt politisk debat. I en pressemeddelelse skal der ikke være alt for mange forskellige signaler. Så bliver der signalforvirring.

Adspurg, om han mente, at pressemeddelelsen var retvisende, forklarede han, at pressemeddelelsen ikke var et retligt dokument, men en pressemeddelelse med sigte på at få et klart signal ud. De argumenterede for, at undtagelserne skulle være med, men han accepterede i sidste ende, at de tog det ud, fordi de var klare på, at de ville administrere med undtagelser. Pressemeddelelsen beskrev den generelle ordning, som der ville blive administreret efter. Der var nogle undtagelser, de vidste ville være der. De var ikke med i pressemeddelelsen. Adspurg forklarede han, at pressemeddelelsen i hvert fald var retvisende for nogen. Den beskriver ikke den situation, hvor man af hensyn til barnet ikke adskiller.

Han husker ikke, at de havde ombudsmandens kritik fra december 2015 oppe at vende i denne sammenhæng. Helt generelt retter man ind efter ombudsmanden og tager kritik til efterretning. Denne kritik var dog ikke den, der havde sat det stærkeste mindesmærke. Han tilkendegav over for ombudsmanden, at der var noget i den metode, der lå til grund for ombudsmandens rapport, som de ikke var enige i. De markerede, at de ikke kunne tage kritikken fuldt ud til efterretning.

Han har ikke kendskab til den orientering, der skete af indkvarteringsoperatørerne den 10. februar 2016. Han husker ikke, at de havde en drøftelse om implementeringen eller tilbagemeldingen. De havde hver deres funktion i ministeriet, og han havde ikke behov for hele tiden at fortælle Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen, hvad de skulle gøre. Han havde en klar forventning om, at når "sagen" var blevet godkendt den 9. februar 2016, skulle det beskrivne implementeres, og operatørerne skulle informeres om, at udgangspunktet blev vendt om. Han forventede, at den kommunikation gik i gang, men det var ikke noget, han var en del af. Han husker ikke, at han drøftede med Line Skytte Mørk Hansen, hvad der skulle ske. Han kan godt forestille sig, at Line Skytte Mørk Hansen fortalte ham, at det var blevet kommunikeret videre til Lene Linnea Vejrum, og at det var blevet sat i gang. Han husker det dog ikke. Opfølgningen ville ikke være et tema de to imellem, for det ville være naturligt, at det var hende, der "kørte" videre med det.

Adspurg, om der – efter pressemeddelelsen og drøftelserne med ministeren i denne forbindelse – var anledning til at sikre, at oplysningen om, at der ikke skulle administreres efter pressemeddelelsen, blev videreformidlet til Line Skytte Mørk Hansen, forklarede han, at det ville det have været, hvis det var nyt for hende. Det var det dog ikke. Det lå i hele den sag, de havde forberedt, og som pressemeddelelsen byggede oven på. Da de gjorde sagen færdig den 9. februar 2016, havde de diskuteret de særtilfælde, der ville være, samt at der skulle administreres med undtagelser. Jesper Gori og Lykke Sørensen havde understreget, at de internationale forpligtelser tilsagde dette. Der var ikke nogen, der var til stede på koncerndirektionsmødet, der kunne være i tvivl om, at det skulle være sådan. Der var ingen af dem, der ville administrere ulovligt. Ministeren kunne heller ikke være i tvivl om, at der ikke kunne administreres uden undtagelser. Det havde han sagt til hende adskillige gange.

Han blev foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.40 fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen, der er videresendt til ham samme dag kl. 17.42 (ekstrakten side 5369). Af mailen fremgår blandt andet:

”Vi har nu orienteret operatørerne om de nye retningslinjer og herunder varslet, at vi igangsætter en adskillelse af parrene.

Vores vurdering er, at det vil tage minimum en uges tid at gennemføre, da der skal findes pladser i UMI-systemet, og da vi navnlig skal sikre, at de mindreårige med børn bliver placeret på centre, hvor der er gode rammer for de små børn.

Pt. opererer vi med 4 grupper:

- De mindreårige under 18. Skal på UMI-center
- De gravide mindreårige under 18. Skal på UMI-center
- De mindreårige mødre under 18. Bør på kvindecenter, hvor der er mere ro omkring de små børn.
- De voksne mænd. Skal på alm. opholdscenter.

Vi er gået i gang med at skabe os et overblik over hvilke centre, det er muligt at flytte de forskellige grupper til.

Processen er, at vi pålægger de pågældende at flytte på helt almindelig vis. Såfremt de ikke efterkommer vores flytteanmodning, får de et såkaldt flyttepåbud, hvorefter vi kan anmode om politiets bistand til flytningen.”

Han forklarede, at han ikke husker at have set denne mail på det tidspunkt. Han har dog givetvis læst den, for han læser normalt sine mails. Han opfattede mailen som en orientering til ledelsen om, at nu var der fulgt op på mødet tidligere på dagen. Han studsede ikke over mailens indhold, herunder at det ser ud til, at Udlændingestyrelsen med det samme ville igangsætte adskillelse af parrene. Han så det som en information om, at nu var der eksekveret på det. Når han nu ser på det, kan han godt se, at der kunne være logik i at følge op efter den diskussion, der havde været i ministeriet om ordningens indhold. På daværende tidspunkt var det dog helt klart for alle, hvad der skulle ske. ”It goes without saying”, at der skal administreres efter loven. Henrik Grunnet var desuden til stede på koncerndirektionsmødet, og der havde været tæt kontakt mellem styrelsen og Koncernøkonomi i forbindelse med skrivningen af det notat, der blev godkendt den 9. februar 2016. Han kan se af notatets tilblivelse, at styrelsen leverede input til

notatet, og der var i hvert fald en høring af styrelsen den 29. januar 2016. I de drøftelser, de havde, lå det klart for dem, der skulle administrere ordningen, at den skulle administreres med undtagelser. Adspurgt, om han ved, om der var anden kontakt mellem ministeriet og styrelsen i forbindelse med notatet end styrelsens notat af 27. januar 2016 om den hidtidige praksis og høringen af styrelsen den 29. januar 2016, forklarede han, at han om eftermiddagen den 10. februar 2016 fik at vide af Line Skytte Mørk Hansen, at hun havde sendt en mail til Lene Linnea Vejrum. Line Skytte Mørk Hansen fortalte ham desuden, at hun samme dag eller næste dag havde sagt til Lene Linnea Vejrum, at styrelsen selvfølgelig skulle administrere lovligt. Det har hun formentlig sagt, fordi Lene Linnea Vejrum også var bekendt med, at der havde været en hård diskussion om emnet og havde læst pressemeddelelsen uden undtagelser. Om det var samme dag eller næste dag, at han fik dette at vide, kan han ikke tidsfæste. Line Skytte Mørk Hansen har formentlig fortalt ham det som en del af den daglige kommunikation, de havde. Line Skytte Mørk Hansen har nok blot sagt til ham, at hun nævnte det for styrelsen.

Foreholdt Lene Linnea Vejrum notits af 31. marts 2016 om ministeriets orientering af styrelsen (ekstrakten side 908) forklarede han, at han husker at have set denne notits. Det fik ham ikke til at reagere. Det var Lene Linnea Vejrum's telefonnotat en måned efter, at de havde haft samtalen. Det bliver ord mod ord. Line Skytte Mørk Hansen siger, at hun har sagt til Lene Linnea Vejrum, at ordningen skulle administreres med undtagelser. Det er det, Line Skytte Mørk Hansen fortalte ham. Det fremgår ikke af dette telefonnotat, at Lene Linnea Vejrum har hørt det.

Adspurgt om baggrunden for, at han og Line Skytte Mørk Hansen drøftede samtalen mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016 eller i dagene umiddelbart efter, forklarede han, at han har svært ved at skelne mellem, hvad han husker, og hvad der er efterrationalisering. Meget hurtigt kunne han, når de talte om emnet, fornemme, at det ikke var så enkelt at skille parrene ad. Det vidste de godt, at det ikke ville være. Der var nogle operatører, der oplyste, at der var par, som var meget afhængige af hinanden. Det talte de om løbende. På ny adspurgt om baggrunden for, at Line Skytte Mørk Hansen fortalte ham om samtalen mellem hende og Lene Linnea Vejrum, forklarede han, at det for ham er meget naturligt, når man viderebringer en besked ned i systemet. Lene Linnea Vejrum kan have sagt, at det så voldsomt ud, og Line Skytte Mørk Hansen kan have svaret, at der selvfølgelig skulle administreres lovligt. Det var det, der var hele grundlaget for den stribe af møder, de havde. Han synes ikke, at det er unormalt, at man ikke bare slipper en sag, der har fyldt så meget, men han husker ikke den præcise anledning til, at Line Skytte Mørk Hansen fortalte ham om samtalen. Det blev sagt meget hurtigt fra Line Skytte Mørk Hansens side, at hun gav den regi-kommentar med.

Han husker ikke, at han har vist ministeren mailen om, at det nu var sat i værk. Ministeren var meget interesseret i at få en tilbagemelding om, hvordan det blev gennemført, og ministeren har givetvis efterspurgt en løbende orientering. Han var ikke selv inde hos ministeren og forelægge hende mailen fra styrelsen, men han kan meget vel tænke sig, at enten Mark Thorsen, Jonas From Soelberg eller Mia Tang har nævnt mailen for hende.

Foreholdt Ritzaus telegram af 10. februar 2016 kl. 17.16 ”Syv skarpe til Støjberg om barnebrude” (ekstrakten side 118-119) forklarede han, at han ikke husker tilblivelsen af dette telegram, herunder om der var tale om et interview. Han var generelt ikke inde over udkast til sådanne udtalelser. Adspurgt, om det, når han læser telegrammet, virker som om, at ministeren har forstået det, han sagde på mødet om, at der skulle administreres lovligt, forklarede han, at det ikke er det, hun giver udtryk for. Dette var hendes politiske kommunikation. Det ville

Presse- og Kommunikationsafdelingen have lavet udkast til, og det ville således være Mark Thorsen, Mia Tang eller Sarah Andersen. Han vil tro, at det er godkendt af Mark Thorsen og ministeren. Normalt ville det være sådan, at det faglige indhold ville blive tjekket i ressortkontoret, dvs. Koncernøkonomi og Udlændingeafdelingen. Om dette er skrevet ud fra pressemeddelelsen, ved han ikke. I så fald ville den beskrevne procedure formentlig ikke være fulgt. Han vil gætte på, at det er lavet i Presse- og Kommunikationsafdelingen ud fra pressemeddelelsen, eller at der er tale om et interview med ministeren.

Han har selvfølgelig læst artiklen bagefter. Han tolkede det som en del af ministerens kommunikation på området. Han tog ikke kontakt til nogen og sagde, at de selvfølgelig skulle administrere efter reglerne, men ingen kunne være i tvivl om, hvordan det skulle udmøntes, for de havde diskuteret det til hudløshed. Ingen i huset kunne være i tvivl om hans holdning. De drøftelser, de havde, omfattede ikke de forvaltningsretlige regler, herunder partshøring. Det kom senere.

Adspurg, om der i forbindelse med en pressemeddelelse som den omhandlede normalt blev udarbejdet et presseberedskab, forklarede han, at det afhang lidt af situationen. Han tror ikke, at det var tilfældet i en situation som den foreliggende, hvor spørgsmålet var blevet diskuteret så intenst, og hvor der var sendt en pressemeddelelse ud. Han kan dog ikke udelukke det. Han kunne ikke følge alt ned i detaljen.

Foreholdt Henrik Grunnets forklaring om, at styrelsen gik i gang med adskillelserne, at der ikke skete partshøring i denne forbindelse, og at man først adskilte par uden børn, og foreholdt, at man efterfølgende adskilte par med børn, forklarede han, at han ikke selv fulgte konkret op på adskillelsesprocessen. Han hørte dog løbende om det gennem Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen. Det var som led i den almindelige kommunikation i ministeriet. Han har givetvis fået at vide, at det ikke var så enkelt, og at der var operatører, der mente, at det var svært. Der blev udarbejdet nogle skemaer, men det var ikke nogen, han så.

På et tidspunkt fik de en redegørelse om, hvor mange der var skilt ad, men han havde ikke nogen viden om adskillelsesprocessen, herunder hvilke oplysninger der blev indhentet, og hvem der blev adskilt. Det var en del af ”driften”, dvs. gennemførelsen af beslutningen, og det fulgte han ikke tæt. Han fulgte det på den måde, at han løbende fik meddelelser om, at der var drøftelser med operatørerne og kommunerne. Han blev også orienteret i forbindelse med de henvendelser, de modtog fra Røde Kors. Der var en lang, løbende dialog med operatørerne om besværlige sager. ”Maskineriet” gik i gang med at gennemføre beslutningen, og han fik tilbagemeldinger på, at det var gået i gang.

Adskillelserne skete ikke med dags varsel. Lene Linnea Vejrum sagde med det samme, at der ville gå mindst seks dage, inden de kunne begynde at adskille. Der skulle indhentes oplysninger fra operatørerne mv. Det tog tid.

Han så ikke sagsbehandlingen i de enkelte sager, ligesom han ikke gjorde sig overvejelser om, hvilke faktuelle oplysninger der skulle være til stede for, at styrelsen kunne vurdere, om et par skulle adskilles eller ej. De havde ikke på dette tidspunkt gjort sig overvejelser om partshøring. Han så det som styrelsens prærogativ at vurdere, om de enkelte par kunne adskilles eller ikke. Som led i den almindelige måde at gennemføre tingene på skulle der udarbejdes nogle retningslinjer til brug for Udlændingestyrelsens forvaltning. Det gik også i gang, dels på grundlag af de

erfaringer, styrelsen fik i forbindelse med adskillelserne, dels på grundlag af de spørgsmål, der kom fra operatørerne. Det var det, Jesper Gori samlede op på ved mailen af 18. marts 2016.

Foreholdt mail af 12. februar 2016 kl. 16.48 fra Margit Sander Rasmussen til Helle Jørgensen om planlagte flytninger (ekstrakten side 144) forklarede han, at det var hans forventning, at styrelsen gik i gang med at implementere den omlægning, der lå i notatet fra den 9. februar 2016. Han tror, at styrelsen var meget opmærksom på at gøre det, der forventedes. Styrelsen var i den indledende fase blevet kritiseret for ikke at gøre nok. Han kender ikke det skema, der fremgår af denne mail. Det skema, han har set, er de ting, de skulle være opmærksomme på; var kvinden gravid, var der slægtninge i Danmark, ville de komme i mistrivsel ved adskillelse osv. Han var ikke inde over den konkrete sagsbehandling og har ikke gjort sig tanker om, hvad den skulle indeholde.

De retningslinjer, der skulle udarbejdes, skulle henvende sig til sagsbehandlerne i Udlændingestyrelsen, så de havde noget at administrere efter. Han ved ikke, hvem der skulle udarbejde dem. De retningslinjer, der endte med at blive udarbejdet, og som mailen af 18. marts 2016 var et input til, blev udarbejdet i et samspil mellem Udlændingestyrelsen og Udlændingeafdelingen. På dette tidspunkt i forløbet var han ikke inde i overvejelser om, hvem der skulle udarbejde retningslinjer, og hvem retningslinjerne skulle henvende sig til. Det er dog klart, at når man i styrelsen skal forvalte sager, skal man have noget at forvalte efter.

Adspurg, om de retningslinjer, han henviser til, er retningslinjerne til operatørerne, der kom i juli 2016, eller retningslinjer om, hvornår et par kunne adskilles, forklarede han, at han tror, at det, han taler mest om, er retningslinjerne om undtagelserne. I forbindelse med Jesper Goris mail af 18. marts 2016 diskuterede de, hvordan retningslinjerne skulle udformes. I mailen af 18. marts 2016 fastslog de, at afgørelseskompetencen lå hos styrelsen. Der var et punkt om, at hvis der var tvivl om, hvorvidt en adskillelse ville komme i konflikt med Danmarks internationale forpligtelser, kunne dette forelægges for ministeriet, som kunne vende det med Justitsministeriet. I sidste ende var det styrelsens afgørelse. Det fremgik også af mailen, at ministeriet skulle orienteres om tilfælde, hvor der blev gjort undtagelse, og denne orientering skulle stiles til ham.

Foreholdt, at der ikke ses at være en skriftlig melding til Udlændingestyrelsen forud for mailen af 18. marts 2016, forklarede han, at der med det samme var en tæt dialog om de svære sager mellem departementet og styrelsen samt styrelsen og operatørerne. Sideløbende var der fortsat stor politisk opmærksomhed om sagen. De arbejdede f.eks. også med forberedelsen af samrådet. Ud af det kom det bidrag til de retningslinjer, som styrelsen skulle lave. Virkeligheden var, at det tog lidt tid at komme i gang med det.

Adspurg, hvorfor man begyndte at adskille, før der forelå retningslinjer, forklarede han, at der var den helt grundlæggende erkendelse hos alle, der havde med sagen at gøre, at i de tilfælde, hvor adskillelse ville stride mod Danmarks internationale forpligtelser, skulle de ikke adskille. Det havde de lagt fast ret tidligt i sagen fra den 9. februar 2016.

Foreholdt mail af 16. februar 2016 kl. 11.42 fra Henrik Grunnet til blandt andre Kristina Rosado, Nils Bak og Lene Linnea Vejrum om, at styrelsen indtil videre alene havde pressemeddelelsen, og at de måtte spørge i ministeriet, hvornår retningslinjerne forelå, og mail af samme dato kl. 12.10 fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre Henrik Grunnet (ekstrakten side 20) om, at der endnu ikke forelå retningslinjer, men at departementet snarest ville begynde at se på dem,

forklarede han, at han ikke ved, hvem der havde kontakten til styrelsen på dette tidspunkt. Sagen startede med at høre til i Koncernøkonomi, men efterhånden blev det mere og mere Udlændingeafdelingens sag. Det var i forbindelse med et folketingsspørgsmål den 24. februar 2016 fortsat Koncernøkonomis sag, men han ved ikke, om der var en overgangsperiode, hvor visse ting lå et andet sted. Han ville heller ikke vide det. Han har hørt, at der var nogle drøftelser, og at de fik nogle konkrete spørgsmål fra operatørerne.

Forehold mail af 22. februar 2016 kl. 11.10 fra Andreas Højmark Andersen til Laura Purup (ekstrakten side 5373), hvori det er anført, at ministeriet ”pt.” alene kunne henvise til pressemeddelelsen, og at de endelige retningslinjer var under revidering i Udlændingestyrelsen, forklarede han, at han ikke var involveret i denne besvarelse. Det er en lidt underlig mail. Normalt ville ministeriet få en formel forespørgsel fra Folketinget. Denne mail er mere uformel. Han opfatter det ikke som en formel forespørgsel fra Folketinget.

Han var ikke inde i drøftelser om, hvem der skulle udarbejde retningslinjer, eller hvilke retningslinjer der skulle udarbejdes. Det har hele tiden været hans forståelse, at retningslinjerne skulle udarbejdes i et samspil mellem departementet og styrelsen. Han vil tro, at det var Udlændingeafdelingens opgave. Koncernøkonomi var sammensat af økonomer og havde med drift og lignende opgaver at gøre. De administrative retningslinjer lå i Udlændingeafdelingen, der havde de relevante kompetencer til at udarbejde disse. Der var nogle ting, der kunne kræve en fortolkning fra departementets side. Det var også departementet, der havde kontakten til Justitsministeriet.

Foreholdt mail af 23. februar 2016 kl. 16.22 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Lene Linnea Vejrum (ekstrakten side 201), hvorefter fremgår, at der var sket adskillelse i de fleste sager, og at styrelsen var i gang med at indhente oplysninger til brug for forelæggelsen af fem sager, hvor styrelsen ønskede departementets stillingtagen til, om adskillelse ville være i strid med børnekonventionen, forklarede han, at han ikke blev forelagt de fem omtalte sager. Mailen er udtryk for, at da det blev sat i gang, var der med det samme kontakt mellem styrelsen og operatørerne om, hvordan det skulle gøres, og der opstod en række spørgsmål om håndteringen af de konkrete sager. Det var på den måde, at han hørte om det.

Foreholdt mail af 19. februar 2016 kl. 13.59 fra Lykke Sørensen til blandt andre Merete Milo om et svar til Jyllands-Posten (ekstrakten side 189), hvori Lykke Sørensen på et spørgsmål fra Merete Milo om muligheden for at justere eller berigtige pressemeddelelsen svarede, at det ikke var muligt, fordi det var ministerens klare tilkendegivelse, at der ikke skulle være undtagelser, forklarede han, at han ikke har haft drøftelser med ministeren om ordningen i tiden mellem den 10. februar 2016 og denne mail. Han læser mailen på den måde, at det ”længere forløb med ministeren”, som Lykke Sørensen henviste til, vedrørte ”sagen”.

Foreholdt dagsordenen til koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016 (ekstrakten side 203) forklarede han, at han ikke husker, at han deltog i dette møde, men han tror ikke, at der har været et mødet, hvor han ikke var med. Hvis han var forhindret, blev møderne aflyst. Hvis hans kalender fortsat er intakt, vil man deraf kunne udlede, om mødet har været afholdt.

Foreholdt notat af 23. februar 2016 om talepunkter til koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016 (ekstrakten side 5374) forklarede han, at det ikke er et papir, han har set eller hørt om. Foreholdt, at en konkret vurdering alene er omtalt som et spørgsmål om, hvor et pars fælles børn

skal indkvarteres, forklarede han, at han ikke husker, om han på dette tidspunkt havde fået orientering om, at styrelsen havde truffet beslutning om ikke at adskille nogle par. Han hørte dog meget hurtigt om sager, hvor operatørerne oplyste styrelsen om, at det var problematisk at gennemføre adskillelserne. De fik ikke forelagt de konkrete sager, men fik generelle orienteringer om, hvordan det gik. Adspurgt forklarede han, at han ikke husker en orientering om, at der var så og så mange, man ikke kunne adskille.

Foreholdt ministerens svar af 24. februar 2016 på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230) forklarede han, at han i hvert fald har været med til at godkende svaret. Besvarelsen af folketingsspørgsmål gik altid forbi hans bord. Foreholdt, at der ikke fremgår noget om undtagelser eller individuelle vurderinger i svaret, forklarede han, at når han ser svaret i dag, burde der have været anført noget om undtagelsesmulighederne og de internationale konventioner. De vidste allerede fra den 9. februar 2016, at ordningen ikke kunne administreres undtagelsesfrit. Det burde derfor have været med. Han tror også, at der i materialet ligger en mailudveksling med Justitsministeriet fra den 17. februar 2016, der bekræfter, at ordningen ikke kunne være undtagelsesfri i forhold til EMRK. Det er dog hans klare overbevisning, at det ikke var et bevidst fravalg, at undtagelserne ikke blev nævnt i dette svar. Om det var en fejl, eller om man var så fanget af den italesættelse, der var i kampens hede, ved han ikke. Svaret burde have været anderledes.

Adspurgt forklarede han, at det ikke var udtryk for, at de fortsat kæmpede med ministeren. Sådan husker han det ikke. Han husker ikke drøftelser med ministeren om udformningen af svaret.

Adspurgt bekræftede han, at det skal forstås sådan, at man udadtil kommunikerede én ting, mens man indadtil kommunikerede noget helt andet. De kommunikerede ikke udadtil, at der var en pressemeddelelse, der udtrykte ministerens synspunkt vedrørende den generelle holdning, og at de samtidig administrerede efter, at der ville være undtagelser. De sagde dog allerede under samrådet den 15. marts 2016, at der ville være undtagelser.

Foreholdt, at det fremgår af svaret på spørgsmål S 630 den 24. februar 2016, at "umiddelbart efter Udlændingestyrelsens høring af indkvarteringsoperatørerne blev ét par adskilt", og at "de øvrige mindreårige asylansøgere, der i dag lever sammen med deres ægtefælle eller samlever, vil ligeledes blive indkvarteret adskilt", forklarede han, at han ikke ved, hvorfor de øvrige par, der var adskilt på dette tidspunkt, ikke blev nævnt. Svaret er udarbejdet af Koncernøkonomi, og det har derfor været indkvarteringsvinklen, som var denne afdelings opgave og ansvar. Koncernøkonomi ville få oplysningerne om indkvartering fra styrelsen. Svaret burde dog være afstemt med Udlændingeafdelingen. Det er en fejl, hvis det ikke var det. Der var nogle spørgsmål, der "havde et ben" i begge afdelinger. Dette spørgsmål var et af dem. Han ved ikke, om Udlændingeafdelingen vidste noget om, hvem der var adskilt, og hvem der ikke var. Det kan dog godt være, at Udlændingeafdelingen i forbindelse med den løbende dialog med styrelsen havde fået oplysning herom.

Han fik ikke konkrete oplysninger om parrene forud for den henvendelse fra Røde Kors, ministeriet modtog den 4. marts 2016. Han hørte om, at det var svært for operatørerne, og at der var drøftelser om behandlingen af sagerne, herunder hvor "snittet" skulle ligge. Han hørte også om, at der var bekymring for nogle af familiernes trivsel. Han havde ikke drøftelser med ministeren, men hun blev løbende orienteret om antallet af adskillelser. Det var det, der var hendes fokus.

Ministeren havde derimod ikke fokus på de kriterier, der blev anvendt ved adskillelserne, ligesom der ikke var fokus på, hvordan det gik de par, der var adskilt. Det var dog en del af den løbende indrapportering fra operatørerne til styrelsen.

Han var ikke involveret i forberedelsen af beredskabspapirerne til brug for forespørgselsdebatten i Statsministeriet den 4. marts 2016. Adspurgt, om han blev orienteret om drøftelserne med Statsministeriet, forklarede han, at det var almindelig praksis, at der blev leveret beredskaber mv. til Statsministeriet. Som regel blev der udarbejdet et kort baggrundsnotat og forberedt nogle talepunkter. De blev sendt til Statsministeriet, og som regel havde Statsministeriet nogle kommentarer og ændringsforslag. Han hørte om det fra sin sekretær, men også fra fagkontorerne. Han vil også tro, at han blev informeret om beredskabet til Statsministeriet i denne forbindelse.

Foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 18.09 fra Tanja Franck til Christian Kettel Thomsen, hvor Tanja Franck fremsendte nyt udkast fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og anførte blandt andet, at det var vigtigt, at statsministeren fik at vide, at udlændinge-, integrations- og boligministeren havde meldt hårdere ud, end juraen kunne holde til (ekstrakten side 333), forklarede han, at han ikke ved, om der gik noget tilbage til dem om dette forløb. Det bidrag, statsministeren fik, redegjorde blandt andet for, at ordningen ikke kunne administreres undtagelsesfrit. Som han husker det, fik han en orientering fra Lykke Sørensen om forløbet med Statsministeriet. Han ved ikke, om der var drøftelser om det mellem statsministeren og Inger Støjberg. Ministerens samtaler med statsministeren var de ikke med til.

Foreholdt, at kommunikationen udadtil havde været entydig, og adspurgt, om forløbet med Statsministeriet fik dem til at overveje at melde ud på en anden måde, forklarede han, at de godt kunne høre, at det stormede. Der var diskussion om disse ting, men også at ministeren ikke gjorde noget. Det var et konfliktfyldt område. På et tidspunkt, som han ikke nærmere kan tidsfæste, blev han ringet op af Christian Kettel Thomsen, der sagde noget i retning af, at "din minister er nok i avisen i øjeblikket". Han svarede, at ministeren var kommet med den udmelding, fordi hun følte meget "skarpt" for det, og at de havde sagt til hende, at de ville administrere efter reglerne. Han tror, at samtalen lå efter forespørgselsdebatten i Statsministeriet. Han husker ikke, om det var før eller efter den samtale, han havde med ombudsmanden. Det var en meget kort samtale, de havde. Christian Kettel Thomsen spurgte, og han svarede, at ministeren havde meldt ud, som hun havde meldt ud, og at de samtidig klart havde tilkendegivet over for hende, at de ville administrere med undtagelser. Christian Kettel Thomsen sagde ikke noget om, at de skulle gøre noget. Han opfattede det som en naturlig ting fra en departementschef i Statsministeriet på et område, hvor der var stor politisk opmærksomhed. Det var blot en forespørgsel om, "hvad sker der her"? De havde ikke en dyb samtale om det. Han forstod det ikke sådan, at Christian Kettel Thomsen var usikker på, om de overholdt reglerne.

Adspurgt, hvordan han sikrede sig, at der blev administreret efter loven, forklarede han, at de havde deres administrationsgrundlag, og alle, der deltog i koncerndirektionsmødet, var enige om, at de skulle administrere med undtagelser. De havde desuden en melding fra Justitsministeriet fra den 17. februar 2016, og de havde diskuteret tidligere, at det alene kunne køre med undtagelser. Det var den virkelighed, han var i. De, der havde til opgave at formidle ordningen ud i organisationen, havde den opfattelse. Han sikrede sig ikke, at det blev videreformidlet til Udlændingestyrelsen på anden måde, end at det ligger i den måde, de arbejder på. Han går ikke

rundt hver dag og spørger til, om folk har sikret sig at gøre det ene og det andet. Det ligger i den funktion, de har.

Foreholdt Henrik Grunnets forklaring om, at der efter hans opfattelse blev etableret en ulovlig tilstand på baggrund af pressemeddelelsen, og at styrelsen efterlevede pressemeddelelsen, forklarede han, at der var en diskussion på koncerndirektionsmødet, hvor Henrik Grunnet også var til stede. Hvis Henrik Grunnet mente, at det var ulovligt, skulle han have ringet til ham eller de andre og sagt det. Det gjorde han ikke. Henrik Grunnet havde også hørt, hvad Lykke Sørensen sagde om sin samtale med Justitsministeriet. Han forstår derfor ikke, hvordan Henrik Grunnet kunne sidde i den tro.

Adspurg, om han havde konkret kendskab til, at styrelsen administrerede lovligt, eller om han gik ud fra det, forklarede han, at det gik han ud fra, fordi det ligger i den sædvanlige kommandolinje, at han ikke kontrollerede, hvordan de enkelte sager blev afgjort. Det var Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen, der havde kontakten til styrelsen.

Foreholdt mail af 9. marts 2016 kl. 13.15 fra Jesper Gori til Lykke Sørensen om blandt andet ministerens mulighed for at afgøre de enkelte sager (ekstrakten side 480) forklarede han, at han ikke var inddraget i drøftelserne med Justitsministeriet herom, men han husker, at der var en diskussion, der var affødt af, at ministeren gerne ville "se" sagerne. Det var lidt uklart, hvad "se" betød. De diskuterede, om hun måtte se dem. Svaret fra Jesper Gori var, at det måtte hun sådan set ikke. Han sagde til Jesper Gori, at det ikke kunne være sådan, at en minister ikke måtte se, hvad der stod i en sag på sit eget område. Derudover var der en diskussion om, hvorvidt ministeren skulle have mulighed for at afgøre sagerne. Det var de enige om, at ministeren ikke skulle. De drøftede begge ting, fordi det ikke var klart, hvad ministeren ville med sagerne. Det var drøftelser mellem Jesper Gori og ham.

Som man kan se af mailen af 9. marts 2016 kl. 13.15, deltog Jesper Gori også i drøftelser med ministeren om spørgsmålet. Henvisningen til et "stormfuldt møde" tror han dækker over, at ministeren på et tidspunkt troede, at hun kunne afgøre de enkelte sager. Han ved ikke, hvorfor hun ville det. Han tror ikke, at det var, fordi hun ikke anerkendte, at der skulle være undtagelser. Hun var nok bekymret for, om der blev administreret for lempeligt. Som han husker det, var der ikke konkrete sager, der endte med at blive forelagt for ministeren.

Han har fra dag ét sagt til ministeren, at ordningen alene kunne administreres med undtagelser. Det tog hun til efterretning. Hun trak på skuldrene og sagde "ja" eller "nå".

Adspurg om beskrivelsen af mødet som "stormfuldt" forklarede han, at han ikke husker det konkrete møde. "Stormfuldt" kan betyde noget forskelligt for forskellige personer. De diskuterede sagen på en meget åben måde, og det kan godt være, at ministeren kom med nogle stærke udtalelser, men han husker det ikke.

Foreholdt mail af 18. marts 2016 kl. 18.00 fra Jesper Gori til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 838) forklarede han, at det fremgår heraf, at sagerne afgøres i styrelsen. Han huskede ikke, at det var et issue, hvem der skulle lave retningslinjerne. Hans opfattelse var, at de skulle udarbejdes i et samspil mellem departementet og styrelsen. Adspurg, hvorfor notatet af 9. februar 2016 ikke blev omtalt i denne mail, forklarede han, at det ved han ikke. Hvis notatet havde

fulgt den normale forretningsgang, ville styrelsen have fået det for længst. Desuden var styrelsen bidragsyder til notatet og blev hørt over det den 29. januar 2016. Styrelsen kendte derfor notatet. Det ville normalt være sådan, at notatet blev sendt tilbage til styrelsen efter godkendelse, og han forstår ikke, at det ikke synes at være tilfældet. Han ville dog også synes, at det var underligt, hvis de personer, der havde lavet et bidrag til notatet, ikke selv spurgte ind til, hvordan det gik med sagen.

Sætningen om, at orienteringerne fra Udlændingestyrelsen til departementet i tilfælde, hvor et par ikke kunne adskilles, skulle stiles til ham, satte han selv ind. Det skete efter en drøftelse med Jesper Gori. De havde en klar forventning om, at ministeren ville presse dem i sagerne. Ministeren sagde ikke, at de skulle gøre noget ulovligt, men hun ville presse dem på administrationen af området. Han sagde derfor til Jesper Gori, at den vurdering, der kom fra styrelsen, ville han stå på mål for uden at sætte spørgsmålstegn. Adspurgt, om dette krav om orientering kunne fortolkes som et pres på styrelsen, forklarede han, at han så det sådan, at afgørelserne skulle træffes i styrelsen. Der var nogle, der var nemme, og nogle, der var mere besværlige. Der skulle ske en orientering af ministeren og ordføreren, fordi der var tale om en central politisk sag. Derfor var det naturligt, at de blev orienteret om afgørelsespraksis. Der var fortsat stor politisk opmærksomhed om det. Der havde på det tidspunkt lige været samråd, hvor ministeren blev spurgt til, hvorfor sagen skulle graves frem af pressen, og hvorfor hun ikke havde gjort nok. Der var stor fokus på, at der blev gjort noget. Derfor skulle de følge det tæt. Orienteringerne skulle stiles til ham, så han hurtigt kunne give beskeden videre til ministeren, men det var også et entydigt og klart signal til huset om, at der ikke blev stillet spørgsmål ved de afgørelser, der blev truffet.

Styrelsens udkast til retningslinjer skulle forelægges for departementet. Det var helt naturligt. Der var ikke noget særligt i det, ud over at der var nogle dele af processen, hvor departementet kom ind over, herunder i forbindelse med fastlæggelsen af rækkevidden af de internationale forpligtelser. Han tror ikke, at mailen eller dens ordlyd blev drøftet med ministeren. Den er sendt på kontorchefniveau.

Foreholdt mail af 10. marts 2016 kl. 10.06 fra Anne Nygaard Just til blandt andre Jesper Gori med udkast til brug for samråd Z (ekstrakten side 518) og mail af 10. marts 2016 kl. 13.10 fra Jesper Gori til blandt andre Anne Nygaard Just med udkast til Q&A's til brug for samrådet (ekstrakten side 568) forklarede han, at ministeren normalt ikke fik andet materiale. Det var fast, når de forberedte ministeren til samråd, at hun fik dette. Der kan godt have været lagt underliggende dokumenter med, som der forventedes spørgsmål til, men i så fald ville det være Jesper Gori, der sad med disse, og som rakte dem til hende efter behov under samrådet. Ud over Jesper Gori deltog nogle gange fuldmægtige, der havde været med til at udarbejde materialet.

Foreholdt Q&A nr. 20 og 21 om undtagelser fra ordningen (ekstrakten side 590 og 591) forklarede han, at det anførte er udtryk for hans "bestilling". Som han husker det, var der i et af udkastene til samrådstalen en passus om, at der skulle gøres undtagelser i særlige tilfælde. Han tror, at han i sin kommentar skrev, at det ville der blive spurgt ind til, hvorfor han bad om en beskrivelse af, hvad det betød og nogle eksempler. Han foreslog at beskrive noget af det, de havde diskuteret fra begyndelsen. Det anførte var billedet på par nr. 3. Han kender ikke baggrunden for, at det var anført, at det var afstemt med Justitsministeriet.

Adspurgt, om det anførte var drøftet med ministeren, forklarede han, at han ikke husker rækkefølgen, men han vil tro, at han har modtaget et udkast til talen. Jo mere de kunne gøre talen færdig, inden den skulle til ministeren, des bedre. Derfor har han givetvis fået talen, haft nogle spørgsmål og fået dem afklaret, inden det gik til ministeren.

Foreholdt, at ministeren under samrådet alene henviste til kongebrevseksemplet og ikke nævnte de internationale konventioner, forklarede han, at det var et udtryk for den holdning, som Inger Støjberg havde og har. Det var i hendes optik så graverende for disse piger at blive gift tidligt, at de skulle gøre alt, hvad de kunne, for at adskille parrene. Det var kun i særlige tilfælde, at der ikke skulle ske adskillelse. Det var i tilfælde som dem, der var nævnt, samt kongebrevseksemplet, hvor den danske stat én gang havde sagt god for ægteskabet. Som han læste ministeren, havde hun taget til sig, at de internationale konventioner i visse tilfælde forhindrede adskillelse, men hun havde svært ved selv at sige det.

Foreholdt det udkast til talepapir, der var vedhæftet mailen af 10. marts 2016, og hvor det af en kommentar på talepapirets side 8 fremgår, at han ikke var vild med formuleringen ”samlivstvang” (ekstrakten side 526), forklarede han, at da han læste denne formulering, gav det ham et billede af, at der var par i asylsystemet, hvor den ene havde spærret den anden inde. Han mente, at det var en for voldsom beskrivelse af den virkelighed, der var. Han vil ikke sige, at han, da han ændrede formuleringen, tænkte på høringssvaret fra operatørerne. Det var det billede, han havde.

Han blev foreholdt mail af 10. marts 2016 kl. 15.01 fra Line Skytte Mørk Hansen til Anne Nygaard Just og Jesper Gori med ministerens bemærkninger til samrådstalen, hvoraf blandt andet fremgår, at ministeren vedrørende de særlige grunde, der kunne føre til, at et par ikke kunne adskilles, anførte følgende (ekstrakten side 5384):

”det skal italesættes sådan at når der tales om særlige grunde så er det den situation hvor et par er blevet gift med kongebrev i Danmark vi henviser til. Retorikken skal være, at det vil selvfølgelig være meget, meget få tilfælde – men når det er sådan – så er det jo sådan.”

Han forklarede, at det anførte afspejler diskussionen om, at der skulle være så få undtagelser som muligt.

Foreholdt ministerens svar af 9. marts 2016 på UUI spørgsmål 302 (ekstrakten side 515-516) forklarede han, at styrelsen på dette tidspunkt var i gang med at omsætte den generelle instruks til retningslinjer, der skulle anvendes i de konkrete sager. I de retningslinjer ville indgå de forpligtelser, som skulle efterleves i forhold til de internationale konventioner. Han husker ikke, om dette svar lå før eller efter, at Christian Kettel Thomsen ringede til ham.

Der er desuden et notat af 3. marts 2016, hvor de nævnte, at der kunne være sager, hvor adskillelse ville stride mod EMRK og barnets tarv, samt at danske myndigheder skal overholde de internationale forpligtelser. Det notat var også med til at afspejle den måde, retningslinjerne skulle udformes på. Der var således retningslinjer på vej, der tog højde for det.

Foreholdt, at der ser ud som om, at de retningslinjer, der var på vej, var retningslinjer, som Udlændingestyrelsen skulle udarbejde til brug for operatørerne, forklarede han, at som han husker

det, var der nogle retningslinjer, som styrelsen udarbejdede til operatørerne, og som operatørerne skulle arbejde efter. Derudover var der nogle overvejelser om behovet for retningslinjer, som skulle bruges i styrelsen til forvaltningen af sagerne. Det var ikke de retningslinjer, der kom fra departementet i december 2016, men den meningsudveksling, som mailen af 18. marts 2016 kl. 18.00 fra Jesper Gori til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 838) er udtryk for. Det større papir, der kom i december, var noget andet.

Foreholdt samrådsspørgsmål Z af 5. marts 2016 (ekstrakten side 380-381), der nævner en række bilag, forklarede han, at de anførte bilag var med i mappen, men i forhold til det praktiske var det samrådstalen og det forberedte Q&A, der blev gennemgået med ministeren, og som ministeren brugte under samrådet. Det er muligt, at de også har vendt, hvad der i øvrigt var i bunken. Det forhold, at henvendelsen fra Røde Kors tillige var sendt til ordførerne, kunne godt have betydning for, om det blev gennemgået med ministeren. Han vil næsten tro, at der i de forberedte Q&A's var et spørgsmål om, hvad henvendelsen fra Røde Kors gav anledning til.

Han blev foreholdt mail af 19. marts 2016 kl. 20.25 fra den daværende ombudsmand, Jørgen Steen Jørgensen, til sin direktion (ekstrakten side 882), hvoraf fremgår blandt andet:

”Jeg har igen i dag talt med Uffe Toudal om denne sag. Han ville oplyse, at ministeriet og styrelsen – som ministeren også nævnte i samrådet – er ved at udarbejde nærmere retningslinjer, og at man selvfølgelig vil genoptage de allerede iværksatte adskillelser, hvis retningslinjerne fører til det.

Vi drøftede ikke sagen i detaljer, men jeg nævnte, at det kunne forekomme overraskende, at man var begyndt at iværksætte adskillelserne, inden man havde færdige retningslinjer på plads. Det kommenterede han ikke.
...”

Han husker denne samtale med ombudsmanden, men han husker ikke den anden samtale, ombudsmanden beskriver. Ombudsmanden gengivelse af deres samtale er korrekt. Han husker, at ombudsmanden spurgte, hvor langt de var med retningslinjerne, hvilket var et meget naturligt spørgsmål. Efter samrådet ringede han til ombudsmanden for at orientere ham. Adspurgt forklarede han, at retningslinjerne ikke var mailen af 18. marts 2016. Denne var et bidrag til retningslinjerne. Han mener, at de omtalte retningslinjer kom i starten af juni eller den 1. juli 2016. Adspurgt, om det var de retningslinjer til operatørerne, der kom den 1. juli 2016, svarede han, at det mener han ikke.

Han hørte det budskab fra ombudsmanden, der lå i ombudsmandens bemærkning om, at det kunne forekomme overraskende, at adskillelserne var gået i gang, inden der forelå retningslinjer. Han mener også, at han svarede ombudsmanden, men husker ikke sit svar. De retningslinjer, der kom senere, var baseret på de erfaringer, de gjorde sig i forbindelse med implementeringen. I den bedste af alle verdener kunne de have ventet med at gøre noget, til der forelå retningslinjer tre måneder senere, men det var ikke der, de var. Dertil kommer, at der ud over pressemeddelelsen forelå det grundlag, som var beskrevet i notatet fra den 9. februar 2016, og alle de ting der var sket siden, herunder den afklaring, der var sket med Justitsministeriet. Alle dem, der havde med det at gøre, vidste, at de skulle administrere med undtagelser. Han var derfor rimelig tryk ved, at de gjorde det, de gjorde.

Foreholdt Udlændingestyrelsens retningslinjer for indkvartering af 1. juli 2016, der indeholder retningslinjer til operatørerne (ekstrakten side 1990ff.), forklarede han, at den retningslinje, som han taler om, er den, der er udtrykt i mailen af 18. marts 2016. Det, der lå fast i mailen af 18. marts 2016, var, at det var styrelsen, der afgjorde sagerne, og at tvivlsager skulle nævnes for departementet.

Han har givetvis refereret samtalen med ombudsmanden den 19. marts 2016 for enten Line Skytte Mørk Hansen, Lykke Sørensen, Jesper Gori eller andre i huset. Han har ikke lavet et notat om samtalen, men ville også have orienteret ministeren om en sådan samtale.

Foreholdt, at de på dette tidspunkt vidste, at der var en sag hos ombudsmanden, og at flere professorer havde tilkendegivet i pressen, at det kunne være ulovligt, og adspurgte, om det gav ham anledning til at tjekke op på, om det var foregået "efter en snor", forklarede han, at det fandt han ikke anledning til. De var ved at formulere den "snor" med det, de gjorde; både mailen den 18. marts 2016, det, der blev sagt på samrådet, de notater, der blev lavet den 3. marts 2016 om EMRK, og hele den proces, der var om det. Det var den "tråd", der gjorde, at han var tryk ved det. Han kunne se, at der var en aktivitet i gang. Der blev fulgt op på det og foretaget vurderinger. Det viste sig også, at der var fem par, der aldrig blev adskilt. Han opfattede det som et udtryk for den linje, de havde lagt; der var en hovedregel og nogle undtagelser, og det var så de fem par. Adspurgte bekræftede han, at de på dette tidspunkt fortsat var i gang med at finde ud af, hvordan undtagelserne skulle administreres.

Han var ikke involveret i drøftelserne om, hvorvidt der var tale om faktisk forvaltningsmyndighed eller en afgørelse. På et eller andet tidspunkt – omkring den 26. april 2016 – blev han bekendt med det.

Foreholdt mail af 26. april 2016 kl. 17.00 fra Jesper Gori til Lykke Sørensen, hvoraf fremgår, at "Uffe var helt enig i, at der bør ske partshøring" (ekstrakten side 1269), forklarede han, at der forud for denne mail have været en længere juridisk drøftelse om, hvorvidt adskillelse af ægtepar havde karakter af faktisk forvaltningsvirksomhed eller en afgørelse, som krævede partshøring. Han var ikke en del af denne diskussion. Han blev spurgt, om han var enig i, at det skulle anses som en afgørelse, og han kunne godt forstå synspunktet om, at det var en meget indgribende foranstaltning. Der kom på et tidspunkt et spørgsmål om, hvorvidt dette skulle forelægges for ministeren. Det mente han ikke, fordi det handlede om forvaltningsret, og det var ikke ministerens "gebet". Det var deres ansvar. Adspurgte forklarede han, at det ikke var, fordi han var bange for at forelægge det for ministeren. Ministeren blev orienteret om det, men det var ikke noget, hun gik op i. Hun var interesseret i ordningens indhold, men ikke de forvaltningsretlige regler, der omkransede ordningen. De diskuterede på intet tidspunkt partshøring som et udlændingepolitisk instrument.

Han var ikke en del af drøftelser om betydningen af, at der ikke var sket partshøring i forbindelse med adskillelsen af parrene, herunder om gyldigheden af afgørelserne. Han er ikke bekendt med, at manglende partshøring i sidste ende kan føre til, at en afgørelse er ugyldig.

Foreholdt Udlændingestyrelsens svar til Folketingets Ombudsmand dateret den 21. april 2016, der blev sendt til departementet, og hvoraf fremgik blandt andet, at styrelsen var af den opfattelse, at adskillelse i den konkrete sag var i overensstemmelse med EMRK (ekstrakten side 1236), sammenholdt med en ny version af udtalelsen af 28. april 2016, hvor denne sætning var

udgået (ekstrakten side 1283), forklarede han, at han ikke er bekendt med baggrunden for, at denne sætning udgik af udtalelsen.

Han blev foreholdt ministeriets udtalelse af 4. maj 2016 til Folketingets Ombudsmand, hvoraf fremgår blandt andet (ekstrakten side 1414):

”Ministeriet kan i forlængelse af Udlændingestyrelsens udtalelse mere generelt oplyse følgende om baggrunden for indkvarteringsordningen:

Udlændinge-, integrations- og boligministeren instruerede den 10. februar 2016 Udlændingestyrelsen om, at mindreårige under 18 år fremover ikke skulle indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Ministeren oplyste, at det også gjaldt, hvis parret havde et eller flere fælles børn. Samtidig instruerede ministeren Udlændingestyrelsen om at skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der boede sammen med en ældre ægtefælle eller samlever og om at udarbejde retningslinjer, der udmøntede den generelle instruks om indkvarteringen, til operatørerne.

Samme dag offentliggjorde ministeren en pressemeddelelse om instruksen...”

Han husker ikke, om dette svar til ombudsmanden er godkendt af ham. Han ville undre sig, hvis han ikke var orienteret om svaret, men han tror ikke, at ministeren var det. Adspurg, hvorfor der ikke i svaret henvises til, at det hele tiden havde været ordningen, at der skulle administreres i overensstemmelse med de internationale forpligtelser, forklarede han, at det tillige fremgår af svaret, at ministeriet tillige uddybede sagsgangen i de konkrete sager i en mail af 18. marts 2016 til styrelsen. Adspurg, om der ikke var anledning til i svaret at redegøre for, at der den 10. februar 2016 blev givet en anden instruks til styrelsen end pressemeddelelsen, forklarede han, at forklaringen på det er den samme, som han tidligere har beskrevet. Under pressemeddelelsen lå der en sag, der var godkendt af ministeren den 9. februar 2016, og som blev fulgt op af de drøftelser, der var mellem departementet og styrelsen og mellem styrelsen og operatørerne. Det forløb kendte Jesper Gori også.

Foreholdt ministerens svar af 9. maj 2106 på UII spørgsmål 513 (ekstrakten side 1418) og adspurg, om det var første gang, at ministeren offentligt direkte henviste til de internationale forpligtelser, forklarede han, at det kan han ikke svare på. Det husker han ikke.

Foreholdt udkast af 13. juni 2016 til besvarelse af samrådsspørgsmål AJ, hvori der ikke er beskrevet undtagelser (ekstrakten side 1848), forklarede han, at han ikke husker, at han overvejede, om det anførte skulle uddybes. Han er usikker på, om det allerede på dette tidspunkt var besluttet af nogle af de fem par, der var nævnt i et notat fra oktober 2016, ikke skulle skilles ad. Han ved ikke, om der blev truffet en forvaltningsmæssig afgørelse i disse sager, eller om man bare lod dem blive sammen. Han fik ikke på noget tidspunkt den særskilte orientering om konkrete sager, som var nævnt i mailen af 18. marts 2016. På et senere tidspunkt blev han – via de almindelige kanaler ind i departementet – orienteret om, at der var fem par, der ikke blev adskilt.

Han blev foreholdt artikel i Politiken den 21. maj 2017 med overskriften ”Direkte: Ja, der gik vi så for langt” (ekstrakten side 3212-3216), hvor ministeren på et spørgsmål om, hvorvidt hun

mundtligt blev gjort opmærksom på, at instruksen risikerede at være i strid med internationale forpligtelser, svarede følgende:

”Vurderingen var, at instruksen var lovlig, da den blev udstedt, og som du selvfølgelig også godt ved, så sagde jeg meget, meget klart til embedsmændene herovre i ministeriet, at jeg ønsker den mest restriktive praksis overhovedet inden for lovens rammer.”

Den ”instruks”, som ministeren omtalte i svaret, var pressemeddelelsen. De var selv med til at etablere og cementere brugen af betegnelsen ”instruks” om pressemeddelelsen. Det kan han godt være lidt ked af, at de var medvirkende til, for pressemeddelelsen var ikke en instruks. Den var ikke skrevet som en instruks, ligesom den ikke var behandlet som det forvaltningsdokument, en instruks ville være. Hvis nogen i huset havde fået den tanke at lave en instruks som en pressemeddelelse, var den blevet stoppet, inden den nåede til ham. Der blev ikke sendt en instruks ud. Der var pressemeddelelsen og det materiale og den dialog, han har forklaret om. Det var det, der var.

Han vurderede pressemeddelelsen som en pressemeddelelse og ikke som et forvaltningsdokument. Da pressemeddelelsen blev lavet, blev der ikke foretaget en juridisk vurdering af, om den var rigtig. Det gør man ikke med en pressemeddelelse, som er en politisk tilkendegivelse. De havde en diskussion om forvaltningsgrundlaget; at man skulle administrere med undtagelser. Han kan være ked af i dag, at de ikke fik forklaret, at der ved siden af pressemeddelelsen var en anden virkelighed, som gik i gang. Om det var fordi, at der gik så meget politisk stormvejr ”i det”, at de fik lagt sig for meget ned i embedsværket, ikke fik tænkt sig godt nok om, eller ikke fik bekræftet det godt nok, eller om det var, fordi de politiske fronter var trukket så meget op, eller at landskabet i medierne var tegnet så skarpt op, at det ikke kunne laves om, ved han ikke. De kom ikke afsted med at sige, at der ved siden af pressemeddelelsen var en anden virkelighed.

Foreholdt, at ministeren i samme interview med Politiken den 21. maj 2016 på et spørgsmål om, hvorfor hun ikke havde sørget for, at instruksen var på den rigtige side af gældende ret, når hun var gjort opmærksom på det, svarede, at det var vurderingen i ministeriet, at det var inden for konventionens rammer, og at de ellers ikke havde lagt det frem, forklarede han, at han tror, at det fortsat var pressemeddelelsen, ministeren henviste til. Adspurg, om det er overensstemmende med hans tidligere svar om ”mødet” med ministeren, forklarede han, at han nødt vil fortolke på og forsvare et interview. Det, de diskuterede med ministeren, var pressemeddelelsen. Som han husker det, udtalte ombudsmanden, at pressemeddelelsen fik karakter af en instruks, fordi der ikke forelå andet, og at pressemeddelelsen bedømt på sin ordlyd var ulovlig, fordi der ikke var undtagelser med. Realiteten var dog, at der ved siden af pressemeddelelsen var en anden virkelighed. Han synes, at ministeren gik for langt i dette interview i forhold til at sige, at det var noget, systemet aktivistisk støttede som en god ide. Det var problematisk, og det var derfor, at de brugte så mange kræfter på det og havde de diskussioner, de havde. I hans optik var pressemeddelelsen ikke ulovlig, fordi den ikke var tænkt og konstrueret som en instruks. Det var et klart signal om ministerens politik på området.

Han var inde over alle samråd, indtil han stoppede. Han var inde over det i en fase, inden det kom til ministeren, og så løb de det igennem med ministeren. Det kunne f.eks. Lykke Sørensen, Jesper Gori og Mark Thorsen også deltage i. Det var processen hver gang.

Foreholdt mail af 28. maj 2017 kl. 20.24 fra Lykke Sørensen til Jens Teilberg Søndergaard med udkast til talepapir til samråd AT og UU den 1. juni 2017, hvoraf fremgår, at talepapiret blev forelagt for Justitsministeriet (ekstrakten side 3246), forklarede han, at han ikke ved, hvorfor Justitsministeriet var inde over, men han tror, at det fremgår af udkastet.

Foreholdt det endelige talepapir af 29. maj 2017, hvor det er beskrevet, at ministeren valgte at beskrive den generelle ordning i pressemeddelelsen, og at pressemeddelelsen alene var en politisk tilkendegivelse (ekstrakten side 3590), og spurgt til tilblivelsen af talepapiret, hvor denne sontring så vidt ses beskrives for første gang, forklarede han, at når der kommer et samrådspørgsmål, forsøgte de at besvare det så præcist og så retvisende, som de kunne. Det er svært at huske kronologien præcist, men når det kom med, var det givetvis, fordi der var et spørgsmål om, hvad ministeren gjorde i forhold til pressemeddelelsen. Den mail, som Lykke Sørensen sendte til Jesper Gori, hvoraf fremgår, at der internt i ministeriet var en diskussion om ordlyden af pressemeddelelsen, var formodentlig kendt i den bredere offentlighed på dette tidspunkt. Han husker det dog ikke. Han husker ikke, hvem der har skrevet det ind i talen, men han vil tro, at det er dem. Det er ikke noget, ministeren selv har sat ind.

Når man laver sådan en tale, løber man den igennem, og der kommer mange præciseringer undervejs. Hvem der satte det ind, og hvorfor det kom ind, ved han ikke. Det kan være, at de har siddet omkring bordet og løbet det igennem og drøftet, om de ikke skulle have en passus eller et argument, der dækkede det spørgsmål af. Det ville være ministeren, Mark Thorsen, Lykke Sørensen, Jesper Gori, Jonas From Soelberg og ham selv, der deltog i en sådan drøftelse. Det var de faste deltagere.

Foreholdt pressemeddelelsen (ekstrakten side 123) og adspurgt, om man kan læse ud af den, at det er en politisk tilkendegivelse, forklarede han, at det er en pressemeddelelse, og den er skrevet som en pressemeddelelse. Andre pressemeddelelser er skrevet på samme facon.

Adspurgt, om der ikke fra ministeriets side udarbejdes pressemeddelelser, der varsler praksisændringer, når der f.eks. har været domme fra menneskerettighedsdomstolen eller EU-domstolen, forklarede han, at han ikke ved, om det ville være dem eller Justitsministeriet, der udarbejdede sådanne pressemeddelelser. Det kunne der godt være. Adspurgt, om pressemeddelelser fra ministeriet altid er politiske tilkendegivelser, forklarede han, at det er de ikke nødvendigvis som sådan. Alt, hvad der kommer fra en minister, er dog i et eller andet omfang politisk. Dette er dog én type pressemeddelelse. En anden type ville f.eks. være ministeriets integrationsbarometer, der viste, hvordan det gik med integrationen. Det kom en eller to gange årligt. Der ville være pressemeddelelsen med barometeret og et lille notat bagved, og ministeren ville komme med en udtalelse om, at "det gik helt galt med samhörigheden".

Han blev foreholdt Justitsministeriets notat fra oktober 2017 om aktindsigt i "barnebrudssagen" (ekstrakten side 4979), hvor der om Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets tidligere og nuværende tilkendegivelser vedrørende aktindsigt var anført følgende:

"... Udlændinge- og Integrationsministeriets mente på daværende tidspunkt ikke, at Inger Støjbergs pressemeddelelse var et politisk initiativ. Udlændinge- og Integrationsministeriet mente derimod, at vejledningen om indkvarteringen af unge asylpar fra december 2016 var et politisk initiativ.

...

Justitsministeriet blev tirsdag [den 10. oktober 2017] opmærksom på, at Udlændinge- og Integrationsministeriet den 6. oktober 2017 besluttede, at også Inger Støjbergs pressemeddelelse nu skal anses for at være et politisk initiativ.”

Han har ikke set dette notat tidligere, og han har ikke kendskab til dialogen med Justitsministeriet om aktindsigtssagerne.

Foreholdt mail af 29. maj 2016 kl. 18.21 fra Lykke Sørensen til Jens Teilberg Søndergaard med udkast til beredskab til samrådet den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3272), hvor Lykke Sørensen skrev, at ”vi skal passe på med at tilkendegive, at meldingen til US var tydelig”, forklarede han, at han ikke kender baggrunden for denne udtalelse.

Foreholdt udskrift af samråd AT og AU den 1. juni 2017, hvoraf fremgår, at ministeren under samrådet blandt andet udtalte, at hun i forbindelse med udsendelsen af pressemeddelelsen ikke blev advaret af embedsværket (ekstrakten side 3609), og adspurgt, om han er enig i dette udsagn, forklarede han, at han ikke ved, hvad han skal svare. Han ved ikke, hvad der ligger i en ”advarsel”. De havde en diskussion om pressemeddelelsen, hvor han og andre embedsmænd sagde, at pressemeddelelsen havde været bedre og mere fyldestgørende, hvis der havde været en omtale af de særlige tilfælde. Om det havde karakter af en advarsel, vil han ikke gøre sig til dommer over. De havde de drøftelser den 9. og 10. februar 2016, som han har forklaret om, men der var ikke et stykke papir, hvor der stod ”advarsel”.

Under de drøftelser, han havde med ministeren efter koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, sagde han til hende, at de ville administrere ordningen med undtagelser, fordi det ville være ulovligt ikke at gøre. Det relaterede sig til ordningen og ikke til pressemeddelelsen.

Foreholdt artikel i Politiken den 5. juli 2017 kl. 11.40 med overskriften ”Naser Khader efter møde med departementschef: Støjberg-sag skyldes embedsmænds fejl” (ekstrakten side 4503), forklarede han, at han ikke havde et møde med Naser Khader. Han talte med Naser Khader efter et ordførermøde dagen før artiklen, hvor Naser Khader rejste spørgsmål om, hvorvidt der var noget i sagen, der ville ”eksplodere under Inger Støjbergs stol”. Han mente, at det var et lidt tosset spørgsmål at stille i et lokale, hvor der sad 10-15 mennesker. Da mødet var slut, stod de på gangen, og han sagde til Naser Khader, at der efter hans mening ikke var noget, der ville ”eksplodere” under ministeren, men at det var muligt, at de skulle have været mere præcise i den måde, de meldte ud på efterfølgende. Det kan man altid gøre sig klog på bagefter, men det kunne da godt være. Det var det. Da han efterfølgende så artiklen, spærrede han øjnene op. De havde ikke haft et møde. Han har ikke brugt ordet ”bøf”, ligesom samtalen ikke havde en sådan detaljeringsgrad, som var beskrevet i artiklen. Det eneste, han sagde, var, at de måske skulle have skrevet en mere præcis instruks. Det var alene Naser Khader og ham, der var til stede under samtalen.

Foreholdt den mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 fra Henrik Grunnet til blandt andre Nils Bak, Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert, der kom frem i 2019 (ekstrakten side 100), og hvoraf fremgår, at mødet i ministeriet ikke efterlod tvivl om ministerens indstilling til sagen ”uanset Børnekonventionen, når parret har et fælles barn”, forklarede han, at der ikke var nogen, der i 2019 – efter at han var fratrådt – kontaktede ham vedrørende denne mail. Det eneste,

der skete, var, at han på et tidspunkt blev spurgt, om de måtte se hans postkasse igennem. Han fik henvendelsen i sin e-Boks.

Foreholdt, at der var et forløb omkring den 22.-23. juni 2017, hvor der blev givet et yderligere svar til Folketinget, forklarede han, at det dagen før samrådet den 23. juni 2017 blev nævnt, at der var dukket en mail op. Han husker ikke, hvem der nævnte det. Det var en betydelig ting, at mailen dukkede op dagen før samrådet, og de var nødt til at se på talepapir mv. til samrådet igen.

Foreholdt mail af 22. juni 2017 kl. 19.45 fra Lene Linnea Vejrum til Lykke Sørensen (ekstrakten side 4367) forklarede han, at han ikke husker, om han fik en orientering om det nærmere indhold af mailen. Han husker ikke forløbet, ud over at han fik besked om, at der var fundet en mail, og at de skulle tage højde for det i forbindelse med den måde, de skrev samrådstalen på. Han vil tro, at han fik at vide, hvad der stod i mailen, men han har ikke set den. Det ville have været underligt, hvis de fik at vide at den var dukket op, men ikke fik information om, hvad der stod i den. Det kom frem, fordi det var en vigtig ting. Det ville være usandsynligt, hvis han ikke interesserede sig for, hvad der stod i mailen, men om han har ment, at det var tilfredsstillende, at de fik at vide, at den ikke fjede noget nyt til det, de allerede vidste, kan han ikke sige. Det ville ikke ligne ham, men han husker det ikke. Han vil tro, at det blev drøftet med ministeren og Mark Thorsen, men det var ikke ham, der orienterede dem. Han bad heller ikke nogen om at orientere dem, men det kan meget vel være, at de alle tre fik det at vide samtidig. Han husker ikke, om han fik at vide, at ministeren og Mark Thorsen blev informeret om mailens indhold. Han husker blot, at de skulle reflektere det i noterne til samrådet. De ville dog være naturligt, at ministeren og Mark Thorsen blev informeret om indholdet af en sådan mail forud for et samråd. De fik i hvert fald oplysningerne ved, at samrådstalen blev lavet om. De skulle aftenen før et samråd håndtere det forhold, at mailen var dukket op, og for at gøre det ville det være naturligt, at de vidste, hvad de havde med at gøre. Det ville også være naturligt at orientere ministeren om indholdet.

Adspurgt forklarede han, at han ikke har overværet eller deltaget i andet af relevans for kommissionens undersøgelse. Han er ikke i besiddelse af skriftligt materiale fra dengang. Han skrev ikke noter.

Adspurgt forklarede han, at han husker, at han og Kasper Højvang Kyed efter Statsløsekommissionen havde en samtale om embedsmænds stilling. Han husker ikke, hvad de konkluderede. Det var en lidt anderledes oplevelse – som her – pludselig at skulle udfordre hinanden på, hvad de havde sagt. Han og Kasper drøftede, at de ville prøve at skabe en kultur i ministeret, hvor man kunne diskutere frit, og hvor det ikke hele tiden var nødvendigt at lave skuffenotater eller andet for at dække sig selv af. Han ville helst have en kultur, hvor de kunne tale frit. De havde været igennem en meget traumatisk proces, hvor flere medarbejdere måtte skifte arbejde, og de drøftede, om det skulle føre til, at de skulle passe på med at sige noget. Det ønskede de ikke.

Adspurgt, om der var overvejelser om, hvorvidt mailen af 10. februar 2016 kl. 13.10 fra Henrik Grunnet til blandt andre Nils Bak, Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert skulle tilgå ombudsmanden, forklarede han, at det husker han ikke. De gik nok mere op i, hvordan de skulle håndtere det i forhold til samrådet.

Foreholdt mail af 12. februar 2016 kl. 15.18 fra Line Skytte Mørk Hansen til blandt andre Jonas From Soelberg og Mark Thorsen (ekstrakten side 5371), hvoraf fremgår blandt andet, at der nu var 31 par, hvor der var en mindreårig, og ”de skiller dem ad”, forklarede han, at han ikke var orienteret om det, ud over at det var et led i den tilbagemelding, som gik i gang, og som vedrørte den måde, beslutningen blev eksekvereret på.

Foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets notat af 24. februar 2016 om ”Baggrund vedr. mindreårige gifte på asylcentre og generelt” med talepunkter til brug for forespørgselsdebatten i Statsministeriet den 4. marts 2016 (ekstrakten side 271-272), sammenholdt med det udkast til revideret beredskab, Lykke Sørensen godkendte ved mail af 2. marts 2016 kl. 08.29 til blandt andre Jesper Gori, og hvori var anført, at ”Uffe er forberedt på sagen, og jeg har lovet STM, at bidraget kommer over i løbet af i dag” (ekstrakten side 273), forklarede han, at han ikke husker det konkrete forløb. Der var nok tale om en sag, som skulle ekspederes videre, lige så snart den kom op, og han tror, at det var det, mailen handlede om.

Han blev foreholdt indholdet af det reviderede talepapir, der blev sendt fra Jesper Gori til Lykke Sørensen og Anne Nygaard Just den 2. marts 2016 kl. 07.56 (ekstrakten side 269-270), og hvoraf fremgår blandt andet:

”Til sagsfremstillingen:

[Anne, Kort om rammen: revideret beredskab til brug for forespørgsel fredag om regeringens værdipolitik.]

Udkastet er revideret efter drøftelse med Statsministeriet, der – i forlængelse af artikler herom i JP – har peget på behovet for i talepunkterne at adressere den situation, hvor en adskillelse kan udgøre en overtrædelse af EMRK artikel 8 om retten til familieliv eller kan være i strid med børnekonventionens artikel 3 om barnets tarv.

Det kan ikke på forhånd udelukkes, at der i helt særlige tilfælde konkret kan være en retlig pligt for myndighederne til ikke at adskille et par under hensyntagen til Danmarks internationale forpligtelser. Der er i talepunkterne lagt op til, at ministerens generelle instruks skal omsættes til retningslinjer til brug i de konkrete sager, og at retningslinjerne selvfølgelig skal udarbejdes under indtryk af de konventionsmæssige forpligtelser.
...”

Som han husker det, var der en ”runde” med Jyllands-Posten, hvor nogle professorer havde udtalt sig, og det gav anledning til en del overvejelser. De vendte det med Justitsministeriet, som er ansvarlige for EMRK. I den forbindelse blev der afgivet et svar til Statsministeriet i overensstemmelse med deres drøftelser: Det kunne ikke administreres undtagelsesfrit. Han ved ikke, hvorfor det ikke var med i første omgang.

Uffe Toudal Pedersen oplyste afslutningsvis, at han vil undersøge, om han har noget, der kan afklare, hvorvidt koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016 blev afholdt, ligesom han vil gennemse sin e-Boks med henblik på at finde den henvendelse, han har omtalt.

Kl. 15.45 sluttede mødet.

Peter Mørk Thomsen

Formand

INSTRUKSKOMMISSIONEN

PROTOKOL

24. maj 2020

Protokol nr.6

Den 24. maj 2020 kl. 9.00 blev Instrukskommissionen sat i lokale 003 i Retten på Frederiksberg, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var undersøgelseskommissionens medlemmer Peter Mørk Thomsen, Torkil Høg, Louise Halleskov, undersøgelseskommissionens udspørger, advokat Lars Kjeldsen, med advokat David Neutzsky-Wulff og undersøgelseskommissionens juridiske sekretærer, Thomas Raaberg-Møller og Rikke Plesner Skovby.

Som bisiddere var mødt:

Advokat Nicolai Mallet for Inger Støjberg

Advokat Frederik Kromann Jespersen for Mark Thorsen

Advokat Peter Breum for Sofie Odgaard, Adam Abdel Khalik og Anne Nygaard Just

Advokat Thomas Ryhl for Line Skytte Mørk Hansen

Advokat Søren Juul for Lykke Sørensen

Advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja for Jesper Gori og Jonas From Soelberg

Advokat Lise Lauridsen for Nina Holst Christensen, Ditte Kruse Dankert, Carsten Madsen og Thomas Klyver

Advokat Pernille Backhausen for Uffe Toudal Pedersen

Advokat Anders Valentiner-Branth for Henrik Grunnet

Advokat Jakob Lund Poulsen for Andreas Højmark Søndergaard, Margit Sander Rasmussen og Ronya Habo

Advokat Peter Kragh for Jens Teilberg Søndergaard

Advokat Thomas Lindberg Brædder for Kristina Rosado

Advokat Stine Gry Johannessen for Anna-Sophie Kolding Saugmann-Jensen

Advokat Mikkel Holm Nielsen for Merete Milo

Advokat Karoly Németh for Søren Pind

Kl. 09.00 mødte Inger Støjberg. Hun blev gjort bekendt med, at hun ikke har pligt til at udtale sig. Hun blev endvidere orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Adspurgte Inger Støjberg, at hun ikke tidligere har afgivet forklaring i retlig sammenhæng. Hun har haft lejlighed til at gennemgå ekstrakten med sin bisidder og har ligeledes gennemgået undersøgelseskommissionens kommissorium.

Foreholdt det CV, der findes på Folketingets hjemmeside, forklarede hun, at hun kan vedstå dette CV. Hun var beskæftigelses- og ligestillingsminister fra april 2009 til regeringsskiftet. Hun kendte derfor "rumlen" i ministerierne.

Foreholdt organisationsdiagram af 1. marts 2016 for Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet forklarede hun, at hun havde en tæt kontakt til de fleste medarbejdere i departementet. Ministeriet skulle bygges op, da hun blev minister, idet ministeriet var samlet af en række andre ministerier. Departementschefen og hun var de eneste, der var med fra begyndelsen. De lånte en ministersekretær, Andreas Højmark, fra Justitsministeriet. Der var en tydelig rollefordeling mellem Uffe Toudals arbejdsopgaver som departementschef og hendes arbejdsopgaver som minister. Når hun skulle have fat i en afdeling, kunne dette ske via Uffe Toudal eller ved, at hun selv henvendte sig direkte til afdelingen. Hvis hun skulle have konkrete oplysninger om for eksempel, hvor mange mindreårige der var kommet til Danmark inden for den seneste måned, var det ikke nødvendigt først at gå til Uffe Toudal. Det er rigtigt, at ministersekretæren kunne fungere som et "postbud" mellem de forskellige afdelinger.

Hvis hun ville have oplysninger fra f.eks. Udlændingestyrelsen, ringede hun ikke direkte til Udlændingestyrelsens direktør og bad om oplysninger. Der var altid en eller anden form for mellemled. Når hun som minister bad om oplysninger, fulgte hun ikke alle de efterfølgende postgange, indtil oplysningerne lå på hendes bord. Hun oplevede det sådan, at oplysningerne på et tidspunkt "bare lå på bordet". Hun kunne bede ministersekretæren, den særlige rådgiver, departementschefen eller andre om oplysninger.

Som minister havde hun en ministermail. Det var ikke særligt mange, der havde adgang til at sende til denne mail. Hun antager, at borgermails typisk blev sendt til ministeriets hovedpostkasse. Hun brugte ikke sin folketingsmail i perioden. Da hun fratrådte som minister, var der i tusindevis af ulæste mails i hendes folketingsmailboks. Det var kun hende, der havde adgang til sin ministermail. Hun gik selv ind i ministeriets journalsystem, F2, og godkendte notater.

I den periode, hvor der kom mange asylansøgere til Danmark, havde hun meget kontakt til ministeriets afdeling Koncernstyring, men hun kan ikke sige, at det var denne afdeling, som hun arbejdede tættest sammen med. Det svingede, afhængigt af hvilke opgaver der var. Koncernstyrings opgaver var f.eks. indkvarteringsspørgsmål. Udlændingeafdelingens opgaver var langt hen ad vejen mere juridiske i den forstand, at det var her, familiesammenføringsreglerne og en række andre tunge regler var placeret. Hun havde også kontakt til Udlændingeafdelingen i forbindelse med opstramning af udlændingepolitikken. Udlændingeafdelingen havde meget travlt, og der var et stort pres på afdelingen.

Hun var tilfreds med den ministerbetjening, som hun fik. Embedsmændene var ekstremt kompetente, og hun havde et rigtig godt forhold til dem. Man havde en kultur, hvor man kunne "sige ting og komme med overvejelser", uden at "bordet fangede". Dette gjaldt begge veje, både fra hendes side og fra embedsmændenes side. Der var langt hen ad vejen en fri tone og dermed også diskussioner indimellem, hvilket hun satte meget pris på. Døren ind til hende stod åben, og alle kunne komme ind på hendes kontor. Hvis en fuldmægtig havde arbejdet med en sag, og der var sat et møde på hendes kontor, ville hun allerhelst møde dem, der havde arbejdet med sagen fra begyndelsen. Hun ønskede en kultur, hvor yngste fuldmægtig kunne følge sine sager til dørs. Dette gav hende billedet af et rigtigt dygtigt ministerium, hvor hun følte sig godt tilpas og godt betjent. Det var også et ministerium, hvor der var exceptionelt travlt som følge af flygtningesituationen, og samtidig hermed var ministeriet under opbygning. Hun havde stor respekt for embedsmændenes faglighed. Hun havde respekt for både afdelingschefer og kontorchefer.

Hun var ikke inde over afskedigelsen af Henrik Grønnet. Denne beslutning tog Uffe Toudal alene. Uffe Toudal og hun havde en klar rollefordeling, hvor hun var politiker, mens han var departementschefen og embedsmanden og dermed også den, der havde ansvaret for ministeriets drift.

Adspurgt om sit kendskab til operatørerne på asylcentre, forklarede hun, at hun var ude på en række asylcentre og spurgte ind til en række forhold. De havde mange forskellige operatører, blandt andet Røde Kors og kommunerne. Hun var klar over, hvad der foregik, og hvilke operatører der varetog opgaverne, men det var ikke hende, der valgte operatørerne. Nogle gange var det hendes opgave at ringe til en borgmester og sige, at et tomt sygehus i borgmesterens kommune nu skulle bruges som asylcenter. Adspurgt om, hvorvidt operatørerne "leverede varen", forklarede hun, at der var problemer på nogle asylcentre, og man valgte operatører ud fra, om man mente, at de kunne klare opgaven. Det var ikke hende, der bestemte, hvilke operatører der skulle være på de forskellige asylcentre.

Hun opfattede alle operatører som professionelle. Det er svært i dag præcist at sige, om man kunne stole på oplysningerne fra operatørerne. Der kom en meget stor mængde oplysninger fra operatørerne. Hun vil være ked af i dag at "give point" til operatørerne.

Adspurgt, hvordan hun opfattede sin rolle som øverste forvaltningschef, forklarede hun, at hun havde en klar rolle med at udstikke de politiske linjer, mens embedsmændene hjalp hende med at nå hen til det punkt, som hun ønskede. Indimellem kunne der være "nogle sving" for at nå hen til målet. Som minister har man det øverste ansvar for det, der udgår fra ministeriet. Adspurgt om, hvorvidt hun som minister havde pligt til at sikre, at ministeriet overholdt lovgivningen, forklarede hun, at et ministerium skal overholde lovgivningen. Når hun underskrev et dokument eller en lov, var det i sidste ende hendes ansvar at overholde lovgivningen. Det er selv-sagt, at lovgivningen skal overholdes, og dette er en given sag for en minister. Adspurgt om, hvorvidt hun kan nævne eksempler på, at hun har iværksat tiltag for at sikre overholdelsen af lovgivningen, forklarede hun, at det er en given sag og ikke står til diskussion, at lovgivningen skal overholdes.

Adspurgt om, under hvilke betingelser en administrativ praksis efter hendes opfattelse kunne ændres, forklarede hun, at hun kunne have et klart politisk mål, hvilket hun har haft på mange områder. Vejen derhen kunne nogle gange være lidt "kringlet", men så måtte man nå derhen inden for rammerne af lovgivningen. Det kunne sagtens være, at der på vej til målet opstod diskussioner. Den regering, som hun var en del af, blev født med den opfattelse, at man ville gå til grænsen og nogle gange udfordre konventionerne. Dette skete blandt andet under den første finanslov i forbindelse med udskydelsen af retten til familiesammenføring fra 1 til 3 år. Heri var der en indbygget procesrisiko, hvilket regeringen var klar over. Det endte med, at regeringen fik en sag på denne ændring, men regeringen vandt denne sag. Dette viste hende, at konventionerne er en dynamisk størrelse skrevet i en anden tid. Man har derfor ret til at udfordre konventionerne, men man må ikke bryde dem. Hendes dygtige embedsmænd foretog vurderingen i den forbindelse. Med hensyn til kravet om, at en praksisændring skal være i overensstemmelse med principperne om lighed og saglighed, forklarede hun, at hun ikke er jurist og ikke vil begive sig ud i en diskussion om juridiske termer, men når ministeriet ændrede en praksis, lænede hun sig op ad embedsmændene og dermed juristernes vurderinger.

Adspurgt om, hvorvidt Folketingets Ombudsmands udtalelse af 10. december 2015 om flygtningeannoncer i libanesiske aviser (ekstrakten side 5348) indgik i hendes overvejelser om hendes kommunikation udadtil som øverste forvaltningschef, forklarede hun, at alt, hvad ombudsmanden skrev, indgik i overvejelserne. Ministeriet havde sat annoncer i libanesiske aviser for at fortælle om de stramninger, som Danmark havde gennemført. Dette var en klar kommunikation til menneskesmuglerne, fordi Libanon er et centrum for menneskesmuglere. Ombudsmanden kritiserede annoncerne, idet de ikke tegnede det fuldstændige billede af vilkårene, når man kom som asylansøger til Danmark. Man kan mene, hvad man vil, om den kritik, som ombudsmanden gav udtryk for, men kritikken var, som den var. Med hensyn til ombudsmandens udtalelse

om, at information skal være ”retvisende”, forklarede hun, at der heri ligger, at en kommunikation skal være ”retningsgivende”, men den skal ikke nødvendigvis være udtømmende. Hun tror, at man vil læse denne definition, hvis man slår ”retvisende” op.

Hun blev foreholdt Statsministeriets notat af 8. juni 2017 om besvarelse af UUI spørgsmål nr. 803, af hvilket notat blandt andet fremgår, *at* sandhedspligten også gælder pressemeddelelser, *at* oplysningerne skal være retvisende og fyldestgørende, og *at* det vil bero på en konkret vurdering, hvornår sandhedspligten er opfyldt (ekstrakten side 3700-3701). Adspurg, om hun er enig heri, forklarede hun, at det kan være svært at være 100 procent fyldestgørende i alt, hvad man udtaler, idet der ellers vil blive tale om meget omfattende interviews og annoncer. Man kan ikke få alt med i samtlige annoncer, interviews og Facebook opslag.

Adspurgt om, hvorvidt hun gjorde sig overvejelser om, hvornår hun udtalte sig som minister, og hvornår hun udtalte sig som politiker, forklarede hun, at der er en sammenhæng i de to roller. Man kan ikke sige: ”Nu er jeg ikke minister”, når man udtaler sig. Når hun udtalte sig, var det altid også som minister.

I den periode, hvor hun var minister, lagde hun selv sine opslag ud på Facebook. Hendes særlige rådgiver, Mark Thorsen, var også inde over, men hun skrev det selv. Hvis man ikke skriver det selv, mærker de, der læser opslaget, at en anden har skrevet det.

Foreholdt sit Facebook opslag den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) forklarede hun, at hun skrev dette opslag selv. Hun var den pågældende dag i Bruxelles, og det havde været en lidt fortættet dag, hvor hun havde ”stået skoleret” om smykkelovgivningen for et udvalg i Europa-Parlamentet. Da mødet i Europa-Parlamentet var slut, kørte hun i en minibuss, og der læste hun enten på TV-2’s hjemmeside eller i Berlingske Tidende det, som hun tror var den første artikel om barnebrude på danske asylcentre. Hun reagerede temmelig voldsomt på disse oplysninger, og hun konstaterede også, at der blev reageret bredt politisk. Hun skrev sit Facebook opslag i minibussen. I minibussen sad ud over hende selv Mark Thorsen, Lykke Sørensen og, som hun husker det, Andreas Højmark. Lykke Sørensen sad skråt over for hende, og hun viste opslaget til Mark Thorsen, hvorefter de rakte telefonen til Lykke Sørensen. De spurgte Lykke Sørensen, om hun kunne skrive sådan, og Lykke Sørensen sagde: ”Ja, det er dine centre”. Dette var Lykke Sørensens helt umiddelbart opfattelse. I ministeriet havde de, som hun har forklaret, en kultur, hvor man godt kunne komme med umiddelbare tilkendegivelser, og en embedsmand var ikke forpligtet til at komme med alenlange juridiske vurderinger. Herefter ”buldrede sagen derudaf”. Noget af det første, der skete, var, at Dan Jørgensen straks indkaldte hende til et samråd om, hvorfor hun ikke havde gjort noget, og om hun ville tillade barnebrude. Til dette svarede Sofie Carsten Nielsen fra Radikale Venstre, at det var helt skørt, at man indkaldte til et samråd i stedet for straks at gøre noget. Fra alle sider i Folketinget blev der reageret. Sofie Carsten Niensens udtalelse kan man se i en artikel i Politiken den 25. januar 2016 (ekstrakten side 12-13).

Adspurgt om, hvilket kendskab hun på daværende tidspunkt havde til omfanget af tvangsgifte mindreårige asylansøgere, forklarede hun, at hun intet vidste, før hun læste artiklerne. Hun læste blandt andet en artikel om en 14-årig pige. Hun tillod sig at antage, at hvis en 14-årig pige er gift med en 25-årig mand, er der sket en form for kulturel tvang. Det var hendes opfattelse, at hun den 25. januar 2016 havde tilstrækkeligt grundlag for at beslutte, at dette skulle stoppe. Hun ville ikke på asylcentre se mindreårige piger, der var gift med ældre mænd. Hun havde ikke på daværende tidspunkt noget kendskab til, hvordan forholdene var blevet håndteret på asylcentre.

Herefter skulle hun have sagen klarlagt. Hun var og er stærk modstander af barnebrude og tvang. Det var afgørende for hende at få at vide, hvor stort omfanget var. De øvrige partier pressede hende og ville have at vide, hvorfor hun ikke havde gjort noget, men hun tog en dyb indånding, fordi hun ville have undersøgt omfanget. Hun kan ikke nærmere huske, hvem der undersøgte dette.

Foreholdt, at hun i sit Facebook opslag skrev: "... det vil jeg omgående meddele Udlændingestyrelsen", og adspurgt, om hun drøftede dette med andre i regeringen, forklarede hun, at hun ikke drøftede spørgsmålet med andre i regeringen, heller ikke Lars Løkke Rasmussen. Hendes politiske kompas var, at ingen ønskede at se mindreårige piger, der var tvunget ind i ægteskaber.

Det, der skulle undersøges, var, hvor mange piger det drejede sig om. Der var også et aldersspørgsmål, ligesom det skulle afklares, om parrene havde børn. Alderen på parrenes børn skulle givetvis også afklares. Hun reagerede, da hun fandt ud af, hvor unge pigerne havde været, da de første gang fik børn, herunder da hun fik oplyst, at en af pigerne havde været 12 år, da hun fik sit første barn.

Foreholdt notatet "Høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende" (ekstrakten side 35) forklarede hun, at hun ikke så dette notat. Hun så noget mere skemaagtigt på et tidspunkt. Hun tror, at hun fik at vide, at det forholdt sig nogenlunde således, som det er beskrevet i dette notat.

Forholdt notatet "Opfølgende høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende" (ekstrakten side 66) forklarede hun, at hun ikke så dette notat. Hun tror, at den opfølgende høring blev foretaget for at klarlægge sagen i videst muligt omfang. Det var væsentligt at få afklaret aldersforskellen, ligesom det skulle afklares, hvor gamle pigerne havde været, da de fik deres første barn. Når en pige får sit første barn som 12-årig med en mand, der er 10-12 år ældre, og får sit næste barn 10 måneder senere, er der tale om kulturel tvang. Ud fra notaterne kan man blandt andet se, at der blandt asylansøgerne var en 15-årig pige, som var gravid. Omstændighederne blev kvalificeret hen ad vejen. Hun havde ikke notaterne i sine hænder, men hun blev orienteret om indholdet.

Hun blev foreholdt følgende udtalelse, som hun fremkom med under samrådet den 15. marts 2016 (ekstrakten side 802):

”Da det kom frem, at der er børn, der bor sammen med deres voksne ægtefæller i danske asylcentre, så tog jeg straks initiativ til både at afdække men også at få rettet op på det. Når der skal rettes op på det, så skyldes det, at jeg ganske enkelt ikke vil acceptere denne form for samliv på vore asylcentre, og det fornemmer jeg, at spørgeren er fuldstændig enig med mig i. Jeg iværksatte derfor en hastehøring for at få overblik over, hvor mange mindreårige der på det tidspunkt var indkvarteret sammen med deres ægtefælle eller samlever i asylcentrene. Resultatet heraf skal jeg nok komme tilbage til om et øjeblik.”

Hun forklarede, at hun kan være blevet orienteret mundtligt om resultatet af høringerne. Sagen fyldte meget i ministeriet. Der var mange drøftelser i ministeriet, og hun kunne få oplysninger, når hun f.eks. mødte nogle på gangen. Sagen blev klarlagt hen ad vejen. Hun husker, at hun på et tidspunkt fik et skema.

Nærmere adspurgt om, hvorfor der blev iværksat en opfølgende høring (ekstrakten side 66), forklarede hun, at sagen skulle klarlægges så meget som overhovedet muligt. ”Himmel og jord” var i bevægelse på Christiansborg. Måske har nogle i ministeriet sagt, at de pågældende oplysninger skulle indhentes. Det var ikke hende, der iværksatte denne specifikke høring, men aldersforskellen er relevant, når man skal forstå, hvilken kulturel tvang pigerne har været underlagt. Det er ikke nok at få at vide, at parret var henholdsvis 17 år og 28 år, idet man skulle ”se ind i tallene” og konstatere, at den 17-årige pige var blevet gjort gravid som 12-årig og havde fået sit andet barn 10 måneder efter fødslen af sit første barn. Man kan derfor ikke sidestille det med en ung pige på 17 år, der finder en ældre kæreste.

Foreholdt forklaringerne fra Uffe Toudal og Lykke Sørensen om, at hun havde set de to høringsnotater, forklarede hun, at hun ikke umiddelbart kan genkende notaterne, men det kan godt være, at hun har set dem. Oplysningerne styrkede hendes politiske indstilling til sagen. Med hensyn til aldersforskellen skal man være opmærksom på, at den relative aldersforskel er større, når man bliver giftet bort som 12-årig, end når man er 17 år og finder en ældre kæreste.

Hun blev foreholdt følgende udtalelse, som hun fremkom med under samrådet den 15. marts 2016 (ekstrakten side 803):

”Hastehøringen blandt indkvarteringsoperatørerne på asylcentrene viste, at der var 27 mindreårige asylansøgere, som havde en ægtefælle eller samlever på samme eller et andet asylcenter, eller som havde en herboende ægtefælle. De tal

er så sidenhen blevet opjusteret til 32 af indkvarteringsoperatørerne. Jeg kan supplerende oplyse, at blandt de 32 par er den ældste ægtefælle til en mindreårig asylansøger 32 år. I en hel del af tilfældene er aldersforskellen mellem den mindreårige og ægtefællen meget mindre, selvom det ikke skal være en undskyldning – for det synes jeg ikke, det skal være – for ikke at gøre noget. Men der er altså flere tilfælde, hvor der er meget lille aldersforskel. Men der er dog ikke, som man måske kunne frygte, tale om, at der er ældre mænd, der har en mindreårig ægtefælle.”

Hun forklarede, at hun står ved denne udtalelse under samrådet. Oplysningerne i en samrådstale er ”gennemtygget materiale”, og hun ændrer ikke på de faktiske oplysninger i en samrådstale.

Adspurg om, hvilken viden hun i perioden op til den 10. februar 2016 havde om operatørernes og Udlændingestyrelsens tidligere praksis, forklarede hun, at hun før den 25. januar 2016 ikke havde nogen viden om, at der var barnebrude på danske asylcentre. Herefter blev sagen mere og mere klarlagt.

Hun blev foreholdt følgende udtalelse, som hun fremkom med under samrådet den 15. marts 2016 (ekstrakten side 802):

”Men samtidig bad jeg nemlig Udlændingestyrelsen om at redegøre for praksis på området. Udlændingestyrelsens praksis på området har været, at de mindreårige asylansøgere, som er over den seksuelle lavalder, det vil jo sige 15 år, er blevet indkvarteret sammen med deres ægtefælle eller samlever, med mindre særlige forhold gjorde sig gældende. Særlige forhold kunne for eksempel være, at de sociale myndigheder eller personale på asylcentre i forbindelse med den skærpede opmærksomhed, der er i forhold til alle indkvarterede under 18 år, har vurderet, at der var grund til bekymring for den mindreåriges trivsel.”

Hun forklarede, at hun den 9. februar 2016 godkendte et ministernotat (ekstrakten side 5360), hvoraf det fremgik, hvordan der tidligere var blevet administreret, og hvordan den nye ordning skulle administreres, herunder at der i ganske særlige tilfælde ikke kunne ske adskillelse, og at der skulle tages individuelle hensyn. Hun fik sin viden om den tidligere praksis på det tidspunkt, hvor hun godkendte dette ministernotat. Adspurgt, om hun betvivler, at operatørerne tidligere har leveret en ”ordentlig indsats” på asylcentre, forklarede hun, at hun grundlæggende antager, at retningslinjer følges. Der kan dog have været tilfælde, hvor der ikke har været grebet ind, f.eks. hvis en operatør har undladt at adskille par, selvom der var retningslinjer herfor. I sådanne tilfælde får ministeren ”skylden” og kan f.eks. blive indkaldt til samråd. Der gælder et armslængdeprincip, hvilket er svært for en minister at agere i, idet man kan blive taget til indtægt for noget, som man ikke støtter.

Hun vurderede, at der den 9. og 10. februar 2016 ikke var behov for yderligere oplysninger. Det er et principielt spørgsmål, om man vil acceptere kulturel tvang. Hun havde god grund til at antage, at pigerne havde været udsat for kulturel tvang. Pigerne skulle derfor have et pusterum. Hele omdrejningspunktet for hendes beslutning var det ministernotat, som hun godkendte den 9. februar 2016.

Adspurg om, hvilken viden hun havde om de mindreårige piger på asylcentre, forklarede hun, at hun ikke er sagsbehandler. Adspurg om, hvorvidt der var behov for at undersøge forholdene nærmere, forklarede hun, at dette lå i den ”individuelle vurdering”, som hun den 9. februar 2016 godkendte, at der skulle foretages. Hun vidste derfor, at man ville kigge på sagerne individuelt og ville se på pigernes forhold. Det, der fremgår af notatet af 2. februar 2016, som hun godkendte den 9. februar 2016, er helt centralt og var omdrejningspunktet for det videre forløb. Notatet er et af de mest centrale dokumenter i sagen overhovedet.

Hun blev foreholdt følgende passus fra sit talepapir til brug for samrådet den 15. marts 2016 (ekstrakten side 527):

”Det er også meget afgørende for mig, at vi sender et helt utvetydigt signal til omverdenen om, at vi i Danmark ikke accepterer nogen former for tvang, men tværtimod værner om kvinders ret til selvbestemmelse.”

Hun forklarede, at hun ville sende et signal ud i verden. Hun ville signalere, at Danmark ikke accepterer kulturel tvang, at mænd og kvinder er lige meget værd, og at kvinder kan vælge deres ægtefælle frit. Hun vil holde fast i, at de pågældende piger har været udsat for kulturel tvang. Når man fører udlændingepolitik, drejer det sig også om at sende utvetydige signaler om, hvilket land Danmark er.

Foreholdt pressemeddelelsen af 10. februar 2016 (ekstrakten side 102) forklarede hun, at pressemeddelelsen er godkendt af hende. Med tvang tænkte hun på kulturel tvang. Parrene var blevet gift i hjemlandet og ikke i Lübeck. Adspurg om, hvorvidt hun gik ud fra, at samtlige piger havde været udsat for kulturel tvang, forklarede hun, at hun antager, at en stor del af pigerne havde været udsat for kulturel tvang, og dette ønskede hun ikke at lægge hus til. Hun ville være fuldstændig sikker på, at pigerne fik et pusterum, så de selv kunne afgøre, om de boede sammen med den mand, som de ønskede. Pusterummet og den individuelle vurdering kunne være med til at afgøre, om pigerne havde været udsat for kulturel tvang. Antagelsen om, at en stor del af pigerne havde været udsat for kulturel tvang, var baseret på oplysningerne om blandt andet aldersforskelle og børn. Hun havde fået et samlet billede ud fra de oplysninger, som ministeriet havde indhentet, ligesom pressen var en stor kilde.

Hun blev foreholdt oplysningen i notatet ”Høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende” om, at ingen af operatørerne havde

oplyst om indikationer på tvang eller lignende (ekstrakten side 62). Hertil forklarede hun, at hun ikke husker at have set eller være blevet orienteret om, at der ikke var indikationer om tvang, men hun skal ikke kunne afvise, at nogen har sagt dette til hende. Der er en formodning for kulturel tvang, når en pige som 14-årig har fået sit første barn. I øvrigt må den konkrete og individuelle vurdering gøre sig gældende. Hvis hun havde fået oplysningen om, at der ikke var indikationer på tvang, ville hun stadig have udsendt pressemeddelelsen. Hun antager fortsat, at der er kulturel tvang indblandet, hvis man har fået sit første barn som 13- eller 14-årig. Adspurg om, hvordan det forholdt sig med de piger, der ikke havde børn, forklarede hun, at hun ville lade pigerne forstå, hvilket land de var kommet til, og at tvang, herunder kulturel tvang, ikke accepteres i Danmark.

Foreholdt sit Facebook opslag af 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) forklarede hun, at hun med henvisningen til de danske normer tænkte på frihedsrettighederne og princippet om, at mænd og kvinder er lige meget værd. Normerne forhindrer en 16-årig i at blive tvunget til at flytte sammen med en ældre mand. Adspurgt om, hvad der gælder, hvis pigen ikke er blevet tvunget til det, forklarede hun, at den konkrete og individuelle vurdering her bliver afgørende. Når hun i sit Facebook opslag henviste til de danske regler, tænkte hun på forbuddet mod tvangsægteskaber. Hun tænkte ikke på reglerne om, hvornår en person er myndig. På et senere tidspunkt i ministeriet brugte man det udtryk, at hun var ”efterskoleforstanderen” og havde ret til at bestemme, hvordan parrene skulle indkvarteres.

Hun blev foreholdt sit Facebook opslag af 13. maj 2020 (ekstrakten side 5585), hvor hun blandt andet skrev, at det plagede hende, at ikke alle mindreårige piger blev adskilt fra deres ældre mænd. Hertil forklarede hun, at det plager hende, at der var piger, som ikke fik et pusterum. Det er ikke en hemmelighed, at hun ønskede, at alle pigerne kunne skilles ad. Hun ønskede, at pigerne kunne leve i frihed. Blandt andet de internationale konventioner gjorde, at ikke alle piger blev adskilt. Nogle af reglerne i disse konventioner synes gammeldags og ude af trit med virkeligheden. Den regering, som hun var en del af, blev ”født” med et ønske om at gå til kanten af konventionerne.

Hun blev foreholdt, at hun i sit Facebook opslag af 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) blandt andet skrev, at hun ”omgående” ville meddele Udlændingestyrelsen, at indkvartering af mindreårige med ægtefæller skulle stoppe, og blev herefter adspurgt, om hun ikke hermed havde givet ordren til at adskille parrene. Hertil forklarede hun, at hun på dette tidspunkt havde fået at vide, at hun kunne gøre, hvad hun ville. Herefter kom der nogle retlige overvejelser. Hun vil på ingen måde klandre Lykke Sørensen for hendes udtalelse den 25. januar 2016, idet dette var udtryk for ministeriets kultur. Man arbejdede sig så ned i materien, og der kom et ministernotat, som viste, at der kunne være helt, helt særlige tilfælde, hvor der ikke kunne ske adskillelse. Den 25. januar 2016 havde hun ikke grund til at tro andet end, at alle kunne skilles ad.

Foreholdt pressemeddelelsen af 10. februar 2016 (ekstrakten side 102) og adspurgt, om man kunne få et andet indtryk, end at der ikke skulle ske en individuel vurdering, forklarede hun, at grundlaget for pressemeddelelsen var det notat, som hun havde godkendt den 9. februar 2016, og hvoraf det fremgik, at der i helt særlige tilfælde var par, der ikke skulle adskilles. Der var tale om en ”kattalem”. Når man sender en pressemeddelelse, kommunikerer man ikke undtagelserne. Pressemeddelelsen skal forstås således, at alle som den absolutte hovedregel skulle adskilles. Det er rigtigt, at hun fra et udkast til pressemeddelelsen fjernede en sætning om, at der skulle foretages en individuel vurdering. Når man kommunikerer politisk med en pressemeddelelse, kommunikerer man den absolutte hovedregel. Hvis en transportminister sætter hastighedsgrænsen på motorvejene op til 130 km/t, skriver transportministeren heller ikke, at ”man dog kun må køre 60 km/t, hvis der er vejarbejde i Bjæverskov”. Man kan se på ministernotatet, at det kun var i helt særlige tilfælde, at man ikke skulle adskille parrene. Hvis hun havde medtaget alle undtagelserne, havde man diskuteret undtagelserne i stedet. Hun er enig i, at man, når man læser pressemeddelelsen, får det indtryk, at alle skal adskilles. Det var også hendes opfattelse, idet det fremgik af ministernotatet, at undtagelser kun kunne gøres gældende i helt særlige tilfælde. Pressemeddelelsen var alene et kommunikationsværktøj. Adspurgt, hvordan hun kunne vide, at der blandt de 27 par ikke var f.eks. 20 par, som havde en beskyttelsesværdig interesse i ikke at blive adskilt, forklarede hun, at der ifølge ministernotatet var lang vej hen til, at nogle par ikke skulle adskilles.

Med pressemeddelelsen ønskede hun at sende et signal til danskerne og politikerne. Adspurgt, om hun vidste, at en absolut adskillelse ville være en ulovlig fremgangsmåde, forklarede hun, at hun på grund af ministernotatet vidste, at der ville ske individuelle vurderinger. Hun var blevet orienteret om, at en regel uden undtagelser ville være ulovlig. Dette var ikke hendes ønske, men det måtte hun tage til sig.

Adspurgt om sit Facebook opslag den 25. januar 2016 forklarede hun, at opslaget, som hun husker det, ikke gav anledning til drøftelser i ministeriet. Adspurgt forklarede hun, at hun ikke husker, at nogen af embedsmændene sagde, at hun med opslaget ”var langt ude”. Der gik en proces i gang, og der var for hende ingen tvivl om, at Udlændingeafdelingen arbejdede med sagen. I dette arbejde blev man klar over, at man ikke fuldstændig kunne bestemme over parrene på asylcentre. I det ministernotat, som hun godkendte den 9. februar 2016, var det anført, at der var en lille begrænsning. Indtil det tidspunkt, hvor hun så notatet, kan det sagtens være, at hun har haft uformelle drøftelser om notatet, men hun husker det ikke.

Hun vurderede indstillingen i notatet af 2. februar 2016 således, at det helt klare udgangspunkt var, at der skulle ske en adskillelse, og at der skulle rigtig meget til for ikke at adskille parrene. Det var også på den baggrund, at hun vurderede, at pressemeddelelsen ”holdt vand”. Hun var enig i indstillingen, idet hun ellers ikke havde godkendt notatet. Hun må have fået notatet præsenteret op til, at hun godkendte det. Hun var mildt sagt ikke glad for, at der skulle være undtagelser, men det måtte hun acceptere, idet reglerne nu engang var sådan. De gik til kanten, og

notatet viste, hvor kanten var. Undtagelseskriterierne i notatet – og i Jesper Goris udkast til pressemeddelelse – viste, at der skulle meget til for ikke at adskille. Normalt ligger et notat i F2-systemet. I de sager, hvor man diskuterede et notat, ville der typisk komme en ministersekretær, som havde udskrevet det pågældende dokument. Ministersekretæren ville så kunne godkende notatet i F2, når hun som minister havde sagt, at notatet kunne godkendes.

Foreholdt Uffe Toudals forklaring om, at han ikke vil sige, at hun købte synspunktet om muligheden for undtagelser, at hun ”sagde god” for synspunktet ved at vinge notatet af, at juristerne givetvis sagde, at der ikke kunne administreres uden undtagelser, og at hun reagerede ved at sige, at hun ville have en ordning uden undtagelser, forklarede hun, at hun efterfølgende accepterede, at der kunne være undtagelser, idet hun ellers ikke ville have godkendt notatet. Hun var ikke glad for undtagelserne, men hun måtte acceptere dem. Hun mener, at der var nogle bilag til notatet, hvor man kunne se nogle af sagerne.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 13.58 fra Sarah Andersen til Lykke Sørensen med udkast til pressemeddelelse (ekstrakten side 86 og 87) forklarede hun, at det er svært at sige, hvem der sagde, at der skulle udsendes en pressemeddelelse. Hun husker ikke, om det var hende, der besluttede, at der skulle udsendes en pressemeddelelse. Generelt synes hun, at pressemeddelelser er et lidt gammeldags værktøj, men der kan være mange årsager til at udsende en pressemeddelelse, f.eks. hvis der er et meget stort medietryk på en sag. I denne sag var der i høj grad tale om, at hun havde et ønske om hurtigst muligt at få kommunikeret til omverdenen, at der nu skete noget på det pågældende felt. Der var en stor interesse for, hvad man ville gøre. Hun har helt sikkert presset meget på for at komme ud med kommunikationen. Hun har givetvis ikke sagt til nogen, at der skulle laves en pressemeddelelse, men hun har sagt, at det var vigtigt at få kommunikeret noget ud. Hun så ikke det første udkast, og det var ret sent, at hun så udkastene. Det er efter hendes opfattelse normalt, at udkast bevæger sig frem og tilbage mellem afdelingerne. Hun mener, at hun så det første udkast under et møde den 9. februar 2016 kl. 15.30. Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 14.44 fra Jesper Gori til Sarah Andersen med kopi til Line Skytte Mørk Hansen og vedhæftet udkast til pressemeddelelse og notat om en model for Udlændingestyrelsens fremtidige praksis (ekstrakten side 89) forklarede hun, at det givetvis var dette materiale, som hun fik til mødet kl. 15.30. Foreholdt det vedhæftede notat om en model for Udlændingestyrelsens fremtidige praksis (ekstrakten side 92) forklarede hun, at hun ikke husker, om hun har set dette udkast før. Foreholdt udkastet til pressemeddelelse (ekstrakten side 90) og adspurgt, om hun så dette udkast, forklarede hun, at hun husker, at de havde et grundlag at diskutere ud fra. For hende var det vigtigt at kommunikere den absolutte hovedregel og ikke alle undtagelser.

Adspurgt om, hvorfor man ikke kunne skrive, at der var undtagelser, forklarede hun, at der var tale om politisk kommunikation. Hun havde forinden godkendt et notat om, at der i sjældne tilfælde kunne være undtagelser. Hun syntes, at en beskrivelse af undtagelser ville mudre billedet, og man ville komme til at diskutere undtagelserne i stedet for den absolutte hovedregel. Hun

ønskede at diskutere adskillelsen, men selvfølgelig kunne der i helt særlige tilfælde være undtagelser. Tankegangen i ministeriet var i begyndelsen, at alle kunne adskilles, men herefter var der en proces, som førte til, at en lille del ikke kunne adskilles. Da hun godkendte notatet, var det hendes indtryk, at der var meget få, som ikke kunne adskilles. Det var ifølge notatet det ”klare udgangspunkt” i alle tilfælde, at der skulle ske adskillelse, ligesom der skulle opfyldes en række betingelser. Der skulle rigtig meget til for ikke at adskille parrene. Adspurgt om, hvordan hun kunne vide, at meget få skulle adskilles, når hun ikke havde kendskab til de konkrete par, forklarede hun, at hun lagde vægt på den allerførste vurdering fra Lykke Sørensen sammenholdt med, at det efterhånden i forløbet blev klart, at der kunne være ”ganske særlige tilfælde” og skulle rigtig meget til for ikke at adskille. Jesper Gori lagde også efterfølgende en undtagelsestekst frem. Det var tydeligt, at det var opfattelsen hos både embedsmændene og hende, at der kun ville være tale om ganske få tilfælde. Det var også derfor, at undtagelsesmuligheden blev benævnt en ”kattelem”.

Med hensyn til mødet kl. 15.30 gætter hun på, at det var Uffe Toudal, som bestemte, at mødet skulle afholdes. I mødet deltog Jesper Gori, Uffe Toudal, Mark Thorsen og hende selv. Hun husker ikke, hvordan mødet begyndte. Hendes holdning til udkastet til pressemeddelelse (ekstrakten side 90) var, at hun ikke ønskede at fremhæve de ganske få undtagelser. Hun ville i sin politiske kommunikation klart sige, hvad hovedreglen var. Mark Thorsen kendte hendes holdning, og hun antager ikke, at han havde en anden holdning end hende. Uffe Toudal gjorde tydeligt opmærksom på, at der nødvendigvis ville blive administreret, så der var undtagelser, og at der ville være nogle individuelle vurderinger, idet de var forpligtet hertil. Dette var hun ikke glad for, men hun tog det til sig. Hun ville i pressemeddelelsen alene kommunikere den absolutte hovedregel. Ordningen, som der skulle administreres ud fra, var beskrevet i ministernotatet, og pressemeddelelsen var et kommunikativt værktøj og ikke andet. Der er tale om to vidt forskellige ting. Det var hendes opfattelse, at pressemeddelelsen var retvisende, idet den viste den helt klare retning, og idet der efter hendes vurdering kun var tale om ganske, ganske få tilfælde, hvor der kunne ske undtagelser. Denne vurdering tog afsæt i notatet, som hun havde godkendt den 9. februar 2016. Adspurgt om, hvorvidt pressemeddelelsen var ”retvisende” i den forstand, at den gav et korrekt billede, forklarede hun, at pressemeddelelsen angav den klare retning. Der var endvidere tale om et politisk kommunikationsværktøj og ikke et administrativt værktøj. Pressemeddelelsen viste den retning, som man skulle gå. Foreholdt Statsministeriets notat af 8. juni 2017 om besvarelse af UUI spørgsmål nr. 803 og beskrivelsen heri af sandhedspligten (ekstrakten side 3701) forklarede hun, at pressemeddelelsen efter hendes opfattelse var fyldestgørende. Hendes indtryk var, at der skulle virkelig meget til, hvis der skulle ske undtagelser. Eksempler herpå kunne være, at der var tale om en pige med en alvorlig fødselsdepression eller en stærkt traumatiseret familie. Over for Folketinget stilles der større krav til indholdet af en besvarelse, end der kræves til indholdet af en pressemeddelelse. Der er forskellige typer spørgsmål fra Folketinget. Nogle spørgsmål kan være meget politiske, og her svarer man meget politisk. S-spørgsmål er politiske, og her giver man politiske svar. Udvalgsspørgsmål er mere faktuelle, og her skal svarene være mere uddybende. Grunden til, at Udlændingefordelingen blev

involveret i udarbejdelsen af pressemeddelelsen, var, at man søger viden, hvor den relevante viden er.

Under mødet kl. 15.30 var Uffe Toudal ikke begejstret for, at undtagelserne skulle pilles ud af pressemeddelelsen. Hun husker ikke, hvad han nærmere sagde. Hendes besked til embedsmændene, da mødet sluttede, var, at hun ville have en meget klar kommunikation. Herefter var hun til møde i byen og ”slap det” for denne dag, men hun var meget optaget af, at der snart kom en pressemeddelelse ud. Hun var presset fra alle sider. Hun ved ikke, hvem der har forfattet den version af pressemeddelelsen, der blev udarbejdet efter mødet, og hvor der ikke var nævnt noget om undtagelsesmuligheder (ekstrakten side 94).

Foreholdt forklaringerne fra Lykke Sørensen og Uffe Toudal om, at de på mødet også diskuterede ordningen og ikke kun den underliggende pressemeddelelse, forklarede hun, at hun ikke genkender dette. En pressemeddelelse er et politisk kommunikativt værktøj og ikke andet. Ordningen var besluttet i notatet og var noget andet end pressemeddelelsen. Der var tale om to forskellige ting. Hun har aldrig oplevet, at et helt notat kan sendes ud som en pressemeddelelse. Adspurg, om det var embedsmændenes opfattelse den 9. februar 2016, at man kunne sende en pressemeddelelse ud uden at nævne muligheden for undtagelser, forklarede hun, at embedsmændene vel har tænkt, at alle undtagelser skulle med, men det ville hun ikke, idet hun ville kommunikere hovedreglen for ikke at skulle diskutere undtagelserne. Det endte med, at der blev sagt: ”Ja, så send det ud”. I sidste ende var det Uffe Toudal, Mark Thorsen og hende, der var til stede. Her sagde Uffe Toudal: ”Så pil det dog ud”. Der var ikke andre embedsmænd, der sagde det samme. Hun havde ikke drøftet spørgsmålet med Lykke Sørensen.

Foreholdt det udkast til pressemeddelelse, der var vedhæftet mail af 9. februar 2016 kl. 17.23 fra Jesper Gori til Uffe Toudal (ekstrakten side 95-96), forklarede hun, at hun ikke mener, at hun så dette udkast. Hun var ude i byen til et andet møde på dette tidspunkt. Der var flere versioner af pressemeddelelsen. Sætningen om, at ordningen skulle administreres ud fra ”nødvendige menneskelige hensyn”, gav ikke mening for hende, idet det var et nødvendigt menneskeligt hensyn at give pigerne et pusterum. Adspurg om, hvorfor der ikke kunne stå, at en adskillelse skulle være ”den absolutte hovedregel”, forklarede hun, at hun ønskede en klar kommunikation om adskillelse. Det var kun i meget særlige tilfælde, hvor der ikke kunne ske adskillelse. Hvis hun havde sendt denne version ud, ville politikere og journalister have boret i, hvilke undtagelser der var. Hun ville kommunikere klart.

Adspurg om, hvorvidt der var drøftelser med udgangspunkt i konkrete sager, forklarede hun, at det på baggrund af oplysningerne ikke krævede meget hovedregning at nå frem til, hvornår nogle af pigerne var blevet gjort gravide.

Hun blev foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 21.14 fra Lykke Sørensen til Jesper Gori om, at Inger Støjberg og Mark Thorsen ifølge Uffe Toudal ikke kunne tilslutte sig forslaget, og at det

”vist stadig [er] ønsket, at der ikke skal være en kattelem” (ekstrakten side 97). Hertil forklarede hun, at det givetvis må være Mark Thorsen, der har kommunikeret til Uffe Toudal. Adspurgt, om hun var blevet foreholdt, at der var kontakt til Justitsministeriet, forklarede hun, at det var helt normalt, at der var kontakt til Justitsministeriet. Området er juratungt, og Justitsministeriet havde til huse i samme bygning som Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Det var ikke hende, der initierede kontakten til Justitsministeriet. Adspurgt om, hvorfor Lykke Sørensen gik til Justitsministeriet, når hun som minister havde accepteret undtagelserne, forklarede hun, at hun ikke kan svare herpå og ikke kender Lykke Sørensens motiver. Hun var ikke glad for det, men tog til sig, at der skulle være undtagelser. Adspurgt, om hun sagde til Lykke Sørensen, at hun accepterede muligheden for undtagelser, forklarede hun, at hun sagde dette ved at godkende ministernotatet. Man kan ikke sige det mere tydeligt end ved at godkende et notat. Hun husker ikke, om hun sagde det på andre måder. Foreholdt forklaringerne om, at der den 10. februar 2016 havde været et sammenstød mellem hende og Lykke Sørensen, forklarede hun, at udtrykket ”sammenstød” er noget værdiladet, og hun kan ikke genkende dette. Udtrykket ”Det er vist stadig ønsket” i mailen relaterer sig helt entydigt ikke til ordningen, men derimod til pressemeddelelsen, hvilket også fremgår af emnefeltet, hvor der står ”Pressemeddelelse”. Hun kan ikke udtale sig om, hvad Lykke Sørensen har tænkt, men hun har ingen grund til at antage, at Lykke Sørensen er gået ud fra andet. Adspurgt om, hvorfor det i mailen ikke i stedet var anført, at ministeren eksempelvis ønskede ”at kommunikere klarere”, forklarede hun, at hun havde godkendt ministernotatet samme dag, og heraf fremgik det, at der skulle foretages individuelle vurderinger. Dette er efter hendes opfattelse hævet over enhver tvivl.

Adspurgt, om hun sagde til Jesper Gori, Uffe Toudal eller Lykke Sørensen, at hun respekterede, at en undtagelsesfri ordning ikke kunne lade sig gøre, forklarede hun, at dette ville forudsætte, at hun ikke havde forstået, hvad hun havde godkendt i F2. Når hun havde godkendt notatet af 2. februar 2016, havde hun accepteret, at der kunne være undtagelser. Det var ikke nødvendigt at sige det, idet der i hendes optik ikke findes et stærkere dokument i et ministerium end godkendelsen af et notat.

Den 9. februar 2016 var hun ikke konkret blevet orienteret om, at Lykke Sørensen havde talt med Justitsministeriet. Som hun husker det, blev hun heller ikke den 10. februar 2016 orienteret om kontakten med Justitsministeriet, men der er løbende kontakt mellem de to ministerier. Hun husker heller ikke, at hun havde kontakt med Søren Pind om sagen.

Adspurgt om, hvorvidt problemstillingen blev drøftet umiddelbart inden koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, forklarede hun, at hvis spørgsmålet var oppe før mødet, kan det være, at der var blevet ”vendt ord” om det på gangen eller i forkontoret. Der har ikke været et formelt møde, hvor man har siddet omkring et bord. Hun husker ikke, om der har været andre drøftelser om sagen op til den 10. februar 2016 end dem, som hun har forklaret om, men hun tror det ikke.

Hun blev foreholdt tidligere afgivne forklaringer om, at Lykke Sørensen og ministeren kom ind til direktionsmødet, at Lykke Sørensen var ”oprevet”, at ministeren var ”lettere alterneret”, at drøftelserne om mindreårige blev taget op straks, og at det virkede, som om drøftelserne om indkvartering af mindreårige fortsatte fra et tidligere møde. Hertil forklarede hun, at hvis hverken Lykke Sørensen eller hun husker, at nogen var ”oprevet”, tør hun godt lægge til grund, at ingen af dem var ”oprevet”. Foreholdt forklaringen fra Kasper Højvang Kyed om, at det var tydeligt at se, at Lykke Sørensen var følelsesmæssigt oprevet, forklarede hun, at det oftest er dem, der har deltaget i et møde, der kan beskrive sindstilstanden. Foreholdt forklaringen fra Frank Bundgaard om, at der var en stemning af, at nogle havde sagt noget grimt til hinanden, og at Lykke Sørensen så en anelse rystet ud, forklarede hun, at hvis de tre personer, der selv deltog, har forklaret, at de ikke var følelsesmæssigt påvirket, må man lægge dette til grund.

Når der var koncerndirektionsmøder, deltog hun aldrig i hele mødet. Der var altid en dagsorden, hvoraf det helt klart fremgik, hvilke punkter hun deltog i. Hun deltog derfor heller ikke i hele det pågældende møde. Koncerndirektionsmødet var et mødeforum, hvor aktuelle sager og praktiske spørgsmål blev taget op, ligesom hendes kalender typisk var oppe at vende. Der var altid et punkt, der hed noget i retning af ”Aktuel orientering”, og sagen om barnebrude blev også nævnt under dette møde. Adspurgt, om internationale konventioner blev drøftet, forklarede hun, at Lykke Sørensen helt sikkert har nævnt, at der var forhold, som gjorde sig gældende. Hun tror ikke, at hun reagerede herpå, idet dette var kendt stof, og hun havde godkendt ministernotatet dagen før.

Hun blev foreholdt forklaringen fra Kasper Højvang Kyed om, at ministeren ønskede en adskillelse af barnebrude, at Lykke Sørensen under mødet henviste til, at der skulle foretages visse forvaltningsretlige skridt, herunder partshøring, og at der ikke var enighed under mødet. Hun blev endvidere foreholdt forklaringen fra Frank Bundgaard om blandt andet, at Lykke Sørensen under mødet sagde, at en adskillelse af alle par ikke gik i forhold til konventionerne. Hertil forklarede hun, at der ikke er nogen tvivl om, at Lykke Sørensen sagde, at der skulle foretages individuelle vurderinger, og at konventionerne skulle overholdes. Hun tog ikke diskussionen op igen, idet hun under et døgn tidligere havde godkendt ministernotatet, og idet ordningen var på plads. Det var mest pressemeddelelsen, der blev diskuteret. Hun ønskede en adskillelse af alle, men hun måtte tage til sig, at konventionerne skulle respekteres.

Hun blev foreholdt forklaringen fra Lykke Sørensen om blandt andet, at hun først redegjorde for drøftelserne med Justitsministeriet, at ministeren ikke var tilfreds med tilbagemeldingen, og at det var sjældent, at hun som afdelingschef måtte sige, at ministeren ikke kunne få den ordning, som hun ønskede. Hun forklarede, at koncerndirektionsmødet er et forum, hvor man orienterer hinanden. Det forhold, at hun under mødet sagde, hvad hun ønskede, var ikke udtryk for, at hun ikke accepterede undtagelser. Adspurgt, om hun under mødet sagde, at hun accepterede undtagelser, forklarede hun, at hun ikke nødvendigvis sagde dette, idet hun allerede havde godkendt ministernotatet. Måske sagde hun det, og måske sagde hun det ikke.

Hun blev foreholdt forklaringen fra Lykke Sørensen om, at det ikke var hver dag, at hun som afdelingschef måtte sige til ministeren, at ministeren kunne ”ønske og sige hvad hun ville”, idet der alligevel ville blive administreret lovligt. Hun blev herefter adspurgt, hvorfor Lykke Sørensen skulle sige dette, når hun havde godkendt ministernotatet. Hertil forklarede hun, at hun ikke opfattede Lykke Sørensens ord som møttet på hende alene, men som en kommentar ud i rummet, og hun mener, at Lykke Sørensen bare sagde, at konventionerne skulle overholdes. Uffe Toudal sagde det samme med nogle andre ord, da undtagelsen senere blev taget ud af pressemeddelelsen. Han sagde dette, fordi han er en dygtig embedsmand, og hun tog det til sig. Adspurgt, hvorfor Uffe Toudal sagde dette, når hun allerede havde godkendt ministernotatet, forklarede hun, at man må spørge Uffe Toudal nærmere om, hvorfor han sagde det. Hun havde godkendt ministernotatet, og man kommer ikke videre med det, idet et ministernotat er det stærkeste notat.

Hun husker ikke, om udsendelsen af en pressemeddelelse blev drøftet under koncerndirektionsmødet, men det kan godt være blevet nævnt, idet hun pressede på for at få en udmelding. Diskussionen var rimelig ”hed” i denne periode. Hun tror ikke, at det under mødet blev drøftet, hvordan Udlændingestyrelsen skulle orienteres. Udlændingestyrelsen var vel blevet orienteret, da hun godkendte ministernotatet. Udlændingestyrelsens direktør var også til stede under mødet. De drøftede ikke, at der skulle laves en særlig instruks til Udlændingestyrelsen. Når en minister godkender en sag, slipper man den formelle del af sagen, hvorefter embedsværket tager over. Herefter er sagen ikke omkring hendes bord, og hun antager, at der bliver administreret efter det, der er besluttet. Hun mener ikke, at pressemeddelelsen var på bordet under koncerndirektionsmødet.

Hun blev foreholdt mails af 10. februar 2016 mellem bl.a. Henrik Grunnet og Nils Bak (ekstrakten side 100), hvoraf fremgår, at Niels Bak kl. 13.10 skrev følgende:

”Kære alle,

UIBM har varslet, at ministeren går ud kl. 14.30 i en pressemeddelelse samt reddegørelse om de såkaldte barnebrude. Budskabet er efter det oplyste, at ingen mindreårige under 18 år må bo sammen med deres ægtefælle...”

I Henrik Grunnets svar kl. 13.45 med kopi til Lene Linnea Vejrum, Morten Bo Laursen og Ditte Kruse Dankert hed det:

”Kære alle

Ja. Mødet jeg var til i ministeriet efterlod ingen tvivl om hendes indstilling til sagen – uanset Børnekonventionen, når parret har et fælles barn.”

Hun forklarede, at Børnekonventionen ikke blev nævnt under koncerndirektionsmødet. Der blev alene talt generelt om konventionerne. Uanset hvordan man vender og drejer det, havde hun under et døgn forinden godkendt et ministernotat med alle forbeholdene. Hun kan ikke udtale sig om, hvilket indtryk Henrik Grunnet fik under mødet, men hun deler ikke hans indtryk.

Hun blev foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.26 fra Nils Bak til Jens Vikner (ekstrakten side 5600). Af mailen fremgår:

”Der er en meget stor risiko for brud på børnekonventionen, eksempelvis hvis vi hindrer en 16-årig pige at bo sammen med en 24-årig ægtefælle med hvem hun har et barn. Det oplyste Lykke på koncerndirektionsmødet pba. vurdering fra JM, og Støjberg skulle have udbrudt, højlydt: Den risiko tager jeg gerne!

Hun mente på mødet – **alene** fordi Lykke viderebragte JM’s vurdering, sådan som hun havde pligt til – at ”I åbenbart godt vil ha’ barnebrude”. Så var der krig. Hun skaber splid. Uffe og Lykke kæmper med hende.
...”

Hertil forklarede hun, at Niels Bak ikke deltog i mødet, og der er i hvert fald tale om et anden-hånds referat. Det ville nok være mere relevant at spørge deltagerne i mødet om, hvad der foregik. Hun har ikke på mødet udtalt: ”Den risiko tager jeg gerne”. Hvis hun på et tidspunkt har udtalt, at hun ville tage en risiko, var det udtryk for, at hun accepterede en procesrisiko på samme måde som i forbindelse med ændringen af sammenføjringsreglerne. Adspurgt om, hvorvidt hun på et tidspunkt sagde: ”Den risiko tager jeg gerne” eller ”Det tager jeg gerne en sag på”, forklarede hun, at hun diskuterede, hvor grænsen gik i forhold til konventionerne. Det var ikke var en hemmelighed, at regeringen gerne ville tage procesrisici i forhold til konventioner, men hun husker ikke, at hun har udtalt sig således i denne sag. Foreholdt, at det også ville være unaturligt at udtale sig således i betragtning af, at hun havde accepteret individuelle vurderinger, forklarede hun, at hun på daværende tidspunkt netop havde godkendt ministernotatet et døgn forinden. Foreholdt Frank Bundgaards forklaring om, at han flere gange efterfølgende overværede hende sige, at hun var ”klar til at tage en sag på det”, og at det ”politisk var en god sag”, forklarede hun, at hun ønskede at gå lige til kanten og give pigerne et pusterum, men hun husker ikke at have sagt dette. Foreholdt Lykke Sørensens forklaring om, at Lykke Sørensen og Jesper Gori på et tidspunkt var blevet beskyldt af hende for at kunne lide barnebrude, forklarede hun, at der er ingen, der i ramme alvor beskylder nogen for at kunne lide barnebrude. Adspurgt, om hun kan afvise at have udtalt sig således, forklarede hun, at ingen i ramme alvor beskylder nogen på denne måde.

Hun blev foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.19 fra Ditte Kruse Dankert til Kristina Rosado (ekstrakten side 5533). Af mailen fremgår:

”Hørte fra Jesper, at Nina Holst har sagt, at vi bliver dømt – Inger svarer bare, at det er værd at få en dom på...yes??”

Adspurgte, om dette siger hende noget, forklarede hun, at det ikke siger hende noget, og at der er tale om et tredje eller fjerdehånds referat, som hun ikke kan forholde sig til.

Hun tog ikke notater fra koncerndirektionsmøderne.

Under koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 blev der ikke drøftet forvaltningsretlige problemstillinger.

Efter koncerndirektionsmødet var hun ved at være utålmodig og pressede på for at få pressemeddelelsen ud. Der var en drøftelse på hendes kontor mellem Uffe Toudal, Mark Thorsen og hende. Hun husker det sådan, at de gik ind på hendes kontor og gjorde pressemeddelelsen færdig, så de kunne få den ud. Hun var meget utålmodig på dette tidspunkt. De diskuterede versioner af pressemeddelelsen. Hun vil antage, at de diskuterede Uffe Toudals version af pressemeddelelsen (ekstrakten side 96). Snakken gik på, om der skulle kommunikeres undtagelser, eller om der skulle kommunikeres mere ligeud. Der var ingen tvivl om, at Uffe Toudal helst ville have, at man også kommunikerede ”kattelemmen”, men det ønskede hun ikke. Det endte kort og godt med, at Uffe Toudal sagde: ”OK, så tag det ud”. Han sagde også: ”Men det er klart, at vi administrerer stadigvæk efter de retningslinjer, der er godkendt dagen før”. Der var ikke noget behov for, at hun kommunikerede meget mere om det, idet hun havde forstået, at der skulle være helt, helt særlige undtagelser, og at der skulle foretages en individuel gennemgang af sagerne. Det stod klart for enhver, hvor hun stod, og hvor Uffe Toudal stod. Uffe Toudal ville helst have haft kattelemmen skrevet ind i pressemeddelelsen. Ordningen var på dette tidspunkt et overstået kapitel, og pressemeddelelsen var udelukkende den politiske kommunikation. Adspurgte om, hvorvidt hun havde kendskab til, hvad der skete i forhold til Udlændingestyrelsen, forklarede hun, at der skulle ske noget i det øjeblik, hvor hun godkendte ordningen. Efterfølgende blev der kommunikeret, og man må adskille tingene, idet pressemeddelelsen er et værktøj til at kommunikere udad i verden, mens notatet er den ordning, der skulle administreres efter.

Da de havde sendt pressemeddelelsen ud, havde hun ikke indblik i, hvordan der fra departementets side blev kommunikeret til Udlændingestyrelsen. Når først det er sket godkendelse, er sagen ude af hendes hænder, og herefter overtager ”systemet” med at få det ført ud i livet.

Adspurgte om, hvad hun gjorde som den øverste forvaltningschef for at sikre, at adskillelserne ikke blev for langvarige, forklarede hun, at udmøntningen af ordningen – i og med at det i notatet var godkendt, hvordan ordningen skulle være – i første omgang lå hos centrene. Hvis opera-

tørerne var i tvivl, skulle disse henvende sig til Udlændingestyrelsen, der kunne rette henvendelse til departementet. Man kunne også se, at dette gjorde sig gældende for nogle sager. Adspurg, om hun sagde til Uffe Toudal, at der skulle være fokus på muligheden for undtagelser, forklarede hun, at hun hverken sagde det ene eller andet til Uffe Toudal. Når først en minister har godkendt noget, foretages udførelsen af andre. Hun interesserede sig for, om der skete adskillelser, hvilket var helt naturligt, idet der var tale om et område, som hun gik meget op i. Hun fulgte ikke op på, om der blev sagsbehandlet som beskrevet i notatet, idet hun gik ud fra, at dette skete.

Hun blev foreholdt følgende udtalelse, som hun fremkom med under samrådet den 23. juni 2017 (ekstrakten side 4416):

”Jeg kan helt klart sige, at Udlændingestyrelsen foretog en individuel vurdering. Med andre ord så blev der foretaget en vurdering af den enkelte sags omstændigheder. Det ved jeg, fordi jeg jo fulgte opfølgningen i sagen.

...

Derfor bad jeg tidligt i forløbet om at blive orienteret om implementeringen af den nye ordning, og jeg var af naturlige grunde særlig interesseret i de sager, hvor Udlændingestyrelsen ikke havde adskilt parrene. Det betyder, at jeg blev bekendt med, at styrelsen foretog en vurdering af hver enkelt sags omstændigheder.”

Hun forklarede, at det, som hun udtaler her, er retvisende. Hun nævnte ikke ministernotatet under samrådet, idet notatet var ordningen. Adspurg, om det ikke ville være naturligt at nævne notatet, forklarede hun, at notatet var selve ordningen, og der var derfor ikke grund til særskilt at nævne notatet.

Adspurg om, hvor meget hun fulgte med i de konkrete sager indtil samrådet den 15. marts 2016, forklarede hun, at hun spurgte ind til, om parrene blev adskilt. Hun fik oplysninger om, at nogle par ikke blev adskilt. Hun så skemaer med navne og fødselsdatoer, men hun havde ikke fingrene i sagsbehandlingen.

Foreholdt mail af 9. marts 2016 kl. 13.15 fra Jesper Gori til Lykke Sørensen (side 480) om ministerens mulighed for call-in i konkrete sager, forklarede hun, at hun ønskede at følge sagerne, men hun vidste godt, at hun ikke kunne følge selve materien og sagsbehandlingen. Hun fulgte sagerne på et overordnet plan. Hun blev foreholdt, at det af mailen fremgår, at Jesper Gori havde drøftet spørgsmålet med Justitsministeriet, og blev adspurg, om denne mail var udtryk for, at hun skulle ind over de konkrete sager. Hertil forklarede hun, at dette nærmere var udtryk for et godt embedsmandsarbejde, hvor man forberedte sig på alle situationer. Der var ikke tvivl om, at hun interesserede sig for sagerne på et overordnet plan, men der er langt fra at interessere sig for et sagsområde til at ville afgøre de konkrete sager. Hun fik at vide, hvor mange par der blev adskilt, og hvilken alder de havde, ligesom hun fik indblik i, om der var børn, og om

der i øvrigt gjorde sig noget særligt gældende. Der var ikke tale om sagsbehandling. Adspurgte om, hvorvidt andre end hende selv kunne have fået den ide, at hun skulle have indblik i sagerne, forklarede hun, at hun på sagsniveau gerne ville vide noget om alder og en lille smule om baggrund, men hun ville ikke have sagsmapper med psykologsamtaler mv. Hun ville gerne se et helt overordnet grundlag på en afgørelse om, hvorfor par ikke skulle adskilles, idet hun ville følge omfanget af undtagelserne.

Hun blev foreholdt mail af 18. marts 2016 kl. 18.00 fra Jesper Gori til Ditte Kruse Dankert om blandt andet, at departementet skulle orienteres, hvis der under hensyn til Danmarks internationale forpligtelser ikke kunne ske adskillelse, og at orienteringen skulle stiles til departementschefen (ekstrakten side 838). Hertil forklarede hun, at hun vidste, at der kunne være sager, som i tvivlstilfælde skulle forelægges departementet. Hun har ikke sagt, at noget skulle stiles til departementschefen, men hun var fuldstændig klar over, at tvivlstilfælde skulle forelægges for departementets topjurister. Hun kan ikke svare på, hvorfor departementschefen skulle have orientering om de sager, hvor der ikke skete adskillelse. Hun kan ikke svare på, om det var, fordi han skulle orientere hende. Hun fik en generel orientering om, hvordan det gik med adskillelserne. Dette redegjorde hun også for under efterfølgende samråd. Man kunne se, at der skete en individuel vurdering, idet nogle par ikke blev adskilt. Hun ved fra ministernotatet, at der blev foretaget en individuel vurdering. Hun gik ud fra, at der ville blive administreret i overensstemmelse med den ordning, der blev beskrevet i ministernotatet.

Hun blev foreholdt følgende udtalelse, som hun fremkom med under samrådet den 23. juni 2017 (ekstrakten side 4416):

”Så er der stillet spørgsmål til, om jeg vil redegøre for forløbet i Udlændingestyrelsen efter modtagelsen af instruks. Jeg har selvfølgelig bedt Udlændingestyrelsen om et bidrag til besvarelsen af det spørgsmål, og mit svar bliver derfor også lidt specielt, fordi jeg gerne vil læse styrelsens bidrag op i sin fulde ordlyd. Det synes jeg er det rigtigste at gøre i den her sag.

Udlændingestyrelsen har om forløbet efter udsendelsen af pressemeddelelsen oplyst følgende, og nu læser jeg så op:

”Den 10. februar 2016 udsendte Udlændinge- og Integrationsministeriet en pressemeddelelse om, at ingen mindreårige fremover måtte indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever.

Udlændingestyrelsen modtog umiddelbart efter udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 en mundtlig instruks fra Udlændinge- og Integrationsministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pres-

semeddelelsen. Udlændinge- og Integrationsministeriet anmodede desuden Udlændingestyrelsen om straks at orientere indkvarteringsoperatørerne om de nye retningslinjer. Indkvarteringsoperatørerne blev derfor den 10. februar 2016 orienteret om de nye retningslinjer.””

Hun forklarede, at som hun læser det, var de nye retningslinjer det, der fremgik af ministernotatet. Det er rigtigt, at hun her ikke omtalte notatet, men hun gik ud fra, at der ville blive administreret i overensstemmelse med notatet. Der skulle ikke administreres i overensstemmelse med en pressemeddelelse.

Adspurg, om hun satte en undersøgelse i gang for at få afklaret, hvorfor Udlændingestyrelsen var gået ud fra, at de havde kunnet administrere i overensstemmelse med pressemeddelelsen, forklarede hun, at hun ikke igangsatte en sådan undersøgelse. Hun kan ikke sige, hvorfor hun ikke gjorde dette. Pressemeddelelsen var et kommunikationsværktøj og var ikke en administrativ instruks. De nye retningslinjer, der omtales, er ministernotatet. Da hun havde godkendt notatet, havde hun en klar forventning om, at der ville blive taget de nødvendige skridt. I hendes sind har der aldrig været tvivl om, at der skulle administreres efter notatet, som var ordningen. Hun havde ikke op til samrådet drøftelser med Uffe Toudal, Jesper Gori og Lykke Sørensen om, hvilken betydning notatet havde. Når et notat er godkendt, er det ude af hendes hænder, hvordan notatet bliver omsat. De talte ikke om notatet, idet notatet udgjorde det retlige grundlag for administrationen.

Hun ved ikke, hvornår hun blev opmærksom på, at der angiveligt har været en form for mundtlig instruks til Udlændingestyrelsen. Adspurg, om hun op til samrådet blev klar over, at der var givet en mundtlig instruks til Udlændingestyrelsen om at administrere i overensstemmelse med pressemeddelelsen, forklarede hun, at hun hele tiden har haft det i sin bevidsthed, at der blev administreret efter det godkendte ministernotat. Hun husker ikke, hvornår hun hørte om en mundtlig instruks.

Inger Støjbergs bisidder, advokat Nicolai Mallet, henledte opmærksomheden på, at Inger Støjberg under samrådet den 23. juni 2017 (ekstrakten side 4417) tillige fremkom med følgende udtalelse:

”I forhold til spørgsmålet om, hvordan Udlændingestyrelsen rent faktisk har administreret ordningen, har Udlændingestyrelsen oplyst følgende, og nu læser jeg så op igen:

”Udlændingestyrelsen har på intet tidspunkt administreret ordningen på en sådan måde, at der ikke kunne gøres undtagelser fra instruks. Udlændingestyrelsen har i alle sager foretaget en konkret og individuel vurdering af, om der skulle ske en separat indkvartering. Udlændingestyrelsens har under hele forløbet siden den

10. februar 2016 administreret ordningen vedrørende indkvartering af mindre-årige ægtefæller og samlevere på asylcentre under hensyntagen til Danmarks internationale forpligtelser.””

Hun blev adspurgt, om hun havde undersøgt, om notatet var blevet sendt ud til Udlændingestyrelsen, og forklarede, at hun ikke undersøgte dette. Hun gik som minister ud fra, at der blev foretaget de nødvendige skridt. For hende var det helt afgørende, at der hele vejen igennem blev administreret i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser.

Hun blev foreholdt Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1306) og forklarede, at når der blev udarbejdet en besvarelse til Folketingets Ombudsmand, blev hun orienteret herom.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til operatørerne og mail af 10. februar 2016 kl. 16.40 fra Lene Vejrum til Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 115-116) om adskillelse af parrene forklarede hun, at hun aldrig har set disse mails.

I februar eller marts måned 2016 var hun klar over, at der var nogle par, som reagerede voldsomt på at blive adskilt. Det kan sagtens være, at det ud over notatet fra Røde Kors blev nævnt mundtligt for hende, at der var reaktioner. Dette gav ikke anledning til overvejelser om at ændre praksis, men hun tænkte over, at der skulle tages hånd om pigerne.

Hun blev foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 14.45 fra Ditte Kruse Dankert til Jesper Gori vedhæftet et notat om forelæggelse af fem sager (ekstraktens side 303) og adspurgt, om det var på dette tidspunkt, at hun blev bekendt med, at der var sager, hvor der ikke skete adskillelse. Hertil forklarede hun, at hun løbende fulgte med i sagerne og kunne se, at der var en proces, og at nogle ikke blev adskilt. Hun kan ikke sige, hvornår hun blev bekendt med, at de pågældende par ikke var blevet adskilt. Hun kunne se, at det skred langsomt frem, efterhånden som man kom igennem sagerne. Hun er ikke klar over, om hun har set notatet, og det var ikke hende, der skulle sagsbehandle. Udlændingestyrelsen søgte juridisk bistand i departementet. Adspurgt, om forløbet med forelæggelse af fem sager havde en sammenhæng med den senere mail af 9. marts 2016 om muligheden for call-in (ekstrakten side 480), forklarede hun, at Jesper Goris overvejelser i denne mail efter hendes opfattelse var udtryk for, at han var en ualmindeligt omhyggelig embedsmand, der foregreb alle de muligheder, der kunne være i en sag.

Foreholdt brev af 3. marts 2016 fra Røde Kors (ekstrakten side 355) og adspurgt, om hun så dette brev, forklarede hun, at notatet lå som baggrundsnotat til samrådet den 15. marts 2016. Der ligger en stor mængde notater og breve som baggrund til et samråd. Man koncentrerer sig op til et samråd typisk om talen og ”Q & A’s”, dvs. ”spørgsmål og svar”. Man når ikke igennem baggrundsmaterialet som minister, og der kan sagtens ligge dokumenter, som man ikke ser. Brevet var heller ikke stilet til hende, men til Lykke Sørensen.

Hun blev foreholdt, at hun fremkom med følgende udtalelse under samrådet den 15. marts 2016 (ekstrakten side 805)

”Så til Johanne Schmidt-Nielsens spørgsmål omkring Dansk Røde Kors’ brev. Jamen, jeg har jo selvfølgelig læst det, og jeg har også fulgt med i debatten, men jeg må altså også sige, at for mig er det så vigtigt at sende et signal omkring ligestilling og kvinders rettigheder, at det for mig har været meget, meget afgørende netop at få adskilt de her par.”

Hun forklarede, at det godt kan være, at hun har skimmet brevet, har læst brevet eller er blevet orienteret om, at brevet lå som baggrundsmateriale. For hende var det meget afgørende at få adskilt parrene helt generelt, og hun tror ikke, at hun tænkte specifikt på de par, der var beskrevet i brevet fra Røde Kors. Hendes udtalelse i samrådet om, at det var vigtigt at få adskilt ”de her par”, kan tyde på, at hun ikke har læst brevet helt i bund. Hun forholdt sig ikke til den konkrete sagsbehandling, men alene til det, som hun havde godkendt i ministernotatet.

Hun blev foreholdt beskrivelsen i brevet fra Røde Kors om parrenes reaktioner på adskillelserne, ligesom hun blev foreholdt følgende fra brevet (ekstrakten side 357):

”For de unge par der har børn, finder vi det dybt bekymrende, at børnene uden forudgående individuel vurdering af familiens situation, skal adskilles fra den ene af deres forældre. Det er voldsomt indgribende over for familierne, og den planlagte adskillelse bør tage udgangspunkt i en vurdering af børnenes tarv.”

Hun blev adspurgt, om hun bad om at få undersøgt, om det kunne passe, at der ikke skete en individuel vurdering. Hertil forklarede hun, at hun henholdt sig 100 procent til det notat, som hun havde godkendt. Der var helt klare retningslinjer i det notat, som hun havde godkendt, og hun forventede, at dette notat blev fulgt. Hun fulgte ikke op på, om det kunne være rigtigt, at der ikke blev foretaget individuelle vurderinger. Adspurgt, om dette ikke var en del af hendes tilsynspligt, forklarede hun, at brevet var stilet til Lykke Sørensen og ikke til hende, og hun gik ikke i detaljer med brevet.

Foreholdt, at hun under samrådet udtalte, at det var meget afgørende at få adskilt ”de her par”, forklarede hun, at hun ikke sigtede til de par, der var nævnt i brevet fra Røde Kors. Hun gik op i, at de par, der kom til Danmark, blev adskilt, men accepterede, at nogle par ikke blev adskilt.

Hun blev foreholdt eksempel nr. 3 i brevet fra Røde Kors (ekstrakten side 356) og adspurgt, hvorfor det var afgørende for hende at få dette par skilt ad. Hun forklarede, at hun ikke sagsbehandlede, men hendes generelle betragtning var, at hun ville undgå kulturel tvang. Når det i mi-

ministernotatet var beskrevet, at der kunne gøres undtagelser på baggrund af individuelle vurdering, gik hun ud fra, at det hele var i den gænge, som det skulle være. Hun kan ikke vurdere, om det pågældende par skulle være omfattet af undtagelserne.

Hun blev foreholdt et interview i Politiken den 5. marts 2016 med et af de omhandlede par (ekstrakten side 746). Hun forklarede, at hun kendte til dette pars klage til Folketingets Ombudsmand. Parret klagede over den manglende partshøring og fik af ombudsmanden medhold i, at der ikke var sket partshøring. Hun kan og vil ikke sagsbehandle, men henholder sig til det notat, som hun godkendte den 9. februar 2016. Adspurg, om hun ikke gik op i, hvorvidt der i de konkrete tilfælde forelå tvang, forklarede hun, at hun kan henholde sig fuldstændig til det ministernotat, som hun godkendte. I ministernotatet var der beskrevet en række momenter, som skulle indgå. Det kunne ende med, at et par ikke blev adskilt, men det klare udgangspunkt var, at parrene skulle adskilles. Hun var ikke involveret i besvarelsen til ombudsmanden. Når ombudsmanden gik ind i en sag, trådte hun som minister lidt tilbage.

Foreholdt mail af 11. marts 2016 kl. 17.22 fra Lene Vejrum til Line Skytte Mørk Hansen, Jesper Gori og Anne Nygaard Just om et selvmordsforsøg hos et af de adskilte par (ekstrakten side 701) forklarede hun, at hun jævnligt blev orienteret om selvmordsforsøg på asylcentre. Hun kan ikke sige, om hun præcist blev orienteret om denne sag. Det skete desværre jævnligt, at der var selvmordsforsøg i asylsystemet. Der var blandt andet asylansøgere med en traumatiseret baggrund og med ubehandlede psykiske lidelser. Hun har ingen erindring om, hvorvidt hun blev orienteret om denne sag.

Hun blev foreholdt mail af 18. februar 2016 kl. 14.35 fra Orla Borg (journalist på Jyllands-Posten) til Sarah Andersen om, hvorvidt adskillelsen af alle asylpar ville være i strid med EMRK artikel 8, og mail af 18. februar 2016 kl. 14.49 fra Sarah Andersen til Jesper Gori, hvoraf fremgår, at Sarah Andersen havde vendt henvendelsen fra Jyllands-Posten med Mark Thorsen, der ikke mente, at ministeren skulle kommentere, men gerne ville lave et kort, faktuel svar om, at ministeriet ikke vurderede, at det var i strid med EMRK (ekstrakten side 174).

Hun forklarede, at hun ikke var involveret i henvendelsen fra Jyllands-Posten. Hun var på ferie på dette tidspunkt og havde ikke noget at gøre med henvendelsen.

Hun blev foreholdt Jesper Goris mail af 18. februar 2016 kl. 15.12 til Anne-Sophie Saugmann-Jensen med kopi til Sarah Andersen om, at svaret måske ikke helt ville være, som ministeren ønskede det, og at myndighederne i konkrete tilfælde skulle gøre undtagelser, hvis en adskillelse kunne være i strid med EMRK artikel 8 (ekstrakten side 176). Herudover blev hun foreholdt Mark Thorsens mail af 19. februar 2016 kl. 14.41 til Pernille Rølle Hansen med et revideret udkast til svar om, at den generelle ordning med separat indkvartering var i overensstemmelse med EMRK (ekstrakten side 175). Hun blev yderligere foreholdt mail af 19. februar 2016 kl. 15.53 fra Merete Milo til Lykke Sørensen om, at det var afdelingens vurdering, at det

ikke var juridisk holdbart at sige det så firkantet (ekstrakten side 175). Videre blev hun foreholdt Lykke Sørensens mail af 19. februar 2016 kl. 13.59 til Merete Milo om, at det var ministerens klare tilkendegivelse, at der ikke skulle være undtagelser, og at hun og Jesper Gori havde haft et ”længere forløb med ministeren om sagen” (ekstrakten side 189).

Hun forklarede, at Pernille Rølle Hansen arbejdede i kommunikationsafdelingen. Det forløb, der refereres til i Lykke Sørensens mail, er nok hele forløbet. Hun holdt ferie, og spørgsmålet blev ikke forelagt hende. Hendes far var meget syg på daværende tidspunkt, og det var måske grunden til, at hun ikke blev involveret. Hun kan ikke forklare, hvorfor Lykke Sørensen skrev, som hun gjorde, og Lykke Sørensen var fuldstændig klar over, at der blev administreret med undtagelser. Måske tænkte Lykke Sørensen på kommunikationslinjen, dvs. spørgsmålet om, hvad der skulle kommunikeres. Hun havde i ministernotatet accepteret, at der skulle være undtagelser, og Lykke Sørensen kan ikke have misforstået dette. Adspurgt om, hvorvidt Lykke Sørensen over for hende havde bekræftet, at der blev administreret i overensstemmelse med notatet, forklarede hun, at når hun havde godkendt notatet, var det sådan, det var. Hun ville helst have haft, at der var ikke undtagelser, men hun tog det til sig, at der måtte være undtagelser.

Foreholdt, at der i mailen af 9. marts 2016 kl. 13.15 fra Jesper Gori til Lykke Sørensen var beskrevet et ”lidt stormfuldt møde” med ministeren, hvor Jesper Gori og Uffe Toudal måtte ”fastholde, at myndighederne ikke kan handle ulovligt på instruktion” (ekstrakten side 481), forklarede hun, at hun ikke har nogen erindring om et stormfuldt møde. De har måske diskuteret tingene igen, men der var ikke så meget at diskutere, når reglerne var, som de var. Hun kan ikke vide, hvad der menes med denne mail. Hun havde accepteret notatet, men det var ingen hemmelighed, at hun ønskede, at der ikke skulle være undtagelser.

Hun blev foreholdt forklaringen fra Henrik Grunnet om, at han opfattede pressemeddelelsen som en instruks, ligesom hun blev foreholdt, at Udlændingestyrelsen var af den opfattelse, at styrelsen havde modtaget en mundtlig instruks om at administrere i overensstemmelse med pressemeddelelsen. Hun blev herefter adspurgt, hvad der var grunden til de opståede misforståelser. Hertil forklarede hun, at hun ikke kan sige, hvorfor der skete misforståelser, men hun godkendte notatet og godkendte derfor, at der skulle foretages en individuel vurdering. Det er ikke op til hende at vurdere, om embedsmænd har gjort noget forkert, men hun havde godkendt et notat og sendt det videre i systemet. Uffe Toudal sagde også, at der ville blive administreret med undtagelser, da pressemeddelelsen blev godkendt. Det var ikke nødvendigt for ham at sige det, men det gjorde han.

Foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets notat af 24. februar 2016 (ekstrakten side 271) og talepapir til statsministeren (ekstrakten side 272) forklarede hun, at hun i nogle tilfælde godkendte talepapirer til statsministeren, men hun tror, at der nogle gange blev sendt materiale over, som hun tidligere havde godkendt. Hvis hun har godkendt talepapiret, vil man kunne se et spor i F2. Hun kan ikke udtale sig om, hvorvidt dette talepapir var det første, der

blev sendt over til Statsministeriet om sagen. Hun kan ikke udtale sig om, hvorfor talepapiret ikke nævnte noget om undtagelsesmuligheder. Adspurgt om, hvorvidt talepapiret var i overensstemmelse med hendes kommunikationslinje, forklarede hun, at talepapiret umiddelbart læner sig meget op ad pressemeddelelsen. Foreholdt, at talepapiret ikke læner sig op ad det notat, som hun havde godkendt den 9. februar 2016, forklarede hun, at hende bekendt blev talepapiret ikke brugt, idet der kom et nyt talepapir. Hun husker ikke at været blevet involveret i Statsministeriets tilbagemelding om talepapiret. Hun vil tro, at Statsministeriet indhentede bidrag fra flere ministerier. Adspurgt, om hun har nogen erindring om selv at have haft drøftelser med Statsministeriet om forespørgselsdebatten, forklarede hun, at der er mange forespørgselsdebatter, og sådanne debatter diskuteres kun, hvis der er tale om et helt særligt emne. Som hun husker det, havde DF tidligere rejst en lignende forespørgselsdebat flere gange. Hun husker ikke, at hun blev orienteret af sine embedsmænd om, at Statsministeriet ikke var tilfreds med talepapiret.

Foreholdt brev af 22. marts 2016 fra Institut for Menneskerettigheder (ekstrakten side 887) forklarede hun, at hun opfatter Institut for Menneskerettigheder som en seriøs institution.

Hun blev foreholdt følgende fra brevet (ekstrakten side 892):

”Efter instituttets opfattelse er det imidlertid ikke foreneligt med asylansøgenes ret til familieliv, hvis parrene adskilles, uden at der er foretaget en konkret proportionalitetsvurdering. Det bemærkes i den forbindelse, at Røde Kors' beskrivelse af fem konkrete sager illustrerer, at det i praksis er muligt at foretage konkrete vurderinger, fordi personalet på asylcentre har en betydelig viden om de enkelte pars forhold.

Det er derfor efter instituttets opfattelse også væsentligt, at der gennemføres parts-høring, inden der træffes beslutning om at adskille et par, ligesom beslutningen om adskillelse bør begrundes og ledsages af klagevejledning.”

Hun forklarede, at når man svarer på et brev, bliver brevet og svaret forelagt hende samtidig. Hun har helt sikkert skimmet brevet og har svaret i overensstemmelse med det svarudkast, der lå. Adspurgt, hvad der for hende ligger i at foretage en individuel vurdering, forklarede hun, at et af elementerne i en individuel vurdering er, at man taler med parrene. Spørgsmålet om parts-høring beskæftigede hun sig ikke med, idet hun forventede, at der ville ske partshøring, hvis dette skulle ske. Det var noget, som ”systemet” gjorde. I det øjeblik, hvor hun godkendte notatet, havde hun en klar forventning om, at notatet ville blive fulgt.

Hun blev foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets svar af 23. april 2016 på brevet (ekstrakten side 1261), hvoraf blandt andet fremgår, at der i helt særlige tilfælde kan gøres undtagelser, hvilket for eksempel kan være, hvis et par er blevet gift i Danmark med kongebrev. Hun forklarede, at hun ikke husker, hvem i ministeriet der skrev svaret. Hun husker ikke,

om departementschefen var inde over dette svar, eller om Justitsministeriet var inde over besvarelsen. Hun lændede sig op ad de svarudkast, som hendes embedsmænd forelagde. Embedsmændene havde skrevet brevet ud fra, hvordan notatet efter deres opfattelse skulle omsættes. Hun kan ikke sige, hvem der indsatte henvisningen til kongebrevseksemplet, men hun havde brugt det under samrådet den 15. marts 2016. Hun ved ikke, hvorfor man ikke beskrev undtagelsesmulighederne omtalt i det notat, som hun havde godkendt den 9. februar 2016. Inden samrådet den 15. marts 2016 kom der fra den yderste venstrefløj og Radikale Venstre lidt ”rummel”, og hun vidste, at et armensk par havde fået et kongebrev. Hun valgte derfor at nævne dette eksempel under samrådet. Den 15. marts 2016 var man ikke færdig med at foretage de individuelle vurderinger.

Foreholdt mail af 26. oktober 2016 kl. 11.25 fra Anna-Sophie Saugmann-Jensen til Lykke Sørensens om, at ministeren ønskede ”kongebrevseksemplet” skrevet ind i talepapiret til besvarelsen af S 84 (ekstrakten side 2333), og adspurgte, hvorfor notatet ikke blev beskrevet i stedet, forklarede hun, at der den 15. marts 2016 var et konkret eksempel på et par, der havde fået et kongebrev, mens der var ikke konkrete eksempler i øvrigt.

Foreholdt, at hun i besvarelsen af brevet fra Dansk Institut for Menneskerettigheder henviste til de rettigheder, der gælder ved separation eller skilsmisse (side 1261-1262), og adspurgte, om hun sikrede, at de unge piger blev orienteret om rettighederne, forklarede hun, at forudsætningen for det arbejde, der foregik i asylcentre, var, at asylansøgerne blev orienteret herom. Der blev på asylcentre også afholdt kurser i ligestilling. Dette var for hende en del af den oplysning, der skete i asylcentre. Hun forudsatte, at man arbejdede med denne del. Hun gik absolut ud fra, at parrene kunne få skilsmisse i Danmark. Foreholdt, at man først kan blive skilt, når man har domicil i Danmark, forklarede hun, at hun ikke var bekendt med dette, men parrene fik et pusterum. Adspurgte, hvorfor der ikke blev henvist til det godkendte ministernotat i brevet til Institut for Menneskerettigheder, forklarede hun, at Familiesammenføringskontoret havde vurderet, at der ikke var behov for at henvise til dette notat.

Jesper Gori var kontorchef i Familiesammenføringskontoret. Hun ved ikke, hvem der skrev brevet til Dansk Institut for Menneskerettigheder. Hun gik ud fra, at der skete en fyldestgørende besvarelse af henvendelsen fra Dansk Institut for Menneskerettigheder.

Hun blev foreholdt mail af 18. marts 2016 kl. 18.00 fra Jesper Gori til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 838) med retningslinjer om adskillelse og adspurgte, om hun på daværende tidspunkt var bekendt hermed. Hun forklarede, at når hun havde godkendt notatet den 9. februar 2016, forventede hun, at notatet ville blive omsat til de nødvendige retningslinjer. Adspurgte, om hun var bekendt med den pågældende korrespondance på kontorchefniveau, forklarede hun, at når hun slipper en sag, er det hendes klare forventning, at det, som hun har godkendt, bliver omsat.

Hun blev foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets svar af 26. september 2016 på spørgsmål nr. 759 (ekstrakten side 2131), af hvilket svar blandt andet fremgik, at henvendelsen fra Dansk Røde Kors indgik i baggrundsmaterialet til brug for samrådet ”med en bemærkning om, at departementet ville meddele Røde Kors, at henvendelsen til ministeriet rettelig skulle stiles til Udlændingestyrelsen”. Hun forklarede, at dette svar var udtryk for, at hun ikke forholdt sig konkret til sagerne. Brevet fra Røde Kors var stilet til Lykke Sørensen og skulle videresendes til Udlændingestyrelsen.

Foreholdt beskrivelsen af sandhedspigten i Statsministeriets notat om besvarelse af UUI spørgsmål nr. 803 (ekstrakten side 3700-3701) forklarede hun, at det var hendes opfattelse, at pressemeddelelsen ikke var vildledende. Pressemeddelelsen tog sigte på, at en adskillelse var den absolutte hovedregel. Med ”retvisende” forstod hun ikke ”udtømmende”. Adspurg, om det var retvisende at skrive, at ingen par måtte bo sammen, også selvom de havde fælles børn, forklarede hun, at en adskillelse ifølge notatet var et klart udgangspunkt, og pressemeddelelsen var et kommunikationsværktøj, hvor den absolutte hovedregel blev kommunikeret.

Lykke Sørensen forholdt sig ikke til pressemeddelelsen. Lykke Sørensens opgave var at sikre, at der blev administreret lovligt, og hun forholdt sig til administrationen. Hun spurgte ikke Lykke Sørensen, om hun kunne udsende den pågældende pressemeddelelse.

Foreholdt godkendelsesoplysningerne om det notat, som hun godkendte den 9. februar 2016 (ekstrakten 5502) og adspurg, hvorfor notatet den 5. februar 2016 blev sendt tilbage af ministersekretæren, forklarede hun, at hun ikke har nogen erindring om, hvorfor notatet i første omgang ikke blev godkendt og skulle tilbage til sagsbehandleren. Sagen interesserede hende meget, og de arbejdede med sagen igennem længere tid. Man kan ikke med sikkerhed lægge til grund, at det var hende og ikke i stedet ministersekretæren, Andreas Højmark, der sendte notatet retur. Sagen blev diskuteret fra den 25. januar 2016, og hun kan ikke sige, om hun så notatet første gang den 5. februar 2016. Adspurg, om Andreas Højmark af egen drift kunne sende et notat retur, forklarede hun, at Andreas Højmark ville kunne ”studse” over forhold og var en dygtig jurist, men hun kan ikke sige, om han sendte dette notat retur.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 21.14 fra Lykke Sørensen til Jesper Gori om, at sagen skulle vendes med ”Nina” (ekstrakten side 97), og adspurg, hvem der havde kontakten til Nina Holst-Christensen, forklarede hun, at hun ikke havde foranstaltet kontakten til Justitsministeriet. Som hun husker det, blev hun ikke oplyst om Justitsministeriets holdning til sagen. Hun henholdt sig til Lykke Sørensen, der videregav, hvordan hun så på juraen. Adspurg, om hun havde kontakt til Søren Pind om sagen, besvarede hun benægtende og forklarede, at hun helt kan henholde sig til sin forklaring om, hvad Lykke Sørensen meldte tilbage.

Mødet sluttede kl. 15.15.

Peter Mørk Thomsen

INSTRUKSKOMMISSIONEN

PROTOKOL

25. maj 2020

Protokol nr. 7

Den 25. maj 2020 kl. 9.00 blev Instrukskommissionen sat i lokale 003 i Retten på Frederiksberg, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var undersøgelseskommissionens medlemmer, landsdommer Peter Mørk Thomsen, advokat, ph.d. Torkil Høg og lektor, ph.d. Louise Halleskov, undersøgelseskommissionens udspørger, advokat Lars Kjeldsen, med advokat David Neutzsky-Wulff samt undersøgelseskommissionens juridiske sekretærer dommer Rikke Plesner Skovby.

Som bisiddere var mødt:

Advokat Nicolai Mallet for Inger Støjberg

Advokat Frederik Kromann Jespersen for Mark Thorsen

Advokat Peter Breum for Sofie Odgaard, Adam Abdel Khalik og Anne Nygaard Just til kl. 12.00

Advokat Thomas Ryhl for Line Skytte Mørk Hansen

Advokat Søren Juul for Lykke Sørensen

Advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja for Jesper Gori

Advokat Lise Lauridsen for Nina Holst Christensen, Ditte Kruse Dankert, Carsten Madsen og Thomas Klyver

Advokat Pernille Backhausen for Uffe Toudal Pedersen

Advokat Anders Valentiner-Branth for Henrik Grunnet

Advokat Thomas Lindberg Brædder for Kristina Rosado

Advokat Stine Gry Johannessen for Anna-Sophie Kolding Saugmann-Jensen

Advokat Mikkel Holm Nielsen for Merete Milo

Advokat Karoly Nemeth for Søren Pind

---o0o---

Fortsat fra den 24. maj 2020

Adspurgte forklarede Inger Støjberg, at hendes sandhedspligt også gjaldt i forhold til Folketingets Ombudsmand.

Foreholdt Folketingets Ombudsmands høringskrivelse af 21. marts 2016 (ekstrakten side 883) og ministeriets svar af 4. maj 2016 (ekstrakten side 1414) forklarede hun, at hun ikke var involveret i svaret til ombudsmanden. Det var hun aldrig. Hun kan givetvis godt have set svaret.

Foreholdt mail af 4. maj 2016 kl. 15.48 fra Anna-Sophie Saugmann-Jensen til Jesper Gori (ekstraktens side 1327), hvorefter fremgår, at ”ministeren nu har godkendt brevet til FO...”, forklarede hun, at hun fik svaret til godkendelse, men hun rettede ikke i det. Når der var tale om et svar til ombudsmanden, var det bedst, at det var jurister, der skrev det. Hun havde stor tiltro til juristerne i ministeriet, som hun anså for at være nogle af de bedste i landet, og hun lænede sig op ad dem og lod dem formulere breve til ombudsmanden. Det mente hun ikke, at hun som ikke-jurist skulle udfordre. Hun kunne i andre sammenhænge finde på at ændre i ting af holdningsmæssige grunde, men altså ikke i et brev til ombudsmanden.

Inger Støjberg blev foreholdt Folketingets Ombudsmands brev af 11. maj 2016 (ekstrakten side 1428 og 1429), hvor ombudsmanden blandt andet udtalte:

”Med hensyn til instruksen af 10. februar 2016 bemærker jeg, at den – at dømme efter pressemeddelelsen af samme dato og Udlændingestyrelsens oplysninger... - fremstår undtagelsesfri. Det synes således at udelukke en konkret og individuel vurdering i den enkelte sag.

...

Det fremgår ikke af ministeriets udtalelse, hvilke retlige overvejelser der lå til grund for dette, hverken i forhold til dansk lovgivning mv. eller internationale forpligtelser.

Jeg må imidlertid gå ud fra, at sådanne overvejelser har været foretaget, inden instruksen blev givet...

Jeg anmoder om at modtage de sagsakter i ministeriet og Udlændingestyrelse, der – uanset om de ligger før eller efter den 10. februar 2016 – belyser myndighedernes retlige overvejelser i tilknytning til den omhandlede instruks.”

Hun blev desuden foreholdt ministeriets svar af 30. maj 2016 (ekstrakten side 1605), hvorefter fremgår, at ministeriet hertil oplyste, at ministeriet ville vende tilbage med en uddybende redegørelse for de retlige overvejelser og hensyn, der lå til grund for ordningen, senest i sommeren 2016 i forbindelse med oversendelsen af en vejledning om fortolkningen af Danmarks internationale forpligtelser.

Hertil forklarede hun, at hun ikke husker, at hun fik forelagt dette brev. Hun kan ikke sige, hvorfor Jesper Gori, der skrev under på brevet, på dette tidspunkt ikke bare sendte notatet af 9. februar 2016 til ombudsmanden.

Foreholdt ombudsmandens brev af 13. juni 2016 (ekstrakten side 1615), hvoraf fremgår, at ombudsmanden ikke på baggrund af det modtagne materiale kunne vurdere, i hvilket omfang ministeriet havde inddraget hensyn til menneskerettighederne og forvaltningsretlige regler og grundsætninger i forbindelse med udsendelse af instruksen, og at ombudsmanden derfor anmodede ministeriet om – i det omfang, overvejelserne ikke fremgik af det yderligere materiale, ministeriet måtte sende – at redegøre for overvejelserne, forklarede hun, at hun typisk ville få forelagt ombudsmandens breve, men når der var tale om materiale til eller fra ombudsmanden, var det noget, der lå i embedsmændenes hænder og ikke i hendes.

Foreholdt ministeriets svar af 14. juli 2016 (ekstrakten side 2049), hvor ministeriet oplyste, at ministeriet forud for ”instruksen” den 10. februar 2016 foretog en række undersøgelser og havde en række overvejelser vedrørende rammerne for den fremtidige ordning, men at disse hovedsageligt var mundtlige og derfor i begrænset omfang var afspejlet i de fremsendte akter, forklarede hun, at hun, når hun som minister godkendte noget i F2, svarede det til, at hun skrev under på det. Forespurgt bekræftede hun, at det ikke var retvisende, at der ikke her blev henvist til notatet.

Hun havde en grundlæggende og berettiget tro på, at embedsmændene sendte det relevante materiale til ombudsmanden, og hun kan ikke svare på, hvorfor notatet ikke ser ud til at være sendt med.

Da ombudsmanden sendte sit udkast til redegørelse til ministeriet den 1. februar 2017 (ekstrakten side 2864), hvor det blandt andet fremgik, at ”ministeriet ses ikke på daværende tidspunkt at have udarbejdet notat eller anden skriftlig dokumentation vedrørende denne forudsætning” (ekstrakten side 2873), havde hun ikke grund til andet end at tage redegørelsen til efterretning. Hun skimmede udkastet, og de talte givetvis også om de centrale passager i ministeriet.

Ombudsmanden skrev dog også, at det ikke var ministeriets intention at pålægge Udlændingestyrelsen en ulovlig praksis, og at pressemeddelelsen blev til en instruks, fordi der ikke blev udarbejdet andet materiale. Det, han i virkeligheden skrev, var, at ordlyden ikke gav anledning til undtagelser, men at der jo om alle omstændigheder ikke blev forvaltet uden undtagelser i Udlændingestyrelsen. Det tog hun til sig.

Foreholdt at ombudsmanden syntes at være i den vildfarelse, at der ikke fandtes notater, forklarede hun, at hun vil overlade det til de mennesker, der svarede ombudsmanden, at vurdere, om der blev svaret korrekt. Når det er de fremmeste jurister, der har udformet et brev til ombudsmanden, mener hun ikke, at det er hendes opgave at ”korrekse” det. Hun havde en berettiget tro på, at de sendte det nødvendige.

Selvom det ikke vedrørte et spørgsmål om juridiske vurderinger, fastholdt hun, at når der blev kommunikeret til ombudsmanden, overlod hun det til juristerne at vurdere både svaret, og hvad der skulle vedlægges. Det var ikke sådan, at notatet skulle undertrykkes. Hun ved ikke, hvorfor det ikke blev sendt med.

Inger Støjbergs bisidder, advokat Nicolai Mallet, henledte opmærksomheden på, at det fremgår af sagens akter, at ombudsmanden modtog tidligere versioner af notatet, og kommissionens formand bekræftede, at ombudsmanden i hvert fald modtog udkast til notatet.

Advokat Nicolai Mallet bemærkede, at det havde været på sin plads at henvise til dette forhold i forbindelse med afhøringen.

Inger Støjberg forklarede videre, at notatet var grundpræmissen i forbindelse med både samrådene, svarene på folketingsspørgsmål og de interviews, der var, og hun fortalte, at der kunne være undtagelser. Sådan en grundpræmis er ikke noget, man henviser til hele tiden. Hun har hele tiden vidst, at det var sådan, det var. Når hun har sagt i en samrådstale, at der ikke var en undtagelsesfri praksis, har hun i virkeligheden henvist til dette notat, selvom hun ikke har nævnt det direkte. Det var præmissen for den måde, der blev svaret på.

Inger Støjberg blev foreholdt artiklen i Politiken den 7. marts 2016 kl. 18.50 ”Asylægtepar på flugt: Vi bliver i skjul” (ekstrakten side 751-752), hvor formanden for Foreningen af Udlændingeretsadvokater og Institut for Menneskerettigheder udtalte, at man burde vurdere hver enkelt sag konkret, og hvor Mattias Tesfaye udtalte, at Socialdemokratiet ikke ønskede at ”pille ved udlændingeministeriets instruks”, mens Alternativet og Enhedslisten støttede muligheden for en individuel ordning. Hertil forklarede hun, at hun ikke læste alle artikler. Hun kan ikke redegøre for de forskellige politiske positioner vedrørende spørgsmålet om individuel sagsbehandling. Hun vil helst ikke redegøre for andre partiers politik. Det gør de bedst selv. Positionerne skiftede dog noget undervejs. Op til samrådet den 15. marts 2016 var der et voldsomt politisk pres. Det Radikale Venstre mente på det tidspunkt, at man ikke skulle bruge tid på et samråd, men bare skille parrene ad, og Socialdemokraterne pressede voldsomt på. Hun tror ikke, at Alternativet og Enhedslisten var videre optaget af sagen. De borgerlige partier mente selvfølgelig, at barnebrude skulle adskilles fra deres ældre mænd.

Foreholdt Dansk Folkepartis forslag af 15. december 2016 til folketingsbeslutning B 38 (ekstrakten side 2795) og adspurgt, hvilken politisk position hun stod i på daværende tidspunkt, gentog hun, at hun er påpasselig med at udlægge andre partiers politik, men der var et stort politisk pres for at få adskilt parrene.

Inger Støjberg blev foreholdt spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230), som hun den 24. februar 2016 besvarede:

”Spørgsmål S 630:

Er ministeren tilfreds med hjælpen til de såkaldte børnebrude, og mener ministeren, at man gør nok for at opsøge og hjælpe dem?

Svar:

...

Det er for mig at se helt uacceptabelt, at mindreårige asylansøgere er indkvarteret i asylcentre i Danmark sammen med deres ægtefælle eller samlever. Derfor har jeg i sidste uge anmodet Udlændingestyrelsen om at ændre praksis således, at ingen mindreårige asylansøgere fremadrettet kan bo sammen med en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn. På den måde kan vi sikre, at unge piger ikke bliver tvunget til at leve i et forhold med en voksen på asylcentre. Umiddelbart efter Udlændingestyrelsens høring af indkvarter-

ringsoperatørerne blev ét par adskilt, og de er nu indkvarteret hver for sig.. De øvrige mindreårige asylansøgere, der i dag lever sammen med deres ægtefælle eller samlever, vil ligeledes blive indkvarteret adskilt.”

Hertil forklarede hun, at det hang sammen med det spørgsmål, der blev stillet, at hun ikke omtalte de undtagelser, der fremgik af ministernotatet. Man skal forstå folketingsspørgsmål ret indgående for at forstå, hvorfor hun svarede, som hun gjorde. Et såkaldt S-spørgsmål er et politisk spørgsmål. På denne type spørgsmål spørges og svares der politisk – i modsætning til udvalsspørgsmål, der ofte er lidt mere faktuelle og omfatter lidt mere. Der er også forskel på, hvor lang tid man har til at svare. Naser Khader spurgte i dette tilfælde, hvad de gjorde for at hjælpe, og hun svarede politisk og kun på den del, han spurgte til. Et sådant svar er på ingen måde et styringssignal til styrelsen om, hvordan de skal administrere eller forvalte. Sondringen mellem et S-spørgsmål og et udvalsspørgsmål vil man kunne se, hvis man går ind i Folketingets håndbog, og det er noget, man ved som politiker. Man kan også på samråd opleve, at der spørges politisk, og så svares der politisk, og så er alle nuancerne ikke med. Naturligvis skal svaret være retvisende, uanset hvilket spørgsmål man besvarer, men det mener hun også, at dette svar var.

Foreholdt sit svar af 21. juni 2017 på spørgsmål nr. 810 (ekstrakten side 4144), hvor hun udtalte, at hun i lyset af ombudsmandens afgørelse ville medgive, at svaret på spørgsmål S 630 kunne have være mere præcist, da det ikke var juridisk udtømmende, forklarede hun, at hun svarede sådan, fordi hun forholdt sig til ombudsmandens redegørelse. Hun mener fortsat grundlæggende, at hun gav Naser Khader svar på det spørgsmål, han stillede. Set i lyset af ombudsmandens redegørelse kunne man have svaret mere præcist, men man kunne også have ladet være. Det var et spørgsmål af politisk karakter, og som spørgsmålet var stillet, begyndte hun ikke at svare på, hvad de ikke gjorde. Det kan godt være, at man skal være folketingspolitiker for at forstå det, men det er meget almindeligt at svare på denne måde. Der vil også forekomme svar fra hende på samråd, der ikke er fyldestgørende. Så skulle man ikke se 10-12 timers samråd, men 8000 timers samråd. Sådan er politisk debat også.

Sandhedspigten gælder også for S-spørgsmål, og hun mener fortsat, at hun svarede retvisende på det spørgsmål, der blev stillet. Hun svarede med pressemeddelelsen, der ikke var et styringsinstrument. Det var svaret på spørgsmålet heller ikke. Der er heller ikke nogen i styrelsen, der tager svaret på et sådant spørgsmål frem og tror, at det er fyldestgørende for, hvordan der skal administreres efterfølgende.

Adspurg, hvordan Folketingets medlemmer ud fra denne besvarelse skulle forstå, hvad der egentlig blev administreret efter, forklarede hun, at det kunne man udlede af blandt andet de mange svar på spørgsmål og de mange samråd, der var, hvor hun flere gange gentog, at det ikke var alle par, der blev adskilt, og at der var en individuel vurdering i alle tilfælde.

På ny foreholdt at Mattias Tesfaye i artiklen i Politiken den 7. marts 2016 (ekstrakten side 752) syntes at have den opfattelse, at der ikke var undtagelser, forklarede hun, at hun ikke kan sige, om han havde den opfattelse på grund af svaret på spørgsmål S 630. Hun tror, at man skal holde det politiske spil på Christiansborg og mellem politikere uden for det her. Hun kan ikke vide, hvad Mattias Tesfaye har tænkt.

På ny foreholdt svaret på spørgsmål S 630 og adspurgt, om man – når man læser det – har anledning til at tro, at der er undtagelser, gentog hun, at hun svarede på det, hun blev spurgt om. Det er ikke korrekt, at alle par blev skilt ad. Det var også derfor, at hun senere – i lyset af ombudsmandens rapport – svarede, at det kunne have været mere præcist.

Adspurgt om der var nogen, der læste svaret, der kunne få et andet indtryk end det, der fremgik af pressemeddelelsen, forklarede hun, at man bliver nødt til at genbesøge ministernotatet, hvor det fremgår, at der var individuelle afgørelser i disse sager, og at det var et absolut fåtal, der ikke ville blive adskilt. Det var det, der var billedet i ministeriet på daværende tidspunkt. I starten – i minibussen – troede de, at det ville være undtagelsesfrit. Over tid fik juristerne arbejdet sig ned i materialet og fortalte hende op til den 9. februar 2016, hvor hun godkendte notatet, at der var en lille kattelem, og det viste sig endnu senere, da de kom igennem sagerne, at det var en ”lidt større kat”.

Adspurgt af sin bisidder, advokat Nicolai Mallet, forklarede hun, at det eneste, der manglede i svaret, var et forbehold om, at det skulle ske inden for lovens rammer. Det var sådan, hun opfattede det, da hun sendte svaret. Det er helt grundlæggende for en minister, at man skal holde sig inden for lovens rammer, og det har været en grundlæggende præmis i hele sagen.

Adspurgt, om man ikke kan afskaffe ministeransvarsloven, hvis man som minister må udstede ulovlige instrukser og samtidig blot kan gå ud fra, at folk skal overholde loven alligevel, gentog hun, at vi her taler om en pressemeddelelse, og at der lå et ministernotat, hvor der klart stod, hvad styringselementerne var.

Hun siger ikke, at man ikke læser et sådant svar i styrelsen, men det er ikke et styresignal. Foreholdt at der angiveligt ikke blev sendt nogen styringssignaler til styrelsen om, hvordan de skulle administrere, forklarede hun, at det ikke ændrer på, at der aldrig blev administreret undtagelsesfrit. Adspurgt, om hun var enig i, at der ikke blev sendt noget styringssignal til styrelsen, gentog hun, at der ikke blev administreret ulovligt. Det var også det, ombudsmanden skrev i sin rapport. Der blev foretaget individuelle vurderinger i sagerne.

Inger Støjberg blev foreholdt uddrag Henrik Grunnets forklaring.

I denne forbindelse protesterede advokat Nicolai Mallet med henvisning til, at han opfattede Henrik Grunnets forklaring anderledes, og at der ikke på nuværende tidspunkt er tilgængeligt materiale, som gengiver Grunnets forklaring.

Kommissionens formand tilkendegav, at kommissions udspørger først foreholder Inger Støjberg kommissionens opfattelse af forklaringen, og at advokat Nicolai Mallet derefter kan foreholde hende sin opfattelse af det forklarede.

Inger Støjberg blev herefter foreholdt, at Henrik Grunnet ifølge kommissionens notater har forklaret, at det var hans opfattelse, at den instruks, han fik via pressemeddelelsen, for han fik ikke andet, var ulovlig, og at de påbegyndte adskillelsen af de, der ikke havde børn, umiddelbart efter instruks, samt at styrelsen arbejdede hen imod at mindske effekten af det ved at forsøge at skubbe børneforældrene ud, ligesom han forklarede, at det efter hans opfattelse var ulovligt. Hertil forklarede hun, at det er svært for hende at forholde sig til det, for det er ikke noget, hun har hørt eller set en udskrift af.

Inger Støjbergs bisidder, advokat Nicolai Mallet, fremhævede, at Henrik Grunnet efter hans opfattelse også forklarede, at der fra dag ét blev administreret efter reglerne på styrelsens eget initiativ, men at det ikke skete ud fra en vejledning, fordi man alene havde pressemeddelelsen, hvilket svarer til det, der fremgår af styrelsens redegørelse.

Adspurg, om det, hun nu er blevet foreholdt fra kommissionens side, var en oplysning, der ”flød” tilbage til ministeriet, forklarede hun, at hun hele tiden har kunnet se, at der blev administreret efter reglerne, fordi der var par, der ikke blev adskilt. Det må jo være, fordi man rent faktisk foretog en vurdering af parrene.

Foreholdt at sagerne alle blev genoptaget i april/maj 2016, og at der her blev foretaget høring af parrene, og adspurg om dette var udtryk for, at de adskillelser, der var sket, var lovlige, forklarede hun, at hun ved, at sagerne blev genoptaget, men ikke hvorfor. Hun ved, at der skulle foretages parthøring, og at man ikke var bevidst om det i begyndelsen.

Adspurg, hvornår hun blev bekendt med, at der var nogle sager, der blev forelagt departementet, forklarede hun, at hun ikke kan sætte en dato på det, men det fremgik af de orienteringer, hun fik og hørte. Hun husker heller ikke, hvornår hun blev bekendt med, at der var par, der ikke blev adskilt, herunder om det var efter den 3. marts 2016. Hun vidste, at der skulle foretages individuelle vurderinger, for det havde hun skrevet under på.

Inger Støjberg blev foreholdt sit svar af 9. marts 2016 på udvalgsspørgsmål nr. 302 (ekstrakten side 515), hvoraf fremgår blandt andet:

”Spørgsmål nr. 302

Kan ministeren oplyse, hvor længe myndighederne har kendt til barnebrude i danske asylcentre, og vil ministeren udarbejde nye retningslinjer på området, der respekterer dansk kultur og dansk lovgivning?

Svar:

...

Jeg kan oplyse, at jeg, efter at være blevet bekendt med problemstillingen, har bedt Udlændingestyrelsen sikre, at ingen mindreårige asylansøgere under 18 år fremadrettet kan indkvarteres sammen med deres ægtefælle eller samlever. Jeg har forstået, at Udlændingestyrelsen er i færd med at omstætte min generelle instruks i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager.

...”

Hun forklarede, at man bliver nødt til at se svaret i sammenhæng. Det svarer til at skrive, at man må køre 130 km/t på motorvejen, med mindre anden skiltning er bekendtgjort. Det, hun havde forstået, var, at man omsatte ministernotatet til retningslinjer. Det var det, Udlændingestyrelsen var i gang med. Hun havde ikke grund til at tro andet. Det var noget, hun fik oplyst af Koncernøkonomi. Hun redegjorde ikke for de nærmere undtagelser i svaret, fordi de var ved at blive udarbejdet. Man kunne læse, at der kom nærmere retningslinjer, og hun havde en bevidsthed om, at hun havde godkendt notatet den 9. februar 2016. Hun vidste derfor, hvad der kom til at stå i retningslinjerne; at der var meget få tilfælde, hvor man ikke kom til at adskille.

Foreholdt at ministeriet på dette tidspunkt havde modtaget brevet fra Røde Kors af 3. marts 2016 og indberetningen med de fem par fra Udlændingestyrelsen og således måtte være bekendt med, at det potentielt ikke var en meget lille andel af parrene, der ikke kunne adskilles, forklarede hun, at hun forholdt sig til, at man var i gang med at omsætte ministernotatet til retningslinjer.

Adspurgt, om det lå som en forudsætning, at notatet skulle udmøntes i mere konkrete retningslinjer, forklarede hun, at noget sådant ikke var italesat over for hende. Når hun har godkendt et notat, er det ude af hendes hænder. Så er det i den gænge, som det skal være.

Adspurgt, om de retningslinjer, der er henvist til, kunne være retningslinjer til operatørerne, der beskrev, hvordan adskillelserne skulle udmøntes, forklarede hun, at hun opfattede det sådan, at det var ministernotatet, der skulle omsættes af Udlændingestyrelsen. Det var i hvert oplægget fra Koncernøkonomi, som var den afdeling, der skrev udkast til svaret, og som hun læser det, var det Koncernøkonomis opfattelse, at det var sådan, det var. Hun deltog ikke i en drøftelse af, hvad det var for retningslinjer, fordi hun opfattede det sådan, at når hun først havde skrevet under på en sag og godkendt den, var der nogen, der tog over og omsatte det.

Foreholdt at de retningslinjer, der kom fra Udlændingestyrelsen den 1. juli 2016, netop vedrørte nogle praktiske forhold omkring adskillelsen, fastholdt hun, at hun ikke kan sige andet, end hvad der er hendes opfattelse.

Foreholdt udskrift af samråd AT og AU den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3680), hvor hun blandt andet udtalte, at svaret på spørgsmål nr. 302 kunne have været klarere formuleret, forklarede hun, at set i bagklogskabens klare lys, kunne man have skrevet et mere udtømmende svar; f.eks. at de var gået i gang med at omsætte den godkendelse, som hun havde foretaget den 9. februar 2016, til retningslinjer. Det er svært at sige på ståede fod, hvordan der skulle have været svaret.

Foreholdt at hun på tidspunktet for besvarelsen af spørgsmålet vidste, at der var sket adskillelse i en række sager, fordi hun blev orienteret løbende, og adspurgt om det ikke gav anledning til overvejelse, at der endnu ikke forelå retningslinjer, forklarede hun, at når man som minister har godkendt noget, er der andre, der tager over. Det er det, ministeriet er til: at omsætte beslutninger til udførelse.

Hendes forberedelse til et samråd foregik sådan, at i ministeriet gik i gang med at udarbejde et forslag til en tale, og man ville typisk også lave nogle Q&A ark til hende. Hun fik det forelagt 1-3 dage forud for samrådet. Nogle gange var det den forberedelse, der var. Typisk ville hun dog sætte sig sammen med nogle af de centrale embedsmænd og snakke forskellige scenarier igennem.

Hun er i tvivl, om Jesper Gori var med til samrådet den 15. marts 2016. Hun husker ikke, hvem der var med. Hun var nok den minister, der var i flest samråd, så hun husker ikke, hvilke embedsmænd der var med til hvilke samråd. Det skete ofte, at oppositionen efterfølgende stillede en række spørgsmål, der kom igennem udvalget.

Foreholdt transskription af samråd Z den 15. marts 2016 (ekstrakten side 803), hvor hun henviste til ”kongebrevseksemplet” sammenholdt med Uffe Toudal Pedersens udkast til samrådstalen, hvor der er henvist til internationale konventioner (ekstrakten side 527) og adspurgt, hvorfor hun alene henviste til kongebrevseksemplet, forklarede hun, at der på daværende tidspunkt ikke var konkrete eksempler på, at man havde undladt at adskille på grund af konventionerne. Derimod var der et konkret eksempel på et armensk par, som havde fået kongebrev. Det var formentlig derfor, at hun brugte det eksempel. Konventionerne var en dynamisk og mere usikker størrelse i forhold til det her spørgsmål. Ministeriet havde dengang den opfattelse, at det var i meget få tilfælde, at man ikke kunne adskille, og det var også den opfattelse, hun var bibragt, da hun godkendte notatet. Det kunne også være, at der var noget i forhold til de internationale forpligtelser, men der var på det tidspunkt ikke eksempler på undtagelser i virkeligheden – ud over kongebrevet. Hende bekendt var der ikke på dette tidspunkt sager, der var vurderet i forhold til de internationale forpligtelser, og hvor der ikke var sket adskillelse. Hun var selv med til at foreslå kongebrevseksemplet, fordi hun vidste, at det var der.

Foreholdt at spørgsmålet om de internationale forpligtelser synes skiftevis at komme ind og ud under forberedelserne af det Q&A, der lå som materiale til brug for samrådet, og adspurgt om hun ikke ønskede at nævne disse, forklarede hun, at man skal se svaret i den rette kontekst. Som hun husker det, spurgte Dan Jørgensen ind til omfanget af barnebrude i det danske asylsystem. Det var det, det primært handlede om i talen og i hendes besvarelse. Det var også et spørgsmål om at balancere en stærk politisk melding og samtidig understrege, at der kunne ske undtagelser. Kongebrevseksemplet var noget håndgribeligt, og hun var og er af den opfattelse, at internationale konventioner er en dynamisk størrelse, og derfor var det lidt mere usikkert. Derfor valgte hun kongebrevseksemplet.

Hun ved ikke, om det par, der var gift ved kongebrev, havde børn. Hun tror, at hun brugte eksemplet ud fra sin hukommelse. Det var en ophedet debat, og der var lidt mundhuggeri. Det var et svar på et spørgsmål. Det ville være mærkeligt, hvis de danske myndigheder først godkendte et ægteskab og så efterfølgende kom rendende og sagde, at man ikke havde godkendt det alligevel. Det kan man ikke. Man må forvente, at det på en eller anden måde har gennemgået en eller anden form for sagsbehandling, men det vil hun ikke ud i en diskussion omkring. Som sagt sagsbehandlede hun ikke, og hun ved derfor heller ikke, om det blev undersøgt, om der var par, der var blevet gift på vej til Danmark.

Inger Støjberg blev foreholdt, at Johanne Schmidt-Nielsen under samme samråd (ekstrakten side 804) redgjorde for et par omfattet af Røde Kors’ svar af 3. marts 2016, som var henholdsvis 17 og 18 år, og spurgte om man ville tage højde for de omstændigheder, der var beskrevet vedrørende dette par. Adspurgt hvorfor hun på ny alene henviste til kongebrevseksemplet og ikke oplyste, at der ville blive foretaget en individuel vurdering i alle sager, forklarede hun, at Johanne Schmidt-Nielsen næsten selv henviste til svaret i sit spørgsmål ved at sige, at hun havde hørt ministeren sige, at der kunne være enkelte tilfælde, hvor man ikke adskilte. Der findes hundredevis af eksempler på samråd, hvor der ikke svares 100 % præcist. Det er en politisk debatform, og det gør man simpelthen ikke.

Foreholdt at hun – adspurgt af Josephine Fock, om en undtagelse kunne være, hvor det tydeligt fremgik, at der ikke var tale om et tvangsægteskab (ekstrakten side 806) – igen ikke nævnte, at der skulle foretages en individuel vurdering i alle sager, forklarede hun, at hun jo her sagde, at

det var det helt klare udgangspunkt, at parrene skulle adskilles. Deri ligger, at det ikke nødvendigvis er alle, der bliver adskilt. Hun synes således, at hun sagde det på en anden måde. Det var også det klare udgangspunkt i ministernotatet.

Foreholdt at Johanne Schmidt-Nielsen og Josephine Fock efterfølgende direkte spurgte til en individuel vurdering (ekstrakten side 807-808), og adspurgt hvorfor hun ikke hertil blot svarede, at der blev foretaget en sådan (ekstrakten side 809), forklarede hun, at det var en politisk debat, og hun sagde i øvrigt til sidst, at man netop gav et rum, hvor man tog hensyn til de her ting, og gav et rum for pigerne til at se, hvad det handlede om. Man bliver nødt til at se det i sammenhæng med resten af debatten. Man vil generelt kunne finde masser af eksempler på, at der ikke svares fuldstændig fyldestgørende på et samråd. Det er en politisk debat, og vi kommer det nok ikke meget nærmere. Det er ofte lidt ophedet under disse debatter, og man vender ikke tilbage og siger det samme igen og igen. Så kommer de også efter en. Der ville ikke have været noget i vejen for at sige det, og der var andre steder, hvor hun sagde det. Man kan ikke sætte politiske debatter op i forhold til en juridisk diskussion. Man siger tingene på andre måder, end når man sidder her.

Inger Støjbergs bisidder, advokat Nicolai Mallet, bemærkede, at han ikke er enig i den måde, udspørgeren og kommissionen læser samrådet på, idet man synes at lede efter præcise ord. Selv læser han det sådan, at det forudsætningsvis klart fremgår, at alt det, ministeren sagde, ikke kunne lade sig gøre, uden at der blev foretaget en eller anden form for individuel vurdering. Hun angav en retning for en sådan individuel vurdering, og hvad udgangspunktet skulle være.

Adspurgt bekræftede Inger Støjberg, at sandhedspligten tillige gælder under samråd, men at det aldrig kan være fyldestgørende svar, man giver under et samråd. Det er ikke praktisk muligt.

Adspurgt hvorfor hun – når der var et spørgsmål, der talte lige ind i, hvordan det var – ikke bare bekræftede, at det var sådan, forklarede hun, at for hende at se blev det sagt med mange ord, at der foretages individuelle vurderinger, og at der tages hensyn til pigerne.

Advokat Nicolai Mallet henviste til, at det i samme afsnit fremgår, at hun udtalte, at ”jeg synes sådan set, at til det, om man kan se hinanden, der tror jeg, at operatørerne vil gøre, hvad de kan for i de sager, hvor man har en fornemmelse for, at de virkeligt gerne vil se hinanden. Så vil jeg tro, at man vil kunne forsøge at få det til at fungere på den måde.” Dette forudsætter efter hans opfattelse, at der foretages en konkret vurdering.

Foreholdt Q&A nr. 20 (ekstrakten side 869), der var en del af materialet til samrådet, og hvori det er beskrevet, at der vil kunne være undtagelser som følge af Danmarks internationale forpligtelser, forklarede hun, at det viser, at man hele tiden var fuldt bevidst om dette i ministeriet. Hun endte med at bruge kongebrevseksemplet, fordi det var det eneste konkrete eksempel, der var på det tidspunkt.

Foreholdt at det fremtår som om, at Johanne Schmidt-Nielsen senere under samme samråd (ekstrakten side 811-812) fortsat ikke havde forstået, at der i alle sager blev foretaget en konkret og individuel vurdering, forklarede hun, at der var tale om et samråd, og hun tror, at alle, der har deltaget et samråd, er klar over, at det er et lidt polemisk set up. Dem, der stiller spørgsmål, spørger ikke altid nødvendigvis for at få noget oplyst. I virkeligheden er der en del politisk drilleri. Det, at en politiker siger, at de ikke fik svar på deres spørgsmål, er ikke ensbetydende

med, at de ikke gjorde det. Adspurgt hvorfor hun ikke bare sagde, at der blev foretaget den individuelle vurdering, Johanne Schmidt-Nielsen blev ved med at spørge til, forklarede hun, at det var hele forudsætningen for ordningen, at der skulle foretages en individuel vurdering. Det fremgik af ministernotatet og alt muligt andet.

Hun kan ikke sige, hvorfor hun i udkast af 8. juni 2017 til svar på udvalgsspørgsmål nr. 813 (ekstrakten side 5404-5405) satte streg over, at Udlændingestyrelsen hele tiden havde administreret under hensyntagen til Danmarks internationale forpligtelser og foretaget en vurdering af den enkelte sags omstændigheder. Hun havde dog allerede langt tidligere – i maj 2016 – henvist til de internationale forpligtelser.

Hun kan heller ikke sige, hvorfor hun i udkast af 8. juni 2017 til svar på udvalgsspørgsmål nr. 817 (ekstrakten side 5408) stregede en tilsvarende sætning. Hun gentog, at hun længe, længe før havde nævnt de internationale forpligtelser.

Inger Støjbergs bisidder, advokat Nicolai Mallet, henledte opmærksomheden på, at afsnittet var bevaret i det endelige svar til Folketinget den 21. juni 2017 (ekstrakten side 4154). Inger Støjberg forklarede herefter, at det afgørende må være, hvad der blev svaret til Folketinget.

Hun husker ikke, om svaret den 9. maj 2016 på udvalgsspørgsmål nr. 513 (ekstrakten side 1418) var første gang, at hun henviste til, at der kunne være undtagelser som følge af Danmarks internationale forpligtelser. Det kan hun ikke svare på på stående fod.

Foreholdt sit svar under samrådet den 15. marts 2016 (ekstrakten side 809) på spørgsmål fra Johanne Schmidt-Nielsen og Josephine Fock om de tilfælde, hvor der ikke så ud til at være tvang, forklarede hun, at hun ikke kendte de eksempler, de nævnte. Hun vidste derfor ikke, om det var reelle eksempler, eller om det var noget, de fandt på. Hun synes, at de glemmer det, hun i hele det her forløb har ønsket at sætte fokus på; at langt de fleste af de asylansøgere, der kommer hertil, kommer fra kulturer, hvor tvangsægteskaber og arrangerede ægteskaber er en del af kulturen. Det var i virkeligheden det, hun henviste til. Det var og er hendes standpunkt, at hun ønsker at få gjort op med den tvang. Det er i den kontekst, man skal se debatten. Hun ønskede og ønsker ikke, at tvangsægteskaber skal være i Danmark. Hun ønskede at beskytte pigerne, vende bøtten på hovedet og give pigerne et pusterum – selvfølgelig inden for rammerne af de internationale konventioner og lovgivningen generelt.

Adspurgt om hun med tvang mener den kulturelle tvang, hun tidligere har omtalt, forklarede hun, at det jo er kultur. Både ”Skyggedanseren” og ”Dødevaskeren”, som er højt besungne bøger, og som der ikke er stillet spørgsmålstejn ved, beskriver nogle af disse kulturer. Det beskrives også, at det kan opleves i dagens Danmark. Bøgerne lå ikke til grund for hendes opfattelse, da de er skrevet senere, men hun tror ikke, at der er nogen, der kan stille spørgsmålstejn ved, om der er kulturel tvang i nogle af disse muslimske kulturer. Hun ønsker, at når man kommer til et frit samfund som Danmark, skal man have lov til at leve frit. Det er noget, hun står for, og det vil hun kæmpe for til den sidste dag.

For at finde ud af, om der har været tvang, skal man se individuelt på det. Det er det, hun siger, men med andre ord. Foreholdt at hun samme sted sagde, at man ikke ”umiddelbart” kunne se, om der var tvang, forklarede hun, at man bliver nødt til at se på det hele for at få det samlede billede, og man kan derfor ikke nøjes med at fremhæve en enkelt sætning fra samrådet.

Adspurgt af advokat Nicolai Mallet, om det henviste til den umiddelbare vurdering, der skulle foretages, når parrene kommer til Danmark, da hun sagde ”umiddelbart”, og om hun ville give dem et pusterum, så man herefter kunne foretage en sådan vurdering, forklarede hun, at det kunne det sagtens være.

Adspurgt om man ikke for så vidt angår de par, der allerede var her, kunne foretage en vurdering, om der var tvang, forklarede hun, at det, hun sagde, gjaldt alle par. Det lå i den individuelle vurdering. Hun ønskede at give pigerne et pusterum, og hun ønskede at vende bøtten på hovedet. Det er det, der lå i indgrebet.

Adspurgt om det skal forstås sådan, at der skulle foretages en vurdering før eller efter adskillelsen, forklarede hun, at det skal forstås, som det fremgår af ministernotatet. Der skulle ske individuelle vurderinger i sagerne, og hun ønskede, at parrene generelt skulle adskilles, ligesom hun ønskede at vende bøtten på hovedet. På ny adspurgt forklarede hun, at vurderingen skulle foretages, før man adskilte parrene.

Adspurgt om det var muligt at afgøre på dette tidspunkt, om forholdet var etableret ved tvang, forklarede hun, at det er nogle af de samtaler, der skulle foretages som led i sagsbehandlingen. Hun var ikke nede i sagsbehandlingen. Det må hun ikke være. Det var der nogle fagpersoner, der havde forstand på det, der var.

Adspurgt hvorfor hun – når formålet var at give pigerne rum til at tænke sig om – senere under samrådet afviste, at parrene, når pigen havde haft et ”pusterum”, senere i asylprocessen kunne flytte sammen igen (ekstrakten side 810), forklarede hun, at hun tror, at hun alene forholdt sig til asylcentre, hvor hun havde et råderum. Man skal sætte det op imod, at hun ønskede en hurtig asylproces også af hensyn til asylansøgerne. Når de var ude af centrene, lå det ikke længere under hende. Hun husker ikke, hvor lang processen var for de, der kom fra f.eks. Afghanistan eller Irak, men den var givetvis relativt lang. Asylprocessens længde afhænger dels af, hvor mange asylansøgere, der er, og processen er længere for nogle lande end for andre. Nogle sager kan være meget hurtige at afgøre, og nogle kan tage lang tid. I og med det var individuelt, kan man ikke sige noget generelt på par-niveau. Man kan derfor ikke med rimelighed svare på spørgsmålet om, hvor lang asylbehandlingen generelt var.

Hun gjorde sig ikke særlige overvejelser om, hvor langt processen kunne udstrækkes, da hun svarede. Man skal se svaret i den kontekst, at hun ønskede, at processen skulle være så kort som muligt.

Hun husker ikke, hvornår hun blev præsenteret for, at der var en øvre grænse for, hvor lang tid, man kunne adskille folk, men der er i forbindelse med mange indgreb over for udlændinge en øvre grænse, fordi der er nogle konventioner. Det gælder f.eks. også for de, der er på tålt ophold.

Foreholdt sit svar af 11. oktober 2016 på udvalgsspørgsmål nr. 1007 (ekstrakten side 2189-2190) forklarede hun, at hun ikke kan sætte tal på, hvor lang tid, pigerne skulle have til at tænke sig om. Det gælder generelt, at man ikke kan sætte et antal måneder, uger eller dage på. Det kan man også se af svaret, der er udarbejdet af Jesper Gori, hvor der heller ikke angives en bestemt tidsramme. Hvis det havde været muligt, ville han vel have fastsat en bestemt grænse.

Man er nødt til at forstå den proces, ministeriet var i. Først var der ingen undtagelser, men efterfølgende fik man sig gravet ned i materien og så, at der var undtagelser. Det var en dynamisk proces. Der var tale om svære juridiske spørgsmål, som juristerne blev klogere på hen ad vejen. Konventionerne er en dynamisk størrelse.

Adspurgt forklarede hun, at det tidspunkt, hvor der ikke var undtagelser, var, da hun og Lykke Sørensen først drøftede det i minibussen i forbindelse med Facebook opslaget af 25. januar 2016. Der var som tidligere nævnt en kultur i ministeriet, hvor man måtte komme med umiddelbare vurderinger, som man ikke efterfølgende blev hængt op på.

Adspurgt forklarede hun videre, at pusterummet var en mulighed for at tænke sig om. Adskillelsen skete på baggrund af en individuel vurdering, der således blev foretaget forud for adskillelsen. Den individuelle vurdering skulle ikke foregå i løbet af pusterummet.

Inger Støjberg blev foreholdt udskrift af samråd AT og AU afholdt den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3601), hvoraf fremgår, at hun internt i ministeriet gav udtryk for, at hun ønskede en så restriktiv linje som muligt, og at hun gerne så den ene i Gedser og den anden i Skagen efter adskillelsen. Hertil spurgte hun, om dette fremgår af samrådstalen eller den politiske debat. Det er der forskel på. Oplyst at det fremgår af talen, forklarede hun, at det nok var en talemåde for at understrege, at de skulle adskilles med størst mulig afstand, hvis det stod til hende helt alene. Adspurgt hvem hun sagde det til i ministeriet, forklarede hun, at det var forståelsen, at det var sådan, hun gerne ville have det, hvis hun selv kunne bestemme uden restriktioner. Hun ville have, at parrene skulle så langt væk fra hinanden som muligt, for at kvinderne ikke blev påvirket af deres mænd i den periode, hvor de havde et pusterum. Hvis pigerne skulle have et pusterum og gøre op, om de ønskede at komme ud af deres ægteskab – og det var der nogen, der ønskede – og således gøre op med den kulturelle tvang, de havde været underlagt, nyttede det ikke noget, at manden stadig så dem over skulderen. Så får man ikke gjort op med den kulturelle tvang. De skulle have muligheden for at danne sig deres egen mening og træffe en beslutning. Hun ville give kvinderne en så tryk tilværelse i Danmark som muligt, hvor de vidste, at de var i sikkerhed, og hvor de vidste, at der her gjaldt andre regler, hvis de ikke ønskede at være sammen med en mand, de eventuelt var blevet tvunget ind i et ægteskab med.

Der var nogle diskussioner om de par, der havde børn, herunder om parrene, i tilfælde hvor det ikke var muligt at adskille dem med lang afstand, skulle placeres på samme center, og om fædrene f.eks. skulle transporteres, så de kunne se deres børn. De drøftede, hvordan de kunne gøre det. Det var ikke en given sag, at børnene skulle være hos moderen. De kunne også være hos fædrene. Der er ligestilling i Danmark, hvor fædrene lige så godt kan have deres børn. Hendes formål var at skabe så meget ro som muligt omkring kvinderne. Hvis kvinden ikke kunne eller ville tage vare på barnet i den proces, ville det være helt naturligt, at barnet kunne bo hos manden. Det var ikke anderledes, end hvis det var et dansk ægtepar. Hun ønskede at skabe ro om den store beslutning, det var for de her kvinder, fordi de kom fra en helt anden kultur.

Foreholdt, at hun under samrådet den 15. marts 2016 (ekstrakten side 803) gav udtryk for, at hun ikke ønskede, at parrene skulle dele ”seng og bord”, forklarede hun, at det blot er et gængs udtryk for, at hun ikke ville have, at de skulle bo sammen. Hun husker ikke baggrunden for, at hun anvendte denne terminologi.

I en periode havde de den opfattelse i ministeriet, at man kunne indkvartere par, der ellers ikke kunne adskilles, på samme center, men ikke på samme værelse. Hun ville sikre kvinderne bedst muligt mod overgreb, blandt andet seksuelle overgreb. Parrene kom fra kulturer, hvor kvinder og mænd ikke er lige meget værd, og hvor der ikke er ligestilling. Det er manden, der i langt overvejende grad er i ”overhånd”. Det er kulturer, hvor vi ved, at der finder overgreb sted. Når man har med mindreårige piger at gøre, der bor sammen med ældre mænd – i nogle tilfælde meget ældre – er der stor risiko for, at en række af dem ikke selv vælger, om deres mand... ”ja, altså...”

Adspurgt, om det også i tilfælde, hvor man havde undersøgt, om der var tale om et frivilligt forhold, var nødvendigt at skille parrene ad for at sikre sig imod, at pigerne blev udsat for overgreb, gentog hun, at det var hendes ønske at adskille parrene og derved sikre pigerne bedst muligt. Der var nogle ting, der gjorde, at man ikke kunne adskille parrene, og det rettede hun sig efter. Der var i øvrigt dækning for ordningen med indkvartering på samme center i ministernotatet. Det troede de dengang var muligt.

Inger Støjberg blev foreholdt sit Facebook oplag af 21. maj 2017 (ekstrakten side 3218), hvor hun blandt andet skrev:

”Jeg er inderligt imod barnebrude, og at mindreårige piger dermed skal bo sammen med ældre mænd. Da jeg sidste år blev opmærksom på, at det rent faktisk foregik på vore asylcentre, så skred jeg straks ind. Jeg bad om at få parrene adskilt. Den beslutning blev kendt ulovlig af ombudsmanden, og jeg blev tvunget til at ændre praksis.
...”

Det er hende selv, der har skrevet opslaget. Hun husker ikke, om Mark Thorsen var inde over. Når hun henviste til ”en ældre mand”, var det den relative aldersforskel, hun tænkte på. Der er stor forskel på, om man kommer hertil som 15-årig med en 12 år ældre mand, eller om pigen er ældre. Selvom en pige er 17 år, når hun kommer hertil, er man dog nødt til at se på historikken. Der var således blandt parrene en pige, der nok var 17 år, da hun ankom til Danmark, men hun var blevet gravid første gang som 12-årig, hun fik barn som 13-årig og var gravid igen 10 måneder senere. Uanset hendes alder, da hun kom hertil, var det ikke noget, hun selv havde valgt. Det kunne naturligvis også være tilfældet for en, der var fyldt 18, da vedkommende kom hertil. Hun havde muligheden for at skride ind i forhold til en 17-årig, men ikke en 18-årig, der var myndig. Hende bekendt var der en forskel.

Foreholdt at Lykke Sørensen har forklaret, at hun over for Inger Støjberg havde oplyst, at man i Danmark bliver anset for myndig, når man er gift, forklarede hun, at hvis hun havde haft mulighed for at gribe ind i de tilfælde, hvor pigen var fyldt 18 år, ville hun have gjort det. Hun greb ind, hvor hun havde muligheden, men ville også gerne have givet 18-årige et pusterum. Helt generelt er hun imod tvang, og her havde hun mulighed for at gøre noget ved det.

Adspurgt, hvorfor hun i opslaget anførte, at hun var tvunget til at ændre praksis, hvis der hele tiden var blevet administreret lovligt, forklarede hun, at hun ret beset tror, at det er lidt upræcist beskrevet i opslaget. Der blev ikke ændret praksis. Hun kan ikke sige, hvordan denne sætning har sneget sig ind. Det var upræcist. Hun kan i det hele henholde sig til det, hun har sagt omkring ministernotatet.

Foreholdt et interview, hun samme dag gav til Politiken (ekstrakten side 3212), forklarede hun, at det ikke var hendes fineste øjeblik i politik. Det, der skete, var, at hun gav interviewet fredag den 19. maj 2017 sidst på dagen, da hun var på vej ud ad døren. Hun havde haft en travl uge. Hun begik en fejl ved at tage termonologien ”instruks” til sig. Det var ikke en instruks, men en pressemeddelelse. Hun anerkendte en præmis, hun ikke skulle have anerkendt.

Adspurgte, om hun kan pege på et eneste sted forud for dette tidspunkt, hvor ministeriet udadtil omtalte pressemeddelelsen som noget andet end ”instruksen”, forklarede hun, at det kan hun ikke svare på her i dag. Det er for omfattende at gå igennem, men hun ved præcis, hvad meningen var: Pressemeddelelsen var en pressemeddelelse, og ministernotatet var grundlaget for det, der efterfølgende skulle administreres. Det var sådan, at det skulle forstås, og det var sådan, det blev opfattet i ministeriet. Pressemeddelelsen endte på grund af et manglende yderligere skriftligt spor som en eller anden form for instruks, men der blev aldrig blevet administreret efter den, men derimod efter de retningslinjer, der skulle administreres efter. Hun kan ikke sige, om det er blevet kommunikeret udadtil før ombudsmandens afgørelse. Da hun havde godkendt notatet, var det for hende sådan, at det skulle omsættes videre.

Efter hendes opfattelse havde embedsmændene allerede fra den 10. februar 2016 forstået, at der var to spor: Notatet, der var fundamentet, og et andet spor, der vedrørte kommunikationen, hvor pressemeddelelsen hørte til.

Som sagt var interviewet ikke hendes fineste øjeblik. Når hun udtalte, at ”vurderingen var, at instruksen var lovlig”, henviste hun i virkeligheden til pressemeddelelsen. Det var det, hun havde i tankerne. Hun har lavet mange interviews, og denne hænger ikke på hendes opslags-tavle andet end til skræk og advarsel om, at man aldrig skal godtage en præmis. Hun fik ikke interviewet til gennemsyn forud for offentliggørelsen, og hun kontaktede ikke efterfølgende Politiken for at rette det.

Foreholdt at hun i samme artikel (ekstrakten side 3214) på et spørgsmål om, hvorfor hun ikke havde sørget for, at instruksen var på den rigtige side af gældende ret, svarede, at det var vurderingen i ministeriet, at det var inden for konventionens rammer, forklarede hun, at pressemeddelelsen ikke forholdt sig til konventioner, men var et kommunikationsværktøj. Det er korrekt, at man ikke i dette afsnit blot kan erstatte ordnet instruks med ordet pressemeddelelse. Det blev noget mudret.

Inger Støjberg blev foreholdt, at hun samme sted svarede, at hun ikke var uenig med ombudsmanden i, at den skriftlige instruks var ulovlig, og at hun senere i samme artikel (ekstrakten side 3215) på et spørgsmål om, hvorfor man ikke allerede, da Justitsministeriet vurderede, at der skulle foretages individuelle vurderinger, svarede, at de rettede ind i det øjeblik, ombudsmanden sendte sin rapport. Hertil forklarede hun, at hun ikke kan svare på, hvorfor hun ikke her sagde, at der hele tiden var foretaget en individuel vurdering. Adspurgte hvorfor hun sagde, at de ”rettede ind”, forklarede hun, at det var et mudret interview. Mere er der ikke at sige til det.

Foreholdt at både hendes Facebook opslag og interviewet giver et billede af, at de havde haft en anden praksis, forklarede hun, at det i så fald er en forkert slutning, for det var ikke sådan, det

var. Hun var ikke uenig med ombudsmanden, fordi ombudsmanden forholdt sig til pressemeddelelsen. Ombudsmanden udtalte også, at pressemeddelelsen skulle have været omsat til en instruks. Det er korrekt, fordi der manglede et skriftligt spor. Der lå et ministernotat, og hun ved ikke, hvorfor det ikke blev omsat til en instruks. Ombudsmanden udtalte også, at det ikke var ministeriets intention at pålægge Udlændingestyrelsen en ulovlig praksis. Det rettede sig til pressemeddelelsen. Hun forstår det, ombudsmanden sagde, sådan, at i og med der manglede et skriftligt spor fra pressemeddelelsen, kunne den af nogen opfattes som en instruks, men det blev den rent faktisk ikke, fordi der blev administreret lovligt, og at det heller ikke havde været ministeriets intention at pålægge styrelsen en ulovlig praksis.

Inger Støjberg blev foreholdt, at blandt andet følgende spørgsmål og svar desuden fremgik af samme artikel:

”Under samrådet 15. marts er der flere af spørgerne fra udvalget, der spørger dig til, hvad der helt konkret er i vejen med at behandle sagerne individuelt – altså det, man skal gøre efter loven. Der nævner du intet om gældende ret eller loven, men begrundet i stedet, hvorfor de ikke skal behandles individuelt. Er det ikke en vildledning af Folketinget?

»Næ, det er det ikke. Det er ikke nogen vildledning af Folketinget. Igen, vi lægger en instruks frem. Den, mener vi, er fuldstændig lovmedholdelig«.

...

Så du vælger at tage den her undtagelse om, at der skal foretages individuelle vurderinger, ud af pressemeddelelsen, ud af instruksens?

»Ja«.

Er det ikke problematisk? For med den beslutning kommer I jo på kant med loven, når du tager den undtagelse ud.

»Nej, det mener jeg ikke er problematisk«

Det er det, der gør, at instruksens bliver ulovlig. Det er, at der ikke bliver foretaget individuelle vurderinger?

»Det har vi så måttet konstatere efterfølgende. Der er bare ingen tvivl om, at da vi lægger det her frem, der er det her med alle ti fingre på bordet, fordi vi er sikre på, at det her er inden for konventionernes rammer. Og når embedsmændene er sikre på, at det her holder vand, så lytter jeg selvfølgelig til dem. Og igen, det skal ikke være nogen som helst hemmelighed, at vi har diskuteret det her meget«.

Hertil forklarede hun, at interviewet er en mudret omgang, og at vi formentlig ikke kommer det nærmere. Derfor bliver man nødt til at se det i den kontekst. Noget af det, der står i interviewet, er noget vrøvl. Mere er der ikke at sige til det.

Hun kan ikke sige, om det var gennemgående i den periode, at hun så at sige tog en forkert præmis til sig. Det kan godt være, at der er andre eksempler på det.

Hvis hun havde haft interviewet til gennemsyn, var det nok kommet til at se anderledes ud.

Foreholdt artikel på DR den 21. maj 2017 kl. 17.39 med overskriften ”Støjberg afviser kategorisk: Var ikke informeret om ulovlig instruks i barnebrudesag” (ekstrakten side 3207) forklarede hun, at hun her netop udtalte, at hun rettede i pressemeddelelsen under den forudsætning, at ”det her er lovligt”. Hun omtalte det her som en pressemeddelelse, og hun sagde således, at det ikke var en instruks. Pressemeddelelsen var lovlig. Det var den helt klare vurdering. Ellers havde de ikke sendt den ud. Det var det, der havde været de store sværds slag om. Hun udtalte også samme sted, at hun ønskede en så restriktiv ordning som muligt. I ordene ”overhovedet muligt” lå, at konventionerne skulle overholdes.

Der var en del begrebsforvirring både hos hende, i ministeriet og i pressen i denne periode, og det var på den baggrund, at hun også i dette interview udtalte, at ”vi retter ind” og også omtalte pressemeddelelsen som en instruks. Hun skulle i stedet have sagt, at hun tog kritikken til sig.

Adspurgte hun, når der, som hun har forklaret, hele tiden havde været en lovlig ordning, ikke sagde det i stedet, forklarede hun, at der på dette tidspunkt – efter det med de libanesiske aviser – ikke var stemning for, at hun skulle kritisere ombudsmanden mere. Det omhandlede ministernotat blev dog sendt i udkast til ombudsmanden. Hun ved ikke, hvornår det skete, og hun kan ikke svare på, hvorfor det endelige notat ikke blev sendt med.

I det interview, der blev vist på DR den 21. maj 2017 (ekstrakten side 3217), sagde hun noget svarende til det, der fremgik af artiklen samme dag kl. 17.39.

Foreholdt ombudsmandens redegørelse af 23. marts 2017 (ekstrakten side 3110) og adspurgte af sin bisidder, advokat Nicolai Mallet, forklarede hun, at hun var enig i, at det ikke var ministeriets samlede intention at pålægge Udlændingestyrelsen en ulovlig praksis. Den anden del forstod hun sådan, at hvis pressemeddelelsen skulle læses som en instruks, var den ulovlig, men den var netop ikke en instruks.

Foreholdt nyhed af 23. marts 2017 fra Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 3107), der efter sin ordlyd synes at forudsætte, at der ikke blev administreret lovligt, forklarede hun, at hun ikke kan sige, hvad der her var tænkt på. Hun vil ikke udlægge ombudsmandens tekst. Foreholdt at hun flere gange – blandt andet over for Folketinget – har udlagt ombudsmanden redegørelse således, at han lagde til grund, at der var blevet administreret lovligt, forklarede hun, at hun antager, at der er forskel på, om hun refererer fra et brev, hun har modtaget fra ombudsmanden, eller en nyhed på ombudsmandens hjemmeside. Hun vil ikke lægge ord i munden på ombudsmanden. Hun er ikke bekendt med, at hun har set denne nyhed. Det er sjældent, at hun er inde på ombudsmandens hjemmeside for at se, om han har lagt nyheder op.

Foreholdt ombudsmandens brev af 8. april 2019 til ministeriet (ekstrakten side 5315) kunne hun ikke sige, om hun har set dette. Hun har ikke nogen erindring om, at de i ministeriet drøftede, at ombudsmanden mente, at ministeriet havde udlagt hans udtalelse forkert. Foreholdt ombudsmandens nærmere tilkendegivelse i brevet forklarede hun, at der givetvis er nogen, som har nævnt det, men hun kan ikke tidsfæste det. Adspurgte om det anførte giver hende anledning til at overveje sine svar i dag om, at ombudsmanden skulle have udtalt, at der – lidt firkantet

sagt – ikke var noget at komme efter, forklarede hun, at hun kan henholde sig til det, hun har sagt.

Foreholdt skema af 23. maj 2017 med kronologisk sagsforløb (ekstrakten side 3408) forklarede hun, at hun ikke ved, hvorfor dette skema blev udarbejdet, men hun har givetvis fået det som baggrundsnotat til et Q&A. Hun ved ikke, om det er udleveret til Folketinget, men det kan godt være sendt med i forbindelse med samrådstalen eller de efterfølgende spørgsmål. Hun gennemgik ikke skemaet på samrådet.

Adspurgte, om samrådet den 1. juni 2017 var første gang, at det blev introduceret over for offentligheden og Folketinget, at der var to spor, forklarede hun, at de i hvert fald på dette tidspunkt klarlagde de to spor. Der var gået lang tid, og der var sket meget siden det seneste samråd i marts 2016, og man blev måske noget klarere i kommunikationen. Dette samråd blev desuden hurtigt videreført i endnu et samråd, og hun husker ikke, om det var på dette samråd og/eller på samrådet kort efter, at hun sagde, at der var noget med kommunikationen, der kunne have været lidt klarere – også over for offentligheden.

På ny foreholdt pressemeddelelsen af 10. februar 2016 (ekstrakten side 102) gentog hun, at det var politisk kommunikation. Sideløbende var der ministernotatet. Det var ikke pressemeddelelsen, der skulle administreres ud fra, og det har hun hele tiden været klar over. En pressemeddelelse er det et politisk værktøj for kommunikation, og det er helt afgørende at holde de to spor adskilt. I og med at det var en pressemeddelelse, og at det var angivet, at det var en pressemeddelelse, var man godt klar over, at det ikke var en instruks. Adspurgte hvorfor der blev brugt så mange kræfter på at diskutere pressemeddelelsen, hvis den alene var en politisk retningsgiver, forklarede hun, at man vil kunne finde mange pressemeddelelser, de har brugt flere dage på, og som hun og andre har haft holdninger til. Det var en helt normal procedure. Det var en pressemeddelelse, der var nogen diskussion omkring. Det vil hun ikke lægge skjul på. Reglerne ville godt kunne fremgå, men det ønskede hun ikke, at de skulle.

Det er ikke korrekt, at alle andre har forstået ordningen, som den fremgår af pressemeddelelsen, for der er administreret efter reglerne og ikke pressemeddelelsen. På ny foreholdt ombudsmandens nyhed (ekstrakten side 3107), hvoraf fremgår, at der ikke blev administreret efter instruks, forklarede hun, at det er en nyhed på ombudsmandens hjemmeside. Hun besøger ikke ombudsmandens hjemmeside på hverken daglig eller ugentlig basis.

Inger Støjberg blev foreholdt, at kommissionen har noteret, at Lykke Sørensen om forhandlingerne den 9. februar 2016 har forklaret, at de både drøftede ordningen og pressemeddelelsen, og at ministeren fortsat ønskede at ordningen skulle være undtagelsesfri, samt at forklaringen – sammenholdt med det dokumentspor, der er vedrørende pressemeddelelsen – må forstås således, at diskussionen om ordningen også fortsatte efter godkendelsen af ministernotatet.

Hertil forklarede hun, at ministernotatet blev godkendt den 9. februar 2016. Da det var på plads, var det på plads, og så var der ikke nogen diskussion om ordningen. De diskuterede ordningen frem til, at hun godkendte den. Derefter var det alene pressemeddelelsen, de diskuterede. Hun går ud fra, at dem, der var med på det efterfølgende møde kl. 15.30, vidste, at de diskuterede pressemeddelelsen. Hun ønskede en undtagelsesfri praksis, og det kunne ikke lade sig gøre. Det sagde hun ja til efter nogen diskussion, at så måtte det være sådan, at der skulle være blandt andet individuelle vurderinger. Det er ministernotatet. Sporet med pressemeddelelsen

var givetvis i gang forud for, at notatet blev underskrevet. Hun var meget utålmodig for at få en pressemeddelelse ud. De to ting kan derfor godt have været diskuteret samtidig. Det ændrer dog ikke på, at ordningen var ordningen, og pressemeddelelsen var pressemeddelelsen. Ordningen godkendte hun den 9. februar 2016 om eftermiddagen, og pressemeddelelsen endte med at blive godkendt den 10. Pressemeddelelsen skal ses i den kontekst, at det på dette tidspunkt – hvilket også fremgår af ministernotatet – var opfattelsen, at der var ganske, ganske få tilfælde, hvor der ikke ville ske adskillelse. Det var i hvert fald den opfattelse, hun havde. Derfor mener hun det samme i dag, som hun gjorde i går; at pressemeddelelsen beskrev den virkelighed, de var i. Derfor mente hun ikke, at det skulle nævnes i pressemeddelelsen.

Inger Støjberg blev foreholdt et udateret notat fra Justitsministeriets om aktindsigt, der efter sit indhold kan dateres til oktober 2017 (ekstrakten side 4979), og hvorefter fremgår blandt andet:

”Udlændinge- og Integrationsministeriets mente på daværende tidspunkt ikke, at Inger Støjbergs pressemeddelelse var et politisk initiativ. Udlændinge- og Integrationsministeriet mente derimod, at vejledningen om indkvarteringen af unge asyl-
par fra december 2016 var et politisk initiativ.

...

Justitsministeriet blev tirsdag [den 10. oktober 2017] opmærksom på, at Udlændinge- og Integrationsministeriet den 6. oktober 2017 besluttede, at også Inger Støjbergs pressemeddelelse nu skal anses for at være et politisk initiativ...”

Adspurg om hun kan genkende, at der skulle have været overvejelser om et holdningsskift i ministeriet, forklarede hun, at hun ikke kender dokumentet, og det vil hun derfor undlade at svare på. Hun husker ikke, at hun var involveret i drøftelser herom.

Foreholdt transskription af samråd AW-AZ den 23. juni 2017 (ekstrakten side 4414), hvorefter fremgår, at hun dér blandt andet udtalte, at pressemeddelelsen fik karakter af en instruks, fordi den ikke blev fulgt op af anden skriftlig kommunikation eller instruks til styrelsen, forklarede hun, at hun havde en berettiget forventning om, at der ville blive sendt sådant materiale. Det er vigtigt at holde sig for øje, hvordan der faktisk blev administreret. Hun har ikke været inde i drøftelser om, hvorvidt pressemeddelelsen skulle følges op af en skriftlig instruks til styrelsen. Hun var ikke klar over, at man sendte pressemeddelelsen videre, og at man ikke sendte ministernotatet eller et andet notat videre.

I det øjeblik, hun havde trykket godkend på notatet, var det ude af hendes hænder. Det var det samme med pressemeddelelsen. I sådanne tilfælde spurgte hun heller ikke presseafdelingen, om pressemeddelelsen også var sendt til f.eks. Politiken eller TV2. Hun forventede, at der var yderligere foranstaltninger. Det var en given forudsætning for hende, at der blev administreret med undtagelser, og at der var en individuel tilgang til sagerne. Det var også derfor, at hun efterfølgende svarede, som hun gjorde i samråd, på spørgsmål og i interviews mv. Hun ved ikke, hvornår hun første gang har sagt det, men det var en grundpræmis for hende. Det vidste hun, fordi hun havde godkendt notatet. Når det var ude af hendes hænder, var det ude af hendes hænder.

Adspurg om det ikke ville være nærliggende at henvise til praksisnotatet, når hun blev direkte spurg om til den skriftlige kommunikation, forklarede hun, at hun ikke nævnte det, fordi det var en grundlæggende præmis for hende. Det har hun derfor ikke tænkt yderligere over. Det var

hendes forventning, at det gik videre i systemet af embedsmændene. Det er sådan, det fungerer i et ministerium. Når man som minister har godkendt noget, er det ikke noget, man følger op på. Man spørger ikke, om en fuldmægtig eller en afdelingschef har sendt det videre. Man må sige nu, at embedsmændene burde have sendt det videre.

Hun kan ikke sætte en præcis dato på, hvornår det gik op for hende, at det ikke var sket. Det vidste hun i hvert fald på tidspunktet for dette samråd. Det kunne hun bare konstatere, men hun konstaterede også, at de selv havde taget affære. Hun har ikke været vred på nogen. Det var ikke hendes ledelsesstil. Hendes ledelsesstil er, at når folk er klar over, at de har begået en fejl, eller noget ikke er blevet som forventet, har hun ikke grund til at træde rundt i det. Så har folk taget det til sig. Hun vil ikke sige, hvem der skulle have sendt det videre.

Foreholdt den redegørelse fra Udlændingestyrelsen, som hun læste op på samrådet den 23. juni 2017 (ekstrakten side 3609), og adspurgt af sin bisidder, advokat Nicolai Mallet, forklarede hun, at hendes svar skal ses i lyset af de konsekvenser, det havde haft. Hendes reaktion over for embedsværket var præget af den viden, hun havde om den måde, tingene faktisk blev håndteret på i styrelsen. Hun har hele tiden kunnet konstatere, at der blev administreret med konkrete og individuelle vurderinger. Det er også det, styrelsen klart oplyste i redegørelsen.

Adspurgt forklarede hun, at hun ikke kan sætte en dato på, hvornår hun blev bekendt med dette. Hun citerede på samrådet fra Udlændingestyrelsens bidrag. Hun kan ikke tidsfæste, hvornår hun fik viden om konkrete sager, men hun vidste, at der blev administreret, som der skulle.

Foreholdt sit svar under samrådet den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3609) forklarede hun, at de forbehold, hun her refererede til, var det, der lå i ministernotatet. Det er smag og behag, hvordan man kommunikerer i pressemeddelelser. Billedet var et andet på dette tidspunkt i forhold til, hvor stor kattelommen var. Da hun sendte pressemeddelelsen ud, svarede det til den opfattelse, de havde, af, at der var meget få undtagelser. På tidspunktet for samrådet så det anderledes ud, og en pressemeddelelse ville på dette tidspunkt have set anderledes ud.

Foreholdt, at hun samme sted desuden udtalte, at forbeholdene blev kommunikeret til Udlændingestyrelsen samme dag, forklarede hun, at det blandt andet skete på koncerndirektionsmødet, hvor Lykke Sørensen sagde, at det skulle være inden for konventionens rammer. Det kan være det, hun henviste til, da hun svarede sådan, men hun kan ikke sige, om det specifikt var det, hun tænkte på. Hun kan heller ikke sige, om hun tænkte på den efterfølgende samtale mellem styrelsen og Line Skytte Mørk Hansen.

Hun blev foreholdt redegørelsen fra Udlændingestyrelsen, som hun læste op på samrådet den 23. juni 2016 (ekstrakten side 4416), og hvor det fremgår, at Udlændingestyrelsen samme dag som pressemeddelelsen fik en mundtlig instruks om at administrere i overensstemmelse med denne. Adspurgt hvordan dette hang sammen med forklaringen om, at det blev kommunikeret til Udlændingestyrelsen samme dag, at de skulle huske forbeholdene, forklarede hun, at det kan hun ikke lige svare på.

Hun blev desuden foreholdt Henrik Grunnets forklaring – som kommissionen har noteret den – hvorefter pressemeddelelsen ved en telefonisk melding blev ophøjet til en instruks, og at de i styrelsen derfor gik i gang med at adskille parrene, da de ikke så andre muligheder, samt at de efterlevede den ulovlige instruks med det sigte at tilstræbe, at den ulovlige tilstand blev bragt til

ophør. Hun forklarede, at det ikke på noget tidspunkt blev kommunikeret tilbage til hende, at der ikke blev administreret lovligt. Blandt andet på baggrund af den redegørelse fra Udlændingestyrelsen, som hun læste op på samrådet, er det fortsat hendes opfattelse, at der fra starten blev foretaget individuelle vurderinger. Hun kan henholde sig til det, hun har kommunikeret videre på samrådet, og som er et bidrag fra Udlændingestyrelsen. Hun blev orienteret på et overordnet niveau, men var ikke nede i de konkrete sager.

Under samrådet nævnte hun også fire piger, som blev reddet. Det var oplysninger, hun havde fra ombudsmandens rapport. Da hun oplyste herom, havde hun ikke gjort sig bekendt med forholdene i de enkelte sager. Hun vidste ikke noget, ud over det, der fremgik af ombudsmandens rapport. Hun ved ikke, hvorvidt nogen af dem var blevet tvunget ind i forholdet. Hun lagde et filter ned over; at de kom fra en kultur, hvor tvang og kulturel tvang er en indgroet del af familielivet.

Foreholdt, at hun under samrådet den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3683) oplyste, at hun havde reddet fire piger fra en mand, de ikke ønskede at bo sammen med, gentog hun, at hun ikke havde oplysninger om de enkelte par. Hun var på et meget overordnet niveau, men hun fik oplysninger fra Udlændingestyrelsen om, at der var fire piger, der blev reddet, og det var hun glad for. ”Reddet” var hendes ord.

Foreholdt, at hun under samrådet den 23. juni 2017 (ekstrakten side 4427) oplyste, at der heller ikke efter tidligere praksis blev foretaget partshøring forud for adskillelse af et par, forklarede hun, at det efterfølgende viste sig, at man slet ikke var gået ind i disse sager, før hun gjorde det. Derfor blev der af naturlige grunde heller ikke partshørt. Det, der er det afgørende, er, at de kom med indgrebet den 10. februar 2016. Hun ved ikke, om man vidste, om der var barnebrude eller ej i asylsystemet, da Socialdemokraterne havde regeringsmagten. Det, hun sagde, var under en noget ophedet diskussion, og man bliver nødt til at se det i den kontekst. Hun var forud for samrådet bibragt den opfattelse, at man ikke partshørte under den Socialdemokratiske regering. Efterfølgende fandt hun ud af, at man slet ikke så på, om der var barnebrude på det tidspunkt. Hun tror, at hun fik det at vide af Mark Thorsen, men hun ved ikke, hvem der gav ham informationen. Det var ikke noget, han havde trukket i en automat. Hun tror blot, at det var ham, der formidlede oplysningen til hende. Det beroede på en misforståelse, og hun tror, at hun umiddelbart efter samrådet fik at vide, at det var forkert. Hun tror, at også denne information kom fra Mark Thorsen. Der må have været noget kommunikation i ministeriet under samrådet. Hun ved ikke, hvorfor spørgsmål nr. 953 (ekstraktens side 4700), som angik dette, og som blev stillet den 28. juni 2017, først blev besvaret den 9. oktober 2017. Spørgsmål bliver først lagt på hendes bord i forbindelse med, at de besvares.

Foreholdt Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 (ekstrakten side 100) om hans opfattelse af koncerndirektionsmødet sammenholdt med hendes svar på samrådet den 1. marts 2019 (ekstrakten side 5218), hvor hun oplyste, at hun først i februar i 2019 blev bekendt med det nærmere indhold af denne, forklarede hun, at hun ikke før februar 2019 kendte indholdet af mailen.

Hun husker tydeligt den 22. juni 2017, som var dagen før samrådet. Sidst på eftermiddagen skulle hun over i Forsvarsministeriet til et erhvervsklubmøde, hvor hun skulle fortælle om udlændingepolitikken. Det kom lidt på tværs af hendes forberedelse til samrådet. Da hun var på

vej ud ad døren, sagde Jonas From Soelberg, at hun skulle komme tilbage til ministeriet, fordi der var noget, de skulle tale om. Der var blevet fundet en mail.

Hun kom retur først på aftenen – formentlig omkring kl. 19.30-20.00 – og inde på ministersekretærenes kontor mødte hun Mark Thorsen, Jonas From Soelberg, Lykke Sørensen og en af ministersekretærene. De oplyste, at der var fundet en mail, der nævnte koncerndirektionsmødet, men at der ikke var noget i den. Hun skulle dog berigtige det over for Folketinget, fordi der var blevet spurgt til, om der var skriftlig korrespondance vedrørende dette møde. De sagde, at der ikke var noget i det, og det skulle hun i virkeligheden bare skrive under på. Det var et ret afgørende samråd, så det var det, hun koncentrerede sig om. Der var spekulation, om hun ville blive væltet som minister. Det er altid virkelig irriterende at skulle berigtige, og det var helt afgørende for hende, at tingene var bragt i orden inden samrådet, så det ikke blev til et diskussions-emne. Derfor blev berigtigelsen sendt om aftenen. Hun blev ikke orienteret om, hvad der stod i mailen. De sagde, at der ikke var noget af væsentlig karakter i den. Der skulle sendes en berigtigelse, fordi koncerndirektionsmødet, der ikke var noget referat af, var nævnt i den. Hun bad ikke om en uddybning, fordi hun fik at vide, at der ikke var noget i den, der var vigtigt. Hun havde rigeligt at få læst op på til samrådet.

Foreholdt sit svar af 1. april 2019 på udvalsspørgsmål nr. 446 og 447 (ekstrakten side 5290-5291), hvoraf fremgår, at ministeriet over for Folketingets Ombudsmand havde oplyst, at ministeriet hverken havde set eller modtaget mailen forud for februar 2019, forklarede hun, at de alligevel kunne afgøre mailens relevans, fordi Udlændingestyrelsen havde oplyst, at den var uden betydning. Hun kan ikke sige, hvad der skete, inden hun ankom til ministeriet.

Foreholdt sit svar af 1. april 2019 på udvalsspørgsmål 445 (ekstrakten side 5288-5289), hvoraf fremgår, at ministeriet mundtligt blev orienteret om indholdet, forklarede hun, at hun ikke ved, hvem der modtog en opringning fra styrelsen. Det ville ikke have været Mark Thorsen. Det var ikke gangen i ministeriet. Hun kan ikke sige, hvilke medarbejdere der henvises til i svaret. Det kan eventuelt være Lykke Sørensen.

Foreholdt udkast af 3. april 2019 til besvarelse af udvalsspørgsmål 557 (ekstrakten side 5489), hvoraf fremgår, at Justitsministeriet skulle have oplyst, at Lykke Sørensen mente at have orienteret ministeren og den særlige rådgiver om indholdet af mailen den 22. juni 2017, forklarede hun, at hvis Lykke Sørensen har sagt det, er det ikke rigtigt.

Hun har umiddelbart ikke yderligere oplysninger eller dokumenter af relevans for kommissionens arbejde.

Kl. 14.46 sluttede mødet.

Peter Mørk Thomsen

Formand

INSTRUKSKOMMISSIONEN

PROTOKOL

28. maj 2020

Protokol nr. 8

Den 28. maj 2020 kl. 9.00 blev Instrukskommissionen sat i lokale 003 i Retten på Frederiksberg, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var undersøgelseskommissionens medlemmer Peter Mørk Thomsen, Torkil Høg, Louise Halleskov, undersøgelseskommissionens udspørger, advokat Lars Kjeldsen, med advokat Hanne Rahbæk og undersøgelseskommissionens juridiske sekretær Thomas Raaberg-Møller.

Som bisiddere var mødt:

Advokat Nicolai Mallet for Inger Støjberg

Advokat Frederik Kromann Jespersen for Mark Thorsen

Advokat Thomas Ryhl for Line Skytte Mørk Hansen

Advokat Søren Juul for Lykke Sørensen

Advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja for Jesper Gori og Jonas From Soelberg

Advokat Lise Lauridsen for Nina Holst Christensen, Ditte Kruse Dankert, Carsten Madsen og Thomas Klyver

Advokat Pernille Backhausen for Uffe Toudal Pedersen

Advokat Anders Valentiner-Branth for Henrik Grunnet

Advokat Asger Bagge-Jørgensen for Tanja Franck

Advokat Jakob Lund Poulsen for Andreas Højmark Søndergaard, Margit Sander Rasmussen og Ronya Habo

Advokat Peter Kragh for Jens Teilberg Søndergaard

Advokat Stine Gry Johannessen for Anna-Sophie Kolding Saugmann-Jensen

Advokat Mikkel Holm Nielsen for Merete Milo

Advokat Karoly Németh for Søren Pind

Advokat René Offersen for Christian Hesthaven

---o0o---

Fortsat afhøring fra den 18. maj 2020

Undersøgelseskommissionens formand adresserede indledningsvis mediernes omtale af notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5360) og anførte, at man ud fra omtalen i medierne kan få det indtryk, at Inger Støjberg havde notatet med til afhøringen den 24. maj 2020 og selv fremlagde det. Undersøgelseskommissionens formand oplyste i forlængelse heraf, *at* notatet har været fremme under stort set alle afhøringer i undersøgelseskommissionen, *at* notatet er en del af det materiale, som kommissionen har gjort tilgængelig for bisidderne, og *at* der intet grundlag er for at betvivle notatets ægthed. Endvidere anførte undersøgelseskommissionens formand, at det under afhøringen den 25. maj 2020 af Inger Støjberg som en præmis i flere af spørgsmålene blev lagt til grund, at Folketingets Ombudsmand ikke havde fået det endelige notat, hvilket imidlertid ikke er korrekt, idet Folketingets Ombudsmand modtog notatet i sin endelige udgave.

---o0o---

Lykke Sørensen mødte kl. 9.00. Hun blev gjort bekendt med, at hun fortsat ikke havde pligt til at udtale sig.

Lykke Sørensen blev foreholdt Inger Støjbergs forklaring om forløbet i minibussen den 25. januar 2016 umiddelbart op til Facebook opslaget den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) og forklarede, at hendes erindring ikke er den samme som Inger Støjbergs, men det behøver ikke være udtryk for, at det ikke kan være foregået som forklaret af Inger Støjberg. Hun var på daværende tidspunkt af den opfattelse, at der var tale om børn under 15 år, og hun havde ikke ansvaret for at godkende Facebook opslag. Hun godkendte heller ikke det pågældende Facebook opslag. Det er ikke forkert, at ministeren havde ansvaret for asylcentrene, men dette indebar ikke, at almindelige retsprincipper kunne tages ud af funktion. Uanset hvordan ordene måtte være faldet, behandlede de ikke en sag som den foreliggende på to minutter i et folkevognsrugbrød.

Hun blev foreholdt Inger Støjbergs forklaring om, at det efter ministerens godkendelse i F2 af notatet af 2. februar 2016 var klart for alle, at ministeren havde accepteret muligheden for undtagelser. Hun blev endvidere foreholdt Inger Støjbergs forklaring om, at Lykke Sørensen ikke kan have misforstået dette, og at Lykke Sørensen i sin mail af 19. februar 2016 kl. 13.59 (ekstrakten side 189) – hvori det var anført, at det var ministerens klare tilkendegivelse, at der ikke skulle være undtagelser – måske tænkte på kommunikationslinjen. Hun blev herefter adspurgt, om hun var af den opfattelse, at ministerens godkendelse den 9. februar 2016 af notatet var udtryk for, at ministeren havde accepteret undtagelser. Hertil forklarede hun, at hun ikke tror, at hun den 9. februar 2016 var klar over, at ministeren havde godkendt notatet. Notatet var forankret i en anden afdeling, og hun fulgte ikke med i, om notatet blev godkendt. Den 10. februar

2016 var der et koncerndirektionsmøde, hvor det i hvert fald ikke for hende stod klart, at ministeren havde accepteret en ordning med undtagelser.

Hun blev foreholdt Inger Støjbergs forklaring om, at ordningen var godkendt og på plads den 10. februar 2016. Hertil forklarede hun, at hun ikke er enig heri. Heller ikke den 10. februar 2016 deltog hun i en drøftelse af en pressemeddelelse, men derimod i en drøftelse af ordningen.

Hun blev foreholdt Inger Støjbergs forklaring om, at når hun som minister "slap" en sag, havde hun den forventning, at der blev administreret i overensstemmelse med hendes tilkendegivelse. Hun blev herefter adspurgt, om ministeren "slap" sagen den 9. februar 2016. Hertil forklarede hun, at der – afhængigt af, hvad der forstås med, at ministeren "slap" sagen – ikke var tale om, at ministeren "slap" sagen. Det var en sag, der optog ministeren meget. På et tidspunkt accepterede ministeren, at der skulle være undtagelser. Ministeren var interesseret i sagen og var meget optaget af, at der blev administreret så stramt som overhovedet muligt. Hvis "slap sagen" betyder, at ministeren ikke interesserede sig for sagen, var dette ikke tilfældet, idet ministeren absolut interesserede sig for sagen. Hun har aldrig oplevet, at ministeren efter den 9. februar 2016 har henvist til notatet som en grundforudsætning for diskussionen. Hun har ikke ret megen erindring om notatet. Som hun husker det, brugte man ikke notatet i det videre forløb. Notatet har ikke været fremme, hvilket man også kan se af dokumenterne i sagen.

Foreholdt Inger Støjbergs forklaring om, at hun ikke var orienteret om diskussionen med Justitsministeriet i denne sag, forklarede hun, at hun ikke kan tidsfæste, hvornår de havde den første kontakt med Justitsministeriet. Den 9. februar 2016 om eftermiddagen var der møder, som hun ikke deltog i. Den 9. februar 2016 om aftenen sendte hun en mail til Jesper Gori, efter at hun havde talt med Uffe Toudal. I denne mail var beskeden, at man den følgende dag om morgenen skulle forsøge at få fat på Justitsministeriet igen. Hun er ret sikker på, at hun under koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 sagde, at de igen havde haft kontakt til Justitsministeriet. Inger Støjberg har ret i, at der løbende var kontakt til Justitsministeriet og andre ministerier, uden at ministeren blev orienteret herom. Spørgsmålet i denne sag omhandlede internationale forpligtelser efter navnlig EMRK, og på dette område er Justitsministeriet eksperter. Under mødet med Nina Holst-Christensen om morgenen den 10. februar 2016 havde hun ikke medtaget notatet af 2. februar 2016.

Foreholdt Inger Støjbergs forklaring om, at ingen for alvor beskylder nogen for at kunne lide barnebrude, forklarede hun, at Inger Støjberg på et tidspunkt sagde til hende og Jesper Gori, at de godt kunne lide barnebrude. Hun husker ikke, at det blev sagt under koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Hun kan ikke sige, om det var for sjov eller ment alvorligt, men hun tog det ikke særlig tungt. Under drøftelserne om sagen kunne stemningen indimellem være anstrengt. Hun mener, at hun i den pågældende situation sagde: "Vi prøver at passe vores arbejde".

Mødet med Nina Holst-Christensen den 10. februar 2016 om morgenen var et ret kort møde, som grundlæggende indebar en bekræftelse på, at ordningen ikke kunne være undtagelsesfri. Hun mener, at man først på et senere tidspunkt drøftede, om parrene lovligt kunne adskilles, hvis de forblev på samme asylcenter. Hun mener ikke, at de drøftede dette den 10. februar 2016, men hun må tage et forbehold herfor. De drøftede kort, om alle kunne adskilles. Hun gik ud fra, at vurderingen fortsat var, at der skulle være undtagelser. Hun tror, at Nina Holst-Christensen både under dette møde og senere spurgte, om der var behov for en officiel tilbagemelding fra Justitsministeriet, hvortil hun sagde, at der ikke var behov herfor.

Hun blev foreholdt Inger Støjbergs forklaring om, at det var hendes forventning som minister, at noget var blevet sendt videre til Udlændingestyrelsen. Hun blev endvidere foreholdt, at Udlændingestyrelsen efterspurgte retningslinjer, og at det i folketingsvar blev oplyst, at Udlændingestyrelsen var i gang med at udarbejde retningslinjer. Herefter blev hun adspurgt, hvornår det gik op for ministeren, at notatet ikke var blevet videregivet til Udlændingestyrelsen. Hertil forklarede hun, at hun har gransket sin hukommelse, men hun erindrer ikke, at hun har haft nogen drøftelser med ministeren herom. Hvis notatet var blevet sendt til Udlændingestyrelsen, var der nok ikke efterfølgende blevet nedsat en undersøgelseskommision om sagen. Hun ved ikke, hvor notatet blev af. Måske kan andre kaste lys over det.

Når et praksisnotat bliver godkendt, vil man normalt sende det til de myndigheder, der skal administrere efter det. Det vil normalt være en fuldmægtig eller administrativ medarbejder, der sender notatet efter aftale med andre. Da Udlændeafdelingen senere i sagen havde udarbejdet et notat om Danmarks internationale forpligtelser, blev dette sendt til blandt andre Folketinget og Udlændingestyrelsen. Hvis der er tale om vejledning og retningslinjer, vil det være normalt, at sådanne notater lægges på hjemmesiden, men dette er forskelligt, og i denne sag var der tale om en "niche". Der bliver lavet mange notater, som ikke bliver sendt ud. Det gælder for eksempel notater om politiske overvejelser og om mulige løsninger på politiske ønsker.

Adspurgt, hvornår Inger Støjberg accepterede, at der skulle være undtagelser, forklarede hun, at hun ikke opfattede drøftelsen den 10. februar 2016 som udtryk for, at ministeren havde accepteret muligheden for undtagelser. Ministeren havde meget vanskeligt ved at acceptere, at der skulle være undtagelser. Til sidst måtte ministeren acceptere, at der skulle være undtagelser. Der var løbende drøftelser af, hvor grænsen skulle være, hvilket også var grunden til, at ministeren navnlig interesserede sig for de sager, hvor der ikke var sket adskillelse.

Hun blev foreholdt mail af 9. marts 2016 kl. 17.44 fra Jesper Gori til Uffe Toudal, Line Skytte Mørk Hansen, Anne Nygaard Just og Jonas From Soelberg med kopi til hende om muligheden for at adskille parrene på separate værelser, men dog på samme asylcenter (ekstrakten side 483). Hun forklarede, at den overordnede tilbagemelding fra Justitsministeriet var, at man ikke kunne "reparere" på en adskillelse ved at indkvartere parrene på samme asylcenter, men på hvert sit værelse.

Hun blev foreholdt indstillingen i notatet af 2. februar 2016, hvoraf fremgår blandt andet, at de par, der som følge af hensynet til barnets tarv skulle indkvarteres på samme asylcenter, skulle indkvarteres på hvert sit værelse (ekstrakten side 5365). Hun forklarede, at hun ikke husker, hvornår ministeriet efterfølgende revurderede denne opfattelse. Hun er enig i, at den praksis, der her er beskrevet, ikke lovligt vil kunne gennemføres. Fra den 2. februar 2016 og frem til samrådet den 15. marts 2016 var der løbende overvejelser af, hvilke rammer der kunne være for ordningen.

På ny foreholdt mailen af 9. marts 2016 kl. 17.44 (ekstrakten side 483) forklarede hun, at hun ikke husker, om det var på dette tidspunkt, at Justitsministeriet første gang var inde over problemstillingen.

Adspurgt om, hvorvidt Justitsministeriets tilbagemelding gav anledning til at revurdere notatet, forklarede hun, at hun nærmest ingen erindring har om notatet. I Udlændingseftersøgningen var man med inddragelse af Justitsministeriet ved at lægge pen og papir til det notat, der kom i december 2016 (ekstrakten side 2623). Hun kan ikke sige, hvornår de forskellige elementer ”kom frem i lyset”.

Hun husker ikke, hvornår man tog stilling til spørgsmålet om adskillelse af de par, der allerede var indkvarteret. De havde i perioden mange drøftelser om, hvorledes ordningen skulle være, og hun husker ikke, hvornår de forskellige elementer kom ind i drøftelserne.

Hun blev foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.19 fra Ditte Kruse Dankert til Kristina Rosado (ekstrakten side 5533). Af mailen fremgår:

”Hørte fra Jesper, at Nina Holst har sagt, at vi bliver dømt – Inger svarer bare, at det er værd at få en dom på...yes??”

Hun forklarede, at Nina Holst-Christensen og hun ikke talte om en ”ende” på sagen. Det var klart, at en ordning uden undtagelser ville føre til, at ministeriet ville ”blive dømt”, men dette behøvede Nina Holst-Christensen ikke at sige. Adspurgt, om ministeren sagde: ”Det er værd at få en dom på”, forklarede hun, at hun ikke hørte ministeren udtale sig således, men det var vanskeligt for ministeren at acceptere, at ordningen ikke kunne blive undtagelsesfri.

Hun blev foreholdt sin forklaring om, at der var et efterfølgende møde med Udlændingestyrelsen ultimo februar/primus marts 2016, og at Udlændingestyrelsen under dette møde efterspurgte vejledninger. Adspurgt, hvorfor Udlændingestyrelsen efterspurgte vejledninger, når der forelå et godkendt ministernotat af 2. februar 2016, forklarede hun, at hun ikke kan svare på, hvorfor notatet ikke blev sendt til Udlændingestyrelsen. Hun tror ikke, at hun på dette tidspunkt

var klar over, at notatet var blevet godkendt. Hun fik ikke en melding, når noget var blevet godkendt højere oppe. Adspurgte om, hvorfor hun ikke gav Udlændingestyrelsen dette notat som eksempelvis et foreløbigt notat, forklarede hun, at hun tror, at styrelsen havde brug for mere end to linjer om, at internationale forpligtelser skulle respekteres. Udlændingestyrelsen havde brug for en bredere og mere detaljeret vejledning. Hun har heller ikke nogen særlig erindring om, at notatet spillede en rolle. Som hun husker det, var notatet udarbejdet i Udlændingestyrelsen, hvorefter ministeriet havde bearbejdet det, og notatet var herefter kørt frem og tilbage med bemærkninger. Notatet lå hende ikke på sinde under mødet, men det kan godt have været oppe under mødet. Hun husker det dog ikke.

Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens kalenderoplysninger fra den 22. februar 2016 (ekstrakten side 5614-5615), hvoraf fremgår, at hun havde indkaldt til et møde om ”retningslinjer mv. om ”barnebrude””, forklarede hun, at formålet med mødet var at drøfte retningslinjerne. Udlændingestyrelsen skulle have vejledning om, hvilke rammer der gjaldt, men hun husker ikke dette nærmere.

Hun blev foreholdt mail af 17. februar 2016 kl. 15.38 fra Kristina Rosado til Lene Vejrum og Margit Sander Rasmussen med udkast til en ”første mail til departementet” (ekstrakten side 5541). Hun forklarede, at hun ikke ved, hvad ”RK” står for.

Advokat Valentiner-Branth bemærkede, at der formentlig er tale om en forkortelse for ”Røde Kors”.

Hun blev herefter foreholdt det udkast til mail, der findes i mailen af 17. februar 2016 kl. 15.38. Af udkastet fremgår blandt andet (ekstrakten side 5541):

”Indholdet af pressemeddelelsen giver anledning til en række overvejelser i forhold til, hvorledes adskillelsen af par, hvor den ene eller begge parter er mellem 15 og 18 år, rent praktisk skal foregå. Dette gør sig navnlig gældende i sager, hvor parrene har fælles børn. Vi skal derfor bede ministeriet forholde sig til følgende:

- Hvem skal tage stilling til, hvor fælles børn skal tage ophold? Er det Udlændingestyrelsen – og i givet fald ud fra hvilke hensyn? – eller har parrene selv pligt til at tage stilling til dette?
- Kan forældrene indkvarteres på centre i umiddelbar nærhed af hinanden, således at forældrene har mulighed for at udøve samvær med børnene i det omfang, de selv ønsker?
- skal forældrene have mulighed for at vælge samværsløsninger, f.eks. 7-7-ordninger, og betyder det i givet fald, at både bopæls- og samværsforældre skal indkvarteres på eneværelser på deres respektive centre?

- Skal styrelsen dække udgifter til transport til samvær med børn, der ikke bor sammen med begge forældre, når dette er en direkte følge af en administrativ beslutning om at indkvartere forældrene hver for sig?
- Med hvilken vægt skal overvejelser om øvrige familierelationer på centeret indgå, når styrelsen skal beslutte at skille familierne ad, herunder evt. fælles børns relationer til eksempelvis bedsteforældre e.l.?
- Skal par, hvor begge parter er mindreårige, flyttes til hver sit center, selv om de for nuværende ikke deler værelse på børnecenteret? Det bemærkes, at børnecentrene typisk ligger med stor geografisk afstand til hinanden.”

Hun forklarede, at hun ikke husker, om hun har modtaget en mail med det pågældende indhold. Hun husker nogle af de temaer, der blev drøftet den 22. februar 2016. Hun husker ikke, om der blev konkluderet på noget. Udlændingestyrelsen efterlyste vejledninger af meget forskellig karakter, herunder både retlige vejledninger og vejledninger om, hvordan sagerne skulle håndteres i praksis. Både Koncernøkonomi og Udlændingestyrelsen deltog i mødet, idet spørgsmål om for eksempel betaling ikke henhørte under Udlændingefærdigheden. Der var et forståeligt ønske hos Udlændingestyrelsen om at modtage rammer og vejledninger for, hvordan ordningen skulle håndteres. Hun husker nogle af elementerne, men ikke de nærmere detaljer under drøftelserne.

Foreholdt mail af 16. februar 2016 kl. 16.50 fra Lene Vejrum til Line Skytte Mørk Hansen og hende (ekstrakten side 149) forklarede hun, at hun gætter på, at Lene Vejrum ligeledes ønskede at drøfte retlige spørgsmål med departementet, eftersom Lene Vejrum i mailen spurgte, om hun skulle tale med Jesper Gori.

Hun læser ikke nødvendigvis udkastet til mailen (ekstrakten side 5541) således, at mailen alene angik spørgsmålet om, hvordan der skulle ske adskillelse. Under mødet den 22. februar 2016 var der både praktiske og retlige drøftelser. Hun husker ikke, om der den 22. februar 2016 var drøftelser om den retlige ramme og om, hvilke elementer der i den forbindelse skulle lægges vægt på. Foreholdt, at der den 3. marts 2016 blev sendt en mail angående spørgsmålet om, hvorvidt der skulle ske adskillelse i konkrete sager (ekstrakten side 303), forklarede hun, at hun på et tidspunkt sendte en mail om, at hun ikke kunne sagsbehandle og ikke ville tage stilling til konkrete sager.

Hun tør ikke svare på, om de på mødet den 22. februar 2016 drøftede spørgsmålet om et ”pusterum”.

Foreholdt mail af 17. februar 2016 kl. 23.57 fra Lene Vejrum til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 5540) forklarede hun, at hun er sikker på, at departementet på dette tidspunkt ikke havde påbegyndt arbejdet med at udarbejde retningslinjerne, idet Lene Vejrum ikke ville have skrevet dette i sin mail, hvis det ikke var rigtigt.

Foreholdt, at der senere kom et ministersvar om, at Udlændingestyrelsen var ved at udarbejde retningslinjer (ekstrakten side 515), og adspurgt, hvornår det blev besluttet, at retningslinjerne skulle udarbejdes af styrelsen i stedet for departementet, forklarede hun, at hun ikke er sikker på, at der består noget modsætningsforhold heri. Hun husker det ikke klart, men hun går ud fra, at de anførte udtalelser er baseret på, at Udlændingestyrelsen havde udarbejdet et udkast, som departementet herefter bearbejdede. Når der tales om departementets og Udlændingestyrelsens retningslinjer, kan der derfor have været tale om de samme retningslinjer. Opfattelsen i departementet var, at Udlændingestyrelsen havde lavet et udkast, nemlig notatet af 2. februar 2016, som departementet bearbejdede. Dette afspejlede også, at Udlændingestyrelsen endnu ikke havde fået en endelig tilbagemelding på det udkast, som styrelsen havde sendt ind til departementet. Det kan forekomme forvirrende, og hun kan ikke kaste nærmere lys over det. Foreholdt, at Udlændingestyrelsens udkast til notat (ekstrakten side 31) ikke indeholder en beskrivelse af, hvornår der skal ske adskillelse, men derimod indeholder en beskrivelse af den tidligere praksis, forklarede hun, at det var derfor, at Udlændingestyrelsen bad om yderligere vejledning om, hvilke rammer der skulle gælde. Udlændingeafdelingen havde hele tiden den opfattelse, at et praksisnotat skulle laves i Udlændingestyrelsen, men at Udlændingeafdelingen skulle bidrage hertil med en beskrivelse af, under hvilke betingelser der skulle ske adskillelse. Vejledningen om, hvem der skulle adskilles, skulle komme fra Udlændingeafdelingen, mens vejledningen om praktikken, for eksempel hvem der skulle betale, skulle komme fra Udlændingestyrelsen og Koncernøkonomi.

Hun blev foreholdt følgende fra mailen af 17. februar 2016 kl. 23.57 fra Lene Vejrum til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 5540):

”Jeg har en aftale med Lykke om, at vi lige taler sammen telefonisk om nogen af de udfordringer vi har ...”

Hun forklarede, at hun ikke husker noget fra denne samtale med Lene Vejrum. De udfordringer, der omtales, er formentlig dem, der fremgår af mailen af 17. februar 2016 kl. 15.38 fra Kristina Rosado til Lene Vejrum og Margit Sander Rasmussen (ekstrakten side 5541).

Hun tror ikke, at departementet over for Udlændingestyrelsen tilkendegav, at styrelsen ikke kunne forvente at modtage retningslinjer om, under hvilke betingelser der skulle ske adskillelse. Departementet arbejdede netop på et notat om Danmarks internationale forpligtelser. Hun tror, at arbejdet med dette notat blev påbegyndt i marts 2016. Det kan godt være, at departementet har sagt til Udlændingestyrelsen, at styrelsen ikke kunne forvente notatet ”i løbet af 3 sekunder”.

Hun blev foreholdt mail af 23. maj 2017 kl. 18.22 fra Lene Vejrum til Ditte Kruse Dankert og Ditte Kruse Dankerts svar herpå i mail samme dag kl. 19.24 (ekstrakten side 5540). Af Ditte

Kruse Dankerts svar fremgår blandt andet, at hun tror, at udkastet til en ”første mail til departementet” (ekstrakten side 5541) ikke blev sendt, men blev brugt som oplæg til et møde med departementet. Herudover fremgår følgende af Ditte Kruse Dankerts mail:

”Mødet blev holdt hos Line, Lykke deltog (du, jeg, Line, Lykke, Kristina, Jesper). Talte faktisk med Kristina om netop dette møde i dag. Der var de ikke i tvivl om, at alle kunne adskilles. Kan ikke huske, om det allerede var der, ministeren havde set de konkrete sager, vi havde spurgt til. Det var nok først næste gang. Jeg kan ikke huske, hvornår jeg skrev notatet med de konkrete sager.

Der var også et uformelt morgenmøde med Jesper hos mig (han cyklede forbi), hvor disse ting blev berørt. Det var der, hvor han nævnte det med de rødhårede for mig (du var ikke med). Kristina deltog. Jeg kan ikke huske, hvad der kom først.”

Hun forklarede, at hun ikke husker detaljerne i de drøftelser, som fandt sted under det pågældende møde. Hun deltog i et par møder med Udlændingestyrelsen om sagen. Ordvekslingen den 22. februar 2016 eller under et senere møde blev en lille smule skarp, idet der hos enkelte af Udlændingestyrelsens medarbejdere var lidt personlige holdninger og følelser indblandet. Man var derfor nødt til at sige, at man i videst muligt omfang skulle gøre det, som ministeren ville. Hun husker ikke alle detaljer om mødet. Foreholdt, at en praksis om, at alle kunne adskilles, flugtede med det notat, som ministeren havde godkendt den 9. februar 2016, forklarede hun, at den tidligere opfattelse var, at man kunne adskille alle, men at nogle dog skulle indkvarteres på samme asylcenter. I december 2016 var udgangspunkt også, at alle kunne adskilles, idet der for nogle dog skulle gøres undtagelser. Udlændingestyrelsen kan godt have fået den opfattelse på mødet, at alle kunne adskilles med det forbehold, at man var i en proces, hvor det skulle undersøges, hvordan ordningen skulle være. Hun er sikker på, at hun under mødet gav udtryk for dette forbehold. En af udfordringerne var, at ordningen skulle administreres, samtidig med at det skulle klarlægges, hvilke rammer der var for ordningen.

Hun blev foreholdt PowerPoints fra mødet med operatørerne og Udlændingestyrelsen den 23. februar 2016 (ekstrakten side 5487), hvoraf fremgår, at der ikke skulle være undtagelser. Adspurgt, om der under mødet den 22. februar 2016 blev sendt et andet signal til Udlændingestyrelsen, end at alle kunne adskilles, forklarede hun, at man ifølge ordningen kunne adskille parrene ved indkvarteringsens begyndelse, hvorefter man under sagsbehandlingen kunne konstatere, at nogle par ikke skulle være adskilt. Hun kan i den forbindelse henvise til notatet fra december 2016 om Danmarks internationale forpligtelser (ekstrakten side 2630), hvor ordningen præcist blev beskrevet. Det fremgår af dette notat, at der er par, som heller ikke ved den første indkvartering kan adskilles, men disse nuancer var ikke klare i slutningen af februar 2016. Notatet fra december 2016 var ikke ”super nemt” at lave. I februar 2016 var der overvejelser om,

hvorvidt alle kunne adskilles ved indkvarteringen, eller om der allerede ved den første indkvartering var par, der ikke kunne adskilles. Der var i den forbindelse et mere overordnet billede af, at der skulle være undtagelser, men det var ikke fuldstændig klart, om alle par kunne adskilles ved den første indkvartering.

Hun husker, at Lene Vejrum, Ditte Kruse og et par yderligere medarbejdere fra Udlændingestyrelsen, herunder formentlig Kristina Rosado, deltog i de møder, som hun havde med styrelsen. De skarpe holdninger gik på, at det var noget ”skidt”, og at det var synd for nogle mennesker. Der var ikke nogen, der sagde noget om, at det var ulovligt, men der blev givet udtryk for personlige holdninger om, at beslutningen var mærkelig og vanskelig at gennemføre.

Hun blev foreholdt mail af 9. juni 2016 kl. 18.47 fra Lene Vejrum til Tanja Franck med kopi til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 5552). Af mailen fremgår:

”...

Jeg har haft en lang snak med Lykke om sagen og om status. (har orienteret Ditte telefonisk).

Baggrunden for, at vi ikke hører fra departementet er ene og alene manglende tid.

Når det er sagt, har JM, som vi havde opsnust, ændret holdning til, hvad der ligger inden for og uden for skiven. Som eksempel nævnte Lykke, at de (Nina) tidligere havde oplyst, at en adskillelse af fx gravide ikke var problematisk i sig selv, det mener de nu, at det er.

Det må jo endnu mere betyde, at det er problematisk, hvis der er børn, selvom vi har haft fokus på, om der var andre omsorgspersoner omkring børnene (min refleksion).

I forhold til aspektet omkring tvang, som vi i starten ikke skulle se på, da der var tale om et pusterum for kvinden, mens hun var indkvarteret som asylansøger, er der også sket en udvikling, således at vurderingen af tvang skal indgå.

Lykke forventer, at den måde vi i fællesskab, kommer til at håndtere dette på bliver, at vi holder fast i, at der sker adskillelse umiddelbart, men at der derefter kan komme oplysninger frem i sagen, der gør at vi mener at der konkret ikke er tale om tvang, hvorefter parret kan flytte sammen igen. Min tanker er, at det fx kunne være indberetninger om, at parret savner hinanden meget, ofte er sammen, ringer meget sammen mv.

I forhold til vores ”genoptagelsessager”, vil det kunne betyde, at der i forbindelse med partshøringerne, kan komme oplysninger frem, der medfører, at vi konkret siger, at der ikke er tvang, og at de pgl. kan flytte sammen igen.

I forhold til, om vi direkte skal partshøre om spørgsmålet vedr. tvang, vil Lykke gerne vende det med Jesper. Hun vender tilbage i morgen. Der er for og imod, men jeg tror vi begge mest hælder til at partshøre direkte herom, selvom det naturligtvis vil gøre det ekstra vanskeligt at fastholde adskillelse, hvis svaret er klart nej.

Vi var enige om, at det er en rigtig træls sag, og at det aldrig vil komme til at se smukt ud, men jeg føler mig sikker på, at vi bliver bakket op hele vejen igennem.

I forhold til Retningslinjerne, vil Lykke følge op i morgen. Der burde ikke i dem være noget, der strider mod det ovenfor beskrevne.

Vejledningen var også ret langt, inden der kom hastelovgivning mv. på bordet.
...”

Hun forklarede, at der var meget hastelovgivning i perioden. Hun har ingen erindring om samtalen med Lene Vejrum, men mailen indeholder sikkert en fin gengivelse af denne samtale. Hun havde løbende samtaler med Lene Vejrum om sagen. Adspurgt om Justitsministeriets holdningsændring med hensyn til muligheden for at adskille gravide, forklarede hun, at det ikke var nemt at finde rammerne eller grænsen for sagerne. Der forelå ingen dom fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, som man ”kunne slå op i”. Det var derfor fuldt forståeligt, at de med Justitsministeriet løbende drøftede rammerne, som til sidst fandt udtryk i notatet fra december 2016. De havde drøftelser af mange forskellige konkrete problemstillinger. De drøftede blandt andet, hvilken betydning det skulle tillægges, at pigen var gravid, ligesom de drøftede, hvilken betydning varigheden af samlivet skulle tillægges. Den dag i dag kan ingen med sikkerhed sige, hvor grænsen ligger. Det hele foregik hurtigt, og der var ingen indgående drøftelser op til den 10. februar 2016. Hun har i hvert fald ikke deltaget i sådanne indgående drøftelser. Drøftelserne om ordningen udviklede sig, og det tog noget tid at få ordningen lagt fast. Foreholdt, at tvang ifølge mailen blev inddraget som et selvstændigt element, forklarede hun, at man med sikkerhed kunne adskille, hvis der var et tvangselement. Det var hele tiden således, at tvangselementet havde en særlig betydning. Spørgsmålet var, om man i forbindelse med en partshøring skulle spørge, om der var tale om tvang, og hvad man ellers skulle inddrage, hvis svaret var, at der ikke var tale om tvang. Hvis man spørger personer, der er udsat for tvang, om de er udsat for tvang, vil de normalt svare ”nej”. På dette tidspunkt hældte hun til, at man måtte spørge om, hvorvidt der forelå tvang. Foreholdt, at spørgsmålet om tvang ikke indgik som et vægtigt element i notatet af 2. februar 2016 og adspurgt, hvornår dette ændrede sig, forklarede hun, at hun ikke husker dette. Der var mange overvejelser om ordningen.

Foreholdt, at det i mailen er anført, at hun holdt fast i, at der skulle ske en umiddelbar adskillelse, forklarede hun, at hun ikke husker, hvilke overvejelser der indgik i denne sammenhæng. Hun husker ikke, hvornår de enkelte elementer indgik i drøftelserne. Hun kan ikke svare på, hvorfor ”genoptagelsessager” i mailen er sat i citationstegn. Foreholdt, at mailen omtaler en dialog med Jesper Gori om partshøring vedrørende tvang, forklarede hun, at hun ikke husker denne dialog.

Foreholdt mail af 21. juni 2016 kl. 14.24 fra Adam Abdel Khalik til Lene Vejrum og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 5554), hvori Adam Abdel Khalik anførte, at beslutningen om at lade et par være adskilt under sagsbehandlingen var en klart ulovlig tjenestebefaling, forklarede hun, at hun ikke blev orienteret om, at der var protester fra sagsbehandlere i Udlændingestyrelsen angående lovligheden. Hun vidste godt, at der i Udlændingestyrelsen – helt forståeligt – var en frustration over, at styrelsen manglede vejledning i, hvordan de skulle håndtere ordningen. Der var ikke en stringent kommunikation til Udlændingestyrelsen. Man skal i relation til mailen fra Adam Abdel Khalik være opmærksom på, at udgangspunktet ifølge notatet fra december 2016 fortsat var, at der skulle ske adskillelse.

Hun og Lene Vejrum talte sammen flere gange om ugen om mange emner. Hun vil betegne Lene Vejrum som en god kollega.

Foreholdt, at det i ministerens besvarelse af 9. marts 2016 af spørgsmål nr. 302 (ekstrakten 515) var anført, at Udlændingestyrelsen var ”i færd med at omsætte min generelle instruks i retningslinjer”, forklarede hun, at Udlændingestyrelsen havde udarbejdet udkastet til notatet af 2. februar 2016. Som hun husker forløbet, var det dette notat, der blev henvist til. Foreholdt, at Udlændingestyrelsens udkast til notat navnlig indeholdt en beskrivelse af den hidtidige praksis, forklarede hun, at departementet skulle komme med input til, hvilke parametre der skulle lægges vægt på i praksis fremover. Hun tror, at Udlændingestyrelsen med god grund efterlyste noget mere end det pågældende notat til brug for et samlenotat, der skulle udarbejdes af Udlændingestyrelsen. På et tidspunkt blev det til, at Udlændingeafdelingen i stedet lavede et ”isoleret” notat om Danmarks internationale forpligtelser. Hun husker det således, at det på daværende tidspunkt var intentionen, at Udlændingeafdelingen skulle komme med input vedrørende juraen, men det endte med, at afdelingen leverede et særskilt notat.

Hun erindrer ikke, at hun deltog i et møde den 13. oktober 2016 mellem departementet og Udlændingestyrelsen om ordningen.

Hun blev foreholdt mail af 13. oktober 2016 kl. 20.53 fra Adam Abdel Khalik til blandt andre Tanja Franck, Lene Vejrum, Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado (ekstrakten side 5557). Mailen indeholder et referat af et møde den 13. oktober 2016. Af referatet fremgår, at Jesper

Gori, Anna-Sophie Saugmann-Jensen, Ditte Kruse Dankert og Adam Abdel Khalik deltog i mødet. Herudover fremgår blandt andet:

”UIBM tilkendegav, at US hverken vil få kritik af UIBM for at lade par blive indkvarteret sammen igen efter 1 måned, eller efter 8 måneder. Der er overladt et meget vidt skøn til US.”

Hun forklarede, at hun sikkert har deltaget i drøftelsen om rammerne for dette skøn, men hun husker det ikke. På daværende tidspunkt følte de sig på relativt sikker grund med hensyn til, hvordan ordningen ville ende med at blive.

Hun blev foreholdt følgende fra referatet af mødet (ekstrakten side 5558):

”UIBM bekræftede, at der i sagerne skal foretages en hypotetisk vurdering af, om et par vil kunne få et kongebrev, jf. EMRK artikel 14, jf. artikel 8 (usaglig forskelsbehandling). Denne vurdering skal foretages efter de til enhver tid gældende regler om kongebreve. Der er tale om en undtagelse fra hovedreglen, som er på lige fod med andre undtagelser. Det er således ikke et overbegræb.”

Adspurg, om hun var inde over denne overvejelse, forklarede hun, at hun var inde over alle overvejelser. Hun husker, at der var en drøftelse heraf, men hun husker ikke, om dette endte med at fremgå af det endelige notat fra december 2016. Drøftelserne blev vanskeliggjort af blandt andet, at der ikke var klare retningslinjer for, hvornår man kunne få kongebrev i Danmark. Når man spurgte herom, var det nok ikke helt klart, hvad de enkelte kommuner lagde vægt på i den forbindelse. Spørgsmålet om betydningen af kongebrevet var inde i overvejelserne relativt tidligt, og kongebrevseksemplet blev nævnt under samrådet i marts 2016.

Hun blev foreholdt mail af 14. oktober 2016 kl. 08.57 fra Ditte Kruse Dankert til Tanja Franck (ekstrakten side 5557), hvoraf fremgår blandt andet:

”Jeg synes, at vi kan have tiltro til, at de vil tage det væsentlige med i det nye udkast, men nogle af de ting, vi (og de) ønsker kan blive bremset i diskussionen med JM. Vi må se, når notatet er afstemt mellem dem og JM. Som Jesper sagde, så bliver det giganternes kamp mellem Lykke og Nina på de sidste 100 meter.

Jesper gjorde i ø en del ud af at sige, at når ministeren vil begynde at sige noget om den praksis, vi har lagt, så er det ikke udtryk for, hvad de mener eller har lagt op. Hun taler rent politisk.”

Hun forklarede, at hun ikke husker, om noget blev ”bremset” i diskussionen med Justitsministeriet. Der var mange elementer oppe at vende i diskussionerne med Justitsministeriet. Det var

ikke klart, hvor grænsen gik, og Udlændinge- og Integrationsministeriets opgave som fagministerium – og med en minister, der i sagen havde et bestemt ønske – var at stille spørgsmål til Justitsministeriet for at afklare, om det var sikkert, at grænsen lå det pågældende sted. Sådanne drøftelser havde de i denne sag og i en række andre sager. De havde i sagen denne dialog med Nina Holst-Christensen og Jens Teilberg Søndergaard. Diskussionen gik på at fastlægge, hvor man var på sikker grund, og hvor der var en risiko. Det er et politisk valg, om konventioner skal udfordres. Deres opgave som embedsmænd var at redegøre for, hvor grænsen gik, herunder hvor man var på sikker grund, og hvor der var en risiko. Ministerens holdning var, at man skulle gå så langt, som man kunne.

I dialogen med Justitsministeriet indgik mange elementer, herunder om man kunne skille et par ad, hvor kvinden var gravid, hvilken betydning samlivets varighed havde, og hvilken betydning aldersforskellen havde. Hun genkender ikke beskrivelsen i mailen, men de havde løbende drøftelser. Deres opgave som fagministerium var at ”trykke Justitsministeriet på maven” og spørge ind til, om grænsen nu også gik det pågældende sted. Justitsministeren var inde over notatet fra december 2016. Hun ved ikke, hvad der i Justitsministeriets interne processer ellers blev forelagt for justitsministeren. Hun tror, at der på et tidspunkt var en dialog mellem Inger Støjberg og Søren Pape, men hun husker det ikke.

Foreholdt mail af 8. marts 2016 kl. 22.21 fra Jesper Gori til Anne Nygaard Just med kopi til hende og Anna-Sophie Saugmann-Jensen vedhæftet bemærkninger til samrådstale (ekstrakten side 420) forklarede hun, at den formelle godkendelse sker i F2. Selv var hun på dette tidspunkt på vej på ferie, og hun tror derfor ikke, at Jesper Gori med sin mail anmodede hende om at godkende noget. Hun tog på ferie den 9. marts 2016.

Hun blev foreholdt følgende udkast (med ændringsmarkeringer) til talepapir til brug for samrådet den 15. marts 2016 (ekstrakten side 429):

”Jeg har hele tiden været klar over, at man ganske givet vil kunne konstruere sig frem til ~~der kan være~~ en enkelt sag eller to, hvor ~~det en~~ adskillelse kan være i strid med børnekonventionen eller menneskerettighedskonventionen. Det kan f.eks. være, hvis parret er lovformeligt gift i Danmark. I så fald skal myndighederne selvfølgelig i disse sager, som i alle andre tilfælde, tage højde herfor. Men det ændrer ikke ved, at jeg har en meget klar holdning til og forventning om, at mindreårige ikke skal bo sammen med en ægtefælle eller samlever i asylsystemet.”

Hun blev endvidere foreholdt, at det i kommentarfeltet var anført, at eksemplet med et par, der var lovformeligt gift i Danmark, måske skulle gemmes til ”Q&A”.

Hun forklarede, at hun ikke ved, hvem der har lavet tilføjelserne med ændringsmarkeringer. ”JSGR” i kommentarfeltet er Jesper Goris initialer. Hun ved ikke, hvad der er baggrunden for Jesper Goris overvejelser om, at eksemplet skulle gemmes til ”Q&A”.

Adspurgte til brugen af ordet ”konstruere” forklarede hun, at hun mener, at hun i en mail (ekstrakten side 440) skrev, at man efter hendes opfattelse ikke kunne skrive således, idet man var bekendt med nogle konkrete sager.

Hun blev foreholdt følgende fra samme udkast til talepapir (ekstrakten side 430):

Hvis jeg skal være lidt mere konkret i forhold til, hvilke tiltag jeg har iværksat for at stoppe det her, så har jeg ~~anmodet~~ instrueret Udlændingestyrelsen om generelt at ændre praksis, således, at det altovervejende udgangspunkt er, at man som mindreårig asylansøger ikke kan bo sammen med en ægtefælle eller samlever i de danske asylcentre. Det gælder som udgangspunkt også, hvis begge personer er mindreårige, eller hvis parret har børn.”

Hun blev endvidere foreholdt, at Jesper Gori i en kommentar til ordene ”det altovervejende udgangspunkt” havde anført, at dette ”vel [bør] udgå under indtryk af pressemeddelelsen for i stedet at blive håndteret senere i talen?”

Hun forklarede, at hun ikke husker baggrunden for denne kommentar. Jesper Gori må besvare dette spørgsmål.

Hun blev foreholdt mail af 10. marts 2016 kl. 10.06 fra Anne Nygaard Just til Jesper Gori med kopi til Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 518) vedhæftet udkast til talepapir med Uffe Toudals bemærkninger, hvoraf fremgik blandt andet, at ordet ”tænkt” var indsat med ændringsmarkeringer således (ekstrakten side 527):

”Jeg vil selvfølgelig sige, at skulle der opstå en tænkt sag, hvor det vurderes, at vore internationale forpligtelser fører til, at et par fortsat kan bo sammen, så skal myndighederne selvfølgelig i disse sager, som i alle andre tilfælde, tage højde herfor”.

Hertil forklarede hun, at hun ikke var inde over disse ændringer.

Foreholdt den endelige tale, i hvilken kongebrevseksemplet blev nævnt som en situation, hvor der kunne gøres undtagelse (ekstrakten side 846), forklarede hun, at hun ikke var ret meget inde over talen, men spørgsmålet om betydningen af et kongebrev havde givet anledning til overvejelser. Når ministeren valgte at henvise til kongebrevseksemplet i stedet for at henvise til de internationale konventioner, afspejlede det også, at ministeren havde meget, meget vanskeligt

ved at acceptere undtagelsesmuligheder. Talen var ministerens samrådstale, og man måtte finde formuleringer, som hun ville acceptere. Med talen prøvede man at sige, at der var fastsat en ordning, men at der på forskellige måder ville være undtagelser. Adspurg, om det var hendes indtryk, at ministeren ikke ville have en omtale af EMRK, forklarede hun, at hun ikke har hørt ministeren sige dette, men det var vanskeligt at få ministeren til at acceptere, at der skulle være undtagelser af hensyn til blandt andet Danmarks internationale forpligtelser. Adspurg, om det er hendes opfattelse, at talens omtale af undtagelsesmuligheder var retvisende, forklarede hun, at der var tale om en samrådstale, hvor der overordnet siges, at der kan være undtagelser, og herefter nævnes der et konkret eksempel. Der kunne være andre eksempler. Både kongebrevs-eksemplet og EMRK indgik i overvejelserne om, hvornår der skulle ske adskillelse. Det var de internationale konventioner, der ”fyldte” i diskussionerne, men det er i sidste ende ministeren, der godkender, hvad hun vil sige under et samråd.

Hun husker ikke, om der i forbindelse med udarbejdelsen af talen var drøftelser om, hvorvidt ministeren under talen skulle sige, at der skulle foretages individuelle vurderinger. Hun husker ikke, om hun var involveret i sådanne drøftelser.

Hun blev foreholdt, at både formanden for Foreningen af Udlændingeretsadvokater og Institut for Menneskerettigheder i en artikel i Politiken den 7. marts 2016 med overskriften ”Asylægtepar på flugt: Vi bliver i skjul” var citeret for at udtale, at man burde vurdere de enkelte tilfælde individuelt (ekstrakten side 752). Endvidere blev hun foreholdt, at Mattias Tesfaye i samme artikel på spørgsmålet om, hvorvidt man burde se individuelt på ægteskaberne, udtalte, at han ikke så ”nogen grund til at ændre den nuværende lovgivning” (ekstrakten side 753). Yderligere blev hun foreholdt, at der under samrådet den 15. marts 2016 var en debat mellem Josefine Fock, Johanne Schmidt-Nielsen og ministeren om muligheden for at foretage individuelle vurderinger. Hun blev herefter adspurg, hvilke overvejelser man gjorde sig i departementet om, hvordan ministeren skulle håndtere problemstillingen. Hun forklarede, at hun den 10. februar 2016 havde sagt, at der ville skulle gøres undtagelser, og at der skulle foretages en vurdering af de konkrete sager. Artiklen er udtryk for, at sagen var stærkt politisk, og at der var bred støtte til ministerens overordnede linje. Hun ved ikke, om politikerne var klar over, hvad der lå i sagsbehandlingen. Foreholdt, at hun under den forrige afhøring forklarede, at hun relativt hurtigt fik kendskab til, at Udlændingestyrelsen behandlede sagerne individuelt, og adspurg, hvad hun vidste om styrelsens sagsbehandling i marts 2016, forklarede hun, at styrelsen, som hun forstod det, foretog individuelle vurderinger, som gik ud på, at nogle ikke blev adskilt. På daværende tidspunkt var vurderingen, at der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed. Først senere nåede man frem til, at denne opfattelse ikke kunne fastholdes til trods for bemærkningerne i lovforslagene. Hun vidste ikke, hvilke oplysninger og parametre Udlændingestyrelsen lagde til grund for sine afgørelser. Hun havde løbende kontakt med Udlændingestyrelsen og fandt ud af, at der var par, der ikke blev adskilt.

Undersøgelseskommissionens formand redegjorde – med henvisning til den foreløbige tillægs-ekstrakt om de berørte asylpar – for fem sager, hvor Udlændingestyrelsen på tidspunktet for beslutningen om adskillelse alene var i besiddelse af oplysninger om parrenes navn og alder samt om, at parrene ikke havde børn.

Hertil forklarede hun, at der i en konkret og individuel vurdering efter hendes opfattelse skal foretages en vurdering af de enkelte personers forhold, men hun sagde ikke den 10. februar 2016, hvilke elementer der skulle indgå i denne vurdering. Når hun på koncerndirektionsmødet sagde, at Henrik Grunnet skulle huske at gøre undtagelser, var det hendes opfattelse, at der skulle mere til end oplysninger om navn og alder, og at parret ikke havde børn. Hun vil ikke kommentere på, om Udlændingestyrelsen foretog en konkret og individuel vurdering, idet spørgsmål herom må rettes til Udlændingestyrelsen.

Hun blev adspurgt, om virkeligheden var den, at det henset til Dansk Folkepartis og Socialdemokratiets opfattelse om, at alle par skulle adskilles, ville være problematisk for ministeren, hvis hun åbent sagde, at der skulle foretages en konkret og individuel vurdering. Hertil forklarede hun, at det er fuldstændig korrekt, at dette var den politiske virkelighed. De politiske forhold pressede en minister, der selv ville være ”skrap” og lave stramminger. Hvis man fortalte offentligt, at ordningen ikke helt kunne blive undtagelsesfri, ville man have en flanke et andet sted, hvilket nok også var baggrunden for den klare politiske melding, som ministeren ønskede at få ud med pressemeddelelsen. Hvis ministeren offentligt sagde, at der ville være undtagelser, ville dette betyde, at Dansk Folkeparti og Socialdemokratiet kom til at indtage den politiske position, som ministeren selv havde.

Foreholdt mail af 11. marts 2016 kl. 17.22 fra Lene Vejrum til Line Skytte Mørk Hansen, Jesper Gori og Anne Nygaard Just om et selvmordsforsøg hos den kvindelige part i et af de adskilte par (ekstrakten side 701) forklarede hun, at hun ingen erindring har om, at denne mail indgik i ministeriet.

Foreholdt brev af 3. marts 2016 fra Røde Kors til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet (ekstrakten side 355) forklarede hun, at henvendelsen fra Røde Kors blev sendt til Udlændingestyrelsen med henblik på, at styrelsen skulle håndtere henvendelsen. Hun husker ikke, om det var denne henvendelse eller henvendelsen fra Institut for Menneskerettigheder, som ministeren blev gjort opmærksom på.

Adspurgt, om det medio marts 2016 fortsat var meningen, at Udlændingeafdelingen skulle levere ”input” til retningslinjerne om adskillelse af asylpar, forklarede hun, at hun ikke husker, hvornår de forskellige overvejelser om retningslinjer fandt sted, og hvordan disse blev håndteret. Hun husker, at det på et tidspunkt var sådan, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet udarbejdede de retningslinjer, der senere kom i december 2016. Hun husker ikke, om det

derved blev sagt, at disse retningslinjer var dem, der ville blive udarbejdet af Udlændingeafdelingen, mens Udlændingestyrelsen selv skulle lave retningslinjerne om det praktiske. Hun husker ikke forløbet i detaljer. Foreholdt, at der i flere ministersvar henvises til, at Udlændingestyrelsen var ved at udarbejde retningslinjer, forklarede hun, at hun ikke kan tilføje mere end det, som hun allerede har forklaret.

Hun blev foreholdt følgende i mail af 18. marts 2016 kl. 18.00 fra Jesper Gori til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 838):

”I forhold til håndteringen af de konkrete sager gælder herefter, at Udlændingestyrelsen træffer bestemmelse om indkvarteringen af mindreårige asylansøgere med en voksen ægtefælle eller samlever i overensstemmelse med ministerens generelle instruktion.”

Hun forklarede, at efter hendes opfattelse var ”ministerens generelle instruktion” på dette tidspunkt pressemeddelelsen.

Foreholdt, at det i mailen ligeledes var anført, at departementschefen skulle orienteres, hvis der ud fra hensynet til Danmarks internationale forpligtelser blev truffet beslutning om ikke at adskille par, forklarede hun, at hun tror, at mailen var udsendt efter aftale mellem Jesper Gori og Uffe Toudal.

Foreholdt mail af 19. marts 2016 kl. 20.25 fra den daværende ombudsmand, Jørgen Steen Sørensen, om referat af en samtale mellem ham og Uffe Toudal samme dag (ekstrakten side 882) forklarede hun, at hun var på ferie. Hun husker ikke, om hun efterfølgende blev orienteret om samtalen. Hun husker ikke, om der var andre henvendelser fra ombudsmanden i denne periode.

Foreholdt brev af 22. marts 2016 fra Institut for Menneskerettigheder til Inger Støjberg (ekstrakten side 887) forklarede hun, at hun nok var involveret i at besvare dette brev. Foreholdt, at instituttet i brevet skrev blandt andet, at det ikke var i overensstemmelse med retten til et familieliv at adskille parrene uden at foretage en konkret proportionalitetsvurdering, og at det var væsentligt at foretage partshøring (ekstrakten side 892), forklarede hun, at hun var enig i, at der skulle foretage en proportionalitetsvurdering. Dette fremgik også af notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5360). Det, der ikke fremgik af brevet fra instituttet, var, hvad der skulle indgå i overvejelserne. Adspurgt, om hun for alvor var i tvivl om, hvorvidt adskillelse af et par var faktisk forvaltningsvirksomhed eller en afgørelse, forklarede hun, at de og også Justitsministeriet var i tvivl herom. Hun havde ikke før det tidspunkt, hvor det kom op som et ”issue”, gjort sig nogle overvejelser herom. Hun mener, at det var Udlændingestyrelsen, der rejste problemstillingen. Justitsministeriets Forvaltningsretskontor blev inddraget i spørgsmålet. Hun var ikke inde i drøftelserne og overvejelserne af elementerne, herunder fordi hun ikke selv var helt klar

over, hvordan Udlændingestyrelsen behandlede sagerne. Hun mener, at de fik brevet fra instituttet på et tidspunkt, hvor overvejelserne om partshøring pågik. Hun havde ikke selv nogen konkret indsigt i, hvorvidt Udlændingestyrelsen foretog partshøring. Hun mener, at det var Udlændingestyrelsen selv, der rejste spørgsmålet, men hun kan ikke tidsfæste dette.

Foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets svar af 25. april 2016 på henvendelsen fra Institut for Menneskerettigheder, i hvilket svar det var anført blandt andet, at der i helt særlige tilfælde kunne gøres undtagelser, og at den separate indkvartering sikrede de mindre-årige et ”pusterum” (ekstrakten side 1261), forklarede hun, at hun sikkert har været inde over denne besvarelse, der svarer til ministerens udtalelser under samrådet. Svaret til instituttet er i høj grad et politisk svar. Adspurgt, hvorfor man ikke svarede, at der ville blive foretaget en konkret og individuel vurdering, forklarede hun, at hun ikke husker dette. Der var tale om et politisk svar. Foreholdt, at Udlændingestyrelsen den 28. april 2016 oplyste Folketingets Ombudsmand om, at man ville genoptage de afgjorte sager (ekstrakten side 1306), forklarede hun, at beslutningen om at genoptage sagerne var blevet drøftet med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Hun kan ikke svare på, hvorfor dette ikke indgik i ministerens svar til instituttet. Svaret var en politisk tilkendegivelse om, hvad der var ministerens holdning. I besvarelsen skrev ministeren ikke noget om, hvorvidt der skulle foretages partshøring, og ministeren blandede sig ikke i almindelige forvaltningsretlige regler. Hun ved ikke, om der var lagt op til, at spørgsmålet om partshøring skulle kommenteres i besvarelsen. Ministeren havde ikke nogen mening om, hvorvidt der skulle foretages partshøring. Man kan ikke forstå besvarelsen således, at ministeren tog stilling til, om der skulle foretages en konkret og individuel vurdering. Der ligger ikke andet i besvarelsen, end at der var tale om en gentagelse af det, som ministeren havde sagt tidligere. Det forhold, at spørgsmålet om partshøring ikke blev nævnt i besvarelsen, var ikke udtryk for, at ministeren ikke ønskede at skrive dette. Det kan lige så vel være udtryk for, at man ville give et kort politisk svar.

Hun tror, at der på et tidspunkt var nogle overvejelser om, hvorvidt de omhandlede par kunne opnå skilsmisse i Danmark, men hun husker ikke, hvad overvejelserne førte frem til.

Hun blev foreholdt mail af 29. marts 2016 kl. 17.42 fra Jesper Gori til Anna-Sophie Saugmann-Jensen om blandt andet, at Jesper Gori havde lovet at bistå Udlændingestyrelsen med afklaringen af spørgsmålet om, hvorvidt der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed eller en afgørelse (ekstrakten side 885). Adspurgt, om man på dette tidspunkt var kommet nærmere en afklaring vedrørende spørgsmål om faktisk forvaltningsvirksomhed, forklarede hun, at hun kan henholde sig til det, som Jesper Gori skrev. Hun deltog ikke meget i drøftelserne.

Foreholdt mail af 9. marts 2016 kl. 13.15 fra Jesper Gori til hende med referat af en samtale med Carsten Madsen fra Justitsministeriets Forvaltningsretskontor (ekstrakten side 480) forklarede hun, at der var en del overvejelser om spørgsmålet. Hun kan godt forstå, at alle siger, at problemstillingen var nem og ”a piece of cake”, men det var ikke tilfældet. Problemstillingen

gav anledning til en del overvejelser. Mailen drejede sig også om, hvorvidt der var anledning til, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet skulle ind i de konkrete sager, idet ministeren var ret interesseret i de konkrete sager. Dette rejste en række forvaltningsretlige spørgsmål. På det tidspunkt, hvor mailen blev udarbejdet, nærmede man sig en løsning af problemstillingen om, hvorvidt der var tale om en afgørelse eller faktisk forvaltningsvirksomhed. Hun skrev også en mail om, at det for hende "nærmede sig en afgørelse". Hun kan ikke i detaljer redegøre for, hvornår de forskellige overvejelser fandt sted. Hun var ude at rejse, og herefter var der påskeferie. Hun var ikke inde i de meget detaljerede drøftelser.

Hun blev foreholdt, at Udlændingestyrelsen i udtalelsen af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand oplyste, at de afgjorte sager ville blive genoptaget, og at der ville blive foretaget fyldestgørende partshøring (ekstrakten side 1441). Adspurgt, om dette var blevet drøftet med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, forklarede hun, at der ikke var meget andet at gøre end at genoptage de afgjorte sager, idet man var nået frem til, at der var tale om en afgørelse. Adspurgt, hvorvidt der var overvejelser om, at den oprindelige beslutning om adskillelse var ugyldig, forklarede hun, at hun ikke husker dette. Udlændinge-, Integrations-, og Boligministeriet har nok været inde i den konkrete vurdering, men hun husker det ikke. Udgangspunktet kan være, at en afgørelse er ugyldig, hvis der ikke er sket partshøring. Hun husker ikke, at der har været en bestemt drøftelse. Der har muligvis været en drøftelse med Justitsministeriet, og hun har muligvis hørt om det, men hun husker det ikke.

Hun ved ikke, hvorfor man ikke allerede i marts 2016 af forsigtighedshensyn valgte at parts-høre. Hun var bortrejst i 14 dage fra den 9. marts 2016, og herefter var der påskeferie. Hun har ingen erindring om, hvilke drøftelser der fandt sted på daværende tidspunkt. Jesper Gori og Udlændingestyrelsen har været mere inde i disse drøftelser. Hun kan godt have fået et "oprids", da hun kom hjem, men hun husker det ikke. Adspurgt, om det ville være politisk mest belejligt for ministeren, at alle par under behandlingen af genoptagelsessagerne skulle forblive adskilt, forklarede hun, at det utvivlsomt ville være politisk mest belejligt for ministeren at lade parrene være adskilte under genoptagelsessagerne, men hun husker ikke de nærmere overvejelser og kan ikke udtale sig nærmere om, hvad der var politisk mest belejligt. Hun er enig i, at udgangspunktet ville være, at afgørelserne var ugyldige, men hun husker ikke drøftelserne. Hun husker ikke at have deltaget i overvejelser om, hvad der politisk var mest betimeligt, og ministeren var ikke inde over spørgsmålet om partshøring. Det er helt normalt, at drøftelser om forvaltningsretlige spørgsmål ikke forelægges for ministeren. Ministeren fik på et tidspunkt at vide, at man måtte genoptage sagerne, men hun tror ikke, at ministeren fik forelagt spørgsmålet om, hvorvidt parterne skulle forblive adskilt, mens man genoptog sagerne.

Foreholdt, at der i Udlændingestyrelsens endelige udtalelse til Folketingets Ombudsmand ikke genfindes en sætning fra et udkast af 21. april 2016 (ekstrakten side 1236) om, at afgørelserne om adskillelse efter Udlændingestyrelsens opfattelse har været i overensstemmelse med Dan-

marks internationale forpligtelser, forklarede hun, at hun ikke er klar over, hvorfor man fjernede denne passus. Hun kan sagtens have været inddraget i det. De vidste dengang ikke – og ved stadig ikke – om man har ”ramt skiven rigtigt”, og det kan være disse overvejelser, som man gjorde sig på daværende tidspunkt.

Hun blev foreholdt, at der i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udtalelse af 4. maj 2016 til Folketingets Ombudsmand blev anvendt følgende formulering (ekstrakten side 1414):

”Samtidig instruerede ministeren Udlændingestyrelsen om at skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der boede sammen med en ældre ægtefælle eller samlever og om at udarbejde retningslinjer, der udmøntede den generelle instruks om indkvarteringen, til operatørerne.”

Foreholdt, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet i folketings svar tidligere havde brugt den formulering, at Udlændingestyrelsen var blevet anmodet om at omsætte den generelle instruks i nærmere retningslinjer, forklarede hun, at hun ikke mener, at der er noget nyt i den citerede formulering i forhold til den formulering, der var anvendt tidligere.

Hun blev foreholdt, at det i udtalelsen af 4. maj 2016 til Folketingets Ombudsmand var anført, at varigheden af en eventuel adskillelse måtte forventes at være relativt begrænset, og at Udlændingestyrelsen ville have pligt til at revurdere en adskillelse, hvis den separate indkvartering var af længere varighed (ekstrakten side 1415). Adspurg, om der på dette tidspunkt var indhentet oplysninger om, hvor lang tid de konkrete par havde været i asylsystemet, forklarede hun, at hun mener, at der forelå sådanne oplysninger. På dette tidspunkt var de ikke helt klar over, hvor grænsen var – hvilket man stadig ikke er – men formuleringen var udtryk for, at varigheden af den separate indkvartering spillede en rolle. Adspurg, om anmodningen til Udlændingestyrelsen om at udarbejde retningslinjer blev givet allerede den 10. februar 2016, forklarede hun, at hun ikke kan svare herpå, idet opgaven lå under Koncernøkonomi. Hende bekendt lå der den 10. februar 2016 ikke andet på skrift end pressemeddelelsen.

Foreholdt, at det i udtalelsen til Folketingets Ombudsmand var anført, at Udlændingestyrelsen havde indhentet oplysninger hos operatørerne vedrørende de faktiske forhold i sagerne (ekstrakten side 1416), forklarede hun, at departementet her refererede til svaret fra Udlændingestyrelsen. Departementet var ikke inde at sagsbehandle eller se på oplysningerne i sagerne. Hun var i hvert fald ikke. ”ASJ”, der står som sagsbehandler, er en yngre fuldmægtig ved navn Anna-Sophie Saugmann Jensen. Hun har selv helt sikkert været inde over udtalelsen til Folketingets Ombudsmand, og hun vil tro, at udtalelsen også har været forelagt for departementschefen og ministeren.

Hun blev foreholdt mail af 26. maj 2016 kl. 12.15 fra Jesper Gori til hende med kopi til Anna-Sophie Saugmann-Jensen (ekstrakten side 1598) med overskriften ”Barnebrude – Politiken”. Af mailen fremgår:

”Grundlaget er uændret, dvs. gældende ret, herunder Danmarks internationale forpligtelser, samt ministerens instruks af 10. februar 2016. Der kan også henvises til ministerens besvarelse af spørgsmål nr. 513 stillet af Folketingets Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalg. Indkvarteringen foregår på den måde, at Udlændingestyrelsen som udgangspunkt anviser parrenes indkvarteringssted som led i såkaldt faktisk forvaltningsvirksomhed, der ikke kræver partshøring. Der skal dog træffes en egentlig afgørelse om indkvartering i de tilfælde, hvor parterne ikke ønsker at efterkomme Udlændingestyrelsens anvisning. I den forbindelse skal der også tages stilling til, om separat indkvartering er i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser. Forud for afgørelsen skal der foretages en partshøring. I forbindelse med partshøringen vil parterne have mulighed for at fremkomme med deres bemærkninger. Partshøringen er altså udlændingens garanti for, at der foreligger et fuldt oplyst grundlag til brug for vurderingen af indkvarteringen. På grundlag af de foreliggende oplysninger i sagen, herunder de oplysninger, som parterne måtte være fremkommet med som led i partshøringen, foretager Udlændingestyrelsen en fornyet vurdering af sagen og træffer afgørelse om, hvorvidt parterne skal indkvarteres hver for sig.”

Hun forklarede, at hun ikke kender baggrunden for, at Jesper Gori skrev denne mail. Henset til mailens overskrift har der sikkert være tale om, at Politiken har henvendt sig med et spørgsmål. Foreholdt, at Jesper Gori i mailen gav udtryk for, at indkvartering er faktisk forvaltningsvirksomhed, forklarede hun, at indkvartering er faktisk forvaltningsvirksomhed. I april 2016 blev det samtidig tilkendegivet, at der skal træffes en afgørelse, idet det har formodningen imod sig, at par vil adskilles. Der skal derfor træffes en afgørelse i den indledende fase, men selve indkvarteringen er faktisk forvaltningsvirksomhed. Foreholdt, at Jesper Gori i mailen skrev, at parterne skulle adskilles og herefter høres, forklarede hun, at den endelige ordning også blev, at parrene måtte skilles ad ved indkvarteringen. Hun er enig i det, der er anført i mailen om formålet med partshøring.

Foreholdt interview med Inger Støjberg i Politiken den 21. maj 2017 (ekstrakten side 3212), hvori Inger Støjberg gav udtryk for blandt andet, at ministeriet efter udtalelsen fra Folketingets Ombudsmand ”retter ind”, forklarede hun, at hun absolut ikke var involveret i at drøfte ministerens udtalelser. Ministerens udtalelse om, at de måtte ændre praksis, blev efterfølgende drøftet i ministeriet. Man var ikke enig i hendes ordvalg. Ministeriets opfattelse var, at der var blevet foretaget en individuel behandling, herunder at der var par, som ikke var blevet skilt ad. En del medarbejdere i ministeriet, herunder hende selv, havde den opfattelse, at ministerens udtalelse

ikke var præcis, hvilket ministeren også gav udtryk for under efterfølgende samråd. Efter hendes opfattelse var ministerens udtalelse i interviewet forkert. Hun deltog ikke i drøftelser med ministeren om ministerens interviews. Drøftelserne med ministeren kom i forbindelse med forberedelsen til samrådene den 1. juni og den 23. juni 2017. De var nødt til at give udtryk for, hvad der rent faktisk var foregået, og i den forbindelse adresserede de, hvad det var sket, og hvorledes forløbet havde været. Hun tror ikke, at hun i detaljer drøftede med ministeren, hvorfor ministeren i interviewet havde udtalt sig, som hun gjorde.

Foreholdt, at Folketingets Ombudsmand i sit brev af 11. maj 2016 til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet anmodede om at modtage de sagsakter i ministeriet, der belyste myndighedernes retlige overvejelser (ekstrakten side 1429), forklarede hun, at hun ikke var nede at grave i sagsmapperne efter materiale til ombudsmanden. Adspurgte om, hvilke overvejelser der blev gjort i den forbindelse, forklarede hun, at ombudsmanden skulle have alt, der vedrørte retlige overvejelser. Det er altid en vanskelig sontring, hvad der ligger heri, men hun har ikke kigget de enkelte akter igennem, ligesom hun ikke har ”vinget dokumenter af”.

Foreholdt, at Folketingets Ombudsmand i et brev af 13. juni 2016 til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet anmodede om at modtage en redegørelse for ministeriets overvejelser om hensynet til menneskerettighederne og forvaltningsretlige regler og grundsætninger i forbindelse med udstedelsen af instruksen den 10. februar 2016 (ekstrakten side 1615), forklarede hun, at de i det efterfølgende svar prøvede at uddybe, hvilke mundtlige drøftelser der havde fundet sted. Et af problemerne, som ombudsmanden også påpegede, var, at han ikke kunne se skriftligt materiale.

Foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets svar af 14. juli 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 2049) forklarede hun, at både hun, departementschefen og ministeren var inde over besvarelsen. Foreholdt, at det i besvarelsen var anført, at overvejelserne om blandt andet forholdet til Danmarks internationale forpligtelser og dansk ret i øvrigt hovedsageligt havde fundet udtryk mundtligt, og adspurgte, hvorfor der ikke var henvist til notatet af 2. februar 2016, forklarede hun, at hun, som hun tidligere har forklaret, ikke husker noget om notatet af 2. februar 2016. Overvejelserne bestod hovedsageligt af mundtlige drøftelser. I udtalelsen til Folketingets Ombudsmand henviste de blandt andet til drøftelserne med Justitsministeriet og til forløbet den 9. og 10. februar 2016. Foreholdt, at Folketingets Ombudsmand har fået det indtryk, at der ikke lå noget på skrift, forklarede hun, at hun er helt sikker på, at nogle har kigget i sagsforløbet, men hun har ikke. Det anførte i besvarelsen til Folketingets Ombudsmand var baseret på, at man ikke umiddelbart kunne se, at der lå noget på skrift. Hun er ret sikker på, at ministeren var inde over besvarelsen. Det forhold, at ministeren har været inde over en besvarelse, indebærer ikke nødvendigvis, at der har været en drøftelse. Hun tror, at de i denne sag havde en drøftelse med ministeren. Det var et ret vigtigt brev, og derfor er hun ret sikker på, at der har været en drøftelse med ministeren, herunder om det foreholdte afsnit i besvarelsen til Folketingets Ombudsmand, idet der var tale om et essentielt afsnit. Hun tvivler på, at ministeren under

drøftelserne sagde noget om ministernotatet, idet notatet ellers nok ville være blevet nævnt, men hun må tage et forbehold herfor.

Hun blev foreholdt, at det i besvarelsen til Folketingets Ombudsmand var anført, at det ved udstedelsen af indkvarteringsinstruksen blev lagt til grund som en klar forudsætning – og udtrykkeligt anført over for Udlændingestyrelsen – at der ville være tilfælde, hvor der skulle gøres undtagelser af hensyn til Danmarks internationale forpligtelser (ekstrakten side 2052). Hun forklarede, at ”udtrykkeligt” refererede til det, der blev sagt under koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Adspurgt, om ”udtrykkeligt” refererede til andet end koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, forklarede hun, at koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 i hvert fald er den del, som hun husker. Hun har ikke nogen erindring om, at nogen på noget tidspunkt sagde, at der over for Folketingets Ombudsmand skulle henvises til notatet af 2. februar 2016. Ombudsmandens udkast til udtalelse blev drøftet med ministeren. Adspurgt, om ombudsmandens udkast blev drøftet detaljeret, forklarede hun, at hun ikke tror, at der blev drøftet mere, end hvad ombudsmandens konklusion var. Der er passager i notatet af 2. februar 2016, der kan siges at være udtryk for retlige overvejelser. Ombudsmanden bør have fået notatet, men efter hendes erindring var der ingen, der sagde: ”Var der ikke et grundnotat om de retlige overvejelser?” Med hensyn til den endelige udtalelse af 23. marts 2017 fra Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 3110) har man nok nævnt over for ministeren, at der ikke var ændringer i denne udtalelse i forhold til udkastet. Hun kom i tanke om notatet af 2. februar 2016, da hun forberedte sig på afhøringerne i undersøgelseskommissionen og gennemså sagens akter. Der er i sagens akter vist en mail, der viser, at hun fik notatet tilsendt, men hun har ikke en klar erindring om notatet. Hun har også haft anledning til at tænke: ”Det var noget mærkeligt noget”. Der er, som hun kan se det, ikke fundet nogen indikationer på, at notatet er blevet sendt til Udlændingestyrelsen. Hun kan ikke kaste lys over, hvorfor notatet ikke blev sendt til Udlændingestyrelsen.

Foreholdt mail af 28. maj 2017 kl. 20.24 fra hende til Jens Teilberg Søndergaard om talepapiret til brug for samrådet den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3246) og adspurgt, hvorfor Justitsministeriet var inde over forberedelsen af samrådet, forklarede hun, at sagen rejste spørgsmål om blandt andet ministeransvar, og statsret henhører under Justitsministeriets ressort. Justitsministeriet skulle vurdere, om det, der stod i talepapiret, var ”fornuftigt”. Justitsministeriet skulle foretage en generel vurdering af talepapiret, og der skete en bred drøftelse af talepapiret med Justitsministeriet. Hun tror ikke, at Justitsministeriet var inde over talepapiret til samrådet den 15. marts 2016. Sagen havde udviklet sig, idet Folketingets Ombudsmand havde udtalt, at det, der var foregået, var ulovligt. Hun tror, at Justitsministeriet også var inde over forberedelsen af samrådet den 23. juni 2017.

Foreholdt mail af 29. maj kl. 18.21 fra hende til Jens Teilberg Søndergaard med udkast til beredskab til brug for samrådet, i hvilken mail hun anførte, at ”vi skal passe på med at tilkende-give, at meldingen til US var tydelig” (ekstrakten side 3272), forklarede hun, at hun tænkte på

meldingen til Udlændingestyrelsen om, hvad der gjaldt ved siden af pressemeddelelsen. Man kan bestemt godt diskutere, om meldingen til Udlændingestyrelsen var tydelig. Hun er ikke i tvivl om, at hun gav en tydelig melding den 10. februar 2016, men det kan diskuteres, om den efterfølgende melding var tydelig. Der er også i talepapirer og andet tilkendegivet en lignende opfattelse af den efterfølgende kommunikation til Udlændingestyrelsen. Foreholdt, at det af Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets brev af 14. juli 2016 til Folketingets Ombudsmand fremgår, at det ”udtrykkeligt” blev anført over for Udlændingestyrelsen, at der ville være tilfælde, hvor der skulle gøres undtagelser (ekstrakten side 2052), forklarede hun, at Folketingets Ombudsmand i mellemtiden – dvs. i perioden fra svaret til ombudsmanden og umiddelbart op til samrådet den 1. juni 2017 – havde udtalt, at det bestemt ikke var klart, at der forelå en tydelig tilkendegivelse til Udlændingestyrelsen. Derfor skrev hun, at man skulle tænke over, hvad der fremgik af talepapiret. Hun tager ombudsmandens udtalelser alvorligt, og hun mente derfor, at man som minister skulle passe på med at sige, at meldingen til Udlændingestyrelsen havde været tydelig. Det kan godt være, at de selv havde den opfattelse, at meldingen til Udlændingestyrelsen havde været tydelig, men denne opfattelse delte ombudsmanden ikke.

Hovedforfatteren til talepapiret vedrørende samrådet den 1. juni 2017 var Jesper Gori, men hun var selv meget inde over. Departementschefen, Mark Thorsen og ministeren var ligeledes inde over. Adspurgt, om ministeriet før samrådet den 1. juni 2017 sondrede mellem pressemeddelelsen og instruks, og hvornår ministeriet indtog denne position, forklarede hun, at der ikke var noget minut eller timetal, hvor man indtog denne position. Der kom ikke noget andet på skrift fra ministeriet end pressemeddelelsen, og derfor nåede ombudsmanden frem til, at pressemeddelelsen var instruks. Der var ikke noget tidspunkt, hvor man sagde: ”Nu er det blevet en instruks”. Hun kan ikke huske, hvornår ministeriet første gang tilkendegav sondringen mellem pressemeddelelsen og instruks. Hun husker ikke, hvad man betegnede pressemeddelelsen som, da man skrev til ombudsmanden. Hun mener, at man skrev ”instruks”. Foreholdt, at ombudsmanden noterede sig, at pressemeddelelsen omtales som ”ministerens instruks” (ekstrakten side 3113), forklarede hun, at dette var udtryk for, at ministeren ønskede den pågældende ordning, og at ministeren havde sendt en pressemeddelelse, som ikke blev fulgt op af andet, hvorfor pressemeddelelsen blev opfattet som en instruks. Forløbet blev opfattet således, at pressemeddelelsen efterhånden blev ministerens instruks. Ministeriet ville ikke stå bag den pressemeddelelse, der senere blev til en instruks, idet ministeriet ikke ville stå bag en undtagelsesfri instruks.

Hun blev foreholdt følgende fra talepapiret til brug for samrådet den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3591):

”Når pressemeddelelsen efterfølgende fik karakter af en instruks, skyldes det, at der ikke i umiddelbar forlængelse af pressemeddelelsen blev sendt en egentlig skriftlig instruks til Udlændingestyrelsen, som beskrev de undtagelser, der skulle gøres.

Det vil også sige, at på det tidspunkt, hvor vi sad og arbejdede med pressemeddelelsen, har dokumentet ikke haft karakter af en instruks.

Derfor blev der heller ikke foretaget en juridisk vurdering af, om pressemeddelelsen efter sin ordlyd ville være ulovlig, hvis den efterfølgende skulle læses som en instruks over for Udlændingestyrelsen.”

Adspurgt, om hun den 9. og 10. februar 2016 havde den opfattelse, at pressemeddelelsen alene var en politisk tilkendegivelse, forklarede hun, at hun ikke drøftede en pressemeddelelse med Justitsministeriet, men derimod drøftede en ordning. Da hun var hos Nina Holst-Christensen den 10. februar 2016, var hun af den opfattelse, at ministeren havde vanskeligt ved at acceptere undtagelser. Dette var også baggrunden for hendes tilkendegivelse under koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. På koncerndirektionsmødet drøftede de ikke pressemeddelelsen, men ordningen. Hun havde ikke haft anledning til at drøfte, om der ved siden af pressemeddelelsen skulle udsendes en nærmere skriftlig instruks. Hun blev herefter adspurgt, om man den 10. februar 2016 ikke var af den opfattelse, at pressemeddelelsen var instruks, når der ikke var andre drøftelser den 10. februar 2016 end drøftelser om ordningen. Hun forklarede, at hun ikke kan følge denne logik, og de havde ikke en sådan diskussion. Pressemeddelelsen blev en instruks, men det var ikke sådan, man overvejede situationen den 10. februar, hvor man diskuterede ordningen og ikke en pressemeddelelse. Pressemeddelelsen var en pressemeddelelse, da den blev sendt ud, og da der ikke kom noget efterfølgende, blev pressemeddelelsen indtil den 18. marts 2016 den eneste skriftlige tilkendegivelse til Udlændingestyrelsen, og pressemeddelelsen blev i den forstand en instruks. Der var ikke en konkret dato, hvor pressemeddelelsen blev til en instruks. Hun husker ikke, om ministeriet før den 1. juni 2017 betegnede pressemeddelelsen som en politisk tilkendegivelse.

Hun tror, at der dagen før samrådet var et møde med Statsministeriet. Hun og departementschefen deltog fra Udlændinge- og Integrationsministeriet. Foreholdt, at det af Statsministeriets besvarelse af 14. juni 2017 af spørgsmål S 1314-1323 fremgår, at begge departementschefer deltog i et møde den 31. maj 2017 (ekstrakten side 3843), forklarede hun, at det var dette møde, som hun deltog i. Statsministeriets juridisk kommitterede deltog også. Ministrene deltog ikke. Sagen var blevet en stor politisk sag, der potentielt kunne have stor betydning for regeringen. Statsministeriet ville derfor gerne vide, hvad der var linjen i samrådet. Hun har ikke kendskab til, om der i perioden fra den 3. marts 2016, hvor hun havde en dialog med Tanja Franck i Statsministeriet, til den 31. maj 2017 var en dialog om sagen mellem Statsministeriets embedsmænd og Udlændinge- og Integrationsministeriets embedsmænd. Der kan have været enkelte samtaler, men hun husker det ikke. Der blev vist stillet nogle folketingsspørgsmål til statsministeren, og Udlændinge- og Integrationsministeriet kan have fået en orientering i den forbindelse. Hun ved ikke, om der var kontakt mellem Lars Løkke Rasmussen og Inger Støjberg i perioden fra den 10. februar 2016 og frem.

Hun blev foreholdt følgende fra talepapiret til brug for samrådet den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3592):

”I forhold til Udlændingestyrelsens administration af indkvarteringsordningen gælder, at styrelsen hele tiden har administreret den i overensstemmelse med vores internationale forpligtelser.

Som et resultat af den administration har Udlændingestyrelsen i 6 sager på intet tidspunkt adskilt parret.”

Adspurgt om, hvilke undersøgelser departementet havde foretaget af Udlændingestyrelsens administration, forklarede hun, at udtalelsen var baseret på styrelsens egne oplysninger. Hun var ikke selv ude at ”grave i sagerne”. Det var der heller ikke andre fra departementet, der gjorde. Foreholdt, at det ifølge henvendelsen fra Institut for Menneskerettigheder følger af menneskerettighederne, at der skal foretages en høring (ekstrakten side 892), og at en sådan høring ikke blev foretaget, forklarede hun, at den citerede udtalelse ikke havde noget at gøre med de forvaltningsretlige forpligtelser, men derimod de menneskeretlige forpligtelser. I talepapiret blev der ikke taget stilling til spørgsmålet om partshøring, og de betragtede ikke pligten til partshøring som en international forpligtelse. Partshøring var heller ikke et tema under samrådet den 1. juni 2017, men blev derimod behandlet under det efterfølgende samråd.

Hun blev foreholdt følgende udtalelse, som Inger Støjberg fremkom med under samrådet den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3609):

”Så til Nicolai Wammens spørgsmål – nej, der forlagde ikke mundtlige eller skriftlige advarsler i forbindelse med udsendelsen af den her pressemeddelelse.”

Adspurgt, om hun er enig i denne udtalelse, forklarede hun, at forståelsen af dette udsagn kommer an på, hvad der tales om. Hvis man taler om pressemeddelelsen som et politisk budskab, der ikke indeholder alle undtagelserne, har hun ikke deltaget i en samtale med ministeren herom. Hun har deltaget i en drøftelse om ordningen og har i den forbindelse tilkendegivet, at ordningen skulle have undtagelser. Spørgsmålet er komplekst, og man kan se på samrådet, at det kan være svært at holde tingene adskilt. Hun har ikke haft en drøftelse med ministeren om, hvorvidt ministeren kunne udsende en pressemeddelelse, som kun indeholdt en beskrivelse af hovedreglen. Ministeren har heller ikke spurgt hende herom.

Foreholdt Udlændinge- og Integrationsministeriets svar af 21. juni 2017 på spørgsmål 809 (ekstrakten side 4140), af hvilket svar fremgår, at Udlændingestyrelsen i alle sager har foretaget en konkret og individuel vurdering, forklarede hun, at dette svar angår perioden fra den 10. februar 2016. Besvarelsen handlede ikke om partshøring. Omtalen af den individuelle vurdering angik

forpligtelserne efter EMRK og Børnekonventionen og ikke reglerne om partshøring. Adspurg, om man kan foretage en vurdering efter EMRK og Børnekonventionen uden at høre de implicerede, forklarede hun, at de efterfølgende konstaterede, at det ville være rigtigst at foretage høring efter de danske regler om partshøring, men det var ikke noget, der blev knyttet sammen med de internationale forpligtelser, idet princippet om partshøring er grundlæggende efter dansk ret. Konteksten for besvarelsen var spørgsmålet om, hvorvidt parrene kunne adskilles efter de internationale forpligtelser. Der har helt sikkert været en dialog med Udlændingestyrelsen om besvarelsen. Det er helt normalt, at Udlændingestyrelsen sender udkast til departementet. Dette foregår ofte og på den måde, at der skrives i samme dokument. Det var primært Jesper Gori og hende, der var involveret i svarene. Jesper Gori havde sikkert drøftelser med Ditte Kruse Dankert. Hun havde ikke drøftelser med nogen i Udlændingestyrelsen.

Adspurg om, hvorvidt det i besvarelsen af spørgsmål nr. 809 var forudsat, at Udlændingestyrelsen havde foretaget en korrekt vurdering af de enkelte sager, forklarede hun, at det ikke i besvarelsen af spørgsmål 809 var tilkendegivet, at den konkrete og individuelle vurdering havde været rigtig. Der træffes hver dag forkerte afgørelser i Danmark. Der forelå ikke nogen overordnede retningslinjer, men myndighederne skal i deres afgørelsesvirksomhed selv inddrage deres kendskab til Danmarks internationale forpligtelser. Foreholdt Udlændinge- og Integrationsministeriets notat af 12. december 2016 om fortolkningen af Danmarks internationale forpligtelser mv. (ekstrakten side 2623) forklarede hun, at Udlændingestyrelsen på tidspunktet for afgørelserne antageligvis ikke havde de oplysninger, der fremgår af dette notat. Der er mange retsområder, hvor der ikke findes en fuldt ud færdig manual, og det er ikke sikkert, at man "rammer rigtigt", når afgørelsen træffes. Hun sagsbehandlede ikke selv, og hun ved ikke, hvilke oplysninger Udlændingestyrelsen var i besiddelse af. Foreholdt notatet fra januar 2016 om høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samleve (ekstrakten side 62) forklarede hun, at hun ikke vidste, hvilke oplysninger Udlændingestyrelsen havde, og hun vidste ikke, om Udlændingestyrelsen var i besiddelse af yderligere oplysninger end dem, der fremgik af dette notat. Hun sad i departementet og skulle ikke foretage sagsbehandling. Når departementet skal besvare folketingsspørgsmål om sagsbehandling, spørger departementet den myndighed, der sagsbehandler, hvorefter udtalelsen fra denne myndighed refereres i svaret til Folketinget. Der kunne i slutningen af april 2016 godt have været grundlag for at genoptage sagerne, uanset om Udlændingestyrelsen måtte have haft alle relevante oplysninger, idet styrelsen rent formelt ikke havde foretaget partshøring.

Foreholdt, at ministeren i samrådstalen under samrådet den 23. juni 2017 sagde, at hun fulgte sagerne (ekstrakten side 4416), forklarede hun, at ministeren fulgte sagerne tæt og var optaget af navnlig de sager, hvor parrene ikke blev skilt ad. Ministeren interesserede sig for akterne i sagerne. Hun ved ikke, om ministeren endte med at få adgang til akterne, idet dette blev håndteret i Koncernøkonomi. Der opstod på et tidspunkt en diskussion om, hvorvidt ministeren kunne se sagerne, men hun ved ikke, hvordan denne diskussion endte.

Hun blev foreholdt, at ministeren under samrådet den 23. juni 2017 fremkom med følgende udtalelse (ekstrakten side 4424):

”Og det centrale i den her sag er altså, at Udlændingestyrelsen under hele forløbet har foretaget en konkret individuel vurdering under hensyntagen til Danmarks internationale forpligtelser, og når jeg kan sige det så klart, så er det jo, fordi jeg har fulgt sagerne meget tæt, og derfor har jeg ikke sagt heller – og det var det, vi også diskuterede sidst – at der skulle udsendes en egentlig skriftlig instruks, der indeholdt nødvendige forbehold.”

Hun forklarede, at dette ikke fremgår af talepapiret, men var noget, som ministeren sagde under samrådet. Hun var ikke med til at drøfte med ministeren, om der efterfølgende skulle udsendes en instruks, og der kom heller ikke noget før den 18. marts 2016. Når man svarer på spørgsmål i et samråd, kan der nogle gange være noget, der ”fortoner sig lidt”.

Foreholdt, at ministeren under samrådet den 23. juni 2017 udtalte, at der ikke blev partshørt under den tidligere, socialdemokratiske regering (ekstrakten side 4427), forklarede hun, at hun husker, at departementet havde misforstået Udlændingestyrelsens oplysninger om, hvad der var gjort under den tidligere regering. Hun husker ikke, hvorledes misforståelsen opstod, men departementet tog dette ”på sig”. Måske var ministeren i højere grad end embedsmændene optaget af, hvad Socialdemokratiet tidligere havde gjort.

Foreholdt Udlændinge- og Integrationsministeriets besvarelse af 1. april 2019 af spørgsmål 445 (ekstrakten side 5288) om Henrik Grunnets mail den 10. februar 2016 kl. 13.45 (ekstrakten side 100) forklarede hun, at hun, formentlig den 1. april 2019, blev ringet op af den nuværende departementschef i Udlændinge- og Integrationsministeriet, som oplyste, at der ville blive sendt et svar til Folketinget og heri ville blive refereret en samtale mellem hende og Tanja Franck. Departementschefen ville orientere hende om indholdet af svaret, som var, at ministeren ikke havde haft kendskab til indholdet af Henrik Grunnets mail. Hun sagde under samtalen med departementschefen, at hun havde en anden erindring end ministeren. De havde en drøftelse af, om man havde pligt til at indhente oplysninger fra tidligere medarbejdere, og hun var helt enig i, at man ikke havde en pligt hertil. Hun fik flere gange under samtalen at vide, at der var tale om en orientering, men hun følte, at hun måtte sige, at svaret efter hendes opfattelse ikke var rigtigt. Hun var heller ikke sikker på, at der ikke var nuværende medarbejdere, som havde hørt hende orientere ministeren om indholdet af mailen. Hun tænkte her på Jonas From Soelberg og nogle ministersekretærer. Man skulle efter hendes opfattelse være sikker på, at der ikke var andre, som havde hørt hende orientere ministeren. Departementschefen havde valgt at orientere hende, idet de fleste ville kunne gætte, at svaret refererede til en samtale mellem hende og Tanja Franck.

Med hensyn til forløbet i 2017 vedrørende fundet af Henrik Grunnets mail orienterede hun ministeren om indholdet af mailen den 22. juni 2017, dvs. dagen før samrådet den 23. juni 2017. Hun var blevet ringet op af Tanja Franck, der tilkendegav, at den pågældende mail fra Henrik Grunnet nu var dukket op. Hun tror, at Tanja Franck læste mailen op. Tanja Franck sagde, at Udlændingestyrelsen ville sende et forslag til en præcisering af en tidligere folketingsbesvarelse. Selv hældte hun også umiddelbart til dette, men hun ville nævne sagen for departementschefen, hvilket hun gjorde med det samme. Departementschefen og hun befandt sig begge i ministeriet. Hun mener, at der var andre til stede. Hun gengav indholdet af mailen for ham og sagde, at der skulle komme en præcisering inden samrådet. Departementschefen besluttede, at ministeren skulle orienteres herom. Ministeren var ude til et andet arrangement og kom tilbage. Hun orienterede ministeren og de øvrige, der var til stede, om indholdet af mailen. Hun tror, at hun i gengivelsen af mailen dengang brugte den formulering, at der var ikke tvivl om ministerens ”holdning”. Senere samme aften fik hun en mail fra Lene Vejrum om indholdet af Udlændingestyrelsens præciserende udtalelse til Folketinget.

Hun læste ikke svaret på spørgsmål nr. 445, men så gengivelsen af svaret i et medie. Hun ville være sikker på, at der ikke var nuværende medarbejdere i Udlændinge- og Integrationsministeriet, som havde kendskab til samtalen. Hun var selv ikke helt sikker på, at der ikke fandtes sådanne medarbejdere. Hun kontaktede derfor Justitsministeriet.

Hun blev foreholdt Udlændinge- og Integrationsministeriets sagsfremstilling af 3. april 2019 til brug for besvarelsen af spørgsmål nr. 557, hvoraf blandt andet fremgår (ekstrakten side 5489):

”JM har i forlængelse heraf den 5. april 2019 – og på et møde den 8. april 2019 – orienteret UIM om, at Lykke Sørensen har rettet henvendelse til JM og oplyst, at hun ikke kan genkende det billede, der fremgår af besvarelsen af spm. nr. 445, idet hun mener at have orienteret bl.a. ministeren og den særlige rådgiver indgående om mailen fra den tidligere direktør i US, og at hun fortalte dette under samtalen med DC den 1. april 2019.”

Hun forklarede, at hun ikke kunne genkende ministerens udlægning af, at ministeren ikke kendte nærmere til indholdet af mailen fra Henrik Grunnet. Hun var dog ikke optaget af, om dette var den korrekte gengivelse af forløbet, idet dette baserede sig på ministerens forståelse, men hun fokuserede på, at der ikke var andre i Udlændinge- og Integrationsministeriet, som huskede forløbet. Grunden til, at hun rettede henvendelse til Justitsministeriet, var, at ministeriet var hendes arbejdsgiver. Hun var i tvivl om, hvilken pligt hun havde i situationen, og var optaget af, at der ikke blev gjort noget odiøst ud af et forløb, som ikke var særlig problematisk. Hun talte med Jens Teilberg Søndergaard fra Justitsministeriet.

Foreholdt forklaringen fra Inger Støjberg om samtalen den 22. juni 2017 forklarede hun, at det godt kan passe, at Jonas From Soelberg og Mark Thorsen var til stede. Der var ikke noget problematisk i mailen, men ministeren blev orienteret om indholdet af mailen næsten i citat. De var alle enige om, at der skulle ske en berigtigelse. Hun er uenig med Inger Støjberg i, at Inger Støjberg ikke blev orienteret om mailen. Der var 1 ½ linje i mailen, og man kunne næsten ikke orientere om indholdet uden at sige, hvad der stod. For hende var indholdet af mailen ikke særlig dramatisk.

Hun har ikke yderligere oplysninger i sagen. Hun troede, at hun havde notatbøger, men disse har hun ikke mere. Hun har ikke taget mails med sig fra Udlændinge- og Integrationsministeriet og har ikke noget på skrift i øvrigt.

Adspurg om den praksis, der følges, når der foreligger et godkendt ministernotat, forklarede hun, at det kommer an på, hvilket notat der er tale om, men det kan være, at en fuldmægtig sender notatet til en styrelse efter aftale med en overordnet. Det var Koncernøkonomi, der stod som koncipister af notatet af 2. februar 2016. Når den sidste har godkendt, går notatet tilbage.

Hun blev på ny foreholdt mail af 19. marts 2016 kl. 20.25 fra den daværende ombudsmand, Jørgen Steen Sørensen, om referat af en samtale mellem ham og Uffe Toudal samme dag (ekstrakten side 882) og adspurg, om departementet ikke kunne have sagt til ministeren, at man inden iværksættelsen af ordningen ”havde brug for to måneder, før vi kender grænsen”. Hun forklarede, at hun ikke tror, at dette havde været en mulighed i denne sag. Der er masser af situationer, hvor man ændrer praksis eller etablerer en praksis, og hvor myndighederne må administrere ud fra det grundlag, som de har. Dette betyder imidlertid ikke, at myndighederne ikke skal sagsbehandle. Den fulde vejledning forelå ikke den 10. februar 2016.

Adspurg om, hvorvidt hun havde samtaler med nogen i Udlændingestyrelsen umiddelbart efter koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, forklarede hun, at hun helt sikkert ikke har talt med Nils Bak. Hun tror ikke, at hun havde samtaler med Lene Vejrum. Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.26 fra Nils Bak til Jens Vikner om koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 (ekstrakten side 5600) og adspurg, om Nils Bak på anden eller tredje hånd kan have fået de anførte oplysninger, forklarede hun, at hun godt kan genkende, at der på koncerndirektionsmødet var en diskussion vedrørende spørgsmålet om internationale forpligtelser. Hun husker ikke, at ministeren udtrykte det, der stod i mailen, og hun husker ikke, at ministeren beskyldte hende for godt at kunne lide barnebrude, men det var en intens diskussion og en intens drøftelse. Udtalelsen om, at det var som at få en ”medalje”, at ministerens integrationsforslag var blev sendt retur, kan hun overhovedet ikke genkende. Hun tror ikke, at hun er kilden til mailen, og det ville også undre hende, hvis hun skulle have talt med Nils Bak efter mødet. Der blev efterfølgende talt om, at det havde været et lidt specielt møde, men hun kan næsten udelukke, at hun er kilden til mailen, og hun husker ikke, at hun talte med andre end Nina Holst-Christensen og Jesper Gori om, hvad der var foregået på mødet. Hun mener ikke, at hun har haft samtaler

med andre, og hun har ikke brugt de ord, der fremgår af mailen. Hun mener ikke, at hun efter koncerndirektionsmødet og indtil det tidspunkt, hvor mailen blev sendt, beskæftigede sig med sagen.

Adspurgte, hvorfor notatet af 2. februar 2016 skulle godkendes af hende og Jesper Gori (ekstrakten side 5501-5502), forklarede hun, at der var retlige forhold i notatet, som ikke alene vedrørte den praktiske indkvartering. Det er rigtigt, at der også var en chatfunktion i F2. Hun tror, at chatsamtaler blev slettet efter 30 dage. Der kan godt have ligget bemærkninger, som ikke længere er tilgængelige.

Adspurgte om indholdet i Henrik Grunnets mail den 10. februar 2016 kl. 13.45 (ekstrakten side 100), forklarede hun, at hun betragtede mailen som udramatisk på det tidspunkt, hvor den kom frem, idet der på dette tidspunkt ikke var nogen tvivl om ministerens holdning.

Adspurgte om godkendelsesoplysningerne i notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5501-5502) forklarede hun, at ministersekretæren Andreas Højmark må have godkendt notatet på vegne af ministeren, men der vil normalt stå, at godkendelsen er sket på vegne af ministeren. Andreas Højmark havde også mulighed for at godkende på vegne af departementschefen, men det var mest, hvis nogetastede. Hun tror, at ministersekretæren også kunne godkende på vegne af Jonas From Soelberg.

Mødet sluttede kl. 14.50.

Peter Mørk Thomsen

Formand

INSTRUKSKOMMISSIONEN

PROTOKOL

8. juni 2020

Protokol nr. 9

Den 8. juni 2020 kl. 9.00 blev Instrukskommissionen sat i lokale 003 i Retten på Frederiksberg, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var undersøgelseskommissionens medlemmer Peter Mørk Thomsen, Torkil Høg, Louise Halleskov, undersøgelseskommissionens udspørger, advokat Lars Kjeldsen, med advokat Hanne Rahbæk og undersøgelseskommissionens juridiske sekretær dommer Thomas Raaberg-Møller.

Som bisiddere var mødt:

Advokat Nicolai Mallet for Inger Støjberg

Advokat Frederik Kromann Jespersen for Mark Thorsen

Advokat Asger Bagge-Jørgensen for Tanja Franck

Advokat Peter Breum for Adam Abdel Khalik og Anne Nygaard Just

Advokat Thomas Ryhl for Line Skytte Mørk Hansen

Advokat Søren Juul for Lykke Sørensen

Advokat Morten Samuelsson for Lene Vejrum

Advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja for Jesper Gori og Jonas From Soelberg

Advokat Lise Lauridsen for Nina Holst Christensen, Ditte Kruse Dankert, Carsten Madsen og Thomas Klyver

Advokat Pernille Backhausen for Uffe Toudal Pedersen (forlod mødet kl. 12.15)

Advokat Anders Valentiner-Branth for Henrik Grunnet

Advokat Thomas Lindberg Brædder for Kristina Rosado

Advokat Stine Gry Johannessen for Anna-Sophie Kolding Saugmann-Jensen (forlod mødet kl. 14.30)

Kl. 09.00 mødte Line Skytte Mørk Hansen.

Hun oplyste, at hun fortsat er ansat som afdelingschef i Udlændinge- og Integrationsministeriet. Hun blev herefter gjort bekendt med, at hun ikke har pligt til at udtale sig. Hun blev endvidere orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommisionen har afgivet beretning.

Line Skytte Mørk Hansen forklarede, at hun er uddannet jurist. Efter sin uddannelse tiltrådte hun en stilling i Socialministeriet. Herefter arbejdede hun i Forskningsministeriet. Hun blev ansat som afdelingschef i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet den 1. september 2015. Hun kom fra en lignende stilling i Uddannelses- og Forskningsministeriet. Afdelingen Koncernstyring, som hun er afdelingschef for, bestod i 2016 af fire kontorer: Koncernøkonomi, Koncern HR og Service, Koncern IT og Jura. Kontoret Jura blev etableret i efteråret 2015, i forbindelse med at afdelingen modtog aktindsigtsanmodning i Eritrea-sagerne. Der opstod drøftelser om, i hvilket kontor denne sag skulle placeres, og der var enighed om, at hendes afdeling skulle have et juridisk kontor, som kunne tage de juridiske sager, der ikke vedrørte udlændingelovgivningen, herunder aktindsigtssager, sager om persondataretlige spørgsmål, udbudssager og whistleblowerordningen. Koncernøkonomi er et klassisk departementalt økonomikontor, der har ansvaret for blandt andet den overordnede bevillingsmæssige ramme. Under Koncernøkonomi henhører også sager om den praktiske del af indkvarteringen. Som eksempel på ”snittet” mellem Udlændingefdelingen og Koncernøkonomi kan nævnes, at spørgsmålet om lovligheden af indkvartering af asylansøgere i telte behandles i Udlændingefdelingen, mens spørgsmålet om betalingen herfor behandles i Koncernøkonomi.

Både Koncernøkonomi og Udlændingefdelingen var involveret i sagen om indkvartering af mindreårige gifte eller samlevende asylansøgere. Der er ikke noget underligt i, at en sag behandles i flere afdelinger. Sagen begyndte i hendes afdeling, fordi det var hendes afdeling, der hørte Udlændingestyrelsen om praksis på området.

Hendes nærmeste medarbejder i Koncernøkonomi var kontorchef Anette Görtz. Hendes nærmeste overordnede var departementschefen, Uffe Toudal. Når hun var til møder med ministeren, var Uffe Toudal som den klare hovedregel til stede. Ministeren, Uffe Toudal og hun sad på samme gang. I Udlændingestyrelsen havde hun mest kontakt til Lene Vejrum. Lene Vejrum og hun havde koordinationsmøder hver 14. dag.

Hun blev første gang opmærksom på problemstillingen med indkvartering af mindreårige gifte eller samlevende asylansøgere, da sagen kom op i pressen. Før dette tidspunkt havde hun intet

kendskab til praksis på området. Den 26. januar 2016 bad hun Anette Görtz om at undersøge sagen for at sikre sig, at der var ”styr på butikken”.

Foreholdt Inger Støjbergs Facebook opslag den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) forklarede hun, at hun ikke var involveret i udarbejdelsen af opslaget. Departementet var ikke inde over og kommenterede ikke på konkrete Facebook opslag. Hun husker ikke, om opslaget gav anledning til overvejelser. Ministeren lavede mange Facebook opslag. Da sagen var opstået, bad departementet Udlændingestyrelsen redegøre for sin praksis.

Foreholdt mail af 26. januar 2016 kl. 11.14 fra hende til Anette Görtz (ekstrakten side 5620) med angivelse af konkrete spørgsmål, der skulle undersøges i sagen, forklarede hun, at sagen var omtalt i pressen, og de skulle afklare, hvordan det forholdt sig på de danske asylcentre. Udlændingestyrelsen skulle indhente fakta hos operatørerne, og Lykke Sørensen skulle vurdere det juridiske handlerum. Der var ingen tvivl om, at ministeren ville have, at flest mulige blev adskilt. Hendes afdeling havde ikke ekspertisen til at vurdere, hvor langt man juridisk kunne gå i forhold til at adskille parrene. Hun husker ikke, om hun drøftede høringen af Udlændingestyrelsen med ministeren, ministersekretæren, departementschefen eller andre, men det er meget almindeligt, at departementet – når der opstår en sag – spørger Udlændingestyrelsen om, hvordan konkrete forhold håndteres. Hun husker ikke, hvorfor hun ikke sendte sagen over i Udlændingeafdelingen. Der var ikke nogen i ministeriet, der var ”arbejdssky”, og man tog de opgaver, som man fik.

Foreholdt sine kalenderoplysninger fra den 26. januar 2016 kl. 13.00 (ekstrakten side 5602) forklarede hun, at hun ikke husker noget fra mødet med Lykke Sørensen. Hun tror ikke, at det vedrørte denne sag. Lykke Sørensen plejede at skrive i indkaldelsen, hvad et møde handlede om.

Foreholdt høringsmail af 26. januar 2016 kl. 10.21 fra Margit Sander Rasmussen til operatørerne (ekstrakten side 16) forklarede hun, at denne mail var udtryk for rettidig omhu. Udlændingestyrelsen var klar over, at der var forhold, som man skulle have styr på. Hun husker ikke, om der denne dag var drøftelser mellem hende og Udlændingestyrelsen.

Foreholdt sine kalenderoplysninger fra den 28. januar 2016 (ekstrakten side 5604-5605) forklarede hun, at hun ikke husker noget om mødet kl. 9.30 angående ”Indkvartering af mindreårige”. Sagen fyldte meget, og det var helt naturligt, at hendes afdeling og Lykke Sørensens afdeling talte sammen. Anette Görtz havde ferie i den pågældende uge.

Foreholdt mail af 28. januar 2016 kl. 18.02 fra Lene Vejrum til hende (ekstrakten side 61) vedhæftet notat om høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere (ekstrakten side 62) forklarede hun, at det godt kan være, at notatet som det første ”ramte” hendes afdeling. Hun er ret sikker på, at notatet også med det

samme blev sendt til Jesper Gori. Notatet blev først på et senere tidspunkt forelagt i F2. Hun havde ikke nogen grund til at gå ud fra andet, end at oplysningerne fra operatørerne var troværdige. Hun ved ikke, hvorfor Udlændingestyrelsen havde indhentet oplysninger om, hvorvidt der var indikationer på tvang. Oplysningerne i høringsnotatet blev videregivet. I de bilag, som hun har set, husker hun, at Udlændingestyrelsen hos en af operatørerne bad om supplerende oplysninger. Det var interessant at vide, om der var tvang involveret, og dette spørgsmål fyldte meget hos ministeren, i pressen og i den øvrige politiske virkelighed. Alle oplysninger fra Udlændingestyrelsen var relevante, herunder oplysninger om alder, antallet af par osv. Ministeren gik op i sagen, og departementet skulle kunne besvare ministerens spørgsmål. Hun husker ikke, om hun drøftede spørgsmålet om tvang med ministeren. Hun drøftede kun sagen med ministeren en gang ud over koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Denne drøftelse fandt sted den 9. februar 2016 om eftermiddagen. Det vil være mere nærliggende at spørge Lykke Sørensen og Jesper Gori, om tvang blev drøftet med ministeren.

Foreholdt notatet om den opfølgende høring af indkvarteringsoperatørerne om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende (ekstrakten side 66) forklarede hun, at hun ingen erindring har om baggrunden for, at man hørte om aldersforskellen, men aldersforskellen var ikke uinteressant. Hun ved ikke, hvem der besluttede, at der skulle høres om aldersforskellen. Det kan sagtens have været hendes afdeling.

Foreholdt mail af 27. januar 2016 kl. 17.13 fra Lene Vejrum til hende (ekstrakten side 30) vedhæftet Udlændingestyrelsens notat om styrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende (ekstrakten side 31) forklarede hun, at mailen havde en "rød kategori", fordi det var markeret, at hun skulle lægge særligt mærke til den. Hun læser alle sine mails.

Foreholdt notatet om høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende (ekstrakten side 35) forklarede hun, at hun ikke husker, om det var hende, der bad Udlændingestyrelsen om at levere et notat. Det kan sagtens have været hendes afdeling, der anmodede Udlændingestyrelsen om et notat. Notatet blev utvivlsomt videresendt til Jesper Gori og Lykke Sørensen. Notatet kan også sagtens være blevet sendt til pressemedarbejderne og ministersekretariatet. Dette er ikke usædvanligt i en sag, der fylder meget i pressen. Ved at gennemlæse sagens akter er hun kommet i tanke om, at hun sendte et af høringssvarene til ministersekretariatet og Mark Thorsen. Hun læste selv notatet, men Udlændingefdelingens juridiske vurderinger skulle ind over. Det er tænkeligt, at notatet var oppe på mødet den 28. januar 2016.

Adspurg, hvorfor departementet valgte at skrive videre på Udlændingestyrelsens notat om praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende (ekstrakten side 31), forklarede hun, at man ikke bare sender et notat fra en styrelse "råt" op til ministeren. Et notat til ministeren er almindeligvis skrevet på departementets brevpapir. Hvis

det er relevant, vil notater fra Udlændingestyrelsen være vedhæftet som bilag. Hun husker ikke, at hun var inde over de konkrete skrivninger af notatet. Det kan sagtens være, at Anne Nygaard Just har orienteret hende. Anne Nygaard Just ”skrev for” på notatet. Sagen var begyndt i hendes afdeling og blev ikke omvisiteret til Udlændingeforvaltningen. Hun husker ikke, om hun deltog i drøftelser med departementschefen om notatet. Drøftelserne om notatet foregik mellem departementschefen, Jesper Gori og Lykke Sørensen. Hun husker, at hun under mødet den 9. februar kl. 15.30 drøftede notatet. Sagsnummeret står også i kalenderindkaldelsen til mødet. Hun husker ikke, at hun drøftede notatet efter den 9. februar 2016. Hun har selv læst og godkendt det endelige notat.

Hun blev foreholdt, at det i et udkast af 27. januar 2016 til notatet er anført, at det er et sagligt hensyn at undgå, at et barn risikerer at blive tvunget til et samliv i strid med barnets frie vilje og barnets bedste (ekstrakten side 59). Hun forklarede, at Jesper Gori må besvare, hvorfor man vurderede dette. Hun var ikke inde over de juridiske vurderinger og udfordrede ikke de juridiske vurderinger, som Jesper Gori og Lykke Sørensen havde foretaget. Foreholdt, at der efter operatørernes opfattelse ikke var indikationer på tvang, og adspurgt, om hun gjorde sig en overvejelse i den anledning, forklarede hun, at ministeren ønskede den hovedregel, at alle par skulle adskilles. Dette var ministerens klare udgangspunkt, uanset om der var tale om tvang. Hun ved ikke, om spørgsmålet om tvang fyldte så meget i diskussionen. Ministeren mente, at alle som hovedregel skulle adskilles, og ministeren kunne også have holdninger til, at alle uden undtagelse skulle adskilles. Det vigtige i denne sammenhæng var, om de pågældende var mindreårige eller ej. Man må spørge Jesper Gori om, hvorvidt spørgsmålet om tvang fyldte i drøftelserne.

Ud over mødet den 9. februar 2016 har hun ikke deltaget i møder, hvor notatet blev gennemgået.

Hun blev foreholdt, at ministersekretæren godkendte notatet den 9. februar 2016 (ekstrakten side 5502), og at ministersekretæren i en mail den 22. februar 2016 kl. 11.10 til Laura Purup hos Folketinget udtalte, at ”vi pt. alene kan henvise til pressemeddelelsen” (ekstrakten side 5373). Hun forklarede, at hun ikke husker, at hun var inde over orienteringen til Folketinget. Hun ved ikke, hvorfor der i denne mail ikke blev henvist til notatet.

Foreholdt brevet af 21. marts 2016 fra Folketingets Ombudsmand til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet (ekstrakten side 883) forklarede hun, at hun ikke var inde over ombudsmandssagen, der lå i Udlændingeforvaltningen. Hun leverede akter i sagen. Hun læser ikke alt i F2-systemet, som hun bliver kopieret ind på. Hun fulgte med i ombudsmandssagen.

Hun blev foreholdt, at Folketingets Ombudsmand i sit brev af 11. maj 2016 til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet anførte blandt andet, at det ikke af ministeriets udtalelse frem-

går, hvilke retlige overvejelser der lå til grund for pressemeddelelsen den 10. februar 2016 (ekstrakten side 1428-1429). Hun blev endvidere foreholdt, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet den 30. maj 2016 skrev til Folketingets Ombudsmand, at ministeriet ville vende tilbage med en uddybende redegørelse (ekstrakten side 1605). Herudover blev hun foreholdt, at Folketingets Ombudsmand i et brev af 13. juni 2016 til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet skrev, at han ikke kunne vurdere, i hvilket omfang ministeriet havde inddraget hensynet til menneskerettighederne og forvaltningsretlige regler i forbindelse med udstedelsen af instruksen den 10. februar 2016 (ekstraktens side 1616). Yderligere blev hun foreholdt, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet den 14. juli 2016 skrev til Folketingets Ombudsmand, at undersøgelserne og drøftelserne hovedsageligt havde fundet udtryk mundtligt og derfor i begrænset omfang var afspejlet i de fremsendte akter (ekstrakten side 2049). Hun blev herefter adspurgt, om hun på noget tidspunkt fandt anledning til at henvise til notatet. Hertil forklarede hun, at hun ikke udfordrede tilbagemeldingen til Folketingets Ombudsmand. Det havde været fint at henvise til notatet, og hun ved ikke, hvorfor man ikke gjorde det.

Hun husker ikke, om hun modtog Folketingets Ombudsmands udkast til redegørelse. Hun blev foreholdt, at ombudsmanden i sit udkast af 1. februar 2017 til redegørelse (ekstrakten side 2873) anførte, at ministeriet ikke på daværende tidspunkt ses at have udarbejdet et notat eller anden skriftlig dokumentation vedrørende forudsætningen om, at det i visse tilfælde ville være i strid med gældende ret at adskille parrene. Adspurgt, om denne udtalelse gav anledning til overvejelser, forklarede hun, at hun ikke var inde over disse drøftelser. Hun hørte ikke, at ombudsmandens udtalelse gav anledning til, at man omtalte notatet. Hun kan ikke give noget svar på, hvorfor notatet ikke blev omtalt over for ombudsmanden.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 13.58 fra Sarah Andersen til Lykke Sørensen og Jesper Gori med udkast til pressemeddelelse (ekstrakten side 86) forklarede hun, at hun ikke husker, om det vedhæftede udkast var det første udkast til pressemeddelelse. Normalt vil det være pressefolkene, der skriver det første udkast. De faglige afdelingers input til en pressemeddelelse kan komme på mange forskellige måder. Ministerens særlige rådgiver, Mia Tang, Sarah Andersen og Jonas From Soelberg kan have været involveret i udarbejdelsen af pressemeddelelsen. Da hun modtog udkastet til pressemeddelelsen, kunne hendes afdeling stå på mål for den del, der beskrev den hidtidige praksis i Udlændingestyrelsen. Hun ville være sikker på, at pressemeddelelsen juridisk også var holdbar, og pressemeddelelsen skulle derfor forbi Udlændingeafdelingen.

Adspurgt, om ombudsmandens tidligere udtalelse om annoncer i libanesiske aviser (ekstrakten side 5348) blev overvejet, forklarede hun, at hendes afdeling altid var meget opmærksom på, at faktiske oplysninger var korrekte. Hendes afdeling leverer typisk input til pressemeddelelser i form af tal. Hun ved ikke, hvem der har "skrevet for" på pressemeddelelsen. Når pressefolk skriver ministercitater, skriver de ud fra, hvordan de tror, at ministeren vil udtale sig.

Hun blev adspurgt, om Udlændingestyrelsen ikke allerede inden den 10. februar 2016 sikrede sig, at mindreårige piger ikke levede i tvang. Hertil forklarede hun, at hun er helt overbevist om, at Udlændingestyrelsen adskilte de par, hvor der forelå tvang. Hun blev herefter adspurgt, om hun reagerede på, at ministeren i udkastet til pressemeddelelsen var citeret for følgende (ekstrakten side 87):

”Vi skal selvfølgelig sikre, at unge piger ikke bliver tvunget til at leve i et forhold med en voksen på asylcentrene.”

Hun forklarede, at det er svært for hende at forholde sig til ministerens politiske udmelding i en pressemeddelelse. Ministeren må godt ”tale ud i fremtiden”. Ministerens udgangspunkt og hovedregel var, at mindreårige skulle adskilles. Hun husker ikke, at der var en diskussion om, hvorvidt allerede indkvarterede par skulle behandles anderledes end de par, der fremover skulle indkvarteres. Hun ved ikke, hvem der skrev sætningen markeret med gult i udkastet til pressemeddelelse.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 14.44 fra Jesper Gori til Sarah Andersen med kopi til blandt andre hende (ekstrakten side 89) og det vedhæftede notat ”Indkvartering_US-praksis” (ekstrakten side 92) forklarede hun, at hun ikke ved, hvordan modellen i det vedhæftede notat kom til verden, men der var tale om en ”ekstrakt” af det notat, som ministeren godkendte den 9. februar 2016. Hun husker ikke, at hun bad Jesper Gori om at lave denne ”ekstrakt”. Det var efter hendes opfattelse en fornuftig ide at medsende notatet. Hun var ikke inde over den version af pressemeddelelsen, der var vedhæftet Jesper Goris mail (ekstrakten side 90).

Foreholdt sine kalenderoplysninger fra den 9. februar 2016 kl. 15.30-16.00 (ekstrakten side 5610 og 5611) forklarede hun, at kodenavnet i mailen er en forkortelse for medarbejderne fra PET, der altid var orienteret om, hvor ministeren befandt sig. Hun husker ikke, at Anette Gørtz deltog i mødet, men Anne Nygaard Just deltog. Hun husker ikke, om pressemeddelelsen havde været drøftet med ministeren inden mødet. Hun husker slet ikke, at de drøftede pressemeddelelsen på mødet. Hun husker, at Jesper Gori meget detaljeret gennemgik hovedreglen og undtagelserne på baggrund af notatet. Hun er ret sikker på, at han havde notatet med til mødet. Jesper Gori foretog en meget faglig og seriøs gennemgang og fortalte, hvordan det forholdt sig. Det andet, hun husker fra mødet, er, at Uffe Toudal sagde noget i retning af, at uanset om man eventuelt godt kunne adskille nogle par, kunne der være særligt sårbare par, som det ikke ville være særligt klogt at adskille. Der var ingen tvivl om, at ministeren gerne ville et andet sted hen. Der var heller ikke nogen tvivl om, at ministeren fik at vide, at der kunne være en hovedregel, men at der ville komme til at være undtagelser. Hun husker ikke, hvad ministeren præcist sagde. Ministeren spurgte ind til Jesper Goris forelæggelse og udfordrede det, han sagde, men hun husker ikke præcist, hvad ministeren sagde. Det, der står tydeligst fra mødet, er Jesper Goris gennemgang.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 16.13 fra Jesper Gori til Anne Nygaard Just og hende med kopi til blandt andre Lykke Sørensen vedhæftet udkast til en pressemeddelelse uden omtale af undtagelsesmuligheder (ekstrakten side 93 og 94) forklarede hun, at hun ikke husker, at pressemeddelelsen blev drøftet på mødet. Hun kan se på det skriftlige spor, at Anne Nygaard Just og hun sendte en mail tilbage, hvor de skrev til Mia Tang, at de havde rettet til i pressemeddelelsen i henhold til Jesper Goris bemærkninger (ekstrakten side 6152). Hun blev foreholdt, at der inden mødet forelå en pressemeddelelse med omtale af undtagelsesmuligheder, og blev herefter adspurgt, om der på mødet den 9. februar 2016 blev truffet en beslutning om, at noget skulle være anderledes. Hun forklarede, at hun ikke husker, at dette blev drøftet. Hun husker ikke, at hun efter mødet deltog i drøftelser herom. Jesper Gori havde ”den spidse pen på” i forhold til, at undtagelserne skulle være omtalt i pressemeddelelsen. Dette holdt han fast i hele vejen igennem, så vidt hun kan se. Foreholdt, at det af den vedhæftede pressemeddelelse til mailen af 9. februar 2016 kl. 16.13 fremgår, at indkvarterede par skulle adskilles, forklarede hun, at hun ikke husker, at dette blev drøftet under mødet. Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 17.23 fra Jesper Gori til Uffe Toudal med kopi til hende vedhæftet et udkast til pressemeddelelse med en omtale af undtagelsesmuligheder (ekstrakten side 95) forklarede hun, at hun ikke deltog i drøftelser om pressemeddelelsen ud over det udkast, som hun sendte.

Hun blev ikke orienteret om de drøftelser, der havde været om pressemeddelelsen. Hun fik at vide, at ministeren ønskede at tage undtagelserne ud. Dette må hun have fået at vide før koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Hun fik det at vide af enten Jesper Gori eller Uffe Toudal.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 21.14 fra Lykke Sørensen til Jesper Gori om, at det vist stadig var ønsket, at ”der ikke skal være en kattelem” (ekstrakten side 97), forklarede hun, at hun efterfølgende har set denne mail. Mailen blev også senere meget omtalt i pressen, fordi pressen troede, at der stod andet i mailen, end hvad der rent faktisk stod. Hun husker ikke, at ”kattelems-begrebet” blev taget med videre i drøftelserne.

Hun husker ikke, at hun specifikt blev orienteret om kontakten mellem Lykke Sørensen og Justitsministeriet, men det var ikke unaturligt, at en sag som den foreliggende blev drøftet med Justitsministeriet. Hun tror nok, at hun blev orienteret om, at der var en kontakt til Justitsministeriet.

Inden koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 var hun ikke involveret i drøftelser mellem Uffe Toudal, Lykke Sørensen og ministeren. Hun husker ikke, om hun inden mødet havde set den seneste udgave af pressemeddelelsen. Inden mødet gik i gang var situationen efter hendes opfattelse den, at der aldrig havde været tvivl om, at der ville være tale om en ordning med undtagelser. Der var en hovedregel, men der ville også være undtagelser. Dette var helt klart formuleret af Jesper Gori, Uffe Toudal og Lykke Sørensen. Der var ikke andet på tale under de

samtaler, som de havde i disse dage. Op til koncerndirektionsmødet havde hun ikke andre drøftelser end dem, som hun har forklaret om.

Det er helt almindeligt, at der på koncerndirektionsmøder, hvor ministeren deltager – hvilket sker hver anden gang – drøftes de sager, der ”fylder”. Hun husker ikke, at ministeren, Uffe Toudal og Lykke Sørensen kom senere end de andre, men det var ikke usædvanligt, at ministeren og departementschefen kom for sent til et møde. Departementschefen eller ministeren bragte sagen op. Hun husker ikke, at hun sagde noget, og hun har svært ved at huske, hvad der blev sagt. Hun havde hørt alle synspunkter dagen før, og der var ikke nye synspunkter fremme under dette møde. Hun husker ikke, hvad Lykke Sørensen sagde, hvilket formentlig skyldes, at Lykke Sørensen sagde det samme, som Jesper Gori havde sagt.

Foreholdt forklaringen fra Frank Bundgaard om, hvad Lykke Sørensen sagde under koncerndirektionsmødet, forklarede hun, at hun ikke husker dette, men det ville have været meget naturligt, at Lykke Sørensen tog ordet. Adspurg, hvorfor Lykke Sørensen skulle tage ordet, når ministeren dagen forinden havde accepteret en ordning med undtagelser, forklarede hun, at der på koncerndirektionsmøderne var en åbenhjertig og direkte dialog. Inger Støjberg sagde tingene direkte, og det samme gjorde sig gældende for departementschefen og Lykke Sørensen. Der kan på det pågældende møde sagtens have været en åbenhjertig og direkte dialog, og det var ikke unormalt, at tingene blev sagt direkte. Adspurg, hvorfor Lykke Sørensen skulle have haft anledning til at udtale sig om, at der skulle foretages en konkret og individuel vurdering, forklarede hun, at det er klart, at der var dialoger, efter at ministeren havde fjernet undtagelserne fra pressemeddelelsen. Disse dialoger foregik formentlig mellem Lykke Sørensen og Uffe Toudal og måske også ministeren. Hun tænker, at der har været en fortløbende dialog om, hvad der kunne meldes ud. Efter hendes opfattelse var det ikke særlig hensigtsmæssigt, at der gik en pressemeddelelse ud, hvor beskrivelsen af undtagelserne var taget ud. Uffe Toudal og Lykke Sørensen havde den samme opfattelse. Foreholdt, at drøftelserne under og op til koncerndirektionsmødet ifølge Lykke Sørensens forklaring ikke angik pressemeddelelsen, men derimod ordningen, forklarede hun, at hun er enig med Lykke Sørensen. Hun husker ikke, at pressemeddelelsen blev drøftet på mødet den 9. februar 2016, og det ville være helt atypisk, hvis en pressemeddelelse skulle være blevet drøftet på koncerndirektionsmødet. Hun har aldrig oplevet, at en pressemeddelelse er blevet drøftet på et koncerndirektionsmøde. Hun har ingen erindring om drøftelser efter koncerndirektionsmødet.

Foreholdt forklaringen fra Frank Bundgaard om, at han i kanten af mødet overhørte Uffe Toudal sige til hende, at asylcentrene skulle orienteres hurtigst muligt, forklarede hun, at hun ikke husker dette. Det undrer hende, at Frank Bundgaard har forklaret således. Det ville være pudsig, at Uffe Toudal skulle sige dette til hende, eftersom Udlændingestyrelsens direktør, Henrik Grunnet, var til stede.

Adspurgt, hvilken opfattelse Henrik Grunnet efter hendes opfattelse kunne have efter mødet, forklarede hun, at hun ikke husker, hvad der blev sagt på mødet. Ministeren ville have adskilt flest mulige og helst alle par, men hun fik en klar besked om, at der ville være undtagelser. Hun tror, at ministeren søgte efter at få ordningen gjort undtagelsesfri. Man var i en proces, og ministeren fik et klart svar om, at alle par ikke kunne adskilles.

Foreholdt den mail, som Henrik Grunnet sendte den 10. februar 2016 kl. 13.45 til Nils Bak (ekstrakten side 100) om ministerens ”indstilling til sagen”, forklarede hun, at det var denne mail, som Udlændingestyrelsen senere fandt. Med ministerens ”indstilling” må der siges til ministerens politiske holdning, og mailen refererede korrekt ministerens politiske holdning.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.19 fra Ditte Kruse Dankert til Kristina Rosado om, at ministeren havde sagt, at ”det er værd af få en dom på” (ekstrakten side 5533), forklarede hun, at hun ikke kan genkende dette udsagn. Hun har heller ikke hørt ministeren sige, at hun gerne ville ”tage en sag på” dette.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.26 fra Nils Bak til Jens Vikner (ekstrakten side 5600) forklarede hun, at det ikke siger hende noget, at Lykke Sørensen under koncerndirektionsmødet henviste til drøftelser med Justitsministeriet. Hun husker heller ikke, at ministeren skulle have udbrudt: ”Den risiko tager jeg gerne”. Hun blev i forbindelse med indhentelsen af materialet til Folketingets Ombudsmand i 2019 klar over, at der lå en mail med det pågældende indhold. Det kan ikke stå meget tydeligere, at der skal være undtagelser, når Lykke Sørensen er refereret for at sige, at der er en meget stor risiko for brud på børnekonventionen. Udlændinge- og Integrationsministeriet ”støvsugede” alt igennem til brug for Folketingets Ombudsmand, men arbejdet stoppede, idet ombudsmanden trak sig, da Instrukskommissionen blev nedsat. Arbejdet var forankret i Udlændingeafdelingen, hos HR og hos Jura. Da der i 2016 skulle sendes materiale til Folketingets Ombudsmand, stod Jesper Goris kontor for indsamlingen. Hun sendte selv alt relevant fra sin indbakke til Anne Nygaard Just og bad hende videresende. Der blev ikke taget en back up af systemet. De tog en back up af systemet, da Instrukskommissionen bad om det. Inger Støjberg, Uffe Toudal og Mark Thorsens mailbokse måtte ikke forsvinde, hvilket hun skrev om til Statens IT inden folketingsvalget. Op til den 28. maj 2018 slettede hun cirka 40.000 mails på grund af GDPR-reglerne, og hun har kun mails liggende 3 måneder tilbage. Hun går ud fra, at medarbejderne i departementet og Udlændingestyrelsen har slettet et betydeligt antal mails op til den 28. maj 2018. Alle de mails, som hun har haft liggende, bør være journaliseret på en sag. Lykke Sørensens mailboks var blevet slettet, idet fratrådte medarbejders mailbokse slettes efter 6 måneder. Adspurgt, hvorfor man ikke sikrede øvrige mailbokse hos de ansatte medarbejdere, forklarede hun, at medarbejdere har en pligt til at journalisere. Alle sager, hvor der er truffet en beslutning, er journaliseret i F2. De tænkte ikke på at tage en back up. I foråret 2019, da der skulle sendes materiale til Folketingets Ombudsmand, bad de Statens IT om at kopiere alle mailbokse tilhørende en række centrale medarbejdere. Der ligger en back up af hendes mailboks taget i foråret 2019.

Hun blev foreholdt, at det i Udlændinge- og Integrationsministeriets brev af 1. april 2019 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 5281) er anført, at det ifølge Udlændingestyrelsen må antages, at der kan være flere mails i relation til Henrik Grunnets mail den 10. februar 2016. Hun forklarede, at det var i denne periode, dvs. i foråret 2019, at Statens IT blev anmodet om at foretage backups. Hun går ud fra, at hun leverede alle relevante mails til Anne Nygaard Just, da Folketingets Ombudsmand i 2016 skulle have materiale.

Om forløbet efter koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 husker hun, at Uffe Toudal på gangen eller på sit kontor bad hende sende pressemeddelelsen til Lene Vejrum, så pressemeddelelsen ikke alene gik til Udlændingestyrelsen via presseafdelingen. Lene Vejrum skulle have besked om, at pressemeddelelsen var formuleret ultimativt, men at departementet selvfølgelig var klar over, at der skulle være undtagelser. Herudover bad han hende sige til Lene Vejrum, at Udlændingestyrelsen ikke skulle stå "ude på planken" eller "på perronen" alene, og at styrelsen skulle tage fat i departementet, hvis de var i tvivl om noget. Når hun skulle tale med Lene Vejrum, må dette have været udtryk for, at det var mest ordentligt, at pressemeddelelsen gik direkte til Lene Vejrum og ikke kun via pressefolkene. Hun ved ikke, hvorfor hun skulle ringe til Lene Vejrum, når Henrik Grunnet havde deltaget i koncerndirektionsmødet, men måske var det en ekstra sikkerhedsforanstaltning, så man kom ud til Udlændingestyrelsen i alle kanaler. Uffe Toudal tænkte meget "koncernagtigt" og var optaget af, at man havde en god dialog med styrelserne. Hun mener ikke, at der kan have været tvivl om, hvad der blev sagt på koncerndirektionsmødet.

Foreholdt mail af 15. juni 2017 kl. 13.34 fra Louise Gertrud Michaëlis til blandt andre hende (ekstrakten side 5808) med udkast til svar på blandt andet spørgsmål 846 fra Udlændinge- og Integrationsudvalget forklarede hun, at hun var inde over de udkast til svar, der er omtalt i mailen. Adspurg, hvorfor det ikke i udkast til svar på spørgsmål 846 var anført, at det over for Udlændingestyrelsen var tilkendegivet, at der skulle gøres undtagelser, forklarede hun, at man godt kunne have skrevet dette. Det var denne besked, som hun gav Lene Vejrum, da hun ringede til hende. Under telefonsamtalen med Lene Vejrum den 10. februar 2016 kl. 14.30 var der 3-4 temaer. Det første tema var, at pressemeddelelsen fremstod uden undtagelser, fordi ministeren havde valgt at fjerne omtalen af undtagelserne, men dette betød ikke, at der ikke skulle være undtagelser. Lene Vejrum italesatte de sårbare familier, og at der ville være undtagelser i den forbindelse. Hun sagde selv, at departementet var klar over dette, og at Udlændingestyrelsen skulle række ind mod departementet, hvis styrelsen var i tvivl om noget. Hun sagde også, at Udlændingestyrelsen skulle orientere operatørerne om, at hovedreglen ville være adskillelse, og at styrelsen skulle begynde at indhente oplysninger om parrene, så styrelsen kunne træffe afgørelse i de konkrete tilfælde. Dette var hovedbudskaberne til Lene Vejrum, og Lene Vejrum sagde, at det var en stor opgave. Hun sagde til Lene Vejrum, at de skulle gå i gang med at orientere operatørerne og se på sagerne. Lene Vejrum efterspurgte vejledninger. Hun husker, at hun under samtalen med Lene Vejrum læste op af indstillingen i det notat, som ministeren

havde godkendt den 9. februar 2016. Hun husker ikke, om hun læste op fra F2 på sin skærm, eller om hun havde sagen liggende foran sig. Hun tror, at hun var inde i F2. Hun husker, at hun sagde, at det var dette, som Udlændingestyrelsen kunne ”stå på”, og som Udlændingeafdelingen kunne stå inde for.

Adspurgt, hvorfor hun ikke sendte notatet til Lene Vejrum, forklarede hun, at notatet skulle sendes fra Udlændingeafdelingen, idet dette vedrørte den juridiske del af sagen. Sagen var forankret i to afdelinger, og den juridiske del skulle sendes fra Udlændingeafdelingen. Man tager ikke nødvendigvis et notat fra F2 og sender det til Udlændingestyrelsen. Man kan sende indstillingen i et notat til Udlændingestyrelsen, ringe til Udlændingestyrelsen eller have et møde med Udlændingestyrelsen. Hun sendte ikke notatets konklusion til Udlændingestyrelsen. Hun er enig i, at det havde været helt naturligt, at Udlændingestyrelsen havde fået den ”omskrivning”, som Jesper Gori havde lavet (ekstrakten side 92). Hun ved ikke, om Udlændingestyrelsen fik dette tilsendt. Hun talte med Lene Vejrum om det i telefonen. Det er ikke normalt, at en afdelingschef sender et notat selv.

Adspurgt, hvorfor hun ikke sørgede for, at Udlændingestyrelsen fik tilsendt retningslinjer, forklarede hun, at styrelsen ikke var i tvivl om, hvad de skulle gøre. Udlændingestyrelsen skulle overholde landets love og sørge for at indhente de nødvendige oplysninger om de par, der var i styrelsens system, til brug for den konkrete sagsbehandling. Lene Vejrum og hun talte ikke om, hvilke oplysninger Udlændingestyrelsen skulle indhente. Adspurgt, hvordan Lene Vejrum kunne vide, hvilke oplysninger der var relevante, forklarede hun, at Udlændingestyrelsen foretager den konkrete sagsbehandling, og hun havde tiltro til, at styrelsen kunne foretage denne vurdering.

Der var efter hendes opfattelse ikke nogen tvivl om, hvilke undtagelser der gjaldt. Hun har meget svært ved at forestille sig, at Udlændingestyrelsen ikke vidste, hvilke undtagelser der gjaldt. Hun læste notatet op for Lene Vejrum og sagde, at hun skulle kontakte Jesper Gori og Udlændingeafdelingen, hvis hun var i tvivl. På ny adspurgt, hvorfor notatet ikke blev sendt til Udlændingestyrelsen, forklarede hun, at det havde været naturligt, at Jesper Goris ”ekstrakt” var blevet sendt ud. Måske udleverede Jesper Gori notatet til Udlændingestyrelsen på et efterfølgende møde. Hun kan ikke huske, om hun spurgte Jesper Gori, om han havde sendt notatet til Udlændingestyrelsen. Der kan være mange forskellige måder, som man kan sende et notat ud på. Foreholdt, at beskrivelsen af en praksis, der gør indgreb i borgerens forhold, skal være offentligt tilgængelig, forklarede hun, at hun ikke hørte om overvejelser vedrørende offentliggørelse af notatet. Hun har ikke haft nogen dialog med Udlændingeafdelingen herom.

Hun blev foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.41 fra hende til Mark Thorsen, Mia Tang, Lykke Sørensen, Jonas From Soelberg, Anne Nygaard Just, Anette Görtz og Jesper Gori med følgende ordlyd (ekstrakten side 6153):

”Har talt med Lene Vejrum i styrelsen og de har et møde i eftermiddag hvor de går i gang med at planlægge processen med at få skilt de mindreårige fra de voksne samlevende/ægtefæller.

De sætter det i værk så hurtigt de kan – de tror at det i nogle tilfælde kun kan lade sig gøre med politiets hjælp.”

Adspurgt, hvorfor hun ikke orienterede om, at hun også havde drøftet undtagelsesmulighederne med Lene Vejrum, forklarede hun, at ingen i departementet var i tvivl om, at der skulle være undtagelser. Hendes mail var en nøgtern tilbagemelding på samtalen med Lene Vejrum. Det var ikke usædvanligt, at politiets bistand var nødvendig.

Hun blev foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til operatørerne (ekstrakten side 110) om, at Udlændingestyrelsen ”snarest muligt [vil] varsle flytning i samtlige disse sager”. Hun blev endvidere foreholdt mail samme dag kl. 16.40 fra Lene Vejrum til hende om, at Udlændingestyrelsen havde varslet operatørerne om, at ”vi igangsætter en adskillelse af parrene” (ekstrakten side 115), ligesom hun blev foreholdt sin mail samme dag kl. 17.42, hvor hun videresendte Lene Vejrum's mail (ekstrakten side 5368). Hun blev herefter adspurgt, om Ditte Kruse Dankerts mail var blevet forelagt hende, inden den var blevet sendt til operatørerne, hvilket hun besvarede benægtende. Foreholdt, at det i mailen fra Ditte Kruse Dankert var anført, at samtlige par skulle adskilles, forklarede hun, at der i mailen står, at Udlændingestyrelsen vil ”varsle” flytninger, men styrelsen skulle indhente de konkrete oplysninger. Så vidt hun husker, var Udlændingestyrelsen i gang med at indhente disse oplysninger. Udlændingestyrelsen ”varslede” flytninger, og det står ikke i mailen, at alle skulle adskilles. Foreholdt, at pressemeddelelsen citeres i mailen, forklarede hun, at det i mailens næste afsnit er anført, at Udlændingestyrelsen vil ”varsle flytning” i disse sager. Foreholdt, at det i mailen er anført, at ”ingen mindreårige fremover må indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever”, forklarede hun, at Udlændingestyrelsen havde valgt alene at henvise til hovedreglen. Det havde været ”smukt”, hvis Udlændingestyrelsen også havde omtalt undtagelsesmuligheden i mailen. Udlændingestyrelsen orienterede i mailen operatørerne om, at hovedreglen ville være adskillelse. Adspurgt, om en almindelig borger, der læser mailen, vil kunne forstå, at der tillige gælder undtagelser, forklarede hun, at Udlændingestyrelsen må forklare om baggrunden for formuleringerne i mailen. Det er ikke operatørerne, der træffer afgørelser. Adspurgt, hvor man i mailen kan se, at der gælder noget andet end en adskillelse af alle par, forklarede hun, at dette fremgår af sætningen om, at der ”varsles” afgørelser.

Adspurgt, om hun foretog sig noget i anledning af mailen fra Lene Vejrum den 10. februar 2016 kl. 16.40, forklarede hun, at hun senere samme dag talte med Lene Vejrum. Hun husker ikke præcist, hvad der blev sagt under samtalen, men hun henviste blandt andet til, at Henrik Grunnet under koncerndirektionsmødet havde hørt, at der ville være en hovedregel og også ville være undtagelser. Hun tror, at hun sagde dette under den anden og ikke under den første

samtale med Lene Vejrum. Hun er ikke i tvivl om, at hun under den første samtale nævnte, at der ville være undtagelser, uanset at ministeren i pressemeddelelsen havde fjernet omtalen af undtagelserne. Lene Vejrum var bekymret for familierne. Adspurgt, hvorfor Lene Vejrum var bekymret, når der var mulighed for undtagelser, forklarede hun, at det fyldte hos Lene Vejrum, at der var tale om sårbare familier, ligesom det fyldte hos Lene Vejrum, hvor langt undtagelserne rakte. Hun sagde til Lene Vejrum, at Udlændingestyrelsen skulle træffe en konkret beslutning i sagerne og spørge departementet, hvis styrelsen var i tvivl.

Foreholdt mail af 15. juni 2017 kl. 13.34 fra Louise Gertrud Michaëlis til blandt andre hende (ekstrakten side 5808) forklarede hun, at hun ikke husker, at hun kl. 17.30 talte med Lene Vejrum om, at indkvarteringsoperatørerne var blevet kontaktet af pressen.

Foreholdt Lene Vejrum's telefonnotat af 31. marts 2016 om telefonsamtalen den 10. februar 2016 (ekstrakten side 908) forklarede hun, at telefonnotatet er skrevet 7 uger efter samtalen. Hun har ikke selv lavet noget telefonnotat af samtalen. Hvis hun laver et notat, plejer hun at afstemme indholdet med den, som hun har haft samtalen med. Der står ikke noget i notatet, som er forkert, men notatet er ikke fuldstændigt. Hvis telefonnotatet er udtryk for, at undtagelserne ikke blev nævnt under telefonsamtalen, er notatet ikke korrekt. Adspurgt, om hun efterfølgende har talt med Lene Vejrum om notatet, forklarede hun, at hun først så notatet, da hun læste ombudsmandens bilag. Man kan altid diskutere, om der er grund til at diskutere "gamle sager", og det valgte hun ikke at gøre.

Foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets brev af 4. maj 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1414) forklarede hun, at hun læste udtalelserne til Folketingets Ombudsmand, men hun udfordrede ikke materialet.

Hun blev foreholdt, at Udlændingestyrelsen i sin udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand anførte blandt andet (ekstrakten side 1307):

"Udlændingestyrelsen modtog samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen. Instruksen betød således, at ingen mindreårige fremover måtte indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, og at dette skulle gælde uanset om parret måtte have fællesbørn. Instruksen betød også, at der straks skulle ske adskillelse i de aktuelle sager, hvor en mindreårige allerede var indkvarteret sammen med en ældre ægtefælle eller samlever.

Det var ligeledes en del af instruksen, at styrelsen skulle påbegynde arbejdet med at udarbejde retningslinjer for indkvartering af mindreårige asylansøgere, som har

indgået ægteskab eller er i samlivforhold med en person, der opholder sig i Danmark.”

Hun forklarede, at der efter hendes opfattelse er tale om en efterrationalisering fra Udlændingestyrelsens side.

Hun blev foreholdt, at der i udtalelsen ligeledes er anført:

”I forlængelse heraf orienterede styrelsen med udgangspunkt i pressemeddelelse af 10. februar 2016 fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet samme dag samtlige indkvarteringsoperatører om de nye retningslinjer, og at styrelsen i forlængelse heraf snarest muligt ville påbegynde varsling af flytninger i de sager, hvor mindreårige var indkvarteret sammen med myndige ægtefæller eller samlevere.

Rækkevidden af instruksen i forhold til hvilke parter, der skulle adskilles, bl.a. under hensyntagen til Danmarks internationale forpligtigelser, blev herefter løbende drøftet mellem styrelsen og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

Departementet tilkendegav overfor styrelsen i relation til betydningen af Danmarks internationale forpligtigelser, at det helt overordnede udgangspunkt for behandling af de konkrete sager måtte være, at en adskillelse af parrene - herunder par med fællesbørn - som udgangspunkt måtte anses for at være i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtigelser, herunder i henhold til EMRK art. 8 og Børnekonventionen.

Departementet tilkendegav herudover, at styrelsen kunne forelægge konkrete problemstillinger for departementet, hvis styrelsen ønskede departementets vurdering af foreneligheden med Danmarks internationale forpligtigelser.”

Adspurg, hvorfor departementet ikke gjorde det klart, at det allerede den 10. februar 2016 blev drøftet, at der gjaldt undtagelser, forklarede hun, at Udlændingestyrelsen aldrig har administreret undtagelsesfrit og ikke kan have været i tvivl om, at der var undtagelser. Hun mener, at der i det citerede er tale om en efterrationalisering fra Udlændingestyrelsens side. Hun har aldrig hørt nogen sige, at der skulle administreres uden undtagelser. Udlændingestyrelsen kan ikke have været i den vildfarelse, at styrelsen skulle administrere ulovligt. Hvis Lene Vejrum havde fået den opfattelse, at hun var blevet bedt om at administrere ulovligt, kunne Lene Vejrum have bedt hende om at bekræfte dette skriftligt eller have taget fat i for eksempel Jesper Gori.

Foreholdt brev af 11. maj 2016 fra Folketingets Ombudsmand til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet (ekstrakten side 1423) forklarede hun, at hun ikke husker, om hun har læst

dette brev. Det ville være naturligt, at hun havde fået en kopi. Hun blev foreholdt, at Folketingets Ombudsmand ifølge dette brev havde en anden opfattelse end hende af telefonsamtalen den 10. februar 2016, idet ombudsmanden refererede Udlændingestyrelsens udtalelse om, at styrelsen samtidig med udsendelsen af ministeriets pressemeddelelse modtog en mundtlig instruks fra ministeriet om ”administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen” (ekstrakten side 1425). Hun forklarede, at der i ugerne efter var møder mellem Lykke Sørensen, Lene Vejrum og hende, og det blev aldrig sagt på disse møder, at der skulle administreres ulovligt. Hun forstår ikke, at Udlændingestyrelsen kan have været i den tro, at styrelsen blev bedt om at administrere ulovligt.

Hun blev foreholdt spørgsmål 904 fra Udlændinge- og Integrationsudvalget og ministerens svar den 21. juni 2017. Heraf fremgår (ekstrakten side 4342):

”Spørgsmål nr. 904:

Er det korrekt, når Udlændingestyrelsen i sin udtalelse til Folketingets Ombudsmand den 28. april skriver: ”Udlændingestyrelsen modtog samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen. Instruksen betød således, at ingen mindreårige fremover måtte indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, og at dette skulle gælde uanset om parret måtte have fællesbørn. Instruksen betød også, at der straks skulle ske adskillelse i de aktuelle sager, hvor en mindreårig allerede var indkvarteret sammen med en ældre ægtefælle eller samlever.” (UII alm. del – bilag 152, side 23)?

Svar:

Ja, det er korrekt.

Der henvises i øvrigt til Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand, som var vedlagt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udtalelse af 4. maj 2016 til ombudsmanden, jf. Folketingets Ombudsmands endelige redegørelse af 23. marts 2017 (UII alm. del – bilag 152).

Jeg vil i øvrigt redegøre for forløbet efter udsendelsen af min generelle indkvarteringsinstruks af 10. februar 2016 ved min besvarelse af samrådsspørgsmål AW og AY (UII alm. del) den 23. juni 2017.”

Hun forklarede, at hun ikke husker, om hun blev orienteret om dette svar. Hun kan selvfølgelig ærgre sig over, at hun ikke skrev et telefonnotat om samtalen med Lene Vejrum den 10. februar

2016. Hun fortalte til sine kollegaer i ministeriet, hvad hun havde talt med Lene Vejrum om. I hendes optik var pressemeddelelsen ikke en instruks, og det havde den aldrig været. Hun udfordrede ikke Udlændingefdelingens svar på spørgsmål 904, idet dette ikke var hendes rolle. Adspurg, hvem af sine kollegaer hun talte med om telefonsamtalen, forklarede hun, at hun i hvert fald sagde til Uffe Toudal, at hun havde en anden opfattelse af telefonsamtalen end Lene Vejrum. Hun kunne aldrig drømme om at ringe ud og sige til nogen, at de skulle gøre noget ulovligt. Det er absurd, at hun skulle have gjort dette. Adspurg, hvad hun gjorde, da hun fandt ud af, at Udlændingestyrelsen havde en anden opfattelse af telefonsamtalen end hende, forklarede hun, at hun gav udtryk for sin opfattelse til i hvert fald Uffe Toudal. Hun er ret sikker på, at hun sagde til Uffe Toudal, at telefonnotatet efter hendes opfattelse ikke var fyldestgørende. Hun husker ikke, hvornår hun sagde det. Hun sagde det, da hun første gang havde set Lene Vejrum's telefonnotat. Hun så telefonnotatet, da det lå som et bilag i materialet til ombudsmanden. Hun så telefonnotatet, enten da det blev sendt til ombudsmanden eller kom tilbage fra ombudsmanden. Hun husker det ikke nærmere.

Adspurg, hvorfor ingen i departementet gjorde det klart, at Udlændingestyrelsens udtalelse til Folketingets Ombudsmand ikke var rigtig, og adspurg, hvorledes Uffe Toudal reagerede, da hun fortalte ham om sin opfattelse af telefonsamtalen, forklarede hun, at hun ikke husker Uffe Toudals reaktion. Udarbejdelsen af svar til ombudsmanden henhørte under Udlændingefdelingen, og hun var ikke inde over udformningen af svarene. Hun blev måske lidt overrasket, da hun så telefonnotatet, men Udlændingefdelingen udarbejdede svarene til ombudsmanden, og hun fik ikke svarene i høring.

Adspurg, om det notat, som ministeren havde godkendt den 9. februar 2016, var genstand for drøftelser i denne periode, forklarede hun, at hun ikke husker dette. Udlændingefdelingen arbejdede i det næste halve år med at udarbejde et notat, der stod "på toppen" af det notat, som ministeren havde godkendt den 9. februar 2016.

Hun blev foreholdt mail af 4. marts 2016 kl. 9.15 fra Margit Sander Rasmussen til Anne Nygaard Just, hvilken mail den 7. marts 2016 kl. 14.43 blev videresendt til blandt andre hende (ekstrakten side 6160). I mailen var der vedhæftet et notat, hvoraf fremgår blandt andet (ekstrakten side 6176):

"Som følge af Udlændinge-, Integrations-, og Boligministerens meddelelse af 10. februar 2016 har Udlændingestyrelsen ændret praksis, således at mindreårige over 15 år ikke længere indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever. Dette gælder også, selvom parret har fællesbørn."

Adspurg, om dette notat gav anledning til overvejelser i departementet, forklarede hun, at hun læser notatet således, at hovedreglen var, at der blev ændret praksis. Hun er overbevist om, at Udlændingestyrelsen på dette tidspunkt var fuldstændig klar over, at der var undtagelser. De

havde møder med Udlændingestyrelsen i ugerne efter den 10. februar 2016. Adspurgt, om hun reagerede på, at praksis i notatet blev beskrevet som undtagelsesfri, forklarede hun, at hun ikke husker, at hun specifikt reagerede. Hun havde inden den 4. marts 2016 selv flere møder med Lene Vejrum, ligesom der var møder mellem Udlændingeafdelingen og Udlændingestyrelsen, og det fremstår som mærkeligt for hende, at Udlændingestyrelsen skulle være gået ud fra, at der ikke var undtagelser.

Hun blev foreholdt mail af 17. februar 2016 kl. 15.38 fra Kristina Rosado til Lene Vejrum og Margit Sander Rasmussen med udkast til en ”første mail til departementet” (ekstrakten side 5541). Af udkastet fremgår:

”Indholdet af pressemeddelelsen giver anledning til en række overvejelser i forhold til, hvorledes adskillelsen af par, hvor den ene eller begge parter er mellem 15 og 18 år, rent praktisk skal foregå. Dette gør sig navnlig gældende i sager, hvor parrene har fælles børn. Vi skal derfor bede ministeriet forholde sig til følgende:

- Hvem skal tage stilling til, hvor fælles børn skal tage ophold? Er det Udlændingestyrelsen – og i givet fald ud fra hvilke hensyn – eller har parrene selv pligt til at tage stilling til dette?
- Kan forældrene indkvarteres på centre i umiddelbar nærhed af hinanden, således at forældrene har mulighed for at udøve samvær med børnene i det omfang, de selv ønsker?
- skal forældrene have mulighed for at vælge samværløsninger, f.eks. 7-7-ordninger, og betyder det i givet fald, at både bopæls- og samværsforældre skal indkvarteres på eneværelser på deres respektive centre?
- Skal styrelsen dække udgifter til transport til samvær med børn, der ikke bor sammen med begge forældre, når dette er en direkte følge af en administrativ beslutning om at indkvartere forældrene hver for sig?
- Med hvilken vægt skal overvejelser om øvrige familierelationer på centret indgå, når styrelsen skal beslutte at skille familierne ad, herunder evt. fælles børns relationer til eksempelvis bedsteforældre e.l.?
- Skal par, hvor begge parter er mindreårige, flyttes til hver sit center, selv om de for nuværende ikke deler værelse på børnecenteret? Det bemærkes, at børnecentrene typisk ligger med stor geografisk afstand til hinanden.”

Hun forklarede, at hun læser mailen således, at Udlændingestyrelsen gjorde sig en række overvejelser i forhold til, hvordan de skulle håndtere ordningen. Hun mener, at Udlændingestyrelsen gjorde sig nogle fornuftige overvejelser, og læser ikke mailen således, at alle skulle adskilles uden undtagelser. Mailen afspejlede de drøftelser, som man havde med Udlændingestyrelsen. Hun har aldrig hørt Udlændingestyrelsen sige, at alle skulle adskilles, og en styrelse skal overholde lovgivningen. Hun har aldrig på et møde hørt nogen fra Udlændingestyrelsen udtale,

at alle skulle adskilles undtagelsesfrit. Hvis Udlændingestyrelsen virkelig mente, at styrelsen fik en besked fra hende om, at alle skulle adskilles, skulle styrelsen have sagt dette til hende. Foreholdt, at det af det tidligere foreholdte notat (ekstrakten side 6176) vedhæftet mailen af 4. marts 2016 kl. 9.15 fra Margit Sander Rasmussen til Anne Nygaard Just fremgår, at Udlændingestyrelsen ville adskille alle, forklarede hun, at den altovervejende hovedregel var, at alle skulle adskilles. Ministeren havde taget omtalen af undtagelserne ud af pressemeddelelsen, men det var alene hovedreglen, at alle skulle adskilles. Der var adskillige møder og telefonsamtaler med Udlændingestyrelsen, og hun kan ikke forstå det, hvis Udlændingestyrelsen gik ud fra, at der ikke skulle være undtagelser. Hun ved ikke, hvorfor Udlændingestyrelsen i notatet ikke skrev, at der skulle være undtagelser.

Hun blev foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.54 fra Anne Nygaard Just til Uffe Toudal med kopi til hende, i hvilken mail der var oplysninger om antallet af samlevende par (ekstrakten side 5628). Adspurg, om det var aftalt, at der skulle ske en systematisk tilbagemelding om adskillelsesprocessen, forklarede hun, at hun ikke mener, at der var en sådan aftale. Hun tror, at departementet løbende spurgte, når der var behov for en opdatering. Hun husker ikke, hvornår hun fik en underretning om, at Udlændingestyrelsen var begyndt at adskille par.

Hun blev foreholdt sin mail af 12. februar 2016 kl. 15.18 til Jonas From Soelberg, Mark Thorsen, Anette Görtz, Anne Nygaard Just og Mia Tang (ekstrakten side 5371). Af mailen fremgår:

”Har lige talt med Lene i US – der er nu 31 par hvor der er en mindreårig – vi får en opdateret liste ind.

De skiller dem ad. Men det var bare så vi vidste at tallene udvikler sig”

Hun forklarede, at hun ikke husker, hvorfor hun havde kontakt til Lene Vejrum. Måske havde ministeren bedt om at få oplysningerne, fordi hun skulle interviewes. Hun gik ud fra, at Udlændingestyrelsen ville gå i gang med at se på sagerne relativt hurtigt efter udmeldingen om, at hovedreglen var en adskillelse af parrene. Hun mener, at nogle par blev adskilt ugen efter, at mailen blev sendt. Adspurg, om hun havde drøftelser med Lene Vejrum om adskillelsesprocessen, forklarede hun, at hun tog til efterretning, at Udlændingestyrelsen var gået i gang med at behandle de konkrete sager, og at hovedreglen var, at der skulle ske adskillelse. Foreholdt, at det i mailen fremstår, som om der er truffet beslutning om adskillelse, forklarede hun, at Udlændingestyrelsen var gået i gang med at se på sagerne, og der var par, som aldrig blev adskilt. Hun tror ikke, at Udlændingestyrelsen havde nået at behandle alle sagerne. Hun talte ikke med Lene Vejrum om, hvilket faktisk grundlag Udlændingestyrelsen skulle have for at træffe afgørelser.

Hun blev foreholdt, at der i det notat, som ministeren godkendte den 9. februar 2016, er anført blandt andet (ekstrakten side 162):

”Det vurderes dog, at barnets tarv i visse tilfælde med styrke vil tale for, at der sker indkvartering af mindreårige over 15 år i tilknytning til en ægtefælle/samlever. Det gælder f.eks. i tilfælde, hvor parterne har haft et forudgående samliv, hvor parret har fælles barn, hvor aldersforskellen mellem parterne er begrænset, og hvor hensynet til den mindreåriges tarv også i øvrigt med styrke taler derfor. Som udgangspunkt vil alle disse hensyn skulle foreligge, for at der skal ske indkvartering med ægtefællen/samleveren, og det er således ikke tilstrækkeligt, at parret (alene) har haft et forudgående samliv og aldersmæssigt er tæt på hinanden.”

Adspurgt, hvordan man kunne undersøge disse forhold uden at foretage en samtalebaseret undersøgelse eller en psykologundersøgelse af den mindreårige, forklarede hun, at den konkrete sagsbehandling henhørte under Udlændingestyrelsen. Hun havde ikke grund til at tro andet, end at Udlændingestyrelsen var gode til den konkrete sagsbehandling. Det må afhænge af den konkrete situation, hvor mange oplysninger Udlændingestyrelsen skal have. Adspurgt, om oplysninger om parrenes alder og om, hvorvidt parret havde børn, var tilstrækkelige til at kunne træffe en afgørelse, forklarede hun, at Udlændingestyrelsen efter hendes vurdering nok ville have ment, at det ville være ”fint” at have flere oplysninger, men dette må styrelsen nærmere redegøre for. Hun kan ikke tro andet, end at Udlændingestyrelsen altid sagsbehandler ordentligt. Udlændingestyrelsen har altid haft et stort fokus på hensynet til mindreårige. Hvis Lene Vejrum havde spurgt, om man kunne adskille et par alene på baggrund af en oplysning om alder og om, at parret ikke havde børn, ville hun have sagt, at Lene Vejrum selv skulle træffe denne afgørelse. Lene Vejrum kunne hos Udlændingeafdelingen få hjælp til de konkrete sager. Hun er sikker på, at Lene Vejrum kontaktede Jesper Gori.

Hun blev foreholdt, at der i ”Foreløbig Tillægsekstrakt – de berørte par” er oplysninger om et par, der blev adskilt den 16. februar 2016, og hvor der alene forelå oplysninger om alderen og om, at parret ikke havde børn. Hun forklarede, at udgangspunktet var adskillelse, og hun tænkte, at Udlændingestyrelsen relativt hurtigt kunne træffe afgørelse i de simple sager. Hvis der har været tale om en oplagt sag, kan hun ikke se noget mærkeligt i, at der hurtigt blev truffet afgørelse.

Hun blev foreholdt, at der i ”Foreløbig Tillægsekstrakt – de berørte par” findes oplysninger om andre par, der blev adskilt alene ud fra oplysningen om alderen og om, at parret ikke havde børn. Hun forklarede, at Udlændingestyrelsen på intet tidspunkt har været i tvivl om, at der kunne være undtagelser. Hun kan ikke vurdere, om Udlændingestyrelsen havde tilstrækkelige oplysninger, men hun mener generelt ikke, at styrelsen foretager en lemfældig sagsbehandling. Hovedreglen var, at flest mulige skulle adskilles, men hvis der var særlige forhold, skulle parret ikke adskilles. En simpel sag kunne måske være en sag, hvor parrene ikke havde fælles børn, og hvor der ikke i øvrigt forelå særlige omstændigheder. Hun ved ikke, hvordan Udlændingestyrelsen traf afgørelserne, og styrelsen talte ikke med hende om sagsbehandlingen. Hun vil

ikke forholde sig konkret til sagerne. Adspurgt, hvad der efter hendes opfattelse er en simpel sag, forklarede hun, at det ikke er en simpel sag, hvis der er børn, eller hvis den ene er syg. Det var Udlændingefærdigheden, der skulle bistå Udlændingestyrelsen med denne vurdering. Adspurgt, om det under hendes samtale den 10. februar 2016 med Lene Vejrum blev konkretiseret, hvilke undtagelser der kunne være, forklarede hun, at dette ikke blev konkretiseret nærmere, men der blev talt om børn, sårbarhed eller om en familie, hvor den ældre ægtefælle tog sig af børnene.

Hun blev foreholdt mail af 17. februar 2016 kl. 18.08 fra Anne Nygaard Just til Udlændingestyrelsen med kopi til hende, Lene Vejrum, Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado og Anette Görtz (ekstrakten side 5636). Af denne mail fremgår blandt andet:

”Vi har modtaget vedhæftede samrådsspørgsmål Z. Vi har indtil videre fået frist til at lægge en sag op til ministeren tirsdag d. 23. februar, da samrådet forventes at skulle afholdes tirsdag d. 1. marts. Samrådet er dog endnu ikke berammet. Til brug for samrådet har vi brug for en række materiale:

- Først og fremmest har vi brug for en opdateret liste over de mindreårige, der pt. er indkvarteret, og som har en ægtefælle eller samlever. Vi vil desuden gerne have af vide, om det i alle tilfælde er en kvinde, der er den mindreårige, hvor mange børn de har eller om de er gravide, indrejsedato, nationalitet samt om de har ID, der verificerer deres alder eller om der i visse tilfælde er foretaget en aldersbestemmelse eller hvordan man i øvrigt har vurderet de mindreåriges alder i de tilfælde, hvor de ikke har ID med.
- Vi vil endvidere gerne bede om en status på, om alle parrene er adskilt eller hvornår de forventes at være det.”

Hun forklarede, at hun ikke forventede, at alle parrene var adskilt en uge efter udsendelsen af pressemeddelelsen. Anne Nygaard Justs formulering skal ikke forstås meget specifikt. Ingen regnede med, at alle var adskilt på dette tidspunkt. Hun er ret sikker på, at Anne Nygaard Just var fuldstændig klar over, at der skulle være undtagelser. Anne Nygaard Just havde en særdeles tæt dialog med Jesper Gori. Hun instruerede ikke Anne Nygaard Just i, hvordan hun skulle formulere mails til Udlændingestyrelsen, men i deres optik var det aldrig anderledes, end at der ville være undtagelser. Det var hele udgangspunktet i sagen. Hun syntes ikke, at man behøvede at skrive, at der alene var tale om en hovedregel, idet Udlændingestyrelsen var klar over, at der skulle være undtagelser. Det ville være fuldstændig uforståeligt for hende, hvis Udlændingestyrelsen ikke vidste, at der skulle være undtagelser.

Hun blev foreholdt mail af 16. februar 2016 kl. 16.50 fra Lene Vejrum til hende og Lykke Sørensens (ekstrakten side 149), i hvilken mail Lene Vejrum spurgte, om konkrete spørgsmål

skulle drøftes med Jesper Gori. Hun forklarede, at Lykke Sørensen svarede, at det var Udlændingeafdelingen og Jesper Gori, som Udlændingestyrelsen skulle tale med.

Hun kan se i sin kalender, at hun deltog i et møde den 22. februar 2016. Hun husker ikke, hvad der specifikt blev talt om. De talte om problemstillingen og ikke om de konkrete sager. De kan sagtens have talt om de emner, der er nævnt i mailen af 17. februar 2016 kl. 15.38 fra Kristina Rosado til Lene Vejrum og Margit Sander Rasmussen (ekstrakten side 5541).

Foreholdt PowerPoints til brug for mødet med operatørerne den 23. februar 2016 (ekstrakten side 5487) forklarede hun, at hun ikke ved, hvad hun skal sige til disse PowerPoints. Der var tale om Udlændingestyrelsens formidling til operatørerne. Udlændingestyrelsen vidste, at der skulle være undtagelser. Det er ikke rigtigt, at Udlændingestyrelsen gik ud fra, at ordningen skulle være undtagelsesfri. Adspurg, om hun kan pege på et sted, hvor departementet skriftligt gjorde det klart, at der skulle være undtagelser, forklarede hun, at hun ikke kan gennemskue, om Udlændingeafdelingen gjorde dette. Det notat, som ministeren godkendte den 9. februar 2016, blev i slutningen af januar 2016 sendt i høring hos Udlændingestyrelsen. Adspurg, hvorfor man ikke kunne sende det endelige notat til Udlændingestyrelsen, forklarede hun, at dette ikke er normal praksis. Der foretages en høring for at belyse faktuelle forhold. Det er ikke normalt, at forelagte notater sendes i høring. Set i bagklogskabens klare lys havde det været fint at sende Jesper Goris sammenfatning (ekstrakten side 92) til Udlændingestyrelsen, og måske har Udlændingestyrelsen fået notatet udleveret. Adspurg, hvorfor der ikke blev udsendt et praksisnotat om sagsbehandlingen, forklarede hun, at sådanne notater normalt ikke ligger i hendes afdeling.

Inger Støjbergs bisidder, advokat Nicolai Mallet, bemærkede, at der findes skriftlige oplysninger om, at der ikke har været tale om en undtagelsesfri administration, og henviste i den forbindelse til Ditte Kruse Dankerts mail af 23. februar 2016 kl. 16.22 til Lene Vejrum, Catrine Primdahl og Kristina Rosado om forelæggelse af fem sager for departementet (ekstrakten side 201).

Line Skytte Mørk Hansen blev adspurg, om der blev afholdt et koncerndirektionsmøde den 24. februar 2016, og forklarede, at dette hverken fremgår af hendes, Jonas From Soelbergs eller Henrik Kyvsgaards kalender. Hun tror ikke, at mødet blev afholdt. Foreholdt sit talepapir til mødet (ekstrakten side 5374, sidste bullet) forklarede hun, at hun ikke tror, at hun brugte dette talepapir. Hun ved ikke, hvorfor hun fik talepapiret. Hun forklarede, at omtalen af et møde ”i mandags” må være den drøftelse, der fandt sted den 22. februar 2016. Hun husker ikke, at hun drøftede konkrete sager. Foreholdt, at det i talepapirets fjerde bullet er anført, at ingen mindreårige fremover må være indkvarteret med deres ægtefælle eller samlever, forklarede hun, at hun ikke husker, at indholdet af denne bullet blev drøftet.

Foreholdt Ditte Kruse Dankerts mail af 23. februar 2016 kl. 16.22 til Lene Vejrum, Catrine Primdahl og Kristina Rosado om forelæggelse af fem sager for departementet (ekstrakten side 201),

forklarede hun, at hun husker forløbet på samme måde som beskrevet i mailen. Udlændingestyrelsen var gået i gang med at behandle sagerne og havde indledt en dialog med operatørerne om en håndtering af de resterende par.

Hun godkendte ikke ministerens svar af 24. februar 2016 på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230). Anette Gørtz og hun var på vinterferie, og sagen lå hos Anne Nygaard Just. Sagen gik herefter direkte til Lykke Sørensen, der godkendte svaret. Det var specielt, at Anette Gørtz underskrev, idet Anette Gørtz ikke havde godkendt svaret. Hun fik en kopi i F2, og måske læste hun svaret. Foreholdt, at undtagelsesmulighederne ikke er nævnt i svaret, forklarede hun, at svaret ikke er forkert, men svaret er måske ikke helt udtømmende eller fyldestgørende. Det havde været fint, hvis man også havde omtalt undtagelsesmulighederne. Det ville være lidt ”pudsigt” at orientere Folketinget om samtalen mellem Lene Vejrum og hende den 10. februar 2016. Adspurg, hvorfor hun er af den opfattelse, at svaret ikke var forkert, forklarede hun, at svaret burde have omtalt undtagelsesmulighederne, og at det derfor ikke var fyldestgørende.

Foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 14.45 fra Ditte Kruse Dankert til Jesper Gori med kopi til Anne Nygaard Just vedhæftet notat om fem konkrete sager (ekstrakten side 329) forklarede hun, at hun ikke husker, om hun så dette notat, eller om det var notatet fra Røde Kors, som hun så. Hun forholdt sig ikke til de konkrete sager, idet dette henhørte under Udlændingeafdelingen.

Foreholdt mail af 4. marts 2016 kl. 12.33 fra Lykke Sørensen til blandt andre hende om henvendelsen af 3. marts 2016 fra Røde Kors og mail af 15. marts 2016 kl. 12.34 fra Jesper Gori til blandt andre hende om henvendelsen (ekstrakten side 353) forklarede hun, at hun, som hun husker det, læste notatet fra Røde Kors. Det er aldrig ligegyldigt, når en operatører skriver til departementet. Sagsbehandlingen foregik imidlertid i Udlændingestyrelsen, og Røde Kors skulle have dialogen med styrelsen. Foreholdt, at Røde Kors i brevet anførte, at en adskillelse af par med børn uden en forudgående individuel vurdering ville være dybt bekymrende (ekstrakten side 357), forklarede hun, at Udlændingestyrelsen netop foretog en individuel vurdering. Man må spørge Røde Kors om, hvorfor de skrev, som de gjorde. Det var ikke hende, der havde kontakten med Udlændingestyrelsen. Hun fandt ikke anledning til at reagere på brevet fra Røde Kors, herunder fordi brevet var stilet til Lykke Sørensen. Hun går ud fra, at Udlændingeafdelingen havde en dialog med Udlændingestyrelsen om henvendelsen, og at styrelsen herefter tog en dialog med Røde Kors. Hun husker ikke, om hun drøftede brevet med andre. Måske har brevet været ”oppe” på et møde. Der var enighed om, at brevet skulle videresendes til de konkrete sagsbehandlere i Udlændingestyrelsen. Man skal være opmærksom på, at Røde Kors også havde sin egen dagsorden. At der efter Røde Kors’ opfattelse forelå et ulovligt forhold, er ikke ensbetydende med, at dette rent faktisk også var tilfældet. Samrådet den 15. marts 2016 blev forberedt i hendes afdeling og i Udlændingeafdelingen. Det var ikke hendes ansvar at klæde ministeren på angående henvendelsen fra Røde Kors, idet dette henhørte under Udlændingeaf-

delingen. Hun er ret overbevist om, at Udlændingeafdelingen rettede henvendelse til Udlændingestyrelsen for at sikre sig, at Røde Kors' beskrivelse af sagsbehandlingen ikke var rigtig. Hun kan ikke forestille sig andet.

Hun mener, at Jesper Gori deltog i samrådet den 15. marts 2016. Hun var inde over forberedelsen af samrådet. Hun ved ikke, hvem der "skrev for" i materialet til ministeren. Hun tror, at det var hendes afdeling, der lagde sagen op. Der var ikke nogen tvivl om, hvilke områder afdelingerne hver især havde ansvaret for, og det vigtige var, at alle havde godkendt den del, der henhørte under deres område. Man ville få en dårligere ministerbetjening, hvis ministeren skulle have to sager op om det samme samråd. Sagen om samrådet landede i hendes afdeling, hvilket kan skyldes praktiske forhold, for eksempel at der på grund af ferie ikke var fuldmægtige i Udlændingeafdelingen.

Foreholdt svar af 9. marts 2016 på Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalgets spørgsmål nr. 302 (ekstrakten side 515) forklarede hun, at hun var inde over dette svar. Hun blev adspurg, hvor i svaret man kan læse, at der var mulighed for undtagelser. Hertil forklarede hun, at Udlændingestyrelsen ifølge svaret var "i færd med at omsætte min generelle instruks i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager", og i denne formulering kan det ligge, at der alene var tale om en hovedregel. Man kunne godt have nævnt undtagelsesmulighederne. Foreholdt, at hun på dette tidspunkt kendte til brevet fra Røde Kors og til notatet fra Udlændingestyrelsen om praksisændringen (ekstrakten side 6176), forklarede hun, at man med udvalsspørgsmålet svarede på det, som man var blevet spurgt om. Efter hendes opfattelse var Udlændingestyrelsen klar over muligheden for undtagelser. Den dialog, som departementet havde med Udlændingestyrelsen, viste dette. De retningslinjer, der blev omtalt i folketingssvaret, var Udlændingestyrelsens retningslinjer til operatørerne. Adspurg, om retningslinjerne i så fald kunne vedrøre muligheden for undtagelser, forklarede hun, at det er rigtigt, at afgørelserne om adskillelse ikke blev truffet af operatørerne. Adspurg, om sætningen om de konkrete retningslinjer i så fald kunne være modificerende i forhold til den forudgående sætning i folketingssvaret om, at ingen mindreårige kunne indkvarteres med deres samlever eller ægtefælle, forklarede hun, at man kan anlægge dette synspunkt, men heri ligger ikke, at Udlændingestyrelsen ikke behandlede sagerne med mulighed for undtagelser. Man kunne godt i folketingssvaret have nævnt, at der var en hovedregel, men at der ligeledes skulle være mulighed for undtagelser.

Foreholdt mail af 22. februar 2016 kl. 14.44 fra Anne Nygaard Just med kopi til blandt andre hende (ekstrakten side 5650) og notat samt talepapir til statsministeren (ekstrakten side 271) forklarede hun, at hun tror, at dette var det første talepapir, der blev sendt til statsministeren i forbindelse med den forespørgselsdebat, som statsministeren skulle deltage i. Hun husker det dog ikke. Foreholdt, at ordningen ifølge talepapiret fremtræder som en undtagelsesfri ordning, forklarede hun, at man godt kunne have skrevet hovedregel og undtagelser ind. Hun kan ikke konkret huske, hvorfor departementet ikke gjorde det. Hun er ikke helt klar over, om det var hende, der havde sagen under hele forløbet indtil forespørgselsdebatten den 4. marts 2016. Hun

var ikke inde over de drøftelser, der var med Statsministeriet. Måske blev hun orienteret om henvendelsen fra Tanja Franck, men hun husker det ikke. Efter hendes opfattelse var det meget naturligt, at Tanja Franck ringede til Lykke Sørensen, idet den juridiske vurdering lå hos Lykke Sørensen.

Foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 18.09 fra Tanja Franck til Christian Kettel Thomsen om, at udlændinge-, integrations- og boligministeren havde ”meldt hårdere ud, end juraen kan holde til” (ekstrakten side 333), forklarede hun, at hun ikke husker at være blevet orienteret herom. Hun har ikke haft kontakt til medarbejdere i Statsministeriet om denne sag. Måske er hun blevet orienteret om, at der har været en kontakt. Hun ved ikke, om der var en kontakt mellem Inger Støjberg og statsministeren om sagen, ligesom hun ikke ved, om der var en kontakt mellem Søren Pind og Inger Støjberg om sagen.

Foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets beredskab af 2. marts 2016 til Statsministeriet med omtale af en henvendelse fra Jyllands-Posten angående ordningens forenelighed med EMRK og børnekonventionen (ekstrakten side 5505) forklarede hun, at hun ikke husker, om hun var inde over henvendelsen fra Jyllands-Posten. Hun kan godt have været inde over problemstillingen. Hun var på vinterferie i uge 7, da Jyllands-Posten rettede henvendelse. Hun går ud fra, at Lykke Sørensen havde en drøftelse med Tanja Franck.

Foreholdt forklaringen fra Uffe Toudal om, at han på et tidspunkt blev kontaktet af Statsministeriets departementschef, forklarede hun, at hun ikke husker, om Uffe Toudal orienterede hende herom. Det ville ikke have været unaturligt, at han orienterede hende om samtalen. Han talte forholdsvis tit med Statsministeriets departementschef.

Hun blev foreholdt Politikens artikel af 7. marts 2016 med en omtale af blandt andet Mattias Tesfayes holdning i sagen (ekstrakten side 751) og adspurgte, om ministeren ville komme under et politisk angreb, hvis hun omtalte undtagelsesmulighederne. Hun forklarede, at det godt kan være, at det forholdt sig således. Ikke desto mindre skulle ministeren overholde konventionerne. Det er svært at forholde sig til, hvad Dansk Folkeparti og Socialdemokratiet mente. Hendes opfattelse af det politiske landskab var, at de færreste partier ønskede at overtræde konventionerne. De rådgav ikke ministeren på baggrund af, om Dansk Folkeparti og Socialdemokratiet ønskede at bryde konventionerne. De rådgav ministeren om, at der var en hovedregel, men at der tillige gjaldt nogle undtagelser. Foreholdt, at der hverken i samrådstalen den 15. marts 2016 eller i folketingssvarene blev nævnt noget om Danmarks internationale forpligtelser, forklarede hun, at hun ikke ved, hvorfor det i stedet var kongebrevseksemplet, der blev nævnt i samrådstalen. Det er ministerens valg, hvad der skal siges under et samråd. De skrev en tale til ministeren efter bedste evne. Hun kan ikke redegøre for, hvornår det blev kongebrevseksemplet, der fremgik af samrådstalen.

Foreholdt mail af 8. marts 2016 kl. 19.49 fra Anne Nygaard Just til Anna-Sophia Saugmann-Jensen og Jesper Gori med kopi til blandt andre hende og vedhæftet udkast til samrådstale (ekstrakten side 387) og mail af 8. marts 2016 fra Jesper Gori til Anne Nygaard Just med bemærkninger til samrådstalen (ekstrakten side 420) forklarede hun, at hun ikke nødvendigvis så talen i første omgang, efter at den var blevet skrevet af Anne Nygaard Just. Hun kan sagtens have haft møder om talen, inden den blev godkendt i F2. I sin kalender kan hun se, at hun den 6. marts 2016 havde møde om samrådet med Anette Görtz og Anne Nygaard Just og den 7. og 8. marts 2016 havde møde om samrådet med Lykke Sørensen, Jesper Gori, Uffe Toudal, Anne Nygaard Just og Anette Görtz. Den 14. marts 2016 var der formøde til samrådet med samme deltagerkreds. Foreholdt, at der i et udkast til samrådstalen var en omtale af Danmarks internationale forpligtelser (ekstrakten side 527), og adspurgte, om der på dette tidspunkt var drøftelser om, hvorvidt de internationale forpligtelser skulle overholdes, forklarede hun, at hun ikke husker dette. Hun husker ikke, om der var en grund til, at de internationale forpligtelser ikke blev nævnt i samrådstalen.

Hun blev foreholdt, at det samme sted i udkastet var nævnt, at det var vigtigt for ministeren at sende et utvetydigt signal om, at Danmark ikke accepterer nogen form for tvang (ekstrakten side 527). Hun blev herefter adspurgte, om der i midten af marts 2016 var nye oplysninger om, at der forelå indikationer på tvang. Hun forklarede, at de skrev talen ud fra de ord, som ministeren brugte. Når man skriver samrådstaler, prøver man at finde den tone, som ministeren normalt taler i. Talen var skrevet til ministeren og afspejlede ministerens holdning. Hun tror ikke, at de lavede en yderligere undersøgelse af, om der forelå tvang. Hovedreglen var, at der i alle sager skulle ske adskillelse, og der kunne godt være sager, hvor man adskilte, selvom der ikke forelå et tvangselement. Det var ikke en betingelse for at adskille, at der beviseligt forelå et tvangselement, og tvang var ikke i sig selv en præmis for adskillelse. Udlændingestyrelsen gik ikke ind og undersøgte, om der var tale om tvang. Udlændingestyrelsen adskilte som hovedregel. Adspurgte om, hvilket sagligt formål adskillelsen i så fald forfulgte, forklarede hun, at det var ministerens politiske holdning, at flest muligt skulle adskilles. Det var den bestilling, som departementet fik. Ministeriet undersøgte herefter, hvor langt man kunne gå. Foreholdt, at en praksisændring skal varetage et sagligt formål, og adspurgte, hvilke forhold der blev drøftet, forklarede hun, at hun ikke kan forklare herom. Hun mener, at Udlændingeafdelingen gennemgik sagen og vurderede, hvad der juridisk kunne holde. Hun var ikke inde over drøftelser om, hvad der var det lovlige og saglige formål bag ordningen. Det var Udlændingeafdelingen, der varetog disse drøftelser. Det ville hverken være fair eller rimeligt at udfordre det jugement, som Udlændingeafdelingen foretog. Hun husker ikke, at hun var involveret i drøftelser om kulturel tvang. Adspurgte, hvad hun kommunikerede under telefonsamtalen med Lene Vejrum den 10. februar 2016, når hun ikke var klar over, hvilket sagligt formål der skulle varetages, forklarede hun, at hun åbnede sin computer og læste op fra notatet samt sagde, at Udlændingestyrelsen skulle tage fat i Jesper Gori eller Lykke Sørensen, hvis de var i tvivl om noget.

Foreholdt den endelige tale til samrådet den 15. marts 2016 og omtalen af kongebrevseksemplet (ekstrakten side 846) forklarede hun, at hun ikke ved, hvorfor kongebrevseksemplet blev valgt som et eksempel på muligheden for undtagelser.

Hun blev foreholdt følgende, der var skrevet med ændringsmarkeringer i talen (ekstrakten side 5384):

”M: det skal italesætte sådan at når der tales om særlige grund så er det den situation hvor et par er blevet gift med kongebrev i Danmark vi henviser til. Retorikken skal være, at det vil selvfølgelig være meget, meget få tilfælde – men når det er sådan – så er det jo sådan.”

Hun forklarede, at Jonas From Soelberg ringede til hende om bemærkningerne. ”M” er en forkortelse for ministeren. Hun skrev bemærkningerne ind i talen. Hun fik ikke nogen forklaring på, hvorfor ministeren ønskede det citerede indføjet i talen.

Adspurg, hvorfor det ikke i talen blev nævnt, at der blev foretaget en individuel vurdering, forklarede hun, at man laver talen til ministeren. Når ministeren har holdt talen, besvarer ministeren spørgsmål, og departementet havde nok regnet med, at ministeren ville blive spurgt ind til de internationale forpligtelser. I Q&A’s til brug for samrådet var der henvist til de internationale konventioner.

Foreholdt mail af 9. marts 2016 kl. 13.15 fra Jesper Gori til Lykke Sørensen om en samtale med Justitsministeriets Forvaltningsretskontor angående blandt andet muligheden for call-in (ekstrakten side 480) forklarede hun, at hun ikke var inde over disse drøftelser. En minister skal aldrig være involveret i konkrete sager. Foreholdt mailens omtale af et ”stormfuldt møde” mellem Jesper Gori, Uffe Toudal og ministeren forklarede hun, at hun ikke ved, hvad der skete på mødet, og hun har ikke spurgt ind til det. Nogle gange kunne bølgerne gå lidt højt, og det var ikke usædvanligt, at der kunne være stormfulde møder. Ministeren havde en direkte måde at sige tingene på, og det samme havde Uffe Toudal og Lykke Sørensen. Engang imellem kunne det ”slå gnister”. Jesper Gori er et meget roligt væsen, og han kan måske have opfattet mødet som mere stormfuldt, end de andre oplevede mødet.

Hun blev foreholdt mail af 10. marts 2016 kl. 13.41 fra Jesper Gori til Uffe Toudal med kopi til blandt andre hende (ekstrakten side 596), hvoraf fremgår blandt andet:

”Efter at have drøftet spørgsmålet på ny med Line foreslår jeg, at vi – nu – meddeleler Udlændingestyrelsen, at styrelsen vil skulle tage stilling til de konkrete sager, herunder de sager der har givet anledning til tvivl, og at styrelsen i den forbindelse kan inddrage Stats- og Menneskeretskontoret i Justitsministeriet, der ef-

ter behov kan bistå med generel vejledning om rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser i situationer, der måtte svare til de verserende konkrete tvivlsager, men at sagerne ikke forinden forelægges ministeren.

...

Der er således næppe forvaltningsretlige grunde til at undlade at efterkomme ministerens eventuelle ønske om at resolve i disse konkrete sager - til gengæld er der efter min opfattelse andre, gode og saglige grunde til at fastholde, at afgørelsen i de konkrete sager alene tilkommer Udlændingestyrelsen, eventuelt efter samråd med Justitsministeriet.”

Hun forklarede, at hun godt husker, at ministeren gerne ville se de konkrete sager. Der var ingen tvivl om, at ministeren ønskede at se, hvilke undtagelsessager der var. Hun ved ikke, om ministeren endte med at se sagerne. Hun tror det ikke. Hun kan ikke forestille sig, at ministeren ikke har fået at vide, at ministeren ikke skulle sagsbehandle. Hun ved ikke, hvorfor Jesper Gori skrev, at departementet ”nu” skulle meddele Udlændingestyrelsen, at styrelsen skulle tage stilling til de konkrete sager. Hun tænker, at Jesper Gori refererede til de sager, som Udlændingestyrelsen og Røde Kors havde fremhævet. Hun husker ikke, hvilken drøftelse Jesper Gori og hun havde.

Foreholdt godkendelsesoplysningerne til brug for samrådet den 1. juni 2017 (ekstrakten side 5794) forklarede hun, at hun ikke husker, om hun modtog alle versioner af talepapiret op til samrådet. Det vil fremgå af godkendelsesoplysningerne, om hun var inde at godkende.

Hun blev foreholdt, at ministeren fremkom med følgende udtalelse under samrådet den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3609):

”Så til Nicolai Wammens spørgsmål – nej, der forlagde ikke mundtlige eller skriftlige advarsler i forbindelse med udsendelsen af den her pressemeddelelse.”

Adspurg, om hun er enig i, at der ikke blev givet advarsler, svarede hun benægtende og forklarede, at der blev givet mundtlige advarsler til ministeren om, at det var ret uhensigtsmæssigt at tage undtagelserne ud af pressemeddelelsen. Hun ved ikke, hvad Uffe Toudal, Lykke Sørensen og Jesper Gori præcis sagde til ministeren. Hun går ud fra, at de sagde, at der stadig ville være undtagelser. Hun er 100 procent sikker på, at ministeren fik dette at vide. Da de var til møde med ministeren den 9. februar 2016, vidste ministeren godt, at der ville være undtagelser. Jesper Gori sagde, at der ville være undtagelser. Hun husker ikke, om Jesper Gori sagde, at en ordning uden undtagelser ville være ulovlig. Ministeren fik at vide, at hun ikke kunne komme uden om, at der ville være undtagelser.

I hendes hoved har pressemeddelelsen aldrig været en instruks. En instruks vil have en anden form, en anden sprogton og være skrevet på et andet brevpapir. Adspurgt om, hvad instruksen

så bestod i, forklarede hun, at parrene som hovedregel skulle adskilles, men at der skulle være undtagelser. Hun ved godt, at Folketingets Ombudsmand vurderede, at pressemeddelelsen endte med at blive en instruks. Hun opfattede ikke selv pressemeddelelsen som en instruks.

Hun har ikke yderligere oplysninger af betydning for undersøgelseskommissionen.

Foreholdt godkendelsesoplysningerne vedrørende svaret på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 5504) forklarede hun, at øjeikonet viser, at Jesper Gori havde set svaret, inden det gik videre.

Hun blev foreholdt mail af 29. januar 2016 kl. 10.10 fra Anne Nygaard Just til Ditte Kruse Dankert vedhæftet udkast til notat om indkvartering af mindreårige med ægtefæller (ekstrakten side 68) og mail af 29. januar 2016 kl. 16.11 fra Catrine Primdahl til Anne Nygaard Just med bemærkninger (ekstrakten side 74). Hun forklarede, at det var hendes indtryk, at Udlændingestyrelsen under hele forløbet var klar over, at der var mulighed for at gøre undtagelser ud fra hensynet til Danmarks internationale forpligtelser.

Foreholdt godkendelsesoplysningerne vedrørende notatet om indkvartering af mindreårige med ægtefæller (ekstrakten side 5501) forklarede hun, at situationen efter hendes opfattelse ikke var den, at Udlændingestyrelsen kun blev hørt om notatet ”tidligt i forløbet”. Notatet blev lagt til godkendelse i F2 den 2. februar 2016. Departementet reagerede hurtigt på de oplysninger, som de modtog fra Udlændingestyrelsen. Der var først tale om et notat, hvor Udlændingestyrelsen oplyste om fakta og om den hidtidige praksis.

Foreholdt sine kalenderoplysninger fra den 22. februar 2016 (ekstrakten side 5614 og 5615) forklarede hun, at hun ikke husker, hvad der blev talt om under mødet. Hun husker ikke, at Lene Vejrum under nogle af møderne sagde, at Udlændingestyrelsen nu ville administrere uden undtagelser. Det ville have været naturligt at bringe det op, hvis der ikke skulle administreres med undtagelser. Lene Vejrum kunne også have ringet eller skrevet til departementet.

Foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 17.43 fra Sofie Odgaard til Statsministeriet vedhæftet beredskab af 24. februar 2016 til brug for den forespørgselsdebat, som statsministeren skulle deltage i (ekstrakten side 333), forklarede hun, at det ikke kom bag på hende, at dette beredskab henviste til Danmarks internationale forpligtelser. Hun blev herefter foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 18.13 fra Lykke Sørensen til Jesper Gori og hende, i hvilken mail Lykke Sørensen om beredskabet til statsministeren skrev, at ”vi [får] i hvert fald sagt, at der kan være sager” (ekstrakten side 338). Hun forklarede, at henvisningen til, at ”der kan være sager” refererede til undtagelserne. Udlændingeafdelingen og hendes afdeling havde haft et tæt samarbejde om sagen, og det var derfor fint, at hun fik en kopi.

Foreholdt Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1306) forklarede hun, at hun ikke var blevet hørt inden svaret til ombudsmanden.

Hun fulgte ikke op på sin henvendelse til Uffe Toudal om Lene Vejrum's telefonnotat. Hun plejede ikke at følge op på det, som hun fortalte Uffe Toudal. Han tog normalt hånd om det, som hun sagde til ham. Hun havde gjort ham opmærksom på, at hun betragtede telefonnotatet som ”pudsigt”.

Adspurgte om departementets journaliseringspraksis forklarede hun, at departementets praksis er grundig og ordentlig. De er meget opmærksomme på, at vigtigt materiale journaliseres på en sag.

Adspurgte, om hun på noget tidspunkt gjorde Uffe Toudal opmærksom på, at der foregik noget ulovligt, forklarede hun, at Udlændingestyrelsen efter hendes opfattelse hele tiden har administreret lovligt.

Hun blev på ny foreholdt mail af 4. marts 2016 kl. 18.13 fra Lykke Sørensen til Jesper Gori og hende (ekstrakten side 338) samt foreholdt, at det vedhæftede notat er dateret den 24. februar 2016 (ekstrakten side 339). Hun forklarede, at hun ikke husker, om hun har set notatet dateret på et andet tidspunkt end den 24. februar 2016. Det kan godt være, at et dokument beholder sin oprindelige dato, når man skriver videre. Hun er i tvivl om, hvorvidt datoen på et dokument automatisk ændres, når man inde i en sag skriver videre på et dokument.

Hun blev foreholdt, at det i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udtalelse af 4. maj 2016 til Folketingets Ombudsmand er anført, at ministeriet den 10. februar 2016 instruerede Udlændingestyrelsen om at adskille parrene og om at udarbejdede retningslinjer (ekstrakten side 1414). Herefter adspurgte, om hun under telefonsamtalen med Lene Vejrum den 10. februar 2016 talte om at udarbejde sådanne retningslinjer, forklarede hun, at hun ikke talte med Lene Vejrum om dette. Der var på daværende tidspunkt seks operatører, og Udlændingestyrelsen udarbejdede retningslinjer til operatørerne på mange områder.

Mødet sluttede kl. 15.15.

Peter Mørk Thomsen
Formand

INSTRUKSKOMMISSIONEN

PROTOKOL

19. juni 2020

Protokol nr. 10

Den 19. juni 2020 kl. 9.00 blev Instrukskommissionen sat i lokale 003 i Retten på Frederiksberg, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var undersøgelseskommissionens medlemmer Peter Mørk Thomsen, Torkil Høg, Louise Halleskov, undersøgelseskommissionens udspørger, advokat Lars Kjeldsen, ved advokat Hanne Rahbæk med advokat David Neutzsky-Wulff og undersøgelseskommissionens juridiske sekretær dommer Rikke Plesner Skovby.

Som bisiddere var mødt:

Advokat Nicolai Mallet for Inger Støjberg

Advokat Frederik Kromann Jespersen v/ advokat Casper Lindholm Dam for Mark Thorsen

Advokat Thomas Ryhl for Line Skytte Mørk Hansen

Advokat Søren Juul v/ advokat Morten Boe Jakobsen for Lykke Sørensen

Advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja for Jesper Gori og Jonas From Soelberg

Advokat Lise Lauridsen for Nina Holst Christensen, Ditte Kruse Dankert, Carsten Madsen og Thomas Klyver

Advokat Pernille Backhausen for Uffe Toudal Pedersen (til kl. 11.30)

Advokat Anders Valentiner-Branth for Henrik Grunnet

Advokat Asger Bagge-Jørgensen for Tanja Franck (fra kl. 13.00)

Advokat Peter Breum for Adam Abdel Khalik og Anne Nygaard Just (til kl. 11.30)

Advokat Morten Samuelsson for Lene Linnea Vejrum (til kl. 10.00)

Advokat Thomas Lindberg Brædder for Kristina Rosado

Advokat Stine Gry Johannessen for Anna-Sophie Kolding Saugmann-Jensen

Advokat Mikkel Holm Nielsen for Merete Milo

Advokat Karoly Németh for Søren Pind

Advokat Gunnar Homann for Christian Kettel Thomsen (til kl. 10.30)

Kl. 09.00 mødte Søren Pind. Han blev vejledt om, at han ikke havde pligt til at udtale sig, men at sandhedspligten og strafsansvaret finder anvendelse i det omfang, han udtaler sig om forhold, hvor han ikke selv måtte risikere et eventuelt strafansvar.

Han blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Søren Pind forklarede blandt andet, at han blev cand.jur. i 1997. Han har undervist i statsret på Københavns Universitet fra 1999-2009, ligesom han fra 2008-2010 var ekstern lektor i forfatningsret. I sin politiske karriere har han haft flere ministerposter. Han var udviklingsminister fra 2010 til marts 2011, hvor han fik udvidet sit ressort med Integrationsministeriet frem til oktober 2011. Derudover var han fra den 25. juni 2015 til den 28. november 2016 justitsminister, hvorefter han var uddannelses- og forskningsminister til maj 2018.

Adspurg om arbejdsgangene i Justitsministeriet forklarede han, at han fra sin borgmestertid var vant til at kunne tale med de fleste. Han kunne godt lide at gå rundt på gangene og tale med forskellige mennesker. Han var dog også meget bevidst om hierarkiet. Det var vigtigt for ham, at det ikke så ud som om, at han i bestemte sammenhænge kørte uden om sin departementschef. Han har altid være meget bevidst om, at samspillet mellem minister og departementschef er vigtigt for at kunne lykkedes med det, man gerne vil. Han kunne selvfølgelig godt finde på selv at gå ned for at tale med en medarbejder i sager, der havde hans særlige interesse, men typisk ville det også gå gennem departementschefen eller hans særlige rådgiver.

Når der skulle træffes beslutning i en sag, anvendte de et fast sagssystem, hvorigennem sagerne kom op til ham til godkendelse. Forinden havde sagerne været igennem hans særlige rådgiver. Der er dog forskel på sager. Der er formelle sager, som bærer underskrift, og sager, der behandles og drøftes mundtligt. I de sager, hvor han modtog en mundtlig orientering, lavede han ikke notater. Han kan have gjort det i bestemte sammenhænge, men det var ikke praksis. Han har ikke efterspurgt, om embedsmændene har udarbejdet sådanne notater i bestemte sammenhænge.

Han husker ikke, at han i den periode, hvor han var justitsminister, havde personlig kontakt med Inger Støjberg vedrørende spørgsmålet om indkvartering af mindreårige asylansøgere. Han kan dog ikke udelukke, at han i en bred kontekst har udtrykt sig over for hende i en sådan sammenhæng. En overgang var han bekymret over nogle bestemte forløb. Samtidig gælder det dog, at når man som minister har bestemte holdninger om sine kollegaers administration, ved

man, at der er nogle legale ting og nogle kollegiale ting. Det er ikke velset at blande sig i ministerkollegaers områder. Derfor har han i en given sammenhæng udtrykt en generel bekymring over for Inger Støjberg, men ikke en specifik.

Adspurgt, om han har haft kontakt til andre i regeringen i forbindelse med dette spørgsmål, forklarede han, at han orienterede statsministeren om, at han var bekymret over det, der foregik i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Han har ikke noteret den tidsmæssige sammenhæng ned, og det tidsmæssige står ham ikke klart. Det relaterede sig til en orientering, han fik fra sin departementschef om, at der var dyb bekymring i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet over nogle ting, og at man gerne ville have Justitsministeriets tilkendegivelse. Den tilkendegivelse skulle Nina Holst-Christensen komme med, og for at der ikke skulle opstå en diskussion med en kollega om, hvad der var op og ned i Justitsministeriets rådgivning, blev han orienteret, før Nina Holst-Christensen skulle afgive tilkendegivelsen til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

Som han husker det, foregik orienteringen af statsministeren pr. sms, men der kan også have været tale om en kort telefonsamtale. Orienteringen udløste ikke nødvendigvis den store begejstring.

Det er ikke en hverdagsting, at en minister henvender sig til statsministeren, fordi hans ministerium er bekymret for, at der foregår noget, der ikke er i overensstemmelse med lovgivningen. Det kan han ikke huske, at han har gjort i andre sammenhænge. Han tror, at han skrev noget om, at der var noget, statsministeren skulle holde lidt øje med. Fra sin fortid som lektor i statsforfatningsret er han fuldt bekendt med, hvilke pligter og problematikker, der er i forhold til ministeransvar. Han mente, at han sad inde med en viden i forhold til den orientering, han havde fået om, hvad Nina Holst-Christensen skulle til at sige, og den tilkendegivelse, der var om, at det var stærkt problematisk at trænge igennem med det budskab i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Han mente også, at det kunne udvikle sig til en sag, hvor der kunne være en problemstilling vedrørende statsministerens tilsynsforpligtelse.

Adspurgt om statsministerens reaktion forklarede han, at det er naturligt nok, at en statsminister, der har mange ting at tænke på, ikke synes, at det er det bedste i verden, at en minister henvender sig om en kollega, og at der eventuelt kan være et problem. Det kan han sagtens forstå. Han husker dog ikke reaktionens specifikke ordlyd. Det var en relativt kort korrespondance.

Han orienterede sin departementschef, Barbara Bertelsen, om, at han havde orienteret statsministeren. Departementschefen skulle heller ikke lige pludselig mødes med et eller andet.

Han ved ikke, om statsministeren foretog sig yderligere på baggrund af hans henvendelse. Han syntes, at han havde gjort, hvad han skulle. Det er en meget hårfin grænse at gå og være en

”busybody”. Han har ikke kendskab til en samtale mellem Christian Kettel Thomsen og Uffe Toudal Pedersen.

Adspurgt, om han rettede henvendelse til andre om sin bekymring, forklarede han, at der løbende var en bred politisk diskussion i Venstres folketingsgruppe. Der havde været en ombudsmandssag vedrørende flygtningeannoncen i Libanon. Sådanne ting blev løbende drøftet bredt, men ikke specifikt.

Han husker ikke umiddelbart, at han er blevet kontaktet om forløbet, efter at han ophørte som justitsminister.

Foreholdt Q&A nr. 4 til brug for samrådet den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3482), hvor et muligt svar på spørgsmål om, hvorvidt instruksen og dens lovlighed blev drøftet med andre ministerier, var angivet til at være, at ministeren ikke ville redegøre for de overvejelser, som måtte være ført med andre ministerier som led i rådgivningen af hende, forklarede han, at han ikke husker, om han blev kontaktet i forbindelse med svaret, men det anførte var en fast vending, der blev anvendt, når der blev spurgt ind til sådan rådgivning. Det var standardsvaret, man gav på den slags spørgsmål.

Foreholdt Inger Støjbergs Facebook opslag den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) forklarede han, at han ikke husker, om han så dette opslag.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 21.14 fra Lykke Sørensen til Jesper Gori (ekstrakten side 97), hvoraf fremgår, at der tidligere havde været en drøftelse med Nina Holst-Christensen, og at de næste morgen igen skulle vende sagen med Nina-Holst-Christensen, og adspurgt om det kunne være på dette tidspunkt, at han hørte om sagen, forklarede han, at det passer nogenlunde med det tidspunkt, hvor han fik en orientering fra sin departementschef om, at Justitsministeriet skulle komme med en tilkendegivelse. Det var kun Barbara Bertelsen og ham, der var til stede under denne orientering. Det var Barbara Bertelsen, han talte med om sagen. Barbara Bertelsen orienterede ham om, at der var en problematik i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, hvor blandt andre Lykke Sørensen havde udtrykt, at det var svært at trænge igennem over for ministeren med, at der skulle ske individuel sagsbehandling af parrene. I den forbindelse skulle Nina Holst-Christensen komme med en tilkendegivelse. Det, han svarede i den sammenhæng, var, at når problematikken var beskrevet, som den var, skulle det siges meget tydeligt, at der skulle ske den individuelle sagsbehandling, som Nina Holst-Christensen ifølge Barbara Bertelsen mente var det lovlige i den sammenhæng.

Adspurgt, om drøftelserne var den 9. februar 2016 forud for udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016, forklarede han, at han ikke ved det. Han ved blot, at han fik en orientering om, at det var problematisk, at Nina Holst-Christensen skulle komme med en tilkendegivelse for at få alvoren til at gå op for udlændinge-, integrations- og boligministeren, og at det

var Lykke Sørensen, der skulle bruge tilkendegivelsen. Adspurgt, om han husker, om det var før eller efter den 10. februar 2016, forklarede han, at det husker han ikke. Han kan blot sige, at det passer ind i sagsgangen, at det var lige deromkring. Det er hans vurdering, men det er ikke noget, han husker. Han husker, at han var på sit kontor, da han fik orienteringen,

Det var atypisk, at en tilkendegivelse til et andet ministerium nåede hans bord. Normalt var det noget, der blev løst på kontorniveau. Det, der blev forelagt for ham, var, at udlændinge-, integrations- og boligministeren ikke ville acceptere, at man ikke kunne adskille alle de par, hvor der var såkaldte ”barnebrude”. Justitsministeriets klare synspunkt var, at der skulle være en individuel behandling. For at trænge igennem med det budskab til udlændinge-, integrations- og boligministeren havde Lykke Sørensen behov for en tilkendegivelse fra Justitsministeriet.

Han ved ikke, hvornår han præcist kontaktede statsministeren. Det, der gjorde indtryk på ham, var, at departementschefen orienterede ham om disse ting, og han mente, at det på et givent tidspunkt androg en karakter, hvor han var nødt til at orientere statsministeren.

Derudover har han på et tidspunkt sagt eller skrevet til Inger Støjberg, at hun skulle passe på. Han relaterede det ikke direkte til sagen, fordi man – som tidligere nævnt – skal passe på med at blande sig på andre ministres områder. Han tænkte dog, at den tilkendegivelse, der kom fra Justitsministeriet, i sig selv måtte være af en sådan klarhed, at der ikke kunne være tvivl om, hvad han mente. Han tror, at henvendelsen til Inger Støjberg var på sms, men han husker det ikke nærmere. Han relaterede ikke henvendelsen til de mindreårige asylansøgere, men fordi henvendelsen havde nær tilknytning til den orientering, han havde fået, og fordi Nina Holst-Christensen også meget klart ville tilkendegive, at ”det her” var forkert, mente han, at det ikke var nødvendigt.

På ny adspurgt, om han kan tidsfæste det til den 9. eller 10. februar 2016, forklarede han, at det kan han ikke. Det, han husker, er, at Lykke Sørensen var meget bekymret. Det fortalte Barbara Bertelsen ham.

Han har ikke haft egentlige møder om sagen. Det var ikke Justitsministeriets sag.

Foreholdt mail af 19. februar 2016 kl. 10.23 fra Anna-Sophie Saugmann-Jensen til blandt andre Adam Abdel Khalik med en anmodning om Justitsministeriets kommentar til et udkast til svar til Jyllands-Posten (ekstrakten side 188), mail samme dag kl. 10.59 fra Caroline Østergaard Nielsen til blandt andre Nina Holst-Christensen med udkast til svar (ekstrakten side 185) samt mail senere samme dag kl. 12.48 fra Adam Abdel Khalik til blandt andre Anna-Sophie Saugmann-Jensen med endeligt svar om, at Justitsministeriet ikke havde bemærkninger til svaret (ekstrakten side 187), forklarede han, at han ikke var involveret i dette spørgsmål. Han husker i hvert fald ikke noget om dette forløb. Det ville være atypisk, at en sådan sag kom op til ham.

Foreholdt Statsministeriets besvarelse af 14. juni 2017 på spørgsmål S 1314-1323, hvor det beskrives, at Statsministeriet i forbindelse med forespørgselsdebatten den 4. marts 2016 først modtog et notat med udkast til talepunkter fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, der ikke indeholdt en beskrivelse af undtagelser, og senere modtog et udkast, hvor det var beskrevet, at der kunne være tilfælde, hvor adskillelse ville være i strid med EMRK eller FN's børnekonvention (ekstrakten side 3842), forklarede han, at han ikke husker, at Justitsministeriet skulle have været involveret i disse bidrag til statsministerens talepapir.

Adspurg, om han på dette tidspunkt havde orienteret statsministeren om, at der kunne være et problem i forhold til de internationale konventioner, forklarede han, at han ikke mener, at han nævnte de internationale konventioner i sin henvendelse til statsministeren. Han orienterede blot statsministeren om, at der var et potentielt problem.

Adspurg, om hans henvendelse til statsministeren var tidsmæssigt sammenfaldende med den orientering, han fik fra sin departementschef, forklarede han, at det godt kunne være senere i forløbet. Det kunne også være sket op til forespørgselsdebatten den 4. marts 2016. Han husker ikke det præcise tidspunkt.

Foreholdt, at man formentlig kan gå ud fra, at der bliver rettet ind, når Justitsministeriet kommer med en klar tilkendegivelse om, at noget vil være ulovligt, og adspurg, om der skete noget, der gjorde, at han fandt anledning til at kontakte statsministeren, forklarede han, at der var en del uro omkring det i nogen tid. Han havde ikke indtryk af, at det, Nina Holst-Christensen sagde, umiddelbart løste problemet, men de havde gjort, hvad de kunne.

Foreholdt pressemeddelelsen af 10. februar 2016 (ekstrakten side 102) og adspurg, om han kan sige, om det var før eller efter denne, at han tog kontakt til statsministeren, forklarede han, at det lå efter, at han havde fået at vide, at Nina Holst-Christensen skulle sige noget til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Han husker, at han fulgte sagen med det ubehag, der følger med, når man har fået en sådan orientering. Det, man hørte, var stadig, at parrene skulle skilles ad. Præcis hvornår i forløbet, han sendte tilkendegivelsen til statsministeren, husker han ikke. Det kunne godt være efter, at pressemeddelelsen var kommet.

Foreholdt mail af 9. marts 2016 fra Jesper Gori til Lykke Sørensen om drøftelserne med Justitsministeriet om blandt andet udlændinge-, integrations- og boligministerens adgang til at involvere sig i de konkrete sager (ekstrakten side 480) forklarede han, at han ikke husker, om han var orienteret om denne problematik.

Han havde en følelse af ubehag omkring denne sag, der fulgte ham i et stykke tid. Det, han husker, er det, han har redegjort for. Der var hele tiden en følelse af noget, der er svært at beskrive. Adspurg, om han fik en løbende orientering om sagen, forklarede han, at det ikke var et fast punkt eller et følgepunkt. Hans følelse af ubehag var afstedkommet af, at han hørte ”bits

and pieces”, men det var ikke sådan, at han fulgte sagen eller fik en fast orientering. Adspurgt, om ”bits and pieces” er udtryk for, at han læste om det i pressen, eller om det var orienteringer fra hans embedsmænd, forklarede han, at han blev orienteret om, at Lykke Sørensen ubehag ikke sådan lige gik væk. Lykke Sørensen var i tæt kontakt med dele af Justitsministeriet. Det er gennem sit embedsapparat, at han hørte om det.

Foreholdt indstillingen i notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 162) forklarede han, at hans tilkendegivelse til Nina Holst-Christensen og Barbara Bertelsen var, at de skulle være på sagen, og at de skulle være tydelige i deres rådgivning, og det var han tryk ved. Derfor har han ikke set det hele igennem. Han ved, hvor dygtig Nina Holst-Christensen er, og han var tryk ved, at det lå i de hænder.

Han ved ikke, om Justitsministeriet var involveret i besvarelsen af henvendelsen af 22. marts 2016 fra Institut for Menneskerettigheder til Inger Støjberg (ekstrakten side 887). Han ved heller ikke, om Justitsministeriet var involveret i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets besvarelse af Folketingets Ombudsmands henvendelse.

Foreholdt mail af 28. juni 2016 kl. 08.19 fra Jens Teilberg Søndergaard til Barbara Bertelsen med Justitsministeriets vurdering af en case fra Lykke Sørensen samt svar samme aften kl. 17.25 fra Barbara Bertelsen om, at hun ville orientere justitsministeren om ”det samlede billede” (ekstrakten side 1970-1971), forklarede han, at han husker noget om eksempler på, hvad der kunne lade sig gøre og ikke, og at ”hele den” dialog mellem Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Justitsministeriet var der. Det ubehag, han følte, var blandt andet på grund af sådanne orienteringer. Adspurgt om baggrunden for, at han blev involveret i sådanne vurderinger, forklarede han, at det var en sag, hvor der var en konflikt, og hvor embedsapparatet ikke skulle ”efterlades på perronen”.

Foreholdt mail af 29. juni 2016 kl. 13.29 fra Thomas Klyver til Jesper Gori, hvoraf fremgår, at justitsministeren og Barbara Bertelsen var i USA på det tidspunkt, hvor eksemplet blev forelagt for Justitsministeriet (ekstrakten side 1972), forklarede han, at han ikke husker, om han har set det konkrete eksempel, der var vedhæftet mailen af 28. juni 2016. Det foresvæver ham blot, at der var noget med eksempler på, hvad man kunne og ikke kunne. Han ved ikke, om han fik forelagt mere end et eksempel.

Adspurgt, om det var normal praksis, at han som justitsminister fik forelagt sager af denne type, forklarede han, at det var atypisk. Det, der typisk sker, når der er konfliktstof i forhold til andre ministerier, er, at justitsministeren ikke skal være uforberedt, hvis ministeren for det pågældende ministerium henvender sig. Justitsministeriet siger ofte ”nej”, og ministeren orienteres om sager, der kan give anledning til konflikter med andre ministerier.

Han husker ikke, om Justitsministeriet var involveret i forbindelse med samrådet den 23. juni 2016.

Foreholdt kommenteret dagsorden af 5. december 2016 til brug for et møde med Folketingets Ombudsmand den 12. december 2016 i Statsministeriet, der indeholder en beskrivelse af Justitsministeriets indstilling til spørgsmålet, herunder at Justitsministeriet mente, at mange par ville kunne adskilles (ekstrakten side 2520), forklarede han, at det beskrevne er i overensstemmelse med det, han blev orienteret om under sagen. Han husker dog ikke noget om kontakten mellem Justitsministeriet og Statsministeriet i forbindelse med forberedelsen af dette møde.

Adspurgt om betydningen af udlændinge-, integrations- og boligministerens udtalelse om at bringe det ind i spørgsmålet om at ”føre konventionen tilbage til kernen”, forklarede han, at han ikke husker at have deltaget i politiske drøftelser om dette i relation til denne sag. Udtrykket kan betyde to ting; at man til fulde skal overholde konventionerne, eller at man skal gå ind til benet. Han er lidt i tvivl om, hvad det betyder her.

Adspurgt, om det ikke var en del af regeringsgrundlaget i forbindelse med formandsskabet i Europarådet at udfordre konventionerne, forklarede han, at der var overvejelser om at lave en proces, hvor også Jonas Christoffersen deltog. Det handlede om, hvorvidt man kunne få landene i Europa med til at se på EMRK, som den oprindeligt var, fordi der var sket en udvikling. Man ville udfordre konventionerne på juridisk måde – gennem en ændring af fortolkningen eller konventionen som sådan.

Han var ikke involveret i udformningen af Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets vejledning fra december 2016.

Han mener, at han henvendte sig til Inger Støjberg på sms, men han husker det ikke. Hans overvejelser gik på, at når han orienterede statsministeren, var det rigtigt også at tilkendegive et eller andet over for hende, men han ved ikke, om det er blevet opfanget. Han kontaktede Inger Støjberg nogenlunde samtidig med, at han kontaktede statsministeren. Han skrev noget i retning af, at hun skulle passe på sig selv, men han husker ikke ordlyden.

Adspurgt, om han husker, hvilke embedsmænd der var kilde til de ”bits and pieces”, han fik under sagen, og som gav ham anledning til uro, forklarede han, at han f.eks. talte med Tanja Franck. Der blev ikke holdt et møde, men der var nærmere tale om, at de vekslede et ord på gangen. Tanja Franck var altid meget loyal. Han kunne ikke vride et ord ud af hende. Han husker ikke, hvor hun var ansat på det tidspunkt, eller hvad der blev sagt. Det er blot et eksempel på, at man møder nogle mennesker, og der behøver ikke engang at blive sagt noget. Det er mere en følelse.

Han er ikke i besiddelse af andre oplysninger eller materiale af relevans for kommissionen.

Adspurgt, hvad det ”ulovlige”, han var bekymret for, var, forklarede han, at det var den tilkendegivelse, han fik om, at man ikke ville foretage individuel sagsbehandling. Hvis Justitsministeriets rådgivning ikke blev fulgt, mente han, at det var en alvorlig sag, også for regeringen. Adspurgt, om han fulgte op på, om Justitsministeriets rådgivning blev fulgt, forklarede han, at sagen lå hos Nina Holst-Christensen, og han var tryk ved, at der blev fulgt op. Han havde orienteret statsministeren og følte ikke, at han kunne gøre mere. Han har ikke nogen klar erindring om, hvorvidt han drøftede med Barbara Bertelsen, om Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde fuldt rådgivningen, men han havde ikke indtryk af, at den første rådgivning hjalp. Diskussionerne mellem Justitsministeriet og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet fortsatte.

Hans udtalelse om, at Lykke Sørensens ubehag ikke gik væk lige med det samme, indeholder en relativ tidsangivelse i forhold til det tidspunkt, hvor han blev orienteret om, at Nina Holst-Christensen skulle afgive en tilkendegivelse. Lykke Sørensens ubehag forsvandt ikke dagen efter, men han kan ikke fastlægge den præcise dato.

Adspurgt, om han efter den 10. februar 2016, har hørt noget om, at Lykke Sørensen udtrykte ubehag over den måde, det blev administreret på, forklarede han, at han ikke kan sige det mere præcist. Det var for ham en relativ tidsangivelse. Han kan heller ikke sige det mere konkret, end at det var hans indtryk.

Adspurgt, om det var efter pressemeddelelsen, at han fik en sådan orientering, forklarede han, at pressemeddelelsen ikke har været et ”issue” for noget, som han knytter til noget. Han kan derfor ikke sige, om beskrivelsen af Lykke Sørensens ubehag knytter sig til et tidspunkt forud for eller efter pressemeddelelsen. Adspurgt, om det kunne være før pressemeddelelsen, forklarede han, at det kunne det godt.

---o0o---

Kl. 10.40 mødte Henrik Kyvsgaard som vidne. Han oplyste, at han fortsat er ansat i Udlændinge- og Integrationsministeriet som analysechef.

Han blev vejledt om sandhedspilten og strafansvaret. Han blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Henrik Kyvsgaard forklarede blandt andet, at han er uddannet cand.scient.pol., og han har været ansat i centraladministrationen siden 1987. Han blev afdelingschef i Integrationsministeriet i 2002. Der var nogle ressortændringer, hvilket betød, at han først var i Socialministeriet, hvorefter

ter han var i Ankestyrelsen i tre år. Da Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet blev oprettet på ny i 2015, vendte han tilbage til ministeriet, hvor han blev afdelingschef i Integrationsafdelingen. Denne afdeling havde ressortansvaret for flygtninge og indvandrere, efter at de havde fået opholdstilladelse. Deres opgave begyndte, når der blev givet opholdstilladelse, og opgaverne vedrørte modtagelsen i kommunerne, de ydelser, asylansøgerne modtog, samt indkvartering i kommunerne osv. Uffe Toudal Pedersen var hans nærmeste overordnede.

De enkelte afdelinger arbejdede med hver deres område, men der var nogle fællesnævnerne. Ressortmæssigt var der dog en meget klar opdeling.

Foreholdt Inger Støjbergs Facebook opslag af 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) og adspurgt, om han hørte om en debat om indkvartering af mindreårige asylansøgere internt i ministeriet omkring dette tidspunkt, forklarede han, at det eneste, han husker, er, at Uffe Toudal Pedersen forud for et møde om noget helt andet henkastede nævnte, at der var en konflikt mellem Lykke Sørensen og ministeren om sagen. Det var på et tidligere tidspunkt end koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Som han husker det, var Frank Bundgaard tillige til stede. Han husker ikke, om der var andre tilstede. Adspurgt, om det møde, han henviser til, kunne være et tidligere koncerndirektionsmøde, forklarede han, at sådan husker han det ikke. Han mener, at det var et møde om noget helt andet. Hverken ministeren eller Lykke Sørensen var til stede. Adspurgt, om han husker, hvad mødet drejede sig om, forklarede han, at det husker han ikke. Det var en hektisk periode i ministeriet, fordi de stod midt i flygtningekrisen. Der var mange politiske initiativer og tiltag. Der har derfor været møder om en række ting. Uffe Toudal Pedersen nævnte kort, at der var en konflikt om emnet. Hverken han eller Frank Bundgaard svarede noget. Det var blot en orientering om, hvordan verden så ud. Uffe Toudal Pedersen nævnte ikke noget om, hvori konflikten bestod.

Han kan kun svagt erindre koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, og han kan ikke gengive, hvad der præcis blev sagt, eller oplyse, hvem der sagde noget.

Foreholdt dagsordenen til koncerndirektionsmødet (ekstrakten side 82) og adspurgt, om han husker, hvorvidt han deltog i mødet, forklarede han, at han har en meget svag erindring om mødet, og der er risiko for, at han blander tingene sammen. Som han husker det, var det et møde med en lidt anspændt stemning. Af øvrige deltagere i mødet husker han alene Lykke Sørensen, Frank Bundgaard og Uffe Toudal Pedersen. Ministersekretær Andreas Højmark Andersen var formentlig også til stede, men han tør ikke sige det. Det ville han dog normalt være. Han husker ikke, om Jonas From Soelberg deltog.

Han husker ikke, hvornår han ankom til mødet, eller om der var nogen, der ankom senere. Det eneste, han svagt kan erindre, er, at der var en lidt anspændt stemning og en diskussion mellem ministeren og formentlig Lykke Sørensen. Der var klart en uenighed. Han husker ikke, om det var fra mødets start, eller om det var noget, der opstod under mødet.

Foreholdt Frank Bundgaards forklaring om, at det for ham virkede som om, at der have været et formøde, og at diskussionen gik i gang med det samme, forklarede han, at det tør han ikke sige noget om.

Han husker ikke, hvad ministeren ordret sagde, eller meningen i det, der blev sagt. Som han husker det, deltog Henrik Grunnet også i mødet og i diskussionen. Han husker dog ikke, hvad Henrik Grunnet bidrog med i denne sammenhæng. Han tør ikke sige, om der var andre, der deltog i diskussionen, herunder om Lykke Sørensen sagde noget. Han har ikke notater fra mødet. Som det fremgår, var der tale om et ultrakort møde. Der var sat en time af til mødet, og der var en hel del andre punkter. Som han husker det, var det dette emne, der blev drøftet. Han husker ikke, om der blev drøftet noget om en pressemeddelelse, eller om de drøftede noget om konventioner. Som han husker det, var det en diskussion om det juridiske, men han kan ikke komme det nærmere.

Koncerndirektionsmøder var ikke et beslutningsforum som sådan. Typisk ville der være en orientering fra ministeren, ligesom de orienterede om igangværende sager. Det ville være unaturligt, hvis der blev truffet en beslutning på mødet, men bagefter kunne man selvfølgelig konkludere. En beslutning ville normalt blive truffet via forelæggelse af en sag. Han husker ikke, om der blev konkluderet noget om emnet på mødet, eller om det blev drøftet, hvordan man skulle arbejde videre med emnet.

Foreholdt Henrik Grunnets forklaring om, at han bragte spørgsmålet om faktisk forvaltningsmyndighed op på mødet, og at ministeren ikke ønskede en passus om, at der kunne gøres undtagelser, forklarede han, at han ikke husker, om noget sådant blev drøftet.

Foreholdt Kasper Højvang Kyeds forklaring om, at det blev drøftet, om adskillelsen var faktisk forvaltningsvirksomhed eller en myndighedsafgørelse, forklarede han, at han heller ikke husker, om dette blev drøftet. Det var et ret kort møde i en meget hektisk periode.

Det er ikke usædvanligt, at der er diskussioner mellem embedsmænd og en minister. Det er heller ikke usædvanligt, at der er en anspændt stemning. Adspurg, om han oplevede det som anderledes, end det plejede at være, forklarede han, at "så anderledes var det måske heller ikke". Adspurg, om det er, fordi han flere gange har oplevet, at der har været diskussioner mellem ministre og embedsmænd om, hvordan det skal være, forklarede han, at det vil han nødig sige, men sådan er virkeligheden nok.

Foreholdt Frank Bundgaards forklaring om, at de startede med en indledende orientering, og at Lykke Sørensen reagerede på det, og at det var tydeligt, at hun havde brug for at markere, at det ikke gik rent juridisk i forhold til konventionerne, samt at hun blev mødt med et skuldertræk, forklarede han, at han som sagt ikke kan gengive, hvad der præcis blev sagt. Han kan heller

ikke erindre det indtryk af mødet, der er beskrevet. Han husker alene, at der var en lidt anspændt stemning.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 fra Henrik Grunnet til Nils Bak om, at mødet ikke efterlod tvivl om ministerens indstilling til sagen, uanset børnekonventionen, når parret havde fælles børn (ekstrakten side 100), forklarede han, at han ikke husker, om der var udsagn af denne karakter under mødet.

Foreholdt mail af 11. februar 2016 kl. 15.56 fra Nils Bak til Kristina Rosado med en beskrivelse af, at Lykke Sørensen oplyste, at Justitsministeriet havde stærke forbehold over for forslaget, at ministeren, før Lykke Sørensen havde talt færdig, udtalte, at ”den risiko tager jeg gerne”, og at ministeren beskyldte Lykke Sørensen for godt at kunne lide barnebrude (ekstrakten side 5537), forklarede han, at sådanne udsagn husker han ikke. Hvis ministeren havde beskyldt Lykke Sørensen for godt at kunne lide barnebrude, ville han have husket det. Det ville være meget usædvanligt.

Adspurg, om han opfattede det som et usædvanligt møde, forklarede han, at der var en lidt anspændt stemning på mødet. I politiske organisationer er der løbende diskussioner. Perioden var desuden præget af et meget stort pres på alle områder. Der var også løbende diskussioner om den politiske indsats i forbindelse med modtagelse af flygtninge. Det var et tidspunkt, hvor mange ting blev kastet op i luften.

Han brugte ikke en notesbog, og han har ikke noter fra dette møde eller det møde, han har forklaret om, at han havde med Uffe Toudal Pedersen og Frank Bundgaard.

Han husker ikke, om koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016 blev afholdt. Normalt lå koncerndirektionsmøderne med 14 dages mellemrum, men der var i denne periode også en vinterferie imellem.

Foreholdt talepapir af 23. februar 2016 til brug for mødet (ekstrakten side 5374) forklarede han, at han ikke husker, om han fik en orientering om, hvordan det gik med spørgsmålet om adskillelse. Det ville også være usædvanligt. Normalt modtog man kopier af de sager, der var af relevans for ens eget område. Han husker heller ikke, at det har været oppe som et orienteringspunkt på et koncerndirektionsmøde. Det ville også være lidt usædvanligt, da koncerndirektionsmøderne typisk angår nogle tværgående ting som f.eks. IT og økonomi.

Adspurg, om han har en kalender, hvor møderne fremgår, forklarede han, at han har det problem, at han ikke har accepteret møderne i Outlook. Det kan betyde, at de ikke længere er markeret i hans kalender. Han bliver nødt til at tage forbehold for, om man kan se koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016 i hans kalender.

Han har ikke deltaget i andre møder eller drøftelser af relevans for kommissionen, og han har ikke noget skriftligt materiale. Han vil undersøge, om koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016 fremgår af hans kalender.

---o0o---

Kl. 10.40 mødte Nils Bak som vidne. Han blev vejledt om sandhedspligten og strafansvaret.

Han blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Nils Bak forklarede blandt andet, at han blev uddannet som journalist i 1994. Han har været ansat som pressekonsulent i Udlændingestyrelsen siden 2006, og han er fortsat ansat. Det er alene ham, der sidder med pressehåndteringen i styrelsen. Hans arbejdsopgaver er at være organisationens kanal ind for journalister, der henvender sig af den ene eller den anden årsag. Derudover rådgiver han de relevante chefer om, hvordan styrelsen kan håndtere den ene eller den anden henvendelse. Desuden kan der være behov for at supplere med et indlæg eller en kronik, og så er det hans opgave at vejlede om mulighederne for det, og hvordan et sådant svar kunne se ud.

Hans stilling er organisatorisk placeret i ledelsessekretariatet. I 2016 var der ikke en kontorchef i afdelingen, men en konsulent, der ikke havde nogen særlig rolle i forhold til ham. Han samarbejdede med direktøren, der dengang var Henrik Grunnet. I tiden mellem, at Henrik Grunnet fratrådte, og Tanja Franck tiltrådte som direktør i styrelsen, refererede han til Anni Fode.

I ministeriet var hans faste samarbejdsrelationer kommunikations- og pressechefen og medarbejderne i den afdeling. De var tilfældigt, hvem han talte med i forbindelse med en pressesag. De havde ikke faste møder. Han havde ikke kontakt med andre i ministeriet. Fagkontorerne havde kontakt med hinanden, og kontakten ville derfor gå derigennem.

Han fik ikke en fast ugentlig orientering om, hvad der skete i styrelsen. I 2016 havde han sammen med en række andre fagfolk plads i direktionen. Der var ugentlige direktionsmøder, som havde en orienterende funktion. På disse møder deltog direktøren, de tre vicedirektører, kontorchefen for økonomi og indkvartering og ham. Derudover kunne andre deltage ad hoc, afhængigt af hvilket emne blev drøftet. Adspurgt, om der også blev truffet beslutninger på disse møder, forklarede han, at direktøren kunne resolve, at den ene eller den anden skulle gå videre med noget, som var drøftet. Derudover var det en orientering om det, der rørte sig. Det var en pudsigt blanding af, at direktionen skulle tage stilling til driften, og en mere generel orientering. Den generelle orientering kunne være af hensyn til ham, hvis han skulle vide, at der var et eller andet på vej.

Han var på ferie i januar 2016. Da han kom hjem i slutningen af januar, så han, at der var en presseomtale. Som han husker det, var der en journalist fra MetroXpress, som skrev om, hvorfor Røde Kors ikke havde politianmeldt forholdene omkring et par. I forhold til, hvad der ellers foregik, var det ret begrænset, hvad han fik af henvendelser fra medierne om dette emne fra slutningen af januar til et stykke ind i februar eller marts. Det står ikke helt klar for ham.

Foreholdt mail af 22. januar 2016 kl. 17.58 fra Janus Sejersen Laursen til Lars Fogt (ekstrakten side 5352) forklarede han, at Janus var en slags afløser for ham på det tidspunkt. Han kom hjem fra ferie den 26. eller 27. januar 2016 eller deromkring. Han ved derfor ikke, hvem beskrivelsen af den hidtidige praksis kom fra. Han vil tro, at svaret har været forbi den relevante kontorchef, vicedirektøren og direktøren.

Generelt ville der være en dialog med fagkontoret for at forstå substansen, når de skulle komme med en udtalelse. Derefter var det deres opgave som pressemedarbejdere at formulere et udkast, der blev sendt til kontoret, som sørgede for, at det indholdsmæssigt var korrekt. Dernæst skulle udkastet godkendes af kontorchefen, vicedirektøren og direktøren. Ham bekendt var det altid den fremgangsmåde, der blev anvendt.

Foreholdt sms-korrespondance af 25.-26. januar 2016 mellem Henrik Grunnet og Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 5494ff.) forklarede han, at han ikke har hørt noget om forløbet om udtalelsen, og han er ikke efterfølgende blevet orienteret.

Foreholdt Inger Støjbergs Facebook opslag af 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) forklarede han, at dette opslag var han ikke bekendt med, og det ville han normalt ikke være. Den 25. januar 2016 var han fortsat på ferie, og han fulgte desuden ikke specielt meget med i, hvad der kom fra ministeren. En ministers udtalelser kunne styrelsen ikke gøre så meget ved. Der var heller ikke drøftelser om emnet, da han kom tilbage fra ferie. I det omfang, der kom en henvendelse, ville han håndtere den.

Foreholdt mail af 26. januar 2016 kl. 10.37 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Henrik Grunnet med en køreplan, som tillige er sendt til ham den 26. januar 2016 kl. 10.58 (ekstrakten side 20-21), forklarede han, at han vil tro, at han modtog denne mail til orientering, så han kendte de tiltag, man forberedte.

Adspurg, om det var sædvanligt, at han modtog en sådan mail, der alene var en orientering om, hvad man gjorde, forklarede han, at nogle fagkontorer helt generelt ”kørte” deres aftaler med direktørerne meget internt. Han kan kun gætte på, hvorfor han skulle have denne mail, men nogen har tænkt, at han burde være med i forløbet, så han vidste, hvilke aktiviteter var sat i gang. Han forholdt sig meget lavpraktisk til orienteringen i forhold til at håndtere, hvis der kom pres-

seenhenvendelser om det. Som han husker det, var der ikke mange henvendelser om sagen i forhold til, hvad der ellers fyldte pressemæssigt. Der kom en henvendelse senere i marts fra Jyllands-Posten.

Foreholdt det udkast til pressemeddelelse, som Sarah Andersen den 9. februar 2016 kl. 13.58 sendte til blandt andre Lykke Sørensen og Jesper Gori (ekstrakten side 86-87), forklarede han, at han ikke var involveret i udarbejdelsen af denne, og han så den ikke, før den blev sendt ud. Han fik et opkald fra ministeriets presseafdeling om, at der inden for et par timer ville komme en pressemeddelelse med det indhold, at alle par skulle adskilles. Han husker ikke, hvem der ringede. Det var en fra presseenheden i ministeriet, så det var enten Mia Tang eller en af de to-tre medarbejdere, der var i afdelingen. Han havde ikke tidligere hørt om, at der var en pressemeddelelse på vej. Han fik forhåndsorienteringen, fordi han skulle forberede direktøren på, at der kom noget nyt i sagen. Han ved ikke, hvad Henrik Grunnet i øvrigt vidste. Han blev ikke bedt om at orientere Henrik Grunnet. Det var noget, han selv resolverede. Det var en kort samtale. Han fik blot at vide, at om et par timer kom pressemeddelelsen ud med det indhold, at ingen barnebrude måtte bo sammen med deres ægtefæller. Der blev ikke sagt andet, og han stillede ikke spørgsmål. Han tog det til efterretning og orienterede videre ud i huset, at der kom en pressemeddelelse. Det er det, han har beskrevet i sin mail af 10. februar 2016 kl. 13.10 (ekstrakten side 100).

I tiden mellem hans egen mail og Henrik Grunnets mail samme dag kl. 13.45 (ekstrakten side 100) havde han ikke kontakt med andre om sagen eller om koncerndirektionsmødet. Han havde formentlig travlt med andre pressesager. På dette tidspunkt var der spørgsmål om både teltejlre, børns vilkår på asylcentre samt antallet af asylansøgere. Der var mange andre ting, der fyldte mere end dette spørgsmål. Han husker ikke, hvad der skete den 10. februar 2016. Som han husker det, blev Henrik Grunnets stilling slået op to dage senere, og i perioden gik der en masse rygter, og der var – som altid i alle mulige sager – en livlig intern debat, hvor han og konsulentene udvekslede deres personlige synspunkter om alverdens ting, men han har ikke talt med nogen decideret om denne sag i forhold til substansen i det.

Han blev foreholdt sin mail af 10. februar 2016 kl. 14.26 til Jens Vikner, hvoraf fremgår blandt andet:

”Der er en meget stor risiko for brud på børnekonventionen, eksempelvis hvis vi hindrer en 16-årig pige at bo sammen med en 24-årig ægtefælle, med hvem hun har et barn. Det oplyste Lykke på koncerndirektionsmødet pba. vurdering fra JM, og Støjberg skulle have udbrudt, højlydt: Den risiko tager jeg gerne! Hun mente på mødet – alene fordi Lykke viderebragte JM’s vurdering, sådan som hun havde pligt til – at ”I åbenbart godt vil ha’ barnebrude”. Så var der krig. Hun skaber splid. Uffe og Lykke kæmper med hende.”

Han forklarede, at det er ham, der har skrevet mailen til Jens Vikner, der er leder af juraenheden, som er placeret i ledelsessekretariatet. Han husker ikke, hvor han fik oplysningerne fra. Han erindrer ikke, at han talte med specifikke personer, og slet ikke personer der deltog i koncerndirektionsmødet. I forbindelse med et styrelsesarrangement i april eller september 2016 talte han meget kort med Lykke Sørensen, fordi han ville høre, om det kunne passe, at hun havde advaret ministeren, og det bekræftede Lykke Sørensen. Han har ikke i øvrigt talt med nogen, der deltog i mødet.

Adspurgt forklarede han, at han ikke har sat sig ned og fundet på det, der er anført i mailen. Han havde det fra en eller anden. Han er helt sikker på, at det ikke var Henrik Grunnet. Henrik Grunnet har på intet tidspunkt fortalt ham, hvad der skete på koncerndirektionsmødet. Han talte heller ikke med Lykke Sørensen på dette tidspunkt. Det var, som han har forklaret, på et langt senere tidspunkt, at han talte med hende, og det var meget kortfattet. Han har ikke haft en længere snak med nogen, der deltog i koncerndirektionsmødet. Han husker ikke, hvor han havde oplysningerne fra. Han kan ikke pin pointe, hvad der skete den dag, men han husker, at der svirrede en masse rygter, og folk mente at vide ting og sager. Nogen har formentlig sagt, at ”den og den har sagt sådan og sådan”.

Adspurgt, om han ville have videregivet det på denne måde, hvis det var yngste fuldmægtig, der havde fortalt ham det, forklarede han, at han primært talte med konsulenter.

Som sagt har Henrik Grunnet ikke på noget tidspunkt i forløbet fortalt ham om, hvad der skete på koncerndirektionsmødet. De har efterfølgende drøftet – mellem kollegaer – at det heller ikke lader til, at han har fortalt andre konsulenter om, hvad der skete på mødet. Det skabte stor nysgerrighed om, hvad der egentlig var sket. Han kan huske den samtale, han senere havde med Lykke Sørensen, som var første gang, at han talte med nogen, der var til stede på mødet.

Adspurgt, om han havde kontakt med andre om sagen den 10. februar 2016, forklarede han, at det ikke står ham helt klart. De har formentlig talt hen over frokosten nogle stykker, men han husker ikke, hvad der præcis skete den dag eller i den periode. Han husker heller ikke, om den, der fortalte det til ham, fortalte, hvor vedkommende havde det fra.

Adspurgt, hvor ofte han sendte en mail af denne type, forklarede han, at de har haft livlige diskussioner om alverdens ting, herunder interne forhold og ting, der har stået i pressen. De diskuterede det, der skete vedrørende de emner, der interesserede dem. Det, at han sendte en mail som denne til chefen for juraenheden, var ikke unormalt. De har et tæt forhold, hvor de har private meningsudvekslinger om forskellige ting.

Han tvivler på, at det kom fra pressemedarbejderen i ministeriet. Den slags meningsudvekslinger var der ikke mellem dem. Den kontakt, de havde, var mere formel.

De personer, han kunne finde på at have sådanne meningsudvekslinger med, var dem, der sad i juraenheden, herunder Jens Vikner, samt nogle konsulenter rundt omkring i styrelsen. Adspurgt, hvem disse personer er, forklarede han, at han er usikker på, om han blander nogle navne sammen med nogle andre tidspunkter. Det var typisk ledelsessekretariatet, Jens Vikner og juraenheden, han talte med. Han husker ikke, hvem der var der på dette tidspunkt. Der var også Janus Sejersen Laursen og nogle folk omkring intern kommunikation.

Adspurgt, om han kunne ”sladre” med Lene Linnea Vejrum, forklarede han, at de godt kunne udveksle mere eller mindre fortrolige oplysninger. Det kunne også være Kristina Rosado. Han talte ikke så meget med Ditte Kruse Dankert om denne sag. Det var et kontor, der holdt deres sager meget tæt til kroppen. Det var kulturen i det kontor.

Foreholdt et organisationsdiagram fra januar 2016 forklarede han, at en bruttoliste over personer, som han kunne have talt med om dette, kunne være Morten Bo Laursen, Anni Fode, Lars Krogh, Lene Linnea Vejrum og Thomas Mortensen. Som sagt husker han dog ikke, hvem han talte med på det tidspunkt den dag.

Adspurgt, om han spiste frokost med en bestemt gruppe, forklarede han, at det var direktionssekretariatet, som blandt andet juraenheden og intern kommunikation også lå under. Han sendte mailen kl. 13.10 om, at der var en pressemeddelelse på vej, da de ringede fra ministeriet.

Han sendte sandsynligvis mailen til Jens Vikner som led i deres almindelige meningsudveksling. Adspurgt, om det var almindeligt at sende en mail, der var så detaljeret, forklarede han, at der var en udbredt udveksling af rygter eller synspunkter. Det var af mere privat karakter.

Adspurgt, om det er ubehageligt at få spørgsmål om, hvem der kunne være ophavsmand til oplysningerne, når han fortsat er ansat i styrelsen, forklarede han, at det er det ikke, men han husker det ikke. Måske kunne han skaffe en liste over dem, der var i direktionssekretariatet dengang.

Kommissionens formand opfordrede til, at vidnet fremsendte en sådan liste til kommissionen, hvis det er muligt, og til, at vidnet, hvis han måtte komme i tanke om, hvem det var, han havde fået oplysningerne fra, oplyser kommissionen herom.

Foreholdt sin mail af 11. februar 2016 kl. 15.56 til Kristina Rosado (ekstrakten side 5537), der har et indhold svarende til hans mail af 10. februar 2016 til Jens Vikner, forklarede han, at han tilsyneladende har talt med nogen, der har talt med nogen, der var til stede på koncerndirektionsmødet, men han husker fortsat ikke, hvem han har talt med.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre operatørerne, der også er sendt cc til ham (ekstrakten side 110), forklarede han, at han ikke husker, at

han var involveret i drøftelser i styrelsen umiddelbart efter modtagelsen af pressemeddelelsen. Det var først på et langt senere tidspunkt, at han fik rekapituleret, hvad der skete i denne periode. For ham var det meget lavpraktisk: Der skulle ske et eller andet, og det ville kontoret tage sig af.

Foreholdt, at det af de mails, han har sendt, synes at fremgå, at der var en vis forargelse, og adspurg, om der var drøftelser af den karakter i styrelsen, forklarede han, at det var der ikke, så vidt han husker. Han husker ikke, at han har skrevet de pågældende mails, men det kan han se, at han har. Han husker ikke baggrunden for, at han sendte dem. På ny adspurg, om man kan tage det til indtægt for, at der var en vis forargelse, forklarede han, at det tyder på det, når man læser disse mails. Han kan dog ikke identificere, hvad der skete den dag, eller hvordan stemningen var. Det har fortabt sig.

Adspurg, om han selv var forarget, forklarede han, at han vil tro, at han på Lykke Sørensens vegne var påvirket af, at rygterne sagde, at hun var blevet ”fejlet af bordet” af ministeren. Det mente han var useriøst, hvis man skulle tro rygterne. Det ville være usædvanligt at blive behandlet på den måde.

Han husker ikke, om rygterne kom fra en bestemt person eller fra flere personer. Det er muligt, at de er kommet fra mere end en person.

Adspurg, hvornår han fik refereret, hvad der var sket i denne periode, forklarede han, at det var på et tidspunkt, hvor der kom flere folketingsspørgsmål og pressehenvendelser. Han talte med Ditte Kruse Dankert om de enkelte folketingsbesvarelser. På et tidspunkt fandt han desuden ud af, at ombudsmanden havde rettet henvendelse til styrelsen, og at styrelsen flere uger efter var i færd med at udarbejde et svar. Han var interesseret i at finde ud af, om der var en sagsfremstilling, fordi der på dette tidspunkt var mere presse om ”det”. Den orientering, han fik, var ikke ved en bestemt lejlighed, men det var en proces, hvor han løbende måtte høre fagkontoret om, hvad der var sket siden sidst osv. Det var ad flere omgange, han søgte information. Baggrunden for, at han søgte denne information, var, at der var flere pressehenvendelser og mere omtale. Det stod ikke længere i skyggen af de pressetting, der i øvrigt var.

Han har aldrig fået en orientering om, hvad der skete omkring den 9. og 10. februar 2016.

I forbindelse med svaret til ombudsmanden og besvarelsen af forskellige folketingsspørgsmål fik han at vide af Ditte Kruse Dankert og nogle af hendes folk, at de mente at have gjort det rigtige fra starten ved at foretage individuelle vurderinger af de enkelte par. Der var desuden fem par, som de fra starten undlod at adskille. Som han husker det, blev dokumenterne om de fem par sendt til ministeriet med henblik på at skaffe ministeriets vurdering af, at man undlod at følge instruks på de punkter. Det var på et noget senere tidspunkt end i februar, at han fik den orientering.

Adspurgt, om han fik at vide, hvad der indgik i de individuelle vurderinger, forklarede han, at han – som han husker det – fik en mundtlig orientering om, at der blev lagt vægt på, hvordan parrene havde det med hinanden. Der var nogle par, hvor der var et afhængighedsforhold. Han husker, at de fik oplysning om, at der var en, der brød sammen ved udsigten til adskillelse og blev anbragt på en institution. Derudover blev der lagt vægt på, om der var børn. De fem, man undlod at adskille, var par, hvor der var børn. Han husker ikke, om der var andre kriterier.

Adspurgt, om han husker, hvornår han fik orienteringen, forklarede han, at der var nogle drøftelser i gang mellem Justitsministeriet, Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Udlændingestyrelsen om, hvordan man skulle opfatte situationen. Ditte Kruse Dankerts ”folk” havde den indstilling, at der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed, og at der derfor ikke skulle foretages partshøring. De talte i direktionssekretariatet med juraenheden om, hvordan det hang sammen. Man kom frem til, at det i udgangspunktet var faktisk forvaltningsvirksomhed at adskille parrene, men at der skulle ske partshøring, hvis de modsatte sig adskillelse. Så skulle de have en egentlig juridisk afgørelse. Som han husker det, var der i styrelsen enighed om, at det var sådan, det var. Han har ikke deltaget i noget omkring partshøringen. Han husker ikke, hvornår han fik orienteringen. Det kan have været i starten af marts eller i slutningen af marts. Det er formentlig et stykke tid efter henvendelsen fra Folketingets Ombudsmand den 21. marts 2016.

På ny foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre operatørerne (ekstrakten side 110) og adspurgt, om det var almindeligt, at han fik en mail cc, når Ditte Kruse Dankerts kontor sendte noget ud til operatørerne, forklarede han, at det er det eneste kontor, der kommunikerer med operatørerne. Nogle kontorer var meget bevidste om kommunikation og derfor gode til at orientere pressefolk, mens andre var mindre gode til det. Kulturen i Ditte Kruse Dankerts kontor var i vidt omfang, at kontoret kommunikerede med vicedirektøren og direktøren, mens de ikke kommunikerede med ham eller juraenheden. Han vil tro, at han var sat cc på denne mail efter en konkret vurdering om, at det var vigtigt, at han også fik informationen.

Adspurgt, om han har kendskab til eller har hørt om telefonsamtalen mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016, forklarede han, at han først hørte om samtalen på et langt senere tidspunkt. Lene Linnea Vejrum fortalte, at Line Skytte Mørk Hansen havde ringet. Som han husker det, fortalte Lene Linnea Vejrum, at Line Skytte Mørk Hansen havde ringet flere gange. Line Skytte Mørk Hansen havde i kraftige vendinger bedt Lene Linnea Vejrum om at effektuere pressemeddelelsen efter dens ordlyd. Alle parrene skulle adskilles, og det skulle være nu. Det var formentlig adskillige måneder senere, at Lene Linnea Vejrum fortalte ham om det.

Han blev foreholdt sin mail af 16. februar 2016 kl. 11.33 til blandt andre Kristina Rosado, hvoraf fremgår blandt andet:

”Jyllands-Posten, Orla Borg, ønsker en status på adskillelsen af mindreårige og deres voksne ægtefæller.

Han har talt med operatører, som ikke har hørt fra os/UIBM om, hvordan de skal forholde sig. Han ønsker oplysninger om, hvad procedurerne er, og hvilken hjemmel der helt præcis er til at adskille ægtefæller, herunder når de evt. har fælles børn.”

Han blev desuden foreholdt Henrik Grunnets mail af 16. februar 2016 kl. 11.42 til blandt andre Lene Linnea Vejrum og ham, hvoraf fremgår, at styrelsen alene havde modtaget pressemeddelelsen, og at de måtte spørge i ministeriet, hvornår retningslinjerne forelå (ekstrakten side 19), samt mail af 16. februar 2016 kl. 12.10 fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre Henrik Grunnet og ham, hvoraf fremgår, at styrelsen endnu ikke havde modtaget retningslinjer, men at departementet snarest ville begynde at se på dem (ekstrakten side 18).

Han forklarede, at han ikke husker, hvad han gjorde ved henvendelsen fra Orla Borg. Foreholdt, at der var et forløb i ministeriet, forklarede han, at han ikke havde kontakt med presseafdelingen i ministeriet. Styrelsen svarede selv på sine pressehenvendelser. Han tror ikke, at han fik noget at vide, ud over hvad der fremgår af disse mails. Han tror ikke, at han hørte yderligere om retningslinjerne. Han var ikke selv specielt aktiv, fordi der på det tidspunkt var andre ting, der fyldte mere.

Han blev foreholdt en mailstreng den 22. februar 2016 kl. 13.06-17.04 mellem Orla Borg og ham (ekstrakten side 5616-5617), hvoraf fremgår, at Orla Borg stillede følgende spørgsmål.

”Jeg har forstået af personale på nogle af asylcentrene, at Udlændingestyrelsen har givet centrene frist til klokken 12 i dag mht. at svare på et spørgeskema om de flygtningepar, der bor på centrene, og hvor kvinden er under 18 år.
Kan du opdatere mig på, hvad styrelsen gør med svarene, og hvornår der kan forventes at udgå en besked til asylcentrene om, hvad de skal gøre ved de par, som bor sammen, og som har børn?

Foreholdt, at han blandt andet svarede, at ”jeg hører vores folk”, og adspurgt, hvem det henviser til, forklarede han, at det blandt andet var Ditte Kruse Dankert og hendes kontor.

Han blev foreholdt, at han senere svarede Orla Borg:

”...

Den status, vi kan gøre lige nu, handler om, at vi har orienteret operatørerne om den fastlagte praksis, jf. ministeriets pressemeddelelse, samt at flere par allerede er adskilt, og at vi fortsat er i gang med processen omkring adskillelse af parrene. Så det kører, sådan som ministeren har meldt ud.”

Han forklarede, at det formentlig var Ditte Kruse Dankert, han fik disse oplysninger fra. Det var ikke på et særlig detaljeret plan, at han talte med fagkontoret. Adspurgt, om han talte med Henrik Grunnet om sagen, forklarede han, at det gjorde han ikke ud over ved besvarelse af pressespørgsmål. Den viden, han fik om sagsbehandlingen, fik han først på et senere tidspunkt. Det, han skrev, var sandsynligvis noget, han var bemyndiget til at sige. Det var formentlig direktøren eller vicedirektøren, der gav ham bemyndigelsen. Typisk vil alle sådanne oplysninger være faktatjekket. Han ville typisk have spurgt Ditte Kruse Dankert, om han kunne udtale sådan, og hun ville henvise op igennem systemet. Den proces ville formentlig være foregået telefonisk.

Foreholdt PowerPoint til brug for et møde med operatørerne den 23. februar 2016 (ekstrakten side 5306) forklarede han, at han ikke deltog i mødet eller udarbejdelsen af materiale til mødet. Han har formentlig efterfølgende spurgt til, hvad der foregik, men han er ikke sikker på, at han har fået denne PowerPoint. Han kan ikke tidsfæste nærmere, hvornår han efterfølgende spurgte til det, men det har sandsynligvis været på baggrund af en pressehenvendelse om, hvad der er sagt til operatørerne. Han ville normalt ikke være informeret om orienteringsmøder med operatørerne. Hvis der er kommet en pressehenvendelse, ville han have spurgt Ditte Kruse Dankert om, hvad de skulle svare på det. Han husker ikke, om hun har givet ham svar på, hvad der skete på mødet. Han mener, at der på et tidspunkt var spørgsmål om aktindsigt i, hvad der eventuelt var udleveret til operatørerne, og der har været nogle spørgsmål, han skulle besvare. Aktindsigter ligger i fagkontorerne, men han mener at kunne huske, at de fik anmodninger om udlevering af materialet til mødet med operatørerne. Han husker ikke, hvad der blev svaret om, hvad der var meldt ud til operatørerne.

Adspurgt om forløbet omkring den 22. juni 2017, hvor mailen af 10. februar 2016 kl. 13.45 fra Henrik Grunnet til ham om ministerens indstilling til sagen på koncerndirektionsmødet samme dag (ekstrakten side 100) på ny ”dukkede op”, forklarede han, at det var ham, der fandt mailen frem. Som han husker det, bad Lene Linnea Vejrum ham om at se, om han havde noget i forbindelse med det spørgsmål. Han mener, at han gav hende denne mail og korrespondancen mellem ham og Orla Borg. Som han husker det, var det første gang, at han blev bedt om at se igennem, om han kunne have relevant materiale. Det foregik sådan, at han ledte sin Outlook igennem. Mailen lå blot i hans postkasse. Han tror ikke, at det var ham, der fandt Power Pointen fra operatørmødet frem. Han tror ikke, at han har modtaget denne. Den stammer formentlig fra fagkontoret. De ting, han fandt, videresendte han til Lene Linnea Vejrum, tror han. Han talte ikke med hende om det, og der blev ikke spurgt nærmere ind til det.

Han mener ikke, at han fandt de mails, han sendte til Jens Vikner og Kristina Rosado den 10. og 11. februar 2016, da han så sine mails igennem. Han kunne nogenlunde huske mailen fra Grunnet. Det står ikke klart for ham, hvordan han nærmere søgte efter materialet. Han havde det ikke sådan, at han syntes, at de andre mails var pinlige eller lignende. Det var private meningsudvekslinger, så han har formentlig ikke skænket dem en tanke. Han tror, at han gik tilbage og så på den 10. februar 2016, da han søgte. Han har sikkert ikke anset mailen til Jens Vikner som relevant for Lene Linnea Vejrum. Som han husker det, havde han ikke denne mail fremme.

Foreholdt Udlændingestyrelsens notat af 22. februar 2019 om mailen (ekstrakten side 5065-5066) forklarede han, at han ikke var involveret i udarbejdelsen af dette notat. Han har ikke kendskab til oplysningen op, at mailen fra Henrik Grunnet skulle være skrevet under transport fra departementet til Udlændingestyrelsen.

Han er ikke i øvrigt blevet bedt om at undersøge eller sikre, hvad han havde, før kommissionen anmodede om udlevering af oplysninger. Han har ikke yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

Foreholdt sin mail af 22. februar 2016 kl. 14.51 til Orla Borg, hvoraf fremgår, at ”vi har ikke fået en instruks fra ministeriet endnu” (ekstrakten side 5617), forklarede han, at han tror, at han anvendte det forkerte ord. Der skulle formentlig have stået ”retningslinjer”, da pressemeddelelsen var instruksen. Han må have ment de opfølgende retningslinjer fra ministeriet. Adspurg om, hvad forventningen til opfølgende retningslinjer kunne være, hvis instruksen var det samme som pressemeddelelsen, forklarede han, at Henrik Grunnet havde spurgt om retningslinjer. Der var åbenbart en forventning om, at der skulle komme noget mere fra ministeriet. Han vil tro, at han havde en forventning om, at der skulle komme nogle retningslinjer, der skulle være mere konkrete, og som skulle være noget andet end det, der fremgik af pressemeddelelsen.

Adspurgt forklarede han, at det var i udkanten af et møde om verserende pressesager, at han talte med Lene Linnea Vejrum om dennes samtale med Line Skytte Mørk Hansen den 10. februar 2016. Han husker ikke, hvornår han præcis talte med Lene Linnea Vejrum. Han husker dog, at hun var meget kontant og en lille smule rystet over at genopleve, at hun i meget stærke vendinger flere gange var blevet bedt om at ”få ført den instruks ud i livet”. Lene Linnea Vejrum fortalte ham muligvis, hvordan hun havde reageret, men han husker det ikke. Han vil næsten tro, at Lene Linnea Vejrum selv har fortalt det, men han husker ikke, hvad det var, hun havde svaret eller efterfølgende havde gjort.

Mødet sluttede kl. 14.30.

Peter Mørk Thomsen

Formand

INSTRUKSKOMMISSIONEN

PROTOKOL

5. august 2020

Protokol nr. 11

Den 5. august 2020 kl. 9.00 blev Instrukskommissionen sat i lokale 003 i Retten på Frederiksberg, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var undersøgelseskommissionens medlemmer, Peter Mørk Thomsen, Torkil Høg og Louise Halleskov, undersøgelseskommissionens udspørger, advokat Lars Kjeldsen, med advokat Hanne Rahbæk og undersøgelseskommissionens juridiske sekretær dommer Thomas Raaberg-Møller.

Som bisiddere var mødt:

Advokat Nicolai Mallet for Inger Støjberg

Advokat Frederik Kromann Jespersen for Mark Thorsen

Advokat Thomas Ryhl for Line Skytte Mørk Hansen

Advokat Søren Juul for Lykke Sørensen

Advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja for Jesper Gori og Jonas From Soelberg

Advokat Lise Lauridsen for Nina Holst Christensen, Ditte Kruse Dankert, Carsten Madsen og Thomas Klyver

Advokat Pernille Backhausen for Uffe Toudal Pedersen

Advokat Anders Valentiner-Branth for Henrik Grunnet

Advokat Asger Bagge-Jørgensen for Tanja Franck

Advokat Peter Breum for Adam Abdel Khalik og Anne Nygaard Just (forlod mødet kl. 15.50)

Advokat Morten Samuelsson for Lene Linnea Vejrum

Advokat Thomas Lindberg Brædder for Kristina Rosado

Advokat Stine Gry Johannessen for Anna-Sophie Kolding Saugmann-Jensen

Advokat Mikkel Holm Nielsen for Merete Milo (forlod mødet kl. 9.40 og mødte på ny kl. 13.00)

Advokat Michael Goeskjær for Lars Løkke Rasmussen

Advokat Jens Rostock-Jensen for Barbara Bertelsen

---o0o---

Undersøgelseskommissionens formand oplyste, at advokat Nicolai Mallet over for kommissionen har rejst indsigelser over den måde, som udspørgerne stiller spørgsmål på. Undersøgelseskommissionen har ved brev af 24. juni 2020 meddelt advokat Nicolai Mallet, at han ved indledningen af dagens møde vil få lejlighed til at fremkomme med sine indsigelser. Advokat Nicolai Mallet har den 4. august 2020 om eftermiddagen oplyst, at han har måttet revidere sin forventning til tidsforbruget, idet hans indlæg snarere må forventes at ville vare en time end en halv time. Undersøgelseskommissionen har herefter meddelt, at der ikke under dagens møde vil være tid til at behandle advokat Nicolai Mallets indlæg.

Advokat Nicolai Mallet bekræftede, at han over for undersøgelseskommissionen har rejst kritik af den måde, som udspørgerne har stillet spørgsmål på. Under afhøringerne har han gjort indsigelser, når der konkret har været anledning hertil, men han har dog samtidig ikke ønsket i for vidt omfang at afbryde afhøringerne. Det er hans vurdering, at det vil være mest hensigtsmæssigt at rejse kritikken i et skriftligt indlæg, således at alle berørte parter kan forholde sig hertil. Herefter kan undersøgelseskommissionen vurdere, om det vil være hensigtsmæssigt med en mundtlig uddybning.

Kommissionsformanden oplyste, at det er afgørende, at kritiske bemærkninger fremsættes nu, og at kritik af kommissionen vil blive behandlet i et offentligt møde, således at alle, herunder pressen, har mulighed for at dække processen. Spørgetemaerne udarbejdes i et tæt samarbejde mellem udspørgerne og undersøgelseskommissionen, og han er ikke enig i den kritik, der er blevet fremsat, men kommissionen tager kritikken alvorligt og vil gerne adressere kritikken.

---o0o---

Kl. 09.00 mødte Jesper Gori. Han blev vejledt om, at han ikke har pligt til at udtale sig.

Han blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Jesper Gori forklarede, at han blev cand.jur. fra Aarhus Universitet i 1998. I 2016 var han kontorchef i Familiesammenføringskontoret under Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Familiesammenføringskontoret var et fagkontor, der beskæftigede sig med blandt andet regler om familiesammenføring og tidsubegrænset ophold. I Familiesammenføringskontoret var der 6-7 jurister og noget kontorphersonale. Familiesammenføringskontoret havde ansvaret for lovgivningen inden for sine ressortområder. Opgaven var først og fremmest at yde ministerbetjening og folketingsbetjening. I marts 2019 skiftede han til et andet kontor som kontorchef. I dag

er han chefkonsulent og juridisk rådgiver i Udlændinge- og Integrationsministeriet og refererer til to afdelingschefer.

Da sagen opstod, vurderede han fejlagtigt, at sagen ikke naturligt hørte hjemme i hans kontor. Spørgsmål om asylansøgers forhold henhører ikke under Familiesammenføringskontoret. Lykke Sørensen kontaktede ham og kontorchefen i Asyl- og Visumkontoret og nævnte, at der var en sag, som ministeren havde kommenteret på Facebook. Når Lykke Sørensen kontaktede ham, skyldtes det, at sagen også vedrørte familieliv og familierelationer. På daværende tidspunkt involverede han ikke medarbejdere, idet han ikke vurderede, at der var tale om en sag, som hørte hjemme i hans kontor eller ville få et så langvarigt forløb, at der skulle tilknyttes en medarbejder. Når der undervejs i den første periode var behov for at involvere en medarbejder, var det hans fuldmægtig Anna-Sophie Saugmann-Jensen, som blev involveret. Det var ikke en sag, der i øvrigt blev bredt ud i kontoret. Kontorets egen oplevelse var i den periode, at sagen var lidt ”fremmed” for kontoret. På et tidspunkt indså han, at sagen ikke ”ville holde op i morgen”, og sagen blev herefter forankret i hans kontor. På dette tidspunkt tilkendegav han over for Anna-Sophie Saugmann-Jensen, at hun var sagsbehandler på sagen.

Han refererede til Lykke Sørensen, der var hans nærmeste chef. I Lykke Sørensens fravær refererede han direkte til departementschefen. Der var flere afdelinger involveret i sagen, og i en periode, hvor Lykke Sørensen var på ferie, var der en dialog med Line Skytte Mørk Hansen. Han havde under sagen ikke direkte adgang til ministeren, og han havde ikke møder alene med ministeren. Med hensyn til medarbejderne i Udlændingestyrelsen havde han navnlig kontakt til Ditte Kruse Dankert. Familiesammenføringskontoret havde ikke i øvrigt kontakt til det kontor, hvor Ditte Kruse Dankert var chef. Han har tidligere været kontorchef i Udlændingestyrelsen, hvor Ditte Kruse Dankert var hans souschef. Han kender Ditte Kruse Dankert meget godt.

Adspurg, om det er normalt, at konkrete sager i Udlændingestyrelsen forelægges for departementet, forklarede han, at han ikke tør udtale sig herom. Da han var ansat i Udlændingestyrelsen, var der tilfælde, hvor der blev ”rakt ud” til departementet.

Han var involveret i fremsendelsen af materiale til Folketingets Ombudsmand, der i foråret 2016 havde bedt om at modtage materiale. Han bekendt var der ingen overvejelser om at sikre mailbokse. Han ved ikke, hvornår mailbokse blev sikret. Han har ikke været involveret i at sikre materiale til undersøgelseskommissionen.

Sagen blev forankret i hans kontor på det tidspunkt, hvor der opstod retlige spørgsmål. Hans kontor blev det primære kontor for så vidt angår det retlige. I begyndelsen oplevede kontoret sig som ”advokater” på sagen. Omkring den 26., 27., 28. eller 29. marts 2016 sendte han en mail til Anna-Sophie Saugmann-Jensen om, at hun nu havde sagen, og at hun skulle journalisere materiale på sagen. Op til dette tidspunkt sendte han det materiale, der skulle journaliseres, til Koncernøkonomi, hvor sagen var forankret.

Han husker ikke, at spørgsmål om indkvartering af mindreårige gifte eller samlevende asylansøgere var oppe i den periode, hvor han var ansat i Udlændingestyrelsen.

Foreholdt Inger Støjbergs Facebook opslag den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) forklarede han, at han ikke deltog i drøftelser i ministeriet inden opslaget. Han så ikke opslaget, men Lykke Sørensen orienterede ham samme aften om opslaget. Lykke Sørensen oplyste, at det var en sag, som de skulle være opmærksomme på, og hvor der nok ville være behov for deres bistand.

Dagen efter undersøgte han af egen drift reglerne om dispensation til at indgå ægteskaber som mindreårig. Han foretog sig ikke andet. Han husker ikke, at han blev kontaktet af tidligere kollegaer i Udlændingestyrelsen om Facebook opslaget.

Han blev foreholdt mail af 25. januar 2016 kl. 20.35 fra ham til Moya-Louise Lindsay-Poulsen om Inger Støjbergs Facebook opslag og om, at sagen var "KØ's sag", men at sagen kunne "ramme os (dig?)" (ekstrakten side 6185). Han forklarede, at "KØ" er Koncernøkonomi. Moya-Louise Lindsay-Poulsen var kontorchef i Asyl- og Visumkontoret. Inden han sendte mailen, havde Lykke Sørensen som forklaret ringet til ham om opslaget. Lykke Sørensen var til møde i Bruxelles sammen med ministeren og ringede til ham på et tidspunkt efter mødet. Han går ud fra, at Lykke Sørensen havde behov for at aflevere sagen, så hun ikke sad med sin viden alene. Han tror, at Lykke Sørensen sagde, at hun havde forsøgt at få fat på Moya-Louise Lindsay-Poulsen. På dette tidspunkt var der ikke tale om, at de skulle begynde at arbejde med sagen.

Foreholdt mail af 26. januar 2016 kl. 15.45 fra Lykke Sørensen til ham og Moya-Louise Lindsay-Poulsen om, at Familiestyrelsen kunne kontaktes, "hvis det bliver aktuelt" (ekstrakten side 6186), forklarede han, at han ikke husker nærmere, hvad han tænkte på, da han læste mailen. Han fik oplyst af Lykke Sørensen, at Inger Støjberg ønskede, at indkvartering af mindreårige gifte eller samlevende asylansøgere skulle ophøre. Han ved, at Lykke Sørensen ønskede, at de "tænkte med på sagen". For ham var det naturligt at begynde med at undersøge reglerne om kongebreve. Adspurg, hvorfor disse overvejelser ikke spillede en nærmere rolle i notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5361), forklarede han, at dette notat lagde op til en bestemt ordning. Der kunne sikkert også have været lagt op til en anden ordning svarende til praksis om kongebreve.

Adspurg om betingelserne for at foretage en praksisændring forklarede han, at der skal være tilstrækkelig hjemmel til at gennemføre en praksisændring, og ændringen skal være saglig. Hvis der er tale om en generel praksisændring, kan der være behov for at orientere de omhandlede personer.

Foreholdt mail af 26. januar 2016 kl. 11.14 fra Line Skytte Mørk Hansen til Anette Gørtz (ekstrakten side 5620) med angivelse af konkrete spørgsmål, der skulle undersøges i sagen, og notatet "Høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende" (ekstrakten side 62) forklarede han, at han ikke med sikkerhed kan sige, om han blev gjort bekendt med svarene fra operatørerne, men det tror han, at han blev.

Foreholdt høringsmail af 26. januar 2016 kl. 10.21 fra Margit Sander Rasmussen til operatørerne (ekstrakten side 64) og adspurgt, hvorfor der blev iværksat en ny høring, forklarede han, at som han husker det, var han ikke involveret i overvejelserne om at foretage en ny høring. Der var et første internt møde, som han tror fandt sted den 28. januar 2016. Han kan ikke sige, om det var drøftelser på dette møde, der førte til, at der skulle foretages en høring. Han bekendt var han ikke involveret i, hvilke oplysninger der skulle indhentes. Han kan ikke afvise, at høringsnotatet var fremme under mødet den 28. januar. Han kan ikke se af sagen, om der inden mødet blev sendt materiale. Han har været bekendt med i hvert fald mange af de oplysninger, der fremgår af notatet.

Han tør ikke sige, om han var bekendt med det anførte i høringsnotatet om, at ingen af operatørerne havde oplyst om indikationer på tvang eller lignende (ekstrakten side 62). Han husker ikke, om spørgsmålet om, hvorvidt der forelå tvang, var fremme på dette tidspunkt. Problemstillingen om tvang var tæt sammenvævet med de øvrige spørgsmål i sagen. Efter pressemeddelelsen og på et tidspunkt i foråret 2016 blev det drøftet med Udlændingestyrelsen, hvilke oplysninger man skulle indhente for at få belyst, om der forelå tvang.

Foreholdt notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5361) forklarede han, at han var involveret i at udarbejde notatet. Der blev udarbejdet et udkast i Koncernøkonomi. Udkastet blev sendt til Lykke Sørensen, som bad ham se på notatet.

Foreholdt mail af 27. januar 2016 kl. 17.40 til sig selv vedhæftet notatet og med en bemærkning om, at "konklusionen er vel, at Udlændingestyrelsens initiativer bør sikre, at børn som *udgangspunkt* ikke bør indkvarteres med ægtefæller/samlevende, medmindre dette åbenbart vil stride mod barnets tarv" (ekstrakten side 37), forklarede han, at han tror, at det var en påmindelse til ham selv om hans umiddelbare refleksioner efter at have skimmet notatet igennem.

Foreholdt mail af 28. januar 2016 kl. 09.26 til sig selv vedhæftet notatet (ekstrakten side 42) forklarede han, at han går ud fra, at han på dette tidspunkt havde set nærmere på notatet og var begyndt at skrive i det.

Han blev foreholdt mail af 28. januar 2016 kl. 18.08 fra Lykke Sørensen til Line Skytte Mørk Hansen med kopi til ham (ekstrakten side 5354) vedhæftet notatet med bemærkninger. Han blev endvidere foreholdt det vedhæftede notat, hvor der var anført følgende kommentar til en

sætning i notatet om, at retten til et familieliv normalt ikke vil indeholde en særlig forpligtelse, som begrænser råderummet ved indkvarteringen (ekstrakten side 60):

”Kære Lykke. Jeg foreslår, at afsnittet udgår – jeg tror ikke, at vi særskilt skal fremhæve denne vurdering, som volder mig en anelse uro.”

Han forklarede, at han har skrevet denne kommentar. Afsnittet voldte ham en anelse uro. Generelt var han enig i, at der gælder vide rammer for Udlændingestyrelsens indkvarteringsvirksomhed, men han var bekymret for, om retten til et familieliv efter EMRK artikel 8 havde en lige så vid ramme. Hvis det blev meldt ud, at der ikke var nogen begrænsning efter EMRK artikel 8, ville der kunne blive åbnet for modeller, som departementet ikke kunne stå på mål for. Det var hans vurdering, at notatet lagde op til en ordning, der lå inden for EMRK.

Foreholdt kalenderoplysninger om indkaldelse til et møde den 28. januar 2016 (ekstrakten side 5605) forklarede han, at han mener, at mødet blev afholdt. Der blev afholdt mere end et møde om notatet, inden notatet var endeligt. Foreholdt kalenderoplysninger om indkaldelse til et møde den 2. februar 2016 (ekstrakten side 5609) forklarede han, at det var dette møde, der også blev afholdt om notatet. Der var på møderne en usikkerhed om, hvad ministeren ville. På dette tidspunkt vidste man, hvad nogle af sagerne indeholdt. Da Facebook opslaget kom, var der en opfattelse af, at der var tale om et meget stort aldersspænd mellem parrene. De havde nu konstateret, at der også var tale om par, hvor aldersforskellen var mindre, og hvor parrene havde børn. De vidste ikke, om ministerens udmelding også gjaldt sådanne sager. Deres intuition var, at dette ikke var tilfældet. I en sådan situation, hvor der er uklarhed om ministerens ønske, var det normalt at tage kontakt til Mark Thorsen. Mark Thorsen deltog i mødet enten den 28. januar eller den 2. februar. Han blev ikke indkaldt til møderne, men han blev hentet. Det var ikke usædvanligt, at de ville vende det politiske snit i en sag med Mark Thorsen. Han husker, at de navnlig ønskede at spørge Mark Thorsen om, hvordan man skulle forholde sig i de sager, hvor der var børn. Som han husker det, følte Mark Thorsen sig ret overbevist om, at der i disse sager ikke skulle ske adskillelse. Mark Thorsens melding var, at han fornemmede ministerens holdning således, at der skulle være en kontant udmelding, men at han ikke så for sig, at der skulle ske adskillelse i de sager, hvor der var børn, og hvor oplysningerne i sagen ikke indikerede en risiko for tvang.

Et af de retlige spørgsmål, der var oppe at vende, var overvejelser om, hvorvidt intensiteten af indgrebet kunne modificeres ved, at man kunne blive indkvarteret på samme center, men dog adskilt. Der var også overvejelser om varigheden af adskillelsen. På daværende tidspunkt var situationen i vidt omfang præget af konflikten i Syrien, og der var derfor en lidt særlig sagsbehandlingstid i disse sager. Vurderingen af, om en syrisk statsborger skulle have asyl, foregik ganske hurtigt, herunder fordi det i mange sager alene ville kvalificere til asyl, at man var en ung mand. Sager med andre nationaliteter kunne tage længere tid. For syrere var opholdet i indkvarteringsystemet 4-5 måneder. Han ved ikke, hvad den almindelige sagsbehandlingstid var

for et afghansk par, men den var måske omkring 8-10 måneder. De drøftede ikke konkret, hvor lang tid en adskillelse skulle vare, for at adskillelsen lovligt kunne opretholdes. Man kan ikke give et bestemt svar herpå, men problemstillingen blev drøftet. Der vil skulle mindre til for at adskille et par i 4 måneder, end hvis der er tale om en længerevarende adskillelse.

På daværende tidspunkt blev alene de menneskeretlige rammer drøftet. Politikken på området var i denne periode ofte defineret af de menneskeretlige rammer. De juridiske vurderinger fik derfor en stor betydning for, hvilken politik der kunne føres. Når ministeren skulle melde ud, hvilken ordning hun ønskede, ville de menneskeretlige rammer sætte en grænse for denne ordning. Da ordningen blev beskrevet, var der overvejelser om sagligheden og om hjemmelsgrundlaget. Nødvendigheden af indgrebet indgik ligeledes i overvejelserne. Overvejelserne gik på, om man generelt kunne have en ordning, hvor det var et sagligt hensyn at adskille, når der forelå et grundlag for at sige, at der var en risiko for tvang. De var usikre på, hvor langt de kunne gå. På et tidspunkt gik Lykke Sørensen og han til Nina Holst-Christensen. Dette skete i den periode, hvor de var i gang med at udarbejde notatet. De stod i døren til hendes kontor og sagde, at de var i gang med at overveje en ordning, der generelt baserede sig på, at risikoen for tvang i forhold til bestemte grupper skulle føre til adskillelse. De spurgte, om en sådan ordning ville være saglig. De vidste ikke, om ministeren havde denne opfattelse, men de ville "trykteste" hos Justitsministeriet, om de var på rette vej. Det skulle afklares, om en viden om risikoen for tvangsægteskaber i bestemte lande kunne udgøre et sagligt grundlag for en ordning af den foreliggende karakter. Nina Holst-Christensen blev ikke spurgt om, hvor langt man kunne gå i de enkelte sager. Spørgsmålet var, om diskussionen med det samme kunne lukkes ned, eller om disse overvejelser havde "noget for sig". Nina Holst-Christensens svar var, at det overordnet set var et sagligt hensyn at lægge vægt på risikoen for et tvangsægteskab. Han husker ikke mere præcist, hvad hun sagde, og han vil ikke tage hende til indtægt for andet end det, hun rent faktisk sagde. De overvejelser, som de var inde i, angik "betækningsperioden". De præsenterede for Nina Holst-Christensen, at der som udgangspunkt skulle ske adskillelse i sagerne under henvisning til en generel risiko for tvangsægteskaber. De vidste, at det på daværende tidspunkt indgik i overvejelserne om dispensation fra ægtefællebetingelserne, om man kom fra bestemte lande. De vidste godt, at der ikke forelå et beskyttelsesværdigt familieliv, når der forelå et tvangsægteskab, men den menneskeretlige vurdering opstod, når det i en konkret sag ikke kunne fastslås, at der var tale om et tvangsægteskab. De gik til Nina Holst-Christensen, fordi de overvejede en generel ordning, selvom der i de konkrete sager ikke "fra dag 1" i indkvarteringssituationen forelå oplysninger om, at der var tale om tvang. Det oplæg, som blev præsenteret for Nina Holst-Christensen, var baseret på deres kendskab til, at der i de pågældende kulturer findes tvangsægteskaber og samliv "i gråzonen", ligesom der var en forholdsvis høj procentdel af mindreårige ægtefæller. De spurgte ikke Nina Holst-Christensen om, hvorvidt der kunne være tale om en undtagelsesfri ordning, idet de opererede med en ordning, hvorefter der skulle være mulighed for undtagelser. På daværende tidspunkt var det deres opfattelse, at en ordning med mulighed for undtagelser var i overensstemmelse med det politiske ønske. Nina

Holst-Christensen sagde, at hun ikke umiddelbart havde bemærkninger til ordningen, og at ordningen virkede som en saglig ordning. Han tror ikke, at de havde nærmere overvejelser om, hvorvidt der var forskel på nytilkomne og allerede indkvarterede familier.

Oplysningerne om, at risikoen for tvangsægteskaber var øget i Syrien og Afghanistan, forelå ikke som dokumenter i sagen. Spørgsmålet om tvangsægteskaber har i perioder været dominerende i ministeriet, og mange af embedsmændene har mødt i Flygtningenævnet. Fra baggrundsoplysningerne vidste de, at der i Syrien og Afghanistan findes tvangsægteskaber, og at dette udgør et dominerende problem. Han tror ikke, at de drøftede, hvordan sagerne konkret skulle føres frem til en afslutning.

Det er ham, der har skrevet kommentaren i den version af notatet, der er dateret den 27. januar 2016, hvor der står: ”Bør dette ikke vendes om, så udgangspunktet er, at børn uanset alder ikke indkvarteres med en ægtefælle/samlever – evt.: ”, medmindre dette [åbenbart] vil stride mod barnets tarv”?” (ekstrakten side 72). I denne kommentar tog han stilling til, hvordan ordningen skulle se ud. Barnets tarv udgør et hensyn i alle sager, men hensynet udgør ikke nødvendigvis det afgørende hensyn. Han havde forstået, at ordningen skulle ”gå længere” end Udlændingestyrelsens praksis på daværende tidspunkt. Hans kommentar var udtryk for, at Udlændingestyrelsens forslag til en ordning ikke levede op til det, som ministeren ønskede.

Foreholdt notat om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere vedhæftet mail af 27. januar 2016 kl. 17.13 fra Lene Vejrum til Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 30ff.) forklarede han, at som han husker det, var det først på et senere tidspunkt, at han blev klar over, at Koncernøkonomi havde lagt Udlændingestyrelsens notat over på departementets brevpapir. Han tror ikke, at han på daværende tidspunkt så Udlændingestyrelsens notat. Foreholdt beskrivelsen af den dagældende ordning i notatet (ekstrakten side 31) forklarede han, at de godt kunne læse beskrivelsen af ordningen, men de var i tvivl om, hvordan det forholdt sig i virkeligheden. Udlændingestyrelsens praksis lagde op til en almindelig vurdering, og det blev ikke udfordret, om der i de tilfælde, hvor der ikke forelå børnefaglige oplysninger om trivselsproblemer, alligevel kunne være tale om et tvangsægteskab. Deres vurdering var, at ministeren ønskede en ordning, der var langt fra den ordning, som Udlændingestyrelsen beskrev. Ministeren ønskede ikke alene at foretage adskillelse, når der var konkrete indikationer på tvang, men tillige, når der var en risiko for tvang.

Foreholdt notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5361) forklarede han, at han ikke præcist kan forklare, hvorfor sagen var placeret hos Koncernøkonomi. Indkvarteringsområdet håndteres i Koncernstyring. Da sagen blev oprettet, vidste man godt, at området generelt henhørte under Koncernøkonomi, og nogle skal ”skrive for”. Det var helt klart, at de juridiske overvejelser, der måtte være, næppe var overvejelser, der skulle foretages i Koncernøkonomi. Notatet blev forstået som et forsøg på at følge op på ministerens ønsker. Det var et forsøg på at optegne en

ordning, som ministeren kunne godkende. Han ved ikke, hvem der besluttede, at det pågældende notat skulle udarbejdes.

Han husker ikke, at der efter drøftelsen med Mark Thorsen var yderligere drøftelser med Mark Thorsen om udformningen af notatet.

De vidste, at ministerens opfattelse af danske normer og værdier var, at der ikke måtte foreligge ”kulturel tvang”, og de skulle indkredse, hvilke danske normer og værdier af mere retlig karakter der gjaldt. Det skulle afklares, hvor langt muligheden rakte for at tage initiativer på indkvarteringsområdet. Ministeren brugte blandt andet det udtryk, at de ”trådte i forældrenes sted”. De havde en antagelse om, at hensynet til at undgå risikoen for tvang udgjorde et sagligt hensyn, der ville kunne indgå i en ordning. Han tror ikke, at det indgik i deres overvejelser, hvor høj en forekomst af tvangsægteskaber der skal foreligge, for at en ordning er proportional. De vidste, at kulturelle normer i nogle af sagerne havde været med til enten at presse eller i hvert fald få pigen til at føle sig presset til at indgå et ægteskab. De vidste også, at en del personer søgte asyl med henvisning til, at de var blevet tvunget til at indgå ægteskab. De var opmærksomme på, at de foreliggende sager ikke var ”rene”, idet der ikke forelå en meget bestyrket formodning for, at der var tale om tvang.

Foreholdt godkendelsesoplysningerne vedrørende notatet (ekstrakten side 5502) forklarede han, at han ikke har nogen forklaring på, hvorfor notatet den 5. februar 2016 blev returneret af Andreas Højmark.

Han husker ikke at have deltaget i møder om ordningen i perioden fra den 2. februar og op til den 9. februar 2016. Han kender ikke til, om der i denne periode var sonderinger med ministeren. Han bekendt var det møde, som han deltog i den 9. februar 2016, et sådant sonderingsmøde.

Foreholdt indstillingen i notatet (ekstrakten side 5365) forklarede han, at det var en forudsætning for, at et par forblev sammen, at der med sikkerhed ikke forelå tvang. Udlændingestyrelsen havde med henvisning til en konkret sag spurgt, om der også skulle ske adskillelse i denne sag. I den pågældende sag var ægtefællerne afhængige af hinanden og havde oplevet traumatiske begivenheder i hjemlandet. Eksemplerne i notatet baserede sig på kendskab til konkrete sager. Han tror, at dette kendskab kom fra mundtlige drøftelser med Udlændingestyrelsen. Han kan ikke se, at der har været fastsat møder med Udlændingestyrelsen, men han mener, at der var drøftelser med styrelsen. Muligvis var der tale om telefoniske drøftelser. Han husker det ikke mere præcist, men han havde en dialog med Ditte Kruse Dankert og forstår det selv sådan, at afsnittet i notatet med et konkret eksempel ikke var ”hevet ned fra himmelen”, men derimod baserede sig på konkrete oplysninger fra hende.

Han blev foreholdt, at det i notat af 12. december 2016 om Danmarks internationale forpligtelser i sager om Udlændingestyrelsens indkvartering af mindreårige ægtefæller og samlevende på asylcentre (ekstrakten side 2623) er anført, at afgørelse skal træffes hurtigst muligt af hensyn til, at asylansøgere udgør en særligt sårbar gruppe (ekstrakten side 2625). Han forklarede, at det allerede i februar 2016 indgik i deres overvejelser, at afgørelserne skulle træffes hurtigst muligt. Dette blev også nævnt over for ministeren den 9. februar 2016.

På ny foreholdt godkendelsesoplysningerne vedrørende notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5502) forklarede han, at han ikke ved, hvorfor Andreas Højmark godkendte notatet på vegne af sig selv og ikke godkendte på vegne af ministeren. Han fik ikke at vide, at ministeren havde godkendt notatet. Sagen var ikke hans, og han fik ikke en automatisk meddelelse om, at ministeren havde godkendt notatet. Han gik til mødet med ministeren den 9. februar i den forvisning om, at de skulle tale om notatet. Han vidste ikke, hvad der var sket med notatet.

Han blev foreholdt oplysninger fra F2, hvoraf fremgår, at der på sagen den 8. februar 2016 kl. 10.51 blev oprettet et dokument af Inger Støjberg, som blev slettet af Andreas Højmark den 9. februar 2016 kl. 13.44 (ekstrakten side 6190). Han forklarede, at han ikke har kendskab til, hvad der står i dette dokument. Det er ikke usædvanligt, at ministersekretæren godkender på vegne af ministeren. Han kan ikke sige, hvad der ligger i, at Andreas Højmark godkendte på vegne af sig selv. Andreas Højmark er ikke sat på som et trin i godkendelsesforløbet.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 13.58 fra Sarah Andersen til Lykke Sørensen og ham med udkast til pressemeddelelse (ekstrakten side 86) forklarede han, at han ikke ved, hvem der ønskede, at der skulle udsendes en pressemeddelelse. Han ved ikke, hvem der udarbejdede udkastet til pressemeddelelsen, men det er ikke usædvanligt, at udkast udarbejdes af kommunikationsafdelingen.

Han havde den 9. februar 2016 ikke den opfattelse, at ordningen lå fast. Han husker ikke, hvornår de fik indkaldelsen til mødet med ministeren den 9. februar 2016 kl. 15.30. Han var på daværende tidspunkt ikke klar over, at ministeren havde godkendt notatet. Han ved ikke, hvem der indkaldte til mødet. Line Skytte Mørk Hansen og han talte sammen, og deres samtale førte til, at han udarbejdede et ”rids” af det notat, som han havde udarbejdet, for at gøre samtalen med ministeren mere effektiv. Han regnede med, at de skulle tale om ordningen, og det var i den forbindelse hensigtsmæssigt at have et papir eller en ”serviet” liggende på bordet, som de kunne tage fælles afsæt i. Han husker ikke mere præcist, hvad Line Skytte Mørk Hansen sagde til ham. Det var deres opfattelse, at den ordning, som de lagde op til, var i overensstemmelse med forvaltningsretten og menneskerettighederne. Han havde selv forestillet sig, at myndighederne ikke skulle agere alene på baggrund af notatet, og at der ville være mere tid til at arbejde på ordningen. Notatet var deres bud på, hvilken ordning de kunne benytte. Den ”serviet”, som han udarbejdede, er den, der er vedhæftet hans mail af 9. februar 2016 kl. 14.44 til Sarah An-

dersen, Mia Tang, Lykke Sørensen og Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 89-92). Foreholdt den version af pressemeddelelsen med ændringsmarkeringer, som ligeledes var vedhæftet mailen, forklarede han, at det er sædvanligt, at presseafdelingens afsnit ændres, når udkast sendes til fagkontorene. Han forsøgte at ændre udkastet, så det stod rigtigt. Det var ikke ham, der skrev, at der eventuelt skulle være en ”sætning om, hvad der skal ske med de par, der i øjeblikket er indkvarteret sammen”. Han husker ikke, at der var en drøftelse om de allerede indkvarterede par.

Han husker det således, at det var under mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30, at han første gang deltog i drøftelser af ordningen med ministeren. I mødet deltog ud over ham selv ministeren, Mark Thorsen, Uffe Toudal Pedersen og Line Skytte Mørk Hansen. Han mener, at Anne Nygaard Just fra Koncernstyring også deltog. Han husker ikke, om flere medarbejdere fra Koncernstyring deltog. Ofte deltog Jonas From Soelberg i sådanne møder, men han husker ikke, om han deltog i dette møde. Hvis Jonas From Soelberg ikke deltog, deltog i stedet formentlig en ministersekretær. Mødet varede cirka 20 minutter. Som han husker det, var det ham, der lagde for. Måske havde Uffe Toudal Pedersen et oplæg. Han havde ”servietten” mellem hænderne og redegjorde for overvejelserne om ordningen. Han husker ikke ordret, hvordan ordene faldt på mødet. Som han husker det, tog ministeren ordet og var tydelig omkring, at hun ikke ønskede denne ordning. Hun ønskede en ordning, hvor parrene i alle tilfælde skulle skilles ad. Han tror, at Mark Thorsen kommenterede på det og sagde: ”Ja, vi har haft den her snak tidligere. Jeg ved godt, at det var det, jeg sagde. Vi har snakket om det, og jeg er også enig i, at en ordning uden undtagelser er den rigtige ordning”. De blev noget overraskede, fordi det ikke var dette, som de havde forberedt sig på. De troede efter snakken med Mark Thorsen, at de havde ramt tættere på skiven. Som han husker det, tog Uffe Toudal Pedersen over og sagde, at dette rejste nogle spørgsmål. Uffe Toudal Pedersen spurgte ham, om man kunne adskille alle. Måske var det ministeren, der spurgte, men som han husker det, var det Uffe Toudal Pedersen, der spurgte. Som han husker det, sagde han, at deres vurdering var, at man i hovedparten af sagerne kunne adskille, men at der ville skulle foretages en konkret vurdering, og at man ikke kunne operere med en absolut ordning. Han tror, at ministeren og Mark Thorsen sammen udfordrede ham og bad ham komme med eksempler. Han husker ikke præcist, hvad han sagde. Han mener, at han blev spurgt, hvad retsstillingen var, hvis man indkvarterede dem på samme center, og det blev i den forbindelse sagt til ham: ”Det må man kunne gøre”. Han sagde, at det nok kunne være rigtigt, at man i rigtig mange sager kunne gøre dette, men at virkeligheden er mangfoldig, og at det ikke ville kunne udelukkes, at der ville kunne opstå en sag, hvor der ville skulle ske fælles indkvartering. Han sagde ligeledes, at der under alle omstændigheder med tiden ville kunne komme sådanne sager, idet det saglige hensyn ville miste sin vægt i forhold til intensiteten af indgrebet, hvis der var tale om et langvarigt ophold. Som han husker det, sagde Line Skytte Mørk Hansen ikke noget. Han husker heller ikke, at Uffe Toudal Pedersen på dette tidspunkt sagde noget. Han husker, at ministeren sagde: ”Det kan godt være, at der kan være sager, men der er jeg villig til at tage en procesrisiko”. Han tror, at ministeren var inspireret af sagen om udskudt ret til familiesammenføring, hvor udtrykket ”en vis procesrisiko” havde været anvendt.

Han ved ikke, om det var ministerens holdning, eller om hun ønskede, at dette skulle være ordningen. Han tror, at han dengang – for ikke at skubbe den Europæiske Menneskerettighedsdomstol foran sig, idet det ofte ikke var det bedste argument – sagde, at det måske ikke så meget var et spørgsmål om procesrisiko, men handlede om, at danske domstole i en konkret sag nåede frem til, at der ikke kunne ske adskillelse. De drøftede ikke det udkast til pressemeddelelse, der forelå på daværende tidspunkt. Adspurg, om ordet ”pressemeddelelse” blev nævnt, forklarede han, at ordet ”ordningen” blev nævnt, som han husker det. De drøftede ordningen. Det var i hvert hans forståelse, at de drøftede ordningen. Ministeren nævnte ikke på noget tidspunkt, at hun havde godkendt notatet. Adspurg, om notatet blev drøftet, forklarede han, at han med sin indledning havde opsummeret notatet, men det var ikke hans forståelse, at de talte om notatet.

Han blev foreholdt, at Inger Støjberg under sin forklaring blev adspurg, om hun sagde til Uffe Toudal Pedersen, Lykke Sørensen eller ham, at hun respekterede, at en undtagelsesfri ordning ikke kunne lade sig gøre. Han blev videre foreholdt, at Inger Støjberg hertil forklarede, at dette ville forudsætte, at hun ikke havde forstået, hvad hun havde godkendt i F2, at hun, når hun havde godkendt notatet af 2. februar 2016, havde accepteret, at der kunne være undtagelser, og at det ikke var nødvendigt at sige dette, idet der i hendes optik ikke findes et stærkere dokument i et ministerium end godkendelsen af et notat. Hertil forklarede han, at det efter mødet var hans helt klare opfattelse, at ministeren ikke ønskede, at der skulle være undtagelser. Der blev på mødet ikke aftalt noget om den videre proces. Han tror, at han på mødet havde udtrykt sig forsigtigt om, hvad der gjaldt. Han tror, at Uffe Toudal Pedersen blev usikker på, om man kunne stå fast på sin opfattelse ved siden af en minister, der havde en meget klar holdning. Uffe Toudal Pedersen bad ham gå med ind på sit kontor, hvor de havde en snak om dette spørgsmål. De talte om, hvorvidt man kunne operere med en ordning uden undtagelser. Han sagde til Uffe Toudal Pedersen, at der efter hans intuitive opfattelse måtte være undtagelser, og at han havde svært ved at forestille sig, at det kunne være anderledes. Der var et krydspres, idet man på den ene side måtte imødekomme ministeren i videst muligt omfang, men på den anden side måtte sætte foden ned over for ministeren. Uffe Toudal Pedersen var nervøs over, om der efterfølgende ville komme eksperter, der sagde, at ”det kunne man godt”, dvs. have en undtagelsesfri ordning. Det var et nyt spørgsmål, om der kunne være tale om en undtagelsesfri ordning. Uffe Toudal Pedersen bad ham vende sagen med Justministeriet. Han gik forbi Nina Holst-Christensen umiddelbart efter mødet eller i forlængelse af mødet og forklarede hende, hvilken drøftelse der havde været med ministeren, og hvad han havde sagt til ministeren. Som han husker det, læste hun op af EMRK artikel 8 og sagde: ”Der skal foreligge et lovligt grundlag og et sagligt hensyn, og det har I, men der skal i alle sager foretages en individuel vurdering af, om det generelle saglige hensyn også konkret er sagligt”. Han forstod Nina Holst-Christensens svar således, at ordningen generelt var saglig, men uanset hvad skulle der i alle sager foretages en konkret vurdering. Hun udtalte sig ikke om, hvilken vurdering der skulle foretages, og med hvilken styrke tvang og risikoen herfor skulle indgå i vurderingen. Nina Holst-Christensen sagde:

”Dette er min vurdering, og den får du her, men hvis vurderingen skal komme fra Justitsministeriet, skal den vendes i huset”.

Foreholdt sin mail af 9. februar 2016 kl. 16.13 til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen vedhæftet kommentarer til et udkast til pressemeddelelse uden omtale af undtagelsesmuligheder (ekstrakten side 93 og 94) forklarede han, at han tror, at han på dette tidspunkt ikke havde talt med Nina Holst-Christensen. Hvis han havde talt med hende på dette tidspunkt, havde han ikke orienteret Uffe Toudal Pedersen om samtalen med hende. Han fik udkastet til faktuel afstemning på et tidspunkt, hvor han var ved at vurdere, om ordningen skulle være undtagelsesfri. Han er ikke forfatter af pressemeddelelsen, og det var ikke meningen, at dette skulle være den endelige pressemeddelelse. Med hensyn til spørgsmålet om de allerede indkvarterede par forstod han det således, at mødet ikke var konkluderende i forhold til den endelige ordning, men ministeren gav udtryk for et ønske. Spørgsmålet om de allerede indkvarterede par blev, som han husker det, ikke drøftet under mødet.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 16.30 fra Line Skytte Mørk Hansen til blandt andre ham vedhæftet udkast til pressemeddelelse (ekstrakten side 6152) kl. 16.30 forklarede han, at han ikke tror, at han var inde over denne version af udkastet til pressemeddelelse.

Efter at have talt med Nina Holst-Christensen gik han til Uffe Toudal Pedersen og fortalte om det klare snit, som hun havde lagt op til, at der skulle være. Han husker ikke, hvad Uffe Toudal Pedersen sagde, men Uffe Toudal Pedersen accepterede, at der skulle være tale om en konkret vurdering. Uffe Toudal Pedersen var effektiv og fandt pressemeddelelsen frem. Uffe Toudal Pedersen spurgte, hvordan pressemeddelelsen skulle formuleres, og inden han selv havde nået at tænke sig om, havde Uffe Toudal Pedersen skrevet en tilføjelse. Den nye version var den, der var vedhæftet hans mail af 9. februar 2016 kl. 17.23 til Uffe Toudal Pedersen og Mia Tang med kopi til Line Skytte Mørk Hansen, Lykke Sørensen og Anne Nygaard Just (ekstrakten side 95). Han havde indføjet Uffe Toudal Pedersens tilføjelse og havde som følge af Uffe Toudal Pedersens ændringsforslag selv tilføjet nogle konsekvensrettelser for at sikre, at pressemeddelelsen var konsistent. Uffe Toudal Pedersens tilføjelse var et forsøg på at omskrive Nina Holst-Christensens bemærkninger til noget, der kunne kommunikeres ud. Han ved ikke, om udkastet nåede frem til ministeren. Forud for at den endelige pressemeddelelse blev udsendt, havde han ikke kontakt med Uffe Toudal Pedersen, Mark Thorsen, Line Skytte Mørk Hansen eller ministersekretariatet. Han havde kontakt med Lykke Sørensen.

Foreholdt Lykke Sørensens mail den 9. februar 2016 kl. 21.14 til ham om, at ”Inger og Mark ikke kan tilslutte sig forslaget”, og at det ”vist stadig [er] ønsket, at der ikke skal være en kattelem” (ekstrakten side 97), forklarede han, at han ikke husker, at han gjorde noget i anledning af denne mail. Han husker ikke, om han talte med Lykke Sørensen herom. Han tror, at de om aftenen den 9. februar havde en telefonsamtale, hvor han sagde, at han ikke kunne mødes med

hende dagen efter kl. 9, idet han havde et andet møde. Den kattede, der refereres til, var muligheden for undtagelser. De havde sagt til ministeren, at "kattede" var de menneskeretlige forpligtelser. På et eller andet tidspunkt den 10. februar mellem kl. 9 og 10 havde han en snak med Lykke Sørensen.

Adspurg om, hvilken proces der normalt følges, når et notat er blevet godkendt i F2, forklarede han, at hvis ministeren ikke er enig, vil sagen normalt blive returneret til sagsbehandleren uden ministerens godkendelse. Hvis ministeren havde været enig, ville det have været helt normalt, at de skulle have dialogen med administrationen om, hvordan ordningen blev udmøntet. Han ved ikke, hvornår han blev klar over, at notatet var blevet godkendt af ministeren. Det var på daværende tidspunkt måske ikke fuldstændig usædvanligt, at man kunne komme til at sende sager retur på den måde, som det skete, men han ved det ikke. Sager skal på en eller anden måde slutes og lukkes ned, og de skal retur, idet de ikke kan "hænge hos ministeren". I hans forståelse var der et udkast, som blev drøftet, og man ønskede ikke den pågældende ordning. Han opfattede det således, at ministersekretæren lukkede sagen ved at sende den retur, og han tænkte ikke på noget tidspunkt, at notatet havde nogen værdi længere. Han husker ikke, hvornår han blev opmærksom på, at notatet var blevet godkendt. Han tror først, at han blev opmærksom herpå i 2017, da der skulle udarbejdes et tidsforløb over forløbet til brug for et samråd.

Notatet indgik ikke i den videre behandling af den del af sagen, som han var involveret i. Der kom en pressehenvendelse i uge 7 fra Jyllands-Posten, og en fuldmægtig efterlyste notatet. Han sagde til fuldmægtigen, at Anne Nygaard Just havde notatet. I snakken med Anna-Sophie Saugmann-Jensen, der var fuldmægtigen på sagen, sagde han, at hun ikke kunne bruge notatet til noget, idet det ikke var udtryk for, hvor sagen nu befandt sig. Efter hans opfattelse var notatet "dødt og borte". Han talte ikke efterfølgende med Line Skytte Mørk Hansen om notatet.

Den 10. februar 2016 vidste de ikke, om deres udkast til pressemeddelelse ville blive sendt ud.

Hvis notatet havde været godkendt, ville det have været den afdeling, hvor sagen var hjemmehørende, der havde pligt til at udmønte notatet i konkrete handlinger. I denne sag var det Koncernstyring.

Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens forklaring om, at notatet skulle sendes fra Udlændingeafdelingen, idet notatet vedrørte den juridiske del af sagen, forklarede han, at det ikke var hans forståelse, at det var Udlændingeafdelingen, der skulle have sendt notatet. Han ville have opfattet det således, at de juridiske overvejelser lå i hans afdeling, men at udmøntningen skulle ske i det kontor, hvor sagen var oprettet, med mindre noget andet blev aftalt. Der var ingen snak med Line Skytte Mørk Hansen eller Anne Nygaard Just om, at Udlændingeafdelingen skulle foretage sig noget.

Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens forklaring om, at det havde været naturligt, at hans ”rids” over notatet var blevet sendt ud, og at han måske udleverede notatet på et efterfølgende møde, forklarede han, at han ikke kan ikke svare på, hvorfor Line Skytte Mørk Hansen har den opfattelse. Han tør ikke sige, hvilken opfattelse af notatet Line Skytte Mørk Hansen havde. De havde begge været til det samme møde, hvor det var klart, at den ”serviet”, som de kom ind med, ikke var det, som mødet endte med. Han husker ikke at have haft samtaler med Line Skytte Mørk Hansen, hvor hun gav udtryk for, at notatet fortsat var relevant. Han husker ikke, at hun har sagt, at han skulle huske notatet, og at der skulle være undtagelser. Adspurgt, om Line Skytte Mørk Hansen har sagt det modsatte, forklarede han, at det er vanskeligt at besvare dette spørgsmål og afhænger af forudsætningerne, men han har ikke hørt hende sige det modsatte. Han har heller ikke efterfølgende talt med Uffe Toudal Pedersen om notatet. Han har talt med Anna-Sophie Saugmann-Jensen om notatet, da hun efterlyste det, men derudover har han efterfølgende ikke talt med nogen om notatet før sommeren 2017.

Foreholdt mail af 22. februar 2016 fra Andreas Højmark til Laura Purup fra Folketinget med kopi til Anne Nygaard Just om, at han havde talt med ”kloge og dygtige mennesker, som siger, at vi pt. alene kan henvise til pressemeddelelsen” (ekstrakten side 5373), forklarede han, at han ikke tror, at det var ham, som havde talt med Andreas Højmark. Foreholdt Lykke Sørensens forklaring om, at hun vil tro, at Andreas Højmark enten havde talt med ham eller Anne Nygaard Just, forklarede han, at han ikke husker at have talt med Andreas Højmark herom. Han tror, at han ville have lagt mærke til det, hvis der havde været en henvendelse fra Folketinget.

Den 9. februar 2016, inden han fik mailen fra Lykke Sørensen om aftenen, havde han en snak med Ditte Kruse Dankert om sagen. Ditte Kruse Dankert er en god kollega, og han er sikker på, at han fortalte hende om deres overvejelser og om snakken med Nina Holst-Christensen. Han vil også tro, at han fortalte hende om snakken med ministeren den 9. februar 2016 k. 15.30 og om ministerens holdning. Han tror, at han fortalte hende præcist, hvilke overvejelser og drøftelser der havde været. Der var ikke grund til at tilbageholde oplysninger. Sagen var i proces, og de vidste ikke, hvor de ville ende.

Adspurgt, hvordan han reagerede, da han i 2017 blev opmærksom på, at Andreas Højmark havde godkendt notatet den 9. februar 2016, forklarede han, at de i maj 2017 arbejdede med en tidslinje til brug for en rådgivning af ministeren. De havde behov for at få tidsfastsat de enkelte skridt. Oplysningen om godkendelsen var relevant at medtage. Han gjorde ikke noget andet end at indsætte oplysningen i tidslinjen. Han ved ikke, hvilke drøftelser der efterfølgende var om tidslinjen.

Adspurgt, om der skete yderligere relevant før koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, forklarede han, at Nina Holst-Christensen om morgenen den 10. februar 2016 havde stillet Lykke Sørensen et spørgsmål om betydningen af Flygtningekonventionen, der også blev drøftet. Han blev orienteret herom bagefter. Han går ud fra, at Lykke Sørensen og han talte sammen

i telefon om morgenen den 10. februar 2016, idet han var til et møde i et andet ministerium. Han tror, at han forlod mødet for at håndtere problemstillingen. Han tror, at Lykke Sørensen under denne telefonsamtale sagde, at Nina Holst-Christensen sagde det samme, som hun havde sagt dagen inden.

Han deltog ikke i koncerndirektionsmødet. Lykke Sørensen fortalte efterfølgende om den samtale, der havde været under mødet. Som han husker det, fyldte det hos hende, at der havde været en samtale mellem hende og ministeren på vej ind i lokalet, hvor ministeren havde sagt noget i stil med: ”Det er så jer, der godt kan lide barnebrude”. Han ved ikke, med hvilken betoning det blev sagt. Som han tolker det, havde Lykke Sørensen behov for at sige til ham, at hun havde sagt fra over for ministeren i denne situation. Han havde forståelsen af, at Lykke Sørensen sagde noget til ministeren enten under samtalen med ministeren eller under selve mødet. Det, der har sat sig hos ham, er, at Lykke Sørensen ifølge sin gengivelse af forløbet sagde til ministeren: ”Uanset hvad du siger, skal danske myndigheder behandle sagerne på lovlig vis”. Han husker, at han ønskede, at han havde sagt det samme under mødet med ministeren dagen før, og derfor har vendingen sat sig hos ham. Han fik ikke at vide, hvad de andre deltagere i mødet havde sagt. Han fik ikke at vide, hvad ministerens reaktion var på Lykke Sørensens udmelding. Som han husker det, og som han kan se på sin kalender, havde de et chefmøde omkring middagstid samme dag, og Lykke Sørensen fortalte ham om koncerndirektionsmødet lige inden dette møde.

De vidste, at ministeren var utålmodig efter at få udsendt en pressemeddelelse. De vidste ikke, hvornår pressemeddelelsen skulle udsendes. Den seneste version af pressemeddelelsen, som han kendte til på dette tidspunkt, var den version, som han havde sendt kl. 17.23 (ekstrakten side 95). Spørgsmålet blev ikke drøftet på chefmødet.

Han tror ikke, at han blev orienteret om, at Lykke Sørensen havde en drøftelse med Nina Holst-Christensen efter koncerndirektionsmødet. Han fik ikke noget indtryk af, hvad der var blevet konkluderet under koncerndirektionsmødet.

Hans opfattelse af status først på eftermiddagen den 10. februar 2016 var præget af mailen aftenen før om, at ministeren ikke ønskede en ”kattelem”, ligesom hans opfattelse var præget af samtalerne med Justitsministeriet og af, at der fortsat forelå et ”levende” udkast til en pressemeddelelse, som indeholdt muligheden for undtagelser.

Han blev foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.19 fra Ditte Kruse Dankert til Kristina Rosado (ekstrakten side 5533) med følgende ordlyd:

”Hørte fra Jesper, at Nina Holst har sagt, at vi bliver dømt – Inger svarer bare, at det er værd at få en dom på...yes??”

Han forklarede, at han ikke ved, om han har brugt disse ord over for Ditte Kruse Dankert. Han har nok sagt det med sine egne ord. Som forklaret mener han, at Ditte Kruse Dankert og han den 9. februar 2016 talte sammen, efter at han havde været til møde med ministeren og talt med Nina Holst-Christensen. Han læser mailen således, at den refererer til mødet med ministeren og hans snak med Nina Holst-Christensen. Han tror ikke, at han den 10. februar talte med Ditte Kruse Dankert efter samtalen med Lykke Sørensen om koncerndirektionsmødet. Han husker ikke, at han talte med Ditte Kruse den 10. februar. Som han husker det, sagde ministeren den 9. februar, at hun i forhold til de sager, der eventuelt måtte komme med tiden, var villig til at løbe en vis procesrisiko.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.26 fra Nils Bak til Jens Vikner om koncerndirektionsmødet (ekstrakten side 5600) forklarede han, at han kan genkende nogle af oplysningerne, men ikke nødvendigvis som noget, der blev sagt på koncerndirektionsmødet. Han mener ikke, at Lykke Sørensen sagde til ham, at hun havde nævnt noget om en 16-årig og 24-årig. Han mener heller ikke, at Lykke Sørensen alene henviste til børnekonventionen. Hun nævnte heller ikke noget om en risiko for at blive dømt, men han havde selv sagt det på mødet den 9. februar 2016. Han kender ikke noget til, at ministeren skulle have udtalt sig om integration som anført i mailen. Han talte ikke selv med Jens Vikner eller Nils Bak den 10. februar 2016.

Foreholdt sin mail af 10. februar 2016 kl. 14.57 til Anna-Sophie Saugmann-Jensen med henvisning til pressemeddelelsen og med bemærkningen, at "det blev den hårde model" (ekstrakten 6154), forklarede han, at han ikke tør sige, hvad han tænkte på daværende tidspunkt. Når han forklarer herom, har det en vis karakter af efterrationalisering, men han havde på daværende tidspunkt talt med Anna-Sophie Saugmann-Jensen, og de vidste begge, at der var lagt et udkast til pressemeddelelse op med en beskrivelse af mulighederne for undtagelser. Hans kontor havde ikke lagt udkast til pressemeddelelse op uden omtale af undtagelsesmulighederne. Han mener, at han på daværende tidspunkt var forvirret. Han fik at vide, at Lykke Sørensen ikke havde været i kontakt med andre, og han blev overrasket over, at pressemeddelelsen kom "dumpende ud af det blå", når der lå et andet udkast til pressemeddelelse. Han er ret sikker på, at han ikke vidste, hvilken model der var besluttet. Hans oplevelse var, at de på dette tidspunkt ikke havde talt om pressemeddelelsen og ordningen som to forskellige ting. Som han husker det, havde han senere på dagen en snak med Lykke Sørensen. Under denne samtale gav han udtryk for sin tvivl. Lykke Sørensen sagde kort og kontant til ham, at hun heller ikke havde haft kontakt til nogen, heller ikke departementschefen, men uanset hvad der stod i pressemeddelelsen, havde de sagt, hvad der skulle gælde for ordningen. Han tror, at hun ville betrygge ham i, at de uanset pressemeddelelsen havde sagt, hvad der skulle gælde. Dette havde de sagt på møder, hvor både ministeren og departementschefen var til stede. De talte om, at de måtte "tage det hen ad vejen", når sagerne meldte sig. Det stod ret klart, at drøftelserne med ministeren om modellen ikke var afsluttet. Når de sagde, at de måtte "tage det hen ad vejen", var det udtryk for, at der ville være sager hen ad vejen, hvor det ikke længere ville være proportionalt at adskille, og i så fald måtte

de have flere runder med ministeren. De så for sig, at de måtte have runder med ministeren svarende til de drøftelser, som de tidligere havde haft, hvor ministeren havde en klar holdning til, at der skulle ske adskillelse. Undtagelserne skulle ind, når det blev nødvendigt. Han ved ikke, om ministeren fik at vide, at der uanset pressemeddelelsen ville kunne være sager, hvor der skulle gøres undtagelser.

Han husker, at han på et senere tidspunkt havde en telefonsamtale med Ditte Kruse Dankert. Han havde ikke nogen drøftelser med Udlændingestyrelsen, umiddelbart efter at pressemeddelelsen var blevet sendt ud.

Foreholdt mail af 15. juni 2017 kl. 13.34 fra Louise Gertrud Michaëlis til blandt andre ham med oplysninger om en telefonsamtale kl. 14.30 mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Vejrum (ekstrakten side 5808-5809) forklarede han, at det er usædvanligt, hvis en praksisændring alene kommunikerer via en pressemeddelelse og en telefonsamtale. Da de arbejdede med notatet af 2. februar 2016, ville det have være sædvanligt, at Udlændingestyrelsen fik tilsendt notatets konklusioner eller blev indkaldt til et møde, hvor der blev orienteret om ordningen. Som han husker det, var Udlændingestyrelsen bekendt med det ”snit”, der var blevet lagt op til ministeren. Han kan ikke svare på, om det er normal praksis, at en praksisændring kommunikerer offentligt, idet dette afhænger af omfanget af praksisændringen. Hvis der er tale om en markant praksisændring, som Folketinget vurderes at have en interesse i, vil Folketinget blive orienteret. En praksisændring vil normalt blive offentliggjort på en samlet hjemmeside for afgørelsesmyndighederne. Det var ikke hans forståelse, at pressemeddelelsen var udtryk for praksis. Folketinget vil skulle orienteres, hvis der uanset Danmarks internationale forpligtelser skal ske adskillelse af par. En praksisændring, hvorefter der skal ske adskillelse af par, med mindre en adskillelse vil være i strid med EMRK, er efter hans opfattelse en markant praksisændring.

Der var ikke drøftelser om, at der skulle laves et uddybende notat efter udsendelsen af pressemeddelelsen. Han blev efterfølgende overrasket, da han konstaterede, hvor hurtigt beslutningen om adskillelse blev effektueret. Det sædvanlige ville have været, at der havde været et dialog med Udlændingestyrelsen om, hvordan ordningen skulle gennemføres. Han vidste ikke, hvad det nærmere indebar, at man i forhold til at adskille par skulle gå så langt som overhovedet muligt.

Han husker, at der findes en mail, hvor Line Skytte Mørk Hansen orienterede om, at hun havde haft en samtale med Lene Vejrum den 10. februar 2016. Mailen fra Line Skytte Mørk Hansen drejede sig om, hvad Udlændingestyrelsen ville gå i gang med at gøre. Han er ikke bekendt med indholdet af samtalen. Han havde ikke kontakt til Line Skytte Mørk Hansen om, hvad der blev sagt under samtalen. På et tidspunkt fik han at vide, hvad Udlændingestyrelsens opfattelse af samtalen havde været. Han blev først bekendt med Line Skytte Mørk Hansens opfattelse af samtalen, da han læste protokollen om hendes forklaring i undersøgelseskommisionen den 8. juni 2020. Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens mail den 10. februar 2016 kl. 17.42, hvor hun

videresendte Lene Vejrum's mail samme dag kl. 16.40 om, at operatørerne var blevet orienteret om de nye retningslinjer (ekstrakten side 5368-5369), forklarede han, at det er denne mail, som han husker. Han mener, at han blev bekendt med Lene Vejrum's telefonnotat om samtalen med Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 908) i forbindelse med det første svar til Folketingets Ombudsmand.

Han blev foreholdt, at Udlændingestyrelsen i sin udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand anførte blandt andet (ekstrakten side 1307):

”Udlændingestyrelsen modtog samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen. Instruksen betød således, at ingen mindreårige fremover måtte indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, og at dette skulle gælde uanset om parret måtte have fællesbørn. Instruksen betød også, at der straks skulle ske adskillelse i de aktuelle sager, hvor en mindreårig allerede var indkvarteret sammen med en ældre ægtefælle eller samlever.”

Han blev ligeledes foreholdt, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet fremsendte Udlændingestyrelsens udtalelse til Folketingets Ombudsmand den 4. maj 2016 (ekstrakten side 1414).

Adspurg, hvilke undersøgelser der i den forbindelse blev foretaget af oplysningerne om samtalen den 10. februar 2016 mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Vejrum, forklarede han, at han er usikker på, om konklusionen blev afstemt med Koncernstyring. Han kan se, at der var overvejelser om, hvorvidt man skulle gøre dette. Dette fremgår af den mail, som Anna-Sophie Saugmann-Jensen sendte til ham den 29. april 2016 kl. 08.50 (ekstrakten side 1263). Han husker ikke, hvad der skete. Han vil tro, at spørgsmålet i første omgang blev drøftet med Lykke Sørensen. Han gik på daværende tidspunkt ud fra, at det var Line Skytte Mørk Hansen, der den 10. februar 2016 havde talt med Lene Vejrum, idet Udlændingestyrelsen havde orienteret ham om, hvordan styrelsen havde opfattet forløbet. Det er rigtigt, at Lene Vejrum's telefonnotat blev vedlagt som bilag til svaret til Folketingets Ombudsmand. Han vil tro, at han i april 2016 i forbindelse med besvarelsen af henvendelsen fra Folketingets Ombudsmand talte med Lykke Sørensen om samtalen den 10. februar 2016 med Udlændingestyrelsen, idet denne samtale også på daværende tidspunkt var et centralt spørgsmål. Man kunne godt se for sig, at det ville være problematisk, hvis samtalen var foregået som beskrevet. Han tror derfor helt sikkert ikke, at han turde sidde alene med oplysningen om indholdet af samtalen. Det ville ikke være naturligt, at han som kontorchef skulle foretage en afstemning med Line Skytte Mørk Hansen, og i særdeleshed ikke, når Lykke Sørensen selv var tæt inde over sagen. Der var mange drøftelser mellem Lykke Sørensen og ham om sagen, og han var ikke i besiddelse af oplysninger, som Lykke Sørensen ikke var i besiddelse af. Det vil for ham være svært at forstå, hvis der ikke har været

en afstemning med Line Skytte Mørk Hansen, men han ved det ikke positivt, og det er ikke ham, der har foretaget en sådan afstemning. Han havde identificeret, at oplysningen om indholdet af samtalen den 10. februar 2016 var en væsentlig oplysning. Det ville være meget naturligt, at Lykke Sørensen havde orienteret ham om indholdet af en afstemning med Line Skytte Mørk Hansen. Han tror, at Line Skytte Mørk Hansen var på kopi i godkendelsesforløbet vedrørende svaret til Folketingets Ombudsmand. Han tror, at Koncernøkonomi så det materiale, der kom fra Udlændingestyrelsen. Han tror, at det var Udlændingeafdelingen, der bad Udlændingestyrelsen om de relevante akter til brug for svaret til Folketingets Ombudsmand, men han tør ikke sige det med sikkerhed. Det var Anna-Sophie Saugmann-Jensen, der håndterede materialesamlingen til Folketingets Ombudsmand.

Han har tidligere talt med Ditte Kruse Dankert om, hvad der blev sagt under samtalen den 10. februar 2016. Han forstod det således, at Udlændingestyrelsen havde fået at vide, at der skulle administreres i overensstemmelse med pressemeddelelsen. Han tror, at han fik denne oplysning fra Udlændingestyrelsen i begyndelsen af marts 2016. På dette tidspunkt vidste de, at Udlændingestyrelsen administrerede sagerne således, at der blev foretaget en konkret vurdering af sagerne. Da han fik oplysningen, syntes han, at det var en vanskelig oplysning at få. Han så det ikke som sin rolle, at han som led i et "efterforskningsforløb" skulle gå til Line Skytte Mørk Hansen, når nu Udlændingestyrelsen foretog en konkret vurdering af hver enkelt sag. Han er meget sikker på, at han talte med Lykke Sørensen om dette.

Adspurgt om sit kendskab til, at Udlændingestyrelsen foretog en konkret vurdering af hver enkelt sag, forklarede han, at styrelsen ønskede at afstemme nogle sager med departementet, og styrelsen sendte fem sager til departementet med henvisning til et møde, der havde været tidligere. Udlændingestyrelsen ledsagede ikke fremsendelsen af sagerne med andre ord. Han tillod sig at forudsætte, at hvis der havde været tale om en absolut ordning, ville der ikke være anledning til, at Udlændingestyrelsen sendte disse sager til departementet. Han kendte kun til de sager, som departementet fik præsenteret. Han hørte fra Udlændingestyrelsen, at der var sager, hvor Udlændingestyrelsen var i tvivl. Han drog den slutning, at Udlændingestyrelsen for at kunne udskille fem sager, måtte have været inde over alle sagerne. Det var i hvert fald sådan, han opfattede det. Som han husker det, var der i en af de fremsendte sager tale om et par, som ikke havde børn, men hvor parret havde fået et kongebrev. Han har efter nedsættelsen af undersøgelseskommissionen orienteret sig om nogle af sagerne i den ekstrakt, som kommissionen har udarbejdet, men han har ikke set det som sin opgave at gå ned i de konkrete sager. Han var i marts 2016 tryk ved, at sagerne blev behandlet rigtigt i Udlændingestyrelsen. De drøftelser, som han havde med Ditte Kruse Dankert, betryggede ham. Han forstod på hende, at Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 havde fået at vide, at der ikke skulle være undtagelser, men at styrelsen selv tog initiativ til at kigge ned i sagerne for at undersøge, om sagerne rejste tvivl i relation til Danmarks internationale forpligtelser.

Han blev foreholdt spørgsmål 904 fra Udlændinge- og Integrationsudvalget og ministerens svar den 21. juni 2017. Heraf fremgår (ekstrakten side 4342):

”Spørgsmål nr. 904:

Er det korrekt, når Udlændingestyrelsen i sin udtalelse til Folketingets Ombudsmand den 28. april skriver: ”Udlændingestyrelsen modtog samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen. Instruksen betød således, at ingen mindreårige fremover måtte indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, og at dette skulle gælde uanset om parret måtte have fællesbørn. Instruksen betød også, at der straks skulle ske adskillelse i de aktuelle sager, hvor en mindreårig allerede var indkvarteret sammen med en ældre ægtefælle eller samlever.” (UUI alm. del – bilag 152, side 23)?

Svar:

Ja, det er korrekt.

Der henvises i øvrigt til Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand, som var vedlagt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udtalelse af 4. maj 2016 til ombudsmanden, jf. Folketingets Ombudsmands endelige redegørelse af 23. marts 2017 (UUI alm. del – bilag 152).

Jeg vil i øvrigt redegøre for forløbet efter udsendelsen af min generelle indkvarteringsinstruks af 10. februar 2016 ved min besvarelse af samrådsspørgsmål AW og AY (UUI alm. del) den 23. juni 2017.”

Adspurg, om dette svar blev afstemt med Koncernstyring, forklarede han, at der forud for dette folketingsspørgsmål var blevet stillet en række folketingsspørgsmål, herunder spørgsmål 815 (ekstrakten side 4151), hvor det indgik som en præmis, at samtalen den 10. februar 2016 mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Vejrum var foregået som beskrevet i Lene Vejrum's telefonnotat. Svarene på disse spørgsmål blev afstemt med Koncernstyring. Det var vigtigt for Lykke Sørensen og ham at indhente bidrag fra Koncernstyring. I bidragene fra Koncernstyring blev der ikke gjort op med præmissen om, at forløbet var foregået netop på den måde, som det var forudsat i folketingsspørgsmålene. Spørgsmål 904 blev ikke forelagt for Koncernstyring. Han havde en drøftelse med Lykke Sørensen om, at der ikke var behov for at afstemme svaret på dette spørgsmål med Koncernstyring, idet Koncernstyring havde forholdt sig til den omtalte præmis i sine bidrag til de tidligere folketingsspørgsmål, herunder spørgsmål 815.

Foreholdt forklaringen fra Line Skytte Mørk Hansen om telefonsamtalen med Lene Vejrum den 10. februar 2016 forklarede han, at han ikke fik en tilbagemelding fra Line Skytte Mørk Hansen om, at hun under samtalen med Lene Vejrum havde gennemgået notatet af 2. februar 2016. I marts 2016 fortalte Ditte Kruse Dankert ham, at Line Skytte Mørk Hansen under samtalen med Lene Vejrum havde givet en præcis instruks om, at alle par skulle adskilles. Han fik at vide, at Udlændingestyrelsen i begyndelsen havde fået noget andet at vide end det, som han sagde til dem om, at der skulle foretages en konkret vurdering.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til operatørerne (ekstrakten side 110) om, at Udlændingestyrelsen ”snarest muligt [vil] varsle flytning i samtlige disse sager”, forklarede han, at han ikke husker, om han fik mailen, men han har set den efterfølgende. Han bekendt har departementet ikke været inde over udarbejdelsen af denne mail. Han går ud fra, at han læste mailen. Han tror ikke, at han tillagde mailen særlig betydning. Mailen vedrørte udmøntningen af ordningen, men han faldt ikke over ordvalget, idet Lykke Sørensen havde betrygget ham i, at man ville ”tage sagerne, som de kommer”.

Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens mail den 10. februar 2016 kl. 17.42, hvor hun videre- sendte Lene Vejrum's mail samme dag kl. 16.40 om, at operatørerne var blevet orienteret om de nye retningslinjer (ekstrakten side 5368-5369), forklarede han, at han husker mailen. Han ved ikke, hvornår han læste mailen. Det er rigtigt, at han på det tidspunkt, hvor han så pressemedde- lelsen, var i tvivl om, hvad der var ”op eller ned”. Han havde behov for, at Lykke Sørensen be- tryggede ham i, at der ville blive gjort konkrete undtagelser. Han læste mailen som en beskri- velse af de opgaver, der skulle varetages af Udlændingestyrelsen. Det fremgik ikke af mailen, at alle par skulle adskilles. Hans opfattelse på daværende tidspunkt var, at ordningen ikke ”rig- tig var landet”. For ham var pressemeddelelsen ikke retningslinjerne. Det ”satte sig hos dem”, at der nu blev kommunikeret på en bestemt måde, men de måtte holde fast i, at der skulle være undtagelser, og dette måtte de prøve at sige, når der var anledning til det. Det ville være højst usædvanligt, hvis pressemeddelelsen på daværende tidspunkt var retningslinjerne. Han tillagde på daværende tidspunkt ikke mailen betydning på anden måde end, at Udlændingestyrelsen nu var gået i gang med at omsætte en ordning, hvor han gik ud fra, at der skulle være en kattelerm. Han læste ikke mailen således, at Udlændingestyrelsen var gået i gang med at adskille parrene. Han læste mailen således, at Udlændingestyrelsen havde igangsat sagsbehandlingen om adskil- lelse.

Adspurg om hjemlen til adskillelse forklarede han, at denne findes i udlændingelovens § 42 a, stk. 7. Da de udarbejdede notatet af 2. februar 2016, overvejede de, om der var behov for lov- givning, men de vurderede, at der var hjemmel i udlændingelovens § 42 a, stk. 7. Foreholdt, at en hjemmel ifølge de menneskeretlige forpligtelser skal være tilgængelig og forudsigelig, for- klarede han, at de ikke overvejede dette aspekt. Notatet fra december 2016 om fortolkningen af Danmarks internationale forpligtelser i sager om adskillelse af mindreårige par blev tæt afstemt

med Justitsministeriet, og det var vurderingen, at der er tilstrækkelig hjemmel i udlændingelovens § 42 a, stk. 7.

Adspurgt, om han selv gjorde sig overvejelser om det lovlige formål med en adskillelse af parrene, forklarede han, at de opfattede det således, at den generelle risiko for tvang var det eneste, der på daværende tidspunkt kunne bære ordningen. I besvarelsen til Folketingets Ombudsmand blev der henvist til risikoen for, at unge piger blev tvunget til et samliv. Nina Holst-Christensen havde også sagt god for, at dette udgjorde et sagligt hensyn. Nina Holst-Christensen havde ikke forholdt sig til konkrete situationer, men alene generelt udtalt, at hensynet til at undgå risikoen for at blive tvunget til et samliv udgjorde et sagligt hensyn.

Han blev foreholdt mail af 16. februar 2016 kl. 16.50 fra Lene Vejrum til Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen med en liste over par (ekstrakten side 149). Han forklarede, at han ikke så denne mail. Han tror, at han senere modtog oplysninger i skemaform, men han mener ikke, at det var de oplysninger, der fremgår af mailen. Han ved ikke, om det var aftalt, at Udlændingestyrelsen skulle give en systematisk tilbagemelding om adskillelsen af parrene. Foreholdt det vedhæftede skema til mailen (ekstrakten side 150) forklarede han, at han ikke gjorde sig overvejelser om, hvilke oplysninger det var nødvendigt for Udlændingestyrelsen at indhente i forbindelse med sagsbehandlingen. Det blev ikke drøftet på de møder, som han deltog i. Han kan ikke generelt svare på, hvilke oplysninger der skal indhentes i behandlingen af de konkrete sager. Han vidste det ikke på det tidspunkt, hvor notatet af 2. februar 2016 blev udarbejdet. For ham mindede sagen om udarbejdelse af lovgivning, hvor det heller ikke fastlægges udtømmende, hvilke oplysninger der skal indhentes i forbindelse med den konkrete sagsbehandling. Udlændinge- og Integrationsministeriets lovgivning er ikke kendetegnet ved, at der skrives ”side op og side ned”. Tilgangen var, at der skulle være et spillerum, således at Udlændingestyrelsen kunne træffe rimelige afgørelser i de konkrete sager. Departementet skulle ikke udarbejde en sagsbehandlervejledning til Udlændingestyrelsen. Departementet forsøgte i forbindelse med udarbejdelsen af notatet at foretage en meget overordnet beskrivelse, men ville samtidig signalere over for ministeren, at der kunne være konkrete sager, hvor der skulle ske undtagelse. I lovgivningen om den 3-årige udskydelse i familiesammenføringssager holder departementet heller ikke Udlændingestyrelsen meget ”i hånden” og lader det være meget åbent, hvilken vurdering styrelsen konkret skal foretage. Departementet havde vurderet, at notatet af 2. februar 2016 ikke var udtryk for en ordning, der gik til grænsen i forhold til EMRK artikel 8, og derfor var der ikke behov for udtømmende at beskrive EMRK artikel 8 i notatet.

Han blev foreholdt mail af 28. april 2016 kl. 16.02 fra Anna-Sophie Saugmann-Jensen til Ditte Kruse Dankert med kopi til blandt andre ham (ekstrakten side 1298). Af mailen fremgår blandt andet:

”Kære Ditte,

Kan I (hurtigt) bekræfte, at vi har forstået det, som er markeret med gul, korrekt?

...

Ministeriet bemærker i forlængelse heraf, at det fremgår af Udlændingestyrelsens udtalelse, at styrelsen – i de sager, hvor der indtil nu er truffet afgørelse efter § 42 a, stk. 7, 3 . pkt. – har indhentet oplysninger hos operatørerne vedrørende de faktiske forhold i sagerne. Udlændingestyrelsen har endvidere partshørt, men alene over den manglende efterkommelse af anvisningen om indkvartering.”

Han blev endvidere foreholdt, at Ditte Kruse ved mail samme dag kl. 16.16 med kopi til blandt andre ham svarede (ekstrakten side 1298):

”Ja, det kan vi godt bekræfte – vi har indhentet oplysninger om alder, samlivsforhold og børn mv.”

Adspurgt, hvad der efter hans opfattelse lå i ”mv.”, forklarede han, at der i de sager, som var blevet forelagt for departementet, lå oplysninger fra sundhedspersonalet, ligesom der i nogle af sagerne lå udtalelser fra psykologer og psykiatere. Der var mange oplysninger i det materiale, som departementet fik forelagt. De undersøgte ikke nærmere, hvilke oplysninger der var indhentet i de konkrete sager. Han vidste ikke, hvor mange par der var blevet adskilt på daværende tidspunkt. Før den 22. februar 2016, hvor han deltog i et møde med Udlændingestyrelsen, vidste han ikke, at der var blevet truffet afgørelser om adskillelse. Han ved ikke, om departementet blev orienteret om, hvilke beslutninger om adskillelse der blev truffet.

Han blev foreholdt mail af 16. februar 2016 kl. 16.50 fra Lene Vejrum til Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen, i hvilken Lene Vejrum spurgte, om konkrete spørgsmål skulle drøftes med ham (ekstrakten side 149). Han forklarede, at Lykke Sørensen på det tidspunkt, hvor de brød op fra mødet den 22. februar 2016, blev spurgt, om spørgsmål til sagerne skulle vendes med ham, hvilket Lykke Sørensen bekræftede. Han havde ingen drøftelser med Udlændingestyrelsen op til den 22. februar 2016 om, hvordan Udlændingestyrelsen behandlede sagerne. Han var bortrejst på ferie i uge 7.

Foreholdt kalenderindkaldelse til mødet den 22. februar 2016 (ekstrakten side 5615) med invitation af Lykke Sørensen, Line Skytte Mørk Hansen, Lene Vejrum, Anne Nygaard Just og ham selv forklarede han, at han er ret sikker på, at Ditte Kruse og Kristina Rosado også deltog i mødet. Han har ikke nogen særlig god erindring om mødet. Drøftelserne på mødet var af meget teknisk karakter. Det blev blandt andet drøftet, hos hvem et barn skulle indkvarteres, og hvordan man skulle forholde sig til transporten.

Han blev foreholdt mail af 17. februar 2016 kl. 15.38 fra Kristina Rosado til Lene Vejrum og Margit Sander Rasmussen med udkast til en ”første mail til departementet” (ekstrakten side 5541). Af mailen fremgår:

”Kære Lene og Margit

Nedenfor mit udkast til en første mail til departementet med de punkter, som vi drøftede med RK i går. Hvis I kan komme på mere, vi skal høre dem om, må I jo endelig sige til. Jeg forestiller mig umiddelbart, at vi i første omgang alene beder dem om at forholde sig til det generelle, hvorefter vi forelægger de konkrete sager i en separat mail. Lene, fik du svar på, hvem vi skal stile mailen til?”

Han forklarede, at ”RK” er typisk en forkortelse for Røde Kors.

Foreholdt det ”udkast til en første mail til departementet”, som er omtalt i mailen, og som indeholder en gengivelse af punkter, der skulle drøftes på mødet, forklarede han, at han ikke ved, om alle spørgsmål blev drøftet på mødet den 22. februar 2016, men opregningen af punkter svarer meget fint til hans erindring om, hvad der blev drøftet. Foreholdt, at der ikke heri var anført noget om, hvilke kriterier der skulle anlægges for adskillelsen af parrene, forklarede han, at mødet ikke handlede om, hvorvidt der skulle ske adskillelse, men om, hvordan adskillelsen skulle ske. Han husker ikke, at det på mødet blev nævnt, at der skulle være møde med operatørerne dagen efter. Som han husker det, rejste Lene Vejrum under mødet den 22. februar 2016 ganske kort det spørgsmål, at der var konkrete sager, som rejste spørgsmål om, hvorvidt der skulle ske adskillelse. Dette skete på vej ud ad døren fra mødet. Han opfattede det således, at der var tale om en opfølgning på mailen den 16. februar 2016, som han går ud fra, at Lykke Sørensens ikke havde besvaret. Han bekræftede, at det var ham, som Udlændingestyrelsen skulle drøfte de konkrete sager med.

Som han husker det, talte han ikke med Ditte Kruse Dankert om sagen i perioden umiddelbart efter den 9. februar 2016.

Foreholdt PowerPoints til brug for mødet med operatørerne den 23. februar 2016 (ekstrakten side 5487) og adspurgt, hvordan Udlændingestyrelsen dagen efter mødet kunne lave en PowerPoint om, at der var tale om en undtagelsesfri ordningen, forklarede han, at han mener at have set en mail af 23. februar 2016, hvor medarbejdere i styrelsen drøftede, hvilke sager der skulle forelægges for departementet. Han kan ikke besvare, hvorfor de pågældende PowerPoints havde dette indhold.

Han blev foreholdt mail af 23. maj 2017 kl. 19.24 fra Ditte Kruse Dankert til Lene Vejrum (ekstrakten side 5540). Af mailen fremgår:

”Mødet blev holdt hos Line, Lykke deltog (du, jeg, Line, Lykke, Kristina, Jesper). Talte faktisk med Kristina om netop dette møde i dag. Der var de ikke i tvivl om, at alle kunne adskilles. Kan ikke huske, om det allerede var der, ministeren havde set de konkrete sager, vi havde spurgt til. ...”

Han forklarede, at han ikke har talt med Ditte Kruse Dankert om hendes opfattelse af mødet. Lykke Sørensen præciserede på mødet, at ordningen indeholdt undtagelser, selvom de på daværende tidspunkt havde den vurdering, at der var tale om ganske få undtagelser. Lykke Sørensen tilkendegav ligeledes, at der efter deres opfattelse var tale om en lovlig og saglig ordning. Lykke Sørensen præciserede også nogle gange på mødet, at man skulle forsøge at imødekomme ministerens ønske så meget som muligt, og at Udlændingestyrelsen skulle lægge sig op ad dette snit i den konkrete sagsbehandling.

Han blev foreholdt mail af 4. marts 2016 kl. 9.15 fra Margit Sander Rasmussen til Anne Nygaard Just, hvilken mail den 7. marts 2016 kl. 14.43 blev videresendt til blandt andre ham (ekstrakten side 6160). I mailen var der vedhæftet et notat, hvoraf fremgår blandt andet (ekstrakten side 6176):

”Som følge af Udlændinge-, Integrations-, og Boligministerens meddelelse af 10. februar 2016 har Udlændingestyrelsen ændret praksis, således at mindreårige over 15 år ikke længere indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever. Dette gælder også, selvom parret har fællesbørn.”

Han forklarede, at han ikke ved, om han har læst mailen. Hans fuldmægtig, Anna-Sophie Saugmann-Jensen, var tilknyttet sagen og skrev på bidraget til samrådet den 15. marts 2016. Han ved ikke, om han videresendte denne mail til hende. Han kan med sikkerhed sige, at Udlændingestyrelsen den 4. marts 2016 havde forstået, at der skulle være undtagelser. Departementet havde fået forelagt relevante sager, hvor det skulle afgøres, om man skulle undlade at adskille par. Efter hans opfattelse svarer det, der står i notatet, ikke til Udlændingestyrelsens opfattelse på daværende tidspunkt.

Han blev foreholdt mail af 19. februar 2016 kl. 15.53 fra Merete Milo til Lykke Sørensen og Lykke Sørensens mail samme dag kl. 13.59 til Merete Milo om, at det var ministerens klare tilkendegivelse, at der ikke skulle være undtagelser, og at hun og Jesper Gori havde haft et ”længere forløb med ministeren om sagen” (ekstrakten side 189). Han forklarede, at han på daværende tidspunkt var bortrejst på ferie, men han er enig i, at det var ministerens klare tilkendegivelse, at der ikke skulle være undtagelser, og at man på daværende tidspunkt ikke kunne berigtige pressemeddelelsen. På daværende tidspunkt så man ind i et forløb, hvor man gik ud fra, at det ville være svært at overbevise ministeren om, at man i de konkrete sager kunne undlade at adskille. Han opfattede det ”længere forløb” som forløbet den 9. og 10. februar 2016 og forløbet efter ministerens udmelding på Facebook. Lykke Sørensen vurderede, at man ikke kunne korrigere pressemeddelelsen, idet ministeren havde sendt en undtagelsesfri pressemeddelelse ud, selvom ministeren var blevet gjort bekendt med, at der skulle være undtagelser. Han var ikke inde over drøftelserne med Justitsministeriet i anledning af henvendelsen fra Jyllands-Po-

sten, men han tror, at han modtog alle mails i kopi. Han godkendte det udkast, som Anna-Sophie Saugmann-Jensen sendte til Lykke Sørensen. Anna-Sophie Saugmann-Jensen orienterede ham efterfølgende om, at der var sendt et udkast til svar til Justitsministeriet, at dette udkast var afstemt med Nina Holst-Christensen, og at der havde været nogle procesforviklinger, fordi Nina Holst-Christensen ikke opholdt sig i Danmark.

Foreholdt sin mail af 7. marts 2016 til sig selv (ekstrakten side 6434) forklarede han, at det ikke er ham, der har skrevet citatet om blandt andet, at der ”ligger et kæmpe kulturelt og familiemæssigt pres – eller kald det tvang – på disse piger”. Han husker ikke, hvor han fandt citatet. De var i gang med at forberede samrådet den 15. marts 2016, og det er sædvanligt, at der indhentes oplysninger forskellige steder fra til brug for et samråd.

Foreholdt ministerens svar af 24. februar 2016 på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230) forklarede han, at han ikke har nogen særlig erindring om dette spørgsmål og om, hvorvidt han var inde over spørgsmålet. Foreholdt godkendelsesoplysningerne vedrørende spørgsmålet (ekstrakten side 5504) forklarede han, at øjeikonet betyder, at han havde set svaret. Han tror, at han satte ”øjeikonet” på den 22. eller 23. februar 2016. Han kom tilbage fra ferie den 22. februar 2016. Han ved ikke, om han nærlæste svaret, men han følte, at det var rigtigt, at han satte øjeikonet på. Han ved ikke, hvor i forløbet svaret var, da han satte øjeikonet på. Spørgsmålet var et § 20-spørgsmål, hvor ministeren har mulighed for at give udtryk for sin holdning til et bestemt emne. I svaret gengav ministeren, hvad hun havde instrueret Udlændingestyrelsen om at gøre. Han er ”ikke stolt”, når han nu forklarer herom, men han læste dengang svaret således, at ministeren redegjorde for, at hun i sidste uge havde udsendt den omhandlede pressemeddelelse. Departementet tilkendegav senere i forløbet, at svaret kunne have været klarere eller mere fyldestgørende, men departementet forholdt sig ikke til, om svaret var i strid med sandhedsplichten. Han tror ikke, at han brugte meget tid på at nærlæse svaret. Han læste svaret på et tidspunkt, hvor det var blevet godkendt af hans afdelingschef, og der var mange andre sager på hans bord.

Foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 14.45 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre ham med et notat om fem konkrete sager (ekstrakten side 329) forklarede han, at han læste mailen. Notatet kom oven på et papir, der var blevet sendt til ham den 2. marts 2016, hvor der var blevet henvist til aftalen den 22. februar 2016 om, at konkrete sager skulle forelægges for ham. I mailen den 2. marts 2016 havde Udlændingestyrelsen alene indsendt de faktuelle oplysninger om sagerne. Han tror, at han på daværende tidspunkt var på et lederudviklingskursus og efter aftale med Lykke Sørensen ringede til Ditte Kruse Dankert og sagde, at departementet havde forestillet sig et notat, hvor styrelsen konkret forholdt sig til problemstillingerne i sagerne. Da han havde læst notatet vedhæftet mailen af 3. marts 2016 havde han en samtale med Lykke Sørensen om, hvordan sagerne skulle håndteres. Notatet dannede grundlag for et senere møde. Han tror, at det var det møde, som blev afholdt den 8. marts 2016. Lykke Sørensen havde en klar holdning til, at departementet ikke skulle sagsbehandle, og at Udlændingestyrelsens indstillinger og vurderinger skulle komme fra styrelsen. Han husker, at Lykke Sørensen og han vendte

de foreliggende oplysninger op imod det, som Udlændingestyrelsen havde sammenfattet. I hvert fald nogle af sagerne rejste klart spørgsmål i relation til EMRK artikel 8. Det var på dette tidspunkt, at det for alvor gik op for dem, at de sager, der ”måske engang ville komme med tiden”, nu forelå. Han er ret sikker på, at Lykke Sørensen orienterede departementschefen om sagerne.

Han blev foreholdt mail af 8. marts 2016 kl. 19.48 fra Lene Vejrum til Anni Fode, af hvilken mail blandt fremgår (ekstrakten side 6458):

”Kære Anni

Vi gennemgik følgende på mødet:

1. De 5 konkrete sager, som vi efter aftale har forelagt for departementet blev kort gennemgået. Lykke skulle vende sagerne med Uffe senere i dag. De umiddelbare vurdering er, at det vil være konventionsstridigt at skille parterne ad i to af sagerne (sag 3 og 4 – navnlig i sag 4, hvor der er indgået ægteskab i DK). ...”

Han forklarede, at han ikke ved, om han deltog i dette møde. Der blev afholdt et møde, hvor de fem sager blev gennemgået, men han ved ikke, om mailen angår dette møde. På det møde, som han deltog i, blev der talt om sagerne, og departementet havde også en holdning til, hvordan nogle af sagerne kunne falde ud, når man skulle se på de menneskeretlige problemstillinger. Der var nogle sager, hvor departementet støttede Udlændingestyrelsen i, at der kunne være et problem. Han var mere forsigtig i forhold til de øvrige sager. Han husker, at han blev spurgt, om man kunne træffe afgørelse i sagerne. Han sagde, at han ikke mente, at de var færdige med overvejelserne, og at styrelsen måtte holde sagerne tilbage. Han mener, at dette blev sagt som led i en opfølgning på mødet, hvor han var blevet ringet op af Ditte Kruse Dankert. Han tror, at Udlændingestyrelsen var nervøs for at blive mødt med en kritik af, at der ikke blev truffet afgørelse om adskillelse. Ditte Kruse Dankert har udarbejdet et telefonnotat om denne samtale og journaliseret det i Udlændingestyrelsens sagsbehandlingssystem. Departementets indstilling var, at der ikke skulle ske adskillelse, hvis Udlændingestyrelsen var i tvivl.

Departementet var ikke på daværende tidspunkt i gang med at skrive retningslinjer. Han tror, at der var en forvirring om, hvorvidt departementet eller Udlændingestyrelsen skulle udarbejde retningslinjer for behandlingen af sagerne. Hans opfattelse var, at de generelle retningslinjer skulle udarbejdes af Udlændingestyrelsen og angå både processen og indholdet. Det var i den forbindelse hans opfattelse, at Udlændingestyrelsen skulle give et bud på indholdet, og at dette bud skulle sendes til departementet, hvorefter der skulle ske en afstemning med Justitsministeriet. Udlændingestyrelsen har en lang erfaring med at behandle spørgsmål om EMRK artikel 8. Efter hans opfattelse ville man den 10. februar 2016 kunne have sendt den mail, som han sendte

til Udlændingestyrelsen den 18. marts 2016 (ekstrakten side 838). Udlændingestyrelsen foretager hver eneste dag i sager om familiesammenføring en vurdering efter EMRK artikel 8. Udlændingestyrelsen var helt sikkert interesseret i at modtage mere, og der var "under ministeren" en stor opmærksomhed på, at styrelsen ikke skulle stå alene. Der var behov for at dele ansvaret i de sager, hvor der ikke skete adskillelse. Han fik at vide af Lykke Sørensen, at Udlændingestyrelsen var blevet bedt om at lave et oplæg til retningslinjer. Han tror, at han fik dette at vide i begyndelsen af uge 8. Han fik at vide, at Udlændingestyrelsen skulle lave et oplæg til retningslinjer, og at dette oplæg skulle omhandle både spørgsmålet om, hvorvidt der skulle ske adskillelse, og spørgsmålet om, hvordan der skulle ske adskillelse. Udlændingestyrelsen lavede efterfølgende et notat, som han umiddelbart troede omhandlede forholdet til Danmarks internationale forpligtelser. Da han læste notatet, konstaterede han, at notatet alene indeholdt en række spørgsmål. Da han læste dette notat, aftalte han med Lykke Sørensen, at det var Familiesammenføringskontoret, der skulle udarbejde notatet. Han bad herefter Anna-Sophie Saugmann-Jensen om at lave udkast til et notat. Hvis han havde vidst, at det var Familiesammenføringskontoret, der skulle udarbejde notatet, ville han på et tidligere tidspunkt have taget initiativ til, at dette skete.

Han blev foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 17.50 fra Line Skytte Mørk Hansen til Anne Nygaard Just og Anette Görtz, der i mailen blev spurgt om, hvorvidt en af dem havde "sendt de fem konkrete sager vi har fået fra US om barnebrude til Ministeren" (ekstrakten side 6444). Han blev endvidere foreholdt Anne Nygaard Justs mail samme dag kl. 17.51, hvor Anne Nygaard Just bekræftede og skrev, at "Andreas kom og bad mig om det" (ekstrakten side 6443). Adspurgt hertil forklarede han, at han blev orienteret om, at ministeren havde udbedt sig de fem konkrete sager. Som han husker det, kom Anne Nygaard Just til ham og fortalte, at ministersekretæren var kommet ned til hende og havde hentet sagsakterne på de fem sager, der var blevet forelagt. Han ved ikke, hvordan ministersekretæren hentede sagerne. Han tror, at Anne Nygaard Just sagde dette til ham, fordi hun syntes, at det var noget usædvanligt. Han syntes i hvert fald selv, at det var usædvanligt. Forløbet gav dem den oplevelse, at de skulle vende de konkrete sager med ministeren og ikke blot diskutere den generelle ordning. Han tror ikke, at det notat, som Ditte Kruse Dankert sendte til ham om sagerne, blev forelagt for ministeren, men han kan se af sagen, at Lykke Sørensen talte med Uffe Toudal Pedersen om, at der var blevet forelagt fem sager. Han gætter på, at Uffe Toudal Pedersen herefter orienterede ministeren om de fem sager.

Han deltog i et møde med ministeren den 9. marts 2016. Der var en del med til mødet. Han er ret sikker på, at Anne Nygaard Just deltog. Uffe Toudal Pedersen og Mark Thorsen deltog også. Der kan have deltaget flere. Lykke Sørensen deltog ikke. Han husker ikke, om Line Skytte Mørk Hansen deltog. Han husker, at han var den eneste fra Udlændingeafdelingen, der deltog. Han husker ikke mødet i detaljer, men han husker, at mødet begyndte med, at ministeren sad med sagsakterne vedrørende de fem sager og havde akterne åbne, ligesom hun pegede ned i

nogle af sagsakterne. Han husker ikke de præcise ord, men der kom en holdningstilkendegivelse fra ministeren og Mark Thorsen om, hvorvidt der skulle ske adskillelse. Som han husker det, var de ganske kritiske over for de sagsoplysninger, der forelå. Der var i sagerne blandt andet oplysninger fra sundhedspersonalet på centrene. På daværende tidspunkt var der i sager om humanitær opholdstilladelse nogle overvejelser om, hvorvidt det forhold, at man involverer sig i en sag, gør én inhabil, og at dette kan præge den udtalelse, som eksempelvis en læge afgiver. Ministeren og Mark Thorsen gav udtryk for holdninger til, om de personer, der udtalte sig i sagerne, havde involveret sig personligt i sagerne på en sådan måde, at man ikke kunne lægge udtalelserne til grund. Holdningen blev ikke formuleret med disse ord, men det var sådan, han forstod det. Der blev tilkendegivet en klar kritisk holdning til, om oplysningerne i sagerne var tilstrækkelige til, at man kunne undlade at adskille. Mark Thorsen og ministeren afløste hinanden i ordvekslingen. Ministeren talte kortere, og herefter satte Mark Thorsen flere ord på. Han husker ikke ordvalget på mødet og husker ikke, hvad Uffe Toudal Pedersen sagde. Drøftelserne førte over i en diskussion om, hvorvidt ordningen skulle være af en sådan karakter, at der ikke skulle være undtagelser. Han mener ikke, at spørgsmålet om kongebrev blev behandlet. Som han husker det, var der en drøftelse af de par, hvor der forelå særlige personlige omstændigheder.

Han mener, at der kom en endelig tilbagemelding til Udlændingestyrelsen om, at det var styrelsen, der skulle træffe afgørelse i de fem sager. Han ved ikke, om Udlændingestyrelsen traf afgørelse i alle sager. Der var nogle af sagerne, hvor Udlændingestyrelsen aldrig nåede at træffe afgørelse, fordi pigen blev over 18 år eller overgik til integration. Der blev truffet en ”ikke-afgørelse”, fordi vurderingen var, at der ikke skulle ske adskillelse. Han tror ikke, at departementet interesserede sig for, om der blev truffet en afgørelse i sagerne. Holdningen var klart, at det var Udlændingestyrelsen, der skulle træffe afgørelse i sagerne. Lykke Sørensen var ret ”skarp” på, at det var Udlændingestyrelsen, der skulle træffe afgørelse i de konkrete sager. Han mener, at departementet på daværende tidspunkt ikke evnede at komme med mere overordnede retningslinjer. Da der i sommeren 2016 blev meldt tilbage til Udlændingestyrelsen, svarede tilbagemeldingen til det overordnede snit, der var anlagt i de første indledende drøftelser.

Som han husker det, var det under mødet den 9. marts 2016 ministeren og Mark Thorsens opfattelse, at der ikke på grundlag af det materiale, der forelå i sagerne, var grundlag for at undlade en adskillelse af parrene. Han husker ikke, om der blev sagt: ”Det er jo ikke os, der kan træffe afgørelse i sagerne”. Han husker ikke, om det over for ministeren blev tilkendegivet, at det ikke var departementet, der skulle træffe afgørelse i sagen. Han tror, at der var tavshed omkring det, og at der var tale om en meningstilkendegivelse, som ”lå i luften”. Der kom ikke efterfølgende en bestilling om, at sagerne skulle forelægges, eller at sagerne nærmere skulle udredes. Han hørte ikke andet, end at der kom en holdning fra ministeren og Mark Thorsen til, hvordan sagerne kunne falde ud.

Han blev foreholdt mail af 17. marts 2016 kl. 17.44 fra ham til Ditte Kruse Dankert vedhæftet notatet om de fem sager med ændringsmarkeringer (ekstrakten side 6460):

”Kære Ditte

Til dig alene. Det er desværre ikke rocket science. Og det står og falder i nogle af sagerne måske med jeres overvejelser om adskilt indkvartering på samme center. Ellers må I jo forelægge alle 5 sager (igen). ...”

Han forklarede, at det er ham, der har indsat ændringerne i det vedhæftede notat til mailen. På mødet den 8. marts 2016 og også efterfølgende var der en tilkendegivelse fra Lykke Sørensen om, at drøftelserne angik de generelle spørgsmål, som sagerne kunne give anledning til, og at departementet ikke skulle behandle sagerne. Når han sendte mailen til Ditte Kruse Dankert, skyldtes det, at Ditte Kruse Dankert havde sagt til ham, at hun havde travlt, og han havde derfor tilbudt, at hun kunne få hans bemærkninger til notatet. Han opfattede dette som en kollegial håndsrekning og ikke som en melding fra departementet til Udlændingestyrelsen. Adspurg, hvorfor han i mailen skrev, at sagerne kunne forelægges ”igen”, forklarede han, at hans opfattelse var, at Udlændingestyrelsen oven på de konkrete sager kunne stille spørgsmål af generel karakter. Hvis Udlændingestyrelsen fortsat var i tvivl, kunne de forelægge sagerne på ny. Det var ikke tanken, at departementet skulle forholde sig konkret til sagerne. Departementet var ikke ”meget dygtige” til bredt at folde ud, hvilke vurderinger der skulle foretages. Det var ikke tanken, at departementet skulle forholde sig konkret til sagerne, men i det omfang konkrete spørgsmål kunne omdannes til generelle spørgsmål og forelægges for Justitsministeriet, var dette en mulighed. Departementet var helt åbne over for at forholde sig til de problemstillinger, som sagerne gav anledning til. Adspurgt, om departementet havde tilkendegivet, at man skulle undlade adskillelse i nogle af sagerne, forklarede han, at departementet meget klart havde tilkendegivet, at det var Udlændingestyrelsen, der skulle træffe afgørelserne, men at styrelsen kunne ”række ind”, hvis styrelsen havde behov for at få vendt spørgsmål.

Adspurgt på ny om mødet den 9. marts 2016 forklarede han, at ministeren og Mark Thorsen sagde, at det i hvert fald ikke var de foreliggende oplysninger i sagerne, der kunne føre til, at parterne ikke skulle adskilles.

Foreholdt mail af 9. marts 2016 kl. 13.15 fra ham til Lykke Sørensen med referat af en samtale med Carsten Madsen fra Justitsministeriets Forvaltningsretskontor om blandt ministerens mulighed for call-in (ekstrakten side 480) forklarede han, at han havde en drøftelse med Carsten Madsen, idet de den 9. marts 2016 vidste, at ministeren havde fået adgang til akterne i sagerne. Lykke Sørensen og han vendte spørgsmålet. Spørgsmålet blev også helt kort vendt under mødet med Udlændingestyrelsen, og han sagde i den forbindelse helt kort, at der formentlig var klageadgang, hvilket dog viste sig ikke at være rigtigt. Det blev aftalt, at han skulle finde ud af, hvad der gjaldt, når klageadgangen til departementet var afskåret. Dette var vigtigt, idet de følte sig

overbevist om, at de måtte holde sig langt væk fra sagerne, hvis der var klageadgang til ministeriet.

Han blev foreholdt følgende sætning fra mailen:

”Men efter et lidt stormfuldt møde i morges, hvor både jeg og Uffe måtte fastholde, at myndighederne ikke kan handle ulovligt på instruktion, ved jeg ikke, om ministeren er enig heri. Spørgsmålet er hurtigt vendt, men ikke afklaret med Uffe.”

Han forklarede, at han her refererede til mødet den 9. marts 2016. Med ”instruktion” tænkte han på pressemeddelelsen og ministerens ønske om, at alle par skulle adskilles. Han erindrer ikke, hvordan ordene faldt, men han var overrasket over, at man under mødet på ny diskuterede selve ordningen. Han tør ikke sige, hvem der drøftede ordningen. Det var ikke naturligt, at han som embedsmand rejste spørgsmålet om undtagelser. Han var overbevist om, at der skulle være undtagelser. Det var hans opfattelse, at ministeren klart gav udtryk for, at hun stadig ønskede en ordning, hvor der ikke skulle gøres undtagelser i nogen sager. Da ministeren gav udtryk for dette, havde han lært Lykke Sørensens sætning om, at ”uanset hvad du siger, kan du ikke instruere myndighederne i at træffe ulovlige afgørelser”. Adspurgt, hvad ministeren sagde, forklarede han, at han er lidt usikker på, hvornår de forskellige ytringer kom, idet der i denne periode ligeledes var drøftelser op til samrådet den 15. marts 2016. Som han hørte ministeren, gentog hun flere gange, at hun ”simpelthen ikke kunne have det”. Adspurgt, om hun sagde dette, efter at han havde sagt til hende, at der ikke kunne handles ulovligt på instruktion, svarede han bekræftende og forklarede, at han tror, at ministeren gentog det mange gange og også efter at han havde sagt til hende, at der ikke kunne handles ulovligt på instruktion. Der var ikke noget udfald af mødet. Han oplevede det således, at ministeren og Mark Thorsen gav udtryk for deres holdning til sagerne. Der var nogle opfølgende spørgsmål, og de var stadig usikre på, hvor man nu havnede. Derfor var der også grund til at gå videre med overvejelser om, hvad man kunne sige til ministeren, hvis hun ønskede at træffe afgørelser i sagerne. Det blev ikke sagt på mødet, at ministeren ønskede sagerne forelagt, med henblik på at hun kunne træffe afgørelse.

Foreholdt sin mail af 25. februar 2016 kl. 9.14 til Katrine Bang vedhæftet ”Notat og talepunkter vedr. mindreårige gifte” (ekstrakten side 234-236) og foreholdt, at der ikke heri er henvist til Danmarks internationale forpligtelser, forklarede han, at de udarbejdede dette bidrag til Statsministeriet i lyset af forløbet om henvendelsen fra Jyllands-Posten, hvor de fik oplyst, at ministeren ikke ønskede at kommunikere, at der skulle være undtagelser. Da han skrev bidraget til Statsministeriet, brugte han formuleringen, at der var tale om en ”generel instruks”. Muligvis er den valgte formulering udtryk for hans manglende evner til at finde en bedre formulering, men han forsøgte at sige, at der kunne være undtagelser, på en så forsigtig måde, at ministeren ville godkende det.

Mødet sluttede kl. 16.30.

Peter Mørk Thomsen

Formand

INSTRUKSKOMMISSIONEN

PROTOKOL

6. august 2020

Protokol nr. 12

Den 6. august 2020 kl. 9.00 blev Instrukskommissionen sat i lokale 003 i Retten på Frederiksberg, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var undersøgelseskommissionens medlemmer, Peter Mørk Thomsen, Torkil Høg og Louise Halleskov, undersøgelseskommissionens udspørger, advokat Lars Kjeldsen, med advokat David Neutzsky-Wulff og undersøgelseskommissionens juridiske sekretær dommer Thomas Raaberg-Møller.

Som bisiddere var mødt:

Advokat Nicolai Mallet for Inger Støjberg

Advokat Frederik Kromann Jespersen for Mark Thorsen

Advokat Thomas Ryhl for Line Skytte Mørk Hansen

Advokat Søren Juul for Lykke Sørensen

Advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja for Jesper Gori og Jonas From Soelberg

Advokat Lise Lauridsen for Nina Holst Christensen, Ditte Kruse Dankert, Carsten Madsen og Thomas Klyver

Advokat Pernille Backhausen for Uffe Toudal Pedersen

Advokat Jakob Lund Poulsen for Margit Sander Rasmussen

Advokat Anders Valentiner-Branth for Henrik Grunnet

Advokat Asger Bagge-Jørgensen for Tanja Franck

Advokat Morten Samuelsson for Lene Linnea Vejrum

Advokat Thomas Lindberg Brædder for Kristina Rosado

Advokat Stine Gry Johannessen for Anna-Sophie Kolding Saugmann-Jensen

Advokat Mikkel Holm Nielsen for Merete Milo

Advokat Michael Goeskjær for Lars Løkke Rasmussen

Kl. 09.00 mødte Jesper Gori.

Foreholdt mail af 23. maj 2017 kl. 19.24 fra Ditte Kruse Dankert til Lene Vejrum (ekstrakten side 5540) om mødet den 22. februar 2016 og om, at ”de ikke [var] i tvivl om, at alle kunne adskilles”, forklarede han, at som han hørte det, blev det af Lykke Sørensen tydeligt understreget, at ordningen ifølge departementet var lovlig, men at der var forskel på en lovlig ordning og en ordning, hvor alle kan adskilles. Han synes at kunne huske, at der i forlængelse af mødet internt i Udlændingestyrelsen blev sendt en mail, hvor der blev peget på materiale, som skulle sendes til departementet. Denne dialog var udtryk for, at der var sager, hvor det blev vurderet, om der skulle ske adskillelse.

Han blev foreholdt mail af 24. februar 2016 kl. 18.04 fra Lene Vejrum til Kristina Rosado og Ronya Habo med kopi til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6436). Af mailen fremgår:

”Kære Kristina

Skal vi ikke i morgen tidlig sætte os sammen og finde ud af hvordan vi får bragt sagerne videre til dep. og hvad status er i de øvrige sager.

Ditte vi ringer til dig, hvis der er noget vi lige skal vende sammen.”

Han forklarede, at han tror, at det er denne mail, som han husker. Denne mail blev sendt som opfølgning på mødet, hvor man gik i gang med en proces om, hvilke sager der skulle forelægges for departementet.

Han blev foreholdt mail af 2. marts 2016 kl. 10.25 fra Ditte Kruse Dankert til ham med kopi til Kristina Rosado, Lene Vejrum, Ronya Habo og Anne Nygaard Just vedhæftet et ”Sagsresumé” (ekstrakten side 280). Han forklarede, at han husker denne mail. Dette var den første mail, hvor sagsmaterialet og beskrivelsen af de fem sager blev sendt til departementet. Han forstår henvisningen til ”mødet i sidste uge” som en henvisning til mødet den 22. februar 2016. Han har undersøgt sine kalenderoplysninger og kan ikke se, at der i denne periode var andre møder med Udlændingestyrelsen end mødet den 22. februar.

Han blev foreholdt Ditte Kruse Dankerts telefonnotat om en samtale den 9. marts 2016 (ekstrakten side 1597). Af notatet fremgår:

”... talt med Jesper Gori, UIBM, vedrørende forelæggelsen af de fem konkrete sager. Jesper Gori oplyste, at styrelsen fortsat skulle afvente UIBM’s stillingtagen

til de fem sager, dvs. adskillelse skulle ikke ske på nuværende tidspunkt. Jesper Gori ville underrette videre om, at dette var kommunikeret til styrelsen.”

Han forklarede, at dette telefonnotat viser, at han havde en samtale med Ditte Kruse Dankert efter mødet den 22. februar 2016. Han husker det ikke sådan, at departementet skulle komme med en stillingtagen til sagerne, men der skulle tages stilling til de generelle spørgsmål, som sagerne rejste. Det var Udlændingeafdelingens opfattelse, at Udlændingestyrelsen selv skulle træffe afgørelse i sagerne. Udlændingestyrelsen var efter hans vurdering ikke af den opfattelse, at der var tale om en undtagelsesfri ordning. Som han ser det, var det Udlændingestyrelsens forståelse, at der som det altovervejende udgangspunkt kunne ske adskillelse, men at der ville være sager, hvor der ikke kunne ske adskillelse.

Under mødet med ministeren den 9. marts 2016 hørte han ikke ministeren tilkendegive, at hun ønskede selv at træffe afgørelse i sagerne. Ministeren havde ikke givet udtryk for, at hun ville have sagerne til afgørelse, men de var usikre på, om dette var hendes ønske, og departementets opfattelse var, at de ikke kunne nægte ministeren dette. De vidste derfor ikke, om ministeren ville have sagerne ind til sig til afgørelse. Samtalen med Ditte Kruse Dankert den 9. marts 2016 skal blandt andet ses i lyset heraf. Herudover skal samtalen ses i lyset af, at der efter departementets opfattelse ”bestemt var noget at komme efter” i nogle af sagerne. Udlændingestyrelsen havde spurgt, om de ville få kritik, hvis de undlod at adskille i de pågældende sager. Der ville kunne blive rejst en politisk kritik fra både ministeren og en række politiske partier, hvis man undlod adskillelse i alle sager, og derfor ønskede Udlændingestyrelsen departementets opbakning til at undlade adskillelse.

Foreholdt, at der indtil genoptagelsessagerne ikke blev truffet afgørelser om andet end adskillelse, forklarede han, at han ikke tror, at det på daværende tidspunkt blev afklaret, om departementet skulle forholde sig mere konkret til sagerne. Lykke Sørensen var på dette tidspunkt bortrejst på ferie. Da hun kom tilbage, gav hun en meget klar melding til Udlændingestyrelsen om, at styrelsen selv skulle træffe afgørelse. Departementet bad ikke om at få en orientering om, hvordan sagerne blev behandlet, og hvilket resultat sagerne fik. Departementet fulgte ikke på noget tidspunkt op på sagerne, og han så heller ikke dette som sin opgave. Han tror ikke, at Udlændingestyrelsen orienterede Koncernøkonomi om resultatet af sagerne. Han spurgte ikke til sagerne og fik ikke oplysning om sagerne. Departementet havde ikke den opfattelse, at deres tilsynsforpligtelse havde en sådan rækkevidde, at departementet skulle følge op på, hvordan der blev administreret på baggrund af den generelle praksisændring.

Foreholdt brev af 3. marts 2016 fra Røde Kors til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet (ekstrakten side 355) forklarede han, at han læste brevet. Han tror ikke, at han på dette tidspunkt forholdt sig til brevet. Da de modtog brevet, vidste de, at Udlændingestyrelsen foretog en vurdering af omstændighederne i den enkelte sag. Lykke Sørensens reaktion var, at der allerede skete en konkret vurdering, og at Røde Kors ”sparkede en åben dør ind”. Efter deres opfattelse

var Røde Kors' vurdering af situationen forkert. Lykke Sørensens opfattelse var, at brevet skulle sendes til Udlændingestyrelsen, idet henvendelsen handlede om processen. Brevet gav ikke anledning til andre overvejelser. Han tror ikke, at nogen bed særligt mærke i spørgsmålet om partshøring, og de vidste ikke, hvordan Udlændingestyrelsen konkret oplyste sagerne. Han mener, at de blev opmærksomme på problemstillingen med partshøring den 8. eller 9. marts 2016. Han drøftede ikke brevet med andre end Lykke Sørensen. Han husker det således, at Lykke Sørensen, inden hun den 9. marts 2016 gik på ferie, bad ham ringe til Anne la Cour hos Røde Kors om henvendelsen og om, at henvendelsen skulle stiles til Udlændingestyrelsen. Han havde travlt med at forberede samrådet den 15. marts 2016 og fik ikke ringet. Anne la Cour ringede til ham den 15. marts 2016 inden samrådet og oplyste ham om, at Røde Kors havde sendt brevet til ordførerne. Han orienterede ministeren herom på vej til samrådet. Brevet blev ikke drøftet med ministeren, og der blev ikke lavet et beredskab, men brevet blev lagt ind i materialet til samrådet. Adspurg, hvorfor man ikke orienterede Røde Kors om, at der blev foretaget en konkret vurdering, forklarede han, at det var hensigten at gøre dette ved at sende brevet til Udlændingestyrelsen. Dialogen om administrationen skulle tages med Udlændingestyrelsen. Under samtalen med Anne la Cour drøftede de ikke brevet indhold. Han kvitterede blot for henvendelsen og sagde til hende, at brevet skulle sendes til Udlændingestyrelsen. Brevet fyldte ikke noget hos departementet, og opfattelsen var, at det skulle "procesorienteres". Det var ikke hensigten, at Udlændingestyrelsen skulle give Røde Kors et andet svar, end at sagerne blev behandlet individuelt.

Foreholdt ministerens svar af 9. marts 2016 på Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalgets spørgsmål nr. 302 (ekstrakten side 515) forklarede han, at han ikke husker, hvad der på mødet den 9. marts 2016 blev drøftet om dette svar. Der var blevet udarbejdet et udkast i Koncernøkonomi, og han blev hørt den 24. eller 25. februar 2016, hvorefter han indsatte sine bemærkninger til svarudkastet.

Han blev foreholdt mail af 24. februar 2016 kl. 22.05 fra ham til Anne Nygaard Just med kopi til Line Skytte Mørk Hansen vedhæftet udkast til svar på spørgsmål nr. 302 med ændringsmarkeringer (ekstrakten side 224 og 225). Af det vedhæftede udkast til svar fremgår med ændringsmarkeringer blandt andet:

"Jeg kan oplyse, at jeg, efter at være blevet bekendt med problemstillingen, har bedt Udlændingestyrelsen sikre, at taget initiativ til, at der udarbejdes nye retningslinjer der tilskrives, at ingen mindreårige asylansøgere under 18 år fremadrettet kan må indkvarteres sammen med deres ægtefælle eller samlever. Jeg har forstået, at Udlændingestyrelsen er i færd med at omsætte min generelle instruks i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager."

Han forklarede, at hensigten var at foretage en opstramning. Han vidste, at de retningslinjer, der skulle udarbejdes, ikke skulle bestemme, at alle par skulle adskilles. De retningslinjer, der skulle udarbejdes, skulle tage højde for Danmarks internationale forpligtelser. Dette var der ikke lagt op til i udkastet til svar på spørgsmål nr. 302. Formålet med hans ændringer var at modificere teksten, således at det stod klarere, at retningslinjerne tog udgangspunkt i en generel instruks. Hans intention var at signalere, at den pressemeddelelse, der var blevet udsendt, ikke samtidig var en instruks, men at der forelå ”noget andet og mere”, der ville skulle udmøntes i retningslinjer til brug for de konkrete sager. Enhver kan have sin opfattelse af, hvad der står i svaret, men hans intention var at vise, at pressemeddelelsen ikke kunne stå alene. Han er enig i, at den første sætning har det samme indhold som pressemeddelelsen. Adspurg, hvordan man ud af den anden sætning kan læse, at ikke alle par skulle adskilles, forklarede han, at hans forståelse var, at det første punktum var faktisk korrekt, idet der blev henvist til pressemeddelelsen, mens det i den anden sætning blev signaleret, at det, som ministeren havde bedt Udlændingestyrelsen om at gøre, skulle omsættes i konkrete sager. Svaret byggede på, at Udlændingestyrelsen efter hans forståelse på dette tidspunkt var ved at udarbejde retningslinjer. Han vidste godt, at der i svaret var tale om en ”forsigtig omtale” af de konkrete sager. På daværende tidspunkt var de i departementet ikke skarpe på forskellen mellem ”pressemeddelelse” og ”instruks”. Brevet fra Røde Kors fyldte ikke noget hos ham den 9. marts 2016. Han havde en travl hverdag, og brevet var på dette tidspunkt blevet videreeksperederet. I den pågældende periode var der meget travlt. Der var mange meget store sager, og sagen var i hans optik på dette tidspunkt en ”lille irriterende sag”, der ikke fyldte meget i hans arbejdsdag, og som han i begyndelsen håndterede uden om sit kontor. Med hensyn til retningslinjerne om de konkrete sager havde han fået at vide af Lykke Sørensen, at Udlændingestyrelsen skulle give et første bud på retningslinjer. Han havde ikke selv drøftelsen med Udlændingestyrelsen herom.

Foreholdt mail af 22. februar 2016 kl. 14.44 fra Anne Nygaard Just til Katrine Bang Nielsen med kopi til blandt andre ham vedhæftet ”bidrag vedr. barnebrude” til Statsministeriet (ekstrakten side 5650) forklarede han, at Katrine Bang Nielsen på daværende tidspunkt var konsulent i ministersekretariatet. Da bidraget den 25. februar 2016 blev sendt til Statsministeriet, havde han selv redigeret i udkastet.

Foreholdt notatet ”Baggrund vedr. mindreårige gifte på asylcentre og generelt” af 24. februar 2016 til Statsministeriet (ekstrakten side 271) forklarede han, at han tror, at det var dette talepapir, som han havde redigeret i. Når han skrev, at Udlændingestyrelsen var ”i færd med at omsætte den generelle instruks i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager”, skyldtes det de samme hensyn, som lå bag den tilsvarende formulering i svaret på spørgsmål nr. 302. Det var ikke ham, der havde kommunikationen med Statsministeriet. Han blev senere bedt af enten Lykke Sørensen eller Anne Nygaard Just om at se på bidraget igen, idet Statsministeriet ønskede at få det tydeligere frem, at de internationale forpligtelser kunne føre til undtagelser. Han blev orienteret af Lykke Sørensen om, at hun havde talt med Tanja Franck, der ønskede en opstramning. Det var ham, der foretog ændringerne.

Foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 18.09 fra Tanja Franck til Christian Kettel om, at "UIBM'n har meldt hårdere ud end juraen kan holde til" (ekstrakten 333), forklarede han, at han ikke blev orienteret nærmere om denne opfattelse, men blev orienteret om, at Statsministeriet ønskede en opstramning.

Adspurgt, hvorfor han ikke i lyset af henvendelsen den 3. marts 2016 fra Statsministeriet tydeligt henviste til Danmarks internationale forpligtelser i svaret på spørgsmål nr. 302, forklarede han, at han ikke tør sige, om henvendelsen fra Statsministeriet blev "lagt sammen" med besvarelsen af spørgsmål nr. 302. Han er enig i, at dette ville have været nærliggende. Det er sædvanligt, at man benytter flere ord over for Statsministeriet end over for Folketinget. I dialogen med Statsministeriet giver man også udtryk for de interne overvejelser, herunder af politisk karakter, som finder sted i ministeriet. Det ville utvivlsomt have været klarere, hvis man i svaret på spørgsmål nr. 302 havde brugt den samme formulering som i det endelige bidrag til Statsministeriet. Det, han skrev i det første bidrag til Statsministeriet, var inspireret af svaret på spørgsmål nr. 302. Han læser ikke Tanja Francks mail som udtryk for, at Statsministeriet var uenig i ordlyden i det første beredskab til Statsministeriet, men at Tanja Franck henviste til pressemeddelelsen af 10. februar 2016. Han fik ikke den forståelse, at Statsministeriet mente, at besvarelsen af spørgsmål nr. 302 ville være upræcis eller ikke fyldestgørende. Han fik den forståelse, at Statsministeriet ønskede at modtage yderligere oplysninger.

Han var inde over talepapiret til samrådet den 15. marts 2016. Foreholdt mail af 10. marts 2016 kl. 10.06 fra Anne Nygaard Just til ham vedhæftet samrådstale (ekstrakten side 518) forklarede han, at han ikke deltog i det møde, hvor Uffe Toudal Pedersen kom med sine bemærkninger. Det var Koncernøkonomi, der "skrev for".

Han blev foreholdt, at Uffe Toudal Pedersen i det vedhæftede udkast til talepapir med ændringsmarkeringer havde indsat ordet "tænkt" således (ekstrakten side 527):

"Jeg vil selvfølgelig sige, at skulle der opstå en tænkt sag, hvor det vurderes, at vore internationale forpligtelser fører til, at et par fortsat kan bo sammen, så skal myndighederne selvfølgelig i disse sager, som i alle andre tilfælde, tage højde herfor".

Adspurgt, hvorfor Uffe Toudal Pedersen indsatte "tænkt", forklarede han, at der var tidligere beredskaber, hvor man havde anvendt en lignende ordlyd. Han begik selv den fejl, at han anvendte udtrykket en "tænkt" sag efter det tidspunkt, hvor Lykke Sørensen havde oplyst, at der var konkrete sager, som kunne give anledning til undtagelser. Fra uge 7 og frem havde departementet ikke præcise sager i hovedet, men opfattelsen var snarere, at der kunne komme sådanne sager. Han ved ikke, hvorfor ordet "tænkt" blev indsat, og han går ud fra, at ordet blev fjernet fra det endelige udkast til talepapir.

Han blev foreholdt, at der af udkastet til talepapir fremgår følgende (ekstrakten side 527):

”Det er også meget afgørende for mig, at vi sender et helt utvetydigt signal til omverdenen om, at vi i Danmark ikke accepterer nogen former for tvang, men tværtimod værner om kvinders ret til selvbestemmelse. Det gælder selvfølgelig også i forhold til barnebrude.”

Adspurgt, om der på dette tidspunkt forelå nye oplysninger om, hvorvidt der var indikationer på tvang, forklarede han, at han ikke ved dette. Det var deres forståelse, at det ikke var eneaftørende for at kunne adskille, at der forelå tvang, idet der var flere hensyn i ordningen.

Han blev foreholdt, at der af det endelige talepapir fremgår blandt andet (ekstrakten side 846):

”Jeg vil selvfølgelig sige, at der kan i helt særlige tilfælde være omstændigheder, som betyder, at vi skal gøre en undtagelse. Det kunne jo for eksempel være i det tænkte tilfælde, at et par er blevet gift i Danmark med kongebrev. Men det ændrer ikke ved, at jeg har en meget klar og stærk holdning til, at mindreårige ikke skal bo sammen med en ægtefælle eller samlever i asylsystemet.”

Adspurgt, hvorfor kongebrevseksemplet i den endelige tale erstattede henvisningen til Danmarks internationale forpligtelser, forklarede han, at talen blev drøftet med ministeren den 14. marts 2016. Under dette møde blev afsnittet drøftet, og det blev navnlig drøftet, om kongebrevseksemplet skulle fremstå som et eksempel blandt flere, eller om afsnittet skulle skrives således, at de særlige omstændigheder alene var den situation, hvor der forelå et kongebrev. Under mødet deltog ud over ministeren og ham selv Mark Thorsen, Uffe Toudal, Anne Nygaard Just og enten Line Skytte Mørk Hansen eller Anette Görtz. Han husker ikke de præcise ordvalg, men han husker det således, at ministeren ønskede, at der skulle sendes et utvetydigt signal. Ministeren ønskede ikke, at der blev nævnt noget om undtagelser, og hvis undtagelserne skulle nævnes, skulle det alene være kongebrevseksemplet. Det var lidt uklart, om der blev talt om ordningen, eller om, hvordan ordningen skulle kommunikeres. På det tidspunkt havde han en klar opfattelse af, at der blev talt om, hvordan ordningen skulle kommunikeres. Ministeren havde den opfattelse, at det ikke under samrådet skulle kommunikeres, at der kunne være undtagelser. Han tror, at dette skyldtes mange grunde, herunder politiske grunde og hensynet til at sikre, at de personer, som ordningen omfattede, klart forstod ministerens ønske. Han tror ikke, at ministeren begrundede, hvorfor der ikke skulle nævnes noget om undtagelser. Han opfattede det således, at der var politiske grunde hertil.

Han blev foreholdt følgende, der var skrevet med ændringsmarkeringer i et udkast til talen (ekstrakten side 5384):

”M: det skal italesætte sådan at når der tales om særlige grund så er det den situation hvor et par er blevet gift med kongebrev i Danmark vi henviser til. Retorikken skal være, at det vil selvfølgelig være meget, meget få tilfælde – men når det er sådan – så er det jo sådan.”

Han forklarede, at han forstår den forklaring, som Line Skytte Mørk Hansen har afgivet for undersøgelseskommissionen, således, at ”M” var udtryk for, hvordan Line Skytte Mørk Hansen havde forstået ministerens tilbagemelding.

Under udarbejdelsen af talen var det absolut afgørende for dem, at der ikke alene blev henvist til kongebrevseksemplet, men at de særlige grunde kunne omfatte andet og mere end kongebrevssituationen. Under drøftelsen med ministeren den 14. marts 2016 var det ret klart, at ministeren ikke ønskede, at der blev nævnt ”for eksempel”, men at kongebrevseksemplet skulle være den særlige grund, der kunne komme på tale. Adspurg, hvorfor de ikke sagde til ministeren, at konventionerne skulle omtales, når det fremgik af beredskabet til statsministeren, forklarede han, at det var deres opfattelse, at statsministeren ikke havde brugt beredskabet under værdibebuddebatten. De ville absolut have foretrukket, at ministeren havde omtalt konventionerne. De sagde ikke til ministeren, at hun skulle henvise til de internationale konventioner, men de sagde til ministeren, at der kunne være særlige omstændigheder, som kunne føre til, at et par ikke skulle adskilles. Det var meget tydeligt, at ministeren alene ville nævne kongebrevseksemplet, og der var en diskussion om, hvorvidt ordet ”for eksempel” skulle nævnes. Spørgsmålet om, hvorvidt talen skulle indeholde et ”for eksempel” i forbindelse med henvisningen til kongebrevseksemplet, blev vendt flere gange. Der var modsatrettede opfattelser. På et tidspunkt sagde departementschefen: ”Nu bliver det alvor det her. Enten står der ”for eksempel” i talepapiret, ellers skal vi to have en snak på dit kontor, inden jeg ringer over til Statsministeriet”. Det var Uffe Toudal Pedersens måde at give udtryk for, at talepapiret skulle indeholde ”for eksempel”.

Han blev foreholdt Ditte Kruse Dankerts mail af 13. juni 2017 kl. 20.27 til Adam Abdel Khalik (ekstrakten side 6645). Af mailen fremgår:

”Ja, det er lige præcis det – hvordan skulle vi kunne kommunikere andet. Omkring samråd var vi på dagen ikke sikre på, at hun overhoved ville sige ”fx” – kun oplyst om, at man ellers ville kontakte STM.”

Han forklarede, at han ved ikke, hvornår Ditte Kruse Dankert fik denne oplysning, men han havde et møde med Udlændingestyrelsen, og han kan ikke afvise, at han på dette møde gengav oplysningen om forløbet af mødet den 14. marts 2016. Ditte Kruse Dankerts opfattelse af forløbet af mødet den 14. marts 2016 er rigtig. Departementschefen gav udtryk for, at det var ”hertil og ikke længere”, og mødet blev herefter afsluttet. Han tror, at ministeren ikke kommenterede

det ved at sige andet end: ”Jeg kan ikke have det”. Han opfattede det således, at ministeren accepterede talepapiret. Han var selv spændt på, hvordan ministeren ville bruge talepapiret. Under samrådet brugte ministeren udtrykket ”for eksempel”.

Som han kan se af sagen, fik Udlændingestyrelsen et udkast til talen, hvor henvisningen til Danmarks internationale forpligtelser blev nævnt. Der var til brug for samrådet ligeledes udarbejdet beredskaber, der henviste til Danmarks internationale forpligtelser. Udlændingestyrelsen blev hørt over disse beredskaber. Han tror, at udkastene blev sendt til Udlændingestyrelsen den 3., 4. eller 5. marts 2016 eller måske lidt senere. I deres forståelse var det ikke ukendt viden for Udlændingestyrelsen, at Danmarks internationale forpligtelser skulle respekteres. Han ved ikke, om Udlændingestyrelsen fik tilsendt det endelige talepapir forud for samrådet.

Adspurgt, hvilke andre hensyn der indgik i ordningen, forklarede han, at hensynet til at sikre et ”pusterum” og til at undgå risikoen for tvang ligeledes indgik.

Han blev foreholdt, at både formanden for Foreningen af Udlændingeretsadvokater og Institut for Menneskerettigheder i en artikel i Politiken den 7. marts 2016 med overskriften ”Asylægtepar på flugt: Vi bliver i skjul” var citeret for at udtale, at man burde vurdere de enkelte tilfælde individuelt (ekstrakten side 752). Endvidere blev han foreholdt, at Mattias Tesfaye i samme artikel på spørgsmålet om, hvorvidt man burde se individuelt på sagerne, udtalte, at han ikke var enig, idet han ikke så ”nogen grund til at ændre den nuværende lovgivning” (ekstrakten side 753). Han forklarede, at artiklen muligvis indgik i sagen til ministeren, men han ved det ikke. Han tror, at beskrivelsen formentlig er dækkende for det politiske landskab på daværende tidspunkt, men han tør ikke sige, hvad Mattias Tesfaye nærmere mente med sin udtalelse.

Normalt foregår forberedelsen til et samråd på den måde, at man sammen med ministeren ”vender siderne” i det udkast, der er udarbejdet til ministeren. Hans oplevelse var, at de under mødet den 14. marts 2016 ”hang fast” i det afsnit, hvor undtagelsesmulighederne blev nævnt.

Som han husker det, deltog han sammen med Anette Görtz i samrådet.

Han blev foreholdt, at Johanne Schmidt-Nielsen under samrådet den 15. marts 2016 sagde følgende (ekstrakten side 807):

”Derfor kan jeg ikke få ind i mit hoved, hvorfor vi taler om kongebrev i stedet for at vælge den helt simple løsning, nemlig at sige, at man har en individuel vurdering.”

Han blev endvidere foreholdt, at Josephine Fock under samrådet sagde (ekstrakten side 808):

”Ja, men meget i forlængelse af det, som fru Johanne Schmidt-Nielsen netop

har sagt. Jeg har svært ved at forstå, hvorfor der er sådan en angst mod at lave en individuel vurdering.”

Adspurg, om det under forberedelsen af samrådet blev drøftet, om der skulle foretages en individuel vurdering, forklarede han, at han ikke husker, at dette blev drøftet, men de drøftede afsnittet om undtagelsesmuligheder og heri lå, at der skulle foretages en individuel vurdering. Forudsætningen om, at der skulle foretages en individuel vurdering, fremgik af afsnittet om, at der skulle være undtagelsesmuligheder. De så dette som to sider af samme sag, men de drøftede ikke, om talen særskilt skulle nævne den individuelle vurdering. Som han husker det, var der en af ordførerne, der under samrådet kvitterede for, at der kunne foreligge særlige omstændigheder. Det var dengang hans vurdering, at der var behov for, at ordet ”for eksempel” blev nævnt, men at dette var tilstrækkeligt til, at der blev givet et korrekt svar til Folketinget. Dette er også hans vurdering i dag.

Han blev foreholdt sin mail af 2. marts 2016 kl. 07.56 til Lykke Sørensen med kopi til Anne Nygaard Just med udkast til ”beredskab om barnebrude” vedrørende forespørgselsdebatten om regeringens værdipolitik (ekstrakten side 268-269). Af det vedhæftede beredskab fremgår blandt andet:

”Det kan ikke på forhånd udelukkes, at der i helt særlige tilfælde konkret kan være en retlig pligt for myndighederne til ikke at adskille et par under hensyntagen til Danmarks internationale forpligtelser. Der er i talepunkterne lagt op til, at ministerens generelle instruks skal omsættes til retningslinjer til brug i de konkrete sager, og at retningslinjerne selvfølgelig skal udarbejdes under indtryk af de konventionsmæssige forpligtelser.

Det bemærkes, at der også under samråd Z den 15. marts 2016 om barnebrude må forventes lignende spørgsmål, der vurderes at skulle håndteres på tilsvarende vis.”

Han forklarede, at han skrev sagsfremstillingen, som var ”forklædet” til det, der blev lagt op til ministeren. Han havde ikke adgang til sine dokumenter på dette tidspunkt og bad Anne Nygaard Just om at indsætte bemærkningerne i sagsfremstillingen. Adspurg, hvorfor der i svaret på spørgsmål nr. 302 (ekstrakten side 515) ikke tilsvarende blev henvist til Danmarks internationale forpligtelser, forklarede han, at han ikke kan forklare nærmere om besvarelsen af spørgsmål nr. 302 end det, som han allerede har forklaret. Henvisningen til EMRK indgik i udkastet til talepapiret og beredskaberne til brug for samrådet den 15. marts 2016.

Foreholdt mail af 3. marts 2018 kl. 18.13 fra Lykke Sørensen til Line Skytte Mørk Hansen og ham, i hvilken mail Lykke Sørensen om beredskabet til Statsministeriet anførte, at ”vi [dermed] i hvert fald får sagt, at der kan være sager” (ekstrakten side 338), forklarede han, at han opfat-

tede Lykke Sørensens svar således, at departementet på dette tidspunkt vidste, at der var ”sager”, og at der blev foretaget en individuel vurdering. Vurderingen var, at det var ”fint”, at statsministeren blev orienteret herom. Der er ikke nogen sammenhæng mellem henvendelsen fra Statsministeriet om indholdet i beredskabet til statsministeren og hans mail af 18. marts kl. 18.00 til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 838). Han opfattede præciseringerne til Statsministeriet som udtryk for, at det var således, man gerne ville klæde statsministeren på til forespørgselsdebatten.

Foreholdt sin mail af 18. marts 2016 kl. 18.00 til Ditte Kruse Dankert om blandt andet Danmarks internationale forpligtelser (ekstrakten side 838) forklarede han, at han på et tidspunkt spurgte Ditte Kruse Dankert, om han skulle tage forbi Udlændingestyrelsen og give dem en tilbagemelding på forløbet af samrådet den 15. marts 2016. Der foreligger en mail fra ham til Ditte Kruse Dankert i sagen. I denne mail skrev han, at han havde haft en samtale med Uffe Toudal Pedersen om håndteringen af den nærmere proces og gerne ville vende dette med Udlændingestyrelsen. Den 17. marts 2016 deltog han i et møde med Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado. Lene Vejrum deltog ikke, men var vist lige forbi for at hilse. Han gav en tilbagemelding om forløbet af samrådet, ligesom han fortalte om forberedelsen af samrådet. Han nævnte, at ministeren under samrådet havde sagt ”for eksempel”, og forklarede, hvorfor det var vigtigt, at ministeren havde sagt dette. Herudover sagde han, at ministeren nu havde godkendt materialet, og at hun også havde godkendt beredskabet om Danmarks internationale forpligtelser, hvorfor man kunne tage udgangspunkt i disse beredskaber. I et af beredskaberne var der nævnt en sag, hvor der forelå særlige personlige omstændigheder, ligesom der var en generel henvisning til EMRK artikel 8 og børnekonventionen. Han tror godt, at Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado havde hørt, at ministeren under samrådet ikke havde svaret på de spørgsmål, hvor hun var blevet spurgt, om der kunne være andre særlige omstændigheder end kongebrevssituationen, men at ministeren alene havde henvist til, at det var vigtigt for hende at sende et utvetydigt signal, dvs. ministeren var kommet med et politisk svar. Ved et ”politisk svar” forstår han, at han selv ville have givet et faktuel svar om, at der kunne være undtagelser af hensyn til Danmarks internationale forpligtelser. Han har som embedsmand ikke nogen opgave, når der er tale om et politisk svar. Udlændingestyrelsen havde hørt ministerens svar, og han oversatte svaret, således som han forstod det. Han forstod det således, at ministerens svar ikke var udtryk for, at der ikke kunne være sager, hvor der skulle gøres undtagelser af hensyn til Danmarks internationale forpligtelser. Det var derfor afgørende, at Udlændingestyrelsen ikke blot modtog de godkendte beredskaber om processen, men også beredskaberne om ordningens indhold. Når han i sin mail til Ditte Kruse Dankert brugte udtrykket ”ministerens tilkendegivelser under samråd Z”, var det udtryk for, at ministeren havde holdt den forberedte tale og brugt ordet ”for eksempel”.

Mailens henvisning til ministerens ”generelle instruktion” var en henvisning til pressemeddelelsen. Henvisningen i mailen til Danmarks internationale forpligtelser havde ikke været drøftet med andre i ministeriet og havde ikke været lagt op i huset. Foreholdt, at Udlændingestyrelsen

ifølge mailen skulle orientere departementschefen, når Udlændingestyrelsen ”i en konkret sag ... ikke [finder] at kunne adskille et par under henvisning til Danmarks internationale forpligtelser”, forklarede han, at det ikke var hensigten med mailen, at orienteringen allerede skulle gives, inden der blev truffet beslutning om at lade et par forblive sammen. Orienteringen skulle først gives, når der var truffet beslutning om at lade et par forblive sammen. Foreholdt, at der i mailen bruges udtrykket ”finder Udlændingestyrelsen” og ikke ”har Udlændingestyrelsen truffet afgørelse”, forklarede han, at han forstod retstilstanden således, at der ikke var behov for at træffe en afgørelse, når der ikke skete adskillelse, og at der derfor ikke var grundlag for at træffe en afgørelse om ikke-adskillelse. Han tør ikke sige, hvilken opfølgning der skete på mailen. Han fik ikke oplysninger om, hvorvidt der skete adskillelse. Hans opfattelse var, at der var sager, hvor Udlændingestyrelsen ikke traf afgørelse om adskillelse. Han vidste, at der var verserende sager, men han vidste ikke, hvor længe sagerne verserede. Han fik ikke nogen orientering om, at Udlændingestyrelsen havde vurderet alle de fem sager, der havde været forelagt for departementet. På dette tidspunkt forsøgte departementet i meget vidt omfang at holde en betydelig armlængde til sagerne. Han havde en drøftelse med departementschefen, inden han sendte mailen. Når sagerne skulle forelægges for departementschefen, skyldtes det, at der kunne rejse sig politisk kritik af, at der ikke skete adskillelse, og departementet skulle derfor orienteres. Uffe Toudal Pedersen brugte det udtryk, at man stod ”koncernfælles”, og at Udlændingestyrelsen ikke skulle stå alene eller ”smides ind under bussen”, når styrelsen undlod at adskille par. Hensigten var, at ministeren skulle orienteres, så departementschefen kunne tage drøftelsen med ministeren, i stedet for at Udlændingestyrelsen skulle tage drøftelsen. Han tror, at han den 17. marts 2016 også orienterede Udlændingestyrelsen om, at dette var hensynet bag ordningen. Han kan ikke nærmere redegøre for, hvorvidt dette var en normal praksis, men han husker ikke at have set lignende tilfælde tidligere. Hans opfattelse var, at der var tale om en særlig ordning.

Foreholdt mail af 29. marts 2016 kl. 17.42 fra ham til Anna-Sophie Saugmann-Jensen vedhæftet en henvendelse af 22. marts 2016 fra Institut for Menneskerettigheder (ekstrakten side 885) forklarede han, at han læste henvendelsen. Han kan ikke svare på, om departementschefen og ministeren læste henvendelsen. Ministersvaret på henvendelsen blev udarbejdet af hans fuldmægtig og blev godkendt af ham, inden svaret blev lagt videre.

Foreholdt, at der i henvendelsen fra Institut for Menneskerettigheder (ekstrakten side 887) var anført blandt andet, at der skulle foretages en konkret og individuel vurdering og ske partshøring, forklarede han, at han langt hen ad vejen var enig med Institut for Menneskerettigheder, da han læste brevet. På dette tidspunkt vidste man, at Udlændingestyrelsen foretog konkrete vurderinger og i den forbindelse vurderede proportionaliteten. Umiddelbart efter påske skrev han til sin fuldmægtig, at han havde lovet Udlændingestyrelsen at bistå med afklaring af et spørgsmål om partshøring. På daværende tidspunkt vidste de godt, at man kunne overveje, om der skulle partshøres i sagerne. Han læste ikke brevet således, at der ifølge Institut for Menne-

skerettigheder var en forpligtelse efter konventionerne til at foretage partshøring. Departementet overvejede ikke på daværende tidspunkt, om der efter Danmarks internationale forpligtelser forelå en pligt til at foretage partshøring.

Som han husker godkendelsesforløbet vedrørende svaret på henvendelsen fra Institut for Menneskerettigheder, var der tale om et sædvanligt godkendelsesforløb, der gik forbi Lykke Sørensen, departementschefen og ministeren. Han husker ikke, om der blev holdt møder om svaret. Han husker, at der var en drøftelse om linjen i svaret, men han mener ikke, at han var med til at afstemme linjen. Han tør ikke sige, hvorfor man i svaret af 25. april 2016 til Institut for Menneskerettigheder (ekstrakten side 1261) ikke nævnte, at der blev foretaget konkrete vurderinger. Linjen i svaret lå på linje med udtalelserne under samrådet den 15. marts 2016, og det fremgik således af svaret, at der kunne gøres undtagelser i helt særligt tilfælde. Som han forstod det, havde ministeren et ønske om, at svaret til Institut for Menneskerettigheder fulgte den linje, der var lagt i samrådet den 15. marts 2016.

Foreholdt ministerens svar af 9. maj 2016 på spørgsmål nr. 513 om blandt andet de ”helt særlige tilfælde, der måtte opstå, hvor en separat indkvartering ville være i strid med Danmarks internationale forpligtelser” (ekstrakten side 1418), forklarede han, at der i besvarelsen af spørgsmålet blev henvist til det generelle snit om, at der kan være særlige omstændigheder, hvor der skal gøres undtagelser. Han mener ikke, at dette var det første tidspunkt, hvor der blev henvist til Danmarks internationale forpligtelser, idet han mener, at dette også fremgik af brevet af 4. maj 2016 til Folketingets Ombudsmand.

Adspurg, hvorfor der i besvarelsen af henvendelsen fra Institut for Menneskerettigheder ikke ligeledes blev henvist til Danmarks internationale forpligtelser, forklarede han, at som han læser svaret, var der tale om et ministersvar, og ministeren havde det ønske, at linjen skulle svare til linjen under samrådet den 15. marts 2016. Folketingets Ombudsmand havde anmodet om at få oplysninger om de retlige overvejelser, og der skulle derfor redegøres for disse overvejelser. Efter besvarelsen til Folketingets Ombudsmand var det nu ”åbent”, at også de internationale forpligtelser kunne føre til undtagelser. Det var ministerens klare ønske, at hun ikke ville nævne Danmarks internationale forpligtelser. Dette oplevede han under de drøftelser, som de havde haft om talepapiret til samrådet den 15. marts 2016. Han havde ikke drøftelser med ministeren, Mark Thorsen eller andre forud for udarbejdelsen af svaret til Folketingets Ombudsmand. Det ville også have været usædvanligt at have sådanne drøftelser forud for udarbejdelsen af et svar til Folketingets Ombudsmand. Svaret blev udarbejdet i hans kontor og blev herefter på sædvanlig vis lagt op i et godkendelsesforløb. Han husker ikke, om der var drøftelser om svaret på spørgsmål nr. 513. Han kan ikke se, at der var kalenderindkaldelser vedrørende svaret. Han husker ikke, om det var ham eller hans fuldmægtig, der indsatte henvisningen til Danmarks internationale forpligtelser. Han tror, at hans kontor udarbejdede svaret på et tidspunkt, hvor det var åbent, at Danmarks internationale forpligtelser kunne føre til undtagelser. Som han husker det, fik han ikke nogen reaktion fra ministeren på svaret.

Han husker ikke, om svaret til Institut for Menneskerettigheder blev afstemt med Justitsministeriet. Han var ikke sagsbehandler på svaret.

Han blev foreholdt mail af 26. april 2016 kl. 18.42 fra Lene Vejrum til Tanja Franck, Ditte Kruse Dankert og Jens Vikner (ekstrakten side 6485). Af mailen fremgår:

”Kære alle

Jeg har talt med Jesper.

Departementet har forelagt spørgsmålet for Forvaltningsretskontoret i JM.

Departementet giver os valget mellem at fastholde vores udtalelse eller ændre således at vi genoptager de sager, hvor der er sket adskillelse med henblik på parts-høring. Hvis vi fastholder, vil departementet i deres udtalelse kritisere os for ikke at have partshørt fyldestgørende.

Det kommer sig af, at man ikke tør risikere, at ombudsmanden erklære afgørelserne for ugyldige grundet manglende partshøring.

Det er selvfølgelig en smule mærkeligt – set i bakspejlet – idet departementet tidligere har sagt til os, at der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed.

Jeg er mest stemt for, at vi selv ændre vores udtalelse.

Jeg har på den baggrund ændret i de afsluttende bemærkninger jf. vedlagte nye udkast.

Jesper vender derudover tilbage omkring vores henvisning til retningslinjerne, som departementet ikke når at se på inden udtalelsen til FOB sendes. Derfor vil de lige drøfte, om de synes vi skal medsende udkastet hertil. Såfremt vi ikke kan det, bør vi muligvis ændre en lille smule i de afsnit, der er markeret med gult. Jesper vender tilbage omkring den del i morgen.

Det jeg vil bede jer om at tage stilling til er, om I er enig i, at vi hellere selv vil genoptage sagerne end at få kritik af departementet omkring manglende partshøring”.

Han forklarede, at han ikke tør sige, om mailen præcist gengiver ordene i samtalen mellem Lene Vejrum og ham, men beskrivelsen forekommer i det store hele rigtig. Han husker ikke

samtalen. Han kan ikke udtale sig om, hvorvidt departementet normalt modtager Udlændingestyrelsens udkast til svar til Folketingets Ombudsmand. Han husker det således, at departementet ikke modtog et udkast, men derimod et endeligt svar, der herefter blev korrigeret. Han tror, at det var ham, der ringede til Lene Vejrum. Baggrunden for, at han deltog i drøftelser om Udlændingestyrelsens udtalelse til Folketingets Ombudsmand, var, at der havde været en længere dialog angående spørgsmålet om partshøring. Ingen af dem syntes, at det var helt så nemt, som det ved første øjekast syntes. Departementet mente, at det var mest rimeligt, at man over for Udlændingestyrelsen gav udtryk for, at styrelsens svar ikke var udtryk for den opfattelse, som departementet havde vedrørende spørgsmålet om partshøring. Den første udtalelse må have været formuleret således, at der ikke var grundlag for genoptagelse af sagerne.

Første gang han blev opmærksom på spørgsmålet om partshøring var den 9. marts 2016 i forbindelse med sine drøftelser med Justministeriet om ministerens mulighed for at give konkrete tjenestebefalinger i sagerne. Han talte med kontorchef Carsten Madsen i Justitsministeriet. Som han husker det, nævnte Carsten Madsen, at man ved siden af dette spørgsmål ligeledes kunne drøfte, om der – selvom der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed – skulle ske partshøring som led i god forvaltningsskik. Dette var den umiddelbare tilkendegivelse på dette tidspunkt. Han husker ikke, hvad han præcist gjorde med denne oplysning, men inden påskeferien og i forbindelse med henvendelsen fra Institut for Menneskerettigheder må han have gjort Udlændingestyrelsen bekendt med Carsten Madsens opfattelse. Han tror, at Udlændingestyrelsens opfattelse var, at de selv havde peget på denne problemstilling tidligere. Han husker ikke at have fået oplyst, at spørgsmålet blev nævnt under koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Som han husker det, var det under samtalen med Carsten Madsen, at han første gang blev gjort bekendt med problemstillingen.

Foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets svar af 4. maj 2016 til Folketingets Ombudsmand om, at en partshøring ville sikre ”et fuldt oplyst grundlag til brug for vurderingen af indkvarteringen” (ekstrakten side 1417), forklarede han, at departementet var usikre på, hvad der retligt gjaldt i forhold til partshøring, men mente, at der burde foretages partshøring. Der var tvivl om, hvilken retlig konstruktion der var den rigtige, men på det tidspunkt, hvor svaret blev afgivet, mente departementet, at der skulle foretages partshøring. Hvis en afgørelse træffes uden partshøring, vil det normalt betyde, at afgørelsen er ugyldig. Adspurg, om der var overvejelser om at lade parterne flytte sammen igen under genoptagelsen, forklarede han, at dette spørgsmål blev vendt. Som han husker det, var det Udlændingestyrelsen, der rejste spørgsmålet. Han fik problemstillingen forelagt mundtligt, og sagsbehandleren og han gik herefter til Lykke Sørensen. Som han husker det, blev spørgsmålet rejst i forbindelse med svaret til Folketingets Ombudsmand. Spørgsmålet var afklaret omkring det tidspunkt, hvor svaret blev sendt til Folketingets Ombudsmand.

På ny foreholdt mailen af 26. april 2016 kl. 18.42 fra Lene Vejrum og det her anførte om, at man ikke ”tør risikere, at ombudsmanden erklærer afgørelserne for ugyldige grundet manglende parthøring” (ekstrakten side 6485), forklarede han, at spørgsmålet om, hvad man skulle gøre under genoptagelsessagerne, blev afstemt med Lykke Sørensen. Svaret var, at parterne skulle forblive adskilt. Han ved ikke, om Lykke Sørensen havde vendt dette med andre i departementet. Som han husker det, var det deres overvejelse, at formålet med adskillelserne ikke skulle forspildes. På dette tidspunkt vidste man ikke, hvor lang tid genoptagelsessagerne ville vare. Adspurg, om man overvejede at spørge de adskilte par, forklarede han, at departementet ikke overvejede dette. Hvis man forestiller sig, at en adskillelse den 29. april 2016 var proportional, så departementet ikke for sig, at en fortsat adskillelse under genoptagelsessagen ville gøre en adskillelse uproportional. Han er ikke bekendt med, om spørgsmålet blev drøftet med Justitsministeriet. Adspurg, om han var klar over, at flere af parrene havde klaget over adskillelserne, og at der blev indrapporteret trivselsproblemer hos de adskilte par, forklarede han, at departementet ikke blev løbende orienteret om sagerne. Han ved ikke, om departementet vidste dette på daværende tidspunkt. Departementet vidste det helt sikkert under samrådene i 2017 og vidste det muligvis også på daværende tidspunkt som led i de generelle orienteringer, der typisk blev givet til Koncernøkonomi.

Foreholdt mail af 28. april 2016 fra Merete Milo til ham om, at den sag, som der var klaget over til Folketingets Ombudsmand, ifølge ”Nina” var i strid med artikel 8 (ekstrakten side 6493), og adspurg, hvad han gjorde med denne oplysning, forklarede han, at enten han eller hans fuldmægtig efter samråd med ham havde en drøftelse med Lykke Sørensen om Nina Holst-Christensens opfattelse. De vurderede, at departementet og Justitsministeriet ikke var formelt kompetente til at foretage denne vurdering af den konkrete sag, men oplysningen indgik i sagsfremstillingen til ministeren, da svaret til Folketingets Ombudsmand blev lagt op til ministeren. Det var vurderingen, at der ikke skulle foretages noget på denne baggrund, idet Udlændingestyrelsen havde tilkendegivet, at man ville genoptage sagen. Han ved ikke, om Udlændingestyrelsen blev gjort bekendt med vurderingen. Det kunne sikkert være rimeligt at have gjort dette. Konklusionen var, at departementet ikke skulle forholde sig til den konkrete sag. Deres opfattelse var, at Nina Holst-Christensen, hvis dygtighed de i øvrigt satte betydelig pris på, ikke havde det store kendskab til behandlingen af konkrete sager. Dette indgik også i deres overvejelser. Han ved ikke, hvilke oplysninger Nina Holst-Christensen var i besiddelse af i forhold til den konkrete sag. Han mener, at han ikke befandt sig i departementet på det tidspunkt, hvor oplysningen kom. Hans rolle var at tage stilling til, hvordan man skulle forholde sig til oplysningen, og Lykke Sørensens resolution var, at oplysningen skulle indgå i sagsfremstillingen.

Med hensyn til spørgsmålet om ugyldighed er han enig i, at der skal foretages en konkret væsentlighedsvurdering ved afgørelsen af, om der foreligger ugyldighed.

Foreholdt notat af 28. april 2016 fra Justitsministeriet om udtalelsen til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1304) forklarede han, at både Udlændingestyrelsens og departementets

svar til ombudsmanden blev forelagt for Justitsministeriet, idet svarene indeholdt en redegørelse for Danmarks internationale forpligtelser. Justitsministeriet var fagministerium på dette område, og det var – også ud fra et forsigtighedskriterium – rigtigt at afstemme svaret med Justitsministeriet. Herudover indeholdt svaret fra Udlændingestyrelsen bemærkninger om parts-høring. Svaret fra Udlændingestyrelsen til Folketingets Ombudsmand blev omskrevet, og han vil bestemt tro, at dette skete efter en drøftelse med Justitsministeriet.

Foreholdt, at det i Justitsministeriets notat er anført, at der ”bør udarbejdes en vejledning til US om, hvad der forstås ved helt særlige tilfælde” (ekstrakten side 1305), forklarede han, at der var enighed om, at der burde udarbejdes en vejledning til Udlændingestyrelsen. På dette tidspunkt var der enighed om, at departementet skulle ”skrive for”, og at man ikke skulle vente på et udkast fra Udlændingestyrelsen.

Han blev foreholdt mail af 9. juni 2016 kl. 18.47 fra Lene Vejrum til Tanja Franck med kopi til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 5552). Mailen er sålydende:

”Kære Tanja

Jeg har haft en lang snak med Lykke om sagen og om status. (har orienteret Ditte telefonisk). Baggrunden for, at vi ikke hører fra departementet er ene og alene manglende tid.

Når det er sagt, har JM, som vi havde opsnust, ændret holdning til, hvad der ligger inden for og den for skiven. Som eksempel nævnte Lykke, at de (Nina) tidligere havde oplyst, at en adskillelse af fx gravide ikke var problematisk i sig selv, det mener de nu, at det er.

Det må jo endnu mere betyde, at det er problematisk, hvis der er børn, selvom vi har haft fokus på, om der var andre omsorgspersoner omkring børnene (min refleksion).

I forhold til aspektet omkring tvang, som vi i starten ikke skulle se på, da der var tale om et pusterum for kvinden, mens hun var indkvarteret som asylansøger, er der også sket en udvikling, således at vurderingen af tvang skal indgå.

Lykke forventer, at den måden vi i fællesskab, kommer til at håndtere dette på bliver, at vi holder fast i, at der sker adskillelse umiddelbart, men at der derefter kan komme oplysninger frem i sagen, der gør at vi mener at der konkret ikke er tale om tvang, hvorefter parret kan flytte sammen igen. Min tanker er, at det fx kunne være indberetninger om, at parret savner hinanden meget, ofte er sammen, ringer maget sammen mv.

I forhold til vores ”genoptagelsessager”, vil det kunne betyde, at der i forbindelse med partshøringerne, kan komme oplysninger frem, der medfører, at vi konkret siger, at der ikke er tvang, og at de pgl. kan flytte sammen igen.

I forhold til, om vi direkte skal partshøre om spørgsmålet vedr. tvang, vil Lykke gerne vende det med Jesper. Hun vender tilbage i morgen. Der er for og imod, men jeg tror vi begge mest hælder til at partshøre direkte herom, selvom det naturligtvis vil gøre det ekstra vanskeligt at fastholde adskillelse, hvis svaret er klart nej.

Vi var enige om, at det er en rigtig træls sag, og at det aldrig vil komme til at se smukt ud, men jeg føler mig sikker på, at vi bliver bakket op hele vejen igennem.

...”

Adspurg, hvorfor der skulle partshøres om tvang, forklarede han, at et ”pusterum” efter hans forståelse – og også ifølge den rådgivning, som ministeren fik allerede den 9. februar 2016 – med tiden vil kunne blive uproportionalt. Hvis en pige – efter et pusterum på et antal måneder og efter at være blevet ”holdt i hånden” og have fået rådgivning om kvinders rettigheder i Danmark – fortsat ønskede at bo sammen med sin mand, ville en fortsat adskillelse kunne blive uproportional. Spørgsmålet om tvang var efter hans opfattelse hele tiden relevant. Han mener, at Lykke Sørensen og han vendte spørgsmålet om, hvorvidt der skulle partshøres om tvang. Han læser mailen således, at Udlændingestyrelsen rejste spørgsmål om, hvorvidt der skulle partshøres om tvang. Han havde selv, som han husker det, en drøftelse med Adam Abdel Khalik om spørgsmålet. Som han husker det, tog de begge afsæt i, hvordan asylsager behandles, og de tog således afsæt i, hvilken bevisværdi der kan lægges vægt på, hvis en person udtaler, at der ikke foreligger tvang. Han tilkendegav, at det var rigtigst at spørge parrene om, hvorvidt der var tale om tvang, og at der derefter skulle foretages en helhedsvurdering op imod sagens øvrige oplysninger. Et svar om, at der ikke var tale om tvang, ville ikke nødvendigvis være afgørende. Han sagde ikke under samtalen med Adam Abdel Khalik, at man skulle foretage den samme vurdering som i asylsagerne, men asylsagerne var afsættet for drøftelserne. Han tror ikke, at problemstillingen blev forelagt for Justitsministeriet. Som han husker det, drøftede han problemstillingen med Lykke Sørensen. De nåede frem til det, som han tilkendegav over Adam Abdel Khalik. Han mener ikke, at departementet var involveret i afklaringen af, hvordan parts-høringen konkret skulle gennemføres. Både hans fuldmægtig og han var utrygge ved varigheden af adskillelserne, hvilket også blev tilkendegivet over for ministeren i forbindelse med en besvarelse til Folketingets Ombudsmand. Dette blev formentlig tilkendegivet i oktober eller november 2016. Han tror, at de skrev, at det ikke kunne afvises, at forløbet ville kunne give anledning til kritik fra Folketingets Ombudsmand. Han husker ikke, om ministeren reagerede herpå.

Han ved ikke, hvorfor Lene Vejrum i mailen har skrevet ”genoptagelsessager” i citationstegn.

Foreholdt mail af 21. juni 2016 kl. 14.24 fra Adam Abdel Khalik til Lene Vejrum og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 5554) forklarede han, at han ikke blev orienteret om, at der var en sagsbehandler i Udlændingestyrelsen, som havde gjort indsigelse imod adskillelsernes lovlighed.

Foreholdt artikel den 21. maj 2017 på www.dr.dk med interview af Inger Støjberg, der i artiklen var citeret for at udtale blandt andet, at hun ikke var blevet advaret om instruksens ulovlighed, og at ministeriet helt sikkert mente, at ”det var lovmedholdeligt” (ekstrakten side 3205), forklarede han, at hans forståelse af situationen ikke svarer til ministerens udlægning. Hverken Lykke Sørensen eller han var involveret i ministerbetjeningen i forbindelse med interviewet. Under mødet den 9. februar 2016 var det efter hans opfattelse ordningen og ikke pressemeddelelsen, der blev drøftet. Han tror, at Lykke Sørensen gjorde ham opmærksom på denne artikel og andre artikler med et lignende indhold. Det var både Lykke Sørensen og hans opfattelse, at det, der stod i artiklerne, ikke var en korrekt gengivelse af forløbet. Han har den opfattelse, at Lykke Sørensen talte med departementschefen herom. De havde op til forberedelsen af samrådet den 1. juni 2017 mange drøftelser om, hvordan de skulle kommunikere om hændelsesforløbet.

Foreholdt, at ministeren under samrådet den 1. juni 2017 udtalte, at der ikke forelå ”mundtlige eller skriftlige advarsler” (ekstrakten 3609) som svar på Nicolai Wammens spørgsmål om, hvorvidt ministeren blev advaret om, at instruksen den 10. februar 2016 var ulovlig (ekstrakten side 3608), forklarede han, at der, som han husker det, op til samrådet var drøftelser om, hvordan hændelsesforløbet skulle kommunikeres. Han er ret sikker på, at der var flere møder over flere udkast, der løbende ændrede sig. I møderne deltog blandt andre Lykke Sørensen, ministeren, Mark Thorsen, Uffe Toudal Pedersen og han selv. Formentlig deltog Jonas From Soelberg også. Han ved ikke, om Mark Thorsen deltog i alle møder. Han husker ikke, om medarbejdere fra Koncernstyring deltog. Han husker ikke, om det blev drøftet, om ministeren var blevet advaret. Spørgsmålet var ikke oppe at vende, da taleudkastet blev drøftet. Det ville være naturligt, at departementschefen havde en sådan snak med ministeren. Han opfatter ministerens svar under samrådet således, at der her var en diskussion om, hvad der udgjorde en pressemeddelelse, og hvad der udgjorde en instruks. Spørgsmålet var, om ministeren var blevet advaret om, at en pressemeddelelse med det pågældende indhold var ulovlig. Han ved ikke, hvad ministeren forholdt sig til i svaret på Nicolai Wammens spørgsmål.

Adspurg, om han havde haft drøftelser med Lykke Sørensen eller andre i ministeriet om, hvorvidt det, der foregik, var ulovligt, forklarede han, at hele sagen blev opfattet som mere facetteret end en generel snak om, hvorvidt noget var ulovligt.

Foreholdt mail af 9. marts 2016 kl. 15.38 fra Lykke Sørensen til ham om, at det ”jo fortsat [må] være sådan, at der ikke kan træffes ulovlige afgørelser”, og at ”Set i bagklogskabens klare lys skulle vi måske være gået i STM før udmeldinger” (ekstrakten side 6298), forklarede han, at ”STM” er en forkortelse for Statsministeriet. Han forstår mailen således, at Lykke Sørensen sigtede til, hvordan pressemeddelelsen skulle have været formuleret. Hvis Statsministeriet havde været involveret, kunne man måske med større styrke have stået fast på det synspunkt, at pressemeddelelsen skulle have omtalt muligheden for undtagelser.

Han blev foreholdt, at det i talepapiret til brug for samrådet den 1. juni 2017 var anført, at pressemeddelelsen fik karakter af en instruks, fordi der ikke i forlængelse af pressemeddelelsen blev sendt en egentlig skriftlig instruks til Udlændingestyrelsen (ekstrakten side 3591). Herefter adspurgte, om det i forbindelse med udsendelsen af pressemeddelelsen blev drøftet, om der skulle udsendes en instruks, forklarede han, at det ham bekendt ikke den 10. februar 2016 eller forud herfor blev drøftet, at der skulle laves en skriftlig instruks. For ham er en instruks en generel tjenestebefaling om, hvordan en underliggende myndighed skal agere ved administrationen af bestemte sager. En pressemeddelelse signalerer et budskab og har til formål at henvende sig til pressen. Der gælder andre sandhedskrav til en pressemeddelelse. Da pressemeddelelsen den 10. februar 2016 blev sendt ud, var den efter hans opfattelse ikke en instruks. Da der ikke kom andet skriftligt materiale, blev pressemeddelelsen og den øvrige kontakt med Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 til en instruks. Pressemeddelelsen var for ham en pressemeddelelse. Efter hans opfattelse blev pressemeddelelsen den 10. februar 2016 ikke på noget tidspunkt til en isoleret instruks. Pressemeddelelsen blev sammen med mailene og telefonopkaldene den 10. februar 2016 til en instruks.

Foreholdt ministerens svar af 21. juni 2017 på Udlændinge- og Integrationsudvalgets spørgsmål nr. 904, i hvilket svar formuleringen ”min generelle indkvarteringsinstruks af 10. februar 2016” blev anvendt (ekstrakten side 4342), forklarede han, at dette var hans opfattelse af hændelsesforløbet, da folketingssvaret blev udarbejdet. Pressemeddelelsen var den 10. februar 2016 blevet sendt til Udlændingestyrelsen, og samtidig var det blevet kommunikeret mundtligt, at pressemeddelelsen var udtryk for ordningen. Adspurgte, om den instruks, der blev henvist til i besvarelsen af spørgsmål nr. 904, er anderledes end det, der fremgår af pressemeddelelsen, forklarede han, at der blev sendt en pressemeddelelse med et bestemt indhold. Man kan vurdere, om sandhedspigten var overholdt på det tidspunkt, hvor pressemeddelelsen blev udsendt, men det er efter hans opfattelse svært at vurdere dette efterfølgende. De lavede et beredskab om sandhedspigten, og dette blev afstemt med Justitsministeriet. Vurderingen var, at sandhedspigten var overholdt på dette tidspunkt. Han forstår Folketingets Ombudsmand således, at det var pressemeddelelsen og den mundtlige instruks, som fulgte i forlængelse af pressemeddelelsen, der tilsammen udgjorde instruks. Instruks blev udgjort af det, der fremgik af pressemeddelelsen og af den telefoniske besked om, at der skulle administreres i overensstemmelse med pressemeddelelsen. Pressemeddelelsen blev til en instruks på det tidspunkt, hvor det telefonisk blev meddelt, at der skulle administreres i overensstemmelse med pressemeddelelsen.

Foreholdt ministerens svar af 13. marts 2017 på Udlændinge- og Integrationsudvalgets spørgsmål nr. 501, af hvilket svar fremgår blandt andet, at ”udlændinge- og integrationsministerens indkvarteringsinstruks blev oversendt til Udlændingestyrelsen om eftermiddagen” (ekstrakten side 3096), forklarede han, at dette svar blev givet, efter at Folketingets Ombudsmand havde afgivet sin foreløbige redegørelse. Han opfattede ikke svaret som udtryk for andet og mere end, at man tog ombudsmandens kvalificering af pressemeddelelsen til efterretning. Adspurg, hvad der blev oversendt til Udlændingestyrelsen, forklarede han, at han i sagen alene kan se, at der var en telefonsamtale mellem Lene Vejrum og Line Skytte Mørk Hansen, og at pressemeddelelsen blev oversendt til Udlændingestyrelsen. Der blev ikke oversendt andet end pressemeddelelsen. Folketingssvaret er måske ikke helt præcist formuleret.

Han blev foreholdt følgende fra talepapiret til brug for samrådet den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3591):

”Når pressemeddelelsen efterfølgende fik karakter af en instruks, skyldes det, at der ikke i umiddelbar forlængelse af pressemeddelelsen blev sendt en egentlig skriftlig instruks til Udlændingestyrelsen, som beskrev de undtagelser, der skulle gøres.”

Adspurg, hvornår pressemeddelelsen blev til en instruks, forklarede han, at man ikke kan pege på et bestemt tidspunkt, hvor pressemeddelelsen blev til en instruks. Han er enig i, at der ikke er overensstemmelse mellem citatet fra talepapiret og svaret på spørgsmål nr. 501. Dette skyldes ikke et bevidst valg, men at man ikke var nøjagtig i ordvalget. Det, der fremgår af talepapiret, er efter hans opfattelse en præcis beskrivelse af forløbet. Adspurg, hvordan han kan have denne opfattelse, når det ikke den 10. februar 2016 var hensigten, at der skulle udarbejdes en vejledning, forklarede han, at han ikke er enig i denne udlægning af forløbet. Når han tidligere har forklaret, at der ham bekendt ikke den 9. og 10. februar 2016 var overvejelser om at følge op på pressemeddelelsen med en skriftlig instruks, var det ikke udtryk for, at man på daværende tidspunkt mente, at der aldrig skulle udarbejdes en vejledning til Udlændingestyrelsen. I samrådssvaret blev det forklaret, at ministeren tog Folketingets Ombudsmands udtalelse til efterretning, og talepapiret blev udarbejdet ”oven på” ombudsmandens udlægning. Ministeren havde ikke noget grundlag for at beskrive forløbet på en anden måde end ombudsmanden.

På ny foreholdt ministerens svar af 21. juni 2017 på spørgsmål nr. 904 og formuleringen ”udsendelsen af min generelle indkvarteringsinstruks” (ekstrakten side 4342) samt adspurg, hvilken instruks der blev henvist til, forklarede han, at der blev henvist til pressemeddelelsen, som den måtte forstås, efter at Folketingets Ombudsmand havde afgivet sin udtalelse. Det fremgår ligeledes af formuleringen, at der var tale om en ”generel” instruks, hvilket skulle forstås som ”den overordnede linje”. ”Generel” blev i departementet forstået som ikke-udtømmende.

Han deltog ikke i et møde i slutningen af maj 2017 med Statsministeriets departementschef. Han husker ikke, om han blev orienteret om mødet. Han skulle ikke forberede materiale til mødet. Som han husker det, var der ikke drøftelser om, hvorvidt ministeren risikerede et mistillids-votum.

Foreholdt mail af 28. maj 2017 kl. 20.24 fra Lykke Sørensen til Jens Teilberg Søndergaard om talepapiret til brug for samrådet den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3246) forklarede han, at han ikke var involveret i afstemningen med Justitsministeriet. Afstemningen foregik mellem Lykke Sørensen og Jens Teilberg Søndergaard. Han vidste godt, at Justitsministeriet læste med. Justitsministeriets læste også med på talepapiret til brug for samrådet den 23. juni 2017.

Adspurg, om han havde drøftelser med Udlændingestyrelsen om indholdet af samtalen den 10. februar 2016 mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Vejrum, forklarede han, at han på et tidspunkt blev oplyst om, at Udlændingestyrelsen havde forstået samtalen således, at styrelsen skulle effektuere undtagelsesfrit. Han tror, at han fik dette at vide ultimo februar eller primo marts 2016. Det var ganske givet Ditte Kruse Dankert, der gav ham denne oplysning. Det, der blev sagt til ham, var: ”Du skal bare vide, at den besked, som vi fik den 10. februar 2016, ikke er det samme, som det, du siger nu”. Han ved ikke, hvorfra Ditte Kruse Dankert fik oplysningen, men han forstod det således, at Ditte Kruse Dankert havde fået oplysningen om indholdet af telefonsamtalen fra Lene Vejrum.

Han blev foreholdt ministerens svar af 21. juni 2017 på Udlændinge- og Integrationsudvalgets spørgsmål nr. 815 (ekstrakten side 4151). Spørgsmål og svaret herpå er sålydende:

”Spørgsmål nr. 815

Vil ministeren redegøre for, hvorfor det var afdelingschef Line Skytte Hansen, der, ifølge Udlændingestyrelsens notits af 31. marts 2016, den 10. februar 2016 telefonisk kontaktede en vicedirektør i Udlændingestyrelsen og anmodede styrelse om ”straks at foranstalte, at indkvarteringsoperatørerne blev orienteret om de nye retningslinjer og varslet om, at Udlændingestyrelsen ville igangsætte en adskillelse af parrene”, og ikke den afdelingschef i Udlændinge-, Integrations og Boligministeriet, der havde asylindkvartering som ansvarsområde?

Svar:

Line Skytte Mørk Hansen er chef for Koncernstyringsafdelingen i Udlændinge- og Integrationsministeriet, som varetager departementets opgaver i forhold til drift af asylcenterområdet, herunder indkvartering.”

Han forklarede, at hans kontor havde bedt Koncernstyring om bidrag. I Koncernstyrings bidrag til svaret på spørgsmål nr. 815 stod der, som han husker det, det samme som i det endelige svar. Der blev ligeledes afholdt et møde, hvor Lykke Sørensen, Line Skytte Mørk Hansen, Louise

Michaëlis og han selv deltog. Som han husker det, deltog Anette Görtz også. Drøftelserne gik ud på, om man kunne besvare et af de øvrige folketingssvar på en anden måde, og det blev ikke drøftet, hvad der blev sagt under samtalen den 10. februar 2016. Adspurgt, hvornår han for første gang blev opmærksom på, at Line Skytte Mørk Hansen havde en anden opfattelse af samtalen den 10. februar 2016, forklarede han, at han blev opmærksom herpå i forbindelse med undersøgelseskommissionen. Adspurgt nærmere om, hvornår han præcis blev opmærksom herpå, forklarede han, at Line Skytte Mørk Hansen ringede til ham inden hun skulle afgive forklaring i undersøgelseskommissionen og gav udtryk for sin opfattelse af, hvad der var foregået under telefonsamtalen den 10. februar 2016. Line Skytte Mørk Hansen spurgte under telefonsamtalen, hvad der var sket med notatet af 2. februar 2016. Hun spurgte, om han kunne huske, om notatet var blevet sendt til Udlændingestyrelsen. Hun sagde, at hun spurgte ham, fordi det kunne være naturligt, at Udlændingeafdelingen havde sendt notatet til Udlændingestyrelsen.

Han blev foreholdt, at ministeren under samrådet den 23. juni 2017 udtalte, at der heller ikke var blevet partshørt under den tidligere regering (ekstrakten side 4427), og forklarede, at han var involveret i rådgivningen af ministeren herom. Som han husker det, lå der et beredskab til brug for samrådet den 23. juni 2017 om, at der ikke var sket partshøring under den tidligere regering. Beredskabet beroede på hans misforståelse af, at der også tidligere måtte have været sager, hvor der var sket adskillelse af par, fordi den ene var mindreårig. Han havde misforstået sammenhængen, og oplysningen blev efterfølgende korrigeret. Misforståelsen opstod, fordi han havde læst Udlændingestyrelsens bidrag til svaret til Folketingets Ombudsmand og til et folketingssvar som udtryk for, at der også tidligere havde været tilfælde, hvor man adskilte par. Når Udlændingestyrelsen oplyste, at der ikke tidligere var sket partshøring, tog han dette som udtryk for, at der ikke tidligere var sket partshøring, når par var blevet adskilt. Han spurgte ikke konkret Udlændingestyrelsen om, hvorvidt der tidligere havde været sager, hvor par var blevet adskilt, og han var ikke klar over, at den manglende partshøring var udtryk for, at der ikke tidligere var sket adskillelse.

Foreholdt, at oplysningen blev berigtiget over for Folketinget i ministerens svar af 9. oktober 2017 på Udlænde- og Integrationsudvalgets spørgsmål nr. 953 (ekstrakten side 4700) og adspurgt, hvorfor svaret ikke blev berigtiget tidligere, forklarede han, at spørgsmålet om partshøring fyldte en del efter samrådet, og der blev brugt tid på, hvordan man kunne formulere en skrivelse om de retlige rammer. Den dag, hvor han gik på sommerferie, havde han en snak med Ditte Kruse Dankert, der sagde, at der ikke tidligere var sket adskillelser, men at kommunens støtteforanstaltninger muligvis havde kunnet føre til, at der var sket adskillelse som led i en støtteforanstaltning. Ditte Kruse Dankert vidste ikke, om kommunen i denne forbindelse foretog partshøring, og departementet bad herefter Udlændingestyrelsen om at undersøge dette spørgsmål.

Foreholdt henvendelsen af 1. februar 2019 fra Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 5047) om Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 (ekstrakten side 100) og Udlændinge- og Integrationsministeriets svar herpå af 28. februar 2019 (ekstrakten side 5112) forklarede han, at han udarbejdede svaret efter drøftelse med afdelingschefen, Katrine Ledam. Hun var ikke ansat i ministeriet i 2017. Katrine Ledam spurgte, hvilken viden han havde på daværende tidspunkt, og han sagde, at han efter sin erindring ikke kendte til indholdet af mailen.

Om forløbet vedrørende Henrik Grunnets mail forklarede han, at aftenen den 22. juni 2017 var en lidt særlig aften, hvor han blev bedt om at udarbejde beredskaber efter nogle nærmere fastlagte retningslinjer. Han fik videresendt en mail, som Lene Vejrum havde sendt til Lykke Sørensen. Dagen før havde Udlændingestyrelsen bidraget med et folketings svar om, at Udlændingestyrelsen ikke var bekendt med skriftlige oplysninger om, hvad der var foregået på koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Af den mail, som han modtog, fremgik, at Udlændingestyrelsen havde identificeret en mail, der indeholdt oplysninger om koncerndirektionsmødet. Den mail, som han modtog, var Lene Vejrum's mail af 22. juni 2017 kl. 19.45 til Lykke Sørensen (ekstrakten side 4367). Han havde den 22. juni 2017 drøftelser med Lykke Sørensen, i forbindelse med at han udarbejdede beredskaber. Vurderingen var, at svaret til Folketinget dagen før ikke var rigtigt i lyset af den mail, der nu var blevet fundet. Det var ligeledes vurderingen, at svaret skulle korrigeres forud for samrådet den følgende dag. Han husker det således, at han ikke blev oplyst om indholdet af mailen. Dette svarede han også, da han i 2019 blev spurgt i forbindelse med henvendelsen fra Folketingets Ombudsmand. Da mailen kom frem, var der en snak om, at oplysningen kunne føre til, at ministeren blev væltet. Der var en hektisk aktivitet og møder med departementschefen og ministeren, men han deltog ikke i disse møder. Han ved ikke, hvorfor han ikke fik mailen tilsendt. Lykke Sørensen gav ham ret præcise dessiner på, hvordan han skulle udarbejde beredskaberne. Koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 havde været genstand for betydelig interesse, og ministeriet havde tidligere oplyst Folketingets Ombudsmand om, at der ikke var materiale om indholdet af drøftelserne på dette møde. Efter hans vurdering var dette baggrunden for, at ministeren blev urolig, og at der var en "summende aktivitet". Han ved ikke, om der var nogen i departementet, der fik gengivet indholdet i mailen.

Han blev foreholdt, at Lykke Sørensen har forklaret, at ministeren blev orienteret om indholdet af mailen, og at det godt kan passe, at Mark Thorsen og Jonas From Soelberg var til stede. Han forklarede, at han ikke blev orienteret om mailens indhold. Han ved ikke, om han blev orienteret om, hvem der havde skrevet mailen. Han havde en snak med Jonas From Soelberg, som sagde, at ministeren var meget "nervøs for det her" og var noget nervøs for, hvordan samrådet dagen efter ville forløbe. Jonas From Soelberg sagde, at ministeren var gået hjem "noget nervøs". Hans fornemmelse var, at han ikke skulle have at vide, hvad der stod i mailen. Han opfattede det sådan, at det ifølge Lykke Sørensen var "bedst, at Jesper ikke kender indholdet", men han tror, at der her er tale om en efterrationalisering fra hans side. Han spurgte ikke om mailens indhold, og det var ret åbenbart, at han ikke skulle have at vide, hvad der stod i mailen.

Han blev foreholdt Udlændinge- og Integrationsministeriets brev af 1. april 2019 til Folketingets Ombudsmand, hvoraf fremgår blandt andet (ekstrakten side 5282):

”Det fremgår endvidere, at det må lægges til grund, at styrelsen forud for fremsendelsen af udtalelsen mundtligt havde orienteret ministeriet om, at der samme dag var fundet en mail, hvor koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 kort blev nævnt, og at ministeriet i den forbindelse sandsynligvis er blevet mundtligt orienteret om indholdet af e-mailen. Udlændinge- og Integrationsministeriet er ikke i øvrigt bekendt med det nærmere indhold af samtalen, da de medarbejdere, der var i telefonisk kontakt, ikke længere er ansat i Udlændinge- og Integrationsministeriets koncern. Udlændinge- og Integrationsministeriet er derfor heller ikke bekendt med, om spørgsmålet om, hvorvidt den omtalte e-mail burde oversendes til Folketingets Ombudsmand, blev drøftet under samtalen.

Som det desuden fremgår af ovennævnte besvarelse, beklager Udlændinge- og Integrationsministeriet, at det ikke fremgik af besvarelsen af 28. februar 2019 af henvendelsen fra ombudsmanden, at ministeriet ikke havde rettet henvendelse til alle relevante tidligere og nuværende medarbejdere med henblik på at undersøge, om ministeriet var blevet orienteret om indholdet af den omtalte e-mail.”

Han forklarede, at han, som han husker det, i forbindelse med udarbejdelsen af svaret af 28. februar 2019 til Folketingets Ombudsmand blev bedt om at oplyse, om han selv kendte til mailens indhold, ligesom han blev bedt om at ringe til de medarbejdere, som han mente at kunne huske var til stede om aftenen den 22. juni 2017. Han identificerede forskellige medarbejdere, der kunne have været til stede den 22. juni 2017. Han ringede til Line Skytte Mørk Hansen, og hendes opfattelse var, at hun ikke var blevet orienteret om mailens indhold. Han ringede også til Louise Michaëlis. Han husker ikke, om de fik identificeret, om der fortsat var ansat ministersekretærer, som kunne have været til stede den 22. juni 2017. De spurgte ikke Jonas From Soelberg, idet de overså, at han kunne have været til stede under forløbet den 22. juni 2017. Herefter rakte Jonas From Soelberg selv ud og sagde – formentlig til Katrine Ledam – at hans oplevelse var, at departementet godt vidste, hvad der stod i Henrik Grunnets mail. Han udarbejdede ikke det citerede afsnit i svaret til Folketingets Ombudsmand, men han blev af Katrine Ledam orienteret herom.

Adspurgt, hvilke overvejelser departementet gjorde sig i forbindelse med besvarelsene, forklarede han, at vurderingen var, at der ikke skulle rettes henvendelse til tidligere ansatte, og at man alene skulle besvare på baggrund af en høring af nuværende ansatte. Han ved ikke, hvem der foretog denne vurdering. Han talte ikke med Lene Vejrum og ved ikke, om andre talte med Lene Vejrum. Lene Vejrum var ikke ansat i departementet. Han bekendt har det ikke været

drøftet, om man skulle tage kontakt til Udlændingestyrelsen, og han tror, at Lene Vejrum på daværende tidspunkt ikke længere var ansat i Udlændingestyrelsen. Han har ingen forudsætninger for at vurdere, om ministeren i 2017 blev gjort bekendt med indholdet af mailen.

Adspurgt, om notatet fra december 2016 om Danmarks internationale forpligtelser (ekstrakten side 2623) blev afstemt med Justitsministeriet, svarede han bekræftende. Som han husker det, var det Nina Holst-Christensen, der kommenterede notatet og afstemte med Stats- og Menne-skeretskontoret. Han tror, at der blev drøftet yderligere spørgsmål end de problemstillinger, der er behandlet i det endelige notat. Han har ikke hørt om, at der har været overvejelser vedrørende de legalitetskrav, der følger af EMRK artikel 8. Adspurgt, om der skete en drøftelse af de processuelle forpligtelser, der følger af EMRK artikel 8, forklarede han, at notatet indeholder et afsnit om partshøring, og dette blev drøftet med Justitsministeriet i maj 2016. Notatet var udarbejdet i hans kontor og blev sendt i udkast til Justitsministeriet.

Han blev foreholdt mail af 27. juni 2016 kl. 17.40 fra Anna-Sophie Saugmann-Jensen til Lykke Sørensen og ham vedhæftet Udlændingestyrelsens bemærkninger til svaret til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 6529 og 6531). Af Udlændingestyrelsens bemærkninger fremgår med ændringsmarkeringer blandt andet:

”Ministeriet skal i den anledning bemærke, at det er korrekt, at instruksens af 10. februar 2016 fremstod undtagelsesfri, [og at det først var ved ~~[x]~~ af den ~~[x]~~e-mail af 18. marts 2016, at ~~undtagelsesmuligheden blev udtrykkeligt kommunikeret til~~ Udlændingestyrelsen blev oplyst om, at instruksens ikke var undtagelsesfri.”

Han forklarede, at han ikke husker den samtale med Lykke Sørensen, der er nævnt i mailen, og ikke husker baggrunden for, at det anførte ikke blev medtaget. Det er rigtigt, at der først den 18. marts 2016 pr. skrift blev kommunikeret til Udlændingestyrelsen, men det er ikke rigtigt, at Udlændingestyrelsen først på dette tidspunkt blev oplyst om, at ordningen ikke var undtagelsesfri. I den mail af 3. marts 2016, hvor sagerne blev indsendt til departementet, skrev Udlændingestyrelsen ligeledes, at det ”altovervejende udgangspunkt” var, at der skulle ske adskillelse.

Adspurgt, om han er i besiddelse af yderligere oplysninger til brug for undersøgelseskommissionen, forklarede han, at han ikke noget at tilføje til det, som han allerede har forklaret.

Adspurgt, om han talte med Jonas From Soelberg om mailen fra Henrik Grunnet (ekstrakten side 100), forklarede han, at han i 2019 ikke talte med Jonas From Soelberg om denne mail. I 2017 talte han forud for samrådet den 23. juni med Jonas From Soelberg, der sagde, at ministeren var ked af, at ”det først kom frem på dette tidspunkt”. Jonas From Soelberg sagde ikke dengang noget om, hvorvidt ministeren havde kendskab til indholdet af mailen.

Adspurgt, om svaret på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230) forklarede han, at det følger af Folketingets Forretningsorden, at der kan stilles spørgsmål til ministeren om holdningen til et bestemt emne uden forudgående undersøgelser. Et § 20-spørgsmål opfattes som et spørgsmål, der skal besvares holdningsmæssigt. Foreholdt mailkorrespondancen den 17. og 18. februar 2016 mellem blandt andre Anne Nygaard Just, Anette Görtz, Line Skytte Mørk Hansen og Lene Vejrum om besvarelsen af spørgsmålet (ekstrakten side 6421-6424) og adspurgt, om besvarelsen blev udarbejdet og godkendt af embedsværket, svarede han bekræftende. Han har mange gange tidligere været med til at udarbejde svar på § 20-spørgsmål. Da han læste hen over svaret, faldt han ikke over noget, der kunne formuleres klarere, og svaret på spørgsmålet var ikke placeret i hans afdeling.

Foreholdt godkendelsesoplysningerne vedrørende notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5502) forklarede han, at det er rigtigt, at en ministersekretær kan godkende på andres vegne. Forhold godkendelsesoplysningerne vedrørende svaret på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 5504) og spørgsmål nr. 302 (ekstrakten side 5503) forklarede han, at det er rigtigt, at ministersekretæren Andreas Højmark også i relation til besvarelsen af disse spørgsmål godkendte på vegne af sig selv, men at dette betød, at ministeren havde godkendt svaret. Han er derfor enig i, at det virker til at være sædvanligt, at en ministersekretær godkender på vegne af sig selv, når ministersekretæren reelt godkender på vegne af ministeren. Foreholdt godkendelsesoplysningerne vedrørende det reviderede beredskab til statsministerens forespørgselsdebat den 4. marts 2016 (ekstrakten side 6281) forklarede han, at han er enig i, at der her fremgår en sådan returnering, som han forklarede om i undersøgelseskommissionen den 5. august 2020. Han er derfor enig i, at der findes en måde, hvorpå man kan synliggøre, at der er tale om en returnering.

Adspurgt bekræftede han, at Lykke Sørensen i sin gengivelse af koncerndirektionsmødet den 10 februar 2016 ikke sagde til ham, hvordan ministeren havde reageret på hendes udtalelse om, at der skulle administreres lovligt, uanset hvad ministeren sagde. Hvis ministeren som reaktion på Lykke Sørensens udtalelse havde sagt, at der skulle administreres uden undtagelser, tror han helt sikkert, at Lykke Sørensen ville have sagt dette til ham. Han ville utvivlsomt have husket det, hvis Lykke Sørensen havde sagt det til ham.

Adspurgt, om der i indkvarteringssager før den 9. februar 2016 var tale om en anerkendelse af familieliv, når par blev indkvarteret sammen, forklarede han, at han ikke er bekendt med, at der i indkvarteringssager før den 10. februar skete en anerkendelse af familieliv. Der skete en indkvartering som led i faktisk forvaltningsvirksomhed, men heri lå ikke nødvendigvis, at der skete en anerkendelse af familieliv. Han mener, at man i indkvarteringen før den 9. februar 2016 nok ikke forholdt sig til dette. Det ville være det sædvanlige, at man ikke forholdt sig her til.

Om mødet den 9. marts 2016 forklarede han, at det er rigtigt forstået, at ministeren havde et stærkt ønske om, at der ikke skulle være undtagelser. Adspurgt, om ministeren under dette

møde gav sin forvaltning en tjenestebefaling om, at der skulle administreres uden undtagelser, uanset om dette var i strid med EMRK, forklarede han, at ministeren efter hans opfattelse på intet tidspunkt har anvendt disse ord og sagt, at de skulle administrere uden undtagelser, uanset om dette var ulovligt. Han har ikke været vidne til dette.

Adspurgt om svaret på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230) forklarede han, at han ikke var involveret i udarbejdelsen af svaret. Ved besvarelsen af § 20-spørgsmål skal der gives de oplysninger, som ministeriet har til rådighed. Der kan være svar, som forudsætter en sådan gennemgang af ministeriets oplysninger, at spørgsmålet ikke kan besvares som et S-spørgsmål. Da spørgsmål S 630 blev besvaret, var administrationen klar over, at der skulle gøres undtagelser. Foreholdt afsnit 8.2.6 i Håndbog i folketingsarbejdet forklarede han, at sandhedspligten også gælder i relation til § 20-spørgsmål. Spørgsmålet er, hvornår et svar er fyldestgørende. Sandhedspligten må vurderes i forhold til besvarelsen. Han tør ikke foretage denne vurdering.

Han blev foreholdt, at det af notatet om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende fremgår, at Udlændingestyrelsen på baggrund af en konkret vurdering af sagens omstændigheder vil beslutte, ”om der skal tages initiativ til at indkvartere de pågældende hver for sig” (ekstrakten side 32). Herefter adspurgt, hvorfor han har den opfattelse, at der med indkvarteringen ikke skete en anerkendelse af et familieliv, forklarede han, at der i forbindelse med ankomsten foretages en indkvartering og ikke nødvendigvis foretages en vurdering af, om familielivet skal anerkendes. Nærmere spørgsmål herom må stilles til Udlændingestyrelsen. Departementets vurdering i begyndelsen af 2016, hvor der var mere end 18.000 indkvarterede asylansøgere, var, at en indkvartering af et par på samme værelse ikke indebar en formel anerkendelse af, at der var tale om et familieliv. Han tror ikke, at Udlændingestyrelsen traf en egentlig afgørelse herom.

Han blev foreholdt, at der i de to første afsnit i talepapiret til brug for samrådet den 1. juni 2017 er benyttet formuleringen ”min instruks af 10. februar 2016” og ”min instruks blev udsendt den 10. februar” (side 3583). Han forklarede, at han var hovedskribenten på talepapiret. Den instruks, der blev udsendt, var det, som ombudsmanden anså som instruks, nemlig den mundtlige besked og pressemeddelelsen. Det er upræcist, at udtrykket ”udsendt” anvendes, idet instruks var pressemeddelelsen og det, der i øvrigt skete den 10. februar 2016. Han bekendt skete der den 10. februar 2016 ikke andet, end at pressemeddelelsen blev udsendt, og at der var en telefonisk samtale mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Vejrum.

Adspurgt, om ministeren under mødet den 9. februar 2016 var af den opfattelse, at der skulle være undtagelser, forklarede han, det var hans opfattelse, at ministeren arbejdede for, at der ikke skulle være undtagelser.

Foreholdt mail af 4. juli 2016 kl. 11.46 fra ham til Ditte Kruse Dankert med en ”generaliseret sammenfatning” af den vurdering, der skulle foretages i sagerne (ekstrakten side 1997), forklarede han, at de opregnede elementer havde været drøftet tidligere. Han opfatter det anførte i mailen som en sammenfatning af det, der blev udmeldt til Udlændingestyrelsen under mødet den 8. marts 2016, ligesom tilsvarende blev tilkendegivet over for Folketingets Ombudsmand den 4. maj 2016. Som han husker det, indgik lignende betragtninger også i beredskaberne til samrådet den 15. marts 2016.

Foreholdt Ditte Kruse Dankerts kommentar til talepapiret vedrørende samrådet den 23. juni 2016 om, at det ikke tidligere havde været et kriterium i sig selv, at et par havde børn (ekstrakten side 1838), eller at der forelå trivselsproblemer (ekstrakten side 1844), forklarede han, at Ditte Kruse Dankerts kommentar ikke er helt præcis, idet det var hans forståelse, at et lignende eksempel indgik i beredskabsmaterialet til samrådet den 15. marts 2016. Det eksempel, der er anført i talepapiret, omfatter en situation, hvor alle de opregnede omstændigheder foreligger, dvs. at der ud over fælles børn foreligger yderligere forhold. Han er enig med Ditte Kruse Dankert i, at det på daværende tidspunkt ikke nødvendigvis var tilstrækkeligt til at undlade adskillelse, at parret havde børn. Der skulle foretages en helhedsvurdering.

Foreholdt forklaringen fra Lykke Sørensen om, at ordvekslingen under et møde den 22. februar 2016 eller senere blev ”en lille smule skarp”, forklarede han, at han oplevede det således, at emnet betød meget for medarbejderne i Udlændingestyrelsen, og det blev under mødet præciseret med en vis skarphed, at der efter departementets vurdering var tale om en lovlig ordning. I mødet den 22. februar 2016 deltog Lene Vejrum, Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado. Som han husker det, handlede det, som medarbejderne fra Udlændingestyrelsen spurgte ind til, ikke om, hvordan de skulle foreholde sig til den generelle instruks. Det handlede mere om, hvordan de skulle forholde sig, hvis man ikke fulgte den generelle instruks. Spørgsmålene lagde ikke op til, at man havde den ordning, som ministeren ønskede, og som departementet kvalificerede retligt. Han forstod det således, at Udlændingestyrelsen ”gik tilbage” til den tidligere ordning, dvs. en ordning, hvor man ikke gik til grænsen. Han tror ikke, at spørgsmålet under mødet gik på de retlige overvejelser. Som han husker det, gik drøftelserne ikke på, om der var tale om en lovlig ordning. Drøftelserne gik mere på, om man skulle bevæge sig i den retning, som der politisk var lagt op til.

Foreholdt godkendelsesoplysningerne vedrørende notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5502) forklarede han, at han ikke autoritativt kan udtale sig om, hvorvidt ministeren havde godkendt notatet. Han husker det således, at han ikke var inde i F2 for at undersøge, om ministeren havde godkendt notatet. Under mødet den 9. februar 2016 forelagde de notatet for ministeren, og herefter var der en drøftelse med ministeren.

Adspurgt om sin kontakt til Ditte Kruse Dankert forklarede han, at hun var hans souschef, da han var kantorchef i Udlændingestyrelsen. De havde et godt kollegialt forhold. Hans ansvarsområde i ministeriet rakte ikke ind over Ditte Kruse Dankerts kontor. Det var ikke typisk, at han talte med Lene Vejrum. Der var ikke noget til hinder for, at han ville kunne ringe til Lene Vejrum, hvis han havde en anledning til det. Han ved ikke, om udtrykket ”ulovlig instruks” blev anvendt under samtalerne med Ditte Kruse Dankert. Ditte Kruse Dankert oplyste ham om, at Udlændingestyrelsen under samtalen den 10. februar 2016 var blevet bedt om at effektuere pressemeddelelsen. Han kan ikke tidsfæste, hvornår Ditte Kruse Dankert sagde dette til ham. Han havde ikke denne oplysning den 22. februar 2016, men han vil tro, at han havde oplysningen den 2. eller 3. marts 2016, da departementet modtog sager fra Udlændingestyrelsen. Han havde utvivlsomt oplysningen, da han den 18. marts 2016 sendte sin mail til Udlændingestyrelsen. Som han husker det, gjorde han ikke noget ved oplysningen. Lykke Sørensen og han delte begge opfattelsen af sagsforløbet, nemlig at Udlændingestyrelsens forståelse af, hvad der var sket den 10. februar 2016, var rigtig. Han var meget optaget af, at det den 18. marts 2016 blev skrevet til Udlændingestyrelsen, at Danmarks internationale forpligtelser skulle respekteres. På mødet den 22. februar 2016 drøftede de ikke, om det var lovligt at have en ordning uden undtagelser. Han lagde ikke til grund, at ordningen var som beskrevet i pressemeddelelsen. Ordningen var en ordning, der indebar, at man skulle gå til grænsen.

Foreholdt Lene Vejrum telefonnotits om samtalen den 10. februar 2016 med Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 1013) forklarede han, at han ikke har drøftet denne notits med Lene Vejrum. Han bekendt har Lykke Sørensen heller ikke drøftet telefonnotitsen med Lene Vejrum.

Foreholdt Ditte Kruse Dankerts kommentar til et udkast til svar til Folketingets Ombudsmand om, at Lykke Sørensen ”lød til, at vi skulle skrive det sådan, synes jeg” (ekstrakten side 6476), forklarede han, at han ikke har været med til drøftelser herom og heller ikke har hørt om sådanne drøftelser.

Foreholdt mail af 27. juni 2016 kl. 17.40 fra Anna-Sophie Saugmann-Jensen til ham om Udlændingestyrelsens bidrag til svar til Folketingets Ombudsmand og det anførte om aflysningen af høringen ”efter vores snak med Lykke i dag” (ekstrakten side 6529) forklarede han, at han ikke husker, hvilken drøftelse de havde på daværende tidspunkt. Han afviser ikke, at han deltog i denne drøftelse. Formentlig var han med til drøftelsen. Han ved ikke, om Koncernøkonomi blev hørt vedrørende svaret til Folketingets Ombudsmand. Han ved ikke, om Koncernøkonomi fik svaret til Folketingets Ombudsmand til gennemsyn, inden svaret blev sendt.

Han blev foreholdt, at Folketingets Ombudsmand i sit udkast af 1. februar 2017 til redegørelse anførte, at ministeriet eller Udlændingestyrelsen ikke den 10. februar 2016 ses at have udarbejdet et notat eller anden skriftlig dokumentation vedrørende forudsætningen om, at der skulle gøres undtagelser af hensyn til EMRK (ekstrakten side 2873-2874). Herefter adspurgte han, hvorfor

ministeriet ikke henledte Folketingets Ombudsmands opmærksomhed på notatet af 2. februar 2016, forklarede han, at Folketingets Ombudsmand efter hans opfattelse ikke efterspurgt notatet af 2. februar 2016. I hans optik var notatet udtryk for en politisk model og var ikke udtryk for retlige overvejelser om, hvorvidt ordningen skulle have undtagelser. Notatet var udtryk for én model, som man kunne følge. Under mødet med ministeren den 9. februar 2016 var det ministerens svar, at hun ønskede, at alle skulle adskilles. Herefter opererede man med en helt anden ordning og en helt anden juridisk vurdering, dvs. en vurdering af, om man kunne operere med en ordning uden undtagelser.

Adspurg om, hvem der tog initiativet til at sende hans mail af 18. marts 2016 til Udlændingestyrelsen (ekstrakten side 838), forklarede han, at han efter samrådet den 15. marts 2016 havde en snak med departementschefen om, at der var behov for nu at meddele til Udlændingestyrelsen, at styrelsen skulle anvise indkvartering i sagerne, og at der var et hensyn til at sikre, at ministeren via departementschefen kunne blive orienteret, hvis der ikke skete adskillelse i nogle af sagerne, således at Udlændingestyrelsen ikke ”blev hængt til tørre” i politisk forstand. Uffe Toudal Pedersen bad ham om at sende en mail om processen til Udlændingestyrelsen.

Han blev foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets brev af 14. juli 2016 til Folketingets Ombudsmand og det heri anførte om ”instruksen den 10. februar 2016” (ekstrakten side 2049). Han forklarede, at de på daværende tidspunkt havde den opfattelse, at der var tale om en ordning, der gik til kanten af Danmarks internationale forpligtelser, men at denne ordning ikke var beskrevet i det skriftlige materiale på daværende tidspunkt. De var på daværende tidspunkt ikke særligt ”skarpe” på at anvende den terminologi, der senere blev anvendt. Hvis de havde været præcise, skulle de have anvendt den formulering, at der var tale om en ”generel ordning”, som pressemeddelelsen lagde op til. Adspurg, hvori forskellen bestod mellem ordningen den 10. februar 2016 og den ordning, der fremgik af notatet af 2. februar 2016, forklarede han, at den ordning, der blev lagt op til i notatet af 2. februar 2016, indebar, at par med børn ikke skulle adskilles. Foreholdt notatets beskrivelse af den foreslåede ordning (ekstrakten side 162) forklarede han, at når det af notatet fremgik, at alle de opregnede hensyn som udgangspunkt skulle foreligge for at undlade adskillelse, skyldtes det, at det ikke var tilstrækkeligt til at undlade en adskillelse, at der var tale om et forudgående samliv. Det er rigtigt, at par med børn ifølge notatet også ville kunne adskilles, afhængigt af sagens omstændigheder. Foreholdt, at det i ”servietten” til brug for mødet den 9. februar 2016 var anført, at alle de opregnede omstændigheder skulle være til stede (ekstrakten side 92), forklarede han, at han er enig i, at der er tale om et meget absolut ordvalg. Det anførte svarer ikke til det, der fremgår af notatet. ”Servietten” var hans forsøg på at hive det relevante ud af notatet.

Mødet sluttede kl. 16.12.

Peter Mørk Thomsen

Formand

INSTRUKSKOMMISSIONEN

PROTOKOL

7. august 2020

Protokol nr. 13

Den 7. august 2020 kl. 9.00 blev Instrukskommissionen sat i lokale 003 i Retten på Frederiksberg, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var undersøgelseskommissionens medlemmer Peter Mørk Thomsen, Torkil Høg, Louise Halleskov, undersøgelseskommissionens udspørger, advokat Lars Kjeldsen, ved advokat Hanne Rahbæk med advokat David Neutzsky-Wulff samt undersøgelseskommissionens juridiske sekretær dommer Rikke Plesner Skovby.

Som bisiddere var mødt:

Advokat Nicolai Mallet for Inger Støjberg

Advokat Frederik Kromann Jespersen for Mark Thorsen

Advokat Thomas Ryhl for Line Skytte Mørk Hansen

Advokat Søren Juul v/ advokat Morten Boe Jakobsen for Lykke Sørensen

Advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja for Jesper Gori og Jonas From Soelberg

Advokat Lise Lauridsen for Nina Holst Christensen, Ditte Kruse Dankert, Carsten Madsen og Thomas Klyver

Advokat Pernille Backhausen for Uffe Toudal Pedersen

Advokat Anders Valentiner-Branth for Henrik Grunnet

Advokat Jakob Lund Poulsen for Margit Sander Rasmussen og Ronya Habo

Advokat Stine Gry Johannessen for Anna-Sophie Kolding Saugmann-Jensen

Advokat Mikkel Holm Nielsen for Merete Milo

Advokat Peter Breum for Adam Abdel Khalik og Anne Nygaard Just

Advokat Thomas Lindberg Brædder for Kristina Rosado (til kl. 15.45)

Advokat Jens Rostock-Jensen for Barbara Bertelsen (fra kl. 10.30)

Kl. 09.00 mødte Ronya Habo. Hun blev vejledt om, at hun ikke har pligt til at udtale sig.

Hun blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Ronya Habo forklarede, at hun blev cand.jur. i marts 2015. I januar 2016 blev hun ansat i Udlændingestyrelsen. Hun har ikke under sin uddannelse været ansat i den offentlige sektor, men var ansat på et advokatkontor.

Da hun blev ansat i Udlændingestyrelsen, blev hun placeret i Forsørgelseskontoret, som i dag hedder Kontoret for Indkvarteringsvilkår. Hun er fortsat ansat i samme kontor. Da hun begyndte i 2016, var hun fuldmægtig. Hun blev specialkonsulent i marts 2020. I den første tid i styrelsen var hendes arbejdsområde sager om opholdspligt og meldepligt mv. for personer på tålt ophold. Hendes opgave i forbindelse med sagerne om adskillelse af mindreårige var på dette tidspunkt alene at behandle anmodninger om aktindsigt. Der var anmodninger om aktindsigt i den høring, styrelsen havde foretaget af operatørerne i slutningen af januar 2016.

Dengang var der ca. 16 medarbejdere i kontoret, men der blev efterfølgende ansat en del flere. Hendes nærmeste ledere var Kristina Rosado, der var souschef, Ditte Kruse Dankert, der var hendes kontorchef, og Lene Linnea Vejrum, der var vicedirektør. Det var de tre, hun refererede til i sagerne om adskillelse. Der var ikke et egentligt team, der varetog disse sager på det tidspunkt.

Hun havde ikke kontaktpersoner i departementet. De havde ikke faste mødefora i styrelsen til orientering om direktionsmøder, chefgruppemøder og lign., men der var en mere generel orientering fra Ditte Kruse Dankert på de ugentlige kontormøder.

Da hun begyndte i styrelsen, fik hun en introduktion til systemerne, men hun fik ikke kurser i forvaltningsret. Det forventedes, at hun kunne det juridiske. Alle de sager, der behandles i styrelsen, er arkiveret der. Det forventes, at en sagsbehandler opretter en sag, når vedkommende får sagen. Der findes både konkrete sager, hvor der træffes afgørelse, og administrative sager, hvor mails mv. journaliseres, selvom der ikke er truffet afgørelse. Sagerne journaliseres på asylansøgerens person-ID. Man opretter således en sag på den pågældendes person-ID, hvor relevant materiale journaliseres. Alle sagsbehandlere i styrelsen har adgang til sagerne, med mindre en sag er oprettet på en måde, hvor man ikke giver adgang til andre. Det er en mulighed i systemet, men det er ikke noget, hun ofte løber ind i. Sondringen mellem konkrete sager og administrative sager bruges statistikmæssigt.

Forud for at hun blev involveret i sagerne om adskillelse af asytpar, havde hun ikke noget at gøre med indkvartering. Første gang, hun blev opmærksom på problemstillingen, var, da hun blev bedt om at behandle aktindsigtsanmodninger vedrørende de høringer af operatørerne, der var i slutningen af januar 2016.

Foreholdt notat om høring af indkvarteringsoperatørerne, hvoraf fremgår bl.a., at det, der var anført om de enkelte par i notatet, var baseret på en manuel gennemgang af indkvarteringsoperatørernes besvarelser af høringen (ekstrakten side 63), forklarede hun, at den individuelle gennemgang af sagerne skete på baggrund af en stor liste med alle parrene, som Udlændingestyrelsen havde udarbejdet. Hun så første gang listen på et møde, hun havde med ledelsen. Hun mener også, at Margit Sander Rasmussen var til stede. Som hun husker det, var det Margit Sander Rasmussen og Kristina Rosado, der opdaterede listen. Senere overtog hun selv opdateringerne. Hun så ikke det materiale, der var kommet ind fra operatørerne.

Foreholdt notat af 2. februar 2016 om indkvartering af mindreårige asylansøgere, der indrejser sammen med personer, som angives at være ægtefælle eller samlever (ekstrakten side 5361ff.), herunder afsnittet ”indstilling”, forklarede hun, at hun ikke så notatet op til, at det kom. Hun har set det i forbindelse med behandlingen af senere aktindsigtsanmodninger, og da hun samlede akter til ombudsmanden. De første mange aktindsigter vedrørte alene den indledende høring af operatørerne, og hun tror, at hun så notatet første gang, da der kom aktindsigtsanmodninger om det. Som hun husker det, var det omkring maj 2017. Det var en længere proces, fordi der var mange, der gerne ville have akterne. Hun husker, at det var lige op til, at hun skulle på sommerferie. Hun husker ikke, om hun har set notatet i sin endelige form eller i en udgave, hvor det var sendt til kommentering i styrelsen.

Hun ved ikke, om de havde notatet fremme i forbindelse med den sagsbehandling, hun i marts 2016 deltog i. Hun husker det ikke, men hun kan ikke udelukke det. I den sagsbehandling, hun foretog, tog hun ikke konkret stilling til, hvem der skulle adskilles. Hun kom først ind i sagsbehandlingen, da der var et par, som ikke ville flytte, og der skulle udstedes et flyttepåbud. Det var i marts 2016. Det, der er beskrevet i notatet om muligheden for at indkvartere parrene på samme center, har hun alene hørt om i relation til den situation, at begge parter er mindreårige. Det var hendes forståelse, at det var udelukket, hvis den ene part var over 18 år.

Hun deltog ikke i koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, og hun fik ikke oplysninger om det passerende direkte fra Henrik Grunnet, men hun vidste, at han var til mødet, fordi der blev talt om det på kontoret. Adspurgt om, hvad der blev talt om og hvornår, forklarede hun, at hun mener, at hun den 10. februar 2016 blev orienteret om, at der ville komme en instruks samme dag. Hun tror, at de var i gang med at forberede sagerne. Som hun husker det, foregik det inde på Ditte Kruse Dankerts kontor, hvor desuden Lene Linnea Vejrum, Kristina Rosado og Margit Sander Rasmussen var til stede. Hun ved ikke, om det var efter, at instruksen var

sendt ud, eller om det var lige inden, den blev offentliggjort, men det var samme dag. Hun forestiller sig, at det var et møde, hun var indkaldt til, da hun ikke bare dukkede op til et møde, hvor der var en vicedirektør til stede.

Da instruksen kom, var hendes første spørgsmål, om det var i overensstemmelse med EMRK artikel 8, hvilket hun sagde højt. Hun ved, at Ditte Kruse Dankert, Lene Linnea Vejrum og Kristina Rosado stillede samme spørgsmål. Hun tror, at hun selv sagde det, mens Lene Linnea Vejrum var til stede, men Lene Linnea Vejrum talte i telefon. Hun ved ikke med hvem. Hun mener, at det foregik under mødet. Hun mener, at ledelsen efterfølgende gik videre med spørgsmålet om artikel 8. De gik ikke i gang med at adskille den dag, så spørgsmålet må være blevet vendt med departementet, inden de gik i gang. Hun overværede ikke selv den tilbagemelding, der kom fra departementet, men fik at vide, at tilbagemeldingen var, at det var i overensstemmelse med artikel 8. Adspurgt, hvornår hun fik den tilbagemelding, forklarede hun, at hun tror, at hun formodede, at det var i overensstemmelse med loven, fordi de efterfølgende fik at vide, at de skulle adskille. Der kom ikke nogen afklaring på mødet den 10. februar 2016. De havde en stor liste over parrene, og hun tror, at der forinden havde været en del drøftelser med operatørerne om parrene. Det tror hun, fordi der var en del oplysninger om parrene på listen. Den liste, hun har set, er den liste, der har forskellige farver. Det var den liste, informationerne blevet skrevet ind i. Hun mener, at styrelsen på den baggrund vurderede, hvem der kunne adskilles, men at der var nogle sager, der var så tunge, at de skulle have lidt mere information. Hun mener, at det var fem sager, hvor hun efterfølgende udarbejdede resumeer med henblik på at forelægge sagerne for departementet, fordi styrelsen var i tvivl, om en adskillelse var i overensstemmelse med EMRK. Disse drøftelser fandt først sted senere.

Adspurgt gentog hun, at de gik videre med spørgsmålet om artikel 8. Hun husker ikke, at de lavede en egentlig fordeling af arbejdsopgaver i forbindelse med afslutningen af mødet, men hun var også ret ny, og hun tror derfor, at det lå hos Margit Sander Rasmussen og Kristina Rosado. Selv fik hun bare informationen, og da instruksens blev sendt til operatørerne, var hun sat cc på den mail. På den måde blev hun stille og roligt involveret, men i forbindelse med mødet fik hun ikke tildelt arbejdsopgaver, ligesom hun ikke konkret fik at vide, at hun skulle arbejde med disse sager.

Hun har ikke haft personlig kontakt med Henrik Grunnet om koncerndirektionsmødet, og hun husker ikke, at hun har hørt noget konkret refereret fra mødet. Forevist mail af 10. februar 2016 kl. 14.26 fra Nils Bak til Jens Vikner (ekstrakten side 5600) med omtale af visse udtalelser, der skulle være fremsat under koncerndirektionsmødet, forklarede hun, at der ikke er nogen, der har talt med hende om, hvad der skulle være sagt på mødet.

Når hun omtaler ”instruksens”, er det pressemeddelelsen, hun henviser til. Det er det, pressemeddelelsen generelt er blevet kaldt. De fik at vide, at nu skulle de handle jævnfør ”den her”. Det var det, der var meldingen fra departementet. Det, hun fik at vide, var, at nu var instruksens

her – pressemeddelelsen – og de skulle adskille parrene. Det skulle ske nu, og alle skulle adskilles. Det må være hendes egen ledelse, Ditte Kruse Dankert, Lene Linnea Vejrum og Kristina Rosado, der fortalte hende det. Hun husker ikke, præcis hvornår hun fik det at vide, men det må være efter det møde, hun deltog i den 10. februar 2016. På mødet drøftede de EMRK, og det må derfor være efterfølgende, at de fik at vide, at de skulle adskille alle, og at det var i overensstemmelse med loven. Hun tror ikke, at det var samme dag. Der gik også noget tid efterfølgende, hvor der blev indhentet oplysninger om de enkelte par. Det var i denne forbindelse, at de fem tunge sager blev belyst, og hun tænker derfor, at der gik noget tid, fra meddelelsen kom, til de fik besked på, at parrene skulle adskilles. Hun tror ikke, at der var nogen, der konkret fortalte hende, at det var i overensstemmelse med loven, men det var en formodning, når de nu gjorde det, efter at de havde stillet spørgsmål til, om det var i overensstemmelse med artikel 8. Hun ved, at i hvert fald Ditte Kruse Dankert har stillet spørgsmålene opad. Hun hørte ikke nærmere om tilbagemeldingen, fordi hun først blev en del af sagsbehandlingen, da hun i marts 2016 skulle træffe en afgørelse om flyttepåbud.

Foreholdt Lene Linnea Vejrum's notits af 31. marts 2016 om UIBM's orientering af styrelsen om ministerens pressemeddelelse af 10. februar 2016 (ekstrakten side 908) og adspurgt, om mødet den 10. februar 2016 var før eller efter kl. 14.30, som er omkring det tidspunkt, samtalen formodes at have fundet sted, forklarede hun, at hun ikke kan placere mødet i forhold til denne samtale. Hun overhørte ikke Lene Linnea Vejrum's samtale med Line Skytte Mørk Hansen, og hun har ikke hørt om den. Det var ikke sædvanligt, at hun talte med Lene Linnea Vejrum.

Foreholdt Ditte Kruse Dankert's mail af 10. februar 2016 kl. 16.05 til operatørerne, som er sendt til blandt andre hende i kopi (ekstrakten side 110), forklarede hun, at det møde, hun deltog i, må have været før, denne mail blev sendt. Hun tror ikke, at mødet lå så sent på dagen, også fordi der var mange, der skulle hente børn. I denne periode gik hun normalt selv hjem omkring kl. 16.30. Hun opfatter det sådan, at mailen er udarbejdet efter mødet og deres samtale om EMRK artikel 8, men hun har ikke selv været involveret i udarbejdelsen af den.

Hun tror ikke, at de på mødet drøftede hjemlen til at adskille. Sådanne drøftelser husker hun ikke at have deltaget i, men der var dog et spørgsmål i forbindelse med den senere afgørelse om flyttepåbud i marts 2016. I forbindelse med sådanne afgørelser henvises normalt til driften, og det satte hun spørgsmålstegn ved, fordi det ikke var hensynet til centerdriften, der lå til grund for adskillelserne. Når der sker flytning af hensyn til driften, kan det være, fordi der en, der har haft en voldelig adfærd på centeret. Oftest flyttes folk til forskellige centre som følge af den fase, de er i; modtagecenter, opholdscenter, udrejsecenter. Årsagen vil fremgå af afgørelsen. Da det ikke i den foreliggende situation var centerdriften, der lå til grund for adskillelsen, henviste hun i stedet – efter råd fra Kristina Rosado – til den pressemeddelelse, der var sendt ud.

Adspurgt, om hun overvejede, om pressemeddelelsen havde hjemmel i loven, forklarede hun, at hun stillede spørgsmål til artikel 8, hvilket ledelsen tog videre, og da de så fortsatte, var det hendes formodning, at der var hjemmel i loven. Hun gjorde ikke yderligere.

Foreholdt Margit Sander Rasmussens mail af 10. februar 2016 kl. 16.29 til blandt andre Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert med et overblik over 27 par (ekstrakten side 6191-6192) forklarede hun, at det ikke var denne liste, hun så på mødet. Hun har ikke set mailen. Hun mener, at det var på mødet, at hun så den store liste med farverne. Hun bliver dog i tvivl, om det var på dette møde eller senere, at hun så den liste. Det kan også være, at listen bare blev opsummeret på mødet. Hun husker ikke, om der var papirer fremme på mødet den 10. februar 2016, men hun husker at have set listen på Ditte Kruse Dankerts kontor, og at det var Margit Sander Rasmussen, der kom med listen. Hun mener ikke, at der var så mange møder på Ditte Kruse Dankerts kontor, hvor de alle sammen var til stede, og hun er derfor usikker på, om det var den 10. februar eller få dage efter, at hun så den store liste.

Den liste, hun omtaler, er heller ikke den liste, der fremgår af Margit Sander Rasmussens mail af 12. februar 2016 kl. 16.48 (ekstrakten side 144). Denne liste mener hun først have set senere i forbindelse med behandlingen af aktindsigtsanmodninger, og hun husker, at hun undrede sig over, at der var endnu en liste, hun ikke helt kendte.

Forevist listen "Under 18 år i parforhold 2016-03-03" (ekstrakten side 6163) forklarede hun, at det er denne liste, hun henviser til. Det var den, de arbejdede ud fra. Hun er lidt usikker på, om den var klar den 10. februar 2016, eller om hun først har set den efterfølgende.

Foreholdt Lene Linnea Vejrum's mail af 10. februar 2016 kl. 16.40 til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 115), der omtaler fire grupper, forklarede hun, at hun ikke var involveret i drøftelser om denne opdeling af parrene. Hun husker ikke helt, hvilke oplysninger der var om parrene den 10. februar 2016. Hun har set høringssvarene fra operatørerne i forbindelse med behandlingen af aktindsigtsanmodninger, og det var de eneste oplysninger, hun havde om sagerne.

Adspurgt af Inger Støjbergs bisidder, advokat Nicolai Mallet, om hun kan tidsfæste sin tvivl omkring EMRK artikel 8 til den 10. februar 2016, eller om det var efterfølgende, forklarede hun, at hun tror, at det var den 10. februar 2016, da det var i forbindelse med meldingen om, at parrene skulle adskilles. Spørgsmålet opstod både hos hende og de andre, der var til stede på mødet. Videre adspurgt, om mailen til operatørerne gav hende anledning til overvejelser, forklarede hun, at hun formodede, at Ditte Kruse Dankert havde fulgt nærmere op på det, inden mailen blev sendt til operatørerne. Foreholdt, at mailen til operatørerne blev sendt samme dag kl. 16.09, forklarede hun, at hun ikke ved, om afklaringen med departementet var sket samme dag. Det er en formodning.

Adspurgt af Kristina Rosados bisidder, advokat Thomas Brædder, forklarede hun, at den samtale, hun havde med Kristina Rosado om ”hjemlen”, fandt sted på et senere tidspunkt, da hun fik besked på at træffe afgørelse om flyttepåbud for et af parrene. I deres skabelon var der henvist til centerdriften, og da hun mente, at det ikke var begrundet i centerdriften, spurgte hun Kristina Rosado om, hvad hun skulle henvise til. Hun fik besked på at henvise til pressemeddelelsen. Hun ved ikke, om spørgsmålet om hjemmel i øvrigt blev drøftet.

I dagene efter mødet den 10. februar 2016 var hun ikke involveret i adskillelsesprocessen og fik derfor ikke yderligere information om, hvordan sagerne skulle behandles, herunder om der skulle gøres undtagelser. Hun fortsatte sit arbejde på det område, hun sad med, indtil hun blev bedt om at udstede et flyttepåbud. Hun behandlede ikke disse sager og hørte ikke om sagerne ud over eventuelle aktindsigtsanmodninger. Hun husker ikke nærmere, om der var sådanne i perioden, men det må der have været.

Den 12. februar 2016 deltog hun ikke i sagsbehandlingen, og hun hørte ikke nærmere om, hvad der skete. Hun tror, at hun allerede i begyndelsen hørte, at også de, der havde børn, skulle adskilles, og det var derfor, at hun stillede spørgsmål vedrørende EMRK artikel 8. Hun forstod det sådan, at det var undtagelsesfrit. Hun husker ikke, om der var nogen, der fortalte hende, at det var undtagelsesfrit, men det fremgik klart af pressemeddelelsen.

Hun deltog ikke i drøftelser eller overvejelser omkring retningslinjer.

Hun var en del af den projektgruppe, der blev nedsat i forbindelse med, at det blev besluttet at genoptage sagerne. De øvrige i projektgruppen var Hannah Sværke og Camilla Bloch-Egndal. Adam Abdel Khalik blev også en del af gruppen, da han blev ansat. I genoptagelsessagerne var det Adam Abdel Khalik, der fungerede som teamkoordinator, selvom han ikke formelt var udnævnt, og hun mener, at han refererede direkte til Ditte Kruse Dankert. Hun mener ikke, at de refererede til Kristina Rosado i disse sager, efter at gruppen blev etableret. Før Adam Abdel Khalik tiltrådte, var gruppen i gang med at udarbejde skabeloner til genoptagelsessagerne, at få videosystemerne til at fungere og at få lagt en plan for processen med genoptagelse. Asylparrene skulle indkaldes til samtaler, der skulle bookes tolke, og de, der var under 18 år, skulle have partsrepræsentanter osv. Det var en lidt større proces, og der var en del forberedelser. De gik først i gang med samtalerne, efter at Adam Abdel Khalik var tiltrådt, for det var ham, der afholdt de første samtaler. Forud for den 1. juni 2016 var der således alene forberedelser, ligesom de dannede sig et overblik over de sager, der skulle genoptages. Det viste sig at være samtale sager, hvor parrene var blevet adskilt og fortsat var i asylcentersystemet.

De afholdt samtaler med hver person for sig. De havde lister med spørgsmål, som de stillede til de pågældende, og der blev udarbejdet referater fra møderne. Herefter foretog de en konkret og individuel vurdering, som blev forelagt for Ditte Kruse Dankert, hvorefter der blev truffet afgørelse. Der indgik mange kriterier i den konkrete og individuelle vurdering, de foretog, herunder

om der var børn, ligesom aldersforskellen var vigtig. De lagde desuden vægt på, om de pågældende havde traumer, samt om de pågældende havde mange sociale sager, f.eks. iværksættelse af psykologhjælp. Hun kan ikke konkret sige, hvilken betydning de sociale sager blev tillagt. F.eks. fyldte det meget i de fem par, styrelsen forelagde for departementet. Disse sager var så tunge, at man lagde vægt på denne del. Disse sager var tunge, da der f.eks. var en familie, hvor moderen var blevet voldtaget i hjemlandet, og hvor parret havde mistet deres ene barn, efter at faderen og barnet var blevet kidnappet. Der var store traumer, og moderen var gravid, og det var derfor bekymrende, hvis moderen efter en adskillelse skulle stå alene med barnet.

Adspurgt, om det også var et kriterium, om forholdet var frivilligt, bekræftede hun dette og forklarede, at parrene blev spurgt ind til dette forhold og vejledt om, at de kunne henvende sig til myndighederne, hvis der var tale om tvang. De fortalte desuden parrene, at det var ulovligt, hvis der var tale om tvang.

Hun ved ikke, hvem der havde fastsat de kriterier, de anvendte. Det var et skema, de udarbejdede, og det blev godkendt. Det var ikke de tre i gruppen, der fastsatte kriterierne. Hun vil tro, at Adam Abdel Khalik var involveret i dette arbejde, og at kriterierne var godkendt af ledelsen. De oplyste ikke parrene om, hvilke kriterier der blev lagt vægt på. Parrene fik at vide, at ”de her” spørgsmål ville blive stillet, og at det ikke havde noget at gøre med deres asylsag. På baggrund af de svar, parrene kom med, foretog styrelsen en vurdering.

De kriterier, de anførte i partshøringsbrevene, var dem, de spurgte ind til under samtalerne. De spurgte direkte ind til, om ægteskabet var frivilligt, og løbende under samtalen spurgte de blandt andet om, hvordan parrene mødte hinanden osv. I de sager, hvor de på baggrund af svarene formodede, at der var ”et eller andet”, spurgte de videre ind til det. De spurgte også ind til, hvordan parrets relation aktuelt var. Hun ved ikke, om spørgsmålene var godkendt af Ditte Kruse Dankert, men hun formodede, at de var godkendt af ledelsen. Hun tror ikke, at ministeriet var orienteret om spørgeskemaet.

Foreholdt mail af 18. april 2016 kl. 11.02 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Anne Nygaard Just og Kristina Rosado med en status vedrørende 33 par (ekstrakten side 979) forklarede hun, at der, så vidt hun ved, ikke var konkrete aftaler om, hvordan departementet skulle orienteres. Hun ved heller ikke, om der var en anmodning herom fra departementet. Når hun ”fulgte status på sagerne”, gennemgik hun den store liste manuelt. Hvis et par var blevet adskilt og flyttet, noterede hun, hvilket center de var flyttet til osv. Derudover optalte hun parrene ud fra listen. De fem sager, der er nævnt i mailen, er de samme, som blev forelagt for departementet.

Foreholdt mail af 2. marts 2016 kl. 10.25 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Jesper Gori (ekstrakten side 280) med en beskrivelse af de fem sager, styrelsen gerne ville have departementets respons på ”i forlængelse af mødet i sidste uge”, forklarede hun, at hun, som hun husker det, ikke deltog i det omtalte møde, ligesom hun ikke hørte noget om det. Hun deltog ikke

i drøftelser om, hvilke sager der skulle forelægges. Hun tror, at hun fik besked på at undersøge de fem sager. Hun var ikke som sådan involveret i de oplysninger, der kom fra operatørerne. Hun var således ikke med til at udvælge sagerne, men hun har været med til at undersøge dem og udarbejde et resume til brug for forelæggelsen for departementet.

Foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 14.45 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Jesper Gori (ekstrakten side 303) med et kort notat, hvor styrelsen forelagde fem sager, forklarede hun, at hun ikke var med til at udarbejde notatet som sådan, men hun har samlet faktiske oplysninger til det, som hun har opsummeret. Skemaerne og teksterne, der var vedhæftet mailen af 2. marts 2016, har hun også udarbejdet. Det materiale, hun havde, var de bilag, der var vedhæftet. Hun husker ikke, hvordan hun fik materialet, men det må være operatørerne, der sendte det ind. Hun husker ikke, om der var materiale, hun udelod.

Hun husker ikke, om der var møder om de fem sager, men de vidste, at de stadig verserede, fordi de ikke var blevet adskilt endnu. På et senere tidspunkt kom der en melding om, at det kun var det par, der var blevet viet i Danmark, som ikke skulle adskilles, mens de fire andre skulle adskilles. Meldingen kom, men hun mener ikke, at de kom så langt, at de rent faktisk adskilte parrene. I disse sager har hun alene talt med Kristina Rosado og Ditte Kruse Dankert, så det må have været en melding fra ledelsen, hun fik fra en af dem. Hun kan ikke tidsfæste det, men hun mener, at der var et møde med departementet om de fem sager, de havde forelagt, og at det var den melding, der kom ud af det møde. Hun ved ikke, hvem der deltog i mødet. Adspurgt, om det kunne være omkring den 22. februar 2016 eller senere, gentog hun, at hun ikke kan tidsfæste det. Hun ved ikke, hvem meldingen kom fra, men det var en melding til styrelsen og ikke internt i styrelsen. Adspurgt, om meldingen kom fra departementet, forklarede hun, at det var sådan, hun forstod det.

Forevist en intern note af 10. marts 2016 oprettet af Ditte Kruse Dankert i "EstherH" vedrørende en samtale med Jesper Gori om, at styrelsen skulle afvente departementets stillingtagen til de fem sager (ekstrakten side 1597), forklarede hun, at den sag, noten er oprettet på, er en administrativ sag. Hun tror ikke, at hun er blevet gjort bekendt med den beskrevne samtale. Som hun læser det anførte, må beskeden om, at de skulle adskille i fire af sagerne, være kommet efter dette tidspunkt. Hun blev først bekendt med sagerne i forbindelse med, at de udarbejdede forelæggelsen, og hun ved ikke, hvor lang tid der gik mellem, at hun udarbejdede beskrivelserne, til sagerne blev forelagt.

Adspurgt, om der efter meldingen om, at fire ud af de fem par, der var forelagt for departementet, skulle adskilles, kom en melding om, at de ikke skulle adskilles, forklarede hun, at der kom en melding om, at de skulle genoptage sagerne. Hun ved ikke, hvor den melding kom fra, men hun fik det at vide af sin egen ledelse. Hun mener, at de var i gang med at planlægge processen for genoptagelse, inden de hørte fra ombudsmanden. Hun mener ikke, at de gik i gang med at

genoptage, fordi de fik en henvendelse fra ombudsmanden. Det var på grund af genoptagelserne, at der ikke skete adskillelse af de fire par. De nåede ikke at adskille disse par før genoptagelserne, og parrene skulle have den samme sagsbehandling med partshøring som de øvrige.

Hun blev foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 13.43 fra Kristina Rosado til en operatør med en anmodning om status på flytningen af parret L-K og L-M, operatørens svar kl. 13.55 om, at parret nægtede at flytte, samt sin egen mail kl. 16.45 med afgørelser om flyttepåbud (ekstrakten side 264-265). Hun blev desuden foreholdt afgørelsen om flyttepåbud (ekstrakten side 349), der er begrundet således:

”Derfor skal du flytte

Vi har lagt til grund, at du nægter at flytte til Børnecenter Østrup, som du er blevet bedt om dette.

Som følge af Udlændinge-, Integrations-, og Boligministerens meddelelse af 10. februar 2016 kan mindreårige asylansøgere ikke længere indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever. Dette gælder også, selvom parret har fællesbørn.

Du skal derfor flytte til Børnecenter Østrup, jf. udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 3. pkt.”

Hun forklarede, at hun ikke som sådan kendte til sagen forud for afgørelsen, men hun kan ikke udelukke, at hun er stødt på parrets oplysninger tidligere, f.eks. i forbindelse med at hun havde set listen. Hun blev involveret i sagen, fordi Kristina Rosado i en mail bad hende om at træffe en afgørelse om flyttepåbud. Som hun husker det, var der måske omtalt to par, og det var første gang, at hun skulle træffe den slags afgørelse. Hun spurgte derfor ind til, hvem hun skulle sende afgørelserne til, men hun fulgte også op på de par, der var nævnt. Der var nogle af dem, der gerne ville flytte alligevel. De oplysninger, hun brugte i forbindelse med afgørelsen, var, at styrelsen havde planlagt parret til flytning, og at de nægtede at flytte, samt at centeret havde konsekvensvejledt parret. Konsekvensvejledningen indebar, at parret var vejledt om, at når de nægtede at flytte, kunne Udlændingestyrelsen træffe en afgørelse, der ville blive forkyndt, samt at hvis de fortsat nægtede at flytte, kunne centeret få politiets bistand til at flytte dem. Adspurg, om hun havde andre oplysninger om det konkrete par, forklarede hun, at hun havde oplysning om, at det var et af de par, der skulle adskilles. Hun tror, at hun traf afgørelse vedrørende to par. Hun tror ikke, at hun foretog yderligere undersøgelser, inden afgørelserne blev lavet. Hun slog parret op i systemet og så, at de var planlagt til flytning. Hun vidste ikke, hvor gamle de var, eller om ægteskabet var frivilligt eller ej. Hun foretog ikke partshøring, udover at hun havde oplysningen om, at parret var blevet konsekvensvejledt.

Foreholdt ministeriets brev af 4. maj 2016 til Folketingets Ombudsmand vedrørende afgørelsen om flyttepåbud, hvoraf bl.a. fremgår, at ”Udlændingestyrelsen har endvidere partshørt, men

alene over den manglende efterkommelse af anvisningen om indkvartering” (ekstrakten side 1416), forklarede hun, at hun ikke selv har partshørt i forbindelse med flyttepåbuddene. Hun har fået oplysningerne ind, og hun ved ikke, om der har været drøftelser med operatørerne, inden sagen nåede hende. Der var kommet oplysninger om parret inden dette tidspunkt, men hun skulle ikke bruge disse i forbindelse med flyttepåbuddet. Hun lagde ved sin afgørelse ikke vægt på andet, end at parret ikke ville adskilles, og at de skulle adskilles efter meddelelsen af 10. februar 2016.

Foreholdt sin mail af 13. maj 2016 kl. 14.07 til Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado og Lene Linnea Vejrum om, hvilke sager der skulle genoptages (ekstrakten side 6506), forklarede hun, at hun må have gennemgået sagerne ud fra den store liste. Hun går ud fra, at de tolv sager, hvor de ikke skulle foretage sig noget, var sager, hvor parret var overgået til integration, eller hvor den mindreårige var blevet 18 år. De sager, der skulle genoptages, var de øvrige par, der var blevet adskilt. Hun husker ikke, hvorfor der var tre sager, som hun var i tvivl om. Mailen er skrevet på baggrund af listen, og beslutningen blev, at de genoptog alle de sager, hvor parrene var blevet adskilt og fortsat var i systemet. Grunden til, at sagerne skulle genoptages, var, at de ikke havde partshørt parrene. Parrene forblev adskilt under sagsbehandlingen. Hun husker ikke, at de drøftede dette spørgsmål, og hun ved ikke, på hvilket grundlag det skete. Hun har ikke på noget tidspunkt selv overvejet eller deltaget i drøftelser om, hvorvidt der var hjemmel til dette.

Foreholdt Adam Abdel Khaliks mail af 21. juni 2016 kl. 14.24 til Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert om, at han anså det som en klart ulovlig tjenestebefaling, at parrene skulle være adskilt under sagsbehandlingen (ekstrakten side 5554), forklarede hun, at det ikke var noget, hun hørte om.

Foreholdt, at hun alene skrev under på én afgørelse i forbindelse med genoptagelsessagerne, forklarede hun, at hun mener, at det var Ditte Kruse Dankert, der skrev under på afgørelserne, og det mener hun også, at Adam Abdel Khalik har gjort. Det var ikke meningen, at hun skulle skrive under, men der var en dag, hvor der ikke var andre på kontoret, og derfor blev det godkendt, at hun skrev under. Sagerne blev forelagt helt op til Tanja Franck, inden der blev truffet afgørelse. Tanja Franck var derfor involveret i alle sagerne. Hun ved ikke, om de blev nævnt i departementet. Forelæggelsen foregik sådan, at når de havde haft samtalerne og udarbejdet et referat, gik Adam Abdel Khalik videre og forelagde for Ditte Kruse Dankert og videre opad. Hun ved ikke, om det var på baggrund af en mundtlig eller en skriftlig indstilling.

Foreholdt sin mail af 18. august 2016 kl. 09.26 til blandt andre Kristina Rosado og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6565) med en indstilling vedrørende et af parrene (N-K og N-M) forklarede hun, at hun ikke husker den konkrete sag. Foreholdt, at der ikke er nævnt noget om tvang i indstillingen, og adspurgt, om de tog stilling til, om der var indikationer på tvang, forklarede hun, at de under partshøringerne spurgte ind til, om ægteskabet var frivilligt, ligesom

de vejledte om, at det i Danmark er ulovligt at blive tvunget. En del af de spørgsmål, de stillede, vedrørte dette. Foreholdt, at afgørelsen om adskillelse blev truffet den 15. august 2016, og at parret omkring den 19. august 2016 på ny blev indkvarteret sammen, fordi kvinden fyldte 18 år, forklarede hun, at parret kunne give besked om, at de ønskede at flytte sammen igen, før kvinden fyldte 18 år. Styrelsen sørgede derefter for, at det skete, når kvinden fyldte 18 år.

Hun er ikke i besiddelse af øvrige oplysninger eller materiale af relevans for kommissionens arbejde.

Adspurgt af Inger Støjbergs bisidder, advokat Nicolai Mallet, forklarede hun, at der blev fulgt op på spørgsmålet om EMRK artikel 8, efter at hun stillede det bl.a. over for Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum, og at de derfor må have stillet de samme spørgsmål som hende. De bekræftede i hvert fald ikke på det tidspunkt, at det var i overensstemmelse med loven. Det var et spørgsmål, de alle sammen stod med. Det var den fornemmelse, hun havde. Hun havde den forståelse, at de ikke gik i gang med at adskille med det samme, da lovligheden i forhold til EMRK først skulle afklares. Hun ved ikke, om den afklaring kom samme dag. Hun blev først involveret i sagerne i forbindelse med flyttepåbuddene i marts 2016, og hun ved derfor ikke, hvornår afklaringen kom. Da den kom, blev hun ikke orienteret.

På ny foreholdt mail at 3. marts 2016 kl. 14.45 til blandt andre Jesper Gori med forelæggelsen af de fem sager (ekstrakten side 303-304) og adspurgt af Jesper Goris bisidder, advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja, forklarede hun, at hun ikke deltog i nogen møder, hvor Jesper Gori deltog. Den formulering, der er anvendt i notatet, hvorefter ”spørgsmålet er, om de pågældende par – trods det helt overvejende udgangspunkt om adskillelse, herunder uanset om der er fællesbarn – alligevel bør indkvarteres sammen eller fx på samme center men på forskellige værelser”, var hun ikke med til at udarbejde, og hun deltog ikke i drøftelser om det. Da hun blev involveret i sagerne, samlede hun ikke op på, om spørgsmålet vedrørende EMRK artikel 8 var blevet afklaret.

Adspurgt af Kristina Rosados bisidder, advokat Thomas Brædder, bekræftede hun, at spørgsmålet vedrørende EMRK var et, de alle sammen stod med den 10. februar 2016. Hun husker ikke konkret, om Kristina Rosado sagde noget om det, men hun var med til mødet. Det var hendes fornemmelse, at de alle sammen stod med det spørgsmål. På ny foreholdt flyttepåbuddet af 3. marts 2016 (ekstrakten side 349) og adspurgt, om den anførte hjemmel ikke er anført som udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 3. pkt., mens der er henvist til pressemeddelelsen i begrundelsen, bekræftede hun dette. Det var i forbindelse med begrundelsen af afgørelsen, at hun stillede spørgsmål til, om de kunne henvise til driften som vanligt, hvorefter Kristina Rosado sagde, at hun kunne henvise til pressemeddelelsen. Den hjemmel til at bestemme indkvartering og udstede flyttepåbud, der er anført, er den samme, der plejer at være. Hun har ikke deltaget i drøftelser om EMRK artikel 8 efter den 10. februar 2016 eller konkret fået at vide, at der har været

sådanne drøftelser. Hun stillede spørgsmålet på Ditte Kruse Dankerts kontor, og hun var derefter ikke involveret i nogen drøftelser, før hun blev bedt om at træffe afgørelse om flyttepåbud. I forbindelse med behandlingen af genoptagelsessagerne foretog de en proportionalitetsvurdering, så der var derfor i den forbindelse en vurdering i forhold til EMRK artikel 8.

---o0o---

Kl. 10.50 mødte Adam Abdel Khalik. Han blev vedledt om, at han ikke har pligt til at udtale sig.

Han blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Adam Abdel Khalik forklarede, at han blev cand.jur. i 2011, hvorefter han blev ansat i Justitsministeriet, hvorfra han blev udstationeret til Rigsombudsmanden i Grønland. I 2013 rokerede han til Asyl- og Visumkontoret i Justitsministeriet, og fra juni 2015 til maj 2016 var han i Stats- og Menneskeretskontoret, hvor han havde en enkelt ekspedition i forbindelse med denne sag. Fra den 1. juni 2016 til november 2017 var han ansat i Udlændingestyrelsen, først som specialkonsulent, dernæst som chefkonsulent og senere som souschef. I november 2017 kom han tilbage til Justitsministeriet, hvor han blev enhedschef i Nordatlantenheden. Der var han frem til januar 2019, hvor han rokerede til Nordsjællands Politi, Udlændingecenteret, og fra april 2019 har han været ansat ved ombudsmanden. I sin tid i Justitsministeriet har han haft bibeskæftigelse bl.a. som medlem af Udlændingenævnet.

I den tid, han var i Udlændingestyrelsen, var han ansat i Forsørgelseskontoret, der på et tidspunkt skiftede navn til Kontoret for Indkvarteringsvilkår. Baggrunden for, at han skiftede til Udlændingestyrelsen, var, at han syntes, at det kunne være spændende, og han havde brug for lidt luft fra de lange arbejdsdage i Justitsministeriets Stats- og Menneskeretskontor.

Da han var ansat i Stats- og Menneskeretskontoret, bestod kontoret formentlig af en kontorchef, en souschef og ca. otte fuldmægtige. Dengang var der en opdeling af de sagsområder, man sad med. Nogle sad med klagesager og behandlede klager for internationale organer, mens andre ydede generel rådgivning til både Justitsministeriet og andre ministerier. Han begyndte med at behandle klagesager og rykkede på et tidspunkt til rådgivning, formentlig i slutningen af 2015. Hans nærmeste overordnede var Thomas Klyver, som var kontorchef, og Caroline Østergaard Nielsen, der var souschef. De havde begge kompetence til at godkende sager, der kunne gå til afdelingschefen, Jens Teilberg Søndergaard.

I Forsørgelseskontoret var hans nærmeste ledere kontorchef Ditte Kruse Dankert og souschef Kristina Rosado. Ordningen var ikke som i Justitsministeriet, hvor både kontorchefen og souschefen kunne lægge sager videre, og sagerne skulle gå gennem Ditte Kruse Dankert. Da han blev ansat den 1. juni 2016, var der måske omkring 25 medarbejdere i kontoret. De var opdelt i teams. I begyndelsen var hans opgaver at koordinere aktindsigtssager og foretage ministerbetjening samt andre generelle sager. Desuden var han teamleder for det team, der behandlede sager om dækning af udgifter til sundhedsbehandling for personer, der var indkvarteret i asylcenter-systemet.

Han var ikke involveret i den kontakt, der var mellem Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Nina Holst-Christensen omkring den 9. og 10. februar 2016, og han har ikke kendskab til indholdet af drøftelserne. Han har aldrig hørt om det. Nina Holst-Christensen er kommitteret og derfor – som han har forstået det – formelt set mellem kontorchefen og afdelingschefen. Når de lagde en vanskelig sag op om noget menneskeretligt, blev sagen, når kontor- eller souschefen havde godkendt sagen, lagt til Nina Holst-Christensen, inden den gik til afdelingschefen. Det er den funktion, hun har haft i de sager, han har været involveret i, men han har aldrig spurgt hende, hvad hendes rolle formelt var. Han har aldrig forelagt sager direkte for hende.

Inger Støjbergs Facebook opslag af 25. januar 2016 fik han først kendskab til den 19. februar 2016.

Han blev forevist mailkorrespondance mellem Anna-Sophie Saugmann-Jensen og ham den 19. februar 2016 om Justitsministeriets bemærkninger til et udkast til udtalelse til Jyllandsposten fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet (ekstrakten side 187-188). Af Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udkast, som Justitsministeriet endte med at godkende, hed det:

”Det er ministeriets vurdering, at ordningen med separat indkvartering af mindreårige ægtefæller er i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Det kan dog være nødvendigt at gøre undtagelse i helt særlige tilfælde.”

Han forklarede, at han kender Anna-Sophie Saugmann-Jensen godt fra deres fælles tid i Udlændingeafdelingen i Justitsministeriet. Normalt ville han ikke kunne huske en ekspedition som denne, men han husker forløbet, fordi han havde et oplæg til svar, som ikke blev fulgt. Den 17., 18. eller 19. februar 2016 kom Anna-Sophie Saugmann-Jensen ind på hans kontor. Hun fortalte, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde fået en pressehenvendelse fra Jyllandsposten vedrørende indkvartering af barnebrude, og hun spurgte, hvornår Justitsministeriet kunne levere rådgivning i forhold til Danmarks internationale forpligtelser. Det var i vinterferien, og de var ikke mange på arbejde. Som han husker det, var det alene souschefen og ham

og en yderligere fuldmægtig, der var der. Derfor sagde han til hende, at de ikke kunne klare det i samme uge. Hvis Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet skulle have Justitsministeriets godkendelse, måtte det vente til den efterfølgende uge, da det var en sag, der skulle igennem "hele kæden" og helt op til ministeren. Det skulle sagerne, når det vedrørte en anden ministers holdning til menneskeretlige spørgsmål. Han kunne se på Anna-Sophie Saugmann-Jensen, at hun ikke kunne bruge det svar til noget, og han tilbød hende derfor, at de i stedet kunne levere nogle uformelle bemærkninger på kontorniveau. Det betyder, at man hverken internt eller eksternt kan sige, at det er godkendt af Justitsministeriet. Efterfølgende modtog han mailen fra hende.

Han blev foreholdt mail af 19. februar 2016 kl. 10.59 fra Caroline Østergaard Nielsen til Nina Holst-Christensen og ham (ekstrakten side 185), hvoraf fremgår bl.a.:

"Se udkast til ministersvar om barnebrude nedenfor.

Vi ved ikke rigtig, om der med "ordningen" henvises til de retningslinjer, som er beskrevet i pressemeddelelsen. Ifølge pressemeddelelsen (<http://uibm.dk/nyheder/2016-02/inger-stojberg-stopper-indkvartering-afbarnebrude-pa-asylcentre>) må ingen under 18 år ifølge retningslinjerne indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn.

Vi kan vel ikke stå på mål for at de beskrevne retningslinjer er i overensstemmelse med EMRK. Vi foreslår derfor som minimum, at ordet "ordningen med" slettes. Så er sætningen isoleret set korrekt, men har jo ikke forbindelse til virkeligheden, hvis de rent faktisk vil praktisere ordningen som beskrevet i pressemeddelelsen.

Det bemærkes, at der, som vi aftalte i går, alene er tale om en uformel høring med frist kl. 15.00."

Han blev desuden foreholdt sit svar til blandt andre Anna-Sophie Saugmann-Jensen og Jesper Gori kl. 12.48, hvoraf fremgår, at "vi har ingen bemærkninger til jeres udkast til ministersvar" og sin mail kl. 12.55, hvor han bekræfter, at Nina Holst-Christensen har set svaret.

Han forklarede om forløbet, at han, da han modtog mailen, gik i gang med at undersøge, hvad der var "op og ned". Han startede med at søge på Retsinformation for at afklare, om der var en bekendtgørelse, cirkulæreskrivelse eller andet. Det var der ikke, og han søgte derfor på ministerens Facebook side, hvor han fandt opslaget fra den 25. januar 2016, ligesom han fandt pressemeddelelsen på ministeriets hjemmeside. Efterfølgende forelagde han sine tanker for Caroline Østergaard Nielsen. Han sagde, at det var hans vurdering, at der kunne ske adskillelse, hvis der

var konstateret tvang, eller hvis pigen var under 15 år. Fra sit virke i Udlændingenævnet havde han desuden kendskab til bestemmelsen i udlændingelovens § 9, stk. 8, som handler om, at hvis to nærtstående søger familiesammenføring som ægtefæller, er der en formodning for, at der er tale om et tvangsægteskab. Den formodning skal ægtefællerne tilbagevise. Der er ret udførlige forarbejder om, hvordan det kan ske, og der er ligeledes udarbejdet retningslinjer, praksisnotater o. lign., som beskriver det. Det tog han udgangspunkt i og gennemgik for Caroline Østergaard Nielsen, hvad det er for forhold, man lægger vægt på i den situation. En af de ting, man kan lægge vægt på, er, om parret har børn, og i praksis er det sådan, at hvis man får to børn, som er levendefødte og ikke er født på samme tidspunkt, har man som det helt klare udgangspunkt tilbagevist formodningen for tvang. Han drog en parallel til dette og sagde, at hvis man i den kontekst ikke finder, at der er tale om et tvangsægteskab, så burde det være det samme i sagerne om indkvartering. Han konkluderede derfor, at der måtte være ”ret” mange tilfælde, hvor man ikke kunne adskille. Han sagde desuden, at han var bekymret over den konkrete administration, fordi der udadtil alene var kommunikeret undtagelsesfrit, og fordi det i det udkast, de havde modtaget fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, var anført, at ”det kan dog være nødvendigt at gøre undtagelse i helt særlige tilfælde”. Det var bekymrende, fordi det kunne tegne et billede af, at det var noget, man havde tænkt sig at gøre i meget få tilfælde, mens han havde den opfattelse, at det kunne være i ganske mange tilfælde. Han foreslog derfor at erstatte sætningen med, at ordningen selvfølgelig skulle administreres i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser. Hans forslag blev ikke skrevet i en mail. Det var noget, de skrev til i hånden på et print af mailen, da han og Caroline Østergaard Nielsen arbejdede på et udkast til svar inde på hendes kontor.

Caroline Østergaard Nielsen fortalte ham, at der havde været ”noget med Nina Holst-Christensen og Lykke Sørensen” i sagen. Det var ikke noget, han var bekendt med på det tidspunkt. Han tænkte, at ”nu var de allerede langt over hans lønramme”. Der var to på afdelingschefniveau, der havde aftalt noget. Mens han stod på Caroline Østergaard Nielsens kontor, forfattede hun den mail, hun sendte til Nina Holst-Christensen. Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet rykkede ”som gale” for svar, fordi de gerne ville svare Jyllandsposten, og på et eller andet tidspunkt rykkede han Nina Holst-Christensen telefonisk. Hun var i Amsterdam på tjenesterejse. Han startede med at sætte rammen og fortælle, at der var tale om nogle uformelle bemærkninger på kontorniveau. Han sagde også, at de var bekymrede. Der lod til at være en forskel mellem administrationen og det, der var meldt ud eksternt. Til sidst kom han også til at give udtryk for sit eget synspunkt; at undtagelserne var formuleret ”lige snævert nok”. Nina Holst-Christensen sagde til ham, at sagen var drøftet med Lykke Sørensen, og at Lykke Sørensen havde garanteret, at der ville være en ”kattelem”, som var det ord, Nina Holst-Christensen brugte, samt at der ville blive administreret lovligt. Nina Holst-Christensen sagde, at de derfor ikke skulle tage den specifikke formulering så tungt. Det fik ham til at tænke på udlændingelovens § 9 c, stk. 1, der angår opholdstilladelse af ganske særlige grunde. Det lyder som noget, man kan gøre sjældent, men det er det reelt ikke. Derfor tænkte han, at det nok var fint nok. Fordi der var den

skævhed i samtalen – han var kommet til at sige noget, der ikke stod i Caroline Østergaard Nielsens mail – afsluttede han samtalen ved at samle op og spurgte, hvad han konkret skulle meddele Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Nina Holst-Christensen sagde til ham, at han skulle meddele, at de ikke havde bemærkninger, hvilket han gjorde. Det var en kort samtale, der varede langt under 10 minutter. Adspurg, om de havde en drøftelse om, hvordan folk skulle kunne indrette sig efter en retsstilling, hvor der ikke står noget om undtagelser, forklarede han, at det husker han ikke, men det, der var rammen for deres rådgivning, var Danmarks internationale forpligtelser. Det fremgik også klart af det, som Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet bad om. Adspurgt forklarede han, at Nina Holst-Christensen ikke fortalte detaljeret om sine drøftelser med Lykke Sørensen, og han fik ikke noget indtryk af, hvorvidt Lykke Sørensen havde lydhørhed for sine betragtninger i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Nina Holst-Christensen tidsfæstede ikke sin samtale med Lykke Sørensen.

Under samtalen med Caroline Østergaard Nielsen drøftede de ikke de enkelte elementer i EMRK artikel 8. Det, der fyldte mest, var hans redegørelse for udlændingelovens § 9, stk. 8. Som han husker det, drøftede han ikke spørgsmålene om beskyttelsesværdigt familieliv, legalitetskravet, anerkendelsesværdigt formål eller proportionalitetskravet med hverken Caroline Østergaard Nielsen eller Nina Holst-Christensen. Detaljegraden af samtalerne var meget overordnet. De rådgiver andre jurister, og det gør de ud fra en forventning om, at alle ved det, der fremgår af Jens Elo Rytters bog, så de skal kunne komme med noget ekstra. Foreholdt, at han tidligere har forklaret, at han undersøgte Retsinformation, og at der ikke der fremgik noget, og adspurg, om det kunne give anledning til overvejelser, forklarede han, at det kunne det godt, men han anså det ikke som en del af deres rådgivning. Det var noget, Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet selv skulle have styr på i ”deres butik.” For at få svar på, om der var hjemmel, skulle Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet have bedt specifikt om det. Han gjorde sig ikke på dette tidspunkt overvejelser om, hvorvidt der var hjemmel. Det var ikke en del af hans arbejde eller den bestilling, der var. Det måtte de gå ud fra, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet selv havde styr på.

Han ved ikke, om pressehenvendelsen fra Jyllandsposten blev nævnt for afdelingschefen, departementschefen eller ministeren. Han har alene drøftet det med Caroline Østergaard Nielsen og Nina Holst-Christensen, og han ved ikke, hvad de har gjort. Han talte én gang med Nina Holst-Christensen, inden han gav beskeden videre. Opkaldet var umiddelbart før, at han skrev mailen til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

I den tid, han var i Justitsministeriet, var han ikke i øvrigt involveret i sagen, herunder i drøftelser om sagen, men han kan lidt tilfældigt have hørt noget henover et frokostbord. Omkring april 2016 var der en sagsbehandler, der sad med noget fra ombudsmanden, der nævnte, at ”hvad var det for noget”. Det var Maria Aviaja Sander Holm, der var fuldmægtig på sagen i en periode, og på et tidspunkt var også en anden fuldmægtig, Yassmina Amadid, involveret i sagen. Som

han husker det, talte de om, hvad de sad med. Der var et udkast til svar fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, og det blev sagt, at det var ”helt vildt dårligt”. Han mindes ikke at have hørt snak om, at det var svært at trænge igennem ”opad” i systemet i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

Han har ikke selv har siddet med sagsoprettelse. Sagsgangen på sundhedsområdet var meget klassisk. Der kom en ansøgning, og så oprettede sagsbehandleren en sag og traf en afgørelse. Systemet er grundlæggende bygget sådan op, at der er to forskellige sagstyper. Der er noget, der hedder en administrativ sag, og noget, der hedder faglige sager. Administrative sager bruger man til generelle sager, og de er ikke knyttet op på bestemte personer. På disse sager kan man lægge alt muligt ind. De faglige sager er knyttet til konkrete personer. En sådan sag er knyttet til den pågældendes person-ID. Det er tilfældet med alle de faglige sager vedrørende den pågældende. Når man taster person-ID’et ind, dukker alle sagerne vedrørende den pågældende op. En sag vedrørende den enkelte asylansøger er en faglig sag. De administrative sager er kendetegnet ved, at det er generelle sager om f.eks. ansøgninger om aktindsigt, notater mv. Alt vedrørende den enkelte asylansøger burde efter hans opfattelse ligge på en faglig sag. Når man slår et person-ID op, har man adgang til alle de sager og alle de akter, Udlændingestyrelsen har om den pågældende, både fra eget kontor og andre kontorer. Man kan også se alle de sager, andre udlændingemyndigheder har, men man kan ikke gå ind i disse sager. Hvis den pågældende f.eks. har været på hospitalet, er der – med undtagelse af akut sundhedsbehandling – en sag på det. Hvis den pågældende har fået en social foranstaltning, vil der også være en sag på det. Det samme vil gælde, hvis centeret har indberettet den pågældende for bekymrende adfærd.

Adspurgt, om også faktisk forvaltningsmyndighed, f.eks. ændring af indkvartering under asylsagens forskellige faser, vil fremgå som en personlig sag, forklarede han, at det var en af hans kæpheste. De, der sad med opgaven at flytte rundt på folk, var ”Bookingen”, som lå under et andet kontor: Kontoret for Økonomi og Indkvartering. De journaliserede ingenting, og det var hans opfattelse, at de burde gøre det, men det var ikke noget, han kom igennem med. Deres indvending var, at der var 15.000 indkvarterede, og at det ikke kunne lade sig gøre. Han har i hvert fald sagt det til Ditte Kruse Dankert ved flere lejligheder, men det var ikke hende, der kunne gøre noget ved det. Det var irriterende ikke at kunne se, hvad der var sket. Så var man nødt til at søge i Bookingens mailbakke. Det mente han var uhensigtsmæssigt, og han foreslog flere gange, at materialet skulle journaliseres.

Adspurgt, hvornår han blev involveret i de omhandlede sager, forklarede han, at han blev ansat den 1. juni 2016, og den 2. eller 3. juni 2016 havde de et kontorarrangement. Ditte Kruse Dankert og han havde nogle meget uformelle drøftelser om sagen, og han sagde allerede der til hende, at ordningen efter hans opfattelse var klart ulovlig, og at alle parrene under alle omstændigheder skulle samles med det samme, da parrene, selvom ordningen havde været lovlig, nu havde været adskilt i fire måneder, uden at man havde gjort yderligere. Han kunne desuden se, at der den 2. juni 2016 var sendt en skriftlig partshøring til et af parrene, hvilket han også

gjorde indvendinger imod, fordi han ikke mente, at man kunne partshøre udenlandske børn på skrift på dansk. Partshøring skulle ske mundtligt. Han vidste ikke som sådan, hvad der var sket i sagerne på dette tidspunkt, men han blev ret overrasket over, at parrene fortsat var adskilt, og at man ikke havde foretaget sig noget i dem. Det erfarede han under deres drøftelser.

Adspurgt af Ditte Kruse Dankerts bisidder, advokat Lise Lauridsen, hvilken "ordning" han henviste til, da han sagde, at ordningen var klart ulovlig, forklarede han, at det var den samlede ordning, han henviste til. Det har han også efterfølgende skrevet til Ditte Kruse Dankert. Adspurgt, om han sagde til hende, hvad det var i ordningen, han mente var klart ulovligt, forklarede han, at han ikke tror, at han var meget detaljeret på dette tidspunkt. Det var rammen ikke til. Han husker ikke, hvad han præcis sagde på hvilket tidspunkt, men han kan huske, hvad han har sagt over tid.

På dette tidspunkt tror han ikke, at han henviste til forvaltningsretten eller menneskeretten i relation til, at ordningen var ulovlig. Han havde ikke noget med sagerne at gøre, og han tror ikke, at Ditte Kruse Dankert stillede opklarende spørgsmål, fordi det var en uformel drøftelse under et arrangement, hvor de gik og spillede høvdingebold. Han tror derfor ikke, at det var så dybdegående, ligesom han ikke tror, at han på dette tidspunkt kom med en nærmere begrundelse for, hvorfor han mente, at ordningen var ulovlig.

Adspurgt af Jesper Goris bisidder, advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja, forklarede han, at han også mente, at der var et problem med hjemmelsgrundlaget, men han husker ikke, om det var på dette tidspunkt, at han sagde det. Han kan ikke huske kronologien nærmere. Han kan alene sige, hvad han samlet har anført over tid.

Ditte Kruse Dankert og han talte videre om det stort set hver dag i juni måned. Den 8. juni 2016 bad hun ham om at se på partshøringsbrevet. Adspurgt, om Ditte Kruse Dankert forud for dette tidspunkt havde fortalt ham om, hvad der var sket i sagerne, herunder om hun havde oplyst ham om det hjemmelsgrundlag, der var anvendt, forklarede han, at det tror han, men han husker ikke, om det var på dette tidspunkt eller senere. Som han husker det, brugte styrelsen en analogi af udlændingelovens § 42 a, stk. 7. Hans indtryk var, at sagerne havde ligget stille temmelig længe, og at styrelsen ikke rigtig vidste, hvad de skulle gøre ved dem. Det, han fik oplyst, var, at de beroede på principielle spørgsmål om et partshøringstema. Han ved ikke, hvem der havde de overvejelser, men han fik det indtryk, at de ikke kunne partshøre, fordi de ikke vidste, hvad rammen for afgørelserne var. Derfor var det svært at partshøre over eller rettelig sagsoplyse. Hvis der ikke er nogen oplysninger i sagen, er der ikke noget at partshøre over. Hans egen analyse var, at fordi man ikke havde fået retningslinjer fra ministeriet om, hvordan man skulle behandle sagerne, vidste man ikke, hvad man skulle gøre, ligesom man ikke vidste, hvad man skulle spørge parrene om. Partshøringstemaet afhænger af, hvad man skal lægge vægt på. I begyndelsen var det kun Ditte Kruse Dankert, han havde disse drøftelser med.

Han fik ikke i forbindelse med sagsbehandlingen oplysning om, hvilke konkrete oplysninger der var indhentet i de sager, hvor der var sket adskillelse. Det var en oplysning, han fik i forbindelse med ministerbetjeningen. Han havde fået fortalt af både Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum, at der i sagerne var blevet foretaget konkrete vurderinger. Han havde det handicap, at han ikke selv havde oplevet det. Det, han fik at vide, var, at der forud for de afgørende dage i februar, da de fik pressemeddelelsen, havde været en "runde" med indkvarteringsoperatørerne, hvor man havde indhentet alle mulige oplysninger. Han fik også at vide, at man slog alle parrene op i systemet. Når man skrev deres person-ID, kunne man se, om de pågældende havde været på hospitalet, om der var iværksat sociale foranstaltninger, samt om der var en indberetning om en eller anden form for bekymrende adfærd. De havde ud fra disse oplysninger lagt sagerne i nogle forskellige bunker. I nogle af sagerne var der ikke sådanne oplysninger, og der havde man så besluttet, at man kunne adskille uden videre. Som han husker det, var sagerne opdelt efter, hvor bekymret styrelsen var, og om der var noget, der skulle undersøges nærmere. Han husker ikke, hvor mange bunker styrelsen opererede med, og han er ikke sikker på, at han har stillet så specifikke spørgsmål til dette. Hans interesse var, om det gav mening, at der var foretaget en konkret vurdering. Det sagde Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum, at de havde gjort. Han oplever dem begge som meget kompetente, dygtige og ordentlige med en høj troværdighed, og han mente derfor, at han kunne lægge det, de sagde, til grund. Der var fem par, der ikke blev adskilt, og det må betyde, at der blev foretaget en eller anden form for konkret vurdering. Det var hans ræsonnement. De kan også have haft et større oplysningsgrundlag, end det man kan se med det blotte øje. Han tror ikke, at han spurgte nærmere ind til, hvad det var for oplysninger, styrelsen havde fået i forbindelse med høringerne i slutningen af januar. Han spurgte heller ikke, om man havde spurgt ind til eller undersøgt, om der var indikationer på tvang. Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum fortalte tillige, at operatørerne var meget aktive i sagerne og skrev om flere sager, hvor der var anledning til bekymring. Disse oplysninger indgik også i sagerne. Hans kendskab til det beror således på andres oplysninger, og han efterprøvede det, de fortalte, ved at spørge ind til, hvad der var for oplysninger, og hvad de gjorde. Hans billede var, at det var troværdigt. Han har ikke talt med f.eks. Ronya Habo om hendes opfattelse af, om hun i den første fase foretog en konkret vurdering.

Kommissionens formand gennemgik kort oplysningerne om AA-K og AA-M (parekstrakten side 341ff), Z-K og Z-M (parekstrakten side 608ff.) og Æ-K og Æ-M (parekstrakten side 636ff.) og henviste til det udarbejdede hjælpebilag. Adam Abdel Khalik blev foreholdt, at det vedrørende disse par ser ud som om, at Udlændingestyrelsen på tidspunktet for adskillelsen alene var i besiddelse af oplysninger om parrets alder, at de ikke havde børn og hvilket land, de kom fra. Vedrørende Z-K og Z-M var der desuden en oplysning om, at kvinden var særligt sårbar, og at parret ikke ønskede at blive adskilt. Vedrørende Æ-K og Æ-M havde man desuden oplysning om, at kvinden var gravid, ligesom kvinden i sit asylansøgningsskema havde oplyst, at hun havde mistet sin far, hvorefter hendes farbror behandlede hende på en meget brutal måde og ville tvangsgifte hende med sin søn, men at hun var forelsket i Æ-M, og at hun blandt andet

flygtede for at kunne være sammen med ham. Adspurgt, hvordan man på baggrund af disse oplysninger kan foretage en konkret og individuel vurdering, forklarede han, at hans egen analyse af det er, at der ikke har været sundhedssager, sociale sager eller indberetninger fra operatørerne om parret. Så havde man dengang et meget klart udgangspunkt om, at hvis der ikke var noget helt særligt, skulle parret adskilles. Det var fraværet af oplysninger, der var en oplysning i sig selv.

Det var kun Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert, han talte med i forbindelse med ministersvarene. Det var alene, hvis der var noget med tal, at han talte med sagsbehandlere. Det var de gode til, og der var mange folketingsspørgsmål om, hvor mange par der var osv.

I begyndelsen af juni 2016 fik han ikke noget at vide om de kriterier, styrelsen havde lagt vægt på. Det gjorde han først i forbindelse med ministerbetjeningen. Han havde – også i juni – et meget klart indtryk af, at der i februar 2016 ikke behøvede at være indikationer på tvang i den praksis, styrelsen havde. Alle blev adskilt, med mindre der forelå helt særlige omstændigheder. I februar var der ikke indhentet oplysninger om indikationer på tvang. Man skal huske på den ramme, styrelsen havde på det tidspunkt. Styrelsen havde en pressemeddelelse, og der var ikke nogen, der talte om tvang. Pressemeddelelsen handlede alene om alder. Hans billede var, at det var alderen, det handlede om, men at styrelsen foretog en konkret vurdering af, om der var et eller andet særligt, der gjorde, at der ikke skulle ske adskillelse. Han har ikke selv undersøgt, hvad der var sket. Skaden var sket, da han blev ansat.

Adspurgt, om han i begyndelsen af juni 2016 overvejede, hvad hjemmelsgrundlaget var, eller hvad karakteren af den afgørelse eller beslutning, der blev truffet, var, forklarede han, at styrelsen den 28. april 2016 – inden han blev ansat – havde afgivet en udtalelse til ombudsmanden, hvoraf fremgik, at styrelsen ville behandle sagerne som afgørelsessager. Han tror ikke, at styrelsen på noget tidspunkt har taget stilling til, om der var tale om en egentlig forvaltningsretlig afgørelse, eller om partshøringen var noget ”ekstra”. Virkningen er dog den samme. Uanset om der er tale om en afgørelse, er det så indgribende, at der alligevel er pligt til at partshøre. Det var ikke noget, han indledningsvis drøftede i styrelsen, men han kan se, at han den 8. juni 2016 skrev, at de skulle samle alle parrene igen.

Det var ikke hans opfattelse, at spørgsmålet om tvang spillede nogen rolle på daværende tidspunkt. Man må spørge den, der har lavet pressemeddelelsen, hvad formålet med praksisændringen var. Styrelsen har effektueret pressemeddelelsen. Hans egen opfattelse er, at der ikke er hjemmel til det, men hvis man forudsatte, at det var tilfældet, og der var et beskyttelsesværdigt familieliv, er det hans opfattelse, at der som absolut minimum skal være en indikation på tvang for at kunne adskille et par. I den forbindelse kan alder være et kriterie, men hvis det skal stå alene, skal pigen enten være meget ung, eller der skal være en betragtelig aldersforskel, f.eks. en mand i 50'erne og en pige på 16 år.

Efter hans opfattelse har det en meget klar betydning, om der er tale om nyankomne par eller par, der allerede har været indkvarteret i asylsystemet i nogle måneder. Hvis parrene har opholdt sig i centersystemet i en periode, har man et godt kendskab til dem og et større grundlag for at vurdere, om der foreligger tvang eller ej.

Han mener derimod ikke, at vurderingen om ledsagelse har betydning for vurderingen om adskillelse. Ledsagervurderingen har noget at gøre med, om man kan udsende parret sammen, og om man skal anses som uledsaget mindreårig. En uledsaget mindreårig skal have beskikket en personlig repræsentant. Man kan godt forestille sig en situation, hvor man er vurderet som ledsager, men ikke bor sammen. Ledsagervurderingen handler om noget andet.

I hans optik er en oplysning om, at man kommer fra et land, hvor tvang forekommer ofte, ikke tilstrækkelig til at indikere tvang. Det skal foreligge noget mere konkret.

Adspurg, om spørgsmålet om tvang har betydning for, om man overhovedet er inde i beskyttelsen efter EMRK artikel 8, eller om det også kan have betydning for, om man kan gøre indgreb i et beskyttelsesværdigt familieliv, forklarede han, at hvis der er konstateret tvang, er man uden for artikel 8. Formålet med at forhindre tvangsægteskaber er sagligt, men han er ikke ekspert i, om dette er en egnet måde at gøre det på. Det var ikke noget, man overvejede i Udlændingestyrelsen.

Han blev foreholdt Folketingets Ombudsmands supplerende høringsbrev af 13. juni 2016 (ekstrakten side 1614) og telefonnotat af 14. juni 2016 vedrørende en samtale mellem ham og en medarbejder hos ombudsmanden (ekstrakten side 1667). Han forklarede, at det, han oplyste under samtalen, var, at der ikke på dette tidspunkt havde været nogle ny-indrejste par, og at det derfor var svært at beskrive praksis for sådanne par. De sager, der havde været, angik par, der havde opholdt sig i systemet i en længere periode. Det var ikke ham, der havde udarbejdet udkastet til retningslinjer. På baggrund af samtalen med ombudsmanden identificerede han, at der var et problem i det foreliggende udkast til retningslinjer, fordi det var anført, at det var operatøren, der skulle træffe den indledende beslutning om adskillelse. Den beslutning mente han, at styrelsen ikke kunne delegere til operatøren. Det var rettelig styrelsen, der skulle træffe beslutningen, og det førte til ideen om, at operatøren kunne ringe til styrelsen og få en resolution. Han sad ikke med de konkrete sager på dette tidspunkt, og han tror ikke, at han overvejede, om man på baggrund af erfaringerne med de par, styrelsen havde adskilt, kunne give nogle retningslinjer for de afgørelser, styrelsen ville træffe fremover. Han var ikke inde i overvejelserne om de retningslinjer, der forelå den 1. juli 2016. Han havde på tidspunktet for samtalen med ombudsmandens medarbejder ikke set retningslinjerne. Han ville dog vide, hvis der havde været ny-indrejste, for det var en sag, der fyldte meget på kontoret. Han ringede til ombudsmanden, fordi der var et spørgsmål, han ikke forstod. Det var medarbejderen fra ombudsmanden, der gjorde ham opmærksom på problematikken, hvorefter han fandt retningslinjerne frem og læste dem.

Han læste det sådan, at det var indkvarteringsoperatørerne, der skulle træffe den første beslutning, og han foreslog en rettelse, hvilket blev imødekommet. Det var det eneste, han var involveret i vedrørende disse retningslinjer.

Til at begynde med kendte han ikke baggrunden for, at sagerne blev genoptaget. Det fandt han først ud af, da han læste udtalelsen af 28. april 2016 til ombudsmanden, hvoraf fremgik, at der skulle ske partshøring i sagerne. Han ved ikke, om det var noget, styrelsen selv besluttede, eller om det var noget, andre bestemte for styrelsen.

Han blev foreholdt mail af 26. april 2016 kl. 18.42 fra Lene Linnea Vejrum til Tanja Franck, Ditte Kruse Dankert og Jens Vikner, hvoraf fremgår bl.a., at departementet havde forelagt spørgsmålet om partshøring for Justitsministeriet, og at departementet gav styrelsen valget mellem at fastholde sin udtalelse eller at genoptage de sager, hvor der var sket adskillelse med henblik på partshøring, samt at departementet ville kritisere styrelsen for ikke at have partshørt fyldestgørende, hvis styrelsen fastholdt sin udtalelse. Han forklarede, at mailen er fra før, han blev ansat, og den var ikke journaliseret på sagen, så han har ikke set den. Han fik ikke oplysning om det anførte i forbindelse med, at han blev en del af sagsbehandlingen i disse sager. Han ved ikke, hvordan genoptagelsessagerne var tilrettelagt, inden han blev ansat. Han kom ind i sagerne, da han blev bedt om at se på partshøringsskrivelsen. Han tror, at det skete i forlængelse af de drøftelser, han havde med Ditte Kruse Dankert, hvor han blandt andet udtrykte bekymring vedrørende den skriftlige partshøring på dansk. I denne forbindelse må han være blevet bedt om at se på, om det så nogenlunde fornuftigt ud. Han var på dette tidspunkt ikke involveret i behandlingen af de konkrete sager.

Han blev foreholdt sin mail af 8. juni 2016 kl. 14.46 til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 5543), hvoraf fremgår bl.a.:

”Det kan virke virkelighedsfjernt, men som jeg ikke har lagt skjul på, mener jeg, at der er tale om en klart ulovlig tjenestebefaling, og at man skal fokusere på at finde en vej ud af blindgyden, som alle kan se sig selv i.

Vejen kunne passende være, at man – i modsætning til før instruksen – er meget *opsøgende* i forhold til tvangsspørgsmålet, hvor man tager en snak med ægteparret, så snart de er indkvarteret (sammen). Udgangspunktet for samtalen er, at der er tale om et tvangsægteskab, og samtalens formål er at afsøge [officialmaksimen], om der foreligger særlige omstændigheder, der gør, at de skal indkvarteres samlet [m.a.o. om det kan afkræftes, at det er et tvangsægteskab]. Sådan må modellen i hvert fald være, hvor aldersforskellen ikke er meget stor. Er aldersforskellen meget stor, kunne man godt afprøve, om man ikke kunne skille dem ad under sagsbehandlingen (en slags ”betækningsperiode” for kvinden) uden, at det ville være klart ulovligt.”

Det er ministeriets instruks, han omtalte som en klart ulovlig tjenestebefaling. Det er det forhold, at man i det hele taget adskiller parrene, uanset om det er med eller uden partshøring. Han kan ikke sige, hvad han specifikt tænkte på dette tidspunkt, men han kan give en samlet gennemgang af, hvad han tænkte og gjorde gældende undervejs i forløbet. Han husker ikke, hvad han tænkte på dette tidspunkt, men når han ser mailen, tror han, at det var EMRK-vinklen, der fyldte mest. Hans holdning var, at der skulle være en eller anden form for indikation på tvang, hvis man skulle adskille. Det skulle således være tvang, der skulle begrunde ordningen. Alderen var ikke nok, med mindre den ”slog meget ud”.

Når han i mailen henviste til ”instruksen”, var det ordningen, som den var på dette tidspunkt, hvor man havde tænkt sig at tilrettelægge det på den måde, at parrene som det helt klare udgangspunkt indledningsvis skulle adskilles ved indrejsen uden partshøring, hvorefter der skulle ske partshøring hurtigst muligt og træffes afgørelse om det, der blev kaldt den efterfølgende adskillelse. Adspurgt, om han refererede til pressemeddelelsen plus noget andet, gentog han, at det var ordningen, som den var i styrelsen på dette tidspunkt. Han går ud fra, at den bestod af pressemeddelelsen og de efterfølgende drøftelser, der havde været mellem ministeriet og Udlændingestyrelsen. Det er Ditte Kruse Dankert, der mundtligt har fortalt ham om ordningen.

Han fik ikke nogen tilbagemelding på sin mail. Ditte Kruse Dankert og han har både før og efter mailen drøftet ordningens lovlighed. I den forbindelse omtalte de ikke specifikt denne mail. Ditte Kruse Dankert mente, at ordningen var lovlig. De diskuterede, hvorfor hun mente det, men han husker ikke, om det var på dette tidspunkt. Han kan give et samlet overblik over de argumenter, han blev mødt med, men han husker ikke, hvad der blev sagt på bestemte tidspunkter. Han tror dog, at hendes modargument i den tidlige fase var, at Justitsministeriet havde godkendt ordningen ud fra en betragtning om, at der var tale om en midlertidig ordning.

Han rettede på dette tidspunkt ikke henvendelse til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. På et tidspunkt rettede han henvendelse til Justitsministeriet. Han tror, at det var ret tidligt, men han husker det ikke. Han husker det sådan, at han har talt i telefon med Maria Aviaja Sander Holm, men han er ikke sikker. De talte om noget privat, og han fik på et tidspunkt indsneget et spørgsmål om, hvorvidt Justitsministeriet havde godkendt ”det her” ud fra en betragtning om midlertidighed. Han husker, at den pågældende ikke kunne genkende det billede. Han husker desuden, at han deltog i et socialt arrangement med medarbejdere fra Justitsministeriet, hvor han spurgte ind til det.

Adspurgt af Inger Støjbergs bisidder, advokat Nicolai Mallet, om det afsnit i hans mail, hvoraf fremgår, at ”vejen kunne passende være”, var hans bud på, hvordan man kunne gøre det lovligt, forklarede han, at det var hans bud på, hvordan man kunne imødekomme ministerens ønske om fokus på området. Det er ikke hans bud på, hvordan det kunne gøres lovligt. Det fremgår også af den sidste linje, at det er hans bud på, hvordan man kunne gøre det, uden at det var klart

ulovligt. Dermed mente han, at det kunne være, at det stadig var ulovligt, men at det så ikke ville være klart ulovligt. Adspurg, om det var hans bud på en formodningsregel om tvang, der skulle afkræftes, forklarede han, at det tror han.

Foreholdt sine kommentarer til partshøringsbrevet (ekstrakten side 5544), der var vedhæftet mail af 8. juni 2016 fra ham til Ditte Kruse Dankert, forklarede han, at han i sin første kommentar spurgte til, om der var tale om ulovbestemt partshøring. Det kunne han ikke se, og han prøvede derfor at lave en formulering, der kunne rumme det hele. Han fik ikke svar på sit spørgsmål. Kommentar nr. 2 var en bemærkning om, at det skulle overvejes, om der var grundlag for at opretholde adskillelserne under sagsbehandlingen, når der ikke var partshørt. Baggrunden for kommentar nr. 6 var, at han mente, at partshøringen burde foretages mundtligt. Grundlæggende handlede det ikke om partshøring, som er en høring over allerede eksisterende oplysninger. Det handlede om at oplyse sagerne. Han mente ikke, at det var hensigtsmæssigt at gøre det ved at sende et brev på dansk til en udenlandsk mindreårig. De havde ikke nogen retningslinjer fra ministeriet om, hvad der skulle lægges vægt på, men han forestillede sig, at temaet måtte være, om der var tale om et tvangsægteskab eller ej, samt om pigen var i stand til at tage stilling til, om hun ville være gift eller ej, og at dette var bedst egnet til en mundtlig sagsbehandling. Hans intention var, at det skulle være mundtligt, og han skrev alle de argumenter, han kunne finde på. Henvisningen til ”en vej ud” var et forsøg på at spille på så mange heste som muligt for at få den mundtlige partshøring implementeret. Når han siger, at der stort set ikke var nogen oplysninger, bundede det i, at der, når man slog parrene op, ikke var særlig meget om dem. Han tror dog ikke, at han så på de konkrete sager på dette tidspunkt. Måske var der ikke engang oprettet konkrete sager, før de begyndte at partshøre. Han kunne godt forestille sig, at det først var i forbindelse med genoptagelsesprocessen, at der blev oprettet sager. Han husker dog ikke noget om det.

Han blev foreholdt sin mail af 9. juni 2016 kl. 10.29 til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 5551), hvori han gengav en samtale med en sagsbehandler i Justitsministeriet, der over for ham havde tilkendegivet bl.a., at Justitsministeriet ikke havde godkendt noget af det, Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde lavet, at midlertidigheden af adskillelsen ikke kunne bære adskillelsen i sig selv, men at der skulle noget mere til, samt at social tvang eller kulturel tvang var uden betydning. Han forklarede, at han ikke husker, om det var Maria Aviaja Sander Holm, han talte med, og han var også på et tidspunkt til et socialt arrangement. Han kan derfor ikke huske, om han både har talt med hende og andre i Justitsministeriet. Baggrunden for, at han skrev, at de ikke skulle have journaliseret noget, var, at han tænkte, at korrespondancen var ret uformel. Ditte Kruse Dankert og han havde et nært og fortroligt forhold til hinanden på det tidspunkt. Hun havde rigtigt travlt, og det, de havde mulighed for, var derfor at skrive til hinanden. Dette var noget, han ellers ville have sagt til hende. Det var ikke en henvisning til, at der ikke skulle ligge noget om det på grund af sagens karakter, men det var nogle oplysninger, han havde fået som privatperson. Det ville han ikke have det godt med at journalisere. Generelt kan

man ikke, hvis man får en oplysning som privatperson og bruger den fagligt, undlade at journalisere det. Han husker ikke, om det anførte er en detaljeret gengivelse af de oplysninger, han fik, og han er ikke sikker på, hvem han fik oplysningen fra. Det kunne også være Yassmina Amadid eller Nina Holst-Christensen. Han vil gætte på, at det var en af de tre, fordi det var dem, der var involveret i sagen.

Han tror, at hans bemærkning om social og kulturel tvang var med, fordi det var noget af det, han var blevet præsenteret for som modargument. Det skal ses i forlængelse af de løbende drøftelser, de havde. Det er, som han husker det i dag, et svar på nogle af de ting, han blev præsenteret for, og som han, da han fik mulighed for det, prøvede at spørge ind til. Adspurgt, om han fik nogen tilbagemelding fra Ditte Kruse Dankert, forklarede han, at de fortsatte deres drøftelser. Han kom med alle mulige argumenter, og hun kom med argumenter. Han tror ikke, at dette spørgsmål var et selvstændigt tema i de videre drøftelser, men han husker det ikke. Han ved ikke, om Ditte Kruse Dankert talte med andre i styrelsen om det. Han ved, at hun drøftede spørgsmålet om mundtlig partshøring med andre på et tidspunkt. Han spurgte hende ikke, om hun fulgte op på det. Han tror ikke, at han gav udtryk for det anførte om social og kulturel tvang ”højere oppe i systemet” i styrelsen.

Foreholdt mail af 9. juni 2016 kl. 18.47 fra Lene Linnea Vejrum til Tanja Franck og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 5552), hvoraf fremgår bl.a., at Justitsministeriet havde ændret holdning til, hvad der lå ”inden for og uden for skiven”, forklarede han, at mailen og dens indhold ikke siger ham noget. Det ser dog ud til, at der kom noget godt ud af hans mail til Ditte Kruse Dankert. Han blev ikke orienteret om, at tvang ikke havde været et kriterium, men skulle til at være det. Han kørte sit eget løb med partshøringsskrivelsen, og han var ikke orienteret om, at der kørte noget andet ved siden af. Det eneste, han genkender i mailen, er henvisningen til et møde. Han tror, at det var det møde, han deltog i den 1. juli 2016. Han vidste, at styrelsen presede ret meget på for at få nogle retningslinjer fra ministeriet. Han ved ikke, hvorfor genoptagelsessager er sat i citationstegn. Adspurgt, om der var en bestemt stemning i styrelsen vedrørende genoptagelsessagerne, forklarede han, at der, da han blev ansat, var en opgivenhed i forhold til, hvad de skulle gøre, og hvad de skulle lægge vægt på. Man havde ikke modtaget noget konkret fra ministeriet om det. Sagerne havde også ligget stille siden februar 2016.

Foreholdt, at det i mailen desuden var anført, at spørgsmålet om tvang ville gøre det vanskeligere at adskille, hvis svaret var klart nej, forklarede han, at hans billede var, at de i begyndelsen ikke lagde vægt på spørgsmålet om tvang. Det passer godt med hans eget billede af, at tvang først blev et tema i forbindelse med genoptagelsessagerne. Han havde på dette tidspunkt ikke opfattelsen af, at det var tanken, at adskillelserne skulle ophøre. Det var først senere, at der skulle foretages en proportionalitetsvurdering. Når de talte om sagerne, handlede det ikke om, hvor længe parrene kunne være adskilt. Han husker ikke, om det var et tema på mødet den 1. juli 2016, eller om det først var senere.

Han ved ikke, om spørgsmålene om tvang og frivillighed har været drøftet med Lykke Sørensen eller Jesper Gori. Han kunne blot konstatere, at det blev godkendt, at de spurgte ind til det. Han har lavet partshøringsbrevet og det koncept, der blev brugt til partshøringsamtalerne eller rettere sagsoplysningssamtalerne. Han er ikke bekendt med, om det var noget, der blev clearet med andre. Alt det, der blev spurgt ind til, var inspireret af udlændingelovens § 9, stk. 8. Han var i den situation, at det var svært at sagsoplyse, når de ikke vidste, hvad de skulle lægge vægt på i sidste ende. Han mente dog, at det var vigtigt, at de nu kom ”ud over stepperne”, og at det var bedre at få kritik for at have sagsoplyst for meget end for lidt. Man kan ikke sige, at de anvendte den samme forhåndsformodning, som anvendes ved familiesammenføring i fætter/kusine ægteskaber, men han mente, at de kriterier, man lægger vægt på ved afkræftelsen af tvangsformodningen i disse sager, måtte være nogle af de samme, der skulle lægges vægt på her. Selve afvejningen skulle ikke være den samme. Det virkede som meget saglige kriterier, hvis hovedtemaet var tvang.

Hans opfattelse af, at det ikke var meningen, at der skulle ændres på, at der var sket adskillelse, byggede på, at der ikke var drøftelser om, hvor længe adskillelserne skulle vare. Man ville vel ellers skulle skrive til parrene, at adskillelsen indtil videre ville være i en eller anden periode, og at der løbende ville blive foretaget en proportionalitetsvurdering. Han tror, at det kom på i afgørelserne til sidst. Som han husker det, var det ministeriet, der på et tidspunkt sagde, at der skulle foretages en proportionalitetsvurdering, hvor tiden skulle indgå.

På ny foreholdt sin mail af 8. juni 2016 kl. 14.46 til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 5543) og adspurgt af Inger Støjbergs bisidder, advokat Nicolai Mallet om, hvad der lå bag, at man i den foreslåede ordning, kunne tage udgangspunkt i en samtale ved afgørelsen af, om der var tale om et tvangsægteskab, når han samtidig dagen efter skrev, at social og kulturel tvang var uden betydning, gentog han, at det, han beskrev ikke var, hvordan ordningen skulle være, hvis den skulle være lovlig. Det handlede om, hvordan man kom ud af det klart ulovlige område. En lovlig ordning ville kræve adskillige ting, herunder en lovændring. Adspurgt, om man kunne have det beskrevne udgangspunkt for samtalen uden at inddrage social eller kulturel tvang, forklarede han, at det kunne man sagtens. I så fald skulle udgangspunktet for samtalen være aldersforskellen. Det, han foreslog for at finde et eller andet, som ministeren kunne leve med, var, at man måske – hvis aldersforskellen var meget stor – kunne have dem boende hver for sig. Foreholdt, at han også skrev, at ”sådan må modellen i hvert fald være, hvis aldersforskellen ikke er meget stor”, forklarede han, at der også står, at de skal bo sammen, mens man oplyser sagen. Adspurgt, om udgangspunktet for samtalen er uafhængigt af tanker om social og kulturel tvang, forklarede han, at det er det. Det, han havde at forholde sig til, var en undtagelsesfri instruks og et klart ønske fra ministeren om, at der skulle administreres undtagelsesfrit, og han ønskede at stille Udlændingestyrelsen, der var i modvind, bedst muligt.

Foreholdt sin mail af 13. juni 2016 kl. 20.13 til Hannah Sværke og Ditte Kruse Dankert med hans bud på en mere grundig partshøring (ekstrakten side 6521), forklarede han, at han ikke husker, hvorfor han anførte, at sagerne var rodede, eller om han havde været nede i de konkrete sager. Han forestiller sig, at han havde fået et udkast, og da der var så mange sager, der havde ligget stille så længe, skulle de i gang med at behandle sagerne. Hvis sagsbehandlerne skulle bruge år og dag på at skrive tingene ind, kunne de ikke opnå det, han ønskede; at de traf afgørelser meget hurtigt. Han husker ikke, om de valgte at ekstrahere ind i brevene eller vedlægge bilagene.

Han blev foreholdt sin mail af 21. juni 2016 kl. 14.24 til Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 5554), hvor han anførte bl.a.:

”Jeg kan forstå, at der nu – efter instruktion fra UIBM - er truffet beslutning om, at de pågældende skal adskilles under vores sagsbehandling.

Jeg mener, at der er tale om en klart ulovlig tjenestebefaling, som jeg har pligt til at sige fra over for til min direkte foresatte og hendes foresatte.

Jeg arbejder naturligvis loyalt videre med sagen, men mener, at der er tale om en klart ulovlig ordning. En konsekvens af denne vurdering er, at det også vil være ulovligt at adskille det konkrete par. Hertil kommer, at der er særlige omstændigheder i sagen, som gør det særligt usagligt at adskille parret, nemlig, at de i en periode på 7 måneder har været indkvarteret sammen uden, at der i den forbindelse er fremkommet oplysninger om problemer.”

Han blev desuden foreholdt Lene Linnea Vejrum's svar kl. 15.25 (ekstrakten side 5553), hvori hun anførte, at der ikke var tale om en konkret instruks fra departementet, men at departementet havde oplyst, at de ikke kunne forvente ændringer i forhold til den gældende instruks om adskillelse med henblik på et pusterum. Endelig blev han foreholdt sit svar på denne mail kl. 15.32, hvori han fastholdt, at det fortsat var hans opfattelse, at der var tale om en klart ulovlig instruks, og at en adskillelse efter hans opfattelse ville være klart ulovlig, hvis der ikke forelå indikationer på tvang eller noget, der brød en retlig norm i Danmark.

Han forklarede, at han i denne mail anførte, dels at selve ordningen var ulovlig, og at det derfor også var ulovligt at adskille det par, der var omtalt i mailen, dels, at der uanset ordningens lovlighed ikke var indikationer på tvang, og at det også af denne grund var ulovligt at adskille det konkrete par.

Som sagt kan han generelt ikke tidsfæste, hvornår han har gjort sine forskellige indsigelser gældende, men han har gjort en række ting gældende undervejs i sagen.

En af de ting, han anførte undervejs, var, at der ikke var hjemmel til indgrebet. Af forarbejderne til udlændingelovens § 42 a, stk. 7, fremgår, at det ikke er udtømmende angivet, hvilke hensyn der kan danne grundlag for beslutningen. De eksempler, der er nævnt, har dog alle sammen noget med de driftsmæssige hensyn at gøre. Der er f.eks. nævnt et eksempel om, at der kan ske flytning, fordi en asylansøger skal til en samtale i nærheden af det pågældende sted, fordi en asylansøger skal udsendes og derfor skal indkvarteres i nærheden af politiet, eller fordi nogle er oppe at skændes på centeret. Hvis der er et beskyttelsesværdigt familieliv, og man ønsker at gøre et indgreb i det, skal der ikke alene være lovhjemmel, der skal være en klar lovhjemmel. Hans synspunkt er, at bestemmelsen i udlændingelovens § 42 a, stk. 7, ikke udgør en klar lovhjemmel. Der skulle som det mindste stå i forarbejderne, at bestemmelsen kan bruges til at gøre indgreb i retten til familieliv, og det gør der ikke. Hans opfattelse er derfor, at der ikke er hjemmel til adskillelsen.

Det næste, han anførte, var spørgsmålet om delegation, som han blev opmærksom på i forbindelse samtalen med ombudsmanden. Det var et problem, at udkastet til retningslinjer lagde op til, at det var operatørerne, der skulle træffe beslutning om den indledningsvise indkvartering. Det lykkedes at få rettet op på dette.

Dernæst var det snittet i de konkrete sager, han havde indsigelser mod. Det indtryk, han fik, var, at parrene blev adskilt, selvom der ikke var indikationer på tvang. Hans opfattelse af EMRK artikel 8 i de sager, hvor der er et beskyttelsesværdigt familieliv, er, at et indgreb kræver en eller anden indikation på tvang. Alder er et sagligt kriterie, når man ser på dette spørgsmål, men hvis alderen står alene, må det kræve, at pigen er meget ung, eller at der er en meget markant aldersforskel.

Der var desuden et spørgsmål om sagsoplysning i forhold til den indledningsvise indkvartering. Det var det, man dengang kaldte for "havelågesituationen". I den situation, at et asylpar ankom f.eks. kl. 03.00, skal man tage stilling til, om parret skal bo sammen eller være adskilt under sagens behandling. Han stillede spørgsmål ved, hvordan man kunne vide, om de havde et familieliv osv. Det vidste man ikke. I ministeriets retningslinjer fra december 2016 er det anført, at Udlændingestyrelsen allerede ved den første indkvartering skal tage stilling til, om der foreligger helt særlige omstændigheder, der gør, at parret allerede ved ankomsten skal indkvarteres sammen. I retningslinjerne nævnes situationer, hvor parret har børn, og kvinden har et handicap, der gør, at hun ikke kan tage vare på børnene på egen hånd, eller hvor forældrene er traumatiserede. Hans spørgsmål var, hvordan man kunne tage stilling til disse spørgsmål på dette tidspunkt. En afklaring af, om nogen er traumatiseret, kræver samtaler med den pågældende. I den forstand mener han sådan set, at ordningen er værre nu, end den var i februar 2016, idet man dengang vidste noget om parrene, eventuelt i form af mangel på oplysninger om parrene. Som ordningen er nu, ved man ingenting, og der er en betydelig risiko for, at man kommer til at gøre noget, der er forkert. Han vil tro, at man i dag ikke havde fundet de par, der dengang ikke blev adskilt.

Han anførte også noget om praksisændringen. Tidligere var ordningen, at man automatisk blev adskilt, hvis man var under 15 år, og ellers adskilte man alene, hvis man blev opmærksom på parret på grund af en eller anden form for mistvivsel. Hans opfattelse er, at den ordning virkede upåklageligt. Hvis man som minister vil lave en praksisændring, har man en betydelig frihed til det, men det kræver, at der dels er hjemmel, dels at praksisændringen er saglig. Han har ikke på noget tidspunkt set nogen form for dokumentation for, at ordningen skulle være egnet til at opfylde et sagligt formål.

Hvis man skulle lave en ordning som denne, ville han mene, at man skulle lave en lovændring for at tilvejebringe en lovhjemmel, at man skulle have en eller anden form for dokumentation for egnetheden, og at man skulle lægge et væsentligt andet snit i sagerne og alene adskille i situationer, hvor alderen var meget påfaldende.

Det er de overvejelser, han har gjort gældende over tid. Adspurg, om han kan kvalificere, om det var i relation til forvaltningsretten eller de menneskeretlige forpligtelser, at han gjorde gældende, at der ikke var hjemmel, forklarede han, at han gav udtryk for, at det både var efter almindelige forvaltningsretlige grundsætninger og menneskerettighederne. Det var Ditte Kruse Dankert, han nævnte det for. Adspurg, om han kvalificerede, om spørgsmålet om sagsoplysning var efter forvaltningsretten eller de menneskeretlige forpligtelser, forklarede han, at for ham var det forvaltningsretligt. Han husker det ikke som noget, der blev overvejet i relation til menneskerettighederne.

Han fik et betydeligt og kvalificeret modspil fra både Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum, som han opfatter som dygtige jurister og hæderlige mennesker. Han gjorde også Tanja Franck opmærksom på, at han mente, at ordningen var klart ulovlig. I forhold til Tanja Franck fik han dog ikke lejlighed til at uddybe det.

Det første, han blev mødt med som modargument, var, at Justitsministeriet havde godkendt ordningen ud fra en betragtning om midlertidighed. Senere blev det ændret til, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Justitsministeriet havde talt om det, og at man var enige om linjen. Der var et møde med Jesper Gori og en række andre den 1. juli 2016, hvor Jesper Gori gav udtryk for, at det, han sagde, var afstemt med Justitsministeriet, samt at de retningslinjer, der endte med at komme i december 2016, ville svare til det, han gav udtryk for.

Derudover havde Ditte Kruse Dankert nogle bemærkninger om ordningens intensitet. Ordningen indebar, at parrene ikke må være sammen i tidsrummet fra kl. 22.00 til kl. 07.00. Hvis parret ikke havde børn fik de betalt en billet én gang ugentligt, så de kunne besøge hinanden. Hvis parret havde børn, fik de betalt en billet fire gange om ugen. Hendes synspunkt var, at det ikke var særlig indgribende, og hvis man kan sige til en asylansøger, som har fået asyl på grundlag

af midlertidig beskyttelsesstatus, at vedkommende ikke kan se sin kone, der befinder sig i Syrien, de næste tre år, hvordan kan man så ikke sige til nogen, som sidder i Danmark, at de gerne må se hinanden hele dagen, men ikke må være sammen om aftenen og natten. Hans mod svar til dette var, at der er tale om to forskellige situationer, som man ikke kan sammenligne. Lene Linnea Vejrum's hovedargument var, at hun af ministeriet var blevet oplyst om, at man godt kunne have en ordning, hvor man konsekvent lavede mande- og kvindecentre. Hvis man kunne det, kunne man også gøre dette i forhold til de enkelte par. Han nævnte over for Lene Linnea Vejrum, at der er en dom fra EMD fra 2014 (Tarakhel mod Schweiz), der kan læses sådan, at menneskerettighedsdomstolen er noget skeptisk over for det at adskille familier, og at det i hvert fald muligvis var en del af begrundelsen for, at man i en periode ikke kunne udsende børnefamilier til Italien efter Dublinforordningen.

I forhold til hjemmelsspørgsmålet blev han mødt med, at det fremgår af forarbejderne, at disse ikke var udtømmende.

Adspurgt, om det er sædvanligt, når der er tale om lovgivning, der kan gøre indgreb i familielivet, at man i forarbejderne tager stilling til de menneskeretlige forpligtelser, forklarede han, at det bør man helt klart efter lov kvalitetsvejledningen. Det er også et indicium, men det var ikke noget, han var opmærksom på dengang.

Den samtale, han havde med Tanja Franck, var den 1. juli 2016 i forlængelse af mødet. Den samtale kommer han aldrig til at glemme. Lige efter, at embedsmændene fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet var gået, sagde han til hende, at det var utroligt at høre så dygtige jurister forsvare en klart ulovlig ordning. Til det svarede hun: "Det der, det vil jeg slet ikke høre. Det må du ikke sige." Han svarede, at det var det, han mente. Der skete ikke mere. Han prøvede at lægge op til en drøftelse, men det var der ikke mulighed for. Samtalerne med Ditte Kruse Dankert foregik til gengæld over tid. Det var stort set hver dag i perioden efter den 2. eller 3. juni til den 1. juli 2016. Han skruede væsentligt "ned for charmen" efter den 1. juli 2016. Det er under en håndfuld gange, at han har haft drøftelser med Lene Linnea Vejrum. Det var ikke helt i begyndelsen af hans ansættelse, og det ville være underligt, hvis det var før den 13. juni 2016, hvor han begyndte at sidde med sagerne. Han tror ikke, at det var efter den 1. juli 2016, men han kan ikke sige det. Han har også ved enkelte lejligheder sagt noget efter den 1. juli 2016. Blandt andet blev han på et tidspunkt bedt om at udarbejde et notat. Det er notatet af 6. oktober 2016. Da han fik opgaven, sagde han, at han godt kunne lave et notat, men at de kendte hans holdning til ordningen. Han husker ikke, om det var Ditte Kruse Dankert eller Lene Linnea Vejrum, der gav ham opgaven.

I sin mail af 21. juni 2016 kl. 14.24 til Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 5554) henviste han til den pligt, der blev stadfæstet med Tamilsagen og Kodeks VII. Forløbet forud for denne mail var, at Bookingen var blevet opmærksom på et par, hvor pigen om morgenen var 18 år, og efter en samtale var hun lidt over et år yngre. Det var et par, der havde

boet sammen i syv måneder. De var indrejst på et tidspunkt, hvor de begge var under 18 år. Det var den første sag, efter at han blev ansat, hvor de skulle foretage en ”ny” adskillelse. Han gik ind til Ditte Kruse Dankert med mailen og syntes selv, at han havde fået en genial ide; at man kunne sige, at parret ikke skulle adskilles, fordi de slet ikke var omfattet af indkvarteringsordningen. Den omhandlede efter hans opfattelse ikke personer, der begge var indrejst, da de var under 18 år. Han tænkte, at det var den bedste chance, han havde, for at komme igennem med, at parret ikke skulle adskilles. De to gik ind til Lene Linnea Vejrum, hvor han gentog sit forslag, ligesom han sagde noget i retning af, at han ikke havde kendskab til tvangsægteskaber, hvor begge var mindreårige. Lene Linnea Vejrum sagde, at der fandtes sådanne tvangsægteskaber. Lene Linnea Vejrum ville forelægge sagen for Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, og hun bad ham om at finde oplysninger om, hvor gamle de var, og hvorfor de først nu var blevet opmærksomme på parret. Efterfølgende fortalte enten Ditte Kruse Dankert eller Lene Linnea Vejrum ham, at parret skulle adskilles. Han var rimelig chokeret, fordi parret var stort set jævnaldrende og havde boet sammen i syv måneder uden problemer, ligesom der ikke var indikationer på tvang, så han forstod ikke, hvad formålet med adskillelsen var. Det var derfor, at han skrev mailen. De eneste tilgængelige oplysninger om parret var alderen, og hvorfor styrelsen først nu havde opdaget sagen. Han har ikke skrevet notater om disse to møder. Det ville han normalt ikke gøre. Normalt ville han alene gøre det i forbindelse med ministerbetjeningen.

Han søgte ikke rådgivning, inden han sagde fra, og han fik ikke andre tilbagemeldinger end dem, der fremgår på skrift.

Han fortalte desuden Anna-Sophie Saugmann-Jensen, at han havde sendt den omhandlende mail, men det var i forbindelse med en privat samtale, og han forventede ikke, at hun gjorde noget ved det. Det var i forlængelse af et møde om et udkast til retningslinjer. Han har desuden videresendt mailen til Ronya Habo og formentlig til Hannah Sværke og Camilla Bloch-Egendal, der var sagsbehandlere i forbindelse med partshøringerne. Han mente, at det var vigtigt, at de kendte hans holdning. De drøftede det ikke efterfølgende. Anna-Sophie Saugmann-Jensen og han talte om ordningen. Det var langt senere, muligvis i oktober 2016. Han fortalte hende ikke om samtalen med Tanja Franck. Han har heller ikke fortalt andre om denne samtale.

Han blev foreholdt sin mail af 1. juli 2016 kl. 19.24 til Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6554) med referat af et møde samme dag om rammerne for den vurdering, Udlændingestyrelsen skulle foretage i forbindelse med de ”endelige afgørelser”, og hvor også Lykke Sørensen, Jesper Gori, Anna-Sophie Saugmann-Jensen, Tanja Franck og Jens Vikner deltog. Han blev desuden foreholdt Lene Linnea Vejrum's svar af 6. juli 2016 kl. 16.02, hvoraf fremgår, at hun havde anført sine ændringer i udkastet til referat.

Han har ikke sendt mailen med referatet til ministeriet, men han tror, at Tanja Franck fik den. Ministeriet lavede også et referat den 11. juli 2016. Baggrunden for, at han mente, at der skulle være dokumentation for, hvad de havde talt om på mødet, var, at det er dette notat, afgørelserne

er truffet ud fra frem til den 12. december 2016, hvor der kom en vejledning. Det er derfor et ret centralt dokument. De var i forbindelse med udkastet til vejledningen meget opmærksomme på at anføre, på hvilke punkter vejledningen adskilte sig fra det, der blev oplyst på dette møde. Adspurgt, om det i en sådan situation ikke ville være nærliggende at afstemme med ”afsenderen”, forklarede han, at han alene har afstemt referatet med medarbejdere i Udlændingestyrelsen, og Jesper Gori sendte den 11. juli 2016 ministeriets referat af mødet. Det anførte om, at samtalen ikke drejede sig om den indledende adskillelse, tror han ikke blev udfordret. Det var en rammesætning. Når ministeriet sagde, at det var det, de fik på dette tidspunkt, var det sådan. Han husker ikke, hvem der sagde det. Det var hans opfattelse, at kongebrevseksemplet fyldte utilfredsstillende meget på mødet. Det fyldte næsten hele mødet, og for ham var det kun en lille flig af problemstillingen. Der er også mange andre situationer, hvor man gerne må bo sammen ude i samfundet, også hvor man ikke er gift. Kongebrevstankegangen var ikke ny. Det indgik i en samrådstale fra medio marts 2016. Han husker ikke baggrunden for, at det blev anført, at et forudgående samliv ikke havde afgørende betydning.

Foreholdt Jesper Goris mail af 4. juli 2016 kl. 11.46 til blandt andre Ditte Kruse Dankert med en sammenfatning af den vurdering, der skulle foretages (ekstrakten side 1997), forklarede han, at han ikke ved, hvorfor kongebrevseksemplet ikke var nævnt. Det eneste, han tænkte, da han så denne mail, var, at den var meget kortfattet.

De havde lynende travlt i forbindelse med behandlingen af genoptagelsessagerne, og han husker en dag, hvor han havde seks samtaler. Afgørelserne blev truffet ud fra det referat, han udarbejdede om mødet den 1. juli 2016. Det var de forhold, han blev spurgt til, når han forelagde sagerne. Når de traf afgørelser, begyndte de nogle gange med en form for ”frontloading”, inden de talte med parrene. I sådanne tilfælde talte han med Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert og nogle gange kun Dankert om, hvad de tænkte. Denne forhåndssamtale angik, hvad resultatet ville være, hvis der ikke kom noget ”underligt” frem under samtalerne med parrene. Andre gange gik de bare i gang med sagsoplysningen. Hensynet var, at han havde rigeligt at lave og derfor ikke tid til at skrive om noget, der ikke skulle bruges til noget. Hvis de frontloadede inden samtalerne med parrene, drejede det sig meget om alder i relation til de kriterier, der var nævnt i mailen med referatet. Hvis det var efter sagsoplysningen, gik det mere på, hvor modne pigerne var, og hvad parrene havde sagt. Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum fik en kort gennemgang af, hvad der var kommet frem under samtalerne, som de ikke selv deltog i. Ud fra den frontloading, de havde foretaget, vidste han, hvordan de ønskede, at sagen skulle lande, og han udarbejdede et udkast, der gik på det. Det sendte han i alle tilfælde til godkendelse hos Ditte Kruse Dankert, nogle gange på mail og andre gange fysisk. Ditte Kruse Dankert vurderede herefter, om hun selv ville godkende sagen, eller om den skulle videre til Lene Linnea Vejrum. Som han husker det, var det afgørende for denne afvejning, om der tidligere havde været en lignende sag, som direktionen havde taget stilling til. Hvis det ikke var tilfældet, skulle sagen til Lene Linnea Vejrum eller Anni Fode, hvis Vejrum ikke var til stede. De kunne godkende eller lægge sagen videre til Tanja Franck. Ofte fik Tanja Franck mails med

bullets med oplysninger om parrene. Frontloadingen foregik på denne måde i samarbejde med hende, uden at hun så selve afgørelsen. Tanja Franck var på ferie, men så på sagerne og godkendte dem.

I forbindelse med sagsoplysningen brugte de også de oplysninger, der allerede lå i sagen. Han husker ikke, om oplysningerne blev skrevet ind i partshøringsbrevet, eller om de blev vedlagt, men det var også noget, de foreholdt parrene. Oplysningerne blev brugt som en aktiv del af sagsbehandlingen. Når de forberedte samtalerne, udskrev de alt, hvad der overhovedet lå.

Under samtalerne fokuserede de meget på frivillighed. Der var mange detaljerede spørgsmål om omstændighederne vedrørende ægteskabets indgåelse, hvem der købte bryllupsgaven, om de boede sammen før ægteskabet osv. Hovedformålet var at vurdere spørgsmålet om tvang. En stor del af sagsoplysningen angik derfor dette spørgsmål, og der var desuden en række spørgsmål om modenhed. Han husker ikke, om resultatet af frontloadingen nogle gange ændrede sig efter sagsoplysningen, men han tror, at han ville kunne huske, hvis han var blevet bedt om at lave noget om. Han er dog ikke i tvivl om, at sagerne ville være endt anderledes, hvis der var kommet noget frem. Det, de havde talt om til frontloadingen, var ikke ufravigeligt. De har i hvert fald i nogle af de mails, der blev sendt til Tanja Franck, nævnt, om der var indikationer på tvang. De var meget interesserede i spørgsmålene om tvang og modenhed.

Foreholdt sin mail af 8. juli 2016 kl. 16.45 til blandt andre Lykke Sørensen med en orientering om afgørelser i indkvarteringssager (ekstrakten side 6563) forklarede han, at mailen er sendt som led i den statusopdatering, Lykke Sørensen anmodede om på mødet den 1. juli 2016. Ministeriet var interesseret i, hvad der skete i sagerne, og hvad styrelsens snit var. Den sag, der var omtalt, hvor parret fik lov til at blive sammen, var en af de fem sager, der tidligere havde været forelagt for departementet. Det var hans billede, at der ikke var indikationer på tvang i alle de sager, hvor det blev besluttet, at parrene fortsat skulle være adskilt. Der var måske et par sager, hvor der var indikation på tvang. Han fik ikke en anmodning om, at ministeriet ville se de konkrete sager på dette tidspunkt, men han husker, at ministeriet gav udtryk for, at det så fornuftigt ud.

Foreholdt sin mail af 22. juli 2016 kl. 18.11 til blandt andre Lykke Sørensen med en ny status (ekstrakten side 6562) forklarede han, at de sager, hvor kvinden selv ønskede at blive adskilt, også blev lukket, fordi de ikke kunne have en sag i systemet, der ikke var lukket. Han drøftede derfor spørgsmålet med Anni Fode, og de var enige om, at de måtte afslutte sagerne. De drøftede begrundelsen, fordi det ikke var sikkert, at manden vidste, at det var kvinden, der ønskede adskillelse.

Foreholdt sin mail af 5. august 2016 kl. 18.58 med endnu en status til Lykke Sørensen (ekstrakten side 6261) forklarede han, at de fik behandlet og lukket alle sagerne ret hurtigt.

Han blev foreholdt mail af 28. september 2016 kl. 10.46 fra Nils Bak til Tanja Franck, Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert med udkast til fakta om "barnebrude-procedure" (ekstrakten side 6581), Ditte Kruse Dankerts svar kl. 12.16 (ekstrakten side 6581), Nils Baks mail kl. 13.00 med godkendte bemærkninger (ekstrakten side 6579) samt Ditte Kruse Dankerts mail kl. 13.23 med både hendes og hans egne bemærkninger til dette (ekstrakten side 6579). Han forklarede, at han ikke husker, om den ændring, de foreslog, var at erstatte "efter en periode" med "i forlængelse af instruksen" i afsnittet om, hvornår Udlændingestyrelsen igangsatte en sagsbehandling af spørgsmålet om, hvorvidt indkvartering fortsat skulle ske hver for sig, eller om det ville stride mod konventionerne. Det går han ud fra, sådan som mailen ser ud. Han kan huske, at det handlede om, at parrene først var adskilt, hvorefter man traf afgørelse om, at en del af dem nu skulle bo sammen igen. Det medførte åbenbart forvirring i pressen og hos indkvarteringsoperatørerne. Det, styrelsen gerne ville have frem, var, at de første adskillelser var rigtige, men at adskillelserne havde været så længe, at det i nogle tilfælde ikke længere var proportionalt at opretholde adskillelsen. Det forhold, at man først traf afgørelse om adskillelse og senere det modsatte, var med styrelsens briller ikke ensbetydende med, at den første afgørelse var forkert. Han husker ikke baggrunden for ændringen fra "efter en periode" til "i forlængelse af". Han er dog ikke i tvivl om, at de har talt om det.

Foreholdt sin mail af 18. september 2016 kl. 21.00 til Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert med udkast til notits om genoptagelse (ekstrakten side 6569ff.) forklarede han, at det er ham, der har udarbejdet udkastet. Det var styrelsens tanker, han beskrev i notatet. Han fik af Lene Linnea Vejrum eller Ditte Kruse Dankert besked om, at Tanja Franck ønskede et notat om, at ordningen var lovlig, og hvordan ordningen blev administreret. I den forbindelse tilkendegav han, at det ikke var hans holdning, men at han nok skulle skrive det. Han kendte styrelsens holdning på baggrund af de drøftelser, han havde deltaget i. Han drøftede det ikke med departementet forud for mødet den 13. oktober 2016, men han ved ikke, om andre har gjort det.

Foreholdt sin mail af 13. oktober 2016 til blandt andre Tanja Frank, Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado (ekstrakten side 5557) med referat af et møde med departementet om vejledningen, hvori Jesper Gori og Anna-Sophie Saugmann-Jensen deltog, og som havde til formål at drøfte styrelsens bemærkninger til udkastet til de retningslinjer, der kom i december 2016, forklarede han, at han ikke sendte referatet til ministeriet og ikke har kendskab til, om andre gjorde det. Han vil tro, at det var Jesper Gori, der førte ordet på mødet, fordi han var den højst rangerende. Det blev tilkendegivet, at styrelsen ikke ville få kritik for den konkrete sagsbehandling, fordi der i styrelsen var en frygt for, at ministeren ville sige, at det var for "slapt", og at der var for mange par, der fik lov til at bo sammen. Det var alene det, der lå i det. Kongebrevseksemplet, der blev nævnt, var det samme, men fyldte noget mindre.

Forevist notatet af 2. februar 2016 om indkvartering af mindreårige asylansøgere (ekstrakten side 158) forklarede han, at han ikke blev præsenteret for notatet i forbindelse med behandlingen af de konkrete sager. Han var bekendt med, at der var et notat, og som han husker det, lå

det alene i udkastform i styrelsen og indeholdt de faktiske oplysninger fra styrelsen om hidtidig praksis, men ikke en del om, hvordan man skulle administrere. Han blev ikke præsenteret for det, og det havde ingen rolle i den sagsbehandling, han deltog i.

Foreholdt mail af 14. oktober 2016 kl. 08.57 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Tanja Franck og Lene Linnea Vejrum og ham (ekstrakten side 5557), hvor det blev beskrevet som ”giganternes kamp” mellem Lykke Sørensen og Nina Holst-Christensen, forklarede han, at det handlede om vejledningen, der kom i december. Han vidste ikke, hvilke uenigheder mellem Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Justitsministeriet, der var, men der må have været en uenighed.

Foreholdt mail af 6. december 2016 kl. 19.02 fra ham til Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6603), hvoraf fremgår, at han havde anført bemærkningerne med store bogstaver, forklarede han, at det var rent praktisk, at de blev skrevet med store bogstaver. Det var, så man kunne se dem, fordi der allerede var en hel masse kommentarbokse. Han kender ikke indholdet af de overvejelser, der havde været om betækningsperiode-synspunktet. Adspurg om, hvilken retlig vurdering pusterumssynspunktet var relateret til, forklarede han, at det var proportionaliteten. Det havde den betydning, at der på et eller andet tidspunkt var gået så lang tid, at der ikke længere var nogen saglig grund til, at parret skulle være adskilt, selvom der måske havde været en indikation på tvang. Dokumentet handler helt grundlæggende om de forskelle, der var mellem mødet den 1. juli 2016 og udkastet til retningslinjer. Det var et spørgsmål om at identificere forskellene. Om Ditte Kruses svar på mailen kl. 20.24, hvori hun anfører, at hun mangler ord, forklarede han, at baggrunden for hendes reaktion var, at der var meget væsentlige forskelle mellem det, der var blevet sagt til dem den 1. juli 2016 og det, der kom til at stå i vejledningen i december 2016. Han kan ikke svare på, hvorfor hun brugte vendingen ”klare indikationer på tvang”. Hans egen sontring gik på, om der var konstateret tvang eller indikationer på tvang. Hans vurdering var, at der, hvis der alene var indikationer på tvang, kunne være tale om et beskyttelsesværdigt familieliv. Der skete også adskillelser i sager, hvor der ikke var indikationer på tvang. Der var alene indikationer på tvang i et par sager.

Foreholdt sin mail af 3. februar 2017 kl. 08.54 til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6626), hvori han anførte, at det, der havde ”reddet os eller jer”, var beslutningen om, at fem par aldrig skulle have været adskilt, og at sagerne trods alt blev lukket relativt hurtigt og med et rimeligt udfald, da de først kom i gang, samt at hun skulle være glad for, at hun kom igennem med begge dele, forklarede han, at han ikke husker, hvem hun skulle have noget igennem overfor, men det afspejler bestemt også hans synspunkt i dag. Han husker ikke, om der i styrelsen var forskellige holdninger til, hvordan sagerne skulle behandles.

Det var imponerende, at man fra styrelsens side, selvom de fem sager var nået ministerens bord, og denne havde resolveret, at de skulle adskilles, alligevel ikke adskilte dem. Det er Ditte Kruse Dankert, der har fortalt ham, at ministeren havde resolveret, at de skulle adskilles. Som

han husker det, fremgår det af en note på en af sagerne, hvornår det skete. Det fremgår af noten, at sagen forelægges, og måske står der også, hvornår man fik en tilbagemelding. Han husker ikke, hvad der i øvrigt står i noten. Foreholdt Ronya Habos forklaring om, at der alene skulle ske adskillelse i fire af sagerne, mens det par, der var gift ved kongebrev, ikke skulle adskilles, forklarede han, at det er rigtigt, at ministeren accepterede, at dette par ikke blev adskilt.

Foreholdt Ditte Kruse Dankerts note af 10. marts 2016 i EstherH om en samtale med Jesper Gori, hvor denne skulle have fortalt, at styrelsen fortsat skulle afvente (ekstrakten side 1597), forklarede han, at det er denne note, der er formuleret ret blødt, han omtaler. Hun fortalte ham mundtligt, at der var kommet en tilbagemelding om, at der skulle ske adskillelse. Ditte Kruse Dankert kan ikke have fået beskeden af andre end Jesper Gori.

Foreholdt mail af 3. februar 2017 kl. 13.34 fra Frederik Marker Hansen til blandt andre Tanja Franck (ekstrakten side 6628) med beredskab til ombudsmandens kritik, hvorefter fremgår, at der var lagt den linje, at det skulle nævnes, at Udlændingestyrelsen hele tiden har behandlet sagerne ved en konkret og individuel vurdering, hvilket ombudsmanden anbefalede, og adspurgte, om han er enig i denne oplysning, forklarede han, at han som sagt betragter Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum som meget troværdige. De oplyste over for ham, at der blev foretaget konkrete og individuelle vurderinger. Han synes også, at omstændighederne taler for det. Hvorfor skulle de fem par ellers ikke adskilles? De havde rigeligt med oplysninger at se på dengang. Han har derfor ikke haft noget grundlag for at tilsidesætte det. I de sager, han har medvirket til, er der foretaget konkrete og individuelle vurderinger. Han ved ikke, om der i den sag, han tidligere nævnte om parret, hvor pigen pludselig var under 18 år, blev foretaget en konkret og individuel vurdering i forbindelse med den indledningsvise adskillelse, da han ikke var med til at træffe denne beslutning, men i forhold til den endelige afgørelse blev der altid spurgt ind til tvang mv. og foretaget en konkret og individuel vurdering. Sådan var det i alle sagerne, efter at han var blevet ansat. Han kan ikke svare på, om det, der fremgår af beredskabet, vedrørte den indledningsvise adskillelse. Det kommer an på, hvad ombudsmanden havde udtalt. Han læser denne mail som om, at den vedrører den egentlige adskillelse. Han tror ikke, at ombudsmanden har beskæftiget sig med den "indledningsvise adskillelse".

Adspurgte, om han i forbindelse med genoptagelsessagerne havde fat i de oplysninger, der forelå i sagerne i forbindelse med adskillelserne i februar og marts 2016, forklarede han, at de i forbindelse med behandlingen af genoptagelsessagerne havde fat i alt det materiale, der lå på sagerne. Adspurgte, om han i denne forbindelse gjorde sig selvstændige overvejelser om, hvorvidt styrelsen oprindeligt havde haft et fornødent grundlag til at foretage en konkret og individuel vurdering, forklarede han, at den opfattelse, han fik af retsstillingen på daværende tidspunkt, var, at det helt klare udgangspunkt var adskillelse af alle, og at der skulle foreligge oplysninger af f.eks. helbredsmæssig karakter, hvis man ikke skulle adskille i forbindelse med den indledningsvise adskillelse. Hans opfattelse var, at det var undersøgt, om der var sådanne oplysninger i systemet. Hans billede var, at det var fraværet af oplysninger, der gjorde, at man lagde til

grund, at der ikke var et problem. Foreholdt, at der i nogle af sagerne forelå oplysninger, der umiddelbart talte imod en adskillelse, forklarede han, at hans opfattelse er, at det var mindre betænkeligt at træffe afgørelse i februar 2016 end i dag, fordi der dengang forelå oplysninger.

Han overvejede ikke på det tidspunkt, om de ”gamle sager” var tilstrækkelig oplyst efter officialmaksimen. Han koncentrerede sig om det arbejde, han skulle udføre. Han havde ikke grundlag for at tilsidesætte det, han fik oplyst.

Hans bemærkning i mail af 3. februar 2016 kl. 22.30 til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6625) om, at Jesper Gori havde misforstået Justitsministeriet i sagen, handlede om, at der var så stor diskrepans mellem det, de fik at vide på mødet den 1. juli 2016, og det, der fremgik af retningslinjerne fra december. Han husker ikke i dag, om han fik at vide, at der var noget, Jesper Gori havde misforstået.

Han var ikke til stede under samrådet den 1. juni 2017, og der var ikke nogen fra styrelsen, der var sendt derover, men han har sikkert lyttet til det på kontoret. Det gjorde han altid, når der var samråd.

Foreholdt mailtråd af 1. juni 2017 mellem Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og ham, herunder Lene Linnea Vejrum's mail af 1. juni 2017 kl. 18.53 om samrådet og Ditte Kruse Dankerts svar kl. 19.36 (ekstrakten side 6640), hvori hun anførte, at hvis ministerens forklaring om at man skulle lægge til grund, at departementet hele tiden havde ment, at der skulle være undtagelser, måtte man kritisere hendes mail til operatørerne, der i så fald var i strid med instruksen, forklarede han, at det handlede om, at der forelå en undtagelsesfri pressemeddelelse, og at ministeren på samrådet havde sagt, at den ikke var undtagelsesfri. Han husker, at de i forbindelse med dette talte om, at hun ikke havde noget valg i forhold til, hvad hun skrev til indkvarteringsoperatørerne. Det, hun sagde, var, at det ville skabe betydelig forvirring, hvis hun der skrev, at der alligevel var undtagelser. Der var nødt til at være en entydig kommunikation. Han ved ikke, om Ditte Kruse Dankert drøftede det med nogen i februar 2016.

Når han i forbindelse med ministerbetjeningen modtog oplysninger fra Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum, spurgte han ind til det, hvis der var noget, han mente var underligt. Det gjorde han også i forbindelse med spørgsmålet om, hvorvidt der blev foretaget en konkret og individuel vurdering. De oplyste i denne forbindelse, at der var de fem sager, hvor der ikke var sket adskillelse, og at de havde set på eventuelle sundhedssager mv. Hvis der var noget, han studsede over, stillede han spørgsmål til det. Han var ikke selv nede for at tjekke sagerne. Ud over Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum kunne han også have spurgt Kristina Rosado om mere praktiske forhold, ligesom han spurgte sagsbehandlerne om det talmæssige.

Foreholdt ministerens svar på UUI spørgsmål 809 den 21. juni 2017 (ekstrakten side 4140), herunder Udlændingestyrelsens bidrag til besvarelsen af spørgsmålet, hvoraf fremgår blandt andet, at "Udlændingestyrelsen kan oplyse, at styrelsen i alle sager, der er eller har været omfattet af udlændige- og integrationsministerens indkvarteringsinstruks af 10. februar 2016, har foretaget en konkret og individuel vurdering af, om det vil være foreneligt med Danmarks internationale forpligtelser at indkvartere parret hver for sig", forklarede han, at sagsgangen i forbindelse med ministerbetjening var, at hvis der var tale om et spørgsmål, der tidligere var svaret på, kunne han skrive det samme. Hvis der var tale om noget, han ikke vidste noget om, gik han ind til Ditte Kruse Dankert eller Lene Linnea Vejrum og spurgte, hvad der skete dengang, og hvordan det hang sammen. Al ministerbetjening blev desuden godkendt af direktøren. Denne sag blev behandlet lidt anderledes end andre sager. I andre sager var også ledelsessekretariatet involveret, og det var dem, der forelagde for direktøren, efter at kontorchefen og vicedirektøren havde godkendt. I denne sag var det ofte ham, der forelagde for direktøren. Han tror, at det hang sammen med, at der ofte var korte frister for svar. Det foregik på mail på den måde, at han først sendte det til Ditte Kruse Dankert, der kom med sine bemærkninger, hvorefter Lene Linnea Vejrum kom med sine, og til sidst sendte han det til Tanja Franck. Hver gang indarbejdede han den forriges bemærkninger.

Han har ikke deltaget i drøftelser om de internationale forpligtelser i relation til det par, hvor han sagde fra på mail. Det, han sagde, var, at parret ikke var omfattet af ordningen, men det fik han at vide, at de var. Som det fremgår af vejledningen af 12. december 2016, er ministeren og Udlændingestyrelsens fortolkning af de internationale forpligtelser i forhold til den indledende adskillelse, at der skal være noget helt særligt for, at man ikke adskiller, f.eks. forhold af helbredsmæssig karakter. Det, han fik oplyst, var blandt andet, at man netop så på sundhedssagerne, de sociale sager mv. Det er den samme vurdering som den, der er beskrevet i det endelige notat. Han tror ikke, at tvangselementet er beskrevet i relation til den indledningsvise adskillelse. Det er først i forhold til den egentlige adskillelse. I forhold til styrelsens fortolkning af de internationale forpligtelser anser han derfor svaret på UUI spørgsmål 809 for at være retvisende.

Han blev foreholdt mail af 6. juni 2017 kl. 18.41 fra Lene Linnea Vejrum til ham og Ditte Kruse Dankert vedrørende udkast til svar til brug for samrådsspørgsmål AY, hvori hun anførte blandt andet, at svaret måtte tage udgangspunkt i styrelsens svar til ombudsmanden fra april 2016, og Ditte Kruse Dankerts svar samme dag kl. 21.41 (ekstrakten side 6642-6643), hvori hun anførte blandt andet, at hun havde talt med "Jesper", at det ikke "lyder så godt på perspektivet", at "vi skal virkelig holde tungen lige i munden – og jeg er ikke sikker på, at det er en farbar vej (for os) at gribe tilbage til svaret til ombudsmanden", og at "vi svarer ikke på spørgsmålet ..., og vi risikerer samtidig, at vi løber hen et sted, hvor vi ikke vil være". Han forklarede, at han er sikker på, at han på daværende tidspunkt vidste, hvad Ditte Kruse Dankert havde talt med Jesper Gori om, men han husker det ikke i dag. Han kan fortrinsvis huske de ting, hvor

han dengang tænkte, at der var noget galt med det, de gjorde. Det, der er anført her, siger ham ingenting.

Foreholdt sin mail af 13. juni 2017 kl. 17.51 til Ditte Kruse Dankert med et nyt udkast til svar og sin mail samme dag kl. 17.55 til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6645-6646), hvori han blandt andet anførte, at det var en mulighed at hive ”deres egne” folketingsbesvarelser ind i det, samt at han ikke mente, at den nuværende model var god, idet styrelsen havde fået samrådsmaterialet i høring og derfor burde have reageret før den 18. marts 2016, forklarede han, at deres drøftelser formentlig handlede om, hvornår styrelsen første gang fik at vide, at ordningen ikke var undtagelsesfri. Hans eget billede er, at den besked, styrelsen fik i februar 2016, var, at ordningen var undtagelsesfri. Det, han henviste til i mailen, var, at han kunne se, at styrelsen havde fået et udkast til samrådstale i marts 2016, hvoraf fremgik, at der var undtagelser. Han har fået oplyst, at der gik ca. 14 dage fra pressemeddelelsen, til undtagelserne kom. Der må derfor have været noget forud for samrådstalen, men han kunne kun forholde sig til det, der lå på sagerne. Dette var det første spor, han fandt. Spørgsmålet var derfor, om der var truffet afgørelser, før man fik det at vide.

Foreholdt mail senere samme aften kl. 20.27 fra Ditte Kruse Dankert til ham (ekstrakten side 6645), hvori hun anførte, at hun ikke kunne kommunikere anderledes end departementet, og at de på dagen for samrådet ikke var sikre på, om ministeren ”overhovedet ville sige ”fx” – kun oplyst om, at man ellers ville kontakte STM”, forklarede han, at det, der ligger i det anførte, er, at hvad skulle Ditte Kruse Dankert have kommunikeret ud i februar 2016, når både instruksen og det modtagne materiale var undtagelsesfrit? Ditte Kruse Dankert beskrev desuden, at der havde været nogle slåskampe i ministeriet om, hvorvidt det i samrådstalen skulle stå, at der kunne gøres undtagelser. Det har Ditte Kruse Dankert fortalt ham om. Han husker ikke, hvornår hun fortalte om det, men det må have været forud for denne mail. Han går ud fra, at Ditte Kruse Dankert havde oplysningerne fra Jesper Gori, som var hendes nærmeste samarbejdspartner. Ditte Kruse Dankert fortalte, at ministeren ikke havde sagt noget om undtagelser, og de vidste ikke engang, da de sad på samrådet, om hun havde tænkt sig at sige ordet ”fx”, så kongebrevet ikke var en udtømmende angivelse af, hvornår der kunne gøres undtagelser. De talte om, hvorvidt styrelsen kunne kommunikere undtagelser ud, før ministeren havde sagt det. De talte om det i relation til spørgsmålet om, hvorfor styrelsen ikke tidligere havde kommunikeret ud, at der var undtagelser. Han tør ikke svare på, om bemærkningen om Statsministeriet var noget, han hørte nærmere om, eller om det er noget, han har læst om i pressen.

Foreholdt Ditte Kruse Dankerts bemærkninger til udkast til talen til samrådet den 23. juni 2016 (ekstrakten side 1838), hvori hun blandt andet anførte, at det var nyt for styrelsen, at det i sig selv kunne være et kriterium, at parret havde børn, forklarede han, at det skal forstås sådan, at ministeriet ikke tidligere havde sagt dette til Udlændingestyrelsen. Han er sikker på, at det var det, hun mente. Han går ud fra, at han var med til at drøfte det.

Foreholdt sine udaterede håndskrevne notater (ekstrakten side 6725) forklarede han, at noterne vedrører et samråd. Han tror, at det var samrådet den 23. juni 2017. Noterne afspejler styrelsens forberedelse af samrådet. Han drøftede det med Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum, og de angav en retning for, hvad de gerne ville have. De oplyste, at der gik 14 dage, før nogen fra ministeriet overhovedet nævnte undtagelser. Styrelsen troede i begyndelsen, at de ikke måtte gøre undtagelser. Det var ikke ministeriet, men styrelsen, der tog initiativ til, at der kunne være undtagelser, og som indledte drøftelserne omkring dette. Det var det, han fik at vide, og han skulle derefter lave nogle formuleringer om, så de indeholdt det synspunkt.

Foreholdt Ditte Kruse Dankerts mail af 21. juni 2017 kl. 20.26 til ham, hvori hun anførte, at "pusterum" var et argument, der først blev anvendt i forbindelse med et samråd i marts, og at "det skriger til himlen" med styrelsens bidrag om at "effektuerer i overensstemmelse med pressemeddelelsen", samt hans svar samme dag kl. 20.29, hvori han anførte, at han mente, at talen var "helt skæv", men at der formentlig ikke var det store at forhandle om, fordi "den" havde været så mange gange "frem og tilbage i akse" (ekstrakten side 6651), forklarede han, at han med "aksen" henviste til direktøren og Lykke Sørensen. Spørgsmålet om proportionalitetsvurderingen, som pusterummet må henvise til, hørte han ikke om, før noget tid efter, at han blev ansat. Det er hans opfattelse, at det var noget, der kom over tid.

Den indledende adskillelse, han omtaler, er den vurdering, der skal foretages, når parret lige er indrejst. Spørgsmålet er, om de skal bo sammen under sagsbehandlingen, indtil der bliver truffet en egentlig afgørelse om adskillelse, eller om de skal bo hver for sig i den periode. Når denne beslutning var truffet, gik der – i hvert fald efter at ordningen kom op at køre – en uges tid, før man afholdt en samtale med parret, og når den var afholdt, traf man afgørelsen om, hvorvidt parret fremover skulle være indkvarteret sammen. Beslutningen om den indledningsvise indkvartering sker uden partshøring og en egentlig afgørelse, hvorimod man har partshørt inden den egentlige adskillelse.

På ny foreholdt sin mail af 13. juni 2017 kl. 17.55 til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6645) og adspurgt af Inger Støjbergs bisidder, advokat Nicolai Mallet, forklarede han, at han fik at vide, at styrelsen 14 dage efter pressemeddelelsen havde fået information fra ministeriet om, at der kunne gøres undtagelser. Den oplysning havde han ikke noget grundlag for at tilside-sætte. Foreholdt Kristina Rosados mail af 15. februar 2016 kl. 12.14 til Margit Sander Rasmussen, Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum (ekstrakten side 6197-6198), hvoraf fremgår blandt andet, at "Henrik" gerne så, at de forelagde de enkelte sager, hvor parrene havde fællesbørn for departementet, og adspurgt, om den viden, Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum her har fået, har afspejlet sig i de informationer, han har fået, idet der i en undtagelsesfri ordning ikke er grund til at forelægge, forklarede han, at det er der netop grund til, fordi styrelsen ikke selv ville træffe en beslutning, der var i strid med ministerens intentioner. Det, han fik oplyst, var, at grunden til, at man forelagde sagerne, var, at man ikke mente, at man selv

kunne lade være med at adskille. Adspurgt, hvem der har kompetencen til at træffe beslutninger, forklarede han, at det er der ikke nogen, der har, fordi der ikke er hjemmel, men hvis der var hjemmel i udlændingelovens § 42 a, stk. 7, ville det være Udlændingestyrelsen uden klageadgang til ministeriet. Foreholdt sin mail af 22. juli 2016 kl. 18.11 til Lykke Sørensen (ekstrakten side 6562), hvori han blandt andet omtaler et par, hvor den ene ønskede fortsat adskillelse, og adspurgt om baggrunden herfor, forklarede han, at han ikke er psykolog og derfor ikke kender motivet. Hans bud på det var, at i hvert fald et af parrene troede, at de kunne få en fordel i deres asylsag ved ikke at bo sammen. Han husker ikke, om de afholdt samtaler med dette par. Måske var der et enkelt par, hvor de fik at vide, at det ikke var frivilligt. Hans billede dengang, da han var inde i sagerne, var, at det skyldtes noget andet. For ham var der ikke andet i det, end at styrelsen ikke tvinger folk til at bo sammen. Hvis nogen oplyser, at de ikke ønsker at bo sammen, bliver det naturligvis imødekommet.

Adspurgt af Jesper Gori bisidder, advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja, forklarede han, at han går ud fra, at det var Jesper Gori, der 14 dage efter pressemeddelelsen oplyste, at der kunne gøres undtagelser. Det er ham, der har haft kommunikationen med Ditte Kruse Dankert. Det var hans indtryk, at Ditte Kruse Dankert havde en dialog med Jesper Gori og blev ved med at presse på vedrørende spørgsmålet om undtagelser. Hans indtryk i dag er, at han står alene med sin opfattelse af, at ordningen fortsat er ulovlig.

Foreholdt ministerens svar af 24. februar 2016 på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230) sammenholdt med sin tidligere forklaring om, at ministeriet 14 dage efter den 10. februar 2016 havde tilkendegivet over for styrelsen, at der kunne gøres undtagelser, og adspurgt af Henrik Grunnets bisidder, advokat Anders Valentiner-Branth, forklarede han, at han vil tro, at dette svar er underskrevet i Line Skytte Mørk Hansens afdeling, og hans billede af sagen er, at den afdeling ikke mente, at der var undtagelser. Dialogen om undtagelser foregik derimod med Lykke Sørensens afdeling, der mente, at der var undtagelser til ordningen. Den opfattelse har han blandt andet på baggrund af dette svar og de oplysninger, han har fået om det telefonopkald, der var mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Linnea Vejrum. Det er Ditte Kruse Dankert, der overhørte samtalen på medhør, der har fortalt ham om samtalen. Han husker ikke hvornår, men det var i hvert fald, mens han var ansat i styrelsen. Han har ikke fået oplyst, at der skulle have været andre til stede.

Han er ikke i besiddelse af yderligere oplysninger eller materiale af betydning for kommissionens arbejde, men gerne udlåner originalerne af det materiale, han har fremsendt til kommissionen i kopi.

Kommissionens formand oplyste, at oplysningerne om sagsbehandlingen vedrørende de enkelte par vil blive gennemgået på kommende møder, muligvis på baggrund af det hjælpebilag, kommissionen har udarbejdet. Han opfordrede bisidderne til at gøre kommissionen opmærksom på,

hvis man mener, at der er fejl i hjælpebilaget eller mangler oplysninger, ligesom han oplyste, at kommissionen vil fremsende nærmere herom.

Mødet sluttede kl. 16.10.

Peter Mørk Thomsen

Formand

INSTRUKSKOMMISSIONEN

PROTOKOL

13. august 2020

Protokol nr. 14

Den 13. august 2020 kl. 9.00 blev Instrukskommissionen sat i lokale 003 i Retten på Frederiksberg, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var undersøgelseskommissionens medlemmer Peter Mørk Thomsen, Torkil Høg, Louise Halleskov, undersøgelseskommissionens udspørger, advokat Lars Kjeldsen, med advokat Hanne Rahbæk og undersøgelseskommissionens juridiske konsulent dommerfuldmægtig Mads Pedersen.

Som bisiddere var mødt:

Advokat Nicolai Mallet for Inger Støjberg

Advokat Frederik Kromann Jespersen v/ advokat Casper Lindholm Dam for Mark Thorsen

Advokat Thomas Ryhl for Line Skytte Mørk Hansen

Advokat Søren Juul v/advokat Morten Boe Jakobsen for Lykke Sørensen

Advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja for Jesper Gori og Jonas From Soelberg

Advokat Lise Lauridsen for Nina Holst Christensen, Ditte Kruse Dankert, Carsten Madsen og Thomas Klyver

Advokat Anders Valentiner-Branth for Henrik Grunnet

Advokat Asger Bagge-Jørgensen for Tanja Franck (fra kl. 13.00)

Advokat Peter Breum for Adam Abdel Khalik og Anne Nygaard Just

Advokat Morten Samuelsson for Lene Linnea Vejrum (fra kl. 9.10)

Advokat Thomas Lindberg Brædder for Kristina Rosado (fra kl. 13.00)

Advokat Stine Gry Johannessen for Anna-Sophie Kolding Saugmann-Jensen

Advokat Michael Goeskjær for Lars Løkke Rasmussen (fra kl. 13.00)

Advokat Gunnar Homann for Christian Kettel Thomsen

Kl. 09.00 mødte Anne Nygaard Just. Hun blev vejledt om, at hun ikke har pligt til at udtale sig. Hun blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Anne Nygaard Just forklarede blandt andet, at hun blev uddannet cand.scient.adm. i 2012. Hun var ansat i Udlændinge- og Integrationsministeriet fra 2015 til efteråret 2016. Tidligere var hun ansat i Justitsministeriet. Hun er i dag ansat som udvalgssekretær i Folketingets administration.

På tidspunktet for Inger Støjbergs Facebook opslag den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) arbejdede hun i Line Skytte Mørk Hansens afdeling, Koncernstyring, hvor de arbejdede med finansloven, generel økonomistyring og statistik på hele udlændingeområdet, herunder f.eks. over, hvor mange asylansøgere der kom til Danmark hver dag. Hendes arbejdsopgaver omfattede kapacitetsstyring af indkvarteringssystemet, Rigsrevisionen osv.

Hun blev første gang introduceret til problemstillingen om mindreårige den 26. januar 2016. Hun kan ikke huske, om de talte om det om morgenen, eller om det var ved mailen af 26. januar 2016 kl. 11.14 fra Line Skytte Mørk Hansen til Anette Görtz (ekstrakten side 5620), der angav nogle konkrete spørgsmål, der skulle undersøges i sagen. Der kom også et udvalgs-spørgsmål fra Martin Henriksen, som endte på hendes bord. Som hun husker det, var det samme dag.

De fik på et tidspunkt et notat fra Udlændingestyrelsen, som de arbejdede videre på. Hun tror, at det var Line Skytte Mørk Hansen, der havde bestilt et notat om omfanget af såkaldte ”barnebrude” i det danske indkvarteringssystem. Det kunne godt være notatet ”Høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlever”, som Lene Linnea Vejrum sendte til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen ved mail af 28. januar 2016 kl. 18.02 (ekstrakten side 61ff.). De modtog dog dette notat første gang den 26. januar 2016. Som hun husker det, modtog de dagen efter notatet ”Opfølgende høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlever” (ekstrakten side 66). Hun ved ikke, hvorfor der skulle laves et supplerende notat.

Hun tror, at i hvert fald Line Skytte Mørk Hansen, Anette Görtz og hun selv modtog notatet ”Høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlever” (ekstrakten side 62).

Hun læste notatet, men hun hæftede sig ikke ved oplysningerne i notatet om, at ”Ingen operatører har oplyst om indikationer på tvang eller lignende i de konkrete sager”, og hun mindes ikke, at det blev drøftet på møder, hun deltog i. Det eneste møde, hun tydeligt kan huske, at hun deltog i, var et møde på ministerens kontor den 9. februar 2016, hvor de drøftede pressemeddelelsen.

Line Skytte Mørk Hansen bad hende om at udarbejde et notat på baggrund af de oplysninger, som Udlændingestyrelsen havde sendt ind. Hun vil tro, at notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5361 ff.) er det endelige notat, som blev lagt op til godkendelse. Som sagsbehandler var det hendes opgave at skrive Udlændingestyrelsens oplysninger igennem og lægge notatet op til ministeren. Forud for, at det blev lagt til ministeren, var der en proces i ministeriet mellem hendes afdeling og Udlændingeafdelingen vedrørende de konkrete formuleringer. Hun kan ikke huske, om der var møder, hvor de drøftede notatets indhold, men der var en del skriftlig kommunikation om det.

Hun tog udgangspunkt i notatet om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende, som var vedhæftet mail af 27. januar 2016 kl. 17.13 fra Lene Linnea Vejrum til Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 30 ff.), da hun udarbejdede sit notat. Ud over hende selv modtog Line Skytte Mørk Hansen, Anette Görtz, Lykke Sørensen og Jesper Gori også Udlændingestyrelsens notat. Hun fik ingen instrukser om, hvordan hun skulle ændre styrelsens notat i forbindelse med den gennemskrivning, hun lavede. De ændringer, der er foretaget, er formentlig foretaget af personer ”længere oppe” i systemet. Hun lavede alene nogle sproglige rettelser i styrelsens tekst, og det er således ikke hende, der har ændret noget indholdsmæssigt. Notatet har formentlig været forbi hendes kontorchef, Anette Görtz, og hendes afdelingschef, Line Skytte Mørk Hansen, hvorefter det har været forbi Jesper Gori og Lykke Sørensen i Udlændingeafdelingen. Hun vil tro, at ændringerne primært er foretaget af Jesper Gori.

Baggrunden for, at notatet blev forankret i hendes afdeling, var, at de sad med kapacitetsstyring, indkvarteringssystemet og tal på udlændingeområdet generelt set. Derfor landede notatet i første omgang hos dem, selvom det ret hurtigt blev til en juridisk diskussion, som ikke burde være placeret i hendes afdeling. I første omgang var formålet med notatet at afdække omfanget af mindreårige gifte eller samlevende asylansøgere i det danske asylsystem og at finde ud af, hvad praksis var på dette tidspunkt.

Det forhold, at det af godkendelsesoplysningerne vedrørende notatet fremgår (ekstrakten side 5502), at notatet først blev godkendt og derefter returneret, kan muligvis være, fordi ministeren ønskede ændringer, eller det kan bero på en fejl. Hun husker ikke, hvad baggrunden var. Hun tror, hun blev klar over, at notatet var godkendt af ministeren, da det blev markeret grønt i F2-systemet.

Den videre proces efter ministerens godkendelse af et notat afhænger generelt af, hvad notatet handler om. Hvis notatet indeholder en klar indstilling om, at de skal gøre et eller andet, så gør de det. Det er hendes opfattelse, at notatet i dette tilfælde var et indledende notat med en indstilling fra embedsværket. Drøftelserne om, hvordan ordningen skulle være, tog efterfølgende over, og de ”overhalede” notatet. Hvis der havde været en indstilling i notatet, som skulle have

været sat i værk, ville det have været Udlændingefdelingens ansvar, idet notatet indeholdt en juridisk indstilling om adskillelsen af asylpar.

Hun kan ikke huske, om de havde et skema med opgavefordelingen mellem de forskellige afdelinger, eller om der i øvrigt var retningslinjer for, hvem der ”havde bolden” i en sådan situation. Hun stod alene som ansvarlig i godkendelsesforløbet i F2, fordi hun var sagsbehandler på sagen og havde lavet det første udkast. Hun tror ikke, at hun på noget tidspunkt har udleveret notatet til Udlændingestyrelsen.

Hun ved ikke, hvad det er for et dokument, der ifølge oplysningerne i F2-sagen blev oprettet af Inger Støjberg den 8. februar 2016 kl. 10.51 og slettet af Andreas Højmark Søndergaard den 9. februar 2016 kl. 13.44 (ekstrakten side 6190). Muligvis har Inger Støjberg skrevet en kommentar og hurtigt fået et mundtligt svar. Det kan være det, der er sket, men hun ved det ikke.

Hun ved heller ikke, hvorfor Andreas Højmark Søndergaard i en mail den 22. februar 2016 kl. 11.10 til blandt andre Laura Purup fra Folketinget vedrørende en officiel udvalgsorientering (ekstrakten side 5373) anførte, at han havde talt med ”kloge og dygtige mennesker, som siger, at vi pt. alene kan henvise til pressemeddelelsen”. Andreas Højmark Søndergaard har formentlig spurgt hende, hvad der var status i sagen, men hun ved ikke, hvorfor det er anført, at der ”alene kan henvises til pressemeddelelsen”.

Hun kan ikke huske, at hun har deltaget i møder vedrørende notatet, og indtil den 9. februar 2016 kl. 12.00, hvor de begyndte at udveksle udkast til pressemeddelelser, skete der, så vidt hun husker, ikke andet i sagen, end at notatet ”gik sin gang” frem og tilbage med forskellige indstillinger.

Som hun husker det, var det Mia Tang, der udformede det udkast til pressemeddelelse, som Sarah Andersen ved mail af 9. februar 2016 kl. 13.58 sendte til blandt andre Lykke Sørensen og Jesper Gori (ekstrakten side 86). Mia Tang ringede i denne forbindelse og spurgte hende, om nogle konkrete formuleringer var rigtige, dog ikke i forhold til det juridiske. Mia Tang har muligvis set notatet af 2. februar 2016 for at kunne udarbejde udkastet til pressemeddelelse.

Ud over Jesper Gori, Lykke Sørensen, Sarah Andersen og Mia Tang var også Anette Görtz og Line Skytte Mørk Hansen involveret i udarbejdelse af pressemeddelelsen. De faktatjekkede den del af pressemeddelelsen, der henhørte under deres afdeling. Hun har enten været inde med et udskrift af pressemeddelelsen til Anette Görtz og Line Skytte Mørk Hansen og spurgt, om de kunne sige god for den, eller også har hun sendt den til dem på mail. Pressemeddelelsen skulle forbi juristerne, fordi de skulle godkende den juridiske formulering.

Hun formoder, at udkastet til pressemeddelelse i mailen den 9. februar 2016 kl. 13.58 (ekstrakten side 87 ff.) var skrevet på baggrund af notatet af 2. februar 2016. Adspurgt, hvorfor det

fremgår af udkastet, at der eventuelt skulle være ”en sætning om, hvad der skal ske med de par, der i øjeblikket er indkvarteret sammen”, forklarede hun, at hun tror, at det på dette tidspunkt var uafklaret, hvem man kunne adskille, og hvem man ikke kunne adskille.

Det nye udkast til pressemeddelelse, der blev sendt af Jesper Gori til Sarah Andersen, Mia Tang, Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen den 9. februar 2016 kl. 14.44 (ekstrakten side 89-91), tror hun ikke, at hun var involveret i. På dette tidspunkt var det en juridisk debat, som hun ikke involverede sig i, eftersom hun ikke selv sad med den juridiske kompetence på området. Hun deltog i et møde med ministeren, kort inden pressemeddelelsen blev sendt ud. Det kunne godt være den 9. februar 2016 kl. 15.30. Ud over hende deltog Jesper Gori, Lykke Sørensen, Inger Støjberg og Mark Thorsen. Hun er i tvivl om, hvorvidt Line Skytte Mørk Hansen, Anette Görtz og en ministersekretær tillige deltog. På mødet blev det drøftet blandt andet, om ingen mindreårige asylansøgere skulle kunne indkvarteres sammen med deres ægtefælle eller samlever, eller om der skulle være undtagelser. Det, der blev drøftet, var, hvad man kunne gøre, og hvad man ikke kunne gøre i relation til ordningen, men det er klart, at drøftelsen var foranlediget af, at de skulle lave en pressemeddelelse.

Hun kan ikke huske, hvad der ordret blev sagt på mødet. Jesper Gori sagde, at det ikke kunne udelukkes, at det var i strid med de internationale konventioner at sige, at alle skulle adskilles. Ministeren ville gerne have alle adskilt. Der var et ret stort politisk pres fra bl.a. Dansk Folkeparti og Socialdemokratiet for at få sat en stopper for, at der boede ”barnebrude” på danske asylcentre. Hun mener, at Mark Thorsen var på linje med ministeren. Inger Støjberg og Mark Thorsen trykkede Jesper Gori og Lykke Sørensen ret meget på maven i forhold til, hvor langt man kunne gå, og noget af det, der står klarest i hendes erindring, er, at Jesper Gori var tydeligt presset. Ministeren blev ved med at udfordre ham og sige, at hun ville gerne have, at det så vidt muligt skulle være undtagelsesfrit, og Jesper Gori blev ved med at sige, at det ikke kunne udelukkes, at det ville være i strid med de internationale konventioner at adskille alle. Hun husker mest af alt stemningen på mødet. Der var en presset stemning, og Jesper Goris ansigtsudtryk viste, at han ikke følte sig godt tilpas. Adspurg, om ministeren var utilfreds med Jesper Goris indstilling, forklarede hun, at hun ikke ved, om man kan bruge ordet ”utilfreds”. Ministeren trykkede Jesper Gori på maven i forhold til, om man kunne gå lidt længere end hans umiddelbare vurdering. Hun kan ikke huske, om det var på dette møde, at de talte om, at Udlændingeafdelingen ville forelægge sagen for Justitsministeriet for at få genprøvet vurderingen, eller om det var på et andet møde. Hun deltog ikke på efterfølgende møder, men hun kan have fået at vide, at de ville forelægge spørgsmålet for Justitsministeriet. Hun mener ikke, de talte om notatet på mødet. Hun kan heller ikke huske, om de talte om den ”serviet”, som var vedhæftet Jesper Goris mail af 9. februar 2016 kl. 16.13 til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 92). Hun mener ikke, de sad med papirer på mødet. Det var mere en mundtligt drøftelse af, hvor langt man kunne gå. Adspurgt til, om hun er sikker på, at Lykke Sørensen deltog i mødet, og om ”servietten” ikke kunne have været fremme under mødet, forklarede hun, at det er muligt, hun husker forkert, da det er længe siden.

Adspurgt, om det var på dette tidspunkt, at notatet i henhold til hendes forklaring blev ”overhalet” af drøftelserne om ordningen, forklarede hun, at de ikke som sådan tænkte over, at notatet blev overhalet, men notatet blev ”bare” lidt glemt.

Efter mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30 fortsatte drøftelserne om formuleringen i pressemeddelelsen. Hun deltog ikke i disse drøftelser, fordi det nu var en juridisk diskussion om, hvilken formulering der skulle anvendes. Det kan godt være, at hun var cc på nogle mails, men der var ikke noget, hun skulle tage stilling til som sådan.

Hun husker ikke, at mødet mundede ud i en konklusion, eller at der blev truffet beslutning om at formulere pressemeddelelsen, som den var formuleret i vedhæftningen til mail af 9. februar 2016 kl. 16.13 fra Jesper Gori til blandt andre Lykke Sørensen, Line Skytte Mørk Hansen og hende (ekstrakten side 93-94), hvorefter ”ingen mindreårige under 18 år [måtte] indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn.” Det er hendes opfattelse, at der blev arbejdet videre med pressemeddelelsen, og at der skulle findes en balance mellem det, som ministeren ønskede, og det, Udlændingeafdelingen kunne gå med til.

Hun kan ikke huske, hvornår Uffe Toudal Pedersen blev involveret, og hun kan ikke huske, at han deltog på mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30. Hun har ingen erindring om eller kendskab til Uffe Toudal Pedersens holdning til, hvordan ordningen skulle udmøntes. Foreholdt, at det fremgår af en mail af 9. februar 2016 kl. 16.30 fra Line Skytte Mørk Hansen til blandt andre Jesper Gori, Mark Thorsen, Lykke Sørensen og hende (ekstrakten side 6152), at ”Uffe” gerne vil se pressemeddelelsen, og foreholdt at andre har forklaret, at Uffe Toudal Pedersen deltog på mødet kl. 15.30, forklarede hun, at hun fortsat ikke kan huske, at Uffe Toudal Pedersen var involveret, men han kan sagtens have været det.

Hun har formentlig set Jesper Goris mail af 9. februar 2016 kl. 17.23 til blandt andre Uffe Toudal Pedersen, Line skytte Mørk Hansen, Lykke Sørensen og hende (ekstrakten side 95). Foreholdt, at Jesper Gori har forklaret, at han efter mødet tilrettede pressemeddelelsen sammen med Uffe Toudal Pedersen, således at det fremgik, at det skulle være ”den absolutte hovedregel”, at ingen mindreårige under 18 år måtte indkvarteres sammen, og at ordningen skulle ”administreres ud fra nødvendige menneskelige hensyn, bl.a. hensynet til barnets tarv”, forklarede hun, at hun ikke har kendskab til de drøftelser, der var om dette spørgsmål. På dette tidspunkt var hun cc på de mails, der blev sendt om pressemeddelelsen, men det var det juridiske, der var fokus på, herunder hvor langt man kunne gå osv. Hendes rolle var ikke at tage stilling til, hvad der skulle ske juridisk, og hun gik ud fra, at de, der var eksperter på det område, traf beslutning om, hvad der skulle stå i pressemeddelelsen.

Hun var heller ikke involveret i den efterfølgende kontakt med Justitsministeriet, som er omtalt i mail af 9. februar 2016 kl. 21.14 fra Lykke Sørensen til Jesper Gori (ekstrakten side 97), men hun hørte godt, at de tog kontakt til Justitsministeriet. Hun kan ikke huske, hvornår hun hørte om det. Som hun husker det, havde de svært ved at fange Justitsministeriets folk, men meldingen fra Justitsministeriet var, at hensynet til de internationale konventioner gjorde, at man ikke kunne adskille alle. Hun kan ikke huske, hvem hun hørte dette fra, men hun kan godt have talt med Line Skytte Mørk Hansen eller Jesper Gori herom. Hun kan også godt have talt med Anette Görtz eller Mia Tang.

Hun var ikke med til at forberede koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Hun var ikke klar over, at sagen skulle diskuteres på mødet, og hun kan ikke huske, at hun blev orienteret om, hvad der blev drøftet på mødet.

Hun blev først involveret i sagen igen, da hun sendte pressemeddelelsen til Udlændingestyrelsen kl. 14.11 den 10. februar 2016 (ekstrakten side 101). Hun kan ikke huske, om det var Line Skytte Mørk Hansen, der bad hende om at sende pressemeddelelsen, eller om hun gjorde det af egen drift for at varsle Udlændingestyrelsen om, at den var på vej. Hun kan ikke huske, om pressemeddelelsen var blevet offentliggjort, da hun sendte den til Udlændingestyrelsen, men hun kan huske, at hun sendte den til styrelsen, så snart den landede i hendes indbakke. Hun går ud fra, at hun modtog den fra enten Line Skytte Mørk Hansen, Anette Görtz eller presseafdelingen, men hun er ikke sikker.

På dette tidspunkt vidste hun, at pressemeddelelsen var endelig. Ellers ville hun ikke have sendt den til styrelsen. Hun sendte den til Ditte Kruse Dankert, fordi det var Ditte Kruse Dankert, der sad med spørgsmålet om, hvilke asylansøgere der skulle være indkvarteret hvor. Fordi der var tale om et centralt politisk budskab, sendte hun den også til Lene Vejrum. Hun kan ikke huske, hvordan hun fandt ud af, at pressemeddelelsen var endelig, men hun kan huske, at hun hørte, at ministeren havde besluttet, at den skulle være uden forbehold, og ”sådan var det”. Hun kan ikke huske, hvem hun hørte det fra, men det har været en af hendes chefer eller pressechefen.

Foreholdt sin mail af 10. februar 2016 kl. 14.11 til blandt andre Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 101), hvori hun oplyste, at pressemeddelelsen blev sendt ud nu, forklarede hun, at hun ikke kan huske, om hun havde talt med Line Skytte Mørk Hansen eller andre om, at den skulle sendes ud. Hendes bedste bud er, at Mia Tang havde sagt til hende, at pressemeddelelsen var endelig.

Hun tror ikke, at Udlændingestyrelsen modtog anden skriftlig instruks end pressemeddelelsen den 10. februar 2016. Hun husker det sådan, at Line Skytte Mørk Hansen eller Lykke Sørensen ringede til Lene Vejrum samme dag. Hun tror, at Line Skytte Mørk Hansen orienterede hende herom på mail, men hun fik ikke genfortalt indholdet af samtalen. Hun kan heller ikke se, at hun efterfølgende, mens hun var i ministeriet, blev orienteret om indholdet af samtalen.

Foreholdt sin mail af 18. april 2016 kl. 11.25 til Jesper Gori (ekstrakten side 975), hvor hun på Jesper Goris spørgsmål om karakteren af instruksen svarede bl.a., at hun alene kunne huske, at instruksen blev ”givet mundtligt efter pressemeddelelsen kom ud, men jeg ved ikke, om Lykke eller Moya ... har sendt noget på skrift til dem”, forklarede hun, at hun ikke undersøgte spørgsmålet nærmere, inden hun svarede, fordi hun var ”ret” overbevist om, at der ikke lå noget på skrift; i hvert fald ikke fra hendes afdeling. Hvis der var sendt en egentlig juridisk instruks, skulle den have været sendt fra Udlændingefdelingen og ikke administrationsafdelingen, og det var også derfor, at hun henviste til ”Lykke eller Moya” i mailen.

Hun drøftede ikke på dette tidspunkt notatet af 2. februar 2016 med nogen. Hun tror, at notatet blev glemt ret hurtigt. Derudover opfattede hun det sådan, at det var den juridiske afdelings kompetence og ansvar, lige så snart der var tale om en juridisk vurdering af, om der kunne ske adskillelse eller ej. Den kompetence havde de ikke i hendes afdeling. Hun var sikker på, at Lykke Sørensen og Jesper Gori havde styr på det, der var meldt ud. Hun kan ikke huske, at hun har talt med nogen om notatet, efter at pressemeddelelsen blev sendt ud.

Adspurg om, hvad der ligger i hendes forklaring om, at ”notatet blev glemt”, forklarede hun, at når hun ser tilbage nu, ser hun notatet som det første notat, hvor man redegjorde for den praksis, der forelå på området, inden sagen ”rullede”, og hvis notatet havde haft stor værdi, havde man nok bragt det frem ved de efterfølgende drøftelser. Det husker hun imidlertid ikke, at man gjorde. Notatet blev på en eller anden måde overhalet af de drøftelser, der kom efterfølgende. Adspurg om, hvem i systemet der ”havde glemt” notatet, forklarede hun, at det havde de alle sammen. Det var ikke noget, der skete bevidst, men notatet kom bare ikke frem efter de første uger. Både administrationsafdelingen og Udlændingefdelingen kunne have bragt notatet frem. Det var det første notat, og de efterfølgende drøftelser gjorde, at notatet blev irrelevant. Irrelevant er måske et stærkt ord, men hvis det havde været centralt, og hvis de formuleringer, der var i notatet, havde været centrale, så havde man nok taget det frem og henvist til det løbende. De havde virkelig travlt på dette tidspunkt, og de så derfor ikke på ”gamle” dokumenter i sagen.

Hun kan ikke huske, hvornår hun første gang blev bekendt med indholdet af den telefonsamtale, der var mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Vejrum, men hun har kunnet læse i de mails, der ligger på sagen, at Line Skytte Mørk Hansen eller Lene Vejrum refererede indholdet af samtalen. Hun var alene involveret i besvarelsen til Folketingets Ombudsmand på den måde, at Familiesammenføringskontoret bad hende om at finde de dokumenter frem, hun havde på sagen. Hun var ikke involveret i formuleringen af svaret til Folketingets Ombudsmand, og som hun husker det, blev hun ikke gjort bekendt med Udlændingestyrelsens svar til Folketingets Ombudsmand.

Hun kan ikke huske, om hun har set Lene Linnea Vejrum's notat af 31. marts 2016 om samtalen mellem Line Skytte Mørk Hansen og denne den 10. februar 2016 (ekstrakten side 908), før hun blev indkaldt til afhøring i kommissionen. Hun går ud fra, at hun læste mailen af 10. februar 2016 kl. 16.40 fra Lene Vejrum til Line Skytte Mørk Hansen, Ditte Kruse Dankert og hende (ekstrakten side 115), hvoraf fremgår, at styrelsen havde igangsat adskillelsen af parrene, og som var vedhæftet Ditte Kruse Dankerts mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 til operatørerne (ekstrakten side 110), hvoraf fremgår, at styrelsen snarest muligt ville varsle flytning i samtlige sager, hvor en mindreårig boede sammen med en ældre ægtefælle eller samlever. Hun kunne dog ikke huske disse mails, før hun forberedte sig til afhøringen i kommissionen.

Hun husker dog, at der var en mailtråd, hvor Lene Vejrum samme dag, som samtalen fandt sted, skrev til Line Skytte Mørk Hansen, at styrelsen havde sat en proces i gang. Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.40 fra Lene Vejrum til Line Skytte Mørk Hansen, Ditte Kruse Dankert og hende (ekstrakten side 115) forklarede hun, at det er denne mail, hun tænker på. Mailen af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til operatørerne (ekstrakten side 110) var vedhæftet denne mail. Hun kunne ikke huske disse mails, før hun forberedte sig på afhøringen i kommissionen, men hun går ud fra, at hun læste den vedhæftede mail, da hun modtog den.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 17.42 fra Line Skytte Mørk Hansen til blandt andre Uffe Toudal Pedersen, Jonas From Soelberg, Mark Thorsen, Lykke Sørensen og Jesper Gori (ekstrakten side 5368), hvorved hun videresendte Lene Linnea Vejrum's mail af samme dag kl. 16.40 om, at operatørerne var blevet orienteret om de nye retningslinjer, og at styrelsen igangsatte adskillelse af parrene, forklarede hun, at hun ikke kan huske, at denne mail gav anledning til drøftelser i ministeriet, herunder at det skulle være problematisk, at det af orienteringen til operatørerne fremgik, at der var tale om en undtagelsesfri ordning.

Hun kan heller ikke huske, at Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1307), hvoraf fremgår blandt andet, at "Udlændingestyrelsen samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 modtog en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen", gav anledning til drøftelser i ministeriet. På dette tidspunkt havde Udlændingeafdelingen overtaget sagen lidt mere og var mere involveret, end de havde været i begyndelsen. Derfor kan der sagtens have været en drøftelse, men hun har ikke været involveret i den. Hun har heller ikke deltaget på kontormøder eller afdelingsmøder, hvor telefonsamtalen mellem Lene Linnea Vejrum og Line Skytte Mørk Hansen blev drøftet.

Hun husker ikke, at Koncernstyring var involveret i svaret til Folketingets Ombudsmand. De var kun involveret på den måde, at de skulle udskrive alle de dokumenter, der var på sagen, og udlevere dem til Udlændingeafdelingen, som videresendte materialet til ombudsmanden. Det er muligt, de har set styrelsens udtalelse til Folketingets Ombudsmand, men i så fald var det alene

som orientering. Det juridiske lå i Udlændingefdelingen. Hun var i april-maj måned 2016 ikke i øvrigt involveret i drøftelser eller overvejelser vedrørende ombudsmandssagen.

På ny foreholdt Line Skytte Mørk Hansens mail af 10. februar 2016 kl. 17.42, hvor hun videre-sendte Lene Vejrum's mail af samme dag kl. 16.40 om, at operatørerne var blevet orienteret om de nye retningslinjer (ekstrakten side 5368), forklarede hun, at hun ikke tror, at denne mail blev sendt til ministeren. Det er sjældent, at man sender mails direkte til ministeren. Hun går ud fra, at nogle af dem, der sad tæt på ministeren, har drøftet det med ministeren, hvis de mente, at det var relevant.

Foreholdt kalenderindkaldelse til møde den 22. februar 2016 (ekstrakten side 5615) med deltagelse af Lykke Sørensen, Line Skytte Mørk Hansen, Lene Vejrum, Jesper Gori og hende forklarede hun, at hun ikke husker dette møde. Det kan godt være, at mødet blev afholdt, men det kan også være, at det blev aflyst i sidste øjeblik. Hun har ingen erindring om mødet. Hun var, så vidt hun husker, ikke involveret i overvejelser vedrørende håndteringen af adskillelsesprocessen. Foreholdt mail af 17. februar 2016 kl. 15.38 fra Kristina Rosado til Lene Vejrum og Margit Sander Rasmussen (ekstrakten side 5541) med udkast til spørgsmål til ministeriet om en række praktiske forhold i forbindelse med adskillelse af parrene, forklarede hun, at hun ikke kan huske, om Udlændingestyrelsen rejste nogle af disse spørgsmål over for ministeriet. Hun kan heller ikke huske, at der var aftalt et møde mellem operatørerne og styrelsen den 23. februar 2016, eller om hun efterfølgende blev orienteret om, hvad der blev talt om på mødet.

I forbindelse med at hun skulle behandle samrådsspørgsmål Z, modtog hun den 4. marts 2016 kl. 9.15 en mail fra Margit Sander Rasmussen med et vedhæftet notat vedrørende indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende (ekstrakten side 6160). Hun havde sendt en bestilling til Udlændingestyrelsen med anmodning om de oplysninger, de fandt, var relevante for at kunne forberede besvarelsen af samrådsspørgsmålet. Hun læste det materiale, hun modtog fra Margit Sander Rasmussen, herunder notatet fra Udlændingestyrelsen. Det var hende, der var tovholder på forberedelsen af samrådsbesvarelsen. Hun husker ikke, om hun læste notatet (ekstrakten side 6176), hvorefter fremgår, at Udlændingestyrelsen som følge af Udlændinge-, Integrations-, og Boligministerens meddelelse af 10. februar 2016 havde ændret praksis. Hun husker heller ikke, om det gav anledning til drøftelser i ministeriet, at Udlændingestyrelsen beskrev den nye praksis på samme måde som i pressemeddelelsen. Hun kan huske, at de i forbindelse med udarbejdelsen af samrådstalen ønskede at "flage", at det ikke var alle, der skulle adskilles. Adspurgt, om det gav anledning til drøftelser i ministeriet, at Udlændingestyrelsen tilsyneladende havde den opfattelse, at det var alle, der skulle adskilles, forklarede hun, at det var Udlændingefdelingen, der havde ansvaret for alle spørgsmål om, hvorvidt alle kunne adskilles. Hendes afdeling havde ansvaret for at vide, hvor mange par der var, hvor mange par der var blevet adskilt, og hvor gamle de var. Det var den talmæssige del af det, der var hendes afdelings ansvar.

Hun lavede talepunkterne til koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016 (ekstrakten side 5374). Hun kan ikke huske, om hun gjorde sig overvejelser om, at det i talepapiret var anført, at ministeren havde anmodet styrelsen om at ændre praksis således, at ”ingen mindreårige fremadrettet er indkvarteret sammen med deres ægtefælle eller samlever”, og at styrelsen var ved at effektuere dette. Hun tror, at hun har taget denne del fra pressemeddelelsen eller fra de papirer, de havde lavet til Statsministeriet. Da hun skrev talepunkterne, var det hendes opfattelse, at ordningen alene var beskrevet i pressemeddelelsen, men hun kan ikke huske, om det var en undtagelsesfri ordning, der gjaldt.

Foreholdt sin forklaring om, at de ved udarbejdelsen af besvarelsen af samrådsspørgsmål Z ønskede at ”flage”, at der var undtagelser, og adspurgt, hvornår det gik op for hende, at der skulle være undtagelser, forklarede hun, at hun tror, at hun sådan set hele tiden vidste, at der skulle være undtagelser. Hun bliver dog i tvivl, når hun i dag ser talepunkterne, som hun har skrevet, og som var uden undtagelser. Talepunkterne var et hurtigt skriv til Line Skytte Mørk Hansen til brug for koncerndirektionsmødet; det var interne talepunkter, og der var ikke gjort et større nummer ud af det. I så fald havde hun forhåbentlig tænkt sig bedre om. Hun kan meget vel have drøftet talepunkterne med Line Skytte Mørk Hansen, men hun kan ikke huske det. Adspurgt, om talepunkterne blev vendt med andre, herunder i forhold til det juridiske indhold, forklarede hun, at hun tror, at talepunkterne blev lavet relativt hurtigt. Lykke Sørensen deltog også på koncerndirektionsmødet som den juridiske kapacitet.

Hun husker det sådan, at det ad flere omgange blev drøftet, at der ikke kunne være en undtagelsesfri praksis. Samtidig ønskede ministeren, at det – i hvert fald udadtil – skulle være en undtagelsesfri praksis. Hun tror ikke, at hun gjorde sig nærmere overvejelser om, hvorvidt det i talepapiret anførte var hendes egen opfattelse af, hvad der gjaldt. Det anførte var – som følge af tidspres – nok bare taget fra et andet notat.

Foreholdt dagsorden af 23. februar 2016 til brug for koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016 (ekstrakten side 203), hvoraf fremgår blandt andet, at det var Line Skytte Mørk Hansen og Henrik Grunnet, der havde ansvaret for punktet ”Status mindreårige/ægtefæller”, forklarede hun, at Lykke Sørensen stadig sad med på mødet. Adspurgt, om det ikke – hvis der reelt var tale om en ordning med undtagelser – ville være at give forkerte oplysninger til departementschefen og ministeren, hvis man som anført i talepapiret af 23. februar 2016 (ekstrakten side 5374) oplyste, at styrelsen var ved at effektuere, at ingen mindreårige ægtefæller/samlevende skulle bo sammen, forklarede hun, at de havde fået at vide af Lene Vejrum, at styrelsen var ved at effektuere adskillelserne på baggrund af den pressemeddelelse, der blev sendt ud. Det var på dette tidspunkt hendes opfattelse, at Udlændingestyrelsen var ved at effektuere adskillelserne.

Talepunkterne skulle bruges til Line Skytte Mørk Hansen, så hun havde noget at forholde sig til, hvis hun ikke selv kunne huske sagen. Den juridiske sondering af, hvem der kunne adskilles,

var ikke noget, Line Skytte Mørk Hansen skulle have med i talepunkterne til brug for sin redegørelse for sagen. Det var noget, som Udlændingeafdelingen skulle have med.

Hun var involveret i udarbejdelsen af ministerens besvarelse af 24. februar 2016 af spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230). Foreholdt godkendelsesoplysningerne i F2 (ekstrakten side 5504) forklarede hun, at "øjeikonet" betyder, at man har set sagen. Hun tror, at "øjet" automatisk kom på sagen, når man åbnede den. Det var cheferne i ministeriet, der havde besluttet, hvordan godkendelsesprocessen skulle være. Der var en fast praksis for godkendelsesforløbet. Standardproceduren, når sagen under normale omstændigheder kun lå i én afdeling, var, at det først var sagsbehandleren, der godkendte, hvorefter kontorchefen, afdelingschefen, Jonas From Solberg, der var kontorchef for ministersekretariatet, Uffe Toudal Pedersen og til sidst Inger Støjberg godkendte. Lykke Sørensen kom på i denne sag, fordi barnebrudssagen lå i to afdelinger.

Som ansvarlig sagsbehandler på en sag var det hende, der udarbejdede det første udkast på sagen, hvorefter de efterfølgende trin kunne redigere i det, som de havde lyst til.

Hun kan ikke huske, om det endelige svar på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230) afveg fra det udkast, hun lagde op. Hun kan herunder ikke huske, om den gengivelse af ordningen, hvorefter "ingen mindreårige asylansøgere fremadrettet kan bo sammen med en ægtefælle eller samlever", var hendes forslag. Hun kan heller ikke huske, om der var drøftelser om, hvordan svaret skulle formuleres, eller om svaret skulle omtale undtagelser. Hun gjorde sig altid overvejelser om, hvorvidt et svar var retvisende. Hun besvarede "absurd mange" udvalgs spørgsmål, så hun kan ikke huske, om den pågældende formulering var én, hun selv havde skrevet.

Foreholdt notat af 24. februar 2016 med talepunkter til brug for en forespørgselsdebat i Statsministeriet, som hun den 1. marts 2016 kl. 15.01 sendte til Jesper Gori med oplysning om, at det var sendt til Statsministeriet (ekstrakten side 270-272), forklarede hun, at det vistnok var Andreas Højmark Søndergaard, der bestilte dette. Han havde formentlig fået anmodningen herom direkte fra Statsministeriet. Hun blev som sagsbehandler bedt om at lave talepapiret. Hun kan ikke huske, om hun talte med nogen, inden hun skrev talepapiret. Det kunne både ske, at hun talte med nogen, inden hun udarbejdede sådan et talepapir, f.eks. hvis det var noget nyt, som hun ikke var bekendt med, men det kunne også ske, at hun ikke talte med nogen, f.eks. hvis hun var godt inde i sagen i forvejen. Hun kan ikke huske, hvad der skete i det konkrete tilfælde. Hun har måske vendt det med Anette Görtz. I hvert fald har hun lavet det første udkast, som efterfølgende har været imellem både hendes egen afdeling og Udlændingeafdelingen. Hun kan ikke huske, om talepapiret blev godkendt efter den almindelige godkendelsesprocedure, inden det blev sendt til Statsministeriet. Det ville normalt blive godkendt i F2, men hvis det blev lavet under stort tidspres, kunne det ske, at det blev godkendt på mail. Hun mener, det var Anette Görtz, Line Skytte Mørk Hansen, Jesper Gori og Lykke Sørensen, der var involveret i udarbejdelsen af talepapiret. Hun kan ikke huske, om det blev drøftet, om det "gik an", at det

ikke var anført, at der kunne gøres undtagelser. Sådanne drøftelser ville have foregået i Udlændingeafdelingen.

Hun hørte ikke noget om, at Statsministeriet reagerede på notatet. Hvis hun har hørt om det, har hun glemt det. Foreholdt, at Lykke Sørensen har forklaret, at hun blev ringet op af Tanja Franck fra Statsministeriet, som var bekymret over indholdet af talepapiret, og om der kunne være en problemstilling i forhold til konventionerne, forklarede hun, at hun ikke var involveret i henvendelsen fra Tanja Franck. Det kan godt være, hun var involveret i udarbejdelsen af et nyt talepapir, men hun har ikke hørt, at Tanja Franck henvendte sig til Lykke Sørensen.

Foreholdt mail af 2. marts 2016 kl. 07.56 fra Jesper Gori til Lykke Sørensen og hende med udkast til et revideret beredskab til Statsministeriet (ekstrakten side 268-270) forklarede hun, at hun ikke husker, om hun var involveret i udarbejdelsen af dette. Foreholdt, at Uffe Toudal Pedersen har forklaret, at der på et tidspunkt var en drøftelse mellem Statsministeriets departementschef, Christian Kettel Thomsen, og ham selv vedrørende disse problemstillinger, forklarede hun, at hun ikke kan huske, om hun var involveret i sådanne drøftelser eller i øvrigt har hørt om dem.

Hendes rolle i forbindelse med forberedelsen af samråd Z var, at hun var sagsbehandler. Det var hende, der lavede det første udkast til tale og Q&A's, og det var hende, der skulle lægge sagen op i huset, når "man havde fundet linjen i det". Hun har nok talt med sin kontorchef om, hvad der skulle stå i talen, og muligvis har Mark Thorsen også givet hende et par stikord. Hun fik ikke konkret at vide, hvad hun skulle skrive. Hun fik at vide, hvordan talen skulle bygges op, og hvilke "bullets" hun skulle huske.

Foreholdt den udgave af talepapiret, der blev anvendt til samråd Z den 15. marts 2016 (ekstrakten side 840-847), og det i talen anførte om, at der "i helt særlige tilfælde" skulle gøres undtagelse, f.eks. "i det tænkte tilfælde, at et par er blevet gift i Danmark med kongebrev" (ekstrakten side 846), forklarede hun, at ministeren ikke ønskede at nævne de internationale konventioner og i stedet foreslog kongebrevseksemplet. Det var ikke hende selv, der lavede den endelige formulering af talen. Hun mener, at det var Jesper Gori. Hun lavede første udkast til talen, men hun tror, det var Jesper Gori, der skrev den del, der vedrørte de internationale konventioner. Hun havde ingen drøftelser med Jesper Gori om de internationale forpligtelser, men hun tror, Jesper Gori havde drøftelser med Lykke Sørensen og Uffe Toudal Pedersen herom.

Hun blev foreholdt det udkast til talepapir, som hun den 10. marts 2016 kl. 15.01 sendte til Jesper Gori og Line Skytte Mørk Hansen med "hendes" bemærkninger (ekstrakten side 5376), herunder en bemærkning fra "M" om, at "det skal italesætte sådan at når der tales om særlige grund så er det den situation hvor et par er blevet gift med kongebrev i Danmark vi henviser til. Retorikken skal være, at det vil selvfølgelig være meget, meget få tilfælde – men når det er så-

dan – så er det jo sådan” (ekstrakten side 5384). Hun forklarede, at hun antager, at ”M” var ministeren. Hun kan ikke huske, om hun deltog i et møde den 9. eller 14. marts 2016 om forberedelsen af samrådet. Hun kan heller ikke huske, om hun har deltaget i et møde, hvor det blev drøftet, at ministeren skulle have forelagt fem konkrete sager, ligesom hun ikke husker, om hun har hørt om et sammenstød mellem Uffe Toudal Pedersen og ministeren vedrørende formuleringen af eksemplet med kongebrevsundtagelsen. Hun har efterfølgende hørt om det i medierne. Der er meget, hun ikke kan huske, både fordi det er længe siden, og fordi denne sag ikke var en ”kæmpestor sag” for hende. Hun sad med andre store sager, som fyldte meget for hende, og havde ikke ”meget god tid” til at sidde med denne sag.

Hun var involveret i forelæggelsen af de fem konkrete sager for ministeren. Hun kan imidlertid alene huske dette, fordi hun har læst dokumenterne igen forud for afhøringen i kommissionen. De modtog fem konkrete sager fra Udlændingestyrelsen – måske det var i form af sagsakter. Foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 17.51 (ekstrakten side 6443-6444) forklarede hun, at Andreas Højmark Søndergaard bad hende om at sende sagerne til ministeren. Det var formentlig listen over de fem sager, hun udleverede til ministeren. Adspurg, om det var listen over sagerne eller sagsakterne, hun udleverede til ministeren, forklarede hun, at hun mener, det var listen, men hun kan ikke huske det. Hun sidder normalt ikke selv med konkrete sager, og hun havde ikke tidligere oplevet, at ministeren bad om at få konkrete sager forelagt.

Foreholdt sin mail af 17. februar 2016 kl. 18.08 til blandt andre Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado, hvori hun anmodede om blandt andet ”en status på, om alle parrene er adskilt eller hvornår de forventes at være det” (ekstrakten side 6161), og adspurg om, hvad hendes tanker var i forbindelse med udfærdigelsen af mailen, forklarede hun, at hun i hvert fald havde talt med Jesper Gori og Anette Görtz og måske også Line Skytte Mørk Hansen, og at de drøftede, hvilke oplysninger de skulle efterspørge. Hun kan ikke huske, hvem der ville spørge, om alle parrene allerede var adskilt.

I forbindelse med Anna-Sophie Saugmann-Jensens mail af 12. maj 2016 kl. 13.20, hvori Familiesammenføringskontoret med henvisning til Folketingets Ombudsmands henvendelse anmodede om at modtage de sagsakter, der ”belyser myndighedernes retlige overvejelser i tilknytning til den omhandlede instruks” (ekstrakten side 1450), udskrev hun alle de dokumenter, hun kunne finde på sagen, herunder fra sin egen mailboks samt det, der lå i F2. Hun gik over til Familiesammenføringskontoret med det hele. Hun blev bedt om at sortere materialet i forhold til, hvad der var relevant for Folketingets Ombudsmand. Hun valgte det materiale ud, hvor der var en eller anden form for juridisk vurdering, og så vidt hun husker, valgte hun også alt, hvor der var noget ”skrift med indhold i”. Hun havde udskrevet en virkelig stor stak papirer. Det, hun sorterede fra, var f.eks. gengangere af skemaer eller lister over parrene. Adspurg om hun kunne huske, om notatet af 2. februar 2016 blev oversendt separat, eller om det var vedlagt nogle mails, forklarede hun, at det husker hun ikke. Efterfølgende afleverede hun det udvalgte

materiale til Familiesammenføringskontoret, og hun ved ikke, hvad der skete med det efterfølgende. Det er, så vidt hun husker, det eneste tidspunkt, hun var involveret i besvarelsen af Folketingets Ombudsmands henvendelse. Sagen var på dette tidspunkt på vej over i Udlændingeafdelingen, da man havde fundet ud af, at den lå bedst der og ikke i administrationsafdelingen. Hun kan ikke huske, om hun modtog Folketingets Ombudsmands henvendelser, men det kan hun godt have gjort.

Hun er ikke i besiddelse af yderligere oplysninger eller materiale af betydning for undersøgelseskommissionen.

Foreholdt mailtråd fra den 12. maj 2016 kl. 13.20 til den 25. maj 2016 kl. 16.30 mellem Anna-Sophie Saugmann-Jensen og hende (ekstrakten side 1453-1454) vedrørende Familiesammenføringskontorets anmodning om oplysninger til brug for Folketingets Ombudsmands henvendelse, herunder anmodningen om at modtage en række tal for asylansøgerne, forklarede hun, at hun tror, hun sendte henvendelsen i høring hos Udlændingestyrelsen. Foreholdt mail af 25. maj 2016 kl. 16.31 fra hende til Udlændingestyrelsen, hvori hun rykkede styrelsen for svar på høringen (ekstrakten side 1572), og mail af 26. maj 2016 kl. 9.53 med Ditte Kruse Dankerts besvarelse af høringen (ekstrakten side 1573-74) samt adspurgt, om hun forholdt sig til besvarelsen, forklarede hun, at hun tror, hun læste det hurtigt igennem og sendte det videre. Eftersom Udlændingestyrelsen ikke kommenterede på det spørgsmål, hun stillede i høringen om, hvorvidt der var behov for at præcisere ”i umiddelbar forlængelse”, gik hun ud fra, at styrelsen ikke fandt behov for at præcisere det. Hun hørte ikke mere fra Familiesammenføringskontoret herom.

Foreholdt sin mail af 27. juni 2016 kl. 17.14 til Anna Sophie Saugmann-Jensen (ekstrakten side 6529), hvor hun videresendte et bidrag til svaret til Folketingets Ombudsmand, som Jens Vikner havde sendt til hende den 27. juni 2016 kl. 16.59 (ekstrakten side 6529-6531), og adspurgt, om hun havde nået at forholde sig til dette bidrag, forklarede hun, at hun tror, at hun læste det og tænkte over, om det stemte overens med de tal, hun havde i hovedet. Derefter sendte hun det videre. Hun kan ikke huske, om hun er blevet spurgt direkte til, hvornår undtagelserne første gang blev kommunikeret til Udlændingestyrelsen. Når hun læser mailen af 27. juni 2016 kl. 17.40 fra Anna-Sophie Saugmann-Jensen til Jesper Gori og Lykke Sørensen (ekstrakten side 6529), vil hun imidlertid tro, at hun formentlig blev spurgt om det, og at hun sendte spørgsmålet i høring hos Udlændingestyrelsen, som kommenterede på det. Det er også meget muligt, hun ikke gjorde det. Hun husker det ikke.

Advokat Lise Lauridsen bemærkede, at det i mail af 26. maj 2016 kl. 9.53, hvori Ditte Kruse Dankert besvarede høringen (ekstrakten side 1574), ser ud til, at ordet ”umiddelbar” er streget over, og at det i så fald ikke er korrekt, at styrelsen ikke har forholdt sig til spørgsmålet, om der var behov for at præcisere ”i umiddelbar forlængelse”.

Kl. 13.00 mødte Tanja Franck som vidne. Hun oplyste, at hun fratrådte sin stilling som direktør i Udlændingestyrelsen i september 2018, og at hun ikke længere er ansat i staten.

Hun blev vejledt om sandhedspilten og strafansvaret. Hun blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Tanja Franck forklarede blandt andet, at hun er uddannet cand.polit. fra Københavns Universitet. I februar 2016 var hun departementsråd i Statsministeriet, hvor hun blev ansat i august 2010. Hun havde to forskellige departementsråds-chefstillinger i sin tid i ministeriet. I den relevante periode var hun ansvarlig for indenrigsområdet. Det betød, at alle de sager, som kom fra andre ministerier, der omhandlede indenrigspolitik, og som statsministeren skulle have, eller som skulle drøftes i nogle af de udvalg, Statsministeriet servicerede, gik igennem hendes kontor. Hun refererede til departementschefen, Christian Kettel Thomsen.

Foreholdt, at tidligere justitsminister Søren Pind har forklaret, at han henvendte sig til Statsministeren vedrørende sagen om mindreårige gifte eller samlevende asylansøgere, forklarede hun, at hun ikke blev orienteret om en sådan henvendelse. Hun er heller ikke blevet orienteret om andre kontakter til Statsministeriet ud over de henvendelser, der omhandlede det talepapir, der skulle bruges til en forespørgselsdebat om værdier, som statsministeren skulle deltage i. Hun kan se i materialet, at der har været kontakt senere, men ikke i den periode, hun var i ministeriet. Ud over drøftelserne om talepapiret, har hun frem til sin tiltrædelse i Udlændingestyrelsen i april 2016 ikke været involveret i problemstillingen vedrørende indkvartering af mindreårige asylansøgere.

Det var en af hendes medarbejdere i Statsministeriet, der bad Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om at udarbejde notatet og talepunkterne af 24. februar 2016 (ekstrakten side 271). De overvejede i Statsministeriet, hvad statsministeren kunne blive spurgt om under en forespørgselsdebat om værdier, og i den forbindelse var denne sag oppe at vende. Hun tror, det var en af hendes medarbejdere, en fuldmægtig eller specialkonsulent, der hedder Stephan – formentlig Andreasen [Stephan Andreas Damgaard] – der bad Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om notatet. Hun tror, at notatet af 24. februar 2016 (ekstrakten side 271) er den første udgave af det notat, hun så. Hun fik det umiddelbart efter, at det blev modtaget i Statsministeriet, og efter at fuldmægtigen havde siddet med det. Hun tror ikke, at hun fik det med nogen bemærkninger. Hun kan huske, at hun læste det og tænkte, at det var underligt, at det stod på den måde, at man kunne adskille alle par uden undtagelser. Hun kan også huske, at hun undrede sig og tænkte ”hmm, gud, kan man det?”, da hun så pressemeddelelsen i medierne den 10. februar 2016. Hun er en person, der undrer sig over mange ting, men det behøver jo ikke være forkert, fordi hun undrer sig over det. Det var imidlertid noget andet, da hun så det igen i

forbindelse med, at de var ved at lave et beredskab til statsministeren, hvor de gik meget op i, at det, statsministeren sagde i Folketinget, var korrekt. Hun kan ikke huske præcis, hvorfor hun tænkte, at det var forkert, men hun kan se i sagens materiale, at der havde været en artikel i Jyllands-Posten, hvorefter fremgik, at man ikke bare kunne adskille alle uden at foretage en individuel vurdering. Hun ved ikke, om det var denne artikel, som gjorde, at hun undrede sig over det.

Hun ringede til Lykke Sørensen for at drøfte notatet, fordi hun troede, at notatet kom fra Lykke Sørensens afdeling. Det viste sig ikke at være tilfældet. Hun spurgte Lykke Sørensen, om det kunne være sådan, at man kunne adskille alle par, således som det var beskrevet i notatet. Hun kan ikke huske, hvad Lykke Sørensen ordret svarede, men hun svarede i hvert fald ”nej, det kan man ikke, der skal være mulighed for at gøre undtagelser, og der skal laves en individuel vurdering”. Derfor bad hun Lykke Sørensen om at få et papir, der afspejlede dette. Derefter afsluttede de samtalen.

Lykke Sørensen ringede senere samme dag eller dagen efter og sagde, at de var ved at se på det, men at hun skulle sige fra Uffe Toudal Pedersen, at det kunne være, at de sendte to beredskaber – ét fra ministeriet og ét fra ministeren. Hun blev helt mystificeret af det, Lykke Sørensen sagde. Hun havde aldrig hørt om to beredskaber før, og hun sagde til Lykke Sørensen, at ”det tror jeg ikke, I gør”. Hun kan ikke huske, om Lykke Sørensen uddybede, hvorfor der skulle komme to beredskaber, men det står hende forholdsvis klart, at de måske ikke var helt enige om linjen i beredskabet. Hun havde formentlig håndteret langt over 1.000 beredskaber i den tid, hun havde været i ministeriet, og hun havde aldrig tidligere hørt om ét beredskab fra ministeren og ét fra ministeriet. Der har været mange situationer, hvor der var en proces, hvor embedsmændene så anderledes på et spørgsmål end ministeren, men hun er ret sikker på, at hun aldrig er stødt på, at nogen har sagt, at de officielt ville levere ét beredskab fra ministeren og ét fra ministeriet.

Efter samtalen med Lykke Sørensen gik hun op og nævnte det for Christian Kettel Thomsen, men hun husker det sådan, at hun sagde ”lad os nu se”, eller i hvert fald sagde det på en måde, så han forventede, at de kun ville få ét beredskab. De endte også med kun at få ét beredskab, og indholdet i det var fint. Hun drøftede ikke sagen med Christian Kettel Thomsen i øvrigt, og hun hørte ikke om en telefonisk drøftelse mellem Uffe Toudal Pedersen og Christian Kettel Thomsen om dette spørgsmål. Hun tænkte ikke, at der var meget mere, de skulle gøre ved det. De havde fået ét beredskab, og i det beredskab stod der nu det, som Lykke Sørensen havde fortalt hende, var juraen i det.

Foreholdt sin mail af 3. marts 2016 kl. 18.09 til Christian Kettel Thomsen, hvori hun bemærkede, at det nok var vigtigt, at Statsministeren fik at vide, at ”UIBM’n har meldt hårdere ud end juraen kan holde til” (ekstrakten side 333), forklarede hun, at hun ikke kan huske, om de drøftede denne bemærkning. Det kan godt være, at Christian Kettel Thomsen ringede til hende og

spurgte om et eller andet, men hun kan ikke huske, at de talte om dette. De talte almindeligvis sammen 5-10 gange om dagen, så han kan sagtens have nævnt det, selvom hun ikke kan huske det. Beredskabet blev i hvert fald sendt til ministersekretæren, og hun husker det sådan, at hun fremhævede bemærkningen.

Hun ved ikke, om statsministeren den 3. marts 2016 kl. 17.37, da Sofie Odgaard sendte det reviderede beredskab (ekstrakten side 333-335), var blevet orienteret om, at der måske ville komme to beredskaber. Hun orienterede ham i hvert fald ikke selv om det.

Adspurgt om forløbet efter modtagelsen af beredskabet, hvor Udlændinge-, Integrations- og Boligministeren blev indkaldt til en række samråd, forklarede hun, at hun formelt stoppede i Statsministeriet i april 2016, men at hun reelt stoppede omkring den 10.-12. marts, da hun skulle afholde restferie. Hun kan ikke huske, at hun interesserede sig mere for sagen, efter at hun gik på ferie. Hun er ret sikker på, at det var i februar 2016, at det blev afklaret, at hun skulle tiltræde som direktør i Udlændingestyrelsen. Hun er næsten helt sikker på, at der inden marts måned 2016 var indgået en ansættelsesaftale med styrelsen.

Før hun tiltrådte som direktør i Udlændingestyrelsen i april 2016, havde hun bedt om at få noget baggrundsmateriale, så hun kunne læse op på de vigtigste spørgsmål. En uge eller ti dage inden hun startede, fik hun derfor nogle forskellige ting, herunder bl.a. et organisationsdiagram og oplysninger om de sager, der ”rørte på sig”. Hun kan ikke huske, hvad der var i den mappe med oplysninger, hun modtog. Hun kan dog se af en mail fra vicedirektør Anni Fode i denne sag, at hun har talt med Anni Fode, som i denne forbindelse skulle have nævnt, at Folketingets Ombudsmand var gået ind i sagen. Hun kan ikke huske, hvad der helt præcis blev sagt under samtalen med Anni Fode. Hun tror, at hovedårsagen til, at Anni Fode ringede til hende, var at fortælle, at der var ti medarbejdere, der skulle udstationeres til Grækenland. Anni Fode skrev i mailen, at brevet fra Institut for Menneskerettigheder også lå i ”pakken”. Derfor har der været noget materiale om sagen i den mappe, hun fik, inden hun tiltrådte, men hun kan ikke huske præcis, hvad det var.

Hun kan ikke huske, om hun læste brevet af 22. marts 2016 fra Institut for Menneskerettigheder til Inger Støjberg (ekstrakten side 887), men hendes bedste bud er, at hun læste alt det materiale, styrelsen gav hende. Adspurgt om instituttets konklusion, hvorefter der skulle foretages en konkret proportionalitetsvurdering og gennemføres partshøring, inden der blev truffet beslutning om at adskille et par (ekstrakten side 892), forklarede hun, at hun fra sit tidligere arbejde med beredskabet i Statsministeriet allerede vidste, at der skulle foretages en konkret vurdering. Da hun begyndte i styrelsen, vidste hun således, at der ville skulle drøftes et spørgsmål herom.

Da hun tiltrådte den 1. april 2016, fortalte Anni Fode eller Lene Linnea Vejrum, at de gerne ville vende fem konkrete sager med hende for at høre, om hun var enig i, at de fem par ikke skulle adskilles. Hun fik materiale om de fem par med hjem om mandagen og læste det samme

aften. Næste dag havde de et møde, hvor Lene Linnea Vejrum og Anni Fode med sikkerhed deltog. Hun vil tro, at også Ditte Kruse Dankert og Jens Vikner samt et par øvrige medarbejdere deltog. De var mange til mødet, og det var et langt møde, hvor hun stillede mange spørgsmål. Da mødet var slut, sagde hun, at hun ville tænke over det til dagen efter, hvor hun meddelte, at hun var enig i deres vurdering. Hun kan ikke huske, om det var Lene Linnea Vejrum, Anni Fode eller dem begge, hun sagde det til.

De talte sagerne igennem på mødet, men hun kan ikke huske, hvilke problemstillinger i forhold til menneskerettighederne de drøftede. De øvrige deltagere fortalte, hvad de havde lagt vægt på, og hun spurgte ind til det. Hun er ikke ekspert i menneskerettigheder, men hun er god til at stille spørgsmål i forhold til, om tingene hænger sammen, og om det er stringent. Medarbejderne ønskede hendes holdning til deres vurderinger. De brugte lang tid på at gennemgå sagerne – i hvert fald 2 ½ time, men hun kan ikke sige præcist, hvilke problemstillinger de drøftede.

Adspurgt, om hun kan huske, hvad formålet med at adskille parrene var, forklarede hun, at det stod hende rimeligt klart, at formålet i første omgang var, at ministeren havde sagt, at hun ønskede, at parrene skulle adskilles. Ministeren kan – ligesom Folketinget – bestemme, at ”nu skal verden være på en anden måde”, og i dette tilfælde havde ministeren bestemt dét. Det handlede således om, at ministeren ville have en ny praksis, hvor udgangspunktet blev vendt om, således at parrene som udgangspunkt skulle adskilles – selvom ministeren gerne ville have, at alle par skulle skilles ad. Hun tror ikke, de drøftede, hvad formålet var, fordi det gav sig selv. Man skal gøre, hvad ministeren beder om, så længe det er lovligt. Foreholdt, at det efter de menneskeretlige forpligtelser og forvaltningsretten kræves, at der er et sagligt eller lovligt formål, og at et spørgsmål i sagen er, om der i de konkrete sager forelå tvang, forklarede hun, at hun tror, at det ”ligesom svævede over det hele”. Hun havde forstået, at det, ministeren var meget bekymret over, var, at unge piger var blevet gift med lidt eller noget ældre mænd mod deres egen vilje. Det var derfor, at ministeren sagde, at så længe pigerne var i ministerens varetægt – altså indkvarteret på et asylcenter – ville ministeren sikre, at det ikke skete. Hun tror ikke, dette formål fyldte meget på mødet, fordi det stod ret klart. Spørgsmålet var: ”Når nu der var den ”hat”, hvad skulle de så gøre nede under den hat.”

Adspurgt, om de på mødet drøftede, om der var nogle indikationer på tvang i sagerne, forklarede hun, at som hun husker det, talte de mest om andre ting. F.eks. var der i nogle af sagerne dyb bekymring for barnets tarv, hvis man adskilte parrene. Hun mener, at formålet med at undgå tvang ”lå hen over”. Man opnåede formålet – at undgå tvang – ved at adskille parrene i en periode.

Hun kan ikke huske, om hun havde fået et notat fra Røde Kors med hjem, eller om de drøftede det på mødet. Hun fik den opfattelse – og den opfattelse har hun også i dag – at styrelsen havde været alle sagerne igennem og forholdt sig til dem. De havde udvalgt de fem sager, fordi der i

disse sager formentlig var forhold, der medførte, at det ville være i strid med menneskerettighederne at adskille parrene. Det var hendes opfattelse, at styrelsen – allerede inden hun begyndte – havde besluttet at gennemgå alle sagerne. Styrelsen havde forstået det sådan, at de var blevet bedt om at adskille alle par, og det havde ikke været nogen nem beslutning ikke at gøre det, som departementet havde bedt dem om. Hun opfattede det sådan, at det var i den kontekst, medarbejderne forelagde sagerne for hende. De ville være sikre på, at hun ikke efterfølgende sagde: ”Hov, hvorfor har I gjort det? Det skulle I have gjort på en anden måde.”

Hun vil tro, at både Lene Linnea Vejrum og Anni Fode sagde til hende, at styrelsen havde fået at vide, at de skulle adskille alle par. Hvordan de præcis sagde det, kan hun ikke huske, men det var helt tydeligt, også fordi de ville have hendes vurdering af de konkrete sager. Da hun tiltrådte som ny direktør, mødte hun nogle mennesker, som var forholdsvis påvirkede af situationen. Hvornår hun første gang blev introduceret til problematikken omkring, at de skulle adskille alle par, kan hun ikke huske.

Adspurg, om hun rettede henvendelse til Lykke Sørensen i lyset af, at de to cirka en måned tidligere havde talt om, at der ville være mulighed for undtagelser, forklarede hun, at hun ikke talte med Lykke Sørensen om problemstillingen igen. Da hun begyndte i styrelsen, tænkte hun på situationen i lyset af, hvor hun var, og de drøftede de konkrete sager. Hun var enig i styrelsens vurdering af de fem sager, og hun vurderede, at styrelsen havde gjort det, de skulle, ved at stoppe op og overveje situationen samt at undlade at adskille de fem par.

Foreholdt brev af 3. marts 2016 fra Røde Kors til Udlændinge-, Integrations og Boligministeriet (ekstrakten side 364), hvori Røde Kors anmodede ministeriet om at dispensere i sager, hvor parret havde børn, ligesom Røde Kors anførte blandt andet, at der både var stærke ”humanitære og socialfaglige argumenter” for at høre parrene forud for adskillelsen, forklarede hun, at hun ikke tog kontakt til Røde Kors med henblik på at besvare denne henvendelse. Der var, da hun tiltrådte, gået en måned siden henvendelsen fra Røde Kors. Styrelsen meldte i februar tydeligt ud til operatørerne, at alle par skulle skilles ad. Det skete på baggrund af instruksen og den opringning, der også kom fra en afdelingschef i departementet. Derfor måtte der have været en periode, hvor Røde Kors var af den opfattelse, at alle par skulle adskilles. På det tidspunkt, hvor hun tiltrådte, havde styrelsen dog talt med Røde Kors om mange af sagerne, ligesom de havde indhentet oplysninger om mange af parrene. Desuden var der beviseligt fem par, der ikke blev adskilt. Af disse grunde var hendes opfattelse, at situationen på dette tidspunkt var en anden.

Instruksen og den opfølgende opringning kom den 10. februar 2016. Da hun tiltrådte i april, og de drøftede de konkrete sager, tror hun, de var begyndt at tale med departementet – herunder med Lykke Sørensen og Jesper Gori – om, at det godt kunne være anderledes end beskrevet i instruksen, således at der ikke skulle ske adskillelse i alle sager. Det var der også en mail om fra den 18. marts 2016. Det var derfor ikke sådan, at der ikke på dette tidspunkt var nogen kommunikation med departementet om, at der skulle gøres undtagelser. Hun kunne dog mærke på

medarbejderne i styrelsen, at de havde fået at vide, at de skulle gøre noget andet end det, de rent faktisk gjorde. Det sidder dybt i folk, at når ministeren siger, man skal gøre noget, så skal man prøve at gøre det.

Hun tror, at departementet havde hørt om de fem sager, før hun selv hørte om dem. Parrene var ikke blevet adskilt, og der skete ikke noget i sagerne, efter at de havde besluttet ikke at adskille dem. Disse par blev boende, hvor de boede. Der blev ikke truffet egentlige afgørelser på dette tidspunkt, da adskillelserne blev behandlet som faktisk forvaltningsvirksomhed. Hun tør ikke sige, om departementet var blevet orienteret om den manglende adskillelse i de fem sager efter den procedure, der er beskrevet i mailen af 18. marts 2016 kl. 18.00 fra Jesper Gori til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 838). Hun ved ikke, om departementschefen blev orienteret, men departementet var klar over, at der ikke var sket adskillelse i de fem sager. Foreholdt Jesper Goris forklaring om, at han efter mailen af 18. marts 2016 fik forelagt fem sager, hvorefter han sagde til styrelsen, at de selv måtte finde ud af, hvad der skulle ske i sagerne, og at departementet ikke efterfølgende blev orienteret om, hvad der skete i sagerne, forklarede hun, at hun ikke ved, om departementet blev orienteret om den manglende adskillelse, men det vil hun tro. Hun husker det ikke sådan, at departementet ikke blev orienteret, men hvis Jesper Gori har oplyst, at der ikke kom nogen orientering efter den procedure, der var anvist i hans mail, så tror hun på det.

Foreholdt oplysninger om de par, hvis sager om adskillelse blev forelagt for ministeriet (parrene A, D, G, H og Q) (parekstrakten side 2314 ff., 2145 ff., 2438 ff., 2261 ff., 2562 ff. og 2615 ff.), herunder at der kun vedrørende parret G-K og G-M blev truffet afgørelse i sagen, hvilket først skete i juli 2016, og adspurgte, om der var noget problem forbundet med at meddele parrene, at de ikke skulle adskilles, eller om der i øvrigt var nogle drøftelser om, hvorvidt styrelsen skulle meddele parrene, at de ikke skulle adskilles, forklarede hun, at det var der ikke. Styrelsen behandlede indledningsvis adskillelserne som faktisk forvaltningsvirksomhed. Hun tror, det var derfor, at styrelsen ikke meddelte parrene, at de ikke skulle adskilles.

Hun kan ikke forstå, hvis der ikke skulle være et sted, hvor de har skrevet ned, at de fem par ikke skulle skilles ad, men der var i hvert fald i den bunke af papirer, hun fik, nogle, der havde forholdt sig til, at de ikke skulle skilles ad. Efter hendes opfattelse var der ikke en kobling mellem departementet og det forhold, at de ikke fortalte parrene, at de ikke blev adskilt, særligt fordi det er hendes klare opfattelse, at departementet godt vidste det. Det kan godt være, at departementschefen ikke formelt blev orienteret, men hun er helt sikker på, at de i departementet godt vidste, at de fem par ikke var blevet adskilt. Ministeren hørte også om parrene.

Det kan godt være, at styrelsen ikke orienterede departementet om de fem par, efter at hun tiltrådte, men hun opfattede det sådan, at styrelsen på dette tidspunkt allerede havde besluttet, at der ikke skulle ske adskillelse af de pågældende par. Beslutningen var truffet, og hun blev alene

spurgt, om hun var enig. Det var ikke, fordi styrelsen ventede på, at hun skulle tiltræde beslutningen. Hendes opfattelse var derfor, at der ikke skulle ske mere i sagerne. Parrene boede sammen. Hun tænkte ikke på daværende tidspunkt, at der skulle sendes et brev til parrene om, at de ikke ville blive adskilt.

Foreholdt Ronya Habos forklaring om, at meldingen fra departementet var, at der skulle ske adskillelse i fire af de sager, de havde forelagt, forklarede hun, at hun kan huske, at hun fik at vide, at styrelsen havde drøftet sagerne med departementet, men hun kan ikke huske, at hun fik at vide, hvad departementet havde sagt. Hun kan se i materialet i denne sag, at der var en mail-korrespondance om, at departementet var enig i styrelsens vurdering i to af sagerne, men at styrelsen skulle overveje to andre sager.

Hun kan ikke huske, at hun har læst ministerens svar af 25. april 2016 til Institut for Menneskerettigheder, som styrelsen fik i kopi (ekstrakten side 1261), men hun vil tro, at nogen har givet hende det. Hun kan heller ikke huske, at hun havde et møde med instituttet om svaret, men hun kan se af sagsakterne, at hun har deltaget i et sådant møde. Det var et ”hilsen-på-møde”, og det handlede ikke kun om denne problemstilling. Hun kan ikke huske, hvem der deltog i mødet. Hun deltog enten alene eller sammen med et par andre fra direktionen. Fra instituttet deltog Jonas Christoffersen og måske også Louise Holck. Hun kan ikke huske, hvad de drøftede, men hun kan se af en mail på sagen, at de bl.a. drøftede denne sag.

Før hun tiltrådte som direktør i styrelsen, var der nogle interne drøftelser om, hvorvidt adskillelsen af parrene var faktisk forvaltningsvirksomhed. Diskussionen fortsatte, efter at hun var tiltrådt. Diskussionen drejede sig om, at de til at begynde med behandlede adskillelserne som faktisk forvaltningsvirksomhed. Det var helt normalt at flytte rundt på asylansøgerne fra ét center til et andet. Alt, hvad styrelsen tidligere havde foretaget sig i forhold til indkvartering af asylansøgere, var – efter udlændingeloven – faktisk forvaltningsvirksomhed. Hun vil tro, det var Lene Linnea Vejrum, der rejste problemstillingen om, hvorvidt adskillelserne var faktisk forvaltningsvirksomhed. Det ville være mest naturligt, at det var hende, der nævnte det. Hun husker det sådan, at de talte om denne problemstilling flere gange i løbet af april måned. Problemet var, at selvom alle var af den opfattelse, at der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed, fordi det stod i loven, var der også en erkendelse af, at det var indgribende at adskille par, og at der derfor måske alligevel var tale om noget andet end faktisk forvaltningsvirksomhed. Der var derfor overvejelser om, hvorvidt man skulle partshøre og træffe egentlige afgørelser.

Adspurgt, om det blev overvejet, om der i udlændingelovens § 42 a, stk. 7, var hjemmel til at adskille par, forklarede hun, at hun ikke mener, at det var en problemstilling, der blev rejst over for hende. Hun husker heller ikke, at Adam Abdel Khalik skulle have nævnt denne problemstilling på et senere tidspunkt.

Foreholdt organisationsdiagrammet over Udlændingestyrelsen pr. 1. marts 2016 forklarede hun, at der var tre afdelinger i styrelsen, da hun tiltrådte som direktør den 1. april 2016. Den relevante afdeling i denne sag var Center for Administration og Økonomi, hvor Lene Linnea Vejrum på dette tidspunkt var fungerende vicedirektør. Der var herunder tre specialiserede kontorer; Forsørgelseskontoret – som i nogle af papirerne er omtalt som ”Kontoret for indkvarteringsvilkår” – der tog sig af juridiske spørgsmål i forbindelse med indkvartering, Økonomi og Indkvartering, som tog sig af den praktiske indkvartering, og Ledelsessekretariatet. Ditte Kruse Dankert var kontorchef i ét af kontorerne. Der var på dette tidspunkt 18.000 indkvarterede asylansøgere fordelt på 99 centre i Danmark, og styrelsen traf – når man tæller alt med – over 100.000 afgørelser om året. Der var omkring 650 medarbejdere i styrelsen, og de havde helt exceptionelt travlt.

Foreholdt mail af 27. april 2016 kl. 11.35 fra Jens Vikner til blandt andre Lene Linnea Vejrum og hende (ekstrakten side 6485) og Udlændingestyrelsens brev af 21. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1007 ff.), hvoraf fremgår, at styrelsen fremover ville træffe afgørelser, forklarede hun, at hun ikke har en tydelig erindring om det. Hun husker det sådan, at de drøftede med departementet, om der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed, eller om de skulle træffe afgørelser. Hun husker ikke, at de skelnede mellem, om det alene skulle ske fremadrettet eller tillige bagudrettet. De opfattede det ikke sådan, at de havde gjort noget forkert. Det stod i udlændingeloven, at man i indkvarteringssager ikke partshørte, da der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed. Eftersom de mente, at det, de havde gjort hidtil, ikke var forkert, og at man nu blot ”ville gøre noget mere”, skulle ændringerne kun ske fremadrettet. Hun husker dog ikke drøftelserne om dette i detaljer.

Hun kan ikke huske, at hun fik forelagt spørgsmål om, hvad de skulle gøre med de par, der allerede var blevet adskilt, eller at de på det tidspunkt, hvor de besluttede at genoptage alle sagerne, drøftede, om de i mellemtiden skulle gøre noget med de adskilte par.

Hun tror, at spørgsmålet om pusterummet blev bragt op omkring det tidspunkt, hvor det blev besluttet, at de skulle se på alle sagerne igen. Det, der blev bragt op, var spørgsmålet om betydningen af den tid, parrene allerede havde været adskilt. Hun kan ikke huske, hvordan det blev bragt op. Det var Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum, hun havde næsten al dialog med om sagerne, fordi det var dem, der havde sagerne. Den tanke, der blev bragt op, var, at formodningen for, at der forelå tvang, blev mindre efter et vist tidsrum. Når parret havde været adskilt i en periode og fortsat ønskede at være sammen, blev formodningen svagere, og på et tidspunkt kunne det ikke længere være et argument for adskillelse. Samtidig blev indgrebet også større, jo længere tid der gik.

Adspurgt, om det blev overvejet, om man skulle spørge parrene direkte, om der forelå tvang, forklarede hun, at hun husker det sådan, at styrelsen, da partshøringen blev iværksat, spurgte

parrene, om der forelå tvang. De tilbød også parrene at komme ind til en samtale i Udlændingestyrelsen. De drøftede også i styrelsen, hvordan de skulle spørge ind til, om der forelå tvang.

Hun blev foreholdt mail af 9. juni 2016 kl. 18.47 fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre hende (ekstrakten side 5552), hvoraf fremgår:

” Kære Tanja

Jeg har haft en lang snak med Lykke om sagen og om status. (har orienteret Ditte telefonisk).

Baggrunden for, at vi ikke hører fra departementet er ene og alene manglende tid.

Når det er sagt, har JM, som vi havde opsust, ændret holdning til, hvad der ligger inden for og den for skiven. Som eksempel nævnte Lykke, at de (Nina) tidligere havde oplyst, at en adskillelse af fx gravide ikke var problematisk i sig selv, det mener de nu, at det er.

Det må jo endnu mere betyde, at det er problematisk, hvis der er børn, selvom vi har haft fokus på, om der var andre omsorgspersoner omkring børnene (min refleksion).

I forhold til aspektet omkring tvang, som vi i starten ikke skulle se på, da der var tale om et pusterum for kvinden, mens hun var indkvarteret som asylansøger, er der også sket en udvikling, således at vurderingen af tvang skal indgå.

Lykke forventer, at den måden vi i fællesskab, kommer til at håndtere dette på bliver, at vi holder fast i, at der sker adskillelse umiddelbart, men at der derefter kan komme oplysninger frem i sagen, der gør at vi mener at der konkret ikke er tale om tvang, hvorefter parret kan flytte sammen igen. Min tanker er, at det fx kunne være indberetninger om, at parret savner hinanden meget, ofte er sammen, ringer meget sammen mv.

I forhold til vores ”genoptagelsessager”, vil det kunne betyde, at der i forbindelse med partshøringerne, kan komme oplysninger frem, der medfører, at vi konkret siger, at der ikke er tvang, og at de pgl. kan flytte sammen igen.

I forhold til, om vi direkte skal partshøre om spørgsmålet vedr. tvang, vil Lykke gerne vende det med Jesper. Hun vender tilbage i morgen. Der er for og imod, men jeg tror vi begge mest hælder til at partshøre direkte herom, selvom det naturligtvis vil gøre det ekstra vanskeligt at fastholde adskillelse, hvis svaret er klart nej.

Vi var enige om, at det er en rigtig træls sag, og at det aldrig vil komme til at se smukt ud, men jeg føler mig sikker på, at vi bliver bakket op hele vejen igennem.

I forhold til Retningslinjerne, vil Lykke følge op i morgen. Der burde ikke i dem være noget, der strider mod det ovenfor beskrevne.

Vejledningen var også ret langt, inden der kom hastelovgivning mv. på bordet.

Lykke/Jesper vil vende tilbage med forslag til mødetidspunkt hurtigt, formentlig i morgen, da jeg sagde at vi synes det haster, og da kalenderne er ved at være booket godt op.

Til dit møde med FO i morgen:

Status på partshøringerne er, at der er sendt en partshøring, men at resten er stoppet pga. tvivlen omkring partshøring af spørgsmålet omkring tvang. Når det er afklaret, skal de rettes til og chefgodkendes.

Du vil således kunne sig, at den første er sendt, og at de resterende vil blive sendt i løbet af næste uge.

Vh

Lene”

Hun forklarede til mail af 9. juni 2016 kl. 18.47 fra Lene Linnea Vejrum, at de talte om begrebet tvang, og hvad de skulle partshøre om. De talte om, at det var danske normer, de lagde ned over nogen, der havde andre normer, og de drøftede derfor, hvordan man skulle spørge ind til, om der forelå tvang. Det er ikke sikkert, at tvang opfattes på samme måde af alle. Man ville også kunne forestille sig, at en kvinde, der var blevet tvangsgift, kunne frygte repressalier og derfor ville svare ”nej” på et spørgsmål om, hvorvidt hun var blevet tvangsgift. Hun husker det sådan, at diskussionen endte med, at de ville spørge ind til, om der var tvang.

Nogle af genoptagelsessagerne blev forelagt for hende, men hun er ikke sikker på, at de alle sammen blev det. Anledningen til, at nogle af sagerne blev forelagt for hende, var todelt. Dels var det ikke nemme sager, og det var svært at sige, hvor grænsen præcis gik. Det kan man heller ikke sige præcist i dag. Desuden tror hun, at medarbejderne godt kunne tænke sig, at hun så sagerne, så det var en beslutning, hun var med til at træffe. Hun opfattede det som god ledelse. Medarbejderne ønskede ikke at forelægge sagerne for hende for at få den bedste menneskeretlige vurdering, men fordi hun var deres chef, og de skulle ikke efterlades alene med den beslutning, de skulle træffe.

Foreholdt oplysninger om parret P-K og P-M (parekstrakten side 1774 ff.) og adspurgt, om hun i de enkelte sager sikrede sig, at der blev foretaget partshøring i overensstemmelse med det, de havde besluttet, forklarede hun, at hun ikke kan huske sagen. Fra den 28. april til den 2. juni 2016 var de ved at finde ud af, hvad det var, de skulle partshøre over, og hvordan de skulle gøre det. Det betød naturligvis, at der ikke skulle være sket adskillelse af dette par uden partshøring, men hun tror, at overvejelserne om indholdet af partshøringen er forklaringen på, at parret ikke blev partshørt.

Foreholdt styrelsens brev af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1437) forklarede hun, at det er hendes klare opfattelse, at hun har set brevet og været med til at drøfte indholdet, men det er helt sikkert nogle andre end hende, der har stået for at skrive det. Hun så normalt alt, der blev sendt fra styrelsen til Folketingets Ombudsmand.

Hun tror ikke, at styrelsen undersøgte noget i forbindelse med udfærdigelsen af brevet til Folketingets Ombudsmand, herunder heller ikke for at udarbejde det afsnit, hvoraf det fremgår, at styrelsen samtidig med pressemeddelelsen modtog en mundtlig instruks (ekstrakten side 1438). Lene Linnea Vejrum havde fortalt, at hun var blevet ringet op og havde fået en besked om, at alle par skulle adskilles. Hun kan ikke huske, at nogen fra departementet skulle have kontaktet styrelsen for at fortælle, at de ikke var enige i Lene Linnea Vejrum's gengivelse af samtalen. Departementet havde andre bemærkninger til brevet, men ingen bemærkninger i forhold til det anførte om telefonsamtalen.

De retningslinjer, der er omtalt i brevet til ombudsmanden (ekstrakten side 1438), og som styrelsen på dette tidspunkt arbejdede på, var af mere praktisk karakter. Hun kan ikke huske, hvornår departementet bad dem om at udarbejde retningslinjer. De skrev et papir, der var rettet til operatørerne, som handlede om, hvad operatørerne rent praktisk skulle gøre, når et par ankom til Danmark. Det var aldrig tanken, at operatørerne skulle træffe afgørelse om adskillelse. Det var styrelsens afgørelse. Hun ved ikke, om retningslinjerne i begyndelsen også skulle omfatte den juridiske vurdering af, hvornår man kunne adskille et par, men retningslinjerne endte under alle omstændigheder med alene at omfatte det praktiske. Hun kan huske, at hun har deltaget i nogle drøftelser om de praktiske forhold, og hun er ikke bekendt med, at styrelsen også skulle lave retningslinjer om, hvornår man kunne adskille et par.

Hun antager, at hun har modtaget Folketingets Ombudsmands brev af 11. maj 2016 til departementet (ekstrakten side 1423). Hun kan ikke huske, om ombudsmandens bemærkning om, at instruksen fremstod som undtagelsesfri, gav anledning til drøftelser. Hver gang, der kom et brev fra ombudsmanden, blev det drøftet. Hun tror, at hun tænkte, at det var rigtigt, hvad ombudsmanden skrev. Hun opfattede det ikke sådan, at ombudsmanden konkluderede, at Udlændingestyrelsen ikke havde foretaget en konkret og individuel vurdering. Hun opfattede det alene sådan, at ombudsmanden udtalte, at instruksen var undtagelsesfri.

Hun tror, at ombudsmandens udtalelse blev drøftet i styrelsen, også i videre omfang end den drøftelse, der fremgår af en mail af 11. maj 2016 kl. 21.31 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre hende (ekstrakten side 6716), men hun tror ikke, der var noget, de mente, at de som styrelse skulle handle på. Hvis ombudsmanden havde skrevet, at det så ud som om, at styrelsen havde adskilt alle uden en konkret vurdering, havde der været noget, de kunne gå videre med. Ombudsmanden havde forstået det rigtigt, og der var derfor ikke noget, de skulle gå videre med.

Foreholdt Udlændinge- og Integrations- og Boligministeriets brev af 4. maj 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1416), hvoraf fremgår, at ministeriet var ved at udarbejde en generel vejledning om rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser til brug for styrelsens fremtidige vurderinger i konkrete sager, forklarede hun, at der løbende var drøftelser med departementet om de juridiske rammer, dvs. hvor snittet skulle lægges, eftersom det ikke var et simpelt spørgsmål. Udlændingestyrelsen efterspurgte retningslinjer. Styrelsen spurgte forholdsvis mange gange, hvornår retningslinjerne ville komme. Den generelle vejledning, der er omtalt i brevet til Folketingets Ombudsmand, er den, ministeriet havde udarbejdet i december 2016.

Adspurgte nærmere om sin forklaring om, at hun opfattede det sådan, at hvis en minister sagde, at man skulle gøre noget, skulle man gøre det, forklarede hun, at man selvfølgelig ikke skal gøre noget, der er ulovligt. I øvrigt skal man gøre det, ministeren beder om, også selvom man ikke personligt synes, det er verdens bedste idé. Foreholdt Folketingets Ombudsmands udtalelse i pressemeddelelse af 12. maj 2016, hvorefter ”Udlændingemyndighederne ... naturligvis [kan] ændre praksis inden for rammerne af dansk og international ret” (ekstrakten side 1431), forklarede hun, at et ministerium kan ændre praksis, medmindre det er i strid med loven eller – som her – internationale konventioner.

Foreholdt Udlændingestyrelsens udtalelse af 21. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1007), som ikke blev sendt til Folketingets Ombudsmand, og styrelsens udtalelse af 28. april 2016 (ekstrakten side 1437), som blev sendt til Folketingets Ombudsmand, og adspurgte, hvorfor udtalelsen om, at adskillelsen konkret var i overensstemmelse med Danmarks internationale konventioner (ekstrakten side 1011) udgik af det afsluttende afsnit, forklarede hun, at det, styrelsen den 21. april 2016 mente, at de havde gjort korrekt, mente de også den 28. april 2016.

Hun kan ikke huske, hvorvidt det blev drøftet, om parrene skulle være adskilt under sagsbehandlingen, men der kan sagtens have været en drøftelse af dette spørgsmål. Foreholdt Adam Abdel Khaliks mail af 21. juni 2016 kl. 14.24 til Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert, hvori han anførte blandt andet, at der var tale om en ”klart ulovlig ordning” (ekstrakten side 5554), forklarede hun, at hun blev orienteret om, at Adam Abdel Khalik mente, at der var noget af det, de gjorde, der ikke var lovligt, men hun kan ikke huske, hvad det præcis var, Adam Abdel Khalik mente var ulovligt. Hun mener, det var Lene Linnea Vejrum, der fortalte hende om

Adam Abdel Khaliks indsigelser. De håndterede hans indsigelser ved, at Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum talte med ham om det flere gange. Det er godt, at man siger til, hvis man mener, at noget er ulovligt, men det er ikke sikkert, at man har ret. Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum fortalte hende, at Adam Abdel Khalik ikke havde ret. De har helt sikkert talt om hans bekymring, og ”hvad der var op og ned”, og hvorfor de mente, de ikke var enige. Hun kan dog ikke huske, hvad Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum konkret sagde. Hun er ret sikker på, at hun har hørt om Adam Abdel Khaliks indsigelser mere end én gang. Det er ikke hendes opfattelse, at der ofte er nogen, der siger fra på den måde. Hun har en vag erindring om, at hun også har drøftet det med Adam Abdel Khalik, men hun kan ikke huske indholdet af samtalen.

Hun blev foreholdt mail af 1. juli 2016 kl. 19.24 fra Adam Abdel Khalik til Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert med referat af et møde afholdt samme dag (ekstrakten side 6554) og Adam Abdel Khaliks forklaring om en ordveksling med hende i forlængelse af mødet, hvorunder han skulle have sagt, at ”det er utroligt, at der er så mange dygtige jurister, der kan tage fejl”, samt at hun hertil skulle have sagt, at ”det vil jeg ikke høre”. Hun forklarede, at det ville undre hende, hvis hun skulle have sagt det på en sådan måde, at det var udtryk for, at man ikke måtte lufte sin bekymring for noget. Måske var det Adam Abdel Khaliks kritik af alle de andre jurister, hun reagerede på.

Hun tror ikke, at de, der har skrevet udkastet til svar på UUI spørgsmål nr. 809 af 21. juni 2017 (ekstrakten side 4140), hvorefter ”styrelsen i alle sager, der er eller har været omfattet af udlændinge- og integrationsministerens indkvarteringsinstruks af 10. februar 2016, har foretaget en konkret og individuel vurdering af, om det vil være foreneligt med Danmarks internationale forpligtelser at indkvartere parret hver for sig.”, foretog nogen undersøgelser til brug for besvarelsen. De, der lavede udkastet til besvarelse, er dem, der var sagerne igennem i sin tid. De havde derfor ikke behov for at gå tilbage og undersøge, hvad der skete. Det var formentlig en medarbejder, der skrev udkastet, hvorefter Ditte Kruse Dankert godkendte det og lagde det op til Lene Linnea Vejrum, der også har godkendt svaret. Det var Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum, der havde været alle parrene igennem. Da de fandt ud af, at der var fem par, der ikke skulle adskilles, havde de været alle parrene igennem.

Adspurg, om det er udtryk for en konkret og individuel vurdering at udvælge fem sager, forklarede hun, at det er hendes opfattelse, at det ikke var på denne ”bagvendte” måde, de gennemgik sagerne på. De gik alle sager igennem konkret og individuelt og fandt derved de sager, hvor de kunne adskille, og de sager, hvor de ikke kunne adskille. Hun var imidlertid ikke med til at lave den konkrete sagsbehandling dengang, da hun på dette tidspunktet var ansat et andet sted.

Foreholdt mail af 23. august 2017 kl. 15.29 fra Margit Sander Rasmussen til Jens Vikner vedrørende besvarelsen af UUI spørgsmål 1000, og om Henrik Grunnets mail skulle sendes til udvalget (ekstrakten side 6892), forklarede hun, at hun husker forløbet sådan, at der blev stillet et spørgsmål til departementet om, hvorvidt der var nogen, der havde referater fra koncerndirektionsmødet. De svarede den 21. juni 2016, at det havde de ikke. I svaret skrev de også, at de heller ikke havde andre dokumenter fra mødet. Dagen efter kom nogen ind på hendes kontor eller ringede til hende og fortalte, at de havde fundet en mail fra Henrik Grunnet, som ikke havde været fremme før. De tænkte, at det ikke var så godt. Det var ikke på grund af indholdet af mailen, men fordi de akkurat havde svaret Folketinget, at de ikke havde dokumenter fra mødet, hvilket viste sig ikke at være korrekt. De var derfor nødt til at berigtige svaret, og det skulle gå hurtigt, da ministeren skulle i samråd dagen efter. Hun ringede til Lykke Sørensen og fortalte, at de havde fundet den pågældende mail, og hun fortalte, at svaret derfor ikke længere var korrekt. Det er hendes klare opfattelse, at hun læste indholdet af mailen op for Lykke Sørensen. Lykke Sørensen sagde – ikke ordret – at hun var enig i, at svaret skulle berigtiges, men at hun ville vende sagen med Uffe Toudal Pedersen. Herefter ringede Lykke Sørensen tilbage og fortalte, at Uffe Toudal Pedersen også var enig i, at svaret skulle berigtiges. De sendte derfor et supplement til besvarelsen, men ikke mailen.

Herefter blev der stillet et supplerende spørgsmål, der vedrørte, om ministeren ville oversende den pågældende mail til Udlændinge- og Integrationsudvalget samt oplyse, om Folketingets Ombudsmand var bekendt med denne mail. Det er UUI spørgsmål nr. 1.000, der blev besvaret den 9. oktober 2017 (ekstrakten side 2809). Hun tror, at forløbet var sådan, at Ditte Kruse Dankerts kontor lavede et udkast til svar. Som hovedregel skulle besvarelser af udvalgsspørgsmål forbi Margit Sander Rasmussen og Jens Vikner i juraenheden i Ledelsessekretariatet. I den her sag var der ”uhyggeligt mange” spørgsmål, og derfor var der formentlig spørgsmål, der blev sendt direkte til Ditte Kruse Dankerts kontor, da det var det kontor, der som udgangspunkt kunne svare på dem. Der blev i dette tilfælde lavet et udkast til svar fra Ditte Kruse Dankerts kontor. Margit Sander Rasmussen kom herefter og fortalte, at hun var bekymret over svaret. Som hun husker det, handlede Margit Sander Rasmussens bekymring om, hvorvidt de burde oplyse Folketinget nærmere om, hvad der stod i mailen, eller om de skulle sende mailen til Folketinget. Selv ville hun ikke sende intern korrespondance til Folketinget, men Margit Sander Rasmussen var uenig. I svaret stod der, at man ikke ville sende mailen til Folketinget, fordi det var en intern mail, hvilket hun opfattede som helt naturligt. Man sender ikke interne mails til Folketinget, så hun syntes, svaret var fint. Margit Sander Rasmussen var helt klart ikke enig i, at det var sådan, og Margit Sander Rasmussen syntes derfor ikke, de havde svaret korrekt. Hendes egen opfattelse var, at de ikke kunne vide, hvad der var sket på mødet, og at det blev fint afspejlet i svaret. Margit Sander Rasmussens opfattelse var, at mailen kunne læses sådan, at der var givet en ordre, mens hun selv opfattede mailen sådan, at ministeren rigtig gerne ville det politisk, og det var der ikke nogen, der var i tvivl om, hvad ministeren ville. Margit Sander Rasmussen sagde, at hun mente, de var i gang med at gøre noget ulovligt ved ikke at svare korrekt.

Hun er ikke i besiddelse af yderligere oplysninger eller materiale af betydning for undersøgelseskommissionen.

Mødet sluttede kl. 15.31.

Peter Mørk Thomsen

Formand

INSTRUKSKOMMISSIONEN

PROTOKOL

14. august 2020

Protokol nr. 15

Den 14. august 2020 kl. 9.00 blev Instrukskommissionen sat i lokale 003 i Retten på Frederiksberg, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var undersøgelseskommissionens medlemmer Peter Mørk Thomsen, Torkil Høg, Louise Halleskov, undersøgelseskommissionens udspørger, advokat Lars Kjeldsen, med advokat Hanne Rahbæk samt undersøgelseskommissionens juridiske konsulent dommerfuldmægtig Diane Svanholm Kvist.

Som bisiddere var mødt:

Advokat Nicolai Mallet for Inger Støjberg

Advokat Frederik Kromann Jespersen for Mark Thorsen

Advokat Mikkell Holm Nielsen for Merete Milo

Advokat Thomas Ryhl for Line Skytte Mørk Hansen

Advokat Søren Juul for Lykke Sørensen

Advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja for Jesper Gori og Jonas From Soelberg

Advokat Lise Lauridsen for Nina Holst Christensen, Ditte Kruse Dankert, Carsten Madsen og Thomas Klyver (til kl. 09.45)

Advokat Pernille Backhausen for Uffe Toudal Pedersen (fra kl. 09.40)

Advokat Anders Valentiner-Branth for Henrik Grunnet

Advokat Stine Gry Johannessen for Anna-Sophie Kolding Saugmann-Jensen

Advokat Peter Breum for Adam Abdel Khalik og Anne Nygaard Just

Advokat Gunnar Homann for Christian Kettel Thomsen

Kl. 09.00 mødte Merete Milo.

Hun oplyste, at hun fortsat er ansat som chefkonsulent i Udlændinge- og Integrationsministeriet. Hun blev herefter gjort bekendt med, at hun ikke har pligt til at udtale sig. Hun blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Op-tagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Merete Milo forklarede, at hun blev uddannet jurist i 1995. Hun blev ansat i Udlændingestyrelsen, hvor hun var i to år. Herefter blev hun ansat i Udlændingeafdelingen i det daværende Indenrigsministeriums departement. Ved oprettelsen af Integrationsministeriet i 2001 blev hun flyttet med derover. Hun er flyttet med Udlændingeafdelingen ved de forskellige ressortomlægninger, der har været gennem tiden. Da hun var i det oprindelige Integrationsministerium, arbejdede hun i Lovkontoret. På det tidspunkt kom hun til det kontor, der havde med familiesammenføringer at gøre, og hun er fortsat ansat i dette kontor.

Hun havde mange forskellige arbejdsopgaver i det første halvår af 2016. De havde travlt. Hun var souschef under Jesper Gori. De sad ikke kun med familiesammenføring, men også med udvisning, tidsbegrænset ophold mv. Hun og Jesper Gori fordelte arbejdet således, at der var opgaver, de varetog hver for sig, ligesom der var nogle opgaver, de varetog i fællesskab. Det var i vidt omfang hende, der sparrede med kontorets fuldmægtige om de løbende opgaver. I foråret 2016 var hun også involveret i fortolkningen af og opfølgningen på EU-Domstolens dom af 12. april 2016, "Genc-dommen". I de fleste af de sager, hun selv varetog, refererede hun direkte til Lykke Sørensen, fordi der var så travlt i kontoret, og fordi sagen om indkvarteringen af mindreårige gifte eller samlevende asylansøgere, tog meget af Jesper Goris tid. Som hun husker det, blev kontorets arbejde med "barnebrudssagerne" intensiveret med tiden.

Foreholdt ministerens opslag på Facebook den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) og Line Skytte Mørk Hansens mail til Anette Görtz den 25. januar 2016 (ekstrakten side 5620) om, at der skulle udarbejdes et notat vedrørende barnebrude og indkvarteringen af disse samt om det juridiske handlerum i forhold til den dagældende lovgivning, forklarede hun, at hun ikke var involveret i sagen på dette tidspunkt.

Hun mener ikke, at hun blev gjort bekendt med de høringssvar, som indkvarteringsoperatørerne afgav i slutningen af januar 2016 (ekstrakten side 61 og 66).

Hun var på ferie i udlandet fra den 8. til den 16. februar 2016. Det første, hun kan huske fra sagen, er et forløb fredag den 19. februar 2016, hvor Jesper Gori ikke var på kontoret, og hvor der kom

en henvendelse fra Jyllands-Posten. Hun kan se af den mail, som hun den 28. januar 2016 kl. 14.59 sendte til Jesper Gori og Anna-Sophie Saugmann-Jensen (ekstrakten side 54 ff.), at der var udarbejdet et notat i Koncernstyring, som Jesper Gori havde bedt Anne-Sophie Saugmann-Jensen og hende om at komme med bemærkninger til, men hun husker det ikke nærmere. Det har været en høring blandt mange for hende. Hun kan se, at hun havde læst notatet og forstået det sådan, at indkvartering af par sammen kun skulle ske undtagelsesvist, men ved at læse notatets opregning af de relevante kriterier havde hun konkluderet, at der oftest ikke ville kunne ske adskillelse. Parrene ville oftest have kendt hinanden og have haft et forudgående samliv. Det var det, hun mente, med sit spørgsmål i mailen til Jesper Gori om, hvorvidt undtagelsesmulighederne ”i realiteten [vil] betyde, at samme indkvartering bliver mere almindeligt”.

Hun kender mange af de personer, der har været involveret i sagen. Adspurgt, om hun fra nogen af disse personer hørte noget om, hvad der var foregået i forbindelse med ministeriets udsendelse af pressemeddelelsen, forklarede hun, at det første, hun husker at have hørt om sagen, er forløbet om fredagen den 19. februar 2016, hvor Anna-Sophie Saugmann-Jensen kom ind til hende, fordi Jesper Gori ikke var på kontoret. Der var kommet en henvendelse fra Jyllands-Posten, som skulle besvares. Anna-Sophie Saugmann-Jensen og Jesper Gori havde dagen før sammen lavet et udkast til besvarelse, som Lykke Sørensen havde godkendt. Anna-Sophie Saugmann-Jensen kom ind til hende, fordi der udestod en afstemning med Justitsministeriet. Det var det, de to herefter håndterede.

Som hun husker det, viste Anna-Sophie Saugmann-Jensen hende i den forbindelse pressemeddelelsen på ministeriets hjemmeside. Det var hendes indtryk, at Anna-Sophie Saugmann-Jensen var bekymret over pressemeddelelsen. Hun blev også selv bekymret, fordi der stod, at ordningen var undtagelsesfri, og at alle skulle adskilles. Hun sagde til Anna-Sophie Saugmann-Jensen, at det ikke var retvisende, fordi det, der stod, var ulovligt. I en sådan situation orienterer man sin chef. Derfor skrev hun mailen af 19. februar 2016 kl. 13.03 til Lykke Sørensen (ekstrakten side 189-190). Hun tænkte, at de var nødt til at rette udmeldingen i pressemeddelelsen. Da hun modtog Lykke Sørensens svar, konstaterede hun, at Lykke Sørensen tog hånd om sagen. Hun kunne ikke ringe ned til kommunikationsenheden og bede dem om at foretage ændringer, og hun tænkte: ”Nå, okay”. Hun undersøgte ikke, hvad ”ministerens klare tilkendegivelse”, der var omtalt i Lykke Sørensens mail af 19. februar 2016 kl. 13.59 til hende, præcis gik ud på, idet det ikke var en sag, der lå på hendes bord.

Hun blev foreholdt sin mail af 19. februar 2016 kl. 15.53 til Lykke Sørensen om, at hun havde sagt til Pernille Rølle Hansen, at det ikke var juridisk holdbart at udtale ”så firkantet”, at ”den generelle ordning med separat indkvartering af mindreårige ægtefæller er i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention” (ekstrakten side 175). Hun forklarede, at hun ikke husker samtalen med Pernille Rølle Hansen præcist, men hun husker, at hun sagde, at de ikke kunne skrive således, idet dette ikke var juridisk holdbart.

Hun ved ikke, hvorfor Justitsministeriet blev involveret i sagen, idet hun ikke var inde over sagen på det tidspunkt. Med hensyn til det svarudkast, som hun var med til at håndtere, ved hun, at Jesper Gori havde skrevet til Anna-Sophie Saugmann-Jensen, at Justitsministeriet ”klart” skulle ind over svarudkastet. Hun kendte ikke baggrunden for, at Justitsministeriet skulle ind over besvarelsen til Jyllands-Posten, og så vidt hun husker, var der ingen, der oplyste hende herom.

Da de sad med svarudkastet, tænkte hun ikke på det notat, som hun tidligere var blevet hørt om. Hun så ikke notatet i denne sammenhæng, men tænkte alene på den konkrete henvendelse fra Jyllands-Posten.

Efter godkendelsen af en sag i F2 vil det normalt være det kontor, hvor sagen er forankret, der tager sig af sagen i det videre forløb. Når en sag lægges op, vil det sædvanligvis være den pågældende kontorchef og afdelingschef og efterfølgende departementschefen, der godkender, inden sagen lægges til ministeren. Det er ikke normalt, at der er indblandet kontorchefer og afdelingschefer fra flere kontorer og afdelinger i én sag. Dette var usædvanligt ved den konkrete godkendelse af notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5501). Det er det kontor, hvor sagen er forankret, der har ansvaret for at følge op. Det er meget forskelligt, hvad opfølgningen består i. Hvis der for eksempel er tale om et notat om praksisændring på familiesammenføringsområdet, kan opfølgningen eksempelvis ske ved, at notatet sendes til Udlændingestyrelsen, ligesom man kan offentliggøre notatet eller lave notatet om til et andet notat, der er mere sagsbehandleregnet.

Hun hørte ikke nogen omtale af notatet af 2. februar 2016, efter at hun var kommet tilbage fra ferie.

Der er en chatfunktion i F2. Når en sag er godkendt op gennem systemet, vil der ofte fremgå en ny chat øverst, hvor ministersekretariatet skriver, at ministeren nu har godkendt sagen. Her kan flere personer, der har været involveret i sagen, stå på som modtagere af chatbeskeden. Der er ikke en fast procedure for tilbagemeldinger. Ved hastesager kan det også ske, at ministersekretariatet i stedet ringer med besked om, at ministeren har godkendt sagen. Hun er ikke bekendt med, om der kommer automatiske notifikationer i F2, når en sag er endeligt godkendt.

Hun mener ikke, at hun var involveret i forberedelsen af samråd Z. Hun har ikke hørt fra Jesper Gori eller andre, at der i forbindelse med dette samråd skulle have været et lidt ”stormfuldt” møde. De behandlede hver deres egne sager på det tidspunkt, idet der var meget travlt. Det kan godt være, at der er faldet nogle kommentarer ude på gangen, men det er længe siden, og det har ikke været noget, som hun har hæftet sig ved.

Hun husker ikke, at hun i april 2016 var inde over besvarelsen af henvendelsen fra Folketingets Ombudsmand, men hun har set sin mail af 28. april 2016 kl. 14.28 til Jesper Gori om, at den sag, som der var klaget over til Folketingets Ombudsmand, ifølge ”Nina” var i strid med EMRK artikel 8 (ekstrakten side 6493). Hun har forsøgt at genkalde sig situationen, men det kan hun ikke.

Hun tror, at hun i godkendelsesforløbet var med i kopi på mailkorrespondancen. Hun kan huske, at hun har talt med Anna-Sophie Saugmann-Jensen undervejs i forløbet, men det var almindelig sparring. Hun har ikke været meget involveret i besvarelsen.

Hun erindrer ikke, at hun i foråret 2016 var involveret i behandlingen af sager om mindreårige asylansøgere indkvartering med deres ægtefæller. Generelt havde hun ofte kontakt til Udlændingestyrelsen. Hun erindrer ikke, at hun havde kontakt til Udlændingestyrelsen i relation til sin mail af 28. april 2016 til Jesper Gori. Hun er ikke bekendt med, hvad der skete i tiden mellem Udlændingestyrelsens udtalelse af 21. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1011) og Udlændingestyrelsens endelige udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1437), hvor der var fjernet et afsnit fra ”Afsluttende bemærkninger”. Hun kan se af sin mail af 28. april 2016 til Jesper Gori, at hun prøvede at ringe til Jesper Gori, men hun erindrer ikke, om Jesper Gori fik hendes besked og ringede tilbage.

Hun har ikke hørt, at der var medarbejdere i Udlændingestyrelsen, der mente, at der var tale om en ulovlig tjenestebefaling. Foreholdt Adam Abdel Khaliks forklaring om, at han under en privat samtale med Anna-Sophie Saugmann-Jensen havde fortalt om sin samtale herom med Tanja Franck, forklarede hun, at hun ikke erindrer, at Anna-Sophie Saugmann-Jensen har fortalt hende om dette. Hun var ikke tæt på sagen, men skulle ordne mange andre sager i kontoret.

Hun erindrer, at hun havde en samtale med Adam Abdel Khalik, mens han var ansat i Justitsministeriet. Under denne samtale talte de om, at pressemeddelelsen var ”helt skæv”, og at den ikke var retvisende. Hendes bekymring i forhold til pressemeddelelsen var, at ministeriet ikke skulle sende noget ud i en pressemeddelelse, som ikke var rigtigt eller lovligt. Hendes bekymring gjaldt i forhold til eksterne aktører, borgere mv. Hun gjorde sig ikke tanker om, hvilken betydning pressemeddelelsen ville kunne få internt. Hun tænkte på den som en pressemeddelelse, hvor ministeriet redegjorde for, hvordan retsstillingen var på området, og hvor ministeriet selvfølgelig skulle give rigtige oplysninger. Hun tænkte ikke på pressemeddelelsen som en instruks, som man administrerede efter.

Hun har ikke yderligere oplysninger til belysning af sagen og er heller ikke i besiddelse af yderligere skriftligt materiale om sagen.

---o0o---

Kl. 10.00 mødte Mark Thorsen. Han oplyste, at han formelt fratrådte sin stilling i Udlænding- og Integrationsministeriet ved udgangen af november 2019, og at han nu er ansat i Frederiksberg Kommune. Som særlig rådgiver blev han fritstillet den 7. april 2019 i forbindelse med valget, og han har derfor ikke været i ministeriet siden april 2019. Han blev vejledt om, at han ikke har pligt til at udtale sig, men at sandhedspligten og strafansvaret finder anvendelse i det omfang, han udtaler sig om forhold, hvor han ikke selv måtte risikere et eventuelt ansvar.

Han blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Mark Thorsen forklarede, at han har læst statskundskab på Københavns Universitet, og at han blev cand.scient.pol. i 2008. I 2005 begyndte han som student i Venstre, hvor han senere blev konsulent. Han blev særlig rådgiver for Inger Støjberg i Beskæftigelsesministeriet i 2009, arbejdede for Venstre fra 2011 til 2015, hvorefter han var ansat i Udlændinge- og Integrationsministeriet fra 2015 til 2019 som særlig rådgiver for Inger Støjberg.

Som særlig rådgiver havde han to kasketter. Den ene var rollen som politisk rådgiver, hvor man qua sine ansættelsesretlige vilkår ikke er underlagt partipolitisk neutralitet som de øvrige embedsmænd. Det betyder, at han ydede rådgivning til ministeren som partipolitiker og medlem af regeringen, herunder rådgivning om at holde den førte politik nogenlunde inden for rammerne i forhold til Venstres politik. Den anden rolle bestod i kommunikationsrådgivning, hvor han varetog en del af pressekontakten. De var flere om den opgave, men han var inde over de større pressehenvendelser.

Når der kom indstillinger fra embedsmændene, rådgav han ikke fagligt. Han er ikke jurist, og han havde ikke selvstændige fortolkninger af grænserne for Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Det syn, som han anlagde på sagerne, var, om der var en sammenhæng mellem embedsmændenes indstilling og det politiske, dvs. om indstillingen afspejlede det, som han forventede ville være ministerens politiske ønske, regeringens politik og eventuelt også den politik, som Venstre var gået til valg på.

En af hans opgaver bestod i at være bindeled mellem ministeren og Venstres partiorganisation. En minister har en del aktiviteter i forhold til sit virke som partipolitiker. Hvis ministeren for eksempel skulle tale til et landsmøde eller holde en grundlovstale, var han den eneste i ministeriet, der måtte bistå hende med denne type aktiviteter. De tilstræbte at have en vis grad af koordination internt i partiet i forhold til, hvornår de lancerede udspil, og i forhold til politik på tværs af forskellige områder. I den forbindelse talte han med andre særlige rådgivere herom.

Det er nok for meget at sige, at han fungerede som et "filter" mellem ministeren og ministeriets embedsmænd. Han havde ikke nogen formel godkendelsesrolle og skulle således ikke godkende en sag, før den kunne gå til ministeren, men han havde en form for dobbelt-ambassadør-rolle. Nogle gange videregav han synspunkter fra ministeren til embedsværket om sager, hvor de kunne være i tvivl om, hvilken retning ministeren gerne ville have. Andre gange kunne han have den omvendte rolle, hvis embedsmænd ikke ville forstyrre ministeren med et egentligt møde, men gerne ville have en pejling på, hvad hun mente om et emne. Man kunne således både som minister og embedsmand komme til ham.

Han rådgav også ministeren om hendes kommunikation i læserbreve og på Facebook. Læserbreve blev skrevet i ministeriet. Han var den eneste i ministeriet, der måtte bistå ministeren direkte med opslag på Facebook. Ministeren skrev selv sine opslag, men nogle gange vendte hun dem med ham forinden. Hvis ministeren ønskede at lancere et politisk initiativ, kunne det være hans rolle at tage en pejling på, om det pågældende politiske initiativ var helt ”ved siden af skiven”.

Hans nærmeste samarbejdsrelationer i ministeriet var departementschefen, ministersekretærerne, lederen af Ledelsessekretariatet, Jonas From Soelberg, og medarbejderne i Presseafdelingen.

Med hensyn til Inger Støjbergs Facebook opslag den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) husker han, at han selv, ministeren, Lykke Sørensen og en ministersekretær, som han ikke husker hvem var, havde været til et møde i Bruxelles, hvor ministeren havde redegjort for ”smykkeloven” over for et EU-udvalg. De sad i en minibuss på vej til lufthavnen og scrollede ned over nyhederne. Her læste de i Berlingske Tidende og vist også på TV2’s hjemmeside, at der ifølge Udlændingestyrelsen var indkvarteret mindreårige gifte og samlevende asylansøgere på danske asylcentre. Dette var ministeren ret utilfreds med. Han var også selv utilfreds, idet han fandt det irriterende, at Udlændingestyrelsen ikke havde varslet dem om, at styrelsen ville komme med en sådan udtalelse. Man skal ikke have arbejdet særlig meget med politik for at vide, at medierne som det første efter en sådan udmelding ville spørge ministeren: ”Hvad gør I så ved det?” I og med at Udlændingestyrelsen havde udtalt sig som sket i artiklen, følte han, at de allerede var kommet på bagkant i forhold til at håndtere sagen. De blev derfor enige om, at ministeren var nødt til at kommunikere ret hurtigt ud, at hun gerne så det anderledes. I den forbindelse var Facebook en nem kanal at bruge, og det var også den mest effektive kanal, idet de sad i en minibuss på vej til en lufthavn.

Ministeren sad med sin telefon og begyndte at skrive et Facebook opslag. Hun rakte telefonen over til ham, og han kiggede på udkastet. Han husker ikke, at han havde bemærkninger til opslaget, idet det var ret klart formuleret. Eftersom Lykke Sørensen, der indtil kort tid forinden havde arbejdet i Udlændingestyrelsen og nu var den øverste juridiske chef i ministeriet, også var til stede i minibussen, syntes han, at det ville være naturligt at spørge hende, om hun fandt opslaget ”inden for skiven”. Han rakte derfor telefonen over til Lykke Sørensen og spurgte: ”Kan man sige det her?” Lykke Sørensen læste opslaget relativt hurtigt og svarede henvendt til ministeren: ”Ja, det kan du sagtens, det er jo dine centre”. Herefter blev opslaget lagt op på Facebook.

Der var ikke på dette tidspunkt overvejelser om at tage kontakt til Udlændingestyrelsen for at høre, hvorfor styrelsen havde udtalt sig som sket. Som han husker det, foretog han – muligvis samme dag – et opkald til ministeriets pressechef, Mia Tang, hvor han gjorde opmærksom på, at det var en lidt uheldig praksis, at Udlændingestyrelsen meldte ud på denne måde uden i hvert fald at have givet et ”heads up” om, at der var en sag på vej. De overvejede ikke at kontakte

Udlændingestyrelsen, mens de sad i minibussen. Ministeren havde en umiddelbar politisk holdning til det, som Udlændingestyrelsen havde meldt ud. Den afklaring, de foretog inden opslaget, var at række udkastet til Facebook opslaget over til Lykke Sørensen for at spørge, om der var problemer med opslaget. Han går ud fra, at Lykke Sørensen, der havde sine meningers mod, ville have sagt det, hvis hun mente, at der var et problem med opslaget.

Han ved ikke, om medarbejderne i Udlændingestyrelsen havde særlige holdninger til opslaget.

Hans næste erindring er, at han dagen efter – eller et par dage efter – blev bekendt med, at man havde iværksat en høring i indkvarteringssystemet for at få kortlagt omfanget af ”barnebrude”.

Han blev foreholdt mail af 25. januar 2016 kl. 20.02 fra Mia Tang til ham (ekstrakten side 6728-6729), i hvilken mail han blev spurgt, om Udlændingestyrelsen kunne foretage følgende præcisering til pressen:

”I forbindelse med historierne i pressen om såkaldte barnebrude blandt asylansøgere i Danmark vil jeg gerne understrege, Udlændingestyrelsen på ingen måde accepterer, at børn indkvarteres sammen med en jævnaldrende eller en voksen, hvis der er tvivl om, at dette sker af egen fri vilje. Såfremt der opstår tvivl om tvang eller andet pres, indkvarteres personerne hver for sig. Det drejer sig ganske få tilfælde over tid, og Udlændingestyrelsen er meget opmærksom på problemstillingen.”

Han forklarede, at han ikke er bekendt med, om der havde været en kontakt til Udlændingestyrelsen forinden. Han talte muligvis med Mia Tang, allerede da han sad i minibussen eller i lufthavnen. Han sagde til Mia Tang: ”Prøv lige at få snor i Udlændingestyrelsen i forhold til, hvad de melder ud”. Det var ministeriets pressechef, der havde den formelle kontakt med Udlændingestyrelsen i denne type sager. Han gav udtryk for, at det ville være godt, hvis departementet fik styr på, hvad Udlændingestyrelsen meldte ud vedrørende sagen.

Han blev foreholdt sit svar til Mia Tang i sin mail af 25. januar 2016 kl. 20.10, hvilken mail ligeledes blev sendt i kopi til Jonas From Soelberg (ekstrakten side 6727). Af mailen fremgår:

”Kæmpe nej! De skal rette 100 pct. ind efter det Inger har meldt ud. Færdig. Punktum.”

Han forklarede, at svaret var udtryk for, at han var sur. Hvis han havde skrevet mailen i dag, ville han nok have formuleret sig lidt blødere. Han ville have skrevet, at der ikke var brug for, at Udlændingestyrelsen gik ud og nuancerede yderligere i forhold til, hvordan de indkvarterede ”barnebrude”. Det, der var brug for, var at signalere entydigt, at der skulle gøres noget ved den foreliggende praksis. Han syntes ikke, at det ville hjælpe ministeren i en sag, som hun i forvejen var kommet ”på bagkant med”, hvis Udlændingestyrelsen gik ud med en ny udtalelse.

Han blev foreholdt Jonas From Soelbergs mail af 25. januar 2016 kl. 20.25 til ham og Mia Tang (ekstrakten side 6727). Af mailen fremgår:

”Har prøvet at ringe, men du er uden for rækkevidde ;-)

Vil gerne lige vende sagen. US-udtalelsen står jo ikke i modsætning til M’s kommentar og skal jo blot nuancere historien en smule, idet US pt. kan fremstå som totalt tonedøve. Selvfølgelig skal udmeldingen effektueres, men vi gør nok klogt i at fastholde et fortolkningsrum lidt endnu ift., hvad der forstås som en barnebrud, samt hvad vi vil nægte folk at gøre frivilligt. Der er jo allerede visse regler ift. sex i almindelighed, som vi nok bør være konsistente ift. Vil som sagt gerne vende hurtigst muligt.”

Han forklarede, at han ikke har nogen klar erindring om en drøftelse med Jonas From Soelberg, men han har nok gengivet, at han ikke syntes, at der på det tidspunkt var behov for at folde yderligere nuancer ud. Hvis Udlændingestyrelsen havde behov for at kommunikere, så han helst, at de kommunikerede om, at der nu ville blive strammet op.

Han var ikke i kontakt med nogen i Venstres bagland i forbindelse med, at praksisændringen blev udmeldt. Han erindrer, at han efterfølgende talte med Venstres daværende integrationsordfører, Marcus Knuth, som var yderst begejstret for ministerens udmelding, og som havde helt samme syn på problemstillingen, som ministeren havde givet udtryk for. Han erindrer ikke at have haft drøftelser med andre i Venstre om spørgsmålet på daværende tidspunkt.

Han vidste, at der blev iværksat en høring af indkvarteringsoperatørerne for at få kortlagt problemets omfang. Han husker ikke, hvordan han blev gjort bekendt hermed, herunder om han fik oplysningen under et møde, i en mail eller på anden måde. Han så notatet om operatørernes høringssvar (ekstrakten side 62-63). Han så også notatet med svarene fra den opfølgende høring, hvoraf alderen på parrene fremgik (ekstrakten side 66-67). Som han husker det, var det sidste notat vedhæftet som bilag til pressemeddelelsen.

Han sendte ikke selv notaterne med høringssvarene videre til ministeren, men han ved, at ministeren fik notaterne senest i forbindelse med pressemeddelelsen. Han tør ikke sige, hvornår ministeren første gang så høringssvarene.

Han blev foreholdt, at det i høringsnotatet vedrørende den første høring var anført, at ingen operatører havde oplyst om indikationer på tvang eller lignende i de konkrete sager (ekstrakten side 62). Adspurgt, om dette gav anledning til overvejelser, forklarede han, at ministerens indgangsvinkel til sagen – og for så vidt også hans egen indgangsvinkel – var, at der var tale om ægteskaber, som måtte formodes at være indgået i kulturer, der adskilte sig fra den danske kultur, og hvor det ikke var fuldstændig unormalt, at der var tale om arrangerede ægteskaber, tvangsægteskaber

eller lignende. Det forhold, at en part ikke erklærede, at der var tale om tvang, betød ikke nødvendigvis, at relationen var indgået frivilligt. Den anførte oplysning i høringsnotatet ændrede derfor ikke hans syn på sagen.

Han kan ikke svare på, om der var nogen, der undersøgte, om man kunne evidensbasere formodningen for, at der kunne have foreligget tvang i forbindelse med indgåelsen af ægteskabet. Han tog ikke selv initiativ hertil.

Han blev foreholdt notatet af 2. februar 2016 om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller (ekstrakten side 5361 ff.), hvoraf fremgår blandt andet (ekstrakten side 5364):

”Det vurderes, at der er tale om et sagligt hensyn, hvis indkvartering af mindreårige uanset alder i asylsystemet generelt sigter mod at undgå situationer, hvor et barn som følge af myndighedernes faktiske forvaltningsvirksomhed risikerer at blive tvunget til et samliv i strid med barnets egen frie vilje og barnets bedste.”

Han forklarede, at han ikke selv havde et faktisk grundlag for at håndtere det saglige hensyn i form af den formodning om tvang, der nævnes i ministernotatet (ekstrakten side 5364). Ministeren havde helt bestemt samme formodning som ham om, at der kunne være tale om ægteskaber indgået ved tvang. Det var ikke en formodning, de diskuterede. Det var en formodning, som alle, der havde været i nærheden af spørgsmål om udlændinge og indkvartering mv., accepterede. At der var en formodning for, at der kunne foreligge tvang, var ikke noget, som nogle ”spærrede øjnene op over”. Han tror, at de alle læste det som en form for forsigtighedsprincip. Det forhold, at det ikke kunne udelukkes, at der kunne foreligge tvang, gjorde, at man måtte gøre noget for at undgå, at der forelå tvang. Overvejelser om kulturel tvang indgik også, ikke mindst fra ministerens side. Han deltog på et tidspunkt i et bryllup i Pakistan, hvor han blev bekendt med et ord-sprog, der hed: ”Et godt bryllup er et, der fører til flere”, hvilket er udtryk for, at når man alligevel mødtes, kunne man søge at få smedet nogle flere sammen. Det kan være svært at sige, hvor grænsen mellem et tvangsægteskab og et arrangeret ægteskab går i praksis.

Adspurgt, om han har deltaget i møder med embedsmændene om ministernotatet, uden at ministeren var til stede, forklarede han, at han som forberedelse af afhøringen i Instrukskommissionen har gjort sig bekendt med en del af de afgivne forklaringer, herunder Jesper Goris forklaring om, at der skulle have været afholdt et møde mellem ham, Jesper Gori og Lykke Sørensen på Lykke Sørensens kontor. Han havde glemt dette møde, men han kan nu godt kunne huske, at der var et sådant møde. Det var i den indledende fase, og han kan ikke tidsfæste mødet præcist, men han vil tro, at mødet blev afholdt i slutningen af januar 2016, umiddelbart inden han, ministeren, Uffe Toudal Pedersen og andre rejste på tjenesterejse til Sicilien. På det tidspunkt var Udlændingeafdelingen begyndt at arbejde med, hvordan ordningen skulle udmøntes.

Under mødet ville Jesper Gori og Lykke Sørensen gerne have en pejling på, hvor ministeren befandt sig i relation til problemstillingen. Dette kunne man nok godt læse ud af Facebook opdateringen. Det indtryk, som han fik på mødet, var, at der var ”frit slag i bolledejen”, og at man kunne designe den ordning, som man ønskede. De ville derfor gerne have hans pejling på, hvilken ordning ministeren ville have. På dette tidspunkt måtte Jesper Gori og Lykke Sørensen have hørt om de konkrete sager. Han er i tvivl om, hvorvidt Jesper Gori og Lykke Sørensen havde et papir om sagerne fra Udlændingestyrelsen, men de må have hørt om sagerne, idet de nævnte, at der var nogle sager, hvor der blot var en mand og en kvinde, og at der var andre sager, hvor parret også havde børn. De drøftede, om de skulle indstille, at alle par skilles ad, eller om de par, hvor der var børn, på en eller anden måde skulle blive sammen. Han sagde, at han syntes, at man skulle gøre det klart for ministeren, at der var to typer af sager, og at alle sager ikke var ens.

Foreholdt Jesper Goris forklaring om, at han skulle have tilkendegivet, at man godt kunne undlade at adskille par med børn, forklarede han, at dette ikke er i overensstemmelse med hans erindring. Han har en vis træning i at forudsige, hvad Inger Støjberg synes om et bestemt spørgsmål. Han har derfor svært ved at genkende, at han skulle have givet udtryk for, at der var nogle par, som ministeren fortsat gerne ville indkvartere sammen. Dette skal også ses i lyset af, at han sad ved siden af ministeren, da hun læste nyheden første gang, og da hun skrev Facebook opslaget. Det efterlod hos ham ingen tvivl om, hvordan hun politisk så på denne sag, og hvilken ordning hun gerne ville have.

Når han benytter sig af udtrykket ”frit slag i bolledejen”, er det hans egen måde at udtrykke det på. Udtrykket skal forstås således, at det er grundlæggende forkert, når der tegnes et billede af, at der fra ”dag 1” var en eksakt juridisk vurdering af det juridiske handlerum i sagen. Der var en indledende fase, hvor han, ministeren, Uffe Toudal Pedersen, Lykke Sørensen og formentlig tilføjede Jesper Gori var i den tro, at man kunne indrette ordningen, som man ville. Han kan ikke tidsfæste denne fase præcist, men sandsynligvis varede den omkring en uge efter opslaget på Facebook. Det var først senere i forløbet – op mod den 9. februar 2016 – at det stod klart, at juraen udgjorde ”en hård kant”.

Foreholdt ministerens bemærkning af 8. februar 2016 i F2 om, at notatet af 2. februar 2016 ”Vendes på et møde med Uffe og Mark” (ekstrakten side 7113-7114), forklarede han, at han ikke erindrer, at Uffe Toudal Pedersen, han og eventuelt ministeren drøftede notatet, men de talte på et tidspunkt om, at de skulle have et møde om notatet. Han husker ikke, at der var et egentligt møde med drøftelse af notatet inden mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30. Han mener ikke, at han drøftede notatet med ministeren før mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30. Han mener, at han læste notatet første gang den 8. eller 9. februar 2016.

Som han ser det, består sagens forløb af tre faser. Der var først en fase, hvor der var ”frit slag i bolledejen” til at konstruere en ordning, hvor ministeren havde frit valg i forhold til, hvem hun

ville indkvartere sammen, og hvem hun ikke ville indkvartere sammen. Det var tydeligt, at ministeren gerne ville skille alle ad.

I den næste fase sagde Uffe Toudal Pedersen, at det måske kunne være meget rart, at praksis levnede plads til, at man af politiske grunde kunne undlade at adskille et par, hvis der var en sag, der forekom urimelig. Dette skulle ikke ske af juridiske grunde, men af politiske grunde. Som han husker det, blev det første gang bragt op på et møde hos ministeren. Han og ministeren sagde, at de ikke syntes, at det matchede tonen i den udmelding, som hun allerede var kommet med. Det var derfor tydeligt for ham, at ministeren – hvis hun selv kunne vælge – af politiske grunde gerne ville derhen, hvor man kunne adskille alle. Han kan ikke tidsfæste dette møde præcist, men det var formentlig i dagene omkring den 2. februar 2016. Deltagerne på mødet var ham selv, ministeren, Uffe Toudal Pedersen, Jesper Gori og formentlig også Jonas From Soelberg. De talte om ”kattelemmen” – hvilket var det udtryk, de brugte internt i ministeriet – som en politisk mulighed.

Det var tydeligt for ham, at synspunktet om den politiske kattelem var noget, der var kommet fra Udlændingestyrelsen og muligvis fra indkvarteringsoperatørerne. Denne opfattelse fik han, fordi Udlændingestyrelsen, da styrelsen blev konfronteret med sin indkvarteringspraksis, bekræftede denne og ikke gav udtryk for, at de syntes, at det var en problematisk praksis. Fornemmelsen var, at der var en ulyst til at skille parrene ad, da det forudsigeligt kunne give noget tumult ude på centrene. Ordningen med adskillelse var således ikke en blomst, der var groet i indkvarteringsoperatørernes have og heller ikke i Udlændingestyrelsens have. Det var det indtryk, han sad tilbage med. Det indtryk fik han, fordi synspunktet måtte komme et sted fra, og han havde svært ved at se, at det skulle være et forvaltningssynspunkt fra departementet. Han kunne dog godt forstå synspunktet, hvis det kom fra Udlændingestyrelsen eller operatørerne, idet det var dem, der i praksis ville skulle træffe de nødvendige foranstaltninger. I forhold til at oplyse sagen var det fint, at dette synspunkt blev bragt frem. Der var ikke nogen, der udtrykkeligt havde sagt, at synspunktet kom fra indkvarteringsoperatørerne eller Udlændingestyrelsen. Det var alene noget, han fornemmede, ud fra hvordan Udlændingestyrelsen havde svaret på spørgsmålet om styrelsens indkvarteringspraksis.

På det tidligere omtalte møde den 2. februar 2016 nævnte Jesper Gori, at de var ved at foretage en juridisk afklaring af spørgsmålet. Han – og som han husker det tillige ministeren – spurgte i den forbindelse, om det var jura, eller om det var politik. Der blev spurgt ind til, om det ville være muligt at adskille alle parrene, hvis man ønskede det. Uffe Toudal Pedersen endte med – en lille smule insisterende over for Jesper Gori – at spørge: ”Kan vi retligt lave en ordning, der er undtagelsesfri?” Til det svarede Jesper Gori: ”Ja, det kan man godt”. I de to første faser var der således – i hvert fald hos ham og ministeren – en opfattelse af, at man kunne få den ordning, som man politisk ønskede. Hans samlede opfattelse af mødet var, at Uffe Toudal Pedersen konkluderede, at det var muligt at lave en ordning, der var undtagelsesfri, men at han henstillede, at man af politiske årsager lavede en undtagelsesmulighed. Han vil – ud fra ønsket om at være fair over for Jesper Gori – nævne, at de havde en kultur i ministeriet, hvor man godt måtte give udtryk

for sine foreløbige vurderinger, og hvor man ikke blev hængt op på en foreløbig vurdering af et spørgsmål. Der var en åben drøftelse af sagerne, og ofte ville ministeren gerne have en pejling på, om de bevægede sig i retning af grønt lys eller rødt lys på nogle bestemte sager. Jesper Gori sad ikke med et papir foran sig og foretog ikke en endelig juridisk vurdering, men han svarede på, hvad hans umiddelbare juridiske vurdering var på dette tidspunkt. Det stod klart for ham, at der foregik en proces med henblik på at præsentere et endeligt papir for ministeren. Der var på det tidspunkt en tvivl om, hvad man kunne og ikke kunne.

Mødet foregik på ministerens kontor. Som han husker det, fandt mødet sted en eftermiddag og foregik lidt løst. Jesper Gori sad muligvis på kanten af en sofa. Han er derfor ikke sikker på, at det var et møde, hvor der var indkaldt til en selvstændig drøftelse, eller om det mere var en løs drøftelse i kanten af et andet møde. Jesper Gori var en meget flittig gæst på ministerkontoret, idet han havde mange sager, og de kan sagtens have vendt problemstillingen i forbindelse med et andet møde.

Hans reaktion, da han læste notatet, var, at det ikke helt lignende det, som Jesper Gori havde sagt på mødet nogle dage tidligere. Som han husker det, var der ikke nogen, der havde sagt til ham, at man var nødt til at bløde lidt op på den tidligere mere bastante udmelding.

Det næste, han kan huske, er, at de havde et møde om notatet. Dette møde fandt sted den 9. februar 2016 kl. 15.30.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 13.58 fra Sarah Andersen til Lykke Sørensen og Jesper Gori med kopi til Mia Tang vedhæftet udkast til pressemeddelelse (ekstrakten side 86) forklarede han, at han ikke husker, om han havde været inde over udkastet til pressemeddelelse, inden dette udkast blev sendt, men det kan han sagtens have været. Det var ikke ham, der skrev pressemeddelelser eller foretog den faglige bearbejdning af pressemeddelelser. Den opgave lå hos de ”menige” pressekonsulenter. Det ser ud til, at det var Sarah Andersen, der havde skriveopgaven på denne pressemeddelelse. Han tør ikke sige, om udkastet var påbegyndt i Presseafdelingen eller Udlændingeafdelingen. Han kan ikke huske, om der blev foretaget en selvstændig beslutning om at udsende en pressemeddelelse, men det var et emne, der fyldte relativt meget i drøftelserne på det tidspunkt. Når man iværksatte en ændring af praksis, plejede man at udsende en pressemeddelelse. Man kunne også have benyttet sig af andre meddelelsesformer. For eksempel kunne ministeren have givet et interview til en avis. Der var en betydelig presseinteresse for sagen, og det var derfor meget naturligt at benytte en pressemeddelelse. Han husker ikke, om det var ham, der bad om at få et udkast til en pressemeddelelse. Han husker heller ikke, om det var ministeren, der bad herom. Det er naturligt at udsende en pressemeddelelse, når man laver et politisk udspil, men han tør ikke sige, hvem der første gang sagde, at der skulle laves en pressemeddelelse.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 14.44 fra Jesper Gori til Sarah Andersen og Mia Tang med kopi til Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen vedhæftet et udkast til pressemeddelelsen

(ekstrakten side 89) forklarede han, at han – uden at kunne sige det med sikkerhed – vil tro, at han gennemgik Jesper Goris forslag til ændringer til pressemeddelelsen inden mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30. Det, der står tilbage i hans erindring, er, at han syntes, at det sidste forslag, som Uffe Toudal Pedersen sendte, var det dårligste. Adspurgt, om den beskrivelse af en fremtidig praksis, der var vedhæftet Jesper Goris mail (ekstrakten side 92), forklarede han, at Inger Støjberg, Uffe Toudal Pedersen og han kort stak hovederne sammen. Inger Støjberg sagde i den forbindelse, at hun gerne ville drøfte notatet, og de blev enige om at tale herom kl. 15.30.

Til mødet kl. 15.30 deltog, ud over ham selv, ministeren, Uffe Toudal Pedersen, Jonas From Soelberg, Jesper Gori og, så vidt han husker, Line Skytte Mørk Hansen, Anne Nygaard Just og Andreas Højmark Søndergaard. Lykke Sørensen deltog ikke i mødet. Mødet foregik på ministerens kontor. De drøftede to ting på mødet, nemlig notatet og pressemeddelelsen. Først gennemgik Jesper Gori konklusionen i notatet. Han sad med et stykke papir, og det kan meget vel have været den beskrivelse af en fremtidig praksis, der var vedhæftet Jesper Goris mail samme dag kl. 14.44. Der var en gennemgang af konklusionerne i notatet, og derudover havde de en drøftelse af pressemeddelelsen. Han erindrer ikke, om de sad med et stykke papir med udkast til pressemeddelelsen foran sig. Det var et møde, der var en smule rodet, fordi de både drøftede notatet, det vil sige ordningen som sådan, og hvad de kunne skrive i pressemeddelelsen.

Han mener, at han selv sad med notatet foran sig. De brugte ikke lang tid på den bagudrettede redegørelse i notatet. Konklusionerne på de drøftelser, de havde haft, blev gennemgået af Jesper Gori. Han og ministeren spurgte kritisk ind til, om dette udgjorde den mur- og nagelfaste konklusion på, hvad man kunne. Dette skyldtes, at de under mødet en uge tidligere havde fået oplyst en anden ramme. Han og ministeren spurgte således, om ”det var deres endelige svar”, hvilket blev bekræftet.

De talte herefter om pressemeddelelsen. Nu havde de notatet på plads og skulle fastlægge, hvordan de skulle kommunikere ordningen. Han husker det ikke, men han tror ikke, at der på mødet var en grundig tekstmæssig gennemgang af pressemeddelelsen.

Kattelemmen var stort set det eneste, som de talte om til mødet. Alle drøftelser frem til den 9. februar 2016 drejede sig om kattelemmen. Først forstået som en politisk kattelem og på mødet den 9. februar forstået som en juridisk kattelem. Ministeren gav udtryk for, at hvis hun helt selv kunne vælge, ville hun helst have, at det, som Jesper Gori havde udtalt ugen før, stod tilbage, men hun tog til sig, at det var ikke der, man var.

Hans egen vurdering var, at når der nu var udarbejdet et notat, var det notatet, der stod til troende. Han er ikke jurist, og det tilkom ikke ham at foretage en anden juridisk vurdering. Han spurgte imidlertid meget interesseret ind til det, da han så for sig, at der ville komme en politisk proces efterfølgende, hvor nogle ikke ville interessere sig for, om man nu var gået så langt, som man kunne. Derfor ville han gerne føle sig betrygget i, at ministeren – hvis hun på et tidspunkt skulle

blive indkaldt til et samråd – kunne sige, at de var gået så langt, som de overhovedet kunne i forhold til det, som hun havde givet udtryk for at ville.

Han husker ikke, at ministeren på mødet sagde, at hun havde godkendt notatet.

Juristerne sagde, at dette var så langt, som man kunne gå. Han kan ikke huske, om det blev nævnt på mødet, at notatet var afstemt med Justitsministeriet. Han erindrer ikke, at juristerne på mødet nævnte, at de ville kontakte Justitsministeriet. Han fandt først ud af, at Lykke Sørensen havde haft en drøftelse med Nina Holst-Christensen i forbindelse med den senere udlevering af akter til Folketingets Ombudsmand.

Ministeren gav på mødet en lidt træt accept, som når man trækker på skuldrene og siger: ”Så er det sådan, det er”. Han erindrer ikke, præcis hvilke ord ministeren benyttede, eller om hun sagde ”hermed godkendt” eller lignende. Det var ikke den måde, man godkendte på i ministeriet.

Han husker ikke, hvad Uffe Toudal Pedersen sagde på mødet. Han husker ikke, at Uffe Toudal Pedersen spillede en meget fremtrædende rolle på mødet.

Foreholdt Jesper Gori og Line Skytte Mørk Hansens forklaringer om, at deres indtryk af mødet var, at ministeren ikke ønskede undtagelser, forklarede han, at det var et lidt underligt møde, fordi det meste af mødet gik med, at man spurgte ind til, om de nu var sikre, og han kan derfor godt forstå, at nogle har forladt mødet med det indtryk, at ministeren ikke var glad for konklusionerne i notatet. Det var også hans egen opfattelse. Det var ikke sådan, at ministeren gik fra mødet og sagde: ”Det var vel nok dejligt, at vi nåede til den konklusion”, og det kunne man tydeligt mærke på ministeren.

I forhold til hvad der skulle sendes ud, spurgte han – med henvisning til, at der nu var en juridisk kattelerm – ind til, hvor sandsynligt det var, at der kunne opstå en sag, hvor kattelermen skulle benyttes. Spørgsmålet gik på, hvor stor kattelermen var, herunder om det var usandsynligt, at dette var en situation, der ville opstå, eller om det måtte forudses, at de i en lang række sager ville skulle dispensere fra den generelle ordning. Det, han spurgte ind til, var, om der var tale om ”Better safe than sorry”, eller om det var deres konklusion, at der blev nødt til at være en kattelerm, for at man kunne forvalte korrekt. Jurister er forstandige og forsigtige mennesker og kan godt for alle eventualiteters skyld skrive noget ind. Det svar, som han fik af Jesper Gori, var, at det ville være helt hypotetisk, at der ville opstå en sag, hvor man ikke ville kunne adskille. De så ikke for sig, at den ordning, der nu blev sat i værk, ville kunne føre til, at de ikke kunne skille parrene ad.

Som han opfattede det, havde de ikke på daværende tidspunkt set sager, hvor det var helt evident, at man ikke kunne adskille parret. Det, han herefter så for sig, var, at man kunne sætte en ordning i værk, der ville føre til, at parrene blev adskilt efter en individuel vurdering, således som det er

anført i notatet. Når de således var færdige med at gennemgå og behandle de konkrete sager, ville slutproduktet være, at man kunne adskille parrene.

De havde på det tidspunkt fået oplysninger om de konkrete sager, og forholdet var ikke, at de på baggrund af disse oplysninger sagde, at det var helt åbenbart, at der var 25% af sagerne, hvor man ikke kunne adskille parrene. Med ”konkrete sager” mener han de høringsvar, der var modtaget fra operatørerne. Der var ikke nogen, der tilkendegav, at de havde set andet end høringsvarene. De havde et meget overfladisk overblik, men den viden, der var tilgået dem inden mødet, fik dem ikke til at sige, at det var omsonst at tale om adskillelse, og at en adskillelse aldrig ville have ”noget for sig”. Tværtimod var hans indtryk, at ”for enden af vejen” ville alle parrene de facto kunne adskilles. Han vidste godt, at der ville skulle foretages en individuel vurdering, men han troede ud fra summen af det forudgående, herunder det tidligere møde med Jesper Gori og drøftelsen på mødet den 9. februar 2016, at slutresultatet ville være adskillelse af alle parrene. Det var alene en hypotetisk mulighed, at der ikke kunne ske adskillelse i en sag.

Det var hans indtryk, at også Jesper Gori opfattede det som ret hypotetisk, at der ville opstå en sag. Uffe Toudal Pedersen brugte også i en rettelse til en senere samrådstale udtrykket en ”tænkt” sag. De talte om det på den måde, at det ikke kunne afvises, at der ville kunne opstå en sag, hvor der ikke kunne ske adskillelse, men at der kunne ske adskillelse i en meget, meget stor andel af sagerne.

Efter hans erindring skete der ikke mere på mødet. Mødet sluttede med, at de skulle have gjort pressemeddelelsen færdig. Opgaven lå på det tidspunkt hos pressechef Mia Tang eller journalist Sarah Andersen.

Han har givetvis set alle udkast til pressemeddelelser, men han kan ikke skille dem fra hinanden. Han mener ikke, at han have drøftelser med ministeren eller andre, før han så Jesper Goris mail af 9. februar 2016 kl. 17.23 til Uffe Toudal Pedersen og Mia Tang vedhæftet et udkast til pressemeddelelse, der var ”[s]øgt tilrettet efter aftale med Uffe” (ekstrakten side 95).

Han blev foreholdt følgende fra det vedhæftede udkast til pressemeddelelse (ekstrakten side 96):

”Efter den nye praksis er den absolutte hovedregel, at ingen mindreårige under 18 år må indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn. Ordningen skal administreres ud fra nødvendige menneskelige hensyn, bl.a. hensynet til barnets tarv.”

Han forklarede, at Uffe Toudal Pedersen i dette afsnit havde beskrevet det nødvendige menneskelige hensyn som hensyn, der kunne føre til ikke at adskille, mens ministerens udgangspunkt var, at det omvendt var et nødvendigt menneskeligt hensyn at foretage adskillelse for at hjælpe pigerne. Man kunne derfor læse udkastet således, at hvis de nødvendige menneskelige hensyn

ville føre til at undlade adskillelse, ville det være umenneskeligt at adskille. Han var derfor ikke vild med dette udkast. Han husker ikke, hvem han modtog udkastet fra. Han havde kontor ved siden af Mia Tang, og hun kan være kommet ind med det.

Der skete herefter ikke så meget. Det er ikke optimalt at sende pressemeddelelser ud ved 17-19 tiden om aftenen. Han husker det således, at han gik hjem, og at de skulle have færdiggjort pressemeddelelsen næste dag. Han mener ikke, at han i løbet af aftenen havde drøftelser med Inger Støjberg om pressemeddelelsen eller ordningen. Det stod klart for ham, hvad hun mente, da han forlod mødet, og han havde derfor ikke behov for yderligere drøftelser med ministeren.

Foreholdt Lykke Sørensens mail til Jesper Gori den 9. februar 2016 kl. 21.14 (ekstrakten side 97) om, at hun havde forstået på Uffe Toudal Pedersen, at Inger Støjberg og Mark Thorsen ikke kunne tilslutte sig forslaget til pressemeddelelsen, forklarede han, at hans holdning var, at hvis man skrev kattelommen ind i pressemeddelelsen, ville fokus være på, hvem ministeren forestillede sig fortsat kunne være indkvarteret sammen. En journalist ville kunne spørge ministeren om, hvilke par hun gerne ville have indkvarteret sammen, hvortil ministeren kunne tænkes at svare: "Ikke nogen". Hvis man omtalte kattelommen, ville man skulle sende ministeren i byen med et tænkt eksempel. De ville således skulle konstruere et eksempel med et par med nogle specifikke karakteristika. Journalistens næste spørgsmål kunne tænkes at være, om der var sådanne par, hvortil ministeren ville svare: "Nej, det er noget, jeg finder på". Uanset om det var Uffe Toudal Pedersens eller andres formuleringer, mente han, at der var en risiko for, at fokus ville være på undtagelsen, hvis kattelommen blev skrevet ind i pressemeddelelsen. Han kan have haft en drøftelse herom med Uffe Toudal Pedersen om aftenen den 9. februar 2016, men det kan også være noget, han havde sagt til Mia Tang eller ministersekretæren. Han har ikke nogen erindring om, at han skulle have haft et selvstændigt møde med Inger Støjberg om det, men han kan godt have sagt til Uffe Toudal Pedersen, at han ikke var "pjattet" med hans og Jesper Goris udkast. Han husker ikke bemærkninger fra Uffe Toudal Pedersen i den forbindelse.

Foreholdt Lykke Sørensens mail af 9. februar 2016 kl. 21.14 til Jesper Gori (ekstrakten side 97) om, at de skulle søge at vende sagen med Nina Holst-Christensen på ny næste morgen, forklarede han, at han ikke på det tidspunkt var klar over, at embedsmændene talte med Justitsministeriet om sagen. Han blev først senere i forbindelse med udleveringen af mailen til Folketingets Ombudsmand klar over, at Lykke Sørensen havde kontakt til Nina Holst-Christensen.

Han vil tro, at mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30 varede mellem 15 og 30 minutter. Det var ikke et langt møde.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 14.44 fra Jesper Gori til Sarah Andersen og Mia Tang vedhæftet udkast til pressemeddelelse (ekstrakten side 89) og mail af 9. februar 2016 kl. 16.39 fra Jesper Gori til Line Skytte Mørk Hansen og Anne Nygaard Just vedhæftet Jesper Goris bemærkninger til et udkast til pressemeddelelse uden omtale af undtagelsesmulighederne (ekstrakten side

93 ff.) forklarede han, at han ikke husker, om han allerede inden mødet kl. 15.30 havde bedt nogen om at skrive på en pressemeddelelse uden undtagelser. Han var ikke tilhænger af nogle af de udkast, der omtalte kattelommen. Adspurg, hvorfor det første udkast, der cirkulerede efter mødet, var uden omtale af undtagelsesmulighederne, forklarede han, at der under mødet var to diskussioner. Der var en diskussion om ordningen, og der var en diskussion om, hvordan der skulle kommunikeres udadtil. Han selv havde en del fokus på, hvad de kommunikerede udadtil. Hans frygt var, at hvis man sendte pressemeddelelsen ud med en omtale af undtagelsesmulighederne, ville fokus alene være på undtagelserne. Det gennemgående i alle de drøftelser, som han havde om pressemeddelelsen, var, at kattelommen ikke skulle fremstå som noget stort. Han husker konklusionen på mødet kl. 15.30 således, at de skulle se på pressemeddelelsen igen, hvorefter den kunne blive udsendt.

På mødet kl. 15.30 talte de om den situation, at nogle kunne indkvarteres på samme center, men på forskellige værelser. Det var netop konklusionen på det notat, der lå til grund for mødet, at alle kunne skilles ad, men at nogle fortsat skulle være indkvarteret på samme center, men dog på forskellige værelser. Ministeren spurgte kritisk ind til dette, fordi det kunne forekomme underligt, at man på den ene side kunne have en formodning om tvang, men alligevel indkvarterede parrene ved siden af hinanden. Ministerens synspunkt var, at det bedste ville være at indkvartere den ene part i Gedser og den anden i Skagen. I den endelige pressemeddelelse gik man væk fra det, der stod i notatet om, at der kunne ske adskillelse, men på samme center. Man gik således væk fra det, der fremgik af notatet. Fejlen i pressemeddelelsen var, at der stod, at de ikke måtte indkvarteres ”på samme asylcenter” i stedet for blot ”... må ikke indkvarteres sammen.” Han var ikke skarp nok til at slå ned på den del, da han læste det. Adspurg, om konklusionen på mødet var, at ingen måtte indkvarteres på samme asylcenter, svarede han benægtende. Konklusionen på mødet svarede til indholdet af notatet. Han kan ikke svare på, hvorfor man fragik dette i pressemeddelelsen.

Han blev foreholdt følgende tekst markeret med gult i udkastet til pressemeddelelse sendt fra Jesper Gori til Sarah Andersen med kopi til Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen den 9. februar 2016 kl. 14.44 (ekstrakten side 89 ff.):

”Evt. en sætning om, hvad der skal ske med de par, der i øjeblikket er indkvarteret sammen.”

Han forklarede, at de kort drøftede, at det var lidt underligt at skrive, at parrene fremadrettet ville blive indkvarteret på en bestemt måde, men at de par, der allerede var indkvarteret, ville forblive indkvarteret sammen. Det ville være svært politisk at forklare denne praksis. Konklusionen var, at den nye ordning også skulle gælde for de par, der allerede var indkvarteret. Han erindrer ikke, at der på det tidspunkt var nogen, der sagde, at det kunne være sværere at adskille nogen, der allerede havde boet sammen i flere måneder. Der skulle ikke være én praksis for den ene gruppe

og en anden praksis for den anden gruppe. Der skulle anvendes de samme momenter ved vurderingen af sagerne.

Han husker ikke, at tvangsformodningen var genstand for drøftelser på mødet. De diskuterede ikke tvangsformodningen intenst. De havde alle sammen en opfattelse af, at der var tale om ægteskaber indgået i en anden kultur, og at der derfor var tale om kulturel tvang.

Han deltog ikke i koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Han erindrer ikke, at der var drøftelser om sagen den 10. februar 2016 om formiddagen. Han mødte formentlig lidt senere, fordi de personer, han plejede at modtage bestillinger fra, deltog i koncerndirektionsmødet. Som han husker det, talte han med Mia Tang om, at de nu skulle have pressemeddelelsen ”ud over rampen”. Han kan ikke huske, om han kiggede på pressemeddelelsen, inden koncerndirektionsmødet var slut. Han blev ikke orienteret om, hvordan koncerndirektionsmødet var forløbet. Han har ikke viden om, hvad der på koncerndirektionsmødet blev aftalt om det videre forløb.

Der var efterfølgende samme dag et møde på ministerens kontor, hvor Uffe Toudal Pedersen, ministeren og han selv deltog. Her skete den endelige tilretning af pressemeddelelsen. De stod hver især med det seneste udkast, hvor Uffe Toudal Pedersen havde skrevet sætningen om ”de menneskelige hensyn” ind. Han gentog sit synspunkt om, at man risikerede, at fokus kom på undtagelserne frem for hovedreglen. Ministeren havde det samme synspunkt. Uffe Toudal Pedersen gav udtryk for, at han gerne ville have dette medtaget, hvortil ministeren svarede, at hun ikke ønskede sætningen medtaget. Samtalen afsluttedes med, at Uffe Toudal Pedersen sagde: ”Jamen, så tag det da ud”. Uffe Toudal Pedersen gjorde klart, at der ville blive forvaltet som anført i notatet, og at pressemeddelelsen derved ikke ville afspejle 1:1, hvordan der ville blive forvaltet, hvis en hypotetisk sag skulle dukke op. Adspurg, om Uffe Toudal Pedersen talte om ”notatet”, forklarede han, at han ikke tror, at Uffe Toudal Pedersen brugte dette ord, men i stedet benyttede udtrykket ”ordningen” eller lignende. Ministeren reagerede med en trækken på skuldrene, hvilket var udtryk for, at det så var sådan, det var. Han erindrer ikke ministerens præcise ordvalg, men det var tydeligt, at hun tog Uffe Toudal Pedersens budskab til sig. Det var en resignerende trækken på skuldrene à la: ”Ja ja, jeg har forstået, hvad du siger”. Lidt som hvis man har skændtes med kæresten derhjemme. Han husker ikke, at Uffe Toudal Pedersen på mødet den 10. februar 2016 nævnte notatet af 2. februar 2016.

Han har ikke på dette eller andre møder overværet drøftelser om, hvordan man skulle orientere Udlændingestyrelsen om håndteringen af den nye praksis. Når der blev truffet beslutninger, gik der et system i gang, hvor de, der skulle orienteres om beslutningerne, blev orienteret. Det var ikke noget, han normalt var involveret i.

Han blev ikke orienteret om indholdet af telefonsamtalen den 10. februar 2016 mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Vejrum.

Han vidste, at der kom en henvendelse fra Folketingets Ombudsmand i april 2016. Han havde adgang til de akter, der lå hos ministeren, departementschefen og Jonas From Soelberg. Han kan derfor muligvis "være blevet chattet ind på sagen", men det var ikke noget, han læste i bund.

Han blev foreholdt følgende fra Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten s. 1306 ff.):

"Udlændingestyrelsen modtog samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen."

Han forklarede, at han er ret overbevist om, at han ikke på dette tidspunkt læste udtalelsen. Han tror, at han først læste udtalelsen i forbindelse med et samråd i 2017, hvor han genlæste redegørelsen fra Folketingets Ombudsmand. Han tror, at det var op til samrådet den 23. juni 2017. Han ville ønske, at han havde læst det og spurgt ind til det, men det gjorde han ikke.

Han blev foreholdt Line Skytte Mørk Hansens mail af 10. februar 2016 kl. 17.42 til blandt andre ham, i hvilken mail Line Skytte Mørk Hansens videresendte Lene Vejrum's mail til hende samme dag kl. 16.40 om, at operatørerne var blevet varslet om, at "vi igangsætter en adskillelse af parrene" (ekstrakten side 5368). Han forklarede, at han ikke husker, at mailen gav anledning til drøftelser hos dem. Han sendte ikke mailen videre til ministeren. Det var ikke hans opgave at agere postkontor for ministeren. Hvis ministersekretærene syntes, at ministeren skulle have en mail, ville de typisk videresende mailen til hende. Line Skytte Mørk Hansen kunne også videresende en mail, hvis hun syntes, at ministeren skulle have en orientering. Han mener ikke, at han læste mailen i bund, men han kan godt huske mailen. Den måde, han læste mailen på, var, at han konstaterede, at man nu havde iværksat den nye praksis og var begyndt at adskille. Det var så langt, som hans interesse rakte på daværende tidspunkt. Han kan ikke huske, at han havde drøftelser med ministeren om, at processen med at adskille parrene nu var gået i gang.

Han kan forud for mødet den 9. februar 2016 godt være blevet orienteret om, at der var drøftelser mellem ministeriets embedsmænd og embedsmændene i Justitsministeriet, men han var ikke bekendt med Lykke Sørensens "vending" af sagen med Nina Holst-Christensen den 10. februar 2016 om morgenen. Den kendte han ikke, før han læste om den i de akter, der blev udleveret til Folketingets Ombudsmand.

Han har aldrig hørt om en voldsom ordveksling mellem Lykke Sørensen og ministeren på koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Det var ikke noget, der dengang kom videre til ham.

Da han dengang læste mails om sagen, havde han en opfattelse af, at der hypotetisk set længere nede ad vejen kunne være en sag, hvor det ikke ville være muligt at adskille i kortere eller længere

tid. Han vidste fra notatet, at der blev foretaget en individuel vurdering af hver enkelt sag, men han troede, at når man var nået bunken af sager igennem, ville resultatet i sagerne være adskillelse.

Det var klart for ham, at der blev foretaget en individuel vurdering af hver enkelt sag, idet dette stod i notatet, og han kan ikke huske, at det på noget tidspunkt havde været genstand for en drøftelse, om der skulle foretages en individuel vurdering af sagerne. Dette var det logiske at gøre. Hvis man på et tidspunkt sad med en sag, og der var noget, som havde været umuligt at forudse, ville man foretage en vurdering heraf, ligesom man gjorde i alle andre sager. For eksempel kom der en sag, hvor parret havde fået et kongebrev. Det var ikke noget, han i de indledende drøftelser havde med i sine tanker. Det var meget klart for ham, at man ville vurdere sagerne individuelt. Det er meget almindeligt, at man i et ministerium vil spørge ind til, hvad den forventede effekt vil være af et nyt tiltag. Regnede man med, at man kunne adskille alle, eller ville der være 20, 30 eller 40% af sagerne, hvor man ikke ville kunne adskille? Om man tror det ene eller det andet, er vigtigt i forbindelse med kommunikationen af tiltaget. Man kunne – som Uffe Toudal Pedersen skrev ind i en samrådstale – godt finde et tænkt eksempel, men det var ikke noget, de umiddelbart så for sig. Han tænkte i den forbindelse på den samlede pulje af sager, herunder de par der allerede var indkvarteret sammen. Der ville således kunne opstå undtagelser både hos de allerede indkvarterede par og nye par.

Hans rolle som særlig rådgiver bestod også i at klæde ministeren på til eksempelvis tv-interviews. Som han husker det, lavede ministeren den 10. februar 2016 et ”door step” interview med journalisterne i Vandrehallen på Christiansborg. Han stod ved siden af hende under interviewet. Han havde ikke brugt lang tid på at forberede ministeren på interviewet, fordi det var en sag, der havde været længe undervejs, og fordi ministeren godt vidste, hvad hun ønskede at sige. Foreholdt transskription af interviewet (ekstrakten side 5612-5613) forklarede han, at han ikke – ud over mødet med Uffe Toudal Pedersen og ministeren den 10. februar 2016 – havde nærmere drøftelser om pressehåndteringen, og det stod klart for ham, at den retning, ministeren gerne ville lægge i sine udtalelser, var den linje, der fremgik af pressemeddelelsen. De havde ikke nogen særskilt drøftelse om andet.

Det blev på et tidspunkt besluttet, at i de tilfælde, hvor der blev lagt op til, at der ikke skulle ske adskillelse, skulle departementschefen orienteres. Han fulgte med i, hvordan sagerne om adskillelse forløb. Der kom nogle konkrete sager ind i ministeriet, og der kom også nogle oversigter over de konkrete sager. Dem havde han mellem hænderne. Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.41 fra Line Skytte Mørk Hansen til blandt andre ham med emnefeltet ”tilbage melding” (ekstrakten side 6153) forklarede han, at der ikke var en egentlig aftale om, at han skulle orienteres om sagerne, men han tror, at man fandt det naturligt at orientere ham, så han vidste, at processen var i gang, hvis ministeren skulle få spørgsmål herom. Ministeren blev løbende orienteret på den måde, at hun så oversigter over status i de enkelte sager.

Adspurgt, om han omkring den 23.-24. februar 2016 i forbindelse med udsendelse af materiale til koncerndirektionsmøde den 24. februar 2016 (ekstrakten side 201 ff.) blev gjort bekendt med, at der var sket adskillelse i ”langt de fleste sager”, forklarede han, at han ikke erindrer tidspunktet, men han blev løbende gjort bekendt med, at der var sket adskillelse i en række af sagerne og også, at der ikke skete adskillelse i en række af sagerne. Han blev ikke orienteret på et detailniveau, således at han fik at vide, om den manglende adskillelse skyldtes, at sagerne endnu ikke var færdigbehandlet, eller at der ikke kunne ske adskillelse i sagerne. Han havde ikke dengang et overblik over, hvor mange par der blev adskilt i den første uge efter udsendelse af pressemeddelelsen.

Ved at se ned i akterne kan han se, at han var involveret i besvarelsen af folketingsspørgsmål S 630 (ekstrakten side 230). Han blev formentlig orienteret om spørgsmålet samtidig med ministeren. Han var ikke involveret i drøftelser i ministeriet om, hvorvidt svaret var retvisende. Hans rolle i forhold til § 20-spørgsmål var, at hvis der var tvivl om ministerens holdning til et spørgsmål, ville man nogle gange komme til ham for at spørge, om han havde et bud på, hvad ministeren mente om den pågældende sag, eller hvis der var tale om sager, der havde stor bevågenhed, kunne man, inden man lagde noget til ministeren, komme til ham for at høre, om svarudkastet efter hans opfattelse ville afspejle ministerens holdning til det pågældende spørgsmål. Derfor kom en stor del af § 20-spørgsmålene forbi ham, enten før eller samtidig med at de kom til ministeren. Han mener ikke, at der var nogen drøftelse af spørgsmålet. Som han husker godkendelseshistorikken, strøg svaret lige igennem.

Han blev foreholdt følgende fra ministerens svar af 24. februar 2016 på spørgsmål 630 (ekstrakten side 230):

”Det er for mig at se helt uacceptabelt, at mindreårige asylansøgere er indkvarteret i asylcentre i Danmark sammen med deres ægtefælle eller samlever. Derfor har jeg i sidste uge anmodet Udlændingestyrelsen om at ændre praksis således, at ingen mindreårige asylansøgere fremadrettet kan bo sammen med en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn. ...”

Herefter foreholdt, at ministeren på mødet den 9. februar 2016 havde accepteret, at der skulle være undtagelser, forklarede han, at han ikke overvejede nærmere, om svaret var i overensstemmelse med ministerens holdning, selv om han vidste, at hun accepterede undtagelser. Det skyldtes, at svaret stort set var i overensstemmelse med pressemeddelelsen, som han vidste, at ministeren kunne lide og havde sagt god for.

Foreholdt sin mail af 19. februar 2016 kl. 14.41 til Pernille Rølle Hansen om svaret på en henvendelse fra Jyllands-Posten (ekstrakten side 175-176) forklarede han, at det var meget normalt, at pressechefen gik forbi ham, hvis der var pressehenvendelser på større områder. Han er først siden blevet bekendt med, at besvarelsen også blev vendt med Justitsministeriet. Han havde ikke

en særlig lang drøftelse med embedsmændene i ministeriet om besvarelsen til Jyllands-Posten. Som han husker det, var det i en vinterferie, hvor han på mail fik et udkast til svar, hvorefter han foreslog et andet svar, der undlod at nævne, at det kunne være nødvendigt at gøre undtagelser i helt særlige tilfælde. Han tror, at man vendte hans forslag med Jesper Gori, og det kunne Jesper Gori ikke nikke til. Derudover havde han ikke noget at gøre med embedsværket i den forbindelse. Han fik ikke en forklaring på, hvorfor man ikke brugte hans forslag.

Som han husker det, blev han ikke gjort bekendt med, at Lykke Sørensen også havde været inde over forslaget til svaret til Jyllands-Posten. Det ”længere forløb” med ministeren, som Lykke Sørensen henviser til i sin mail af 19. februar 2016 kl. 13.59 til Merete Milo med kopi til Jesper Gori og Anna-Sophie Saugmann-Jensen (ekstrakten side 189), er det forløb, som han allerede har forklaret om. Han så ikke mailen på dette tidspunkt, men formentlig først i forbindelse med, at sagen kørte i Folketinget med blandt andet samråd.

Han læser mailen som en kommentar til ministerens udadvendte kommunikation i forhold til undtagelser. Ministeren havde ikke noget ønske om, at den kattelem, som hun nødtvunget havde accepteret, i offentligheden kom til at fremstå som en ladeport. Hun var derfor ikke interesseret i, at man reklamerede med kattelemmen. Det var i det lys, man skulle se hans forslag til besvarelse på henvendelsen fra Jyllands-Posten. Journalister har ofte en præmis, når de retter henvendelse. Han ønskede, at man gav et klart svar på artiklens præmis. Derudover ønskede han, at man ikke blæste kattelemmen op til en størrelse, som han på dette tidspunkt ikke havde en opfattelse af, at den havde. Der var på dette tidspunkt ikke truffet afgørelse i alle sager, og han var stadig af den overbevisning, at når man havde gennemgået alle sagerne, ville resultatet af gennemgangen være, at der var sket adskillelse i alle sagerne. Dette var også i overensstemmelse med de drøftelser, der havde været med ministeren i forbindelse med udarbejdelsen af pressemeddelelsen. Det er vigtigt at være opmærksom på, at hans tekstforslag ikke blev godkendt. Det er ikke usædvanligt, når udkast kommer fra en cand.scient.pol. og ikke en jurist, at tekstforslag ændres undervejs.

Han blev gjort bekendt med henvendelsen fra Udlændingestyrelsen om de fem sager, og han har set notatet om adskillelse af mindreårige ægtefæller med børn sendt ved Ditte Kruse Dankerts mail af 3. marts 2016 kl. 14.50 til Jesper Gori med kopi til Anne Nygaard Just (ekstrakten side 329 ff.). Han blev også gjort bekendt med henvendelsen fra Røde Kors.

Da de modtog notaterne, var det første gang, at det begyndte at stå klart for ham, at der nok var nogle sager, hvor det i hvert fald kunne ende med, at der ikke kunne ske adskillelse.

Han erindrer ikke, at der var en drøftelse i ministeriet af den problemstilling, som Jesper Gori beskrev i sin mail af 9. marts 2016 kl. 13.15 til Lykke Sørensen (ekstrakten side 480-481) om klageadgang til ministeriet og call-in mulighed for ministeren. Som han husker det, var det først i 2019, at Jesper Gori orienterede ham herom i forbindelse med, at Information skrev en række

artikler. En præmis i Informations artikler var, at der ikke havde været en individuel vurdering i de enkelte sager. Han syntes derfor, at det kunne være rart, hvis man på det tidspunkt kunne vise Information, at der rent faktisk havde været en individuel vurdering, og at ministeren havde været bekendt med det, idet en række sager havde været oppe omkring ministeren. Han spurgte derfor Jesper Gori, hvordan man kunne vise det. Jesper Gori svarede, at det kunne man ved, at der var blevet skrevet et notat om, at sagerne havde været oppe hos ministeren. På denne baggrund ved han, at ministeren havde set en række af sagerne.

Han husker, at der var et møde den 9. marts 2016, men han husker ikke mødet som ”stormfuldt”, således som Jesper Gori beskrev i sin mail af 9. marts 2016 kl. 13.15. Det var et møde, hvor ministeren og han selv spurgte ind til status på de fem sager, og hvorfor de så ud, som de gjorde. Spørgsmålene var affødt af en fornemmelse af, at ”hegnspælen løbende rykkede sig” gennem denne proces. Først var det meldt ud, at man kunne lave en undtagelsesfri ordning, så kom ønsket om en politisk kattelerm, og senere viste det sig nødvendigt med en juridisk kattelerm men stadig ud fra den overbevisning, at der efter gennemgang af sagerne kunne ske adskillelse i alle sager. Nu viste det sig så, at der var fem sager, hvor det så ud til, at der ikke ville ske adskillelse. Derfor spurgte ministeren og han, om det var sådan, landet lå. Med det job, han havde, kunne han godt forestille sig, at man skulle øve sig på at forklare det, hvis man pludselig stod med en række sager, hvor der ikke ville ske adskillelse.

Han erindrer ikke formålet med mødet den 9. marts 2016. Det var ham, ministeren og Jesper Gori samt formentlig Uffe Toudal Pedersen, der deltog. Det er nok lidt ”flot” at sige, at han havde gennemgået akterne i de fem sager, men han havde orienteret sig i sagsakterne. Han ved ikke, om sagsakterne var blevet bragt op til ministeren, men han havde set sagsakterne. Det var for at følge med i, hvordan sagerne udviklede sig. Der var stadig politisk bevågenhed om sagerne. Han kan ikke huske, om han gennemgik sagerne sammen med ministeren, eller hvor han gennemgik sagsakterne. Som han husker det, havde han sagsakterne foran sig under mødet med Jesper Gori. Han tilkendegav ikke noget om sagsakternes kvalitet. Det, han spurgte ind til, var en enkelt af sagsakterne, hvor der var en tilkendegivelse fra en psykolog om, hvordan man syntes, at afgørelsen skulle falde ud. Det er den erklæring, der er udarbejdet af cand.psych.aut. Kirsten Juul Jensen (ekstrakten side 291). Han spurgte Jesper Gori, hvilken vægt det havde, at en fagperson syntes, at der ikke skulle ske adskillelse, idet dette ikke var psykologens afgørelse, men Udlændingestyrelsens afgørelse.

Foreholdt, at psykologens notat ses dateret den 24. juni 2016, men at mødet fandt sted den 9. marts 2016, forklarede han, at han er helt sikker på, at han sad med dette tekststykke eller et helt tilsvarende på mødet den 9. marts 2016. Kommissionens formand bemærkede, at det ikke kan udelukkes, at der er tale om en dateringsfejl.

Han forklarede, at han vil mene, at sagsakterne også var tilgængelige for ministeren. Han mener ikke, at han havde drøftelser med ministeren om sagsakterne inden mødet den 9. marts 2016.

Han kan ikke huske, om det var et spontant møde eller et aftalt møde. Han spurgte Jesper Gori, hvilken betydning fagpersonens holdning havde i forhold til sagens afgørelse. Jesper Gori svarede, at han ikke kunne svare konkret herpå. Dette skal ses i sammenhæng med, at det heller ikke var Jesper Gori, der traf afgørelserne i de konkrete sager.

Han er ikke enig i Jesper Goris forklaring om, at han skulle have sagt, at der efter hans gennemgang af akterne ikke var belæg i sagsakterne for at træffe beslutning om ikke at adskille. Han havde slet ikke de nødvendige kompetencer til at træffe afgørelse i sagerne, og han har ikke sagsbehandlet. Han har ikke sagt, at en konkret sag skulle afgøres på en bestemt måde, eller at nogen i Udlændingestyrelsen ikke havde været kompetente til at afgøre en sag eller ikke havde indhentet det nødvendige materiale for at afgøre en sag.

Foreholdt Jesper Goris forklaring om, at han på mødet skulle have sagt, at der i hvert fald i de foreliggende akter ikke var tilstrækkeligt belæg for en beslutning om ikke at adskille, forklarede han, at han ikke kan genkende dette. Hans erindring er, at han spurgte ind til, hvilken vægt det havde, hvis der i materialet var oplysninger om, at en fagperson udtrykte sin holdning til spørgsmålet om adskillelse. Han husker ikke, at ministeren på dette møde kom med sin holdning til, hvordan sagerne skulle afgøres, men det stod rimelig klart, at ministerens ønske var, at man skulle forvalte det så stramt, som det overhovedet var muligt. Hvis man efter at have troet, at der kunne ske adskillelse i langt hovedparten af sagerne, pludselig stod i den situation, at dette ikke var muligt, var det klart, at man stillede sig kritisk hertil. Det var jo ikke det, der var ministerens ønske.

Ministeren tilkendegav ikke sin holdning til, om der skulle ske adskillelse i disse sager. Ministeren brød sig ikke om barnebrude som fænomen, og det har hun sagt. Hun kan sagtens have sagt: ”Jeg kan ikke ha’ det”. Hun havde en meget stærk værdibaseret tilgang til dette spørgsmål. Han tror, at Lykke Sørensens kommentar i minibussen om, at det var ”ministerens centre”, havde sat sig i ministeren på en sådan måde, at hun opfattede det som sit ansvar, hvad der foregik på centrene. Det fik ministeren til at føle en personlig forpligtelse for, at der ikke skulle være mindreårige piger på centrene, der var indkvarteret sammen med ældre mænd.

Ministeren vidste godt, at der kunne være en sag, hvor der ikke kunne ske adskillelse. Hendes drømmescenarie var, at der ville ske adskillelse i alle sager, når man havde gennemgået sagerne. Det var imidlertid ikke sådan, at hun på dette møde ønskede at afgøre nogle sager. Det var helt sædvanligt, at han sad med fingrene nede i konkrete sagsakter. Han har siddet med mange personsager. De fik løbende pressehenvendelser vedrørende konkrete sager, og hvis man skulle forholde sig meningsfuldt til dem, var det nødvendigt at se, på hvilket grundlag sagerne var afgjort. Han har således siddet med masser af konkrete sager gennem årene.

Han har ingen erindring om, at han var inde over besvarelsen af 9. marts 2016 af Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalgets spørgsmål nr. 302 (ekstrakten side 515-516). Han havde ikke nærmere kendskab til drøftelserne om, at Udlændingestyrelsen var i færd med at omsætte ministerens generelle instruks til retningslinjer, der skulle anvendes i de konkrete sager. Han har aldrig deltaget i et møde herom. Det foregik ”et godt stykke nede i driften” og var derfor ikke noget, han havde med at gøre. Han var ret tidligt i forløbet bekendt med, at Jesper Gori havde en række møder med Udlændingestyrelsen, men han kendte ikke til det nærmere indhold af disse møder. Emnet for retningslinjerne var, hvordan man skulle behandle de konkrete sager. Det var Udlændingestyrelsen, der skulle afgøre de konkrete sager, men som han forstod det, var der en løbende sparring mellem Udlændingestyrelsen og Jesper Gori med henblik på, at der blev lagt vægt på de rigtige kriterier. Det var på et detailniveau, hvis nærmere indhold han ikke havde kendskab til.

Han husker ikke, at der var nogen konklusion på mødet den 9. marts 2016. Der var tale om en status på behandlingen af sagerne. Man kunne konstatere, at der var fem sager, hvor der fortsat ikke var truffet afgørelse. Han husker ikke, at der var indkaldt til mødet med det formål at drøfte besvarelsen af spørgsmål nr. 302, og han husker ikke nogen drøftelser af dette spørgsmål, men der kan sagtens have været sådanne drøftelser. Det er også muligt, at man i kanten af mødet drøftede status i de enkelte sager. Det ville være logisk, eftersom personkredsen var den samme.

Han deltog i et formøde til samråd Z med ministeren, Jesper Gori og Uffe Toudal Pedersen, ligesom Andreas Højmark kan have deltaget i mødet. Han kan ikke huske, om der var andre til stede ved mødet. Han var ikke med til at skrive ministerens talepapir. Det var sædvanligt, at der nogle dage forud for et samråd blev lagt en tale op, hvorefter der som regel blev afholdt et formøde. Han kan ikke huske, hvilket udkast til samrådstalepapir der forelå på dette tidspunkt. Drøftelsen på formødet gik på, hvordan man kunne tale om kattelommen. Han kan ikke huske, hvad der stod i udkastet, men i det endelige talepapir stod der noget om kongebrevssituationen. Han kan ikke huske, om det var udkastet med Uffe Toudal Pedersens tilføjelse om en ”tænkt” sag (ekstrakten side 527), der forelå på dette tidspunkt. Som han læste afsnittet på det tidspunkt, var det hypotetisk, at der ville komme en sag, hvor det ikke ville være muligt at adskille. Derfor anvendtes udtrykket ”en tænkt sag”. Det afspejler meget godt hans egen erindring fra det tidspunkt.

Foreholdt, at formødet blev afholdt omkring den 10.-12. marts 2016, at de fem konkrete sager var sendt til departementet den 3. marts 2016, at departementet på dette tidspunkt havde modtaget et notat fra Røde Kors om fem konkrete sager, og at der dermed ikke længere kunne være tale om en ”tænkt” sag, forklarede han, at der ham bekendt endnu ikke var truffet afgørelse i sagerne. Der lå ikke på det tidspunkt en sag foran dem, hvor der stod, at sagsbehandlingen var afsluttet, og at parret fortsat skulle være indkvarteret sammen. Fordi der ikke var truffet afgørelse, kunne de godt bruge udtrykket ”en tænkt sag”. Der var heller ikke truffet afgørelse i sagen med konge-

brevet. De havde ikke på det tidspunkt set en færdigbehandlet sag, hvor de internationale forpligtelser førte til, at der ikke kunne ske adskillelse. Man havde konstateret, at der var en sag med et kongebrev. Adspurgt bekræftede han, at sagen med kongebrevet ikke var en tænkt sag, men de vidste ikke på det tidspunkt, om parret med kongebrevet ville blive boende sammen. Man kunne godt i kongebrevsagen være nået frem til, at parret ikke skulle være sammen. Dette kunne man ikke foruddiskontere på daværende tidspunkt. Når der var sager, hvor der endnu ikke var truffet afgørelser om indkvartering sammen, blev de omtalt som ”tænkte” eksempler. Han kan ikke svare på, hvorfor man ikke adskilte parret med kongebrevet. Han vil tro, at det var, fordi en dansk myndighed havde været inde over sagen, men han har ikke sagsbehandlet og vil derfor nødtigt forholde sig til det. Han vil tro, at ministeren foretrak at nævne kongebrevseksemplet frem for Danmarks internationale forpligtelser, fordi der havde været en dansk myndighed inde over. Hun havde større tillid til et kongebrev. Derudover ville hun give et eksempel, der var til at forstå, og man vidste, hvad et kongebrev var.

Om ministeren frem til samrådet den 15. marts 2016 har nævnt, at der kunne være undtagelser ud fra hensynet til Danmarks internationale forpligtelser, afhænger af, hvordan man læser besvarelsen af spørgsmål nr. 302 (ekstrakten side 515-516). I svaret står der, at retningslinjerne om, hvordan sagerne skal behandles i praksis, var under udarbejdelse. Man kan pege på dette sted som den første gang, hvor det blev skrevet til Folketinget, at der skulle være undtagelser. Han mener, at dette også indgik i ministerens svar under samrådet. Det var ham bekendt første gang, dette blev skrevet til Folketinget. Forud herfor var der ham bekendt alene sendt et svar på et § 20-spørgsmål fra Naser Khader.

Adspurgt, om man ud af et afsnit om, at der skulle udarbejdes retningslinjer, kan læse, at der kunne være undtagelser, forklarede han, at man ikke klart kunne læse ud af teksten, at der kunne være undtagelser som følge af Danmarks internationale forpligtelser eller som følge af, at et par havde et kongebrev, men man kunne læse af svaret, at sagerne blev behandlet konkret.

Han var med inde over udarbejdelsen af Q&A's til samrådet den 15. marts 2016 på samme måde, som han var inde over samrådstalen. Ofte blev der – normalt sammen med taleudkastet – lagt et udkast til Q&A's, hvorefter disse blev løbet igennem på et formøde. Her blev spurgt, om han havde bemærkninger. Hvis nogle svar lagde op til et oplagt politisk spørgsmål eller en politisk ”planke”, ville det være hans opgave på formødet at spørge ind hertil.

Som han husker formødet til samrådet den 15. marts 2016, var der et lidt længere afsnit i taleudkastet, der nævnte de internationale konventioner. Den endelige tale (ekstrakten side 840) endte med at omtale kongebrevseksemplet. Der var en drøftelse af, om ministeren skulle have ”den lange smøre”, eller om man kunne nøjes med kongebrevseksemplet. Han mener, at man også drøftede ordene ”for eksempel”. Dette var for at sige, at kongebrevet ikke var den eneste mulighed, men at der også kunne være andre undtagelser. Han tror, at ministeren, hvis hun selv kunne

have skrevet sætningen, ville have skrevet: ”Det kan være kongebrev” uden at nævne ”for eksempel”. Der var et synspunkt fra Uffe Toudal Pedersen, og som han husker det sandsynligvis også fra Jesper Gori, om, at det så ville kunne læses således, at det kun var kongebrevssituationen, der var undtagelsen, og at det derfor ikke kunne skrives således. Derfor blev formuleringen, som den blev. Der var en snak om det, men han husker ikke, at der var nogen meget ophedet debat. Han har ikke nogen erindring om, at Uffe Toudal Pedersen skulle have sagt til ministeren, at de skulle have en drøftelse om det på ministerens kontor. Han har heller ingen erindring om, at Uffe Toudal Pedersen skulle have sagt, at han blev nødt til at kontakte Statsministeriet, hvis ikke ministeren ville acceptere at sige ”for eksempel”. Det sker meget sjældent, og han kan ikke mindes at have overværet departementschefen sige: ”Nu ringer jeg til Statsministeriet”. Han ville kunne huske det, hvis det var sket. Han ville således have bidt mærke i det, hvis Uffe Toudal Pedersen havde trukket det kort. Det er ikke noget, departementschefer gør hver dag over for ministre.

Foreholdt artikel fra Politiken med overskriften ”Asylægtepar på flugt: Vi bliver i skjul” (ekstrakten side 751), forklarede han, at han generelt fulgte med i dagspressen, men han kan ikke huske, om han læste denne artikel.

Han husker det politiske landskab på daværende tidspunkt således, at Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti og, som han husker det, også Radikale Venstre krævede, at der blev strammet op på indkvarteringen, at der ikke skulle indkvarteres ”barnebrude” på danske asylcentre, og at det ville være godt, hvis man kunne stoppe det ”om ikke i går, så i dag”. Der var derfor et stærkt politisk pres i forhold til at have den strammest mulige praksis på dette område. Heroverfor var der nogle partier, Enhedslisten og Alternativet, som var ret langt fra at udgøre et flertal både i forhold til mandater og i forhold til folkestemningen i udlændingepolitikken. Disse partier havde et synspunkt om, at det ikke kun handlede om en individuel vurdering, men også handlede om, at de havde en anden opfattelse af udlændingepolitikken og en anden forståelse af, at der kunne være ægteskaber, som kunne være anderledes, når ægteskaberne var indgået i andre kulturer.

Han var bekendt med, at der blev foretaget en individuel sagsbehandling. Det var også konklusionen i ministernotatet. Både han, ministeren, Uffe Toudal Pedersen, Jesper Gori og Jonas From Soelberg vidste, at sagerne blev behandlet individuelt. Det kunne man vide blandt andet ved, at der blev produceret sagsakter, som han også selv havde set. Han var derfor ikke i tvivl om, at der blev foretaget en individuel sagsbehandling. Adspurg, hvorfor man ikke tog hånd om situationen og meldte dette klart ud, forklarede han, at han ikke kan oplyse nærmere herom. Han ved ikke, hvorfor ministeren eller ministeriet ikke meldte ud, at der skete en individuel sagsbehandling. Han tror, at det hang sammen med, at der var en generel frygt for, at kattelommen ville se større ud, end den i virkeligheden var. Så længe der ikke var truffet afgørelser i nogle sager om, at der ikke kunne ske adskillelse, var der ikke nogen lyst til at melde ud, at nogle par muligvis ikke ville blive skilt ad. Det var også det, der afspejlede sig i pressemeddelelsen og i de interviews, der blev givet.

Ham bekendt blev der ikke tilkendegivet en holdning fra departementet om den situation, at Udlændingestyrelsen undlod at adskille par.

Han ved ikke, hvordan Udlændingestyrelsen udadtil kommunikerede, at der kunne være undtagelser, herunder i forhold til de konkrete par og andre borgere. Han har ikke været involveret i drøftelser herom. Han har heller ikke været involveret i drøftelser i departementet om behovet for, at borgerne kendte deres retsstilling, og om dette var muligt ud fra den kommunikation, der var udsendt fra departementet.

Han blev foreholdt ministersekretær Louise Nielsens mail af 9. december 2016 kl. 10.51 til Uffe Toudal Pedersen og Inger Støjberg (ekstrakten side 6871) om, at det i talelinjen vedrørende notatet fra december 2016 om Danmarks internationale forpligtelser (ekstrakten side 2621) skulle anføres, at parrene "som den absolutte hovedregel" ville blive adskilt i forbindelse med den indledende indkvartering. Han blev endvidere foreholdt Inger Støjbergs mail samme dag kl. 10.59 om, at hun ikke kunne "sige ja" hertil, og at det var bedre at undlade at skrive noget om adskillelsen ved ankomst, ligesom han blev foreholdt Uffe Toudal Pedersens mail samme dag kl. 11.06 til Inger Støjberg med kopi til blandt andre ham om, at det anførte skulle udgå, idet det var "Ingers beslutning". Han forklarede, at han husker drøftelsen og tilblivelsen af notatet. Notatet havde været drøftet nogle gange med blandt andre Jesper Gori. Han vil også tro, at han har set talelinjerne, men han har ikke nogen klar erindring herom. Udkastet til talelinje af 7. december 2016 (ekstrakten side 2595-2596) viser, at der var bemærkninger om, hvorvidt der skulle ske adskillelse ved den indledende indkvartering. Ministerens ønske var, at man ud fra et forsigtighedsprincip lagde op til, at man adskilte allerede ved ankomsten, hvis der eksempelvis kom et par til Sandholmløjren, hvor pigen var 15 år og manden 25 år. Dette var hendes politiske holdning. Det blev drøftet, om man kunne have den praksis. Som han husker konklusionen, var svaret, at man ikke kunne gøre dette. Af mailkorrespondancen ser det ud til, at ministeren gav udtryk for, at hun så hellere ville undlade at sige noget om det end fortælle, hvad praksis var, men han husker det ikke nærmere.

Han blev foreholdt mail af 8. december 2016 kl. 23.21 fra Inger Støjberg til ham og Uffe Toudal Pedersen vedrørende talelinjen (ekstrakten side 6866), i hvilken mail Inger Støjberg blandt andet skrev:

"1). Alle bliver da – kortere eller længere tid – skilt, når de ankommer?"

Han forklarede, at han kan have besvaret mailen, men han husker ikke, hvad han i givet fald svarede. Han er i tvivl om, hvad det rigtige svar ville være. Han tror, at han også selv var af den opfattelse, at man foretog en indledende adskillelse. Notatet angik den fremadrettede praksis. Hvis man spurgte, hvordan situationen ville have været, hvis der havde været tale om sager behandlet i perioden fra den 10. februar 2016 til december 2016, vil han tro, at der var sket adskillelse i sagerne, men det er en teknisk diskussion, som han er lidt nervøs for at svare præcist på.

Han var inde over talepapiret og Q&A's til samråd AT og AU den 1. juni 2017 på samme måde som ved øvrige samråd. Der var en gennemgang af talepapir og Q&A's forud for samrådet, hvor han, Jesper Gori, Lykke Sørensen, Inger Støjberg, Uffe Toudal Pedersen, Jonas From Soelberg og en ministersekretær deltog, som han husker det. Mødet blev holdt på ministerens kontor eller i en mødesal.

Den del af talen (ekstrakten side 3582), der opregner hændelsesforløbet, var skrevet af Jesper Gori. Han mener ikke, at passagerne i talepapiret om ændringerne i pressemeddelelsen blev drøftet på mødet. Han kan ikke huske, at han skulle have haft bemærkninger til det. Han husker ikke, hvem der tog initiativ til at sætte sondringen mellem instruks og pressemeddelelse ind i talen, men han vil tro, at det var Jesper Gori, der som taleskriver tog initiativ til det. Adspurgt, om han før dette samråd havde set eller hørt ministeren give udtryk for, at pressemeddelelsen var en politisk tilkendegivelse og ikke en instruks, svarede han, at han tror, at man generelt talte om instruksen i den form, at man med instruksen mente både pressemeddelelsen og det, der var gået mundtligt til Udlændingestyrelsen i samme anledning. Der var på det tidspunkt en besked om at effektuere adskillelserne, men det fremgår også af ministeriets redegørelse til Folketingets Ombudsmand, at der løbende var drøftelser, og han vidste selv, at Jesper Gori havde møder med styrelsen om, hvad man skulle gøre i de konkrete sager og om retningslinjer. Han vidste således fra et meget tidligt tidspunkt i forløbet, at der foregik noget ved siden af pressemeddelelsen.

Foreholdt Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstraktens side 1306) om, at Udlændingestyrelsen samtidig med pressemeddelelsen den 10. februar 2016 modtog en mundtlig instruks fra ministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med pressemeddelelsen, forklarede han, at han ikke overværede Line Skytte Mørk Hansens opringning til Udlændingestyrelsen. Han kan derfor ikke sige, hvordan ordene faldt. Hvis der er én ting, som han fortryder i dette forløb og i arbejdet op til samrådene, er det, at han ikke undersøgte, om de havde spurgt Line Skytte Mørk Hansen om, hvorvidt hun var enig i det, der stod i svaret til Folketingets Ombudsmand. Det har han aldrig selv spurgt Line Skytte Mørk Hansen om. Hans antagelse var, at de, der havde skrevet svaret, eksempelvis Jesper Gori, havde spurgt Line Skytte Mørk Hansen. Han forstår nu, at Line Skytte Mørk Hansen ikke er enig. Der var rigtig mange spørgsmål i disse samråd. Han så alle spørgsmålene, men han koncentrerede sig om de spørgsmål, der indeholdt længere tekst. Ofte lavede de et ankersvar, der svarede på de fleste spørgsmål, og som de øvrige svar henviste til. Det svar gennemgik de ofte ret grundigt, og det var genstand for drøftelser under møder. Han husker ikke, at de drøftede dette svar. Det er han ked af i forhold til Line Skytte Mørk Hansen, idet hun har en anden opfattelse af forløbet.

Foreholdt talepapiret (ekstrakten side 3591) er han enig i, at det er udtryk for en efterrationalisering, at grunden til, at pressemeddelelsen fik karakter af en instruks, var, at der ikke i umiddelbar forlængelse af pressemeddelelsen blev sendt en egentlig skriftlig instruks til Udlændingestyrelsen, som beskrev de undtagelser, der skulle gøres. Da de udarbejdede pressemeddelelsen, var han

ikke bekendt med, at der skulle laves en egentlig skriftlig instruks. Det spurgte han ikke ind til. Omvendt ville svaret entydigt være nej, hvis han var blevet spurgt til, om pressemeddelelsen skulle stå som en instruks. Lidt firkantet sagt leder man ikke landet efter pressemeddelelser. Det er ikke normalt, at en pressemeddelelse er det eneste skriftlige grundlag, man arbejder ud fra. Han kan ikke nævne andre sager, hvor en pressemeddelelse har udgjort det eneste skriftlige administrationsgrundlag. Han har aldrig set pressemeddelelsen som andet end en pressemeddelelse. Alene det, at én som ham var med til at rette i ordlyden, viser også, at det var en pressemeddelelse. Det var også derfor, at det var presseenheden, der arbejdede med den. Han har – også fra andre myndigheder – set mange andre pressemeddelelser, der beskriver en ny praksis. Men han har ikke set andre pressemeddelelser, der har udgjort det eneste grundlag for en myndigheds administration.

Det er rigtigt, at ministeriet, herunder han, udsendte meddelelser, hvor pressemeddelelsen blev omtalt som en instruks. Han reagerede ikke på det, fordi han dengang ikke tænkte, at der var noget galt i den fremgangsmåde, der havde været anvendt i 2016. Det var først, da Folketingets Ombudsmand et år senere i sin redegørelse kritiserede forløbet, at han blev opmærksom på det. Han tog Folketingets Ombudsmands udtalelse til sig.

Han deltog i et møde, hvor de drøftede talen. Det var Jesper Gori, der havde skrevet udkastet til talen.

Han blev foreholdt udskrift af samråd AT og AU den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3601) og ministerens indledning om, at hun ville redegøre for det forløb, der førte frem til, at hendes instruks blev ”udsendt” den 10. februar 2016. Han forklarede, at han ikke er bekendt med, at der blev udsendt andet end pressemeddelelsen den 10. februar 2016. Han studsede ikke over ordet ”udsendt”.

Foreholdt besvarelsen af spørgsmål nr. 501 den 13. marts 2017 (ekstrakten side 3096) med omtale af ministerens indkvarteringsinstruks, der blev ”oversendt” til Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 om eftermiddagen, forklarede han, at den forståelse, som departementet havde, var, at instruksen blev udgjort af pressemeddelelsen og de mundtlige tilkendegivelser, der var givet til Udlændingestyrelsen blandt andet på koncerndirektionsmødet.

Han kan forstå, at notatet af 2. februar 2016 ikke blev oversendt til Udlændingestyrelsen. Han er ikke bekendt med, at der var drøftelser om at oversende notatet til Udlændingestyrelsen. Han ved ikke, hvor meget det ville have hjulpet under samrådet at henvise til, at de også havde et notat internt i ministeriet. Det var først i forbindelse med undersøgelseskommisionens arbejde, at han blev bekendt med, at notatet af 2. februar 2016 ikke var blevet sendt til Udlændingestyrelsen. På tidspunktet for samrådet vidste han således ikke, at notatet ikke var sendt til Udlændingestyrelsen. Han tænker, at hvis man havde sendt notatet, havde man nok skrevet det i samrådstalen. Samrådstalen var en bagudrettet redegørelse for et hændelsesforløb, og han fandt derfor ikke

anledning til på dét tidspunkt at få notatet på banen. Han går ud fra, at Jesper Gori, da han skrev talen, var opmærksom på, om der var sendt noget til Udlændingestyrelsen. Man kunne ikke skrive i talen, at man havde sendt notatet til Udlændingestyrelsen, når man ikke havde sendt det. Hele sagens kerne og det, Folketingets Ombudsmand kritiserer, er, at der ikke gik andet på skrift til Udlændingestyrelsen end pressemeddelelsen. Afsnittet i talen var en redegørelse for hændelsesforløbet, og der var derfor ikke anledning til at omtale notatet.

Adspurg, om der ikke fandtes anledning til at omtale notatet på samrådet i øvrigt, forklarede han, at det kunne man sagtens have gjort. Han kan ikke svare på, hvorfor Jesper Gori, der både arbejdede med notatet og skrev samrådstalen, ikke skrev notatet ind i samrådstalen. Han er ikke umiddelbart enig i, at det ville have været opportunt på tidspunktet for samrådet at have bemærket, at der forelå et notat i ministeriet og i samme forbindelse have sendt notatet til Udlændingestyrelsen, da han er usikker på, hvad det ville have hjulpet i forhold til Folketingets Ombudsmands kritik og den kritik, der i øvrigt var på tidspunktet for samrådet. Det ville ikke have gjort fra eller til i forhold til kritikken om, hvad man havde sendt til Udlændingestyrelsen. Han er enig i, at det i lyset af Line Skytte Mørk Hansens telefonsamtale ville have været naturligt, at Udlændingestyrelsen var blevet gjort bekendt med indholdet af notatet. Spørgsmålet er, om ikke Udlændingestyrelsen var blevet gjort bekendt med konklusionen i notatet om, at der skulle være en individuel vurdering af sagerne, og at der kunne komme undtagelser. Han er enig i, at der ikke i samrådstalen var en reference til notatet, men der var en reference til, at der ved siden af det skriftlige også var en mundtlig tilkendegivelse over for Udlændingestyrelsen. Han vil tro, at samrådstalen refererer til koncerndirektionsmødet, hvor Udlændingestyrelsens direktør deltog. Han synes derfor, at det er svært at sige, at der ikke i samrådstalen blev redegjort for, hvad der også blev nævnt for Udlændingestyrelsen på det tidspunkt.

Foreholdt ministerens svar til Pernille Bendixen under samrådet AT og AU den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3624) om de fire piger, der efter adskillelsen havde udtrykt ønske om ikke at blive indkvarteret sammen med deres mand, oplyste han, at tallet fire stammede fra en tabel i Folketingets Ombudsmands redegørelse, og det indgik i drøftelserne forud for samrådet. De gik ikke nærmere ind i de fire konkrete sager, da man ikke kunne læse ud af tabellen, hvilke fire sager der var tale om.

Foreholdt en borgerhenvendelse, som ministeren besvarede ved mail af 5. juni 2017 (ekstrakten side 6883), bemærkede han, at han eller ministeren heller ikke ved besvarelsen af denne henvendelse var inde i de konkrete sager.

Han var ikke inde over beredskaberne til statsministeren til brug for værdidebatten den 4. marts 2016. De blev udarbejdet i de respektive afdelinger, i dette tilfælde formentlig i Udlændingeafdelingen. Normalt så han talepapirerne, inden de blev sendt over til Statsministeriet. Han kan ikke huske, om han så notatet af 24. februar 2016 med talelinjer (ekstrakten side 339), men han kan sagtens have set det. Han er først efterfølgende blevet opmærksom på, at der i forbindelse

med udarbejdelse af talepapiret var drøftelser mellem Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Statsministeriet. I denne forbindelse var Inger Støjberg ikke statsministerens partifælle, men minister i hans regering, og derfor var det embedsmændene, der skrev talepapiret. Han har aldrig hørt om, at der i Udlændingeafdelingen skulle have været overvejelser om, at man kunne skrive to talepapirer til statsministeren, og det, synes han, lyder fuldstændigt skørt.

Foreholdt journalist Ulrik Dahlins mail af 30. januar 2019 kl. 10.34 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 5044-5045), hvorved denne videresendte Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 til Nils Bak (ekstrakten side 5046), forklarede han, at han var involveret i besvarelsen af henvendelsen herom fra Folketingets Ombudsmand. Han talte med departementschef Christian Hesthaven om, at der var kommet nogle nye spørgsmål fra Folketingets Ombudsmand, som skulle besvares.

Det var ikke ham, der skrev besvarelsen af 28. februar 2019 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 5112 ff.), men han var med til at drøfte besvarelsen. Han læste udkastet, men det var ikke noget, som han havde mange synspunkter om. Det var muligvis i den forbindelse, at nuværende departementschef Christian Hesthaven spurgte ham, om han havde kendt Henrik Grunnets mail forud for Informations artikel. Han erindrer ikke, om han var nærmere inde over formuleringen af afsnittet ”Om dokumentets ægthed mv.”.

Han hørte første gang om indholdet af Henrik Grunnets mail den 22. juni 2017 aftenen forud for samrådet den 23. juni 2017. Ministeren havde dagen før eller et par dage forinden givet et svar til Folketinget om, hvorvidt der fandtes noget på skrift om indholdet af koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Ministeren havde svaret, at der ikke fandtes noget på skrift. Den 22. juni 2017 hen under aftenen kom lederen af Ledelsessekretariatet, Jonas From Soelberg, ind til ham og nævnte, at der var et opmærksomhedspunkt, idet man i Udlændingestyrelsen havde fundet en mail, der stod i modsætning til svaret til Folketinget, idet mailen refererede til koncerndirektionsmødet. Derfor skulle de finde ud af, om der skulle udarbejdes et korrigerende svar til Folketinget.

Ministeren var på det tidspunkt til et møde i Forsvarsministeriet, og der var derfor en kort sammenkomst i Ministersekretariatet forud for, at ministeren kom tilbage. På dette møde var han, Jonas From Soelberg, Lykke Sørensen og muligvis en ministersekretær til stede. De drøftede, hvordan mailen skulle håndteres.

Drøftelsen havde tre led. De blev hurtigt enige om, at der skulle sendes et korrigerende svar til Folketinget. Det andet led af drøftelsen angik, om selve mailen, dvs. mailen fra Henrik Grunnet, skulle oversendes til Folketinget. I og med at de sendte et berigtigende svar, kunne man forestille sig, at nogen i Folketinget enten i forbindelse med et samråd eller i øvrigt ville bede om at se mailen. Derfor drøftede de kort, om mailen skulle sendes til Folketinget. Konklusionen på den drøftelse blev, at mailen ikke skulle sendes til Folketinget, fordi der var tale om en intern mail i

Udlændingestyrelsen, som de havde fået præsenteret. Det tredje spørgsmål, som de diskuterede, var, om Henrik Grunnets mail skulle sendes til Folketingets Ombudsmand. Drøftelsen fandt ikke sted for at nå frem til en afgørelse af spørgsmålet, men blot for at gøre det klart, hvis nogen ville spørge, om mailen var blevet oversendt til Folketingets Ombudsmand. Konklusionen på det var, at i og med at ministeriet ikke havde mailen, og at det ikke var ministeriets mail, og da han ikke kendte indholdet af mailen, måtte Udlændingestyrelsen selv vurdere det og tage stilling til, om mailen skulle oversendes til Folketingets Ombudsmand som opfølgning på den oprindelige anmodning om akter, som Folketingets Ombudsmand havde sendt til Udlændingestyrelsen.

Han fik ikke nogen gengivelse af, hvad der stod i Henrik Grunnets mail. Han fik alene oplyst, at mailen refererede til koncerndirektionsmødet. Det var det problematiske ved mailen. Han spurgte ikke nærmere ind til, hvad det var, der stod. Han kan godt forstå, hvis det kan forekomme lidt underligt. Dette skal ses i sammenhæng med, at der var et samråd den følgende dag. Der var lagt op til et relativt højspændt samråd. Han fandt derfor ikke behov for at samle på problemer. Hvis der var en mail, som hverken skulle udleveres til pressen eller oversendes til Folketinget, og dermed være en del af samrådet, havde han ikke på det tidspunkt noget behov for at gøre sig nærmere bekendt med, hvad der stod i den mail.

Det var hans indtryk, at Lykke Sørensen havde fået en orientering om mailen fra Tanja Franck, herunder også om mailens indhold. Det, han fik at vide om mailens indhold, var, at den refererede til koncerndirektionsmødet. Han vidste ikke på det tidspunkt, hvor kort mailen var.

Han havde ikke noget at gøre med tilbagemeldingen til Udlændingestyrelsen om, at styrelsen måtte vurdere, om mailen skulle sendes til Folketingets Ombudsmand. Han går ud fra, at Lykke Sørensen tog sig af det i forhold til Tanja Franck.

Ministeren kom tilbage fra mødet i Forsvarsministeriet. Han husker, at de overbragte hende konklusionen på de tre spørgsmål, de havde drøftet. Foreholdt Lykke Sørensens forklaring herom forklarede han, at han ikke er enig i, at ministeren blev orienteret om ordlyden af mailen. I givet fald ville det også have været dumt efterfølgende at oplyse til Folketinget, at ministeren ikke havde været bekendt med mailens indhold. Han vil gå ud fra, at hvis Lykke Sørensen fandt det magtpåliggende, at han, ministeren eller Jonas From Soelberg skulle kende den præcise ordlyd af mailen, kunne hun have bedt Tanja Franck om at sende mailen. Da han sidenhen så mailen i forbindelse med Informations artikel, syntes han ikke, at den var problematisk. Han fik ikke refereret mailens præcise indhold den aften.

Han var ikke involveret i ministeriets besvarelse af 1. april 2019 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 5280 ff.), men han har set brevet. Adspurgt om forløbet mellem besvarelsen til Folketingets Ombudsmand af henholdsvis den 28. februar 2019 og den 1. april 2019 forklarede han, at man blev opmærksom på, at Lykke Sørensen kunne have fået refereret den fulde ordlyd

af Henrik Grunnets mail. Han ved, at der var et forløb, hvor Christian Hesthaven talte med Lykke Sørensen, men det kan han ikke redegøre detaljeret for.

Foreholdt sit udkast til besvarelse af Jyllands-Postens henvendelse den 19. februar 2016 (ekstrakten side 176) forklarede han, at han alene ikke ville kunne træffe beslutning om, at der skulle udsendes en pressemeddelelse fra ministeriet. Det ville en chef have haft mulighed for at træffe beslutning om, men han havde ikke en chefrolle eller instruktionsbeføjelser.

Han blev foreholdt udtrykket ”den generelle ordning” i sit udkast til besvarelse til Jyllands-Posten (ekstrakten side 176), besvarelsen af folketingsspørgsmål nr. 302 (ekstrakten side 515-516), hvor udtrykket ”min generelle instruks” blev anvendt, og Jesper Goris mail af 18. marts 2016 kl. 18.00 til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 838), der omtalte ”ministerens generelle instruktion”. Han forklarede, at der på dette tidspunkt i ministeriet var en opfattelse af, at der var tale om en generel instruktion. Det var sådan, de talte om den, og det viste sig således også i det skriftlige materiale.

Mark Thorsens bisidder, advokat Frederik Kromann Jespersen, henledte opmærksomheden på, at den tidligere omtalte udtalelse fra cand.psych.aut. Kirsten Juul Jensen (ekstrakten side 291) er vedhæftet Ditte Kruse Dankerts mail af 2. marts 2016 kl. 10.25 til Jesper Gori (ekstrakten side 280 ff.). Dateringen af journalnotatet til den 24. juni 2016 må derfor være en skrivefejl.

Foreholdt talepapiret til samråd AT og AU den 1. juni 2017 om, at der ikke blev foretaget en juridisk vurdering af, om pressemeddelelsen efter sin ordlyd ville være ulovlig, hvis den skulle læses som en instruks over for Udlændingestyrelsen (ekstrakten side 3593-3594), forklarede han, at dette svarer til hans opfattelse. Departementschefen godkendte pressemeddelelsen. Det var således ikke hans beslutning i sidste ende at sende pressemeddelelsen ud i den form, den blev sendt ud i, men departementschefens beslutning.

Foreholdt Jesper Goris mail af 18. marts 2016 kl. 18.00 til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 838) om behandlingen af de konkrete sager, herunder om at indkvarteringen skal ske på en sådan måde, at den ikke er i strid med Danmarks internationale forpligtelser, forklarede han, at han er bekendt med mailen. Det er den mail, der nok i den bedste verden burde være sendt til Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016. Han var ikke involveret i udarbejdelsen af denne mail. Han har heller ingen erindring om, at ministeren skulle have været involveret i udarbejdelsen af mailen. Han hørte første gang om mailen på et tidspunkt i foråret 2016. Han vidste, at der var drøftelser mellem departementet og Udlændingestyrelsen om håndteringen af sagerne. Han vidste også, at Jesper Gori var i løbende dialog med Udlændingestyrelsen om sagerne, og at han på et tidspunkt skulle sende noget. Om det var et notat eller en mail, ved han ikke. Han vidste i 2016, at der var gået et eller andet på skrift fra departementet til Udlændingestyrelsen. Han kan ikke huske, præcis hvornår han så mailen.

Han har ikke yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

Mødet sluttede kl. 15.15

Peter Mørk Thomsen

Formand

INSTRUKSKOMMISSIONEN

PROTOKOL

20. august 2020

Protokol nr. 16

Den 20. august 2020 kl. 9.00 blev Instrukskommissionen sat i lokale 003 i Retten på Frederiksberg, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var undersøgelseskommissionens medlemmer Peter Mørk Thomsen, Torkil Høg, Louise Halleskov, undersøgelseskommissionens udspørger, advokat Lars Kjeldsen, med advokat David Neutzsky-Wulff samt undersøgelseskommissionens juridiske sekretær dommer Rikke Plesner Skovby.

Som bisiddere var mødt:

Advokat Nicolai Mallet for Inger Støjberg

Advokat Frederik Kromann Jespersen for Mark Thorsen

Advokat Thomas Ryhl for Line Skytte Mørk Hansen

Advokat Søren Juul for Lykke Sørensen

Advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja for Jesper Gori og Jonas From Soelberg

Advokat Lise Lauridsen for Nina Holst Christensen, Ditte Kruse Dankert, Carsten Madsen og Thomas Klyver

Advokat Pernille Backhausen for Uffe Toudal Pedersen

Advokat Anders Valentiner-Branth for Henrik Grunnet

Advokat Asger Bagge-Jørgensen for Tanja Franck

Advokat Morten Samuelsson for Lene Linnea Vejrum

Advokat Peter Breum for Adam Abdel Khalik og Anne Nygaard Just

Advokat Stine Gry Johannessen for Anna-Sophie Kolding Saugmann-Jensen

Advokat Thomas Brædder for Kristina Rosado

Advokat Henrik Stagetorn ved advokat Mette Maria Lorentzen for Anni Fode

Kl. 09.00 mødte Lene Linnea Vejrum. Hun blev vejledt om, at hun ikke har pligt til at udtale sig.

Hun blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Lene Linnea Vejrum forklarede blandt andet, at hun er uddannet cand.jur. fra Aarhus Universitet i 1993. Hun blev den 15. februar 1993 ansat i Udlændingestyrelsen (dengang Direktoratet for Udlændinge), og hun var ansat frem til maj 2019. I 2011 var hun dog koncern HR-chef i Integrationsministeriets departement. Fra august 2014 til august 2016 var hun fungerende vicedirektør i Udlændingestyrelsen, og i august 2016 blev hun udnævnt vicedirektør. Hendes arbejdsområde ændrede sig flere gange i perioden. I begyndelsen af 2016 omfattede hendes arbejdsområder HR, intern service, direktionssekretariatet, kommunikation, presse, statistik, ledelsesbetjening, økonomi og indkvartering. Indkvarteringsområdet bestod både af Kontoret for Indkvarteringsvilkår og Økonomikontoret. Der var på daværende tidspunkt mange asylcentre, og de åbnede mange nye asylcentre. Dette område henhørte under Økonomikontoret. Ditte Kruse Dankert var kontorchef i Kontoret for Indkvarteringsvilkår, som dengang hed Forsørgelseskontoret.

I begyndelsen af 2016 havde hun mange arbejdsopgaver. Indkvarteringsområdet fyldte meget, fordi der var ca. 18.000 indkvarterede asylansøgere. Det var en stor forandring for styrelsen, og de havde en stor opgave i at sikre, at der var tilstrækkelige indkvarteringspladser. Blandt andet så de på mulighederne for teltlejre. Det administrative område fyldte også en del, ligesom der var stor fokus på økonomien. Derudover var styrelsen i den situation, at de i oktober 2015 havde fået at vide, at styrelsen skulle flytte til Næstved, hvilket fyldte meget på hendes bord, fordi hun var den administrative ledelsesrepræsentant. Endelig skulle styrelsens direktør skifte job. Der var derfor en masse ting i spil, og på indkvarteringsområdet var der tillige ny lovgivning på vej om flere forhold, herunder ”smykkeloven”, nye udrejsecentre og spørgsmål om opholdsplicht.

I ministeriet henhørte indkvarteringsområdet under Line Skytte Mørk Hansens afdeling, og det var derfor den afdeling, der var styrelsens nærmeste samarbejdspartner vedrørende indkvarteringsspørgsmål. Det gjaldt ikke retlige spørgsmål, men alene spørgsmål af mere praktisk karakter. Når der kom lovændringer, var deres samarbejde med ministeriet derfor todelt. Som eksempel kan nævnes reglerne om opholdsplicht, hvor styrelsen drøftede spørgsmålet om at finde et udrejsecenter med Line Skytte Mørk Hansens afdeling, mens det indholdsmæssige i reglerne blev drøftet med Lykke Sørensens afdeling.

Det var Udlændingestyrelsen, der traf afgørelse om, hvor asylansøgere skulle indkvarteres. Forud for denne sag blev der som udgangspunkt ikke indhentet oplysninger i forbindelse med en flytning. Navnlig i denne periode, men også i øvrigt, flyttede styrelsen meget rundt på asylansøgere. Der blev hver uge oprettet nye asylcentre, og der blev f.eks. også oprettet teltlejre. De blev derfor nødt til at flytte rundt på asylansøgerne og beslutte, hvem der skulle bo hvor. Der var nogle centre, der var familiecentre. Teltlejrene blev primært anvendt som bosted for enlige. Derudover var der forskellige typer af centre, herunder børnecentre, der var opdelt i centre for de lidt ældre børn og centre for de små børn. Der var også centre for de særligt sårbare. Det er styrelsen, der træffer beslutning om, hvilket center nogen skal bo på. Hvis f.eks. en familie er særligt sårbar, vil det typisk være operatøren, som retter henvendelse til styrelsen, hvorefter styrelsen beslutter, at familien skal flytte på et center for særligt sårbare. Adspurg, hvad man gjorde i den situation, hvor man ville adskille et barn fra forældrene på grund af mistrivsel, forklarede hun, at det er en helt anden sagstype, hvor kommunen er inde over og træffer beslutningen om at fjerne barnet. Et eksempel på en situation, hvor styrelsen træffer afgørelse, og som var ofte forekommende, er, hvis der er en konflikt på et center enten mellem to grupper eller mellem enkeltpersoner. I sådanne tilfælde kan styrelsen beslutte, at en eller flere skal flytte til et andet center.

Der var ikke forud for denne sag en skriftlig vejledning om indkvartering af ægtepar, hvor den ene var mindreårig. Der er dog også forud for denne sag truffet beslutning om at adskille par. Hun har kendskab til en sag fra november 2015, hvor en 14-årig kvinde var gift eller i hvert fald boede sammen en mand på Center Sandholm. Da styrelsen fik kendskab til dette, blev der truffet beslutning om, at de ikke kunne bo sammen, fordi kvinden var under den seksuelle lav-alder. Parret ønskede ikke at blive adskilt, og der blev derfor udstedt et flyttepåbud efter udlændingelovens § 42 a, stk. 7. Adspurg, om man i forbindelse med tvangsfjernelse af et barn, der var i asylsystemet, anvendte udlændingelovens bestemmelser, forklarede hun, at hun tror, at man i sådanne tilfælde anvendte sociallovgivningen, men hun er i tvivl. Det ved de medarbejdere, der sad med sagerne.

Foreholdt notat af 26. januar 2016 om Udlændingestyrelsens praksis (ekstrakten side 23) forklarede hun, at notatet er udarbejdet af Kontoret for Indkvarteringsvilkår, men hun har godkendt det. Notatet blev udarbejdet på grund af den voldsomme debat, der var, både politisk og i pressen, hvor det blev beskrevet sådan, at overgreb på mindreårige blev accepteret på danske asylcentre. Derfor blev de bedt om at beskrive, hvordan den type sager blev behandlet på daværende tidspunkt. Som det er beskrevet, var der ikke dengang nogen fast praksis i de tilfælde, hvor den mindreårig var 15 år eller derover. Disse par boede på centrene som alle andre par. Dog havde styrelsen særlige forpligtelser over for mindreårige, hvilket betød, at også operatørerne havde særlig fokus på denne gruppe. Hvis den mindreårig var under 15 år, blev parret i alle tilfælde adskilt. Det er hendes opfattelse, at beskrivelsen i notatet giver et retvisende billede af den dagældende praksis. De sagsbehandlede ikke alle de sager, hvor den mindreårig var

over 15 år. De blev netop behandlet som alle andre par, og det var alene, hvis der var bekymring for den mindreårige, at styrelsen gik ind i sagen, men det skete også, hvis begge ægtefæller var over 18 år. Forskellen var alene, at der var en større forpligtelse til at holde øje med mindreårige.

Foreholdt afsnittet ”Generelt om indkvartering af mindreårige” og afsnittet ”Særligt om indkvartering af mindreårige over 15 år”, hvoraf fremgår blandt andet, at styrelsen på baggrund af en konkret vurdering ville beslutte, om et par skulle indkvarteres hver for sig, forklarede hun, at den konkrete vurdering alene blev foretaget i tilfælde, hvor der var bekymring eller forelå noget socialfagligt. Dette afsnit er efterfølgende blevet misforstået, idet det er blevet udlagt sådan, at styrelsen hver gang foretog en konkret vurdering, men det var ikke tilfældet. På dette tidspunkt var udgangspunktet, at parrene boede sammen, hvis de ønskede det. Der kunne derefter ske noget i asylsagen, som gjorde, at styrelsen ændrede opfattelse. Det er sket flere gange. Det kunne f.eks. være en situation, hvor det viste sig, at der ikke alligevel var tale om en tæt relation, eller at parret ikke længere ønskede at bo sammen. Der kunne være mange ting, der gjorde, at parret ikke længere skulle være indkvarteret sammen.

Der blev hele tiden lavet praksisændringer på Udlændingestyrelsens område. Det greb de an på forskellige måder. Indkvarteringsområdet er som udgangspunkt meget praktisk. Sagsbehandlingsområdet, herunder asylsager, er ikke et område, hun har haft ansvaret for, men på dette område blev der typisk lavet sagsbehandlingsvejledninger. Lovgivning på udlændingeområdet sker ret hurtigt og skal implementeres nærmest øjeblikkeligt. I sådanne tilfælde kan en sagsbehandlingsvejledning godt tage mere tid, hvorfor man kan være gået i gang med sagsbehandlingen, inden vejledningen foreligger. Adspurgt om, hvilke kriterier der skal være opfyldt ved ændring af administrativ praksis, forklarede hun, at udlændingeområdet er meget politisk, og tingene sker meget hurtigt. Der kan således også komme meget hurtige praksisændringer, der skal implementeres, inden man kan nå at lave en vejledning færdig. I den bedste af alle verdener har man nået at beskrive, hvordan man vil gøre det, inden man går i gang, men det sker ikke altid.

Fremgangsmåden ved praksisændringer på indkvarteringsområdet var forskellig, og det var ikke al praksis, som var skrevet ned. Hvis det var styrelsen selv, der traf beslutning om en praksisændring, ville det ofte være drøftet internt, og der ville ofte være skrevet et notat om det. Hvis det var noget, departementet havde været inde over, ville det også typisk være tilfældet. Det var dog ikke altid sådan. Der var også situationer, hvor de blot besluttede at gøre noget fremadrettet. Mange ting kunne opstå meget hurtigt, fordi der skete meget på området. F.eks. var der mange drøftelser om, hvem der skulle indkvarteres i teltlejrene. Det var drøftelser, de havde med departementet. Til sidst blev det besluttet, hvordan det skulle være, og det blev selvfølgelig skrevet ned, men ikke i et praksisnotat. Det var blot et notat, der lå på en sag.

Første gang hun blev opmærksom på problemstillingen vedrørende mindreårige, der var gift eller samlevende med en voksen, var i forbindelse med medieomtalen den 25. eller 26. januar

2016. På baggrund af denne fik styrelsen til opgave at kortlægge antallet af indkvarterede par, hvor den ene var mindreårig. Hun så ikke selv Inger Støjbergs Facebook opslag den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14), men det blev drøftet på gangene i styrelsen. Hun tror ikke, at hun selv deltog i drøftelserne, men hun hørte om dem. Hun deltager ikke så ofte i den slags drøftelser.

Foreholdt mail af 26. januar 2016 kl. 10.37 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Henrik Grunnet, Margit Sander Rasmussen og Kristina Rosado med en køreplan for dagen (ekstrakten side 20-21) forklarede hun, at hun ikke kan huske, om hun forud for dette tidspunkt var involveret i drøftelser om, hvordan de skulle håndtere situationen. Det har hun ikke nødvendigvis været. Hun kan ikke forestille sig, at hun var involveret i udarbejdelsen af køreplanen. Foreholdt det afsnit i mailen, hvor det var anført, at det for at gøre det helt klart skulle tilføjes til retningslinjerne, at en mindreårig under 15 år aldrig måtte indkvarteres sammen med en myndig ægtefælle, forklarede hun, at "retningslinjer" var en henvisning til styrelsens retningslinjer til operatørerne. Som en del af kontrakterne med operatørerne er der en række notater om, hvad operatørerne skal gøre i forskellige situationer. Det kan f.eks. være, hvordan man udbetaler lommepenge. De omtalte retningslinjer var med henblik på, at operatørerne kunne give styrelsen besked om sådanne par, idet styrelsen ikke nødvendigvis ved, at et sådant par findes. I den sag fra november, hun har omtalt, var det operatøren, der opdagede, at pigen var under 15 år.

Foreholdt Margit Sander Rasmussens mail af 26. januar 2016 kl. 10.21 med en høring af operatørerne (ekstrakten side 16) forklarede hun, at hun helt sikkert har vidst, at høringen blev sendt. Departementet havde bedt styrelsen om at lave en høring. Som hun husker det, blev anmodningen fra departementet sendt direkte til Ditte Kruse Dankert. Hun husker ikke, om udformningen af høringen blev vendt med hende, men det har helt sikkert været drøftet i Kontoret for Indkvarteringsvilkår, hvilke oplysninger styrelsen skulle have.

Hun var ikke involveret i bearbejdningen af de høringssvar, de modtog fra operatørerne, og hun har ikke selv siddet med materialet, men hun har godkendt det notat om høringen, som hun sendte til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen den 28. januar 2016 kl. 18.02 (ekstrakten side 61-63). Foreholdt afsnittet om, at ingen operatører havde oplyst om indikationer på tvang eller lignende i de konkrete sager, forklarede hun, at de anmodede operatørerne om sådanne oplysninger på grund af den verserende debat, hvor der blev givet udtryk for, at udlændingemyndighederne accepterede overgreb. Derfor var der grund til at høre, om der var indikationer på noget af det, pressen omtalte. De anså operatørernes oplysninger for troværdige. Operatørerne var meget dedikerede til opgaven. De er operatører, fordi de gerne vil hjælpe med at sikre, at der er gode rammer for indkvarteringen af asylansøgere. Hun mindes ikke, at høringsnotatet blev drøftet med departementet. Hun drøftede det ikke selv med departementet.

Foreholdt det opfølgende høringsnotat (ekstrakten side 66) forklarede hun, at departementet bad styrelsen om at indhente oplysninger om parrenes alder. Hun husker ikke, hvem der havde

kontakten til departementet vedrørende dette spørgsmål. Ingen af de to høringsnotater var som sådan genstand for drøftelser mellem departementet og styrelsen. Det var høringsprocessen heller ikke. Det næste, hun var involveret i, var, da der blev skrevet videre på det notat, styrelsen havde udarbejdet om praksis. Hun ved ikke, om hørings svarene indgik i dette arbejde. Hørings svarene blev sendt til Line Skytte Mørk Hansens afdeling, og som de opfattede det i styrelsen, var formålet med høringerne at danne sig et overblik over, hvor mange par der var, og hvad status var. Det havde de ikke tidligere beskæftiget sig med, og de havde derfor ikke et overblik over antallet af par forud for høringerne.

Foreholdt mail af 26. januar 2016 kl. 22.16 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen med notat om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende (ekstrakten side 22ff.) forklarede hun, at hun blandt andet havde drøftelser med Ditte Kruse Dankert om, hvad man kunne på indkvarteringsområdet. Hun ved også, at Ditte Kruse Dankert havde nogle drøfter med Jesper Gori om, at man kunne rigtig meget. Holdningen var, at man kunne vælge at indkvartere på mange forskellige måder, hvis der blot var saglige hensyn bag det. Det blev drøftet, hvor langt man kunne gå, og som eksempel blev det nævnt, at man i Danmark kunne vælge i det hele taget at indkvartere mænd og kvinder adskilt på mande- og kvindecentre. Det var holdningen, at man kunne gå langt, fordi der var tale om en midlertidig situation, mens de pågældendes asylsager blev behandlet. Det vigtigste var, at de blev sikret et sted at bo samt mad, tøj og andre fornødenheder. Det var Ditte Kruse Dankert og Jesper Gori, der havde denne drøftelse. Styrelsen er typisk den mere praktiske og udførende myndighed. Jesper Gori og Ditte Kruse Dankert var vant til at vende forskellige ting, fordi Jesper Gori tidligere havde været kontorchef i styrelsen, hvor Ditte Kruse Dankert var hans souschef. Hun vil tro, at det er en medarbejder i Ditte Kruse Dankerts kontor, der har skrevet det første udkast til styrelsens andel af notatet, og hun tror også, at Ditte Kruse Dankert var en del inde over det.

Foreholdt det udkast til notat om indkvartering af mindreårige udlændinge, der indrejser sammen med personer, som angives at være ægtefæller eller samlevende, som styrelsen modtog ved mail af 29. januar 2016 kl. 10.10 fra Anne Nygaard Just til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 68ff.), forklarede hun, at hun så notatet, inden det blev sendt tilbage til departementet. Det var Ditte Kruse Dankerts kontor, der havde ansvaret for dette område. Hun vil næsten tro, at de har holdt et møde om styrelsens kommentarer til notatet, men Ditte Kruse Dankert og hun kan også have drøftet det på mail. Hun blev foreholdt afsnittet ”Ad 2”, hvoraf fremgår blandt andet, at ”også i øvrigt vurderes det, at der er meget vide rammer for styrelsens indkvarteringsvirksomhed på asylområdet, så længe der varetages saglige hensyn. Det gælder også i forhold til retten til familieliv, der normalt ikke vil indeholde en særlig forpligtelse, som begrænser råderummet ved vurderingen af, hvor indkvartering i forbindelse med asylprocessen skal ske”, samt Ditte Kruse Dankerts kommentar ”F13”, hvoraf fremgår, at ”måske farligt ikke at vise, at man har tænkt over forpligtelserne, jf. artikel 8” (ekstrakten side 80). Hun forklarede, at hun tror, at Ditte Kruse Dankerts bemærkning kom i forlængelse af de drøftelser, Ditte Kruse Dankert

havde haft med Jesper Gori. Hun godkendte selv bemærkningen, men hun husker ikke, om de havde en særskilt drøftelse herom. Ditte Kruse Dankert og hun havde løbende drøftelser om de problemstillinger, der ville være i forbindelse med en sådan ny ordning. De drøftede nogle af de ting, de syntes var problematiske, herunder om man kunne adskille alle. Det var vigtigt at gøre opmærksom på, at der var nogle par, hvor de internationale forpligtelser ville være til hinder for en adskillelse.

Hun husker ikke, at styrelsen havde videre drøftelser med departementet om notatet, efter at de havde sendt deres kommentarer. Hun hørte ikke om notatet igen, før hun hørte om det i forbindelse med Instrukskommissionens undersøgelse, og hun har ikke kendskab til, at notatet skulle være sendt til styrelsen – ud over dette udkast.

Adspurgt nærmere om de løbende drøftelser, der var, forklarede hun, at Ditte Kruse Dankert og hun havde kontor ved siden af hinanden. Det var derfor naturligt, at Ditte Kruse Dankert kom forbi og fortalte, at hun havde talt med Jesper Gori. De havde dog travlt i styrelsen i denne periode, og de havde ikke lange drøftelser om problemstillingen. Hun husker ikke, om hun og Ditte Kruse Dankert drøftede andre problemstillinger end EMRK artikel 8 i relation til adskillelse. Som hun husker det, fokuserede deres drøftelser på dette tidspunkt på artikel 8.

Foreholdt det endelige notat (ekstrakten side 5361) gentog hun, at hun ikke har kendskab til, at styrelsen har modtaget det endelige notat. Hun mener heller ikke, at styrelsen modtog et nyt udkast til kommentarer, efter at de havde kommenteret på udkastet af 29. januar 2016.

Hun har ikke kendskab til, at der i perioden fra ultimo januar til udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 var yderligere drøftelser mellem medarbejdere i styrelsen og departementet. Som hun husker det, var der tavshed fra departementets side, og hun har ikke kendskab til, at styrelsen på nogen måde var involveret i udarbejdelsen af pressemeddelelsen.

Det er meget begrænset, hvad hun har hørt om koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 fra nogen, der deltog i dette møde. Styrelsens pressechef, Nils Bak, fik at vide af departementet, at der ville komme en pressemeddelelse. På det tidspunkt kendte styrelsen ikke indholdet af pressemeddelelsen, men Nils Bak oplyste, at ”det blev meget stramt”. Henrik Grunnet svarede på mailen fra Nils Bak ved mail af 10. februar 2016 kl. 13.45, hvori han anførte, at ”mødet ikke efterlod tvivl om ministerens indstilling til sagen – uanset Børnekonventionen, når parret har et fælles barn” (ekstrakten side 5533). Denne mail var det eneste, hun hørte om mødet som sådan. Hun havde senere på dagen nogle drøftelser med Henrik Grunnet om, hvordan de skulle forholde sig, men de talte ikke om mødet.

Foreholdt Henrik Grunnets forklaring om, at ”Da han kom tilbage til Udlændingestyrelsen, havde han en drøftelse med Lene Vejrum om, hvorledes forløbet skulle gribes an. Han havde denne drøftelse omkring 13-tiden” (afhøringsprotokollen side 25), forklarede hun, at hun – som

hun husker forløbet – havde en samtale med Line Skytte Mørk Hansen, før hun talte med Henrik Grunnet. Det er dog mere end fire år siden, og hun kan derfor ikke afvise, at hendes erindring om rækkefølgen er forkert. Hun ved dog ikke, hvad hun og Henrik Grunnet skulle have talt om på dette tidspunkt, hvor de endnu ikke havde fået noget fra departementet.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.19 fra Ditte Kruse Dankert til Kristina Rosado, hvor Ditte Kruse Dankert videregav Henrik Grunnets mail af samme dag kl. 13.45 med en kommentar om, at hun havde hørt fra Jesper Gori, at Nina Holst-Christensen havde sagt, at ”vi bliver dømt”, og at ministeren hertil skulle have svaret, at det var ”værd at få en dom på” (ekstrakten side 5533), forklarede hun, at hun ikke på dette tidspunkt hørte om det, der var anført i denne mail. Senere i forløbet hørte hun sådanne rygter. Hun husker ikke, hvornår hun første gang hørte om det, men som hun husker det, gik der meget lang tid, før det gik op for hende, at der havde været en heftig debat i departementet. Det er svært at tidsangive det præcist, men som hun husker det, var det nogle uger eller måske en måned inde i forløbet.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.11 fra Anne Nygaard Just til blandt andre Ditte Kruse Dankert og hende (ekstrakten side 101) med pressemeddelelsen og adspurgt, hvad hun gjorde, da hun modtog mailen, forklarede hun, at det er svært at huske, præcis hvilken rækkefølge tingene skete i. Som hun husker det, talte hun i telefon med Line Skytte Mørk Hansen relativt tæt på dette tidspunkt. Det var Line Skytte Mørk Hansen, der ligeledes havde sendt hende pressemeddelelsen, som ringede til hende. Line Skytte Mørk Hansen oplyste under samtalen, at der var kommet nye retningslinjer, og at styrelsen skulle gå i gang med at adskille parrene. Dette var besluttet, og styrelsen skulle gå i gang med det samme. Det skulle gå stærkt. Der var et meget stort pres fra omverdenen, og der skulle ske noget nu. Styrelsen skulle gå i gang. Line Skytte Mørk Hansen sagde ikke noget om, at pressemeddelelsen ikke skulle følges i alle tilfælde. Det, der blev sagt, var, at det var pressemeddelelsen, de havde at forholde sig til på dette tidspunkt. Hun har været i tvivl om, hvorvidt hun talte med Line Skytte Mørk Hansen en eller to gange, men hun husker det som to samtaler. Som hun husker det, talte hun efter den første samtale med Henrik Grunnet, hvorefter hun talte med Line Skytte Mørk Hansen igen. Det er sådan, hun husker det, men hun kan ikke sige det med sikkerhed. Henrik Grunnet gik meget op i, at styrelsen skulle have nogle egentlige retningslinjer, og hun bad derfor departementet om at få sådanne. I de kommende dage bad hun flere gange om at få nogle nærmere retningslinjer. Det må næsten have været hende, der ringede tilbage til Line Skytte Mørk Hansen, men hun husker det ikke med sikkerhed. Under samtalen med Line Skytte Mørk Hansen gav hun udtryk for, at adskillelse var kompliceret, og at styrelsen derfor ikke kunne adskille ”til i morgen”. Der var pres på. Line Skytte Mørk Hansen spurgte, om de ikke bare kunne adskille alle nu. Hun sagde til Line Skytte Mørk Hansen, at der var mange ting at tage hensyn til. For det første havde de ikke nok viden om parrene til bare at adskille. Desuden var der nogle par, der havde børn, og styrelsen skulle derfor tage stilling til, hvem af forældrene børnene skulle indkvarteres sammen med, ligesom det skulle afklares, om de mindreårige ægtefæller skulle flyttes til børnecentre. Der var mange spørgsmål, der dukkede op. Disse spørgsmål skulle afklares, før styrelsen kunne

gøre det, de var blevet bedt om. Under samtalen nævnte hun også, at der var sårbare familier, som styrelsen ville være bekymret over at skulle adskille. Line Skytte Mørk Hansen svarede, at der ikke var andet end pressemeddelelsen, og at styrelsen skulle gå i gang med at adskille.

Foreholdt sin notits af 31. marts 2016 om departementets orientering af styrelsen (ekstrakten side 908) forklarede hun, at hun udarbejdede notatet, fordi ombudsmanden var gået ind i sagen og havde bedt om alle dokumenter. De medarbejdere i styrelsen, der samlede materialet til ombudsmanden, bad hende om at sende den mail, hun havde sendt ud om samtalen med Line Skytte Mørk Hansen. Der var flere, der havde opfattelsen af, at hun havde sendt en mail ud. Hun havde ikke mailen, og der var heller ikke andre, der kunne finde den i deres indbakke. De konkluderede, at hun aldrig havde skrevet mailen, men alene havde givet beskeden mundtligt. Derfor manglede den på sagen. Hun ville normalt have skrevet noget sådant ned i en mail, men det blev af denne grund til et notat. Den samtale, hun havde med Henrik Grunnet mellem de to telefonsamtaler, foregik på hans kontor. Hun fortalte ham om samtalen med Line Skytte Mørk Hansen, herunder at styrelsen skulle gå i gang med det samme. De talte om, hvad de skulle gøre, og Henrik Grunnet sagde, at hun skulle bede Line Skytte Mørk Hansen om at få yderligere retningslinjer. De talte også om, at Line Skytte Mørk Hansen havde bedt om, at styrelsen meget hurtigt meldte ud over for operatørerne, ligesom Line Skytte Mørk Hansen havde tilkendegivet, at det var vigtigt, at de handlede samme dag. De blev enige om, at de skulle give operatørerne besked, men at de ikke gjorde yderligere denne dag.

Adspurg, om hun overvejede at skrive til Line Skytte Mørk Hansen for at få bekræftet den ”instruks”, hun fik, forklarede hun, at hun den 10. februar 2016 ikke var et sted, hvor hun tænkte ”instruks” som sådan. Hun var i en dialog, men det var en dialog, hvor hun følte sig presset. Der var en dialog om, at der var kommet en pressemeddelelse, men at hun mente, at der var nogle forhold, styrelsen skulle tage hensyn til, som gjorde, at styrelsen ikke ”blot lige” kunne gøre det, de blev bedt om. Under den anden samtale, hun havde med Line Skytte Mørk Hansen, kom Ditte Kruse Dankert ind på hendes kontor. Hun husker ikke, om Ditte Kruse Dankert var til stede fra begyndelsen af samtalen, eller om hun kom ind under samtalen. I hvert fald overhørte Ditte Kruse Dankert noget af samtalen på medhør. Det ville have været naturligt, at hun fortalte Line Skytte Mørk Hansen, at hun slog medhør til, men hun husker ikke, om hun faktisk gjorde det.

Efter at samtalen var afsluttet, drøftede hun og Ditte Kruse Dankert og formentlig nogle flere, hvad de skulle gøre. Hun tror også, at hun talte med Henrik Grunnet igen. Hun drøftede både med Ditte Kruse Dankert og Henrik Grunnet, at de ikke på dette tidspunkt kunne gøre andet end at orientere operatørerne. Det var de blevet pålagt at gøre. Ditte Kruse Dankert og hun har helt sikkert også talt om indholdet af samtalen med Line Skytte Mørk Hansen, men hun husker ikke nærmere om denne ordveksling.

De indsigelser, hun gav udtryk for over for Line Skytte Mørk Hansen, var både praktiske og juridiske. Der var mange praktiske spørgsmål, men hun havde også spørgsmål til, om det ville være rigtigt at adskille de sårbare familier. De havde dog ikke nogen dyb juridisk drøftelse.

Hun blev foreholdt Line Skytte Mørk Hansens forklaring om telefonsamtalen (afhøringsprotokollen side 194), herunder at Line Skytte Mørk Hansen har forklaret, at ”Det første tema var, at pressemeddelelsen fremstod uden undtagelser, fordi ministeren havde valgt at fjerne omtalen af undtagelserne, men dette betød ikke, at der ikke skulle være undtagelser”. Hun forklarede, at hun ikke mener, at Line Skytte Mørk Hansen gav udtryk herfor under samtalen. Hun kan afvise, at dette blev sagt. Foreholdt afsnittet om, at ”Lene Vejrum italesatte de sårbare familier, og at der ville være undtagelser i den forbindelse”, forklarede hun, at hun mener at have sagt under samtalen, at der var par, som de i styrelsen mente, at det ikke ville være rigtigt at skille ad. Foreholdt, at Line Skytte Mørk Hansen ifølge sin forklaring hertil svarede, at ”departementet var klar over dette, og at Udlændingestyrelsen skulle række ind mod departementet, hvis styrelsen var i tvivl om noget”, forklarede hun, at det først skete meget senere – i begyndelsen af marts eller måske slutningen af februar – at styrelsen fik mulighed for at række ind mod departementet. Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens forklaring om, at ”Hun sagde også, at Udlændingestyrelsen skulle orientere operatørerne om, at hovedreglen ville være adskillelse, og at styrelsen skulle begynde at indhente oplysninger om parrene, så styrelsen kunne træffe afgørelser i de konkrete tilfælde”, forklarede hun, at hun ikke har nogen erindring om, at Line Skytte Mørk Hansen skulle have sagt, at adskillelse var ”hovedreglen”. Hun kan afvise, at Line Skytte Mørk Hansen udtalte sig sådan. Samtalen var ikke så formfuldendt, som det fremgår af Line Skytte Mørk Hansens forklaring. Samtalen var meget bestemt og gik på, at det var vigtigt, at styrelsen kom hurtigt i gang. Den var slet ikke så detaljeret, som Line Skytte Mørk Hansens forklaring giver udtryk for. Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens forklaring om, at ”Hun husker, at hun under samtalen med Lene Vejrum læste op af indstillingen i det notat, som ministeren havde godkendt den 9. februar 2016”, forklarede hun, at hun kan afvise, at der blev læst op fra et notat under samtalen. Hun hørte ikke om notatet igen.

Efter samtalen med Line Skytte Mørk Hansen talte hun, som hun husker det, igen med Henrik Grunnet. De blev enige om, at de blev nødt til at sende en mail til operatørerne. Det var Ditte Kruse Dankert, der skrev et udkast til denne mail. Hun husker ikke, om hun godkendte den, men det vil hun mene, at hun har gjort. Det blev til den mail, Ditte Kruse Dankert sendte til operatørerne den 10. februar 2016 kl. 16.09 (ekstrakten side 110). Hun er i tvivl om, hvorvidt også Henrik Grunnet så mailen, inden den blev sendt. Det behøver han ikke at have gjort. Hun blev foreholdt afsnittet i mailen om, at ”Beslutningen fra ministeren betyder, at ingen mindreårige fremover må indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, dette uanset om der er fællesbørn. Det betyder også, at der skal ske adskillelse i de aktuelle sager, hvor en mindreårig bor sammen med en ældre ægtefælle eller samlever. Vi vil derfor snarest muligt varsle flytning i samtlige disse sager”. Hun forklarede, at mailen er formuleret på baggrund af

ordlyden i pressemeddelelsen og det, de blev bedt om at gøre. Ordene blev ikke overvejet nøjere.

Foreholdt sin mail af 10. februar 2016 kl. 16.40 til Line Skytte Mørk Hansen med en kopi af mailen til operatørerne (ekstrakten side 120) forklarede hun, at hun sendte denne mail til Line Skytte Mørk Hansen, fordi Line Skytte Mørk Hansen havde bedt hende om at sende en mail til operatørerne samme dag. Det var en tilbagemelding om, at de havde gjort det. Adspurgt, om Line Skytte Mørk Hansen gav hende en begrundelse for, at det skulle ske samme dag, forklarede hun, at hun ikke fik en begrundelse, ud over at det var en vigtig sag for ministeren, og at det skulle gå hurtigt. Ud over at Line Skytte Mørk Hansen samme dag kl. 17.42 skrev ”tak for status” (ekstrakten side 120), modtog hun ikke reaktioner fra departementet på mailen. Der var ikke yderligere kontakt mellem styrelsen og departementet den 10. februar 2016, som hun kender til.

Foreholdt mail af 12. februar 2016 kl. 15.38 fra Margit Sander Rasmussen til Kristina Rosado, Ditte Kruse Dankert og hende med overvejelser om, hos hvilken forælder børnene skulle bo (ekstrakten side 6195), og hendes svar samme dag kl. 17.05 om, at Margit Sander Rasmussens forslag lød fornuftigt i forhold til legekammerater mv. (ekstrakten side 6194), forklarede hun, at de allerede fra den 10. februar 2016 og i dagene efter havde mange interne drøftelser. De fleste drøftelser foregik ved, at de mødtes. Ud over hende deltog Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado, der var souschef i Forsørgelseskontoret, og Margit Sander Rasmussen, der var daglig leder af Bookingen, i drøftelserne. Bookingen var den afdeling, der havde ansvaret for at flytte rundt på asylansøgerne på centrene, ligesom de holdt øje med, hvem der boede hvor, udbetalte kostpenge mv. De drøftede både det praktiske i forbindelse med adskillelserne, som disse mails vedrører, og deres opfattelse af, at der måtte være par, de ikke kunne adskille. De drøftede i denne forbindelse, at det var vigtigt, at de havde øje for, om der var par, som de skulle holde tilbage. Disse drøftelser angik navnlig spørgsmålet om adskillelse af par med børn, hvilket hun også havde nogle få drøftelser med Henrik Grunnet om. Hun og Henrik Grunnet talte om, at selvom der ikke var tale om par med lange samliv, kunne der, når der var tale om par med børn, være noget helt særligt, de var nødt til at tage højde for.

Foreholdt, at Ronya Habo har forklaret om et møde den 10. februar 2016, hvor også Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado, Margit Sander Rasmussen og hun deltog, forklarede hun, at hun ikke kan huske dette møde.

De drøftelser, hun havde med Henrik Grunnet, var i dagene efter den 10. februar 2016. Det var nogle meget specielle dage for både styrelsen og Henrik Grunnet. Det var i disse dage, at det blev meldt ud, at han ikke længere skulle være direktør. De to havde nogle få drøftelser om den omhandlede problemstilling, men der var ikke tale om dybe drøftelser. Hun tror, at deres drøftelser primært angik, at de måtte gå i gang med at få et overblik over sagerne, samt at det var vigtigt, at de administrerede korrekt. De blev ved med at drøfte, at der formentlig ville være

nogle par, som det ville være vanskeligt at adskille, fordi der var særlige forhold. De par, de talte om, var både par med børn og de særligt sårbare familier. Deres drøftelser om disse familier foregik også på baggrund af en retlig vurdering, der primært koncentrerede sig om barnets tarv. Drøftelserne angik således parrenes børn og Børnekonventionen.

Foreholdt Ronya Habos forklaring om, at denne under et møde den 10. februar 2016 nævnte EMRK artikel 8, forklarede hun, at de også var opmærksomme på denne bestemmelse, men det var på dette tidspunkt primært de små børn, de havde særlig fokus på.

Foreholdt Henrik Grunnets forklaring om, at de to var blevet enige om at afvente med adskillelsen af børnefamilierne og først ville adskille de par, der ikke havde børn, forklarede hun, at både hun og Henrik Grunnet og gruppen med Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado og Margit Sander Rasmussen drøftede, hvordan de skulle gribe det an. De skulle først have et fuldt overblik, hvorefter de delte parrene op i nogle forskellige mindre grupper. Der var en gruppe af par uden børn, en gruppe af par med børn og en gruppe, hvor de allerede vidste, at der forelå særlige omstændigheder. På dette tidspunkt havde de allerede fået nogle oplysninger fra operatørerne, og de bad om yderligere oplysninger. De tog først de "lette" sager, hvor der ikke var børn, og hvor der ikke var andet særligt på sagen.

Hun blev foreholdt, at Henrik Grunnet har forklaret blandt andet, at "Udlændingestyrelsen havde dog fokus på nogle sager, som styrelsen mente i særlig grad aktualiserede en prøvelse efter de regler, der ikke var iagttaget i pressemeddelelsen. Der var særligt fokus på de sager, hvor der var fælles børn. De asylpar, hvor der ikke var børn, gik man i gang med at adskille uden yderligere undersøgelser" (afhøringsprotokollen side 32). Hun forklarede, at det er korrekt, at de ikke iværksatte en masse undersøgelser, men de så på de oplysninger, de havde. Hvis der lå noget på parrets sager om, at styrelsen havde givet midler til psykologbistand eller andet ekstraordinært, indgik det i vurderingen.

Foreholdt Henrik Grunnets videre forklaring om, at man i de sager, hvor der ikke var børn, "gik videre med adskillelserne" (protokolekstrakten side 35), samt at det i hvert fald i en del af de første sager, hvor der blev truffet beslutning om adskillelse, ser ud som om, at styrelsen alene havde oplysninger om parrets alder og nationalitet, forklarede hun, at styrelsen derudover kunne have oplysninger fra asylsagen. Medarbejderne blev bedt om at kigge i EstherH-systemet, ligesom de så på, "hvad der måtte ligge på sagen". Derudover ville operatørerne formentlig have sendt oplysninger ind, hvis der havde været oplysninger om særlige omstændigheder, idet operatørerne var meget optaget af disse sager. Hvis der havde været noget særligt, ville de sikkert også have sendt det ind. Styrelsen foretog dog ikke en dybdegående undersøgelse af sagerne. Man kan formentlig ikke se ud af dokumenterne, at styrelsen så på, hvad der var i sagerne, fordi der ikke blev oprettet en særlig sag for hvert enkelt par.

Foreholdt et eksempel, hvor der på sagen forelå et asylskema, der på tidspunktet for adskillelsen ikke var oversat til dansk, og at der også er eksempler på sager, hvor der ikke forud for adskillelsen var afholdt oplysnings- og motivsamtaler, forklarede hun, at hun ikke kan afvise, at der kan have været sager, hvor der ”slet ikke var noget”.

Foreholdt Margit Sander Rasmussens mail af 12. februar 2016 kl. 16.48 til Røde Kors (ekstrakten side 144) med varsling af flytning i otte sager forklarede hun, at hun ikke fik forelagt disse sager som enkeltsager. Hun var med til at drøfte inddelingen af parrene i grupper, men hun tog ikke stilling til spørgsmålet om adskillelse i den enkelte sag. De gik i gang med at se på sagerne, umiddelbart efter at de modtog pressemeddelelsen. De mente, at der måtte være nogle sager, der ikke var problematiske ud fra den viden, de havde fået fra departementet om, at de skulle adskille. Deres holdning var, at der var nogle par, der ikke ville kunne falde ind under retningslinjen og derfor ikke skulle adskilles. De otte sager, der var omtalt i mailen, var nogle af de sager, de kaldte ”de nemme sager”, hvor parrene kunne adskilles, fordi der ikke forelå særlige oplysninger om dem. Parrene blev ikke adskilt den 12. februar 2016, men det blev meddelt operatørerne, at styrelsen ville adskille dem. Der var således taget stilling til, at disse par skulle adskilles på dette tidspunkt. Det betød også, at styrelsen havde konstateret, at der ikke forelå oplysninger om særlige omstændigheder i disse sager blandt andet ved at søge i sagssystemet. Det indgik i vurderingen, at der ikke forelå sådanne oplysninger. Adspurgte, om styrelsen henvendte sig til operatørerne herom, forklarede hun, at der i disse dage var mange drøftelser med operatørerne. Operatørerne spurgte meget ind til den nye ordning, og det var typisk Margit Sander Rasmussen og Kristina Rosado, der talte med dem. Operatørerne stillede mange spørgsmål, og styrelsen oplyste i den forbindelse, at det var vigtigt at få at vide, hvis der var noget særligt i sagerne. Operatørerne syntes – på linje med flere i styrelsen – at ordningen i pressemeddelelsen var noget mærkelig.

På dette tidspunkt var det styrelsens opfattelse, at det var juridisk holdbart at planlægge disse adskillelser, både menneskeretligt og forvaltningsretligt. Den opfattelse, de havde på dette tidspunkt, var, at man som udgangspunkt kunne adskille parrene, og at den nye retningslinje således var holdbar. Styrelsens holdning var dog, at der ville være nogle par, man ikke kunne adskille efter de internationale forpligtelser, men at ordningen som sådan var holdbar. På daværende tidspunkt var de i øvrigt ikke i tvivl om, at der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed. Deres opfattelse var baseret på de drøftelser, de havde haft – herunder med departementet – også inden den 10. februar 2016 om blandt andet det notat, de fik til kommentarer i slutningen af januar, og de drøftelser, Ditte Kruse Dankert havde med Jesper Gori om, at der var meget vide rammer i forbindelse med indkvartering. De vurderede, at det som udgangspunkt var et sagligt hensyn at se på, om der i en sådan sag var en pige, der ikke frivilligt boede sammen med en mand. Det var selve grundlaget for, at parrene skulle adskilles. I disse dage drøftede de mange ting i styrelsen, og de var en lille smule forvirrede over ordningen. De havde løbende drøftelser om hensynet bag ordningen, både før og efter dette tidspunkt, men hun ved ikke, om

de i disse dage havde en dybdegående drøftelse om det. De drøftede det løbende, og det var også derfor, at de flere gange bad departementet om at få nogle retningslinjer.

De drøftede ikke på dette tidspunkt, om de skulle undersøge, om der forelå tvang i de konkrete sager. De drøftede heller ikke, om de skulle oplyse spørgsmålet om tvang nærmere eller spørge parrene. Det var først på et senere tidspunkt, at de drøftede spørgsmålet om faktisk forvaltningsvirksomhed. Det, der lå i de retningslinjer, de havde fået, var, at der kunne ske adskillelse med det samme. Deres drøftelser angik, at der måtte være sager, hvor der ikke kunne ske adskillelse. Det blev ikke nævnt i denne forbindelse, at indkvarteringsoperatørerne i et hørings-svar ultimo januar 2016 havde oplyst, at der ikke forelå indikationer på tvang, fordi ordningen var, at der som udgangspunkt ikke skulle bo unge piger sammen med ældre mænd på de danske asylcentre. Det var ikke alene et spørgsmål, om der forelå tvang, men et spørgsmål om, at pigerne skulle have mulighed for at finde ud af, om det var det, de ønskede. Det blev ikke den 10. februar 2016 gjort klart for dem, at der var tale om et pusterum. Beskrivelsen af pusterummet kom først senere.

I perioden fra den 10. til den 12. februar 2016 talte de ikke ret meget med departementet. Det eneste, der skete, var, at de blev rykket for, hvor langt de var kommet. Desuden bad hun den 12. februar 2016 igen Line Skytte Mørk Hansen om at få retningslinjer. Det gjorde hun i forbindelse med en samtale, hvor Line Skytte Mørk Hansen spurgte, hvor langt de var kommet.

Styrelsens opfattelse på dette tidspunkt var, at de kunne adskille alle par, uanset om der var tegn på tvang, medmindre der forelå særlige omstændigheder. På baggrund af de meldinger, de tidligere havde fået fra departementet, havde de opfattelsen af, at dette ville være lovligt. Hvis der ikke forelå oplysninger fra operatørerne, og der ikke var børn, adskilte de derfor parrene. Det var hendes formodning, at operatørerne ville have sagt til styrelsen, hvis der var særlige forhold omkring et par, som styrelsen skulle være opmærksom på. Operatørerne var generelt meget opmærksomme på den nye beslutning om, at alle skulle adskilles, idet operatørerne mente, at det var en forkert beslutning. Styrelsen bad desuden operatørerne om at oplyse, hvis der var noget, de skulle være særligt opmærksomme på. Det var ikke hende, der havde drøftelserne med operatørerne, men hun har fået fortalt, at det foregik på denne måde. Styrelsen havde en meget tæt dialog med operatørerne i disse dage.

I forbindelse med inddelingen af parrene i grupperinger, så de blandt andet på, om der var børn, herunder om der var flere børn, samt om der var par, hvor de havde kendskab til helt særlige omstændigheder. Hun mener ikke, at styrelsen havde kendskab til alle disse forhold den 11. og 12. februar 2016. Nogle oplysninger fik de først senere, herunder i forbindelse med at de den 18. februar 2016 bad operatørerne om yderligere oplysninger om en del af parrene.

Foreholdt oplysningerne om par Z-K og Z-M (parekstrakten side 608ff.), herunder at styrelsen i forbindelse med adskillelsen var i besiddelse af oplysninger om parrets alder, og at de ikke

havde børn, ligesom der var oplysning fra en operatør om, at kvinden var særligt sårbar, og at parret ikke ønskede at blive adskilt (parekstrakten side 620), forklarede hun, at det blev meddelt medarbejderne i styrelsen, at der skulle meget til for, at der ikke skulle ske adskillelse.

Lene Linnea Vejrum's bisidder, advokat Morten Samuelsson, bemærkede, at udtalelsen om "særligt sårbar" i denne sag angik en konkret situation, hvor det var besluttet at bevilge en taxa, fordi kvinden var særligt sårbar i "denne situation".

Kommissionens formand tilkendegav, at det omhandlede tekststed muligvis kan fortolkes forskelligt, idet det anførte i hvert fald også kan læses således, at "særligt sårbar" henviste til den situation, at parret stod overfor at skulle adskilles.

Hun forklarede videre, at der ikke er tvivl om, at man godt kunne være særligt sårbar og alligevel blive adskilt. Adspurg, om der i de sager, hvor der forelå oplysninger om sårbarhed, blev rettet henvendelse til operatørerne med henblik på at undersøge nærmere, hvad der lå til grund for sådanne oplysninger, forklarede hun, at hun ikke ved, hvordan kontakten med operatørerne foregik, men der var en tæt dialog. Det var sager, som sagsbehandlerne havde noget "tættere i hånden" end andre flyttesager.

Desværre er det på ingen måde usædvanligt, at asylansøgere er sårbare. Det er ofte mennesker, der er flygtet fra krig eller andet, og som har været udsat for forskellige ting i den forbindelse. De unge ville dog i denne situation blive flyttet til et børnecenter, hvor der er langt mere personale og døgnbemanding, modsat et "almindeligt" asylcenter, hvor man klarer sig selv. På den måde er der bedre mulighed for at hjælpe på et børnecenter, end der er på et almindeligt asylcenter. Adspurg, om det betyder, at det forhold, at det er nævnt, at man er sårbar, ikke nødvendigvis adskiller én fra "mængden", forklarede hun, at der har været mange særligt sårbare. Asylansøgere bliver screenet helbreds-mæssigt og psykologisk, når de ankommer til landet, således at der er mulighed for at hjælpe, hvis der foreligger særlige problemstillinger.

Adspurg, om hun husker, hvad der på dette tidspunkt konkret blev formidlet til sagsbehandlerne om, hvad de skulle lægge vægt på i forbindelse med beslutningen om adskillelse, forklarede hun, at der ikke – ud over opdelingen i grupper – var klare retningslinjer til sagsbehandlerne. Sagsbehandlerne skulle inden for den enkelte gruppering se på, om der var noget ekstraordinært, og de begyndte med gruppen af par uden børn og derefter den næste gruppe osv.

Til Margit Sander Rasmussens mail af 12. februar 2016 kl. 16.48 til Røde Kors (ekstrakten side 144) med varsling af flytning i otte sager forklarede hun, at der var tale om en underretning om planlagte flytninger. Det var ikke en instruks. Det var en orientering om, at der var truffet beslutning om, at parrene skulle flytte. Det var operatørerne, der skulle fortælle parrene, at Udlændingestyrelsen havde truffet denne beslutning. Operatørerne vidste, hvilke muligheder parrene havde for at klage over en sådan flytning, og det oplyste operatørerne parrene om. Der var

nogle af parrene, der nægtede at flytte. I disse tilfælde så de på det, og der blev udstedt flyttepåbud. I de øvrige tilfælde skete der ikke yderligere, idet beslutningen var truffet og meddelt. Hun husker ikke, om der den 12. februar 2016 blev sendt tilsvarende meddelelser ud til andre operatører.

Adspurgt, om styrelsen den 12. februar 2016 gjorde noget aktivt for at indhente oplysninger om parrene, forklarede hun, at styrelsen havde en tæt dialog med operatørerne i sagerne. Det var primært Margit Sander Rasmussen og muligvis Kristina Rosado, der havde denne dialog med operatørerne, men der var også nogle, der kontaktede Ditte Kruse Dankert, fordi de undrede sig og gerne ville have noget mere at vide om, hvordan det skulle foregå.

Foreholdt, at det af en mail af 18. februar 2016 kl. 16.58 med et høringsskema fra Margit Sander Rasmussen til to operatører fremgår blandt andet (ekstrakten side 181), at styrelsen havde brug for yderligere oplysninger fra operatørerne for at vurdere, ”hvordan vi mest hensigtsmæssigt skiller parrene med/uden børn ad”, forklarede hun, at styrelsen ”kørte” i to spor på dette tidspunkt. Der var et internt og et eksternt spor. I det interne spor var de begyndt at identificere konkrete sager, hvor de mente, at der formentlig ikke kunne ske adskillelse. Dette spor kørte helt internt på dette tidspunkt. Der var dog nogle operatører, der i disse dage fik at vide, at styrelsen arbejdede på at lave nogle undtagelser. Det blev sagt til forskellige operatører.

Den særlige projektgruppe, der er omtalt i styrelsens supplerende høringssvar af 29. juni 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1979f.), blev først etableret i forbindelse med genoptagelsessagerne, så der var ikke en sådan gruppe på dette tidspunkt.

Departementet havde bedt Udlændingestyrelsen om løbende at blive orienteret om, hvor langt styrelsen var. De skulle derfor løbende rapportere om dette. Hun husker ikke, hvornår departementet bad om en sådan løbende orientering, men det var senest den 12. februar 2016, da hun på dette tidspunkt blev bedt om en status. Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens mail af 12. februar 2016 kl. 15.18 til blandt andre Jonas From Soelberg, Mark Thorsen og Anette Görtz (ekstrakten side 5371), hvoraf fremgår, at hun netop havde talt med Lene Vejrum, der havde oplyst, at der nu var 31 par, og at ”de skiller dem ad”, forklarede hun, at hun tror, at styrelsen generelt skulle sende status skriftligt, men hun kan se af mailen, at dette er sket mundtligt. Mailen er et referat af en samtale, hvor hun i hvert fald bad om de retningslinjer, som styrelsen havde bedt om nogle gange. På et senere tidspunkt fik hun indtryk af, at departementet ikke var i gang med at skrive sådanne retningslinjer. Det undrer hende, at det er anført, at ”de skiller dem ad”. Adspurgt, om hun under samtalen nævnte problemstillingen om, hvorvidt man kunne adskille alle par, gentog hun, at hun i hvert fald bad om retningslinjerne.

Hun blev foreholdt sin mail af 16. februar 2016 kl. 16.50 til Lykke Sørensen og Line Skytte Mørk Hansen, hvoraf fremgår blandt andet (ekstrakten side 149):

”Hermed den senest opdaterede liste over par i parforhold, hvor den ene part er under 18 år.

Vi er pt. i dialog med operatørerne omkring flytning af de par, hvor der er børn. Det rejser en række spørgsmål, som vi gerne vil drøfte med departementet. Lykke, er det Jesper Gori vi skal tale med?”

Hun forklarede, at hun er i tvivl om, hvorvidt det på dette tidspunkt blev uddybet, hvad styrelsen gerne ville drøfte med departementet. Det var i vinterferien. Det, de ønskede at drøfte med departementet, var, at de mente, at par med børn var problematiske. De overvejede på dette tidspunkt, om de skulle forelægge de konkrete sager eller blot problemstillingerne for departementet, men der var også en række praktiske spørgsmål, de ønskede at drøfte. Hun husker ikke, om hun i forlængelse af mailen havde en drøftelse med departementet. På et tidspunkt havde hun en drøftelse med Jesper Gori om, at de kunne rigtig meget på indkvarteringsområdet, men hun kan ikke huske hvornår. Det kan både have været på dette tidspunkt og forud for den 10. februar 2016. Resultatet af forespørgslen blev, at der blev planlagt et møde til afholdelse den 22. februar 2016, hvor en række medarbejdere kom tilbage fra vinterferie.

Departementet havde stor fokus på at følge med i, hvor langt de var. Styrelsen følte sig presede i forhold til, at det skulle gå hurtigt med at få parrene adskilt.

Adspurgt, hvad styrelsen skulle bruge retningslinjer til, hvis den første besked var, at de skulle eksekvere efter pressemeddelelsen, forklarede hun, at hun i begyndelsen bad om retningslinjer for at få uddybet, hvad departementet ville have dem til. Det var en relativt kort pressemeddelelse. Styrelsens behov udviklede sig over tid, fordi der opstod en række praktiske spørgsmål. Sådanne spørgsmål, herunder hvor langt parrene skulle bo fra hinanden, om de måtte besøge hinanden, om de skulle have penge til transport i forbindelse med besøg osv., kan også have betydning i forhold til de internationale forpligtelser. Styrelsen fik ikke svar på disse spørgsmål i den tidligere fase. Adspurgt, hvilke overvejelser de gjorde sig i forbindelse med de adskillelser, der blev foretaget på et tidspunkt, hvor de ikke havde fået svar på deres spørgsmål, forklarede hun, at deres overvejelser gik på, at de mente, at de lovligt kunne adskille i disse sager.

Adspurgt, om det er korrekt forstået, at hun tidligere har forklaret, at Line Skytte Mørk Hansen den 10. februar 2016 henviste til pressemeddelelsen, og at der på det tidspunkt ikke var andet, bekræftede hun dette.

Vedrørende mail af 16. februar 2016 kl. 11.33 fra Nils Bak til blandt andre Kristina Rosado og hende med en anmodning fra Jyllands-Posten om en redegørelse for procedurerne og hjemlen til den nye ordning, Henrik Grunnets svar samme dag kl. 11.42 med henvisning til, at styrelsen alene havde pressemeddelelsen, Henrik Grunnets mail senere samme dag til hende med et spørgsmål om, hvorvidt de var enige om, at ministeriet arbejdede på retningslinjer, samt at hun

kl. 12.10 svarede, at departementet på forespørgsel ”i går” oplyste, at de snart ville begynde at se på dem (ekstrakten side 18-20), forklarede hun, at hun ikke husker den samtale med departementet, der henvises til.

De opgav ikke at få retningslinjer i tiden mellem denne mailkorrespondance og den mail, hun samme dag kl. 16.50 sendte til Lykke Sørensen og Line Skytte Mørk Hansen med spørgsmål om, hvorvidt det var Jesper Gori, styrelsen skulle tale med om de spørgsmål, de gerne ville drøfte (ekstrakten side 149). Det var nærmere et spørgsmål om, at hun prøvede at sætte ”skub” i sagen ved at inddrage Lykke Sørensens afdeling, som styrelsen ikke havde haft drøftelser med efter den 10. februar 2016. De spørgsmål, hun henviste til i mailen, var både de praktiske spørgsmål, flytningerne rejste, og spørgsmålet om adskillelse af par, der havde børn, i det hele taget. Det var således både praktiske og mere principielle spørgsmål.

I det møde, der blev afholdt den 22. februar 2016 som opfølgning på denne mail, deltog – ud over Lykke Sørensen, Line Skytte Mørk Hansen, Jesper Gori og Anne Nygaard Just, der alle fremgår af kalenderindkaldelsen (ekstrakten side 5615) – tillige Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado. Mødet blev afholdt i departementet fra morgenstunden, og de fleste var lige var kommet tilbage fra ferie, hvilket fik lidt betydning for mødet. Der var forskellige drøftelser på mødet, men hun husker det som et meget kort møde, måske fordi der var mange, der ikke var ”super” forberedt, styrelsen inklusiv. De kom ind til mødet med henblik på at drøfte nogle af de spørgsmål, de havde, og de kom relativt hurtigt ud af mødet igen med besked om, at de selv skulle udarbejde retningslinjer vedrørende mange af spørgsmålene, herunder om parrene måtte adskilles på samme center, om de adskilte par kunne bo tæt på hinanden, om parrene skulle have dækket udgifter til at besøge hinanden osv. Adspurgt, om styrelsen også skulle lave en juridisk vejledning, forklarede hun, at de ikke skulle udarbejde en juridisk afhandling om emnet, hvilket heller ikke ville være sædvanligt, men de fik at vide, at de skulle udarbejde retningslinjer for sagsbehandlingen og de praktiske forhold.

Foreholdt mail af 17. februar 2016 kl. 15.38 fra Kristina Rosado til Margit Sander Rasmussen og hende med udkast til en mail til departementet med punkter til drøftelse, som alene synes at indeholde spørgsmål af praktisk karakter (ekstrakten side 5541), forklarede hun, at nogle af de anførte problemstillinger, som hun husker det, blev drøftet på mødet den 22. februar 2016. De drøftede dog ikke problemstillingerne konkret. Jo flere problemstillinger, de bragte op, des klare blev det, at styrelsen selv skulle udarbejde et første udkast til retningslinjer ud fra deres spørgsmål. Departementet var ikke klar til at tage stilling til spørgsmålene på mødet, men ville tage stilling, når styrelsen kom med et udkast. Hun er i tvivl om, hvorvidt de drøftede de praktiske problemstillinger på mødet. Som hun husker det, spurgte Kristina Rosado på et tidspunkt under mødet, om det ikke var mærkeligt, at man i asylsagerne kunne have en ledsagervurdering, hvorefter den voksne kunne være ledsager for den mindreårige, men at man samtidig skulle adskille parret indkvarteringsmæssigt. De fik at vide, at det kunne man godt. Det blev

ikke til nogen nærmere drøftelse, idet de fik at vide, at de to ting ikke havde noget med hinanden at gøre. Mødet var ikke langt, fordi konklusionen meget hurtigt blev, at styrelsen skulle lave et udkast.

Hun blev foreholdt sin mail af 17. februar 2016 kl. 23.57 til Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado og Margit Sander Rasmussen, hvor hun som svar på en mail samme dag kl. 20.03 fra Ditte Kruse Dankert til samme personkreds med et forslag om, at styrelsen selv ”lagde en linje” vedrørende de praktiske spørgsmål med henblik på departementets godkendelse, anførte blandt andet (ekstrakten side 5540):

”Lad os lige drøfte i morgen, hvordan vi skal høre departementet. Jeg har en aftale med Lykke om, at vi taler sammen telefonisk om nogen af de udfordringer vi har – navnlig for at de kan målrette deres retningslinjer til os, som vi jo endnu ikke har set (læs, som de endnu ikke er begyndt at skrive).”

Hun forklarede, at de ”udfordringer”, hun omtalte i denne mail, var de praktiske udfordringer. De enkeltsager, som de forelagde departementet, kørte i et parallelt forløb. Disse sager var de i gang med at samle sammen, og efter mødet den 22. februar 2016 besluttede de, at de skulle forelægge nogle konkrete sager for departementet. Dette blev ikke drøftet på mødet, fordi de følte sig afvist i forhold til en sådan drøftelse. Hun tror ikke, at styrelsens sagsbehandling, herunder opdelingen af parrene i grupper, var et emne på mødet, men hun er overbevist om, at departementet var klar over det, idet departementet løbende fik lister over, i hvilke sager der skete adskillelse. Hun tror heller ikke, at de drøftede de sager, hvor parrene havde børn, eller fik at vide, hvordan de skulle håndtere disse.

Foreholdt sin mail af 22. februar 2016 kl. 15.20 til Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado, hvoraf fremgår, at de på baggrund af dagens møde kunne bede operatørerne om at høre parrene om, hvem af dem deres barn eller børn skulle bo hos (ekstrakten side 6757), forklarede hun, at behandlingen af børnesagerne godt kan have været et tema på mødet samme dag. De diskuterede naturligvis nogle af de spørgsmål, som var nævnt i Kristina Rosados mail af 17. februar 2016 kl. 15.38, men det havde meget det praktiske sigte. Spørgsmålet, om der skulle ske adskillelse, var ikke et tema, fordi departementet, da f.eks. spørgsmålet om sammenhængen med ledsagervurderingen blev bragt op, afviste at gå ind i det juridiske.

Det spørgsmål, som Kristina Rosado bragte op vedrørende sammenhængen med ledsagervurderingen, angik, at baggrunden for, at der foretages en ledsagervurdering, er, at en mindreårig asylansøger skal have en form for værge under asylsagsbehandlingen, og denne person kan f.eks. være den voksne ægtefælle. Kristina Rosado bragte op på mødet, om det ikke var mærkeligt, at den voksne ægtefælle kunne varetage den mindreåriges interesser i asylsagen, men at parret ikke kunne bo sammen. Ledsagervurderingen har muligvis også en kobling til, om man bliver udsendt sammen, men det er et område, som hun ikke har beskæftiget sig med, hvorfor

hun ikke kan sige det med sikkerhed. Ved at stille dette spørgsmål satte Kristina Rosado spørgsmålstegn ved ordningen. Hun husker ikke, hvem der sagde, at de to ting ikke havde noget med hinanden at gøre.

Foreholdt mail af 15. februar 2016 kl. 12.14 fra Kristina Rosado til Margit Sander Rasmussen, Ditte Kruse Dankert og hende, hvoraf fremgår, at Henrik Grunnet ønskede, at de forelagde de sager, hvor parrene havde børn, for departementet (ekstrakten side 6194), forklarede hun, at styrelsen først i marts 2016 fik at vide af departementet, at de i tvivlssager kunne ”række ind” mod departementet, men at de i styrelsen allerede tidligt i forløbet talte om, at der var sager, der var vanskelige. Henrik Grunnet har helt sikkert sagt i denne forbindelse, at han mente, at det navnlig var par med fællesbørn, der var problemet, og at han gerne ville have, at de drøftede dette med departementet. De havde dog lidt svært ved at komme til det. Hun kan ikke sætte en dato på, hvornår Henrik Grunnet udtalte sig sådan, men de havde nogle drøftelser hen over dagene.

Foreholdt mail af 15. februar 2016 kl. 12.55 fra Margit Sander Rasmussen til Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado og hende med angivelse af, hvilke sager Margit Sander Rasmussen mente skulle forelægges, samt sit svar samme dag kl. 17.23 med angivelse af, at alle sager med børn skulle forelægges, og at det måtte være Lykke Sørensen og Jesper Gori, de skulle forelægge dem for (ekstrakten side 6197), forklarede hun, at baggrunden for dette netop var, at de havde problemer med de sager, hvor der var børn. På dette tidspunkt var de enige om, at alle disse sager skulle forelægges. De vidste ikke, hvem de skulle forelægge for i departementet, men gik blot ud fra, at det var Lykke Sørensen og Jesper Gori.

Foreholdt sit notat af 31. marts 2016 med en beskrivelse af den telefoniske kontakt med Line Skytte Mørk Hansen den 10. februar 2016 (ekstrakten side 908), herunder at det ikke i notatet er anført, hvornår adskillelserne skulle iværksættes, forklarede hun, at notat gengiver indholdet af samtalerne med Line Skytte Mørk Hansen, som hun huskede dem.

Til mail af 23. maj 2017 kl. 19.24 fra Ditte Kruse Dankert til ”Udlændingestyrelsen”, der blev sendt i forlængelse af korrespondancen mellem Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado og Margit Sander Rasmussen om oplægget til mødet den 22. februar 2016 (ekstrakten side 5540), forklarede hun, at hun modtog mailen fra Ditte Kruse Dankert. Hun tror ikke, at de drøftede indholdet af den, ud over det, der fremgår af mailen. Vedrørende Ditte Kruse Dankerts udtalelse i mailen om, at denne netop havde talt med Kristina Rosado om mødet den 22. februar 2016, og at ”der var de ikke i tvivl om, at alle kunne adskilles”, forklarede hun, at det afspejler styrelsens opfattelse af departementets holdning, da de gik fra mødet. De konkrete sager var ikke forelagt på dette tidspunkt.

Hun var formentlig ikke involveret i planlægningen af det møde, styrelsen havde med operatørerne den 23. februar 2016. Styrelsen havde tilbagevendende møder med operatørerne, hvor

større problemstillinger blev taget op. Det var kontorchefen i Økonomi- og Indkvarteringskontoret, der normalt var mødeleder, og det var også dette kontor, der planlagde møderne. Typisk var materialet lavet på forhånd, og Forsørgelseskontoret bidrog med enkelte punkter. De spørgsmål, der blev taget op på møderne, kunne være alt fra økonomiforhold, nye operatørkontrakter og andet, der rørte sig på området. Da der var tale om helt ny praksis, var det naturligt, at der var et kort punkt om emnet på mødet. Hun ved ikke med sikkerhed, hvem fra Forsørgelseskontoret der præsenterede dette punkt på mødet, eller hvem der udarbejdede den PowerPoint med bullets om den nye praksis, hvoraf fremgår blandt andet: ”Ingen undtagelser – heller ikke hvor der er fællesbørn” (ekstrakten side 5306). Hun vil gætte på, at det var Kristina Rosado eller Ditte Kruse Dankert. Oftest var det Kristina Rosado, der deltog i møderne med operatørerne. Baggrunden for, at det fremgår af PowerPoint præsentationen, at der ikke var undtagelser, var, at styrelsen på dette tidspunkt ikke havde fået andre meldinger.

Hun ved ikke, hvad der blev sagt på mødet om styrelsens interne drøftelser om undtagelser, men hun ved, at det i forskellige sammenhænge blev sagt til nogle operatører, at styrelsen arbejdede med det. Hun mener også, at det blev sagt før mødet den 22. februar 2016. Som hun husker det, foreligger der også en intern mail fra Røde Kors, hvor en medarbejder skrev, at Udlændingestyrelsen arbejdede på muligheden for undtagelser. Det var underhånden, at de fortalte nogle operatører, at de arbejdede på dette internt i styrelsen. Generelt havde de et tæt samarbejde med operatørerne, og de modtog materiale fra operatørerne, der desuden udtrykte bekymring om, hvordan adskillelserne påvirkede de enkelte par, og i den forbindelse var der helt klart medarbejdere, der oplyste, at styrelsen arbejdede for, at der kunne gøres undtagelser. Den interne mail i Røde Kors, hun henviser til, er mail af 17. februar 2016 kl. 11.00 fra Helle Kjems til regionsledere og funktionsledere samt socialkoordinatorer, hvoraf fremgår blandt andet, at Udlændingestyrelsen ville ”forsøge at rejse enkeltsager til departementet” (ekstrakten side 153).

Foreholdt en mail af 15. februar 2016 kl. 12.20, som Margit Sander Rasmussen sendte til Kristina Rosado, Ditte Kruse Dankert og hende i forlængelse af en korrespondance samme dag om blandt andet, at styrelsen skulle forelægge de sager, hvor parrene havde børn, for departementet, og hvor Margit Sander Rasmussen svarede, at hun ”tog de lavthængende frugter først, dvs. hvor ej børn og efter det oplyste ej gravid” (ekstrakten side 6194), forklarede hun, at der den 15. februar 2016 var truffet beslutning om adskillelse for så vidt angår de par, hvor der ikke var børn, og ikke i øvrigt var oplysninger om særlige forhold.

Adspurgt til intern mail af 23. februar 2016 kl. 15.49 (ekstrakten side 201) forklarede hun, at hun ikke kan huske, om der til brug for Henrik Grunnets deltagelse i koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016 blev lavet en redegørelse for, hvad der var sket i de enkelte sager. Det ville være underligt, hvis de skulle se på enkeltsager på et koncerndirektionsmøde. De kunne godt have lavet en oversigt over, hvor langt de var kommet, men hun tror, at det var en mere generel oversigt, Henrik Grunnet bad om. Henvisningen til ”at der er sket adskillelse i langt de

fleste sager”, var ikke udtryk for, at parrene i alle andre sager end de fem, der senere blev forelagt, var adskilt på dette tidspunkt. Som hun husker det, var der på dette tidspunkt en række par, hvor der ikke var truffet beslutning om adskillelse. Hun vil mene, at der også var kommet reaktioner fra nogle af de adskilte par. Muligvis var det allerede på dette tidspunkt, at nogle af parrene klagede over adskillelsen. Der kom løbende reaktioner på adskillelserne. Hun ved ikke, om der blev skrevet et notat på sagen, når de fik oplysninger om reaktioner på adskillelserne. Det var ikke hende, der modtog sådanne oplysninger.

Adspurgt om baggrunden for, at styrelsen valgte alligevel ikke at forelægge alle de sager, hvor parrene havde børn, men alene de fem sager, forklarede hun, at hun ikke husker, præcis hvornår de traf den beslutning, herunder om det skete efter en drøftelse med departementet. Ditte Kruse Dankert havde på et tidspunkt en drøftelse med Jesper Gori om, at styrelsen gerne ville drøfte nogle mere principielle sager med departementet. Det var noget, styrelsen havde ”lagt op til” igennem et stykke tid, ligesom de i styrelsen havde drøftet, hvordan de skulle få sagerne forelagt. Det var lidt svært, fordi de gjorde noget andet end det, de følte, at de var blevet bedt om. Drøftelsen mellem Jesper Gori og Ditte Kruse Dankert fandt ikke sted i tiden mellem mødet den 22. februar 2016 og Ditte Kruse Dankerts mail af 23. februar 2016 kl. 16.22, hvori Ditte Kruse Dankert anførte, at styrelsen var i gang med at indsamle oplysninger til brug for forelæggelsen af fem sager (ekstrakten side 201), men på et senere tidspunkt. Det var styrelsen, der udvalgte de fem sager, som de mente var mest problematiske, og som rejste nogle principielle spørgsmål. Udvælgelsen af de fem sager skete ved, at de, der sad med sagsbehandlingen, fandt nogle sager, som var problematiske. I første omgang blev disse sager drøftet med Ditte Kruse Dankert og senere også med hende. Adspurgt, om det var sagsbehandlerne, der af egen drift fandt sagerne frem, eller om hun og Ditte Kruse Dankert havde bedt dem om at finde de mest problematiske sager, forklarede hun, at det hænger sammen. Helt fra begyndelsen mente de, at der formentlig var sager, hvor de ikke kunne adskille. Det var derfor hverken den ene eller den anden vej. Det var en løbende dialog, de havde, over disse forholdsvis få dage. Det foregik ikke på den måde, at der skulle findes fem sager, men der var fem sager, som de fandt var problematiske og derfor skulle forelægges.

Hun tror, at hun blev informeret om Ditte Kruse Dankerts drøftelse med Jesper Gori den 9. marts 2016, som Ditte Kruse Dankert har beskrevet i et internt notat den 10. marts 2016, hvoraf fremgår, at Jesper Gori oplyste, at styrelsen fortsat skulle afvente departementets stillingtagen til de fem sager (ekstrakten side 1597). Den beskrevne samtale mellem Ditte Kruse Dankert og Jesper Gori var dagen efter et møde med departementet, hvor de drøftede de fem sager.

Mødet, som hun refererede til i mail af 8. marts 2016 kl. 19.48 til blandt andre Anni Fode og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6458), blev afholdt på Lykke Sørensens kontor. Hun husker ikke hele deltagerkredsen, men mener, at Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado og hun deltog fra styrelsen, mens i hvert fald Line Skytte Mørk Hansen, Lykke Sørensen og Jesper

Gori deltog fra departementet. På mødet blev de fem sager gennemgået på baggrund af dels styrelsens notat, dels de bilag med vurderinger fra operatører, psykologer mv., som styrelsen havde indsendt sammen med notatet den 3. marts 2016. Det var nogle af de samme bilag, der blev sendt til departementet ved mail af 2. marts 2016 kl. 10.25 (ekstrakten side 280ff.).

På mødet med departementet oplyste de, ligesom det fremgår af notatet, at de mente, at sagerne rejste tvivl om adskillelse. Der var en sag, hvor parret var gift i Danmark, og en anden dansk myndighed havde således taget stilling til, at ægteskabet var legitimt. Der var desuden en sag, hvor parret havde to børn og ventede barn nummer tre. Der var to sager, hvor parret også havde børn, og hvor der var betydelige traumer i familien. Kvinderne i disse sager var begge blevet voldtaget i hjemlandet, og det ene par havde desuden mistet et barn. I den sidste sag var der tale om, at parret tog sig af mandens niece, som var i Danmark alene sammen med parret. Departementet tilkendegav på mødet, at de umiddelbart var enige med styrelsen i to af sagerne. Det var sagerne om det par, der var gift i Danmark, og det par, der havde mistet et barn. Det var Lykke Sørensen, der kom med den tilkendegivelse. Det var tydeligt, at medarbejderne fra departementet havde læst akterne. Der blev ikke konkluderet noget for så vidt angår de øvrige tre par. Departementet ønskede at overveje disse sager nærmere og forelægge dem for departementschefen. Styrelsen traf ikke efter mødet beslutning om ikke at adskille de to par, hvor departementet var enig i deres vurdering, fordi de behandlede sagerne som faktisk forvaltningsvirksomhed. Hun er i tvivl om, hvorvidt operatørerne blev orienteret om, at parrene ikke ville blive adskilt. Det kan de været blevet, idet de havde en meget tæt dialog med operatørerne, men de sendte ikke en beslutning til dem. Det ville have været naturligt at orientere operatørerne.

Baggrunden for Lykke Sørensens tilkendegivelse på mødet var, at hun var enig i styrelsens vurdering af, at en adskillelse ikke ville være i overensstemmelse med de internationale forpligtelser. Der var ikke en nærmere drøftelse om, hvorvidt det var EMRK eller Børnekonventionen, adskillelse ville være i strid med.

Foreholdt, at det af hendes referat af mødet i mail af 8. marts 2016 kl. 19.48 til blandt andre Anni Fode og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6458) fremgår, at dette var departementets umiddelbare vurdering, og at Lykke Sørensen skulle drøfte sagerne med departementschefen, forklarede hun, at de opfattede det sådan, at departementet var enige i vurderingen vedrørende de to par, men at det skulle vendes "opad". Styrelsen lod dog netop være med at gøre noget. Hvis de havde fået at vide, at de skulle adskille parrene, ville de formentlig have gjort noget. Foreholdt, at det tillige fremgår af referatet, at departementet ville vende tilbage, når de øvrige sager havde været forelagt for ministeren, forklarede hun, at hun ikke husker dette i dag, men referatet er skrevet samme dag som mødet, og det var derfor formentlig det, der blev sagt. Adspurgt, om man gjorde noget for at afslutte disse sager i systemet, forklarede hun, at de i styrelsen sådan set var tilfredse, så længe der ikke skete adskillelse. De ventede ikke på, at de fik et svar. De havde ikke en fast plan for, hvornår de skulle have en beslutning fra departementet.

Hun blev foreholdt oplysninger om parret G-K og G-M, herunder at det fremgår af en udtalelse af 29. marts 2016 fra Solvita, at det påvirkede parret meget ikke at have vished om, hvorvidt de kunne blive sammen, at det af et referat af et opfølgningsmøde den 7. april 2016 fremgår, at familien stod i en svær situation, fordi de ikke havde fået besked om, hvorvidt de skulle adskilles, og at det den 21. april 2016 var beskrevet, at familien var påvirket af usikkerheden om, hvorvidt de kunne forblive samlet. Hun forklarede, at det på baggrund af disse oplysninger ser ud som om, at parret ikke fik besked om, at de kunne forblive sammen. Foreholdt, at der den 17. juni 2016 blev sendt en partshøringsskrivelse til parret, forklarede hun, at det hænger sammen med genoptagelsessagerne. Det blev besluttet, at alle sager, hvor parret fortsat var i asylsystemet, skulle genoptages med henblik på partshøring. Det skete derfor også i denne sag. Man kan derfor godt sige, at man tog beslutningen op igen. Foreholdt, at det fremgår af partshøringsskrivelsen, at styrelsen overvejede at adskille parret, forklarede hun, at det var en standardskrivelse. Hun blev desuden foreholdt, at parret den 6. juli 2016 fik en afgørelse om, at de ikke skulle adskilles, og at det fremgår af en note af 19. juli 2016 vedrørende et trivselsmøde med parret, at afgørelsen havde givet dem en meget større tryghed, og at tidligere selvmordstanker relateret til den eventuelt forestående adskillelse var ophørt. Hun forklarede, at set fra hvor hun sidder i dag, ville det have været hensigtsmæssigt at give parret besked.

Hun blev foreholdt mail af 17. marts 2016 kl. 17.44 fra Jesper Gori til Ditte Kruse Dankert, hvor fremgår følgende (ekstrakten side 6466):

”...

Til dig alene. Det er desværre ikke rocket science. Og det står og falder i nogle af sagerne måske med jeres overvejelser om adskilt indkvartering på samme center. Ellers må I jo forelægge alle 5 sager (igen).

En ’officiel’ mail med samrådsmaterialet og opfølgning på det, vi aftalte i dag, følger lidt senere.”

Hun forklarede, at hun er bekendt med den problemstilling, der omtales i mailen, men det var ikke én, hun hæftede sig særligt ved på dette tidspunkt. Det angik, om man i stedet for at adskille parrene helt, kunne adskille dem på samme center. Det anførte lyder som om, at man søgte at finde en løsning, hvor parrene blev adskilt. Hun husker ikke, at det var en drøftelse, de brugte meget tid på i styrelsen. I de fem sager mente styrelsen, at parrene ikke kunne adskilles. Drøftelserne om adskillelse på samme center var der også i andre sager. Spørgsmålet var, om man kunne ”klare” adskillelsen på denne måde.

Hun husker ikke, om de fik en egentlig tilbagemelding i de øvrige tre sager, der blev forelagt for departementet. Muligvis fik de i sagen med niecen at vide, at der skulle ske adskillelse, men det står hende ikke helt klart. I øvrigt var der en af sagerne, hvor den mindreårige senere selv ønskede at blive adskilt fra ægtefællen. Hun er i tvivl om, hvorvidt det var den samme sag.

Styrelsen foretog sig ikke noget i de fem sager. Af dokumenterne i sagen ser det ud som om, at der var en af sagerne, hvor styrelsen gik i gang med at adskille, men parret blev aldrig adskilt. Hun undrede sig, da hun så dette, og det er ikke noget, hun husker fra dengang.

Foreholdt Ronya Habos forklaring om, at hun havde forstået det sådan, at tilbagemeldingen fra departementet var, at der skulle ske adskillelse i fire af sagerne, og at den eneste årsag til, at styrelsen ikke adskilte disse par, var, at de gik i gang med genoptagelsesprocessen, forklarede hun, at det husker hun ikke.

Det notat om de fem sager, der blev lagt til Tanja Franck i forbindelse med, at denne tiltrådte som direktør den 1. april 2016, med en gengivelse af departementets tilkendegivelser i de enkelte sager (ekstrakten side 6814), viser, at styrelsen på dette tidspunkt havde fået en tilbagemelding. Hun erindrer ikke, hvornår eller hvordan tilbagemeldingen kom. Foreholdt mail af 17. marts 2016 kl. 21.04 fra Ditte Kruse Dankert til Kristina Rosado og hende med en stillingtagen til de fem sager, som hun havde fået ”under hånden” af Jesper Gori (ekstrakten side 6460), forklarede hun, at hun ikke husker, hvordan tilbagemeldingen kom, men hun kan godt huske, at de havde et møde med Tanja Franck, lige efter at hun tiltrådte, hvor de blandt andet drøftede sagerne.

Hun kan ikke sige det med sikkerhed, men hun tror, at der var truffet beslutning om adskillelse i alle sager – på nær de fem sager – den 2. eller 3. marts 2016.

Til ministerens besvarelse den 24. februar 2016 af spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230) forklarede hun, at Udlændingestyrelsen ikke har bidraget direkte til besvarelsen, men til nogle af de oplysninger, der er nævnt i besvarelsen. Det anførte i besvarelsen om, at ministeren ”i sidste uge” havde anmodet Udlændingestyrelsen om at ændre praksis, således at ingen mindreårige asylansøgere fremover kunne bo sammen med en ægtefælle eller samlever, ændrede ikke noget for styrelsen. De fortsatte arbejdet med at finde de sager frem, hvor de mente, at der ikke skulle ske adskillelse. Der var ikke noget nyt i svaret i forhold til det, de tidligere havde hørt.

De sager, styrelsen forelagde for departementet, var ikke fuldt sammenfaldende med de sager, der var nævnt i henvendelsen fra Røde Kors med en anmodning til ministeriet om dispensationsadgang, som hun modtog fra Lykke Sørensen ved mail af 4. marts 2016 kl. 12.33 (ekstrakten side 353ff.), og hvoraf fremgår blandt andet, at Røde Kors fandt det dybt bekymrende, at børnene skulle adskilles fra den ene af deres forældre uden en forudgående individuel vurdering. Hun havde løbende drøftelser med Røde Kors, herunder Anne la Cour, der havde underskrevet anmodningen, og hun er næsten sikker på, at hun havde en telefonsamtale med Anne la Cour, hvor hun oplyste, hvad ”der skete i øjeblikket”, men hun havde ikke noget nyt svar til hende. Hun kunne ikke svare på henvendelsen, fordi Røde Kors havde bedt ministeren om at overveje at indføre en dispensationsadgang. Henvendelsen fra Røde Kors blev ikke besvaret

skriftligt af styrelsen. Som hun husker det, havde hun flere samtaler med Anne la Cour, ikke alene på baggrund af dette brev. Derfor vidste Anne la Cour formentlig, at styrelsen ikke kunne gøre så meget på dette tidspunkt. Det kan godt være, at det var Røde Kors' opfattelse, at styrelsen ikke foretog en individuel vurdering, men det var ikke styrelsens opfattelse. Hun ved ikke, om de gjorde noget for at bringe Røde Kors ud af den vildfarelse. Som sagt havde de mange løbende drøftelser med Røde Kors og havde fortalt operatørerne, at de skulle sende vurderinger til styrelsen, hvis de mente, at der var noget særligt i sagerne. Det var klart, at Røde Kors mente, at snittet skulle ligge et helt andet sted, og hun tænker, at det var på denne baggrund, at Røde Kors mente, at der ikke blev foretaget individuelle vurderinger. Det mente styrelsen, at de gjorde, og de var nødt til at lægge et meget stramt snit.

Hun blev foreholdt mail af 4. marts 2016 kl. 09.15 fra Margit Sander Rasmussen til Anne Nygaard Just med styrelsens bidrag til samrådsspørgsmål Z, der blandt andet var vedhæftet et notat om indkvartering af mindreårige med samlevere, hvoraf det om praksis pr. 10. februar 2016 fremgår (ekstrakten side 6160 og 6176):

”Som følge af Udlændinge-, Integrations-, og Boligministerens meddelelse af 10. februar 2016 har Udlændingestyrelsen ændret praksis, således at mindreårige over 15 år ikke længere indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, selvom parret har fælles børn.”

Hun forklarede, at hun helt sikkert har set dette notat, inden det blev sendt til departementet. Styrelsen skrev ikke noget om, at der var en dialog om undtagelsesmuligheder, fordi de på dette tidspunkt ikke havde fået at vide, at der kunne være undtagelsestilfælde. Det var først på mødet den 8. marts 2016, at de fik bekræftet, at der kunne være undtagelsestilfælde.

Den tilbagemelding om samråd Z og Jesper Gori og Uffe Toudal Pedersens drøftelser om den videre proces, som Jesper Gori tilbød ved mail af 18. marts 2016 kl. 16.01 til Ditte Kruse Dankert og hende (ekstrakten side 818), var interessant, også fordi ministeren på samrådet for første gang havde nævnt, at der kunne være undtagelser. Det var ikke hende, der talte med Jesper Gori på dette tidspunkt. Styrelsen vidste godt, hvad der var sket på samrådet. Hun husker ikke, om hun selv så samrådet, men der var helt sikkert nogle i styrelsen, der fulgte med. De reagerede på, at det eneste eksempel, ministeren nævnte, var kongebrevseksemplet. I styrelsen havde de gerne set, at hun havde nævnt flere eksempler, som også var nævnt i beredskaberne. De var interesserede i at høre, hvad tilbagemeldingen til styrelsen var.

Det var Ditte Kruse Dankert, der holdt mødet med Jesper Gori, og hun mener, at det var den 17. marts 2016. Efterfølgende har hun helt sikkert fået en tilbagemelding fra Ditte Kruse Dankert, men hun husker det ikke i detaljer. Det, hun husker i dag, er den mail, Jesper Gori den 18. marts 2016 kl. 18.00 sendte til Ditte Kruse Dankert med en beskrivelse af rammerne for den fremtidige behandling af sagerne (ekstrakten side 838). Som hun husker det, opsummerede

denne mail tilbagemeldingen fra departementet. De retningslinjer, Jesper Gori omtalte i mailen, må være de retningslinjer, styrelsen var blevet bedt om at lave et udkast til den 22. februar 2016. Som det er omtalt i mailen, må det også være retningslinjer om, i hvilket omfang der kunne ske adskillelse. Der var ikke fastsat en fast frist for udkastet til retningslinjer. Adspurgt, om de anså dette for at være en ny melding fra departementet, forklarede hun, at de indtil dette tidspunkt havde haft mest sigte på de praktiske spørgsmål, men hun tør ikke sige med sikkerhed, om det var en ny melding. Det var normalt ikke styrelsen, der skulle udarbejde retningslinjer om fortolkning af de internationale forpligtelser. Hun tror dog ikke, at de fremhævede over for departementet, at de undrede sig over, at det var dem, der skulle udarbejde sådanne retningslinjer.

Afsnittet i Jesper Goris mail om, at styrelsen kunne forelægge tvivlssager for departementet, var ikke noget, der havde været drøftet mellem styrelsen og departementet i tiden mellem mødet den 8. marts 2016 og denne mail. Hun vil tro, at det er den fremgangsmåde, Jesper Gori og Uffe Toudal Pedersen var blevet enige om i de sager, hvor styrelsen mente, at der ikke kunne ske adskillelse. Da det var styrelsen, som skulle udarbejde retningslinjer om de internationale forpligtelser, kunne de også i denne forbindelse drøfte tvivlsspørgsmål med departementet.

Det var ikke på forhånd drøftet med styrelsen, at styrelsen skulle orientere departementschefen, hvis styrelsen i en konkret sag fandt, at par ikke kunne adskilles under henvisning til de internationale forpligtelser. Hun kender ikke baggrunden for, at styrelsen skulle orientere departementschefen i sådanne tilfælde. Styrelsen har – som hun husker det – ikke tidligere fået en sådan melding, men denne sag var blevet ret speciel. Hun ved ikke, hvad der blev henvist til med oplysningen om, at styrelsen forud for beslutningen om ikke at adskille skulle have afsøgt alternative indkvarteringsmuligheder. Hun tror ikke, at hun tidligere har hæftet sig særligt ved denne del af mailen. Der var ikke sager, hvor de overvejede noget sådant. Hvis der efter dette tidspunkt kom sager, hvor styrelsen besluttede ikke at adskille, orienterede de sikkert departementet herom. De fem sager havde de allerede orienteret departementet om.

Foreholdt Tanja Francks forklaring om, at de fem sager blev forelagt for hende, da hun tiltrådte, og at det var hendes indtryk, at styrelsen i disse sager havde fundet, at der ikke kunne ske adskillelse, men gerne ville have hendes anerkendelse af det, hvorefter de lagde sig fast på ikke at adskille parrene, bekræftede hun dette. Hun tror dog ikke, at de orienterede departementschefen på dette tidspunkt. De har formentlig tænkt, at departementet allerede var klar over, at styrelsen ikke adskilte disse par.

Adspurgt, hvad der på dette tidspunkt var hendes forståelse i forhold til, hvem der skulle udarbejde retningslinjer om hvad, forklarede hun, at det oprindeligt var hendes opfattelse, at departementet skulle udarbejde retningslinjer om det retlige, og at Udlændingestyrelsen skulle udarbejde retningslinjer om det mere praktiske. Det er normalt, at Udlændingestyrelsen udarbejder sådanne praktiske retningslinjer. Hun fornemmede, at der over tid var en udvikling, hvorefter

departementet mente, at det også var styrelsen, der skulle udarbejde retningslinjer om det retlige. Det kan også være, at det er dem, der har misforstået det, og at departementet hele tiden har ment, at styrelsen også skulle udarbejde disse retningslinjer. På tidspunktet for Jesper Goris mail af 18. marts 2016 var der i hvert fald en forventning om, at styrelsen udarbejdede retningslinjer om ”det hele”.

Efter hendes opfattelse var ordningen som sådan ikke ulovlig, men det ville ikke være lovligt, hvis de ikke foretog individuelle vurderinger og så på, om der var noget i de internationale forpligtelser, der gjorde, at der var nogle par, der ikke kunne adskilles. Efter samtalen med Line Skytte Mørk Hansen den 10. februar 2016 sagde hun ikke til Henrik Grunnet, at hun havde fået en ulovlig ordre. Det var ikke det, hun opfattede, at hun havde. Da hun den 10. februar 2016 talte med Henrik Grunnet om, at de skulle have retningslinjer, var hendes opfattelse, at det, hun havde modtaget, ikke var endeligt. Det, hun havde fået, ville ikke være i orden, hvis der ikke skete noget mere. Hun brugte ikke ordet ”ulovlig”, men allerede på daværende tidspunkt tænkte de og talte om, at der var nødt til at være undtagelser. Det havde hun ikke fået at vide, at der var, så det var et problem. Hun mente, at det måtte udvikle sig, og at der måtte komme noget mere. Henrik Grunnet brugte heller ikke ordet ”ulovlig” over for hende.

Foreholdt Henrik Grunnets forklaring om, at forståelsen hos både Ditte Kruse Dankert og hende var, at de ville gøre alt for at agere lovligt i de sager, hvor der var noget på spil, men at der ikke kom nogen til ham og sagde, at det var ulovligt, samt at han sagde til hende, at han mente, at det ville være ulovligt, forklarede hun, at hun ikke husker, at han skulle have sagt det med de ord. Det er vel også et spil om ord, eftersom de mente, at der skulle gøres undtagelser. Hun havde ikke i baghovedet, at hun havde fået en klart ulovlig ordre. Hun nævnte ikke problemstillingen for Uffe Toudal Pedersen under det møde, hun sammen med Anni Fode og Morten Laursen havde med ham den 11. februar 2016. Mødet havde til formål at oplyse styrelsens direktion om, at Henrik Grunnet ikke længere skulle være direktør, og de drøftede ikke andre spørgsmål. Hvis hun mente, at hun havde fået en ulovlig ordre, ville hun formentlig godt kunne have sagt dette til Uffe Toudal Pedersen eller en af afdelingscheferne i departementet. Hun tror dog, at hun ville have fundet det naturligt at gå til sin direktør. Det ville ikke være naturligt for hende at gå til departementschefen. Hun mener ikke, at Henrik Grunnet brugte ordet ”ulovligt” under deres samtale.

Hun var involveret i udarbejdelsen af Udlændingestyrelsens udtalelse til Folketingets Ombudsmand, der i første omgang blev sendt fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Jesper Gori den 21. april 2016 kl. 12.12 (ekstrakten side 999). Som i andre sager lavede kontoret et udkast, men det blev ikke sendt til departementet, uden at hun havde godkendt det. Den instruks, der blev henvist til i afsnittet ”Styrelsens praktiske behandling af sager om indkvartering af mindreårige med ægtefæller/samlevende” (ekstrakten side 1010), var pressemeddelelsen sammen med hendes samtale den 10. februar 2016 med Line Skytte Mørk Hansen. På dette tidspunkt havde det udviklet sig til at blive en instruks.

Det skema, de henviste til i samme afsnit i brevet, må være det skema, Margit Sander Rasmussen sendte til operatørerne den 18. februar 2016 kl. 16.49 med frist til svar den 22. februar 2016 kl. 12.00 (ekstrakten side 1021). På tidspunktet for denne høring var nogle par adskilt, formentlig omkring otte par, men størstedelen af parrene var endnu ikke adskilt. Høringssvarene på skemaet modtog de løbende frem til den frist, der var fastsat, men der var sikkert også nogle svar, der kom senere. Det var ikke alene oplysningerne om parrene i disse skemaer, styrelsen brugte i forbindelse med vurderingen af, om der forelå ”særlige omstændigheder”. De fik mange oplysninger ind fra operatørerne, der var meget opmærksomme på problemstillingen. Trivsel var noget af det, de havde stor fokus på.

Det, der er beskrevet i afsnittet ”Instruks af 10. februar 2016 fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet” om, at Udlændingestyrelsen samtidig med pressemeddelelsen modtog en mundtlig instruks om at effektuere i overensstemmelse med denne, hvilket betød, at ingen mindreårig fremover måtte indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, og at der straks skulle ske adskillelse i aktuelle sager (ekstrakten side 1008), er i overensstemmelse med hendes oplevelse af forløbet. Det er Ditte Kruse Dankert, der har skrevet afsnittet, men hun har godkendt det. De anvendte formuleringen, at der ”straks” skulle ske adskillelse i aktuelle sager, fordi det var den melding, de fik. De skulle straks gå i gang med at adskille. Det anførte er en retvisende gengivelse af, hvordan styrelsen opfattede situationen den 10. februar 2016. Hvis styrelsen ikke i marts 2016 havde fået yderligere fra departementet, ville det ikke have været en lovlig ordre. Det, de gjorde i styrelsen, var noget andet end det, de fik at vide, at de skulle gøre.

Hun blev foreholdt afsnittet ”Afsluttende bemærkninger”, hvoraf fremgår, at ”Udlændingestyrelsen vil fremadrettet træffe afgørelse efter udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 3. pkt. også i den situation, hvor parterne i forbindelse med indkvarteringen giver udtryk for, at de ikke er tilfredse med den anviste indkvartering” (ekstrakten side 1011), samt at det i den nye udgave af Udlændingestyrelsens brev den 28. april 2016 i stedet var anført, at styrelsen ville genoptage de allerede afgjorte sager (ekstrakten side 1310). Hun forklarede, at baggrunden for denne ændring var nogle meget lange drøftelser vedrørende blandt andet, om der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed eller egentlige afgørelsessager. Det var der drøftelser med departementet om fra et ret tidligt tidspunkt i processen. Gentagne gange fik de at vide af departementet, at der – ligesom det var tilfældet i alle andre indkvarteringssager – var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed. Der var også interne drøftelser i styrelsen fra et ret tidligt tidspunkt. Disse drøftelser var ret intense i marts måned, hvor Anni Fode var fungerende direktør, og de havde Jens Vikner til at se på spørgsmålet. De blev mere og mere overbeviste om, at adskillelserne – på grund af deres indgribende karakter – skulle behandles som afgørelsessager og ikke faktisk forvaltningsvirksomhed. Brevet til ombudsmanden blev ændret på baggrund af drøftelser med departementet, der mente, at styrelsen skulle genoptage alle sagerne. Hun kan ikke svare på, hvorfor departementet havde denne opfattelse. Det kan muligvis være, fordi man var bange for, at ombudsmanden kunne mene, at der var tale om ugyldige afgørelser, fordi parrene ikke var blevet

hørt. Spørgsmålet om ugyldighed fyldte ikke meget i styrelsen. De drøftede, om der skulle ske partshøring, og om der var tale om afgørelsessager. Hun har ikke indtryk af, om spørgsmålet om ugyldighed fyldte meget i departementet. Meldingen fra departementet om, at der burde ske genoptagelse, kom meget sent i processen. Der var ikke nogen konflikt. Styrelsen var enige heri, da de fik meldingen.

Hun husker ikke tydeligt, om de i april 2016 drøftede spørgsmålet om, hvorvidt parrene skulle genforenes under sagsbehandlingen i genoptagelsessagerne, men i juni 2016 havde hun en drøftelse med Adam Abdel Khalik om spørgsmålet.

Foreholdt mail af 8. juni 2016 kl. 14.46 fra Adam Abdel Khalik til Ditte Kruse Dankert, hvorved han sendte udkast til et partshøringbrev og samtidig anførte, at han mente, ”at der er tale om en klart ulovlig tjenestebefaling” (ekstrakten side 6543ff.), forklarede hun, at hun ikke husker, om hun så mailen på daværende tidspunkt, men hun har sandsynligvis talt med Ditte Kruse Dankert om det. Som hun læser mailen, gav Adam Abdel Khalik udtryk for, at han mente, at tjenestebefalingen i begyndelsen af forløbet var ulovlig, og at han var i færd med at afsøge, hvordan partshøringerne kunne gennemføres på en måde, som var lovlig. Hun husker ikke drøftelsen på dette tidspunkt. Hun har dog flere gange talt med Adam Abdel Khalik, og der er ikke tvivl om, at han mente, at instruks af 10. februar 2016 var klart ulovlig. De input, Adam Abdel Khalik kom med på dette tidspunkt, blev anvendt i forbindelse med udarbejdelsen af partshøringstemaet, hvilket han fik ret frie rammer til. Adam Abdel Khalik fik meget stor indflydelse på, hvordan genoptagelsessagerne blev behandlet.

Det forhold, at Adam Abdel Khalik gav udtryk for, at han mente, at instruks af 10. februar 2016 var en klart ulovlig tjenestebefaling, gav hende ikke anledning til at drøfte det med nogen ”over” hende. Det var langt senere, og de havde på dette tidspunkt fået lov til at gøre undtagelse. Det var der derfor ikke længere anledning til. Hun husker ikke at have drøftet med Adam Abdel Khalik, om der var hjemmel i udlændingeloven til adskillelserne, men hun kan muligvis have hørt om en sådan tilkendegivelse fra ham. De var dog ikke enige med ham i, at der ikke skulle være hjemmel til det, også på baggrund af de drøftelser, de havde haft med departementet. Hun husker ikke, om synspunktet blev bragt op over for departementet. Adam Abdel Khalik, der selv deltog i drøftelser og møder med departementet, kan selv have rejst problematikken. Heller ikke departementet var enige med ham i, at der ikke var hjemmel.

Hun husker ikke, om hun på dette tidspunkt var involveret i drøftelser om Adam Abdel Khaliks udkast til partshøringbrev, der var vedhæftet hans mail af 8. juni 2016, herunder hans kommentar om, at de skulle overveje, om der var grundlag for fortsat at holde parrene adskilt under sagsbehandlingen, når der ikke var partshørt (ekstrakten side 5544). Hun var dog involveret i drøftelser om dette spørgsmål på et senere tidspunkt, da Adam Abdel Khalik rejste problematikken over for hende. Hun drøftede det med departementet ved at spørge, om departementet

forventede, at ”betækningsperioden” også ville gælde fremover. Det fik hun bekræftet, og de vurderede derfor, at parrene kunne være adskilt under sagsbehandlingen.

Mailen af 9. juni 2016 kl. 18.47 fra hende til blandt andre Tanja Franck, hvoraf fremgår blandt andet, at hun havde haft en længere drøftelse med Lykke Sørensen (ekstrakten side 5552), angik ikke denne problemstilling. Mailen beskriver en drøftelse, Lykke Sørensen og hun havde om forskellige ting i sagen, herunder at departementet havde fået nogle nye meldinger fra Justitsministeriet. Hun ved ikke, om det anførte om, at ”I forhold til aspektet omkring tvang, som vi i starten ikke skulle se på, da der var tale om et pusterum for kvinden, mens hun var indkvarteret som asylansøger, er der også sket en udvikling, således at vurderingen af tvang skal indgå”, var noget, der kom fra Justitsministeriet eller fra Lykke Sørensen selv. Hun talte alene med Lykke Sørensen. Hun opfattede det sådan, at meldingen kom i forlængelse af en samtale, Lykke Sørensen havde haft fra Justitsministeriet. Det er også ordningen i dag, at parrene som udgangspunkt adskilles under sagsbehandlingen, hvilket er beskrevet i departementets notat af 12. december 2016. Hun går ikke ud fra, at der er udfordringer i relation til hjemlen til det.

Lykke Sørensen og hun konkluderede ikke noget under deres samtale. Lykke Sørensen havde blot orienteret hende om sine drøftelser med Justitsministeriet, og hvilke tanker departementet gjorde sig på denne baggrund, hvilket hun selv refererede for Tanja Franck. Der var således ikke besluttet noget om behandlingen af sagerne. Ud over det, der er anført i mailen, ved hun ikke noget om baggrunden for ændringen fra et pusterum til, at der skulle foretages konkrete undersøgelser om tvang.

Hun tror ikke, at der er nogen særlig grund til, at hun satte ”genoptagelsessagerne” i citations-tegn. Det var den betegnelse, de anvendte om disse sager, og hun går ud fra, at det var for at gøre Tanja Franck opmærksom på, hvilke sager hun talte om. Andet lå der ikke i det.

Det forhold, at hun skrev, at Lykke Sørensen og hun begge hældte til at partshøre direkte om tvang, selvom det naturligvis vil gøre det ekstra vanskeligt at fastholde adskillelse, hvis svaret er klart nej, er ikke udtryk for, at de i styrelsen gik op i, om der kunne ske adskillelse. De havde ikke et ønske om at fastholde adskillelserne. Styrelsen havde dog fået en klar retningslinje om, at disse par skulle være adskilt på danske asylcentre, og det prøvede de at leve op til, hvor de kunne, men de skulle ikke gøre det, hvor de ikke kunne. Selvfølgelig skal man så vidt muligt følge de retningslinjer, man har fået. Det er ikke tænkt som et argument imod partshøring. Tværtimod mente de i styrelsen, at de gik meget langt i disse sager.

Til mail af 9. juni 2016 kl. 10.29 fra Adam Abdel Khalik til Ditte Kruse Dankert med en beskrivelse af en drøftelse, han havde haft med en medarbejder i Justitsministeriet, og hvor han blandt andet anførte, at spørgsmålet om social eller kulturel tvang var uden betydning, idet indgreb skulle have til formål at håndhæve en retlig norm (ekstrakten side 5551), forklarede hun,

at hun ikke husker drøftelser om dette spørgsmål. Adam Abdel Khalik og Ditte Kruse Dankert havde en række drøftelser, som hun ikke nødvendigvis var en del af.

Hun blev foreholdt mail af 21. juni 2016 kl. 14.24 fra Adam Abdel Khalik til Ditte Kruse Dankert og hende, hvoraf fremgår følgende (ekstrakten side 5554):

”...

Jeg kan forstå, at der nu – efter instruktion fra UIBM - er truffet beslutning om, at de pågældende skal adskilles under vores sagsbehandling.

Jeg mener, at der er tale om en klart ulovlig tjenestebefaling, som jeg har pligt til at sige fra over for til min direkte foresatte og hendes foresatte.

Jeg arbejder naturligvis loyalt videre med sagen, men mener, at der er tale om en klart ulovlig ordning. En konsekvens af denne vurdering er, at det også vil være ulovligt at adskille det konkrete par.

...”

Hun forklarede, at hendes reaktion på denne mail var, at hun spurgte departementet, om det var forventningen, at betækningsperioden fortsat skulle tillægges betydning, hvilket departementet bekræftede. Det betød, at der kunne ske adskillelse under sagsbehandlingen, hvilket også er den ordning, der er i dag. Det er også det, der fremgår af hendes svar samme dag kl. 15.25 (ekstrakten side 5553). Hun husker ikke, hvem hun talte med i departementet i denne sammenhæng, men når der var tale om retlige vurderinger, talte hun med Jesper Gori eller Lykke Sørensen. Hun havde mange drøftelser med Adam Abdel Khalik i den periode, hvor han var ansat, og de kan derfor også godt have drøftet denne problemstilling nærmere, men hun husker det ikke.

Foreholdt Adam Abdel Khaliks forklaring om, at han og Tanja Franck i udkanten af et møde med departementet den 1. juli 2016 havde en samtale om lovligheden af adskillelserne, forklarede hun, at hun ikke kan huske at have hørt om denne samtale.

Vedrørende mail af 21. juni 2016 kl. 15.32 fra Adam Abdel Khalik til Ditte Kruse Dankert og hende, hvor han fastholdt, at han mente, at det var en klar ulovlig tjenestebefaling at adskille et konkret par under sagsbehandlingen, samt at adskillelse efter hans opfattelse i alle tilfælde ville være ulovlig, hvis der ikke forelå indikationer på tvang eller andet, som brød med en retlig norm i Danmark (ekstrakten side 5553), forklarede hun, at ordningen i dag er, at der sker en umiddelbar adskillelse, når et par, hvor den ene ægtefælle er mindreårig, ankommer til Danmark. Når operatøren konstaterer, at et sådant par ankommer, skal parret adskilles, og operatøren skal straks give Udlændingestyrelsen besked. Hvis der er oplysninger, der tyder på, at der foreligger helt særlige omstændigheder, f.eks. at en af parterne er meget alvorligt syg, kan der

gives tilladelse til, at parret ikke umiddelbart adskilles. Derefter går sagsbehandlingen i alle tilfælde i gang, og der foretages partshøring. Denne indledningsvise adskillelse er ikke begrænset til de tilfælde, Adam Abdel Khalik omtalte i sin mail. Det sker i alle tilfælde, med mindre der foreligger helt særlige omstændigheder. Som hun læser det, har Adam Abdel Khalik en anden opfattelse, men den opfattelse står han alene med. Hverken styrelsen eller departementet var enige med ham.

Hun blev foreholdt mail af 1. juni 2017 kl. 19.36 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre hende, hvoraf fremgår blandt andet, at hvis man skulle lægge til grund, at departementet ”så undtagelser for sig og ønskede en konkret vurdering”, ville Ditte Kruse Dankert have handlet i strid med instruksen (ekstrakten side 6640). Hertil forklarede hun, at hun godt kan have set noget af det samråd, Ditte Kruse Dankerts mail blev sendt i forlængelse af, men hun så ikke hele samrådet. Hun tror, at der var noget frustration, der skulle ud. Frustrationen omhandlede, at det på samrådet lød som om, at man vidste noget mere på tidspunktet for instruksens, end de var klar over i styrelsen. Hvis departementet hele tiden havde ment, at der skulle være undtagelser, og styrelsen havde fået dette at vide, ville det have været i strid med instruksens, at de skrev til operatørerne, at der ikke skulle være undtagelser. Hun tror ikke, at Ditte Kruse Dankerts kommentar relaterede sig til spørgsmålet om en konkret vurdering, idet de hele tiden behandlede sagerne med undtagelser.

Hun blev desuden foreholdt Ditte Kruse Dankerts mail til hende senere samme aften kl. 20.31, hvori det hedder (ekstrakten side 6640):

”Jeg synes ikke vi kan acceptere nogen kritik. Det er simpelthen udelukket. Vi redder dem, og så skulle takken være, at vi ikke forstod en instruks (eller hvad man snart skal sige). Jeg bliver bombarderet af beskeder fra US folk, der ikke forstår dagens samråd ”hvem sagde de det til?, har vi så været for restriktive? Osv”. Jeg ved ikke engang, hvad jeg skal svare. Vil ikke desillusionere hele kontoret ift tillid. Jeg følger mig som gidsel i en løgn rent ud sagt. Der er simpelthen for mange, der kender vores version. Det kan ikke styres.

Nå, vi må vende det med Tanja.

Hvis du synes, så kan vi måske godt sige til Tanja, at Henrik har ringet til mig. Det styrer du. Men hun må endelig ikke nævne for Lykke eller departementet. Lykke går bananas. jeg bliver bare nervøs for, om Tanja pludselig tror, at vi er forkerte på den. Det var Lykke og Uffe, Henrik var nervøs for.”

Hun forklarede, at hun helt sikkert har nævnt for Tanja Franck, at der var ”røre” i styrelsen over samrådet, og at det nu lød som om, at det fra begyndelsen var blevet sagt til styrelsen, at der

skulle være undtagelser. Ditte Kruse Dankert og hun har selvfølgelig drøftet, at det var i modstrid med deres opfattelse af, hvad der var blevet sagt. Hun husker ikke, om Ditte Kruse Dankert i detaljer fortalte om den samtale med Henrik Grunnet, hun henviste til i mailen.

Hendes svar til Ditte Kruse Dankert kl. 20.15, hvori hun anførte ”ikke du – vi”, var udtryk for, at hvis der skulle være handlet i strid med en instruks, der indebar undtagelser, var det ikke Ditte Kruse Dankert alene, men styrelsen som sådan, der havde gjort det. Sådan var det dog ikke. Styrelsen handlede ikke sådan, men foretog undtagelser.

Til Ditte Kruse Dankerts mail af 6. juni 2017 kl. 21.41 til Adam Abdel Khalik og hende, hvor Ditte Kruse Dankert i forbindelse med en mailtråd om styrelsens bidrag til samrådsspørgsmål AY anførte blandt andet, at hun havde talt med Jesper Gori, at ”det ikke lyder så godt på perspektivet”, at ”vi skal virkelig holde tungen lige i munden”, og at det ikke var ”en farbar vej (for os) at gribe tilbage til svaret til ombudsmanden. Vi svarer ikke på spørgsmålet (det intetsigende vil være åbenlyst), og vi risikerer samtidig, at vi løber med hen et sted, hvor vi ikke vil være”, forklarede hun, at hun ikke ved, hvad Ditte Kruse Dankert refererede til i denne mail. Det behøver ikke nødvendigvis have noget med samrådet at gøre, men kan være i forlængelse af den samtale, Ditte Kruse Dankert havde haft med Jesper Gori, eller en drøftelse, Ditte Kruse Dankert havde med Adam Abdel Khalik. Ditte Kruse Dankert har sikkert ringet og fortalt om samtalen med Jesper Gori, som hun bad om i sin mail af 7. juni 2017 kl. 06.48 (ekstrakten side 6642), men hun erindrer ikke, hvad problemstillingen var på dette tidspunkt. Der har været en del.

Foreholdt ministerens svar af 21. juni 2017 på Udlændinge- og Integrationsudvalgets spørgsmål nr. 809, hvorefter der i alle sager blev foretaget en konkret og individuel vurdering af, om det ville være foreneligt med Danmarks internationale forpligtelser at indkvartere et par hver for sig (ekstrakten side 4140), forklarede hun, at hun har godkendt styrelsens bidrag til besvarelsen af dette spørgsmål.

Hun kan ikke fortolke på, hvad Ditte Kruse Dankert i en mail af 11. maj 2016 kl. 21.31 til hende (ekstrakten side 6716) mente, da denne skrev, at ”vi må jo også indrømme, at der ikke var tale om undtagelser den 10/2, men at det først blev en diskussion på gentagne spørgsmål herfra”. Hun læser det anførte sådan, at styrelsen først meget sent fik at vide af departementet, at der kunne være undtagelser efter de internationale forpligtelser. Styrelsen gjorde dog noget andet, idet de foretog konkrete vurderinger og fandt de sager, hvor de mente, at der skulle gøres undtagelse, hvorefter de holdt disse sager tilbage.

De foretog en konkret og individuel vurdering af sagerne i forhold til de internationale forpligtelser på den måde, at der var en meget snæver grænse for, hvornår der kunne gøres undtagelser. De fandt de sager, der var særlige, og det kunne de alene gøre ved at se på alle sagerne.

Spørgsmål 809 er besvaret ud fra deres opfattelse af de internationale forpligtelser på daværende tidspunkt. På det tidspunkt, hvor de behandlede sagerne, mente de, at det var det, de gjorde. Deres opfattelse var dengang, at der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed, og at det var i orden, at det helt klare udgangspunkt var adskillelse, samt at der – også efter de internationale forpligtelser – skulle noget helt særligt til for ikke at adskille. De svarede på, hvordan de så på det, da de afgjorde sagerne, og det skal ses i lyset af, at de betragtede det som faktisk forvaltningsvirksomhed. Faktisk forvaltningsvirksomhed har ikke noget at gøre med vurderingen efter de internationale forpligtelser, men det havde noget at gøre med de oplysninger, de havde. Deres fortolkning af de internationale forpligtelser har senere ændret sig, og der blev et større rum for undtagelser. De tog dog ikke stilling til i svaret, om de ville have vurderet sagerne på samme måde i 2017.

I dag kunne man godt debattere, om styrelsen kunne have haft et bedre oplysningsgrundlag, inden de traf beslutning om adskillelse, men det var ikke sådan, de så på det på daværende tidspunkt. De gjorde det bedste, de kunne, i situationen.

Hun blev adspurgt, hvorfor styrelsen i brevet til ombudsmanden den 21. april 2016 anførte, at det var styrelsens opfattelse, at adskillelsen af det omhandlede par var i overensstemmelse med de internationale forpligtelser, mens denne sætning ikke synes at fremgå af svaret den 28. april 2016. Advokat Lise Lauridsen bemærkede, at samme sætning også fremgår af det efterfølgende brev, men af et andet afsnit.

Hun blev foreholdt sin mail af 22. juni 2017 kl. 19.45 til Lykke Sørensen om fundet af Henrik Grunnets mail om koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, hvoraf fremgår blandt andet (ekstrakten side 4367):

”Som du ved, har vi i dag fundet en mail, hvor koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 kort nævnes.

Som aftalt, sender jeg hermed Udlændingestyrelsens udtalelse til brug for berigtigelse over for Folketinget:

Det fremgår af besvarelsen af UUI 856, at der ikke i Udlændingestyrelsen er nedskrevet referat eller andre oplysninger om drøftelserne på koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 vedrørende indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller eller samlevende.

Udlændingestyrelsen er den 22. juni 2017 blevet opmærksom på en intern mail. Af mailen, som er svar på en intern mail om varsling af pressemeddelelsen af 10. februar 2016, fremgår kort, at spørgsmålet om indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller eller samlevende blev drøftet på koncerndirektionsmødet

den 10. februar 2016. Mailen indeholder ikke oplysninger om, hvad det nærmere indhold af disse drøftelser var.”

Hun forklarede, at hun må have set Henrik Grunnets mail allerede den 10. februar 2016. Hun havde ikke tænkt over den siden. Kristina Rosado opdagede på dette tidspunkt mailen i forbindelse med en gennemgang af sin indbakke. Kristina Rosado gik til Ditte Kruse Dankert med den, hvorefter hun fik den, og de gik begge til Tanja Franck. Tanja Franck ringede til Lykke Sørensen og fortalte om mailen. Hun føler sig ret sikker på, at det var Tanja Franck og ikke hende, der ringede, men det er længe siden. Som hun husker det, overværede hun ikke denne samtale. Efterfølgende besluttede de sig for at berigtige svaret til Folketinget. De sendte ikke mailen til departementet, fordi der var tale om en intern mail. Sådanne mails plejer de ikke at sende ud ad huset. Hun ved ikke, hvad Tanja Franck og Lykke Sørensen talte om, ud over at de skulle berigtige folketingsbesvarelsen.

Hun er ikke i besiddelse af yderligere oplysninger eller materiale af betydning for kommissionens arbejde.

Til sin mail af 7. marts 2017 kl. 23.43 til Ditte Kruse Dankert med et udkast til ”barnebrudelæren”, hvori hun redegjorde kort for forløbet, og hvoraf fremgår blandt andet, at de hele tiden blev presset i forhold til at effektuere i henhold til pressemeddelelsen (ekstrakten side 6630), forklarede hun, at der var et konstant pres for, at adskillelserne skulle foretages hurtigt. Henvisningen i mailen til, at de løbende talte med departementet om, at de ikke mente, at de kunne effektuere i overensstemmelse med pressemeddelelsen, var en henvisning til drøftelsen af de fem sager. Det var et første udkast til et oplæg til et ledelsesmøde, som Tanja Franck havde bedt Ditte Kruse Dankert og hende om at lave. At de skulle ”stille spørgsmål ved lovligheden, uanset at det kommer fra departementet”, var en overvejelse om, at de måske skulle være mere præcise, når der var noget, de mente, at man ikke kunne. Set på dette tidspunkt var der klart et spørgsmål om lovlighed, og det skulle de måske have indset tidligere. Det var det samme, hun henviste til med sætningen om, at ”hvis det virker forkert, er det måske forkert”. Adspurgt, om der er noget at lære, hvis man har gjort alting rigtigt, forklarede hun, at det, der var forkert, var, at de fik at vide, at der ikke skulle gøres undtagelser. Det viste sig at være forkert. Hvis hun ser på det nu, er der mange ting, hun ville have gjort anderledes. På daværende tidspunkt gjorde de deres bedste med den hensigt at administrere lovligt. I dag ville hun blandt andet ønske, at de var gået endnu dybere ind i de konkrete sager, og at de tidligere havde besluttet at behandle sagerne som afgørelsessager. Så havde de fået flere oplysninger i sagerne.

Hun ikke ved, om det er Ditte Kruse Dankert, der har lavet udkastene til svarene til ombudsmanden af 21. og 28. april 2016, men Ditte Kruse Dankert har i hvert fald godkendt svarene, før hun selv gjorde. Hun husker ikke, at udkastet til svaret den 21. april 2016 skulle være vendt med nogen uden for styrelsen, inden det blev sendt til departementet, men hun kan ikke afvise, at Ditte Kruse Dankert eller andre har vendt formuleringerne med andre.

Hun blev foreholdt sin mail af 14. april 2016 kl. 15.52 til Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado med udkast til udtalelsen den 21. april 2016, samt at hun i en bemærkning til et afsnit i udkastet anførte, at de ikke kunne skrive, at det var en del af instruksen af 10. februar 2016, at styrelsen skulle udarbejde retningslinjer om indkvartering, da styrelsen i en periode troede, at det var departementet, der skulle skrive disse, hvortil Ditte Kruse Dankert svarede blandt andet, at ”Lykke lød til, at vi skulle skrive det sådan, synes jeg” (ekstrakten side 6476). Hun forklarede, at hun ikke husker, at Lykke Sørensen skulle have været inde over formuleringen. Hun husker ikke, at hun har talt med Lykke Sørensen om retningslinjer. Styrelsen troede i en periode, at det var departementet, der skulle udarbejde retningslinjer, og de fik den 22. februar 2016 at vide, at det i stedet var styrelsen. Derfor mente hun, at de ikke kunne skrive, at de sammen med instruksen fik oplysning om, at det var styrelsen, der skulle gøre dette. Hun tilføjede ordet ”straks” til sætningen om, at instruksen også betød, at der ”straks” skulle ske adskillelse i aktuelle sager, fordi der ikke er tvivl om, at det blev sagt, at de straks skulle adskille. Det har hun ikke været i tvivl om på noget tidspunkt, uanset at det ikke måtte være anført i hendes notits af 31. marts 2016. Hun tror ikke, at alle de anførte tilføjelser og ændringer i udkastet er hendes. Det var sjældent, at hun havde så mange rettelser. Hun kan godt have fået et udkast med en række rettelser, som hun tilføjede yderligere rettelser. Det ville f.eks. ikke være hende, der tilføjede antallet af par. De øvrige rettelser kan være lavet af både Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado.

Styrelsen rakte mere og mere ind til Udlændingeafdelingen i departementet, fordi det var Udlændingeafdelingen, de normalt havde retlige drøftelser med. Det kunne f.eks. være drøftelser om internationale forpligtelser, men det kunne også være andre spørgsmål. Styrelsen fik ikke forud for den 8. marts 2016 klart at vide fra nogen i departementet, at der kunne være undtagelser. De havde dog på dette tidspunkt hørt rygter om, at der var forskellige drøftelser i departementet. Hun har ikke i detaljer hørt om drøftelserne mellem Ditte Kruse Dankert og Jesper Gori, og det var først i marts, at hun selv fik et klart indtryk af, at der kunne være undtagelser. Det var Line Skytte Mørk Hansen, der styrede mødet den 22. februar 2016, men der var flere med til mødet. Hun tror, at Jesper Gori sagde noget på dette møde, men hun husker ikke, hvad han sagde. Hun kunne ikke fornemme på mødet, om der var uenighed mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen. Det var hendes fornemmelse, at der ikke var så meget dialog mellem de to afdelinger i denne sag, og det var derfor, at styrelsen rakte ind ”lidt forskelligt”. På dette tidspunkt talte hun ikke med Lykke Sørensen om forløbet, men de har talt uformelt om sagen i løbet af de fire år, der er gået.

Foreholdt sin mail af 16. februar 2016 kl. 16.50 til Lykke Sørensen og Line Skytte Mørk Hansen, hvor hun angav, at styrelsen ønskede at drøfte en række spørgsmål med departementet og spurgte Lykke Sørensen, om det var Jesper Gori, der skulle tale med (ekstrakten side 149), forklarede hun, at hun ikke mener, at hun havde en drøftelse med Lykke Sørensen på dette tidspunkt. Hun forsøgte at række ind mod Udlændingeafdelingen. De drøftelser, hun tænkte, at styrelsen skulle have med Jesper Gori, var både drøftelser om de praktiske spørgsmål, og om der

skulle være undtagelser. De kom ikke så langt med dette spørgsmål, fordi de ikke kom ind på det under mødet den 22. februar 2016. Adspurg, om hun husker den melding om, at der skulle ske adskillelse af alle, som Ditte Kruse Dankert har beskrevet i sit referat af mødet, forklarede hun, at hun husker ledsagereksemplet, som Kristina Rosado nævnte. De spurgte ikke direkte departementet om muligheden for undtagelser, men der var heller ikke rigtig rum for det. Da hun skrev mailen til Lykke Sørensen, havde hun ikke noget indtryk af Lykke Sørensens og Jesper Goris holdning til, om der skulle være undtagelser. Der var en række rygter på gangene, men hun hørte ikke personligt om det.

Hun blev foreholdt, at hun den 29. januar 2016 fik departementets notat om indkvartering til høring (ekstrakten side 68), samt det anførte under overskriften ”Ad 2” i den endelige udgave af notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten 5363). Adspurgt, om det, hvis hun sammen med pressemeddelelsen havde modtaget dette notat den 10. februar 2016, ville have gjort en forskel i forhold til hendes opfattelse af den situation, styrelsen blev sat i, herunder om der gjaldt en undtagelsesfri ordning, forklarede hun, at det ville det klart. Notatet viser tydeligt, at der så skulle have været undtagelser.

Mødet sluttede kl. 16.00.

Peter Mørk Thomsen

Formand

INSTRUKSKOMMISSIONEN

PROTOKOL

21. august 2020

Protokol nr. 17

Den 21. august 2020 kl. 9.00 blev Instrukskommissionen sat i lokale 003 i Retten på Frederiksberg, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var undersøgelseskommissionens medlemmer, Peter Mørk Thomsen, Torkil Høg, Louise Halleskov, undersøgelseskommissionens udspørger, advokat Lars Kjeldsen, ved advokat Hanne Rahbæk med advokat David Neutzsky-Wulff samt undersøgelseskommissionens juridiske sekretær dommer Thomas Raaberg-Møller.

Som bisiddere var mødt:

Advokat Nicolai Mallet ved advokat Emil Spurr Madsen for Inger Støjberg

Advokat Frederik Kromann Jespersen for Mark Thorsen

Advokat Thomas Ryhl for Line Skytte Mørk Hansen

Advokat Søren Juul for Lykke Sørensen (forlod mødet kl. 14.30)

Advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja for Jesper Gori og Jonas From Soelberg

Advokat Lise Lauridsen for Nina Holst Christensen, Ditte Kruse Dankert, Carsten Madsen og Thomas Klyver

Advokat Asger Bagge-Jørgensen for Tanja Franck

Advokat Morten Samuelsson for Lene Vejrum

Advokat Pernille Backhausen for Uffe Toudal Pedersen (mødte kl. 10.30)

Advokat Anders Valentiner-Branth for Henrik Grunnet (forlod mødet kl. 15.00)

Advokat Stine Gry Johannessen for Anna-Sophie Kolding Saugmann-Jensen

Advokat Peter Breum for Adam Abdel Khalik og Anne Nygaard Just (forlod mødet kl. 12.00)

Advokat Thomas Lindberg Brædder for Kristina Rosado

Advokat Henrik Stagetorn for Anni Fode

Kl. 09.00 mødte Ditte Kruse Dankert.

Hun oplyste, at hun fortsat er ansat som kontorchef i Udlændingestyrelsen. Hun blev herefter gjort bekendt med, at hun ikke har pligt til at udtale sig. Hun blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Hun forklarede, at hun blev uddannet cand.jur. i 2002. Herefter blev hun i januar 2003 ansat i Integrationsministeriets departementet, hvor hun arbejdede i Udlændingeafdelingen. I 2011 blev hun ansat som souschef i Udlændingestyrelsens Visumkontor, og senere blev hun konsulent i Udlændingestyrelsens ledelsessekretariat. Efter at have været på barsel blev hun souschef i Forsørgelseskontoret i 1 ½ år, og i efteråret 2015 blev hun fungerende kontorchef, da hendes kontorchef, Jesper Gori, rokerede til departementet. I foråret 2016 blev hun udpeget som kontorchef, og hun er fortsat ansat i den samme stilling. På daværende tidspunkt refererede hun til Lene Vejrum. Hendes souschef var Kristina Rosado. Der var i kontoret etableret teams med forskellige teamledere. Hun godkendte ikke alle konkrete sager, idet der i kontoret blev behandlet mange tusinde sager om året. Kontoret bestod af knap 25 medarbejdere, men fra januar 2016 og i det følgende 1½ år blev der ansat en række yderligere medarbejdere, således at der var knap 40 medarbejdere. Det var en meget hektisk periode med megen lovgivning, der omfattede hendes kontor. Der var på daværende tidspunkt 18.000 asylansøgere indkvarteret på næsten 100 centre, og der var stor politisk fokus på området.

Det afhang af sagstypen, hvilke personer i departementet hun havde kontakt med. I departementet havde hun den tætteste kontakt til Jesper Gori, Frederik Gammeltoft, Anette Görtz og Anette Görtz' medarbejdere.

I løbet af januar 2016 opstod der en debat om indkvarteringen af gifte eller samlevende asylansøgere, hvoraf den ene var mindreårig. Udlændingestyrelsen var meget tilfreds med den daværende praksis, som var baseret på socialfaglige vurderinger af, om der var problemer i forhold til den mindreårige. Hun læste ikke Inger Støjbergs Facebook opslag den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14), men hun husker, at de blev opmærksomme på, hvad ministeren havde skrevet.

Hun blev foreholdt Kristina Rosados mail af 25. januar 2016 kl. 19.46 til hende, hendes svar herpå i mail samme dag kl. 20.02 og Kristina Rosados svar samme dag kl. 20.05 (ekstrakten side 6739) om Facebook opdateringen. I Kristina Rosados mail kl. 20.05 hedder det:

”Nu er du jo også varmet op, så du kan vel godt flikke endnu en bekendtgørelse sammen på rekordtid. Så pyt med hjemmel, retten til familieliv og lignende irriterende detaljer. Vi bestemmer jo alligevel, hvor de alle sammen skal bo. Hurra!”

Hun forklarede, at hun ikke husker, hvad hun tænkte om Kristina Rosados mail. De var forundrede over, at ministeren på Facebook tilkendegav, hvad praksis skulle være. Ministerens ud-melding lød meget bombastisk og firkantet, og på dette tidspunkt så hun ikke for sig, at der ville komme en så firkantet ordning som den, der var beskrevet i Facebook opslaget. Henvi-sningen til "hjemmel" relaterede sig til, at der var tale om en praksisudmelding på Facebook.

Foreholdt mail af 26. januar 2016 kl. 10.37 fra hende til blandt andre Henrik Grunnet, Margit Sander Rasmussen og Kristina Rosado med en køreplan for det videre forløb (ekstrakten side 20) forklarede hun, at de fik en bestilling fra Koncernstyring om, at de skulle skaffe sig et over-blik over sagerne. Udlændingestyrelsen overvejede endvidere at komme med et oplæg på områ-det. Når hun i mailen omtalte retningslinjerne, tror hun, at hun henviste til de interne retnings-linjer. Hun husker ikke, om Udlændingestyrelsen havde nedskrevne retningslinjer.

Foreholdt, at det i notatet om høring af indkvarteringsoperatørerne var anført, at ingen af opera-tørerne havde oplyst om indikationer på tvang (ekstrakten side 62), forklarede hun, at Kristina Rosado udarbejdede høringsnotatet. Hun læste selv notatet. Hun mener, at Kristina Rosado og hun havde en samtale om, at departementet skulle have oplysningen om, at der ikke var indika-tioner på tvang. Formålet hermed var at nuancere billedet. Hun kan ikke generelt udtale sig om, hvorvidt Udlændingestyrelsen opfattede operatørernes oplysninger som troværdige. De tog ikke stilling til, om denne konkrete oplysning var troværdig, men de mente, at operatørernes vurde-ring skulle videregives til departementet. Departementet gav hende ikke nogen tilbagemelding vedrørende denne oplysning.

Foreholdt sin mail af 26. januar 2016 kl. 22.16 til Line Skytte Mørk Hansen med kopi til Hen-rik Grunnet og Lene Vejrum vedhæftet et notat om Udlændingestyrelsen praksis (ekstrakten side 22) og sin mail af 27. januar 2016 kl. 17.13 til Line Skytte Mørk Hansen med kopi til Hen-rik Grunnet vedhæftet det samme notat (ekstrakten side 30) forklarede hun, at hun udarbejdede notatet, men hun går ud fra, at Kristina Rosado også var inde over notatet. Formålet med nota-tet var først og fremmest at beskrive praksis på området. Udlændingestyrelsen forsøgte ligele-des at lægge op til, hvilke initiativer man kunne tage på området. Indholdet af notatet havde ikke været drøftet med departementet, inden det blev sendt til departementet. Som hun husker det, var hun ikke involveret i drøftelser med departementet om departementets efterfølgende arbejde med notatet, inden hun modtog notatet i høring ved mail den 29. januar 2016 kl. 10.10 fra Anne Nygaard Just til hende med kopi til Line Skytte Mørk Hansen og Anette Görtz (eks-trakten side 68).

Hun blev foreholdt Cathrine Primdahls mail af 29. januar 2016 kl. 16.11 til Anne Nygaard Just med kopi til Lene Vejrum og hende vedhæftet bemærkninger til notatet (ekstrakten side 74). Hun blev endvidere foreholdt "Kommentar [F13]", hvoraf fremgår (ekstrakten side 80):

”DKD: Måske farligt ikke at vise, at man har tænkt over forpligtelserne, jf. artikel 8”.

Hun forklarede, at det er hende, der har indsat denne kommentar. Hun mente, at man i ordningen var nødt til at forholde sig til EMRK artikel 8. Hun vidste godt, at hendes kommentar var en smule ”provokerende”. Hendes kommentar var en bemærkning til ”Kommentar [F14]”, der var indsat af departementet. Hun ville tilkendegive, at man skulle ”tænke sig om”, og at man ikke helt kunne undlade at kommentere EMRK artikel 8. Som hun husker det, fik hun ikke en tilbagemelding på denne kommentar. Hun husker, at hun deltog i drøftelser om det retlige råderum for indkvarteringen, men hun husker ikke, hvornår disse drøftelser fandt sted. Hun fik ikke på noget tidspunkt en tilbagemelding om, at notatet var blevet godkendt, og at der skulle administreres efter dette notat. Hun har først hørt om det endelige notat under sagen i undersøgelseskommissionen. Hun opfattede det således, at Udlændingestyrelsen var kommet med bemærkninger til et notat, som ikke blev til noget. Notatet var grundlæggende et forsøg på at lægge op til, at man hovedsageligt kunne bevare den hidtidige praksis med justeringer, men Udlændingestyrelsen forstod det således, at ”dette ikke gik”. Som hun forstod det, var der kommet et oplæg, men der blev valgt en anden vej.

Hun har ikke haft noget at gøre med pressemeddelelsen.

Hun deltog ikke i koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, og Henrik Grunnet gav hende ikke noget referat fra mødet.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 fra Henrik Grunnet til Nils Bak med kopi til blandt andre hende (ekstrakten side 5533) og adspurgt, om hun drøftede denne mail med Henrik Grunnet, forklarede hun, at Henrik Grunnet på dette tidspunkt ikke var meget til stede i Udlændingestyrelsen. Det var hendes opfattelse, at Henrik Grunnet ikke var en nøglefigur i forhold til at komme videre med sagen.

Hun blev foreholdt sin mail af 10. februar 2016 kl. 14.19 til Kristina Rosado (ekstrakten side 5533). Heraf fremgår:

”Hørte fra Jesper, at Nina Holst har sagt, at vi bliver dømt – Inger svarer bare, at det er værd at få en dom på...yes??”

Hun forklarede, at hun må have fået disse oplysninger fra Jesper Gori i dagene op til den 10. februar 2016. Hun havde en overfladisk snak med Jesper Gori og husker det således, at hun talte med ham den 8. eller 9. februar 2016. Under samtalen talte de om forskellige sager. De talte også om ministerens Facebook opslag. Han sagde, at der ikke var nogen tvivl om, at ministeren ville gå så langt som muligt, og at de havde en dialog med Justitsministeriet. Han sagde også, at man var ”villig til at gå til kanten”, og at Nina Holst-Christensen havde tilkendegivet,

at man kunne ”risikere en dom”, hvis man gik for langt. Han sagde ikke nærmere, hvad dialogen med Justitsministeriet gik ud på. Han tilkendegav, at sagen var i proces, men han sagde ikke, hvad konklusionen ville ende med at blive. De gennemgik ikke sagen meget juridisk, men havde en kollegial snak om, at ministeren ville ”gå så langt som muligt” og ville ”udfordre konventionerne”. Hun husker ikke ordvalget under samtalen, men alene substansen i samtalen. Jesper Gori fortalte ikke noget om den samtale, som han havde haft med ministeren.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 13.10 fra Nils Bak til blandt andre Henrik Grunnet med kopi til hende om pressemeddelelsen (ekstrakten side 99) og mail samme dag kl. 14.11 fra Anne Nygaard Just til Lene Vejrum og hende vedhæftet pressemeddelelsen (ekstrakten side 101) forklarede hun, at hun den pågældende dag flere gange drøftede sagen med Lene Vejrum. Lene Vejrum's kontor lå lige over for hendes kontor. Kristina Rosado deltog også i nogle af samtalerne. Nogle af operatørerne begyndte at kontakte Udlændingestyrelsen om sagen. Det kan have været Margit Sander Rasmussen eller Kristina Rosado, som blev kontaktet af operatørerne.

De samtaler, som de havde i Udlændingestyrelsen, mundede ud i, at det efter deres opfattelse ikke kunne være rigtigt, at man kunne adskille par uden at vurdere sagerne. Deres opfattelse af ordningen var, at departementet måtte have vurderet, at en adskillelse af parrene ville være proportional, idet der forelå legitime hensyn til at undgå risikoen for tvang. På den anden side stod, at der som udgangspunkt var tale om et byrdefuldt indgreb. De talte om, at de måtte se på, om der var sager, hvor intensiteten af indgrebet førte til, at en adskillelse ikke ville være proportional. De brugte ikke disse ord, men de talte om, at de allerede havde fået oplysninger om sager, hvor en adskillelse ville være meget byrdefuld. Konklusionen var, at man måtte gennemgå sagerne for at belyse, om der forelå helt særlige omstændigheder. Denne snak havde de den 10. februar 2016. I disse drøftelser deltog Lene Vejrum og hun, og nogle gange deltog Kristina Rosado og Margit Sander Rasmussen også. Hun lagde til grund, at der som udgangspunkt var hjemmel til ordningen. I indkvarteringen varetages en række hensyn, herunder hensyn til seksuelle minoriteter og hensyn til, at eksempelvis skrøbelige mindreårige ikke indkvarteres sammen med ”gadeorienterede” mindreårige. Foreholdt, at flere af parrene allerede var indkvarteret sammen på daværende tidspunkt, og adspurgt, om denne situation er sammenlignelig med det anførte, forklarede hun, at de ikke stillede spørgsmål til selve ordningen. De drøftede, at der forelå sager, hvor man kunne diskutere, om en adskillelse konkret ville være proportional.

De tænkte, måske lidt naivt, at der måtte komme nogle juridiske retningslinjer og en vejledning om, hvordan sagerne konkret skulle håndteres. Den 10. februar 2016 var en ”rodet” dag, hvor de havde drøftelser og samtidig ventede på yderligere fra departementet. Det gik op for dem, at der ikke ville komme yderligere, da Line Skytte Mørk Hansen samme dag ringede til Lene Vejrum og sagde, at det var pressemeddelelsen, der gjaldt. Lene Vejrum fortalte hende om, at hun havde haft en telefonsamtale med Line Skytte Mørk Hansen. Der var også en telefonsamtale, som hun selv overhørte en del af. Hun husker ikke, om det var den første eller den anden

telefonsamtale, som hun overhørte. Hun husker, at Line Skytte Mørk Hansen ringede mere end en gang, og hendes bud er, at hun overhørte den anden samtale. Hun havde en fornemmelse af, at der var noget forudsat under den samtale, som hun overhørte. Hun husker det således, at hun allerede havde hørt fra Lene Vejrum, at det var pressemeddelelsen, der gjaldt. Lene Vejrum og hun havde kontor skråt over for hinanden, og den pågældende dag ”løb de frem og tilbage til hinanden”. Hun gik på et tidspunkt ind til Lene Vejrum, der gik rundt med sin mobiltelefonen i hånden og så meget presset ud. Lene Vejrum signalerede, at hun skulle komme ind og lukke døren. Lene Vejrum satte sig ned og slog medhør til. Hun hørte, at det var Line Skytte Mørk Hansen, som Lene Vejrum talte med. Hun hørte, at grundpræmissen i samtalen var, at Udlændingestyrelsen skulle komme i gang med at adskille parrene. Samtalen handlede om, hvor hurtigt dette kunne ske. Der var et hastværk med at få adskilt parrene. Line Skytte Mørk Hansen havde svært ved at forstå, hvorfor det ikke bare var ”som at trykke på en knap”. Line Skytte Mørk Hansen sagde: ”Hvornår er I færdige med det?”, og: ”Hvilke beskeder kan der gives?” Der lå også den bestilling, at operatørerne skulle orienteres. Derfor sendte hun senere en orientering til operatørerne. Orienteringen blev sendt for at forklare operatørerne, hvad der foregik, men i høj grad også for at vise til departementet, at beskeden var forstået. Hun var sikker på, at departementet skulle have en melding om, at Udlændingestyrelsen var gået i gang, og at beskeden var forstået. Hun kunne se, at Lene Vejrum var meget presset under telefonsamtalen. Hun ”fægtede for sig” og ”værgede for sig”. Lene Vejrum sagde, at det ikke bare var som at ”knipse med fingrene”, og at styrelsen skulle tage stilling til, hvor børnene skulle bo, ligesom en række andre forhold skulle afklares. Lene Vejrum fik ikke meget taletid. Lene Vejrum sagde ikke, at en adskillelse ikke i alle tilfælde ville kunne lade sig gøre. Stemningen var slet ikke til dette under samtalen. Den del af samtalen, som hun overhørte, varede et par minutter.

Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens forklaring om, at hun under en af samtalerne læste op af notatet af 2. februar 2016 og det heri anførte om, at der skulle være undtagelser, forklarede hun, at hun ikke overhørte dette. Som hun husker det, havde hun allerede på dette tidspunkt hørt fra Lene Vejrum, at Line Skytte Mørk Hansen havde sagt, at der ikke ville komme mere, at pressemeddelelsen var ordningen, og at alle skulle adskilles. Lene Vejrum var lidt ”paf” over meldingen, og det var en svær situation. Hun tror, at der måske var 1½ time mellem de to telefonopkald.

Foreholdt Lene Vejrum's telefonnotat af 31. marts 2016 om telefonsamtalen (ekstrakten side 908) forklarede hun, at hun ikke var involveret i udarbejdelsen af dette telefonnotat. Indholdet af dette telefonnotat svarer til det, som Lene Vejrum refererede til hende om samtalen.

Foreholdt sin mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 til operatørerne om blandt andet, at der snarest muligt ville blive varslet flytning i ”samtlige disse sager” (ekstrakten side 110), forklarede hun, at hun udarbejdede et udkast til mailen og drøftede dette udkast med Lene Vejrum. Hun husker det således, at Lene Vejrum var inde på hendes kontor og læste udkastet på skærmen. De havde fået at vide, at alle skulle adskilles, og hun havde ikke mulighed for at skrive andet end det,

som Udlændingestyrelsen havde fået mandat til. De kunne ikke kommunikere til deres operatører på en anden måde end det, der var blevet godkendt af departementet. De havde en del opfølgende snakke med operatørerne, der ringede til både Kristina Rosado og hende. Formålet med mailen var at orientere operatørerne. Formålet var også at "levere" på det, som Line Skytte Mørk Hansen havde sagt. Hun husker, at hun selv talte med nogen fra operatørkredsen denne dag, men hun husker ikke, hvem hun talte med. Under samtalen sagde hun, at de "lige måtte se på det" og "sende det ind", hvis operatørerne havde særlige oplysninger. De kommunikerede ikke dette bredt til alle sagsbehandlere i hendes kontor. Det var en svær situation at gøre noget andet end det opdrag, som Udlændingestyrelsen havde fået. Den 10. februar 2016 havde hun drøftelserne med Lene Vejrum, Kristina Rosado og Margit Sander Rasmussen.

Hun husker ikke, at Ronya Habo deltog i drøftelser den 10. februar 2016. Foreholdt forklaringen fra Ronya Habo om, at der den 10. februar 2016 kl. 16.30 var et møde, hvor EMRK artikel 8 blev drøftet, forklarede hun, at hun ikke husker, at Ronya Habo deltog i et møde den 10. februar 2016, men hun kan ikke afvise dette. De holdt den 10. februar 2016 drøftelserne i en lidt lukket kreds, så hun kan umiddelbart ikke se, hvorfor Ronya Habo skulle have deltaget i et møde denne dag, men der sagtens på et senere tidspunkt have været et møde, hvor ordningen blev drøftet.

Den 10. februar 2016 drøftede Lene Vejrum og hun, at de skulle sikre, at administrationen var lovlig. De var enige om, at de måtte se på, om der var konkrete sager, hvor indgrebet ville være uproportionalt, ligesom de var enige om at prøve at få en dialog med departementet.

Adspurg, om hun den 10. februar 2016 fik at vide, at Udlændingestyrelsen kunne kontakte Jesper Gori, hvis styrelsen var i tvivl, forklarede hun, at hun ikke har hørt om, at styrelsen fik en sådan besked. Hun har aldrig talt med Line Skytte Mørk Hansen om telefonsamtalen den 10. februar 2016. Hun sagde ikke selv noget under samtalen, og Line Skytte Mørk Hansen vidste ikke, at hun var på medhør.

Hun blev foreholdt sin mail af 13. april 2016 kl. 13.02 til Jens Vikner (ekstrakten side 6819) om udtalelsen til Folketingets Ombudsmand. Heraf fremgår blandt andet:

"På baggrund af drøftelserne i går skal vi lave et nyt udkast, hvor vi ændrer lidt i forhold til den gennemgang af drøftelserne med og instruks fra departementet. De mente, at vi skulle skrive det sådan, at vi får en instruks, og at vi (samtidig) får besked på, at vi straks skal adskille, men at vi så efterfølgende har haft drøftelser med dem om kategoriseringen af sager, hvor der skulle ske adskillelse – ctr. sager, hvor der kunne være spørgsmål om de internationale forpligtelser."

Hun forklarede, at hun går ud fra, at hun drøftede udkastet til svaret til Folketingets Ombudsmand med Jesper Gori. Når der står "De mente", kan hun ikke forestille sig, at det refererer til

andre end Jesper Gori og Lykke Sørensen. På dette tidspunkt var det ikke længere Line Skytte Mørk Hansens afdeling, der ”kørte” sagen. Udlændingestyrelsen havde nogle ”røde linjer”, idet det, der stod i udtalelsen fra Udlændingestyrelsen, skulle være rigtigt og dækkende, men der var drøftelser om, hvordan udtalelsen skulle formuleres. Udfordringen var, at instruksen den 10. februar 2016 var undtagelsesfri, og at der herefter opstod drøftelser om konkrete sager på Udlændingestyrelsens initiativ. Der var derfor et ”rum” mellem instruksen og drøftelserne, og udfordringen var at beskrive, hvad der var sket i perioden mellem den 10. februar 2016 og marts 2016.

Hun blev foreholdt Kristina Rosados mail af 27. juni 2016 kl. 12.12 til hende om bidrag til udtalelse til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 6844). Af mailen fremgår blandt andet:

”Jeg må sige, at jeg synes, at nedenstående gengivelse under pkt. 1 er langt ude. UIBM har da på intet tidspunkt efter instruksen ”udtrykkeligt kommunikeret undtagelsesmulighederne” til os, når vi ser bort fra det ene eksempel med parret, som er gift i Danmark, som ministeren – som det absolut eneste – nævnte under det åbne samråd. Som jeg ser det, forsøger de nu helt åbenlyst at tørre det her af på os.”

Hun forklarede, at hun ikke husker, om hun forholdt sig til det, som Kristian Rosado skrev. Hun er ikke enig med Kristina Rosado, idet beskrivelsen er for firkantet. Under samrådet den 15. marts 2016 blev der åbnet op for undtagelsesmuligheder, og de havde drøftelser om, hvad disse undtagelser gik ud på. Det var først under samrådet, at Udlændingestyrelsen med sikkerhed kunne sige, at styrelsen fik mandat til at gøre undtagelser. Inden samrådet havde de en dialog med Jesper Gori og Lykke Sørensen om, at der ville være undtagelser, men først under samrådet var de sikre på, at ministeren havde accepteret dette.

Adspurg, hvorfor departementet ikke skriftligt blev spurgt nærmere ind til, om ordningen var undtagelsesfri, og hvorfor det ikke over for departementet blev tilkendegivet, at en undtagelsesfri ordning kunne være ulovlig, forklarede hun, at de ikke var i tvivl om, hvilken besked de havde fået fra departementet. Hun tror, at Lene Vejrum i dag nok vil mene, at man godt kunne have skrevet tilbage til departementet. Hun drøftede dengang dette med Lene Vejrum, men de tænkte, at der ikke ville være en åbning over for Line Skytte Mørk Hansen. Den måde, som de havde tænkt sig at gå til departementet på, var ved at forelægge konkrete sager, hvor en adskillelse ville være problematisk. De forventede ikke at ville kunne komme igennem med et budskab til Line Skytte Mørk Hansen om, at ordningen skulle have undtagelser. Den 10. februar 2016 havde de ikke særlig fokus på de forvaltningsretlige spørgsmål. De havde fokus på håndteringen af den samlede situation og på de tiltag, der skulle iværksættes.

Foreholdt Lene Vejrum's mail af 10. februar 2016 kl. 16.40 til Line Skytte Mørk Hansen med kopi til blandt andre hende om, at operatørerne var blevet varslet (ekstrakten side 120), forklarede hun, at mailen blev sendt for at tilkendegive, at processen nu var gået i gang. Hun genkendte ikke den gruppering af parrene, som er beskrevet i mailen, men der blev talt om, at der var forskellige tilfældegrupper.

Den 10. februar 2016 var hendes sidste arbejdsdag inden hendes ferie. Hun var tilbage på arbejdet den 22. februar 2016. Hun var på ferie med 3 børn og var så vidt muligt "regnet ude" fra arbejdet, men hun husker, at hun under ferien havde samtaler med Lene Vejrum og Kristina Rosado. De aftalte inden hendes ferie, at Bookingen med Margit Sander Rasmussen og Kristina Rosado i spidsen skulle skabe sig et overblik og gennemgå sagerne. Det var Kristina Rosado, Margit Sander Rasmussen og Lene Vejrum, der håndterede sagerne under hendes ferie. Det var aftalt, at oplysningerne fra høringerne og oplysningerne om parrene i systemerne skulle gennemgås. Det skulle herunder gennemgås, om der lå sundhedsoplysninger, kommunale indberetninger og oplysninger i asylsagerne. Det forhold, at der ikke var oplysninger af denne karakter i systemet om et par, sagde også noget, idet Udlændingestyrelsen havde mange oplysninger fra bl.a. asylsagen og sociale sager. Når der ikke forelå særlige oplysninger, lagde de til grund, at der var tale om en sag, hvor der ikke gjorde sig særlige forhold gældende. De satte ikke spørgsmålstegn ved, om ordningen "som sådan" var lovlig. Med ordningen "som sådan" mener hun, at det var lovligt med en ordning, hvor der som udgangspunkt skulle ske adskillelse, men med mulighed for undtagelser. Også i dag gælder der en ordning med et udgangspunkt om adskillelse. De undersøgte, om der forelå helt særlige forhold, der gjorde en adskillelse uproportional. Deres fokus var, om der var sager, hvor en adskillelse ville udgøre et særligt intensivt indgreb. Da hun tog på ferie, tog Lene Vejrum over. På daværende tidspunkt betragtede departementet en adskillelse som faktisk forvaltningsvirksomhed. Departementet var klar over, at der ikke ville blive foretaget partshøring, idet det ikke ville give mening at partshøre, når alle skulle adskilles.

Foreholdt mail af 12. februar 2016 kl. 16.45 fra Margit Sander Rasmussen til hende, Lene Vejrum og Kristina Rosado med en opdateret liste over parrene (ekstrakten side 6747) forklarede hun, at hun ikke husker, om hun læste mailen. Hun fik i perioden måske 100-150 mails om dagen. Som hun husker det, blev hun ikke kontaktet om konkrete sager under sin ferie. De samtaler, som hun havde under sin ferie, angik mere overordnede spørgsmål, men hun husker det ikke nærmere. Kommunikationen med Lene Vejrum bestod navnlig i, at de lige skulle vende det "granatshok", som de havde fået den 10. februar 2016. Hun husker det således, at hun ikke talte med nogen fra departementet under sin ferie. Allerede den 10. februar 2016 talte de i Udlændingestyrelsen om, at det hovedsageligt var sager med børn, hvor en adskillelse ville være mest indgribende, og at det som altovervejende hovedregel ville være disse sager, hvor der ville foreligge ganske særlige omstændigheder. Man kunne dog også godt forestille sig, at der forelå ekstraordinære omstændigheder, selvom parret ikke havde børn. Med hensyn til spørgsmålet

om tvang drøftede de, at grundpræmissen i ordningen måtte forstås således, at der var en formodning for tvang, hvilket herefter skulle afdækkes nærmere.

I forbindelse med genoptagelsessagerne blev der nedsat en projektgruppe, der var ledet af Adam Abdel Khalik, som refererede til hende.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.54 fra Anne Nygaard Just til Uffe Toudal (ekstrakten side 5628), mail af 12. februar 2016 kl. 15.18 fra Line Skytte Mørk Hansen til blandt andre Jonas From Soelberg (ekstrakten 5371), mail af 16. februar 2016 kl. 16.50 fra Lene Vejrum til Lykke Sørensen og Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten 149), mail af 23. februar 2016 kl. 16.22 fra hende til blandt andre Lene Vejrum (ekstrakten side 201) og mail af 9. marts 2016 kl. 11.45 fra Kristina Rosado til Anne Nygaard Just (ekstrakten side 467), i hvilke mails der blev skrevet om status på sagerne, forklarede hun, at det var aftalt med Koncernstyring, at Udlændingestyrelsen skulle orientere om status i sagerne. Hun ved ikke, hvem der nærmere havde aftalt dette. Orienteringerne skulle også gives med henblik på det forestående samråd. Det var klart, at der var et pres fra departementet for, at parrene blev adskilt. Det var en grundpræmis, at der skulle være fremdrift i sagerne. Hendes opfattelse af, at Udlændingestyrelsen var under et pres, skyldtes det indledende forløb den 10. februar 2016.

Hun deltog i et møde den 22. februar 2016 med departementet. Ud over hende deltog fra Udlændingestyrelsen Lene Vejrum og Kristina Rosado. Mødet fandt sted hos Line Skytte Mørk Hansen, og det var Line Skytte Mørk Hansen, der sad for bordenden og var mødeleder. Lykke Sørensen og Jesper Gori deltog også. Hun opfattede Lykke Sørensen og Jesper Gori som lidt perifere. Hun husker ikke, om Anne Nygaard Just deltog. Mødet varede i hvert fald ikke længere end den time, der var afsat. Hun tror, at de hver især mødte frem og således ikke fulgtes ad fra Udlændingestyrelsen. De havde oplistet en række spørgsmål, herunder af mere praktisk karakter. De gik ud fra, at de også skulle høre, hvornår der ville blive udarbejdet en vejledning. Hun husker det som et meget ”rodet” møde, hvor de blev mødt med noget andet end det, de havde forestillet sig. De havde troet, at de ville høre om baggrunden for ordningen og om vejledningen. Hun vil tro, at Line Skytte Mørk Hansen bød velkommen, men det blev meget hurtigt sagt, at det var Udlændingestyrelsen, der skulle udarbejde retningslinjerne. De havde forestillet sig, at de også kunne tale om det mere grundlæggende i ordningen, og Kristina Rosado trak nogle paralleller til ledsagervurderingen og anførte, at det var påfaldende, at man kunne være ledsager, men ikke måtte bo sammen. Line Skytte Mørk Hansen sagde noget håndfast til hende, at dette overhovedet ikke havde noget at gøre med den foreliggende situation. Det stod herefter klart, at der ikke skulle drøftes mere grundlæggende spørgsmål om ordningen. Der blev drøftet perifere spørgsmål, og de skulle nu til at indstille sig på et andet ”mindset”, idet de selv skulle udarbejde retningslinjer. Der var ikke rum til en mere substantiel drøftelse af ordningen. Der var ingen, som nævnte EMRK artikel 8 eller Børnekonventionen. Lene Vejrum og hun prøvede at sige, at der var ”svære sager”, hvor der var risiko for, at nogle af parrenes børn ville blive anbragt som følge af adskillelsen. Der blev ikke talt om konkrete sager. Mødet var

Line Skytte Mørk Hansens møde. Lykke Sørensen og Jesper Gori sagde ikke noget under mødet.

Hun blev foreholdt mail af 22. februar 2016 kl. 15.20 fra Lene Vejrum til Kristina Rosado og hende om, at operatørerne på baggrund af mødet nu kunne foretage en høring om, hvem af forældrene parrenes eventuelle børn skulle bo hos (ekstrakten side 6757). Hun forklarede, at de ikke drøftede konkrete sager, men et af spørgsmålene var, hvilken af forældrene børnene skulle bo hos. De forsøgte at ”pippe” om, hvorvidt ordningen overhovedet kunne lade sig gøre, ligesom der blev rejst praktiske spørgsmål. Deres opfattelse var, at de fik at vide, at ”det kan man godt”, og at det alene var de praktiske elementer, der skulle afklares. Hun husker ikke, at Lykke Sørensen og Jesper Gori sagde noget. Tilbage meldingen kom hovedsageligt fra Line Skytte Mørk eller måske fra en af hendes medarbejdere, hvis der deltog en sådan medarbejder.

Da hun var kommet hjem fra sin ferie den 22. februar 2016, blev hun orienteret om, at der var par, som var blevet adskilt, og at man nu skulle forholde sig til parrene med børn. De retningslinjer, som Udlændingestyrelsen skulle udarbejde, skulle tage stilling til praktiske spørgsmål som blandt andet betaling for transport. Retningslinjerne skulle ikke forholde sig til de internationale konventioner. Under selve mødet eller i ugerne efter tilkendegav Udlændingestyrelsen, at de gik ud fra, at der også ville komme ”noget andet”. De retningslinjer, som Udlændingestyrelsen skulle udarbejde, skulle omfatte de praktiske spørgsmål, som operatørerne havde. Hun husker ikke, om det på dette møde blev kommunikeret, hvem i departementet Udlændingestyrelsen skulle have kontakten med.

Hun blev foreholdt mail af 23. maj 2017 kl. 19.24 fra hende til Lene Vejrum (ekstrakten side 5540). Af mailen fremgår:

”Mødet blev holdt hos Line, Lykke deltog (du, jeg, Line, Lykke, Kristina, Jesper). Talte faktisk med Kristina om netop dette møde i dag. Der var de ikke i tvivl om, at alle kunne adskilles.

...

Der var også et uformelt morgenmøde med Jesper hos mig (han cyklede forbi), hvor disse ting blev berørt. Det var der, hvor han nævnte det med de rødhårede for mig (du var ikke med).

...”

Hun forklarede, at hun forstod mødet som beskrevet i mailen. Der var ingen, der modsagde Line Skytte Mørk Hansen, da hun sagde, at ordningen kunne lade sig gøre. Adspurgt om ”de rødhårede” forklarede hun, at hun mener, at hun dengang huskede forkert, idet mødet med Jesper Gori fandt sted på et senere tidspunkt, da spørgsmålet om faktisk forvaltningsvirksomhed blev drøftet. ”De rødhårede” vedrørte en drøftelse om, at der var vide rammer for indkvarteringen. Drøftelsen var en eller anden reference til, at man ud fra hårfarve kunne beslutte sig for,

hvorledes indkvarteringen skulle ske. Hun er usikker på, hvad der helt præcist mentes med referencen.

Notatet af 2. februar 2016 blev ikke nævnt under mødet den 22. februar 2016 og var ikke fremme under mødet.

Foreholdt mail af 15. februar 2016 kl. 12.14 fra Kristina Rosado til Margit Sander Rasmussen med kopi til Lene Vejrum og hende om, at "Henrik ser gerne, at vi forelægger de enkelte sager, hvor parrene har fællesbørn for dep., inden vi effektuerer flytningerne" (ekstrakten 6194), og mail samme dag kl. 12.20 fra Margit Sander Rasmussen til Kristina Rosado med kopi til Lene Vejrum og hende om, at flytningen af disse par ikke var effektueret (ekstrakten side 6194), forklarede hun, at hun ikke deltog i drøftelserne om, hvorvidt alle disse sager skulle forelægges for departementet. Hun husker ikke, at hun hørte om, hvordan Henrik Grunnet betragtede problemstillingen. De mente, at de ikke kunne forelægge samtlige de sager, hvor parrene havde børn, idet udgangspunktet var, at alle skulle adskilles. Hun opfattede det ikke således, at Henrik Grunnet sad "for bordenden" i forhold til behandlingen af sagerne. Han befandt sig i denne periode ikke meget i Udlændingestyrelsen og fratrådte kort tid efter.

De fandt de fem sager, der blev forelagt for departementet, ved, at de gennemgik de sager, hvor der var børn, og de sager, hvor der forelå særlige oplysninger. De fandt særlige oplysninger i mere end fem sager. De drøftede, hvilken betydning de konkrete oplysninger havde, herunder betydningen af, om oplysningerne kom fra fagpersoner, dvs. for eksempel psykologer og læger, eller kom fra socialarbejdere på centrene. De vurderede, at der i de fem sager, som blev forelagt, var "mest at komme med". Sagerne gav også rig lejlighed til, at departementet kunne forholde sig til forskellige problemstillinger. Hun husker ikke, at hun tidligere har prøvet, at det var nødvendigt at gå til departementet med konkrete sager og "banke på døren". Normalt har man mere viden om, hvad en konkret praksis indebærer. De vurderede, at disse fem sager kunne "holde". I de øvrige sager planlagde de flytning af parrene.

Hun husker det således, at hun i slutningen af den uge, der begyndte den 22. februar 2016, havde en snak med Jesper Gori om, at Udlændingestyrelsen ville forelægge nogle sager. Hun sagde til ham, at de havde fundet fem sager, som de ønskede, at departementet så på. Jesper Gori sagde, at dette var "fint". Dialogen om forelæggelsen fortsatte frem til begyndelsen af marts, hvor sagerne blev indsendt. De fem sager var ikke "prøvesager", men de sager, hvor Udlændingestyrelsen vurderede, at der ikke kunne ske adskillelse. Ved vurderingen af, hvilke sager der skulle indsendes, drøftede de, at der skulle foreligge en kombination af omstændigheder, og at det således ikke var nok, at parret havde børn. Det, der også gerne skulle foreligge, var en vurdering fra en fagperson.

Foreholdt oplysningerne om "par F-K og F-M" (parekstrakten side 1005 og hjælpebilaget om de berørte asylpar side 26) og om "par L-K og L-M" (parekstrakten side 1197 og hjælpebilaget

om de berørte asylpar side 30) forklarede hun, at der var mange overvejelser om, hvor meget der skulle til for ikke at adskille. Det var ikke atypisk, at der forelå sociale og helbredsmæssige problemer hos de indkvarterede. Mange af parrene udtalte sig meget kraftigt imod en adskillelse. Ved udvælgelsen af sagerne foretog de en samlet vurdering, og det var ikke nogen nem vurdering. De havde hele tiden i baghovedet, at de havde fået at vide, at man i alle tilfælde kunne adskille. Hvis alle sager var blevet forelagt for departementet, ville de være blevet hældt fuldstændig ned ad brættet, men her var de i hvert fald sikre på, at der "var noget". Det var dog ikke sådan, at de undlod at forelægge nogle sager ud fra et strategisk synspunkt om, at de ikke ville forelægge for mange sager. De fem sager, som de forelagde, var deres bedste bud på sager, hvor man ikke kunne adskille parret. De vurderede, at de øvrige par lovligt kunne adskilles. Hun ved ikke, hvem sagerne blev drøftet med i departementet.

Lene Vejrum, Kristina Rosado og hun havde flere møder med Lykke Sørensen og Jesper Gori både lige inden og lige efter samrådet den 15. marts 2016. Under disse møder fik de en tilkendegivelse om de sager, som Udlændingestyrelsen havde indsendt. Der kom ikke en endelig tilbagemelding på disse sager. De måtte forstå det således, at det efter departements opfattelse ikke var alle sager, der var problematiske. Departementet mente, at der i to af sagerne "var noget", mens der i tre af sagerne ikke "var noget". Dette fik de at vide på møderne.

Foreholdt mail af 7. marts 2016 kl. 13.22 fra hende til Kristina Rosado om, at "Statsministeriet har givet en mindre mulighed for kattelerm" (ekstrakten side 6770), forklarede hun, at de havde et møde med Lykke Sørensen og Jesper Gori. Under dette møde fik de at vide, at alle vist var enige om, at der skulle være en mulighed for undtagelser. Hun går ud fra, at Jesper Gori nævnte Statsministeriet. De havde et møde den 8. marts 2016, og dette møde handlede blandt andet om departementets holdning til de fem sager.

Hun blev foreholdt mail af 8. marts 2016 kl. 19.48 fra Lene Vejrum til Anni Fode med kopi til blandt andre hende om mødet den 8. marts 2016 (ekstrakten side 6458). Af mailen fremgår blandt andet:

"Vi gennemgik følgende på mødet:

1. De 5 konkrete sager, som vi efter aftale har forelagt for departementet blev kort gennemgået. Lykke skulle vende sagerne med Uffe senere i dag. De umiddelbare vurdering er, at det vil være konventionsstridigt at skille parterne ad i to af sagerne (sag 3 og 4 – navnlig i sag 4, hvor der er indgået ægteskab i DK). De andre sager er mere tvivlsomme. Vi får en tilbagemelding, når sagerne har været forelagt Ministeren."

Hun forklarede, at hun deltog i mødet. Mailen indeholder en korrekt gengivelse af mødet. Under dette møde eller under et andet møde fik de oplyst, at ministeren havde set sagerne. De fik

at vide, at ministeren ikke syntes, at der var noget grundlag for at undlade en adskillelse i disse sager. Hun husker det ikke bestemt, men ministeren mente, at oplysningerne i sagerne mere var sympatitilkendegivelser. Grundbudskabet var, at ministeren ikke mente, at der forelå noget særligt i sagerne, og at nogle af oplysningerne var tvivlsomme og udtryk for, at "nogle syntes, at det var synd". Dette gjaldt ikke det par, som var blevet gift i Danmark med kongebrev, men de sager, hvor der forelå oplysninger om sociale forhold hos parrene. Ministeren mente, at der "var noget" i kongebrevssagen. Hun husker ikke andre detaljer fra mødet den 8. marts 2016.

Hun blev foreholdt sit telefonnotat af 10. marts 2016 om en samtale den 9. marts 2016 med Jesper Gori, der ifølge notatet havde sagt, at Udlændingestyrelsen skulle afvente UIBM's stillingen til de fem sager og således ikke på nuværende tidspunkt adskille parrene (ekstrakten side 1597). Hun forklarede, at hun efter mødet den 8. marts 2016 talte med Lene Vejrum. De var begyndt at blive bekymrede over de sager, hvor de ikke havde adskilt parrene. De havde behov for, at det blev nedfældet på skrift, at departementet var indforstået med, at Udlændingestyrelsen havde sagerne liggende. Hun ringede derfor til Jesper Gori, der tilkendegav, at dette var "fint". De fik ikke at vide, hvornår de ville få en tilbagemelding på sagerne.

Foreholdt mail af 17. marts 2016 kl. 17.44 fra Jesper Gori til hende om, at Udlændingestyrelsen kunne "forelægge alle 5 sager (igen)", og hendes svar herpå samme dag kl. 19.05 (ekstrakten side 6466) forklarede hun, at de på daværende tidspunkt endnu ikke have fået en tilbagemelding fra departementet. De gik ud fra, at departementet ikke havde taget endelig stilling. Hun tænkte ikke, at sagerne skulle forelægges igen, inden der var kommet en tilbagemelding. Foreholdt Ronya Habos forklaring om, at der kom en tilbagemelding gående ud på, at alle par bortset fra parret med kongebrevet kunne adskilles, forklarede hun, at hun ikke husker det sådan.

Foreholdt mail af 22. marts 2016 kl. 23.10 fra Kristina Rosado til hende om, at der ikke skulle foretages yderligere i de fem sager, og der ikke skulle følges op over for operatørerne "i de to sager, hvor vi havde taget de første skridt til at skille dem ad" (ekstrakten side 6779), forklarede hun, at der, som hun husker det, var en sag, hvor man begyndte at tage skridt til adskillelse, fordi der var taget endelig stilling. Parret nåede aldrig at blive adskilt, fordi parret fik opholdstilladelse og blev visiteret til en kommune. Hun husker, at der kom drypvise meldinger fra departementet, men ingen af de fem par endte med at blive adskilt. Som hun husker det, fik de ikke tydelige tilbagemeldinger fra departementet bortset fra i en enkelt sag. Udlændingestyrelsen var indstillet på at tage bestik af departementets tilbagemelding. Udlændingestyrelsen led ikke af "storhedsvandvid" i forhold til sine egne fortolkninger. Det ville være naturligt at følge departementets tilbagemelding. Når de forelagde sagerne, var det, fordi de ønskede departementets hjælp for så vidt angår de internationale forpligtelser. Det var normalt at søge råd hos departementet om fortolkningen af de internationale forpligtelser.

På ny foreholdt mail af 22. marts 2016 kl. 23.10 fra Kristina Rosado til hende (ekstrakten side 6779) forklarede hun, at hun ikke ved, hvad Kristina Rosado og Anni Fode havde drøftet om

processen vedrørende behandlingen af de fem par. Anni Fode var på daværende tidspunkt fungerende direktør og deltog i møder om sagen.

Foreholdt mail af 4. april 2016 kl. 19.59 fra Lene Vejrum til Tanja Franck om, at Udlændingestyrelsen havde fået en første uformel tilbagemelding fra departementet om sagerne (ekstrakten side 6789), forklarede hun, at der kom en tilbagemelding om sagerne den 9. og 10. marts 2016 og også en tilbagemelding efter samrådet, men det stod aldrig klart, hvad departementet mente om sagerne bortset fra en sag. Hun åndede lettet op efter tilbagemeldingen fra Jesper Gori om, at der var et rum for undtagelser. Udlændingestyrelsen oplyste ikke de berørte par om, at de ikke skulle adskilles, idet styrelsen opfattede sagerne som faktisk forvaltningsvirksomhed. Hun mener ikke, at parrene på daværende tidspunkt vidste, at der var en verserende sag om, hvorvidt de skulle adskilles. Udlændingestyrelsen havde på daværende tidspunkt ikke en "afgørelsestankegang".

Foreholdt ministerens svar af 24. februar 2016 på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230) forklarede hun, at hun læste svaret, lige efter at det blev givet. Udlændingestyrelsen bidrog ikke til svaret. Lene Vejrum og hun noterede, at ministeren gentog den undtagelsesfrie instruks, og at der endnu ikke var mandat til at fastslå, at der var undtagelser. Folketingssvaret var efter hendes opfattelse retvisende i forhold til den instruks, som Udlændingestyrelsen havde fået. De fulgte med i samrådet den 15. marts 2016 og var lettede, da ministeren sagde "for eksempel", da undtagelsesmulighederne blev nævnt. Udlændingestyrelsen læste også, at det af de godkendte beredskaber til samrådet fremgik, at der skulle være undtagelser i andre tilfælde end i kongebrevssituationen.

Foreholdt mail af 13. juni 2017 kl. 20.27 fra hende til Adam Abdel Khalik om, at "Omkring samråd var vi på dagen ikke sikre på, at hun overhoved ville sige "fx" – kun oplyste om, at man ellers ville kontakte STM" (ekstrakten side 6645), forklarede hun, at Udlændingestyrelsen ikke vidste, om det på samrådet ville blive nævnt, at der kunne gøres undtagelser i andre tilfælde end i kongebrevssituationen. Det må være Jesper Gori, der sagde til hende, at man ellers ville kontakte Statsministeriet. Hun husker ikke, hvad han nærmere sagde. Hun husker heller ikke, om det var noget, som hun fik at vide på et møde med Jesper Gori og Lykke Sørensen. På dette tidspunkt vidste de, at det var Jesper Gori og Lykke Sørensens opfattelse, at der skulle være mulighed for undtagelser. Jesper Gori og Lykke Sørensen udfoldede ikke nærmere, hvilke drøftelser der havde været i departementet. Hun ved ikke, om det var Uffe Toudal Pedersen, der ville gå til statsministeren.

Foreholdt, at der under samrådet den 15. marts 2016 blev talt om et "pusterum" (ekstrakten side 810), forklarede hun, at som hun husker det, var det under dette samråd, at de for første gang hørte ordet "pusterum". Det var kun, mens parret var indkvarteret i asylsystemet, at parret

skulle være adskilt. I de kommende måneder blev dette udfoldet mere. Det var på dette tidspunkt udgangspunktet, at ”pusterummet” skulle være hele indkvarteringsperioden, men efterfølgende var der drøftelser om varigheden af adskillelserne.

Foreholdt mail af 16. marts 2016 kl. 16.01 fra Jesper Gori til Lene Vejrum og hende om, at han kunne ”køre forbi jer fra morgenstunden (ekstrakten side 818), forklarede hun, at det var dette møde, hvor Jesper Gori var kørt forbi og havde talt om ”de rødhårede”. På mødet den 17. marts 2016 nævnte Jesper Gori hovedlinjerne fra samrådet. De talte en del om, hvorvidt der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed eller afgørelsesvirksomhed. Forud for mødet havde de talt om, at ordningen var placeret i et system, hvor indkvartering blev betragtet som faktisk forvaltningsvirksomhed, men adskillelse var et intensivt indgreb. De sagde til Jesper Gori, at når et par nægtede at flytte, blev sagen behandlet som en flyttepåbudssituation. Det blev drøftet, om processen var den rigtige. Jesper Gori drøftede dette med Justitsministeriet og oplyste, at det ikke var meget tydeligt, men udgangspunktet var, at man kan meget som led i faktisk forvaltningsvirksomhed. De drøftede ligeledes den mellemvariant, om man kunne give parrene nogle partsrettigheder uden at træffe en afgørelse.

De opfattede ikke Jesper Goris mail af 18. marts kl. 18.00 om blandt andet forelæggelse for departementschefen (ekstrakten side 838) som en besked om, at de allerede indsendte sager skulle genfremsendes. De opfattede beskeden således, at forelæggelsen omfattede eventuelle nye sager. Det var en atypisk ordning. Sagen var højprofileret, og de ”studsede” lidt over ordningen. Udlændingestyrelsen skulle orientere, når styrelsen mente, at der ikke skulle ske adskillelse. Der skulle ikke træffes en egentlig afgørelse om ikke-adskillelse. Departementschefen blev ikke som led i denne proces orienteret om nogen sager. I forbindelse med genoptagelsessagerne blev der fastsat en ny ordning, hvor Lykke Sørensen og Jesper Gori skulle orienteres om status. De fem sager blev ikke indsendt på ny, og Udlændingestyrelsens opfattelse var, at der ikke var kommet en endelig afklaring.

Foreholdt advokat Amalie Starchs klage af 21. marts 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 884) forklarede hun, at ombudsmandssagen var forankret i hendes kontor. Hun udarbejdede udkast til udtalelser til Folketingets Ombudsmand. Det var ikke normalt, at hun udarbejdede udkast, men der var tale om en svær og principiel sag, hvor der skulle arbejdes hurtigt. Hun sparrede med Lene Vejrum og Kristina Rosado om sagen.

Hun blev foreholdt følgende fra Udlændingestyrelsens udtalelse af 21. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1008):

”Departementet tilkendegav overfor styrelsen i relation til betydningen af Danmarks internationale forpligtigelser, at det helt overordnede udgangspunkt for behandling af de konkrete sager måtte være, at en adskillelse af parrene - herunder

par med fællesbørn – som udgangspunkt måtte anses for at være i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtigelser, herunder i henhold til EMRK art. 8 og Børnekonventionen.”

Hun forklarede, at det er vanskeligt at tidsfæste, præcis hvornår Udlændingestyrelsen fik denne besked, men styrelsen måtte forstå det således, at ordningen som udgangspunkt var i overensstemmelse med konventionerne, hvilket også lå som en grundpræmis for de videre drøftelser. Hun husker ikke, hvornår dette blev sagt direkte. Der var ikke nogen, der problematiserede beskrivelsen i afsnittet. Hun havde drøftelser med Lykke Sørensen og Jesper Gori om departementets opfattelse. Jesper Gori og Lykke Sørensen oplyste, at spørgsmålet var blevet vendt med Justitsministeriet. Jesper Gori og Lykke Sørensen gav udtryk for, at man som udgangspunkt kunne adskille parrene, men at der skulle være mulighed for undtagelser. Udlændingestyrelsen var ikke orienteret om indholdet af den løbende dialog mellem departementet og Justitsministeriet, men fik at vide, at der var en dialog.

Hun blev foreholdt, at det i udtalelsen af 21. april 2016 til Folketingets Ombudsmand ligeledes var anført, at Udlændingestyrelsen ville foretage en partshøring om ”alle relevante faktiske oplysninger” (ekstrakten side 1011). Hun blev ligeledes foreholdt, at det i den endelige udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand var anført, at Udlændingestyrelsen ville ”foretage en fyldestgørende partshøring” (ekstrakten side 1310). Hun forklarede, at udtrykket ”fyldestgørende partshøring” måske er lidt bredere. Efter at departementet i lang tid havde overvejet spørgsmålet, fik Udlændingestyrelsen at vide, at de i hvert fald skulle genoptage de sager, hvor de havde truffet afgørelse om flyttepåbud. Når Udlændingestyrelsen i alle sager besluttede at genoptage, dvs. også i de sager, hvor der ikke var truffet afgørelse om flyttepåbud, var det styrelsens egen beslutning.

Hun blev foreholdt mail af 26. april 2016 kl. 18.42 fra Lene Vejrum til Tanja Franck, Jens Vikner og hende om, at departementet havde givet Udlændingestyrelsen valget mellem at ”fastholde vores udtalelse eller ændre således, at vi genoptager de sager, hvor der er sket adskillelse, med henblik på partshøring” (ekstrakten side 6485). Herefter foreholdt, at departementet i denne mail er refereret for at mene, at alle sager skulle genoptages, forklarede hun, at der i sagens øvrige bilag ses drøftelser om, hvorvidt alle sager skulle genoptages, eller om genoptagelsen angik flyttepåbudssagerne. Hun opfattede det således, at det ifølge departementet var klart, at der i flyttepåbudssagerne skulle ske genoptagelse, men ikke nødvendigvis i de andre sager, hvor der ikke var blevet udstedt et flyttepåbud. Udlændingestyrelsen mente ikke, at det blev klart, hvad man skulle, og styrelsen ville være sikker på, at man gjorde det rigtige i alle sager. På daværende tidspunkt talte de om, hvad partshøringen skulle bestå i, og de endte med en bred model for partshøringen. Hun havde den opfattelse, at ”fyldestgørende” var mere dækkende end ”relevante faktiske oplysninger”.

Foreholdt mail af 28. april 2016 kl. 14.28 fra Merete Milo til Jesper Gori om, at den sag, der var klaget over til Folketingets Ombudsmand, ifølge ”Nina” var i strid med artikel 8 (ekstrakten side 6493), forklarede hun, at denne oplysning ikke blev videregivet til Udlændingestyrelsen.

Hun blev foreholdt, at Anna-Sophia Saugmann-Jensen i en mail af 28. april 2016 kl. 16.02 til hende med kopi til Jesper Gori og Lene Vejrum blev bedt om at bekræfte, at Udlændingestyrelsen havde indhentet oplysninger hos operatørerne vedrørende de faktiske forhold i sagerne, og at styrelsen også havde partshørt, men alene over den manglende efterkommelse af anvisningen om indkvartering (ekstrakten side 1298). Hun blev endvidere foreholdt, at hun i mail af 28. april 2016 kl. 16.16 til Anna-Sophie Saugmann-Jensen med kopi til Lene Vejrum, Jesper Gori og Kristina Rosado svarede bekræftende herpå og anførte, at Udlændingestyrelsen havde indhentet oplysninger om ”alder, samlivsforhold og børn mv.” (ekstrakten side 1298). Hun forklarede, at oplysningerne dels blev indhentet i forbindelse med høringerne og dels fremgik af systemerne. Hun går ud fra, at hendes medarbejdere undersøgte oplysningerne i alle sagerne. Det var Lene Vejrum, der resolverede i sagerne, mens hun selv var på ferie fra den 11. februar 2016. Lene Vejrum og hun kørte parløb i sagerne.

Efter beslutningen i april 2016 om at genoptage sagerne prøvede Udlændingestyrelsen at få frigjort ressourcer til sagsbehandlingen. Det var klart, at partshøringen skulle ske mundtligt. Der blev udpeget et team, som skulle understøtte sagsbehandlingen. Drøftelserne herom skete mellem Lene Vejrum, Kristina Rosado og hende. Udlændingestyrelsen inddrog departementet og orienterede departementet om, hvordan styrelsen ville gribe genoptagelsessagerne an. Departementet blev orienteret nøje om processen. Det var typisk hende, der orienterede Jesper Gori eller Anna-Sophie Saugmann-Jensen. Et af de spørgsmål, der blev drøftet med departementet, var, om parrene skulle forblive adskilt under genoptagelsen. De spurgte, om departementet var ”med på”, at parrene forblev adskilt under genoptagelsessagen. Hun tror, at de drøftede dette i forbindelse med udarbejdelsen af udtalelsen til Folketingets Ombudsmand. Departementet ”nikkede” til, at parterne forblev adskilt. Det var Jesper Gori, som de havde denne dialog med. Hun tror, at Jesper Gori vendte spørgsmålet med Lykke Sørensen. Ligesom Lene Vejrum var orienteret om stort set alt, hvad hun foretog sig, tror hun, at Jesper Gori tilsvarende orienterede Lykke Sørensen. Udgangspunktet var fortsat, at parret kunne være adskilt i en længere periode, og det var ikke noget, der blev drøftet intensivt. Hun tilkendegav ikke, at hun mente, at det ville være forkert at holde parrene adskilt under genoptagelsessagerne.

Overvejelserne gik på, hvordan partshøringen skulle afdække, om der forelå tvang. Grundpræmissen i ordningen var, at der ikke behøvede at være konkrete indikationer på tvang for at kunne adskille, og at man skulle adskille som led i en målrettet proces for at afdække, om der forelå tvang. Det var holdningen, at man i en refleksionsperiode, hvor man ikke boede sammen med sin ægtefælle, kunne gøre sin stilling op, i forhold til om man var frivilligt i ægteskabet. Denne holdning gør sig fortsat gældende og afspejler sig også i den nuværende ordning. Det er rigtigt forstået, at partshøringsprocessen først kom endeligt på plads efter den 1. juni 2016.

Hun blev foreholdt Anni Fodes mail af 18. juli 2016 kl. 09.42 til Catrine Primdahl med kopi til Tanja Franck, Lene Vejrum, Adam Abdel Khalik og hende (ekstrakten side 6851). Af mailen fremgår blandt andet:

”Jeg er dog noget bekymret mht. fortolkningen af, hvornår der foreligger et beskyttelsesværdigt familieliv iht. EMRK art. 8, som er lagt til grund i nogle af sagerne, hvor vi opretholder adskillelsen/vil opretholde adskillelsen, således som jeg har fået det refereret - det er en mere restriktiv fortolkning end den fortolkning som finder sted i familiesammenføringssagerne (og jeg tvivler, at den holder).”

Hun forklarede, at hun var på ferie på daværende tidspunkt. Der havde også tidligere været en snak om problemstillingen i forbindelse med tilrettelæggelsen af partshøringerne. På et møde i begyndelsen af juli 2016 tilkendegav departementet, at det skulle være et kriterium, om parret kunne indgå et ægteskab i Danmark. I de sager, som Udlændingestyrelsen tog stilling til, var det opfattelsen, at indgrebet i familielivet var begrundet i saglige hensyn. Der var også sager, hvor Udlændingestyrelsen nåede frem til, at der ikke forelå et familieliv. Som udgangspunkt anså Udlændingestyrelsen alle par for at have et beskyttelsesværdigt familieliv. Udlændingestyrelsen vurderede sagerne ud fra den forudsætning, at der forelå et beskyttelsesværdigt familieliv. Som hun husker det, forelå der ikke oplysninger i sagerne om, at det konkret var tilkendegivet, at der var tale om tvang. Der kom senere oplysninger frem om, at nogle par ikke ønskede at bo sammen, og disse par ”røg ud af puljen”.

Foreholdt mail af 8. juni 2016 kl. 14.46 fra Adam Abdel Khalik til hende om, at der efter hans opfattelse var tale om en klart ulovlig tjenestebefaling (ekstrakten side 5543), forklarede hun, at Adam Abdel Khalik påpegede flere forhold, der efter hans opfattelse var ulovlige. Adam Abdel Khalik havde den opfattelse, at der ikke var hjemmel til ordningen. Hvis det blev lagt til grund, at ordningen havde hjemmel, accepterede han ikke grundpræmissen om et ”pusterum”, hvor man kunne afdække spørgsmålet om tvang. Hun drøftede Adam Abdel Khaliks synspunkter med ham og med Lene Vejrum. Hun tror, at Lene Vejrum drøftede spørgsmålene med Tanja Franck. Adam Abdel Khalik er meget dygtig, og hun lyttede meget til ham, men hun var ikke enig med ham. Hun var også nødt til at holde fast i, at departementet efter at have rådført sig med Justitsministeriet havde tilkendegivet, at ordningen var lovlig. Departementets opfattelse var, at udlændingelovens § 42 a, stk. 7, udgjorde en tilstrækkelig hjemmel til ordningen, idet forarbejderne ikke indeholdt en udtømmende opremsning af de hensyn, der kunne varetages. Det var Jesper Gori og Lykke Sørensen, som hun havde dialogen med herom. Lene Vejrum og hun opfattede det således, at hver en sten i ordningen var blevet vendt. Foreholdt, at Adam Abdel Khalik tidligere havde været ansat i Justitsministeriet, og adspurgt, om hun opfattede hans tilkendegivelser som udtryk for Justitsministeriets opfattelse, forklarede hun, at hun opfattede Adam Abdel Khaliks tilkendegivelser som udtryk for hans egen holdning.

Foreholdt Udlændingestyrelsens henvisning til udlændingelovens § 42 a, stk. 7, i styrelsens udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1308) forklarede hun, at styrelsen ikke fik bemærkninger fra departementet om, at denne bestemmelse ikke kunne bruges som hjemmel.

Udlændingestyrelsen fik aldrig noget endeligt svar fra departementet om partshøringsprocessen, men styrelsen besluttede sig for at partshøre alle par for at ”gå med livrem og seler”. De havde endnu ikke fået en endelig vurdering af, om de var retligt forpligtede til at foretage parts-høring. Det var ikke klart på daværende tidspunkt, i hvilket omfang der skulle foretages parts-høring. Der blev senere ført en retssag anlagt af et af parrene, og selv på dette tidspunkt var det ikke åbenbart, at der skulle foretages partshøring. Kammeradvokaten var involveret i denne retssag og mente ikke, at Udlændingestyrelsen var forpligtet til at genoptage andre sager.

Foreholdt mail af 9. juni 2016 kl. 10.29 fra Adam Abdel Khalik til hende om, at han havde haft en uformel samtale med en sagsbehandler i Justitsministeriet om blandt andet, at ”kulturel tvang” er uden betydning (ekstrakten side 5551), forklarede hun, at hun ikke husker drøftelserne om ”kulturel tvang”. Udlændingestyrelsen ventede på at få en vejledning fra departementet, der havde drøftelser med Justitsministeriet. Udlændingestyrelsen fik nogle gange ”dryp-vise” oplysninger om drøftelserne med Justitsministeriet, og andre gange blev styrelsen ikke orienteret herom. Nogle gange gengav Adam Abdel Khalik oplysninger, som han havde fået fra sine kontakter i Justitsministeriet, og nogle af disse oplysninger blev bekræftet. Hun tror, at hun dengang tænkte, at Udlændingestyrelsen skulle holde sig til, hvad deres eget departement tilkendegav. De havde et møde med departementet i begyndelsen af juli 2016.

Foreholdt mail af 9. juni 2016 kl. 18.47 fra Lene Vejrum til Tanja Franck med kopi til hende om, at Lene Vejrum havde haft en lang snak om sagen med Lykke Sørensen, herunder om adskillelse af gravide (ekstrakten side 5552), forklarede hun, at hun husker, at spørgsmålet om adskillelse af gravide også blev drøftet. Hun husker dette som en drøftelse om, hvorvidt en adskillelse ville være uproportional. Hun ved ikke, hvorfor ”genoptagelsessager” i mailen er sat i citationstegn. De betragtede sagerne som reelle genoptagelsessager. Foreholdt, at det i mailen var anført, at det ville være ”ekstra vanskeligt at fastholde adskillelse”, hvis parret svarede klart nej på et spørgsmål om, hvorvidt der forelå tvang, forklarede hun, at de talte om, at det ikke var tilstrækkeligt at spørge, om der forelå tvang, idet dette skulle udfoldes mere. De var enige om, at parret skulle spørges ”bredere” end blot at spørges om, hvorvidt der forelå tvang.

Foreholdt mail af 21. juni 2016 kl. 14.24 fra Adam Abdel Khalik til Lene Vejrum og hende om, at det efter hans opfattelse var klart ulovligt at lade et par forblive adskilt under genoptagelsessagen (ekstrakten side 5554), forklarede hun, at mailen blev drøftet mellem Lene Vejrum og hende. Hun mener, at stort set alle genoptagelsessager blev forelagt højere oppe i Udlændingestyrelsen. Hvis der var tale om en knap så principiel sag, blev den forelagt for Lene Vejrum, og

ellers blev sagerne forelagt for Tanja Franck. Hvis der var tale om en sag, som svarede til en allerede forelagt sag, blev den forelagt for hende. Departementet blev løbende orienteret om sagerne.

Hun husker ikke, om ordningens lovlighed blev drøftet under det møde, der blev afholdt den 1. juli 2016. Foreholdt Adam Abdel Khaliks forklaring om, at han i kanten af mødet til Tanja Franck sagde, at ”det var utroligt at høre så dygtige jurister forsvare en klart ulovlig ordning”, forklarede hun, at hun ikke husker dette. Som hun husker det, blev mødet holdt på Tanja Francks kontor. Hun kan ikke afvise, at han har udtalt sig således.

Hun blev foreholdt sin mail af 1. juni 2017 kl. 19.36 til Lene Vejrum og Adam Khalik om samrådet den pågældende dag (ekstrakten side 6640). Af mailen fremgår:

”Altså et af de store problemer ved dagens forklaring er, at hun jo, hvis man skulle lægge til grund, at departementet så undtagelser for sig og ønskede en konkret vurdering så nødvendigvis må kritisere fx – og især – min mail til operatørerne. Så har jeg administreret helt i strid med instruksen.”

Hun forklarede, at de i den pågældende mailtråd diskuterede, at Udlændingestyrelsen ikke havde fået at vide, at der skulle administreres med undtagelser. Adspurg, hvordan sætningen ”[s]å har jeg administreret helt i strid med instruksen” harmonerer med hendes forklaring om, at der hele tiden blev foretaget en konkret og individuel vurdering, forklarede hun, at der med forklaringen under samrådet blev trådt over en af de ”røde linjer” i forhold til Udlændingestyrelsen. Hvis Udlændingestyrelsen havde fået en klar instruktion om, at der skulle administreres med undtagelser, ville hun ikke have forstået instruksens, når hun den 10. februar 2016 skrev til operatørerne, som hun gjorde. Foreholdt, at hun i mailen brugte ordet ”administreret”, forklarede hun, at hun opponerede imod, at det på samrådet blev sagt, at departementet den 10. februar 2016 lagde op til, at der skulle være undtagelser. I så fald ville det fremstå som meget mærkeligt, at hun til operatørerne skrev, at alle par skulle adskilles. Det ville i så fald fremstå, som om Udlændingestyrelsen havde misforstået instruksens, idet hendes mail til operatørerne ville ”stå og blafre”. Hun overvejede ikke nøje ordvalget i sin mail, herunder brugen af ”administreret”, men hun ville i sin mail tilkendegive, at hun – hvis udtalelserne under samrådet havde været dækkende – ikke havde forstået departementets budskab. Den administration, som Udlændingestyrelsen efterfølgende foretog, var efter hendes opfattelse i overensstemmelse med en ordning om, at der skulle foretages en konkret og individuel vurdering. Når hun i sin mail brugte udtrykket ”administreret”, omhandlede dette hendes mail den 10. februar 2016 til operatørerne og ikke sagsbehandlingen. Hun følte sig trådt på, da hun skrev mailen, og var ”i sine følelsers vold”.

Hun blev foreholdt sin mail af 6. december 2016 kl. 20.24 til Adam Abdel Khalik og Lene Vejrum, i hvilken mail hun forholdt sig til Adam Abdel Khaliks mail samme dag kl. 19.24 om,

at der ifølge Jesper Gori nu skulle foreligge indicier på tvang for at kunne adskillelse (ekstrakten side 6603). Af hendes mail fremgår:

”... Jeg mangler simpelthen ord – hvad er udgangspunktet snart? At de skal have lov at blive sammen, hvis der ikke er klare indikationer på tvang. Der er jo ingen ordning længere. Hvis det er summen, så er det jo latterligt at skrive et langt notat – i stedet for at erkende, at man lavede noget, der ikke kunne holde.”

Hun forklarede, at hvis udgangspunktet var, at der skulle foreligge konkrete indicier på tvang, befandt man sig et helt andet sted end den dagældende ordning. Man ville i øvrigt også befinde sig et andet sted end den ordning, der gælder i dag. Adam Abdel Khalik havde skrevet til hende, at udgangspunktet måske skulle vendes fuldstændigt om, og i så fald ville der ikke være nogen ordning længere. På dette tidspunkt var alle de sager, hvor der oprindeligt var sket adskillelse, blevet afgjort. Hun husker ikke, om der på dette tidspunkt var sager, hvor et par var adskilt. Hun var frustreret over, at der endnu ikke var kommet en vejledning, selvom alle sagerne nu var afgjort. Virkeligheden havde overhalet vejledningen.

Hun blev foreholdt følgende mail af 3. februar 2017 kl. 08.54 fra Adam Abdel Khalik til hende (ekstrakten side 6626):

”Jeg må bare sige, at det, som har reddet os/jer, er beslutningen om, at fem par aldrig skulle have været adskilt, og at vi trods alt fik lukket sagerne relativt hurtigt og med et rimeligt udfald (situationen taget i betragtning), da vi først kom i gang. Begge dele skal du være glad for, at du kom igennem med :)”

Adspurg om sætningen ”... skal du være glad for, at du kom igennem med” forklarede hun, at hun går ud fra, at Adam Abdel Khalik tænkte på alle, der på daværende tidspunkt var involveret, og således ikke kun refererede til hende. Adam Abdel Khalik mente med sin mail, at det var godt, at Udlændingestyrelsen fik tænkt sig om og fik rejst sagerne. Hun går ikke ud fra, at han med sin mail sigtede til, at der havde været et modsætningsforhold internt i Udlændingestyrelsen.

Foreholdt Adam Abdel Khaliks mail af 3. februar 2017 kl. 22.30 til hende om, at Jesper Gori havde ”misforstået jm i sagen” (ekstrakten side 5562), forklarede hun, at hun ikke ved, hvad Adam Abdel Khalik mente med dette. Adam Abdel Khalik havde måske ”hørt noget på vandrerene”. Adam Abdel Khalik fik mange meldinger, og hun gik ikke nærmere ind i det. Hun ved ikke, hvad Jesper Gori skulle have misforstået. Hun spurgte ikke Adam Khalik om, hvad han nærmere mente.

Hun blev foreholdt sin mail af 3. februar 2017 kl. 22.45 til Adam Abdel Khalik (ekstrakten side 6625) om udtalelsen fra Folketingets Ombudsmand. Heraf fremgår blandt andet:

”Nu har jeg endelig læst det hele i en sammenhæng. Man får lidt svedige håndflader. Hold nu op et held, at slog bremsen lidt i (Henrik ville jo også bare køre, som jeg husker det). Der var Lene sgu god nok.”

Hun forklarede, at denne mail var sendt som reference til, at Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 stoppede op. Når hun nævnte Henrik Grunnet, var dette udtryk for, at det ikke var tydeligt, hvor Henrik Grunnet stod i sagen, men Lene Vejrum og hun var enige om, hvordan de skulle håndtere sagerne. Hun regnede Henrik Grunnet lidt ”ude” i denne periode. De havde den 11. eller 12. februar 2016 fået at vide, at han skulle stoppe som direktør i Udlændingestyrelsen. Hun har ikke talt meget med Lene Vejrum om, hvilke drøftelser Lene Vejrum havde med Henrik Grunnet.

Hun blev foreholdt Adam Abdel Khaliks mail af 3. februar 2017 kl. 22.59 til hende (ekstrakten side 5560). Heraf fremgår blandt andet:

”Allerede der har han jo rene hænder... meget kan man forvente af ham, men han kan ikke rejse i tid, og det er ikke ham der har fulgt op på den ved at insistere på at adskille ALLE. Det var hexia.”

Hun forklarede, at hun går ud fra, at ”han” er Jesper Gori. Adam Abdel Khalik skrev i mailen, at det ikke var Jesper Gori, men derimod Line Skytte Mørk Hansen, der havde fulgt op på presmeddelelsen. ”Hexia” er Line Skytte Mørk Hansen. Jesper Gori havde insisteret på undtagelser. Hun havde fortalt Adam Abdel Kahlik om sagens forløb. Det, som Adam Abdel Khalik skrev, afspejlede, hvad Lene Vejrum og hun havde fortalt ham om forløbet.

Hun blev foreholdt sin mail af 30. maj 2017 kl. 20.01 til Adam Abdel Khalik (ekstrakten side 5569) om Lykke Sørensens mail af 10. februar 2016 kl. 21.14 angående muligheden for en ”kattelem” (ekstrakten side 97). Af mailen af 30. maj 2017 fremgår blandt andet:

”Omvendt er jeg sur efterhånden. De har ført os bag lyset, alternativt har de ikke advaret i det omfang, der beskrives.”

Hun forklarede, at der på daværende tidspunkt blev refereret til mailen i pressen, som var begyndt at skrive om ”sværdslagene” i departementet. Hun blev indigneret over at læse i pressen, at der i departementet havde været omfattende ”sværdslag”, som Udlændingestyrelsen ikke var blevet informeret om. En stor del af sagen var blevet behandlet i en ”lukket boks” i departementet. Udlændingestyrelsen kendte ikke til omfanget af stridighederne i departementet. Jesper Gori og hun havde alene haft en overfladisk samtale, og nu kunne hun se, at der i departementet havde været diskussioner i et langt videre omfang. Hendes opfattelse var, at departementet godt kunne have lukket mere op for disse interne drøftelser.

Hun blev foreholdt sin mail af 1. juni 2017 kl. 20.31 til Lene Vejrum (ekstrakten side 6640). Heraf fremgår blandt andet:

”Jeg synes ikke vi kan acceptere nogen kritik. Det er simpelthen udelukket. Vi redder dem, og så skulle takken være, at vi ikke forstod en instruks (eller hvad man snart skal sige). Jeg bliver bombarderet af beskeder fra US folk, der ikke forstår dagens samråd ”hvem sagde de det til?, har vi så været for restriktive? Osv”. Jeg ved ikke engang, hvad jeg skal svare. Vil ikke desillusionere hele kontoret ift tillid. Jeg føler mig som gidsel i en løgn rent ud sagt. Der er simpelthen for mange, der kender vores version. Det kan ikke styres.”

Hun forklarede, at hun i sin mail reagerede på, at det, der blev sagt under samrådet den 1. juni 2017, ikke var i overensstemmelse med, hvad der rent faktisk var foregået. Hun syntes, at der under samrådet blev ”spillet højt spil”, idet der havde været mange medarbejdere involveret, som havde en anden opfattelse end den, der blev tilkendegivet under samrådet.

Hun blev foreholdt følgende fra samme mail:

”Hvis du synes, så kan vi måske godt sige til Tanja, at Henrik har ringet til mig. Det styrer du. Men hun må endelig ikke nævne for Lykke eller departementet. Lykke går bananas. Jeg bliver bare nervøs for, om Tanja pludselig tror, at vi er forkerte på den. Det var Lykke og Uffe, Henrik var nervøs for.”

Hun forklarede, at Henrik Grunnet ringede til hende under samrådet den 1. juni 2017. Under samrådet fik man den opfattelse, at Udlændingestyrelsen havde ”tumlet rundt”, men at Udlændingestyrelsen godt hjulpet af departementet nu var ved at komme på ret kurs. Dette var lidt ”stærk kost” for Udlændingestyrelsen. Henrik Grunnet var bestyrtet over det, der blev sagt under samrådet, idet han mente, at det var i strid med det, som han havde oplevet. Han sagde: ”Hvad er det, hun siger? Hvorfor siger hun sådan?” Han gjorde hende opmærksom på svaret på spørgsmål S 630. Hun tænkte selv under samrådet på, om den nye direktør, Tanja Franck, nu ville tro, at Udlændingestyrelsen havde været ”forkert på den”. Hun husker ikke, hvorfor hun skrev: ”Lykke går bananas” og: ”Det var Lykke og Uffe, Henrik var nervøs for.” Hun ved ikke, om Lene Vejrum fortalte Tanja Franck om hendes samtale med Henrik Grunnet.

Foreholdt, at ministeren under samrådet den 1. juni 2017 omtalte, at fire piger blev ”reddet ud af et ægteskab/samliv, som de ikke har ønsket” (ekstrakten side 3624), forklarede hun, at hun ikke husker, at Udlændingestyrelsen var inde over oplysningerne om disse fire piger. Hun husker, at der var snak om, hvor mange af pigerne der havde ønsket at blive adskilt.

Foreholdt sin mail af 21. august 2017 kl. 11.15 til Lene Vejrum og Margit Sander Rasmussen med omtale af sager, hvor pigen var blevet ”reddet” (ekstrakten side 6672), forklarede hun, at oplysningerne om disse sager ikke kom fra Udlændingestyrelsen. Hun husker, at de passede på med at gøre et stort nummer ud af sagerne, og at der var mange forskellige forklaringer på, hvorfor pigerne ikke længere ønskede at være sammen med deres ægtefælle. Der var nogle af parrene, der valgte at flytte sammen igen. Hun husker ikke, at Udlændingestyrelsen gav oplysninger om, at nogle af pigerne ikke længere ønskede at være adskilt fra deres ægtefælle. Udlændingestyrelsen syntes grundlæggende, at man skulle være påpasselig med disse oplysninger. Når hun i mailen skrev, at ”vi” blev enige om, at der ikke skulle høres over sagerne, refererede hun til en samtale mellem Jesper Gori og hende. Som hun husker det, var der kun en af sagerne, hvor pigen tilkendegav, at hun var blevet tvangsgift. Det er rigtigt, at pigen i denne sag ikke var omfattet af den ordning, der blev iværksat den 10. februar 2016, fordi hun og hendes mand var registreret som søskende. Det var svært at holde tungen lige i munden i forhold til sagerne. Dette var også grunden til, at man skulle passe på med at komme med håndfaste oplysninger. Der var også nogle par, der flyttede fra hinanden af andre grunde end ordningen.

Hun blev foreholdt sin mail af 6. juni 2017 kl. 21.41 til Lene Vejrum og Adam Abdel Khalik om forberedelsen af samrådet den 23. juni 2017 (ekstrakten side 6642). Af mailen fremgår blandt andet:

”Jeg har talt med Jesper i dag. Det lyder ikke godt på perspektivet, synes jeg – men det var fint at få talt det hele igennem.

Vi skal virkelig holde tungen lige i munden – og jeg er ikke sikker på, at det er en farbar vej (for os) at gribe tilbage til svaret til ombudsmanden. Vi svarer ikke på spørgsmålet (det intetsigende vil være åbenlyst), og vi risikerer samtidig, at vi løber med hen et sted, hvor vi ikke vil være.

Hun forklarede, at de diskuterede, hvordan man sandfærdigt kunne forklare forløbet om instruksen. Hun tror, at hendes synspunkt var, at man ikke blot kunne henvise til besvarelsen til Folketingets Ombudsmand, idet der i så fald ikke blev svaret på de spørgsmål, der blev stillet. Udlændingestyrelsen kunne ikke acceptere, at forløbet blev udlagt således, at styrelsen den 10. februar 2016 fik at vide, at der skulle foretages en individuel vurdering.

Hun blev foreholdt Jens Vikners mail af 17. juni 2016 kl. 15.15 til Anna-Sophie Saugmann-Jensen vedhæftet hendes bemærkninger til udkastet til talepapir og til beredskaber (ekstrakten side 1796). Hun blev endvidere foreholdt sin kommentar om, at det ikke tidligere havde været et kriterium i sig selv, at et par havde børn (ekstrakten side 1838). Hun forklarede, at hun godt kan se, at der i det pågældende afsnit i talepapiret var opregnet en sum af omstændigheder, og at det ifølge talepapiret således ikke var tilstrækkeligt til at undlade adskillelse, at et par havde

børn. Udlændingestyrelsen havde en vis paranoia i forhold til departementets udlægning af forløbet. Hun ville derfor tydeliggøre, at det tidligere ikke i sig selv kunne føre til en undtagelse, at et par havde børn. Foreholdt sin kommentar om, at ”trivselsforhold” ligeledes var et nyt kriterium (ekstrakten side 1844), forklarede hun, at ordet ”trivselsforhold” også var nyt. Hun ønskede på alle mulige måder at blive forsikret i, at der ikke var tale om nye kriterier. Samrådet den 23. juni 2016 var det første samråd, hvor det blev foldet mere ud, hvilke undtagelsesmuligheder der kunne være.

Foreholdt Udlændinge- og Integrationsudvalgets spørgsmål nr. 809 og svaret herpå af 21. juni 2017 om, at Udlændingestyrelsen i alle sager havde foretaget en konkret og individuel vurdering af, om det ville være foreneligt med Danmarks internationale forpligtelser at adskille parrene (ekstrakten side 4140), forklarede hun, at hun har godkendt dette svar. Hun anser svaret for retvisende.

Hun blev foreholdt sin mail af 11. maj 2016 kl. 21.31 til Lene Vejrum med kopi til Tanja Franck og Kristina Rosado og med emnefeltet ”Henvendelse fra Folketingets Ombudsmand” (ekstrakten side 6716). Af mailen fremgår:

”Kære alle

Helt enig med Lene efter nærlæsen. Han sætter fingeren ned de rigtige steder, og han kan se, at vi har været forsvarsløse ift instruks. Men handlet ved at holde sager tilbage. Han kan jo godt se, at der først henvises til internationale forpligtelser (for) sent, de henviser til samråd/mail en måned senere ift skriftlig dok. Og vi må jo også indrømme, at der ikke var tale om undtagelser den 10/2, men at det først blev en diskussion på gentagne spørgsmål herfra. Ok at have en fair ombudsmand.”

Hun forklarede, at mailen relaterede sig til, at der ifølge opdraget fra departementet ikke var undtagelsesmuligheder. Når hun skrev: ”vi må jo også indrømme”, angik dette ikke Udlændingestyrelsen, men hele koncernen og dermed også departementet. Når hun skrev: ”vi har været forsvarsløse”, omhandlede dette Udlændingestyrelsen. Når hun skrev: ”de henviser til samråd/mail en måned senere”, omhandlede dette departementet. Valget af ”vi” i sætningen om, at der ikke var tale om undtagelser den 10. februar 2016, var ikke nøje valgt. Det var ikke udtryk for, at Udlændingestyrelsen indledningsvis administrerede uden undtagelser. Det var Udlændingestyrelsen, der tog initiativ til, at der skulle være undtagelser. Adspurg, om sætningen ”...vi må jo også indrømme, at der ikke var tale om undtagelser den 10/2, men at det først blev en diskussion på gentagne spørgsmål herfra”, betyder, at alt, hvad hun har forklaret i dag – om, at instruksen blev opfattet som undtagelsesfri, men at Udlændingestyrelsen valgte at handle anderledes – er forkert, forklarede hun, at dette ikke var tilfældet.

Foreholdt mail af 22. juni 2017 kl. 19.46 fra Lene Vejrum til Lykke Sørensen (ekstrakten side 4367) om Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 (ekstrakten side 5533) forklarede hun, at hun fik kendskab til Henrik Grunnets mail den 22. juni 2017. Kristina Rosado havde fundet mailen i sin mailbakke i forbindelse med, at hun gennemgik sin mailboks forud for sin ferie. Hun tror, at Kristina Rosado sendte mailen til Lene Vejrum og hende og herefter tog på ferie, og at Lene Vejrum, Adam Abdel Khalik og hun herefter drøftede mailen hos Lene Vejrum. Det var hurtigt klart, at de skulle tale med Tanja Franck om mailen. Hun tror, at der blev printet et par eksemplarer af mailen. Som hun husker det, kom Tanja Franck ind på Lene Vejrum's kontor. Hun var selv ret rystet over mailen og syntes, at situationen var rigtig uheldig. De snakkede om, hvorvidt der var noget nyt i mailen, og drøftede, hvorfor de ikke havde været opmærksomme på mailen tidligere. Hun havde ikke selv været opmærksom på mailen, men konstaterede, at hun også havde mailen. Hun var ærgerlig over, at hun ikke selv havde fundet den. Tanja Franck konkluderede, at det tidligere svar til Folketinget skulle berigtiges. Hun forstod det således, at Lykke Sørensen og Tanja Franck herefter talte sammen. Hun tror ikke, at Lene Vejrum deltog i denne samtale. Hun fik en tilbagemelding, men overhørte ikke samtalen med Lykke Sørensen. Hende bekendt var der ikke nogen, der kontaktede Henrik Grunnet. De havde en drøftelse om, hvilken type mail der var tale om. Lene Vejrum sagde, at hun havde en fornemmelse af, at Henrik Grunnet måtte have sendt mailen på det tidspunkt, hvor han efter koncerndirektionsmødet var på vej tilbage til Udlændingestyrelsen.

Foreholdt mail af 16. august 2017 kl. 20.16 fra hende til Tanja Franck med kopi til Lene Vejrum og Margit Sander Rasmussen med udkast til bidrag til folketings svar om, at mailen ikke skulle oversendes til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 6904), forklarede hun, at det i sidste ende var Tanja Francks beslutning, at mailen ikke var relevant og ikke tilførte noget nyt. Foreholdt mail af 21. august 2017 kl. 16.51 fra Margit Sander Rasmussen til blandt andre hende (ekstrakten side 6903) forklarede hun, at mailen gengiver Margit Sander Rasmussens holdning til, hvorvidt Henrik Grunnets mail skulle oversendes. Man kan argumentere for og imod beslutningen om ikke at oversende mailen, men der blev foretaget den vurdering, at mailen ikke skulle oversendes. Tanja Franck må kunne forklare nærmere om, hvad der blev lagt vægt på i den forbindelse.

Udlændingestyrelsen sender ikke altid mails om alle forhold, og det er ikke alle styrelsens overvejelser, der bliver nedskrevet. Hun husker ikke, om Lene Vejrum skrev en mail som opfølgning på samtalen den 10. februar 2016 med Line Skytte Mørk Hansen. Foreholdt Lene Vejrum's forklaring om, at nogle mente, at hun havde sendt en mail om samtalen, forklarede hun, at hun ikke ved noget om dette.

Foreholdt mail af 15. februar 2016 kl. 17.23 fra Lene Vejrum til Margit Sander Rasmussen og Kristina Rosado med kopi til hende (ekstrakten side 6197) om, at alle sager, hvor parret havde børn, skulle forelægges, forklarede hun, at hun ikke har drøftet denne mail med Lene Vejrum.

Foreholdt, at arrangøren af mødet den 22. februar 2016 ifølge kalenderindkaldelsen var Lykke Sørensen (ekstrakten side 5615), forklarede hun, at hun er sikker på, at mødet blev afholdt på Line Skytte Mørk Hansens kontor, og at Line Skytte Mørk Hansen var mødeleder. De begyndte at have en dialog med Lykke Sørensen og Jesper Gori i løbet februar 2016, men på dette tidspunkt var sagen forankret i Line Skytte Mørk Hansens afdeling. Hun havde en kort snak om sagen med Jesper Gori den 8. eller 9. februar 2016. Substansen i ordningen blev ikke drøftet under mødet den 22. februar 2016. Mødet handlede om alt muligt andet, og der var ikke et oplæg om drøftelse af de generelle juridiske spørgsmål. Line Skytte Mørk Hansens bemærkning til Kristina Rosado om, at ordningen ikke kunne sammenlignes med ledsagervurderingen, satte stemningen i forhold til de videre drøftelser om ordningen.

Foreholdt udkastet til udtalelse til Folketingets Ombudsmand som svar på advokat Amalie Starchs klage (ekstrakten side 6475) forklarede hun, at hun var sagsbehandler på udtalelsen. Det var hende, der havde udarbejdet udkastet. Hun tror, at både Lene Vejrum og Kristina Rosado kom med bemærkninger til udkastet. Da Lene Vejrum fik udkastet, kan der godt allerede have været indført nogle af de bemærkninger med ændringsmarkeringer, der fremgår af udkastet. Foreholdt sin kommentar om, at ”Lykke lød til, at vi skulle skrive det sådan, synes jeg” (ekstrakten side 6476), forklarede hun, at det kan være, at hun har trukket dette ud af nogle af de samtaler, som de på daværende tidspunkt havde med departementet, men hun ved det ikke.

På ny foreholdt sin mail af 3. februar 2017 kl. 22.45 til Adam Abdel Khalik (ekstrakten side 6625) forklarede hun, at det krævede i situationen noget af Lene Vejrum at holde fast i, at der skulle være undtagelser. Henrik Grunnet var ude på sidelinjen, men Lene Vejrum holdt fast.

Adspurgt forklarede hun, at Kristina Rosado holdt oplægget under operatørmødet den 23. februar 2016. Hun deltog ikke selv i mødet.

Adspurgt, om der er forhold i forløbet, der efter hendes opfattelse burde have været håndteret anderledes, forklarede hun, at der altid er forhold, som man kan lære noget af, men hun mener, at Udlændingestyrelsen under de foreliggende omstændigheder gjorde, hvad man kunne. Situationen havde været en helt anden, hvis Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 havde fået fremsendt notatet af 2. februar 2016. I så fald ville situationen have været nemmere.

Hun har ikke yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

Mødet sluttede kl. 15.57.

Peter Mørk Thomsen

Formand

INSTRUKSKOMMISSIONEN

PROTOKOL

27. august 2020

Protokol nr. 18

Den 27. august 2020 kl. 9.00 blev Instrukskommissionen sat i lokale 003 i Retten på Frederiksberg, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var undersøgelseskommissionens medlemmer, Peter Mørk Thomsen, Torkil Høg og Louise Halleskov, undersøgelseskommissionens udspørger, advokat Lars Kjeldsen, ved advokat Hanne Rahbæk med advokat David Neutzsky-Wulff samt undersøgelseskommissionens juridiske konsulent dommerfuldmægtig Mads Pedersen.

Som bisiddere var mødt:

Advokat Jakob Lund Poulsen for Andreas Højmark Søndergaard, Margit Sander Rasmussen og Jens Vikner (fra kl. 9.15)

Advokat Pernille Backhausen for Uffe Toudal Pedersen

Advokat Henrik Stagetorn v/ Mette Maria Lorentzen for Anni Fode

Advokat Nicolai Mallet for Inger Støjberg

Advokat Thomas Ryhl for Line Skytte Mørk Hansen

Advokat Søren Juul for Lykke Sørensen

Advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja for Jesper Gori og Jonas From Soelberg

Advokat Lise Lauridsen for Nina Holst Christensen, Ditte Kruse Dankert, Carsten Madsen og Thomas Klyver

Advokat Frederik Kromann Jespersen for Mark Thorsen

Advokat Anders Valentiner-Branth for Henrik Grunnet

Advokat Asger Bagge-Jørgensen for Tanja Franck (fra kl. 13.10)

Advokat Peter Breum for Sofie Odgaard, Adam Abdel Khalik og Anne Nygaard Just

Advokat Morten Samuelsson for Lene Linnea Vejrum

Advokat Thomas Lindberg Brædder for Kristina Rosado

Advokat Stine Gry Johannessen for Anna-Sophie Kolding Saugmann-Jensen

---o0o---

Kl. 09.00 mødte Kristina Rosado. Hun blev vejledt om, at hun ikke har pligt til at udtale sig. Hun blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Kristina Rosado forklarede blandt andet, at hun i 2003 blev cand.scient.soc. i internationale udviklingsstudier og offentlig administration. Herefter arbejdede hun med oversættelsesopgaver i en privat virksomhed. I 2007 blev hun ansat i Udlændingestyrelsen, hvor hun arbejdede som fuldmægtig og senere som specialkonsulent. Fra 2013-2014 arbejdede hun som souschef i styrelsen. Herefter fik hun orlov og blev midlertidig projektleder i Røde Kors' asylafdeling. I 2015 kom hun tilbage til Udlændingestyrelsen, hvor hun blev chefkonsulent. Ultimo 2015 blev hun fungerende souschef i styrelsen, hvilket hun fortsat var i 2016, da sagen om indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller begyndte. I dag er hun enhedschef i Udlændingestyrelsen. I alle de år, hvor hun har været i Udlændingestyrelsen, har hun arbejdet i Kontoret for Indkvarteringsvilkår. Kontoret for Indkvarteringsvilkår blev tidligere kaldt Forsørgelseskontoret.

Foreholdt organisationsdiagram for Udlændingestyrelsen pr. 1. marts 2016 forklarede hun, at Forsørgelseskontoret lå i den søjle i Udlændingestyrelsen, der hed Center for Administration og Økonomi. I 2016 var hun den eneste souschef i Forsørgelseskontoret. I begyndelsen af 2017 foretog Udlændingestyrelsen – som følge af sagstilgangen til styrelsen – en omstrukturering, som blandt andet betød, at der blev ansat to souschefer i Forsørgelseskontoret, mens hun blev enhedschef for tilsynsområdet.

Udlændingestyrelsen var på daværende tidspunkt en stram hierarkisk organisation, men der var et godt samarbejdsklima. Konkret samarbejdede hun med Ditte Kruse Dankert om langt de fleste opgaver. Der var naturligvis en ansvarsfordeling mellem dem, men hun kunne gå direkte til vicedirektøren, Lene Linnea Vejrum, når der var travlt.

Hendes arbejdsopgaver som souschef i foråret 2016 var blandt andet at være stedfortræder for kontorchefen, som hun også delte ledelsesopgaver med. På dette tidspunkt var de begge involveret i de fleste opgaver i kontoret. Deres tilgang til opgavefordelingen var meget pragmatisk. Til daglig sad hun med forelæggelser fra medarbejderne. Det kunne for eksempel være forelæg-

gelser på social- og sundhedsområdet eller indkvarteringsområdet, hvilke var deres hovedområder. De områder, hun i hvert fald ikke beskæftigede sig med, var tålt ophold og udrejse. Alle andre områder, som kontoret beskæftigede sig med, var hun involveret i.

Hun havde løbende kontakt med mange forskellige personer i departementet, men det var forskellige personer, alt efter hvilket sagsområde der var tale om. I sagen om indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller var det hovedsageligt Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum, der havde den direkte kontakt med departementet. Hun har også selv haft kontakt med departementet om nogle af de mere praktiske forhold i denne sag, men hun kan ikke huske, hvem hun havde kontakt med. Det har formentlig været på fuldmægtig- eller konsulentniveau. Anne Nygaard Just, som havde en del at gøre med sagen, har hun utvivlsomt haft kontakt med.

Den første gang, hun blev opmærksom på, at der var en debat om indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller, var i december 2015 eller januar 2016. Hun havde hørt emnet debatteret i de svenske og norske medier. Hun noterede sig debatten, idet hun vidste, at det med en vis sandsynlighed også ville blive et tema i Danmark. Der var mange sager i Udlændingestyrelsen på daværende tidspunkt, så tilgangen var, at de først handlede på et problem, når det opstod. Da den danske presse begyndte at interessere sig for emnet, påbegyndte de en afdækning af området.

Foreholdt Inger Støjbergs Facebook opslag den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) forklarede hun, at de blev bekymrede for, hvilke initiativer der ville komme. Opslaget lagde op til, at der skulle ske noget. Ditte Kruse Dankert og hun talte om, at de ikke kunne genkende det billede af problemets omfang, som blev tegnet i pressen. Det var et område, der var meget fokus på, og der gik ikke lang tid, fra historierne kørte i pressen, til der blev iværksat initiativer på området.

Hun blev foreholdt mailtråd fra den 25. januar 2016 kl. 19.30-20.05 mellem hende og Ditte Kruse Dankert vedrørende Inger Støjbergs Facebook opslag (ekstrakten side 6739), og hvori hun blandt andet havde skrevet:

”Så pyt med hjemmel, retten til familieliv og lignende irriterende detaljer. Vi bestemmer jo alligevel, hvor de alle sammen skal bo. Hurra!”

Hertil forklarede hun, at det var en meget kategorisk udmelding, som Inger Støjberg var kommet med. Hendes mail var udtryk for et øjeblikks frustration efter en lang arbejdsdag, og bemærkningen om behovet for en hjemmel var ment ironisk. Hun gjorde sig ikke mange andre overvejelser om indholdet af sin mail. Hun mente umiddelbart, at det var problematisk med en så kategorisk udmelding, hvis den skulle udmøntes i praksis, men det var ikke noget, de drøftede på daværende tidspunkt.

Foreholdt mail af 26. januar 2016 kl. 10.37 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Henrik Grunnet og hende med en køreplan (ekstrakten side 20-21) forklarede hun, at hun vil tro, at hun var med til at udarbejde køreplanen. De havde på daværende tidspunkt mange løbende drøftelser. Mange af de drøftelser, som de havde på daværende tidspunkt, opstod, når de mødtes på gangene. Ditte Kruse Dankert, Lene Linnea Vejrum og hun havde kontorer tæt på hinanden. Når de aftalte noget, var der en af dem, der herefter skrev det ned. Hun husker ikke, om de på daværende tidspunkt havde talt med Henrik Grunnet om indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller.

Foreholdt høringsmail af 26. januar 2016 kl. 10.21 fra Margit Sander Rasmussen til operatørerne (ekstrakten side 16) forklarede hun, at det – så vidt hun husker – var Margit Sander Rasmussen, der lavede et udkast til høringsmail, som hun kom med bemærkninger til. Det ville også have været den normale fremgangsmåde. Hun kan ikke huske, hvilke bemærkninger hun havde til høringsbrevet. Hun kan heller ikke huske, hvad de ”politiske udmeldinger”, som der blev omtalt i høringssskrivelsen, henviste til, men hun vil antage, at det var Inger Støjbergs Facebook opslag. Formålet med høringen var at skabe et overblik over omfanget af mindreårige asylansøgere, der var gift eller samlevende med voksne på de danske asylcentre. Hun kan ikke huske, om der på daværende tidspunkt var drøftelser om, at oplysningerne skulle bruges til at adskille par, men det lå i ministerens Facebook opslag, at det var det, der ville komme til at ske. Det var stadig tidligt i forløbet, og hun mindes ikke, at de på dette tidspunkt havde forestillet sig, at de ville komme i en situation, hvor de skulle adskille alle par. Som hun husker det, drøftede de i Udlændingestyrelsen, hvad resultatet af udmeldingen ville blive, men på daværende tidspunkt handlede det for dem alene om at danne sig et overblik.

Foreholdt mail af 28. januar 2016 kl. 18.02 fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 61) vedhæftet notat om høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere (ekstrakten side 62) forklarede hun, at hun ikke kan huske, om det var hende eller Ditte Kruse Dankert, der udarbejdede notatet. Det er nok hende, der har udarbejdet notatet, hvis Ditte Kruse Dankert har forklaret dette. Notatet blev udarbejdet på baggrund af de oplysninger, de fik fra operatørerne. De havde spurgt operatørerne om, hvorvidt der var indikatorer på tvang eller lignende, fordi der i den mediedækning, der havde været af problemstillingen, lå en antagelse om, at ”når unge par lever sammen på denne måde, så er der et element af tvang.” Det var derfor naturligt, at de forholdt sig til dette allerede på daværende tidspunkt. Hun anså operatørernes oplysninger om, at der ikke var indikationer på tvang, som troværdige. Hele grundlaget for ordningen, således som den endte med at være udformet, var en antagelse om, at der forelå tvang. Det var hendes opfattelse, at denne formodning ikke hang sammen med de oplysninger, de havde fået fra operatørerne. Når man ikke først hørte operatørerne om asylansøgernes alder, skyldtes det, at den første høring blev iværksat meget hurtigt. De blev først bagefter opmærksomme på, at det også ville være en god idé at indhente oplysninger om asylansøgernes alder. Aldersforskellen var også en del af den fortælling, der kom fra pressen.

Hun blev foreholdt mail af 29. januar 2016 kl. 16.11 fra Catrine Primdahl til Anne Nygaard Just med bemærkninger til udkast til notat om indkvartering af mindreårige med ægtefæller (ekstrakten side 74). Hertil forklarede hun, at hun deltog i udarbejdelsen af notatet, og hun kom også med bemærkninger til det. Som hun husker det, var de bemærkninger, som de sendte til departementet, en sammenskrivning af hendes og Ditte Kruse Dankerts bemærkninger. Hun kan derfor ikke sige, hvilke af bemærkningerne i notatet (ekstrakten side 76-81) hun kom med. Hun så ikke notatet igen efter den 29. januar 2016, og hun fik heller ingen tilbagemelding fra departementet om, at notatet var godkendt. Notatet fik heller ingen betydning for den sagsbehandling, der foregik i Udlændingestyrelsen efterfølgende. Det var ikke usædvanligt, at der blev sendt notater fra ministeriet til bemærkninger i styrelsen, som de aldrig fik tilbagemeldinger på. I denne sag fik de desuden en anden melding fra departementet end den, der fremgik af notatet. De havde herefter blandt andet møder med departementet, hvor notatet heller ikke blev nævnt. De spurgte ind til nogle af de principper, der var omtalt i notatet, men selve notatet blev ikke nævnt. Det pågældende notat, som styrelsen havde givet bemærkninger til, byggede i vidt omfang på et notat, de i første omgang selv havde skrevet. De indstillinger, der var i deres eget notat, fik de heller aldrig svar på. Eftersom den melding, der var kommet fra departementet, var, at der skulle iværksættes en anden ordning end den, der fremgik af notatet, var indstillingerne i notatet herefter "ligesom væk eller overhalet". Udlændingestyrelsen havde en klar forventning om, at der efter den 10. februar 2016 ville komme nogle retningslinjer, som indeholdt undtagelser, men de kom ikke. Hun tror ikke, at der var nogen, der tænkte på notatet efter den 10. februar 2016, idet det var blevet "overhalet" af instruks.

Hun deltog ikke i koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Hun talte med Henrik Grunnet efterfølgende, men de talte ikke om mødet. Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 fra Henrik Grunnet til blandt andre Nils Bak om, at mødet ikke efterlod tvivl om ministerens indstilling til sagen, uanset børnekonventionen, når parret havde fælles børn (ekstrakten side 100), forklarede hun, at Ditte Kruse Dankert videresendte mailen til hende på et senere tidspunkt (ekstrakten side 5533). De talte begge med Henrik Grunnet på et tidspunkt efter koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Koncerndirektionsmødet blev afholdt om onsdagen, og det var derfor enten om torsdagen eller fredagen, at de talte med ham. Henrik Grunnet stod på gangen uden for Ditte Kruse Dankerts kontor. Ditte Kruse Dankert og muligvis også Lene Linnea Vejrum var til stede. Henrik Grunnet sagde helt kort, at "vi må gøre et eller andet; vi må lige vente med dem, der har fælles børn, og så må vi forelægge dem". Hun husker det som en meget kort samtale. Hun orienterede efterfølgende Margit Sander Rasmussen om, hvad Henrik Grunnet havde sagt. Hun tror, at samtalen med Henrik Grunnet foregik, før det blev meldt ud, at han skulle stoppe. Hun så ikke meget mere til Henrik Grunnet, efter at det var blevet meldt ud, at han skulle stoppe.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.19 fra Ditte Kruse Dankert til hende om, at ministeren havde sagt, at "det er værd af få en dom på" (ekstrakten side 5533), forklarede hun, at hun ikke

kan huske, at hun drøftede Ditte Kruse Dankerts bemærkning med hende. Men de drøftede sagen og den udmelding, der var kommet. Det var hendes opfattelse, at Ditte Kruse Dankert havde talt med Jesper Gori, der havde fortalt Ditte Kruse Dankert om samtalen med ministeren.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 fra Anne Nygaard Just til blandt andre Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert vedhæftet pressemeddelelsen (ekstrakten side 101), og hvoraf fremgik, at pressemeddelelsen ville blive offentliggjort ”nu her”, forklarede hun, at hun ikke kan huske, hvornår hun første gang så pressemeddelelsen, men hun kan huske, at hun drøftede pressemeddelelsen med Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert. Hun kan ikke huske, om Ronya Habo var med i drøftelserne, men Ronya Habo havde kontor på samme gang som hende og Ditte Kruse Dankert, så Ronya Habo kan godt have været der. Hun tror ikke, at Margit Sander Rasmussen var med i drøftelserne, idet hun havde kontor på en anden etage i huset. Hun spurgte Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum, om man kunne adskille alle, herunder forældre med fællesbørn, således som pressemeddelelsen lagde op til. Hun spurgte, fordi man normalt kun fjerner forældre fra deres børn, hvis der er en begrundet mistanke om, at forældrene ikke kan varetage omsorgen for børnene. De drøftede problemstillingen, men de forventede, at der ville komme noget mere fra ministeriet. De var heller ikke vant til, at departementet kommunikerede med styrelsen via pressen. Som hun husker det, var der ikke mange, der troede, at man kunne adskille forældre med fællesbørn. Adspurgt, om der i den forbindelse var juridiske overvejelser om dette spørgsmål, forklarede hun, at det hele gik meget hurtigt. De havde på daværende tidspunkt fået afklaret, hvor mange par det drejede sig om, men det var kun en lille del af det hele. Da pressemeddelelsen blev offentliggjort, vidste de godt, at de skulle afdække området yderligere. De grundige juridiske overvejelser blev ikke foretaget på daværende tidspunkt, men man undrede sig generelt over den kategoriske udmelding, der var kommet. Hendes fokus på daværende tidspunkt var på de familier, hvor der var fællesbørn. Hun kan ikke huske, om de drøftede adskillelsen af par uden børn.

Hun blev foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til operatørerne (ekstrakten side 110) om, at Udlændingestyrelsen ”snarest muligt [vil] varsle flytning i samtlige disse sager”. Forud for denne mail havde de modtaget pressemeddelelsen fra ministeriet, og Lene Linnea Vejrum havde refereret nogle samtaler, som hun havde haft med departementet. Hun ved ikke, hvor mange samtaler Lene Linnea Vejrum havde haft med departementet den pågældende dag. Hendes indtryk var, at der var mange samtaler med departementet i den efterfølgende periode. Det, hun fik refereret fra samtalerne, var, at Line Skytte Mørk Hansen havde sagt, at Udlændingestyrelsen skulle effektuere i henhold til pressemeddelelsen. Da Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og hun talte uformelt om ordningen, havde de antaget, at der ville være undtagelser. De undrede sig derfor over en så kategorisk udmelding. Lene Linnea Vejrum virkede også meget overrasket over at have fået at vide, at styrelsen skulle effektuere i overensstemmelse med pressemeddelelsen, således at samtlige par uden undtagelse skulle adskilles. Hun kan ikke huske, om der var andre til stede, da hun fik refereret den samtale, som Lene Linnea Vejrum havde haft med Line Skytte Mørk Hansen.

Foreholdt Lene Linnea Vejrum's telefonnotat af 31. marts 2016 om telefonsamtalen den 10. februar 2016 (ekstrakten side 908) forklarede hun, at hun ikke var involveret i udarbejdelsen af telefonnotatet. Hun havde på et tidligt tidspunkt – den 10. eller 11. februar 2016 – opfordret Lene Linnea Vejrum til at føre korrespondancen med departementet på skrift, eftersom det ret hurtigt var blevet tydeligt, at departementet ville i en retning, som styrelsen mente, var problematisk. Adspurgt, hvorvidt indholdet af referatet af telefonsamtalen (ekstrakten side 908) svarer til det, hun fik refereret på daværende tidspunkt, forklarede hun, at det var hendes indtryk, at der var en del telefonsamtaler mellem Lene Linnea Vejrum og Line Skytte Mørk Hansen i den pågældende periode. Lene Linnea Vejrum fremstod meget presset over de samtaler, hun havde med Line Skytte Mørk Hansen. Hun opfatter notatet som et ”sammenkog” af de samtaler, Lene Linnea Vejrum havde haft med Line Skytte Mørk Hansen. Alle de oplysninger, der fremgik af notatet, var oplysninger, som hun fik den 10. februar 2016. Lene Linnea Vejrum havde også flere efterfølgende samtaler med Line Skytte Mørk Hansen, hvor budskabet havde været det samme. Hun har ikke overhørt nogen af samtalerne, men alene fået dem refereret fra Lene Linnea Vejrum. De efterfølgende samtaler, som Lene Linnea Vejrum havde med Line Skytte Mørk Hansen, fandt sted i tiden efter den 10. februar 2016 og – i hvert fald – indtil de påbegyndte adskillelserne. Hun kan ikke huske ordret, hvad Lene Linnea Vejrum fortalte, at hun havde sagt til Line Skytte Mørk Hansen, men hun kan huske, at Lene Linnea Vejrum havde svært ved at komme igennem med et synspunkt om, at der burde være undtagelser til ordningen. Hun har aldrig talt med Line Skytte Mørk Hansen om, hvordan hun opfattede samtalerne med Lene Linnea Vejrum.

Adspurgt, om der var anden kommunikation mellem departementet og styrelsen den 10. februar 2016 og dagene herefter, forklarede hun, at hun vil tro, at Ditte Kruse Dankert og Jesper Gori talte sammen, idet de ofte talte sammen, men hun ved det ikke.

Kristina Rosados bisidder, advokat Thomas Lindberg Brædder, bemærkede til spørgsmålet om, hvorvidt der var anden kommunikation mellem departementet og styrelsen, at der var en orientering til departementet om, at man havde orienteret operatørerne i form af en mail af 10. februar 2016 kl. 16.40 fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 115).

Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 og FN's børnekonvention blev nævnt i styrelsens drøftelser om, hvorvidt man kunne adskille par med børn. De drøftede problematikken i relation til konventionerne, men de aftalte ikke noget. Hun kan heller ikke huske, at de aftalte, at nogen skulle undersøge problematikken nærmere, men hun er ikke jurist, og det ville derfor heller ikke have været hende, der skulle have undersøgt det nærmere.

Det var på daværende tidspunkt tydeligt for dem, at de var under et vist tidspres. De havde fra Lene Linnea Vejrum's referater af samtalerne med Line Skytte Mørk Hansen fået en opfattelse

af, at der var en forventning om, at de skulle effektuere adskillelserne meget hurtigt. De skulle også melde tilbage til departementet, hvilket i sig selv ikke var usædvanligt. Det afhang af sagen, hvor ofte styrelsen almindeligvis meldte tilbage til departementet om status i en sag. I denne sag ”lå det i luften”, at de skulle melde tilbage ofte. Det var hendes indtryk, at Lene Linnea Vejrum jævnligt blev kontaktet af departementet med en forventning om, at styrelsen ville ”effektuerer hurtigt og undtagelsesfrit”.

De arbejdede herefter med sagen i form af nogle skemaer, hvori de relevante par blev oplyst. De forsøgte herefter at få samlet alle de oplysninger om parrene, de kunne, herunder via søgninger i deres egne systemer samt ved løbende høringer af operatørerne. Adspurgt, om de også indhentede oplysninger i perioden fra den 10. til den 12. februar 2016, forklarede hun, at hun ikke husker de konkrete datoer. De havde også telefonisk kontakt med operatørerne. Adspurgt, om de i denne periode opererede med muligheden for, at parrene ikke ville blive adskilt, forklarede hun, at meldingen var, at alle skulle adskilles. De havde dog en forventning om, at denne melding ville blive nuanceret. Adspurgt, om de udarbejdede telefonnotater, hvis de fik oplysninger fra operatørerne, som kunne have betydning for beslutningen om, hvorvidt et par skulle adskilles, gentog hun, at meldingen på dette tidspunkt var, at alle skulle adskilles uden undtagelse. Adspurgt, om de undlod at lave telefonnotater, fordi oplysningerne ikke ville få betydning for afgørelsen om adskillelse, forklarede hun, at der på dette tidspunkt ikke var tale om afgørelser. Da de udarbejdede skemaerne, var det de praktiske forhold, de afklarede, og det skete ved, at de ringede eller skrev til operatørerne. De partshørte ikke, eftersom der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed. De udarbejdede heller ikke telefonnotater. En af deres opgaver i styrelsen var at indkvartere asylansøgere, og de flyttede derfor jævnligt rundt på asylansøgerne, for eksempel fra et modtagecenter til et andet center. De traf ikke afgørelser, når de flyttede asylansøgerne på denne måde, idet det lå inden for den faktiske forvaltningsvirksomhed.

Adspurgt, om de gjorde sig nogle overvejelser om, hvorvidt formålet var at flytte rundt på asylansøgere, eller om formålet var at adskille asylansøgere, forklarede hun, at det på dette tidspunkt var antagelsen, at ”det lå inden for rammerne af den faktiske forvaltningsvirksomhed”. Adspurgt, hvilken opfattelse Udlændingestyrelsen havde i forhold til offentlige myndigheders pligt til at oplyse sager, når der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed, forklarede hun, at styrelsen som offentlig myndighed havde pligt til at undersøge sager. Når der var tale om en helt almindelig flytning af en asylansøger fra ét center til et andet, forholdt de sig ikke til eventuelle bagvedliggende oplysninger, som befandt sig i andre sagstyper i styrelsens sagssystemer.

Udlændingestyrelsen indhentede de samme typer oplysninger om alle par. Når der var tale om par uden børn, forelå der ikke helt så mange oplysninger, som der gjorde om parrene med børn, men i princippet blev der indhentet de samme faktuelle oplysninger. På et tidspunkt anmodede de også operatørerne om supplerende oplysninger, herunder hvorvidt der forelå særlige omstændigheder. Det kunne for eksempel være oplysninger om et fysisk handicap, som Udlændingestyrelsen ikke nødvendigvis ville have haft oplysninger om på sagen. Adspurgt, hvad de

skulle bruge oplysningerne til, forklarede hun, at de havde fået at vide, at alle skulle adskilles. De havde også drøftet, at de var nødt til at effektuere i overensstemmelse med pressemeddelelsen, eller i hvert fald påbegynde adskillelserne. De var dog også enige om, at der måtte være sager, hvor de ikke kunne adskille parrene. De var nødt til at få lidt arbejdsro fra departementet, der havde lagt et betydeligt pres på dem for at få gennemført adskillelserne i overensstemmelse med instruksen. Ud fra denne betragtning, herunder også fordi departementet havde tilkendegivet, at ordningen var ”inde for rammerne”, foretog de en opdeling af parrene.

Adspurgt, om de adskilte par, hvor der ikke forelå særlig mange oplysninger om parret, forklarede hun, at det var klart, at der ikke ville være den samme mængde oplysninger i alle sager. Hvis det var en velfungerende familie uden udfordringer eller problemer, ville det være begrænset, hvad der ville være af oplysninger. De gennemgik alle sagerne. Hun kan ikke konkretisere, hvad der skulle til for, at de ikke adskilte et par uden børn, idet ”det ville blive et tænkt eksempel”.

Foreholdt oplysninger om parret AA-K og AA-M, der blev adskilt den 16. februar 2016 (parekstrakten side 341 ff.), og adspurgt, om man til brug for sagsbehandlingen vedrørende adskillelsen overvejede at oversætte det asylansøgningsskema, der lå på asylsagen, forklarede hun, at hun ikke kan huske de enkelte sager i detaljer. I deres sagsbehandlingssystem kunne de have mange forskellige sager på én asylansøger. Asylsagen var én sag, men der kunne også være sociale sager, for eksempel en sag om ansøgning om sundhedsbehandling. De oprettede ikke selvstændige sager om adskillelsen, som de kunne lægge de relevante dokumenter fra de andre sager over på, men de ”konsulterede de andre sager”. Adspurgt, om de oplysninger, som de havde vedrørende parret AA-K og AA-M, var tilstrækkelige oplysninger, forklarede hun, at det ikke altid var muligt at indhente yderligere oplysninger. De oversatte altid asylansøgningsskemaerne, og de ville således være tilgængelige for dem, men hun kan ikke huske de konkrete sager i detaljer. Departementet var af den opfattelse, at adskillelserne var i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser. Hun havde forstået på den dialog, som Lene Linnea Vejrum havde haft med Line Skytte Mørk Hansen, hvor Lene Linnea Vejrum havde forsøgt at rejse problematikken, at Lene Linnea Vejrum havde fået at vide, at ”sådan var ordningen, og sådan kunne man godt administrere”. Adspurgt, om styrelsen i de konkrete sager tog stilling til, om en adskillelse ville være i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, forklarede hun, at de forholdt sig til, at departementet allerede havde taget stilling hertil og vurderet, at ordningen var inden for rammerne.

De asylansøgere, de først flyttede, var dem, hvor der ikke forelå nogen oplysninger om, at de skulle være særligt belastede. Hvis operatøren oplyste, at der ikke forelå yderligere oplysninger om en asylansøger, kunne det godt stemme. Operatørernes kendskab til de personer, der boede på asylcentrene, var betydeligt mere indgående end det, Udlændingestyrelsen havde. Operatørerne havde også flere oplysninger om beboerne, end styrelsen havde. Operatørerne var desuden underlagt en skærpet underretningspligt, der betød, at såfremt der herskede tvivl om den

mindreåriges trivsel, ville operatøren have underrettet kommunen om dette, og styrelsen ville have modtaget oplysningerne herom. Det betød også, at når styrelsen ikke modtog oplysninger af denne karakter, efter at styrelsen havde bedt om det, måtte de lægge til grund, at der ikke forelå sådanne oplysninger.

Foreholdt oplysninger om parret Z-K og Z-M, der blev adskilt den 17. februar 2016 (parekstrakten side 608 ff.), forklarede hun, at styrelsen anvendte flyttepåbud, når et par reelt ikke efterlevede styrelsens anvisninger om indkvartering, uanset hvad parret eventuelt havde tilkendegivet forinden.

Hun blev foreholdt forarbejderne til udlændingelovens § 42 a, stk. 7 (lovforslag nr. L 130 af 30. januar 2013 om ændring af udlændingeloven med flere), hvori det blandt andet hedder:

”Efter det foreslåede 3. pkt. kan Udlændingestyrelsen, hvis en udlænding ikke efterkommer Udlændingestyrelsens anvisning om indkvartering, pålægge udlændingen at tage ophold på det pågældende indkvarteringssted. I praksis er der ikke problemer med at få udlændingene til at efterkomme Udlændingestyrelsens anvisninger om indkvartering, og indkvarteringen sker i disse situationer som led i Udlændingestyrelsens almindelige virksomhed og har karakter af faktisk forvaltningsvirksomhed. Et pålæg vil derimod udgøre en afgørelse i forvaltningslovens forstand, hvilket indebærer, at forvaltningslovens regler om bl.a. partshøring skal iagttages.”

Hun forklarede, at hun i sit arbejde benyttede sig af forarbejder. Adspurgt, om Udlændingestyrelsen i lyset af forarbejderne havde overvejet, om der skulle anvendes flyttepåbud i de tilfælde, hvor asylansøgerne havde givet udtryk for, at de ikke ønskede at efterkomme en anvisning om flytning, forklarede hun, at hun ikke var uddannet jurist. Udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 1. pkt., var den bestemmelse, der rummede rammerne for den faktiske forvaltningsvirksomhed. Det er korrekt, at styrelsen i praksis sjældent oplevede, at asylansøgerne ikke efterlevede flytteanvisningerne. Det var først, når styrelsen konstaterede, at asylansøgerne ikke efterlevede en anvisning, at de anvendte flyttepåbud efter udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 3. pkt. Det skulle således konstateres, at de ikke var flyttet som anvist. I praksis foregik det ved hjælp af styrelsens elektroniske indkvarteringssystem. I indkvarteringssystemet kunne styrelsen se, hvor alle asylansøgere var indkvarteret. Indkvarteringssystemet anvendte de også til at planlægge flytninger, og operatørerne kunne i systemet se, hvilke af deres beboere der skulle flytte hvornår. Det var operatørerne, der orienterede beboerne, når de skulle flytte. Det foregik som regel helt udramatisk. Det var først, når dagen for den planlagte flytning var passeret, og de kunne konstatere, at flytningen ikke var sket, at de benyttede sig af et eventuelt flyttepåbud. Men oftest blev det løst gennem dialog med den pågældende asylansøger. Adspurgt, hvorvidt det forhold, at asylansøgerne havde tilkendegivet, at de ikke ville flytte, var tilstrækkeligt til, at styrelsen

anvendte flyttepåbud, forklarede hun, at det ofte forholdt sig sådan, at asylansøgerne tilkendegav, at de ikke ville flytte, og at det ofte endte med, at de alligevel flyttede.

Hun blev foreholdt oplysninger om parret Æ-K og Æ-M, der blev adskilt den 17. februar 2016 (parekstrakten side 636 ff.). Hun forklarede, at udgangspunktet var, at alle familierne var i en sårbar situation, eftersom de var unge asylansøgere, der havde forladt deres hjem og var i uvante omgivelser. En del af dem havde også haft oplevelser, der gjorde, at de var sårbare. Udmeldingen fra departementet – som de forstod den i Udlændingestyrelsen – var, at ordningen ”lå inde for rammerne”, og at man godt kunne have en ordning, hvor man adskilte alle parrene. Hvis de skulle gøre sig forhåbninger om at trænge igennem til departementet med et budskab om, at der måtte være nogle undtagelser hertil, ville det ikke havde nyttet noget, hvis de havde bedt departementet om at tage stilling til alle sagerne om adskillelse. Der var derfor en flerhed af forhold, der skulle til, før de ikke adskilte et asylpar. Som udgangspunkt antog de, at der forelå en anden situation for de par, hvor der var fællesbørn, end for par uden børn. Par med børn kunne således være særligt sårbare, og de kunne være i en situation, hvor det ville være særligt byrdefuldt at blive adskilt. Adspurgt, hvorvidt et par uden børn på daværende tidspunkt kunne undgå at blive adskilt, forklarede hun, at der var et par, der var blevet gift ved kongebrev, som ikke blev adskilt. Her havde en anden dansk myndighed med kompetence anerkendt ægteskabet mellem de to asylansøgere, og herved havde myndigheden indirekte taget stilling til, at der ikke forelå tvang. Her opstod således en anden situation. Det ville ikke ”hænge sammen”, hvis Udlændingestyrelsen herefter – ud fra en formodning om tvang – adskilte parret. Det var ikke en ”sårbarhedsbetragtning”, der gjorde, at parret ikke blev adskilt.

Departementet havde ikke instrueret dem i at indhente oplysninger til brug for arbejdet med sagerne. De indhentede oplysningerne, fordi de mente, at der var et grundlæggende problem med den undtagelsesfrie ordning, som departementet havde meldt ud. Det var deres opfattelse, at det ikke kunne være rigtigt, at alle skulle adskilles. Tidligt i forløbet talte de om, at der var behov for at forelægge nogle af sagerne for departementet, således at departementet konkret blev nødt til at forholde sig til rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser i relation til de pågældende par. Eftersom departementet havde en klar holdning om, at en automatisk og undtagelsesfri adskillelse af alle parrene var i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, var de nødt til at finde en måde, hvorpå de kunne komme igennem til departementet med deres budskab. Derfor talte de i styrelsen på et tidligt tidspunkt om, at de i hvert fald for alle de par, hvor der var fællesbørn, var nødt til at se nærmere på sagerne. Det var hendes opfattelse, at det ville blive meget vanskeligt at trænge igennem med styrelsens budskab, og hvis de skulle gøre sig forhåbninger om at lykkes med det, var de nødt til at finde nogle sager, hvor det var meget klart, at der skulle gøres undtagelse.

Det var Udlændingestyrelsens umiddelbare opfattelse, at man godt kunne have en ordning, hvor man som udgangspunkt adskilte mindreårige par, for eksempel i ”dørtærskel-situationen”, det vil sige i den situation, hvor et par akkurat var indrejst, og hvor man endnu ikke kendte noget til

parret, og hvor en adskillelse af parret skete af hensyn til at sikre sig, at parret var sammen af egen fri vilje. Samtidig var de også overbeviste om, at det ”ikke kunne holde hele vejen hjem”. Hun kan ikke huske, om de drøftede ”dørtærskel-situationen” allerede i februar 2016. De opfattede det ikke som en statisk situation. Der kom hele tiden nye asylansøgere til Danmark, så de vidste, at der kunne komme yderligere asylpar til Danmark, som de også skulle forholde sig til. De gjorde sig derfor mange forskellige overvejelser, men hun kan ikke huske, hvornår de drøftede de enkelte problemstillinger. De antog generelt, at det, der kom fra departementet, var lovligt.

Hun blev foreholdt sin forklaring om, at hun omkring den 10. eller 11. februar 2016 havde opfordret Lene Linnea Vejrum til at føre korrespondancen med departementet på skrift. Hun forklarede, at hun havde haft en løs samtale herom med Lene Linnea Vejrum på Ditte Kruse Dankerts kontor. Hun havde sagt til Lene Linnea Vejrum, at det ville være klogt at have al korrespondance med departementet på skrift i denne sag, men Lene Linnea Vejrum mente, at det ville eskalere konflikten med departementet.

Det var Margit Sander Rasmussen, der udarbejdede og opdaterede listerne om asylparrene. På et tidspunkt, da Margit Sander Rasmussen var på ferie, overtog hun opgaven, men de varetog opgaven med indholdet af listerne i fællesskab. Hun har givetvis selv indhentet oplysninger om nogle af parrene, men hun kan ikke huske det konkret. Hun erindrer, at hun på et tidspunkt sendte nogle spørgsmål til operatørerne.

Beslutningen om adskillelse i de enkelte sager blev truffet som fælles beslutning. Hun, Ditte Kruse Dankert, Margit Sander Rasmussen og muligvis også Lene Linnea Vejrum delte skemaerne, og de drøftede, ”hvor snittet skulle lægges”, samt hvilken inddeling der skulle være i skemaet. Det må have været Lene Linnea Vejrum, der traf beslutning om adskillelse i den periode, hvor Ditte Kruse Dankert var på ferie. De havde løbende fælles drøftelser om sagerne, men det var ikke nødvendigvis sådan, at de havde et egentligt møde om sagerne med en dagsorden. Hendes erindring om beslutningerne er, at de var ganske enige om retningen. Adspurgt, hvilke oplysninger eller sagsakter til brug for afgørelserne om adskillelse, de anvendte i tiden omkring den 10. februar 2016, hvor Ditte Kruse Dankert var på ferie, forklarede hun, at de ”delte et ark, som de kiggede på”. Arket blev løbende beriget med flere oplysninger. De anmodede på et tidspunkt også operatørerne om at oplyse, hvis der forelå særlige omstændigheder, herunder oplysninger om, hvordan familien fungerede. Det var et elektronisk ark, som de løbende tilføjede nye oplysninger. Hun har til brug for udfyldelsen af skemaet formentlig også gennemgået sagsakter fra asylansøgernes sager, herunder for eksempel deres asylansøgninger.

På ny foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre operatørerne (ekstrakten side 110), der vedrørte pressemeddelelsen og beslutningen om at adskille parrene, og adspurgt, hvorvidt hun fik nogen reaktion på mailen, forklarede hun, at Torben Gregersen ringede på vegne af en af indkvarteringsoperatørerne og sagde: ”Det gør jeg simpelthen

ikke det dér”. Hun kan ikke huske, hvad hun sagde til ham, men hun har givetvis sagt til ham, at ”det var budskabet”. Hun kendte operatørerne godt, og hun har haft et tæt samarbejde med dem i mange år. Hun havde derfor mange uformelle drøftelser med dem. Hun ved, at de i hvert fald over for Røde Kors i et eller andet omfang tilkendegav, at de på de interne linjer arbejdede for at nuancere ordningen en smule. Hun kan som allerede forklaret ikke huske, hvad hun sagde til Torben Gregersen, men de drøftede, hvad betydningen af den nye ordning var. Hun har givetvis også sagt til ham, at de nok skulle prøve at få ordningen nuanceret eller modereret lidt. Der var ikke nogen af operatørerne, der syntes, at det var en god ordning, der blev indført. Det var operatørerne, der skulle forstå den faktiske adskillelse af de konkrete par, og operatørerne havde en helt anden opfattelse af parrene end den opfattelse, man fik i pressen. Operatørernes indvendinger var ikke af juridisk, men menneskelig karakter. Adspurg, om der var nogen af operatørerne, der kom med retlige indvendinger, forklarede hun, at det i hvert fald var oppe at vende på et møde med Røde Kors, som fandt sted på et senere tidspunkt.

Foreholdt mail af 12. februar 2016 kl. 16.48 fra Margit Sander Rasmussen til Helle Jørgensen med en oversigt over planlagte flytninger (ekstrakten side 144) forklarede hun, at de på daværende tidspunkt havde de oplysninger, der var indhentet fra operatørerne samt de oplysninger, der allerede lå i Udlændingestyrelsens sagssystem. Oplysningerne, de havde fået fra operatørerne, var resultatet af den høring, de havde sendt til operatørerne, samt eventuelle yderligere oplysninger, der måtte være blevet sendt til dem. Det var forskelligt for de enkelte operatører, hvem styrelsen rettede henvendelse til for at indhente oplysninger. For eksempel var det Helle Jørgensen, der havde en koordinerende funktion hos Røde Kors, som de rettede henvendelse til i denne sag. For Asylcenter Langelands tilfælde var det Trine Kristensen, de rettede henvendelse til.

Hun blev foreholdt mail af 16. februar 2016 kl. 14.03 fra Margit Sander Rasmussen til blandt andre hende (ekstrakten side 6209), hvoraf fremgår en opdateret liste over asylansøgere i parforhold, hvoraf den ene var under 18 år, og mail af 18. februar 2016 kl. 16.58 fra Margit Sander Rasmussen til Ulrik Pihl og Trine Kristensen (ekstrakten side 181-182), hvori styrelsen anmodede operatørerne om yderligere oplysninger samt fremsendte et skema til udfyldning. Hun forklarede, at dette var det vedhæftede skema, som hun tidligere har forklaret om. Som hun husker det, var dette skema ikke det første skema, der blev sendt ud. I den første høring af operatørerne var der også udsendt et skema. Det var også derfor, hun forklarede det på den måde, at ”arket løbende blev beriget med flere oplysninger”.

De opererede i perioden fra omkring den 15.-16. til den 18. februar 2016 med en væsentlig større gruppe af sager om adskillelse, der skulle forelægges departementet, end den gruppe, de endte med at forelægge. Gruppen af sager om adskillelse, der blev forelagt departementet, blev mindre som følge af den løbende dialog, som Lene Linnea Vejrum havde med departementet.

Foreholdt kalenderoplysninger fra den 22. februar 2016 (ekstrakten side 5615) vedrørende et møde den pågældende dag forklarede hun, at hun deltog i mødet sammen med Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert, Line Skytte Mørk Hansen, Lykke Sørensen og Jesper Gori. Det var Line Skytte Mørk Hansen, der var mødeleder. Der blev ikke drøftet mange forhold på mødet. Mødet var også usædvanligt kort og varede kun mellem 30 og 40 minutter. De havde haft en forventning om, at de skulle drøfte retningslinjerne for ordningen, herunder mulighederne for undtagelser. De havde på daværende tidspunkt fortsat en forhåbning om, at de ville få nogle retningslinjer fra departementet. Hun havde haft to spørgsmål, som hun ville have bragt op på mødet, men da hun bragte det første spørgsmål op, blev det hurtigt og kontant lukket ned. Det ene spørgsmål, som hun bragte op, drejede sig om, hvordan styrelsen skulle forholde sig til en mindreårig, der blev anset for at være ledsaget af sin ægtefælle. Det hang ikke sammen, hvis man på den ene side anså den mindreårige for at være ledsaget af sin ægtefælle, men på den anden side adskilte dem rent indkvarteringsmæssigt. Man kunne nemlig ikke anses for at være ledsaget af en person, som man var i et tvangsforhold med. Det andet spørgsmål, som hun aldrig fik mulighed for at bringe op på mødet, drejede sig om, hvorvidt det var udtryk for usaglig forskelsbehandling at adskille asyldere, når man ikke i øvrigt adskilte andre på denne måde. Hendes første spørgsmål blev meget hurtigt lukket ned af Line Skytte Mørk Hansen med en bemærkning i retning af, at ”det har ingen gang på jord”. Hun mindes ikke, at der var andre, der forholdt sig til spørgsmålet. Som hun erindrer det, sagde Lykke Sørensen ikke meget under mødet.

De retningslinjer, de gerne ville have haft fra departementet, skulle vedrøre, hvornår man kunne gøre undtagelser. Retningslinjerne om de praktiske forhold angående adskillelsen af parrene kunne styrelsen udarbejde, uden at departementet skulle involveres.

Hun blev foreholdt mail af 17. februar 2016 kl. 15.38 fra hende til Lene Linnea Vejrum og Margit Sander Rasmussen med udkast til en ”første mail til departementet” (ekstrakten side 5541). Af udkastet fremgår:

”Indholdet af pressemeddelelsen giver anledning til en række overvejelser i forhold til, hvorledes adskillelsen af par, hvor den ene eller begge parter er mellem 15 og 18 år, rent praktisk skal foregå. Dette gør sig navnlig gældende i sager, hvor parrene har fælles børn. Vi skal derfor bede ministeriet forholde sig til følgende:

- Hvem skal tage stilling til, hvor fælles børn skal tage ophold? Er det Udlændingestyrelsen – og i givet fald ud fra hvilke hensyn? – eller har parrene selv pligt til at tage stilling til dette?
- Kan forældrene indkvarteres på centre i umiddelbar nærhed af hinanden, således at forældrene har mulighed for at udøve samvær med børnene i det omfang, de selv ønsker?

- skal forældrene have mulighed for at vælge samværløsninger, f.eks. 7-7-ordninger, og betyder det i givet fald, at både bopæls- og samværsforældre skal indkvarteres på eneværelser på deres respektive centre?
- Skal styrelsen dække udgifter til transport til samvær med børn, der ikke bor sammen med begge forældre, når dette er en direkte følge af en administrativ beslutning om at indkvartere forældrene hver for sig?
- Med hvilken vægt skal overvejelser om øvrige familierelationer på centret indgå, når styrelsen skal beslutte at skille familierne ad, herunder evt. fælles børns relationer til eksempelvis bedsteforældre e.l.?
- Skal par, hvor begge parter er mindreårige, flyttes til hver sit center, selv om de for nuværende ikke deler værelse på børnecenteret? Det bemærkes, at børnecentrene typisk ligger med stor geografisk afstand til hinanden.”

Hertil forklarede hun, at de oplyste spørgsmål i mailen aldrig blev rejst under mødet med departementet den 22. februar 2016. Der var en mærkelig stemning på mødet, og hun forlod mødet med et indtryk af, at der ikke var noget rum for diskussion af ordningen. Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og hun stod kort efter mødet på Slotsholmsgade og konstaterede, at de ikke havde fået noget ud af mødet. Budskabet på mødet var, at ordningen var undtagelsesfri, og at en sådan undtagelsesfri ordning var inden for rammerne af dansk ret og internationale konventioner. Hun erindrer ikke, om der var nogen på mødet, der fortalte, at departementet havde rådført sig med andre til brug for vurderingen af, at ordningen skulle være i overensstemmelse med dansk ret og internationale konventioner. Adspurg, hvem fra departementet der havde sagt, at ordningen var i overensstemmelse med dansk ret og internationale konventioner, forklarede hun, at hun kun kan huske, at det var Line Skytte Mørk Hansen, der havde talt herom på mødet. Det var også Line Skytte Mørk Hansen, der havde ”tegnet departementet”. Hun kan ikke huske, om Jesper Gori sagde noget på mødet. Lykke Sørensen talte på mødet, men hun kan ikke huske, hvad hun sagde. Lykke Sørensen var i hvert fald ikke fremtrædende på mødet. Hun mindes ikke, at de talte om, at der var sager, der skulle forelægges departementet. Retningslinjerne, der skulle udarbejdes, omhandlede alene de praktiske forhold i forbindelse med flytning af parrene, og det var budskabet fra departementet, at Udlændingestyrelsen selv skulle udarbejde disse retningslinjer.

Adspurg, om det blev drøftet, hvem styrelsen kunne rette henvendelse til, hvis der opstod tvivlsspørgsmål, forklarede hun, at de altid kunne rette henvendelse til Jesper Gori og Lykke Sørensen, men hun kan ikke huske, om det blev sagt på mødet den 22. februar 2016. Hun kan heller ikke huske, om det blev drøftet, at ministeren skulle forelægges konkrete sager.

Foreholdt deltagerliste fra ”operatørmøde” den 23. februar 2013 (ekstrakten side 5484) forklarede hun, at hun altid deltog i operatørmøder. Det var også hende, der holdt oplægget på mødet. Der var møder med operatørerne cirka tre gange om året. Det var Økonomikontoret, der tilrettelagde møderne. Foreholdt PowerPoint-præsentation fra mødet (ekstrakten side 5306) forklarede

hun, at det var hende, der udarbejdede den. På møderne samlede de hele operatørkredsen og drøftede de spørgsmål, der kunne have relevans på indkvarteringsområdet. Emnemæssigt spændte det meget bredt. Hun brugte PowerPoint-præsentationen som talepapir på mødet den 23. februar 2016. Hun lavede Power-Point-præsentationen på baggrund af pressemeddelelsen og det budskab, de havde fået på mødet med departementet den 22. februar 2016. Det var et vanskeligt tema at drøfte på operatørmødet. Operatørerne syntes, det var en meget problematisk ordning. Der var ikke nogen af operatørerne, der syntes, at det var hensigtsmæssigt at adskille parrene. Operatørernes indvendinger var primært baseret på menneskelige hensyn. Hun kan ikke huske, om der var nogen af operatørerne, der nævnte, at det kunne være i strid med konventionerne. Der blev på sådanne møder altid sagt det, der stod på en PowerPoint-præsentation", og efterfølgende havde de en drøftelse. Hun kan ikke huske ordret, hvad der blev sagt efterfølgende, men hun vil tro, at hun sagde, at styrelsen havde en dialog med departement om ordningen.

Operatørmøderne havde en uformel karakter. De lagde op til, at de drøftede ting på tværs i operatørkredsen. De gjorde meget ud af at skabe et rum, hvor operatørerne også kunne fremkomme med deres synspunkter. Det ville derfor også have været naturligt i et tilfælde som det foreliggende, hvor operatørerne var kommet med skarpe indvendinger, at hun havde sagt til dem, at styrelsen ville forsøge at bringe deres indvendinger videre. Hun er ikke sikker på, at hun sagde til operatørerne, at hun ville bringe deres indvendinger videre, men hun anser det for overvejende sandsynligt. Foreholdt, at Ditte Kruse Dankert har forklaret, at styrelsen over for operatørerne havde tilkendegivet, at man ville forsøge "at gøre et eller andet", forklarede hun, at hun ikke kan forestille sig, at det ikke er rigtigt. Hun kan ikke huske, hvad der konkret blev sagt, men normalt talte de meget åbent med operatørerne og lyttede til dem, når de kom med indsigelser. Eftersom de fortsat arbejdede på et internt spor for at nuancere ordningen, ville det være underligt, hvis de ikke havde tilkendegivet dette over for operatørerne.

Foreholdt ministerens svar af 24. februar 2016 på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230) samt mail af 17. februar 2016 fra Anne Nygaard Just til blandt andre hende, hvorved besvarelsen af spørgsmål S 630 blev sendt i udkast (ekstrakten side 6421-6422), forklarede hun, at hun ikke kan huske, om hun var involveret i besvarelsen, eller om hun i øvrigt drøftede den med nogen. Som hun læser besvarelsen i dag, ser det heller ikke ud til, at det er et svar, som Udlændingestyrelsen skulle bidrage til.

Hun blev foreholdt mail af 7. marts 2016 kl. 13.22 fra Ditte Kruse Dankert til hende (ekstrakten side 6770) og mail af 8. marts 2016 fra Lene Linnea Vejrum til Anni Fode og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6458), der begge vedrørte et møde med departementet. Af mailen af 8. marts 2016 (ekstrakten side 6458) fremgår blandt andet:

" Vi gennemgik følgende på mødet:

1. De 5 konkrete sager, som vi efter aftale har forelagt for departementet blev kort gennemgået. Lykke skulle vende sagerne med Uffe senere i dag. De umiddelbare vurdering er, at det vil være konventionsstridigt at skille parterne ad i to af sagerne (sag 3 og 4 – navnlig i sag 4, hvor der er indgået ægteskab i DK).

De andre sager er mere tvivlsomme. Vi får en tilbagemelding, når sagerne har været forelagt Ministeren.”

Hun forklarede, at hun tror, hun deltog i to møder med Lykke Sørensen og Jesper Gori i den pågældende periode, og at det omtalte møde var det ene af dem. Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert var også med til mødet. Det andet møde, mener hun, fandt sted omkring den 17. marts 2016. Begge møder foregik på Lykke Sørensens kontor. På det andet møde, der formentlig var den 17. marts 2016, var der også en fuldmægtig med til mødet, men hun kan ikke huske hvem.

På et af møderne blev de fem sager drøftet, og Lykke Sørensen eller Jesper Gori oplyste, at de fem sager havde været forelagt ministeren, som havde konkluderet, at der ikke var noget i de fem sager, som gjorde, at parrene ikke skulle adskilles. De havde haft en forventning om, at når de forelagde en række sager for departementet, betød det, at der ville blive åbnet for at gøre undtagelse. Det var hendes opfattelse, at Lykke Sørensen og Jesper Gori var enige med dem i synspunktet om, at der burde være undtagelser. Lykke Sørensen og Jesper Gori havde således på et af møderne – hun mener, at det var mødet den 8. marts 2016, men hun er ikke sikker – sagt, at ”de stod med det ene ben i Statsministeriet, hvis ministeren ikke ville acceptere undtagelser”. Det blev drøftet, at ministeren ultimativt selv måtte træffe afgørelse i sagerne. Det var meget usædvanligt. Adspurgt, hvorvidt styrelsen fik en tilbagemelding på de fem sager, de havde forelagt, forklarede hun, at dét var tilbagemeldingen.

Foreholdt Ditte Kruse Dankerts telefonnotat af 9. marts 2016 (ekstrakten side 1597), hvoraf fremgår, at Ditte Kruse Dankert havde talt med Jesper Gori, der havde sagt, at styrelsen skulle afvente ministeriets stillingtagen til de fem sager, forklarede hun, at hun ikke kan huske, at hun har hørt om samtalen. Efter mødet i departementet den 8. marts 2016 afventede de en udmelding fra departementet. Oplysningen om, at Lykke Sørensen og Jesper Gori havde overvejet at gå til Statsministeriet, medførte, at de regnede med opbakning fra i hvert fald den del af departementet, og hun var samtidig blevet betrygget i, at Lykke Sørensen og Jesper Gori var enige i styrelsens vurdering af sagerne.

På et tidspunkt blev det drøftet med departementet, om der skulle træffes egentlige afgørelser i sagerne. Drøftelserne fandt muligvis sted på mødet den 17. marts 2016, men hun er ikke sikker. Hun kan huske, at dette blev drøftet, fordi de talte om, at afgørelserne ville kunne blive påklaget til ministeriet, hvilket hun undrede sig over, da hun vidste, at påbud efter § 42 a, stk. 7, 3. pkt., ikke kunne påklages til ministeriet. Hun sagde dog ikke noget om det.

Hun blev foreholdt mail af 17. marts 2016 kl. 17.59 fra Helle Kjems til blandt andre Anne la Cour Vågen (ekstrakten side 831), hvoraf fremgår, at Helle Kjems var blevet ringet op af hende, og at Udlændingestyrelsen nu var gået i gang med at varsle flytning for hovedparten af de par, der opholdt sig på Røde Kors' centre, herunder flytning af parret med en treårig niece, som var et af de par, der var blevet forelagt departementet. Hun forklarede, at hun ikke kan huske samtalen. Hun talte ofte med Helle Kjems. Hun kan heller ikke huske, at de begyndte at planlægge adskillelsen af parret med en treårig niece, som var et af de par, der var blevet forelagt departementet. Foreholdt, at Ronya Habo har forklaret, at der var kommet en tilbagemelding om, at alle eller fire ud af fem par skulle adskilles, men at man ikke nåede at adskille dem, da der blev klaget til Folketingets Ombudsmand, forklarede hun, at det godt kan være rigtigt, men hun kan ikke huske det.

Hun blev foreholdt mail af 22. marts 2016 kl. 23.10 fra hende til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6779). I mailen hedder det blandt andet:

”Jeg har aftalt med Anni, at vi ikke foretager os yderligere i de fem sager, som er forelagt, før efter påske. Dvs. at jeg heller ikke følger op over for operatørerne i de to sager, hvor vi havde taget de første skridt til at skille dem ad.”

Hun forklarede, at hun ikke kan huske, at de havde taget skridt til at adskille nogen af de par, der blev forelagt, men når hun ser mailen, kan hun konstatere, at de tydeligvis har gjort dette.

Adspurg, hvorvidt de på mødet den 17. marts 2016 fulgte op på Lykke Sørensen og Jesper Gori's udmelding om, at de havde overvejet at gå til Statsministeriet, forklarede hun, at hun ikke kan huske, at det blev drøftet. Lykke Sørensen og Jesper Gori havde givet udtryk for deres holdning til spørgsmålet, og de forventede, at Lykke Sørensen og Jesper Gori ville gå videre med det.

Adspurg, hvad ”de første skridt” i forbindelse med en adskillelse var, forklarede hun, at de først så på, hvor der var ledig plads i indkvarteringssystemet. De ville så vidt muligt gerne indkvartere parrene på centre, der lå tæt på hinanden, så det var muligt at have kontakt, og – hvis der var børn – for at bevare muligheden for samvær. Det var de praktiske detaljer, der blev fastlagt indledningsvist. De var også interesserede i, om et par havde et netværk i området. Når hun i mailen af 22. marts 2016 kl. 23.10 fra hende til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6779) skrev, at hun ikke havde fulgt op over for operatørerne, tyder det på, at flytningen var planlagt i systemet, og at operatøren havde fået en melding om, hvor og hvornår parret skulle flytte. Normalt ville styrelsen følge op på, om parret var flyttet, og hvis ikke parret var flyttet, ville styrelsen tage ”det næste skridt”.

Der kom ikke nogen formel tilbagemelding fra departementet på forelæggelsen, ud over det materiale, de modtog i forbindelse med samrådet den 18. marts 2016.

Hun blev foreholdt mail af 12. oktober 2016 fra hende til Ditte Kruse Dankert og Adam Abdel Khalik (ekstrakten side 6601). I mailen hedder det blandt andet:

”Giver det ikke et lidt forkert indtryk af forløbet, når vi blot skriver, at de fem sager blev forelagt departementet? Det gjorde de ganske vist, og departementet var også indforstået med, at vi forelagde dem uden forudgående adskillelse, men de blev ved med at hænge i bremsen og tog jo netop aldrig egentlig stilling til sagerne. Beslutningen om ikke at adskille parrene var helt vores egen. Kan det skrives på en anden måde, så det ikke virker som om, det var departementets beslutning ikke at adskille i de fem sager?”

Hun forklarede, at departementet ikke på noget tidspunkt bad dem om at tilbageholde sager. Det var Udlændingestyrelsens beslutning. Hun betragtede ikke gengivelsen af ministerens holdning til de fem sager som en egentlig tilbagemelding fra departementet. Hun havde en klar opfattelse af, at der var en uoverensstemmelse mellem ministeren på den ene side og Lykke Sørensens og Jesper Gori på den anden side. Der var derfor ikke nogen egentlig tilbagemelding på, om adskillelserne i de fem sager var i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser.

Foreholdt notat af 3. marts 2016 om ”Status på flytning af mindreårige med ægtefæller/samlivere” (ekstrakten side 6158) forklarede hun, at det enten var hende eller Ditte Kruse Dankert, der havde udarbejdet det. Notatet beskrev ordningen, sådan som de havde fået den præciseret. Først i forbindelse med samråd Z den 15. marts 2016 blev der åbnet for undtagelser. Det var på dette samråd, at ”kongebrevseksemplet” blev nævnt. De havde ”siddet på stilke” for at høre, om der blev åbnet for undtagelsesmuligheder, og de hæftede sig i høj grad ved, at dette skete. Hun vidste godt, at ”kongebrevssagen” nok i virkeligheden var den, der havde tvunget en undtagelse igennem, men de var overbeviste om, at der også måtte være andre forhold, der med afgørende vægt kunne tale imod en adskillelse. Derfor var det også interessant, hvordan ministeren formulerede sig på samrådet. Samråd Z var første gang, de oplevede en accept af, at der kunne være undtagelser til ordningen. De havde haft drøftelser med Lykke Sørensens og Jesper Gori om ordningen, og hendes opfattelse var, at de var enige med Udlændingestyrelsen i, at der skulle kunne gøres undtagelser, men det var ikke dem, der ”tegnede departementet”. Det var hendes opfattelse, at det var Line Skytte Mørk Hansen, der ”tegnede departementet” i denne sag.

Hun blev foreholdt mail af 18. marts 2016 kl. 18.00 fra Jesper Gori til Ditte Kruse Dankert med retningslinjer for, hvorledes Udlændingestyrelsen skulle håndtere de konkrete sager, herunder at departementschefen skulle orienteres, hvis styrelsen vurderede, at der som følge af Danmarks internationale forpligtelser ikke kunne ske adskillelse (ekstrakten side 838). Hun forklarede, at Udlændingestyrelsen indtil den 18. marts 2016 ikke havde fået mandat til at gøre andet end det,

der var blevet meldt ud den 10. februar 2016. Hun kan ikke huske, at hun fik nogen oplysninger om baggrunden for den ordning, der blev meldt ud af Jesper Gori ved mailen af 18. marts 2016. Det var højst usædvanligt, at departementschefen skulle orienteres om konkrete sager, men det var en tilkendegivelse om, at styrelsen skulle administrere ordningen særdeles restriktivt. Hun kan ikke huske, at departementschefen blev orienteret om nogen sager, hvor der ikke kunne ske adskillelse.

Hun kan ikke huske, om de tog stilling til adskillelsen af nogen par i perioden efter Jesper Goris mail af 18. marts 2016, og indtil arbejdet med genoptagelse af sagerne påbegyndtes. Hun havde ferie fra den 17. til den 25. april 2016, og hun mindes ikke, hvad der konkret skete med de enkelte par.

Foreholdt mailtråd mellem blandt andre hende, Trine Kristensen og Ronya Habo vedrørende flytning af parret L-K og L-M (ekstrakten side 263-265) forklarede hun, at hun husker sagen, idet det var dette par, der senere klagede til Folketingets Ombudsmand. Hun kan ikke huske, at de gjorde andet i denne sag, end de gjorde i de øvrige sager. Foreholdt afgørelse af 3. marts 2016 om flyttepåbud (ekstrakten side 349) forklarede hun, at en afgørelse om flyttepåbud var en standardafgørelse. Foreholdt, at Ronya Habo har forklaret, at Ronya Habo drøftede afgørelsesudkastet med hende, idet Ronya Habo undrede sig over, at der var henvist til centerdriften som et hensyn, der lå bag flytningen, forklarede hun, at flyttepåbudsskabelonen var møntet på andre forhold, og at de til tider fraveg skabelonen, når de skulle træffe afgørelser, der ikke passede på standardindholdet. Hun kan dog ikke huske den konkrete drøftelse, som hun havde med Ronya Habo om formuleringen af flyttepåbuddet.

Partshøring i flyttepåbudssager foregik ved, at operatøren på vegne af styrelsen hørte parterne. Den mest almindelige situation var, at asylansøgerne blev flyttet af adfærdsmæssige årsager, og i et sådant tilfælde var der ofte ikke tid til at vente 14 dage på en skriftlig partshøring. Derfor havde man den ordning, at operatørerne kunne partshøre på vegne af styrelsen. De var også i denne sag under et tidspres for at "få effektueret det her ret hurtigt". I de tilfælde, hvor styrelsen traf afgørelse om flyttepåbud, var det oplysningen om, at asylansøgeren nægtede at flytte, som de partshørte over. Herunder partshørte de over konsekvenserne ved, at asylansøgeren ikke frivilligt ville flytte. Asylansøgerne havde mulighed for at udtale sig om alt, og ofte oplyste de også alle mulige forhold som begrundelse for, at de ikke ville flytte. I styrelsen gennemgik de alle oplysningerne, men det var oplysningen om, at asylansøgeren ikke ville efterkomme anvisningen om flytning, som var det bærende i høringen. Oplysningen om, at den pågældende ikke ønskede at flytte, var en oplysning, de allerede havde fået som følge af høringen den 18. februar 2016. De havde derfor allerede et ret oplyst grundlag for at træffe afgørelse. Den afgørelse, der herefter blev truffet, var en afgørelse, der relaterede sig til, at parret ikke ville efterkomme styrelsens anvisninger. Foreholdt, at man normalt partshører over de faktiske oplysninger, der ligger til grund for en afgørelse, forklarede hun, at de faktiske oplysninger, der lå til

grund for afgørelsen i sagerne om adskillelse, dels var oplysningen om, at den ene part var mindreårig, dels oplysningen om, at parret boede sammen.

Hun var ikke involveret i sagsbehandlingen i forhold til besvarelsen af Folketingets Ombudsmands henvendelse i den konkrete sag.

Adspurgt, hvorfor parret P-K og P-M ikke blev partshørt, inden de blev adskilt den 13. maj 2016, forklarede hun, at hun gled ud af sagen i perioden op til ansættelsen af Adam Abdel Khalik den 1. juni 2016, og hun husker derfor ikke meget fra den periode. Hun var heller ikke involveret i tilrettelæggelsen af genoptagelsessagerne. Hun har heller ikke deltaget i drøftelser om, hvorvidt parrene skulle indkvarteres sammen under sagsbehandlingen af genoptagelsessagerne. Hun kan ikke afvise, at hun uopfordret har deltaget i en drøftelse herom, men det er ikke noget, hun kan huske. Hun kan heller ikke huske, at hun har deltaget i drøftelser om et såkaldt ”pusterum”.

Foreholdt mail af 8. juni 2016 kl. 14.46 fra Adam Abdel Khalik til Ditte Kruse Dankert, hvori han anførte, at der var tale om en klart ulovlig tjenestebefaling (ekstrakten side 5543), forklarede hun, at Adam Abdel Khalik havde fortalt hende, at han mente, at ordningen var ulovlig, og han havde også fortalt hende om den mail, han havde skrevet. Hun havde under hele forløbet tænkt, at der var ”noget af det her, der ikke var helt lovmedholdeligt”. De havde haft drøftelser om, hvorvidt man overhovedet kunne have en undtagelsesfri ordning, og de var af den overbevisning, at der måtte være et problem. Hun tænkte ikke på at skrive dette ned.

Hun blev foreholdt Margit Sander Rasmussens notat af 27. juni 2017 vedrørende ”hændelsesforløbet i forbindelse med instruks af 10. februar 2016” (ekstrakten side 6661 ff.). Af notatet fremgår blandt andet (ekstrakten side 6663):

”Internt i Udlændingestyrelsen drøftede jeg og Kristina Kodeks VII. Vi nævnte ligeledes Kodeks VII for Ditte og Lene. Eksempelvis som en bemærkning om, hvorvidt styrelsen burde nævne Kodeks VII over for ministeriet.”

Hertil forklarede hun, at hun godt kan huske, at hun deltog i drøftelser vedrørende Kodeks VII. Hun husker ikke, at de drøftede, om de skulle nævne Kodeks VII for ministeriet. Det var ikke særligt konkrete drøftelser, de havde. Hun husker det således, at hun sagde, ”det var nogle fine principper, der var i Kodeks VII, men at en sag som denne viste, at det kunne være svært at komme igennem med det i praksis”. De havde haft oplevelsen af, at de ikke kunne komme igennem med deres synspunkter om, at der skulle være en adgang til at gøre undtagelser, og derfor ”gjorde de det selv”. Hun havde opfordret Lene Linnea Vejrum til at skrive dette til departementet. Hun skrev ikke selv til departementet eller til andre i styrelsen om sin holdning til ordningen, men der var ingen, der var i tvivl herom. Hun følte heller ikke, at de internt i styrelsen var uenige herom.

Hun blev foreholdt mail af 27. juni 2016 kl. 12.12 fra hende til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6844). I mailen hedder det:

”Adam er i gang med denne. Jeg må sige, at jeg synes, at nedenstående gengivelse under pkt. 1 er langt ude. UIBM har da på intet tidspunkt efter instruksen ”udtrykkeligt kommunikeret undtagelsesmulighederne” til os, når vi ser bort fra det ene eksempel med parret, som er gift i Danmark, som ministeren –som det absolut eneste –nævnte under det åbne samråd. Som jeg ser det, forsøger de nu helt åbenlyst at tørre det her af på os.

Jeg synes i øvrigt, at vi bør overveje at nævne, at når vi undlod at adskille de fem par og forelægge dem for UIBM, så skyldtes det, at vi fandt, at navnlig de fem sager rejste helt åbenlyse retlige spørgsmål, som krævede nærmere overvejelser. Jeg er klar over, at det sikkert ikke kommer til at ske, men deres udlægning af sagen er efter min bedste overbevisning langt fra i overensstemmelse med det, der faktisk skete, og det her er nok vores eneste mulighed for at tilbagevise det på skrift.”

Hertil forklarede hun, at fortællingen på et eller andet tidspunkt begyndte at ændre karakter, hvorefter det fremstod som om, at det hele tiden havde været kommunikeret til styrelsen, at de skulle administrere ordningen med brug af undtagelser, hvilket ikke var i overensstemmelse med sandheden. Det fremstod også fejlagtigt sådan, at det var departementet, der skulle have sagt, at styrelsen skulle tilbageholde de fem sager.

Hun blev foreholdt Udlændinge- og Integrationsministeriets svar på UUI spørgsmål nr. 809 af 21. juni 2017 (ekstrakten side 4140). Af svaret fremgår blandt andet:

”Udlændingestyrelsen kan oplyse, at styrelsen i alle sager, der er eller har været omfattet af udlændinge- og integrationsministerens indkvarteringsinstruks af 10. februar 2016, har foretaget en konkret og individuel vurdering af, om det vil være foreneligt med Danmarks internationale forpligtelser at indkvartere parret hver for sig.

Udlændingestyrelsen har således i forlængelse af, at styrelsen den 10. februar 2016 modtog indkvarteringsinstruksen, foretaget en gennemgang af oplysningerne i alle sagerne, og har i en række sager indhentet supplerende oplysninger til brug for behandlingen af sagerne.”

Hertil forklarede hun, at hun ikke bidrog til besvarelsen, da hun i den pågældende periode ikke var involveret i denne sagstype. Det kan godt være, at nogen har stillet hendes spørgsmål til

brug for svaret, men hun husker det ikke. Hun vil tro, at det var Adam Abdel Khalik, der udarbejdede det første udkast. Hun mener, at Udlændingestyrelsen foretog en konkret og individuel vurdering, i og med at de indhentede oplysninger og gennemgik sagerne i deres sagssystemer for at finde oplysninger om de enkelte par. De grupperede herefter parrene, og de trak sager ud, hvor de mente, at ”her måtte der helt åbenlyst være et problem”. Udgangspunktet var budskabet fra departementet om, at ordningen var i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser. Der var nogle sager, hvor de var uenige i dette udgangspunkt, og det var de sager, som de forelagde for departementet. For så vidt angik de resterende par, vurderede de ikke konkret, om en adskillelse ville være i strid med Danmarks internationale forpligtelser. I disse sager var der ingen oplysninger om andre forhold, der ville have gjort en adskillelse særligt bebyrdende. De måtte derfor lægge til grund, at departementets vurdering af ordningens overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser var korrekt, og at der derfor heller ikke konkret var grundlag for at undlade at adskille parrene.

De havde i deres løbende dialog med departementet spurgt, om de var sikre på, at ordningen var i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, hvilket departementet havde bekræftet. Det er hendes indtryk, at dette skete allerede i perioden fra den 10. til den 12. februar 2016. Hun deltog ikke selv i dialogen med departementet på daværende tidspunkt, men det var den tilbagemelding, hun havde fået. Udlændingestyrelsen var ikke ”i de første dage” fra den 10. til den 12. februar 2016 inde i en vurdering af, om der for det enkelte par var et beskyttelsesværdigt familieliv, og om betingelserne for at gøre indgreb i familielivet efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, stk. 2, var opfyldt.

Hun blev foreholdt mailtråd fra den 11. maj 2016 fra kl. 15.09 til kl. 21.31 mellem hende, Ditte Kruse Dankert, Lene Linnea Vejrum og Tanja Franck med reaktioner på Folketingets Ombudsmands udtalelse i sagen (ekstrakten side 6716-6717). I mail af 11. maj 2016 kl. 21.31 fra Ditte Kruse Dankert til hende, Lene Linnea Vejrum og Tanja Franck (ekstrakten side 6716), hedder det:

”Helt enig med Lene efter nærlæsen. Han sætter fingeren ned de rigtige steder, og han kan se, at vi har været forsvarsløse ift instruks. Men handlet ved at holde sager tilbage. Han kan jo godt se, at der først henvises til internationale forpligtelser (for) sent, de henviser til samråd/mail en måned senere ift skriftlig dok. Og vi må jo også indrømme, at der ikke var tale om undtagelser den 10/2, men at det først blev en diskussion på gentagne spørgsmål herfra. Ok at have en fair ombudsmand.”

Hertil forklarede hun, at de havde været af den opfattelse, at deres praksis frem til instruksen havde været den rigtige. Da de fik en instruks om at iværksætte en anden ordning, der var undtagelsesfri, påbegyndte de et arbejde med at indhente oplysninger og at handle i overensstemmelse med instruksen. Først senere i forløbet kom der en åbning fra departementet i forhold til

at gøre undtagelser. Deres opfattelse var, at Folketingets Ombudsmand havde forstået dette forløb korrekt.

Det gav ikke mening at indhente oplysninger om parrene, når der var tale om en undtagelsesfri ordning, men de gjorde dette alligevel, idet de mente, at der måtte være tilfælde, hvor man ikke kunne adskille parrene. Dette skete også for at finde ud af, hvor asylansøgerne skulle flytte hen.

Foreholdt mail af 18. februar 2016 kl. 16.58 fra Margit Sander Rasmussen til Ulrik Pihl og Trine Kristensen (ekstrakten side 181-182), hvori styrelsen anmodede operatørerne om yderligere oplysninger, forklarede hun, at Udlændingestyrelsen på dette tidspunkt ikke kunne fortælle operatørerne, at styrelsen gjorde noget andet end det, som ministeren havde meldt ud. At de gjorde noget andet på de interne linjer var en anden sag. Deres opgave var samtidig at gennemføre adskillelserne så skånsomt som muligt. De skulle derfor også finde den mest hensigtsmæssige placering af asylansøgerne inden for de givne rammer, og det gjorde de blandt andet ved at inddrage operatørerne og komme i dialog med parterne, således at asylansøgerne ikke blot modtog en besked om, at de skulle flytte. Departementet ville have, at adskillelserne skulle effektiviseres hurtigt, mens operatørerne pressede på for at hindre adskillelserne. Der var også adskillige fagpersoner, som de almindeligvis fæstede deres lid til, som på det kraftigste frarådede adskillelserne. Det var det krydspres, de befandt sig i. De havde en selvstændig interesse i, at det ”skulle køre så gelinde, som det nu kunne”, og det indebar også, at de skulle forsøge at gøre det på den mest hensynsfulde måde.

På ny foreholdt mailtråd fra den 11. maj 2016 fra kl. 15.09 til kl. 21.31 mellem hende, Ditte Kruse Dankert, Lene Linnea Vejrum og Tanja Franck med reaktioner på Folketingets Ombudsmands udtalelse i sagen (ekstrakten side 6716) forklarede hun, at hun ikke på noget tidspunkt har haft den opfattelse, at man i styrelsen mente, at man kunne adskille alle uden undtagelser. Tværtimod mente man i styrelsen allerede den 10. februar 2016, at man ikke kunne gennemføre ordningen undtagelsesfrit. Hun mener ikke, at Ditte Kruse Dankerts mail den 11. maj 2016 kl. 21.31 kan forstås som en indrømmelse af, at man den 10. februar 2016 havde ment noget andet i styrelsen.

Foreholdt mail af 22. juni 2017 kl. 19.46 fra Lene Linnea Vejrum til Lykke Sørensen (ekstrakten side 4367) om Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 (ekstrakten side 100) forklarede hun, at det var hende, der fandt den pågældende mail. Hun var på dette tidspunkt ude af sagen, men hun så, at der var sendt en besvarelse på et folketingsspørgsmål fra Udlændingestyrelsen til departementet. Da hun læste besvarelsen, bemærkede hun sætningen om, at der ikke var noget nedskrevet om forløbet på koncerndirektionsmødet. Hun kunne huske, at hun havde fået en mail fra Henrik Grunnet herom, så hun vidste, at det ikke var korrekt. Hun fandt derfor mailen frem og gjorde opmærksom på den. Da hun havde fundet mailen, sendte hun den til Ditte Kruse Dankert, Adam Abdel Khalik og Lene Linnea Vejrum. Hun var ikke inddraget i de

efterfølgende drøftelser om, hvad der skulle ske med mailen. Hun var aldrig blevet bedt om at udlevere oplysninger til brug for Folketingets Ombudsmands behandling af sagen.

Hun blev foreholdt mail af 15. februar 2016 kl. 12.14 fra hende til Margit Sander Rasmussen, Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum (ekstrakten side 6197-6198). I mailen hedder det:

”Ok. Henrik ser gerne, at vi forelægger de enkelte sager, hvor parrene har fællesbørn for dep., inden vi effektuerer flytningerne. Hellere for mange forelæggelser end for få var hans melding i sidste uge. Vi må lige vende, hvordan vi griber det an. Så vidt jeg kan se af skemaet, er de ikke planlagt endnu. Er det korrekt?”

Hun forklarede om samtalen med Henrik Grunnet, at Henrik Grunnet kortvarigt var kommet forbi og havde sagt, at de skulle forelægge de sager, hvor der var fællesbørn.

Hun blev foreholdt mail af 15. februar 2016 kl. 17.23 fra Lene Linnea Vejrum til hende, Ditte Kruse Dankert og Margit Sander Rasmussen (ekstrakten side 6197). I mailen hedder det:

”Det er et fint snit. Alle sager, hvor der er børn i forholdet skal forelægges. Det må være Lykke/Jesper vi forelægger overfor, vi drøfte nærmere hvordan i morgen.”

Hun forklarede, at mailen var en umiddelbar tilkendegivelse fra Lene Linnea Vejrum om, hvordan de skulle håndtere sagerne. Der var herefter en løbende drøftelse med departementet, herunder mellem Lene Linnea Vejrum og Line Skytte Mørk Hansen om, hvordan sagerne skulle håndteres. Disse drøftelser ændrede deres tilgang til sagerne, da de godt kunne fornemme, at de ikke kunne forelægge alle de sager, hvor parret havde fællesbørn, for departementet. De skulle ”lægge snittet et andet sted”. Når Lene Linnea Vejrum i mailen skrev, at ”det må være Lykke/Jesper vi forelægger overfor”, må det være, fordi de ikke var sikre på, hvem de skulle forelægge sagerne for.

Hun har ikke yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

---o0o---

Kl. 13.10 mødte Margit Sander Rasmussen. Hun oplyste, at hun fortsat er ansat i Udlændingestyrelsen. Hun blev herefter vejledt om, at hun ikke har pligt til at udtale sig. Hun blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Margit Sander Rasmussen forklarede blandt andet, at hun blev uddannet cand.jur. i 2002. Hun blev i 2002 ansat i Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, der nu er Udlændinge- og Integrationsministeriet, hvor hun var ansat indtil 2008. Hun var herefter ansat et år i socialforvaltningen, hvorefter hun kom tilbage til Udlændinge- og Integrationsministeriet. Da ministeriet blev nedlagt, rykkede hun med til Justitsministeriet, hvor hun var i halvandet år. Den 1. april 2013 begyndte hun i Udlændingestyrelsen, hvor hun har været siden. Den 1. januar 2016 var hun leder af Bookingen, hvor hun var den eneste akademiske medarbejder. Bookingen lå på dette tidspunkt under Kontoret for Økonomi og Indkvartering. Hendes formelle kontorchef på daværende tidspunkt var Thomas Mortensen.

I denne sag refererede hun til Ditte Kruse Dankert. Hun havde også kontakt med Kristina Rosado og en gang imellem havde hun også kontakt med en ansat i Koncernøkonomi. Hun rokede til Ledelsessekretariatet den 1. marts 2016, hvorefter hun ikke længere varetog den daglige sagsbehandling eller drift i forbindelse med denne sag. Hun har herefter alene beskæftiget sig med denne sag i forbindelse med nogle udvalgsbesvarelser. I uge 8 sidst i februar 2016 havde hun ferie. Hun kom først tilbage mandag den 29. februar 2016, hvor hun havde sin sidste dag i Kontoret for Økonomi og Indkvartering.

Hun blev foreholdt sit notat af 27. juni 2017 om forløbet (ekstrakten side 6661 ff.). Hun forklarede, at hun udarbejdede notatet, efter at ministeren to gange havde været i samråd om sagen. De havde diskuteret, at sagen godt kunne ende med at blive behandlet i en undersøgelseskommision, og Jens Vikner rådede hende til at skrive om forløbet, mens hun fortsat kunne huske det. Da hun skrev notatet, havde hun adgang til sagsbehandlingssystemet, så hun kunne slå de oplysninger op, hun behøvede. Hun har også drøftet indholdet af notatet med Jens Vikner. Hun tror, at han læste notatet igennem, og at han huskede hende på et forhold, som hun kunne tilføje notatet. Hun erindrer ikke, hvad det var, Jens Vikner huskede hende på. Hun havde mange gange tidligere drøftet sagen med Jens Vikner, og hun havde på daværende tidspunkt fremsat et argument, som han huskede hende på, da hun udarbejdede sit notat. Jens Vikner tog ikke stilling til de konkrete formuleringer i notatet.

Hun blev foreholdt sit notat af 27. juni 2017 om forløbet (ekstrakten side 6661 ff.), punkt 2 (ekstrakten side 6661-6662), hvor det hedder:

”I januar 2016 skrev pressen om de såkaldte barnebrude, og den 25. januar 2016 skrev Inger Støjberg en opdatering på sin facebook-profil om, at hun omgående ville meddele Udlændingestyrelsen, at indkvartering af barnebrude sammen med deres ægtefæller på danske asylcentre omgående skulle stoppes.

Departementet bad herefter Udlændingestyrelsen om straks at undersøge, hvor mange barnebrude-par, der var indkvarteret på asylcentrene. Dette med henblik på senere at effektuere, at parrene blev indkvarteret adskilt.

Jeg sendte derfor på vegne af Udlændingestyrelsen en e-mail af 26. januar 2016 til indkvarteringsoperatørerne og bad om oplysninger om antal indkvarterede barnebrudepar samt konkrete oplysninger om parrenes personlige forhold.

Jeg bad bl.a. om at få oplyst det aktuelle antal indkvarterede barnebrudepar, hvor gammel den kvindelige del af parret var, om parret havde børn, om kvinden var gravid og om parret havde andre familiemedlemmer enten i indkvarteringssystemet eller bosiddende i Danmark.

Vi bad i en efterfølgende høring til operatørerne bl.a. om at få oplyst hvor gammel den mandlige del af parret var, og om par med børn havde særlige ønsker i forhold til, hvem der skulle indkvarteres sammen med børnene, hvis parret blev indkvarteret hver for sig. Jeg husker ikke, hvem der sendte denne e-mail, men jeg var med til at affatte den. Mailen blev sendt i dagene umiddelbart efter den 26. januar 2016. [anført med kuglepen: ”Rettelig 18. februar 2016”]

Hun forklarede, at det er hende, der anførte ”Rettelig 18. februar 2016”. Hun havde taget notatet frem i forbindelse med, at Instrukskommissionen blev nedsat, og hun eftertjekkede i den forbindelse oplysningerne i notatet. Hun havde i den forbindelse fundet ud af, at der var blevet sendt tre høringer. Der var den første høring den 26. januar 2016, som hun selv havde sendt. Herudover var der den anden høring den 28. januar 2016, som Ditte Kruse Dankert havde sendt. Endelig var der den tredje høring den 18. februar 2016, der var en større høring med et skema, som operatørerne skulle udfylde. Hun var involveret i alle høringerne.

Departementet havde den 26. januar 2016 bedt Udlændingestyrelsen om at undersøge, hvor mange mindreårige asylansøgere med voksne ægtefæller eller samlevende, der var indkvarteret på de danske asylcentre. De havde allerede forinden indset, at de ville blive spurgt af departementet, så høringen var sendt ud et par timer før, departementet bad dem om at foretage en høring. Det var Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado og Lene Linnea Vejrum, som hun havde drøftet sagen med. Hun tror, at anmodningen fra departementet blev sendt i en mail gennem de ”almindelige kanaler”. Hun kan ikke huske, om de fik at vide, at oplysningerne skulle indhentes med henblik på at adskille parrene. Det er muligt, at hendes sætning ”med henblik på senere at effektuere, at parrene blev indkvarteret adskilt” var en efterrationalisering. Ministeren havde skrevet på sin Facebook profil, at de ”alle sammen” skulle adskilles. Hun havde drøftet det kort med andre i styrelsen, og drøftelserne var gået på, at man formentlig ikke kunne adskille alle, eller at der i hvert fald var nogle principielle spørgsmål, der først skulle afklares.

Hun blev på ny foreholdt sit notat af 27. juni 2017 om forløbet (ekstrakten side 6661 ff.). I notatets punkt 3 (ekstrakten side 6662) hedder det:

”I tiden efter ministerens facebook-opdatering pågik der drøftelser og overvejelser dels i Udlændingestyrelsen, dels i departementet og dels mellem styrelsen og departementet om, hvordan den nye ordning for indkvartering af barnebrudeparrene skulle udformes.

Jeg ved, at KIV arbejdede på et udkast til notat med forslag til en ny praksis. Jeg ved også, at departementet arbejdede på et lignende udkast til notat. Endelig ved jeg, at de to udkast lagde op til to meget forskellige løsninger.

De interne drøftelser i Udlændingestyrelsen var jeg delvis involveret i. Den generelle holdning i styrelsen var, at der blev nødt til at være mulighed for at gøre undtagelse fra udgangspunktet om separat indkvartering i den nye ordning af hensyn til Danmarks internationale forpligtelser, herunder retten til familieliv.

Det var Henrik, Lene og Ditte, der forestod drøftelserne med departementet. Det var jeg ikke involveret i. Men jeg fik refereret, at ministeren meget klart gav udtryk for, at hun helst så, at den nye ordning med separat indkvartering skulle være undtagelsesfri. Jeg fik ligeledes refereret, at departementets embedsmænd havde meget svært ved at komme igennem til ministeren med det synspunkt, at der blev nødt til at være undtagelsesmulighed.”

Hertil forklarede hun, at hun ikke var involveret i det notat, der blev udarbejdet i Udlændingestyrelsen. Hun så notatet, men hun har ikke haft det til godkendelse eller lignende. Det notat, som departementet sendte i høring hos Udlændingestyrelsen, var hun heller ikke involveret i, men hun fik det til orientering et par dage – eller en uges tid – efter. Det notat, som hun fik til orientering, indeholdt styrelsens bemærkninger til notatet. Hun læste notatet, men hun hørte ikke, hvad der herefter skete med notatet. Den 10. eller 11. februar 2016 drøftede hun med Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado og Lene Linnea Vejrum, hvad der var blevet af notatet. Konklusionen blev, at notaterne aldrig var blevet færdige. Der var således ingen endelige notater. Der var heller ingen, der havde set notatet, efter at det var blevet sendt i høring i styrelsen. Adspurg, om de drøftede, hvorvidt de skulle spørge departementet herom, forklarede hun, at de på dette tidspunkt – den 10. februar 2016 – havde fået en melding fra deres presseafdeling om, at departementets presseafdeling havde varslet, at der ville komme en pressemeddelelse om ordningen, og at den blev uden undtagelser. Denne besked gik gennem Udlændingestyrelsen, hvor alle var meget overraskede og mente, at det ikke kunne være rigtigt. Da de herefter modtog selve pressemeddelelsen, blev Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado, Lene Linnea Vejrum og hun chokerede.

Efterfølgende fortalte Lene Linnea Vejrum, at Line Skytte Mørk Hansen havde ringet, og at beskeden var, at alle par skulle adskilles, og at de skulle gå i gang med det samme. Lene Linnea Vejrum havde spurgt ind til, hvad de skulle gøre med de sårbare familier, hvortil Line Skytte

Mørk Hansen havde svaret, at det var ”lige meget”, og at de alle sammen skulle adskilles. Hun var ikke i tvivl om, at det var det, der var sket under telefonsamtalen, for hun havde aldrig set Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert være ”så grå i ansigterne”. Der var helt klart sket noget ud over det sædvanlige. Hendes – og formentlig også den kollektive – opfattelse på dette tidspunkt var, at der var lukket ned for dialog med departementet. Der havde været dialog med departementet fra slutningen af januar og indtil den 10. februar 2016. Men den 10. februar 2016 ”smækkede døren i”, og nu skulle de ”klappe hælene i og gøre, som der blev sagt”. Der var ikke mulighed for at komme med flere indvendinger. Drøftelserne, de havde haft om telefonsamtalen, var foregået på Lene Linnea Vejrum's kontor, og det var Lene Linnea Vejrum, der havde fortalt, hvad Line Skytte Mørk Hansen havde sagt. Hun ved ikke, hvor mange samtaler Lene Linnea Vejrum havde haft med Line Skytte Mørk Hansen på daværende tidspunkt. De var enige om, at det var en farlig vej at gå, og de blev derfor også enige om at gøre noget andet. De ville ”trække situationen lidt”. Hendes opfattelse var, at de ikke ville komme videre med dialogen med departementet, før de havde skilt nogle af parrene ad. Dette baserede hun på indholdet af pressemeddelelsen samt referatet af telefonsamtalen. De blev enige om, at de i stedet for at adskille alle ville adskille en lille gruppe. På denne måde kunne de sige til departementet, at de var gået i gang, og herefter kunne de forsøge at få dialogen retableret. Hun kan ikke huske, om Ronya Habo var med i disse drøftelser. De drøftede også betydningen af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. De burde have haft tid til at undersøge, hvor grænserne egentlig gik. De drøftede det internt, men det blev – som hun forstod det – også problematiseret over for departementet. Det var drøftelser, som Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado havde haft med Jesper Gori, Lykke Sørensen og Line Skytte Mørk Hansen i perioden fra den 25. januar 2016 og frem. Det er muligt, at der i den interne diskussion i Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 ikke var nogen, der henviste specifikt til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Det har formentlig været mere underforstået, således at de drøftede, at man skulle ”huske de sårbare par”. De var alle klar over, at de hermed talte om Danmarks internationale forpligtelser. Det var hende, der definerede den lille gruppe af asylansøgere, som skulle adskilles først.

Hun hørte ikke, hvad der skete med de to notater fra henholdsvis Udlændingestyrelsen og departementet. Som hun husker det, talte de om, hvad der var sket med departementets notat, efter at Line Skytte Mørk Hansen havde ringet. Konklusionen var, at udkastet til notatet var ”lagt i graven”. Hun kan ikke huske, om dette blev sagt eksplicit, men det var hendes opfattelse, at det forholdt sig sådan, og hun tror også, at de andre havde samme opfattelse. Hun har aldrig talt med Line Skytte Mørk Hansen om den samtale, som Line Skytte Mørk Hansen havde haft med Lene Linnea Vejrum.

I dagene fra den 10. februar 2016 og frem blev hun jævnligt ringet op af Anne Nygaard Just fra Koncernøkonomi, som spurgte til, hvor langt de var nået, og hvornår styrelsen regnede med at kunne adskille nogen. Hun kan ikke huske, om hun blev kontaktet den 10. februar 2016, eller om det først var i dagene herefter, men det var i hvert fald dagligt omkring den 11.-12. februar

2016. Det pres, de følte, blev således fastholdt. Hun var ikke den eneste, der blev ringet op. Hun har hørt, at Lene Linnea Vejrum også blev ringet op af Line Skytte Mørk Hansen. Efter at de første par var blevet adskilt, var der ikke længere samme pres fra departementet.

En flytning blev først gennemført et par dage efter, at den var planlagt. Hun planlagde flytningerne den 12. februar 2016 til flytning den 15.-16. februar 2016. Man kunne ikke planlægge en flytning til samme dag, medmindre det var akut. Det var mest almindeligt, at der gik tre-fire dage, fra flytningen var planlagt, til flytningen gennemførtes. Det pres, der kom fra departementet som følge af de daglige telefonopkald, mindskedes allerede den 12. februar 2016, hvor de kunne sige til departementet, at de havde planlagt en række flytninger.

Under samtalerne med Anne Nygaard Just sagde hun, at de fortsat var ved at gennemgå sagerne for at danne sig et overblik. Så vidt hun husker, ”rygsvømmede hun” en smule. Hun nævnte sine betænkeligheder ved adskillelserne over for Anne Nygaard Just, men hun kan ikke huske, hvad Anne Nygaard Just svarede. De havde begge en lidt opgivende indstilling til sagen à la ”nu var de fanget i det, men måtte prøve at gøre noget”.

Hun blev på ny foreholdt sit notat af 27. juni 2017 om forløbet (ekstrakten side 6661 ff.). I notatets punkt 5 (ekstrakten side 6663) hedder det:

”Så den 10. februar 2016 havde vi to skriftlige udmeldinger at arbejde ud fra. Dels ministerens facebook-opdatering af 25. januar 2016 og dels pressemeddelelsen af 10. februar 2016.

Det fremgår af statsministerens besvarelse af 16. juni 2017 af spørgsmål S 1323, at statsministeren på et tidspunkt mellem den 10. februar 2016 og den 4. marts 2016 modtog et beredskab om barnebrudesagen, hvoraf det fremgik, at der var en undtagelsesmulighed. Dette beredskab blev jeg først bekendt med, da besvarelsen af spørgsmål S 1323 blev offentliggjort på folketingets hjemmeside.”

Hun forklarede, at anledningen til, at hun skrev det anførte, var, at ministeren havde været i et samråd, der varede fem timer, og at der i samrådet var kommet en ny fortælling frem om, at Udlændingestyrelsen hele tiden havde vidst, at der måtte gøres undtagelser til adskillelserne. Det blev hun overrasket over, da det ikke var sådan, hun huskede forløbet. Hun følte – ligesom Ditte Kruse Dankert skrev i en mail – at hun ”blev taget som gidsel i en løgn”. Det var derfor vigtigt for hende at få skrevet forløbet ned.

Hun blev på ny foreholdt sit notat af 27. juni 2017 om forløbet (ekstrakten side 6661 ff.). I notatets punkt 6 (ekstrakten side 6663) hedder det:

”Jeg har arbejdet på udlændingeområdet siden 2002, heraf ca. 11 år i departementsregi, og jeg har aldrig før oplevet så ukarakteristisk en fremgangsmåde ved implementeringen af en ny praksis. Hændelsesforløbet efterlod mig med det indtryk, at ministeren forsøgte at tvinge sine ønsker igennem.

I dagene og ugerne efter den 10. februar 2016 vedblev drøftelserne og overvejelserne dels i Udlændingestyrelsen og dels mellem styrelsen og departementet (og sandsynligvis også internt i departementet).

Internt i Udlændingestyrelsen drøftede jeg og Kristina Kodeks VII. Vi nævnte ligeledes Kodeks VII for Ditte og Lene. Eksempelvis som en bemærkning om, hvorvidt styrelsen burde nævne Kodeks VII over for ministeriet.

Det var fortsat Henrik, Lene og Ditte, der forestod drøftelserne med departementet. Det var jeg ikke involveret i. Men jeg fik refereret, at vi fortsat holdt fast i, at der blev nødt til at være undtagelsesmulighed.”

Hertil forklarede hun, at Kodeks VII er det skriftlige kodeks, der vedrører, hvorledes embedsmænd skal udføre deres arbejde, herunder embedsmændenes pligt til at overholde loven og sige fra, hvis de bliver mødt med en ulovlig ordre. De drøftede Kodeks VII, men opfattelsen var, at de på dette tidspunkt ikke kunne komme igennem med noget. Dialogen var brudt sammen. Det, de gjorde, var derfor at trodse den ordre, de havde fået, og foretage konkrete og individuelle vurderinger af de enkelte par. De foretog også ”en proportionalitets- eller risikoafvejning”. De vurderede således på individniveau, hvor der var størst risiko for at bryde konventionerne, og det gjorde de for alle par.

Adspurg, om det forhold, at de ikke kunne komme igennem til departementet med deres indvendinger, ikke havde givet hende desto større anledning til at skrive til departementet, forklarede hun, at det gjorde det måske. Hun prøvede at nævne det for Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum, men hun måtte på et tidspunkt indse, at hun ikke kom videre med det. Hun kan ikke huske, hvad Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum ordret svarede, men de var i princippet enige i, at styrelsen var ”blevet kastet ud fra 10-metervippen uden badevinger”. De kom dog hurtigt frem til, at de i stedet for at sige fra måtte gennemføre instruksen så forsigtigt, de kunne. Den 11. februar 2016 kunne de således have planlagt alle parrene til flytning, men det gjorde de ikke.

Hun blev på ny foreholdt sit notat af 27. juni 2017 om forløbet (ekstrakten side 6661 ff.). I notatets punkt 7 (ekstrakten side 6663-6664) hedder det:

”Jeg samlede oplysningerne fra operatørernes høringssvar i en oversigt. Jeg påtog mig opgaven, idet der hvilede et betydeligt pres på Udlændingestyrelsen for at få effektueret adskillelserne af barnebrudeparrene så hurtigt som muligt.

Jeg fandt det ikke rimeligt, at medarbejderne i bookingen skulle udsættes for dette pres, når der var tale om et så ukarakteristisk hændelsesforløb forbundet med principielle, juridiske overvejelser.

Jeg holdt bookingens medarbejdere orienteret om udviklingen, og jeg sparrede med bookingens medarbejdere i forhold til korrekt registrering i Indkvarterings- og ydelsesBeregningsSystemet (IBS) mv.

Jeg sendte den 10. februar 2016 kl. 16:29 en e-mail til bl.a. Lene og Ditte med et hurtigt overblik over de – på daværende tidspunkt – 27 par samt et estimat over tidsperspektivet. De 27 par omfattede dels par, som samlevede på et asylcenter, og dels par, som ikke samlevede på et asylcenter. Jeg brugte i e-mailen udtrykket *”... at der er behov for at skille 21 samlevende par ad”*, mens de øvrige 6 par ikke var samlevende på et asylcenter

Formuleringen *”behov for”* skulle ikke forstås som resultatet af en vurdering af, om der var et sådant behov for at adskille parrene. Det skulle forstås som en klarlæggelse af, hvor mange par, der ifølge pressemeddelelsen og udmeldingen fra departementet skulle adskilles.

Lene skrev den 10. februar 2016 kl. 16:40 til departementet bl.a., at vi forventede at kunne planlægge flytningerne til gennemførelse ca. en uge senere, at vi ville planlægge flytningerne som sædvanligt, dvs. som faktisk forvaltningsvirksomhed, og at vi ville træffe afgørelse om flyttepåbud, hvis parrene ikke efterkom vores anvisninger.”

Hendes undersøgelser på daværende tidspunkt omhandlede primært, hvor mange par der var, hvor gamle de var, og om de havde en samlevende på centeret. Udtrykket *”behov for”* blev skrevet på et tidspunkt, hvor de havde meget travlt. Det betød ikke, at alle skulle adskilles. Det betød, at der var 27 par, der boede som samlevende i indkvarteringsssystemet.

Hun blev på ny foreholdt sit notat af 27. juni 2017 om forløbet (ekstrakten side 6661 ff.). I notatets punkt 8 (ekstrakten side 6664-6665) hedder det:

”Den 12. februar 2016 planlagde jeg i IBS at adskille en række barnebrude-par. Flytningerne skulle finde sted den 16. og 17. februar 2016.

Jeg påtog mig opgaven, idet jeg ikke fandt det rimeligt, at medarbejderne i bookingen skulle gennemføre adskillelserne, når der var tale om et så ukarakteristisk hændelsesforløb forbundet med principielle, juridiske overvejelser.

I lyset af ministerens klare udmeldinger, under det betydelige pres på Udlændingestyrelsen for at få effektueret adskillelserne af barnebrudeparrene så hurtigt som muligt, i mangel af reelle retningslinjer, med viden om, at styrelsen fortsat over for departementet holdt fast i, at der blev nødt til at være undtagelsesmulighed, samt på baggrund af min egen opfattelse om, at der blev nødt til at være undtagelsesmulighed, gjorde jeg følgende:

Jeg lagde væsentlig vægt på de oplysninger om parrene, som på daværende tidspunkt fremgik af deres sager i Udlændingestyrelsen, samt på de oplysninger om parrene, som vi havde indhentet via operatørerne.

Jeg inddelte herefter parrene i fire kategorier (som var forskellige fra de kategorier, der fremgik af min mail af 10. februar 2016, der vedrørte både samlevende og ikke-samlevende par):

- samlevende par med børn,
- samlevende par, hvor kvinden var førstegangsgravid,
- samlevende par uden børn/graviditet, men med andre særlige omstændigheder og
- samlevende par uden børn/graviditet og uden andre særlige omstændigheder.

Kategorierne er udtryk for min vurdering af risikoen for, om gennemførelsen af en adskillelse efterfølgende ville blive betragtet som i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

Jeg planlagde ikke adskillelse af

- samlevende par med børn,
- samlevende par, hvor kvinden var førstegangsgravid eller
- samlevende par uden børn/graviditet, men med andre særlige omstændigheder.

Disse tre kategorier omfattede pr. 12. februar 2016 ca. 17 par.

Jeg planlagde ikke adskillelse af disse par, idet jeg var af den opfattelse, at en adskillelse kunne være i strid med eller problematisk i forhold til Danmarks internationale forpligtelser.

Jeg mente, at det var mest hensigtsmæssigt - trods presset fra departementet - at afvente at adskille disse par, indtil de pågående principielle drøftelser mellem styrelsen og departementet, bl.a. om muligheden for at gøre undtagelse, evt. senere ville nå til et resultat.

Derudover var jeg af den opfattelse, at hvis parrene skulle adskilles på daværende tidspunkt på det usikre grundlag, så skulle det ikke være mig, der skilte dem ad. En beslutning om at skille disse par ad på daværende tidspunkt skulle efter min opfattelse træffes af medarbejdere i Udlændingestyrelsen med højere charge end mig.

Jeg planlagde den 12. februar 2016 alene adskillelse af samlevende par uden børn, uden førstegangsgraviditet og uden andre særlige omstændigheder. Det drejede sig om 9 par.

Derudover var en række par pr. 12. februar 2016 allerede adskilt, herunder de to par, hvor kvinden var under 15 år. Endvidere var i hvert fald et par udeblevet fra det asylcenter, de var indkvarteret på.”

Hertil forklarede hun, at det i punkt 8 beskrevne forløb var en udløber af det møde, som de havde den 10. februar 2016. Adspurgte, om der havde været andre drøftelser om dette, forklarede hun, at de blandt andet havde drøftet, hvilken hjemmel de skulle bruge. Hjemmelsgrundlaget var i Udlændingelovens § 42 a, stk. 7. De kunne have valgt 1. eller 2. pkt., som omhandlede faktisk forvaltningsvirksomhed, og som gav dem hjemmel til at bestemme, hvor folk skulle indkvarteres. De kunne også have valgt 3. pkt., som omhandlede flyttepåbud. Det var deres opfattelse, at et flyttepåbud, hvor politiet bistod med flytningen, var konfliktoptrappende, og de ønskede at gennemføre adskillelserne så skånsomt som muligt. De valgte derfor at gennemføre flytningerne som faktisk forvaltningsvirksomhed, da det var mere skånsomt. De havde overvejet, at flyttepåbud ville betyde, at asylansøgerne ville have fået en afgørelse om adskillelse, men ulempen var, at flytningen ville ske med politiets bistand, hvilket som nævnt ville være konfliktoptrappende. Dette var afgørende for deres beslutning. Hun havde også foreslået Lene Linnea Vejrum, at de i mailen til departementet skrev, at de ville gennemføre adskillelserne som faktisk forvaltningsvirksomhed, og at de kun ville bruge § 47 a, stk. 7, 3. pkt. om flyttepåbud, hvis asylansøgerne nægtede at flytte.

Adspurgt, om der var andre, der medvirkede til den kategorisering af asyldparrene, som fremgår af notatets pkt. 8, forklarede hun, at de drøftede, at vurderingen i forhold til Danmarks internationale forpligtelser blev mere kompliceret, hvis den mindreårige også havde et barn. Men det var hende, der sad med sagerne, og hun havde allerede den 25. januar 2016 påbegyndt en gennemgang af de oplysninger, som de havde om parrene. Hun gennemgik alle asylansøgernes sager og læste herunder de referater af asylsamtaler og sundhedssager mv., som lå på sagerne. I det omfang der var asylansøgninger på sagerne, som ikke var blevet oversat til dansk, var hun udfordret på sin faglighed. Hun ville gerne have haft mere tid til at foretage vurderingerne, og hun ville også gerne have haft tid til at få oplysninger oversat. De havde også drøftet partshøring, og hun ville gerne have haft, at parrene var kommet med deres bemærkninger til adskillelsen. Beslutningen om ikke at partshøre var en kollektiv beslutning. De mente ikke, at det var muligt at give asylansøgerne 14 dage til at komme med deres bemærkninger til adskillelsen, idet dette ikke ville være befordrende i forhold til at få dialogen med departementet ”op at køre igen”. Der var tidligere blevet sendt tre høringer ud til operatørerne. To af høringerne var foretaget før den 10.-12. februar 2016, og den sidste høring blev foretaget den 18. februar 2016 og omhandlede par med børn. Hun havde ikke yderligere kontakt med operatørerne. Det var høringerne og de oplysninger, der allerede lå på sagerne, som lå til grund for deres vurderinger. Det var for eksempel asylansøgninger, indberetninger om mistrivsel, om lovovertrædelser, om særlige episoder eller bekymringer om trivsel hos børnene, som lå på sagerne. Der var nogle af parrene, hvor der kun var sparsomt med oplysninger. Her var hun ”særligt udfordret på sin faglighed”. Hun måtte lægge den erfaring til grund, som hun havde om, hvordan systemet fungerede. Hun vidste således, at hvis der var nogen, der havde haft en alvorlig sygdom eller lignende, ville der have været en sag om det i systemet. Derfor lagde hun i et eller andet omfang også vægt på fraværet af oplysninger. Alle asylansøgerne var i en sårbar situation, men det var ikke i sig selv nok til at undlade at adskille et par. Adspurgt, om hun på baggrund af de sparsomme oplysninger blev bekymret for at adskille parrene, og adspurgt, om hun overvejede at vente med at adskille dem, forklarede hun, at ”i den perfekte verden havde de partshørt alle, men i den virkelige verden var det ikke en mulighed.”

Foreholdt oplysninger om parret T-K og T-M (parekstrakten side 205 ff.), som blev adskilt den 16. februar 2016, hvoraf det blandt andet fremgår, at kvinden var gravid, forklarede hun, at hvis der forelå en oplysning om graviditet på sagen, var dette i så fald en oplysning, som hun havde oversat. Hvis hun havde vidst, at kvinden var gravid, skulle parret ikke have været adskilt. Hendes gennemgang af sagerne skulle gå stærkt.

Foreholdt oplysninger om parret Å-K og Å-M (parekstrakten side 286 ff.), der blev adskilt den 16. februar 2016, hvoraf fremgik blandt andet, at kvinden under en oplysnings- og motivsamtale havde oplyst, at ægteskabet var indgået frivilligt, forklarede hun, at oplysninger af denne type også indgik i hendes vurdering. Det var dog ikke et bevis for, at der ikke var tale om et tvangsægteskab. Hun var nødt til at foretage den vurdering, at ”nogen gange skulle pigerne bearbejdes et stykke tid, før de turde sige, det var et tvangsægteskab.” Oplysninger om længden af

samlivsforholdet indgik i vurderingen. Adspurgt, om der efter adskillelsen blev foretaget en opfølgning på, hvad der skete med parrene, forklarede hun, at hun den 7. marts 2016 ikke havde mere med sagerne at gøre.

Der var som udgangspunkt en sammenhæng mellem ledsagervurderingen og indkvarteringen. Det absolutte udgangspunkt var, at såfremt en voksen blev anset for at være ledsager for en mindreårig, boede de også sammen. Ledsagervurderingen var et led i asylsagsbehandlingen. Hvis den voksne ledsager fik en opholdstilladelse, kunne man som ledsaget få en opholdstilladelse afledt af den voksnes tilladelse. Ledsagervurderingen var derfor primært asylretlig. I sagerne om adskillelse af asytpar var de nødt til at behandle ledsagervurderingen og asylsagen i ét spor, mens indkvarteringssagen skulle behandles i et andet spor.

Foreholdt oplysninger om parret AB-K og AB-M (parekstrakten side 664 ff.) og adspurgt, om hun på sagerne noterede, når det var besluttet, om de skulle adskilles, forklarede hun, at beslutningerne lå i listerne og i de skemaerne, de førte.

Foreholdt oplysninger om parret AA-K og AA-M (parekstrakten side 341 ff.), der blev adskilt den 16. februar 2016, hvoraf fremgår, at der forelå et asylansøgningsskema, som ikke var blevet oversat til dansk, forklarede hun, at hun var voldsomt udfordret på sin faglighed. Hendes handlinger og vurderinger skulle hele tiden holdes op imod, at hun var af den opfattelse, at hun havde fået en ordre om at adskille alle straks og uden en konkret vurdering. Hun gjorde sit bedste i en meget vanskelig situation.

Alle de beslutninger, der vedrørte fremgangsmåden i disse sager, herunder beslutningen om ikke at partshøre, blev truffet af Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum. Adspurgt, hvorvidt oplysningerne, hun gennemgik vedrørende parrene, der blev adskilt den 16. februar 2016, gav anledning til drøftelser om, hvorvidt de skulle foretage partshøring, forklarede hun, at hun var meget udfordret på sin faglighed. Hun ville helst have hørt parterne, men hvis hun på daværende tidspunkt havde sagt til departementet, at de måtte vente 14 dage med adskillelserne for at partshøre asylansøgerne, havde hun nok ikke længere været ansat i Udlændingestyrelsen.

Adspurgt, hvilke elementer i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 de vurderede i forhold til de enkelte sager, forklarede hun, at hun godt vidste, hvilke elementer der indgik, herunder også i forhold til FN's børnekonvention. Hun vidste også, at der helst skulle være tale om fem års samliv og to børn, før en formodning for tvang kunne afkræftes i familiesammenføringssager. Hun vidste også godt, at man som udgangspunkt lagde til grund, at der var tale om et samliv, hvis parterne havde været bosat på samme bopæl i minimum halvandet år. Alle disse forhold indgik naturligvis i vurderingerne. De tre grupper af par, hvor hun havde vurderet, at der kunne være et problem, gjorde hun ikke mere ved. Behandlingen af disse sager blev skubbet til et senere tidspunkt, hvor Udlændingestyrelsen forhåbentlig kunne få lov til at gå ordentligt ind i vurderingen. Adspurgt, om hun mener, at der blev foretaget en tilstrækkelig

grundig vurdering efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 i forhold til de par, der blev adskilt den 16.-17. februar 2016, forklarede hun, at det er vanskeligt at svare herpå. Hun var voldsomt udfordret på sin faglighed. Den formodning for tvang, som hun har forklaret om, var alene en formodning, der gjaldt for nærtstående, det vil sige fætter-kusine forhold. Hun undersøgte, om der var nogen af parrene, der var nærtstående.

Hun blev på ny foreholdt sit notat af 27. juni 2017 om forløbet (ekstrakten side 6661 ff.). I notatets punkt 10 (ekstrakten side 6665-6666) hedder det:

”Jeg sendte den 12. februar 2016 en mail til Lene, Ditte og Kristina om, at det efter min vurdering ville være mest hensigtsmæssigt at adskille par med børn på en sådan måde, at de små børn blev boende på det center, de allerede boede på, sammen med den ene forælder, så det alene var den anden forælder, der skulle flytte. Dette med henblik på at gennemføre en evt. adskillelse så skånsomt som muligt for parrenes børn, som på denne måde kunne blive i deres vante omgivelser.

Jeg sendte ikke mailen med henblik på en her-og-nu adskillelse af parrene, men for at give min faglige vurdering af, hvordan en evt. adskillelse kunne tilrettelægges mest skånsomt. Dette i overensstemmelse med min holdning og udmelding om, at det ikke burde være mig, der traf beslutning om samt gennemførte adskillelsen af par med børn.

Kristina sendte den 15. februar 2016 en mail til mig, Ditte og Lene med orientering om, at Henrik gerne så, at sager med par med fællesbørn blev forelagt for departementet, inden flytningerne blev effektueret.

Jeg sendt samme dag et svar herpå til Kristina, Ditte og Lene, hvori jeg foreslog, at vi fordelte opgaverne sådan, at KIV forelagde sagerne for departementet, og at KIV gav bookingen besked, hvis/når parrene skulle skilles ad, hvorefter bookingen ville planlægge flytningerne.

Jeg foreslog endvidere, at KIV - ud over par med børn - også forelagde for departementet, om UMI-par kunne bo på samme center, men ikke samme værelse, ligesom jeg foreslog, at to konkrete sager uden børn også blev forelagt for departementet grundet særlige omstændigheder.

Lene svarede samme dag bl.a., at det var en fin opgavefordeling, og at alle sager med børn skulle forelægges.

Dette er et øjebliksbillede af, hvad der skete den 15. februar 2016.”

Hun forklarede, at mailen af 12. februar 2016 kl. 15.38 fra hende til Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado (ekstrakten side 6198) var den ene af de to mails, som hun sendte den 15. februar 2016, og som hun omtaler i notatets pkt. 10. På daværende tidspunkt håbede de fortsat på, at de ville komme i dialog med departementet igen. Der blev også sendt en mail den 15. eller 16. februar 2016 fra Lene Linnea Vejrum til Lykke Sørensen og Line Skytte Mørk Hansen om, at styrelsen nu var gået i gang med adskillelserne, men at man fortsat havde nogle principielle spørgsmål vedrørende familier med børn, som man gerne ville drøfte med departementet. På samme tid var de nødt til at forberede flytningerne for det tilfælde, at de ikke kunne komme igennem med deres synspunkt om, at ikke alle skulle adskilles.

Hun blev foreholdt mail af 15. februar 2016 kl. 12.20 fra hende til Kristina Rosado, Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum (ekstrakten side 6194). Af mailen fremgår blandt andet:

”Jeg tog ”de lavthængende frugter” først, dvs. hvor ej børn og efter det oplyste ej gravid...”

Hun forklarede, at det var den tidligere omtalte ”proportionalitets- eller risikovurdering”, som hun omtalte i mailen.

Foreholdt mail af 18. februar 2016 kl. 16.58 fra Margit Sander Rasmussen til Ulrik Pihl og Trine Kristensen (ekstrakten side 181-182), hvori styrelsen anmodede operatørerne om yderligere oplysninger, og adspurgt om Udlændingestyrelsen på daværende tidspunkt var begyndt at adskille par, forklarede hun, at de fortsat forsøgte at trække sagerne. De håbede fortsat på, at det ikke var alle, der skulle adskilles. På det tidspunkt, hvor det blev drøftet, hvilke sager der skulle forelægges departementet, beskæftigede hun sig ikke længere med sagerne. Hun sendte høringen den 18. februar 2016 til alle de centre, der havde de pågældende par boende. Hun fik ingen oplysninger om, at der var operatører, som nægtede at efterkomme anvisningerne, men hun vidste, at operatørerne var frustrerede over udmeldingen. Efter at hun sendte høringen ud den 18. februar 2016, gik hun på ferie, og da hun kom tilbage, havde hun skiftet kontor. Det var umiddelbart det sidste, hun lavede på sagen. Status i sagen var på daværende tidspunkt, at der fortsat lå en ordre fra ministeren om at adskille alle, men at styrelsen fortsat arbejdede på at få overbevist departementet og ministeren om, at man skulle lave en bedre konkret vurdering af sagerne. De prøvede at tilkæmpe sig et nåleøje et sted, hvor der nok burde have været en ladeport. Det var sådan, hun så situationen. Det var nogle mærkelige dage og en uvirkelig situation.

I forbindelse med at hun skiftede kontor, overleverede hun sagen til Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado. Derudover aftalte de, at det var Forsøgelseskontoret, der fremadrettet skulle beslutte, hvem der skulle adskilles, og Bookingen skulle herefter kun være med til at effektuere flytninger. Svarene på den høring, som hun havde udsendt den 18. februar 2016, blev sendt til Kristina Rosado, men hun ved ikke, hvem der gennemgik svarene. Anledningen til, at hun var ”cc” på høringen, var, at hun fortsat var leder af Bookingen. Der var ikke andre, der passede

hendes post, mens hun var på ferie. Som medarbejdere i Bookingen havde hun fem HK'ere. De var dygtige til det, de plejede at lave, hvilket var at flytte asylansøgere fra ét center til et andet. Som følge af det mærkelige hændelsesforløb, der var tale om her, mente hun imidlertid ikke, at det var rimeligt, at HK'erne skulle arbejde med adskillelserne, idet hun selv havde bedre forudsætninger for at gøre noget, der bare var "nogenlunde rigtigt".

Hun rokerede kontor den 1. marts 2016. Som hun husker det, var udtrykket "pusterum" ikke noget, de diskuterede, inden hun rokerede. Hun tror, at drøftelserne først begyndte, efter at Folketingets Ombudsmand havde spurgt ind til, hvor længe parrene skulle være adskilt. Adspurgt, om hun på daværende tidspunkt hørte drøftelser om "indledningsvis adskillelse", "havelågebetragtninger" eller "doorstep-adskillelse" forklarede hun, at det var en diskussion, der først opstod på et senere tidspunkt.

Hun blev på ny foreholdt sit notat af 27. juni 2017 om forløbet (ekstrakten side 6661 ff.). I notatets punkt 11 (ekstrakten side 6666) hedder det:

"Så vidt jeg husker, var jeg herefter ikke længere direkte, kontinuerligt involveret i hændelsesforløbet. Den 1. marts 2016 rokerede jeg fra min stilling i Ø&I til Ledelsessekretariatet i Udlændingestyrelsen.

Jeg ved dog, at Lene den 16. februar 2016 sendte en e-mail til Line og Lykke om, at flytningen af par med børn rejste en række spørgsmål, som vi gerne ville drøfte med departementet.

Jeg ved også, at Ditte den 2. og 3. marts 2016 sendte mails til Jesper, hvor hun – i forlængelse af et møde ugen før samt i forlængelse af en telefonsamtale - fremsendte en beskrivelse af de sager, som styrelsen gerne ville have departementets respons på. Jeg ved, at der var tale om fem sager, herunder den ene af de to sager om par uden fællesbørn, men med andre særlige omstændigheder, som jeg havde peget på den 15. februar 2016."

Hun forklarede, at hun ikke var inde over udvælgelsen af de fem sager, som hun ikke kan huske noget om.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 fra Henrik Grunnet til Nils Bak om koncerndirektionsmødet (ekstrakten side 100) forklarede hun, at det var Kristina Rosado, der fandt mailen. Hun hørte godt om mailen, da den dukkede op, men hun var ikke involveret i drøftelser om, hvad der skulle ske med den, ligesom hun ikke bidrog til besvarelserne af udvalgs spørgsmål herom. Normalt ville hun have været involveret i besvarelserne, idet alle folketingsspørgsmål almindeligvis gik via hendes kontor. En del af de udvalgs spørgsmål, der var i denne sag, gik

imidlertid direkte til Kontoret for Indkvarteringsvilkår, Lene Linnea Vejrum og Udlændingestyrelsens direktør. Dette var tilfældet med udvalgsspørgsmål nr. 856, som hun derfor ikke var involveret i besvarelsen af.

Foreholdt mail af 21. august 2017 fra hende til Jens Vikner vedrørende besvarelsen af UUI spørgsmål nr. 1000 (ekstrakten side 6902-6903) forklarede hun, at hun blev involveret i bidraget til svaret på spørgsmålet. Der var blevet lagt op til, at Udlændingestyrelsen ikke ville oversende Henrik Grunnets mail til udvalget til orientering. Den rolle, hun havde, var at gøre opmærksom på risici i forbindelse med en sådan besvarelse. Det var ikke hendes opgave at få ret. Hun mente, at svaret om, at mailen ikke indeholdt oplysninger om det ”nærmere” indhold af drøftelserne på koncerndirektionsmødet, var problematisk, fordi Henrik Grunnets mail kunne læses på to måder. Enten kunne man læse mailen på den måde, at der ikke stod noget nyt, idet det allerede havde været fremme, at ministeren havde været meget klar i sin udmelding den 10. februar 2016. Eller også kunne man læse mailen på den måde, at Henrik Grunnet havde forstået beskeden på mødet den 10. februar 2016 således, at han havde fået en ordre om at adskille alle par. Igen blev hun bekymret for, at noget ville blive ”tørret af” på styrelsen. Hvis mailen dukkede op i en anden sammenhæng, ville styrelsen kunne blive holdt ansvarlig for, at de havde foretaget en forkert vurdering. Alt dette gjorde hun dem opmærksom på. Hun havde også en lang samtale med Lene Linnea Vejrum om sin bekymring. Det var en faglig diskussion, der endte med, at hun også drøftede sine bekymringer med Tanja Franck. Hun kunne ikke selv forstå, hvad baggrunden for svaret på UUI spørgsmål nr. 856 havde været, hvilket Tanja Franck forklarede hende. Som hun forstod det, havde det været afgørende for Tanja Franck, at der ikke stod noget ”nærmere” om koncerndirektionsmødet. Det var ikke hendes beslutning, at mailen ikke skulle udleveres, og nu havde hun i hvert fald gjort dem opmærksomme på problemet. Hun ved ikke, om spørgsmålet blev drøftet med departementet. Hun deltog ikke i drøftelser om, hvorvidt mailen skulle oversendes til Folketingets Ombudsmand, men ræsonnementet bag ikke at udlevere mailen var det samme. Begrundelsen, som de skulle anvende, blev også drøftet. Den forklaring, som hun fik, var, at man principielt ikke udleverede interne mails. Adspurg, hvorfor styrelsen ikke ønskede at oversende mailen til departementet, forklarede hun, at hun havde en formodning om, at departementet ikke ønskede at få mailen, idet det i så fald var departementet, der hang på vurderingen af, om den skulle udleveres eller ikke, men dette var alene en fornemmelse hos hende.

Adspurgt af sin bisidder, advokat Jakob Lund Poulsen, om hun pressede på over for Lene Linnea Vejrum eller Henrik Grunnet med hensyn til at være mere udfarende over for departementet i perioden omkring den 10.-12. februar 2016, forklarede hun, at hun ikke som sådan pressede på. Det var i det hele taget en meget mærkelig periode. Den 12. februar 2016 om formiddagen havde Henrik Grunnet sendt en mail om, at han skulle stoppe den 1. marts 2016. Hun havde også en fornemmelse af, at det var en af grundene til, at der ikke blev sagt tydeligere fra over for departementet. Hun har ikke efterfølgende drøftet med nogen, hvorfor hun ikke gjorde mere i den situation, hun var i. Det var deres kollektive vurdering, at der ikke var plads til at

sige mere fra end det, de allerede havde gjort. Hun havde ingen fornemmelse af, om medarbejderne i departementet også var pressede, eller om det var deres egne beslutninger, men hun ved fra sin tid i et departement, at det er svært at trække i land, når først der er sendt en pressemeddelelse ud. Hun har dog ikke noget kendskab til, hvad der foregik i departementet. Hun havde heller haft kontakt til nogen i Justitsministeriet i den pågældende periode.

Foreholdt mailtråd fra den 26. januar 2016 kl. 10.37 til den 16. februar 2016 kl. 12.10 mellem blandt andre Ditte Kruse Dankert og Henrik Grunnet om udarbejdelse af retningslinjer (ekstrakten side 18-20) forklarede hun, at hun ikke kan huske, om hun blev orienteret herom.

Adspurgte forklarede hun, at hun under sin kontakt med operatørerne ikke oplevede, at der var nogen af operatørerne, der mente, at det var en god idé at adskille parrene.

Hun har ikke yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

Mødet sluttede kl. 15.04.

Peter Mørk Thomsen

Formand

INSTRUKSKOMMISSIONEN

PROTOKOL

28. august 2020

Protokol nr. 19

Den 28. august 2020 kl. 9.00 blev Instrukskommissionen sat i lokale 003 i Retten på Frederiksberg, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var undersøgelseskommissionens medlemmer, Peter Mørk Thomsen, Torkil Høg og Louise Halleskov, undersøgelseskommissionens udspørger, advokat Lars Kjeldsen, med advokat Hanne Rahbæk og undersøgelseskommissionens juridiske konsulent dommerfuldmægtig Diane Svanholm Kvist.

Som bisiddere var mødt:

Advokat Nicolai Mallet for Inger Støjberg (fra kl. 13.00 til kl. 15.00)

Advokat Jakob Lund Poulsen for Andreas Højmark Søndergaard, Margit Sander Rasmussen og Jens Vikner

Advokat Anders Valentiner-Branth for Henrik Grunnet

Advokat Søren Juul for Lykke Sørensen (fra kl. 13.00 og til kl. 15.00)

Advokat Peter Breum for Adam Abdel Khalik og Anne Nygaard Just (fra kl. 13.00 til kl. 15.00)

Advokat Lise Lauridsen for Nina Holst Christensen, Ditte Kruse Dankert, Carsten Madsen og Thomas Klyver

Advokat Morten Samuelsson for Lene Vejrum (til kl. 15.00)

Advokat Frederik Kromann Jespersen for Mark Thorsen (til kl. 15.00)

Advokat Asger Bagge-Jørgensen for Tanja Franck (fra kl. 13.00 og til kl. 15.00)

Advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja for Jesper Gori og Jonas From Soelberg (til kl. 15.00)

Advokat Thomas Lindberg Brædder for Kristina Rosado

---o0o---

Kl. 09.00 mødte Anne la Cour Vågen som vidne. Hun blev vejledt om sandhedspigten og strafansvaret.

Hun blev orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Anne la Cour Vågen forklarede, at hun har været ansat i Røde Kors som asylchef siden 2011. Hun har ansvaret for Asylafdelingen, der driver asylcentre i hele landet. Hun er den øverste ansvarlige for en række daglige funktioner i asylcentrene såsom skoler, børnehaver, sociale netværk mv. Hun refererer til generalsekretær Anders Ladekar. Hun er uddannet jurist.

I 2015/16 var der ca. 1.300 ansatte i hendes afdeling. Helle Kjems var på det tidspunkt socialkonsulent, det vil sige faglig konsulent for socialkoordinatorerne. Så vidt hun husker, refererede Helle Kjems på daværende tidspunkt til hendes souschef, Carsten Isaksen, der dengang var driftschef. Hun var i tæt kontakt med Helle Kjems, blandt andet fordi de havde kontor lige ved siden af hinanden.

Røde Kors havde i 2016/17 et tæt samarbejde med Udlændingestyrelsen. Hun havde møder med direktør Henrik Grunnet et par gange om året, og derudover havde hun meget kontakt med vicedirektør Lene Linnea Vejrum. Hendes medarbejdere havde dagligt – og på daværende tidspunkt givetvis flere gange dagligt – kontakt med Udlændingestyrelsen om indkvartering af asylansøgere.

Hun havde typisk sin souschef med til møder i Udlændingestyrelsen, ligesom Lene Linnea Vejrum deltog i møderne sammen med Henrik Grunnet. Der var desuden operatørmøder, hvor hendes souschef deltog, men hun deltog på daværende tidspunkt ikke selv i disse bredere samarbejds møder.

Røde Kors havde også samarbejds møder med de øvrige indkvarteringsoperatører om forskellige faglige emner. For eksempel havde Røde Kors' sundhedsenhed møder med de øvrige operatørers sundhedspersoner. Carsten Isaksen havde løbende kontakt til de øvrige operatørers driftsansvarlige. Typisk mødtes de før eller efter operatørmøderne, og derudover var der mere uformelle kontakter. Røde Kors havde en god relation med de øvrige indkvarteringsoperatører. Nogle gange var de konkurrenter, og andre gange var de samarbejdspartnere. Det var i vidt omfang hendes souschef, der deltog i de formelle møder, men hun kendte også selv de øvrige indkvarteringsoperatører og mødtes med dem.

Adspurg, om hun har oplevet Udlændingestyrelsen ændre praksis på andre områder end vedrørende indkvarteringen af mindreårige asylansøgere med en ægtefælle eller samlever, forklarede hun, at hun helt sikkert har oplevet dette. Grunden til, at hun ikke på stående fod kan komme i

tanke om andre praksisændringer, er, at der ikke har været tale om så markante ændringer som denne.

En praksisændring kunne eksempelvis opstå ved, at Røde Kors, der varetog driften af asylcentre, opdagede en problemstilling og rejste denne over for Udlændingestyrelsen, hvorefter de drøftede, hvad de kunne gøre ved problemstillingen. Dette kunne for eksempel være et spørgsmål om, hvordan tandbehandlingen skulle foregå. I sådanne tilfælde fik de en retningslinje, hvor den nye praksis var beskrevet. Der havde typisk været en forudgående drøftelse mellem de involverede medarbejdere, inden de modtog en ny retningslinje. De ville som regel bede om at få noget på skrift.

Adspurgt, hvornår hun første gang blev opmærksom på problemstillingen om indkvarteringen af mindreårige gifte eller samlevende asylansøgere, forklarede hun, at Røde Kors allerede i 2015 havde bemærket, at der begyndte at komme flere par, hvoraf den ene part var mindreårig. Det medførte, at Røde Kors' socialkonsulent, Helle Kjems, i december 2015 kontaktede Udlændingestyrelsen og foreslog, at de og de øvrige NGO'ere på området drøftede, om der var behov for nye tiltag på området. I januar 2016 kom der en markant mediedækning af problemstillingen, særligt i MetroXpress og Berlingske Tidende, hvorved de i høj grad blev opmærksomme på problematikken.

I kølvandet på denne pressedækning bad Udlændingestyrelsen i slutningen af januar 2016 blandt andet Røde Kors om at indlevere lister over, hvor mange par, hvoraf den ene part var mindreårig, de havde indkvarteret henholdsvis med og uden børn. Hun var ikke involveret i besvarelsen af høringen, idet det var meget praktisk relaterede spørgsmål, som en af hendes medarbejdere besvarede. Hun erindrer ikke, at de fik oplyst formålet med høringen, men det stod klart for dem, at høringen var en udløber af artiklerne i pressen. Hun talte ikke med nogen i Udlændingestyrelsen om høringerne.

Foreholdt Ditte Kruse Dankerts mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 til operatørerne vedhæftet pressemeddelelsen, som var sendt til blandt andre Carsten Isaksen (ekstrakten side 110), forklarede hun, at hun fik mailen tilsendt et par timer senere – ved 18-tiden – af Carsten Isaksen. Allerede samme aften var der en mailudveksling, idet nogle af hendes medarbejdere skrev til hende. De var alle temmelig bestyrte over udmeldingen. Medarbejderne spurgte, om det virkeligt kunne være rigtigt, og om ikke det var i strid med internationale konventioner og forvaltningsretlige regler om, at der skulle foretages individuelle vurderinger. De havde ikke modtaget en forhåndsorientering fra Udlændingestyrelsen, inden de modtog mailen med pressemeddelelsen. Det var for dem en meget klar instruks om, hvad der skulle ske nu.

De følgende dage talte de om, hvordan de skulle gribe det an. De var alle ret rystede, og de drøftede, om de skulle gå til ombudsmanden, om de skulle kontakte ministeriet, eller om de skulle gå til pressen. De talte også om det juridiske. De syntes ikke, at det kunne være rigtigt, at

det skulle foregå på denne måde. Selv om de ikke var eksperter i Menneskerettighedskonventionen, vidste de dog så meget, at det undrede dem gevaldigt. Samtidig reagerede de også meget ”Røde Kors-agtigt”, eftersom det var dem, der var tæt på parrene. Særlig Helle Kjems var hurtigt ude at sige, hvordan de kunne gøre det mere lempeligt for parrene. De vidste, at det ville ramme enormt hårdt og være svært for parrene at forstå. Helle Kjems skrev en guide til, hvordan socialkoordinatorerne kunne orientere parrene om, hvad der foregik, hvor de eventuelt skulle bo, hvor ofte de kunne se hinanden, hvordan de kunne klage over afgørelsen, og at Røde Kors agtede at gå til ombudsmanden, hvilket de dog endte med ikke at gøre. Helle Kjems sendte denne retningslinje ud til socialkoordinatorerne. Hun kan ikke huske, præcis hvilken dag det skete.

Adspurgte, om hun tog kontakt til Udlændingestyrelsen, forklarede hun, at hun, vist allerede den følgende mandag, ringede til Lene Linnea Vejrum for at få en forståelse af, hvad der var op og ned, idet de fortsat havde svært ved at forstå, at ordningen skulle gælde alle parrene.

Indtil da havde der været en praksis, som Røde Kors syntes fungerede rigtig fint. Denne tidligere praksis lændede sig op ad den sociallovgivning, der gjaldt i den situation, hvor man blev opmærksom på børn, der mistrivedes. Omkring 2013 var der kommet en ”overgrebspakke”, der klart beskrev, hvad man skulle gøre, hvis man blev opmærksom på sådanne forhold. Der var ikke tale om særlig mange par, og Røde Kors havde i slutningen af 2015 alene taget det tidligere omtalte initiativ, fordi tallet på parrene med en mindreårig var begyndt at stige lidt, men ellers havde der været utrolig få tilfælde.

Efter den dagældende praksis skulle de underrette kommunen, hvis de blev opmærksomme på, at der var et par, hvoraf den ene var mindreårig, og hvor der kunne være tvivl om, hvorvidt forholdet ”var i orden” – forstået således, om der var et ligeværdigt forhold mellem parterne, om der kunne være vold involveret, eller om der i øvrigt på nogen måde var tvivl om, at en af parterne mistrivedes. Opmærksomheden kunne komme fra sundhedspersonalet, skolelærerne eller centerpersonalet. I de tilfælde ville de lave en underretning, og kommunen ville reagere på en sådan henvendelse. De foretager generelt rigtig mange underretninger, idet de skal underrette kommunerne om en række forhold. Hun kan derfor ikke sige, præcis hvor mange indberetninger der blev indsendt om mindreårige med ægtefæller eller samlever. De indgav på det tidspunkt måske 200 underretninger om året til kommunerne vedrørende forskellige forhold. De skulle lave underretninger om alt, der på den ene eller anden måde var ”lidt skævt”, og hvor nogen, børn som voksne, kunne være i risikozonen.

Da de modtog pressemeddelelsen, gav Helle Kjems socialkoordinatorerne besked på, at de nu skulle underrette i alle situationer. De indgav herefter så mange underretninger, at kommunerne sagde til dem, at de kun skulle indberette i de tilfælde, hvor der var mistanke om, at der var problemer. Kommunerne syntes, at de overdrev underretningerne, men de gjorde det for en sikkerheds skyld.

Der var allerede på det tidspunkt, hvor pressemeddelelsen blev sendt ud, et system, der fungerede, og som de var meget trygge ved. Én af Røde Kors' psykologer har eksempelvis fortalt hende om en tidligere sag, hvor vedkommende havde lavet en psykologisk screening på en ægtefælle, fordi der var tvivl om, hvorvidt et ægteskab var i orden. Fordi de havde konstateret den tidligere omtalte stigning i antallet af par, hvoraf den ene part var mindreårig, ville de se på forskellige parametre såsom skolegang, boligforhold, om der var behov for en anden indkvartering, herunder af par med børn, og om de i øvrigt kunne gøre noget mere. Det var det, der var baggrunden for Helle Kjems' henvendelse til Udlændingestyrelsen i december 2015, som Red Barnet også stod bag. Røde Kors syntes, at de havde et system, der fungerede rigtig godt, og som de var trygge ved, men de ønskede at gøre lidt mere på det sociale område for gruppen af par, hvoraf ene part var mindreårig. Det blev imidlertid ikke til noget, idet instruksen kom den 10. februar 2016, hvilket gjorde, at alting ændrede sig. Nu skulle de noget andet.

Foreholdt den liste, der fremgår af Margit Sander Rasmussens mail af 12. februar 2016 kl. 16.48 (ekstrakten side 144) om varslings af planlagte flytninger af par uden børn, forklarede hun, at hun blev orienteret om, at Røde Kors var gået i gang med at få overblik over de kommende flytninger. De iværksatte flytningerne meget hurtigt. Hun talte kort tid herefter med Lene Linnea Vejrum. Efter denne samtale sendte hun en mail til Røde Kors' regionsledere, Anders Ladekarl og andre for at orientere om, hvordan praksis skulle være fremover.

Hun blev foreholdt sin mail af 15. februar 2016 kl. 16.09 til bl.a. Røde Kors' regionsledere og Andreas Ladekarl (ekstrakten side 6946-6947). Heraf fremgår:

"Jeg har talt med Lene Vejrum, vicedirektør i Udlændingestyrelsen, for at få nogle klare retningslinier for, hvordan vi indkvarterer par, hvor den ene part – som typisk er kvinden – er under eller over 15 år og den anden part er voksen.

US er på vej med retningslinier. Indtil de foreligger, skal vi gøre følgende:

Hvis kvinden er under 15 år: kvinden indkvarteres i center Gribskov og manden i modtagecenter. Hvis parret nægter adskillelse må parret indkvarteres på hvert deres værelse på modtagecentret indtil US den følgende dag finder en løsning.

Hvis kvinden er mellem 15 og 18 år: Kvinden indkvarteres på Gribskov. Hvis parret nægter dette, indkvarteres parret på hver deres værelse på samme modtagecenter og næste dag kontaktes US for en løsning. Hvis parret har børn indkvarteres de på hver deres værelse på modtagecentret indtil US har taget stilling til, hvor de skal bo.

Hvis parret – og dermed den mindreårige kvinde - ledsages af nær voksen familie: Parret indkvarteres på hvert deres værelse indtil US har taget stilling til den samlede families indkvartering.

Ifølge ministeriets beslutning skal parrene bo på hvert deres center. Hvis der opstår problemer i forbindelse med flytningen, skal parrene konsekvensvejledes som ved andre flytninger.

Der synes ikke at være en åbning for dispensationer, men vi sender en række eksempler på meget u hensigtsmæssige konsekvenser, som US vil forelægge ministeriet. For eksempel har vi en sag med en kvinde på 15½, som er gift med en på 19. Sammen har de et et-årigt barn. Kvinden er flygtet fra et tidligere tvangsægteskab med en langt ældre ægtefælle og føler sig nu tryk sammen med den 19 årige ægtefælle. Kvinden får psykologhjælp pga. det tidligere forhold. De har et godt fællesskab om deres fælles barn. Den sag bringer vi videre, så ministeriet i hvert fald bliver bekendt med konsekvenserne af de nye regler.

Lene Vejrum oplyser endvidere, at der ikke er tale om, at man ikke anerkender ægteskaber indgået mellem en ung på mellem 15 og 18 år og en voksen. Ministeriet har alene fastslået, at man mener det er bedre for den unge kvinde at bo væk fra partneren.

Helle Kjems er på vej med retningslinier for håndtering af parrene. Ovenstående er alene en kort mail for her og nu at kunne håndtere indkvarteringssituationen.”

Hun forklarede hertil, at hendes telefonsamtale med Lene Linnea Vejrum den 15. februar 2016 var relativt kort. Lene Linnea Vejrum forklarede, hvordan parrene skulle indkvarteres. Hun spurgte Lene Linnea Vejrum, om ikke der var mulighed for dispensationer. Det kom helt klart frem, at der ikke var mulighed for dispensationer, og at der var en klar instruks fra ministeriet om, at det skulle være sådan, men at Udlændingestyrelsen ville kontakte ministeriet herom.

Bemærkningen om, at ”vi venter på retningslinjer”, blev fremsat igen og igen. Udlændingestyrelsen gav klart indtryk af, at de ventede på retningslinjer fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Derfor håbede Røde Kors, at der ville komme nogle dispensationsmuligheder. Det var også derfor, at hun den 4. marts 2016 skrev til ministeriet for at anmode om retningslinjer.

Da hun spurgte Udlændingestyrelsen om muligheden for dispensation, svarede de, at de afventede retningslinjer fra ministeriet. Udlændingestyrelsen opfordrede på et tidspunkt Røde Kors til selv at skrive direkte til ministeriet. Det var på et tidspunkt efter hendes samtale med Lene Linnea Vejrum. Man havde flyttet parrene uden børn meget hurtigt. Parrene var blevet flyttet

allerede den 16. februar 2016. Det var alt for hurtigt. Man ville også hurtigt flytte parrene med børn, hvilket gjorde dem endnu mere foruroligede. Derfor rykkede hun Udlændingestyrelsen for en dispensationsmulighed, og Udlændingestyrelsen anbefalede hende at skrive direkte til ministeriet. Hun husker ikke med sikkerhed, om det var Lene Linnea Vejrum eller Kristina Rosado, der opfordrede hende til at spørge ministeriet direkte, men det kan godt have været Lene Linnea Vejrum.

Adspurgt, om hun under sin samtale med Lene Linnea Vejrum den 15. februar 2016 nævnte nogle af de betænkeligheder i relation til forvaltningsretten og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, som hun og hendes medarbejdere havde, forklarede hun, at det må hun helt sikkert have gjort, men hun husker det ikke med sikkerhed. Samtalen med Lene Linnea Vejrum var formentlig relativt formel. Hun tror ikke, at hun ville begynde at kloge sig på Menneskerettighedskonventionen over for Lene Vejrum, men i stedet lægge vægt på medmenneskelige aspekter og nævne, at der var tale om nogle mennesker, der fungerede rigtig godt, men at de var stærkt traumatiserede, og at der derfor var behov for dispensationer. Lene Linnea Vejrum gav udtryk for, at der ville komme nogle retningslinjer fra ministeriet. På daværende tidspunkt havde Røde Kors derfor en forventning om, at der kom en åbning for, at par kunne undgå at blive flyttet fra hinanden.

Grunden til, at hun ikke udtrykkeligt rejste spørgsmål om Menneskerettighedskonventionen over for Lene Linnea Vejrum, var, at de havde respekt for, at der sad dygtige jurister i Udlændingestyrelsen og i høj grad også i ministeriet og Justitsministeriet. Selvom de kunne have en forestilling om, at ordningen var i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, tog de udgangspunkt i, at det, de modtog, var lovmedholdeligt. Hun veg også tilbage fra at nævne paragraffer. Hun syntes ikke, at det tilkom hende at skrive i et notat til ministeriet, at adskillelserne var i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Hun havde at gøre med jurister, som hun havde respekt for, og som ”kunne deres kram”, ikke mindst i ministeriet. Derfor ville Røde Kors typisk pakke ”det lidt ind” i sine henvendelser, og de holdt sig tilbage fra at henvise direkte til paragrafferne.

Hun talte også med Institut for Menneskerettigheder i håbet om, at de bedre kunne fremsætte juridiske argumenter. Hun kan ikke huske, om instituttet allerede var ved at undersøge sagen, da hun henvendte sig.

Røde Kors var således meget opmærksom på de juridiske spor, dvs. ombudsmandsmuligheden og ministeriemuligheden, men de koncentrerede sig om de sociale spor og forsøgte at gøre noget for de mennesker, de stod over for, og som havde det rigtig dårligt.

Hun blev foreholdt mail af 17. februar 2016 kl. 11.00 fra Helle Kjems til Røde Kors’ socialkoordinatorer og regionsledere, som hun modtog i kopi (ekstrakten side 153), og hvoraf fremgår:

”Jeg har bedt socialkoordinatorerne om at tale med de mindreårige i ægteskaber, som har børn. En samtale der handler om at forberede dem på et forventet påbud om adskillelse. Vi ved, at Udlændingestyrelsen arbejder på, at barnet/børnene ved forældrenes adskillelse så vidt muligt skal forblive i nuværende omgivelser, særligt hvis der er øvrige voksne familierelationer til at bistå den mindreårige. Vi ved også, at Udlændingestyrelsen vil bestrebe sig på, at ægtefællen kommer til at bo så tæt på barnet/børnene som muligt, for at kunne opretholde kontakt med sine børn og partner. Vi afventer at der kommer flere retningslinjer fra Udlændingestyrelsen.

Regeringen har som udgangspunkt meddelt at alle par skal adskilles uden undtagelse.

Udlændingestyrelsen vil forsøge at rejse enkeltsager til departementet, og vi vil fra Røde Kors blandt andet kontakte ombudsmanden. Ønsket er at kunne påvirke, så der adskilles ud fra individuelle vurderinger af familiernes samlede situation. Susan og jeg er også i gang med at undersøge, om der er enkelte par, som ønsker at blive hørt i pressen. Indtil videre har vi udvalgt enkelte par, som vi vurderer er ressourcestærke nok. Susan vil tale med parrene og forberede dem på evt. pressehåndtering.

Maja og jeg har brug for samtykke fra familier, der ønsker, at vi hjælper til med at få rejst deres sag.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at der kan komme voldsomme reaktioner på centrene i disse dage, hvor parrene informeres og forberedes på det forestående. Det er også vigtigt, at de er med i processen og forberedes, da alternativet ellers kan blive, at US meddeler flytning med kort varsel.

Parrene har selv mulighed for at gøre opmærksom på deres sag og sende skriftlig klage til Udlændingestyrelsen, v. forsorgelseskontoret2@redcross.dk”

Hun forklarede, at hun inden mailen af 17. februar 2016 kl. 11.00 givetvis havde talt med Helle Kjems om, hvordan budskabet skulle formidles, og hun stod helt sikkert inde for indholdet af mailen. På det tidspunkt havde de et udkast klar til ombudsmanden. De endte imidlertid med ikke at sende henvendelsen til ombudsmanden, men valgte at gå til ministeriet i stedet. Der var et par, som selv rejste en sag over for ombudsmanden, og senere tog ombudsmanden sagen op af egen drift. De kunne godt have taget deres brev til ombudsmanden frem igen på et senere tidspunkt, hvis de fik et svar fra ministeriet, men det fik de ikke. Hun mener, at oplysningen om, at ”Udlændingestyrelsen vil forsøge at rejse enkeltsager til departementet” i Helle Kjems’ mail, stammede fra en samtale, som Helle Kjems havde haft med Kristina Rosado.

Adspurgt, om Røde Kors var involveret i at finde de fem sager, som Udlændingestyrelsen endte med at forelægge for departementet, forklarede hun, at hun selv har overvejet, om det var de samme fem sager, som Røde Kors rejste over for Udlændingestyrelsen. Oplyst om, at der var en mindre forskel mellem Røde Kors' fem sager og de fem sager, som Udlændingestyrelsen forelagde for ministeriet, forklarede hun, at hun havde troet, at det var de samme fem sager, der var gået videre til ministeriet, således at Udlændingestyrelsen havde ladet sig inspirere af Røde Kors. Det var Røde Kors, der foretog den fysiske flytning af parrene. Det gjorde de i håb om, at flytningen kunne foregå mere lempeligt. Hvis Røde Kors havde sagt, at de ikke ville foretage flytningerne, ville parrene i stedet få et flyttepåbud, hvorefter det havde været politiet, der skulle flytte parrene. Når Røde Kors deltog i de fysiske flytninger, var det for at afhjælpe situationen.

Hun deltog ikke selv i operatørmødet den 23. februar 2016. Det var på dette tidspunkt Carsten Isaksen og en anden medarbejder, der deltog i disse møder på vegne af Røde Kors. Hun blev orienteret om mødet. Som referat af mødet modtog man Udlændingestyrelsens PowerPoint præsentation. Hendes medarbejder havde noteret på PowerPoint præsentationen, at der ikke var undtagelser. Derudover kunne hun se, at spørgsmålet om overensstemmelse med internationale konventioner blev rejst. Hun fik indtryk af, at Udlændingestyrelsen havde sagt, at "det ansvar tager vi", således at det ikke var operatørernes ansvar. Hun ved ikke, om Udlændingestyrelsen gav den oplysning på eget initiativ eller som svar på et spørgsmål. Der blev ikke lagt op til undtagelser.

Helle Kjems' oprindelige forslag om, at der skulle nedsættes en gruppe, døde ud i alt det andet, der skete omkring dette tidspunkt. Det var Røde Kors' forslag, men det var Udlændingestyrelsen, der skulle tage initiativ til at nedsætte en gruppe. Røde Kors, der var i kontakt med Red Barnet, havde sendt nogle navne til Udlændingestyrelsen.

Der var en lang række andre punkter på dagsordenen til operatørmødet den 23. februar 2016, men punktet om indkvartering af mindreårige med ægtefæller eller samlevende var et utrolig centralt punkt på mødet.

I det øjeblik, de fik at vide, at der ikke var undtagelser, tog de hånd om deres opgave med at prøve at finde ud af, hvad der skulle ske. Parrene var allerede adskilt den 16. februar 2016. Fædrene blev kørt op fra Avnstrup til "parrøde" i Anneberg og til endnu en tumultarisk situation med "gråd og tænders gnidsel", da de tog afsted igen. Nogle af deres psykologer lavede screeninger af pigerne, der havde det elendigt. Det var meget svært for pigerne at forstå og for Røde Kors at håndtere, at parret sammen havde været på flugt, og at pigen ikke måtte være i nærheden af den person, som hun følte sig allermost tryk ved. Det var utrolig svært at forklare. Røde Kors frygtede yderligere traumer, men gjorde, hvad de kunne, for at afhjælpe situationen på Center Anneberg, der var et børnecenter, og Center Avnstrup, hvor mændene boede. Anneberg var et børnecenter for uledsagede mindreårige, og det fungerede ikke godt, at der nu også

boede gravide kvinder. De foreslog derfor en anden indkvartering. De sendte forslaget til Udlændingestyrelsen, samtidig med at hun sendte henvendelsen til Lykke Sørensen.

Hun blev foreholdt sit brev af 3. marts 2016 til Lykke Sørensen med anmodning om dispensationsadgang og beskrivelse af fem konkrete sager (ekstrakten side 355 ff.), og hvoraf fremgår:

” Røde Kors henvender sig hermed til Integrationsministeriet med anmodning om, at der etableres adgang til dispensation for adskillelse af ægtepar, hvor den ene ægtefælle er mindreårig og parret har børn. Baggrunden for vores henvendelse er følgende:

I forlængelse af integrationsministerens udmelding om, at asylansøger- par, hvor den ene ægtefælle er mindreårig ikke må bo sammen på asylcentre i Danmark, har Udlændingestyrelsen i de sidste uger iværksat flytninger af den ene part i de par, der ikke har børn. Røde Kors er orienteret om, at de i denne uge vil iværksætte adskillelse af de par, der har børn.

Røde Kors skal i forbindelse med spørgsmålet om ægteskaber mellem myndige og mindreårige understrege, at vi naturligvis tager afstand fra tvang og overgreb overfor mindreårige. I forhold til ægteskaber der allerede er etableret, er det dog vores opfattelse, at de socialfaglige mekanismer der er iværksat på vores asylcentre i forhold til generelt at reagere på bekymringer for trivsel hos mindreårige, i meget høj grad opfanger de tilfælde, hvor samlivet mellem en myndig og en mindreårig over 15 strider mod den mindreåriges tarv. Kommunerne tager deres tilsynspligt på asylcentrene meget alvorligt, og når Røde Kors underretter om bekymringer, reagerer de.

Adskillelsen af parrene uden børn er sket på den måde, at de mindreårige kvinder er blevet flyttet til et børnecenter, mens deres mænd fortsat er indkvarteret på opholdscenter. Det har for en del af de unge par været voldsomt at skulle flytte fra hinanden, og både flere af de unge kvinder og deres mænd har været meget oprørte og påvirkede af det, og de er helt uforstående over for baggrunden.

På Børnecenter Annebergparken, hvor de unge kvinder er indkvarteret, oplever medarbejderne daglige frustrationer blandt kvinderne, uro og et højnet konfliktniveau. Det er gennemgående for de mindreårige, der er blevet adskilt, at de føler stor utryghed uden den person, som de ser som tryghedsfaktor i en i forvejen meget utryk situation.

Røde Kors' medarbejdere har observeret faldende trivsel, hos nogle i alvorlig grad. Adskillelsen har for flere af de mindreårige betydet dårlig nattesøvn, manglende appetit, øgede depressionssymptomer, isolation, manglende lyst til skolegang, øget behov for ro og selvskadende adfærd. Det er reaktioner, der giver anledning til alvorlig bekymring for deres udvikling og trivsel, og som har foranlediget underretninger til de sociale myndigheder og henvisning til psykologsamtaler.

Røde Kors' socialkoordinatorer har i de sidste uger afholdt samtaler med de unge par, der har børn med henblik på at forberede dem på, hvad der kommer til at ske. På baggrund af reaktionerne med adskillelse af parrene uden børn, er vi bekymrede for, hvordan parrene med børn vil reagere på den planlagte adskillelse.

Der er indtil videre tale om 5 par på Røde Kors' centre:

...

Udlændingestyrelsen har orienteret os om, at Udlændinge-, Integrations og boligministeriet er ved at udarbejde retningslinjer for, hvordan Udlændingestyrelsen skal forvalte adskillelsen af de unge par. Fra Røde Kors' side vil vi gerne opfordre til, at de retningslinjer kommer til at tage højde for de unges trivsel og ret til familieliv.

For de unge par der har børn, finder vi det dybt bekymrende, at børnene uden forudgående individuel vurdering af familiens situation, skal adskilles fra den ene af deres forældre. Det er voldsomt indgribende over for familierne, og den planlagte adskillelse bør tage udgangspunkt i en vurdering af børnenes tarv.

Røde Kors håber på baggrund af ovenstående, at ministeriet vil overveje at dispensere for udgangspunktet om adskillelse af par, hvor den ene part er mindreårig i de sager, hvor de unge par har børn. Det er vores oplevelse af situationen, at der både er stærke humanitære og socialfaglige argumenter for, at der etableres en procedure, hvor de unge par høres inden eventuel adskillelse gennemføres.

Røde Kors står naturligvis til rådighed med uddybning og yderligere oplysninger, og du er meget velkommen til at kontakte mig for en videre drøftelse.”

Hun forklarede vedrørende sit brev af 3. marts 2016 til Lykke Sørensen, at hun henvendte sig til Lykke Sørensen, fordi Udlændingestyrelsen havde foreslået Røde Kors at henvende sig til ministeriet, og fordi hun havde fået at vide, at det var Lykke Sørensen, der var afdelingschef i den relevante afdeling. Hun havde ikke tidligere været i kontakt med Lykke Sørensen. Det var i

forbindelse med dette brev, at hun havde overvejelsen om, hvorvidt hun skulle kaste sig ud i henvisninger til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og børnekonventionen. Hun gjorde det ikke, men i stedet ”pakkede hun det ind” og beskrev, at adskillelserne havde nogle forfærdelige sociale og familiemæssige konsekvenser, for at antyde, at adskillelserne måtte være i strid med retten til familieliv.

For så vidt angår de flytninger, der allerede var foretaget af parrene uden børn, blev der ikke lavet individuelle vurderinger, inden parrene blev adskilt. De blev alle flyttet på én gang den 16. februar 2016. Der lå ingen individuelle vurderinger til grund herfor.

Adspurg om det skema, der blev udsendt af Udlændingestyrelsen den 18. februar 2016 til brug for indhentning af oplysninger om parrene med børn, forklarede hun, at Helle Kjems havde sagt til hende, at skemaet angik praktiske forhold. Røde Kors nægtede at udfylde feltet om, hvor barnet skulle bo, da de ikke ville involveres i dette valg. Oplysninger om, hvorvidt kvinden var gravid, var til at håndtere, og sådanne oplysninger blev udfyldt i skemaet, der herefter blev returneret til Udlændingestyrelsen. De talte ikke med parrene, men udfyldte skemaet alene ud fra de oplysninger, de havde i forvejen. Hun vil tro, at Udlændingestyrelsen blev bekendt med, at de havde udfyldt skemaerne på denne måde. Det var Helle Kjems, der havde kontakten til Udlændingestyrelsen.

Der var på tidspunktet for hendes brev til ministeriet to par med børn, der var blevet flyttet. De var særligt optagede af det ene af parrene, idet de måtte lave en underretning om, at manden, der var meget ulykkelig, klagede over adskillelsen og kom med udtalelser om, at de hellere ville dø end flytte fra hinanden. Hun vil tro, at deres regionsleder havde været ude for at tale med parret. De sørgede for, at manden fik en cykel, så han kunne cykle frem og tilbage mellem Center Jelling, hvor han boede, og Center Sandvad, hvor kvinden boede sammen med familien, således at parret kunne bevare kontakten til hinanden. De prøvede på den måde at afhjælpe nogle af de værste reaktioner og at gøre det så godt som muligt for parrene.

Hun blev foreholdt sit notat af 3. marts 2016 med forslag til indkvartering af mindreårige i ægteskab efter adskillelse, hvilket notat hun sendte til Lene Linnea Vejrum (ekstrakten side 346 ff.), og hvoraf fremgår blandt andet:

”1. Erfaringer indtil videre

Reaktionerne omkring adskillelse af de mindreårige i ægteskab har været voldsom. Alle har reageret med stor modstand, og frustration. Alle har følt behov for at klage over afgørelsen, som af alle parter opleves som et voldsomt overgreb på deres personlige frihed. Der har været megen gråd, besvimelser, selvmordstrusler og selvskadende adfærd. Der har været et selvmordsforsøg med indtag af piller og 3 ud af

de 8 unge kvinder har været med ambulance til nærliggende hospital af psykosociale grunde. På Annebergparken opleves daglige frustrationer blandt de unge kvinder, generel uro og et højet konfliktniveau.

Gennemgående for de mindreårige, som er blevet adskilt, er følelsen af stor utryghed uden den person, som de ser som tryghedsfaktor i en i forvejen meget utryk situation. Flere (måske alle) har gennemlevet krig og konflikt sammen og støttet hinanden igennem den lange usikre flugt. Det skaber tætte bånd. Gennemgående er faldende trivsel, nogle af dem i alvorlig grad. Adskillelsen har for flere af de mindreårige betydet dårlig nattesøvn, manglende appetit, øgede depressionssymptomer, isolation, manglende lyst til skolegang, øget behov for ro og selvskaade. Reaktionen, der giver anledning til alvorlig bekymring for beboernes udvikling og trivsel, som har foranlediget underretninger til de sociale myndigheder og henvisning til psykologsamtaler.”

Hun forklarede vedrørende dette notat, at hun havde trivselsoplysningerne fra sin daglige kontakt med medarbejderne, herunder Caroline Madsen, der var daglig leder af Anneberg. Derudover så hun et referat af et møde, hvor ægtefællerne var på besøg i Center Avnstrup, tre-fire dage efter adskillelserne. Der var tillige nogle af pædagogerne på Anneberg, som skrev til deres leder og gjorde opmærksom på, at der var problemer. De hørte allesammen, at der var problemer på Anneberg. Hun fik ikke et svar på sit notat til Lene Linnea Vejrum.

Med hensyn til brevet Lykke Sørensen modtog hun ikke et skriftligt svar, men Jesper Gori ringede til hende. Hun husker ikke tidspunktet præcist, men hun husker, at der var gået så tilpas lang tid, at hun var ved at gøre klar til at rykke for et svar. Hun vil tro, at det var tæt på det samråd, der skulle være. Foreholdt mail af 15. marts 2016 kl. 12.34 fra Jesper Gori til Line Skytte Mørk Hansen, Mark Thorsen og Anne Nygaard Just (ekstrakten side 353) som opfølgning på Lykke Sørensens mail af 4. marts 2016 kl. 12.33 til Line Skytte Mørk Hansen, Jesper Gori, Anne Nygaard Just og Lene Vejrum (ligeledes ekstrakten side 353) forklarede hun, at det godt kan passe, at det var omkring den 15. marts 2016, at Jesper Gori ringede til hende. Det var usædvanligt at blive ringet op af ministeriet. Jesper Gori sagde til hende, at anmodningen fra Røde Kors om dispensationsadgang rettelig skulle sendes til Udlændingestyrelsen. Hun var uforstående og svarede ham, at Udlændingestyrelsen havde henvist hende til at sende anmodningen til ministeriet. Jesper Gori gentog herefter, at det var Udlændingestyrelsen, der skulle udstede retningslinjerne. Hun sagde helt sikkert til Jesper Gori, at Udlændingestyrelsen havde fortalt hende, at de ventede på retningslinjer fra ministeriet. Det var meget tydeligt, at det på dette tidspunkt var uklart, hvem der skulle gøre hvad. Jesper Gori sagde til hende, at hun havde sendt sin skrivelse til det forkerte sted, idet retningslinjerne skulle komme fra Udlændingestyrelsen. Hun svarede hertil: ”Jamen, Udlændingestyrelsen har sagt, at jeg skal skrive til jer”. Hun var frustreret, fordi der nu var gået to arbejdsuger i en tid, hvor det i øvrigt gik hujende

stærkt. Hun genfremsendte ikke brevet til Udlændingestyrelsen, idet der herefter var samråd, hvorefter der skete nyt i sagen.

Efter samrådet fik de en opfattelse af, at der var en åbning, idet det blev nævnt, at der under særlige omstændigheder kunne gøres undtagelse. I den forbindelse blev eksemplet med kongebrevet nævnt. De modtog en mail fra Kristina Rosado, hvoraf det fremgik, at de nu skulle i gang med at flytte de sidste par, idet parret med kongebrevet dog muligvis ikke skulle flyttes, men at der var et andet par med børn, der skulle flyttes. På det tidspunkt var to af de fem udvalgte par flyttet. Adspurgt, om parrene i de fem sager, som Røde Kors rejste over for Udlændingestyrelsen, nåede at blive skilt ad, forklarede hun, at der i hvert fald var to af parrene, der blev flyttet fra hinanden. De resterende par blev ikke flyttet fra hinanden. Det ene par fik en opholdstilladelse omkring juli måned. I en lang periode – fra samrådet til den 1. juli 2016, hvor der kom nogle retningslinjer – var man lidt afventende, og der skete ikke så meget.

Røde Kors var ikke involveret i klagen til Folketingets Ombudsmand. Nogle af de mindreårige havde fået en repræsentant, og hun mener, at det var et af de par, der gik til ombudsmanden, men det var ikke noget, som Asylafdelingen var involveret i.

Adspurgt, om der gik en besked tilbage til Røde Kors om, at parret med kongebrevet ikke skulle adskilles, forklarede hun, at det gjorde der ikke. Kristina Rosado skrev til dem, at hun troede, at der ville komme en dispensation for kongebrevsparret, idet ministeren havde nævnt denne situation under samrådet. Med hensyn til de andre par kom der en besked til Røde Kors om, at de skulle gå i gang med at adskille. Som hun husker det, fremgik det af brevet, at hvis parret ikke ville flytte, ville der komme et flyttepåbud. I så fald ville det være politiet, der i sidste ende skulle gennemføre flytningen.

De fik desværre heller ikke en melding om, at de kunne sige til de øvrige par, at de ikke skulle skilles ad og således kunne tage det roligt. Parrene levede i uvished. Der var som nævnt et par, der fik opholdstilladelse. Derudover var der muligvis et par, hvor kvinden blev aldersvurderet til at være over 18 år eller fyldte 18 år. Det par, som hun selv var særligt opmærksom på – par nr. 1 i Røde Kors' liste – var et stærkt traumatiseret ægtepar, som havde haft nogle meget voldsomme oplevelser i deres hjemland. Hun holdt øje med, at der ikke skete dem noget. Den sag og også et par af de andre sager lå hende så meget på sinde, og hendes grænse ville være nået, hvis dette par skulle adskilles. I den sag kom der tillige en indstilling fra kommunen, idet der var en underretning om, at man var bange for, at kvinden ville få en fødselsdepression. Kvinden var utrolig afhængig af mandens tilstedeværelse, og han var en meget stor hjælp for hende. De havde mistet et barn i hjemlandet, uden at kvinden vidste det, da de nåede til Danmark. Det fik hun først fortalt efter parrets ankomst til Danmark. Dette var et stort traume for hende. Kommunen indstillede på den baggrund, at parret ikke blev flyttet fra hinanden. Som hun husker det, fik dette par en opholdstilladelse i juli måned, men Røde Kors havde ikke inden da modtaget meddelelse om, at parret ikke skulle skilles ad.

Adspurgt, om hun i perioden fra pressemeddelelsen den 10. februar 2016 til samrådet den 15. marts 2016 havde hørt mere uformelle tilkendegivelser fra Udlændingestyrelsen om, at styrelsen på de indre linjer forsøgte at holde lidt igen i forhold til at adskille parrene, forklarede hun, at det var ”lidt en blanding”. På den ene side modtog de skrivelser om, at der skulle ske ”det og det”, men det skete ikke. Foreholdt mail af 17. marts 2016 kl. 17.59 fra Helle Kjems til blandt andre hende om, at Helle Kjems var blevet ringet op af Kristina Rosado, som havde oplyst, at Udlændingestyrelsen nu efter samrådet ville gå i gang med at varsle adskillelsen af hovedparten af de unge par (ekstrakten side 831-832), forklarede hun, at der stod, at de skulle fortsætte med at adskille parrene, men hun troede ikke, at det ville komme til at ske. Det kan derfor godt være rigtigt, at embedsmændene prøvede at signalere til dem, at de holdt tilbage. Hun tror bestemt, at embedsmændene var i et stort dilemma. Embedsmændene skrev det, de skulle, men hun kunne efter samrådet godt have en fornemmelse af, at embedsmændene i Udlændingestyrelsen holdt lidt igen.

Adspurgt, om Røde Kors i perioden før den 10. februar 2016 havde kontakt til Udlændingestyrelsen med henblik på at finde ud af, hvordan man kunne håndtere situationen, forklarede hun, at hun ikke husker, at der var nogen særlig kontakt ud over høringerne. Det kom fuldstændig bag på dem, at det var en ordning uden undtagelsesmuligheder. Det kom som et lyn fra en klar himmel.

Foreholdt mail af 12. februar 2016 kl. 16.48 fra Margit Sander Rasmussen til Helle Jørgensen hos Røde Kors med liste over planlagte flytninger af par uden børn (ekstrakten side 144) forklarede hun, at hun bestemt ikke mener, at Udlændingestyrelsen efter udsendelse af pressemeddelelsen, men forud for denne mail, havde kontakten Røde Kors for at spørge til de pågældende pars individuelle forhold. Dialogen vedrørte parrene med børn.

Adspurgt uddybende om sin fornemmelse af, at Udlændingestyrelsen holdt igen efter samrådet den 15. marts 2016, forklarede hun, at hun havde en fornemmelse af, at embedsmændene ville holde lidt igen i forhold til parrene med børn, men de skrev noget andet i de skriftlige udmeldinger.

På ny foreholdt mail af 17. februar 2016 kl. 11.00 fra Helle Kjems til socialkoordinatorerne og regionslederne (ekstrakten side 153) om forberedelse på adskillelse af mindreårige i ægteskaber og adspurgt, om forelæggelse af enkeltsager for departementet var en del af den formelle ordning, forklarede hun, at Røde Kors anfægtede ordningen på forskellig vis, først ved at rette henvendelse til Udlændingestyrelsen og senere til ministeriet. Hun var ikke på det tidspunkt bekendt med, at Udlændingestyrelsen bragte fem sager op over for ministeriet.

Hun blev foreholdt noter på PowerPoint slides fra operatørmødet den 23. februar 2016 (ekstrakten side 7127), hvoraf fremgår:

”US rejser pt. nogle sager som principielle for ministeriet. Det er US ansvar at konventioner overholdes (også børnenes rettigheder).

De forventer at retningslinje vil rumme at der kan dispenseres i nogle sager, så bekymringer om at skille familier ad skal rejses overfor US (om de kan dispensere og i hvilket omfang vides ikke endnu...)”

Hun forklarede, at noterne blev skrevet under mødet den 23. februar 2016 af en Røde Kors medarbejder.

Adspurgt, om hun under sin telefonsamtale med Jesper Gori forud for samrådet den 15. marts 2016 gjorde opmærksom på Røde Kors’ bekymring om, at der ikke blev foretaget en konkret og individuel vurdering, forklarede hun, at hun ikke erindrer at have talt med Jesper Gori herom under denne samtale.

Adspurgt, om hun har yderligere oplysninger af relevans for kommissionens undersøgelse, forklarede hun, at billedet af, at der var tale om meget unge kvinder med meget gamle mænd, var fuldstændig skævt, ligesom billedet af, at der var tale om tvang, heller ikke var retvisende. Det system, der eksisterede i forvejen, fungerede godt. Hvis det kom frem, at der var et par, hvor kvinden var underlagt tvang fra ægtefællen, ville operatørerne have opdaget det allerede efter den eksisterende ordning. Røde Kors var gode til at holde øje med, at der ikke var ulighed i forholdene, og hvis der var ulighed, reagerede de. De kvinder, der var mindreårige, kom indledningsvis til en sundhedsplejerske, hvor de havde en fortrolig samtale. Derudover var der Røde Kors medarbejdere omkring dem. Hun ved, at Røde Kors tidligere har haft sager, hvor de råbte vagt i gevær, og hvor de bad kommunen om at reagere hurtigt, hvilket kommunen herefter gjorde. Der har ligeledes været sager, hvor par blev flyttet fra hinanden. Det var ikke særlig mange par, idet der ikke var mange tilfælde, hvor det var nødvendigt. Røde Kors var mållose over, at det skulle være nødvendigt med adskillelserne, idet de syntes, at den eksisterende ordning fungerede, og idet de gjorde et godt stykke arbejde ud fra den eksisterende lovgivning.

Hun har ikke yderligere skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

---o0o---

Kl. 10.15 mødte Helle Kjems som vidne. Hun blev vejledt om sandhedspigten og strafansvaret.

Helle Kjems forklarede, at hun blev ansat i Røde Kors i november 2012. Hun har kontor ved siden af Anne la Cour Vågen og har hele tiden arbejdet sammen med hende.

I 2016 var hun socialfaglig konsulent. Hendes opgaver var mangeartede. Hun var Asylafdelingens konsulent på det socialfaglige område og arbejdede med beboere med særlige behov. Hun er uddannet kandidat i socialfagligt arbejde. Hun var sparringspart for ledere og især for centre-nes socialrådgivere, der skulle koordinere, når der var særlige indsatser. Derudover var hun bindeled mellem Udlændingestyrelsen og kommunerne, når der var beboere, der havde behov for en særlig indsats. Der var omkring 10 centre på daværende tidspunkt. Der var 15-16 socialrådgivere fordelt på de enkelte centre. Det var dem og deres ledere, som hun primært holdt møder med.

I Udlændingestyrelsen havde hun primært kontakt til Forsørgelseskontoret, der er det nuværende Kontor for Indkvarteringsvilkår. I denne sag havde hun navnlig kontakt med Kristina Rosado. Når hun deltog i møder med Udlændingestyrelsen, vedrørte møderne oftest temaer, der på en eller anden måde refererede til beboeres særlige behov, herunder møder om beboergrupperes særlige omsorgsbehov som eksempelvis mindreårige i ægteskaber. Hun deltog ikke i operatørmøder eller andre faste møderækker.

Hun blev navnlig opmærksom på problemstillingen om indkvarteringen af mindreårige med samlevende eller ægtefæller, da problemstillingen blev behandlet i pressen i slutningen af januar 2016. Inden da havde hun dog allerede en dialog med Udlændingestyrelsen. Hun samarbejdede med nogle konsulenter fra Socialstyrelsen om en beredskabsplan vedrørende overgreb. De talte også om mindreårige i ægteskaber, og det var i den forbindelse, at hun tog kontakt til Udlændingestyrelsen. Så vidt hun erindrer, skete dette i december måned 2015. Hun talte med Kristina Rosado, som syntes, at hendes idé var god, og hun vendte tilbage med en besked om, at Udlændingestyrelsen gerne ville stå for en sådan arbejdsgruppe. Foreholdt artiklen i Berlingske den 26. januar 2016 med overskriften ”Børneægteskaber udløser voldsom debat i Sverige” (ekstrakten side 15) bekræftede hun, at det var denne arbejdsgruppe, som hun refererede til i sin udtalelse i artiklen. Arbejdsgruppen nåede aldrig at komme rigtig i gang, og de nåede ikke at få planlagt et møde.

Hun var involveret i Udlændingestyrelsens høringer af 26. og 28. januar 2016. Det var socialkoordinatorene, der lavede optællingen til brug for det første høringssvar. Da der var tale om en gruppe af beboere med særlige behov, ville de fleste sandsynligvis have haft kontakt med socialrådgiverne, og hun forudsatte derfor, at socialkoordinatorene hurtigt ville kunne lave optællingen. Det var en manuel optælling ud fra beboerlister og sagslister, idet de ikke havde data, hvorfra oplysningerne kunne trækkes, men hun ved ikke, hvordan optællingen nærmere skete. At tallene efterfølgende ændrede sig, var udtryk for, at høringen skulle gå hurtigt. I første omgang fik de alene talt parrene uden børn. De fik således ikke parrene med børn med i optællingen. Det kan være der, hvor fejlen skete ved de første indberetninger. Hun blev efterfølgende kontaktet, da man fandt ud af, at der var glemt nogen, og de lavede herefter en fintælling.

Så vidt hun erindrer, fik hun ikke at vide, hvad oplysningerne skulle bruges til. Hun var dog opmærksom på mediebevågenheden, og det er i sådanne situationer ikke usædvanligt, at Udlændingestyrelsen efterspørger detaljer for at være klædt på. Hun tænkte derfor, at indberetningerne skulle anvendes til at skabe overblik.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til operatørerne med pressemeddelelsen vedhæftet (ekstrakten side 110) forklarede hun, at hun modtog mailen, efter at hun var kommet hjem. Hun læste mailen samme dag og reagerede ved straks at skrive til Anne la Cour Vågen. Hun var rystet og uforstående og reagerede derfor med det samme. Hun spurgte, hvor de individuelle vurderinger var henne, og om ikke der var tale om konventionsbrud. Det, hun reagerede på, var, at hun ikke syntes, at det stemte overens med den virkelighed, som de kendte fra centrene med par, der ønskede at være sammen, og hvoraf nogle havde børn. Hun reagerede på, at der skulle ske så voldsomme indgreb, uden at man havde sat sig ind i de konkrete sager. Hun havde ikke fået en forudgående orientering fra sine samarbejdspartnere om, at der ville komme noget fra Udlændingestyrelsen.

Hun kontaktede Kristina Rosado, sandsynligvis allerede dagen efter. Hun havde en løbende dialog med Kristina Rosado på dette tidspunkt. Hun stillede spørgsmål til udmeldingen. Hun erindrer ikke, hvad hun præcist sagde, men hun ved, at hun fortalte de individuelle historier om parrene, ligesom hun prøvede at "lægge pres på". Hun fortalte om Røde Kors' kendskab til familierne og gav udtryk for tvivl med hensyn til, om det virkelig kunne være rigtigt, at parrene skulle skilles ad. Hun kan ikke sige med sikkerhed, hvornår hun talte med Kristina Rosado herom, men hun vil tro, at det var i den første fase. Hun reagerer sædvanligvis hurtigt i sit samarbejde med Kristina Rosado, og hun er derfor ret sikker på, at hun hurtigt tog kontakt til hende.

Hun husker det således, at Kristina Rosado også var uforstående og selv var i tvivl om rigtigheden. Kristina Rosado sagde ikke til hende, at det var ulovligt, men Kristina Rosado tilkendegav tydeligt over for hende, at det var problematisk. Hun fortalte Kristina Rosado, at det ville være problematisk at skille parrene ad, og at det ville være traumatisk for nogle af parrene. Der var tale om par, der var hinandens støtte i hverdagen, og som var sammen om børnenes trivsel og udvikling. Hun sagde til Kristina Rosado, at man var ved at gøre noget, der ville have alvorlige konsekvenser for nogle mennesker, som ville blive retraumatiserede. Hun appellerede til, at Udlændingestyrelsen foretog individuelle høringer. Undervejs bad Kristina Rosado hende om at skrive dette til dem. De havde herefter en dialog, hvor hun sendte mere og mere på skrift til Kristina Rosado. Kristina Rosado nævnte på et tidspunkt, at Udlændingestyrelsen ville rejse nogle sager over for departementet.

Hun talte primært med Kristina Rosado om de par, der havde børn, idet det gik meget hurtigt med at adskille parrene uden børn. Med hensyn til de par, der ikke havde børn, nåede hun kun

at råbe vagt i gevær om individuelle høringer, idet det gik så stærkt med adskillelserne, at dialogen om parrene uden børn primært angik de efterfølgende reaktioner.

Adspurg, om Udlændingestyrelsen foretog en høring af Røde Kors i forbindelse med adskillelse af parrene uden børn, svarede hun benægtende. Hun skrev og ringede til Udlændingestyrelsen for at fortælle om reaktionerne med henblik på at gøre styrelsen bekendt med, hvad adskillelserne havde afstedkommet i forhold til de unge par. Hun erindrer ikke, at der forud for adskillelsen af parrene uden børn var en dialog, hvor de gjorde styrelsen opmærksom på forhold vedrørende de konkrete par, men inden adskillelserne havde hun appelleret til Kristina Rosado om individuelle vurderinger. Kristina Rosado svarede, at parrene skulle skilles ad uden undtagelse.

Hun blev foreholdt sin mail af 10. februar 2016 kl. 22.58 til Maja Mørch (ekstrakten side 6928), hvoraf fremgår:

”Der er både konventionelle forhold, den mindreåriges ret til at blive inddraget i så afgørende beslutninger omkring egen tilværelse og beskyttelsen af den mindreårige i forhold til videre flugt/evt senere at skulle tilbage til hjemlandet som vigtige perspektiver at bringe ind som argumenter for individuelle vurderinger af hvad der skal ske.

Vi kan evt bruge den allerede eksisterende børnesamarbejdsgruppe. Her er institut f menneskerettigheder, børns vilkår, red barnet m.fl repræsenteret.

Yderligere tænker jeg at vi skal arbejde for at sikre at adskillelser kommer til at ske så hensynsfuldt som muligt, så der minimeres yderligere traumatiserende oplevelser for mindreårige og deres evt mindre børn.”

Maja Mørch var Røde Kors' kommunikationschef. De forhold, som hun beskrev i mailen, var udtryk for de indvendinger, som hun havde til ordningen, nemlig at der skulle foretages individuelle vurderinger. Der var ikke på dette tidspunkt truffet beslutninger i Røde Kors i relation til Udlændingestyrelsens udmelding. Det var tale om en mailkorrespondance, som fandt sted om aftenen, efter at de alle var gået hjem.

Foreholdt mail af 12. februar 2016 kl. 16.48 fra Margit Sander Rasmussen til Helle Jørgensen hos Røde Kors med liste over planlagte flytninger af par uden børn (ekstrakten side 144) forklarede hun, at Helle Jørgensen skrev til hende, at listen nu var kommet, og Helle Jørgensen bad hende om at tale med socialrådgiverne på centrene om de planlagte flytninger. Adspurgt, om hun var bekendt med, om der havde været kontakt til Røde Kors eller centrene om yderligere oplysninger vedrørende de konkrete par i perioden efter den generelle høring den 28. ja-

nuar 2016 og frem til mailen af 12. februar 2016, forklarede hun, at Udlændingestyrelsens kontakt til centrene ville gå gennem hende, og hun blev ikke i denne periode kontaktet af Udlændingestyrelsen herom.

Hun blev foreholdt sin mail af 14. februar 2016 kl. 13.49 til socialkoordinatorerne (ekstrakten side 6938-6939). Af mailen fremgår:

”Udlændingestyrelsen har nu sendt flyttemeddelelse ud på de mindreårige i ægteskaber/samliv, som ikke har børn. Der meddeles, at de skal flytte på tirsdag d. 16.2.

De mindreårige i denne gruppe skal alle flytte til Annebergparken, og stort set alle ægtefæller til Avnstrup, for at være på nærmeste center.

Der er lagt op til en adskillelse, hvor der er mulighed for at bevare kontakt med hinanden.

Jeg vil bede jer om at gå ind og medvirke til at dette foregår bedst muligt, og konfliktnedtrappende.

Det vil sige medvirke til at tale med parrene i morgen. Forberede dem på den forestående flytning, hjælpe med at finde svar på eventuelle spørgsmål, herunder fortælle dem at de vil kunne opretholde kontakt. De vil kunne besøge hinanden. At dette kun er gældende i asylfasen. Ved opholdstilladelse tager kommuner individuelt stilling til deres situation. Den almindelige praksis i kommunerne er at tilbyde par bolig sammen med mindre det strider mod den mindreåriges mulighed for udvikling og trivsel. Den mindreåriges alder vil her være et af de forhold som har betydning for, hvornår de som par kan bo sammen.

I vil også kunne fortælle, at på børnecentret Anneberg, hvor den mindreårige kommer hen, vil der blive taget imod dem. De vil blive tilbudt støtte og samtaler, og at få udarbejdet en udviklingsplan. Denne har de selv indflydelse på – en plan for hvordan perioden på centret kommer til at se ud, herunder besøg og kontakt med ægtefælle. De mindreårige vil komme til at bo på gang med andre piger/kvinder, og de vil hver få en kontaktperson på centret, som kan hjælpe dem med at søge svar på eventuelle spørgsmål.

I vil kunne fortælle, at adskillelse skal ske for alle mindreårige i samliv/ægteskaber. En beslutning der er truffet af regeringen og effektueres af Udlændingestyrelsen. Beslutningen sker fordi det i udgangspunktet ikke er muligt at blive gift og bo sammen, når man er under 18 år i DK. Jeg finder mandag ud af, hvad vi evt. kan fortælle om klageadgang, men tænker, at der skal være mulighed for, at de skriver en klage, hvor de gør rede for deres situation og behov som de ser den. En klage vil

ikke kunne ændre den nuværende beslutning om flytning. Hvis ikke de medvirker, vil der forestå flyttepåbud med tvang – sandsynligvis med politiets hjælp.

Ring gerne til mig, hvis I har spørgsmål.”

Hun havde forinden sin mail af 14. februar 2016 kl. 13.49 drøftet en del af disse punkter med Udlændingestyrelsen, mens hun havde en efterfølgende drøftelse med Kristina Rosado om klageadgangen. Bemærkningen om, at man i Danmark som udgangspunkt ikke kunne blive gift og bo sammen, stammede fra instruksen. Med instruksen mener hun pressemeddelelsen. Hun er ikke sikker på, om hun havde sendt mailen til Udlændingestyrelsen, inden hun sendte den til socialkoordinatorerne. På dette tidspunkt havde hun drøftet spørgsmålet om undtagelser med Kristina Rosado. Kristina Rosado havde klart tilkendegivet, at der ikke var undtagelser, og at det var det, Udlændingestyrelsen havde fået at vide fra ministeriet.

Hun blev foreholdt sin mail af 15. februar 2016 kl. 17.44 til regionslederne og socialkoordinatorerne vedhæftet Røde Kors' notat af 15. februar 2016 om ”Procedure vedr. mindreårige, som er indkvarteret sammen med ægtefælle/samlever” (ekstrakten side 145 ff.). Af notatet fremgår blandt andet:

”3. Hvis I på centrene bliver opmærksomme på, at der er en mindreårig over 15 år, som er indkvarteret sammen med ægtefælle/samlever.

- Udlændingestyrelsen orienteres om ægteskabet og den mindreåriges situation: alder, evt. børn, og nære familiemedlemmer i DK. Udlændingestyrelsen træffer afgørelse omkring efterfølgende indkvartering.
- De sociale myndigheder underrettes, når der er grund til bekymring. Det er f.eks. når der er stor aldersforskel parterne imellem, eller den mindreårig er 15 eller 16 år og parret har børn.”

Med hensyn til den sidste bullet i punkt 3 i Røde Kors' notat af 15. februar 2016 forklarede hun, at underretningen af de sociale myndigheder svarede til, hvordan de også hidtil havde håndteret sådanne situationer. Den første bullet om underretning af Udlændingestyrelsen var derimod ny. Den procedure blev til på baggrund af Anne la Cour Vågens dialog med Lene Linnea Vejrum, hvor hun mundtligt fik leveret retningslinjer om, hvordan de skulle forholde sig, når parrene stod på centrene. Det var herefter hende, der skrev retningslinjerne ned og udsendte dem. Inden de sendte sådanne retningslinjer til centrene, sendte de dem til Udlændingestyrelsen til orientering eller til forespørgsel. Hun erindrer ikke, om hun i dette tilfælde havde sendt retningslinjerne til orientering eller til forespørgsel hos Udlændingestyrelsen, men da det var en nedskrivning af noget, de lige havde fået at vide af Udlændingestyrelsen, ville det nok være mest naturligt, at hun i dette tilfælde alene havde sendt retningslinjerne til orientering.

Adspurgt, om de på dette tidspunkt drøftede, om der var indikationer på tvang, forklarede hun, at de slet ikke var i tvivl om, hvordan de skulle håndtere denne del. De havde på det tidspunkt brugt rigtig mange ressourcer på at implementere overgrebspakken fra 2013. Deres opmærksomhed på både social kontrol, tvang og på, om der var tale om et ligeværdigt forhold, gjorde, at de i sådanne situationer ville have underrettet med det samme. Denne opmærksomhed var baseret på flerfaglige undersøgelser, hvor både sundhedsplejerske, skole og socialrådgivere var involveret i forhold til observationer af parret. Hos sundhedsplejersken var der samtaler om relationen, og i de tilfælde, hvor de var i tvivl, anmodede de også om psykologiske screeninger af relationen.

Hun blev foreholdt mail af 17. februar 2016 kl. 11.00 fra hende til regionsledere og socialkoordinatorer (ekstrakten side 153). Af mailen fremgår blandt andet:

”Jeg har bedt socialkoordinatorerne om at tale med de mindreårige i ægteskaber, som har børn. En samtale der handler om at forberede dem på et forventet påbud om adskillelse. Vi ved, at Udlændingestyrelsen arbejder på, at barnet/børnene ved forældrenes adskillelse så vidt muligt skal forblive i nuværende omgivelser, særligt hvis der er øvrige voksne familierelationer til at bistå den mindreårige. Vi ved også, at Udlændingestyrelsen vil bestræbe sig på, at ægtefællen kommer til at bo så tæt på barnet/børnene som muligt, for at kunne opretholde kontakt med sine børn og partner. Vi afventer at der kommer flere retningslinjer fra Udlændingestyrelsen. Regeringen har som udgangspunkt meddelt at alle par skal adskilles uden undtagelse. Udlændingestyrelsen vil forsøge at rejse enkeltsager til departementet, og vi vil fra Røde Kors blandt andet kontakte ombudsmanden. ...”

Hun havde de oplysninger, hun kom ind på i sin mail af 17. februar 2016, fra Udlændingestyrelsen via sin dialog med Kristina Rosado, herunder oplysningen om, at Udlændingestyrelsen ville prøve at rejse enkeltsager. Adspurgt, om hun vidste, hvilken type enkeltsager Udlændingestyrelsen ville rejse over for ministeriet, forklarede hun, at hun på det tidspunkt havde sendt flere enkeltsager ind til styrelsen for at gøre dem opmærksom på sagerne. Hun kan se af sine noter, at hun den 17. februar 2016 sendte en liste med sagerne til Udlændingestyrelsen, og inden da havde hun formidlet oplysningerne om enkeltsagerne mundtligt til Kristina Rosado.

Hun blev foreholdt sin mail af 18. februar 2016 kl. 14.41 til socialkoordinatorerne (ekstrakten side 6954-6955). Af mailen fremgår:

”1000 tak for en virkelig professionel håndtering omkring regeringens beslutning om adskillelse af de mindreårige i ægteskaber. Med jeres hjælp er det lykkedes at konfliktnedtrappe så meget, som det er muligt i så vanskelig en arbejdsopgave som I aktuelt har stået i og for nogle af jer stadig står i.

De mindreårige uden børn er nu adskilt på hver deres centre. De støttes op af personale på centrene og en gruppeforanstaltning i Annebergparken. Yderligere er mændene inviteret til informationsmøde på Annebergparken i morgen omkring muligheder for besøg etc.

De mindreårige i ægteskaber med børn bliver i disse dage forberedt på regeringens beslutning om adskillelse.

Røde Kors taler for, at der er behov for individuelle og inddragende vurderinger i en afgørelse, der er så indgribende for mindreårige m/uden børn og deres ægtefæller.

Sager beskrives til Udlændingestyrelsen for herigennem at blive rejst i departementet.

Røde Kors skriver til ombudsmanden.

Nogle af de mindreårige giver deres stemme via medierne, hvilket pressemedarbejderen hjælper dem med at håndtere.

Og parrene har mulighed for skriftligt at klage til Udlændingestyrelsens forsørgelseskontor: forsorgelseskontoret2@us.dk.”

Foreholdt denne mail og oplyst om, at Udlændingestyrelsen på dette tidspunkt var begyndt at udsende skemaer med henblik på indhentning af oplysninger om parrene med børn, forklarede hun, at samtalerne og udfyldelsen af skemaerne blev koordineret gennem hende, men det var socialkoordinatorerne, der havde samtalerne. Spørgsmålet om, hvor barnet skulle bo, ventede de med at stille til parrene, indtil de konkret vidste, om parrene skulle skilles ad. Det gjorde de ud fra en forhåbning om, at nogle ikke skulle skilles ad. Hvis det viste sig, at et par ikke skulle skilles ad, skulle de således ikke forholde sig til spørgsmålet om placeringen af børnene. Det var et traumatiserende spørgsmål, som de ville undgå at stille, hvis de kunne det. Hun kan se, at nogle af skemaerne blev udfyldt i forbindelse med samtaler med parrene, mens andre skemaer blev udfyldt uden samtaler, fordi Røde Kors havde oplysningerne fra en tidligere samtale.

Hun blev foreholdt referat af mødet med ægtefællerne i Center Annebergparken den 19. februar 2016 kl. 10.00 – 12.00 (ekstrakten side 6984). Af referatet fremgår blandt andet:

”...

De Syriske par:

- Først nægtede mændene, at de vil tage af sted til aftalte tid. Efter konsekvens vejledningen trådte pigerne frem for, at fortælle at de ikke vil tillade deres ægtefæller, at forlade dem alene på ABP .
- Meget modstand til besøgsordningen. De er i legitime parforhold, gift, har været sammen på andrecentre og beslutningen var umenneskelig og unfair. HVORFOR?
- Kræver at der kommer nogen fra US, eller en advokat ud for, at drøfte situationen og beslutningen med dem. Krævede at der kommer en med beslutningsdygtighed

- / Trusler om selvmord og selvskade hvis vi fastholdte beslutningen. Vi tvinger dem til at gøre skade mod sig selv ved at adskille dem.
 - / De vil ikke deltage i skole eller centrets øvrige aktiviteter.
 - (De ønsker alle at indgive en klage over beslutningen
- ...”

Hun forklarede, at hun ikke deltog i mødet, men hun fik referatet tilsendt efterfølgende. De beskrevne reaktioner var typiske reaktioner. Hun fulgte mest de mindreårige og deres reaktioner. Hun kunne se, at der var meget voldsomme reaktioner både på selve beskeden, hvor der blev krisereageret, og også efterfølgende, hvor der kom reaktioner i form af, at parrenes trivsel faldt. Stort set alle oplevede en forværring af deres psykiske tilstand over lang tid. Det betød, at der kom en del underretninger til kommunen, ligesom der blev iværksat støtteforanstaltninger, herunder en gruppestøtteforanstaltning til pigerne i Annebergparken, hvor der blev sat ekstra mandskab på for at støtte pigerne.

Hun deltog ikke i operatørmødet den 23. februar 2016, men hun blev orienteret om mødet. Som hun husker det, var det Kristina Rosado, der orienterede, og orienteringen svarede nogenlunde til det, hun havde fået at vide i sin dialog med Kristina Rosado forud for mødet. Hun så først PowerPoint-præsentationen, herunder med noter, meget senere. Præsentationen og noterne svarede fuldstændigt til det, som hun havde fået oplyst af Kristina Rosado forud for operatørmødet.

Hun blev foreholdt sin mail af 17. marts 2016 kl. 17.59 til Anne la Cour Vågen, Maja Mørch og Carsten Isaksen. Af mailen fremgår blandt andet:

”Jeg er i dag blevet ringet op af Kristina Rosado. Efter samrådet går US nu i gang med at varsle adskillelse af hovedparten af de unge par, der opholder på RK og kommunale centre.

I forhold til de 3 par, som opholder sig på Røde Kors centre, som ikke er adskilte, siger Kristina.

...”

Hun forklarede, at Kristina Rosado under samtalen, som fandt sted kort tid efter samrådet den 15. marts 2016, sagde, at der var åbnet op for undtagelser, men at det ville være meget få undtagelser. Kristina Rosado sagde til hende, at det par, der var viet i Danmark, sandsynligvis ville være omfattet af undtagelsesmulighederne, men at hun ikke kunne sige noget om de øvrige par bortset fra, at der ville være nogle, der skulle adskilles. Kristina Rosado nævnte ikke, at der var truffet beslutning om parret med kongebrevet. Hun spurgte ikke Kristina Rosado om, hvor hun havde oplysningen fra. Hun ved ikke, om oplysningen stammede fra en drøftelse i Udlændingestyrelsen efter samrådet. Kristina Rosado gav udtryk for, at det kun var det par, der var viet i

Danmark, der ville være undtaget, og eventuelt et enkelt af de andre par, som der var bekymringer for, men at dette skulle afvente retningslinjerne. Sammenfattende gav Kristina Rosado udtryk for, *at* parret viet i Danmark formentlig kunne blive sammen, men at der ikke var truffet afgørelse herom endnu, *at* der var usikkerhed om nogle af parrene, og *at* de ville begynde at adskille andre par.

Hun blev foreholdt sin mail af 27. maj 2016 kl. 18.10 til Anne la Cour Vågen (ekstrakten side 1604). Af mailen fremgår:

”Jeg talte forleden dag med Kristina Rosado, der kunne fortælle, at US har besluttet at alle unge par indkaldes til partshøringssamtale, også de der er adskilt.
> US vil snart komme med officiel udmelding herom”

Hun forklarede, at hun ikke erindrer samtalen med Kristina Rosado ud over meddelelsen om, at der ville blive indkaldt til partshøring. Hun erindrer ikke, om Kristina Rosado nævnte noget om baggrunden for, at der nu ville blive indkaldt til partshøring. Hun husker ikke, om de på dette tidspunkt specifikt drøftede det par, der var meget belastet.

Hun har ikke yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

--- o0o ---

Kl. 11.20 mødte Trine Kristensen som vidne. Hun blev vejledt om vidnepligten og strafansvaret.

Hun blev orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Trine Kristensen forklarede, at hun var ansat som indkvarterings- og fællesfaglig koordinator på Langeland Kommunes Asylcenter Holmegård. Hendes stilling var todelt. Hun tog sig dels af alt vedrørende indkvartering, dels af fagsystemer, hjemmeside, vejledninger, procedurer mv. Hendes nærmeste chef var Peter André, der var chef for den administrative del. Derudover havde hun meget samarbejde med den øverste chef, Ulrik Pihl.

I 2015/2016 havde Langeland Kommune omkring 3.500 asylansøgere fordelt på ca. 20 centre forskellige steder i landet, herunder Fredericia, Nyborg, Faaborg og flere steder på Langeland og Lolland.

Hendes arbejdsopgaver i relation til indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller eller samlevende bestod i, at det var hende, der havde den daglige kontakt til Bookingen i Udlændingestyrelsen. Hver dag meldte hun ind, hvilken ledig kapacitet de havde. Hun fik via IBS-systemet besked om, hvem de skulle modtage, hvorefter hun planlagde, hvor de pågældende skulle bo. Der var flere medarbejdere i Bookingen hos Udlændingestyrelsen, men hun erindrer ikke umiddelbart medarbejdernes navne.

Hun blev opmærksom på problemstillingen om mindreårige asylansøgere med ægtefæller eller samlevende i januar 2016, da debatten opstod i pressen. Hun havde ikke før dette tidspunkt hørt om det.

Foreholdt Margit Sanders mail af 26. januar 2016 kl. 10.21 med høring af operatørerne (ekstrakten side 16-17) og oplyst, at Udlændingestyrelsen efterfølgende ligeledes foretog en høring om aldersforskellen på parrene, forklarede hun, at hun var involveret i besvarelsen af begge høringer. Hun undersøgte først, hvor mange gifte eller samlevende mindreårige asylansøgere der var indkvarteret hos dem. Denne oplysning kunne hun trække elektronisk i fagsystemet LetAsyl, hvor hun kunne lave en søgning på, hvilke familier de havde indkvarteret. Hun kunne ligeledes trække oplysningerne i Udlændingestyrelsens system, IBS. Når de modtog familier eller par, satte de ikke spørgsmålstegn ved, om parrene var lovformeligt gift. Hun havde ikke kontakt med de pågældende personer. For så vidt angik spørgsmålet om, hvorvidt kvinden i parrene var gravid, havde hun kontakt herom med asylcentrets sundhedsafdeling.

Fra dette tidspunkt husker hun ikke et spørgsmål om eventuelle indikationer på tvang, men de ville have underrettet Udlændingestyrelsen, hvis de havde opdaget noget, der tydede på tvang, og der var ikke sådanne underretninger. Det ville i givet fald have været hende, der havde lavet sådanne underretninger. Hvis der havde været tilfælde med indikationer på tvang, ville hun derfor have vidst det. Først da de efterfølgende skulle udfylde spørgeskemaerne, talte hun med socialrådgiverne. I den indledende fase baserede hun besvarelsene på den viden, som hun havde på det tidspunkt. Der var en meget kort høringsfrist. Hun fik ikke noget særskilt at vide om formålet med denne høring.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til operatørerne med fremsendelse af pressemeddelelsen og oplysning om, at Udlændingestyrelsen "snarest muligt [vil] varsle flytning i samtlige disse sager" (ekstrakten side 110,) bekræftede hun at have modtaget denne mail. På et tidspunkt i forløbet var der nogle familier, som de "indsendte bekymringer på" i forhold til en adskillelse. Hun erindrer ikke, hvornår i forløbet dette skete. Hun husker Ditte Kruse Dankerts mail, hvor de blot fik at vide, hvad der skulle ske. Hun erindrer ikke, at de agerede, idet de stod i venteposition i forhold til at få oplyst, hvor de pågældende herefter skulle flyttes hen. Hun havde ikke kontakt til nogen i Udlændingestyrelsen i anledning af denne mail. Den type centre, de drev, var centre for mindreårige uledsagede, men kun drenge og unge mænd, samt familiecentre og centre, hvor der var en blanding af familier og voksne generelt.

Hun blev foreholdt mail af 18. februar 2016 kl. 16.58 fra Margit Sander Rasmussen til hende og Ulrik Pihl (ekstrakten side 181-182), hvoraf fremgår:

”Som bekendt har ministeren besluttet, at par, hvor den ene part er under 18 år, ikke længere kan være indkvarteret sammen/på samme center.

Vi har brug for yderligere oplysninger fra jer om de konkrete par, før vi kan vurdere, hvordan vi mest hensigtsmæssigt skiller parrene med/uden børn ad.

Derudover er ministeren nu kaldt i samråd om emnet, og til brug for samrådet har vi ligeledes brug for flere oplysninger fra jer.

Vi beklager den korte frist, men I bedes sende svar på alle nedenstående spørgsmål senest mandag den 22. februar 2016 kl. 12.00 til Kristina Rosado på ktn@us.dk og cc. til mig på mth@us.dk.

Bemærk! Husk at sende svarene til Kristina, selvom høringen kommer fra mig, idet jeg er på vinterferie i næste uge (22.-26. februar 2016).

I bedes naturligvis bestræbe jer på at overholde fristen, men hvis I ikke kan overholde den, skal I kontakte Kristina inden fristens udløb.”

Hun blev endvidere foreholdt sin mail af 22. februar 2016 kl. 10.09, hvor hun svarede Kristina Rosado (ekstrakten side 181) følgende:

”Hermed de oplysninger vi har tilgængelige pt.

Efter samråd med Ulrik er jeg nødsaget til at bede om mere tid, såfremt i ønsker at besvarelsen skal være uddybet yderligere. Spørgsmålene er af en karakter hvor vi mener der bør foretages tolkede samtaler med hvert enkelt par via en socialrådgiver. Det er nogle meget personlige spørgsmål, som vil kunne oprive parrene og skabe stor fortvivelse. Dette kan vi ikke nå at indkalde til og afvikle på en forsvarlig måde inden for fristen.”

Hun blev endelig foreholdt Kristina Rosados mail af 22. februar 2016 kl. 14.26 til hende (ekstrakten side 181), af hvilken mail fremgår:

”I har i samtlige skemaer under punkt 6. ”Hvordan fungerer familien på nuværende tidspunkt?” svaret, at det Ikke vides. Som indkvarteringsoperatør har I pligt til at underrette de sociale myndigheder, såfremt der er grund til bekymring for en mindreårig beboers trivsel. Der ligger jo i den opgave en forpligtelse til løbende at vurdere, om de mindreårige – herunder mindreårige, som er samlevende i ægteskabs-lignende forhold – trives og i øvrigt fungerer i den familiemæssige sammenhæng,

hvor de indgår. Skal det forstås sådan, at I ikke slet ikke har nogen forudsætninger for at vurdere, hvordan familierne fungerer, og om der er grund til bekymring for parterne eller evt. fællesbørns trivsel?”

Hun forklarede, at hun svarede på Kristina Rosados mail med en bemærkning om, at de var opmærksomme herpå, og at de ville stille yderligere spørgsmål. Adspurgte, om de fik den fornødne tid til at stille spørgsmål til parrene ved tolkede samtaler, forklarede hun, at de, så vidt hun husker, ikke havde nogle umiddelbare bekymringer.

Efterfølgende blev der afholdt samtaler med samtlige familier under medvirken af en socialrådgiver. Det var disse samtaler, der affødte, at de over for Udlændingestyrelsen gav udtryk for bekymring i forhold til tre af familierne. Hun deltog ikke selv i samtalerne med parrene, men hun modtog tilbagemeldinger om, hvordan samtalerne forløb. Hvis der var børn, skulle de svare på, hvem barnet skulle følge. Det var én af de ting, hun skulle melde tilbage til Udlændingestyrelsen efter samtalerne. Der var tre familier, hvor de efterfølgende sendte bekymringsskrivelser til Udlændingestyrelsen om adskillelserne.

Hun blev foreholdt mail af 25. februar 2016 kl. 14.32 fra Kristina Rosado til hende (ekstrakten side 238-239), hvoraf fremgår blandt andet:

” Som lovet her en liste over de par uden børn, som vi har planlagt til flytning på onsdag den 2. marts:

...

Endvidere planlægger vi flytning af følgende par med børn i løbet af næste uge:

...

Som nævnt i telefonen, skal vi bede jer om hurtigst muligt at tale med parrene om, hvem fællesbørnene skal bo sammen med, samt om de har familierelationer på andre centre, som vi skal tage højde for i forbindelse med planlægningerne. Her vil det navnlig være relevant, hvis der er voksne familiemedlemmer, som kan støtte op om den af parterne, som forbliver indkvarteret sammen med fællesbarnet/-børnene.

Du må endelig ringe eller skrive, hvis du har spørgsmål e.l.”

Hun forklarede hertil, at hun ikke kan svare på, hvornår i dette forløb de gennemførte samtalerne med parrene med børn.

Hun blev foreholdt mail af 29. februar 2016 kl. 15.29 fra hende til blandt andre Kristina Rosado (ekstrakten side 253), hvoraf fremgår:

”Hermed info om de berørte par efter de har haft samtale med socialrådgiver. Der er storbekymring for parrene der har reageret kraftigt på informationen efterfølgende.

De to familier hvor der er børn involveret har jeg ikke mulighed for at give dig info før i morgen, da vi ikke har kunne afholde samtalerne før her i eftermiddag. Jeg beklager ventetiden.”

Hun forklarede hertil, at hun ikke erindrer kronologien i forløbet.

Hun mener ikke, at hun havde drøftelser med medarbejdere i Udlændingestyrelsen, herunder Kristina Rosado, om, hvorvidt der kunne være undtagelser. De opfattede det således, at ”det er sådan, det er”, men de gav selvfølgelig udtryk for bekymring i forhold til par, hvis dette var relevant. Herefter var det Udlændingestyrelsen, der tog sig af det videre forløb. De udførte blot det, de fik besked på.

Adspurgt, om hun havde indtryk af, at der var tale om en ordening uden undtagelser, forklarede hun, at hun umiddelbart havde en opfattelse af, at det ikke gjorde den store forskel, om de ”sendte bekymringerne ind”, idet det ikke ændrede på beslutningerne. Beslutningerne blev gennemført alligevel. Hun erindrer ikke, at de blev spurgt ind til yderligere, når de ”sendte bekymringerne ind”. Hun tror, at henvendelserne ville være gået gennem hende, hvis der havde været telefoniske forespørgsler fra Udlændingestyrelsen vedrørende de par, som de havde indkvarteret. Helt generelt var det hende, der havde dialogen om flytning til et andet center, hvis et par skulle adskilles efter eksempelvis en episode med vold.

Adspurgt, om hun vedrørende parrene omfattet af kommissionens undersøgelse blev kontaktet af Udlændingestyrelsen med anmodning om oplysninger, forklarede hun, at de havde et par, hvor der måtte sendes en underretning efterfølgende, fordi parret reagerede meget voldsomt, ligesom nogle par skulle have et flyttepåbud, fordi de ikke ville flytte frivilligt. Den dialog, de havde med Udlændingestyrelsen i disse tilfælde, angik, at parrene ikke ville flytte og således ikke ville efterleve påbuddet herom. Oplysninger om parret, deres situation og indbyrdes relation var alene noget, som de havde en dialog med Udlændingestyrelsen om i form af deres bekymringsskrivelser. De sendte bekymringsskrivelser om tre af de fem par, som de havde indkvarteret. De talte med de par, hvor der blev udstedt et flyttepåbud, idet de skulle forkynde flyttepåbuddet for parrene. Hun deltog ikke i disse samtaler. Samtalerne blev varetaget af enten en socialrådgiver eller kontaktpersonen i den bygning, hvor det pågældende par boede. Hun fik alene en tilbagemelding om, hvorvidt parret ville flytte frivilligt eller ej. Formålet med samtalen var at sikre, at de pågældende forstod, at de havde fået et flyttepåbud, og var oplyst om konsekvenserne, hvis de ikke flyttede frivilligt, herunder at de kunne flyttes med politiets hjælp.

Hun deltog ikke i operatørmødet den 23. februar 2016 og husker ikke at have hørt om mødet.

Adspurgt, om hun huskede det par, der klagede til Folketingets Ombudsmand, forklarede hun, at hun havde læst om parret, men hun vidste ikke, at det var et par, der havde været indkvarteret hos dem. Hun kender alene til sagen fra medierne.

Hun har ikke yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

--- o0o ---

Undersøgelseskommissionens formand oplyste, at Inger Støjbergs bisidder, advokat Nicolai Mallet, den 19. august 2020 har fremsendt et indlæg med kritik af afhøringerne i kommissionen. Det fremgår af indlægget, at formålet med indlægget er at pege på generelle og konkrete forhold i forbindelse med afhøringerne, som efter advokat Nicolai Mallets opfattelse danner et mønster, der er egnet til at drage kommissionens upartiskhed i tvivl. Indlægget er blevet sendt til de øvrige bisiddere, ligesom advokat Nicolai Mallet har udleveret indlægget til pressen.

Undersøgelseskommissionens formand bemærkede indledningsvis blandt andet, at det ligger kommissionen og ham meget på sinde, at undersøgelsen foretages så grundigt som muligt, således at kommissionen kan levere en beretning, der med høj kvalitet kan svare på det, der er omfattet af kommissoriet. Det er endvidere vigtigt for kommissionen, at der – i det omfang lovgivningen tillader dette – er offentlighed om det arbejde, som kommissionen udfører, herunder med hensyn til den proces, der finder sted. Derfor behandles indsigelser i et offentligt møde både af hensyn til, at de øvrige bisiddere kan følge med heri, og af hensyn til offentligheden.

Undersøgelseskommissionens formand oplyste yderligere, at kommissionen har modtaget en mail af 27. august 2020 fra Line Skytte Mørk Hansens bisidder, advokat Thomas Ryhl. Heri er anført, at advokat Thomas Ryhl kan genkende de fleste elementer i den rejste kritik og deler advokat Nicolai Mallets opfattelse af, at objektivitetsprincippet i en række tilfælde er blevet overset eller tilsidesat af udspørgerne.

Undersøgelseskommissionens formand bemærkede videre, at kommissionen har modtaget en mail af 27. august 2020 fra Uffe Toudal Pedersens bisidder, advokat Pernille Backhausen. Heri er anført, at det er meget vigtigt – særligt, når pressen er så massivt til stede, som tilfældet er i denne kommission – at objektiviteten holdes og præciseres i spørgsmålene, ligesom engagerede sproglige billeder bør undgås. Det er endvidere anført, at der ikke herudover er bemærkninger i anledning af advokat Nicolai Mallets indlæg.

Advokat Nicolai Mallet oplyste, at han ikke ønskede at gennemgå indlægget i sin helhed. Advokat Nicolai Mallet knyttede herefter nogle bemærkninger til sit indlæg.

Lykke Sørensens bisidder, advokat Søren Juul, bemærkede, at advokat Nicolai Mallet med hensyn til afhøringen af Lykke Sørensen har nævnt tre eksempler, der efter advokat Nicolai Mallets opfattelse skulle være kritisable, men at disse kritikpunkter ikke før afgivelsen af indlægget har været forelagt Lykke Sørensen eller ham. Advokat Søren Juul tilkendegav i den forbindelse, at advokat Nicolai Mallets kritik ikke var fremsat på vegne af Lykke Sørensen, og at hverken Lykke Sørensen eller han i øvrigt ønskede at forholde sig til indlægget.

Jesper Gori og Jonas From Soelbergs bisidder, advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja, tilsluttede sig advokat Søren Juuls bemærkning og tilkendegav, at advokat Nicolai Mallets indlæg vedrørende de kritikpunkter, der angik Jesper Goris forklaring, ikke var fremsat på Jesper Goris eller hans foranledning.

Henrik Grunnets bisidder, advokat Anders Valentiner-Branth, tilsluttede sig på Henrik Grunnets og egne vegne bemærkningerne fra advokat Søren Juul og advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja.

Kommissionens udspørger, advokat Lars Keldsen, oplyste, at han til bisidderne og kommissionen havde omdelt slides med sine bemærkninger til advokat Nicolai Mallets indlæg. Undersøgelseskommissionens formand bemærkede hertil, at disse slides af hensyn til tavshedspligten ikke blev udleveret, men ville blive vist på storskærmen i afhøringslokalet, ligesom pressen ville kunne få lejlighed til at gense de pågældende slides og afskrive oplysninger efter dagens møde i lighed med øvrige dokumenter, der vises på storskærmen.

Advokat Lars Keldsen fik herefter lejlighed til at kommentere på advokat Nicolai Mallets indlæg.

Advokat Nicolai Mallet havde lejlighed til at replicere.

Jens Vikner, Andreas Højmark Søndergard og Margit Sander Rasmussens bisidder, advokat Jakob Lund Poulsen, bemærkede, at han, da han modtog indlægget fra advokat Nicolai Mallet, anså det som et dokument af en meget særegen karakter. Såfremt indlægget, der fremtræder som et partsindlæg, havde været afgivet under hovedforhandlingen i en retssag, ville det efter hans opfattelse have kunnet berettige til en betydelig misbilligelse. Det, som advokat Nicolai Mallet tilsyneladende kritiserer udspørgeren for, gør han sig selv skyldig i ved at drage konklusioner af bevismæssig art på indeværende tidspunkt, hvor kommissionens arbejde ikke er afsluttet.

Kristina Rosados bisidder, advokat Thomas Lindberg Brædder, bemærkede, at han er enig i synspunkterne omkring vigtigheden af objektivitetsprincippet, men derudover er han uenig med advokat Nicolai Mallet i alle de synspunkter, der i øvrigt er gjort gældende. De fejl, misforståelser og uenigheder om nuancer, der måtte være mellem en udspørger og en bisidder, kan på

fuldt betryggende måde håndteres ved bisidderens indgriben undervejs eller eventuelt efterfølgende. Han er fuldt ud betrygget i den proces, der har været indtil videre.

Lene Linnea Vejrum's bisidder, advokat Morten Samuelsson, bemærkede, at man ikke af advokat Nicolai Mallets indlæg kan se, hvilke bisiddere han har drøftet indlægget med. Han modtog indlægget, aftenen før Lene Linnea Vejrum skulle afgive forklaring. Han ikke set eller hørt om indlægget før dette tidspunkt og hører således ikke til de bisiddere, som indlægget er drøftet med. Han har for sit vedkommende hørt "et par finker ryge af panden" fra udspørgerens side på de dage, hvor han har været til stede, men han har ikke mærket nogen "ond vilje" og er i øvrigt af den opfattelse, at udspørgeren spurgte ganske rimeligt og dækkende.

Undersøgelseskommissionens formand knyttede herefter bemærkninger til advokat Nicolai Mallets indlæg. Han bemærkede, at det er alvorligt at blive "skudt i skoene", at kommissionen ikke er objektiv og neutral. Han kan garantere, at kommissionen ikke har lagt sig fast på en bestemt vurdering af sagen. Kommissionen er nysgerrig og åben over for nye oplysninger, men er nødt til at udfordre disse, hvis der er et dokumentspor, der giver anledning hertil. Den eneste hensigt med de spørgsmål, der stilles, og den rækkefølge, spørgsmålene stilles i, er at få sagen oplyst bedst muligt. Han har generelt ikke noget at udsætte på udspørgerne. Det er bisidderens opgave at gribe ind i situationen, hvis man oplever noget, der kan give anledning hertil. Det er sagens oplysninger, der styrer den retning, som kommissionen arbejder i. Kommissionen forholder sig naturligvis objektivt og neutralt i forhold til de oplysninger, der kommer, og hvis man måtte mene noget andet, må man bede kommissionen om at vige sit sæde, hvilken afgørelse kan indbringes for domstolene. Kommissionens formand knyttede herefter enkelte bemærkninger til de eksempler, hvor han var nævnt i advokat Nicolai Mallets indlæg.

Advokat Nicolai Mallet fremsatte sine afsluttende bemærkninger.

Advokat Lars Keldsen fremsatte sine afsluttende bemærkninger.

--- o0o ---

Undersøgelseskommissionens formand meddelte, at kommissionen i dag har oplyst Folketinget om, at det på baggrund af de hidtidige undersøgelser er kommissionens vurdering, at det kan vise sig muligt at afgive en delberetning i december 2020. En sådan delberetning forventes i givet fald at kunne indeholde en redegørelse for det begivenhedsforløb, der er omfattet af kommissoriet, men formentlig ikke eventuelle ansvarsvurderinger i relation til de involverede embedsmænd. Eventuelle nye oplysninger kan påvirke tidsplanen. Kommissionen arbejder på, at kommissionen med udgangen af september måned 2020 vil have gennemført alt det modtagne materiale. På baggrund heraf er det kommissionens forventning, at søgningen i materialet færdiggøres frem til udgangen af september måned, og at det efter dette tidspunkt ikke længere kan

forventes, at der vil indgå nye oplysninger i sagen. Kommissionen vil dog ikke kunne garantere, at der ikke efter udgangen af september 2020 vil kunne findes nye oplysninger, der vedrører sagen, men det er kommissionens forventning, at der ved udgangen af september måned ikke længere vil kunne findes nyt materiale af afgørende betydning for sagen. Det er særlig vigtigt, at alle, der mener at måtte være i besiddelse af relevante oplysninger om sagen, lader disse oplysninger tilgå kommissionen nu.

Kommissionens formand bemærkede videre, at kommissionen forventer at afslutte afhøringerne med udgangen af september 2020, herunder genafhøringerne. Kommissionen har taget initiativ til at genindkalde en række personer, men som bisidder har man også mulighed for at anmode kommissionen om, at ens klient eller øvrige personer bliver afhørt eller genafhørt. Det vil bero på en relevansvurdering, om en sådan anmodning vil blive imødekommet. Kommissionen vil formentlig alene have få spørgsmål til de genindkaldte personer, og genafhøringerne skal således navnlig ses som en mulighed for bisidderne til at stille spørgsmål, men i alle tilfælde vil der være tale om meget korte genafhøringer.

Afslutningsvis bemærkede kommissionens formand, at når kommissionen finder anledning til allerede nu at oplyse om muligheden for en delberetning i december 2020, skyldes det hensyn dels til oplysningen af Folketinget, dels til bisiddernes mulighed for at kunne planlægge og tilrettelægge deres arbejde i høringsfasen op til udgivelsen af en delberetning. Såfremt det viser sig at være muligt at kunne afgive en delberetning i december 2020, kan bisidderne forvente at få en sammenfatning i høring senest den 20. november 2020, hvorefter der vil være en frist til bemærkninger til den 4. december 2020.

--- o0o ---

Kl. 15.00 mødte Lars Sloth som vidne. Han blev vejledt om sandhedspligten og strafansvaret.

Han blev orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Lars Sloth forklarede, at han er direktør for børn, kultur, fritid, borgerservice og IT i Thisted Kommune. Det var han også i 2016.

Thisted Kommune drev i 2016 ét asylcenter for voksne og ét asylcenter for uledsagede mindreårige. De havde på det tidspunkt omkring 400-500 asylansøgere indkvarteret på forskellige adresser i Hanstholm by og et par andre lokationer.

Hans kommunikation med Udlændingestyrelsen gik altid gennem kontorchef Thomas Mortensen.

Udlændingestyrelsens høringer i januar 2016 blev varetaget af centerchef Lars Enevold Andersen, som refererede til ham. Han var ikke selv involveret i høringerne, men han var tæt på driften, da det var et område med stort politisk fokus.

Foreholdt Inger Støjbergs opslag på Facebook af 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) forklarede han, at opslaget ikke gav anledning til noget særligt hos dem. Der kan have været en enkelt eller to blandt de ansatte, der bemærkede noget hertil. Opslaget fyldte uden tvivl ude på de enkelte centre. Der var ingen af de såkaldte ”barnebrude” blandt de 400-500 asylansøgere, som Thisted Kommune havde indkvarteret.

Han blev foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til operatørerne (ekstrakten side 110) vedhæftet pressemeddelelsen, og hvoraf fremgik blandt andet, at Udlændingestyrelsen snarest muligt ville varsle flytning i samtlige sager, hvor en mindreårig boede sammen med en ældre ægtefælle eller samlever. Han bekræftede, at han modtog mailen. Han talte om mailen med centerchef Lars Enevold Andersen og Lisbeth Falsig Laurberg Jensen, der var ansat på Thisted Kommunes center for mindreårige. Han husker, at de tillige havde brug for at drøfte mailen med Udlændingestyrelsen og Thomas Mortensen. De blev herefter indkaldt til et møde i Udlændingestyrelsen den 23. februar 2016 for at drøfte blandt andet dette.

Thisted Kommune havde fortsat ikke på deres centre indkvarteret nogen, der var omfattet af pressemeddelelsen, og de nåede heller ikke at få nogle par, der blev adskilt som følge af pressemeddelelsen. De havde et tidligere eksempel, hvor der var kommet en indberetning om en 17-årig pige, der angiveligt skulle tvangsgiftes. Parret levede ikke sammen i forvejen. Pigen blev tvangsfjernet fra familien og anbragt efter serviceloven og dermed uden om Udlændingestyrelsen. Det var deres medarbejdere, der var blevet opmærksomme på det.

Mødet den 23. februar 2016 var formentlig allerede i kalenderen, da de modtog mailen den 10. februar 2016, men han kan ikke huske det. Han ringede ikke til Thomas Mortensen. Han kan ret sikkert udelukke, at andre havde ringet til Thomas Mortensen, da det alene var ham, der havde kontakt til Thomas Mortensen.

Han deltog i mødet den 23. februar 2016. Han blev foreholdt et PowerPoint slide med overskriften ”Indkvartering af mindreårige med ægtefæller/samlever” fra mødet (ekstrakten side 5306). Han forklarede, at han kan huske, at de var flere operatører, der spurgte ind til, om det nu kunne være rigtigt, at adskillelse gjaldt for alle par. PowerPoint sliden understregede for dem, at det gjaldt for alle. Der var en drøftelse af, om ikke der kunne gøres undtagelser. Det var altid Thomas Mortensen, der ledede disse operatørmøder. Foreholdt Kristina Rosados forklaring om, at det var hende, der havde lavet sliden, og at hun havde holdt et oplæg herom på mødet, forklarede han, at det godt kan passe, at Kristina Rosado deltog i mødet vedrørende dette punkt. Der var forskellige medarbejdere, der deltog på skift under behandlingen af de enkelte

punkter. Han husker ikke konkret, om de drøftede, hvorvidt man arbejdede på, at der ville komme undtagelser til ordningen, men han husker, at de var meget uforstående over for, at der skulle være en praksis uden mulighed for at gøre undtagelser. Flere af de andre operatører havde par boende, hvor den ene var mindreårig. Der var eksempelvis diskussioner om par, hvor den ene var 17 år og den anden 19 år. Som han husker det, var det særligt nogle af de andre operatører – formentlig fra Røde Kors og Jammerbugt Kommune – der havde par boende, og som stillede spørgsmål til det. Da han gik fra mødet, havde han ikke fået indtryk af, at der skulle ændres på den nye praksis. Han tog notater på mødet, men disse eksisterer ikke længere.

Han blev foreholdt noter på et PowerPoint slide fra operatørmødet den 23. februar 2016 med noter foretaget af en medarbejder hos Røde Kors (ekstrakten side 7127), og hvoraf fremgår:

”US rejser pt. nogle sager som principielle for ministeriet. Det er US ansvar at konventioner overholdes (også børnenes rettigheder).

De forventer at retningslinje vil rumme at der kan dispenseres i nogle sager, så bekymringer om at skille familier ad skal rejses overfor US (om de kan dispensere og i hvilket omfang vides ikke endnu...)”

Han forklarede hertil, at noterne ser retvisende ud for ham. Han kan hverken be- eller afkræfte, om det på mødet den 23. februar 2016 blev nævnt, at der ville blive rejst eksempler over for ministeriet.

Når han læser Røde Kors’ notater på sliden fra mødet den 23. februar 2016, kan han godt huske, at der var tale om at rejse sager for ministeriet, men han kan ikke huske, om dette blev nævnt på mødet.

Thisted Kommune fik heller ikke på et senere tidspunkt par indkvarteret, som var omfattet af instruksen.

Han er ikke i besiddelse af yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af betydning for kommissionens undersøgelse.

Mødet sluttede kl. 15.17.

Peter Mørk Thomsen
Formand

INSTRUKSKOMMISSIONEN

PROTOKOL

3. september 2020

Protokol nr. 20

Den 3. september 2020 kl. 9.00 blev Instrukskommissionen sat i lokale 003 i Retten på Frederiksberg, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var undersøgelseskommissionens medlemmer, Peter Mørk Thomsen, Torkil Høg og Louise Halleskov, undersøgelseskommissionens udspørger, advokat Lars Kjeldsen med advokat David Neutzsky-Wulff samt undersøgelseskommissionens juridiske konsulent dommerfuldmægtig Mads Pedersen.

Som bisiddere var mødt:

Advokat Jakob Lund Poulsen for Andreas Højmark Søndergaard og Margit Sander Rasmussen

Advokat Nicolai Mallet for Inger Støjberg

Advokat Frederik Kromann Jespersen for Mark Thorsen

Advokat Thomas Ryhl for Line Skytte Mørk Hansen

Advokat Søren Juul for Lykke Sørensen

Advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja for Jesper Gori

Advokat Lise Lauridsen for Nina Holst Christensen, Ditte Kruse Dankert, Carsten Madsen og Thomas Klyver

Advokat Pernille Backhausen for Uffe Toudal Pedersen (fra kl. 11.00)

Advokat Anders Valentiner-Branth for Henrik Grunnet

Advokat Stine Gry Johannessen for Anna-Sophie Kolding Saugmann-Jensen

Advokat Peter Breum for Sofie Odgaard, Adam Abdel Khalik og Anne Nygaard Just (fra kl. 10.10)

---o0o---

Kl. 09.00 mødte Andreas Højmark Søndergaard. Han blev gjort bekendt med, at han ikke har pligt til at udtale sig.

Adspurgt, bekræftede han, at han deltog i turen til Bruxelles, hvor ministeren skulle tale om den danske ”smykkelov”. Han erindrer ikke det Facebook opslag, ministeren skrev i minibussen på vej til lufthavnen, men det forekommer ham ikke usandsynligt, at ministeren ville skrive et Facebook opslag i en bus på vej til lufthavnen.

Foreholdt godkendelsesforløbet vedrørende ”notat om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere”, der fremgår af sags- og dokumenthåndteringssystemet F2 (ekstrakten side 5502), forklarede han, at han ikke har arbejdet i systemet siden den 1. maj 2016. Han har alene arbejdet i systemet som ministersekretær. Han har ikke arbejdet i systemet som sagsbehandler, og han kan derfor ikke redegøre for alle funktionerne i systemet. Den venstre del af skærbilledet, der indeholder overskriften ”Sagsfremstilling”, var den såkaldte ”mappeforside”. Mappeforsiden indeholdt oplysninger om, hvad sagen drejede sig om, frister og hvem modtageren var. Af den pågældende mappeforside fremgår, at modtageren var ministeren, at det var ministeren, der skulle godkende sagen, og at sagen var ”clearet med Udlændingeafdelingen”. I højre margin af mappeforsiden fremgår sagens stamdata, herunder oplysninger om det ansvarlige fagkontor, sagsbehandler og datering. Af den pågældende mappeforside kan man blandt andet se, at sagen var udarbejdet af Koncernøkonomi i Koncernstyringsafdelingen. Mappeforsiden var indeholdt i alle sager, der blev forelagt ministeren. Det ville have beroet på en fejl, hvis der var en sag uden en mappeforside. Af den højre del af skærbilledet fremgår selve godkendelsesforløbet. Det bestod af forskellige trin, afhængig af hvor mange der skulle godkende sagen. Det pågældende godkendelsesforløb havde syv trin. Af skærbilledet fremgår det ikke, hvem der stod på trin 1. På trin 2 var det Jesper Gori, på trin 3 og 4 var det to afdelingschefer, på trin 5 var det kontorchef i Ledelsessekretariatet, Jonas From Solberg, på trin 6 var det departementschefen, og på trin 7 var det afslutningsvis ministeren.

Når det i sagssystemet fremgik, at han ”godkendte på vegne af sig selv”, betød det ikke, at han havde taget stilling til indholdet af sagen. Når sagen var nået til trin 6, hvor departementschefen skulle godkende, ville sagen komme frem i systemet i forkontoret. Det betød, at henholdsvis departementschefens og ministerens HK-sekretærer samt de to ministersekretærer – altså ham selv og Sofie Odgaard – ville kunne se sagen. Det var herefter deres opgave at markere sagen, således at den blev synlig for departementschefen på departementschefens iPad. Departementschefen kunne herefter behandle sagen og trykke godkend, hvorefter sagen ville forsvinde fra departementschefens skærbillede for på ny at fremgå hos medarbejderne i forkontoret. Herefter var det igen deres opgave at markere sagen, således at den blev sendt til ministerens iPad. Hvis departementschefen havde haft spørgsmål eller kommentarer til sagen, kunne departementschefen have markeret det i systemet, hvorefter det i så fald havde været forkontorets opgave at reagere på kommentaren, således at sagen blev sendt retur til sagsbehandleren og det relevante fagkontor, der herefter kunne forholde sig til kommentaren. Ministeren kunne tilsvarende komme med bemærkninger eller kommentarer til sagen, som medførte, at forkontoret ville sende sagen retur til fagkontoret eller for eksempel arrangere et møde, hvis der var nogle spørgsmål, ministeren ville drøfte. Når ministeren afslutningsvist havde godkendt sagen, ville den igen fremgå af systemet i forkontoret, der herefter skulle godkende sagen, hvorefter den ville blive sendt retur. Dette var den almindelige fremgangsmåde. Han har aldrig godkendt noget i eget navn. Han kan ikke forklare, hvorfor der står, at han har ”godkendt på vegne af sig selv”. Han har aldrig godkendt på vegne af sig selv. Det er hans opfattelse, at det typisk fremgik på denne måde, selvom han ikke godkendte på vegne af sig selv.

Han erindrer ikke, hvorfor sagen blev returneret til Anne Nygaard Just den 5. februar 2016 kl. 14.18. Han antager, at det ikke var et større problem, der skulle løses, eller en problemstilling der i øvrigt havde betydning for sagens materielle indhold, henset til den korte tid, der gik, indtil sagen blev genoptaget, og eftersom sagen blev returneret direkte til trin 7 og ikke blev sendt gennem hele godkendelseskæden på ny.

Foreholdt mail af 22. februar 2016 kl. 11.10 fra ham til Laura Purup, Sofie Odgaard og Anne Nygaard Just (ekstrakten side 5373) angående en ”udvalgsorientering vedrørende nye retningslinjer for indkvartering af barnebrude på asylcentre” forklarede han, at han fortsat ikke husker, hvem han kontaktede til brug for sin besvarelse. Han kan se, at en sagsbehandler fra Koncernøkonomi var sat ”cc” på mailen, og han formoder derfor, at han konsulterede Koncernstyringsafdelingen, inden han svarede. Om det skete på kontorchef-, afdelingschef- eller departementschefniveau, husker han ikke. Da hans svar omhandlede en oplysning til et folketingsudvalg, var det dog ikke ”yngste fuldmægtige”, han havde kontakt med.

Han husker ikke at have deltaget i et møde den 9. marts 2016 med Jesper Gori, Uffe Toudal Pedersen, Inger Støjberg og Mark Thorsen. Han kan heller ikke huske, om han medio marts 2016 har deltaget i et møde vedrørende samråd Z.

Han blev på ny foreholdt godkendelsesforløbet vedrørende notat om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere, der fremgår af sags- og dokumenthåndteringssystemet F2 (ekstrakten side 5502). I øverste højre del af skærbilledet fremgår fire dokumenter med titlen ”Aktdokument”, ”Sagsfremstilling”, ”Notat om indkvartering af mindreårige med ægtefæller” og ”Bilag 1: Opfølgende høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge”. Han forklarede, at han ikke ved, hvad dokumentet benævnt ”aktdokument” indeholdt, og han antager, at de øvrige dokumenter udgjorde de samlede akter på sagen. De akter, der tidligere lå på de fysiske sager, når de blev lagt til ministeren, bestod også typisk af den samlede sag med en sagsfremstilling, et notat om sagen samt bilag. Han husker ikke indholdet af dokumenterne i denne sag, herunder om det udgjorde sagens samlede dokumenter. På ny adspurgt, hvorfor sagen blev returneret til Anne Nygaard Just den 5. februar 2016 kl. 14.18, forklarede han, at sagerne som standard blev returneret til trin 1. Foreholdt, at det af godkendelsesforløbet fremgår, at sagen blev returneret til Anne Nygaard Just den 5. februar 2016 kl. 14.18, og at Anne Nygaard Just ”genoptog” sagen samme dag kl. 14.23, forklarede han, at ”genoptagelse” – som han husker det – betød, at sagen blev ”sat i flow” igen. Der var løbende mange sager, der blev forelagt for ministeren, hvorfor der ikke var noget odiøst i, at der i denne sag gik 4-5 dage – henover en weekend – fra Anne Nygaard Just genoptog sagen, til den blev godkendt den 9. februar 2016 kl. 13.44. Hvis sagen havde ligget hos ministeren fra mandag til fredag, ville det have været mere bemærkelsesværdigt. Det ser ikke ud til, at sagen efter genoptagelsen på ny gik op igennem systemet via det almindelige godkendelsesforløb. De bemærkninger, som gav Anne Nygaard Just anledning til at genoptage sagen, kan formentlig genfindes i F2-systemet. Bemærkningerne svarer til de fysiske notater, der tidligere kunne findes på de fysiske sagsakter.

Han blev foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 17.50 fra Line Skytte Mørk Hansen til Anne Nygaard Just og Anette Görtz (ekstrakten side 6444) med et spørgsmål om, hvorvidt en af dem havde ”sendt de konkrete sager vi har fået fra US om barnebrude til Ministeren”, og Anne Nygaard Justs svar samme dag kl. 17.51 (ekstrakten side 6443), hvoraf fremgår: ”Ja, Andreas kom og bad mig om det.” Han forklarede, at han ikke husker dette forløb, herunder at han skulle have bedt Anne Nygaard Just om sagerne.

---o0o---

Kl. 09.40 mødte Anna-Sophie Saugmann-Jensen. Hun gjort bekendt med, at hun ikke har pligt til at udtale sig. Hun blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Hun forklarede, at hun blev cand.jur. i februar 2015. Oplysningerne på hendes LinkedIn profil er opdaterede og svarer til hendes karriereførløb. Hun begyndte efter en ressortomlægning i juni 2015 i Familiesammenføringskontoret, hvor Jesper Gori var kontorchef. Hun arbejdede med konkret sagsbehandling vedrørende familiesammenføring efter EU-retten og familiesammenføringsspørgsmål i øvrigt. En del af arbejdet indebar, at hun skulle forholde sig til navnlig Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Hun forberedte også et lovforslag om udskydelse af retten til familiesammenføring i tre år, hvor artikel 8 var særlig relevant. Det var ikke kun hende, der beskæftigede sig med konventionsproblemstillinger. EMRK spillede i det hele taget en meget stor rolle på udlændingeområdet. Hun refererede til både kontorets souschef Merete Milo og kontorchef Jesper Gori. I relation til sagen om indkvartering af mindreårige drøftede hun sagen med Jesper Gori, men enkelte gange – typisk når Jesper Gori ikke var tilstede – drøftede hun sagen med Merete Milo. Hun beskæftigede sig med sagen om indkvartering af mindreårige asylansøgere, indtil hun forlod ministeriet i maj 2017.

Foreholdt Inger Støjbergs Facebook opslag den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) forklarede hun, at hun ikke læste opslaget samme dag, men hun har efterfølgende læst det adskillige gange. Hun kan ikke huske, om opslaget gav anledning til drøftelser i ministeriet. Hun var ikke involveret i den høring af operatørerne, som Udlændingestyrelsen gennemførte på foranledning af ministeriet, og hun mener, at hun først så resultatet relativt sent i forløbet.

Foreholdt notat om ”Høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere” (ekstrakten side 62 ff.) forklarede hun, at hun først blev inddraget i sagen, da Jesper Gori bad om hendes og Merete Milos umiddelbare bemærkninger til et notat om indkvarteringsordningen. Notatet vedrørende høringen havde hun på daværende tidspunkt endnu ikke set, og hun erindrer først at have set notatet på et langt senere tidspunkt, muligvis først i forbindelse med, at de indsamlede det materiale, der skulle sendes til Folketingets Ombudsmand. Foreholdt oplysningen i notatet om, at ”Ingen operatører har oplyst om indikationer på tvang eller lignende i de konkrete sager” (ekstrakten side 62), forklarede hun, at ”tvangsaspektet” havde stor betydning såvel generelt, da det var et grundlæggende hensyn bag ordningen, som konkret, da det var et forhold, man belyste og vejledte om i de enkelte sager. Det indgik også i de retningslinjer, de senere udarbejdede. Hun husker ikke, at de konkret drøftede den pågældende sætning i notatet (ekstrakten side 62).

I perioden fra den 25. januar til den 10. februar 2016 var hun ikke meget inde over sagen. Det var først efter, at hun modtog notatet om indkvarteringsordningen fra Jesper Gori, at hun blev inddraget rigtigt i sagen, og det var først i slutningen af marts 2016, hun blev sagsbehandler på sagen. Forud for dette tidspunkt blev hun alene inddraget ad hoc, og hun havde dengang ikke overblik over hverken det materielle eller processen i sagen. Hun har ikke fuldt overblik over, hvad ministeriet inddrog af oplysninger, og hvilke overvejelser ministeriet havde i perioden forud for, at hun blev sagsbehandler på sagen.

Det var ikke en betingelse for adskillelse, at der var konstateret tvang i de enkelte sager. Der var også et hensyn til en "betænkningsperiode". Det var ønsket at give de mindreårige en periode, hvor de på et oplyst og tvangsfrit grundlag kunne tage stilling til, om samlivet var frivilligt. Det var derfor ikke en betingelse i de enkelte sager, at der skulle være konstateret tvang. På ny adspurgte, om hun havde fået oplysningen fra Udlændingestyrelsen om, at der ikke forelå tvang i nogen af de konkrete sager, gentog hun, at hun ikke husker, at de drøftede denne oplysning. Hun kan ikke med sikkerhed sige, hvornår hun første gang så notatet om høringen, men det var muligvis i forbindelse med, at de indsamlede det materiale, der skulle sendes til Folketingsrets Ombudsmand.

Adspurgte, hvilke faktiske oplysninger, der forelå, som kunne understøtte formodningen om, at der kunne være tale om et tvangsmæssigt samliv, forklarede hun, at hun ikke mindes, at der forelå statistiske oplysninger eller lignende. Det var baseret på en generel betragtning om, at asylansøgerne skulle indkvarteres i myndighedernes lokaler på baggrund af en myndighedsbeslutning. Der var tale om mindreårige, der i vidt omfang kom fra lande med lavere ægteskabsalder, og hvor der i videre omfang var tradition for arrangerede ægteskaber. Det var denne type generelle oplysninger, de havde. Adspurgte, om det var arrangerede ægteskaber, ordningen skulle forebygges, forklarede hun, at tvangægteskaber og arrangerede ægteskaber ikke var det samme. Ordningen rettede sig mod tvangægteskaber. Det var dét, der var det retlige hensyn bag ordningen.

Foreholdt notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5361ff.) og mail af 28. januar 2016 kl. 14.24 fra Jesper Gori til hende og Merete Milo (ekstrakten side 48), forklarede hun, at hun deltog i udarbejdelsen af notatet. Jesper Gori ville gerne have hendes bemærkninger til notatet inden for 30 minutter, og hendes gennemgang var derfor meget hurtig. Hun hæftede sig navnlig ved en sætning under afsnittet om ordningen for de 15-17-årige om, at retten til familieliv "normalt ikke vil indeholde en særlig forpligtelse, der begrænser råderummet ved vurderingen af, hvor indkvartering skal ske" (ekstrakten side 52). Hun var skeptisk over for denne sætning, og hun slog derfor op i kommentaren til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, hvor

hun forsøgte at finde retspraksis fra Domstolen, der vedrørte en ordning, der svarede til ordningen i denne sag. Hun kunne ikke finde sager, der vedrørte en tilsvarende ordning, men hun fandt nogle sager, der vedrørte tvangsfjernelse af børn. Her havde Domstolen lagt vægt på den konkrete vurdering og de processuelle garantier. Hun talte med Jesper Gori om, hvad hun havde fundet på den korte tid, hun havde haft til rådighed. Hun fortalte ham også, at det var hendes vurdering, at noget tilsvarende ville gøre sig gældende i forhold til ordningen i denne sag. Hun fik herefter at vide, at hun ikke skulle foretage sig yderligere. Hun var herefter ikke involveret i udarbejdelsen af notatet.

Et par dage senere – men inden at pressemeddelelsen blev offentliggjort den 10. februar 2016 – fortalte Jesper Gori hende, at han havde talt med Justitsministeriets Stats- og Menneskeretskontor, der var enige i, at der skulle foretages en konkret vurdering. Jesper Gori nævnte i denne forbindelse, at han havde indsat forbeholdet i den pressemeddelelse, der var blevet udarbejdet, men hun så ikke udkastet til pressemeddelelsen. Det næste, hun så i sagen, var et link til pressemeddelelsen uden forbehold, som Jesper Gori sendte til hende.

Adspurgt, om hun over for Jesper Gori uddybede, hvad der lå i de processuelle garantier, som Domstolen lagde vægt på i sager om tvangsfjernelse, forklarede hun, at det ikke var et spørgsmål, de drøftede nærmere på daværende tidspunkt.

Hun hørte først om det møde, Jesper Gori havde haft med ministeren den 9. februar 2016, hvor pressemeddelelsen blev drøftet, efter at pressemeddelelsen blev offentliggjort. Hun kan dog ikke huske, hvornår Jesper Gori fortalte om mødet, men det må have været på et tidspunkt i foråret 2016. Hun har svært ved at skelne mellem, hvad Jesper Gori har fortalt hende om mødet den 9. februar 2016, og hvad han har fortalt om efterfølgende møder. Det indtryk, hun fik ud fra det, Jesper Gori fortalte om sine drøftelser med ministeren i den tidlige periode af forløbet, var, at Jesper Gori havde sagt, at der skulle gøres undtagelser i forhold til de internationale konventioner, når det var nødvendigt, men at ministeren ikke ønskede undtagelser og ikke ønskede at kommunikere det udadtil. Hun havde mange drøftelser med Jesper Gori herom. Hun var også sagsbehandler på sagen med Folketingets Ombudsmand, og i den forbindelse talte hun med såvel Jesper Gori som Lykke Sørensen om de overvejelser, der lå bag ordningen. Lykke Sørensen fortalte også, at hun på koncerndirektionsmødet havde sagt, at der skulle gøres undtagelser i henhold til Danmarks internationale forpligtelser, og at Udlændingestyrelsens direktør var tilstede på mødet. Lykke Sørensen fortalte ikke andet om forløbet på mødet. Det, Lykke Sørensen fortalte hende, var det, de efterfølgende videreformidlede om koncerndirektionsmødet til Folketingets Ombudsmand.

Om Jesper Goris mail af 10. februar 2016 kl. 14.57 til hende (ekstrakten side 6154) med et link til den offentliggjorte pressemeddelelse, og hvori Jesper Gori anførte, at ” det blev den hårde model”, forklarede hun, at hun opfattede det på den måde, at Jesper Gori herved fortalte, at forbeholdet var blevet taget ud af pressemeddelelsen. Hun tror ikke, de på daværende tidspunkt drøftede, hvilken betydning det ville få, og hun husker ikke, at de drøftede andre ”modeller” for ordningen. Hun ved ikke, hvad Jesper Gori præcis mente med sin mail, men hun opfattede det sådan, at det var hans måde at fortælle hende, at forbeholdet ikke var medtaget.

Hun har ikke kendskab til, om Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 modtog andet end pressemeddelelsen på skrift. På daværende tidspunkt var hun ikke tæt inde over sagen. Først på et senere tidspunkt hørte hun, at der var overvejelser om at sende yderligere retningslinjer til Udlændingestyrelsen. Hun har ikke hørt, om det blev overvejet at sende notatet af 2. februar 2016 til Udlændingestyrelsen. Hun vidste på daværende tidspunkt ikke, at notatet var blevet endeligt. Det indtryk, hun havde fået fra Jesper Gori, var, at notatet ikke længere spillede nogen rolle. Det var blevet overhalet af de drøftelser, der efterfølgende var opstået. Adspurgt, om notatet var blevet overhalet den 10. februar 2016, forklarede hun, at det først var efter den 10. februar 2016, at de talte om notatet. Det var formentlig på et tidligt tidspunkt i foråret 2016. Hun tror, det var i forbindelse med udarbejdelse af et presseberedskab, at hun spurgte Jesper Gori, om der fandtes en endelig udgave af notatet. Det var i den forbindelse, at Jesper Gori gav hende indtryk af, at der havde været en række møder mv., der gjorde, at notatet ikke længere havde nogen betydning.

Hun blev foreholdt mailtråd mail af 15. april 2016 kl. 17.59 fra Jesper Gori til hende og Anne Nygaard Just (ekstrakten side 975), hvoraf fremgår bl.a.:

”Hvilken karakter havde instruksen til US om barnebrude egentlig- udover pressemeddelelsen? Blev instruksens videreformidlet mundtligt, eller blev der sendt en skriftlig instruks (fx med henvisning til pressemeddelelsen)? Har på fornemmelsen, at pressemeddelelsen er instruksens, så at sige - men jeg kan tage fejl?”

Hun blev desuden foreholdt, at Anne Nygaard Just den 18. april 2016 kl. 11.25 besvarede mailen således (ekstrakten side 975):

”Jeg beklager den sene tilbagemelding. Jeg husker kun, at den er givet mundtligt efter pressemeddelelsen kom ud, men jeg ved ikke, om Lykke eller Moya (som jeg husker var en smule inde over sagen i starten) har sendt noget på skrift fra dem.”

Hertil forklarede hun, at det formentlig var til brug for besvarelsen af Folketingets Ombudsmands spørgsmål i sagen, at de undersøgte, om der var sendt andet skriftligt materiale til Udlændingestyrelsen end pressemeddelelsen. Hun husker ikke, om der blev fulgt op på denne mailtråd. Da de udarbejdede udkastet til svar til Folketingets Ombudsmand, lagde hun flere gange op til, at de skulle høre Koncernøkonomi, så de kunne være helt sikre på, at det, de skrev, også var rigtigt.

Foreholdt sin mail af 29. april 2016 kl. 8.50 til Jesper Gori (ekstrakten side 1263), hvori hun spurgte, om Koncernøkonomi skulle høres, forklarede hun, at sagen indledningsvis havde været forankret i Koncernøkonomi. Det havde derfor været oplagt at afstemme svaret med dette kontor. Hun husker dog ikke, om de faktisk gjorde det. Det var åbenbart relevant at høre dem, så hun antager, at de gjorde det. Det ville enten være sket på mail, eller ved at de gik forbi kontoret og talte med dem. Hvis hun selv havde talt med nogen, ville det være Anne Nygaard Just, men hun husker det ikke. Hun kan dog huske, at hun på et senere tidspunkt sendte en ny mail til Jesper Gori, hvor hun igen spurgte, om de burde høre Koncernøkonomi. Hun hørte ikke Koncernøkonomi af egen drift, da hun gerne ville have sin chefs godkendelse i denne sag.

Foreholdt den beskrivelse af en telefonsamtale mellem Lene Linnea Vejrum og Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 1331), der fremgår af ministeriets udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1330 ff.), forklarede hun, at hun læste om samtalen, men hun kan ikke huske, hvornår hun første gang blev bekendt med den. Hun kan også huske, at hun så Lene Linnea Vejrum's telefonnotat af 31. marts 2016 (ekstrakten side 1336). Hun ved ikke mere om samtalen end det, der fremgår af telefonnotatet. Hun kan ikke huske, om ministeriets udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand blev rundsendt i ministeriet, herunder om det blev sendt til Koncernøkonomi. Hun husker heller ikke, om udtalelsen blev drøftet med nogen.

Hun deltog i mødet i Social- og Indenrigsministeriet den 10. februar 2016 vedrørende ægteskaber indgået af mindreårige (ekstrakten side 7131). Hun blev foreholdt referatet fra mødet, hvoraf fremgår bl.a.:

”**UIBM** oplyste, at der i ministeriet for tiden alene er fokus på problemstillingen med ægteskaber indgået af mindreårige for så vidt angår indkvarteringsområdet og endnu ikke på familiesammenføringsområdet. Der er for tiden et politisk ønske om et rent snit, hvorefter der ikke skal kunne ske indkvartering af mindreårige i ægteskabslignende forhold.”

Hun forklarede, at det – så vidt hun husker – var Social- og Indenrigsministeriet, der havde indkaldt til mødet. Hun deltog med kort varsel, og hun havde derfor kun hørt ganske lidt om baggrunden for mødet. Hun tror, at en af grundene til, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet var repræsenteret på mødet, var, at spørgsmålet om ægteskaber indgået af mindreårige også havde betydning for familiesammenføringssager. Hun tror, at det pågældende afsnit fra referatet er noget, Jesper Gori har udtalt. Hun kan ikke huske, hvad der blev sagt på mødet, herunder om der blev talt om muligheden for konkrete undtagelser, men det politiske ønske var i hvert fald, at der skulle være et ”rent snit”. Baggrunden for mødet var, at Social- og Indenrigsministeriets retningslinjer for indgåelse af ægteskab mellem mindreårige skulle ændres.

Som hun husker det, var det først i juni 2016, at der kom fokus på den hypotetiske kongebrevsvurdering, som medførte, at der i tilfælde, hvor det blev vurderet, at et par ville kunne få kongebrev, skulle gøres undtagelse. Det skete – så vidt hun husker – i forbindelse med, at Udlændingestyrelsen meddelte, at de ville træffe afgørelse i de konkrete sager. Udlændingestyrelsen havde til brug for afgørelsen af de konkrete sager anmodet ministeriet om retningslinjer herfor. I den forbindelse fortalte Lykke Sørensen hende, at hun igen havde talt med Nina Holst-Christensen i Justitsministeriet, som havde udtalt, at der skulle foretages en hypotetisk kongebrevsvurdering. Det er hendes opfattelse, at der var uenighed mellem Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Justitsministeriet om, hvornår den hypotetiske kongebrevsvurdering blev introduceret.

Foreholdt Orla Borgs artikel 'Flytning af unge flygtninge kan stride mod konvention' i Jyllands-posten den 19. februar 2016 (ekstrakten side 192) og mailtråd mellem Merete Milo, Mark Thorsen, Jesper Gori og hende fra den 18. februar 2016 kl. 14.35 til den 19. februar 2016 kl. 15.53 (ekstrakten side 175-180) om den forudgående henvendelse fra Orla Borg, forklarede hun, at hun modtog en mail fra Jesper Gori, der var på ferie. Han bad hende om at lave et udkast til svar og skitserede kort nogle retningslinjer for svaret. Så vidt hun husker, oplyste Jesper Gori tillige, at svaret ikke var, som ministeren ønskede det. Hun udarbejdede et udkast til svar, som hun samme eftermiddag forelagde for Stats- og Menneskeretskontoret i Justitsministeriet. Adspurg, hvorfor et udkast til svar til en journalist skulle forelægges for Justitsministeriet, forklarede hun, at der var flere årsager til dette. Dels havde hun talt med Jesper Gori om, at de skulle forelægge svaret for Justitsministeriet, og dels var det på daværende tidspunkt meget naturligt at inddrage Justitsministeriet. Det var den sædvanlige sagsgang efter ressortomlægningen, hvorefter der var en meget tæt kontakt mellem Stats- og Menneskeretskontoret og blandt andet hendes kontor i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Samtidig var en forelæggelse for Justitsministeriet medvirkende til at give svaret tyngde. Hun vidste, at de ikke lagde op til det svar, ministeren ønskede. Hun blev ikke inddraget i de efterfølgende drøftelser af udkastet, hvor Mark Thorsen fjernede den del af svaret, der vedrørte undtagelsesmuligheden. Hun tror, at

Merete Milo over telefonen på vej hjem svarede, at man ikke kunne skrive svaret uden forbeholdet om undtagelser, som Mark Thorsen havde lagt op til.

Hun blev foreholdt mail af 19. februar 2016 kl. 13.59 fra Lykke Sørensen til Merete Milo, Jesper Gori og hende vedrørende muligheden for at berigtige pressemeddelelsen (ekstrakten side 189). I mailen hedder det:

”Det kan vi ikke, fordi det er ministerens klare tilkendegivelse, at der ikke skal være undtagelser. Jesper og jeg har haft et længere forløb med ministeren om sagen.

Vores besvarelse til avisen skal derfor også godkendes af både Uffe og ministeren samt Mark. Jeg tror ikke, at vi kommer igennem med en besvarelse som anført nedenfor, men det skal vi selvfølgelig forsøge, og vi mås skrive, at det har været forelagt JM.

Så det kan sendes til kommunikationsenheden med den klare forholdsordre, at det skal godkendes af Uffe, Mark og ministeren.”

Hertil forklarede hun, at hun – i forbindelse med at hun blev inddraget i sagen – læste pressemeddelelsen og ministerens udtalelser om ordningen. I den forbindelse kunne hun konstatere, at ordningen fremstod undtagelsesfri, hvilket hun fandt meget betænkeligt. Hun talte derfor med Merete Milo om problemstillingen, og de var enige om, at pressemeddelelsen skulle berigtiges. De udarbejdede derfor i fællesskab mailen af 19. februar 2016 kl. 13.03 (ekstrakten side 189), hvori Merete Milo skrev til Lykke Sørensen, at pressemeddelelsen burde berigtiges. De fik herefter et svar om, at pressemeddelelsen ikke kunne berigtiges.

Pressemeddelelsen gav det klare indtryk, at indkvartering sammen var helt udelukket. Det var deres vurdering, at der skulle gøres undtagelser, hvor det var nødvendigt i henhold til Danmarks internationale forpligtelser. Pressemeddelelsen var derfor ikke inden for rammerne for, hvordan der kan kommunikeres i en pressemeddelelse. Det var pressemeddelelsens indhold, de var bekymrede over. Det var hendes indtryk, at ordningen var, at der skulle gøres undtagelser, og at problemet drejede sig om den måde, man udadtil kommunikerede om ordningen.

Det var Adam Abdel Khalik, hun drøftede sagen med i Justitsministeriet. Adam Abdel Khalik sagde, at Justitsministeriet alene kunne give en uformel rådgivning på grund af den korte tidsfrist. Hun tror ikke, at hun drøftede EMRK artikel 8 med Adam Abdel Khalik, men hun kan ikke huske det. Hun kan heller ikke i øvrigt huske, hvad de mere konkret talte om.

På daværende tidspunkt havde hun ikke kontakt til nogen i Udlændingestyrelsen. Hun havde ikke noget kendskab til, hvordan styrelsen administrerede ordningen, men hun havde ingen forventning om, at styrelsen administrerede ordningen undtagelsesfrit. Hun var imidlertid kommet ind i sagen ”fra sidelinjen”, så hun havde ikke det fulde billede af, hvad der var foregået. Hendes chefer oplyste på et senere tidspunkt, hvad der var blevet sagt på koncerndirektionsmødet, og hvad man efterfølgende skriftligt havde kommunikeret til styrelsen, men hun husker ikke, at det var noget, hun på daværende tidspunkt spurgte ind til.

Hun deltog ikke i et møde med ministeren omkring den 9. marts 2016 vedrørende besvarelsen af UUI spørgsmål nr. 302, og hun har heller ikke hørt om mødet. Hun deltog heller ikke i et møde med ministeren den 14. marts 2016 om et udkast til tale til brug for samråd Z. Hun tror, at hun først deltog i et møde med ministeren umiddelbart forud for sommerferien i 2016.

På et tidspunkt hørte hun, at ministeren havde bedt om at få forelagt nogle konkrete sager, hvilket var usædvanligt, hvorfor det undrede hende. Hun husker ikke, at hun nogensinde hørte, hvad ministerens holdning til sagerne var.

Det var efter den 29. marts 2016 kl. 17.42, hvor Jesper Gori sendte hende en henvendelse af 22. marts 2016 fra Institut for Menneskerettigheder (ekstrakten side 885), at hun for alvor blev involveret i sagen, idet hun udarbejdede udkastet til besvarelsen af denne henvendelse. Instituttets konklusion om, at der skulle foretages en konkret vurdering var i overensstemmelse med ordningen og ministeriets egen vurdering. I forhold til spørgsmålet om partshøring, som instituttet ligeledes mente skulle foretages, indledte ministeriet kort tid efter en vurdering heraf. Foreholdt, at notatet kunne give det indtryk, at Institut for Menneskerettigheder havde opfattelsen af, at der ikke blev foretaget en konkret vurdering, forklarede hun, at det ikke var bemærkelsesværdigt, at Institut for Menneskerettigheder havde den opfattelse, eftersom den ordning, der var blevet kommunikeret udadtil, var ”ret absolut”. Adspurgte, om det gav ministeriet anledning til at meddele Institut for Menneskerettigheder, at der faktisk blev foretaget konkrete vurderinger, forklarede hun, at de prøvede at få denne oplysning med i deres svar. Det var i svaret anført, at adskillelse var et udgangspunkt, at der ville blive gjort undtagelser i særlige tilfælde, og at der ville blive udarbejdet nærmere retningslinjer herom. Foreholdt ministerens svar til Institut for Menneskerettigheder af 25. april 2016 (ekstrakten side 1261) forklarede hun, at hun udarbejdede det første udkast til svar. Hendes udkast blev sendt til Jesper Gori og herefter Lykke Sørensens, departementschefen og til sidst ministeren. Hun tror, hun og Jesper Gori havde drøftet rammerne for svaret, inden hun udarbejdede sit udkast. Det skulle være et kort politisk svar. Det var ikke i denne forbindelse, at de skulle udfolde hele ordningen. Hun husker ikke, om hen-

des udkast svarede helt eller delvist til det endelige brev, og hun husker ikke, at det blev diskuteret. Brevet indeholdt en række udmeldinger, som på daværende tidspunkt var de udmeldinger, der var gået længst i forhold til at nævne, at der kunne gøres undtagelser.

Foreholdt udkast til tale til brug for samråd Z af 18. marts 2016 (ekstrakten side 846) sammenholdt med ministerens svar af 25. april 2016 til Institut for Menneskerettigheder (ekstrakten side 1261), herunder at det begge steder var nævnt, at der i helt særlige tilfælde kunne være omstændigheder, som betød, at der skulle gøres undtagelse, forklarede hun, at de flere andre steder i brevet til instituttet havde forsøgt at få kommunikeret, at det var det helt klare udgangspunkt, at man som mindreårig asylansøger ikke kunne bo sammen, men at den generelle instruks skulle omsættes til nogle retningslinjer, der skulle kunne anvendes i de konkrete sager. Det var ”det maksimale”, de kunne få igennem om undtagelserne i brevet til Institut for Menneskerettigheder. Hun kan ikke huske, hvad hun ordret fik at vide, at de kunne få med i brevet, men Jesper Gori havde været med i hele forløbet, og han vidste, hvad ministerens holdning til kommunikationen i sagen ville være. At de i brevet til Institut for Menneskerettigheder fik tilføjet en sætning om, at instruksen skulle omsættes til konkrete retningslinjer, var Jesper Goris forsøg på at kommunikere, at der var nogle undtagelser til ordningen. Foreholdt, at det i ministeriets svar til Institut for Menneskerettigheder fremgår, at ministeriet var i færd med at omsætte ministerens ”generelle instruktion i retningslinjer til indkvarteringsoperatørerne, der skal anvendes i de konkrete sager”, forklarede hun, at det senere blev præciseret, at det var Udlændingestyrelsen og ikke operatørerne, der skulle anvende retningslinjerne. Sætningen om, at der ville blive udarbejdet retningslinjer, var det ene af i alt tre forsøg på at få kommunikeret, at der ville være undtagelser til ordningen. Det andet forsøg var sætningen om, at det var ”det helt klare udgangspunkt”, at mindreårige asylansøgere ikke kunne bo sammen. Som hun erindrer det, efterspurgte Udlændinge- og Integrations- og Boligudvalget efterfølgende en kommentar til den del af henvendelsen fra instituttet, der drejede sig om retten til familieliv. Det var ved UUI spørgsmål nr. 513, hvor ministeriet konkret blev spurgt om forholdet til Danmarks internationale forpligtelser.

Adspurg, hvorfor det først var ved besvarelsen af UUI spørgsmål nr. 513, at ministeriet nævnte Danmarks internationale forpligtelser, forklarede hun, at det ville have været vildledende ikke at nævne Danmarks internationale forpligtelser ved besvarelsen af UUI spørgsmål nr. 513, idet der blev spurgt specifikt til retten til familieliv. Hun har ikke været med til møder eller drøftelser med ministeren om besvarelsen af UUI spørgsmål nr. 513.

Hun husker ikke, om udkastet til besvarelsen til Institut for Menneskerettigheder (ekstrakten side 5663) blev forelagt for Justitsministeriet. På forsiden af udkastet under emnet ”Koordination” er dog anført ”Ingen”, og hun tror derfor ikke, at Justitsministeriet fik forelagt udkastet.

Foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets svar af 9. maj 2016 på UUI spørgsmål nr. 513 (ekstrakten side 1418) forklarede hun, at ministeriet i spørgsmålet blev bedt om at forholde sig til Institut for Menneskerettigheders udtalelse om, at det ikke var foreneligt med asylansøgernes ret til familieliv, hvis parrene blev adskilt, uden at der var foretaget en proportionalitetsafvejning. Det var denne del af spørgsmålet, der gjorde, at hun vurderede, at de var forpligtede til at henvise til Danmarks internationale forpligtelser i svaret til Udlændinge- og Integrations- og Boligudvalget.

Hun blev foreholdt mail af 18. marts 2016 kl. 18.00 fra Jesper Gori til Ditte Kruse Dankert vedhæftet materiale til brug for samråd Z (ekstrakten side 838). Af mailen fremgår blandt andet:

”Som opfølgning på vores drøftelser i går vedhæftes som aftalt talepapir tillige med beredskabstalepapirer (Q&A's) vedrørende samråd Z om barnebrude. Materialet er godkendt af ministeren, og talepapiret anvendt stort set i sin fulde udstrækning på samrådet. Materialet vil tillige med ministerens tilkendegivelser under samråd Z med fordel kunne indgå ved udarbejdelsen af de generelle retningslinjer på området.

I forhold til håndteringen af de konkrete sager gælder herefter, at Udlændingestyrelsen træffer bestemmelse om indkvarteringen af mindreårige asylansøgere med en voksen ægtefælle eller samlever i overensstemmelse med ministerens generelle instruktion. Rejser behandlingen af konkrete sager spørgsmål om forholdet til Danmarks internationale forpligtelser, skal disse spørgsmål afklares, og indkvarteringen ske på en sådan måde, at dette ikke er i strid med disse forpligtelser eller dansk ret i øvrigt.”

Hertil forklarede hun, at hun ikke kan huske, at hun var inddraget i udarbejdelsen af mailen til Ditte Kruse Dankert, eller at Jesper Gori orienterede hende om mailen på daværende tidspunkt, men hun har på et tidspunkt læst mailen. Hun kan ikke huske, at materialet til samråd Z indgik i det videre arbejde med sagen. Adspurgt, om udtrykket ”gælder herefter” var udtryk for, at der blev indført en ny ordning, forklarede hun, at hun ikke husker, at de talte om den pågældende sætning i mailen. Det, hun havde fået at vide om ordningen, var det, der blev tilkendegivet på koncerndirektionsmødet.

Foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets svar af 4. maj 2016 til Folketingets Ombudsmands (ekstrakten side 1414ff.), hvoraf fremgår blandt andet, at Udlændingestyrelsen ville genoptage sagerne om adskillelse (ekstrakten side 1417), forklarede hun, at de skulle bistå Udlændingestyrelsen med at afklare et spørgsmål om partshøring. Hun drøftede spørgsmålet

med såvel Jesper Gori som Udlændingestyrelsen. Problemstillingen drejede sig om, at Udlændingestyrelsen hidtil havde indhentet oplysninger om de enkelte par fra operatørerne, men de havde ikke partshørt over oplysningerne. I de tilfælde, hvor parrene ikke ville efterkomme beslutningen om adskillelse, havde man foretaget partshøring, men man havde partshørt over, at parret ikke ville efterkomme beslutningen. De kom hurtigt frem til, at det var nødvendigt at foretage partshøring over de faktiske forhold. Det blev også overvejet, hvornår partshøringen skulle foretages. Så vidt hun husker, svarede de Udlændingestyrelsen i en mail, at der skulle foretages partshøring, selvom en anvisning om indkvartering efter udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 1. pkt., ikke havde karakter af en afgørelse i forvaltningsretlig forstand. Omtrent samtidig hermed meddelte de også Udlændingestyrelsen, at styrelsen skulle træffe egentlige afgørelser i de sager, hvor adskilt indkvartering ikke var parternes eget ønske. På et tidspunkt kort herefter meddelte de også Udlændingestyrelsen, at man i ministeriet var af den opfattelse, at styrelsen skulle gentage sagerne og foretage partshøringer. På daværende tidspunkt var man i ministeriet ikke sikker på, om Udlændingestyrelsen var forpligtet til at foretage partshøring allerede inden anvisningen om separat indkvartering, eller om det alene var noget, styrelsen burde gøre. Resultatet blev dog under alle omstændigheder, at de meddelte styrelsen, at der skulle foretages partshøring. Spørgsmålet om partshøring blev også drøftet med Forvaltningsretskontoret i Justitsministeriet, som blev forelagt den mail, der blev sendt til Udlændingestyrelsen.

Foreholdt Udlændingestyrelsens brev af 21. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstraktens side 1226), hvoraf fremgår, at Udlændingestyrelsen fremadrettet ville træffe afgørelser og foretage partshøringer i sagerne, og adspurgte, hvad der førte til, at Udlændingestyrelsen den 29. april 2016, hvor styrelsen sendte sit reviderede svar, også ville genoptage allerede afgjorte sager, forklarede hun, at hun ikke kan huske de præcise drøftelser, der førte til, at Udlændingestyrelsen genoptog sagerne, men hun husker, at det efter ministeriets opfattelse var oplagt, at der skulle ske genoptagelse i alle sagerne. Hun ved ikke, hvorfor Udlændingestyrelsen ikke havde partshørt allerede i forbindelse med de første adskillelser. Hun kan forestille sig, at det gik meget hurtigt i Udlændingestyrelsen, og at denne sag har haft en helt anden karakter end de sager om indkvartering, de almindeligvis beskæftigede sig med i styrelsen.

Adspurgte, om der på daværende tidspunkt var overvejelser om, hvorvidt der var forskel på situationen for et par, der allerede var indkvarteret på et asylcenter, og et par, der netop var ankommet til Danmark, forklarede hun, at hun ikke husker, at denne sondring blev drøftet. Hun kan forestille sig, at hensynet til at undgå samlivstvang også var relevant i forhold til de par, der allerede var indkvarteret.

Hun blev foreholdt mail af 26. april 2016 kl. 18.42 fra Lene Linnea Vejrum til Tanja Franck, Ditte Kruse Dankert og Jens Vikner (ekstrakten side 6485), hvoraf fremgår blandt andet:

”Jeg har talt med Jesper.

Departementet har forelagt spørgsmålet for Forvaltningsretskontoret i JM.

Departementet giver os valget mellem at fastholde vores udtalelse eller ændre således at vi genoptager de sager, hvor der er sket adskillelse med henblik på partshøring. Hvis vi fastholder, vil departementet i deres udtalelse kritisere os for ikke at have partshørt fyldestgørende.

Det kommer sig af, at man ikke tør risikere, at ombudsmanden erklære afgørelserne for ugyldige grundet manglende partshøring.

Det er selvfølgelig en smule mærkeligt – set i bakspejlet – idet departementet tidligere har sagt til os, at der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed.

Jeg er mest stemt for, at vi selv ændre vores udtalelse.”

Hun forklarede, at hun ikke tror, at hun på daværende tidspunkt blev orienteret om detaljerne i den dialog, ministeriet havde med Udlændingestyrelsen. De havde løbende mange drøftelser med Udlændingestyrelsen på såvel fuldmægtig- som kontorchefniveau. Hun hørte muligvis, at departementet ville udtale kritik af styrelsen, hvis ikke styrelsen genoptog sagerne, men det var ikke noget, hun var meget inde over.

Adspurg, om de i ministeriet forholdt sig til de processuelle forpligtelser efter EMRK artikel 8 eller alene de forvaltningsretlige partshøringskrav, forklarede hun, at det helt klart var de forvaltningsretlige regler, de havde fokus på. Det var hendes opfattelse, at de processuelle garantier efter EMRK artikel 8 ikke gik videre end forpligtelserne efter de nationale forvaltningsretlige regler. I dag ville hendes holdning til spørgsmålet formentlig være, at pligten til at partshøre også følger af EMRK. På daværende tidspunkt var de imidlertid usikre på, om der var en forpligtelse til at partshøre, men konklusionen blev, at Udlændingestyrelsen skulle partshøre.

Hun blev foreholdt ”Intern notits vedrørende begrebet ”en afgørelse” i forvaltningslovens forstand - i relation til anvisninger om indkvartering og flyttepåbud rettet mod mindreårige ægtefæller på asylcentre” (ekstrakten side 918), som hun har udarbejdet. I notitsen hedder det blandt andet (ekstrakten side 929):

”Vurderingen skal foretages også i lyset af de rent *praktiske forhold* omkring beslutningen om flytteanvisning hhv. flyttepåbud. Udlændingestyrelsen har om praktikken i forbindelse med anvisninger og flyttepåbud telefonisk oplyst, at det ofte foregår således, at udlændingemyndighederne først efter fælles indkvartering opdager, at en eller begge parter er mindreårige. Når udlændingemyndighederne konstaterer dette, tager de kontakt til Udlændingestyrelsens Forsørgelseskontor, der som udgangspunkt vil anvise parterne en separat indkvartering. I den forbindelse vil der blive foretaget en afvejning i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, herunder navnlig EMRK artikel 8, og det forekommer derfor Udlændingestyrelsen som om, at det reelt er på dette tidspunkt, den egentlige afgørelse bliver truffet. Hvis anvisningen ikke efterkommes, kan udstedes et flyttepåbud med den konsekvens, at politiet kan bistå med tvangsflytning. De berørte udlændinge informeres også om denne retsvirkning. Det nævnes i den forbindelse ikke eksplicit, at nægtelse af at efterkomme anvisningen vil udløse parts rettigheder. De par, som allerede er blevet adskilt, og som er flyttet frivilligt, er ikke blevet partshørt mv.”

Hun forklarede, at det formentlig var Jens Vikner i Udlændingestyrelsen, hun talte med om de praktiske forhold. Hun havde stort set alle drøftelser, der omhandlede Udlændingestyrelsens sagsbehandling, med Jens Vikner. Notitsen var et internt arbejdsdokument, der blev brugt til at skrive en mail til Udlændingestyrelsen. Mailen blev afstemt med Justitsministeriet.

Foreholdt en anden udgave af den interne notits (ekstrakten side 932), hvoraf afsnittet om de praktiske forhold omkring beslutningen om flytteanvisning ikke fremgår, forklarede hun, at hun ikke ved, om hun slettede eller tilføjede afsnittet. Hvis det var noget, hun slettede, må det have været, fordi hun havde misforstået noget, eller fordi afsnittet ikke var relevant.

Foreholdt sin mail af 13. april 2016 kl. 9.58 til Carsten Madsen (ekstrakten side 953) og sin mail af 12. april 2016 kl. 17.13 fra Jesper Gori (ekstrakten side 931), der begge angik drøftelser med Carsten Madsen i Justitsministeriet om afgørelsesbegrebet, forklarede hun, at hun og formentlig også Jesper Gori drøftede spørgsmålet med Carsten Madsen, inden de sendte et udkast

til mail til Justitsministeriet. De drøftede sagen med Carsten Madsen blandt andet for at introducere Justitsministeriet til baggrunden for problemstillingen, ligesom de redegjorde for deres overvejelser. Hun erindrer ikke, om Carsten Madsen var uenig med dem.

Hun blev foreholdt mail af 20. april 2016 kl. 16.19 fra Jens Vikner til Tanja Franck, Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6484), hvori det hedder:

”Jeg har nu to gange talt med Anna-Sophie Saugmann, som Jesper Gori havde bedt om at ringe til mig, og med forbehold for Jespers godkendelse er vi blevet enige om følgende vedr. den fremtidige administration:

1) Røde Kors indkvarterer de to ægtefæller, hvoraf den ene er mindreårig, hver for sig på hvert sit asylcenter. Dette sker ved faktisk forvaltningsvirksomhed, jf. § 42 a, stk. 7, 1. pkt. Der sker ikke partshøring forinden, men RK indgår i dialog med parret om den forestående indkvartering. (Det er vigtigt, at vi bruger udtrykket ”indkvartering hver for sig” og ikke ”adskillelse”, og det er vigtigt, at vi bruger udtrykket ”dialog” og ikke ”partshøring”).

2) Er ægteparret enig i indkvarteringen hver for sig, sker der ikke yderligere.

3) Er ægteparret ikke enig i indkvarteringen hver for sig, indberettes dette til styrelsen, som herefter hurtigt træffer en afgørelse om den evt. fortsatte opretholdelse af indkvarteringen hver for sig. Styrelsen foretager partshøring, forinden afgørelsen træffes efter en analogi af § 42 a, stk. 7, 3. pkt.”

Hun forklarede, at hun ikke husker den samtale, der er refereret. Det, Jens Vikner skriver, svarer dog i store træk til det, Udlændingestyrelsen efterfølgende meddelte Folketingets Ombudsmand. Det er formentlig ikke helt forkert, at de har talt om noget i denne retning. Samtidig var der flere af forholdene, der hurtigt herefter blev præciseret. For det første blev det præciseret, at det var Udlændingestyrelsen, der skulle anvise indkvarteringen frem til, at afgørelsen om indkvartering blev truffet. Dette blev præciseret på Udlændingestyrelsens foranledning. Det blev for det andet præciseret, at kravet om en konkret vurdering gjaldt i alle faser af sagen. I departementet blev de også klogere på, hvordan indkvarteringen rent praktisk foregik. De fik i den forbindelse forklaret, at der var tre faser i en indkvarteringssag. Den første fase, der blev kaldt ”havelågesituationen”, var den situation, at et asylpar ankom midt om natten og skulle indkvarteres. I den anden fase indhentede Udlændingestyrelsen oplysninger og anviste, hvor parret skulle indkvarteres, indtil det tidspunkt hvor styrelsen – som den tredje fase – traf afgørelse om indkvartering. Deres drøftelser angik navnlig, om kravet om en konkret vurdering også gjaldt i

den første fase. Drøftelserne endte med, at de meddelte Udlændingestyrelsen, at der også skulle foretages en konkret vurdering i denne fase.

Adspurgt, om hun er enig i Jens Vikners referat af deres samtale, forklarede hun, at mailen i det væsentlige svarer til det udkast, Udlændingestyrelsen efterfølgende sendte, og som ministeriet oversendte til Folketingets Ombudsmand. Hun tror derfor, at de på daværende tidspunkt har tænkt, at den model, der blev skitseret i mailen, nogenlunde var den model, de forestillede sig. Den blev dog – som allerede forklaret – præciseret kort herefter. Hun ved ikke, hvorfor Jens Vikner i punkt 1 i mailen skrev, at det var vigtigt, at styrelsen anvendte udtrykket ”indkvartering hver for sig” frem for ”adskillelse” og ”dialog” frem for ”partshøring”. De havde fra departementets side ikke lagt op til, at der skulle anvendes forskellige udtryk, men alene at der skulle foretages partshøring. Hun kan ikke huske, om udtrykkene ”indkvartering hver for sig” og ”adskillelse” blev drøftet i departementet. Adspurgt, om hun havde noget indtryk af, hvordan administrationen havde været frem til hendes samtale med Jens Vikner, forklarede hun, at hun i hvert fald havde fået oplyst, at Udlændingestyrelsen ikke havde partshørt.

Adspurgt, om der i april/maj måned 2016 var overvejelser i departementet om hjemmelsgrundlaget for ordningen, forklarede hun, at de på et tidspunkt – blandt andet i forbindelse med Folketingets Ombudsmands henvendelse i sagen – kortvarigt berørte spørgsmålet, men hun husker ikke, at det var et spørgsmål, der gav dem anledning til større overvejelser. Med den viden, de havde på daværende tidspunkt, var det deres vurdering, at der var hjemmel til adskillelserne i udlændingelovens § 42 a, stk. 7. De lagde vægt på blandt andet, at det fremgik af forarbejderne, at angivelsen af de hensyn, der kunne lægges vægt på i forbindelse med en beslutning om indkvartering, ikke var udtømmende. De drøftede ikke, om kravet til hjemlens klarhed steg i takt med indgrebets intensitet, men det var en betragtning, der ville have været relevant at overveje. Deres vurdering af hjemmelsgrundlaget blev på daværende tidspunkt foretaget på baggrund af ”det juridiske grundlag, de havde til rådighed”. I dag er det hendes opfattelse, at det kan diskuteres, om deres vurdering var korrekt.

Hun mindes ikke, at de i forbindelse med overvejelserne om hjemmelsgrundlaget skelnede mellem hjemmelskravet efter EMRK og forvaltningsretten. Hendes egne overvejelser om hjemmelskravet i EMRK relaterede sig primært til, at man kommunikerede ordningen væsentligt anderledes, end den blev administreret. Det var nødvendigt, at de kommunikerede de momenter, der indgik i vurderingen, samt retningslinjerne for afvejningen. Det følger af kravet om forudsigelighed og tilgængelighed. Adspurgt, om hun nævnte dette for nogen, forklarede hun, at hun og Merete Milo forsøgte at få berigtiget pressemeddelelsen. I forbindelse med et svar til Folketingets Ombudsmand indsatte hun desuden et afsnit om, at det burde have fremgået af pressemeddelelsen, at der var undtagelser til ordningen. Afsnittet udgik dog under forelæggelsen.

Hun husker ikke, om hun drøftede hjemmelskravet med Merete Milo i forbindelse med drøftelserne om berigtigelse af pressemeddelelsen. Adspurg, hvem hun konkret drøftede problemstillingen om hjemmelskravet med, forklarede hun, at hun drøftede problemstillingen med Merete Milo ”dengang” og med Jesper Gori i forbindelse med svaret til Folketingets Ombudsmand. Hun og Jesper Gori drøftede, om der var hjemmel i bestemmelsen og forarbejderne, og deres vurdering var, at der var hjemmel. De var også enige om, at det burde have fremgået et sted, at der var undtagelser til ordningen.

Hun kan ikke huske, om departementet drøftede hjemmelsproblematikken med Justitsministeriet. Det er indgået i nogle udkast, som Justitsministeriet har set, men det var ikke en problemstilling, de fremhævede eller bad Justitsministeriet om at forholde sig til.

Adspurg, om anvendelse af udtrykket ”indkvartering hver for sig” i stedet for ”adskillelse” refererede til hjemmelsproblematikken, forklarede hun, at hun kan huske, at Udlændingestyrelsen flere gange anførte, at de anvendte en analogi af udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 3. pkt. Det er muligt, at de herved refererede til, at mange af afgørelserne blev truffet i forhold til par, der allerede var indkvarteret sammen. Det blev ved med at undre dem, at Udlændingestyrelsen anvendte terminologien ”analogi”.

Hun blev foreholdt sin mail af 28. april 2016 kl. 16.02 til Ditte Kruse Dankert med kopi til blandt andre Jesper Gori (ekstrakten side 1298), hvoraf fremgår blandt andet:

”Kan I (hurtigt) bekræfte, at vi har forstået det, som er markeret med gul, korrekt?

...

Ministeriet bemærker i forlængelse heraf, at det fremgår af Udlændingestyrelsens udtalelse, at styrelsen – i de sager, hvor der indtil nu er truffet afgørelse efter § 42 a, stk. 7, 3. pkt. – har indhentet oplysninger hos operatørerne vedrørende de faktiske forhold i sagerne. Udlændingestyrelsen har endvidere partshørt, men alene over den manglende efterkommelse af anvisningen om indkvartering.”

Hun forklarede, at det var de faktiske forhold, der var relevante at høre over, og det undrede dem derfor, at Udlændingestyrelsen havde partshørt over, at asylansøgerne ikke havde efterkommet anvisningen om indkvartering. Det var en oplysning, der godt kunne indgå i en afgørelse, men det var langt fra den mest relevante oplysning. Hun opfattede Udlændingestyrelsens partshøring således, at de havde spurgt parterne, om det var korrekt, at de ikke havde efterkommet anvisningen.

På et tidspunkt hørte hun, at Udlændingestyrelsen forelagde fem konkrete sager for departementet, og ministeren ønskede at se disse sager. Hun så et notat fra Udlændingestyrelsen om sagerne. Hun husker ikke, at hun så ”de fulde sager”, men hun så en kort beskrivelse af sagerne. Så vidt hun husker, fik de både en kort beskrivelse af sagerne og et notat, hvori Udlændingestyrelsen stillede nogle generelle spørgsmål. Departementet havde forestillet sig, at Udlændingestyrelsen ville lave et udkast til et ”fortolkningsnotat” eller nogle retningslinjer, men de fik de to dokumenter. Adspurgt, om hun var involveret i en stillingtagen til sagerne, forklarede hun, at hun i hvert fald husker, at konklusionen var, at departementet ikke skulle afgøre de enkelte sager. De oplysninger, de fik i forbindelse med forelæggelsen, indgik i de retningslinjer, departementet senere udarbejdede. Hun tog ikke på noget tidspunkt stilling til afgørelsen af de fem sager, der blev forelagt, men hun erindrer, at Justitsministeriet tog stilling til den sag, der var påklaget til Folketingets Ombudsmand.

Hun blev foreholdt mail af 21. juni 2016 kl. 14.24 fra Adam Abdel Khalik til Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 5554), hvori han anførte blandt andet, at han mente, at adskillelse af et par under styrelsens sagsbehandling var en klart ulovlig tjenestebefaling, samt at Adam Abdel Khalik har forklaret blandt andet, at ”han fortalte desuden Anna-Sophie Saugmann-Jensen, at han havde sendt den omhandlede mail, men det var i forbindelse med en privat samtale, og han forventede ikke, at hun gjorde noget ved det.” Hun forklarede, at hun ikke husker den beskrevne samtale med Adam Abdel Khalik. Hun talte imidlertid med Adam Abdel Khalik adskillige gange under forløbet, såvel fagligt som privat. Adam Abdel Khalik nævnte ved flere lejligheder, at han havde sagt fra over for sine overordnede. Han nævnte også, at han havde anvendt ordene ”klart ulovligt”. Hun husker det sådan, at det var sent i forløbet, at Adam Abdel Khalik nævnte dette for hende. Hendes opfattelse var, at det vedrørte noget ”historisk” og ikke de aktuelle forhold, ligesom hun ikke fik opfattelsen af, at Adam Abdel Khalik advarede hende om, at der stadig foregik noget ulovligt. De pågældende samtaler fandt sted på et tidspunkt, hvor departementet havde færdiggjort de præciseringer af ordningen – i form af blandt andet retningslinjer – der var nødvendige. Foreholdt, at Adam Abdel Khalik har forklaret, at det muligvis var i oktober 2016, at han talte med hende om lovligheden af ordningen, forklarede hun, at hun tror, at det var senere. Adam Abdel Khalik nævnte på et tidspunkt i forlængelse af et møde hos Udlændingestyrelsen over for hende og Jesper Gori, at han var mindre bekymret, da han ikke længere mente, at ordningen var klart ulovlig. Hun mener ikke, det var i forlængelse af mødet i oktober 2016. Det kan godt have været i forlængelse af et møde i juni 2016, men hun kan ikke huske det. Hun viderebragte ikke Adam Abdel Khaliks bekymringer, eftersom hun opfattede det som ”historiske betragtninger”. Derudover var Jesper Gori selv til stede, da Adam Abdel Khalik fortalte om sine bekymringer.

Da Justitsministeriet oprindelig ydede rådgivning i forbindelse med ordningen, var hun ikke tilstede, og det var hun heller ikke, da Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Justitsministeriet på et senere tidspunkt drøftede, hvad der oprindelig var blevet ydet af rådgivning. Det var dog hendes indtryk, at der opstod en diskussion om, hvorvidt undtagelsesadgangen var blevet større i løbet af rådgivningen, og der var uenighed om, hvorvidt det fra begyndelsen blev kommunikeret, at der skulle foretages en hypotetisk kongebrevsvurdering. Det indtryk fik hun ved flere lejligheder, herunder på baggrund af drøftelser mellem Lykke Sørensen og Jesper Gori. Hendes mail af 1. juli 2016 kl. 11.17 til Jesper Gori (ekstrakten side 6549), hvor hun henviser til drøftelserne med Justitsministeriet, refererede til et af de tilfælde, hvor hun havde hørt, at der var sket en ændring i den rådgivning, de havde fået fra Justitsministeriet. Som hun husker det, kom denne rådgivning først, efter at Udlændingestyrelsen havde meddelt, at styrelsen var klar til at træffe afgørelser, og hvor departementet derfor skulle udarbejde nogle retningslinjer til brug herfor.

Det var også først på dette tidspunkt, at hun selv fik at vide, at de skulle lave hypotetiske kongebrevsvurderinger, og hun var involveret hermed. De havde et oversigtskema, hvor deres umiddelbare vurdering var anført (ekstrakten side 6550-6553). De anførte vurderinger var foretaget hurtigt en formiddag på vej op til departementschefen. Oversigten var ikke til brug for Udlændingestyrelsen, men til intern brug med henblik på at skabe sig et overblik over, hvor mange par der formentlig ville blive indkvarteret sammen som følge af denne vurdering. Adspørgt, hvilke retlige overvejelser der lå bag den hypotetiske kongebrevsvurdering, forklarede hun, at det formentlig var EMRK artikel 14 og artikel 8. Drøftelserne om, hvorvidt kongebrevsvejledningen skulle anvendes direkte eller med visse ændringer, fortsatte langt ind i efteråret. Det blev også indsat i retningslinjerne, at der skulle foretages en egentlig hypotetisk kongebrevsvurdering. Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets vurdering var, at der i vidt omfang var tale om overlappende hensyn, men ministeriet mente ikke, at kongebrevsvejledningen skulle anvendes direkte. Hun tror, det endte med, at spørgsmålet om den hypotetiske kongebrevsvurdering udgik af vejledningen, blandt andet på baggrund af drøftelserne, men også fordi man på daværende tidspunkt var ved at afskaffe kongebrevsordningen. Det var en del af diskussionen, om den hypotetiske kongebrevsvurdering var nødvendig ud fra en diskriminationsbetragtning, eller om der skulle foretages en artikel 8 vurdering, da man i almindelighed ville komme frem til samme resultat, eftersom hensynene i vidt omfang var overlappende.

Hun var ikke inde over den hypotetiske sag, der blev forelagt Justitsministeriet, og som Justitsministeriet kom med sin vurdering af i mail af 1. juli 2016 kl. 10.08 fra Thomas Klyver til blandt andre hende og Jesper Gori (ekstrakten side 6546-6547). Hun mener, det var Jesper Gori eller Lykke Sørensen, der havde dialogen med Justitsministeriet herom. Hun kan dog godt huske, at hun fik mailen.

Hun blev foreholdt sit udkast til besvarelse af 13. juni 2016 af samrådsspørgsmål AJ (ekstrakten side 1618). I sagsfremstillingen til udkastet hedder det blandt andet (ekstrakten side 1619):

”Udlændinge-, integrations- og boligministeren anmodede på baggrund af høringsen Udlændingestyrelsen om at ændre praksis således, at ingen mindreårige asylansøgere fremadrettet kunne bo sammen med en ægtefælle eller samlever.

Ministeren tilkendegav samtidig dette i en pressemeddelelse af 10. februar 2016.

Samtidig instruerede ministeren Udlændingestyrelsen om at skille de par ad, hvor den ene var mindreårig, og om at udarbejde retningslinjer til operatørerne, der udmøntede den generelle instruks om indkvarteringen.”

Hertil forklarede hun, at oplysningerne i sagsfremstillingen formentlig er genbrug fra tidligere sagsfremstillinger. Hun tror, at undtagelserne er omtalt i talepapiret. Hun ved ikke, om de i forbindelse med udarbejdelsen af sagsfremstillingen tænkte så meget over, om undtagelserne var nævnt eller ej. Deres fokus i denne sagsfremstilling var på at beskrive de konkrete episoder, der havde givet anledning til samrådet.

Hun erindrer ikke, at hun deltog i et møde den 13. oktober 2016 mellem departementet og Udlændingestyrelsen om ordningen, men det kan godt være, at hun deltog.

Hun blev foreholdt mail af 13. oktober 2016 kl. 20.53 fra Adam Abdel Khalik til blandt andre Tanja Franck, Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado (ekstrakten side 5557). Mailen indeholder et referat af et møde den 13. oktober 2016. Af referatet fremgår, at Jesper Gori, Anna-Sophie Saugmann-Jensen, Ditte Kruse Dankert og Adam Abdel Khalik deltog i mødet. Herudover fremgår det blandt andet (ekstrakten side 5558):

”UIBM tilkendegav, at US hverken vil få kritik af UIBM for at lade par blive indkvarteret sammen igen efter 1 måned, eller efter 8 måneder. Der er overladt et meget vidt skøn til US. Der vil ifølge UIBM være sager, hvor parterne skal indkvarteres sammen igen efter 1 måned, og sager, hvor der først vil ske samlet indkvartering igen efter 4-5 måneder. Hvis ministeren kommenterer konkrete sager, vil kommentarerne være af generel karakter (f.eks. ”i min verden bør det ikke være muligt, at...”). US’ praksis i sagerne virker ifølge UIBM ”fornuftig”.

Det var et vigtigt budskab for Lykke, at vi ikke ville få kritik af UIBM for den konkrete sagsbehandling.”

Hun forklarede, at hun ikke husker, at de talte om dette på mødet. Hun opfatter det anførte som Jesper Goris måde at sige til Udlændingestyrelsen, at man i departementet havde forståelse for, at sagsbehandlingen ”blev, som den blev”. Departementet var bekymret over den lange sagsbehandlingstid i Udlændingestyrelsen. Det var således ikke udtryk for, at departementet ikke var bekymret over sagsbehandlingstiden, men at departementet godt vidste, at Udlændingestyrelsen var blevet sat i en vanskelig situation, da de skulle administrere ordningen uden nærmere retningslinjer herfor.

Adspurg, om de gjorde sig nogen overvejelser om, hvor længe asylparrene skulle være adskilt, forklarede hun, at varigheden af adskillelsen meget tidligt i forløbet var en del af deres overvejelser. Intensiteten af indgrebet ville stige proportionelt med varigheden af adskillelsen, samtidig med at hensynet til betækningsperioden ville blive mindre tungtvejende. De lagde derfor meget tidligt til grund, at en adskillelse kun kunne opretholdes i en begrænset periode, men hun kan ikke huske, at de drøftede konkrete tidsangivelser. Der kunne være sager, hvor man slet ikke ville kunne adskille parret, og der kunne være sager, hvor man hurtigt ville kunne konstatere, at der ikke forelå tvang. Adspurg, om de i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde gjort sig overvejelser om, hvordan Udlændingestyrelsen skulle kunne konstatere, at der ikke forelå tvang, forklarede hun, at hun ikke erindrer, at de drøftede spørgsmålet. Hun hørte på et tidspunkt, at nogle af de ting, Udlændingestyrelsen spurgte ind til, var, hvornår parret var blevet gift, om de var blevet gift efter aftale, hvordan de havde mødt hinanden og hvor længe parterne havde kendt hinanden. Udlændingestyrelsen vejledte også om tvangsægteskaber i forbindelse med partshøringen. Der var desuden nogle initiativer på asylcentre angående ligestilling og seksualmoral. Udlændingestyrelsen vejledte også om, hvilke tilbud der var tilgængelige i form af hotlines og psykologhjælp. Adspurg, hvilket faktisk grundlag der skulle tilvejebringes, for at Udlændingestyrelsen kunne træffe en afgørelse om, hvorvidt der forelå tvang, forklarede hun, at det var centralt, at der blev foretaget partshøring. Adspurg, om det var tilstrækkeligt for at træffe afgørelse om adskillelse, at der var foretaget partshøring, forklarede hun, at det var det ”langt hen ad vejen”, men der var også hensynet til en betækningsperiode. I nogle tilfælde var det relevant med en betækningsperiode. Et af de tilfælde, hvor der i almindelighed kunne ske adskillelse, selvom der ikke forelå andre momenter, der talte herfor, var ved større aldersforskelle mellem parterne. Det var for eksempel, hvor den ene asylansøger var 16 år, og den anden var 30 år. I de situationer mente man, at der var et behov for en betækningsperiode, uanset der ikke var grundlag for at konkludere, at der forelå tvang.

Adspurgt, hvad oplysningerne om tvang retligt set relaterede sig til, forklarede hun, at der skulle foretages en konkret og individuel vurdering af, om der forelå et beskyttelsesværdigt familieliv efter EMRK artikel 8. Forelå der tvang, var det ikke et beskyttelsesværdigt familieliv. Det var også det, ministeriet skrev i notatet fra december 2016. Som hun forstod det, var man helt uden for EMRK artikel 8, hvis man havde konstateret, at der forelå tvang. Man kunne for eksempel have konstateret tvang, fordi en af parterne selv havde bedt om at blive adskilt, men det var, så vidt hun husker, kun i ganske få sager, at parterne selv bad om at blive adskilt. Adspurgt, hvad det saglige hensyn bag adskillelsen var i de sager, hvor man efter en konkret og individuel vurdering havde fundet, at der var et beskyttelsesværdigt familieliv, herunder at der ikke forelå tvang, forklarede hun, at der var tale om asylansøgere, som i vidt omfang kom fra lande med lav ægteskabsalder, og hvor kulturel tvang hyppigere kunne forekomme. De inddrog også det hensyn, at det var myndighederne i Danmark, der bestemte, hvor asylansøgerne skulle opholde sig. Det var de forhold, der gjorde, at man lagde meget vægt på den mindreåriges tarv og på at beskytte vedkommende mod tvang. I virkeligheden var det ”en form for margin, man lagde ind i vurderingen”. I nogle sager var der behov for at få en stillingtagen fra den mindreårige efter en periode, hvor vedkommende havde været i nogle mere ”utvungne og oplyste” rammer. Der var et behov for at beskytte mod eventuel samlivstvang. Adspurgt, om de generelle betragtninger om asylansøgernes forhold i hjemlandet udgjorde det saglige hensyn i tilfælde, hvor det var konstateret, at der konkret ikke forelå tvang, forklarede hun, at det er sådan, hun husker det. Fra begyndelsen var deres formodning, at der ville være meget få sager, hvor parterne selv ville sige, at der forelå tvang. Formodningen var derfor, at man i størstedelen af sagerne var være nødt til at få belyst forholdene nærmere. Det var også sidstnævnte gruppe, de havde fokus på.

Hun var involveret i indsamlingen af materiale til Folketingets Ombudsmand. Da hun ikke selv havde været involveret i sagen fra begyndelsen, drøftede hun med Jesper Gori, hvordan indsamlingen af materialet skulle tilrettelægges, og de blev enige om, at det var relevant at få materiale fra Udlændingestyrelsen og flere kontorer i departementet, herunder Koncernøkonomi, Ledelsessekretariatet og Familiesammenføringskontoret. Der var allerede en del materiale, der var journaliseret, og de gennemgik begge deres egne indbakker for at se, om der var yderligere materiale, der skulle journaliseres. De fandt begge nogle akter, som de journaliserede. De spurgte også Lykke Sørensen, om hun havde yderligere materiale, hvilket – som hun husker det – ikke var tilfældet. De gennemgik herefter relevansen af materialet fra Familiesammenføringskontoret, hvor de selv sad. Hun tror ikke, de gennemgik relevansen af det materiale, de modtog fra de øvrige kontorer i departementet. Rent praktisk foregik gennemgangen sådan, at hun markerede en række af akterne, som hun orienterede Jesper Gori og Lykke Sørensen om, fordi de skulle vide, at en mail med et bestemt indhold blev sendt ud af huset, eller fordi de skulle drøfte, om akterne var omfattet af Folketingets Ombudsmands anmodning. Adspurgt, hvordan

de forholdt sig til de akter, der måtte ligge i andre afdelinger, hos departementschefen eller hos ministeren, forklarede hun, at det var deres vurdering, at det var relevant at høre Ledelsessekretariatet og Koncernøkonomi. Folketingets Ombudsmand havde spurgt til ”de retlige overvejelser”, og de havde en formodning om, at de akter, der afspejlede disse overvejelser, lå i de pågældende kontorer. Hun erindrer ikke, om de eksplicit bad Ledelsessekretariatet og Koncernøkonomi om at sikre indholdet af deres mailbokse, men hun havde en klar forventning om, at når hun bad om materiale til Folketingets Ombudsmand, ville kontorerne gennemgå såvel det, der var journaliseret på sagerne, som det, der måtte ligge i medarbejdernes mailbokse.

Hun blev foreholdt mail af 12. maj 2016 kl. 13.20 fra hende til Katrine Bang Nielsen og Anne Nygaard Just (ekstrakten side 1450), hvoraf det fremgår blandt andet:

”Det fremgår bl.a. - i relation til ministerens instruks af 10. februar 2016 om separat indkvartering af mindreårige ægtefæller og samlever på asylcentre - at:

”Jeg anmoder om at modtage de sagsakter i ministeriet og Udlændingestyrelsen, der - uanset om de ligger før eller efter 10. februar 2016 - belyser myndighedernes retlige overvejelser i tilknytning til den omhandlede instruks.”

Familiesammenføringskontoret skal i den anledning anmode om at modtage eventuelle relevante akter fra Koncernstyring og fra Ledelsessekretariatet senest **den 20. maj. 2016 kl. 16**. Fristen over for OMB er den 27. maj, og sagen skal ministerforelægges.”

Hertil forklarede hun, at hun anmodede om akter to gange, og hun kan ikke huske, om dette var første eller anden gang. Første gang, hun anmodede om akter, fik de en hel del materiale retur fra Koncernøkonomi. Katrine Bang Nielsen fra Ledelsessekretariatet mente ikke, de havde noget relevant materiale. Hun kan ikke huske, at hun fik et svar på sin mail af 12. maj 2016, men hun fik i hvert fald udleveret sagen fra Koncernøkonomi. Det var en fysisk sag, hun modtog, og som de efterfølgende udleverede til Folketingets Ombudsmand i sin helhed. Hun antager, at hvis Ledelsessekretariatet havde relevant mailkorrespondance om sagen, ville der være tale om korrespondance med det enkelte fagkontor, som også ville have journaliseret materialet. Hun har ikke talt med nogen om, hvorvidt indholdet af mailboksene skulle sikres og gemmes på nogen måde.

Hun var sagsbehandler på sagen med Folketingets Ombudsmand. Hun blev foreholdt, at Folketingets Ombudsmand i sit brev af 11. maj 2016 til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet anførte blandt andet, at det ikke af ministeriets udtalelse fremgik, hvilke retlige overvejelser der lå til grund for pressemeddelelsen den 10. februar 2016 (ekstrakten side 1428-1429). Hun blev desuden foreholdt, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet den 30. maj 2016 skrev til Folketingets Ombudsmand, at ministeriet ville vende tilbage med en uddybende redegørelse (ekstrakten side 1605). Herudover blev hun foreholdt, at Folketingets Ombudsmand i et brev af 13. juni 2016 til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet skrev, at han ikke kunne vurdere, i hvilket omfang ministeriet havde inddraget hensynet til menneskerettighederne og forvaltningsretlige regler i forbindelse med udstedelsen af instruksen den 10. februar 2016 (ekstraktens side 1616). Videre blev hun foreholdt, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet den 14. juli 2016 skrev til Folketingets Ombudsmand, at undersøgelserne og drøftelserne hovedsageligt havde fundet udtryk mundtligt og derfor kun i begrænset omfang var afspejlet i de fremsendte akter (ekstrakten side 2049). Hun forklarede, at det var hende, der skrev det første udkast til svaret til Folketingets Ombudsmand, men i forhold til den del af svaret, der omhandlede de overvejelser, der var gjort forud for instruksen, baserede hun udkastet på det, som Jesper Gori og Lykke Sørensen havde fortalt hende. Adspurg, om der var nogen, der tænkte på, at der var et notat, der i et nærmere bestemt omfang beskrev, hvad ministeriet havde overvejet, forklarede hun, at hun ikke mener, at notatet havde nogen relevans. Der var ingen, der nævnte notatet. De havde gennemgået deres egen sag, men de gennemgik ikke akterne fra de øvrige kontorer. Det endelige notat ville have ligget på Koncernøkonomis sag. Hun er ikke sikker på, at brevet til Folketingets Ombudsmand, som Jesper Gori underskrev, blev godkendt "hele vejen op igennem huset."

Hun blev foreholdt, at Folketingets Ombudsmand i sit udkast til redegørelse af 1. februar 2017 (ekstrakten side 2873) anførte, at ministeriet ikke på daværende tidspunkt "ses at have udarbejdet et notat eller anden skriftlig dokumentation" vedrørende forudsætningen om, at det i visse tilfælde ville være i strid med gældende ret at adskille parrene. Adspurg, om denne udtalelse gav anledning til overvejelser, forklarede hun, at hun ikke var inde over udkastet til redegørelsen fra Folketingets Ombudsmand, som blev håndteret hurtigt og på chefniveau. Hun mener, at der blev svaret samme dag, og hun tror ikke, hun nåede at læse udkastet til redegørelse, inden der blev svaret.

Som hun husker notatet af 2. februar 2016, som hun først senere så i en endelig version, stod der blandt andet, at det "åbenbart skulle være i strid med barnets tarv", for man undlod at adskille, og at man kunne indkvartere parrene adskilt, men på samme center, hvis en adskillelse på forskellige centre i øvrigt ikke kunne finde sted. Dette afspejlede ikke den ordning, de efter

hendes opfattelse var endt ud med, hvorefter der skulle foretages en konkret og individuel vurdering af, om en adskillelse ville være i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser.

Hun blev foreholdt mails af 18. februar 2016 kl. 15.17-15.28 mellem Jesper Gori, Anne Nygaard Just og hende (ekstrakten side 155), hvorefter fremgår blandt andet, at hun efterspurgte en endelig version af ”notatet til ministeren vedr. barnebrude”, og at Anne Nygaard Just sendte hende den endelige version. Adspurgt af Inger Støjbergs bisidder, advokat Nicolai Mallet, hvorfor hun efterspurgte notatet, og hvorfor Jesper Gori mente, det var relevant, at hun efterspurgte notatet, forklarede hun, at det var det eneste, hun på daværende tidspunkt havde set om sagen. Hun havde tidligere set et udkast, og da hun nu skulle beskæftige sig med sagen på ny, ville hun gerne vide, hvad der var sket med notatet. Det kan også være, hun bad om notatet i forlængelse af henvendelsen fra Jyllandsposten. Hun havde i den forbindelse en række telefonsamtaler med Jesper Gori, og det er muligt, at han på dette tidspunkt nævnte, at hun ikke skulle lægge for meget i notatet. Hun kunne ikke få adgang til sagen, og hun spurgte derfor, om der var andet, hun skulle kende til på sagen, hvilket Koncernøkonomi oplyste ikke var tilfældet.

Forevist notatet af 2. februar 2016 om indkvartering af mindreårige asylansøgere (ekstrakten side 158 ff.) og adspurgt, hvilke dele af notatet under afsnittet ”Ad 2” (ekstrakten side 161) der ”var blevet overhalet”, forklarede hun, at det blandt andet var, at indkvarteringen skulle foregå adskilt på samme center, hvis man i øvrigt vurderede, at man ikke kunne adskille det pågældende par. Adspurgt af Inger Støjbergs bisidder, advokat Nicolai Mallet, hvilke forhold der var årsag til, at notatet blev ”overhalet”, forklarede hun, at det var drøftelserne med ministeren, pressemeddelelsen og præciseringen på koncerndirektionsmødet, hvor det var blevet sagt, at der skulle gøres undtagelse i særlige tilfælde. Notatet indeholdt også undtagelser, men det indeholdt samtidig andre forhold, som ikke længere var en del af ordningen. Adspurgt, hvornår forholdene i notatet ikke længere var gældende, herunder om det skete fra den 9. til den 10. februar 2016, forklarede hun, at det var hendes indtryk, at da pressemeddelelsen – der var undtagelsesfri – blev udsendt, og da den var blevet suppleret af det, der var sagt på koncerndirektionsmødet om, at der skulle kunne gøres undtagelser som følge af Danmarks internationale forpligtelser, var det herefter dét, der udgjorde ordningen. Ordningen var altså herefter ikke mere end det, der stod i pressemeddelelsen, og at der skulle kunne gøres undtagelser som følge af Danmarks internationale forpligtelser. Notatet indeholdt dels en vis beskrivelse af, hvilke standarder der skulle gælde, dels nogle præciseringer angående fremgangsmåden for de par, som de ikke ville kunne adskille. Adspurgt, om præciseringerne i notatet ikke længere skulle gælde, fordi de ikke var blevet nævnt på koncerndirektionsmødet, forklarede hun, at det var det indtryk, hun havde fået. Notatet skulle ikke længere bruges til noget. Hun fik dette indtryk af Jesper Gori. Hun mindes ikke at have talt med Lykke Sørensen om det.

Hun blev foreholdt mail af 29. april 2016 kl. 8.50 fra hende til Jesper Gori (ekstrakten side 1311), hvoraf fremgår følgende:

”Nu ligger ”barnebrude”-sagen til dig i F2 som godkendt af Statsret og Forvaltningsret (jeg kan evt. lige ringe om forklare de få ændringer, som Statsrets bem. gav anledning til). I udkastet er anført et enkelt spm. (skal ØK høres over vores gengivelse af instruksen 10.feb./kun de kender vel til de præcise omstændigheder?).”

Adspurgt af Line Skytte Mørk Hansens bisidder, advokat Thomas Ryhl, om hun fik svar på sin mail, forklarede hun, at hun husker det sådan, at hun spurgte Jesper Gori to gange. Hun fik derfor ikke svar i første omgang. Hun kan ikke huske, om hun fik et svar i anden omgang. Det ville have været helt oplagt at høre Koncernøkonomi, og derfor tror hun også, at de blev hørt, men hun husker det ikke. Hvis hun havde hørt dem, havde hun formentlig gjort det ved at gå forbi deres kontor og talt med dem herom.

Foreholdt mail af 27. juni 2016 kl. 17.40 fra hende til Lykke Sørensen og Jesper Gori om Udlændingestyrelsens bidrag til svar til Folketingets Ombudsmand og det anførte om aflysningen af høringen ”efter vores snak med Lykke i dag” (ekstrakten side 6529) forklarede hun, at hun ikke husker, hvad hun talte med Lykke Sørensen om. Hun tror, det vedrørte høringen af Udlændingestyrelsen, og at det var den høring, der blev aflyst. Det var ikke høringen af Koncernøkonomi, der blev aflyst.

Hun blev på ny foreholdt mail af 27. juni 2016 kl. 17.40 fra hende til Lykke Sørensen og Jesper Gori (ekstrakten side 6529) og det til mailen vedhæftede ”Bidrag til brug for UIBM’s besvarelse af brev fra Folketingets Ombudsmand vedr. separat indkvartering af mindreårige ægtefæller” (ekstrakten side 6531). Hun blev også foreholdt mail af 27. juni 2016 kl. 20.27 fra hende til Jesper Gori (ekstrakten side 6532), hvoraf fremgår, at hun ”allerede nu [havde] overført bemærkningerne”. Hun forklarede, at det godt kan have været de bemærkninger, der fremgik af ”Bidrag til brug for UIBM’s besvarelse af brev fra Folketingets Ombudsmand vedr. separat indkvartering af mindreårige ægtefæller”, hun havde overført.

Hun blev foreholdt ”Bidrag til brug for UIBM’s besvarelse af brev fra Folketingets Ombudsmand vedr. separat indkvartering af mindreårige ægtefæller” (ekstrakten side 6531), Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets svar af 14. juli 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 2049) og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udtalelse af 14. juli

2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 2053), hvoraf fremgår, at Udlændingestyrelsen ”straks” skulle adskille asyldparrene, sammenholdt med ministeriets udtalelse af 4. maj 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1414), hvoraf ordet ”straks” ikke fremgik. Hun forklarede, at hun ikke husker baggrunden for, at ordet ”straks” blev anvendt i besvarelsene. ”Straks” er i hvert fald ordlyden af pressemeddelelsen. Hun vil mene, at der burde ligge en mappeforside, hvor svaret til Folketingets Ombudsmand blev lagt videre i ministeriet, og hvoraf man vil kunne se, om svaret var afstemt med Koncernøkonomi.

Hun blev på ny foreholdt ”Bidrag til brug for UIBM’s besvarelse af brev fra Folketingets Ombudsmand vedr. separat indkvartering af mindreårige ægtefæller” (ekstrakten side 6531). Af Udlændingestyrelsens bemærkninger fremgår med ændringsmarkeringer blandt andet:

”Ministeriet skal i den anledning bemærke, at det er korrekt, at instruksen af 10. februar 2016 fremstod undtagelsesfri, [og at det først var ved ~~[x]~~ af den ~~[x]~~ e-mail af 18. marts 2016, at ~~undtagelsesmuligheden blev udtrykkeligt kommunikeret til~~ Udlændingestyrelsen blev oplyst om, at instruksen ikke var undtagelsesfri.”

Hun blev desuden på ny foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udtalelse af 14. juli 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 2053), hvori henvisningen til mailen af 18. marts 2016 var slettet. Adspurg, hvilke overvejelser der lå bag, at ministeriet slettede henvisningen hertil, forklarede hun, at de i hvert fald i ét af svarene til Folketingets Ombudsmand henviste til mailen af 18. marts 2016. Baggrunden for, at det blev slettet i dette brev, må have været deres samtale med Lykke Sørensen, der kendte forløbet på koncerndirektionsmødet, og som derfor præciserede denne del af svaret samt tilføjede, at undtagelserne blev kommunikeret allerede på koncerndirektionsmødet.

Hun har ikke yderligere oplysninger af betydning for undersøgelseskommissionen.

Mødet sluttede kl. 12.55.

Peter Mørk Thomsen

Formand

INSTRUKSKOMMISSIONEN

PROTOKOL

3. september 2020

Protokol nr. 20

Den 3. september 2020 kl. 9.00 blev Instrukskommissionen sat i lokale 003 i Retten på Frederiksberg, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var undersøgelseskommissionens medlemmer, Peter Mørk Thomsen, Torkil Høg og Louise Halleskov, undersøgelseskommissionens udspørger, advokat Lars Kjeldsen med advokat David Neutzsky-Wulff samt undersøgelseskommissionens juridiske konsulent dommerfuldmægtig Mads Pedersen.

Som bisiddere var mødt:

Advokat Jakob Lund Poulsen for Andreas Højmark Søndergaard og Margit Sander Rasmussen

Advokat Nicolai Mallet for Inger Støjberg

Advokat Frederik Kromann Jespersen for Mark Thorsen

Advokat Thomas Ryhl for Line Skytte Mørk Hansen

Advokat Søren Juul for Lykke Sørensen

Advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja for Jesper Gori

Advokat Lise Lauridsen for Nina Holst Christensen, Ditte Kruse Dankert, Carsten Madsen og Thomas Klyver

Advokat Pernille Backhausen for Uffe Toudal Pedersen (fra kl. 11.00)

Advokat Anders Valentiner-Branth for Henrik Grunnet

Advokat Stine Gry Johannessen for Anna-Sophie Kolding Saugmann-Jensen

Advokat Peter Breum for Sofie Odgaard, Adam Abdel Khalik og Anne Nygaard Just (fra kl. 10.10)

---o0o---

Kl. 09.00 mødte Andreas Højmark Søndergaard. Han blev gjort bekendt med, at han ikke har pligt til at udtale sig.

Adspurgt, bekræftede han, at han deltog i turen til Bruxelles, hvor ministeren skulle tale om den danske ”smykkelov”. Han erindrer ikke det Facebook opslag, ministeren skrev i minibussen på vej til lufthavnen, men det forekommer ham ikke usandsynligt, at ministeren ville skrive et Facebook opslag i en bus på vej til lufthavnen.

Foreholdt godkendelsesforløbet vedrørende ”notat om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samleve”, der fremgår af sags- og dokumenthåndteringssystemet F2 (ekstrakten side 5502), forklarede han, at han ikke har arbejdet i systemet siden den 1. maj 2016. Han har alene arbejdet i systemet som ministersekretær. Han har ikke arbejdet i systemet som sagsbehandler, og han kan derfor ikke redegøre for alle funktionerne i systemet. Den venstre del af skærbilledet, der indeholder overskriften ”Sagsfremstilling”, var den såkaldte ”mappeforside”. Mappedorsiden indeholdt oplysninger om, hvad sagen drejede sig om, frister og hvem modtageren var. Af den pågældende mappedorside fremgår, at modtageren var ministeren, at det var ministeren, der skulle godkende sagen, og at sagen var ”clearet med Udlændingeafdelingen”. I højre margin af mappedorsiden fremgår sagens stamdata, herunder oplysninger om det ansvarlige fagkontor, sagsbehandler og datering. Af den pågældende mappedorside kan man blandt andet se, at sagen var udarbejdet af Koncernøkonomi i Koncernstyringsafdelingen. Mappedorsiden var indeholdt i alle sager, der blev forelagt ministeren. Det ville have beroet på en fejl, hvis der var en sag uden en mappedorside. Af den højre del af skærbilledet fremgår selve godkendelsesforløbet. Det bestod af forskellige trin, afhængig af hvor mange der skulle godkende sagen. Det pågældende godkendelsesforløb havde syv trin. Af skærbilledet fremgår det ikke, hvem der stod på trin 1. På trin 2 var det Jesper Gori, på trin 3 og 4 var det to afdelingschefer, på trin 5 var det kontorchef i Ledelsessekretariatet, Jonas From Solberg, på trin 6 var det departementschefen, og på trin 7 var det afslutningsvis ministeren.

Når det i sagssystemet fremgik, at han ”godkendte på vegne af sig selv”, betød det ikke, at han havde taget stilling til indholdet af sagen. Når sagen var nået til trin 6, hvor departementschefen skulle godkende, ville sagen komme frem i systemet i forkontoret. Det betød, at henholdsvis departementschefens og ministerens HK-sekretærer samt de to ministersekretærer – altså ham selv og Sofie Odgaard – ville kunne se sagen. Det var herefter deres opgave at markere sagen, således at den blev synlig for departementschefen på departementschefens iPad. Departementschefen kunne herefter behandle sagen og trykke godkend, hvorefter sagen ville forsvinde fra departementschefens skærbillede for på ny at fremgå hos medarbejderne i forkontoret. Herefter var det igen deres opgave at markere sagen, således at den blev sendt til ministerens iPad. Hvis departementschefen havde haft spørgsmål eller kommentarer til sagen, kunne departementschefen have markeret det i systemet, hvorefter det i så fald havde været forkontorets opgave at reagere på kommentaren, således at sagen blev sendt retur til sagsbehandleren og det relevante fagkontor, der herefter kunne forholde sig til kommentaren. Ministeren kunne tilsvarende komme med bemærkninger eller kommentarer til sagen, som medførte, at forkontoret ville sende sagen retur til fagkontoret eller for eksempel arrangere et møde, hvis der var nogle spørgsmål, ministeren ville drøfte. Når ministeren afslutningsvist havde godkendt sagen, ville den igen fremgå af systemet i forkontoret, der herefter skulle godkende sagen, hvorefter den ville blive sendt retur. Dette var den almindelige fremgangsmåde. Han har aldrig godkendt noget i eget navn. Han kan ikke forklare, hvorfor der står, at han har ”godkendt på vegne af sig selv”. Han har aldrig godkendt på vegne af sig selv. Det er hans opfattelse, at det typisk fremgik på denne måde, selvom han ikke godkendte på vegne af sig selv.

Han erindrer ikke, hvorfor sagen blev returneret til Anne Nygaard Just den 5. februar 2016 kl. 14.18. Han antager, at det ikke var et større problem, der skulle løses, eller en problemstilling der i øvrigt havde betydning for sagens materielle indhold, henset til den korte tid, der gik, indtil sagen blev genoptaget, og eftersom sagen blev returneret direkte til trin 7 og ikke blev sendt gennem hele godkendelseskæden på ny.

Foreholdt mail af 22. februar 2016 kl. 11.10 fra ham til Laura Purup, Sofie Odgaard og Anne Nygaard Just (ekstrakten side 5373) angående en ”udvalgsorientering vedrørende nye retningslinjer for indkvartering af barnebrude på asylcentre” forklarede han, at han fortsat ikke husker, hvem han kontaktede til brug for sin besvarelse. Han kan se, at en sagsbehandler fra Koncernøkonomi var sat ”cc” på mailen, og han formoder derfor, at han konsulterede Koncernstyringsafdelingen, inden han svarede. Om det skete på kontorchef-, afdelingschef- eller departementschefniveau, husker han ikke. Da hans svar omhandlede en oplysning til et folketingsudvalg, var det dog ikke ”yngste fuldmægtige”, han havde kontakt med.

Han husker ikke at have deltaget i et møde den 9. marts 2016 med Jesper Gori, Uffe Toudal Pedersen, Inger Støjberg og Mark Thorsen. Han kan heller ikke huske, om han medio marts 2016 har deltaget i et møde vedrørende samråd Z.

Han blev på ny foreholdt godkendelsesforløbet vedrørende notat om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende, der fremgår af sags- og dokumenthåndteringssystemet F2 (ekstrakten side 5502). I øverste højre del af skærbilledet fremgår fire dokumenter med titlen ”Aktdokument”, ”Sagsfremstilling”, ”Notat om indkvartering af mindreårige med ægtefæller” og ”Bilag 1: Opfølgende høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge”. Han forklarede, at han ikke ved, hvad dokumentet benævnt ”aktdokument” indeholdt, og han antager, at de øvrige dokumenter udgjorde de samlede akter på sagen. De akter, der tidligere lå på de fysiske sager, når de blev lagt til ministeren, bestod også typisk af den samlede sag med en sagsfremstilling, et notat om sagen samt bilag. Han husker ikke indholdet af dokumenterne i denne sag, herunder om det udgjorde sagens samlede dokumenter. På ny adspurgt, hvorfor sagen blev returneret til Anne Nygaard Just den 5. februar 2016 kl. 14.18, forklarede han, at sagerne som standard blev returneret til trin 1. Foreholdt, at det af godkendelsesforløbet fremgår, at sagen blev returneret til Anne Nygaard Just den 5. februar 2016 kl. 14.18, og at Anne Nygaard Just ”genoptog” sagen samme dag kl. 14.23, forklarede han, at ”genoptagelse” – som han husker det – betød, at sagen blev ”sat i flow” igen. Der var løbende mange sager, der blev forelagt for ministeren, hvorfor der ikke var noget odiøst i, at der i denne sag gik 4-5 dage – henover en weekend – fra Anne Nygaard Just genoptog sagen, til den blev godkendt den 9. februar 2016 kl. 13.44. Hvis sagen havde ligget hos ministeren fra mandag til fredag, ville det have været mere bemærkelsesværdigt. Det ser ikke ud til, at sagen efter genoptagelsen på ny gik op igennem systemet via det almindelige godkendelsesforløb. De bemærkninger, som gav Anne Nygaard Just anledning til at genoptage sagen, kan formentlig genfindes i F2-systemet. Bemærkningerne svarer til de fysiske notater, der tidligere kunne findes på de fysiske sagsakter.

Han blev foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 17.50 fra Line Skytte Mørk Hansen til Anne Nygaard Just og Anette Görtz (ekstrakten side 6444) med et spørgsmål om, hvorvidt en af dem havde ”sendt de konkrete sager vi har fået fra US om barnebrude til Ministeren”, og Anne Nygaard Justs svar samme dag kl. 17.51 (ekstrakten side 6443), hvoraf fremgår: ”Ja, Andreas kom og bad mig om det.” Han forklarede, at han ikke husker dette forløb, herunder at han skulle have bedt Anne Nygaard Just om sagerne.

---o0o---

Kl. 09.40 mødte Anna-Sophie Saugmann-Jensen. Hun gjort bekendt med, at hun ikke har pligt til at udtale sig. Hun blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Hun forklarede, at hun blev cand.jur. i februar 2015. Oplysningerne på hendes LinkedIn profil er opdaterede og svarer til hendes karriereførløb. Hun begyndte efter en ressortomlægning i juni 2015 i Familiesammenføringskontoret, hvor Jesper Gori var kontorchef. Hun arbejdede med konkret sagsbehandling vedrørende familiesammenføring efter EU-retten og familiesammenføringsspørgsmål i øvrigt. En del af arbejdet indebar, at hun skulle forholde sig til navnlig Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Hun forberedte også et lovforslag om udskydelse af retten til familiesammenføring i tre år, hvor artikel 8 var særlig relevant. Det var ikke kun hende, der beskæftigede sig med konventionsproblemstillinger. EMRK spillede i det hele taget en meget stor rolle på udlændingeområdet. Hun refererede til både kontorets souschef Merete Milo og kontorchef Jesper Gori. I relation til sagen om indkvartering af mindreårige drøftede hun sagen med Jesper Gori, men enkelte gange – typisk når Jesper Gori ikke var tilstede – drøftede hun sagen med Merete Milo. Hun beskæftigede sig med sagen om indkvartering af mindreårige asylansøgere, indtil hun forlod ministeriet i maj 2017.

Foreholdt Inger Støjbergs Facebook opslag den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14) forklarede hun, at hun ikke læste opslaget samme dag, men hun har efterfølgende læst det adskillige gange. Hun kan ikke huske, om opslaget gav anledning til drøftelser i ministeriet. Hun var ikke involveret i den høring af operatørerne, som Udlændingestyrelsen gennemførte på foranledning af ministeriet, og hun mener, at hun først så resultatet relativt sent i forløbet.

Foreholdt notat om ”Høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlever” (ekstrakten side 62 ff.) forklarede hun, at hun først blev inddraget i sagen, da Jesper Gori bad om hendes og Merete Milos umiddelbare bemærkninger til et notat om indkvarteringsordningen. Notatet vedrørende høringen havde hun på daværende tidspunkt endnu ikke set, og hun erindrer først at have set notatet på et langt senere tidspunkt, muligvis først i forbindelse med, at de indsamlede det materiale, der skulle sendes til Folketingets Ombudsmand. Foreholdt oplysningen i notatet om, at ”Ingen operatører har oplyst om indikationer på tvang eller lignende i de konkrete sager” (ekstrakten side 62), forklarede hun, at ”tvangsaspektet” havde stor betydning såvel generelt, da det var et grundlæggende hensyn bag ordningen, som konkret, da det var et forhold, man belyste og vejledte om i de enkelte sager. Det indgik også i de retningslinjer, de senere udarbejdede. Hun husker ikke, at de konkret drøftede den pågældende sætning i notatet (ekstrakten side 62).

I perioden fra den 25. januar til den 10. februar 2016 var hun ikke meget inde over sagen. Det var først efter, at hun modtog notatet om indkvarteringsordningen fra Jesper Gori, at hun blev inddraget rigtigt i sagen, og det var først i slutningen af marts 2016, hun blev sagsbehandler på sagen. Forud for dette tidspunkt blev hun alene inddraget ad hoc, og hun havde dengang ikke overblik over hverken det materielle eller processen i sagen. Hun har ikke fuldt overblik over, hvad ministeriet inddrog af oplysninger, og hvilke overvejelser ministeriet havde i perioden forud for, at hun blev sagsbehandler på sagen.

Det var ikke en betingelse for adskillelse, at der var konstateret tvang i de enkelte sager. Der var også et hensyn til en ”betækningsperiode”. Det var ønsket at give de mindreårige en periode, hvor de på et oplyst og tvangsfrit grundlag kunne tage stilling til, om samlivet var frivilligt. Det var derfor ikke en betingelse i de enkelte sager, at der skulle være konstateret tvang. På ny adspurg, om hun havde fået oplysningen fra Udlændingestyrelsen om, at der ikke forelå tvang i nogen af de konkrete sager, gentog hun, at hun ikke husker, at de drøftede denne oplysning. Hun kan ikke med sikkerhed sige, hvornår hun første gang så notatet om høringen, men det var muligvis i forbindelse med, at de indsamlede det materiale, der skulle sendes til Folkeetingets Ombudsmand.

Adspurg, hvilke faktiske oplysninger, der forelå, som kunne understøtte formodningen om, at der kunne være tale om et tvangsmæssigt samliv, forklarede hun, at hun ikke mindes, at der forelå statistiske oplysninger eller lignende. Det var baseret på en generel betragtning om, at asylansøgerne skulle indkvarteres i myndighedernes lokaler på baggrund af en myndighedsbeslutning. Der var tale om mindreårige, der i vidt omfang kom fra lande med lavere ægteskabsalder, og hvor der i videre omfang var tradition for arrangerede ægteskaber. Det var denne type generelle oplysninger, de havde. Adspurg, om det var arrangerede ægteskaber, ordningen skulle forebygges, forklarede hun, at tvangægteskaber og arrangerede ægteskaber ikke var det samme. Ordningen rettede sig mod tvangægteskaber. Det var dét, der var det retlige hensyn bag ordningen.

Foreholdt notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5361ff.) og mail af 28. januar 2016 kl. 14.24 fra Jesper Gori til hende og Merete Milo (ekstrakten side 48), forklarede hun, at hun deltog i udarbejdelsen af notatet. Jesper Gori ville gerne have hendes bemærkninger til notatet inden for 30 minutter, og hendes gennemgang var derfor meget hurtig. Hun hæftede sig navnlig ved en sætning under afsnittet om ordningen for de 15-17-årige om, at retten til familieliv ”normalt ikke vil indeholde en særlig forpligtelse, der begrænser råderummet ved vurderingen af, hvor indkvartering skal ske” (ekstrakten side 52). Hun var skeptisk over for denne sætning, og hun slog derfor op i kommentaren til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, hvor

hun forsøgte at finde retspraksis fra Domstolen, der vedrørte en ordning, der svarede til ordningen i denne sag. Hun kunne ikke finde sager, der vedrørte en tilsvarende ordning, men hun fandt nogle sager, der vedrørte tvangsfjernelse af børn. Her havde Domstolen lagt vægt på den konkrete vurdering og de processuelle garantier. Hun talte med Jesper Gori om, hvad hun havde fundet på den korte tid, hun havde haft til rådighed. Hun fortalte ham også, at det var hendes vurdering, at noget tilsvarende ville gøre sig gældende i forhold til ordningen i denne sag. Hun fik herefter at vide, at hun ikke skulle foretage sig yderligere. Hun var herefter ikke involveret i udarbejdelsen af notatet.

Et par dage senere – men inden at pressemeddelelsen blev offentliggjort den 10. februar 2016 – fortalte Jesper Gori hende, at han havde talt med Justitsministeriets Stats- og Menneskeretskontor, der var enige i, at der skulle foretages en konkret vurdering. Jesper Gori nævnte i denne forbindelse, at han havde indsat forbeholdet i den pressemeddelelse, der var blevet udarbejdet, men hun så ikke udkastet til pressemeddelelsen. Det næste, hun så i sagen, var et link til pressemeddelelsen uden forbehold, som Jesper Gori sendte til hende.

Adspurgt, om hun over for Jesper Gori uddybede, hvad der lå i de processuelle garantier, som Domstolen lagde vægt på i sager om tvangsfjernelse, forklarede hun, at det ikke var et spørgsmål, de drøftede nærmere på daværende tidspunkt.

Hun hørte først om det møde, Jesper Gori havde haft med ministeren den 9. februar 2016, hvor pressemeddelelsen blev drøftet, efter at pressemeddelelsen blev offentliggjort. Hun kan dog ikke huske, hvornår Jesper Gori fortalte om mødet, men det må have været på et tidspunkt i foråret 2016. Hun har svært ved at skelne mellem, hvad Jesper Gori har fortalt hende om mødet den 9. februar 2016, og hvad han har fortalt om efterfølgende møder. Det indtryk, hun fik ud fra det, Jesper Gori fortalte om sine drøftelser med ministeren i den tidlige periode af forløbet, var, at Jesper Gori havde sagt, at der skulle gøres undtagelser i forhold til de internationale konventioner, når det var nødvendigt, men at ministeren ikke ønskede undtagelser og ikke ønskede at kommunikere det udadtil. Hun havde mange drøftelser med Jesper Gori herom. Hun var også sagsbehandler på sagen med Folketingets Ombudsmand, og i den forbindelse talte hun med såvel Jesper Gori som Lykke Sørensen om de overvejelser, der lå bag ordningen. Lykke Sørensen fortalte også, at hun på koncerndirektionsmødet havde sagt, at der skulle gøres undtagelser i henhold til Danmarks internationale forpligtelser, og at Udlændingestyrelsens direktør var tilstede på mødet. Lykke Sørensen fortalte ikke andet om forløbet på mødet. Det, Lykke Sørensen fortalte hende, var det, de efterfølgende videreformidlede om koncerndirektionsmødet til Folketingets Ombudsmand.

Om Jesper Gori's mail af 10. februar 2016 kl. 14.57 til hende (ekstrakten side 6154) med et link til den offentliggjorte pressemeddelelse, og hvori Jesper Gori anførte, at ”det blev den hårde model”, forklarede hun, at hun opfattede det på den måde, at Jesper Gori herved fortalte, at forbeholdet var blevet taget ud af pressemeddelelsen. Hun tror ikke, de på daværende tidspunkt drøftede, hvilken betydning det ville få, og hun husker ikke, at de drøftede andre ”modeller” for ordningen. Hun ved ikke, hvad Jesper Gori præcis mente med sin mail, men hun opfattede det sådan, at det var hans måde at fortælle hende, at forbeholdet ikke var medtaget.

Hun har ikke kendskab til, om Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 modtog andet end pressemeddelelsen på skrift. På daværende tidspunkt var hun ikke tæt inde over sagen. Først på et senere tidspunkt hørte hun, at der var overvejelser om at sende yderligere retningslinjer til Udlændingestyrelsen. Hun har ikke hørt, om det blev overvejet at sende notatet af 2. februar 2016 til Udlændingestyrelsen. Hun vidste på daværende tidspunkt ikke, at notatet var blevet endeligt. Det indtryk, hun havde fået fra Jesper Gori, var, at notatet ikke længere spillede nogen rolle. Det var blevet overhalet af de drøftelser, der efterfølgende var opstået. Adspurgt, om notatet var blevet overhalet den 10. februar 2016, forklarede hun, at det først var efter den 10. februar 2016, at de talte om notatet. Det var formentlig på et tidligt tidspunkt i foråret 2016. Hun tror, det var i forbindelse med udarbejdelse af et presseberedskab, at hun spurgte Jesper Gori, om der fandtes en endelig udgave af notatet. Det var i den forbindelse, at Jesper Gori gav hende indtryk af, at der havde været en række møder mv., der gjorde, at notatet ikke længere havde nogen betydning.

Hun blev foreholdt mailtråd mail af 15. april 2016 kl. 17.59 fra Jesper Gori til hende og Anne Nygaard Just (ekstrakten side 975), hvoraf fremgår bl.a.:

”Hvilken karakter havde instruksen til US om barnebrude egentlig- udover pressemeddelelsen? Blev instruksens videreformidlet mundtligt, eller blev der sendt en skriftlig instruks (fx med henvisning til pressemeddelelsen)? Har på fornemmelsen, at pressemeddelelsen er instruksens, så at sige - men jeg kan tage fejl?”

Hun blev desuden foreholdt, at Anne Nygaard Just den 18. april 2016 kl. 11.25 besvarede mailen således (ekstrakten side 975):

”Jeg beklager den sene tilbagemelding. Jeg husker kun, at den er givet mundtligt efter pressemeddelelsen kom ud, men jeg ved ikke, om Lykke eller Moya (som jeg husker var en smule inde over sagen i starten) har sendt noget på skrift fra dem.”

Hertil forklarede hun, at det formentlig var til brug for besvarelsen af Folketingets Ombudsmands spørgsmål i sagen, at de undersøgte, om der var sendt andet skriftligt materiale til Udlændingestyrelsen end pressemeddelelsen. Hun husker ikke, om der blev fulgt op på denne mailtråd. Da de udarbejdede udkastet til svar til Folketingets Ombudsmand, lagde hun flere gange op til, at de skulle høre Koncernøkonomi, så de kunne være helt sikre på, at det, de skrev, også var rigtigt.

Foreholdt sin mail af 29. april 2016 kl. 8.50 til Jesper Gori (ekstrakten side 1263), hvori hun spurgte, om Koncernøkonomi skulle høres, forklarede hun, at sagen indledningsvis havde været forankret i Koncernøkonomi. Det havde derfor været oplagt at afstemme svaret med dette kontor. Hun husker dog ikke, om de faktisk gjorde det. Det var åbenbart relevant at høre dem, så hun antager, at de gjorde det. Det ville enten være sket på mail, eller ved at de gik forbi kontoret og talte med dem. Hvis hun selv havde talt med nogen, ville det være Anne Nygaard Just, men hun husker det ikke. Hun kan dog huske, at hun på et senere tidspunkt sendte en ny mail til Jesper Gori, hvor hun igen spurgte, om de burde høre Koncernøkonomi. Hun hørte ikke Koncernøkonomi af egen drift, da hun gerne ville have sin chefs godkendelse i denne sag.

Foreholdt den beskrivelse af en telefonsamtale mellem Lene Linnea Vejrum og Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 1331), der fremgår af ministeriets udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1330 ff.), forklarede hun, at hun læste om samtalen, men hun kan ikke huske, hvornår hun første gang blev bekendt med den. Hun kan også huske, at hun så Lene Linnea Vejrum's telefonnotat af 31. marts 2016 (ekstrakten side 1336). Hun ved ikke mere om samtalen end det, der fremgår af telefonnotatet. Hun kan ikke huske, om ministeriets udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand blev rundsendt i ministeriet, herunder om det blev sendt til Koncernøkonomi. Hun husker heller ikke, om udtalelsen blev drøftet med nogen.

Hun deltog i mødet i Social- og Indenrigsministeriet den 10. februar 2016 vedrørende ægteskaber indgået af mindreårige (ekstrakten side 7131). Hun blev foreholdt referatet fra mødet, hvoraf fremgår bl.a.:

”**UIBM** oplyste, at der i ministeriet for tiden alene er fokus på problemstillingen med ægteskaber indgået af mindreårige for så vidt angår indkvarteringsområdet og endnu ikke på familiesammenføringsområdet. Der er for tiden et politisk ønske om et rent snit, hvorefter der ikke skal kunne ske indkvartering af mindreårige i ægteskabs lignende forhold.”

Hun forklarede, at det – så vidt hun husker – var Social- og Indenrigsministeriet, der havde indkaldt til mødet. Hun deltog med kort varsel, og hun havde derfor kun hørt ganske lidt om baggrunden for mødet. Hun tror, at en af grundene til, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet var repræsenteret på mødet, var, at spørgsmålet om ægteskaber indgået af mindreårige også havde betydning for familiesammenføringssager. Hun tror, at det pågældende afsnit fra referatet er noget, Jesper Gori har udtalt. Hun kan ikke huske, hvad der blev sagt på mødet, herunder om der blev talt om muligheden for konkrete undtagelser, men det politiske ønske var i hvert fald, at der skulle være et ”rent snit”. Baggrunden for mødet var, at Social- og Indenrigsministeriets retningslinjer for indgåelse af ægteskab mellem mindreårige skulle ændres.

Som hun husker det, var det først i juni 2016, at der kom fokus på den hypotetiske kongebrevsvurdering, som medførte, at der i tilfælde, hvor det blev vurderet, at et par ville kunne få kongebrev, skulle gøres undtagelse. Det skete – så vidt hun husker – i forbindelse med, at Udlændingestyrelsen meddelte, at de ville træffe afgørelse i de konkrete sager. Udlændingestyrelsen havde til brug for afgørelsen af de konkrete sager anmodet ministeriet om retningslinjer herfor. I den forbindelse fortalte Lykke Sørensen hende, at hun igen havde talt med Nina Holst-Christensen i Justitsministeriet, som havde udtalt, at der skulle foretages en hypotetisk kongebrevsvurdering. Det er hendes opfattelse, at der var uenighed mellem Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Justitsministeriet om, hvornår den hypotetiske kongebrevsvurdering blev introduceret.

Foreholdt Orla Borgs artikel 'Flytning af unge flygtninge kan stride mod konvention' i Jyllands-posten den 19. februar 2016 (ekstrakten side 192) og mailtråd mellem Merete Milo, Mark Thorsen, Jesper Gori og hende fra den 18. februar 2016 kl. 14.35 til den 19. februar 2016 kl. 15.53 (ekstrakten side 175-180) om den forudgående henvendelse fra Orla Borg, forklarede hun, at hun modtog en mail fra Jesper Gori, der var på ferie. Han bad hende om at lave et udkast til svar og skitserede kort nogle retningslinjer for svaret. Så vidt hun husker, oplyste Jesper Gori tillige, at svaret ikke var, som ministeren ønskede det. Hun udarbejdede et udkast til svar, som hun samme eftermiddag forelagde for Stats- og Menneskeretskontoret i Justitsministeriet. Adspurg, hvorfor et udkast til svar til en journalist skulle forelægges for Justitsministeriet, forklarede hun, at der var flere årsager til dette. Dels havde hun talt med Jesper Gori om, at de skulle forelægge svaret for Justitsministeriet, og dels var det på daværende tidspunkt meget naturligt at inddrage Justitsministeriet. Det var den sædvanlige sagsgang efter ressortomlægningen, hvorefter der var en meget tæt kontakt mellem Stats- og Menneskeretskontoret og blandt andet hendes kontor i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Samtidig var en forelæggelse for Justitsministeriet medvirkende til at give svaret tyngde. Hun vidste, at de ikke lagde op til det svar, ministeren ønskede. Hun blev ikke inddraget i de efterfølgende drøftelser af udkastet, hvor Mark Thorsen fjernede den del af svaret, der vedrørte undtagelsesmuligheden. Hun tror, at

Merete Milo over telefonen på vej hjem svarede, at man ikke kunne skrive svaret uden forbeholdet om undtagelser, som Mark Thorsen havde lagt op til.

Hun blev foreholdt mail af 19. februar 2016 kl. 13.59 fra Lykke Sørensen til Merete Milo, Jesper Gori og hende vedrørende muligheden for at berigtige pressemeddelelsen (ekstrakten side 189). I mailen hedder det:

”Det kan vi ikke, fordi det er ministerens klare tilkendegivelse, at der ikke skal være undtagelser. Jesper og jeg har haft et længere forløb med ministeren om sagen.

Vores besvarelse til avisen skal derfor også godkendes af både Uffe og ministeren samt Mark. Jeg tror ikke, at vi kommer igennem med en besvarelse som anført nedenfor, men det skal vi selvfølgelig forsøge, og vi mås skrive, at det har været forelagt JM.

Så det kan sendes til kommunikationsenheden med den klare forholdsordre, at det skal godkendes af Uffe, Mark og ministeren.”

Hertil forklarede hun, at hun – i forbindelse med at hun blev inddraget i sagen – læste pressemeddelelsen og ministerens udtalelser om ordningen. I den forbindelse kunne hun konstatere, at ordningen fremstod undtagelsesfri, hvilket hun fandt meget betænkeligt. Hun talte derfor med Merete Milo om problemstillingen, og de var enige om, at pressemeddelelsen skulle berigtiges. De udarbejdede derfor i fællesskab mailen af 19. februar 2016 kl. 13.03 (ekstrakten side 189), hvori Merete Milo skrev til Lykke Sørensen, at pressemeddelelsen burde berigtiges. De fik herfter et svar om, at pressemeddelelsen ikke kunne berigtiges.

Pressemeddelelsen gav det klare indtryk, at indkvartering sammen var helt udelukket. Det var deres vurdering, at der skulle gøres undtagelser, hvor det var nødvendigt i henhold til Danmarks internationale forpligtelser. Pressemeddelelsen var derfor ikke inden for rammerne for, hvordan der kan kommunikeres i en pressemeddelelse. Det var pressemeddelelsens indhold, de var bekymrede over. Det var hendes indtryk, at ordningen var, at der skulle gøres undtagelser, og at problemet drejede sig om den måde, man udadtil kommunikerede om ordningen.

Det var Adam Abdel Khalik, hun drøftede sagen med i Justitsministeriet. Adam Abdel Khalik sagde, at Justitsministeriet alene kunne give en uformel rådgivning på grund af den korte tidsfrist. Hun tror ikke, at hun drøftede EMRK artikel 8 med Adam Abdel Khalik, men hun kan ikke huske det. Hun kan heller ikke i øvrigt huske, hvad de mere konkret talte om.

På daværende tidspunkt havde hun ikke kontakt til nogen i Udlændingestyrelsen. Hun havde ikke noget kendskab til, hvordan styrelsen administrerede ordningen, men hun havde ingen forventning om, at styrelsen administrerede ordningen undtagelsesfrit. Hun var imidlertid kommet ind i sagen ”fra sidelinjen”, så hun havde ikke det fulde billede af, hvad der var foregået. Hendes chefer oplyste på et senere tidspunkt, hvad der var blevet sagt på koncerndirektionsmødet, og hvad man efterfølgende skriftligt havde kommunikeret til styrelsen, men hun husker ikke, at det var noget, hun på daværende tidspunkt spurgte ind til.

Hun deltog ikke i et møde med ministeren omkring den 9. marts 2016 vedrørende besvarelsen af UII spørgsmål nr. 302, og hun har heller ikke hørt om mødet. Hun deltog heller ikke i et møde med ministeren den 14. marts 2016 om et udkast til tale til brug for samråd Z. Hun tror, at hun først deltog i et møde med ministeren umiddelbart forud for sommerferien i 2016.

På et tidspunkt hørte hun, at ministeren havde bedt om at få forelagt nogle konkrete sager, hvilket var usædvanligt, hvorfor det undrede hende. Hun husker ikke, at hun nogensinde hørte, hvad ministerens holdning til sagerne var.

Det var efter den 29. marts 2016 kl. 17.42, hvor Jesper Gori sendte hende en henvendelse af 22. marts 2016 fra Institut for Menneskerettigheder (ekstrakten side 885), at hun for alvor blev involveret i sagen, idet hun udarbejdede udkastet til besvarelsen af denne henvendelse. Instituttets konklusion om, at der skulle foretages en konkret vurdering var i overensstemmelse med ordningen og ministeriets egen vurdering. I forhold til spørgsmålet om partshøring, som instituttet ligeledes mente skulle foretages, indledte ministeriet kort tid efter en vurdering heraf. Foreholdt, at notatet kunne give det indtryk, at Institut for Menneskerettigheder havde opfattelsen af, at der ikke blev foretaget en konkret vurdering, forklarede hun, at det ikke var bemærkelsesværdigt, at Institut for Menneskerettigheder havde den opfattelse, eftersom den ordning, der var blevet kommunikeret udadtil, var ”ret absolut”. Adspurg, om det gav ministeriet anledning til at meddele Institut for Menneskerettigheder, at der faktisk blev foretaget konkrete vurderinger, forklarede hun, at de prøvede at få denne oplysning med i deres svar. Det var i svaret anført, at adskillelse var et udgangspunkt, at der ville blive gjort undtagelser i særlige tilfælde, og at der ville blive udarbejdet nærmere retningslinjer herom. Foreholdt ministerens svar til Institut for Menneskerettigheder af 25. april 2016 (ekstrakten side 1261) forklarede hun, at hun udarbejdede det første udkast til svar. Hendes udkast blev sendt til Jesper Gori og herefter Lykke Sørensens, departementschefen og til sidst ministeren. Hun tror, hun og Jesper Gori havde drøftet rammerne for svaret, inden hun udarbejdede sit udkast. Det skulle være et kort politisk svar. Det var ikke i denne forbindelse, at de skulle udfolde hele ordningen. Hun husker ikke, om hen-

des udkast svarede helt eller delvist til det endelige brev, og hun husker ikke, at det blev diskuteret. Brevet indeholdt en række udmeldinger, som på daværende tidspunkt var de udmeldinger, der var gået længst i forhold til at nævne, at der kunne gøres undtagelser.

Foreholdt udkast til tale til brug for samråd Z af 18. marts 2016 (ekstrakten side 846) sammenholdt med ministerens svar af 25. april 2016 til Institut for Menneskerettigheder (ekstrakten side 1261), herunder at det begge steder var nævnt, at der i helt særlige tilfælde kunne være omstændigheder, som betød, at der skulle gøres undtagelse, forklarede hun, at de flere andre steder i brevet til instituttet havde forsøgt at få kommunikeret, at det var det helt klare udgangspunkt, at man som mindreårig asylansøger ikke kunne bo sammen, men at den generelle instruks skulle omsættes til nogle retningslinjer, der skulle kunne anvendes i de konkrete sager. Det var ”det maksimale”, de kunne få igennem om undtagelserne i brevet til Institut for Menneskerettigheder. Hun kan ikke huske, hvad hun ordret fik at vide, at de kunne få med i brevet, men Jesper Gori havde været med i hele forløbet, og han vidste, hvad ministerens holdning til kommunikationen i sagen ville være. At de i brevet til Institut for Menneskerettigheder fik tilføjet en sætning om, at instruksen skulle omsættes til konkrete retningslinjer, var Jesper Goris forsøg på at kommunikere, at der var nogle undtagelser til ordningen. Foreholdt, at det i ministeriets svar til Institut for Menneskerettigheder fremgår, at ministeriet var i færd med at omsætte ministerens ”generelle instruktion i retningslinjer til indkvarteringsoperatørerne, der skal anvendes i de konkrete sager”, forklarede hun, at det senere blev præciseret, at det var Udlændingestyrelsen og ikke operatørerne, der skulle anvende retningslinjerne. Sætningen om, at der ville blive udarbejdet retningslinjer, var det ene af i alt tre forsøg på at få kommunikeret, at der ville være undtagelser til ordningen. Det andet forsøg var sætningen om, at det var ”det helt klare udgangspunkt”, at mindreårige asylansøgere ikke kunne bo sammen. Som hun erindrer det, efterspurgte Udlændinge- og Integrations- og Boligudvalget efterfølgende en kommentar til den del af henvendelsen fra instituttet, der drejede sig om retten til familieliv. Det var ved UUI spørgsmål nr. 513, hvor ministeriet konkret blev spurgt om forholdet til Danmarks internationale forpligtelser.

Adspurgt, hvorfor det først var ved besvarelsen af UUI spørgsmål nr. 513, at ministeriet nævnte Danmarks internationale forpligtelser, forklarede hun, at det ville have været vildledende ikke at nævne Danmarks internationale forpligtelser ved besvarelsen af UUI spørgsmål nr. 513, idet der blev spurgt specifikt til retten til familieliv. Hun har ikke været med til møder eller drøftelser med ministeren om besvarelsen af UUI spørgsmål nr. 513.

Hun husker ikke, om udkastet til besvarelsen til Institut for Menneskerettigheder (ekstrakten side 5663) blev forelagt for Justitsministeriet. På forsiden af udkastet under emnet ”Koordination” er dog anført ”Ingen”, og hun tror derfor ikke, at Justitsministeriet fik forelagt udkastet.

Foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets svar af 9. maj 2016 på UII spørgsmål nr. 513 (ekstrakten side 1418) forklarede hun, at ministeriet i spørgsmålet blev bedt om at forholde sig til Institut for Menneskerettigheders udtalelse om, at det ikke var foreneligt med asylansøgenes ret til familieliv, hvis parrene blev adskilt, uden at der var foretaget en proportionalitetsafvejning. Det var denne del af spørgsmålet, der gjorde, at hun vurderede, at de var forpligtede til at henvise til Danmarks internationale forpligtelser i svaret til Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalget.

Hun blev foreholdt mail af 18. marts 2016 kl. 18.00 fra Jesper Gori til Ditte Kruse Dankert vedhæftet materiale til brug for samråd Z (ekstrakten side 838). Af mailen fremgår blandt andet:

”Som opfølgning på vores drøftelser i går vedhæftes som aftalt talepapir tillige med beredskabstalepapirer (Q&A's) vedrørende samråd Z om barnebrude. Materialet er godkendt af ministeren, og talepapiret anvendt stort set i sin fulde udstrækning på samrådet. Materialet vil tillige med ministerens tilkendegivelser under samråd Z med fordel kunne indgå ved udarbejdelsen af de generelle retningslinjer på området.

I forhold til håndteringen af de konkrete sager gælder herefter, at Udlændingestyrelsen træffer bestemmelse om indkvarteringen af mindreårige asylansøgere med en voksen ægtefælle eller samlever i overensstemmelse med ministerens generelle instruktion. Rejser behandlingen af konkrete sager spørgsmål om forholdet til Danmarks internationale forpligtelser, skal disse spørgsmål afklares, og indkvarteringen ske på en sådan måde, at dette ikke er i strid med disse forpligtelser eller dansk ret i øvrigt.”

Hertil forklarede hun, at hun ikke kan huske, at hun var inddraget i udarbejdelsen af mailen til Ditte Kruse Dankert, eller at Jesper Gori orienterede hende om mailen på daværende tidspunkt, men hun har på et tidspunkt læst mailen. Hun kan ikke huske, at materialet til samråd Z indgik i det videre arbejde med sagen. Adspurg, om udtrykket ”gælder herefter” var udtryk for, at der blev indført en ny ordning, forklarede hun, at hun ikke husker, at de talte om den pågældende sætning i mailen. Det, hun havde fået at vide om ordningen, var det, der blev tilkendegivet på koncerndirektionsmødet.

Foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets svar af 4. maj 2016 til Folketingets Ombudsmands (ekstrakten side 1414ff.), hvoraf fremgår blandt andet, at Udlændingestyrelsen ville genoptage sagerne om adskillelse (ekstrakten side 1417), forklarede hun, at de skulle bistå Udlændingestyrelsen med at afklare et spørgsmål om partshøring. Hun drøftede spørgsmålet

med såvel Jesper Gori som Udlændingestyrelsen. Problemstillingen drejede sig om, at Udlændingestyrelsen hidtil havde indhentet oplysninger om de enkelte par fra operatørerne, men de havde ikke partshørt over oplysningerne. I de tilfælde, hvor parrene ikke ville efterkomme beslutningen om adskillelse, havde man foretaget partshøring, men man havde partshørt over, at parret ikke ville efterkomme beslutningen. De kom hurtigt frem til, at det var nødvendigt at foretage partshøring over de faktiske forhold. Det blev også overvejet, hvornår partshøringen skulle foretages. Så vidt hun husker, svarede de Udlændingestyrelsen i en mail, at der skulle foretages partshøring, selvom en anvisning om indkvartering efter udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 1. pkt., ikke havde karakter af en afgørelse i forvaltningsretlig forstand. Omtrent samtidig hermed meddelte de også Udlændingestyrelsen, at styrelsen skulle træffe egentlige afgørelser i de sager, hvor adskilt indkvartering ikke var parternes eget ønske. På et tidspunkt kort herefter meddelte de også Udlændingestyrelsen, at man i ministeriet var af den opfattelse, at styrelsen skulle gentage sagerne og foretage partshøringer. På daværende tidspunkt var man i ministeriet ikke sikker på, om Udlændingestyrelsen var forpligtet til at foretage partshøring allerede inden anvisningen om separat indkvartering, eller om det alene var noget, styrelsen burde gøre. Resultatet blev dog under alle omstændigheder, at de meddelte styrelsen, at der skulle foretages partshøring. Spørgsmålet om partshøring blev også drøftet med Forvaltningsretskontoret i Justitsministeriet, som blev forelagt den mail, der blev sendt til Udlændingestyrelsen.

Foreholdt Udlændingestyrelsens brev af 21. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstraktens side 1226), hvoraf fremgår, at Udlændingestyrelsen fremadrettet ville træffe afgørelser og foretage partshøringer i sagerne, og adspurgte, hvad der førte til, at Udlændingestyrelsen den 29. april 2016, hvor styrelsen sendte sit reviderede svar, også ville genoptage allerede afgjorte sager, forklarede hun, at hun ikke kan huske de præcise drøftelser, der førte til, at Udlændingestyrelsen genoptog sagerne, men hun husker, at det efter ministeriets opfattelse var oplagt, at der skulle ske genoptagelse i alle sagerne. Hun ved ikke, hvorfor Udlændingestyrelsen ikke havde partshørt allerede i forbindelse med de første adskillelser. Hun kan forestille sig, at det gik meget hurtigt i Udlændingestyrelsen, og at denne sag har haft en helt anden karakter end de sager om indkvartering, de almindeligvis beskæftigede sig med i styrelsen.

Adspurgte, om der på daværende tidspunkt var overvejelser om, hvorvidt der var forskel på situationen for et par, der allerede var indkvarteret på et asylcenter, og et par, der netop var ankommet til Danmark, forklarede hun, at hun ikke husker, at denne sondring blev drøftet. Hun kan forestille sig, at hensynet til at undgå samlivstvang også var relevant i forhold til de par, der allerede var indkvarteret.

Hun blev foreholdt mail af 26. april 2016 kl. 18.42 fra Lene Linnea Vejrum til Tanja Franck, Ditte Kruse Dankert og Jens Vikner (ekstrakten side 6485), hvoraf fremgår blandt andet:

”Jeg har talt med Jesper.

Departementet har forelagt spørgsmålet for Forvaltningsretskontoret i JM.

Departementet giver os valget mellem at fastholde vores udtalelse eller ændre således at vi genoptager de sager, hvor der er sket adskillelse med henblik på partshøring. Hvis vi fastholder, vil departementet i deres udtalelse kritisere os for ikke at have partshørt fyldestgørende.

Det kommer sig af, at man ikke tør risikere, at ombudsmanden erklære afgørelserne for ugyldige grundet manglende partshøring.

Det er selvfølgelig en smule mærkeligt – set i bakspejlet – idet departementet tidligere har sagt til os, at der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed.

Jeg er mest stemt for, at vi selv ændre vores udtalelse.”

Hun forklarede, at hun ikke tror, at hun på daværende tidspunkt blev orienteret om detaljerne i den dialog, ministeriet havde med Udlændingestyrelsen. De havde løbende mange drøftelser med Udlændingestyrelsen på såvel fuldmægtig- som kontorchefniveau. Hun hørte muligvis, at departementet ville udtale kritik af styrelsen, hvis ikke styrelsen genoptog sagerne, men det var ikke noget, hun var meget inde over.

Adspurg, om de i ministeriet forholdt sig til de processuelle forpligtelser efter EMRK artikel 8 eller alene de forvaltningsretlige partshøringskrav, forklarede hun, at det helt klart var de forvaltningsretlige regler, de havde fokus på. Det var hendes opfattelse, at de processuelle garantier efter EMRK artikel 8 ikke gik videre end forpligtelserne efter de nationale forvaltningsretlige regler. I dag ville hendes holdning til spørgsmålet formentlig være, at pligten til at partshøre også følger af EMRK. På daværende tidspunkt var de imidlertid usikre på, om der var en forpligtelse til at partshøre, men konklusionen blev, at Udlændingestyrelsen skulle partshøre.

Hun blev foreholdt ”Intern notits vedrørende begrebet ”en afgørelse” i forvaltningslovens forstand - i relation til anvisninger om indkvartering og flyttepåbud rettet mod mindreårige ægtefæller på asylcentre” (ekstrakten side 918), som hun har udarbejdet. I notitsen hedder det blandt andet (ekstrakten side 929):

”Vurderingen skal foretages også i lyset af de rent *praktiske forhold* omkring beslutningen om flytteanvisning hhv. flyttepåbud. Udlændingestyrelsen har om praktikken i forbindelse med anvisninger og flyttepåbud telefonisk oplyst, at det ofte foregår således, at udlændingemyndighederne først efter fælles indkvartering opdager, at en eller begge parter er mindreårige. Når udlændingemyndighederne konstaterer dette, tager de kontakt til Udlændingestyrelsens Forsørgelseskontor, der som udgangspunkt vil anvise parterne en separat indkvartering. I den forbindelse vil der blive foretaget en afvejning i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, herunder navnlig EMRK artikel 8, og det forekommer derfor Udlændingestyrelsen som om, at det reelt er på dette tidspunkt, den egentlige afgørelse bliver truffet. Hvis anvisningen ikke efterkommes, kan udstedes et flyttepåbud med den konsekvens, at politiet kan bistå med tvangsflytning. De berørte udlændinge informeres også om denne retsvirkning. Det nævnes i den forbindelse ikke eksplicit, at nægtelse af at efterkomme anvisningen vil udløse parts rettigheder. De par, som allerede er blevet adskilt, og som er flyttet frivilligt, er ikke blevet partshørt mv.”

Hun forklarede, at det formentlig var Jens Vikner i Udlændingestyrelsen, hun talte med om de praktiske forhold. Hun havde stort set alle drøftelser, der omhandlede Udlændingestyrelsens sagsbehandling, med Jens Vikner. Notitsen var et internt arbejdsdokument, der blev brugt til at skrive en mail til Udlændingestyrelsen. Mailen blev afstemt med Justitsministeriet.

Foreholdt en anden udgave af den interne notits (ekstrakten side 932), hvoraf afsnittet om de praktiske forhold omkring beslutningen om flytteanvisning ikke fremgår, forklarede hun, at hun ikke ved, om hun slettede eller tilføjede afsnittet. Hvis det var noget, hun slettede, må det have været, fordi hun havde misforstået noget, eller fordi afsnittet ikke var relevant.

Foreholdt sin mail af 13. april 2016 kl. 9.58 til Carsten Madsen (ekstrakten side 953) og sin mail af 12. april 2016 kl. 17.13 fra Jesper Gori (ekstrakten side 931), der begge angik drøftelser med Carsten Madsen i Justitsministeriet om afgørelsesbegrebet, forklarede hun, at hun og formentlig også Jesper Gori drøftede spørgsmålet med Carsten Madsen, inden de sendte et udkast

til mail til Justitsministeriet. De drøftede sagen med Carsten Madsen blandt andet for at introducere Justitsministeriet til baggrunden for problemstillingen, ligesom de redegjorde for deres overvejelser. Hun erindrer ikke, om Carsten Madsen var uenig med dem.

Hun blev foreholdt mail af 20. april 2016 kl. 16.19 fra Jens Vikner til Tanja Franck, Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6484), hvori det hedder:

”Jeg har nu to gange talt med Anna-Sophie Saugmann, som Jesper Gori havde bedt om at ringe til mig, og med forbehold for Jespers godkendelse er vi blevet enige om følgende vedr. den fremtidige administration:

1) Røde Kors indkvarterer de to ægtefæller, hvoraf den ene er mindreårig, hver for sig på hvert sit asylcenter. Dette sker ved faktisk forvaltningsvirksomhed, jf. § 42 a, stk. 7, 1. pkt. Der sker ikke partshøring forinden, men RK indgår i dialog med parret om den forestående indkvartering. (Det er vigtigt, at vi bruger udtrykket ”indkvartering hver for sig” og ikke ”adskillelse”, og det er vigtigt, at vi bruger udtrykket ”dialog” og ikke ”partshøring”).

2) Er ægteparret enig i indkvarteringen hver for sig, sker der ikke yderligere.

3) Er ægteparret ikke enig i indkvarteringen hver for sig, indberettes dette til styrelsen, som herefter hurtigt træffer en afgørelse om den evt. fortsatte opretholdelse af indkvarteringen hver for sig. Styrelsen foretager partshøring, forinden afgørelsen træffes efter en analogi af § 42 a, stk. 7, 3. pkt.”

Hun forklarede, at hun ikke husker den samtale, der er refereret. Det, Jens Vikner skriver, svarer dog i store træk til det, Udlændingestyrelsen efterfølgende meddelte Folketingets Ombudsmand. Det er formentlig ikke helt forkert, at de har talt om noget i denne retning. Samtidig var der flere af forholdene, der hurtigt herefter blev præciseret. For det første blev det præciseret, at det var Udlændingestyrelsen, der skulle anvisе indkvarteringen frem til, at afgørelsen om indkvartering blev truffet. Dette blev præciseret på Udlændingestyrelsens foranledning. Det blev for det andet præciseret, at kravet om en konkret vurdering gjaldt i alle faser af sagen. I departementet blev de også klogere på, hvordan indkvarteringen rent praktisk foregik. De fik i den forbindelse forklaret, at der var tre faser i en indkvarteringssag. Den første fase, der blev kaldt ”havelågesituationen”, var den situation, at et asylpar ankom midt om natten og skulle indkvarteres. I den anden fase indhentede Udlændingestyrelsen oplysninger og anviste, hvor parret skulle indkvarteres, indtil det tidspunkt hvor styrelsen – som den tredje fase – traf afgørelse om indkvartering. Deres drøftelser angik navnlig, om kravet om en konkret vurdering også gjaldt i

den første fase. Drøftelserne endte med, at de meddelte Udlændingestyrelsen, at der også skulle foretages en konkret vurdering i denne fase.

Adspurgt, om hun er enig i Jens Vikners referat af deres samtale, forklarede hun, at mailen i det væsentlige svarer til det udkast, Udlændingestyrelsen efterfølgende sendte, og som ministeriet oversendte til Folketingets Ombudsmand. Hun tror derfor, at de på daværende tidspunkt har tænkt, at den model, der blev skitseret i mailen, nogenlunde var den model, de forestillede sig. Den blev dog – som allerede forklaret – præciseret kort herefter. Hun ved ikke, hvorfor Jens Vikner i punkt 1 i mailen skrev, at det var vigtigt, at styrelsen anvendte udtrykket ”indkvartering hver for sig” frem for ”adskillelse” og ”dialog” frem for ”partshøring”. De havde fra departementets side ikke lagt op til, at der skulle anvendes forskellige udtryk, men alene at der skulle foretages partshøring. Hun kan ikke huske, om udtrykkene ”indkvartering hver for sig” og ”adskillelse” blev drøftet i departementet. Adspurgt, om hun havde noget indtryk af, hvordan administrationen havde været frem til hendes samtale med Jens Vikner, forklarede hun, at hun i hvert fald havde fået oplyst, at Udlændingestyrelsen ikke havde partshørt.

Adspurgt, om der i april/maj måned 2016 var overvejelser i departementet om hjemmelsgrundlaget for ordningen, forklarede hun, at de på et tidspunkt – blandt andet i forbindelse med Folketingets Ombudsmands henvendelse i sagen – kortvarigt berørte spørgsmålet, men hun husker ikke, at det var et spørgsmål, der gav dem anledning til større overvejelser. Med den viden, de havde på daværende tidspunkt, var det deres vurdering, at der var hjemmel til adskillelserne i udlændingelovens § 42 a, stk. 7. De lagde vægt på blandt andet, at det fremgik af forarbejderne, at angivelsen af de hensyn, der kunne lægges vægt på i forbindelse med en beslutning om indkvartering, ikke var udtømmende. De drøftede ikke, om kravet til hjemlens klarhed steg i takt med indgrebs intensitet, men det var en betragtning, der ville have været relevant at overveje. Deres vurdering af hjemmelsgrundlaget blev på daværende tidspunkt foretaget på baggrund af ”det juridiske grundlag, de havde til rådighed”. I dag er det hendes opfattelse, at det kan diskuteres, om deres vurdering var korrekt.

Hun mindes ikke, at de i forbindelse med overvejelserne om hjemmelsgrundlaget skelnede mellem hjemmelskravet efter EMRK og forvaltningsretten. Hendes egne overvejelser om hjemmelskravet i EMRK relaterede sig primært til, at man kommunikerede ordningen væsentligt anderledes, end den blev administreret. Det var nødvendigt, at de kommunikerede de momenter, der indgik i vurderingen, samt retningslinjerne for afvejningen. Det følger af kravet om forudsigelighed og tilgængelighed. Adspurgt, om hun nævnte dette for nogen, forklarede hun, at hun og Merete Milo forsøgte at få berigtiget pressemeddelelsen. I forbindelse med et svar til Folketingets Ombudsmand indsatte hun desuden et afsnit om, at det burde have fremgået af pressemeddelelsen, at der var undtagelser til ordningen. Afsnittet udgik dog under forelæggelsen.

Hun husker ikke, om hun drøftede hjemmelskravet med Merete Milo i forbindelse med drøftelserne om berigtigelse af pressemeddelelsen. Adspurg, hvem hun konkret drøftede problemstillingen om hjemmelskravet med, forklarede hun, at hun drøftede problemstillingen med Merete Milo ”dengang” og med Jesper Gori i forbindelse med svaret til Folketingets Ombudsmand. Hun og Jesper Gori drøftede, om der var hjemmel i bestemmelsen og forarbejderne, og deres vurdering var, at der var hjemmel. De var også enige om, at det burde have fremgået et sted, at der var undtagelser til ordningen.

Hun kan ikke huske, om departementet drøftede hjemmelsproblematikken med Justitsministeriet. Det er indgået i nogle udkast, som Justitsministeriet har set, men det var ikke en problemstilling, de fremhævede eller bad Justitsministeriet om at forholde sig til.

Adspurg, om anvendelse af udtrykket ”indkvartering hver for sig” i stedet for ”adskillelse” refererede til hjemmelsproblematikken, forklarede hun, at hun kan huske, at Udlændingestyrelsen flere gange anførte, at de anvendte en analogi af udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 3. pkt. Det er muligt, at de herved refererede til, at mange af afgørelserne blev truffet i forhold til par, der allerede var indkvarteret sammen. Det blev ved med at undre dem, at Udlændingestyrelsen anvendte terminologien ”analogi”.

Hun blev foreholdt sin mail af 28. april 2016 kl. 16.02 til Ditte Kruse Dankert med kopi til blandt andre Jesper Gori (ekstrakten side 1298), hvoraf fremgår blandt andet:

”Kan I (hurtigt) bekræfte, at vi har forstået det, som er markeret med gul, korrekt?

...

Ministeriet bemærker i forlængelse heraf, at det fremgår af Udlændingestyrelsens udtalelse, at styrelsen – i de sager, hvor der indtil nu er truffet afgørelse efter § 42 a, stk. 7, 3. pkt. – har indhentet oplysninger hos operatørerne vedrørende de faktiske forhold i sagerne. Udlændingestyrelsen har endvidere partshørt, men alene over den manglende efterkommelse af anvisningen om indkvartering.”

Hun forklarede, at det var de faktiske forhold, der var relevante at høre over, og det undrede dem derfor, at Udlændingestyrelsen havde partshørt over, at asylansøgerne ikke havde efterkommet anvisningen om indkvartering. Det var en oplysning, der godt kunne indgå i en afgørelse, men det var langt fra den mest relevante oplysning. Hun opfattede Udlændingestyrelsens partshøring således, at de havde spurgt parterne, om det var korrekt, at de ikke havde efterkommet anvisningen.

På et tidspunkt hørte hun, at Udlændingestyrelsen forelagde fem konkrete sager for departementet, og ministeren ønskede at se disse sager. Hun så et notat fra Udlændingestyrelsen om sagerne. Hun husker ikke, at hun så ”de fulde sager”, men hun så en kort beskrivelse af sagerne. Så vidt hun husker, fik de både en kort beskrivelse af sagerne og et notat, hvori Udlændingestyrelsen stillede nogle generelle spørgsmål. Departementet havde forestillet sig, at Udlændingestyrelsen ville lave et udkast til et ”fortolkningsnotat” eller nogle retningslinjer, men de fik de to dokumenter. Adspurgt, om hun var involveret i en stillingtagen til sagerne, forklarede hun, at hun i hvert fald husker, at konklusionen var, at departementet ikke skulle afgøre de enkelte sager. De oplysninger, de fik i forbindelse med forelæggelsen, indgik i de retningslinjer, departementet senere udarbejdede. Hun tog ikke på noget tidspunkt stilling til afgørelsen af de fem sager, der blev forelagt, men hun erindrer, at Justitsministeriet tog stilling til den sag, der var påklaget til Folketingets Ombudsmand.

Hun blev foreholdt mail af 21. juni 2016 kl. 14.24 fra Adam Abdel Khalik til Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 5554), hvori han anførte blandt andet, at han mente, at adskillelse af et par under styrelsens sagsbehandling var en klart ulovlig tjenestebefaling, samt at Adam Abdel Khalik har forklaret blandt andet, at ”han fortalte desuden Anna-Sophie Saugmann-Jensen, at han havde sendt den omhandlede mail, men det var i forbindelse med en privat samtale, og han forventede ikke, at hun gjorde noget ved det.” Hun forklarede, at hun ikke husker den beskrevne samtale med Adam Abdel Khalik. Hun talte imidlertid med Adam Abdel Khalik adskillige gange under forløbet, såvel fagligt som privat. Adam Abdel Khalik nævnte ved flere lejligheder, at han havde sagt fra over for sine overordnede. Han nævnte også, at han havde anvendt ordene ”klart ulovligt”. Hun husker det sådan, at det var sent i forløbet, at Adam Abdel Khalik nævnte dette for hende. Hendes opfattelse var, at det vedrørte noget ”historisk” og ikke de aktuelle forhold, ligesom hun ikke fik opfattelsen af, at Adam Abdel Khalik advarede hende om, at der stadig foregik noget ulovligt. De pågældende samtaler fandt sted på et tidspunkt, hvor departementet havde færdiggjort de præciseringer af ordningen – i form af blandt andet retningslinjer – der var nødvendige. Foreholdt, at Adam Abdel Khalik har forklaret, at det muligvis var i oktober 2016, at han talte med hende om lovligheden af ordningen, forklarede hun, at hun tror, at det var senere. Adam Abdel Khalik nævnte på et tidspunkt i forlængelse af et møde hos Udlændingestyrelsen over for hende og Jesper Gori, at han var mindre bekymret, da han ikke længere mente, at ordningen var klart ulovlig. Hun mener ikke, det var i forlængelse af mødet i oktober 2016. Det kan godt have været i forlængelse af et møde i juni 2016, men hun kan ikke huske det. Hun viderebragte ikke Adam Abdel Khaliks bekymringer, eftersom hun opfattede det som ”historiske betragtninger”. Derudover var Jesper Gori selv til stede, da Adam Abdel Khalik fortalte om sine bekymringer.

Da Justitsministeriet oprindelig ydede rådgivning i forbindelse med ordningen, var hun ikke tilstede, og det var hun heller ikke, da Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Justitsministeriet på et senere tidspunkt drøftede, hvad der oprindelig var blevet ydet af rådgivning. Det var dog hendes indtryk, at der opstod en diskussion om, hvorvidt undtagelsesadgangen var blevet større i løbet af rådgivningen, og der var uenighed om, hvorvidt det fra begyndelsen blev kommunikeret, at der skulle foretages en hypotetisk kongebrevsvurdering. Det indtryk fik hun ved flere lejligheder, herunder på baggrund af drøftelser mellem Lykke Sørensen og Jesper Gori. Hendes mail af 1. juli 2016 kl. 11.17 til Jesper Gori (ekstrakten side 6549), hvor hun henviser til drøftelserne med Justitsministeriet, refererede til et af de tilfælde, hvor hun havde hørt, at der var sket en ændring i den rådgivning, de havde fået fra Justitsministeriet. Som hun husker det, kom denne rådgivning først, efter at Udlændingestyrelsen havde meddelt, at styrelsen var klar til at træffe afgørelser, og hvor departementet derfor skulle udarbejde nogle retningslinjer til brug herfor.

Det var også først på dette tidspunkt, at hun selv fik at vide, at de skulle lave hypotetiske kongebrevsvurderinger, og hun var involveret hermed. De havde et oversigtskema, hvor deres umiddelbare vurdering var anført (ekstrakten side 6550-6553). De anførte vurderinger var foretaget hurtigt en formiddag på vej op til departementschefen. Oversigten var ikke til brug for Udlændingestyrelsen, men til intern brug med henblik på at skabe sig et overblik over, hvor mange par der formentlig ville blive indkvarteret sammen som følge af denne vurdering. Adspørgt, hvilke retlige overvejelser der lå bag den hypotetiske kongebrevsvurdering, forklarede hun, at det formentlig var EMRK artikel 14 og artikel 8. Drøftelserne om, hvorvidt kongebrevsvejledningen skulle anvendes direkte eller med visse ændringer, fortsatte langt ind i efteråret. Det blev også indsat i retningslinjerne, at der skulle foretages en egentlig hypotetisk kongebrevsvurdering. Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets vurdering var, at der i vidt omfang var tale om overlappende hensyn, men ministeriet mente ikke, at kongebrevsvejledningen skulle anvendes direkte. Hun tror, det endte med, at spørgsmålet om den hypotetiske kongebrevsvurdering udgik af vejledningen, blandt andet på baggrund af drøftelserne, men også fordi man på daværende tidspunkt var ved at afskaffe kongebrevsordningen. Det var en del af diskussionen, om den hypotetiske kongebrevsvurdering var nødvendig ud fra en diskriminationsbetragtning, eller om der skulle foretages en artikel 8 vurdering, da man i almindelighed ville komme frem til samme resultat, eftersom hensynene i vidt omfang var overlappende.

Hun var ikke inde over den hypotetiske sag, der blev forelagt Justitsministeriet, og som Justitsministeriet kom med sin vurdering af i mail af 1. juli 2016 kl. 10.08 fra Thomas Klyver til blandt andre hende og Jesper Gori (ekstrakten side 6546-6547). Hun mener, det var Jesper Gori eller Lykke Sørensen, der havde dialogen med Justitsministeriet herom. Hun kan dog godt huske, at hun fik mailen.

Hun blev foreholdt sit udkast til besvarelse af 13. juni 2016 af samrådsspørgsmål AJ (ekstrakten side 1618). I sagsfremstillingen til udkastet hedder det blandt andet (ekstrakten side 1619):

”Udlændinge-, integrations- og boligministeren anmodede på baggrund af høringsen Udlændingestyrelsen om at ændre praksis således, at ingen mindreårige asylansøgere fremadrettet kunne bo sammen med en ægtefælle eller samlever.

Ministeren tilkendegav samtidig dette i en pressemeddelelse af 10. februar 2016.

Samtidig instruerede ministeren Udlændingestyrelsen om at skille de par ad, hvor den ene var mindreårig, og om at udarbejde retningslinjer til operatørerne, der udmøntede den generelle instruks om indkvarteringen.”

Hertil forklarede hun, at oplysningerne i sagsfremstillingen formentlig er genbrug fra tidligere sagsfremstillinger. Hun tror, at undtagelserne er omtalt i talepapiret. Hun ved ikke, om de i forbindelse med udarbejdelsen af sagsfremstillingen tænkte så meget over, om undtagelserne var nævnt eller ej. Deres fokus i denne sagsfremstilling var på at beskrive de konkrete episoder, der havde givet anledning til samrådet.

Hun erindrer ikke, at hun deltog i et møde den 13. oktober 2016 mellem departementet og Udlændingestyrelsen om ordningen, men det kan godt være, at hun deltog.

Hun blev foreholdt mail af 13. oktober 2016 kl. 20.53 fra Adam Abdel Khalik til blandt andre Tanja Franck, Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado (ekstrakten side 5557). Mailen indeholder et referat af et møde den 13. oktober 2016. Af referatet fremgår, at Jesper Gori, Anna-Sophie Saugmann-Jensen, Ditte Kruse Dankert og Adam Abdel Khalik deltog i mødet. Herudover fremgår det blandt andet (ekstrakten side 5558):

”UIBM tilkendegav, at US hverken vil få kritik af UIBM for at lade par blive indkvarteret sammen igen efter 1 måned, eller efter 8 måneder. Der er overladt et meget vidt skøn til US. Der vil ifølge UIBM være sager, hvor parterne skal indkvarteres sammen igen efter 1 måned, og sager, hvor der først vil ske samlet indkvartering igen efter 4-5 måneder. Hvis ministeren kommenterer konkrete sager, vil kommentarerne være af generel karakter (f.eks. ”i min verden bør det ikke være muligt, at...”). US’ praksis i sagerne virker ifølge UIBM ”fornuftig”.

Det var et vigtigt budskab for Lykke, at vi ikke ville få kritik af UIBM for den konkrete sagsbehandling.”

Hun forklarede, at hun ikke husker, at de talte om dette på mødet. Hun opfatter det anførte som Jesper Goris måde at sige til Udlændingestyrelsen, at man i departementet havde forståelse for, at sagsbehandlingen ”blev, som den blev”. Departementet var bekymret over den lange sagsbehandlingstid i Udlændingestyrelsen. Det var således ikke udtryk for, at departementet ikke var bekymret over sagsbehandlingstiden, men at departementet godt vidste, at Udlændingestyrelsen var blevet sat i en vanskelig situation, da de skulle administrere ordningen uden nærmere retningslinjer herfor.

Adspurg, om de gjorde sig nogen overvejelser om, hvor længe asylparrene skulle være adskilt, forklarede hun, at varigheden af adskillelsen meget tidligt i forløbet var en del af deres overvejelser. Intensiteten af indgrebet ville stige proportionelt med varigheden af adskillelsen, samtidig med at hensynet til betækningsperioden ville blive mindre tungtvejende. De lagde derfor meget tidligt til grund, at en adskillelse kun kunne opretholdes i en begrænset periode, men hun kan ikke huske, at de drøftede konkrete tidsangivelser. Der kunne være sager, hvor man slet ikke ville kunne adskille parret, og der kunne være sager, hvor man hurtigt ville kunne konstatere, at der ikke forelå tvang. Adspurg, om de i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde gjort sig overvejelser om, hvordan Udlændingestyrelsen skulle kunne konstatere, at der ikke forelå tvang, forklarede hun, at hun ikke erindrer, at de drøftede spørgsmålet. Hun hørte på et tidspunkt, at nogle af de ting, Udlændingestyrelsen spurgte ind til, var, hvornår parret var blevet gift, om de var blevet gift efter aftale, hvordan de havde mødt hinanden og hvor længe parterne havde kendt hinanden. Udlændingestyrelsen vejledte også om tvangsægteskaber i forbindelse med partshøringen. Der var desuden nogle initiativer på asylcentre angående ligestilling og seksualmoral. Udlændingestyrelsen vejledte også om, hvilke tilbud der var tilgængelige i form af hotlines og psykologhjælp. Adspurg, hvilket faktisk grundlag der skulle tilvejebringes, for at Udlændingestyrelsen kunne træffe en afgørelse om, hvorvidt der forelå tvang, forklarede hun, at det var centralt, at der blev foretaget partshøring. Adspurg, om det var tilstrækkeligt for at træffe afgørelse om adskillelse, at der var foretaget partshøring, forklarede hun, at det var det ”langt hen ad vejen”, men der var også hensynet til en betækningsperiode. I nogle tilfælde var det relevant med en betækningsperiode. Et af de tilfælde, hvor der i almindelighed kunne ske adskillelse, selvom der ikke forelå andre momenter, der talte herfor, var ved større aldersforskelle mellem parterne. Det var for eksempel, hvor den ene asylansøger var 16 år, og den anden var 30 år. I de situationer mente man, at der var et behov for en betækningsperiode, uanset der ikke var grundlag for at konkludere, at der forelå tvang.

Adspurgt, hvad oplysningerne om tvang retligt set relaterede sig til, forklarede hun, at der skulle foretages en konkret og individuel vurdering af, om der forelå et beskyttelsesværdigt familieliv efter EMRK artikel 8. Forelå der tvang, var det ikke et beskyttelsesværdigt familieliv. Det var også det, ministeriet skrev i notatet fra december 2016. Som hun forstod det, var man helt uden for EMRK artikel 8, hvis man havde konstateret, at der forelå tvang. Man kunne for eksempel have konstateret tvang, fordi en af parterne selv havde bedt om at blive adskilt, men det var, så vidt hun husker, kun i ganske få sager, at parterne selv bad om at blive adskilt. Adspurgt, hvad det saglige hensyn bag adskillelsen var i de sager, hvor man efter en konkret og individuel vurdering havde fundet, at der var et beskyttelsesværdigt familieliv, herunder at der ikke forelå tvang, forklarede hun, at der var tale om asylansøgere, som i vidt omfang kom fra lande med lav ægteskabsalder, og hvor kulturel tvang hyppigere kunne forekomme. De inddrog også det hensyn, at det var myndighederne i Danmark, der bestemte, hvor asylansøgerne skulle opholde sig. Det var de forhold, der gjorde, at man lagde meget vægt på den mindreåriges tarv og på at beskytte vedkommende mod tvang. I virkeligheden var det ”en form for margin, man lagde ind i vurderingen”. I nogle sager var der behov for at få en stillingtagen fra den mindreårige efter en periode, hvor vedkommende havde været i nogle mere ”utvungne og oplyste” rammer. Der var et behov for at beskytte mod eventuel samlivstvang. Adspurgt, om de generelle betragtninger om asylansøgernes forhold i hjemlandet udgjorde det saglige hensyn i tilfælde, hvor det var konstateret, at der konkret ikke forelå tvang, forklarede hun, at det er sådan, hun husker det. Fra begyndelsen var deres formodning, at der ville være meget få sager, hvor parterne selv ville sige, at der forelå tvang. Formodningen var derfor, at man i størstedelen af sagerne var nødt til at få belyst forholdene nærmere. Det var også sidstnævnte gruppe, de havde fokus på.

Hun var involveret i indsamlingen af materiale til Folketingets Ombudsmand. Da hun ikke selv havde været involveret i sagen fra begyndelsen, drøftede hun med Jesper Gori, hvordan indsamlingen af materialet skulle tilrettelægges, og de blev enige om, at det var relevant at få materiale fra Udlændingestyrelsen og flere kontorer i departementet, herunder Koncernøkonomi, Ledelsessekretariatet og Familiesammenføringskontoret. Der var allerede en del materiale, der var journaliseret, og de gennemgik begge deres egne indbakker for at se, om der var yderligere materiale, der skulle journaliseres. De fandt begge nogle akter, som de journaliserede. De spurgte også Lykke Sørensen, om hun havde yderligere materiale, hvilket – som hun husker det – ikke var tilfældet. De gennemgik herefter relevansen af materialet fra Familiesammenføringskontoret, hvor de selv sad. Hun tror ikke, de gennemgik relevansen af det materiale, de modtog fra de øvrige kontorer i departementet. Rent praktisk foregik gennemgangen sådan, at hun markerede en række af akterne, som hun orienterede Jesper Gori og Lykke Sørensen om, fordi de skulle vide, at en mail med et bestemt indhold blev sendt ud af huset, eller fordi de skulle drøfte, om akterne var omfattet af Folketingets Ombudsmands anmodning. Adspurgt, hvordan

de forholdt sig til de akter, der måtte ligge i andre afdelinger, hos departementschefen eller hos ministeren, forklarede hun, at det var deres vurdering, at det var relevant at høre Ledelsessekretariatet og Koncernøkonomi. Folketingets Ombudsmand havde spurgt til ”de retlige overvejelser”, og de havde en formodning om, at de akter, der afspejlede disse overvejelser, lå i de pågældende kontorer. Hun erindrer ikke, om de eksplicit bad Ledelsessekretariatet og Koncernøkonomi om at sikre indholdet af deres mailbokse, men hun havde en klar forventning om, at når hun bad om materiale til Folketingets Ombudsmand, ville kontorerne gennemgå såvel det, der var journaliseret på sagerne, som det, der måtte ligge i medarbejdernes mailbokse.

Hun blev foreholdt mail af 12. maj 2016 kl. 13.20 fra hende til Katrine Bang Nielsen og Anne Nygaard Just (ekstrakten side 1450), hvoraf det fremgår blandt andet:

”Det fremgår bl.a. - i relation til ministerens instruks af 10. februar 2016 om separat indkvartering af mindreårige ægtefæller og samlever på asylcentre - at:

”Jeg anmoder om at modtage de sagsakter i ministeriet og Udlændingestyrelsen, der - uanset om de ligger før eller efter 10. februar 2016 - belyser myndighedernes retlige overveje/ser i tilknytning til den omhandlede instruks.”

Familiesammenføringskontoret skal i den anledning anmode om at modtage eventuelle relevante akter fra Koncernstyring og fra Ledelsessekretariatet senest **den 20. maj. 2016 kl. 16**. Fristen over for OMB er den 27. maj, og sagen skal ministerforelægges.”

Hertil forklarede hun, at hun anmodede om akter to gange, og hun kan ikke huske, om dette var første eller anden gang. Første gang, hun anmodede om akter, fik de en hel del materiale retur fra Koncernøkonomi. Katrine Bang Nielsen fra Ledelsessekretariatet mente ikke, de havde noget relevant materiale. Hun kan ikke huske, at hun fik et svar på sin mail af 12. maj 2016, men hun fik i hvert fald udleveret sagen fra Koncernøkonomi. Det var en fysisk sag, hun modtog, og som de efterfølgende udleverede til Folketingets Ombudsmand i sin helhed. Hun antager, at hvis Ledelsessekretariatet havde relevant mailkorrespondance om sagen, ville der være tale om korrespondance med det enkelte fagkontor, som også ville have journaliseret materialet. Hun har ikke talt med nogen om, hvorvidt indholdet af mailboksene skulle sikres og gemmes på nogen måde.

Hun var sagsbehandler på sagen med Folketingets Ombudsmand. Hun blev foreholdt, at Folketingets Ombudsmand i sit brev af 11. maj 2016 til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet anførte blandt andet, at det ikke af ministeriets udtalelse fremgik, hvilke retlige overvejelser der lå til grund for pressemeddelelsen den 10. februar 2016 (ekstrakten side 1428-1429). Hun blev desuden foreholdt, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet den 30. maj 2016 skrev til Folketingets Ombudsmand, at ministeriet ville vende tilbage med en uddybende redegørelse (ekstrakten side 1605). Herudover blev hun foreholdt, at Folketingets Ombudsmand i et brev af 13. juni 2016 til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet skrev, at han ikke kunne vurdere, i hvilket omfang ministeriet havde inddraget hensynet til menneskerettighederne og forvaltningsretlige regler i forbindelse med udstedelsen af instruksen den 10. februar 2016 (ekstraktens side 1616). Videre blev hun foreholdt, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet den 14. juli 2016 skrev til Folketingets Ombudsmand, at undersøgelserne og drøftelserne hovedsageligt havde fundet udtryk mundtligt og derfor kun i begrænset omfang var afspejlet i de fremsendte akter (ekstrakten side 2049). Hun forklarede, at det var hende, der skrev det første udkast til svaret til Folketingets Ombudsmand, men i forhold til den del af svaret, der omhandlede de overvejelser, der var gjort forud for instruksen, baserede hun udkastet på det, som Jesper Gori og Lykke Sørensen havde fortalt hende. Adspurg, om der var nogen, der tænkte på, at der var et notat, der i et nærmere bestemt omfang beskrev, hvad ministeriet havde overvejet, forklarede hun, at hun ikke mener, at notatet havde nogen relevans. Der var ingen, der nævnte notatet. De havde gennemgået deres egen sag, men de gennemgik ikke akterne fra de øvrige kontorer. Det endelige notat ville have ligget på Koncernøkonomis sag. Hun er ikke sikker på, at brevet til Folketingets Ombudsmand, som Jesper Gori underskrev, blev godkendt "hele vejen op igennem huset."

Hun blev foreholdt, at Folketingets Ombudsmand i sit udkast til redegørelse af 1. februar 2017 (ekstrakten side 2873) anførte, at ministeriet ikke på daværende tidspunkt "ses at have udarbejdet et notat eller anden skriftlig dokumentation" vedrørende forudsætningen om, at det i visse tilfælde ville være i strid med gældende ret at adskille parrene. Adspurg, om denne udtalelse gav anledning til overvejelser, forklarede hun, at hun ikke var inde over udkastet til redegørelsen fra Folketingets Ombudsmand, som blev håndteret hurtigt og på chefniveau. Hun mener, at der blev svaret samme dag, og hun tror ikke, hun nåede at læse udkastet til redegørelse, inden der blev svaret.

Som hun husker notatet af 2. februar 2016, som hun først senere så i en endelig version, stod der blandt andet, at det "åbenbart skulle være i strid med barnets tarv", før man undlod at adskille, og at man kunne indkvartere parrene adskilt, men på samme center, hvis en adskillelse på forskellige centre i øvrigt ikke kunne finde sted. Dette afspejlede ikke den ordning, de efter

hendes opfattelse var endt ud med, hvorefter der skulle foretages en konkret og individuel vurdering af, om en adskillelse ville være i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser.

Hun blev foreholdt mails af 18. februar 2016 kl. 15.17-15.28 mellem Jesper Gori, Anne Nygaard Just og hende (ekstrakten side 155), hvoraf fremgår blandt andet, at hun efterspurgte en endelig version af ”notatet til ministeren vedr. barnebrude”, og at Anne Nygaard Just sendte hende den endelige version. Adspurgt af Inger Støjbergs bisidder, advokat Nicolai Mallet, hvorfor hun efterspurgte notatet, og hvorfor Jesper Gori mente, det var relevant, at hun efterspurgte notatet, forklarede hun, at det var det eneste, hun på daværende tidspunkt havde set om sagen. Hun havde tidligere set et udkast, og da hun nu skulle beskæftige sig med sagen på ny, ville hun gerne vide, hvad der var sket med notatet. Det kan også være, hun bad om notatet i forlængelse af henvendelsen fra Jyllandsposten. Hun havde i den forbindelse en række telefonsamtaler med Jesper Gori, og det er muligt, at han på dette tidspunkt nævnte, at hun ikke skulle lægge for meget i notatet. Hun kunne ikke få adgang til sagen, og hun spurgte derfor, om der var andet, hun skulle kende til på sagen, hvilket Koncernøkonomi oplyste ikke var tilfældet.

Forevist notatet af 2. februar 2016 om indkvartering af mindreårige asylansøgere (ekstrakten side 158 ff.) og adspurgt, hvilke dele af notatet under afsnittet ”Ad 2” (ekstrakten side 161) der ”var blevet overhalet”, forklarede hun, at det blandt andet var, at indkvarteringen skulle foregå adskilt på samme center, hvis man i øvrigt vurderede, at man ikke kunne adskille det pågældende par. Adspurgt af Inger Støjbergs bisidder, advokat Nicolai Mallet, hvilke forhold der var årsag til, at notatet blev ”overhalet”, forklarede hun, at det var drøftelserne med ministeren, pressemeddelelsen og præciseringen på koncerndirektionsmødet, hvor det var blevet sagt, at der skulle gøres undtagelse i særlige tilfælde. Notatet indeholdt også undtagelser, men det indeholdt samtidig andre forhold, som ikke længere var en del af ordningen. Adspurgt, hvornår forholdene i notatet ikke længere var gældende, herunder om det skete fra den 9. til den 10. februar 2016, forklarede hun, at det var hendes indtryk, at da pressemeddelelsen – der var undtagelsesfri – blev udsendt, og da den var blevet suppleret af det, der var sagt på koncerndirektionsmødet om, at der skulle kunne gøres undtagelser som følge af Danmarks internationale forpligtelser, var det herefter dét, der udgjorde ordningen. Ordningen var altså herefter ikke mere end det, der stod i pressemeddelelsen, og at der skulle kunne gøres undtagelser som følge af Danmarks internationale forpligtelser. Notatet indeholdt dels en vis beskrivelse af, hvilke standarder der skulle gælde, dels nogle præciseringer angående fremgangsmåden for de par, som de ikke ville kunne adskille. Adspurgt, om præciseringerne i notatet ikke længere skulle gælde, fordi de ikke var blevet nævnt på koncerndirektionsmødet, forklarede hun, at det var det indtryk, hun havde fået. Notatet skulle ikke længere bruges til noget. Hun fik dette indtryk af Jesper Gori. Hun mindes ikke at have talt med Lykke Sørensen om det.

Hun blev foreholdt mail af 29. april 2016 kl. 8.50 fra hende til Jesper Gori (ekstrakten side 1311), hvoraf fremgår følgende:

”Nu ligger ”barnebrude”-sagen til dig i F2 som godkendt af Statsret og Forvaltningsret (jeg kan evt. lige ringe om forklare de få ændringer, som Statsrets bem. gav anledning til). I udkastet er anført et enkelt spm. (skal ØK høres over vores gengivelse af instruksen 10.feb./kun de kender vel til de præcise omstændigheder?).”

Adspurgt af Line Skytte Mørk Hansens bisidder, advokat Thomas Ryhl, om hun fik svar på sin mail, forklarede hun, at hun husker det sådan, at hun spurgte Jesper Gori to gange. Hun fik derfor ikke svar i første omgang. Hun kan ikke huske, om hun fik et svar i anden omgang. Det ville have været helt oplagt at høre Koncernøkonomi, og derfor tror hun også, at de blev hørt, men hun husker det ikke. Hvis hun havde hørt dem, havde hun formentlig gjort det ved at gå forbi deres kontor og talt med dem herom.

Foreholdt mail af 27. juni 2016 kl. 17.40 fra hende til Lykke Sørensen og Jesper Gori om Udlændingestyrelsens bidrag til svar til Folketingets Ombudsmand og det anførte om aflysningen af høringen ”efter vores snak med Lykke i dag” (ekstrakten side 6529) forklarede hun, at hun ikke husker, hvad hun talte med Lykke Sørensen om. Hun tror, det vedrørte høringen af Udlændingestyrelsen, og at det var den høring, der blev aflyst. Det var ikke høringen af Koncernøkonomi, der blev aflyst.

Hun blev på ny foreholdt mail af 27. juni 2016 kl. 17.40 fra hende til Lykke Sørensen og Jesper Gori (ekstrakten side 6529) og det til mailen vedhæftede ”Bidrag til brug for UIBM’s besvarelse af brev fra Folketingets Ombudsmand vedr. separat indkvartering af mindreårige ægtefæller” (ekstrakten side 6531). Hun blev også foreholdt mail af 27. juni 2016 kl. 20.27 fra hende til Jesper Gori (ekstrakten side 6532), hvoraf fremgår, at hun ”allerede nu [havde] overført bemærkningerne”. Hun forklarede, at det godt kan have været de bemærkninger, der fremgik af ”Bidrag til brug for UIBM’s besvarelse af brev fra Folketingets Ombudsmand vedr. separat indkvartering af mindreårige ægtefæller”, hun havde overført.

Hun blev foreholdt ”Bidrag til brug for UIBM’s besvarelse af brev fra Folketingets Ombudsmand vedr. separat indkvartering af mindreårige ægtefæller” (ekstrakten side 6531), Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets svar af 14. juli 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 2049) og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udtalelse af 14. juli

2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 2053), hvoraf fremgår, at Udlændingestyrelsen ”straks” skulle adskille asyldparrene, sammenholdt med ministeriets udtalelse af 4. maj 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1414), hvoraf ordet ”straks” ikke fremgik. Hun forklarede, at hun ikke husker baggrunden for, at ordet ”straks” blev anvendt i besvarelsene. ”Straks” er i hvert fald ordlyden af pressemeddelelsen. Hun vil mene, at der burde ligge en mappeforside, hvor svaret til Folketingets Ombudsmand blev lagt videre i ministeriet, og hvoraf man vil kunne se, om svaret var afstemt med Koncernøkonomi.

Hun blev på ny foreholdt ”Bidrag til brug for UIBM’s besvarelse af brev fra Folketingets Ombudsmand vedr. separat indkvartering af mindreårige ægtefæller” (ekstrakten side 6531). Af Udlændingestyrelsens bemærkninger fremgår med ændringsmarkeringer blandt andet:

”Ministeriet skal i den anledning bemærke, at det er korrekt, at instruksen af 10. februar 2016 fremstod undtagelsesfri, [og at det først var ved ~~[x]~~ af den ~~[x]~~ e-mail af 18. marts 2016, at ~~undtagelsesmuligheden blev udtrykkeligt kommunikeret til~~ Udlændingestyrelsen blev oplyst om, at instruksen ikke var undtagelsesfri.”

Hun blev desuden på ny foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udtalelse af 14. juli 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 2053), hvori henvisningen til mailen af 18. marts 2016 var slettet. Adspurg, hvilke overvejelser der lå bag, at ministeriet slettede henvisningen hertil, forklarede hun, at de i hvert fald i ét af svarene til Folketingets Ombudsmand henviste til mailen af 18. marts 2016. Baggrunden for, at det blev slettet i dette brev, må have været deres samtale med Lykke Sørensen, der kendte forløbet på koncerndirektionsmødet, og som derfor præciserede denne del af svaret samt tilføjede, at undtagelserne blev kommunikeret allerede på koncerndirektionsmødet.

Hun har ikke yderligere oplysninger af betydning for undersøgelseskommissionen.

Mødet sluttede kl. 12.55.

Peter Mørk Thomsen

Formand

INSTRUKSKOMMISSIONEN

PROTOKOL

4. september 2020

Protokol nr. 21

Den 4. september 2020 kl. 9.00 blev Instrukskommissionen sat i lokale 003 i Retten på Frederiksberg, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var undersøgelseskommissionens medlemmer, Peter Mørk Thomsen, Torkil Høg og Louise Halleskov, undersøgelseskommissionens udspørger, advokat Lars Kjeldsen, med advokat David Neutzsky-Wulff samt undersøgelseskommissionens juridiske konsulent dommerfuldmægtig Diane Svanholm Kvist.

Som bisiddere var mødt:

Advokat Nicolai Mallet for Inger Støjberg

Advokat Lise Lauridsen for Nina Holst Christensen, Ditte Kruse Dankert, Carsten Madsen og Thomas Klyver

Advokat René Offersen for Christian Hesthaven (fra kl. 10.30)

Advokat Gunnar Homann for Christian Kettel Thomsen

Advokat Anders Valentiner-Branth for Henrik Grunnet

Advokat Søren Juul for Lykke Sørensen

Advokat Pernille Backhausen for Uffe Toudal Pedersen

Advokat Thomas Ryhl for Line Skytte Mørk Hansen

Advokat Peter Breum for Sofie Odgaard, Adam Abdel Khalik og Anne Nygaard Just

Advokat Stine Gry Johannessen for Anne-Sophie Kolding Saugmann-Jensen (til kl. 12.30)

Advokat Frederik Kromann Jespersen for Mark Thorsen

Advokat Asger Bagge-Jørgensen for Tanja Franck (fra kl. 10.45)

Advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja for Jesper Gori og Jonas From Soelberg

Advokat Karoly Németh for Søren Pind

Advokat Michael Goeskjær for Lars Løkke Rasmussen

Advokat Jens Rostock-Jensen for Barbara Bertelsen

---o0o---

Kl. 09.00 mødte Thomas Klyver. Han oplyste, at han formelt var ansat i Justitsministeriet frem til januar 2019, hvor han blev udnævnt landsdommer i Vestre Landsret, men at han reelt ikke har arbejdet i ministeriet siden august 2017, idet han i mellemtiden var konstitueret landsdommer og fungerende vicesstatsadvokat hos Statsadvokaten i Viborg. På forespørgsel fra kommissionens formand bekræftede han, at de to, der begge er landsdommere, ikke har noget personligt kendskab til hinanden. Han blev herefter vejledt om sandhedspligten og strafansvaret.

Han blev orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Thomas Klyver forklarede, at han blev cand.jur. i 2004 og herefter blev ansat hos Aalborg Politi, der senere blev Nordjyllands Politi. Den 1. april 2009 blev han ansat i Justitsministeriets departement, hvor han var ansat frem til august 2017. I foråret 2016 var han kontorchef i Statsrets- og Menneskeretskontoret.

Justitsministeriet havde i 2016 et meget omfattende samarbejde med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet – både om nærværende sag og en lang række andre sager.

Udlændingepolitikken fyldte rigtig meget, og der var et politisk ønske om, at man skulle gå så langt, som man kunne, i forhold til de internationale konventioner. Derudover havde Justitsministeriet og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet indtil juni 2015 ”været samlet” i et ministerium, og flere af medarbejderne var således tidligere kolleger. Herudover var de to ministerier fysisk placeret ved siden af hinanden. Han havde primært kontakt til kontorcheferne i de relevante kontorer og havde derfor en del at gøre med blandt andre Jesper Gori. Han havde ikke så meget kontakt med Lykke Sørensen, men han deltog i møder med hende. Nina Holst-Christensen var hans overordnede. Hun var kommitteret på afdelingschefniveau. Nina Holst-Christensen og Jens Teilberg Søndergaard delte sagerne mellem sig. Hvis det drejede sig om menneskeret og konventioner, gik man til Nina Holst-Christensen, og hvis der var statsretlige spørgsmål, gik man til Jens Teilberg Søndergaard.

Han blev første gang involveret i overvejelser omkring indkvartering af mindreårige gifte eller samlevende asylansøgere efter udsendelsen af Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets pressemeddelelse. Lykke Sørensen og Jesper Gori kom over til Nina Holst-Christensen og ham.

Det foregik ved, at Nina Holst-Christensen, der sad på kontoret ved siden af ham, kom ind til ham og sagde, at Jesper Gori og Lykke Sørensen var kommet forbi for at drøfte spørgsmålet om barnebrude. Han gik derfor med ind på Nina Holst-Christensens kontor, hvor de fire havde et møde. Det var ikke et planlagt møde, men Jesper Gori og Lykke Sørensen kom forbi for at vende nogle ting. I sådanne sager fungerede Justitsministeriet som rådgiver. Temaet for mødet var rækkevidden af den undtagelse, der skulle være i ordningen. Spørgsmålet var, hvornår parrene skulle indkvarteres sammen, fordi dette fulgte af Danmarks internationale forpligtelser. Mødet fandt sted nogle dage efter udsendelsen af pressemeddelelsen.

Han var på det tidspunkt bekendt med, at Nina Holst-Christensen og Lykke Sørensen havde talt sammen dagen inden udsendelsen af pressemeddelelsen. Det møde havde han fået refereret af Nina Holst-Christensen. Nina Holst-Christensen havde fortalt ham, at Lykke Sørensen var kommet over til hende for at spørge, om ikke det var rigtigt, at man ikke kunne lave en ordning uden undtagelser. Dette havde Nina Holst-Christensen bekræftet. Det havde været en uformel forespørgsel, hvor Lykke Sørensen havde haft behov for at få bekræftet sin juridiske opfattelse. Nina Holst-Christensen havde spurgt, om der var noget, Justitsministeriet skulle hjælpe med, hvortil Lykke Sørensen havde svaret noget i retning af: ”Nej, det løb er kørt”. Det var en uformel snak mellem de to. Umiddelbart måtte man forstå Lykke Sørensens udmelding således, at der ikke skulle være undtagelser uanset Justitsministeriets opfattelse. Nina Holst-Christensen havde også orienteret Jens Teilberg Søndergaard om sin samtale med Lykke Sørensen. Han ved ikke, hvad Jens Teilberg Søndergaard valgte at gøre opad i systemet med denne oplysning.

På det møde, som han deltog i sammen med Nina Holst-Christensen, Jesper Gori og Lykke Sørensen nogle dage efter udsendelsen af pressemeddelelsen, ønskede Jesper Gori og Lykke Sørensen at få et billede af, hvilke situationer de skulle ”kigge efter”, når der skulle gøres undtagelser. De forstod det sådan, at der var medarbejdere, der skulle til at afgøre nogle konkrete sager, og der var derfor behov for at få en retning på, hvor der kunne være problemer i forhold til konventionerne. Han sad mest og lyttede, mens Nina Holst-Christensen førte ordet. Nina Holst-Christensen sagde, at der skulle foretages konkrete vurderinger. Det var svært at sige noget konkret uden at kende de konkrete sager, men når man gør indgreb i familielivet, skal der altid foretages en konkret proportionalitetsafvejning. Det var ikke et aftalt møde, og de var derfor ikke forberedte på det. Det var derfor mest en løs snak.

De sporede sig ind på i hvert fald to tilfælde, hvor man ville skulle gøre en konkret undtagelse. Der kunne for det første være tale om en familie, der var dybt traumatiseret, og hvor familien ikke ville være i stand til at drage omsorg for barnet, hvis parret ikke var sammen. Det ville være svært at sige, at hensynet til at beskytte parret mod deres egen umodenhed skulle veje tungere end hensynet til barnet.

Der var to hensyn, som kunne begrunde at adskille parrene. Det ene hensyn var tvang – et ægteskab indgået under tvang er ikke beskyttet efter EMRK, idet der ikke er et

beskyttelsesværdigt familieliv at gøre indgreb i. Adspurgt, om man kunne have et arbejdshypotetisk udgangspunkt om, at der nok var tale om tvang, og at man derfor som udgangspunkt ikke ville være beskyttet, medmindre man kunne konstatere, at der ikke var tale om tvang, forklarede han, at de ikke var så langt inde i drøftelserne under dette møde, men senere var man inde på, at der kunne være nogle parametre, som kunne indikere, at der var tale om tvang. Hvis disse parametre var til stede, kunne det begrunde, at man adskilte parret i hvert fald i en kortere periode og således gav parret et pusterum. De parametre, der kunne indikere, at der var tale om tvang, krævede fortsat en konkret vurdering. De gjorde sig ikke på mødet i februar 2016 overvejelser om, hvor stærk en indikation for tvang der skulle til, før man kunne gøre indgreb efter en proportionalitetsvurdering. Der var heller ikke på et senere tidspunkt, mens han var i kontoret, overvejelser om mere generelle indikationer på tvang.

Det andet hensyn angik det forhold, at der var tale om personer, der ikke var myndige og derfor efter dansk ret ikke kunne indgå ægteskab. Myndighedsalderen er udtryk for, at man betragter personer under 18 år som personer, der ikke kan tage vare på sig selv. Der var tale om personer, som af det offentlige skulle indkvarteres på et asylcenter. De havde ofte ikke forældre med, og der var derfor ikke andre end asyloperatøren til at beskytte dem mod deres egen umodenhed. De mente, at hensynet til at beskytte disse mindreårige mod deres egne valg – man kunne kalde det ordre public – også uden for en tvangssituation kunne bære ”et stykke”. Det var således rimeligt at sige, at man i Danmark skal være 18 år for at kunne træffe sådanne beslutninger. Man havde et ansvar for ikke at medvirke til et samliv, som den ene part ikke var moden til at indgå.

Præmissen om, at der var tale om ikke-myndige personer, baserede de på de danske regler. Heraf følger også, at når man er gift, er man myndig, hvilket førte til det andet typetilfælde, hvor der ville skulle gøres undtagelser. Når man således efter dansk ret ville anerkende et ægteskab ved et kongebrev, ville man være nødt til at gøre undtagelser.

Kongebrevstankegangen blev introduceret af Justitsministeriet på mødet med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet i dagene efter udsendelsen af pressemeddelelsen. Når man dengang behandlede familiesammenføringssager, hvor den ene part var mindreårig, foretog man en vurdering svarende til kongebrevsvurderingen.

Udgangspunktet var, at parret ikke kunne bo sammen. De skulle vurdere, hvor der kunne være undtagelser hertil. Hvis der var tale om tvang, forelå der ikke et beskyttelsesværdigt familieliv. Hvis der derimod ikke var tale om tvang, kunne der være et beskyttelsesværdigt familieliv, og hvis der skulle gøres indgreb i dette, skulle betingelserne i artikel 8, stk. 2, derfor være opfyldt. For dem var det et spørgsmål om, hvorvidt man kunne eller ikke kunne bo sammen.

Det var ikke et tema under mødet, om der var hjemmel til ordningen. Udlændingeloven henhørte under Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, og mødet angik alene rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser. Justitsministeriet forholder sig som

udgangspunkt ikke til andre ministeriers lovgivning. Hvis et andet ministerium fra begyndelsen mener, at der er hjemmel i loven, skal Justitsministeriet have en særlig grund til at tvivle på det, før Justitsministeriet problematiserer det. Det var ikke noget, de blev spurgt om i denne sag, og det var ikke noget, de selv gik ind i.

Foreholdt den tidslinje, som Nina Holst-Christensen og han havde udarbejdet om forløbet i sagen (ekstrakten side 7103), forklarede han, at han ikke husker, præcis hvornår de lavede tidslinjen, men det var på et tidspunkt, hvor de kunne forudse, at der kunne komme et efterfølgende forløb om sagen. Han vil tro, at dette var i efteråret 2016 eller foråret 2017.

Han blev foreholdt, at der af tidslinjen fremgår følgende:

”9.2.2016: Lykke Sørensen, UIM, kontakter – uformelt – NHC på sit kontor mhp at få bekræftet, at det efter EMRK art. 8 ikke er muligt at opstille en generel instruks til asylcentre om, at de såkaldte barnebrude skal adskilles, hvorfor det er nødvendigt at foretage en konkret individuel vurdering i hvert enkelt tilfælde. NHC bekræfter dette og spørger i den forbindelse om, ”jeg skal gå videre med sagen i Justitsministeriet, og om UIM har behov for Justitsministeriets bistand”, hvilket Lykke Sørensen afviser med bemærkningen ”Løbet er kørt”.

10.2.2016: NHC orienterer JTS om Lykke Sørensens uformelle henvendelse.

10.2.2016: Pressemeddelelsen (der bliver instruksen til Udlændingestyrelsen og asylcentre) udsendes fra UIM uden nogen undtagelsesmulighed.

Mellem den 11.2. og den 17.2.2016 kontakter Lykke Sørensen og Jesper Gori NHC på NHC's kontor mhp at drøfte omfanget af behovet for en undtagelsesmulighed ifm en adskillelse af de såkaldte barnebrude. Thomas Klyver deltager også i dette møde. NHC nævner, at undtagelsen i hvert fald skal dække traumatiserede ægtefæller, familier med børn, der er afhængige af begge forældre samt de tilfælde – for at undgå forskelsbehandling – hvor en dansk mindreårig statsborger ville kunne opnå såkaldt kongebrev til at indgå ægteskab (f.eks. ved en mindre aldersforskel, som 17-19 årigt par, graviditet o.lign.).

19.2.2016: UIM kontakter Justitsministeriet via email og beder om Justitsministeriets bemærkninger til et udkast til pressemeddelelse til brug for en artikel til Jyllandsposten. Pressemeddelelsen har følgende ordlyd: ”Det er ministeriets vurdering, at ordningen med separat indkvartering af mindreårige ægtefæller er i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Det kan dog

være nødvendigt at gøre undtagelse i helt særlige tilfælde”. Efter at Statsrets- og Menneskeretskontoret havde kontaktet NHC telefonisk, der var til møde i Amsterdam, og som sagde ok til formuleringen, svarede kontoret ved email s.d., at kontoret ikke havde nogen bemærkninger. (UIM har senere oplyst, at pressemeddelelsen aldrig blev afsendt).

Op til samrådet 15.3.2016 kontakter Jesper Gori Thomas Klyver og foreviser i Thomas’ dør et udkast til samrådstale. Det fremgår af udkastet, at der i helt særlige tilfælde skal gøres undtagelser ifm en adskillelse. Som et eksempel herpå nævnes i talen ”kongebrevssituationen”. På den baggrund havde Thomas ingen bemærkninger til udkastet.

Justitsministeriet bliver igen kontaktet af UIM den 24.4.2016 mhp at kommentere UIM’s udkast til udtalelse med bilag til Folketingets Ombudsmand. Herefter tager Justitsministeriet stilling til forskellige udkast til udtalelse til FO samt udkast til retningslinjer til Udlændingestyrelsen/asylcentre for indkvartering af mindreårige asylansøgere i løbet af foråret 2016 og sensommeren 2016.

Vi er bekendte med, at der i perioden efter samrådet på fuldmægtigniveau har været kontakt mellem UIM og JM om sagen.”

Han forklarede, at det var Nina Holst-Christensen, der i første omgang var pennefører vedrørende tidslinjen. Med hensyn til forløbet den 10. februar 2016 brugte de formuleringen, at pressemeddelelsen ”bliver instruksen til Udlændingestyrelsen og asylcentre” på baggrund af, hvad de havde hørt på dette tidspunkt enten fra nogle på udlændingområdet, fra pressen eller i forbindelse med orienteringen af Folketinget eller af Folketingets Ombudsmand. Det var ikke noget, de fik at vide på mødet. Han læste ikke pressemeddelelsen den pågældende dag.

De var ikke nede i detaljer på mødet, og de drøftede ikke processuelle forhold om behandlingen af sagerne, herunder hvilke oplysninger der var behov for til at kunne behandle sagerne. Han kan ikke huske, om det var Justitsministeriet eller Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, der bragte spørgsmålet om retningslinjer på banen, men det var uden tvivl noget, som de i Justitsministeriet fandt vigtigt. Det var afgørende for at få sagerne til at lande rigtigt, at man vidste, hvad der fulgte af Danmarks internationale forpligtelser, herunder hvilke typer af tilfælde man havde, og i hvilken retning pilen pegede i de enkelte tilfælde. Han erindrer ikke, om det var oppe på mødet, eller om de i tilknytning til mødet talte om, at den videre proces måtte være at få skrevet nogle retningslinjer. Han husker ikke, om processen med at adskille parrene var iværksat på tidspunktet for dette første møde. Justitsministeriet var ikke inde over, hvordan de konkrete sager blev behandlet, ligesom ministeriet ikke havde kendskab til, hvilke meddelelser der var blevet givet til Udlændingestyrelsen. Han havde en forventning

om, at når Justitsministeriet sagde, at der skulle foretages et konkret skøn i disse tilfælde, så skete dette også.

Han erindrer ikke præcis Jesper Gori's kontakt til ham op til samrådet den 15. marts 2016, men som han husker det, kom Jesper Gori over til ham med samrådstalen og pegede på et sted, hvor undtagelsesmuligheden var beskrevet. Jesper Gori spurgte, om dette var noget, som de havde bemærkninger til. Han fik fornemmelsen af, at det skulle være "den helt hårde kant" og ikke var en situation, hvor man skulle lave "bessermachen". Han så kun denne ene side fra talen. Foreholdt side 7 i talepapiret (ekstrakten side 846) forklarede han, at han ikke kan sige, om det var præcis denne formulering, som han læste. Det, der stod, var, at der i helt særlige tilfælde skulle gøres undtagelser. Han hæftede sig ved, at det var de samme ord, der fremgik af den presseudtalelse, som Justitsministeriet tidligere havde godkendt. Han noterede sig også, at der var nævnt et "for eksempel", hvilket betød, at der også kunne være andre undtagelser. Han husker ikke, præcis hvordan kongebrevseksemplet var beskrevet i det udkast, som han så, men det kan sagtens have været beskrevet som på den anførte side i talepapiret. Det, der stod, var rigtigt, men undtagelsesmulighederne var bredere end dette og omfattede ikke kun den situation, hvor man var blevet gift i Danmark, men også den situation, hvor man kunne blive gift i Danmark. Han vurderede, at talen med beskrivelse af undtagelsesmuligheden gik an i situationen. Han havde kun en kort drøftelse med Jesper Gori. Som han husker det, fik han ikke noget at vide om drøftelserne i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om denne passus i talen.

Han blev foreholdt mail af 8. marts 2016 kl. 14.23 fra Jesper Gori til ham (ekstrakten side 7043), hvoraf fremgår følgende:

"Jeg kan forstå, at Lykke har talt med Nina om 'barnebrudssagen' og jeres mulige bistand ved vurderingen af en række konkrete sager som afsæt for generelle retningslinjer.

Jeg kiggede derfor forbi dit kontor, men du var væk/smuttet under skrivebordet. Vil du sige til, når du er tilbage/er dukket op igen og har 10 min.?"

Han forklarede, at han ikke husker, om han modtog denne mail før eller efter, at han talte med Jesper Gori. Han husker ikke, om der var et møde om konkrete sager.

Han blev foreholdt Udlændingestyrelsens "Notat om adskillelse af mindreårige ægtefæller med børn", hvorved Udlændingestyrelsen forelagde fem konkrete sager for departementet (ekstrakten side 304 ff.). Han forklarede, at han ikke har nogen erindring om at have set dette notat.

Adspurg, om bemærkningen i Jesper Goris mail om, at han kunne være ”smuttet under skrivebordet”, var en hentydning til, at der var en berøringsangst for at håndtere sagen fra Justitsministeriets side, forklarede han, at han forstod det som en munter bemærkning. Det var også en svær sag for Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, idet det ikke var mejslet i sten, hvad der gjaldt. Stats- og Menneskeretskontoret var et rådgivningskontor, der forholdt sig til generel jura og generelle retningslinjer. De ville være kede af at få forelagt konkrete sager, hvorved det reelt ville være dem og ikke den kompetente myndighed, der traf afgørelse. De hjalp med den generelle jura, ikke med konkrete sager. Han ved ikke, hvorfor Jesper Gori havde formuleret sin mail på denne måde.

Han blev foreholdt mail af 21. april 2016 kl. 18.25 fra Jesper Gori til ham (ekstrakten side 1123), hvoraf fremgår:

”Udlændingestyrelsen har d.d. fremsendt bidrag til svar til Folketingets Ombudsmand vedrørende en konkret sag om separat indkvartering i asylsystemet af mindreårige ægtefæller samt udkast til retningslinjer for indkvartering af mindreårige asylansøgere, som har indgået ægteskab eller er samlevende med en person, som opholder sig i Danmark.

Vi ville meget gerne høre jeres eventuelle bemærkninger til de menneskeretlige aspekter heraf. Af hensyn til fristen over for ombudsmanden d. 29. april skal vi anmode om bemærkninger senest på mandag den 25. april. Vi beklager den korte frist.

Vi anmoder endvidere om bemærkninger til vedhæftede udkast til ministeriets udtalelse til ombudsmanden.

Vi kan eventuelt mødes og drøfte sagen mandag.

På forhånd mange tak.

Til orientering har vi ligeledes involveret Forvaltningsretskontoret.”

Han forklarede, at Carsten Madsen var kontorchef i Forvaltningsretskontoret på dette tidspunkt. Forvaltningsretskontoret skulle forholde sig til partshøringsdelen. Det var helt sædvanligt, at de blev involveret i besvarelsen til ombudsmanden. Når man skulle lave en besvarelse til ombudsmanden, skulle man vurdere, hvad de menneskeretlige forpligtelser tilsagde. Dette var Stats- og Menneskeretskontorets kompetenceområde. Når et ministerium skulle udtale sig om dette, var det helt sædvanligt, at hans kontor var inde over.

Han husker ikke, hvor omfattende Udlændingestyrelsens bidrag til svar var. Han modtog en mail med materialet, som han givetvis sendte videre til sin sagsbehandler. Han erindrer ikke, om han selv gennemgik udkastene til udtalelser og retningslinjerne fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Udlændingestyrelsen. Han sendte materialet videre til Maria Aviaja Sander Holm, der var sagsbehandler. Hun gennemgik sagen, hvorefter de drøftede sagen. De kom herefter utvivlsomt med nogle bemærkninger til udkastet.

Han blev foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udkast af 15. april 2016 til svar til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1134 ff.), hvoraf fremgår blandt andet:

”2. Ministeriet kan i forlængelse heraf mere generelt oplyse, at udlændinge-, integrations- og boligministeren den 10. februar 2016 instruerede Udlændingestyrelsen om, at mindreårige under 18 år fremover ikke skulle indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Ministeren oplyste, at dette også gjaldt, hvis parret havde et eller flere fælles børn. Samtidig instruerede ministeren Udlændingestyrelsen om at skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der boede sammen med en ældre ægtefælle eller samlever og om at udarbejde retningslinjer, der udmøntede den generelle instruks om indkvarteringen, til operatørerne.

Samme dag offentliggjorde ministeriet en pressemeddelelse om instruks, som vedlægges.

Udlændinge-, integrations- og boligministeren uddybede instruks på samråd Z i Folketinget den 15. marts 2016, hvor ministeren bemærkede, at der i helt særlige tilfælde kan være omstændigheder, som betyder, at der skal gøres undtagelse. Ministeren nævnte som eksempel det tilfælde, at et par er blevet gift i Danmark med kongebrev.”

Adspurg om det sidste afsnit – der kunne læses som om, at det først var ved samråd Z, at der blev givet grønt lys til, at der skulle gøres undtagelser i helt særlige tilfælde – gav dem anledning til særlige overvejelser, forklarede han, at han ikke erindrer, at de hæftede sig særligt ved dette afsnit. De koncentrerede sig om punktet angående de menneskeretlige forpligtelser. Han kan godt se dette i dag, men det var ikke noget, de hæftede sig ved dengang. Generelt holdt de sig ude af den del, der angik ordrene i et andet ministerium, og forholdt sig kun til det, som de var blevet anmodet om hjælp til.

På ny foreholdt mail af 21. april 2016 kl. 18.25 fra Jesper Gori til ham om, at de eventuelt kunne holde et møde og drøfte sagen (ekstrakten side 1123), forklarede han, at han ikke husker, om der blev afholdt et sådant møde. Som han husker det i dag, var det Maria Aviaja Sander

Holm og ham, der talte om sagen, og de involverede formentlig også Nina Holst-Christensen, hvorefter de sendte et svar tilbage til Udlændinge- Integrations- og Boligministeriet.

Han blev foreholdt Udlændingestyrelsens bidrag af 21. april 2016 til udtalelse til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1129 ff.), hvoraf fremgår blandt andet:

”Instruks af 10. februar 2016 fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet

Den 10. februar 2016 udsendte Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet en pressemeddelelse om, at ingen mindreårige fremover må indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever. Det fremgik bl.a. af pressemeddelelsen, at "Efter de nye retningslinjer må ingen mindreårige under 18 år indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn. Inger Støjberg har også bedt Udlændingestyrelsen om at skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der bor sammen med en ældre ægtefælle eller samlever".

Udlændingestyrelsen modtog samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen. Instruksen betød således, at ingen mindreårige fremover måtte indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, og at dette skulle gælde uanset om parret måtte have fællesbørn. Instruksen betød også, at der straks skulle ske adskillelse i de aktuelle sager, hvor en mindreårige allerede var indkvarteret sammen med en ældre ægtefælle eller samlever.”

Han forklarede hertil, at beskrivelsen ikke var vendt med ham. Som han husker det, koncentrerede han sig slet ikke om Udlændingestyrelsens bidrag, men forholdt sig alene til, hvad Justitsministeriet selv svarede. De reagerede, når ministerier bad om bistand, men de forholdt sig ikke til det, der foregik mellem Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Udlændingestyrelsen.

Han husker ikke, hvornår han blev bekendt med, at Udlændingestyrelsen påbegyndte sin sagsbehandling. Han havde egentlig forstået det således, at Udlændingestyrelsen foretog konkrete skøn, men det var ikke noget han interesserede sig for. Det, han interesserede sig for, var at hjælpe med at definere undtagelsesmulighederne.

Han blev foreholdt mail af 26. april 2016 kl. 13.23 fra Maria Aviaja Sander Holm til blandt andre Jesper Gori (ekstrakten side 1264) vedhæftet bemærkninger til udkastet til Folketingets Ombudsmand. Af mailen fremgår:

”Hermed det forslag til ændringer, som jeg talte om, som Nina og Klyver er enige i. Jeg har forsøgt at genbruge i jeres i det væsentlige.

Vi afventer et ny omgang papirer fra jer.”

Han forklarede, at baggrunden for, at de i afsnit 3 valgte at indsætte en helt ny tekst, var, at de ofte selv satte sig til tasterne, hvis de ikke syntes, at det, der stod i et udkast, helt ramte det, som efter deres opfattelse skulle skrives. Maria Aviaja Sander Holm har formentlig ment, at det skulle skrives på en anden måde, og derfor gav de et bud på en tekst for at hjælpe. Justitsministeriet forholdt sig ikke til, om Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet fulgte op på, hvorledes Udlændingestyrelsen konkret administrerede. Når der blev brugt den formulering, at Udlændingestyrelsen i alle tilfælde ”vil” foretage en konkret og individuel vurdering, var det udtryk for, hvordan administrationen fremadrettet ville være. Han gik ud fra, at der allerede på dette tidspunkt blev foretaget en konkret og individuel vurdering.

Han blev foreholdt mail af 28. april 2016 kl. 14.28 fra Merete Milo til Jesper Gori (ekstrakten side 6493), hvoraf fremgår:

”Jeg er ked af at forstyrre, men vi er nødt til lige at tale om FO-sagen med frist i morgen. Nina siger, at den konkrete sag er i strid med artikel 8. Lykke har bedt mig ringe til dig, så vi lige kan vende det. Ringer du?”

Han forklarede, at han ikke selv havde forholdt sig til, om der var foretaget en rigtig vurdering i den sag, som der var klaget over til ombudsmanden, og han mindes ikke at have fået at vide, at Nina Holst-Christensen havde forholdt sig til det.

På tidspunktet for svaret til ombudsmanden var det ham, Nina Holst-Christensen og Maria Aviaja Sander Holm, der hos Justitsministeriet var involveret. Han havde ikke selv orienteret om sagen højere oppe i systemet, men han ved ikke, om Nina Holst-Christensen havde nævnt sagen over for eksempelvis en afdelingschef. Det var helt sædvanligt, at de ikke gik længere end til afdelingschefer, når det drejede sig om ombudsmandsudtalelser.

Han har ikke deltaget i drøftelser med justitsministeren om sagen. At justitsministeren var blevet orienteret om sagen, hørte han første gang, da det var fremme i pressen i forbindelse med sagen i undersøgelseskommisionen. Han var ikke selv med til at orientere justitsministeren, og han var heller ikke involveret i at vurdere, om ministeren skulle orienteres om sagen. Der var dog senere i forløbet – i juni måned – et forløb, hvor de blev bedt om at formulere et konkret eksempel, der blev forelagt for justitsministeren. Han talte ikke selv med ministeren herom.

Justitsministeriets bemærkninger til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udkast til udtalelse til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1266) svarede til den tilkendegivelse af

retsoptattelsen, som de også havde givet udtryk for i februar måned. Der kom senere et forløb, hvor de havde en drøftelse af, om der var sket en glidning i Justitsministeriets rådgivning. Der var en løs drøftelse på det indledende møde, hvorefter de arbejdede sig ned i det, og det kunne derfor godt være, at de undtagelser, som de nævnte på mødet, i den praktiske virkelighed viste sig at være noget bredere, men for ham at se mente Justitsministeriet det samme hele vejen i forløbet. Han erindrer ikke, hvorfor kongebrevet ikke blev nævnt her.

Han blev foreholdt mail af 25. maj 2016 kl. 21.51 fra ham til Jens Teilberg Søndergaard (ekstrakten side 7055), hvoraf fremgår:

”Vi har talt med UIBM om de ”helt særlige tilfælde”. Ordvalget er som sagt brugt tidligere og kan første gang dateres tilbage til Støjbergs udtalelse i et samråd. UIBM vil overveje at bløde formuleringen op, men de er ikke sikre på, at det holder hele vejen op hos dem. Så jeg tænker, at vi har gjort, hvad vi kan på det punkt.

I modsætning til, hvad jeg fik sagt til dig, så har vi tidligere her i kontoret set papirer, hvor UIBM har brugt formuleringen, bl.a. som et citat fra det pågældende samråd, uden at vi har reageret på formuleringen.

Vi kan eventuelt lige tales ved i morgen om sagen, hvis der er behov for at drøfte sagen nærmere.”

Han forklarede, at som han husker det, kom Jens Teilberg Søndergaard, der ellers kun havde været involveret en smule i februar måned, også ind i sagen. De havde hele tiden tænkt på de ”helt særlige tilfælde” som en retning for undtagelserne. De helt særlige tilfælde var det, der fulgte af Danmarks internationale forpligtelser. Det var sådan, man lavede lovgivning på udlændingeområdet. Det, der var Jens Teilberg Søndergaards bekymring, var, at når man kommunikerede denne regel, kunne nogle – og navnlig, når det ramte virkeligheden – få en opfattelse af, at undtagelsen var for snæver. Den bekymring havde Jens Teilberg Søndergaard nævnt for ham, og han havde derfor foreslået Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, at man nu, hvor man var kommet længere ned i behandlingen af sagerne, strøg ordet ”helt”, så det i stedet blev ”særlige tilfælde”.

Med hensyn til kongebrevseksemplet kiggede de ikke på daværende tidspunkt i Indenrigsministeriets vejledninger. Det er i dag hans opfattelse, at man efter det regelsæt, der i 2016 gjaldt for kongebreve, uden videre ville kunne få kongebrev, hvis aldersforskellen ikke var så stor, medmindre den mindreårige part var umoden. Dette kunne for eksempel være, hvis den ene part var 17 år og den anden part 19 år. Hvis der var et par på henholdsvis 17 år og 28 år, og hvor der ikke var indikationer på tvang, er han mere usikker på, hvad svaret ville være. Formuleringen om de ”helt særlige tilfælde” var ikke nødvendigvis udtryk for, at de havde en opfattelse af, at kongebrevspraksis var restriktiv. Der var en klar opfattelse af, at de skulle

beskytte de mindreårige mod deres egen umodenhed og mod tvang, men at der også skulle være en mulighed for at gøre undtagelser i de ”helt særlige tilfælde”. De ”helt særlige tilfælde” kunne godt omfatte mange sager, således som det er tilfældet på familiesammenføringsområdet. Som han husker det, skete der i Justitsministeriet – efter hans snak med Jens Teilberg Søndergaard og hans efterfølgende henvendelse til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet med forslaget om at tage ordet ”helt” ud – ikke mere i relation til denne formulering.

Han blev foreholdt mail af 22. juni 2016 kl. 13.11 fra Jesper Gori til ham med emnet ”Talepapir – samrådsspørgsmål AJ om ’barnebrude’” (ekstrakten side 7059), hvoraf fremgår:

”Der er ændret forskellige steder i udkast til svar på samrådsspørgsmål AJ om ”barnebrude”, som jeg kan se du har modtaget fra Merete i en tidligere version.

Samrådet finder sted i morgen formiddag, og vi har derfor behov for at lægge talepapiret op nu. Men vi gør det med en bemærkning om, at talepapiret er under afstemning med jer.

Har du bemærkninger til denne proces?

Jeg vil naturligvis meget værdsætte jeres bemærkninger snarest muligt til talepapiret.”

Han blev ligeledes foreholdt sin mail senere samme dag 22. juni 2016 kl. 19.28 fra til Maria Aviaja Sander Holm (ekstrakten side 7057), hvoraf fremgår:

”Fint arbejde og enig.

Jeg skal nok ringe til Gori med bemærkningerne.

Du kan bare lave en notat på sagen om, at bemærkningerne er videregivet til Gori.”

Han forklarede, at talepapiret blev forelagt for Justitsministeriet på samme måde som ved forelæggelsen af ombudsmandssagen. Dette var helt sædvanligt, når der skulle afgives svar til Folketinget vedrørende menneskeretlige spørgsmål. De modtog udkastet til talepapiret lidt sent og tæt på samrådet. Han sendte henvendelsen videre til sagsbehandleren, som faldt over nogle sproglige forhold og en formulering om noget kulturelt, som de vurderede, at Menneskerettighedsdomstolen i Strasbourg nok ikke ville lægge særlig vægt på. Formuleringen var noget i retning af, at pigerne kunne få mulighed for at prøve den danske kultur og den danske måde at leve på, men menneskerettighederne er ikke skruet sådan sammen, at man kan

tvinge nogen til at leve efter en bestemt kultur. Dette kunne være et politisk argument, men det var ikke noget, han så som et argument, der ville kunne bære ordningen.

Han blev foreholdt mail af 19. februar 2016 kl. 12.52 fra Adam Abdel Khalik, der på dette tidspunkt var fuldmægtig i Stats- og Menneskeretskontoret i Justitsministeriet, til Caroline Østergaard med emnet ”Udkast til svar til Jyllandsposten vedr. ”barnebrude” mv.”, som hun videresendte til ham den 27. juni 2016 kl. 18.18 (ekstrakten side 6988). Af mailen fremgår følgende:

”T.o.

NHC var rimelig kold, men (naturligvis) også bedre inde i sagen end os, der jo ikke har nærmere kendskab til det møde, hun har holdt med Jesper Gori og den snak hun har haft med Lykke Sørensen. Hun sagde, at retningslinjerne jo ikke var udstedt endnu, og at vi vil blive inddraget i arbejdet med retningslinjerne. Så længe de ikke er udarbejdet, er hun ikke så bekymret for pressemeddelelsen (heller ikke ordene om ordningen).”

Han forklarede, at der efter hans opfattelse ikke var tale om en henvisning til pressemeddelelsen af 10. februar 2016, men til den senere presseudtalelse til Jyllands-Posten. Han husker ikke, hvorfor han fik denne mail tilsendt. Caroline Østergaard var hans souschef. Han vil tro, at hun som souschef var involveret i sagen på dette tidspunkt, fordi han selv var med statsministerens delegation til møde i Det Europæiske Råd om Brexit og derfor ikke var på kontoret. Det var derfor muligt, at han ikke havde kunnet finde sine papirer, da han vendte tilbage til kontoret, og derfor fik mailen videresendt fra Caroline Østergaard.

Foreholdt Adam Abdel Khaliks forklaring om sine drøftelser med Caroline Østergaard og adspurg, om Caroline Østergaard på noget tidspunkt havde fortalt ham om Adam Abdel Khaliks opfattelse af spørgsmålet, svarede han benægtende. Caroline Østergaard og Adam Abdel Khalik var ikke rigtig inde i sagen på dette tidspunkt i modsætning til Nina Holst-Christensen og ham, der havde talt med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Det var derfor fint, at Caroline Østergaard og Adam Abdel Khalik sagde, at der var noget, der ikke rigtigt stemte, og at de tog fat i Nina Holst-Christensen.

Foreholdt mail af 28. juni 2016 kl. 08.19 fra Jens Teilberg Søndergaard til Barbara Bertelsen, hvoraf fremgår, at sagen nu gik helt op til ministeren (ekstrakten side 1970), forklarede han, at sagen på dette tidspunkt blev taget hele vejen op i systemet, fordi der var en diskussion om, hvorvidt der var sket en glidning i Justitsministeriets rådgivning. De havde modtaget en anmodning fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om at være konkrete og komme med et eksempel, hvoraf man kunne se, hvordan Justitsministeriet så på forpligtelserne efter EMRK. Da Justitsministeriet gik skridtet videre fra den generelle rådgivning til at komme med

et egentligt eksempel, der kunne blive retningsgivende for administrationen i Udlændingestyrelsen, var det nødvendigt, at departementschefen og ministeren blev involveret. Der var ikke andet i det, end at de mente, at ministeren skulle godkende et sådant eksempel.

Han blev foreholdt Justitsministeriets eksempel vedhæftet mail af 28. juni 2016 kl. 08.19 fra Jens Teilberg Søndergaard til Barbara Bertelsen (ekstrakten side 1970). Af eksemplet fremgår (ekstrakten side 1971):

”Forudsætninger:

Et par bestående af en kvinde på 16 år og en mand på 22 år. Kvinden er gravid, eller parret har et mindreårigt barn. Det lægges til grund, at parret ikke kan få dispensation fra kommunen til at indgå ægteskab (såkaldt kongebrev).

Det forventes, at adskillelsen vil vare 4 mdr. med henvisning til sagsbehandlingstiden i asylsager. Det lægges i denne forbindelse til grund, at parret har mulighed for at besøge hinanden i den periode, som adskillelsen varer.

Vurdering:

Det er Justitsministeriets opfattelse, at det vil være muligt at adskille et sådant par, medmindre der foreligger helt særlige omstændigheder, f.eks. at forældrene er traumatiserede, og hvor den fortsatte forældreevne og omsorg for barnet vil være afhængig af, at forældrene bor sammen med barnet.”

Han forklarede, at som han erindrer det, var det dette eksempel, der gik op til ministeren. De gik i den forbindelse ikke nærmere ind i omstændighederne for, hvornår og under hvilke omstændigheder man kunne få et kongebrev eller ej, idet afgørelsen henhørte under Social- og Indenrigsministeriet og delvist under Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, der foretog de facto vurderingerne i forbindelse med familiesammenføringssagerne. Når man gav en vurdering, var man også nødt til at opstille forudsætningerne herfor. Som han husker det, var der opstået tvivl om, hvordan man skulle se på disse sager, hvorfor Jesper Gori og Lykke Sørensen havde bedt dem om et eksempel, som de kunne gå videre med til brug for retningslinjerne. Udlændingestyrelsen ventede på at få beskrevet, hvordan styrelsen skulle forholde sig, og hvad juraen holdt til. Han tænkte, at ministeriet ville sende eksemplet videre til Udlændingestyrelsen. Det var ikke et eksempel til brug for en pressehenvendelse. Hvis det i eksemplet omvendt blev lagt til grund, at parret kunne få dispensation ved kongebrev, holdt konklusionen ikke, idet der i så fald ville være tale om forskelsbehandling.

De menneskeretlige aspekter, som de lagde vægt på i eksemplet, var aldersforskellen mellem parterne, den mindreåriges alder og de hensyn, som de overordnet mente kunne begrunde ordningen – nemlig, at der i Danmark gælder et udgangspunkt om, at man skal være 18 år for at blive gift, og at staten må træde til, når man bor på et asylcenter uden andre til at varetage sine

interesser. Der blev tillige lagt vægt på, hvor langt adskillelsen og indgrebet i familielivet rakte, idet det var klart, at indgrebet var større, hvis man slet ikke måtte besøge hinanden, end hvis parret blot ikke måtte sove sammen. De vurderede på baggrund heraf, at eksemplet efter deres bedste vurdering gik an. Dette var så langt, som de mente, at man kunne gå. Adspurg, om eksemplet skulle læses således, at de lagde til grund, at den 16-årige havde et familieliv i artikel 8's forstand, forklarede han, at eksemplet må skulle læses sådan. Det saglige formål med at adskille parret var hensynet til at beskytte den mindreårige mod sin egen umodenhed, og at man havde svært ved at træffe et valg af den omhandlede karakter, når man kun er 16 år. Der var Europarådsanbefalinger om, at det er dårligt for en 16-årig at indgå i et ægteskab. Staten havde et ansvar på asylcentrene og måtte derfor tage de nødvendige forholdsregler. Der lå ikke i eksemplet en forudsætning om, at man ikke ville skulle indhente øvrige oplysninger end dem, der fremgik af eksemplet. Der ville altid skulle laves en konkret vurdering, og der kunne altid være forhold i sagen, som pegede i en anden retning. Det var meningen, at eksemplet skulle give en håndfast retning for en helt klar hovedregel. Det var så langt, som de mente, at de kunne gå. Eksemplet skulle ikke læses sådan, at man ikke skulle lave den vurdering, der var lagt op til i udkastet til udtalelse til ombudsmanden.

Han blev foreholdt mail af 9. juni 2016 kl. 18.47 fra Lene Vejrum til Tanja Franck (ekstrakten side 5552), hvoraf fremgår blandt andet:

”Jeg har haft en lang snak med Lykke om sagen og om status. (har orienteret Ditte telefonisk).

Baggrunden for, at vi ikke hører fra departementet er ene og alene manglende tid.

Når det er sagt, har JM, som vi havde opsnust, ændret holdning til, hvad der ligger inden for og [u]den for skiven. Som eksempel nævnte Lykke, at de (Nina) tidligere havde oplyst, at en adskillelse af fx gravide ikke var problematisk i sig selv, det mener de nu, at det er.
...”

Han blev endvidere foreholdt mail af 28. juni 2016 kl. 12.54 fra Jens Teilberg Søndergaard til Lykke Sørensen (ekstrakten side 7134-7135), hvoraf fremgår:

”I forlængelse af vores snak i går om spørgsmålet om adskillelse af asylpar har Nina og Thomas talt med Jesper Gori. De har redegjort for, at vi retligt vurderer sagen, som vi hele tiden har gjort, og som det bl.a. er kommet til udtryk i jeres svar til ombudsmanden af 4. maj 2016.

Jesper tilkendegav, at I ikke desto mindre gerne vil holde et møde med os om sagen. Vi stiller naturligvis gerne op til et møde –men jeg vil altså bede jer om at

være præcise i forhold til, hvad der er, som I gerne vil have os til at vurdere eller forholde os til. Jeg skal være ærlig at sige, at både jeg, Nina og kontoret haft lidt svært ved at finde ud af, hvad det præcist er, at I forventer af os.

Vi tales ved.”

Han blev yderligere forholdt mail af 28. juni 2016 kl. 13.12 fra Jens Teilberg Søndergaard til Barbara Bertelsen (ekstrakten side 7134), hvoraf fremgår:

”Jeg vil lige orientere dig om sagen om adskillelse af asylpar (der også nu og da benævnes sagen om ”barnebrude”).

Du nævnte over for mig, at Uffe havde henvendt sig til dig om sagen bl.a. med en påstand om, at vores rådgivning i sagen var ”skredet”.

Jeg har nu forhørt mig på kryds og tværs hos Nina, i kontoret osv. –og jeg kan altså ikke se noget belæg for, at vores rådgivning i sagen skulle være ”skredet”.

Tværtimod taler alt i sagen for, at den har været konsistent. Hertil kommer, at jeg har talt med Lykke, og hun har simpelthen svært ved at redegøre for, på hvilke punkter vores rådgivning skulle være ”skredet” –og det samme har Jesper Gori, når Thomas og Nina taler med ham. Og så er det jo svært at forholde sig til påstanden.

Baggrunden for, at spørgsmålet nu tages op af UIBM, er formentlig, at Udlændingestyrelsen skal træffe fornyet afgørelse i sagerne om adskillelse af asylpar her før sommerferien, og at de måske kommer frem til, at der er flere par, som ikke bør holdes adskilt. Vi har ikke været involveret i behandlingen af de konkrete sager, men har kun drøftet de generelle juridiske spørgsmål med UIBM.

Jeg har i lyset af sagens forløb fundet det nødvendigt at sende nedenstående mail. Høringssvaret, som jeg henviser til, er vedhæftet.

Nina er en del oprørt over, at Lykke valgte at få Uffe til at gå til dig med påstanden om, at vores rådgivning er ”skredet”, i stedet for at gå til hende eller mig. Jeg er enig med hende i, at det ikke er en ordentlig måde at gå frem på – og jeg har tænkt mig at sige det til Lykke ved det møde, som omtales i mailen nedenfor.

Skriv, ring mv., hvis du har spørgsmål. Ellers giver jeg dig lige en endelig afrapportering efter mødet.”

Han forklarede, at han ikke husker, om der havde været et møde, og at han ikke mindes at have deltaget i et sådant møde.

Han husker, at Nina Holst-Christensen og han var nede på Jesper Goris kontor, fordi de gerne ville have en forklaring på, hvorfor Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet mente, at Justitsministeriets rådgivning skulle være skredet. De havde et tæt samarbejde om sagen, men også et langt mere omfattende samarbejde om alle andre mulige sager. Derudover havde de den opfattelse, at hvis nogen mente, at deres rådgivning var skredet, kunne man have startet med at ringe til ham eller Nina Holst-Christensen eller den person, man mente havde sagt noget forskelligt, for at få en forklaring herpå – i stedet for at gå til sin departementschef, der herefter gik til Justitsministeriets departementschef. De var også interesserede i at få at vide, hvor de mente, at noget var gået galt. Der havde været tale om et forløb, der var begyndt med nogle uformelle drøftelser, hvorefter det blev mere og mere konkret. Under mødet på Jesper Goris kontor var det lidt uklart, hvor rådgivningen skulle være skredet. De kom til at tale om kongebrevseksemplet, og da syntes han at kunne se på Jesper Gori, at Jesper Gori blev lidt overrasket, da de slog fast, at det afgørende var betingelserne for at få kongebrev og ikke, at man rent faktisk havde fået et kongebrev i Danmark. Jesper Gori sagde dog ikke, at de havde sagt noget andet tidligere. De fik ikke ud af Jesper Gori, hvor rådgivningen præcis skulle være skredet, ligesom de ikke fik indtryk af, om der havde været drøftelser i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om, at undtagelsesmuligheden var blevet for bred.

Han ringede efterfølgende til Jesper Gori for at nævne, at han ikke syntes, at det var i orden, at de på den måde var gået ”op i systemet”. De havde mange sager sammen, og dette var ikke den måde, som de samarbejdede på. Han fandt det lidt illoyalt at gå til departementschefen uden først at nævne det for Nina Holst-Christensen eller ham. Han fik under denne samtale forståelsen af, at forløbet ikke skyldtes en misforståelse af kongebrevseksemplet, men noget, som Nina Holst-Christensen havde sagt. Dette stemmer også overens med mailen. Herefter slog han det lidt hen. Der var røget ”en finke af panden”, og det hele faldt lidt fra hinanden. Nogle gange kan man gå lidt skævt af hinanden i en presset situation. Det kom ikke videre op i systemet.

Han erindrer ikke, at der havde været diskussioner om, hvorvidt kongebrevseksemplet var egnet til at beskrive ordningen. Han skiftede til Sikkerhedskontoret den 1. september 2016 og var derfor ikke meget inde over retningslinjerne i notatet fra december 2016, men han deltog i et møde med Jesper Gori omkring oktober måned, hvor det blandt andet blev drøftet, hvor meget kongebrevet ville betyde, når det kom til stykket, eftersom kongebrevet i første omgang var en diskriminationsvurdering. Kongebrevsvurderingen var også udtryk for, at hvis der alene var en lille aldersforskel, var betænkelighederne ved et samliv mindre. Lovforslaget i efteråret 2016 om ændring af kongebrevsmuligheden var lidt affødt af denne diskussion. Det, som kongebrevet var udtryk for i den diskussion, ville dog nok gælde alligevel. Eksemplet fra juni måned 2016 var egnet på dette tidspunkt, eftersom eksemplet kom før lovændringen. Efter deres bedste vurdering ville man tabe ved Menneskerettighedsdomstolene i Strasbourg, hvis man indtog det standpunkt, at to danskere ville kunne blive myndige efter at have indgået

ægteskab ved kongebrev, men at en tilsvarende situation ikke ville blive anerkendt for flygtninge, der kom til Danmark. Han tror ikke, at han på det tidspunkt havde overvejet, at man ville afskaffe muligheden for et kongebrev. Da lovændringen blev aktuel, kom der et behov for at vurdere, hvad kongebrevsmuligheden betød reelt. Han erindrer ikke, at der var diskussioner mellem ham, Nina Holst-Christensen og Jesper Gori om, hvorvidt der var tale om sammenlignelige situationer i artikel 14's forstand. Selv om man afskaffede muligheden for et kongebrev, skulle man fortsat tage de nødvendige hensyn.

Han blev foreholdt mail af 11. februar 2016 kl. 23.16 fra Tanja Franck til Jens Teilberg Søndergaard med emnet "Skal lige forstå..." (ekstrakten side 7116), hvoraf fremgår:

"Har nu læst udmeldingen fra UIBM'n vi talte om tidligere. Spurgte UIBM't om hjælp, og ville så ikke have det, da I sagde, at der kunne være situationer hvor man ikke nødvendigvis kan skille ægtepar ad?"

Han forklarede, at han ikke hørte om korrespondancen mellem Tanja Franck og Jens Teilberg Søndergaard. Han hørte alene, at Nina Holst-Christensen orienterede Jens Teilberg Søndergaard om sin samtale med Lykke Sørensen, men han var ikke involveret i opfølgningen herpå.

Han blev foreholdt mail af 9. marts 2016 kl. 15.30 fra Jesper Gori til Lykke Sørensen (ekstrakten side 6298), hvoraf det blandt andet fremgår, at de set i bagklogskabens klare lys måske skulle være gået i Statsministeriet. Han forklarede hertil, at han ikke hørte noget om overvejelser om at henvende sig til Statsministeriet, ligesom han ikke i øvrigt hørte om overvejelserne internt i Udlænding-, Integrations- og Boligministeriet.

Fra drøftelser med Jesper Gori har han den opfattelse, at en af grundene til lovændringen om muligheden for et kongebrev var ønsket om en mere markant regel på blandt andet flygtningeområdet. Nærværende sag gjorde, at man blev opmærksom på, at man havde kongebrevsmuligheden, men at man ikke ønskede den mulighed.

Han har ikke yderligere oplysninger af relevans for kommissionens arbejde. Han har gemt nogle dokumenter, som han gerne vil udlevere til kommissionen. Han har ikke yderligere skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

---o0o---

Kl. 10.55 mødte Christian Hesthaven. Han blev vejledt om, at han ikke har pligt til at udtale sig. Han blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Christian Hesthaven forklarede, at han blev ansat i Justitsministeriet, efter at han blev cand.jur. i 2002. Her arbejdede han – afbrudt af to års udstationering – indtil han den 1. maj 2015 blev ansat i Statsministeriet som chef i Juridisk Afdeling. Det var en lille afdeling, som bestod af tre-fire medarbejdere foruden ham, og som varetog den interne juridiske rådgivning i Statsministeriet. De fleste medarbejdere i Juridisk Afdeling kom fra Justitsministeriet. Det var ikke så ofte, at de var nødt til at trække på rådgivning fra specialkontorerne i Justitsministeriet. Den fornemste opgave var at sikre, at statsministeren vidste det, han skulle vide. Når der var en sag om en minister, var det først og fremmest et politisk spørgsmål for statsministeren, som de forsøgte at afdække på bedst mulige måde. Hans stillingsbetegnelse var kommitteret, og han refererede til departementschef Christian Kettel Thomsen.

Han blev foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 18.09 fra Tanja Franck til Christian Kettel Thomsen vedrørende beredskab til forespørgselsdebat F 12 om værdier, som statsministeren skulle deltage i den 4. marts 2016, hvoraf fremgår:

”Vedlagt nyt udkast fra UIBM. Tænker at indholdet er fint. Men vi skal nok skrive noget igennem, da man ikke helt kan høre det komme ud af STM's mund.

Men nok vigtigt, at han får at vide, at UIBM'n har meldt hårdere ud end juraen kan holde til.”

Han forklarede, at han ikke var involveret i forberedelsen af denne forespørgselsdebat og først hørte om dette langt senere. Statsministeriet var – ud over at have den juridiske søjle, som han var chef for – organiseret i en administrativ søjle, en indenrigssøjle, hvor Tanja Franck sad, og en udenrigssøjle.

Han hørte om sagen gennem omtalen i medierne, og han var også bekendt med, at Tanja Francks søjle bestilte en række bidrag til værdiforespørgselsdebat, spørgetime mv. Første gang han skulle forholde sig indholdsmæssigt til sagen, var en fredag i februar 2017, hvor han blev kontaktet af Udlændinge- og Integrationsministeriet. Det var Lykke Sørensen, der ringede til ham, efter at de havde modtaget udkastet til redegørelse fra Folketingets Ombudsmand.

Han var forinden blevet orienteret om en henvendelse fra ombudsmanden til Statsministeriet i oktober 2016 vedrørende ombudsmandens arbejde med sagen. Der var en arbejdsfrokost mellem ombudsmanden og Christian Kettel Thomsen, hvor han også deltog. Derudover var der et årligt møde i december måned, hvor der var drøftelser om forskellige temaer om det løbende samarbejde mellem centraladministrationen og ombudsmandsinstitutionen. På mødet i oktober 2016 nævnte ombudsmanden, at han var ved at undersøge denne sag, at de nærmede sig at afgive en udtalelse, og at de imødeså med bekymring, hvordan denne udtalelse ville blive modtaget. Dette blev sagt med reference til en tidligere udtalelse om Udlændinge- og

Integrationsministeriet, hvor der var en drøftelse i det offentlige rum om udfaldet af denne undersøgelse. Dette var en diskussion, som ombudsmandsinstitutionen i almindelighed ikke var tjent med, og ombudsmanden luftede derfor denne bekymring.

Han er ret sikker på, at Christian Kettel Thomsen nævnte ombudsmandens bekymring for statsministeren, ligesom de talte med Udlændinge- og Integrationsministeriet herom. De talte tillige om det til mødet i december måned. Det ved han, fordi de lavede en drejebog med talepunkter til Christian Kettel Thomsen til brug for mødet. Et af talepunkterne gik på, at hvis denne sag blev bragt op, kunne han betrygge ombudsmanden i, at hvis der kom en udtalelse, der gik Udlændinge- og Integrationsministeriet imod, havde de en klar forventning om, at udtalelsen ville blive taget til efterretning. Uden at han kan huske præcist, hvilken kontakt der havde været med Udlændinge- og Integrationsministeriet, kan han sige, at teksten var afstemt med Udlændinge- og Integrationsministeriet forinden, idet de ellers ikke ville skrive det så håndfast.

Foreholdt kalenderaftale af 26. januar 2016 kl. 11.51 om møde mellem Lars Løkke Rasmussen og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet (ekstrakten side 7112) forklarede han, at han ikke har nogen erindring om et sådant møde.

Han blev foreholdt mail af 11. februar 2016 kl. 23.16 fra Tanja Franck til Jens Teilberg Søndergaard med emnet ”Skal lige forstå...” (ekstrakten side 7116), hvoraf fremgår:

”Har nu læst udmeldingen fra UIBM’n vi talte om tidligere. Spurgte UIBM’n om hjælp, og ville så ikke have det, da I sagde, at der kunne være situationer hvor man ikke nødvendigvis kan skille ægtepar ad?”

Han forklarede, at indholdet af denne mail ikke siger ham noget. I maj 2017 fik han at vide, at der havde været et forløb blandt andet vedrørende et beredskab til værdidebatten i marts 2016, og at beredskabet var gået lidt frem og tilbage. Selve dialogen om beredskabet i 2016 fandt sted, længe før han blev involveret i sagen.

Han blev foreholdt mail af 3. februar 2017 kl. 15.35 (ekstrakten side 7160), hvoraf fremgår blandt andet:

”...

2. UIM har nu modtaget udkast til udtalelse fra ombudsmanden, som de har fire uger til at kommentere på.

I udkastet lægger ombudsmanden op til at udtale, at ministeriets instruks fra februar 2016 var ulovlig og indebar betydelig risiko for forkerte afgørelser, og sammenfattende at fremgangsmåden er særdeles kritisabel.

Ombudsmanden lægger desuden op til, at der er begået fejl eller forsømmelser af større betydning, hvilket betyder, at han efter loven skal give meddelelse til Folketingets Retsudvalg.

Kritikken går nærmere bestemt på, at instruksen var (og blev administreret som) kategorisk og undtagelsesfri og dermed i strid med pligten til altid at skønne konkret i hver enkelt sag. I dette tilfælde følger denne pligt ikke kun af forvaltningsretlige grundsætninger men også af internationale forpligtelser. Desuden anfører ombudsmanden, at instruksen kunne være med til at give de berørte en fejlagtig opfattelse af deres retsstilling.
...”

Han forklarede, at han er næsten sikker på, at det anførte var baseret på en telefonisk gengivelse fra Lykke Sørensen, hvor hun læste udvalgte passager op. Lykke Sørensen ringede til ham og sagde, at udkastet nu var kommet. Normalt har man fire uger til at komme med bemærkninger. I denne periode kommenterer man ikke offentligt på udtalelsen, men afventer og lader ombudsmanden offentliggøre sin udtalelse. Udlændinge- og Integrationsministeriet var imidlertid så uheldige, at der ved udgangen af den kommende uge skulle behandles et beslutningsforslag om barnebrude, og de kunne ikke med en viden om, at ombudsmanden ville komme med en kritik, sende ministeren i Folketinget uden forinden at forholde sig til udtalelsen. Udlændinge- og Integrationsministeriet overvejede derfor den lidt usædvanlige fremgangsmåde at offentliggøre ombudsmandens udkast til udtalelse, hvilket også var det, de endte med at gøre. Udlændinge- og Integrationsministeriet kontaktede Statsministeriet for at gøre opmærksom på, at de brød med almindelig praksis, og at der formentlig ville komme noget offentlighed om det.

Han er ret sikker på, at de i efteråret 2016 havde sagt til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, at de havde haft en drøftelse med ombudsmanden, og at dette gav en indikator på, at ombudsmanden nok ville udtale en form for kritik. Han kan ikke huske, hvem der sagde det. Uden at kunne huske det præcist vil det bestemt være en mulighed, at han havde drøftet med Lykke Sørensen, at der kunne komme en kritik.

Statsministeriet blev involveret, fordi man forudså, at sagen ville få stor politisk opmærksomhed. Grunden til, at Udlændinge- og Integrationsministeriet ringede til ham, var formentlig, at de fraveg de almindelige uskrevne spilleregler om ikke at gå ud offentligt med et udkast til ombudsmandsudtalelse.

Med hensyn til bemærkningen om, at man allerede i december 2016 kunne betrygge ombudsmanden om, at hans udtalelse ville blive taget til efterretning af Udlændinge- og

Integrationsministeriet, ved han ikke, om der havde været kontakt mellem Lars Løkke Rasmussen og Inger Støjberg omkring denne problemstilling.

Han blev foreholdt mail af 3. februar 2017 kl. 15.52 fra Christian Kettel Thomsen til Lars Løkke Rasmussen med kopi til statsministerens særlige rådgiver, Jacob Bruun Christensen, (ekstrakten side 7159-7160), med videresendelse af hans mail af samme dato kl. 16.42 til Christian Kettel Thomsen.

Han forklarede, at han skrev mailen, som han formentlig havde fået en af sine medarbejdere til at faktatjekke. Han formulerede denne slags mails på en sådan måde, at mailen var egnet til uden videre at kunne sendes videre til statsministeren, hvis departementschefen fandt det relevant, hvilket Christian Kettel Thomsen således gjorde i denne situation.

Han deltog ikke i drøftelser i Statsministeriet om, hvordan denne udtalelse eller beslutningsforslaget skulle håndteres. Da Lykke Sørensen havde fortalt, at de ville gå ud med ombudsmandens udkast til udtalelse, orienterede han Christian Kettel Thomsen herom. Christian Kettel Thomsen bad ham formentlig om at skrive en mail om forløbet, hvilket han gjorde med sin mail af 3. februar 2017 kl. 16.42.

Han erindrer, at statsministerens særlige rådgiver – efter at Udlændinge- og Integrationsministeriet havde meldt ud, at de tog ombudsmandens kritik til efterretning – havde spurgt ham, hvor stort det juridiske råderum var inden for det, der var den politiske intention. Det var alene en kort samtale. Han husker ikke, om de talte på kontoret eller i telefonen. Under samtalen redegjorde han kort for den juridiske ramme og for EMRK artikel 8. På dette tidspunkt havde han ikke været nede i sagens materie.

Som han erindrer det, var det i slutningen af maj 2017, at sagen igen kom til at fylde noget for ham.

Han blev foreholdt mail af 23. maj 2017 kl. 16.55 fra Nicholas Rahui Webster Rømer til ham (ekstrakten side 7167-7168), hvoraf fremgik blandt andet:

”Som aftalt har jeg genset 21 Søndag fra i søndags, hvor der var et indslag om barnebrude under overskriften ”Mindreårige asylpar – Støjberg skal forklare forløb”. I indslaget udtaler UIM’eren følgende: ”I forhold til den instruks, der bliver sendt ud, der ligger der ikke noget fra ministeriet om, at det her det skulle være ulovligt. Nej.”

Hele klippet kan ses her – spol frem til ”Danmark i dag” <https://www.dr.dk/tv/se/21-soendag/21-soendag-tv/21-soendag-2017-05-21#!/> [<https://www.dr.dk/tv/se/21-soendag/21-soendag-tv/21-soendag-...>]

Herudover har jeg gennemgået Politiken. I søndags var der en længere artikel ...”

Han forklarede, at der i den forudgående weekend havde været nogle skriverier i Politiken, der tegnede et billede af, at udlændinge- og integrationsministeren havde fjernet en passage i pressemeddelelsen, selvom nogen havde sagt til hende, at man ikke kunne gøre det. Det var første gang, de hørte om den vinkel. Dette var alene baseret på gengivelsen i pressen. Op til den weekend blev de kontaktet af Justitsministeriet, der fortalte, at denne historie var på vej og formentlig ville ramme medierne i weekenden. Han havde derfor aftalt med sin medarbejder, Nicholas Rahui Webster Rømer, at de prøvede at holde øje med, hvad der blev skrevet i pressen hen over weekenden.

De vidste af erfaring, at når denne type sager rullede, varede det ikke længe, før nogen i det politiske system, typisk fra oppositionen, stillede spørgsmål om, hvad statsministeren ville gøre. Han talte derfor med Christian Kettel Thomsen om, at de lige så godt kunne forberede sig på et spørgsmål om, hvad statsministeren ville gøre, og på bagvedliggende drøftelser om, hvorvidt statsministeren havde en tilsynspligt, og hvornår en sådan tilsynspligt i givet fald ville træde i kraft. Han er ret sikker på, at det var Justitsministeriet, ikke Udlændinge- og Integrationsministeriet, der varslede dem om, at denne historie var på vej. Han vil derfor tro, at Justitsministeriet også var blevet kontaktet med en forespørgsel om, hvorvidt de havde lyst til at deltage i artiklen. Han erindrer ikke, hvem fra Justitsministeriet der orienterede dem, og om det var ham eller en anden medarbejder, der blev kontaktet.

De rakte ikke ud til Udlændinge- og Integrationsministeriet i anledning af pressedækningen. Statsministeriet er ikke en tilsynsmyndighed. Hertil kom, at der var tale om en politisk sag for statsministeren med det klassiske folketingsspørgsmål om, hvorvidt han fortsat havde tillid til en af sine ministre, og det skulle de selvfølgelig forholde sig til. Han gennemgik de oplysninger, de havde om sagen, både fra pressen og fra Udlændinge- og Integrationsministeriet, som jævnligt havde sendt materiale til brug for beredskaber. Han skrev det sammen i et notat med nogle delkonklusioner. I det omfang man måtte mene, at der overhovedet var en tilsynspligt for statsministeren, var man nede i et område, hvor dette ikke var aktuelt.

Han kan ikke huske, hvornår der næste gang var kontakt til Udlændinge- og Integrationsministeriet om sagen, men det er utvivlsomt, at Indenrigssøjlen ville have et beredskab om sagen klar til statsministeren til den næste spørgetime.

Han blev foreholdt mail af 30. maj 2017 kl. 12.02 fra ham til Christian Kettel Thomsen om en skitse for en samrådstale om barnebrude, som Lykke Sørensen havde præsenteret for ham, og som han gerne ville vende med Christian Kettel Thomsen, herunder særligt drøfte to spørgsmål (ekstrakten side 7190).

Han forklarede, at han ikke erindrer samtalen med Lykke Sørensen, men han vil tro, at der nu var kommet en vinkel på sagen om, hvorvidt der havde været gnidninger mellem embedsværket og ministeren. Det var det indtryk, man fik, når man læste artiklen i Politiken. Han husker ikke, hvilke to spørgsmål han gerne ville vende med Christian Kettel Thomsen. Han vil tro, at sagen endte i Juridisk Afdeling, fordi sagen handlede om grundlovens ordning, samspillet mellem embedsværk og minister og om ministeransvaret.

Han tror, at det spørgsmål fra Folketinget, der er omtalt i mail af 25. maj 2017 kl. 16.50 (ekstrakten siden 7170-7171) fra Lykke Sørensen til ham, angik et udestående, hvor Udlændinge- og Integrationsministeriet i forbindelse med et folketingsspørgsmål var blevet spurgt til Statsministeriets involvering i sagen. Han husker, at han i den forbindelse havde sat sin fuldmægtig, Nicholas Rahui Webster Rømer, til at gennemse sagsbehandlingssystemet F2.

Han blev på ny foreholdt mail af 30. maj 2017 kl. 12.02 fra ham til Christian Kettel Thomsen (ekstrakten side 7190) og udkast af 29. juni 2017 til talepapir til samråd AT og AU den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3373 ff.).

Han forklarede hertil, at de – som han huskede det – ikke havde fået selve talen, men havde fået hovedpunkterne refereret telefonisk. Han husker ikke, hvilke hovedpunkter de havde fået refereret, men han vil gætte på, at det drejede sig om, hvad Statsministeriet havde vidst og ikke vidst. Han erindrer ikke, hvilke to spørgsmål han ønskede at drøfte med Christian Kettel Thomsen, men han vil tro, at det angik spørgsmål om Statsministeriets rolle. Han havde helt sikkert en drøftelse med Christian Kettel Thomsen efter sin mail, men han husker ikke nærmere herom.

Han blev på ny foreholdt udkastet af 29. juni 2017 til talepapir til samråd AT og AU den 1. juni 2017 (ekstrakten side 3373 ff.), hvoraf det blandt andet fremgår, at pressemeddelelsen fra februar 2016 var en politisk tilkendegivelse, da den blev udsendt, at det var udlændinge- og integrationsministeren, der selv havde ændret pressemeddelelsen, og at der ikke var noget odios i dette, idet hun ændrer i mange pressemeddelelser. Han forklarede hertil, at han ikke erindrer, at nogen havde drøftet med ham, at pressemeddelelsen var en politisk tilkendegivelse. Han er ret sikker på, at dette heller ikke blev drøftet med ham.

Han blev foreholdt mail af 1. juni 2017 kl. 18.52 fra ham til Christian Kettel Thomsen vedrørende samrådet den 1. juni 2017. Han forklarede hertil, at han ikke selv fulgte samrådet, men en medarbejder så det igennem for at se, om der var tråde til Statsministeriet. Han er ret sikker på, at han klippede medarbejderens referat af samrådet ind i sin mail til Christian Kettel Thomsen. Det var Nicholas Rahui Webster Rømer, der havde lyttet til samrådet, og som havde nævnt, at der var tre-fire hovedtemaer, som fyldte på samrådet, og at man lige så godt kunne

notere temaerne ned. Det billede, som samrådet efterlod hos dem, var, at det var meget rodet og svært at finde ud af, hvad der var op og ned, ligesom der lå en ombudsmandsudtalelse, som havde afdækket uregelmæssigheder. Det var imidlertid ikke første gang, at der lå en ombudsmandsudtalelse, som havde afdækket uregelmæssigheder i et ministerium, og der var ikke noget, der tydede på, at der var ved at samle sig et flertal imod ministeren.

Han blev foreholdt Statsministeriets notat af 14. juni 2017 om besvarelse af spørgsmål nr. 1314-1323 om udlændinge- og integrationsministerens håndtering af sagen om barnebrude (ekstrakten side 3839 ff.), hvor det af punkt 3 fremgår, at der blev afholdt et møde i Statsministeriet om sagen den 31. maj 2017, hvor blandt andet begge departementschefer deltog. Han forklarede hertil, at han vil tro, at han deltog i mødet den 31. maj 2017. Som han erindrer det, var der tale om et møde, hvor Uffe Toudal Pedersen varovre i Statsministeriet for at redegøre for linjen i sagen, så statsministeren vidste, hvor sagen lå politisk. Han husker ikke meget fra mødet, men han husker, at der var et møde, hvor Udlændinge- og Integrationsministeriet var ovre for at ridse samrådalen op – på samme måde, som han havde fået ridset hovedpunkterne op i telefonen – med henblik på, at Statsministeriet kunne være i stand til at klæde statsministeren på.

Han blev foreholdt Statsministeriets svar af 16. juni 2017 på spørgsmål nr. 899 og nr. 900 (ekstrakten side 3892-3893) vedrørende ministerens sandhedspligt og ministeransvarsloven sammenholdt med mail af 15. juni 2017 kl. 21.25 fra ham til Michelle Argir Simonsen vedrørende besvarelse af de to folketingsspørgsmål, hvor han på et spørgsmål om, hvorvidt de to besvarelser blev sendt, svarede nej, men at hun var velkommen til at ringe, hvis hun ville høre om dramaet (ekstrakten side 7233). Han forklarede, at han ikke kan huske, hvilket drama han henviste til. Michelle Argir Simonsen var hans nærmeste medarbejder. Han er ret sikker på, at ordet ”dramaet” skulle have været sat i citationstegn, men det må have været noget med en frist, der havde været ved at springe eller lignende. Han kan godt forstå, at det er et spændende ordvalg set fra kommissionens side, men der var ikke mere i det end det. Michelle Argir Simonsen og han kommunikerede pr. mail, fordi han var i Paris denne weekend.

Han rokerede fra Statsministeriet til Udlændinge- og Integrationsministeriet, da han begyndte som afdelingschef den 1. november 2017. Han og en anden delte Lykke Sørensens afdeling. Han har været departementschef i Udlændinge- og Integrationsministeriet siden den 1. november 2018.

Med hensyn til forløbet om Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 (ekstrakten side 5053) forklarede han, at Udlændinge- og Integrationsministeriet modtog henvendelsen af 1. februar 2019 fra Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 5047 ff.). Han blev første gang involveret i henvendelsen fra ombudsmanden i forbindelse med, at ombudsmanden sendte brevet til ministeriet. Lige før ombudsmandens henvendelse – i slutningen af januar 2019 – var der en omtale af mailen i pressen. Ombudsmandens forespørgsel kom hurtigt efter omtalen i

Information, og det var derfor ombudsmandens forespørgsel, som de agerede på.

Ombudsmanden spurgte, om de kunne bekræfte ægtheden af mailen, og derudover var der en række spørgsmål. Der var tale om en intern mail i Udlændingestyrelsen, og de vidste derfor ikke så meget om mailen på dette tidspunkt. De var endvidere i den situation, at mange af de involverede personer i både Udlændingestyrelsen og i departementet var nye. Han var selv ny, hans afløser som afdelingschef var ny, og direktøren i Udlændingestyrelsen var ny.

Departementet sendte ombudsmandens henvendelse til udtalelse i Udlændingestyrelsen, således at de kunne besvare henvendelsen. Adspurgt, om de tillige iværksatte en intern undersøgelse, forklarede han, at på det tidspunkt var deres mulighed for at få belyst faktum i sagen at indhente en udtalelse hos Udlændingestyrelsen.

De svarede Folketingets Ombudsmand ved brev af 28. februar 2019 (ekstrakten side 5112 ff.). Da de modtog Udlændingestyrelsens udtalelse, blev svaret udarbejdet af Jesper Gori, der fortsat var sagsbehandler på sagen, ligesom afdelingschef Katrine Ledam, der havde overtaget hans stilling som afdelingschef, var på sagen. Deres udkast til svar blev lagt op til ham, hvorefter de havde en dialog herom. De drøftede, om de skulle spørge i departementet, hvorvidt der var nogen, der havde yderligere oplysninger om svaret. De nåede til den konklusion, at det var der nok ikke, eftersom det var Jesper Gori, der havde været nøglepersonen, og de iværksatte derfor på dette tidspunkt ikke andre undersøgelser, inden de sendte svaret til ombudsmanden.

De henviste i deres svar til ombudsmanden (ekstrakten side 5112 ff.) til deres supplerende besvarelse af 22. juni 2017 af folketingsspørgsmål nr. 856 fra Udlændinge- og Integrationsudvalget (ekstrakten side 3974), fordi man stod på ryggen af den historik, der var i sagen. De blev spurgt, om mailen fra Henrik Grunnet var ægte, hvilket de bekræftede. De blev endvidere spurgt, om mailen var omfattet af ombudsmandens to anmodninger om materiale fra henholdsvis maj og juni 2016. De tog de formelle og juratekniske briller på, og som de læste disse anmodninger, havde ombudsmanden ikke bedt om alt materiale i sagen – således som han nogle gange gør – men havde kvalificeret sine anmodninger således, at han bad om materiale, der beskrev ministeriet og Udlændingestyrelsens retlige vurderinger af adskillelserne i 2016. Man havde i 2016 i ministeriet og i Udlændingestyrelsen ”trawlet” lidt bredere og sendt mere over til ombudsmanden end det, der var rent retligt. Da de gennemgik materialet, sad de oprigtigt og vurderede, at Henrik Grunnets mail ikke indeholdt retlige overvejelser, hvorfor de vurderede, at mailen formelt set ikke var omfattet af ombudsmandens anmodninger fra 2016. Ombudsmanden sagde hertil i sin udtalelse af 7. marts 2019, at han havde en anden opfattelse heraf, og skrev, at dette var en klar fejlbedømmelse, hvilket de selvfølgelig tog til efterretning. Adspurgt, hvilke undersøgelser de foretog af, hvad der var blevet sendt til ombudsmanden i 2016, forklarede han, at han havde en vished om, at Katrine Ledam og Jesper Gori ”trawlede” sagsbehandlingssystemet igennem. Han tror ikke, at han havde givet dem besked på at gøre det, men det var en naturlig ramme om deres samtaler om sagen. Når ombudsmanden spurgte på et fornyet grundlag, skulle de selvfølgelig være grundige.

Han fik den erkendelse, at ombudsmanden måske havde forstået sine anmodninger om materiale bredere, end ministeriet og styrelsen på det tidspunkt – hvor han endnu ikke var en del heraf – havde gjort.

Han blev foreholdt Udlændinge- og Integrationsministeriets brev af 1. april 2019 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 5280 ff.). Han forklarede hertil, at der havde været et forløb hen over en weekend. Ud over at ombudsmanden havde spurgt til sagen, var der også folketings spørgsmål om Henrik Grunnets mail. De sendte spørgsmålene til udtalelse i Udlændingestyrelsen. Fredagen før – den 29. marts 2019 – havde den relativt nye direktør i Udlændingestyrelsen, Niels Henrik Larsen, været til møde i departementet, og efter mødet kom Katrine Ledam og Niels Henrik Larsen ned til ham og sagde, at der var nogle ting, de lige skulle vende. Niels Henrik Larsen fortalte, at der – i forbindelse med, at de havde modtaget den nye henvendelse – var en kontorchef i Udlændingestyrelsen, der havde sagt til ham, at Henrik Grunnets mail var sendt videre i en bredere kreds til nogle medarbejdere i systemet. Den pågældende kontorchef kunne ikke udelukke, at der var kommenteret på mailen i mailtråde, som ikke var dukket op i søgningen.

Denne kombination af nye oplysninger fra Udlændingestyrelsen sammenholdt med, at de nu havde fået en forståelse af, at ombudsmanden havde forstået sine anmodninger bredere, end deres system havde gjort, gjorde dem bekymrede for, om alt materiale i sagen nu var fundet frem. Niels Henrik Larsen, Katrine Ledam og han besluttede derfor nærmest på stedet, at der skulle laves en ny søgning efter materiale i både Udlændingestyrelsen og for en god ordens skyld også i koncernen. Han orienterede allerede samme dag ministeren om, at dette ville være hans indstilling. Hun svarede, at det kunne hun godt se, og at der nok ikke var nogen vej uden om dette, så det skulle de bare gøre.

Han blev foreholdt et uddrag af sidste side i brevet af 1. april 2019 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 5282), hvoraf fremgår blandt andet:

”... Det fremgår endvidere, at det må lægges til grund, at styrelsen forud for fremsendelsen af udtalelsen mundtligt havde orienteret ministeriet om, at der samme dag var fundet en mail, hvor koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 kort blev nævnt, og at ministeriet i den forbindelse sandsynligvis er blevet mundtligt orienteret om indholdet af e-mailen. ...”

Han forklarede hertil, at oplysningen om, at ministeriet sandsynligvis mundtligt var blevet orienteret om indholdet af mailen, stammer fra en samtale med Jonas From Soelberg, der i juni 2017 var chef for Ministersekretariatet. Jonas From Soelberg havde fortalt dem, at de havde siddet aftenen før et samråd og forberedt ministeren på samrådet. Op til samrådet havde de sendt et folketings svar over til Folketinget, hvor Udlændingestyrelsen havde oplyst, at de ikke

havde noget på skrift om koncerndirektionsmødet. Dagen før samrådet havde man så fundet Henrik Grunnets mail. Eftersom de havde skrevet til Folketinget, at de ikke havde noget på skrift, men nu havde fundet denne mail, var svaret ikke længere dækkende, hvilket de havde travlt med at få korrigeret. Jonas Soelberg From fortalte ham, at da mailen blev fundet, var de blevet færdige med at forberede samrådet. Uffe Toudal Pedersen var netop gået, og de andre var også ved at lukke ned. Jonas From Soelberg nævnte også, at Lykke Sørensen på et tidspunkt var gået ind på Uffe Toudal Pedersens kontor, efter at han havde forladt kontoret, og at hun lukkede døren og sandsynligvis havde en telefonsamtale, uden at han dog vidste, med hvem og om hvad.

De kunne se, at Lene Vejrum – efter at Udlændingestyrelsen i juni 2017 havde fundet Henrik Grunnets mail – havde skrevet en mail til Lykke Sørensen, hvori hun skrev ”Som bekendt...” eller ”Som du ved...”. Lykke Sørensen var ikke længere ansat, hvorfor de ikke kunne spørge hende herom, men formuleringen i mailen gav dem en antagelse om, at Lene Vejrum havde ringet til Lykke Sørensen forinden.

Forud for ministeriets brev til Folketingets Ombudsmand den 1. april 2019 havde de spurgt både Jonas From Soelberg og Line Skytte Mørk Hansen, om de havde set mailen tidligere. De svarede begge – og Jonas From Soelberg meget præcist – nej. Jonas From Soelberg fortalte, at han havde været meget overrasket over indholdet af mailen, da han læste om mailen i Information i januar måned. Dette havde givet ham en meget sikker fornemmelse af, at Jonas From Soelberg ikke kendte til indholdet af mailen i maj/juni 2017.

Han blev foreholdt Udlændinge- og Integrationsministeriets beslutningsoplæg af 3. april 2019 med udkast til besvarelse af folketingsspørgsmål 557 (ekstrakten side 5488 ff.), som var en opfølgning på spørgsmål 445. Han forklarede hertil, at han den 1. april 2019 havde ringet til blandt andre Lykke Sørensen, fordi spørgsmål 445 var formuleret på en sådan måde, at hvis de skulle svare retvisende og fyldestgørende på spørgsmål 557, ville der være to muligheder. Den ene mulighed ville være at svare, at de ikke ville kommentere på interne forhold. Det var hans naturlige tilgang til denne type spørgsmål, at dette ikke kom Folketinget ved. Dette var ud fra grundudgangspunktet om, at ministeren står til ansvar for Folketinget, mens embedsværket står til ansvar over for ministeren. Dette udgangspunkt måtte de fravige her og i stedet vælge den anden mulighed og lave et svar, som tilkendegav, at de havde en fornemmelse af, at der formentlig havde været en telefonsamtale mellem Tanja Franck og Lykke Sørensen.

De var udfordrede af, at mange af de personer, der havde været med under hovedforløbet af sagen, havde fået nye jobs og derfor ikke længere var ansat i deres system. De drøftede dette med Justitsministeriet, og de var enige om, at de ikke til brug for et svar til Folketinget skulle indhente bidrag fra tidligere medarbejdere, der ikke længere udtalte sig under myndighedsansvar. Han kom frem til, at han ikke skulle have bidrag fra Lykke Sørensen og

Tanja Franck, da det ville mudre sagen. Hvor skulle han begynde og slutte? Og hvad med fuldmægtige, der ikke var hos dem længere?

Han syntes imidlertid, at det var det rigtigste og det ordentlige at gøre, når nu de fraveg grundreglen om ikke at kommentere på interne forhold, at de – inden de sendte svaret til Folketinget – gjorde Lykke Sørensen og Tanja Franck bekendt med, at de sendte et svar til Folketinget, der for de fleste kunne forstås således, at der muligvis havde været en telefonsamtale mellem dem. Herved kunne de forberede sig på, at der måske var nogen, der gerne ville høre deres version af forløbet. Det var således rent orienterende, at han ringede til Lykke Sørensen og Tanja Franck.

Han blev foreholdt uddrag af Udlændinge- og Integrationsministeriets beslutningsoplæg af 3. april 2019 med udkast til besvarelse af folketingsspørgsmål 557 (ekstrakten side 5488 ff.), hvoraf fremgår blandt andet:

”Lykke Sørensen havde under samtalen ikke noget imod at fortælle om dialogen med US den 22. juni 2017 om den pågældende mail af 10. februar 2016 og hendes opfattelse af, hvad hun havde orienteret ministeren om. Det blev imidlertid af DC pointeret, at samtalen var rent orienterende, og der var derfor ikke nogen nærmere drøftelse heraf. DC lagde i den forbindelse bl.a. vægt på, at der ikke var pligt til indhente bidrag fra tidligere medarbejdere til besvarelsen, og at tidligere medarbejdere ikke havde pligt til at bidrage hertil og i øvrigt ikke ville gøre det under myndighedsansvar.”

Han forklarede hertil, at han måske ikke anvendte præcis disse ord, men at han satte rammen for samtalen med både Tanja Franck og Lykke Sørensen på denne måde. Dette var ikke mindst af hensyn til dem, for at der ikke skulle opstå nogen tvivl, når de nu pludseligt blev ringet op, mens de var i gang med noget andet og ikke havde sagen præsent. Han sagde til dem, at han ringede, fordi han gerne ville have, at de blev orienteret om svaret, men ikke for at få deres version af sagen. Dette ville under alle omstændigheder ikke kunne danne grundlag for besvarelsen af folketingsspørgsmålet, som i øvrigt var lagt videre til ministeren og til afsendelse.

De to samtaler var meget forskellige. Samtalen med Tanja Franck var meget kort og konstaterende, hvor hun sagde: ”Jeg tager det til efterretning”. Under samtalen med Lykke Sørensen kunne han mærke, at sagen fyldte noget hos hende, og at hun havde behov for at sige noget. Han måtte gentage, at han alene havde fokus på at orientere hende, inden svaret ramte offentligheden. Han talte endvidere op imod, at Udlændinge- og Integrationsministeriet i 2017 – efter at have lavet det supplerende svar meget sent aftenen inden samrådet den 23. juni 2017 – tillige havde lavet et beredskab til ministeren, som Lykke Sørensen var med til at skrive, og hvor der stod noget i retning af, at hvis der blev spurgt til det nærmere indhold af mailen, kunne

ministeren svare, at departementet ikke kendte den præcise ordlyd, og at vurderingen, herunder i forhold til ombudsmandens anmodninger, i øvrigt skulle foretages i Udlændingestyrelsen. Denne viden havde han også under telefonsamtalen med Lykke Sørensen, og der var ingen grund til at åbne denne del.

Adspurg, om Lykke Sørensen under telefonsamtalen fortalte, om hun i 2017 under sin samtale med Tanja Franck havde fået kendskab til mailens indhold, og om Lykke Sørensen nævnte for ham, hvad hun havde sagt til ministeren i 2017, forklarede han, at Lykke Sørensen tog hul på dette, men han ”lukkede hende ned” og sagde til hende, at det ikke var det, de skulle tale om under samtalen. Han erindrer ikke det præcise ordvalg.

Han blev foreholdt følgende fra Lykke Sørensens forklaring (afhøringsprotokollen side 181):

”Departementschefen ville orientere hende om indholdet af svaret, som var, at ministeren ikke havde haft kendskab til indholdet af Henrik Grunnets mail. Hun sagde under samtalen med departementschefen, at hun havde en anden erindring end ministeren.”

Adspurgt bekræftede han, at det ikke havde været nogen nem samtale.

Herefter blev svarene sendt til Folketinget. Der skete ikke mere i Udlændinge- og Integrationsministeriet, før de i samme uge fik at vide, at Lykke Sørensen, der på dette tidspunkt var ansat i Kriminalforsorgen, havde ringet til Justitsministeriet. Fredag den 5. april 2019 talte han med Barbara Bertelsen, der havde talt med Lykke Sørensen, som antagelig tillige havde talt med Jens Teilberg Søndergaard. Lykke Sørensens hovedbudskab havde været, at svaret på folketingsspørgsmål 445 ikke flugtede med hendes erindring, hvilket også var det, som Lykke Sørensen havde haft på hjerte, da han talte med hende den 1. april 2019. Barbara Bertelsen var ærgerlig over, at Lykke Sørensen havde en anden oplevelse, og det var han også selv ærgerlig over. Han var også ærgerlig over, at Lykke Sørensen havde ringet til Justitsministeriet i stedet for at tage snakken med ham. Han fik i samme forbindelse talt med Barbara Bertelsen, der ikke havde været involveret i den dialog, som de tidligere havde haft med Justitsministeriets Lovafdeling om pligten til at indhente bidrag fra tidligere medarbejdere til besvarelse af folketingsspørgsmål. Barbara Bertelsen og han aftalte at tale sammen igen efter weekenden.

Han var ærgerlig over, at Lykke Sørensen fandt anledning til at ringe til Justitsministeriet og ikke til ham, så de kunne have fået en uddybende snak. Det er rigtigt, at han havde afbrudt Lykke Sørensen under deres samtale den 1. april 2019, men formålet med denne samtale havde været et andet set fra hans side. Lykke Sørensen kunne have ringet ham op for en uddybende samtale. Hun var dog ansat i Justitsministeriets koncern på dette tidspunkt, og på den måde ”var det fint”.

Han blev spurgt, om han, da han talte med Lykke Sørensen den 1. april 2019, havde fået en antagelse om, at Lykke Sørensen den 22. juni 2017 havde sagt mere til ministeren, end ministeren havde givet udtryk for over for ham. Han forklarede, at han, da han talte med Lykke Sørensen den 1. april 2019, fik indtryk af, at hun gerne ville fortælle en hel masse, men han havde ikke noget klart billede af, hvad det var. Han tog ikke sagen op igen i ministeriet den 1. april 2019 efter samtalen med Lykke Sørensen. Først efter samtalen med Barbara Bertelsen den 5. april 2019 tog han sagen op i ministeriet igen. Han havde ministerens og Mark Thorsens forklaring og beredskabet fra aftenen før samrådet den 23. juni 2017. Han havde på det tidspunkt ikke andet end de medarbejdere, der var til stede, og det skriftlige grundlag, som trak i én retning. Der var ikke andre indikationer, der trak i den anden retning. Han erindrer ikke præcis, hvornår de havde beredskabet fremme, men det var noget, de havde fremme hele tiden. Han kan ikke sige, hvornår præcist de havde beredskab fremme, men de havde det fremme hele tiden, mens de arbejdede med folketingsbesvarelsenerne i april 2019.

Han blev foreholdt mail af 22. juni 2017 kl. 22.38 fra Jesper Gori til Uffe Toudal Pedersen, Jonas From Soelberg og Lykke Sørensen med revideret udkast til beredskab om koncerndirektionsmødet og mailen fra Henrik Grunnet til brug for samråd AW-AZ (ekstrakten side 7278). Han forklarede, at Jesper Gori herom fortalte ham, at de som følge af mailen fra Henrik Grunnet havde lavet det supplerende beredskab med talepunkter, der blev lagt i ministerens mappe. Det var ministeriets forslag til, hvad ministeren kunne svare, hvis der blev spurgt ind til mailen. Man havde en skærpet opmærksomhed på, at indholdet af beredskabet var rigtigt, når det var noget, der skulle kunne siges i Folketinget. Ministeriet havde i dette beredskab lagt op til, at ministeren kunne svare, at hun ikke havde set den interne mail og derfor måtte henvise til det, som Udlændingestyrelsen oplyste, og som hun havde orienteret udvalget om dagen før. Dette gav ham et indtryk af, hvad de personer, der havde lavet beredskabet, havde set og ikke set. Både Jesper Gori og Jonas From Soelberg havde sagt til ham, at de havde et oprigtigt problem med, at man havde skrevet til Folketinget op til koncerndirektionsmødet, at man intet havde på skrift, og nu fik de et skriftspor, der beskrev en smule om, hvad der var foregået på koncerndirektionsmødet. Derfor havde man travlt med at få korregeret svaret inden samrådet. Hvad der nærmere stod i mailen, var man ikke nærmere inde i. Det var det, departementet i 2019 baserede sin ageren på, ud over hvad de hørte fra Jesper Gori og Jonas From Soelberg.

Han hæftede sig ved, at mailen omtalte beredskabet som et revideret udkast, hvorfor der formentlig har været et tidligere udkast, som han ikke har set. Han vil tro, at det, der var markeret med rettelsesmarkeringer, kom til ved en senere skrivning.

Han husker ikke præcis, hvornår han så mailen, men det var i forbindelse med, at de arbejdede med folketingsspørgsmålene omkring den 1. april 2019. Han havde set mailen, inden han talte med Lykke Sørensen den 1. april 2019. Han nævnte ikke mailen for hende, idet han netop

gjorde noget ud af, at de ikke skulle ind på, hvad der var foregået den 22. juni 2017. Der var en chance for, at hans opringning ville ske på et tidspunkt, hvor Lykke Sørensen var i gang med nogle andre gøremål og derfor ikke kunne huske detaljer, ligesom der ikke var nogen grund til at bede Lykke Sørensen om detaljer set i lyset af den drøftelse, de havde haft med Justitsministeriet om indhentelse af oplysninger fra tidligere medarbejdere. Hans erindring af samtalen med Lykke Sørensen er, at han ”lukkede hende ned” og sagde, at hans formål med samtalen var at orientere hende om det svar, de ville sende til Folketinget, ligesom han ville forberede hende på, at nogen ville interessere sig for hende.

Jesper Gori sagde til ham, at det omhandlede beredskab var det endelige beredskab, der blev brugt til samrådet. De fandt ikke andre versioner af dokumentet. Adspurgt, om de i ministeriet havde undersøgt, om Lykke Sørensen, Uffe Toudal Pedersen eller Jonas From Soelberg var kommet med kommentarer til dette beredskab, forklarede han, at de justeringer, der var i beredskabet, var kommet til efter drøftelser mellem Jesper Gori og de øvrige involverede. Han initierede ikke, at de gennemgik medarbejdernes mailboks. Afdelingschef Katrine Ledam betryggede ham i, at de havde været rigtig grundige i deres undersøgelser.

Han blev foreholdt Justitsministeriets referat af et møde den 8. april 2020, hvor blandt andre han og Barbara Bertelsen deltog (ekstrakten side 7250-7251). Af referatet fremgår blandt andet:

”BBB redegjorde kort for sin samtale med Lykke Sørensen (LS) torsdag den 4. april 2019, hvor LS havde oplyst, at hun havde læst presseomtalen af Udlændinge- og Integrationsministeriets svar på UUI (Alm. del) spørgsmål nr. 445 og 446 og ikke kunne genkende billedet. LS oplyste, at hun havde orienteret udlændinge- og integrationsministeren, den særlige rådgiver i UIM, Jonas From Soelberg og Jesper Gori om indholdet af den mail, der er omtalt i spørgsmål nr. 446. LS havde endvidere oplyst, at hun havde fortalt CHE herom under deres samtale den 1. april 2019, men at ikke ønskede at høre dette.

JTS redegjorde for sin efterfølgende samtale med LS. LS havde oplyst, at ministeriet var blevet orienteret om indholdet af mailen (fremgår ”sandsynligvis” af svaret på spm 445), og at det ikke var korrekt, at ministeren ikke havde kendskab til det nærmere indhold af mailen (modsat svaret på spm 446).

CHE henviste til, at spørgsmålet om henvendelse til tidligere medarbejdere kort var blevet drøftet på mødet i Statsministeriet den 29. marts 2019. Der var her enighed om, at der ikke skulle tages kontakt til tidligere medarbejdere, fordi de ikke kunne pålægges at svare, men at de relevante telefonisk skulle orienteres umiddelbart forud for besvarelsen af spørgsmålene. Det skulle i den forbindelse understreges, at

formålet med telefonsamtalen ikke var at bede om bidrag, men LS var uanset begyndt at forklare sin opfattelse af forløbet. CHE havde i den forbindelse henvist til, at formålet med samtalen ikke var at indhente bidrag.

...

BBB redegjorde kort for, at det ikke var vurderingen, at der rent retligt var en pligt til at korrigere over for Folketinget på baggrund af en tidligere medarbejders frivilligt afgivne oplysninger vedrørende kendskabet til indholdet af den nævnte mail. Men at det gav anledning til overvejelser ift. ministerbetjening og risikominimering for ministeren ift. oplysningen. ...”

Han forklarede, at der er tale om et forholdsvist detaljeret referat, hvilket ikke var sædvanligt. Med hensyn til drøftelsen i Statsministeriet den 29. marts 2019 var Udlændingestyrelsens direktør kommet til ham og havde sagt, at der kunne være flere versioner af mailen. I lyset af deres erkendelse af, at ombudsmandens forståelse af anmodningen formentlig havde været bredere end deres, underrettede han – ud over ministeren – tillige Statsministeriet. Han ringede til Christian Kettel Thomsen af to grunde. Dels fordi der ville komme fornyet politisk opmærksomhed om sagen, hvilket han vidste fra sin tid i Statsministeriet, at de gerne ville vide på forhånd, dels fordi det af udeforstående kunne anses som en kritik af deres forgængere – hvilket det ikke var – at de nu satte en ny undersøgelse i gang. Når man bliver ringet op om noget, har man ikke altid alle detaljer præsenteret, og Christian Kettel Thomsen bad ham derfor om at komme forbi for at orientere ham. Dette var baggrunden for mødet i Statsministeriet.

Han tog sin afdelingschef, Katrine Ledam, og Jens Teilberg Søndergaard med til mødet den 29. marts 2019, og fra Statsministeriet deltog Christian Kettel Thomsen og hans efterfølger i Juridisk Afdeling, Carsten Madsen. Han forelagde problemstillingen. Det var et rent orienterende møde, og Statsministeriet tog det oplyste til efterretning. Fokus på mødet i Statsministeriet var, at de nu ville orientere Folketingets Ombudsmand om, at de gik i gang med at foretage en fornyet ”gennemtrawling” af mailbokse. Da de var ved at være færdige med mødet, kom de til svaret på spørgsmål 445, hvoraf man kunne udlede, at der muligvis havde været en telefonsamtale. I den forbindelse fortalte han – da dette ville være en fravigelse af det sædvanlige udgangspunkt – at de ville komme til at blotlægge noget i et svar til Folketinget, der vedrørte de indre linjer i ministeriet, og at der for de berørte to personer formentlig ville være nogen, der ønskede at tale med dem om det. De var enige om, at det ville være svært at se, hvor det begyndte og sluttede, hvis de skulle indhente bidrag fra tidligere medarbejdere, som ikke længere havde myndighedsansvar og ikke længere var underlagt de almindelige principper for, hvad der gælder for embedsmænd. Katrine Ledam og han havde haft overvejelserne herom, inden de gik over i Statsministeriet. Det var primært Justitsministeriet, som de gerne ville have til at være enige i, at de ikke skulle indhente oplysninger fra tidligere medarbejdere.

Inden Katrine Ledam og han gik ind til mødet i Statsministeriet, hældte de til, at de ikke havde pligt til at indhente oplysninger hos nogen eller til at orientere nogen. De byggede dette på

grundloven og forvaltningsretlige principper om, at man efter Kodeks VII har et myndighedsansvar, så længe man er ansat i myndigheden. Det anlagde en formalistisk, organisatorisk myndighedsforståelse, som de mente var den rigtige. Han var ret sikker på, at både Katrine Ledam og han havde slået efter i den juridiske litteratur, men de havde ikke på denne korte tid nået at skrive et notat herom, og de endte heller ikke med at gøre dette, fordi de fik opbakning til analysen fra Justitsministeriets side. Han erindrer ikke, om Jens Teilberg Søndergaard erklærede sig enig på mødet den 29. marts 2019, eller om det først skete efter weekenden.

Spørgsmålet om officialmaksimen og hensynet til at oplyse en sag bedst muligt var en del af overvejelserne om, hvorvidt de skulle indhente oplysninger fra tidligere medarbejdere. Udgangspunktet var det organisatoriske. Når der ikke var en pligt til at udtale sig eller til at tale sandt, var det, man i givet fald indhentede fra tidligere medarbejdere, ikke egnet til at basere et svar på. De valgte – for alle tilfældes skyld og for ikke at have givet svar til Folketinget, der ikke var retvisende, og for at minimere risikoen for politisk kritik – at ”varedeklare” tydeligere. Det kunne de også have gjort med svaret på spørgsmål 445, hvis de havde haft den samme erkendelse på det tidspunkt. De præciserede derfor for en god ordens skyld i sagsfremstillingen til spørgsmål 857, at svaret på spørgsmål 445, hvor der også spurgtes til den særlige rådgiver, Mark Thorsens, erindring, alene var baseret på ministerens og hendes særlige rådgivers erindring. Derved var der rum for, at Lykke Sørensen kunne have en anden erindring af forløbet.

Barbara Bertelsen og Jens Teilberg Søndergaards tilbagemelding til dem på mødet den 8. april 2019 var som beskrevet i referatet af mødet (ekstrakten side 7250-7251). Uanset det stringent formelle juridiske, hvorom der var enighed på mødet, var der endvidere ingen grund til at lade tvivlen være trukket så hårdt op, ligesom der ikke var grund til ikke at sige tydeligt over for Folketinget – når nu det var blevet et tema, som Lykke Sørensen havde rejst – at svarene alene var baseret på ministeren og hendes særlige rådgivers hukommelse.

Han har ikke yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

--- o0o ---

Kl. 13.15 mødte Christian Kettel Thomsen. Han oplyste, at han fratrådte som embedsmand i den danske statsadministration pr. 1. september 2020. Han blev vejledt om, at han ikke har pligt til at udtale sig, men at sandhedspligten og strafansvaret finder anvendelse i det omfang, han udtaler sig om forhold, hvor han ikke selv måtte risikere et eventuelt strafansvar.

Han blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Christian Kettel Thomsen forklarede, at han er uddannet cand. polit. fra Københavns Universitet i 1991. Han blev ansat i Finansministeriet, hvor han – med små afstikkere – var ansat frem til 2002, hvor han blev departementsråd i Statsministeriet. Efter tre år i denne stilling blev han departementschef i Finansministeriet og fra 2010 departementschef i Statsministeriet. Denne stilling fratrådte han i januar 2020, hvorefter han frem til udgangen af august 2020 var kommitteret i Erhvervsministeriet, indtil han den 1. september 2020 begyndte som vicepræsident i Den Europæiske Investeringsbank.

Statsministeriet er organiseret i tre afdelinger – Udenrigspolitisk Afdeling, Indenrigspolitisk Afdeling og Juridisk Afdeling. Første del af det forløb, som kommissionens undersøgelse angår, blev varetaget af Indenrigspolitisk Afdeling. Hans kontakt til Udlændinge- og Integrationsministeriet var som udgangspunkt på departementschefniveau.

Han husker debatten i pressen i forbindelse med Inger Støjbergs opslag på Facebook den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14), men han har ingen erindring om, at det var noget, de forholdt sig til eller involverede sig i før forespørgselsdebatten.

Foreholdt kalenderindkaldelse den 26. januar 2016 i statsminister Lars Løkke Rasmussens kalender om møde med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet (ekstrakten side 7112) forklarede han, at han ingen erindring har om et møde mellem Lars Løkke Rasmussen og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet – antagelig på ministerniveau – på dette tidspunkt.

Han blev foreholdt mail af 11. februar 2016 kl. 23.16 fra Tanja Franck til Jens Teilberg Søndergaard med emnet ”Skal lige forstå...” (ekstrakten side 7116), hvoraf fremgår:

”Har nu læst udmeldingen fra UIBM’n vi talte om tidligere. Spurgte UIBM’n om hjælp, og ville så ikke have det, da I sagde, at der kunne være situationer hvor man ikke nødvendigvis kan skille ægtepar ad?”

Han forklarede, at han ikke erindrer, at han var involveret i eller havde kendskab til den problemstilling, som Tanja Franck bragte op med denne mail.

Med hensyn til den forespørgselsdebat, som statsministeren deltog i den 4. marts 2016, har han til brug for sin forberedelse af afhøringen set Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udkast til notat af 24. februar 2016 med baggrund og talepunkter (ekstrakten side 271-272). Der var nok nogle embedsmænd i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, der havde gemt

lidt undtagelser i talepunkternes tredje dot, hvor der var ”lagt et lille filter ind”, men det var ikke noget, han bed mærke i dengang. Han erindrer ikke, om han var inde over talepapiret i slutningen af februar måned 2016. Han erindrer ikke at være blevet briefet om talepapiret, ligesom han ikke erindrer at være blevet orienteret om, at der havde været to versioner af talepapiret, fordi man ikke havde været tilfreds med det første talepapir og derfor fik et revideret talepapir. Adspurg, om han blev briefet om, at Tanja Franck havde talt med Lykke Sørensen om talepapiret, forklarede han, at han ikke erindrer, at Tanja Franck orienterede ham, men det betyder ikke, at det ikke kan være sket.

Han blev foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 18.09 fra Tanja Franck til ham (ekstrakten side 333), hvoraf fremgår:

”Vedlagt nyt udkast fra UIBM. Tænker at indholdet er fint. Men vi skal nok skrive noget igennem, da man ikke helt kan høre det komme ud af STM's mund.

Men nok vigtigt, at han får at vide, at UIBM'n har meldt hårdere ud end juraen kan holde til.”

Han forklarede, at han ikke erindrer specifikt, at han var inde over andre drøftelser i denne forbindelse, men de har formentlig talt om det, eftersom sagen gik videre op til ministersekretæren med henblik på forelæggelse for statsministeren for at gøre ham opmærksom på ikke at sige noget, der senere ville skulle korrigeres. Adspurg, om det ville være ham, der stod for at gøre statsministeren opmærksom på, at hans fagminister muligvis havde givet udtryk for noget, der var på kanten af, hvad man kunne eller ikke kunne, forklarede han, at karakteren her snarere var at sige til statsministeren, at hvis han skulle blive spurgt i Folketinget under forespørgselsdebatten, skulle han lade være med at gå lige så langt, da han ellers ville risikere at skulle korrigere det på et senere tidspunkt. Tanja Francks mail gik op til ministersekretariatet, som hun bad om at orientere statsministeren. Dette indikerer, at han ikke talte med statsministeren om det.

Han blev foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets notat af 2. marts 2016 med beredskab til Statsministeriet til brug for forespørgselsdebat fredag den 4. marts 2016 om regeringens værdipolitik (ekstrakten side 5505). Han forklarede, at der efter hans opfattelse var tale om en intern orientering i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Han erindrer ikke at have set dette baggrundsnotat.

Han kan se af materialet til brug for undersøgelsen, at det i beredskabet til forespørgselsdebatten den 4. marts 2016 blev anført, at der kunne være undtagelser, men han tror ikke, at det var noget, der blev ”highlightet”. Han har ikke kendskab til, at der skulle have været andre versioner oppe i Statsministeriet.

Adspurgt, om overvejelser vedrørende tilsynsforpligtelse havde været oppe at vende forud for forespørgselsdebatten, forklarede han, at det langt fra havde været tilfældet. Tanja Francks job bestod blandt andet i at bibringe statsministeren en viden om en række emner, der var oppe i den offentlige debat, som han ikke naturligt ville have en viden om, således at han kunne svare fornuftigt på spørgsmål om sådanne emner. Til en forespørgselsdebat udarbejdes beredskaber til alle mulige temaer, der kan dukke op i en sådan debat. Hans fortolkning af Tanja Francks mail er, at statsministeren skulle lade være med at sige det lige så uforbeholdent, som udlændinge-, integrations- og boligministeren havde gjort i sin pressemeddelelse. Han opfatter ikke Tanja Francks mail som en orientering om, at en minister var ved at gøre noget, hun ikke måtte. Det var snarere en besked til statsministeren om, at han skulle passe på med at melde for firkantet ud, da det ville kunne give ham et forklaringsproblem senere hen.

Adspurgt, om han på dette tidspunkt talte med Tanja Franck eller andre om, at EMRK artikel 8 var en problematik, der skulle adresseres, forklarede han, at han sagtens kan have nikket til, at Tanja Franck kunne sende sin mail op til ministersekretariatet for at gøre statsministeren opmærksom på, at han ikke skulle melde for firkantet ud, men han tror ikke, at han var længere nede i det indholdsmæssige. Det var han med ret stor sandsynlighed ikke.

Adspurgt, om der ikke er en forventning om, at en minister handler i overensstemmelse med sine udmeldinger, forklarede han, at det ikke var første gang, at en minister havde kommunikeret mere uforbeholdent, end embedsmændene havde lagt op til. De opfattede det således ikke som et juridisk problem om, hvordan der skulle forvaltes. Adspurgt, om han på tidspunktet for Tanja Francks mail af 3. marts 2016 kl. 18.09 (ekstrakten side 333) var opmærksom på, at der var udsendt en pressemeddelelse om en praksisændring, forklarede han, at han ikke husker dette, men at han havde været opmærksom på den debat, der havde været, og på, at emnet kunne dukke op under værdidebatten.

Han blev foreholdt Statsministeriets besvarelse af 14. juni 2017 af spørgsmål S 1314-1323 om udlændinge- og integrationsministerens håndtering af sagen om barnebrude (ekstrakten side 3839 ff.), hvoraf fremgår blandt andet:

” 3. Det kan konstateres, at Statsministeriet den 3. marts 2016 fra UIM modtog et notat af 24. februar 2016 indeholdende udkast til talepunkter, som dannede grundlag for beredskaber til forespørgslen (F 12). Af notatet fremgår bl.a., at udlændingeministeren havde anmodet Udlændingestyrelsen om at ændre praksis således, at ingen mindreårige asylansøgere fremadrettet kan bo sammen med en ægtefælle eller samlever. Det fremgår endvidere, at Udlændingestyrelsen var i færd med at omsætte den generelle instruks i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager, og at det ikke kan udelukkes, at adskillelse af et eksisterende familieliv i helt særlige tilfælde konkret vil kunne være i strid med retten til familieliv efter artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention eller i

strid med barnets tarv efter FN's børnekonvention, hvilket retningslinjerne skal tage højde for sådanne helt særlige tilfælde.

Statsministeriet modtog den 26. februar 2016 en tidligere version af notatet, hvor passagen om ovennævnte internationale forpligtelser ikke fremgik. Det er sandsynligt, at Statsministeriet har spurgt ind til dette forhold. Det bemærkes i den forbindelse, at det fremgår af en intern e-mail fra den 3. marts 2016 i forbindelse med STM's modtagelse af det endelige notat, at den daværende chef for OII til departementschefen gør opmærksom på, at det nok er vigtigt, at "han [stm] får at vide, at UIBM'n har meldt hårdere ud end juraen kan holde til". Dette er sikret ved, at ovennævnte om Danmarks internationale forpligtelser fremgår af det endelige beredskab, som er givet til statsministeren.

Da det overfor Statsministeriet blev fastslået, at behandling af sagerne ville ske i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, fandt Statsministeriet ikke anledning til at foretage sig yderligere."

Han forklarede, at han ikke erindrer specifikt at have set dokumentet, men at dokumentet er et forsøg på en efterfølgende gengivelse af et tidligere forløb. Forberedelsen af forespørgselsdebatten og beredskabet i den forbindelse blev varetaget af Indenrigspolitisk Afdeling, men på tidspunktet for besvarelsen af folketingsspørgsmålene i juni 2017 var sagen flyttet over i Juridisk Afdeling. Hertil kom, at der var relevante medarbejdere, der efterfølgende havde forladt Statsministeriet. Han læser besvarelsen som en retrospektiv beskrivelse snarere end en konsoliderende vurdering. Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde skrevet, at der ville være undtagelser af hensyn til Danmarks internationale forpligtelser.

Han blev foreholdt følgende fra Uffe Toudal Pedersens forklaring (protokollen side 91, 4. afsnit):

"... På et tidspunkt, som han ikke nærmere kan tidsfæste, blev han ringet op af Christian Kettel Thomsen, der sagde noget i retning af, at "din minister er nok i avisen i øjeblikket". ..."

Han forklarede, at han ikke husker et sådant opkald, men han kan sagtens have ringet til Uffe Toudal Pedersen og sagt noget i retning af det citerede. Det var ikke ualmindeligt, at han foretog sådanne opkald. Han erindrer ikke det konkrete opkald, men helt generelt kan det have været et opkald med et ønske om at blive forsikret om, at der var styr på det i det pågældende fagministerium.

Adspurgt, om Statsministeriet i perioden fra marts 2016 til oktober 2016 var involveret i overvejelser eller drøftelser om denne sag med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet

– eller andre ministerier – forklarede han, at han ikke erindrer, at Statsministeriet var involveret i yderligere aspekter af sagen.

Han blev foreholdt Søren Pinds forklaring om, at Søren Pind ringede eller sendte en sms til statsministeren om sagen, at han ikke helt kunne huske, om der kom en tilbagemelding fra statsministeren, at han ikke vidste, om Barbara Bertelsen orienterede Statsministeriet, og at han ikke vidste, om statsministeren foretog sig noget i anledning af hans henvendelse. Adspurg, om han var bekendt med en henvendelse fra Søren Pind til statsministeren om sagen, forklarede han, at han ikke var bekendt hermed. Han kan klart sige, at han ikke på noget tidspunkt blev kontaktet af Barbara Bertelsen om dette forhold, men han kan af gode grunde ikke udtale sig om, hvorvidt der på et tidspunkt har været en henvendelse fra Justitsministeriet til andre i Statsministeriet. Han er i givet fald ikke blevet orienteret herom. Hvis der havde været en sådan henvendelse, har han en klar forventning om, at han ville være blevet orienteret.

Foreholdt Statsministeriets notat af 28. oktober 2016 om Folketingets Ombudsmands undersøgelse af spørgsmålet om adskillelse af asylpar (ekstrakten side 2357-2358) forklarede han, at han deltog i mødet med ombudsmanden den 27. oktober 2016. Hvis der deltog andre fra Statsministeriet, har det været Christian Hesthaven. Han erindrer ikke, hvem der foranledigede mødet indkaldt, men henset til omstændighederne var det formentlig ombudsmanden.

Han blev foreholdt Statsministeriets notat om mødet, hvoraf fremgår blandt andet:

”Ombudsmanden har endnu ikke offentliggjort sin udtalelse om emnet. Som nævnt, har ombudsmanden imidlertid på et møde den 27. oktober 2016 med Statsministeriet udtrykt bekymring for Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets reaktion på den kommende udtalelse. Denne bekymring skal ses i forlængelse af udlændingeministerens udtalelser i forbindelse med en ombudsmandsudtalelse fra december 2015, hvori ombudsmanden udtalte kritik af den såkaldte flygtningeannonce, som udlændingemyndighederne i september 2015 indrykkede i libanesiske aviser. Udlændingeministeren erklærede sig dengang offentligt uenig i ombudsmandens kritik og tilkendegav, at hun agtede at lave nye annoncer om nye stramninger. Der henvises til vedlagte artikel af 10. december 2015 fra Berlingske.

På baggrund af ombudsmandens tilkendegivelser på mødet den 27. oktober 2016, må det antages, at ombudsmandens kommende udtalelse vil indeholde kritik af den af regeringen fastlagte praksis om adskillelse af asylpar.”

Han forklarede, at han ikke erindrer selve mødet, men han husker, at ombudsmanden havde en institutionel bekymring for, hvordan Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet ville reagere på hans kommende udtalelse om sagen. Der er praksis på Slotsholmen for, at man tager

ombudsmandens udtalelser til efterretning, og at retsstillingen fremadrettet er i overensstemmelse med ombudsmandens vurdering. Det havde været praksis i mange år. Det var derfor ret unikt, at udlændinge-, integrations- og boligministeren i forbindelse med den såkaldte ”annoncesag” gik ud og sagde, at hun var uenig med ombudsmanden. Ombudsmanden havde på den baggrund og af hensyn til institutionens renommé en institutionel bekymring for, om praksis med at tage ombudsmandens udtalelser til efterretning ville blive udfordret endnu en gang. Ombudsmanden var således bekymret for, om den praksis, der i ombudsmandens – og for så vidt også ministeriernes – optik var god, blev brudt, hvis en enlig svale blev efterfulgt af endnu én. Det var det fokus, der var. Der var ikke tale om en drøftelse af adskillelserne på asylcentre. Det ville have været meget usædvanligt at drøfte det indholdsmæssige i en sag, som ombudsmanden var i gang med at undersøge. Han ville personligt være meget tilbageholdende hermed, og han tror, at det samme gjaldt for ombudsmanden.

Foreholdt, at det i Statsministeriets notat blev konkluderet, at der formentlig ville komme kritik, forklarede han, at det nok var en vurdering, der kunne laves uden at deltage i mødet. Han erindrer ikke, hvad han sagde til ombudsmanden, men han har formentlig delt eller udtrykt forståelse for ombudsmandens bekymring. Han havde en længere diskussion med ombudsmanden om annoncesagen, som han ikke syntes var en helt klassisk ombudsmandssag. Sagen om adskillelserne var derimod en forvaltningssag – som ombudsmandsinstitutionen var sat i verden for at føre tilsyn med – hvorfor det var naturligt, at ombudsmanden var inde over den sag.

Han erindrer ikke, om han forud for mødet med ombudsmanden den 27. oktober 2016 havde været i kontakt med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet for at sikre sig, at der ikke blev ballade, når ombudsmanden kom med sin udtalelse. Han erindrer heller ikke, om han havde drøftelser med statsministeren, inden han gik til mødet med ombudsmanden. Dette ville have været usædvanligt på et så tidligt tidspunkt.

Han blev foreholdt mail af 11. december 2016 kl. 19.46 fra ham til Lars Løkke Rasmussen, hvoraf fremgår blandt andet:

”Det må endvidere forventes, at ombudsmanden vil kritisere ministeriet for bl.a. pressemeddelelsen. Minister og ministerium vil tage denne kritik til efterretning.”

Adspurg, om han erindrer, hvor han havde denne oplysning fra på dette senere tidspunkt, forklarede han, at han havde talt med Uffe Toudal Pedersen for at sikre sig, at det ikke gik galt, når ombudsmandens udtalelse kom. Udlændinge- og integrationsministeren var kendt for at have klare holdninger og for gerne at ville kommunikere dem. Henvendelsen til Uffe Toudal Pedersen skete som følge af ombudsmandens institutionelle bekymring om, hvorvidt udlændinge- og integrationsministeren ville tage hans udtalelse til sig. Henvendelsen fandt endvidere sted for at sikre, at ministeriets kommende vejledning ville flugte med

ombudsmandens udtalelse. Han erindrer ikke, om han umiddelbart efter mødet med ombudsmanden den 27. oktober 2016 orienterede Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om, at der var en udtalelse på vej, som måtte forventes at udtale kritik.

Han blev foreholdt Statsministeriets notat af 5. december 2016 med en kommenteret dagsorden til brug for møde med Folketingets Ombudsmand den 12. december 2016 (ekstrakten side 2520 ff.). Han forklarede, at dette var en form for internt forberedelsespapir i Statsministeriet, så de på forhånd var klar over, hvad der ville blive bragt op på mødet. Han erindrer ikke, hvem der konkret deltog i mødet den 12. december 2016. Sædvanligvis ville Statsministeriets deltagere være departementschefen, den juridisk kommitterede, som på dette tidspunkt var Christian Hesthaven, den ”mest seniore” medarbejder i Juridisk Afdeling og eventuelt en yderligere medarbejder. Der deltog ikke nogen fra Indenrigspolitisk Afdeling eller Udenrigspolitisk Afdeling.

Adspurgt om baggrunden for, at emnet om adskillelse af asylpar blev sat på dagsordenen igen til mødet i december 2016, forklarede han, at der til et møde som dette var en mere generisk dagsorden, herunder med aktuelle sager. Punkterne på dagsordenen var ikke udtryk for emner, der skulle løses på mødet. Der kunne som her også være tale om emner, som der skulle gives en status på. Det ville være naturligt, at der – i betragtning af at ombudsmanden tidligere havde henvendt sig om sagen om adskillelse af asylpar – blev gjort status. Adspurgt, om ikke dagsordenen var afstemt med ombudsmanden, forklarede han, at en del af dagsordenen var udtryk for mere faste emner. Disse møder havde ikke til formål at løse forskellige spørgsmål, men var nærmere udtryk for en gensidig orientering om, hvordan man så på forskellige emner i ombudsmandsinstitutionen og på Slotsholmen.

Han blev foreholdt talepunkter fra den kommenterede dagsorden vedrørende punktet om adskillelse af asylpar (ekstrakten side 2528), hvoraf fremgår:

”Det kan under mødet eventuelt bemærkes:

- at ombudsmandens kommende udtalelse om adskillelse af asylpar må forventes at angå klassiske forvaltningsretlige spørgsmål, som ombudsmanden har til opgave at påse,
- at det på den baggrund må forventes, at hans udtalelse vil blive taget til efterretning, og
- at det derfor ikke kan antages, at UIBM vil have behov for en lignende (offentlig) reaktion på ombudsmandens eventuelle kritik.”

Foreholdt disse talepunkter og adspurgt, om han i den forbindelse kunne huske nærmere om den samtale, som han tidligere forklarede at have haft med Uffe Toudal Pedersen, forklarede han, at han vil tro, at det materiale, som Uffe Toudal Pedersen sendte til ham omkring den 11. december 2016, var en opfølgning på en samtale, som de havde haft. De har formentlig talt om,

at kommunikationen i forlængelse af ombudsmandens rapport ville være nogenlunde konform. Han erindrer ikke selve samtalen.

Hans bisidder, advokat Gunnar Homann, henviste til mail af 10. december 2016 kl. 15.03 fra Christian Kettel Thomsen til Uffe Toudal Pedersen, hvori han beder om at blive ringet op ”Om barnebrude” ved lejlighed (ekstrakten side 7156).

Han blev i forlængelse heraf foreholdt sin mail af 11. december 2016 kl. 19.46 til Lars Løkke Rasmussen, hvoraf fremgår blandt andet:

”Vejledningen indebærer, at der kan ske adskillelse i mange sager, men ikke alle, fx en 17 årig pige, der er gift med en 19 årig mand (som jeg forstår det).

UIBM’n er noget utilfreds over, det ikke er alle tilfælde, men de to ministerier er angiveligt meget klare på det, med udgangspunkt i børnekonvention og ERMK.”

Adspurg, om oplysningen om, at udlændinge- og integrationsministeren var noget utilfreds med, at der ikke kunne ske adskillelse i alle tilfælde, kunne stamme fra Uffe Toudal Pedersen, forklarede han, at oplysningen kunne stamme fra Uffe Toudal Pedersen, men at oplysningen også kunne stamme fra en af hans egne medarbejdere, der havde talt med én i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Han erindrer ikke, hvor han havde fået oplysningen fra. På dette tidspunkt havde ministeren kommunikeret i Folketinget, at der ville kunne være undtagelser. Det interessante var, hvordan der ville blive kommunikeret fra udlændinge- og integrationsministeren efterfølgende, herunder om hun ville sige, at konventionen var ”dum” eller lignende. Der var således en bekymring i forhold til konventionerne.

Han har ikke før oktober 2016 fået en henvendelse fra Folketingets Ombudsmand med en bekymring for, at et ministerium ville angribe ombudsmandsinstitutionen, bortset fra hans tidlige drøftelse af annoncesagen. Det var der ikke praksis for.

Foreholdt mail af 11. december 2016 kl. 17.41 fra Uffe Toudal Pedersen til ham med oversendelse af blandt andet Udlændinge-, og Integrationsministeriets vejledning om indkvartering (ekstrakten side 2601 ff.) forklarede han, at han ikke erindrer, hvorfor Statsministeriet skulle ind over vejledningen og ministerens talelinje, men han kan godt huske, at han modtog materialet. Han vil tro, at det skyldtes, at han havde spurgt Uffe Toudal Pedersen, om vejledningen var på vej, og om den flugtede med ombudsmandens opfattelse. Derfor havde Uffe Toudal Pedersen formentlig tænkt, at Statsministeriet skulle være en del af det.

Han modtog ligeledes Uffe Toudal Pedersens mail af 11. december 2016 kl. 17.45 med talepunkterne til udlændinge- og integrationsministeren (ekstrakten side 2593). Adspurg,

hvorfor han skulle se talepunkterne, forklarede han, at det skulle han heller ikke. Han er ret sikker på, at det ikke var noget, han havde efterspurgt. Det var ikke sædvanligt, at han fik tilsendt hele pakker med materiale.

Adspurgt, om han på dette tidspunkt i december 2016 og dermed et stykke tid før ombudsmandens udtalelse i 2017 havde en forventning om, at han kunne ”lokke lidt mere ud af” ombudsmanden om, hvad han ville udtale, forklarede han, at det ikke var en forventning, han havde, men der var en forventning om, at ombudsmanden ville komme med en udtalelse, der udtalte kritik.

Adspurgt, om statsministeren i begyndelsen af december 2016 var orienteret om, at der var en dialog med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om dels kontakten med Folketingets Ombudsmand, dels om vejledningen, forklarede han, at statsministeren var orienteret om mødet med ombudsmanden og om ombudsmandens institutionelle bekymring. Han sendte også en mail af 11. december 2016 kl. 19.46 til Lars Løkke Rasmussen (ekstrakten side 7157). Han erindrer ikke drøftelser med Lars Løkke Rasmussen om problemstillingerne.

Han husker ikke, om sagen på dette tidspunkt blev anset som en sag, man skulle holde øje med, og som kunne begynde at udvikle sig politisk. Der var fokus på det institutionelle i forhold til ombudsmanden. Han havde et betydeligt ansvar i forhold til at holde fast i dette set-up.

Adspurgt til mail af 11. december 2016 kl. 19.46 fra ham til Lars Løkke Rasmussen (ekstrakten side 7157) forklarede han, at hans involvering handlede om ombudsmandsinstitutionen. Spørgsmålet om konventionerne kom først senere, idet der dog var en snert heraf allerede på dette tidspunkt. Han erindrer ikke, at der var noget, der pegede i retning af tilsynsmæssige overvejelser. Han ser heller ikke noget herom i sagens materiale.

Han modtog i 2016 ikke henvendelser fra embedsmænd i sit eget ministerium – ud over Tanja Francks mail – om, at der var forhold i Udlændinge- og Integrationsministeriet, som man skulle være opmærksom på. Adspurgt, om han modtog sådanne henvendelser fra andre ministerier, eller om han var bekendt med, at embedsmænd i Statsministeriet skulle have modtaget sådanne henvendelser fra embedsmænd i andre ministerier, svarede han benægtende.

Han blev foreholdt mail af 6. februar 2017 kl. 12.55 fra ham til Lars Løkke Rasmussen med kopi til statsministerens særlige rådgiver, Jacob Bruun Christensen, og Christian Hesthaven, hvoraf fremgår:

”Hej Lars, Ombudsmandens rapport om barnebrude og ministerens svar herpå er offentliggjort i dag.

Du får notits og vurdering senere på eftermiddagen.

Men der kommer nok stor debat i morgen om det, idet DF's B38 om barnebrude skal l. behandles.

Det formodes, at der bliver et "undersøgelsesspor", altså krav om yderligere undersøgelse, placering af ansvar etc.

Det bliver der næppe flertal for. Men jeg har bedt Uffe T. om, at de (med et forventeligt parlamentarisk sikkerhedsnet) er så eksplicitte som muligt i de kommende samråd mv., så du har noget at henvise til og bl.a. kan undgå at skulle bede om redegørelse mv.

Mere følger"

Foreholdt sidste afsnit i sin mail af 6. februar 2017 kl. 12.55 til Lars Løkke Rasmussen og adspurgt, hvad han mente med "at være så eksplicitte som muligt i de kommende samråd mv.", forklarede han, at han først genså mailen umiddelbart inden afhøringen og selv studsede lidt over ordene. Han kan ikke huske, hvorfor han skrev det, men han havde nok en opfattelse af, at oppositionen opfattede det således, at udlændinge- og integrationsministerens svar afgivet i denne sammenhæng havde været noget arrogante og bar præg af, at Folketinget ikke udgjorde en trussel. Han tror, at det, han bad Uffe Toudal Pedersen om, var, at de – også indholdsmæssigt – svarede så godt som muligt og tog det seriøst. Dette skal dog alene ses som hans fortolkning i dag af, hvad han skrev dengang, idet han ikke erindrer udtrykkeligt, hvad han dengang lagde i ordene.

Foreholdt sætningen i den samme mail om, at det måtte formodes, at der ville blive et undersøgelsesspor, forklarede han, at han ikke erindrer konkret, hvad han mente hermed, men han vil tro, at oppositionen allerede på dette tidspunkt var begyndt at tale herom.

Han blev foreholdt Statsministeriets notat af 6. februar 2017 om ombudsmandsredegørelsen om adskillelse af mindreårige asylpar, hvor det af punkt 6 om mulige politiske krav og søgsmål mod staten fremgår blandt andet:

"Det er nærliggende, at disse spørgsmål først og fremmest vil rette sig mod de forhold, ombudsmanden ikke har undersøgt – dvs. 1) myndighedernes sagsbehandling i forbindelse med instruksen (fx om forvaltningsretlige regler er blevet overholdt) og 2) udlændingeministerens og involverede embedsmænds ageren i sagen (dvs. spørgsmål om ansvar)."

Adspurgt, hvorfor de allerede på dette tidlige tidspunkt interesserede sig herfor, forklarede han, at han ikke husker dette specifikt.

Han blev foreholdt mail af 3. februar 2017 kl. 15.35 fra Christian Hesthaven til ham, hvorefter fremgår blandt andet:

”1. I februar 2016 besluttede udlændingeministeren ved en administrativ beslutning at ændre praksis, så mindreårige asylansøgere ikke fremadrettet kunne bo sammen med en ægtefælle eller samlever. ...

2. UIM har nu modtaget udkast til udtalelse fra ombudsmanden, som de har fire uger til at kommentere på.

I udkastet lægger ombudsmanden op til at udtale, at ministeriets instruks fra februar 2016 var ulovlig og indebar betydelig risiko for forkerte afgørelser, og sammenfattende at fremgangsmåden er særdeles kritisabel.

Ombudsmanden lægger desuden op til, at der er begået fejl eller forsømmelser af større betydning, hvilket betyder, at han efter loven skal give meddelelse til Folketingets Retsudvalg.

Kritikken går nærmere bestemt på, at instruksens var (og blev administreret som) kategorisk og undtagelsesfri og dermed i strid med pligten til altid at skønne konkret i hver enkelt sag. I dette tilfælde følger denne pligt ikke kun af forvaltningsretlige grundsætninger men også af internationale forpligtelser. Desuden anfører ombudsmanden, at instruksens kunne være med til at give de berørte en fejlagtig opfattelse af deres retsstilling.

...”

Han blev endvidere foreholdt, at han samme dag – den 3. februar 2017 kl. 15.52 – videresendte denne mail til Lars Løkke Rasmussen med kopi til blandt andre Jacob Bruun Christensen, som ved mail af 3. februar 2017 kl. 16.29 svarede følgende:

”Øv! Hvad kan man gøre for at lovgiggøre beslutningen om, at danske asylcentre ikke skal huse mindreårige som er (tvangs-)gift med ældre?

Det underliggende politiske argumentation for den (åbenbart juridisk kritisable) beslutning fra 2016 er vi vel fortsat enige i...”

Han forklarede, at mailen fra Christian Hesthaven til ham ligner en mail, de to havde aftalt, at Christian Hesthaven skulle skrive til ham, og som han kunne videresende til Lars Løkke Rasmussen. Det var således statsministeren, der var målgruppen for denne mail. Han læser

Jacob Bruun Christensens mail således, at det var en sag, som han ikke havde hørt om siden året forinden. Han tror, at Christian Hesthaven efterfølgende ringede til Jacob Bruun Christensen for at forklare ham, hvad der var op og ned. Det har formentligt været opfattet som en god politisk sag året forinden, men Jacob Bruun Christensen havde så ikke helt fulgt med i, hvad der var sket i den mellemliggende periode.

Adspurgt, om han drøftede ombudsmandens udkast med Lars Løkke Rasmussen, svarede han benægtende. Han har derfor ingen erindring om Lars Løkke Rasmussens reaktion, men man plejer ikke at have så mange meninger om et sådant udkast fra ombudsmanden. Adspurgt, om han ikke ønsker at svare på spørgsmålet, eller om han ikke husker det, forklarede han, at han ikke husker at have talt med Lars Løkke Rasmussen om udkastet til udtalelsen.

Han blev foreholdt mail af 24. maj 2017 kl. 22.20 fra ham til Lars Løkke Rasmussen, hvoraf fremgår blandt andet:

”Jeg vil foreslå, at jeg kigger op på M-borg efter Hoyer og inden KU på søndag. Så kan vi vende diverse udeståender.

Og jeg vil også gerne drøfte barnebrude. Jeg er bekymret over, at UIM ikke tager sagen seriøst, og at det lander hos dig.

...”

Han forklarede, at KU var Koordinationsudvalget, og at M-borg er Marienborg. Adspurgt, hvorfor han foreslog at tale med Lars Løkke Rasmussen om barnebrude en søndag på Marienborg, forklarede han, at han ikke husker det specifikt, men at han alligevel deltog i Koordinationsudvalgsmødet, der tilsyneladende blev afholdt på Marienborg den pågældende søndag, og at det derfor var oplagt at vende andre spørgsmål samtidig. Han husker det ikke specifikt, men baggrunden har formentligt været, at udlændinge- og integrationsministeren – med et parlamentarisk sikkerhedsnet – virkede arrogant over for Folketinget. Selvom der var et mindretal imod hende, kunne der godt begynde at komme ballade og henvendelser til formanden eller præsidiet. I så fald ville statsministeren skulle tage stilling til spørgsmålet, hvilket han gerne ville undgå. Adspurgt, om han husker bekymringerne, forklarede han, at han kan huske en generel bekymring, men han kan ikke huske, at det – da han skrev mailen – var med dette for øje. Det var hans klare formodning, at bemærkningen om ikke at tage sagen seriøst, relaterede sig til, hvordan man behandlede Folketinget.

Han blev foreholdt mail af 30. maj 2017 kl. 12.02 fra Christian Hesthaven til ham, hvoraf fremgår:

”Lykke har telefonisk præsenteret mig for skitsen af samrådstalen om barnebrude, som vist er mere eller mindre clearret med ministeren med nogle få udeståender.

Jeg vil gerne lige vende det med dig, herunder særligt drøfte to spørgsmål.”

Foreholdt denne mail og foreholdt, at han ved mail af samme dag kl. 13.14 svarede ”Kig op”, forklarede han, at det ikke var sædvanligt, at samrådstaler blev clearret i Statsministeriet, men at mailen nok heller ikke kunne læses således, at Statsministeriet skulle clearre samrådstalen. Det hænder, at Statsministeriet modtager udkast til andre ministeriers samrådstaler, men det var meget, meget langt fra nogen fast praksis. Det hang formentlig sammen med, at sagen havde været politisk anspændt i et stykke tid. Han husker ikke, hvad Christian Hesthaven og han skulle drøfte, ligesom han ikke husker, hvad han sagde til statsministeren på Marienborg. Han erindrer heller ikke, at han omkring den 30. maj 2017 orienterede statsministeren om sin bekymring om, at udlændingeministeren ikke var imødekomende over for mindretallet i Folketinget. Han kan se af dokumenter i sagen, at statsministeren senere blev orienteret, hvorfor han vil slutte modsætningsvis til, at statsministeren ikke var blevet orienteret på dette tidspunkt.

Han husker, at Christian Hesthaven og han havde et møde med Uffe Toudal Pedersen og Lykke Sørensen den 31. maj 2017. Som han husker det, gennemgik Uffe Toudal Pedersen og Lykke Sørensen, hvilket samrådsvar de lagde op til, og hvad historien bag svaret var. Han husker ikke, om de gennemgik talepapiret på mødet. Det, han fokuserede på, var, om de lagde op til et stort slagsmål i Folketinget, eller om man prøvede at få sagen nedtonet. Han har alene en meget svag erindring om mødet, men han kan se, at der er en sætning i slutningen af materialet om, at sagen måske kunne have været håndteret bedre.

Han blev foreholdt mail af 1. juni 2017 kl. 18.52 fra Christian Hesthaven til ham om samrådet (ekstrakten side 7213), hvoraf blandt andet fremgik, at det var et langt samråd på ca. fem timer, og at Enhedslisten havde varslet et nyt samråd om sagen. Adspurgt, hvad han hørte fra samrådet udover at modtage denne mail, forklarede han, at han så noget af samrådet. Adspurgt, hvad han gjorde efter samrådet, forklarede han, at han ikke husker, at han gjorde noget. Formentlig fordi han ikke vidste, hvad han skulle gøre, og fordi det ikke var statsministeren, der skulle i samråd, ligesom et nyt samråd endnu ikke var berammet og formentlig først ville blive afholdt efter sommerferien. Man måtte tage spørgsmålene, når de blev stillet. Han sad ikke med en opfattelse af, at det var hans opgave at samle op på dette samråd.

Adspurgt, om han blev involveret i den politiske eskalering fra dette samråd frem mod det nye samråd den 23. juni 2017, svarede han benægtende. Det var svært at se, hvor stormen skulle komme fra, idet der fortsat var et politisk flertal bag ministeren.

Adspurgt, om han kan huske, hvorvidt de på mødet den 31. maj 2017 diskuterede linjen om, at noget kunne have været gjort bedre, forklarede han, at han ikke konkret husker, hvad det var, der kunne være gjort bedre, men der var et billede af, at sagen fremstod rodet, og at der var mange ting, der ”krydsede hinanden”. Han erindrer ikke konkret, hvad det relaterede sig til. Adspurgt, hvad han mener med, at der var mange ting, der ”krydsede hinanden”, forklarede han, at han ikke fulgte sagen indholdsmæssigt, men det indtryk, han fik fra sine medarbejdere, var, at nogle af de svar, der blev givet, fremstod som om, at det ”ikke helt hang sammen”. Dette var med til at tegne et billede af, at det fremstod rodet.

Han blev foreholdt mail af 29. marts 2019 kl. 17.45 fra Carsten Madsen til ham (ekstrakten side 7241), hvoraf fremgår:

”Som aftalt en lille sammenfatning af orienteringen fra UIM om forventede svar til FT på barnebrudsspørgsmål.

UIM vil formentlig mandag svare på en række spørgsmål fra FT om barnebrude. Heraf vil det fremgå, at de nu vil gennemgå relevante medarbejdere i UST og UIMs e-mails for at sikre sig, at alt relevant er fremfundet. Endvidere vil der i svaret blive udtrykt en usikkerhed over for, om tidligere afgivne oplysninger til FT om, hvorvidt der har været kontakt mellem UIM og Udlændingestyrelsen i forbindelse med beslutningen om, hvorvidt en konkret mail skulle sendes til ombudsmanden, har været korrekte.

Navnlig det sidste vil formentlig give en del omtale –i hvert fald i de medier, der i forvejen interesserer sig for sagen. Nye samråd må også forventes.

Og dem, der mener, at der bør nedsættes en undersøgelseskommision, så snart der måtte være flertal for det, vil formentlig føle sig bestyrket i det.

Det forventede svar skyldes, at UIM har fået oplysninger om, at der formentlig findes yderlige mails, som ombudsmanden ville mene, de skulle have sendt til ham. Endvidere har de fået oplysninger om en mulig dialog mellem UIM og UST om udleveringen af mails til ombudsmanden. Den mulige dialog var UIM ikke bekendt med, da man tidligere oplyste, at der UIM ikke var involveret i USTs søgning efter materiale.

Der er intet i dette, der føjer noget til det indholdsmæssige i sagen om adskillelse af barnebrude som sådan, herunder uim’erens beslutning herom og gennemførelsen heraf. Det nye, der måtte være, drejer sig alene om det efterfølgende undersøgelsesforløb i forbindelse med fremfindelse af materiale til ombudsmanden, svar til Folketinget mv.”

Han forklarede, at det formentlig var med denne mail, at han første gang blev orienteret om mailen fra Henrik Grunnet om koncerndirektionsmødet. Han tror, at mailen dukkede op i pressen først. Så vidt han erindrer, blev han ikke involveret i problemstillingen om, hvad der var oplyst til Folketinget og til ombudsmanden, før dette tidspunkt. Da undersøgelsen af sagen blev sat i gang, begyndte man at undersøge mailbokse fra tidligere medarbejdere.

Han blev foreholdt referat af møde den 8. april 2019 med deltagelse af departementschef Christian Hesthaven og Katrine Ledam fra Udlændinge- og Integrationsministeriet samt departementschef Barbara Bertelsen, afdelingschef Jens Teilberg Søndergaard og Anders Sparholt fra Justitsministeriet (ekstrakten side 7250-7251), hvor Christian Hesthaven blandt andet skulle have oplyst, at spørgsmålet om henvendelse til tidligere medarbejdere kort var blevet drøftet på et møde i statsministeriet den 29. marts 2019, og at der på dette møde havde været enighed om ikke at kontakte tidligere medarbejdere. Han forklarede hertil, at han erindrer, at der havde været et sådant møde med Christian Hesthaven, hvor han deltog, og hvor det tillige blev drøftet, om man skulle kigge i tidligere medarbejderes mailbokse. Hans fokus var på, at man lavede en egentlig undersøgelse og ikke blot indhentede oplysninger fra journalen og nuværende medarbejdere, men også undersøgte tidligere medarbejderes mailbokse. De mere juridiske forhold om kontakten mellem ministeriet og Udlændingestyrelsen har han ingen erindring om. Foreholdt Christian Hesthavens forklaring om, at man ikke var forpligtet til at kontakte tidligere medarbejdere, og at dette var båret af, at de pågældende ikke ville være omfattet af sandhedsplichten, forklarede han, at dette lyder som noget, der blev drøftet blandt de juridisk uddannede deltagere i mødet.

Han har ikke yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

Mødet sluttede kl. 15.00.

Peter Mørk Thomsen

Formand

INSTRUKSKOMMISSIONEN

PROTOKOL

16. september 2020

Protokol nr. 22

Den 16. september 2020 kl. 9.00 blev Instrukskommissionen sat i lokale 003 i Retten på Frederiksberg, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var undersøgelseskommissionens medlemmer Peter Mørk Thomsen, Torkil Høg, Louise Halleskov, undersøgelseskommissionens udspørger, advokat Lars Kjeldsen, med advokat David Neutzsky-Wulff samt undersøgelseskommissionens juridiske konsulent dommerfuldmægtig Mads Pedersen.

Som bisiddere var mødt:

Advokat Nicolai Mallet for Inger Støjberg

Advokat Frederik Kromann Jespersen for Mark Thorsen

Advokat Thomas Ryhl for Line Skytte Mørk Hansen

Advokat Søren Juul for Lykke Sørensen

Advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja for Jesper Gori og Jonas From Soelberg

Advokat Lise Lauridsen for Nina Holst-Christensen, Ditte Kruse Dankert, Carsten Madsen og Thomas Klyver

Advokat Pernille Backhausen for Uffe Toudal Pedersen

Advokat Anders Valentiner-Branth for Henrik Grunnet

Advokat Stine Gry Johannessen for Anna-Sophie Kolding Saugmann-Jensen

Advokat Asger Bagge-Jørgensen for Tanja Franck (fra kl. 13.00)

Advokat Peter Kragh for Jens Teilberg Søndergaard

Advokat Karoly Németh for Søren Pind

Advokat René Offersen for Christian Hesthaven (fra kl. 13.00)

Advokat Gunnar Homann for Christian Kettel Thomsen

Advokat Michael Goeskjær for Lars Løkke Rasmussen

Advokat Jens Rostock-Jensen for Barbara Bertelsen

Kl. 09.00 mødte Nina Holst-Christensen. Hun oplyste, at hun fortsat er ansat i staten. Hun blev herefter gjort bekendt med, at hun ikke har pligt til at udtale sig. Hun blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommisionen har afgivet sin beretning.

Hun forklarede, at hun blev cand.jur. i 1984, hvorefter hun blev ansat i Udenrigsministeriet. Hun har siden 1986 været ansat i Justitsministeriet. I perioden fra 2016 til 2017 var hun kommitteret i EU-ret og menneskeret i Justitsministeriet under Jens Teilberg Søndergaard, som var chef for Lovafdelingen.

I perioden fra 2015 til 2016 var der et massivt flygtningepres. Der var i den forbindelse også mange vigtige politiske sager, hvor Justitsministeriet ydede rådgivning om menneskeretlige spørgsmål, herunder blandt andet spørgsmål om personer på tålt ophold. Man ønskede fra politisk side at skærpe betingelserne for deres ophold i landet. De ydede også rådgivning om EU-retlige spørgsmål, ligesom spørgsmålet om "Brexit" fyldte meget. Der var således ganske mange vigtige bolde i luften på daværende tidspunkt. Hendes rolle var at yde faglig menneskeretlig og EU-retlig rådgivning. Hun havde derfor meget travlt. Hun var også på mange tjenesterejser, og hun var derfor ikke involveret i alle de spørgsmål om indkvartering af mindreårige asylansøgere, der i den pågældende periode blev forelagt Justitsministeriet.

Hun havde kontakt med mange i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, herunder Lykke Sørensen og Jesper Gori. I spørgsmål om tålt ophold havde hun kontakt med daværende kontorchef Frederik Gammeltoft. Hun havde almindeligvis kontakt på kontorchef-niveau. En del af den korrespondance, der var mellem Justitsministeriet og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, var meget uformel. Det skyldtes, at udlændingeområdet indtil 2015 havde været en del af Justitsministeriet, og der var således i det væsentlige tale om kontakt med tidligere kollegaer. Den rådgivning, som Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet normalt havde kunnet trække på i sit hus, var pludselig væk. Dette var også en af anledningerne til, at Lykke Sørensen den 9. februar 2016 sent om aftenen og uformelt havde henvendt sig til hende i sagen om indkvartering af mindreårige asylansøgere. I dag ville der have været et mere tydeligt skriftspor i en sag af denne karakter, men der var ikke noget fordækt i, at det på daværende tidspunkt foregik mere uformelt.

Foreholdt den tidslinje, som Thomas Klyver og hun havde udarbejdet om forløbet i sagen (ekstrakten side 7103), forklarede hun, at det var hende, der den 24. maj 2017 havde taget initiativ til at udarbejde tidslinjen. På daværende tidspunkt var der et meget stort fokus på sagen om adskillelse af mindreårige asylansøgere fra deres ægtefæller eller samlever. Navnlig Folketinget havde fokus på sagen, men også medierne fulgte den. Inger Støjberg havde været i samråd om

sagen, og der var stillet adskillige folketingsspørgsmål herom. Når der kom et pres af denne karakter, var det hendes erfaring, at det ikke kunne udelukkes, at departementschefen på et tidspunkt ville anmode om, at der blev lavet en intern redegørelse. Tidslinjen var derfor også tænkt til intern brug. Hun er i dag glad for, at de udarbejdede den, da det giver hende et bedre grundlag for at kunne erindre forløbet. Anledningen til, at hun sendte tidslinjen til sig selv, var, at de kunne have svært ved at finde sager i Justitsministeriet. Det var hende, der havde taget initiativ til at udarbejde tidslinjen, men hun udarbejdede den sammen med Thomas Klyver. Foreholdt, at Thomas Klyver har forklaret, at tidslinjen kunne have været udarbejdet i efteråret 2016, forklarede hun, at der i efteråret 2016 alene havde været afholdt ét samråd, og der var endnu ikke det samme fokus på sagen, som det, der kom i løbet af foråret 2017.

Første gang, hun blev involveret i sagen, var sent om aftenen den 9. februar 2016, da Lykke Sørensen kom forbi hendes kontor for at tale om sagen. Lykke Sørensen ville gerne have bekræftet, at det som følge af Danmarks menneskeretlige forpligtelser ikke var muligt at lave en absolut og undtagelsesfri ordning, hvorefter alle asylansøgere, der var gift med en mindreårig asylansøger, blev adskilt. Det bekræftede hun og forklarede, at der skulle være undtagelsesmuligheder. Hun spurgte Lykke Sørensen, hvad baggrunden for spørgsmålet var. Lykke Sørensen fortalte, at hun i et stykke tid havde haft spørgsmålet oppe at vende i sit system, og at hun havde en minister, der ikke ønskede en ordning med undtagelser. Ministeren ønskede en undtagelsesfri ordning. Hun spurgte Lykke Sørensen, om hun havde behov for Justitsministeriets bistand i sagen, men det ønskede Lykke Sørensen ikke. Lykke Sørensen ville alene have bekræftet, at det ikke var muligt at lave en undtagelsesfri ordning. Lykke Sørensen fortalte, at ministeren formentlig ville komme med en pressemeddelelse, der indeholdt en undtagelsesfri ordning.

Om morgenen den 10. februar 2016 kom Lykke Sørensen igen ind på hendes kontor, hvor de på ny drøftede problemstillingen. Hun bekræftede igen over for Lykke Sørensen, at ordningen ikke kunne være undtagelsesfri, og at der skulle foretages en konkret og individuel vurdering, hvilket nødvendigvis indebar, at der skulle kunne gøres undtagelser. Hun spurgte på ny Lykke Sørensen, om Justitsministeriet skulle gå ind i sagen, men det ønskede Lykke Sørensen fortsat ikke, og Lykke Sørensen sagde noget i retning af, at "løbet var kørt." Hun forstod bemærkningen på den måde, at uanset om Justitsministeriet måtte gå ind i sagen, ville det ikke ændre ved, at der ville blive meldt en ordning ud om, at mindreårige med en ægtefælle eller samlever på et asylcenter ville blive adskilt. Hun så hverken den 9. eller den 10. februar 2016 et udkast til pressemeddelelse. De talte alene om, hvorvidt en undtagelsesfri ordning var mulig i forhold til Danmarks internationale forpligtelser. Hun spurgte Lykke Sørensen, om de i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde undersøgt, hvad man efter FN's Flygtningekonvention gjorde med mindreårige asylansøgere i andre lande, og hun forklarede Lykke Sørensen, at det kunne være, at det ville hjælpe, hvis det kunne påvises, at Danmark var ved at gå enegang. Hun havde ikke selv noget kendskab til UNHCR's tilgang til spørgsmålet. Det var ordningen – altså sagens substans – Lykke Sørensen havde præsenteret for hende og ikke pressemeddelelsen.

Hun tror først, at hun så pressemeddelelsen i forbindelse med, at Folketingets Ombudsmand blev involveret i sagen.

Der var, så vidt hun husker, ikke mere kontakt mellem Lykke Sørensen og hende den 10. februar 2016, men hun gik efter samtalen direkte videre til Jens Teilberg Søndergaard for at orientere ham om situationen. Det gjorde hun, fordi det var usædvanligt, at en minister ønskede at melde noget ud, der ikke svarede til det, der var muligt at gennemføre.

Adspurg, om det blev indikeret, at der udadtil ville blive offentliggjort en undtagelsesfri ordning, men indadtil ville blive administreret med undtagelser, forklarede hun, at det både den 9. og 10. februar 2016 var klart for hende, at Lykke Sørensen vidste, at det ikke var muligt at gennemføre en undtagelsesfri ordning, og de havde bekræftet hinanden i, at det var nødvendigt med en konkret og individuel vurdering. Adspurg, om det var hendes indtryk, at det var ministeriets eller Lykke Sørensens tilgang til sagerne, at der skulle foretages en konkret og individuel vurdering, forklarede hun, at det var hendes indtryk, at det var Lykke Sørensens tilgang til sagerne.

Nogle dage efter den 10. februar 2016, formentlig den 12. februar 2016, drøftede hun – og måske også Thomas Klyver – ”den næste fase” med Lykke Sørensen. Den næste fase indebar, at der skulle udarbejdes retningslinjer til Udlændingestyrelsen for, hvordan den konkrete og individuelle vurdering skulle håndteres. Lykke Sørensen sagde noget i retning af, at ”det er så det næste, vi skal bakse med i forhold til ministeren”, hvilket betød, at de skulle få ministeren til at acceptere, at det også skulle kommunikeres, at der var en række nødvendige undtagelser.

Hun blev foreholdt Jesper Goris forklaring om en samtale, som Jesper Gori havde haft med Lykke Sørensen og hende (afhøringsekstrakten side 240). Af forklaringen fremgår:

”På et tidspunkt gik Lykke Sørensen og han til Nina Holst-Christensen. Dette skete i den periode, hvor de var i gang med at udarbejde notatet. De stod i døren til hendes kontor og sagde, at de var i gang med at overveje en ordning, der generelt baserede sig på, at risikoen for tvang i forhold til bestemte grupper skulle føre til adskillelse. De spurgte, om en sådan ordning ville være saglig. De vidste ikke, om ministeren havde denne opfattelse, men de ville ”trykteste” hos Justitsministeriet, om de var på rette vej. Det skulle afklares, om en viden om risikoen for tvangsægteskaber i bestemte lande kunne udgøre et sagligt grundlag for en ordning af den foreliggende karakter. Nina Holst-Christensen blev ikke spurgt om, hvor langt man kunne gå i de enkelte sager. Spørgsmålet var, om diskussionen med det samme kunne lukkes ned, eller om disse overvejelser havde ”noget for sig”. Nina Holst-Christensens svar var, at det overordnet set var et sagligt hensyn at lægge vægt på risikoen for et tvangsægteskab.”

Hertil forklarede hun, at hun ikke erindrer samtalen med Lykke Sørensen og Jesper Gori. Det notat, hun har hørt om i medierne, har hun ingen erindring om. Hun kan i sagens akter se, at der forud for den 9. februar 2016 var udarbejdet et notat om gældende praksis, men hun har ingen erindring om, at Jesper Gori og Lykke Sørensen har fortalt hende om den tidligere praksis.

Adspurgt, om en formodning for, at der forekommer tvangsægteskaber i den kultur, som asylparret kommer fra, kan udgøre en saglig begrundelse for at adskille et asylpar, forklarede hun, at hun ikke forstår Jesper Goris forklaring herom. Spørgsmålet om, hvorvidt man kan lægge vægt på den kulturelle baggrund, kom efter hendes erindring først frem i forbindelse med, at Udlændinge- Integrations- og Boligministeriet i april måned 2016 skulle afgive en udtalelse til Folketingets Ombudsmand som følge af, at der var blevet klaget over adskillelsen i en konkret sag. Hun husker, at det i den forbindelse blev overvejet, om der kunne lægges vægt på, hvor parret kom fra. Det kunne man ikke. Den konkrete og individuelle vurdering skulle bygge på oplysninger om parret som sådant. Det kunne være oplysninger, der åbenbart viste, at samlivet ikke var frivilligt, eller oplysninger om parternes alder, der indebar en så stor aldersforskel, at det kunne være, at der var et behov for en betænkningstid. Det var således først i forbindelse med Folketingets Ombudsmands involvering i sagen, at spørgsmålet om kulturel baggrund blev drøftet, og i den forbindelse afviste Justitsministeriet, at der alene kunne lægges vægt på den kulturelle baggrund. Justitsministeriet har under hele forløbet fastholdt, at der skulle foretages en konkret og individuel vurdering, og den kulturelle baggrund var ikke et moment, der alene kunne føre til en adskillelse af parret. De eneste momenter, der enkeltvis kunne føre til en adskillelse, var, hvis den ene part var under 15 år, eller hvis der var tale om et tvangsægteskab. Det var også det, der fremgik af notatet fra december 2016, som Folketingets Ombudsmand heller ikke havde nogen generelle indvendinger imod. Ordningen som sådan – altså muligheden for at foretage adskillelse af visse par – var i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, men det forudsatte, at der blev foretaget en konkret og individuel vurdering, der *kunne* falde ud til, at parret ikke blev adskilt. Kulturelt betinget adskillelse var aldrig noget, som Justitsministeriet godkendte.

Det omtalte notat fra december 2016 var de retningslinjer for ordningen, som Folketingets Ombudsmand efterspurgte. Drøftelserne om kulturel betinget adskillelse af asylpar var en drøftelse, de havde i foråret 2016, da Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet skulle fastlægge de første retningslinjer for sagerne, i forbindelse med at sagerne om adskillelse blev genoptaget.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 09.49 fra Jesper Gori til Lykke Sørensen om, at Jesper Gori havde bedt ”Morten” om at undersøge et spørgsmål fra Nina Holst-Christensen om betydningen af Flygtningekonventionen (ekstrakten side 98), forklarede hun, at dette relaterede sig til det, som hun tidligere forklarede om UNHCR og FN’s Flygtningekonvention. Under det andet møde med Lykke Sørensen om sagen, hvor Jesper Gori også havde været til stede, havde hun igen bekræftet, at man ikke kunne indføre en undtagelsesfri ordning. På dette møde havde hun imidlertid tænkt, at det måske kunne hjælpe Jesper Gori og Lykke Sørensen, hvis det heller

ikke rent flygtningeretligt var muligt at lave en ordning uden undtagelser. Derfor henviste hun dem til at undersøge retstilstanden i andre lande for at se, om der var konsensus blandt landene.

På ny foreholdt den tidslinje, som Thomas Klyver og hun havde udarbejdet om forløbet i sagen (ekstrakten side 7103), og at det af tidslinjen fremgik, at der mellem den 11. februar 2016 og 17. februar 2016 blev afholdt et møde ”på NHC’s kontor mhp at drøfte omfanget af behovet for en undtagelsesmulighed ifm en adskillelse af de såkaldte barnebrude”, forklarede hun, at det var hende, Lykke Sørensen, Jesper Gori og Thomas Klyver, der deltog. Som hun opfattede mødet, drejede det sig om ”fase to”, det vil sige udarbejdelsen af retningslinjerne for ordningen og fastlæggelsen af de kriterier, der skulle anvendes i de konkrete sager, og altså hermed også hvilke undtagelser der skulle være. De undtagelsesmuligheder, som hun nævnte, var blandt andet hensynet til barnets tarv. Når man havde med mindreårige asylansøgere at gøre, kunne det både være hensynet til den mindreårige part eller hensynet til parrets eventuelle børn, man talte om. Hun nævnte i den forbindelse FN’s børnekonvention.

Hun nævnte også – hvilket hun troede var et pædagogisk eksempel – at der skulle laves den retlige hypotese, at man skulle vurdere, om et tilsvarende dansk par kunne have fået en dispensation fra 18-års grænsen for indgåelse af ægteskab, det vil sige, om parret kunne have fået et kongebrev. Den retlige hypotese kendte man allerede fra andre artikel 8-sager, så det var ikke en fremmed retlig figur. Der var på daværende tidspunkt en velkendt praksis, hvorefter en mindreårig på 17 år, der ønskede at gifte sig med en 19-årig, ville få et kongebrev. Hendes tanke var, at såfremt et tilsvarende dansk par ville kunne få et kongebrev – og derfor naturligvis også ville kunne bo sammen – skulle et tilsvarende udenlandsk par heller ikke adskilles i en sådan situation. Det blev imidlertid opfattet af Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet således, at der ville blive gjort undtagelse, hvis asylparret *havde* et kongebrev. Naturligvis skulle Danmark acceptere samlivet, hvis parret *havde fået* et kongebrev, men det var ikke det, der i hendes optik var ”lakmusprøven”. Lakmusprøven var, om asylparret *kunne* have fået et kongebrev ud fra den betragtning, at der ikke måtte være forskelsbehandling.

Adspurg, om hun undersøgte, hvilken praksis der var i Ankestyrelsen eller i kommunerne for udstedelse af kongebreve, forklarede hun, at hun på et senere tidspunkt undersøgte, hvilken praksis der var, men at hun på daværende tidspunkt ikke gjorde dette. Det var hendes opfattelse, at Lykke Sørensen og Jesper Gori havde taget hendes overvejelser om en kongebrevsvurdering til sig, men det viste sig senere, at de havde misforstået hende. Hendes pædagogiske evner havde åbenbart ikke været gode nok, eftersom Lykke Sørensen og Jesper Gori havde forstået hende således, at der skulle gøres undtagelse, hvis et par *havde fået* et kongebrev. Denne misforståelse opdagede hun først sent i forløbet.

De drøftede ikke andet end kongebrevsvurderingen og barnets tarv på mødet, og det var alene sagens substans, de drøftede. De drøftede for eksempel ikke, om der skulle ske partshøring.

Hun ved ikke, om Jesper Gori og Lykke Sørensen gik videre med overvejelserne om en kongebrevsvurdering.

Adspurgt, om hun havde noget indtryk af, hvem der skulle udarbejde retningslinjerne for ordningen, forklarede hun, at det var hendes indtryk, at de skulle udarbejdes i et samspil mellem Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Udlændingestyrelsen. Hun ved ikke, hvem der skulle udarbejde det første udkast.

Hun havde et uformelt samarbejde med Lykke Sørensen og Jesper Gori, og der var derfor ingen konkrete aftaler om det videre forløb i sagen for så vidt angik hendes rolle.

Adspurgt, om de på mødet drøftede Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 isoleret set, forklarede hun, at de naturligvis drøftede bestemmelsen. Da hun fremførte kongebrevseksemplet, var det blandt andet, fordi der efter artikel 8 godt kunne gøres indgreb i familielivet for at varetage eksempelvis hensynet til sædeligheden og beskyttelsen af andres rettigheder. Hendes synspunkt var derfor, at i det omfang det kunne accepteres, at et dansk par på henholdsvis 17 og 19 år kunne blive gift, ville det være uproportionalt – eller ikke nødvendigt i et demokratisk samfund – at adskille det pågældende udenlandske asylpar. De skrev ikke noget ned om betingelserne for at gøre indgreb efter artikel 8, som de ville have gjort det i et notat, men det var de tanker, der lå bag kongebrevseksemplet.

Adspurgt, om de drøftede legalitetskravet i artikel 8, forklarede hun, at de drøftede sagens substans og ikke en hjemmelsproblematik. Hun mener desuden, at der var hjemmel i udlændingelovens § 42 a, stk. 7, men det var ikke noget, de drøftede. Det var de menneskeretlige aspekter, som hun fokuserede på, og hun kan ikke se, at Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 skulle kunne ”diktere noget” i forhold til pressemeddelelsen den 10. februar 2016.

Hun blev på ny foreholdt den tidslinje, som Thomas Klyver og hun havde udarbejdet om forløbet i sagen (ekstrakten side 7103), hvoraf det om mødet, der fandt sted i perioden mellem den 11. februar 2016 og den 17. februar 2016, blandt andet fremgår:

”NHC nævner, at undtagelsen i hvert fald skal dække traumatiserede ægtefæller, familier med børn, der er afhængige af begge forældre samt de tilfælde – for at undgå forskelsbehandling – hvor en dansk mindreårig statsborger ville kunne opnå såkaldt kongebrev til at indgå ægteskab (f.eks. ved en mindre aldersforskel, som 17-19 årigt par, graviditet o.lign.).”

Hertil forklarede hun, at der ikke var tale om kumulative krav. Hvis man konkret vurderede, at et par ikke ville kunne få et kongebrev, ville der fortsat kunne være forhold, der medførte, at man ikke kunne adskille parret, for eksempel hvis parret havde et fælles barn, og den ene af parterne var syg, hvorfor en adskillelse ville medføre, at der ikke var nogen til at tage sig af

barnet. Hun erindrer ikke, at de drøftede, under hvilke omstændigheder der *kunne* ske adskillelse. Man kunne med sikkerhed adskille par, hvor den ene part var under 15 år, eller hvis der forelå et tvangselement.

Hun blev foreholdt Orla Borgs mail af 18. februar 2016 kl. 14.35 til Sarah Andersen (ekstrakten side 168). I mailen hedder det:

”Vil du lige høre, om Inger vil kommentere.

Flere universitetsprofessorer med speciale i menneskeret siger, at regeringen kan være på vej til at overtræde Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 - den om retten til et familieliv - hvis man vil hindre, at par i asylcentre, hvor den ene ægtefælle er under 18 år, kan bo sammen - i alle tilfælde for de par vedkommende, hvor der er børn involveret, eller hvor kvinden er gravid. Af ministeriets høring kan man se, at ud af de 27 par, hvor kvinden er under 18 år, er der seks par, som har børn, og seks par, hvor kvinden er gravid.

Hvad siger ministeren til advarslerne om, at regeringen kan være på vej til at bryde EMRK's artikel 8?”

Hun kan godt huske forløbet vedrørende henvendelsen fra Orla Borg. Hun var til et møde i Amsterdam på daværende tidspunkt. Adspurgt, hvorfor Justitsministeriet blev involveret i udarbejdelsen af et svar til en journalist, forklarede hun, at Caroline Østergaard Nielsen, der var souschef i Stats- og Menneskeretskantoret i Justitsministeriet, havde sendt hende et udkast til svar, som Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde udarbejdet. Adspurgt bekræftede hun, at det var mailen af 19. februar 2016 kl. 10:59 fra Caroline Østergaard Nielsen til Adam Abdel Khalik og hende (ekstrakten side 185). Hun sad på daværende tidspunkt i et møde med agenterne ved Menneskerettighedsdomstolen, så hun kunne først ringe til Caroline Østergaard Nielsen senere på dagen. Årsagen til, at Caroline Østergaard Nielsen havde behov for at drøfte sagen med hende, var, at hverken Caroline Østergaard Nielsen eller Adam Abdel Khalik havde været involveret i de drøftelser om ordningen, som hun tidligere havde haft med Lykke Sørensen og Jesper Gori. Da hun på et senere tidspunkt samme dag ringede tilbage til Caroline Østergaard Nielsen, var Caroline Østergaard Nielsen ikke til stede, så hun drøftede det i stedet med Adam Abdel Khalik. De drøftede ligeledes det, der også fremgik af mailen af 19. februar 2016 kl. 10:59 fra Caroline Østergaard Nielsen til Adam Abdel Khalik og hende (ekstrakten side 185) om, at de ”vel ikke [kan] stå på mål for at de beskrevne retningslinjer er i overensstemmelse med EMRK”. Hun sagde til Adam Abdel Khalik, at Lykke Sørensen og Jesper Gori var fuldt ud bekendte med, hvordan ordningen skulle administreres for at være i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, hvilket var blevet bekræftet ved tre møder, inden hun var taget til Amsterdam. Hun så derfor ikke noget behov for, at de nu gik ind og ændrede i pressemeddelelsen. Det stod lysende klart for hende, at Lykke Sørensen og Jesper Gori

vidste, at der ikke kunne gennemføres en undtagelsesfri adskillelse af asylansøgerne. Dét var årsagen til, at hun sagde, at de ikke skulle komme med nogen bemærkninger til udtalelsen.

Hun var på daværende tidspunkt ikke bekendt med, om Lykke Sørensen og Jesper Gori havde fortalt Udlændingestyrelsen, at de ikke skulle administrere ordningen undtagelsesfrit. Det var hele tiden tanken, at det var nødvendigt med nogle retningslinjer, der skulle udarbejdes hurtigt, og at næste fase derfor var, at ministeren skulle acceptere, at retningslinjerne blev kommunikeret udadtil. Hun hørte først sent i forløbet, at Udlændingestyrelsen på daværende tidspunkt allerede var gået i gang med at behandle sagerne. Det var i april 2016, hvor hun blev involveret i svaret til Folketingets Ombudsmand. Adspurg, om hun den 19. februar 2016 havde et indtryk af, om Udlændingestyrelsen var gået i gang med at behandle sagerne, eller om det var noget, der skulle ske på et senere tidspunkt, forklarede hun, at hun ikke var involveret i de konkrete sager, og hun havde derfor ikke hørt noget om, hvornår de ville påbegynde eventuelle adskillelser. Det var ordningen som sådan, Justitsministeriet var involveret i.

Hun blev foreholdt mail af 19. februar 2016 kl. 12.52 fra Adam Abdel Khalik til Caroline Østergaard med emnet ”Udkast til svar til Jyllandsposten vedr. ”barnebrude” mv.” (ekstrakten side 6988). Af mailen fremgår:

”T.o.

NHC var rimelig kold, men (naturligvis) også bedre inde i sagen end os, der jo ikke har nærmere kendskab til det møde, hun har holdt med Jesper Gori og den snak hun har haft med Lykke Sørensen. Hun sagde, at retningslinjerne jo ikke var udstedt endnu, og at vi vil blive inddraget i arbejdet med retningslinjerne. Så længe de ikke er udarbejdet, er hun ikke så bekymret for pressemeddelelsen (heller ikke ordene om ordningen).”

Det, der er anført i Adam Abdel Khaliks mail af 19. februar 2016 kl. 12.52, svarede til den samtale, som hun havde haft med Adam Abdel Khalik, men hun mener ikke, at hun var ”kold”. Hun var rolig, eftersom Lykke Sørensen var fuldt ud klar over, at der ikke kunne gennemføres en undtagelsesfri ordning.

Hendes bisidder, advokat Lise Lauridsen, bemærkede, at det – af det udkast til ministersvar, som Nina Holst-Christensen skulle forholde sig til – fremgik, at ”Det kan dog være nødvendigt at gøre undtagelse i helt særlige tilfælde” (ekstrakten side 6989).

Hun blev foreholdt notat af 26. januar 2016 om Udlændingestyrelsens praksis (ekstrakten side 23-24). I notatet hedder det blandt andet:

”For så vidt angår Udlændingestyrelsens administration af indkvarteringsforhold vedr. mindreårige, er der aftalt en fast praksis mellem Forsørgelseskontoret og 4. Asylkontor (UMI-teamet), hvorefter der altid skal ske underretning af Forsørgelseskontoret, såfremt asylsagsbehandlerne får kendskab til en uledsaget mindreårig, som efter det oplyste har indgået ægteskab eller lever i ægteskabslignende forhold med en person, som opholder sig i Danmark sammen med den mindreårig.

Tilsvarende underretter Kontoret for Økonomi og Indkvartering (Bookingen) Forsørgelseskontoret, såfremt der tilgår Bookingen oplysninger fra operatørerne, eller det ved opslag i indkvarteringssystemet (IBS) konstateres, at en mindreårig er registreret som gift eller samlevende. Underretningerne til Forsørgelseskontoret skal sikre, at der tages stilling til, om den mindreårig er korrekt indkvarteret, jf. nedenfor.

...

Særligt om indkvartering af mindreårige over 15 år

For så vidt angår mindreårige over 15 år, som lever i ægteskab eller samlivsforhold med en anden person over 15 år på eller i tilknytning til et asylcenter, vil styrelsen på baggrund af en konkret vurdering af sagens omstændigheder beslutte, om der skal tages initiativ til at indkvartere de pågældende hver for sig. I styrelsens vurdering vil indgå indkvarteringsoperatørens børnefaglige personales vurderinger samt værtskommunens evt. faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der er til den pågældendes bedste.”

Hun blev samtidig oplyst om, at Lene Linnea Vejrum havde forklaret, at denne ordning formentlig ikke blev fulgt i ”den virkelige verden”.

Hertil forklarede hun, at hun ikke blev gjort bekendt med notatet af 26. januar 2016 om Udlændingestyrelsens praksis. Adspurgt, om de gjorde sig nogen overvejelser om, hvorvidt der menneskeretligt skulle gøres forskel på vurderingen for så vidt angår de asylpar, der allerede var indkvarteret på et asylcenter, og dem, der ankom, efter at den nye ordning var blevet indført, forklarede hun, at de ikke forholdt sig til den konkrete håndtering ”ude på pladsen”, men hun er enig i, at der er en relevant, retlig sondring mellem de to situationer.

Hun blev på ny foreholdt den tidslinje, som hun og Thomas Klyver havde udarbejdet om forløbet i sagen (ekstrakten side 7103), og hvoraf det blandt andet fremgår, at Jesper Gori op til samrådet den 15. marts 2016 foreviste Thomas Klyver et udkast til samrådstale. Adspurgt, om hun på daværende tidspunkt havde kendskab til, hvad der var foregået på samrådet den 15. marts 2016, forklarede hun, at hun i ugen op til samrådet var i London, og at hun på tidspunktet for samrådet var i Bruxelles. Hun så derfor ikke udkastet til samrådstalen. Det var Thomas Klyver, der så udkastet. Da hun var kommet tilbage fra sine tjenesterejser, fortalte Thomas Klyver

hende, at Jesper Gori var kommet forbi og – lidt utraditionelt – i døren til kontoret havde vist Thomas Klyver et udkast til talen, sådan som det også var beskrevet i tidslinjen (ekstrakten side 7103). Thomas Klyver havde spurgt Jesper Gori, om de fornødne undtagelser var nævnt i talen, og Jesper Gori havde svaret, at der blandt andet var nævnt ”kongebrevssituationen”. Thomas Klyver havde samme opfattelse af ”kongebrevssituationen”, som hun selv havde. Foreholdt, at det i samrådstalen var anført, at der skulle gøres undtagelse, hvis et par *var* blevet gift i Danmark med kongebrev, forklarede hun, at hun ikke læste talen. Hun tror heller ikke, at Thomas Klyver læste talen. Hun husker Thomas Klyvers forklaring om forløbet således, at Jesper Gori havde stået i døren, mens Thomas Klyver sad ved sit skrivebord. Jesper Gori havde spurgt, om Thomas Klyver havde behov for at se talen, hvortil Thomas Klyver havde svaret, at det ikke var nødvendigt, så længe der var de fornødne undtagelser i talen, herunder at de skulle nævne ”kongebrevssituationen”, hvilket Jesper Gori bekræftede.

Hun blev foreholdt mail af 7. marts 2016 kl. 16.03 fra Lykke Sørensen til Anne Nygaard Just, Line Skytte Mørk Hansen og Anette Görtz (ekstrakten side 7129), hvoraf fremgår:

”Jeg har aftalt med Uffe, at der ved forelæggelsen for ministeren skal foretages en vurdering af, hvorvidt adskillelsen er forenelig med vores internationale forpligtelser. Jeg har i dag kort nævnt for JM (Nina Holst), at det kan være, at vi kommer forbi med nogle sager for at drøfte vores vurdering med dem.”

Hun blev samtidig foreholdt mail af 8. marts 2016 kl. 14.23 fra Jesper Gori til Thomas Klyver (ekstrakten side 7043), hvoraf fremgår:

”Jeg kan forstå, at Lykke har talt med Nina om ’barnebrudssagen’ og jeres mulige bistand ved vurderingen af en række konkrete sager som afsæt for generelle retningslinjer.

Jeg kiggede derfor forbi dit kontor, men du var væk/smuttet under skrivebordet. Vil du sige til, når du er tilbage/er dukket op igen og har 10 min.?”

Adspurgt, hvilke drøftelser der havde været med Lykke Sørensen, forklarede hun, at hun ikke ville forholde sig til de konkrete sager. Det ville også have været forkert at gøre. Det tætteste, de kom på at forholde sig til de konkrete sager, var i sommeren 2016, hvor Lykke Sørensen havde udarbejdet et eksempel på en sag, de skulle forholde sig til. Hun har også selv noteret sig, at det i mailen af 7. marts 2016 kl. 16.03 fra Lykke Sørensen til Anne Nygaard Just, Line Skytte Mørk Hansen og Anette Görtz (ekstrakten side 7129) var anført, at ”det *kan* være”, at de ville komme forbi med nogle konkrete sager. Hun har aldrig siddet og forholdt sig til de konkrete klagesager. I forbindelse med at der skulle udarbejdes nogle retningslinjer for ordningen i forhold til Danmarks internationale forpligtelser, som endte med at blive til notatet fra december 2016, var der nogle drøftelser om, hvorvidt der skulle anvendes konkrete eksempler. Dette

modsatte hun sig, da et eksempel ville kunne blive misbrugt. Derfor endte notatet også med i stedet at omhandle kriterier og afvejninger heraf.

Foreholdt, at det i mailen af 7. marts 2016 kl. 16.03 fra Lykke Sørensen til Anne Nygaard Just, Line Skytte Mørk Hansen og Anette Görtz (ekstrakten side 7129) og i mailen af 8. marts 2016 kl. 14.23 fra Jesper Gori til Thomas Klyver (ekstrakten side 7043) ikke fremstod således, at Lykke Sørensen havde fået en klar besked om, at Justitsministeriet ikke ville have konkrete sager forelagt, forklarede hun, at det var retningslinjerne, Justitsministeriet kunne forholde sig til. Det fremgår også af mailen af 8. marts 2016 kl. 14.23 fra Jesper Gori til Thomas Klyver (ekstrakten side 7043), at det var ”med *afsæt*” i de konkrete sager, at de skulle udarbejde retningslinjerne. Adspurg, om hun kan huske samtalen med Lykke Sørensen den 7. marts 2016, forklarede hun, at hun formentlig gav udtryk for, at Justitsministeriet ikke kunne træffe afgørelser eller lave udkast til andre ministeriers afgørelser, men at de godt kunne lade sig inspirere af konkrete sager til brug for fastsættelsen af de kriterier, der skulle lægges vægt på i vurderingen. Justitsministeriet har ikke siddet med de konkrete sager og afvejet, hvorledes afgørelserne skulle falde ud.

Foreholdt Udlændingestyrelsens ”Notat om adskillelse af mindreårige ægtefæller med børn”, hvorved Udlændingestyrelsen forelagde fem konkrete sager for Udlændinge- og Boligministeriets departement (ekstrakten side 304 ff.), forklarede hun, at hun ikke erindrer, om Jesper Gori nævnte de konkrete eksempler. Hun kan se i sagens akter, at der også her var noget, der var blevet misforstået. Det forhold, at den mindreårige var gravid, kunne således aldrig i sig selv være udslagsgivende. Der skulle foretages en konkret og individuel vurdering, medmindre der var tale om en mindreårig, der var under 15 år gammel, eller hvis der forelå tvang. Var dette ikke tilfældet, beroede det på en samlet afvejning. Adspurg, hvorfor Lykke Sørensen ville forelægge hende konkrete sager, forklarede hun, at hun antager, at det hang sammen med, at de var i færd med eller skulle påbegynde udarbejdelsen af retningslinjerne for ordningen, og at der i den forbindelse nødvendigvis skulle tages udgangspunkt i ”et eller andet”, således at retningslinjerne havde hold i virkeligheden.

Hun havde ingen kontakt med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets medarbejdere efter drøftelserne af henvendelsen fra Jyllands-Posten omkring den 18.-19. februar 2016 og frem til den 7. marts 2016, men der var i perioden et løbende, uformelt samarbejde på fuld-mægtigniveau.

Efter at hun den 10. februar 2016 havde orienteret Jens Teilberg Søndergaard om sagen, orienterede hun ikke andre ”opad” i Justitsministeriet om sagen. Det var først, da de fik de første udkast til notatet til Folketingets Ombudsmand, at hun på ny orienterede ”opad” i Justitsministeriet.

Hun blev på ny foreholdt den tidslinje, som hun og Thomas Klyver havde udarbejdet om forløbet i sagen (ekstrakten side 7103), samt mail af 21. april 2016 kl. 18.25 fra Jesper Gori til Thomas Klyver (ekstrakten side 1123), hvoraf fremgår:

”Udlændingestyrelsen har d.d. fremsendt bidrag til svar til Folketingets Ombudsmand vedrørende en konkret sag om separat indkvartering i asylsystemet af mindreårige ægtefæller samt udkast til retningslinjer for indkvartering af mindreårige asylansøgere, som har indgået ægteskab eller er samlevende med en person, som opholder sig i Danmark.

Vi ville meget gerne høre jeres eventuelle bemærkninger til de menneskeretlige aspekter heraf. Af hensyn til fristen over for ombudsmanden d. 29. april skal vi anmode om bemærkninger senest på mandag den 25. april. Vi beklager den korte frist.

Vi anmoder endvidere om bemærkninger til vedhæftede udkast til ministeriets udtalelse til ombudsmanden.

Vi kan eventuelt mødes og drøfte sagen mandag.

På forhånd mange tak.

Til orientering har vi ligeledes involveret Forvaltningsretskontoret.”

Hertil forklarede hun, at årsagen til, at Justitsministeriet blev involveret, var, at det var første gang, hvor Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet skulle udlevere en skriftlig beskrivelse af, hvilke kriterier der skulle følges i vurderingen af, om der i de konkrete sager kunne ske adskillelse. Udtalelsen til Folketingets Ombudsmand indeholdt, så vidt hun husker, en gennemgang af faktum og i punkt tre et afsnit om de retlige overvejelser. Dette var første gang, hvor der på skrift kom noget ud om, hvilke retlige overvejelser man skulle gøre sig. Dette var årsagen til, at Justitsministeriet blev involveret. Det var ganske sædvanligt, at Justitsministeriet blev inddraget i forbindelse med beskrivelsen af EU-retten og menneskeretten til brug for en konkret ombudsmandssag. Hun så aldrig det materiale, der var blevet medsendt udkastet til udtalelse til Folketingets Ombudsmand. Hun forholdt sig heller ikke til sagens substans. Merete Milos udtalelse om, at hun skulle have sagt, at Folketingets Ombudsmand ”ville vende tommelfingeren ned” i forhold til denne sag, har i hvert fald ikke drejet sig om sagens substans, for den har hun aldrig forholdt sig til. Hun forholdt sig alene til de generelle retningslinjer, der skulle udarbejdes.

Hun blev foreholdt Udlændingestyrelsens bidrag af 21. april 2016 til udtalelse til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1129 ff.), hvoraf fremgår blandt andet (ekstrakten side 1130):

”Instruks af 10. februar 2016 fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet

Den 10. februar 2016 udsendte Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet en pressemeddelelse om, at ingen mindreårige fremover må indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever. Det fremgik bl.a. af pressemeddelelsen, at ”Efter de nye retningslinjer må ingen mindreårige under 18 år indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn. Inger Støjberg har også bedt Udlændingestyrelsen om at skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der bor sammen med en ældre ægtefælle eller samlever”.

Udlændingestyrelsen modtog samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen. Instruksen betød således, at ingen mindreårige fremover måtte indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, og at dette skulle gælde uanset om parret måtte have fællesbørn. Instruksen betød også, at der straks skulle ske adskillelse i de aktuelle sager, hvor en mindreårige allerede var indkvarteret sammen med en ældre ægtefælle eller samlever.”

Hertil forklarede hun, at hun ikke erindrer at have set udtalelsen, men da den ligger som bilag til udkastet, kan hun ikke udelukke, at hun har set den. Adspurg, om der var nogen i Justitsministeriet, der problematiserede, at der i udtalelsen stod, at styrelsen var blevet bedt om at ”effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen”, forklarede hun, at de alene svarede på og forholdt sig til det, som Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet spurgte dem om. Det, de blev spurgt ind til, var den generelle menneskeretlige redegørelse til brug for udtalelsen til Folketingets Ombudsmand. Det var ikke de konkrete sager. Man kunne anføre, at det også burde være Justitsministeriets rolle at kontrollere legaliteten, men i et meget travlt hus, som Justitsministeriet var, forholdt man sig alene til det, man blev spurgt om. Hverken hun eller Thomas Klyver rejste det som et problem, og der er så vidt hun ved ikke andre, der ville have haft mulighed for at rejse det som et problem.

Som hun erindrer forløbet, foretog Thomas Klyver og den daværende sagsbehandler på sagen, Maria Aviaja Sander Holm, ændringer i udkastet til punkt tre om de retlige overvejelser. De ændrede afsnittet således, at man skulle begynde med en konkret og individuel vurdering og herefter skrive, hvad der var blevet meldt ud, og at ordningen ikke kunne administreres undtagelsesfrit. Hun godkendte imidlertid ikke ændringsforslagene, da hun ikke ønskede at omskrive det udkast, de havde fået, hvori der stod mere eller mindre det samme. At Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde lagt op til at beskrive, hvad der var sket den 10. februar

2016, ændrer ikke ved, at der skulle foretages en individuel vurdering, og at Udlændingestyrelsen ville foretage en konkret vurdering. Derfor sagde hun til Thomas Klyver og Maria Aviaja Sander Holm, at de skulle tage udgangspunkt i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udkast i stedet, og hun bad dem konkret om at tilføje en genoptagelsesmulighed samt en bemærkning om tidsfaktoren, eftersom indgrebets intensitet ville stige i takt med varigheden af adskillelsen.

Hun blev foreholdt mail af 26. april 2016 kl. 13.23 fra Maria Aviaja Sander Holm til blandt andre Jesper Gori (ekstrakten side 1264) vedhæftet bemærkninger til udkastet til udtalelse til Folketingets Ombudsmand. Af mailen fremgår:

”Hermed det forslag til ændringer, som jeg talte om, som Nina og Klyver er enige i. Jeg har forsøgt at genbruge i jeres i det væsentlige.

Vi afventer et ny omgang papirer fra jer.”

Hun blev samtidig foreholdt det udkast til udtalelse til Folketingets Ombudsmand af 15. april 2016, der var vedhæftet mailen (ekstrakten side 1265), og hvoraf fremgår blandt andet:

”Ministeriet kan i forlængelse heraf mere generelt oplyse, at udlændinge-, integrations- og boligministeren den 10. februar 2016 instruerede Udlændingestyrelsen om, at mindreårige under 18 år fremover ikke skulle indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Ministeren oplyste, at dette også gjaldt, hvis parret havde et eller flere fælles børn. Samtidig instruerede ministeren Udlændingestyrelsen om at skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der boede sammen med en ældre ægtefælle eller samlever og om at udarbejde retningslinjer, der udmøntede den generelle instruks om indkvarteringen, til operatørerne.

Samme dag offentliggjorde ministeriet en pressemeddelelse om instruks, som vedlægges.

Udlændinge-, integrations- og boligministeren uddybede instruks, på samråd Z i Folketinget den 15. marts 2016, hvor ministeren bemærkede, at der i helt særlige tilfælde kan være omstændigheder, som betyder, at der skal gøres undtagelse. Ministeren nævnte som eksempel det tilfælde, at et par er blevet gift i Danmark med kongebrev.”

Hertil forklarede hun, at hun burde have set den afsluttende bemærkning angående kongebrevet, og at hun skulle have reageret herpå. Det var en fejl, at de ikke fik reageret. Adspurg, om udtalelsen tillige kunne give det indtryk, at der indtil den 15. marts 2016 var en undtagelsesfri

ordning, forklarede hun, at man også – velvilligt i forhold til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet – kunne læse afsnittet således, at det alene omhandlede dét, der var blevet offentliggjort udadtil. Det fremgår således ikke af udtalelsen, hvad der var foregået på de indre linjer.

De drøftede ikke det i udkastet til notatet anførte om, at ”Ministeriet uddybede endvidere sagsgangen i de konkrete sager i en e-mail af 18. marts 2016 til Udlændingestyrelsen” (ekstrakten side 1266).

Hun blev herefter foreholdt udkastet til udtalelse til Folketingets Ombudsmand af 15. april 2016, afsnit 3 (ekstrakten side 1266), hvoraf fremgår blandt andet:

”Det vil bl.a. indgå i vurderingen, hvilken alder parterne har, herunder hvor stor aldersforskellen er, om parret har børn sammen, om der foreligger et element af tvang, og om der i øvrigt foreligger helt særlige omstændigheder, f.eks. i visse tilfælde sygdom. Der kan f.eks. være tale om sager, hvor parret har børn. Forældrene er traumatiserede, og hvor den fortsatte forældreevne og omsorg over for børnene af relevante sundhedspersoner er godtgjort at være aldeles afhængig af, at forældrene begge bor sammen med børnene.”

Som hun erindrer det, var afsnittet i vidt omfang genbrug af Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udkast. Der var alene byttet rundt på afsnittene. Det var efter hendes opfattelse ikke en udvidende beskrivelse af de undtagelsesmuligheder, der var nævnt i ministeriets udkast. Årsagen til, at hun ikke ville sende den udgave, som Thomas Klyver og Maria Aviaja Sander Holm havde udarbejdet, var, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udkast beskrev ordningen, som den var blevet meldt ud. Af beskrivelsen i udkastet til udtalelse til Folketingets Ombudsmand af 15. april 2016 fremgik således (ekstrakten side 1266):

”Ordningen er således, at det klare udgangspunkt er, at der ikke kan ske fælles indkvartering af ægtefæller og samleverne på asyleentrene, hvis den ene eller begge parter er under 18 år. Det kan dog være nødvendigt at gøre undtagelse i helt særlige tilfælde.

Udlændingestyrelsen vil i alle tilfælde foretage en konkret og individuel vurdering af, hvorvidt Danmarks internationale forpligtelser er til hinder for at indkvartere ægtefællerne/samleverne separat. Finder udlændingemyndighederne efter en konkret og individuel vurdering, at det vil være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 eller FN's Konvention om Barnets Rettigheder at indkvartere parterne hver for sig, skal myndighederne således gøre undtagelse.

Det vil bl.a. indgå i vurderingen, hvilken alder parterne har, herunder hvor stor aldersforskellen er, om parret har børn sammen, om der foreligger et element af

tvang, og om der i øvrigt foreligger helt særlige omstændigheder, f.eks. i visse tilfælde sygdom.”

Skulle man påbegynde sagen på ny, ville man have skrevet, at der godt kunne ske adskillelse, men at der skulle foretages en konkret og individuel vurdering. Det var også det, Thomas Klyver og Maria Aviaja Sander Holm havde lagt op til i deres udkast, men det harmonerede ikke med, hvordan forløbet i realiteten havde været. Hun ville dog have tidsfaktoren med, og hun bad dem derfor om at tilføje det til udkastet.

Adspurgt af sin bisidder, advokat Lise Lauridsen, hvordan sagsgangen i forbindelse med forelæggelser foregik i Justitsministeriet på daværende tidspunkt, forklarede hun, at Justitsministeriet først i 2020 gik over til elektronisk sagsbehandling. På daværende tidspunkt var det derfor fysiske sagsmapper med et ”forklæde”, man forelagde. De arbejdede meget uformelt, så det var ikke sikkert, at hun altid fik forklædet og selve sagen med, når hun blev forelagt en problemstilling. Hun har med sikkerhed fået det, hun skulle forholde sig til, udleveret og lagt på sit bord. Hun ved derfor også med sikkerhed, at hun ikke så de ca. 100 siders bilag, der fulgte med udkastet til besvarelse af Folketingets Ombudsmand, da hun i så fald ville have kunnet huske det. Hun erindrer ikke, om Justitsministeriets bemærkninger til udkastet til udtalelse til Folketingets Ombudsmand blev godkendt af andre i Justitsministeriet, og hun erindrer ikke, at hun viste udkastet til Jens Teilberg Søndergaard. Hvis de havde skrevet noget, der udgjorde ”ny jura”, ville det normale have været, at det blev forelagt videre op i Justitsministeriet. Hvis en sag blev forelagt videre op i Justitsministeriet, ville man kunne se en bemærkning om det på sagen eller på sagens ”forklæde”.

Foreholdt mail af 28. april 2016 fra Merete Milo til Jesper Gori om, at den sag, der var klaget over til Folketingets Ombudsmand, ifølge ”Nina” var i strid med artikel 8 (ekstrakten side 6493), forklarede hun, at hun ikke erindrer, at de drøftede udfaldet af den konkrete sag. Hun gjorde meget ud af ikke at drøfte de konkrete sager, herunder den sag som var påklaget til Folketingets Ombudsmand. Det, Merete Milo skrev, var udtryk for, at kommunikation kan være svært, og at drøftelserne af en sag går igennem mange led. Det var efter hendes opfattelse formentlig ”gangsnak, der var blevet til 10 høns”. Hun havde på daværende tidspunkt et samarbejde med Lykke Sørensen og Jesper Gori. Hun samarbejdede også med Merete Milo, men ikke om denne sag.

Det var hendes opfattelse, at Justitsministeriets vurdering af retsstillingen på dette område var den samme under hele perioden fra den 9. februar 2016 og indtil slutningen af april måned 2016.

Hun blev foreholdt mail af 25. maj 2016 kl. 21.51 fra Thomas Klyver til Jens Teilberg Søndergaard (ekstrakten side 7055), hvoraf fremgår:

”Vi har talt med UIBM om de ”helt særlige tilfælde”. Ordvalget er som sagt brugt tidligere og kan første gang dateres tilbage til Støjbergs udtalelse i et samråd. UIBM vil overveje at bløde formuleringen op, men de er ikke sikre på, at det holder hele vejen op hos dem. Så jeg tænker, at vi har gjort, hvad vi kan på det punkt.

I modsætning til, hvad jeg fik sagt til dig, så har vi tidligere her i kontoret set papi-rer, hvor UIBM har brugt formuleringen, bl.a. som et citat fra det pågældende sam-råd, uden at vi har reageret på formuleringen.

Vi kan eventuelt lige tales ved i morgen om sagen, hvis der er behov for at drøfte sagen nærmere.”

Hertil forklarede hun, at Jens Teilberg Søndergaard med rette havde undret sig over, hvordan man på den ene side kunne anvende udtrykket ”helt særlige tilfælde”, og på den anden side krævede en konkret og individuel vurdering. Udtrykket ”helt særlige tilfælde” blev anvendt i den udtalelse til Jyllands-Posten, som aldrig blev til noget, og udtrykket blev offentliggjort i marts 2016. Baggrunden for, at udtrykket ”helt særlige tilfælde” blev anvendt, var, at det var en undtagelsesfri ordning, der var blevet meldt ud. Samtidig havde det stået Udlændinge-, Integra-tions- og Boligministeriet klart, at der ikke kunne gennemføres en undtagelsesfri ordning. Det var nødvendigt med undtagelser. Som Lykke Sørensen havde forklaret hende, skulle dette fo-regå i en anden fase, hvor man måtte få ministeren til at forstå, at der skulle være undtagelser, som skulle kommunikeres udadtil. Ministeren havde ”været et andet sted i kampens hede” i fe-bruar 2016. Hun forstod derfor godt, hvorfor ministeriet langsomt lukkede op udadtil med ud-trykket ”helt særlige tilfælde”.

Adspurgt, om hun på daværende tidspunkt – hvor de havde fået udkastet til udtalelse til Folke-tingets Ombudsmand – var bekendt med, hvad der var blevet sagt på samrådet angående ”sær-lige tilfælde”, forklarede hun, at hun ikke gik tilbage og læste samrådstalen. Adspurgt, om hun var involveret i de drøftelser, der var mellem Jens Teilberg Søndergaard og Thomas Klyver, forklarede hun, at hun ikke kan udelukke, at Jens Teilberg Søndergaard også drøftede udtrykket ”helt særlige tilfælde” med hende, men hun erindrer det ikke.

Adspurgt, om mail af 25. maj 2016 kl. 21.51 fra Thomas Klyver til Jens Teilberg Søndergaard (ekstrakten side 7055) kunne læses således, at Justitsministeriet burde have reageret på udtryk-ke ”helt særlige tilfælde”, forklarede hun, at hvis man fra begyndelsen havde beskrevet ordnin-gen uden de politiske implikationer, der havde været i sagen, ville det have været det menne-skeretligt og forvaltningsretligt korrekte at indlede med, at der skulle foretages en konkret og individuel vurdering, og herefter angive, hvilke omstændigheder der kunne føre til, at parret blev adskilt eller blev indkvarteret sammen. Det ville have været den korrekte måde at formu-lere det på i et notat, der var løsrevet fra de særlige politiske forhold, der var i denne sag. Ad-

spurgte, hvad de særlige politiske forhold var, forklarede hun, at det var Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets kamp med en minister, der ville have en undtagelsesfri ordning, og som ville have, at de kommunikerede en undtagelsesfri ordning udadtil. Lykke Sørensen fortalte hende den 9. og 10. februar 2016, at dette var en kamp, der havde stået på et stykke tid.

Hun ved ikke, om Justitsministeriet efterfølgende drøftede den problemstilling, der var blevet rejst i mail af 25. maj 2016 kl. 21.51 fra Thomas Klyver til Jens Teilberg Søndergaard (ekstrakten side 7055) med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

Adspurgte, om hun erindrer andre kontakter til Udlændingestyrelsen eller Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, forklarede hun, at der med sikkerhed ikke var nogen kontakter til Udlændingestyrelsen. Hun erindrer ikke andre kontakter med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, men hun kan se i dokumenterne i sagen, at Anna-Sophie Saugmann-Jensen var blevet bedt om at udarbejde et første udkast til retningslinjer, og hun vil ikke udelukke, at hun kontaktede Maria Aviaja Sander Holm i forbindelse hermed, men hun erindrer det ikke.

Foreholdt mail af 28. juni 2016 kl. 08.19 fra Jens Teilberg Søndergaard til Barbara Bertelsen med Justitsministeriets vurdering af et eksempel på en sag samt svar samme aften kl. 17.25 fra Barbara Bertelsen om, at hun ville orientere justitsministeren om "det samlede billede" (ekstrakten side 1970-71), forklarede hun, at Lykke Sørensen havde sendt eksemplet i forlængelse af en episode, hvor hun var blevet meget vred på Lykke Sørensen. Lykke Sørensen havde på et møde den 27. juni 2016 fortalt hende, at det var Lykke Sørensens opfattelse, at hendes retsopfattelse var skredet. Lykke Sørensen havde henvist til, at hun tidligere skulle have sagt, at graviditet ikke var udslagsgivende, og at hun nu sagde, at der skulle lægges vægt på graviditet. Lykke Sørensen sagde også, at Lykke Sørensen havde fortalt dette til sin departementschef, som var gået videre med det til Barbara Bertelsen. Det blev hun særdeles vred over, hvilket hun også gav udtryk for på mødet med Lykke Sørensen. At blive beskyldt for, at ens retsopfattelse skulle være "skredet", uden at man selv havde ændret sin retsopfattelse, beklikkede hendes faglighed. På mødet henviste hun også til den hypotetiske kongebrevsvurdering, som hun hele tiden havde påpeget, at de skulle foretage. Det endte med, at Thomas Klyver, Lykke Sørensen, Jesper Gori og hun holdt et møde, hvor hun gentog sin redegørelse for det område, hvor man med sikkerhed ikke kunne adskille mindreårige asylansøgere fra deres ægtefælle eller samlever, og hun gentog i den forbindelse også kongebrevsvurderingen. På daværende tidspunkt blev det klart for hende, at Jesper Gori havde forstået kongebrevsvurderingen således, at det var et spørgsmål om, hvorvidt asytparret *havde fået* et kongebrev. Jesper Gori spurgte afslutningsvis, om der i det hele taget var nogen muligheder for at adskille parrene.

Det var denne episode, der førte til, at Lykke Sørensen sendte Justitsministeriet et konkret eksempel på en situation, som Justitsministeriet skulle forholde sig til. Eksemplet indeholdt en forudsætning om, at der var tale om et par bestående af en kvinde på 16 år og en mand på 22 år. Kvinden var gravid, eller også havde parret et mindreårigt barn. Det skulle også lægges til

grund, at parret ikke kunne få dispensation fra kommunen til at indgå ægteskab, altså at de ikke kunne få et kongebrev. Det var Justitsministeriets vurdering, at der ville kunne ske adskillelse i den pågældende situation, medmindre der forelå helt særlige omstændigheder, som for eksempel at forældrene var traumatiserede, og hvor den fortsatte forældreevne og omsorg for barnet ville være afhængig af, at forældrene boede sammen med barnet.

Det var dét eksempel, de arbejdede med. De lavede en tilføjelse til eksemplet om, at adskillelsen varede i fire måneder, og at asylansøgerne havde mulighed for at besøge hinanden. Eksemplet blev herefter sendt videre til Barbara Bertelsen og justitsministeren. Adspurgt, om de på dette tidspunkt havde sat sig ind i, hvornår det var muligt at få et kongebrev, forklarede hun, at hun havde lavet en Karnov-søgning, og at hun havde orienteret sig i regelsættet. Hendes opfattelse var, at man kunne få et kongebrev, hvis aldersforskellen mellem parterne var lille, og hvis kvinden var gravid, eller hvis man havde et barn sammen. Hvis der var en stor aldersforskel mellem parterne, kunne man som udgangspunkt ikke få et kongebrev. Parternes modenhed indgik også i vurderingen, da modenhed var baggrunden for, at man som udgangspunkt skulle være 18 år for at gifte sig.

Adspurgt, om de havde overvejet, at man som asylansøger ikke kan gifte sig i Danmark, forklarede hun, at de var bekendt med reglen, men den havde ikke nogen betydning, idet vurderingen – om parret kunne få en dispensation fra kommunen til indgåelse af ægteskab i Danmark – var en hypotetisk vurdering. Det var ikke et spørgsmål, om asylparret endte med at blive gift. Adspurgt, om forudsætningen om, at parret ikke kunne få dispensation fra kommunen til at indgå ægteskab, som var indsat i eksemplet, gjorde eksemplet værdiløst, da ingen asylansøgere kunne indgå ægteskab i Danmark, forklarede hun, at det var muligt, at de skulle have skrevet ”ville kunne have fået”. Det var ikke en overvejelse, de havde på daværende tidspunkt. De foretog en menneskeretlig vurdering af eksemplet.

De lagde i eksemplet til grund, at parret havde et beskyttelsesværdigt familieliv. Et par, der var blevet tvangsmæssigt gift, ville ikke have haft et beskyttelsesværdigt familieliv. Det var derfor en forudsætning, at der ikke forelå tvang, men denne forudsætning var udtalt. Hvis man fra statens side ønskede at tvangsadskille et par, der havde et beskyttelsesværdigt familieliv i henhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, stk. 1, var det stk. 2, der fandt anvendelse. Efter denne bestemmelse skulle adskillelsen ske med hjemmel i en lov, der var forudsigelig og tilgængelig, så man ville kunne se, hvornår der ville kunne gøres indgreb. Det indgik også i vurderingen, hvilke hensyn der lå bag adskillelsen. I det konkrete tilfælde var det hensynet til andres rettigheder og friheder, hvor spørgsmålet var, om den pågældende mindreårige kvinde var tilstrækkelig moden til at vide, hvad samlivet indebar. Adspurgt, om dette hensyn kunne bære en adskillelse i et tilfælde, hvor der ikke forelå tvang eller en formodning om tvang, forklarede hun, at det vil hun mene, at det kunne. Det er ikke uden grund, at man har en regel om, at ægteskab først kan indgås, når man er blevet 18 år. Inden man fylder 18 år, er

man ud fra en gennemsnitlig betragtning ikke i stand til at overskue konsekvenserne af et ægteskab, og på denne måde udgjorde reglen en beskyttelse af den enkelte. Det var således statens varetagelse af hensynet til den mindreårige, der var det saglige hensyn bag indgrebet. Der var også moralske overvejelser, som kunne begrunde et indgreb under henvisning til sædeligheden. Spørgsmålet efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, stk. 2, var herefter, om en adskillelse var nødvendig i et demokratisk samfund.

Adspurgt, om Justitsministeriet forholdt sig til kravet om klarhed og forudsigelighed, forklarede hun, at hun – efterhånden som tiden gik – blev stadigt mere bekymret over, at der endnu ikke var udarbejdet nogen retningslinjer, men hun skrev ikke til Lykke Sørensen eller Jesper Gori og spurgte, om de var gået i gang med at udarbejde dem. Hun udtrykte imidlertid sin bekymring over, at retningslinjerne endnu ikke var blevet udarbejdet. Adspurgt, om hun rejste problemstillingen over for juristerne i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet i kontekst af artikel 8, stk. 2, forklarede hun, at hun uformelt sagde til Jesper Gori og Maria Aviaja Sander Holm, at hun var blevet mere og mere bekymret over, at retningslinjerne endnu ikke var kommet. Hun mener også, at hun skrev det til dem. Hun erindrer ikke, om hun nævnte det over for Lykke Sørensen.

Adspurgt, om de i forhold til det konkrete eksempel overvejede betydningen af de processuelle garantier i artikel 8, forklarede hun, at de alene forholdt sig til de materielle spørgsmål i sagen, det vil sige sagens substans. De processuelle spørgsmål forholdt de sig ikke til. De menneskeretlige processuelle garantier var også udtryk for helt almindelig forvaltningsret, og Forvaltningsretskontoret i Justitsministeriet var i marts eller april 2016 blevet involveret i forbindelse med spørgsmålet om partshøring. Derfor var det ikke så mærkeligt, at de i forhold til det konkrete eksempel alene forholdt sig til den materielle del af artikel 8. Det var en anden del af Justitsministeriet, der forholdt sig til de forvaltningsretlige garantier. Hun husker det sådan, at det på dette tidspunkt stod helt klart, at der skulle ske partshøring.

Adspurgt, om hendes forklaring skal forstås således, at det saglige hensyn bag en adskillelse i et tilfælde, hvor der ikke forelå tvang, var at beskytte den mindreårige mod sin egen umodenhed, forklarede hun, at hensynet netop var beskyttelsen af ”andres rettigheder” kombineret med hensynet bag aldersgrænsen for ægteskab, som i et vist omfang omhandler ”sædeligheden”. Forholdt, at sagerne om adskillelse vedrørte spørgsmålet, om parrene måtte bo sammen, og ikke, om de kunne indgå ægteskab, forklarede hun, at reglerne om indgåelse af ægteskab efter hendes opfattelse gjorde, at de havde noget mere formelt ”at spille op imod”, hvilket var nødvendigt. Det var gennemsnitsbetragtninger, der lå bag. Adspurgt, om man kunne bruge gennemsnitsbetragtninger, når der skulle foretages en konkret og individuel vurdering, forklarede hun, at det ikke var et hensyn, de kunne bruge som udslagsgivende for sagens afgørelse, men det var et ud af flere momenter, de skulle tillægge vægt. Det var også det, de endte med at skrive i notatet fra december 2016. Her fremgik det klart, at der ikke i sig selv var noget, der kunne være udslagsgivende, når der hverken var tale om tvang eller mindreårige under 15 år. Adspurgt, hvem der

normalt råder over, om en 16-årig pige må bo med en 22-årig mand, forklarede hun, at det i første række er forældremyndighedsindehaverne. Der var imidlertid tale om asylansøgere, der skulle bo på et asylcenter, som blev administreret af staten. Staten havde ansvaret for at påse, at den pågældende person forstod rækkevidden af det, den mindreårige havde involveret sig i. Adspurgt, om der var et klart grundlag for, hvem der havde forældremyndigheden i denne type situationer, forklarede hun, at det efter hendes opfattelse ikke var et forældremyndighedsspørgsmål. Når man havde at gøre med et asylansøgerpar, hvor den ene var mindreårig, var det helt rimeligt, at man som stat sikrede, at der ikke forelå tvang. Adspurgt, om tvangselementet i denne situation ikke var ude af vurderingen, forklarede hun, at man ikke må glemme, at der var en betækningsperiode. Udgangspunktet var – medmindre det var åbenbart, at parret ikke kunne adskilles – at man adskilte parret i en periode, for at den mindreårige kunne tage stilling til, om der var tale om et forhold, som den mindreårige ønskede at være i. Adspurgt, om dette forholdt sig anderledes, hvis den mindreåriges forældre var i Danmark, forklarede hun, at et sådant spørgsmål forudsætter, at man indlægger andre forudsætninger end dem, der var i eksemplet. Man må ikke glemme, hvorfor eksemplet overhovedet blev taget frem. Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde fået den opfattelse, at man aldrig ville kunne adskille et asylpar. Det var derfor, at det konkrete eksempel var blevet taget frem. Resultatet i det konkrete eksempel var, at man ville kunne adskille parret uden at krænke Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, idet en adskillelse ville være både saglig og proportional.

Det var Lykke Sørensens opfattelse, at hun indtil dette tidspunkt i forløbet ikke havde tillagt det vægt, om den mindreårige kvinde var gravid. Det undrede hende, at Lykke Sørensen havde den opfattelse, da Lykke Sørensen hele tiden havde været indforstået med, at der skulle foretages en konkret og individuel vurdering.

Adspurgt, om forelæggelsen af eksemplet var første gang, hvor Barbara Bertelsen blev orienteret om sagen, forklarede hun, at Barbara Bertelsen også blev orienteret den 10. februar 2016, hvor hun havde talt med Jens Teilberg Søndergaard om sagen. Hun kan huske, at hun så, at Jens Teilberg Søndergaard skrev på en Post-it, at Barbara Bertelsen skulle orienteres. Hun ved ikke, om Barbara Bertelsen faktisk blev orienteret den 10. februar 2016, men hun gik ud fra det, da han havde skrevet ned, at han skulle orientere hende. Hun ved ikke, om Barbara Bertelsen blev orienteret om sagen i perioden mellem den 10. februar og 28. juni 2016.

Adspurgt, hvorfor Barbara Bertelsen og eventuelt ministeren skulle involveres i sagen den 28. juni 2016, forklarede hun, at Lykke Sørensen på dette tidspunkt ønskede Justitsministeriets blåstempling af det konkrete eksempel på en situation, hvor der kunne ske adskillelse.

Adspurgt af sin bisidder, advokat Lise Lauridsen, bekræftede hun, at eksemplet fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet var fremkommet på baggrund af de drøftelser, som hun havde haft med Lykke Sørensen den 27. og 28. juni 2016, hvor Lykke Sørensen havde fået opfattelsen af, at der ikke længere var nogen muligheder for at adskille parrene.

Hun har ikke noget kendskab til den samtale mellem Uffe Toudal Pedersen og Barbara Bertelsen, der er nævnt i mail af 28. juni 2016 kl. 13.12 fra Jens Teilberg Søndergaard til Barbara Bertelsen (ekstrakten side 7134).

Adspurg, om hun husker det møde, som Jesper Gori ifølge mail af 28. juni 2016 kl. 12.54 fra Jens Teilberg Søndergaard til Lykke Sørensen (ekstrakten side 7134-7135) ønskede at afholde, forklarede hun, at hun tror, at de forgæves forsøgte at få et møde i kalenderen, hvor hun, Thomas Klyver, Jesper Gori, Jens Teilberg Søndergaard og Lykke Sørensen kunne deltage. Da det ikke lykkedes, mødtes hun, Thomas Klyver og Jesper Gori. Adspurg, hvilket møde der blev afholdt den 27. juni 2016, forklarede hun, at der denne dag var et møde med Lykke Sørensen, hvor hun var følelsesladet berørt af kritikken. Der var herefter den 28. juni 2016 mødet mellem hende, Thomas Klyver og Jesper Gori, hvor hun blev opmærksom på, at Jesper Gori havde misforstået kongebrevseksemplet. Der blev herefter afholdt flere møder om udkastet til notatet om retningslinjerne.

Hun blev mere formel efter den 28. juni 2016, og hun begyndte at lægge de forskellige udkast til notatet, som hun fik fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, og som Justitsministeriet kommenterede på, videre til Jens Teilberg Søndergaard. Hun involverede herefter hele tiden Jens Teilberg Søndergaard, så hun ikke kunne blive beskyldt for, at hun havde ændret sin retsopfattelse. Samarbejdet med Lykke Sørensen var i øvrigt uproblematisk.

Hun har ikke noget kendskab til, om justitsministeren blev involveret i sagen før juni måned 2016.

Hun blev foreholdt følgende forklaring fra Søren Pind om, hvorledes han blev orienteret om sagen (afhøringsprotokollen side 215 og 218):

”Det relaterede sig til en orientering, han fik fra sin departementschef om, at der var dyb bekymring i Udlændinge-, Integrations- og Bolig- ministeriet over nogle ting, og at man gerne ville have Justitsministeriets tilkendegivelse. Den tilkendegivelse skulle Nina Holst-Christensen komme med, og for at der ikke skulle opstå en diskussion med en kollega om, hvad der var op og ned i Justitsministeriets rådgivning, blev han orienteret, før Nina Holst-Christensen skulle afgive tilkendegivelsen til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

...

Han mente, at han sad inde med en viden i forhold til den orientering, han havde fået om, hvad Nina Holst-Christensen skulle til at sige, og den tilkendegivelse, der var om, at det var stærkt problematisk at trænge igennem med det budskab i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

...

Han havde ikke indtryk af, at det, Nina Holst-Christensen sagde, umiddelbart løste problemet, men de havde gjort, hvad de kunne.

Foreholdt pressemeddelelsen af 10. februar 2016 (ekstrakten side 102) og adspurg, om han kan sige, om det var før eller efter denne, at han tog kontakt til statsministeren, forklarede han, at det lå efter, at han havde fået at vide, at Nina Holst-Christensen skulle sige noget til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Han husker, at han fulgte sagen med det ubehag, der følger med, når man har fået en sådan orientering. Det, man hørte, var stadig, at parrene skulle skilles ad.”

Adspurg, om hun erindrer, at hun skulle have tilkendegivet, at det var svært at trænge igennem til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, forklarede hun, at den eneste problematiske situation, hun oplevede, var mødet den 28. juni 2016. Adspurg, om det kunne relatere sig til bemærkningen om, at ”løbet var kørt” og de drøftelser, der var i den forbindelse, forklarede hun, at hun og Lykke Sørensen den 9. og 10. februar 2016 havde været helt enige, idet hun bekræftede Lykke Sørensen i, at man ikke kunne have en undtagelsesfri ordning. Det var derfor ikke sådan, at de ikke kunne trænge igennem hos Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Hun hørte ikke, hvordan departementet i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet modtog budskabet om, at der ikke kunne laves en undtagelsesfri ordning, og hun hørte heller ikke, at der var nogen problemer i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet desangående, eller at justitsministeren skulle have rettet henvendelse til Statsministeriet.

Foreholdt mail af 22. september 2016 kl. 17.33 fra Jesper Gori til blandt andre hende og Caroline Østergaard Nielsen med udkast til notat om fortolkningen af Danmarks internationale forpligtelser i sager om Udlændingestyrelsens indkvartering af mindreårige ægtefæller og samlevere på asylcentre (ekstrakten side 2102) forklarede hun, at dette formentlig var det første, de formelt modtog fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, men hun baserer det på, at der ikke fremgår andre udkast af sagens akter. Der var på dette tidspunkt et pres på at blive færdig med notatet med retningslinjerne. Folketingets Ombudsmand havde i sin udtalelse fra maj måned 2016 bemærket, at han så frem til at modtage de generelle retningslinjer, og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde lovet ham dem i sommeren 2016. Der forelå derfor i høj grad et pres på at blive færdige med retningslinjerne. Hun ved ikke, hvorfor det tog så lang tid at udarbejde notatet, herunder hvorfor det skulle igennem flere udkast. Hun erindrer – og hun kan se på udkastene – at kongebrevseksemplet igen blev problematiseret. Hun mente som tidligere forklaret, at de var nødt til at lave en retlig hypotese, og det endte i notatet med at blive en retlig norm.

Hun blev foreholdt mail af 14. oktober 2016 kl. 08.57 fra Ditte Kruse Dankert til Tanja Franck (ekstrakten side 5557), hvoraf fremgår blandt andet:

”Jeg synes, at vi kan have tiltro til, at de vil tage det væsentlige med i det nye

udkast, men nogle af de ting, vi (og de) ønsker kan blive bremsset i diskussionen med JM. Vi må se, når notatet er afstemt mellem dem og JM. Som Jesper sagde, så bliver det giganternes kamp mellem Lykke og Nina på de sidste 100 meter.”

Adspurgt, om der var forhold, som hun og Lykke Sørensen så forskelligt på, forklarede hun, at det er lidt dramatisk beskrevet i mailen af 14. oktober 2016 kl. 08.57 fra Ditte Kruse Dankert til Tanja Franck (ekstrakten side 5557). Hun oplevede efter den 28. juni 2016 ikke, at der var nogen kamp eller uoverensstemmelser mellem hende og Lykke Sørensen. Det kan være, at det i mailen anførte var udslag af, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet ville have Justitsministeriet til at forholde sig til de konkrete sager, hvilket Justitsministeriet ikke ville. Hun erindrer ikke, at Lykke Sørensen og hun skulle have haft forskellige retsopfattelser. Da det den 28. juni 2016 var gået op for alle, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde misforstået hendes rådgivning, opfattede hun det ikke sådan, at de i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet blev ved med at kæmpe. Tværtimod tog de det til sig.

Hun blev foreholdt mail af 10. november 2016 kl. 16:20 fra Caroline Østergaard Nielsen til blandt andre Jesper Gori og Anna-Sophie Saugmann-Jensen med ændringsforslag til notatet vedrørende retningslinjerne (ekstrakten side 2392 og 2394), hvoraf fremgår:

”Jeg har nu haft lejlighed til at vende formuleringen med Nina og Jens. Som jeg også antydede over for jer tidligere, var det kun kongebrevssituationen, vi havde i tankerne. Vi foreslår derfor vedhæftede ændrede formulering. I må endelig ringe eller kigge forbi, hvis jeg skal uddybe.”

Hertil forklarede hun, at de drøftede, om man i afvejningen var forpligtet til at lave en vurdering af, om man kunne få dispensation fra alderskravet for indgåelse af ægteskab. Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet var ikke interesseret i at have denne vurdering med i notatet. Det var ikke, fordi hun insisterede på Justitsministeriets idé angående denne vurdering, men hun syntes, den med al tydelighed viste, hvor aldersforskellen kunne spille en rolle i vurderingen. De holdt ikke møder om problemstillingen, men drøftede det på mail. Hun ved ikke, hvorfor Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet ikke ville have vurderingen med.

Hun har aldrig på ministerniveau deltaget i møder om notatet angående retningslinjerne, og hun er heller ikke blevet orienteret om indholdet af sådanne møder. Hun deltog heller ikke i drøftelserne eller møderne om ministerens talelinje umiddelbart inden fremlæggelsen af notatet i december 2016.

Foreholdt mail af 3. februar 2017 kl. 9.47 fra Jens Teilberg Søndergaard til Caroline Østergaard Nielsen og hende vedhæftet Folketingets Ombudsmands udkast til redegørelse (ekstrakten side 2952) forklarede hun, at hun ikke deltog i nogen overvejelser i Justitsministeriet om udkastet.

De menneskeretlige aspekter var gengivet i Folketingets Ombudsmands udkast til redegørelse på samme måde, som det var gengivet i notatet fra december 2016. Hun havde læst hele udkastet til redegørelse, men hun havde fokus på de menneskeretlige aspekter. Der var ikke noget i udkastet, der kom bag på hende. Hun var indtil februar 2017 ikke blevet orienteret om, hvad praksis i Udlændingestyrelsen havde været. Hun havde ikke fået at vide, hvordan adskillelserne i praksis foregik, men som en almindelig avislæser havde hun hørt om det.

Hun blev foreholdt Folketingets Ombudsmands udkast til redegørelse (ekstrakten side 2964), hvoraf fremgår blandt andet:

”Efter det oplyste udarbejdede heller ikke Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 et notat om en sådan forudsætning for instruksen.

Derimod udarbejdede styrelsen den 31. marts 2016 en notits om en telefonisk samtale den 10. februar 2016, hvoraf det fremgår, at ministeriet anmodede styrelsen om ”straks at foranstalte, at indkvarteringsoperatørerne blev orienteret om de nye retningslinjer og varslet om, at Udlændingestyrelsen ville igangsætte en adskillelse af parrene”. Der fremgår ikke af notatet yderligere oplysninger om, hvorledes retningslinjerne skulle forstås.

Ifølge Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016 til mig modtog styrelsen samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 ”en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen”.

Der findes således ikke i det sagsmateriale, som jeg har modtaget, nogenlunde samtidig dokumentation for, at det allerede den 10. februar 2016 blev ”lagt til grund som en klar forudsætning”, at det i visse tilfælde ville være i strid med gældende ret at adskille parrene.”

Hun blev samtidig foreholdt, at hun tidligere havde forklaret, at hendes opfattelse i februar 2016 var, at man i Lykke Sørensens afdeling i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet arbejdede med en ”anden fase” efter pressemeddelelsen, hvorefter der skulle foretages en konkret og individuel vurdering. Adspurgt, om hun på dette punkt blev overrasket over indholdet af udkastet til redegørelse, forklarede hun, at Folketingets Ombudsmand havde beskrevet det som et faktum, at der ikke forelå nogen skriftlig dokumentation for, at der var sket den præcisering af ordningen, som Lykke Sørensen havde fortalt hende om. Hun var derfor ikke overrasket. Foreholdt, at det af Folketingets Ombudsmands udkast til redegørelse fremgår, at der blev givet en mundtlig instruks til Udlændingestyrelsen om at administrere ordningen i overensstemmelse med pressemeddelelsen, forklarede hun, at det også var et spørgsmål om, hvad man kunne

lægge til grund på baggrund af det rodede materiale, der var blevet forelagt Folketingets Ombudsmand. Adspurg, hvad hun mener med ”rodet materiale, der var blevet forelagt Folketingets Ombudsmand”, forklarede hun, at det skulle forstås på den måde, at Folketingets Ombudsmand ikke kunne genfinde den intention vedrørende ordningen, der havde været klar fra departementets side, hvorefter der skulle gøres undtagelser, hvis en adskillelse ville være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

Adspurg, om hun på et tidligere tidspunkt havde hørt, at der var blevet givet en mundtlig instruks til Udlændingestyrelsen om at administrere i overensstemmelse med pressemeddelelsen, forklarede hun, at Lykke Sørensen på et tidspunkt havde fortalt hende, at hun på et koncerndirektionsmøde den 10. februar 2016 havde nævnt, at Udlændingestyrelsen skulle administrere ordningen *med* undtagelser. Det var det eneste, hun havde hørt om det. Hendes samarbejde med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet var alene med Lykke Sørensens afdeling og ikke med ”den anden del af butikken”.

Adspurg af sin bisidder, advokat Lise Lauridsen, og foreholdt det til mailen vedhæftede udkast til udtalelse af 15. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1265) samt sin forklaring om, at ”det var en fejl, at de ikke fik reageret”, forklarede hun, at hendes fejl ikke var af juridisk karakter. Det var ikke juridisk forkert, at der i udkastet stod, at der kunne gøres undtagelse, hvis parret havde fået et kongebrev. Hendes fejl, der var af faktuel karakter, bestod i, at hun burde have set, at der var tale om et andet eksempel end det, som hun havde forsøgt at kommunikere til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet siden februar 2016. Hun burde på daværende tidspunkt have indset, at de stod et andet sted end hende i forhold til kongebrevsvurderingen.

Adspurg af bisidderen for Inger Støjberg, advokat Nikolai Mallet, om, hvorfor hun på et tidspunkt var blevet vred på Lykke Sørensen, forklarede hun, at hun havde fået at vide, at hendes retsopfattelse ”var skredet”, forstået på den måde, at som tiden var gået, var der kommet flere og flere momenter til, som kunne føre til, at der ikke kunne ske adskillelse. Hun erindrer, at Lykke Sørensen som eksempel nævnte de mindreårige, der var gravide. Hun fortalte Lykke Sørensen, at det altid beroede på en konkret vurdering, hvilken betydning det havde, at den mindreårige var gravid, medmindre den mindreårige var under 15 år, eller hvis der klart var tale om tvang. Lykke Sørensen havde opfattet hende således, at graviditet ikke havde nogen betydning for vurderingen, men hendes opfattelse havde hele tiden været, at det beroede på en konkret vurdering. Adspurg bekræftede hun, at en oplysning om, at den mindreårige var gravid, ville tale imod adskillelse.

Adspurg, hvilken orientering hun gav Jens Teilberg Søndergaard den 10. februar 2016, forklarede hun, at det ikke var sædvanligt, at de fik en uformel henvendelse om, at embedsværket ”baksede” med en minister, som var et andet sted end der, hvor embedsværket var. Hun sagde til Jens Teilberg Søndergaard, at ministeren ønskede en undtagelsesfri ordning, og at ministeren

ville melde det ud samme dag, altså den 10. februar 2016. Hun fortalte også Jens Teilberg Søndergaard, at hun var blevet spurgt to gange, om man kunne indføre en undtagelsesfri ordning.

Justitsministeriet forholdt sig – så vidt hun ved – ikke til eller rådgav om, hvorvidt udlændingelovens § 42 a, stk. 7, opfyldte det menneskeretlige hjemmelskrav. Adspurgt, om hun var bekendt med, om der blev foretaget den undersøgelse af retstilstanden i andre lande, som hun den 9. eller 10. februar 2016 havde opfordret Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet til at foretage, forklarede hun, at hun aldrig hørte, om der blev fulgt op herpå, heller ikke i forbindelse med notatet om retningslinjerne fra december 2016.

Hun er ikke i besiddelse af yderligere oplysninger af betydning for kommissionens arbejde, men hun udlåner gerne sine egne originaler af sagens materiale, så kommissionen eventuelt kan gennemgå dem med henblik på at vurdere, om der foreligger materiale hun har oversat, som er relevant for kommissionens arbejde.

Originalerne blev udleveret til kommissionen.

---o0o---

Kl. 13.00 mødte Jens Teilberg Søndergaard. Han oplyste, at han ikke længere er ansat i staten. Han blev vejledt om, at han ikke har pligt til at udtale sig, men at han – i det omfang der er tale om spørgsmål vedrørende oplysninger, hvormed han ikke vil kunne ifalde et strafansvar – har pligt til at besvare spørgsmål, og at han i den forbindelse udtaler sig under strafansvar. Han blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin betingning.

Han forklarede, at han blev cand.jur. i 1999. Han blev herefter ansat på Københavns Universitet, hvor han skrev en ph.d. Efterfølgende blev han ansat som adjunkt. I 2004 blev han ansat i Justitsministeriet, hvor han var i ni år, først som fuldmægtig, herefter konsulent og siden kontorchef. Han blev i 2013 chef for den juridiske afdeling i Statsministeriet. I maj 2015 kom han tilbage til Justitsministeriet, hvor han blev chef for Lovafdelingen. Han stoppede i Justitsministeriet den 1. januar 2020.

Samarbejdet med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet var af forskellige årsager meget uformelt. Dels havde Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet indtil 2015 været en del af Justitsministeriet. Dels sad de rent fysisk lige rundt om hjørnet i forhold til Justitsministeriet. Der opstod derudover mange juridiske spørgsmål på Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets område, der gjorde det nødvendigt at drøfte sagerne med Justitsministeriet. I mange tilfælde blev der taget direkte kontakt til ham fra en afdelingschef i Udlændinge-, Integrations-

og Boligministeriet, men i de fleste tilfælde var det medarbejdere fra de relevante kontorer i Justitsministeriet, der blev kontaktet af Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, hvorefter sagen blev nævnt for ham.

Første gang, han blev involveret i problemstillingen om adskillelse af mindreårige asylansøgere fra deres ægtefæller eller samlevende, var den 10. februar 2016, hvor Nina Holst-Christensen fortalte ham om en dialog, som hun havde haft med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om en pressemeddelelse, ministeriet skulle udsende om sagen. Nina Holst-Christensen fortalte, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde spurgt, om der kunne indføres en undtagelsesfri ordning, og at hun havde svaret, at man var nødt til at foretage en konkret vurdering samt foretage undtagelser i henhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og børnekonventionen. Hun fortalte også, at hun havde spurgt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, om ministeriet havde behov for formel rådgivning i sagen, men at Lykke Sørensen havde svaret, at ”løbet var kørt” i forhold til den konkrete pressemeddelelse.

En medvirkende årsag til, at Nina Holst-Christensen fortalte ham om sagen, var, at hun var lidt bekymret for sagen. Adspurgt, hvorfor Nina Holst-Christensen var bekymret for sagen, forklarede han, at han ikke husker hendes præcise ord, men at hun i hvert fald har fortalt ham, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde givet udtryk for, at deres minister havde et stærkt ønske om, at der blev så få undtagelser til ordningen som muligt, og om muligt gerne en undtagelsesfri ordning. Det bekymrede Nina Holst-Christensen. Adspurgt, hvorfor Nina Holst-Christensen var bekymret over, at ministeren ønskede så få undtagelser som muligt, hvilket kunne indikere, at der ville blive foretaget konkrete vurderinger i de enkelte sager, forklarede han, at spørgsmålet indeholder en forudsætning om, at ordningen på daværende tidspunkt var ”skåret ud”, og det var ikke tilfældet. Lovafdelingen i Justitsministeriet arbejdede på den måde, at der ofte kom ønsker fra politisk hold – eller fra embedsmænd – om indførelse af en bestemt ordning. Mange gange ønskede embedsmændene at teste den juridiske rådgivning, de fik, hvilket også kunne være rimeligt. I sådanne tilfælde kunne de forudse, at det ville blive nødvendigt at stå mere fast på en vurdering eller kræve en lidt større indsats for at sikre, at ordningen landede det rigtige sted. Det var rart at vide, når det var en proces af denne type, de gik ind til. Han husker det ikke sådan, at der var en bekymring for, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet ville handle i strid med menneskerettighederne. Det var en bekymring for, at det ville blive sværere at lande det rigtige sted.

Han blev foreholdt mail af 11. februar 2016 kl. 23.16 til ham fra Tanja Franck med emnet ”Skal lige forstå...” (ekstrakten side 7116), hvoraf fremgår:

”Har nu læst udmeldingen fra UIBM'n vi talte om tidligere. Spurgte UIBM't om hjælp, og ville så ikke have det, da I sagde, at der kunne være situationer hvor man ikke nødvendigvis kan skille ægtepar ad?”

Hertil forklarede han, at han ikke kan huske, at han har talt med Tanja Franck herom. Han kan heller ikke huske den konkrete mail. Han havde arbejdet sammen med Tanja Franck, da han var i Statsministeriet, og de kendte hinanden godt. Det var ikke atypisk, at Tanja Franck henvendte sig med et spørgsmål, som hun undrede sig over, men han husker ikke den konkrete dialog. Han erindrer heller ikke, om der var anden dialog med Statsministeriet i foråret 2016.

Han erindrer ikke, hvad han gjorde med de oplysninger, som han fik fra Nina Holst-Christensen den 10. februar 2016. Generelt arbejdede de på den måde, at han orienterede departementschefen, Barbara Bertelsen, om sager, som hun kunne overveje at gå videre med til ministeren. Normalt samlede han sådanne sager til bunke i løbet af dagen eller i løbet af et par dage, hvorefter han forlagde hende sagerne samlet. Han kan ikke huske, at han forelagde Barbara Bertelsen den pågældende sag, men det ville ikke undre ham, hvis han gjorde det. Det ville typisk være i en sag som denne sag, at han forelagde den. Det er korrekt, at han havde et sindrigt system med Post-it mærkater, hvor han anførte forhold, som han skulle følge op på, herunder for eksempel sager, som han skulle orientere Barbara Bertelsen om.

Adspurg, hvornår han efter den 11. februar 2016 igen blev forelagt sagen om indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller eller samlevere, forklarede han, at det var en sag, som de i 2016 løbende havde en dialog om. Der var en uformel omgangstone i afdelingen, og de drøftede løbende de sager, der rørte på sig. Han kan derfor godt uformelt have drøftet sagen med Caroline Østergaard Nielsen eller Thomas Klyver på et tidspunkt efter den 11. februar 2016. Han erindrer ikke indholdet af sådanne drøftelser, men han erindrer, at han løbende hørte om sagen. Han skulle imidlertid først forholde sig til sagen igen i forbindelse med et spørgsmål om partshøring. Det var et spørgsmål, som han fik via kontorchefen i Forvaltningsretskontoret, Carsten Madsen. I Lovafdelingen fungerede det grundlæggende på den måde, at han først blev inddraget i en sag, når det var nødvendigt i forhold til at ”lægge en linje”, eller hvis en sag var blevet politisk højspændt.

De problemstillinger, der blev taget op, var grundlæggende, om der ved adskillelsen af de mindreårige asylansøgere fra deres ægtefælle eller samlever var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed, eller om der var tale om en afgørelse i forvaltningsretlig forstand. I sidstnævnte tilfælde ville der gælde et krav om partshøring. Det var herunder et spørgsmål, om der også var tale om en afgørelse i de situationer, hvor der ikke var givet noget flyttepålæg. Svarene på disse spørgsmål var ikke noget, de kunne finde i en bog. Det krævede nogle grundlæggende forvaltningsretlige overvejelser. De kom frem til, at det måtte betragtes som afgørelser i forvaltningsretlig forstand, hvorfor der skulle ske partshøring. Det viste sig herefter, at Udlændingestyrelsen i nogle tilfælde allerede havde eksekveret adskillelserne, hvorefter Udlændingestyrelsen var nødt til at genoptage sagerne og foretage partshøring.

Adspurgt, om Justitsministeriet i marts måned havde noget overblik over, hvor mange sager Udlændingestyrelsen havde afgjort, inden Justitsministeriet vurderede, at der var tale om forvaltningsretlige afgørelser, forklarede han, at han ikke erindrer, at Justitsministeriet havde fået oplysninger herom. Han ved ikke, hvor mange sager der allerede var afgjort, og hvor mange sager der blev genoptaget med henblik på at foretage partshøring.

Adspurgt, om de forholdt sig til, om der var hjemmel i udlændingelovens § 42 a, stk. 7, til at adskille de par, der allerede var indkvarteret sammen på et asylcenter, forklarede han, at han ikke erindrer, at de forholdt sig hertil, men hans tanke om spørgsmålet i dag er, at der – uanset udlændingelovens § 42 a, stk. 7 – kan have gjort sig nogle anstaltsbetragtninger gældende. Det var imidlertid spørgsmålet om partshøring, de fokuserede på. Der var også et spørgsmål om ministeriets adgang til at foretage ”call-in” i de konkrete afgørelser. Det var disse to juridiske spørgsmål, som han husker, at dialogen mellem Forvaltningsretskontoret i Justitsministeriet og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet koncentrerede sig om.

Adspurgt, hvad problemstillingen i relation til ”call-in” omhandlede, forklarede han, at det omhandlede spørgsmålet, om der i udlændingeloven – som følge af et armslængdeprincip samt det forhold, at der ikke var klageadgang – var et forbud mod, at ministeren indhentede konkrete sager fra Udlændingestyrelsen, således at ministeren kunne træffe afgørelse i sagerne. De vurderede, at der ikke var et forbud mod ”call-in”. Han erindrer ikke, at de drøftede problemstillingen med andre end Jesper Gori og Lykke Sørensen. Adspurgt, om Jesper Gori og Lykke Sørensen gav udtryk for, at det var bekymrende, at ministeren konkret ønskede at afgøre sagerne, forklarede han, at det indikerede den måde, som spørgsmålet var blevet stillet på. Lykke Sørensen og Jesper Gori ville således gerne kunne sige til deres minister, at der ikke var denne mulighed. Han erindrer ikke, om problemstillingen blev nævnt for Barbara Bertelsen.

Ud over den løbende uformelle dialog internt i afdelingen, som han ikke husker indholdet af, blev han efter medio marts 2016 først involveret i sagen igen omkring sommeren 2016, hvor der var en drøftelse med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om, hvorvidt Justitsministeriets rådgivning var ”skredet”.

Han blev foreholdt mail af 25. maj 2016 kl. 21.51 til ham fra Thomas Klyver (ekstrakten side 7055), hvoraf fremgår:

”Vi har talt med UIBM om de ”helt særlige tilfælde”. Ordvalget er som sagt brugt tidligere og kan første gang dateres tilbage til Støjbergs udtalelse i et samråd. UIBM vil overveje at bløde formuleringen op, men de er ikke sikre på, at det holder hele vejen op hos dem. Så jeg tænker, at vi har gjort, hvad vi kan på det punkt.

I modsætning til, hvad jeg fik sagt til dig, så har vi tidligere her i kontoret set papirer, hvor UIBM har brugt formuleringen, bl.a. som et citat fra det pågældende samråd, uden at vi har reageret på formuleringen.
...”

Han blev samtidig foreholdt udkast til ministerens svar til Folketingets Ombudsmand af 15. april 2016 (ekstrakten side 1265), hvoraf fremgår blandt andet:

”Udlændinge-, integrations- og boligministeren uddybde instruksens på samråd Z i Folketinget den 15. marts 2016, hvor ministeren bemærkede, at der i helt særlige tilfælde kan være omstændigheder, som betyder, at der skal gøres undtagelse. Ministeren nævnte som eksempel det tilfælde, at et par er blevet gift i Danmark med kongebrev.”

Hertil forklarede han, at han ikke erindrer, i hvilken sammenhæng udtrykket ”helt særlige tilfælde” opstod. Der var på daværende tidspunkt forskellige sager, der begyndte ”at køre” hos Folketingets Ombudsmand, og hvor der var dialog herom. Han havde været bekymret for, at udtrykket ”helt særlige tilfælde” ville lyde forkert, hvis det viste sig, at der i realiteten var en del par, der ikke kunne adskilles som følge af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. De var ikke bekendt med de konkrete sager, så de vidste ikke, hvor mange der ville kunne blive adskilt. Han spurgte derfor ind til, om de tidligere havde godkendt formuleringen. Om det kun var i ”helt særlige tilfælde”, at man ikke kunne adskille, ville det først være muligt at forholde sig til, når Udlændingestyrelsen havde gennemgået de konkrete sager, og de herefter vidste, hvor mange der kunne adskilles. Udtrykket kunne give et indtryk af, at det var meget sjældent forekommende, at parrene ikke blev adskilt. Det ville derfor ikke være hensigtsmæssigt at anvende det udtryk, medmindre det var nødvendigt. Adspurgt, hvorfor han på daværende tidspunkt havde taget denne problemstilling op, forklarede han, at han ikke erindrer dette, men at det måske var, fordi han skulle forholde sig til et konkret dokument i sagen. Han erindrer ikke, hvilket dokument.

På ny foreholdt mail af 25. maj 2016 kl. 21.51 til ham fra Thomas Klyver (ekstrakten side 7055) og adspurgt, om det blev overvejet, om udtrykket ”helt særlige tilfælde” ikke burde have været anvendt, forklarede han, at han ikke erindrer sine drøftelser med Thomas Klyver herom, men han kan se på mailen, at de havde en drøftelse forud for mailen, og at han spurgte Thomas Klyver, om man behøvede at bruge udtrykket ”helt særlige tilfælde”. Thomas Klyver havde øjensynligt ikke vidst, om udtrykket havde været anvendt tidligere, eftersom Thomas Klyver efterfølgende sendte den pågældende mail med en præcisering.

Adspurgt, om han og Thomas Klyver mente, at anvendelsen af udtrykket ”helt særlige tilfælde” var et problem, forklarede han, at det ikke nødvendigvis var et retligt problem. Problemet var, at man ville komme til at give et forkert indtryk af ordningen. Han erindrer ikke, om det var et

spørgsmål, de gik videre med, men han vil tro, at det var noget, de foreslog, man skulle tage højde for i den fremtidige dialog med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

Adspurgt, hvad de løbende uformelle drøftelser af sagen bestod i, forklarede han, at han ikke husker, hvad drøftelserne konkret bestod i. Ofte var det en kort drøftelse om status i sagen, for eksempel at der skulle udarbejdes et svar til Folketingets Ombudsmand, at kontoret skulle bidrage til svaret, og at man i den forbindelse skulle følge samme linje som tidligere, således at ”der skulle være undtagelsesmuligheder med videre”. Han erindrer ikke, om der var uformelle drøftelser om, at der var en bekymring for ordningen eller lignende. Den eneste bekymring, der var, angik – som tidligere forklaret – at der var tale om en sag, de ville skulle bruge mange ressourcer på. En anden omstændighed, som det efterfølgende forløb også viste, at man kunne have været bekymret for, var, at der skulle gøres undtagelser. Det var en vanskelig retlig vurdering at fastlægge omfanget af undtagelser. Der blev således også brugt lang tid og mange kræfter på notatet fra december 2016 om retningslinjerne. De var også godt klar over, at det var et ønske, at de gik til stregen. Man kunne derfor være bekymret for, om man kunne ”sætte hegns-pælene” det rigtige sted.

Han erindrer ikke, om han på daværende tidspunkt var blevet orienteret om, at sagsbehandlingen i Udlændingestyrelsen var påbegyndt. Adspurgt, om han havde læst herom i dagspressen, forklarede han, at han var blevet opmærksom på, at de var gået i gang med ”en vis sagsbehandling” på det tidspunkt, hvor de rådgav Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om parts-høringsspørgsmålet. Da Udlændingestyrelsen som følge af Justitsministeriets rådgivning om partshøring skulle genoptage nogle sager, måtte det være fordi, de havde været i gang med en eller anden form for sagsbehandling.

Eftersom spørgsmålet om partshøring var blevet taget op, gik han også ud fra, at der foregik en eller anden form for konkret vurdering af spørgsmålet, om det ville være i strid med Danmarks internationale forpligtelser at adskille parrene. I modsat fald ville det alene være parternes alder, man ville kunne partshøre over.

Adspurgt, om ”hegnspælene var blevet sat” på daværende tidspunkt, forklarede han, at den konkrete beskrivelse, som fik karakter af en vejledning, først blev sendt til Folketingets Ombudsmand i december. Men den var ikke en forudsætning for, at man kunne behandle sagerne. Der var flere eksempler på myndigheder, der foretog undtagelser med henvisning til menneskerettighederne, uden at de havde nogen konkret vejledning herfor. Det var en svær proces at finde ud af, hvor ”hegnspælene skulle stå”. Han var i hvert fald bevidst om, at de skulle bidrage til at finde ud af det.

Adspurgt, om han som led i drøftelserne om partshøring blev gjort bekendt med, hvad der blev partshørt over, forklarede han, at han erindrer det således, at det var det abstrakte spørgsmål om, hvorvidt der skulle ske partshøring, de drøftede.

Så vidt han erindrer, blev han herefter først involveret i sagen igen omkring den 28. juni 2016. Foreholdt mail af 28. juni 2016 kl. 08.19 fra ham til Barbara Bertelsen med Justitsministeriets vurdering af et eksempel på en sag samt svar samme aften kl. 17.25 fra Barbara Bertelsen om, at hun ville orientere justitsministeren om ”det samlede billede” (ekstrakten side 1970-1971), og adspurgt, hvorfor Barbara Bertelsen og ministeren skulle orienteres om et eksempel på en sag, forklarede han, at han erindrer det således, at det var en udløber af spørgsmålet om, at Justitsministeriets rådgivning skulle have været ”skredet”. Uffe Toudal Pedersen havde kontaktet Barbara Bertelsen med spørgsmålet om, hvorvidt Justitsministeriets rådgivning var ”skredet”, og Barbara Bertelsen havde efterfølgende talt med ham herom. Han havde herefter drøftet det med Nina Holst-Christensen og kontoret, som ikke mente, at rådgivningen var ”skredet”. Der var en utilfredshed i hans afdeling med, at spørgsmålet var gået via departementscheferne. Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde ment, at rådgivningen var ”skredet”, eftersom de havde haft et billede af, at undtagelsesmuligheden var snævrere end de undtagelsesmuligheder, som de mente, at Justitsministeriet på et senere tidspunkt gav udtryk for. Der var særligt en drøftelse af betydningen af graviditet. Samtidig efterspurgte Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet en konkret stillingtagen til sagerne, men man ønskede i Justitsministeriet ikke at overtage den konkrete sagsbehandling, samtidig med at man godt vidste, at man skulle rådgive så konkret som muligt.

Foreholdt mail af 28. juni 2016 kl. 13.12 fra ham til Barbara Bertelsen angående en henvendelse fra Uffe Toudal Pedersen om, at Justitsministeriets rådgivning skulle være ”skredet” (ekstrakten side 7134), forklarede han, at ”skredet” skulle forstås således, at rummet for, hvornår man ikke kunne adskille parrene, var blevet større. Det var ikke usædvanligt, at en departementschef henvendte sig til en anden departementschef, fordi man var utilfreds med sagsbehandlingstiden eller det svar, man havde fået. Det var dog ikke sædvanligt, at der kom henvendelser med påstande om, at Justitsministeriets rådgivning var ”skredet”.

På ny foreholdt mail af 28. juni 2016 kl. 08.19 fra ham til Barbara Bertelsen med Justitsministeriets vurdering af et eksempel på en sag samt svar samme aften kl. 17.25 fra Barbara Bertelsen om, at hun ville orientere justitsministeren om ”det samlede billede” (ekstrakten side 1970-1971), og på ny adspurgt, hvorfor Barbara Bertelsen og ministeren skulle orienteres om et eksempel på en sag, forklarede han, at det formentlig var baseret på to faktorer. For det første havde Barbara Bertelsen fået en henvendelse fra en anden departementschef. For det andet skulle der fremadrettet være en dialog om, hvordan retningslinjerne for ordningen skulle udformes. Det betød, at det eksempel, som Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde bedt Justitsministeriet om at forholde sig til, ville blive udgangspunktet for den generelle ordning. Det var derfor hensigtsmæssigt at få eksemplet blåstemplet. Det er imidlertid ikke noget, han ved, men noget, som han baserer på en efterrationalisering.

Adspurgt, om justitsministeren blev forelagt andet end det eksempel, der var vedhæftet mailen af 28. juni 2016 kl. 08.19 fra ham til Barbara Bertelsen (ekstrakten side 1970), forklarede han, at der almindeligvis blev lavet en mappe med en forside, når en sag blev forelagt ministeren. Der var i denne sag den særlige omstændighed, at Barbara Bertelsen og ministeren på daværende tidspunkt var i USA. I sådanne tilfælde håndterede man ofte sagerne mere uformelt. Det var i sidste ende ministeren, der havde ansvaret for den rådgivning, som Lovafdelingen i Justitsministeriet ydede, men der var tale om en faglig rådgivning, og det kunne derfor være svært for ministeren at modsætte sig svaret af politiske grunde. Ofte ville ministeren derfor blot tage en sådan forelæggelse til efterretning, og i så fald fungerede forelæggelsen mere som en orientering.

Adspurgt, om det til brug for eksemplet blev undersøgt, hvornår man som asylansøger kunne få en dispensation til at indgå ægteskab, forklarede han, at han efterspurgte et svar herpå i Lovafdelingen. Svaret, han fik, var, at det var svært at afdække, i hvilket omfang der kunne gives dispensation. Der var nogle meget generelle kriterier, og der var ingen entydig praksis. Man lagde vægt på blandt andet aldersforskel og graviditet. Derfor lagde de det også ind som en forudsætning i eksemplet, at det ikke var muligt for parret at få en dispensation. Hvis et dansk par under samme omstændigheder kunne have fået en dispensation, ville der have været nogle lighedsbetragtninger, der gjorde, at det ville have været vanskeligt at begrunde en adskillelse af parret. Det var derfor nødvendigt at lægge det ind som en forudsætning, at parret ikke kunne få en dispensation til at indgå ægteskab. Der var omvendt ikke lighedstegn mellem, hvornår man kunne få en dispensation, og hvornår det ville være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention at adskille parret. Det var rettere sådan, at i hvert fald i de tilfælde, hvor man kunne få en dispensation til at indgå ægteskab, ville det være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention at adskille parret. Det indebar ikke, at der ikke også var andre situationer, hvor det ville være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention at adskille et par.

Det, som Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde efterspurgt, var et eksempel på, hvornår man kunne adskille et par, og eksemplet blev udarbejdet med dette udgangspunkt. Eksemplet var herunder et resultat af, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde den opfattelse, at Justitsministeriets rådgivning var ”skredet”, og at ministeriet på den baggrund havde svært ved at se, om der overhovedet var nogen tilfælde tilbage, hvor man kunne adskille et par. Eksemplet skulle derfor bruges til at vise, hvor man godt kunne adskille et par.

Adspurgt, om han kan redegøre for de retlige mellemregninger, der lå til grund for eksemplet, forklarede han, at de forsøgte at fremdrage de momenter, der efter deres opfattelse var mest afgørende for vurderingen. Adspurgt, om de drøftede, om parret i eksemplet havde et familieliv i artikel 8’s forstand, forklarede han, at det ikke ville have været den store vejledning at skrive

dette ind i eksemplet. Det lå som en forudsætning, at der var tale om et beskyttelsesværdigt familieliv, idet man vurderede eksemplet i forhold til artikel 8. Han erindrer ikke, at de drøftede, om der forelå tvang.

Adspurgt, om det blev drøftet, hvad formålet med adskillelsen var, forklarede han, at han ikke erindrer, hvad de konkret drøftede i forbindelse med eksemplet. At det forudsætningsvis kunne være sagligt at adskille parret, havde de allerede accepteret, i forbindelse med at man lavede selve ordningen. Da man den 10. februar 2016 udarbejdede pressemeddelelsen, og man diskuterede ordningen, accepterede man, at der i det hele taget kunne være et sagligt formål med at adskille parrene. Det var herefter deres synspunkt, at man skulle lave en vurdering af, om familielivet var så stærkt, at en adskillelse af parret ikke var berettiget. På den måde tror han ikke, at formålet med adskillelsen var et spørgsmål, som de genbesøgte undervejs i forløbet. Det lå imidlertid forudsætningsvist, at der var et sagligt formål med adskillelsen, da man modsat ikke ville kunne have adskilt parrene. Adspurgt, hvad han forstår ved "ordningen", forklarede han, at "ordningen" grundlæggende var, at man adskilte asylpar, hvor den ene af parterne var under 18 år.

Adspurgt, hvad formålet med adskillelsen var, forklarede han, at han ikke erindrer, hvad formålet var. Han erindrer heller ikke konkrete drøftelser herom. Adspurgt, om han erindrer, hvilken betydning tvang havde for ordningen, forklarede han, at han i hvert fald erindrer, at de havde vurderet, at i det omfang der forelå tvang, ville man godt kunne adskille parret. På den måde var der nogle klare tilfælde, hvor der kunne ske adskillelse. Adspurgt, hvad der udgjorde formålet med at adskille parret i eksemplet, hvor der forelå et beskyttelsesværdigt familieliv og ingen tvang, forklarede han, at det helt oprindeligt blev drøftet, hvad formålet med adskillelserne var, men han erindrer det ikke. Det blev præsenteret som et spørgsmål om, hvorvidt man i den mellemliggende periode, hvor parret var adskilt, kunne finde ud af, om der havde været et element af tvang. Det var også derfor, det indgik som et element i eksemplet, at adskillelsen ville vare fire måneder, henset til at dette var sagsbehandlingstiden. Han erindrer også, at der på et tidspunkt indgik udtrykket "tænkepause", og at man skulle vurdere, om det var rimeligt, at man i en periode adskilte parret for at finde ud af, om samlivet var frivilligt. Han kan derfor godt se, hvordan man kan argumentere for, at en kortvarig adskillelse i en sådan situation ville kunne være berettiget, men det er en eftertænkning og ikke noget, han erindrer.

Adspurgt, om det var normalt, at ministeren blev forelagt en problemstilling af denne type, forklarede han, at det ikke nødvendigvis var atypisk. Man forelagde for eksempel principielle sager for at sikre sig, at man havde ministerens opbakning til en bestemt linje.

På ny foreholdt mail af 28. juni 2016 kl. 17.25 fra Barbara Bertelsen til ham om, at hun ville orientere justitsministeren om "det samlede billede" (ekstrakten side 1970-1971), og adspurgt, hvorfra Barbara Bertelsen havde "det samlede billede", forklarede han, at hun havde fået det af ham. Adspurgt, hvad "det samlede billede" var, forklarede han, at han forestiller sig, at det var

dels oplysningen om, at det konkrete eksempel skulle anvendes som en retningslinje for det videre arbejde, dels oplysningen om den dialog, der havde været mellem Barbara Bertelsen og Uffe Toudal Pedersen om, at Justitsministeriets rådgivning skulle være ”skredet”. Adspurgt, om justitsministeren på den baggrund havde mulighed for at forstå den samlede problematik – herunder spørgsmålet om Danmarks internationale forpligtelser – angående indkvarteringen af mindreårige asylansøgere med ægtefælle eller samlever, forklarede han, at han ikke ved, hvad Barbara Bertelsen tænkte på med udtrykket ”det samlede billede”. Han tror, at han fortalte hende om de to elementer, som han netop har forklaret om. Når Barbara Bertelsen anvendte udtrykket ”det samlede billede”, tænkte hun formentlig også på den proces, der havde været angående rådgivningen. Det handlede således om, at justitsministeren skulle kende konteksten, hvis udlændinge- og integrationsministeren henvendte sig til ham. Det var altid et udslag af en samlet afvejning, hvor meget de skulle forelægge for ministeren. I et eller andet omfang agerede ministeren også i tillid til, at embedsmændene baserede deres rådgivning på saglighed og faglighed.

Adspurgt, om det var første gang, justitsministeren blev gjort bekendt med problemstillingen, forklarede han, at han ikke er bekendt med, at ministeren skulle være blevet orienteret på et tidligere tidspunkt. Foreholdt Søren Pinds forklaring om blandt andet, at ”han fik en orientering om, at det var problematisk, at Nina Holst-Christensen skulle komme med en tilkendegivelse for at få alvoren til at gå op for Udlændinge-, integrations- og boligministeren, og at det var Lykke Sørensen, der skulle bruge tilkendegivelsen” (afhøringsekstrakten side 216-218), forklarede han, at han ikke har nogen erindring om, at han havde nogen direkte dialog med Søren Pind om sagen. Han erindrer heller ikke, at han orienterede Barbara Bertelsen om sagen på daværende tidspunkt, men han kan godt have gjort det. Han ved under alle omstændigheder ikke, om hun i så fald gik videre med det til Søren Pind.

Han blev foreholdt mail af 9. november 2016 kl. 10.24 fra ham til Nina Holst-Christensen og Caroline Østergaard Nielsen om udkast til notat om retningslinjer (ekstrakten side 2366), hvoraf fremgår:

”Jeg har talt lidt med Lykke om udkastet til deres notat om barnebrude og har senest fået tilsendt vedhæftede udkast.

Vil I se på det, så vi kan drøfte det? Jeg vil gerne drøfte det med jer, før I giver tilbagemelding til UIBM, så I også kan få et par ord med om, hvad jeg har talt med Lykke om.”

Hertil forklarede han, at han blev inddraget i drøftelserne med Lykke Sørensen om notatet som en udløber af forløbet i sommeren 2016, hvor de havde drøftet, om Justitsministeriets rådgivning var ”skredet”, og hvorefter han i højere grad havde overtaget sagen. Han husker det ikke sådan, at der var nogen klar aftale om, at han overtog sagen, og ansvarsfordelingen mellem ham

og Nina Holst-Christensen kunne generelt godt være lidt flydende. At han havde overtaget sagen, var måske også udtryk for, at situationen kunne blive tilspidset som følge af de drøftelser, de havde haft under sommeren 2016. Han erindrer ikke, hvad det var, han ifølge mailen af 9. november 2016 kl. 10.24 til Nina Holst-Christensen og Caroline Østergaard Nielsen (ekstrakten side 2366) havde drøftet med Lykke Sørensen, men han husker det ikke som noget særligt.

Adspurgt, hvorfor notatet gik frem og tilbage mellem ministerierne og samtidig skulle drøftes på afdelingschefsniveau, herunder om det var udtryk for en uoverensstemmelse mellem de to ministerier, forklarede han, at der formentlig var to forhold, der havde medført en del drøftelser mellem ministerierne om notatet. Der var for det første tale om en sag, som udlændinge- og integrationsministeren gik meget op i. Det var derfor magtpåliggende for Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, at de i forhold til ministeren kunne sige, at de var gået så langt som muligt i forhold til at adskille asylparrene, og at de havde ”tryktestet” Justitsministeriet i forhold til, hvornår man ikke kunne adskille parrene. Justitsministeriets interesse i denne henseende var at lande det rigtige sted. Der var for det andet tale om, at retningslinjerne skulle gøres så konkrete og anvendelige som muligt, således at de kunne anvendes i de konkrete sager. De var ikke involveret i den konkrete anvendelse af retningslinjerne, og det modsatrettede hensyn, som Justitsministeriet havde, var da også, at Justitsministeriet ikke ønskede at forholde sig til de konkrete sager og af samme grund ønskede at gøre rådgivningen så abstrakt som muligt.

Foreholdt indkaldelse af 7. december 2016 kl. 19.52 til møde den 8. december 2016 kl. 8.00 (”møde hos integrationsministeren om barnebrudsnotat”) fra Søren Pape Poulsen til ham, Barbara Bertelsen og Caroline Østergaard Nielsen (ekstrakten side 7155) forklarede han, at han ikke erindrer det konkrete møde, eller om det blev afholdt. Adspurgt, om han var involveret i den dialog, der på daværende tidspunkt var mellem Statsministeriet, Justitsministeriet og Udlændinge- og Integrationsministeriet vedrørende ministerens talelinje, forklarede han, at han ikke erindrer disse drøftelser. Han erindrer heller ikke, at Statsministeriet blev involveret. Adspurgt, om det var almindeligt, at der med kort varsel på tværs af ministerier blev indkaldt til drøftelser af et notat, som det ene ministerium skulle levere, forklarede han, at tidspunktet for mødet ikke i sig selv var usædvanligt. Det var ofte svært at finde tidspunkter for sådanne møder. Det er svært at sige, om det var usædvanligt at holde sådanne møder på tværs af ministerierne, men det skete fra tid til anden. Der kunne i den forbindelse også godt være deltagelse af ministre, men der var ikke mange af denne type møder. Adspurgt, hvor ofte han deltog i sådanne møder i sin tid som afdelingschef, forklarede han, at det ikke var atypisk, at der var tilfælde, hvor en minister fra et af de andre ministerier var kommet med et politisk udspil, som blev drøftet på et møde med Justitsministeriet på ministerniveau. Det er dog svært at sige, om der var en situation, der nøjagtig svarer til situationen i denne sag, hvor der forelå et notat, der skulle sendes til Folketingets Ombudsmand.

Adspurgt, om mødet vedrørte en uenighed mellem ministerierne i forhold til sagen om indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller eller samlever, forklarede han, at han ikke

erindrer mødet, men at han ville have husket mødet, hvis der havde været et egentligt strids-punkt, som skulle afklares på mødet. Det var ikke atypisk, at der blev indkaldt til møder – herunder med de pågældende ministre – hvor der ikke blev sagt særlig meget. Sådanne møder udsprang af, at en minister havde været utilfreds med, hvor sagen skulle lande, og det ville vedkommende minister have mulighed for at tale med justitsministeren om. Når man først sad til mødet, var der bare en konstatering af, at det var sådan, det forholdt sig, og så blev der ikke sagt meget mere.

Foreholdt mail af 3. februar 2017 kl. 9.40 til ham fra Lykke Sørensen (ekstrakten side 2953) vedhæftet Folketingets Ombudsmands udkast til redegørelse om instruks vedrørende adskillelse af indkvarterede mindreårige (ekstrakten side 2955) og adspurgt, om han gennemgik Folketingets Ombudsmands udkast til redegørelse, forklarede han, at han vil tro, at han har kigget på den, idet det var en spændende sag. Adspurgt, om der var noget i redegørelsen, der kom bag på ham, forklarede han, at han godt kunne følge Folketingets Ombudsmands ræsonnement, hvorefter pressemeddelelsen reelt endte med at blive en instruks, eftersom der ikke var kommet andre retningslinjer i tilknytning til pressemeddelelsen. Adspurgt, hvor i redegørelsen han kan se, at pressemeddelelsen endte med at blive en instruks som følge af, at der ikke kom andre retningslinjer, forklarede han, at han erindrer det som ”krumtappen” i Folketingets Ombudsmands argumentation. Det var den lære, han umiddelbart tog med sig fra udtalelsen. Han kunne konstatere, at tidsforløbet fra pressemeddelelsen blev sendt ud, til retningslinjerne kom, var langt.

Han blev foreholdt Folketingets Ombudsmands udkast til redegørelse af 3. februar 2017 (ekstrakten side 2963-2964), hvoraf fremgår blandt andet:

”6.2. Ministeriet har over for mig gjort gældende, at det – uanset pressemeddelelsens kategoriske udsagn om det modsatte – allerede den 10. februar 2016 blev ”lagt til grund som en klar forudsætning”, at det i visse tilfælde ville være i strid med gældende ret (herunder Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8) at adskille parrene.

Ministeriet ses ikke på daværende tidspunkt at have udarbejdet notat eller anden skriftlig dokumentation vedrørende denne forudsætning.

Efter det oplyste udarbejdede heller ikke Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 et notat om en sådan forudsætning for instruksen.

Derimod udarbejdede styrelsen den 31. marts 2016 en notits om en telefonisk samtale den 10. februar 2016, hvoraf det fremgår, at ministeriet anmodede styrelsen om ”straks at foranstalte, at indkvarteringsoperatørerne blev orienteret om de nye retningslinjer og varslet om, at Udlændingestyrelsen ville igangsætte en adskillelse af

parrene”. Der fremgår ikke af notatet yderligere oplysninger om, hvorledes retningslinjerne skulle forstås.

Ifølge Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016 til mig modtog styrelsen samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 ”en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen”.

Der findes således ikke i det sagsmateriale, som jeg har modtaget, nogenlunde samtidig dokumentation for, at det allerede den 10. februar 2016 blev ”lagt til grund som en klar forudsætning”, at det i visse tilfælde ville være i strid med gældende ret at adskille parrene.”

Adspurgt, hvordan Folketingets Ombudsmands bemærkning om, at der blev givet en mundtlig instruks til Udlændingestyrelsen om at administrere ordningen i overensstemmelse med pressemeddelelsen, hænger sammen med hans forståelse af Folketingets Ombudsmands udtalelse om, at pressemeddelelsen ifølge ombudsmanden blev til en instruks, forklarede han, at han ikke har forberedt en gennemgang af Folketingets Ombudsmands udtalelse til sin afhøring, og at en besvarelse af spørgsmålet forudsætter, at han gennemlæser udtalelsen. Det konkrete forløb, der er beskrevet i udtalelsen, var desuden et forløb, der foregik mellem Udlændingestyrelsen og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, som han ikke havde været involveret i, og som han ikke har noget kendskab til. Der kan formentlig være flere forskellige måder kortfattet at udlægge Folketingets Ombudsmands udtalelse på.

Adspurgt, om Folketingets Ombudsmands udtalelse gav anledning til andre overvejelser i Justitsministeriet, forklarede han, at der fra dette tidspunkt og frem var en løbende dialog om sagen, men han erindrer ikke, at de havde nogen overvejelser om, hvorvidt man skulle gøre noget konkret som følge af Folketingets Ombudsmands udtalelse.

Adspurgt, hvorfor han blev involveret i udarbejdelsen af udlændinge- og integrationsministerens talepapir til brug for samråd AT og AU (ekstrakten side 3258), forklarede han, at den rådgivning, der var kommet fra Lovafdelingen, havde været en blandet juridisk og politisk rådgivning. Der blev rejst et spørgsmål om et muligt ministeransvar og om ministerens sandhedspflicht, og derfor var det hensigtsmæssigt, at der kom nogle kritiske iagttagere udefra, som kunne se på sagen og sikre, at sandhedspflichten blev iagttaget. Det var altså ”med de øjne”, de læste talepapiret. På dette tidspunkt var fokus også mindre på de menneskeretlige aspekter og mere på overholdelsen af sandhedspflichten med videre. Adspurgt, hvorfor det var ham og ikke for eksempel kontorchefen i Stats- og Menneskeretskontoret, der rådgav i sagen, forklarede han, at det var et praktisk spørgsmål om opgavefordelingen i afdelingen. Han involverede også Stats- og Menneskeretskontoret og havde herunder involveret Lau Franzmann Bertelsen i Stats- og Menneskeretskontoret.

Han blev foreholdt udkast til talepapir vedrørende samrådsspørgsmål AT og AU (ekstrakten side 3259 ff.), der var vedhæftet mail af 29. maj 2017 kl. 18.19 til ham fra Lykke Sørensen (ekstrakten side 3258), og hvoraf fremgår blandt andet (ekstrakten side 3265):

”Da pressemeddelelsen blev udsendt, var den således en politisk tilkendegivelse, og det var mit eget valg at komme med en tilkendegivelse uden forbehold.”

Adspurgt, om denne bemærkning i talepapiret var blevet drøftet med ham, forklarede han, at han har taget stilling til den, i og med at han har taget stilling til talepapiret. Bemærkningen var ret central i samrådstalen, eftersom den forklaring, der gentagne gange blev givet, og som han ikke havde nogen forudsætninger for at forholde sig til, var, at der udadtil blev kommunikeret et stærkt politisk budskab, og at der samtidig hermed indadtil i systemet blev sendt en meddelelse om, at man skulle administrere ordningen i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser. Det, der stod i talepapiret, var i god tråd med den forklaring. Om dette var rigtigt eller forkert, var ikke noget, de vidste i Justitsministeriet, da det var foregået internt i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Han lagde til grund, at den forklaring, de gav ham, var rigtig.

Foreholdt, at Folketingets Ombudsmand i sin udtalelse havde bemærket, at Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 havde fået en telefonisk meddelelse fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om at administrere ordningen i overensstemmelse med pressemeddelelsen fra samme dag (ekstrakten side 3265 sammenholdt med side 102), forklarede han, at han ikke kan forholde sig til Folketingets Ombudsmands udtalelse uden at have haft mulighed for at læse den i sin helhed. Folketingets Ombudsmand udtaler, at han ikke kan sige, præcist hvad der blev sagt ved den mundtlige tilkendegivelse, og der lægges derfor nogle forudsætninger ind i spørgsmålet, som ikke nødvendigvis kan lægges til grund. Alle de forhold, som spørgsmålet vedrører, angår noget, der er foregået internt, og som han kun kan gætte på, og som han ikke har noget indblik i. Han ved ikke, hvad den mundtlige tilkendegivelse gik ud på.

Adspurgt, om han – efter at have læst Folketingets Ombudsmands udtalelse og pressemeddelelsen – tog stilling til sandhedsværdien af udsagnet om, at pressemeddelelsen var ”en politisk tilkendegivelse” (ekstrakten side 3265), forklarede han, at han ikke kan forstå spørgsmålets forudsætning om, at Folketingets Ombudsmands udtalelse skulle medføre, at udsagnet i talepapiret ikke kunne være retvisende. Det fremgår af talepapirets afsnit 6.4 (ekstrakten side 2965), at Folketingets Ombudsmand efter en gennemgang af sagens akter og myndighedernes udtalelser ikke nærmere kunne fastlægge indholdet af de mundtlige tilkendegivelser og drøftelser, som ifølge ministeriets oplysninger fandt sted mellem myndighederne. Det samme kunne Justitsministeriet også sige, efter at de havde fået en beskrivelse af, hvad de mundtlige tilkendegivelser mellem Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde været. Justitsministeriet havde

ikke noget grundlag for at tilsidesætte det, som Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde givet som forklaring.

Han blev på ny foreholdt udkast til talepapir vedrørende samrådsspørgsmål AT og AU (ekstrakten side 3259 ff.), der var vedhæftet mail af 29. maj 2017 kl. 18.19 til ham fra Lykke Sørensen (ekstrakten side 3258), og hvoraf fremgår blandt andet (ekstrakten side 3266):

”Pressemeddelelsen blev ikke umiddelbart efter den 10. februar 2016 fulgt op af andre skriftlige instrukser til Udlændingestyrelsen.

Derfor blev min pressemeddelelse den eneste skriftlige instruks på dette tidspunkt til Udlændingestyrelsen.”

Hertil forklarede han, at afsnittet ikke gav dem anledning til særlige overvejelser i Justitsministeriet. Adspurg, om det var Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, der var kommet med udkastet til det pågældende afsnit, forklarede han, at det med sikkerhed var Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, der var kommet med udkastet, da det vedrørte interne forhold i ministeriet. Hans opgave var herefter at ”trykteste” det, der stod.

Han blev foreholdt mail af 29. maj 2017 kl. 18.21 til ham fra Lykke Sørensen med udkast til beredskab. Af mailen fremgår:

”Vedhæftet et udkast til beredskab udfærdiget af vores Ledelsessekretariat, som jeg synes, at du skal læse.

Jeg har ikke meldt tilbage endnu, men jeg har dog tilkendegivet, at vi skal passe på med at tilkendegive, at meldingen til US var tydelig.”

Hertil forklarede han, at han ikke ved, hvad Lykke Sørensen mente med, at de skulle passe på med at tilkendegive, at meldingen til Udlændingestyrelsen var tydelig. Han antager, at det var en melding, der var givet mundtligt, og derfor var det også svært at sige, at meldingen var tydelig. Allerede det forhold, at der var tale om en mundtlig melding, kunne medføre, at der var en tilbageholdenhed med at kategorisere meldingen som ”tydelig”.

Han blev foreholdt udkast til Q&A med bemærkninger (ekstrakten side 3370), som blev sendt til Lykke Sørensen i mail af 30. maj 2017 kl. 14.07 (ekstrakten side 3355). Af udkastet til Q&A fremgår blandt andet:

”Derfor var der for så vidt heller ikke anledning til at foretage en juridisk vurdering af, om pressemeddelelsen efter sin ordlyd ville være ulovlig, hvis den efterfølgende skulle læses som en instruks over for Udlændingestyrelsen.”

Af bemærkningerne til afsnittet, der er skrevet af ”jsgr1”, fremgår:

”Men set herfra går det jo længere: Anledningen var der ikke, fordi pressemeddelelsen blev sendt ud, uden at konsekvensen af en kategorisk pressemeddelelse blev vendt eller drøftet med os.”

Foreholdt, at bemærkningen formentlig er Jesper Goris, og adspurgt, om det var en bemærkning, han overvejede at kommentere på, forklarede han, at han ikke erindrer det.

Folketingets Ombudsmands henvendelse fra februar 2019 om mailen fra Henrik Grunnet vedrørende koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 blev han først involveret i, efter at Barbara Bertelsen kontaktede ham i april måned 2019. Notatet af 8. april 2019 angående en ”Beskrivelse af forløb den 5. april 2019 vedrørende besvarelser af en række spørgsmål til Folketinget vedrørende den såkaldte ”barnebruds”-sag” (ekstrakten side 7248) udarbejdede han, fordi forløbet med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet ikke havde været helt sædvanligt, og fordi han følte et behov for at dokumentere forløbet. Sagen havde også en karakter, der gjorde, at det ikke var usandsynligt, at der på et tidspunkt ville blive nedsat en undersøgelseskommission, der skulle forholde sig til sagen.

Han blev fra sit notat af 8. april 2019 angående en ”Beskrivelse af forløb den 5. april 2019 vedrørende besvarelser af en række spørgsmål til Folketinget vedrørende den såkaldte ”barnebruds”-sag” (ekstrakten side 7248) foreholdt følgende:

”Samtale mellem Barbara Berthelsen og Jens Teilberg Søndergaard, hvor BB oplyser, at hun aftenen før har talt med Lykke Sørensen, der havde sagt, at hun ikke var tilfreds med svarene, som UIM havde givet til Folketinget om telefonssamtalen, der fandt sted den 22. juni om e-mailen af 10. februar 2016.”

Hertil forklarede han, at samtalen mellem ham og Barbara Bertelsen fandt sted på baggrund af, at Lykke Sørensen havde ringet til Barbara Bertelsen for at sige, at hun ikke kunne genkende indholdet af besvarelsen af UUI spørgsmål nr. 445, som vedrørte et forløb omkring Henrik Grunnets mail, og som var blevet sendt i umiddelbar forlængelse af koncerndirektionsmødet i 2016. Den pågældende mail var dukket op umiddelbart før samrådet den 23. juni 2017. På daværende tidspunkt sendte man et svar til Folketinget, hvor man mere abstrakt beskrev, at der var fundet en mail, som vedrørte indholdet af koncerndirektionsmødet fra februar 2016. I foråret 2019 kom UUI spørgsmål nr. 445 om, hvorvidt ministeren var bekendt med indholdet af den mail, der var blevet fundet, hvilket blev besvaret benægtende. Herefter ringede Lykke Sørensen til Barbara Bertelsen og fortalte, at hun var af den opfattelse, at hun havde orienteret ministeren om indholdet af den pågældende mail, blandt andet fordi den var meget kort, og at det

derfor ikke havde været muligt for hende at orientere om mailen, uden samtidig at gengive indholdet heraf. Han talte efterfølgende også selv med Lykke Sørensen herom, som forklarede det samme til ham.

Adspurg, hvorfor Lykke Sørensen havde ringet til Barbara Bertelsen, forklarede han, at Lykke Sørensen på dette tidspunkt havde skiftet arbejde og var ansat i Kriminalforsorgen, hvorfor det formelt set var Barbara Bertelsen, der var hendes øverste chef. Derudover var det også Justitsministeriets opgave at bistå andre ministerier.

Adspurg, om han erindrer telefonsamtalen med Lykke Sørensen, forklarede han, at indholdet af samtalen svarede til det, der fremgik af hans notat af 8. april 2019 angående en ”Beskrivelse af forløb den 5. april 2019 vedrørende besvarelser af en række spørgsmål til Folketinget vedrørende den såkaldte ”barnebruds”-sag” (ekstrakten side 7248). Adspurg, hvorfor han spurgte Lykke Sørensen, om han kunne gå videre med det, forklarede han, at det beroede på, at det ville være nemmere at tage dialogen med Udlændinge- og Integrationsministeriet, hvis han kunne nævne hendes navn.

Adspurg, hvorfor Barbara Bertelsen havde talt med Christian Hesthaven om Lykke Sørensens opfattelse, forklarede han, at det var den naturlige ting at gøre, når de fik oplysninger, der kunne indikere, at der var afgivet et svar til Folketinget, der ikke var korrekt. De henvendte sig derfor til Christian Hesthaven med henblik på at afgøre, om det var et forhold, de skulle rette op på.

Han blev foreholdt Justitsministeriets referat af et møde den 8. april 2019, hvor blandt andre Barbara Bertelsen og han deltog (ekstrakten side 7250-7251). Af referatet fremgår blandt andet:

”BBB redegjorde kort for sin samtale med Lykke Sørensen (LS) torsdag den 4. april 2019, hvor LS havde oplyst, at hun havde læst presseomtalen af Udlændinge- og Integrationsministeriets svar på UUI (Alm. del) spørgsmål nr. 445 og 446 og ikke kunne genkende billedet. LS oplyste, at hun havde orienteret udlændinge- og integrationsministeren, den særlige rådgiver i UIM, Jonas From Soelberg og Jesper Gori om indholdet af den mail, der er omtalt i spørgsmål nr. 446. LS havde endvidere oplyst, at hun havde fortalt CHE herom under deres samtale den 1. april 2019, men at ikke ønskede at høre dette.

JTS redegjorde for sin efterfølgende samtale med LS. LS havde oplyst, at ministeriet var blevet orienteret om indholdet af mailen (fremgår ”sandsynligvis” af svaret på spm 445), og at det ikke var korrekt, at ministeren ikke havde kendskab til det nærmere indhold af mailen (modsat svaret på spm 446).

CHE henviste til, at spørgsmålet om henvendelse til tidligere medarbejdere kort var blevet drøftet på mødet i Statsministeriet den 29. marts 2019. Der var her enighed om, at der ikke skulle tages kontakt til tidligere medarbejdere, fordi de ikke kunne pålægges at svare, men at de relevante telefonisk skulle orienteres umiddelbart forud for besvarelsen af spørgsmålene. ... ”

Hertil forklarede han, at det ikke var sædvanligt, at der blev lavet så omfattende referater af et møde mellem to ministerier, men det var et lidt prekært spørgsmål, der blev drøftet, og man kunne ikke udelukke, at spørgsmålet en dag ville blive forfulgt i en undersøgelseskommision. Det, der er angivet i referatet om Barbara Bertelsens redegørelse for samtalen med Lykke Sørensens, er dækkende for det, hun sagde på mødet.

Adspurg, om han erindrer, hvorfor Christian Hesthaven havde været i Statsministeriet for at drøfte problemstillingen, forklarede han, at han selv havde deltaget i mødet i Statsministeriet den 29. marts 2019. Det var dog ikke den problemstilling, der havde været den primære genstand for mødet. Det havde vist sig, at Henrik Grunnets mail var blevet sendt videre internt i Udlændingestyrelsen, hvor mailen var blevet kommenteret. Mødet handlede derfor i højere grad om, hvorvidt man skulle iværksætte en mere grundig undersøgelse for at se, om der forelå yderligere korrespondance, der kommenterede indholdet af koncerndirektionsmødet. Man blev på mødet enige om, at en sådan undersøgelse skulle iværksættes. Adspurg, hvorfor der skulle være et møde herom i Statsministeriet, forklarede han, at det ikke var hans beslutning, hvor mødet skulle afholdes, men han vil tro, det var fordi, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Statsministeriet havde vurderet, at det var en vigtig sag, sammenholdt med at der én gang havde været udtalt kritik fra Folketingets Ombudsmand. Han kan derfor godt se, hvorfor det var relevant at inddrage Statsministeriet.

Adspurg, om han var involveret i drøftelserne i Statsministeriet den 29. marts 2019 angående spørgsmålet om at rette henvendelse til tidligere medarbejdere, forklarede han, at det var noget, der blev nævnt afslutningsvis. Adspurg, om man på daværende tidspunkt var klar over, at man i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet vidste, at der var nogen, der havde en anden opfattelse end den, der fremgik af svarene på UUI spørgsmål nr. 445 og nr. 446, forklarede han, at det ikke var det indtryk, han fik. I så fald havde han reageret anderledes, ligesom det ikke havde været nødvendigt med det efterfølgende forløb. Han opfattede det mere som et abstrakt spørgsmål, der var blevet rejst. Eftersom det forholdt sig sådan, at ministeren aldrig var forpligtet til at svare på folketingsspørgsmål, kunne man godt anføre, at det ikke var nødvendigt at indhente oplysninger fra tidligere medarbejdere, og at man derfor ”lagde snittet” således, at man baserede svaret på den viden, der forelå hos de nuværende medarbejdere i ministeriet.

Adspurg, om det på mødet den 8. april 2019 blev drøftet, om Lykke Sørensens havde ret i sin opfattelse, forklarede han, at det er et svært spørgsmål, eftersom han ikke selv var til stede ved

den drøftelse, der havde været den 22. juni 2017 i Udlændinge- og Integrationsministeriet. Deres fokus blev, at man var nødt til at fortælle ministeren, at Lykke Sørensen havde en anden opfattelse af forløbet. Eftersom det var ministeren, der under ministeransvar skulle svare, måtte ministeren gøre op med sig selv, om hun havde en anden erindring om forløbet end Lykke Sørensen. I det svar til Folketinget, hvor man fik anledning til at kommentere på det, blev det også tydeliggjort, at det var efter ministerens bedste erindring, der blev svaret. De sørgede for, at ministeren havde mulighed for at forholde sig til, at der var én, der havde en anden erindring af forløbet end ministeren. Hvad der var sandt, når det var ord mod ord, kunne de ikke afgøre.

Adspurg, om Christian Hesthaven eller Katrine Ledam redegjorde for, hvilke undersøgelser der var blevet foretaget for at afgøre, hvad der var ”op og ned”, forklarede han, at Christian Hesthaven og Katrine Ledam i hvert fald baserede svaret på, at de havde talt med medarbejdere i Udlændinge- og Integrationsministeriet. Han erindrer ikke, om de også havde talt med nogen i Udlændingestyrelsen. Det var primært Jesper Gori, de havde talt med, og muligvis også Jonas From Soelberg. De havde bevidst baseret svarene på UUI spørgsmål nr. 445 og nr. 446 på medarbejdere, der fortsat var i ministeriet.

Han blev på ny foreholdt Justitsministeriets referat af mødet den 8. april 2019 (ekstrakten side 7250-7251). Af referatet fremgår blandt andet:

”BBB redegjorde kort for, at det ikke var vurderingen, at der rent retligt var en pligt til at korrigere over for Folketinget på baggrund af en tidligere medarbejders frivilligt afgivne oplysninger vedrørende kendskabet til indholdet af den nævnte mail.
...”

Adspurg, om han inden mødet havde en drøftelse med Barbara Bertelsen om de juridiske overvejelser vedrørende oplysninger fra tidligere medarbejdere, som hun redegjorde for på mødet, forklarede han, at de var nødt til at konfrontere ministeren med oplysningen og finde ud af, om der var en anledning til at korrigere svaret. Det var ministerens navn, der stod på svaret, og ministerens ansvar. På ny adspurg, om han drøftede med Barbara Bertelsen, om der i denne situation var en retlig forpligtelse, og om det var på baggrund af hans rådgivning, at hun redegjorde som sket på mødet, forklarede han, at han ikke kan huske, hvordan ordene præcist blev formuleret. Han tænker, at det i sig selv ikke udløste en pligt til at oplyse noget, hvis en tidligere medarbejder henvendte sig med en oplysning, men det gav anledning til, at man konfronterede ministeren med oplysningen og på den baggrund undersøgte, om der var behov for at korrigere svaret. Det var det, der var kernen i diskussionen, hvilket måske ikke var kommet så tydeligt frem i referatet.

Adspurg, hvad Christian Hesthaven havde fortalt om samtalen med Lykke Sørensen den 1. april 2019, forklarede han, at Christian Hesthaven havde fortalt, at han gjorde Lykke Sørensen opmærksom på, at han alene ringede til hende for at orientere hende. Lykke Sørensen havde

fortalt Christian Hesthaven, at hun havde haft en anden opfattelse af forløbet, men om Christian Hesthaven hørte det, eller om han ”talte hen over hende”, kan diskuteres. Adspurgt, om han opfattede det, som Christian Hesthaven sagde, således, at Christian Hesthaven havde hørt, at Lykke Sørensen havde en anden opfattelse, forklarede han, at han ikke hørte deres samtale. På ny adspurgt, om han erindrer, hvad Christian Hesthaven sagde til ham om samtalen, forklarede han, at Christian Hesthaven havde sagt, at han prøvede at stoppe hende, da hun begyndte at gengive forløbet. Lykke Sørensen sagde, at hun fik sagt, hvad det oprindelige forløb havde været, og at hun således fik leveret sit budskab. Christian Hesthaven udlagde det således, at han nåede at stoppe hende, og at han ”talte hen over hende”.

Foreholdt, at det af referatet fra mødet fremgår, at Lykke Sørensen var ”begyndt at forklare sin opfattelse af forløbet”, og at Christian Hesthaven ”i den forbindelse [havde] henvist til, at formålet med samtalen ikke var at indhente bidrag”, og på ny adspurgt, hvad Christian Hesthaven havde fortalt om samtalen på mødet, forklarede han, at det, de fik gengivet på mødet, var, at Christian Hesthaven nåede at afbryde hende, før hun fik forklaret sin opfattelse af forløbet.

De forfulgte ikke spørgsmålet nærmere, og de fokuserede i stedet på, at der skulle rettes op på det, nu hvor de havde denne oplysning, og de var enige om, at de skulle konfrontere udlændinge- og integrationsministeren med de nye oplysninger. Det var ikke, fordi de ikke spurgte ind til samtalen, som Christian Hesthaven havde haft med Lykke Sørensen, men Christian Hesthaven og Lykke Sørensen havde tydeligvis forskellige opfattelser af, hvordan samtalen var forløbet.

Adspurgt, om Christian Hesthaven positivt havde sagt, at Lykke Sørensen ikke nåede at fortælle, hvordan hun havde opfattet forløbet, forklarede han, at han havde opfattet Christian Hesthaven således, at Christian Hesthaven havde opfattelsen af, at han havde ”talt hen over hende”, så hun ikke havde fået en chance for at sige det, hun ville. Han husker ikke ordret, hvad Christian Hesthaven sagde.

Der var en dialog specifikt om dette spørgsmål, og det er derfor misvisende at sige, at de ikke prøvede at opklare, hvad der var rigtigt, men de havde hurtigt kunnet konstatere, at der var forskellige opfattelser af samtalen, og de fokuserede derfor på, at de nu havde fået oplysningen og derfor skulle ”rette op på det”.

Han blev på ny foreholdt Justitsministeriets referat af mødet den 8. april 2019 (ekstrakten side 7250-7251). Af referatet fremgår blandt andet:

”JTS supplerede, at problemet i sagen i givet fald bliver svaret om manglende kendskab til det nærmere indhold af mailen.”

Adspurgt, om de drøftede, at det enten var ministeren eller Lykke Sørensen, der talte sandt, forklarede han, at som han husker det, vedrørte UUI spørgsmål nr. 446, om ministeren havde kendskab til det nærmere indhold af mailen. Det, som Lykke Sørensen havde forklaret, da han havde talt med hende, var, at man med besvarelsen havde indført en sontring mellem, om man havde kendskab til mailen som sådan, eller om man havde kendskab til mailens indhold, hvilket var en sontring, der kunne give god mening, hvis det havde været en længere mail, men som var svær at opretholde, når der var tale om en meget kort mail. Mailen var så kort, at det var svært at fortælle om mailen uden at gengive mailens indhold.

Han blev på ny foreholdt Justitsministeriets referat af mødet den 8. april 2019 (ekstrakten side 7250-7251). Af referatet fremgår blandt andet:

”BBB nævnte behovet for at overveje, at udlændinge- og integrationsministeren blev orienteret om risikoen ved ikke at få håndteret de nye oplysninger nu.”

Hertil forklarede han, at han tror, at Barbara Bertelsen hermed henviste til, at det væsentlige var, at udlændinge- og integrationsministeren blev orienteret om Lykke Sørensens udlægning af forløbet.

Adspurgt, i hvilket omfang han mener, at der er en pligt til at indhente oplysninger fra fratrådte medarbejdere til brug for besvarelsen af folketingsspørgsmål, forklarede han, at de var enige i, at man ikke var forpligtet til at indhente oplysninger fra tidligere medarbejdere, men dette var ud fra den betragtning, at ministeren slet ikke var forpligtet til at svare Folketinget. Der kunne derfor ikke være en pligt til at høre hverken tidligere eller nuværende medarbejdere. Det, man valgte at svare, skulle imidlertid være sandt, og svaret måtte ikke være i strid med en oplysning, som man var bekendt med.

Barbara Bertelsen havde forud for mødet talt med ham om den samtale, som hun havde haft med Lykke Sørensen, og Barbara Bertelsen havde bedt ham kontakte Lykke Sørensen. Han erindrer ikke, at han på daværende tidspunkt talte med Barbara Bertelsen om de overvejelser, der havde været i forhold til spørgsmålet om, at der var tale om en fratrådt medarbejder.

Han blev foreholdt mailtråd fra den 8. april 2019 kl. 22.24 til den 29. april 2019 kl. 13.07 mellem blandt andre ham og Anders Sparholt Jørgensen om formuleringen af Udlændinge- og Integrationsministeriets svar på UUI spørgsmål nr. 557 (ekstrakten side 5491-5493). Af mail af 9. april 2019 kl. 18.52 til blandt andre ham fra Anders Sparholt Jørgensen (ekstrakten side 5491) fremgår blandt andet:

”Jeg er fortsat i tvivl om, hvorvidt det er hensigtsmæssigt med et afsnit omkring, at det ikke er et problem, at ministeriet kendte indholdet af mailen (eller hvis ministe-

ren havde haft et sådant kendskab), fordi en tilkendegivelse heraf fjerner et eventuelt motiv for ikke at have opsøgt nærmere viden herom ifbm. besvarelsen af henvendelsen etc., men er jo uao. ikke nødvendigt.”

Hertil forklarede han, at han kan huske mailkorrespondancen, og at han også husker sit svar, hvorefter han var tvivl om, hvorvidt et sådant afsnit var hensigtsmæssigt. Adspurg, hvorfor han blev involveret i formuleringen af besvarelsen af UUI spørgsmål nr. 557, forklarede han, at det var svært ikke at blive involveret, da de som følge af henvendelsen fra Lykke Sørensen i første omgang allerede var blevet involveret. Derudover var det ikke usædvanligt, at de blev involveret i tilfælde, hvor der kunne være behov for at rette op på et tidligere svar til Folketinget. Det er muligt, at den dialog, de havde om denne besvarelse, gik videre end den dialog, de normalt ville have haft med et andet ministerium, men det skulle nok også ses i lyset af, at Katrine Ledam Rasmussen var hans tidligere medarbejder.

Han blev på ny foreholdt Justitsministeriets referat af mødet den 8. april 2019 (ekstrakten side 7250-7251). Af referatet fremgår blandt andet:

”CHE oplyste, at udlændinge- og integrationsministeren var mundtligt orienteret om oplysningerne fra LS.”

Hertil forklarede han, at han ikke erindrer, hvilke oplysninger Christian Hesthaven oplyste, at ministeren var blevet orienteret om. Som det var anført i referatet, kunne det pege i retning af, at Christian Hesthaven i hvert fald havde opfanget så meget fra sin samtale med Lykke Sørensen, at der var nogle oplysninger, han kunne videregive til ministeren, men denne opfattelse er udtryk for spekulationer fra hans side, og det er ikke en gengivelse af, hvad han erindrer. Adspurg, om han kan forestille sig, at det angik andet end Lykke Sørensens opfattelse af forløbet, forklarede han, at han forstår, hvorfor spørgsmålet stilles, eftersom de oplysninger, der kom fra Lykke Sørensen, alene omhandlede hendes opfattelse af forløbet.

Adspurg af bisidderen for Line Skytte Mørk Hansen, advokat Thomas Ryhl, om han i forbindelse med gennemførelsen af sin Master of Public Governance, som er omtalt i mail af 23. september 2016 kl. 8.43 fra ham til Tanja Franck (ekstrakten side 7146), havde samtaler med nogen fra Udlændinge- og Integrationsministeriets departement, forklarede han, at han talte med Tanja Franck, fordi han interviewede hende til brug for sin masteropgave, men han erindrer ikke, at han i forbindelse hermed talte med hende om sagen om adskillelse af mindreårige asylansøgere med en ægtefælle eller samlever.

Han er ikke i besiddelse af yderligere oplysninger af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet sluttede kl. 15.40.

Peter Mørk Thomsen

Formand

INSTRUKSKOMMISSIONEN

PROTOKOL

17. september 2020

Protokol nr. 23

Den 17. september 2020 kl. 9.00 blev Instrukskommissionen sat i lokale 003 i Retten på Frederiksberg, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var undersøgelseskommissionens medlemmer, Peter Mørk Thomsen, Torkil Høg og Louise Halleskov, undersøgelseskommissionens udspørger, advokat Lars Keldsen, med advokat David Neutzsky-Wulff samt undersøgelseskommissionens juridiske konsulent dommerfuldmægtig Diane Svanholm Kvist.

Som bisiddere var mødt:

Advokat Nicolai Mallet for Inger Støjberg

Advokat Jens Rostock-Jensen for Barbara Bertelsen

Advokat Lise Lauridsen for Nina Holst Christensen, Ditte Kruse Dankert, Carsten Madsen og Thomas Klyver

Advokat Michael Goeskjær for Lars Løkke Rasmussen

Advokat Anders Valentiner-Branth for Henrik Grunnet

Advokat Søren Juul for Lykke Sørensen

Advokat Pernille Backhausen for Uffe Toudal Pedersen

Advokat Thomas Ryhl for Line Skytte Mørk Hansen

Advokat Peter Breum for Sofie Odgaard, Adam Abdel Khalik og Anne Nygaard Just

Advokat Stine Gry Johannesson for Anne-Sophie Kolding Saugmann-Jensen

Advokat Frederik Kromann Jespersen for Mark Thorsen

Advokat Asger Bagge-Jørgensen for Tanja Franck

Advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja for Jesper Gori og Jonas From Soelberg

Advokat Karoly Németh for Søren Pind

Advokat René Offersen for Christian Hesthaven

Advokat Gunnar Homann for Christian Kettel Thomsen

Kl. 09.00 mødte Barbara Bertelsen. Hun bekræftede, at hun fortsat er ansat i staten. Hun blev herefter vejledt om, at hun ikke har pligt til at udtale sig.

Hun blev orienteret om, at afhøringen bliver lyddoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Barbara Bertelsen forklarede, at hun blev cand.jur. fra Århus Universitet i 1998. Hun blev herefter ansat i Justitsministeriets departement, hvor hun var ansat, indtil hun skiftede til Moderniseringsstyrelsen, hvorefter hun i 2015 blev departementschef i Justitsministeriet. Hun blev tidligere i år departementschef i Statsministeriet.

Det var Lovafdelingen og de enkelte kontorer, der varetog samarbejdet med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller eller samlevende. Derudover var der enkelte nedslag undervejs, hvor hun havde kontakt med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets departementschef, Uffe Toudal Pedersen.

Hun blev foreholdt Inger Støjbergs opslag på Facebook den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14), hvoraf fremgår:

”Det er fuldstændig uacceptabelt, at barnebrude indkvarteres sammen med deres ægtefæller på danske asylcentre. Det skal stoppes omgående, og det vil jeg omgående meddele Udlændingestyrelsen.

Når man opholder sig i Danmark, så gælder danske normer og regler, og det skal gøres meget klart overfor asylansøgerne.”

Hun har ingen erindring om, at opslaget gav anledning til overvejelser i Justitsministeriet, og hun lagde ikke selv mærke til opslaget.

Første gang, hun hørte om overvejelser i Justitsministeriet i anledning af sagen, var, da chefen for Lovafdelingen, Jens Teilberg Søndergaard, kom ind på hendes kontor for at orientere hende om et forløb, hvor Nina Holst-Christensen og Lykke Sørensen havde talt sammen. Hun vil tro, at det var nogle dage eller en uges tid efter, at udlændinge-, integrations- og boligministeren havde udsendt pressemeddelelsen den 10. februar 2016. Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet anmodede nu om Justitsministeriets bistand og rådgivning. Jens Teilberg Søndergaard kom for at orientere hende om samtalen og om hvad, de havde ”i proces” med Lykke Sørensen og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Jens Teilberg Søndergaard orienterede hende, således at hun ikke ville være uforberedt, hvis Uffe Toudal Pedersen ønskede at

vende sagen med hende. Der var tale om en relativt kort melding fra Jens Teilberg Søndergaard, der grundlæggende gav udtryk for, at ”juraen ligger fuldstændigt på den flade”, og at der ikke var noget at diskutere. Der kunne ikke ske en absolut adskillelse, og der skulle foretages en konkret og individuel vurdering, hvilket Nina Holst-Christensen og Lykke Sørensen i øvrigt var enige om. Pressemeddelelsen havde ”strammet den” med angivelsen af, at adskillelserne skulle være uden undtagelser, men det kunne naturligvis ikke lade sig gøre. Det handlede derfor om at skrive retningslinjerne således, at man fik omsat juraen rigtigt.

Hun blev foreholdt mail af 11. februar 2016 kl. 23.16 fra Tanja Franck til Jens Teilberg Søndergaard med emnet ”Skal lige forstå...” (ekstrakten side 7116). Af mailen fremgår:

”Har nu læst udmeldingen fra UIBM'n vi talte om tidligere. Spurgte UIBM't om hjælp, og ville så ikke have det, da I sagde, at der kunne være situationer hvor man ikke nødvendigvis kan skille ægtepar ad?”

Hun forklarede hertil, at hun ikke husker at have hørt om den konkrete henvendelse, men hun vidste, at der var en dialog med Statsministeriet. Lykke Sørensen, Jens Teilberg Søndergaard, Nina Holst-Christensen og Tanja Franck talte på det tidspunkt sammen flere gange om dagen. Der var flygtninge-/migrantkrise, og grænsekontrollen var netop blevet indført. Hun erindrer, at der var en viden om, at Statsministeriet kendte til pressemeddelelsen, men hun husker ikke nærmere herom. Hun ved ikke, om Statsministeriet på dette tidspunkt var inde over pressemeddelens beskrivelse af en absolut adskillelse og det forhold, at man juridisk set godt var klar over, at dette nok ikke gik an. Hun ved ikke, hvad der konkret blev italesat mellem Jens Teilberg Søndergaard og Tanja Franck. Der var en helt klar konstatering fra Nina Holst-Christensen af, at juraen var, som den var, og at dette ikke var svær jura.

Jens Teilberg Søndergaard og hun blev enige om at orientere justitsministeren om henvendelsen fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, således at han også var klædt på, hvis han skulle blive kontaktet af sin ministerkollega. Hun orienterede derfor justitsminister Søren Pind mundtligt om sagen – muligvis sammen med Jens Teilberg Søndergaard – umiddelbart efter, at hun selv var blevet orienteret af Jens Teilberg Søndergaard. Orienteringen havde ikke til formål at få justitsministeren til at gøre noget, idet der var enighed om juraen. Nu handlede det om at få fastsat retningslinjer, som der kunne administreres efter.

Hun blev foreholdt følgende fra Søren Pinds forklaring (afhøringsprotokollen side 215):

”Adspurg, om han har haft kontakt til andre i regeringen i forbindelse med dette spørgsmål, forklarede han, at han orienterede statsministeren om, at han var bekymret over det, der foregik i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Han har ikke noteret den tidsmæssige sammenhæng ned, og det tidsmæssige står ham ikke klart. Det relaterede sig til en orientering, han fik, fra sin departementschef om, at

der var dyb bekymring i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet over nogle ting, og at man gerne ville have Justitsministeriets tilkendegivelse. Den tilkendegivelse skulle Nina Holst-Christensen komme med, og for at der ikke skulle opstå en diskussion med en kollega om, hvad der var op og ned i Justitsministeriets rådgivning, blev han orienteret, før Nina Holst-Christensen skulle afgive tilkendegivelsen til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.”

Hun forklarede hertil, at på det tidspunkt, hvor Jens Teilberg Søndergaard orienterede hende, havde der allerede havde været et uformelt forløb mellem Nina Holst-Christensen og Lykke Sørensen, og nu anmodede Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet formelt Justitsministeriet om at bistå med en juridisk vurdering.

Hun orienterede Søren Pind i umiddelbar forlængelse af, at hun selv var blevet orienteret, men om det var samme dag, husker hun ikke. Hun erindrer ikke, hvordan ordene faldt, da hun orienterede Søren Pind. Da hun blev orienteret af Jens Teilberg Søndergaard, havde udlænding-, integrations- og boligministeren udsendt en pressemeddelelse uden undtagelser. Hun erindrer ikke, om det var på dette tidspunkt, at hun hørte, at stemningen var dårlig, og herefter videregav denne oplysning. Som hun husker det, var det først i det senere forløb, at hun blev opmærksom på spændinger i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, men udsendelsen af en sådan pressemeddelelse var i sig selv usædvanlig.

Hun husker det som noget senere i forløbet – i forsommeren eller sommeren, efter at ombudsmanden var gået ind i sagen, og Udlændingestyrelsen havde genoptaget sagerne, og hvor Justitsministeriet blev involveret – at Søren Pind nævnte, at han på et tidspunkt havde sendt en sms til statsministeren. Hun tror, at Søren Pind sagde noget i retning af: ”Jeg sendte også en sms til Lars”, men det var ikke et forløb, som hun var involveret i. Hun ved ikke, hvornår det skulle være sket. Hun erindrer ikke, hvordan ordene faldt, men det var ”omkring Inger og sagen”. I forbindelse med den oprindelige orientering var de ikke inde på forhold vedrørende Statsministeriet.

Da hun efterfølgende talte med Uffe Toudal Pedersen, gav han klart udtryk for, at han var enig i den juridiske vurdering, og at der selvfølgelig ville blive administreret lovligt. Hun husker ikke, præcis hvornår hun første gang talte med Uffe Toudal Pedersen om sagen, men det var relativt kort tid efter, at hun selv var blevet orienteret. De talte løbende sammen om forskellige emner. Hun erindrer ikke, om det var Uffe Toudal Pedersen eller hende, der bragte denne sag op, men det skete under en telefonsamtale. Der var ingen tvist, eftersom der ikke var tvivl om juraen. Der var en klar tilkendegivelse om, at pressemeddelelsen var for absolut formuleret, men at administrationen ville ske inden for den juridiske ramme, som de var enige om.

På dette tidspunkt var der ikke nogen, der anvendte ordet ”instruks”. Der var en klar konstatering af, at der skulle udarbejdes retningslinjer, som udfoldede, hvad artikel 8 i Den Europæiske

Menneskerettighedskonvention indebar. Dette var en helt klassisk rådgivningsopgave for Lovafdelingen, og det var Nina Holst-Christensen og Lykke Sørensen, der samarbejdede herom.

Som hun husker det, blev hun orienteret om sagen igen, da Folketingets Ombudsmand foretog sin egen drift-undersøgelse, og muligvis også, da Udlændingestyrelsen genoptog sagerne, men hendes erindring herom er noget svag. Dette var i forsommeren 2016, hvor det i forlængelse af ombudsmandens sag stod klart, at man havde adskilt nogle par i videre omfang, end det var muligt.

Hun husker ikke, om hun var involveret i pressehenvendelsen fra Jyllands-Posten i februar 2016. Hun tror det ikke.

Hun har en svag erindring om, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet anmodede Justitsministeriet om at bistå i forbindelse med besvarelsen til ombudsmanden ultimo april 2016, som ret klart udtrykte, at der skulle være undtagelser. Dette var helt sædvanlig rådgivning fra Lovafdelingen. Hun husker ikke, at hun var involveret i denne rådgivning, eller at hun så udkast hertil, men dette var ganske sædvanligt.

Det var først i juni 2016, at det stod klart, at der var blevet adskilt nogle par i videre omfang, end det var muligt. Hun har en svag erindring om, at ombudsmanden iværksatte en undersøgelse af egen drift. Hun erindrer ikke klart, hvad Justitsministeriets bistand nærmere bestod i, men hun var klar over, at de rådgav om den generelle udlægning af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8.

Fra forsommeren 2016 husker hun endvidere, at Uffe Toudal Pedersen kontaktede hende telefonisk. Han sagde – lidt anklagende – at Justitsministeriet i begyndelsen havde rådgivet på en bestemt måde, hvorefter de i forbindelse med genoptagelse af sagerne konstaterede, at dette havde ført til adskillelser i for vidt omfang. Hun drøftede henvendelsen med Jens Teilberg Søndergaard og videregav, at Uffe Toudal Pedersen havde sagt, at Nina Holst-Christensens rådgivning var ”skredet”. Hun bad Jens Teilberg Søndergaard om at undersøge forholdet nærmere. De syntes, at det lød lidt mærkeligt, idet Justitsministeriet både af principielle og andre grunde ikke forholder sig til andre ministerområders konkrete sagsbehandling, men alene yder generel rådgivning. Både Jens Teilberg Søndergaard og Nina Holst-Christensen blev noget fortørnede over Uffe Toudal Pedersens henvendelse.

Hun blev foreholdt mail af 28. juni 2016 kl. 13.12 fra Jens Teilberg Søndergaard til hende (ekstrakten side 7134). Af mailen fremgår:

”Jeg vil lige orientere dig om sagen om adskillelse af asylpar (der også nu og da benævnes sagen om ”barnebrude”).

Du nævnte over for mig, at Uffe havde henvendt sig til dig om sagen bl.a. med en påstand om, at vores rådgivning i sagen var ”skredet”.

Jeg har nu forhørt mig på kryds og tværs hos Nina, i kontoret osv. –og jeg kan altså ikke se noget belæg for, at vores rådgivning i sagen skulle være ”skredet”. Tværtimod taler alt i sagen for, at den har været konsistent. Hertil kommer, at jeg har talt med Lykke, og hun har simpelthen svært ved at redegøre for, på hvilke punkter vores rådgivning skulle være ”skredet” – og det samme har Jesper Gori, når Thomas og Nina taler med ham. Og så er det jo svært at forholde sig til påstanden.

Baggrunden for, at spørgsmålet nu tages op af UIBM, er formentlig, at Udlændingestyrelsen skal træffe fornyet afgørelse i sagerne om adskillelse af asylpar her før sommerferien, og at de måske kommer frem til, at der er flere par, som ikke bør holdes adskilt. Vi har ikke været involveret i behandlingen af de konkrete sager, men har kun drøftet de generelle juridiske spørgsmål med UIBM.

Jeg har i lyset af sagens forløb fundet det nødvendigt at sende nedenstående mail. Høringssvaret, som jeg henviser til, er vedhæftet.

Nina er en del oprørt over, at Lykke valgte at få Uffe til at gå til dig med påstanden om, at vores rådgivning er ”skredet”, i stedet for at gå til hende eller mig. Jeg er enig med hende i, at det ikke er en ordentlig måde at gå frem på – og jeg har tænkt mig at sige det til Lykke ved det møde, som omtales i mailen nedenfor.

Skriv, ring mv., hvis du har spørgsmål. Ellers giver jeg dig lige en endelig afrapportering efter mødet.”

Hun forklarede, at Jens Teilberg Søndergaards mail beskrev det forløb, som hun netop har forklaret om. Efter at have talt med Jens Teilberg Søndergaard og Nina Holst-Christensen vendte hun tilbage til Uffe Toudal Pedersen. Hun var på dette tidspunkt på tjenesterejse. Hun husker ikke den konkrete telefonsamtale, men de var i Justitsministeriet noget pikerede. De havde anstrengt sig for at hjælpe med juridisk rådgivning, og de syntes, at det var en smule ukollegialt at prøve at gøre dem ansvarlige for den konkrete sagsbehandling, som de ikke havde været en del af. De sagde det, som det var, nemlig at Nina Holst-Christensen og Jens Teilberg Søndergaards rådgivning havde været konsistent. Det var i øvrigt ikke særligt kompliceret, hvad der skulle ske. Der skulle foretages en konkret og individuel vurdering baseret på alder og de øvrige klassiske elementer.

Hun blev foreholdt mail af 28. juni 2016 kl. 08.19 fra Jens Teilberg Søndergaard til hende (ekstrakten side 1970):

”I forlængelse af vores telefonsamtale sender jeg det eksempel, som vi har tænkt os at sende til UIBM. Lykke har nævnt den pågældende case som en tilfældegruppe, de gerne vil have vores vurdering af.

Kan du (og eventuelt ministeren) godkende?”

Hun blev endvidere foreholdt sin svarmail af 28. juni 2016 kl. 17.25 (ekstrakten side 1970), hvoraf fremgår:

”Det er meget fint – jeg orienterer ministeren om det samlede billede.”

Adspurg, hvorfor hun og ministeren skulle forholde sig til et konkret eksempel, forklarede hun, at alt, hvad man gør i Justitsministeriet, som i andre ministerier sker på ministerens mandat og dermed er ministerens ansvar. Når Justitsministeriet rådgiver generelt om tvivlsspørgsmål, må det pågældende fagministerium selv anvende rådgivningen i sin konkrete retsanvendelse, og Justitsministeriet yder i disse tilfælde generel rådgivning underlagt ministerens ministeransvar. Hvis der havde været tale om svær jura, tvivl eller manglende fortolkningsbidrag om praksis, ville man have lagt et notat op til justitsministeren med en gengivelse af, hvad Justitsministeriet var blevet spurgt om, og en indstilling om, hvordan retstilstanden efter Justitsministeriets opfattelse var på dette konkrete område. Retstilstanden er ofte ikke specielt klar, heller ikke på menneskerettens område. Notatet ville i givet fald indeholde argumenter i forskellige retninger og en konklusion om, hvilken rådgivning embedsværket indstillede, at der skulle ydes. I sådanne tilfælde ”lægger man justitsministerens hoved på blokken” vedrørende noget, som det i sidste ende vil være op til den dømmende myndighed at vurdere. Det var meget usædvanligt for Justitsministeriet at lægge hovedet på blokken vedrørende udfaldet af en konkret vurdering i en konkret sag. I et sådant tilfælde vurderer man, hvad – i sidste ende – Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol konkret vil nå frem til.

Ønsket om at gøre retningslinjerne mest muligt anvendelige i forhold til dem, der skulle administrere, tilsagde, at der med fordel kunne indsættes nogle eksempler. Det ville have været meget usædvanligt, hvis Lovafdelingen havde tilkendegivet, at eksemplet holdt hele vejen, uden at have givet justitsministeren mulighed for at kende til det.

Hendes orientering af justitsministeren om det samlede billede var ikke så meget vedrørende den konkrete rådgivning. Den skulle forelægges, som den nu skulle, idet de ”lagde hovedet på blokken” vedrørende et konkret eksempel. Orienteringen angik snarere det samlede billede af ombudsmandsundersøgelsen og af, at der var adskilt for mange par, samt antydningen af, at Justitsministeriets rådgivning var skredet, og at Udlændinge-, Integrations-, og Boligministeriet mente, at Justitsministeriet på den måde havde del og lod i, at der var sket adskillelser i for vidt omfang.

Det var meget usædvanligt, at Justitsministeriet tog stilling til konkrete sager, men i denne sag var det nødvendigt at tage stilling til det konkrete eksempel for at lave nogle brugbare retningslinjer, der kunne anvendes i praksis. I disse tilfælde er det bedst at kunne komme med nogle eksempler. Det var ikke unikt, men dog usædvanligt. Eksemplet skulle vise, hvad anvendelsen konkret førte til i praksis, men de konkrete sager ville altid skulle afgøres i det enkelte ministerium.

Hun blev foreholdt det konkrete eksempel (ekstrakten side 1971), hvoraf fremgår:

”Forudsætninger:

Et par bestående af en kvinde på 16 år og en mand på 22 år. Kvinden er gravid, eller parret har et mindreårigt barn. Det lægges til grund, at parret ikke kan få dispensation fra kommunen til at indgå ægteskab (såkaldt kongebrev).

Det forventes, at adskillelsen vil vare 4 mdr. med henvisning til sagsbehandlingstiden i asylsager. Det lægges i denne forbindelse til grund, at parret har mulighed for at besøge hinanden i den periode, adskillelsen varer.

Vurdering:

Det er Justitsministeriets opfattelse, at det vil være muligt at adskille et sådant par, medmindre der foreligger helt særlige omstændigheder, f.eks. at forældrene er traumatiserede, og hvor den fortsatte forældreevne og omsorg for barnet vil være afhængig af, at forældrene bor sammen med barnet.”

Hun forklarede hertil, at hun tvivler på, at justitsministeren og hun var særlig meget omkring eksemplet. Hvis Nina Holst-Christensen og Jens Teilberg Søndergaard havde tilkendegivet, at dette var deres vurdering, ville justitsministeren og hun formentligt have sagt, at dette lød rigtigt. På det tidspunkt var justitsministeren og hun på tjenesterejse på USA's vestkyst, og hun stillede derfor næppe selv spørgsmål til Nina Holst-Christensen eller Jens Teilberg Søndergaard om det konkrete eksempel. Det var et eksempel, som Justitsministeriets menneskeretsekspert kom frem til som led i en generel vurdering om alder, helbred, traumer, børn mv. Hun var således ikke selv nede i ”maskinrummet” i forbindelse med udarbejdelsen af eksemplet. Hun erindrer ikke andet om de kriterier, der blev lagt ned over den menneskeretlige vurdering, end at det var relativt sædvanlige elementer, der blev lagt ind i den konkrete og individuelle vurdering, som skulle foretages. Hun erindrer heller drøftelser herom forud for tjenesterejsen. Hun erindrer ikke at have talt med Nina Holst-Christensen i denne del af forløbet, men alene med Jens Teilberg Søndergaard. Adspurg, om denne drøftelse havde kredset om proportionalitetsvurderingen, forklarede hun, at dette lyder rigtigt.

Hun husker det videre samarbejde med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet efter henvendelsen fra Uffe Toudal Pedersen om, at Justitsministeriets rådgivning skulle være skredet, således, at de blev lidt mere opmærksomme på formaliteterne i samarbejdet. De to ministerier lå i samme hus og var vokset ud af samme ministerium, ligesom de – navnlig kerneeksperterne – siden efteråret 2015 havde arbejdet tæt sammen i nærmest døgndrift om særligt flygtninge-/ migrantkrisen og fremmedkrigere. Men der var ingen tvivl om, at de i forbindelse med denne sag blev opmærksomme på at holde samarbejdet lidt mere formelt.

Hun har ingen erindring om at være involveret i dialogen mellem henholdsvis Jens Teilberg Søndergaard og Caroline Østergaard Nielsen fra Justitsministeriet og Lykke Sørensen og Jesper Gori fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om udarbejdelsen af notatet om retningslinjer for adskillelse.

Hun erindrer heller ikke at have været involveret i udarbejdelsen af et talepapir til statsministeren i december 2016.

Hun blev foreholdt en kalenderindkaldelse sendt den 7. december 2016 kl. 19.52 fra justitsministerens sekretær til hende, Jens Teilberg Søndergaard og Caroline Østergaard Nielsen om et møde næste morgen, den 8. december 2016 kl. 8.00, med emnet ”Møde hos integrationsministeren om barnebrudsnotat med BBB + JTS + CON” (ekstrakten side 7155). Hun forklarede hertil, at hun husker mødet. Søren Pape kendte på dette tidspunkt alene sagen fra debatten i Folketinget og pressen. Det var et meget kort møde i udlændinge- og integrationsministerens mødesal, og det var grundlæggende et møde, hvor man kiggede på hinanden og sagde: ”Det er så sådan, det er”, hvorefter man kunne sende notatet om retningslinjer til ombudsmanden. De må have forelagt notatet for Søren Pape forud for mødet, idet Justitsministeriet med notatet havde lagt ”hovedet på blokken” i forhold til ombudsmanden, herunder vedrørende udlægningen af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Hun erindrer ikke, om Søren Pape og hun havde drøftet notatet mundtligt. Det var kort efter, at Søren Pape var tiltrådt som justitsminister, og hun havde formentlig blot orienteret ham om, at Lovafdelingen sammen med kollegerne i Udlændinge- og Integrationsministeriet havde udarbejdet det pågældende notat, der fastslog juraen, og at notatet nu skulle sendes til ombudsmanden. Hun erindrer ikke baggrunden for indkaldelsen til mødet den 8. december 2016, eller hvem der tog initiativ til mødet.

Hun erindrer ikke, at hun hørte om det møde i Statsministeriet, hvor ombudsmanden udtrykte bekymring for, hvordan udlændinge- og integrationsministeren ville modtage hans udtalelse.

Udkastet til ombudsmandens udtalelse i februar 2017 blev lagt til hende. Som hun husker det, orienterede Jens Teilberg Søndergaard hende også om udkastet. Udtalelsen var ikke overraskende, og konklusionen var klar. Hun læste næppe udtalelsen i sin helhed, men hun kan godt have læst konklusionen. Hun var ikke overrasket over udfaldet. Hun erindrer ikke, at udkastet

til ombudsmandsudtalelsen gav anledning til drøftelser eller overvejelser internt i Justitsministeriet. Der var løbende kontakt mellem Justitsministeriet og Udlændinge- og Integrationsministeriet, men det var ikke noget, som hun var involveret i.

Med hensyn til henvendelsen i februar 2019 fra Folketingets Ombudsmand til Udlændinge- og Integrationsministeriet (ekstrakten side 5047 ff.) i anledning af Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 til Nils Bak (ekstrakten side 5046) forklarede hun, at hun ikke erindrer forløbet nærmere. Hun læste om sagen i pressen, men hun blev ikke orienteret om, hvordan Udlændinge- og Integrationsministeriet håndterede sagen i forhold til ombudsmanden. Hun husker ikke, hvad hun nærmere tænkte, da hun læste om det i pressen. Det talte for sig selv.

Hun blev foreholdt mail af 11. april 2019 kl. 17.44 fra Jens Teilberg Søndergaard til Anders Sparholt Jørgensen (ekstrakten side 7247) med Jens Teilberg Søndergaards notat af 8. april 2019 om beskrivelse af sagsforløbet (ekstrakten side 7248). Af notatet fremgår:

”Beskrivelse af forløb den 5. april 2019 vedrørende besvarelser af en række spørgsmål til Folketinget vedrørende den såkaldte ”barnebruds”-sag

Samtale mellem Barbara Berthelsen og Jens Teilberg Søndergaard, hvor BB oplyser, at hun aftenen før har talt med Lykke Sørensen, der havde sagt, at hun ikke var tilfreds med svarene, som UIM havde givet til Folketinget om telefonssamtalen, der fandt sted den 22. juni om e-mailen af 10. februar 2016.

JTS finder ved hjælp fra Anders Sparholt frem til, at det må dreje sig om UUI 445 og 446.

JTS taler med LS, der oplyser, at det er hendes opfattelse, at ministeren, Mark Thorsen, Jonas og Jesper Gori blev informeret om det nærmere indhold af e-mailen i forlængelse af telefonsamtalen. Hun oplyser desuden, at hun har sagt dette til Christian Hesthaven, da han ringede tidligere på ugen og oplyste hende om, at disse svar ville blive sendt til Folketinget. JTS bad LS overveje, om han kunne gå videre med oplysningerne. Hun ville vende tilbage derom.

JTS oplyser BB om status i sagen.

LS vender tilbage og siger, at JTS godt kan gå videre med oplysningerne.

BB taler med CH, og der aftales et møde den 8. april 2019. CH oplyser umiddelbart, at ministeren har fastholdt, at hun ikke havde nærmere kendskab til e-mailens indhold.”

Hun forklarede til notatet, at det var første gang, at hun blev involveret i denne problemstilling. Det var en torsdag aften, hvor hun hjemme hos sig selv ret usædvanligt blev ringet op af Lykke Sørensen, der på det tidspunkt arbejdede på Justitsministeriets område. Lykke Sørensen spurgte, hvad hun skulle gøre, idet hun havde læst en presseomtale af besvarelsen til Folketinget og ikke kunne genkende billedet. Lykke Sørensen oplyste, at hun huskede forløbet således, at hun havde orienteret om mailen, herunder indholdet. Hun opfordrede Lykke Sørensen til den følgende dag at tale med Jens Teilberg Søndergaard om, hvordan de kunne videreformidle oplysningerne til Udlændinge- og Integrationsministeriet. Lykke Sørensen fortalte hende endvidere, at hun forud for besvarelsen til Folketinget havde talt med Christian Hesthaven og under denne samtale havde prøvet at sige til ham, at hun huskede forløbet anderledes, men dette havde han ikke villet høre om. Hun fik indtryk af, at det, som Lykke Sørensen nu fortalte til hende, var det samme, som Lykke Sørensen havde prøvet at sige til Christian Hesthaven.

Som hun husker det, talte hun med Jens Teilberg Søndergaard om fredagen. De blev enige om, at hun skulle gå ned til Christian Hesthaven på hans kontor. Her fortalte hun Christian Hesthaven, at Lykke Sørensen havde henvendt sig med disse oplysninger, og at det nu handlede om at håndtere oplysningerne bedst muligt, først og fremmest således, at udlændinge- og integrationsministeren blev bekendt med oplysningerne, idet hun ikke havde kendt til dem i forbindelse med besvarelsen til Folketinget. Christian Hesthaven kunne imidlertid ikke genkende Lykke Sørensens forklaring om samtalen. Han sagde, at Lykke Sørensens gengivelse ikke var korrekt. Han sagde, at Lykke Sørensen ikke havde sagt til ham, at hun havde oplevet forløbet med Henrik Grunnets mail anderledes end ministeren, og at han havde stoppet Lykke Sørensen.

Christian Hesthaven og hun blev enige om at mødes igen om mandagen sammen med nogle af deres medarbejdere til en drøftelse af, hvordan der bedst muligt blev fulgt op på situationen. Grunden til, at Justitsministeriet gik aktivt ind i det, var, at der var afgivet et kategorisk svar til Folketinget om, hvad der var passeret, og at den pågældende minister ikke, da man afgav besvarelsen til Folketinget, havde været bekendt med, at en tidligere medarbejder sagde noget andet om forløbet. Den viden skulle ministeren bibringes for at kunne tage stilling til, hvordan der skulle følges op på det over for Folketinget, således at ingen efterfølgende kunne hævde, at der var givet ufyldstgørende oplysninger. Som Justitsministeriet så det, var der tale om klassisk ministerbetjening og håndtering af Folketinget.

Som hun husker det, refererede Christian Hesthaven sin samtale med Lykke Sørensen ved at sige: ”Jeg stoppede hende”. Han nægtede at være blevet informeret om, at Lykke Sørensen havde informeret ministeren om indholdet af Henrik Grunnets mail.

Under mødet på Christian Hesthavens kontor om fredagen talte Christian Hesthaven og hun om klassisk embedsmandshåndtering i forhold til at sikre, at der ikke var tvivl om, at der var givet fyldestgørende oplysninger om det oprindelige forløb. Det er ikke usædvanligt, at folk har forskellige opfattelser af, hvad der er passeret, men det skal komme frem på en sådan måde, at der

ikke er tvivl om, at der er givet et fyldestgørende billede. De talte også om håndteringen af forløbet med Lykke Sørensen, idet der var forskellige udlægninger af, hvad Christian Hesthaven vidste før afgivelsen af svaret til Folketinget.

På mødet om mandagen drøftede de, hvad der var det rigtige og det kloge at gøre. Christian Hesthaven og hun var tidligere kolleger i Justitsministeriet. Hun erindrer ikke, om hun gjorde noget særligt i tiden mellem mødet om fredagen og om mandagen, men hun kan have talt med sine kolleger om sagen.

Hun blev foreholdt referat af mødet mandag den 8. april 2019 (ekstrakten side 7250-7251), hvoraf fremgår:

”Deltagere: Christian Hesthaven (CHE), Katrine Ledam (KLR), Barbara Bertelsen (BBB), Jens Teilberg Søndergaard (JTS) og Anders Sparholt (ASP) (ref)

BBB redegjorde kort for sin samtale med Lykke Sørensen (LS) torsdag den 4. april 2019, hvor LS havde oplyst, at hun havde læst presseomtalen af Udlændinge- og Integrationsministeriets svar på UUI (Alm. del) spørgsmål nr. 445 og 446 og ikke kunne genkende billedet. LS oplyste, at hun havde orienteret udlændinge- og integrationsministeren, den særlige rådgiver i UIM, Jonas From Soelberg og Jesper Gori om indholdet af den mail, der er omtalt i spørgsmål nr. 446. LS havde endvidere oplyst, at hun havde fortalt CHE herom under deres samtale den 1. april 2019, men at ikke ønskede at høre dette.

JTS redegjorde for sin efterfølgende samtale med LS. LS havde oplyst, at ministeriet var blevet orienteret om indholdet af mailen (fremgår ”sandsynligvis” af svaret på spm 445), og at det ikke var korrekt, at ministeren ikke havde kendskab til det nærmere indhold af mailen (modsat svaret på spm 446).

CHE henviste til, at spørgsmålet om henvendelse til tidligere medarbejdere kort var blevet drøftet på mødet i Statsministeriet den 29. marts 2019. Der var her enighed om, at der ikke skulle tages kontakt til tidligere medarbejdere, fordi de ikke kunne pålægges at svare, men at de relevante telefonisk skulle orienteres umiddelbart forud for besvarelsen af spørgsmålene. Det skulle i den forbindelse understreges, at formålet med telefonsamtalen ikke var at bede om bidrag, men LS var uanset begyndt at forklare sin opfattelse af forløbet. CHE havde i den forbindelse henvist til, at formålet med samtalen ikke var at indhente bidrag.

CHE redegjorde overordnet for forløbet i juni 2017. Udlændinge- og Integrationsministeriet havde oplyst til Folketinget, at der ikke fandtes oplysninger på skrift om concernledelsesmødet, hvorefter Udlændingestyrelsen havde fundet den omtalte

mail aftenen før et samråd om sagen. Fokus havde derfor været på at korrigere oplysningen om, at der ikke fandtes noget på skrift. På den baggrund havde der været formentlig 2 telefonsamtaler mellem LS og Tanja Franck. Udlændinge- og Integrationsministeren og den særlige rådgiver har i forbindelse med besvarelsen af spørgsmål nr. 445 og 446 oplyst, at de havde hørt om mailen og behovet for at korrigere over for FT, men har oplyst ikke at kende til det nærmere indhold af mailen. CHE oplyste, at han i forhold til indholdet af de nævnte svar over for udlændinge- og integrationsministeren og den særlige rådgiver havde sagt, at ift. oplysningerne om, hvad de vidste om mailen ”fløj solo”, da hverken han eller KLR havde været i Udlændinge- og Integrationsministeriet på daværende tidspunkt (juni 2017).

BBB redegjorde kort for, at det ikke var vurderingen, at der rent retligt var en pligt til at korrigere over for Folketinget på baggrund af en tidligere medarbejders frivilligt afgivne oplysninger vedrørende kendskabet til indholdet af den nævnte mail. Men at det gav anledning til overvejelser ift. ministerbetjening og risikominimering for ministeren ift. oplysningen. JTS supplerede, at problemet i sagen i givet fald bliver svaret om manglende kendskab til det nærmere indhold af mailen. BBB opfordrede endvidere til at huske simplicitet, idet der var tale om en mail på 1,5 linje, og at overveje håndtering af oplysningerne fra LS også i det lys og i forhold til udlændinge- og integrationsministeren. CHE oplyste, at udlændinge- og integrationsministeren var mundtligt orienteret om oplysningerne fra LS. BBB nævnte behovet for at overveje, at udlændinge- og integrationsministeren blev orienteret om risikoen ved ikke at få håndteret de nye oplysninger nu.

CHE oplyste, at Udlændinge- og Integrationsministeriet ville udarbejde en sagsfremstilling, som ville blive clearret med Justitsministeriet i forbindelse med et svar på et opfølgende spørgsmål, hvor der ville blive lagt op til, at det skulle fremgå, at besvarelsen af spørgsmål nr. 446 var baseret på ministerens erindring.”

Hun forklarede hertil, at der blev udarbejdet et detaljeret referat, idet der var tale om en sag, hvor der indgik forskellige opfattelser af, hvad der var passeret – både under det oprindelige forløb med Lykke Sørensens orientering af departementet om Henrik Grunnets mail og under telefonsamtalen mellem Christian Hesthaven og Lykke Sørensen primo april 2019. Det skulle derfor sikres, at der i det efterfølgende forløb ikke var nogen tvivl om, hvem der havde sagt hvad. Referatet gengiver efter hendes erindring, hvad der blev sagt på mødet, selvom det muligvis kan være en smule indforstået visse steder. Hun ved ikke, om referatet blev sendt til alle mødedeltagerne.

Hun blev foreholdt Jens Teilberg Søndergaards forklaring om, at han den 29. marts 2019 havde deltaget i et møde i Statsministeriet med blandt andre Christian Hesthaven og Christian Kettel

Thomsen, under hvilket møde man blandt andet havde drøftet, om man havde pligt til at høre tidligere medarbejdere. Hun forklarede hertil, at hun givetvis var orienteret om Jens Teilberg Søndergaards deltagelse i mødet, men hun husker det ikke nærmere.

Med hensyn til det første afsnit i referatet af mødet den 8. april 2019 husker hun, at Christian Hesthaven blev noget fortørnet, da hun orienterede ham om Lykke Sørensens henvendelse. Det var han også blevet under deres drøftelse om fredagen, idet han huskede samtalen meget anderledes.

Med hensyn til anden halvdel af tredje afsnit af referatet husker hun Christians Hesthavens gengivelse af samtalen med Lykke Sørensen således, at Lykke Sørensen var gået i gang med at ville tale om det oprindelige forløb, men at han havde stoppet hende. Christian Hesthaven holdt meget klart fast i, at han under samtalen ikke havde hørt om, hvad der efter Lykke Sørensens opfattelse var foregået den 22. juni 2017. Hun husker ikke, om de på mødet spurgte Christian Hesthaven om, hvorfor han havde stoppet Lykke Sørensen. Der var forskellige udlægninger af, hvad der var passeret, og der var helt sikkert også følelser involveret i forhold til, at man følte sig beklippet. Det var en svær samtale. Hun husker ikke, at de talte om, hvilket formål Christian Hesthaven havde haft med sin opringning til Lykke Sørensen.

Det var et møde, hvor de var i en grundlæggende konflikt som følge af, at der var to forskellige udlægninger af, hvad der var passeret. Christian Hesthaven havde været meget klar i mælet om, at han ikke mente, at Lykke Sørensen havde ret i sin udlægning, mens hun selv var meget klar i mælet om, at Lykke Sørensen havde fortalt hende noget andet. Christian Hesthaven var også meget klar i mælet om, at han allerede af den grund ikke havde viderebragt oplysningen til ministeren, inden ministeren svarede Folketinget. På mødet sagde de til Christian Hesthaven, at han var nødt til at orientere ministeren om Lykke Sørensens forklaring både vedrørende det oprindelige forløb og vedrørende Lykke Sørensens opfattelse af telefonsamtalen med ham. Begge dele skulle nødvendigvis komme til udlændinge- og integrationsministerens kundskab, idet det ville være den eneste måde at klæde ministeren på til at varetage sine interesser over for Folketinget.

Med hensyn til oplysningen i referatets andet sidste afsnit om, at Christian Hesthaven oplyste, at udlændinge- og integrationsministeren havde været mundtligt orienteret om oplysningerne fra Lykke Sørensen, forstod hun klart dette som noget efterfølgende. Orienteringen af ministeren kunne være sket efter, at hun havde talt med Christian Hesthaven på hans kontor om fredagen. Hun forstår det således, at Christian Hesthaven havde orienteret udlændinge- og integrationsministeren om det, som hun havde fortalt ham om fredagen. De talte om, at det ville være hensigtsmæssigt tillige at lave en skriftlig forelæggelse for ministeren for at sikre, at man havde det hele med, herunder med henblik på en supplerende besvarelse til Folketinget.

Set fra hendes og Justitsministeriets perspektiv var det ikke så afgørende, om man oprindeligt havde haft pligt til at spørge Lykke Sørensen, men nu, hvor man havde oplysningerne, handlede det om at håndtere det bedst muligt af hensyn til ministerens interesser, herunder at sørge for, at man ikke efterfølgende kunne blive beskyldt for ikke at have givet fyldestgørende oplysninger til Folketinget.

Helt grundlæggende havde man givet en besvarelse til Folketinget, der var baseret på udlændinge- og integrationsministerens egen erindring af forløbet, men af ordvalget i besvarelsen fremstod beskrivelsen af forløbet som noget absolut. Nu havde man yderligere oplysninger om, at ikke alle involverede var enige i den udlægning af forløbet, der fremgik af besvarelsen. Derfor skulle udlændinge- og integrationsministeren have lejlighed til at præcisere over for Folketinget, at svaret var baseret på hendes egen erindring af forløbet, så der ikke var nogen, der bagefter kunne hævde, at ministeren havde givet misvisende oplysninger til Folketinget.

Adspurg, om Christian Hesthaven nævnte, hvilke undersøgelser man havde foretaget i Udlændinge- og Integrationsministeriet, inden man sendte besvarelsen til Folketinget, forklarede hun, at Udlændinge- og Integrationsministeriet var meget klar i mælet om, at de, der var tilbage i ministeriet, bekræftede udlændinge- og integrationsministerens udlægning.

Med hensyn til Jens Teilberg Søndergaards supplerende bemærkning i andet sidste afsnit i referatet af mødet den 8. april 2019 om, at problemet i sagen i givet fald ville blive svaret om manglende kendskab til det nærmere indhold af mailen, hang denne bemærkning sammen med, at Christian Hesthaven var meget optaget af forskellen mellem at kende til *eksistensen* af mailen og at kende til *indholdet* af mailen. Dette skulle efter hendes opfattelse ses i forhold til, at der var tale om en mail på kun halvanden linje.

Den risiko ved ikke at få håndteret de nye oplysninger, som hun nævnte på mødet den 8. april 2019, og som er gengivet sidst i andet sidste afsnit i referatet, var udtryk for, at hun fandt det meget vigtigt, at det blev sagt til udlændinge- og integrationsministeren, at der ville være en risiko ved ikke at supplere sin besvarelse til Folketinget. Der endte også med at komme en supplerende besvarelse fra ministeren til Folketinget.

Hun blev foreholdt mailtråd af 9. december 2016 kl. 10.51-11.06 mellem Inger Støjberg, Uffe Toudal Pedersen og Louise Nielsen om ændringer i talelinjen vedrørende notatet om adskillelse som følge af Justitsministeriets kommentarer (ekstrakten side 6871). Hertil forklarede hun, at hun ikke kendte til ændringerne.

Hun blev på ny foreholdt Søren Pinds forklaring (afhøringsprotokollen side 215) om kontakten til Lars Løkke Rasmussen. Hun forklarede hertil, at hun ikke kan tidsfæste Søren Pinds oplysning om sin henvendelse til Lars Løkke Rasmussen til nærmere end forsommeren eller sommeren 2016 og det tidspunkt, hvor der var spændinger mellem Justitsministeriet og Udlændinge-,

Integrations- og Boligministeriet. Det var lang tid efter, at Søren Pind havde fået den oprindelige orientering. Det er rigtigt, at det tidspunkt, hvor der var spændinger mellem Justitsministeriet og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, var i sommeren 2016. Hun husker det således, at Søren Pind sagde til hende, at han havde sendt en sms til Lars Løkke Rasmussen, men hun husker ikke, hvornår han fortalte det, eller hvad hans sms nærmere gik ud på.

Foreholdt Søren Pinds forklaring om, at det var svært at trænge igennem med budskabet i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet (afhøringsprotokollen side 215), forklarede hun, at hun mere husker det som om, at det var en friktionsfyldt stemning, fordi man var nødt til at stå meget fast på sin rådgivning, hvilket man også gjorde, og det var derfor, at stemningen var dårlig. Der var også den kollegiale omsorg for hinanden. Det var en svær sag, og der var samtidig en offentlig debat herom, som kun pegede i én retning. De befandt sig desuden midt i flygtninge-/migrantkrisen. Hun ved ikke, hvad Søren Pind nærmere mente, men det er korrekt, at den oprindelige vurdering, som Justitsministeriet og Lykke Sørensen var enige om, ikke var en velkommen vurdering hos udlændinge-, integrations- og boligministeren. Det stod klart, at ministeren ønskede noget andet. Hun erindrer ikke, at de talte om, at det var svært at trænge igennem, men de skulle stå fast, og det kunne ikke være anderledes. Det var hårdt at være i.

Hun erindrer ikke, om hun efterfølgende blev orienteret om, hvorvidt det var svært for Lykke Sørensen at trænge igennem i forhold til ministeren. Det var en sag, der var svær, og hvor Justitsministeriet var nødt til at blive stående for at hjælpe med at håndtere både presse, Folketinget og ombudsmand rigtigt. Dette var hjælp og bistand til kollegerne i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

Med hensyn til den oprindelige orientering efter pressemeddelelsen den 10. februar 2016 forklarede hun, at når hun overhovedet blev orienteret, skyldtes det ikke, at der var tvivl om juraen, men for at hun kunne blive klædt på, hvis hun skulle blive kontaktet af departementschefen i Udlændinge-, Integrations-, og Boligministeriet. Hendes orientering af Søren Pind var på samme måde for at klæde ham på, hvis han skulle blive kontaktet af sin ministerkollega. Hun husker ikke præcis, hvornår hun orienterede Søren Pind, men det var umiddelbart efter orienteringen af hende. Hun husker ikke sin orientering således, at hun skulle have sagt, at Justitsministeriets vurdering havde været uvelkommen, men på det tidspunkt havde udlændinge- og integrationsministeren allerede udsendt sin pressemeddelelse, der var udtryk for den politiske intention, og som lå et andet sted end deres rådgivning om, at der skulle være en konkret og individuel vurdering, herunder med den konsekvens, at der kunne være nogle par, som ikke kunne adskilles.

Hun har ikke yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

Kl. 10.30 mødte Carsten Madsen. Han bekræftede, at han fortsat er ansat i staten. Han blev herefter vejledt om, at han ikke har pligt til at udtale sig.

Han blev orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Carsten Madsen forklarede, at han blev cand.jur. i 1999, hvorefter han blev ansat i Justitsministeriet. I 2016/17 var han kontorchef i Forvaltningsretskontoret i Lovafdelingen. Han rokerede til Statsministeriet omkring oktober 2017.

Han var ikke en af de primære kontaktpersoner til Udlændinge- og Integrations- og Boligministeriet i sagen om indkvartering af gifte eller samlevende mindreårige. Det var alene få gange, hvor han talte med Udlændinge- og Integrations- og Boligministeriet om sagen, og det var i givet fald Jesper Gori, som han talte med.

På et tidspunkt i første halvdel af marts 2016 kom Jesper Gori og Anna-Sophie Saugmann-Jensen op på hans kontor for at vende nogle spørgsmål.

Han blev foreholdt mail af 9. marts 2016 kl. 08.30 fra Lykke Sørensen til Jesper Gori (ekstrakten side 438), hvoraf fremgår:

”Når du alligevel er hos Carsten Madsen, bør vi nok få afklaret, om det fortsat er faktisk forvaltningsvirksomhed, når US efter en konkret vurdering, herunder efter EMRK, beslutter, om et par kan indkvarteres sammen eller hver for sig. I min verden nærmer det sig en afgørelse. Og kan den i givet fald påklages til UIBM.”

Han blev endvidere foreholdt mail af 9. marts 2016 kl. 10.01 fra Jesper Gori til ham (ekstrakten side 438), hvoraf fremgår:

”Jeg kigger forbi efter et møde kl. 10 om disse spørgsmål.”

Han forklarede til disse to mails, at han ikke erindrer, at der havde været kontakt om sagen før den 9. marts 2016.

Han husker ikke med stor præcision drøftelsen med Jesper Gori om sondringen mellem faktisk forvaltningsvirksomhed og afgørelsesvirksomhed. Som han husker det, var hovedtemaet derimod, om udlændinge-, integrations- og boligministeren kunne kalde sagerne ind til afgørelse

på sit bord eller alternativt give konkrete instrukser om, hvordan de enkelte sager skulle afgøres. Spørgsmålet om partshøring kom lidt en passant. Han erindrer ikke, om problemstillingen vedrørende call-in eller afgørelse af de konkrete sager kom op, fordi udlændinge-, integrations- og boligministeren havde udtrykt ønske herom, men det må det næsten have været, idet det lå i konteksten, at dette havde været et tema. De drøftede, om det juridisk ville kunne lade sig gøre. Han erindrer det således, at Jesper Gori og Anna-Sophie Saugmann-Jensen hældede til, at ministeren formentlig ikke kunne lave call-in. De kiggede i bøgerne og talte om det, hvorefter de konstaterede, at det nok ikke var så sikkert, at ministeren ikke kunne gøre dette. Én ting var, hvad man rent juridisk kunne, men de drøftede også, om det i givet fald ville være klogt ud fra en mere politisk vinkel. Her var der en bred enighed om, at det ikke ville være hensigtsmæssigt. Men det var ministeren, der bestemte, og når det ikke var forbudt, ville hun kunne gøre det. Samtidig var der også en mere juridisk vinkel på det, hvor de ikke udelukkede, at udlændinge-, integrations- og boligministeren kunne gå ind i sagerne. Han erindrer ikke de nærmere juridiske overvejelser herom. I samme forbindelse drøftede de også rekurs, herunder rekurs i sager med beslutninger om at flytte folk. Han erindrer ikke de nærmere forvaltningsretlige detaljer i denne drøftelse.

Han blev foreholdt mail af 9. marts 2016 kl. 13.15 fra Jesper Gori til Lykke Sørensen (ekstrakten side 480-481), hvoraf fremgår:

”Blot til orientering:

Den første melding fra Carsten Madsen - han afstemmer hurtigt med Jens - er følgende:

- Når kompetencen ved lov er tillagt den underordnede myndighed, er der ikke adgang til call-in for den overordnede myndighed
- Om den overordnede myndighed i øvrigt kan gøre brug af de sædvanlige overordnelsesbeføjelser, afhænger af lovgivningen om afskæring af rekurs
- Er der ikke anvisninger herom i loven eller forarbejderne, afhænger det af formålet med afskæringen af rekurs
- Er formålet at undgå politisk involvering, er der færre beføjelser; er formålet af administrativ karakter (det må være formå let her) er der flere/alle beføjelser, formentlig inkl. generelle og konkrete tjenestebefalinger forud for en sags afgørelse

Jeg tænker derfor, at vi ikke kan bruge dette argument for at undgå ministerens involvering. Til gengæld er der - set fra min stol - gode argumenter for alligevel at holde ministeren ude af de konkrete sager: det giver mulighed for, at hun kan indtage den principielle holdning, mens myndighederne konkret vurderer de enkelte sager. Og det minder om tilgangen ved sager om opholdspligt irt tålt ophold. Men

efter et lidt stormfuldt møde i morges, hvor både jeg og Uffe måtte fastholde, at myndighederne ikke kan handle ulovligt på instruktion, ved jeg ikke, om ministeren er enig heri. Spørgsmålet er hurtigt vendt, men ikke afklaret med Uffe.

På spørgsmålet om grænsen mellem faktisk forvaltningsvirksomhed og afgørelsesvirksomhed nævnte Carsten, at vi må kunne fastholde, at lovgivers ønske har været at afskære rekurs for afgørelser om flyttepåbud - og dermed så meget desto mere afskære rekurs for US's bestemmelse om indkvartering, der træder forud for flyttepåbuddet, uanset om der er tale om faktisk forvaltningsvirksomhed eller eventuelt en afgørelse. Noget andet er, at vi kan - og nok bør - tilkendegive, at parterne tillægges partsrettigheder (partshøring mv.) som følge af karakteren af disse bestemmelser/beslutninger. Det indvirker bare ikke, er argumentet, på spørgsmålet om rekurs.

I øvrigt var udfaldet af mødet en bestilling om, at jeg med JM undersøger, om vores uroligheder ift. internationale konventioner mindskes i tilstrækkelig grad, hvis parret nok adskilles, men indkvarteres på samme center. Anni oplyste hertil under hånden, at der tidligere har været en sag om bigami (mand indrejst med to koner), hvor parterne blev særskilt indkvarteret i værelser, der stødte op mod hinanden.”

Han forklarede, at gengivelsen af drøftelserne mellem ham og Jesper Gori i hans erindring ser rigtig ud, men at han ikke husker i detaljer, hvad de talte om. Han erindrer ikke, om Jesper Gori nævnte noget om et ”stormfuldt møde”.

Han kan ikke huske, om Jesper Gori eller Anna-Sophie Saugmann-Jensen på mødet nævnte, at embedsmændene var uenige med ministeren, bortset fra spørgsmålet om, hvorvidt sagerne skulle ind på ministerens bord. Det lå i situationen, at de alle syntes, at det ville være u hensigtsmæssigt, at konkrete sager skulle ind på ministerens bord. På udlændinge-, integrations- og boligministerens område var det generelt sådan, at man prøvede at holde konkrete sager fra sig. Han kan ikke huske, at nogen sagde til ham, at der var uenigheder med ministeren, eller at ministeren havde ønsket at få sagerne ind på sit bord til afgørelse, men han går ud fra, at det var derfor, de drøftede det. Om det skyldtes, at de gættede på, at ministeren gerne ville have sagerne ind til afgørelse, eller om ministeren havde udtrykt ønske herom, erindrer han ikke med sikkerhed.

Han erindrer ikke, at han var involveret i sagen i perioden fra den 9. marts 2016 til den 13. april 2016.

Han blev foreholdt mail af 13. april 2016 kl. 16.22 fra Anna-Sophie Saugmann-Jensen til ham (ekstrakten side 957-958), hvoraf fremgår blandt andet:

”Tak for snakken i dag.

Vi tænker at foreslå styrelsen følgende formulering vedrørende karakteren af afgørelserne om anvisning om indkvartering hhv. flyttepåbud (jeg kan evt. lige kigge forbi og knytte en bemærkning til de kantede parenteser):

"Det fremgår af lovbemærkningerne til udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 1. pkt., at beslutningen om asylansøgers indkvartering på asylcentre har karakter af faktisk forvaltningsvirksomhed. Der henvises herved til de specielle bemærkninger til bestemme/sen (nr. 17) i lovforslag nr. L 130 af 30. januar 2013.

...

[Det bemærkes afslutningsvist, at styrelsen fremadrettet - selv om den ikke er forpligtet hertil - i sager vedrørende flytning af mindreårige ægtefæller/samlevende vil orientere parterne og foretage en partshøring allerede forud for beslutningen om anvisning af indkvarteringssted efter § 42 a, stk. 7, 1. pkt.]"

..."

Han forklarede hertil, at han ikke husker at have modtaget denne mail, men at de i forbindelse med drøftelserne i marts måned også havde talt om partshøring. Forvaltningsretskontoret rådgav forskellige myndigheder bredt om forvaltningsretlige spørgsmål på mange forskellige niveauer. Nogle ringede og havde blot brug for at få bekræftet deres opfattelse af et givent spørgsmål uden at bede om Justitsministeriets formelle vurdering, og andre gange var Forvaltningsretskontoret helt nede i detaljen og skrev med på dokumenter til Folketinget, afgørelser eller andet. Som han erindrer situationen i marts 2016 vedrørende denne sag, spillede Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet bold med ham om partshøringsspørgsmålet. Han angav forskellen mellem at flytte rundt på asylansøgerne uden afgørelse herom som led i faktisk forvaltningsvirksomhed og den situation, hvor der udstedes et flyttepåbud i tilfælde af, at den pågældende asylansøger ikke flyttede frivilligt, hvilket var en afgørelse. De drøftede i den forbindelse spørgsmålet om partshøring. Han rejste her spørgsmålet, om ikke det ville være svært at flytte folk uden at partshøre. Som han husker sine betragtninger, var dette ud fra en overvejelse om oplysningspligt. Han erindrer ikke, at de drøftede den vinkel, som man senere kom ind på, nemlig at der var tale om en afgørelse, fordi beslutningen var indgribende for de pågældende asylansøgere.

Som han erindrer det, hørte han herefter ikke mere til denne sag fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Der var tale om en helt almindelig måde at rådgive på. Som han husker det, havde Jesper Gori og Anna-Sophie Saugmann-Jensen beskrevet bestemmelserne i udlændingeloven for ham i forbindelse med drøftelserne i marts 2016. Han erindrer ikke, at han reagerede på bemærkningen ”selv om man ikke er forpligtet hertil”. Han erindrer ikke mailen af 13. april 2016 eller i hvilken sammenhæng han skulle have modtaget mailen, herunder om det

var i forbindelse med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets besvarelse til ombudsmanden. Han kan heller ikke huske, hvilke tanker han gjorde sig i forhold til, om Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet var forpligtede til at partshøre. Drøftelserne i marts måned 2016 var på et overordnet ”spillen-bold-plan”, hvor hans helt umiddelbare reaktion var, at det kunne være vanskeligt at tage stilling til sagerne uden at have hørt de pågældende, men det var ikke noget, han gjorde endeligt op med sig selv.

Han blev foreholdt, at Anna-Sophie Saugmann-Jensen i sin mail af 13. april 2016 kl. 16.22 gengav de specielle bemærkninger til udlændingelovens § 42, a, stk. 7 (ekstrakten side 958). Han forklarede, at han heller ikke erindrer denne del af mailen. Han overvejede ikke, om der var tilstrækkelig hjemmel i udlændingelovens § 42 a, stk. 7, til at adskille mindreårige asylansøgere fra deres ægtefælle eller samlever. Henvendelsen fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet var blot én af mange henvendelser i løbet af en dag. Justitsministeriet tog stilling til de spørgsmål, de blev stillet. De havde ikke tid til af egen drift at overveje, om der var hjemmel i den pågældende myndigheds lovgivning. Derfor gjorde han sig ikke overvejelser om, hvorvidt der var hjemmel til adskillelserne i udlændingelovens § 42 a, stk. 7. Han husker ikke, at der var nogen, der på noget tidspunkt stillede spørgsmål om, hvorvidt der var hjemmel i udlændingelovens § 42 a, stk. 7, til at foretage adskillelserne.

Han erindrer ikke, at embedsmændene i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet skulle have givet udtryk for, at de foretrak, at Justitsministeriet kom frem til, at beslutningen om adskilt indkvartering ikke skulle anses som en afgørelse, men som et udslag af faktisk forvaltningsvirksomhed – nok snarere tværtimod. Han erindrer som nævnt ikke forløbet i april 2016. Når han kigger tilbage, er det drøftelsen i marts måned på hans kontor, som han husker, og hvor de blandt andet drøftede spørgsmålet om partshøring, hvilket der – som han husker det – var konsensus om, at man nok skulle gøre.

Han blev foreholdt mail af 21. april 2016 kl. 18.42 fra Jesper Gori til Lykke Sørensen med orientering om, at ombudsmandssagen var ”i proces” og var sendt ”både til Statsret og Forvaltningsret” (ekstrakten side 1123). Han forklarede hertil, at han ikke erindrer, hvorfor hans kontor blev involveret i besvarelsen af ombudsmandens henvendelse, men at det formentligt skyldtes, at der var et forvaltningsretligt aspekt heri.

Det eneste, han erindrer i den forbindelse, er, at Udlændingestyrelsen sendte et ret stort materiale over til ham, og at han tænkte: ”Hvorfor skal jeg kigge på alt det?”, eftersom det ikke lå i Forvaltningsretskontorets rolle uden videre at gennemgå andre myndigheders sagsakter. Hvis en myndighed var i tvivl om noget, måtte de spørge konkret herom. Justitsministeriet havde ikke ressourcer til at gennemgå et stort materiale. Han er ret sikker på, at han ikke læste materialet minutiøst igennem. Han kan ikke huske, om han orienterede Jesper Gori eller Anna-Sophie Saugmann-Jensen om, at han ikke læste alt det fremsendte materiale.

Han blev foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udkast af 15. april 2016 til brev til Folketingets Ombudsmand om en konkret sag (ekstrakten side 1227 ff.). Han forklarede, at han ikke erindrer, at han bidrog til besvarelsen af ombudsmanden. Han erindrer ikke, hvornår han i givet fald læste materialet.

Han blev foreholdt mail af 25. april 2016 kl. 12.20 fra Anna-Sophie Saugmann-Jensen til Maria Aviaja Sander Holm fra Justitsministeriets Stats- og Menneskeretskontor om mulighed for at mødes med henblik på en drøftelse af sagen og eventuelt med deltagelse af også ”Carsten (Forvaltningsretskontoret)” (ekstrakten side 1230). Han forklarede til denne mail, at han ikke erindrer, at der blev afholdt et sådant møde med hans deltagelse.

Han blev foreholdt mail af 26. april 2016 kl. 13.23 fra Maria Aviaja Sander Holm til Anna-Sophie Saugmann-Jensen og Jesper Gori med Stats- og Menneskeretskontorets forslag til ændringer til udtalelsen til ombudsmanden (ekstrakten side 1264). Han forklarede hertil, at han ikke erindrer at have været inde over udtalelsen til ombudsmanden eller bemærkningerne til udkastet til udtalelsen.

Han blev foreholdt Forvaltningsretskontorets covernotat fra omkring oktober 2017 med overskriften ”Ingen genoptagelse af anden delafgørelse i aktindsigtssagerne om barnebrudssagen” (ekstrakten side 4978 ff.). Han forklarede, at han ikke erindrer at have været involveret i dette covernotat. Som han husker det, arbejdede han fortsat i Justitsministeriet den 6. oktober 2017, men det var lige omkring dette tidspunkt, at han rokerede til Statsministeriet. Han har ingen specifik erindring om covernotatet. Det forekommer ham, at covernotatet var en reference til et teknisk spørgsmål vedrørende offentlighedslovens bestemmelser om aktindsigt i interne faglige vurderinger, og at notatet refererede til disse aktindsigtstekniske bestemmelser. Notatet er muligvis udarbejdet i forbindelse med, at de medarbejdere i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, der beskæftigede sig med aktindsigt, havde orienteret deres kolleger i Justitsministeriet, fordi de måske havde kendskab til, at begge ministerier behandlede en aktindsigtssag om samme emne. Denne udlægning er dog udtryk for hans gætverk, men det var sådan, dokumentet stod for ham, da han gennemgik det til afhøringen i kommissionen.

Han var ansat i Statsministeriet i marts 2019. Han erindrer ikke specifikt mødet i Statsministeriet den 29. marts 2019 med deltagelse af blandt andre Christian Kettel Thomsen, Christian Hesthaven og Jens Teilberg Søndergaard. Det ville være mærkeligt, hvis han ikke havde deltaget i mødet, eftersom det vedrørte juridiske spørgsmål.

Han erindrer imidlertid, at han på et tidspunkt havde en drøftelse med Christian Hesthaven vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt man skulle kontakte tidligere medarbejdere ved besvarelse af spørgsmål fra Folketinget. Der var tale om en problemstilling, hvor Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet i et svar til Folketinget skulle oplyse, om ministeren havde viden om indholdet af en mail fundet i Udlændingestyrelsen. Det var en lidt besværlig problemstilling, fordi

man havde måttet støtte sig til ministerens erindring, og Lykke Sørensen havde rettet henvendelse til Barbara Bertelsen om, at hun havde en anden erindring af det pågældende spørgsmål.

Han vil tro, at Christian Hesthaven havde taget kontakt til ham, fordi han i sin stilling var en naturlig indgang i forhold til at rette henvendelse til Statsministeriet, når man har en lidt ”bøvlet sag” mellem embedsværket og ministeren. Han husker ikke, på hvilket stadie han blev kontaktet af Christian Hesthaven, ligesom han ikke husker, hvad han svarede Christian Hesthaven. Som han husker det, endte Justitsministeriet med at opfordre Christian Hesthaven til, at Udlændinge- og Integrationsministeriet skulle få deres minister til at sende et supplerende svar til Folketinget med en ”fuldstændig varedeklarering” af, at det tidligere svar var baseret på ministerens erindring. Han tænkte formentlig herefter, at der nu var taget hånd om det.

Han blev foreholdt Justitsministeriets referat af et møde den 8. april 2019 (ekstrakten side 7250), hvoraf fremgår blandt andet:

”...

CHE henviste til, at spørgsmålet om henvendelse til tidligere medarbejdere kort var blevet drøftet på mødet i Statsministeriet den 29. marts 2019. Der var her enighed om, at der ikke skulle tages kontakt til tidligere medarbejdere, fordi de ikke kunne pålægges at svare, men at de relevante telefonisk skulle orienteres umiddelbart forud for besvarelsen af spørgsmålene. Det skulle i den forbindelse understreges, at formålet med telefonsamtalen ikke var at bede om bidrag, men LS var uanset begyndt at forklare sin opfattelse af forløbet. CHE havde i den forbindelse henvist til, at formålet med samtalen ikke var at indhente bidrag.

...”

Han forklarede hertil, at han ikke husker, at de drøftede dette på mødet den 29. marts 2016.

Han erindrer ikke, hvad Christian Hesthaven nærmere forklarede om, hvad der var sket, men essensen var, at Lykke Sørensen havde rettet henvendelse til Justitsministeriet om, at hun ikke var enig i besvarelsen til Folketinget. Som han husker det, nævnte Christian Hesthaven, at han også havde talt med Lykke Sørensen, men han husker ikke nærmere Christian Hesthavens oplysninger herom.

Adspurg, om han har yderligere oplysninger om sagen, forklarede han, at det eneste, han erindrer om sagen ud over det allerede forklarede, er, at Udlændinge-, Integrations-, og Boligministeriet i juni 2017 udsendte en pressemeddelelse, hvor de forklarede om partshøringsprincippet. I den forbindelse bistod han Jesper Gori med at formulere pressemeddelelsen, men ikke med det indholdsmæssige.

Han har ikke herudover oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

--- o0o ---

Kl. 13.00 mødte Lars Løkke Rasmussen. Han blev vejledt om, at han ikke har pligt til at udtale sig, men at sandhedspligten og strafansvaret finder anvendelse i det omfang, han udtaler sig om forhold, hvor han ikke selv måtte risikere et eventuelt strafansvar.

Han blev orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Lars Løkke Rasmussen forklarede, at han blev cand.jur. fra Københavns Universitet i 1992.

Om samarbejdet generelt mellem Statsministeriet og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet forklarede han, at det almindeligvist var statsministeren, der initierede politikudviklingen. I den forbindelse benytter man de embedsmænd, man har i sit eget ministerium, og sætter møder op med kolleger. Møder med de andre ministre vil typisk blive sat op, fordi man er i gang med at forberede et initiativ. Til eksempel kan nævnes de trepartsforhandlinger, der begyndte den 11. februar 2016, og havde til formål at sikre en bedre integration af de mere end 20.000 asylansøgere, der kom til landet i 2015. Dette skal dog ikke forstås således, at al politikudvikling begyndte i Statsministeriet. Denne periode i dansk politik var karakteriseret ved, at der gik hul på Europa, og at flygtninge gik på landevejene. Der kom mere end 20.000 asylansøgere til Danmark i 2015. Der blev tegnet et billede i offentligheden af, at det var en arbejdskraftressource, der vandrede ind over grænsen, men det viste sig, at 60 % af asylansøgerne var analfabeter. De var derfor nødt til at tage en række initiativer. Denne politikudvikling førte til regeringens samlede udspil med en pakke, der blev vedtaget den 26. januar 2016, og som indeholdt en række opstramninger, herunder den såkaldte smykkelovgivning. Denne smykkelovgivning medførte, at udlændinge-, integrations- og boligministeren og udenrigsministeren den 25. januar 2016 skulle give møde i Europa-Parlamentet.

Han ved ikke, hvordan kommunikationen var mellem embedsmændene, men han vil tro, at der var kontakt og samarbejde på alle niveauer. Statsministeriet er delt op i Udenrigsområdet (Område 1) og Indenrigsområdet (Område 2) med en afdelingschef/departementsråd for hvert område. Hvis noget har større betydning, vil han tro, at kontakten går til afdelingschefen. Derudover er der en række fagkontorer, primært med indlånede medarbejdere, som tager sig af den almindelige kontakt til andre ministeriers embedsmænd.

Han blev foreholdt Inger Støjbergs Facebook opslag af 25. januar 2016 (ekstrakten side 14), hvoraf fremgår:

”Det er fuldstændig uacceptabelt, at barnebrude indkvarteres sammen med deres ægtefæller på danske asylcentre. Det skal stoppes omgående, og det vil jeg omgående meddele Udlændingestyrelsen.

Når man opholder sig i Danmark, så gælder danske normer og regler, og det skal gøres meget klart overfor asylansøgerne.”

Hertil forklarede han, at han ikke var opmærksom på opslaget. Der var heller ikke nogen, der gjorde ham opmærksom på det. Han erindrer ikke præcist, hvornår han blev opmærksom på problemstillingen. Det, der optog ham den pågældende dag, var, at de var tæt på at vedtage pakken med opstramninger på udlændingeområdet. Han fulgte den dag – også på TV – Inger Støjberg og Kristian Jensens afhøring i Europa-Parlamentet tæt, herunder den udenlandske vinkel på de danske udlændingestrømninger. Han hæftede sig ikke ved problemstillingen med ”barnebrude”. Hans tilgang til sit arbejde er at løse uløste problemer. Når han ser på materialet i sagen, kan han se, at udlændinge- og integrationsministerens tilkendegivelser blev applauderet hele vejen rundt, og at en stor del af debatten ikke involverede ham. Derudover kan han se af sin kalender, at han dagen efter pressemeddelelsen – den 11. februar 2016 – deltog i et pressemøde om lanceringen af trepartsforhandlingerne om integration. I den forbindelse blev der stillet en række spørgsmål, men ingen spørgsmål om ”barnebrude”, ligesom der den 4. marts 2016 var en to timer lang forespørgselsdebat om værdipolitik, herunder om moskeer, hvor der heller ikke blev stillet spørgsmål om ”barnebrude”. Det var således ikke en problemstilling, der var inde på hans radar.

Han blev foreholdt en mødeindkaldelse sendt fra hans kalender den 26. januar 2016 kl. 11.51 til ”Møde med UIBM” (ekstrakten side 7112). Han forklarede hertil, at han kan se af sin egen kalender, at han ikke deltog i et møde med udlændinge- og integrationsministeren omkring den 26. januar 2016.

Han blev foreholdt en mødeindkaldelse sendt fra hans kalender den 29. januar 2016 kl. 14.38 til ”Middagsmøde med FM, UIBM, JM + Knuth og Jan E. Jørgensen (-UM, Ellemann og Søren Gade)” (ekstrakten side 7258). Hertil forklarede han, at han af sin kalender kan se, at han dagen før havde et møde med den samme personkreds, og at indkaldelsen muligvis kan have været en opfølgning herpå. Han har en klar erindring om, hvad dette møde drejede sig om. Mødet angik initiativer til integration af de mange asylansøgere, der var kommet til landet. Der var sætte-møde den 11. februar 2016 i disse to- og trepartsforhandlinger, og som led i forberedelsen heraf havde han en række forberedende møder med relevante ministre og personer i Venstres folketingsgruppe. Han har ikke nogen erindring om, at de i kanten af et af disse møder havde en drøftelse af problemstillingen om mindreårige asylansøgere med ægtefæller eller samlevende. Set fra hans perspektiv var det en ”ikke-sag”. Sagen ”breakede” i aviserne den 25. januar 2016, ministeren signalerede, at hun ville tage et initiativ, alle politiske partier applauderede, herefter blev der taget et initiativ, og problemet var herefter væk fra hans radar.

Han har ingen erindring om, at han på et tidspunkt fra slutningen af januar 2016 og ind i 2017 havde en drøftelse med Inger Støjberg om indkvarteringen på asylcentre af mindreårige i parforhold med ægtefæller eller samlevende. Han kan dog ikke fuldstændigt afvise, at de gennem en periode på halvandet år ikke vekslede ét ord om problemstillingen, men han husker ikke en sådan drøftelse. Han – og alle andre – er betydeligt mere opmærksom på sagen nu end dengang.

Til brug for forespørgselsdebatten den 4. marts 2016 modtog han et beredskab, hvoraf det fremgik, at man ikke kunne adskille alle par undtagelsesfrit, og at der i øvrigt skulle udarbejdes retningslinjer, som der skulle administreres efter. Dette betryggede ham i, at alt var i sin skønneste orden. Hertil kom, at ”barnebrudene” ikke var genstand for debat under forespørgselsdebatten.

Han har ikke på noget tidspunkt fra januar 2016 haft et møde med Inger Støjberg om ”barnebrude”, og han har i det hele taget ikke – før afhøringen i dag – deltaget i møder, hvor sagens genstand var ”barnebrude”.

Han erindrer ikke, at problemstillingen blev drøftet med ham i forbindelse med samrådene i juni måned 2017, ligesom han ikke har en erindring om, at indkvarteringen af mindreårige i parforhold på asylcentre blev drøftet på møder i regeringen eller regeringens udvalg i denne periode.

Det er udtryk for en efterrationalisering, når han har forklaret, at han bed mærke i, at der var en bred politisk opbakning efter udlændinge- og integrationsministerens udmelding på Facebook den 25. januar 2016. Han læste med sikkerhed aviserne denne dag, idet han læser alle aviser hver dag, men det var ikke noget, som han på det tidspunkt bed særligt mærke i.

Han blev foreholdt en intern mail af 3. marts 2016 kl. 18.09 fra Tanja Franck til Christian Kettel Thomsen om beredskabet til forespørgselsdebatten den 4. marts 2016 (ekstrakten side 333). Heraf fremgår:

”Vedlagt nyt udkast fra UIBM. Tænker at indholdet er fint. Men vi skal nok skrive noget igennem, da man ikke helt kan høre det komme ud af STM's mund.

Men nok vigtigt, at han får at vide, at UIBM'n har meldt hårdere ud end juraen kan holde til.”

Hertil forklarede han, at han modtog beredskabet til forberedelse af forespørgselsdebatten. Tanja Franck var en dygtig medarbejder, og hun tilkendegav over for ham, at han skulle være opmærksom på, at der for så vidt angår adskillelse af asylansøgerne ville være undtagelser, ligesom hun fortalte ham – hvilket man også kan se af materialet – at der ville blive udarbejdet

retningslinjer, og at der ville blive administreret efter disse retningslinjer. Dette var han fuldstændig betrygget i. Tanja Franck orienterede ham om, at han skulle være opmærksom på, hvad der var ”op og ned” i den sag, men han blev ikke orienteret om, at Tanja Franck var af den opfattelse, at udlændinge-, integrations- og boligministeren havde meldt hårdere ud, end juraen kunne holde til. Han blev ikke orienteret om, at der havde været et forløb forud for det beredskab, som han modtog.

Han erindrer ikke, at han i perioden fra slutningen af januar 2016 til begyndelsen af marts 2016 deltog i møder vedrørende dette emne bortset fra, at han formentlig havde et internt møde med sine egne folk om forberedelse af forespørgselsdebatten i Folketinget.

Han blev foreholdt Uffe Toudal Pedersens forklaring om, at han på et tidspunkt var blevet ringet op af Christian Kettel Thomsen, der sagde noget i retning af, at ”din minister er nok i avisen i øjeblikket” (afhøringsprotokollen side 91). Hertil forklarede han, at Christian Kettel Thomsen ikke orienterede ham om, at han havde haft en sådan samtale med Uffe Toudal Pedersen.

Han blev foreholdt følgende fra Søren Pinds forklaring (afhøringsprotokollen side 215):

”Adspurg, om han har haft kontakt til andre i regeringen i forbindelse med dette spørgsmål, forklarede han, at han orienterede statsministeren om, at han var bekymret over det, der foregik i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Han har ikke noteret den tidsmæssige sammenhæng ned, og det tidsmæssige står ham ikke klart. Det relaterede sig til en orientering, han fik fra sin departementschef om, at der var dyb bekymring i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet over nogle ting, og at man gerne ville have Justitsministeriets tilkendegivelse. Den tilkendegivelse skulle Nina Holst-Christensen komme med, og for at der ikke skulle opstå en diskussion med en kollega om, hvad der var op og ned i Justitsministeriets rådgivning, blev han orienteret, før Nina Holst-Christensen skulle afgive tilkendegivelsen til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

Som han husker det, foregik orienteringen af statsministeren pr. sms, men der kan også have været tale om en kort telefonsamtale. Orienteringen udløste ikke nødvendigvis den store begejstring.”

Han forklarede hertil, at han har fulgt med i kommissionens undersøgelse og har læst protokollet af Søren Pinds forklaring. Han blev overrasket over Søren Pinds forklaring. Han har søgt i sin dybeste hukommelse og har ingen erindring om at skulle være blevet kontaktet af Søren Pind herom. Det virker ”løst”, at Søren Pind i givet fald ikke skulle kunne huske hans reaktion. Han har ingen erindring om, at han skulle have modtaget en sms eller et telefonopkald fra Søren Pind herom. Han har konsulteret sin telefon, idet han ikke har slettet sms’er og har beskeder tilbage fra 2012, men han har ikke kunnet finde en sådan sms fra Søren Pind. Han kan heller

ikke huske, at han på anden vis skulle have fået noget sådant at vide. Det er ikke nogen hemmelighed, at der til stadighed har været diskussioner af mere politisk karakter om, hvordan de betonedes deres udlændingepolitik, og han har undersøgt, om der skulle have været en henvendelse i relation til dette. Han kan sige med sikkerhed, at han ikke har modtaget nogen form for henvendelse fra Søren Pind med et indhold, hvor han tænkte, at der var noget juridisk galt, og at han måtte forholde sig hertil. Han har således ingen erindring om, at han har modtaget en henvendelse, der knyttede sig til dette emne, og han kan sige med sikkerhed, at han ikke har fået henvendelser om ulovligheder eller andet, som han skulle handle på. Det kan han sige med sikkerhed, fordi han ville have ageret på det, hvis han havde fået en sådan henvendelse.

Han blev foreholdt Statsministeriets notat af 28. oktober 2016 om et møde med Folketingets Ombudsmand den 27. oktober 2016, hvor ombudsmanden udtrykte bekymring for, hvordan Udlændinge-, Integrations-, og Boligministeriet ville reagere på en kommende udtalelse om praksisændringen for adskillelse af asylpar (ekstrakten side 2357-2358). Heraf fremgår:

”Til statsministerens orientering kan det oplyses, at Folketingets Ombudsmand på et møde den 27. oktober 2016 med Statsministeriet har udtrykt bekymring for, hvordan Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet vil reagere på en kommende udtalelse om praksisændringen for adskillelse af asylpar.

I februar 2016 besluttede udlændinge-, integrations- og boligministeren ved en administrativ beslutning, at ændre praksis, således at mindreårige asylansøgere ikke fremadrettet kunne bo sammen med en ægtefælle eller sammenlever.

Ombudsmanden blev inddraget i spørgsmålet om adskillelsen af asylpar, da han i marts modtog en klage fra et syrisk ægtepar med en 17-årig gravid kvinde og hendes 26-årige mand, som var blevet adskilt og placeret på to forskellige asylcentre.

På baggrund af klagen til ombudsmanden valgte Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Udlændingestyrelsen i maj 2016 at genoptage den konkrete sag samt en række andre sager. Ombudsmanden trådte derfor ud af den konkrete sag. Med henvisning til § 17, stk. 1, i lov om Folketingets Ombudsmand, hvorefter ombudsmanden af egen drift kan optage en sag til undersøgelse, anmodede ombudsmanden imidlertid ministeriet om skriftlige retningslinjer for adskillelse af asylpar og om en vejledning om rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser. Der henvises til vedlagte pressemeddelelse af 12. maj 2016 fra Folketingets Ombudsmand.

Ombudsmanden har endnu ikke offentliggjort sin udtalelse om emnet. Som nævnt, har ombudsmanden imidlertid på et møde den 27. oktober 2016 med Statsministeriet udtrykt bekymring for Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets reaktion

på den kommende udtalelse. Denne bekymring skal ses i forlængelse af udlændingeministerens udtalelser i forbindelse med en ombudsmandsudtalelse fra december 2015, hvori ombudsmanden udtalte kritik af den såkaldte flygtningeannonce, som udlændingemyndighederne i september 2015 indrykkede i libanesiske aviser. Udlændingeministeren erklærede sig dengang offentligt uenig i ombudsmandens kritik og tilkendegav, at hun agtede at lave nye annoncer om nye stramninger. Der henvises til vedlagte artikel af 10. december 2015 fra Berlingske.

På baggrund af ombudsmandens tilkendegivelser på mødet den 27. oktober 2016, må det antages, at ombudsmandens kommende udtalelse vil indeholde kritik af den af regeringen fastlagte praksis om adskillelse af asylpar.

Det bemærkes, at sagen om flygtningeannoncer rejste det spørgsmål, om ombudsmanden bevægede sig på grænsen af sin kompetence ved at udtale sig om forhold af i høj grad politisk karakter. Den kommende udtalelse om adskillelse af asylpar må derimod forventes at angå klassiske forvaltningsretlige spørgsmål, som ombudsmanden har til opgave at påse, og hvor hans udtalelser normalt tages til efterretning. Det er på den baggrund Juridisk Afdelings vurdering, at det ikke kan antages, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet vil have behov for en lignende (offentlig) reaktion på ombudsmandens eventuelle kritik af praksisændringen vedrørende adskillelse af asylpar.”

Han forklarede hertil, at notatet, der var skrevet til ham, givetvis har ligget i hans dagsmappe. Han kan ikke genkalde notatet, men han har med sikkerhed læst notatet, når det var lagt til ham i dagsmappen.

Han har ingen erindring om, at ombudsmanden i andre tilfælde havde henvendt sig til Statsministeriet med en bekymring om, hvordan en fagminister ville reagere på en udtalelse. Han har til gengæld en meget klar erindring om, at der løbende var en dialog mellem hans departementschef og ombudsmanden om stående sager, hvilket han blev orienteret om. Det samme gjorde sig gældende for så vidt angik Rigsrevisionen. Den konkrete henvendelse til Statsministeriet tydede på, at ombudsmanden var blevet ”stødt på mancherterne” af, at udlændinge-, integrations- og boligministeren var gået i en slags dialog efter ombudsmandsudtalelsen i annonce-sagen, hvor det i øvrigt var tvivlsomt, om denne undersøgelse lå inden for ombudsmandens kompetenceområde.

Han havde ikke brug for at bede Christian Kettel Thomsen om at række ud til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet i anledning af ombudsmandens bekymring, idet Christian Kettel Thomsen som en dygtig departementschef gjorde det ex officio. Han blev ikke orienteret om Christian Kettel Thomsens dialog med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Han kan se, at udlændinge- og integrationsministeren tog ombudsmandens udtalelse til efterretning, og

hvis der havde været signaler om, at hun ikke ville have gjort det, ville han formentlig have hørt det. Man kunne ganske vist ikke i oktober 2016 vide, om udlændinge-, integrations- og boligministeren ville tage den kommende udtalelse til efterretning, men der var – som det også fremgår af notatets sidste afsnit – ingen grund til at tro andet, når man læste notatet af 28. oktober 2016.

Han erindrer ikke, at han i perioden fra begyndelsen af marts 2016 til slutningen af oktober 2016 deltog i møder, hvor man drøftede denne sag, ud over drøftelser med hans egne embedsmænd. Han drøftede ikke sagen med Inger Støjberg eller andre i denne periode.

På baggrund af tredje sidste afsnit i notatet af 28. oktober 2016 var han på dette tidspunkt opmærksom på, at ombudsmandens kommende udtalelse antageligt ville indeholde kritik af praksis om adskillelse af asylpar. Det stod ham meget klart på dette tidspunkt, at sagen ikke var snorlige, idet der var samråd og støj i parlamentet omkring adskillelserne, men det havde ikke en sådan karakter, at det lå på hans bord. Der var et politisk problem, som der blev ageret på, og hvis der havde været en fejladministration – hvilket han ikke var den rette til at afgøre – havde det set i bakspejlet ikke været en problemstilling siden medio marts 2016. Set fra hans stol var der herefter tale om et spørgsmål om samspillet mellem udlændinge-, integrations- og boligministeren og udvalget i Folketinget. Den enkelte minister måtte i relation til oplysningen af Folketinget stå på mål for sig selv.

Med hensyn til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets notat om Danmarks internationale forpligtelser i forhold til adskillelse af de mindreårige asylpar og kontakten mellem Christian Kettel Thomsen og Uffe Toudal Pedersen blev han foreholdt mail af 11. december 2016 kl. 19.46 fra Christian Kettel Thomsen til ham (ekstrakten side 7157-7158), hvoraf fremgår:

”Da sagen om barnebrude kom op udsendte UIBM’n en pressemeddelelse, der anlagde en meget firkantet linie i ft. adskillelse.

Ombudsmanden gik ind i sagen og bad om, at se en vejledning fra ministeriet til udlændingestyrelsen om, hvordan disse sager skulle administreres.

Ministeriet har nu sammen med Jum lavet en vejledning, som i morgen sendes til såvel Ombudsmand som retsudvalget.

Vejledningen indebærer, at der kan ske adskillelse i mange sager, men ikke alle, fx en 17 årig pige, der er gift med en 19 årig mand (som jeg forstår det).

UIBM’n er noget utilfreds over, det ikke er alle tilfælde, men de to ministerier er angiveligt meget klare på det, med udgangspunkt i børnekonvention og ERMK. Og det er selve konventionerne og ikke domspraksis, som der er udgangspunktet.

Jeg har sagt, at hvis der skulle være en væsentligt kritik af konventionerne, så kunne der blive behov for drøftelse i regeringen, hvor der i den gamle regering er taget stilling til linien på konventionerne. Den omfatter domspraksis og ikke de to konventioner her.

Det er der kommet nedenstående kommunikation ud af, som UIBM vil bruge i morgen.

Det må endvidere forventes, at ombudsmanden vil kritisere ministeriet for bl.a. pressemeddelelsen. Minister og ministerium vil tage denne kritik til efterretning. ...”

Han forklarede hertil, at denne orientering ikke gav ham anledning til at foretage sig noget særligt. Han fik ikke en orientering om, hvad ministerens utilfredshed nærmere angik. Det, der var afgørende for ham, var, om de respekterede konventionerne, og han kunne se, at dette var tilfældet. Han har ikke nogen erindring om, at der om disse talepunkter var drøftelser, som involverede ham.

Han blev foreholdt mail af 3. februar 2017 kl. 15.52 fra Christian Kettel Thomsen til ham med kopi til Jacob Bruun Christensen og Christian Hesthaven, i hvilken mail Christian Hesthavs bemærkninger til udtalelsen blev videresendt, ligesom der blev orienteret om, at Christian Kettel Thomsen havde anmodet om at få tilsendt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets pressetalepunkter (ekstrakten side 7159-7160).

Hertil forklarede han, at ombudsmandsudtalelsen ikke gav ham anledning til reaktioner, da dette var håndteret i papiret. Hvis ministeren havde valgt ikke at tage udtalelsen til efterretning, havde han været nødt til at interessere sig for det, men eftersom ministeren tog udtalelsen til efterretning, var der ikke noget problem. Han brugte primært sine vågne timer på at løse uløste problemer, og her var der ikke tale om et uløst problem.

Han blev foreholdt mail af 3. februar 2017 kl. 16.29 fra Jacob Bruun Christensen til ham og Christian Kettel Thomsen med kopi til Christian Hesthaven (ekstrakten side 7159). Heraf fremgår:

”Øv! Hvad kan man gøre for at lovgiggøre beslutningen om, at danske asylcentre ikke skal huse mindreårige som er (tvangs-)gift med ældre?”

Det underliggende politiske argumentation for den (åbenbart juridisk kritisable) beslutning fra 2016 er vi vel fortsat enige i...”

Han forklarede hertil, at det ikke var noget, de havde drøftet. Han tog mailen som udtryk for, at Jacob Bruun Christensen ikke havde været en del af forløbet med sagen om ”barnebrudene” og ikke løbende var blevet orienteret om denne sag. Måske var det første gang i forløbet, at Jacob Bruun Christensen var cc på en mail herom.

Jacob Bruun Christensen var hans politiske rådgiver, hvilket formentlig var baggrunden for, at han spurgte, om de skulle handle på det. Det var en kendt sag, at regeringen som forberedelse til formandsskabet for Europarådet i 2017/2018 havde et bredt arbejde i gang om, hvorvidt Den Europæiske Menneskeretskonvention var blevet for snærende. I den forbindelse havde der været en række drøftelser, herunder om hvorvidt konventionens bestemmelser om retten til et familieliv var blevet overfortolket, men ikke møder specifikt i forhold til denne sag.

Han blev foreholdt mail af 24. maj 2017 kl. 22.20 fra Christian Kettel Thomsen til ham (ekstrakten side 7169), hvoraf fremgår:

”Jeg vil foreslå, at jeg kigger op på M-borg efter Hoyer og inden KU på søndag. Så kan vi vende diverse udeståender.

Og jeg vil også gerne drøfte barnebrude. Jeg er bekymret over, at UIM ikke tager sagen seriøst, og at det lander hos dig.

Jeg deltager også gerne med Hoyer, hvis du synes.”

Han forklarede hertil, at han ikke erindrer præcist, om det anførte knyttede sig til dette møde, men det var hans opfattelse, at Christian Kettel Thomsen mente, at udlændinge- og integrationsministeren havde en lidt for arrogant fremtræden over for det parlamentariske udvalg i lyset af, at der var et parlamentarisk grundlag bag regeringen, som stod last og brast med hende. Christian Kettels Thomsens vurdering var, at der ”også kom en dag efter denne”, og at det derfor ville være klogere, hvis ministeren var lidt mere fleksibel, imødekommende og diplomatisk. Dette er hans fortolkning af Christian Kettel Thomsens analyse.

Han bakkede sine ministre op hele vejen, men hver enkelt minister måtte stå på mål for sig selv vedrørende deres egen kommunikation med Folketinget. Den enkelte minister var voksen nok til selv at håndtere samspillet med parlamentet, herunder den politiske disciplin at skabe alliancer eller det modsatte.

Han hørte ikke specifikt om Christian Kettel Thomsens drøftelse med Uffe Toudal Pedersen omkring den 31. maj 2017, men han var helt på det rene med Christian Kettel Thomsens analyse af, at det ville være klogt at vise større imødekommenhed i forhold til kritik fra Folketinget. Christian Kettel Thomsen var en dygtig departementschef, og han var vidende om, at Christian Kettel Thomsen prøvede at levere dette budskab, hvilket han bakkede fuldstændigt op om.

Han har ingen præcis erindring om et møde med Christian Kettel Thomsen på Marienborg om ”barnebrude” eller om, hvorvidt mødet overhovedet fandt sted. Han var i løbende kontakt med Christian Kettel Thomsen, herunder telefonisk. Han husker Christian Kettel Thomsens analyse af efterspillet på hele forløbet omkring ændringen af praksis for indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller eller samlevende, og der var tale om en analyse, som han delte.

Første gang, han blev bekendt med Christian Kettel Thomsens analyse, var omkring ultimo maj/medio juni 2017 i forbindelse med, at der blev stillet folketingsspørgsmål også til ham. Sagen blev mere levende for ham på dette tidspunkt, fordi han nu skulle forholde sig til en række spørgsmål fra Folketinget. Der blev ikke afholdt møder i den forbindelse, da der set fra hans stol i Statsministeriet ikke var noget problem.

Han erindrer ikke, at han hen over sommeren 2017 havde møder med Inger Støjberg om de folketingsspørgsmål, der blev stillet, eller om de samråd, der blev afholdt, herunder heller ikke uformelle drøftelser. Han havde derimod ofte dialog med udlændinge- og integrationsministeren om tonaliteten i udlændingepolitikken, herunder hvordan de balancerede ”kager over for integration”, men ikke i forhold til denne sag.

Han fulgte med sikkerhed ikke med i samrådene den 1. juni og den 23. juni 2017. Han har ikke nogen skarp erindring om, at han blev orienteret af Christian Kettel Thomsen eller andre om samrådene. Han blev ikke rutinemæssigt orienteret om de samråd, som fagministrene deltog i. Han har ikke nogen erindring om, at den arrogance hos udlændinge- og integrationsministeren, som Christian Kettel Thomsen havde italesat, blev bragt op igen på dette eller et senere tidspunkt.

Med hensyn til Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 til Nils Bak (ekstrakten side 5046) blev han foreholdt spørgsmål nr. 557 af 3. april 2019 fra Udlændinge- og Integrationsudvalget og udlændinge- og integrationsministerens samt svar herpå af 11. april 2019 (ekstrakten side 5328). Han forklarede hertil, at han ikke blev involveret i dette svar fra udlændinge- og integrationsministeren til Folketinget, ligesom han ikke blev orienteret om spørgsmålskomplekset i øvrigt.

Han blev foreholdt referat af møde mellem Justitsministeriet og Udlændinge- og Integrationsministeriet den 8. april 2019 om et møde i Statsministeriet med Udlændinge- og Integrationsministeriet den 29. marts 2019 (ekstrakten side 7250). Heraf fremgår blandt andet:

”CHE henviste til, at spørgsmålet om henvendelse til tidligere medarbejdere kort var blevet drøftet på mødet i Statsministeriet den 29. marts 2019. Der var her enighed om, at der ikke skulle tages kontakt til tidligere medarbejdere, fordi de ikke

kunne pålægges at svare, men at de relevante telefonisk skulle orienteres umiddelbart forud for besvarelsen af spørgsmålene. Det skulle i den forbindelse understreges, at formålet med telefonsamtalen ikke var at bede om bidrag, men LS var uanset begyndt at forklare sin opfattelse af forløbet. CHE havde i den forbindelse henvist til, at formålet med samtalen ikke var at indhente bidrag.”

Han forklarede hertil, at han ikke blev orienteret af Christian Kettel Thomsen om, at der havde været en henvendelse til Statsministeriet om muligheden for at rette henvendelse til tidligere medarbejdere i forbindelse med besvarelse af folketingsspørgsmål.

Han har ikke yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

Mødet sluttede kl. 14.05.

Peter Mørk Thomsen
Formand

INSTRUKSKOMMISSIONEN

PROTOKOL

24. september 2020

Protokol nr. 24

Den 24. september 2020 kl. 9.00 blev Instrukskommissionen sat i lokale 003 i Retten på Frederiksberg, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var undersøgelseskommissionens medlemmer, Peter Mørk Thomsen, Torkil Høg og Louise Halleskov, undersøgelseskommissionens udspørger, advokat Lars Kjeldsen, ved advokat Hanne Rahbæk med advokat David Neutzsky-Wulff samt undersøgelseskommissionens juridiske konsulent dommerfuldmægtig Diane Svanholm Kvist.

Som bisiddere var mødt:

Advokat Nicolai Mallet for Inger Støjberg

Advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja for Jesper Gori og Jonas From Soelberg

Advokat Thomas Lindberg Brædder for Kristina Rosado og Anette Görtz

Advokat Anders Valentiner-Branth for Henrik Grunnet

Advokat Søren Juul for Lykke Sørensen

Advokat Pernille Backhausen for Uffe Toudal Pedersen

Advokat Thomas Ryhl for Line Skytte Mørk Hansen

Advokat Peter Breum for Sofie Odgaard, Adam Abdel Khalik og Anne Nygaard Just

Advokat Lise Lauridsen for Nina Holst Christensen, Ditte Kruse Dankert, Carsten Madsen og Thomas Klyver

Advokat Stine Gry Johannesson for Anne-Sophie Kolding Saugmann-Jensen

Advokat Morten Samuelsson for Lene Vejrum (deltog fra kl. 09.30)

Advokat Frederik Kromann Jespersen for Mark Thorsen

---o0o---

Kl. 09.00 mødte Jonas From Soelberg. Han bekræftede, at han fortsat er ansat i Udlændinge- og Integrationsministeriet. Han blev herefter vejledt om, at han ikke har pligt til at udtale sig.

Han blev orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Jonas From Soelberg forklarede, at han er uddannet cand.merc.pol. fra CBS i 2011. Han var herefter ansat i forskellige stillinger i Finansministeriet frem til 2015, hvor han blev ansat som kontorchef i Ledelsessekretariatet i det nyoprettede Udlændinge-, Integrations- og Boligministerium.

I Ledelsessekretariatet var han chef for ministersekretærerne, presse- og kommunikationsmedarbejderne og to AC-medarbejdere, der varetog den tværgående koordination i huset. Deres opgaver var meget forskellige. Ministersekretærerne udførte primært praktiske opgaver, mens kommunikationsfolkene udarbejdede udkast til pressemeddelelser, nyhedsbreve og citater og varetog processerne omkring godkendelse heraf. Den tværgående koordination vedrørte sager, der berørte flere dele af huset, og som kunne være forankrede i Ledelsessekretariatet, der indhentede og sammenskrev husets faglige bidrag. Ledelsessekretariatet lagde aldrig noget videre uden at have fået det godkendt i huset.

Det var meget forskelligt, hvor meget han var involveret i arbejdet med pressemeddelelser og anden kommunikation. I nogle sager blev han spurgt til råds, inden medarbejderne sendte udkast ned i huset, og i andre sager talte de med den særlige rådgiver, Mark Thorsen. Hvis man allerede fra begyndelsen havde en idé om, hvordan en pressehenvendelse skulle besvares, var det oftest mest effektivt, at de lavede et udkast til svar, som derefter sendtes til det pågældende kontor med henblik på faglige input. Det var også meget forskelligt, hvorfra initiativet til pressemeddelelser kom – nogle gange var det ministeren, der tog fat i hans kontor, hvis hun gerne ville have et budskab ud om en sag. Det samme kunne den særlige rådgiver gøre, ligesom også fagkontorerne kunne have en sag, de ønskede at få kommunikeret eksternt.

Deres interne kommandoveje var forskellige fra sag til sag. Mark Thorsen var inde over mange ting, idet han havde en rigtig god fornemmelse for, hvordan ministeren så på tingene. Man sparede derfor ofte megen tid ved at tale med Mark Thorsen, inden man skrev det første udkast.

Der var ikke en egentlig arbejdsfordeling mellem ham og Mark Thorsen – det var forskelligt fra sag til sag. Mark Thorsen var formelt set ansat i hans kontor, men var i øvrigt en fri fugl. Mark Thorsen refererede ikke til ham.

Hans nærmeste medarbejdere var ministersekretærerne og de to AC-medarbejdere samt pressechef Mia Tang. Mia Tang, der refererede til ham, havde ledelsesansvaret i forhold til kommunikationsmedarbejderne. Han refererede selv til Uffe Toudal Pedersen. Ministersekretærerne havde en meget direkte adgang til ministeren. Han kunne også selv gå til ministeren, uden at Uffe Toudal Pedersen var med, men i så fald havde han oftest aftalt det med Uffe Toudal Pedersen forinden. En sjælden gang imellem var han stedfortræder for ministersekretærerne vedrørende praktiske forhold.

Han havde ikke faste samarbejdspartnere i Udlændingestyrelsen. Det var oftest ministersekretærerne, der håndterede dialogen med de andre ministerier og myndigheder.

Han var bortrejst på ferie fra den 1. til og med den 9. februar 2016. Han kan under sin ferie have læst mails på telefonen, men det har ikke været systematisk.

Første gang han blev opmærksom på debatten om mindreårige asylansøgere, der var indkvarteret sammen med deres ægtefælle eller samlever, var efter Inger Støjbergs opslag på Facebook den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14). Der var i kontoret en dialog om, hvordan de skulle gribe det mest hensigtsmæssigt an, og hvordan opslaget skulle forstås. Han talte med Mia Tang og Mark Thorsen om opslaget. Som han erindrer det, talte han også med Lene Linnea Vejrum i Udlændingestyrelsen, idet styrelsen ønskede at præcisere nogle ting offentligt i forhold til, hvordan de aktuelt varetog opgaven, og de talte også om materien i sagen. Som han husker det, ringede Mia Tang til ham og fortalte, at Udlændingestyrelsen gerne ville ud med en præcisering, men Mark Thorsen mente, at det var en dårlig idé, da det kunne ”mudre” ministerens klare udmelding i Facebook opslaget. Det, der fyldte i hans tanker på dette tidspunkt, var, at det kunne fremstå inkonsistent at have en holdning til, hvordan 16-17 årige asylansøgere skulle bo, og hvem de skulle sove sammen med, når man i øvrigt havde en seksuel lavalder på 15 år, som man ikke fandt problematisk. Hans rolle var nogle gange at spille ”djevlelsens advokat”. Det gjorde han den aften over for Mark Thorsen ved at spørge, om det var gennemtænkt i forhold til andre områder. Mark Thorsen mente, at det var gennemtænkt, og så var det sådan, det var. Han nævnte ikke noget om konventionernes betydning over for Mark Thorsen.

Baggrunden for, at han sendte mail af 25. januar 2016 kl. 21.06, hvori han henviste til en artikel og anførte, at ”vi skal passe på M ikke kommer til at love noget, hun ikke kan holde”, til Uffe Toudal Pedersen (ekstrakten side 7111), var de drøftelser, der havde været. Som han husker det, handlede det mest om at være konsistente på tværs, og når de fik set på det i en sammenhæng, kunne det være et uholdbart sted at stå, også politisk, når man i øvrigt bakkede op om den seksuelle lavalder på 15 år. At noget ikke kan holde kan være et udtryk for, at man som politiker ikke bestemmer alt i verden og ikke altid kan få sin vilje politisk. Konventioner var ikke hans bord, og det var ikke noget, der fyldte hos ham. Det, der fyldte hos ham, var derimod det politiske og det at være konsistent. Det var sådanne forhold, der var omdrejningspunktet for hans rådgivning. Han erindrer ikke, at Uffe Toudal Pedersen reagerede på mailen. Det var ikke

sjældent, at han sendte mails af denne type til Uffe Toudal Pedersen for at gøre ham opmærksom på historier i medierne.

Han erindrer ikke at have været involveret i høringen af indkvarteringsoperatørerne. Foreholdt notat om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlever (ekstrakten side 62), hvoraf fremgår blandt andet, at ingen af operatørerne havde oplyst om indikationer på tvang, forklarede han, at han generelt læste de notater, der blev lagt til ham, men at han ikke husker dette notat nærmere. Der blev talt om, at operatørerne ikke havde nævnt noget om indikationer på tvang, men det var ikke noget, han havde en holdning til. Når ministeren talte om at give pigerne et pusterum, var det for at give pigerne mulighed for at tale mere frit, end de ellers ville gøre. Opfattelse må have været, at der var noget, der ellers ikke ville blive sagt. Han kan ikke huske, hvornår ”pusterummet” blev en del af de drøftelser, han overværede, herunder om det var forud for samråd Z i marts 2016.

Facebook opslaget viste meget godt, hvad ministerens holdning var: ”De skulle bare ikke bo sammen”. Operatørerne oplyste, at de allerede efter den dagældende praksis tog hånd om det, hvis der var indikationer på tvang, men ministeren var som sagt af den opfattelse, at de mindreårige ikke skulle bo sammen med deres ægtefælle eller samlever. Der blev draget paralleller til situationen på en efterskole – hvis man kunne sige, at unge mennesker på en efterskole ikke skulle sove sammen, skulle unge på asylcentre heller ikke sove sammen. De 15-, 16- og 17-årige blev anset som barnebrude, og barnebrude var noget, man ikke brød sig om. Udsagnet ”de skulle bare ikke bo sammen” er ikke et citat fra ministeren, men hans opfattelse af den holdning, ministeren – støttet af sin særlige rådgiver – gav udtryk for på forskellige møder. Denne opfattelse havde baggrund i stemningen på disse møder. Det var målet for den retning, de skulle gå i.

Han husker ikke, at han var involveret i forløbet med bestillingen af notatet af 2. februar 2016, der blev godkendt af ministeren den 9. februar 2016. Han har en erindring om, at der var et møde på Line Skytte Mørk Hansens kontor, men han kan ikke tidsfæste, om mødet blev afholdt før eller efter hans ferie fra den 1. til den 9. februar 2016. Han husker ikke nærmere om temaet for mødet, eller hvor længe det varede, ligesom han ikke med sikkerhed kan sige, hvem der deltog. Han tror, at Lykke Sørensen deltog, og Anne Nygaard Just har givetvis også deltaget. Han husker ikke, om Anna-Sophie Saugmann-Jensen deltog i mødet, eller om der deltog nogen fra Udlændingestyrelsen. Som han erindrer det, sad de med dokumenter fremme. Han husker stemningen som eksplorativ, og de har givetvis talt om, hvad man kunne og ikke kunne, men han husker det ikke nærmere.

Foreholdt godkendelsesprocessen i F2 (ekstrakten side 5502) forklarede han, at han ikke ved, hvem der definerede teksten i godkendelsesforløbet i F2. Hans medarbejdere kunne godkende sager på hans vegne, mens han var på ferie, og der var derfor ikke noget odiøst i, at Andreas Højmark Søndergaard godkendte på hans vegne. Medarbejderne ville formentligt i hans fravær

gå til Uffe Toudal Pedersen eller til fagkontoret, hvis noget så mærkeligt ud. Der kunne være flere kontorer, der bidrog til en sag, og i de tilfælde ville man være ansvarlig for de dele, man havde bidraget med. Normalt ville det være det kontor, der havde lagt sagen op, der stod for den videre proces efter godkendelsen, men der kunne være aftalt mange andre konstellationer. I dette tilfælde ville det således som udgangspunkt være Koncernøkonomi, der havde ansvaret for at gå videre med sagen, hvis dette blev aftalt. Det var ikke noget, de brugte megen energi på i Ledelsessekretariatet, idet de gik ud fra, at de havde styr på det nede i huset.

Han husker ikke, at notatet af 2. februar 2016 om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende har været fremme eller drøftet efter godkendelsen den 9. februar 2016. Han har muligvis læst op på notatet efter sin ferie. Det møde på Line Skytte Mørk Hanssens kontor, han tidligere har forklaret om, kunne godt have fundet sted omkring den 29. januar 2016, men han husker det ikke. Den eksplorative proces fortsatte også efter hans ferie, herunder med drøftelser om, hvorvidt parret kunne være indkvarteret på samme center, men på hvert sit værelse. Han opfattede det ikke sådan, at modellen var lagt fast, da han kom tilbage fra ferie den 10. februar 2016. Han erindrer ikke, at nogen havde notatet af 2. februar 2016 fremme under de videre drøftelser. Han kan slet ikke huske notatet.

Han deltog ikke i udarbejdelsen af pressemeddelelsen, heller ikke fra sidelinjen, idet han først kom hjem fra ferie relativt sent om aftenen den 9. februar 2016.

På et tidspunkt blev han orienteret om mødet den 9. februar 2016, men han husker ikke hvornår eller af hvem. Han husker heller ikke, hvornår sagen ”begyndte at køre”, men for ham var maj 2017 et tidspunkt, hvor sagen ændrede karakter. Indtil da var der ikke tale om en voldsom sag. Han har muligvis hørt om mødet den 9. februar 2016 også før maj 2017. Det, han fik gengivet om mødet den 9. februar 2016, var, at ministeren havde udtrykt en klar holdning til, hvordan hun ønskede tingene indrettet, og at dette ikke var i overensstemmelse med det oplæg, hun havde fået forelagt.

I januar 2016, hvor aviserne bragte artikler om barnebrude, havde ministeren drøftet problemstillingen med Lykke Sørensen og Mark Thorsen på vej hjem fra et møde i Bruxelles. Han har – formentligt fra Mark Thorsen – hørt, at Lykke Sørensen da skulle have sagt, at der var meget vide rammer for, hvordan indkvarteringen kunne ske, og det holdt ministeren fast i; når der var så vide rammer, så måtte hun også i meget vid udstrækning kunne lægge linjen for indkvarteringerne. Han har fra Mark Thorsen fået gengivet, at den opfattelse, ministeren og Mark Thorsen havde om forløbet, var, at der først blev givet udtryk for meget vide rammer for indkvarteringen, men at rammerne løbende blev indsnævret.

Oplægget til ministeren på mødet den 9. februar 2016 skulle angiveligt have været, at et par, der havde et barn, som udgangspunktet kunne indkvarteres sammen. Dette stemte ikke overens med det synspunkt, ministeren tilkendegav på mødet. Der er flere af de personer, der deltog i

mødet, der har fortalt ham om det, herunder Mark Thorsen, og de har alle gengivet den samme udlægning af mødet for ham. Det var selve ordningen, der blev drøftet på mødet den 9. februar 2016, ikke pressemeddelelsen. Han kan ikke huske, om det var allerede den 10. februar 2016, da han mødte ind efter sin ferie, at han første gang hørte om mødet. Hans tanker var et andet sted den morgen, idet der uretmæssigt var trukket nogle penge fra hans betalingskort under ferien, som han skulle have sin bank til at tilbageføre.

Han deltog givetvis i koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, men han husker det ikke, ligesom han ikke husker, hvad der foregik på mødet, herunder om der forud for mødet havde været et andet møde, eller om nogle af deltagerne kom lidt senere ind i mødelokalet. Han havde et punkt på dagsordenen om anvendelse af sociale medier, men punktet var på dagsordenen et par gange, og han husker ikke, om det var på dette møde, punktet endte med at blive drøftet. Allerede i 2017, da sagen begyndte at køre, prøvede han at granske sin hukommelse om mødet, men han kunne ikke genkalde sig det. Heller ikke læsning af nogle af Instrukskommissionens afhøringsprotokoller har fået ”en klokke til at ringe” hos ham.

Han var ikke involveret i det første udkast til pressemeddelelsen af 10. februar 2016, men han erindrer et forløb den 10. februar 2016 vedrørende sætningen i pressemeddelelsen om de menneskelige hensyn. Mia Tang fortalte ham, at ministeren ikke ville have sætningen om de menneskelige hensyn med, mens fagkontoret sagde, at sætningen skulle med. Han og Mia Tang drøftede det med Uffe Toudal Pedersen. Han kan huske, at de stod i døren ind til Uffe Toudal Pedersen kontor, mens de forelagde problemstillingen. Uffe Toudal Pedersen svarede: ”Så tag den ud”. Han husker ikke, at der var andre end ham, Uffe Toudal Pedersen og Mia Tang til stede. Ministeren eller Mark Thorsen var der – efter hans erindring – ikke. Det er muligt, at Uffe Toudal Pedersen efterfølgende talte med ministeren og Mark Thorsen om det. Det er den eneste erindring, han har fra den 10. februar 2016, og han vil tro, at episoden fandt sted umiddelbart inden, at pressemeddelelsen blev sendt ud. Han er sikker på, at det var sætningen om de menneskelige hensyn, de diskuterede. Han går ud fra, at det var Mia Tang, der havde fået at vide af ministeren, at hun ikke ville have sætningen om de menneskelige hensyn med i pressemeddelelsen.

Han blev ikke dengang orienteret om en telefonsamtale mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Linnea Vejrum i forbindelse med oversendelse af pressemeddelelsen fra departementet til Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016. Han hørte først om telefonnotatet senere. Han kan ikke tidsfæste, om det var i forbindelse med forberedelse af samrådene i 2017 eller i forbindelse med ombudsmandens undersøgelse i 2016. Det var først i forbindelse med samrådene, at de begyndte at tale om, hvad der skete i forbindelse med udsendelsen af pressemeddelelsen. Han erindrer ikke, at han var involveret i drøftelser om, hvorvidt der skulle tages kontakt til Udlændingestyrelsen i denne forbindelse. Det var Lene Linnea Vejrum's gengivelse af samtalen i telefonnotatet, han hørte om i 2017. Først for ganske nylig – i forbindelse med kommissionsundersøgelsen – har han hørt, at andre har en anden udlægning af telefonsamtalen.

Han blev foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 17.42 fra Line Skytte Mørk Hansen, hvor hun videresendte Lene Linnea Vejrum's mail af 10. februar 2016 kl. 16.40 om, at Udlændingestyrelsen igangsatte adskillelse af parrene efter udsendelse af pressemeddelelsen, til en række medarbejdere i departementet, herunder ham (ekstrakten side 120). Han forklarede, at han ikke erindrer, hvorfor der blev orienteret så bredt i huset, men at det formentligt skyldtes, at det var en sag, der var bred interesse om og udtrykt stærke holdninger til. På ny foreholdt sin mail af 25. januar 2016 kl. 21.06 (ekstrakten side 7111) til Uffe Toudal Pedersen om, at de skulle passe på, at ministeren ikke kom til at love noget, hun ikke kunne holde, forklarede han, at spørgsmålet om, hvad man kunne og ikke kunne, var der andre, der forfulgte. Det var således andres ansvar at tage højde for, at det, der blev gjort, blev holdt inden for de rammer, de skulle operere inden for. Han reflekterede ikke selv over det. Han ved ikke, om Lene Linnea Vejrum's mail af 10. februar 2016 tillige blev sendt videre til ministeren. Han hørte ikke, at der var nogen, der reagerede på mailen om, at Udlændingestyrelsen nu gik i gang med at adskille parrene.

Han blev foreholdt mail af 12. februar 2016 kl. 15.18 fra Line Skytte Mørk Hansen til Mark Thorsen, Anette Görtz, Anne Nygaard Just, Mia Tang og ham (ekstrakten side 5371), hvoraf fremgår:

”Har lige talt med Lene i US – der er nu 31 par hvor der er en mindreårige – vi får en opdateret liste ind.

De skiller dem ad. Men det var bare så vi vidste at tallene udvikler sig”

Han vil tro, at mailen blev sendt til Mia Tang og ham, så de kunne forberede sig på pressehenvendelser om sagen. Han ved ikke, om ministeren blev orienteret om mailen, men det ville være naturligt, at det var Mark Thorsen, der orienterede ministeren, hvis han som særlig rådgiver fandt det hensigtsmæssigt. Derudover var det ministersekretærenes opgave at klæde ministeren på. Når noget – som her – ”kørte” og ikke var en egentlig sag, var det hans opfattelse, at man ved at orientere Mark Thorsen havde gjort, hvad man skulle i forhold til ministeren.

Da han talte med Lene Linnea Vejrum i januar 2016, fortalte hun ham, hvordan Udlændingestyrelsen sagsbehandlede på det tidspunkt. Styrelsens budskab var overordnet, at de syntes, at de gjorde det rigtige allerede, og at det billede, der var tegnet, ikke var retvisende. Det var baggrunden for, at Udlændingestyrelsen efter ministerens Facebook opslag ønskede at udsende en præcisering om sin praksis. Efter at pressemeddelelsen var sendt ud, blev udgangspunktet ”vendt på hovedet”, og der skulle sagsbehandles anderledes.

Partshøring var et spørgsmål, der kom op senere. Han kan ikke huske, hvordan han fik problemstillingen om partshøring gengivet, men han ved, at Udlændingestyrelsen, departementets Udlændingeafdeling og Justitsministeriets Forvaltningsretskontor havde nogle drøftelser om,

hvordan man skulle gribe det an, og om adskillelserne var udtryk for faktisk forvaltningsvirksomhed eller egentlige afgørelser. Som han forstod det, havde Udlændingestyrelsen hidtil set adskillelser som faktisk forvaltningsvirksomhed, svarende til beslutningen om hvilken stue på hospitalet, en patient skulle indlægges på. Som han husker det, kom de frem til, at der nok var tale om afgørelser, og at de derfor skulle til at håndtere sagerne anderledes. Han hørte om det et stykke hen i foråret 2016; det kan godt have været i forbindelse med ombudsmandssagen. Det var Jesper Gori, der fortalte ham om det. Han erindrer ikke, om det var på et møde. Han har altid haft en god relation til Jesper Gori, så det kan også have været en drøftelse i anden sammenhæng. Han var ikke selv involveret i drøftelserne med Justitsministeriet eller andre om partshøring.

Han har helt sikkert læst ministerens svar af 24. februar 2016 på folketingsspørgsmål S 630 (ekstrakten side 230-231) og lagt det videre. Uffe Toudal Pedersen ville gerne, at en anden i huset – og det blev ham – læste alle sager. Derved havde han én, han kunne have tværgående drøftelser med, ligesom ensartetheden, både sprogligt og politisk, kunne sikres. Generelt var det sådan, at hvis han fik en lys tanke, når han læste noget, sendte han en besked til Uffe Toudal Pedersen eller gik ind på hans kontor og nævnte den for ham. Det var dog ikke normen, at han gjorde det, og han kan ikke huske, at han kom med bemærkninger til dette svar. Når han havde godkendt et dokument i F2, gik det videre til den næste. Det var den sagsansvarlige, der definerede, hvem der skulle godkende den konkrete sag, men han, Uffe Toudal Pedersen og ministeren var altid med i godkendelsesforløbet.

Foreholdt ministerens svar af 9. marts 2016 på udvalgsspørgsmål nr. 302 (ekstrakten side 515-516) forklarede han, at han godkendte svaret, men han husker ikke nærmere herom. Han husker ikke, hvorfor der ikke var nævnt noget om undtagelser i dette svar, og han deltog ikke i drøftelser herom. Han husker, at han efterfølgende talte med Jesper Gori om sætningen: ”Jeg har forstået, at Udlændingestyrelsen er i færd med at omsætte min generelle instruks i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager”, som skulle forstås som udtryk for, at der ikke kunne være tale om en undtagelsesfri instruks. Drøftelsen med Jesper Gori fandt formentlig sted i forbindelse med samrådene, hvor de undersøgte, hvilket skriftligt materiale, der forelå. Det var omkring det tidspunkt, hvor sagen skiftede karakter for ham.

Han husker ikke at have været involveret i forberedelsen af forespørgselsdebat F12 den 4. marts 2016, men han kan ikke afvise det. Han blev foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 16.22 fra ministersekretær Sofie Odgaard til Uffe Toudal Pedersen med cc. til blandt andre ham med fremsendelse af notat om barnebrude og to alternative versioner af talepunkterne med henholdsvis husets vurdering og ministerens vurdering (ekstrakten side 6762) samt departementets notat af 24. februar 2016 med baggrund og talepunkter (ekstrakten side 6763 ff.), hvoraf fremgår blandt andet:

”[Husets vurdering]

- [Man kan sikkert godt konstruere en helt særlig situation, hvor omstændighederne i sagen konkret betyder, at et samliv alligevel skal anerkendes under hensyntagen til vores internationale forpligtelser. Det skal myndighederne selvfølgelig rette sig efter, og jeg forstår, at der også vil blive gjort rede for dette i retningslinjerne.]

[Ministerens vurdering]

- Danmark skal naturligvis overholde sine internationale forpligtelser. Skulle der opstå en situation, hvor udlændinge-, integrations-, og boligministerens instruks vurderes som i strid med vore internationale forpligtelser, må vi naturligvis løse problemet.”

Tillige fremgik følgende, hvilket der ikke var uenighed om:

”

- Men det ændrer jo ikke ved den utvetydige politiske tilkendegivelse i udlændinge-, integrations- og boligministerens instruks. Det er denne linje, der danner afsæt for alle de retlige overvejelser, som myndighederne skal foretage også i disse sager.”

Han forklarede, at han formentlig var inde over de to alternative talepunkter, men at han ikke erindrer baggrunden herfor. Der var i forskellige sammenhænge drøftelser om, hvordan man skulle belægge sine ord. Han husker ikke konkret, hvad der lå bag, men generelt var det ikke sjældent, at ministeren i forhold til denne sag mente, at husets første udkast ikke var skarpt nok i forhold til det signal, hun gerne ville sende. Ministeren havde en opfattelse af, at det mudrede kommunikationen at tale om undtagelser, og at det var bedre at tale om det budskab, som hun meldte ud. Han har givetvis talt med Uffe Toudal Pedersen om det, men det er ikke noget, han kan huske. Det var ikke sædvanligt, at de havde to udgaver af talepunkter – ét fra huset og ét fra ministeren. Han husker ikke andre situationer, hvor det var så eksplicit.

Adspurg, om han på dette tidspunkt havde en opfattelse af, hvordan ministeren grundlæggende mente, at ordningen skulle administreres, forklarede han, at ministeren havde en opfattelse af, at hendes handlemuligheder var meget vide, og at ordningen skulle være så stram som overhovedet muligt. Han har aldrig hørt ministeren sige, at man skulle gøre noget, der var forkert, men man skulle gøre det så stramt som muligt. Ministeren var i minibussen i Bruxelles blevet bi-bragt et billede af, at der var vide rammer, og det holdt hun fast i gennem nogen tid.

Som han husker situationen omkring de to versioner af talepunkterne, var de internationale forpligtelser på dette tidspunkt en mere teoretisk problemstilling. Man havde ikke dengang et billede af, at der var fem par, som det kunne være problematisk at skille ad. Skulle man så insistere på at kommunikere en undtagelse, som måske ikke ville være relevant? Holdningen var, at hvis man begyndte at tale om undtagelser, ville det være det, diskussionen kom til at handle om. Der var et politisk flertal uden om regeringen, som ville stramme op på området, hvis ikke

regeringen selv tog affære. Det mulige problem, der anføres i talepunktet med ministerens vurdering, kunne efter hans opfattelse ses i relation til en uoverensstemmelse mellem instruksen og de internationale forpligtelser. Denne opfattelse er baseret på hans egne erindringer. Han deltog i de fleste møder, men der var også mere uformelle drøftelser, hvilket gør det svært at tidsfæste de enkelte drøftelser. Han husker det ikke som konkrete møder på konkrete tidspunkter, men snarere som løsere drøftelser og meldinger fra både ministeren og Mark Thorsen.

Han har ikke kendskab til, om der i tiden mellem Sofie Odgaards mail af 3. marts 2016 kl. 16.22 og mail samme dag fra Sofie Odgaard til Inger Støjberg med cc til blandt andre ham (ekstrakten side 6776), hvoraf fremgår blandt andet, at formuleringen af beredskabet var drøftet, og at der med udgang i Inger Støjbergs formulering var udarbejdet et revideret udkast, hvilket der var opbakning til i "huset".

Foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 18.09 fra Tanja Franck til Christian Kettel Thomsen (ekstrakten side 333), hvoraf fremgår blandt andet, at det var vigtigt, at statsministeren fik at vide, at udlændinge-, integrations- og boligministeren havde meldt hårdere ud, end juraen kunne holde til, forklarede han, at han ikke hørte om en tilbagemelding fra Statsministeriet efter oversendelsen af det reviderede notat om talepunkterne.

Foreholdt, at Uffe Toudal Pedersen har forklaret, at han på et tidspunkt blev ringet op af Statsministeriets departementschef, Christian Kettel Thomsen, forklarede han, at Uffe Toudal Pedersen havde en god relation til Christian Kettel Thomsen. De var tidligere kolleger fra Statsministeriet og talte ofte sammen om forskellige ting. Han husker ikke at have hørt om den specifikke samtale, ligesom det ikke siger ham noget, at der var bestilt et nyt bidrag. Det ville ikke være sædvanligt at bestille et nyt bidrag som følge af juridiske uoverensstemmelser, og han har ikke hørt om noget tilsvarende i andre sammenhænge. Tanja Franck og Lykke Sørensen havde også en god relation. Hvis Tanja Franck skulle tale med nogen i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, kontaktede hun typisk den relevante afdelingschef.

Foreholdt mail af 10. december 2016 kl. 15.03 fra Christian Kettel Thomsen til Uffe Toudal Pedersen (ekstrakten side 7156) med en anmodning om at ringe vedrørende "barnebrude" forklarede han, at Uffe Toudal Pedersen og Christian Kettel Thomsen som nævnt havde en tæt relation. De talte sammen ofte sammen om forskellige ting, også om denne sag. Han husker ikke, at han i december 2016 tænkte, at Statsministeriet havde særlig fokus på denne sag, eller at sagen kunne udvikle sig. Den tanke fik han først, da de modtog ombudsmandens redegørelse, der anvendte ordet "ulovlig". Han husker et telefonmøde efter modtagelsen af ombudsmandens udkast til redegørelse, hvor Uffe Toudal Pedersen nævnte de forskellige veje, han så, at det kunne gå, herunder en advokatundersøgelse.

Vedrørende mail af 30. maj 2017 kl. 19.09 fra Louise Nielsen til Christian Kettel Thomsen med oversendelse af det foreløbige udkast til udlændinge- og integrationsministerens talepapir til

samråd AT og AU, som Uffe Toudal Pedersen havde bedt hende om at videreformidle (ekstrakten side 6882), forklarede han, at det ikke var sædvanligt, at de sendte samrådspapirer over til Statsministeriet på forhånd, men på dette tidspunkt havde sagen ændret karakter. For ham ændrede sagen væsentligt karakter i maj 2017 som følge af en historie i pressen om interne forhold i ministeriet. Det var meget usædvanligt med sådanne historier. Man blev da opmærksom på, at ting, man sagde internt, ikke nødvendigvis forblev interne.

Selvom det ikke var sædvanligt, at man sendte udkast til Statsministeriet, kan der i andre store sager med politisk bevågenhed også have været sendt samrådstaler til Statsministeriet på forhånd. Udkastet til ministerens talepapir blev sendt til Statsministeriet på grund af den store politiske bevågenhed, og til en vis grad fordi der tilsyneladende var blotlagt nogle interne forhold i Udlændinge- og Integrationsministeriet over for pressen. Oversendelsen skete ikke nødvendigvis efter anmodning fra Statsministeriet. Det var ikke usædvanligt, at Uffe Toudal Pedersen bad dem sende materiale i denne sag til Statsministeriet til orientering. Han erindrer ikke, om de har sendt materiale til Statsministeriet i andre sager, men det vil han ikke udelukke.

Han erindrer ikke, at der i denne sag – ud over kontakten til Christian Kettel Thomsen i Statsministeriet – var kontakt til andre departementschefer, herunder Justitsministeriets departementschef Barbara Bertelsen. Han har dog i forbindelse med sin forberedelse af afhøringen læst, at der var en kontakt vedrørende kritik af Justitsministeriets rådgivning i sagen. Han erindrer, at man italesatte den opfattelse, Jesper Gori og Lykke Sørensen havde af, at Justitsministeriets rådgivning var skredet således, at der først blev givet udtryk for, at der var relativt vide rammer, hvilket efterfølgende blev snævret mere og mere ind. Han har som led i forberedelsen af sin afhøring læst om forskellige menneskeretlige kriterier, men det er ikke noget, han husker fra diskussionen om skredet i Justitsministeriets rådgivning, og han erindrer ikke, at Jesper Gori eller Lykke Sørensen – mens han var til stede – har uddybet kritikken nærmere.

Vedrørende Udlændingestyrelsens forelæggelse af de fem konkrete sager blev han foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 14.45 fra Ditte Kruse Dankert til Jesper Gori vedhæftet ”Notat om adskillelse af mindreårige ægtefæller med børn” (ekstrakten side 329 ff.). Hertil forklarede han, at han erindrer et møde på Uffe Toudal Pedersens kontor, hvor de sad med nogle papirer, der gengav forhold vedrørende nogle konkrete sager. Som han husker det, deltog Line Skytte Mørk Hansen, Uffe Toudal Pedersen og han selv, men der var flere mødedeltagere end de tre. Han erindrer ikke, om Inger Støjberg, Mark Thorsen, Lykke Sørensen eller Jesper Gori deltog. Der var muligvis en drøftelse hos ministeren på et senere tidspunkt, hvor Mark Thorsen var med, og hvor han givetvis også deltog, idet han generelt var med, når der var møder med ministeren. Mødet hos Uffe Toudal Pedersen har muligvis været et formøde.

Materialet til mødet var nogle papirer, der gengav konkrete forhold vedrørende parrene. Det kunne godt være Ditte Kruse Dankerts mail af 2. marts 2016 kl. 10.25 til Jesper Gori vedlagt

sagsakter fra de enkelte sager, herunder lægejournaler og udtalelser fra sundhedspersonale (ekstrakten side 280ff.). Det var i denne situation, at det begyndte at gå op for dem, at problemstillingen alligevel ikke var så teoretisk. Han erindrer ikke, hvad de gjorde herefter, men det naturlige ville være at tale med ministeren. Han ved ikke, hvem der medbragte papirerne til mødet, eftersom de lå på bordet, da han kom ind på Uffe Toudal Pedersens kontor. Han kan ikke huske, hvad de aftalte på mødet. Han husker en opfattelse af, at den bro, de troede, at de skulle krydse på et senere tidspunkt, var de ved allerede nu.

Der var formentligt et møde på ministerens kontor efterfølgende. Han husker ikke, at ministeren skulle se sagerne på mødet, men der var på et tidspunkt en drøftelse af, om det ville være fornuftigt at lade ministeren se sagerne.

Han husker ikke nærmere mødet på ministerens kontor, eller hvad der blev drøftet, men han husker nogle overvejelser om psykologudtalelser og lignende. Nogle gange kunne der være en oplevelse af, at psykologudtalelser var skrevet med et strategisk formål snarere end at være en psykologfaglig vurdering, og at man kunne tænke, at det også var situationen her. Det synspunkt har han hørt både Mark Thorsen og ministeren give udtryk for. Det kan have været på et møde, hvor de konkrete sager var fremme. Det primære indtryk fra mødet var, at de nu var et sted, som de tidligere havde troet, at der ville gå et stykke tid, før de kom til – hvis de da overhovedet ville komme hertil. Det eneste, han har en vag erindring om fra drøftelserne med ministeren om de konkrete sager, var dette overordnede synspunkt om, at blot fordi en psykolog havde skrevet noget, var det ikke nødvendigvis udelukkende en psykologfaglig vurdering, men at det var skrevet med henblik på at opnå noget. Det var hans overordnede indtryk af mødet.

Omdrejningspunktet for formødet var, om parrene kunne skilles ad eller ej. Han husker ikke drøftelserne som så detaljerede, at de skulle lave indstillinger til ministeren om, hvordan de konkrete sager skulle løses. Han erindrer ikke, om de skulle hjælpe Udlændingestyrelsen med nogle retningslinjer, som de kunne træffe afgørelserne på baggrund af. Adspurgt om de på formødet havde en drøftelse af, hvordan sagerne skulle løses, forklarede han, at han husker en konkret sag om en mindreårig, der havde børn, og som havde været udsat for nogle forfærdelige ting på turen til Danmark, hvor vurderingen var, at hun nok ikke var i stand til at tage vare på sine børn, og hvor det efter læsning af sagens detaljer var rimelig åbenbart, at manden – henrettet til det lille barns tarv – burde være sammen med sin mindreårige ægtefælle og deres barn. Efter hans erindring havde han en oplevelse af, at de fleste i rummet sad med den samme opfattelse. Det var svært at sige, at det skulle være i overensstemmelse med barnets tarv, hvis faderen ikke skulle være sammen med familien. Det er formødet hos Uffe Toudal Pedersen, han husker. Det, han har forklaret om mødet med ministeren, er noget, han er kommet frem til må være sket efterfølgende.

Han husker ikke, om de, da de senere gik ind til mødet med ministeren, havde en egentlig holdning til, hvordan sagerne skulle behandles. Det var snarere en opfattelse af, at det ville være svært at forstå, hvordan udgangspunktet skulle være anderledes, end det var en retlig vurdering.

Han blev foreholdt Inger Støjbergs forklaring om bl.a., at hun fulgte og interesserede sig for sagerne på et overordnet plan, hvilket ikke er det samme som at ville afgøre de konkrete sager, samt at hun ikke sagsbehandlede eller ville have sagsmapper med psykologsamtaler mv. (afhøringsekstrakten side 122-123). Han blev desuden foreholdt Jesper Goris forklaring om mødet med ministeren, hvorefter ministeren sad med sagsmapperne åbne og forholdt sig kritisk over for de sagsoplysninger, der forelå, og om disse kunne føre til, at der ikke skulle ske adskillelse, samt at drøftelserne førte til en diskussion om, hvorvidt ordningen skulle være af en sådan karakter, at der ikke skulle være undtagelser (afhøringsekstrakten side 262-263).

Han forklarede, at han ikke husker nærmere om deltagerkredsen på mødet. Han kan ikke huske, om de konkrete sager blev drøftet på den måde, som Inger Støjberg har forklaret om, eller den måde, som Jesper Gori har forklaret om. Han husker dog den generelle holdningstilkendegivelse om udtalelserne fra sundhedspersonalet, som Jesper Gori har gengivet. Han erindrer ikke mødet med ministeren klart, men de gik formentligt ind til ministeren efter mødet på Uffe Toudal Pedersens kontor. Han erindrer ikke, om dette møde fandt sted den 9. marts 2016.

Tillige foreholdt Mark Thorsens forklaring om mødet, herunder at han havde orienteret sig i sagsakterne (ekstrakten side 389), og adspurgte, om han husker at have deltaget i møderne, eftersom Inger Støjberg, Jesper Gori og Mark Thorsen ikke nævnte ham som en af deltagerne, forklarede han, at han husker, at han var med til mødet på Uffe Toudal Pedersens kontor, men at han som tidligere nævnt ikke husker specifikt, at han deltog i et møde med ministeren og Mark Thorsen, hvor de konkrete sager var på bordet. Det var til brug for sagsoplysningen, at de havde de konkrete sager fremme på mødet på Uffe Toudal Pedersens kontor – problemstillingen var hidtil blevet behandlet på et teoretisk plan, men nu var de klar over, at der forelå nogle konkrete sager. Der var derfor anledning til at sætte sig ind i, hvad de konkret havde med at gøre. Som han husker det, var man inde i børnekonventionen, når man drøftede barnets tarv. Den retlige vurdering står ikke skarpt i hans erindring, men mere som et generelt udgangspunkt og en overvejelse om, hvorvidt det også skulle gælde i denne sag.

Adspurgte, om kendskabet til de konkrete sager gav anledning til ændringer i sagsoplysningen og behandlingen af sagerne, forklarede han, at han ikke husker præcist, hvornår det var oppe, men at der sideløbende var en eksplorativ proces, herunder i forhold til, om asylansøgerne måtte bo på samme center, men ikke sove på samme værelse. Dette var i forbindelse med en generel afsøgning af, hvilke muligheder der var. Efter at Justitsministeriet havde været inde over sagen, var det sanktionen, der var afgørende. Så længe der ikke var en sanktion for at bryde udgangspunktet om at sove på hvert sit værelse, var det i orden. Så vidt han erindrer,

sagde enten ministeren eller Mark Thorsen, at det i så fald var ligegyldigt, hvorefter overvejelser om indkvartering på samme center, men på to forskellige værelser, blev lagt til side. Hele pointen var, at man skulle gå længere, og hvis man ikke kunne det, var det lige meget.

Han erindrer ikke sagsoplysningen nærmere, herunder om der skete ændringer i måden, hvorpå man oplyste sagerne. Det var ikke noget, der fyldte i Ledelsessekretariatet. Det var fagkontorerne, der varetog sådanne spørgsmål.

Han var i et vist omfang involveret i udarbejdelsen af materialet til samråd Z den 15. marts 2016. Han erindrer en situation fra Aalborg, hvor han sammen med ministeren, ministersekretæren og Mark Thorsen var til et møde i KL-regi. Som led i forberedelsen af talepapiret til samråd Z havde de i Aalborg en drøftelse af eksempler, hvor ministeren var meget klar på, at hun ikke ville nævne de internationale konventioner som et eksempel. Baggrunden herfor var, at der på dette tidspunkt var ved at være enighed mellem de øvrige blå partier og Socialdemokratiet om, at der skulle strammes op på dette område, og hvis hun i den situation begyndte at tale om undtagelser efter de internationale konventioner, ville hun stå med et mindre klart budskab i den politiske debat. De talte herefter om, hvorvidt de kunne nøjes med at nævne kongebrevseksemplet. Det angik nogle relationer, som ikke var i overensstemmelse med ministerens generelle opfattelse af de danske normer og regler, men eftersom Danmark havde blåstemplet relationen ved at give et kongebrev, gik det an politisk at tage kongebrevseksemplet med som en undtagelse. Under drøftelserne i Aalborg gav ministeren herefter udtryk for, at de i talepapiret kunne nævne kongebrevseksemplet som en undtagelse, hvilket han herefter gav besked om til Koncernøkonomi, der sad med samrådstalen.

Det var sædvanligt, at der var et forberedende møde før et samråd. Han har i protokollen for afhøringerne i Instrukskommissionen læst nogle detaljerede gengivelser af, hvad andre har forklaret, at der skulle være blevet sagt på formødet den 14. marts 2016. Disse gengivelser stemmer overordnet set overens med det billede, han selv har. Han erindrer, at Uffe Toudal Pedersen på et tidspunkt sagde "Nu bliver det alvor" eller noget i den stil. Det skete i forbindelse med diskussionen om, hvorvidt der skulle stå "for eksempel" foran kongebrevseksemplet. Det, Uffe Toudal Pedersen kunne gøre i den situation, var at orientere Statsministeriet. Han husker ikke de præcise ord, der blev anvendt i denne sammenhæng, men det var det budskab, der blev kommunikeret. Han har svært ved at skelne de enkelte møder fra hinanden, men når han læser de øvrige forklaringer i protokollen, passer det overordnet set med, at "for eksempel" kom ind i talepapiret på mødet den 14. marts 2016.

Foreholdt Jesper Goris forklaring om, at Uffe Toudal Pedersen på et tidspunkt under mødet sagde, at "nu bliver det alvor det her", og at "enten står der "for eksempel" i talepapiret, ellers skal vi to have en snak på dit kontor, inden jeg ringer over til Statsministeriet" (afhøringsekstrakten side 272), forklarede han, at han genkender billedet heraf. Før han læste protokollen, kunne han ikke tidsfæste Uffe Toudal Pedersens udtalelse, men efter at have læst protokollerne

kan han tiltræde, at det formentligt blev sagt i forbindelse med drøftelsen af, om kongebrevet var et eksempel eller ikke et eksempel. For ministeren ville ethvert skridt i retning af at nævne undtagelser efter de internationale forpligtelser, når hun sad i rådssalene, samtidigt være et skridt væk fra dem, hun gerne ville være sammen med.

Han erindrer ikke ministerens reaktion, efter at Uffe Toudal Pedersen sagde til hende, at nu blev det alvor. Ministeren var generelt stille, når hun blev frustreret, og det har hun formentligt også været i denne situation.

Om det møde mellem Inger Støjberg og daværende justitsminister Søren Pape om notatet af 12. december 2016 om betydningen af Danmarks internationale forpligtelser, som Louise Nielsen i en mail af 7. december 2016 kl. 10.13 omtalte (ekstrakten side 6862), forklarede han, at Inger Støjberg var frustreret over, hvor grænserne tilsyneladende gik, og det ville hun gerne tage op på et møde med den ansvarlige på hendes niveau. Hun ville desuden ansvarliggøre Justitsministeriet for politikken i sagen. Der blev derfor planlagt og afholdt et møde mellem hende og Søren Pape. Der blev ikke ændret noget på baggrund af mødet; det var sådan, det var. Han deltog selv i mødet. Det var et møde, der blev presset ind tidligt om morgenen, og han husker det ikke som et langt møde. Han husker ikke, hvem der i øvrigt deltog i mødet ud over Barbara Bertelsen. Barbara Bertelsen prøvede at appellere til Inger Støjberg om, hvordan man også kunne lægge den politiske linje i forhold til, at juraen var, som den var. Han husker ikke, hvordan Barbara Bertelsen nærmere beskrev denne anden politiske linje. Han erindrer ikke, om Uffe Toudal Pedersen deltog i mødet, men det har han givetvis gjort.

Adspurg, om der i perioden fra februar 2016 til december 2016 var løbende drøftelser om eller en afklaret holdning til, hvordan ordningen skulle være – om den skulle administreres med undtagelser – forklarede han, at der ikke var tale om en undtagelsesfri ordning på dette tidspunkt, men derimod om det skred, der havde været italesat tidligere. Man havde først opfattelsen af meget vide rammer, og da retningslinjerne kom i december måned, var rammerne ikke så vide alligevel. Det var dét skred, der var en generel utilfredshed med. Forholdene omkring kongebrevet og det hypotetiske var noget, han først er blevet opmærksom på for nylig. Som han erindrer drøftelserne dengang, angik de retten til familieliv og privatliv samt proportionaliteten i indgrebene. I begyndelsen angik drøftelserne alene små børn, men senere kom aldersforskellen ind som noget, der også kunne have betydning i forhold til vurderingen.

Han blev foreholdt mail af 22. maj 2017 kl. 16.15 fra Pernille Rølle Hansen til Mark Thorsen, Uffe Toudal Pedersen og ham med følgende forslag til et spørgsmål fra DR om sammenhængen mellem oplysningerne til ombudsmanden den 14. juni 2016 og Ingers Støjbergs udtalelser til medierne den 21. og 22. maj 2017 (ekstrakten side 7164):

”Ministeren og ministeriet var ikke af den opfattelse, at pressemeddelelsen/instruksen var ulovlig, da den blev udstedt den 10. februar 2016. Det har Ombudsmanden

sidenhen fastslået at den var efter sin ordlyd, hvilket ministeriet og ministeren har taget til efterretning.”

Han blev desuden foreholdt Lykke Sørensens svar samme dag kl. 17.28 (ekstrakten side 7164), hvoraf fremgår følgende:

”Jeg mener ikke, at det svar kan stå alene.

Som nævnt har vi ikke forholdt os til, om pressemeddelelsen var ulovlig, og på dette tidspunkt var det en pressemeddelelse.

Og indholdet af pressemeddelelsen var i givet fald kun lovlig, fordi vi ikke administrerede efter det.”

Han forklarede hertil, at han og Mark Thorsen havde talt om formuleringen af svaret. Når de modtog pressehenvendelser, udarbejdede Ledelsessekretariatet ofte det første udkast til svar, som efterfølgende blev sendt ”ned” i huset til bemærkninger og input. Det var på dette tidspunkt, at de i Ledelsessekretariatet begyndte at blive opmærksomme på, at pressemeddelelsen ikke længere blot var en pressemeddelelse, men at den i mangel af andet var blevet til en instruks. De begyndte da at blive opmærksomme på, at det var vigtigt, om man kaldte den det ene eller det andet.

Han blev foreholdt udlændinge- og integrationsministerens talepapir af 29. maj 2017 til samråd AT og AU (ekstrakten side 3582 ff.), hvoraf fremgår bl.a.:

”...

Da pressemeddelelsen blev udsendt, var den således en politisk tilkendegivelse. ...

...

Når pressemeddelelsen efterfølgende fik karakter af en instruks, skyldes det, at der ikke i umiddelbar forlængelse af pressemeddelelsen blev sendt en egentlig skriftlig instruks til Udlændingestyrelsen, som beskrev de undtagelser, der skulle gøres.”

Han forklarede, at de talte en del om sagen, inden det første udkast til talen blev udarbejdet. Han erindrer dog ikke, hvem der fik sondringen mellem pressemeddelelse og instruks indføjet. Det er svært at pege på nogen specifikt. De foretog ikke nærmere undersøgelser af, hvad der var kommunikeret til Udlændingestyrelsen. Der forelå et telefonnotat, og det var det, der var. Det var hans oplevelse, at de herefter lagde telefonnotatet til grund.

På ny foreholdt mail af 22. maj 2017 kl. 16.15 fra Pernille Rølle Hansen til Mark Thorsen, Uffe Toudal Pedersen og ham med udkastet til svar til Jesper Tynell (ekstrakten side 7164), og adspurg, om citatet var udtryk for hans opfattelse den 22. maj 2017, forklarede han, at det var

hans opfattelse, at spørgsmålet om, hvorvidt en pressemeddelelse er lovlig eller ej, er en vurdering i forhold til sandhedspligten, og at der ikke var taget stilling til, at pressemeddelelsen var ulovlig. Udlændinge- og Integrationsministeriet havde ikke før ombudsmandens udtalelse haft opfattelsen af, at pressemeddelelsen var ulovlig. Svaret til Jesper Tynell var deres lægmandsforsøg på at forklare, hvad der var sket på det tidspunkt. Han opfatter ikke svarudkastet som værende i modstrid til det, der blev oplyst over for Folketinget, hvilket også var det, han forsøgte at give udtryk for i sin mail, men som Lykke Sørensen fandt kunne siges mere præcist.

Om forløbet vedrørende Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 til Nils Bak og besvarelsen af 21. juni 2017 af spørgsmål nr. 856 fra Udlændinge- og Integrationsudvalget (ekstrakten side 2807) forklarede han, at den 22. juni 2017 – dagen før samrådet den 23. juni 2017 – kom der nogle fra Udlændingeafdelingen og sagde, at der var fundet en mail i Udlændingestyrelsen. Som han husker det, var Udlændingestyrelsen blevet kontaktet af den tidligere direktør, som havde en erindring om, at der kunne være en mail. Dagen forinden – den 21. juni 2017 – havde de sendt svar på spørgsmål 856 til Folketinget, hvor de oplyste, at der ikke forelå skriftlige oplysninger angående koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. De skulle derfor have svaret til Folketinget berigtiget med det samme, så der var fuld gennemsigtighed inden samrådet dagen efter. Det betød også, at ministeren skulle forberedes på den nye oplysning inden samrådet.

Ministeren var på det tidspunkt på vej til et møde i Forsvarsministeriet. Han løb efter ministeren og fik hende standset på Slotsholmsgade. Han sagde: ”Inger, du bliver nødt til at komme tilbage”. Hun havde ellers tænkt sig at tage hjem for at forberede sig på samrådet, hvorfor hun var lidt frustreret over at skulle tilbage til ministeriet. Han tænkte, at han ikke nede på gaden ville fortælle ministeren, hvorfor hun blev nødt til at komme tilbage. Hun accepterede at komme tilbage til ministeriet efter mødet i Forsvarsministeriet. Der var efterfølgende en drøftelse på kontoret, hvor Inger Støjberg, Lykke Sørensen, Mark Thorsen og formentlig en ministersekretær var til stede ud over ham. Uffe Toudal Pedersen var taget hjem på det tidspunkt. Grunden til, at han kan huske, at Uffe Toudal Pedersen var gået, var fordi Lykke Sørensen på et tidspunkt lånte Uffe Toudal Pedersens kontor til en telefonsamtale med Tanja Franck i Udlændingestyrelsen.

De drøftede, om Henrik Grunnets mail skulle oversendes til ombudsmanden, og Lykke Sørensen sagde, at Udlændingestyrelsen umiddelbart vurderede, at mailen ikke vedrørte de retlige overvejelser og dermed ikke var omfattet af ombudsmandens anmodning om akter. Herefter sagde Lykke Sørensen henvendt til ministeren, at hun var enig i styrelsens vurdering. De udarbejdede et supplerende svar, som blev sendt over til Folketinget, ligesom de lavede et ekstra beredskab til ministerens spørgsmål/svar-katalog til brug for samrådet.

Det var formentligt Lykke Sørensen, der orienterede ham om mailen, eftersom det var hende, der var til stede under det videre forløb. Han husker ikke specifikt, hvad Lykke Sørensen fortalte om mailen, men han erindrer, at han, da han senere så mailen optrykt i Information, ikke blev overrasket over den første del af mailen vedrørende ministerens holdning til sagen. Eftersætningen om børnekonventionen kom bag på ham, og den del af mailen havde han således ikke været bevidst om. Det forhold, at eftersætningen om børnekonventionen kom bag på ham, fortæller efter hans opfattelse noget om, hvad han fik at vide på tidspunktet for det supplerende svar til Folketinget den 22. juni 2017.

Det var også det, der førte til, at han, da de på et tidspunkt skulle oplyse Folketinget om, hvilket kendskab embedsværket havde til mailen, sagde, at det ikke stemte med hans forståelse, at ingen i ministeriet havde kendskab til indholdet af mailen. Lykke Sørensen måtte således have vidst i hvert fald det samme som ham, eftersom det var hende, der havde talt med Tanja Franck, og eftersom hans viden om første del af mailen stammede fra Lykke Sørensen.

Adspurg, om de diskuterede, hvorvidt departementet skulle have Henrik Grunnets mail, forklarede han, at der tidligere havde været meget stor interesse for mailen om kattelemmen. Det var en intern mail i departementet, og han havde forstået det således, at det i den forbindelse var Mark Thorsen og muligvis også ministerens opfattelse, at det havde været mere hensigtsmæssigt for dem ikke at kende indholdet af denne mail. Det ville være en mærkelig situation at skulle sige, at man ikke ønskede at dele indholdet af en mail, hvis man kendte mailen. I givet fald risikerede man at blive mødt med: ”Hvorfor alt det hemmelighedskræmmeri?”. Hvis mailens indhold ikke var væsentlig, kunne det være et bedre sted at stå politisk ikke at kende til mailen. På baggrund heraf syntes han ikke, at det var mærkeligt, at ministeren eller andre ikke bad om at se indholdet af Henrik Grunnets mail. Han ved ikke, om der lå strategiske overvejelser bag ønsket om ikke at se mailen i den konkrete situation, men det kan der sagtens have gjort. Han husker ikke, om de drøftede, at de skulle se Henrik Grunnets mail. Grundlæggende set handlede det om at gøre forberedelsen af samrådet så snæver som mulig. Sagen var besværlig nok i forvejen.

Han erindrer ikke, hvem der var til stede, da han blev orienteret om – noget af – indholdet af mailen, eller om det var før eller efter, at ministeren kom tilbage på kontoret. Det, han husker, er, at Lykke Sørensen betryggede ministeren ved at sige, at hun var enig i Udlændingestyrelsens vurdering i forhold til, at mailen ikke skulle oversendes til ombudsmanden. Lykke Sørensen sagde aldrig, at hun havde fået læst mailen op, ligesom hun ikke på anden måde udbredte sit kendskab til indholdet af mailen, bortset fra at Henrik Grunnet havde hørt ministeren udtrykke sin holdning på koncerndirektionsmødet.

Han blev foreholdt, at Lykke Sørensen har forklaret bl.a., at ”hun er uenig med Inger Støjberg i, at Inger Støjberg ikke blev orienteret om mailen”, og at der var 1½ linje i mailen, og ”man kunne næsten ikke orientere om indholdet uden at sige, hvad der stod”, men at ”for hende var

indholdet af mailen ikke særlig dramatisk” (afhøringsekstrakten side 183). Han forklarede, at den del af mailen, der vedrørte børnekonventionen, var en ny oplysning for ham, da han så mailen optrykt i Information. Det var hans opfattelse, at ministeren den aften hæftede sig ved det, Lykke Sørensen betryggende hende om – at mailen ikke vedrørte de retlige overvejelser og derved faldt uden for ombudsmandens anmodning. Det, han husker, at Lykke Sørensen sagde, var, at mailen gengav, at Henrik Grunnet havde oplevet, at ministeren havde udtrykt sin holdning på mødet, men han erindrer ikke, om Lykke Sørensen sagde dette, mens ministeren var til stede. Det var ikke nogen hemmelighed, hvad ministerens holdning var.

Til mail af 22. juni 2017 kl. 22.38 fra Jesper Gori til Uffe Toudal Pedersen, Lykke Sørensen og ham vedhæftet det supplerende beredskab om koncerndirektionsmødet om mailen fra Udlændingestyrelsen (ekstrakten side 7278 ff.), hvoraf fremgår blandt andet, at et muligt svar fra ministeren var, at hun ikke havde set den interne mail, forklarede han, at Jesper Gori, så vidt han husker, ikke deltog i mødet på ministerens kontor om mailen, men at han var travlt beskæftiget med at forberede samrådet. De kantede parenteser, der var i beredskabet, var ”tillægssvar”, som ministeren kunne supplere med i situationen. Han har set formuleringen, men det var ikke ham, der skrev den. Adspurg, om der i svaret om ikke at have ”set” mailen lå, at der objektivt set blev svaret korrekt, men at svaret ikke var retvisende, idet man godt vidste, hvad der stod i mailen, forklarede han, at det ikke var sjældent, at der blev svaret udenom. Han ved ikke, hvad begrundelsen for her at svare udenom skulle være. Samrådene kunne godt være præget af det politiske spil, men han ved ikke, hvad motivet skulle være. Det var ikke ham, der skrev svaret, og han tænkte ikke nærmere over det i situationen. Hvis man mener, at et svar ikke er retvisende og fyldestgørende, skal man gøre opmærksom herpå. Når man skriver svar til Q&A’s til et samråd, skal man generelt prøve at skrive sig ind i ministerens sted. Det var Jesper Gori, der skrev svaret, og han mener, at også Lykke Sørensen så det.

Han var involveret i besvarelsen af Udlændinge- og Integrationsudvalgets spørgsmål nr. 445. Som han huskede det, blev han forelagt et udkast til svar om, at man i ministeriet ikke var blevet orienteret om indholdet af Henrik Grunnets mail, og svaret stemte ikke overens med hans hukommelse, idet Lykke Sørensen i et eller andet omfang var blevet orienteret om indholdet af mailen. Dette var baggrunden for, at der i svaret den 1. april 2019 på spørgsmål nr. 445 var tilføjet følgende: ”På baggrund af de oplysninger, der er tilgået mig ved besvarelsen af dette spørgsmål, kan det som opfølgning på min besvarelse af samrådsspørgsmål Q, R og U ... oplyses, at ministeriet i den forbindelse sandsynligvis er blevet orienteret om indholdet af mailen.” (ekstrakten side 5288).

Som han husker det, var der afgivet andre svar inden dette svar, hvor det var skrevet mere kategorisk, at man ikke havde set eller modtaget Henrik Grunnets mail. Hvis han var blevet spurgt i forbindelse med disse svar, havde svarene måske været mere nuancerede. I dette spørgsmål blev der specifikt spurgt til, om embedsmænd i departementet var blevet orienteret om mailens

indhold. Det var under en samtale med Jesper Gori eller Katrine Ledam, at han bemærkede, at det første udkast ikke stemte overens med hans erindring.

Han blev foreholdt Jens Teilberg Søndergaards notat af 8. april 2019 med ”Beskrivelse af forløb den 5. april 2019 vedrørende besvarelser af en række spørgsmål til Folketinget vedrørende den såkaldte ”barnebruds”-sag” (ekstrakten side 7248). Han forklarede hertil, at han ikke deltog i drøftelser med Justitsministeriet om det efterfølgende forløb med Lykke Sørensen. Efter at have fortalt, hvordan han erindrede den situation, hvor de blev orienteret om mailen fundet i Udlændingestyrelsen, modtog han et nyt udkast til folketingsvar, som han bekræftede stemte overens med hans hukommelse. Herefter hørte han ikke mere til sagen. Han er efterfølgende blevet orienteret om Lykke Sørensens henvendelse til Justitsministeriet og om mødet med Statsministeriet i marts 2019, men det var ikke et forløb, han var involveret i.

Svaret den 1. april 2019 på Udlændinge- og Integrationsudvalgets spørgsmål nr. 446 om, at ministeren ikke den 22. juni 2017 mundtligt eller skriftligt var orienteret om indholdet af Henrik Grunnets mail (ekstrakten side 5290), husker han ikke, om han fik forelagt udkast til. Da svaret blev afgivet den 1. april 2019, var han kontorchef for International Rekruttering, og han var derfor ikke længere en del af godkendelsesprocessen i Ledelsessekretariatet. Grunden til, at han havde fået forelagt udkast til svar på spørgsmål nr. 445, var, at han havde været involveret i sagen. Som han husker det, blev han ikke spurgt som led i F2 godkendelsen, men ved en chatbesked. Han blev kontorchef i International Rekruttering pr. 1. januar 2019.

På ny foreholdt F2-godkendelsesforløbet i februar 2016 vedrørende notatet om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere (ekstrakten side 5502), forklarede han, at han ikke har kendskab til, hvem der i dette tilfælde besluttede, hvem der skulle være en del af godkendelsesprocessen. Generelt ville det være sådan, at hvis flere kontorer var involveret, ville disse være del af godkendelsesprocessen, idet man havde ansvaret for hver sin del af notatet. Hvis det i forbindelse med godkendelse af et notat blev besluttet, at der skulle kommunikeres noget ud, ville det som udgangspunkt være det kontor, der havde ansvaret for den pågældende del af notatet, der havde ansvaret for at tage sagen videre og kommunikere i overensstemmelse hermed. Han er ikke bekendt med, om der i denne sag kunne være flere kontorer, der skulle tage sagen videre, herunder kommunikere notatet til Udlændingestyrelsen. Det ville i det konkrete tilfælde være udgangspunktet, at det var Koncernøkonomi, der skulle kommunikere til Udlændingestyrelsen.

Da han kaldte ministeren tilbage til kontoret den 22. juni 2017, sagde han blot til hende, at der var dukket noget op, og at hun derfor var nødt til at komme tilbage. Han ville ikke stå på gaden og tale om detaljerne. Som han husker det, vidste han på det tidspunkt mere, end han sagde til ministeren. Han vidste, at der var fundet en mail. Han husker ikke nærmere, hvad det var for en viden, han havde. Det står ikke så tydeligt for ham, hvad han vidste på det tidspunkt, og hvad han efterfølgende fik at vide på kontoret.

Foreholdt, at Jesper Gori har forklaret, at Jonas From Soelberg havde fortalt, at ministeren var meget ”nervøs for det her” og noget nervøs for, hvordan samrådet dagen efter ville forløbe (afhøringsekstrakten side 288), forklarede han, at hans oplevelse af nervøsitet hos ministeren hang sammen med, at det altid var ubehageligt, når der kom nye oplysninger lige før et samråd. Ministeren havde været på vej hjem for at forberede sig til samrådet, og nu skulle hun også forberede sig på den nye oplysning om mailen. Derudover var ministeren formentlig nervøs for, hvordan den nye oplysning ville tage sig ud. Henset til, hvordan sagen og fronterne var trukket op forud for samrådet, ville der uden tvivl komme en mistænkeliggørelse i relation til fundet af mailen. Han nævnte det for Jesper Gori, fordi Jesper Gori skulle deltage i samrådet med ministeren, og det derfor ville være rart for ham at vide, hvordan ministeren havde det.

Adspurg, om det i så fald ikke ville være en fordel at være klædt bedst muligt på ved at kende indholdet af mailen, og om han blev spurgt herom, forklarede han, at han ikke husker situationen sådan. De havde som nævnt erindringen om den anden mail om kattelemmen i baghovedet og ønskede ikke at stå i en tilsvarende situation igen, da det havde været frustrerende ikke at kunne gå ud og modsige det billede, der blev tegnet. Derfor forekom det ham ikke usædvanligt at undlade at stille spørgsmål til indholdet af Henrik Grunnets mail.

Den drøftelse, han havde med Lykke Sørensen om koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, fandt sted i forbindelse med forberedelse af samrådene i 2017. Det kan også have været tidligere. Der forelå ikke noget skriftligt om det, der blev tilkendegivet på koncerndirektionsmødet. Det, der blev videregivet til Udlændingestyrelsen efter udsendelse af pressemeddelelsen var alene denne og nogle telefonsamtaler. De talte om, hvor meget de kunne bruge af det, der var blevet sagt på koncerndirektionsmødet. Lykke Sørensen gav udtryk for, at de skulle passe på med at lægge for meget i, hvad der var sagt på koncerndirektionsmødet. Lykke Sørensen fortalte ham helt overordnet om sin juridiske vurdering på tidspunktet for koncerndirektionsmødet. Lykke Sørensen fortalte ikke, hvad ministerens holdning var til Lykke Sørensens juridiske vurdering. Spørgsmålet var nærmere, hvor meget af det, der var blevet sagt på mødet, de kunne benytte som et forsvar for det, der var sket, og hertil var Lykke Sørensens vurdering, at de ikke kunne lægge så megen vægt på det.

Han har løbende talt med Jesper Gori om sagens detaljer. Jesper Gori fortalte ham eksempelvis om partshøringsspørgsmålet, der var kommet op i dialogen med Forvaltningsretskontoret i Justitsministeriet. Jesper Gori fortalte ham ikke om, hvordan det var for ham og Lykke Sørensen at trænge igennem til ministeren med budskabet om den juridiske vurdering. Han var selv til stede i de fleste situationer, og det har derfor næppe været naturligt at italesætte. Han havde ikke nogen oplevelse af, hvorvidt der var en ensartet holdning til spørgsmålet om sagens retlige problematikker i Koncernøkonomi og Udlændingeafdelingen på det tidspunkt. Han og Jesper Gori talte om, at det var noget rod, at en sag skulle flyttes fra én afdeling til en anden afdeling, idet der derved ville gå historik tabt.

Han har også efter kommissionen blev nedsat haft drøftelser med Jesper Gori. Det har været en fortsættelse af de samtaler, de har haft hele tiden, herunder vedrørende de forklaringer, der er blevet afgivet for kommissionen. Det var nyt for ham, at der skulle være en anden udlægning af telefonsamtalen den 10. februar 2016, end hvad telefonnotatet havde givet udtryk for.

Han har ikke yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

--- o0o ---

Kl. 13.00 mødte Anette Görtz. Hun bekræftede, at hun fortsat er ansat i Udlændinge- og Integrationsministeriet. Hun blev herefter vejledt om, at hun ikke har pligt til at udtale sig.

Hun blev orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommisionen har afgivet sin beretning.

Anette Görtz forklarede, at hun er uddannet cand.polit. fra Københavns Universitet i 1991. Hun har gennem hele sin karriere beskæftiget sig med økonomistyring. Hun har været ansat i Dansk Flygtningehjælp fra 1991 til 1998, hvorefter hun blev ansat i Indenrigsministeriet. Hun var med til at etablere Integrationsministeriet fra 2001. I 2011 flyttede hun til Justitsministeriet, indtil hun i 2015 var med til at etablere Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Hun var chef for Økonomikontoret frem til foråret 2019, da kontoret blev delt i henholdsvis et økonomikontor og et styringskontor, hvorefter hun fortsatte som chef for Koncernstyring og tilsyn. I 2016 var der omkring 20 medarbejdere i hendes kontor, heraf ca. 15 akademiske sagsbehandlere. Anne Nygaard Just var fuldmægtig i hendes kontor.

De havde meget travlt i kontoret omkring 2015-2016, hvor ministeriet var nyetableret. På daværende tidspunkt bestod hendes primære arbejdsopgaver i at skaffe ressourcer til asylområdet. I 2015 ankom 20.000 nye asylansøgere til Danmark, og mere end halvdelen ankom i de sidste tre måneder af 2015. Hun varetog forhandlingerne om ressourcer med Finansministeriet, ligesom hun i samarbejde med Forsvarsministeriet og Justitsministeriet hjalp Udlændingestyrelsen med at skaffe yderligere indkvarteringsfaciliteter til asylansøgerne. De udarbejdede samtidig prognoser om, hvordan asylområdet forventedes at udvikle sig. Hendes overordnede var Line Skytte Mørk Hansen. Det var meget forskelligt, om opgaverne gik gennem Line Skytte Mørk Hansen, men da Line Skytte Mørk Hansen ikke havde erfaring på udlændingeområdet, var arbejdsdelingen, at hun tog sig 100 % af økonomistyringsopgaverne.

Hendes kontakt til Udlændingestyrelsen vedrørte primært økonomi. Hun havde ikke noget at gøre med den konkrete sagsbehandling.

I forbindelse med sin forberedelse til afhøringen i Instrukskommissionen har hun konstateret, at der skete noget i januar 2016 vedrørende indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller eller samlevere, men det var ikke noget, hun var opmærksom på dengang. Hun er ikke på Facebook, og hun så derfor ikke Inger Støjbergs opslag af 25. januar 2016.

I forbindelse med denne sag havde hendes kontor i begyndelsen fokus på at indhente oplysninger om antallet af mindreårige asylansøgere med ægtefæller eller samlevere samt asylansøgernes alder og nationalitet. Det var formentligt hende, der besluttede, at Anne Nygaard Just, der var en garvet og dygtig medarbejder, fik denne opgave. Anne Nygaard Just sad i forvejen med aktivitetsstyringen og økonomidelen vedrørende indkvartering af asylansøgere, og det var derfor naturligt at bede hende indhente oplysningerne fra Udlændingestyrelsen, så ministeriet kunne skabe sig et overblik.

Foreholdt notat om høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere (ekstrakten side 62) forklarede hun, at hendes kontor typisk spurgte om, hvor mange, hvor længe, alder og nationalitet. Notatet var ikke present for hende forud for forberedelsen af afhøringen, men hvis hendes kontor lagde en sag op i ministeriet, ville hun normalt have set den. Hun erindrer ikke oplysningen om, at ingen operatører havde oplyst om indikationer på tvang i de konkrete sager. Det var ikke en oplysning, hendes kontor normalt ville spørge om.

De ville aldrig fra departementets side indhente oplysninger direkte hos operatørerne – de ville altid gå til Udlændingestyrelsen for at indhente oplysninger, og i nogle tilfælde ville styrelsen i den forbindelse selv indhente supplerende oplysninger hos operatørerne. De tillagde selvfølgelig oplysningerne fra Udlændingestyrelsen betydning. Udlændingestyrelsens leverancer har altid været gode, og oplysningerne kunne uden videre lægges til grund.

Hun blev foreholdt mail af 26. januar 2016 kl. 11.14 fra Line Skytte Mørk Hansen til hende (ekstrakten side 5620) om, at de skulle have udarbejdet et notat vedrørende barnebrude og indkvarteringen af dem, og at der skulle indhentes input fra Udlændingestyrelsen om, hvor mange det drejede sig om, og hvordan styrelsens praksis hidtil havde været, samt at Lykke Sørensens afdeling efterfølgende skulle inddrages for at se på den juridiske del. Hun blev endvidere foreholdt sin mail af 26. januar 2016 kl. 11.31 til Anne Nygaard Just, hvor hun videresendte Line Skytte Mørk Hansens mail med oplysning om, at ”jeg kommer lige med supplerende” (ekstrakten side 5620). Hun forklarede, at hun ikke husker, hvad der foregik i de 17 minutter mellem de to mails, herunder om hun var blevet briefet yderligere. Hun og Anne Nygaard Just havde kontor over for hinanden, og de talte ofte om sagerne frem for at skrive. Hun husker ikke, om der på det tidspunkt var overvejelser om en bestemt vinkling af notatet eller lignende. De skulle undersøge den praksis, der var i Danmark på det tidspunkt. Hun erindrer ikke, om det på forhånd

var givet, hvem der skulle inddrages fra Lykke Sørensens afdeling, herunder om det var Jesper Goris kontor.

Hun blev foreholdt mail af 29. januar 2016 kl. 07.49 fra Line Skytte Mørk Hansen til Anne Nygaard Just og hende med Lykke Sørensens mail af 28. januar 2016 kl. 18.08 vedhæftet Jesper Goris udkast til notat, som Lykke Sørensen havde godkendt (ekstrakten side 5354). Adspurgt, om hun var involveret i bearbejdningen af notatet fra den 26. til den 29. januar 2016, forklarede hun, at hun ikke erindrer at have været involveret på dette tidspunkt. Normalt ville hun være inde over, men det var en meget hektisk periode, og det er derfor ikke sikkert, at hun var det. Anne Nygaard Just havde i øvrigt udarbejdet notatet i samarbejde med Line Skytte Mørk Hansen. Hun husker ikke, om de formelt havde aftalt, at det skulle være Line Skytte Mørk Hansen, der kørte sagen, men noget kan tyde på det. Normalt ville hun være inde over sager, der kørte i hendes kontor, men der var ikke tale om en typisk økonomiressourceopgave.

Adspurgt, om de havde haft drøftelser om, hvorvidt sagen om udarbejdelse af notatet skulle ligge hos dem, forklarede hun, at de så på det på den måde, at det, der lå hos dem, var det aktivitetsmæssige, mens det juridiske gik over til Udlændingeforvaltningen og Jesper Goris kontor. De kombinerer ofte hendes kontors viden om økonomi og statistik med andre kontorers juridiske overvejelser. Det var klart for dem, hvilken rolle de havde i sagen, og det var det ganske givet også for Udlændingeforvaltningen. Når hun ser på sagen nu, kan det imidlertid se ud som om, at hendes kontor muligvis var lidt for meget inde over sagen som ”postkontor”. Dette kan hænge sammen med, at de fik etableret F2 sagsbehandlingssystemet i oktober 2015, og at hendes kontor var det hurtigste til at komme i gang med at benytte F2. Sagsgangen kan derfor være udtryk for, at Anne Nygaard Just havde god erfaring med at oprette sager i F2 og sætte dem i proces, men det er ikke noget, hun husker konkret.

Hun erindrer ikke, at hun var inde over notatet, og hun ved med sikkerhed, at hun ikke var inde over de indholdsmæssige og juridiske vurderinger i notatet. Hun har formentlig ikke deltaget i alle møder om notatet.

Det var naturligt, at notatet blev sendt i høring hos Udlændingestyrelsen, eftersom departementet skulle sikre, at notatets indhold var faktuel rigtigt. Hun husker ikke at have været involveret i denne proces. Eftersom notatet fik et juridisk indhold, ville det formentlig være Jesper Gori, der sendte notatet i høring, og alternativt ville man have bedt Anne Nygaard Just om at gøre det.

Hun er ret sikker på, at hun ikke deltog i det møde om ”barnebrude”, som Anne Nygaard Just ved mail af 1. februar 2016 kl. 09.29 indkaldte Line Skytte Mørk Hansen, Lykke Sørensen, Jesper Gori og hende til samme dag (ekstrakten side 6417). Hun husker ikke at have deltaget i drøftelser om notatet eller om indholdet heraf.

Foreholdt godkendelsesprocessen i F2 vedrørende ”Notat om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevende” (ekstrakten side 5502) forklarede hun, at man i systemet kunne vælge, hvem der skulle være med i godkendelsesprocessen. Hvis det var en sag, der kun skulle lægges op fra hendes kontor, lå det prædefineret, at sagen skulle godkendes af hende, Line Skytte Mørk Hansen og videre op i huset. Vedrørende det konkrete godkendelsesforløb var der tilvalgt personer i Udlændingefdelingen. Hun husker ikke, at hun deltog i definitionen af, hvem der skulle godkende det konkrete notat, men tilvalgene var naturlige, henset til at notatet indeholdt både juridiske og aktivitetsmæssige oplysninger. Der var ikke andre, der kunne godkende på hendes vegne. Hun husker ikke konkret, at hun godkendte notatet, men det fremgår tydeligt af F2, at hun gjorde det. Ved en sådan godkendelse ville det være sagsfremstillingen vedrørende de aktivitetsmæssige oplysninger og det sproglige, hun fokuserede på, og ikke de juridiske overvejelser. Det var muligt at tilføje yderligere elementer i godkendelsesproceduren i F2 undervejs, og hun erindrer ikke, hvordan forløbet så ud, da hun godkendte notatet. Hun husker ikke konkret, at hun læste notatet.

Hun deltog ikke i øvrigt i forløbet om godkendelsen af notatet af 2. februar 2016. Hun deltog således ikke i drøftelser op gennem huset eller med ministeren om godkendelse af notatet.

Hun husker ikke at have deltaget i drøftelser om, hvordan ordningen om adskillelserne skulle sammensættes. Hun fulgte ikke sagen særlig tæt. Hun kan se af sin kalender, at der var nogle møder i ministeriet den 9. februar 2016, men den dag var hun ikke til stede i ministeriet, og hun ved derfor med sikkerhed, at hun ikke deltog i drøftelser den 9. februar 2016.

Adspurgt med henvisning til godkendelsesforløbet i F2 (ekstrakten side 5502), hvem der skulle sørge for, at notatet kom videre, forklarede hun, at som hun husker det, var Udlændingestyrelsen meget involveret i tilblivelsen af notatet. Det var ikke alt, der blev lagt op, som blev sendt tilbage til styrelsen, når styrelsen havde bidraget undervejs. Hvis Udlændingestyrelsen skulle foretage sig noget efter godkendelse af en sag, ville der gå besked herom til styrelsen. Hvem der i givet fald skulle give besked til Udlændingestyrelsen, ville afhænge af, hvad der var truffet beslutning om. Hun ved ikke, hvem der skulle give besked om dette notat til Udlændingestyrelsen. I en sag som denne, hvor ministeren havde været inde over, ville det naturligt være ministersekretæren, der sørgede for at sende notatet videre.

Det afhang af den konkrete sag, hvem der skulle kommunikere noget videre. Det, der skulle orienteres om i denne sag, angik noget juridisk, og det ville ikke blive meldt ud fra hendes kontor. Det, at der var anført en ansvarlig sagsbehandler, kunne ikke tages fuldstændig for pålydende. Det forhold, at Anne Nygaard Just stod som ansvarlig sagsbehandler på den konkrete sag, kunne hænge sammen med, at hun havde oprettet sagen i F2. Det afhang af sagens indhold, og det, der skulle kommunikeres om, hvem der var ansvarlig for kommunikationen. Det, der skulle kommunikeres om i den konkrete sag, var ikke noget der lå inden for hendes kontors område, og det var derfor ikke naturligt for hende at sende notatet til Udlændingestyrelsen. Det

kunne have været en del af den endelige godkendelse, at man tog stilling til, hvem der skulle gå videre med den godkendte sag. Hun ved ikke, om det skete i denne sag.

Efter godkendelsen af notatet den 9. januar 2016 hørte hun ikke om det. Den praksis, der var beskrevet i notatet, lå til grund for mange af de andre ting i sagen. Hun erindrer ikke, at hun anvendte notatet efter den 9. februar 2016, ligesom hun ikke erindrer drøftelser, hvor notatet var fremme.

Hun var ikke involveret i udarbejdelsen af pressemeddelelsen af 10. februar 2016, og hun deltog ikke i det møde om indkvartering af ”barnebrude”, som blandt andre hun var indkaldt til den 9. februar 2016 kl. 15.30 (ekstrakten side 5611), idet hun ikke var i huset den dag. Hun husker ikke, at hun efterfølgende fik refereret, hvad der blev drøftet på mødet, eller om hun fik gengivet, at bølgerne gik højt på mødet. Det er muligt, at hun hørte om det.

Helt generelt fyldte sagen om ”barnebrude” kun marginalt i hendes samlede arbejdstid. Hun vil anslå, at hun anvendte ca. 1 % af sin arbejdstid på sagen i perioden fra januar 2016 og nogle måneder frem.

Hun deltog ikke i koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, og hun erindrer ikke, at hun har talt med nogen af mødedeltagerne om, hvad der blev sagt. Hun kan se af det materiale, der nu fremgår af sagen, at bølgerne gik højt på mødet, men det er ikke noget, hun husker at have hørt om på daværende tidspunkt.

Den aktivitetsmæssige del af notatet af 2. februar 2016 fyldte ikke noget efter godkendelsen den 9. februar 2016, og hun var ikke involveret i den del af notatet, der angik de juridiske overvejelser.

Hun blev foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.11 fra Anne Nygaard Just til Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert vedhæftet pressemeddelelsen (ekstrakten side 101) sammenholdt med mail af 10. februar 2016 kl. 14.41 fra Line Skytte Mørk Hansen til Mark Thorsen, Mia Tang, Jonas From Soelberg, Anne Nygaard Just, Lykke Sørensen, Jesper Gori og hende (ekstrakten side 6153), hvoraf fremgår:

”Har talt med Lene Vejrum i styrelsen og de har et møde i eftermiddag hvor de går i gang med at planlægge processen med at få skilt de mindreårige fra de voksne samlevende/ægtefæller.

De sætter det i værk så hurtigt de kan – de tror at det i nogle tilfælde kun kan lade sig gøre med politiets hjælp.”

Hun forklarede, at hun ikke husker drøftelser om, hvorfor det var var Line Skytte Mørk Hansen, der ringede til Udlændingestyrelsen, selvom sagen angik juridiske forhold. Hun vil tro, at det var blevet aftalt på koncerndirektionsmødet, men hun ved det ikke.

Som hun husker det, hørte hun ikke om Line Skytte Mørk Hansens samtaler den 10. februar 2016 med Lene Linnea Vejrum. Line Skytte Mørk Hansen har ikke på noget tidspunkt fortalt hende om samtalerne. På et tidspunkt nævnte hun i relation til Lene Linnea Vejrum's telefonnotat, at ”det var da pudsigt, at der så ligger et referat”, men hun kan ikke huske, hvornår hun sagde det, eller hvad hun præcist sagde.

Foreholdt Lene Linnea Vejrum's notits af 31. marts 2016 om opringningen fra Line Skytte Mørk Hansen (ekstrakten side 908) forklarede hun, at hun ikke kan huske, at hun har set notitsen forud for sin forberedelse af afhøringen i kommissionen. Bemærkningen om, at det var pudsigt, at der lå et referat af telefonsamtalen, kom formentligt på et senere tidspunkt, muligvis i 2017 i forbindelse med ombudsmandens undersøgelse af sagen. Hun har først igen i forbindelse med afhøringerne i kommissionen talt med Line Skytte Mørk Hansen om telefonnotatet. Hun arbejder fortsat sammen med Line Skytte Mørk Hansen, og afhøringerne i kommissionen fylder i hverdagen. Hun har i den forbindelse talt med Line Skytte Mørk Hansen om, at Lene Linnea Vejrum og Line Skytte Mørk Hansen har forskellige opfattelser af, hvad der blev sagt under telefonsamtalen den 10. februar 2016.

Hun blev foreholdt mail af 8. juni 2017 kl. 15.37 fra Jesper Gori til hende med en anmodning om et bidrag til besvarelse af Udlændinge- og Integrationsudvalgets spørgsmål nr. 815 om, hvorfor det var Line Skytte Mørk Hansen, der kontaktede styrelsen (ekstrakten side 7273-7274), og sit svar den 9. juni 2017 kl. 08.24, hvorefter ”de” ville udarbejde et udkast til svar på dette spørgsmål (ekstrakten side 7273). Hun blev desuden foreholdt mail af 15. juni 2016 kl. 13.34 fra Louise Gertrud Michaëlis til Line Skytte Mørk Hansen, Lykke Sørensen, Mathilde Smedegaard Gulddahl og hende med et revideret udkast til besvarelse på baggrund af ”vores drøftelser i dag” (ekstrakten side 5808-5809). Svaret på spørgsmål 815 skulle herefter angive, at Line Skytte Mørk Hansen var chef for Koncernstyringsafdelingen, som varetog departementets opgaver ift. drift af asylcenterområdet, herunder indkvartering. Herudover indeholdt mailen bl.a. følgende udkast til besvarelse af spørgsmål 846:

”UUI 846

Vil ministeren redegøre for, hvorfor ministeriet fulgte op på pressemeddelelsen af 10. februar 2016 ved samme dag at foretage opkald til Udlændingestyrelsen, for at ”anmode Udlændingestyrelsen om straks at foranstalte, at indkvarteringsoperatørerne blev orienteret om de nye retningslinje og varslet om, at Udlændingestyrelsen vil igangsætte en adskillelse af parrene” ..., når ministeren under samrådet den 1. juni 2017 sagde, at pressemeddelelsen af 10. februar 2016 ikke var en instruks?

”Afdelingschef Line Skytte Mørk Hansen kontaktede den 10. februar kl. ca. 14.30 vicedirektør i Udlændingestyrelsen Lene Vejrum telefonisk med henblik på at følge op på pressemeddelelsen. Opfølgningen havde bl.a. til formål at håndtere eventuelle spørgsmål til pressemeddelelsen.”

Hun forklarede, at hun ikke husker, at hun eller Line Skytte Mørk Hansen på dette tidspunkt i 2017 reagerede på Lene Linnea Vejrum's notits om telefonsamtalen den 10. februar 2016, eller om de havde drøftelser om notitsen. Svaret på spørgsmål nr. 815 var alene en konstatering af Line Skytte Mørk Hansens stilling i ministeriet. Hun vidste ikke, hvad der nærmere lå i formuleringen af svaret på spørgsmål nr. 846. Hun erindrer ikke, at hun på dette tidspunkt overhørte drøftelser om rigtigheden af Lene Linnea Vejrum's telefonnotat fra 31. marts 2016.

Adspurg om baggrunden for, at det i stedet fremgik af det endelige svar på spørgsmål 846, at ministeren ville redegøre for forløbet ved besvarelsen af samrådsspørgsmål AW og AY den 23. juni 2017 (ekstrakten side 4180), forklarede hun, at hun ikke har kendskab til, hvorfor man endte med ikke at give de oplysninger, der fremgik af udkastet til svar. Hun ved ikke, hvilke drøftelser der har været i denne forbindelse.

Hun husker ikke, om hun i tiden omkring den 10. februar 2016 havde samtaler med Udlændingestyrelsen relateret til udsendelsen af pressemeddelelsen.

Hun blev foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.54 fra Anne Nygaard Just til Uffe Toudal Pedersen, som Line Skytte Mørk Hansen og hun modtog i kopi, med en status på sagerne (ekstrakten side 5628). Hun blev desuden foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 17.42 fra Line Skytte Mørk Hansen til Uffe Toudal Pedersen, Jonas From Soelberg, Mark Thorsen, Lykke Sørensen, Anne Nygaard Just, Mia Tang, Jesper Gori og hende, hvor Line Skytte Mørk Hansen til orientering videregav Lene Linnea Vejrum's mail af samme dag kl. 16.40 (ekstrakten side 5368), hvoraf følgende fremgår:

”Vi har nu orienteret operatørerne om de nye retningslinjer og herunder varslet, at vi igangsætter en adskillelse af parrene.

Vores vurdering er, at det vil tage minimum en uges tid at gennemføre, da der skal findes pladser i UMI-systemet, og da vi navnlig skal sikre, at de mindreårige med børn bliver placeret på centre, hvor der er gode rammer for de små børn.

Pt. opererer vi med 4 grupper:

- De mindreårige under 18. Skal på UMI-center
- De gravide mindreårige under 18. Skal på UMI-center
- De mindreårige mødre under 18. Bør på kvindecener, hvor der er mere ro omkring de små børn.

- De voksne mænd. Skal på alm. opholdscenter.

Vi er gået i gang med at skabe os et overblik over hvilke centre, det er muligt at flytte de forskellige grupper til.

Processen er, at vi pålægger de pågældende at flytte på helt almindelig vis. Såfremt de ikke efterkommer vores flytteanmodning, får de et såkaldt flyttepåbud, hvorefter vi kan anmode om politiets bistand til flytningen.”

Hun forklarede, at hun blev orienteret, fordi hendes fuldmægtig var på sagen. Hun har alene været involveret i sagen på et ”cc-spor”. Hun husker ikke, at Line Skytte Mørk Hansen og hun havde indgået en egentlig aftale om denne fordeling. De kunne ikke bruge dobbeltressourcer på en sag, når der var mange andre sager, der skulle håndteres. Hendes kontors fokus var løbende at følge op på aktivitetsdelen, men hun husker ikke, at hun selv har fulgt det særligt tæt. Aktivitetsdelen angik primært, hvor mange personer, der var i den pågældende gruppe af asylansøgere, men ikke så meget, om de blev adskilt. Hun var ikke involveret i sagsbehandlingen om flytning af asylansøgerne.

Foreholdt mail af 22. februar 2016 kl. 11.10 fra Andreas Højmark Søndergaard til bl.a. Laura Purup i Folketinget om, at ministeriet i forbindelse med en udvalgsorientering alene kunne henvise til pressemeddelelsen, og at retningslinjerne var under revidering i Udlændingestyrelsen (ekstrakten side 5373), forklarede hun, at hun ikke husker, om hun var en af de personer, Andreas Højmark Søndergaard havde talt med. Hun var bortrejst på ferie fra den 22. februar til den 29. februar 2016. Hendes kontor var ikke involveret i retningslinjerne, og hun husker ikke at have hørt om udarbejdelse af retningslinjerne.

Hun fremstod som underskriver på besvarelsen af spørgsmål S 630 den 24. februar 2016 (ekstrakten side 230-231), men hun kan se af godkendelsesprocessen i F2 (ekstrakten side 5504), at hun ikke havde godkendt besvarelsen. Hun husker det ikke i dag, men hun er sikker på, at Anne Nygaard Just har drøftet besvarelsen med hende inden godkendelsen. Den godkendelsesproces, der fremgår af F2 i denne forbindelse, var ikke udtryk for et typisk flow, idet det fremgår, at sagen blev godkendt af en afdelingschef i en anden afdeling tre minutter efter, at den var lagt op i systemet af Anne Nygaard Just. De må derfor have haft en mundtlig proces omkring besvarelsen.

Hun blev foreholdt sin mail af 16. februar 2016 kl. 12.02 til Anne Nygaard Just, hvori hun anførte, at ”Line” gerne ville have en lidt mere blød vinkel ind i besvarelse af spørgsmål S 630 (ekstrakten side 5372), og mail af 17. februar 2016 kl. 11.04 fra Anne Nygaard Just til Lene Linnea Vejrum med anmodningen om godkendelse af et udkast til svar (ekstrakten side 6421). Hun forklarede, at det sidste afsnit i svaret, hvorefter der var stor fokus i asylcentrene på at sikre, at de unge piger trivedes, hvilket ministeren ville indskærpe, at Udlændingestyrelsen

skulle opretholde, var udtryk for den mere bløde vinkel, som Line Skytte Mørk Hansen ønskede føjet til i besvarelsen. Hun husker ikke at have været involveret i besvarelsen, men når hun ser den kommunikation, der fandt sted, er hun sikker på, at hun var involveret. Hun har ikke været inde over den endelige version af svaret.

De drøftelser, hun havde med Line Skytte Mørk Hansen om svaret på spørgsmål S 630 angik alene sådanne forhold, som at der var 27 indkvarterede og lign. Hun var ikke involveret i overvejelser om, hvad man skulle skrive i svaret til spørgsmål S 630 om undtagelser til ordningen. Line Skytte Mørk Hansen og hun ville aldrig drøfte juridiske problemstillinger, ligesom de aldrig har drøftet, hvordan ordningen skulle administreres. Baggrunden for, at Lykke Sørensen godkendte svaret i stedet for Line Skytte Mørk Hansen, var formentlig, at Line Skytte Mørk Hansen havde ferie i uge 7. Der blev sendt forskellige udgaver af svaret rundt, og godkendelsesforløbet på kun tre minutter tyder på, at svaret var ”clearet” på forhånd. Det forhold, at hendes navn stod anført på svaret til spørgsmål S 630, selvom hun ikke havde godkendt svaret i F2, skyldtes, at skabelonen til svaret var oprettet af Anne Nygaard Just i hendes kontor.

Hun husker ikke, at hun var involveret i forløbet forud for forespørgselsdebat F12 med statsministeren den 4. marts 2016, herunder at Tanja Franck bestilte en ny formulering af talepunkterne. Hun husker heller ikke at have hørt, at det i Statsministeriet blev meldt ud, at udlændinge- og integrationsministeren havde meldt hårdere ud, end juraen kunne holde til. Hun er ikke jurist, og det ville være helt utænkeligt, at hun blev inddraget i juridiske problemstillinger.

Vedrørende Udlændingestyrelsens forelæggelse af fem konkrete sager for departementet forklarede hun, at hun aldrig har deltaget i drøftelser om de konkrete sager, men hun kan se af materialet i sagen, at hun ved Anne Nygaard Justs mail af 2. marts 2016 kl. 12.54 modtog kopi af Ditte Kruse Dankerts mail af 2. marts 2016 kl. 10.26 om de konkrete sager (ekstrakten side 298-299), ligesom hun på et tidspunkt modtog Udlændingestyrelsens notat om de fem sager. Hun husker ikke at have deltaget i møder med ministeren, departementschefen, Mark Thorsen eller andre, hvor de konkrete sager har været fremme eller er blevet drøftet. Hun kan tillige se af materialet, at Anne Nygaard Just på et tidspunkt udleverede nogle dokumenter til ministersekretæren, men hun kan ikke huske, om det er noget, hun husker fra dengang, eller om det er noget, hun har læst efterfølgende. Hun har aldrig selv set sagerne. At de konkrete sager blev hentet hos dem, kunne skyldes, at de rent fysisk sad lige rundt om hjørnet i forhold til ministersekretariatet.

Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens forklaring om møder vedrørende samråd Z, hvori hun skulle have deltaget (afhøringsekstrakten side 209), forklarede hun, at hun ikke kan huske at have deltaget i et møde om de konkrete sager den 7., 8. eller 9. marts 2016, ligesom hun ikke husker at have deltaget i et møde den 14. marts 2016 om forberedelse af samråd Z. Hun kan af sin egen kalender se, at hun på det tidspunkt, hvor mødet den 14. marts 2016 fandt sted, var til

et møde i Justitsministeriet sammen med Forsvarsministeriet om tilvejebringelse af yderligere indkvarteringskapacitet.

Selvom hendes navn også fremgik af besvarelsen den 9. marts 2016 af Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalgets spørgsmål nr. 302, husker hun ikke, at hun har deltaget i drøftelser herom eller i øvrigt været involveret i dette svar.

Hun deltog ikke i besvarelsen af henvendelsen fra Folketingets Ombudsmand, herunder formuleringen af brevet, og hun har ikke forholdt sig til indholdet. Anne Nygaard Just, der havde sidet med sagen, blev bedt om at levere materiale til besvarelsen. Det var en stor opgave at finde akterne, der skulle sendes med til ombudsmanden, fordi Udlændingeafdelingen skulle have fysiske udskrifter af alle dokumenterne. Alt, hun selv havde om sagen, var sendt til Anne Nygaard Just, som havde journaliseret dokumenterne på sagerne.

Den tid, hun brugte på denne sag, gik til sparring med hendes fuldmægtig, Anne Nygaard Just, ligesom hun givetvis har læst korrektur på nogle skriftlige arbejder. Selv om det var Line Skytte Mørk Hansen, der havde sagen, var hun stadig chef for Anne Nygaard Just. Normalt ville hun læse korrektur på en sag, inden hun lagde den videre, for at sikre, at sagsfremstillingen var klart beskrevet.

Hun blev på ny foreholdt mail af 15. juni 2017 kl. 13.34 fra Louise Gertrud Michaëlis til bl.a. hende med udkast til svar på Udlændinge- og Integrationsudvalgets spørgsmål nr. 815, 846, 851 og 875 (ekstrakten side 5808-5809). Adspurgt af Line Skytte Mørk Hansens bisidder, advokat Thomas Ryhl, om der var noget forkert i udkastet til svaret på spørgsmål 815, forklarede hun, at svaret var faktuel korrekt, men at Line Skytte Mørk Hansen også havde andre ansvarsområder end driften af asylcenterområdet. Adspurgt, om der var noget forkert i udkastet til svaret på spørgsmål 846, forklarede hun, at svaret umiddelbart ikke så forkert ud. Hun havde dog ikke kendskab til de tidspunkter, der fremgik af svaret. Adspurgt, om der var noget forkert i udkastet til svaret på spørgsmål 851, forklarede hun, at svaret var faktuel korrekt. Adspurgt, om der var noget forkert i udkastet til svaret på spørgsmål 875, forklarede hun, at hun ikke kan forholde sig til de konkrete tidspunkter, men at der ikke er noget i den anden del af besvarelsen, der står i modsætning til hendes kendskab til sagen.

Der var i denne sag direkte adgang fra Line Skytte Mørk Hansen til Anne Nygaard Just og omvendt med henblik på at få løst opgaver, hvilket var atypisk, men der var også tale om en atypisk situation med stor travlhed. Det var således Line Skytte Mørk Hansen, der ”havde bolden” på denne sag i deres afdeling, mens hun selv var mere på et informationsniveau.

Foreholdt Margit Sander Rasmussens forklaring om, at hun i dagene fra den 10. februar 2016 og frem jævnlige blev ringet op af Anne Nygaard Just, der spurgte til, hvor langt de var nået, og hvornår styrelsen forventede at kunne adskille nogen, samt at Lene Linnea Vejrum ligeledes

blev ringet op af Line Skytte Mørk Hansen (afhøringsekstrakten side 493-494), forklarede hun, at hun ikke husker, at hun blev orienteret om samtalerne mellem Anne Nygaard Just og Margit Sander Rasmussen eller mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Linnea Vejrum i dagene omkring den 11.-12. februar 2016. Hun tror bestemt ikke, at hun instruerede Anne Nygaard Just i at ringe til Udlændingestyrelsen i dagene omkring den 11.-12. februar 2016.

Hun har ikke yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

Mødet sluttede kl. 14.20.

Peter Mørk Thomsen
Formand

PROTOKOL

25. september 2020

Protokol nr. 25

Den 25. september 2020 kl. 9.00 blev Instrukskommissionen sat i lokale 003 i Retten på Frederiksberg, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var undersøgelseskommissionens medlemmer, Peter Mørk Thomsen, Torkil Høg og Louise Halleskov, undersøgelseskommissionens udspørger, advokat Lars Kjeldsen, ved advokat Hanne Rahbæk med advokat David Neutzsky-Wulff og undersøgelseskommissionens juridiske sekretærer, dommer Thomas Raaberg-Møller (til kl. 12.30) og dommer Rikke Plesner Skovby (fra kl. 13.30).

Som bisiddere var mødt:

Advokat Nicolai Mallet for Inger Støjberg

Advokat Jakob Lund Poulsen for Andreas Højmark Søndergaard, Margit Sander Rasmussen og Jens Vikner

Advokat Peter Breum for Adam Abdel Khallik og Anne Nygaard Just

Advokat Anders Valentiner-Branth for Henrik Grunnet

Advokat Søren Juul for Lykke Sørensen

Advokat Thomas Ryhl for Line Skytte Mørk Hansen

Advokat Lise Lauridsen for Nina Holst-Christensen, Ditte Kruse Dankert, Carsten Madsen og Thomas Klyver

Advokat Stine Gry Johannesen for Anna-Sophie Saugmann-Jensen

Advokat Pernille Backhausen for Uffe Toudal Pedersen

Advokat Morten Samuelsson for Lene Vejrum (til kl. 14.30)

Advokat Frederik Kromann Jespersen for Mark Thorsen

Advokat Asger Bagge-Jørgensen for Tanja Franck

Advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja for Jesper Gori og Jonas From Soelberg (til kl. 15.00)

Advokat Thomas Lindberg Brædder for Kristina Rosado

Advokat Gunnar Homann for Christian Kettel Thomsen

Advokat Michael Goeskjær for Lars Løkke Rasmussen (fra kl. 11.00)

Advokat Jens Rostock-Jensen for Barbara Bertelsen (fra kl. 10.40)

Advokat Henrik Stagetorn v/ advokat Mette Maria Lorentzen for Anni Fode

Advokat Karoly Németh for Søren Pind

---o0o---

Kl. 09.00 mødte Jens Vikner. Han bekræftede, at han fortsat er ansat i staten. Han blev herefter vejledt om, at han ikke har pligt til at udtale sig.

Han blev orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Han forklarede, at han blev cand.jur. fra Københavns Universitet i 1989. Herefter var han i en kort periode ansat på universitetet, hvorefter han indtil 2019 var ansat i Udlændingestyrelsen bortset fra en periode fra 1992-1994, hvor han var ansat i Arbejdsmarkedsstyrelsen. Han var ansat i Udlændingestyrelsen i 28 år. Fra 2016-2019 var hans primære arbejdsopgave at besvare høringer fra departementet til brug for besvarelsen af folketingsspørgsmål. De var tre i det team, som havde med dette at gøre. Hans primære område var familiesammenføring og tidsubegrænset opholdstilladelse. Asylindkvartering var ikke hans område. De andre i teamet var Margit Sander Rasmussen og en række skiftende fuldmægtige. Ham bekendt var der ikke andre i teamet ud over Margit Sander Rasmussen og ham, der var inde over sagen om mindreårige gifte eller samlevende asylansøgere. Hans nærmeste chef var i realiteten vicedirektøren, Anni Fode, som han sparrede med. Der var også en chef for sekretariatet, men denne stod for det mere administrative. Når Nils Bak havde pressesager og gerne ville have et juridisk input, spurgte Nils Bak af og til ham. Dette var ikke en fast arbejdsgang, men var udtryk for, at han hjalp en kollega. På dette tidspunkt sad Nils Bak også i ledelsessekretariatet. I Udlændinge- og Integrationsministeriet havde han samarbejde med blandt andre Jesper Gori og med forskellige fuldmægtige. Hans kontakter i Udlændinge- og Integrationsministeriet var navnlig fuldmægtigene. Han havde også kontakt til Merete Milo.

Han så ikke Facebook opslaget den 25. januar 2016 (ekstrakten side 14). Han går ud fra, at han læste om det i pressen nogle dage efter. Han blev ikke sat til at udføre arbejde i anledning af opslaget.

Foreholdt notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5360) forklarede han, at han ikke husker at have deltaget i en proces om dette notat og ikke genkender notatet. Indkvartering af asylansøgere var heller ikke hans område. Der var megen korrespondance mellem fagkontorer i Udlændingestyrelsen og departementet, som han og teamet ikke blev involveret i. Han husker ikke, at han senere

har set notatet. Måske har han på et tidspunkt i 2017 hørt det omtalt. Han kan ikke afvise, at nogen har nævnt notatet for ham, men han husker det ikke nævnt.

Foreholdt pressemeddelelsen af 10. februar 2016 (ekstrakten side 102) forklarede han, at han ikke har talt med nogen af de personer, der var involveret i udarbejdelsen af pressemeddelelsen, om, hvordan pressemeddelelsen blev til. Han har heller ikke talt med nogen, der deltog i koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, om, hvad der skete under mødet.

Foreholdt Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 til Lene Linnea Vejrum, Morten Bo Laursen og Ditte Kruse Dankert om koncerndirektionsmødet (ekstrakten side 100) forklarede han, at han ikke talte med Henrik Grunnet om mailen. Han så først mailen, da den senere blev fundet. Han anede på daværende tidspunkt ikke, at mailen var blevet sendt.

Han blev foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 14.26 fra Nils Bak til ham (ekstrakten side 5600). Af mailen fremgår:

”Der er en meget stor risiko for brud på børnekonventionen, eksempelvis hvis vi hindrer en 16-årig pige at bo sammen med en 24-årig ægtefælle med hvem hun har et barn. Det oplyste Lykke på koncerndirektionsmødet pba. vurdering fra JM, og Støjberg skulle have udbrudt, højlødt: Den risiko tager jeg gerne!

Hun mente på mødet – **alene** fordi Lykke viderebragte JM's vurdering, sådan som hun havde pligt til – at ”I åbenbart godt vil ha' barnebrude'. Så var der krig. Hun skaber splid. Uffe og Lykke kæmper med hende.
...”

Han forklarede, at det ikke står klart i erindringen for ham, at han modtog mailen. Han husker ikke, at Nils Bak fortalte, hvor han havde oplysningerne fra. Han tror, at han gik ud fra, at Nils Bak havde oplysningerne fra Henrik Grunnet. De talte helt sikkert om mailen, men han husker det ikke. De har i Udlændingestyrelsen talt om sagen et utal af gange.

Han blev den 10. februar 2016 ikke involveret i nogen sagsbehandling i anledning af pressemeddelelsen. Den 10. februar 2016 hørte han ikke noget om nogen samtale mellem medarbejdere fra Udlændingestyrelsen og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, men senere hørte han, at der havde været en telefonsamtale. Han husker ikke, hvem der fortalte ham om denne samtale. Han tror, at han hørte om samtalen over en frokost eller på gangen. Han hørte om samtalen flere gange. Han hørte, at Line Skytte Mørk Hansen den 10. februar 2016 havde talt med Lene Linnea Vejrum og i den forbindelse sagt, at der skulle ske en adskillelse af asylparrene. Han hørte ikke om samtalen umiddelbart efter den 10. februar 2016, men formentlig i marts 2016. Han tror, at han hørte om

samtalen efter klagen til Folketingets Ombudsmand, idet han først blev involveret i sagen efter dette tidspunkt. Han fik at vide, at Lene Linnea Vejrum havde fået oplyst, at der ikke skulle være undtagelser, uanset om der var børn, sygdom eller forelå traumatiserende forhold. Han ved, at han fik dette at vide af flere forskellige, men han husker ikke præcist, hvem der sagde det til ham. Han talte ikke med Lene Linnea Vejrum om samtalen. Han har ikke talt med nogen, der har et førstehåndskendskab til samtalen. Han har kun hørt om samtalen som anden-, tredje- eller fjerdehåndsviden. Det, han hørte om samtalen, var meget konsistent. Han hørte ikke om en anden udlægning af samtalen, end at det blev sagt, at alle skulle adskilles.

Han var ikke involveret i de indledende overvejelser om forelæggelse af fem konkrete sager for departementet.

Foreholdt mail af 28. marts 2016 kl. 14.09 fra Ditte Kruse Dankert til Anni Fode, Lene Linnea Vejrum, Kristina Rosado og ham om blandt andet forelæggelsen af fem konkrete sager for departementet (ekstrakten side 6473) forklarede han, at han ikke husker, at han fik yderligere at vide end det, der fremgik af mailen. Han husker ikke mailen.

Foreholdt mail af 4. april 2016 kl. 19.59 fra Lene Vejrum til Tanja Franck med kopi til blandt andre ham om, at Udlændingestyrelsen havde fået en første uformel tilbagemelding fra departementet om sagerne (ekstrakten side 6789), og foreholdt det vedhæftede notat (ekstrakten side 6814) forklarede han, at han ikke har set det vedhæftede notat tidligere. Han husker ikke at have deltaget i et møde, hvor de konkrete sager blev drøftet. Han ved, at der blev forelagt sager for Tanja Franck. Han deltog ikke i drøftelser om, hvilke sager der skulle forelægges. Han var involveret i redegørelsen til Folketingets Ombudsmand. De havde et møde om, hvordan de skulle besvare Folketingets Ombudsmand. Dette møde blev måske afholdt den 22. eller 23. marts 2016. Han blev involveret i en drøftelse af afgørelsesbegrebet. Han var ikke involveret i en drøftelse af de menneskeretlige problemstillinger og har ikke en særlig viden om menneskeretten.

Foreholdt udlændinge-, integrations- og boligministerens svar af 24. februar 2016 på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230) forklarede han, at han ikke var involveret i besvarelsen af dette spørgsmål. Han ved ikke, om svaret var i høring hos Udlændingestyrelsen. Han er helt sikker på, at han i februar 2016 ikke blev gjort bekendt med svaret. Han var i februar 2016 ikke involveret i denne sag. Han var ikke involveret i drøftelser om, hvorvidt svaret cementerede en opfattelse af, at der var tale om en undtagelsesfri ordning.

Han husker ikke, at han var involveret i at levere materiale til samrådet den 15. marts 2016.

Foreholdt Jesper Goris mail af 18. marts 2016 kl. 18.00 til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 838) forklarede han, at han ikke var involveret i udarbejdelsen af de retningslinjer, der forelå den 1. juli 2016, og heller ikke deltog i drøftelser herom.

Han blev foreholdt mail af 22. marts 2016 kl. 12.59 fra Anni Fode til ham om, at hun ville drøfte ”nedennævnte” med ham, og at hun også havde vedhæftet en henvendelse fra Institut for Menneskerettigheder (ekstrakten side 6470). Han blev endvidere foreholdt udlændinge-, integrations- og boligministerens svar af 25. april 2016 på henvendelsen fra Institut for Menneskerettigheder (ekstrakten side 1261). Han forklarede, at han ikke var involveret i udarbejdelsen af svaret til Institut for Menneskerettigheder. Den 22. eller 23. marts 2016 talte han med Anni Fode om afgørelsesbegrebet.

Foreholdt henvendelsen fra Institut for Menneskerettigheder (ekstrakten side 889) forklarede han, at det forekommer ham, at han har set notatet. Han har formentlig læst indholdet. Han genkender ”hovedet” på notatet. Han var enig i den vurdering, som Institut for Menneskerettigheder gav udtryk for.

Han blev foreholdt mail af 22. marts 2016 kl. 12.40 fra Anni Fode til Kristina Rosado med kopi til Lene Linnea Vejrum (ekstrakten side 6470). Af mailen fremgår:

”...

Tak for info – jeg er stemt for, at vi fremover træffer afgørelse i sagerne. Det tror jeg også, at FO vil mene ville være det rigtigste – det er jo meget indgribende og jeg synes, at det IMR refererer fra de konkrete sager lyder alvorligt. Og vi skal jo virkelig undgå fodfejl i disse sager. Har I vendt det med Jens Vikner?

...”

Han blev endvidere foreholdt sin mail samme dag kl. 15.10 til Anni Fode (ekstrakten side 6469). Heraf fremgår:

”...

Styrelsens bestemmelser efter udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 1. pkt., om asylansøgers indkvartering på asylcentre har karakter af faktisk forvaltningsvirksomhed, jf. bemærkningerne side 33 i lovforslag nr. L 130 af 30. januar 2013 (vedtaget som lov nr. 430 af 1. maj 2013). Et pålæg til en asylansøger om at tage ophold på et bestemt asylcenter efter § 42 a, stk. 7, 3. pkt., anses derimod for at være en afgørelse, der er omfattet af forvaltningslovens regler.

Imidlertid er jeg enig i, at styrelsens bestemmelse efter udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 1. pkt., om at et ægtepar ikke skal indkvarteres sammen, er så indgribende i

ægteparrets forhold og involvere et så vanskeligt juridisk skøn, at en sådan bestemmelse må antages at være en egentlig afgørelse i forvaltningslovens forstand. Der vil således skulle foretages partshøring efter forvaltningslovens § 19, forinden afgørelse om adskillelse af ægtepar ved indkvartering på asylcentre kan træffes, idet det må lægges til grund, at ægteparret – selv om de selv til styrelsen har oplyst om deres alder og deres ægteskab – ikke er bekendt med, at disse oplysninger indgår i en sag om indkvartering.

Ligeledes kan der peges på, at der i øvrigt kan være behov for – udover at gennemføre partshøring – at oplyse sagen, således at det sikres, at alle relevante oplysninger er til stede, forinden der træffes afgørelse om adskillelse af ægtepar. Sådanne relevante oplysninger, der bør tilvejebringes af styrelsen, kunne fx være oplysninger om ægteparrets børn, sygdom, handicap, traumatiske oplevelse, længden af det eksisterende samlivsforhold.”

Han forklarede, at han, inden han sendte sin mail, havde læst bestemmelsen i udlændingelovens § 42 a, stk. 7, og forarbejderne til bestemmelsen. Herefter var der tale om ”simpel juridisk deduktion” ud fra sagens karakter for at nå frem til, at der ikke var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed. Enhver jurist ved, hvad der skal til for, at en aktivitet må karakteriseres som en forvaltningsretlig afgørelse. Det var ikke et svært spørgsmål for ham. Han tror ikke, at han på dette tidspunkt slog op i den forvaltningsretlige litteratur for at undersøge spørgsmålet nærmere.

Han blev foreholdt Anni Fodes mail af 22. marts 2016 kl. 17.23 (ekstrakten side 6469) sendt i forlængelse af hendes ovenfor omtalte mail samme dag kl. 12.40. Heraf fremgår:

”Kære alle

Som drøftet med Kristina, så har jeg vendt spørgsmålet med Jens Vikner, der har tilkendegivet nedennævnte.

Som I også selv har overvejet i kontoret, så synes jeg, at vi fremadrettet bør træffe en egentlig afgørelse og med partshøring forinden.

Men vi kan jo evt. vende det efter påske, hvis I gerne vil drøfte det nærmere.
...”

Han blev endvidere foreholdt Ditte Kruse Dankerts mail samme dag kl. 20.18 i samme mailkorrespondance (ekstrakten side 6783). I mailen hedder det:

”Kære Alle

Lad os klart lige mødes efter påske og tale om, hvorvidt vi skal behandle beslutningen om flytning som en egentlig afgørelse. Meget taler for, men en variant er også, at det ikke anses for en egentlig afgørelse, som jo så burde kunne påklages til departementet i henhold til den almindelige kompetence, men at man dog skal tillægge den enkelte partsrettigheder, fx i relation til partshøring. Jeg hørte det sådan, at JM's forvaltningsretskontor bl.a. anbefalede denne løsning. Departementet har givet udtryk for, at det er administrativt uønskeligt, hvis vi anser det for en afgørelse, og de vil formentlig, vil jeg tro, stille sig anderledes til det nu aftalte om, at vi kan forelægge de konkrete sager fsva. vurderingen af spørgsmålet om forholde til EMRK og Børnekonventionen, hvis vi lægger til grund at de er en afgørelse, som de kan komme ind over. Men det kan jo også give anledning til at overveje, om vi overhoved skal benytte os af den mulighed. Svær sag.”

Han forklarede, at han husker det således, at der efter påske var en drøftelse af spørgsmålet. Han fik det indtryk, at Ditte Kruse Dankert med bemærkningen om, at der var tale om en ”svær sag”, tænkte på de praktiske udfordringer, herunder spørgsmålet om, hvor parrene skulle indkvarteres under partshøringen. Han husker ikke, at han deltog i drøftelsen om de praktiske spørgsmål. Departementet havde den opfattelse, at man både kunne sige, at der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed, men samtidig kunne tillægge parrene partsrettigheder. Han ved ikke, hvem der havde denne opfattelse. Han vil gætte på, at det var Jesper Gori, men han er ikke sikker. Han mente selv, at der var tale om en mærkelig konstruktion, som han ikke var enig i, at man kunne anvende. Faktisk forvaltningsvirksomhed er netop kendetegnet ved, at der ikke er en part. Adspurgt, hvorfor det først ultimo april 2016 blev meldt ud, at der skulle ske partshøring, forklarede han, at der på dette tidspunkt var adskilt mange par. Meget af det, der foregik, var retrospektivt, idet man skulle få juraen til at passe med det, der var foregået. Dette var en svær opgave. Som han forstod det, var der ikke foretaget partshøring i de sager, hvor parrene var blevet adskilt. Han var ikke involveret i de konkrete sager. Han så heller ikke afgørelsen i den sag, der var påklaget til Folketingets Ombudsmand. Han så først senere, hvordan begrundelsen i denne sag havde været udformet.

Han blev foreholdt Ditte Kruse Dankerts mail af 28. marts 2016 kl. 14.09 til Anni Fode, Lene Linnea Vejrum, Kristina Rosado og ham (ekstrakten side 6473). Heraf fremgår:

”Jeg har tænkt lidt (meget) over vores udfordringer på denne sag. En ting er det med afgørelse eller ej. Det må, som du også siger, Jens, være uproblematisk ift det set up, vi har aftalt med departementet ift at kunne forelægge de konkrete sager ad. vurdering af menneskeretslige aspekter.”

Han blev endvidere foreholdt mail af 26. april 2016 kl. 17.00 fra Jesper Gori til Lykke Sørensen (ekstrakten side 1269). Heraf fremgår:

”Uffe var helt enig i, at der bør ske partshøring, og at US skal bedes om at ændre deres bidrag, alternativt at vi i svaret til OMB vil oplyse, at vi vil bede US om dette.”

Adspurg, hvorfor partshøring ikke blev nævnt i den første version af Udlændingestyrelsens udtalelse til Folketingets Ombudsmand, forklarede han, at Udlændingestyrelsen fik at vide, at der i forbindelse med den første adskillelse ikke skulle ske partshøring. Denne adskillelse skulle betragtes som faktisk forvaltningsvirksomhed. Hvis parret protesterede, skulle der foretages sagsbehandling med partshøring. Det var departementet, der sagde dette til Udlændingestyrelsen, efter at have talt herom med Justitsministeriet. Der skulle være tale om en ”tre-trinsraket”. Dette blev introduceret af departementet efter drøftelser med Justitsministeriet. I den endelige version af brevet til ombudsmanden, der blev udarbejdet medio april 2016, skrev man, at der ville ske partshøring, hvis parret ikke var tilfreds med den anviste indkvartering.

Adspurg, om han den 22. og 23. marts 2016 gjorde sig overvejelser om hjemmelskravet, forklarede han, at han ikke gjorde sig overvejelser herom. På dette tidspunkt var ”løbet kørt”. Han fik at vide, at direktøren i Udlændingestyrelsen havde besluttet, at parrene skulle adskilles, samtidig med at man kørte en proces med departementet. Vicedirektøren havde accepteret dette, og kontorchefen havde meddelt til operatørerne, at parrene skulle adskilles. Han blev ikke spurgt til dette og betragtede det som et ”fait accompli”. Han fik at vide, at beslutningen fra ledelsens side var, at der skulle ske adskillelse.

Han blev foreholdt mail af 13. april 2016 kl. 13.02 fra Ditte Kruse Dankert til ham (ekstrakten side 6819). Heraf fremgår:

”Kære Jens.

Beklager det sene svar. Vi var inde og drøfte det udkast, som du kender, i går. På baggrund af drøftelserne skal vi lave et nyt udkast, hvor vi ændrer lidt i forhold til den gennemgang af drøftelserne med og instruks fra departementet. De mente, at vi skulle skrive det sådan, at vi får en instruks, og at vi (samtidig) får besked på, at vi straks skal adskille, men at vi så efterfølgende har haft drøftelser med dem om kategoriseringen af sager, hvor der skulle ske adskillelse – ctr. sager, hvor der kunne være spørgsmål om de internationale forpligtelser.

...”

Han blev endvidere foreholdt den version af udtalelsen til Folketingets Ombudsmand, der var vedhæftet mail af 14. april 2016 kl. 15.52 fra Lene Linnea Vejrum til Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado (ekstrakten side 6474).

Adspurgt, om han fik yderligere at vide om drøftelserne med departementet om forløbet den 10. februar 2016, forklarede han, at han ikke fik yderligere at vide om disse drøftelser.

Han blev foreholdt følgende fra den ovenfor nævnte mail af 13. april 2016 kl. 13.02 fra Ditte Kruse Dankert til ham (ekstrakten side 6819):

”I forhold til spørgsmål om afgørelse ctr. forvaltningsvirksomhed, undersøger de nu nærmere med Jm’s forvaltningsretskontor. De kunne ikke helt se, hvorfor man ikke fortsat kunne tale om faktisk forvaltningsvirksomhed, der så – hvis man ikke vil følge anvisningen – bliver fulgt op af en egentlig afgørelse, hvor man så nok skulle udvide fx partshøringsbegrebet til også at omfatte faktiske forhold. Vi gjorde de forskellige argumenter gældende – og der var ingen konklusion, men de vil nu søge råd hos forvaltningskontoret”.

Han forklarede, at han fik at vide, at departementet ville komme med en tilbagemelding på spørgsmålet om faktisk forvaltningsvirksomhed. Han går ud fra, at Ditte Kruse Dankert havde gjort hans synspunkter gældende over for departementet. Anni Fode var enig med ham i hans synspunkter.

Han blev foreholdt mail af 20. april 2016 kl. 16.19 fra ham til Tanja Franck, Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6484). Heraf fremgår:

”Kære alle

Jeg har nu to gange talt med Anna-Sophie Saugmann, som Jesper Gori havde bedt om at ringe til mig, og med forbehold for Jespers godkendelse er vi blevet enige om følgende vedr. den fremtidige administration:

1) Røde Kors indkvarterer de to ægtefæller, hvoraf den ene er mindreårig, hver for sig på hvert sit asylcenter. Dette sker ved faktisk forvaltningsvirksomhed, jf. § 42 a, stk. 7, 1. pkt. Der sker ikke partshøring forinden, men RK ind- går i dialog med parret om den forestående indkvartering. (Det er vigtigt, at vi bruger udtrykket ”indkvartering hver for sig” og ikke ”adskillelse”, og det er vigtigt, at vi bruger udtrykket ”dialog” og ikke ”partshøring”).

2) Er ægteparret enig i indkvarteringen hver for sig, sker der ikke yderligere.

3) Er ægteparret ikke enig i indkvarteringen hver for sig, indberettes dette til styrelsen, som herefter hurtigt træffer en afgørelse om den evt. fortsatte opretholdelse af indkvarteringen hver for sig. Styrelsen foretager partshøring, forinden afgørelsen træffes efter en analogi af § 42 a, stk. 7, 3. pkt.”

Han forklarede, at han havde en drøftelse med Anna-Sophie Saugmann-Jensen. Som han husker samtalen, havde han anført, at fremgangsmåden efter hans opfattelse ikke var i overensstemmelse med afgørelsesbegrebet, men beskeden var, at Justitsministeriet havde lagt sig fast på dette, og at departementet var enig heri. Han husker ikke, om Anna-Sophie Saugmann-Jensen oplyste, hvem departementet havde talt med i Justitsministeriet. Han tog ikke stilling til, om det var rigtigt eller forkert, at de anførte ord skulle anvendes, idet der var tale om et diktat fra departementet. Som han husker det, blev fremgangsmåden beskrevet i mailen ikke problematiseret internt i Udlændingestyrelsen. Foreholdt, at der i mailen stod, at ”vi [er] blevet enige”, forklarede han, at de fik at vide, at Justitsministeriet var enig i fremgangsmåden. Hans opfattelse blev derfor ”overruled” af Forvaltningsretskontoret i Justitsministeriet. Hvis han skulle skrive mailen i dag, ville han ikke have brugt formuleringen ”vi er blevet enige”. Han var ikke enig, men det var sådan, man skrev, når man fik et diktat fra departementet. Hans opfattelse var, at det anførte i lovbemærkningerne om, at en indkvartering er faktisk forvaltningsvirksomhed, ikke rakte til en situation som den foreliggende, idet det ikke i lovbemærkningerne var forudsat, at en indkvartering kunne føre til en adskillelse. Lovbemærkningerne tog stilling til praktiske forhold. Han husker ikke de nærmere drøftelser om, at hjemlen skete ved en analogi. Adspurg, om man drøftede, om ordningen også skulle omfatte de allerede indkvarterede par, forklarede han, at drøftelsen angik den fremadrettede orden.

Foreholdt mail af 27. juni 2016 kl. 16.59 fra ham til Anne Nygaard Just vedhæftet Udlændingestyrelsens bemærkninger til svaret til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 6529 og 6531) forklarede han, at han ikke husker, at han har været med til at udarbejde dette bidrag. Det dokument, der er vedhæftet mailen, siger ham intet. Foreholdt, at der i udtalelsen af 14. juli 2016 til Folketingets Ombudsmand blev anvendt en anden formulering (ekstrakten side 2053) end den, der fremgår af det vedhæftede dokument, forklarede han, at han ikke kender til baggrunden herfor. Det skete af og til, at han indsendte notater til departementet. Hans team havde nogle gange en ”postfunktion”, når et fagkontor gerne ville have, at oplysninger til departement blev sendt via hans team. Han var modstander af denne praksis.

Foreholdt sin mail af 19. april 2016 kl. 08.53 til Ditte Kruse Dankert om afgørelsesbegrebet (ekstrakten side 6482) forklarede han, at da Udlændingestyrelsen fik beskeden om, at der skulle anvendes en ”tre-trinsraket”, var det tanken, at der først skulle ske partshøring, når parret havde oplyst, at de ikke ønskede at blive adskilt. Han forstod det således, at man partshørte i de efterfølgende sager, fordi man ønskede at træffe en afgørelse.

Han deltog ikke i den efterfølgende tilrettelæggelse af partshøringen i sagerne. Det forekommer ham, at han på et tidspunkt blev spurgt om, hvordan et partshøringsbrev skulle formuleres. Han sagde i den forbindelse, at der måtte sondres mellem partshøring og sagsoplysning. Partshøring angår en høring over oplysninger, som myndigheden allerede er i besiddelse af, mens sagsoplysning angår indhentelse af nye oplysninger. Han var ikke inde over de konkrete sager. Han var ikke involveret i overvejelser om, hvorvidt de allerede adskilte par skulle forblive adskilt under genoptagelsessagen.

Foreholdt mail af 4. juli 2017 kl. 10.26 fra ham til Nils Bak med kopi til Margit Sander Rasmussen (ekstrakten side 7283) om, at ”Information har jo fuldstændig ret, der er ikke gengivet nogen konkret afvejning eller i øvrigt hvilke hensyn, der indgået i vurderingen”, og Nils Baks mail til ham og Margit Sander Rasmussen i samme mailråd den 5. juli 2016 kl. 9.51 (ekstrakten side 7282) forklarede han, at han på dette tidspunkt havde set en afgørelse, som var vedhæftet en mail til ham fra Nils Bak. Dette var første gang, hvor han så en af afgørelserne. Afgørelsen henviste alene til instruksen. Han tror, at han talte med Nils Bak herom. Kontoret spiste frokost sammen hver dag.

Han blev foreholdt mail af 5. juli 2017 kl. 15.01 fra Nils Bak til ham om Udlændingestyrelsens behandling af de konkrete sager (ekstrakten side 7286) og hans svar herpå samme dag kl. 15.20 (ekstrakten side 7286), hvor han anførte:

”Det er meget fint, at de generelt har overvejet, hvilke par der skulle skilles, og hvilke der ikke skulle skilles. Det tvivler jeg ikke på, er korrekt. Men spørgsmålet her er, om de har foretaget en konkret vurdering i denne konkrete sag. Kan de dokumentere det ved akter på den konkrete sag? Og hvis det er tilfældet, hvorfor er det så overhovedet ikke reflekteret i afgørelsen? Som Rønsholdt siger, hvis det ikke kan dokumenteres, er det ikke sket.

Hvad angår faktisk forvaltningsvirksomhed, tager de fejl. Et flyttepåbud er en afgørelse, også før 28 apr. Det fremgår af lovbemærkningerne, som jeg selv har været med til at skrive.”

Adspurgt til, om han sondrede mellem en ”generel overvejelse” af sagerne og en konkret vurdering i de enkelte sager, forklarede han, at han havde fået at vide, at Udlændingestyrelsen havde udarbejdet et skema med oplysning over de forskellige par og med sagens oplysninger. Han tilkendegav i sin mail, at et sådant overblik ikke kunne erstatte, at man på den enkelte sag dokumenterer, hvilke oplysninger man er i besiddelse af, og hvorfra man har fået oplysningerne. Oplysningerne i et skema kan ikke erstatte de dokumentationskrav, der gælder i den enkelte sag. Dette var ikke problematiseret i de drøftelser, som han tidligere havde deltaget i – i hvert fald ikke på sagsniveau. Han

var ikke nede at tjekke efter i den enkelte sag. Da han skrev mailen, var han bekymret over, om der i sagerne havde været det nødvendige oplysningsgrundlag.

Foreholdt mail af 22. juni 2017 kl. 19.45 fra Lene Linnea Vejrum til Lykke Sørensen med kopi til US Dirstab (ekstrakten side 4367) om fundet af Henrik Grunnets mail af 10. februar kl. 13.45 (ekstrakten side 100) forklarede han, at US Dirstab er en funktionspostkasse i Udlændingestyrelsen. Departementet kan sende høringer til brug for besvarelsen af folketingsspørgsmål til denne postkasse. Det juridiske team havde adgang til denne postkasse og tjekkede løbende, om der kom mails. Han husker ikke, at han læste Lene Linnea Vejrum's mail, og han havde ikke noget at gøre med formuleringen. Han hørte om fundet af Henrik Grunnets mail. Nils Bak fortalte, at han havde fundet en mail i forbindelse med, at han ryddede op i sin mailboks forud for sin ferie. Foreholdt Kristina Rosados forklaring om, at det var hende, der fandt mailen, forklarede han, at han hørte det således, at det var Nils Bak, der fandt mailen. På dette tidspunkt hørte han ikke mere om, hvad der stod i mailen. Han var ikke involveret i noget af det, der foregik den 22. juni 2017, og ved ikke, om Nils Bak havde kontakt til Henrik Grunnet.

Foreholdt mail af 16. august 2017 kl. 20.16 fra Ditte Kruse Dankert til Tanja Franck, Lene Linnea Vejrum og Margit Sander Rasmussen med udkast til bidrag til brug for besvarelsen af spørgsmål 1000 (ekstrakten side 6898), Margit Sander Rasmussens mail af 21. august 2017 kl. 16.51 om, at Henrik Grunnets mail efter hendes opfattelse burde oversendes til departementet (ekstrakten side 6897), og hans svar samme dag kl. 18.06 (ekstrakten side 6897) forklarede han, at han var med på ”sidelinjen” i nogle af de drøftelser, som Margit Sander Rasmussen havde med Lene Linnea Vejrum og Tanja Franck, men han deltog ikke i drøftelserne og var ikke cc på drøftelserne. Margit Sander Rasmussen sparrede med ham. Han fik ikke at vide, hvorfor man ikke sendte Henrik Grunnets mail til departementet, og han syntes selv, at det var meget mærkeligt, at man valgte ikke at gøre dette. Efter hans opfattelse var det ikke Udlændingestyrelsens opgave at foretage vurderingen af, om mailen skulle sendes til Folketinget. Han sagde ikke selv til Lene Linnea Vejrum eller Tanja Franck, at de burde oversende mailen. Det var Margit Sander Rasmussens sag, og hun havde en baggrund med 10 år i departementet.

Han blev foreholdt mail af 23. juni 2017 kl. 09.28 fra Nils Bak til Lene Linnea Vejrum om forståelsen af Henrik Grunnets mail (ekstrakten side 7275). Heraf fremgår:

”Jeg forstår ikke, hvordan Henriks mail kan udlægges sådan.

Ministeren har sagt på samrådet, at US på koncerndirektionsmødet fik oplyst, at vi skulle overholde konventionerne. Henrik skriver, at ministeren stod fast på at adskille par –uanset børnekonventionen. Det er da en yderst væsentlig tilkendegivelse, som

mange nok vil tolke derhen, at US fik en ordre – uden forbehold. Altså at ministeren lyver.”

Han blev endvidere foreholdt Lene Linnea Vejrum's svar herpå samme dag kl. 10.09 om, at hun ikke var enig i, at mailen kunne læses på den anførte måde (ekstrakten side 7275).

Han forklarede, at han godt vidste, at Lene Linnea Vejrum og Tanja Franck ikke mente, at mailen kunne læses på den anførte måde. Der er ingen tvivl om, at han på daværende tidspunkt hørte om diskussionen. Både Margit Sander Rasmussen og Nils Bak betragtede mailen på den måde, at der her var tale om nye oplysninger, som man med rette mente, at Folketinget kunne være interesseret i.

Foreholdt udlændinge- og integrationsministerens besvarelse af 21. juni 2017 på spørgsmål 809 (ekstrakten side 4140) forklarede han, at han ikke husker, at han blev inddraget i besvarelsen af dette spørgsmål.

Foreholdt Margit Sander Rasmussen's notat om sagen (ekstrakten side 6661) forklarede han, at han husker, at han foreslog Margit Sander Rasmussen at udarbejde et notat om, hvordan hun havde oplevet sagsforløbet. Med sin erfaring fra Tamilsagen mente han, at det ville være hensigtsmæssigt, at hun skrev dette ned.

På ny foreholdt mail af 20. april 2016 kl. 16.19 fra ham til Tanja Franck, Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6484) forklarede han, at han husker det således, at departementet gav dem den besked, at de havde drøftet problemstillingen med Justitsministeriet. Ordvalget var en gengivelse af Anna-Sophie Saugmann-Jensens ord til ham. Han husker, at hun udtrykkeligt sagde, hvilke ord der skulle benyttes.

Efter at undersøgelseskommissionen blev nedsat, har han talt med Margit Sander Rasmussen og Nils Bak om kommissionen. De har drøftet, hvor afhøringen skulle finde sted, og hvordan afhøringen foregik. De har ikke talt om sagens indhold. Inden han blev indkaldt som vidne, lavede han ikke noget notat om sin opfattelse af sagsforløbet, idet han anså det som helt usandsynligt, at han skulle afhøres i kommissionen.

Han har ikke yderligere oplysninger eller skriftligt materiale af relevans for kommissionens arbejde.

---o0o---

Uffe Toudal Pedersen mødte. Han blev gjort bekendt med, at han nu – i lyset af den tid, der er forløbet, siden han fratrådte sin stilling i staten, og henset til at der i 2018 ikke skete noget af betydning i

sagen – har pligt til at udtale sig, og at han udtaler sig under strafansvar. Adspurg, om han herefter kan vedstå den forklaring, som han afgav under det seneste møde, svarede han bekræftende.

Han blev foreholdt følgende fra sin tidligere forklaring (afhøringsprotokollen side 75):

”Foreholdt Inger Støjbergs Facebook opslag (ekstrakten side 14) forklarede han, at opslaget ikke blev drøftet i ministeriet. Han blev ikke kontaktet om udmeldingen, og han havde ikke en forudgående dialog med ministeren om det. I de dage var ministeren til møde i parlamentet i Bruxelles vedrørende smykkeloven. Samtidig var han stedfortræder for hende til et uformelt rådsmøde i Haag.”

Han blev herefter foreholdt mail af 25. januar 2016 kl. 21.06 fra Jonas From Soelberg til ham med henvisning til en artikel om Inger Støjbergs udmelding og med teksten: ”Vi skal passe på M ikke kommer til at love noget, hun ikke kan holde...” (ekstrakten side 7111).

Han forklarede, at han ikke husker, at han fik mailen fra Jonas From Soelberg. Han havde på dette tidspunkt et ben på vej hjem fra mødet i Haag. Jonas From Soelberg, der på dette tidspunkt var en af hans nærmeste medarbejdere, fulgte med i medierne, og hvis der var sager på ministeriets område, fik han en mail herom. Han betragtede på dette tidspunkt sagen som en almindelig sag på linje med alle andre sager. Man vil kunne finde andre lignende mails fra Jonas From Soelberg til ham om, at departementet skulle være opmærksom på forskellige problemstillinger. Han fik gode råd, og der var ikke andet i det.

Han var ikke involveret i den indledningsvise kontakt mellem Udlændingestyrelsen og departementet om styrelsens udmelding til pressen.

Fra det tidspunkt, hvor notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5530) blev godkendt, til pressemeddelelsen blev udsendt, var der efter hans erindring fire variationer af pressemeddelelsen. Der var et udkast til en pressemeddelelse, som var skrevet ”på skuldrene” af notatet. Herefter kom der en diskussion med ministeren, som ikke var tilfreds med udkastet, hvorefter der kom en version uden omtale af undtagelsesmulighederne. Udlændingeafdelingen så denne version, og både Udlændingeafdelingen og han selv var kede af, at ”kattelemmen” ikke var medtaget i udkastet, men det endte med, at han accepterede, at kattelemmen blev taget ud af den endelige pressemeddelelse. Der var derfor en forskel mellem notatet og pressemeddelelsen. Der var også en diskussion af, om man kunne adskille parrene, men lade dem bo på samme asylcenter. Dette affødte en diskussion med Justitsministeriet, og den endelige konklusion var, at man ikke kunne ”bløde op” på adskillelsen ved at lade parret bo på samme center. Han mener, at denne diskussion fandt sted parallelt, men han husker ikke præcist, hvornår diskussionen fandt sted. Den 10. februar 2016 var dette ikke hovedemnet i diskussionen.

Foreholdt godkendelsesoplysningerne vedrørende notatet (ekstrakten side 5502) og adspurgt, om man ud fra godkendelsesoplysningerne kan fastslå, hvem der var ansvarlig for at orientere Udlændingestyrelsen om notatet, forklarede han, at det normalt vil være den afdeling, der har ejerskab til notatet, der skal melde tilbage om notatet. Notatet endte med at være et fælles produkt, men Koncernøkonomi havde ejerskabet til notatet. Det ville normalt være Koncernøkonomi, der skulle sikre, at notatet kom videre, men ministersekretariatet ville også skulle give en melding om, at notatet var godkendt. Han ved ikke, om en sådan besked automatisk blev genereret i systemet.

Han blev foreholdt følgende fra sin tidligere forklaring (afhøringsprotokollen side 78):

”Notatet blev færdiggjort og lagt op, hvorefter ministeren godkendte det. Han talte ikke med ministeren om det den 9. februar 2016, og han har ikke gennemgået notatet med ministeren efterfølgende, men det blev godkendt. Det var ikke en usædvanlig måde at gøre en sag færdig på. De havde diskuteret det indgående og var nået frem til den formulering, der fremgår af notatet. Han vil ikke sige, at ministeren ”købte” synspunktet undervejs i drøftelserne, men de samlede diskussionen op i notatet og lagde det op til hende til godkendelse, og hun sagde god for det ved at ”vinge det af”. De havde ikke en yderligere dialog om notatets indhold.”

Han forklarede, at han fortsat husker forløbet om notatet således. På daværende tidspunkt havde notatet den betydning, at der var tale om en sag som alle andre. De havde diskuteret sagen og skrevet et notat som afslutning herpå, hvorefter ministeren havde godkendt sagen. Han betragtede herefter sagen som godkendt af ministeren. Processen i sagen var ikke speciel. Der var bag diskussionen en hverdag og en politisk virkelighed ved siden af. Ministeren havde et ønske om, at der kom en udmelding. Når notatet var skrevet færdigt, havde man noget at ”stå på” i sin udmelding. Det var derfor naturligt, at det første udkast til pressemeddelelse blev skrevet på grundlag af notatet. Adspurgt, hvad han forventede, da notatet var blevet godkendt, forklarede han, at der ikke var tale om en speciel sag. Han forventede, at hans afdelingschefer ville formidle notatet til Udlændingestyrelsen. Det var Koncernøkonomi, der skulle melde tilbage til Udlændingestyrelsen om notatet, men Udlændingeafdelingen havde via sine kontakter i Udlændingestyrelsen også adgang til at videreformidle det. Hierarkisk og formelt set var det Koncernøkonomi, der skulle give tilbagemeldingen, men Koncernøkonomi havde ikke en eksklusiv viden om notatet. Adspurgt, hvem der skulle bruge notatet, forklarede han, at alle skulle bruge notatet. Departementet skulle bruge notatet til en udmelding, og Udlændingestyrelsen skulle bruge notatet til adskillelserne. Det havde været naturligt, at Udlændingestyrelsen havde fået notatet som led i den almindelige tilbagemelding. Han gjorde ikke noget aktivt for at sikre sig, at notatet blev sendt til Udlændingestyrelsen. Han havde sine afdelingschefer og kontorchefer, og når en sag var gjort færdig, gik han ikke hver gang hen til en afdelingschef og sikrede sig, at sagen var blevet færdiggjort. Adspurgt, om notatet efter hans opfattelse skulle sendes til

Udlændingestyrelsen, forklarede han, at han ikke tænkte på, at der var en forskel mellem at sende eller fortælle om notatet, men det var efter hans opfattelse naturligt, at notatet var blevet sendt til Udlændingestyrelsen ledsaget af en forklaring om tilblivelsen af notatet. Han ser ikke en modsætning mellem at redegøre for notatet og at sende notatet.

Adspurgt, om notatets status ændrede sig under de efterfølgende drøftelser, svarede han benægtende. Foreholdt forklaringerne om notatets betydning fra Inger Støjberg (afhøringsprotokollen side 111, andet afsnit, og side 125, andet afsnit), Line Skytte Mørk Hansen (afhøringsprotokollen side 194, sidste afsnit), Lykke Sørensen (afhøringsprotokollen side 155, tredje afsnit), Jesper Gori (afhøringsprotokollen side 247, tredje afsnit) og Anne Nygaard Just (afhøringsprotokollen side 344, andet og tredje afsnit) samt foreholdt, at ingen fra Udlændingestyrelsen har forklaret at have hørt om eller set notatet, og herefter adspurgt, om notatet indgik i de efterfølgende drøftelser, forklarede han, at han ikke synes at kunne sige dette. Han var overrasket over, at notatet efterfølgende kunne blive ”glemt i eget system”, idet der var brugt mange kræfter på at skrive notatet, og idet notatet var afsættet for pressemeddelelsen. Han kan også i dag bebrejde sig selv, at man ikke sendte notatet, da departementet den 18. marts 2016 sendte en vejledning til Udlændingestyrelsen. En forklaring på, at notatet blev glemt, kan være, at Udlændingeafdelingen ikke havde ejerskab til notatet, og at notatet indeholdt en passus om, at der kunne ske adskilt indkvartering på samme asylcentre, hvilket man efterfølgende gik væk fra. Han ved ikke, om dette var grunden til, at man gik væk fra notatet. Det undrer ham, at notatet ”fordufter”. Notatet var en del af hans opfattelsesverden. Uanset om notatet var der eller ej, blev der administreret med undtagelser. Måske var der derfor ikke så stor efterspørgsel efter notatet. Notatet var der i hans verden. Han erindrer ikke, at man diskuterede, at notatet var blevet overhalet. Det kan godt være, at det først i forbindelse med undersøgelseskommissionen gik op for ham, at notatet ikke var blevet videreformidlet til Udlændingestyrelsen. Notatet var for ham helt centralt for forløbet.

Han blev foreholdt, at Inger Støjberg under samrådet den 23. juni 2017 udtalte følgende (ekstrakten side 4414):

”Det står derimod klart, at pressemeddelelsen ikke umiddelbart efter den 10. februar 2016 blev fulgt op af andre skriftlige instrukser til Udlændingestyrelsen, og derfor blev min pressemeddelelse, som departementet samme dag sendte til Udlændingestyrelsen pr. mail uden yderligere forklarende tekst, altså den eneste skriftlige kommunikation om rammerne for ordningen på det her tidspunkt til Udlændingestyrelsen. Og da der ikke nogenlunde samtidig kom anden skriftlig kommunikation til Udlændingestyrelsen, betyder det jo, at pressemeddelelsen blev til instruks. Men det skyldes altså ikke pressemeddelelsen i sig selv, for det er netop en pressemeddelelse, og det var det netop også, da den blev sendt ud, altså en pressemeddelelse. Det skyldes, at pressemeddelelsen ikke blev fulgt op af en egentlig skriftlig instruks. For at bruge Ombudsmandens ord – og her citerer jeg: Der findes således ikke i det sagsmateriale, som jeg har modtaget, nogen

samtidig dokumentation for, at det allerede den 10. februar 201[6] blev lagt til grund som en klar forudsætning, at det i visse tilfælde ville være i strid med gældende ret at adskille parrene. Citat slut.”

Adspurgt, om han på dette tidspunkt gik ud fra, at Udlændingestyrelsen havde fået notatet, og om det i så fald var rigtigt at lade ministeren udtale sig som anført under samrådet, forklarede han, at han i juni 2017 gik ud fra, at notatet var blevet sendt til Udlændingestyrelsen. En skriftlig kommunikation var ikke den eneste forbindelse mellem departementet og Udlændingestyrelsen. Foreholdt, at han ifølge sin egen forklaring havde den opfattelse i juni 2017, at Udlændingestyrelsen havde fået notatet, forklarede han, at han ikke forholdt sig til spørgsmålet i 2017. Adspurgt, om han forholdt sig hertil, da samrådstalen blev udarbejdet, forklarede han, at han ikke forholdt sig hertil. Adspurgt, om han forholdt sig hertil, da ombudsmanden anførte, at han ikke var i besiddelse af skriftlig dokumentation for, at der skulle administreres med undtagelser, forklarede han, at hans tilgang var, at ombudsmanden skulle have alt, hvad man havde i systemet. Afgrænsningen af, hvad ombudsmanden skulle have, blev håndteret i Udlændingeafdelingen og af det juridiske sekretariat. Han tjekkede ikke, om notatet af 2. februar 2016 lå i det materiale, der blev sendt til ombudsmanden.

Foreholdt sagsfremstillingen til samrådet den 1. juni 2017 med en tidslinje (ekstrakten side 3407 og 3408) og foreholdt, at notatet var nævnt i denne tidslinje, forklarede han, at han vidste, at notatet var blevet godkendt, og det var naturligt, at dette blev anført i tidslinjen. Tidslinjen blev lavet til ministeren, således at hun i samrådet kunne redegøre for, hvad der var sket i sagen, men notatet var ikke genstand for en selvstændig diskussion.

Foreholdt, at Folketingets Ombudsmand anførte, at han ikke var i besiddelse af nogen samtidig dokumentation for, at det allerede den 10. februar 2016 blev lagt til grund som en klar forudsætning, at det i visse tilfælde ville være i strid med gældende ret at adskille parrene, forklarede han, at det, der lå i notatet, blev delt mellem Udlændingestyrelsen og departementet ad anden vej. Der var en række kontakter, herunder et møde den 22. februar 2016, løbende drøftelser mellem Jesper Gori og Ditte Kruse Dankert, Udlændingestyrelsens mail af 3. marts 2016 om konkrete sager og Jesper Goris mail af 18. marts 2016 til Udlændingestyrelsen som opfølgning på samrådet. Der var et ”liv” omkring spørgsmålet ved siden af notatet, som på en eller anden måde desværre blev væk. Ombudsmanden var i sin gode ret til at påpege, at der ikke forelå noget skriftligt materiale, men ved siden af var der en intens kontakt.

Adspurgt, om der i ministeriet var et ønske om, at man udfordrede ombudsmandens kritik, forklarede han, at der ikke var et ønske herom i ministeriet.

Han blev foreholdt følgende fra sin tidligere forklaring (afhøringsprotokollen side 86):

”Adspurgt, om han ved, om der var anden kontakt mellem ministeriet og styrelsen i forbindelse med notatet end styrelsens notat af 27. januar 2016 om den hidtidige praksis og høringen af styrelsen den 29. januar 2016, forklarede han, at han om eftermiddagen den 10. februar 2016 fik at vide af Line Skytte Mørk Hansen, at hun havde sendt en mail til Lene Linnea Vejrum. Line Skytte Mørk Hansen fortalte ham desuden, at hun samme dag eller næste dag havde sagt til Lene Linnea Vejrum, at styrelsen selvfølgelig skulle administrere lovligt.

...

Foreholdt Lene Linne Vejrum notits af 31. marts 2016 om ministeriets orientering af styrelsen (ekstrakten side 908) forklarede han, at han husker at have set denne notits. Det fik ham ikke til at reagere. Det var Lene Linnea Vejrum telefonnotat en måned efter, at de havde haft samtalen. Det bliver ord mod ord. Line Skytte Mørk Hansen siger, at hun har sagt til Lene Linnea Vejrum, at ordningen skulle administreres med undtagelser. Det er det, Line Skytte Mørk Hansen fortalte ham. Det fremgår ikke af dette telefonnotat, at Lene Linnea Vejrum har hørt det.

Adspurgt om baggrunden for, at han og Line Skytte Mørk Hansen drøftede samtalen mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016 eller i dagene umiddelbart efter, forklarede han, at han har svært ved at skelne mellem, hvad han husker, og hvad der er efterrationalisering.”

Han blev endvidere foreholdt mail af 5. februar 2017 kl. 19.59 fra Line Skytte Mørk til Anette Görtz og Sultana Baig (ekstrakten side 7256). Af mailen fremgår blandt andet:

”I forhold til hvad der er sagt sagde jeg til Uffe, at der ikke fra min eller andre i koncern økonomi var sagt at konventioner mv ikke skulle følges til UD. Det ville være en smule absurd at sige. Man bryder ikke bare konventioner mv. af 'bagvejen', det er noget der træffes en politisk beslutning om hvis det nogensinde skulle ske på et tidspunkt.”

Adspurgt, om han husker denne samtale med Line Skytte Mørk Hansen, forklarede han, at han ikke husker samtalen, men han husker, at han skrev noter til sig selv, og at han brugte disse noter i en samtale med ministeren. Under samtalen med ministeren fortalte han, hvordan han læste ombudsmandens udtalelse. Han kan meget vel have refereret disse noter over for Line Skytte Mørk Hansen. Han kan genkende formuleringerne fra sine noter i Line Skytte Mørk Hansens mail. Han husker, at han dengang skrev noter til eget brug. Han har ikke noter i dag. Da han fik redegørelsen fra ombudsmanden, tog han den meget alvorligt. Han mente, at han skyldte at give et bud på, hvordan han læste redegørelsen. På daværende tidspunkt var det ikke længe siden, at Statsløsekommissionen havde afgivet beretning, og man skulle derfor gøre sig nogle overvejelser om, hvordan man så på udtalelsen fra ombudsmanden.

Han blev foreholdt spørgsmål 904 fra Udlændinge- og Integrationsudvalget og ministerens svar den 21. juni 2017. Heraf fremgår (ekstrakten side 4342):

”Spørgsmål nr. 904:

Er det korrekt, når Udlændingestyrelsen i sin udtalelse til Folketingets Ombudsmand den 28. april skriver: ”Udlændingestyrelsen modtog samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen. Instruksen betød således, at ingen mindreårige fremover måtte indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, og at dette skulle gælde uanset om parret måtte have fællesbørn. Instruksen betød også, at der straks skulle ske adskillelse i de aktuelle sager, hvor en mindreårig allerede var indkvarteret sammen med en ældre ægtefælle eller samlever.” (UUI alm. del – bilag 152, side 23)?

Svar:

Ja, det er korrekt.

Der henvises i øvrigt til Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand, som var vedlagt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udtalelse af 4. maj 2016 til ombudsmanden, jf. Folketingets Ombudsmands endelige redegørelse af 23. marts 2017 (UUI alm. del – bilag 152).

Jeg vil i øvrigt redegøre for forløbet efter udsendelsen af min generelle indkvarteringsinstruks af 10. februar 2016 ved min besvarelse af samrådsspørgsmål AW og AY (UUI alm. del) den 23. juni 2017.”

Han forklarede, at han har godkendt besvarelsen af dette spørgsmål. Adspurgt, om det er korrekt, at der som angivet i besvarelsen blev givet den anførte besked til Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016, forklarede han, at svaret er blevet formuleret for firkantet. Der var en virkelighed ved siden af.

Han blev herefter adspurgt, om det kan tænkes, at han først hørte om Line Skytte Mørk Hansens opfattelse af samtalen med Line Linnea Vejrum på det tidspunkt, hvor han talte med Line Skytte Mørk Hansen i februar 2017. Hertil forklarede han, at han ikke kan tidsfæste, hvornår Line Skytte Mørk Hansen sagde til ham, hvad hun havde sagt til Lene Linnea Vejrum. Han har læst, at Line Skytte Mørk Hansen for undersøgelseskommissionen har forklaret, at hun blev opmærksom på Lene Linnea

Vejrums telefonnotat i forbindelse med udtalelsen til Folketingets Ombudsmand. Han erindrer ikke, om han først hørte om Line Skytte Mørk Hansens opfattelse af samtalen i 2017. Da han hørte herom, var hans reaktion, at man måtte respektere Udlændingestyrelsens udtalelse til Folketingets Ombudsmand. Han tror, at han dengang sagde til Line Skytte Mørk Hansen, at hun skulle passe på med at overvurdere betydningen af et telefonnotat, der var skrevet med 6 ugers forsinkelse. Det var Udlændingestyrelsen, der afgrænsede, hvilket materiale de sendte til ombudsmanden. Udlændingestyrelsens opfattelse af samtalen var ”deres virkelighed”. Han husker ikke, hvornår han sagde dette.

Han blev foreholdt sin tidligere forklaring om, at han ikke selv deltog i drøftelserne med Justitsministeriet (afhøringsprotokollen side 81). Han blev herefter foreholdt mail af 28. juni 2016 kl. 13.12 fra Jens Teilberg Søndergaard til Barbara Bertelsen (ekstrakten side 7134). Heraf fremgår blandt andet:

”Du nævnte over for mig, at Uffe havde henvendt sig til dig om sagen bl.a. med en påstand om, at vores rådgivning i sagen var ”skredet”.”

Han forklarede, at han talte med Barbara Bertelsen om Justitsministeriets rådgivning. Han vil ikke afvise, at han tidligt i forløbet havde en telefonsamtale med Barbara Bertelsen, men det var ikke noget, der fyldte hos ham. Kontakten med Justitsministeriet foregik via Lykke Sørensen og Jesper Gori. Det, der lå bag hans henvendelse om Justitsministeriets rådgivning, var, at Lykke Sørensen var frustreret over dialogen med Justitsministeriet angående afgrænsningen af, hvilke par der skulle adskilles. Der havde været en diskussion om betydningen af, at kvinden var gravid. Lykke Sørensen sagde, at hun var utilfreds med Justitsministeriets rådgivning, som efter hendes opfattelse havde ændret sig, og han rettede herefter som en god chef henvendelse til Barbara Bertelsen. Den tilbagemelding, som han fik, var, at Justitsministeriet var ”sure” og mente, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet var ”unfair”.

Han blev foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 16.22 fra Sofie Odgaard til ham med kopi til Lykke Sørensen, Andreas Højmark og Jonas Form Soelberg vedhæftet to versioner af beredskabet til brug for statsministerens deltagelse i en forespørgselsdebat den 4. marts 2016 (ekstrakten side 6762). Af mailen fremgår:

”Kære Uffe

Som aftalt her beredskabet vedr. barnebrude med to alternative versioner af anden sidste dot, husets hhv. ministerens (punkter står nederst på side 2 og frem).

Der er enighed om den sidste dot.

Vil du tale med ministeren om sagen, eller skal vi orientere hende?”

Han blev endvidere foreholdt de to vedhæftede beredskaber (ekstrakten 6765), hvoraf fremgår:

”

[Husets vurdering]

- [Man kan sikkert godt konstruere en helt særlig situation, hvor omstændighederne i sagen konkret betyder, at et samliv alligevel skal anerkendes under hensyntagen til vores internationale forpligtelser. Det skal myndighederne selvfølgelig rette sig efter, og jeg forstår, at der også vil blive gjort rede for dette i retningslinjerne.]

[Ministerens vurdering]

- Danmark skal naturligvis overholde sine internationale forpligtelser. Skulle der opstå en situation, hvor udlændinge-, integrations- og boligministerens instruks vurderes som i strid med vore internationale forpligtelser, må vi naturligvis løse problemet.
- Men det ændrer jo ikke ved den utvetydige politiske tilkendegivelse i udlændinge-, integrations- og boligministerens instruks. Det er denne linje, der danner afsæt for alle de retlige overvejelser, som myndighederne skal foretage også i disse sager.”

Han forklarede, at han husker en diskussion af de to formuleringer. Som han husker det, endte der med at være en formulering, som ministeren sagde god for. Departementet forholdt sig meget konkret til spørgsmålet og ville gerne forholde sig til de konkrete sager, mens ministeren gerne ville være på et højere abstraktionsniveau. Departementet foretrak, at man skulle kalde ”en spade for en spade” og melde ud, at der i en konkret sag ville blive ”rettet til”, hvis en adskillelse ville kollidere med konventionerne. Han tror ikke, at ministeren havde et problem med at sige, at de internationale konventioner skulle overholdes. Ministeren ville gerne have en strammere linje. De havde en diskussion om, hvor ”stramt” det skulle være. Han ønskede, at man skulle melde klart ud, at man ville ”rette til”, hvis en adskillelse ville være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Som han husker det, blev der udarbejdet en ”fusion” af teksterne, og der kom herefter en version ud, som ministeren godkendte.

Foreholdt Tanja Francks forklaring om samtalen med Lykke Sørensen om, at der muligvis ville komme to versioner af beredskabet (afhøringsprotokollen side 353), forklarede han, at han ikke erindr, at der blev oversendt to versioner. Han har aldrig oplevet, at der blev oversendt to versioner af et beredskab. Han mener, at der var tale om en diskussion, men der var ikke tale om en egentlig

uenighed. Diskussionen gik på, hvor stramt der skulle meldes ud, og det endte med, at man fandt en løsning på det.

Han blev foreholdt følgende fra sin tidligere forklaring (afhøringsprotokollen side 92):

”Som man kan se af mailen af 9. marts 2016 kl. 13.15, deltog Jesper Gori også i drøftelser med ministeren om spørgsmålet. Henvisningen til et ”stormfuldt møde” tror han dækker over, at ministeren på et tidspunkt troede, at hun kunne afgøre de enkelte sager. Han ved ikke, hvorfor hun ville det. Han tror ikke, at det var, fordi hun ikke anerkendte, at der skulle være undtagelser. Hun var nok bekymret for, om der blev administreret for lempeligt. Som han husker det, var der ikke konkrete sager, der endte med at blive forelagt for ministeren.”

Han blev endvidere foreholdt følgende fra Jesper Goris forklaring (ekstrakten side 262):

”Han deltog i et møde med ministeren den 9. marts 2016. Der var en del med til mødet. Han er ret sikker på, at Anne Nygaard Just deltog. Uffe Toudal Pedersen og Mark Thorsen deltog også. Der kan have deltaget flere. Lykke Sørensen deltog ikke. Han husker ikke, om Line Skytte Mørk Hansen deltog. Han husker, at han var den eneste fra Udlændingefdelingen, der deltog. Han husker ikke mødet i detaljer, men han husker, at mødet begyndte med, at ministeren sad med sagsakterne vedrørende de fem sager og havde akterne åbne, ligesom hun pegede ned i nogle af sagsakterne. Han husker ikke de præcise ord, men der kom en holdningstilkendegivelse fra ministeren og Mark Thorsen om, hvorvidt der skulle ske adskillelse. Som han husker det, var de ganske kritiske over for de sagsoplysninger, der forelå. Der var i sagerne blandt andet oplysninger fra sundhedspersonalet på centrene. På daværende tidspunkt var der i sager om humanitær opholdstilladelse nogle overvejelser om, hvorvidt det forhold, at man involverer sig i en sag, gør én inhabil, og at dette kan præge den udtalelse, som eksempelvis en læge afgiver. Ministeren og Mark Thorsen gav udtryk for holdninger til, om de personer, der udtalte sig i sagerne, havde involveret sig personligt i sagerne på en sådan måde, at man ikke kunne lægge udtalelserne til grund. Holdningen blev ikke formuleret med disse ord, men det var sådan, han forstod det. Der blev tilkendegivet en klar kritisk holdning til, om oplysningerne i sagerne var tilstrækkelige til, at man kunne undlade at adskille. Mark Thorsen og ministeren afløste hinanden i ordvekslingen. Ministeren talte kortere, og herefter satte Mark Thorsen flere ord på. Han husker ikke ordvalget på mødet og husker ikke, hvad Uffe Toudal Pedersen sagde. Drøftelserne førte over i en diskussion om, hvorvidt ordningen skulle være af en sådan karakter, at der ikke skulle være undtagelser.”

Han forklarede, at han husker, at han deltog i mødet. Det var et usædvanligt møde. Ministeren havde bedt om at få fem konkrete sager. Han tror, at hun så det som en slags ”prøvesager”. Som han husker det, var der skemaer med navne på og med en udtalelse fra en fagperson. Foreholdt skemaet vedhæftet mail af 2. marts 2016 kl. 10.25 fra Ditte Kruse Dankert til Jesper Gori (ekstrakten side 280) forklarede han, at det var et sådant skema, som han så. Meningen var, at sagerne skulle gennemgås. Der var tale om et atypisk møde, idet mødet bar præg af, at ministeren og Mark Thorsen havde forberedt sig til mødet forinden. Ministeren lagde for, og Mark Thorsen udfoldede herefter nærmere, hvad der skulle afklares. Det blev drøftet, hvor meget man skulle lægge vægt på. Diskussionen mindede ham lidt om diskussionen af speciallægeerklærings betydning i forbindelse med tildeling af statsborgerskab. Han lyttede til diskussionen, og de sad ikke og afgjorde sagerne. Baggrunden for mødet var ønsket om at finde ud af, i hvor mange sager Udlændingestyrelsen var i tvivl om, hvordan sagerne så ud. Der skulle lægges en linje for behandlingen af disse sager. Han husker ikke, at der blev konkluderet noget på mødet. Der var en tilkendegivelse af, hvordan ministeren gerne så, at sagerne blev afgjort. Ministerens synspunkt var, at der skulle lægges en stram linje med respekt for, at der skulle være undtagelser. Det var ikke tilstrækkeligt, at et par blev ”kede af det”, når de blev adskilt. Foreholdt, at han ikke huskede mødet med samme detaljegrad, da han tidligere forklarede om mødet i undersøgelseskommissionen, forklarede han, at han husker mødet efter at have læst øvrige forklaringer for undersøgelseskommissionen. Han tror ikke, at de havde notatet af 2. februar 2016 fremme under mødet.

Foreholdt Jonas From Soelbergs forklaring om, at der inden mødet den 9. marts 2016 blev afholdt et formøde på hans kontor med ministeren om de konkrete sager, forklarede han, at han ikke har nogen erindring om et sådant formøde.

Adspurg, om han husker et formøde til samrådet den 15. marts 2016, forklarede han, at der altid var formøder til samråd, og han deltog altid i disse møder, medmindre der forelå meget specielle omstændigheder. Adspurg, om han husker en drøftelse af, hvorvidt der skulle indsættes et ”for eksempel” i talepapiret, forklarede han, at der var en diskussion af, hvor stramt talen skulle formuleres. Han husker det ikke med samme detaljegrad som andre, der har afgivet forklaring. Hans tilgang var, at hvis man skrev, at der ville være situationer, hvor der ikke kunne ske adskillelse, kunne man ligeså godt skrive, hvilke undtagelser der kunne være tale om. Han ønskede, at man nævnte de internationale konventioner, men ministeren ønskede, at man nævnte kongebrevet, således at eksemplet kunne blive så konkret som muligt. Deres tilgang var, at kongebrevet ikke måtte være et eksklusivt eksempel.

Han blev foreholdt følgende fra Jesper Goris forklaring (afhøringsprotokollen side 272):

”På et tidspunkt sagde departementschefen: ”Nu bliver det alvor det her. Enten står der ”for eksempel” i talepapiret, ellers skal vi to have en snak på dit kontor, inden jeg ringer over til Statsministeriet”. Det var Uffe Toudal Pedersens måde at give udtryk for, at talepapiret skulle indeholde ”for eksempel”.

Han forklarede, at han godt kan huske, at spørgsmålet blev diskuteret, ligesom man diskuterede meget andet. Forklaringen fremstår dog mere dramatisk, end han husker forløbet. Han kan godt forestille sig, at han på et tidspunkt tabte tålmodigheden og sagde: ”Vi skal videre”. Herefter kan han med et smil på læben godt have sagt, at man ellers måtte ringe til Statsministeriet. Når Jesper Gori har forklaret herom, må han have udtalt sig således, men at ringe til Statsministeriet er ikke noget, man bare gør. Hvis han var i en situation, hvor han skulle ringe til Statsministeriet, ville han have haft ”ryggen meget langt oppe mod væggen”. Han ville i så fald ikke have sagt det under et stort møde. Han sagde det ikke under mødet på en sådan måde, at der var stilhed i rummet bagefter. Han har aldrig selv ringet til Statsministeriet og har altid været i stand til at tale sig til rette med sin minister. Det var han også i denne sag, og det er måske også derfor, at ”vi sidder her i dag”. Han kan se, at episoden er blevet rygtet i Udlændingestyrelsen, men mennesker koder udtalelser forskelligt. Der var en relativt fri tone i ministeriet.

Foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets svar af 4. maj 2016 til ombudsmanden (ekstrakten side 1414) og foreholdt, at der her ikke var bemærkninger til eller forbehold over for Udlændingestyrelsens udlægning af forløbet den 10. februar 2016, forklarede han, at han tror, at han var inde over denne udtalelse. Han husker det dog ikke. Han har måske fået en kopi heraf. Han sagde ikke, at der skulle medtages noget om Line Skytte Mørk Hansens udlægning af samtalen med Lene Linnea Vejrum.

Foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets svar af 14. juli 2016 til ombudsmanden (ekstrakten side 2049) og foreholdt, at der heller ikke her var anført nærmere om Line Skytte Mørk Hansens udlægning af samtalen den 10. februar 2016 med Lene Linnea Vejrum, forklarede han, at han ikke husker, om man var inde over dette spørgsmål. Han ved heller ikke, om Koncernøkonomi fik udtalelsen til kommentarer.

Adspurg, om han kan nævne tilfælde, hvor notatet af 2. februar 2016 var fremme under de drøftelser, som han efter den 9. februar 2016 havde med embedsmænd eller ministeren, forklarede han, at han ikke kan pege på møder og datoer, hvor notatet blev diskuteret. Notatet formede hans holdning til, hvordan sagen skulle køre, og notatet var på hans ”lystavle”. Adspurg, om det var hans indtryk, at hans medarbejdere formidlede tankerne i notatet til Udlændingestyrelsens medarbejdere, forklarede han bekræftende. Dette var også, hvad der rent faktisk skete, idet der hos Udlændingestyrelsen var en forståelse af, at der skulle være undtagelser. Han kunne se, at det i kontakten mellem Lykke Sørensen, Jesper Gori og Ditte Kruse Dankert var forudsat, at der skulle være undtagelser. Han kunne godt have tænkt sig, at man havde været skarpere i tilbagemeldingen til Udlændingestyrelsen, ligesom han også godt kunne have tænkt sig, at Udlændingestyrelsen havde været skarpere i sin tilbagemelding til departementet.

Adspurgt, om han hørte om, at Søren Pind på et tidspunkt havde sendt en sms til Lars Løkke Rasmussen om sagen, forklarede han, at han ikke hørte noget om Søren Pinds bekymring for sagen.

Foreholdt mail af 11. december 2016 kl. 17.41 fra ham til Christian Kettel Thomsen med emnet ”mailkopi af barnebrudssag” (ekstrakten side 2601) og mail samme dag kl. 17.45 fra ham til Christian Kettel Thomsen med ”talelinjer vedr. barnebrude” (ekstrakten side 2593) forklarede han, at baggrunden for disse mails var, at han ville orientere Christian Kettel Thomsen om status. Som han skrev i sin mail til Christian Kettel Thomsen, kunne han ikke udskille sagerne, og han sendte derfor hele ”barnebrudssagen” over til ham. Han vil ikke udelukke, at han tidligere har fremsendt notater til Statsministeriet.

Foreholdt Statsministeriets notat af 14. juni 2017 med blandt andet omtale af et møde den 31. maj 2017 med Statsministeriet ”med begge departementschefer” (ekstrakten side 3843) forklarede han, at han ikke husker mødet i Statsministeriet.

Han blev foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 15.52 fra Sarah Andersen til Mark Thorsen og Mia Tang vedhæftet en version af pressemeddelelsen uden angivelse af, hvad der skulle ske med de allerede indkvarterede par (ekstrakten side 7301), og mail samme dag kl. 15.57 fra Sarah Andersen til Jesper Gori med kopi til Mia Tang, Mark Thorsen og Line Skytte Mørk Hansen vedhæftet en version af pressemeddelelsen med en angivelse af, at også allerede indkvarterede par skulle adskilles (ekstrakten side 7305). Herefter adspurgt, om det på mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30 blev drøftet, hvad der skulle ske med de allerede indkvarterede par, forklarede han, at han ikke husker det. Han går ud fra, at man mente, at det ville være påfaldende, hvis man ikke også lod de allerede indkvarterede være omfattet af den nye ordning. Han husker ikke, om nogen på mødet gav udtryk herfor.

Foreholdt Jesper Goris forklaring (afhøringsprotokollen side 276) om hans drøftelser med Uffe Toudal Pedersen om mailen 18. marts 2016 kl. 18.00 (ekstrakten side 838) og adspurgt, om mailen var afstemt med ministeren, forklarede han benægtende og forklarede, at ideen om at sende mailen kom fra ham. Han fornemmede, at der hos Udlændingestyrelsen var en forventning om at modtage retningslinjer. Udlændingestyrelsen skulle vide, at departementet stod på mål for de afgørelser, som Udlændingestyrelsen traf. Hvis der skulle være en diskussion med ministeren om konkrete sager, ville han gerne føre ordet om disse sager.

Foreholdt mail af 30. maj 2017 kl. 19.09 fra Louise Nielsen til Christian Kettel Thomsen med kopi til blandt andre ham vedhæftet udkast til samrådstale (ekstrakten side 6882) forklarede han, at han ikke husker, om talepapiret var et emne under mødet med Statsministeriet den 31. maj 2017. Det var ikke usædvanligt, at man gav Statsministeriet et præj om sager, der fyldte meget på den politiske dagsorden.

Adspurgt om omstændighederne i forbindelse med fundet af Henrik Grunnets mail af 10. februar 2016 kl. 13.45 (ekstrakten side 100) forklarede han, at han tror, at der var én, der ringede til ham om aftenen. Han husker ikke, hvad han fik at vide om mailen.

Foreholdt, at han med sin forklaring om forelæggelsen af fem konkrete sager for ministeren har afgivet en anden forklaring end den, som han tidligere har afgivet for undersøgelseskommissionen, og adspurgt, om der er andet, som han nu husker anderledes, forklarede han, at han ikke mener, at hans forklaring herom adskiller sig fra hans tidligere forklaring. De fem sager blev ikke forelagt for ministeren, men sagerne blev gennemgået med henblik på at finde en generel retning. Der var ikke tale om sagsbehandling på ministerniveau. Han kan fortsat i det hele vedstå sin tidligere forklaring.

---o0o---

Kl. 13.30 mødte Inger Støjberg. Hun blev vejledt om, at hun ikke har pligt til at udtale sig.

Hun blev foreholdt notat af 2. februar 2016 om indkvartering af mindreårige asylansøgere, der indrejser sammen med personer, som angives at være ægtefæller eller samlever (ekstrakten side 5365), hvoraf fremgår, at i tilfælde, hvor det åbenbart ville stride mod den mindreåriges tarv at adskille et par, skulle de indkvarteres hver for sig, men på samme asylcenter, sammenholdt med pressemeddelelsen af 10. februar 2016 (ekstrakten side 102), hvoraf fremgår, at ingen mindreårige under 18 år må indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Adspurgt, om denne ændring var en, der betød noget for hende i forbindelse med drøftelserne den 9.-10. februar 2016, forklarede hun, at hun fra begyndelsen – i minibussen – fik at vide, at hun kunne gøre, som hun ville. Det var hendes intention, at den ene helst skulle placeres i Skagen og den anden i Gedser, men det var et at de spørgsmål, de i forbindelse med udarbejdelsen af notatet arbejdede sig ned i. Adspurgt, om det blev italesat over for hende, at ”løsningerne” var forskellige, og om hun var bevidst om denne udvikling, forklarede hun, at hun ikke fuldstændig kan tidsfæste det, men de diskuterede det hen ad vejen, fordi tingene lige så stille skred. Der blev på alle måder en større kattede, end hun havde forventet.

Foreholdt, at det, der var anført i pressemeddelelsen fremstår som en stramning i forhold til notatet, forklarede hun, at der var en diskussion om, hvor asylansøgerne skulle placeres, herunder om de skulle placeres på samme center eller på hver sit center. Hun kan ikke nærmere tidsfæste, hvornår denne diskussion fandt sted.

Hun blev foreholdt sin forklaring om, at notatet af 2. februar 2016 var helt centralt og omdrejningspunktet for det videre forløb (afhøringsprotokollen side 111), og at hun gik ud fra, at der efter hendes godkendelse blev foretaget de nødvendige skridt, ligesom det var helt afgørende for hende, at der blev administreret i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser (ekstrakten side 125). Hun blev desuden foreholdt Line Skytte Mørk Hansens forklaring om, at der for hende ikke var

tvivl om, hvilke undtagelser der gjaldt, og at hun under sin samtale med Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016 læste op af notatet og fortalte, at det var dette notat, Udlændingestyrelsen kunne ”stå på” (afhøringsekstrakten side 195), samt at Uffe Toudal Pedersen har forklaret tilsvarende om betydningen af notatet. Hun blev tillige foreholdt, at andre af departementets embedsmænd har forklaret, at notatet ikke havde betydning. Lykke Sørensen har således forklaret, at hun ikke er enig i Inger Søjbergs forklaring om, at ordningen var godkendt og på plads den 10. februar 2016, at hun ikke husker meget om notatet, der – som hun huskede det – ikke blev anvendt i det videre forløb (afhøringsprotokollen side 155). Hun blev endvidere foreholdt, at Jesper Gori har forklaret, at notatet ikke indgik i den videre behandling af den del af sagen, som han var involveret i, og at det efter hans opfattelse var ”dødt og borte” (afhøringsprotokollen side 247), og at Anne Nygaard Just har forklaret, at notatet blev glemt ret hurtigt og overhalet af de efterfølgende drøftelser (afhøringsprotokollen side 344). Hun blev endelig foreholdt, at Udlændingestyrelsens medarbejdere har forklaret, at de hverken har set eller hørt om notatet efter den 29. januar 2016.

Hun forklarede, at det praktisk foregik sådan, at der, når hun havde godkendt en sag i F2, blev ”taget affære”. Det var formodentlig ministersekretæren, der gjorde noget, men hun ved det ikke. Hun var ikke involveret i processen omkring den videre ekspedition.

Adspurgt, om det på et tidspunkt i forløbet gik op for hende, at Udlændingestyrelsen ikke havde modtaget notatet, forklarede hun, at det kan hun i hvert fald høre i kommissionen. Hun godkendte notatet den 9. februar 2016 med de undtagelser, der var. Det var for hende noget af en ”kamel” at skulle sluge, fordi hun i begyndelsen var blevet bibragt en anden opfattelse. Der var en proces, fra hun lavede Facebook opslaget til dette punkt. Efterfølgende kæmpede hun for, at undtagelserne blev så få som muligt. Hendes standpunkt havde ikke ændret sig, ud over at hun måtte acceptere, at der var de omtalte undtagelser. Det gik ikke op for hende, at Udlændingestyrelsen ikke havde modtaget notatet. Hun forventede, at der blev ”taget affære”, og hun havde ikke i den tid, hun var i ministeriet, overvejelser om, hvorvidt Udlændingestyrelsen kendte til det godkendte notat.

Adspurgt, om hun på et tidspunkt blev klar over, at den løsning, der var skitseret i notatet, med indkvartering på samme center, men på hver sit værelse, ikke kunne lade sig gøre, forklarede hun, at hun hele tiden udfordrede, hvor ”den røde linje” var. Hun ville sikre sig, at kattelemmen blev så lille som mulig. Derfor diskuterede de også dette spørgsmål. Notatet var dog fortsat gældende. Det var det, fordi hun havde godkendt det. Efterfølgende havde de drøftelser om størrelsen af kattelemmen. Det var ikke sådan, at hun ikke tænkte mere over sagen, da hun havde godkendt notatet. Tværtimod ville hun stadigvæk kæmpe for sin politiske agenda; at beskytte pigerne. Dette var et af de spørgsmål, der indgik, når hun udfordrede kattelemmens størrelse. Det var en af de ting, der var med til, at kattelemmen blev lidt større, end hun havde forventet. Adspurgt, om det forhold, at indkvartering på hver sit værelse ikke kunne lade sig gøre, når man i øvrigt ikke kunne adskille et par, førte til, at ordningen i notatet ikke var gældende, eller om det blev accepteret, at parrene i så fald skulle indkvarteres på

samme værelse, forklarede hun, at notatet stod til troende, men det var også klart, at kattelømmen blev større, end den var, da hun godkendte notatet. Indledningsvis, da de sad i minibussen, kunne der være en helt undtagelsesfri ordning. Så kom notatet, som hun måtte forlige sig med, fordi der var en "rød linje". Det gjorde hun med en bevidsthed om, at der var en hel række ting, der samtidig skulle gøre sig gældende, for at et par ikke skulle adskilles. Der var tale om en meget lille katteløm. Over tid skred tingene, og kattelømmen blev større. I den periode kæmpede hun fortsat for en så restriktiv ordning som muligt.

På ny adspurgt, hvad der skete fra ordningen i notatet, hvorefter et par kunne adskilles på samme center, hvis adskillelsen var i strid med barnets tarv, til det, der blev virkeligheden, forklarede hun, at hun ikke kan sige det bedre, end hun allerede har gjort. Der var drøftelser om størrelsen af kattelømmen, og dette var et af de spørgsmål, der indgik i drøftelserne.

Adspurgt, om der var overvejelser om at "reparere" på notatet, der på et tidspunkt indeholdt en ikke længere brugbar retningslinje, forklarede hun, at der ikke kom en ny sag op på hendes bord. Der var en diskussion, og kattelømmen blev større.

Da hun godkendte notatet, var kattelømmen meget lille, fordi en række elementer skulle indgå, inden man nåede til, at et par ikke kunne adskilles. På dette tidspunkt var det en meget teoretisk diskussion, at der var nogle, der ikke kunne adskilles. Hen over tid var der flere og flere, der ikke blev adskilt. Adspurgt, om det skal forstås, således at ordningen ikke lå fast den 9. februar 2016, forklarede hun, at det, hun godkendte, var det, hun godkendte, og det var ordningen, men det udviklede sig efterfølgende.

Hun kan ikke komme det nærmere, end at de diskuterende tingene hen ad vejen, og det indgik i diskussionerne, hvordan man kunne indkvartere, hvis man ikke kunne adskille et par. Hun holdt ikke op med at interessere sig for at beskytte pigerne. Hun kan ikke tidsfæste det nærmere, hvornår disse diskussioner fandt sted. I hendes optik handlede det om at beskytte pigerne så meget, som hun kunne, og det var i denne forbindelse også et tema, hvor tæt de var på deres mænd. Man kan derfor ikke adskille diskussionen om kattelømmen og spørgsmålet om, hvordan et par skulle indkvarteres, hvis de ikke kunne adskilles. Hun gik – ud fra sit politiske ståsted – meget op i den principielle del, men hun gik selvfølgelig også op i, hvor stort omfanget blev. Det var et ønske for hende, at parrene skulle anbringes så langt fra hinanden som muligt.

Adspurgt, om notatet blev nævnt eller på anden måde indgik i de efterfølgende diskussioner, forklarede hun, at de ikke diskuterende notatet, da hun havde godkendt det. De diskuterende omfanget af undtagelserne. Hun udfordrede det fortsat, fordi hun ønskede, at kattelømmen blev så lille som mulig. På den måde indgik notatet indirekte, men når notatet først var godkendt, lå det til grund, og så var der ikke noget at diskutere.

Hun blev foreholdt transskription af samråd AW-AZ den 23. juni 2017, hvoraf fremgår, at hun oplyste, at der den 10. februar 2016 ikke tilgik Udlændingestyrelsen anden skriftlig kommunikation end pressemeddelelsen, og at denne derfor blev til instruks, samt at hun henviste til Folketingets Ombudsmands udtalelse om, at han ikke havde modtaget dokumentation for, at det den 10. februar 2016 blev lagt til grund som en klar forudsætning, at det i visse tilfælde ville være i strid med gældende ret at adskillelse parrene (ekstrakten side 4414). Adspurg, om det ikke i denne forbindelse ville have været rigtigt at oplyse om, at notatet lå til grund for ordningen, forklarede hun, at det anførte er sagt i kontekst af, hvad der gik fra departementet til styrelsen. I det øjeblik, hun godkendte notatet, var det hendes ståsted. Det var fundamentet for den ordning, der efterfølgende skulle effektueres. For hende var der derfor ikke så meget mere at diskutere. Hun havde sagt ja til, at der var en rød linje, selvom det ikke umiddelbart havde været hendes ønske. Det har hele tiden ligget i baghovedet på hende, at det var sådan, det var, fordi det havde været en ret stor kamel for hende at sluge. Hun vidste, at der var en grænse for, hvad hun kunne gøre. Det irriterede hende, men hun vidste, at det var sådan, det var.

Hun blev foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 16.22 fra Sofie Odgaard til blandt andre Uffe Toudal Pedersen, Lykke Sørensen og Jonas From Soelberg med udkast til to alternative versioner af et beredskab til statsministeren (ekstrakten side 6762ff.), hvoraf fremgår bl.a.:

”

[Husets vurdering]

- [Man kan sikkert godt konstruere en helt særlig situation, hvor omstændighederne i sagen konkret betyder, at et samliv alligevel skal anerkendes under hensyntagen til vores internationale forpligtelser. Det skal myndighederne selvfølgelig rette sig efter, og jeg forstår, at der også vil blive gjort rede for dette i retningslinjerne.]

[Ministerens vurdering]

- [Danmark skal naturligvis overholde sine internationale forpligtelser. Skulle der opstå en situation, hvor udlændinge-, integrations- og boligministerens instruks vurderes som i strid med vore internationale forpligtelser, må vi naturligvis løse problemet.](#)”

Derudover fremgik følgende, som der var enighed om:

”

- Men det ændrer jo ikke ved den utvetydige politiske tilkendegivelse i udlændinge-, integrations- og boligministerens instruks. Det er denne linje, der danner

afsæt for alle de retlige overvejelser, som myndighederne skal foretage også i disse sager.”

Herom forklarede hun, at hun ikke husker denne diskussion præcist. Som hun læser det, var det, ”huset” skrev, at de på forhånd skulle ”lægge sig fladt ned” for de internationale konventioner, hvis der dukkede en sag op, mens hun foretrak at skrive, at de selvfølgelig skulle overholde de internationale konventioner, men hvis der skulle opstå en sag hen ad vejen, måtte de løse den. Når hun foretrak denne version, var det, fordi internationale konventioner er en dynamisk størrelse, og hun mente ikke, at de skulle give op på forhånd. Hun ville hellere sige: ”Ja, vi ved godt, at der er en rød linje, men lad os nu lige se, hvor den røde linje er, hvis der på et tidspunkt opstår en sag.” På dette tidspunkt var det stadig en teoretisk mulighed, at de internationale konventioner kunne komme til at stå i vejen for adskillelse. Det anførte skal også læses i denne kontekst. Man skal måske være politiker for at kunne forstå, hvorfor ”husets” vurdering ikke kunne bruges i denne sammenhæng. Der kan være en forskellig tilgang til det: Lægger du dig fladt ned, lige så snart du ser, at der kan være noget, eller siger du: ”Lad os lige se, hvor grænsen går?” Det skal ikke forstås sådan, at løsningen kunne være at tilside-sætte konventionerne, men skal ses i samme kontekst som familiesammenføringsreglerne. Det var en teoretisk diskussion på daværende tidspunkt. Hvis der først dukkede en sag op efter syv år, kunne betydningen af konventionerne meget vel have flyttet sig i den mellemliggende periode. Derfor skulle man i hendes optik ikke med det samme sige, at man vil trække følehornene til sig, hvis der blev en sag.

Foreholdt Tanja Francks forklaring om forløbet omkring de mulige to beredskaber til statsministeren, herunder om en samtale med Lykke Sørensen (afhøringsprotokollen side 353), forklarede hun, at hun ikke var involveret i dette forløb. Det er svært at forholde sig til, hvad der er foregået under en samtale mellem Lykke Sørensen og Tanja Franck. Man skal bare se diskussionen som et spørgsmål om, hvordan hun ønskede, at det blev sendt over, og ministeriets udkast. Det endte med en løsning, hvor der blev sendt et enkelt beredskab. Det ser hun ikke nogen dramatik i.

Foreholdt sin egen forklaring (afhøringsprotokollen side 122), Jesper Goris forklaring (afhøringssekstrakten side 262-263) og Mark Thorsens forklaring (afhøringssekstrakten side 389) om mødet den 9. marts 2016 vedrørende blandt andet de fem sager, som Udlændingestyrelsen havde forelagt for departementet, forklarede hun, at hun ikke mener at have siddet med sagsmapper, og hun har med sikkerhed ikke læst sager igennem fra ende til anden. Hun husker det nærmere som nogle skemaer. Hun er helt sikkert også blevet briefet om sagerne. Det kan være, at Mark Thorsen har læst sagerne og har briefet hende.

Hun blev foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 17.50 fra Line Skytte Mørk Hansen til Anne Nygaard Just og Anette Görtz med et spørgsmål om, hvorvidt en af dem havde sendt de fem sager til ministeren, og Anne Nygaard Justs svar samme dag kl. 17.51 om, at det havde hun, og at ”Andreas” havde

bedt hende om det (ekstrakten side 6443-6444). Hun blev desuden foreholdt mail af 2. marts 2016 kl. 10.25 fra Udlændingestyrelsen til blandt andre Jesper Gori med beskrivelse af de fem sager (ekstrakten side 280ff.).

Hun forklarede, at hun ikke genkender det her gengivne. I praksis foregik det sådan, at Mark Thorsen godt kan have læst sagerne nærmere igennem og briefet hende, hvorefter de har stillet spørgsmål til sagerne. Hun har ikke læst sagerne igennem fra ende til anden og har ikke siddet med fulde sagsmapper. Hun kan godt have set det notat om sagerne, som Ditte Kruse Dankert den 3. marts 2016 kl. 14.50 sendte til Jesper Gori (ekstrakten side 330). Denne type notat har hun ind imellem set, men hun kan ikke sige, om hun har set dette notat. Arbejdsfordelingen var typisk sådan, at Mark Thorsen læste sådant materiale igennem og informerede hende om indholdet.

Mødedeltagerne på mødet den 9. marts 2016 omfattede i hvert fald hende selv, Mark Thorsen og Jesper Gori. Hun vil også mene, at Uffe Toudal Pedersen deltog. Om Line Skytte Mørk Hansen ligeledes deltog, husker hun ikke. Hun husker ikke, hvad baggrunden for mødet var, og hun husker ikke mødet som ”stormfuldt”. Hvis det havde været et stormfuldt møde, ville hun formentlig kunne huske det i flere detaljer. Som hun husker det, drøftede de på dette tidspunkt fortsat, hvordan man sikrede, at kattelemmen blev så lille som overhovedet mulig. Derfor udfordrede hun hele tiden ordningen. Det har hun helt sikkert gjort på dette møde også. Der var ikke tvivl om, at en række af de medarbejdere, der var ansat på asylcentrene, var meget personligt involverede i nogle af sagerne, og det kunne godt komme til at skinne igennem. Det kan man ikke fortænke dem i; det er grunden til, at de har søgt arbejdet. Hun har helt klart haft en interesse i, om det kom til at skinne igennem så langt, at det ville afgøre sagerne. Det var det, der blev udfordret lidt på mødet. Hun ønskede ikke at afgøre sagerne, for det kunne hun ikke, hvilket hun godt vidste. Adspurgte, om de drøftede, hvad der alternativt skulle til, forklarede hun, at ”tingene” på dette tidspunkt skred lidt, og det handlede nærmere om at udfordre, hvor stor indflydelse en psykolog eller en medarbejder på et center, der havde stor interesse i familien, havde på, hvordan en sag skulle afgøres. Hun prøvede at danne sig et samlet billede af, hvor stor indflydelse sådanne udtalelser havde på afgørelsen af sagerne.

Hun tror ikke, at de drøftede kongebrevssagen på mødet. Det var en særlig situation, hvor myndighederne havde truffet afgørelse. Hun tror, at det var psykologudtalelser mv., der blev vendt på mødet.

Foreholdt Jesper Goris forklaring om, at hun skulle have tilkendegivet, at der ikke var grundlag for at undlade at adskille i de konkrete sager, forklarede hun, at det var nærmere et spørgsmål om at udfordre systemet og forholde sig kritisk. Det var ikke et spørgsmål om at afgøre en sag. Der er langt fra at afsøge grænserne og tilkendegive, at hun ikke ønskede at kattelemmen skulle blive for stor, til at ville afgøre sagerne. Hun husker ikke noget om Uffe Toudal Pedersens stillingtagen eller udtalelser under mødet.

Der var typisk et eller flere formøder om samråd. Hun husker, at der på formødet til samråd Z var en drøftelse om brugen af ordene ”for eksempel”. De diskuterede, om der skulle stå ”for eksempel” eller ej, fordi hun ved at sige dette ville åbne en dør for, at hun skulle give sådanne eksempler, og de eksempler havde de ikke på det tidspunkt. Det eksempel, der var, var kongebrevssagen. Desuden var der på daværende tidspunkt en politisk situation, hvor et flertal ønskede en meget stram ordning. Derfor afsøgte hun mulighederne for, hvad hun kunne sige og ikke sige, også for at minimere debatten.

Adspurgt, om de ikke havde eksempler i form af de sager, som Udlændingestyrelsen havde forelagt, forklarede hun, at de på dette tidspunkt ikke vidste, hvordan disse sager ville ende. Det var ubetrådt land, og hun mente derfor ikke, at de fem sager skulle diskuteres på samrådet. Det endte med, at hun sagde ”for eksempel”.

Foreholdt Jesper Goris forklaring om diskussionen, herunder at Uffe Toudal Pedersen skulle have udtalt, at han ville ringe til Statsministeriet, hvis hun ikke anvendte disse ord (afhøringsprotokollen side 272), forklarede hun, at når man ser Jesper Goris forklaring, fremstår det noget dramatisk. Sådan opfattede hun bestemt ikke situationen. Der var en relativt fri tone i ministeriet, og det var der også mellem Uffe Toudal Pedersen og hende. Uffe Toudal Pedersen kan derfor godt have sagt noget sådant, men hun opfattede det ikke sådan, som Jesper Gori har beskrevet det. Hun opfattede det som en af talrige politiske diskussioner, hvor hun forsøgte at presse tingene i én retning og afsøge, hvor den ”røde linje” var. Når det var afsøgt, stoppede diskussionerne.

Hun var ikke involveret i eller hørte om drøftelser om et ”skred” i Justitsministeriets rådgivning, som Jens Teilberg Søndergaard i en mail af 28. juni 2016 kl. 13.12 til Barbara Bertelsen beskrev, at Uffe Toudal Pedersen, Lykke Sørensen og Jesper Gori havde givet udtryk for (ekstrakten side 7134).

Adspurgt om et møde mellem blandt andre hende og daværende justitsminister Søren Pape, hvilket møde er omtalt i mail af 7. december 2016 kl. 10.13 (ekstrakten side 6862), forklarede hun, at temaet for mødet var ”det her”. Det var nu en fælles sag for de to ministerier. Når notatet kom ud, kunne der komme spørgsmål rettet til både hende og Søren Pape, og det var derfor vigtigt, at der var en fælles linje. Desuden var Justitsministeriet blevet en meget stor del af det, og mødet havde derfor karakter af, at de skulle ”vende ord” om emnet, så der var en fælles linje, og han måtte tage en del af de pressehenvendelser, der eventuelt måtte komme. Foreholdt, at Jonas From Soelberg skulle have forklaret, at omfanget af undtagelser også var et tema på mødet, forklarede hun, at det har det givetvis været. Hvis man ser på forløbet helt tilbage fra minibussen, kom der efterfølgende en kattelem, og denne blev efterfølgende større og større, og hun syntes, at den var blevet noget stor. Hun kan ikke sætte mål på, om den var blevet større end i sommeren, da sagerne blev genoptaget. Det var ikke udsædvanligt, at de som ministre stak hovederne sammen på denne måde.

Forløbet omkring fundet af Henrik Grunnets mail den 22. juni 2017 husker hun fortsat på samme måde, som hun tidligere har forklaret (afhøringsprotokollen side 153). Hun husker situationen tydeligt. Hun var kommet lidt sent afsted til sit møde, og hun gik og talte med sine to livvagter, da hun hørte en, der kom løbende bag hende. Det er hun altid lidt bevidst om. Hun vendte sig om og så, at det var Jonas From Soelberg. Han sagde, at hun skulle komme tilbage til ministeriet efter mødet, og at der var noget, de skulle tale om. Hun spurgte, hvad det var, og han sagde blot, at hun skulle komme tilbage. Der var blevet fundet en mail. Hun kan ikke sige, hvorfor han ikke bare ringede til hende. Det kan være, at hun ikke havde sin telefon med. Jonas From Soelberg sagde ikke andet, end at der var blevet fundet en mail. Det møde, hun skulle til, kom noget på tværs i forhold til forberedelsen af samrådet. Der var en højspændt politisk situation, og hun var dybt begravet i forberedelserne til samrådet. Derfor tænkte hun, da Jonas From Soelberg tog fat i hende, at hun måtte få mødet overstået, så hun kunne komme tilbage i ministeriet og forberede sig. Hun husker ikke, hvor længe hun blev i ministeriet, da hun kom tilbage. De havde en kort snak, men hun husker ikke, om hun efterfølgende gik hjem for at læse op på materialet til samrådet, eller om hun sad i ministeriet. Som hun husker det, tog hun hjem. Da hun kom tilbage, fik hun at vide, at der var fundet en mail, men at den ikke indeholdt noget af betydning. Baggrunden for, at hun skulle tilbage, var, at der var et svar til Folketinget, som skulle berigtiges. Det er ikke noget, man som minister synes er rart at skulle gøre aftenen før et samråd. Det er der flere årsager til. Den mest væsentlige er betjeningen af Folketinget. Når man først sender noget om aftenen, er det ikke sikkert, at alle folketingsmedlemmer når at få materialet ret meget før samrådet. Desuden er det en lidt flov fornemmelse at skulle berigtige noget over for Folketinget. Man vil gerne have, at der er styr på sagerne. Hun bad ikke om at se mailen. Det var en højspændt politisk situation, og hun havde ret mange problemer at forholde sig til. Der var diskussioner om, hvorvidt hun overhovedet var minister dagen efter. Fordi hun havde fået at vide, at der ikke var noget i mailen, havde hun ikke behov for at se den. Man sidder med enorme mængder materiale, og hun havde ikke behov for mere. Det var helt naturligt. Hun skulle informeres om eksistensen af mailen, fordi hun skulle sende en berigtigelse, men hun hørte ikke noget om, hvad der stod i mailen.

Foreholdt det reviderede udkast til beredskab om koncerndirektionsmødet til brug for samråd AW-AZ, som Jesper Gori den 22. juni 2017 kl. 22.38 sendte til Uffe Toudal Pedersen, Jonas From Soelberg og Lykke Sørensen (ekstrakten side 7278 og 7280), hvoraf fremgår blandt andet, at et muligt svar på et spørgsmål om ministeren vil oplyse, hvad der står i mailen, var, at hun ikke havde set mailen, forklarede hun, at hun ikke tror, at hun fik brug for beredskabet, fordi der ikke blev spurgt ind til det. Svaret kunne også have været, at hun ikke kendte til indholdet af mailen, og der lå ikke noget særligt i den valgte formulering.

Foreholdt sit svar af 1. april 2019 på Udlændinge- og Integrationsudvalgets spørgsmål nr. 445 (ekstrakten side 5290) sammenholdt med Christian Hesthavens forklaring om, at han i denne forbindelse havde en telefonsamtale med Lykke Sørensen den 1. april 2019, forklarede hun, at Christian Hesthaven først blev departementschef efter det omhandlede forløb i 2017. Der kom en dyne af spørgsmål,

og hun har i denne forbindelse helt sikkert talt med ham om det. Der var ikke noget usædvanligt i, at Christian Hesthaven ringede til Tanja Franck og Lykke Sørensen som beskrevet i hans svar til kommissionen i mail af 18. september 2020 kl. 15.01 (ekstrakten side 7315). Det var et udtryk for almindeligt samarbejde. På dette tidspunkt havde de allerede svaret på spørgsmål om dette emne, og der var derfor ikke noget i det for hende andet end at svare. Hun kan ikke forklare nærmere om forløbet vedrørende samtalen mellem Christian Hesthaven og Lykke Sørensen og den efterfølgende orientering om Lykke Sørensens henvendelse til Justitsministeriet, end det der fremgår af Christian Hesthaves svar. Hun kan ikke huske, hvem der i 2017 orienterede hende om mailen, og hun har ikke været involveret i drøftelser med Justitsministeriet om forløbet.

Hun blev foreholdt mail af 19. januar 2017 kl. 13.16 fra Line Skytte Mørk Hansen til blandt andre Anette Görtz med referat af et ordførermøde (ekstrakten side 7268), hvoraf fremgår blandt andet:

”M- siden drøftelsen af barnebrude er der ikke kommet nye par, så det betyder noget at drøftelsen har været der. FOB kritik om at hun er gået for langt er kærkomment.

...

Naser kommenterede at det var godt at der ikke kom flere til.”

Hun forklarede, at hun ikke husker det specifikke møde. Blandt regeringspartierne havde de ordførermøder hver tirsdag, og hun deltog, med mindre der var noget helt særligt. Det var altid mere frie drøftelser, de havde på disse møder. Det var meget uformelt. Man diskuterede typisk de aktuelle sager i ministeriet, og det var også på disse møder, at man – også fra de andre partier – kom med ideer, typisk hvis der var noget, der skulle strammes op. Man testede politik af på hinanden. Som sagt husker hun ikke det specifikke møde, men hun vil tro, at det var et udtryk for, at der fra det øjeblik, hvor hun meldte ud, at der kom dette indgreb, så man ikke flere barnebrude i det danske asylsystem. Det var kærkomment. Naser Khader spurgte også ind til det under flere af de samråd, der var. Det var en del af debatten, at det forhold, at der var kommet denne diskussion, gjorde, at der ikke kom barnebrude til Danmark. Adspurgt, om det også havde betydning for at starte debatten, at der kunne være et ”afskrækkende” element i at melde det ud, forklarede hun, at al politik på asylområdet på en eller anden måde influerer på antallet af asylansøgere. Det var også en af grundene til, at de satte annoncer i de libanesiske aviser. Det skete også for at kommunikere, at der var kommet helt andre forhold i Danmark. Det gør, at der kommer færre hertil. Adspurgt, om det var noget, hun var bevidst om allerede i forbindelse med sit Facebook opslag i januar 2016, forklarede hun, at det var en del af alt, hvad der foregik på asylområdet. Man kan ikke skille tingene ad, når det kommer til asylopolitik. Stramminger gør i sig selv, at det er mindre attraktivt at komme til Danmark, men kommunikationen om det betyder også meget. F.eks. holder menneskesmuglere øje med, hvordan forholdene er i de forskellige lande. Der er en grund til, at nogle lande er meget efterspurgt at komme til, mens andre lande er mindre efterspurgt. Adspurgt, om det havde betydning for udformningen af pressemeddelelsen den

10. februar 2016, svarede hun benægtende. Det er imidlertid svært at skille tingene ad. Det har betydning, fordi det er kommunikation udadtil, og kommunikation på dette område spreder sig meget på grund af den globaliserede verden og de sociale medier.

Der var ikke spørgsmål fra bisidderne.

Foreholdt, at kommissionen i forbindelse med sin undersøgelse blandt andet vil se på, hvad formålet med praksisændringen har været, og adspurgte, om hun kan vægte den rolle, formålet med at begrænse antallet af asylansøgere spillede i forbindelse med ordningen, forklarede hun, at hun synes, at det er en urimelig vægtning at skulle foretage. Der er hvert syvende sekund et barn i verden, som bliver giftet bort. Hun er inderligt imod fænomenet barnebrude, uanset om det sker i Danmark eller andre steder. Men hun var minister i Danmark, og det var her, at hun skulle sørge for at agere og passe på pigerne. Det var derfor først og fremmest det, der var hendes fokus. Derfor kan hun godt have en holdning til, at hun tillige ønsker at bekæmpe barnebrude i resten af verden.

Foreholdt, at der i de udkast til pressemeddelelse, som forelå forud for mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30, var en bemærkning om, at der eventuelt skulle indsættes en sætning om, hvad der skulle ske med de par, der allerede var indkvarteret, og adspurgte, hvad der blev drøftet på mødet vedrørende disse par, forklarede hun, at hun ikke husker, hvordan diskussionerne herom var.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 15.52 fra Sarah Andersen til Mark Thorsen og Mia Tang med to versioner af pressemeddelelsen, der indeholdt samme bemærkning (ekstrakten side 7301), samt mail af 9. februar 2016 kl. 15.57 fra Sarah Andersen til Jesper Gori med cc til Mia Tang, Mark Thorsen og Line Skytte Mørk Hansen med et nyt udkast, der i stedet indeholdt en sætning om, at ministeren havde bedt styrelsen om at adskille parrene i de aktuelle sager (ekstrakten side 7306), forklarede hun, at hun ikke husker drøftelser, herunder med Mark Thorsen, om, at denne sætning skulle ind i pressemeddelelsen. Det viser, hvor dynamisk processen var, og at der var diskussioner om, hvad der skulle stå i pressemeddelelsen. Hun husker ikke, hvad der skete i de fem minutter mellem de to mails.

Foreholdt sin tidligere forklaring om, at hun i forbindelse med godkendelsen af notatet den 9. februar 2016 tillige godkendte, at der skulle ske en individuel vurdering, hvilket indebar, at man skulle se på pigernes forhold (afhøringsprotokollen side 111), sammenholdt med transskription af et interview den 10. februar 2016 med TV2 NEWS, hvori hun udtalte, at ”det her er jo individuel sagsbehandling, og det er jo sådan, at indtil nu er det jo blevet vurderet, at de godt må bo sammen, nu vurderer vi det bare anderledes” (ekstrakten side 5613), forklarede hun, at hun ikke kan sige præcist, hvorfor hun udtalte sig således i denne sammenhæng. Adspurgte, om hun på daværende tidspunkt havde fået information om, at man allerede havde set på sagerne og havde en holdning til, hvor mange der skulle

adskilles, forklarede hun, at hun ikke kan komme det meget nærmere. Hun kan alene sige, hvad hendes grundlæggende holdning var, ligesom hun kan henvise til sagsforløbet, som hun har forklaret om. Hun husker ikke, at dette interview er blevet lavet.

Hun er ikke blevet gjort bekendt med, at Søren Pind skulle have orienteret statsministeren om, at han var urolig over det, der foregik i hendes ministerium. Søren Pind har givetvis interesseret sig for barnebrude som alle andre. Det var en stor politisk sag, men hvad han måtte have kommunikeret til Lars Løkke Rasmussen kan hun ikke vide. Hun har ikke selv modtaget noget fra Søren Pind i denne sammenhæng.

Hun er ikke i besiddelse af yderligere oplysninger af relevans for kommissionens undersøgelse.

Mødet sluttede kl. 15.05.

Peter Mørk Thomsen
Formand

INSTRUKSKOMMISSIONEN

PROTOKOL

30. september 2020

Protokol nr. 26

Den 30. september 2020 kl. 9.00 blev Instrukskommissionen sat i lokale 001 i Retten på Frederiksberg, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var undersøgelseskommissionens medlemmer, Peter Mørk Thomsen, Torkil Høg og Louise Halleskov, undersøgelseskommissionens udspørger, advokat Lars Kjeldsen, med advokat David Neutzsky-Wulff samt undersøgelseskommissionens juridiske konsulenter, dommerfuldmægtig Diane Svanholm Kvist (til kl. 12.30) og dommerfuldmægtig Mads Pedersen (fra kl. 13.20).

Som bisiddere var mødt:

Advokat Nicolai Mallet for Inger Støjberg

Advokat Eddie Omar Rosenberg Khawaja for Jesper Gori og Jonas From Soelberg

Advokat Thomas Lindberg Brædder for Kristina Rosado (til kl. 14.30)

Advokat Anders Valentiner-Branth for Henrik Grunnet (til kl. 14.30)

Advokat Søren Juul for Lykke Sørensen (til kl. 14.30)

Advokat Pernille Backhausen for Uffe Toudal Pedersen (til kl. 14.30)

Advokat Thomas Ryhl for Line Skytte Mørk Hansen

Advokat Lise Lauridsen for Nina Holst Christensen, Ditte Kruse Dankert, Carsten Madsen og Thomas Klyver (til kl. 14.30)

Advokat Stine Gry Johannesson for Anne-Sophie Kolding Saugmann-Jensen (til kl. 14.30)

Advokat Morten Samuelsson for Lene Vejrum

Advokat Frederik Kromann Jespersen for Mark Thorsen

Advokat Asger Bagge-Jørgensen for Tanja Franck (til kl. 14.30)

Advokat Gunnar Homann for Christian Kettel Thomsen (til kl. 14.30)

Advokat Henrik Stageborn for Anni Fode (fra kl. 13.20 til kl. 14.25)

Kl. 09.00 mødte Line Skytte Mørk Hansen. Hun bekræftede, at hun fortsat er ansat i Udlændinge- og Integrationsministeriet. Hun blev herefter vejledt om, at hun ikke har pligt til at udtale sig.

Hun blev orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommisionen har afgivet sin beretning.

Line Skytte Mørk Hansen blev foreholdt mail af 5. februar 2017 kl. 19.59 fra hende til Anette Görtz og Sultana Baig (ekstrakten side 7256), hvoraf fremgår:

”Talte med Uffe - her hans refleksioner om FOB redegørelse som han taler med M om.

Karakter af FOB rapport

Ulovlig instruks

Sigtet var ikke at pålægge styrelsen noget ulovlig

Mundtlig instruks - Kan ikke efterprøve hvad der er sagt

Vi får kritik

Umiddelbare reaktioner fra dem der er uenige med M

Bliver indkaldt i retsudvalget - ikke bare vores eget udvalg.

FOB vil måske blive bedt om at få afdækket hvad der er sagt alternativt advokatundersøgelse.

Konkrete sager om dem der er adskilt vil der blive blæst om – og evt. erstatningssager.

En masse udvalgsspørgsmål.

M vil melde ud af hun tager hans rapport til efterretning - men formentlig med en bemærkning om hvad hun selv mener.

Sammenfattende

Ministerstorm

Evt. advokatundersøgelse

Erstatningssager for dem der blev skilt ad.

I forhold til hvad der er sagt sagde jeg til Uffe, at der ikke fra min eller andre i koncern økonomi var sagt at konventioner mv ikke skulle følges til UD. Det ville være en smule absurd at sige. Man bryder ikke bare konventioner mv. af 'bagvejen', det

er noget der træffes en politisk beslutning om hvis det nogensinde skulle ske på et tidspunkt.”

Hun forklarede hertil, at hun ikke husker den drøftelse med Uffe Toudal Pedersen, som hun gengav i mailen, men hun har i mailen givetvis refereret, hvad Uffe Toudal Pedersen sagde til hende. Hun orienterede Anette Görtz og Sultana Baig om Uffe Toudal Pedersens refleksioner, da det var vigtigt, at de vidste, hvilke tanker han havde gjort sig, og hvad hun selv havde sagt til Uffe Toudal Pedersen. Hun erindrer ikke præcist, hvornår hun læste udkastet til Folketingets Ombudsmands redegørelse (ekstrakten side 2872), men det var formentlig i forbindelse med, at de modtog udkastet den 1. februar 2017. Hun vil bestemt tro, at Uffe Toudal Pedersen også havde læst udkastet til ombudsmandens redegørelse, inden de talte sammen. Som hun husker det, havde han skrevet sine refleksioner ned, hvorefter de gennemgik dem, og det var disse refleksioner, som hun gengav i mailen.

Foreholdt udsagnet ”Mundtlig instruks – Kan ikke efterprøve hvad der er sagt” (ekstrakten side 7256) forklarede hun, at hun ikke husker, hvad Uffe Toudal Pedersen sagde i den forbindelse. Hun kan ikke nu begynde at tolke på Uffe Toudal Pedersens refleksioner. Hun husker ikke, om hun selv kommenterede det, men hun gengav i mailen til Anette Görtz og Sultana Baig, hvad hun selv sagde.

Hun ved, at hun på et tidspunkt sagde til Anette Görtz og Sultana Baig, at hun var overrasket over Lene Linnea Vejrum's telefonnotat (ekstrakten side 1336), men hun husker ikke, om det var i denne forbindelse. Som hun husker det, så hun første gang Lene Linnea Vejrum's telefonnotat i et udkast til Folketingets Ombudsmands redegørelse, men hun erindrer ikke hvornår. Hun blev foreholdt Folketingets Ombudsmands udkast til redegørelse af 1. februar 2017 side 10 (ekstrakten side 2874) med gengivelse af Lene Linnea Vejrum's notits af 31. marts 2016 om telefonsamtalen, hvoraf fremgår:

”Derimod udarbejdede styrelsen den 31. marts 2016 en notits om en telefonisk samtale den 10. februar 2016, hvoraf det fremgår, at ministeriet anmodede styrelsen om ”straks at foranstalte, at indkvarteringsoperatørerne blev orienteret om de nye retningslinjer og varslet om, at Udlændingestyrelsen ville igangsætte en adskillelse af parrene”. Der fremgår ikke af notatet yderligere oplysninger om, hvorledes retningslinjerne skulle forstås.”

Hertil forklarede hun, at det ikke er en sådan gengivelse, hun erindrer, men derimod selve telefonnotatet, der var vedlagt som bilag til udkastet til redegørelsen, og hvor der – således som hun husker det – af ombudsmanden var trykt ”Udkast” hen over siden. Da hun så telefonnotatet, var hun forundret over, at hun ikke havde set det tidligere. Hun så ikke telefonnotatet vedlagt som bilag til udtalelsen fra Udlændingestyrelsen, men i en udgave, hvor det var vedlagt som bilag til ombudsmandens redegørelse. Hun havde heller ikke set en gengivelse af notatet,

før hun læste ombudsmandens udkast. Hun var ikke blevet hørt over og havde ikke kendskab til Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016, hvor Lene Linnea Vejrum's telefonnotat var vedlagt.

Da hun første gang blev opmærksom på Lene Linnea Vejrum's telefonnotits af 31. marts 2016 (ekstrakten side 1336), sagde hun til Uffe Toudal Pedersen, at hun fandt det ”pudsigt”. Telefonnotatet var ikke forkert i sig selv. Det var blot ikke fyldestgørende, idet notatet kun gengav en del af telefonsamtalen. Hun sagde til Uffe Toudal Pedersen, at hun ikke syntes, at Lene Linnea Vejrum's telefonnotat var ”OK”, og at han måtte forholde sig hertil. Hun kan læse af protokollen for Uffe Toudal Pedersens forklaring for undersøgelseskommissionen, at han ikke tillagde et telefonnotat, der var skrevet seks-syv uger efter samtalen, vægt. Det kan godt have været i februar 2017, at hun talte med Uffe Toudal Pedersen om telefonnotatet, men hun husker det ikke.

Hun blev på ny foreholdt udsagnet ”Mundtlig instruks – Kan ikke efterprøve hvad der er sagt” i sin mail af 5. februar 2017 kl. 19.59 til Anette Görtz og Sultana Baig (ekstrakten side 7256) og adspurgt, om der var overvejelser om, hvordan man kunne efterprøve, hvad der blev sagt under telefonsamtalen, henset til at sagen kunne stille sig anderledes i ombudsmandens optik, hvis han fik oplyst, at der var givet en instruks om at administrere med undtagelser. Hun forklarede hertil, at hun ikke erindrer, at der var sådanne overvejelser.

Hun blev foreholdt mail af 15. juni 2017 kl. 13.34 fra Louise Gertrud Michælis til Lykke Sørensen, Anette Görtz, Mathilde Smedegaard Gulddahl, Jesper Gori og hende (ekstrakten side 5808-5809) med reviderede udkast til besvarelse af spørgsmål 815, 846, 851 og 875.

Hun forklarede hertil, at de – som hun husker det – havde fået en kort frist til dagen efter til at besvare spørgsmålene. Hun indkaldte Louise Gertrud Michaëlis, Lykke Sørensen og Jesper Gori til et kort møde på Anette Görtz' kontor. Hun erindrer ikke, om de hver især kom med udkast til svar. Louise Gertrud Michaëlis' mail af 15. juni 2017 kl. 13.34 var en sammenskrivning af svarene efter mødet. Koncernstyring blev involveret i besvarelsen af disse folketingsspørgsmål, fordi der var tale om forhold, der vedrørte hende og hendes afdeling, og det var derfor naturligt, at de blev hørt forud for besvarelsen.

Hun blev foreholdt, at udkastet til besvarelse af spørgsmål UUI 875 lagde sig op ad den beskrivelse af telefonsamtalen den 10. februar 2016, der var gengivet i ombudsmandens udkast til redegørelse (ekstrakten side 2874). Adspurgt, om hun på dette tidspunkt gjorde noget for at gøre opmærksom på, at beskrivelsen efter hendes opfattelse ikke var korrekt, forklarede hun, at udvalget havde lov til at stille de spørgsmål, de ønskede at stille, og at hun kunne ikke korrigere udvalgets måde at stille spørgsmål på. Udlændingestyrelsen og Udlændinge- Integrations- og Boligministeriet – det vil sige Udlændingeafdelingen, departementschefen og ministeren, men

uden høring af hendes afdeling eller hende – havde svaret ombudsmanden mere end et år tidligere, og hun kunne ikke nu sige, at fordi den ene afdeling ikke havde hørt den anden afdeling, var præmissen for spørgsmålet forkert. Derfor blev det til nogle spøjse svar på udvalgsspørgsmålene fra hendes afdeling, men svarene var korrekte nok. De svarede ikke noget forkert til udvalget. Løbet var kørt på dette tidspunkt, og hun kunne ikke i juni 2017 sige til udvalget, at forløbet skulle forstås på en helt anden måde.

På ny foreholdt formuleringen af punkt 4 i spørgsmål 875 og adspurgt, hvordan man – hvis man var af den overbevisning, at præmissen for spørgsmålet var forkert – i så fald kunne besvare spørgsmålet retvisende uden at gøre opmærksom herpå, forklarede hun, at det efter hendes opfattelse ikke ville have nogen gang på jord på det tidspunkt at svare udvalget, at Udlændingestyrelsen og Udlændingeafdelingen havde svaret ombudsmanden, men ikke havde hørt Koncernstyring, herunder Koncernøkonomi, og at Koncernstyring i øvrigt ikke mente, at svaret til ombudsmanden var korrekt. Adspurgt, om hun drøftede med nogen, at man kunne svare udvalget anderledes, forklarede hun, at hun havde gjort Uffe Toudal Pedersen opmærksom på, at hun ikke mente, at Lene Linnea Vejrum's telefonnotat var i orden, og at det herefter måtte være Uffe Toudal Pedersens opgave at finde ud af, hvad der var op og ned i sagen.

Hun blev foreholdt svar af 21. juni 2017 på spørgsmål nr. 904 fra Udlændinge- og Integrationsudvalget, som ifølge godkendelsesoplysningerne (ekstrakten side 6396) blev godkendt af Uffe Toudal Pedersen, men ikke af hende, og hvoraf fremgår:

”Spørgsmål nr. 904:

Er det korrekt, når Udlændingestyrelsen i sin udtalelse til Folketingets Ombudsmand den 28. april 2016 skriver: ”Udlændingestyrelsen modtog samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen. Instruksen betød således, at ingen mindreårige fremover måtte indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, og at dette skulle gælde uanset om parret måtte have fællesbørn. Instruksen betød også, at der straks skulle ske adskillelse i de aktuelle sager, hvor en mindreårig allerede var indkvarteret sammen med en ældre ægtefælle eller samlever.

Svar:

Ja, det er korrekt.

...”

Foreholdt, at svaret kunne tyde på, at Uffe Toudal Pedersen ikke på tidspunktet for godkendelsen af dette svar i juni 2017 havde forstået, at hun ikke var enig i Lene Linnea Vejrum's udlægning af telefonsamtalen den 10. februar 2016, forklarede hun, at hun ikke ved, om Uffe Toudal

Pedersen havde forstået, at hun ikke var enig i Lene Linnea Vejrum's beskrivelse. Det kan ikke have været senere end besvarelsen af spørgsmål nr. 904, at hun sagde til Uffe Toudal Pedersen, at hun havde en anden opfattelse af samtalen med Lene Linnea Vejrum.

På ny foreholdt mail af 15. juni 2017 kl. 13.34 fra Louise Gertrud Michælis til Lykke Sørensen, Anette Görtz, Mathilde Smedegaard Gulddahl, Jesper Gori og hende (ekstrakten side 5808-5809) forklarede hun, at hun drøftede med Anette Görtz og Louise Gertrud Michaëlis fra Koncernøkonomi, at det på dette tidspunkt ikke havde nogen gang på jord at ændre den efter hendes opfattelse fejlagtige beskrivelse af telefonsamtalen den 10. februar 2016.

Adspurg, hvorfor hun ikke lod en anden end sig selv træffe afgørelse om, hvorvidt man kunne gå videre med hendes opfattelse af telefonsamtalen, forklarede hun, at Uffe Toudal Pedersen udmærket var klar over eksistensen af telefonnotatet, ligesom han udmærket var klar over, at hun havde en anden opfattelse af, hvad der var sagt under telefonsamtalen. Hun havde sagt dette til Uffe Toudal Pedersen, og det måtte herefter være hans beslutning, om han ville gå ind i denne sag. Hun kunne ikke bestemme, at han skulle gå videre med sagen. Det var kun departementschefen, der kunne træffe beslutning om at ændre kurs. Hun kunne ikke ændre kurs. Hun bar ikke problemstillingen tilbage til Uffe Toudal Pedersen igen i forbindelse med besvarelse af udvalgs-spørgsmålene i juni 2017. Uffe Toudal Pedersen og hun havde drøftet uoverensstemmelsen nogle gange, men hun kan ikke huske, om hun også nævnte det for ham på dette tidspunkt. Hun gav alene udtryk for sin opfattelse mundtligt over for Uffe Toudal Pedersen, og de talte om det flere gange. Hun fandt ikke anledning til at skrive en mail herom.

Adspurg, om hendes forklaring skal forstås således, at hun sad inde med en viden om, at man gav forkerte oplysninger til Udlændinge- og Integrationsudvalget, forklarede hun, at hun i hvert fald ikke var enig i Udlændingestyrelsens udlægning. Efter hendes opfattelse var Udlændingestyrelsens svar til ombudsmanden udtryk for en efterrationalisering. Da hun så svaret, var løbet kørt. Hun var ikke blevet hørt eller inddraget rettidigt. Der var ikke tale om en sag, hvor man skrev en berigtigelse til Folketinget eller til Folketingets Ombudsmand om, at man havde fået nye oplysninger i sagen. Det var i hvert fald ikke noget, som Uffe Toudal Pedersen valgte at gøre. De prøvede at svare på spørgsmålene på en sådan måde, at de svarede sandfærdigt i forhold til den viden, som de havde.

Hun drøftede ikke på noget tidspunkt en berigtigelse med Uffe Toudal Pedersen. Adspurg, om hun drøftede med Uffe Toudal Pedersen, om ministeriet skulle agere på, at hun havde en anden opfattelse af telefonsamtalen med Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016, end Udlændingestyrelsen skriftligt havde givet udtryk for i udtalelsen til ombudsmanden, forklarede hun, at hun havde fortalt ham om sin opfattelse. Uffe Toudal Pedersen kunne have indkaldt alle parter til et møde for at finde ud af, hvad der var op og ned, men det skete ikke. Hun overvejede ikke selv at tage kontakt til Lene Linnea Vejrum for at konfrontere hende med, at hun havde en anden opfattelse af telefonsamtalen. Notatet var ikke forkert i sig selv, men det var ikke fyldestgørende.

Udlændingestyrelsens mange udkast til svar til ombudsmanden blev mere og mere konstruerede i forhold til virkeligheden, og disse svar blev godkendt af Udlændingeafdelingen, Uffe Toudal Pedersen og ministeren. Hun havde sagt, at hun ikke mente, at dette tegnede det rette billede. Hun kunne ikke et år efter, at svaret var sendt til ombudsmanden, sige, at der skulle berigtiges. Det gjorde hun i hvert fald ikke. Hun er først blevet opmærksom på Udlændingestyrelsens mange udkast til svar, efter at sagen begyndte i undersøgelseskommissionen. Det har været en speciel oplevelse at læse dette.

Hun blev foreholdt nyhedsbrev af 3. juli 2017 ”Fakta om adskillelse af par, hvor den ene er under 18 år gammel” underskrevet af Udlændingestyrelsens direktør, Tanja Franck (ekstrakten side 5876). Hun forklarede hertil, at hun ikke erindrer at have set nyhedsbrevet, der muligvis alene har været slået op på styrelsens intranet og ikke på koncernintranettet.

Hun blev foreholdt følgende fra Jesper Goris forklaring (afhøringsprotokollen side 287):

”Adspurgt, hvornår han for første gang blev opmærksom på, at Line Skytte Mørk Hansen havde en anden opfattelse af samtalen den 10. februar 2016, forklarede han, at han blev opmærksom herpå i forbindelse med undersøgelseskommissionen. Adspurgt nærmere om, hvornår han præcis blev opmærksom herpå, forklarede han, at Line Skytte Mørk Hansen ringede til ham inden hun skulle afgive forklaring i undersøgelseskommissionen og gav udtryk for sin opfattelse af, hvad der var foregået under telefonsamtalen den 10. februar 2016. Line Skytte Mørk Hansen spurgte under telefonsamtalen, hvad der var sket med notatet af 2. februar 2016. Hun spurgte, om han kunne huske, om notatet var blevet sendt til Udlændingestyrelsen. Hun sagde, at hun spurgte ham, fordi det kunne være naturligt, at Udlændingeafdelingen havde sendt notatet til Udlændingestyrelsen.”

Hun forklarede, at det er rigtigt, at hun havde en telefonsamtale med Jesper Gori af den anførte karakter. Hun ville under sin forberedelse af afhøringen undersøge, om notatet af 2. februar 2016 var blevet sendt til Udlændingestyrelsen. Det troede hun, at det var. Hun kunne imidlertid ikke se, at hverken hun selv eller en af hendes medarbejdere havde sendt notatet til styrelsen, og hun ringede derfor til Jesper Gori for at spørge, om han havde sendt notatet til styrelsen. Jesper Gori svarede, at han heller ikke erindrer, at han havde sendt notatet til styrelsen, ligesom han ikke erindrer at have medbragt notatet til et møde med styrelsen. Hun kan meget vel under denne samtale med Jesper Gori have givet udtryk for sin opfattelse af telefonsamtalen mellem hende og Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016. Hun erindrer ikke telefonsamtalen med Jesper Gori anderledes, end han har forklaret.

Hun blev foreholdt følgende fra Lene Linnea Vejrum's forklaring (afhøringsprotokollen side 408-409):

”Som hun husker det, talte hun i telefon med Line Skytte Mørk Hansen relativt tæt på dette tidspunkt. Det var Line Skytte Mørk Hansen, der ligeledes havde sendt hende pressemeddelelsen, som ringede til hende. Line Skytte Mørk Hansen oplyste under samtalen, at der var kommet nye retningslinjer, og at styrelsen skulle gå i gang med at adskille parrene. Dette var besluttet, og styrelsen skulle gå i gang med det samme. Det skulle gå stærkt. Der var et meget stort pres fra omverdenen, og der skulle ske noget nu. Styrelsen skulle gå i gang. Line Skytte Mørk Hansen sagde ikke noget om, at pressemeddelelsen ikke skulle følges i alle tilfælde. Det, der blev sagt, var, at det var pressemeddelelsen, de havde at forholde sig til på dette tidspunkt. ... Under samtalen med Line Skytte Mørk Hansen gav hun udtryk for, at adskillelse var kompliceret, og at styrelsen derfor ikke kunne adskille ”til i morgen”. Der var pres på. Line Skytte Mørk Hansen spurgte, om de ikke bare kunne adskille alle nu. Hun sagde til Line Skytte Mørk Hansen, at der var mange ting at tage hensyn til. For det første havde de ikke nok viden om parrene til bare at adskille. Desuden var der nogle par, der havde børn, og styrelsen skulle derfor tage stilling til, hvem af forældrene børnene skulle indkvarteres sammen med, ligesom det skulle afklares, om de mindreårige ægtefæller skulle flyttes til børnecentre. Der var mange spørgsmål, der dukkede op. Disse spørgsmål skulle afklares, før styrelsen kunne gøre det, de var blevet bedt om. Under samtalen nævnte hun også, at der var sårbare familier, som styrelsen ville være bekymret over at skulle adskille. Line Skytte Mørk Hansen svarede, at der ikke var andet end pressemeddelelsen, og at styrelsen skulle gå i gang med at adskille.”

Hun forklarede hertil, at der ikke var tvivl om, at de havde en minister, som ville i gang med adskillelserne, men det er absurd at forklare, at hun skulle have sagt, at der skulle ”ske adskillelse til i morgen”, idet hun fuldt ud var bekendt med, at det var et stort og kompliceret system, der skulle sættes i gang. Hun er enig i den del af Lene Linnea Vejrum's forklaring, der angiver, at Lene Linnea Vejrum gjorde opmærksom på, at det var en svær problemstilling, at der skulle tages stilling til børn, forældre og ægtefæller med videre, og at der var sårbare familier. Hun er derimod ikke enig i, at hun skulle have sagt, at det skulle ske ”til i morgen”, at der var pres på, og at det skulle være her og nu. Hun har læst afhøringsprotokollerne og kan se, at nogle af Udlændingestyrelsens ansatte har forklaret, at hun ringede til Lene Linnea Vejrum hele tiden, men det kunne Lene Linnea Vejrum ifølge sin forklaring ikke selv huske. Lene Linnea Vejrum har således forklaret, at hun alene blev ringet op af hende den 10. februar og den 12. februar 2016, hvor hun ringede for at få en status inden sin ferie. Hun har ikke lagt pres på Udlændingestyrelsen ved at ringe til Lene Linnea Vejrum hele tiden. Det ville der ikke være nogen grund til. Hun deltog i mødet med ministeren den 9. februar 2016, hvor Uffe Toudal Pedersen og Jesper Gori gjorde det meget tydeligt over for ministeren, at der ville være undtagelser, ligesom hun sad med ved koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, hvor direktøren for styrelsen også del-

tog, og hvor det ligeledes var meget tydeligt, at der ville være undtagelser. Hun havde ikke noget "at stå på" i forhold til at ringe op til Lene Linnea Vejrum og sige, at der skulle adskilles uden undtagelser, og det har hun heller ikke sagt.

Hun blev foreholdt følgende fra Ditte Kruse Dankerts forklaring om, at hun havde overhørt en telefonsamtale mellem Lene Linnea Vejrum og Line Skytte Mørk Hansen (afhøringsprotokollen side 443):

"Hun gik på et tidspunkt ind til Lene Vejrum, der gik rundt med sin mobiltelefonen i hånden og så meget presset ud. Lene Vejrum signalerede, at hun skulle komme ind og lukke døren. Lene Vejrum satte sig ned og slog medhør til. Hun hørte, at det var Line Skytte Mørk Hansen, som Lene Vejrum talte med. Hun hørte, at grundpræmissen i samtalen var, at Udlændingestyrelsen skulle komme i gang med at adskille parrene. Samtalen handlede om, hvor hurtigt dette kunne ske. Der var et hastværk med at få adskilt parrene. Line Skytte Mørk Hansen havde svært ved at forstå, hvorfor det ikke bare var "som at trykke på en knap". Line Skytte Mørk Hansen sagde: "Hvornår er I færdige med det?", og: "Hvilke beskeder kan der gives?" Der lå også den bestilling, at operatørerne skulle orienteres. Derfor sendte hun senere en orientering til operatørerne. Orienteringen blev sendt for at forklare operatørerne, hvad der foregik, men i høj grad også for at vise til departementet, at beskeden var forstået."

Hun blev endvidere foreholdt Ditte Kruse Dankerts mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 til operatørerne med fremsendelse af pressemeddelelsen og orientering om, at de mindreårige asylansøgere skulle adskilles fra deres ægtefæller eller samlevere (ekstrakten side 110).

Hun forklarede hertil, at hun ikke husker, at hun skulle have sagt, at operatørerne skulle orienteres samme dag. Hun har helt sikkert sagt, at Udlændingestyrelsen skulle i gang med at orientere operatørerne. Hun har ikke sagt, at det skulle ske samme dag, men omvendt sagde hun nok heller ikke, at det skulle være om en uge. Det lyder sandsynligt, at der var medhør på telefonen. Det kunne man godt have en fornemmelse af en gang imellem, når man ringede til Udlændingestyrelsen. Hun sagde ikke noget til Lene Linnea Vejrum, som ikke kunne tåle, at flere ører hørte det. Nogle af de udtryk, som Ditte Kruse Dankert benyttede i sin forklaring for undersøgelseskommissionen, var meget kraftfulde. Hun har eksempelvis aldrig benyttet udtrykket "som at trykke på en knap".

Hun blev foreholdt følgende fra sin tidligere forklaring om godkendelse af spørgsmål S 630 (afhøringssekstrakten side 206):

”Hun godkendte ikke ministerens svar af 24. februar 2016 på spørgsmål S 630 (ekstrakten side 230). Anette Görtz og hun var på vinterferie, og sagen lå hos Anne Nygaard Just. Sagen gik herefter direkte til Lykke Sørensen, der godkendte svaret. Det var specielt, at Anette Görtz underskrev, idet Anette Görtz ikke havde godkendt svaret. Hun fik en kopi i F2, og måske læste hun svaret.”

Hun blev endvidere foreholdt mail af 17. februar 2016 kl. 12.08 fra Anne Nygaard Just til hende og mail af 17. februar 2016 kl. 12.31 fra hende til Anne Nygaard Just og kopi til Anette Görtz, hvor hun skrev, at besvarelsen af spørgsmål S 630, som Lene Linnea Vejrum og Mark Thorsen havde nikked til, var blevet ”meget fint”.

Hun forklarede hertil, at hun ikke husker at have været inde over besvarelsen af spørgsmål S 630, før hun så denne mailkorrespondance. Hun var på ferie på det tidspunkt og havde formentligt modtaget en sms fra Anne Nygaard Just, hvorefter hun loggede på sin computer for at se svaret. Hun husker ikke, hvilke nærmere overvejelser hun gjorde sig, da hun læste besvarelsen. Det er lidt specielt, at udkastet var blevet sendt i høring hos Udlændingestyrelsen, idet besvarelsen af S-spørgsmål plejer at skulle gå lidt stærkt, og idet der er tale om mere politiserende spørgsmål.

Hun blev foreholdt mail af 16. februar 2016 kl. 12.02 fra Anette Görtz til Anne Nygaard Just (ekstrakten side 5372), hvoraf fremgår:

”Line vil godt have en lidt mere blød vinkel ind i besvarelsen noget ala der er stor opmærksomhed omkring at sikre at de unge piger trives eller hvad ved jeg om hvad US og operatørerne har fokus på....”

Hun forklarede hertil, at hun ikke erindrer dette, men når Anette Görtz har skrevet således, har hun helt sikkert sagt det.

Hun blev foreholdt følgende fra sin tidligere forklaring om forelæggelse af konkrete sager for ministeren (afhøringsekstrakten side 211):

”Hun forklarede, at hun godt husker, at ministeren gerne ville se de konkrete sager. Der var ingen tvivl om, at ministeren ønskede at se, hvilke undtagelsessager der var. Hun ved ikke, om ministeren endte med at se sagerne. Hun tror det ikke.”

Hun blev endvidere foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 17.50 fra hende til Anne Nygaard Just og Anette Görtz (ekstrakten side 6444), hvoraf fremgår:

”Er der en af jer der har sendt de fem konkrete sager vi har fået fra US om barnebrude til Ministeren?”

Hun blev yderligere foreholdt Anne Nygaard Justs svarmail af 3. marts 2016 kl. 17.51 (ekstrakten side 6443), hvoraf fremgår:

”Ja, Andreas kom og bad mig om det.”

Hun forklarede hertil, at én må have spurgt hende, om ministeren havde fået sagerne. Hun husker ikke, hvem der spurgte hende. Det kan have været Lykke Sørensen, Jesper Gori eller Uffe Toudal Pedersen, men hun husker det ikke. Hun var ikke involveret i drøftelser om de retlige problemstillinger om, hvorvidt ministeren skulle se de konkrete sager eller ej. Dette spørgsmål lå i Udlændingeafdelingen.

Hun blev foreholdt mail af 7. marts 2016 kl. 16.03 fra Lykke Sørensen til Anne Nygaard Just, Anette Görtz og hende (ekstrakten side 7129), hvoraf fremgår:

”Jeg har aftalt med Uffe, at der ved forelæggelsen for ministeren skal foretages en vurdering af, hvorvidt adskillelsen er forenelig med vores internationale forpligtelser. Jeg har i dag kort nævnt for JM (Nina Holst), at det kan være, at vi kommer forbi med nogle sager for at drøfte vores vurdering med dem.”

Hun forklarede hertil, at hun ikke erindrer, hvad dette endte med. Hun kan se af materialet, at hun deltog i et møde hos Lykke Sørensen, men hun erindrer ikke, hvad der blev drøftet på dette møde. Hun deltog ikke i et møde hos ministeren.

Hun blev foreholdt følgende fra sin tidligere forklaring om forberedelse af samråd Z (afhøringsprotokollen side 209):

”I sin kalender kan hun se, at hun den 6. marts 2016 havde møde om samrådet med Anette Görtz og Anne Nygaard Just og den 7. og 8. marts 2016 havde møde om samrådet med Lykke Sørensen, Jesper Gori, Uffe Toudal, Anne Nygaard Just og Anette Görtz. Den 14. marts 2016 var der formøde til samrådet med samme deltagerkreds.”

Hertil forklarede hun, at hun ikke husker nærmere, hvad de drøftede på møderne den 6., 7. og 8. marts 2016, men det har formentligt været samrådstalen og Q&A's. Hun deltog ikke i et møde med drøftelse af de fem konkrete sager, hvor ministeren og Mark Thorsen tillige deltog. Hun erindrer ikke, hvem der deltog i mødet den 14. marts 2016. Hun husker ikke temaet for dette møde, men der har givetvis været en gennemgang af samrådstalen og Q&A's, herunder om ministeren ønskede noget skrevet anderledes. Hun var ikke inde over kongebrevsdiskussionen bortset fra, at hun blev ringet op af ministersekretariatet med besked om, at man ville have eksemplet ændret, hvorefter hun skrev til Anne Nygaard Just og bad hende om at rette i talen.

Hun deltog ikke i diskussionen om baggrunden for ændringen, ligesom hun ikke erindrer at have overhørt en diskussion herom. Hun har ingen erindring om en drøftelse af, om der skulle sættes et ”for eksempel” ind foran kongebrevseksemplet. De talte efterfølgende om, at kongebrevseksemplet var et lidt specielt eksempel at sætte ind, og at man i stedet kunne have henvist til de internationale konventioner. Hun ved ikke, hvad problemerne skulle være ved at henvise til de internationale konventioner. Det var der principielt ikke noget problem i, men ministeren foretrak kongebrevseksemplet, og det var hendes tale.

Hun blev foreholdt mail af 19. januar 2017 kl. 13.16 fra hende til Anette Görtz, Kristine Grønkjær Villadsen, Louise Gertrud Michaëlis og Maria Larsen med gengivelse af et ordførermøde (ekstrakten side 7268), hvoraf fremgår blandt andet:

”Kære alle (jer som der måske har en sag hvor det er interessant)

Tilbage melding fra ordførermøde tirsdag.

...

Barnebrude:

M sagde at man skal henholde sig til konventionerne og hvis det er frivilligt og der er en lille aldersforskel kan de få lov at bo sammen.

Mark tilføjede at DF ønsker at træde ud af konventionerne –men at det er ikke regeringens holdning.

M- siden drøftelsen af barnebrude er der ikke kommet nye par, så det betyder noget at drøftelsen har været der. FOB kritik om at hun er gået for langt er kærkomment.

...”

Adspurgte, hvad ministeren nærmere sagde om, at der ikke var kommet nye par siden drøftelsen af barnebrude, og at det således betød noget, at drøftelsen havde været der, forklarede hun, at hun ikke husker det nærmere. Det, som hun havde nedfældet i mailen, var emner, som hun fandt interessante i forhold til de sager, hendes medarbejdere sad med. Hun deltog ikke i interne drøftelser i ministeriet om, at der ikke var kommet nye par til siden drøftelsen af barnebrude. Ministeren kan sagtens have fået informationen fra hendes afdeling, uden at hun havde kendskab dertil.

Hun erindrer ikke, hvad ministeren nærmere sagde om, at ombudsmandens kritik af, at hun var gået for langt, var kærkommen. Det er muligt, at ministeriet på dette tidspunkt i januar 2017 havde fået et forvarsel fra ombudsmanden om konklusionen på hans redegørelse, der kom i udkast 14 dage senere.

Hun blev på ny foreholdt mail af 5. februar 2017 kl. 19.59 fra hende til Anette Görtz og Sultana Baig om Uffe Toudal Pedersens refleksioner i anledning af ombudsmandens udkast til redegørelse (ekstrakten side 7256). Hun forklarede hertil, at drøftelsen med Uffe Toudal Pedersen

fandt sted på hans kontor. Hun er ret sikker på, at han sad med sine egne noter. Adspurgt om bemærkningen ”Mundtlig instruks – Kan ikke efterprøve hvad der er sagt” kunne have relateret sig til punkt 6.4 i ombudsmandens udkast til redegørelse af 1. februar 2017 (ekstrakten side 2875), hvoraf fremgår, at det efter en gennemgang af sagens akter og myndighedernes udtalelser ikke var muligt for ham at fastlægge indholdet af de mundtlige tilkendegivelser og drøftelser, som ifølge ministeriets oplysninger fandt sted mellem myndighederne, og at han måtte basere sin bedømmelse af sagen på de oplysninger, som fremgik af sagens dokumenter, eller som ministeriet var fremkommet med i udtalelserne til ham, forklarede hun, at det kunne sagtens have været tilfældet.

Hun blev foreholdt mail af 7. juni 2017 kl. 22.15 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre Adam Abdel Khalik (ekstrakten side 7349) med Ditte Kruse Dankerts kommentarer til udkast til svar på folketingsspørgsmål om barnebrude (ekstrakten side 7350 ff.), og hvoraf fremgår blandt andet:

”2. Det var Udlændingestyrelsens vurdering den 10. februar 2016, at en ordning, hvorefter en mindreårig over 15 år uden undtagelse ikke kunne indkvarteres sammen med sin ægtefælle eller samlever, rejste spørgsmål i forhold til Danmarks internationale forpligtelser. ~~DBI a. disse spørgsmål i forhold til Danmarks internationale forpligtelser blev løbende~~ drøftet mellem Udlændingestyrelsen og Udlændinge- og Integrationsministeriet.

~~Udlændingestyrelsens orientering af indkvarteringsoperatorerne skal ses i lyset af Departementet tilkendegav over for styrelsen i relation til betydningen af Danmarks internationale forpligtelser, at det helt overordnede udgangspunkt for behandling af de konkrete sager måtte være, at en adskillelse af parrene – herunder par med fællesbørn – måtte anses for at være i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, herunder artikel 8 i EMRK og børnekonventionen.~~

Departementet tilkendegav i den forbindelse ~~herudover~~, at styrelsen kunne forelægge konkrete problemstillinger for departementet, hvis styrelsen i relation til de konkrete sager ønskede departementets vurdering af foreneligheden med Danmarks internationale forpligtelser.”

Hun blev i den forbindelse tillige foreholdt Ditte Kruse Dankerts kommentar til det sidste afsnit:

”Fremstillingen er i harmoni med Uffes tilkendegivelse til Henrik”.

Hun forklarede hertil, at Ditte Kruse Dankerts kommentar også er i harmoni med hendes erindring om samtalen.

Hun blev foreholdt mail af 15. juni 2017 kl 09.52 fra Louise Gertrud Michaëlis til Anette Gørtz om udkast til besvarelsen af udvalgsspørgsmål UUI 815, 846, 851 og 875 (ekstrakten side 7364-7365), hvor der vedrørende udkastet til svar på spørgsmål 846 fremgår:

””Afdelingschef Line Skytte Mørk Hansen kontaktede den 10. februar kl. ca. 14.30 vicedirektør i Udlændingestyrelsen Lene Vejrum telefonisk med henblik på at følge op på pressemeddelelsen. Opfølgningen havde bl.a. til formål at sikre, at de drøftelser, der tidligere samme dag havde været på koncerndirektionsmødet, hvor bl.a. Udlændingestyrelsens direktør var til stede, blev videreformidlet.”/ Opfølgningen havde bl.a. til formål at adressere/håndtere eventuelle spørgsmål angående pressemeddelelsen som Udlændingestyrelsen måtte have.” ”

Hun forklarede hertil, at sætningen om, at opfølgningen blandt andet havde til formål at sikre videreformidlingen af de drøftelser, der tidligere samme dag havde været på koncerndirektionsmødet, hvor Udlændingestyrelsens direktør var til stede, blev tilføjet af hendes afdeling. Sætningen kom ikke med i det senere udkast til svar efter mødet den 15. juni 2017.

Hun blev foreholdt mail af 17. juni 2017 kl. 10.50 fra Jesper Gori til Lykke Sørensen med videresendelse af Udlændingestyrelsens bidrag til svar på blandt andet udvalgsspørgsmål UUI 856 (ekstrakten side 7367 ff.), hvoraf fremgår blandt andet:

”Ad spørgsmål nr. 856

Vil ministeren oversende Styrelsens referat fra mødet den 10. februar 2016?

Svar

Udlændinge- og Integrationsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet bidrag fra Udlændingestyrelsen, hvortil der henvises:

”Udlændingestyrelsen har lagt til grund, at spørgsmålet drejer sig om det koncerndirektionsmøde, der blev afholdt den 10. februar 2016 fra kl. 10:30 til kl. 11:30.

Udlændingestyrelsen kan oplyse, at der ikke er nogen nuværende ansatte i Udlændingestyrelsen, der deltog i mødet i koncerndirektionen den 10. februar 2016.

Udlændingestyrelsen er bekendt med, at indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller eller samlever blev drøftet på mødet.

Der er i Udlændingestyrelsen hverken nedskrevet referat eller andre oplysninger fra dette møde, ligesom ingen af Udlændingestyrelsens nuværende ansatte er bekendt med det nærmere indhold af disse drøftelser.” ”

Hun blev tillige foreholdt Jesper Goris kommentar til det sidste afsnit i Udlændingestyrelsens bidrag:

”Det modsiger direkte Lines bidrag til besvarelse af 846...”

Hun forklarede hertil, at hun ikke kom med andre bidrag til besvarelsen af spørgsmål UUI 846 end sætningen om opfølgningens formål, som ikke kom med i udkastet til svar efter mødet den 15. juni 2017.

Hun blev foreholdt kalenderindkaldelser til et møde den 12. april 2016 kl. 15.00 på Lykke Sørensens kontor mellem departementet og Udlændingestyrelsen vedrørende barnebrude, vejledning og ombudsmandssag sendt til Lykke Sørensen, Jesper Gori og Anna-Sophie Saugmann-Jensen, Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado og Lene Linnea Vejrum (ekstrakten side 7339 ff.). Hun forklarede hertil, at hun ikke var inviteret til mødet den 12. april 2016, ligesom hun ikke efterfølgende hørte om mødet.

Hun blev i forlængelse heraf foreholdt mail af 7. april 2016 kl. 22.01 fra Ditte Kruse Dankert til Lene Linnea Vejrum, Anni Fode, Jens Vikner og Kristina Rosado (ekstrakten side 6819), hvortil der var vedhæftet version 7 af Udlændingestyrelsens udtalelse til ombudsmanden vedrørende mindreårige ægtefæller og henvist til, at der var aftalt møde med departementet den 12. april 2016 om udtalelsen, retningslinjer og forelæggelsen af problemstillingerne i de konkrete sager. Hun blev endvidere foreholdt mail af 13. april 2016 kl. 13.02 fra Ditte Kruse Dankert til Jens Vikner, der havde spurgt til status i sagen (ekstrakten side 6819), og hvoraf fremgår:

”Beklager det sene svar. Vi var inde og drøfte det udkast, som du kender, i går. På baggrund af drøftelserne skal vi lave et nyt udkast, hvor vi ændrer lidt i forhold til den gennemgang af drøftelserne med og instruks fra departementet. De mente, at vi skulle skrive det sådan, at vi får en instruks, og at vi (samtidig) får besked på, at vi straks skal adskille, men at vi så efterfølgende har haft drøftelser med dem om kategoriseringen af sager, hvor der skulle ske adskillelse – ctr. sager, hvor der kunne være spørgsmål om de internationale forpligtelser.

I forhold til spørgsmålet om afgørelse ctr. forvaltningsvirksomhed, undersøger de det nu nærmere med Jm’s forvaltningsretskontor. De kunne ikke helt se, hvorfor man ikke fortsat kunne tale om faktisk forvaltningsvirksomhed, der så – hvis man ikke vil følge anvisningen – bliver fulgt op af en egentlig afgørelse, hvor man så nok skulle udvide fx partshøringsbegrebet til også at omfatte faktiske forhold. Vi gjorde de forskellige argumenter gældende – og der var ingen konklusion, men de vil nu søge råd hos forvaltningskontoret.

Jeg vender tilbage, når jeg har nyt, revideret udkast.”

Til mailkorrespondancen mellem Ditte Kruse Dankert og Jens Vikner forklarede hun, at hun ikke har set version 7 af udtalelsen til ombudsmanden, ligesom hun ikke har set tidligere eller senere versioner af Udlændingestyrelsens udkast. Hun er ikke blevet hørt om eller har været inddraget i drøftelser om, hvordan telefonsamtalerne mellem hende og Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016 skulle gengives i udtalelsen til ombudsmanden. Hun har heller ikke efterfølgende været involveret i sådanne drøftelser.

Vedrørende mødet den 22. februar 2016 forklarede hun supplerende til sin tidligere afgivne forklaring herom og efter at have læst afhøringsprotokollerne med de øvrige mødedeltageres forklaringer, at der var tale om et møde den 22. februar 2016 på hendes kontor om morgenen. Hun var denne dag lige vendt tilbage efter ferie. Lykke Sørensen og Lene Linnea Vejrum havde – mens hun havde ferie – aftalt, at mødet skulle holdes, og Lykke Sørensen havde indkaldt til mødet. De andre mødedeltageres forklaringer om mødet er absurd i forhold til hendes erindring om mødet, herunder at hun skulle have været mødeleder, at hun skulle have sagt noget om ledsagerordningen – som hun ikke vidste, hvad var – og at Lykke Sørensen og Jesper Gori ikke skulle have sagt noget på mødet, hvilket ikke stemmer overens med Jesper Goris forklaring om, hvad Lykke Sørensen sagde på mødet. Forklaringerne er efter hendes opfattelse udtryk for en lidt mærkelig ”historiefortælling” i Udlændingestyrelsen om, hvad der foregik på dette møde. Den eneste forklaring, der efter hendes opfattelse giver mening, er Jesper Goris forklaring om, at Lykke Sørensen nogle gange på mødet havde præciseret, at man så vidt muligt skulle søge at imødekomme ministerens ønske, og at Udlændingestyrelsen skulle lægge sig op ad ministerens snit i den konkrete sagsbehandling. Det gav god mening, at Udlændingestyrelsen fik denne vejledning af Lykke Sørensen og Jesper Gori. Det har været meget specielt at læse Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosados forklaringer, som hun på ingen måde kan genkende. Der var et meget tæt samarbejde mellem Udlændingeafdelingen og Udlændingestyrelsen. Som hun husker det, står der i en af afhøringsprotokollerne, at de ”ping-pongede” om alt, og styrelsen vidste udmærket, at det var Jesper Gori og Lykke Sørensen, de skulle række ind til for at få vejledning.

Hun blev foreholdt Jesper Goris forklaring om, at han – da han så Lene Linnea Vejrum's telefonnotat vedrørende samtalen med hende den 10. februar 2016 – ikke henvendte sig til hende, da det var over hans niveau at gå til en afdelingschef. Hun forklarede hertil, at dette er noget ”pjat”. De havde – og har – en uformel omgangstone i departementet, og man skal ikke bestille tid for at tale med hende. Hun bliver dagligt kontaktet af medarbejdere og chefer, og det kunne Jesper Gori også gøre, hvilket han i øvrigt også har gjort i andre sammenhænge ved at komme til hendes kontor.

Adspurgt, hvornår hun blev klar over, at ministeren den 9. februar 2016 (ekstrakten side 5502) havde godkendt notatet af 2. februar 2016, forklarede hun, at hun går ud fra, at det ikke var

længe efter godkendelsen. Hun kunne se sagen i F2 og dér konstatere, at notatet var godkendt. Som hun erindrer det, var der ikke nogen, der fortalte hende, at ministeren havde godkendt notatet. Hun husker ikke, at det blev nævnt på koncerndirektionsmødet, at ministeren havde godkendt notatet, hvilket heller ikke ville være sædvanligt at oplyse om på et sådant møde.

Hun blev foreholdt, at hun tidligere har forklaret, at hun under telefonsamtalen med Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016 læste op af ministerens indstilling. Hun bekræftede, at hun læste op af den juridiske vurdering i notatet. Hun husker ikke præcist, hvad hun læste op, men hun havde ikke selv noget fagligt at stå på vedrørende det juridiske, og hun var derfor nødt til at læse op af notatet. Hun havde ikke planlagt i forvejen, at hun ville læse op af notatet.

Adspurg, hvordan Lene Linnea Vejrum reagerede på at få læst op af et notat, herunder om Lene Linnea Vejrum lød, som om hun kendte notatet, forklarede hun, at Lene Linnea Vejrum kendte notatet, i og med at Udlændingestyrelsen selv havde leveret input til notatet. Hun kan ikke vurdere, om Lene Linnea Vejrum kendte til den endelige udgave af notatet, hvilket hun formentlig ikke gjorde, medmindre Jesper Gori havde sendt det til hende.

Hun erindrer ikke, om hun fortalte Lene Linnea Vejrum, at notatet nu var godkendt af ministeren, men hun har med sikkerhed fortalt, at det var det notat, der var blevet forelagt ministeren. Hun erindrer ikke, om Lene Linnea Vejrum gav udtryk for, at notatet afklarede de spørgsmål, som Lene Linnea Vejrum havde stillet, men hun gjorde meget ud af at henvise Udlændingestyrelsen til Udlændingeafdelingen angående juridiske spørgsmål. Lene Linnea Vejrum skulle have fat i Jesper Gori eller Lykke Sørensen, hvilket hun sagde til Lene Linnea Vejrum, og hvilket Lene Linnea Vejrum også godt vidste. Man sender ikke nødvendigvis et råt notat, som man har forelagt for ministeren, ud til styrelsen, men det havde været naturligt, at det korte sammenfattende notat, som Jesper Gori havde udarbejdet til brug for mødet med ministeren, var blevet sendt til Udlændingestyrelsen. Hun sendte imidlertid ikke dette notat til Udlændingestyrelsen. Det var ikke hende, men Jesper Gori, der havde udarbejdet den juridiske sammenfatning. Hun husker ikke, om Lene Linnea Vejrum bad om at få tilsendt notatet, men Lene Linnea Vejrum gav udtryk for, at styrelsen havde brug for at vide, hvilken vej de skulle gå. Hun husker ikke, om Lene Linnea Vejrum anvendte ordet "retningslinjer". Hun henviste til Jesper Gori og Lykke Sørensen. Hun kan godt have sagt, at de havde været oppe at forelægge notatet for ministeren, ligesom hun kan have sagt, at der ikke kom yderligere retningslinjer fra Koncernøkonomi og i øvrigt henvist til Lykke Sørensen og Jesper Gori for retningslinjer.

Hun erindrer ikke, at hun nævnte notatet af 2. februar 2016 for deltagerne på mødet den 22. februar 2016, ligesom hun ikke husker, at andre nævnte notatet på dette møde. Det er hendes opfattelse, at notatet blev nævnt i andre sammenhænge under de drøftelser, som Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert, Lykke Sørensen og Jesper Gori løbende havde, og som hun ikke deltog i. Det var en juridisk vurdering, som ikke angik hendes område.

Hun vidste i februar 2016 ikke, hvordan Udlændingestyrelsen greb adskillelserne an, men hun var bekendt med de oplysninger, som Udlændingestyrelsen sendte til dem, herunder hvor mange der var blevet adskilt, og hvilke udfordringer der var. Der var et regneark, som Udlændingestyrelsen sendte ind til dem. Hun gik ud fra, at man adskilte parrene i overensstemmelse med notatet, som hun havde læst højt af under telefonsamtalen med Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016. Adspurgt, hvad hendes reaktion var, da hun blev bekendt med, at Udlændingestyrelsen ikke adskilte i overensstemmelse med notatet, men i henhold til pressemeddelelsen, svarede hun, at styrelsen hele tiden har adskilt i overensstemmelse med notatet. Der har hele tiden været undtagelser. Udlændingestyrelsen var efter hendes opfattelse på intet tidspunkt i tvivl om, at der var en hovedregel og nogle undtagelser. Dette støtter hun på, at Lene Linnea Vejrum allerede den 15. februar 2016 skrev til medarbejderne i Udlændingestyrelsen, at de sager, de var i tvivl om, skulle vendes med departementet, at Lene Linnea Vejrum efterfølgende – muligvis den 16. februar 2016 – skrev til Lykke Sørensen og hende, at der var nogle forhold, styrelsen ønskede at vende med departementet, hvor Lene Linnea Vejrum blev henvist til at kontakte Jesper Gori, og at Lene Linnea Vejrum henvendte sig igen den 17. februar 2016 om nogle sager, som de gerne ville drøfte med departementet. Adspurgt, om Lene Linnea Vejrum behøvede at være i tvivl, eftersom hun havde fået læst notatet højt, svarede hun benægtende. Hun besvarede ikke Lene Linnea Vejrum's henvendelser ved blot at henvise til notatet af 2. februar 2016, idet Lene Linnea Vejrum havde spurgt mere generelt om, hvem Udlændingestyrelsen skulle tale med for at få afklaret nogle generelle forhold.

Hun blev foreholdt følgende fra sin tidligere forklaring om, hvad hun kan huske fra koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 (afhøringsprotokollen side 192-193):

”Hun husker ikke, at hun sagde noget, og hun har svært ved at huske, hvad der blev sagt. ...

...

Adspurgt, hvilken opfattelse Henrik Grunnet efter hendes opfattelse kunne have efter mødet, forklarede hun, at hun ikke husker, hvad der blev sagt på mødet.”

Hun forklarede hertil, at hun i dag ikke har yderligere erindring om, hvad der skete på koncerndirektionsmødet. Hun erindrer ikke, hvem der sagde hvad, om Uffe Toudal Pedersen og Lykke Sørensen kom for sent, eller om der var sådanne voldsomme udsagn, som nogle husker fra mødet.

Hun har ikke reflekteret nærmere over, om der på koncerndirektionsmødet blev sagt noget andet, end hvad der var sagt på mødet den 9. februar 2016, hvor det blev gennemgået, at der var hovedregel og undtagelser. Hun husker ikke klart, hvad der blev sagt til Henrik Grunnet, men som hun husker det, blev der sagt det samme til Henrik Grunnet på mødet den 10. februar 2016, som der blev sagt til ministeren på mødet den 9. februar 2016. Hun kan ikke huske ordvalget på de to møder, men der har været tale om nogenlunde samme indhold. Temaet var det samme for

de to møder, og Lykke Sørensen gennemgik på koncerndirektionsmødet, hvad der ”var op og ned” i sagen. Lykke Sørensen har formentligt ikke anvendt præcis det samme ordvalg som Jesper Gori på mødet dagen før, men der har været tale om nogenlunde samme indhold. Hun erindrer ikke, at de på koncerndirektionsmødet var inde på det, som Nina Holst-Christensen har kaldt for ”den hypotetiske kongebrevsprøvelse”.

Hun erindrer ikke, om Uffe Toudal Pedersen sagde, at de måtte se på det, hvis der kom konkrete sager.

Hun blev ny foreholdt Ditte Kruse Dankerts forslag til rettelser og kommentarer til udkast til svar på folketingspørgsmål om barnebrude (ekstrakten side 7350 ff.), herunder Ditte Kruse Dankerts bemærkning om, at ”Fremstillingen er i harmoni med Uffes tilkendegivelse til Henrik”. Hun forklarede hertil, at der ikke er nogen tvivl om, at Uffe Toudal Pedersen sagde, at hvis Udlændingestyrelsen var i tvivl om noget, skulle de række ind til departementet. Hun erindrer ikke, om Uffe Toudal Pedersen sagde dette allerede på koncerndirektionsmødet. Det er muligt, at Uffe Toudal Pedersen – således som Henrik Grunnet har forklaret – sagde det i randen af koncerndirektionsmødet, men hun erindrer ikke at have haft en sådan samtale med Uffe Toudal Pedersen i randen af koncerndirektionsmødet.

Hun blev foreholdt følgende fra sin tidligere forklaring om, hvad der blev sagt på koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 (afhøringsekstrakten side 193):

”Adspurg, hvilken opfattelse Henrik Grunnet efter hendes opfattelse kunne have efter mødet, forklarede hun, at hun ikke husker, hvad der blev sagt på mødet. Ministeren ville have adskilt flest mulige og helst alle par, men hun fik en klar besked om, at der ville være undtagelser. Hun tror, at ministeren søgte efter at få ordningen gjort undtagelsesfri. Man var i en proces, og ministeren fik et klart svar om, at alle par ikke kunne adskilles.”

Hertil bekræftede hun, at det fortsat er sådan, hun husker det, men hun erindrer ikke, hvordan det blev sagt.

Hun blev foreholdt følgende fra sin tidligere forklaring om mødet med ministeren den 9. februar 2016 (afhøringsekstrakten side 190):

”Hun husker slet ikke, at de drøftede pressemeddelelsen på mødet. Hun husker, at Jesper Gori meget detaljeret gennemgik hovedreglen og undtagelserne på baggrund af notatet. Hun er ret sikker på, at han havde notatet med til mødet. Jesper Gori foretog en meget faglig og seriøs gennemgang og fortalte, hvordan det forholdt sig. Det andet, hun husker fra mødet, er, at Uffe Toudal sagde noget i retning

af, at uanset om man eventuelt godt kunne adskille nogle par, kunne der være særligt sårbare par, som det ikke ville være særligt klogt at adskille. Der var ingen tvivl om, at ministeren gerne ville et andet sted hen.”

Hun blev endvidere foreholdt oplysningen fra F2 om, at ministeren to timer før dette møde havde godkendt notatet. Adspurgt, om hun – da hun sad til mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30 – var klar over, at ministeren på det tidspunkt havde godkendt notatet, forklarede hun, at hun ikke var bekendt med godkendelsen af notatet, da hun sad til mødet, men at det heller ikke var så afgørende. Der kunne være forskellige ”flows” i, hvornår man fik godkendt et notat, og nogle gange kunne der gå noget tid. Det afgørende i F2 var, at man ikke havde sager, der lå åbne i meget lang tid. Der var indkaldt til mødet med ministeren med henblik på at gennemgå notatet, og det var derfor, at Jesper Gori deltog i mødet.

Hun erindrer ikke, om Kristina Rosado sagde noget på morgenmødet den 22. februar 2016, herunder om Kristina Rosado bragte et spørgsmål op, der relaterede sig til ledsagervurdering. Hun ved ikke selv noget om ledsagervurderingen og har derfor i givet fald ikke haft nogen holdning til et sådant spørgsmål.

Hun husker ikke meget fra morgenmødet den 22. februar 2016. Når hun læser afhøringsprotokollerne, giver Jesper Goris forklaring god mening, herunder gengivelsen af, hvad Lykke Sørensen skulle have sagt på mødet. Hun erindrer ikke, at hun skulle have været mødeleder, eller at hun skulle have sagt noget om en ledsagerordning, som hun ingen mening har om. Hun erindrer heller ikke, at hun skulle have givet en række tilbagemeldinger. Hun ved ikke, hvad hun skulle have givet tilbagemelding om en mandag morgen efter sin ferie til et møde, som hun ikke selv havde indkaldt til. Hendes forklaring om mødet den 22. februar 2016 skal ses i lyset af, at hun ikke husker mødet – ikke, at hun har en anden erindring om mødet.

--- o0o ---

Kl. 10.50 mødte Lykke Sørensen. Hun bekræftede, at hun fortsat er ansat i staten. Hun blev herefter vejledt om, at hun ikke har pligt til at udtale sig.

Hun blev orienteret om, at afhøringen bliver lyddoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Lykke Sørensen forklarede, at hun først langt senere end februar/marts 2016 talte med Lene Linnea Vejrum om den samtale, som Lene Linnea Vejrum havde med Line Skytte Mørk Hansen den 10. februar 2016. I de samtaler, som hun og hendes afdeling havde med Udlændingestyrelsen, blev det tydeligt, at Udlændingestyrelsen ikke var af den opfattelse, at de havde fået at vide, at der var tale om en ordning, hvor der måtte gælde undtagelser. På et tidspunkt, som

hun heller ikke kan tidsfæste nærmere, blev det tillige klart for hende, at den ordveksling, der havde været på koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, ikke var gået videre fra Henrik Grunnet til Udlændingestyrelsen. Da dette skete langt senere i forløbet, var det ikke umiddelbart relevant at gå videre hermed. På dette tidspunkt var det ikke nyt for så mange, at Udlændingestyrelsen var af den opfattelse, at der ikke var givet informationer om, at ordningen indeholdt undtagelser.

Hun blev foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets endelige udtalelse af 4. maj 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1414), hvoraf fremgår blandt andet:

”2. Ministeriet kan i forlængelse af Udlændingestyrelsens udtalelse mere generelt oplyse følgende om baggrunden for indkvarteringsordningen:

Udlændinge-, integrations- og boligministeren instruerede den 10. februar 2016 Udlændingestyrelsen om, at mindreårige under 18 år fremover ikke skulle indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Ministeren oplyste, at dette også gjaldt, hvis parret havde et eller flere fælles børn. Samtidig instruerede ministeren Udlændingestyrelsen om at skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der boede sammen med en ældre ægtefælle eller samlever og om at udarbejde retningslinjer, der udmøntede den generelle instruks om indkvarteringen, til operatørerne.

Samme dag offentliggjorde ministeriet en pressemeddelelse om instruks, som vedlægges.

Udlændinge-, integrations- og boligministeren uddybede instruks på samråd Z i Folketinget den 15. marts 2016, hvor ministeren bemærkede, at der i helt særlige tilfælde kan være omstændigheder, som betyder, at der skal gøres undtagelse. Ministeren nævnte som eksempel det tilfælde, at et par er blevet gift i Danmark med kongebrev.

Ministeriet uddybede endvidere sagsgangen i de konkrete sager i en e-mail af 18. marts 2016 til Udlændingestyrelsen. I e-mailen fremgår det bl.a., at indkvarteringen skal ske på en sådan måde, at dette ikke er i strid med Danmarks internationale forpligtelser eller dansk ret i øvrigt, og at konkrete sager, hvor rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser giver anledning til tvivl, kan forelægges departementet med henblik på departementets tilkendegivelse af forståelsen af de retlige rammer. Det bemærkes herved, at klageadgangen er afskåret ved lov i disse sager.”

Hun bekræftede, at hun godkendte denne udtalelse til ombudsmanden, som Jesper Gori havde skrevet. De havde med sikkerhed gjort sig overvejelser om henvisningen til, at det var i forbindelse med samrådet den 15. marts 2016, at ministeren angav, at der kunne være undtagelser, men hun erindrer ikke længere, hvilke drøftelser der var i den forbindelse. Som hun husker det, kom der senere en supplerende redegørelse om de mundtlige tilkendegivelser. Udtalelsen i maj 2016 baserede sig på, hvilke skriftlige tilkendegivelser der havde været.

Hun blev foreholdt Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (ekstrakten side 1307), hvoraf fremgår blandt andet:

”Udlændingestyrelsen modtog samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen. Instruksen betød således, at ingen mindreårige fremover måtte indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, og at dette skulle gælde uanset om parret måtte have fællesbørn. Instruksen betød også, at der straks skulle ske adskillelse i de aktuelle sager, hvor en mindreårige allerede var indkvarteret sammen med en ældre ægtefælle eller samlever.”

Hun forklarede hertil, at hun helt sikkert har læst Udlændingestyrelsens udtalelse. Det, som Udlændingestyrelsen skrev i denne udtalelse, svarede ikke til hendes opfattelse af, hvad der var givet udtryk for på koncerndirektionsmødet. Hun erindrer ikke, om Udlændingeafdelingen på det tidspunkt overvejede at få Udlændingestyrelsens udlægning verificeret ved eksempelvis at forelægge udtalelsen for Koncernstyring. Hun husker ikke den sagsbehandling, der fandt sted, eller hvem af hendes medarbejdere der var inddraget i sagsbehandlingen. Adspurg, om man i april/maj 2016 overvejede at få afdækket, om forløbet den 10. februar 2016 havde været som beskrevet, forklarede hun, at dette blev afdækket siden hen. Hun tror ikke, at hun på dette tidspunkt vidste, hvilke telefonsamtaler der havde været. Hun erindrer ikke den forudgående sagsbehandling.

Hun blev foreholdt Folketingets Ombudsmands udkast til redegørelse af 1. februar 2017 (ekstrakten side 2864 ff.), hvoraf fremgår blandt andet:

”Ifølge Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016 til mig modtog styrelsen samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 ”en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen”.”

Foreholdt, at ombudsmanden forud for dette havde konkluderet, at pressemeddelelsen sammen med de to fremsendelsesmails tilsammen udgjorde instruksen, forklarede hun, at ombudsmandens udkast til redegørelse ville give enhver embedsmand anledning til overvejelser. På dette

tidspunkt – og fordi de ikke havde andet på skrift – var det hendes indstilling, at ministeriet tog ombudsmandens redegørelse til efterretning. Hun havde drøftelser om indholdet af ombudsmandens redegørelse med departementschefen. Hun erindrer ikke, at departementschefen pegede på denne passus som problematisk. Deres drøftelser angik grundlæggende, om de skulle tage redegørelsen til efterretning – stort set lakonisk – eller om de skulle komme med en længere forklaring om forløbet. Det var hendes indstilling at gøre det relativt kort, idet der blev forberedt en pressemeddelelse i anledning af udkastet til redegørelsen.

Hun blev foreholdt mail af 5. februar 2017 kl. 19.59 fra Line Skytte Mørk Hansen til Anette Gørtz og Sultana Baig (ekstrakten side 7256) med Line Skytte Mørk Hansens gengivelse af Uffe Toudal Pedersens refleksioner over ombudsmandens udkast til redegørelse, herunder en refleksion om ”Mundtlig instruks – Kan ikke efterprøve hvad der er sagt”.

Hun forklarede, at hun ikke husker, om Uffe Toudal Pedersen bragte en tilsvarende refleksion op over for hende. Hun erindrer ikke at have drøftet ombudsmandens redegørelse med Line Skytte Mørk Hansen.

Hun erindrer ikke, at Line Skytte Mørk Hansen på noget tidspunkt over for hende har givet udtryk for, at hun ikke fandt Lene Linnea Vejrum's gengivelse af deres telefonsamtale den 10. februar 2016 retvisende eller fyldestgørende. Hun er først i forbindelse med undersøgelseskommissionen blevet helt klart over, at Line Skytte Mørk Hansen erindrede samtalen anderledes. Der gik dog på gangene i ministeriet nogle fortællinger om, at Line Skytte Mørk Hansen ikke så på samtalen på samme måde, som Udlændingestyrelsen gjorde, men det er ikke noget, som hun kan tidsfæste. Det var ikke en oplysning, der gav hende anledning til at række ud til Lene Linnea Vejrum.

Hun blev foreholdt besvarelse af spørgsmål nr. 904 fra Udlændinge- og Integrationsudvalget (ekstrakten side 4342), hvoraf fremgår:

”Spørgsmål nr. 904:

Er det korrekt, når Udlændingestyrelsen i sin udtalelse til Folketingets Ombudsmand den 28. april 2016 skriver: ”Udlændingestyrelsen modtog samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen. ... ?

Svar:

Ja, det er korrekt.
...”

Adspurgt, om det forhold, at hun på et tidspunkt hørte, at Line Skytte Mørk Hansen havde en anden opfattelse af telefonsamtalen, gav hende anledning til at spørge Line Skytte Mørk Hansen om hendes opfattelse af forløbet, forklarede hun, at der foregik en del sagsbehandling forud for besvarelsen af et sådant spørgsmål, og hun husker ikke, hvilken sagsbehandling der fandt sted, inden hun fik dette svar til godkendelse. Hun tror ikke, at der i Udlændingeafdelingen – efterhånden som sagen blev undersøgt – var tvivl om, at der havde været en samtale mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Linnea Vejrum, og at de nok var uenige om indholdet heraf, men Udlændingeafdelingen kunne ikke kommentere dette. Hun blandede sig ikke i den underliggende sagsbehandling, og hun havde ikke anledning til at række ud for at få det nærmere afklaret. Svarene gik også gennem departementschefen, og det var primært ham, som hun drøftede udkast til svar med. Hun fik ikke direkte at vide, at Line Skytte Mørk Hansen havde en anden opfattelse af telefonsamtalen. Der gik alene nogle fortællinger herom, og hun løber ikke med rygter. Hun husker ikke, om spørgsmålet blev sendt til Line Skytte Mørk Hansen til udtalelse, eller hvorfor det i givet fald ikke skete. Uffe Toudal Pedersen sagde ikke på noget tidspunkt til hende, at han havde hørt, at der var en anden opfattelse af telefonsamtalen.

Med hensyn til mødet den 22. februar 2016 forklarede hun, at hun ikke erindrer, hvor lang tid mødet den 22. februar 2016 varede, men det kan meget vel have været et kort møde.

Hun blev foreholdt følgende fra Kristina Rosados forklaring om mødet den 22. februar 2016 (den samlede afhøringsprotokol side 287):

”Hun havde haft to spørgsmål, som hun ville have bragt op på mødet, men da hun bragte det første spørgsmål op, blev det hurtigt og kontant lukket ned. Det ene spørgsmål, som hun bragte op, drejede sig om, hvordan styrelsen skulle forholde sig til en mindreårig, der blev anset for at være ledsaget af sin ægtefælle. Det hang ikke sammen, hvis man på den ene side anså den mindreårige for at være ledsaget af sin ægtefælle, men på den anden side adskilte dem rent indkvarteringsmæssigt. Man kunne nemlig ikke anses for at være ledsaget af en person, som man var i et tvangsforhold med.”

Hun forklarede hertil, at hun ikke husker detaljer fra mødet. Det var et følelsesladet møde. To-
nen kunne være lidt kontant, idet der var nogle holdninger om, at man ikke var så glad for det, som ministeren ønskede. Hun har ingen erindring om, at nogen bragte spørgsmålet om ordningens lovlighed op. Hun kan i øvrigt henvise til sin tidligere forklaring om mødet. Det har formodentlig i første række været Line Skytte Mørk Hansen, der førte ordet på vegne af departementet, idet sagen på dette tidspunkt lå hos hende, men hun husker det ikke nærmere.

Med hensyn til forelæggelsen af de fem konkrete sager forklarede hun, at hun ikke har en positiv erindring om, at hun vidste, at ministeren i begyndelsen af marts 2016 havde fået adgang til sagerne. Hun deltog ikke i mødet den 9. marts 2016 om drøftelse af de fem sager, idet hun var

på ferie, og hun erindrer ikke efterfølgende at være blevet orienteret om, at sagerne blev gennemgået med ministeren.

Hun blev foreholdt mail af 7. marts 2016 kl. 16.03 fra hende til Anne Nygaard Just, Line Skytte Mørk Hansen og Anette Görtz (ekstrakten side 7129), hvoraf fremgår:

”Jeg har aftalt med Uffe, at der ved forelæggelsen for ministeren skal foretages en vurdering af, hvorvidt adskillelsen er forenelig med vores internationale forpligtelser. Jeg har i dag kort nævnt for JM (Nina Holst), at det kan være, at vi kommer forbi med nogle sager for at drøfte vores vurdering med dem.”

Hun forklarede til denne mail, at der var en længere drøftelse om, hvorvidt ministeren skulle have adgang til konkrete sager, og de havde drøftelser med Justitsministeriet om, hvorvidt der var noget retligt til hinder for det. På dette tidspunkt havde hun næppe en positiv viden om, at ministeren havde haft eller ville få adgang til konkrete sager. Hun havde givetvis hørt, at ministeren havde udbedt sig konkrete sager, og det har formodentligt været i den sammenhæng, at hun skrev mailen, som hun ikke erindrer nærmere. Hun husker ikke, at det faktisk endte med, at der – hvis ministeren fik konkrete sager ind – skulle laves en vurdering af, hvorvidt en adskillelse ville være i overensstemmelse med de internationale forpligtelser. Hun drøftede ikke selv de konkrete sager med Justitsministeriet. Hun husker ikke, om Jesper Gori drøftede de konkrete sager med Justitsministeriet.

Vedrørende forløbet om kendskabet til Henrik Grunnets mail og forberedelsen af samrådet den 23. juni 2017 blev hun foreholdt Jonas From Soelbergs forklaring om, at det formentlig var hende, der orienterede ham om mailen, at hun aldrig sagde, at hun havde fået læst mailen op, og at hun ikke på anden måde udbredte sit kendskab til indholdet af mailen bortset fra, at Henrik Grunnet ifølge mailen havde hørt ministeren udtrykke sin holdning på koncerndirektionsmødet.

Hun forklarede hertil, at hun blev ringet op af Udlændingestyrelsens direktør, Tanja Franck, der ville orientere hende om, at de netop havde fundet en mail, der i sit indhold pegede på, at der havde været drøftelser af sagen på koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Hun husker ikke, om Tanja Franck læste op af mailen eller gengav indholdet af mailen. Tanja Francks indstilling til departementet var, at der skulle ske en præcisering af det svar på folketingsspørgsmålet, der var blevet sendt til Folketinget samme dag. Hun gav udtryk for, at det også umiddelbart var hendes indstilling, men at hun ville vende det med departementschefen. Hun gik herefter op på Uffe Toudal Pedersens kontor for at orientere ham om indholdet af mailen og forelagde ham Udlændingestyrelsens indstilling om, at der skulle ske en præcisering over for Folketinget inden næste dags samråd. Uffe Toudal Pedersen resolverede, at ministeren – der var til et arrangement andetsteds – skulle kaldes ind i ministeriet i stedet for at tage hjem for at forberede sig til næste dags samråd. Da ministeren kom tilbage, gengav hun kort mailens indhold,

ligesom hun sagde, at hendes indstilling var, at de skulle præcisere det allerede afgivne svar til Folketinget. På det tidspunkt drøftede de ikke en konklusion i forhold til, om ombudsmanden skulle orienteres. De talte om, hvorvidt mailen skulle sendes til Folketinget, hvilket var helt åbenbart, at det skulle den ikke, henset til at der var tale om en intern mail. For hende var det ikke indholdet af mailen, der var dramatisk. Det, der var en smule dramatisk for hende, var derimod, at mailen dukkede op ”tre sekunder i samråd”. Da hun orienterede om fundet af mailen, befandt de sig i det store rum mellem ministerens og departementschefens kontorer, hvor ministersekretariatet holdt til. Hun husker ikke i detaljer, hvem der var i lokalet ud over ministeren og hende, men der var formodentlig en ministersekretær, og hun erindrer det således, at Jonas From Soelberg og departementschefen også var til stede. Hun husker ikke, om Mark Thorsen var til stede. Efter hendes opfattelse udgjorde indholdet af mailen ikke noget problem for ministeren. Ministerens holdning var kendt i forvejen. Det, der var dramatisk, var, at mailen kom frem på dette tidspunkt. Det er aldrig rart at skulle præcisere et svar dagen før et relativt omfattende samråd, ligesom der på daværende tidspunkt allerede var snak om, hvad der var sket på koncerndirektionsmødet.

Hun blev foreholdt mail af 22. juni 2017 kl. 22.38 fra Jesper Gori til Uffe Toudal Pedersen, Jonas From Soelberg og hende (ekstrakten side 7278), hvor Jesper Gori sendte et revideret udkast til beredskab om koncerndirektionsmødet og om mailen fra Udlændingestyrelsen. Af det reviderede udkast fremgik blandt andet (ekstrakten side 7280):

”[Vil ministeren oplyse, hvad der står i denne mail, så der ikke opstår mytedannelser?]

- Jeg har ikke set den interne mail. Og derfor må jeg henvise til det, Udlændingestyrelsen oplyser, og som jeg har orienteret udvalget om i går.
- [Der er som sagt tale om en intern mail i Udlændingestyrelsen.]”

Hun forklarede hertil, at hun ikke erindrer at have læst Jesper Goris mail, men hun har givetvis læst den. Hun har formentlig set svarudkastet, men hun erindrer det ikke med sikkerhed. Hun husker ikke, om det gav hende anledning til overvejelser. Det var et lynhurtigt udarbejdet udkast til beredskab aftenen før samrådet. Uanset om ministeren havde læst mailen eller var bekendt med indholdet af mailen, skulle Folketinget ikke gøres bekendt med mailen, fordi det var en intern mail. Desuden var svaret rigtigt. Selv hvis ministeren blev spurgt, om hun ville oplyse, hvad der stod i mailen – og under forudsætning af, at hun vidste, hvad der stod i mailen – ville hun mene, at svaret ”Jeg har ikke set den interne mail” var et korrekt svar. Adspurgt, om det tillige ville være et fyldestgørende svar, forklarede hun, at det var et beredskabspapir, hvor man – sent på aftenen – prøvede at forudsige, hvilke spørgsmål Folketinget måtte finde på at stille, og hun ved ikke, om spørgsmålet faktisk blev stillet. Det ville være vigtigt at sige, at ministeren ikke havde set mailen, idet der kunne stå andre ting i den pågældende mail. Derfor ville det efter hendes opfattelse være korrekt af ministeren at sige, at hun ikke havde set mailen.

Hun blev foreholdt følgende fra Christian Hesthovens forklaring om deres telefonsamtale den 1. april 2019 (afhøringsekstrakten side 596):

”Adspurg, om Lykke Sørensen under telefonsamtalen fortalte, om hun i 2017 under sin samtale med Tanja Franck havde fået kendskab til mailens indhold, og om Lykke Sørensen nævnte for ham, hvad hun havde sagt til ministeren i 2017, forklarede han, at Lykke Sørensen tog hul på dette, men han ”lukkede hende ned” og sagde til hende, at det ikke var det, de skulle tale om under samtalen. Han erindrer ikke det præcise ordvalg.”

Hun forklarede, at hun fik fortalt Christian Hesthaven om forløbet i 2017, inden han ”lukkede hende ned”. Hun sagde til ham, at hun ikke havde den samme erindring som ministeren om, at ministeren ikke havde kendskab til indholdet af mailen.

Hun blev foreholdt følgende fra sin tidligere forklaring om Udlændingestyrelsens udtalelse af 21. april 2016 til Folketingets Ombudsmand (afhøringsekstrakten side 58):

”Hun blev foreholdt Udlændingestyrelsens udtalelse af 21. april 2016 til ombudsmanden (ekstrakten side 1007-1008), hvorefter fremgår blandt andet:

...

Det var først noget senere, at det gik op for hende, at det, der blev sagt på koncern-direktionsmødet, hvor også Henrik Grunnet var til stede, ikke var gået videre til medarbejderne i Udlændingestyrelsen. Derfor skrev de sådan. Det var ikke det samme, som at de ikke gjorde det, der faktisk var tilkendegivelsen under mødet. Svaret til ombudsmanden blev ikke diskuteret i hendes afdeling.”

Hun forklarede hertil, at det fortsat er hendes opfattelse, at de ikke i hendes afdeling drøftede Udlændingestyrelsens udtalelse til ombudsmanden.

Hun blev i forlængelse heraf foreholdt mail af 7. april 2016 kl. 22.01 fra Ditte Kruse Dankert til Lene Linnea Vejrum, Anni Fode, Jens Vikner og Kristina Rosado (ekstrakten side 6819) om, at der var aftalt et møde med departementet den 12. april 2016 til drøftelse af Udlændingestyrelsens udkast til udtalelse, retningslinjer og forelæggelse af problemstillingerne i de konkrete sager, ligesom hun blev foreholdt Ditte Kruse Dankerts mail af 13. april 2016 kl. 13.02 til Jens Vikner med orientering om indholdet af drøftelserne på mødet (ekstrakten side 6819). Hun blev endvidere foreholdt indkaldelser til mødet den 12. april 2016 (ekstrakten side 7339 ff.). Hun forklarede hertil, at hun ikke husker mødet, men ikke vil bestride, at der har været et sådant møde. Hun husker ikke, at de drøftede version 7 af Udlændingestyrelsens udkast til svar til ombudsmanden, eller at styrelsen havde fået at vide af departementet, at de skulle skrive noget andet. Hun erindrer ikke, om hun har set en senere version af udkastet til Udlændingestyrelsens

udtalelse til ombudsmanden. Eftersom mødet har været afholdt på hendes kontor, og hun i indkaldelserne stod som nødvendig mødedeltager, vil hun tro, at hun deltog i mødet, men hun husker det ikke, ligesom hun ikke husker den underliggende sagsbehandling. Hun husker ikke, om Line Skytte Mørk Hansen deltog i eller blev orienteret om mødet, men det blev hun formentlig ikke. Hun har ingen erindring om, at hun har talt med Line Skytte Mørk Hansen om mødet.

Hun blev foreholdt mail af 14. juni 2017 kl. 18.28 fra Louise Gertrud Michaëlis til Anette Görtz med udkast til svar på udvalsspørgsmål nr. 846 (ekstrakten side 7364-7365), hvoraf fremgik blandt andet, at Line Skytte Mørk Hansens telefonopringning til Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016 havde til formål blandt andet at følge op på pressemeddelelsen og sikre, at drøftelserne fra koncerndirektionsmødet samme dag, hvor Udlændingestyrelsens direktør var til stede, blev videreformidlet. Hun forklarede hertil, at hun ikke erindrer at have set dette udkast til svar på spørgsmål 846.

Hun blev i forlængelse heraf foreholdt mail af 17. juni 2017 kl. 10.50 fra Jesper Gori til hende med videresendelse af Udlændingestyrelsens bidrag til svar på blandt andet udvalsspørgsmål UUI 856 (ekstrakten side 7367 ff.) og Jesper Goris kommentar om, at svaret fra Udlændingestyrelsen modsagde Line Skytte Mørk Hansens besvarelse af spørgsmål 846. Hun forklarede hertil, at hun ikke husker at have set dette udkast, ligesom hun ikke erindrer at have drøftet Jesper Goris kommentar med ham, men at det på dette tidspunkt stod klart for dem, at der ikke var enighed om, hvad der var foregået under Line Skytte Mørk Hansen og hendes afdelings samtaler med Udlændingestyrelsens medarbejdere.

Hun blev foreholdt mail af 27. juni 2016 kl. 17.40 fra Anna-Sophie Kolding Saugmann-Jensen til Jesper Gori med kopi til hende og med overskriften ”Bidrag til brug for dep. brev til FOB om barnebrude” (ekstrakten side 6529), hvoraf fremgår:

”Jeg sendte fredag eftermiddag 2 spørgsmål til ØK – nr. 1 til ØK (vedr. hvornår undtagelserne blev kommunikeret til US) og nr. 2 (tal) til US. De er begge kommet til US, som – inden jeg nåede at aflyse høringen vedr. spm. 1 efter vores snak med Lykke i dag – har udarbejdet bidrag (se vedhæftede). Vi må nok hellere lige vende det, de skriver, i lyset af vores udkast.”

Hun forklarede hertil, at hun ikke erindrer, hvorfor høringen af Udlændingestyrelsen skulle aflyses, ligesom hun ikke erindrer den underliggende sagsbehandling. Der var to udtalelser til ombudsmanden, hvor de i den supplerende udtalelse redegjorde for de mundtlige drøftelser, der havde været om sagen, herunder på koncerndirektionsmødet.

Hun har stort set ingen erindring om notatet af 2. februar 2016 og har derfor heller ingen erindring om, at ministeren havde godkendt notatet. Hun kan imidlertid se af F2, at notatet blev godkendt af ministeren, men det var først i forbindelse med kommissionsundersøgelsen, at hun

blev klar over ministerens godkendelse. Foreholdt godkendelsesprocessen i F2 (ekstrakten side 5502) forklarede hun, at det forhold, at hun godkendte notatet, var udtryk for, at hun havde godkendt indholdet af notatet, og at det kunne gå videre til den næste godkender. Hun erindrer det ikke, men hun kan se af sagsfremstillingen, at notatet ville gå videre til ministeren. At Andreas Højmark Søndergaard godkendte på vegne af ministeren, var udtryk for, at ministeren havde godkendt den indstilling, der var i notatet. Normalt ville det herefter gå tilbage til sagsbehandleren. De involverede ville ikke automatisk modtage en meddelelse om, at notatet var godkendt. Der var så mange sager, at der ikke var nogen særlig markering, når et notat kom tilbage fra ministeren i godkendt stand. Der kom hele tiden sager tilbage, der var godkendt af ministeren. Hun har ingen erindring om notatet.

Hun var ikke til stede under mødet den 9. februar 2016. Hun erindrer ikke, at nogen nævnte notatet af 2. februar 2016 på koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, ligesom hun ikke husker, at notatet blev nævnt på mødet den 22. februar 2016. Hun erindrer i det hele taget ikke, at notatet nogensinde har været fremhævet af nogen som et godkendt ministernotat. Hun husker heller ikke, at Uffe Toudal Pedersen har nævnt notatet.

Notatet var så kortfattet, at det ikke spillede nogen rolle i den ordning, det endte med at blive, herunder retningslinjerne om den endelige ordning. Adspurgt, om notatet, der var godkendt af ministeren, fortsat er gældende, svarede hun, at der blev lavet så meget bagefter, som foldede notatet ud, mens andre dele af notatet ikke blev foldet ud, og at man ikke nødvendigvist ophæver et sådant notat. Der er alene tale om et notat, ikke retningslinjer. Hun vil ikke give sig i kast med at svare på, om notatet fortsat gælder. Det er et hypotetisk spørgsmål.

Hun blev foreholdt følgende fra Tanja Francks forklaring om de to versioner af det reviderede beredskab til statsministerens værdiforespørgselsdebat i marts 2016 (den samlede afhøringsprotokol side 353):

”Lykke Sørensen ringede senere samme dag eller dagen efter og sagde, at de var ved at se på det, men at hun skulle sige fra Uffe Toudal Pedersen, at det kunne være, at de sendte to beredskaber – ét fra ministeriet og ét fra ministeren.”

Hun forklarede hertil, at hun ikke erindrer de to versioner af det reviderede beredskab til statsministeren, men hun har ingen grund til at bestride Tanja Francks forklaring.

Hun erindrer ikke, om Kristina Rosado på mødet den 22. februar 2016 bragte et spørgsmål om ledsagerordningen op, men hun kan heller ikke afvise, at det skete.

Hun blev foreholdt sin tidligere forklaring om sin viden om Udlændingestyrelsens behandling af adskillelserne (afhøringssekstrakten side 60):

”Hun vidste godt, at Udlændingestyrelsen på dette tidspunkt var i gang med at adskille, men de var også i gang med at foretage en konkret vurdering af de enkelte sager. Så vidt hun var orienteret, lavede styrelsen en opdeling af nogle forskellige sager. Hun fik orienteringen herom gennem de løbende mundtlige drøftelser, der var. Drøftelserne gik blandt andet ud på, at styrelsen var i gang med at adskille, og at de behandlede sagerne konkret.”

Hun blev endvidere foreholdt Margit Sander Rasmussens notat af 27. juni 2017 om sin erindring af sagen, herunder om dagene omkring den 10. februar 2016 (ekstrakten side 6661 ff.), hvoraf fremgår blandt andet:

”Jeg inddelte herefter parrene i fire kategorier (som var forskellige fra de kategorier, der fremgik af min mail af 10. februar 2016, der vedrørte både samlevende og ikke-samlevende par):

- samlevende par med børn,
- samlevende par, hvor kvinden var førstegangsgavid,
- samlevende par uden børn/graviditet, men med andre særlige omstændigheder og
- samlevende par uden børn/graviditet og uden andre særlige omstændigheder.

...

Jeg planlagde ikke adskillelse af

- samlevende par med børn,
- samlevende par, hvor kvinden var førstegangsgavid eller
- samlevende par uden børn/graviditet, men med andre særlige omstændigheder.”

Hun forklarede hertil, at hun ikke erindrer, om hun i dagene omkring den 10. februar 2016 blev orienteret om, at det var denne måde, som Udlændingestyrelsen greb adskillelsessagerne an på. De havde drøftelser af forskellige situationer. Hun drøftede ikke kategoriseringerne med Margit Sander Rasmussen. Jesper Gori havde drøftelser med Udlændingestyrelsen, og dette havde hun selv – ganske lidt – med Lene Linnea Vejrum. Hun erindrer ikke, at hun meget præcist fik oplyst, at styrelsen anvendte denne fremgangsmåde, eller at sagerne blev delt op i grupper, men det kan hun sagtens have fået at vide. Det var disse kriterier, de ”cirkulerede omkring” på dette tidspunkt.

Hun blev foreholdt Nina Holst-Christensens forklaring om, at Nina Holst-Christensen havde spurgt, hvorvidt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde nogen viden om praksis i andre lande. Hun forklarede, at hun ikke erindrer, om hun blev spurgt herom, ligesom hun ikke husker, om de foretog sådanne undersøgelser.

Hun blev spurgt, om Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet på noget tidspunkt fra februar 2016 overvejede, om det forvaltningsretlige og menneskeretlige hjemmelskrav var opfyldt. Hun forklarede hertil, at hun ikke positivt husker dette. De ”delt ikke op” i forskellige

krav. De kiggede helt generelt på, hvilke forvaltningsretlige regler de havde, hvilket kendskab de havde til udlændingelovens regler om indkvartering af asylansøgere, og hvilket generelt kendskab de havde til menneskeretten. De havde ikke et sted, hvor de kunne slå op, hvordan man indkvarterede asylansøgere. Hun erindrer derfor ikke, om de havde præcise drøftelser af det forvaltningsretlige og det menneskeretlige hjemmelskrav. Indkvarteringerne skulle være i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser. Udgangspunktet var, at udlændingeloven hjemlede indkvartering af asylansøgere. Der er efter hendes opfattelse fortsat relativt vide rammer til at håndtere indkvarteringen af asylansøgere.

Hun blev foreholdt mail af 20. april 2016 kl. 16.19 fra Jens Vikner til Tanja Franck, Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6484), hvoraf fremgår blandt andet:

”Jeg har nu to gange talt med Anna-Sophie Saugmann, som Jesper Gori havde bedt om at ringe til mig, og med forbehold for Jespers godkendelse er vi blevet enige om følgende vedr. den fremtidige administration:

...

3) Er ægteparret ikke enig i indkvarteringen hver for sig, indberettes dette til styrelsen, som herefter hurtigt træffer en afgørelse om den evt. fortsatte opretholdelse af indkvarteringen hver for sig. Styrelsen foretager partshøring, forinden afgørelsen træffes efter en analogi af § 42 a, stk. 7, 3. pkt.”

Hun forklarede hertil, at henvisningen til en analogi af udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 3. pkt., efter hendes opfattelse handlede om, at der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed, og derfor ledte Udlændingestyrelsen efter en hjemmel, som de skulle følge ved partshøringen. Hun var ikke involveret i drøftelserne om en analogi af udlændingelovens § 42 a, stk. 7. Hun havde været inde over et generelt spørgsmål om, hvorvidt der skulle foretages partshøring. Mailen handlede om partshøringsdelen. Det var deres opfattelse, at der var tilstrækkelig hjemmel.

Hun blev foreholdt forklaringerne om, at Jesper Gori og hun havde den opfattelse, at Justitsministeriets rådgivning var skredet i denne sag. Hun forklarede hertil, at det er et fagministeriums opgave at forsøge at sikre, at man så vidt muligt opfylder ministerens ønsker. På udlændingområdet var der ofte behov for at undersøge, hvor grænserne for de internationale forpligtelser gik, herunder hvad der med sikkerhed ville være en overtrædelse, og hvad der ikke ville være en overtrædelse, samt hvor gråzonen var. Det var i denne periode vigtigt på mange felter. Det gav anledning til diskussioner også i denne sag, hvor deres opgave var ”at trykke Justitsministeriet på maven”. Hun husker ikke i dag, hvad det var, de var uenige om vedrørende Justitsministeriets rådgivning. Der kom et notat i december 2016, hvor de var enige om, hvor grænsen lå.

Hun blev på ny foreholdt godkendelsesoplysningerne i F2 vedrørende notatet af 2. februar 2016 (ekstrakten side 5501). Hun forklarede hertil, at når et notat var godkendt på det øverste niveau,

afhang sagsbehandlerens næste skridt af, hvilken type dokument der var tale om. Hvis det var et svar til Folketinget, var svaret godkendt og skulle sendes til Folketinget. Hvis det var et notat som i denne sag, drøftede sagsbehandleren med sin kontorchef eller andre, hvad der skulle ske. I den konkrete sag var sagsbehandleren Anne Nygaard Just. Hvis notatet var af en type, der skulle sendes til eksempelvis Udlændingestyrelsen, ville udgangspunktet være, at Anne Nygaard Just skulle tale med sin chef i Koncernøkonomi om, hvad der skulle ske.

Hun blev foreholdt Line Skytte Mørk Hansens forklaring om, at hun regnede med, at Udlændingeafdelingen sørgede for at sende notatet til Udlændingestyrelsen. Hun forklarede hertil, at hun har svært ved at se, hvorfor det skulle være Udlændingeafdelingens opgave at sende notatet videre. Notatet var lavet i Koncernøkonomi, og det ville kræve en konkret aftale, hvis det var Udlændingeafdelingen, der skulle foretage det videre fornødne. Hun har ikke nogen erindring om dette konkrete notat, men det var sagsbehandleren, der var ansvarlig for at tage sagen videre.

--- o0o ---

Kl. 12.20 mødte Mia Tang som vidne. Hun blev vejledt om vidnepligten og strafansvaret. Hun blev orienteret om, at afhøringen bliver lyddoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Hun forklarede, at hun var kommunikationschef i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet fra 2015-2018.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 13.58 fra Sarah Andersen til blandt andre Lykke Sørensen og Jesper Gori med udkast til pressemeddelelse (ekstrakten side 86-87) forklarede hun, at hun ikke var involveret i formuleringen af pressemeddelelsen. På daværende tidspunkt var det almindeligt, at Lykke Sørensens afdeling selv udarbejdede udkast til pressemeddelelser. Presseafdelingen forholdt sig herefter kritisk til de politiske budskaber i pressemeddelelsen og vurderede, om ministerens politiske budskaber fremstod klare. Hun erindrer ikke, hvem der lavede det første udkast til pressemeddelelsen af 10. februar 2016. Hun husker heller ikke, hvem der havde iværksat udarbejdelsen af pressemeddelelsen.

Da sagen begyndte, og det stod klart, at der også var barnebrude i den store gruppe af mennesker, der på daværende tidspunkt kom til Danmark, meldte ministeren ud, at der skulle foretages ændringer hurtigst muligt. Den udmelding var de opmærksom på i ministeriet, og de drøftede derfor løbende, hvad der skulle ske. Hun kan ikke huske, hvornår de drøftede de forskellige sager i ministeriet, eftersom de løbende havde drøftelser med Ledelsessekretariatet om, hvad der var i ”støbeskeen”. Hun ved godt, at der i denne sag – ligesom i andre sager – havde været en drøftelse om, hvor langt man kunne gå, og hvordan det skulle formuleres i en pressemeddelelse. Det var på daværende tidspunkt ikke usædvanligt, at de i presseafdelingen ventede

på, at der kom noget fra huset, der skulle kommunikeres ud. Det var ikke hende, der skrev pressemeddelelsen, og hun afventede således blot, at der kom et udkast fra huset, som hun herefter kunne forholde sig til.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 14.44 fra Jesper Gori til blandt andre Sarah Andersen og hende med forslag til ændringer til pressemeddelelsen (ekstrakten side 89-91) forklarede hun, at hun ikke tydeligt erindrer forløbet, men hun kan godt huske, at der var en proces i forbindelse med udarbejdelsen af pressemeddelelsen. Hun vidste godt, at det var en udfordring at formulere pressemeddelelsen på en måde, som alle kunne se sig selv i.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 15.52 fra Sarah Andersen til Mark Thorsen og hende vedhæftet to versioner af pressemeddelelsen (ekstrakten side 7301-7303) forklarede hun, at hun ikke husker, hvem der tog initiativ til at skrive pressemeddelelsen uden undtagelser. Hun deltog ikke i det møde, der refereres til i mailen af 9. februar 2016 kl. 14.44 fra Jesper Gori til blandt andre Sarah Andersen og hende med forslag til ændringer til pressemeddelelsen (ekstrakten side 89-91). Det var ikke usædvanligt, at der blev foretaget ændringer på denne måde. De afventede derfor, hvad ministeren og fagkontorerne nåede frem til.

Adspurgte, om hun fik at vide, hvorfor der blev lagt op til en anden model, end den Jesper Gori havde foreslået, forklarede hun, at det ikke var usædvanligt, at ministeren drøftede med embedsværket, hvor langt man kunne gå, og det var heller ikke usædvanligt, at det blev drøftet, hvor ”firkantet” noget skulle udtrykkes. På det tidspunkt, hvor afsnittet med undtagelser blev taget ud af pressemeddelelsen, handlede det i hendes optik først og fremmest om klar kommunikation.

Hun havde tidligere været inde hos ministeren med et udkast til pressemeddelelse, hvor ministeren havde udtrykt ønske om, at budskabet skulle være tydeligere. Hun vil tro, det var den 10. februar 2016, hvor pressemeddelelsen blev udsendt, men hun husker ikke, om det var om formiddagen eller eftermiddagen. Det udkast, hun forelagde for ministeren, var, så vidt hun husker, et udkast, der indeholdt et afsnit om, at der skulle foretages en individuel vurdering. Det kan godt passe, at det var det udkast, som Jesper Gori sendte kl. 17.23 den 9. februar 2016 til blandt andre Sarah Andersen og hende (ekstrakten side 95-96), hvor det i afsnittet om adskillelse var anført, at ordningen skulle ”administreres ud fra nødvendige menneskelige hensyn, bl.a. hensynet til barnets tarv”, men hun erindrer ikke den præcise ordlyd af udkastet, og hun er derfor ikke sikker. Foreholdt, at det pågældende udkast ses at være det sidste udkast, der indeholdt et forbehold, forklarede hun, at det i så fald måtte være den pågældende udgave, som hun forelagde for ministeren, og at det var dette forbehold, ministeren ville have ud.

Hun vidste, at pressemeddelelsens indhold havde været drøftet med fagkontoret, og hun gik derfor med sin chef, Jonas From Soelberg, til Uffe Toudal Pedersen for at høre, om forbeholdet kunne fjernes. De sagde til Uffe Toudal Pedersen, at ministeren ønskede, at ”det blev udtrykt

politisk mere entydigt af hensyn til en klar kommunikation”. Uffe Toudal Pedersen godkendte ministerens ønske om, at forbeholdet blev taget ud. Hun tror, at Uffe Toudal Pedersen også talte med ministeren om ændringen, inden han godkendte den. Hun erindrer ikke, om der var andre til stede, da Uffe Toudal Pedersen drøftede ændringen med ministeren. Hun tror, at Jonas From Soelberg var med ”i loopet”, men hun kan ikke huske, om Mark Thorsen også var med. Det var Uffe Toudal Pedersen, der gav hende grønt lys til at sende pressemeddelelsen ud af huset. Det var – så vidt hun husker – hende, der sendte pressemeddelelsen ud. Det skete relativt hurtigt efter, at Uffe Toudal Pedersen havde godkendt ændringen.

---o0o---

Kl. 13.20 mødte Anni Fode. Hun oplyste, at hun fortsat er ansat i Udlændingestyrelsen. Hun blev herefter gjort bekendt med, at hun ikke har pligt til at udtale sig. Hun blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Hun forklarede, at hun blev cand.jur. i 1982. Hun har arbejdet på Justitsministeriets område, siden hun blev færdiguddannet, og indtil udlændingeområdet rykkede til andre ministerier. I perioden fra januar 2016 til sommeren 2019 var hun vicedirektør i Udlændingestyrelsen med ansvar for familiesammenføringssager, visum, udvisningssager mv. Hun havde ikke ansvar for indkvartering af asylansøgere. Hun har været vicedirektør i Udlændingestyrelsen, siden hun blev konstitueret i 1994. I perioden fra Henrik Grunnet fratrådte sin stilling som direktør i Udlændingestyrelsen, til Tanja Franck tiltrådte, var hun fungerende direktør, men blev ikke konstitueret. Hun var på ferie fra den 21. februar til den 7. marts 2016, og i denne periode fungerede Lene Linnea Vejrum som direktør efter Henrik Grunnets fratræden.

Henrik Grunnets fratrædelse blev annonceret på et møde med departementschefen den 11. februar 2016, hvor hun og de to øvrige vicedirektører i Udlændingestyrelsen deltog. De drøftede de praktiske forhold i forhold til Henrik Grunnets fratrædelse. De drøftede ikke den pressemeddelelse, der var kommet fra ministeriet dagen forinden.

Foreholdt pressemeddelelsen af 10. februar 2016 (ekstrakten side 102) forklarede hun, at hun ikke var involveret i arbejdet forbundet med pressemeddelelsen, men hun vidste godt, at den var kommet. Hun kan ikke udelukke, at hun drøftede pressemeddelelsen med nogen i ugen efter, at de havde modtaget den i Udlændingestyrelsen, men hun husker ikke noget nærmere om det. Så vidt hun husker, beskæftigede hun sig først med pressemeddelelsen på et tidspunkt efter, at hun var vendt hjem fra ferie den 7. marts 2016.

Foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre operatørerne med gengivelse af pressemeddelelsens ordlyd og oplysning om, at styrelsen snarest ville iværksætte flytning af parrene (ekstrakten side 110) forklarede hun, at hun ikke så mailen på

daværende tidspunkt. Hun så først mailen, efter at hun blev mere involveret i sagen omkring den 22. marts 2016, hvor Udlændingestyrelsen modtog en kopi af et brev fra Institut for Menneskerettigheder til Inger Støjberg.

Hun var ikke involveret i drøftelserne om forelæggelse af konkrete sager for departementet i slutningen af februar 2016 eller forelæggelsen af nogle konkrete sager i begyndelsen af marts 2016. Hun blev først involveret i sagen efter den 7. marts 2016. Hun erindrer, at der var et møde om sagen den 8. marts 2016, men hun deltog ikke.

Hun blev foreholdt mail af 8. marts 2016 kl. 19.48 fra Lene Linnea Vejrum til hende, hvori det hedder blandt andet (ekstrakten side 6458):

”Vi gennemgik følgende på mødet:

1. De 5 konkrete sager, som vi efter aftale har forelagt for departementet blev kort gennemgået. Lykke skulle vende sagerne med Uffe senere i dag. De umiddelbare vurdering er, at det vil være konventionsstridigt at skille parterne ad i to af sagerne (sag 3 og 4 – navnlig i sag 4, hvor der er indgået ægteskab i DK). ...”

Hertil forklarede hun, at hun havde bedt om at blive orienteret om drøftelserne på mødet, da hun skulle deltage i et koncerndirektionsmøde den 9. marts 2016. Hun erindrer ikke, hvad der blev drøftet på dette koncerndirektionsmøde, herunder om sagen om indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefælle eller samlever blev drøftet.

Vedrørende mail af 22. marts 2016 kl. 23.10 fra Kristina Rosado til Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6779), hvoraf fremgår bl.a., at Kristina Rosado havde aftalt med ”Anni”, at de ikke skulle foretage sig yderligere i de fem sager, som var forelagt, før efter påske, forklarede hun, at Udlændingestyrelsen den 21. marts 2016 havde modtaget en høring fra Folketingets Ombudsmand i en klagesag. Desuden modtog de den 22. marts 2016 et brev fra Institut for Menneskerettigheder. Det var på denne baggrund, hun involverede sig i sagen. Hun reagerede, fordi hun ville finde ud af, hvad Udlændingestyrelsen nærmere havde foretaget sig i de sager, der blev omtalt, herunder om der var foretaget partshøring. Det endte med, at hun aftalte med Ditte Kruse Dankert og ”de øvrige”, at de skulle holde et møde om sagen efter påske.

Foreholdt mail af 22. marts 2016 kl. 12.14 fra Lucienne Josephine Lokjær Jørgensen til blandt andre Kristina Rosado og hende vedhæftet et brev fra Institut for Menneskerettigheder med et notat vedrørende adskillelse af unge par på asylcentre (ekstrakten side 885ff.) forklarede hun, at hun læste notatet, eftersom hun havde fået det tilsendt. Sagen om adskillelse af mindreårige asylansøgere med ægtefælle eller samlever lå i Lene Linnea Vejrum's afdeling, men notatet var

blevet sendt til hende og Kristina Rosado. Hun ved ikke, hvorfor det var sendt til hende. Indholdet gjorde hende noget urolig, og hun blev bekymret for, hvordan Udlændingestyrelsen havde behandlet sagerne.

Foreholdt, at Institut for Menneskerettigheder i notatet anførte blandt andet, at det ikke var i overensstemmelse med retten til et familieliv at adskille parrene uden at foretage en konkret proportionalitetsvurdering, og at det var væsentligt at foretage partshøring (ekstrakten side 892), forklarede hun, at det navnlig var den del, der vedrørte sagsbehandlingen, som hun rege-rede på, herunder det anførte om, at det var væsentligt, at der blev gennemført partshøring, in-den der blev truffet beslutning om at adskille et par, ligesom beslutningen om adskillelse burde begrundes og ledsages af en klagevejledning. Hun spurgte derfor ved mail af 22. marts 2016 kl. 12.25 Kristina Rosado, Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert, hvad de havde gjort i sa-gerne (ekstrakten side 6470-6471).

Hun blev foreholdt Kristina Rosados svar af 22. marts 2016 kl. 12.35 (ekstrakten side 6470), hvoraf fremgår:

”Vi partshører i det omfang, vi træffer afgørelse om flyttepåbud. Det fremgår af afgørelsen, at den ikke kan påklages. Vi træffer dog kun afgørelse om flyttepåbud, hvis parrene nægter at efterleve vores anvisning om indkvartering. Selve adskillelsen af parrene træffes der ikke afgørelse om, da vi indtil videre har vurderet, at det ligger inden for rammerne af den faktiske forvaltningsvirksomhed, vi i øvrigt udøver, jf. § 42 a, stk. 7, 1. pkt.

Vi har dog internt drøftet, om bestemmelsen om adskillelse har så indgribende en karakter, at vi fremover alligevel bør træffe afgørelse i sagerne.”

Hun blev desuden foreholdt sit svar samme dag kl. 12.40 til Kristina Rosado, Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6470), hvori hun anførte:

”Tak for info – jeg er stemt for, at vi fremover træffer afgørelse i sagerne. Det tror jeg også, at FO vil mene ville være det rigtigste – det er jo meget indgribende og jeg synes, at det IMR refererer fra de konkrete sager lyder alvorligt. Og vi skal jo virkelig undgå fodfejl i disse sager. Har I vendt det med Jens Vikner ?”

Hun forklarede, at hun var bekymret over, hvordan sagerne var blevet oplyst, herunder om de uden videre havde flyttet parrene, og hvilken sagsbehandling der havde fundet sted. Det vidste hun på daværende tidspunkt ikke noget om. Hun reagerede på dette tidspunkt, ”da der var noget, der ikke var korrekt.” Hun kontaktede Jens Vikner, der sad i Ledelsessekretariatet, eftersom han var den fremmeste i Udlændingestyrelsen inden for forvaltningsret. Det var almindeligvis ham, der fik forelagt forvaltningsretlige spørgsmål og spørgsmål om lovfortolkning fra

hele huset. Hun husker ikke, hvor mange af parrene der var blevet adskilt på det tidspunkt, men hun vidste, at der var sket adskillelse af nogle af parrene. Hun vidste også, at der var blevet forelagt et antal konkrete sager for departementet. De havde på daværende tidspunkt ikke overvejelser om, hvad der skulle ske i de sager, hvor der allerede var sket adskillelse. Det var først på et senere tidspunkt, at det blev et tema. Hun kontaktede Jens Vikner ved mail af 22. marts 2016 kl. 12:59 (ekstrakten side 6470), og han svarede senere samme dag kl. 15:10 (ekstrakten side 6469). Jens Vikners vurdering var, at der burde ske partshøring, da der var tale om indgribende afgørelser, og han nævnte også, at sagerne skulle oplyses tilstrækkeligt.

Da hun samme dag kl. 17.23 sendte en mail til Ditte Kruse Dankert, Lene Linnea Vejrum, Kristina Rosado og Jens Vikner med besked om, at hun mente, at der ”fremadrettet” skulle træffes en egentlig afgørelse med partshøring (ekstrakten side 6469), var hun fortsat i den indledende fase. Det var efter hendes opfattelse et spørgsmål, de var nødt til at undersøge nærmere, hvorfor hun også gik videre med det. Hun tilkendegav, at det rigtige ville være at træffe afgørelser i sagerne. Det var hendes umiddelbare vurdering.

Hun blev foreholdt mail af 23. marts 2016 kl. 9.13 fra hende til Jens Vikner (ekstrakten side 6782), hvoraf fremgår følgende:

”Tak - Jeg er meget enig. Det andet ville da være en besynderlig konstruktion. Men nu tager vi en samlet drøftelse efter påske - jeg har også bedt om at få et sagsresume af de tilbageværende sager.”

Hun blev desuden foreholdt Jens Vikners svar til hende samme dag kl. 9.48 (ekstrakten side 6782), hvori det hedder bl.a.:

”Og selv om UIBM skulle fastholde – mod al sund fornuft – at afgørelse om adskillelse af ægtepar ved indkvartering efter§ 42 a, stk. 7, 1. pkt., kan påklages, så kan vi vel bare indkvartere ægteparret sammen, for dagen efter at give den ene ægtefælle et flyttepålæg efter§ 42 a, stk. 7, 3. pkt., som helt klart ikke kan påklages.

Mellem os sagt, så er varianten med at tillægge ægteparret partsstatus uden at betragte beslutningen som en afgørelse, da også noget af en konstruktion. Hvis vi først har accepteret at behandle ægteparret som parter med den konsekvens, at vi skal partshøre, så må den logiske følge være, at den efterfølgende, sagsafsluttende beslutning er en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Vil du ikke tro, at ombudsmanden straks ville skyde denne variant ned?

Afgørende for, om en beslutning er en afgørelse i forvaltningslovens forstand, er om beslutningen 1) træffes af en forvaltningsmyndighed, 2) er retsfastsættende, 3)

er rettet mod borgere eller virksomheder mv., og 4) træffes på offentligretlig grundlag. Når vi hidtil har ment, at en beslutning om indkvartering ikke er en afgørelse, så skyldes det, at en sådan beslutning har manglet det offentligretlig grundlag og dermed det retsfastsættende element. Men med adskillelse af ægtepar (og adskillelse af mindreårige børn fra forældre) skifter beslutningen karakter fra at være en praktisk foranstaltning til en egentlig afgørelse, hvor der skal tages højde for en række juridiske forhold.”

Hun forklarede herom, at hun havde lagt op til, at der skulle være en drøftelse af sagen efter påske, og i mellemtiden havde Ditte Kruse Dankert rejst spørgsmålet, om man kunne tillægge de berørte personer partsstatus, men undlade at betragte beslutningerne om adskillelse som en forvaltningsretlig afgørelse. Den konstruktion havde hun forelagt for Jens Vikner, og det er svaret på forelæggelsen, der fremgår af Jens Vikners mail. Hun havde ikke sat sig dybere ind i spørgsmålet, da de allerede dagen forinden havde besluttet, at de ikke ville foretage sig yderligere i sagerne før efter påske.

Umiddelbart efter påske den 29. marts 2016 havde hun et møde med Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado og Jens Vikner, hvor de havde en ”grundlæggende” drøftelse om problemstillingen. De drøftede også, hvad der allerede var sket i sagerne, og hvad de skulle gøre fremadrettet. Folketingets Ombudsmands henvendelse drøftede de også. Hun havde desuden allerede den 22. marts 2016 ringet til Tanja Franck og orienteret hende om sagen og sagt, at hun gerne ville drøfte sagen med Tanja Franck, når denne var tiltrådt.

Omkring den 10. februar 2016 havde hun relativt travlt med sine egne sager, og der var et stort pres på Udlændingestyrelsen. Hun læste pressemeddelelsen den 10. februar 2016, men forholdt sig ikke til den på daværende tidspunkt. Hun forholdt sig først til den i slutningen af marts måned. Adspurgt, om de drøftede pressemeddelelsen på mødet den 29. marts 2016, forklarede hun, at Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado havde samlet en del materiale, som de orienterede hende om, og som hun spurgte ind til.

Foreholdt mail af 11. februar 2016 kl. 8:57 fra Lene Linnea Vejrum til hende, hvori Lene Linnea Vejrum oplyste, at Udlændingestyrelsen på daværende tidspunkt ikke havde modtaget andet fra Udlændinge- Integrations- og Boligministeriet end ”pressemeddelelsen, samt en opringning” (ekstrakten side 7335), forklarede hun, at hun ikke husker, at hun spurgte ind til, hvad ”opringtonen” gik ud på. Hun husker heller ikke den pågældende mailkorrespondance med Lene Linnea Vejrum. Hun blev, så vidt hun husker, ikke på daværende tidspunkt gjort bekendt med indholdet af den telefonsamtale, der var omtalt i mailen. Hun fik mailen kort tid før, at hun fik at vide, at Henrik Grunnet skulle fratræde, hvorefter hendes fokus ændrede sig.

Hun husker ikke, at hun hørte om indholdet af samtalen mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016 før den 29. marts 2016, ligesom hun ikke i detaljer

kan huske, hvad hun hørte om samtalen. Hun hørte i hvert fald, at det var blevet sagt, at ordningen var undtagelsesfri, og at den skulle administreres i overensstemmelse med pressemeddelelsen. Hun tror, det var Lene Linnea Vejrum, der fortalte hende om samtalen, og at Kristina Rosado og Ditte Kruse Dankert havde den samme opfattelse af samtalen. Jens Vikner kendte – så vidt hun erindrer – ikke til samtalen.

På ny foreholdt mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 fra Ditte Kruse Dankert til blandt andre operatørerne med gengivelse af pressemeddelelsens ordlyd og oplysning om, at styrelsen snarest ville iværksætte flytning af parrene (side 110) og adspurgt, hvornår hun hørte om mailen, forklarede hun, at det godt kunne være på mødet den 29. marts 2016, men de havde flere forberedelsesmøder inden mødet med Tanja Franck den 5. april 2016, og hun husker ikke, præcis hvornår hun hørte om mailen. Hun husker heller ikke, om hun så mailen, men hun blev orienteret om, at de havde sendt en mail til operatørerne med det pågældende indhold.

Hun blev foreholdt mail af 18. marts 2016 kl. 18.00 fra Jesper Gori til Ditte Kruse Dankert om bl.a., at departementet skulle orienteres, hvis der under hensyn til Danmarks internationale forpligtelser ikke kunne ske adskillelse, og at orienteringen skulle stiles til departementschefen (ekstrakten side 838). Hun forklarede, at hun ikke husker, at instruksen fra Jesper Gori blev drøftet på mødet den 29. marts 2016. De havde fået ”hul igennem” til departementet, og der havde været et møde om de konkrete sager, der var forelagt for departementet. Hun husker ikke, hvornår hun fik hvad at vide på de forskellige møder, der blev afholdt i denne periode.

Foreholdt mail af 31. marts 2016 kl. 11.33 fra Tanja Franck til Lene Linnea Vejrum, Morten Bo Laursen og hende vedrørende et møde om sagen (ekstrakten side 6787) samt mail af 4. april 2016 kl. 19.59 fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre Tanja Franck og hende om drøftelse af fem konkrete sager (ekstrakten side 6789) forklarede hun, at der blev afholdt et møde med Tanja Franck den 5. april 2016, hvor Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado, Jens Vikner og hun deltog. Herudover deltog nogle medarbejdere fra Asylafdelingen, fordi der var et spørgsmål om ledsagervurderingernes betydning for adskillelserne. Hun husker ikke, om Margit Sander Rasmussen deltog. Det var et større og langvarigt møde, og de drøftede alene denne sag. De drøftede blandt andet spørgsmålet om partshøring. Tanja Franck havde forinden mødet fået udleveret noget materiale, herunder nogle konkrete sager samt henvendelsen fra Folketingets Ombudsmand. De drøftede de konkrete sager, samt hvorledes de skulle håndtere henvendelsen fra Folketingets Ombudsmand. Hun tror, at de drøftede et udkast til svar til Folketingets Ombudsmand. Hun husker ikke, hvad der konkret blev drøftet i forhold til spørgsmålet om partshøring. Hun er sikker på, at der blev redegjort nøje for de instrukser, Udlændingestyrelsen havde fået fra departementet, herunder i forbindelse med udsendelse af pressemeddelelsen, men hun husker det ikke i detaljer. Det var primært Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum, der havde håndteret sagen.

Adspurgt, om hun på daværende tidspunkt var bekendt med mailen af 18. marts 2016 kl. 18.00 fra Jesper Gori til Ditte Kruse Dankert om blandt andet, at departementet skulle orienteres, hvis der under hensyn til Danmarks internationale forpligtelser ikke kunne ske adskillelse, og at orienteringen skulle stiles til departementschefen (ekstrakten side 838), forklarede hun, at hun tror, hun var bekendt med den, og at den lå i det materiale, de gennemgik. Hun husker det dog ikke. Adspurgt, hvorfor der i mail af 4. april 2016 kl. 19.59 fra Lene Linnea Vejrum til blandt andre hende og Tanja Franck (ekstrakten side 6789) – på trods af instruksen fra Jesper Gori i mail af 18. marts 2016 kl. 18.00 (ekstrakten side 838) – var et ønske i Udlændingestyrelsen om en formel tilbagemelding fra departementet i alle konkrete sager, forklarede hun, at det var en sag, der blev håndteret i en anden afdeling. Hun var derfor ikke gået nærmere ind i spørgsmålet. Hun opfattede det desuden således, at hun på dette tidspunkt havde overladt det overordnede ansvar for sagen til Tanja Franck som direktør, og at det var Lene Linnea Vejrum, der havde det faglige ansvar for sagen. Hun havde fra begyndelsen af sagen alene været med fra sidelinjen.

På mødet med Tanja Franck drøftede de – så vidt hun husker – også et udkast til svar til Folketingets Ombudsmand. Hun erindrer ikke, om hun var involveret i udarbejdelsen af svaret som sådan, men hun så udkastet, og hun kom med bemærkninger til det, også på et tidspunkt efter mødet med Tanja Franck den 5. april 2016. Årsagen til dette var, at hun havde været inde over sagen tidligere, og at Tanja Franck derfor ønskede, at hun også gennemgik udkastet.

Foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets svar af 4. maj 2016 til Folketingets Ombudsmands (ekstrakten side 1414ff.), hvoraf fremgår blandt andet, at Udlændingestyrelsen ville genoptage sagerne om adskillelse (ekstrakten side 1417), og foreholdt at styrelsen i et tidligere udkast til svar, som var blevet sendt til departementet, havde lagt op til, at man alene skulle partshøre og træffe afgørelse i sagerne fremadrettet, forklarede hun, at hun ikke var involveret i det forløb, der var med departementet om udkastet til svar til ombudsmanden. Det var Lene Linnea Vejrum's afdeling, der havde disse drøftelser med departementet. Hun var heller ikke involveret i overvejelser om, hvad der skulle ske med de par, der allerede var adskilt, mens sagerne om adskillelse blev behandlet på ny.

Foreholdt mail af 8. juni 2016 kl. 14.46 fra Adam Abdel Khalik til Ditte Kruse Dankert om, at der efter Adam Abdel Khaliks opfattelse var tale om en klart ulovlig tjenestebefaling (ekstrakten side 5543), forklarede hun, at hun ikke blev gjort bekendt med Adam Abdel Khaliks indsigelser.

Hun blev foreholdt sin mail af 18. juli 2016 kl. 9.42 til Catrine Primdahl med kopi til Tanja Franck, Lene Linnea Vejrum, Adam Abdel Khalik og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6851), hvoraf fremgår blandt andet:

”Til dig Tanja: Jeg har drøftet de oprindelige udkast og også nogle af de konkrete sager med Adam. Jeg har ikke bemærkninger til de seneste udkast udover, at jeg synes, at besvarelsen af 771 er blevet klart bedre nu, hvor vi nævner, at vi har truffet nogle afgørelser, hvor vi har tilladt parrene at bo sammen igen.

Jeg er dog noget bekymret mht. fortolkningen af, hvornår der foreligger et beskyttelsesværdigt familieliv iht. EMRK art. 8, som er lagt til grund i nogle af sagerne, hvor vi opretholder adskillelsen/vil opretholde adskillelsen, således som jeg har fået det refereret - det er en mere restriktiv fortolkning end den fortolkning som finder sted i familiesammenføringssagerne (og jeg tvivler, at den holder). Tidsfaktoren for adskillelsen spiller naturligvis en rolle her. Jeg er helt med på, at fortolkningen er i overensstemmelse med de tilkendegivelser som UIBM er kommet med og som kommer til at fremgå af deres vejledning. Dette betyder ikke umiddelbart noget for besvarelsen af spørgsmålene, da afgørelserne jo er truffet og tilkendegivelserne i 771 er i overensstemmelse med tidligere oplysninger til FT og FO, men vi kunne måske drøfte det nærmere, når du, Lene og Ditte er tilbage efter sommerferien.”

Hertil forklarede hun, at Tanja Franck og Lene Linnea Vejrum var på ferie, hvorfor hun som fungerende direktør på ny var inde over sagen i forbindelse med besvarelsen af folketingsspørgsmål. Ud over besvarelsen af folketingsspørgsmål var hun ikke længere involveret i sagen på dette tidspunkt. Tanja Franck ville have forelagt folketingsspørgsmål i sin ferie. Det var Adam Abdel Khalik, der håndterede besvarelsen af folketingsspørgsmålet. Hun spurgte ind til nogle af de sager, der var, og på baggrund af det, hun fik forelagt, var det hendes opfattelse, at der var lagt en linje, der var for restriktiv set i forhold til familiesammenføringsområdet. Det var hendes opfattelse, at departementets forståelse af, hvornår der forelå et beskyttelsesværdigt familieliv, var for ”firkantet og unuanceret”. Hun deltog ikke i de drøftelser, der var med departementet, og hun kendte derfor ikke detaljerne bag ministeriets vurdering. Hendes vurdering af sagerne var imidlertid, at man i en tilsvarende situation i en familiesammenføringssag ville have vurderet, at der var tale om et beskyttelsesværdigt familieliv.

Adspurgt, hvad hun mente med, at linjen var for restriktiv eller ”firkantet”, forklarede hun, at i nogle af de tilfælde, hvor man havde besluttet at opretholde adskillelsen, ville hun have vurderet, at der var et beskyttelsesværdigt familieliv. Der var blevet lagt meget vægt på parternes alder, men efter hendes opfattelse burde der – som det helt grundlæggende – have været lagt vægt på, om der var tale om et tvangsægteskab eller tvangssamliv. Alder spillede selvfølgelig også en rolle, men alder var i virkeligheden et spørgsmål om modenhed. Der blev efter hendes opfattelse lagt for meget vægt på dels parternes alder, og dels om det var muligt for parret at få et kongebrev. Situationen i sagerne om adskillelse var imidlertid en anden end den, der var, når man skulle vurdere, om et par kunne få et kongebrev. I sagerne om adskillelse skulle man afgøre, om det familieliv, der allerede forelå, udgjorde et beskyttelsesværdigt familieliv. Det var

efter hendes opfattelse ikke sådan, at man ikke kunne bruge kongebrevsvurderingen som en del af vurderingen, men der skulle foretages en mere konkret og individuel vurdering af parrene. Herunder skulle man se på, om der var børn, hvor længe der havde været et samliv, og om parterne i øvrigt havde forpligtet sig over for hinanden. Det var den samme vurdering, der blev foretaget i familiesammenføringsager.

Adspurg, om hun på et tidligere tidspunkt – herunder i marts 2016 – var involveret i drøftelser om, hvornår der for de pågældende par forelå et beskyttelsesværdigt familieliv, forklarede hun, at der var løbende overvejelser og drøftelser med departementet, men det var ikke drøftelser, hun havde deltaget i. Det var i øvrigt ikke et spørgsmål, som hun italesatte på daværende tidspunkt. Hun ved ikke, om de spørgsmål, hun rejste i sin mail af 18. juli 2016 kl. 9.42 til Catrine Primdahl med kopi til Tanja Franck, Lene Linnea Vejrum, Adam Abdel Khalik og Ditte Kruse Dankert (ekstrakten side 6851) blev viderebragt til departementet. Der var et efterfølgende forløb med departementet, men hun ved ikke, om hendes overvejelser var en del heraf.

Hun blev foreholdt mail af 26. juli 2016 fra Ditte Kruse Dankert til hende (ekstrakten side 6856), hvoraf følger bl.a.:

”Fint. Beklager – det er ikke for at komme med kommentarer fra sidelinjen. Blev faktisk noget rystet, da jeg læste det. Så jeg havde behov for at gøre opmærksom på, at det må være noget, vi skal tale om.”

Hun blev tillige foreholdt sit svar til Ditte Kruse Dankert af 26. juli 2016 kl. 10.32 (ekstrakten side 6856), hvoraf fremgår:

”Det skal du da ikke beklage - jeg forstår dig så udmærket og synes, at det er fint, at du reagerer. Jeg sidder jo også noget på sidelinjen – på en anden måde – og jeg er noget bekymret over hele sagen og også hvordan den senest har udviklet sig – desværre helt klassisk, når man tænker på andre sager – hvor det, når det gælder, så beskytter departementet sig selv og prøver at skubbe "aben" et andet sted hen. Jeg er ej heller glad for ministeriets tilkendegivelser om, hvornår der er "et beskyttelsesværdigt familieliv" og at vi skal lægge os op af praksis for, hvornår man kan indgå ægteskab i DK (som jeg forstår Adam) – det mener jeg ikke holder. Og i hvert fald er det ikke sådan som vi fortolker det i familiesammenføringsagerne.

Så jeg er enig i, at der bør reageres overfor departementet – hvordan ved jeg ikke helt, men jeg bistår gerne med en snak om det. Men lad os lige se, hvordan Tanja reagerer på det.”

Hun forklarede, at den frustration, som Ditte Kruse Dankert gav udtryk for i sin mail, var foranlediget af den måde, hvorpå departementet havde beskrevet forløbet over for Folketingets Ombudsmand, herunder redegørelsen for den instruks, Udlændingestyrelsen havde fået. Det, som blev tilkendegivet i brevet til Folketingets Ombudsmand, var, at Udlændingestyrelsen gentagne gange skulle have fået at vide, at der skulle gøres undtagelser. Hun talte med Tanja Franck i denne forbindelse, og hun ved, at Tanja Franck nævnte, at hun ville tale med departementet. Der var også nogle andre forhold vedrørende de konkrete sager, som ikke var korrekt beskrevet, og som Tanja Franck skulle tale med departementet om. Hun ved ikke, om Tanja Franck talte med departementet om disse forhold, og hun erindrer ikke, at hun fik nogen tilbagemelding fra Tanja Franck.

Hun blev foreholdt sin mail af 23. marts 2016 kl. 10.03 til Jens Vikner (ekstrakten side 7337), hvoraf fremgår blandt andet:

”Jeg er glad for, at du deltager i mødet efter påske. (Jeg har også igen nævnt sagen for Tanja Franck, da jeg talte med hende g.d. – hun er vældig hurtigt opfattende. Og henviste også til et papir som hun selv havde fået udvirket fra UIBM til brug for en debat i FT som statsministeren deltog i – vist for et par uger siden. Og her havde UIBM åbnet op for, at det ikke var så absolut mht. adskillelsen. Så hun er klar til drøftelser med UIBM).”

Hertil forklarede hun, at hun ikke husker mere end det, der fremgår af mailen. Hun erindrer ikke, hun fik det papir, som Jens Vikner henviste til i mailen.

De holdt direktionsmøder i Udlændingestyrelsen en gang om ugen. Der var to direktionsmøder i perioden fra den 10. februar 2016, til hun gik på ferie den 21. februar 2016. Hun husker ikke, om Henrik Grunnet på et af disse møder nævnte, hvad der var sket på koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Hun husker heller ikke, hvad der i øvrigt blev drøftet på direktionsmøderne.

---o0o---

Kl. 14.30 mødte Sarah Andersen som vidne. Hun blev vejledt om vidnepligten og strafansvaret. Hun blev desuden orienteret om, at afhøringen bliver lydoptaget til brug for protokolleringen af forklaringerne. Optagelserne vil blive gemt, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning.

Hun forklarede, at hun blev uddannet journalist fra Syddansk Universitet i 2014. Hun blev kort efter ansat i Venstre på Christiansborg, hvor hun arbejdede til og med juli 2015, hvor hun blev ansat i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

Foreholdt det udkast til pressemeddelelse, som hun den 9. februar 2016 kl. 13.58 sendte til blandt andre Lykke Sørensen og Jesper Gori (ekstrakten side 86-87), forklarede hun, at hun ikke husker, hvem der udarbejdede dette. Hun ved ikke, om det var hende selv, der udarbejdede det første udkast, eller om hun fik det fra et af fagkontorene. Hun kan godt huske, der var flere versioner af pressemeddelelsen, men hun kan ikke huske, hvad der var forskellen mellem de forskellige versioner. Hun kan godt huske, at der var fokus på barnebrude, og at sagen derfor fyldte en del i ministeriet. Der havde været nogle sager om barnebrude i pressen – vist nok først fra Norge – hvorefter man havde fundet ud af, at det også fandt sted i Danmark.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 14.44 fra Jesper Gori til Mia Tang, Lykke Sørensen, Line Skytte Mørk Hansen og hende vedhæftet udkast til pressemeddelelse (ekstrakten side 89f.) og mail af 9. februar 2016 kl. 15.52 fra hende til Mia Tang og Mark Thorsen vedhæftet to versioner af pressemeddelelsen (ekstrakten side 7301ff.) forklarede hun, at hun ikke husker, om det var Mark Thorsen eller Mia Tang, hun havde kommunikeret med om udkastene. Det var en af de to, hun almindeligvis kommunikerede med i pressesager, og som almindeligvis fortalte hende, når der forelå en endelig pressemeddelelse, hun skulle sende ud.

Hun kan godt huske, at der var flere versioner af pressemeddelelsen, og at den blev udarbejdet og sendt ud i løbet af kort tid. Som hun husker det, var forløbet på kun en eller to dage. Hun husker ikke, hvilke problemstillinger der blev rejst vedrørende pressemeddelelsen, og de juridiske spørgsmål var hun ikke involveret i. Hun erindrer ikke, at hun efter mailen af 9. februar 2016 kl. 15.52 fra hende til Mia Tang og Mark Thorsen var involveret yderligere i udarbejdelsen af pressemeddelelsen.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 16.30 fra Line Skytte Mørk Hansen til blandt andre hende vedhæftet udkast til pressemeddelelse (ekstrakten side 6152) forklarede hun, at hun ikke umiddelbart kan huske den problemstilling, der omtales i mailen, men hun kan se, at det vedrørte, om der var undtagelser. Som hun husker det, var det ikke hende, der viste pressemeddelelsen til Inger Støjberg, men det var hende, der sendte pressemeddelelsen ud den 10. februar 2016. Hun deltog – så vidt hun husker – ikke i nogen drøftelser om pressemeddelelsen den 10. februar 2016. Hun husker ikke, hvem der bad hende sende den, men det har enten været Mia Tang eller Mark Thorsen.

På ny foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 15.52 fra hende til Mia Tang og Mark Thorsen vedhæftet to versioner af pressemeddelelsen (ekstrakten side 7301ff.) forklarede hun, at hun ikke kan huske, hvorfor der var udarbejdet to versioner, men Jesper Gori havde nogle ting, han gerne ville have ændret i pressemeddelelsen. Hun tror, at der var to versioner, fordi den ene var Jesper Goris version, og den anden var en version, hun havde fået fra Mia Tang eller Mark Thorsen.

Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 15.57 fra hende til blandt andre Jesper Gori vedhæftet udkast til pressemeddelelse (ekstrakten side 7305f.), hvor sætningen ”Inger Støjberg har også bedt Udlændingestyrelsen om, at skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der bor sammen med en ældre ægtefæller eller samlever” var blevet tilføjet, forklarede hun, at hun ikke husker, hvem der bad om at få denne sætning tilføjet pressemeddelelsen.

Mødet sluttede kl. 14.55.

Peter Mørk Thomsen

Formand